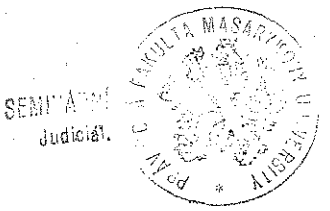
Rozhodnutí nejvyššího soudu československé republiky ve věcech občanských.

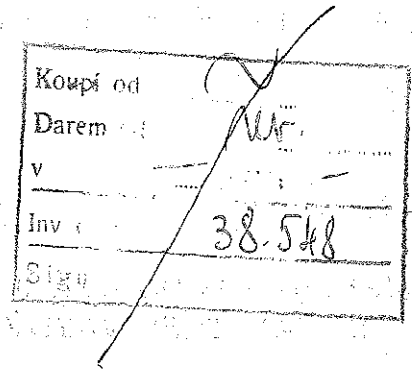
Ročník šestý,
⟨od čísla 3355 do čísla 4520⟩
obsahující rozhodnutí z roku 1924.

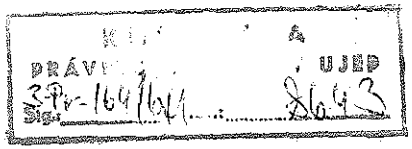

Pořádá z příkazu předsednictva nejvyššího soudu II. president tohoto soudu
Dr. FRANTIŠEK VÁŽNÝ.

Veškerá práva autorská, zejména právo překladu, jsou vyhrazena.

V PRAZE 1925.
Nakladatel a vydavatel: Právnické vydavatelství v Praze, společnost s r. o.

Tiskem chromotypografického závodu firmy Hejda & Zbroj v Mladé Boleslavi.

OBSAH:

	Stránka
Seznam rozhodnutí v pořadí časovém	III—XIII.
Rozhodnutí čís. 3355—4520	1—1807
Věcný seznam abecední	1809—1898
Seznam ustanovení zákonných	1899—1923

Seznam rozhodnutí v pořadí časovém.

		Čís.
leden	3. Rv I 760/23	3355
»	3. Rv I 1103/23	3356
»	3. Rv I 1754/23	3357
»	3. Rv II 529/23	3358
»	8. R I 1102/23	3359
»	8. R I 1104/23	3360
»	8. R I 1110/23	3361
»	8. R I 1115/23	3362
»	8. R I 1117/23	3363
»	8. R I 1118/23	3364
»	8. Rv I 1169/23	3365
»	8. Rv I 1235/23	3366
»	8. Rv I 1263/23	3367
»	8. Rv I 1307/23	3368
»	8. Rv I 1338/23	3369
»	8. Rv I 1373/23	3370
»	8. Rv I 1448/23	3371
»	8. R II 479/23	3372
»	8. R II 490/23	3373
»	8. R II 491/23	3374
»	8. R II 494/23	3375
»	8. Rv II 786/23	3376
»	9. R I 1100/23	3377
»	9. Rv I 397/23	3378
»	9. Rv I 1333/23	3379
»	9. Rv I 1493/23	3380
»	9. Nd I 531/23	3381
»	9. Rv II 563/23	3382
»	15. R I 1047/23	3383
»	15. R I 1048/23	3384
»	15. R I 1094/23	3385
»	15. R I 12/24	3386
»	15. Rv I 1224/23	3387
»	15. Rv I 1244/23	3388
»	15. Rv I 1280/23	3389
»	15. Rv I 1383/23	3390
»	15. Rv I 1408/23	3391
»	15. Rv I 1419/23	3392
»	15. Rv I 1470/23	3393
leden	15. Rv I 1508/23	3394
»	15. Rv I 1807/23	3395
»	15. R II 498/23	3396
»	15. R II 499/23	3397
»	15. Rv II 751/23	3398
»	16. R I 1114/23	3399
»	16. R I 5/24	3400
»	16. Rv I 425/23	3401
»	16. Rv I 843/23	3402
»	16. Rv I 905/23	3403
»	16. Rv I 1170/23	3404
»	16. Rv I 1172/23	3405
»	16. R II 6/24	3406
»	22. Rv I 615/23	3407
»	22. Rv I 1018/23	3408
»	22. Rv I 1040/23	3409
»	22. Rv I 1046/23	3410
»	22. Rv I 1409/23	3411
»	22. Rv I 1490/23	3412
»	22. Rv I 1513/23	3413
»	22. Rv I 83/24	3414
»	22. R II 496/23	3415
»	22. R II 1/24	3416
»	22. R II 17/24	3417
»	22. Rv II 591/23	3418
»	22. Rv II 597/23	3419
»	22. Rv II 805/23	3420
»	23. Rv I 1269/23	3421
»	23. Rv I 1289/23	3422
»	23. Rv I 1402/23	3423
»	23. Rv I 1498/23	3424
»	23. R II 500/23	3425
»	23. Rv II 555/23	3426
»	24. R I 38/24	3427
»	24. Rv I 1303/23	3428
»	24. Rv I 1371/23	3429
»	24. Rv I 1411/23	3430
»	24. Rv I 1459/23	3431
»	24. Rv I 1504/23	3432
»	24. Rv I 1522/23	3433

OSTŘEDNÍ KNIHOVNA

		Čís.
leden	24. Rv II 638/23	3434
»	29. R I 1020/23	3435
»	29. R I 1042/23	3436
»	29. R I 21/24	3437
»	29. R I 23/24	3438
»	29. R I 41/24	3439
»	29. R I 44/24	3440
»	29. R I 45/24	3441
»	29. R I 46/24	3442
»	29. Rv I 896/23	3443
»	29. Rv I 1275/23	3444
»	29. Rv I 1370/23	3445
»	29. Rv I 1381/23	3446
»	29. Rv I 136/24	3447
»	29. R II 15/24	3448
»	29. R II 18/24	3449
»	29. R II 26/24	3450
»	29. R II 27/24	3451
»	29. Rv II 56/24	3452
»	30. Rv I 1168/23	3453
»	30. Rv I 1467/23	3454
»	30. Rv I 1524/23	3455
»	30. R II 25/24	3456
»	30. Rv II 441/23	3457
»	30. Rv II 472/23	3458
únor	5. R I 6/24	3459
»	5. R I 33/24	3460
»	5. R I 35/24	3461
»	5. R I 57/24	3462
»	5. R I 61/24	3463
»	5. R I 70/24	3464
»	5. R I 71/24	3465
»	5. Rv I 1028/23	3466
»	5. Rv I 126/24	3467
»	5. R II 7/24	3468
»	5. R II 20/24	3469
»	5. R II 23/24	3470
»	5. Rv II 334/23	3471
»	5. Rv II 473/23	3472
»	5. Rv II 677/23	3473
»	5. Rv II 713/23	3474
»	5. Rv II 782/23	3475
»	6. Rv I 1043/23	3476
»	6. Rv I 1393/23	3477
»	6. Rv II 682/23	3478
»	8. Rv I 1403/23	3479
»	12. čís. pres. 796/23	3480
»	12. R I 67/24	3481
»	12. R I 86/24	3482
»	12. R I 89/24	3483
»	12. R I 91/24	3484
»	12. Rv I 921/23	3485
»	12. Rv I 1306/23	3486
»	12. Rv I 1518/23	3487
»	12. Rv I 1627/23	3488
»	12. R II 40/24	3489

		Čís.
únor	12. Rv II 333/23	3490
»	12. Rv II 629/23	3491
»	12. Rv II 686/23	3492
»	13. R I 85/24	3493
»	13. R I 94/24	3494
»	13. Rv I 1415/23	3495
»	13. Rv I 1417/23	3496
»	13. Rv I 157/24	3497
»	13. R II 30/24	3498
»	13. R II 37/24	3499
»	13. R II 41/24	3500
»	13. R II 45/24	3501
»	13. R II 51/24	3502
»	13. Rv II 719/23	3503
»	19. R I 88/24	3504
»	19. R I 119/24	3505
»	19. Rv I 943/23	3506
»	19. Rv I 1568/23	3507
»	19. Rv I 1739/23	3508
»	19. R II 33/24	3509
»	19. R II 47/24	3510
»	19. R II 50/24	3511
»	19. Rv II 697/23	3512
»	19. Rv II 94/24	3513
»	20. R I 7/24	3514
»	20. Rv I 1107/23	3515
»	20. Rv I 1321/23	3516
»	20. Rv I 1512/23	3517
»	20. Rv I 1612/23	3518
»	20. Rv I 1628/23	3519
»	20. Rv I 1693/23	3520
»	26. R I 98/24	3521
»	26. R I 105/24	3522
»	26. R I 109/24	3523
»	26. R I 111/24	3524
»	26. R I 113/24	3525
»	26. R I 130/24	3526
»	26. R I 132/24	3527
»	26. R I 133/24	3528
»	26. Rv I 1320/23	3529
»	26. Rv I 1479/23	3530
»	26. Rv I 1480/23	3531
»	26. Rv I 1483/23	3532
»	26. Rv I 1631/23	3533
»	26. Rv I 1640/23	3534
»	26. Rv I 1752/23	3535
»	26. Rv I 1785/23	3536
»	26. R II 32/24	3537
»	26. R II 61/24	3538
»	26. R II 68/24	3539
»	26. R II 74/24	3540
»	26. Rv II 633/23	3541
»	26. Rv II 735/23	3542
»	27. R I 97/24	3543
»	27. R I 114/24	3544
»	27. R I 134/24	3545
»	27. R I 137/24	3546

		Čís.
únor	27. Rv I 1437/23	3547
»	27. Rv I 1711/23	3548
»	27. Rv I 1753/23	3549
»	27. Rv I 1758/23	3550
»	27. R II 474/23	3551
»	27. R II 56/24	3552
»	27. R II 64/24	3553
»	27. R II 78/24	3554
»	27. Rv II 817/23	3555
březen	4. R I 62/24	3556
»	4. R I 102/24	3557
»	4. R I 106/24	3558
»	4. R I 125/24	3559
»	4. R I 141/24	3560
»	4. Rv I 902/23	3561
»	4. Rv I 1062/23	3562
»	4. Rv I 1345/23	3563
»	4. Rv I 1623/23	3564
»	4. Rv I 1648/23	3565
»	4. Rv I 1657/23	3566
»	4. Rv I 1673/23	3567
»	4. Rv I 1795/23	3568
»	4. Rv I 245/24	3569
»	4. Rv I 277/24	3570
»	4. R II 53/24	3571
»	4. R II 63/24	3572
»	4. R II 70/24	3573
»	4. R II 71/24	3574
»	4. R II 75/24	3575
»	4. R II 84/24	3576
»	4. Rv II 755/23	3577
»	4. Rv II 799/23	3578
»	5. R I 112/24	3579
»	5. R I 118/24	3580
»	5. R I 152/24	3581
»	5. R I 153/24	3582
»	5. R I 154/24	3583
»	5. R I 162/24	3584
»	5. R I 170/24	3585
»	5. R I 175/24	3586
»	5. Rv I 1445/23	3587
»	5. Rv I 1615/23	3588
»	5. Rv I 1729/23	3589
»	5. Rv I 1741/23	3590
»	5. Rv I 1762/23	3591
»	5. Rv I 1773/23	3592
»	5. Rv II 660/23	3593
»	11. R I 167/24	3594
»	11. R I 184/24	3595
»	11. R I 187/24	3596
»	11. Rv I 1473/23	3597
»	11. Rv I 1686/23	3598
»	11. Rv I 1717/23	3599
»	11. Rv I 1764/23	3600
»	11. Rv I 1796/23	3601
»	11. R II 46/24	3602
»	11. R II 81/24	3603

		Čís.
březen	11. R II 86/24	3604
»	11. Rv II 727/23	3605
»	11. Rv II 805/23	3606
»	11. Rv II 10/24	3607
»	12. R I 190/24	3608
»	12. Rv I 1530/23	3609
»	12. Rv I 1675/23	3610
»	12. Rv I 1677/23	3611
»	12. Rv I 1696/23	3612
»	12. Rv II 761/23	3613
»	12. Rv II 809/23	3614
»	12. Rv II 17/24	3615
»	18. R I 192/24	3616
»	18. R I 204/24	3617
»	18. Rv I 1230/23	3618
»	18. Rv I 1431/23	3619
»	18. Rv I 1541/23	3620
»	18. Rv I 1587/23	3621
»	18. Rv I 1590/23	3622
»	18. Rv I 1703/23	3623
»	18. Rv I 8/24	3624
»	18. Rv I 34/24	3625
»	18. Rv II 644/23	3626
»	18. Rv II 672/23	3627
»	19. R I 147/24	3628
»	19. R I 193/24	3629
»	19. Rv I 1538/23	3630
»	19. Rv I 1726/23	3631
»	19. Rv I 1734/23	3632
»	19. Rv I 1742/23	3633
»	19. Rv I 1749/23	3634
»	19. Rv I 1756/23	3635
»	19. Rv I 1790/23	3636
»	19. Rv I 6/24	3637
»	19. Rv I 16/24	3638
»	19. Rv I 21/24	3639
»	19. Rv I 307/24	3640
»	19. Rv II 701/23	3641
»	26. R I 180/24	3642
»	26. R I 197/24	3643
»	26. Rv I 1438/23	3644
»	26. Rv I 1482/23	3645
»	26. Rv I 1597/23	3646
»	26. Rv I 1732/23	3647
»	26. Rv I 24/24	3648
»	26. Rv I 38/24	3649
»	26. Rv I 91/24	3650
»	26. Rv I 127/24	3651
»	26. Rv II 696/23	3652
»	26. Rv II 16/24	3653
»	27. R I 213/24	3654
»	27. R I 215/24	3655
»	27. R I 224/24	3656
»	27. Rv I 15/24	3657
»	27. Rv I 58/24, R I 26/24	3658
»	27. R II 97/24	3659
»	27. R II 103/24	3660

		Čís.
duben	1. R I 226/24	3661
»	1. R I 236/24	3662
»	1. R I 245/24	3663
»	1. R I 263/24	3664
»	1. Rv I 1511/23	3665
»	1. Rv I 1666/23	3666
»	1. Rv I 1667/23	3667
»	1. Rv I 1681/23	3668
»	1. Rv I 1799/23	3669
»	1. Rv I 46/24	3670
»	1. Rv I 64/24	3671
»	1. Rv I 102/24	3672
»	1. Rv I 103/24	3673
»	1. R II 9/24	3674
»	1. R II 96/24	3675
»	1. R II 100/24	3676
»	1. R II 110/24	3677
»	2. R I 199/24	3678
»	2. R I 206/24	3679
»	2. R I 207/24	3680
»	2. R I 209/24	3681
»	2. R I 237/24	3682
»	2. Rv I 1650/23	3683
»	2. Rv I 1692/23	3684
»	2. Rv I 348/24	3685
»	2. R II 89/24	3686
»	2. Rv II 158/24	3687
»	8. R I 233/24	3688
»	8. R I 259/24	3689
»	8. Rv I 1787/23	3690
»	8. Rv I 69/24	3691
»	8. Rv I 118/24	3692
»	8. Rv I 395/24	3693
»	8. Rv I 460/24	3694
»	8. R II 60/24	3695
»	8. R II 95/24	3696
»	8. R II 113/24	3697
»	8. Rv II 47/24	3698
»	8. Rv II 110/24	3699
»	8. Rv II 123/24	3700
»	8. Rv II 134/24	3701
»	9. R I 254/24	3702
»	9. R I 261/24	3703
»	9. Rv I 1489/23	3704
»	9. Rv I 1509/23	3705
»	9. Rv I 1706/23	3706
»	9. Rv I 17/24	3707
»	9. Rv I 119/24	3708
»	9. Rv II 46/24	3709
»	15. R I 238/24	3710
»	15. R I 247/24	3711
»	15. R I 268/24	3712
»	15. R I 272/24	3713
»	15. R I 277/24	3714
»	15. R I 282/24	3715
»	15. Rv I 1520/23	3716
»	15. Rv I 1543/23	3717

		Čís.
duben	15. Rv I 222/24	3718
»	15. Rv I 224/24	3719
»	15. Rv I 260/24	3720
»	15. R II 128/24	3721
»	15. R II 129/24	3722
»	15. R II 130/24	3723
»	15. R II 134/24	3724
»	15. Rv II 422/22	3725
»	15. Rv II 767/23	3726
»	15. Rv II 63/24	3727
»	15. Rv II 66/24	3728
»	15. Rv II 87/24	3729
»	16. R I 196/24	3730
»	16. R I 255/24	3731
»	16. R I 256/24	3732
»	16. R I 264/24	3733
»	16. R I 270/24	3734
»	16. Rv I 1721/23	3735
»	16. Rv I 1767/23	3736
»	16. Rv I 52/24	3737
»	16. Rv I 60/24	3738
»	16. Rv I 213/24	3739
»	16. Rv I 261/24	3740
»	16. R II 125/24	3741
»	16. Rv II 803/23	3742
»	16. Rv II 33/24	3743
»	23. čís. pres. 289/24	3744
»	23. R I 275/24	3745
»	23. R I 290/24	3746
»	23. R I 292/24	3747
»	23. R I 299/24	3748
»	23. Rv I 68/24	3749
»	23. Rv I 167/24	3750
»	23. Rv I 239/24	3751
»	23. Rv I 243/24	3752
»	23. Rv I 266/24	3753
»	23. Rv I 309/24	3754
»	23. Rv I 374/24	3755
»	23. R II 116/24	3756
»	23. R II 135/24	3757
»	23. R II 141/24	3758
»	23. Rv II 54/24	3759
»	23. Rv II 222/24	3760
»	24. R I 284/24	3761
»	24. R I 303/24	3762
»	24. R I 305/24	3763
»	24. R I 312/24	3764
»	24. Rv I 1633/23	3765
»	24. Rv I 1713/23	3766
»	24. Rv I 155/24	3767
»	24. Rv I 177/24	3768
»	24. Rv I 206/24	3769
»	24. Rv I 254/24	3770
»	24. Rv I 257/24	3771
»	24. Rv II 789/23	3772
»	24. Rv II 216/24	3773

		Čís.
duben	25. R I 384/24	3774
»	29. čís. pres. 1582/23	3775
»	29. R I 280/24	3776
»	29. R I 281/24	3777
»	29. R I 285/24	3778
»	29. R I 288/24	3779
»	29. R I 304/24	3780
»	29. R I 313/24	3781
»	29. R I 328/24	3782
»	29. R I 331/24	3783
»	29. R I 339/24	3784
»	29. R I 341/24	3785
»	29. Rv I 146/24	3786
»	29. Rv I 259/24	3787
»	29. Rv I 271/24	3788
»	29. Rv I 325/24	3789
»	29. Rv I 331/24	3790
»	29. R II 119/24	3791
»	29. R II 139/24	3792
»	29. Rv II 268/24	3793
»	30. R I 306/24	3794
»	30. R I 311/24	3795
»	30. R I 315/24	3796
»	30. Rv I 1680/23	3797
»	30. Rv I 247/24	3798
»	30. Rv I 288/24	3799
»	30. Rv I 363/24	3800
»	30. Rv I 368/24	3801
»	30. Rv I 553/24	3802
»	30. Rv II 44/24	3803
»	30. Rv II 53/24	3804
»	30. Rv II 107/24	3805
»	30. Rv II 116/24	3806
»	30. Rv II 275/24	3807
květen	6. R I 319/24	3808
»	6. R I 320/24	3809
»	6. R I 330/24	3810
»	6. R I 335/24	3811
»	6. R I 337/24	3812
»	6. R I 354/24	3813
»	6. R I 366/24	3814
»	6. R I 369/24	3815
»	6. R I 380/24	3816
»	6. Rv I 1642/23	3817
»	6. Rv I 101/24	3818
»	6. Rv I 208/24	3819
»	6. Rv I 227/24	3820
»	6. Rv I 265/24	3821
»	6. Rv I 272/24	3822
»	6. Rv I 280/24	3823
»	6. Rv I 339/24	3824
»	6. Rv I 343/24	3825
»	6. Rv I 583/24	3826
»	6. Rv I 597/24	3827
»	6. R II 126/24	3828
»	6. R II 137/24	3829
»	6. R II 158/24	3830

		Čís.
květen	6. Rv II 155/24	3831
»	7. R I 322/24	3832
»	7. R I 332/24	3833
»	7. R I 334/24	3834
»	7. R I 358/24	3835
»	7. R I 360/24	3836
»	7. R I 361/24	3837
»	7. R I 363/24	3838
»	7. Rv I 128/24	3839
»	7. Rv I 305/24	3840
»	7. Rv I 312/24	3841
»	7. R II 147/24	3842
»	7. Rv II 128/24	3843
»	8. Rv I 1435/23	3844
»	13. R I 373/24	3845
»	13. R I 378/24	3846
»	13. R I 379/24	3847
»	13. R I 388/24	3848
»	13. Rv I 90/24	3849
»	13. Rv I 122/24	3850
»	13. Rv I 214/24	3851
»	13. Rv I 373/24	3852
»	13. R II 102/24	3853
»	13. R II 149/24	3854
»	13. R II 160/24	3855
»	13. R II 164/24	3856
»	13. R II 174/24	3857
»	13. Rv II 797/23	3858
»	13. Rv II 2/24	3859
»	13. Rv II 181/24	3860
»	13. Rv II 193/24	3861
»	14. R I 364/24	3862
»	14. Rv I 1804/23	3863
»	14. Rv I 204/24	3864
»	14. Rv I 624/24	3865
»	14. R II 163/24	3866
»	14. Rv II 289/24	3867
»	20. čís. pres. 298/24	3868
»	20. Co I 2/24	3869
»	20. R I 343/24	3870
»	20. R I 394/24	3871
»	20. Rv I 1786/23	3872
»	20. Rv I 181/24	3873
»	20. Rv I 205/24	3874
»	20. Rv I 311/24	3875
»	20. Rv I 323/24	3876
»	20. Rv I 351/24	3877
»	20. R II 177/24	3878
»	21. R I 291/24	3879
»	21. R I 387/24	3880
»	21. R I 393/24	3881
»	21. R I 400/24	3882
»	21. R I 409/24	3883
»	21. Rv I 96/24	3884
»	21. Rv I 255/24	3885
»	21. Rv I 279/24	3886
»	21. Rv I 361/24	3887
»	21. Rv I 375/24	3888

		Čís.
květen	21. Rv I 389/24	3889
»	21. Rv I 400/24	3890
»	21. Rv I 413/24	3891
»	21. Rv I 454/24	3892
»	21. R II 170/24	3893
»	27. R I 381/24	3894
»	27. R I 397/24	3895
»	27. R I 420/24	3896
»	27. R I 431/24	3897
»	27. R I 434/24	3898
»	27. R I 438/24	3899
»	27. Rv I 41/24	3900
»	27. Rv I 326/24	3901
»	27. Rv I 349/24	3902
»	27. Rv I 485/24	3903
»	27. Rv I 514/24	3904
»	27. Rv I 642/24	3905
»	27. Rv I 656/24	3906
»	27. Rv II 183/24	3907
»	27. Rv II 210/24	3908
»	27. Rv II 337/24	3909
»	27. Rv II 345/24	3910
»	28. R I 278/24	3911
»	28. R I 403/24	3912
»	28. R I 415/24	3913
»	28. R I 428/24	3914
»	28. Rv I 275/24	3915
»	28. Rv I 359/24	3916
»	28. Rv I 365/24	3917
»	28. Rv I 376/24	3918
»	28. Rv I 409/24	3919
»	28. Rv I 425/24	3920
»	28. Rv I 596/24	3921
»	28. Rv II 142/24	3922
»	28. Rv II 298/24	3923
»	30. Rv I 42/24	3924
»	30. Rv I 472/24	3925
»	30. Rv I 475/24	3926
»	30. Rv I 684/24	3927
červen	3. čís. pres. 36/24	3928
»	3. R I 414/24	3929
»	3. R I 432/24	3930
»	3. R I 435/24	3931
»	3. R I 443/24	3932
»	3. Rv I 50/24	3933
»	3. Rv I 276/24	3934
»	3. Rv I 291/24	3935
»	3. Rv II 102/24	3936
»	3. Rv II 283/24	3937
»	4. R I 417/24	3938
»	4. R I 446/24	3939
»	4. R I 449/24	3940
»	4. R I 453/24	3941
»	4. Rv I 392/24	3942
»	4. Rv I 445/24	3943
»	4. Rv I 505/24	3944
»	4. Rv I 572/24	3945
»	4. R II 190/24	3946

		Čís.
červen	5. R I 324/24	3947
»	5. R I 411/24	3948
»	5. Rv I 489/24	3949
»	11. R I 445/24	3950
»	11. R I 461/24	3951
»	11. R I 463/24	3952
»	11. R I 465/24	3953
»	11. R I 470/24	3954
»	11. Rv I 159/24	3955
»	11. Rv I 216/24	3956
»	11. Rv I 459/24	3957
»	11. Rv I 504/24	3958
»	11. Rv I 525/24	3959
»	11. Rv I 546/24	3960
»	11. Rv I 550/24	3961
»	11. Rv I 573/24	3962
»	11. Rv I 618/24	3963
»	11. Rv I 629/24	3964
»	11. R II 191/24	3965
»	11. R II 193/24	3966
»	11. R II 195/24	3967
»	11. R II 204/24	3968
»	11. Rv II 152/24	3969
»	11. Rv II 230/24	3970
»	12. R I 429/24	3971
»	12. R I 459/24	3972
»	12. R I 478/24	3973
»	12. Rv I 388/24	3974
»	12. Rv I 398/24	3975
»	12. Rv I 406/24	3976
»	12. Rv I 483/24	3977
»	12. R II 173/24	3978
»	13. Rv I 379/24	3979
»	13. Rv I 470/24	3980
»	17. R I 467/24	3981
»	17. R I 489/24	3982
»	17. R I 501/24	3983
»	17. Rv I 462/24	3984
»	17. Rv I 555/24	3985
»	17. Rv I 557/24	3986
»	17. R II 182/24	3987
»	17. R II 207/24	3988
»	17. Rv II 233/24	3989
»	17. Rv II 252/24	3990
»	18. R I 419/24	3991
»	18. Rv I 543/24	3992
»	18. Rv I 544/24	3993
»	18. Rv I 592/24	3994
»	18. Rv I 611/24	3995
»	18. Rv I 612/24	3996
»	18. Rv I 617/24	3997
»	18. R II 206/24	3998
»	18. Rv II 290/24	3999
»	23. Rv I 601/24	4000
»	24. čís. pres. 1267/23	4001
»	24. čís. pres. 15/24	4002
»	24. R I 499/24	4003

		Čís.
červen	24. R I 503/24	4004
»	24. R I 505/24	4005
»	24. Rv I 450/24	4006
»	24. Rv I 491/24	4007
»	24. Rv I 524/24	4008
»	24. Rv I 562/24	4009
»	24. Rv I 563/24	4010
»	24. Rv I 676/24	4011
»	24. Rv II 139/24	4012
»	25. R I 500/24	4013
»	25. Rv I 564/24	4014
»	25. Rv I 565/24	4015
»	25. Rv I 809/24	4016
»	25. Rv I 890/24	4017
»	25. R II 210/24	4018
»	25. R II 211/24	4019
»	25. Rv II 156/24	4020
»	25. Rv II 235/24	4021
»	30. R I 537/24	4022
červenec	1. čís. pres. 510/24	4023
»	1. R I 457/24	4024
»	1. R I 510/24	4025
»	1. R I 514/24	4026
»	1. R I 520/24	4027
»	1. Rv I 552/24	4028
»	1. Rv I 603/24	4029
»	1. Rv I 672/24	4030
»	1. Rv I 686/24	4031
»	1. R II 231/24	4032
»	1. Rv II 170/24	4033
»	1. Rv II 244/24	4034
»	2. Rv I 549/24	4035
»	2. Rv I 660/24	4036
»	2. Rv I 725/24	4037
»	2. R II 215/24	4038
»	2. R II 220/24	4039
»	2. R II 224/24	4040
»	2. Rv II 387/24	4041
»	3. R I 528/24	4042
»	3. Rv I 542/24	4043
»	3. Rv I 935/24	4044
»	8. R I 436/24	4045
»	8. R I 543/24	4046
»	8. Rv I 705/24	4047
»	8. Rv I 727/24	4048
»	8. Rv I 739/24	4049
»	8. Rv I 745/24	4050
»	8. Rv I 926/24	4051
»	8. R II 237/23	4052
»	8. Rv II 374/24	4053
»	8. Rv II 431/24	4054
»	9. R I 550/24	4055
»	9. Rv I 704/24	4056
»	9. Rv II 276/24	4057
»	15. R I 424/24	4058
»	15. R I 524/24	4059
»	15. R I 535/24	4060

		Čís.
červenec	15. R I 568/24	4061
»	15. R I 572/24	4062
»	15. R I 585/24	4063
»	15. Rv I 749/24	4064
»	16. Rv I 757/24	4065
»	16. Rv I 942/24	4066
»	17. Rv I 1453/23	4067
»	17. R II 241/24	4068
»	17. Rv II 436/24	4069
»	22. R I 541/24	4070
»	22. Rv II 448/24	4071
»	23. Rv II 296/24	4072
»	23. Rv II 315/24	4073
»	29. Rv I 813/24	4074
»	29. Rv I 867/24	4075
»	29. Rv I 915/24	4076
»	29. Rv I 1015/24	4077
»	29. Rv I 1092/24	4078
»	29. Rv II 441/24	4079
»	30. Rv II 496/24	4080
»	31. Rv I 649/24	4081
srpen	5. Rv I 1133/24	4082
»	6. R I 574/24	4083
»	6. Rv I 1048/24	4084
»	6. Rv I 1139/24	4085
»	6. Rv II 368/24	4086
»	6. Rv II 373/24	4087
»	12. R I 627/24	4088
»	12. Rv I 738/24	4089
»	13. R I 673/24	4090
»	19. R I 635/24	4091
»	19. R I 637/24	4092
»	19. R I 659/24	4093
»	26. R I 655/24	4094
»	26. R I 671/24	4095
»	26. R I 672/24	4096
»	26. Rv I 864/24	4097
»	26. Rv I 922/24	4098
»	26. R II 239/24	4099
»	26. R II 273/24	4100
»	26. R II 276/24	4101
»	26. Rv II 419/24	4102
»	27. Rv I 1037/24	4103
»	27. Rv II 413/24	4104
září	2. R I 552/24	4105
»	2. R I 674/24	4106
»	2. Rv I 284/24	4107
»	2. Rv I 791/24	4108
»	2. Rv I 869/24	4109
»	2. Rv I 946/24	4110
»	2. R II 201/24	4111
»	2. Rv II 758/24	4112
»	2. Rv II 311/24	4113
»	2. Rv II 317/24	4114
»	3. R I 509/24	4115
»	3. R I 656/24	4116
»	3. R I 693/24	4117

		Čís.
září	3. R II 299/24	4118
»	4. R I 717/24	4119
»	9. R I 580/24	4120
»	9. R I 586/24	4121
»	9. R I 621/24	4122
»	9. R I 666/24	4123
»	9. R I 686/24	4124
»	9. R I 708/24	4125
»	9. R I 733/24	4126
»	9. R I 734/24	4127
»	9. Rv I 711/24	4128
»	9. Rv I 798/24	4129
»	9. Rv I 843/24	4130
»	9. Rv I 996/24	4131
»	9. Rv II 365/24	4132
»	10. R I 705/24	4133
»	10. R I 709/24	4134
»	10. Rv I 752/24	4135
»	10. Rv I 753/24	4136
»	10. Rv I 772/24	4137
»	10. Rv I 808/24	4138
»	10. R II 296/24	4139
»	10. Rv II 552/24	4140
»	16. R I 711/24	4141
»	16. R I 720/24	4142
»	16. R I 730/24	4143
»	16. R I 751/24	4144
»	16. R I 753/24	4145
»	16. Rv I 441/24	4146
»	16. Rv I 788/24	4147
»	16. Rv I 792/24	4148
»	16. Rv I 793/24	4149
»	16. Rv I 810/24	4150
»	16. Rv I 916/24	4151
»	16. R II 277/24	4152
»	16. R II 290/24	4153
»	16. R II 301/24	4154
»	16. R II 303/24	4155
»	17. R I 587/24	4156
»	17. R I 719/24	4157
»	17. Rv I 895/24	4158
»	17. R II 300/24	4159
»	17. R II 311/24	4160
»	17. Rv II 445/24	4161
»	23. R I 554/24	4162
»	23. R I 756/24	4163
»	23. R I 759/24	4164
»	23. Rv I 689/24	4165
»	23. Rv I 1134/24	4166
»	23. Rv I 1228/24	4167
»	23. Nd I 377/24	4168
»	23. R II 263/24	4169
»	23. R II 306/24	4170
»	23. R II 309/24	4171
»	23. R II 310/24	4172
»	23. R II 313/24	4173
»	23. Rv II 338/24	4174

		Čís.
září	24. R I 603/24	4175
»	24. R I 607/24	4176
»	24. R I 757/24	4177
»	24. Rv I 952/24	4178
»	24. R II 278/24	4179
»	24. Rv II 342/24	4180
»	24. Rv II 440/24	4181
»	30. čís. pres. 674/24	4182
»	30. R I 604/24	4183
»	30. R I 772/24	4184
»	30. R I 794/24	4185
»	30. Rv I 839/24	4186
»	30. Rv I 911/24	4187
»	30. Rv I 1246/24	4188
»	30. Rv I 1315/24	4189
»	30. Rv I 1325/24	4190
»	30. R II 319/24	4191
»	30. Rv II 360/24	4192
»	30. Rv II 370/24	4193
»	30. Rv II 407/24	4194
»	30. Rv II 408/24	4195
»	30. Rv II 425/24	4196
říjen	1. R I 680/24	4197
»	1. R I 681/24	4198
»	1. R I 768/24	4199
»	1. R I 773/24	4200
»	1. R I 777/24	4201
»	1. R I 779/24	4202
»	1. R I 790/24	4203
»	1. R I 793/24	4204
»	1. R I 800/24	4205
»	1. Rv I 871/24	4206
»	1. Rv I 1132/24	4207
»	1. Rv I 1333/24	4208
»	1. Rv I 1343/24	4209
»	1. Rv II 207/24	4210
»	1. Rv II 320/24	4211
»	1. Rv II 418/24	4212
»	7. čís. pres. 299/24	4213
»	7. R I 775/24	4214
»	7. R I 778/24	4215
»	7. R I 808/24	4216
»	7. R I 815/24	4217
»	7. R I 819/24	4218
»	7. R I 820/24	4219
»	7. Rv I 921/24	4220
»	7. Rv I 986/24	4221
»	7. Rv I 1008/24	4222
»	7. Rv I 1033/24	4223
»	7. Rv I 1050/24	4224
»	7. Rv I 1183/24	4225
»	7. R II 326/24	4226
»	7. Rv II 434/24	4227
»	8. R I 774/24	4228
»	8. Rv I 713/24	4229
»	8. Rv I 883/24	4230
»	8. Rv I 966/24	4231

		Čís.
říjen	8. Rv I 1035/24	4232
»	8. Rv I 1156/24	4233
»	8. Rv I 1319/24	4234
»	8. Rv I 1352/24	4235
»	8. Rv I 1353/24	4236
»	8. Nd I 391/24	4237
»	8. R II 266/24	4238
»	8. R II 323/24	4239
»	8. Rv II 357/24	4240
»	8. Rv II 381/24	4241
»	8. Rv II 450/24	4242
»	9. Rv I 836/24	4243
»	9. Rv I 950/24	4244
»	9. Rv I 1029/24	4245
»	9. Rv I 1098/24	4246
»	9. Rv II 218/24	4247
»	9. Rv II 284/24	4248
»	14. R I 792/24	4249
»	14. R I 803/24	4250
»	14. R I 809/24	4251
»	14. R I 814/24	4252
»	14. R I 827/24	4253
»	14. R I 828/24	4254
»	14. R I 836/24	4255
»	14. R I 840/24	4256
»	14. R I 850/24	4257
»	14. Rv I 877/24	4258
»	14. Rv I 964/24	4259
»	14. Rv I 997/24	4260
»	14. Rv I 1000/24	4261
»	14. Rv I 1060/24	4262
»	14. Rv I 1267/24	4263
»	14. R II 178/24	4264
»	14. R II 196/24	4265
»	14. R II 335/24	4266
»	14. Rv II 421/24	4267
»	14. Rv II 423/24	4268
»	15. R I 617/24	4269
»	15. R I 619/24	4270
»	15. Rv I 770/24	4271
»	15. Rv I 840/24	4272
»	15. Rv I 1071/24	4273
»	15. Rv I 1160/24	4274
»	15. Rv I 1175/24	4275
»	15. Rv I 1417/24	4276
»	21. čís. pres. 641/24	4277
»	21. R I 805/24	4278
»	21. R I 845/24	4279
»	21. Rv I 589/24	4280
»	21. Rv I 1054/24	4281
»	21. Rv I 1058/24	4282
»	21. Rv I 1115/24	4283
»	21. Rv I 1120/24	4284
»	21. Rv I 1522/24	4285
»	21. Rv II 397/24	4286
»	21. Rv II 543/24	4287
»	21. Rv II 581/24	4288

		Čís.
říjen	22. R I 847/24	4289
»	22. Rv I 767/24	4290
»	22. Rv I 783/24	4291
»	22. Rv I 879/24	4292
»	22. Rv I 886/24	4293
»	22. Rv I 971/24	4294
»	22. Rv I 1073/24	4295
»	22. Rv I 1421/24	4296
»	22. Rv I 1471/24	4297
»	22. Rv II 416/24	4298
»	23. Rv I 1023/24	4299
»	23. Rv I 1481/24	4300
»	23. Rv I 1515/24	4301
»	23. Rv II 356/24	4302
»	23. Rv II 429/24	4303
»	23. Rv II 433/24	4304
»	29. R I 857/24	4305
»	29. Rv I 901/24	4306
»	29. Rv I 1081/24	4307
»	29. Rv I 1258/25	4308
»	29. Rv I 1285/24	4309
»	29. Rv I 1286/24	4310
»	29. R II 362/24	4311
»	29. Rv II 541/24	4312
»	30. Rv I 794/24	4313
»	30. Rv I 812/24	4314
»	30. Rv I 1013/24	4315
»	30. Rv I 1032/24	4316
»	30. Rv I 1080/24	4317
»	30. Rv I 1232/24	4318
»	30. Rv II 452/24	4319
»	30. Rv II 564/24	4320
listopad	4. čís. pres. 865/24	4321
»	4. R I 863/24	4322
»	4. R I 870/24	4323
»	4. R I 886/24	4324
»	4. Rv I 899/24	4325
»	4. Rv I 1006/24	4326
»	4. Rv I 1085/24	4327
»	4. Rv I 1235/24	4328
»	4. Rv I 1361/24	4329
»	4. R II 357/24	4330
»	4. Rv II 538/24	4331
»	4. Rv II 557/24	4332
»	4. Rv II 711/24	4333
»	5. čís. pres. 970/24	4334
»	5. R I 848/24	4335
»	5. R I 876/24	4336
»	5. Rv I 580/24	4337
»	5. Rv I 1179/24	4338
»	5. Rv I 1199/24	4339
»	5. Rv I 1346/24	4340
»	5. Rv I 1572/24	4341
»	5. R II 360/24	4342
»	5. Rv II 446/24	4343
»	5. Rv II 504/24	4344

		Čís.
listopad	5. Rv II 527/24	4345
»	5. Rv II 553/24	4346
»	6. Rv I 1042/24	4347
»	6. Rv I 1061/24	4348
»	6. R II 351/24	4349
»	11. R I 825/24	4350
»	11. Rv I 920/24	4351
»	11. Rv I 931/24	4352
»	11. Rv I 1026/24	4353
»	11. Rv I 1275/24	4354
»	11. R II 312/24	4355
»	11. R II 361/24	4356
»	11. R II 373/24	4357
»	12. R I 915/24	4358
»	12. Rv I 1161/24	4359
»	12. Rv I 1170/24	4360
»	12. Rv II 580/24	4361
»	12. Rv II 612/24	4362
»	18. R I 938/24	4363
»	18. Rv I 1103/24	4364
»	18. Rv I 1149/24	4365
»	18. Rv I 1310/24	4366
»	18. Rv I 1393/24	4367
»	18. Rv I 1436/24	4368
»	18. Rv I 1437/24	4369
»	18. Rv I 1438/24	4370
»	18. Rv I 1452/24	4371
»	18. Rv I 1493/24	4372
»	18. Rv I 1502/24	4373
»	18. R II 342/24	4374
»	18. Rv II 697/24	4375
»	18. Rv II 614/24	4376
»	19. R I 755/24	4377
»	19. R I 891/24	4378
»	19. R I 896/24	4379
»	19. R I 910/24	4380
»	19. R I 914/24	4381
»	19. R I 920/24	4382
»	19. Rv I 429/24	4383
»	19. Rv I 1304/24	4384
»	19. Rv I 1322/24	4385
»	19. Rv I 1323/24	4386
»	19. Rv I 1662/24	4387
»	19. R II 367/24	4388
»	19. Rv II 559/24	4389
»	19. Rv II 567/24	4390
»	19. Rv II 626/24	4391
»	20. Rv I 1138/24	4392
»	20. Rv I 1297/24	4393
»	20. Rv I 1329/24	4394
»	20. Rv I 1445/24	4395
»	20. Rv I 1447/24	4396
»	25. R I 901/24	4397
»	25. R I 930/24	4398
»	25. Rv I 925/24	4399
»	25. Rv I 1355/24	4400

		Čís.
listopad	25. Rv I 1416/24	4401
»	25. Rv I 1485/24	4402
»	25. Rv I 1503/24	4403
»	25. Rv I 1644/24	4404
»	25. Rv I 1653/24	4405
»	25. Rv I 1685/24	4406
»	25. R II 368/24	4407
»	25. R II 369/24	4408
»	25. R II 383/24	4409
»	25. Rv II 516/24	4410
»	26. R I 935/24	4411
»	26. R I 939/24	4412
»	26. Rv I 1403/24	4413
»	26. Rv I 1435/24	4414
»	26. Rv I 1588/24	4415
»	26. Rv II 741/24	4416
prosinec	2. R I 969/24	4417
»	2. Rv I 1184/24	4418
»	2. Rv I 1214/24	4419
»	2. Rv I 1383/24	4420
»	2. Rv I 1473/24	4421
»	2. Rv I 1599/24	4422
»	2. Rv I 1652/24	4423
»	2. R II 403/24	4424
»	3. R I 856/24	4425
»	3. R I 951/24	4426
»	3. R I 973/24	4427
»	3. Rv I 1357/24	4428
»	3. Rv I 1450/24	4429
»	4. Rv I 1299/24	4430
»	4. Rv I 1591/24	4431
»	9. R I 958/24	4432
»	9. R I 962/24	4433
»	9. R I 967/24	4434
»	9. R I 979/24	4435
»	9. R I 981/24	4436
»	9. R I 987/24	4437
»	9. R I 994/24	4438
»	9. R I 998/24	4439
»	9. Rv I 1395/24	4440
»	9. Rv I 1468/24	4441
»	9. Rv I 1511/24	4442
»	9. Rv I 1534/24	4443
»	9. Rv I 1647/24	4444
»	9. Rv I 1797/24	4445
»	9. Rv I 1810/24	4446
»	9. R II 381/24	4447
»	9. R II 411/24	4448
»	9. R II 412/24	4449
»	9. Rv II 391/24	4450
»	9. Rv II 573/24	4451
»	9. Rv II 586/24	4452
»	9. Rv II 690/24	4453
»	10. R I 767/24	4454
»	10. R I 950/24	4455
»	10. R I 965/24	4456

		Čís.
prosinec	10. R I 977/24	4457
»	10. R I 982/24	4458
»	10. R I 993/24	4459
»	10. R I 1004/24	4460
»	10. Rv I 1394/24	4461
»	10. Rv I 1429/24	4462
»	10. Rv I 1790/24	4463
»	10. Rv I 1798/23	4464
»	16. R I 878/24	4465
»	16. R I 989/24	4466
»	16. R I 1010/24	4467
»	16. R I 1011/24	4467
»	16. R I 1018/24	4469
»	16. R I 1023/24	4470
»	16. Rv I 679/24	4471
»	16. Rv I 1365/24	4472
»	16. Rv I 1581/24	4473
»	16. Rv I 1712/24	4474
»	16. Rv I 1780/24	4475
»	16. Nd I 463/24	4476
»	16. R II 398/24	4477
»	16. Rv II 501/24	4478
»	16. Rv II 587/24	4479
»	16. Rv II 606/24	4480
»	16. Rv II 812/24	4481
»	17. R I 944/24	4482
»	17. Rv I 1433/24	4483
»	17. Rv I 1721/24	4484
»	17. Rv I 1847/24	4485
»	17. Rv II 697/24	4486
»	17. Nd II 137/24	4487
»	23. Rv I 1500/24	4488

		Čís.
prosinec	23. Rv II 566/24	4489
»	23. Rv II 801/24	4490
»	29. R I 983/24	4491
»	29. R I 984/24	4492
»	29. R I 1002/24	4493
»	29. R I 1012/24	4494
»	29. R I 1031/24	4495
»	29. R I 1091/24	4496
»	29. Rv I 1300/24	4497
»	29. Rv I 1795/24	4498
»	29. Rv I 1824/24	4499
»	29. R II 427/24	4500
»	29. Rv II 813/24	4501
»	29. Rv II 815/24	4502
»	29. Rv II 833/24	4503
»	30. R I 1008/24	4504
»	30. R I 1021/24	4505
»	30. R I 1028/24	4506
»	30. R I 1034/24	4507
»	30. Rv I 1580/24	4508
»	30. R II 380/24	4509
»	30. R II 426/24	4510
»	30. Rv II 818/24	4511
»	31. R I 104/24	4512
»	31. R I 1009/24	4513
»	31. R I 1046/24	4514
»	31. Rv I 1621/24	4515
»	31. Rv I 1637/24	4516
»	31. Rv I 1898/24	4517
»	31. Rv I 1900/24	4518
»	31. R II 430/24	4519
»	31. Rv II 747/24	4520

Oprava důležitějších tiskových chyb:

Stránka 2. v záhlaví čís. 3356 správně Rv I 1103/23.
» 15. v záhlaví č. 3366 správně »§ 933 obč. zák.«, nikoliv »§ 932 obč. zák.«.
» 72. řádka 10. shora správně »čl. 347«, nikoliv »čl. 247«.
» 107. řádka 15. shora správně »vešla«, nikoliv »vzešla«.
» 109. v řádce 4. zdola počínajíc slovem »dle« až v řádce 3. zdola konče slovem »návrhu« budiž škrtnuto.
» 112. řádka 17. zdola správně »Nelze«, nikoliv »Nelze-li«.
» 127. v záhlaví čís. 3438 správně (§ 216 čís. 2 ex. ř.).
» 132. v citaci rozhodnutí správně »1924«, nikoliv »1923«.
» 141. řádka 3. zdola správně »Z-ovým«, nikoliv »B-ovým«.
» 142. řádka 2. shora správně »pivovarem«, nikoliv »pivovaru«.
» 142. řádka 4. shora za čís. vlož. 354.
» 166. řádka 16. a 21. zdola správně »1923«, nikoliv »1922«.
» 255. řádka 18. zdola správně »opatrovance«, nikoliv »opatrovnice«.
» 229. řádka 9. shora správně »sám«, nikoliv »sama«.
» 236. řádka 15. shora správně »(§ 577 c. ř. s.)«, nikoliv »(57 c. ř. s.)«.
» 241. řádka 11. shora správně »dodatečným«, nikoliv »dostatečným«.
» 263. řádka 18. zdola správně »rovnající se«, nikoliv »rovnají se«.
» 277. v záhlaví čís. 3539 »§ 391 c. ř. s.«, nikoliv »§ 193 c. ř. s.«.
» 343. řádka 9. zdola před slovo »nebezpečenství« vlož »a«.
» 362. řádka 17. shora správně »sepsán«, nikoliv »zapsán«.
» 372. řádka 2. shora správně »kde«, nikoliv »dle«.
» 376. řádka 12. zdola správně »§ 117«, nikoliv »§ 17«.
» 383. řádku 11. shora škrtni a místo toho vlož: »hospodářské záložně, pročež tato upustila od exekučních kroků proti«.
» 418. řádka 2. zdola správně »99«, nikoliv »49«.
» 443. řádka 2. shora správně »čís. 89«, nikoliv »čís. 189«.
» 483. řádka 10. shora správně »§u 961«, nikoliv »§u 691«.
» 512. řádka 16. zdola správně »konta«, nikoliv »kvota«.
» 534. řádka 20. zdola správně »čís. 76«, nikoliv »čís. 96«.
» 536. řádka 20. zdola správně »nezávažnou«, nikoliv »nezávaznou«.
» 559. řádka 20. zdola správně »čís. 130«, nikoliv »čís. 10«.
» 576. v záhlaví čís. 3746 správně »sjednati«, nikoliv »jednati«.
» 619. řádka 4. shora správně »Verfahrens«, nikoliv »Vorfahrens«.
» 656. řádka 7. shora správně »soudy«, nikoliv »věci«.
» 703. řádka 17. zdola správně »bude«, nikoliv »nebude«.
» 709. řádka 10. shora správně »opírá«, nikoliv »odpírá«.
» 712. v záhlaví správně o »rozsudím«, nikoliv o »rozsudku«.
» 817. řádka 16. shora správně »1921«, nikoliv »1918«.
» 834. řádka 2. shora správně »k celku«, nikoliv »v celku«.
» 886. v záhlaví čís. 3946 správně »§ 1 čís. 12« ex. ř.
» 897. řádka 12. shora správně »by«, nikoliv »byl«.
» 898. řádka 16. zdola správně »hájeného«, nikoliv »zahájeného«.
» 912. řádka 18. zdola správně »§ 34«, nikoliv »§ 24«.
» 917. řádka 22. zdola správně »§ 865«, nikoliv »§ 265«.
» 944. řádka 2. zdola správně »dovolací«, nikoliv »odvolací«.
» 988. řádka 5. shora správně »neuplynuly«, nikoliv »neplynuly«.
» 991. řádka 14. shora správně »§ 382 čís. 5 ex. ř.«, nikoliv »§ 382 čís. 5 c. ř. s.«.

Stránka 1001. řádka 5. zdola správně »15 ha«, nikoliv »15 a«.
» 1005. řádka 3. shora správně »usnesení«, nikoliv »řízení«.
» 1049. řádka 9. zdola správně »postižný«, nikoliv »postižený«.
» 1061. řádka 16. shora za slovem »zákon« vlož »účastenství«.
» 1079. řádka 14. shora správně »výroky«, nikoliv »výrobky«.
» 1087. řádka 7. shora správně »neúplné«, nikoliv »úplné«.
» 1099. řádka 7. shora správně »úbytky«, nikoliv »kdyby«.
» 1100. řádka 16. a 14. zdola správně »odevzdání«, nikoliv »oduznání«.
» 1130. řádka 19. shora správně »§u 85 c. ř. s.«, nikoliv »§u 485 c. ř. s.«.
» 1167. řádka 17. shora správně »měšťanstvu«, nikoliv »měšťanstvo«.
» 1183. řádka 26. shora správně »(§ 568 c. ř. s.)«, nikoliv »(§ 368 ex. ř.)«.
» 1203. řádka 12. zdola správně »proti«, nikoliv »proto«.
» 1275. řádka 24. shora správně »řeči«, nikoliv »věci«.
» 1338. řádka 12. zdola správně »na«, nikoliv »ne«.
» 1383. řádka 10. shora správně »obyčejové«, nikoliv »obyčejné«.
» 1386. řádka 18. shora správně »nerozeznávaje«, nikoliv »rozeznávaje«.
» 1419. řádka 1. zdola správně »c. ř. s.«, nikoliv »ex. ř.«.
» 1447. řádka 15. shora správně »jich sankci«, nikoliv »při sanci«.
» 1440. řádka 3. zdola správně »c. ř. s.«, nikoliv »ex. ř.«.
» 1468. řádka 11. shora správně »čl. 282«, nikoliv »čl. 232«.
» 1623. řádka 6. zdola správně »žádání«, nikoliv »jednání«.
» 1650. řádka 20. zdola správně »dovolání«, nikoliv »odvolání«.
» 1659. řádka 29. shora za slovo »čís.« vlož »27«.
» 1680. řádka 19. zní: »§ 527 odstavec druhý c. ř. s. a nelze tohoto předpisu ani obdobně po-« — dosavadní znění se škrtne.
» 1680. řádka 11. zdola správně »i«, nikoliv »u«.
» 1684. řádka 22. zdola správně »názoru«, nikoliv »názvu«.
» 1694. rozh. čís. 4444 jest ze dne 9. prosince 1924.
» 1713. v záhlaví čís. 4461 správně »Více škůdců«.
» 1717. řádka 22. zdola správně »jim« nikoliv »jím«.
» 1720. řádka 7. zdola správně »člunu«, nikoliv »členu«.
» 1721. řádka 8. a 18. shora správně »člunu«, nikoliv »členu«.
» 1748. řádka 13. shora správně »dovolání«, nikoliv »odvolání«.
» 1904. vynech čl. 427 . . . . 4383.

Čís. 3355.

Opravný prostředek může podati vedlejší intervenient i tehdy, nepodala-li ho strana, k níž se přidružil.

Za škodu, způsobenou zřícením povozu s okresní silnice v Čechách, ručí okres, nebyla-li silnice, vedoucí po svahu, opatřena ochrannými patníky. V tom, že kočí náležitě nebrzdil, jest spatřovati jeho spoluvinu.

(Rozh. ze dne 3. ledna 1924, Rv I 760/23.)

Povoz žalující firmy Č. a spol. jel s nákladem po okresní silnici v Čechách, jež v těch místech vedla nad srázem. Dav koním oddechu, pobídl je kočí žalující firmy k dalšímu tahu, nežli však koně řádně zabrali, sjel vůz na kraj silnice, projel mezi dvěma ochrannými patníky a střítil se, při čemž byl jeden kůň zabit a vůz poškozen. Žalobě firmy Č. a spol., k níž se jako vedlejší intervenient přidružil František Č., na příslušný samosprávný okres o náhradu škody vyhověl procesní soud prvé stolice potud, že uznal žalobní nárok co do důvodu z polovice po právu. Odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl ani dovolání vedlejšího intervenienta ani dovolání žalovaného okresu.

Důvody:

Předeslati jest toto: Žalující firma Č. a spol. odvolala dopisem ze dne 11. září 1921 plnou moc, danou Dru Antonínu K-ovi a prováděl po té všechny další procesní úkony jen vedlejší intervenient žalující strany František Č., zastoupený rovněž Drem K-em, který také dovolání podal. Jak rozsudek procesního soudu, tak i rozsudek odvolacího soudu doručeny byly též přímo žalující firmě, která však sama ani odvolání ani dovolání nepodala a také žádného vyjádření neučinila. Byl tudíž vedlejší intervenient podle §u 19, odstavec prvý c. ř. s. oprávněn, aby k podpoře žalující firmy podal opravné prostředky, které nejsou v rozporu s procesními úkony vlastní strany, a bylo i jeho dovolání ve věci vyříditi, to tím spíše, že v tom směru ve spisech dovolacího řízení žádných výtek činěno nebylo. Pro posouzení spoluzavinění žalované strany jest jedině rozhodnou skutečností, že žalovaná strana nevyhověla předpisu §u 42 odstavec prvý českého zákona ze dne 31. května 1866, čís. 41 z. zák. a neopatřila okraj okresní silnice v místě, kde nehoda se stala, ochrannými kameny, v předepsané mezeře nejvýše 2.528 m, nýbrž ponechala mezeru 4·80 m, což mělo za následek, že tudy povoz se svahu se střítil. Nesprávné právní posouzení věci spatřuje dovolatelka v tom, že také odvolací soud dospěl k úsudku, že vinu na nehodě má i kočí, a to rovným dílem se žalovanou stranou. Dovolatelka mylně

staví se na stanovisko, že kočí jest osobou třetí, od žalující firmy rozdílnou, protože prý žalující firma sama na nehodě viny nemá, následkem čehož prý může se jednati nejvýše jen o více škůdců podle §§ 1301 a 1302 obč. zák. Podle této argumentace neměla by na nehodě viny ani žalovaná strana sama, totiž samosprávný okres, takže by žalující firma své vlastní žalobě základ podrážela. Na obou stranách jde tu o osoby hromadné, za něž jednaly osoby fysické jako zástupci, ohledně kterých jest posuzovati, zda se dopustily zavinění. V tomto případě řídil povoz žalobkyně její kočí a, pokud tento v této své vlastnosti dopustil se nějakého zavinění, přičítá se toto žalobkyni. Nelze ovšem souhlasiti s odvolacím soudem, že § 2 zákona ze dne 15. června 1866, čís. 47 z. zák. pro Čechy nařizuje, by povozy jezdily po okresní silnici jen po pravé straně ve směru jízdy. Tento § předpisuje toliko, ve kterou stranu jest se vyhýbati, a ve kterou stranu předjížděti. Naopak plyne z §u 3 cit. zák., že vozkové mají měniti koleje a že mohou býti nuceni položením kamenů nebo dřev na silnici, by jeli v čáře klikaté, a aby takto používali celé šíře silnice. Proto také první soud kladl důraz na to, že kočí proti silničnímu řádu na pravé straně silnice povoz z a s t a v i l, tedy zastavil jej na té straně, odkud v případě jízdy jiného povozu proti němu byl by musil na druhou stranu silnice se vyhnouti. V tomto zastavení povozu na pravé straně silnice ve směru jízdy bylo by ovšem jen lehké nedopatření. Ale závažnou neopatrnost shledaly právem oba nižší soudy v té okolnosti, že kočí, opětně se rozjížděje, při čemž přirozeně musil před pobídnutím koní brzdu povoliti, když viděl, že vůz počal couvati, ani se n e p o k u s i l o opětné zabrzdění. Toto zabrzdění podle znaleckého posudku bylo by stačilo k zastavení povozu. Takového opomenutí nesmí se opatrný vozka dopustiti. Co do míry spoluzavinění, kterou obě strany v neprospěch druhé strany snaží se pošinouti, souhlasiti jest s prvním soudem, že vina na nehodě jest na obou stranách stejná, protože nebylo by k nehodě došlo, kdyby ta neb ona strana byla jednala podle své povinnosti. Ale i kdyby se poměr zavinění určiti nedal, měl by pravdu odvolací soud, že by pak bylo vinu rovným dílem podle §u 1304 obč. zák. rozděliti.

Čís. 3356.

Ujednání lékaře s nemocenskou pokladnou, že bude léčiti její členy za nižší odměnu, než stanoví minimální tarif lékařské komory, není nedovoleným.

Úmluva mezi lékařem a nemocenskou pokladnou o dočasném, přechodném léčení členů nemocenské pokladny nevyžaduje písemné formy.

(Rozh. ze dne 3. ledna 1924, Rv 1103/23.)

Žalobu lékaře na nemocenskou pokladnu o vyplacení rozdílu odměny dle minimálního tarifu lékařské komory, dle něhož počítal odměnu žalobce a dle nižšího tarifu nemocenské pokladny, dle něhož mu odměnu vyplatila žalovaná pokladna, p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e zamítl. O d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Žalobní nárok proti žalované pokladně, totiž placení honoráře za léčení členů pokladny v době od listopadu 1920 do 12. prosince 1920, nepřiznal soud prvé stolice žalobci proto, že žalobce není oprávněn, žádati honorář dle minimálního tarifu lékařské komory, nýbrž dle tarifu nemocenské pokladny a dle tohoto tarifu žalobci příslušející honorář mu byl zaplacen. Soud prvé stolice v tomto směru správně zjistil, že žalobce dne 25. října 1920 oznámil žalované pokladně, že od září 1920 bude zase čítati dle cen pokladny. Výpovědí předsedy žalované pokladny zjistil správně soud prvé stolice, že žalobce žalované pokladně neoznámil, že za léčení členů pokladny bude čítati dle minimálního tarifu, dále že deputace dělníků nebyla oprávněna se žalobcem jménem žalované pokladny vyjednávati. Žalobce dopisem ze dne 5. listopadu 1920 oznámil žalované pokladně, že k dalšímu léčení dle tarifu pokladny jest nezbytně třeba smlouvy, za jejíž předložení žádá, ale v dopise tom hned prohlásil, že bez této smlouvy jest každá jeho činnost pro žalovanou pokladnu vyloučena. Na to sdělila žalovaná pokladna žalobci dopisem ze dne 8. listopadu 1920, že zatím uzavření smlouvy odmítá, ježto není dosud ukončeno vyjednávání mezi svazem pokladen a říšským spolkem lékařských jednot v Praze, a zároveň žádala žalovaná pokladna žalobce, by ony členy pokladny, kteří k němu do léčení přijdou, léčil dle tarifu pokladny. Nechtěl-li tedy žalobce členy pokladny za tarif pokladny dále léčiti, měl to pokladně ihned sděliti a další léčení členů pokladny na sebe nebrati. Správně proto soud prvé stolice rozhodl, že žalobce nemá nároku proti žalované pokladně na odměnu dle minimálního tarifu. Tvrzení žalobce, že byl vázán lékařskou stavovskou ctí, tarif, předepsaný lékařskou komorou, přesně dodržeti, jest pro tento spor nerozhodné a pro žalovanou pokladnu nezávazné, vždyť žalobce sám vůči pokladně prohlásil, že členy její bude léčiti dle tarifu pokladny. Výtka žalobce, že prvý soud nerozhodl o jeho námitce, že každé ujednání lékaře s nemocenskou pokladnou, léčiti za honorář nižší, než minimální tarif lékařské komory, bylo by proti dobrým mravům a tudíž neplatné, jest nedůvodné, neboť, je-li dle §u 6 d) zákona ze dne 20. listopadu 1917, čís. 457 ř. zák. dovolena písemní smlouva mezi pokladnami a lékaři, kterou se upravuje odměna lékařů za léčení členů pokladny, jest také ujednání, jež se nestalo ve formě písemní smlouvy, dovolené a platné, pokud bylo uzavřeno mezi lékařem a nemocenskou pokladnou.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Co se týče nesprávného právního posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), jež prý záleží v tom, že odvolací soud pokládá žalobcovo prohlášení v dopise ze dne 25. října 1920, že počítá za léčení a léky od září 1920 zase podle tarifů pokladny, za platné a pro žalobce závazné přes to, že o honoráři písemná smlouva a vůbec žádná písemná smlouva mezi žalobcem a žalovanou pokladnou ohledně léčení členů nemocenské pokladny ujednána nebyla, a zákon ze dne 20. listopadu 1917, čís. 457

ř. zák. v §u 6 d) uzavření písemné smlouvy předpisuje, není tato výtka oprávněna. Citovaný § 6 d) zákona o nemocenském pojištění dělníků předpisuje sice písemnou formu při smlouvách mezi nemocenskými pokladnami a lékaři, ale má na mysli smlouvy trvalého rázu, smlouvy, jimiž se lékaři přijímají za lékaře pokladny, nikoli pouhá ujednání nemocenské pokladny s lékařem o odměně za dočasné, jen přechodné léčení členů nemocenské pokladny, jak tomu na příklad jest, jde-li o léčení po dobu uprázdnění místa pokladničního lékaře nebo než jmenovaný pokladniční lékař započne svou činnost. V případě, o který jde, jedná se o odměnu za takové přechodné, výpomocné léčení, než pokladniční lékař svou činnost započal a uvedené prohlášení žalobce, i když zvláštní písemné ujednání po rozumu §u 6 d) zákona ze dne 20. listopadu 1917, čís. 457 ř. zák. se nestalo, bylo tudíž platné a závazné. Rovněž neposoudil odvolací soud věc po stránce právní nesprávně, když na základě uvedeného prohlášení žalobce v dopise ze dne 25. října 1920 a protože žalovaná pokladna v listě svém ze dne 8. listopadu 1920 žádala žalobce, aby její členy léčil za honorář podle jejího tarifu, žalobce pak skutečně členy pokladny léčil přes to, že před tím v dopise ze dne 5. listopadu 1920 pokladně oznámil, že bez kontraktu je vyloučeno, aby pro pokladnu lékařsky byl činným, uznal, že žalobci přisluší za léčení členů pokladny pouze odměna podle tarifu pokladny, nikoli požadovaná odměna vyšší a dotyčný nárok žalobcův zamítl. Žalobce proti tomuto stanovisku odvolacího soudu uvádí v dovolání v podstatě totéž, co uvedl proti témuž stanovisku prvního soudu v odvolání, a protože odvolací soud v napadeném rozsudku správně vyvrátil dotyčné vývody žalobcovy, stačí k vyvrácení vývodů dovolatelových v tomto směru poukázati na důvody odvolacího rozsudku.

Čís. 3357.

Účinky prohlášení manžela za mrtva nerovnají se jeho úmrtí ve smyslu §§ 138, 155 obč. zák. O zjištění nemanželského otcovství lze tu nastupovati pouze tehdy, bylo-li právoplatně zjištěno, že dítě není manželského původu.

(Rozh. ze dne 3. ledna 1924, Rv I 1754/23.)

Žalobě nezl. Ladislava H-a na Leona S-a o uznání otcovství procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud ji jako předčasnou pro tentokráte zamítl. Důvody: Mezi stranami není sporu o tom (§ 266 c. ř. s.), že nezl. žalobce Ladislav H., narozený dne 9. listopadu 1921, zapsán byl do matriky narozených jako dítko manželské, tedy jako syn manželů Františka a Kateřiny H-ových. Ze spisů jest dále patrno a ostatně i mezi stranami nesporno, že manžel Kateřiny H-ové, František H., byv jako vojín za války povolán ke službě vojenské, byl od roku 1915 nezvěstným, a že na to k návrhu své manželky po konaném šetření prohlášen byl za mrtva usnesením ze dne 26. března 1923 za současného s tím vyslovení, že den 1. prosince 1917 považovati jest za onen den, kterého František H. nepřežil. Řečené usnesení nabylo dnem 25. dubna 1923 právní moci. Se zřetelem k těmto zjištěným okolnostem vychází soud odvolací z názoru, že prve, než zjištěno býti může, kdo jest nemanželským otcem nezl. Ladislava H-a, musí býti jisto, že jest žalobce vůbec dítětem nemanželským, neboť žaloba, jež opírá se o ustanovení §§ 163 a 166 obč. zák. předpokládá, že o vlastnosti dítěte jako nemanželského není pochybnosti. Právnímu názoru odvolatele, že ve příčině žalobce platí domněnka nemanželského zrození dle §u 155 obč. zák., nelze přisvědčiti, naopak o žalujícím dítěti platí podle §u 138 obč. zák. domněnka, že jest původu manželského, poněvadž jsou tu skutkové předpoklady tohoto ustanovení zákona, kdyžtě v době zrození dítka manželství nebylo rozloučeno, ani nebylo prokázáno, že manžel František H. zemřel v době, od níž do narození dítka více než 300 dnů uplynulo. Žalující dítě dlužno tudíž pokládati za manželské dotud, pokud mu manželský původ nebyl oduznán podle ustanovení §§ 158 a 159 obč. zák. Na tom nemění ničeho ta okolnost, že František H. prohlášen byl v dubnu 1923 za mrtvého a že v dotyčném usnesení bylo vysloveno, že dne 1. prosince 1917 nepřežil. Podle §u 278 obč. zák. pokládá se totiž za úmrtní den nezvěstného, kdy prohlášení za mrtvého nabylo moci práva, kdežto podle §u 8 zákona ze dne 16. února 1883 čís. 20 ř. zák. má býti den domnělé smrti v usnesení uveden, takže domnělé úmrtí spadá do doby před vydaným usnesením. Touto změnou zákona nebylo však nikterak obmýšleno, omezovati dítko v jeho volném rozhodnutí, zda chce po rozumu §u 159 obč. zák. za souhlasu žijící matky odporovati manželskému původu či nikoliv. Domnělý den úmrtí, v usnesení určený, má toliko význam při posuzování poměrů majetkových; prohlášení za mrtva však, majíc povahu toliko deklaratorní, přirozeně nemůže jeviti účinky dříve, než nabylo moci práva; neboť do té doby platí domněnka, že nezvěstný žije. Důkaz o tom, zda jest dítko manželského či nemanželského původu, nelze prováděti v tomto sporu, jenž jest veden u okresního soudu (§ 50 čís. 1 j. n.) a v němž manžel František H., pokud se týče jeho právní zástupce (opatrovník, § 159 obč. zák.) není vůbec stranou rozepře. Z toho, co řečeno, plyne, že nutno dříve zjistiti, zda je žalobce skutečně nemanželského původu, a, dokud to není prokázáno, jeví se býti tato žaloba předčasnou.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalobcovo dovolání, opírající se o dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), není odůvodněno. Rozsudek odvolacího soudu spočívá na správných důvodech, které odpovídají skutkovému stavu věci a zákonu. Dovolatel se na ně odkazuje. K vývodům dovolání se dodává: Dítě, narozené do 300 dní od mužovy smrti, považuje se za manželské (§ 138 obč. zák.), dítě narozené po té lhůtě za nemanželské (§ 155 obč. zák.) a to dotud, dokud není prokázán opak způsobem, přípustným dle zákona. Prohlášením za mrtva se stanoví

pouze domněnka, že osoba, za mrtvou prohlášená, zemřela, a v rozhodnutí se stanoví pravděpodobný den smrti. Zanechala-li osoba, prohlášená za mrtvou, manžela, považuje se manželství za rozvázané, bylo-li při prohlášení za mrtva rozhodnuto, že se má považovati za rozvázané (§§ 8 a 9 zákona ze dne 16. února 1883, čís. 20 ř. zák.). Účinky prohlášení za mrtva se tedy nerovnají účinkům dokázaného úmrtí, po případě výroku, jímž bylo manželství prohlášeno za rozvázáno. Teprve tehdy, kdyby byl právoplatně zjištěn n e manželský původ dítěte, mohlo by býti nastupováno proti jiné osobě jako nemanželskému otci toho dítěte. Toho není v tomto případě.

Čís. 3358.

Z podnětu vyrovnávacího řízení, buď již započatého nebo teprve zamýšleného neb v nějaké třebas jen vzdálené souvislosti s ním nelze poskytnouti žádnému z věřitelů výhodu, nechť jakékoli jsou subjektivní okolnosti a pohnutky poskytnuté výhody.

(Rozh. ze dne 3. ledna 1924, Rv II 529/23.)

Žalobkyně, tvrdíc v žalobě, že dodala žalované zboží za 5.000 Kč, za něž žalovaná zaplatila pouze 100 Kč, domáhala se na ní zaplacení nedoplatku. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e žalobu zamítl, o d v o l a c í s o u d jí vyhověl. N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvého soudu.

D ů v o d y:

Odvolací soud v souhlase s prvním soudem nepřijal za pravdivé tvrzení žalobkyně, že jí zažalovaná pohledávka přísluší přímo proti žalované, jako kupitelce zboží a příjemkyni zápůjčky, nýbrž zjistil skutkově, že zboží od žalobkyně odebíral manžel žalované, který tedy jest osobním dlužníkem (a podle své svědecké výpovědi dluh ten také uznává) a že žalovaná jen převzala ku placení tento dluh svého manžela podle písemného potvrzení ze dne 1. června 1922 a zaplatila na převzatý dluh také již 100 Kč. Dále zjistily nižší soudy, že v době převzetí dluhu bylo o jmění manžela žalované v běhu řízení vyrovnávací, které sice bylo později podle §u 56 čís. 3 vyrov. ř. zastaveno, že však následovalo o jmění téhož dlužníka řízení úpadkové, které skončilo nuceným a soudně potvrzeným vyrovnáním. Za tohoto stavu věci nelze souhlasiti s názorem napadeného rozsudku, že převzetí dluhu neodporuje předpisu §u 47 vyrov. ř. a že žalovaná jest podle §u 1347 obč. zák. povinna převzatý dluh zaplatiti. Podle §u 47 vyr. ř. a podle souhlasného §u 150 (5) konk. ř. jest neplatnou úmluva dlužníka nebo j i n ý c h o s o b s některým věřitelem, kterou mu před uzavřením vyrovnání nebo v době mezi jeho uzavřením a pravomocí potvrzovacího usnesení vyhrazují se zvláštní výhody. Tím jest vyslovena zásada stejného nakládání všemi věřiteli třetí třídy, která způsobem donucovacím zakazuje,

by některému z nich nedostalo se nějaké výhody oproti ostatním věřitelům, leda že by vyrovnávací (úpadkový) řád sám připouštěl výjimku. Zákon, nutě menšinu věřitelů, aby při vyrovnání podřídila se ve vyrovnávacím nebo úpadkovém řízení většině, chrání tuto menšinu tím, že vylučuje jakékoliv zjevné nebo skryté výhody pro jednotlivého věřitele a postupuje ostrými prostředky §u 47 vyrov. ř. a §u 150 (5) konk. ř. proti úmluvám, tomuto zákazu se příčícím. Záleží jen na tom, zda z podnětu vyrovnávacího řízení, buď již započatého nebo teprve zamýšleného, nebo v nějaké třeba jen vzdálené souvislosti s ním, nějaká výhoda některému z věřitelů objektivně byla vyhrazena. Naproti tomu jsou subjektivní momenty, zejména pohnutka a účel takové úmluvy právě tak nerozhodny, jako její hospodářský význam a úspěch. Jest tedy úplně lhostejno, zda jde o výhodu již poskytnutou, či jen smluvně slíbenou; zda jde o pohledávku v řízení přihlášenou či nepřihlášenou; zda mělo býti docíleno hlasování v určitém směru čili nic; zda mělo to pro výsledek vyrovnání nějaký význam či žádný; zda byla vůbec nějaká výhoda zamýšlena a zda byl si věřitel výhody té vědom; zda vyhradil výhodu sám dlužník či někdo jiný, třeba i bez vědomí dlužníkova a třeba i jen z prostředků oné třetí osoby. Rovněž nic nezáleží na formě, ve které výhoda uskutečněna býti měla. Takovou výhodou jest tudíž také převzetí dluhu se strany manželky za manžela, který se vyrovnává, ať již jde o převzetí dluhu na místě dlužníka, nebo vedle něho a třeba i bez jeho vědomí (§§ 1405—1407 obč. zák.), neboť ostatním věřitelům stejné výhody se nedostalo (viz také § 30 (1) čís. 1 konk. ř.). Tomu nevadí předpisy §§ 17, 18 a 48 vyr. ř. (§ 151 konk. ř.), které mají na mysli spoludlužníky a rukojmí z doby před vyrovnávacím řízením a bez jakéhokoliv vztahu k němu. V tomto případě byl dluh manželův převzat manželkou za doby vyrovnávacího řízení a sama žalobkyně při svém výslechu udala, že věděla, že manžel žalované chce zavésti vyrovnávací řízení. Jest proto smlouva o převzetí dluhu ze dne 1. června 1922 neplatnou a nežalovatelnou a právem první soud z toho důvodu žalobu na zaplacení převzatého dluhu zamítl.

Čís. 3359.

Článek II. zákona ze dne 8. června 1923, čís. 123 sb. z. a n.

Bylo-li po 1. červenci 1923 pokračováno v prvé stolici v řízení o věci 100 Kč, nikoliv však 300 Kč převyšující, jest na další řízení a rozhodnutí jakož i opravné prostředky použiti předpisů o řízení ve věcech nepatrných.

(Rozh. ze dne 8. ledna 1924, R I 1102/23.)

V rozepři o 170 Kč bylo dne 10. července 1923 pokračováno v řízení u procesního soudu prvé stolice a téhož dne byl vynesen u přítomnosti obou stran rozsudek, jímž bylo žalobě vyhověno. Dne 7. srpna 1923 navrhl žalobce povolení exekuce. S o u d p r v é s t o l i c e exe-

kuci povolil, odvolací soud exekuční návrh zamítl, ježto byl učiněn před pravomocí exekučního titulu.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Dle čl. II. zákona ze dne 8. června 1923, čís. 123 sb. z. a n., byla hranice pro spory v nepatrných věcech zvýšena na 300 Kč. Tento zákon, jenž, vyjma čl. XII., nabyl účinnosti dnem 1. července 1923, neobsahuje přechodných předpisů o sporech již dříve zahájených, pročež lze dle obdoby (§ 7 obč. zák.) použíti zásady čl. XVIII. odst. 3 čís. nař. ze dne 1. června 1914 čís. 118 ř. zák., dle níž předpisy o omezení práva dovolacího a stížnostního nevztahují se na rozhodnutí, která byla vydána v prvé stolici před působností novely, ani na případy, v nichž ústní jednání dle §u 415 c. ř. s. bylo v prvé stolici skončeno dříve, než předpis, omezující opravné prostředky, nabyl účinnosti. Je-li tomu tak, dlužno hleděti k této zásadě též při řešení otázky, od které doby lze pokládati spornou věc za bagatelní ve smyslu §u 448 c. ř. s. v novém znění, při čemž přichází obdobně v úvahu také ustanovení druhého odstavce §u 453 c. ř. s., že předpisy o bagatelním řízení platí od doby, kdy hodnota předmětu sporu byla omezena na bagatelní hranici nebo pod ni. Ve sporu vymáhajícího věřitele proti povinné straně o náhradu škody 170 Kč konalo se poslední stání 10. července 1923, tedy již za účinnosti zákona ze dne 8. června 1923, čís. 123 sb. z. a n. Vzhledem k hořejším vývodům nelze pochybovati o tom, že již při tomto roku, jehož obě strany se súčastnily, mělo býti jednáno dle předpisů o bagatelním řízení a že rozsudek, prohlášený za přítomnosti obou stran, stal se bez ohledu na dobu, kdy jim bylo doručeno jeho písemné vyhotovení, právoplatným 24. července 1923 (§§ 224 čís. 7, 225 odstavec druhý a 452 c. ř. s.). Exekuční návrh, podaný vymáhajícím věřitelem 7. srpna 1923, nelze proto, jak neprávem učinil rekursní soud, zamítnouti proto, že prý byl učiněn před pravomocí exekučního titulu.

Čís. 3360.

Výslovné svolení dosavadního majitele firmy (čl. 22 obch. zák.) k užívání dosavadní firmy nabyvatelem závodu nemusí se státi právě slovy, stačí, dán-li souhlas jakkoliv zřejmě na jevo.

(Rozh. ze dne 8. ledna 1924, R I 1104/23.)

Rejstříkový soud zapsal při firmě »S. a spol.«, že vystoupili z ní veřejní společníci Vojtěch S. a František S. a vstoupili místo nich jako veřejní společníci Antonín F. a Mathilda F-ová, a uvedl v důvodech: Ač výslovné svolení postupujících společníků v další vedení závodu pod firmou dosavadní vykázáno nebylo, byl zápis přece povolen, ježto oba vystupující společníci žádost ve formě notářsky ověřené spolupodepsali. Rekursní soud k rekursu finanční prokuratury usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Jest sice pravda, že čl. 22 obch. zák. činí užívání dosavadní firmy novými nabyvateli závodu odvislým od výslovného svolení dosavadních majitelů závodu, leč tím se nemíní, že svolení musí býti vyjádřeno slovy, stačí, stane-li se to způsobem zřejmým, jenž nepřipouští pochybnosti o souhlasu k vedení staré firmy. Výslovným ve smyslu zákona jest svolení i tehdy, když, jako v tomto případě, jedinou opovědí dosavadní majitelé spolu s nabyvateli závodu opovídají, že závod dosud provozovaný povedou noví majitelé pod dosavadní firmou, a netřeba, by dosavadní majitelé ještě nad to svolení své zvláště dotvrzovali. Že pak společnou opovědí Vojtěch a František S-ovi nic jiného neobmýšleli, než projeviti souhlas v uvedeném směru, plyne také z toho, že nenapadli usnesení soudu rejstříkového zápis povolující.

Čís. 3361.

Náhradní nárok proti zasílateli, jenž po úplné ztrátě zboží náhrady (včas) nereklamoval, nepromlčuje se ve lhůtě čl. 386 obch. zák.

(Rozh. ze dne 8. ledna 1924, R I 1110/23.)

Žalobu, zadanou na soudě dne 22. února 1923, již domáhal se odesílatel na zasílateli náhrady škody, zaviněné prý stranou žalovanou tím, že, porušivši povinnost řádného speditéra, nereklamovala v roce 1921 ztracený vagon se zbožím u dráhy vůbec a u pojišťovny včas, procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Ze všech námitek žalované firmy obíral se první soud jenom námitkou promlčení zažalovaného nároku dle čl. 386 obch. zák. a zamítl žalobní žádost, poněvadž pokládal tuto námitku za odůvodněnou. Odvolací soud, uznav ji za bezpodstatnou, nemohl rozhodnouti jinak než rozhodl, zrušil totiž právem rozsudek prvního soudu a uložil mu, aby jednal dále o ostatních námitkách žalované strany. Také Nejvyšší soud může toho času přezkoumávati pouze otázku promlčení; vývody rekursní, které se vztahují na ostatní námitky žalované firmy, nemohou dojíti povšimnutí. Právní názor odvolacího soudu, že jednoroční promlčecí lhůta čl. 386 obch. zák. se zažalovaného nároku netýká, jest správný. Dle tohoto zákonného předpisu nepromlčují se do jednoho

roku všechny nároky proti spediterovi ze spediční smlouvy, nýbrž jen ty, které vzešly z úplné ztráty úbytku, poškození neb opožděného dodání zboží. Žalovaná firma sice tvrdí, že faktickým důvodem žaloby i v tomto případě jest ztráta zásilky, takže by nemohlo býti vůbec žalováno, kdyby se zásilka nebyla ztratila; ale tím nejsou podmínky žaloby dle čl. 386 obch. zák. vyčerpány. Jako každá žaloba o náhradu škody musí se i žaloba dle čl. 386 obch. zák. opírati o zavinění žalovaného, a to dle čl. 380 obch. zák. o zanedbání bedlivosti řádného kupce, při čemž ovšem průvodní břímě náleží spediterovi. Mluví-li se ve čl. 386 obch. zák. o žalobách z důvodu úplné ztráty, úbytku, poškození neb opožděného dodání zboží, jsou tím míněny jen takové žaloby, kde zavinění spediterovo a ztráta, úbytek, poškození neb opožděné dodání zboží jsou v souvislosti jako příčina a následek. Toho v tomto případě není. Žaloba spatřuje zavinění žalované firmy jen v tom, že p o úplné z t r á t ě zboží náhradu vzniklé škody reklamovala u pojišťovny pozdě a u železnice jí nereklamovala vůbec. Žalobce nepřičítá ztrátu zboží žalované firmě za vinu a nepožaduje z tohoto důvodu od ní náhrady. Žaluje z důvodů, nastalých teprve p o z t r á t ě z á s i l k y, a proto není jeho žaloba žalobou dle čl. 386 obch. zák. a neplatí pro ni jednoroční lhůta promlčecí, v tomto článku stanovená. Jako jiné žaloby na náhradu škody promlčuje se až ve třech letech, pročež odvolací soud právem uznal zamítnutí žaloby z důvodu nastalého promlčení do jednoho roku za právně mylné.

Čís. 3362.

Předpisy §u 325 a 328 ex. ř. vztahují se i na nároky na vydání věcí nemovitých. Nabyl-li dlužník nemovitosti z polovice jako dědic, z polovice postupní smlouvou podle dohody při projednání pozůstalosti, jest i při vedení exekuce na nárok na vydání nemovitosti z tohoto důvodu použiti ustanovení §u 822 obč. zák. a dv. dekr. ze dne 3. června 1846, čís. 968 sb. z. s.

(Rozh. ze dne 8. ledna 1924, R I 1115/23.)

Vymáhající věřitelka navrhla k vydobytí peněžité pohledávky exekuci zabavením a přikázáním k vybrání dlužníkova nároku na vydání a předání i na převod vlastnického práva ohledně polovice nemovitostí, jež připadly dlužníku na základě dědické dohody (postupní smlouvy při projednání pozůstalosti po otci dlužníkově). S o u d p r v é s t o l i c e exekuci povolil, r e k u r s n í s o u d zamítl exekuční návrh. D ů v o d y: Jak z obsahu napadeného usnesení, z udání exekučního návrhu a konečně ze spisů pozůstalostních vychází na jevo, opírá se nárok povinné strany, tvořící předmět exekuce, o odevzdací listinu a vede se exekuce na veškeré nároky, které dlužníku příslušejí jakožto dědici po Františku T-ovi. Exekuce tato jest však, jak stěžovatel správně vykládá, nepřípustnou z důvodů výslovného ustanovení dvorského dekretu ze dne 3. června 1846, čís. 968, jakož i §u 822 obč. zák. Mimo to jest žádaná exekuce nepřípustnou také z toho důvodu, poněvadž ustanovení §u 325 a 328 ex. ř., na které se vymáhající strana odvolává, má na zřeteli toliko exekuci na jednotlivé určité hmotné, avšak pouze m o v i t é věci dlužníkovy, kterážto ustanovení tudíž na tento případ užíti nelze.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Není sice správný názor rekursního soudu, že předpisy §§ 325 a 328 ex. ř., na které se vymáhající věřitelka odvolává, mají na mysli jen nároky na vydání nebo plnění hmotných věcí m o v i t ý c h, neboť § 325 ex. ř. zmiňuje se jen o hmotných věcech, nerozeznávaje mezi věcmi movitými a nemovitými, a § 328 ex. ř. výslovně ustanovuje, jak postupovati v případě, když dlužníkův nárok na plnění v ě c i n e m o v i t é byl k vybrání přikázán, přes to však rozhodnutí rekursního soudu není nesprávno. Podle exekučního návrhu žádá vymáhající věřitelka zabavení a přikázání k vybrání dlužníkova nároku na vydání a předání i na převod práva vlastnického ohledně jedné polovice mlýna a pozemku, kteréžto nemovitosti připadly jednou polovicí dlužníku na základě dědické dohody (postupní smlouvy), uzavřené při projednání pozůstalosti po dlužníkově otci. Podle pozůstalostních spisů připsány jsou ony nemovitosti dosud do vlastnictví manželů Františka a Josefy T-ových, z nichž František T. zemřel, a jeho pozůstalost u okresního soudu byla projednána. Podle těchto spisů neomezili se účastníci jen na projednání pozůstalosti, nýbrž upravili pod heslem »dědické dohody, vztažně postupní smlouvy« svoje majetkové poměry bez ohledu na pozůstalost tím způsobem, že vdova postoupila do pozůstalosti také svou polovici zmíněných nemovitostí, že nynější dlužník Antonín T. a jeho manželka Růžena T-ová převzali celé nemovitosti za přejímací cenu 50.000 Kč a zavázali se z této ceny vyplatiti 30.000 Kč dceři zůstavitele Marii V-ové a jejímu manželovi Bohumilu V-ovi a 20.000 Kč vdově a vyhradili mimo to vdově výměnek a služebnost bytu. Tím splynulo jmění pozůstalostní, které tvoří v majetkovém ohledu zvláštní podstatu (§ 531 obč. zák.) a představuje až do skončení pozůstalostního řízení souhrn majetkových práv a povinností zůstavitelových (§ 547 obč. zák.), s polovicí majetku postoupeného do pozůstalosti Josefou T-ovou, obě majetkové skupiny jsou proto podrobeny omezením, vyplývajícím z postavení dlužníka Antonína T-a jako dědice, a to proto, že Antonínu T-ovi přísluší nárok na ideelní polovici pozůstalosti i na ideelní polovici majetku postoupeného do pozůstalosti Josefou T-ovou, kteréžto oba dva nároky nedají se děliti, takže dlužník Antonín T. bude knihovně zapsán jako vlastník obou ideelních polovic současně se svojí manželkou Růženou T-ovou teprve po vydání odevzdací listiny a na jejím základě. Postavení dlužníka Antonína T-a, v jehož osobě se spojuje jednak nárok dědický, jednak nárok z postupní smlouvy za podmínek svrchu uvedených, musí se proto posuzovati s jednotného právního stanoviska, jde-li o to, za jakých předpokladů může proti němu býti vedena exekuce na nárok, který mu přísluší z postupní smlouvy a týká se vydání majetku postoupeného do pozůstalosti Josefou T-ovou. Ať jde proto o exe-

kuci proti Antonínu T-ovi jako dědici nebo jako oprávněnému z postupní smlouvy, jest vždy dbáti omezení, která obsahují jednak § 822 obč. zák., jednak dvorský dekret ze dne 3. června 1846, čís. 968 sb. z. s. Jen za předpokladů těchto dvou zákonných ustanovení mohla by býti proti dlužníku v tomto případě vedena exekuce, avšak exekuční návrh se jich vůbec nedovolává, nýbrž opírá se o dědickou, pokud se týče postupní smlouvu, což však, jak již uvedeno, nemůže na právním posouzení exekučního návrhu ničeho změniti, a činí rovněž jeho základem předpoklady §u 822 obč. zák. I když tedy nevede se exekuce na dědické právo Antonína T-a ani na jednotlivé věci movité, které by mu byly bývaly odevzdány, přece jenom jest právní podklad exekuce takový, že jest posuzovati exekuci tak, jako kdyby byla vedena na dědické právo dlužníkovo v jeho celku, což jest nepřípustno a byla proto právem exekuce zamítnuta. Vymáhající věřitelce nebylo zamítnutím tohoto návrhu nikterak ublíženo. Před tím, nežli Josefa T-ová postoupila polovici svého jmění do pozůstalosti, nepříslušel vymáhající věřitelce na to jmění nárok pro pohledávky proti Antonínu T-ovi, takže postavení vymáhající věřitelky se nikterak nezhoršilo postoupením onoho jmění do pozůstalosti, a nyní proti Antonínu T-ovi samému jest vymáhající věřitelka chráněna, ať již jde o exekuci na jeho nárok dědický, neb o exekuci na nárok, opírající se o smlouvu dědickou (postupní) ustanovením §u 379 ex. ř. (§ 74, 75 třetí novely k obč. zák.).

Čís. 3363.

Ve sporech pro rušenou držbu jest dovolací rekurs nepřípustným i tehdy, napadeno-li jím pouze rozhodnutí o otázce přípustnosti pořadu práva.

(Rozh. ze dne 8. ledna 1924, R I 1117/23.)

Proti žalobě pro rušenou držbu chodníku namítl žalovaný nepřípustnost pořadu práva. Soud prvé stolice námitku zamítl a žalobě vyhověl, rekursní soud námitce vyhověl, zrušil konečné usnesení i s předchozím řízením a odmítl žalobu. Dovolací rekurs do usnesení rekursního soudu byl rekursním soudem jako nepřípustný odmítnut. Důvody: Stížnosti do rozhodnutí druhé stolice ve sporech pro rušenou držbu nejsou dle §u 528 c. ř. s. přípustny. Stížnosti takové, byly-li podány, mají býti odmítnuty již prvým soudem. V tomto případě jedná se o dovolací stížnost ve sporu pro rušenou držbu, tudíž o stížnost nepřípustnou, neboť zákon v §u 528 c. ř. s. nečiní rozdílu, zda napadené usnesení je rozhodnutím ve věci samé či zda řeší jen námitku nepřípustnosti pořadu práva a ji vyhovuje. Slušelo tedy odmítnouti nepřípustný rekurs soudem rekursním, když neučinil tak již prvý soudce.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Správné důvody soudu rekursního nejsou vyvráceny vývody rekursu, zejména ne poukazem na ustanovení §u 42 j. n. Obmezení opravných prostředků v řízení pro rušenou držbu má svůj důvod patrně v tom, že se řízením tím nerozhoduje o právu samém, nýbrž pouze o poslední držbě, nebo prozatimných opatřeních k její ochraně, že jde tedy o prozatimnou rychlou úpravu držby, kdežto uplatnění práva samého je vyhraženo řádnému sporu (§ 454, 456 až 459 c. ř. s.). Náhled soudu rekursního odpovídá též ustálené již soudní judikatuře (sr. čís. 1676 úř. sb. rozh. víd. nejv. s. a čís. 1241 úř. sb. n. s.).

Čís. 3364.

Ustanovení §u 379 ex. ř. nepředpokládá obmyslné jednání dlužníka. Spadá sem po případě i jeho přesídlení do cizozemska za účelem nastoupení služby.

(Rozh. ze dne 8. ledna 1924, R I 1118/23.)

Prozatimní opatření ku zajištění peněžité pohledávky soud prvé stolice povolil, rekursní soud návrh zamítl. Důvody: Jednou z podmínek §u 379 ex. ř. jest, aby bylo osvědčeno ohrožení nároku, což se tu však nestalo. Na rozdíl od §u 381 ex. ř., dle něhož stačí obava objektivního zmaření nebo stížení právní ochrany, žádá § 379 při zajištění pohledávek peněžitých osvědčení, že právě se strany dlužníkovy vychází jednání, jež zmaření nebo stížení to má za účel. Odstavec druhý cit. §u uvádí příklady takovéhoto protiprávního jednání dlužníkova, jimi má býti dán na jevo úmysl zákona, že pouze chování se dlužníkovo, směřující k zmaření nebo stížení vydobytí pohledávky, mělo tvořiti důvod prozatimního opatření. Jinými slovy zákon předpokládá dolosní jednání dlužníkovo, jehož v tomto případě není, neboť pouhá okolnost, že dlužník zamýšlí po opuštění dosavadního svého místa, což stane se koncem tohoto měsíce, přijati vedoucí místo v Rumunsku, nestačí, když osvědčeno, ba ani tvrzeno nebylo, že to činí za tím účelem a v tom úmyslu, by se vyhnul zaplacení zažalované pohledávky. Něco jiného bylo by, kdyby dlužník své v tuzemsku se nalézající jmění realisoval a do ciziny odvésti zamýšlel, kde tuzemské tituly exekuční buď vůbec nebo hned vykonatelny nejsou. Ostatně § 379 ex. ř. nestanoví za důvod stížení vydobytí pohledávky okolnost, že rozsudek musí býti vykonán v cizině, jak to činí § 381 cit. zák. (Neumannův komentář str. 1078). Nehledě k tomu, vychází z vyjádření žalovaného, že se před druhou polovicí příštího roku nebude moci do Rumunska vystěhovati, ježto pravděpodobně nedostane tam dříve bytu, že své čtyři děti bude nucen zde ve škole ponechati a že stěhování nábytku do ciziny nedá se tak snadno a rychle provésti. Bude tedy strana žalující míti dosti času, pakliže do té doby spor vyřízen nebude, aby v případě odůvodněného nebezpečí o prozatimní opatření žádala.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Dovolacímu rekursu nelze upříti oprávněnosti. Nejvyšší soud nesdílí právního názoru rekursního soudu, že § 379 ex. ř. předpokládá dolosní jednání dlužníkovo, naopak stačí, že dlužníkovým chováním může býti přivoděna změna jeho majetkových poměrů, jež ohrožuje věřitele. Nevyžaduje se tedy přímý úmysl dlužníkův, směřující k poškození věřitele, který by jinak v případech, jež ustanovení §u 379 ex. ř. rovněž má na mysli, nepoužíval zákonné ochrany. V tomto případě jest osvědčeno, že žalovaný 31. prosince 1923 vystoupil ze služeb těžířstva »T.« a žalovaný sám připouští, že nastoupí vedoucí místo v Rumunsku. Tím jest osvědčeno ohrožení žalující strany, neboť přesídlení žalovaného do cizozemska před ukončením rozepře mezi stranami může míti v zápětí maření neb alespoň značné stížení vydobytí pohledávky tvrzené žalující stranou. Tvrzení žalovaného, že před druhou polovicí roku 1924 nebude se moci do Rumunska vystěhovati, ježto pravděpodobně nedostane tam bytu, dále že bude nucen ponechati v tuzemské škole své 4 děti a že stěhování nábytku do ciziny nedá se tak snadno a rychle provésti, nejsou než pouhými domněnkami, jež nikterak nevylučují, že v budoucnosti nenastane jejich opak a že nábytek přes to bude vyvezen z tuzemska kdykoli před právoplatným ukončením rozepře o 23.548 Kč 8 h. Za tohoto stavu věci dlužno za to míti, že žalovaná strana ovšem neprokázala, avšak dostatečně osvědčila, že jest ohrožena ve smyslu §u 379 ex. ř.

Čís. 3365.

Dopravní řád železniční.

Dráha neručí (§ 86 (1) čís. 1 žel. dopr. ř.) za škodu, vzňal-li se obsah dopravovaného nábytkového vozu jiskrou, zalétnuvší z lokomotivy do vozu.

(Rozh. ze dne 8. ledna 1924, Rv I 1169/23.)

Nábytkový vůz, v němž žalobce dopravoval své svršky, za dopravy na otevřeném železničním vagonu shořel. Žaloba na dráhu o náhradu škody byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dle §u 86 (1) čís. 1 a (2) železničního dopravního řádu jest dráha sproštěna ručení za škodu, při přepravě vzniklou, mohla-li za daných okolností vzniknouti z nebezpečí, spojeného s naložením zboží na otevřeném voze, leč že by strana dokázala buď zavinění dráhy, nebo že škoda vznikla způsobem jiným. Tento předpis platí i o zboží, přepravovaném po železnici v soukromém nábytkovém voze, neboť i nábytkový vůz jest naložen na železničním voze otevřeném, a dráha může ručiti za dostatečnou ochranu před nebezpečím, přicházejícím z venčí, jen u vlastních zavřených vozů. Nábytkový vůz jest vzhledem k předpisům železničního dopravního řádu jenom obalem zboží, naloženého na otevřeném voze, a proto neručí za jeho bezvadnost a dostatečnost dráha, nýbrž strana, jež sama si jej musí opatřiti. Žalobce v reklamaci ze dne 31. října 1919, zaslané ředitelství státních drah, odůvodnil obšírně, že v tomto případě mohla škoda vzniknouti jenom jiskrou, zalétnuvší z lokomotivy dovnitř nábytkového vozu, tedy z nebezpečí, před kterým by zboží bývalo bylo chráněno naložením do zavřeného vozu železničního; odvolací soud osvojil si toto jeho tvrzení; první soud nad to zjistil, že požár nábytkového vozu vznikl skutečně tímto způsobem. Jelikož zavinění dráhy prokázáno není a tato za jiskření lokomotivy nemůže býti činěna zodpovědnou, jest žalovaná železniční správa prosta ručení za vzniklou škodu podle §u 86 žel. dopr. ř. a jest zbytečno, zabývati se další její námitkou, opírající se o § 96 žel. dopr. ř.

Čís. 3366.

Provedl-li pokrývač opravu střechy vadně, jest zákazník oprávněn dle §u 1167 obč. zák. domáhati se na něm náhrady nákladu, jenž mu vzešel uvedením střechy v řádný stav. Nárok ten není vázán na lhůtu §u 932 obč. zák.

(Rozh. ze dne 8. ledna 1924, Rv I 1235/23.)

Žalovaný pokrývač opravil v září 1921 střechu žalobcova domu. V únoru 1922 byla střecha větrem značně poškozena, pročež ji dal žalobce opraviti jiným pokrývačem a domáhal se na žalovaném náhrady nákladu za tuto opravu. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů.

S právním názorem odvolacího soudu, že nárok, žalobcem uplatňovaný, není nárokem ze správy, nýbrž nárokem na náhradu škody dle §§ 1295 a 1299 obč. zák., nelze ovšem souhlasiti v této povšechnosti. Právní poměr, vzniklý mezi žalobcem a žalovaným svěřením pokrytí střechy, jest posuzovati podle ustanovení §§ 1165 a násl. obč. zák., a spadají proto pod tato ustanovení i veškeré důsledky, vyvěrající z tohoto právního poměru. Dle ustanovení §u 1167 obč. zák. měl žalobce možnost 1. buď od smlouvy ustoupiti, 2. nebo žádati od žalovaného opravu střechy, anebo 3. žádati přiměřené snížení odměny za práci. Odstoupení od smlouvy nemohlo v tomto případě přijíti v úvahu, poněvadž objednaná práce byla žalovaným již provedena a smluvená odměna žalobcem zaplacena, čímž smlouva došla svého splnění. Žalobce mohl ovšem požadovati, by žalovaný poškozenou střechu uvedl opět do

řádného stavu, leč zjištěno jest, že původní práce žalovaného provedena byla povrchně a neodborně. Mohl se proto žalobce důvodně domnívati, že žalovaný nemá k provádění prací pokrývačských žádoucí vědomosti a potřebné odborné znalosti a že by oprava jím vykonaná opět nepřivedla střechu do řádného stavu. Uvažuje, že by pro případné poškození, které by cizím osobám a cizímu majetku z vadnosti jeho střechy vzejíti mohlo, snadno mohl býti stihán, byl tudíž plně oprávněn, poohlédnouti se po osobě, která by měla žádoucí vlastnosti, aby jí správa střechy mohla býti svěřena. Zbývala by tudíž jen třetí možnost, totiž, žádati přiměřené snížení odměny za práci. Leč i zde naráží žalobce na překážku, poněvadž odměnu za práci již zaplatil, a odměna, jak žalovaný sám uvedl v odvolání, byla mnohem nižší (jen 1.000 Kč) než náklad, spojený s opravou střechy. Ustanovení poslední věty §u 1167 obč. zák., odkazující na ustanovení §u 932, »že předavatel ručí za veškerou z a v i n ě n o u škodu« opravňuje však žalobce, by v případě, že nemají místa opatření právě uvedená, domáhal se náhrady škody zaviněné. Rozsudky nižších soudů zjišťují, že žalobci škoda vznikla a správně usuzují, že se tak stalo ze zavinění žalovaného; jest tudíž žalovaný povinen, škodu nahraditi a byl také k náhradě škody odsouzen. Příslušný nárok ovšem nezanikl uplynutím lhůty, stanovené pro uplatnění nároku ze správy.

Čís. 3367.

Předpis §u 879 čís. 4 (§ 1 nař. ze dne 12. října 1914, čís. 275 ř. zák.) nevyžaduje, by tu byla skutková podstata lichvy dle §u 4 cit. nař.

Nicotnost smlouvy lze namítati i proti postupníkovi, třebas byl postoupený dlužník pohledávku vůči němu uznal. Pouze uznání vůči b e z e l s t n é m u postupníku zavazuje dlužníka dle §u 1396 obč. zák. a pouze bezelstný postupník může se s účinkem dovolávati důvěry v pozemkovou knihu.

(Rozh. ze dne 8. ledna 1924, Rv I 1263/23.)

Václav H. prodal žalovanému nemovitosti za kupní cenu 121.000 Kč, která však v písemné kupní smlouvě ze dne 17. července 1922 uvedena byla jen 79.000 Kč. Žalovaný jednak zaplacením, jednak převzetím dluhu vypořádal na kupní cenu celkem 92.000 Kč, a zbytku 29.000 Kč, pro který vtěleno bylo na prodaných nemovitostech právo zástavní, nezaplatil. Zbytek ten byl postupní listinou ze dne 15. ledna 1923 postoupen Václavem H-em žalobci Josefu K-ovi, převod ten byl knihovně vtělen a žalovaný o tomto postupu vyrozuměn. Proti žalobě na zaplacení 29.000 Kč namítl žalovaný před procesním soudem a nabídl o tom důkazy, že kupní cena 121.000 Kč jest cenou lichvářskou, protože Václav H. koupil nemovitosti roku 1919 ve veřejné dražbě jen za 26.300 Kč, že cena jejich i s přísl. činila v době prodeje nejvýše 46.000 Kč, že prodávající využil nezkušenosti a mladého věku žalovaného, teprve 22letého a že zažalovanou pohledávku postoupil svému švakru, nynějšímu žalobci, který o všech těchto skutečnostech věděl, a tím se účastenství na lichvě dopustil. O b a n i ž š í s o u d y uznaly dle žaloby.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by o ní dále jednal a ji znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Skutkovým přednesem, jehož právnické hodnocení náleží soudům, uplatňoval žalovaný nicotnost kupní smlouvy ve smyslu §u 879 čís. 4 obč. zák. ve znění třetí novely a §u 1 čís. nař. ze dne 12. října 1914, čís. 275 ř. zák. Právem vytýká dovolání napadenému rozsudku, že neposoudil věc po stránce právní správně, pokládaje tvrzení žalovaného za nerozhodná, ježto prý námitka lichvy by mohla míti úspěch jen proti původnímu prodateli, dále ježto prý žalobce nabyl pohledávky v důvěře ve veřejné knihy a ježto mimo to žalovaný vůči postupníkovi a nynějšímu žalobci svůj dluh uznal. Právem vytýká dovolání, že v důsledku tohoto nesprávného právního posouzení zůstalo řízení odvolací kusým. Právním podkladem žaloby jest nárok prodatelův na zaplacení kupní ceny (§ 1062 obč. zák.). Tento právní důvod nezměnil se ani postupem, ježto pohledávka postupem se nezmění, a právo postupitele i postupníka jest totožné (§ 1394 obč. zák.), proto také postoupený dlužník podrží všechny námitky, které měl v čase postupu (§ 1396 obč. zák.). Žalovaný, namítnuv nicotnost kupní smlouvy následkem lichvy, popřel tím právní jsoucnost žalobní pohledávky, protože z nicotné smlouvy nevznikají ani práva ani závazky. K nicotnosti kupní smlouvy stačilo by, kdyby tu byly předpoklady §u 879 čís. 4 obč. zák., nebo §u 1 čís. nař. ze dne 12. října 1914 čís. 275 ř. zák., třebaže by tu nebylo skutkové podstaty přečinu lichvy podle §u 4 cit. čís. nař. (motivy k §u 879 III. novely str. 263 a věstník min. sprav. z roku 1914 str. 559). Nelze souhlasiti s názorem odvolacího soudu, že námitka podle §u 879 čís. 4 obč. zák. vyloučena jest proti postupníku a že mohla by býti uplatňována jen proti původnímu prodateli, protože prý v důsledku nicotnosti měla by každá strana vrátiti, co z nicotné smlouvy obdržela, což prý prakticky lze provésti jen mezi původními smluvníky. Odvolací soud přehlíží, že v tomto sporu nemá býti rozhodováno o nicotnosti kupní smlouvy a o vrácení vzájemného plnění jako o věci hlavní, nýbrž jen jako o předurčující otázce, by mohlo býti rozhodnuto o návrhu žalobním, zda jest žalovaný povinen zažalovanou pohledávku žalobci zaplatiti. Toto řešení dojde výrazu jen v důvodech rozhodnutí a nenabude moci práva vůči postupiteli, v tomto sporu jako strana nesúčastněnému. Je-li pravdivým tvrzení žalovaného, že kupní smlouva následkem lichvy jest nicotnou, nemá smlouva vůbec právních účinků a nelze z ní žádných nároků vyvozovati. Námitka nicotnosti může býti uplatňována i proti postupníkovi a to i v tom případě, že by vůči němu postoupený dlužník byl zažalovanou pohledávku podle §u 1396 obč. zák. uznal. Neboť tím liší se právě n i c o t n o s t smlouvy od pouhé neplatnosti, že

ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA

nemůže býti zhojena a to ani uznáním dlužníkovým. Dále přehlédl odvolací soud, že zákon důvěru ve veřejné knihy, t. j. důvěru, že knihovní stav srovnává se s pravým právním stavem, chrání jen u bezelstného nabyvatele knihovního práva (§ 1500 obč. zák. a § 63 knih. zák.) a že jen uznání vůči bezelstnému postupníkovi zavazuje dlužníka, aby svého nového věřitele uspokojil (§ 1396 obč. zák.). O této žalobcově bezelstnosti se důvody napadeného rozsudku nezmiňují a žalobcova bezelstnost byla by vyloučena, kdyby bylo pravdivým tvrzení žalovaného, že postupník o lichevní povaze kupní smlouvy věděl. Uznání dluhu se strany žalovaného, které žalovaný popřel, které však napadený rozsudek na základě lístku ze dne 19. ledna 1923 vzal za dokázané, by tedy samo o sobě k odsouzení žalovaného ještě nestačilo, nehledě ani k tomu, že není ze spisů zjevno, z jakého podnětu a vůči komu žalovaný ono písemné prohlášení učinil.

Čís. 3368.

Ustanovení §u 1409 obč. zák. jest použiti i na ručení toho, kdo vstoupil do firmy kupce jednotlivce jako veřejný společník společnosti, jež vstupem jeho vznikla.

(Rozh. ze dne 8. ledna 1924, Rv I 1307/23.)

Žalovaný Antonín H. vstoupil dne 8. června 1921 jako veřejný společník do firmy Václava H-a, jež byla dosud vedena jako firma kupce jednotlivce. Dne 31. prosince 1921 žalovaný opět z firmy vystoupil. Ve vyrovnávacím řízení firmy smluvena byla 20% splátka do 3 měsíců a další 20% splátka do 9 měsíců od potvrzení vyrovnání. Žalobci příslušela z dodávek z března a dubna 1921 proti firmě Václav H. pohledávka 20.000 Kč a ježto ani firma ani Václav H. nezaplatili žalobci včas vyrovnací kvoty, domáhal se žalobce zaplacení 4.000 Kč na žalovaném. Soudy všech tří stolic uznaly dle žaloby, Nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Názor odvolacího soudu, že žalovaný, když vstoupil do firmy Václava H-a jako veřejný společník, jest, ježto, vstupuje do firmy převzal tím na venek i jmění této firmy, také práv z dluhů k jmění (podniku) firmy náležejících, není, jak s hlediska dovolacího důvodu čís. 4 §u 503 c. ř. s. dovolatel uplatňuje, právně mylným. Dotyčný názor odvolacího soudu jest ustanovením §u 1409 obč. zák. a §u 187 třetí dílčí novely plně opodstatněn. Že by se těchto ustanovení na obchodní věci použiti nedalo, nelze vzhledem k čl. 1 obch. zák. tvrditi. V důsledku toho žalovaný, přistoupiv k vyrovnávacímu řízení shora jmenované firmy, z níž zatím vystoupil, a uzavřev narovnání ze dne 21. dubna 1922, jest povinen podle tohoto vyrovnání zaplatiti i pohledávku žalobcovu, třeba tato povstala před jeho vstupem do firmy. Ona výhrada při vyrovnávacím řízení, na kterou žalovaný poukazuje, že neručí za dluhy vzniklé před jeho vstupem do firmy, neměla podle posledního odstavce §u 1409 obč. zák. účinku a nebyla ani do potvrzení o vyrovnání soudem pojata. Na žalovaném bylo dle toho, by splatnou kvotu 20% pohledávky žalobcovy, když ani firmou ani druhým dlužníkem (rukojmím) zaplacena není, zapravil a, ježto tak neučinil, byl k tomu právem odsouzen.

Čís. 3369.

§ 1425 obč. zák. přiznává za uvedených tam podmínek dlužníku nejen právo, nýbrž ukládá mu i povinnost, složiti dluh na soudě.

Povinnost dlužníka, složiti dluh na soudě, nenastává, jde-li o dluh podmínečný a podmínka dosud není splněna.

Přihlášena-li k vyrovnání pohledávka podmínečně a dlužník k přihlášce mlčel, uznal ji jen podmínečně. Povinnost, pohledávku takovou zajistiti, podmíněna jest návrhem věřitele.

(Rozh. ze dne 8. ledna 1924, Rv I 1338/23.)

Žalobkyni příslušela proti firmě B. pohledávka, již zažalovala proti Janu B-ovi, ale z opatrnosti přihlásila ji též k vyrovnání o jmění Josefa B-a s výhradou svých práv proti Janu B-ovi. Když pak spor proti Janu B-ovi prosoudila, zaplatil jí Josef B. vyrovnací kvotu 50%. Tvrdíc, že se vyplacení stalo opožděně, a že obživla celá její pohledávka, domáhala se žalobkyně na Josefu B-ovi zaplacení druhých 50%. Oba nižší soudy žalobu zamítly, odvolací soud uvedl v důvodech: Žalovaný splnil svou povinnost, zaplatiti žalobkyni vyrovnací kvotu, ihned, jakmile vyšel rozsudek prvého soudu, jímž byla žaloba proti Janu B-ovi zamítnuta. Nebyl proto v prodlení a nemůže ho stihnouti ztráta lhůt. Složení na soudě dle §u 1425 obč. zák. jest pouze právem dlužníka, nikoliv jeho povinností a to ani v řízení vyrovnacím. Kromě toho byla platební povinnost žalovaného podmíněna výsledkem sporu s Janem B-em.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nelze sice plně souhlasiti s vývody nižších stolic, nicméně i při správném právním nazírání dojde se k témuž výsledku. Není ovšem pravda, že § 1425 obč. zák. poskytuje dlužníku pouze právo, složiti dluh na soudě, aniž by mu ukládal povinnost k tomu, neboť zcela zřetelně ustanovuje, že, chce-li se dlužník dluhu zbaviti, musí jej na soudě složiti (slova »přísluší mu«), avšak to zde nerozhoduje. Neboť dlužno tu vycházeti z nesporného, pokud se týče zjištěného stavu věci, že žalobkyně zažalovala svou pohledávku proti Janu B-ovi a přihlásila ji k vyrovnávacímu řízení žalovaného Josefa B-a jen z opatrnosti s vý-

slovnou výhradou svého právního stanoviska, že jí pohledávka ta přísluší proti Janu B-ovi. Když však přihláška takto zněla, nepotřeboval vyrovnací dlužník Josef B. pohledávku popírati, nechtěl-li ji popírati dále, než přihláška sama ji omezovala, neboť nárok přihlašovatelky nemohl jíti dále, než přihláška sama; přihláška však měla hledě ku zmíněné výhradě ten smysl, že žalobkyně přihlašuje svou pohledávku jen pro případ, že jí nepřísluší proti Janu B-ovi, o čemž mělo se rozhodnouti právě v uvedeném sporu, tedy pro případ, že žaloba její proti Janu B-ovi bude zamítnuta, žádáno tedy uspokojení pod odkládací výminkou této skutečnosti, takže bylo nutno vyčkati výsledek sporu, než se k zaplacení přikročiti mohlo. Jinými slovy byl tu případ §u 46 (2) vyr. ř. v tom způsobu, že pohledávka, přihlášená toliko podmínečně, byla dlužníkem, když ku přihlášce úplně mlčel, uznána tak, jak byla přihlášena, tedy toliko podmínečně, a to se rovná případu, o němž § 46 (2) vyr. ř. právě mluví, že pohledávku přihlášenou bezpodmínečně dlužník kvalifikovaně popírá, t. j. uznává ji jen pod jistou výminkou a pro případ nesplnění podmínky ji popírá. Mohlo tu tedy jíti až do rozhodnutí onoho sporu o pouhé pojištění přihlášené pohledávky ve smyslu cit. § 46 (2) vyr. ř., neboť, kdežto § 133 (2) konk. ř. žádá při podmíněných pohledávkách složení na soudě, spokojuje se § 46 (2) vyr. ř. s pouhým pojištěním, a proto také, ježto věc zde zvláště a výslovně upravena jest, nebylo by možno sáhnouti k obdobě §u 133 konk. ř. (§ 63 vyr. ř.). Ale § 46 (2) vyr. ř. činí pojištění odvislým od návrhu věřitele, avšak žalobkyně návrhu takového neučinila, a také nijak neopírá nárok žalobní o dlužníkovu povinnost k pojištění, nýbrž o jeho domnělou povinnost složiti dle §u 1425 obč. zák. na soudě, úkon to, který by v tomto případě ovšem úplně nahražoval pojištění, kdyby k němu vůbec povinnost byla. Má se tedy věc takto: složiti k soudu dlužník povinen nebyl, ježto šlo o pohledávku podmínečně přihlášenou a podmínka ještě splněna nebyla, kdežto § 1425 obč. zák. předpokládá dluh, jenž již věřiteli vyplacen býti má (slova »věc, kterou má odevzdati«); pojistiti dluh však také povinen nebyl, protože § 46 (2) vyr. ř. předpokládá návrh na pojištění, jehož nebylo. Mohl tedy dlužník s placením čekati, až se podmínka splní. Ona se splnila, když žaloba věřitelky proti Janu B-ovi byla rozsudkem ze dne 29. prosince 1922, doručeným dne 17. ledna 1923 zamítnuta, a když zástupce žalobkyně, nevyčkav uplynutí odvolací lhůty, dopisem ze dne 26. ledna 1923 žalované straně oznámil, že odvolání nepodá, avšak tu také hned dlužník platil, zaslav věřitelce celou 50% kvotu, rozvrhnutou na tři splátky, t. j. 2906 Kč, jak nižší stolice beze všeho odporu zjistily, již dne 27. ledna 1923.

Čís. 3370.

Žalobě o nároky ze správy společného majetku neb obstarání cizí věci nemusí nutně předcházeti složení účtu.

(Rozh. ze dne 8. ledna 1924, Rv I 1373/23.)

Peníz, jehož se domáhali žalobci na žalované, byl účetním výsledkem (saldem), vyplývajícím ze súčtování různých položek aktivních s různými položkami pasivními. Jednotlivé položky tohoto vzájemného súčtování zakládaly se na různých právních důvodech; na obou stranách převládaly platy a jinaké náklady na majetek oběma stranám sponečný (§§ 1037, 1041, 1358 obč. zák.), při položkách pasivních závazky k odvedení podílu z užitků společného majetku straně druhé; kromě toho byly do tohoto vzájemného účtování pojaty i položky z právního důvodu smlouvy trhové, a položky z náhrady škody, i jiné. Za sporu namítala žalovaná proti žalobnímu nároku započtením různé vzájemné pohledávky a, by této námitce čelili a žalobní nárok v platnosti udrželi, uplatňovali žalobci v tomto vzájemném účtování proti žalované další aktivní položky, které v původním odpočtu, v žalobě obsaženém, uvedeny nebyly. Procesní soud prvé stolice žalobě částečně vyhověl, ohledně některých položek ji zamítl. Odvolací soud vyhověl odvolání žalobců do zamítající části potud, že zamítl žalobu pouze pro tentokráte, vycházeje z názoru, že jde o vzájemné nároky z poměru správy společného majetku a spolčení se k společnému zisku po rozumu §§ 825 a 1175 obč. zák., při čemž uplatňování výsledného celkového nároku té neb oné strany podmíněno jest předchozím složeným účtem.

Nejvyšší soud k dovolání žalobců zrušil rozsudek odvolacího soudu a vrátil mu věc, by o ní dále jednal a znovu ji rozhodl. V otázce, o niž tu jde, uvedl v

důvodech:

Názor odvolacího soudu není správným, neboť nejde v tomto případě jen o výsledný konečný nárok z poměru společenského, podmiňující nutně dřívější vyúčtování příjmů a výloh, s tímto poměrem souvisejících, nýbrž o hromadění nároků z různých, s tímto společenstvím mnohdy nesouvisejících právních důvodů. Na základě zjištění soudu prvého poukazují dovolatelé správně k tomu, že ani v těch položkách, které se vztahují na společný majetek, nejde o nároky ze správy majetkového společenství, kterou vede na účet obou stran společný správce, nýbrž o ojedinělé úkony, jimiž se společníci od případu k případu do této správy svémocně vměšují. Jako nejvyšší položka převládají platy na annuity a úroky z dluhů společného majetku, o nichž žalobci tvrdí, že jich ani neučinili z příjmů statku a při nichž přichází v úvahu jako právní důvod především § 1037 obč. zák. pokud se týče § 1358 obč. zák. Ostatně nelze ze zákona vyčísti vížící předpis, že účet v naznačených právních poměrech musil bezvýhradně složen býti již předem a že tvoří nutnou podmínku pro soudní uplatnění příslušných nároků žalobou. Avšak, i kdyby se za to míti mělo, že uplatňované nároky předpokládají předchozí složení účtu, dlužno si ujasniti, jaký účel toto kladení účtu má. Zákon ukládá arciť povinnost ku složení účtů zejména v právních poměrech dle §§ 837, 1012, 1039, 1198—1200 obč. zák.; účtem tím se má zjistiti a vykázati, co přísluší tomu, kdo jedná za druhého

nebo jeho majetnost spravuje, proti tomuto druhému, a co přísluší zase tomuto druhému z těchto poměrů proti jeho jednateli nebo správci jeho majetnosti. Nárok na složení účtu není tedy sám o sobě právem majetkové hodnoty, nýbrž obsahuje jen právní zájem a jest prostředkem k poznání a zjištění majetkoprávních nároků a závazků. Účet může býti složen zejména v jednodušších věcech, zajisté i teprve v žalobě o zaplacení účetního výsledku, a nesložení účtu předem mohlo by míti potom význam jen pro útraty sporu (§ 45 c. ř. s.). V tomto případě vyúčtovali žalobci svůj nárok v žalobě i v přípravném spise podrobně, byť i málo přesně, a žalovaná uplatnila svým protiúčtem ve sporu neméně podrobně své vzájemné nároky námitkou započtení. Bylo tedy oboustranně ve sporu provedeno vzájemné súčtování a prvý soud s velkou zevrubností o těchto vzájemných nárocích jednal, obsáhlé důkazy prováděl a též věcně rozhodl a dle odvolání žalobců zbývalo téměř jedině o tom rozhodnouti, zda prvý soud měl jednati a rozhodnouti o oněch dalších, žalobci uplatňovaných položkách, týkajících se zaplacení annuit a úroků, vybrání slámy a náhrabků, a o položce 100 Kč povozného. Vzhledem k tomuto stavu věci bylo by formalismem a procesní nehospodárností, odepříti věcné rozhodnutí ve sporu, téměř již zúplna projednaném, proto, že účet, jenž byl ve sporu složen, má býti složen mimo spor znova.

Čís. 3371.

Z toho, že snoubenka podala na snoubence trestní oznámení pro § 506 tr. zák., nemůže ještě snoubenec odvozovati důvod k odstoupení od zasnoubení a ke zrušení slibu manželského (§ 1328 obč. zák.).

(Rozh. ze dne 8. ledna 1924, Rv I 1448/23.)

Žalovaný navázal s žalobkyní, slíbiv jí manželství, důvěrné styky a mělo mezi nimi dojíti ku sňatku. Ježto žalovaný, tvrdě odpor svých příbuzných, zdráhal se ve sňatek vejíti, podala na něho žalobkyně trestní oznámení pro přestupek dle §u 506 tr. zák., z kteréhožto trestného činu byl žalovaný právoplatně sproštěn. Žalobu na náhradu škody o b a n i ž š í s o u d y zamítly, N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Dovolatelka založila žalobu na předpisu §§ 46 a 1328 obč. zák. (v žalobě omylem uvedla § 1327 obč. zák.) a je proto vzhledem ku předpisu §u 1328 obč. zák. uvážiti, zdali je správným právní názor odvolacího soudu, jenž považoval takto opřený nárok žalobní za bezdůvodný. Odvolací soud, osvojivší si po této stránce zjištění soudu prvé stolice, má prokázáno, že žalovaný učinil dovolatelce vážný slib manželský, že již obě strany měly ohlášky, ale že je žalovaný odvolal, a že se svatby sešlo; také má prokázáno, že se dovolatelka jenom pod slibem manželství žalovanému oddala a s ním tělesně obcovala. Přes to nespatřuje v takto zjištěném jednání žalovaného skutkovou podstatu přestupku §u 506 tr. zák., ač je zřejmo, že se toto zjištěné jednání žalovaného kvalifikuje jako řečený čin trestný. Na tom ničeho nemůže změniti okolnost, že byl žalovaný z obžaloby pro tento přestupek rozsudkem okresního soudu ze dne 6. července 1922 sproštěn, neboť civilní soudce není podle §u 268 c. ř. s. vázán sprošťujícím rozsudkem trestního soudu. Pro posouzení, zda jde o řečený čin trestný, není rozhodujícím, jak to z důvodů rozsudku druhé stolice vyznívá, že slibu manželství nebylo užito již od původu s úmyslem klamného předstírání, že, jak je zjištěno, žalovaný skutečně v době, kdy dovolatelky tělesně mimomanželsky zneužil, měl vážný úmysl, pojmouti ji za manželku, a že rozhodnutí jeho manželského slibu nesplniti, dostavilo se až po svedení a zneuctění, neboť jádro skutkové podstaty řečeného činu trestného spočívá v bezdůvodném nesplnění daného slibu manželského. Arci odvolací soud přiznal žalovanému, že manželského slibu nesplnil z vážných důvodů. Míní totiž odvolací soud, že dovolatelka nebyla oprávněna učiniti na toho, kdo ji svedl a zneuctil pod slibem manželství, trestní oznámení pro přestupek dle §u 506 tr. zák., protože »takový bezohledný postup žalobkyně musil žalovaného roztrpčiti a vziti mu veškeru chuť, vésti dále boj ku prospěchu žalobkyně proti svým vlastním příbuzným, a protože trestním oznámením žalobkyně sama rozhlásila na veřejnost i pohlavní styk se žalovaným a dala tím sama důvod, který opravňuje žalovaného k upuštění od zasnoubení, takže se mu nemůže také dávati k tíži lest ve smyslu §u 1328 obč. zák.« Nelze sdíleti tohoto právního stanoviska odvolacího soudu, který výkon svedené a zneuctěné ženě příslušejícího práva nazývá bezohledným postupem. Žalovaný jako muž zralého rozumu musil věděti, že, když se nechce oženiti se ženou, nýbrž s jejím věnem, dovolatelčino věno nestačí mu pro jeho cíle; ale pak z toho měl odvoditi přirozené důsledky dříve a zavčas, měl své cíle ihned odkrýti a neměl dáti dojíti k tomu všemu, co se stalo, čímž by si také byl ušetřil boj, který byl nucen vésti prý ku prospěchu žalobkyně se svými příbuznými a neměl si bráti pro případ nejistého vítězství, skončivšího pro něho porážkou v tom okamžiku, když musil odvolati načaté už ohlášky, tak drahocennou zástavu, jakou jest čest a neporušenost jeho nevěsty. Ve zjištěních odvolacího soudu není opory pro jeho právní závěr, že žalovaný měl i potom, co se stalo, důvodnou příčinu, aby daný slib manželství směl zrušiti; naopak dovolací soud usoudil, že žalovaný tak učinil zcela bezdůvodně. Z toho plyne, že je žalobní nárok, opírající se svým právním základem o předpisy §§ 46 a 1328 obč. zák., po právu.

Čís. 3372.

Ku změně sídla hlavního závodu akciové společnosti, jež bylo dosud na Slovensku, jest třeba státního schválení, má-li nové sídlo býti

v zemích historických. Lhostejno, že změna sídla provedena byla již v obchodním rejstříku soudu slovenského a v obchodním rejstříku p o b o č n é h o závodu v zemích historických.

(Rozh. ze dne 8. ledna 1924, R II 479/23.)

R e j s t ř í k o v ý s o u d, vyřizuje opověď akciové společnosti, jíž oznamovala přemístnění svého sídla z Bratislavy do Nového Jičína, vyzval ji, by do dvou měsíců předložila potvrzení, že ministerstvo vnitra schválilo změnu stanov o přemístnění sídla firmy. R e k u r s n í s o u d usnesení potvrdil.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Jelikož usnesení soudu prvé stolice bylo napadeným usnesením rekursního soudu potvrzeno a nejde o protizákonnost ani o rozpor se spisy, jest dovolací rekurs podle §u 16 čís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. nemístným. Rekursní soud právem poukazuje k ustanovení čl. 214 obch. zák. a §u 15 akc. regulativu, dle nichž každé usnesení valné hromady, jehož předmětem jest změna stanov, vyžaduje, by bylo platným, státního schválení. Jde o změnu sídla hlavního závodu akciové společnosti, jež tato překládá na území, v němž platí obchodní zákon ze dne 17. prosince 1862, čís. 1 ř. zák. pro rok 1863 a nařízení ministerstva vnitra, financí, obchodu, spravedlnosti a orby ze dne 20. září 1899, čís. 175 ř. zák. (akciový regulativ) a musí soud rejstříkový při posuzování náležitostí, jichž třeba ku povolení zápisu, jen k těmto předpisům přihlížeti. Nerozhodno jest, že přeměna sídla hlavního závodu provedena byla již v obchodním rejstříku sedrie Bratislavské, neboť zápis tento nemůže nahraditi náležitostí, jichž se vyhledává ku povolení zápisu do obchodního rejstříku krajského soudu v Novém Jičíně, jenž vázán jest předpisy svrchu vytčenými. Rovněž nepodstatnou jest námitka, že zápis, o nějž se jedná, proveden byl v obchodním rejstříku krajského soudu v Mor. Ostravě, kde jest závod p o b o č n ý, ježto osud tohoto zápisu právě tak jako zápisu Bratislavského jest odvislým od konečného provedení zápisu v obchodní rejstřík soudu sídla závodu hlavního, totiž krajského soudu v Novém Jičíně.

Čís. 3373.

Bylo-li zažádáno o odklad exekuce vyklizením dle zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n., nelze se před rozhodnutím o onom návrhu domáhati odkladu exekuce dle §u 42 ex. ř. vzhledem k zahájenému sporu o nepřípustnost exekuce.

(Rozh. ze dne 8. ledna 1924, R II 490/23.)

Dne 19. září 1923 zažádal povinný za odklad exekuce vyklizením dle zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n. O návrhu bylo zahájeno řízení a, dříve ještě, než bylo skončeno, podal dlužník dne 9. října 1923 žalobu opoziční a současně žádal za povolení odkladu exekuce. S o u d p r v é s t o l i c e tomuto návrhu na odklad vyhověl, r e k u r s n í s o u d návrh zamítl. N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Napadené usnesení odpovídá zákonu i spisům. Zamítnutým návrhem domáhal se žalobce jako povinná strana odkladu exekuce vyklizením bytu jím používaného. Pokud jde o exekuci vyklizením najatých neb používaných místností, byly podmínky odkladu stanoveny zákonem ze dne 25. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n. Je proto o návrhu na odklad této exekuce rozhodovati jedině podle tohoto zákona. Žalobce zažádal již před podáním žaloby a s ní spojeného návrhu na odklad exekuce podle §u 42 ex. ř. o odklad téže exekuce podle uvedeného zákona ze dne 26. dubna 1923, rekursní soud právem nevyhověl pozdějšímu zbytečnému návrhu s poukazem na tento předchozí návrh, o němž bylo zvláště jednáno. Je tudíž usnesení rekursního soudu správné i po té stránce, že pozdější návrh nebyl zamítnut pouze pro tentokráte.

Čís. 3374.

Do usnesení sborového soudu prvé stolice j a k o s o u d u r e k u r s n í h o, jímž odmítnuta žaloba pro věcnou nepříslušnost dovolávaného okresního soudu, jest dovolací rekurs přípustným.

Žalobu dle §u 58 vyr. řádu jest podati výhradně na soudě vyrovnávacím. Náleží sem i žaloba, jíž uplatňuje vymáhající věřitel c e l o u svou pohledávku, ježto vyrovnání přišlo k místu nepřípustnou výhradou zvláštní výhody pro jednotlivé věřitele. Na tom ničeho nemění okolnost, že v žalobě udán prvotní právní důvod pohledávky a požadována byla celá ponledávka, ježto ani kvota nebyla zaplacena.

(Rozh. ze dne 8. ledna 1924, R II 491/23.)

O k r e s n í s o u d, u něhož byla podána žaloba na zaplacení 2.824 Kč 63 h, zamítl námitku věcné nepříslušnosti pro opozděnost. Krajský soud jako s o u d r e k u r s n í vyhověl rekursu žalovaného a odmítl žalobu pro věcnou nepříslušnost dovolaného okresního soudu, protože jde o žalobu po rozumu §u 58 vvr. ř., pro kterou výlučně příslušným jest krajský soud, jako soud vy. návací (§§ 59 a 60 vyr. ř. a §§ 114, 173 konk. ř.). N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Především nutno po stránce formální řešiti otázku, zda jest dovolací rekurs žalující firmy vzhledem k předpisu §u 45 odstavec prvý j. n.

vůbec přípustným. Otázku tu jest zodpověděti kladně. Onen předpis vztahuje se jen na takové případy, kde sborový soud první stolice jako soud procesní rozhodl o své věcné příslušnosti, nebo kde sice sborový soud prvé stolice své příslušnosti neuznal, ale kde vyslovil ji nadřízený sborový soud druhé stolice jako soud rekursní; nevztahuje se však na tento případ, kde okresní soud svou věcnou příslušnost uznal, ale sborový soud prvé stolice jako soud rekursní žalobu pro věcnou nepříslušnost okresního soudu odmítl. Tu nerozhodl sborový soud prvé stolice jako soud procesní o své věcné příslušnosti, nýbrž rozhodl jako rekursní soud — přezkoumávaje rozhodnutí okresního soudu — o tom, že pro spor není příslušným okresní soud. Nepřichází tu tedy § 45 odstavec prvý j. n. v úvahu.

Ve věci samé není dovolací rekurs opodstatněn. Marně snaží se rekurentka zvrátiti udání žalobní tvrzením, že žalobou uplatňovala jen svou pohledávku na zaplacení kupní ceny za dodané zboží a že tudíž právem podala žalobu u příslušného okresního soudu jako soudu fakturního, že však neuplatňovala nároku ve smyslu §u 58 vyr. ř. Ze žaloby, podle které soud ve smyslu §u 41 odstavec druhý j. n. zkoumá svou příslušnost, viděti jest pravý opak. Žalobkyně udává totiž v žalobě, že prodala a dodala žalovanému zboží za kupní cenu 2.824 Kč 63 h, že bylo sice s dlužníkem uzavřeno vyrovnání, že však dlužník slíbil jednomu ze svých věřitelů, t. j. firmě F. zvláštní výhodu, že jen následkem této výhody zmíněná firma pro vyrovnání hlasovala, že tento nepřípustný postup činí celé vyrovnávací řízení nicotným a že proto svoji žalobní pohledávku v plném rozsahu uplatňuje. Tím jasně vyjadřuje žalobkyně, že přes předpis §u 53 (1) vyr. ř. uplatňuje žalobou celou svou pohledávku z toho důvodu, že vyrovnání přišlo k místu nepřípustnou výhradou zvláštní výhody jednotlivému věřiteli, tedy že jde o případ §u 58 vyr. ř. Podle tohoto obsahu žalobního zařídil se také žalovaný tím, že při prvním ústním jednání kromě námitky nepříslušnosti omezil se jen na tvrzení a dokazování, že žádnému z věřitelů zvláštní výhody ani neslíbil, ani neposkytl. Lhostejno jest, že žalobkyně jako právní základ své žalobní pohledávky uvádí kupní smlouvu, neboť právní důvod pohledávky nezměnil se uzavřeným vyrovnáním a musil býti uveden v žalobě podle §u 226 c. ř. s. Rovněž jest lhostejno, že žalobkyně uplatňuje celou pohledávku a nikoliv jen »doplatek«, o kterém jest v §u 58 vyr. ř. řeč, neboť tím bylo jen řečeno, že na žalobní pohledávku dosud nic nebylo uplaceno, že tedy žádnou kvotu nelze srážeti. Netřeba v tomto případě řešiti otázky rekurentkou nadhozené, jak bylo by postupovati a u kterého soudu bylo by žalovati, kdyby dlužník byl nedodržel jedné vyrovnávací splátky, neboť o takový případ tu nejde. Protože rekursní soud správně dovodil, že žalobu, opírající se o předpis §u 58 vyr. ř., podati bylo u výhradně příslušného soudu vyrovnávacího, kterým byl krajský soud v M. (§ 59—63 (2) vyr. ř. a §§ 114, 173 (2) konk. ř.) a že jde o nezhojitelnou nepříslušnost dovolaného okresního soudu, nemohl dovolací rekurs míti úspěchu.

Čís. 3375.

Nepoužil-li prvý soudce náležitě §u 182 c. ř. s., lze odvolacímu soudu rozsudek prvého soudu dle §u 496 čís. 3 c. ř. s. zrušiti a vrátiti věc prvému soudu k doplnění.

Způsobena-li škoda náhodou (§ 1311 obč. zák.), ručí ten, kdo se vmísil do cizí záležitosti, jen tehdy, stalo-li se tak za podmínek §u 1037 obč. zák., nikoliv však, odpovídá-li jednání jeho předpisu §u 1036 obč. zák.

(Rozh. ze dne 8. ledna 1924, R II 494/23.)

Manžel žalobkyně nechal státi koně před hostincem, náležejícím otci žalovaného. Žalovaný odvedl koně na dvůr hostince, kde kůň utrpěl úraz, takže musel býti poražen. Procesní soud prvé stolice žalobě vyhověl, odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc soudu prvé stolice, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: Aby odvolací soud mohl rozsudek prvého soudu po stránce skutkové a právní řádně prozkoumati, chybí rozsudku prvého soudu zjištění skutkových okolností, které se podle obsahu procesních spisů zdají soudu rozhodnými. Rozsudek prvého soudu opírá se o ustanovení §u 1311 obč. zák. Dle tohoto ustanovení za škodu náhodou někomu způsobenou odpovídá i ten, kdo bez potřeby v cizí záležitosti se míchá, a jest první soud toho názoru, že žalovaný tím, že koně žalobkyně umístil na dvoře, se bez potřeby v cizí záležitost vmísil a za poškození koně na dvoře svého otce zodpovídá. Avšak první soud přehlíží, že žalovaný ve sporu tvrdil, že škodu zavinil manžel žalobkyně sám tím, že koně nechal před hostincem bez dozoru a že místo pro povozy jest na dvoře hostince. Bylo tedy věcí prvního soudu, by zjistil spolehlivě dotázkami na strany ve smyslu §u 182 c. ř. s., zdali koni žalobkyně před hostincem tím, že byl bez dozoru, na ulici hrozilo nějaké nebezpečí, zda hrozilo majiteli koně trestní udání, že nechal koně státi na veřejném místě bez dozoru, zda by byl kůň při nastávajícím večeru někým odcizen neb poškozen, neb zda hrozilo mu nebezpečí tím, že byl jen uvázán za opratě a zůstal státi mezi postraňky a stával se neklidným, maje hlad, neb zda hrozilo koněm někomu třetímu, okolojdoucímu nějaké nebezpečí pro neklidnost koně buď kousnutím, splašením a podobně a zda pro odvrácení těchto nebezpečí, protože kůň byl bez dohledu, koně žalovaný odvedl na dvůr hostince, zda koně umístil tak, aby škody neutrpěl, dále jak vypadal dvůr, zda byl dvůr volný bez ohrožení pro koně, zda neměl děravou dlažbu neb jiné vady a zda tedy zachoval žalovaný i tu bedlivost řádného jednatele bez příkazu. Neboť, zjistí-li se, že žalovaný vmísil se do záležitostí manžela žalobkyně, by hrozící mu eventuelní škodu odvrátil, tu tím, že za jeho zásah zákon dává takovému jednateli bez příkazu dokonce i právo žádati náhradu užitečně vykonaného nákladu i když očekávaný účinek nenastane (§ 1036 obč. zák.), nemůže na druhé straně činiti ho zodpo-

vědným za škodu, kterou věc náhodou utrpí (§ 1311 »bez potřeby«). Nehrozilo-li však koni neb koněm někomu třetímu neb držiteli koně nedostatkem dozoru nebezpečí, jednal-li žalovaný jen v čirém prospěchu manžela žalobkyně, ten prospěch by tu musel býti zjevný a viditelný — pak, i kdyby byl žalovaný koně umístil na dvoře a tam mu také žádné nebezpečí nehrozilo, utrpěl-li tam kůň úhonu náhodou, ručí za ni žalovaný. Jeho povinností bylo, chtěl-li žalovaný žalobkyni umístěním koně prospěti, aby to jejímu manželi napřed oznámil (§ 1037 obč. zák.), jinak byl dle §u 1035 obč. zák. za veškeré následky zodpovědný. Protože tyto závažné okolnosti prvním soudem nebyly na přetřes vzaty, bylo řízení dle §u 496 odstavec třetí c. ř. s. zrušiti a věc k novému projednání a rozhodnutí prvému soudu vrátiti.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Dle §u 182 c. ř. s. má soudce vhodnými dotázkami neb i jiným způsobem k tomu působiti, by byly předneseny rozhodné skutkové okolnosti, by doplněny byly neúplné přednesy o okolnostech, jež mají sloužiti k odůvodnění nároku nebo k obraně proti němu, aby uvedeny byly důkazy o těchto skutečnostech, aby doplněny byly důkazy nabídnuté a vůbec aby dána byla veškerá vysvětlení, jichž je potřebí ku pravdivému zjištění skutkové podstaty práv a nároků stranami tvrzených. Zanedbání této povinnosti, soudci uložené, může míti v zápětí, že rozsudek bude vynesen na základě neúplného, nebo znatelně nesprávně vylíčeného děje, jenž rozsudku za základ sloužil a může vésti i k zamítnutí věcných návrhů stran pro nedostačující jich odůvodnění, ač by straně bylo bývalo možno, nároky úplně opodstatniti, kdyby soudce byl účelně dle §u 182 c. ř. s. průběh řízení vedl. Poklesek soudcův v tom směru lze napraviti v řízení odvolacím použitím §u 496 c. ř. s. tím, že soud odvolací vrátí věc prvnímu soudci k doplnění v těch bodech, které dle jeho náhledu nebyly náležitě vysvětleny a probrány. Pro rozřešení tohoto sporu jest rozhodno, zda žalovaný bez nutnosti se vmísil do obstarání cizí záležitosti a zda poškozující událost bez tohoto obstarání cizí záležitosti, bez převedení koně ze silnice do dvora, by byla koně toho nestihla (§ 1311 obč. zák.). V §§ 1036 a 1037 obč. zák. se rozeznává, zda obstarání cizí záležitosti jednatelem bez příkazu, jakým se býti jeví v tomto případě žalovaný, se stalo z nutnosti, k odvrácení hrozící škody (§ 1036 obč. zák.), či pouze za tím účelem, aby jednatel zjednal majiteli věci opuštěné prospěch (§ 1037 obč. zák.). Toto rozeznávání má i pro tento případ, jak správně soud odvolací uvedl, rozhodný význam, neboť jenom v případě druhém (§ 1037) bude lze mluviti o tom, že žalovaný obstaral cizí záležitost bez nutnosti, bez potřeby (odvrátiti hrozící škodu). Rozsudek prvého soudce tohoto rozdílu si však nepovšiml, a proto opomenul příslušnými dotázkami na strany přiměti je, by sporný děj v tomto směru objasnily, vysvětlily a důkazy nabídly o okolnostech, které bude v tom směru potřebí tvrditi. Právem proto použil soud odvolací ustanovení §u 496 c. ř. s. a nařídil prvému soudci, by v těchto směrech doplnil řízení. Vyhovuje tudíž napadené usnesení odvolacího soudu věci i zákonu.

Čís. 3376.

Domáháno-li se při poškození budovy požárem uvedení budovy v předešlý stav anebo zaplacení odškodného, jest rozhodnouti v prvé řadě o nároku na uvedení budovy v předešlý stav, o nároku na odškodnění pak jen tehdy, nedá-li se uvedení v předešlý stav provésti. Prodlel-li škůdce s uvedením věci v předešlý stav, jde zhoršení poškozené věci na jeho vrub.

(Rozh. ze dne 8. ledna 1924, Rv II 786/23.)

Právoplatným rozsudkem uznána byla co do důvodu povinnost eráru, nahraditi žalobkyni škodu požárem jejího domku při provozu železnice dne 11. dubna 1920. Žalobkyně domáhala se buď znovuzřízení domku anebo zaplacení 106.790 Kč (z toho 6.790 Kč za shořelé svršky). Procesní soud prvé stolice přiznal žalobkyni 17.995 Kč 50 h. Odvolací soud vyhověl odvolání žalobkyně potud, že uznal žalovaného povinným uvésti dům žalobkyně v předešlý stav a zaplatiti jí za shořelé svršky 6.438 Kč. Důvody: Z žádosti žalobní v souvislosti s přednesem žalobním, v němž žalobkyně, vypočítávajíc součástky domku, požárem zničené nebo poškozené, a tvrdíc, že znovuzřízení těchto součástí bude vyžadovati nákladu 100.000 Kč, dovolává se ocenění znaleckého, jest zřejmo, že žalobkyně domáhá se v prvé řadě uvedení domku v předešlý stav a že teprve v druhé řadě, tedy jen in eventum, požaduje náhradu peněžní a že tudíž žalobní žádosti rozuměti dlužno tak, že jí uplatňuje žalobkyně nárok ve smyslu §u 1323 obč. zák. a že druhý žalobní návrh jest pouze návrhem eventuelním pro ten případ, že ve sporu bude namítnuto, že uvedení domku v předešlý stav nelze provésti, a že námitce bude vyhověno. Žalovaný skutečně namítl takovou neuskutečnitelnost a rozsudek dává mu za pravdu, opíraje se o znalecký posudek a jsa názoru, že z něho vyplývá nemožnost plnění, žalobkyní v prvé řadě požadovaného. Názoru tomuto nelze přisvědčiti. Rozsudek přehlíží, že znalecký posudek, jehož se dovolává, vztahuje se na stav domku nikoliv v době po požáru, nýbrž na jeho stav z doby mnohem pozdější, od požáru podstatně zhoršený, a že ohledně onoho stavu zní v ten rozum, že tehdy bylo uvedení domku v předešlý stav zcela nepochybně možným. Ježto žalobkyně v tomto sporu domáhá se zřejmě uvedení domku v předešlý stav jenom ze stavu, vzniklého přímo požárem, a i žalovaný namítá nemožnost tohoto odškodnění pouze vzhledem k tomuto stavu, což zřejmo z toho, že s námitkou touto nevystoupil již v době, kdy zhoršený stav domku znalci nebyl zjištěn a po jeho zjištění neučinil námitky, že i tento zhoršený stav činí požadované odškodnění neuskutečnitelným, není zajisté přípustným, aby pro tento

spor shledán byl rozhodným stav domku, nastavší teprve za sporu. Následkem toho možno přihlížeti pouze ku posudku znaleckému ohledně stavu domku v době požáru a, ježto v tomto směru znalci uskutečnitelnost odškodnění žalobkyní v první řadě požadovaného jest potvrzena, dlužno žalobkyni přiznati toto odškodnění a nikoliv pouze odškodnění požadované podružně. Ostatně, i kdyby přes to snad mohlo se míti za to, že na pozdější zhoršený stav domku nutno vzíti zřetel již v tomto sporu, nelze přisvědčiti názoru prvé stolice, že posudkem znaleckým jest zjištěna neuskutečnitelnost odškodnění primérního. Vždyť znalci prohlašují výslovně, že domek lze uvésti v předešlý stav i z nynějšího zhoršeného stavu a pouze udávají, že by to nebylo rationelním a hospodářsky účelným, to však jen proto, že by oprava vyžadovala t é m ě ř tolik, jako výstavba domku nového. Z toho neplyne nikterak, že by oprava domku byla pro žalovaného nedosažitelnou aneb aspoň vyžadovala nákladu tak rozsáhlého, že by bylo jím žalovanému uloženo břemeno, kteréž není v rozumném poměru s jeho výsledkem, to tím méně, ano z rozsudku zřejmo, že by oprava ze stavu nynějšího byla o jen několik tisíc korun dražší, než v době po požáru a přece jen m e n š í h o nákladu vyžadovala, než výstavba domku nového. Žalobkyni přísluší tudíž odškodnění, v první řadě požadované i za tohoto stavu věci, to tím více, ježto zhoršený stav domku nikterak nelze přičísti na její vrub. Žalovaný netvrdil, tím méně prokázal, že zhoršení nastalo skutečností, za niž nelze jej činiti zodpovědna, tedy buď náhodou, ku kteréž nezavdal popudu, nebo zaviněním žalobkyně. Jest tudíž i tento zhoršený stav domku v příčinné souvislosti se zaviněním žalovaného a jde jen na jeho vrub, ježto nastal v době, kdy byl se svým závazkem v prodlení. Z těchto důvodů bylo odvolání, pokud domáhá se odsouzení žalovaného k odškodnění znovuzřízením domku, vyhověno. Důsledkem toho odpadá potřeba rozhodovati dále ještě také o návrhu žalobním na odsouzení žalovaného ku náhradě peněžní. Bylo již řečeno, že tento návrh jest návrhem pouze eventuelním, jímž netřeba se již zabývati, ježto bylo vyhověno návrhu prvotnímu, o němž žalobkyně neprohlásila, že žalovaný může se ho sprostiti zaplacením požadovaného peníze (§ 410 c. ř. s.).

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání ani té ani oné strany.

D ů v o d y:

Žalobkyně, uplatňujíc pouze dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s., spatřuje nesprávné právní posouzení věci v názoru odvolacího soudu, že žalobkyně domáhá se v p r v é ř a d ě uvedení domku v předešlý stav a že určení peněžní náhrady škody požaduje jen podružně, kdyby nebylo totiž vyhověno jejímu nároku na uvedení domku v předešlý stav a v dovolání doličuje, že náhradu škody 38.790 Kč žádala jako plnění alternativní po rozumu §u 410 c. ř. s., jímž by se mohl žalovaný erár sprostiti plnění předmětu sporu. Kdyby tomu bylo tak, nebylo by lze tuto formální vadu rozsudku napadati dovolacím důvodem čís. 4 §u 503 c. ř. s., který předpokládá nesprávné posouzení právních otázek práva hmotného, a nebyl by dovolací důvod po zákonu proveden. Než tvrzení dovolání o této povaze onoho nároku odškodňovacího příčí se spisům, z nichž jest patrno, že žalobkyně chtěla, by jí náhrada škody byla soudem přiřčena, by tedy o tomto nároku bylo soudem jednáno a rozhodnuto, což ovšem při alternativním plnění dle §u 410 c. ř. s. jest naprosto vyloučeno. Ve skutečnosti domáhá se žalobkyně náhrady za domek, zaviněním dráhy požárem poškozený, a jde jí především o to, by domek byl v původní stav uveden, jak také prvotní návrh žalobní zněl a teprve při jednání dne 13. prosince 1921 byl doplněn dodatkem »anebo zaplatiti 100.000 Kč,« což později sníženo na 38.790 Kč. Požaduje tedy žalobkyně zřejmě náhradu škody po rozumu §u 1323 obč. zák., který ukládá škůdci především, aby uvedl vše do dřívějšího stavu, a kdyby se to provésti nedalo, by nahradil odhadní cenu. S tohoto jedině správného hlediska právního posuzuje věc odvolací soud, dospívaje k závěru, že v prvé řadě jest rozhodnouti o nároku na uvedení domku do předešlého stavu a že otázka náhrady peněžní jest v podřadném a jen eventuelním poměru k onomu nároku. Vyhověl-li však odvolací soud žalobě potud, že uznal žalovaný erár povinným, aby požárem poškozený dům uvedl v dřívější obytný stav, neměl ovšem již příčiny obírati se nárokem na odškodnění podle ceny odhadní, který zákon přiznává jen za podmínky, že uvedení v předešlý stav, t. j. napravení škody in natura nedá se uskutečniti (§ 1323 obč. zák. slova: »Wenn dieses nicht tunlich ist.«). Dovolání žalobkyně není tedy opodstatněno. Než ani dovolání žalovaného eráru, uplatňující dovolací důvody čís. 2 a 4 §u 503 c. ř. s., není oprávněno. Po právní stránce jde tu v podstatě jen o otázku, zda jest uvedení poškozeného domku v předešlý stav technicky možným či nikoli, a odvolací soud k otázce této přisvědčil právem, neboť bylo znalci zjištěno, že uvedení domku v předešlý stav bylo v roce 1920 hned po požáru možným a racionelním a že tenkráte by bylo vyžadovalo při použití nového materiálu pouze nákladu 13.300 Kč, že ale t a k é n y n í j e s t m o ž n ý m a že by ovšem vyžadovalo stavebního nákladu většího, asi 24.700 Kč, že však se stanoviska ekonomického a odborného by se nedoporučovalo. Z toho vyplynul správný závěr odvolacího soudu, že uvedení domku v předešlý stav jest i nyní ještě technicky možným, a dovolání brojí jen proti skutkovému zjištění nižších soudů, dovozujíc, že ani po požáru nebylo, ani nyní není uvedení do předešlého stavu možným. Nelze přisvědčiti ani právním vývodům dovolacím, že, když znalci se vyjádřili, že se stanoviska ekonomického a odborného by se uvedení v předešlý stav nedoporučovalo, tím již podle zásad rozumného hospodářství restituce není účelnou a proto že nemůže býti vůbec požadována, neboť účelnost v tomto případě jest posuzovati nejen s hlediska odborného (stavitelského), nýbrž jest hleděti k poměrům a potřebám poškozeného a nemá při posuzování této otázky rozhodného významu okolnost, že znovuzřízení domu bude nyní vyžadovati vyššího nákladu, než kdyby bylo bývalo provedeno hned po požáru, když jinak uvedení v předešlý stav jest technicky zcela možným, což znalci výslovně k dotázce žalovaného zdůraznili. Důvodnou není ani výtka žalovaného, že se rozsah poškození nedal přesně ani určiti,

neboť práce a hmoty, které bude vyžadovati uvedení domu v předešlý stav, byly v žalobě uvedeny a znalci určeny. Ukládá-li § 1323 obč. zák. náhradu škody v ten způsob, že jest poškozenou věc uvésti v předešlý stav, nemůže se povinný této povinnosti sprostiti tím, že uvedení v předešlý stav oddaluje a že průběhem doby stav poškozené věci působením přírodních vlivů se zhorší, a správným jest názor odvolacího soudu, že, když za takových okolností jsou pak podmínky znovazřízení věci obtížnějšími, jde to na vrub osoby k restituci povinné, poněvadž za průtah ve znovazřízení nezodpovídá poškozený, pokud je sám nezdržuje, nýbrž jest věcí povinného k náhradě, by opravy provedl co nejdříve, chce-li se těchto pro něho nepříznivých důsledků uvarovati a to způsobem vhodným, by znovazřízení věci souhlasilo se stavem dřívějším.

Čís. 3377.

Nutným předpokladem pro použití čtvrtého odstavce §u 222 ex. ř. jest návrh oprávněného účastníka, učiněný před vydáním rozvrhového usnesení exekučním soudcem.

Zákonná domněnka druhého odstavce §u 171 ex. ř. neplatí při pohledávkách simultanních.

(Rozh. ze dne 9. ledna 1924, R I 1100/23.)

V exekuční věci fy Bohuš R. proti Josefu P-ovi vydražil Bohuš R. polovici nemovitostí, náležejících Josefu P-ovi za 35.000 Kč. Soud prvé stolice rozvrhl nejvyšší podání tak, že přiznal k hotovému zaplacení: eráru na daních 1983 Kč 20 h, spořitelně ve V. 2354 Kč 70 h, manželům T-ovým 20.748 Kč 44 h, zbytek pak vymáhajícímu věřiteli na jeho pohledávku 38.558 Kč. Rekursní soud k rekursu vymáhajícího věřitele napadené usnesení potvrdil. Důvody: Návrh stěžovatelky, by ve smyslu §u 222 ex. ř. přikázány byly pro ni nároky náhradní na druhé neprodané polovici realit, zapsané pro Marii P-ovou, v pořadí pohledávek spořitelny ve V. a manželů T-ových, třebas o sobě byl důvodný, musel zůstati při rozvrhu mimo úvahu, poněvadž stěžovatelka ani v písemné přihlášce, ani do konce rozvrhového roku, ač byla při něm zastoupena, neučinila návrhu na přikázání její neuhrazené pohledávky podle §u 222 odstavec čtvrtý ex. ř. Ze srovnání předpisu třetího a čtvrtého odstavce §u 222 ex. ř., zvláště ze slov odstavce čtvrtého »počítání náhrady« a slov odstavce třetího »mohou ..... žádati« plyne, že nezbytným předpokladem použití předpisu odstavce čtvrtého jest, aby oprávněným účastníkem bylo o to žádáno, tudíž aby předcházel návrh, jenž dle obsahu spisů exekučních se nestal. Pokud jde o přikázání pohledávky manželů T-ových k hotovému zaplacení, má § 223 ex. ř., jehož stěžovatelka se dovolává, na zřeteli jen pohledávky, jež neváznou simultanně, jak plyne ze slov úvodních »Všechny jiné,« kdežto pohledávky simultanně váznoucí, o jakou se v tomto případě jedná, dle ustanovení §u 222 odstavec prvý ex. ř. zapraveny býti musejí z podstaty rozdělované hotovým placením. Předpis ten nemá arci absolutní závaznosti a lze i při simultanně váznoucích pohledávkách připustiti placení převzetím, ale to předpokládá, by tu byla a zřetelně prohlášením dána byla na jevo vůle stran, k tomu se nesoucí. Zejména stačilo by v tom směru, kdyby dražební podmínky obsahovaly aspoň doložku, »že všechny pohledávky mají býti vydražitelem převzaty, pokud jich zaplacení hotově věřitel nepožaduje.« (Srovnej Neumann, ex. kom. 1910, str. 642.) Prohlášení v tom směru, že by se převzetím spokojili, manželé T-ovi neučinili a podmínky dražební, které v odstavci třetím uvádějí, které závady má vydražitel převzíti beze srážky a pokud převzíti má břemena ostatní, totiž budou-li kryty z podstaty, v odstavci pátém pak řeší otázku, jak a kdy splatiti je nejvyšší podání, neobsahují doložky sho.a naznačené, jež by převzetí všech pohledávek, jichž hotové placení nežádáno, všeobecně vyjadřovala.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Firma Bohuš R. stěžuje si do usnesení rekursního soudu 1. proto, poněvadž její náhradní nároky nebyly přikázány podle §u 222 ex. ř. na neprodanou, Marii P-ové knihovně připsanou polovici nemovitosti, 2. proto, poněvadž pohledávka manželů T-ových byla přikázána k hotovému zaplacení a nikoli ku převzetí vydražitelem. Dovolací rekurs jest v obou směrech nedůvodný, což vysvítá z této úvahy: K čís. 1. Ze souvislosti ustanovení třetího a čtvrtého odstavce §u 222 ex. ř., zvláště ze slov posledního odstavce: »vypočítání náhrady, náležející zadnějším oprávněným« a ze slov třetího odstavce: »mohou žádati,« vysvítá, že nutným předpokladem pro použití předpisu čtvrtého odstavce o přikázání náhradních nároků zadnějšího věřitele na neprodané nemovitosti nebo částky nemovitostí jest žádost, tedy návrh oprávněného účastníka. Firma Bohuš R. měla tedy dotyčný návrh učiniti, chtěla-li, by soud použil uvedeného právě zákonného předpisu a přikázal její náhradní nároky na neprodanou polovici nemovitosti. Nerozhodno jest, že při rozvrhovém roku nebylo jednáno o tom, zda přednější pohledávky spořitelny ve V. a manželů T-ových mají býti z trhové ceny a z rozvrhové podstaty přikázány úplně či jen poměrnou částkou. Rovněž jest v tomto řízení nedůležito, zda Marie P-ová, knihovní majitelka neprodané polovice nemovitosti, bude obohacena tím, že dotyčný její knihovní dluh pomine. Otázku, zda toto obohacení bude nedůvodné, nelze zde řešiti. Návrh na přikázání náhradních nároků podle čtvrtého odstavce §u 222 ex. ř. firma Bohuš R. měla učiniti před vydáním rozvrhového usnesení exekučním soudcem. To plyne nejen ze způsobu, jímž upraven jest v exekučním řádu rozvrh trhové ceny, a zvláště z poslední věty §u 211 ex. ř., ale také z druhého odstavce §u 229 ex. ř. Firma Bohuš R. neučinila takového návrhu před vydáním rozvrhového usnesení ani písemnou přihláškou, ani ústně při rozvrhovém roku, nýbrž teprve v rekursu, tedy pozdě. Proto nemohlo jejímu dovolacímu rekursu v této příčině býti vyhověno. K čís. 2. Rekursní soud správně uvedl a náležitě odůvodnil,

že zde nelze použiti předpisu §u 223, nýbrž prvního odstavce §u 222 ex. ř. To plyne zřejmě také z druhého odstavce §u 171 ex. ř. Manželům T-ovým ovšem podle doručenek, nacházejících se při spisech prvého soudu, dražební vyhláška ze dne 2. července 1923 byla doručena spolu s vyzváním podle exekučního vzorce čís. 142, tedy s vyzváním, obsaženým v druhém odstavci §u 171 ex. ř., ale — nehledě k tomu, že podle spisů exekuční soudce neučinil o tom usnesení, ani toho nenařídil, a že nelze seznati ze spisů, že by byl ono vyzvání podepsal, — vyzvání ono odporuje velícímu zákonnému ustanovení §§ 171 a 222 ex. ř. o přikázání simultanních pohledávek k hotovému zaplacení, pročež nemůže míti a nemá právního účinku a manželé T-ovi nebyli povinni ho dbáti a okolnost, že se nevyjádřili výslovně, že žádají zapravení své pohledávky hotovým zaplacením, nemůže vésti k zákonné domněnce opaku, kterážto domněnka podle druhého odstavce §u 171 ex. ř. neplatí pro pohledávky simultanní. Pohledávka manželů T-ových byla tudíž právem přikázána k hotovému zaplacení.

Čís. 3378.

Na promlčení pohledávky namítané započtením, jež nebyla ještě promlčena v době, kdy se pohledávky střetly, jest bez vlivu, že nebylo napotom v řízení řádně pokračováno (§ 1497 obč. zák.).

(Rozh. ze dne 9. ledna 1924, Rv I 397/23.)

Proti žalobě na zapravení nedoplatku kupní ceny namítla žalovaná firma započtením náhradní nárok za nedodané jí zboží firmou Sch., od níž nabyla žalobkyně postupem žalobního nároku. Oba nižší soudy žalobě vyhověly, neuznavše započtením namítané pohledávky, ježto prý jest promlčena.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc soudu prvé stolice, by, doplně řízení znovu rozhodl.

Důvody:

Dovolání, pokud vytýká neúplnost řízení (§ 503 čís. 2 c. ř. s.), nelze upříti oprávnění. Odvolací soud vychází z mylného právního názoru, že započtením namítaná vzájemná pohledávka žalované strany jest promlčena, poněvadž žalovaná, ponechavši několikráte, posléze dne 10. dubna 1923 řízení v klidu, ve sporu řádně nepokračovala (§ 1497 obč. zák.) a že se tedy k započtení nehodí. Soud druhé stolice přehlíží, že, vzešel-li žalované skutečně nárok na náhradu za zboží, nedodané jí firmou Sch. dne 29. října 1914 a uplatnila-li jej oproti pohledávce žalobcem jako postupníkem firmy Sch. žalobou vymáhané již v žalobní odpovědi ze dne 8. dubna 1915, nastaly účinky započtení v době, kdy obě pohledávky se střetly, tedy dnem 29. října 1914, tak že tímto dnem obě vzájemné pohledávky zanikly. (§ 1438 obč. zák.) Jest proto nerozhodno, zda žalovaná řádně ve sporu pokračovala čili nic, neboť, ukáže-li se ve sporu, že jsou splněny podmínky započtení, nastaly její účinky, jak právě bylo uvedeno, od tehdejška, a jest veškerá úvaha o přerušení promlčení bezpředmětnou. Důsledkem svého právního názoru nepokládal odvolací soud za nutné, aby se obíral řešením otázky, zda započtením namítaná pohledávka žalované vůbec vzešla, jmenovitě do jaké výše.

Čís. 3379.

Nájemce nemůže s poukazem na § 2 (3) zákona o ochraně nájemců ze dne 26. dubna 1922, čís. 130 sb. z. a n. odstoupiti od nájmu před uplynutím ujednané doby.

(Rozh. ze dne 9. ledna 1924, Rv I 1333/23.)

Smlouvou ze dne 30. září 1921 dala žalující strana žalovanému v podnájem byt za měsíčních 2600 K na dobu od 10. září 1921 do 15. října 1923. Dne 15. prosince 1922 dal žalovaný výpověď ku dni 1. ledna 1923 a z bytu se vystěhoval. Žalobě o zaplacení podnájemného za leden 1923 oba nižší soudy vyhověly, odvolací soud z těchto důvodů: Pokud se týče vývodů odvolání, že žalovaný byl oprávněn 14denní výpovědí smlouvu podnájemní, kterou uzavřel na dobu od 10. září 1921 do 15. října 1923, zrušiti, poněvadž dle §u 2 (3) zákona o ochraně nájemníků ze dne 27. dubna 1922, čís. 130 sb. z. a n. se smlouvy, na určitou dobu uzavřené, po 3. květnu 1920 pokládají po dobu platnosti zákona toho za učiněné na neurčitou dobu s výpovědní lhůtou, zvláštními předpisy stanovenou neb v místě obvyklou, nelze náhledu odvolatelovu přisvědčiti. Ustanovení §u 2 (3) cit. zák. dáno bylo jen ve prospěch nájemníka před výpovědí pronajímatele po dobu, pokud ochrana nájemníků platí a pokud smluvená doba již uplynula. Toho tu není a nejde o takové prodloužení smlouvy, kterým by výpověď mohla se zrušiti. Pokud se týče nájemníka nebo podnájemníka platí § 1113 obč. zák., který změněn nebyl a nemůže v tomto případě podnájemník jednostranně smlouvu zrušiti výpovědí před uplynutím smluvené doby podnájemní. Není-li však výpověď platnou, je žalovaný povinen platiti po dobu smluvní nájemní činži.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání mimo jiné z těchto

důvodů:

Dovolatel spatřuje nesprávné posouzení právní v tom, že odvolací soud mylně vyložil předpis §u 2 (3) zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 130 sb. z. a n., poněvadž podle tohoto předpisu podnájemní smlouvy, učiněné na určitou dobu, po 3. květnu 1920 pokládají se po dobu platnosti zákona za učiněné na neurčitou dobu s výpovědní lhůtou, zvláštními předpisy stanovenou, nebo v místě obvyklou. Dovolateli nelze přisvědčiti. Ze zákona samého neplyne, že jím byl předpis §u 1113 obč. zák. výslovně zrušen docela, nýbrž plyne z něho jasně celým zákonem

projevený úmysl zákonodárcův, na který při výkladu sporné smlouvy musí býti z důvodu §u 6 obč. zák. hleděno, že má obmezeno býti pronajímatelovo právo, zrušiti nájemní smlouvu výpovědí, nebo ji považovati za zaniklou dle §u 1113 obč. zák. projitím času ke škodě nájemníkově. Závazku podnájemníkovu při podnájemní smlouvě, na určitou dobu učiněné, aby ji po smluvní dobu dodržel, se shora citovaný zákon nedotkl, ani jinak předpisu §u 1113 obč. zák. výslovně nezrušil, a proto je správný právní názor odvolacího soudu, že předpis §u 1113 obč. zák. platí potud, pokud neodporuje znění a účelu zákona ze dne 26. dubna 1922, čís. 130 sb. z. a n. Tomu svědčí slova, užitá v §u 2 (3) cit. zák. »pokládajíce« a »Na výpověď pronajímatelovu jest užiti ustanovení §u 1,« — jakož i znění odstavce (4) téhož §u. Zavázal-li se dovolatel smluvně podnájemní smlouvu na určitou dobu dodržeti, pak se jeho závazek ani nepříčí zákonu shora citovanému, ani nebyl zrušen tímto zákonem, odvolací soud právem jej považoval za nezaniklý a právem z něho odvodil ve svém rozsudku právní důsledky.

Čís. 3380.

Nicotnou jest úmluva, jíž bylo upraveno rozdělení a výkon kominické živnosti způsobem nesrovnávajícím se s úpravou dle zákona a koncesní listiny.

(Rozh. ze dne 9. ledna 1924, Rv I 1493/23.)

Dle koncesní listiny ze dne 4. července 1921 měl žalovaný provozovati kominickou živnost v obcích Š., T., P. a R. Úmluvou ze dne 1. září 1922 ujednaly strany, že žalovaný bude prováděti kominické práce v obvodu obce Š. až po železniční koleje, žalobce pak že bude provozovati kominickou živnost v obcích T., P. a R. Žaloba o dodržení smlouvy byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dle čís. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod není opodstatněn. Podle živnostenského řádu podléhá kominická živnost značným omezením zákonným ve příčině svého provozu. Jsouc podle §u 15 čís. 6 živn. ř. koncesovanou živností, jejíž nabytí vázáno jest podle čl. I. bod 3. min. nařízení ze dne 6. srpna 1907, čís. 196 ř. zák. na zvláštní podmínky výučné, podléhá dle §u 54 odstavec druhý živn. řádu předpisům o živnostenskopolicejní úpravě, z nichž dle §u 42 živn. ř. nejzávažnější jest ona úprava, která jest odůvodněna ohledy na požární policii. Politická správa jest podle §u 42 živn. řádu oprávněna, určiti výmetové obvody a na ty omeziti jednotlivé živnostníky kominické. Takováto omezení mají podle citovaného předpisu za následek, že v obvodu každého ohraničeného okresu jest oprávněn k živnostenskému provozu jen ten živnostník, jenž má v dotyčném okresu své osídlení, a mohou tito živnostníci mimo obvod svého působiště k výpomocné činnosti býti přivzati jen ve případech naléhavé potřeby. Odvolací soud zjistil, že podle koncesní listiny je žalovaný vázán provozovati kominickou živnost v obcích Š., T., P. a R., a že u tamních úřadů měl býti veden seznam, ve kterém mají býti zapsány domy, ve kterých bude žalovaný provozovati kominickou živnost. Přihlédne-li se ku shora uvedeným předpisům a z nich vyplývající právní povaze kominické koncese, dlužno přisvědčiti odvolacímu soudu, že zjištěné ujednání stran, na jehož platnost je žalováno a podle kterého žalovaný má konati kominické práce výhradně v obvodu obce Š. po železniční koleje, a žalobce naproti tomu v obcích T., P. a R., příčí se obsahu koncesní listiny, žalovanému udělené, ale také se příčí shora citovaným předpisům, poněvadž úmluva ta mimo jiné také obsahuje zákaz provozu kominické koncese v určitých místech, v nichž žalovaný jest podle §u 53 živn. řádu povinen živnost tuto skutečně provozovati, ba ani ji nesmí dle své libosti přerušiti, nýbrž kdyby tak chtěl učiniti, musil by zastavení provozu živnosti oznámiti na čtyry týdny napřed živnostenskému úřadu. Nelze také pochybovati, že oběma smluvníkům, kteří aspoň jako odborníci jsou se živnostenskými předpisy svého povolání obeznámeni, musila nedovolenost jejich úmluvy býti zřejma, a že si jmenovitě musili býti vědomi, že smlouva taková beze schválení příslušného úřadu jest neplatna. Že by se smlouvě takového schválení dostalo, nebylo ani tvrzeno, tím méně prokázáno. Z toho plyne, že odvolací soud nepochybil, když spornou smlouvu považoval za nicotnou podle §u 879 obč. zák. a když podle toho rozhodl o žalobním nároku.

Čís. 3381.

Rozhodnouti o návrhu vymáhajícího věřitele za opětný výkon exekuce již povolené přísluší soudu, jenž jest dosud příslušným pro výkon exekuce, třebas bylo navrhováno, by výkon exekuce byl předsevzat soudem, který bude podle okolností k tomu příslušným.

(Rozh. ze dne 9. ledna 1924, Nd I 531/23.)

Nejvyšší soud rozhodl záporný spor o příslušnost mezi okresním soudem pro Horní Nové Město v Praze a okresním soudem v Jihlavě k vyřízení návrhu na opětný výkon povolené exekuce k dobytí peněžité pohledávky v ten rozum, že uznal příslušným okresní soud v Jihlavě.

Důvody:

Okresní soud pro Horní Nové Město v Praze povolil exekuci, jež má býti nyní vykonána, již usnesením ze dne 19. září 1922. Exekučním soudem stal se podle tohoto usnesení právoplatně okresní soud v Jihlavě, kterémuž podle §§ 16 a 69 ex. ř. příslušel a dosud přísluší výkon povolené exekuce, neboť podle spisů nebyla dosud vykonána, nýbrž

pokus o její výkon, předsevzatý dne 23. září 1922, neměl výsledku, jak uvedeno jest v protokole z tohoto dne a povolená exekuce není dosud zrušena. Vymáhající věřitel navrhl nyní pouze opětný výkon exekuce již povolené, nikoli nové povolení exekuce. Rozhodnutí o tomto návrhu tedy přísluší okresnímu soudu v Jihlavě jako soudu, příslušnému dosud pro výkon exekuce. Nyní ovšem navrženo jest, aby výkon exekuce předsevzat byl soudem, který bude podle okolností k tomu příslušným. Ale to jest nedůležito pro otázku, který soud má rozhodnouti o návrhu vymáhajícího věřitele. Exekuce bude vykonána buď dosavadním exekučním soudem, totiž okresním soudem v Jihlavě, nebo jiným, podle okolností příslušným soudem. Vysloviti eventuální příslušnost tohoto jiného soudu náleží podle §u 44 j. n. a obdobou předpisu sedmého odstavce §u 158 j. ř. dosavadnímu soudu exekučnímu, nikoli soudu, který exekuci již povolil a co do výkonu exekuce této není toho času příslušným. S tím souhlasí také odstavec čís. 6 výnosu bývalého ministerstva spravedlnosti ve Vídni ze dne 31. května 1904, čís. 9434/4, o němž byly soudy zpraveny výnosem presidia vrchního zemského soudu v Praze ze dne 7. června 1904, čís. pres. 10332-1/4.

Čís. 3382.

Knihovně vtělenou pohledávku na vyplacení zálohy dle §u 353 ex. ř. může vymáhající věřitel platně postoupiti.

(Rozh. ze dne 9. ledna 1924, Rv II 563/23.)

V exekuční věci Františka V-a proti žalobci bylo tomuto dle §u 353, odstavec druhý, ex. ř. uloženo, by k úhradě útrat, které povstanou výkonem exekuce dle §u 353 ex. ř., složil k rukám Františka V-a 12.000 Kč. Žalobce úhrady nesložil, pročež bylo Františku V-ovi pro jeho pohledávku 12.000 Kč povoleno vložiti exekuční zástavní právo na žalobcovu nemovitost. Pohledávku 12.000 Kč postoupil František V. žalovanému družstvu. Žalobu na družstvo o vydání prohlášení ku výmazu pohledávky 12.000 Kč, váznoucí na žalobcově domě procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání a uvedl v otázce, o niž tu jde, v

důvodech:

Žalobce uplatňuje pouze dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. maje za to, že pohledávka 12.000 Kč, Františkem V-ou žalovanému společenstvu postoupená, nemohla pro veřejnoprávní povahu zálohy, přiznané Františku V-ovi exekučním soudem podle druhého odstavce §u 353 ex. ř., býti předmětem soukromoprávního postupu a knihovního převodu. Vývodům těmto nelze přisvědčiti. Usnesením okresního soudu ze dne 3. srpna 1920, byla povolena Františku V-ovi exekuce podle §u 353 ex. ř. proti nynějšímu žalobci, a tomuto bylo podle druhého odstavce §u 353 ex. ř. uloženo, aby k úhradě útrat, které povstanou výkonem této exekuce, složil k rukám Františka V-a 12.000 Kč. Ale žalobce nesložil této zálohy, pročež jest nerozhodno, zda záloha taková jest povahy veřejnoprávní a zda vymáhající věřitel nesmí jí nakládati jinak než k účelu provedení exekuce, jemu podle §u 353 ex. ř. povolené. V případech exekuce podle tohoto §u 353 ovšem vymáhající věřitel jest orgánem provedení jejího a útraty, k provedení exekuce potřebné, jsou jemu svěřeny, pročež exekuční soud může mu též uložiti, aby tyto útraty súčtoval a neupotřebený zbytek jejich vrátil. Z toho však nenásleduje, že by postup hypotekární pohledávky 12.000 Kč a knihovní převod její s Františka V-a na žalovaný spolek byl nepřípustný, neboť tato pohledávka není totožna se zálohou peněžitou, uvedenou v druhém odstavci §u 353 ex. ř., nýbrž byla nárokem V-ovým proti nynějšímu žalobci na vyplacení této zálohy a František V. byl podle poslední věty §u 353 ex. ř. oprávněn, vésti k dobytí této pohledávky exekuci do jmění žalobce; z toho plyne, že V. mohl touto pohledávkou volně nakládati, by sobě opatřil zálohu, kterou žalobce podle druhého odstavce §u 353 ex. ř. měl mu vyplatiti, ale nevyplatil, a že tedy František V. mohl tuto pohledávku také platně postoupiti třetí osobě podle §u 1393 obč. zák. Převod pohledávky 12.000 Kč Františkem V-ou na žalované společenstvo stal se tudíž právoplatně a žalobce nemůže mu s úspěchem odporovati.

Čís. 3383.

Ustanovení §u 11 ex. ř. předpokládá, že veřejná obchodní společnost jest zapsána v rejstříku.

Ustanovení §u 10 ex. ř. netřeba použiti, vychází-li z exekučního titulu s dostatečnou určitostí na jevo, že povinný v exekučním titulu jest totožným s osobou, proti níž se vede exekuce.

(Rozh. ze dne 15. ledna 1924, R I 1047/23.)

Žalobce právoplatně vysoudil spor o 160.000 Kč proti firmě Josef M. a spol. na Král. Vinohradech. Exekuci ku vydobytí přisouzeného peníze vedl žalobce proti Josefu M-ovi, obchodníku v Liberci. Soud prvé stolice exekuci povolil, rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Exekuční návrh zní proti zavázané straně Josef M. v Liberci. Ve smyslu §u 7 ex. ř. může exekuce jen tehdy býti povolena, když z exekučního titulu lze seznati mimo předmět, způsob, objem a čas dlužného plnění nebo opomenutí i osobu oprávněného a zavázaného. V exekučním návrhu odvolává se odvolatel na ustanovení §u 9 ex. ř. však neprávem, neboť rozsudky zní proti firmě Josef M. a spol., Král. Vinohrady, kdežto exekuční návrh týká se zavázané strany Josefa M-a v Liberci. Proti někomu jinému nežli tomu, kdo v exekučním titulu jako dlužník jest pojmenován, může exekuce toliko potud míti místo, pokud listinami veřejnými, nebo veřejně ověřenými se prokáže, že závazek, v exekučním titulu určený, z osoby tamže pojmenované přešel na onu osobu, proti které exekuce jest navržena (§ 9 ex. ř.). Toho

v tomto případě však není, nepřichází tudíž toto ustanovení v úvahu. Na základě exekučního titulu, vydobytého proti veřejné obchodní společnosti, může bezprostředně na jmění jednotlivých společníků osobně ručících exekuce býti povolena, prokáže-li se předloženým výpisem z obchodního rejstříku, že ten, proti němuž má býti exekuce vedena, toho času jest ještě společníkem, osobně ručícím. Navrhovatel předložil sice k odůvodnění svého návrhu různé přílohy, ale žádná nevztahuje se na zavázanou stranu Josef M., Král. Vinohrady. Poněvadž navrhovatel nevyhověl předpokladu §u 11 ex. ř., jest povolení exekuce neodůvodněným.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Nelze sdíleti právní názor rekursního soudu, o který opřel své usnesení, změňující usnesení prvého soudu. Předpis §u 11 ex. ř., jehož se dovolává, předpokládá, že jde o obchodní společnost, v obchodním rejstříku zapsanou. Z exekučního titulu, exekučnímu návrhu za základ sloužícího, vyplývá, že firma Josef M. a spol. na Král. Vinohradech nebyla nikdy v tuzemském obchodním rejstříku zapsána, a že pod pláštíkem této firmy jednal Josef M., který jako majitel stejnojmenné firmy v Rotterdamě prostřednictvím svého zmocněnce Františka L-a s vymáhající věřitelkou uzavřel dodávací smlouvu a ve sporu o zaplacení zboží, této firmě dodaného, vystupoval jako osoba k jejímu zastupování oprávněná. Jde tu tedy v podstatě o exekuční titul, vydaný pod firmou Josef M. a spol. proti zmíněnému M-ovi, jehož totožnost s Josefem M-em, nyní obchodníkem v Liberci, nebyla ani v rekursu jeho proti usnesení prvého soudu popřena. Z toho plyne nejenom, že předpis §u 11 ex. ř., nýbrž že ani ustanovení §u 9 ex. ř. nemá zde místa. Toto jednajíc mezi jiným o podmínkách, za kterých proti právnímu nástupci povinné strany, v exekučním titulu uvedené, může býti exekuce povolena, předpokládá, že závazek, v exekučním titulu povinné straně uložený, přešel z ní na osobu, proti níž jest exekuce navržena. O takovýto případ se zde nejedná, neboť pod označením »firma Josef M. a spol. (na Král. Vinohradech) jednal s nynější vymáhající věřitelkou svým zmocněncem Františkem L-em hned od počátku Josef M. (nynější povinná strana), a poněvadž pod uvedeným označením se skrývala osobnost Josefa M-a, vztahuje se závazek v exekučním titulu uložený zmíněné, nikdy v tuzemském obchodním rejstříku nezapsané firmě hned od počátku na Josefa M-a, který je vlastní povinnou stranou. Nelze sice neuznati, že žaloba, z níž vyšel exekuční titul, měla směřovati proti Josefu M-ovi, ale poněvadž z exekučního titulu (rozsudků soudních v exekuční žádosti blíže uvedených) s dostatečnou určitostí na jevo vychází (§ 7 ex. ř.), že povinnou stranou jest zde Josef M. — nyní obchodník v Liberci — netřeba zde užiti ustanovení §u 10 ex. ř.

Čís. 3384.

Do usnesení, jímž povolena mobilární exekuce na přihlášení, jest rekurs nepřípustným, dokud usnesení nebylo povinnému doručeno.

(Rozh. ze dne 15. ledna 1924, R I 1048/23.)

Soud prvé stolice povolil mobilární exekuci na přihlášení, rekursní soud zamítl exekuční návrh. Nejvyšší soud změnil napadené usnesení v ten rozum, že odmítl stížnost dlužníka do usnesení prvého soudu jako předčasnou.

Důvody:

Usnesením prvého soudu byla dovolací stěžovatelce povolena proti povinné straně mobilární exekuce na přihlášení. Dle §u 253 ex. ř. jest usnesení, povolující zájem svršků, doručiti povinné straně při výkonu zájmu (viz též § 344 odstavec druhý jedn. řádu). Poněvadž vymáhající věřitel se dosud k výkonu této exekuce nepřihlásil, nebylo usnesení prvého soudu o povolení exekuce dosud dlužníku doručeno, což on ostatně ani nepopírá. Pokud jde o lhůtu k rekursu, stanoví sice § 521 c. ř. s. (§ 78 ex. ř.), že lhůta ta počíná dnem po doručení písemného vyhotovení usnesení, jemuž má býti odporováno, ale otázka, zdali opravný prostředek může býti vznesen již dříve (před doručením usnesení), není v zákoně rozřešena, pročež nelze k ní odpověděti jinak, než hledíc k danému případu. Ve věci, o niž tuto jde, záleželo na vymáhajícím věřiteli, zda vůbec ku provedení povolené exekuce dojde, neboť dle §u 161 jedn. řádu jest třeba s jejím výkonem sečkati, až by vymáhající věřitel o něj v doručovacím a exekučním oddělení soudu požádal, a, nepřihlásil-li by se do 1 měsíce ode dne povolení exekuce, vrátí mu exekuční soud pro opomenutou přihlášku neupotřebený stejnopis žádosti exekuční (výnos ministerstva spravedlnosti ze dne 7. dubna 1898, čís. 8104). Poněvadž předpisy §u 253 ex. ř. a §u 161 jedn. řádu jsou vydány v zájmu vymáhajícího věřitele, plyne z toho vzhledem k tomu, že se dosud k výkonu nepřihlásil, že nepokládal to ve svém zájmu za účelno, by se dlužník o povolení exekuce již nyní dozvěděl, a dále že proto, že k doručení usnesení exekučního dlužníka nemusilo vůbec dojíti, dlužník, jemuž usnesení o povolení exekuce mělo býti doručeno teprve při jejím výkonu, nebyl oprávněn před doručením tohoto usnesení a před výkonem exekuce do něho si stěžovati. Rekursní soud neměl tedy pouštěti se do věcného vyřízení dlužníkovy stížnosti, nýbrž stížnost tu odmítnouti jako předčasnou.

Čís. 3385.

Zákon o výrobních a hospodářských společenstvech ze dne 7. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.

Nabývání živnostenského oprávnění ku provozu určitého podniku, podmíněného koncesí, netvoří zvláštního předmětu družstevního podnikání.

Provozování hostinské živnosti jest s účelem bytového družstva neslučitelno.

(Rozh. ze dne 15. ledna 1924, R I 1094/23.)

Žádost »Bytového družstva zřízenců a dělníků železničních v P., zapsané společenstvo s r. o.«, za zápis změny §u 1 stanov, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Navrhovaná změna stanov jest především nepřesná a nejasná, neboť § 1 stanov po vsunutí odstavce c) by zněl: »Účelem družstva jest, aby svým členům, pokud náležejí k vrstvám méně zámožným výlučně neb aspoň převahou: a) .... b) .... c) nabývalo a provozovalo koncese a oprávnění živnostenské (na př. hostinské a ku prodeji jiných životních potřeb členů družstva) a užívalo jich výnosu ku potřebě lidovýchovných snah a péče o mládež členů družstva.« Míněno bylo patrně doplnění stanov v ten smysl, že družstvo jako takové může koncesi nabývati a provozovati oprávnění živnostenská atd. Leč i v tomto smyslu bylo by přičlenění odstavce c) k §u 1 stanov nepřípustné a tudíž i jeho zápisy v obchodní rejstřík. Obmýšlená změna stanov směřuje vlastně ku zřízení nového společenstevního útvaru, jenž vymyká se z rámce stanov, přijatých na valné hromadě dne 16. února a 27. března 1913, jež obsahují, nehledíc k předpisům správním, jen ustanovení, upravující hospodaření, směřující k dosazení účelu v §u 1 a) b) stanov vytknutého. Již tato nesrovnalost vadila by zápisu. Avšak prosté nabývání živnostenského oprávnění ku provozu určitého podniku, podmíněného koncesí netvoří, jak již prvý soud správně uvedl, zvláštní předmět družstevního podnikání. Pokud jde o provozování živnosti hostinské, jest to s účelem bytového družstva neslučitelno, zvláště když znění nového odstavce c) připouští i výklad, že jedná se o provoz hostinské živnosti v nejširším slova smyslu, totiž závodu všeobecně přístupného, účelem svým na členy neobmezeného (slova: »..... užívalo jich výnosu ....«), tudíž o podnik obchodní (čl. 271 čís. 1 obch. zák.), kdežto povaze bytového družstva ráz spekulační naprosto jest cizí.

Čís. 3386.

Soudní rozhodnutí mezi týmž věřitelem (vydražitelem) a dlužníkem v exekučním řízení ohledně nemovitosti nelze použiti v exekučním řízení o svrškách vůči třetí osobě, jež nebyla súčastněna na rozhodnutích v onom řízení.

Vydražiteli domu přísluší zákonné zástavní právo (§ 1101 obč. zák.) na svršky dlužníka, jenž zůstal ve vydraženém domě jako nájemník za úplatu stanovenou dle §u 2 zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n. Zástavní právo dle §u 1101 obč. zák. požívá přednosti před ostatními neprivilegovanými zástavními právy bez rozdílu, zda bylo jich nabyto teprve za trvání nájemního poměru či již před tím.

V řízení o rozvrhu výtěžku exekuční dražby nelze přisouditi proti dlužníku útraty.

(Rozh. ze dne 15. ledna 1924, R I 12/24.)

Usnesením exekučního soudu ze dne 17. května 1923 bylo vydražiteli Josefu W-ovi povoleno, by vyklidil dlužnici Hildu K-ovou, a určena výše odškodného za používání bytu po udělení příklepu. Rozsudkem ze dne 18. června 1923 byla Hilda K-ová uznána povinnou zaplatiti 511 Kč 72 h odškodného. K rozvrhu výtěžku dražby svršků, vnesených do vydraženého domu, v exekuční věci vymáhajícího věřitele Jana H-a proti Hildě K-ové přihlásil Josef W. pohledávku 511 Kč 72 h v pořadí výsadním. Soud prvé stolice přikázal Josefu W-ovi přihlášenou pohledávku ve výsadním pořadí, rekursní soud změnil napadené usnesení v ten rozum, že výtěžek, přikázaný prvým soudem na pohledávku Josefa W-a, přikázal vymáhajícímu věřiteli. Důvody: Prvý soudce má za to, že odškodné, o něž tu jde, požívá téhož výsadního zástavního práva na vnesených svrškách jako pohledávka z nájemného. Tomuto názoru nelze přisvědčiti. Zákonné zástavní právo dle §u 1101 obč. zák. jest zvláštní zákonnou výhodou pro pohledávku nájemného a nelze ji rozšiřovati na jiné nároky, hospodářsky podobné, na př. na nárok zaměstnavatele proti dělníku, jemuž ponechal jakožto část mzdy bezplatné používání bytu. Ostatně byla §em 2 zákona ze dne 26. dubna 1923 čís. 86 sb. z. a n. zavedena pro odškodné za používání bytu zvláštní právní ochrana, jež mohla při náležitém postupu vydražitele nahraditi zákonné zástavní právo. Vydražitel jest totiž oprávněn požadovati zaplacení odškodného předem, a odklad vyklizení, povolený dlužníku, pozbývá platnosti, neplatí-li dlužník včas.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu, zamítl však návrh stěžovatelův na přiřknutí útrat dovolacího rekursu.

Důvody:

Nelze sice přisvědčiti stěžovatelovu názoru, že ohledně jeho nároku jest věc rozsouzena a to nejen co do výše, nýbrž i co do právního důvodu nároku, poněvadž jak povolení zájemného popsání vnesených svršků, tak i rozsudek, jímž stěžovateli jeho pohledávka, zažalovaná jako nájemné, byla přiznána, nabyly právní moci. Poměr mezi dlužnicí a vydražitelem domu v exekučním řízení ohledně nemovitosti netýká se poměru dlužnice a vymáhajícího věřitele v exekučním řízení ohledně svršků, soudní rozhodnutí v onom poměru nemohou působiti na poměr druhý, pročež nelze v tomto případě mluviti o věci právoplatně rozhodnuté mezi vydražitelem domu a vymáhajícím věřitelem v exekuci na svršky, který jest osobou třetí, nesúčastněnou na rozhodnutích, týkajících

se prvého poměru. Správným jest naproti tomu právní stanovisko stěžovatele, že mu pro jeho pohledávku usnesením ze dne 17. května 1923 dle §u 2 zákona ze dne 26. dubna 1923 čís. 86 sb. z. a n. určenou jako nájemné z bytu, obývaného dlužnicí v domě jím vydraženém a rozsudkem ze dne 18. června 1923 právoplatně přisouzenou, přísluší ve smyslu §u 1101 obč. zák. zákonné zástavní právo na vnesených svrškách dlužnice. Tím, že udělením příklepu vlastnické právo dlužnice k vydraženému domu přešlo na vydražitele (stěžovatele), a že oním soudním usnesením určeno bylo ode dne příklepu za používání bytu v tomto domě dlužnicí n á j e m n é, vznikl mezi vydražitelem domu a dřívější majitelkou domu, Hildou K-ovou, právní poměr, jenž vykazuje veškeré náležitosti poměru nájemného, ježto dlužnice obývá v místnostech cizích, a za jich užívání platí určitý peníz, nedostatek smluvní vůle však jest nahrazen soudním usnesením. Jako pronajímateli bytu přísluší však stěžovateli zákonné právo zástavní na všech svrškách dlužnice, které již při vzniku nájemního poměru byly v pronajatém bytě, po případě později tam byly vneseny (§ 1101 obč. zák.); toto zástavní právo požívá přednosti před ostatními neprivilegovanými právy zástavními bez rozdílu, zda bylo jich nabyto teprve za trvání nájemního poměru či již před tím. Odůvodněnému dovolacímu rekursu bylo proto vyhověno a rozhodnuto, jak se stalo. Návrhu stěžovatelovu na přiřknutí útrat dovolacího rekursu nebylo lze vyhověti, protože řízení exekuční dražbou bylo skončeno, řízení rozvrhovací jest řízením, z povinnosti úřední konaným, podobným řízení konkursnímu, ve kterém nejde již o poměr mezi věřitelem a dlužníkem, nýbrž o rozdělení fondu, získaného exekuční dražbou a ve kterém tedy přisouzení útrat jest vyloučeno.

Čís. 3387.

Pojišťovací zákon ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák.

Opožděné oznámení pojistné příhody. Jest na pojistníku, by dokázal, že nestihá ho ani obmyslnost ani hrubá nedbalost, nebo že řádné a včasné neoznámení nemělo vlivu na zjištění příhody nebo škody. V pojišťovacích podmínkách nelze pojistníku přičítati i pouhé nedopatření v tomto směru.

(Rozh. ze dne 15. ledna 1924, Rv I 1224/23.)

Žalobce domáhal se na žalované pojišťovně náhrady škody, kterou prý utrpěl krádežemi vloupáním, jež u něho spáchány byly v noci ze dne 6. na 7. dubna 1922, v noci ze 7. na 8. dubna 1922, v noci ze 4. na 5. května 1922 a konečně v červenci 1922. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, uznavše opodstatněnou námitku žalované, že žalobce neoznámil pojišťovně krádeže řádně a včas, takže podle článku 19. poj. smlouvy ztratil právo na plnění se strany pojišťovatelky.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Podle zjištění prvního soudu, které odvolací soud převzal, oznámil žalobce pojišťovně první dvě krádeže l í s t k e m, daným na poštu dne 10. dubna 1922, který došel pojišťovnu dne 14. dubna 1922; krádež z května 1922 oznámil d o p i s e m nedatovaným, který došel pojišťovnu dne 12. května 1922, a krádež z července 1922 teprve dopisem ze dne 10. srpna 1922, ačkoliv podle čl. 16 všeobecných pojišťovacích podmínek měl žalobce oznámiti krádeže neodkladně, buď pojišťovně telegraficky, nebo zmocněnému jednateli ústně nebo telefonicky a potvrditi je neprodleně písemně. Nesprávné právní posouzení věci podle čís. 4 §u 503 c. ř. s. spatřuje žalobce v tom, že závazek ku telegrafickému oznámení spáchaných krádeží nemůže prý uzavřenou pojišťovací smlouvu zrušiti, i kdyby nebyl dodržen. Dovolatel směšuje tu — a také na jiných místech dovolacího spisu, zrušení pojišťovací smlouvy a ztrátu pojistného nároku následkem nesplnění oznamovacích povinností a není v právu. Nelze ovšem souhlasiti s nižšími soudy, pokud přiznávají čl. 19 všeob. poj. podmínek bezvýhradnou účinnost. Článek ten zní: »Poruší-li pojistník některou z povinností ve čl. 16—18 uvedených, ztratí právo na plnění pojišťovatelovo. Tento právní následek n a s t á v á, nepřičítá-li se pojistníkovi ani úmysl ani hrubá nedbalost, nebo nemělo-li porušení vlivu ani na zjištění neb objem plnění pojišťovatelova«. Podle tohoto doslovu by pojistníka neomlouvalo ani nedopatření, ani ta okolnost, že snad řádné a včasné neoznámení krádeží nemělo vlivu ani na zjištění pojistné příhody ani na zjištění neb objem plnění pojišťovny. Tak tomu — jak se zdá — nižší soudy také rozuměly. Nynější doslov druhé věty čl. 19 odporuje však předpisu §u 32 (3) zákona ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák., kterýžto předpis jest podle §u 42 cit. zák. rázu donucovacího a nemůže smlouvou v neprospěch pojistníka býti změněn. Předpis §u 32 cit. zák., který podle §u 167 čís. 19 téhož zákona vstoupil v účinnost již dne 1. ledna 1918, pojednává o t. zv. d o l o ž k á c h p r ů p a d n ý c h a to v odstavci (3) o průpadných doložkách, dostavila-li se již pojistná příhoda, jak tomu v projednávaném případě; § 32 (3) poj. zák. vylučuje použití průpadné doložky v neprospěch pojistníka, a) netíží-li ho co do porušení závaznosti ani úmysl ani hrubá nedbalost, b) nemělo-li porušení závaznosti vlivu ani na zjištění pojistné příhody, ani na zjištění neb objem pojistitelova závazku. Zákon tedy stanoví pravý opak toho, co praví nynější doslov druhé věty čl. 19 vš. poj. podmínek, která uvedena byvši v soulad s §em 32 (3) poj. zák., musila by správně zníti: »Tento právní následek n e n a s t á v á, nepřičítá-li se . . .«. Avšak tato nesprávnost není způsobilou, aby přivodila rozhodnutí, pro žalobce příznivější. Průvodní břemeno spočívá totiž na pojistníkovi. Pojišťovně stačí, dokáže-li, že pojistník oznamovací povinnosti podle §u 39 (1) poj. zák. ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák. (ohledně oznámení pojistné příhody) řádně nedostál, a jest věcí pojistníka, aby tvrdil a dokázal, že nestihá ho ani úmysl ani hrubá nedbalost, nebo že řádné a včasné neoznámení pojistné příhody nemělo vlivu na zjištění příhody nebo škody. Protože

žalobce nic takového netvrdil ani nedokázal, protože dále způsob oznamování pojistné příhody může býti smlouvou blíže stanoven a protože čl. 16 odstavec prvý vš. poj. podm. stanoví neprodlené telegrafické oznámení pojišťovně, neb ústní nebo telefonické oznámení zmocněnému jednateli, což vše žalobce neučinil a také písemné zprávy opozděně zasílal, byla pojišťovna oprávněna použíti průpadné doložky ve smyslu čl. 19 první věta vš. poj. podm. Již tím ztratil žalobce nárok na náhradu škody a přes to mohla pojišťovna podle §u 32 (4) poj. zák. čís. 501 z roku 1917 podržeti premii za dotyčnou pojistnou periodu.

Čís. 3388.

Projednává-li se případ ze Slovenska (Podkarpatské Rusi) před zemským civilním soudem v Praze dle zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n., platí pro řízení civilní soudní řád ze dne 1. srpna 1895, čís. 113 ř. zák., v otázkách hmotněprávních pak právo, platné na Slovensku (Podkarpatské Rusi).

Dle §u 271 c. ř. s. nelze se dotazovati ministerstva spravedlnosti o sdělení práva platného na Slovensku.

Místo zákona, na nějž se odvolává § 92 ústavní listiny, nastupuje na Slovensku soudní praxe, ovšem pouze do dne, kdy vešla ústavní listina v platnost.

Na státu nelze se domáhati náhrady, byl-li za bolševického vpádu na Slovensku roku 1919 eskortě vyrván srotivším se davem člověk a utracen.

(Rozh. ze dne 15. ledna 1924, Rv I 1244/23.)

V době bolševického vpádu na Slovensko byl dopravován Henrik B. četnickou eskortou z Báňské Bystřice do Čech. Na nádraží v D. na Slovensku byl B. srotivším se vojskem a davem eskortě vyrván a oběšen. Žaloba pozůstalých děti na Československý erár o náhradu škody, zadaná na zemském soudě v Praze byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žaloba domáhá se náhrady škody, vzešlé žalobcům z toho skutku, že otec jejich Henrik B., když, byv dne 7. června 1919 zatčen, transportován byl po dráze četnickou a vojenskou eskortou z Báňské Bystřice na Slovensku do Terezína v Čechách, byl dne 8. června 1919 na slovenské stanici D. prý na žádost lidu vojáky z vozu vyvlečen a oběšen, ježto se rozšířila — dle žaloby nepravá prý — pověst, že byl maďarským bolševickým špehounem. Stát prý je povinen náhradou škody, protože eskorta, jež měla B-a chrániti, dopustila, aby byl bezdůvodně utracen, nese tedy vinu na jeho usmrcení. Již toto udání žaloby samé stačí úplně, by žaloba byla na základě něho zamítnuta, i netřeba tedy hleděti k tomu, že nižší stolice zjistily, co žalovaná strana tvrdila, že B. byl vojáky a davem eskortě vyrván a odpor vůči davu tomu na jeho záchranu projevený pohrůžkou zastřelením zlomen, nebo-li že se v to vmísila vyšší moc, čemuž dovolání odpor se spisy a neúplnost řízení vytýká. Ač se případ sběhl na Slovensku, připadla věc zemskému soudu v Praze dle zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n., i nemůže býti sporu o tom, že pro řízení platí civilní soudní řád platný pro území, v kterém má sídlo příslušný soud, před nímž se věc sporná projednává, tedy civilní soudní řád platný pro historické země české, naproti tomu že věc samu řešiti jest podle hmotného práva onoho území, kde se případ sběhl, tedy dle občanského práva platného na Slovensku. Jak může prvý soud míti za to, že říditi se jest dle občanského práva platného pro stranu žalobcovu dle sídla jejího, za toto právo pak pokládati občanské právo historických zemí a vylučovati tudíž užití »maďarského«, t. j. slovenského práva a opírati se při tom o § 4 obč. zák., nelze nijak chápati. Co touto citací §u 4 mělo býti řečeno, nemožno se ani z daleka domysliti, když předpis ten jedná o činech státního občana čsl. v cizině a poukazem na další ustanovení též o činech cizince v území Čsl., a když historické země české a Slovensko nejsou si navzájem cizinou, nýbrž jediným společným státem. Norma, z které tu vycházeti sluší, jest pouze a jedině zákon ze dne 28. října 1918, čís. 11 sb. z. a n., kterým Národní výbor prohlásil zřízení samostatného státu Československého a který stanoví, že dosavadní zákony a nařízení zůstávají v platnosti, tedy, poněvadž v historických zemích českých byly jiné a na Slovensku také jiné, zůstávají v platnosti v historických zemích ty, které tam posud platily, bývalé rakouské, a na Slovensku ty, které zase tam platily, bývalé uherské. Tím jest otázka jasně a přesně vyřízena. Kdyby toho nebylo, slušelo by odvolati se na § 7 obč. zák., t. j. na přirozenost věci, která tohoto řešení nutně vyžaduje. Ale právě proto, že nejde o cizozemsko a cizozemské právo, nedopadá tu ani § 271 c. ř. s. a právem dovolání vytýká, že nebylo správno, když odvolací soud dle tohoto §u ministerstvo spravedlnosti o sdělení práva platného na Slovensku dožádal, neboť nelze to dobře zdůvodniti ani tím, že Slovensko před převratem bylo cizozemskem nebo, by se mluvilo výrazem §u 271 c. ř. s., částí »jiného státního území« (čl. XXIX. úv. zák. k c. ř. s.). Bylo to sice pro nižší stolice spojeno s obtížemi, obeznámiti se se slovenským právem, ale nebylo to nemožno a přijímati právní poučení od ministerstva ať spravedlnosti ať unifikačního nebylo na místě již proto, že tu jde v jisté míře o poučení ve věci vlastní, ježto žalován je Čsl. stát a ministerstva ta jsou částí jeho vlády. Zejména však neměl poučení užíti, pokud opouštějíc půdu pouhého zjištění stavu a obsahu soudní praxe, zabíhá až do právních vývodů, neboť to není ani §em 271 c. ř. s. odůvodněno. Co se týče hmotněprávní otázky ve věci samé, zřejmo z děje svrchu vylíčeného, že žaloba svádí škodu na nezákonný výkon veřejné moci, t. j. že eskorta, dopravující B-a, nesplnila své povinnosti, proti útoku ho ochrániti. Co se týče ručení státu v takovém případě, liší se právo historických zemí značně od práva slovenského. V historických zemích již před vydáním ústavní listiny platila v praxi a také, ačkoli tu ne bez odporu, i v nauce zásada, že stát ručí za nezákonný výkon veřejné moci

jen v tom případě, že mu zákon ručení to pro ten který případ jmenovitě ukládá. Takové případy jsou a nalézají se seznamenány v literatuře, ale projednávaný případ mezi ně nenáleží. Ústavní listina tuto zásadu převzala, stanovivši v §u 92 výslovně, že z á k o n určuje, pokud stát ručí za škodu způsobenou nezákonným výkonem moci veřejné. V tom je ovšem obsažen nejen zákonodárcův slib budoucí zákonné úpravy této otázky, nýbrž i odkaz na zvláštní zákonné normy ručení státu pro ty které jednotlivé případy již stanovící, ale právě proto plyne z toho nepopíratelně, že ručení státu za škodu tohoto druhu nenastává, není-li zákona, jenž by mu její náhradu ukládal. § 92 ústavní listiny platí ovšem také pro Slovensko a tu dovolání vytýká odvolacímu soudu, že předpisu toho užívá, ačkoli ústavní listiny a s ní i tento předpis vešel v platnost teprv dne 6. března 1920 (čl. VIII. úv. zák.), kdežto případ stal se již v červnu 1919, kdy onoho předpisu ještě nebylo. Co se týče historických zemí, byla by otázka lhostejna proto, že předpis potvrdil jen dosavadní právo, t. j. výklad, jakého se mu v praxi i v panující nauce dostalo, a jest tedy v tomto smyslu zákonným výkladem posavadního práva, jenž dle §u 8 obč. zák. na všecky posud nerozřešené případy použit býti musí. Co však se týče Slovenska, jež nemá práva kodifikovaného, nastupuje místo zákona soudní praxe, t. j. normy ustálené právotvornou činností soudů. Obsahuje-li však, jak shora řečeno, § 92 úst. list. jednak odkaz na dané již zvláštní zákony, otázku upravující, jednak slib další budoucí zákonné její úpravy, je, když platí i pro Slovensko, zřejmo, že den, kdy ústavní listina a s ní tento § vstoupily v působnost, t. j. 6. březen 1920, jest dnem rozhodným, tvořícím rozmezí v ten způsob, že platí sice v otázce právo soudní praxí až do toho dne vytvořené, že však od toho dne soudní praxe žádné další právo v ní už vytvářeti nemůže, nýbrž ve všech případech nezákonného výkonu veřejné moci, lišících se podstatně od případů, pro něž praxe povinnost státu k náhradě už stanovila, dlužno vyčkati slíbené budoucí zákonné úpravy. Tento zákaz další právotvorné činnosti soudní praxe najisto obsažen je v kategorickém výroku ústavní listiny: »Pokud stát ručí .... určuje z á k o n,« kterýž výrok platí od rozhodného dne 6. března 1920 i pro Slovensko. Jinak by také nastala anomalie mezi obojím právem: v historických zemích zůstal by platným posavadní stav až do budoucí očekávané zákonné úpravy, na Slovensku však mohla by praxe tvořiti právo dál, rozšiřovati ručení státu neomezeně a předbíhati tak budoucímu zákonu, kdežto zákonodárce přijímá sice dosavadní právní stav, na dál však vyhražuje úpravu sám sobě. Stav dosavadního slovenského práva soudní praxí vytvořeného, jest tento: Poštovní erár ručí za škodu způsobenou tím, že manžel poštmistrové sumu peněžitou v poštovním úřadě mu k úřednímu jednání (na poukázku) odevzdanou zpronevěřil (Kurie 21. února 1900, Grill II., 1342). Stát zodpovídá za škodu, způsobil-li četník z nepozornosti, zjištěné příslušným četnickým soudem, někomu ublížení na těle výstřelem z pušky (Kurie 22. listopadu 1906, Grill XII., 1143), předpokládaje, že se to stalo ve službě (Kurie 18. října 1911, Grill XVIII., 411), u výkonu povolání (Kurie 21. dubna 1911, Grill XVIII., 412), ne tedy, stalo-li se to mimo službu, na př. když v hospodě při rozhovoru demonstroval četník nabytý revolver, což je zakázáno. Stát povinen je odškodným vdově a dětem toho, koho četník usmrtil, použiv proti předpisu zbraně, když zavinění četníka trestním soudem zjištěno (Kurie 18. září 1908, Grill XVI., str. 375). Vojenský erár ručí za škodu způsobenou vojenskou pohotovostí použitím zbraně proti předpisu (Kurie 19. května 1909, Gottl, sbírka decisií čís. 150). Stát ručí za škodu způsobenou zaviněním orgánu konsulátního při výkonu jeho úřadu na př. defraudací při inventuře pozůstalosti (Kurie 17. prosince 1912, Sbírka decisií soukromoprávních VII., 22). Stát ručí za škodu, kterou jeho zaměstnanci vinou svou při výkonu svého úřadu nebo služby způsobili, ač-li škodu pravidelným opravným prostředkem nebylo lze odvrátiti a jestli poškozený od provinilého orgánu státního pro jeho nemajetnost náhradu obdržeti nemůže, na př. lodivod státní vjel z neopatrnosti do soukromé lodě (rozh. soudní tabule v Budapešti ze dne 30. října 1917, sbírka decisií soukromopr. XII., 29). Stát ručí za škodu, kterou způsobil domobranecký četař ve službě bezprávným činem (smrtelné bodnutí), pro který byl vojenským soudem odsouzen (Kurie 4. prosince 1917, sbírka dec. XII., 73). Z této soudní praxe odvoditi lze právní pravidlo, že stát ručí za jistých případných dalších předpokladů za škodu vzniklou nezákonným výkonem veřejné moci jen pod tou neúchylnou podmínkou, že způsobena byla z a v i n ě n í m jeho orgánu při výkonu služby neb úřadu, avšak i tak lze pravidlo to odvoditi toliko pro doby n o r m á l n í, t. j. pro případnosti, jež se již za normálních poměrů přiházejí a tudíž pravidlům normálního práva podléhají. Tato poslednější podmínka však nedopadá, neboť případ se stal za bouřlivých dob maďarského bolševického vpádu, tedy za doby v á l e č n é, v okolnostech mimořádných, kdy normální řád věcí jest vyšinut z kolejí a rozvrácen, takže nelze jej ani moci státní bezpečně ovládati a měřítko tedy, kdy a pokud lze státu ručení za komisivní neb omisivní excess jeho orgánů ukládati, jest zcela jiné. Antecedence pro tento případ v soudní praxi tedy není, není tudíž obyčejové právní normy, jež by pro případ ten stát k náhradě škody zavazovala, avšak normu takovou nově vytvořiti brání, jak vyloženo v §u 92 úst. list. Netřeba tedy rozbírati, zda eskorta zanedbala povinnou ochranu Henrika B-a a zavinila tak jeho utracení a jsou proto tvrzený rozpor se spisy a vytýkaná neúplnost řízení k otázce zavinění se vztahující bezpředmětny. K vůli úplnosti doložiti dlužno, že slovenské právo nemá zákona podobného zákonu ze dne 18. srpna 1918, čís. 317 ř. zák., dle něhož jest stát povinen náhradou škody, byla-li v »nynější« válce příslušníkem ozbrojené moci usmrcena civilní osoba (§ 1 odst. 1), ač-li bylo usmrcení s výkonem služební moci ve spojení (týž § písm. e), že však i tento zákon vztahuje se jen na válku světovou (arg. slovo »nynější«), nikoli na válku československo-maďarskou z r. 1919, a konečně že jest zákon ze dne 18. března 1920, čís. 187 sb. z. a n., jenž platí i pro Slovensko (§ 6) a stanoví, že stát může tomu, kdo utrpěl škodu při výtržnostech, poskytnouti dobrovolný příspěvek k náhradě škody, že tedy zde jest učiněno opatření proti tvrdosti právního stavu, pokud právní nárok na náhradu

aznán není, čímž doložena jest zároveň správnost právního stanoviska shora zaujatého.

Čís. 3389.

Jde o převzetí podniku ve smyslu §u 1409 obč. zák., byl-li převzat obchod s převážnou částí zboží, s obchodními místnostmi a pomocným personálem. Lhostejno, že byl nadále veden pod jinou firmou. Převzetí nevztahuje se na osobní dluhy bývalého majitele, s převzatým obchodem nesouvisející (na př. z bursovních spekulací). Přejali-li podnik blízcí příbuzní zcizitele, jest vyloučeno jich ručení za dluh, související s převzatým obchodem pouze tehdy, prokáží-li, že o dluhu nevěděli aniž věděti museli.

(Rozh. ze dne 15. ledna 1924, Rv I 1280/23.)

Žalující banka byla v obchodním bankovním spojení s firmou S. B. F., jejímž majitelem byl Zikmund S. Z obchodního spojení příslušela žalobkyni pohledávka 201.000 Kč. Zikmund S. prodal firmu svému synovi Oskaru S-ovi a zeti Rudolfu W-ovi, na nichž se banka domáhá zaplacení oněch 201.000 Kč. Oba nižší soudy uznaly žalobní nárok co do důvodu po právu, odvolací soud z těchto důvodů: Základem žaloby je právní poměr, jak jej má na zřeteli ustanovení §u 1409 obč. zák. Vzhledem k tomu, že odvolatelé jsou blízkými příbuznými Zikmunda S-a po rozumu ustanovení §u 32 konk. ř. a tento byl majitelem firmy S. B. F., náleželo odpůrkyni, podati důkaz pouze o tom, že firma S. B. F. je dlužnicí odpůrkyně a že odvolatelé převzali od Zikmunda S-a obchod, který tento pod firmou S. B. F. vedl. Důkaz tento se odpůrkyni zdařil, neboť okolnost prvá byla v prvé stolici zjištěna bezvadně, okolnost druhá pak byla zjištěna v prvé stolici na základě výpovědi svědka Jiřího H-a ve spojení s jinými skutečnostmi a ve druhé stolici i na základě dopisu ze dne 20. dubna 1922 a to způsobem úplně postačitelným, při čemž se podotýká, že, i když snad Zikmund S. něco z obchodu odprodal osobám jiným a něco si ponechal pro svou potřebu, to právní povaze převzetí obchodu, jak to ustanovení §u 1409 obč. zák. má na mysli, není na úkor, jmenovitě, jde-li o věci, jež, co se ceny týče, nejsou v žádném poměru k ceně věcí, které byly odvolateli převzaty.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Základní spornou otázkou v této rozepři jest, zda žalovaní převzali podnik bývalého majitele firmy S. B. F., zda jeho dluh nyní proti nim zažalovaný patří k tomuto podniku a zda o dluhu tom měli nebo musili míti vědomost (§ 1409 obč. zák.). Podle zjištěných skutkových okolností nelze o tom pochybovati, že žalovaní převzali podnik Zikmunda S-a, vedený pod firmou S. B. F., ve smyslu §u 1409 obč. zák., převzavše jeho obchod zbožím smíšeným a koloniálním s převážnou částí zboží v ceně 140.000 Kč, s obchodními místnostmi a pomocným personálem. To je podstata podniku kupce, jeho činnosti, i podstata jeho obchodního úvěru, který má býti právě chráněn ustanovením §u 1409 obč. zák. Obchodní pohledávky k této podstatě nutně nepatří. V tomto rozsahu odpovídá převzatý podnik i motivům zákona, dovolateli citovaným, ač je podotknouti, že motivy ty týkaly se původního návrhu novely, vyšlého z usnesení panské sněmovny, který však při konečné redakci §u 1409 obč. zák. doznal změny jak ve znění, tak i v motivech (kais. Vdg. über die dritte Teilnovelle z. ABGB. mit Materialien, str. 119, 422, 424, 25, 50—53, Ehrenzweig, System des öst. allg. Privatrechtes 1920, str. 261). Okolnost, že žalovaní vedou převzatý podnik pod jinou firmou, nerozhoduje. Výtka rozporu se spisy je bezpodstatná, hledíc k tomu, co bylo právě řečeno o pojmu »podniku«. Pokud se týče vědomosti žalovaných o sporném dluhu, odvolací soud správně poukázal na ustanovení §u 187 cit. nov., dle něhož žalovaným jako blízkým příbuzným zcizitele podniku je prokázati, že o dluhu nevěděli, aniž věděti musili. O to se dovolatelé ani nepokoušejí, nýbrž poukazují na okolnosti, v řízení sporném již probrané a zjištěné, z nichž dospěly nižší soudy k závěru právě opačnému. Žalovaní popírají, že šlo o dluh, patřící k podniku, jimi převzatém, a tvrdí zejména, že Zikmund S. neměl obchodu cennými papíry, nýbrž obchod zbožím smíšeným a koloniálním, že obchod cennými papíry k jeho podniku nenáležel, že byla to jeho soukromá věc, v obchodních knihách firmy S. B. F. že obchod cennými papíry vůbec nebyl zapsán. Soud odvolací odbyl tento vytýkaný nedostatek jedné z podstatných náležitostí ručení za dluh zcizitele při převzetí jeho podniku ve smyslu §u 1409 obč. zák. poukazem na skutková zjištění prvého soudu, podotknuv, že tato skutková zjištění k rozhodnutí úplně stačí. Prvý soud v tom směru zjistil, že Zikmund S., bývalý majitel firmy S. B. F., doznal dopisem ze dne 20. září 1922 svůj dluh u žalobkyně, vytkl, že žalovaní v odpovědi na žalobu sami doznávají, že firmě S. B. F. (tedy ne pouze soukromníku Zikmundu S-ovi) z důvodu náhrady škody přísluší proti žalující bance pohledávka vyšší, než banka tato za onou firmou si účtuje, a učinil z toho závěr, že tvrzení žalovaných, že spojení Zikmunda S-a se žalující bankou bylo rázu soukromého, je bezdůvodným tvrzením, které mimo to vyvráceno je výpovědí svědka Jiřího H-a. Je prý zjištěno, že žalující banka za firmou S. B. F. pohledávku má, na výši její však v nynějším období sporu nezáleží. Je však opětně zdůrazniti, že dle znění §u 1409 obč. zák. ručí přejímatel podniku jen za dluhy k podniku tomuto patřící a nikoli za všechny dluhy zcizitele. Na to, že zažalovaný dluh patří k podniku, žalovanými převzatému, nelze souditi ani z toho, že Zikmund S. žalující straně něco skutečně dluhuje, ani z toho, že žalující banka si účtuje pohledávku za firmou S. B. F. a ta opětně vyšší pohledávku za žalující stranou, ani z toho, co potvrzuje svědek Jiří H. Je namítáno a je též zjevno s předložených kontokorentů, že majitel firmy S. B. F. byl ve spojení se žalující bankou obchody s cennými papíry. Je tedy třeba přesně roze-

znávati, co z toho spojení patří k vedení obchodu zbožím smíšeným a koloniálním, provozovaného pod firmou S. B. F. a žalovanými převzatého, a co z toho spojení jde na vrub pouhé osobní soukromé spekulace cennými papíry, o které nelze tvrditi, že patřila k provozování zmíněného obchodu. Potvrzuje-li svědek Jiří H. ke konci svého protokolu, že z konta firmy S. B. F. konala žalující banka výplaty ku příkazu firmy jejím věřitelům, lze z toho sice souditi na to, že žalobkyně byla s firmou S. B. F. i ve spojení, patřícím k jejímu obchodu, poněvadž však předložené kontokorenty v tom směru nedávají vysvětlení, nelze zjistiti, zda žalující banka z tohoto obchodního spojení za firmou S. B. F. ještě nějaké pohledávání má, čili nic. Z toho všeho patrno, že není dosud zjištěno, že má žalující banka za firmou S. B. F. pohledávku, patřící k podniku, žalovanými převzatému, za kterou by žalovaní dle §u 1409 obč. zák. ručili. Není proto rozepře ani co do důvodu žalobního nároku k rozhodnutí zralou ve smyslu §u 393 c. ř. s. Řízení jest ve smyslu §u 503 čís. 2 c. ř. s. neúplným, pročež bylo rozsudky obou nižších soudů zrušiti a jak uvedeno, rozhodnouti (§ 510 c. ř. s.). Při tom bude podle toho, co shora bylo řečeno, přesně rozlišiti, co z obchodního spojení žalobkyně s firmou S. B. F. patří k pouhé osobní soukromé spekulaci majitele firmy s cennými papíry, a položky toho se týkající z nároku žalobního vyloučiti.

Čís. 3390.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Nárok na přiznání zaopatřovacích požitků podmíněn jest tím, že zaměstnanec již jistých požitků požíval neb alespoň na ně nároku nabyl ze smlouvy, ze zákona nebo dle zvyklosti. Bylo-li zvykem, poskytovati pense pouze zaměstnancům dosloužívším, nemůže se zvyku toho dovolávati, kdo byl, nedosloužív, propuštěn z trestu.

(Rozh. ze dne 15. ledna 1924, Rv I 1383/23.)

Žalobce byl štěpařem na panství žalovaného a byl v roce 1918 pro rozmíšky se svým představeným ze služby propuštěn. Žaloba o placení zaopatřovacích požitků byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Mylným jest názor dovolatelův, že úmyslem zákona ze dne 18. března 1921 čís. 130 sb. z. a n. bylo, založiti nárok bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém na zaopatřovací požitky. Zákon upravuje jen tyto požitky; podmínkou úpravy jest, že zaměstnanci již jistých požitků požívají, neb aspoň nabyli na ně nároku ze zákona, smlouvy nebo zvyklosti. Žalobce byl propuštěn ze služeb žalovaného dne 16. června 1918, nebyly mu přiznány při tom pensijní požitky a nebéře jich. Bylo proto na něm, by prokázal, že mu podle zákona, smlouvy neb zvyklostí pense povolena býti měla. O takový důkaz se žalobce pokusil, ale bez výsledku. Jako zákon, podle kterého by žalobci požitky náležely, přichází v úvahu jenom zákon o pensijním pojištění ze dne 16. prosince 1906 čís. 1 ř. zák. z r. 1907. Novely k tomuto zákonu ze dne 5. února 1920 čís. 89 sb. z. a n. nemůže se žalobce dovolávati, poněvadž, když vešla v platnost, nebyl již ve službách žalovaného. Oba nižší soudy správně uznaly a přiléhavě odůvodnily, že žalobce, nemaje povahy úředníka a nekonaje prací výhradně nebo převážně duševních, pojištění podle onoho zákona nepodléhal. Zjištění nižších soudů, že práce žalobcovy byly převážně fysické a že nebyl úředníkem, spočívají dílem na vlastním vylíčení činnosti žalobcovy, dílem na svědectví Josefa Ch-a a na dekretu ze dne 7. září 1913, jímž byl žalobce ustanoven štěpařem v R. a bylo mu nařízeno, by zahradnické a štěpařské práce konal sám a pomocné síly přibíral jen v nutných případech. Stačily-li nižším soudům uvedené důkazy, by nabyly plného přesvědčení o rozsahu a povaze služebních povinností žalobcových, nemusily konati další důkazy, žalobcem o týchž okolnostech nabídnuté (§§ 272 a 275 c. ř. s.), pročež bezdůvodna jest výtka kusosti řízení, podle §u 503 čís. 2 c. ř. s., v té příčině dovolatelem činěná. Ku prokázání nároku na pensijní požitky podle uvedeného pensijního zákona nestačil by ostatně důkaz, že se onen zákon na žalobce vztahoval, žalobce by musil ještě dokázati, že nabyl již nároku na placení invalidního nebo starobního důchodu, že jest tedy neschopným k další službě, nebo že má podle délky služební doby neb podle svého stáří nárok na důchod starobní. O tento důkaz se žalobce ani nepokusil. Tvrzení, že mu náleží nárok na zaopatřovací požitky ze smlouvy, opírá žalobce jednak o okolnost, žalovaným popřenou, že na velkostatku žalovaného jest pojišťovací fond, ze kterého se vyplácejí všem bývalým zaměstnancům pense, jednak o prohlášení majitele velkostatku ze dne 1. listopadu 1908, kterým nahradil zákonné pojištění svých zaměstnanců u pensijního ústavu náhradními služebními smlouvami. V onom směru zjistily nižší soudy souhlasně na základě svědectví tří čelných hospodářských úředníků žalovaného, že mimo náhradní služební smlouvy uzavírané od roku 1908 zaměstnancům žalovaného právní nárok na pense nepříslušel a nepřísluší, že pojišťovací fond již před vstupem žalobce do služeb žalovaného zanikl a že smluv nebo stanov pensijních vůbec nikdy nebylo. Vzhledem k těmto zjištěním byly další, o týchž okolnostech nabídnuté důkazy zamítnuty podle §u 275 c. ř. s. právem, a nelze z důvodu existence pojišťovacího fondu na velkostatku žalovaného smluvní nároky na pensi uznati. V prohlášení ze dne 1. listopadu 1908 praví sice tehdejší majitel velkostatku, že zachovává a hodlá i v budoucnosti zachovávati vůči svým zaměstnancům jisté pensijní normy, které jsou pro ně příznivější než ustanovení nového pensijního zákona, ale z prohlášení neplyne, že by tyto staré normy měly povahu smluvní, majitele velkostatku zavazující. Mohly býti také pouhými normami slušnosti, opírajícími se o zachovávané zvyklosti, a další obsah prohlášení, ve kterém pouze pensijním nárokům podle zákona čís. 1 z roku 1907 se právní závaznost přiznává, jakož

i svědectví slyšených úředníků žalovaného dokazují, že v právní povaze dříve zachovávaných pensijních norem se tímto prohlášením nic nezměnilo. Bezpodstatné jsou tedy výtky rozporu se spisy a nesprávného právního posouzení, uplatňované z toho důvodu, že odvolací soud neuznal uvedeného prohlášení za důkaz smluvní povinnosti žalovaného k vyplácení nějakých požitků. Přisvědčiti sluší žalobci, že také pense, opírající se o pouhé zvyklosti, byly upraveny zákonem ze dne 18. března 1921 čís. 130 sb. z. a n., a že byla v rozepři zjištěna okolnost, zachovávaná na velkostatku žalovaného poskytovati zaměstnancům pense. Nejde však o to, zda byla tu takováto zvyklost, nýbrž zda vztahovala se také na žalobce, jinými slovy, zda bylo zvykem, poskytovati pense i takovým zaměstnancům, kteří, nedosloužívše, byli z trestu propuštěni. Podle zjištění nižších soudů dostávali a dostávají pensi jen zaměstnanci, kteří na velkostatku k úplné spokojenosti dosloužili, stavše se pro invaliditu nebo stáří služby neschopnými; že pense byly poskytovány také zaměstnancům, kteří před časem dobrovolně ze služeb odešli nebo byli propuštěni, prokázáno nebylo. Žalobce sám neuvedl jediného případu, kde by se to bylo stalo. Proto nemůže se žalobce dovolávati zvyklostí zachovávaných na velkostatku žalovaného, a jest také nerozhodno, zda zavinil či nezavinil žalobce své propuštění. Veškeré vývody dovolací, které se propuštěním žalobcovým zabývají, jsou bezpředmětny.

Čís. 3391.

Jest přípustným pořad práva pro nárok na uznání vlastnického práva ku pozemku, jehož hranice dosud nebyly vytýčeny, avšak pokojná držba pozemků jest známa a nesporna.

Předpis §u 418 obč. zák. předpokládá, že stavěno bylo na pozemku cizím a obmezuje se pouze na onu část pozemku, která byla skutečně zastavěna.

(Rozh. ze dne 15. ledna 1924, Rv I 1408/23.)

Žalobě na zjištění, že část parcely čk. 245/42 jest ve vlastnictví žalobců, že žalovaní jsou povinni to uznati, část parcely žalobcům vrátiti a veškerých disposic nad ní se na příště zdržeti, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Neprávem vytýká dovolání rozsudku druhé stolice zmatečnost řízení (§ 503 čís. 1) a nesprávné právní posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Jest sice pravdou, jak uvádí dovolání, že nesporným řízením mají se určiti hranice nejen zanikající nebo neznatelné, nýbrž i sporné hranice mezi dvěma sousedními pozemky. V tomto případě však nicméně nelze postupovati dle řízení nesporného; neboť účelem jeho jest v případě, že hranice jsou neznatelny nebo sporny, by soudce vyšetřil poslední pokojnou držbu a dle ní hranice určil a, nelze-li tak učiniti, by spornou plochu rozdělil dle volného uvážení (§ 851 obč. zák.). Kromě toho zákon předpokládá, že pravé hranice již před tím byly stanoveny, že však postupem doby se staly neznatelnými, nebo spornými (§ 850, 851 obč. zák.). V tomto případě však pravé hranice mezi sousedními pozemky čk. 245/42 se strany jedné a čk. 245/67 a 245/68 se strany druhé vůbec ještě nikdy správně vytýčeny nebyly a pokojná držba těchto pozemků jest známa a nesporna. Užívaliť, jak nesporno, žalující manželé pozemku čk. 245/42 jen až ku zdi, vystavěné omylem o 3·27 m, 2·5 m a o 1·7 m západněji, nežli probíhá skutečná hranice, jak ji soudní znalec určil, kdežto manželé žalovaní užívali pokojně a byli tedy v pokojné držbě nejen pozemků čkat. 245/67 a 245/68, nýbrž i větší části pozemku č. kat. 245/42, jež ležela za zdí svrchu zmíněnou směrem východním. Určením pokojné držby na sporné ploše pozemku čk. 245/42 nebylo by tedy na rozřešení sporu ničeho získáno, spor trval by i na dále, neboť žalobcům jedná se o to, by určeno bylo vlastnické právo ke sporné ploše zmíněného pozemku a o to, aby dosavadní užívatelé její uznáni byli povinnými, tuto plochu jim vydati v držbu a užívání, ačkoliv jsou v její pokojné držbě. Dle tohoto stavu věci jde v tomto sporu v prvé řadě nikoli o úpravu neb obnovu hranic, nýbrž o to, zda žalovaní vládnou sporným dílem pozemku, žalobci přesně vymezeném, právem, běží tedy o žalobu vlastnickou (§§ 366 a 369 obč. zák.). Není proto odůvodněnou námitka nepřípustnosti pořadu práva, ani s ní související dovolací důvod zmatečnosti řízení dle §§ 477 čís. 6 a 503 čís. 1 a 513 c. ř. s. Avšak ani ve věci samé neposoudil odvolací soud právní stránku věci nesprávně (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Ustanovuje sice poslední věta §u 418 obč. zák., že, věděl-li vlastník pozemku, že se na jeho pozemku staví a bezelstnému staviteli stavby ihned nezakázal, může žádati toliko, by se mu za staveniště dala cena obecná, a stane se bezelstný stavitel zastavením vlastníkem půdy i stavby. Tento právní předpis však předpokládá, by stavitel stavěl na pozemku cizím. V tomto případě však stavěli žalovaní manželé, jak nižší soudy zjistily na základě spisů stavebního úřadu, nikoli na pozemku žalobců čk. 245/42, ani na jeho sporné části, nýbrž na svých vlastních pozemcích čk. 245/67 a 245/68. Tvrzení žalovaných, že sporná část pozemku čk. 245/42, které žalovaní skutečně užívali a drželi spolu se svými pozemky čk. 245/67 a 245/68 tvoří nedílnou stavební jednotku, a že když stavěli na svých pozemcích čk. 245/67 a 245/68 platí to tak, jako by byli prováděli stavbu i na sporném dílu pozemku čk. 245/42, nenalézá v zákoně nikde opory. Působnost ustanovení §u 418 obč. zák. dlužno obmeziti čistě jen na onu část pozemku, která stavbou byla bezprostředně dotčena, která byla skutečně zastavěna, nelze ho však rozšířiti ani na nezastavěnou část pozemku, na němž se staví, tím méně na část sousedního pozemku, na němž stavba vůbec provedena nebyla, byť i ji stavebník současně držel a užíval. Z téhož důvodu nemohlo míti pro žalobce nepříznivého účinku nedostavení se k politické komisi, konané k vůli obmýšlené stavbě vily čp. 441 na pozemcích čk. 245/67 a 245/68, a nečinění námitek proti stavbě té, poněvadž se stavba jejich pozemku čk. 245/42 vůbec nedotýkala (čl. XXXVII uvoz. zák. k c. ř. s. a Randa Besitz 4. vyd. str. 283 a násl.).

Čís. 3392.

Zadržovací právo lze uplatňovati pouze pro pohledávky z oboustranných obchodů mezi tím, kdo věc zadržuje a tím, kdo se domáhá jejího vydání. Nevztahuje se však na pohledávky, jež byly zadržujícímu postoupeny, třebas se souhlasem odpůrce.

(Rozh. ze dne 15. ledna 1924, Rv I 1419/23.)

Žalobě na vydání 3 žacích strojů bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Námitka žalované strany, že není povinna vydati žalobkyni 3 žací stroje, jež má u ní žalobkyně v uschování, protože jí přísluší k těmto strojům zadržovací právo po rozumu čl. 313 obch. zák., byla by odůvodněna a mohla by se setkati s úspěchem, kdyby pohledávka 6.000 Kč, kterou prý žalovaná strana dle svého udání za žalobkyní má a pro kterou zadržovací právo uplatňuje, nehledíc k ostatním v čl. 313 obch. zák. uvedeným náležitostem, také pocházela z oboustranných mezi žalovanou firmou a žalobkyní uzavřených obchodů. Této náležitosti ona pohledávka nemá. Podle vlastních údajů žalované strany nevzešla pohledávka ta z obchodu mezi ní a žalobkyní, nýbrž nabyla jí žalovaná firma postupem od Oldřicha J-a, který prý jí nabyl tím, že mu žalobkyně z kupní ceny za 10 žacích strojů, kterou již zaplatil, částku 6.000 Kč slevila a měla vrátiti. Okolnost, že postup pohledávky stal prý se za souhlasu žalobkyně a že postoupení pohledávky mělo býti použito na srážku z kupní ceny za žací stroje, které žalovaná od žalobkyně koupila, ale z kteréžto kupní smlouvy potom sešlo, na tom, že zde není pohledávky z oboustranných mezi stranami jako obchodníky uzavřených obchodů, ničeho nemění. Nepřísluší tedy žalované straně zadržovací právo již z tohoto právě uvedeného důvodu a nebylo potřebí zabývati se ještě, jak činily nižší soudy, další otázkou, zda tvrzená žalovanou firmou pohledávka jí vůbec proti žalobkyni přísluší. I kdyby pohledávka ta jí příslušela, neopravňovala by ji z důvodu shora uvedeného k výkonu práva zadržovacího.

Čís. 3393.

I když není mezi stranami obchodního spojení, není prodatel oprávněn poslati kupiteli zboží na dobírku, leč že by zaslání na dobírku bylo zvláště umluveno nebo bylo obchodním zvykem. Odmítl-li kupitel přijati zásilku na dobírku, počítá se včasnost plnění dle napotomního zaslání bez dobírky.

Lhůtu čl. 355 obch. zák. netřeba poskytnouti, nebyla-li smlouva vůbec uzavřena, ježto prodatel k nabídce kupitelově ve lhůtě čl. 319 obch. zák. neodpověděl. Lhostejno, že šlo o obchod pouze na straně kupitelově.

Došlo-li oferenta přijetí nabídky po lhůtě čl. 319 obch. zák., nevznikla smlouva, když oferent mezitím anebo neprodleně po dojití opožděného přijetí nabídky oznámil druhé straně, že od nabídky ustoupil.

(Rozh. ze dne 15. ledna 1924, Rv I 1470/23.)

Žaloba o zaplacení kupní ceny za gumové razítko byla procesním soudem prvé stolice zamítnuta, odvolací soud jí vyhověl. Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Dle §u 864 obč. zák. platí smlouva, nelze-li podle povahy jednání nebo dle obchodního zvyku očekávati výslovné prohlášení o přijetí nabídky, za uzavřenou, vyhoví-li se skutečně návrhu do lhůty, k tomu určené, neb do lhůty dle okolností přiměřené. Nesporno jest, že žalovaný objednal lístkem ze dne 7. března 1923 u žalobce gumové razítko s vyzváním, aby mu je dodal ihned a za cenu co nejlevnější. Žalovaný urgoval dne 28. března 1923, když od žalobce nedostal ani zboží ani odpověď, vyřízení objednávky a již 31. března 1923 objednávku odvolal. Nesporno jest, že žalobce ani na lístek ze dne 7. března 1923, obsahující objednávku, ani na lístek ze dne 28. března 1923 písemně neodpověděl, zda objednávku přijímá, čili nic a že na místě odpovědi zaslal žalovanému 29. března 1923 zhotovená razítka s fakturou na dobírku, která žalovaného došla asi 3. dubna 1923 a že žalobce, když žalovaný zásilky nepřijal, zrušil dobírku teprve dne 13. dubna 1923. Lze ponechati stranou otázku, zda povaha obchodu, neb obchodní zvyk to s sebou přinášely, že žalobce nebyl povinen objednávku (nabídku ke smlouvě) písemně zodpověděti prohlášením, zda ji přijímá čili nic, neboť, i když se přistoupí na předpoklad, že žalobce nebyl povinen, na objednávku dáti žalovanému odpověď, nevyhověl objednávce v čas, t. j. v přiměřené lhůtě ani skutečným plněním. I kdyby se za to mělo, že žalobce objednané razítko, zhotoviv je do 29. března 1923, zhotovil a odeslal ve lhůtě, okolnostem přiměřené, nelze pokládati zásilku na dobírku ceny trhové za řádné splnění smlouvy, ani za splnění objednávky, když, jak nesporno, zaslání proti dobírce nebylo předem ujednáno, ani žádáno. Přijetím zboží na dobírku, kteréž adresátu pošta nevydá, leč že předem trhovou cenu zaplatí, jest zkrácen kupitel o zákonné oprávnění (čl. 347 obch. zák.) zboží zaslané zkoumati a vady jeho vytýkati před zaplacením ceny trhové. Z toho plyne, že kupitel není povinen zboží, zaslané mu na dobírku, přijati, a že zaslání na dobírku nelze za řádné plnění považovati, leč že by, jak již uvedeno, tento způsob zaslání byl ujednán aneb byl obchodním zvykem, čehož však ani žalobce netvrdil. Dlužno proto za to míti, že objednané zboží bylo plněno až teprve, když žalobce dobírku zrušil, což se stalo teprve 13. dubna 1923. Objednávku učiněnou však 7. března 1923 nelze pokládati za včasně přijatou dodáním zboží, když zboží, 29. března 1923 dohotovené, žalovaný obdrží teprve 13. dubna 1923, tedy více než za

5 týdnů po objednávce, a za 14 dnů po dohotovení. Když tudíž žalobce nabídky ke smlouvě ani původně ihned ani po naléhání ze dne 28. března 1923 ihned přisvědčivě nezodpověděl a když i skutečné plnění provedl, jak uvedeno, opožděně, ustoupil žalovaný právem a platně od nabídky, učiniv tak dopisem ze dne 31. března 1923 (§ 864 obč. zák.). Avšak ani podle obchodního zákona, jehož ustanovení dle čl. 277 platí pro obě strany, poněvadž objednávka na straně žalovaného jest obchodem (čl. 273 obch. zák.), nevznikla smlouva žalovaným zamýšlená, neboť dle čl. 319 obch. zák. jest vázán oferent nabídkou pouze po dobu, po kterou může při řádném (včasném) odeslání odpovědi její dojití očekávati, při čemž jest oprávněn předpokládati, že jeho nabídka došla včas. Došlo-li přijetí nabídky teprve po této době, nevznikla smlouva, když oferent mezi tím, aneb neprodleně po dojití opožděného přijetí nabídky dá druhé straně zprávu o odstoupení od nabídky. Žalovaný zachoval se dle tohoto předpisu, odvolav svou nabídku dne 31. března 1923, tedy v době, do které ho nedošlo ani písemné přijetí nabídky, které měl žalovaný již dříve obdržeti, ani skutečné plnění. Právem tedy první soud uznal, že k smlouvě nedošlo. Nelze sdíleti náhledy odvolacího soudu, že pro žalobce, poněvadž je živnostníkem, neplatí předpisy obchodního zákona a že tudíž nemusil dbáti předpisů čl. 319 obch. zák. o včasném zodpovědění nabídky ke smlouvě, neboť, bylo-li jednání obchodem na straně jedné, na straně žalovaného, jenž zboží pro svůj obchodní závod objednal, platí předpisy obchodního zákona pro strany obě (čl. 273 a 277 obch. zák.). Rovněž nelze sdíleti náhled odvolacího soudu, že pouze mezi obchodníky, mezi nimiž je již obchodní spojení, jest nutno posílati zboží bez dobírky, a že jinak jest obchodník oprávněn, obtížiti zboží dobírkou, a že adresát jest povinen, zboží takto obtížené přijati. Není též správno, že byl žalovaný povinen poskytnouti žalobci dodatečnou lhůtu k plnění dle čl. 355 obch. zák. Předpisy o dodatečné lhůtě k plnění (čl. 355 obch. zák. a § 918 obč. zák.) předpokládají již platnou a trvající smlouvu, kdežto v tomto případě, následkem nepřijetí nabídky žalobcem v čas smlouva vůbec nevznikla, a nebyl proto žalovaný povinen k poskytnutí dodatečné lhůty.

Čís. 3394.

Zápůjčka či tiché společenství?

Tiché společenství předpokládá nejen účast na zisku, nýbrž i na ztrátě. V ujednání podílu na zisku bez pevných úroků lze po případě spatřovati zápůjčku.

(Rozh. ze dne 15. ledna 1924, Rv I 1508/23.)

Žalobce Ludvík S. přihlásil k úpadku firmy T. a L. pohledávku, tvrdě, že jde o pohledávku ze zápůjčky. Správce úpadkové podstaty pohledávku popřel, ježto prý jde o vklad žalobce jako tichého společníka firmy T. a L., následkem čehož jest žalobce dle čl. 258 obch. zák. súčastněn i na ztrátě. Žalobě, že sporná pohledávka jest po právu, oba nižší soudy vyhověly, odvolací soud z těchto důvodů: Mínění prvého soudu, že dle listiny (vyměněných dopisů) ze dne 4. března 1919 uzavřena byla mezi žalobcem a firmou T. & L. smlouva o tiché společnosti ve smyslu čl. 250 obch. zák., sdíleti nelze, neboť dle obsahu oné listiny vyloučen byl podíl Ludvíka S-a na ztrátě při provozování firmy T. & L., takže schází podstatná známka smlouvy dle čl. 250 obch. zák. Z okolnosti, že dle listiny poskytnuta byla firmě T. & L. jistina 150.000 Kč, že vyjednán byl maximální úrok 12% a k zajištění jeho žalobci předány směnky, firmou akceptované, dále, že vymíněno splácení jistiny v 5 ročních lhůtách po 30.000 Kč, nutno usuzovati, že pravý úmysl stran směřoval skutečně k uzavření smlouvy o zápůjčku, tak jak v listině strany samy toto právní jednání označily. Tomu není na překážku okolnost, že ve smlouvě poskytnuty byly zapůjčiteli takové výhody, jaké poskytují se tichému společníku, totiž že v případě zisku súčastní se určitými procenty, dle poměru splátek jistiny klesajícími, že mu dovoleno nahlížeti do obchodních knih a vyžadovati si bilance obchodní činnosti, že k uzavírání větších objednávek, ke koupi realit, ku přijímání hypotek a zápůjček, 20.000 Kč přesahujících, potřebí svolení žalobcova, neboť při poměrně značné zápůjčce, pro niž nebyla hypotekární jistota opatřena, bylo na místě užiti větší opatrnosti. Jest tu tedy smlouva o zápůjčku dle §u 983, 985 obč. zák. a přísluší, ano zaplacení se strany žalované vůbec ani tvrzeno nebylo, žalobci nárok ten i proti úpadkové podstatě. Právem proto uznal prvý soud, že k úpadku firmy T. & L. ve III. třídě úpadkových věřitelů přihlášená pohledávka žalobcova jest po právu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání míní, že nejde o zápůjčku především z toho důvodu, že ve smlouvě mezi stranami poskytována jsou žalobci taková práva, jaká z pravidla příslušejí jenom tichému společníku. Po té stránce ovšem dlužno dovolateli přisvědčiti, že úmluva stran, že žalobce súčastní se, bude-li zisk, určitými procenty dle poměru splátek kapitálu klesajícími, že mu je dovoleno nahlížeti do obchodních knih, vyžadovati si bilance o obchodní činnosti, že k uzavírání větších objednávek, ke koupi realit, ku přijímání hypotek a zápůjček 20.000 Kč přesahujících je potřebí žalobcova svolení, dává žalobci na jedné straně účast na zisku, byť i se tak dělo odstupňovanou sazbou percentuelní, tedy že žalobci smluvně zaručené úroky nejsou úroky ve smyslu zákona, totiž stejnorodou, podle výše a doby počítanou úplatou za užívání určitého množství zastupitelných věcí (kapitálu, hlavního kmene), nýbrž je pod názvem úroků poskytován žalobci percentuelně odstupňovaný podíl na zisku, ohraničený maximálním obnosem, na druhé straně poskytuje mu dalekosáhlé právo kontrolní, které odvolací soud má správně vysvětleno a odůvodněno risikem poměrně značné zápůjčky. Naproti tomu nelze dovolateli přisvědčiti, že podíl na zisku sám o sobě postačuje ku vzejití a jsoucnosti tichého společnictví dle čl. 250

obch. zák. Stěžejní zásadou tohoto předpisu jest, že tichý společník musí učiniti svůj vklad odvislým od osudu obchodu, tedy nejenom podílnictvím na zisku, nýbrž i podílnictvím na ztrátě. Je-li smluveno, že tichý společník nemá se účastniti na ztrátě, že jeho vklad neručí za ztráty, je takové smlouvě odňat hlavní znak smlouvy dle čl. 250 obch. zák., nejde o tiché společnictví, nýbrž učiněný vklad má povahu zápůjčky. Dovolatel mylně se domnívá, že podstatným znakem smlouvy o zápůjčku je určení úroků, neboť zákon zná, jak lze bezpečně z předpisu §u 984 obč. zák. odvoditi, i bezúročné zápůjčky, a proto by ani ujednání o podílu na zisku bez pevných úroků nemluvilo nezbytně proti zápůjčce. Uznal tedy i dovolací soud, že smlouva mezi stranami je smlouvou o zápůjčku (§§ 983, 985 obč. zák.) a že odvolací soud odvodil z toho správné důsledky.

Čís. 3395.

Kdo nabyl nemovitosti, v níž provozována byla na cizí koncesi nájemcem živnost hostinská, nemůže se domáhati vyklizení hostinských místností proto, že koncese oprávněného zanikla.

(Rozh. ze dne 15. ledna 1924, Rv I 1807/23.)

Žaloba o vyklizení hostinských místností byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Pro rozhodnutí tohoto sporu je směrodatným žalobní důvod §u 1112 obč. zák., který žalobci uplatnili v prvé stolici, totiž že předmět pachtu hostince zanikl, poněvadž úmrtím Alberta B-a zanikla hostinská koncese. Žalobci neopírají nárok na vyklizení hostinských místností o skutečnosti, o nichž jedná zákon na ochranu nájemníkův, a zbytečno proto obírati se jeho předpisy. Uplatňovaný žalobní důvod je však dle nesporného a zjištěného skutkového stavu zcela neoprávněným. Ustanovení §u 1112 obč. zák. má na mysli úplný zánik předmětu nájmu (pachtu) tak, že další užívání jeho nájemníkem (pachtýřem) je nemožným. O takovém zániku sporné hostinské živnosti nemůže býti vůbec řeči. S hostincem a jeho zařízením nestala se žádná změna, jak z přednesu stran zjevno. Co se týče koncese hostinské, je zjištěno, že žalovaný provozoval hostinskou živnost jako schválený pachtýř na koncesi, udělenou Albertu B-ovi, po jeho smrti (17. října 1921) pak na účet jeho pozůstalosti (§ 56 odst. (6) živn. ř.) a že si již dne 25. října 1921 zažádal o vlastní koncesi, která mu dne 13. prosince 1922 byla též udělena. Dle toho žalobci, koupivše dům, v němž žalovaný na cizí koncesi provozoval hostinskou živnost, vstoupili k žalovanému pouze v poměr nájemní ohledně hostinských místností, o jichž zániku ve smyslu §u 1112 obč. zák. nelze vůbec mluviti. To však již stačí k zamítnutí žaloby, ježto žalobci se žalovaným v pachtovním poměru ohledně hostinské koncese nikdy nebyli a proto se poměru toho a zvláště nějakého zániku hostinské koncese, které žalovanému ani nepropachtovali, dovolávati nemohou.

Čís. 3396.

Přípustnost pořadu práva pro pensijní nároky zaměstnanců státních drah, již nejsou státními zaměstnanci ve smyslu organ. statutu pro železniční správu.

(Rozh. ze dne 15. ledna 1924, R II 498/23.)

Bývalý železniční lékař domáhal se na pensijním fondu československých státních drah zjištění, že žalovaný fond jest povinen započítati žalobci dalších 5 let do služební doby a vyměřiti mu dle toho výslužné. Žalovaný namítl nepřípustnost pořadu práva, kteroužto námitku procesní soud prvé stolice zamítl usnesením, pojatým do rozsudku, vyhovujícího žalobě. Odvolací soud zrušil rozsudek i s předchozím řízením a odmítl žalobu. Důvody: Soud prvé stolice zaujal stanovisko, že se jedná o nárok soukromoprávní, o němž ve smyslu dřívějšího statutu pensijního ústavu pro úředníky státních drah rakouských přísluší rozhodovati v poslední stolici ministerstvu železnic jako straně, jakž prý to také uznal nejvyšší správní soud ve svém nálezu ze dne 1. července 1921, čís. 8638/21. Odvolací soud tohoto právního názoru nesdílí. Pro posouzení důvodnosti námitky nepřípustnosti pořadu práva třeba bráti v úvahu tato zákonná ustanovení. V §u 75 odstavec druhý zákona ze dne 16. prosince 1906 čís. 1 ř. zák. na rok 1907 bylo stanoveno, že rozhodnutí, kterým bylo rozhodnuto o nárocích pojištěnců, lze napadati žalobou u příslušného rozhodčího soudu podle §u 76 cit. zákona. Císařským nařízením ze dne 25. června 1914, čís. 138 ř. zák. o pensijním pojišťování zřízenců bylo toto ustanovení §u 75 zákona ze dne 16. prosince 1906, čís. 1 ř. zák. na rok 1907 změněno a ustanoveno, že výměrům, kterými se rozhoduje o nárocích pojištěnců, může býti odporováno toliko žalobou u příslušného rozhodčího soudu (§ 76) pokud se týče u příslušného řádného soudu (§ 65 čís. 3) v neprodlužitelné lhůtě 6 měsíců po doručení výměru. Zákonem ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n. bylo ustanovení §u 75 odstavec druhý cit. zákona změněno a ustanoveno, že takovým výměrům může se odporovati toliko žalobou u příslušného rozhodčího soudu (§ 76) v neprodlužitelné lhůtě šesti měsíců po doručení výměru. V prováděcím nařízení ze dne 29. prosince 1921 čís. 506 sb. z. a n. v §u 9 čís. 8 k zákonu ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n. se stanoví, že pro žaloby podle obdoby §u 75 odstavec druhý zákona jest příslušný rozhodčí soud zemské úřadovny II. všeobecného pensijního ústavu v Brně. Ze srovnání těchto zákonných ustanovení plyne, že zákonodárce úmyslně chtěl rozhodování otázky, zda pojištěnci nárok vůči pojišťovně přísluší, z pořadu práva vyloučiti a vyhraditi rozhodčímu soudu. Jinak nebylo by vysvětlitelno, že ustanovení »pokud se týče u příslušného řádného soudu« ob-

sažené v §u 75 čís. nař. ze dne 25. června 1914, čís. 138 ř. zák. bylo zákonem ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n. zrušeno. V tomto případě žádá se o zjištění, že žalovaný fond jest povinen, započítati žalobci dalších pět let do doby služební a vyměřiti mu dle toho jeho výslužné. Jest to žaloba, kterou se domáhá žalobce výroku o pensijním svém nároku, a o tomto nároku může rozhodovati ve smyslu ustanovení §u 75 zákona ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n. (nařízení ze dne 29. prosince 1921, čís. 506 sb. z. a n.) jen příslušný rozhodčí soud zemské úřadovny II. všeobecného pensijního ústavu v Brně.

Nejvyšší soud zrušil usnesení odvolacího soudu a uložil mu, by, nepřihlížeje k použitému důvodu zmatečnosti, o odvolání dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Rekurs jest oprávněn, neboť nelze schváliti názor odvolacího soudu, který uznal námitku nepřípustnosti pořadu práva odůvodněnou a z toho důvodu rozsudek prvého soudu i jednání jemu předcházející zrušil. Nelze sice stěžovateli přisvědčiti v tom, že, míní-li soud odvolací, že by sporná věc příslušela výlučně na rozhodčí soud zemské úřadovny II. všeob. pensijního ústavu v Brně, není tím odůvodněna uplatněná námitka nepřípustnosti pořadu práva, neboť nepříslušnost právního pořadu jest tu již i tehdy, když věc na soud vznesená jest vyňata v pravomoci řádných soudů (§ 1 j. n.). Usnesení jest však nesprávné v tom směru, že by k projednání a rozhodnutí byl výlučně příslušným jmenovaný rozhodčí soud, a základní právní omyl jeho spočívá v tom, že se sporná otázka řeší dle zákonů, které se na případ vůbec nehodí. Zákony ze dne 16. prosince 1906, čís. 1 ř. zák. na rok 1907, čís. nař. ze dne 25. června 1914, čís. 138 ř. zák. a zákon ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n., z nichž soud druhé stolice názor svůj odvozuje, jednají o pensijním pojištění zřízenců ve službách soukromých a některých zřízenců ve službách veřejných a z pojistné povinnosti těmito zákony upravené jsou výslovně vyňati zaměstnanci podniků a ústavů provozovaných nebo zaručených státem, mají-li normální pensijní nároky, které jsou spojeny s místem jimi zastávaným (§ 23 zákona ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n. a srovnej § 2 (4) zákona ze dne 16. prosince 1906, čís. 1 ř. zák. na rok 1907 a § 2 (6) zákona ze dne 25. června 1914, čís. 138 ř. zák. dříve platných). Zaměstnanci státních a státem provozovaných drah, k nimž žalobce nesporně náleží, požívají starobního a invalidního pojištění u »pensijního fondu československ. státních drah« založeného při státní železniční správě na stanovách vydaných výnosem ministerstva železnic ze dne 27. prosince 1921, jejž zastupuje ministerstvo železnic, pokud se týče příslušné ředitelství státních drah, a nepodléhají tedy pojistné povinnosti dle shora cit. zákonů, důsledkem čehož nelze se pro projednávanou spornou věc co do otázky příslušnosti dovolávati předpisů §§ 65, 75 a 76 cit. zákonů, jak činí soud druhé stolice. Stejně mylným jest poukaz na § 9 čís. 8 prováděcího nařízení ze dne 29. prosince 1921, čís. 506 sb. z. a n., jež vydáno bylo na základě §u 2 a zákona čís. 89/20 a upravuje pensijní pojištění v §u 1 blíže určených zaměstnanců drah sloužících veřejné dopravě a jejich ústavů, pokud nejsou pojištěni dle zákonů z předu citovaných; nařízení toto netýká se zřejmě zaměstnanců státních drah, jak o tom svědčí nejména § 7 cit. nař., v němž se praví, že pojištění zaměstnanců státních drah je opatřeno dle zvláštních předpisů pensijním fondem státních drah a že ustanovení §§ 4—6 nařízení se na ně nevztahuje. Pro peněžní nároky zaměstnanců státních drah, jimž dle §u 19 organ. statutu pro železniční správu ze dne 19. ledna 1896, čís. 16 ř. zák. vlastnost státních zaměstnanců nepřísluší a pro něž důsledkem toho dvor. dekret ze dne 16. srpna 1841, čís. 555 sb. z. s. platnosti nemá, jsou tudíž příslušny soudy řádné (srv. rozhodnutí otištěná v komentáři Neumann I. k §u 1 j. n. na str. 45, vyd. 1914).

Čís. 3397.

Na stavbu, zbudovanou na cizí půdě, jest vésti exekuci dle předpisů o exekuci na nemovitosti.

(Rozh. ze dne 15. ledna 1924, R II 499/23.)

Cihelna, o niž šlo ve sporu, byla vystavěna pachtýřem na spachtovaném pozemku. K vydobytí pohledávky proti pachtýři navrhl vymáhající věřitel exekuci vnucenou dražbou cihelny. Soud prvé stolice zamítl exekuční návrh, poněvadž stavba, o niž jde, není ani nemovitostí ve smyslu zákona, ani nemovitostí, nezapsanou v knize pozemkové, nýbrž stavbou, která dle úmyslu stran neměla se státi příslušenstvím pozemků, na kterých byla zřízena, a proto ve smyslu dotyčných ustanovení zákona se jím také nestala, takže nepřípustnou jest navržená vnucená dražba, která předpokládá věc nemovitou (nemovitost). Podotýká se, že předmětem exekuce může býti jen právo nájemní, příslušející povinnému proti vlastníku pozemku, poněvadž základem pro právní poměr mezi vlastníkem pozemku a vlastníkem stavby jest pachtovní smlouva, na jejímž základě byla cihelna zřízena. Rekursní soud exekuci povolil. Důvody: Přisvědčiti jest právnímu názoru prvého soudce, že stavba, o kterou jde, zřízená na základě pachtovní smlouvy na cizí půdě, tedy ne v tom úmyslu, by povždy na ní zůstala, jest věcí movitou, jakž jde na jevo z §u 297 obč. zák. a z nadpisu v §u 431 obč. zák. a v §§ 436, 451 odstavec druhý obč. zák. Přes to lze takové stavby exekučně zciziti jen vnucenou dražbou. To jde na jevo z povahy věci, z třetí dílčí novely k obecnému zákoníku občanskému, která směřuje k tomu, by s nemovitostmi, jež nejsou zapsány v knihách, a stavbami bylo stejně nakládáno, a z materialií k třetí dílčí novele k obecnému zákoníku občanskému, ve kterých se výslovně poukazuje na §§ 133, 134 ex. ř. (str. 167), pokud se tkne vnuceného zcizení nemovitostí, v knihách nezapsaných, a staveb na cizí půdě. Nelze též přisvědčiti názoru prvního soudu, že předmětem exekuce může býti jen právo pach-

tovní, příslušející povinnému proti vlastníku pozemku. Předmětem pachtovní smlouvy jsou pozemky, nikoliv však cihelna, na niž se vede exekuce.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Přisvědčiti dlužno rekursnímu soudu, že, ačkoliv cihelna, na niž se vede exekuce, nemůže býti následkem rozeznávání, zavedeného třetí dílčí novelou ku všeobecnému občanskému zákoníku, mezi nemovitostmi, které nejsou zapsány v knihách pozemkových, a stavbami, pokládána za věc nemovitou, přece lze vésti na ni exekuci prodejem jen podle předpisů platných pro nemovitosti (§§ 133 a násl. ex. ř.). I když stavby, provedené na cizí půdě, nemají zůstati podle vůle stran na ní trvale a nemohou býti proto pokládány za její příslušenství podle §u 297 obč. zák., jsou přece hospodářsky vázány na pozemek tím způsobem, že ztratí přenesením na jiné místo pravidelně tolik na ceně, že se to rovná jich částečnému a mnohdy i úplnému znehodnocení. Proto vyžaduje právní obchod s takovými, hospodářsky nepřenositelnými, stavbami jiné úpravy, než se jí dostalo obyčejným věcem movitým. Této hospodářské potřebě vyhověla třetí dílčí novela, prohlásila stavby na cizí půdě za rovny nemovitostem, jež nejsou zapsány v knihách pozemkových a změnila za tím účelem §§ 431—437, 451 a 481 obč. zák. Nové předpisy nejsou povahy výjimečné, jak stěžovatel tvrdí, naopak jsou důsledným vybudováním zásady §u 293 obč. zák., že nemovitostmi jsou věci, jež nemohou býti přenášeny z místa na místo bez porušení své podstaty, a není tedy překážky, by jich nebylo obdobně použito i pro obor práva exekučního. Exekuční řád ze dne 27. května 1896, čís. 79 ř. zák. obsahuje zvláštní pravidla o vedení exekuce na nemovitosti, v knihách pozemkových nezapsané (§§ 90—95, 134 ex. ř.), a jest důsledno, by tato pravidla platila i pro stavby, jichž ostatní právní poměry byly třetí dílčí novelou stejně upraveny jako u těchto nemovitostí. Podle zprávy komise pro justiční věci, podané o návrhu změn všeob. občanského zákoníka (čís. 78 příloh ku stenografickému protokolu panské sněmovny, XXI. sezení 1912), nebylo nového upravení exekučního práva ohledně staveb na cizí půdě třeba, poněvadž tu §§ 90, 102, 133 a 134 ex. ř. poskytují dostatečnou oporu. Tomu nelze rozuměti jinak, než že již před třetí dílčí novelou exekuce na stavby měla býti prováděna podle zásad platných pro nemovitosti. Po vydání třetí dílčí novely nemůže býti o tom pochybnosti. O tom, zda nepřekážejí navržené exekuci nabytá práva vlastníka půdy a jakým způsobem má býti k nim přihlíženo, bude moci býti uvažováno až po provedení zájemného popsání podle §§ 134, 90 a násl. ex. ř. a při stanovení dražebních podmínek. Pro povolení exekuce jest rozhodným jen přednes a návrh vymáhajícího věřitele a soudu náleží pouze zkoumati, zda vyhovují předpisům §u 133 ex. ř. Jelikož vymáhající věřitel navrhuje výslovně exekuci dražbou budovy (cihelny), nelze ho odkazovati na vedení exekuce zabavením a zpeněžením pachtovních práv, která příslušejí dlužníku proti propachtovateli, neboť volba exekučního prostředku náleží vymáhajícímu věřiteli a zpeněžení pachtovních práv dlužníkových bylo by jiným exekučním prostředkem, než zpeněžení dlužníkovy budovy. Vymáhající věřitel vysvětlil v rekursu proti usnesení prvního soudu, proč exekuci omezuje na zpeněžení budovy; navrhovaná exekuce jest podle zákona přípustna a soudu nezbývá, než říditi se návrhem.

Čís. 3398.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Nárok přísluší i zaměstnanci, jemuž zaměstnavatel poskytl pensi, jen aby ho nemusel dále podržeti ve službě.

(Rozh. ze dne 15. ledna 1924, Rv II 751/23.)

Žalobu na placení služebních požitků dle zákona čís. sb. 130/1921 opíral žalobce o soudní smír ze dne 18. prosince 1905, jímž se mu žalovaná zaměstnavatelka zavázala , platiti 1.000 K ročně. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud jí vyhověl. Důvody: Plnění, které žalovaná smírem ze dne 18. prosince 1905 vzala na sebe, jest pokládati za zaopatřovací požitek podle rozumu §u 1 zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. Tomu nasvědčuje jednak poznačení »pense«, kterým toto plnění ve smíru nazýváno, ale hlavně tomu nasvědčuje povaha tohoto platu, totiž příjem, kterého se dostává ze služby vystoupivšímu zaměstnanci od jeho bývalého zaměstnavatele pro služby oním tomuto vykonané. Nezáleží na tom, že žalovaná se k placení pense uvolila, ačkoli nenastaly podmínky, ujednané ve smlouvě, kterou strany služební poměr žalobcův a předpoklady pense byly upravily. Žalovaná byla zajisté oprávněna, žalobci ihned nad svou povinnost pensi povoliti. Bylo-li ve smíru výslovně k obsahu této smlouvy poukázáno, stalo se tak zřejmě jen k přesnému poznačení rozsahu povinnosti, kterou žalovaná smírem nad smluvní závazek se odhodlala plniti. Také na tom nesejde, že žalobce byl tehdy podle vlastního tvrzení schopen služby a skutečně pak ještě dlouhá léta službu konal. Tím nepozbyla jeho pense povahy zaopatřovacího požitku, neboť je všeobecně známo, že se pense často vyplácí i osobám ze služby vystoupivším bez invalidity, ať již způsobené stářím nebo chorobou, a osobám, které si po té ještě hledaly a našly službu jinou. Že také zákon čís. 130/21 tak pojímá výraz zaopatřovací požitky, lze nejjasněji seznati z vládního nařízení ze dne 2. března 1923, čís. 46 čl. I., uvádějícího za příklad případ, ve kterém bývalý zaměstnanec béře zaopatřovací požitky od dvou bývalých zaměstnavatelů, a nad to nabývá ještě nároku proti třetímu. Toto nařízení a jeho základ, zákon ze dne 13. července 1922, čís. 215 sb. z. a n., oním prováděný, zůstaly napadeným rozsudkem v podstatě vůbec nepovšimnuty. Při náležitém ocenění jejich obsahu nebylo by bývalo lze právem tvrditi, že se oba důvody pro uplatňování zaopatřovacích požitků, uvedené v §u 1, pod písm. a) a

písm. b) zák. čís. 130/21 navzájem vylučují a že musí býti uskutečněny při službě, která přímo předcházela až do působnosti zákona zřízencovu neaktivnímu stavu, nýbrž bylo by bývalo jasné, že tento souběh nároků je podle oněch předpisů možný a tam výslovně upraven. Zároveň by byly bývaly také zmizely obavy domnělých nesrovnalostí, na které napadený rozsudek ve svém příkladu poukazuje a pro které se dovolává přirozeného právního citu ve prospěch svého názoru. Pro tento nelze nic vyvozovati ani z odst. (1) §u 11 prov. nař. ze dne 23. května 1921, čís. 189 sb. z. a n., neboť povinnost, oznámiti nároky poslednímu zaměstnavateli, kotví patrně v úvaze, že zpravidla bude poslední zaměstnavatel podle §u 11 zák. také povinen požitky plniti a zaměstnanci snad také je nejblíže a nejsnáze přístupný. Že z tohoto předpisu nic neplyne pro názor soudu prvé stolice, vysvítá hned z (2) odstavce téhož §u 11 nař. čís. 189/21, podle něhož je zaměstnanec povinen všem zaměstnavatelům, od kterých zaopatřovací požitky béře, učiniti tam blíže předepsané oznámení.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání napadá rozsudek odvolacího soudu jedině dovolacím důvodem čís. 4 §u 503 c. ř. s. a pouze v tom směru, že odvolací soud prý neprávem přijímá roční důchod 1000 K, který žalovaná přiznala žalobci podle soudního smíru ze dne 18. prosince 1905 jako pensi na dobu jeho života, za zaopatřovací požitky po rozumu §u 1 písm. a) zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., a hledí čistě jen z pohnutky, která žalovanou k tomuto smíru přiměla, dovoditi, že důchodu tomu nelze této povahy přiznati, neboť prý jí šlo pouze o to, aby služební smlouva se žalobcem, jež byla nevypověditelna, a dle níž měl nárok na pensi jedině pro případ nezpůsobilosti k práci (službě), rozvázala, ježto jí žalovaný služebně nevyhovoval, a by se zahájeného proti ní sporu zbavila, a z tohoto důvodu se odhodlati musila k peněžním obětem na ten způsob, že, nemajíc po ruce dostatečných prostředků, by žalovanému dala jednou pro vždy odbytné v přiměřené výši, jemu toto odbytné poskytla ve způsobě ročního důchodu. Žalobce nežaloval prý tehdy na pensi, jež mu vůbec nepříslušela, a z téhož důvodu nebyl mu tento důchod, třeba byl označen jako »pense«, zajištěn prý jako požitek zaopatřovací, ježto žalovaný neodcházel ze služby jako nezpůsobilý k povolání, nýbrž bylo výslovně s tím počítáno, že si najde službu jinde, a za tím účelem bylo mu vydáno i služební vysvědčení. Vývodům těm dostalo se však případného vyvrácení již v napadeném rozsudku a lze v celku na ně poukázati. § 1 písm. a) uvedeného zákona mluví o zaopatřovacích požitcích z důvodu trvalého služebního poměru a v tom smyslu vykládá pojem ten i prováděcí nařízení čís. 189/21. Že žalobce tehdy ještě služebního věku k nabytí pense nedosáhl a že se nestal ani jinak nezpůsobilým ke službě, nemění na věci ničeho, když tento důchod přiznán byl mu z důvodu služebního poměru, jenž byl trvalým a podle vlastního tvrzení dovolatelky nevypověditelným, a to výslovně jako pense na čas jeho života, čímž dostalo se mu nepochybně povahy zaopatřovacího požitku, kteráž ostatně zřetelně vyniká i z toho, že byla tímto smírem upravena pense i pro manželku žalobcovu pro případ, že by on zemřel. Pohnutka, která dovolatelku k tomu vedla, jest nerozhodna; propustila-li žalobce ze služby za současného závazku, platiti mu určitý důchod na jeho zaopatření na čas života, přiznala mu tím pensi, jak tento důchod ve smíru i označila, a její pokus, věci pravý její význam odníti s poukazem na § 914 obč. zák. musí zůstati bezúspěšným. Dovolatelka spatřuje v napadeném rozhodnutí neprávem křivdu pro sebe, neboť poskytla-li žalobci onu pensi — jak tvrdí — jen proto, aby jej nadále podržeti nemusila ve službě, kterou by si byl nárok na výslužné vysloužil, jest spravedlivo, by mu pensi tu platila, a okolnost, že ji musí zvýšiti přiměřenou kvotou, jak nyní nové zákonné předpisy o zaopatřovacích požitcích bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém čís. 130/21, 189/21 a 215/22 předpisují, jest jen důsledkem těchto nových zákonů. Dovolatelka nedoznala tedy v nižádném směru bezpráví, bylo-li jí napadeným rozsudkem uloženo placení této kvoty, na ni podle §u 11 cit. zák. čís. 130/21 a 215/22 připadající.

Čís. 3399.

Kontribučenské obilní fondy jsou samostatnými právnickými osobami.

Jde o závazek soukromoprávní (§ 1 j. n.), zavázali-li se příslušní činitelé odváděti z kontribučenského obilního fondu příspěvek ku platu učitele lokální školy.

Konkurenční povinnost patrona, pozemkové vrchnosti a obce, přispívati na plat učitele lokální školy, kotvila v právu veřejném.

(Rozh. ze dne 16. ledna 1924, R I 1114/23.)

Okresní školní fond v P. (v Čechách) domáhal se na okresní hospodářské záložně v P. zaplacení 267 Kč 30 h a zjištění povinnosti, odváděti ročně 89 Kč 10 h do pokladny okresního školního fondu v P. Nároky tyto odvozoval z toho, že tu jde o část příjmů učitele v Z., jež prý dříve pozůstávala z povinnosti kontribučenského obilního fondu v Z., odváděti učiteli ročně 2 dolnorakouské měřice pšenice, 6 dolnorakouských měřic žita, 3 dolnorakouské měřice ječmene a 4 dolnorakouské měřice ovsa, což prý dle ustanovení §u 23 zemského zákona ze dne 10. února 1876, čís. 86 z. zák. bylo změněno v peněžní roční dávku 89 K 10 h, jež prý byla posledně placena 26. února 1909 od okresní hospodářské záložny v M., nyní v P., jež jest nástupcem a právním pokračovatelem kontribučenského obilního fondu v Z. Žalobce opíral nárok na 89 Kč 10 h o protokol ze dne 24. srpna 1857, kterým se prý zástupci a přednostové přiškolených obcí zavázali k odvádění naturální shora uvedené dávky z kontribučenského fondu v Z. a, protože prý byl fond ten utvořen příspěvky usedlíků, tvrdí žalující strana, že usedlíci

uvedeným prohlášením jako podílníci tohoto fondu převzali závazek na sebe. Tento protokol ze dne 24. srpna 1857 pokládá žalující strana co do žalobního důvodu za důvod soukromoprávní, ač tvrdí, že v době, kdy protokol byl sepsán, nebylo zákona, který by jednotlivcům ukládal povinnost, přispívati na náklady na udržení školy a učitele, a že zákonem povinen byl k tomu pouze patron školy (vrchnost). Žalovaná hospodářská záložna vznesla námitku nepřípustnosti pořadu práva, jíž soud prvé stolice vyhověl a žalobu odmítl. Rekursní soud zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Jde o námitku nepřípustnosti pořadu práva. Uplatňován jest příspěvek na osobní náklad školy v Z., k němuž se původně zavázal Z-ský kontribučenský obilní fond. Žalobce opírá tento nárok o smlouvu ze dne 24. srpna 1857, o převzetí závazku tohoto žalovanou záložnou a o vydržení. Jak správně rekursní soud uvádí, jest se obírati pouze otázkou, zda nárok, žalobou uplatňovaný, jest povahy soukromoprávní či veřejnoprávní. Zda se žalobci podaří prokázati nárok po stránce práva hmotného, jest řešiti teprve při rozhodování o věci samé. Předeslati jest, že závazek nestává se závazkem soukromoprávním pouze proto, že založen byl smlouvou, t. j. formou v soukromém právu běžnou, nýbrž rozhodno jest, zda jde o předmět, ovládaný normami práva veřejného. Jest se proto obírati zákonnými předpisy, z nichž by v tomto případě otázku tuto bylo možno zodpověděti. V tomto případě jde o zákonné předpisy, jež platily před novou úpravou školství, v sedmém desetiletí předešlého století provedenou. V druhé polovici 18. století počíná mocnější vliv státu na záležitosti školské. Dle všeobecného řádu, zavedeného nejvyšším rozhodnutím ze dne 6. prosince 1774, měly býti t. zv. triviální školy (t. j. školy, jež mimo náboženství učily třem předmětům, čtení, psaní a počtům, t. zv. trivium) zřízeny ve všech místech, kde byly farní kostely nebo od nich vzdálené filiální kostely. Tím rozmnoženy triviální (obecné) školy na venkově, které podle toho, ku kterému kostelu přislušely, zvány byly školami farními nebo školami filiálními. Povinnost, zříditi a udržovati školy takové, uložena obcím za přispění pozemkových vrchností. Nejvyšším rozhodnutím ze dne 11. února 1787 upraven byl pak poměr t. zv. školního patronátu, který mohl býti nuceně připojen k farnímu patronátu; majitel farního patronáu, jsa zároveň patronem školním, byl taktéž povinen, školu, jejíž zřízení dle vydaných pokynů bylo nutno, zříditi a vydržovati. Tím založena mezi školním patronem, pozemkovou vrchností a obcí tak zvaná konkurence pro osobní a věcné náklady školní. Zároveň tím umožněno zakládati triviální školy, které sloužily jen potřebě určité obce, a jež sluly školy lokální. Platové poměry učitelů na těchto všech školách byly upraveny v §§ 167 a násl. tak zv. politického zřízení škol obecních (Manzovo vydání zák. sv. 27 díl I. odst. 1—17, Mayerhoferův Handbuch IV. sv. str. 559 a násl. a Jan Šafránek »Školy České« díl I. str. 217 a násl.).

Toto »zřízení« bylo četnými nařízeními doplňováno; zejména dekretem studijní dvorské komise ze dne 30. září 1827, čís. 5883 nařízeno, že při školách, které mají býti nově zřízeny, jest působiti k tomu, by platy učitelovy (ve výši 130 až 150 zl. konvenční mince ročně) byly kryty z místních pramenů a nemusily se doplňovati z t. zv. školského fondu, který v Praze by' zřízen již v roce 1773. Podotýká se, že do platu učitelského započítával se školní plat, vybíraný od rodičů školních dětí, odměny za služby kostelní a mešní, výnosy z nadací a podobné příjmy učitelovy a že zmíněná konkurence oněch tří činitelů týkala se vlastně jen doplnění platu na výši, školním zřízením předepsanou. V projednávaném případě, jak z předložených archiválních listin patrno, zajištěn byl učiteli při lokální škole v Z. listinou ze dne 8. října 1847 plat v zákonné výši z místních pramenů, při čemž k doplnění platu na zákonnou výši přispěla Z-ská vrchnost, zároveň majitelka školního patronátu, a obec Z. Z uvedeného zákonného stavu jest jasno, že tyto obojí konkurenční příspěvky kotví v právu veřejném a ony závazky jsou povahy veřejnoprávní. Ale jinak měla se věc v roce 1857, o což vlastně v tomto případě jde, když měl býti zvýšen plat učitelův ze 130 zl. na 200 zl. konvenční měny ročně. Jak ze zprávy okresního úřadu v P. ze dne 13. října 1857 patrno, nebylo možno částku, k zvýšení platu potřebnou, opatřiti z místních pramenů, a tu se dle oné správy přednostové a zástupci přiškolených obcí zavázali, že budou poskytovati ze Z-ského kontribučenského obilního fondu naturální dávky v žalobě uvedené, oceněné tehdy na 26 zl. 30 kr. K. m. Na závazku tohoto kontribučenského obilního fondu, tímto prohlášením přednostů a zástupců oněch obcí prý vzniklém, zakládá žalobce svůj žalobní nárok. Kontribučenské obilní fondy jsou po rozumu patentu ze dne 9. června 1788 samostatným účelovým jměním, a byl účel těchto fondů v tomto patentu jasně stanoven. Jsou tudíž tyto fondy samostatnými právnickými osobami po rozumu §u 26 obč. zák. a to rozdílnými od obcí i od usedlíků (insassů, kontribuentů) jako fysických osob, v jichž zájmu fondy tyto byly zřízeny. Jak dále ze zákonů shora citovaných, jimiž stanoveny konkurenční příspěvky pro školy, patrno, nepatří kontribučenské obilní fondy mezi činitele, jimž zákonem jsou uloženy konkurenční příspěvky na školy, a nekotví tudíž nárok v žalobě tvrzený v právu veřejném, nýbrž může spočívati jedině v důvodu soukromoprávním. Takové závazky vůči veřejným školám zachovány byly v platnosti §em 1 zákona ze dne 24. února 1873, čís. 16 z. zák. pro Čechy. V §§ 5 a 6 tohoto zákona jest sice stanoveno, že školním úřadům přísluší, by zachovávaly a zjišťovaly takovéto na soukromých důvodech spočívající závazky, ale činnost, těmito předpisy administrativním úřadům uložená, zahrnuje v sobě jen administrativní péči o udržení těchto závazků v patrnosti a dobývání a správné použití splatných příspěvků a nic více. Vzejde-li spor o právo samo, jsou jen řádní soudové dle §u 1 j. n. povoláni, by rozhodovali o vzniku a platnosti oněch závazků. Podobné zásady platí dle dekretu ze dne 7. června 1841, čís. 541 sb. z. s. i ohledně nadací vůbec. Ježto v tomto sporu jde o podstatu závazku samotného, právem rekursní soud námitku nepřípustnosti pořadu práva zamítl. Nemohlo býti proto rekursu vyhověno.

K vývodům rekursu se ještě podotýká, že § 8 zákona ze dne 3. dubna 1919, čís. 189 sb. z. a n. nejedná o příspěvcích, spočívajících na souromoprávních důvodech, a že § 35 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 292 sb. z. a n., dle něhož všechen osobní náklad na školy hraditi jest ze státních peněz, nenabyl dosud účinnosti (vl. nař. ze dne 6. listopadu 1920, čís. 605 téže sbírky) a že stanovisko správních úřadů o přípustnosti politické exekuce k vydobytí zažalovaných dávek jest pro tuto věc nerozhodno.

Čís. 3400.

Výmaz (firmy) akciové společnosti, jež splynula s jinou akciovou společností, lze povoliti teprve tehdy, když bylo vyhověno všem náležitostem čl. 247 obch. zák.

(Rozh. ze dne 16. ledna 1924, R I 5/24.)

Banka O., akciová společnost, byla následkem fuse s bankou Č., akciovou společností, zrušena a toto zrušení bylo zapsáno do obchodního rejstříku. Návrhu na výmaz firmy banky O. rejstříkový soud nevyhověl, poněvadž nebylo prokázáno, že bylo vyhověno předpokladům čl. 247 obch. zák., takže toho času nelze důvodně tvrditi, že ona firma již úplně zanikla a že důsledkem toho může býti z rejstříku obchodního vymazána. Rekursní soud usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Pro navrženou změnu napadeného usnesení není zákonné podmínky §u 16 nesp. říz. Dovolací rekurs uplatňuje sice nezákonnost napadeného usnesení, avšak, jak z vývodů jeho je patrno, zaměňuje sám zápis zrušení akciové společnosti podle čl. 247 čís. 4 obch. zák. s výmazem této společnosti (t. j. její firmy) v obchodním rejstříku podle čl. 25 obch. zák., a čl. III. čís. 8 min. nař. ze dne 10. prosince 1901 čís. 40 ř. zák., jež výslovně poukazuje na rozdíl mezi zrušením společnosti a výmazem firmy. Čl. 247 obch. zák. neustanovuje ničeho o předchozím výmazu firmy, z čehož je dovoditi, že k výmazu tomu může dojíti teprve po splnění všech náležitostí tohoto článku. Stěžovatelka vykládá si předpis ten mylně v opačném smyslu, vyžadujíc předčasně výmaz firmy, ježto nezáleží jen na tříměsíční lhůtě, jí uváděné, nýbrž na splnění všech náležitostí. Pokud jmění zrušené společnosti spravuje se odděleně, nelze o něm říci, že splynulo se jměním jiné společnosti, že došlo k splynutí jeho (fusi), a pokud se tak nestalo, nezanikla společnost naprosto, by mohla býti její firma vymazána v obchodním rejstříku.

Čís. 3401.

V řízení o žalobě na rozluku manželství jest soud povinen vyšetřovati z úřadu pouze důvod rozluky, nikoliv však též zavinění toho kterého manžela na rozluce.

(Rozh. ze dne 16. ledna 1924, Rv I 425/23.)

Dovolání manžela ve sporu o rozluku manželství Nejvyšší soud nevyhověl mimo jiné z těchto

důvodů:

Dovolání žalobcovo směřuje toliko do výroku, že vinu na rozvratu manželství nesou obě strany, a domáhá se změny rozsudku odvolacího v ten rozum, že na rozvratu má vinu pouze strana žalovaná. Především jest čeliti názoru dovolatele, že posouzení otázky zavinění stran na rozluce (na důvodu rozluky) jest věcí, jíž jest vyšetřiti z povinnosti úřední. Názor ten jest nesprávný. Zákon (min. nařízení ze dne 9. prosince 1897 čís. 283 ř. zák. § 11) ukládá soudu toliko povinnost, by v rozsudku uznal také, který z manželů má vinu na rozluce, povinnost soudu vyšetřovati z moci úřední vztahuje se však toliko na důvod rozluky, nikoli na otázku zavinění toho neb onoho z manželů; v otázce té zásada vyhledávací neplatí, jest proto v otázce té postupovati podle všeobecných pravidel civilního řádu soudního (srovnej rozhodnutí tohoto soudu ve sbírce Vážný čís. 1626). Důsledkem toho nemohou dojíti povšimnutí vývody dovolání, jimiž se dovolatel snaží docíliti přezkoumání zjištění stolic nižších po stránce hodnocení důkazů, třeba se tak dělo pod rouškou dovolacího důvodu §u 503 čís. 3 c. ř. s.

Čís. 3402.

Jde o plnění jiné věci (aliud), byl-li dodán motor menší výkonnosti, než umluveno.

(Rozh. ze dne 16. ledna 1924, Rv I 843/23.)

Žalobce koupil v listopadu 1920 od žalovaného motor na nassávaný plyn o 10 HP a zaplatil kupní cenu. Motor byl dodán žalobci v prosinci 1920 a ježto se později zjistilo, že jest slabší výkonnosti (8 HP), žádal žalobce v říjnu 1921 žalovaného, by vzal motor zpět a vrátil mu kupní cenu, a, když žalovaný nevyhověl, domáhal se žalobou zrušení smlouvy a vrácení kupní ceny. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nižšími soudy bylo zjištěno, že žalobce koupil dne 13. listopadu 1920 od žalované úplný motor na nassávaný plyn o 10 HP a že když žalobce dopisem ze dne 16. ledna 1921 oznámil žalované, že na stroji našel červenou značku 8 HP, tázal se jí, má-li na motor certifikát, a žádal o vysvětlení, žalovaná ho ujišťovala, že jest motor o 10 HP a že červená značka značí něco jiného. Z toho jest vidno, že šlo žalobci o motor určité výkonnosti, kterýž však, jak ze znaleckého posudku nižší soudy zjistily, neměl, nýbrž jen asi 8 HP. Uváží-li se ještě, že nižší soudy dále ze znaleckého posudku zjistily, že nejen, že neměl dodaný

motor výkonnosti 10 HP, nýbrž že i jí za žádných okolností nemůže dosíci, nutno dojíti k závěru, že správně věc po stránce právní posoudily, uznavše, že jde o aliud, a důsledkem toho vyhověly žalobní žádosti. Dovolací soud se k tomuto názoru připojuje, neboť nemůže býti pochybnosti o tom, že rozdíl mezi objednaným motorem a dodaným — třebas byl téhož druhu a složení — byl tak závažným, že při rozumném uvážení věci nemohla by žalovaná ani pokus učiniti, aby tímto motorem dojednanou smlouvu plnila, a nemohla také nikterak očekávati, že si kupující motor podrží jako plnění oné smlouvy. Je-li tomu tak, nelze se dovolávati čl. 247 a násl. obch. zák.

Čís. 3403.

Úmluva manželů o fysickém rozdělení společných nemovitostí za účelem úpravy rodinných a majetkových poměrů před rozvodem od stolu a lože nevyžaduje formy notářského spisu.

(Rozh. ze dne 16. ledna 1924, Rv I 905/23.)

Žalobkyně sdílela se žalovaným svým manželem i po rozvodu manželství od stolu a lože společnost domácnost. Dne 19. července 1920 (ještě před rozvodem) dohodly se strany v ten rozum, že si jednotlivé pozemky, náležející jim dosavad spoluvlastnicky, jakož i hospodářské příslušenství rozdělí tím způsobem, že některé pozemky (příslušenství) připadnou manželi, jiné pak manželce. Napotomní žaloba manželky o zrušení spoluvlastnictví byla oběma nižšími soudy zamítnuta, odvolacím soudem z těchto důvodů: Pod hledisko nesprávného právního posouzení spadá výtka odvolatelčina, že prvý soud dospěl k mylnému prý názoru, že ujednání stran ze dne 19. července 1920 obsahuje dosud platné punktace o rozdělení společného majetku. Odvolatelka snaží se dovoditi, že toto ujednání platnosti nenabylo, poněvadž jde o úmluvu mezi manželi, která, i kdyby měla povahu pouhých punktací dle §u 885 obč. zák., potřebovala by ke své platnosti zřízení notářského spisu, a poukazuje na to, že ke smlouvám, jejichž platnost závisí dle zákona ze dne 25. července 1871 čís. 76 ř. zák. na zřízení ve formě notářského spisu, náležejí i smlouvy kupní mezi manželi. Leč v tomto sporu nejde o smlouvu kupní, nýbrž o dohodu, týkající se rozdělení společného majetku, a z doslovu citovaného zákona nedá se odůvodniti, že i platnost smluv tohoto druhu jest vázána na zřízení notářského spisu. To platí jak o smlouvě hlavní, tak o punktacích a proto je námitka nedostatku zachování formy notářského spisu bezdůvodna, nemajíc v zákoně opory. Zmiňuje-li se tedy prvý soud ve svých důvodech o tom, že k vlastnímu provedení ujednané dohody o rozdělení společného majetku dle zákona ze dne 25. července 1871, čís. 76 ř. zák., zejména k sepsání řádné listiny bylo zapotřebí notářského spisu, nelze s tím souhlasiti, a zdá se, že tato zmínka spočívá na nedopatření, vzešlém asi tím, že prvý soud, maje na zřeteli listinu, ke knihovnímu vkladu způsobilou, užil nesprávně označení »notářského aktu«. Odvolatelka snaží se ovšem dovoditi dále, že, i kdyby pro příslušnou dohodu stran nebyla předepsána forma notářského spisu, nestalo se ujednání stran platným dříve, než bylo písemně sepsáno a stranami podepsáno, poněvadž bylo dne 19. července 1920 současně ujednáno, že strany se v určitý den na to dostaví do notářské kanceláře, by tam o tom sepsaly notářský spis. V tomto směru zjistil prvý soud, že bylo mezi stranami dne 19. července 1920 dále umluveno, že se za účelem zrušení spoluvlastnictví na podkladě úmluvy z téhož dne dle zásad v ní uvedených sepíše notářský spis ku vkladu způsobilý. Z těchto skutečností ovšem nevyplývá, že platnost dohody ze dne 19. července 1920 byla podmíněna sepsáním smlouvy v určité formě, a, dovolává-li se odvolatelka v té příčině ustanovení §u 884 obč. zák., činí tak bez úspěchu. Jeť zcela přirozeno, že se strany dohodly také na tom, že půjdou k notáři, by s nimi byla sepsána listina ke knihovnímu vkladu způsobilá, vždyť bez takové listiny nebylo by možno, by v knihách pozemkových byly provedeny zápisy, jichž ku provedení ujednaného rozdělení majetku bylo třeba. Avšak právě proto nelze z ujednání písemné formy souditi, že platnost dohody ze dne 19. července 1920 závisela od sepsání písemné smlouvy, třeba ve formě spisu notářského, a ani z §u 884 obč. zák. ze znění III. novely nic takového nevyplývá. Tu stanoví se pouze zákonná domněnka, že v případě výhrady určité formy pro smlouvu strany před splněním této formy nechtějí býti vázány. Tato domněnka může býti zajisté vyvrácena důkazem, že strany předchozí ujednání považovaly za závazné, a to platí i v tomto případě, kde bylo bezvadně zjištěno, že strany po dohodě ze dne 19. července 1920 ve smyslu této dohody se o pozemky a také o část příslušenství rozdělily, jmenovitě že oba manželé úrodu v roce 1920 a 1921 z těch pozemků, které jim dle úmluvy připadly, každý zvlášť pro sebe sklízel a že si žalobkyně některé věci ke svému otci odvezla. Vše to nebylo by se stalo, kdyby strany ujednání ze dne 19. července 1920 nebyly považovaly za závazná. Tím je domněnka §u 884 obč. zák. vyvrácena. Poukaz na ustanovení §u 936 obč. zák. není případným, neboť v tomto případě nejde o předběžnou smlouvu dle §u 936 obč. zák., nýbrž o závaznou úmluvu ve smyslu §u 885 obč. zák. Poněvadž, jak prvým soudem zjištěno a i tuto dovozeno, strany se dne 19. července 1920 o způsobu rozdělení majetku platně a závazně dohodly a žalovaný jest ochoten tuto úmluvu ve všech bodech řádně splniti, není žalobkyně oprávněna od této dohody jednostranně ustoupiti (§ 918 obč. zák.) a domáhati se zrušení spoluvlastnictví k nemovitostem veřejnou dražbou, to tím méně, když dohodou ze dne 19. července 1920 bylo právě rozdělení nemovitostí ujednáno způsobem určitým a jasným.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nelze přisvědčiti dovolání, že dohoda ze dne 19. července 1920 má povahu směnné smlouvy mezi manžely o převod nemovitého majetku, vyžadující ku své platnosti formu notářského spisu dle §u 1 zákona

z roku 1871 čís. 76 ř. zák., poněvadž z jasného obsahu listiny jest nepochybným úmysl stran, rozděliti fysicky společné nemovité a movité jmění, by upravili takto své rodinné a majetkové poměry před rozvodem od stolu a lože po rozumu §u 105 obč. zák. Že platnost takové dohody mezi manželi o rozdělení společného majetku z důvodu nastávajícího rozvodu nebyla tu podmíněna formou notářského spisu, odůvodnil již případně odvolací soud a lze k jeho důvodům odkázati. Z okolnosti, že strany do ujednání (punktací) nepojaly intabulační doložku, nelze usuzovati na neplatnost ujednání, poněvadž při punktacích pravidelně strany předpokládají, že je nahradí řádně sepsanou smlouvou, tedy dle potřeby formálně vyhovující i požadavku listiny vkladné. Z téhož důvodu nebylo ani v listině (punktacích) třeba uváděti dobu vzájemného plnění, přechodu držby nebo závazku ku placení daní a poplatků a pod. Že strany učinily podmínkou platnosti ujednání písemnou formu, zvláště formu notářského aktu, ani žalobkyně ve sporu v prvé stolici neuvedla, nýbrž až v řízení opravném, a ku tvrzení takovému jako nepřípustné novotě nebylo lze hleděti (§§ 482, 504 odstavec druhý, 513 c. ř. s.).

Čís. 3404.

Zavázal-li se kupitel prodateli zaplatiti bez výhrady náklady za opatření vývozního a dovozního povolení, za vyclení zboží a jeho dopravu, nemůže svůj závazek činiti odvislým na vydání celní kvitance prodatelem. Ustanovení čl. 393 obch. zák. nelze tu ani obdobně použiti. Povozník nemůže odepírati odesílateli plnění pro nedostatek průvodních listin.

(Rozh. ze dne 16. ledna 1924, Rv I 1170/23.)

Žalobce, dodav žalovanému z ciziny zboží, domáhal se na něm náhrady nákladu na opatření vývozního a dovozního povolení a na vyclení a dopravu zboží. Procesní soud prvé stolice vyhověl žalobě proti tomu, že žalobce vydá žalovanému celní kvitanci. Odvolací soud k odvolání žalobce vyloučil jeho vzájemnou povinnost. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud posoudil věc po právní stránce správně. Lze stranou ponechati, zda je prodatel povinen odevzdati kupiteli zároveň se zbožím nebo vůbec celní kvitanci v případě, že zboží, jako zde, pocházelo z ciziny a bylo při dodání do tuzemska vycleno, pokud se týče opatřiti kupiteli na své útraty ověřený její opis. V žádném případě nebyl žalovaný oprávněn proto, že se žalobce zdráhá této domnělé povinnosti vyhověti, odepříti mu zaplacení nákladů za opatření vývozního a dovozního povolení, za vyclení zboží a jeho dopravu, k jichž zaplacení se bez výhrady zavázal a jichž výši také výslovně uznává. Že by měl takový smluvní nárok, žalovaný sám netvrdí. Ze zákona jej vyvoditi nemůže a zejména nelze na tento případ obdobně použiti článku 393 obch. zák., jenž upravuje právní poměr docela jiný, totiž právní poměr mezi odesílatelem a povozníkem, kotvící ve smlouvě dopravní, dle něhož ostatně, jak správně připomíná odvolací soud, odesílatel povozníkovi po případě jen ručí za pokuty a újmy, které ho pro nedostatek nebo nesprávnost průvodních listin postihly a který nijak nestanoví, že by povozník mohl na odesílateli vydání těchto listin vynutiti, anebo proto, že mu odevzdány nebyly, odepříti nějaké vlastní plnění, k němuž se vůči odesílateli zavázal. Dle toho učinil prvý soud placení zažalovaného peníze neprávem závislým na tom, že žalobce žalovanému odevzdá žádanou celní kvitanci, pokud se týče ověřený její opis, a jest správným napadený rozsudek, jenž vyhověv v tomto směru odvolání žalobcovu, onen dodatek do rozsudkového výroku nepojal.

Čís. 3405.

Bylo-li narovnání smluveno pod podmínkou, že žalobce ustoupí od žaloby, stačí i změna žaloby v tom smyslu, že se na místo plnění z původního důvodu žalobního žaluje na plnění ze závazku, převzatého smírem.

(Rozh. ze dne 16. ledna 1924, Rv I 1172/23.)

Původní žalobou domáhali se žalobci na žalovaných vrácení předem vyplacené kupní ceny 750.000 Kč za důl, z jehož kupu bylo po té sešlo, a vymohli si k zajištění žalobního nároku prozatimná opatření. Za sporu uzavřely strany smír, jímž se žalovaní zavázali zaplatiti žalobcům 750.000 Kč pod podmínkou, že žalobci vezmou žalobu zpět a že budou prozatimní opatření zrušena. Žalobu na zaplacení 750.000 Kč z důvodu závazku ze smíru obanižší soudy zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: Odvolání přes výslovné ustanovení narovnací listiny ze dne 21. ledna 1921 dovozuje, že nebyl vznik závazku žalované strany ku zaplacení 750.000 Kč podmíněn dřívějším zpětvzetím žaloby a že úplně postačovalo, změniti pouze právní důvod původní žaloby z kondikce na narovnání. Naproti tomu procesní soud prvé stolice na základě skutkového děje, v dotyčném ohledu dostatečné zjištěného, jmenovitě té skutečnosti, že bylo úmyslem stran ve sporu, který v rodině strany žalované a příbuzných této rodiny působil veliké vzrušení, spor ten za každou cenu ze světa sprovoditi, jakož i na základě znění narovnací listiny dospěl k úsudku, že vznik závazku strany žalované byl podmíněn dřívějším zpětvzetím žaloby ze dne 13. října 1920 a zrušením prozatimních opatření. S tímto názorem souhlasí též odvolací soud, nesdílejeje názoru odvolání, že změna právního důvodu jest totéž, jako zpětvzetí žaloby, proto, že při pouhé změně právního důvodu nejpodstatnější část žaloby, totiž věcný konečný návrh — žalobní žádost — v platnosti zůstává a jmenovitě též prozatimní opatření nadále trvají. Původní žalobní žádost bráti v úvahu neměl prvý soud příčiny, ježto žalobci své původní žalobní žádání změnili a vznesli žalobní návrh

výhradně o smír opřený, na odsouzení ku splnění platebních povinností smírem převzatých.

Nejvyšší soud uznal dle žaloby.

Důvody:

Souhlasiti je s odvolacím soudem v tom, že písemnou smlouvou ze dne 21. ledna 1921 došlo mezi stranami k narovnání podle §u 1380 obč. zák., záležejícímu v tom, že žalovaná strana uznala zažalovanou spornou pohledávku za svůj dluh, žalující strana pak upustila částečně od úrokové pohledávky a povolila aspoň co do části platební lhůtu, vzdavši se též nároku na náhradu útrat sporu vzniklých před narovnáním. Tímto nově vzniklým smluvním nárokem z narovnání zanikl nárok, uplatněný původní žalobou z jiného právního důvodu. Splnění, nikoli vznik závazku žalované strany k zaplacení částek, vytčených v listině, učiněn byl závislým na tom, že žalující strana ustoupí od této původní žaloby a upustí od prozatimného opatření, jež vydobyla si k zajištění své pohledávky. Odvolací soud vychází z názoru, že žalující strana nedostála svému závazku, a zamítl proto žalobu. Tento předpoklad odůvodnil by jen zamítnutí žaloby pro tentokráte, ježto nebylo by příčiny odníti žalující straně možnost, domáhati se nároku, kdyby později dostála své povinnosti. O tom však není třeba dále uvažovati, ježto názor odvolacího soudu není správným. Soud ten přejímá přesvědčení procesního soudu, že šlo o vzájemná plnění z ruky do ruky. Tomuto požadavku co do prozatimného opatření byla přizpůsobena žalobní prosba, dle níž je žalovaná strana povinna plniti proti vzájemnému zrušení zmíněného opatření, a nemůže proto žalující strana ani na základě rozsudku vymáhati plnění jinak, než když sama bude plniti z ruky do ruky (§ 25 odstavec druhý ex. ř.). Od původní žaloby ustoupila žalující strana změnou právního i skutkového důvodu, a změnou žalobní prosby ve smyslu narovnání ze dne 21. ledna 1921. Prohlášením, že opírá žalobu na zaplacení částky, k níž uvolila se žalovaná strana, o narovnání, a přizpůsobivši žalobní prosbu tomuto narovnání omezením úrokového žalobního žádání a připojením podmínky vzájemného zrušení prozatimného opatření, vznesla žalující strana novou žalobu i na žalovaného Josua H-a, proti němuž vedla dosud spor na základě původní žaloby, a uplatnila proti němu nárok od původního zcela odlišný. K odstupu od původní žaloby nebylo třeba, by žalující strana podala i na Josua H-a znova žalobu zvláštním žalobním spisem, nýbrž stačila k tomu změna žalobního důvodu i žalobní prosby, jakož i podání zvláštní žaloby na druhé dva žalované, čímž ve skutečnosti byl proti všem žalovaným zahájen nový spor, v němž o původní žalobě se více nejednalo, takže bylo tím od ní upuštěno. Tím bylo vyhověno úmyslu stran, projevenému narovnáním, neboť stranám nešlo o podání, jímž by žalující strana prohlásila formálně odstup od žaloby, nýbrž dle zjištění odvolacího soudu o to, by zprovozen byl ze světa spor, působící veliké vzrušení rodinám žalovaného a jeho příbuzných. Toho bylo docíleno změnou žaloby, ježto nemohlo býti dále jednáno o skutečnostech, projednávaných dosud na základě původní žaloby. Odvolací soud dospěl k jinému náhledu jen důvody, vzájemně si odporujícími, ježto jednou dovozuje, že žalobní prosba zůstala v platnosti, po druhé však připouští, že žalující strana ji přes to změnila. Co do tvrzené předčasnosti žaloby, je v první řadě poukázati na to, že žalovaná strana neměla vůbec úmyslu, vyhověti závazku, převzatému narovnáním, což vyplývá z toho, že proti novému žalobnímu nároku vznesla mimo jeho předčasnost ještě i jiné námitky popírající přímo tento nárok. Námitky ty byly již procesním soudem právem vyvráceny a dovolací soud nepokládá za nutno k nim se znova vrátiti a dovoditi jich bezdůvodnost. Avšak bez ohledu na tuto skutečnost pozbyla námitka předčasnosti své oprávněnosti, jakmile žalobní prosba byla přizpůsobena narovnání ze dne 21. ledna 1921 vytčením vzájemného závazku (zrušení prozatimného opatření), a omezením co do úroků. Žalovaná strana měla možnost odvrátiti od sebe následky prohraného sporu, t. j. uznati ihned žalobní nárok, jakmile byl upraven shodně se smlouvou, a požadovati náhradu útrat podle §u 45 c. ř. s. Jen tím způsobem mohla pro sebe těžiti z počáteční předčasnosti žaloby. Žalovaná strana však pustila se dalšími námitkami ve spor, v němž bylo zjištěno, že žalobní nárok je po právu.

Čís. 3406.

V řízení o žalobě, domáhající se dodržení smlouvy nájemní, neplatí kratší lhůty §u 575, odstavec prvý c. ř. s., třebas bylo současně žalováno i na odevzdání předmětu nájmu.

(Rozh. ze dne 16. ledna 1924, R II 6/24.)

Rozsudek procesního soudu prvé stolice, jímž bylo vyhověno žalobě na dodržení nájemní smlouvy a odevzdání bytu, byl doručen žalovanému dne 5. listopadu 1923. Odvolání žalovaného, dané na poštu dne 19. listopadu 1923, odvolací soud odmítl jako opožděné, maje za to, že vzhledem k předpisu §u 575, odstavec prvý, c. ř. s. mělo býti podáno ve lhůtě osmidenní.

Nejvyšší soud změnil napadené usnesení v ten rozum, že se odvolání na soud přijímá.

Důvody:

Dle §u 575 odstavec prvý c. ř. s. činí lhůta k podání odvolání 8 dní jen v řízení, upraveném v třetím oddílu šesté části civilního soudního řádu, t. j. v řízení o námitkách proti výpovědi, o žalobách na vyklizení a odevzdání pronajatého předmětu, pokud se týče v případech, kde je žalováno, by nájemní smlouva byla prohlášena za zrušenou nebo zaniklou, neboť i toto řízení jest »v tomto oddílu« upraveno. Na jiné spory nájemné nebo pachtovné a zejména na rozepře, kde jde o dodržení takové smlouvy, tedy o to, zda smlouva byla platně a závazně dojednána a zda tedy vůbec k místu přišla, se ustanovení §u 575 odsta-

vec prvý c. ř. s. nevztahuje. Nemění na tom ničeho, že se žalobní žádostí na dodržení smlouvy spojena byla žalobní žádost na odevzdání najatého předmětu, již proto, že nejde tu o odevzdání po rozumu §u 567 c. ř. s. Odvolání podané ve lhůtě 14denní jest tedy podáno zavčas; slušelo se je k soudu přijati a o něm, jako zavčas podaném, jednati.

Čís. 3407.

I když jest při určitém druhu zboží (na př. přízi) obchodní zvyklostí výměna uzávěrných listů, platí i ústně uzavřený obchod, leda že smluvníci ujednali, že obchod jest dojednán teprve výměnou uzávěrných listů.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1924, Rv I 615/23.)

Žalobu o zaplacení kupní ceny za dodanou přízi oba nižší soudy zamítly.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Oba nižší soudy vycházejí z právního názoru, že nedošlo k uskutečnění obchodu, poněvadž nebyly vyměněny závěrečné listy, jak dle posudku znalců v obchodě přízí jest zvykem. Tomuto názoru nelze bez výhrady přisvědčiti. Dle čl. 317 obch. zák. není platnost obchodních smluv podmíněna písemným sepsáním anebo jinakou formou, stačí tedy úplně ujednání ústní, pokud strany neučinily dojednanost anebo platnost smlouvy vůbec závislou na zachování určité formy na př. na výměně závěrečných listů. Co mezi žalobkyní a Hugonem L-em v zastoupení žalované bylo umluveno, rozsudky nižších stolic přesně nezjišťují, a z předložené korespondence nedá se nikterak usouditi, že strany učinily podmínkou platnosti smlouvy výměnu závěrečných listů. Stačí poukázati k dopisu ze dne 19. srpna 1921, v němž sama žalovaná uvádí: »..... glaube ich, dass wir gar keinen Schlussbrief brauchen und zwischen uns eine mündliche Abmachung dieselbe Geltung hätte wie ein Schlussbrief.« Znalci ovšem potvrdili, že jest při obchodu přízí výměna závěrečných listů obvyklou. Tím není však ještě řečeno, že by bez zachování této zvyklosti smlouva byla neplatnou; vždyť dle čl. 1 obchodního zákona rozhodny jsou v prvé řadě předpisy obchodního zákona, tedy i čl. 317, jenž přiznává platnost pouhým smlouvám bezformálním a teprve potom mohou přijíti v úvahu obchodní zvyklosti. Jest tedy nutno zcela přesně a určitě zjistiti, co bylo v měsíci srpnu 1921 ujednáno mezi stranou žalující a zástupcem žalované Hugonem L-em, byla-li smlouva uzavřena s konečnou platností, zda byl k takovéto uzávěrce L. oprávněn, či zda vyhradil schválení smlouvy své firmě pokud se týče zda bylo smluveno, že smlouva má býti dojednanou teprve po výměně závěrečných listů.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Ten, kdo dovršil před 6. květnem 1921 čtyřicetiletou službu u majitele velkostatku, nabyl nároku na zaopatřovací požitky dle zákona čís. sb. 130/1921, třebas mu bylo odpočivné vyměřeno až po onom dni. Tím, že zaměstnanec podal po vyhlášení zákona čís. 130/21, ale před tím, nežli zákon nabyl účinnosti, žádost, by dán byl do výslužby, ohlásil majiteli velkostatku svůj nárok. Lhostejno, že zaměstnavatel vyřídil jeho žádost teprve po 6. květnu 1921.

Stárek patří po případě do skupiny 4. zaměstnanců.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1924, Rv I 1018/23.)

Žalobě zaměstnance ve mlýně žalovaného majitele velkostatku, by mu byly vyměřeny zaopatřovací požitky dle 4. skupiny tabely k zákonu ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Výtky, činěné dovolatelem rozsudku odvolacího soudu, že vadně posoudil věc po stránce právní a že vyčerpávajícím způsobem neuvážil a neprozkoumal odvolacích vývodů týkajících se těžiště celého sporu, totiž otázky, zda v tomto případě lze vůbec na žalobce použiti zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., nejsou oprávněny. Hlavní námitce dovolatelově, že žalobce nemůže se pro žalobní nárok dovolávati uvedeného zákona čís. sb. 130 z roku 1921, ježto v době počátku účinnosti zákona, t. j. 6. května 1921 byl ještě v činné službě, nelze přisvědčiti. Vždyť právě účelem tohoto zákona — mimo jiné — bylo také, by byl umožněn odchod do výslužby zaměstnancům na velkém majetku pozemkovém, kteří v době vyhlášení zákona měli již plný počet služebních let, avšak službu opustiti nemohli, poněvadž neměli zajištěné pense, a novým zákonem měla jim býti právě zabezpečena existence po vstupu do výslužby. O žalobci není sporno, že v době účinnosti zákona byl již přes 40 let zaměstnán na velkostatku žalovaného, což patrno z pochvalného dekretu místodržitelství v Praze ze dne 9. března 1918, jímž dostalo se mu veřejného uznání za nepřetržité, více než 40leté věrné a uspokojivé zaměstnání ve službách velkého pozemkového majetku žalovaného, a dále svědčí tomu i dekret o jeho pensionování ze dne 23. října 1921. Žalobce, dovršiv před 6. květnem 1921 40letou službu u žalovaného, vyhověl zákonné podmínce a nabyl dle §u 1 odst. I. lit. b) zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. nároku na zaopatřovací požitky již před účinností zákona. Dle tohoto ustanovení zákona třeba rozlišovati nabytí pouhého nároku na pensijní požitky od skutečného přiznání požitků zaměstnavatelem, neboť zákon

při nároku po rozumu §u 1 odst. I. lit. b) nepožaduje, by již před 6. květnem 1921 zaměstnavatel zaměstnanci definitivně přiznal zaopatřovací požitky, ani, aby zaměstnanec nároku nabyl jediné z právního jednání se zaměstnavatelem. Prováděcí nařízení ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n. vykládá v čl. I k §u 1 zákona v odst. IV. lit. b), že takového nároku lze nabýti buď podle zákona o pensijním pojištění (na př. dle zákona čís. sb. 89 z roku 1920), nebo smlouvou, nebo podle zvyklostí a konečně tím, že zaměstnanec před 6. květnem 1921 dokonal 40letou službu — a právě o takový případ v tomto sporu jde. Žalobce po vyhlášení zákona čís. 130 z roku 1921, avšak ještě před jeho působností podal 30. dubna 1921 žádost, aby byl dán do výslužby, a ohlásil takto žalovanému svůj nárok ve smyslu zákona včas, neboť, jak z důvodové zprávy sociálně-politického a zemědělského výboru tisk čís. 1471 lze seznati, byla působnost zákona v §u 16 z toho důvodu na 30 dnů odložena, by přesloužili úředníci a zřízenci, dosud v činné službě jsoucí, mohli ještě před účinností zákona vstoupiti do neaktivního poměru. Nároku žalobcovu nemůže býti na úkor, že jeho zaměstnavatel mu znemožnil, přestoupiti do neaktivního poměru před 6. květnem 1921 tím, že mu jeho žádost vyřídil teprve až 23. října 1921 a nemůže ani žalovaný upírati nyní žalobci nárok na zaopatřovací požitky z důvodu, že ještě po 6. květnu 1921 byl žalobce u něho v činné službě, neboť takovým způsobem, zřejmě duchu zákona a úmyslu zákonodárcovu se příčícím, vyhnul by se prostě zaměstnavatel plnění povinností, zákonem mu uložených, a připravil by oprávněného o dobrodiní zákona, jímž jeho hospodářská existence měla mu býti právě zajištěna pro dobu, pro něj nejnepříznivější, kdy, vyčerpav 40letou službou své síly ku prospěchu zaměstnavatelovu, pozbyl pokročilostí věku převážně způsobilosti k samostatné výdělečné činnosti. Nelze též přehlédnouti a nižší soudy právem k tomu poukázaly, že žalovaný žalobcův nárok na zaopatřovací požitky zásadně uznal, když jeho žádosti dekretem ze dne 23. října 1921 vyhověl, přiznav mu je dle skupiny 2. po rozumu zákona čís. 130 a prováděcího nařízení čís. 189 z roku 1921, a nelze souhlasiti s dovolacími vývody, pokud se snaží jasnému znění dekretu dáti výklad a význam jiný. Bezdůvodnou jest též námitka předčasnosti žaloby z důvodu, že žalobce neohlásil žalovanému svého nároku podle ustanovení §u 11 prováděcího nařízení čís. 189 z roku 1921, neboť dovolatel přehlíží, že předpis tento má zřejmě na mysli osoby, které při vydání zákona byly již v neaktivním poměru, kdežto žalobce byl dosud ve službě činné a nemělo ani praktického významu, aby doklady prokazoval okolnosti, zaměstnavateli známé, a z listin, zaměstnavatelem samým vydaných, plynoucí. Zbývá ještě zabývati se otázkou, zda přísluší žalobci zaopatřovací požitky dle skupiny 4. vysvětlivek k tabulce zaopatřovacích požitků; tu bylo názor nižších soudů uznati správným. Při posuzování zaměstnanecké činnosti žalobcovy ve službách velkostatku jest dovolací soud vázán skutkovými zjištěními nižších soudů, jimž dovolání ani nečiní výtek, že by se neshodovala se spisy, neuplatňujíc vůbec dovolacího důvodu dle čís. 3 §u 503 c. ř. s., a nebylo lze ovšem ani přihlížeti k dovolacím vývodům, pokud od soudních zjištění se uchylují, ani pokud nepřípustně brojí pro oceňování průvodů nižšími soudy. Při zaměstnancích skupiny 4. nevyžaduje se nějaké odborné vzdělání školní (v opaku ku skupině 5.) a postačují tu zvláštní odborné zkušenosti, zejména dlouholetou praxí nabyté, které zaměstnance kvalifikují výše než průměrného mistra řemeslnického, činíce ho způsobilým k samostatnému obstarávání podniku při větší zodpovědnosti. Dle zjištění nižších soudů bylo žalobci již roku 1902 svěřeno jako stárkovi samostatné vedení mlýna a mletí ve mlýně k velkostatku patřícím a obstarával veškeré s výrobou mouky i jiných mlynářských výrobků spojené úkony, obsluhoval samostatně za vlastní zodpovědnosti mlýnské stroje, maje k ruce jen dva pomocníky (tak zvané pěšáky), přijímal od zákazníků obilí a vydával jim mletí, čině o tom zápisy do knihy příruční, a byl osobně za výrobu zodpovědným. Tuto samostatnou činnost žalobcovu při vedení průmyslového podniku (mlýnu) za vlastní zodpovědnosti za výrobu, hodnotily nižší soudy správně jako rovnocennou s činností vedoucího mistra řemeslnického a vším právem zařadily žalobce do skupiny 4. Snaží-li se dovolání snížiti jeho způsobilost a odbornou zkušenost, vybočuje z mezí skutkových zjištění nižších soudů, které také správně posoudily i význam dohlédací činnosti správce velkostatku ve mlýně, omezené jen na zájem obchodní.

Čís. 3409.

Zákon o ručení za škodu z provozu silostrojů (zákon ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák.).

Lhůty §u 6 zák. nevztahují se na nárok, uplatňovaný podle předpisů občanského zákoníka (§ 8 zák.), nýbrž pouze na nároky dle §u 1, 2 a 3 poslední odstavec zákona.

Dle §u 8 zák. ručí majitel silostroje za zavinění osob, jichž používá k provozu, bez ohledu na to, zda ho stihá nedopatření ve výběru čili nic.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1924, Rv I 1040/23.)

Žalobce byl přejet automobilem žalovaného, jejž tehdy řídil šofér Antonín K. Žalobě na majitele automobilu o náhradu škody o b a n i ž š í s o u d y vyhověly, o d v o l a c í s o u d z těchto d ů v o d ů: Nesprávné posouzení právní shledává odvolatel v tom, že první soud míní, že žalobní nárok podle zákona automobilového není prekludován, poněvadž žalovaný nedostal sice ve lhůtě čtyřnedělní zprávu o úrazu od žalobce, že však zvěděl v téže lhůtě jiným způsobem o úrazu. Odvolatel dovozuje, že závěr ten byl by dle §u 6 autom. zák. odůvodněn jen tehda, kdyby bylo prokázáno, že žalovaný zvěděl ve lhůtě čtyřnedělní jinou cestou nejen o úrazu, nýbrž i o osobě p o š k o z e n é h o; to však že nebylo prokázáno. Nehledě k tomu, že dle doslovu poslední věty §u 6 autom. zák. stačí k vyloučení průpadu důkaz, že náhradou povinný zvěděl ve lhůtě čtyřnedělní (čítané ode dne, kdy poškozený zvěděl o osobě náhradou povinného) jinou cestou o ú r a z u (nehodě), je poukázati k seznání svědka Antonína K-a, že žalovaný již asi týden po úrazu přišel

k svědkovi, že mu vytýkal, proč mu nic nehlásil, že ho huboval, že se ptal, jak o kdy se věc stala, při čemž se na jméno poškozeného neptal. Z toho nutno usuzovati, že žalovaný věděl již tehda, tedy asi již týden po úrazu, nejen o nehodě — jež byla oznámena na policejním ředitelství hned 19. července 1920 — nýbrž i o osobě poškozeného, neboť je naprosto nemyslitelno a neuvěřitelno, že by se byl žalovaný svého řidiče ani nezeptal, kdo je poškozený, kdyby to byl již nevěděl. Avšak okolnost ta je v tomto případě vůbec nerozhodna. § 6 autom. zák. jedná jen o nárocích, opírajících se o §§ 1, 2 a 3 poslední odstavec autom. zák., kdežto napadený rozsudek shledává, že nárok žalobní je důvodem po právu podle §u 8 autom. zák. a podle předpisů občanského zákona. Právní náhled odvolatelův, že propadná a promlčecí lhůta §u 6 autom. zák. je pro uplatňování všech náhradních nároků na náhradu škody, způsobené jízdou automobilem, tedy i na případy §u 8 autom. zák., je mylný. Uplatňují-li se náhradní nároky ve smyslu §u 8 zák. autom. podle obecného práva občanského, neplatí zvláštní předpisy §u 6 autom. zákona, nýbrž všeobecná ustanovení zákona občanského, a předpis §u 8 autom. zák. o ručení majitele silostroje za zřízence. Doslov §u 6 autom. zákona nepřipouští pochybnosti o tom, že jak čtyřnedělní propadná lhůta, tak 6měsíční lhůta promlčecí platí toliko pro nároky, jež se uplatňují podle §§ 1, 2 a 3 poslední odstavec autom. zákona. Tyto krátké lhůty odůvodněny jsou tím, že v těchto případech je břímě průvodní obráceno a že nemůže býti žádáno od žalovaného, by snad teprve po létech opatřoval si a prováděl důkaz vyviňující. Stihá-li však břímě průvodní žalobce, odpadají tyto zvláštní ohledy na žalovaného; propadná lhůta odpadá vůbec a pro promlčení platí předpis §u 1489 obč. zák., tedy tříletá lhůta promlčecí. To vysvítá jasně z dějin vzniku §u 6 autom. zákona, zejména z parlamentárního projednávání v panské sněmovně, jejíž usnesení stalo se zákonem. Rovněž mylným je názor odvolatelův, že dle §u 8 autom. zák. i tam, kde se jedná o posouzení nároku na náhradu škody z úrazu automobilem podle zákona občanského, ručí majitel automobilu za řidičovo zavinění jen do míry zavinění ve výběru. Podle §u 8 zák. autom. ručí vlastník automobilu za zavinění osob, kterých užívá při provozu automobilu pokud jde o jejich službu při tomto provozu, i tenkráte, když nárok poškozeného posuzuje se podle práva občanského. Toto ručení je bezvýjimečné a není nikterak obmezeno. Důvod tohoto ustanovení, jež je výjimkou ze zásady, že za škodu bezprávně způsobenou ručí jen ten, kdo ji přímo nebo nepřímo zavinil, hledati dlužno v úvaze, všeobecně za správnou uznané, že při provozu nebezpečných podniků nésti má nebezpečí ten, v jehož zájmu se provoz děje a že tedy také toho, kdo používá vozidla tak nebezpečného, jako je automobil, má stihati větší zodpovědnost. V §u 8 autom. zák. bylo zavedeno ručení za cizí zavinění, za vinu pomocníkovu i tehda, když nárok poškozeného je posuzovati jinak dle zákona občanského. Když bylo právoplatným rozsudkem trestního soudu, jímž je soudce civilní v mezích §u 268 c. ř. s. vázán, prokázáno, že řidič žalovaného, Antonín K. svým zaviněním, totiž neopatrnou jízdou automobilu, patřícího žalovanému, přivodil těžké zranění žalobcovo, a když je dále zjištěno, že stalo se tak při výkonu služby pro žalovaného jako vlastníka silostroje, jsou již tím splněny předpoklady pro ručení žalovaného za ono prokázané zavinění řidičovo a za škodu z toho vzešlou dle §u 8 zák. autom. Nebylo proto třeba, by žalobce dokazoval kromě toho ještě nějaké vlastní subjektivní zavinění žalovaného, zejména vinu ve výběru, jak míní odvolatel, a nebylo vůbec třeba, zabývati se otázkou, zda je K. řidičem způsobilým čili nic.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Po stránce právního posouzení věci shledává dovolací soud výklad ustanovení §u 8 autom. zákona, jaký mu dává soud odvolací, správným. Z doslovu tohoto zákonného ustanovení vysvítá, že zavedeno jest zde ručení majitele automobilu za zavinění třetí osoby bez ohledu na to, zda lze mu vyčítati vinu ve výběru čili nic. Soud odvolací správně uvedl, proč zákonodárce u automobilů toto ručení za cizí zavinění pro majitele automobilu ustanovil, a soud dovolací těmto vývodům soudu odvolacího plně se připojuje. Co dovolatel ohledně výkladu §u 8 automobilového zákona v dovolání uvádí, není způsobilým, aby jasné toto ustanovení o ručení majitele automobilu za zavinění šoféra (osoby třetí) vyvrátilo. Nárok žalobce opírá se o ustanovení §u 1325 a 1326 obč. zák., které sám automobilový zákon v §u 1 při poškození tělesném cituje, a tvrzení dovolatelovo, že majitel automobilu ručí za škodu dle občanského zákona jen tehdy, když ho stihá zavinění ve výběru ve smyslu §u 1315 obč. zák., nenalézá ve znění §u 8 automobilového zákona opory. Promlčení šestiměsíční a čtyřnedělní propadná lhůta §u 6 zák. aut. vztahují se jen na nároky, opírající se o § 1, 2 a 3 autom. zákona, nikoli však pro nároky podle §u 8 tohoto zákona a jest proto nerozhodno, zda žalobce se svou žalobou, kdyby ji opíral o ustanovení §u 1, 2 a 3 aut. zák., byl by vyloučen, neboť toto propadnutí a promlčení podle §u 6 autom. zák. jeho nároku, opírajícímu se o § 8 aut. zák., škoditi nemůže. Není proto správným tvrzení dovolatelovo, že jako vlastník auta ručil jen potud za vinu osoby třetí, pokud proti němu nebyl nárok na náhradu škody ve smyslu §u 6 aut. zák. promlčen, po tomto promlčení že však ručí za třetí osobu jen potud, pokud mu obč. zák. v §u 1315 toto ručení ukládá, neboť dle jasného doslovu §u 8 aut. zák. ručí dovolatel jako majitel auta za zavinění třetího až do promlčení tříletého, bez ohledu na to, zdali ho stihá také vina na výběru čili nic.

Čís. 3410.

Jde o obchod fixní, bylo-li smluveno složení cizí valuty v určitý den s tím, že by ten, pro něhož měla býti složena »jinak na ni nereflektoval«. Lhostejno, že omyl, jenž způsobil opožděné složení valuty, nezavinil přímo skladatel.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1924, Rv I 1046/23.)

Žalovaná agrární banka československá koupila dne 24. října 1920 od žalující bankovní společnosti 2,000.000 Krak. za 411.522 Kč 64 h s výhradou, že valuta bude složena u vídeňské filiálky Živnostenské banky nejpozději do 29. října 1920 s tím, že by žalovaná jinak na ni nereflektovala. Koupených 2,000.000 Krak. bylo sice dne 29. října 1920 na ujednaném místě uloženo, ale omylem pro Moravskou agrární banku. Žalovaná pro nedodání včas obchod stornovala. Žaloba na zaplacení 411.522 Kč 64 h byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Odvolací soud, převzav zjištění soudu procesního, dospěl z nich ke skutkovému závěru, že žalovaná banka smlouvou ze dne 24. října 1920 koupila prostřednictvím Rudolfa T-a od žalující firmy 2,000.000 Krak. za 411.522 Kč 64 h (a 997 Kč 36 h) s výhradou, že valuta složena bude pro žalovanou banku firmou K. ve Vídni u Živnostenské banky, filiálky ve Vídni nejpozději do 29. října 1920, ježto by jinak žalovaná na ni nereflektovala, kdežto protihodnota měla býti dle dalšího ujednání ze dne 25. října 1920 žalovanou bankou složena teprve tehdy, až obdrží zprávu o složení korun rakouských. Správným jest právní názor odvolacího soudu, že výhradu složení ukoupené valuty dnem 29. října 1920 se sankcí »že by žalovaná jinak na ni nereflektovala« pokládati jest za podstatnou podmínku smlouvy v ten rozum, že pozdější plnění nemá býti pokládáno za splnění smlouvy, že tedy jde o obchod fixní ve smyslu čl. 357 obch. zák. Bylo také zjištěno, že stanovení konečného dne splatnosti s řečeným účinkem nebylo nikterak nahodilým, nýbrž že základem jeho byl závazek žalované banky, by svému komitentu do téhož dne s týmž účinkem valutu onu ve Vídni opatřila, což právě nasvědčuje tomu, že vůle žalované strany nesla se k tomu, že jen včasné plnění pokládati jest za splnění smlouvy. Nesporno jest, že firma K. sice ony 2,000.000 Krak. dne 29. října 1920 u Živnostenské banky filiálky ve Vídni složila, ne však pro žalovanou, nýbrž omylem pro Moravskou agrární banku, a že teprve dne 6. listopadu 1920 omyl tento byl napraven, o čemž žalovaná teprve dopisem ze dne 10. listopadu 1920 byla zpravena. Nebylo tudíž vyhověno podstatné podmínce včasného plnění, neboť 2,000.000 Krak. dne 29. října 1920 pro žalovanou u Živnostenské banky filiálky ve Vídni složeny nebyly, takže jimi toho dne disponovati nemohla. Nerozhodno jest, že omyl onen nezavinila přímo žalobkyně, nýbrž firma K. & Co., neboť zodpovědnost spadá i v tom případě na žalobkyni, jež oproti žalované vzala na se závazek, že zmíněná částka včas bude složena.

Čís. 3411.

Vrácení služného, jež prý neprávem vyplatil svému úředníku, nemůže se stát domáhati na soudě.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1924, Rv I 1409/23.)

Žalovaný byl poštovním komisařem a bylo mu dne 1. července 1922 vyplaceno měsíční služné. Žalovaný přijal místo u zemské správní komise, což oznámil dne 7. července 1922 ředitelství pošt a telegrafů, a, když byla jeho žádost o poskytnutí dovolené zamítnuta, vzdal se svého dosavadního místa u pošty. Žalobu státu na vrácení služného za měsíc červenec procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud ji vyhověl.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů i s předchozím řízením a odmítl žalobu.

Důvody:

Žalovaný uplatňuje v dovolání kromě dovolacích důvodů čís. 3 a 4 §u 503 c. ř. s. též dovolací důvod čís. 1 §u 503 c. ř. s. a tento dovolací důvod jest dán, třebaže v jiném směru, než jak míní dovolatel. Zmatečnost podle §u 477 čís. 6 c. ř. s. neprávem spatřuje dovolatel v tom, že odvolací soud řešil i otázku, zdali žalovaný opustil svémocně službu u ředitelství pošt a telegrafů, o čemž prý jedině rozhodovati přísluší disciplinární komisi, ale zmatečností právě uvedenou, že totiž bylo rozhodnuto o věci na pořad práva nepatřící, napadený rozsudek přes to trpí, což vidno z tohoto. Státní pokladna domáhá se v tomto sporu na žalovaném vrácení služného za měsíc červenec 1922, které mu na prvního toho měsíce vyplatila, z důvodu, že prý služné žalovanému nepříslušelo, ježto byl tehdy již ve službách zemského správního výboru v Praze a též od něho služné za měsíc červenec 1922 obdržel. Žalovaný naproti tomu tvrdí, že přijal služné od státní pokladny právem, ježto prý byl v den výplaty ještě ve státní službě a služné mu proto náleželo. Jak vidno, jedná se v tomto sporu o pohledávku státu proti jeho úředníku ze služebního poměru a jde ve sporu o to, zdali vyplacené služné příjemci příslušelo či nikoli. Podle dvorního dekretu ze dne 16. srpna 1841 čís. 555 sb. z. s. jest o pohledávkách státu proti jeho úředníkům a sluhům a na vzájem, jsou-li odvozovány ze služebního poměru, rozhodovati cestou správní. Dle řečeného je sporný nárok pohledávkou státu proti jeho úředníku ze služebního poměru a je tudíž ohledně něho pořad práva vyloučen (Pražák: spory o příslušnost I. str. 170). Trpí tedy rozsudky nižších soudů i s předchozím řízením zmatečností podle §u 477 čís. 6 c. ř. s. a bylo proto na dovolání se usnésti, jak se stalo.

Čís. 3412.

Pokud dlužno v žalobě rozlišiti vindikované věci.

Vyplývá-li ze skutkové podstaty protiprávního jednání závazek solidární, není třeba, by žalobce solidárnost blíže odůvodňoval.

Alternativní zmocnění možno učiniti pouze za řízení v prvé stolici.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1924, Rv I 1490/23.)

Žalobkyně měla v komoře v domě žalovaných uloženu výbavu. Tvrdíc, že žalovaní, otevřevše si komoru paklíčem, odnesli a přivlastnili si kusy šatstva a prádla, domáhala se žalobou, by byli uznáni rukou společnou a nerozdílnou povinnými, vydati jí části šatstva a prádla, v žalobě jednotlivě uvedené. Procesní soud prvé stolice uznal dle žaloby, odvolací soud k odvolání žalovaných vyloučil jich solidární závazek. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaných, k dovolání žalobkyně obnovil v otázce solidárního závazku rozsudek prvého soudu a nevyhověl návrhu žalobkyně, aby rozsudek soudu první stolice doplněn byl v ten rozum, že se žalovaní mohou placením 5.000 Kč sprostiti rozsudečného plnění co do hlavní věci jim uloženého. V otázkách, o něž tu jde, uvedl v

důvodech:

K dovolání žalovaných: Po stránce právního posouzení vytýká se především, že žaloba nevyhovuje předpisu §u 370 obč. zák., ježto vindikovaných předmětů neidentifikuje vytčením znaků, dle nichž mohou býti od jiných rozlíšeny; soud odvolací nesprávně prý odmítá tuto námitku jakožto nepřípustnou novotu, tou výtka tato prý není, ježto jde o otázku právního posouzení, již musí soud, rozhoduje o oprávněnosti nároku, sám bez podnětu stran zkoumati. Názoru tomuto lze sice v zásadě přisvědčiti, přes to však soud odvolací výtku tuto právem odmítl, neboť předpis §u 370 obč. zák. nelze vykládati v přísném doktrinářském smyslu, totiž v ten rozum, že jest bez výhrady a za všech okolností třeba tak zevrubného popisu věcí vindikovaných, aby od ostatních mohly býti rozlíšeny. Zajisté požadavek této identifikace řídí se nejenom povahou věci, nýbrž i povahou případu. Souhlasiti jest s odvolacím soudem, že některé věci, zejména předměty druhové, k nimž zajisté náleží též prádlo, nelze tak zevrubně odlíšiti od druhých; v tomto případě jde však o věci, jež oběma stranám jsou známy, neboť dle zjištění nižších soudů dostala žalobkyně prádlo, jehož vydání se na žalovaných domáhá, právě od nich darem, takže žádná ze stran — a jen o ty jde — nemůže býti v pochybnosti, o které věci od nich snadno rozlišitelné se jednati může. V tomto smyslu má odvolací soud dále pravdu, míně, že tato námitka měla býti učiněna již ve stolici první, neboť nenamítali-li žalovaní tehdy co do nedostatečné identifikace ničeho, dali tím na jevo, že jest jim povědomo, které určité věci žalobkyně vlastnickou žalobou na nich požaduje, a že přesnějšího popisu třeba není.

K dovolání žalobkyně: Dovolání žalobkyně brojí proti rozsudku dovolacími důvody §u 503 čís. 3 a 4 c. ř. s. jen v tom směru, že byl v rozsudku prvého soudu vyloučen závazek solidární nejen co do rozsudečného plnění, nýbrž i co do útrat sporu. Dovolací důvod čís. 3 §u 503 c. ř. s. splývá v jedno s dovolacím důvodem druhým, neboť nejde o protispisovost rozsudku v určitém skutkovém předpokladu, pro rozhodnutí důležitém, nýbrž jen o procesně mylné právní odůvodnění, záležející v tom, že solidární závazek nebyl ve sporu náležitě uplatněn. Dovolání jest oprávněno. Plnění solidární bylo v žalobním návrhu výslovně žádáno a bylo již dle právní povahy skutkové podstaty sporu o tom uvažovati, zda žalobní návrh jest i v tomto vzhledě oprávněn; k podrobnějšímu odůvodnění tohoto návrhu jest strana povinna jen tehdy, má-li závazek dolíčen býti ze zvláštních skutečností, jež ze skutkové podstaty právním úsudkem vyvoditi nelze. V této věci však vyplývá ze skutkové podstaty jasně, že jde o plnění nedílné (§ 890, 891 obč. zák.), takže závazek solidární jest odůvodněn nejen co do hlavní věci, nýbrž i co do útrat (§ 46 c. ř. s.). Dovolání bylo tudíž vyhověti ve smyslu dovolacího návrhu a to nejen co do hlavní věci, nýbrž i co do útrat, ježto změna výroku o hlavní věci v nutném právním důsledku vyžaduje i změny ve výroku o útratách. Návrhu dovolání, aby rozsudek soudu první stolice doplněn byl v ten rozum, že se žalovaní mohou placením 5.000 Kč sprostiti rozsudečného plnění co do hlavní věci jim uloženého, nebylo vyhověti, neboť, praví-li § 410 c. ř. s., že alternativní zmocnění, tam dotčené, může býti učiněno v žalobě nebo za jednání, dlužno tím jednak dle umístnění tohoto předpisu v soustavě civilního soudního řádu, jednak dle povahy věci rozuměti jen jednání v první stolici, poněvadž k formulaci rozsudečného výroku určeno jest jedině jednání v první stolici a návrhy a prohlášení tam učiněná, nikoli však jednání ve stolicích opravných, které o rozsudečném výroku rozhodují jen na základě návrhů v první stolici učiněných. Prohlášení alternativního zmocnění, učiněné teprve v řízení odvolacím, jest tudíž opozděno a soud odvolací právem nebral zřetele na ně.

Čís. 3413.

Pověřilo-li představenstvo družstva v mezích stanov jeho zřízence vedením obchodu, neplatí pro jeho zastupitelské oprávnění předpisy stanov o tom, kterak jest družstvo svými representanty na venek zastupováno, nýbrž obsah a rozsah zastupitelského oprávnění řídí se ustanoveními obchodního zákona o obchodních zmocněncích.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1924, Rv I 1513/23.)

Žalující firma dodala žalovanému družstvu zboží a domáhala se zaplacení kupní ceny. Žalované družstvo namítlo, že smlouvu o dodání uzavřel se žalobkyní Jaroslav F. svým vlastním jménem a nikoliv jménem družstva. Procesní soud prvé stolice uznal dle žaloby, odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Jest pravda, že podle §u 11 odstavec čtvrtý stanov žalovaného družstva zastupuje družstvo na venek a podpisuje za ně představenstvo, sestávající dle §u 10 stanov z předsedy a dvou členů, že podpis děje se tak, že pod firmou družstva podepíší dva členové představenstva vlastní rukou svá jména, a že také k jinakému zastupování družstva je potřebí součinnosti dvou členů představenstva. Ale dovolání přehlíží,

že tato ustanovení platí pro členy představenstva, tedy pro zástupce (representanty) družstva, nikoli též pro jeho z ř í z e n c e, jichž představenstvo dle §u 11 odstavec třetí stanov používá při vedení běžné správy a kteří legitimují se dle téhož paragrafu plnou mocí představenstvem vydanou. Zjištěno jest, že Jaroslav F., třebaže byl zároveň členem představenstva, byl ustanoven jednatelem, tedy, jak zcela správně rozpoznaly nižší soudy, obchodním zmocněncem žalovaného družstva podle čl. 47 obch. zák. pokud se týče §u 1029 obč. zák. Jako takový byl oprávněn v mezích tohoto zmocnění žalované družstvo přímo zavazovati. Žalované družstvo ostatně v prvé stolici ani netvrdilo, že Jaroslav F. nebyl oprávněn družstvo zastupovati a že snad proto sporný obchod družstva se netýkal, nýbrž stálo na tom, že Jaroslav F. tento obchod neujednal jménem družstva, nýbrž že tak učinil jménem vlastním, že tedy mouku nekoupil pro družstvo, nýbrž pro sebe, čímž se žalované družstvo nemusilo ani hájiti, pak-li, jak nyní tvrdí, Jaroslav F. jejím zmocněncem nebyl. Důkaz o tom, že Jaroslav F. spornou mouku nekoupil pro družstvo, nýbrž pro sebe, se žalovanému družstvu ovšem nezdařil, a bylo proto rozhodnuto správně, že ji žalované družstvo musí zaplatiti.

Čís. 3414.

Ten, kdo dal zápůjčku ku zřízení herny, věda, že se v ní mají hráti zakázané hry, nemůže se domáhati jejího vrácení, třebaže pak ku zřízení herny nedošlo.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1924, Rv I 83/24.)

Proti směnečnému platebnímu příkazu namítla dlužnice, že peníze, k jichž krytí byla směnka vystavena, byly zapůjčeny ku zřízení herny, v níž měly býti hrány zakázané hry. O b a n i ž š í s o u d y ponechaly směnečný platební příkaz v platnosti, o d v o l a c í s o u d z těchto d ů v o d ů: Žalovaná namítala proti platebnímu příkazu, že směnečný peníz byl dán jako zápůjčka k zakázané hře. Námitku tu rozvedla však v ten rozum, že její synovec Pavel K. chtěl zříditi hernu, a že mu žalobce oněch 50.000 Kč zapůjčil za tímto účelem. Dle toho nezapůjčil žalobce Pavlu K-ovi peníze za tím účelem, by hrál zakázanou hru. Dle §u 522 tr. zák. dopustí se sice i ten, kdo ve svém bytě dovolí hraní zakázané hry, téhož přestupku jako hráč. Avšak § 1174/2 obč. zák. omezuje nepřípustnost žádosti o vrácení pouze na takové zápůjčky, které byly dány ku provozování zakázané hry. Námitka jest však i dle prvé věty §u 1174 obč. zák. neodůvodněná, poněvadž žalobce Pavlu K-ovi peníze nedal ku zřízení herny, nýbrž mu je pouze zapůjčil. Smlouvou o zápůjčku zavázal se Pavel K. pouze k tomu, že žalobci zapůjčené peníze vrátí, nikoli však k tomu, že zřídí hernu. Pavel K. musil dle ujednání ze dne 10. ledna 1920 vrátiti oněch 50.000 Kč i tehdy, kdyby z jakéhokoliv důvodu ku zřízení herny nedošlo. Pavel K. předsevzal také dle přednesu obou stran pouze práce přípravné a ku zřízení herny nedošlo. Žalovaná se také za zřízení herny nezaručila, nýbrž pouze za to, že Pavel K. částku jemu zapůjčenou, které chtěl použíti ku zřízení herny, vrátí. Ve vrácení zápůjčky však nelze spatřovati nic nedovoleného. Žalovaná uvedla v námitkách dále, že žalobce žádal na ní ku krytí zápůjčky akcept a zastavení jejího dědictví po její matce. Z toho plyne, že žalobce dal zápůjčku pouze z toho důvodu, že mu žalovaná dávala zajištění a že neměl k tomu zvláštní důvěry, že se Pavlu K-ovi podaří zříditi hernu a zaplatiti zápůjčku z jejího výtěžku.

N e j v y š š í s o u d zrušil směnečný platební příkaz.

D ů v o d y:

Poslední věta §u 1174 obč. zák. vylučuje žalovatelnost zápůjček daných za účelem zakázané hry. Účelem tohoto ustanovení bylo podle motivů k třetí novele použití všech prostředků k stížení náhodných her, a je předpis ten vztahovati nejen za zápůjčky, dané přímo hráči k zakázané hře, nýbrž i na všecky zápůjčky dané proto, by zakázaná hra byla umožněna. Nežalovatelná je proto i zápůjčka, daná vědomě na zřízení herny, v níž mají býti hrány zakázané hry, neboť úmysl zapůjčitelův nesl se k tomu, by zápůjčkou umožnil zakázanou hru, čímž splněna je náležitost poslední věty §u 1174 obč. zák. Nezáleží na zjištění soudu první stolice, dle něhož vypůjčitel Pavel K. ubezpečil žalobce, že herna bude trpěna úřady, t. j. mlčky dovolena. Tato poslední skutečnost nebyla sama pro sebe prokázána a mohl žalobce právem předpokládati, že účelem tohoto nesprávného tvrzení K-ova bylo, pohnouti ho k poskytnutí zápůjčky. Měl se proto sám přesvědčiti, zda tvrzení to odpovídá pravdě. Odvolací soud posoudil věc nesprávně po právní stránce. Žalovaná, jež přistoupila k dluhu K-ovu jako spoludlužnice podle §u 1406 obč. zák., může podle §u 1407 užíti všech námitek, přísluševších původnímu dlužníku proti věřiteli. Podle čl. 82 směn. řádu není námitkám těm na překážku ani směnečná forma dluhu, ježto jde o přímé smluvní strany. Zjištěno bylo, že žalobce zapůjčil dlužníku K-ovi peníze k zřízení herny, ač věděl, že mají se v herně té hráti zakázané hry. Tím splněna je náležitost §u 1174 posl. věty obč. zák. Nezáleží na tom, že nedošlo k zřízení herny pro bdělost úřadů, a že vrácení zápůjčky není nedovoleno, nýbrž postačí úplně ustanovení zákona, že zápůjčka, daná za účelem zakázané hry, není žalovatelná. Bylo proto zrušiti směnečný příkaz platební, nařizující zaplacení této zápůjčky, a není proto třeba jednati o dalším důvodu dovolacím.

Čís. 3415.

Narození P. Marie (8. září) jest dnem svátečním.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1924, R II 496/23.)

Usnesení, povolující zajišťovací exekuci zabavením a uschováním dlužníkových movitostí, bylo dlužníku doručeno dne 31. srpna 1923. Jeho rekurs, podaný na poštu dne 10. září 1923, odmítl r e k u r s n í

soud pro opozděnost. Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, by vyřídil rekurs, nehledě k důvodu, pro který jej odmítl.

Důvody:

Usnesení ze dne 23. srpna 1923, jímž byla povolena zajišťovací exekuce zabavením a uschováním dlužníkových movitostí, bylo dlužníkovi doručeno dne 31. srpna 1923. Osmidenní lhůta k rekursu (§§ 65, 402 ex. ř.) byla by se tedy ovšem končila 8. září 1923. Ježto však 8. září 1923 bylo Narození P. Marie, kteréžto den dle dosud nezrušeného ustanovení §u 44 jedn. ř. platí za svátek ve smyslu §u 221 c. ř. s., a 9. září 1923 byla neděle, byl dle §§ 126 odstavec druhý c. ř. s. a 78, 402 ex. ř. posledním dnem lhůty 10. září 1923. Toho dne však byl rekurs podán. Neprávem odmítl jej rekursní soud jako opožděný.

Čís. 3416.

Za opatrovnici dědice nelze stanoviti notářovu choť, třebas pozůstalost projednával notářův substitut.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1924, R II 1/24.)

Pozůstalost po Františce R-ové v P. projednával notář B. ze Z. jakožto substitut P-ského notáře L-a. Pozůstalostní soud určil opatrovnicí nezvěstného dědice manželku notáře L-a. Rekursní soud usnesení zrušil a vrátil věc prvému soudu k novému jednání. Důvody: Soudce je vyloučen z vykonávání soudcovského úřadu v občanských věcech právních, v nichž vystupuje jako strana jeho manželka (§ 20 čís. 2 j. n.). Dle soudní praxe platí týž důvod vylučovací, týká-li se poměr příbuzenství nebo švakrovství i jen zmocněnce stran. Byla-li tedy v tomto případě manželka soudního komisaře povolána k úřadu opatrovnickému, je tím zákaz §u 20 j. n. porušen (důvod zmatečnosti).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dle předpisu čl. IX. zákona ze dne 1. dubna 1921, čís. 161 sb. z. a n. přísluší provésti pozůstalost notáři v P. jako soudnímu komisaři a nikoli, jak stěžovatelé mylně se domnívají notářství v P., jak soud prve stolice patrně omylem napsal. Z toho plyne, že k projednání pozůstalosti po Františce R-ové v P. dne 14. července 1923 zemřelé povolán byl jedině notář L. v P. Dle §u 123 not. řádu má notářův substitut na místě notáře všecky jeho úkony předsevzíti, a jeho jednací rejstříky a záznamy dále vésti. Z toho plyne, že notářův substitut, i když samostatně vede notářovu agendu, tohoto representuje a že úkony notářského substituta považovati jest za úkony notáře samého. V důsledcích toho přes to, že pozůstalost po Františce R-ové neprojednal notář L. osobně, nýbrž jeho substitut notář B. ze Z., neměla choť notáře L-a opatrovnici nezl. syna zůstavitelčina syna Jaroslava R-a býti ustanovená a s ní pozůstalost substitutem notáře L-a býti projednána. Když se tak stalo, byl tím předpis §u 20 j. n. porušen a soud rekursní správně pro tuto vadu usnesení okresního soudu v P. jakož i řízení mu předcházející zrušil a soudu prvé stolice nové projednání pozůstalosti nařídil.

Čís. 3417.

Ustanovení §u 6 zák. o obchodech splátkových ze dne 27. dubna 1896, čís. 70 ř. zák. nelze použíti, bydlí-li kupitel na Slovensku (v Podkarpatské Rusi).

(Rozh. ze dne 22. ledna 1924, R II 17/24.)

Žalobce prodal žalovanému, bydlícímu v Trstené na Slovensku, na splátky stroje, a, ježto žalovaný splátek nedodržel, domáhal se vrácení strojů žalobou, zadanou u okresního soudu v Přerově, jemuž se byl žalovaný dle splátkového listu podrobil. Procesní soud prvé stolice vyhověl žalobě rozsudkem pro zmeškání. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením a odmítl žalobu pro nepříslušnost soudu vzhledem k ustanovení §u 6 zákona o obchodech splátkových.

Nejvyšší soud zrušil usnesení odvolacího soudu a uložil mu, by, nehledě k domnělé nepříslušnosti, odvolání ve věci vyřídil.

Důvody:

Názor odvolacího soudu, že rozsudek prvního soudu je zmatečný, protože byl vynesen soudem, který ani výslovnou dohodou stran se nemohl státi pro tuto rozepři příslušným (§ 477 čís. 3 c. ř. s.), není správný. Jde sice o splátkový obchod po rozumu zákona ze dne 27. dubna 1896, čís. 70 ř. zák. a podle §u 6 tohoto zákona nemá pro žaloby proti kupiteli u splátkového obchodu místa sudiště smlouvy a jest dobrovolné podrobení se kupitele jinému soudu nezávazné, avšak toto ustanovení platí podle téhož §u, má-li kupitel bydliště v obvodu platnosti zákona o splátkových obchodech a neplatí dle §u 10 téhož zákona, je-li splátkový obchod na straně kupitelově obchodem ve smyslu obchodního zákona. Žalovaná strana má bydliště v Trstené na Slovensku, tedy mimo obvod platnosti zákona ze dne 27. dubna 1896, čís. 70 ř. zák., neboť tento zákon, platívší pro království a země na říšské radě zastoupené, platí nyní pro Čechy, Moravu, Slezsko a území k těmto zemím dle mírových smluv přivtělená, nikoli však pro Slovensko. Nelze tudíž ustanovení §u 6 zákona o splátkových obchodech již z tohoto důvodu na spor, o který jde, použíti.

Čís. 3418.

Pachatelé, zúčastnivší se plenění každý na svůj vlastní vrub, neručí solidárně za spáchanou škodu.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1924, Rv II 591/23.)

Žalobkyně domáhala se žalobou, by žalovaní byli rukou společnou a nedílnou uznáni povinnými, nahraditi jí škodu, jíž jí způsobili vypleněním obchodu. Procesní soud prvé stolice uznal jednoho každého žalovaného povinným, nahraditi žalobkyni škodu, jež jí byla způsobena zjištěnou krádeží (podílnictvím na krádeži) toho kterého žalovaného. Odvolací soud k odvolání žalobkyně rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatelka uplatňuje jako dovolací důvod nesprávné právní posouzení věci dle §u 503 čís. 4 c. ř. s., leč neprávem. Soud odvolací v souhlasu s prvým soudem dospěl na základě obsahu trestních spisů ke skutkovému a právnímu závěru, že žalovaní nejednali ani společně, ani ve společném zlém úmyslu, nýbrž že každý z nich jednal na vlastní vrub. Tím je však odňat právní podklad pro solidární ručení všech žalovaných za veškeru škodu žalobkyni rabováním jejího obchodu při shluku davu povstalou. Ustanovení §§ 1301 a 1302 obč. zák. předpisuje totiž solidární ručení několika pachatelů jenom tehdy, když způsobili škodu společně, ať přímo, ať nepřímo, a to buď úmyslně, nebo když se nedá zjistiti, jaký podíl na škodě každý z nich měl. Pachatelé musí tedy především jednati společně ve smyslu §u 1301 obč. zák., tedy ve společném srozumění buď úmyslně, t. j. s vědomím a vůlí (§§ 1, 5 tr. zák.) v tom směru, by škoda povstala v rozměrech skutečně nastalých, neb aspoň s vědomím, že škoda taková následkem jich společného, úmyslného, bezprávného činu povstati může, buď jen kulposně, však tím způsobem, že není jisto, která škoda, kterým činem toho neb onoho společníka vznikla. Podle zjištění nižších soudů nejde při žalovaných vůbec o společný bezprávný čin ve smyslu §§ 1301 a 1302 obč. zák., čímž solidární jich ručení za veškerou škodu je vyloučeno. Tím vyloučen úmyslný čin v širším shora uvedeném smyslu společného konání a jsou proto žalovaní právi jen za tu škodu, kterou každý sám na svůj vrub, třeba úmyslně, způsobil. Srv. Stubenrauch Kom. z. AbGB. 1903, str. 654 ad B, Ehrenzweig, System d. öst. allg. Privatr. 1920, II. svazek, str. 92, čís. 3 a), Mayr, Lehrbuch des b. R. 1923, II. svazek, III. kniha, str. 92, 93, § 328. Citované dovolatelkou místo v Randově náhradě škody 1891, str. 16, nejedná o solidárním závazku, nýbrž o příčinné souvislosti.

Čís. 3419.

Stačí taková vědomost o osobě škůdce, by poškozený mohl proti němu vznésti a podle §u 178 c. ř. s. odůvodniti své náhradní nároky.

Vyhradil-li si poškozený v žalobě, uplatňující některé nároky na náhradu škody, uplatniti ostatní nároky později, musí i ohledně těchto podati žalobu ve lhůtě §u 1478, 1489 obč. zák.

Ustanovení §u 1472 obč. zák. platí při řádné promlčecí lhůtě, nikoliv při lhůtách kratších (§ 1480, 1487, 1489 obč. zák.).

Neodevzdaná pozůstalost nenáleží k osobám, uvedeným v §u 1472 obč. zák.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1924, Rv II 597/23.)

Dne 27. srpna 1919 srazil se manžel žalobkyně, jeda na voze, s motorovým vozem pouliční dráhy žalované obce, byl těžce poraněn a za několik dní zemřel. Žalobou ze dne 9. října 1919 domáhala se žalobkyně na žalované obci placení měsíční renty a náhrady výdajů pohřebních. Žalobní nárok byl uznán co do důvodu z polovice po právu, v poslední stolici rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 19. prosince 1922. Žalobou ze dne 14. února 1923 žalobkyně, poukazujíc k tomu, že si v onom sporu vyhradila nárok na náhradu škody za zničení vozu a z poranění koně při onom úrazu, domáhala se na žalované obci náhrady polovice hodnoty vozu a koně. Oba nižší soudy žalobu zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: Odvolatelka vytýká, že prvý soud neposoudil věc správně v otázce promlčení. Nelze prý dovolávati se tříleté promlčecí lhůty proto, že dědici po zemřelém manželu žalobkyně byly nezletilé děti a promlčení proti nim nemůže prý započíti. Avšak z pozůstalostních spisů plyne, že k pozůstalosti přihlásila se jako dědička toliko žalobkyně, kdežto ostatní spoludědici, zůstavitelovy děti, vzdaly se právoplatně dědictví. Nelze proto na nezletilost těchto dítek, které nejsou dědici, vzíti vůbec zřetele při promlčecí lhůtě. Nesprávným jest názor odvolatelky, že promlčení počalo teprve, když Nejvyšší soud rozhodl v otázce, že žalovaná obec jest na škodě spoluvinna, ježto před tím žalobkyně neměla bezpečné jistoty, a tedy bezpečné vědomosti o tom, kdo škodu způsobil a zavinil. Vždyť žalobkyně sama podala na obec z důvodu náhrady škody následkem úrazu žalobu již v říjnu 1919, z čehož plyne nad vší pochybu, že věděla již tehdy, kdo škodu zavinil a jí způsobil. Nerozhoduje při tom, zda otázka zavinění byla již tehdy soudem právoplatně rozřešena a zda tedy byla zjištěna i rozsudkem. Stačí, když žalobkyně z okolností mohla bezpečně souditi na zavinění obce. Že tomu tak bylo, uznala sama žalobkyně podáním žaloby (§ 1478 obč. zák.: »an sich«). Nerozhoduje také, že si žalobkyně vyhradila v dřívější žalobě na obec další nároky. To by vadilo promlčení těchto nároků jen tehdy, kdyby je byla v zahájeném sporu uplatnila a kdyby se jednalo o takové nároky, které jí v době vzniku škody nebyly snad známy. Kdyby byl správným opačný názor žalobkyně, mohla by zažalováním nepatrné částky prodloužiti promlčecí lhůtu zcela libovolně. Neodůvodněným jest konečně i názor odvolatelky, že promlčení se staví po dobu, po kterou byla pozůstalost po zemřelém manželi projednávána, a že se proti pozůstalosti zdvojnásobuje lhůta promlčecí. Tento názor nemá v zákoně pražádné opory, naopak dle §u 1493 obč. zák. čítá se do promlčecí lhůty doba, jak proti nástupci tak i proti zůstaviteli běžící.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalobkyně uplatňuje v dovolacím spise výslovně důvody čís. 2, 3 a 4, ve skutečnosti však jen důvody čís. 2 a 4 §u 503 c. ř. s. Dovolání

její jest ve všech směrech neoprávněno. Odvolací soud posoudil věc správně po stránce právní; vývody dovolacího spisu nejsou způsobilé, by vyvrátily věci i zákonu vyhovující důvody rozsudku odvolacího soudu. Pokud žalobkyně v dovolacím spise poukazuje na obsah vědeckých spisů Randy, Krainze a Mayera, nedokazuje nesprávnosti právního posouzení věci soudem druhé stolice, neboť ze správných právních úsudků jmenovaných právnických spisovatelů, s nimiž rozsudek soudu odvolacího není v rozporu, vyvozuje nesprávné závěry, kterýmž ovšem nelze přisvědčiti. Podle §u 1478 obč. zák. promlčuje se každé právo, nebylo-li ho v zákonné lhůtě užito, ač mohlo o sobě, tedy objektivně, být vykonáno. Při žalobách o náhradu škody jest podle §u 1489 obč. zák. dalším zákonným požadavkem pro promlčení, by uplynuly tři roky od doby, kdy poškozený zvěděl o škodě a osobě škůdcově. Že žalobkyně o škodě, způsobené zničením vozu a poraněním koně, věděla již za tři měsíce po úrazu jejího manžela, že tudíž od doby, kdy zvěděla o škodě, uplynuly více než tři roky do dne, kdy podala nynější žalobu, jest již v rozsudku prvého soudce správně uvedeno a náležitě odůvodněno, žalobkyně v tomto směru vůbec ani nevytýká v dovolacím spise nesprávného právního posouzení. Že žalobkyně již 8. října 1919 spolehlivě věděla, kdo škodu způsobil, plyne zřejmě z odstavců čís. 3 až 7 žaloby č. j. Cg II 174/19, kterou tohoto dne podala u krajského soudu proti městské obci; v těchto žalobních odstavcích čís. 3 až 7 totiž podrobně a s plnou určitostí vylíčila, jak a proč se úraz stal, a obšírně odůvodňovala zavinění žalované obce na úraze tom. Žalobkyně neprávem nyní tvrdí v dovolacím spise, že rozsudek napadený má za to, že musila věděti, že žalovaná obec jest vinna na úrazu, již v čas tohoto úrazu. V rozsudku odvolacího soudu jest v této příčině jen uvedeno, že žalobkyně z okolností mohla bezpečně souditi na zavinění městské obce M. Tvrzení dovolacího spisu, že žalobkyně dověděla se o osobě škůdcově teprve rozsudkem Nejvyššího jako dovolacího soudu, vydaném 19. prosince 1922, v jejím prvém sporu, jest nesprávné; mínění její, že předpis §u 1489 obč. zák. žádá plnou jistotu o osobě škůdcově, kteréžto jistoty lze nabýti teprve právoplatným soudním rozsudkem, jest mylné. V §u 1489 obč. zák. jest obsažena modifikace všeobecné zásady §u 1478 obč. zák., že toliko objektivní překážky u vykonávání žalobního práva brání započetí promlčení žaloby. Předpis §u 1489 však nežádá, by poškozený měl úplnou a nezvratnou jistotu o tom, kdo škodu způsobil. Pouhá domněnka ovšem nestačí, ale vzhledem na ustanovení §u 1478 stačí taková vědomost o osobě škůdcově, aby poškozený mohl proti ní vznésti a podle §u 178 c. ř. s. odůvodniti své náhradní nároky. Tuto znalost osoby škůdcovy — ne pouze domněnku — měla žalobkyně již v době podání prvé žaloby; důvodů, obsažených v této žalobě o zavinění žalované obce, mohla pro žalobu o náhradu škody, způsobené zničením vozu a poraněním koně, užiti již tenkráte, pokud se týče krátce potom a nejdéle za 3 měsíce po úrazu, kdy znala také již škodu, vzešlou zničením vozu i zraněním koně. Mínění znalce v prvém sporu, že obec nezavinila škodu, jest nedůležité, neboť o zavinění rozhoduje soud, nikoli znalec. Pro možnost, podati nynější žalobu nebylo třeba zjištění škůdcovy osoby soudním rozsudkem a není důležito, že žalobkyně až do rozhodnutí prvého sporu v třetí stolici byla v nejistotě o tom, zdali spoluvina obce na úrazu bude právoplatně soudně zjištěna. Promlčení má za následek ztrátu práva proto, poněvadž oprávněná osoba byla nedbalá v uplatňování svého nároku; žalobkyně zanedbala své právo, domáhati se na městské obci M. náhrady škody, způsobené zničením vozu a poraněním koně. Žalobu o tuto náhradu mohla podati již na konci roku 1919, kdy zvěděla o škodě a kdy také již věděla spolehlivě, kdo škodu způsobil. Nižší soudy tudíž právem uvedly, že nynější žaloba podána byla po uplynutí zákonné tříleté lhůty a že tedy je promlčena. Mohou ovšem nastati případy, kdy uplatňování nároku není objektivně možno, ačkoliv subjektivní podmínky §u 1489 obč. zák. zde jsou. V takových případech nepromlčuje se náhradní žaloba ve třech létech od doby, kdy poškozený zvěděl o osobě škůdcově a o škodě, neboť není zde předpokladu §u 1478 obč. zák., aby žaloba o sobě mohla býti podána. Takového případu zde však není. Žalobkyně uvádí v dovolacím spise dvě věty z Randova německého spisu o náhradě škody, ale měla uvésti dříve také větu, předeslanou tam těmto dvěma větám a objasňující jejich smysl. Všecky tři věty zní takto: »Jestliže škoda dostaví se teprve delší dobu po škodlivé události, jako na př. někdy při nervových onemocněních, počíná se tříletá promlčecí lhůta teprve seznáním škody, dodatečně se objeviv ší; jestliže při nejistém konečném výsledku poškození podána jest žaloba ve tříleté lhůtě, lze si vyhraditi další nárok náhradní; proto nepočíná se promlčení ani potud, pokud poškozený nemohl zjistiti příčinnou souvislost mezi zaviněním pachatelovým a mezi vzešlou škodou.« Že žalobkyně nemůže těchto výroků Randových užiti ke svému prospěchu, je zřejmo, neboť škoda, vzešlá zničením vozu a poraněním koně, dostavila se úplně již při prodeji koně, tedy za 3 měsíce po úrazu; později se žádná další škoda z tohoto důvodu již neobjevila, takže výsledek poškození a příčinná souvislost mezi zaviněním obce a vzešlou škodou byly už v době prodeje koně zcela jisté a žalobkyni známé. Z této úvahy také plyne, že žalobkyně ovšem byla oprávněna, v první žalobě vyhraditi si nárok na náhradu škody, způsobené zničením vozu a poraněním koně, poněvadž v době podání oné žaloby ještě neznala spolehlivě celé této škody. Ale výhrada ona byla platna jen v mezích §§ 1478 i 1489 obč. zák.; žalobkyně totiž měla tento svůj náhradní nárok uplatniti žalobou ve třech letech od doby, kdy zvěděla o celé této škodě. K výslovné oné výhradě v první žalobě byla oprávněna za tím účelem, aby v pozdějším sporu o náhradu této škody nebylo pochybností o tom, že se nároku na tuto škodu nevzdala mlčky tím, že neuplatňovala zároveň s nárokem, vymáhaným první žalobou, hned také nároku druhého, totiž nároku z důvodu zničení vozu a poranění koně; výhradou onou však nemohla ke svému prospěchu prodloužiti zákonnou promlčecí lhůtu §u 1489 obč. zák., ani nemohla promlčení přerušiti podle §u 1497 obč. zák. Promlčecí lhůta činila, jak bylo již nahoře uvedeno, tři roky. Mínění žalobkynino, že proti pozůstalosti jejího manžela dlužno počítati tuto lhůtu dvojnásobně, jest mylné, neboť jednak výjimečné ustanovení §§ 1472 a 1485 obč. zák. o delší vydržecí a pro-

mlčecí lhůtě proti uvedeným tam osobám platí podle svého jasného znění jen při řádné vydržecí a promlčecí lhůtě a, jsouc vyjimečným zákonným ustanovením, nemůže býti podle §u 7 obč. zák. rozšiřováno na kratší lhůty §§ 1480, 1487 a 1489 obč. zák., jednak pozůstalost neodevzdaná nenáleží k osobám, uvedeným v §u 1472 obč. zák., neboť podle §§ 547 a 811, podle druhého odstavce §u 1462 a podle poslední věty §u 1464 obč. zák. ani dědicové zůstavitelovi, ani neodevzdaná pozůstalost nemají více práv, než měl zůstavitel a lze proti nim vznésti všecky námitky z osoby zůstavitelovy, tedy zde vzhledem na to, že zůstavitel byl osobou fysickou, lze také vznésti námitku tříletého promlčení právě tak, jako by mohla býti vznesena proti samému zůstaviteli. Otázka stavení promlčení podle §u 1494 obč. zák. z důvodu, že některé děti zemřelého byly v době jeho smrti a také potom ještě nějakou dobu nezletilé, nemůže v tomto sporu vůbec přicházeti v úvahu, poněvadž děti zemřelého byly sice podle zákonné posloupnosti povolány k dědictví po něm, ale nebyly k jeho pozůstalosti přihlášeny, nýbrž žalobkyně přihlásila se sama jako dědička k pozůstalosti a tedy podle §u 547 obč. zák. jen ona, nikoli děti, zastupovaly a zastupují pozůstalost jako samostatnou právnickou osobu, a nelze děti zemřelého pokládati za dědice, na které přešel zůstavitelův nárok na náhradu škody z důvodu zničení jeho vozu a poranění jeho koně. V tomto sporu je tudíž nedůležito, že některé z dětí zemřelého byly po jeho smrti ještě nějakou dobu nezletilé.

Čís. 3420.

V rozsudku o námitkách proti směnečnému platebnímu příkazu lze k žalobcovu návrhu směnečný platební příkaz zachovati v platnosti též s omezením exekuce na určité majetkové předměty dlužníka.

Zástavní věřitel má na vůli domáhati se uspokojení žalobou zástavní nebo žalobou o zaplacení dluhu. Tím, že věřitel nepřihlásil pohledávky ve vyrovnání, nepozbyl jí. Vyrovnání dlužníka nemá vlivu na uplatňování pohledávky v rámci odděleného práva. Osobní pohledávka, pokud převyšuje vyrovnací kvotu, jest pouhou pohledávkou naturální.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1924, Rv II 801/23.)

Proti směnečnému platebnímu příkazu na zaplacení 117.000 Kč namítl dlužník mimo jiné, že směnečný dluh doznal změny soudně potvrzeným vyrovnáním, dle něhož věřitelé obdrží 25% svých pohledávek, a že žalobkyně jest pouze oprávněna žádati 10%, které kvoty jsou dosud splatnými, nebo držeti se poskytnutých jí zástavních práv, z nichž arciť prý obdrží více než 25% kvotu. Procesní soud prvé stolice ponechal směnečný platební příkaz v platnosti a obmezením, že exekuce jest přípustna pouze na zástavní práva žalobkyně, jež v rozsudku jednotlivě uvedl. Důvody: Soudně potvrzené vyrovnání nemění dle přesvědčení soudního dvoru ničeho na povaze a výši směnečného závazku žalovaného, pokud závazek tento jest kryt platnými a vyrovnacím řízením dle §u 11 (1) vyrovnacího řádu nedotčenými právy na oddělení. Takovýmito právy jsou zástavní práva žalobkyně na nemovitostech i movitostech, uvedená ve výroku rozsudečném, a ježto zástavních práv na nemovitostech nabyto bylo dne 22. února 1922 (11. května 1922), na movitostech pak dne 8. května 1922, zůstávají tato práva ve smyslu uvedeného ustanovení vyrovnacího řádu nedotčena. Odvolací soud ponechal k odvolání žalovaného směnečný platební příkaz v platnosti jen ohledně 17.550 Kč. Důvody: Právem vytýká odvolatel, že platební rozkaz nebyl rozsudkem částečně zrušen, jak to zákon připouští, nýbrž přizpůsoben žádosti žaloby z práva zástavního a to bez návrhu žalobkyně. Ze směnky samé, jako obligace skripturní, nemůže plynouti oprávnění neb omezení směnečného věřitele, by hledal uspokojení na základě směnečného platebního rozkazu nebo rozsudku, vydaného v řízení směnečném, jen z určitých věcí dlužníkových, které mu byly dány v zástavu. V řízení směnečném nelze uplatňovati právo zástavní pro směnečný dluh nebo pro obecnoprávní dluh krycí směnkou utvrzený. To plyne z §u 555, 559 a 553 c. ř. s. Žalobce ani neučinil návrhu, by platební rozkaz směnečný byl zachován v platnosti s omezením jeho vykonavatelnosti na určitý zastavený majetek dlužníkův. Neuplatnil zástavy v řízení směnečném a proto byl první soud tím méně oprávněn v rozsudku takovéto omezení, v řízení směnečném nepřípustné, do rozsudku o platebním rozkazu pojmouti. Chtěl-li žalobce uplatniti právo zástavní jako právo na oddělené uspokojení, měl to učiniti žalobou zástavní a nikoliv směnečnou. Mylný jest ovšem názor odvolatelův, že se žalobkyně tím, že směnečné pohledávky (pohledávky z poskytnutého úvěru) vůbec nepřihlásila v řízení vyrovnacím, vzdala jejího uplatnění (vzdala se této pohledávky vůbec) a dala již tím na jevo, že se chce spokojiti toliko s právem zástavním. Práva na oddělené uspokojení, na příklad právo zástavní, zadržovací a ze zajišťovacího převodu, jsou práva věcnými a vyrovnání stejně jako úpadek se jich netýká. Ale to nebrání zástavním věřitelům, aby bez ohledu na zástavu své pohledávky neuplatňovali v úpadku nebo v řízení vyrovnacím. Tomu svědčí § 39 vyr. ř. a § 132 konk. ř. Ovšem přísluší zástavním věřitelům v řízení vyrovnacím právo hlasovací jen pro zbytek, zástavou pravděpodobně nekrytý, a již to svědčí tomu, že pohledávku i věřitel zástavní dle obecných pravidel v řízení vyrovnacím uplatniti může a neztrácí ji ani, když jí nepřihlásil. Přihláška ve vyrovnacím řízení má jen ten význam, by si věřitel zjednal hlasovací právo ohledně přijetí vyrovnacího návrhu dlužníkova a případný vliv na obsah vyrovnání, ale, nechce-li věřitel tohoto práva upotřebiti, pohledávky tím neztrácí, stejně jako ji neztrácí nepřihlášením k úpadku, jsa vyloučen jenom z účasti na rozdělování úpadkové podstaty, pokud pohledávky nepřihlásil. Proto neztratila žalobkyně obligačního nároku proti žalovanému tím, že bylo zavedeno řízení vyrovnací a že pohledávky v něm nepřihlásila (§ 53 vyr. ř.). Ovšem stihají ji bez ohledu na přihlášku následky potvrzeného vyrovnání dle §u 55 vyr. ř., takže zaniká pohledávka ve zbytku, nekrytém vyrovnávací kvotou. Vyrovnání samo o sobě není novací, jestliže zvláštní ustano-

vení úmluvy vyrovnací tak nestanoví. Proto nezaniká beze všeho potvrzením vyrovnání celý dluh dlužníkův a nenastupuje místo něho nový dluh z vyrovnání, nýbrž věřitel jest oprávněn na základě dosavadního titulu svou pohledávku do obnosu kvoty uplatňovati. Věřitel zástavní má pak dvojí cestu, kterou může uplatňovati svou pohledávku, jednak dobýváním ze zástavy bez ohledu na kvotu vyrovnací, nebo všeobecně s ostatními věřiteli vyrovnacími do výše kvoty. Proto mohla žalobnice dobývati svou směnečnou pohledávku bez ohledu na to, že byla zástavním právem pro úvěr kryta, proti dlužníku i po potvrzeném vyrovnání, ovšem jen do výše vyrovnací kvoty. To plyne z ustanovení §u 53 vyr. ř. a §u 132 konk. ř. Má tedy odvolatel pravdu, tvrdí-li, že rozsudkem měl býti zrušen směnečný platební rozkaz, pokud přesahuje splatné kvoty do vynesení rozsudku v prvé stolici (§ 406 c. ř. s.). V tom směru zjistil odvolací soud z výměru vyrovnacího soudu o potvrzeném vyrovnání ze dne 5. ledna 1903, že z celkové pohledávky dlužník jest povinen splatiti toliko 25% a z toho splatno bylo v té době toliko 15%. Do této výše bylo tedy ponechati platební rozkaz v platnosti, ohledně zbytku bylo ho zrušiti.

N e j v y š š í s o u d obnovil k dovolání žalobkyně rozsudek prvého soudu, dovolání žalovaného pak nevyhověl.

D ů v o d y:

Soud prvé stolice k námitkám žalovaného zachoval sice směnečný platební příkaz co do celých zažalovaných 117.000 Kč s přísl. v platnosti, ale s tím omezením, že exekuce jest přípustna jen na nemovitosti a movitosti, uvedené ve výroku rozsudkovém, k nimž žalobkyni přísluší smluvní právo zástavní. Soud vyloučil tedy již předem exekuci na ostatní jmění žalovaného, a v tom směru vyzněl rozsudek v neprospěch žalobkyně a ve prospěch žalovaného, což došlo výrazu také výrokem, že se útraty sporného řízení navzájem zrušují. Částí rozsudku, jímž bylo ono omezení vysloveno, byla dotčena jen žalobkyně, ale tato se neodvolala z rozsudku, a proto odvolací soud, jakmile zachoval — třeba jen částečně — v platnosti směnečný příkaz platební, nesměl tak učiniti b e z zmíněného omezení. Žalovaný nebyl oprávněn, odpírati oné části rozsudku, která byla v jeho prospěch, a pokud se ve svém odvolání přece o to pokusil, měly příslušné vývody zůstati nepovšimnuty, zvláště když ani věcně nebyly opodstatněny. Civilní řád soudní neobsahuje ustanovení, které by bránilo směnečnému věřiteli, prohlásiti ve směnečné žalobě, že se spokojuje s exekucí na určité majetkové předměty žalovaného, naopak plyne přípustnost takového prohlášení z disposičního práva věřitele; proto však není ani závady, by nebyl směnečný příkaz platební vydán s příslušnou výhradou, a důsledkem toho není překážky, by v rozsudku o námitkách žalovaného směnečný příkaz platební nebyl zachován v platnosti i s takovým omezením. Z předpisů §§ 553, 555, 559 c. ř. s., k nimž poukazuje odvolací soud, a z ustanovení §u 557 c. ř. s., jehož žalovaný se dovolává, nelze nic odvoditi proti uvedenému právnímu názoru. Omezení, vyslovené prvým soudem, není však v rozporu ani s právem hmotným. Žalobkyně sama prohlásila, že hledá uspokojení svého nároku zatím jen z věcí — movitých a nemovitých — daných jí do zástavy. Je pravda, že žalobkyně m o h l a dosíci tohoto uspokojení bez zažalování osobního nároku také uplatněním práva zástavního, t. j. žalobou zástavní dle §u 461 obč. zák. Ale zástavní věřitel není povinen a nucen, domáhati se uspokojení žalobou zástavní, nýbrž může za účelem svého uspokojení také žalovati o zaplacení pohledávky, zajištěné právem zástavním, jak zřejmě vysvítá též z §u 91 j. n., který staví výslovně vedle sebe obě žaloby. Věřitel zvolí druhou cestu, bude-li moci důvodně očekávati, že povede rychleji k cíli, jak tomu bude z pravidla při pohledávkách směnečných, zajištěných kromě toho právem zástavním. Nebylo tudíž ani dle hmotného práva překážky, by žalobkyně nezažalovala směnečnou pohledávku 117.000 Kč s přísl. Existence a výše obecnoprávní pohledávky, k jejíž krytí byla dána směnka, nebyla v písemných námitkách popřena, byloť v nich pouze vytýkáno, že dosud nenastala splatnost zažalované pohledávky. Dle zásady §§ 550 odstavec druhý a 559 c. ř. s. nebyl tedy žalovaný více oprávněn, namítati ve sporu, že zažalovaná pohledávka 117.000 Kč není po právu. I kdyby přednes žalovaného při ústním líčení ze dne 16. srpna 1923, že popírá existenci dluhu 315.000 Kč, uvedeného v přípravném spise žalobkyně, poněvadž není dosud zúčtován, zahrnoval v sobě námitku, že dluh není po právu ani částkou 117.000 Kč, byla by tedy tato námitka opozděna a nebylo by k ní hleděti. Tím méně lze ovšem přihlížeti k námitce, vznesené v té příčině teprve v dovolacím spise žalovaného. V dovolacím řízení jde tedy, ježto žalovaný netrvá na námitkách neplatnosti indosace a nesplatnosti směnky, pouze o to, jaký vliv má na směnečný nárok žalobkyně soudní vyrovnání, jež žalovaný učinil se svými věřiteli, a jež bylo potvrzeno usnesením krajského soudu v U. ze dne 5. ledna 1923. V tom směru odvolací soud správně vyložil, že žalobkyně tím, že nepřihlásila své pohledávky k vyrovnacímu řízení, jí nepozbyla, a že vyrovnáním nenastala novace. Vývody dovolacího spisu žalovaného, jimiž se tento snaží dolíčiti opak, lze odkázati na příslušnou část rozhodovacích důvodů napadeného rozsudku, a na obsáhlé výklady, obsažené v komentářích Dra Arnolda Lehmana I/774 a násl., II/163 a násl., jakož i Dra Roberta Bartsche a Dra Rudolfa Pollaka II/53, 56, 286, 289 (§ 156 konk. ř. A) pozn. 1 a 2, C) pozn. 8; § 53 vyr. ř. A) pozn. 1, C) pozn. 9), k nimž se dovolací soud přidává. Jinak ale nelze souhlasiti s právním názorem odvolacího soudu. Není sporu o tom, že žalobkyni přísluší proti žalovanému nejen osobní nárok na zaplacení 117.000 Kč, nýbrž že žalobkyně jest i věřitelkou oddělnou, jíž bylo před zavedením vyrovnacího řízení poskytnuto smluvní právo zástavní na nemovitostech a movitostech, uvedených ve výroku rozsudku prvého soudu, k zajištění pohledávek 200.000 Kč, 120.000 Kč a 250.000 Kč. Tato oddělná práva žalobkyně nebyla zavedeným vyrovnacím řízením dotčena (§ 11 odstavec prvý vyr. ř.), t. j. žalobkyně může věcí, ke kterým se vztahují oddělná práva, použiti k uspokojení

své celé pohledávky, z níž zažalována část 117.000 Kč, a ničeho jiného se žalobkyně v tomto sporu v pravdě nedomáhá, jak patrno z jejího přednesu v prvé stolici a z toho, že nechala vejíti v moc práva výrok prvého soudu, že se právo exekuce pro zažalovanou pohledávku omezuje na zmíněné věci. Jen ohledně osobního nároku žalobkyně nastal soudně potvrzeným vyrovnáním účinek §u 53 vyr. ř., záležející v tom, že žalovaný byl sproštěn povinnosti, nahraditi žalobkyni ztrátu, t. j. 75% pohledávky dodatečně ze svého o s t a t n í h o jmění, k němuž žalobkyni nepřísluší právo oddělné. Ovšem ani tato část dluhu nadobro nezanikla, stala se pouze obligací naturální, která může sice býti zaplacena, ale nikoli zažalována nebo vyúčtována (srov. Lehmann, Bartsch/Pollak 1. cit.). Kdyby se byla žalobkyně domáhala zaplacení pokud se týče uspokojení svého celého osobního (směnečného) nároku bez jakéhokoliv omezení, tedy také z ostatního jmění žalovaného, k němuž jí nepřísluší právo oddělné, byl by žalovaný ovšem oprávněn býval, namítati soudně potvrzené vyrovnání a jeho účinky, a byl by soud mohl v platnosti zachovati směnečný příkaz platební jen co do vyrovnacích kvot, připadajících na zažalovanou pohledávku a již dospěvších. Poněvadž však, jak uvedeno, žalobkyně uplatňuje svou pohledávku pouze v rámci svého oddělného práva, nutno v mezích tohoto oddělného práva zachovati směnečný příkaz platební v moci co do celé zažalované částky. Z těchto právních úvah plyne jednak neoprávněnost dovolání žalovaného, který, uplatňuje dovolací důvody §u 503 čís. 2, 3 a 4 c. ř. s., žádá za zrušení celého platebního příkazu, jednak odůvodněnost dovolání žalobkyně, jež podle §u 503 čís. 4 c. ř. s. napadá rozsudek odvolacího soudu, pokud jím směnečný příkaz platební byl zachován v platnosti jen co do 17.550 Kč s přísl., co do zbytku však zrušen, i bylo proto zamítnouti dovolání žalovaného, naproti tomu vyhověti dovolání žalobkyně a změnou rozsudku odvolacího soudu obnoviti v hlavní věci rozsudek soudu prvé stolice.

Čís. 3421.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Úředníci jedenácté skupiny tabely musí býti v řízení svěřených jim podniků úplně samostatni, podléhajíce a jsouce zodpovědni přímo vlastníku a musí spravovati zemědělský neb lesní podnik většího rozsahu. Nerozhodno, že zaměstnanec měl titul ředitele panství. K pojmu »většího hospodářského objektu«.

(Rozh. ze dne 23. ledna 1924, Rv I 1269/23.)

Mezitímním rozsudkem prvního soudu a potvrzujícím rozsudkem soudu odvolacího bylo vyhověno první části žalobního nároku, aby bylo zjištěno, že žalobci přísluší nárok na 76% plných požitků jedenácté skupiny dle tabulky připojené k zákonu o úpravě zaopatřovacích požitků bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. Žalovaný přiznal žalobci nárok pouze na 74% požitků a to jen dle skupiny desáté a trval na tomto svém stanovisku i v dovolání. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e přiznal žalobci zaopatřovací požitky ve výši 76% plných požitků skupiny jedenácté tabulky k zákonu ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. O d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil.

N e j v y š š í s o u d přiznal žalobci zaopatřovací požitky pouze ve výši 76% plných požitků desáté skupiny dle zákona ze dne 18. března 1921 čís. 130 sb. z. a n.

D ů v o d y:

Dovolání nelze odepříti úspěchu, pokud odporuje z důvodu nesprávného právního posouzení dle §u 503 čís. 4 c. ř. s. tomu, že žalobce byl zařaděn místo do skupiny desáté do skupiny jedenácté. Tato skupina jest poslední a nejvyšší skupinou a náleží do ní ředitelé, inspektoři, lesmistři a podobní jim na roveň postavení vedoucí úředníci větších zemědělských lesních a průmyslových podniků. Ze srovnání s úředníky, zařaděnými do desáté skupiny, a z vysvětlivek připojených ku prováděcímu nařízení ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n. plyne, že úředníci jedenácté skupiny musí býti v řízení svěřených jim podniků úplně samostatní, takže podléhají a jsou zodpovědni přímo vlastníku, dále že musí spravovati zemědělský nebo lesní podnik většího rozsahu. Podle výsledků jednání a jmenovitě předložených listin, ve kterých práva, povinnosti a služební poměry žalobcovy jsou jasně vymezeny, byl na statcích žalovaného takovým vedoucím úředníkem, náležejícím do skupiny jedenácté, předchůdce žalobcův v P. Karel K., když se stal chefem centrálního správního úřadu zřízeného pro velkostatky B. a P. pode jménem inspekce velkostatku, ale nebyl jím žalobce, třebas byl prvním a vedoucím úředníkem na velkostatku P. a obdržel po jisté služební době titul ředitele panství. Žalobce byl jen pojezdným, tedy úředníkem skupiny sedmé, když byl v roce 1895 jmenován správcem panství v P. Dle dekretu ze dne 27. února 1896 byl pověřen jednak správou oekonomie pozůstávající ze tří dvorů v rozsahu asi 464 ha, maje při tom po ruce jen hospodářského adjunkta, jednak užší administrativou. Naproti tomu byl od něho úplně neodvislý a podléhal přímo inspekci velkostatku nadlesní v technické správě lesů ve výměře 2027 ha a v disposici nad lesním personálem, měl také dle předložených výkazů stejný plat a stejné jiné služební požitky jako žalobce, a všechny zprávy musily býti podepisovány společně od žalovaného, nadlesního a důchodního, takže jistou zodpovědnost nesli všichni tři uvedení úředníci společně. Žalovaný byl dále omezen v řízení velkostatku inspekcí v B. jako představeným úřadem, jehož příkazů byl povinen poslouchati, a na nějž všechny zprávy musily býti zasílány. Jako správce oekonomie náležel by žalovaný do skupiny deváté, se zřetelem na to, že mu bylo přiznáno prvenství mezi třemi vedoucími úředníky velkostatku P., všeobecný služební dozor a jiné méně významné funkce užší administrativy, jest zvýšení o jednu skupinu, tedy zařadění do třídy desáté spravedlivo. ale zařadění do nejvyšší, jedenácté třídy není odůvodněno. Nerozhoduje, že žalobce

obdržel v roce 1911, postoupiv automaticky do vyšší třídy platové, název ředitele panství, neboť jeho služební poměry se tím nezměnily, a nerozhoduje ani změna, která v roce 1912 nastala v organisaci ústředí tím, že funkce inspekce velkostatku v B. byly přeneseny dílem na soukromý sekretariát žalovaného, dílem a hlavně na centrální kancelář v J. a centrálního ředitele B-a. V právech a povinnostech žalobcových se touto novou organisací zcela nic nezměnilo, dle dekretu ze dne 18. září 1912 byl žalobce povinen, bezpodmínečně poslouchati rozkazů centrálního ředitele B-a a měl nový centrální ředitel jmenovitě pečovati o organisaci oekonomie. Žalobce nebyl tedy samostatným, jen žalovanému vlastníku zodpovědným ředitelem celého velkostatku P. Nebyl zodpovědným za technickou správu lesa, ba ani za důchod a nepodléhal vlastníku přímo, nýbrž prostřednictvím centrální kanceláře a jejího ředitele. Není však splněna ani druhá podmínka pro zařadění do jedenácté skupiny, totiž, aby velkostatek P. byl větším zemědělským nebo lesním objektem. Že náleží k velkým majetkům pozemkovým, nemůže býti sporno, kdyby tomu tak nebylo, netýkal by se ho vůbec zákon čís. 130 z roku 1921. Jestli však podmínkou zařadění úředníků do jedenácté skupiny, aby podnik byl v ě t š í, znamená to, že musí býti zvláště veliký, takže se činnost vedoucího úředníka vztahuje na značný počet zaměstnanců vyšších kategorií. Které podniky takovými jsou, lze spolehlivě posouditi podle vládního nařízení ze dne 3. listopadu 1922 čís. 318 sb. z. a n., jímž byli úředníci na velkém zabraném majetku pozemkovém zařaděni za účelem jich zaopatření po případě odškodnění do sedmi skupin, odpovídajících úplně skupinám 5—11 zákona čís. 130 z roku 1921. Podle tohoto nařízení náležejí do nejvyšší skupiny jenom vedoucí úředníci lesních objektů přes 10.000 ha a zemědělských objektů přes 2.000 ha, a jest výslovně stanoveno, že vedoucí úředníci na objektech menších zařadí se do skupiny předcházející i když mají titul skupiny nejvyšší. Velkostatek P. má pouze asi 535 ha půdy zemědělské, z níž jest na drobno asi 170 ha pachtováno, a 2027 ha lesů. Nenáleží tedy k větším hospodářským objektům, a žalobce by se nemohl zařadění do skupiny jedenácté s úspěchem domáhati ani tehdy, kdyby byl měl jako ředitel jeho úplnou samostatnost a plnou zodpovědnost.

Čís. 3422.

Prodej dle čl. 343 obch. zák. může provésti pouze prodatel, jenž má zboží v moci, proti kupiteli. Prodej, jejž provedl dodavatel prodatele proti tomuto, nemá účinku vůči kupiteli.

(Rozh. ze dne 23. ledna 1924, Rv I 1289/23.)

Žalující banka Č. prodala žalované firmě 40 vagonů dřevěného uhlí a, ježto žalovaná byla v prodlení s přijetím, žalovala o náhradu škody, jíž tvořil rozdíl mezi cenou smluvenou a cenou docílenou prodejem dle čl. 343 obch. zák. Ve sporu se zjistilo, že prodej nebyl předsevzat žalující bankou, nýbrž hypoteční bankou, jež byla dodavatelkou žalující banky, a to proti žalující bance. Žaloba byla zamítnuta s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Nesprávné právní posouzení věci shledává dovolatelka v tom, že odvolací soud souhlasně se stolicí prvou má za to, že prodej, provedený dodavatelem žalující banky ve smyslu čl. 343 obch. zák. (správně §u 352 a § 347 uherského obch. zák.), nepůsobí proti žalované firmě. V té příčině sdílí dovolací soud názor nižších soudů, jelikož prodej, ať podle čl. 343 obch. zák., ať podle §u 352 uher. obch. zák. — anebo § 351 uh. obch. zák., jenž téměř souhlasí s odst. 2. čl. 343 obch. zák. — má za účel, aby byl prodatel zbaven tížícího uschování zboží, kupujícím nepřijatého, nebo zpěčujícím se je přijati a předpokládá tedy v prvé řadě prodlení kupujícího. Na tom, zda měl prodatel již tehdy, když zboží mohl a chtěl dodati, ve svém držení, nesejde, naopak stačí, by ho měl k disposici, čemuž je tak i tehdy, když je třetí osoba chová k jeho disposici, při prodeji však musí býti v jeho držení, neboť to článek 343 odstavec druhý obch. zák. předpokládá, mluvě o tom, že může prodatel zboží na nebezpečí a náklady liknavého kupujícího buď ve veřejném skladišti nebo u osoby třetí uložiti, nebo po předcházející pohrůžce zboží dáti prodati. Podobně jest tomu při §u 352 i §u 351 uh. obch. zák. Z ustanovení těchto tedy nade vši pochybnost jasně vyplývá, že úkony, v nich naznačené, může podniknouti jedině prodatel vůči svému liknavému kupiteli, že se tu předpokládá, že právě oni jsou smlouvajícími stranami v onom právním poměru, ve kterém jde o zboží, jež má býti prodáno. Není-li tu těchto přímých stran, nelze vůbec oněch ustanovení použíti, svémocný prodej, jejž provede třeba po zákonu dodavatel strany prodávající vůči této, nemůže nikdy působiti proti další kupující straně, jelikož mezi dodavatelem a touto není právního poměru, leč by kupující strana dobrovolně následky takového prodeje, provedeného vůči jejímu prodateli jeho dodavatelem, na sebe převzala a s tím souhlasila, aby ji stihlo z toho prodeje plynoucí nebezpečí i náklady spojené s prodejem. Takového závazku však žalovaná firma na sebe dle spisů nevzala.

Čís. 3423.

Ku žalobě o zaplacení zápůjčky stačí projev ochoty vrátiti lombardované cenné papíry. Závazek tento jest pojati do výroku rozsudečného z moci úřední.

Banka, jež poskytla při úpisu válečné půjčky zápůjčku na lombard válečných půjček, jest oprávněna domáhati se zaplacení lombardního dluhu, třebas ještě válečné půjčky nebyly splatny.

Není třeba, by na lombardované cenné papíry byl vydán zástavní list.

Byly-li válečné půjčky upsány u tuzemské filiálky vídeňské banky a filiálkou poskytnuta zápůjčka, jest ji zaplatiti v Kč, třebas příkaz filiálky k nákupu válečných půjček provedla vídeňská ústředna.

(Rozh. ze dne 23. ledna 1924, Rv I 1402/23.)

Žalovaný upsal u žalující pražské filiálky vídeňské banky pátou rakouskou válečnou půjčku v nominální ceně 400.000 K proti tomu, že mu žalující filiálka poskytla lombardní zápůjčku do výše 75% upsané válečné půjčky. Žalující příkaz provedla a nechala ležeti přidělené papíry v hromadné úschově u své ústředny ve Vídni. Žalobu o zaplacení zapůjčených peněz v Kč procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud jí vyhověl. Důvody: Odvolání brojí pouze proti poslednímu odstavci rozsudku, který zní: »Za tohoto stavu věci byla by tudíž banka oprávněna požadovati na žalovaném zaplacení zažalované pohledávky s přísl., ježto nijaké zvláštní obchodní zvyklosti netvrdila, ve smyslu čl. 1 obch. zák. a § 469 obč. zák. pouze proti současnému vrácení lombardem stížených dluhopisů V. rak. 40leté válečné půjčky; poněvadž však žalobkyně domáhá se přisouzení zažalované pohledávky bez tohoto omezení, ježto pouhé její prohlášení před skončením posledního líčení, že je ochotna žalovanému pro něho upsané válečné půjčky kdykoli vydati, jakmile žalovaný zaplatí zažalovaný peníz, nelze pokládati za změnu žalobní žádosti a poněvadž soud dle §u 405 c. ř. s. není oprávněn žalobkyni přisouditi něco, co není v souhlasu s její žádostí žalobní, byla žaloba zamítnuta«. Soud prvý je tedy především toho názoru, že prohlášení žalobkyně, že jest ochotna vrátiti půjčky po zaplacení pohledávky je nepostačitelné, že žalobkyně měla se domáhati zaplacení pouze proti současnému vrácení lombardem stížených dluhopisů, návrhu však, který by obsahoval změnu žalobního žádání, neučinila. Soud odvolací je však toho názoru, že prohlášení žalobkyně tak, jak je učinila, postačovalo, by žádosti žalobní mohlo býti vyhověno. Náhled tento má oporu v ustanovení §u 1052 obč. zák., dle něhož jen ten může se domáhati, by druhá strana mu odevzdala, co mu dle úmluvy má dáti, kdo sám buď již splnil, nebo je hotov splniti. Stačí tedy projev ochoty k plnění. To žalobkyně učinila. Že neučinila tak v žalobě a docela snad ne ve spojení se žalobním žádáním, nevadí, poněvadž dle ustanovení §u 179 c. ř. s. každá strana až do skončení líčení může přednésti nová tvrzení ku předmětu jednání se vztahující. Tomu nasvědčuje i ustanovení §u 410 c. ř. s. Odvolací soud je ale toho názoru, že žalující strana prohlášení takové ani učiniti nemusila. Zákon v §u 469 obč. zák., jednajícím o pominutí práva zástavního, stanoví, že ten, kdo poskytl zástavu, jest jen tehdy povinen splatiti dluh, když mu věřitel vrátí zástavu. A také § 1369 obč. zák. určuje, že ten, kdo přijal ruční zástavu, má ji ihned vrátiti tomu, kdo mu ji odevzdal, jakmile bude uspokojen. Z těchto zákonných ustanovení plyne, že povinnost zástavního věřitele k vydání zástavy nastává teprve tehdy, když došel uspokojení své pohledávky. Dříve musí býti tedy zaplacení a pak teprve nastává jeho povinnost k vrácení zástavy, neboť zástavní právo trvá tak dlouho, dokud dluh zaplacen není. Nemůže tedy býti požadováno na věřiteli, vymáhajícím dluh, pro nějž zástava byla zřízena, aby domáhal se zaplacení jeho pod podmínkami a následky prvým soudem požadovanými. To plyne i z dalšího ustanovení §u 1369 obč. zák., dle něhož hypotekární věřitel je povinen vydati výmaznou kvitanci hypotekárnímu dlužníku, když tento dluh zaplatí, ale nepožaduje se na něm, by žalobou hypotekární domáhal se zaplacení jedině proti současnému vydání výmazné kvitance. Dlužník v takovém případě chráněn býti může tím, že když zástavní věřitel povinnosti své zadost učiniti nechce, oprávněn jest dluh složiti k soudu (§ 1425 obč. zák.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání, doplnil však rozsudečný výrok odvolacího soudu v ten rozum, že žalovaný jest povinen platiti jen proti vydání lombardovaných úpisů páté rakouské válečné půjčky.

Důvody:

Žalovaný přednesl proti zažalovanému nároku řadu námitek. První soud uznal je všechny za bezpodstatné, zamítl však přece žalobu z důvodu formálního, poněvadž do žalobního návrhu nebyl pojat vzájemný závazek žalující strany, by vrátila lombardované úpisy válečné půjčky. Na žalobcovo odvolání zabýval se odvolací soud pouze otázkou správného formulování prosby žalobní, uznal právem právní názor prvního soudu za mylný, změnil jeho rozsudek a vyhověl žalobě. Žalovaný prohlašuje předem rozhodnutí odvolacího soudu, že žalující banka nepotřebovala nabízeti v návrhu žalobním vrácení lombardovaných úpisů válečné půjčky, za pochybené, leč neuvádí pro toto své tvrzení důvodů, stačí tudíž v té příčině odkázati ho na správné a případné odůvodnění napadeného rozsudku. Naproti tomu jest podstatnou další výtka dovolatelova, že odvolací soud se měl zabývati také ostatními námitkami, které byly proti žalobnímu nároku vzneseny, zvláště, když žalovaný v odvolacím řízení výslovně na nich setrval a znova je provedl. Tento jako neúplnost rozsudku označený nedostatek napadeného rozhodnutí není vytýkán jako vadnost řízení dle §u 503 čís. 2 c. ř. s., neboť není uvedeno, v jakém směru by řízení potřebovalo doplnění neb nápravy a jmenovitě není žádné skutkové zjištění prvního soudu vzato v odpor, nýbrž jen jako neúplné a proto nesprávné právní posouzení. Proto není třeba zrušiti rozsudek odvolacího soudu a možno rozhodnouti ve věci samé (§ 510 c. ř. s.). Žalovaný upsal prostřednictvím žalující bankovní filiálky pátou rakouskou válečnou půjčku v nominální ceně 410.000 K proti tomu, že mu tato filiálka poskytla na ni 75%ní lombardní zápůjčku penězem 307.500 K. Dle skutkových zjištění prvního soudu splnila žalující strana udělený jí příkaz. nechala ležeti přidělené papíry v hromadné úschově u své ústředny ve Vídni, vyrozuměla žalovaného i o provedeném úpisu i o poskytnutí lombardní zápůjčky, aniž mu však při tom oznámila čísla a serie přidělených papírů, načež žalovaný uznal opětným podpisem zaslaných mu pololetních výpisů z účtu i úpis válečné půjčky i poskytnutou mu lombardní zápůjčku. Tímto uznáním vzdal se žalovaný práv, dle čl. 362 obch. zák. snad mu nále-

žejícícn a nemůže již odporovati tomu, že válečná půjčka byla upsána na jeho účet. Dopustila-li se žalující banka nějakého porušení svých povinností, může žalovaný požadovati jen náhradu škody. To platí jmenovitě ohledně vytýkaného neoznámení čísel a serií přidělených kusů válečné půjčky. První soud zjistil mimo to na základě obchodních podmínek žalující banky, že byla povinna vydati seznamy čísel u slosovatelných cenných papírů stranám jenom na požádání, a žalovaný udal sám, že o oznámení čísel a serií upsaných papírů žádal banku teprve v době, když úpis uznal již za učiněný na svůj účet. Banka nedopustila se tedy zavinění, když čísla a serie přidělených papírů neoznámila z vlastního popudu žalovanému ihned po přidělení, z pozdějšího zanedbání této povinnosti nemůže žalovaný dovozovati neplatnost úpisu. Ze skutkového zjištění prvního soudu plyne dále, že žalující banka má upsané cenné papíry ve své moci a že jest jednak ochotna, jednak že může je žalovanému proti zaplacení lombardního dluhu kdykoliv vydati. To stačí pro uznání povinnosti žalovaného ku placení. Mylným jest názor žalovaného, že pro neudání čísel a serií papírů žalovanému přidělených nenabyl žalovaný k papírům práva vlastnického a žalující banka nemohla proto na nich nabýti práva zástavního. Ku převodu vlastnictví stačilo odevzdání prohlášením dle §u 428 obč. zák., ku nabytí práva zástavního bankou pak, že podle zástavní smlouvy ostaly cenné papíry v trvalém uschování banky (§ 451 obč. zák.), při čemž jest lhostejno pro posouzení vzájemných práv a závazků z lombardní zápůjčky, zda bylo věcných práv stran nabyto k dlužním úpisům jednotlivě dle čísla a serie poznačeným, či jen k části všech v hromadném uschování banky se nacházejících úpisů páté rakouské válečné půjčky určené nominálním penízem 410.000 Kč, zvláště když není sporno, že banka po leta kupony z těchto dlužních úpisů pro žalovaného zpeněžovala a výtěžek v jeho prospěch účtovala, a že první slosování páté válečné půjčky se mělo státi teprve v prosinci 1921, že však k němu vůbec nedošlo. Ohledně splatnosti lombardního dluhu namítá žalovaný v dovolání již jenom, že banka nemůže žádati zaplacení, dokud nebudou zaplaceny lombardované úpisy válečné půjčky státem, aniž však toto své tvrzení může odůvodniti něčím jiným, než že prý při poskytování lombardních zápůjček na válečné půjčky nebylo dřívější vymáhání úmyslem žádné banky. Pouhý úmysl bank není ještě závazkem, doba splatnosti poskytnuté zápůjčky řídí se pouze smlouvou, a tu zjistil prvý soud, že o době splatnosti nebylo nic smluveno, takže platí dispositivní předpisy §§ 904 a 1417 obč. zák. a čl. 326 obch. zák., a banka může žádati placení hned. S právem banky na zaplacení lombardní zápůjčky nelze směšovati povinnost rakouského eráru zaplatiti válečné půjčky slosováním v určité době, tím méně jisté závazky rakouské vlády převzaté dle předloženého prospektu do 30. června 1921 ohledně lombardu rakousko-uherskou bankou a pokladnou pro válečné půjčky. Vzájemný poměr stran jest určen jen smlouvou a nikoliv uvedeným prospektem. Zcela pochybenými jsou důsledky, které vyvozuje žalovaný z okolnosti, že mu banka nevydala na lombardované dlužní úpisy zástavního listu. Předpis §u 1370 obč. zák. není povahy donucovací, nevydání zástavního listu nečiní proto smlouvu o zástavu neplatnou, u žalující banky nelze však o neplatnosti zástavního poměru z toho důvodu mluviti také proto, že jí náleží na papírech také zákonné právo komisionáře dle čl. 374 obch. zák. Konečně namítá žalovaný, že jest povinen platiti pouze v korunách rakouských, poněvadž skutečným smluvníkem byla prý ústředna banky ve Vídni, kdežto její pražská filiálka byla jenom sprostředkovatelkou. Jako skutkové tvrzení jest tato námitka novotou, a to novotou, odporující přednesu obou stran v nižších stolicích, pročež nemůže býti k němu dle §u 504 c. ř. s. přihlíženo. Jako právní názor jest námitka bezpodstatná. Bylo sice skutkově zjištěno, že pražská filiálka provedla příkaz jí žalovaným udělený vídeňskou ústřednou a že u ní ponechala v úschově přidělené kusy válečné půjčky, pro smluvní poměr stran jest však rozhodným pouze, že pražská filiálka banky jest samostatným obchodníkem, že se mohla samostatně zavazovati a práv nabývati, a že vlastním jménem vzešla se žalovaným v obchodní spojení. Jelikož měla a má sídlo v Praze a tamtéž bydlil při uzavření smlouvy a bydlí i nyní žalovaný, jest splništěm dle čl. 324 obch. zák. Praha, a dluh žalovaného jest dle §u 6 zákona ze dne 10. dubna 1919 čís. 187 sb. z. a n. splatný v korunách československých. Dovolání žalovaného jest ve všech směrech bezdůvodné a bylo zamítnuto. Rozsudkový výrok odvolacího soudu byl doplněn tím, že byl do něho pojat vzájemný závazek žalující banky, by vydala žalovanému proti zaplacení lombardního dluhu lombardovanou válečnou půjčku. Tento vzájemný závazek, opírající se o zákonné předpisy §§ 469 a 1369 obč. zák. byl žalující stranou uznán, a bylo jej se zřetelem na § 1052 obč. zák. a § 7 ex. ř. pojati do výroku rozsudkového, třebas žalobce toho výslovně nenavrhl a navrhovati nepotřeboval.

Čís. 3424.

Při vyměření odškodného svedené ženy (§ 1328 obč. zák.) nelze přihlížeti k majetku svůdce. Není vyloučeno, by podle okolností případu nebylo odškodnění vyměřeno ve výši věna, obvyklé v prostředí svedené ženy.

(Rozh. ze dne 23. ledna 1924, Rv I 1498/23.)

Svedené ženě, domáhající se na svůdci odškodného 20.000 Kč, přiznal procesní soud prvé stolice 10.000 Kč, odvolací soud 5.000 Kč.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání ani té ani oné strany.

Důvody.

Ani ta ani ona strana není spokojena s výší náhrady, tak jak ji upravil soud odvolací. Žalovaný, by docílil dalšího snížení žalobního nároku z 5.000 Kč na 3.000 Kč dovozuje, že prý ze smíru mezi stranami jest aspoň to patrno, že žalobkyně sama oceňovala svůj nárok jen na 3.000 Kč. Avšak pohnutka, proč žalobkyně cestou smíru by se byla spokojila touto částkou, jest pro tento spor nerozhodna, to tím spíše,

ježto dle zjištění odvolacího soudu žalobkyně předpokládala, že žalovaný bude ji a dítě i nadále podporovati. Jaký majetek má žalovaný, jest v tomto sporu rovněž nerozhodno, ježto jde o náhradu škody dle XXX. hlavy obč. zák.; jest také nerozhodno, že v jiných případech, na př. při stanovení výživného nebo věna (§§ 91, 139, 154, 166 a 1221 obč. zák.) přihlíží zákon k majetnosti osoby zavázané. Dle §u 1328 obč. zák. má ten, kdo trestným činem (o který případ tuto jde), přiměje osobu ženskou k mimomanželské souloži, nahraditi jí utrpěnou škodu a ušlý zisk. K náhradě ve smyslu tohoto zákonného předpisu patří i odškodnění za zmenšenou vyhlídku na lepší zaopatření, jehož způsobem nejpřirozenějším je u ženy sňatek. Především jest uvésti, že náhledu žalovaného, že nejsou stíženy vyhlídky žalobkyně na sňatek, ježto dítěti jsou přiznány vyživovací příspěvky, nelze vzhledem k životním poměrům a panujícím názorům přisvědčiti. Odvolací soud stanově výši odškodnění ve smyslu §u 1328 obč. zák., — čehož se žalobkyně jedině v žalobě domáhá, — správně uvážil všechny závažné okolnosti, totiž jak stará je žalobkyně, že je matkou nemanželského dítěte, dosud žijícího, že otec jeho má na ně platiti 120 Kč měsíčně, a správně vzhledem k panujícím poměrům životním a společenským usuzuje, že tím není úplně zmařena naděje žalobkyně na sňatek. Dále vzal odvolací soud též zřetel na její povolání a příslušnost do maloobčanských společenských kruhů, jakož i na výši věna, jaké dívky těchto tříd dostávají, a vyměřil pak žalobkyni náhradu ve výši takovéhoto věna, takže postavení a sňatkové vyhlídky zachovalé dívky bez věna staví na roveň sňatkovým vyhlídkám u dívky, která má věno v obvyklé výši a která jen pod slibem manželství dala se pohnouti k pohlavním stykům. Samo sebou se rozumí, že ve všech případech nebylo by správno, určiti výši náhrady prostým zjištěním výše věna obvyklého u občanské třídy, k níž svedená patří, nýbrž že vždy uvážiti jest všechny okolnosti pro výši náhrady směrodatné. V tomto případě však i dovolací soud vzhledem ke všem shora uvedeným okolnostem shledává náhradu, odvolacím soudem přisouzenou, za úplně přiměřenou. Pro tvrzení žalobkyně, že odvolací soud, stanově tuto výši náhrady dle svého volného přesvědčení (§ 273 c. ř. s.), nemá tolik povšechné znalosti životních a společenských poměrů, jako prvý soudce a že by proto směrodatným měl býti osobní dojem tohoto jakož i jeho znalost místních poměrů, není v tomto sporu žádného skutkového podkladu. K dalším vývodům dovolání žalobkyně, jež domáhá se zvýšení náhrady z 5.000 Kč na 10.000 Kč, se podotýká, že plnou vyhlídku na sňatek nelze zajistiti ani věnem vyměřeným ve větší výši, než jaká odpovídá životním a společenským poměrům té třídy, k níž žena ona patří; mimo to náhrada v této nepoměrné výši přesahovala by za okolností v tomto případě daných rozsah toho, co pod pojmem utrpěné škody a ušlého zisku lze jí v rámci §u 1328 obč. zák. přisouditi.

Čís. 3425.

Před odevzdáním pozůstalosti nemohou dědicové ve vlastním jméně uplatňovati pohledávky, dle dohody o rozdělení pozůstalosti jim připadnuvší.

K zažalování pozůstalostních pohledávek jest dědicům třeba svolení pozůstalostního soudu.

(Rozh. ze dne 23. ledna 1924, R II 500/23.)

Dosud neodevzdaná pozůstalost po Rudolfu K-ovi, zastoupená přihlásivšími se dědici Jenovefou K-ovou, Hubertem K-em a Emilem K-em, domáhala se na žalovaném zaplacení peněz, jež mu byl zůstavitel zapůjčil. Žalovaný namítl nedostatek aktivní legitimace ku sporu, ježto zažalovaná pohledávka byla dle úmluvy dědiců o rozdělení dědictví přiznána Jenovefě K-ové, takže tato jediná mohla zažalovati. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, přikloniv se k názoru žalovaného. Odvolací soud zrušil rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, věc znovu projednal a rozhodl. Důvody: Otázka zde rozhodující, zní takto: Kdo jest oprávněn, zažalovati pozůstalostní pohledávky v době po přihlášení se dědice k dědictví až do odevzdání pozůstalosti? Pro řešení této otázky přicházejí v úvahu tyto zákonné předpisy: 1. Věřitelé pozůstalosti nejsou nuceni čekati na přihlášení se k dědictví (§ 811 obč. zák.); k zastoupení pozůstalosti budiž povolán opatrovník jen tehdy, není-li tu již přihlášení se k dědictví (dvorní dekret ze dne 19. ledna 1790, čís. 1094 sb. z. s.). 2. Totéž platí o exekuci proti pozůstalosti (§ 34 ex. ř.). I tu zřizuje se pro pozůstalost opatrovník jen tehdy, není-li tu dědické přihlášky. 3. Dědic, jenž mimo přijatou přihlášku k dědictví prokázal své dědické právo, má nárok na správu pozůstalosti (§ 810 obč. zák.). Toto právo dědice na správu pozůstalostního jmění uznává i § 145 nesp. říz. 4. Po přihlášení se k dědictví povolává se k správě pozůstalosti opatrovník jen, žádá-li to dědic (§ 690 obč. zák.). 5. Byl-li před přihlášením se k dědictví již povolán opatrovník, pomine jeho činnost po přihlášení se k pozůstalosti k návrhu dědice. 6. Dle §u 797 obč. zák. nesmí nikdo ze své moci převzíti pozůstalost. Dědic musí býti soudem v pozůstalost uveden odevzdáním pozůstalosti. Z těchto předpisů vysvítá: a) pozůstalostní pohledávky mohou před odevzdáním pozůstalosti býti uplatňovány jen jménem pozůstalosti. b) K zastoupení pozůstalosti jsou povoláni všichni dědicové, jichž přihláška k dědictví byla soudem přijata a jichž právo dědické dle předložených výkazů odpovídá zákonu. Nejsou-li dědicové svorni, rozhoduje o zmocnění ke sporu soud pozůstalostní zřízením opatrovníka. c) Není třeba, by tito dědicové si dříve opatřili od pozůstalostního soudu správu pozůstalosti nebo zmocnění k vedení sporu. Stačí, jsou-li dle §u 810 obč. zák. oprávněni zažádati o správu pozůstalosti. Je tedy pozůstalost v takových sporech zastoupena jedině dědicem, jehož přihláška k dědictví byla soudem přijata (srovnej: Ehrenzweig: soustava II./2, str. 424, Wroblovski, komentář k §u 811 obč. zák., str. 812); stačí, že po té mohl na základě §u 810 obč. zák. učiniti návrh na udělení správy pozůstalosti, pokud tomu návrhu dle §u 810 obč. zák. učiniti návrh na udělení správy pozůstalosti, pokud tomu návrhu dle §u 810 obč. zák. musilo býti vyhověno (proti tomu: Rintelen v poctě pro dra Kleina 1914, str. 120). Není třeba, by i skutečně správa pozůstalosti

mu byla svěřena. V tomto případě nebyla pozůstalost dosud odevzdána. Jsou proto ku zažalování sporné pohledávky pozůstalosti jejím jménem povoláni všichni dědicové. Že tato pohledávka podle dohodnutí dědiců po odevzdání pozůstalosti bude patřiti Jenovefě K-ové, je pro tento spor bez významu; neboť toto dohodnutí nabude právní účinnosti teprv odevzdáním pozůstalosti.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Jde o dvě otázky: 1. zda zletilí dědicové, provedše rozdělení pozůstalosti před jejím soudním odevzdáním, mohou ve vlastním jméně žalobou uplatňovati pohledávky, jim dle dohody o rozdělení připadající, nevyčkávajíce odevzdání pozůstalosti, 2. zda k zažalování pozůstalostních pohledávek třeba jest svolení soudu pozůstalostního. K bodu 1.: V §§ 547 a 797 obč. zák. je jasně stanoveno, že dědicové teprv odevzdáním pozůstalosti nabývají pozůstalého jmění. Tudíž teprve odevzdáním pomíjí pozůstalost jako zvláštní právní podmět a až do tohoto okamžiku může jako žalobce ve sporech, které se dotýkají jmění pozůstalostního, vystupovati jen pozůstalost sama a ne zůstavitelovi dědicové ve vlastním jméně. Na věci ničeho se nemění, že dědicové před odevzdáním pozůstalosti provedou rozdělení pozůstalostního jmění. Předpisem §§ 170 a 171 nesp. říz. nejsou nikterak dotčeny předpisy §§ 547 a 797 obč. zák.. a věc jest prostě ta, že rozdělení pozůstalosti před jejím odevzdáním týká se jmění, které teprve v budoucnosti státi se má majetkem dědiců. Proto přisvědčiti jest odvolacímu soudu, že je pro spor bezvýznamno, že dle dohody o rozdělení pozůstalosti připadnouti má zažalovaná pohledávka výhradně jen Jenovefě K-ové, a nelze z tohoto důvodu žalobu zamítnouti. Proto bylo usnesení druhé stolice, rozsudek prvého soudu zrušující a další jednání nařizující, potvrditi. Jak dalece jest ono rozdělení pozůstalosti závazno pro dědice ve vnitřním jich poměru mezi sebou, jest pro tento spor nerozhodno. K bodu 2.: Dle dvorního dekretu ze dne 19. ledna 1790, čís. 1094 sb. z. s., §§ 547, 690, 810, 811 obč. zák. a §u 145 nesp. říz. jsou dědicové zásadně oprávněni k tomu, by pozůstalost ještě neodevzdanou zastupovali a spravovali. Dle jasného znění §u 810 obč. zák. a §u 145 nesp. říz. není však dědicům ponecháno na vůli, by dle své libosti chopili se správy pozůstalosti a jí nakládali, nýbrž jest třeba, by soud pozůstalostní za podmínek zákonných přenechal jim správu pozůstalostního jmění. Pod touto správou nelze rozuměti beze všeho též činnost, která jest realisací pozůstalostního jmění a nakládáním jeho podstatou, a proto dle §u 145 odstavec prvý, věta druhá nesp. říz. jest třeba svolení soudu, mají-li býti věci pozůstalostní zcizeny nebo zatíženy a pohledávky postoupeny a peníze od dlužníků vybrány. V důsledku tohoto jest třeba k zahájení aktivních sporů pozůstalostních, jakým jest i tento spor, svolení soudu pozůstalostního. Podotýká se, že v některých případech, na příklad, svěřena-li dědicům správa pozůstalostního podniku živnostenského, zahrnuto jest ve svolení ku správě a k vedení tohoto podniku i právo, činiti potřebné nákupy a prodeje. V tomto případě nebyla správa dědicům svěřena a ani jim zmocnění k tomuto sporu dáno. Bude tedy věcí soudu procesního, by dle §u 6 odstavec druhý c. ř. s. odstranil nedostatek tohoto svolení k žalobě, což se dosud nestalo. Nelze však již nyní činiti důsledky z toho, že není zmocnění k sporu vykázáno, a nemohlo býti proto ani z tohoto důvodu rekursu žalované strany vyhověno v tom směru, aby věc byla druhé stolici odkázána k věcnému rozhodnutí.

Čís. 3426.

Naturální požitky jest kromě případů §u 3 zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n. započítati do zabavitelného důchodu dlužníka.

(Rozh. ze dne 23. ledna 1924, Rv II 555/23.)

Manžel žalobkyně byl zaměstnán u žalované a pobíral kromě celého zaopatření 200 Kč měsíčně. Pro dlužné výživné byla žalobkyni proti němu povolena exekuce zabavením a přikázáním dvou třetin důchodů dlužníka s tím omezením, že mu musí z celkového důchodu zůstati volných nejméně 3.000 Kč ročně. K vybrání bylo žalobkyni přikázáno 1200 Kč. Ježto žalovaná této částky dlužníku ze mzdy nezadržela, domáhala se ho žalobkyně na ní žalobou, jíž bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolacímu důvodu čís. 4 §u 503 c. ř. s. nelze přiznati oprávnění. Dlužník Emil J., jenž zaměstnán byl v řeznické živnosti u dovolatelky, dostával jako mzdu byt, stravu a mimo to hotově 200 Kč měsíčně. Dovolatelka tvrdí, že ony naturální požitky nelze započítávati do platu, exekuci podléhajícího, a že si nelze představiti, jak v opačném případě bylo by exekuci prováděti. Avšak zákon ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n., v němž upraveno tak zvané existenční minimum, sám praví v §u 3 (1) věta 2., že z exekuce jsou vyňaty a nezapočítávají se platy peněžité nebo naturální, určené k tomu, by zapraven byl náklad veřejné služby nebo pohřebné a pod. platy. Z těchto slov zákona samého plyne, že pod pojmem služebních platů rozuměti jest i naturální požitky a že tyto mimo případy §u 3 jsou exekuci podrobeny a započítávají se do důchodů zaměstnané osoby. Proto právem přihlížel odvolací soud k ceně naturálních požitků Emila J-a. Věcí žalované strany jako poddlužnice bylo, by po zabavení důchodů Emila J-a upravila ony naturální dávky, které dlužníku mají zůstati volny (do výše 3000 Kč) takovým způsobem, aby nejednala proti zákazu exekučního soudu, a nesmí proto Emilu J-ovi na účet zabavené mzdy dávati stravu v ceně vyšší, než jak dle onoho pravoplatného usnesení exekučního soudu jest oprávněna. Nejednala-li žalovaná takto, musí si nésti důsledky toho sama. Předpisy §u 330 a 291 ex. ř. nepřicházejí tu v úvahu. Jak již odvolací soud správně a podrobně uvedl, bylo tu tolik příjmů Emila J-a, exe-

kuci podrobených, že z nich celá zažalovaná pohledávka zapravena býti mohla.

Čís. 3427.

Žaloba dle §u 35 ex. ř. může býti podána neb odůvodněna také pouze ohledně části vymáhaného nároku. V tom případě může se odklad exekuce týkati pouze části vymáhaného nároku.

(Rozh. ze dne 24. ledna 1924, R I 38/24.)

Soud prvé stolice povolil odklad exekuce k vydobytí peněžité pohledávky 19.730 Kč 36 h. Rekursní soud návrh na odklad zamítl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvé stolice potud, že povolil odklad exekuce pouze ve příčině částky 1.000 Kč, dne 2. října 1923 prý zaplacené, a dále částky 1.000 Kč, dne 8. října 1923 prý zaplacené s veškerým příslušenstvím těchto částek až do pravoplatného rozhodnutí o žalobě, podané dne 16. listopadu 1923.

Důvody:

Rekursní soud míní, že, když se žalobkyně domáhá žalobou dle §u 35 ex. ř. zrušení exekuce jen ve příčině částky 1.000 Kč, dne 2. října 1923 prý zaplacené, a dále částky 1.000 Kč, dne 8. října 1923 prý zaplacené, kdežto ohledně vymáhaného zbytku 17.730 Kč 36 h exekuci žalobou neodporuje, nemůže se domáhati úspěšně odložení exekuce ve příčině částek, na vymáhanou pohledávku zaplacených, nýbrž že by mohla dosíci pouze omezení exekuce dle §u 41 ex. ř. Pro tento právní názor není v zákoně opory. Nelze-li pochybovati, že žaloba dle §u 35 ex. ř. může býti podána neb odůvodněna také pouze ohledně části vymáhaného nároku, což vyplývá zřetelně z předpisu §u 41 ex. ř., podle kterého, vyskytnou-li se zrušovací důvody uvedené v §§ 35 až 37, 39 a 40 ex. ř., pouze ..... ohledně části vykonatelného nároku, sluší exekuci nikoli zrušiti, nýbrž omeziti poměrným dílem, neboť mohou-li se vyskytnouti důvody exekuci zrušující pouze ohledně části exekučního nároku, může i žaloba dle §u 35 ex. ř. býti podána neb odůvodněna také pouze ohledně části vymáhaného nároku, a nelze také pochybovati, že dle §u 42 čís. 5 a § 44 ex. ř. právě se zřením na § 41 ex. ř. exekuce může býti odložena i ohledně části vymáhaného nároku, pokud jest v této příčině podána žaloba dle §u 35 ex. ř. To jest ostatně výslovně uvedeno v §u 162 poslední odstavec jednacího řádu a vyplývá to také z §u 43 odstavec třetí ex. ř.

Čís. 3428.

Zasilatel, jenž podrobil se sice při vyclení zboží názoru celního úřadu, podal však ohražení, vyhradil si reklamaci přeplatku a učinil případné další kroky, jest oprávněn domáhati se na příkazateli náhrady celního poplatku, jejž zaplatil. Šlo-li o zásilku nutnou, nebyl zasilatel povinen, vyžádati si od příkazatele další pokyny.

(Rozh. ze dne 24. ledna 1924, Rv I 1303/23.)

Žalující zasilatelská firma zaplatila při proclení zboží v Břeclavě 15.314 Kč. Proclení provedla k příkazu žalované firmy. Ježto jí žalovaná zaplatila za celní výlohy pouze 5.088 Kč, domáhala se na ní zbytku žalobou, jíž bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Rozhodnutí tohoto sporu závisí na zodpovědění otázky, zdali lze žalující spediční firmě přičítati nějaké zavinění při vyclení 14 bubnů žíravé sody, či zdali učinila vše, co pečlivý obchodník za daných poměrů učiniti mohl. (Čl. 282 a 380 obch. zák.). Žalovaná tvrdí, že není povinna nahraditi žalující firmě clo, vyměřené podle položky 445 a) celního sazebníku (příloha k vlád. nař. ze dne 12. května 1919, čís. 379 sb. z. a n. v nové úpravě dle vlád. nař. ze dne 19. prosince 1921 čís. 460 sb. z. a n.) na 15.314 Kč 10 h žalující firmou skutečně zaplacené, nýbrž jen clo, jež správně podle položky 597 a) 1 5.088 Kč mělo býti vyměřeno a zaplaceno (čl. 371, 381 obch. zák.), a vytýká žalující firmě zavinění ve dvojím směru: 1. že při vyclení deklarovala zásilku jinak, než jí bylo žalovanou uloženo, a že netrvala na proclení jen žíravé soli; 2. že při neshodě, která se mezi ní a celním úřadem v Břeclavě sběhla, nevyžádala si od žalované telegraficky dalších instrukcí. K čís. 1.: Podle příkazu ze dne 6. února 1922, měla žalobkyně zásilku 14 bubnů žíravé sody proclíti a dále firmě R. ve Frýdlandě odeslati; podle dodatečného příkazu ze dne 7. února 1922, měla proclení provésti obratem a měla dovozní povolení bez odkladu express žalované zaslati. Z toho je viděti jednak, že žalobkyni určitá deklarace při proclení uložena nebyla, jednak že příkaz bylo provésti se všemožným urychlením. Podle nákladního listu ze dne 30. ledna 1922, šlo o žíravou sodu ve váze 5304 kg, balenou ve 14 bubnech, a podle celní deklarace ze dne 9. února 1922, přihlášeno bylo k vyclení 14 plechových bubnů, plněných žíravým natronem. Podle zjištění nižších soudů chtěla žalobkyně proclíti zásilku jen jako žíravý natron podle pol. 597 a) 1., ale celní úřad na tuto deklaraci nepřistoupil, nýbrž, odvolávaje se na předpis §u 14 čl. X., odstavec pátý celního předpisu, požadoval deklaraci, jak uvedena jest v příloze čís. 3.; odmítal jinak odbavení zboží a nebyl by zásilku jinak než podle pol. 445 a) vyclil, i kdyby žalovaná firma sama byla vyclívala. Jestliže za tohoto stavu věcí žalobkyně, aby odbavení zboží docílila, podrobila se názoru celního úřadu, podala však v deklaraci ohražení a vyhradila si reklamaci přeplatku; dále jestliže dala za účelem zjištění totožnosti bubnů tyto očíslovati a polepiti lístky s razítkem celního úřadu a zapsala čísla ta do deklarace; konečně jestliže podala

stížnosti k zemskému finančnímu ředitelství i k ministerstvu financí a vyrozuměla žalovanou, jakým způsobem může si vymoci náhradu celní diference zpět, učinila vše, co jako řádný speditér za daných poměrů učiniti mohla. Bylo pak jen věcí žalované, aby se podle toho zařídila a tak k náhradě celní diference přišla. Neučinila-li tak, šlo to na její vrub, a nemůže následky své nečinnosti přesunouti na žalobkyni. Tvrdí-li žalovaná, že žalující firma a s ní i nižší soudy vyložily si § 14 čl. X. odstavec pátý celních předpisů mylně, není v právu, neboť soudy neměly, proč by tento předpis vykládaly, a žalující firma, ač s výkladem celního úřadu nesouhlasila, neměla možnosti, aby se svým názorem pronikla, chtěla-li vůbec odbavení zásilky docíliti. Vykládal jen celní úřad a podle jeho výkladu musila se žalobkyně zaříditi. Zdali výklad ten byl správným či nesprávným, jest v tomto sporu lhostejno. Tvrdí-li žalovaná dále, že měla býti proclena žíravá soda, balená v plechových bubnech, a nikoli plechové bubny plněné žíravým natronem, a vytýká-li odvolacímu soudu rozpor se spisy, ze kterých prý jest zjevno, že vycleny byly bubny, t. j. obal a nikoliv obsah, jest to jen hra se slovy, neboť žalující firmě právě tak jako celnímu úřadu byla podstata věci velmi dobře známa, že totiž zásilka záležela v žíravé sodě jako zboží, obsaženém v plechových bubnech jako obalu, a záleželo jen na celním úřadu, jak tyto skutečnosti posoudí a které položce při vyclení zásilku podřídí. K čís. 2.: Ani druhá výtka, kterou žalovaná žalující firmě činí, že si totiž nevyžádala telegraficky dalších instrukcí, není odůvodněna. Jak již svrchu bylo podotčeno, nebyl žalobkyni způsob deklarace a postup při vyclení předepsán a neuchýlila se tedy podstatně od daného příkazu, jak míní dovolatelka. Šlo o věc nutkavou a právem namítá žalobkyně, že by jí byl s druhé strany mohl býti vytýkán průtah v expedici. Na způsobu vyclení nebyl by ničeho změnil ani odchylný názor žalované, kterému by se byl celní úřad nepodřídil, jak nižší soudy podle seznání svědka, celního revidenta Leopolda M-a zjistily. Že by se byla žalovaná odhodlala, nutkavou zásilku dirigovati přes jiný celní úřad a nésti zvýšené náklady na stojném a dopravném, to žalobkyně předpokládati nemohla, ani kdyby byla věděla, že jiné celní úřady žíravou sodu v plechových bubnech vyclívají podle položky 597 a) 1. Volila-li za tohoto stavu věcí žalobkyně východisko, jaké zvolila, bylo to východisko nejjednodušší a nelze v tom shledati žádnou neopatrnost.

Čís. 3429.

Smlouva o inserci jest smlouvou svého druhu, podobající se nejvíce smlouvě o dílo. Objednána-li inserce po určitou dobu, nemůže ji objednatel předčasně jednostranně odvolati, třebas odpadl jeho hospodářský zájem na inserování.

(Rozh. ze dne 24. ledna 1924, Rv I 1371/23.)

Dne 18. května 1921 objednal žalovaný u žalobce jako majitele odborného listu inserát tohoto znění: »F. Sch-a sídelní hotel, dům prvního řádu, naproti vřídlu, po celý rok v provozu, ústřední topení.« Objednávka stala se na celý rok, počínajíc od 1. září 1921, za úplatu 150 Kč za jedno uveřejnění a žalobce inserát tento v době od 1. září 1921 do 15. srpna 1922 celkem 24krát uveřejnil, ačkoliv žalovaný, prodav od měsíce října 1921 hotel, pokusil se opětovně, po prvé v dopisu ze dne 22. září 1921, objednávku inserátu zrušiti. Ježto žalovaný zdráhal se zapraviti poplatek za uveřejnění, domáhal se toho žalobce žalobou, jíž bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalovaný zdráhá se zaplatiti 2.700 Kč, žádaných žalobcem za uveřejňování inserátu, ačkoliv přiměřenost co do výše uznává. Žalovaný namítá, že smlouva o inserci má právní povahu smlouvy zmocňovací, kterou mohl z podnětu prodeje hotelu jednostranně odvolati, že od smlouvy mohl také z toho důvodu ustoupiti, protože nastala mimořádná a nepředvídaná událost, totiž prodej hotelu, která zmařila konečný cíl inserátu (§ 901 obč. zák.), že tudíž žalobce nebyl oprávněn proti vůli žalovaného a znaje pravý stav věci, inserát dále uveřejňovati, a že nižší soudy, pokládajíce odvolání insertního příkazu za nepřípustné, neposoudily věc po stránce právní správně. Názoru dovolatelovu nelze přiznati oprávnění. Souhlasiti jest s nižšími soudy v tom, že smlouvu o inserci nelze podřaditi pod žádný z oněch smluvních zjevů, jichž pojem a účinky zákon zvláště upravil, nýbrž že jest to smlouva svého druhu, která náleží k t. zv. nepojmenovaným smlouvám. Její právní účinky dlužno tedy posuzovati především podle jejího obsahu a v další řadě — pokud strany nic jiného neustanovily — podle zákonných předpisů o podobných smlouvách. Jako »innominátní smlouvy« přicházejí v úvahu zejména smlouvy o různá konání, které si hospodářský život vytvořil, které však v zákoně zvláště upraveny nejsou a ve příčině jichž zákon, jsou-li úplatné, odkazoval v dřívějším doslovu §u 1173 obč. zák. na obdobu smlouvy námezdní. Předpis §u 1173 obč. zák. stal se ovšem novým doslovem §u 1151 obč. zák. bezpředmětným, ježto úplata za vykonané práce nemusí již záležeti v penězích; ale tím obdoba smlouvy námezdní s innominátními smlouvami o různé úkony významu nepozbyla. Nižší soudy také skutečně posuzovaly smlouvu, o niž tu jde, podle předpisů o smlouvě služební a o dílo. Různost jest jen v tom, že první soud shledal větší podobnost se smlouvou o dílo, kdežto odvolací soud větší podobnost se smlouvou služební; oba soudy však shodují se v tom, že smlouva taková nemůže býti jednostranně odvolána, a v tom jest jim dáti za pravdu. Ať již ona smlouva posuzuje se tak neb onak, nikdy nemůže se pokládati za smlouvu zmocňovací, která by objednatelem mohla býti jednostranně odvolána. Kdežto při služební smlouvě zaměstnanec přenechává zaměstnavateli svou pracovní sílu po nějakou dobu a podle jeho opatření, přenechává při smlouvě o dílo pracovník objednateli za úplatu určitý výsledek své práce, jejž jako samostatný podnikatel vyrobil a jenž nemusí právě

záležeti ve hmotném výrobku, který by přešel do držby do vlastnictví objednatelova, nýbrž může záležeti také jen v jiném nehmotném statku (na př. divadelní představení, podání informace o určité osobě a pod.). V tomto smyslu dlužno přisvědčiti procesnímu soudu, že smlouva o inserci podobá se spíše smlouvě o dílo, než smlouvě služební. Ostatně může obojí druh smluv obsahovati různé kombinace té neb oné smlouvy a může přecházeti i ve smlouvu zmocňovací, protože opatření cizí záležitosti k příkazu jiné osoby (§ 1002 obč. zák.) jest o sobě také jen zvláštním druhem konání služby. Proto zákon v §u 1151 odstavec druhý obč. zák. odkazuje také na smlouvu zmocňovací. Avšak v tomto případě nejde o obdobu smlouvy zmocňovací, neboť tato liší se od smlouvy služební a o dílo jednak tím, že mandatář jedná v z a s t o u p e n í jiného, jednak rázem úslužnosti. Mandatář béře na sebe opatření jistého jednání v zájmu a zastoupení mandantově a odtud podávají se předpisy §§ 1020 a 1021 obč. zák. Smlouva o inserci jest však smlouvou úplatnou a dvojstrannou (§§ 917 a 918 odstavec prvý obč. zák.), má podle vůle stran sloužiti zájmům o b o u s t r a n a nemá za následek z a s t o u p e n í inserenta dotyčným majitelem časopisu, jenž uveřejňuje inserát ve svém časopisu sice na objednávku, ale jako samostatný podnikatel; jest tedy taková smlouva po dobu smluvní pro obě strany závaznou a nelze ji jednostranně zrušiti. Na tom ničeho nemění okolnost, že u žalovaného prodejem hotelu odpadl hospodářský zájem na dalším uveřejňování inserátu, neboť neodpadl hospodářský zájem druhé smluvní strany, totiž majitele časopisu, na dalším trvání smlouvy, když tento s určitým pramenem příjmů po dobu smluvní počítati mohl a počítal. Tvrzení dovolacího spisu, že žalovaný v době udělení příkazu k inserování ještě nevěděl, že hotel prodá, a že se pak náhle rozhodl tak učiniti, jest jednak novotou, na kterou v řízení dovolacím nelze vziti zřetele (§ 504 c. ř. s.), jednak odporuje přednesu žalovaného, že již v létě 1921 pojal úmysl, hotel prodati. Ostatně byl žalobce podle zjištění nižších soudů ochoten, text inserátu po prodeji hotelu přiměřeně změniti, čímž by byl vyšel vstříc i hospodářskému zájmu nového majitele, kdyby se s ním byl prodatel hotelu o převzetí inserátu dohodl. Ježto žalobce svůj závazek úplně splnil, jest i žalovaný povinen, svému závazku na zaplacení inserátu dostáti; k tomu by byl povinen i tehdy, kdyby si byl další plnění smlouvy se strany žalobcovy ani nepřál.

Čís. 3430.

Byla-li nedopatřením úředních orgánů zapsána služebnost do pozemkové knihy v rozsahu větším, než uvedeno ve zřizovací listině, jest rozhodným obsah listiny.

(Rozh. ze dne 24. ledna 1924, Rv I 1411/23.)

Dle trhové smlouvy ze dne 8. července 1873 byla na hostinci čp. 11 v D. v l o ž e n a pro žalovaného služebnost bytu, pokud bude svoboden. Podle doslovu trhové smlouvy byla služebnost bytu zřízena na dobu, pokud bude žalovaný svoboden a n e z a o p a t ř e n. Žalovaný zůstal svobodným, dosáhl však životního zaopatření. Vlastník nemovitosti, zvěděv prý teprve roku 1921 pravý obsah smlouvy, domáhal se na žalovaném uznání, že služebnost bytu uhasla a že dle rozsudku, žalobě vyhovujícího, může býti vložen výmaz služebnosti bytu na hostinci čp. 11. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e žalobu zamítl, o d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil.

N e j v y š š í s o u d uznal dle žaloby.

D ů v o d y:

Odvolací soud míní, že knihovní zápis stal se pravoplatným ať podle §u 62 knih. zák., nebo podle ustanovení zákona ze dne 25. července 1871 čís. 96 ř. zák. o upravovacím řízení při zakládání pozemkových knih, že tedy je tento zápis rozhodným pro obsah i časový dosah služebnosti (§§ 4 a 5 knih. zák.), že se žalovaný m ů ž e dovolávati i dřívějšího ustanovení §u 1469 obč. zák. o tabulárním vydržení, zvláště když z výsledku sporu a ze skutkového zjištění prvé stolice nevyplývá nijaká jeho obmyslnost, že má tedy žalovaný právo bydleti, dokud je svoboden. Odvolacímu soudu nelze přisvědčiti. Žalovaný nabyl podle trhové smlouvy služebnosti bytu pouze na dobu, dokud bude svoboden a nezaopatřen; jenom této služebnosti bylo jím nabyto, a nikoliv té, která jest od nabyté rozlišna a která se do pozemkové knihy dostala pouze na základě neúplného zápisu. Nebylo zjištěno, že tato původní služebnost bytu byla při pozdějších převodech vlastnictví nějak změněna, jmenovitě, že byla proměněna ve služebnost toho rozsahu, jaký tvrdí žalovaný. Ve smlouvě ze dne 5. května 1896 (převod vlastnictví z Jana S-a na Barboru R-ovou) jest uvedeno: »Bez započtení do trhové ceny přejímá Barbora R-ová k n i h o v n ě pro Václava S-a (žalovaného) váznoucí služebnost bydlení na tak dlouho, dokud je svoboden«. Ve smlouvě ze dne 21. srpna 1913 (převod vlastnictví z Barbory R-ové na ž a l o b c e) jest uvedeno: »Kupující přejímá bez započtení do trhové ceny p o d l e t r h o v é s m l o u v y z e d n e 8. č e r v e n c e 1873 pro Václava S-a váznoucí právo za dobu svobodného stavu podle obsahu knihovního zápisu k dalšímu trpění, pokud se týče vybývání«. Přejal tedy i žalobce služebnost s poukazem na trhovou smlouvu ze dne 8. července 1873, byť i podle obsahu knihovního zápisu, k dalšímu trpění, pokud se týče vybývání, tedy převzal původně zřízenou služebnost v rozsahu určeném trhovou smlouvou ze dne 8. července 1873, a nelze souhlasiti s právním názorem soudu odvolacího, že přijal tuto služebnost podle zkomoleného zápisu knihovního, neboť knihovní zápis není nabývacím důvodem a nesejde na tom, že v době převodu vlastnictví na žalobce byl žalovaný již zaopatřen a že nebylo řeči při uzavírání smlouvy o tom, že sporná služebnost již uhasla, neboť vzhledem k obsahu trhové smlouvy ze dne 8. července 1873, které se může žalovaný dovolávati jedině jako nabývacího důvodu, založené do sbírky listin a součást pozemkové knihy tvořící (§§ 1 a 5 knih. zák.), nemohlo býti pochybnosti, že knihovní zápis, na kterém žalovaný buduje s niž-

šími soudy své udánlivé právo, jest nezhojitelně zmatečný, poněvadž zkomolením, tedy chybou soudních orgánů zápis ten vykonavších, vytváří pro žalovaného zcela jinou služebnost, než jak pro něho zřízena byla řečenou smlouvou. Zápis takový nikdy nemůže nabýti právní moci, předpisu §u 62 knih. zák. nemůže býti v tomto případě užito. Odvolacímu soudu nelze také přisvědčiti, pokud podle svých zjištění usuzuje, že držba žalovaného ve příčině sporné služebnosti není obmyslná a že se žalovaný může dovolávati ustanovení §u 1469 obč. zák. o knihovním vydržení. Žalovaný, nenahlédnuv do sbírky listin a v ní uložené smlouvy trhové, jeho služebnost zřizující, projevil tak nápadnou nedbalost, že jest tím jeho bezelstnost vyloučena a proto nemůže býti řeči o bezelstnosti jeho držby. Proto bylo uznati, že jeho služebnost bytu, zřízená na dobu, pokud bude Václav S. svoboden a nezaopatřen, zanikla, poněvadž bylo zjištěno, že je zaopatřen.

Čís. 3431.

Žaloba na plnění interese dle §u 368 ex. ř. Byla-li původní smlouva obchodem, dlužno interese posuzovati dle čl. 355 a 357 obch. zák. Pro určení výše abstraktní škody jest rozhodnou doba, kdy rozsudek, přisuzující plnění, se stal vykonatelným. Ustanovení §u 7 lichevního zákona nepřichází tu v úvahu.

(Rozh. ze dne 24. ledna 1924, Rv I 1459/23.)

Žalující komunální ústředna uzavřela se žalovaným velkostatkářem smlouvu o dodání dřeva. Ježto žalovaný dřeva nedodal, domáhala se žalobkyně plnění žalobou, jíž bylo právoplatně vyhověno a žalovanému uloženo plnění ve lhůtě šestiměsíční. Když exekuce ku vydobytí přisouzeného plnění zůstala bezvýslednou, domáhala se žalobkyně na žalovaném náhrady abstraktní škody, již vypočetla rozdílem mezi průměrnou cenou dřeva v době podání žaloby a cenou umluvenou. Rozdíl dle výpočtu žalobkyně činil celkem 338.402 Kč. Procesní soud prvé stolice přiznal žalobkyni 229.044 Kč, to jest rozdíl mezi průměrnou cenou dřeva v době, kdy uplynula pariční lhůta rozsudku na plnění, a cenou umluvenou. Odvolací soud k odvolání žalovaného rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel napadá podle čís. 4 §u 503 c. ř. s. odvolací rozsudek jenom ve příčině výše žalobního nároku a ve příčině doby, která byla vzata tomuto výpočtu za základ. Dle §u 912 obč. zák. může věřitel za určitých podmínek žádati na dlužníkovi kromě hlavního dluhu také vedlejší příslušenství, a příslušenstvím takovým jest také náhrada škody, nebo toho, co druhému na tom záleží, že závazek nebyl splněn náležitě Tohoto nároku, opírajícího se v dalším o předpis §u 368 ex. ř., se žalobkyně na žalovaném domáhá. Dovolatel spatřuje nesprávné posouzení právní po této stránce především v tom, že odvolací soud uznal, že jde o obchod, a že proto použil při výpočtu zažalovaného interese směrnic čl. 355 a 357 obch. zák. Uvádí, že žalobkyně vůbec nikde netvrdila, že dříví koupila za účelem dalšího zcizení, a že lze se zřením na její stanovy souditi, že koupila jen za účelem zásobení svých členů, což není obchodem. Přehlíží však, že žalobkyně jako společenstvo s omezeným ručením podle zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák., podle §§ 3 čís. 3 a 4 do společenstevního rejstříku zapsaná, jest podle názvu hospodářským ústavem československé samosprávy, a má podle §u 2 písm. b) svých stanov kromě jiných účelů také za účel, kupovati a prodávati všeliké předměty, k nimž se působnost společenstva vztahuje, jak po komisionářsku, tak na vlastní účet, a provozujíc své obchody jest podrobena všeobecným i zvláštním předpisům, v tom směru platným a závazným. Z toho plyne, že žalobkyně při plnění společenstevních úkolů provozuje podle čl. 271 obch. zák. absolutní obchody a že i v tomto případě jde o obchod, ale také z toho plyne bezdůvodnost v této příčině uplatněného důvodu dovolacího, neboť pak zažalované interese dlužno posuzovati podle čl. 355 a 357 obch. zák. V dalším spatřuje dovolatel nesprávné posouzení právní v tom, že odvolací soud považoval za dobu dlužné dodávky při uplatňování interese dle §u 368 ex. ř. dobu, kdy rozsudek na plnění stal se nejdříve vykonatelným. Ani tu není uplatněný důvod opodstatněn. Doba plnění určena byla v tomto případě rozsudkem, vázaným arci na pravoplatnost; proto, když odvolací soud vzal za podklad zažalovaného interese dobu, kdy rozsudek prvé stolice o dodání dříví stal se vykonatelným, nepochybil po právní stránce, neboť jenom tato doba je při posuzování výše požadovaného interese podle §u 368 ex. ř. rozhodující. A ještě v dalším spatřuje dovolatel nesprávné posouzení právní v tom, že odvolací soud nepovažoval požadavek žalující strany, který byl jí přisouzen napadeným rozsudkem, za požadavek dobrým mravům se příčící a nemohoucí podle §u 879 obč. zák. obstáti. Dovolatel přehlíží, že jde o plnění z pravoplatného rozsudku, které se pro nemožnost, v dovolatelově osobě nastalou, změnilo v plnění z neplatné smlouvy, a hlavně, že nejde o zisk, pokud se týče, zisk nemravný, protizákonný a trestný. Podle čl. 357 obch. zák. řídí se výše abstraktní škody, kterou prodatel jest povinen nahraditi, rozdílem mezi smluvenou cenou kupní a mezi cenou prodaného zboží, jaká je v čase a místě plnění. Pokud poukazuje dovolatel nepřímo na ustanovení zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., podle něhož (§ 7) nesmí nikdo za předměty nezbytné potřeby požadovati přemrštěné ceny, a míní, že čl. 357 obch. zák. dlužno posuzovati vzhledem na citovaný zákon o trestání válečné lichvy omezujícím způsobem, dlužno mu jen potud dáti za pravdu, že by žalobkyně, kdyby od dovolatele skutečně byla zboží obdržela a je dále prodala, byla vázána předpisy řečeného zákona, vydaného ve všeobecném zájmu spotřebitelstva; leč v tomto případě o takový všeobecný zájem spotřebitelstva, řečeným zákonem chráněný, neběží, a proto by bylo v dovolání dovolatelem požadované, ale předpisu čl. 357 obch. zák. se příčící snížení nároku žalobkyně v pod-

statě zákonitě neodůvodněnou odměnou dovolateli za to, že smlouvy nedodržel a ani po rozsudku neplnil.

Čís. 3432.

Zavázal-li se kupitel zaplatiti dávku z přírůstku hodnoty nemovitosti, může se na něm domáhati prodatel náhrady škody pro nesplnění závazku teprve, když sám dávku zaplatil nebo jinakou škodu prokázal.

(Rozh. ze dne 24. ledna 1924, Rv I 1504/23.)

Žalobkyně prodala žalovanému nemovitost s tím, že žalovaný zaplatí dávku z přírůstku hodnoty. Dávka byla předepsána žalobkyni a, ježto jí žalovaný nezaplatil, byla na žalobkyni exekučně vymáhána. Exekuce byla odložena, žalobkyně však dávky nezaplatila, nýbrž domáhala se na žalovaném zaplacení dávky z důvodu náhrady škody. Procesní soud prvé stolice žalobě vyhověl, odvolací soud ji zamítl, přikloniv se k názoru žalovaného, že žaloba jest předčasna, domáhajíc se náhrady škody, které žalobkyně dosud neutrpěla (§ 1295, 1298 obč. zák.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatelka spatřuje dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. v podstatě v tom, že jest právním názorem odvolacího soudu, že žalobkyně může požadovati zaplacení dávky z přírůstku hodnoty teprv až sama zaplatí tuto dávku, poněvadž, dokud nezaplatila, dotud jí nevzešla škoda. Dovolatelka míní, že škoda vzchází již se vznikem závazku, a nikoli teprve s jeho splněním, že tedy žalobkyni vzešla v okamžiku, ve kterém platební rozkaz o dávce z přírůstku hodnoty nabyl právní moci, poněvadž tím okamžikem nastalo zmenšení majetku žalobkyně o tento dluh, a v tomto zmenšení jejího majetku spočívá škoda. Byť i byly tyto právní úvahy dobře míněny, správny nejsou. Škoda jest újma, která byla někomu způsobena na jmění, právech nebo jeho osobě (§ 1293 obč. zák.), tedy nikoliv újma na jeho zájmech. Tvrdí-li dovolatelka, že jí škoda vzešla v okamžiku, ve kterém platební rozkaz o dávce z přírůstku hodnoty nabyl právní moci, poněvadž tím okamžikem nastalo zmenšení jejího majetku o tento dluh, a v tomto zmenšení jejího majetku spočívá škoda, přehlíží, že platební rozkaz jejího jmění dosud nezmenšil, a že ho také nezmenšila provedená exekuce, poněvadž nebylo zjištěno, že žalobkyně dávku zaplatila sama, neboť zmenšení to nastane teprve zaplacením dávky, a to všecko, co dovolatelka v dovolání pociťuje jako újmu na jmění, není ničím jiným, nežli újmou na zájmech. To vyslovila dovolatelka ve svém dovolání zřetelně prohlášením, že přece není povinna čekati, až poruší žalovaní smluvní závazek, aby se pak hojila na nich, kteří musí zastoupiti její škodu, a že by s tím spojené pro ni úhony společenské a trvalé nebezpečenství pronásledování exekucemi byly zlem, jemuž dlužno zabrániti, když jest jiný povinen její škodu podstoupiti. Dovolatelka tím otevřeně vylíčila, že nejde o škodu na jmění, ani na právech, ale že jde pouze o újmu na zájmech. Závažno je zajisté, že právním základem žalobním, jenž za řízení v prvé stolici nedoznal nějaké změny podle §u 235 c. ř. s., jest nárok z náhrady škody, zaviněné žalovaným tím, že včasně nesplnil splatného závazku smluvního tím, že dávku z přírůstku hodnoty, když platební rozkaz nabyl právní moci, nezaplatil, a tím také zavinil, že proti žalobkyni byla zahájena exekuce, movitosti u ní byly zabaveny a dražební rok byl vypsán na 31. leden 1923. Porušení smluvní povinnosti zavazuje sice provinilého tímto porušením smluvníka k náhradě konkretní, skutečně vzešlé škody, tedy v tomto případě k zaplacení dávky s příslušenstvím a dalším průtahem v plnění zaviněných útrat exekučních, ale tu bylo důkazní povinností žalobkyně, aby prokázala, že jí tato škoda skutečně vzešla, poněvadž tyto částky byla donucena sama zaplatiti. Toho důkazu žalobkyně nepodala, a proto žalobní nárok nemá ve zjištěních odvolacího soudu a také v zákoně nijaké opory. Poněvadž sama nezaplatila, nemůže se žalobkyně dovolávati úspěšně ani předpisu §u 1042 obč. zák., toho také ovšem z té příčiny nikoli, jelikož nežalovala na tomto právním základě. Dle čís. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod není opodstatněn.

Čís. 3433.

Zahradnická bouda, již zřídil pachtýř na zpachtovaném pozemku, není stavením ve smyslu §u 418 obč. zák.

(Rozh. ze dne 24. ledna 1924, Rv I 1522/23.)

Žaloba podpachtýře na vlastníka pozemku, by mu postoupena byla dle §u 418 obč. zák. do vlastnictví část pozemku, daného mu do podpachtu, na níž vystavěl dřevěnou boudu, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Pro posouzení této rozepře jest v prvé řadě rozhodujícím zjištění odvolacího soudu, podle kterého byl sporný pozemek dán žalovaným, tehdejším pachtýřem vlastníků za jejich souhlasu právnímu předchůdci žalobců do podpachtu, a za trvání tohoto podpachtu byla podle žalobců »budova«, podle žalovaného »bouda« na propodpachtovaném pozemku podpachtéřem vystavěna. K tomu přistupuje další zjištění, že řečená stavba je zahradnickou boudou, která nevyhovuje ustanovením §u 8 a) (24) stavebního řádu pro hlavní město Prahu a sousední obce, že k jejímu zřízení nebylo dáno svolení příslušným úřadem stavebním, že proto nemohla býti označena popisným číslem a že, ač jest nyní obývána třemi rodinami, nemůže jí býti přiznána povaha budovy ve smyslu

§u 418 obč. zák. Za tohoto stavu věci jest nerozhodno, zdali vlastníci pozemků, za nichž byla zahradnická bouda podpachtéřem postavena, věděli o provedení této stavby a zda, ač o ní věděli, nezakázali jejího provedení, neboť sluší uznati, že, když se koná na cizím pozemku, třebas s vlastníkovým vědomím a třeba by toho vlastník nezakazoval, u výkonu nějakého práva (totiž v tomto případě podpachtéřského) nějaká stavba rázu a povahy odvolacím soudem zjištěných, může se podle poznatelného úmyslu stran (§ 863 obč. zák.) trvání této stavby omezovati pouze na dobu trvání smluvního oprávnění, tedy že stavba nebyla zřízena v úmyslu, by ustavičně na podpropachtovaném pozemku trvala, protože i podpachtéř, i pachtéř i vlastník pozemku musili si býti vědomi, že trvání takové stavby prozatimní bude zakončeno skončením podpachtu, neboť pak již podpachtéř nebude míti na podpropachtovaném pozemku ničeho pohledávati (§ 297 obč. zák.).

Čís. 3434.

Pojišťovací zákon ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák. Pojem »nebezpečenské okolnosti« ve smyslu §u 3 poj. řádu. Zahrnovalo-li životní pojištění i sebevraždu, jest úmysl sebevražedný v době uzavření smlouvy nebezpečenskou okolností a jeho lstivé zamlčení má v zápětí zákonné následky.

(Rozh. ze dne 24. ledna 1924, Rv II 638/23.)

Dne 22. března 1922 uzavřel František E. se žalovanou pojišťovnou pojišťovací smlouvu, dle níž se žalovaná zavázala zaplatiti po úmrtí E-ově doručiteli pojistky 200.000 Kč. Ustanovení §u 8 pojišťovacích podmínek byla úmluvou pozměněna v ten smysl, že pojištění zůstane i tehdy v platnosti, spáchá-li pojištěný sebevraždu v prvých dvou letech po uzavření pojištění. Za to zaplatil František E. přirážku 4.000 Kč. V noci ze dne 6. na 7. květen 1922 spáchal František E. sebevraždu, načež žalobce, universální dědic E-ův domáhal se na pojišťovně zaplacení 200.000 Kč. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto d ů v o d ů: Odvolání není v nižádném směru odůvodněno. Podle §u 6 poj. podmínek lze odporovati pojišťovací smlouvě, bylo-li její uzavření pojištěným nebo pojistitelem vylouděno lstivým předstíráním, a podle §u 3 zákona ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák. může pojistitel ustoupiti od smlouvy, jako kdyby nebyla bývala dojednána, když pojištěný při uzavření smlouvy zodpověděl otázky nesprávně nebo neúplně, nebo, nebyl-li tázán, při uzavření smlouvy lstivě zamlčel okolnost závažného nebezpečí v úmyslu, přivoditi škodu. Že úmysl, spáchati sebevraždu, jest okolností podstatného nebezpečí po rozumu odstavce (3) tohoto zákonného předpisu, o tom nelze pochybovati. Neboť jest jisto, že žalovaná nebyla by uzavřela pojišťovací smlouvy, kdyby byla věděla, že František E. zanáší se sebevražednými myšlenkami. Lstivost na jeho straně po rozumu pojišťovacích podmínek a uvedeného zákona byla by tu již v případě, kdyby při jednání a při zodpovědění otázek nebyl učinil zmínky o třetím zájemníku a kdyby též neprohlásil, že pojištění slouží prozatím ku krytí. Odvolací soud sdílí však přesvědčení prvního soudu, že E. již při dojednání pojišťovací smlouvy měl úmysl spáchati sebevraždu.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolatel spatřuje nesprávné posouzení právní především v tom, že odvolací soud zjištěný sebevražedný úmysl E-ův již při uzavírání pojišťovací smlouvy považoval za »nebezpečenskou okolnost« podle §u 3 zákona ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák., jejíž zamlčení samo o sobě přivoditi musí účinky, v řečeném předpisu zákona uvedené. Nebezpečenskou okolností je skutkový vztah, jenž má povahu ať positivní, ať negativní podmínky ve příčině dostavení se pojistné příhody a jehož znalost může pojistitelovi býti praemisí k úsudku o pravděpodobnosti dostavení se toho. Podle výše pravděpodobnosti, jaká vyplývá z konkretní úvahy pro dostavení se příhody, hodnotí pak pojistitel své nebezpečenství, stanoví jeho míru a risiko (maximum možné škody). Přihlédne-li se k ustanovení §u 138 cit. zák., podle kterého při pojištění na případ smrti jest pojistitel prost závazku, když příhodník (t. zv. »pojištěný život«) skončí sebevraždou, a dále k II. odstavci tohoto předpisu, podle kterého sebevražda nemá tohoto sprošťujícího účinku, trvala-li smlouva v době, kdy došlo k sebevraždě, v platnosti nejméně již po pět let, kteréžto ustanovení je však v souvislosti jedině s tak zvanou n e n a ř í k a t e l n o s t í pojistky, dlužno považovati, jak to odvolací soud učinil, plným právem, že už při uzavírání pojišťovací smlouvy se škrtem dvouleté doby karenční ustálený úmysl sebevražedný pojistníka, jenž se pojistil za změněných a podle jeho zjištěného stavu příjmového nepostižitelných pro něho podmínek, jen aby ze své sebevraždy, byť i podle jeho posledního pořízení ze zdánlivě šlechetného úmyslu, pro třetí osoby na úkor žalované pojišťovny vytěžil pojištěnou sumu, jest »nebezpečenskou okolností« takového významu skutkového i právního, že její úmyslné a podle zjištěných okolností i l s t i v é zamlčení musilo přivoditi následky, v §u 6 pojišťovaci smlouvy uvedené. Platí zajisté pro pojišťovací smlouvu stupňovaná věrnost jako stěžejní zásada smlouvců, tuto smlouvu uzavírajících, a bylo by hrubým omylem právním, kdyby pouhý škrt karenční klausule měl vydati pojistitele na pospas smluvně nevěrnému pojistníku, aby on škrtem karenční klausule s pojistitelovy strany mu věnovanou z v ý š e n o u d ů v ě r u s m l u v n í směl porušiti svou smluvní nevěrností, právem jako lstivost kvalifikovanou.

Čís. 3435.

Valutový spor jest přerušiti i tehdy, bydlela-li jedna strana v rozhodný den (26. února 1919) v Rakousku, třebas v saisoně bydlívala a konala své povolání v tuzemských lázních.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1924, R I 1020/23.)

Řízení o žalobě chebské filiálky banky E. proti Dru Pavlu P-ovi, ženskému lékaři ve Vídni a jeho manželce o 49.542 Kč soud prvé stolice k návrhu žalovaných přerušil, rekursní soud návrh žalovaných zamítl. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Podle zjištění procesního soudu byli žalovaní již z doby předválečné se žalující bankou, filiálkou v Chebu, v bankovním obchodním spojení na běžný účet, ze kterého uplatňuje žalobkyně proti žalovaným saldo ke dni 21. září 1921 49.542 Kč s přísl. Podle dalšího zjištění procesního soudu vznikla hlavní pohledávka již před rozlukou měny. Dále vysvítá z běžného účtu, žalobkyní předloženého, že pohledávka ta činila v únoru 1919 přes 39.000 K. Zbytek přirostl na úrocích, provisích, poplatcích, daních, nákladech a pod. z téhož obchodního spojení. Procesní soud zjistil dále, že žalující bankovní filiálka měla dne 26. února 1919 své sídlo v Chebu, kdežto žalovaní měli v době od roku 1913 až do konce roku 1921 dvoje bydliště: jednak ve Vídni, jednak ve Františkových Lázních. Prvžalovaný MUDr. Pavel P., ženský lékař, měl totiž ve Vídni sanatorium, kde v zimní době lékařskou praxi provozoval a tam se svou manželkou bydlil, kdežto v letních měsících provozoval praxi jako lázeňský lékař ve Františkových Lázních, kde měl vlastní dům a kde rovněž se svou manželkou za léta bydlil. Konečně zjistil procesní soud, že žalovaní dne 26. února 1919 bydlili ve Vídni a že mezi stranami jest sporno, v jaké měně zažalovanou pohledávku jest platiti, kdežto žalobkyně žádá zaplacení v Kč, tvrdí žalovaní, že ona pohledávka, kterou proti nim žalobkyně má, může býti žádána jen ve starých korunách. Proto učinili žalovaní již v žalobní odpovědi návrh na přerušení sporu ve smyslu nařízení vlády republiky Československé ze dne 21. dubna 1921, čís. 173 sb. z. a n., kterémuž návrhu procesní soud vyhověl, jejž však rekursní soud zamítl. Dovolací rekurs žalovaných jest odůvodněn, neboť jsou tu všechny předpoklady pro přerušení sporu ve smyslu onoho nařízení, jakož i ve smyslu dalších nařízení vlády republiky Československé ze dne 19. prosince 1921, čís. 472, ze dne 22. prosince 1922, čís. 377 a ze dne 13. prosince 1923, čís. 236 sb. z. a n. Že spornou jest měna a že žalobní pohledávka z největší části vznikla již před 26. únorem 1919, o tom mezi stranami není sporu. Pokud žalobkyně uplatňuje další přírůstek na úrocích, útratách, provisích atd. za dobu po 26. únoru 1919, spadá i tato částka pod předpis §u 1 poslední odstavec vl. nař. čís. 173/1921, ježto vyplynula z právního jednání, uzavřeného mezi stranami již z doby před 26. únorem 1919. Rekursní soud změnil usnesení procesního soudu proto, že žalovaní měli dne 26. února 1919 bydliště nejen ve Vídni, nýbrž i ve Františkových Lázních, že měli tedy řádné bydliště také v republice Československé, kde bylo též sídlo žalobkyně, že dluh žalovaných částečně vznikl také z Františkových Lázní, a že jest nerozhodným, kde se žalovaní dne 26. února 1919 právě zdržovali. Tomuto názoru nelze přisvědčiti. Nařízení čís. 173/1921 a další nařízení platnost jeho prodlužující, ukládají soudům přerušení sporů a odklad exekucí, při čemž účelem jejich bylo vyčkati rozhodnutí, jakým způsobem má býti provedeno vyrovnání pohledávek a závazků vzniklých v korunách rakousko-uherských mezi věřiteli nebo dlužníky československými a rakouskými. Nařízení ta mají býti přípravou k dalšímu postupu, upravenému zákonem ze dne 30. června 1922, čís. 207 a vládními nařízeními ze dne 7. srpna 1922 čís. 264 a 265 sb. z. a n. Všechny tyto předpisy předpokládají ovšem jako případ pravidelný, že fysická nebo právnická osoba, o kterou jde, má jen jedno řádné bydliště nebo sídlo a to tam, kde skutečně bydlí nebo sídlí, ale nevylučují i několik bydlišť a ustanovují za rozhodné ono bydliště, které měla dotyčná osoba dne 26. února 1919. Že táž osoba může míti několik bydlišť, jest přirozeno a také zákonem v §u 65 odstavec druhý j. n. uznáno. Má-li táž osoba několik řádných bydlišť, rozhodnou jest jedině ta okolnost, ve kterém z nich dne 26. února 1919 skutečně bydlila. Že jen tento den jest rozhodným, že ve všech předpisech sem spadajících jen na tento den se klade důraz a že přesídlení věřitele nebo dlužníka po tomto dni do Rakouska nebo naopak jest lhostejné, vyplývá nejen z §u 1 písm. c) nař. čís. 173/1921, nýbrž také z motivů, uveřejněných ve věstníku ministerstva spravedlnosti z roku 1922 strana 19, pak z nařízení čís. 265/1922, upravujícího soupis dotyčných pohledávek a závazků a to z §u 1 odstavec (1) písm. c), z §u 3 odst. (1) a (4), z §u 5 čís. 1 písm. a) a čís. 2 písm. a) a z posledního odstavce §u 5, podle něhož jest přihlásiti také pohledávky a dluhy, o kterých jest pochybno, jsou-li soupisem povinny. Ze všech těchto předpisů jest nejen zjevno, že rozhoduje jen skutečné bydliště dne 26. února 1919, nýbrž také, že jest lhostejno, kde dotyčná pohledávka jest splatna a odkud příslušné příkazy bance byly dány, tedy odkud dluh vznikal. Měli-li tudíž v tomto případě žalovaní dne 26. února 1919 ve Vídni své řádné bydliště, a v tomto řádném bydlišti skutečně bydleli, jest nerozhodno, že měli také ještě bydliště ve Františkových Lázních, kde zmíněného dne nebydleli. Protože žalobkyně dne 26. února 1919 měla své sídlo v Chebu, jsou tu všechny podmínky pro přerušení sporu a správně tedy přerušil první soud spor, jakmile podmínky ty zjistil (viz také výnos min. sprav. čís. 10 ve věstníku z roku 1921).

Čís. 3436.

Přerušení valutových sporů.

Nepodal-li žalobce do usnesení, přerušujícího valutový spor, opravného prostředku, nemůže před uplynutím lhůty, na niž spor byl přerušen, navrhnouti pokračování v řízení s poukazem na právní předpisy, plativší již v den usnesení, jímž byl spor přerušen.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1924, R I 1042/23.)

Pravoplatným usnesením prvého soudu ze dne 23. února 1923 byl valutový spor přerušen až do 31. prosince 1923. V říjnu 1923 domáhal se žalobce, by bylo pokračováno v jednání v přerušeném sporu. Soud

prvé stolice usnesením ze dne 10. října 1923 návrh zamítl, rekursní soud návrhu vyhověl a uvedl po formální stránce (co do přípustnosti návrhu) v důvodech: Formální pravomoc přerušovacího usnesení ze dne 23. února 1923 není pokračování ve sporu na závadu, poněvadž soud i z moci úřední k důvodům přerušení přihlížeti má (§ 2 nař. ze dne 21. dubna 1921, čís. 173 sb. z. a n.) a, neshledá-li jich více, není v dalším svém postupu vázán; ostatně nebylo nikterak závady, ustanoviti pokračování v jednání na dobu po 31. prosinci 1923.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Usnesení soudu první stolice ze dne 23. února 1923, přerušující spor do 31. prosince 1923, vešlo v moc práva, ač žalobce mohl opravným prostředkem proti němu uplatniti právní důvody, jimiž podepřel návrh na pokračování ve sporu, podaný 28. září 1923. Nepodáním opravného prostředku projevil souhlas s přerušením řízení do 31. prosince 1923, a je na věc pohlížeti tak, jakoby se strany byly shodly na klidu řízení do téhož dne podle §u 168 c. ř. s., jehož účinky jsou v podstatě totožny s účinky přerušení řízení, k nimž náleží dle §u 163 c. ř. s. nepřípustnost obsílek k jednání ve sporu. Byl proto právem zamítnut procesním soudem návrh, podaný žalobcem před 31. prosincem 1923 na pokračování ve sporu a odůvodněný právními předpisy, platívšími již v čas usnesení ze dne 23. února, ježto ve skutečnosti šlo jen o obnovu řízení před uplynutím lhůty, na niž bylo souhlasně přerušeno (§§ 164 a 168 c. ř. s.).

Čís. 3437.

Rozhodnouti o tom, zda žaloba na vyklizení bez výpovědi jest odůvodněna či zda jest třeba výpovědi, možno teprve po provedeném řízení sporném rozsudkem.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1924, R I 21/24.)

Proti žalobě o vyklizení bytu namítl žalovaný nepřípustnost pořadu práva. Soud prvé stolice námitce vyhověl a žalobu odmítl. Rekursní soud zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Řízení o výpovědi nenáleží ovšem na pořad práva, avšak rozhodnutí o tom, zdali jest žaloba o vyklizení bez výpovědi odůvodněna, čili nic, nelze odkazovati na cestu nespornou, nýbrž sluší o tom rozhodnouti po provedeném řízení sporném. Jednáť se zde o to, zda má žalobkyně pro svůj nárok zákonitý podklad. Právě při rozhodování o tomto podkladu žaloby bude musiti prvý soud uvážiti, zda přes to, že se žaloba opírá o smlouvu, bylo třeba výpovědi, po případě soudního svolení k výpovědi. Bude-li prvý soud toho názoru, že bylo třeba této výpovědi, které lze dociliti jedině v řízení nesporném, zamítne žalobu rozsudkem jakožto skutkového a právního podkladu postrádající a tudíž bezdůvodnou, neodmítne ji však pro domnělou nepřípustnost pořadu práva.

Čís. 3438.

Vodné nepožívá na nemovitostech zákonného (přednostního) práva zástavního (§ 216 čís. 4 ex. ř.).

(Rozh. ze dne 29. ledna 1924, R I 23/24.)

V řízení o rozvrhu výtěžku za exekučně vydraženou nemovitost nevyhověl exekuční soud žádosti obce, by jí bylo přiznáno dlužné vodné. Rekursní soud usnesení potvrdil. Důvody: Dle §u 216 ex. ř. je z rozdělovací podstaty v přednostním pořadí zapraviti mimo daň s přirážkami a poplatky z převodu i jiné dávky z nemovitosti z posledních tří let přede dnem příklepu, které podle platných předpisů požívají zákonného zástavního nebo přednostního práva. Není pochybnosti, že v tomto případě jde o obecní dávku veřejnou, jejíž vybírání bylo obecním zastupitelstvem usneseno a, jak z přihlášky dávky té k řízení dražebnímu, potvrzené expositurou okresní politické správy vyplývá, povoleno výnosem zemského správního výboru a jak dále z ověřeného opisu pravidel o vybírání vodného ze dne 15. července 1922 je patrno, usnesením vládním republiky Československé ze dne 7. prosince 1922 povoleno bylo co do doby od 1. října 1922 na dále. Dle ustanovení oněch pravidel ukládá se vodní dávka majitelům nemovitostí jako takovým a jde tedy o dávku z nemovitosti. Poněvadž se žádá dávka pouze za léta 1922 a 1923, jest zřejmo, že není účtována za dobu delší tří let. Soud rekursní však nemůže přisvědčiti názoru rekurentky, že dávka tato dle platných předpisů požívá zákonného práva zástavního nebo přednostního na nemovitosti, bez kteréžto podmínky nemají ani dávky veřejné nároku na úhradu ve výsadním pořadí. Není zákonného předpisu, který by dávce vodní propůjčoval zákonné právo zástavní nebo přednostní. Dávku vodní možno zavésti s vyšším povolením dle zákona ze dne 24. října 1899, čís. 97 z. zák., kterýž nestanoví nic podobného; z jeho čl. I. (§ 89) úsudkem z opaku naopak plyne, že tuto dávku nečítá mezi přirážky k daním přímým. V posledním odstavci téhož článku se praví, že dávku vymáhá obecní starosta prostředkem exekuce na věci movité. Ani zákon ze dne 12. srpna 1921 čís. 329 sb. z. a n. nepřiznal vodní dávce zákonného práva zástavního nebo přednostního. Rozeznávát v §u 24 mezi t. zv. »příspěvky« (§ 26, 27), »poplatky« (§ 28) a »dávkami« (§ 30, 31, 33, 34, 35, 38); mezi dávkami rozeznává přirážky ke státním daním a samostatné dávky; přirážky dělí na přirážky k přímým daním, přirážky k daním spotřebním a přirážky k poplatku státnímu z převodu nemovitosti. Kdežto o přirážkách k daním státním praví v §u 42 odstavec prvý, že výpočet, předpis a vybírání jich děje se týmiž orgány, které jsou pověřeny vybíráním příslušných daní

státních, a v odstavci pátém že jsou splatny s příslušnou daní státní a že o jich vymáhání a promlčení platí vůbec stejné předpisy jako pro státní daň, k níž se přirážka vybírá, stanoví § 41 a 44, že příspěvky, poplatky a samostatné dávky předpisuje a vybírá starosta a že pouze o řízení exekučním (při jich vymáhání) platí tytéž předpisy, jako pro dobývání nezaplacených daní přímých; že pak zákon rozeznával zejména také co do v ě c n é h o ručení mezi jednotlivými druhy dávek a příspěvky i poplatky, vysvítá z toho, že v §u 33 o přirážce ke státnímu poplatku z převodu nemovitosti výslovně stanoví, že o »osobním a v ě c n é m ručení« atd. platí obdobně zákonné předpisy o státním poplatku, kdežto u poplatků ve smyslu shora uvedeném podobného předpisu nemá. Vodné dle §u 28 patří mezi »poplatky«, které se vybírají jako náhrada za užívání zařízení vodovodního, zřízeného a udržovaného v zájmu veřejném, a dle uvedeného není mu tedy přiznáno zákonné právo zástavní ani přednostní. Stanoví-li pravidla o vybírání vodného v §u 1 písm. a), že při budovách, podrobených dani činžovní, je platiti vodné ve způsobě p ř i r á ž k y z přiznaného a od úřadu pro berně upraveného hrubého nájemného, není tu tohoto označení »přirážky« užito ve smyslu přirážek, o kterých jedná zákon v §u 30 a 31. O vodní dávce nelze také tvrditi, že je příspěvkem konkurenčním, jaký má na mysli dvor. dekret ze dne 4. srpna 1836, čís. 113 sb. z. s., protože se nerozepisuje na občany dle výše předepsaných daní, nýbrž buď dle výše nájemného, nebo dle plochy, kterou místnosti nebo zahrady zaujímají anebo konečně dle množství spotřebované vody.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Není sice pochybnosti vzhledem k ustanovení čl. I. poslední odstavec zákona ze dne 24. října 1899, čís. 97 z. zák. a §u 44 (3) zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 329 sb. z. a n., jakož i vzhledem k pravidlům o vybírání vodného rekurentkou na základě usnesení obecního zastupitelstva a schválení zemským správním výborem, pokud se týče vládou platně vydaným, že vodné, o které se jedná, je veřejnou dávkou, avšak z toho nenásleduje, že tomuto vodnému přísluší při rozvrhu nejvyššího podání za prodanou v exekuční dražbě nemovitost právo přednostní, a rekursní soud, uznav takto v napadeném usnesení, nepochybil. Zcela správně poukazuje rekursní soud k odůvodnění svého názoru na ustanovení §u 216 čís. 2 ex. ř., podle něhož zapraví se z rozdělovací podstaty ne déle než 3 léta zadrželé daně, převodní poplatky a veřejné dávky z nemovitosti placené, v přednostním pořadí tehdy, přísluší-li jim dle platných předpisů zákonné zástavní nebo přednostní právo. Nestačí tedy k přednostnímu přikázání, že dávka je veřejná, nýbrž nutno, by k tomu přistoupil ještě zvláštní předpis, přednostní právo dávce přiznávající. Jak dovodil již rekursní soud, takového předpisu, co se týče vodného není. Nepřiznává mu přednostního práva ani zákon ze dne 24. října 1899, čís. 97 z. zák., ani zákon ze dne 12. srpna 1921 čís. 329 sb. z. a n. ani žádný jiný zákon. Není však pochybnosti a k vývodům rekurentky, že z tendence posléz uvedeného zákona na přednostní právo při vodném usuzovati dlužno, budiž uvedeno, že zákonodárce, kdyby vodnému výsadní právo přiznati byl zamýšlel, by vzhledem k významu, který by výsada ta pro reální úvěr a bezpečnost hypotekárních věřitelů měla, dotyčné ustanovení do zákona byl zajisté pojal. (srovnej na př. cís. pat. ze dne 4. března 1849, čís. 152 sb. z. s. (§ 22) — zákon ze dne 30. května 1869, čís. 93 ř. zák. (§ 23) — zákon ze dne 7. června 1883 čís. 92 (§ 44) — zákon ze dne 7. července 1896, čís. 140 (§ 21) — zákon ze dne 25. října 1896, čís. 220 ř. zák. (§ 76 a 123) — zákon ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n. (§ 62) — zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 338 sb. z. a n. (§ 11). Dovozovati z ustanovení §u 44 (3) zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 329 sb. z. a n. po případě čl. I. poslední odstavec zákona ze dne 24. října 1899, čís. 97 z. zák. nebo z §u 29 pravidel o vybírání vodného, dle něhož o exekučním řízení pro nezapravený poplatek platí táž pravidla jako pro dobývání nezaplacených daní přímých, že vodnému přednostní právo přísluší, nelze. Význam těchto ustanovení je totiž, jak vidno z čl. 1 k §u 41 a 43 prováděcího nařízení ze dne 27. dubna 1922, čís. 143 sb. z. a n., pouze ten, že vodní poplatek lze na základě výkazu o nedoplatku jeho vymáhati buď exekucí politickou nebo soudní, přednostní právo však v exekučním řízení vodnému se ustanovením tím nepropůjčuje. Že na vodné se dvorní dekret ze dne 4. srpna 1836, čís. 113 sb. z. s. nevztahuje, dovodil již rekursní soud. Přednostní právo bylo tedy rekurentce ohledně vodného právem nepřiznáno.

Čís. 3439.

Nároku ve smyslu čl. 245 (202 odstavec druhý a třetí) obch. zák. netřeba domáhati se žalobou, nýbrž stačí žádost v řízení nesporném. Akciová společnost (komanditní společnost na akcie), chce-li posečkati s rozdělením společenského jmění, nepotřebuje ani skládati hodnotu pohledávky na soudě ani zříditi jistotu.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1924, R I 41/24.)

Vysoudiv na akciové společnosti v likvidaci rozsudkem procesního soudu prvé stolice 73.376 Kč, navrhl Arnošt E., by dlužnici bylo dle čl. 202 a 245 obch. zák. uloženo, by do 14 dnů pod důhonem práva složila na soudě k zajištění věřitelovy pohledávky z rozsudku krajského soudu v Ch. ze dne 10. října 1923 73.376 Kč 30 h buď v hotovosti, nebo v cenných papírech, sirotčí jistoty požívajících, po případě by onu pohledávku jiným způsobem dostatečně zajistila. O b a n i ž š í s o u d y návrhu vyhověly.

N e j v y š š í s o u d změnil napadené rozhodnutí v ten rozum, že dlužnice jest povinna, by do 14 dnů pod důhonem práva buďto 73.376 Kč 30 h na soudě složila nebo aby s rozdělením společenského jmění až do pravoplatného vyřízení sporu Arnošta E-a, zahájeného proti ní o 67.852 Kč 50 h posečkala nebo jmenovanému věřiteli přiměřenou jistotu zřídila.

Důvody:

Nároku ve smyslu čl. 245 pokud se týče 202 odstavec druhý a třetí obch. zák. netřeba domáhati se žalobou; stačí žádost, o níž rozhodne soud, vyslechna strany, v nesporném řízení. (Srovnej rozhodnutí nejvyššího soudu ve Vídni ze dne 6. srpna 1872, čís. 8271 rep. nálezů čís. 14, Randa, obchodní právo 1905, 2. sv. str. 246). Jelikož jsou tu i podmínky §u 16 nesp. říz., jest dovolací rekurs přípustný. Rekurs ten jest částečně odůvodněn. Nelze přisvědčiti stěžovatelce, že práva věřitelů dle čl. 202 a 245 obch. zák. jsou podmíněna tím, že s rozdělením společenského jmění se započalo. Na poměru věřitelů k společnosti nemění se ničeho tím, že společnost se rozešla a nastala likvidace. Společnost jest i ve stavu likvidace povinna, by uspokojila věřitele, a nemůže-li tak učiniti, aby, jde-li o společnost akciovou neb o společnost komanditní na akcie, hodnotu pohledávky na soud složila. Jde-li o pohledávku nerozhodnutou nebo, jako v tomto případě, spornou, nastává tato povinnost jen tehdy, nechce-li společnost s rozdělením jmění čekati až do zjištění pohledávky nebo zřídí-li věřiteli přiměřenou jistotu (čl. 202 odstavec druhý a třetí a 245 odstavec třetí obch. zák.). Dle toho má, a to právě nižší soudy přehlédly, společnost v takovémto případě volbu trojí, může se totiž rozhodnouti, zda chce hodnotu pohledávky složiti na soudě či zříditi přiměřenou jistotu či sečkati s rozdělením společenského jmění; v tomto případě nepotřebuje ani skládati hodnotu pohledávky na soud, ani zříditi jistotu. Jelikož jde o výslovný předpis zákona, jenž v posléz uvedeném směru byl nižšími soudy zřejmě porušen, bylo mimořádnému dovolacímu rekursu v této části vyhověti.

Čís. 3440.

Mezisprediter, jenž vydal zboží bez zaplacení dobírky, ač bylo mu výslovně přikázáno vydati je proti vybrání dobírky, ručí spediteru za škodu tím způsobenou. Rozsah škody. Mezisprediter musí bezpodmínečně šetřiti imperativních instrukcí spediterem mu daných a kde by pokládal úchylku v zájmu svého mandanta za nutnou, musí nejprve podati zprávu a vyžádati si nové instrukce.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1924, R I 44/24.)

Žalující zasílatelská firma udělila žalovanému jako mezispediterovi dopisem ze dne 18. února 1920 příkaz, by, řídě se co nejpřesněji jemu danými instrukcemi, vydal vagon strojů a strojních součástek destinatáři Josefu K-ovi jen proti zaplacení dobírky. Žalovaný dopisem ze dne 21. února 1922 příkaz tento přijal a výslovně slíbil, že všechny příkazy žalující firmy přesně provede, že zboží vydá až po vybrání dobírky a že zájmy žalující firmy nejlepším způsobem bude hájiti. Žalující firma telegramem i současným dopisem ze dne 27. února 1922 oznámila žalovanému výši dobírky a znova žádala, by žalovaný jen proti vybrání dobírky vagon adresátovi vydal. Žalovaný přes to zásilku bez zaplacení dobírky Josefu K-ovi vydal a ježto žalobkyně z dobírkových částek peníz 2391 Kč 45 h dosud sporný ani od Josefa K-a ani od žalovaného obdržeti nemohla a neobdržela, domáhala se žalobkyně zaplacení na žalované žalobou, jíž procesní soud prvé stolice vyhověl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud zrušil usnesení odvolacího soudu a uložil mu, by rozhodl ve věci samé.

Důvody:

Správně posuzuje odvolací soud žalobu na zaplacení 2391 Kč 45 h jako žalobu o náhradu škody a správně vyslovil, že žalovaný zanedbal péči řádného obchodníka a prohřešil se tím proti předpisu čl. 380 obch. zák. Žalující zasílatelská firma uložila žalovanému mezizasílateli velice důtklivě a připomněla opětovaně, by zásilka jen proti zaplacení dobírky byla vydána, a žalovaný slíbil to způsobem téměř slavnostním v dopise ze dne 21. února 1922. Nedostál-li přes to této smluvní povinnosti, porušil zjevně své povinnosti uložené mu v čl. 282 a 380 obch. zák. Mezispediter, t. j. ten zasílatel, na nějž jest zboží adresováno k cíli dalšího zaslání, nebo vydání, musí bezpodmínečně šetřiti imperativních instrukcí jemu spediterem daných, a, kde by pokládal úchylku v zájmu svého mandanta za nutnou, musí nejprve podati zprávu a vyžádati si nové instrukce, je-li to vůbec jen možno. Jen od fakultativních instrukcí mohl by se podle rozumného uvážení a v zájmu svého mandanta uchýliti. Ježto tedy žalovaný své povinnosti porušil, jest podle čl. 380 obch. zák. povinen k náhradě škody. Že jde o nárok na náhradu škody, vidno nejen ze čl. 380 obch. zák., nýbrž i z §u 72 (4) žel. dopr. ř., podle kterého železnice, která by vydala zboží bez vybrání dobírky, jest povinna nahraditi škodu odesílateli až do výše dobírky. Také z předpisů §u 920 obč. zák. a čl. 283 obch. zák. jde to na jevo. V čem škoda v tom kterém případě záleží, jest otázkou případu. Podle §u 1323 obč. zák. nutno dle možnosti uvésti vše v předešlý stav, nebo dáti náhradu in natura, nebo v rovnocenné náhražce nebo konečně — není-li to jinak možno — v penězích. Již z toho jest viděti, v čem záleží škoda při vydání zboží dobírkou zatíženého bez vyplacení dobírky. Záleží v oné částce dobírky, kterou by byl odesílatel obdržel z ruky do ruky již při vydání zboží a které následkem porušení smluvní povinnosti mezispediterovy neobdržel a kterou by si musil teprve od destinatáře s vynaložením práce, útrat a času zjednati, nebo dokonce — jako v tomto případě — sporem dobývati. Nelze tedy souhlasiti s názorem odvolacího soudu, že řízení procesního soudu jest v tom směru kusým, že nebylo zjištěno, zač žalobkyně 2391 Kč 45 h požaduje a v jaké výši jí škoda vznikla, neboť v poměru mezi žalobkyní a žalovaným stačí úplně, že částka ta v dobírkovém příkazu byla obsažena a proti příkazu nebyla vybrána. Na tom ničeho nemění okolnost, že žalovaný

nechal složiti od Josefa K-a dobírkové částky u banky, neboť tím nebyla pro žalobkyni žádná jistota zřízena, jak to již nižší soudy správně odůvodnily, když uloženými penězi může disponovati jen Josef K. a nikoliv žalobkyně. Tím méně ovšem byla takovým uložením u banky nahražena výplata dobírky, kterou by byl odesílatel bez dalších obtíží a bez sporu obdržel, nebo zásilku jako zástavu podle čl. 382 obch. zák. zadržel. Nerozhodno jest také pro tento případ, že Josef K. se zdráhal dobírku vyplatiti, neboť pak bylo povinností žalovaného, by vyžádal si od žalobkyně nové instrukce a neuchýlil se svémocně od imperativního příkazu. Jednal-li na vlastní pěst, jednal také na vlastní nebezpečenství. Jemu vůbec nenáleželo zkoumati, zda a v jaké výši žádaná dobírka byla proti destinatáři odůvodněna. Poměr mezi žalující firmou a destinatářem Josefem K-em jest pro tento spor úplně lhostejným, jak již oba nižší soudy správně vyslovily, třebaže Josef K. přistoupil za vedlejšího intervenienta k žalovanému, neboť tím se stranou ve sporu nestal (§ 19 a 20 c. ř. s.). Ježto tedy není zde kusosti řízení po rozumu §u 496 čís. 2 a 3 c. ř. s., ze kteréhožto důvodu odvolací soud rozsudek soudu prvé stolice zrušil, bylo důvodnému rekursu žalující firmy vyhověti a napadené usnesení zrušiti.

Čís. 3441.

Třebaže k návrhu dědice nařízeno bylo svolání pozůstalostních věřitelů (§ 813 obč. zák.), nelze z důvodu §u 42 čís. 6 ex. ř. povoliti odklad exekuce na jednotlivé součásti pozůstalostního jmění, bylo-li za odklad žádáno teprve, když již vymáhající věřitel nabyl exekučního práva zástavního.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1923, R I 45/24.)

Usnesením pozůstalostního soudu ze dne 5. listopadu 1923 bylo dědicům pozůstalosti po Jaroslavu H-ovi povoleno svolání věřitelů pozůstalostních, jimž stanovena lhůta k ohlášení a průkazu jich nároků do 7. prosince 1923. Dne 20. listopadu 1923 žádala záložna v L. za povolení exekuce zabavením spořitelní vkladní knížky, znějící na jméno zůstavitelovo, a na zabavení pohledávky pozůstalosti proti firmě S. Exekuce byla povolena a dne 23. listopadu 1923 vykonána. Dne 26. listopadu 1923 zažádali dědici po Jaroslavu H-ovi za odklad exekuce vzhledem k povolenému svolání pozůstalostních věřitelů. S o u d p r v é s t o l i c e zamítl návrh na odklad, r e k u r s n í s o u d odklad povolil. D ů v o d y: Prvý soud návrh na odklad exekuce zamítl s poukazem na ustanovení §u 44 odstavec prvý ex. ř., poněvadž prý v exekuci může býti pokračováno, aniž by to pro dlužnici bylo spojeno s nebezpečím majetkové újmy nenahraditelné neb alespoň těžce napravitelné, ježto běží jen o zabavení vkladu a peněžní pohledávky. Než názoru tomu nelze přisvědčiti. § 813 obč. zák. opravňuje dědice, by žádali za pozůstalostního řízení o svolání pozůstalostních věřitelů. S tímto svoláním jest mimo jiné spojen ten účinek, že dědic jest oprávněn až do uplynutí ediktální lhůty sečkati s uspokojením věřitelů a jmenovitě, když by pozůstalostní jmění nepostačovalo, pečovati o stejnoměrné zaplacení všech věřitelů buď mimosoudně neb v cestě úpadku neb učiniti jiná vhodná opatření. Kdyby však bylo dopuštěno, aby věřitelé za svolávací lhůty na základě exekučních titulů, vydobytých proti zůstaviteli (pozůstalosti) vedli exekuci a tím získali přednost před jinými věřiteli, byl by zmařen účel, kterého má býti dosaženo svoláním věřitelů (§ 813 obč. zák.). Je tudíž návrh na odklad exekuce, podaný ještě před uplynutím ediktální lhůty, po zákonu odůvodněn (§ 42 čís. 6 ex. ř.).

N e j v y š š í s o u d obnovil usnesení prvého soudu.

D ů v o d y:

Dle §u 813 obč. zák. mohou dědicové, kteří navrhli svolání věřitelů, odložiti uspokojení věřitelů až po vypršení lhůty svolací. Toto ustanovení občanského zákona nebránilo však věřitelům pozůstalosti vymáhati pohledávky žalobou a exekucí na jednotlivé kusy pozůstalostního jmění; tomu nemohli dědicové zabrániti. Ustanovením §u 42 čís. 6 ex. ř. mělo tomuto nedostatku býti odpomoženo tím, že měl míti dědic možnost, zabrániti provedení exekuce, zabrániti, by se nedostalo věřiteli exekučního zástavního práva k jednotlivým věcem pozůstalostním, které by mu sjednávalo přednost před jinými věřiteli (Tilsch: Vliv zákonů procesních na hmotné právo str. 188). Má-li tudíž svolání věřitelů a s ním spojený odklad exekuce míti úspěch a nemá-li účel předpisu §u 42 čís. 6 ex. ř. býti zmařen, musí dědicové učiniti návrh na odklad exekuce ještě před jejím výkonem, ještě před tím, než vymáhajícímu věřiteli se dostalo exekučního zástavního práva a tím i přednosti v uspokojení jeho pohledávky. Dědicové podali v tomto případě návrh na odklad exekuce dle §u 42 čís. 6 ex. ř. dne 26. listopadu 1923. Vymáhající věřitelka podala však návrh na zabavení vkladní knížky spořitelny a na zabavení 10.528 Kč 94 h, uložených u berního, jako schovacího úřadu a na zabavení pohledávky asi 25.000 Kč, příslušející téže pozůstalosti již dne 20. listopadu 1923 a byla tato exekuce vykonána a tím práva zástavního pro vymáhající věřitelku nabyto doručením usnesení, exekuci povolujícího, což se stalo v obojím případě již 23. listopadu 1923, tedy tři dny dříve, než došel návrh na odklad exekuce (§§ 294 a 325 ex. ř.). V době podání návrhu na odklad exekuce byla tedy již vymáhající věřitelka zástavní věřitelkou jak ohledně spořitelní vkladní knížky, tak i ohledně pohledávky, která přísluší pozůstalosti. Ani svolání věřitelů ani žádaný odklad výkonu exekuce nemohly již v den podání návrhu na odklad zameziti přednostní uspokojení vymáhající věřitelky před ostatními věřiteli pozůstalostními. Právem proto první soud zamítl návrh na odklad exekuce, neboť účelu, kterého odkladem tím mělo býti dosaženo, totiž zameziti, aby úplným uspokojením vymáhajícího věřitele nenastalo nestejnoměrné uspokojení věřitelů, více nebylo lze dosíci.

Čís. 3442.

Prohlásil-li k návrhu žalovaných dovolaný sborový soud prvé stolice řízení zmatečným a postoupil žalobu příslušnému okresnímu soudu, rekursní soud pak zamítl návrh žalovaných, by řízení před prvým soudem bylo prohlášeno zmatečným a zrušil usnesení prvého soudu, jímž byla žaloba postoupena okresnímu soudu, jsa názoru, že věcně jest příslušným sborový soud, jest dovolací rekurs dle §u 45, odstavec prvý, j. n. vyloučen.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1924, R I 46/24.)

Proti žalobě, zadané na sborovém soudě prvé stolice, vznesli žalovaní námitku věcné nepříslušnosti, jíž soud prvé stolice vyhověl, prohlásil dosavadní řízení zmatečným a odkázal věc na příslušný okresní soud. Rekursní soud zamítl návrh žalovaných, by řízení bylo prohlášeno zmatečným a zrušil napadené usnesení, pokud odkazovalo věc na příslušný okresní soud.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekursy obou stran.

Důvody:

Rekursní soud zamítl návrh žalovaných, by řízení před prvým soudcem bylo prohlášeno za zmatečné a zrušil jeho usnesení, pokud jím byla žaloba postoupena okresnímu soudu, jsa toho názoru, že spor, o nějž jde, nepatří dle §u 49 čís. 6 j. n. k příslušnosti okresního soudu, nýbrž dle hodnoty předmětu rozepře ve smyslu §u 50 j. n. k příslušnosti krajského soudu, dovolaného žalobkyní. Jest zde tedy rozhodnutí o věcné příslušnosti sborového soudu ve smyslu §u 45 j. n. a žalovaní brojí proti usnesení rekursního soudu vlastně jen proto, že považují za příslušný okresní soud. Než předpis uvedeného místa zákonného, že nelze odporovati rozhodnutí sborového soudu prvé stolice o jeho věcné příslušnosti z důvodu, že věc náleží před okresní soud, platí i tehdy, když věcná příslušnost sborového soudu prvé stolice byla vyslovena rekursním soudem. Jestiť úmyslem zákona, by vyslovená jednou příslušnost soudu výše organisovaného vždy byla pokládána konečnou oproti tvrzené příslušnosti soudu jednodušeji zařízeného. Slušelo se proto dovolací rekursy žalovaných jako nepřípustné odmítnouti, což dle §u 523 a 528 c. ř. s. měl učiniti již soud prvé stolice.

Čís. 3443.

Bylo-li v pachtovní smlouvě v době před záborem velkého majetku pozemkového vymíněno určité plnění pro propachtovatele při zrušení pachtu z důvodů ve smlouvě jednotlivě uvedených, vztahuje se závazek pachtýřův i na zrušení z důvodu záboru.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1924, Rv I 896/23.)

Žalovaní spachtovali od žalující strany v roce 1912 dvory na 12 let a bylo jim předáno 300 q sena, 500 q krmné a 300 q stelné slámy s podmínkou, že při předání pachtovaných dvorů po vyjití nájmu odevzdají a vydají žalobci uvedené množství sena a slámy, k čemuž žalovaní také se zavázali. Na základě záborového zákona byla dána žalovaným Státním pozemkovým úřadem výpověď ze zabraného majetku, a, ježto žalovaní dodali žalobci pouze 50 q sena a 180 kg stelné slámy, domáhal se na nich žalobce vydání zbytku žalobou, jíž bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatelé napadajíce rozsudek odvolacího soudu vytýkají, že odvolací soud věc po stránce právní nesprávně posoudil v prvé řadě nesprávným výkladem pachtovní smlouvy zvláště v §§ 9 a 14 a dodatku k §u 15 pachtovní smlouvy ze dne 30. července 1912. V §u 14 pachtovní smlouvy jedná se o zrušení pachtu a uvádí se mimo vyjití nájemného (správně pachtovního) období, jako důvod zrušení pachtovní smlouvy nezachovávání platebních lhůt, pozbytí čestných práv občanských a uvalení úpadku. Nerozhodno pro spor jest, zda jsou tyto důvody uvedeny výčetmo čili nic, neboť žádný z případů tam uvedených nenastal. Nesprávno jest však, dovozují-li žalovaní právě z toho, že žádného z těchto důvodů tu není, že žalující strana by mohla žádati vydání píce teprve po projití pachtovní doby, totiž dne 30. září 1924. Vždyť vrácení téhož množství sena a slámy bylo smlouvou vymíněno pro všechny případy zrušení pachtu a nikoliv jen pro onen normální pacht, po 12letém období končící. Ovšem pachtovní smlouva byla zrušena způsobem, jenž není v §u 14 pachtovní smlouvy uveden a na kterýž ani strany nemohly mysliti, jelikož nemohly předvídati, že by v ujednaném pachtovním období mohlo dojíti k záboru velkostatku státem. Zákonem vyslovenému záboru velkostatku musil se vlastník podrobiti, když jeho statek vyhovoval ustanovením §u 1 a 2 zákona ze dne 16. dubna 1919, čís. 215 sb. z. a n. a nemohl se ani brániti proti výpovědi z hospodářství a podle §u 12 zákona ze dne 8. dubna 1920 čís. 329 sb. z. a n., pokud se týče ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n. dané, jelikož proti této výpovědi bylo vyhraženo právo stížnosti osobě hospodařící (§ 20 zmín. zák.), tedy v tomto případě jen žalovaným. Touto zákonnou výpovědí pominula platnost ujednané pachtovní smlouvy přes ustanovení §u 14 pachtovní smlouvy předčasně a zákonodárce se postaral o to, by byl vlastník v tomto případě proti pachtýři, jemuž by jinak příslušelo právo na náhradu škody ať již podle §§ 1113, 918, 1295 obč. zák., ať podle §u 1120 obč. zák., chráněn, ustanoviv v §u 50 a) zákona ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n., že pachtýři nepřísluší nárok na náhradu škody a ušlého zisku ani vůči vlastníku statku zabraného státem, ani vůči tomuto. Byly takto zákonem nároky, jež by byl mohl pachtýř ze zákona vůči vlastníku vznésti, vyřízeny. Tím však nebyly vyřízeny i závazky pachtýřů, jež převzetím statku do pachtu pachtovní smlouvou na sebe převzali a to jsou právě ony zásoby píce a slámy, jichž vydání se žalu-

jící strana domáhá, a tu právem nižší soudy uznaly dle žalobní žádosti, jelikož, jak již shora podotčeno, tento závazek nebyl splatným toliko projitím pachtovního období, nýbrž skončením pachtovního poměru vůbec. Jiného výkladu ani § 9 ani dodatek k §u 15 pachtovní smlouvy nepřipouští. Zásoby píce a slámy byly velkostatkem dány žalovaným, aby mohli řádně na statku hospodařiti a bylo vydání zásob téhož množství z pachtovaného statku při pominutí pachtovního poměru smlouvou ujednáno. Domáhá se tudíž žalovaná strana jen plnění ze smlouvy a tomu se nemohou žalovaní vymykati ani poukazem, že byly zásoby ty zužity a že byli pachtýři povinni navrátiti toliko hodnotu zásob, pokud byli zužitím jich obohaceni (§ 1447 obč. zák.), ani poukazem na § 9 (2) zákona ze dne 16. dubna 1919, čís. 215 sb. z. a n., neboť toto ustanovení jedná o tom, že při převzetí zabraného majetku jest postupovati tak, aby osoby, pro které na zabraném majetku váznou práva, jakož i osoby, které mají proti posavadnímu vlastníku právo z pachtovního poměru, nebyly zkráceny. Právo, jež žalovaní měli vůči vlastníku z pachtovního poměru, bylo právo hospodaření a to bylo po zákonu chráněno tím, že jim po záboru musila býti dána výpověď z hospodaření, jak se skutečně také stalo. Že by byla snad pro ně na zabraném statku vázla nějaká jiná práva, žalovaní ani netvrdili. Tvrzení žalovaných v dovolání, že žaloba, jíž se žalující strana domáhá vrácení zásob, je žalobou vlastnickou, nemá zákonného podkladu, vždyť tu jde právě naopak o závazek ze smlouvy, o nárok obligační, jehož splnění se žalovaná strana domáhá.

Čís. 3444.

Soudní správce pozůstalosti potřebuje soudního svolení k žalobě, jíž domáhá se pozůstalost druhdy svěřenská nyní zpupná oduznání práva k braní dříví. I po zániku svěřenství trvá pravomoc bývalého svěřenského soudu ohledně úkonů, spadajících do doby, kdy svěřenství ještě trvalo. Nedostatek svolení lze zhojiti i v řízení opravném tím, že soud svěřenský dá dodatečně své svolení. Nejde tu o novotu dle §u 482 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1924, Rv I 1275/23.)

Žalobě Zdeňka S-cha jako soudního správce svěřenské pozůstalosti po Gisele C-ové na Wolfganga G-a, podruha v Ch., o oduznání práva k braní dříví bylo vyhověno soudy všech tří stolic. Nejvyšší soud uvedl v otázce, o niž tu jde, v

důvodech:

Neoprávněna jest výtka, že odvolací soud nesprávně posoudil věc po stránce právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Žaloba byla podána Zdeňkem Sch-em jako soudním správcem svěřenské pozůstalosti Gisely C-ové, která, když svěřenství bylo pro vymření oprávněných čekatelů prohlášeno za uhaslé, a jmění druhdy svěřenské připadlo do zpupné pozůstalosti poslední držitelky svěřenství Gisely C-ové, stalo se částí zpupné pozůstalosti této; ale v pravdě jest žalující stranou pozůstalost (svěřenská — nyní zpupná) Gisely C-ove, zastoupená soudně zřízeným správcem Zdeňkem Sch-em. Pokud dovolatel namítá správci nedostatek aktivní legitimace, vytýkaje, že si nevyžádal svolení příslušného soudu k podání žaloby, vytýká tedy vskutku nedostatek zvláštního zmocnění k vedení sporu ve smyslu §u 6 c. ř. s. Má pravdu potud, že bylo třeba zvláštního svolení k žalobě, a nelze souhlasiti s opačným názorem odvolacího soudu, neboť podání této žaloby nelze pokládati za úkon, náležející k řádnému hospodaření. Než nedostatek zvláštního zmocnění k žalobě může dle druhého odstavce §u 6 c. ř. s. býti odstraněn v každém období sporu, a stalo se tak tím, že v dovolacím řízení byl předložen prvopis usnesení zemského civilního soudu v Praze ze dne 4. července 1923, jímž tento jako dřívější svěřenský a nynější pozůstalostní soud dodatečně schvaluje zahájení a provádění sporu. Nevadí, že svěřenství již neexistuje, neboť tím nezanikla právomoc bývalého svěřenského soudu ohledně úkonů, spadajících do doby, kdy svěřenství ještě trvalo. Hledíc k uvedenému ustanovení druhého odstavce §u 6 c. ř. s., nelze zmíněné usnesení pokládati za nepřípustnou novotu po rozumu §§-482 a 513 c. ř. s., neboť, i kdyby nebylo předloženo bývalo, byl by dovolací soud býval oprávněn a povinen, vyvolati takové usnesení za účelem odstranění formálního nedostatku.

Čís. 3445.

Přípustnost pořadu práva pro žalobu železničního zaměstnance propuštěného pro nesložení slibu republice, jíž domáhá se zaplacení služebních požitků.

Železniční zaměstnanec, jenž nesložil včas dle zákona ze dne 7. února 1919, čís. 74 sb. z. a n. slibu republice, může býti kdykoliv propuštěn, třebas složil prozatímní slib pro dobu, pokud bude v československých službách.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1924, Rv I 1370/23.)

Žalobce byl od roku 1900 ve službách státních drah, posléze jako adjunkt u dopravního úřadu v Bohumíně. Po státním převratu zůstal v Bohumíně a konal službu dále. Výnosem ředitelství státních drah v Olomouci ze dne 5. března 1921 byl vyrozuměn, že nepřichází v úvahu pro převzetí do služeb Čsl. státu, že se na jeho další služby nepočítá, že se sprošťuje na dobro služeb a zastavují se mu dnem 31. března 1921 aktivní služební požitky. Dne 14. března 1921 podal žalobce na ředitelství státních drah v Olomouci žádost, aby byl znovu přijat do služeb čsl. státních drah, načež ministerstvo rozhodlo výnosem ze dne 27. září 1921, že žalobcově žádosti o zrušení sproštění nelze vyhověti, ježto se po odpadnutí nepřekonatelné překážky (zrušení plebiscitního území) nepřihlásil ve smyslu ustanovení §u 5 prováděcího nařízení ze dne 21. března 1919, čís. 154 sb. z. a n. k zákonu ze dne 7. února

1919, čís. 74 sb. z. a n. v předepsané 8denní lhůtě ke složení slibu věrnosti pro republiku Čsl., a v důsledku toho rozhodl ministr železnic v dohodě se súčastněnými ministry, že nastaly účinky nesložení slibu dle §u 2 cit. zák., t. j. žalobce pozbyl kromě svého místa také všech nároků na plat a výslužné pro sebe i pro svou rodinu. Žalobě na doplacení služebních požitků za dobu od 1. dubna 1921 do konce října 1921 procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud ji zamítl. Důvody: Dle odvolatelova názoru nesprávně posoudil prvý soud věc po stránce právní, vycházeje z mylného předpokladu, že žalobce byl definitivním zaměstnancem čsl. státních drah a následkem toho mohl býti i služby sproštěn toliko po provedeném disciplinárním řízení (§ 136 a 91 služ. pragmatiky pro zřízence státních drah). Odvolání nelze upříti oprávněnosti. Žalobce sloužil až do převratu, 28. října 1918, jako železniční zaměstnanec ve stanici Bohumíně. Po převratu bylo území Těšínska obsazeno vojskem českým a vojskem polským. Podle rozhodnutí mezinárodní plebiscitní komise měli veřejní zaměstnanci na území Těšínského Slezska zůstati i na dále ve službách, nesměli však až do konečného stanovení hranic mezi československým a polským státem skládati přísahu ani slib. Následkem toho učinil žalobce dne 14. března 1919 prohlášení, že chce Československé republice věrně sloužiti. Bohumín náležel do oné části Těšínského Slezska, které obsazeno bylo vojskem českým. Pařížským rozhodnutím ze dne 28. července 1920 byla pak ona část Těšínska, v níž se právě stanice Bohumín nalézá, neobmezeně přivtělena Československé republice. V srpnu 1920 přihlásil se žalobce dobrovolně do služeb rakouských a prohlásil písemně, že nehodlá setrvati v železničních službách Čsl. republiky, nebyl však ihned služby sproštěn, nýbrž konal službu dále a dne 31. prosince 1920 byl vzat do slibu na dobu, pokud zůstane ve zdejších službách prozatímně, než bude formálně sproštěn služby. Propuštěn byl výnosem ředitelství státních drah ze dne 5. března 1921 a byly mu služební požitky dnem 31. března 1921 zastaveny. Dne 14. března 1921 podal žádost, aby byl opětně do služeb československých státních drah přijat, dodávaje, že jazyka českého není mocen a že se jazyku českému nikdy nenaučí. Žádost tato byla rozhodnutím ministerstva železnic ze dne 27. září 1921 z důvodu nesložení slibu záporně vyřízena a zároveň vysloveno, že u žalobce nastaly účinky nesložení slibu dle §u 2 zákona ze dne 7. února 1919, čís. 74 sb. z. a n. Tyto okolnosti jsou prokázány a dlužno z nich vyvoditi, že ponecháním žalobce ve službě v Bohumíně k rozkazu dohodové komise nestal se žalobce tím samým železničním zaměstnancem československých státních drah. Postavení jeho bylo prozatimní a o jeho konečném převzetí mělo býti rozhodnuto po rozdělení Těšínska oním státem, jemuž byl přidělen Bohumín. Ku převzetí bylo zapotřebí, by splněny byly zákonné podmínky pro převzetí. Dle §u 1 a 2 zákona ze dne 7. února 1919, čís. 74 sb. z. a n. měli všichni státní zaměstnanci bývalého státu rakouského zůstati státními zaměstnanci Československé republiky, přihlásí-li se a vykonají-li nařízený slib do měsíce, a kdo se v čas, ač není-li překážky nepřekonatelné, nepřihlásí se a nesloží slibu, pozbývá svého místa a všech nároků na plat a výživné pro sebe a svou rodinu. V §u 5 nařízení ze dne 21. března 1919, čís. 154 sb. z. a n. stanoveno, že ti, kdož nemohli se přihlásiti a slib složiti pro překážky nepřekonatelné, jsou povinni ke slibu se přihlásiti a slib složiti do 8 dnů, jakmile překážka odpadla. Překážka ku složení slibu odpadla pařížským rozhodnutím ze dne 28. července 1920, kdy Těšínsko definitivně bylo rozděleno a stanice Bohumín připadla Československému státu. Bylo proto povinností žalobcovou, chtěl-li do služeb československých státních drah předstoupiti, by se v 8denní lhůtě v §u 5 citovaného nařízení stanovené, jakmile tato překážka odpadla, do služeb československých státních drah přihlásil a slib složil. Toho však žalobce neučinil, naopak se v měsíci srpnu 1920 dobrovolně přihlásil do služeb státu Rakouského a prohlásil písemně, že ve službách československých státních drah zůstati nehodlá. Dle toho nesplnil zákonných podmínek, jichž ku převzetí do služeb československých bylo zapotřebí a tím nastaly účinky §u 2 citovaného zákona. Okolnost, že žalobce i na dále zůstal ve službě a že dne 31. prosince 1920 složil slib, na věci ničehož měniti nemůže, když slib složil jen pro dobu, pokud bude ve službách zdejších, pokud se týče než bude formálně propuštěn. Bylo proto ředitelství státních drah oprávněno žalobce služby sprostiti a služební požitky dnem 31. března 1921 mu zastaviti, poněvadž u něho nastaly účinky §u 2 cit. zákona a žalobce sám prohlásil, že ze služeb dobrovolně vystupuje. Ale také ministerstvo železnic nepochybilo, když rozhodnutím ze dne 27. září 1921 žádosti jeho, by byl opětně do služeb čsl. státních drah přijat, nevyhovělo z důvodů nesložení slibu a rozhodlo ve smyslu §u 4 nařízení ze dne 21. března 1919, čís. 154 sb. z. a n., že nastaly účinky nesložení slibu dle §u 2 zákona ze dne 7. února 1919, čís. 74 sb. z. a n. Jest pravda, že zákonem ze dne 28. října 1918, čís. 11 sb. z. a n. bylo vysloveno, že veškeré zemské i říšské zákony a nařízení zůstávají v platnosti a tím tedy i služební řád pro zaměstnance státních drah. Toho však bylo by lze použiti na žalobce jen tenkráte, kdyby byl skutečně splnil předpoklady pro převzetí do služeb Československého státu a stal se skutečným jeho zaměstnancem. Tím se však žalobce nestal, ježto jeho dosavadní poměr rozvázal se tím okamžikem, kdy nastaly účinky §u 2 cit. zákona a žalobce prohlásil, že ve službách Českého státu zůstati nechce a, ježto od 1. dubna 1921 do 31. října 1921 služby nekonal, nemá nároku na služební požitky.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci (čís. 4 §u 503 c. ř. s.) žalobcem jedině uplatňovaný, není opodstatněn. Dovolatel neprovádí tohoto důvodu po zákonu, béře-li v pochybnost také správnost okolností, odvolacím soudem zjištěných, z nichž jest právě vycházeti při řešení otázky, zda bylo na zjištěné okolnosti správně použito zákona. Soud odvolací pokládá v první řadě za zjištěno, že žalobce složil dne 31. prosince 1920 slib pouze prozatímní a to pouze na dobu, pokud

bude ještě ve zdejších službách, nebo-li než bude ze služeb těch formálně propuštěn. Odvolací soud opřel toto zjištění o výpověď svědka T-a a proti ocenění této výpovědi brojí dovolatel, uvádí-li, že to byla jen vniterní výhrada tohoto svědka, vzal-li ho, jak udává, do slibu jen na dobu, než bude formálně sproštěn. Tímto pouze prozatímním slibem nebylo, jak správně vyslovil soud odvolací, nikterak napraveno opomenutí žalobce, jenž nesložil slibu, ku kterému se měl po rozumu zákona ze dne 7. února 1919, čís. 74 sb. z. a n. a v dalším podle §u 2 a 5 nařízení vlády ze dne 21. března 1919, čís. 154 sb. z. a n. přihlásiti do 8 dnů, jakmile přestala dosavadní nepřekonatelná překážka, jež bránila složení slibu. Onen pouze prozatímní slib nelze nikterak rovnati slibu, vyžadovanému podle zákona čís. 74/19 a proto neodčinil také onen slib následků, spojených s nesložením tohoto slibu. Má-li dovolatel za to, že ona 8 denní lhůta měla býti počátkem svým úředně vyhlášena, poněvadž se nejednalo o překážku osobní, nýbrž o překážku rázu státoprávního, jež končila přiřknutím území Těšínského Čsl. republice, jest mu připomenouti, že dovolatel, příslušný do Vídně, byl jako příslušník cizího státu o přiřknutí Těšínska Čsl. republice rozhodnutím Pařížským ze dne 28. července 1920 zpraven a to již před 20. zářím 1920, jak plyne nepochybně z předposlední rubriky seznamu příslušnosti spisu ředitelstva státních drah, kde dovolatel písemně a svým podpisem stvrdil, že nehodlá setrvati ve službách Čsl. republiky; služby nebyl okamžitě sproštěn jen proto, že nebylo za něho náhrady. I když nelze v tomto prohlášení spatřiti dobrovolné vystoupení ze služby, nelze přec jen přehlédnouti smysl tohoto prohlášení, uvésti totiž příčinu, proč se dovolatel k složení slibu po rozumu zákona čís. 74/19 nepřihlásil. V tom jest shledati vědomé nepodrobení se zákonu, které jest postiženo následky v §u 2 cit. zák. uvedenými. Mylným jest proto názor dovolatelův, že složením prozatímního slibu ze dne 31. prosince 1920 byl definitivně převzat do služby Čsl. státních drah a že od té doby stál pod ochranou služebního řádu, takže nesměl již býti propuštěn kdykoliv a libovolně. Počínaje nepřihlášením se k slibu po rozumu zákona čís. 74/19 a prohlášením, že nehodlá setrvati ve službách Čsl. republiky, byl si dovolatel toho vědom, že bude dnes neb zítra vyslovena nad ním ztráta služby u čsl. státních drah a stalo-li se tak rozhodnutím ředitelstva státních drah ze dne 5. března 1921, nelze to pokládati za počin libovolný. Poněvadž bylo dále také vyvoláno rozhodnutí ministerstva železnic ze dne 27. září 1921 po rozumu §u 4 shora uvedeného nařízení a toto náležitě dovolateli doručeno, byl právem žalobní nárok dovolatelův zamítnut, neboť účinek tohoto rozhodnutí jako výroku nikterak konstituvního nýbrž deklarativního působí od tehdejška (ex tunc), tedy v tomto případě od doby, kdy byl dovolatel služby sproštěn. Vývody dovolání nejsou tudíž způsobilé, by přivodily změnu napadeného rozsudku.

Čís. 3446.

Ustanovení čl. 122 obch. zák. nevztahuje se na řízení vyrovnací.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1924, Rv I 1381/23.)

Žalobce byl v kontokorentním spojení s bankéřskou firmou F. a B. a domáhal se zaplacení své pohledávky 30.000 Kč na zmíněné bankéřské firmě i na jejím osobně ručícím společníku Adolfu F-ovi. O jmění bankéřské firmy bylo dne 24. března 1923 zahájeno řízení vyrovnávací, jež nebylo dosud skončeno. Žalobě proti bankéřské firmě F. a B. a jejímu veřejnému společníku Adolfu F-ovi procesní soud prvé stolice vyhověl. Odvolací soud nevyhověl odvolání Adolfa F-a. Důvody: Ve věci samé nelze souhlasiti s odvolatelem, že ustanovení čl. 122 obch. zák. nepřipouští, by on odsouzen byl dle prosby žalobní. Uvedený článek předpokládá úpadek, uvalený na společnost i její společníky, leč o takový případ se zde nejedná a nepřichází toto ustanovení zde v úvahu. Ostatně ale upravuje vyrovnací řád v §u 60 a násl. vyrovn. ř. účinky narovnání, uzavřeného společností, vůči společníkům a jen tyto předpisy byly by v tomto případě směrodatnými. Právem proto prvý soud ponechal ustanovení čl. 122 obch. zák. mimo úvahu a když pak odvolatele odsoudil dle prosby žalobní, odpovídá to jak stavu věci tak i zákonu a neprávem proto vytýká odvolatel rozsudku nesprávné posouzení věci po stránce právní.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání Adolfa F-a.

Důvody:

Soud odvolací správně vytkl, že čl. 122 obch. zák. nelze použiti, ježto předpokládá řízení úpadkové. V tomto případě bylo však zahájeno pouze řízení vyrovnací a to jen proti společnosti a tu platí předpisy §§ 60 a 61 vyr. ř.

Čís. 3447.

Bylo-li smluveno právo k výpovědi pachtovní smlouvy, nastane-li změna v osobě vlastníka, jest, jde-li o převzetí statku pachtýřova státem dle zákona ze dne 21. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n., lhůtu tuto počítati teprve od pravoplatného přikázání statku státu, nikoliv ode dne 28. října 1918.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1924, Rv I 136/24.)

Manželé Karel a Marie Z-ovi pronajali smlouvou ze dne 10. března 1919 svůj hotel v B. pivovaru v B., který byl tehdy vlastnictvím Maxe H., na dobu do 31. prosince 1930 a bylo v odstavci XIV. pod lit. f) této smlouvy stanoveno, že jsou pronajímající oprávněni, smlouvu na půl roku vypověděti, kdyby velkostatek K. a spolu i pivovar v B. vlastnickým právem přešel na osobu jinou než dědice tehdejšího vlastníka. Smlouvou ze dne 1. ledna 1922 dal pivovar v B. provozování živnosti hostinské a výčepnické ve zmíněném hotelu žalovaným Antonínu a Františce B-ovým v podnájem i s hotelem samým a se všemi k němu náležejícími místnostmi na dobu od 1. ledna 1921 do 31. prosince 1930 a bylo v odstavci X. této smlouvy stanoveno, že v případě zrušení nájemní

smlouvy mezi Karlem Z-em, který tehdy po úmrtí manželky byl jediným vlastníkem hotelu, a pivovaru ruší se současně i smluvní poměr mezi manželi Antonínem a Františkou Z-ovými a pivovarem v B. Na základě zákona ze dne 12. srpna 1921 čís. sb. z. a n. stal se vlastníkem panství K. a tím i velkostatku B. československý erár a bylo pro něj vloženo dne 26. července 1922 právo vlastnické, když byla nálezem Nejvyššího správního soudu v Praze ze dne 1. července 1922 zamítnuta stížnost Maxe H. proti rozhodnutí ministerstva vnitra ze dne 14. ledna 1922, jež rozhodlo, že stěžovatel náleží mezi členy panovnické rodiny rakousko-uherské, jichž statky a majetek připadly státu Československému. V důsledku této změny ve vlastnictví panství K. zažádal Karel Z. dne 30. září 1922 u okresního soudu v B. o svolení k výpovědi nájemní smlouvy ze dne 10. března 1919 na půl roku, tedy do 31. března 1923, kteréžto žádosti bylo, když byly námitky proti této výpovědi, pivovarem v B. vznesené, při roku dne 11. října 1922 zpět vzaty, usnesením z téhož dne vyhověno a pivovaru uloženo najaté místnosti do 31. března 1923 pod exekucí vykliditi. V dalším důsledku tohoto stavu zažádal československý erár (státní pivovar v B.) u okresního soudu v B. dne 23. prosince 1922 o povolení k výpovědi smlouvy podnájemní ze dne 1. ledna 1922 ke dni 31. března 1923, kteréžto žádosti okresní soud v B. po konaném šetření usnesením ze dne 20. dubna 1923 vyhověl, krajský jako rekursní soud však na stížnost manželů Antonína a Františky Z-ových usnesení to změnil a žádost o výpověď odmítl uznav, že otázka zániku smlouvy podnájemní jen pořadem práva k podané žalobě řešena býti může. Následkem toho podal československý erár (státní pivovar v B.) žalobu na Antonína a Františku Z-ovy o uznání, že podnájemní smlouva, se žalovanými uzavřená a vyhotovená dne 1. ledna 1922, zanikla dnem 31. března 1923, že žalovaní jsou povinni to uznati a předati žalobci hotel v B. i s živností hostinskou a výčepnickou. O b a n i ž š í s o u d y žalobě vyhověly, o d v o l a c í s o u d mimo jiné z těchto d ů v o d ů: Námitka strany žalované, že žalující erár stal se vlastníkem pivovaru v B. vzhledem k ustanovení §u 7 zák. ze dne 12. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n. s účinkem již od 28. října 1918 a že tedy jak smlouva ze dne 10. března 1919, tak i smlouva ze dne 1. ledna 1922 stala se ve skutečnosti již mezi čs. erárem a manželi Z-ovými a že proto změna ve vlastnictví pivovaru za trvání smluvního období nenastala, není opodstatněna, neboť doba, rozhodná pro nabytí majetku připadšího státu (28. října 1918) nesmí býti směšována s dobou, kdy změna ve vlastnictví majetku skutečně nastala: to stalo se teprve rozhodnutím ministerstva vnitra ze dne 14. ledna 1922 pokud se týče nálezem nejvyššího správního soudu ze dne 1. července 1922, kdy stalo se jistým, že panství K. i s pivovarem v B. přejde do vlastnictví státu. Až do této doby to bylo sporným, v době uzavření smlouvy ze dne 10. března 1919 zákona čís. 354/21 ještě nebylo a i smlouva ze dne 1. ledna 1922 uzavřena v době, kdy otázka převodu vlastnictví nebyla ještě rozhodnuta, takže změna ve vlastnictví nastala teprve po uzavření obou smluv nájemních.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání a uvedl v otázce, o niž t. jde, v

d ů v o d e c h:

Nesprávné posouzení právní odvolacího rozsudku spatřují dovolatelé především v tom, že se odvolací soud nepřipojil k jejich právnímu názoru, že v čas uzavření podnájemní smlouvy mezi pivovarem v B. a dovolateli dne 1. ledna 1922 byl majitelem pivovaru již čs. erár v důsledku zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n. s účinkem od 28. října 1918. Leč v této příčině poukázal správně již odvolací soud k tomu, že doba pro nabytí majetku státu připadlého (28. října 1918) nemůže býti v tomto případě ztotožňována s dobou, kdy změna ve vlastnictví řečeného majetku skutečně nastala, a že teprve rozhodnutím ministerstva vnitra ze 14. ledna 1922, pokud se týče nálezem Nejvyššího správního soudu ze dne 1. července 1922 bylo rozhodnuto, že panství K. i s pivovarem v B. přejde do vlastnictví státu, třebas by v §u 3 cit. zák. výslovně byl jmenován následník trůnu František Ferdinand Este a jeho potomci a nebyl činěn rozdíl mezi těmito a jinými osobami bývalé panovnické rodiny rakousko-uherské v §u cit. pod čís. 2 c) souhrnně uvedenými. Byla-li zůstavena ta věc r o z h o d o v á n í, nelze pochybovati, že se změna ve vlastnictví, jakou má na mysli zmíněná smlouva, uskutečnila teprve r o z h o d n u t í m.

Čís. 3448.

Odklad exekuce (§ 42 čís. 5 ex. ř.) nelze odepříti, třebas jest ze žaloby nebo z exekučních spisů zřejmo, že žadateli jde pouze o to, by byl oddálen výkon exekuce.

Třebas dlužník blíže neopodstatnil tvrzení, že by mu výkonem exekuce vzešla nenahraditelná újma, jest odklad exekuce povoliti, lze-li seznati nebezpečí újmy z exekučních spisů.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1924, R II 15/24.)

Návrhu na odklad exekuce vyklizením dílny a stáje až do právoplatného vyřízení opoziční žaloby s o u d p r v é s t o l i c e usnesením ze dne 18. října 1923 vyhověl, r e k u r s n í s o u d návrh zamítl. D ů v o d y: Dle §u 42 ex. ř. může odložení exekuce k návrhu býti nařízeno, když se vznese žaloba, by exekuční titul byl prohlášen za neplatný, nebo za neúčinný, neb aby byl zrušen. Je tedy na soudci, by v každém jednotlivém případě zkoumal, zda odložení exekuce je na místě, čili nic. Při povolení odkladu exekuce není jen bráti zřetel na stranu povinnou, by byla ušetřena újmy, jež by jí provedením exekuce byla způsobena, nýbrž i na vymáhajícího věřitele, by ve svých právech z exekučního titulu nebyl bezdůvodně zkrácen. V tomto případě zastával žalobce ustavičně právní stanovisko, že exekuční titul, jenž jest základem povolené exekuci, jest po právu. Po právoplatnosti usnesení, povolujícího výpověď

ze sporných místností, požádal žalobce vícekrát až do poslední doby o odklad exekuce vyklizením, nezmiňuje se o tom, že exekuční titul je neplatný nebo neúčinný. Žalobce vždy jen uplatňoval, že po celou dobu hledal vhodné místnosti, že však beze své viny nemohl nalézti přiměřené náhrady. Usnesením okresního soudu ze dne 8. června 1923 byl žalobcův návrh na povolení odkladu exekuce vyklizením zamítnut. Též v rekursu proti tomuto usnesení žalobce ani netvrdil, že exekuční titul neplatí. Je tedy ospravedlněno podezření, že odklad exekuce byl navržen, by exekuční řízení a ukojení vymáhajícího věřitele bylo protahováno. Za takovéhoto stavu věci není důvodné příčiny k povolení odkladu exekuce.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Dovolacímu rekursu nelze upříti oprávněnosti. Dle motivů k §u 42 a násl. ex. ř. jest účelem odložení exekuce, by bylo zabráněno škodlivé změně poměrů všude tam, kde správnost a přípustnost exekuce stala se pochybnou, buď z důvodů hmotného práva nebo vzhledem k předpisům exekučního řádu. Před odstraněním těchto pochybností nemá býti pokračováno v exekuci na dlužníkovu újmu. Z toho plyne, že, jsou-li zde podmínky §§ 42 a 44 ex. ř., sluší povoliti odklad exekuce. Není třeba šířiti se o tom, že při rozhodování o odkladu exekuce nelze se pouštěti do věcné stránky sporu, zahájeného ve smyslu čís. 5 §u 42 ex. ř., aniž předbíhati rozhodnutí rozepře rozsudkem. Pouze tímto lze vysloviti, zda je žaloba odůvodněna a zda byla podána za účelem protahování exekuce čili nic. Exekuční řád neobsahuje předpisu, že odklad exekuce nemá se povoliti, je-li ze žaloby nebo z exekučních spisů zřejmo, že žadateli jde pouze o to, by byl oddálen výkon exekuce. K tomuto právnímu názoru bylo by lze dospěti jen změnou a doplněním, nikoliv pouhým výkladem exekučního řádu, který v takových případech jiným způsobem hájí zájmy vymáhajícího věřitele a to ustanovením druhého odstavce §u 44 ex. ř., že exekuční soud při povolení odkladu exekuce může nařídit dlužníku, by složil jistotu, je-li odkladem exekuce ohroženo věřitelovo uspokojení. Z těchto vývodů jest zřejmo, že rekursní soud v tomto případě neměl zamítnouti žalobcův návrh na odklad exekuce proto, že jest zde podezření, že odklad byl navržen v úmyslu, by exekuční řízení a uspokojení vymáhajícího věřitele bylo protahováno. Takového zamítacího důvodu exekuční řád nezná (§§ 42 čís. 5 a 44 ex. ř.). Nezbývá tedy než řešiti otázku, zda jsou zde zákonné předpoklady pro odložení exekuce čili nic. Dlužník podal žalobu dle §u 35 ex. ř. a učinil v ní návrh, by výkon exekuce byl odložen až do právoplatného vyřízení této rozepře, ježto výkonem exekuce vznikla by mu prý újma nenahraditelná. Této obavy blíže neopodstatnil skutečnostmi. Přes to lze přihlížeti k obsahu exekučních spisů okresního soudu v S. § 44 ex. ř. nestanoví totiž výslovně, jako na příklad §§y 370 a 390 ex. ř. povinnost, osvědčiti, že povinné straně hrozí újma z pokračování v exekuci, nýbrž formuluje podmínku odkladu negativně, že odklad exekuce nemá býti povolen, může-li v ní býti pokračováno, aniž by dlužníku nebezpečenství majetkové újmy z toho vzešlo. Zákon uvádí tedy pouze podmínky, za kterých návrh za odklad exekuce jest zamítnouti. Lze-li seznati z exekučních spisů, že zamítnutím odkladu exekuce povinné straně mohla by vzejíti nenahraditelná nebo těžko nahraditelná škoda, odporoval by přísně formalistický výklad zákonu i jeho účelu a slušnosti (rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 4. července 1922, č. j. R II 424/21 čís. sb. 1760). Z exekučních spisů a zejména z místního ohledání jest zřejmo, že žalobce potřebuje sporných místností k provozování své živnosti, a proto mohla by mu zamítnutím návrhu na odklad exekuce vzejíti nenahraditelná nebo těžko nahraditelná škoda. Bylo proto za předpokladů §§ 42 čís. 5 a 44 ex. ř. dovolacímu rekursu vyhověti a obnoviti usnesení prvého soudce.

Čís. 3449.

O nároku manžela, by se manželka vrátila do společné domácnosti (§ 92 obč. zák.), jest rozhodovati sporem, pro nějž jest věcně příslušným sborový soud prvé stolice (§ 50 čís. 3 j. n.).

(Rozh. ze dne 29. ledna 1924, R II 18/24.)

O návrhu manžela, by okresní soud uložil v nesporném řízení jeho manželce, vrátiti se do společné domácnosti, rozhodl soud prvé stolice ve věci samé. Rekursní soud odmítl navrhovatelovu stížnost pro opozdělost.

Nejvyšší soud zrušil usnesení nižších soudů i s předchozím řízením pro zmatečnost a odkázal návrh manželův na pořad práva.

Důvody:

Povinnost manželky, sledovati manžela do jeho bydliště (§ 92 obč. zák.), náleží k ryze soukromoprávním účinkům manželství, které manželé vzájemnou dohodou mohou dle své vůle upraviti, takže není důvodu, proč by soudy v této příčině samy od sebe zakročovaly, řízení prováděly nebo té neb oné straně zvláštní ochranu poskytovaly. Vzejde-li mezi manželi spor o návrat do manželského společenství, přísluší rozhodovati o něm dle §u 50 čís. 3 j. n. výhradně sborovému soudu první stolice a to v řízení sporném, neboť není zákonného předpisu, který by věc přikazoval řízení nespornému. To plyne také z §§ 381 čís. 8 a 378 ex. ř., podle nichž lze takové nároky vyříditi prozatímním opatřením, ale jen za předpokladu, že byla již nebo bude podána řádná žaloba. Návrh manžela, aby jeho manželce bylo okresním soudem v řízení nesporném uloženo, vrátiti se do manželova bytu, jest dle zákona nepřípustným a měl býti hned odmítnut, provedené řízení i rozhodnutí okresního i rekursního soudu jsou zmatečná, pročež musilo býti dle §u 42 odstavec prvý a třetí j. n. uznáno, jak se stalo.

Čís. 3450.

Ustanovení čl. III. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. nedotýká se vyrovnání, potvrzených před jeho účinností.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1924, R II 26/24.)

Proti směnečnému platebnímu příkazu namítl žalovaný, že zažalovaná pohledávka byla žalobcem přihlášena k vyrovnacímu řízení žalovaného, že dle vyrovnání, soudem dne 23. ledna 1923 právoplatně potvrzeného, byl žalovaný povinen zaplatiti věřitelům 25% kvotu ve splátkách 10% do 3 měsíců ode dne právoplatného potvrzení vyrovnání, 10% do dalších tří měsíců a 5% do dalších 2 měsíců. Procesní soud prvé stolice zrušil směnečný platební příkaz. Důvody: Zákon ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n., jehož se dovolává žalobce, stanoví v doplněném §u 57 vyr. ř., že, nesplní-li dlužník včas a zcela potvrzené vyrovnání, zrušují se úplně i jinaké výhody vyrovnáním poskytnuté, čemuž jest nepochybně rozuměti tak, že dlužník musí zaplatiti celou pohledávku, když nezaplatil i jen jednu kvotu vyrovnací včas a zcela, jak dle narovnání byl povinen. V tomto případě jedná se o to, zda doplněný předpis §u 57 vyr. ř. vztahuje se na vyrovnání, které bylo ujednáno a právoplatně potvrzeno již dnem 23. ledna 1923, tedy před působností cit. zák., t. j. před 19. květnem 1923, jehož druhé a třetí kvoty vyrovnací, splatné až dne 23. července a 23. září 1923, tudíž až za působnosti nového zákona, žalovaný nezaplatil. Při řešení této otázky nutno přihlédnouti jednak k zásadě §u 5 obč. zák., že zákony nepůsobí zpět, jednak ku podstatě vyrovnání samého. Zákon ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. neobsahuje ustanovení o své zpětné působnosti. Pokud se týče vyrovnání samého jest toto smlouvou mezi věřiteli a dlužníkem. Poněvadž smlouvou strany stanoví svá práva a své povinnosti, bylo by muselo ve vyrovnání mezi stranami výslovně býti ujednáno, že obživne původní pohledávka, nebude-li některá kvota včas zaplacena. Toho žalobce ani netvrdil a vyrovnací usnesení neobsahuje takového ustanovení. Proto účinky cit. zák. tedy i takto nastati nemohou, protože jich ani strany samy nezamýšlely a neujednaly. Žalovaný nabyl potvrzeným vyrovnáním právo spláceti pohledávku žalobcovu v určitých lhůtách a vyrovnacích kvotách a toto právo žalovaného smlouvou jím nabyté nemůže býti zrušeno zákonem, který později vyšel (§ 5 obč. zák.). Žalobce nemůže se tedy dovolávati zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n., ježto zákon ten, jak výše uvedeno, nemůže se vztahovati na zmíněné vyrovnání. A poněvadž žalobce dle toho není oprávněn uplatňovati celou svou pohledávku ze směnky a touto žalobou ani neuplatňuje pohledávku z vyrovnání, byl jeho žalobní nárok zamítnut. Odvolací soud zrušil rozsudek soudu prvé stolice a uložil mu, by, vyčkaje pravomoci, jednání doplnil a věc znovu rozhodl. V otázce, o niž tu jde, uvedl v důvodech: První část odvolání opírá se o to, že prý čl. III. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. působí nazpět, a odvozuje z toho, že žalobní nárok je po právu v plné výši. Tato první část odvolání není však oprávněna. V tomto směru sdílí odvolací soud úplně právní názor prvého soudce, že čl. III. uvedeného zákona pro tento případ neplatí. K vyvrácení příslušných vývodů odvolatelových podotýká se ještě toto: Otázka zpětné účinnosti čl. III. není řešena v tomto článku, nýbrž v čl. IV. Tento zákon nabyl dle čl. IV. účinnosti dnem vyhlášení, to jest 19. května 1923. Článek III. ustanovuje výslovně, že tento zákon nepůsobí zpět ve příčině nejnižší vyrovnací částky ani při návrzích dlužníků na zahájení vyrovnávacího řízení, které byly učiněny přede dnem jeho vyhlášení. Z toho plyne, že zákon nepůsobí zpět a nabytá práva dlužníků zůstávají v platnosti. Zákon v čl. I. a III. zostřil dosavadní právo a změnil je v neprospěch dlužníka. Ani důvodová zpráva vládní předlohy, ani zprávy příslušných výborů poslanecké sněmovny a senátu (tisk 3974 posl. sněmovny, dále tisk 1574 a 1603 senátu) neposkytují opory pro názor, že čl. III. působí zpět. Z čl. IV. jde jasně na jevo, že úmyslem zákona je, by dlužníci byli potud favorisováni, že nedotčena mají zůstati práva, jichž nabyli před 19. květnem 1923. To platí, ačkoliv tento zákon má povahu práva donucovacího. Dle toho má žalobce nárok pouze na 25% pohledávky.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu žalobcovu.

Důvody:

Žalobcův názor, že zákonu ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n., jímž změněna byla některá ustanovení konkursního a vyrovnávacího řádu, přísluší zpětná působnost vůbec a že zejména platí ustanovení čl. III. tohoto zákona, dle něhož sleva a jiné výhody, poskytnuté dlužníku vyrovnáním se i tehdy ruší, jestliže dlužník včasně a plně potvrzeného vyrovnání nesplní, následkem zpětné působnosti též ohledně vyrovnání již před účinností toho zákona k místu přišlých, nebyla-li dosud dlužníkem splněna, sdíleti nelze. V první řadě záleží na tom, co shora uvedený zákon sám o zpětné své působnosti ustanovuje. V tom směru poukazuje žalobce na čl. IV. zákona a z tohoto článku snaží se dovoditi zpětnou působnost v hořejším smyslu, než neprávem. V článku IV. stanoví se pouze, že jest návrhy na zahájení vyrovnávacího řízení, učiněné přede dnem účinnosti zákona, pokud nebyly konečně zamítnuty, co do míry nejnižší vyrovnací částky posuzovati podle posavadního předpisu. Tímto článkem upravuje se tedy jen otázka zpětné působnosti ohledně podaných a ještě nezamítnutých návrhů na vyrovnání. V té příčině mohly totiž vzniknouti pochybnosti, zda navrhovatelé, podavše návrhy na zahájení vyrovnávacího řízení za platnosti dřívějších předpisů, nenabyli práva, by návrhy ty posuzovány byly podle předpisů dřívějších. Vždyť ustanovoval čl. VIII., odstavec druhý, čís. 2 uvozovacího zákona ke konkursnímu a vyrovnávacímu řádu (cís. nař. ze dne 10. prosince 1914, čís. 337 ř. zák.), že o návrzích na vnucené vyrovnání, které budou učiněny po účinnosti nového konkursního řádu, jest jednati podle tohoto konkursního řádu, nebo-li že při návrzích před působností nového zákona učiněných platí podle zásady v čl. VIII. a IX. onoho uvozovacího zákona vyslovené dřívější konkursní řád. Článkem IV. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. byly tedy patrně jen

pochybnosti o zpětné působnosti ohledně nároků na zavedení vyrovnávacího řízení odstraněny, kdežto jinak o zpětné působnosti zákona ničeho nebylo ustanoveno a proto z uvedeného článku zpětnou působnost dovozovati nelze. Ani v motivech k zákonu (tisk čís. 3972 a 4020 poslanecké sněmovny a tisk čís. 1574 a 1603 senátu) není opory pro názor žalobců. Ve vládním návrhu tisk čís. 3972 poslanecké sněmovny se uvádí k odůvodnění čl. III. shora citovaného zákona mimo jiné, což ale na váhu nepadá, toto: »Podle praxe některých soudů pojímá se namnoze již nyní do vyrovnání ustanovení, že musí dlužník, nesplní-li včas ujednaného vyrovnání, zaplatiti věřitelům celou pohledávku. Povšechným stanovením tohoto důsledku bude účelně působeno na dlužníky, aby splnili, k čemu se zavázali vyrovnáním.« Z těchto slov plyne, že na zpětnou působnost zákona pomýšleno nebylo, ježto zpětná působnost se z nich nikterak vyčísti nedá. Vyrovnáním, dne 23. ledna 1923 vyrovnávacím soudem potvrzeným, dle něhož byl dlužník povinen zaplatiti 25% dluhů ve 3 splátkách, nabyl dlužník práva na slevu a placení ve lhůtách, aniž by pohledávka obživla, kdyby splátky nebyly dodrženy. Tohoto nabytého práva byl by při zpětné působnosti čl. III. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n., jak ji tvrdí žalobce, zbaven. To odporovalo by však ustanovení §u 5 obč. zák., dle něhož nové zákony nemají účinku ani na činy předešlé ani na práva prve nabytá a nepůsobí zpět. Tato zásada je všeobecná a neplatí jenom, pokud jde o předpisy absolutně zapovídající, o jaké se však v zákoně ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. nejedná, a pokud nový zákon nestanoví něco jiného. Jak uvedeno, zákon právě uvedený vyjma návrhy podané a dosud nezamítnuté, ničeho o zpětné působnosti neustanovil a platí proto ohledně něho zásada §u 5 obč. zák., že se nabytých práv a tedy ani práv žalovaného skončeným vyrovnáním nabytých nedotýká.

Čís. 3451.

Vnucený správce jest aktivně a pasivně oprávněn ku sporům, týkajícím se užitků spravované nemovitosti.

Smlouvou, sjednanou dlužníkem ohledně užitků nemovitosti před zavedením vnucené správy, vázán jest i vnucený správce. Sem patří na př. smlouva dlužníka s cukrovarem o dodávce řepy z příští sklizně, spadající již do doby vnucené správy.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1924, R II 27/24.)

Pachtýři, manželé S-ovi, zavázali se žalující cukrovarnické společnosti, že osází řepou 6 měřic pole; žalující dala jim semeno a 3.000 Kč zálohy na řepu, již měli dodati. Proti manželům S-ovým byla po té povolena exekuce zabavením pachtovních práv a zavedený vnucený správce se na vyzvání žalobkyně nevyjádřil, zda dodá žalobkyni umluvenou řepu a povolí srážku předplacených 3.000 Kč. Cukrovarnická společnost žalovala proto vnuceného správce na zjištění, že smlouva mezi žalující stranou a manžely S-ovými, uzavřená na jaře 1923 v tom smysl, že jsou tito povinni řepu ze šesti měřic po 16 Kč za 1 q dodati a srážku zálohy 3.000 Kč z ceny řepy povoliti, jest oproti nim a i proti vnucenému správci v platnosti. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Důvody: Rozhodujícím jest, zda jest vnucený správce povinen dodržeti smlouvu o dodání řepy, uzavřenou mezi žalobkyní a manželi S-ovými a sice ještě před povolením exekuce zabavením práv pachtovních. Dle náhledu soudce není vnucený správce povinen tuto smlouvu dodržeti; jak jest zjištěno a ostatně i nesporno, zavázal se Josef S. na jaře roku 1923 ještě před povolením exekuce zabavením práv pachtovních dodati žalobkyni řepu, která tehdy ještě ani zaseta a která při povolení exekuce též ještě uzralá nebyla. Dle §u 119 ex. ř. musí se výtěžků spravované nemovitosti použiti k tomu, by správní výdaje byly zapraveny a aby vymáhající věřitel a jiní oprávnění byli uspokojeni, a nesmí povinní s užitky těmi nakládati. Dle §u 103 ex. ř. může, pokud vnucená správa není právoplatně zrušena, vedena býti exekuce na užitky nemovitostí bez újmy práv, již dříve k nim nabytých, toliko vnucenou správou. O nějakých právech žalobkyně, která by byla tato nabyla na užitcích, kterých vnucený správce může teprve později dociliti, nemůže býti řeči. Ostatně žalobkyně ani netvrdila, že by nějakého věcného práva k těmto užitkům byla nabyla a může se zde jen jednati o obligační nárok proti manželům S-ovým na dodání řepy, kterou budou museti teprve pěstovati a skliditi. Z těchto důvodů není dle náhledu soudce nucený správce povinen, smlouvu mezi žalobkyní a manželi S-ovými dodrženi, to tím méně, když i vymáhající věřitelé, ve prospěch kterých vnucená správa zavedena byla, se proti tomu vyslovili. Není-li však vnucený správce povinen, smlouvu o dodání řepy dodržeti, není též povinen z užitků vnucené správy zaplatiti žalobkyni osobní dluh manželů S-ových. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Výtkám, činěným napadenému usnesení, nelze přiznati oprávnění. Především správným je stanovisko odvolacího soudu, že žalovaný jakožto vnucený správce jest pasivně legitimován v tomto sporu, v němž se žádá za zjištění, že smlouva dlužníků se žalobkyní o dodání řepy na jaře 1923, to jest před zavedením vnucené správy sjednaná, a záloha na tuto dodávku dlužníkům tehdy daná, je platnou i oproti vnucenému správci. V exekučním řádě není sice nikde přímo vysloveno, že vnucený správce v této své vlastnosti může býti také žalován, ale plyne to z jeho postavení a působnosti, k níž jest povolán. Vnucený správce vede správu s vyloučením dlužníka (§ 99 a 130 ex. ř.), jen on hospodaří, pobírá užitky, jemu náleží předsebráti právní jednání a úkony, jichž provádění vnucené správy vyžaduje a také, pokud k výkonu správy to náleží, je povolán podávati žaloby (§ 109 ex. ř.). Vzhledem k této jeho působnosti a jeho povolání nemůže býti pochybnosti o tom, že vnucený

správce v této své vlastnosti, pokud jde o záležitost do vnucené správy spadající, může býti také žalován. Smlouvou, o kterou jde, dlužníci úplatně zcizili úrodu, přijali na kupní cenu splátku, smlouva týká se tedy hospodaření na spravovaném majetku a užitků z něho a, jako nepochybně mohl vnucený správce z této smlouvy na př. o její splnění žalovati žalobkyni, zajisté opačně může z této smlouvy žalobkyně žalovati jeho. Kdyby měl býti správným názor, že vnucený správce z této smlouvy žalován býti nemůže, a žalováni by měli býti dlužníci, protože oni jsou právi z ujednání před zavedením vnucené správy, došlo by se k tomu, že tedy dlužníci mohli s užitky nakládati, to však z ustanovení §u 99 a 130 ex. ř. srovnati nelze. Z toho, co uvedeno a co dále pověděno bude, plyne také, že odvolací soud právem uznal, že je žalovaný jako vnucený správce dotyčnou smlouvou dlužníků přes to, že byla sjednána před zavedením vnucené správy vázán. Podle §u 103 odstavec prvý ex. ř. postihuje vnucená správa užitky spravovaného předmětu s výhradou práv na užitky ty nabytých. Zákon nerozeznává, zda jsou to práva zástavní či jiná, zní všeobecně a proto dlužno míti za to, že zachovává v platnosti i práva obligační. Že tomu tak a že ujednání před zavedením vnucené správy ohledně užitků s dlužníkem sjednaná platí i za vnucené správy, plyne také z §u 110 ex. ř., neboť podle ustanovení tohoto §u vnucený správce je též oprávněn požadovati od třetích osob plnění, dlužníku povinná a zadržela, patří-li k užitkům spravovaného předmětu. Tímto ustanovením zachovávají se v platnosti smlouvy sjednané s dlužníkem před zavedením vnucené správy, a také z tohoto ustanovení plyne oprávněnost stanoviska, že smlouvy dlužníka jsou pro vnuceného správce závazny. Ohledně nájemných a pachtovních smluv uznává to § 111 ex. ř. výslovně a tvrditi, že tím stanovena byla jen výjimka, se důvodně nedá (srovnej též vyjádření min. práv. k §u 111 ex. ř. bod 1, návod pro vnucené správce § 37—39).

Čís. 3452.

Žalovati o vyklizení jest již před uplynutím výpovědní lhůty, stanovené mimosoudní výpovědí, postrádající náležitostí §u 565, odstavec třetí c. ř. s.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1924, Rv II 56/24.)

Okresní nemocenská pokladna vystavěla v roku 1920 dům, ve kterém pronajala žalovanému byt. Ujednána byla tříměsíční výpověď. Dopisem ze dne 1. září vypověděla okresní nemocenská pokladna žalovanému na tři měsíce pronajaté místnosti s vyzváním, aby je do 30. listopadu vyklizené odevzdal. Žalovaný neodpověděl na toto vyzvání a také ne na další vyzvání zástupce okresní nemocenské pokladny ze dne 4. října 1923, pročež okresní nemocenská pokladna domáhala se žalobou, zadanou počátkem listopadu 1923, jednak zjištění, že nájemní smlouva, uzavřená mezi stranami, byla zrušena výpovědí žalující strany ze dne 1. září 1923 a končí 1. prosince 1923, dále, že žalovaný jest povinen to uznati a byt dne 1. prosince 1923 vyklidit a žalující straně odevzdati. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud jí vyhověl. Důvody: Není sporným, že žalující strana dala žalovanému z nájemní smlouvy mimosoudní výpověď, kterou žalovaný obdržel a že tato výpověď obsahovala také údaje, uvedené v §u 562 odstavec prvý a druhý c. ř. s., najmě označení najatého předmětu, udání času, kdy nájemní smlouva se má skončiti a vyzvání, by žalovaný najatý předmět v určeném čase odevzdal, a je nesporným, že žalovaný proti výpovědi nepodal námitek. Výpověď, odpovídající zákonným předpisům, má účinek, nájemní poměr zrušující. Nepodal-li žalovaný včas námitky, lze na základě výpovědi žalovati o vyklizení a odevzdání najatých místností a, ježto ke zrušení nájemní smlouvy v tomto případě třeba jest výpovědi, může dle §u 567 odstavec čtvrtý c. ř. s. nárok na odevzdání najatého předmětu býti uplatňován již před vypršením výpovědní lhůty žalobou. Žaloba jest tudíž po zákonu odůvodněna a včas podána. Žalovaný zastával v odvolacím sdělení právní názor, že odstavec čtvrtý §u 567 c. ř. s. se vztahuje pouze na takové nájemní smlouvy, které po uplynutí určité doby uhasnou a jejichž konečná lhůta byla stranami předem ujednána. Žalovaný je však na omylu, ježto dle jasného znění zákona shora uvedená norma zákonná se vztahuje všeobecně na všechny nájemní smlouvy, které vyžadují ke zrušení výpovědi. Žaloby bylo však zapotřebí, poněvadž mimosoudní výpověď nemá náležitostí, uvedených v §u 565 odstavec třetí a čtvrtý c. ř. s. a netvoří tedy exekučního titulu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel spatřuje nesprávné posouzení právní v tom, že odvolací soud považoval přípustným, aby žaloba o platnost mimosoudní výpovědi a o vyklizení ku dni, kdy nájemní smlouva se skončí, podána byla v tomto případě již před uplynutím tohoto dne (§ 406 odstavec prvý c. ř. s.). Dovolatel míní, že v tomto případě nemůže býti užito předpisu §u 567 odstavec čtvrtý c. ř. s. Nelze mu dáti za pravdu. Není ani v odpor bráno, že by sporná smlouva nájemní nepodléhala výpovědi, totiž že by k jejímu zrušení nebylo zapotřebí výpovědi. Poněvadž však mimosoudní výpověď neměla náležitostí §u 565 odstavec třetí c. ř. s., nezbylo žalobci, než aby žaloval, ale pak mu podle §u 567 odstavec čtvrtý c. ř. s. příslušelo, by tak učinil již před uplynutím výpovědní lhůty. Tomu svědčí prameny zákona (společná zpráva Stálé komise k c. ř. s. čís. 16 str. 15, Mat. II. str. 329), podle kterých vznik odstavce čtvrtého §u 567 c. ř. s. děkuje úvaze, by při nájemních smlouvách, podléhajících výpovědi, mohla býti výpovědní lhůta využita k vyrovnání mezi smlouvci ohledně vyklizení a zpětvzetí nájemního předmětu snad stávajících diferencí a by tím bylo připuštěno a podmíněno stejně hospodářsky jako právně žádoucí anticipativní zjištění restituční povinnosti a to v stejné míře v těchto případech, jako je tomu v případu §u 567 odstavec prvý c. ř. s.

Čís. 3453.

Za škodu z honorování duplikátu nákladního listu, padělaného neoprávněným použitím pravého razítka železniční stanice, ručí dráha jen podle §u 1315 obč. zák.

(Rozh. ze dne 30. ledna 1924, Rv I 1168/23.)

Richard K. nabídl se žalující firmě, že jí opatří dva vagony benzinu. Kupní cenu měl si Richard K. vyzvednouti u banky M. proti předložení duplikátu nákladních listů. Richard K. duplikáty předložil, banka kupní cenu vyplatila, zboží však nedošlo. Ježto se zjistilo, že Richard K. duplikáty nákladních listů opatřil razítkem dráhy neoprávněně, domáhala se žalující firma na dráze náhrady škody tvrdíc, že Richard K. zmocnil se razítka železniční stanice zaviněním železničního úředníka. Oba nižší soudy žalobu zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: Význam duplikátu nákladního listu nemůže býti pro tento spor směrodatným, poněvadž, i kdyby se mu přiznával význam, odvolatelem tvrzený, mohl by jej míti toliko tehdy, kdyby tu bylo smlouvy dopravní, neboť všecky předpisy žel. dopr. řádu, na něž se odvolatel odvolává, jsou podstatnými náležitostmi smlouvy dopravní a mohou míti pro poměr třetích osob oproti dráze jen tehdy platnost a rozhodující váhu, když byla smlouva dopravní uzavřena. V tomto případě však je prvým soudem zjištěno a v podstatě nesporno, že smlouva dopravní vůbec uzavřena nebyla. Důsledkem toho nemůže v tomto případě padělaný duplikát nákladního listu zakládati vůbec smluvních závazků, ručení dráhy mohlo by býti odůvodněno jedině činem nedovoleným podle všeobecných zásad občanského zákonníka. Veškeré vývody o významu duplikátu pozbývají tím ceny, poněvadž zde vůbec o duplikát, dráhou vydaný, nešlo, nýbrž o jeho padělek, který nemůže zakládati závazky smluvní a jiné než smluvní závazky z duplikátu nevyvozují ani vývody odvolací. Žalobce také neuplatňuje nároku z nesplnění smlouvy, nýbrž z toho, že si Richard K., jenž ani nebyl zřízencem dráhy, opatřil razítky dva duplikáty nákladního listu a že na základě těchto padělaných duplikátů bylo vyplaceno 260.000 Kč. Právem tedy dospěl prvý soud k závěrku, že nárok oproti dráze mohl by býti odůvodněn toliko z činu nedovoleného. Naproti tomu dlužno přisvědčiti odvolateli, že prvý soud mylně vylučuje zodpovědnost dráhy pro nedostatek příčinné souvislosti mezi škodou a tvrzeným zaviněním dráhy, záležejícím v tom, že její orgány neopatrovaly řádně razítka. Ta pouhá okolnost, že k tomu, by škoda vznikla, bezprostřední podnět zavdal trestný čin osoby třetí, od dráhy rozličné, nevylučuje ještě příčinné souvislosti mezi opomenutím, které onen trestný čin umožnilo, a nastalou škodou. Kdyby bylo zjištěno, že orgány dráhy razítek řádně neopatřily, takže byla přístupna pachateli, nemohla by se vyloučiti zodpovědnost dotyčných orgánů a jednalo by se pak jen o otázku, zda a pokud dráha ručí za tyto své orgány. Leč prvý soud nezjišťuje, že razítka na duplikáty dostala se do rukou Richarda K-y neopatrností orgánů dráhy, a pouhá možnost, kterou prvý soud připouští, nemůže nahraditi přímého důkazu. Prvý soud naznačuje správně, že bylo věcí žalující strany, aby dokázala, že skutečně Richard K. opatřil duplikáty razítky sám a že mu to bylo umožněno neopatrným zacházením s razítky na nádraží v K., a zjišťuje zároveň, že se důkaz ten nezdařil. Z té okolnosti, že svědek Karel M. nalezl kancelář otevřenu, prázdnu a razítka volně na stole, nelze ještě vzíti za prokázáno, že tomu tak bylo i jindy a že zejména použil toho Richard K. k vyhotovení duplikátů. Odvolací soud dospívá tedy k závěrku, že není vůbec dokázáno, že opatření tiskopisů razítky v tomto případě bylo umožněno zaviněním orgánů dráhy, poněvadž není vůbec zjištěno, jak se to stalo. Není tedy ani bezpečně prokázáno tvrzené zavinění dráhy a pouhá pravděpodobnost nemůže stačiti za důkaz. Zbytečno jest však potom rozbírati obšírně otázku příčinné souvislosti tohoto tvrzeného zavinění s nastalou škodou, jakož i řešiti otázku, jak mají býti uschovávána razítka a zda a pokud vinu na neopatrnosti nese ředitelství státních drah. Jest úplně lhostejno, zda v tom směru bylo něco zanedbáváno, zda kancelář byla prázdna 10 minut či více nebo méně a razítka ležela na stole, když není zjištěno, jak se razítka dostala na padělané duplikáty. Ostatně, i kdyby skutečně bylo razítek bývalo zneužito, jak se tvrdí, a kdyby šlo o opomenutí úředníka dráhy, náležitě je opatrovati, není tím ještě řečeno, že dráha za to ručí. Podle zvláštních zákonů ručí dráha toliko při plnění smlouvy dopravní a při úrazu osob příhodou v dopravě, jinak není zvláštních předpisů a ručí dráha jen jako jiná právnická osoba pokud se týče jako soukromý podnikatel. Úředníky, na nádraží zaměstnané, nelze pokládati za representanty dráhy, tak aby jejich jednání mohlo býti pokládáno za jednání dráhy samé, a příčilo by se zásadě občanské rovnosti, aby podnikatelství dráhy ručilo za své zřízence jinak než jiný soukromník. Ručí tedy dráha za své úředníky a zřízence, pokud nejde o případy ve zvláštních zákonech upravené, dle §u 1313 a) nebo dle §u 1315 obč. zák. Poněvadž, jak je nesporno, nejde tu o poměr smluvní, nelze užíti § 1313 a) a platí tu tedy toliko ustanovení §u 1315 obč. zák. Tu však žalující strana ani netvrdí, že úředník, jemuž na stanici v K. svěřena byla výprava rychlozboží, byl osobou nezpůsobilou a nevyšly také na jevo okolnosti, které by tomu nasvědčovaly. Nebylo by tu tedy ručení dráhy, i kdyby byl úředník na nádraží opomenul náležitě opatřiti razítka a tím umožnil padělání duplikátů.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Jest zjištěno, že k dopravní smlouvě vůbec nedošlo. Dovolatelka snaží se přes to dovoditi, že dráha za škodu žalobkyně ručí dle zásad o ručení ze smlouvy, odůvodňujíc názor ten právní povahou a funkcí duplikátu nákladních listů, při čemž praví: »Třetí osoba, jíž duplikát nákladního listu jest předložen, musí míti za to, že byla uzavřena smlouva dopravní. Dráha jest po zákonu zmocněna, by duplikáty nákladních listů vystavovala. Ručí tedy za škodu, která bezelstné třetí osobě vzešla

tím, že padělky, opatřené pravými razítky, byly vyhotoveny a dány v oběh. Tím vzchází určitý poměr mezi drahou a bezelstným třetím nabyvatelem duplikátu nákladního listu a dlužno vztah tento posuzovati dle zásad o ručení ze smlouvy.« Tyto vývody jsou pochybeny. Jak již odvolací soud správně dovozuje, mohl by míti duplikát nákladního listu význam pro tento spor jen tehdy, kdyby bylo došlo k dopravní smlouvě. To se nestalo, dráha duplikátů nákladních listů vůbec nevydala a z pouhé skutečnosti, že listiny opatřeny byly pravými razítky, nevzešel ještě právní poměr mezi drahou a žalobkyní. Aby dráha mohla býti činěna odpovědnou za škodu, již žalobkyně utrpěla, bylo by třeba prokázati, že zavinila opatření padělku duplikátů nákladních listů pravými razítky (§ 1295 obč. zák.). V tom ohledu nebylo vůbec zjištěno, jakým způsobem si Rudolf K. orazítkování duplikátů opatřil, zejména, zda zřízenci dráhy při tom přímo či nepřímo spolupůsobili, nebo snad zanedbáním povinností k náležitému opatrování razítek umožnili jich zneužití. Že na pouhé dohady zřetel míti nelze, a že ani z okolnosti, že svědek Karel M. nalezl kancelář otevřenu, prázdnu a razítka na stole ležící, ještě nevyplývá, že Rudolf K. této příležitosti použil, aby duplikáty opatřil razítky — dovodil již odvolací soud. Zavinění dráhy tedy prokázáno není. Ale, i kdyby se za to mělo, že padělání duplikátů bylo umožněno nedbalostí zřízence dráhy, jenž razítek řádně neopatroval, nevzešel by tím ještě závazek dráhy k náhradě škody. Dle zásady §u 337 obč. zák. může erár jako právnická osoba a podnikatel drah jednati jen svými representanty. Za takové nelze považovati staniční úředníky a zřízence. Z nedovolených činů neb opomenutí těchto svých zaměstnanců ručí však dráha, ježto zvláštních předpisů není (železniční dopravní řád upravuje jen závazky ze smlouvy dopravní a zákon ze dne 5. března 1869 čís. 27 ř. zák. jen ručení při úrazu osob příhodou v dopravě), toliko v mezích §u 1315 obč. zák. Že dráha ke službě ve skladišti pro rychlozboží použila úředníka nezpůsobilého nebo vědomě nebezpečného, nebylo v prvé stolici ani tvrzeno, ani prokázáno. Právní posouzení věci soudem odvolacím jest tedy bezvadné.

Čís. 3454.

Nikoliv již povolání k službě vojenské, nýbrž teprve skutečné její nastoupení (presentace) opravňuje ku zřízení vojenského posledního pořízení. Kromě úlev, výslovně stanovených, jest i při vojenském posledním pořízení šetřiti předpisů občanského zákonníka o posledním pořízení.

V pouhém sdělení obsahu písemného posledního pořízení svědkům, již dodatečně byli zavoláni k jeho podpisu, nelze spatřovati pořízení ústní.

(Rozh. ze dne 30. ledna 1924, Rv I 1467/23.)

Byv povolán k válečné službě vojenské, ale ještě před jejím nastoupením, pořídil Jan K. dne 13. září 1914 písemně před dvěma svědky v ten způsob, že Kateřina M-ová dle údajů Jana K-a závěť sepsala, ji přečetla a podepsala, načež ji podepsal i svědek František Sch. a pořizovatel Jan K. V závěti byla ustanovena universální dědičkou manželka Jana K-a Marie K-ová. Dne 15. září 1914 byl Jan K. presentován a dne 28. září 1914 požádal svědky M-a a W-a, by podepsali dodatečně jako svědkové závěť ze dne 13. září 1914, což oni učinili, přičinivše své podpisy pod slova: »jako svědek«. Jan K. jim pak prohlásil, že manželka jeho jest dědičkou. Jan K. stal se ve světové válce nezvěstným a když byl prohlášen za mrtva, přihlásila se k pozůstalosti manželka ze závěti a příbuzní ze zákona. Byvše poukázáni na pořad práva, domáhali se dědicové ze zákona neplatnosti závěti ze dne 13. září 1914. Oba nižší soudy žalobu zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: Žalobci zastávají názor, že jde o poslední vůli osoby civilní, kdežto prvý soudce zjistil, že Jan K. jako osoba vojenská učinil poslední pořízení dne 28. září 1914. Neplatí proto pro tento případ ustanovení obč. zák., týkající se závěti civilních osob. V §u 579 obč. zák. není stanoveno, že se svědkové musí podepsati s dodatkem »jako svědek poslední vůle«. Dle tehdejšího vojenského řádu z roku 1873 stačí vůbec podpis dvou svědků. Co se týče ústního posledního pořízení, jehož prohlášení první soudce též zjišťuje, dovolávají se žalobci ustanovení, platných pro civilní poslední pořízení a přehlížejí, že jde o vojenské poslední pořízení.

Nejvyšší soud uznal dle žaloby.

Důvody:

Především jest vytknouti, že za vojenskou závěť dle §u 600 obč. zák. bylo by lze pokládati jen poslední vůli, kterou zemřelý Jan K. by byl učinil teprve, když, byv povolán do služby vojenské, tuto službu nastoupil a do ní byl presentován, což stalo se dle nepopřeného zjištění nižších soudů teprve dne 15. září 1914. Od té doby teprve začínal jeho aktivní poměr a od té doby teprve požíval výhod, které zákon s poměrem tím spojuje, zejména výhod v pořizování (§ 600 obč. zák.), jak to zřetelně vyplývá z ustanovení voj. služeb. řádu ze dne 2. července 1886 z §u 41 ad 2), 42 a 43 čís. 1 a 50 branného zákona ze dne 5. července 1912, čís. 128 ř. zák., dále §§ 11 a 12 voj. trestního řádu ze dne 5. července 1912 čís. 130 ř. zák. a z úvahy, že ulehčení vojenské závěti poskytuje zákon jedině za tím účelem, aby na ten způsob byly vyváženy obtíže, jimiž osoba pojatá do svazku a služby vojenské jest ve svém volném jednání a v projevu vůle obmezena. Ježto tedy závěť ze dne 13. září 1914 byla učiněna sice již po zavolání Jana K-a do vojenské služby, avšak ještě v době, kdy do služby presentován nebyl a se ještě doma zdržoval, maje plnou možnost své jednání zaříditi dle obecných předpisů občanského zákona, nelze závěť tuto pokládati za závěť vojenskou a s tohoto hlediska jest pak závěť tato zřejmě neplatna pro nedostatek zákonně stanovených vlastností svědků, jak se o tom blíže šířiti netřeba. Naproti tomu jest závěť, o níž nižší soudy zjistily, že se stala dne 28. září 1914, posuzovati dle náležitostí pro závěť vojenskou. Nejvyšší soud však přezkoumávaje platnost její po právní stránce, do-

spívá k úsudku od názoru nižších soudů odlišnému. Netřeba se blíže obírati námitkou žalující strany, jinak zajisté nikoli nezávažnou, vztahující se k tomu, že projev vůle, obsažený v listině ze dne 13. září 1914 nevyhovuje předpisu zákona ani v tom směru, že projev poslední vůle má se státi zůstavitelem nejenom volně a beze všeho nátlaku, nýbrž i bez jakékoli přímé účasti osoby jím obmyšlené (§§ 564, 565, 594, 595 obč. zák.), kteroužto účast žalující strana shledává v tom, že listina o poslední vůli byla sepsána za spolupůsobení žalované, poněvadž proto, že zůstavitel nebyl dostatečně znalý řeči německé, musila částečně jeho ústní projevy tlumočiti svědkyni M-ové, která listinu sepisovala, české řeči však mocna není. Poslední pořízení jako závěť písemná nevyhovuje ani formelním předpisům, stanoveným pro vojenskou závěť. Z úlev, platných pro vojenskou závěť dle tehdy platného vojenského služebního řádu příl. 3 k nař. ze dne 2. července 1886, čís. 2839 přichází v úvahu jediné, že stačili jen dva svědci současně přítomní; vlastnost svědků M-a a W-a, nepřihlíží-li se k jejich jazykové způsobilosti (§ 591 obč. zák.) vyhovovala i předpisům, platným pro občanskou závěť. Kromě této úlevy musilo však vyhověno býti všem náležitostem, které zákon pro platnost závěti obecně požaduje, zejména i náležitosti §u 579 obč. zák. prvotního znění, dle něhož, jak bylo i judikaturou požadováno, podpis svědka musil obsahovati i dodatek tuto vlastnost vyznačující (»svědek«, »jako svědek« nebo »jako svědek poslední vůle«). Této náležitosti vyhověno není, neboť jak z ověřeného opisu závěti vysvítá, jsou svědci Adolf M. a Hugo W. podepsáni bez tohoto dodatku pod slovy: »Als Zeuge«, z čehož nutně vyplývá, že jeden ze svědků dodatku toho ke svému jménu vlastnoručně nepřipojil. Nedostatek ten již sám o sobě odnímá závěti vzhledem na předpis §u 579 obč. zák. platnost závěti písemné a jest dále zkoumati, zda závěť jest platná jako ú s t n í vojenská závěť, avšak i v této příčině musí právní přezkoumání vésti k výsledku zápornému. Jak bylo vysloveno ve zdejším plenárním rozhodnutí ze dne 13. března 1922 čís. pres. 110/22 (čís. 1538 sbírky, pořádané z příkazu presidia nejvyššího soudu), lze p í s e m n é poslední pořízení formálně neplatné zachovati v platnosti, bylo-li vyhověno požadavkům §§ 585 a 586 obč. zák. jako ú s t n í poslední pořízení, leda že by bylo prokázáno, že zůstavitel chtěl pořídit j e n p í s e m n ě a jinou formu závěti vyloučiti. Řešené rozhodnutí má na mysli případ, kdy poslední vůle byla ústně projevena, aby vtělena byla pisatelem do předepsané formy listinné a řeší otázku, pokud takovýto projev při formálně vadném osvědčení listinném platí aspoň jako ústní poslední pořízení. Projednávaný případ liší se však podstatně od případu v rozhodnutí řešeného tím, že onen ústní projev poslední vůle do formy písemného posledního pořízení vtělený stal se již dříve (dne 13. září 1914) a že dle zjištění nižších soudů šlo později (dne 28. září 1914) jen o to, aby toto p í s e m n é poslední pořízení bylo napraveno pokud se týče v platnost uvedeno, ježto co do počtu a vlastnosti svědků bylo shledáno formálně vadným. Jedině proto byli svědci M. a W. k zůstaviteli zavoláni, by tuto již hotovou p í s e m n o u závěť jako další svědci podepsali a jedině proto byla jim zůstavitelem tato závěť jako jeho poslední vůle k podpisu předložena a od nich podepsána. Nešlo tedy o nový ústní projev poslední vůle, neboť strany patrně se domnívaly, že touto nápravou se p í s e m n é poslední pořízení stalo formálně bezvadným a, vyjádřil-li se zůstavitel dle zjištění nižších soudů při tom k svědkům, že manželka jest jeho dědičkou, anebo že ji ustanovuje (anebo ustanovil) dědičkou, lze to vykládati jen jako pouhé sdělení o obsahu p í s e m n é h o posledního pořízení, nikoli však jako nový ústní projev poslední vůle, jak § 585 obč. zák. předpokládá. Vzhledem k tomu bylo důvodnému dovolání vyhověti a uznati na změnu rozsudků nižších soudů ve smyslu žalobního návrhu.

Čís. 3455.

Tomu, kdo od jiného koupil věc a ji zaplatil, přísluší náhradní nárok proti tomu, kdož mu svémocně odňal věc, již pak onen jiný prodal po druhé.

(Rozh. ze dne 30. ledna 1924, Rv I 1524/23.)

Žalobce koupil od obce V. v dobrovolné veřejné dražbě dříví a zaplatil je. Žalovaní odvezli však dříví z lesa a prodali je ještě jednou ve prospěch obce ve dražbě. Žalobě na náhradu úplaty za dřevo, zapravené žalobcem, p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e vyhověl, o d v o l a c í s o u d ji zamítl.

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvého soudu.

D ů v o d y:

Dovolání jest oprávněno, neboť správným uznati jest jedině právní posouzení, jehož se věci dostalo soudem první stolice. Žalobce koupil, jak zjištěno, v dobrovolné veřejné dražbě, jejíž formální platnost jest nepopřena, obecní dříví za dražební cenu v žalobě uvedenou, zaplatil tuto cenu a dříví bylo mu do vlastnictví odevzdáno. Správně usuzuje prvý soud, že žalobce nabyl tím náležitě vydraženého dříví a že se žalovaní tím, že dříví to o své újmě dali z lesa odvézti pokud se týče odvezli do statku Tomáše J-a, aby je z držby žalobce odejmuli a znovu pro obec dražbou prodati dali, dopustili svémoci, jednání protiprávního, jež je činí odpovědny ze škody, jíž žalobci tím způsobili a jež záleží dle žalobního nároku v ceně, již žalobce za toto jemu odňaté dříví při dražbě zaplatil. Právem uvádí prvý soud, že žalovaní jednali o své újmě, třebas i v zájmu obce, nikoli však v jejím zastoupení, a odmítá správně námitku domněle nedostávající se pasivní legitimace, uplatňovanou jednak proto, že někteří ze žalovaných se protiprávního jednání súčastnili jen na zjednání druhých. Odvolací soud pokládá jednání žalovaných rovněž za svémoc, přezírá však význam a důsledek tohoto protiprávního jednání uváděje, že se žalobce proti tomu mohl chrániti žalobou pro rušenou držbu nebo žalobou petitorní, a míně dále, že, vzešla-li žalobci nějaká škoda, což však nepřipouští, nastala prý teprve druhým prode-

jem dříví, jenž proveden byl dne 18. října 1920 z příkazu okresní správní komise jakožto úřadu dozorčího žalovaným Tomášem J-em, jako úřadujícím radním v zastoupení obce. Úsudkem tímto zaměňuje odvolací soud mylně skutečnosti, přivodivší poškození žalobcovo, což vede dále k mylnému názoru o tom, kde by měl žalobce náhradu své škody pohledávati. Skutečností, jíž byl žalobce poškozen, jest jedině svémocné odnětí a odvezení jeho dříví žalovanými, neboť tím byla mu protiprávně odňata držba věci, které náležitě nabyl; druhý prodej dříví byl jen dalším důsledkem tohoto jednání, neboť bez něho by k němu nebylo mohlo dojíti. Míní-li odvolací soud, že žalobce mohl se brániti žalobou pro rušenou držbu nebo žalobou petitorní, naznačuje tím sám, že škoda vzešla, neboť těmito žalobami mohl se žalobce domáhati jen vrácení jemu odňaté věci. Nepoužil-li těchto žalob ať z pohnutky jakékoli, vzdal se tím jenom držby tohoto dříví, nepozbyl však nároku na náhradu škody, kterou po smíchání dříví a jeho neodpíratelném druhém prodeji mohl arciť vymáhati jen odškodněním na penězích (§§ 366, 367, 1323 obč. zák.). Tuto škodu může žalobce nepochybně pohledávati na žalovaných, kteří mu ji svým protiprávním jednáním způsobili (§§ 19, 339, 346, 1294, 1295 obč. zák.) a to bez rozdílu, zda jednali jedni z vlastního popudu a druzí jen na podnět a zjednání těchto (§§ 339, 1294, 1301 obč. zák.) a nesprávně odkazuje odvolací soud žalobce na obec, neboť tato s touto svémocí neměla co činiti přes to, že žalovaní jednali v jejím zájmu, a že obec dříví to napotom podruhé prodala; ostatně by spoluzávazek obce nevylučoval závazku žalovaných. Tvrdí-li se v napadeném rozsudku, že žalobci škoda nevzešla, ježto obec povinna jest vrátiti mu dražební cenu, již přijala a po druhém zpeněžení dříví bez právního důvodu sobě zadržuje, jest tomu rozuměti, že škoda mohla by býti žalobci tímto vrácením nahrazena, ježto kromě této ceny další škody nepožaduje. Jest ovšem připustiti, že obec, zpeněživši dříví podruhé, nemá právního důvodu, první dražební cenu podržeti, a že by k vrácení jejímu žalobci byla povinna, leč to neodnímá žalobci práva, by náhradu požadoval na těch, kdož mu bezprávně škodu způsobili, a přenechal jim, by oni si na obci vymohli vrácení toho, oč se obec z tohoto jejich jednání obohatila.

Čís. 3456.

Přehlédne-li soud, že v žalobě, opírající příslušnost o § 104 j. n., není úmluva listinou prokázána, a neodmítne-li žalobu bez dalšího jednání, dostačí k zamítnutí námitky žalovaného, z tohoto důvodu vznesené, když žalobce dodatečně při jednání o námitce předloží onen listinný doklad.

(Rozh. ze dne 30. ledna 1924, R II 25/24.)

Žaloba o zaplacení 141.486 Kč byla původně podána u krajského soudu v Uherském Hradišti, jenž ji k námitce místní nepříslušnosti odkázal na okresní soud v Kroměříži. Okresní soud v Kroměříži vyhověl námitce věcné a místní nepříslušnosti a odmítl žalobu. Rekursní soud nevyhověl námitce věcné a místní nepříslušnosti a přikázal věc okresnímu soudu v Kroměříži k dalšímu jednání. Důvody: Rekursní soud, pokud se týče § 88 j. n., nemůže přisvědčiti názoru prvého soudu, že zde nejsou okolnosti, zakládající podle §u 104 j. n. příslušnost soudu okresního. Dle citovaného zákonného ustanovení může se státi i soud vlastně nepříslušný úmluvou stran příslušným. Taková úmluva jest zde dána závěrečným listem ze dne 17. ledna 1923. Dle §u 104 j. n. vyžaduje se ovšem jednak úmluva stran, tedy listinná smlouva o příslušnosti, jednak, aby tato listina byla předložena a úmluva prokázána již v žalobě, a okresní soud poukazuje se na to, že zejména druhé podmínky §u 104 j. n. zde není, avšak ani tohoto náhledu rekursní soud nesdílí. Úmluva dána jest závěrečným listem, neboť žalující strana nabídku úmluvy té podala obsahem tohoto listu, zejména doložkou »Erfüllungsort und Gerichtsstand für Lieferung ist Kremsier.« Žalovaná strana, nyní námitku nepříslušnosti vznášející, nabídku tu přijala, připojivši svůj podpis pod vyjádření »Ich erkläre mich..... einverstanden.« Vada, že nebyla listina ta již k žalobě přiložena, napravena byla dodatečným jejím předložením při jednání u krajského soudu, takže, když došly spisy k soudu okresnímu, byla listina již ve spisech založena. (Neumann, vydání z r. 1914, str. 281.)

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací soud plně sdílí názor odvolacího soudu, že, přehlédne-li soud, že v žalobě, opírající se o příslušnost dle §u 104 j. n., není úmluva prokázána listinou, a neodmítne-li žalobu bez jednání, dostačí k odmítnutí námitky žalovaného, z tohoto důvodu vznesené, když žalobce dodatečně při jednání o námitce předloží onen listinný doklad. I poukazuje se k vývodům rekursního soudu, k nimž se podotýká: V §u 104 j. n. praví se výslovně, že ona úmluva musí býti prokázána soudu listinou již v žalobě. Ze slova »soudu« jest patrno, že zákon při tomto sudišti nespokojil se pouze tím, aby procesní soud při dojití žaloby zkoumal svou příslušnost pouze na základě údajů žalobních (§ 230 c. ř. s., §§ 41 a 43 j. n.), jak si má počínati při žalobách, opírajících se o jinaké důvody příslušnosti, nýbrž nařídil přísnější podmínku pro toto zkoušení. Ze znění zákona není však patrno, že zákonodárce zamýšlel zasáhnouti i do řízení, k němuž dojde na základě námitky nepříslušnosti, žalovaným vznesené. Přehlédne-li tudíž procesní soud, že onen listinný průkaz není se žalobou předložen, nemůže již sám od sebe dodatečně žalobu odmítnouti, ale s druhé strany z tohoto opomenutí nevzniká ještě pro žalovaného právo, aby on žádal jen z tohoto důvodu odmítnutí žaloby: naopak jest žalobci volno, aby dodatečně listinný doklad onen předložil (srovnej dílo Dr. Sperla »Vereinbarung der Zuständigkeit und Gerichtsstand des Erfüllungsortes«, strana 139 a násl.). Dovolací soud i v tom sdílí názor rekursního soudu, že listinou, žalobcem k průkazu prorogační úmluvy předloženou, jest plně podán důkaz o tom,

že umluvena prorogace. V tomto směru uvésti jest toto: Žalovaná strana ani netvrdí, že se proti sporné doložce výslovně ohradila, nýbrž pouze uvádí, že o prorogaci nebylo mezi stranami ústně jednáno, a že strany neměly úmyslu, prorogaci uzavříti, a nepovažovaly onu doložku za platnou, což prý nejlépe vysvítá z toho, že v původní listině ze dne 10. ledna 1922, kterou měla žalovaná strana podepsati a která měla onu doložku na pravém okraji předtištěnou, byla ještě jednou v kontextu ona doložka opakována, kdežto v listině ze dne 17. ledna 1923 jest doložka ona jen na okraji předtištěna. Avšak z této okolnosti takový závěr neplyne, neboť zajisté stačí, by doložka ona byla v listině jednou obsažena. Věcí žalované strany, která jest obchodníkem a jako taková jest povinna k péči, článkem 283 obch. zák. obchodníkům uložené, bylo, by zkoumala obsah toho, co podepisuje, a nemůže se na vlastní přehlédnutí vymlouvati, zejména ne tehdy, když podepsala vlastnoručně nejen závěrečný dopis ze dne 17. ledna 1923, nýbrž ještě zvlášť i doložku toho znění, že »se prohlašuje s obsahem tohoto závěrečného listu srozuměna.« Vzhledem k tomu jest správným názor odvolacího soudu, že došlo k úmluvě o příslušnosti po rozumu §u 104 j. n. K dalším vývodům dovolací stížnosti se podotýká toto: Dle §u 104 j. n. požaduje se jen, aby místo, kde má býti žalováno, bylo výslovně uvedeno, čemuž onou prorogační doložkou vyhověno. Z jejího znění a z té okolnosti, že doložka tato jest součástkou závěrečného listu, plyne pak nade vši pochybnost, že vztahuje se na placení (»Zahlung«), k němuž dojíti může právě na základě obchodu, oním závěrečným listem založeného a žaloba tato domáhá se takovéhoto placení, z onoho obchodu plynoucího.

Čís. 3457.

Byl-li věřitel nucen pro dlužníkovu liknavost v placení opatřiti si drahý bankovní úvěr, jest oprávněn domáhati se na dlužníku náhrady škody, jež mu tím vzešla.

(Rozh. ze dne 30. ledna 1924, Rv II 441/23.)

Žalobě o zaplacení 288.527 Kč s 9½% úroky od 1. července 1922 bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatelka obmezila podáním ze dne 30. května 1923 dovolání toliko na výtku, že odvolací soud souhlasně se soudem procesním přiznal žalobkyni vyšší úrok než 6%, a opírá své dovolání v tom směru o § 503 čís. 2 c. ř. s., poněvadž prý odvolací soud na vyšší úroky uznal, nezjistiv, zda nutnost placení těchto vyšších úroků jest v příčinné souvislosti s prodlením žalované, tedy že tato je zavinila. Tuto výtku dovolatelky jest posuzovati jen s hlediska právního posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Odvolací soud má za to, že žalobkyně jest oprávněna žádati na žalované firmě vyšší, než zákonný úrok z prodlení proto, poněvadž pro značné nedoplatky, k nimž řadí se také její pohledávka proti žalované, odkázána jest na bankovní úvěr a musí u své banky, jak zjištěno, platiti více než 9½%. Názoru odvolacího soudu dlužno přisvědčiti. Zákon stanoví sice (čl. 287 obch. zák., § 1333 obč. zák.), že škoda, způsobená prodlením placení peněžitého závazku, se nahrazuje plněním zákonných úroků. Ustanovením tímto není však věřiteli zabráněno, by dle zásad čl. 283 obch. zák. a §u 1323 obč. zák. neuplatňoval veškeru škodu, o níž jest s to dokázati, že vzešla mu dlužníkovým prodlením, neboť § 1333 obč. zák. stanoví jen zásadu pro případy, ve kterých věřiteli prodlením dlužníka nevzešla škoda jiná, než ušlé úroky kapitálu, jehož neplacením nemohl využíti. Tuto příčinnou souvislost mezi prodlením žalované firmy a škodou žalobkyně shledává odvolací soud v tomto případě právem v tom, že žalobkyně musí použíti dražšího úvěru bankovního pro značné nedoplatky svých zákazníků, jmenovitě i žalované. Škoda sama pak záleží nejen v zákonném úroku z prodlení, ale i v rozdílu mezi tímto úrokem (6%) a oním, jejž žalobkyně své bance byla nucena platiti (9½%), tedy v dalším penízi rovnajícím se 3½% zažalované pohledávky. Za tuto škodu odpovídá tudíž žalovaná firma žalobkyni dle uvedených zásad.

Čís. 3458.

Nárok dle §u 796 obč. zák. není rázu obligačního, nýbrž kotví v právu rodinném. Lze se domáhati změny smíru, jejž ohledně úpravy nároku toho uzavřela vdova s dědici. Lze tu obdobně použíti ustanovení §u 19 rozl. zák.

(Rozh. ze dne 30. ledna 1924, Rv II 472/23.)

Byvši manželem vyděděna, domáhala se manželka výživného z jeho pozůstalosti. Smírem ze dne 17. ledna 1919 zavázali se dědicové manžela platiti jí 200 K měsíčně. V roce 1922 žalovala vdova dědice o placení dalších 400 Kč měsíčně vzhledem k tomu, že hospodářské poměry vůbec a její zvláště se zhoršily. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud přiznal žalobkyni měsíčních 200 Kč.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaných.

Důvody:

Dovolání vytýká s právního hlediska odvolacímu soudu, že nesprávně posoudil povahu nároku žalobkyně, jako pozůstalé manželky na výživné, opírajícího se o ustanovení §u 796 obč. zák., dovozuje, že tu jde o nárok ryze obligační, povahou svou povinnému dílu obdobný, což prý zjevno z jeho zařazení mezi ustanovení o povinném dílu, a že tudíž platí také o něm ustanovení §u 551 obč. zák. o vzdání se dědického práva, a z toho dospívá dovolání k závěru, že, když žalobkyně učinila s dědici smír, kterým veškeré její nároky proti pozůstalosti byly úplně vyrovnány, nemůže ani za změněných poměrů požadovati na žalovaných, aby

jí nově upravili nedostávající se slušnou výživu po rozumu §u 796 obč. zák., poněvadž při tomto nároku nelze ani použiti doložky rebus sic stantibus. Než právní názor dovolatelů na povahu nároku na výživné ve smyslu §u 796 obč. zák. jest zcela mylným. Neboť nárok tento — jak již odvolací soud správně vyslovil — má svůj základ v poměru a svazku manželském, tedy v právu rodinném, a zákonodárce zamýšlel ustanovením §u 796 obč. zák. právě zabezpečiti ovdovělému manželi nutnou existenci ze jmění pozůstalostního v ten způsob, že, kdyby mu nestačily jinaké jeho příjmy ku slušné výživě, může ji požadovati z pozůstalosti. Účel včlenění §u 796 obč. zák. v hlavě XIV. mezi předpisy o dílu povinném, vysvětlují jeho úvodní slova, že manžel nemá práva na povinný díl (který dříve dle §u 548 západohalič. obč. zák. měl), avšak z pouhého zařadění nelze nikterak usuzovati na právní povahu nároku samého, který svou podstatou i právním důvodem jest od povinného dílu zcela odlišným. Také druhá sporná otázka, zda připouští soudní smír žalobkyně se žalovanými dědici ze dne 17. ledna 1919, jímž zavázali se žalovaní platiti žalobkyni měsíčně 200 K, novou úpravou výživného pozůstalé vdově dle §u 796 obč. zák., byla soudem odvolacím právem zodpovědněna kladně. Dovolatelé mylně dovozují z posledního odstavce smíru, že když nynější žalobkyně vzala tenkráte dvě své žaloby proti nim zpět, vzdavši se žalobních nároků, a prohlásila, že vzdává se každého dalšího nároku, jakéhokoliv způsobu, a spokojila se pouze měsíční rentou 200 K, není oprávněna domáhati se nové úpravy nedostávající se jí vdovské výživy po rozumu §u 796 obč. zák. Nehledíc ani k tomu, že onen odstavec smíru nepřipouští jiného rozumného výkladu, než že jím byly vypořádány jen sporné nároky v době ujednání smíru mezi stranami, vyžadovalo by vzdání se zákonného nároku na vdovskou výživu, aby bylo ve smíru výslovně uvedeno. O nároku na výživném není však ve smíru nejmenší zmínky a dovolatelé zpěčují se ještě v dovolání přiznati měsíční rentě 200 K, žalobkyni poskytnuté, právní povahu výživného, tvrdíce, že obě strany ani při ujednání smíru měsíční příspěvek 200 K za výživné nepovažovaly. Dovolatelé však sami si odporují, když zase jedním dechem tvrdí, že žalobkyně vzdala se při tom závazně nároku na vdovské výživné ve smyslu §u 796 obč. zák., když o výživném vůbec strany nejednaly. Pro řešení této rozepře neměly však ani rozhodného významu otázky, jaký účel a význam měl důchod 200 K žalobkyni smírem poskytnutý, ani zda měsíčních 200 K mohlo žalobkyni v roce 1919 k výživě stačiti či nikoli, poněvadž zákon nevyžaduje, by výživné dle §u 796 obč. zák. z pozůstalostního jmění poskytované, bylo jediným pramenem obživy pozůstalého manžela. Nepřipustil-li tedy odvolací soud o těchto okolnostech důkazu svědky a znalci, nepochybil proti předpisu §u 503 čís. 2 c. ř. s., ježto tím nebylo nikterak zamezeno vysvětlení a důkladné posouzení sporné věci, a není dovolací důvod neúplnosti odvolacího řízení opodstatněn. Dospěl-li odvolací soud, posuzuje smír ze dne 17. ledna 1919 k závěru, že renta 200 K byla v něm žalobkyni zřízena, by jí byla zajištěna slušná výživa, nejde tu o skutkové zjištění, nýbrž o právní úsudek, jemuž nelze odporovati dovolacím důvodem dle čís. 3 §u 503 c. ř. s., nýbrž jen důvodem nesprávného právního posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Než i tu jest přisvědčiti názoru odvolacího soudu, že smírem ze dne 17. ledna 1919 byly urovnány dva nároky žalobkyně, dvěma samostatnými žalobami uplatňované, z nichž nároku na zjištění neplatnosti posledního pořízení se žalobkyně smírem prostě vzdala, kdežto druhý nárok na plnění výživného, byl dohodnutím stran vyřízen tím, že nynější žalovaní dědici se zavázali poskytovati žalobkyni měsíční důchod 200 K. Bylo-li manželství žalobkyně s Viktorem G-em dobrovolně rozvedeno od stolu a lože, nepozbyla tím žalobkyně nároku na vdovskou výživu ve smyslu §u 796 obč. zák., neboť nebylo ve sporu rozvodovém o její vině na rozvodu vůbec rozhodnuto a dovolání ocitá se úplně na scestí, domníváli se, že v nynějším řízení měla býti otázka viny žalobkyně na rozvodu znova řešena. Přijal-li konečně odvolací soud na základě vlastních znalostí za prokázáno, že od roku 1919 do dne žaloby, t. j. do 20. května 1922 se náklad na životní potřeby podstatně zvýšil, jde tu o zjištění skutkových okolností, soudu dobře známých a nebylo pak mu ovšem třeba, prováděti o nich ještě důkaz znalecký a není výtka vadnosti řízení ani v tomto směru odůvodněnou. Odvolací soud správně uznal, že od doby smíru se životní poměry žalobkyně tak podstatně v její neprospěch změnily a to vlivem zcela mimořádných poválečných hospodářských poměrů, které přirozeně strany při jednání o smír dne 17. ledna 1919 naprosto předvídati nemohly, a přihlédnul právem i k její chorobě, jež vyžadovala několikanedělního léčení ve vídeňské nemocnici a k její úplné nemajetnosti. Jsou tu tedy mimořádné důležité důvody, které opravňují žalobkyni, by se domáhala nové úpravy svého zákonného nároku na doplnění vdovského výživného po rozumu §u 796 obč. zák. (srov. obdobné ustanovení §u 19 zákona ze dne 22. května 1919 čís. 320 sb. z. a n.), a jest lhostejno, zda byla jí dřívější renta 200 K přiznána smírem jako výživné či nikoli, ježto při nároku dle §u 796 obč. zák. na tom nesejde a jest k tomuto důchodu hleděti jen jako ku příjmu, s nímž při vyměření nedostávající se slušné výživy jest počítati.

Čís. 3459.

Novela o právu manželském (zákon ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n.).

Za rozluku dle §u 17 zák. může žádati i manžel, z jehož viny bylo uznáno za rozvod, a nevyžaduje se, by od rozsudku, vyslovujícího rozvod, až do podání žádosti za rozluku uplynula lhůta jednoho roku.

(Rozh. ze dne 5. února 1924, R I 6/24.)

Právoplatným rozsudkem ze dne 12. dubna 1922 bylo uznáno na rozvod manželství od stolu a lože z viny manžela Josefa V-a. K žádosti Josefa V-a, zadané na soudě počátkem roku 1923, povolil soud prvé stolice rozluku manželství z viny Josefa V-a. Rekursní soud

k rekursu manželky usnesení potvrdil. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací rekurs není odůvodněn, poněvadž zde není podmínek §u 16 čís. patentu ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. Dle §u 17 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. může za rozluku manželství žádati i ten i onen z manželů, tedy i manžel, z jehož viny bylo uznáno na rozvod, a soud vysloví rozluku manželství, dojde-li ku přesvědčení, že by skutečnosti, ve sporu o rozvod na jevo vyšlé, byly už tehdy odůvodnily výrok o rozluce, kdyby oň bylo bývalo žalováno. Soudy nižší zjistily, že takové skutečnosti zde byly, z čehož plyne, že napadeným výrokem, jímž bylo potvrzeno usnesení prvého soudu, že manželství stěžovatelky s Josefem V-em se prohlašuje za rozloučené, nebyl porušen zákon. Stěžovatelka přehlíží, že tu nejde o povolení rozluky dle §u 15 a 16 cit. zákona čís. 320/19 sb. z. a n. a má proto omylem za to, že žádost za povolení rozluky mohla býti podána teprve po uplynutí jednoho roku od provedeného rozvodu.

Čís. 3460.

Stát jest oprávněn žádati, by byl jeho nezvěstný zaměstnanec prohlášen za mrtva.

(Rozh. ze dne 5. února 1924, R I 33/24.)

K návrhu finanční prokuratury byl učitel Edmund R. soudem prvé stolice prohlášen nezvěstným. Rekursní soud ku stížnosti manželky Edmunda R-a usnesení potvrdil. Důvody: Zjištěno jest, že Edmund R., účastník války v letech 1914 až 1919, jest od 26. března 1915 nezvěstným. Bylo proto podle čl. I. nyní platného zákona ze dne 30. června 1921 čís. 252 sb. z. a n. vyhověti návrhu, by byl prohlášen za mrtva, a poněvadž den jeho úmrtí není zjištěn, platí podle §u 8 odstavec druhý zákona ze dne 16. února 1883 čís. 20 ř. zák. za domnělý den úmrtí den, kterým uplynula lhůta, jejíž projití zakládá domněnku, že Edmund R. zemřel, tudíž konec dvouleté lhůty stanovené v čl. I. zákona ze dne 30. června 1921 čís. 252 sb. z. a n., kterým je v tomto případě správně 26. březen 1917. Oprávnění finanční prokuratury k tomuto návrhu popírá stěžovatelka pozdě i bezdůvodně. Právní zájem navrhovatelky záleží v tom, že nutno učiniti opatření ohledně zaopatřovacích požitků, což státi se může teprve podle výsledku řízení, zahájeného k návrhu finanční prokuratury.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Finanční prokuratura jest oprávněna k návrhu na prohlášení nezvěstného Edmunda R. za mrtva. Nemůže býti pochyby o tom, že hmotněprávní předpisy o prohlášení za mrtva jsou předpisy práva soukromého a že k vykonání práva soukromého nikdo státními orgány nemůže býti donucen. O případ takový však v tomto případě nejde, neboť nikdo stěžovatelku jako manželku nezvěstného Edmunda R-a nenutí, aby žádost za prohlášení manžela za mrtva podala. Otázka jest, zda stát jako zaměstnavatel nezvěstného Edmunda R-a má soukromoprávní zájem na tom, by soudně bylo rozhodnuto o tom, zda nezvěstný Edmund R. má býti pokládán za mrtva a od které doby. Otázku tuto sluší zajisté zodpověděti kladně a stěžovatelka sama tento zájem státu připouští; tvrdí jen, že nikdo ji nemůže nutiti, by ona věřila, že muž její není již na živu a že nenachází se mezi těmi, kteří pouze válečnými událostmi od vlasti své až dosud jsou odříznuti. O to však zde nejde, nýbrž jedná se jen o to, zda zákonné podmínky k prohlášení nezvěstného Edmunda R-a jsou splněny a zdali stát jako zaměstnavatel nezvěstného Edmunda R-a jest oprávněn domáhati se toho, by nezvěstný prohlášen byl za mrtva a stanoven byl den jeho úmrtí. Soudy nižší způsobem bezvadným zjistily, že všecky zákonné podmínky ku prohlášení nezvěstného Edmunda R-a za mrtva, jsou splněny a že den 26. března 1917 pokládati sluší dle zákona za onen den, kterého nepřežil. Nejde proto v tomto směru o nějakou zřejmou protizáknnost. Rovněž jisto jest podle stavu věci, že stát jako zaměstnavatel nezvěstného Edmunda R-a má na tom zájem, by příslušným soudem, který jedině k tomu jest povolán, bylo zjištěno, že nezvěstný Edmund R. již nežije a že mu tedy požitky zaměstnance státního již nepřísluší. Něco podobného cestou nařizovací uložiti nelze. Poněvadž jde zde patrně o soukromoprávní zájem zaměstnavatele nezvěstného zaměstnance, jest stát oprávněn k podání žádosti o prohlášení za mrtva.

Čís. 3461.

Ku zamítnutí žádosti o výmaz zaznamenaného práva stačí průkaz odpůrcův, že byla žaloba spravovací včas podána, a nelze se knihovnímu soudci zabývati legitimací stran rozepře.

(Rozh. ze dne 5. února 1924, R I 35/24.)

Žádosti majitele domu, by vložen byl výmaz záznamu zástavního práva soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud žádost zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Vyřizuje žádost za výmaz záznamu práva zástavního, má knihovní soudce říditi se ustanovením druhého odstavce §u 45 knih. zák. a žádost ihned zamítnouti, má-li průkaz o tom, že spravovací žaloba byla včasně podána; jinak ustanoví rok, při němž jest prenotantu prokázati, že žalobu v čas podal. Prokázal-li tedy v tomto případě odpůrce stěžovatelů při roku dne 22. září 1923, že žalobu dne 27. června 1923,

tedy ještě před uplynutím lhůty ku spravení záznamu, do 30. června 1923 mu povolené, podal a, zjistil-li knihovní soud, že předmětem žaloby jest spravení záznamu, jehož výmazu vlastník hypoteky se domáhá, bylo tím vyhověno předpisu §u 45 knih. zák., který požaduje jen formální průkaz o podání spravovací žaloby, a měl tedy knihovní soud žádost o výmaz knihovního záznamu zamítnouti, nebyl však oprávněn přezkoumávati procesní oprávnění žalovaných, poněvadž o něm jen pořadem práva lze rozhodnouti a jen když bylo ve sporu namítáno, což plyne i z ustanovení §u 41 písm. c) knih. zák., ze slov »cestou sporu«. Rekursní soud posoudil tudíž věc zcela správně, když, zjistiv včasné podání spravovací žaloby, žádost stěžovatelů o výmaz zaznamenaného zástavního práva zamítl, a neměl se již ani zabývati právní otázkou, zda je spravovací žaloba přípustnou proti singulárnímu nástupci prenotatovu, či nikoli.

Čís. 3462.

Lhostejno, z jaké pohnutky věřitel v prodejovém řízení nepokračoval (§ 256, odstavec druhý, ex. ř.). Odložení exekučního řízení na 60 dnů od zavedení vyrovnacího řízení na jmění dlužníka stavi běh jednoroční lhůty §u 256 odstavec druhý ex. ř.

(Rozh. ze dne 5. února 1924, R I 57/24.)

Návrhu vymáhajícího věřitele ze dne 3. listopadu 1923, by bylo pokračováno v prodejovém řízení svršků, jež byly zabaveny dne 4. dubna 1923, soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud návrh zamítl. Důvody: Dle §u 256 odstavec druhý ex. ř. zaniká zástavní právo, nabyté exekučním zabavením movitých věcí (§ 253 ex. ř.), zejména také tím, že se nepokračuje řádně v řízení prodejovém, třeba návrh na povolení prodeje byl učiněn do roka ode dne, kdy zabavení bylo vykonáno. V tomto případě zabavení svršků stalo se 4. dubna 1923. Exekuční řízení bylo však odloženo vzhledem k zavedenému vyrovnacímu řízení usnesením prvního soudu ze dne 22. března 1923 na šedesát dní ode dne zavedení vyrovnávacího řízení, totiž ode dne 15. března 1923, tudíž do 14. května 1923, a měl tedy vymáhající věřitel ihned po projití této lhůty učiniti návrh na pokračování v řízení prodejovém, a to nejdéle do dne 2. června 1923, kdy uplynula roční lhůta, ustanovená v §u 256 ex. ř. se započtením doby, po kterou exekuce odložena byla. Když však tak učinil až teprve podáním ze dne 3. listopadu 1923, nelze sdíleti náhled, že v řízení prodejovém řádně bylo pokračováno, poněvadž jinak bylo by dáno vymáhajícímu věřiteli na vůli, by lhůtu §u 256 ex. ř., která je lhůtou hmotného práva, libovolně prodlužoval. Soudce exekuční při povolení prodeje musí zkoumati sám od sebe, zda návrh na nový prodej dle §u 256 ex. ř. je přípustný, když tomu ale tak není a není tu podmínek §u 256 ex. ř., dlužno návrh zamítnouti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Aby exekuční zástavní právo k movitým věcem, dle §u 253 ex. ř. nabyté, v jednoroční, dnem, kdy tohoto práva bylo nabyto, plynouti počínající lhůtě §u 256, odstavec druhý nezaniklo, vyžaduje se nejen, aby v řečené lhůtě podán byl návrh na prodej, nýbrž aby také řádně bylo pokračováno v prodejovém řízení. V tomto případě bylo rekursnímu soudu obírati se jedině otázkou, zda bylo stěžovatelem řádně pokračováno v prodejovém řízení, a tu přichází v úvahu vzhledem k tomu, že zástavního práva bylo nabyto 4. dubna 1922 a vzhledem k tomu, že z důvodu zahájeného řízení vyrovnávacího byla exekuce usnesením ze dne 22. března 1923 na 60 dnů ode dne 15. března 1923, tedy až do 14. května 1923 odložena, čímž běh lhůty §u 256, odstavce druhý ex. ř. byl staven, jedině mezičasí, sáhající od 14. května 1923 do 2. června 1923, ve kterém stěžovatel mohl a měl v prodejovém řízení řádně pokračovati. Stěžovatel sice míní, že sluší v jednoroční lhůtu §u 256, druhý odstavec ex. ř. vpočítati také dobu od 23. června 1922, kdy usnesením prvé stolice z téhož data povolením prodeje z volné ruky dle §u 280 ex. ř. sešlo s dražebního roku, na den 27. června 1922 položeného, až do 13. března 1923, kdy nabylo právní moci usnesení prvého soudu ze 17. února 1923, jímž byl návrh dle §u 280 ex. ř. zamítnut; ale tomuto jeho názoru právnímu nelze přisvědčiti, poněvadž v této době prodejové řízení ve skutečnosti trvalo a exekuce odložena nebyla. Tato doba tedy v úvahu přicházeti nemůže; naopak přichází, jak už bylo shora řečeno, v úvahu jedině mezičasí, sáhající od 14. května 1923 do 2. června 1923, ve kterém stěžovatel mohl a měl v prodejovém řízení řádně pokračovati. Stěžovatel tvrdí, že v této době proto nepokračoval v dražebním řízení, aby dlužnice, prosící ho po dobu téměř dvou roků o poskytnutí času ku splacení starého závazku, měla možnost zaplatiti, jakmile bude skončeno soudní vyrovnávací řízení. To však není okolnost, která by mohla býti považována s hlediska §u 256, odstavec druhý ex. ř. za důvod, ospravedlňující, že nebylo v dražebním řízení řádně pokračováno. Nepochybil tedy rekursní soud po stránce právního posouzení, vysloviv, že návrh na pokračování v dražebním řízení, dne 3. listopadu 1923 podaný, podán byl v době, kdy již stěžovatel byl pozbyl na zabavených předmětech nabytého práva zástavního dle §u 256, odstavec druhý ex. ř.

Čís. 3463.

Zajištění půdy drobným pachtýřům.

Pachtýřův požadovací nárok oživne i tehdy, bylo-li napotom přednostní právo k pozemkům právoplatně odúznáno.

(Rozh. ze dne 5. února 1924, R I 61/24.)

Žádosti drobných pachtýřů, by jim byly přiznány do vlastnictví pozemky záduší v N., bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Pozemky č. k. 704, 1257, 1412, 1835, 2071, 2536 v N. spadají pod ustanovení §u 1. zákona ze dne 27. května 1919 čís. 318 sb. z. a n., a proto musilo záduší v N. jako majitel těchto pozemků po vydání tohoto zákona počítati s tím, že mu pozemky, pokud zákonem jsou dotčeny, budou odňaty za náhradu, stanovenou v zákoně; šlo jen o to, komu pozemky připadnou. Střetly se totiž nároky dlouhodobých drobných pachtýřů s nárokem městské obce v N. ve smyslu posledního odstavce §u 1. zákona. V takovém případě musí pachtýři ustoupiti obci, uzná-li státní pozemkový úřad její nárok. To se v tomto případě stalo, neboť státní pozemkový úřad v Praze uznal rozhodnutím ze dne 1. února 1921 ve prospěch obce v N. Proto nezbývalo než zamítnouti nároky drobných pachtýřů. K jejich stížnosti zrušil však nejvyšší správní soud rozhodnutí státního pozemkového úřadu a tento pak právoplatně rozhodl, že se přednostního nároku obce neuznává. Když takto odpadla překážka, vadící nárokům drobných pachtýřů, oživly samozřejmě tyto nároky; to plyne z povahy věci, i kdyby nebylo příslušného ustanovení zákona. Než zásada ta byla výslovně stanovena v §u 1. f) zákona ze dne 1. dubna 1921, čís. 166 sb. z. a n., kdež se praví, že pachtýřovo požadovací právo oživuje, vzdají-li se korporace nebo ústav přednostního nároku, nebo pomine-li jejich požadovací právo z důvodu §u 21 zákona ze dne 27. května 1919 čís. 318 sb. z. a n. (nesložení ceny přejímací). Na případ, že přednostní právo bylo oduznáno, který svou podstatou a svými účinky zajisté se rovná případům, kde se bylo vzdáno přednostního práva nebo kde právo to pominulo nesložením přejímací ceny, v zákoně ovšem výslovně pamatováno není, ale lze souhlasiti s rekursním soudem, že se tak nestalo patrně jen proto, že si zákonodárce neuvědomil možnosti takového případu a lze důvodně tvrditi, že by byl zákonodárce také tento případ uvedl v §u 1. f), kdyby byl naň pomýšlel. Nepochybil tudíž soud rekursní, použiv ustanovení §u 1. f) také na případ, o nějž jde, a nelze vytýkati, že na újmu vlastníka — pro něhož byly pozemky beztoho ztraceny — nepřípustným způsobem rozšířil předpis zákona, daný ve prospěch drobných pachtýřů. Neprávem poukazuje finanční prokuratura ke zdejšímu rozhodnutí ze dne 18. září 1923, č. R. I 704/23, neboť tam bylo pouze vysloveno, že nespornému řízení jest neznáma obnova dle §u 530 c. ř. s., jehož čís. 7. se dovolávali pachtýři, tvrdíce, že vyšly na jevo nové skutečnosti, nasvědčující tomu, že nejde o stavební pozemky, z kterého důvodu byly požadovací nároky zamítnuty. Rovněž nelze důvodně vytýkati, že v tomto případě pachtýři sami zavinili ztrátu svých nároků, nepodavše rekursu do původního usnesení okresního soudu, jímž byly jejich nároky zamítnuty, s poukazem na uznaná přednostní práva obce. Pachtýři podali rekursy do usnesení okresního soudu, ale rekursní soud jim nevyhověl. Dovolací rekurs byl by býval beznadějným, neboť rozhodnutí státního pozemkového úřadu, jímž uznán přednostní nárok obce, bylo pro soudy závazné, byť i do něho byla podána stížnost k nejvyššímu správnímu soudu. V té příčině se poukazuje ke zdejšímu rozhodnutí ze dne 4. července 1921, čís. R II 266/21, uveřejněnému ve sbírce, pořádané z příkazu presidia nejvyššího soudu pod čís. 1113, kdež ostatně také zdůrazněno, že zruší-li nejvyšší správní soud rozhodnutí státního pozemkového úřadu, bude požadovatelům volno, žádati za obnovu řízení.

Čís. 3464.

Lhůta §u 575, odstavec třetí, c. ř. s. počíná se teprve dnem po uplynutí lhůty k plnění.

(Rozh. ze dne 5. února 1924, R I 70/24.)

Na základě rozsudku, doručeného mu dne 22. listopadu 1923, navrhl vymáhající věřitel dne 19. prosince 1923 exekuci vyklizením bytu. Soud prvé stolice návrh zamítl, rekursní soud exekuci povolil. Důvody: Prvý soudce lhůtu k plnění zaměňuje a stotožňuje se lhůtou 14denní, uvedenou v §u 575, odstavec třetí c. ř. s.; má neprávem za to, že počátek obou čtrnáctidenních lhůt běží vymáhající straně ode dne doručení rozsudku Nejvyššího soudu v Brně ze dne 31. října 1923, to jest ode dne 22. listopadu 1923. Od tohoto dne počíná pouze lhůta k plnění, t. j. vyklizení místností, jež končí dnem 6. prosince 1923. Teprve po uplynutí této lhůty má vymáhající věřitel možnost žádati o exekuci a je proto zřejmo, že lhůta §u 575 odstavec třetí c. ř. s. uplynula až 20. prosince 1923, takže exekuční návrh ze dne 19. prosince 1923 v každém případě je včasný a není proto třeba se zabývati ani další otázkou, zda ustanovení §u 575 odstavec třetí c. ř. s. vztahuje se i na tento případ (rozhodnutí Nejvyššího soudu v Brně ze dne 15. dubna 1919, č. j. R I 145/19 čís. sb. 135).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Vývodům dovolacího rekursu nepodařilo se vyvrátiti správné, věci i zákonu vyhovující odůvodnění napadeného usnesení, na něž se stěžovatel poukazuje. Míní-li stěžovatel, že čtrnáctidenní lhůta rozsudku prvé stolice ze dne 9. června 1923 platila jen pro tento první rozsudek, a že již dávno vypršela a že tím, že odvolací i dovolací soud rozsudek prvé stolice potvrdily, byl stěžovatel povinen, vykliditi místnosti hned po pravoplatnosti rozsudku dovolacího soudu, a to že se stalo doručením dovolacího rozsudku dne 22. listopadu 1923, přehlíží ustanovení §u 409 odstavec třetí c. ř. s., podle kterého lhůty k rozsudečnému plnění počínají se dnem potom dni, kterého rozsudek nabyl právní moci, z čehož plyne, a také rekursní soud správně to uvedl, že lhůta ku plnění počala povinnému plynouti dnem 23. listopadu 1923 a končila dnem 6. prosince 1923. Mohl tedy vymáhající věřitel exekuční návrh podati teprve dne 7. prosince 1923, a tím dnem počala plynouti čtrnáctidenní lhůta §u 575, odstavec třetí c. ř. s., pročež je správným právní závěr rekursního soudu, že exekuční návrh ze dne 19. prosince 1923 podán

byl před uplynutím posléze řečené čtrnáctidenní lhůty. Kdyby lhůta §u 575, odstavec třetí c. ř. s. počala se současně se lhůtou k rozsudečnému plnění, skončila by se dnem 6. prosince 1923, tedy současně se lhůtou k plnění a vymáhající věřitel, jenž teprve 7. prosince 1923 může podati exekuční návrh na vyklizení, již by tohoto práva pozbyl. Toho závěru však je zajisté dalek i sám stěžovatel, jenž určitě nezamýšlel svým právním výkladem zbaviti vymáhajícího věřitele práva, vésti exekuci k vyklizení.

Čís. 3465.

Do rozhodnutí odporového soudu, jímž uložena byla povinnost k náhradě útrat, připouští se rekurs, nelze si však stěžovati do výše útrat. Poplatky znalecké jsou útratami.

(Rozh. ze dne 5. února 1924, R I 71/24.)

Usnesením okresního soudu v K. ze dne 31. května 1923 byl Čeněk K. na návrh svých dětí zbaven úplně svéprávnosti pro duševní chorobu. Na odpor Čeňka K-a a jeho návrh, by před odporovým soudem slyšeni byli znova znalci z oboru psychiatrie, ustanovil zemský civilní soud v Praze znalcem MUDra Ladislava H-a, universitního profesora v Praze, který, prozkoumav objemné soudní spisy a vyšetřiv po čtyřikráte tělesný i duševní stav Čeňka K-a, podal rozsáhlý nález a posudek a účtoval poplatky, které odporový soud upravil na 3800 Kč. Po té vyhověl odporový soud usnesením ze dne 30. listopadu 1923 odporu, zamítl návrh, aby Čeněk K. byl zbaven svéprávnosti a uložil navrhovatelům náhradu nákladů odporového řízení penízem 3800 Kč. Nejvyšší soud rekursu navrhovatelů nevyhověl, pokud směřoval proti výroku odporového soudu, že stěžovatelé jsou povinni zaplatiti útraty řízení, a odmítl jej, pokud směřoval proti výši útrat.

Důvody:

Navrhovatelé podávají jen do výroku odporového soudu o útratách rekurs na nejvyšší soud a to ze dvojího důvodu: a) že jim zaplacení nákladů vůbec bylo uloženo, b) že náklady byly vyměřeny nepřiměřeně vysoko. Především dlužno zkoumati, zda a pokud jest rekurs věcně vyříditi, či zda a pokud jest jej jako nepřípustný odmítnouti. Řád o zbavení svéprávnosti ze dne 28. června 1916 čís. 207 ř. zák. upravil otázku útrat i opravných prostředků zvláštním způsobem, odchylným od nesporného řízení. Ačkoliv v zásadě platí i pro řízení o zbavení svéprávnosti podle §u 56 řádu také předpisy §§ 1—19 nesp. říz. ze dne 9. srpna 1854, čis. 208 ř. zák., platí jen potud, »pokud nebyly dány odchylné předpisy«. Platí tu tedy v zásadě také předpis §u 14 odstavec druhý nesp. říz., že nepřípustným jest rekurs do rozhodnutí druhé stolice »ve příčině útrat a o poplatcích znalců«, čemuž podle stálé praxe jest rozuměti tak, že nejen rozhodnutí soudu druhé stolice o výši, nýbrž i o povinnosti k náhradě útrat jest neodporovatelným. Není o tom pochyby, že odporový soud rozhoduje o odporu jako opravném prostředku ve druhé stolici, následkem čehož o rekursu proti jeho usnesením rozhoduje nejvyšší soud jako třetí stolice (viz motivy uveřejněné ve Věstníku min. sprav. z roku 1916 str. 269). Proto také po pravidle (§ 14 odstavec druhý nesp. říz.) nebyl by rekurs ve příčině útrat přípustným, kdyby nebylo zvláštního ustanovení §u 49 odstavec druhý řádu, který výslovně připouští, že ty osoby, jimž rozhodnutím odporového soudu byla uložena náhrada útrat, mají právo rekursu na nejvyšší soud, pokud napadají rozhodnutí o útratách. Jest tedy jisto, že mají právo rekursu proti rozhodnutí odporového soudu o útratách, a jde jen o výklad tohoto zákonného předpisu v tom směru, zda přísluší rekurs jak co do povinnosti k náhradě útrat, tak i co do její výše, či jen v onom směru. Ke správnému výkladu lze dospěti jednak z doslovu §u 49 odstavec druhý řádu, jednak ze srovnání s §§ 58 a 60 řádu, jednak z úmyslu zákonodárcova, na nějž lze usuzovati. Při úpravě otázky útrat řízení o zbavení svéprávnosti uchýlil se zákonodárce od zásad nesporného řízení potud, že stanovil za určitých předpokladů povinnost osob, v řízení vystupujících, k náhradě útrat (viz motivy strana 273). Šlo o řešení dvou otázek: 1. kdo má hraditi útraty prozatím, 2. zda a kdo má je nésti trvale, nebo nahraditi tomu, kdo je prozatím založil. Pro tento případ stačí poukázati na to, že podle §u 58 odstavec druhý řádu prozatím hradí útraty účastník, který k nim dal podnět, a že v tom případě, když řízení o zbavení svéprávnosti skončilo zamítnutím návrhu, má podle §u 60 odstavec druhý řádu nésti útraty ten účastník, na jehož návrh bylo řízení zahájeno (viz motivy, str. 273—276 a příklad form. 96 b). O tento případ tu právě jde, neboť řízení zahájeno bylo na návrh dětí, které také ještě odporového řízení se súčastnily (§ 40 řádu) a jejichž návrh byl odporovým soudem zamítnut a jimž byla náhrada útrat uložena. Praví-li tedy § 60 odstavec druhý řádu, že v případě zamítnutí návrhu má útraty nésti navrhovatel, a praví-li § 49 odstavec druhý řádu, že má právo rekursu ten, komu náhrada útrat byla uložena, jde z toho na jevo, že zákon připouští rekurs na Nejvyšší soud jen co do výroku odporového soudu o povinnosti k náhradě útrat. Jen v tomto směru chtěl zákon ze dne 28. června 1916, čís. 207 ř. zák. stanoviti výjimku ze všeobecného předpisu §u 14, odstavec druhý nesp. říz. v doslovu novely ze dne 1. června 1914, čís. 118 ř. zák., kdežto ohledně výše útrat zůstalo při pravidle, že rekurs do rozhodnutí soudu druhé stolice jest vyloučen. Totéž vyplývá z této úvahy: Že zákonodárci při úpravě doslovu §u 49 odstavec druhý řádu tanul také na mysli starší předpis §u 14, odstavec druhý nesp. říz., dlužno předpokládati. V §u 14 odstavec druhý nesp. říz. používá zákon obratu »ve příčině útrat« (»über den Kostenpunkt«) právě tak jako v §u 528 c. ř. s., čímž — jak již shora řečeno — jest rozuměti jak povinnost k náhradě, tak i výši útrat. Nepoužil-li zákon tohoto obratu také v §u 49, odstavec druhý řádu, nýbrž obratu »o útratách« (»über die Kosten«) možno z toho souditi, že nechtěl tu zahrnouti obě shora uvedené složky (povinnost a výši), nýbrž jen první z nich, což

bliže vyjádřil dalšími slovy: »jimž náhrada útrat byla uložena.« K témuž výsledku dojde se, zkoumá-li se úmysl a cíl zákonodárcův při stanovení předpisů §u 14 odstavec druhý nesp. pat. a §u 528 c. ř. s. Úmysl byl patrně ten, ulehčiti Nejvyššímu soudu ve věcech méně důležitých, za které pokládána byla také rozhodnutí o útratách. V řízení o zbavení svéprávnosti však, kde otázka útrat upravena byla způsobem dosti složitým (viz Dr. Sternberg, komentář k §u 64 řádu), kde dlužno rozeznávati mezi útratami řízení o zadržení v ústavě a řízení o zbavení svéprávnosti, kde dlužno líšiti zahájení řízení z povinnosti úřední a na návrh státního zástupce nebo soukromé osoby, kde záleží na tom, jaký výsledek řízení mělo, kde jde jednak o prozatimní založení útrat, jednak o konečnou jich náhradu, a kde zákon k tomu ještě připouští úchylky pro útraty, které vznikly jednotlivými neúčelnými nebo nedůvodnými návrhy (§ 60 odstavec prvý a třetí řádu), pokládal zákonodárce za nutno, by rozhodnutí o povinnosti k náhradě útrat mohlo býti přezkoumáno třetí stolicí. Naproti tomu upravení útrat co do výše neliší se v řízení o zbavení svéprávnosti ničím od řízení nesporného ani sporného, a nelze se domysliti důvodu, proč by tu byl chtěl zákonodárce stanoviti odchylku od pravidla §u 14 odstavec druhý nesp. říz. a §u 528 c. ř. s. Předpis §u 49 odstavec druhý řádu jest povahy výjimečné, prolamující zásadu §u 14 odstavec druhý nesp. říz. a dlužno jej tedy vykládati přesně, tedy spíše omezujícím, než rozšiřujícím způsobem. Pro tuto výjimečnou povahu neodhodlal se zákonodárce rozšířiti předpis ten také na případy, kde proti usnesení okresního soudu podán byl jen rekurs, kde tedy soud druhé stolice rozhodoval jako rekursní a kde již zase přichází k plné platnosti zásada §u 14 odstavec druhý nesp. říz. Z téhož názoru vychází patrně také výnos ministerstva spravedlnosti ze dne 6. prosince 1923, čís. 44 věstníku, který v odstavci třetím upozorňuje na právo stížnosti znalce i strany proti usnesení poplatky vyměřujícímu, ale jen podle ustanovení platných trestních řádů, nikoli také podle předpisů o řízení nesporném. Naproti tomu nelze ničeho vytěžiti z té okolnosti, že §u 49 odstavec druhý řádu mluví jen o útratách vůbec, kdežto § 14 odstavec druhý nesp. říz. a § 528 c. ř. s. zmiňují se jednak o útratách, jednak o znaleckých poplatcích, neboť těmito předpisy mělo býti jen vyjádřeno, že vyloučen jest rekurs nejen strany, nýbrž i znalce, kterému by jinak při nesouhlasných rozhodnutích právo rekursu podle §u 14 odstavec prvý nesp. říz. a §u 365 odstavec třetí c. ř. s. příslušelo. Kromě toho jest naprosto nepochybno, že poplatky znalecké náležejí také k útratám řízení o zbavení svéprávnosti, právě tak jako na př. útraty za povoz, jímž byl nemocný k lékaři dopraven. Náklady za vyšetření duševního stavu jsou s hlediska strany útratami, s hlediska znalce jeho poplatky. Ze všech těchto úvah vyplývá již také rozhodnutí o rekursu v tomto případě. Co do povinnosti k náhradě útrat jest rekurs sice přípustným, ale není odůvodněn, ježto, odvolávaje se na § 58 (2) řádu, přehlíží předpis §u 60 (2) řádu a nerozeznává mezi prozatimním založením nákladů a mezi konečnou jejich náhradou. Co do výše útrat jest pak rekurs nepřípustným. Otázka, zdali odporový soud si počínal správně, opomenuv vyžádati si schválení sborového soudu druhé stolice k upravení položek za vyšetření tělesného i duševního stavu a za sepsání nálezu a posudku podle §u 6 (2) vládního nařízení ze dne 9. října 1923, čís. 192 sb. z. a n. a výnosu min. sprav. čís. 44 věstníku z roku 1923, týká se výše útrat, následkem čehož nemůže se jí Nejvyšší soud zabývati.

Čís. 3466.

Třebas schválení representanta cizozemské obchodní společnosti, zapsaného v obchodním rejstříku, bylo správními úřady odvoláno, jest representant i nadále oprávněn zastupovati společnost na soudě i proti bezelstným třetím osobám, dokud nebyl z obchodního rejstříku vymazán.

(Rozh. ze dne 5. února 1924, Rv I 1028/23).

Žalobě na akciovou společnost o zaplacení 81.000 Kč bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalovaná strana uplatňuje jako dovolací důvod především zmatečnost (§ 477 čís. 5 c. ř. s.) rozsudku odvolacího soudu, již shledává v tom, že odvolací soud zamítl odvolání přes to, že vytýkala, že nebyla v řízení vůbec zastoupena (§ 477 čís. 5 c. ř. s.), jelikož z obchodního rejstříku jest prý zřejmo, že před převratem byl representantem žalované firmy jakožto cizozemské (anglické) akciové společnosti Bedřich B. usnesením ze dne 9. dubna 1914 zapsaný, že však rozpadnutím říše Rakousko-Uherské zápis ten pozbyl účinnosti. Skutečně bylo prý i československými správními úřady schválení Bedřicha B. jako representanta oné společnosti pravoplatně odvoláno — a to rozhodnutím zemské správy politické ze dne 22. srpna 1922 a ministerstva vnitra ze dne 22. prosince 1922. Odvolání to prý neúčinkuje dnem, kdy se stalo, nýbrž ode dne převratu. Tak prý vznikl nedostatek procesní způsobilosti podle §u 6 c. ř. s. Než dovolatelka přehlíží, že těmito rozhodnutími Bedřich B. přestal býti representantem žalované společnosti před správními úřady, že však před soudy a vůči závazkům, společností převzatým zůstal i nadále plnomocníkem společnosti, neboť byl dle výtahu z obchodního rejstříku jako representant společnosti zapsán až do 22. ledna 1923 a tudíž do této doby, jelikož dotud nebyla v té příčině v zápisu žádná změna předsevzata, také k representaci oprávněn. Pokud tato representace nebyla z obchodního rejstříku vymazána, platila vzhledem na publicitu obchodního rejstříku vůči třetím bezelstným osobám, a nemohlo dovolatelkou tvrzené pominutí representace před vymazáním z obchodního rejstříku míti právní účinnost. Přijal-li tedy Bedřich B. žalobu ze dne 31. prosince 1921 a ustanovil-li pro žalovanou společnost právního zástupce, nemůže býti řeči o tom, že žalovaná společnost nebyla řádně zastoupena, tím méně však, že nebyla vůbec zastoupena. Ovšem pominula tato representace odvoláním schválení správními úřady a zápi-

sem toho do obchodního rejstříku (výmazem representace). Leč tím, že byl pro žalovanou společnost brzo potom ustanoven opatrovníkem Dr. František P., jenž udělil posavadnímu právnímu zástupci plnou moc, neohradiv se proti vedení sporu, do sporu vstoupil, schválil tím jeho vedení, takže nelze se dovolávati uplatňovaného důvodu zmatečnosti. Tvrdí-li žalovaná společnost v dovolání, že Dr. P. jest jen opatrovníkem jmění společnosti, dlužno k tomu podotknouti, že se to nesrovnává se zápisem do obchodního rejstříku, kde výslovně se mluví o opatrovníku společnosti.

Čís. 3467.

Směnka, jejíž směnečný peníz byl po podpisu dlužníka padělaním zvýšen, jest vůči majiteli, jenž o padělání věděl anebo do konce na něm se súčastnil, celá neplatná.

(Rozh. ze dne 5. února 1924, Rv I 126/24.)

Žalovaný spolupodepsal směnku na 3.000 Kč. Za přítomnosti člena představenstva žalujícího družstva připojila později dcera žalovaného (přijatelka směnky) k číslici 3.000 Kč další nulu a ke slovu »drei« slabiku »sig«. Směnečný platební příkaz na 30.000 Kč procesní soud prvé stolice zrušil k námitce žalovaného, že směnka byla padělána. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Nesprávné právní posouzení shledává odvolání v tom, že procesní soud prohlásil žalobní směnku, jež co do směnečné sumy nesporně byla padělána, za neplatnou. Odvolatelka rozeznává při žalobní směnce dvoje jednání, z nichž první záleželo v tom, že žalovaný předloženou mu směnku, znějící na 3.000 Kč, v úmyslu, směnečně se zavázati, podepsal, kdežto druhým úkonem bylo padělání směnky v tom směru, že ku cifře 3.000 připsána byla jedna nula a ku slovu »drei« slabika »sig«. Žalobkyně, přiznávajíc, že směnka co do částky 27.000 Kč jest neplatnou, zaujímá stanovisko, že směnka, předmět sporu tvořící, ohledně peníze 3.000 Kč platnosti nepozbyla. To prý proto, že vůle žalovaného směřovala k tomu, za 3000 Kč směnečně se zaručiti, a že prý by se právnímu citu příčilo, by vůle žalovaného, na venek osvědčená následkem pozdějšího bezprávního činu, padělání směnky, zbavena byla účinku. Správnost stanoviska toho přiznal prý sám žalovaný v námitkách. Tento právní názor žalující strany však odvolací soud nemůže sdíleti. Závazek směnečný jest rázu čistě formálního. Může vzniknouti jen ze směnky, která opatřena jest náležitostmi čl. 4 směn. ř. Dle čís. 2 čl. 4 směn. ř. má býti ve směnce udána směneční suma a náležitosti této vyhověno není, neboť v žalobní směnce částka 3000 Kč uvedena není. Na tom, jaký úmysl měl žalovaný, zda se chtěl vůbec zaručiti a zda se chtěl zaručiti za 3000 Kč, vůbec nezáleží, neboť vůle strany sama o sobě nemůže míti za následek směnečný závazek, protože týž vzniknouti může jenom tenkráte, když má směnka všechny zákonné náležitosti. Směnka, v níž směneční suma byla později padělána, stává se vůbec neplatnou (čl. 4, 6, 75, 76 směn. ř.). Není také správno, že žalovaný co do 3000 Kč uznal žalobní směnku za platnou, vždyť jeho faktické a právní přednesy směřovaly k tomu, by prokázána byla neplatnost žalobní směnky jakožto celku a konečný návrh námitek vyzněl v ten rozum, aby platební rozkaz byl zrušen co do celého obsahu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nejvyšší soud souhlasí co do právního posouzení věci se soudem odvolacím, jehož názor kryje se s literaturou (sr. Grünhut, Wechselrecht, § 63). Dovolání přehlíží, že žalující straně jako nabyvatelce směnky byl podle skutkových zjištění znám pravý stav věci. Byl to právě člen jejího představenstva, jenž přiměl příjemkyni směnky k padělání směnky, žalovaným spolupodepsané, a byl tomuto činu přítomen v jednací místnosti žalujícího společenstva. Toto nemůže se proto dovolávati pro sebe účinků, jež může i padělaná směnka míti pro bezelstného nabyvatele, jímž za prokázaných okolností není žalující strana, jejíž zákonný zástupce (§ 18 zákona o společenstvech) jednal vyličeným způsobem. Nehodí se proto na tento sporný případ rozhodnutí rakouského nejvyššího soudu ze dne 24. května 1898, čís. 6652, podle něhož byl směnečný nárok uplatněn bezelstným nabyvatelem směnky a směnečný dlužník navrhl zrušení platebního příkazu jen co do částky, převyšující částku, za niž se zavázal. Pro žalobkyni nedostává se směnečné náležitosti čl. 4 čís. 2 směn. řádu, pro ni mohla by býti rozhodná pouze částka, na niž směnka nyní zní, ježto jde o závazek skripturní. Žalobkyně ví však dobře, že směnka nezněla na 30.000 Kč v čase podpisu žalovaného, jehož závazek, znějící původně na 3.000 Kč, byl zrušen dodatnou změnou tohoto číselného označení na částku desítinásobnou. Skutečnosti, že žalovaný zamýšlel zavázati se k placení 3.000 Kč, nemůže žalobkyně uplatniti v tomto směnečném řízení, pro něž není platné směnky, byl proto platební příkaz směnečný právem zrušen i co do 3.000 Kč.

Čís. 3468.

Spolky, jež nejsou samostatnými dovoleným spolky ve smyslu zákona ze dne 15. listopadu 1867, čís. 134 ř. zák., nemohou státi na soudě.

(Rozh. ze dne 5. února 1924, R II 7/24.)

Žalobě proti oddílu československých skautů v F. o vyklizení místností procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud zrušil rozsudek i s předchozím řízením a odmítl žalobu. Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Aby žalovaný oddíl československých skautů v F. mohl býti s úspěchem žalován, musil by býti právnickou osobou dle §u 26 obč. zák. a

tou by byl jenom, kdyby byl samostatným dovoleným spolkem. Zda jím jest, dlužno posuzovati výhradně dle platných zákonů politických, v tomto případě podle spolkového zákona ze dne 15. listopadu 1867 čís. 134 ř. zák. Podle §§ 4, 6, 7 a 11 tohoto zákona nutno zamýšlené utvoření spolku oznámiti spolu se stanovami zemské správě politické, po případě ministerstvu vnitra, a nesmí spolek zahájiti činnost před čtyřmi týdny od tohoto oznámení nebo před dřívějším svolením oněch úřadů. Podle §u 1 spol. zák. jsou jenom takto utvořené spolky dovoleny, podle §u 19 spol. zák. jest porušení oněch předpisů trestné. Jelikož zprávami ministerstva vnitra a zemské politické správy jest prokázáno, že zamýšlené ustanovení se spolku »Oddíl skautů československých v F.« nebylo ohlášeno, byl by tento oddíl jako samostatný spolek spolkem nedovoleným, není tedy právnickou osobou, nemůže býti podmětem práv a závazků a nemá způsobilosti ke sporům. Při tom jest zcela nerozhodno, ohlásil-li někdo policejnímu komisařství města F. jeho vstup do veřejného života, vyvíjí-li oddíl samostatnou činnost a vede zvláštní pokladnu, pročež není třeba ani uvažovati, kdo jest vlastníkem majetku, jejž oddíl spravuje. Že by užívání místností, na jichž vyklizení jest žalováno, bylo bývalo povoleno přímo žalovanému oddílu, bylo výslovně popřeno, žalovaná strana tvrdí, že povolení bylo uděleno ústředí, totiž Svazu československých skautů. I kdyby však tomu tak nebylo, bylo by zahájené soudní řízení pro nedostatek procesní způsobilosti žalovaného oddílu přece jen zmatečné dle §§ 6 a 7 c. ř. s., pročež bylo potvrditi rozhodnutí odvolacího soudu, jímž tato zmatečnost byla vyslovena.

Čís. 3469.

O jednotlivých nárocích opatrovance, jež opatrovník dodatečně navrhl do účtu pojmouti, jest jednati dodatečně. Byl-li opatrovníkem manžel opatrovankyně, jenž spravoval zároveň její jmění, jest o vzájemných nárocích za podmínek §u 2 čís. 7 nesp. říz. rozhodovati pořadem práva.

(Rozh. ze dne 5. února 1924, R II 20/24.)

Usnesení okresního soudu, kterým byl vyřízen účet, složený bývalým podpůrcem a manželem svéprávnosti částečně zbavené Anny L-ové za rok 1921, byl novému podpůrci Janu P-ovi doručen dne 11. října 1922, a nebyl proti němu ve 14denní zákonné lhůtě podán ani rozklad ani rekurs. Stížnosti Jana P-a, podané teprve dne 7. listopadu 1922 rekursní soud vyhověl, zrušil napadené usnesení a poukázal opatrovnický soud, by dále jednal a znovu rozhodl o složeném účtu. Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu manžela opatrovankyně změnil usnesení rekursního soudu v ten rozum, že odmítl stížnost Jana P-a do usnesení prvého soudu.

Důvody:

Usnesení prvého soudu vešlo v moc práva (§ 18 nesp. pat.), a poněvadž je nelze změniti bez újmy práv nabytých z něho manželem Josefem L-em, měl býti rekurs, podaný teprve 7. listopadu 1922, dle §u 11 nesp. pat. odmítnut. Dodati dlužno toto: Podle §u 242 obč. zák. nemůže býti opatrovanci na škodu, bylo-li v některém účtu něco zapomenuto nebo přihodilo-li se jiné nedopatření, pročež není zákonné překážky, by nebylo o jednotlivých nárocích choromyslné Anny L-ové, jichž dodatečné zařadění do účtu za rok 1921 nynější podpůrce navrhl, jednáno dodatečně, zvláště, když si opatrovnický soud při vyřízení účtu za rok 1921 takové dodatečné jednání a rozhodnutí výslovně vyhradil. Právní moci požívá účet jen ohledně položek, které obsahuje, o nichž bylo jednáno a také rozhodnuto. S názorem rekursního soudu, že opatrovnický soud měl při vyřízení účtu rozřešiti i otázky, zda a jaká náhrada přísluší opatrovankyni za místnosti, ve společném domě nyní výhradně jejím manželem používané, a kdo má nésti náklady pobytu Anny L-ové v léčebním ústavu, nelze souhlasiti. Řešení sporných otázek, pramenících v poměru opatrovníka k opatrovanci přísluší ovšem opatrovnickému soudu a to cestou nespornou, ale nahodilá okolnost, že podpůrce byl v tomto případě zároveň manželem opatrovankyně a správcem společného majetku, nemůže býti důvodem, aby opatrovnickým soudem a cestou nespornou rozhodovány byly i rozepře vzniklé z poměru manželského a společenství statků. Předpis §u 2 čís. 7 nesp. pat. staví v této příčině právomoci nesporného soudce nepřekročitelnou hráz. Opatrovnický soud musí se omeziti na to, by majetková práva opatrovankyně byla zjištěna a zachována, kde jest k tomu potřeba pro odpor třetích osob sporu, musí opatrovník býti poukázán, aby jej zahájil. V tomto směru bude však předem nutno, by stav majetku choromyslné Anny L-ové byl řádně vyšetřen. Inventář ze dne 14. února 1921 byl sepsán pouze na základě udání manželových, proti předpisu §u 185 nesp. pat. nebyl o jeho úplnosti a jmenovitě o vlastnictví koně ve společném hospodářství se nacházejícího posud slyšen otec a nynější podpůrce opatrovankyně ani Anna L-ová sama, ač z okolnosti, že jest jen částečně svéprávnosti zbavena, dlužno souditi, že má jistý přehled o společném majetku a hospodářství. Bude dále třeba zjistiti obsah manželských smluv, o nichž se obě strany opětovně zmiňují, rovněž, zda manželi přísluší správa manželčina jmění dle §u 1238 obč. zák., jak se tvrdí v dovolacím rekursu, po případě, kdy byla vypověděna. Tyto nedostatky v posavadním opatrovnickém řízení jakož i neúplnost složeného účtu třeba napraviti, nemohou však býti na újmu nastalé již právní moci usnesení prvního soudu.

Čís. 3470.

Přísluší-li žalobci z pohledávky pouze část, jíž domáhá se žalobou, řídí se věcná příslušnost dle příslušející mu části.

(Rozh. ze dne 5. února 1924, R II 23/24.)

Žalobu, domáhající se zaplacení 5.000 Kč, postoupených žalobci z celkové pohledávky 10.000 Kč, zadal žalobce na okresním soudě, jenž

ji k námitce věcné nepříslušnosti odmítl. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by, vyčkav pravomoci, dále ve věci jednal. Důvody: Prvý soudce vyhověl námitce věcné nepříslušnosti, jsa toho náhledu, že zažalovaná pohledávka 5.000 Kč jest pouze částí pohledávky 10.000 Kč, že tudíž dle §u 55 j. n. druhá věta posuzovati dlužno věcnou příslušnost dle výše celé pohledávky a že následkem toho jest pro spor ten příslušným soud sborový. Stížnosti nelze upříti oprávněnosti v tom směru, že ustanovení §u 55 j. n. může se týkati jen případů, kde žalobci přísluší dispoziční právo i ohledně druhé nezažalované části této pohledávky. (Viz rozh. ze dne 26. října 1920 R I 853/20 čís. 721 sb. Dr. Vážný a rozhodnutí ze dne 14. prosince 1898, čís. 15.264 Gl. U. 411.) V tomto případě však nepřísluší dispoziční právo ohledně druhé části pohledávky 10.000 Kč žalujícímu, ježto mu pouze částka 5.000 Kč z oné pohledávky byla postoupena a proto jest pro otázku věcné příslušnosti rozhodnou jedině zažalovaná částka 5.000 Kč (viz též Neumann kom. u §u 55 j. n.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Usnesení rekursního soudu odpovídá stavu věci i zákonu, pročež se stěžovatelka poukazuje především na důvody tohoto rozhodnutí. Při posuzování otázky příslušnosti dlužno v tomto případě vycházeti z toho, že § 55 j. n. v první a v druhé větě stanoví dvě různé zásady. Uplatňují-li se více osobami nároky, každé z nich z téhož právního poměru proti témuž dlužníku příslušející, touž žalobou, jest ovšem za účelem stanovení věcné příslušnosti podle první věty §u 55 j. n. všecky nároky sečísti; jsou-li však tyto nároky uplatňovány, jak tomu v tomto případě, různými žalobami, řídí se věcná příslušnost pro každou z těchto žalob výší v té které žalobě zažalované částky, neboť žalobci přísluší disposice jen nad onou žalobou vymáhanou částí pohledávky, která jest jeho, v tomto případě mu byla postoupena. Jakým způsobem a proč jen část pohledávky na žalobce přešla, jest pro posouzení věcné soudní příslušnosti nerozhodno, stačí, že žalobci přísluší disposice jen nad onou částí pohledávky, která zvláštní samostatnou žalobou skutečně jest vymáhána a pro kterou věcná příslušnost dovolaného soudu je dána.

Čís. 3471.

Kostelní konkurenční výbor (ve Slezsku) jest způsobilým jednati na soudě, třebas neměl předepsaného počtu členů.

(Rozh. ze dne 5. února 1924, Rv II 334/23.)

Žalobě kostelního konkurenčního výboru ve Slezsku proti faráři o vydání peněz, určených na stavbu kostela, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem mimo jiné z těchto

důvodů:

Nesprávné právní posouzení věci vidí dovolatel v tom, že také odvolací soud přiznal žalující straně procesní způsobilost přes to, že není zastoupena zákonným počtem členů. Správné jest, že podle §u 13 zemského slez. zák. ze dne 15. listopadu 1863 čís. 2 zem. zák. na rok 1864 pozůstává kostelní konkurenční výbor nejméně z pěti členů, a jest také správné, že nynější výbor má jen čtyři členy. Tento nedostatek však nemůže padati na váhu, když správní úřady, jež jedině jsou povolány, by zákonné obsazení těchto výborů vedly v patrnosti a přezkoumávaly jejich způsobilost jednati a usnášeti se při menším obsazení, za dostatečné nynější obsazení výslovně uznávají, jak se také stalo v tomto případě, a jak z dopisu okresní politické správy ve Frýdku ze dne 13. listopadu 1921 vyplývá. To tím spíše, jelikož nejde tu o posuzování nezákonného usnesení, jehož výkonu by se bylo domáháno, nýbrž o to, zda kostelní konkurenční výbor i bez zákonného obsazení jest podmětem, jenž jest k určitému účeli stanoven a jehož práva byla porušena. Že kostelní konkurenční výbor jest takovým podmětem, vyplývá ze zmíněného zákona, jelikož mu přísluší v záležitostech stavby, opravy a udržování kostelů atd. právo, o nich se usnášeti a na ně dozírati, vždyť i tu bylo na něm, aby byl prozatimní kostel v S. vystavěn, a musí tudíž míti i oprávnění, by částky, za tím účelem mu přiznané, z nichž mu klásti jest účet, avšak třetí osobou zadržované, také mohl soudně vymáhati. Jeť nikoliv jen orgánem účetním ohledně těchto prací, nýbrž jest i zástupcem těchto kulturních zájmů, tudíž i k tomuto kroku proti žalovanému oprávněn (viz rozhodnutí správního soudu ze dne 13. prosince 1878 čís. 1892 Budw. 381 a Pražák: Spory o příslušnost II. str. 102 poz. 36).

Čís. 3472.

Je-li to v obci zvykem, lze uložiti vlastníku ohražení (§ 858 odstavec druhý, obč. zák.) po levé straně od vchodu.

(Rozh. ze dne 5. února 1924, Rv II 473/23.)

Žalobkyně domáhala se na žalovaném svém sousedu, by zřídil ohradu po levé straně hlavního vchodu svého domu. Stavení byla v oné části obce Š., v níž bylo zvykem, že majitelé ohraničovali své pozemky po levé straně od hlavního vchodu. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud jí vyhověl. Důvody: Dle §u 858 třetí věta obč. zák. má vlastník povinnost, postarati se o potřebné uzavření svého prostoru a oddělení od cizího prostoru po jedné a to po pravé straně hlavního vchodu. Odvolatelce však nutno přisvědčiti, že zákon, ukládaje vlastníku povinnost, postarati se o nutné ohražení, neklade důraz na slova »po pravé straně«. Je-li, jako v tomto případě, místním zvykem zavedeno ohražování po levé straně, vyžaduje hospodářská potřeba nutnost ohražení po straně této a jest proto povinností

žalovaného, postarati se o uzavření a oddělení svého prostoru po levé straně hlavního vchodu. Jsoucnost byť i zbořené příhrady není předpokladem použití §u 858 obč. zák., jak ze znění třetí věty tohoto ustanovení zřejmo. Místní zvyk, ohraditi prostor po levé straně hlavního vchodu, nelze považovati za zvyklost (právní obyčej) ve smyslu §u 10 obč. zák.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání, uplatňujícímu dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s., nelze přiznati oprávnění. Předpis §u 858 obč. zák. stanoví povinnost výhradného držitele (vlastníka) neuzavřeného prostoru, postarati se o to, by prostor ten byl uzavřen a by z neuzavřenosti prostoru nevznikla škoda sousedovi; o nějakém omezení práva vlastnického nemůže proto býti řeči. Poněvadž každé stavení směrem od hlavního vchodu má dvě strany a když oba sousedé z jedné a téže strany své volné prostory uzavřou, prostory ty jsou směrem k sousedovi plně uzavřeny, nemůže býti pochyby, že ustanovení zákona, že vlastník jest povinen pečovati o oddělení svého prostoru od prostoru sousedova po pravé straně od svého hlavního vchodu, má za účel uzavření volných prostorů mezi sousedy docíliti, a že v tomto účelu a nikoli v ustanovení pravé strany od hlavního vchodu těžiště tohoto zákonného ustanovení spočívá. (Randa: Vlastnictví.) V důsledcích toho soud odvolací, zjistiv, že v Š. v těch místech, kde stavení stran se nalézají, jest zvykem rozhraničovati, t. j. uzavírati prostory po levé straně od hlavního vchodu,, nemůže žalovaný tvrditi, že jest proti zákonnému předpisu ve svém právu vlastnickém omezován, když se mu ohraničení jeho prostoru po levé místo po pravé straně od vchodu do stavení ukládá, neboť, když je zvykem v Š., že vlastníci stavení po levé straně své prostory proti sousedu ohražují, žalovaný ohražením svého prostoru po levé straně jen vyhoví své zákonné povinnosti k uzavření svého prostoru jen po jedné straně k sousedovi a druhá strana jeho prostoru plotem sousedovým rovněž po levé straně postaveným bude uzavřena a tak uzavření volného jeho prostoru na obě strany k sousedům a zamezení škody z neuzavřenosti prostoru, které zákon především má na mysli, bude docíleno. O nějaké možnosti obcházení předpisu zákona k uzavření volných prostorů s ohledem na zjištěný stávající zvyk nemůže býti řeči, neboť otázka, na které straně postaveny jsou chlévy, na platnost onoho zvyku nemůže míti vlivu, i když snad je příčinou vzniku tohoto zvyku.

Čís. 3473.

Nenaléhal-li kupitel, najmě za kolísající měny, po delší dobu na dodání zboží, není již oprávněn, domáhati se plnění.

(Rozh. ze dne 5. února 1924, Rv II 677/23.)

Žalobce objednal dne 3. dubna 1922 od žalované zboží k promptnímu dodání. Kupní cena byla smluvena v Kč nebo polských markách dle pevného kursu 1 Kč = 70 Mp. Žalovaná dodala dne 4. května 1922 zboží až na dveřní závěsy, jichž dodání domáhal se žalobce dne 30. července 1922. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Procesní soud vzal ohledně objednávky ze dne 3. dubna 1922 za prokázáno, že žalobce vzdal se mlčky dodatečné dodávky 3.000 kusů normálních dveřních závěsů. Prvnímu soudu nelze přisvědčiti v tom, že vzdání se žalobcovo nutno spatřovati již v tom, že proti předpisům čl. 355 obch. zák. neuplatňoval ihned svých práv proti prodlévající žalované, poněvadž oznámení, nařízené čl. 356 obch. zák., jest na straně kupitelově nutno jen tehdy, když místo plnění chce žádati náhradu škody neb od smlouvy ustoupiti; trvá-li však na splnění smlouvy, čemuž je tak v tomto případě, může se vůči prodlévajícímu prodateli z počátku odmlčeti; pouze nesmí mlčeti příliš dlouho, poněvadž z takového dlouhého trpného chování lze usuzovati na jeho vůli, že upouští od nároku na plnění. Než takové dlouho trvající mlčení žalobcovo lze seznati skutečně z jeho korespondence. Přes to, že žalobci podle jeho dopisu ze dne 8. května 1922 bylo známo, že z celkové objednávky ze dne 3. dubna 1922 chybí ony dveřní závěsy a ačkoliv mu podle jeho žalobních tvrzení právě záleželo na těchto dveřních závěsech, přece jich v žádném ze svých následujících dopisů ze dne 15. května, 5. června, 9. července a 18. července 1922 nereklamoval; proto nutno v tomto trvalém trpném chování žalobcově spatřovati jeho úmysl, netrvati již na dodatečné dodávce, to tím více, že též žalovaná ve svých dopisech ze dne 9. května, 13. května, 20. května, 30. května, 22. června, 27. června, 5. července, 15. července a 28. července rovněž se nezmínila o 3.000 dveřních závěsech.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Náhled odvolacího soudu opírá se právem o judikaturu tohoto Nejvyššího soudu, shodnou s rozhodnutím ze dne 28. ledna 1919, č. j. Rv II 5/19, otištěným pod čís. 26 sbírky Dr. Vážný. Na zásadě, vyslovené tímto rozhodnutím trvá Nejvyšší soud i v tomto sporu. Při úvaze o tom, zda žalovaná strana mohla předpokládati odstoupení žalobcovo od koupě dveřních závěsů, bylo přihlédnuto ke všem zjištěným okolnostem. Žalobce koupil od žalované zboží a vymínil si placení kupní ceny buď v Kč anebo Mp podle pevného kursu. Ježto tehdy kursy měn, mezi něž náležela i měna polská, vydány byly náhlým a značným poklesům, je nutně usouditi, že kupní smlouva, za těchto podmínek sjednaná, vyžadovala rychlého splnění, by prodatel nepřišel ke škodě placením kupní ceny podle kursu, neodpovídajícího skutečné výši. Zboží mělo býti dodáno »promptně«, žalobce však hned po koupi žádal, by zásilka zboží byla odložena do počátku května, počátkem tohoto měsíce žádal opětně, by zboží nebylo vůbec zasláno, hrozil, že je vrátí, a vrátil dokonce

fakturu, když však žalovaná nepřistoupila na zrušení kupu ohledně zaslaného již zboží, domáhal se aspoň slevy z kupní ceny. V téže době psal žalobce žalované straně řadu dopisů, v žádném z nich nezmiňoval se však o dveřních závěsech, též v dopise ze dne 6. července 1922 požadoval jen zaslání zbytkového zboží bez bližšího označení, v následovných dopisech není však o závěsech ani zmínky. Podle spisů klesal kurs Mp rychle, koupě ze dne 3. dubna 1922 stala se podle kursu 1 : 70, objednávka ze dne 8. června 1922 již podle kursu 1 : 74, dopisem ze dne 15. července téhož roku požaduje žalovaná placení kupní ceny za jiné zboží podle kursu 1 : 90. Žalobce dožaduje se v dovolání jistého minima vzájemné důvěry a loyality v pojímání vzájemných projevů, avšak totéž minimum vylučovalo na jeho straně, by teprve dopisem ze dne 30. července 1922 domáhal se výslovně dodávky dveřních závěsů prodaných 3. dubna 1922 podle smluveného kursu 1 : 70. Nezáleží na tom, že od koupě do této doby uplynuly teprve 4 měsíce, neboť vzhledem k uvedeným skutečnostem postačila i tato krátká doba, by druhá strana mohla právem vykládati si mlčení žalobcovo jako odstup od smlouvy, to tím spíše, když podle skutkových zjištění žalobce ani při rozmluvě dne 8. června 1922 nezmínil se o této dodávce. Dodatné požadování zboží příčí se proto zásadě věrnosti a bezelstnosti a nelze žalovanou stranu odsouditi k tomuto plnění.

Čís. 3474.

Nedostatek knihovního vlastnictví neodnímá pasivního oprávnění k žalobě zápůrčí.

Výraz »osobuje« v §u 523 obč. zák. jest vykládati dle účelu a potřeb ochrany vlastnictví. Žalobou dle §u 523 obč. zák. může býti stihán i ten, kdo vlastnictví druhého rušil určitým neoprávněným úkonem, sobě z toho však práva neosobuje, jakož i ten, kdo sám do vlastnictví druhého nezasáhl, avšak protiprávní zásah osoby třetí schvaluje, když dle poměru, v kterém jest k této třetí osobě, dlužno za to míti, že si tento její zásah za vlastní držbu počítá a přičítá sobě na prospěch pro nabytí příslušného práva.

(Rozh. ze dne 5. února 1924, Rv II 713/23.)

Žalobu manželů K-ových, že žalovaný tím, že v roce 1922 svážel seno a pohanku se své louky parc. čís. 901 v H. přes louku žalobců parc. čís. 903 v H., porušil žalobce v jejich neomezeném vlastnickém právu k této parcele, že mu nepřísluší právo služebnosti přes louku žalobců, že jest povinen to uznati a dalšího jezdění přes parcelu 903 se zdržeti, procesní soud prvé stolice zamítl, zjistiv, že žalovaný po parcele žalobců vůbec nejezdil, že tak učinili jen jeho příbuzní, to však nikoliv jeho jménem nebo v jeho prospěch. Odvolací soud rozsudek potvrdil a uvedl mimo jiné v důvodech: Odvolací soud nepřisvědčuje názoru prvního soudu v tom ohledu, že žaloba dle §u 523 obč. zák., o kterou se tu jedná, může býti podána jen proti knihovnímu majiteli, ponévadž to z §u 523 obč. zák. nevychází. Zákon ustanovuje, že zápůrčí žaloba jest přípustna v tom případě, když někdo služebnost si osvojuje, a to může býti též naturální vlastník, uživatel a pachtýř panující nemovitosti.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání potud, že uznal právem, že žalovanému nepřísluší právo, jezditi na louku čís. kat. 901 v H. přes louku žalobců č. k. 903 tamtéž a že jest povinen se pod exekucí jízdy té zdržeti.

Důvody:

Nejvyšší soud nesdílí názor nižších soudů, že pro žalobce v projednávané věci nevzešel podnět a důvod k zápůrčí žalobě proti žalovanému. Žalovaný koupil, jak zjištěno, od obce pozemek č. kat. 901 v H. a drží pozemek tento jako naturální držitel, ježto pro neschválení smlouvy ještě nemohlo dojíti ku vkladu knihovního vlastnictví. Již odvolací soud vyvrátil správně náhled soudu prvého, že nedostatek knihovního vlastnictví odnímá žalovanému pasivní oprávnění k žalobě zápůrčí, ježto prý jde o služebnost věcnou, totiž ve prospěch pozemku. Bylo dále zjištěno, že nikoli sice žalovaný, avšak jeho otec a bratr jeli přes louku žalobců z louky čkat. 901 a že na žalobcův odpor proti tomuto rušení jednaly strany v advokátní kanceláři, že otec žalovaného při tomto jednání na tom trval, že po louce bude jezditi a že žalovaný při něm uváděl, že se přes tu louku (roz. louku žalobců) na louku čkat. 901 jezdilo a že žádal, aby se věc dojednala na obci, ježto ta se musí postarati o cestu na louku čkat. 901. Jak jednacím protokolem dále jest zjištěno, uváděl žalovaný při prvním ústním jednání, že najal si ku svážení úrody (z louky čkat. 901) formana a že neví, kudy tento jel, dále, že při koupi louky mu radní R. řekl, že se bude na louku tu jezditi tamtudy, kudy jezdili druzí, kteréžto tvrzení žalovaný dále provádí v ten rozum, že užívatelé, pokud se týče pachtýři louky čkat. 901 jezdili přes 30 roků vždy přes louku žalobců čkat. 903, kudy se jim to právě hodilo. Nižší soudy, zjistivše, že žalovaný sám přes louku žalobců nejel a že nemá s otcem a bratrem společné domácnosti ani společného hospodářství a nezjednav jich k té práci, neodpovídá za jejich (rušební) úkony ani tehdy, když o nich věděl a ničeho proti tomu nenamítal anebo je — jak prvý soud uvádí — docela i schvaloval. V tomto názoru spočívá právní omyl nižších soudů. § 523 obč. zák. připouští žalobu zápůrčí proti tomu, kdo si služebnost osobuje. Výraz »osobuje« nelze bráti doslovně a jest jej vykládati dle účelu a potřeb ochrany vlastnictví. Žalobou zápůrčí stihán býti může i ten, kdo vlastnictví druhého rušil určitým neoprávněným úkonem, sobě z toho však práva (služebnosti) neosobuje, naproti tomu může býti žalován také ten, kdo sám do vlastnictví druhého nezasáhl, avšak protiprávní zásah osoby třetí schvaluje, když dle poměrů, v kterém jest k této třetí osobě, dlužno za to míti, že si tento její zásah na vlastní držbu počítá a přičítá sobě na prospěch pro nabytí příslušného práva. Podnikla-li takový neoprávněný zásah osoba služebná z příkazu nebo zájmu anebo pachtýř panujícího pozemku anebo vůbec jiný užívatel, jenž

pozemku toho užívá z práva, odvozeného od majitele a, zastává-li majitel pozemku tento držební úkon jako úkon vlastní své držby, není pochybnosti, že si tím i on osobuje právo služebnosti. Názor tento jest nutným důsledkem právní zásady, že se držby nabývá i zástupcem, jedná-li tento jménem, se souhlasem anebo vůbec ve zřejmém zájmu zastoupeného a může-li si zastoupený, uplatňuje-li jednou nabytí práva vydržením, tyto držební úkony zástupce k vlastní držbě přičítati, což z pravidla také vždy učiní, nelze zajisté vlastníku odepírati právo, by žalobou zápůrčí stihal i toho, kdo skrze zástupce neoprávněně jeho vlastnictví ruší. V tomto případě seznali žalobci, že se přes jejich louku jezdí na louku, o níž věděli, že patří naturálně žalovanému a žalobci mohli a musili z toho usuzovati, že se tak činí s vědomím nebo souhlasem anebo v zamýšleném zájmu krátce z držební vůle žalovaného jako pána této louky. Jim nelze rozumně ukládati, by nejprve zkoumali, jaký právní poměr jest mezi vlastním rušitelem a pánem a není jim to ani dobře možno. Ježto byly tyto rušební úkony provedeny ve prospěch louky č. kat. 901 žalovanému patřící, musili je žalobci pokládati za držební úkony ve prospěch služebnosti pro tento pozemek žalovaného podniknuté a obrátili-li se v ochraně svého práva vlastnického především na žalovaného jako nynějšího držitele louky té, učinili tak právem. Míní-li žalovaný, že mu po těchto rušebních úkonech ničeho není, ježto on sám ani jeho lidé nejezdili, otec a bratr jeho však tudy jezdili jen z potřeby a v zájmu vlastního svého, od hospodářství žalovaného odděleného majetku, měl, chtěl-li se sprostiti další zodpovědnosti, ihned prohlásiti, že s oněmi úkony otce a bratra nesouhlasí, je nenařídil a v ně nesvolil a že jsou to jejich vlastní samostatné držební úkony. Toho však žalovaný nejen neučinil, nýbrž při jednání v kanceláři Dra D-a, při němž otec jeho na výkonu jízdy přes pozemek žalobců trval, sám také uváděl, že se přes tento pozemek jezdilo na louku čkat. 901 a jednání odkazoval na obec jedině proto, ježto mínil, že obec je povinna jim právo jízdy přes louku obstarati. Ani ve sporu žalovaný neuznal ihned žalobní nárok žalobců, ba vznesl námitku vydržení, z čehož vyplývá, že si vzhledem na domnělé dřívější i poslední držební úkony, proti kterým žaloba čelí, služebnost jízdy pro louku čkat. 901 nejen »osoboval«, nýbrž na tento způsob tento domnělý svůj věcněprávní nárok docela také na pořad práva vznesl, takže již z tohoto důvodu o něm jen pořadem právním totiž rozsudkem rozhodnuto býti může. Míní-li odvolací soud, že jde jen o úkon práva procesního, přezírá vlastní podstatu věci. Prohlásil-li pak žalovaný v dalším průběhu sporu, že si žádnou služebnost neosobil a neosobuje, podvolil se tím žalobnímu nároku a nutným důsledkem z toho mělo býti žalobě vyhověno aspoň potud, že žalovanému nepřísluší právo služebnosti jízdy přes pozemek žalobců na louku čkat. 901, a že jest povinen se jízdy té zdržeti, kdežto první odstavec žalobního návrhu obsahující zjištění o rušení vlastnického práva žalobců bylo vzhledem na procesní stanovisko, které žalovaný později zaujal a vzhledem na shora uvedená zjištění vypustiti a to tím spíše, ježto se v něm uvádí pouhá skutečnost zavdavší podnět k žalobě, žaloba stala se oprávněnou však již tím, že žalovaný ony rušební úkony schvaloval a vydržení služebnosti ve sporu namítal.

Čís. 3475.

Škůdce jest povinen nahraditi též náklad na postavení náhrobku usmrcenému.

(Rozh. ze dne 5. února 1924, Rv II 782/23.)

Manžel žalobkyně byl usmrcen vozem pouliční dráhy žalované obce, jejíž náhradní povinnost byla uznána co do důvodu z polovice právoplatně po právu. V konečném rozsudku přiznal procesní soud prvé stolice žalobkyni též polovinu nákladu 14.050 Kč, jejž vynaložila na postavení náhrobku usmrcenému manželi. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalované.

Důvody:

Žalovaná strana vznesla dovolání jen potud, pokud žalobkyni přisouzena byla za náhrobek částka, přesahující 4.000 Kč, tedy částka 3025 Kč s úroky. Žalovaná strana uplatňuje pouze důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. majíc za to, že nejen částka 14.050 Kč na zřízení náhrobku vynaložená, jest příliš vysoká, ale že vůbec žalobkyně nemá proti žalované obci nároku na náhradu nákladu za náhrobek, poněvadž manžel žalobkyně zemřel ve věku 60 let, musil by v každém případě jednou zemříti, i kdyby ho nebyl 27. srpna 1919 stihl úraz na trati místní dráhy, a osoby po něm pozůstalé by potom musily nésti útraty zřízení náhrobku, že tedy žalobkyně může podle §u 1327 obč. zák. žádati na žalované obci jen náhradu za to, že náklad na zřízení náhrobku vzešel již v roce 1919 následkem úrazu manžela žalobkyně a nikoli teprve později následkem přirozené jeho smrti, ve kterémžto směru jest podle mínění žalované strany 4.000 Kč více než dostatečnou náhradou. Dovolání žalované strany jest neoprávněno. Žalobkyni vzešly zřízením náhrobku útraty ve výši 14.050 Kč. Že by tento náklad vůbec a zvláště v uvedené výši vzešel jí i v případě, kdyby její manžel nebyl zemřel následkem úrazu, nelze předpokládati, poněvadž není známo, kdy a za jakých poměrů by zemřel později, za jakých poměrů a jakým způsobem by potom byl pohřben, a tedy také, zdali a jaký náhrobek a s jakým nákladem by mu byl zřízen. Podle §u 1327 obč. zák. a vzhledem na rozsudky, vydané o důvodu žalobkynina nároku náhradního žalovaná obec jest povinna, žalobkyni nahraditi polovici všech útrat, které jí vzešly následkem poranění a smrti jejího manžela, tedy vzhledem na ustanovení §u 549 obč. zák. zejména polovici útrat pohřbu, přiměřeného zvyklosti místa, stavu a jmění manžela jejího. K útratám těmto počítati jest i útraty, vzešlé zřízením náhrobku ve výši 14.050 Kč, neboť žalobkynin manžel náležel podle skutkových zjištění nižších soudů o rozsahu jeho živnosti řeznické a o jmění, jež zanechal, k zámožnějším osobám, nebo-li střednímu stavu společenskému, pročež podle seznání znalce, jež nižší soudy vzaly za základ svého rozhodnutí, uznati jest náklad 14.050 Kč na náhrobek za přiměřený poměrům.

Čís. 3476.

Pro nárok hajného na placení služného jest výlučně příslušným okresní soud, třebas v žalobě bylo se po případě domáháno též zaopatřovacích požitků dle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 6. února 1924, Rv I 1043/23.)

Žalobce byl hajným na panství žalovaného. Byv dne 21. prosince 1921 propuštěn, domáhal se na žalovaném uznání, že propuštění jest neplatné, že jest žalovaný povinen zaplatiti žalobci 3339 Kč od 1. ledna 1922 do podání žaloby a nadále platiti mu 834 Kč měsíčně a pro případ zamítnutí tohoto žalobního žádání, domáhal se aspoň přiznání zaopatřovacích požitků dle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. Procesní soud prvé stolice (krajský soud v M.) žalobu zamítl, otázkou příslušnosti se nezabývav. Odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů i s předchozím řízením a odmítl žalobu.

Důvody:

V tomto sporu domáhal se žalobce na žalovaném, na jehož velkostatku sloužil jako lesní hajný, především placení služného pro neoprávněné prý propuštění. Pro případ, že by bylo uznáno, že propuštění stalo se právem, domáhal se žalobce placení zaopatřovacích požitků po rozumu zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. Vedle toho žaloval žalobce ještě o zaplacení 1200 Kč jakožto náhrady za náklad vynaložený na deputátní pole. Pokud jde o nárok na placení služného, je zřejmo, že jest to nárok ze služebního poměru. Protože pak na jedné straně je majitel velkostatku, na druhé lesní hajný a tohoto vzhledem k povaze služeb, k nimž je povolán, jak Nejvyšší soud již ve svém rozhodnutí ze dne 9. března 1920, R I 113/20 otištěném ve sbírce Vážného čís. 434 vyslovil, jest počítati k výpomocným silám, při lesním hospodářství zaměstnaným, jde při uvedených nárocích o nároky, jaké uvádí § 49 čís. 6 j. n. a o nichž v případě sporu podle tohoto ustanovení jednati a rozhodovati jsou příslušny okresní soudy. Neméně patřil před okresní soud i nárok na náhradu učiněných nákladů. Podle §u 104 j. n. nemohou spory, pro něž jsou příslušny okresní soudy, přeneseny býti na soudy sborové a to ani dohodou stran. Po rozumu §u 477 čís. 3 c. ř. s. jsou rozsudky, vynesené soudem, který ani výslovným dohodnutím stran se nemohl pro rozepři státi příslušným, zmatečny. V tomto sporu, majícím za předmět shora uvedené nároky, jednal a rozhodl soud sborový a podle řečeného je tedy rozsudek i jednání mu předcházející zmatečné. Okolnost, že domáháno se ve sporu po případě též zaopatřovacích požitků podle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. a že pro tento nárok je podle §u 15 tohoto zákona příslušným samosoudce u sborového soudu, na uvedeném ničeho nemění, ježto tím se sborový soud příslušným i ohledně ostatních v přední řadě uplatňovaných nároků státi nemohl. Vzhledem k uvedené zmatečnosti, kterou trpí rozsudky nižších soudů, bylo po rozumu §u 513 a 477 c. ř. s. rozsudky ty zrušiti.

Čís. 3477.

K pojmu zdatnosti obecního zřízence zanedbavšího odstraniti (posypati) náledí před školou.

(Rozh. ze dne 6. února 1924, Rv I 1393/23.)

Nezletilý žalobce, ubíraje se ze školy, klouzl na cestě ze školní budovy na silnici a poranil se. Žalobě na obec o náhradu škody procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud ji zamítl.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Dovolání, opírajícímu se o dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s., nelze upříti oprávněnost. V tomto případě jest pro rozhodnutí sporu podstatné důležitosti otázka, zda žalovaná obec jako vlastnice pozemku, na němž žalobce následkem náledí klouznul a nohu si zlomil, jest za tento žalobcův úraz odpovědna, čili nic. Osoba hromadná (právnická), jakou jest obec, ručí dle §§ 26 a 337 obč. zák. tak, jako osoba fysická za bezprávné činy osob, které za ni jednají. Rozeznávati však dlužno representanty právnické osoby, kteří dle zákona, stanov, nebo nařízení jménem právnické osoby jednají a její vůli projevují s plným pro ni právním účinkem, a pouhé zřízence, její úředníky a služebníky, neb osoby jí sjednané. Za representanty své ručí právnická osoba bezvýjimečně, poněvadž jinak, než jimi ani jednati nemůže, a nezáleží tudíž na tom, zda representant právnické osoby jest osobou zdatnou, čili nic. Za zřízence své ručí však hromadná osoba právě tak, jako fysická, jen v mezích §u 1315 obč. zák.; je práva totiž, ustanovila-li k obstarání záležitosti osobu nezdatnou, nebo vědomě osobu nebezpečnou (Tilsch, Obč. právo, část všeobec., čl. 172, str. 119), aneb opomenula-li vykonávati dozor na své zřízence. Za nezdatnost zřízence ručí zaměstnavatel i tehdy, když o jeho nezdatnosti nevěděl (§ 1315 obč. zák.). Mluví-li odvolací soud o zdatnosti osob zjednaných k posypávání chodníku a k dohledu na to, dlužno uvésti, že ke zdatnosti nestačí pouhá způsobilost. Ovšem zdatnost předpokládá způsobilost, ale tato o sobě nestačí, vedle ní musí zde býti nejlepší vůle, vynaložiti své schopnosti k provedení práce (díla), vyžaduje se ještě náležitá píle, dokonalá svědomitost a naprostá dbalost. Zdatným není, kdo jest sice schopným, ale nedbalým. Může se sice přihoditi nedopatření i zdatnému, avšak pochybení nesmí býti vědomé a musí zde býti snaha pochybení ihned napra-

viti, jakož i možnost zastati včas všecky úkony, které takovému zřízenci jest skorem současně vykonati. Odvolací soud nenaznačil, zda rozumí pojmu zdatnosti v tomto smyslu, či ve smyslu pouhé způsobilosti a nezjistil, zda osoby výkonem sypání a dohledem na ně pověřené ve všech těchto směrech vyhovovaly. I když řídící učitel a školník byly osobami způsobilými k úkolům, jim svěřeným, není tím ještě vyloučeno, že nebyli zdatnými. Soud prvé stolice sice uvedl v důvodech, že může býti správné, že řídící učitel a školník věnovali schůdnosti cesty v zimě zvláštní pozornost, ale nezjistil tím ještě nikterak jejich zdatnost, ač tak měl učiniti, vzav za prokázáno, že v den úrazu školní cesta, na níž bylo náledí, ještě v poledne posypána nebyla a, když tito svědci nemohou ani udati, zda školní cesta v den úrazu byla řádně posypána, čili nic, a když bylo oběma zmíněným osobám známo, že jest to chodník vedoucí ke vchodu do školy, který školními dětmi použit býti musí k cestě do i ze školy. První soud nezjistil, jaké byly všecky úkony, které bylo školníku denně z rána obstarati (čistění školních světnic, jich otop, čistění chodeb, schodů, chodníku, počet těchto objektů) a zda bylo školníku a jeho rodině fysicky možno všem těm povinnostem současně dostáti a zda tedy i v tom směru obec nezanedbala ničeho ze své povinnosti ustanoviti osobu k výkonům těm zdatnou a schopnou, všecky ty práce zastati. Nižší soudy ani nezjistily, zda řídící učitel a školník byli obcí jako vlastnicí budovy u výkonu její vlastní působnosti, neb jiným veřejným úřadem (na příklad místní školní radou) ustanoveni, by se starali o odklizení sněhu a náledí z chodníku před školou, kde úraz se stal, a k dohledu na práci tu a jaké jim v té příčině byly dány pokyny. Obci jako vlastnici školní budovy náleželo, by nepřenechala veškeru starost o posypání chodníku školníkovi. Všeobecným příkazem školníku, instrukcí nebo služební smlouvou nezhostila se žalovaná obec ještě povinnosti, stihající ji dle policejních předpisů jako vlastnici školní cesty, povinnosti, která pozůstává z opětujících se výkonů posypání a dohledu na ně, závislých na změnách počasí. Obec nebyla oprávněna přenechati dobré vůli a volnému uvážení školníka, zda a kdy chce chodník čistiti a posypati, nýbrž obci náleželo se postarati a dohlédnouti, by chodník byl čistěn a sypán, kdykoli toho dle okolností a dle policejních předpisů bylo potřebí. V tom směru není však zjištěno, zda řídící učitel měl vůbec dle nějaké smlouvy s obcí povinnost dohlížeti na čistění a posypávání chodníku, zda tak činil sám od sebe jako representant obce (jako člen městské rady, obecního výboru, policejního hospodářského odboru obecního), či jako zřízenec obce; není zjištěno, zda právě v den úrazu dohlédací povinnosti dosti učinil. Nebyl-li representantem obce, nebylo vůbec zjištěno, zda obec jako vlastnice školní cesty některým svým representantem na posypávání onoho chodníku dohlížela a v ten den dohlédla, při čemž zůstala i neoceněnou okolnost, že orgán obecní, policejní strážník, ač byl na příčinu úrazu, neposypání chodníku upozorněn, věc vyšetřiti nešel a nic nezařídil, aby se podobné nepřístojnosti neopakovaly, ač to bylo jistě jeho povinnosti, čímž výkon dohlédací činnosti obce a zdatnost jejích zřízenců zajisté jsou též částečně osvětleny. Dlužno tedy na přetřes vzíti a zjistiti přede poměr uvedených osob k žalované obci, zda byly obecními zřízenci, zda byly zdatnými a zda bylo na čistění a posypávání chodníku representaty obce řádně dohlíženo. To vše mělo se státi již v první stolici a, když se tak nestalo, mělo to býti napraveno odvolacím soudem dle §u 496 čís. 3 c. ř. s. Poněvadž odvolací soud následkem svého mylného posouzení právního věc ve směrech uvedených nedoplnil ani doplniti nedal, zůstalo řízení v obou nižších stolicích kusým a neúplným a bylo je proto dle §u 510 c. ř. s. zrušiti a věc vrátiti soudu první stolice, by je ve směrech naznačených doplnil a potom nové rozhodnutí vydal.

Čís. 3478.

Žalobu dle §u 523 obč. zák. lze podati proti každému bezprávnému vsahání do vlastnictví, jež se děje jiným způsobem než zadržováním věci.

(Rozh. ze dne 6. února 1924, Rv II 682/23.)

Žalobě o zjištění, že žalovaná obec není oprávněna na pozemku žalobců konati vyměřování a kolíky tam zarážeti a že jest povinna zatlučené kolíky odstraniti a do budoucna se zdržeti podobných jednání, procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc odvolacímu soudu, by o odvolání dále jednal a nový rozsudek vynesl.

Důvody:

Dovolací soud nesdílí právního náhledu, hájeného rozsudkem soudu odvolacího, dle něhož prý žaloba zápůrčí vždy předpokládá kromě žalobcova vlastnictví osobování si služebnosti se strany žalovaného, jak by se dle doslovu §u 523 obč. zák. zdáti mohlo. Že § 523 obč. zák. toliko o tomto případě mluví, zakládá se na tom, že žaloba zápůrčí pravidelně slouží k ochraně vlastnictví proti vykonávání služebnosti, nebo proti obmezení, které by mohlo tvořiti obsah služebnosti. Ve skutečnosti slouží žaloba zápůrčí netoliko k obhájení vlastnictví proti bezprávnému výkonu nebo rozšíření služebnosti, nýbrž i ochraně proti osobování si jiných práv, jako břemen reálních, práva hypotekárního, práva spoluvlastnického, práva nájemního, jakož i vůbec k zamezení každého bezprávného vsahání v obor vlastnický, které se děje jiným způsobem, nežli zadržováním věci (Randa Vlastnictví, Krainz Sachenrecht, Mayr Sachenrecht). Čin rušební může záležeti v jakémkoli nakládání cizí věcí, nebo v překážení volnému výkonu práva vlastnického. Jestliže tudíž žalovaná obec zarážela do země koly a konala práce rozměřovací na pozemku, patřícím žalobcům, aniž při tom část pozemku toho jim zadržovala, rušila bezprávným způsobem vlastnické právo žalobců a byli tito oprávněni podati na ni žalobu zápůrčí, i když si při tom neosobovala ani nevykonávala práva, které by mohlo

tvořiti obsah některé služebnosti. Žaloba zápůrčí jest formálně odůvodněna, i když si žalovaná obec osobuje právo vlastnické oné části pozemku, patřícího žalobcům, na němž konala práce rozměřovací, neboť žalobu vindikační na ochranu svého vlastnictví žalobci podati nemohli, poněvadž tato předpokládá zadržování věci se strany žalované; žalobci však o žalované obci ani netvrdí, že jim spornou část pozemku zadržovala, neb ji ve své moci měla a rovněž se nedomáhají žádáním žalobním vydání »zadržované« části pozemku. Jde tudíž o žalobu zápůrčí a proto posoudil odvolací soud případ po stránce právní mylně, upřev žalobě povahu žaloby zápůrčí.

Čís. 3479.

Stát není povinen náhradou, ztratila-li se zbraň, převzatá jím ve výkonu veřejné moci.

(Rozh. ze dne 8. února 1924, Rv I 1403/23.)

Dne 14. června 1919 zabavila vojenská policie v Č. v jižních Čechách žalobci pušku a dodala ji do skladiště dělostřeleckého pluku. Byv poukázán okresní politickou správou, by si pušku vyzvedl, domáhal se žalobce jejího vydání, byl však s žádostí odmítnut, ježto se puška ztratila. Žalobu na erár o náhradu škody procesní soud prvé stolice (zemský soud v Praze) zamítl, odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání opírá se o to, že prý politický úřad (stát) stal se schovatelem bez ohledu na to, zda byla uzavřena smlouva schovací čili nic, neboť žalobce byl prý povinen odevzdati zbraň u politického úřadu »k uschování« a to prý se stalo. Avšak to neodpovídá stavu věci, neboť žaloba sama tvrdí, že puška byla žalobci zabavena, nebo. jak při jednání řekl, odebrána, ale i kdyby tomu tak bylo, že žalobce ji sám odevzdal, jak dle úředního příkazu povinen byl, bylo by to stejné, neboť odevzdání (či odebrání) nedělo se za tím účelem, aby stát zbraň uschovával, nýbrž bylo to opatření bezpečnostní, učiněné v zájmu veřejném, účelem bylo, by zbraň přišla z držby žalobce, v jehož rukou mohla se státi veřejnému pořádku nebezpečnou, v moc státu. Ovšem že stát jako detentor byl tím samým schovatelem, ale to nebyl technický poměr schovací po rozumu soukromého práva, nebyl' stát schovatelem v zájmu vlastníkově (žalobcově) a vůbec ne schovatelem ve smyslu soukromoprávním, nýbrž schovatelem v zájmu vlastním, tudíž veřejném. Proto se nemohou z poměru toho dovozovati důsledky, obdobné těm, které nastávají, když se ztratí věc z úschovy soukromoprávní, nýbrž dlužno vycházeti z toho, že se ztratila věc, která byla úřadem převzata ve výkonu veřejné moci, a řešiti otázku, zda stát povinen jest náhradou škody z této ztráty. Již před vydáním ústavní listiny platila v praxi a také, ačkoliv tu nikoli bez odporu, i v nauce zásada, že stát ručí za nezákonný výkon veřejné moci jen v tom případě, že mu zákon ručení to pro ten který případ jmenovitě ukládá. Takové případy jsou a nalézají se seznamenány v literatuře na př. u Randy: Schadenersatzpflicht a jinde, ale projednávaný případ mezi ně nenáleží. Ústavní listina tuto zásadu převzala, stanovivši v §u 92. výslovně, že zákon určuje, pokud stát za škodu, způsobenou nezákonným výkonem moci veřejné ručí. V tom jest ovšem obsažen nejen zákonodárcův slib budoucí zákonné úpravy této otázky, nýbrž i odkaz na zvláštní zákonné normy, ručení státu pro ty které jednotlivé případy již stanovící, ale právě proto plyne z toho nepopíratelně, že ručení státu za škodu tohoto druhu nenastává, není-li zákona, jenž by mu náhradu její ukládal. Při tom jest lhostejno, že případ stal se již v roce 1919 (v červnu), kdežto ústavní listina vešla v působnost teprve dne 6. března 1920 (čl. VIII. uv. zák.), neboť potvrdila jen, jak již vyloženo, dosavadní právo, t. j. výklad, jakého se mu v praksi i v panující nauce dostalo, a jest tedy v tomto smyslu zákonným výkladem posavadního práva, jenž dle §u 8 obč. zák. na všecky posud nerozřešené případy použit býti musí. To žalobci na jeho výtku, že, neuznati tu stát za povinna k náhradě škody, znamená »porušení« — chce říci patrně urážku — všeho právního citu obyvatelstva. Že se věc příčí právnímu citu, o tom by mohlo býti teprv tehdy řeči, kdyby se dokázalo, že státní orgány ztrátu zavinily, o což však se žalobce ani nepokusil, neboť, je-li tu vinna náhoda nebo dokonce vyšší moc, nenastává povinnost k náhradě škody pravidelně ani v poměrech soukromoprávních, platíť tu pak zásada §u 1311 obč. zák., avšak i kdyby tomu tak bylo, že škodu přičítati dlužno k vině státním orgánům a že pak výrok, stát osvobozující, příčí se právnímu citu, musil by se žalobce a všichni jemu podobní, kdo jsou ve stejném postavení, se stížností svou obrátiti na zákonodárce, ale ne na soud, jenž podle výslovného příkazu ústavní listiny (§ 98) jest vázán zákonem, jehož zachovávání přísahou přislíbiti musil.

Čís. 3480.

Zavázal-li se nebo připověděl-li něco nesvéprávný a nabyl-li svéprávnosti dříve nežli zástupce (soud) smlouvu schválil (§ 865 druhá věta obč. zák.), jest na něm, by dal na jevo a to výslovně neb konkludentním činem, zda ve smlouvě setrvává, čili nic, při čemž není vázán lhůtou §u 862 obč. zák. Druhé straně jest ovšem volno, by určila svéprávnosti nabyvšímu přiměřenou lhůtu k vyjádření.

(Plenární usnesení ze dne 12. února 1924, čís. pres. 796/23.)

V praxi Nejvyššího soudu rozcházela se mínění v otázce, do jaké doby jest vázán smlouvou ten, kdo uzavřel smlouvu s nesvéprávným (§ 865 druhá věta obč. zák.), tohoto zavazující, jenž nabyl svéprávnosti před schválením smlouvy. Kdežto jedni ukládali svéprávnosti na-

byvšímu, by dal na jevo ve lhůtě §u 862 obč. zák., že ve smlouvě setrvává, měli druzí za to, že není vázán touto lhůtou. Přikázal proto První president Nejvyššího soudu spornou otázku plenárnímu senátu, jenž ji rozřešil, jak shora uvedeno.

Důvody:

Právní otázka, o niž tu jde, není upravena zákonem. Dlužno se proto poohlédnouti po předpisech obdobných (§ 7 obč. zák.) a tu v úvahu přichází jednak předpis §u 862 obč. zák. o nabídce a jejím přijetí, jednak předpis §u 865 obč. zák., pokud jedná o uzavření smlouvy, ukládající nesvéprávnému závazek. Mínění, opírající se o předpis §u 862 obč. zák. tvrdí, že dokud smlouva nebyla příslušnými činiteli schválena, nabídka nebyla přijata, že tu na straně nabídku přijímající vystupuje vlastně více osob (nesvéprávný, jeho zástupce, po případě i soud) a že teprve projevem všech těchto činitelů jest smlouva hotova, a vyvozuje z toho, že odpadne-li nabytím svéprávnosti spolupůsobení zástupce (soudu), musí svéprávnosti nabyvší, ježto nabídka dosud nebyla přijata, dáti na jevo ve lhůtě §u 862 obč. zák., že ve smlouvě setrvává. Názoru tomu nelze přisvědčiti. Náležitosti platné smlouvy, není-li jedna ze smluvních stran svéprávnou, upraveny jsou zvláštním ustanovením §u 865 obč. zák. Zákon tu rozeznává, je-li strana úplně nezpůsobilá k právním činům (§ 865 první věta) nebo je-li pouze ve své svéprávnosti obmezena (§ 865 druhá věta). Přijme-li osoba docela nezpůsobilá k právním činům přípověď jí učiněnou nebo připoví-li sama něco, nevzniká smlouva vůbec, takové ujednání jest absolutně neplatné. Stranu ve své svéprávnosti omezenou chce sice zákon chrániti, by neujednávala smluv jí škodlivých, nechce jí však prostým prohlášením jejích ujednání za neplatné odepříti výhody z takových právních jednání, jsou-li hospodářsky prospěšna, nebo jinak k jejímu dobru. Tohoto účelu dosahuje zákon tím, že prohlašuje vzájemné smlouvy s takovou stranou jen za relativně neplatné, totiž za závazné pro stranu svéprávnou, kdežto závaznost pro stranu nesvéprávnou činí závislou na schválení smlouvy zákonným zástupcem nebo ochrančím soudem. Zákon předpokládá, že strana nesvéprávná přijala nabídku ku vzájemné smlouvě, učiněnou jí stranou svéprávnou (»jestliže však se sami z a v a z u j í nebo něco p ř i p o v í d a j í«, »wenn sie aber eine damit verknüpfte Last ü b e r n e h m e n oder selbst etwas v e r s p r e c h e n«). Pro přijetí nabídky stranou nesvéprávnou platí ovšem § 862 obč. zák. Nepřijme-li nabídku, jest svéprávná strana volna, přijme-li ji však, jest tato vázána, dokud zákonný zástupce nebo soud se neprohlásil o schválení smlouvy. Podkladem a důvodem závaznosti strany svéprávné jest tudíž smlouva se stranou nesvéprávnou. Že i zákon pokládá ujednání stran již za smlouvu, pro to svědčí jeho znění v §u 865 obč. zák. Praví se tam, že »s m l o u v a taková jest zpravidla platna pouze tehdy, schválí-li ji.... zástupce nebo také soud (hängt die Gültigkeit d e s V e r t r a g e s... von der Einwilligung des Vertreters oder zugleich des Gerichtes ab)«. Nelze tedy nikterak ze zákona vyvoditi, že by tu byla pouhá nabídka, jejíž přijetí by záviselo od vůle všech činitelů v úvahu přicházejících.

Též převážná část literatury (srovnej: Unger v Grünhutově časopise sv. I. str. 366 násl., Krasnopolski str. 88, 89, Hasenöhrl I. str. 396, Tilsch Občanské právo str. 162, Mayr Občanské právo II. str. 46, Ehrenzweig str. 128 násl.) stojí na témže stanovisku, totiž že smlouva vzniká již srovnalou vůlí strany svéprávné a strany nesvéprávné (ve své svéprávnosti obmezené), že však platnost její zůstává nerozhodnuta, dokud zákonný zástupce nebo soud nerozhodne, má-li smlouva trvati čili nic, čili že smlouvu jest pokládati za uzavřenou pod právní podmínkou, že se jí dostane potřebného schválení, takže smlouva stane se schválením právně účinnou již od doby, kdy byla ujednána (ex tunc). Vyskytuje se sice v literatuře (srovnej Till v Grünhutově časopise sv. 40, str. 217 násl.) též názor, že t. zv. negotium claudicans jest nicotné pro nedostatek způsobilosti jedné strany se zavázati a že projev strany svéprávné, kterým dává souhlas ke smlouvě, lze pokládati jen za nabídku ke smlouvě, že smlouva vznikne teprve schválením se strany zákonného zástupce nebo poručenského soudu, a tudíž teprve od této doby (ex nunc) stává se právně účinnou. Leč tento názor přehlíží, že zákon předpokládá, že strana svéprávná dohodla se na smlouvě se stranou částečně k právním činům nezpůsobilou, že tato přijala nabídku strany svéprávné, a že činí nikoliv v z n i k, nýbrž p l a t n o s t smlouvy závislým na schválení zákonným zástupcem nebo poručenským soudem.

Pak-li tu ale, jak dovoděno, není více pouhé nabídky, nelze použíti ustanovení §u 862 obč. zák., a nelze obmezovati stranu svéprávnosti nabyvší, na niž přešla moc, rozhodovati o tom, má-li smlouva, již ujednala v době své nesvéprávnosti, býti platnou čili nic, by v krátké lhůtě §u 862 obč. zák. dala na jevo, že ve smlouvě setrvává. Jde nyní o to, do kdy může tak učiniti. Ze zákona nelze nikterak vyvoditi, že by svéprávnosti nabyvší byl bez dalšího vázán nějakou lhůtou. Dlužno proto míti v zásadě za to, že může smlouvu schváliti bez časového obmezení. Jest sice pravda, že tím vzniká stav právní nejistoty, leč strana svéprávná má možnost, by přiměla stranu svéprávnosti nabyvší ku včasnému vyjádření se. A tu dlužno vycházeti z ustanovení §u 865 obč. zák., jež má na zřeteli zájem osoby neplnocenné svéprávnému smluvníku, jež nemá patřičného hospodářského rozhledu a lehko by mohla utrpěti újmu na majetku. Proto dává jí k ruce zástupce a soud, jež mají o to dbáti, by od chráněnce škodu odvrátili. A což když tito ochranní činitelé, aniž by byli do věci zasáhli, odpadnou tím, že nesvéprávný nabude svéprávnosti. Pak stává se on nástupcem svých dosavadních ochránců, sám musí míti na paměti své zájmy a jest mu proto zkoumati, zda tehdy smlouvu neuzavřel snad z mladické nerozvážnosti či duševní zaostalosti. Tím nabývá ovšem vůči druhé straně jakéhosi přednostního postavení, zákonná ochrana zaniklá nabytím svéprávnosti zanechává tu ještě svůj odlesk, avšak druhá strana má prostředky, by rozhodnutí jeho uspíšila a učinila tak konec právní nejistotě. Postavení osoby svéprávnosti nabyvší jest tak obdobné postavení zástupce a soudu za její nesvéprávnosti, že se přímo vnucuje, použíti tu obdoby §u 865 obč. zák. poslední

věty. Zákon praví ovšem, že smluvník svéprávný může žádati za přiměřenou lhůtu k prohlášení, ač i tu část literatury (srovnej Ehrenzweig II. str. 129, pozn. 45) přiznává přímo jemu právo lhůtu stanoviti. Leč není závady, by smluvník svéprávný určil svéprávnosti nabyvšímu přiměřenou lhůtu sám. Neníť jednak toho, na kom by mohl o určení žádati, soud nepřichází již v úvahu, a svéprávnosti nabyvší vystupuje nadále jako rovnocenný činitel a nelze s žádného hlediska odůvodniti, proč by svéprávný neměl určiti nyní lhůtu přímo jemu.

Pokud jde o přiměřenost lhůty, stihá ovšem risiko, že lhůta nebude uznána přiměřenou, smluvníka lhůtu poskytujícího, než toto nebezpečí stihá strany i v případech jiných, na př. v §u 918 obč. zák. čl. 356 obch. zák. Rozumí se samo sebou, že tu není povinnosti, nýbrž jen oprávnění dáti lhůtu k vyjádření a že strana dá lhůtu jen, když jí na tom záleží, by byla odstraněna nejistota, zda smlouva platí, čili nic.

Že strana svéprávnosti nabyvší může dáti na jevo své setrvání ve smlouvě i činem konkludentním, netřeba vzhledem k §u 863 obč. zák. blíže odůvodňovati.

Čís. 3481.

Výmaz odštěpného závodu nelze povoliti, dokud není doloženo, že činnost jeho byla na dobro zastavena. Jde-li o firmu cizozemskou, dlužno předložiti i svolení berní správy k výmazu.

(Rozh. ze dne 12. února 1924, R I 67/24.)

Opověď firmy, by vymazán byl z rejstříku její odštěpný závod v Praze, rejstříkový soud firmě vrátil, by ji ve lhůtě 3 měsíců znovu předložila, připojivši doklad o tom, že provozování živnosti v závodě v Praze ohlášeno bylo jak živnostenskému referátu hlavního města Prahy, tak i berní správě I. v Praze a že tato výslovně ve výmaz svoluje. Rekursní soud usnesení potvrdil. Důvody: Stěžovatelka navrhla výmaz odštěpného závodu v Praze, kterýžto výmaz s ohledem na čl. III. čís. 8 nařízení min. ze dne 10. prosince 1901 čís. 40 věst. 1901 předpokládá, že odštěpný závod zanikl, totiž že činnost svou zastavil. Tato skutečnost musí však dle §u 22 min. nařízení ze dne 9. března 1863 čís. 27 ř. zák. opovídatelkou býti prokázána a právem proto žádá rejstříkový soud, by předložen byl doklad o tom, že provozování živnosti v závodě v Praze ohlášeno bylo u živnostenského úřadu i u berní správy. Jak odůvodněn jest tento požadavek rejstříkového soudu, jest patrno i z vývodů stížnosti firmy, dle nichž firma se prozatím nevzdává své zdejší živnosti, ale je nucena spokojiti se s pouhou expositurou, jakož i ze sdělení obchodní a živnostenské komory v Praze ze dne 29. listopadu 1923 , že odštěpný závod firmy jest dosud v Praze II. Jungmannova ulice ve svých místnostech, z nichž má soudní výpověď, že opatřil si náhradní místnosti na Václavském náměstí a že přestěhováním nenastane žádné omezení v provozování živnosti, z kterýchžto okolností vzcházejí nyní pochybnosti, zda zanikl již odštěpný závod stěžovatelky, kterážto pochybnost odstraněna býti může jedině předložením dokladů prvým soudem žádaných. Souhlasiti dlužno s prvým soudem i v tom, že žádá, aby předložen byl doklad o tom, že berní správa ve výmaz odštěpného závodu svoluje, neboť jde o odštěpný závod cizozemské společnosti a ten má pro tuzemsko nepochybně týž význam, jako zrušení společnosti, a právem proto, v zájmu státní správy požaduje rejstříkový soud výkaz souhlasu berní správy k výmazu filiálky, o niž jde.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Opovědí ze dne 23. srpna 1923 domáhá se stěžovatelka výmazu svého odštěpného závodu v Praze. Nutným předpokladem tohoto výmazu jest, jak již rekursní soud správně uvádí, by odštěpný závod činnost svou zastavil, t. j. aby zanikl. Toto vzdání se provozu musí býti konečné. Již z vývodů dovolací stížnosti jest zřejmo, že stěžovatelka neobmýšlí činnost svou v místě odštěpného závodu úplně zastaviti, třebaže hodlala se omeziti jen na pouhou expositurу. Jakého rozsahu má býti další její činnost, stěžovatelka neuvádí a nedá se na ni spolehlivě souditi ani z pouhé skutečnosti, že následkem nejistých poměrů odešlo ze závodu více úředníků. Směrodatným pro povolení výmazu může tedy býti jen odhlášení živnosti v závodě Pražském u živnostenského úřadu a u berní správy. Právem proto rekursní soud seznal, že třeba předložiti doklady, že odhlášení se stalo. Co se týče nutnosti předložení dokladu o svolení berní správy ve výmaz odštěpného závodu, stačí poukázati ku správným vývodům napadeného usnesení. Rozhodnutí soudu rekursního v těchto směrech není ani v patrném rozporu se zákonem nebo se spisy, ani zmatečné a není proto dovolací rekurs v §u 16 čís. patentu ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. odůvodněn a nemohlo mu býti vyhověno.

Čís. 3482.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Do základu pro vyměření zaopatřovacích požitků jest započítati též službu, kterou zaměstnanec ztrávil sice také na velkém pozemkovém majetku, ale u jiného zaměstnavatele než toho, u něhož počala výplata zaopatřovacích požitků.

(Rozh. ze dne 12. února 1924, R I 86/24.)

Žalobu o placení zaopatřovacích požitků dle zákona čís. sb. 130/1921 procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by vyčkaje pravomoci ji znovu projednal a rozhodl. Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Toho času jest řešiti jen otázku, zda do základu pro vyměření pensijních požitků podle zákona ze dne 18. března 1921 čís. 130 sb. z. a n. jest započítati též službu, kterou zaměstnanec ztrávil sice také na velkém pozemkovém majetku, ale u jiného zaměstnavatele než toho, u něhož počala výplata zaopatřovacích požitků ve smyslu §u 1 písm. a) a §u 11 (1) cit. zák. Otázku tu zodpověděl procesní soud záporně, odvolací soud kladně. Přisvědčiti dlužno odvolacímu soudu. Důvodové zprávy uvádějí, že oním zákonem má býti zabezpečena existence pensionovaných zaměstnanců na velkém pozemkovém majetku. Tohoto zabezpečení chtěl zákonodárce dociliti tím, že bývalý zaměstnavatel, k placení pense povinný, platiti má po pravidle celou, novým zákonem ustanovenou pensi, bez ohledu na to, jakou dobu pensista ztrávil v jeho službách a jakou v cizích službách. Jen tímto způsobem bylo možno zabezpečiti existenci pensionovaných zaměstnanců, neboť jinak mohlo by dojíti k důsledku, že zaměstnanec, který sloužil na různých velkostatcích, všude po dobu kratší než 10tiletou, celkem však přes 40 roků, nedostal by zvýšení. To by odporovalo základnímu účelu a úmyslu zákona. Tento úmysl zákonodárcův jest zřejmým z těchto ustanovení: a) podle §u 1 vztahuje se zákon na bývalé zaměstnance na velkém pozemkovém majetku, při čemž jest citován § 2 zákona záborového ze dne 16. dubna 1919, čís. 215 sb. z. a n. Zákon nepraví tedy, že vztahuje se na bývalé zaměstnance u majitele velkostatku, jenž pensi vyplácí nebo platiti jest povinen. Zákon, pokud jde o věcnou stránku nároku, klade důraz jen na to, by služba byla ztrávena na velkém pozemkovém majetku, při čemž jest nerozhodno, zda ztrávena byla celá služba u jednoho zaměstnavatele, či u několika zaměstnavatelů, b) podle §u 3 příslušejí zaměstnancům v §u 1 jmenovaným, po 40tileté službě zaopatřovací požitky, uvedené v připojené tabulce. Z toho jde, že tato 40tiletá služba mohla býti ztrávena na kterémkoliv velkostatku nebo na kterýchkoliv velkostatcích, nehledě k osobě majitele ani k tomu, zda ten který majitel jest k placení pense povinen, že tedy služba na různých velkostatcích se sečítá, c) podle §u 4 činí zaopatřovací požitky po 10ti služebních letech 40% požitků vyměřených podle §u 3, tedy podle tabulky, a zvyšují se dalšími služebními léty jak v zákoně jest uvedeno. I tu platí totéž, co uvedeno ad b), totiž, oněch 10 let, byla-li ztrávena na různých velkostatcích u různých majitelů, se sčítá a to platí i o každém dalším služebním roku. Zmíněný § 4 odvolává se na § 3 a ten zase na § 1 a všechny tvoří souvislý celek. Pak teprve přistupuje zákon k tomu, by určil osobu povinného, a nařizuje v §u 11 (1), že požitky v tomto zákoně uvedené, t. j. požitky uvedené v §§ 3 a 4 povinen jest platiti zaměstnavatel, u něhož počala výplata zaopatřovacích požitků, t. j. požitků posavadních (případ §u 1 písm. b) v tomto sporu nepřichází v úvahu). Zákon ukládá tedy povinnost platiti požitky tímto zákonem upravené — není-li tu úchylek v §u 11 (2) ve znění zákona ze dne 13. července 1922 čís. 215 sb. z. a n. uvedených — posledním zaměstnavateli. Tento zaměstnavatel jest tudíž povinen zaměstnanci po 40tileté službě na velkém pozemkovém majetku kdekoliv ztrávené platiti plnou pensi zákonem upravenou. Nelze upříti, že jest v tom jakási tvrdost proti poslednímu zaměstnavateli, ale zákonodárce utvořil tu z důvodů sociální slušnosti právo výjimečné. Jen k poměrnému plnění zvýšení pense jest poslední zaměstnavatel podle §u 11 (2) povinen toliko tehdy a potud, když a pokud zaměstnanec od dřívějších zaměstnavatelů nějakých zaopatřovacích požitků již požívá, nebo proti některému z nich nároku podle §u 1 písm. b) zákona čís. 130/21 a podle nařízení čís. 189/1921 k §u 1 písm. b) před působností zákona již nabyl. S tím vším srovnávají se také ustanovení prováděcího nařízení ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n., z nichž zejména uvésti jest článek I. k §u 1 (4) a) a předposlední odstavec, pak k §u 3, k §u 4, k §u 10 (3) zvlášť výrazně poslední věta odst. (3) a k §u 11 (2) a (3). Ježto tedy odvolací soud posoudil věc po stránce právní v podstatě správně (aniž bylo by třeba zabývati se otázkou, zdali a pokud poslední zaměstnavatel může se hojiti na předcházejících zaměstnavatelích), a ježto řízení v první stolici v důsledku právního názoru procesního soudu zůstalo kusým, postupoval odvolací soud podle §u 496 čís. 3 (nikoliv čís. 2) c. ř. s. správně.

Čís. 3483.

Pokud lze převziti břemena bez započtení na nejvyšší podání (§ 150 ex. ř.).

(Rozh. ze dne 12. února 1924, R I 89/24.)

Soud prvé stolice neschválil třetí odstavec dražebních podmínek, jenž stanovil, že vydražitel jest povinen převziti služebnost požívání zajištěnou pro Pavlínu Ch-ovou se započtením na nejvyšší podání, rekursní soud ono ustanovení dražebních podmínek schválil. Důvody: Ze znění §u 150 ex. ř. jasně vychází, že předpis ten jest rázu dispositivního, neboť připouští odchylky od zákonného předpisu, souhlasí-li oprávněný, avšak soud rekursní neshledává, že odstavec třetí dražebních podmínek odchyluje se od zákonného předpisu, jemuž dostalo se vysvětlení posudkem ministerstva spravedlnosti ve věstníku z roku 1902 str. 155. Podle toho jest bráti zřetel na poškození věřitelů, které by z toho kterého převzetí břemene zástavním věřitelům vzešlo, a jest poškození při převzetí bez započtení na nejvyšší podání jen tehdy vyloučeno, když břemeno předchází všem právům zástavním a tedy tak jako tak musí býti vzat v prvé řadě na ně zřetel. Jinak jest převzetí takové přípustno, není-li to podle povahy případu na újmu předcházejícím věřitelům, kteří převzetím bez započtení nesmí býti poškozeni. Služebnosti, o niž jde, předchází pohledávka spořitelny v P. a, poněvadž není vyloučeno, že by byla převzetím služebnosti bez započtení na nejvyšší podání dotčena, a podle toho, co bylo řečeno, služebnost všem právům zástavním nepředchází, jest míti za to, že služebnost jest převziti se započtením na nejvyšší podání. Dražební podmínky od-

povídají tedy po názoru soudu rekursního předpisu zákona, stížnost jest odůvodněna a bylo jí vyhověno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Jak rozuměti jest ustanovení §u 150 ex. ř. o převzetí břemen bez započtení na nejvyšší podání, vyložil bývalý c. k. nejvyšší soudní dvůr ve svém posudku ze dne 13., pokud se tkne ze dne 16. května 1902, Pres. 272/1, uveřejněném ve věstníku ministerstva práv z roku 1902 na str. 155 a 156 a Nejvyšší soud se k stanovisku i důvodům tohoto posudku, jež přijaty byly naukou i praxí, přidává. Podle toho a protože právo požívání Pavly Ch-ové neváze na nemovitosti na prvním místě, nýbrž předcházejí mu zástavní práva jiných věřitelů a není jisto, zdali by převzetím požívacího práva Pavly Ch-ové bez započtení na nejvyšší podání nebyli předcházející věřitelé poškozeni, správně rekursní soud schválil dražební podmínky, ustanovující, že ono požívací právo převzato bude se započtením na nejvyšší podání, třeba že oprávněná s tímto ustanovením dražebních podmínek nesouhlasí a její požívající právo jest v pořadí před zástavními právy vymáhajících věřitelů.

Čís. 3484.

V místech, kde nejsou nejméně dva advokáti, může i zmocněnec neadvokát (tedy i notář) podati odvolání do protokolu.

(Rozh. ze dne 12. února 1924, R I 91/24.)

Odvolací soud (krajský soud v P.) odmítl odvolání. Důvody: Za odvolatele podal u okresního soudu jeho zástupce JUDr. Felix P., notář, bez přítomnosti odvolatele do protokolu odvolání. Odvolací soud uznal toto odvolání nepřípustným, poněvadž odvolací spis nevyhovuje náležitostem §u 465 c. ř. s.; byl totiž protokolárně sepsán s notářem jako plnomocníkem strany, tedy nikoliv se stranou samou. Že odvolatel ve sporu požívá práva chudých, nemůže nikterak odůvodniti přípustnost tohoto s notářem protokolárně sepsaného odvolání, neboť jednak § 465 c. ř. s. pro strany, požívající práva chudých, neustanovuje výjimek, jednak, když již odvolatel sám nechtěl do protokolu podati odvolání osobně, měl ve smyslu §u 66 c. ř. s. možnost, aby mu advokátní komorou byl ustanoven advokát za účelem sepsání odvolání. Vzhledem k tomu odvolací soud — nepouštěje se do věci — musel toto dle §§ 471 čís. 2, 467 čís. 5 c. ř. s. nepřípustné odvolání podle §u 473 c. ř. s. v neveřejném sezení odmítnouti.

Nejvyšší soud zrušil usnesení odvolacího soudu a uložil mu, by o odvolání znovu rozhodl.

Důvody:

V souhlasu s ustanovením §§ 27 a 463 odstavec druhý c. ř. s. je v §u 467 čís. 5 c. ř. s. nařízeno, by odvolací návrh byl podepsán advokátem, pokud není protokolován ve smyslu §u 465 odstavec druhý c. ř. s. Toto ustanovení obsahuje úlevu pro strany v místech, v nichž nesídlí nejméně dva advokáti, v tom směru, že odvolací spisy mohou nahrazeny býti vhodnými prohlášeními do soudního protokolu, jež nepotřebují součinnosti advokáta. Může tedy strana a dle §§ 26, 33, 34, 39 c. ř. s. zajisté za ni i její zmocněnec neadvokát v tomto případě podati odvolání do soudního protokolu. Že by tak musila učiniti strana sama, nikde v zákoně není stanoveno a nepraví to ani § 465 odstavec druhý a nevadí tomu ani odstavec třetí tohoto §u c. ř. s., jenž mluví sice o »straně«, však pouze v tom smyslu, jako i na jiných místech (na př. §§ 131, 176 a sl., 375 sl., 432 c. ř. s.), totiž k označení strany rozepře, za niž ovšem dle uvedených již všeobecných zásad může jednati její zmocněnec advokát a v mezích zákonem stanovených i neadvokát a tedy i notář.

Čís. 3485.

Nárok kupitelův na plnění jest nárokem prvotním a může kupitel na místě něho uplatniti dle své volby kterékoliv z podružných práv čl. 355 obch. zák., avšak jen potud, pokud není z okolností zřejmo, že se již rozhodl pro plnění a žádného z obou ostatních práv zvoliti nechce. Tak jest tomu, podal-li (rozšířil-li) žalobu na plnění, třebas po té od žaloby upustil.

(Rozh. ze dne 12. února 1924, Rv I 921/23.)

Žalobou ze dne 24. března 1920 Cg II 120/20 domáhala se kupitelka na prodatelce dodání 22.100 kg papírových výrobků proti zaplacení kupní ceny 111.950 Kč; podáním ze dne 15. září 1920 Cg II 120/20-2 žádala o ustanovení nového prvého roku, při čemž pokoušela se o změnu předmětu sporu, žádajíc, aby žalovaná na novém právním základě, totiž podle narovnání ze dne 9. dubna 1920 byla uznána povinnou dodati 26.650 kg papírových výrobků proti zaplacení 182.275 Kč. Při ústním jednání dne 13. dubna 1921 Cg II 120/20-7 prohlásila žalobkyně, že s výhradou dalšího uplatňování svých nároků netrvá na rozšíření žaloby z posléz řečeného podání a dle protokolu o ústním jednání ze dne 24. ledna 1922 č. j. Cg II 120/20-9 upustila žalobkyně od této žaloby a nároku žalobního z důvodu v žalobě uvedeného se vzdala. Žalobou Cg III 21/22, po té podanou, domáhala se žalobkyně pro nedodání zboží náhrady škody a ušlého zisku 165.110 Kč. Procesní soud prvé stolice žalobě vyhověl, odvolací soud ji zamítl. Důvody: Při smlouvách, spadajících pod ustanovení čl. 354 a 355 obch. zák. jest prvotním právem kupujícího, žádati dodání, a právem prodatele právo na dodání a zaplacení. Má-li sejíti z tohoto základního, pravidelného plnění a dojíti na některou z obou možností článků 355 a 356 obch. zák., jest nutno, aby, jako v tomto případě, kupující tuto volbu prodateli oznámil a při tom mu poskytl přiměřenou lhůtu ku dodatnému plnění. I kdyby tedy nepokládalo se za to, že již podáním ze dne 15. září 1920 žalobkyně volbu na dodání dle čl. 356 obch. zák. vykonala a že tedy již z toho důvodu žalobní nárok není odůvodněn, nesdílí soud odvolací

názoru prvého soudu, že nebylo třeba, by žalobkyně dala žalované firmě ještě dodatnou lhůtu k plnění před podáním nynější žaloby, neboť, jak již shora podotčeno, pouhá různost názorů stran nemohla žalobkyni této zákonné povinnosti zbaviti. Žalobkyně ani důvodů netvrdila, tím méně prokázala, proč dání dodatné lhůty bylo nepřípustno, a ani z povahy obchodu samého nepřípustnost taková na jevo nejde. Žalobkyně nemá tedy nároku místo splnění na náhradu škody pro nesplnění.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolací soud sdílí právní názor soudu druhé stolice, že žalobkyně podáním ze dne 15. září 1920 ve sporu Cg II 120/20-2, kterým, trvajíc na povinnosti žalované firmy k plnění, domáhala se dodání zboží dle smíru ze dne 9. dubna 1920, vykonala právo volby dle čl. 355 a 356 obch. zák., na niž jest vázána, takže nemůže již žádati náhradu škody pro neplnění. Nárok kupitelův na plnění vyvírá ovšem bezprostředně ze smlouvy a může kupitel na místě tohoto prvotního práva při prodatelově prodlení uplatniti dle své volby kterékoli z podružných práv čl. 355 obch. zák., tedy i nárok na náhradu škody pro nesplnění, avšak jen potud, pokud z okolností není zřejmo, že se již rozhodl jen pro plnění a žádné z obou ostatních práv zvoliti nechce. Toto své rozhodnutí dala žalobkyně patrně na jevo tím, že, zahájivši žalobou ze dne 24. března 1920 č. j. Cg II 120/20-1 spor o dodání zboží z původní smlouvy, rozšířila podáním ze dne 15. září 1920 č. j. Cg II 120/20-2 žádost žalobní i na plnění ze smíru ze dne 9. dubna 1920. Tím byla volba definitivně vykonána a nestala se bezúčinnou proto, že žalobkyně při ústním jednání dne 13. dubna 1921 (Cg II 120/22-7) prohlásila, že s výhradou dalšího uplatňování svých nároků netrvá na rozšíření žaloby a že při ústním jednání dne 24. ledna 1922 (Cg II 120/20-9) od žaloby upustila a žalobního nároku z důvodu, v žalobě uvedeného, se vzdala. Netřeba se tudíž obírati otázkou, zda žalobkyně před podáním žaloby, o niž se jedná (Cg III 21/22), byla povinna, by žalované dala dodatečnou lhůtu k plnění, ježto nárok na náhradu škody pro nesplnění již vůbec uplatňován býti nemůže.

Čís. 3486.

Pokud ručí erár za škodu, převzav důstojníkovy věci ku přestěhování do tuzemska.

Smysl §u 960 obč. zák. jest ten, že, uloží-li se tomu, kdo přejímá cizí věc v opatrování, i jednání jiné, týkající se svěřené věci, pokládá se přejímatel co do tohoto dalšího jednání za zmocněnce. V takovém případě jde o smlouvu smíšenou, pro niž platí jak předpisy o schování, tak i předpisy o zmocnění.

(Rozh. ze dne 12. února 1924, Rv I 1306/23.)

Na základě vyhlášky ministerstva Národní Obrany, uveřejněné v jeho věstníku ze dne 15. března 1919 pod čís. 374, žádal žalobce (československý důstojník) za převoz jeho věcí ze Sarajeva do Prahy. Žádosti bylo vyhověno, převoz proveden a, když při dojití do Prahy se zjistilo, že některé věci žalobcovy chybí, domáhal se žalobce na eráru náhrady škody. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, N e j v y š š í s o u d uznal žalobní nárok co do důvodu po právu.

D ů v o d y:

Odvolací soud správně vyložil, že vyhláškou ministerstva Národní Obrany, uveřejněnou ve věstníku tohoto ministerstva z roku 1919 pod čís. 374, ve spojení s přihláškou žalobce a tím, že věci žalobce, přihlášené k dopravě, byly odevzdány přidělenci místní stěhovací komise v Sarajevě, 34. oddělení ministerstva Národní Obrany, a tato komise přijala věci k dopravě, došlo mezi stranami k soukromoprávní smlouvě, kterou ministerstvo Národní Obrany za erár vzalo na sebe závazek, opatřiti žalobci bezplatně dopravu věcí ze Sarajeva do území republiky Československé. Lze souhlasiti s odvolacím soudem i potud, že dlužno posuzovati tuto smlouvu jako smlouvu mandátní dle §§ 1002 a násl. obč. zák.; nelze se však přidati k dalšímu názoru odvolacího soudu, že na tento případ nelze použiti předpisů o smlouvě schovací, protože prý tomu brání ustanovení §u 960 obč. zák. Toto ustanovení má pouze ten význam, že, uloží-li se tomu, kdo přejímá cizí věc v opatrování, spolu jednání jiné, týkající se svěřené věci, pokládá se přejímatel c o d o t o h o t o d a l š í h o j e d n á n í za zmocněnce. V takovém případě jest tu tedy smlouva smíšená, pro kterou platí jak předpisy o schování, tak i předpisy o zmocnění. V případě, o nějž ve sporu jde, byl žalovaný erár mandatářem, pokud přijal příkaz žalobce k dopravě, a zároveň schovatelem věcí žalobce, pokud je vzal v opatrování. Tomu nasvědčuje zjištěná okolnost, že osoby, doprovázející repatriační transport, byly ustanoveny k tomu, by měly dozor nad dopravovanými věcmi. Smluvní povinností eráru bylo tedy jak obstarání dopravy věcí, tak i opatrování jich za dopravy. Lze důvodně tvrditi, že žalobce měl stejný zájem na tom, by erár splnil smluvní povinnost v tom i v o n o m směru, neboť, kdyby nebyl, důvěřuje plně opatřením státu, spoléhal na to, že stát bude náležitě opatrovati věci, byl by asi, jako jiní stěhovalci, spolu konal cestu a sám dohlížel na své věci, po případě i řádně je pojistil proti poškození a ztrátě. Jako schovatel a jako mandatář ručí stát za veškerou zaviněnou škodu, i za tu, která vznikla pouhým nedopatřením (§§ 964, 1012 obč. zák.), a jest dle §u 1313 a) obč. zák. též práv ze zavinění osob, jichž použil k plnění. Podle §u 1298 obč. zák. nebylo na žalobci, by dokazoval zavinění žalovaného eráru, nýbrž tomuto náležel důkaz, že beze své viny nebyl s to, splniti smluvní závazek a vrátiti žalobci věci, převzaté od něho v opatrování a k dopravě. Důkaz, o nějž se žalovaný erár v té příčině pokusil, nelze pokládati za zdařený, a v tom směru se dovolací soud odchyluje od názoru soudu odvolacího. Žalovaný erár byl by prost povinnosti k náhradě škody, kdyby byl prokázal,

že ztrátu věcí dlužno přičítati neodvratné náhodě nebo zavinění osob třetích, za něž neručí. Takovýto důkaz byl by podán býval, kdyby bylo zjištěno, že při celní prohlídce v Bosenském Brodě, konané v noci a za nepohody, při které byla všechna zavazadla zotvírána a část věcí zabavena, něco z věcí žalobce se ztratilo, neboť za vylíčených poměrů nebyl by ani mnohem větší počet doprovázejících a dohlédacích orgánů stačil k odvrácení ztráty. Zjištěn však opak, totiž že na zakročení poručíka Rudolfa J-a byly veškeré věci zase vráceny a naloženy zpět do vagonů, zejména i bedna žalobce, při jejímž nakládání J. sám pomáhal a do níž byly vyndané věci uloženy. Dále jest též zjištěno, že velká bedna žalobce byla ještě v Záhřebě ve vagoně. Ztráta nastala tedy v čase mezi odjezdem ze Záhřebu a dobou, kdy byly věci stěhovalců po vyložení vagonů na Masarykově nádraží v Praze odevzdány speditérovi k rozvážení, neboť spedité nepřevzal věcí, o které jde. Že však v tomto čase nastala ztráta pro neodvratnou náhodu nebo jednání osob třetích, za něž žalovaný erár neručí, dokázáno n e n í, opaku zdají se spíše nasvědčovati zjištěné skutečnosti, že v Záhřebě byl vagon, v němž byly věci žalobce, uzamčen na zámky; poručík Jan K. vzal klíče od nich k sobě; za jízdy byl vagon otevřen jen jednou a to na hranici jugoslavsko-rakouské při celní prohlídce, při níž poručík K. sám otevřel vagon a když celníci do něho nahlédli, ihned zase jej zavřel, a celníci dali naň plombu; při vjezdu do Československé republiky vagon nebyl již otevřen a poukázán byl k celní prohlídce do Prahy; a v Praze poručík K. odevzdal klíče od vagonu rotmistru F-ovi. Ze všeho toho lze spíše usuzovati, že ztráta nastala přece jen nedostatečným dozorem, ať již za dopravy nebo na nádraží v Praze v době, než vagony byly vyloženy. Neprovedl-li však erár důkazu podle §u 1298 obč. zák., ručí žalobci za škodu, která vzešla ztrátou věcí, a jest žalobní nárok důvodem po právu.

Čís. 3487.

Třebas se při dobrovolném, před vydáním rozlukového zákona povoleném rozvodu manželství, jež bylo napotom rozloučeno, vzdala manželka veškerých nároků proti mužovi, jmenovitě též nároku na slušnou výživu, může se za podmínek §u 19 rozl. zák. domáhati výživného.

(Rozh. ze dne 12. února 1924, Rv I 1518/23.)

Žalobu rozloučené manželky na manžela o placení výživného o b a n i ž š í s o u d y zamítly. N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc soudu prvé stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Názoru nižších soudů, že žalobkyně není oprávněna, domáhati se na svém bývalém manželovi výživného, protože smírem ze dne 8. listopadu 1909 za příčinou dobrovolného rozvodu ujednaným, se za odbytné 900 K vzdala veškerých svých nároků proti mužovi a zejména též nároku na slušnou výživu podle §u 91 obč. zák., dalo by se snad přisvědčiti, kdyby bylo zůstalo při rozvodu. Tomu však tak není, neboť usnesením ze dne 8. března 1923 bylo manželství stran rozloučeno. Tu však stanoví § 19 odstavec druhý zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n., že, ač ujednání stran při rozvodu zůstávají i po vyslovené rozluce v platnosti, pokud se jinak strany nedohodly, přece z důležitých důvodů může kterýkoli z rozloučených manželů žádati za nové spořádání majetkových poměrů pořadem práva. Podle tohoto ustanovení nelze tedy prostě z důvodu shora uvedeného vzdání se odepříti žalobkyni právo, o výživné žalovati, a nižší soudy, jsouce jiného názoru, věc po stránce právní správně neposoudily (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Sejde podle řečeného na tom, zda jsou zde takové důležité důvody, pro které je žalobkyně dle onoho zákona oprávněna, domáhati se nové úpravy majetkových poměrů a tím i výživného. Žalobkyně v tom směru uvedla, že žalovaný nabyl značného majetku, ona pak že je churavá a k výdělku a tudíž k opatření si výživy méně způsobilá. Tyto okolnosti mohly by po případě býti takovými důležitými důvody, které by žalobkyni k žádosti o nové uspořádání majetkových poměrů mohly opravňovati. Nižší soudy se však touto otázkou při svém právním nazírání na věc nezabývaly a dotyčných okolností nezjistily. Trpí proto řízení nižších soudů vytýkanou neúplností řízení (§ 503 čís. 2 c. ř. s.).

Čís. 3488.

K uplatňování nároku dle §u 1042 obč. zák. jest oprávněn i ten, kdo učinil za druhého náklad pro sebe.

Nárok manželky proti manželi na placení výživného, které jí tento zcela nebo z části bezprávně odpírá, není o sobě vyloučen tím, že sdílí s manželem nadále manželské společenství.

(Rozh. ze dne 12. února 1924, Rv I 1627/23.)

Žalobu manželky, sdílející s manželem společnou domácnost, o placení výživného počínajíc 1. květnem 1922, o b a n i ž š í s o u d y zamítly. o d v o l a c í s o u d z těchto d ů v o d ů: Je sice správné, že manžel je povinen, poskytovati manželce své dle stavu svého jmění slušnou výživu (§ 91 obč. zák.), ale žalobkyně sama uvedla, že žije s manželem ve společné domácnosti. Může tedy požadovati výživu jen v naturaliích, k jichž poskytování jedině je povinen manžel manželce, žijící s ním ve společné domácnosti, nemůže se však domáhati na něm placení výživného v penězích. Nárok takový mohl by příslušeti jí jen tehdy, kdyby byla nucena žíti od manžela odloučeně, ať již proto, že chováním jeho byla k tomu oprávněna, anebo že manželství její s ním bylo soudně z jeho viny rozvedeno (§§ 107 obč. zák. a § 382 čís. 8 ex. ř.). Tomu ale zde tak není. Pokud domáhá se žalobkyně na žalovaném výživného za dobu před podáním žaloby, nemá nároku na výživné vůbec, poněvadž by mohlo býti požadováno jen osobou třetí dle

ustanovení §u 1042 obč. zák., kdyby náklad touto třetí osobou byl za žalovaného na ni vynaložen.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a odkázal věc zpět na soud prvé stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Dovolání napadá rozsudek dovolacími důvody §u 503 čís. 2—4 c. ř. s. a to nejen v té části, pokud žaloba byla zamítnuta co do výživného z doby před podáním žaloby, nýbrž i co do výživného, jež se požaduje teprve ode dne podání žaloby. Pokud jde o výživné z doby před podáním žaloby, jest zamítnutí žaloby v napadeném rozsudku odůvodněno tím, že se i o toto výživné žaluje z právního důvodu §u 91 obč. zák., kdežto by tento nárok, ježto nejde již o výživné ve vlastním toho slova smyslu, uplatňován býti mohl jen osobou třetí s hlediska §u 1042 obč. zák. Názoru tomu nelze přisvědčiti, neboť z přednesu žalobkyně v řízení v prvé stolici lze aspoň co do smyslu jasně poznati, že částky »výživného« před podáním žaloby žádají se jako náhrada toho, co žalobkyně za žalovaného, k tomu dle zákona povinného na manželskou domácnost vynaložila, a nelze ze zákona vyvoditi, že k nároku dle §u 1042 obč. zák. jest oprávněna jedině osoba třetí, nikoli však osoba, která rovněž za druhého učiní tentýž náklad, třebas i zároveň na prospěch svůj, neboť, je-li tento druhý ze zákona povinen, jí tento prospěch zjednati, jest důsledně i povinen, jí nahraditi též náklad, který ona za tímto účelem za něho učinila, je-li zároveň prokázáno, že tak učinila v úmyslu, k náhradě ho zavazujícím. Dovolání jest též odůvodněno, pokud napadá rozsudek co do druhé části žalobního nároku, týkající se výživného ode dne podání žaloby, neboť nelze souhlasiti s názorem nižších soudů, že manželka nemá práva domáhati se na manželi výživy, kterou jí tento zcela nebo z části bezprávně odpírá, jedině proto, že zůstává s ním nadále v manželském společenství, ježto prý manžel povinen jest poskytovati tuto výživu jenom in natura. Výklad tento nelze ze zákona vyvoditi a vedl by nutně k právní nesrovnalosti, vlastně již k bezpráví, když by nárok ten, přiznávaný manželce, která, arciť ze spravedlivého důvodu, manželskou domácnost opustila, měl býti odpírán manželce, která by měla stejně spravedlivý důvod k opuštění domácnosti, v ní ale přesto setrvá, mnohdy z nejšlechetnějších pohnutek a třeba i se sebezapřením, na př. proto, by v ní dále plnila své manželské a mateřské povinnosti. Zákon nepraví, že manžel jest povinen poskytovati výživu jenom in natura, ovšem, poskytuje-li ji v této podobě způsobem náležitým, plní tím svůj závazek a manželka nemohla by, nebylo-li by pro to zvláštních důležitých důvodů, domáhati se na manželi, by místo naturální výživy poskytoval jí výživné na penězích. Naturální výživa jest myšlena hlavně z povahy manželského společenství, které jako každé společenství předpokládá především shodu stran na ně odkázaných; neplní-li však manžel této výživy in natura vůbec anebo plnou měrou, jak je k tomu povinen, může ovšem býti k tomu poháněn pořadem práva a ježto hromadný pojem výživy (§ 672 obč. zák.) zahrnuje v sobě zcela různotvárné požitky a potřeby, jež se nedají zúplna určiti ani sebe zevrubnějším výpočtem jednotlivých předmětů potřeby, zejména, jedná-li se o doplnění nedostatečné výživy, jest z toho zřejmo, že uplatňování nároku toho in natura nebylo by již z důvodu právní techniky možno pro tuto neurčitelnost předmětu právního nároku. To však nemůže míti za následek ztrátu právního nároku, nýbrž musí vésti k tomu, že to, co se nedá určiti a právně postihovati ve způsobě věcné (in natura), může dle obecného právního pravidla požadováno býti na penězích, jež jsou měřítkem i představitelem hodnot. Ježto důsledkem tohoto nesprávného právního názoru nebyla věc probrána ve skutkových okolnostech pro rozhodnutí důležitých, zejména co do hospodářské mohoucnosti žalovaného, výše slušné výživy manželské a doplatku, o nějž se k doplnění výživy žaluje jakož i co do úmyslu, požadovati náhradu učiněného nákladu, bylo rozsudky nižších stolic zrušiti a věc odkázati na soud první stolice k novému projednání a rozhodnutí.

Čís. 3489.

Předpis §u 469 obč. zák. vztahuje se i na případ zániku pohledávky dle §u 12 vyr. řádu.

(Rozh. ze dne 12. února 1924, R II 40/24.)

Pohledávka spořitelny města R. byla dne 20. července 1922 s obmezením §u 38 III. dílčí novely k obč. zák. (ze dne 19. března 1916, čís. 69 ř. zák.) vtělena na ideální polovici nemovitostí Arnošta M-a v pořadí pohledávek obchodního velkonákupního družstva z rozsudku krajského soudu v N. ze dne 12. října 1921 ve výši 16.414 Kč 24 h a firmy K. a spol. z rozsudku okresního soudu v R. ze dne 29. září 1921 ve výši 3.122 Kč 75 h. Tyto pohledávky byly dne 5. listopadu 1921 exekučně vtěleny na nemovitosti Arnošta M-a, o jehož jmění bylo dne 5. prosince 1921 zahájeno řízení vyrovnací. Vyrovnací řízení bylo skončeno usnesením ze dne 20. dubna 1922. Rozvrhuje výtěžek dražby za exekučně prodané nemovitosti Arnošta M-a a přikázal soud prvé stolice spořitelně města R. pohledávku její v pořadí obchodního velkonákupního družstva a firmy K. a spol. Odpor zástupce vymáhající věřitelky zamítl z důvodu, že dle §u 469 obč. zák. a novely k tomuto zákonu ze dne 19. března 1916, čís. 69 ř. zák. (§§ 33 a 38) může vlastník hypoteky převésti dluh na jiného věřitele, pokud z pozemkové knihy nebyl vymazán. Rekursní soud přikázal částky, přikázané prvým soudem spořitelně města R., vymáhající věřitelce, pro niž bylo vloženo zástavní právo až za pohledávkou obchodního velkonákupního družstva a firmy K. a spol. Důvody: Dle §u 12 (1) vyr. ř. zanikla zástavní práva pro pohledávky obchodního velkonákupního družstva a firmy K. a spol. zahájením vyrovnávacího řízení, totiž dnem 5. prosince 1921, a nelze v takovém případě použíti §u 469 obč. zák. ve znění třetí dílčí novely. § 469 obč. zák. obsahuje zvláštní ustanovení pro ten případ, že

právo zástavní zanikne zaplacením dluhu. Jen v tomto případě může majitel nemovitosti na základě kvitance neb jiné listiny, z které uhasnutí dluhu vysvítá, až do výmazu pohledávky právo zástavní převésti na pohledávku novou. Pro případ §u 12 (1) vyr. ř., kde právo zástavní již zaniká zahájením vyrov. řízení, nikoliv teprve zaplacením dluhu, zvláštní ustanovení §u 469 obč. zák. neplatí, poněvadž jako výjimečný zákon nemůže býti rozšiřujícím způsobem vykládáno a mimo to odporuje duchu a účelu §u 12 (1) vyr. ř., dle něhož práva zástavní, nabytá exekucí během 60 dnů před zahájením vyrovnávacího řízení, mají býti považována tak, jako by jich vůbec nebylo. Proto nemůže se spořitelna města R. odvolávati na to, že právo zástavní pro její pohledávku bylo vloženo v pořadí pohledávky obchodního velkonákupního družstva a firmy K. a spol.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Když dlužník Arnošt M. zřídil zástavní listinou ze dne 18. listopadu 1921 vymáhající věřitelce pro úvěr do 30.000 Kč na svých nemovitostech právo zástavní a toto zástavní právo bylo týž den vloženo do knihy pozemkové, vázla na nemovitostech, daných v zástavu, již exekuční práva zástavní pro pohledávky obchodního velkonákupního družstva ve V. 16.414 Kč 24 h a firmy K. a spol. 3.122 Kč 75 h. Tím bylo určeno knihovní pořadí nově zřízeného zástavního práva, takže dle §u 469 obč. zák. záleželo pouze od vůle dlužníkovy, zda po zaplacení nebo jiném zániku obou předcházejících pohledávek postoupí pohledávka vymáhající věřitelky na jejich místo, či zda bude uprázdněné jejich knihovní pořadí obsazeno jinou novou pohledávkou ve stejné výši. Vymáhající věřitelka mohla si zabezpečiti pro případ zániku předcházejících pohledávek postup do jejich pořadí tím způsobem, že by byla dlužníka zavázala, aby uprázdněné hypoteky dal vymazati, a tento závazek byla dala poznamenati dle §u 469 a) obč. zák. v knize pozemkové, ale neučinila tak. Dlužník směl proto užíti a užil také svého práva obsaditi nově hypotéky uprázdněné zánikem pohledávek obchodního velkonákupního družstva a firmy K. a spol., splnil v této příčině veškeré zákonem předepsané podmínky, pročež musí vymáhající věřitelka trpěti, aby došla zaplacení teprve po pohledávce spořitelny města R., jež byla podle zástavní listiny ze dne 19. července 1922 na místě a v pořadí obou uvedených předcházejících pohledávek ve stejné výši knihovně pojištěna. Nelze souhlasiti s názorem rekursního soudu, že předpis §u 469 obč. zák. jest předpisem vyjimečným, který prý nesmí býti extensivně vykládán, že platí jen v případech, když pohledávka pominula zaplacením, a že by odporovalo duchu a účelu vyrovnávacího řízení, kdyby měl býti rozšiřován i na případy, když pohledávka zaniká dle §u 12 (1) vyr. řádu. Předpisy §§ 33—44 třetí dílčí novely k občanskému zákoníku o vlastníkově nakládání hypotékou, k nimž náleží též nové znění §u 469 obč. zák., jsou sice předpisy novými, nikoliv však výjimečnými. Sledují účel, aby byl dlužníkovi usnadněn reální úvěr, a spočívají na úvaze, že pozdější knihovní věřitel si vynahradil pravidelně nepříznivější knihovní pořadí těžšími úvěrními podmínkami, takže nemá nároku na samočinný postup do přednějšího pořadí. Dle doslovu §u 469 obč. zák. nelze rozeznávati, zda pohledávka zanikla zaplacením či jiným způsobem. Mluví se tu všeobecně jen o zániku pohledávky a vedle kvitancí uznávají se i jiné listiny, prokazující zánik pohledávky, za způsobilé, by na jejich základě bylo zástavní právo přeneseno na novou pohledávku. Účelem předpisu §u 12 vyr. ř., že zahájením vyrovnávacího řízení zanikají exekuční práva zástavní, nabytá v posledních šedesáti dnech, jest stejnoměrné uspokojení všech věřitelů dlužníkových. Účelu tomu vyhovuje, užije-li dlužník uprázdněné hypotéky ku získání nového úvěru, sesílení svého hospodářského stavu a tím nepřímo i ku splnění závazků převzatých vyrovnáním, ale odporovalo by mu, kdyby zánik exekučního zástavního práva přišel k dobru jen jednoho a sice pozdějšího smluvního zástavního věřitele. Vůči tomuto věřiteli jest zánik předcházejících exekučních zástavních práv dle §u 12 vyr. ř. čirou náhodou, postup do jejich pořadí znamenal by pro něho nahodilé, ničím neodůvodněné a proto nespravedlivé obohacení na újmu dlužníka i vyrovnávacích věřitelů, jimž by ubíral část jmění, z něhož mají býti dle vyrovnání zaplaceni.

Čís. 3490.

Důkaz obchodními knihami. Postup soudu při provádění důkazu. Soudce nemůže návrh na předložení obchodních knih dle volného uvážení zamítnouti, kdyby mu dle předpisů civilního řádu musel vyhověti, nýbrž může takovému návrhu vyhověti i tehdy, kdyby návrh tento jinak dle §u 305 c. ř. s. bylo zamítnouti.

(Rozh. ze dne 12. února 1924, Rv II 333/23.)

Žalobce účastnil se jako tichý společník na obchodu žalovaného a po skončení společenského poměru domáhal se zaplacení 114.057 Kč. Procesní soud prvé stolice přiznal žalobci 86.702 Kč, odvolací soud k odvolání žalovaného rozsudek potvrdil a uvedl v otázce, o niž tu jde, v důvodech: Po názoru odvolacího soudu odpovídá postup procesního soudu zákonu. Žalobce předložil soupis, jenž uvádí jednotlivé obchody, z nichž plyne správnost jeho výpočtu zisku, a odvolal se za účelem zjištění správnosti svého soupisu na výslovně uvedené obchodní knihy a určité listiny. Že se toto odvolání vztahovalo jen na sporné námitky, jest samozřejmé. Tím však žalobce uvedl též ony zápisy, jež prý jsou v obchodních knihách žalovaného a jimiž prý mají býti dokázány ony okolnosti, z nichž plyne správnost jeho výpočtu zisku. Správné jest, že před příkazem, aby obchodní knihy byly předloženy, mělo předcházeti průvodní usnesení o připuštění důkazu obchodními knihami a jinými papíry a že z jednacích protokolů nelze seznati, že takové usnesení bylo učiněno a prohlášeno; než ze správy proces-

ního soudu vysvítá, že byl připuštěn též důkaz obchodními knihami a papíry a že slova: »obchodní knihy a papíry« v jednacím protokole byla jen přehlédnutím vynechána, což žalovaný nevytýkal. V souhlasu s touto zprávou jest podle protokolu ze dne 14. června 1921 žalovanému udělený příkaz, aby znalci dovolil do obchodních knih a všech obchodních papírů nahlédnouti. V tomto směru jest se zřetelem na výtku odvolatelovu poznamenati, že, byť bylo obchodní knihy nejdříve soudu předložiti, v tomto případě mělo dojíti ku předložení za účelem přezkoušení znalci, takže příkaz, aby knihy byly předloženy znalci, rovná se příkazu, aby byly předloženy soudu. Přesné označení knih, v nichž se příslušný zápis nalézá, nelze požadovati, poněvadž odpůrci strany, jež jest povinna ku předložení, nebudou zpravidla příslušná místa známa. Názor odvolání, že se ediční příkaz může vztahovati jen na vlastní obchodní knihy, nemůže odvolací soud sdíleti, poněvadž ostatní papíry, jmenovitě však korespondence, slouží k objasnění a doplnění knihovních zápisů. Že žalovaný nebyl před vydáním edičního příkazu slyšen, jest ovšem vadou; proti ní však, stejně jako proti opomenutí průvodního usnesení o připuštění důkazu obchodními knihami nebyla vznesena výtka a nemůže proto míti pro žalobce dalších škodlivých následků. Vytýká-li odvolání dále, že procesní soud opomenul zjistiti, zda žalovaný má vůbec knihy a papíry, jest podotknouti, že žalovaný ve sporu držby obchodních knih a papírů nikdy nepopíral. Omezení v jednacím protokole, že jest ochoten obchodní knihy a veškeré obchodní papíry, pokud je má, v nejkratší době předložiti, nemůže býti pokládáno za popírání držby. Než žalovaný byl ku předloze obchodních knih a papírů povinen též proto, že se sám na důkaz nesprávnosti žalobcova výpočtu odvolal na své obchodní knihy, faktury a pokladniční doklady. Jeho námitka, že dostatečně ospravedlnil, proč obchodních knih nepředložil, neobstojí, neboť jeho oční choroba nebyla zajisté takové povahy, aby mu zabránila v době od konce dubna do 13. října 1922 předložiti soudu (znalci) obchodní knihy a papíry.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání mimo jiné z těchto

důvodů.

Dovolací soud sdílí názor odvolacího soudu, že postup prvého soudu při provedení důkazu obchodními knihami a papíry byl v podstatě správný. Dovolání odkazuje se na správné a výstižné důvody napadeného rozsudku. Dodává se k nim, že výslechu odpůrce k tomu účelu, by se vysvětlilo, zda listiny má neb alespoň ví, kde jsou, nebylo třeba již proto, že žalovaný těmito průvodními prostředky nabídl protidůkaz o tom, že správným jest vyúčtování jeho a ne vyúčtování žalobcovo. Dále se připomíná, že jest sice pravda, že ustanovení čl. 37 obch. zák. vztahuje se jen na obchodní knihy, o nichž jedná obchodní zákon v článcích 28 až 40, a nikoli též na jiné listiny (faktury), byť i sloužily k objasnění a doplnění knihovních zápisů. Ale odvolací soud opačného názoru nevyslovil, podotknuv, že »ediční příkaz« se může vztahovati také na jiné listiny, o čem přece s ohledem na ustanovení §u 307 odstavec druhý c. ř. s. není pochybnosti. Tím, že článek 37 obch. zák. byl článkem VII. uvoz. zák. k c. s. řádu zachován v platnosti, neměla býti ediční povinnost, stanovená civilním řádem soudním, ztenčena. Naopak měla býti rozšířena, a dlužno proto zákon vykládati tak, že soudce nemůže již návrh na předlohu obchodních knih dle volného uvážení zamítnouti (slova článku 37 obch. zák.: »Im Laufe eines Rechtsstreites kann der Richter . . .«), kdyby mu dle předpisů civilního soudního řádu musel vyhověti (§ 304 c. ř. s.), nýbrž, že takovému návrhu může vyhověti i tehdy, kdyby návrh tento jinak dle §u 305 c. ř. s. bylo zamítnouti. Že nebylo žalovanému nařízeno, aby předložil obchodní knihy a papíry k soudu, neodpovídá úplně spisům, neboť usnesením ze dne 22. dubna 1922 bylo předložení obchodních knih na soud přímo nařízeno. Ostatně jest výtka tato tím méně důvodná, uváží-li se, že žalovaný proti příkazu, aby knihy a listiny předložil přímo znalcům, se neohradil a naopak, jak shora již uvedeno, příkazu ze dne 22. dubna 1922 nevyhověl, ale dne 25. května 1922 sám přislíbil, že obchodní knihy a veškeré listiny znalcům přímo předloží. Zbývá tedy ještě výtka, že soud nalézací nešetřil předpisu §u 277 odstavec prvý c. ř. s., dle něhož v usneseních průvodních jest přesně označiti sporné okolnosti, o kterých podán býti má důkaz a průvodní prostředky. Také tato výtka jest nedůvodná. Jde o vyúčtování a, jak zjištěno, předložil žalobce soupis, v němž uvádí jednotlivé obchody, z nichž plyne správnost jeho výpočtu zisku, a odvolal se za účelem zjištění správnosti svého soupisu na výslovně uvedené obchodní knihy a určité listiny. Nebylo tedy pochybností o tom, co mělo býti dokázáno a kterými obchodními knihami a papíry se tak státi mělo, z čehož plyne, že průvodní usnesení, o které tu jde, bylo v obojím směru dosti jasné a určité. Ostatně bylo věcí žalovaného, měl-li snad nějaké pochybnosti, najmě pokud jde o příkaz k předložení knih a listin, žádati na soudě potřebné vysvětlení, čehož však dle spisu neučinil, pročež netřeba zmiňovati se o tom, že žalovaný z tohoto důvodu předložení knih a papírů neodpíral. Žalovaný, jenž soudnímu příkazu na předložení knih a listin nevyhověl, aniž k tomu měl důležité důvody, nemůže vytýkati soudu, že řízení jest kusé nebo vadné, ani si stěžovati proto, že soud pokládal za pravdivé to, co žalobce o obsahu těchto knih a listin ve sporu tvrdil. (§ 307 odstavec druhý c. ř. s.).

Čís. 3491.

Byla-li objednána k taneční zábavě pořadatelstvem hudba s tím, že si kapelník bude vybírati vstupné od tančících, jest kapelník oprávněn domáhati se náhrady škody na tom, kdo pohnul výhružkou hudebníky k opuštění místnosti.

(Rozh. ze dne 12. února 1924, Rv II 629/23.)

Pořadatelé taneční zábavy v obecním hostinci v O. zjednali si jako hudebníky devítičlennou kapelu žalobcovu. Když však pořadatelé a ka-

pela žalobcova do hostince odpoledne přišla, hrála tam již beze všeho povolení kapela žalovaného za jeho vedení, jež neustoupila ani na písemné nařízení starosty obce ani když týž osobně jim zakázal, hráti dále, takže starosta obce uznal za záhodno přivolati četnickou hlídku, která se však nedostavila, a, když žalovaný se svou kapelou ve svém odporu pokračoval, byli nuceni jak pořadatelé tak i žalobce se svými hudebníky odejíti, by se vyhnuli případné rvačce, ježto žalovaný již před tím vyhrožoval, že všechny vyháže. Dle úmluvy měl žalobce od tančících vybírati vstupné, po nuceném odchodu jeho kapely vybíral však vstupné žalovaný. Žalobu o náhradu škody, ježto žalobce musel svým hudebníkům vyplatiti a sám přišel o zisk, procesní soud prvé stolice zamítl. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Jak první soudce zjišťuje, nikoliv kapelník, nýbrž pořadatelé taneční zábavy, odlišní od kapelníka, měli povolení k uspořádání taneční zábavy v určitý den a v určitém hostinci. Byla-li tato zábava těmto pořadatelům někým třetím znemožněna, bylo věcí pořadatelů zábavy, by svému právu zjednali průchod. Neučinili-li toho, jsou zodpovědni pořadatelé za škodu zmařením díla svému kapelníkovi, poněvadž dle §u 1168 obč. zák. jsou tu okolnosti, bránící provedení hudebního výkonu, nikoliv na straně kapelníkově, nýbrž na straně objednatele díla. Chybí tedy při žalobcově škodě jakákoliv vina žalovaného a není proto žaloba odůvodněna.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a uložil procesnímu soudu, by znova ve věci jednal a rozhodl.

Důvody:

Dle žalobního tvrzení nepřísluší žalobci, který dle ujednání s Josefem M-em, Janem M-em a Janem K-em měl se svou kapelou hráti v obecním hostinci v O. dne 12. února 1922, odměna od těchto tří pořadatelů, nýbrž žalobce měl dosíci odměny tím, že si měl vybírati vstupné od tančících. Námezdní poměry toho druhu, že ten, kdo má konati určité služby, nemá pevné odměny od toho, kdo ho zjednává, nýbrž že mu odměnu za práci platí ti, jichž životní nebo společenské potřeby jsou ukojeny jeho výkonem, nejsou platnému právu neznámy. (Srovnej na př. zákon ze dne 30. ledna 1920, čís. 82 sb. z. a n., upravující poměry domovníků, a zejména § 9 téhož zákona o odměně za otevření domovních dveří nebo propůjčení domovního klíče.) V takových případech neplatí vždy předpis §u 1152 obč. zák., aniž lze použiti předpisu §u 1155, nebo při smlouvě o dílo §u 1168 obč. zák. o tom, že za určitých podmínek patří zaměstnané osobě nebo zhotoviteli díla odměna, i když práce nekonána nebo dílo neprovedeno, nýbrž jde tu o samostatné majetkové zájmy a práva této osoby, a tato osoba může dle §u 19 obč. zák. ve vlastním jméně hájiti svá práva a dle §u 1294 a násl. obč. zák. ve vlastním jméně domáhati se náhrady škody na škůdci, který porušil nedovoleným činem její práva. Poměr je týž, jako když někdo poškozením na těle, násilím, vyhrůžkou a podobně zabrání nebo znemožní dělníkovi, by nezužitkoval své pracovní síly. Tudíž o nedostatku aktivní legitimace na straně žalobcově nemůže býti řeči. Ale i žalovaný může býti k tomuto sporu pasivně legitimován. Dle zjištění prvého soudu, od něhož se odvolací soud uchýlil, žalovaný vyhrožoval, že všechny vyháže, čímž pohnul žalobce a jeho hudebníky, kteří se chtěli vyvarovati rvačce, k odchodu; na to žalovaný sám vybíral vstupné. Tím by za dalších skutkových předpokladů, o nichž dále bude řeč, zasáhl žalovaný protiprávně do žalobcových práv a zmařil by žalobci, aby nezužitkoval práce své i práce hudebníků, které na svůj účet zjednal a zajisté by tu šlo o nedovolený čin po rozumu §§ 1294 a násl. obč. zák. Spolupachatelství třetích osob by bylo pak posuzovati dle §§ 1301 a 1302 obč. zák. Avšak nižší soudové nezjistili všechny okolnosti v tomto směru závažné, vycházejíce z mylného názoru, že rozhodno jest jen, komu dal starosta svolení k pořádání taneční zábavy a provozování hudby. Avšak úkon starosty v tomto směru jest úkonem místní policie, jímž ještě nejsou založeny soukromoprávní poměry, pro soud rozhodné. V tomto směru jest rozhodna otázka, komu sál na onen den osobou k zadání sálu oprávněnou byl vskutku propůjčen. Teprve tehdy byla by vyhrůžka žalovaného nedovoleným činem dle XXX. hlavy obč. zák., měli-li žalobce nebo pořadatelé, kteří ho zjednali, onu místnost na onen den propůjčenou od osoby, k tomu oprávněné. To zjištěno není, ač se této otázky dotkla celá řada svědků a ač žalobce výslovně nabídl důkaz o tom, že hostinský zadal sál na ten den jeho skupině. Dále není zjištěno, zda vlastník hostince jako osoba soukromoprávní nebo hostinský měl právo, místnost onu zadávati.

Čís. 3492.

Splniště v Těšíně. Bylo-li splniště pohledávky před převratem umluveno v Těšíně na prospěch peněžního ústavu, jehož sídlo jest nyní po rozdělení Těšína v Polském Těšíně, jest splništěm Polský Těšín, třebas pohledávka jest zajištěna na domě v Českém Těšíně.

Tuzemským soudům nepřísluší sice rozhodovati o tom, zda cizozemský soud byl oprávněn přijati složení k soudu, ovšem ale mohou rozhodovati o tom, zda složením peněz u cizozemského soudu zaniklo zástavní právo na tuzemské nemovitosti.

Není závady, by cizozemské soukromé podniky nebyly žalovány na tuzemském soudě.

Zákaz polských úřadů, by jeho příslušník nepřijímal plnění v polských markách od československého příslušníka, neobmezuje právo tuzemského věřitele, zaplatiti v polských markách.

Výklad polského zákona ze dne 15. ledna 1920 čís. 26 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 12. února 1924, Rv II 686/23.)

Na domě žalobkyně ve V., ležícím v části Těšínska, připadnuvší republice Československé, bylo vloženo zástavní právo pro pohledávku

žalované městské spořitelny v Těšíně. Dle dluhopisu z roku 1909 bylo umluveno splniště dluhu v Těšíně. Když se dluh stal roku 1922 splatným, nabídla žalobkyně žalované zaplacení dluhu v polských markách a, když žalovaná přijetí placení v polské měně odmítla, požadujíc plnění v Kč, složila žalobkyně dluh v polských markách u okresního soudu v Polském Těšíně a domáhala se na žalované svolení k výmazu zástavního práva. Procesní soud prvé stolice uznal dle žaloby. Důvody: Že nedoplatek pohledávek, o jichž výmaz běží, jest složiti v korunách československých, nelze odůvodniti ani ustanovením zákona, ani obsahem dlužních úpisů. Výslovně se v nich praví, že splništěm jest Těšín, a, ježto žalovaná má sídlo v Polském Těšíně, nezaloživši, jak všeobecně známo, odbočky v Českém Těšíně, dlužno za to míti, že plniti jest v polské měně (§ 905 obč. zák.). Tomuto požadavku vyhověla žalobkyně úplně, složivši k soudu dluhovaný peníz v polských markách. Žalovaná odvolává se na výnosy zemské správní komise pro polskou část Těšínska, dle nichž jest zapovězeno peněžním ústavům na polském Těšínsku přijímati placení v polských markách od hypotekárních dlužníků na československém Těšínsku. K tomu dlužno podotknouti, že výnosy ty nemají právní platnosti v Československé republice, ve které nebyl dosud vydán zákon ani nařízení, upravující navzájem měnový poměr hypotekárních pohledávek polských příslušníků proti příslušníkům československým a naopak. Ježto žalovaná strana proti výši složené částky v polských markách neučinila námitek pro ten případ, bylo-li by lze žalobkyni platiti v markách polských, musel soud míti za to, že částka žalobkyní složená, odpovídá stavu dluhu žalobkyně. Dle ustanovení §u 1426 (1425 obč. zák.) jest žalovaná strana povinna, uděliti svolení k výmazu zástavních práv pro pohledávky, v její prospěch na nemovitostech žalobkyně váznoucích. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Napadený rozsudek je ospravedlněn důvody k němu připojenými, se zákonem a s věcí se srovnávajícími. Odvolatelka odkazuje se na tyto důvody, jež nebyly nikterak vyvráceny vývody odvolacího spisu. Dle obsahu dlužních úpisů jest splništěm Těšín a, ježto Městská spořitelna v Těšíně má sídlo v Polském Těšíně — Polský Těšín. V Polském Těšíně jsou Polské marky zákonným platidlem a odpovídá 70 polských marek 100 starým rakouským korunám. Poněvadž žalující podle ustanovení §u 1425 obč. zák. složila celý dlužný peníz u okresního soudu v Polském Těšíně, je žalobní žádost na výmaz práva zástavního odůvodněnou. Odvolací soud sdílí názor prvního soudu, že výměry zemské správní komise pro polskou část Těšínska, dle nichž je zapovězeno peněžním ústavům na polském Těšínsku přijímati placení v markách polských od dlužníků hypotekárních na československém Těšínsku, nemají právní platnosti v Československé republice. Správným jest, že likvidace jmění Městské spořitelny v Těšíně za příčinou rozdělení Těšínska a úprava dotyčných poměrů peněžních se dosud nestala a že není vyloučeno, že tím spořitelna utrpí škodu. Tato úvaha nemá však vlivu na rozhodnutí tohoto sporu a soud musí pro nedostatek platných předpisů v tom směru spor tak rozhodnouti, jak to odpovídá zákonu a stavu věci.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Dovolání nelze částečně upříti oprávnění, pokud uplatňuje dovolací důvody čís. 2 a 4 §u 503 c. ř. s. Dovolací soud sdílí ovšem právní názor nižších soudů, že splništěm v tomto případě jest Polský Těšín, a že žalovaná proto dle §u 905 obč. zák. nemá nároku na zaplacení sporné pohledávky v československých korunách. K důvodům nižších soudů se podotýká, že rozdělením města Těšína nebyla a nemohla býti zrušena úmluva stran o splništi a že pro závazek žalobkyně a pro právo žalované, vyplývající z dlužních úpisů ze dne 7. června 1887, ze dne 30. září 1895 a ze dne 14. února 1909, které v době rozdělení města ještě existovalo, stal se splništěm pro obě strany Polský Těšín, kde má své sídlo žalovaná spořitelna, v jejíž prospěch v prvé řadě toto splniště bylo umluveno. Co do splniště nenastala změna zajištěním pohledávek na nemovitosti, nacházející se nyní v území Československého státu, neboť zajištěním pohledávky ničeho na ní se nemění, nýbrž pohledávka sě jenom upevňuje (§§ 1342, 1368 a 1369 obč. zák.), což vysvitne zejména tenkráte, když nastane případ, že věřitel nebyl uspokojen z nejvyššího podání a má i nadále nárok, ovšem nyní nekrytý zástavou, vůči osobnímu dlužníku. Dovolací soud rovněž souhlasí s právním stanoviskem nižších soudů, že nelze zamítnouti žalobu proto, že, jak tvrdí dovolatelka, procesní soud nebyl oprávněn, rozhodnouti o tom, zda bylo složení 10.000 polských marek na okresním soudě v Polském Těšíně oprávněno čili nic. Dovolatelka přehlíží, že splništěm jest Polský Těšín a že dlužnice mohla dostáti své smluvní povinnosti jen tím, že složila peníze na soudě, kde žalovaná spořitelna má své sídlo, a přehlíží dále, že tuzemským soudům nepřísluší rozhodovati o tom, zdali cizozemský soud v Polském Těšíně byl oprávněn, přijmouti uvedenou částku, nýbrž pouze o tom, zda zaniklo tímto složením sporného peníze u okresního soudu v Polském Těšíně, tudíž u soudu, v jehož obvodu jest smluvní splniště, zástavní právo, váznoucí na tuzemské nemovitosti čili nic. Dovolatelka poukazuje — — ovšem bez bližšího označení — — na rozhodnutí nejvyššího soudu, že cizozemské soukromé podniky nesmějí prý býti žalovány u tuzemských soudů, nesvolí-li k tomu výslovně nebo není-li to prohlášeno za přípustno mezinárodními smlouvami. Dovolatelce tane snad na mysli zdejší rozhodnutí ze dne 16. ledna 1923, R I 1360/22 čís. sb. Dr. Vážný 2162, které však mluví jen o cizích státech, jež provozují v tuzemsku soukromé podniky, nikoli o městských spořitelnách a podobných ústavech. Odvolací soud má konečně pravdu i v tom, že nelze hleděti k námitce žalované spořitelny, že jí polskými správními úřady bylo prý zakázáno, přijímati v polských markách od československých dlužníků zaplacení pohledávek, znějících na staré rakouské koruny a váznoucích na nemovitostech v československém Těšínsku. Tento zákaz má význam pouze pro žalovanou a nemůže nikterak býti na újmu československému občanu, který má zaplatiti ve smluve-

ném splništi a v měně zde platné, t. j. v polských markách, pohledávku vypovězenou mu žalovanou, cizozemskou spořitelnou. Rozsudkem tuzemského soudu, jenž po případě bude vydán ve prospěch žalobkyně, žalovaná nebude nucena, peníze skutečně přijati a svoliti k výmazu zástavního práva. Vzhledem k ustanovení pátého odstavce §u 350 ex. ř. tento rozsudek v Polsku ani nebude vykonán a žalované jest na vůli ponecháno, zaplacení v polských markách přijmouti nebo nepřijmouti. Zákazu jí tvrzenému jest podrobena pouze ona, nikoliv tuzemský občan, do jehož práv a zájmů cizozemská vláda nemůže a nesmí zasáhnouti. Nesprávným jest odůvodnění odvolacího soudu pouze co do přepočítávacího klíče 100 : 70. Žalovaná v prvé stolici ovšem nenamítala, že 10.000 polských marek neodpovídá hodnotě její pohledávky 6.800 starých rakouských korun s 6%ními úroky od 1. července 1920. Než přes to žalovaná dle názoru dovolacího soudu nepozbyla práva, namítati, že přepočítací klíč (100 starých rakouských korun = 70 polským markám) nevztahuje se na tento případ a že odvolací soud polský zákon ze dne 15. ledna 1920, čís. 26 sb. z. a n. nesprávně vyložil. Ustanovení cizozemského práva zjišťují se ovšem způsobem, uvedeným v §u 271 c. ř. s., než výtka, že cizozemské předpisy, takto zjištěné, nebyly správně vyloženy, netýká se skutkového zjištění, nýbrž právního posouzení věci. Nelze se proto obejíti bez zjištění slovného znění polských předpisů, při rozhodování o námitce žalované, že uvedený polský zákon, jehož cílem a úkolem bylo prý pouze okamžité odstranění starých rakouských korun z peněžního oběhu, neupravil oněch výměnných kursů, jichž úpravu předpokládá prý polský zákon ze dne 9. května 1919, čís. 296 sb. z. a n. a že trestní sankce čl. 4 zákona ze dne 15. ledna 1920 má na zřeteli pouze zákaz mechanického přepočítávání korun na polské marky v jiném poměru než 70 : 100, že však sankce tato netýká se zásad, vyslovených v §§ 988, 989 i 1413 obč. zák. a v čl. 1 zákona ze dne 9. května 1919, čís. 296 sb. z. a n. V tomto bodu nelze se dále obejíti bez zjištění, jakým způsobem postupují polské soudy vůči československým státním občanům, již domáhají se zaplacení svých pohledávek, váznoucích na nemovitostech na Polském Těšínsku, které znějí na staré rakouské koruny.

Čís. 3493.

Bylo-li výživné, stanovené původně rozsudkem, po té upraveno v řízení nesporném, jest i další úpravu provésti v řízení nesporném.

(Rozh. ze dne 13. února 1924, R I 85/24.)

Nemanželský otec byl původně uznán povinným platiti dítěti výživné rozsudkem ze dne 28. června 1918. Pravoplatným usnesením ze dne 23. září 1920 bylo výživné zvýšeno. Opětnému návrhu na zvýšení výživného v řízení nesporném bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Pokud jest po rozumu §u 16 nesp. říz. uplatňována zmatečnost v tom směru, že nová úprava výživného měla se státi pořadem práva, již rekursní soud správně poukázal k tomu, že původní rozsudek ze dne 28. června 1918 byl ve výroku o výši výživného změněn již usnesením poručenského soudu ze dne 23. září 1920. Jest ovšem správno, že změna výše výživného, jež pro nemanželské dítko bylo právoplatně stanoveno rozsudkem, nemá se státi v řízení nesporném dle §u 16 první dílčí novely k obč. zák., kterouž zásadu vyslovil Nejvyšší soud plenárním usnesením ze dne 4. října 1921 čís. pres. 1027/21 (čís. 1224 sbírka Dra Vážného). Ale ono pozměňující usnesení vešlo již v moc práva a dle §u 42 j. n. nepřísluší dovolacímu soudu právo, by u příležitosti stížnosti do jiného, pozdějšího usnesení pozměnil z uvedeného důvodu ono dřívější již právoplatné usnesení. V důsledku toho jest původní rozsudek v otázce úpravy výživného právoplatně změněn a nahražen oním usnesením ze dne 23. září 1920, pročež další nová úprava výživného nemá za předmět změnu onoho rozsudku, nýbrž změnu usnesení nesporného řízení. Ani podmínky §u 2 čís. 7 nesp. říz., by totiž nová úprava v důvodů v tomto zákonném předpisu uvedených poukázána byla na pořad práva, nejsou v tomto případě splněny. Není tedy výtka nepřípustnosti nesporného řízení odůvodněna.

Čís. 3494.

Útraty, přisouzené po vydání nařízení ze dne 19. prosince 1919, čís. 660 sb. z. a n., zvítězivšímu žalobci ve sporu proti bance o zjištění neexistence pohledávky, nejsou příslušenstvím pohledávky dle čl. II. nařízení ze dne 22. prosince 1922, čís. 393 sb. z. a n. a lze je dobývati exekucí.

(Rozh. ze dne 13. února 1924, R I 94/24.)

Vymáhající věřitel podal dne 4. prosince 1919 na žalovanou spořitelnu žalobu o zjištění neplatnosti úpisu osmé rakouské válečné půjčky 3,000.000 K. Procesní soud prvé stolice rozsudkem ze dne 5. listopadu 1920 žalobě vyhověl a přiřkl žalobci 9.438 Kč 99 h útrat, odvolací soud rozsudek potvrdil a přiznal žalobci 42.036 Kč 60 h útrat. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání rozsudkem ze dne 16. října 1923 a přiznal žalobci 3576 Kč útrat. Exekuci ku vydobytí útrat 9438 Kč 99 h a 42.036 Kč 60 h soud prvé stolice povolil, rekursní soud zamítl exekuční návrh. Důvody: Ustanovením §u 2 (3) vládního nařízení ze dne 19. prosince 1919, čís. 660 sb. z. a n. o mimořádných opatřeních k ochraně peněžních ústavů, byla státní správa zmocněna, zakázati plnění závazků se strany peněžních ústavů. Tento zákaz týká se podle §u 5 nařízení závazků, zahrnutých v §u 53, které vznikly před vydáním zákazu. Nařízením ze dne 22. prosince 1922 čís. 393 sb. z. a n., kterým byla platnost tohoto nařízení až do 31. prosince 1923 prodloužena, bylo ustanovení §u 5 rozšířeno v tom směru, že tomuto zákazu podléhají

také úroky a ostatní příslušenství z těchto pohledávek, vzniklé i po jeho vydání. Platnost tohoto rozšířeného zákazu byla konečně nařízením ze dne 6. prosince 1923, čís. 231 sb. z. a n. prodloužena až do 31. prosince 1924. Podle toho nelze pochybovati o tom, že po dobu tohoto zákazu nemůže býti ani žalováno na plnění pohledávky, vzniklé před vydáním zákazu, ani že nemůže býti povolena exekuce. Vymáhané útraty netvoří samostatné pohledávky, nýbrž jsou příslušenstvím nároku, jejž žalobce dne 4. prosince 1919 pořadem práva uplatnil a s nímž zvítězil. Ježto tento žalobní nárok byl zde již před vydáním zákazu nařízení ze dne 19. prosince 1919, podléhá právě tak jako nároky na útraty, třebas tyto byly přiznány později, tomuto zákazu a jest proto exekuce povolená prvým soudem k vydobytí útrat prvé a druhé stolice podle toho, co shora řečeno, nepřípustná. Po dobu přiročí nemohou býti pro tyto pohledávky z útrat získána zástavní práva na jmění peněžních ústavů, řečeným ustanovením chráněných, ke kterým patří i povinná spořitelna, ježto by to odporovalo nejen znění, nýbrž i tendenci ochranných opatření.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Rekursní soud posoudil věc nesprávně po právní stránce. Útraty tohoto sporu, jež mají býti vydobyty exekucí, jsou pohledávkami, vzniklými samostatně, ne však příslušenstvím pohledávky, vzniklé před vydáním zákazu. Rozsudky, tvořící exekuční titul byly vyneseny po 22. prosinci 1919, jde tudíž o pohledávky, vzniklé po vydání zákazu, na něž nevztahují se vládní nařízení ze dne 19. prosince 1919, čís. 660 sb. z. a n. §§ 2 čís. 3 a § 5, a ze dne 22. prosince 1922, čís. 393 sb. z. a n. čl. II. Rekursní soud vyložil mylně poslední větu tohoto čl. II. Sporem, v němž vznikl nárok na útraty, vymáhané touto exekucí, navrhl žalobce jen zjištění, že žalované straně nevznikla vůči němu pohledávka, jí tvrzená, popíral tudíž jsoucnost pohledávky, rozsudkem bylo právoplatně zjištěno, že žalobce tvrzeného závazku nepřevzal, čímž bylo vysloveno, že nepřísluší žalované straně pohledávka vůči žalobci, nejsou proto útraty tohoto sporu příslušenstvím pohledávky dle uvedeného čl. II., ježto pohledávky tu vůbec nebylo.

Čís. 3495.

Domáháno-li se rozvodu manželství od stolu a lože pro urážky a příkoří, jest na soudu, by zjistil, zda urážky a příkoří byly vyvolány druhým manželem, třebas to nebylo namítáno.

Pro rozvrat manželství lze se domáhati rozvodu manželství od stolu a lože pouze za podmínek, za jakých zakládá důvod rozluky.

(Roz. ze dne 13. února 1924, Rv I 1415/23.)

Žaloba manžela, jíž domáhal se rozvodu manželství od stolu a lože pro urážky a příkoří se strany manželky a pro rozvrat manželství, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšší soud uvedl v otázkách, o něž tu jde, v

důvodech:

Mylně vytýká dovolání rozsudkům nižších soudů porušení §u 6 min. nař. ze dne 9. prosince 1897, čís. 283 ř. zák., poněvadž posuzují zjištěné urážky a příkoří, jichž se žalovaná vůči žalobci dopustila, jako vyvolané žalobcem, ač prý žalovaná toho nenamítala. Onen předpis ustanovuje, že soud nesmí manželství rozvésti z důvodů, jichž strana, domáhající se rozvodu, neuplatnila, při tom zůstává však nejen právem nýbrž i povinností soudu, aby uvažoval, zdali přednesené rozvodové důvody k rozvodu stačí. Soud byl proto povinen vyšetřiti okolnosti, za kterých byly jednotlivé urážky proneseny, a vzíti zřetel na jich vyvolání. Že by k nim příčiny nezavdal, nemůže žalobce tvrditi. Jeho jednání proti žalované od května 1918 stačilo i bez urážlivých slov, aby jí roztrpčilo a uvedlo v rozčilení, zvláště když jest, jak žalobce sám dokazuje, pohnutlivější a vznětlivější povahy. Že se však dopouštěl i urážek, dokazuje jeho odsouzení pro přestupek podle §u 487 tr. zák.

Těžisko dovolání spočívá ve výtce, že nižší soudy nevzaly v úvahu jako další rozvodový důvod manželský rozvrat, který prý jest prokázán souhrnem všech ostatních uplatňovaných důvodů. Nelze popříti, že rozvodové důvody jsou uvedeny v §u 109 obč. zák. jen příkladmo, a že hluboký rozvrat, byv prohlášen v §u 13 rozlukového zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. za důvod k rozluce, musí býti považován za dostatečný důvod i ku rozvodu. Dovolatel přehlíží však, že ne každý rozvrat manželství jest důvodem rozlukovým, nýbrž jen rozvrat tak hluboký, že nelze na manželích spravedlivě požadovati, by setrvali v manželském společenství, dále, že se rozluky nemůže z tohoto důvodu domáhati manžel, který jest na rozvratu převážně vinen. Že i důvodem rozvodu může býti rozvrat jen za podmínek právě uvedených, plyne z úvahy, že by jinak každý manžel mohl dle vlastní vůle a svévolně vyvoláním rozvratu vynutiti i rozvod manželství, což by se příčilo samému pojmu smlouvy manželské dle §u 44 obč. zák. a předpisům §§ 93, 107 a 109 obč. zák. Mimo to nemůže býti uznáno na rozvod z důvodu rozvratu, nezaviněného žalovanou, již proto, poněvadž žalobce výslovně navrhuje, by rozvod byl vysloven z viny jeho manželky. Že manželství stran jest rozvráceno, nelze pochybovati, rozvrat datuje však teprve od května 1918, a byl vyvolán žalobcem samým tím, že svémocně zrušil manželské spolužití a vyvolal tím řadu úporných sporů. Tohoto rozvratu nemůže se žalobce dovolávati.

Čís. 3496.

Úpadkový řád.

Uhasnutí »odlučovacích práv« (§ 12 konk. řádu) vztahuje se jen na ona odlučovací práva, která v den vyhlášení úpadku ještě pozůstávala, netýká se však těch, jichž výtěžek byl již vydán.

Rozhodnou dobou pro splnění předpokladů §u 31 čís. 2 konk. řádu jest den, kdy byla předsevzata zajišťovací exekuce zabavením movitých věcí, nikoli teprve den jich dražby.

(Rozh. ze dne 13. února 1924, Rv I 1417/23.)

Žalující úpadková podstata domáhala se na žalované firmě zaplacení zbytku výtěžku, docíleného při exekuční dražbě za dlužníkovy svršky, které pro pohledávku žalované firmy na její návrh nejprve jen k zajištění byly zabaveny a po právomoci exekučního titulu na její návrh veřejnou dražbou byly prodány. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, a uvedl mimo jiné v důvodech: Pokud se týče ustanovení §u 12 konk. řádu, zanikají vyhlášením úpadku ovšem jen ta práva zástavní, která v té době ještě tu jsou, nikoli však ta, která zatím jiným způsobem byla zanikla; také dle §u 12 (3) konk. řádu při zpeněžení, provedeném před vyhlášením úpadku, má býti díl, připadající na takové právo na oddělení, vzat do úpadkové podstaty, což možno ovšem jen do té doby, dokud výtěžek dražby vymáhajícímu věřiteli nebyl odevzdán; v tomto případě však byl výtěžek dražby zaslán již dne 29. září 1921 k rukám právního zástupce žalované strany, takže rozdělení výtěžku dražby a placení takové nemůže býti napadeno dle §u 12 konk. řádu z důvodu pozdějšího vyhlášení úpadku a bylo proto žalobní žádost, pokud se opírá o § 12 konk. řádu, jako neodůvodněnou zamítnouti. Odvolací soud žalobě vyhověl a vyslovil se o výkladu §u 12 konk. ř. v důvodech: Co se týče výkladu ustanovení §u 12 konk. řádu, souhlasí odvolací soud s názorem prvního soudu, že z tohoto důvodu by nárok žalující strany na vydání zbývajícího výtěžku, který byl žalované straně již prvním soudem vydán dne 29. září 1921, odůvodněn nebyl. Úpadek na jmění Adolfa H-a byl totiž vyhlášen až 8. října 1921 a v té době zástavní práva žalované firmy na věcech dlužníkových již zanikla provedením prodeje a byl také výtěžek žalované firmě již vydán. Nemůže tu proto býti řeči o zániku těchto práv a ustanovení §u 12 čís. 3 konk. ř. má na mysli jen případy, kdy takové vylučovací právo v čase vyhlášení úpadku ještě trvalo, po případě výtěžek ještě nebyl vydán. Tvrzení odvolatele, že pro jeho náhled mluví literatura (komentář Bartsch-Pollak), je nesprávné, neboť to, co on cituje, týká se realisace takových zástavních práv po vyhlášení úpadku, a jinak komentář ten stojí na stanovisku, odpovídajícímu také znění zákona, že po vydání výtěžku nelze jej požadovati dle §u 12 konk. ř.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu, mimo jiné z těchto

důvodů:

Žaloba opírá se jednak o předpis §u 12 konk. ř., jednak o předpis §u 31 čís. 2 konk. ř. V onom směru nebylo žalobě vyhověno ani prvním ani druhým soudem z toho důvodu, že dražební výtěžek vydán byl žalované firmě jako jediné vymáhající věřitelce dne 29. září 1921, kdežto úpadek na dlužníkovo jmění vyhlášen byl až dne 8. října 1921, takže ustanovení §u 12 konk. ř. zde místa nemá. Pokud žalující úpadková podstata ještě v dovolací odpovědi trvá na tom, že její žaloba i z důvodu §u 12 konk. ř. jest opodstatněna, není v právu, a stačí odkázati ji na důvody obou nižších soudů s dodatkem, že t. zv. »právo odlučovací« (§ 48 konk. ř.) záleží v oprávnění, dojíti uspokojení z určitého majetku dlužníkova a vyloučiti v tomto objemu ostatní úpadkové věřitele. Nastalo-li však uspokojení již před úpadkem, nemůže býti řeči ještě o právu, býti z určitého dlužníkova majetku uspokojenu. Odlučovací právo uhasíná podle §u 12 konk. ř. »vyhlášením úpadku«, uhasnutí vztahuje se tedy jen na ona odlučovací práva, která v den vyhlášení úpadku ještě pozůstávala a jeví své účinky toliko pro budoucnost. Poslední odstavec §u 12 konk. ř. vztahuje se jen na případy, kdy výtěžek před vyhlášením úpadku vydán nebyl. V tom smyslu zní nauka i praxe (viz Bartsch-Pollak, poznámka 15. k §u 12 konk. ř. a literaturu tam citovanou, pak rozhodnutí Nejvyššího soudu ve Vídni č. 1774 příl. k věstníku ministerstva práv). Zbývá tedy jen druhý důvod, o který žalující úpadková podstata svůj nárok na vydání zbytku výtěžku opřela, totiž odpůrčí důvod §u 31 čís. 2 konk. ř. V tom směru prvý soud také žalobu zamítl, nepřijav za prokázáno, že žalovaná firma o insolvenci svého dlužníka věděla, nebo věděti musila, kdežto druhý soud došel k závěru opačnému a žalobě vyhověl. Odvolací soud projevil názor, že jest oprávněn na základě prokázaných a nesporných skutečností dojíti k jinému úsudku než první soudce. Nesporno jest, že žalovaná firma jako vymáhající věřitelka vymohla si nejprve zajišťovací exekuci zabavením a uschováním dlužníkových svršků, že po právomoci exekučního titulu navrhla prodej zabavených svršků, že svršky ty byly ve veřejné dražbě prodány, že výtěžek byl pak vydán žalované jako jediné vymáhající věřitelce a že tato, zaplativši část výtěžku do úpadkové podstaty, ponechala si zažalovaný zbytek 4.807 Kč 60 h k částečnému krytí své vykonatelné pohledávky s příslušenstvím. Netřeba tu řešiti otázku, zda zmíněné exekuční úkony náležejí k »právním jednáním« v §u 31 čís. 2 a §u 35 konk. ř. uvedeným a zdali jsou tu tedy objektivní předpoklady odpůrčího nároku ve smyslu §u 31 čís. 2 a §u 39 konk. ř., neboť nárok ten závisí ještě na dalších předpokladech. Další zákonné předpoklady uplatňovaného odpůrčího nároku podle §u 31 čís. 2 konk. ř. jsou totiž, že v době, kdy právní jednání bylo předsevzato a) dlužník byl nezpůsobilým platiti, nebo že již návrh na vyhlášení úpadku byl podán a b) věřitel o těchto skutečnostech věděl nebo věděti musil, tedy jen ze své viny o nich nevěděl. Důkaz těchto předpokladů náležel žalující úpadkové podstatě. Pro tento případ odpadá z předpokladů ad a) uvedených návrh na vyhlášení úpadku, který v době, o kterou jde, ještě podán nebyl. Rozhodnou dobou, podle které zmíněné předpoklady jest posuzovati, jest den, kterého exekuce zabavením věcí movitých k zajištění byla předsevzata, totiž 26. srpen 1921, neboť tímto zabavením nabyl věřitel podle §§ 253, 256 a 402 ex. ř. zástavního práva a to nejprve jen k zajištění a později i k částečnému uspokojení své pohledávky po roz-

umu §u 31 konk. ř., ježto exekuce zajišťovací právoplatností exekučního titulu přešla v exekuci uhražovací. V tom směru nelze přisvědčiti názoru odvolacího soudu, který vědomost žalované firmy o nastalé insolvenci dlužníkově posuzuje až podle dne dražby, která předsevzata byla teprve dne 29. září 1921.

Čís. 3497.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Zemědělský dělník, jenž podle potřeby pracoval (pracuje) na velkostatku za denní (akordní) mzdu, nemá nároku na zaopatřovací požitky dle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 13. února 1924, Rv I 157/24.)

Žalobu zemědělského dělníka na majitele velkostatku o placení zaopatřovacích požitků procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud jí vyhověl.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Žalobce opírá žalobní nárok o předpis §u 1 písm. a) zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., uváděje, že byl bývalým zaměstnancem na žalovanému náležejícím velkém majetku pozemkovém (§ 2 zákona ze dne 16. dubna 1919, čís. 215 sb. z. a n.) a že požíval již zaopatřovacích požitků z důvodu trvalého poměru služebního na velkém majetku pozemkovém, totiž daru z milosti (§ 3 zákona ze dne 12. února 1920, čís. 118 sb. z. a n.). Přichází tedy nejprve v úvahu zjištění odvolacího soudu, že žalobce pracuje od 1. ledna 1877 do dnes na dvoře Ch. jako zemědělský dělník za denní neb akordní plat, pokud proň byla práce, tu větší, tu menší počet dní v roce, nelze však tvrditi, že na velkostatku pracoval nepřetržitě, neboť konal práci ve dvoře jenom, když nějaká byla, a když nebyla nebo nebylo příznivé počasí, nepracoval a zůstal doma, nedostav za ty týdny mzdy. Se žalobcem nebyla uzavřena zvláštní smlouva; když na velkostatku nebylo práce, nebylo mu bráněno, by nešel pracovat jinam. Usuzuje-li odvolací soud, že tento takto zjištěný námezdní poměr žalobcův kvalifikuje se jako onen, ve shora citovaném předpisu uvedený, nelze přisvědčiti tomu právnímu názoru. Ve skupině 1. tabulky zaopatřovacích požitků bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém uvádějí se příkladmo služební kategorie takto: »Krmič (skoták, telák), koňák, volák, kočí, hlídač, dozorce a pod. stálý zaměstnanec« a vysvětlivky k tabulce této (čís. 189 sb. z. a n.) praví ke kategorii »hlídač,dozorce a pod. stálý zaměstnanec«, toto: »první stupeň zřízenců, jimž svěřen dozor nad prací dělníků, nebo hlídka a opatrování majetku«. Podle prováděcího nařízení ku shora citovanému zákonu ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., totiž vládního nařízení ze dne 13. května 1921 čís. 189 sb. z. a n. k §u 1 »trvalým služebním poměrem nerozumí se služební poměr, nesouvisející bezprostředně se zemědělskou, lesní nebo průmyslovou výrobou, dále služební poměr na zkoušku uzavřený a námezdní poměr sezonního dělnictva«. Podle citovaných předpisů žalobce není ani bývalým zaměstnancem, ani nebyl k žalovanému v trvalém poměru služebním, neboť bylo zjištěno, že na velkostatku dosud pracuje jako zemědělský dělník za denní neb akordní mzdu a to jenom tehdy, když práce jest a když nepracuje, třebas jenom vinou špatného počasí, nedostává mzdy, a když práce na velkostatku není, není mu bráněno, aby nepracoval jinde, jmenovitě však nepracuje na velkostatku nepřetržitě. Běží tedy u žalobce o námezdní poměr sezonního dělníka, pracujícího jen, když je toho ve dvoře potřebí. Na tom nemůže ničeho měniti odvolacím soudem dále zjištěná okolnost, že se žalobcova schopnost pracovní od roku 1913 zmenšila a že z nedostatku pracovníků za války přibírán je k dělnickým pracím za menší mzdu, ku které jest mu jako její část přidán naturální byt, neboť ani touto okolností nezměnil se jeho námezdní poměr dělníka ve dvoře, pracujícího jenom, když je práce, a jenom za tuto práci odměňovaného, v trvalý poměr služební. Praví-li odvolací soud, že žalobce, ač je stár a k práci nezpůsobilý, pracuje pouze proto, poněvadž nemůže býti živ z milodarů, ocitá se v rozporu se svým vlastním zjištěním a také s tím co praví, neboť pracuje-li žalobce až do dnes, dlužno ho považovati za způsobilého ku práci; vždyť by nezpůsobilý ku práci nemohl vůbec pracovati.

Čís. 3498.

Je-li zaměstnavatel zavázán poskytovati onemocněvšímu zřízenci služební požitky »po dobu nejméně jednoho roku«, nejde o pohledávku kapitálovou (§ 55 j. n.), nýbrž o časově podle trvání nemoci omezený nárok na jednotlivé měsíčně splatné na sobě nezávislé částky.

(Rozh. ze dne 13. února 1924, R II 30/24.)

Žalobu, jíž domáhal se na okresním soudě zaměstnanec na zaměstnavateli zaplacení měsíčního služného 1.500 Kč za měsíce červenec, srpen a září 1923, které prý mu je žalovaný povinen vyplatiti jako nemocenskou podporu na základě nemocenského pojištění, uzavřeného s nemocenskou pokladnou soukromých úředníků a zřízenců v Praze, soud prvé stolice k námitce věcné nepříslušnosti odmítl, rekursní soud námitku věcné nepříslušnosti zamítl. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dle VII. a XII. odstavce žaloby přihlásila žalovaná žalobce k pojištění pro případ onemocnění u nemocenské pokladny soukromých úředníků a zřízenců v Praze, kdež platí sice o 48% nižší příspěvky,

nežli by musila platiti u okresní nemocenské pokladny, avšak za to nemají pojištění zřízenci nároku na nemocenské příspěvky po dobu trvání nemoci, nýbrž pouze jest povinna poskytovati onemocnělému zřízenci nezkrácené služební požitky po dobu nejméně jednoho roku ode dne vystoupení ze služby. Služební požitky žalobcovy činí měsíčně 1500 Kč. Žalobce domáhá se žalobou příspěvků splatných za dobu tří měsíců (července, srpen a září 1923) penízem 4.500 Kč. Tyto žalobní údaje musí soud položiti za základ při řešení otázky, zda je věcně příslušný čili nikoliv (§ 41 j. n.). Ze slov ve XII. odstavci žaloby: »Firma jest povinna onemocnělému zřízenci poskytovati nezkrácené služební požitky po dobu nejméně jednoho roku« plyne, že se nejedná o kapitálovou pohledávku, nýbrž o časově podle trvání nemoci omezený nárok na jednotlivé, měsíčně splatné, na sobě nezávislé částky. Nepřichází proto v tomto případě v úvahu ustanovení §u 55 j. n., jak mylně stěžovatel za to má, poněvadž, jak právě dovoděno, se nejedná o pohledávku kapitálovou. Tyto zažalované, měsíčně splatné částky činí jednotlivě 1.500 Kč a úhrnem 4.500 Kč, nedosahují tedy takové výše, že by byla dána příslušnost sborového soudu prvé stolice dle prvého odstavce §u 50 j. n. Příslušnost okresního soudu jest v tomto případě dána.

Čís. 3499.

Vyrovnáním soudně potvrzeným a soudním smírem nelze opodstatniti procesuelní obranu věci právoplatně rozhodnuté.

(Rozh. ze dne 13. února 1924, R II 37/24.)

Žalobkyně domáhala se na žalovaném zaplacení zbytku původní pohledávky kupní ceny za prodané zboží, tvrdíc, že žalovaný nedodržel správně lhůtních splátek, ke kterým se zavázal ve vyrovnávacím řízení, takže tím obživla její pohledávka v původní výši, pokud vyrovnávací kvotou nebyla zaplacena. První soud na námitku žalovaného odmítl žalobu z toho důvodu, že věc jest již právoplatně rozhodnuta, protože vyrovnávací návrh schválen byl usnesením sedrie v Hustu ze dne 15. června 1922, a protože podle §u 62 uherského vyrovn. ř. může býti povolena exekuce na základě vyrovnání, opatřeného právoplatným soudním schválením, a výtahem ze soupisu věřitelů, z něhož jest zřejmo, že dlužník přihlášené pohledávky nepopřel. Rekursní soud zamítl námitku věci právoplatně rozhodnuté, a nařídil procesnímu soudu, aby ve věci jednal a rozhodl a to z toho důvodu, že žalobní nárok má za základ nový skutkový děj, totiž obživnutí pohledávky v původní výši pro nedodržení splátek, a že vyrovnání vztahuje se jen na vyrovnávací kvotu a nikoli na zbytek dluhu, ji převyšující, který právě jest touto žalobou uplatňován. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Lze ponechati stranou otázky, zdali v námitce žalovaného, učiněné při prvním ústním jednání v tom smyslu, že vyrovnávací usnesení tvoří exekuční titul, že tedy podání žaloby bylo zbytečné, a že se ohražuje proti odsouzení k útratám sporu — jest spatřovati procesní námitku věci právoplatně rozhodnuté, či věcnou námitku novace; lze to ponechati stranou proto, že soud musil by k právoplatnosti rozhodnutí hleděti i bez námitky (§ 240 odstavec třetí c. ř. s.) a protože žalovaný v dovolacím rekursu věc právoplatně rozhodnutou skutečně tvrdí. Rovněž lze ponechati stranou otázky, které rekursní soud řešil, protože v tomto případě jsou otázky ty pro rozhodnutí o procesní námitce věci právoplatně rozhodnuté nepodstatnými. Námitku věci právoplatně rozhodnuté lze totiž podle §§ 239 odstavec druhý, 240 odstavec třetí a 261 c. ř. s. opírati jen o právoplatný rozsudek, neb o rozhodnutí, jemu na roveň postavená, nikoliv o soudní smír neb o vyrovnání, soudně potvrzené, třebaže smír nebo vyrovnání tvoří titul exekuční. Jak při soudním smíru, tak i při vyrovnání v řízení vyrovnávacím jde o uzavření smlouvy mezi dlužníkem a věřitelem, takže soud nemá o čem by rozhodoval; ani v řízení vyrovnávacím nerozhoduje soud o přihlášených pohledávkách, nýbrž bdí jen nad zachováním předpisů vyrovnacího řádu. Byl-li tedy předmět sporu již před sporem buď smírem nebo soudně potvrzeným vyrovnáním mezi stranami upraven, možno sice uplatňovati hmotnou obranu novace, o které se rozhoduje rozsudkem, ale nikoli procesní námitku věci právoplatně rozhodnuté, o které se rozhoduje usnesením. Předpisů §§ 239, 240 a 261 c. ř. s., pokud jednají o námitce právní moci, nelze ani obdobně použíti pro obranu, že věc byla smírem nebo vyrovnáním již odbyta, a to jednak proto, že výpočet procesních námitek, ve zmíněných předpisech uvedených, jest vyčerpávající, jednak proto, že účinky obojího způsobu odklizení sporu jsou různé. Právoplatný výrok soudcovský možno totiž napadnouti jen ve případech §§ 529, 530 a 531 c. ř. s., kdežto soudní smír také ve případech §u 869—877 obč. zák. a §u 1385 a dalších obč. zák., a soudně potvrzené vyrovnání také ještě ve případech §§ 57 a 58 vyr. ř.

Čís. 3500.

Na nelikvidní a nepoukázanou pohledávku na vrácení přeplatku daně z majetku (přírůstku na majetku) nelze vésti exekuci zabavením a přikázáním k vybrání.

(Rozh. ze dne 13. února 1924, R II 41/24.)

Návrhu vymáhajícího věřitele, by mu k vydobytí peněžité pohledávky byla povolena exekuce zabavením a přikázáním k vybrání oné části dávky z majetku a přírůstku na majetku, která buď následkem odvolání nebo na základě příslušné zákonné novely anebo konečně z jakéhokoliv jiného důvodu penízem 15.000 Kč bude odepsána a měla by býti dlužníku vrácena, soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Vymáhající věřitel tvrdí ve své žádosti, že v exekuční věci proti povinné a jejímu manželi dražbou nemovitostí erár přihlásil dávku z majetku a přírůstku na majetku

42.000 Kč a že tento peníz snad erára bude z nejvyššího podání prodaných nemovitostí přikázán a vyplacen. Jelikož však manželé S-ovi podali proti vyměření této dávky odvolání a dávka z majetku a přírůstku na majetku dle zpráv bude novelisována, není vyloučeno, že povinné a jejímu manželi část dávky bude odepsána (vrácena), a na tuto část dávky vede vymáhající věřitel exekuci zabavením a přikázáním k vybrání. První soud napadeným usnesením exekučnímu návrhu vyhověl. Proti tomuto povolení exekuce brání se erár dle §u 294 poslední odstavec ex. ř. jako poddlužník stížností a to právem. Vymáhající strana žádá, by jí byla povolena exekuce soudním zabavení a přikázáním pohledávky, která povinné proti eráru s n a d někdy v budoucnosti vznikne tím, že příznivým vyřízením jejího odvolání nebo snížením dávky z majetku eventuelní novelou k zákonu o dávce z majetku jí část zaplacené již dávky bude vrácena. Jest tedy navržena exekuce na pohledávky proti eráru, jejíž existence je závisla na skutečnostech, o nichž není vůbec jisto, zda se v budoucnosti dostaví, pokud se týče navrženo zabavení a přikázání pohledávky proti eráru, ač tato dosud není likvidní a ač u veřejných pokladen povinné dosud nebyla poukázána. Podle dvorního dekretu ze dne 21. srpna 1838 čís. 291 sb. z. s. čl. IX. uvoz. zák. k exekučnímu řádu výslovně v platnosti zachovaného není však přípustno, by byla povolena soudní obstávka nebo soudní zabavení pohledávek proti eráru, které jsou ještě nelikvidní a u veřejných pokladen ještě nebyly poukázány.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Dle dvor. dekretu ze dne 21. srpna 1838 čís. 291 sb. z. s. nelze si vymoci na nelikvidní a nepoukázanou pohledávku u veřejných pokladen dle jich zařízení ani záznam soudně povolené obstávky, ani soudní zájem, poněvadž před provedením poukazu není známou pokladna, která má výplatu obstarati a do té doby není zde pokladny ku výplatě povinné. Tento předpis byl článkem IX. čís. 5 uvoz. zák. k ex. ř. zachován v platnosti. Vymáhající věřitel navrhl exekuci proti dlužnici zabavením a přikázáním k vybrání jejího nároku na vrácení p ř e p l a t k u dávky z majetku, neb přírůstku na majetku, která eráru penězem 42.000 Kč bude snad přikázána a vyplacena z nejvyššího dražebního podání a kterýž přeplatek snad vrácen bude dlužnici v případě příznivého vyřízení jejího rekursu proti vyměření zmíněných dávek, neb po novelisaci dávek těch. Jak správně již vytkl rekursní soud, jedná se zde o pohledávky dlužnice proti eráru, kteréž mají v budoucnosti teprve vzniknouti, a jsou nejisté a neurčité, jak co do jsoucnosti, tak i co do výše, o pohledávky, které nejsou tedy likvidní a které nejsou též poukázány k výplatě u některé státní pokladny a o nichž není jisto, zda vůbec a kdy poukázány budou. Nelze přisvědčiti náhledu rekurentově, že se onen předpis vztahuje pouze na pohledávky proti eráru za vykonané práce a na pohledávky z náhrady škody, nikoli však na pohledávky na vrácení přeplatků daní, neboť dvorský dekret něčiní v té příčině rozdílu a vzhledem k obsahu exekučního návrhu je nepochybno, že pohledávky, které takto zabaveny býti mají, jsou nelikvidní a nejsou u žádné pokladny státní poukázány, což je v tomto případě jedině rozhodným.

Čís. 3501.

Třebas nesvéprávný před schválením smlouvy dle §u 865 obč. zák. byl zemřel, jest na jeho zákonném zástupci (otcovském opatrovníku) i soudu, by jednání přivedl ku konci.

(Rozh. ze dne 13. února 1924, R II 45/24.)

Dne 3. listopadu 1922 uzavřena byla před notářem v U. mezi postupující Rosalii Š-ovou se strany jedné a snoubenci zletilým Karlem Š-em a nezl. Annou V-ovou se strany druhé postupní smlouva, jíž postoupila matka ženichova Rosalie Š-ová snoubencům každému polovicí svůj dům v K. za 51.200 Kč proti tomu, že tito převzali k zaplacení hypotekární pohledávku sirotčí pokladny 30.000 Kč, pak podíly dětí Marie Š-ové 10.000 Kč a Vladimíra Š-a 6.500 Kč a k vybývání výměnek Rosalii Š-ové. Na základě této postupní smlouvy bylo do knih vloženo novomanželům Karlu Š-ovi a jeho manželce Anně rozené V-ové právo vlastnické k domu tomu, každému na polovici. Anna Š-ová, rozená V-ová, v půl roce po uzavření smlouvy zemřela a v řízení pozůstalostním žádal její otec Jan V., by byla opatrovnicky schválena smlouva ze dne 3. listopadu 1922, uzavřená jeho nezletilou dcerou Annou Š-ovou, nezastoupenou zákonitým zástupcem. P o z ů s t a l o s t n í s o u d žádost zamítl, poněvadž nezletilá Anna Š-ová nežije a ustanovení §§ 269 až 284 obč. zák. vztahují se na opatrovnice, jenom pokud jsou na živu. R e k u r s n í s o u d usnesení potvrdil.

N e j v y š š í s o u d zrušil usnesení obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by o návrhu po zákoně jednal a znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Poněvadž Anna V-ová byla nezletilou, bylo potřebí ku platnosti smlouvy s její strany, by s ní projevil souhlas její otec Jan V. (§§ 152, 176, 260 a 865 obč. zák.) a aby smlouva ta byla napotom schválena ještě soudem opatrovnickým (§§ 233, 149, 150, 106, 1034, 1224, 152 a 865 obč. zák.). Nesporno jest, že omylem notáře, smlouvu sepisujícího, nebylo ve smlouvě uvedeno, že otec Anny V-ové smlouvu uzavřel a schválil za nezletilou svou dceru. Po uzavření jejího sňatku s Karlem Š-em stal se otec opatrovníkem jejího jmění dle §u 176 a contr. § 260 obč. zák. a měl povinnost, smlouvu postupní, o kteréž nyní tvrdí, že byla jím uzavřena za dceru, pokud se týče s jeho souhlasem, přivésti ke schválení soudem opatrovnickým. Tuto povinnost na se vzal jako otec, jenž smlouvu uzavřel a jako napotomní opatrovník jmění dceřina (§ 176 obč. zák.) měl i na dále povinnost, započatou smlouvu k plat-

nosti přivésti a dokončiti. Této povinnosti nebyl sproštěn ani smrtí dcery, která ve věku 17 let, v půl roce po uzavření oné smlouvy zemřela. Měl' jako opatrovník jmění dceřina tytéž povinnosti, jaké stihají poručníka (§ 282 obč. zák.). Poručnictví i opatrovnictví končí sice smrtí poručence (opatrovance), avšak poručenství (poručník i poručenský soud) zůstává i na dále povinno jednání, jménem svěřence započaté, dokončiti, když by započaté jednání bez zřejmé škody dědiců nebylo lze přerušiti. Tytéž povinnosti mají otec nezletilce a soud opatrovnický (§§ 282, 249 a 1022 obč. zák. Stubenrauch komentář k §u 249 obč. zák.). Má tedy otec zůstavitelky, jako opatrovník jejího jmění právo i povinnost žádati, by zmíněná postupní smlouvu byla schválena dodatečně po smrti dceřině soudem opatrovnickým, zakládá-li se na pravdě otcovo tvrzení, že by jinak na patrný úkor dědiců postoupený dům musil býti vrácen postupitelce Rosalii Š-ové, aniž by bylo zde záruky, že daná protihodnota bude pozůstalosti vrácena (§ 1022 obč. zák.). Nevadí, že úřad otcovského opatrovníka smrtí dceřinou již zanikl, tím nezanikla jeho povinnost, dokončiti jednání započaté, a nezanikla ani pravomoc bývalého opatrovnického soudu ohledně úkonů, spadajících do doby, kdy opatrovnictví otcovo nad jměním dceřiným ještě trvalo. Nižší soudy neposoudily tedy věc po právní stránce správně, uznavše, že po smrti nezletilé dcery žadatelovy nelze dodatečné opatrovnické schválení zmíněné postupní smlouvě uděliti. Jich rozhodnutí trpí patrnou nezákonností (§ 16 nesp. pat.).

Čís. 3502.

Výdělková daň požívá za ostatních podmínek zákonného zástavního práva na celé nemovitosti, i když poplatník jest vlastníkem jen její ideální části.

(Rozh. ze dne 13. února 1924, R II 51/24.)

Exekuční soud přikázal z nejvyššího podání za exekučně prodanou nemovitost, náleževší polovicí Josefu V-ovi a polovicí Františce V-ové, výdělkovou daň k zaplacení z celé vydražené nemovitosti, rekursní soud pouze z polovice Josefa V-a. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Podle §u 76 zákona o přímých osobních daních ze dne 25. října 1896, čís. 220 ř. zák. přísluší výdělkové dani zákonné zástavní právo k nemovitostem osoby dani povinné, za dalších, tam uvedených podmínek, které zkoumati zde není třeba, poněvadž odpor proti přikázání výdělkové daně z dražebního výtěžku se jich netýká. Zodpověděti jest pouze otázku, zdali výdělková daň, kterou dluhuje Josef V., požívá zákonného zástavního práva pouze na jeho polovici usedlosti, či na celé usedlosti. Odpověď zní v ten způsob, že ručí celá usedlost a nikoli pouze polovice Josefa V-a. V uvedeném §u 76 je totiž řeč o nemovitostech osoby daní povinné proto, poněvadž zákonodárce předpokládal při tomto zákonném ustanovení, že poplatník jest vlastníkem celé nemovitosti; ale zákonodárce klade při tom v §u 76 důraz na věcné ručení celé nemovitosti, i kdyby věnována byla jen částečně živnosti, podléhající výdělkové dani. Z toho následuje, že, když poplatník jest jen vlastníkem ideální části a nikoli celé nemovitosti, ručí za výdělkovou daň celá nemovitost a nikoli pouze poplatníkova ideální její část, neboť jsou možny případy, že ideální podíl poplatníkův na nemovitosti jest jen nepatrným, ale celá nemovitost jest určena k výdělkovým účelům a poskytuje spoluvlastníkům skoro celý výnos ze živnosti, na nemovitosti provozované. Slovy, že ručí jen nemovitost poplatníkova, chce zákonodárce vyjádřiti, že ručení nemovitosti nastává pouze tenkráte, jest-li živnostník skutečným vlastníkem nemovitosti, na rozdíl od pouhého nájemce jejího, nebo požívatele, prekaristy a pod., nikoli však, že nemovitost ručí jen v případech, když živnostník jest vlastníkem celé nemovitosti, a nikoli v případech, když mu náleží toliko ideální její část. Při posouzení otázky věcného ručení nemovitosti za výdělkovou daň tedy nerozhodují ideální podíly spoluvlastníků, nýbrž za tuto daň ručí, jsou-li zde ostatní zákonné podmínky, celá nemovitost, i když poplatník jest jen vlastníkem polovice nebo jiné ideální její částky. Správnosti toho nasvědčuje úvaha, že není možno, provozovati živnost na ideální části nemovitosti ve smyslu §u 10 knih. zákona, nýbrž pouze na celé nemovitosti, nebo na fysické části její, tato fysická část však nepatří žádnému ze spoluvlastníků výhradně, nýbrž jen všem spoluvlastníkům společně podle §u 361 a §§ 825 i násl. obč. zák.

Čís. 3503.

Smír jeví účinky pouze mezi smluvními stranami a jejich dědici. Pro a proti singulárním nástupcům jest účinným jen, když vstoupili v právní poměr smírem upravený po uzavření smíru.

(Rozh. ze dne 13. února 1924, Rv II 719/23.)

Žalobkyni byly při práci u žalovaného rozdrceny řezačkou tři prsty. Žalobu o náhradu škody procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl, a uvedl po právní stránce v

důvodech:

Odvolací soud rozhodl srovnale se soudem prvé stolice z toho důvodu o žalobním nároku zamítavě, protože má zjištěno, že dovolatelka uzavřela se zástupci dolnorakouských zemských pojišťovacích ústavů ve Vídni o nároku, který uplatňuje v žalobě, narovnání, podle kterého

byla ve příčině řečeného nároku úplně odškodněna 3.000 Kč a proto prohlásila, že nemá nijakých nároků ze svého úrazu. Odvolací soud považuje ono právní jednání za smlouvu, kterou udánliví zástupcové dolnorakouských zemských pojišťovacích ústavů ve Vídni uzavřeli ve prospěch žalovaného ve smyslu §u 881 obč. zák. Této právní povahy však řečené jednání právní zřejmě nemá. Dle §u 881 obč. zák. smlouva ve prospěch třetího vzchází tenkráte, když si někdo dá slíbiti nějaké plnění někomu třetímu, v tom případě však dovolatelka ve svém prohlášení o odbytném jedině prohlásila, že od dolnorakouského zemského Úrazového a povinné ručení pojišťujícího ústavu obdržela hotově 3.000 Kč jako náhradu za ztráty, které jí vzešly tím, že si při řezačce rozdrtila palec, ukazovák a prsteník a že tímto odškodněním byly vyrovnány veškeré škody z řečeného úrazu úplně, že se vzdává proto výslovně jakýchkoli na tomto úrazu spočívajících nároků, ať jsou jakéhokoliv původu, vůči řečenému ústavu jakož i vůči jakékoliv třetí osobě nebo ústavu. Smír (§ 1380 obč. zák.) je smlouvou a proto jeví účinky pouze mezi smluvními stranami a jich dědici. Pro singulární právní nástupce a proto nim je smír účinný jen, když vstoupili v právní poměr smírem upravený p o u z a v ř e n í s m í r u. Z toho plyne, že kdyby šlo o smír, nemohl by se smíru žalovaný vůči žalobnímu nároku dovolatelky dovolávati s právním účinkem, poněvadž ani nedokázal, ani netvrdil, že byl při smíru smlouvcem, nebo že k němu dodatečně přistoupil.

Čís. 3504.

Faktura, obsahující dvoje platiště a jen jedno sudiště, nezakládá důvodu příslušnosti dle §u 88, odstavec druhý, j. n., jenž předpokládá, že splniště jest v obvodu soudu, u něhož má býti žalováno.

(Rozh. ze dne 19. února 1924, R I 88/24.)

Žalobu o zaplacení kupní ceny 16.791 Kč zadal žalobce u obchodního soudu v Praze, opřev ji co do místní příslušnosti o § 88, odstavec druhý j. n. Námitku místní nepříslušnosti s o u d p r v é s t o l i c e zamítl, r e k u r s n í s o u d jí vyhověl a žalobu odmítl. D ů v o d y: Místní příslušnost procesního soudu zakládá žalobce ve smyslu §u 88 odstavec druhý j. n. na nesporné skutečnosti, ve žalovaná strana přijala zároveň se zbožím jí zaslanou fakturu, která byla opatřena doložkou, že jest jí platiti a žalovati v Karlíně. Než rovněž nesporno jest, že oné faktuře ještě připojena byla doložka »zahlbar auf mein Konto bei der Bank für Handel und Industrie in Darmstadt«, to jest že žalovaný fakturovanou cenu platiti má v Darmstadtě. Faktura označuje tudíž dvoje místa platební a jen jedno místo, kde má býti žalováno. Není tudíž dle faktury shoda místa placení s místem žaloby, a není také jednoho určitého místa placení, jak jest předpokladem příslušnosti dle druhého odstavce §u 88 j. n. a proto také tato místní příslušnost dle zaslané a přijaté faktury pro žalobu, o niž jde, založena není.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Nejvyšší soud souhlasí ve shodě se svým posavadním rozhodováním — srovnej rozhodnutí ze dne 3. ledna 1922 R I 1495/21 čís. 1394 sbírky Dra Vážného — s napadeným rozhodnutím rekursního soudu i jeho odůvodněním. Stěžovatel jest v rozporu sám se sebou, když na jedné straně z okolnosti, že nepřeškrtl na faktuře p ř e d t i š t ě n é doložky: »Zahlbar und klagbar in Karolinenthal«, dovozuje, že smluveným místem placení jest Karlín, a že žalovaná firma jest p o v i n n a tam plniti, na druhé straně však uznává sama, že žalovaná firma m á p r á v o podle p ř i p s a n é doložky »Zahlbar auf mein Konto bei der Bank für Handel und Industrie in Darmstadt« plniti v Darmstadtě. I kdyby byl správným názor žalobcův, že obě doložky mohou obstáti vedle sebe, nelze pokládati Karlín za výhradné místo plnění pro žalovaného, pročež nemůže se žalobce dovolávati předpisu §u 88 j. n., který předpokládá, že místo plnění jest v obvodu soudu, u něhož má býti podána žaloba. Že by pouhou fakturní doložkou mohl býti smluven soud příslušný pro podání žaloby i tehdy, když žalovaný jest podle ujednání oprávněn plniti mimo obvod tohoto soudu, nelze z §u 88 j. n. vyčísti a nelze to pro vyjimečný ráz tohoto zákonného předpisu rozšiřujícím výkladem do něho vkládati, to tím méně, jelikož by takový výklad zřejmě odporoval všeobecnému a proto i pro obchodníky platnému předpisu §u 104 j. n. o dohodě o soudní příslušnosti.

Čís. 3505.

Novela o právu manželském (zákon ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n.).

Podmínkou rozluky manželství pro nepřekonatelný odpor, bez ohledu na to, zdali jde o žalobu či o žádost, j e s t s o u h l a s d r u h é h o m a n ž e l a a to zejména i v případech §u 18 zákona, leč že by od rozvodu uplynula tři léta a šlo o manželství, rozvedené před působností zákona.

(Rozh. ze dne 19. února 1924, R I 119/24.)

Žádost manžela ze dne 29. září 1923, by rozloučeno bylo jeho manželství, rozvedené usnesením ze dne 1. září 1920, s o u d p r v é s t o l i c e zamítl, a poukázal žadatele na pořad práva, ježto manželka nedala k rozluce souhlasu. R e k u r s n í s o u d usnesení potvrdil.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Dle spisů nejsou zde podmínky §u 16 čís. pat. ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. zák., neboť není tu ani zmatečnosti, ani rozporu se spisy, ani zřejmé nezákonnosti a dovolací rekurs ani netvrdí, že tyto podmínky neb alespoň jedna z nich zde jsou. Mohly by tedy vývody dovo-

lacího rekursu zůstati bez povšimnutí, podotýká se však, že též podle zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. jest zásadní podmínkou rozluky manželství pro nepřekonatelný odpor bez ohledu na to, zda jde o žalobu či o žádost, souhlas druhého manžela, a to zejména i v případech §u 18 tohoto zákona, kde po uplynutí tří let od provedeného soudního rozvodu je toliko tvrzený nepřekonatelný odpor pokládati za prokázaný, pokud výsledky ústního jednání tomu neodporují, a že jedinou výjimkou z této zásady jest, že uplynula tři léta od provedeného soudního rozvedení a že jde o manželství, rozvedené před působností tohoto zákona. Jinému výkladu brání již jasný doslov §u 16 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. a článku II. nařízení vlády republiky Československé ze dne 27. června 1919, čís. 362 sb. z. a n. a nebylo by lze k jinému výkladu dojíti ani tenkráte, kdyby v zákoně první dva odstavce §u 16 písm. a) byly spojeny v odstavec jediný, jak tomu ještě bylo ve zprávě právního výboru ze dne 28. prosince 1918, tisk 298, pokud se týče v dodatečné jeho zprávě ze dne 15. května 1919 (tisk 1007). Pokud si stěžovatel tvoří k odůvodnění svého mylného mínění, že po uplynutí tříleté lhůty souhlasu druhého manžela vůbec zapotřebí není, tedy ani v případech, kde manželství bylo rozvedeno po působnosti rozlukového zákona, zcela libovolnou úpravu §u 16 tohoto zákona, dlužno zdůrazniti, že takový způsob výkladu zákona není přípustným (§ 6 obč. zák.).

Čís. 3506.

Novela o právu manželském (zákon ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n.).

Dle §u 13 g) jest dostatečným důvodem rozluky padoucí nemoc, dosáhnuvší takového stupně, že do doby 365 dní jejího trvání po sobě jdoucích spadalo šest záchvatů, při čemž jest čítati dobu tu od každého záchvatu zvláště, a stačí k rozluce, když nemoc, dosáhnuvší této síly kdykoli za svého trvání, nepominula v čase rozsudku.

(Rozh. ze dne 19. února 1924, Rv I 943/23.)

Žalobu manžela o rozluku manželství pro manželčinu padoucnici oba nižší soudy zamítly, Nejvyšší soud uznal dle žaloby.

Důvody:

Dovolání uplatňuje právem důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s. Odvolací soud posoudil věc správně po právní stránce, zamítnuv žalobu proto, že ode dne vynesení rozsudku zpět počítaje bylo u žalované zjištěno jen 5 záchvatů padoucnice za rok. Náhled jeho, že roční dobu § 13 g) manž. nov. je počítati zpět ode dne rozsudku, nesrovnává se se zákonem. Jako důvod rozluky je v tomto sporu uplatněna padoucí nemoc, jež dle §u 13 g) manž. nov. je dostatečným důvodem, trvá-li aspoň rok s nejméně šesti záchvaty ročně. Odvolací soud převzal skutkové zjištění, že žalovaná strana trpí touto nemocí (t. j. trpěla v den rozsudku) aspoň od 22. ledna 1921, kdy byl zjištěn první záchvat, jenž v rozsudku přichází v úvahu. Tím dána je první podmínka rozluky dle §u 13 g) manž. nov., po případě §u 17 , dle něhož nelze vysloviti rozluku, pominul-li stav uvedený v §u 13 g). Dle zákona nedostačuje padoucí nemoc sama o sobě, nýbrž je k nároku na rozluku manželství nutně zapotřebí buď přidružené duševní choroby, neb intensity, jevící se v určitém množství záchvatů v určité době, a sice stanoví zákon nutnost nejméně šesti záchvatů v době roční. Touto dobou je rozuměti 365 dní po sobě jdoucích. Zákonodárce nestanovil počátečního ani konečného dne této doby, ježto nemohl určení intensity nemoci učiniti závislým na nahodilé okolnosti, jakou je na př. vynesení rozsudku, jež může se státi písemně v neurčité době více dní po skončení řízení, nebo může býti přičiněním druhé strany oddalováno a pod. I procesní soud, jenž tuto dobu čítá ode dne vynesení rozsudku, postřehl uvedený nedostatek, neboť nemohl zjistiti, zda v posledních dnech před vynesením rozsudku, jehož dobu přesně stanovil, nedostavil se další (v tomto případě šestý!) záchvat padoucnice, a pomohl si jen tím, že pro tento případ poukázal žalobce na § 530 čís. 7 c. ř. s. To není správné, ježto nemohl by žalobce tohoto prostředku užíti v případě, kdy doba vynesení rozsudku zůstala mu neznáma, a také proto, že nelze spor o rozluku manželství rozhodnouti s výhradou dalšího sporu. Je proto podle §u 13 g) manž. nov. dostatečným důvodem rozluky padoucí nemoc, dosáhnuvší takového stupně, že do doby 365 dní jejího trvání po sobě jdoucích spadalo šest záchvatů, při čemž jest čítati dobu tu od každého záchvatu zvláště, a stačí k rozluce, když nemoc, dosáhnuvší této síly kdykoli za svého trvání, nepominula v čase rozsudku. Pro tento spor zjistily nižší soudy, že spadá u žalované do roční doby od 22. ledna 1921 8 záchvatů, od 23. února 1921 10 záchvatů a od 1. října 1921 šest záchvatů. Z té skutečnosti, že v době od 1. října 1922, t. j. výročí záchvatu ze dne 1. října 1921, do 1. listopadu 1922 (sdělení ústavu choromyslných) po případě 4. listopadu 1922 (den vynesení rozsudku), tudíž v době 30 až 34 dní, nebyl u žalované zjištěn opětný záchvat, nelze po příkladu nižších soudů souditi na zmírnění nemoci, vylučující žalobní nárok, a jest, jak z předchozího přehledu je patrno, pro tento spor bezvýznamnou náhodou, že právě do doby roční před vynesením rozsudku spadá jen pět záchvatů.

Čís. 3507.

Předpis §u 6 nařízení ze dne 11. dubna 1917, čís. 162 ř. zák. netýkal se zápůjček líhu. Lhostejno, že při zápůjčce byl líh mezitím výše zdaněn.

(Rozh. ze dne 19. února 1924, Rv I 1568/23.)

Tvrdíc, že zápůjčila žalované v září a říjnu 1916 tři sudy líhu, domáhala se žalující firma jich vrácení. Oba nižší soudy žalobě vyhověly, odvolací soud mimo jiné z těchto důvodů: Neprá-

vem uplatňuje odvolatelka, že nařízením ze dne 11. dubna 1917, čís. 162 ř. zák., které v §u 6 prohlásilo veškeré, před vydáním nařízení uzavřené dodací smlouvy ohledně líhu, pokud nebyly před platností nařízení splněny, za neplatné, stala se i smlouva, o niž jde, neplatnou a nemohla již obživnouti. Ono ustanovení souvisí se stanovením nejvyšších cen pro čistěný zdaněný líh a lze je tedy vztahovati jedině na úplatné smlouvy ohledně líhu; zde však o takovou smlouvu nešlo, nýbrž byla tu pouze zápůjčka, z níž vyplýval nárok strany žalující na vrácení zapůjčeného líhu bez náhrady, jehož plnění na ceně líhu nezáviselo. Stalo-li se zapůjčení líhu, jak znalci potvrzují, proti tehdy platívšímu zákazu volného prodeje a odstupu líhu mezi obchodníky, nemůže se tohoto zákazu žalovaná strana dovolávati, poněvadž, přijavši líh, sama jednala proti zákazu; rozhodně však neměl zákaz v zápětí zánik jejího závazku ku vrácení vypůjčeného líhu a, nebyl-li splnitelným po dobu trvání onoho zákazu, obživnul uvolněním obchodu líhem, v říjnu 1922, takže nyní o nemožnosti plnění následkem zákonného zákazu řeči býti nemůže. Nehledě k tomu, jest žalovaný, i kdyby se za to mělo, že smlouva byla neplatnou, povinen k vrácení toho, co obdržel (§ 1431 obč. zák.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

V §u 6 nařízení ze dne 11. dubna 1917, čís. 162 ř. zák. prohlášeny za bezúčinné jen smlouvy kupní, prodejní a dodávkové o zdaněném čistěném líhu, byly-li před platností tohoto nařízení uzavřeny, předpis nevztahuje se tedy nikterak na zápůjčku, o jakou v tomto případě jde, a dovolání ani se nepokouší dovoditi, že zápůjčka spadá pod smlouvu kupní, prodejní neb dodávací, nýbrž zabývá se otázkou, zda souvisí předpis te.: se stanovením maximálních cen, jak mínil odvolací soud, což však je vedlejší. Již nadpis nařízení praví, že se jím upravuje »obchod« líhem, a již z toho jde, že smlouvou dodávkovou, o jejíž pojem jedině se tu může jednati, ježto zápůjčka rozhodně není ani koupí ani prodejem, rozumětí sluší smlouvu, která právě v obchodě nazývá se smlouvou dodací, t. j. úplatnou smlouvou, tudíž pravidelně kupní nebo směnnou o nabytí věcí zastupitelných (ne individuálně poznačených), při níž odevzdání zboží jest odročeno na pozdější dobu (neděje se hned při smlouvě), pročež právě nazývá se dodáním (čl. 338, 271 čís. 2 obch. zák.), takže zápůjčka sem spadati nemůže, nejsouc ani smlouvou úplatnou, když se neplatí úrok, a ani dodavací, ježto se uzavírá odevzdáním věci (§ 983), bez něhož nebyla by ještě smlouvou samou, nýbrž jen předběžnou smlouvou. Byla-li však smlouva a tudíž závazek žalované účinny, odpadá otázka §u 1431 obč. zák., ač podotknouti dlužno, že nemůže býti řeči o tom, že vrácení možným není, neboť tuto nemožnost zakládá žalovaná jen na tom, že zdanění je nyní mnohem vyšší a že stejné množství jí nyní přijde mnohem dráže než přišlo žalobkyni. To však si žalovaná musí přičísti sama po rozumu §u 1311 obč. zák., dle něhož náhoda, jakou jest zde vyšší zdanění, v prospěch doby nastalé, ježto žalobkyně za ně nemůže, stihá toho, v jehož poměrech nastala. Nárok žalobkyně neodporuje tedy žádnému zákonnému předpisu, tím méně zákazu, i jest s podivem, jak dovolání může jej nazývati nemravným, když žalobkyně žádá jen to, co jí patří, co zapůjčila a § 992 obč. zák. výslovně stanoví, že nečiní rozdílu, zda cena v mezičasí stoupla či klesla, takže stoupnutí musí si přičísti žalovaná, jako by klesnutí byla si přičísti musila žalobkyně. Zvýšení daně neznačí nic jiného, než zvýšení nákladu na opatření zboží, tudíž obchodnicky vyjádřeno zvýšení ceny kupní.

Čís. 3508.

Předkupní právo lze ujednati i při jiné smlouvě, než kupní, ba i jako samostatnou smlouvu. Propůjčení předkupního práva nenáleží ku správě jmění a vyžaduje, jde-li o nemovitost náležející do pozůstalosti, schválení soudu pozůstalostního.

(Rozh. ze dne 19. února 1924, Rv I 1739/23.)

Jiří E. vyhradil žalobci předkupní právo k domu čp. 10, v němž měl žalobce najatu živnost. V té době náležel dům čp. 10 vlastnicky polovinou Jiřímu E-ovi, polovinou patřil do pozůstalosti manželky Jiřího E-a. Polovinu tuto zdědila Anna W-ová. Jelikož dům byl prodán, aniž by byl nabídnut žalobci ku koupi, domáhal se žalobce na Jiřím E-ovi a Anně W-ové náhrady škody. Procesní soud prvé stolice uznal žalobní nárok důvodem po právu, odvolací soud žalobu **zamítl a uvedl mimo jiné v důvodech: Jest nesporno, že žalobci** jednalo se o to, nabýti práva, koupiti dům celý, neboť jak sám opětně a opětně přiznával, chtěl míti jistotu, že bude moci pro příští dobu pro svoji pekařskou živnost používati pekárny a příslušného bytu v domě tom, a také prvžalovaný mluvil o domě celém. Jest dále nesporno, že v době slibu byl prvžalovaný vlastníkem pouze jedné neoddělené polovice domu, kdežto druhá polovička náležela do pozůstalosti po manželce prvžalovaného Marii E-ové. Jak žalující sám při svém výslechu přiznal, pokládal prvžalovaného za vlastníka celého domu, a jest nesporno, že smlouvu o právu předkupním uzavřel jedině s prvžalovaným. Nutným předpokladem toho, by smlouva ohledně celého domu pokládána býti mohla za platnou, by tedy bylo, by jednání žalovaného bylo také platným a závazným ohledně majitele druhé neoddělené poloviček, jež náležela pozůstalosti po zemřelé Marii E-ové, pokud se týče její dědičce, dne 19. března 1900 narozené, tedy v době, kdy o jednání došlo (na podzim roku 1918) dosud nezletilé a nesvéprávné Anně W-ové. Procesní soud ve směru tomto rozhodl, že prvžalovaný jakožto prý čekatel dědictví a zákonný zástupce své nezletilé dcery Anny byl oprávněn i jejím jménem jednati, prý proto, že nešlo o záležitost důležitou, jež by po rozumu §u 216 obč. zák. měla býti schválena soudem opatrovnickým. Následkem toho procesní soud uznal smlouvu i ohledně druhé polovice za platnou a uznal žalobní ná-

rok ohledně celého domu. Tohoto právního názoru však odvolací soud, uznávaje výtku nesprávného právního posouzení za důvodnou, nikterak nesdílí. Odvolací soud je naopak právního názoru, že právo předkupní, jmenovitě ohledně věcí nemovitých, jest nemalé důležitosti, protože jím vlastníku bráněno jest v neobmezené vládě s jeho věcí, a že zákon, vyslovuje jeho nepostupitelnost a také nemožnost převodu na dědice, sám to uznává. To vychází též nejen z ustanovení §u 216 obč. zák., nýbrž i z §§ 233 obč. zák., §§ 145, 188 a 189 nesp. říz. Z toho jde, že udělení předkupního práva není pouhým úkonem správy, nýbrž úkonem, zasahujícím do podstaty věcí, a že jest neplatným, nebylo-li schváleno soudem opatrovnickým. A ježto se to nestalo, nevzniklo pro žalobce právo předkupní.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Je pravda, že nejde jen o slib majitele věci, že ji prodá nájemníkovi, kterýžto slib by ostatně nebyl platným již proto, že nebyla umluvena kupní cena, tvořící podstatnou část trhové smlouvy (§§ 936 a 1053 obč. zák.), neboť je zjištěno, že prvý žalovaný žalobci přislíbil, že, kdyby dům prodal, bude žalobce míti první ruku a že nikdo jiný než on dům nedostane, a nad to, že první žalovaný žalobci též přímo připověděl předkupní právo a že žalobce slib tento přijal. Nešlo tedy o smlouvu předběžnou, dle níž prvý žalovaný dům žalobci prodá, pokud se týče s ním o tomto domě uzavře trhovou smlouvu, nýbrž o smlouvu konečnou, kterou se prvý žalovaný zavázal, že dům v případě, kdyby jej chtěl prodati, napřed nabídne ke koupi žalobci a to, jelikož o kupní ceně nebylo nic ujednáno, za onu kupní cenu, která mu s třetí strany bude nabídnuta, tedy o ujednání předkupního práva. Dovolání má pravdu, že předkupní právo nelze platně dojednati jen jako vedlejší smlouvu při smlouvě kupní, že naopak lze předkupní právo dojednati též při jiné smlouvě, obzvláště při smlouvě nájemní, nebo pachtovní, a dokonce i jako smlouvu samostatnou, neboť to zákon nikde nezapovídá a o sobě taková smlouva dobrým mravům se nepříčí (§ 879 obč. zák.). Občanský zákoník upravuje v §§ 1072—1079 jen pravidelný případ této výhrady, z čehož však nelze vyvozovati, že by jinak taková výhrada byla neplatná a neúčinná. Přes to nebylo lze dovolání vyhověti. Je zjištěno, že vůle stran nesla se k celému domu a že prvý žalovaný byl vlastníkem domu jen co do poloviny, kdežto druhá polovina patřila do pozůstalosti jeho manželky, k níž povoláni byli jako dědici on a jeho tehdy ještě nezletilá dcera, nynější druhá žalovaná, a není sporu o tom, že smlouva o předkupním právu pozůstalostním, pokud se týče opatrovnickým soudem schválena nebyla. Právem vyvozuje z toho odvolací soud její neplatnost (§ 865 obč. zák.), neboť propůjčení předkupního práva nenáleží ku správě jmění, pročež k jeho platnosti v příčině poloviny domu, patřící do pozůstalosti, bylo zapotřebí schválení soudu pozůstalostního, pokud se týče opatrovnického. Dovolání odkazuje se v tomto směru na správné a výstižné důvody napadeného rozsudku, které se jen ještě doplňují poukazem na ustanovení §u 149 obč. zák., dle něhož náleží otci jen správa jmění jeho dětí.

Čís. 3509.

Sudiště dle §u 104 j. n. jest v zásadě sudištěm na výběr a to i tehda, když se strany podrobily určitému soudu »neodvolatelně«.

(Rozh. ze dne 19. února 1924, R II 33/24.)

Žalobce podal žalobu na žalovaného polského obchodníka u krajského soudu v Olomouci, odůvodniv místní příslušnost §em 99 j. n. K námitce žalovaného, že pro spory z obchodního spojení stran bylo dle obchodních podmínek umluveno výhradně sudiště u pražských soudů, soud prvé stolice žalobu pro místní nepříslušnost odmítl. Rekursní soud zamítl námitku místní nepříslušnosti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Odstavcem 8. obchodních podmínek, jenž zní v českém překladě: »Vzešly-li by z našeho obchodního spojení spory, pro něž by nebyl dle odstavce 5. těchto podmínek výlučně příslušným rozhodčí soud, podrobujeme se, jakož i komitent podpisem těchto podmínek po rozumu §u 104 j. n. příslušnosti Pražských soudů«, jakož i zněním téhož odstavce česky stylisovaných obchodních podmínek: »Pro případ, že by z obchodního spojení našeho vzešly spory, které by nepodléhaly výlučně soudu rozhodčímu ve smyslu odstavce 5. těchto podmínek, podrobuje se komitent neodvolatelně podpisem těchto podmínek ve smyslu §u 104 j. n. pravomoci soudů Pražských, takže soudy tyto stanou se příslušnými, jakmile i banka k této prorogaci se strany komitentovy — aniž by měla povinnost o tom ho vyrozuměti — přistoupí«, ustanovuje se pouze sudiště dané na výběr a nikoli sudiště výlučné. Jestiť sudiště dle §u 104 j. n. — a o takové se zde jedná — v zásadě sudištěm na výběr, neboť je zařazeno v jurisdikční normě mezi sudišti na výběr danými (§§ 86—104 j. n.). Podrobily-li se strany podepsáním zmíněných obchodních podmínek pravomoci soudů Pražských, neznamená to, — byť i podrobení to bylo »neodvolatelno«, — že by veškeré jiné soudy, dle zákona příslušné, byly z pravomoci vyloučeny. Bylo by tomu jen tehdy tak, kdyby úmluva stran výslovně vylučovala každý jiný soud mimo soud smluvený způsobem, vylučujícím každou pochybnost. Z předložených obchodních podmínek nelze však takovou výlučnost pravomoci Pražských soudů vyčísti. Ujednání zmíněné opravňuje proto žalobkyni, by dle své volby žalovala žalovaného buď u sudiště smluveného, nebo zákonného. Zákonným sudištěm je však i sudiště dle §u 99 j. n. a mohla ho proto žalobkyně plným právem použiti.

Námitku, že jest tu smlouva o rozsudím, může vznésti žalovaný pouze u prvého roku, pokud se týče dříve, než se pustil do jednání ve věci samé.

Tím, že povšechně popřel obsah žaloby, pustil se žalovaný do jednání ve věci samé.

(Rozh. ze dne 19. února 1924, R II 47/24.)

K námitce žalovaného, že jest vyloučen pořad práva, ježto byla uzavřena smlouva o rozsudím, soud prvé stolice žalobu odmítl. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by spor projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Žalovanou stranou vznesena byla námitka, že je tu smlouva o rozsudího (§ 57 c. ř. s.), vylučující soud, žalobcem dovolaný, z projednávání tohoto sporu, a jde o otázku, zda takovou námitku jest uplatňovati při prvém roku či zda lze tak učiniti i v pozdějším období rozepře, jako se stalo v tomto sporu. Jak již rekursní soud správně uvádí, má námitka tato základ ve vůli stran, a nelze pochybovati, že strany mohou se kdykoliv vzdáti práva, plynoucího z takovéto smlouvy. Patrno tedy, že vyloučení řádných soudů z jednání o nárocích, ohledně nichž došlo k smlouvě o rozsudího, nemá trvalého, na vůli stran nezávislého rázu, jaký zákon předpokládá u námitek §u 240 odstavec třeti c. ř. s., k nimž přihlížeti dlužno v každém období rozepře z moci úřední. Posuzovati tudíž dlužno námitku, že jest tu smlouva o rozsudí stejně, jako když namítána jest nepříslušnost z důvodu §u 104 j. n. Ježto tedy v tomto sporu žalovaná strana neuplatňovala oné námitky při prvém roku k ústnímu jednání, jest dle §u 240, odstavec druhý c. ř. s. s námitkou touto již vyloučena. Ovšem stalo se odročení prvého roku, který dle §u 440 c. ř. s. nařízen byl zároveň k jednání ve věci samé, k návrhu zástupce žalované strany na základě jeho přednesu, že popírá celý obsah žaloby a navrhuje její zamítnutí, ale že v jednotlivostech námitky přednésti nemůže, ježto se mu ztratil spis. Ale z té okolnosti, že zástupce žalované strany i při ztrátě spisu popřel obsah žaloby a navrhl její zamítnutí, tudíž učinil návrh ve věci samé, jest patrno, že se pustil do jednání ve věci samé a že si jen vyhražoval námitky, jež po stránce hmotného práva měly přivoditi zamítnutí žaloby, nikoliv i námitky, které dle výslovného předpisu §u 441 c. ř. s. přednésti jest před tím, než se žalovaný pustí do jednání ve věci samé. Nelze tu tedy mluviti o tom, že snad onen prvý rok byl dle §u 242 odstavec prvý c. ř. s. odročen též k tomu účelu, aby ještě při druhém roku mohly býti provedeny úkony v §u 239 c. ř. s. uvedené.

Přípustna jest exekuce vnuceným propachtováním výkonu dlužníkova požívacího práva k pozemku. Ustanovení §u 150 obč. zák., poslední věta, není na závadu povolení exekuce, nýbrž přichází v úvahu teprve při rozdělení výtěžků.

(Rozh. ze dne 19. února 1924, R II 50/24.)

Žádosti vymáhajícího věřitele, by byla povolena exekuce propachtováním požívacích práv, jež příslušela dlužníkům k pozemkům, náležejícím vlastnicky jich dětem, soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud exekuční návrh zamítl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Nelze souhlasiti s názorem rekursního soudu, že exekuce vnuceným propachtováním požívacích práv, jež příslušejí dlužníkům k pozemkům zapsaným v knihovní vložce čís. 84 v D., není přípustna, poněvadž taková služebnost dle §u 485 obč. zák. nemůže býti přenesena na jinou osobu. Ze smluv ze dne 21. září 1910 a 25. října 1910, kterými bylo pro dlužníky zřízeno právo volného používání uvedených pozemků do fysické zletilosti nejmladšího dítěte, proti tomu, že sami budou platiti veškeré daně a veřejné dávky, plyne zřejmě, že požívací právo dlužníků nebylo omezeno jejich osobní potřebou dle §u 504 obč. zák. (užívání), nýbrž, že jim bylo vyhraženo právo užívati pozemků beze všeho obmezení (§ 509 obč. zák., požívání). Exekuce na takové právo jest dle §u 334 ex. ř. a § 150 obč. zák. poslední věta přípustna, zákaz §u 485 obč. zák. má tu jen ten význam, že předmětem exekuce není právo samo, nýbrž jeho výkon, takže trvání práva zůstává vázáno na osobu požívatele. Že jmenovitě nelze pokládati exekuční zpeněžení požívacích práv propachtováním dle §u 340 ex. ř. za nepřípustné, plyne z úvahy, že i dlužníci směli dáti pozemky po dobu svého požívacího práva do pachtu. Bezpodstatny jsou také námitky, které vznesli proti povolenému vnucenému propachtování dlužníci. Jejich požívací právo není výměnkem ve smyslu §u 330 ex. ř., neboť dlužníci si ho nevymínili náhradou za odstoupené nemovitosti a při jejich odstoupení, a nenáleží jim doživotně. Pozemky jsou vlastnictvím dětí dlužníků, pocházejí od výměnkářky Marie Š-ové, a ta, převádějíc je do majetku dětí, zřídila rodičům na nich právo požívací do fysické zletilosti nejmladšího jejich dítěte. Jde tu zřejmě o případ poslední věty §u 150 obč. zák., totiž o požívací právo, vyhražené rodičům na majetku dětí, a právě dle tohoto zákonného předpisu mohou věřitelé rodičů vésti na takové požívací právo exekuci, arci jen s tím důležitým obmezením, že výnos pozemků ručí i na dále za přiměřenou výživu dětí, takže exekuce nemůže jim býti na újmu. Toto zákonné obmezení exekuce není však překážkou jejímu povolení, neboť musí zůstati podle §u 336 ex. ř. vyhraženo soudu exekučnímu, by vzal při rozdělení výtěžků pachtovních zřetel na přiměřenou výživu dětí a vydal na ni potřebné peníze.

Čís. 3512.

Celé zařízení bytové, vypočtěné podle jednotlivých součástek, lze dáti v zástavu pouze hmotným odevzdáním. Na zástavním věřiteli jest, by vzal věci v uschování.

(Rozh. ze dne 19. února 1924, Rv II 697/23.)

Žalobce domáhal se na žalované firmě zjištění zástavního práva ku předmětům, na něž byla žalované povolena exekuce zabavením, úschovou a prodejem. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

V §u 452 obč. zák. připouští se zastavení movitých věcí »odevzdáním znamením« pouze u takových věcí, které nepřipouštějí hmotného odevzdání z ruky do ruky. Poněvadž movitých věcí, které by hmotného odevzdání nepřipouštěly, vůbec není, rozumí se v §§ 427 a 452 obč. zák. věcmi, hmotného odevzdání nepřipouštějícími, takové věci, při nichž by hmotné odevzdání z ruky do ruky bylo spojeno s velikou obtíží, jako jsou věci hromadné, knihovna, dříví v lese, sklad zboží atd. (Randa, Vlastnictví, § 28.). Smlouvou ze dne 23. února 1922 dala sice dlužnice žalobci do zástavy celé bytové zařízení, avšak ve smlouvě té v dalším výslovně vypočítává, které věci zastavila, a uvádí jmenovitě po slovech »a sice«: 14 kusů nábytku v ložnici, 5 v jídelně, 2 v kuchyni a 2 v předsíni. Všecky tyto určitě a zvláště pojmenované věci připouštějí hmotné odevzdání beze všech obtíží, čemuž nasvědčuje i ta okolnost, že byly též na všech, jak nižší soudy zjistily, nalepeny známky, zabavení vyznačující. Nejedná se tudíž v tomto případě, jak dovolatel tvrdí, o zabavení věci hromadné, nýbrž věcí jednotlivých, jichž uchopení a odevzdání zástavnímu věřiteli bylo a jest snadno možným. Není zde tudíž podmínek zastavení odevzdáním symbolickým (§§ 427 a 452 obč. zák.). Poněvadž však hmotné odevzdání (§ 426 obč. zák.) se sice stalo, ale věci zastavené nevzal zástavní věřitel ve své uschování, jak předpisuje § 451 obč. zák., nestalo se zastavení (ruční zástava) platně ani tímto způsobem.

Čís. 3513.

Dokud nesplnil dražebních podmínek nemůže se vydražitel domáhati na vydraženém, by mu odevzdal byt ve vydražené nemovitosti.

(Rozh. ze dne 19. února 1924, Rv II 94/24.)

Žalobě vydražitele, by dlužníci vyklidili byt ve vydražené nemovitosti, procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud ji zamítl. Důvody: Procesní soud, zjistiv, že žalobce vydražil dne 15. října 1923 v exekuční dražbě dům žalovaných, v němž žalovaní bydlí, že udělení příklepu stalo se právoplatným, ale že žalobce dosud nesplnil dražebních podmínek, je toho názoru, že vydražitel dle §u 156 ex. ř. nabývá příklepem podmíněného vlastnictví vydražené nemovitosti, že vlastnictví podmíněno jest jen potud, že vydražitel musí splniti dražební podmínky, že vzhledem k svému podmíněnému vlastnictví má dle zákona nárok na výtěžky vydražené nemovitosti a že právě z tohoto nároku vyplývá právo, podniknouti čeho třeba, by výtěžky mohl pobírati, by tedy nájemcům ve vydraženém domě mohl byty vypověděti nebo žádati vyklizení. Názor procesního soudu o nabytí vlastnictví k vydražené nemovitosti vydražitelem již příklepem je mylný. Dle §u 423 obč. zák. a násl. vyžaduje se k nabytí vlastnictví věcí, které již vlastníka mají, odevzdání. Odevzdání věcí nemovitých děje se dle §u 431 obč. zák. knihovním vkladem. Od tohoto ustanovení se exekuční řád neodchýlil. Tím, že vydražiteli byl udělen příklep, nabyl vydražitel pouhého titulu pro nabytí vlastnického práva, nikoliv však již vlastnického práva sama. Tento názor podporován je ustanovením §§ 158 a 159 ex. ř. Dle těchto ustanovení může vymáhající věřitel a každý věřitel, na nemovitosti právem zástavním zajištěný, před odevzdáním dražbou prodané nemovitosti vydražiteli u exekučního soudu navrhnouti, by byla nařízena prozatimní správa prodané nemovitosti. Pro tuto prozatimní správu platí obdobně předpisy o správě vnucené s úchylkami uvedenými v §u 159 ex. ř. pod čís. 1—5. Může totiž jmenován býti správcem také vydražitel, pokud není proti tomu námitek a jeví-li se toho třeba, nebo shoduje-li se to s účelem, může býti správa vydražiteli odňata a může býti jmenován správce jiný (§ 159 čís. 1 a 5 ex. ř.). Tím, že je přípustno, by prozatimní správu mohl vésti také vydražitel jako správce soudem jmenovaný, je vyloučeno, že vydražitel již příklepem nabývá vlastnictví. Vydražiteli ovšem náležejí ode dne příklepu plody a důchody vydražené nemovitosti, ale tyto musí vydražitel vrátiti v případech právoplatného zrušení příklepu, nebo když příklep povolením opětné dražby nebo soudním přijetím předražku pozbude účinnosti. Teprve, když vydražitel splnil všecky dražební podmínky, má mu býti nemovitost odevzdána a má jeho právo vlastnické býti v pozemkové knize zapsáno. Až do té doby nemá nároku na odevzdání nemovitosti a v důsledku toho nemá ani nároku, aby mu byl odevzdán byt žalovaných, který je částí vydražené nemovitosti. Žalobce dosud dražebních podmínek nesplnil, proto mu vydražená nemovitost nebyla dosud odevzdána a jeho právo vlastnické k nemovitosti nebylo dosud v pozemkové knize zapsáno a proto není žalobce oprávněn, aby nájemníkům bytů ve vydraženém domě dával výpověď, nebo by od dlužníků vymáhal odevzdání bytu, který tito jako vlastníci vydraženého domu obývají.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel domáhá se žalobou, by mu žalovaní odevzdali byt, tedy část vydražené nemovitosti, ačkoliv ani v době podání žaloby, ani v době

vydání rozsudku prvého soudu nebyl splnil dražebních podmínek. Že dostál této své povinnosti, prokázal dovolatel, jak jest zřejmo z exekučních spisů, teprve dne 12. ledna 1924. Před tím neměl ani nároku, by mu nemovitost byla odevzdána ve smyslu druhého odstavce §u 156 ex. ř. výkonným orgánem dle §u 349 ex. ř., tím méně lze mu přiznati oprávnění, by žalobou docílil tohoto odevzdání a držby nemovitosti, což před splněním všech dražebních podmínek dle druhého odstavce §u 156 ex. ř. jest nepřípustno, ačkoliv dle prvního odstavce tohoto §u vydražiteli příslušejí veškeré důchody a plody z vydražené nemovitosti. Že vydražitel před splněním dražebních podmínek nemá za všech okolností ani nároku na detenci nemovitosti jako její prozatimní správce, odvolací soud v podstatě správně odůvodnil. Žaloba vydražitele na odevzdání nemovitosti nebo její části jest tedy vůči dlužníku nepřípustna před splněním dražebních podmínek a zbytečna po tomto splnění (§§ 156 (2) a 349 ex. ř.). Za účelem zajištění důchodů a plodů z vydražené nemovitosti může vydražitel žádati za povolení její prozatimní správy. Za tohoto stavu věci není potřebí, zabývati se otázkou, zda byl žalobce v době podání žaloby vlastníkem vydražené nemovitosti čili nic, neboť i jako vlastník byl by vázán předpisem §u 156 (2) ex. ř.

Čís. 3514.

Jde o včasné podání (§ 89 org. zák.), bylo-li dáno na poštu sice po úředních hodinách, ale přijato jako t. zv. zmeškaná zásilka za zvláštní poplatek a opatřeno ještě razítkem téhož dne.

(Rozh. ze dne 20. února 1924, R I 7/24.)

Stížnost vymáhajícího věřitele do usnesení exekučního soudu rekursní soud odmítl jako opožděnou. Důvody: Napadené usnesení bylo doručeno stěžovateli dne 22. října 1923, lhůta ke stížnosti končila dne 30. října 1923. Stížnost došla na soud dne 1. listopadu 1923 a podána byla na poštu dne 30. října 1923, jak prvním soudem bezvadně zjištěno zprávou poštovního úřadu v P. a sice až po úředních hodinách, které byly do 18. hodiny, jako zásilka zmeškaná. Včasně jest podání učiněno ve smyslu §u 89 zákona ze 27. listopadu 1896, čís. 217 ř. zák., když posledního dne lhůty odevzdáno jest poštovnímu úřadu v ten čas, ve který může býti opatřeno razítkem podání, což však po úředních hodinách jest vyloučeno (judikát čís. 143 ze dne 27. června 1899, praes 306/99).

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil soudu druhé stolice, by stížnost vymáhajícího věřitele přijal na soud a vyřídil dle zákona.

Důvody:

Podle prvého odstavce §u 89 org. zák. nevpočítávají se do rekursní lhůty toliko dni poštovní dopravy, takže, jak uvedeno jest v plenissimárním rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu Vídeňského ze dne 27. června 1899, čís. praes. 306/1899 (pod čís. 143), jehož zásady si i tento Nejvyšší soud osvojil (srovn. rozhodnutí ze dne 10. dubna 1923, R I 328/23, čís. sb. 2477), rekurs podaný na poštu lze za včas podaný považovati jenom tenkráte, když byl odevzdán poště posledního dne rekursní lhůty v době, kdy mohl býti ještě opatřen poštovním podacím záznamem tohoto dne. Soud druhé stolice zjistil, že napadené usnesení soudu prvé stolice doručeno bylo vymáhající straně 22. října 1923, že lhůta ke stížnosti končila 30. října 1923, a rekurs že byl podán až po úředních hodinách, které byly do 18. hodiny, jako zmeškaná zásilka. To se arci shoduje i s dostatečným vysvětlením poštovního a telegrafního úřadu v P. ze dne 2. února 1924 až na to, že dle tohoto vysvětlení podací lístek u zmeškané zásilky musí býti přirozeně opatřen razítkem z 30. října 1923. Ale ještě výrazněji je to řečeno ve sdělení ředitelství pošt a telegrafů v Praze ze dne 27. ledna 1924, podle kterého jsou u poštovního úřadu v P. úřední hodiny sice pro styk v obecenstvem ve všední dny stanoveny po celý rok na dobu od 8.—12. a 14. do 18. hodiny, ale podle kterého je řečený úřad zmocněn ku přijímání zmeškaných zásilek listovních u telegrafní přepážky za zvláštní příplatky v době od 18. do 21. hodiny a to s datem téhož dne. Tak tomu bylo i s touto zásilkou, která byla podána 30. října 1923 po 18. hodině jako zmeškaná zásilka za příplatek 2.50 Kč a opatřena byla razítkem z 30. října 1923. Plyne z toho, že podána byla včas, neboť není rozhodujícím, že byla podána po normálních hodinách úředních, ale že byla podána v době, kdy jest poštovní úřad obecenstvu ještě přístupný, kdy zásilka ještě přijata býti musí a musí býti opatřena razítkem téhož dne.

Čís. 3515.

Zákon o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.

»Vyšší služby« ve smyslu §u 1, odstavec druhý, zákona nejsou podmíněny vyšším vzděláním, nýbrž stačí, liší-li se vzhledem na způsob výroby a vedení podniku od obyčejných úkonů většiny pomocných dělníků. Pokud jest tomu tak u mistra tkalcovského.

(Rozh. ze dne 20. února 1924, Rv I 1107/23.)

Žalobce byl tkalcovským mistrem u žalované firmy. Byv koncem září 1922 bez výpovědi propuštěn, domáhal se na žalované zaplacení mzdy do konce roku 1922. Procesní soud prvé stolice přiznal žalobci mzdu za čtyři týdny, odvolací soud uznal dle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalované.

Důvody:

Žalovanou uplatňovaný dovolací důvod §u 503 č. 4 c. ř. s není opodstatněn. Otázka, jaké nekupecké úkony považovati jest za úkony

vyššího druhu ve smyslu §u 1 odstavec druhý zákona o obch. pomocnících, není v zákoně výslovně řešena a sluší proto otázku tuto v každém jednotlivém případě zvláště zodpověděti. Otázka tato jest otázkou právní, nikoli otázkou skutkovou, jak míní žalobce v dovolací odpovědi a jest proto odvolání žalované podrobiti věcnému rozhodnutí. Z toho, že zákon kupecké služby jakékoli na roveň staví úkonům nekupeckým vyššího druhu, plyne, že tyto úkony vyššího druhu nejsou podmíněny nějakým vyšším vzděláním a že nejsou to jen vedoucí úkony v dotyčném podniku, nýbrž že stačí k pojmu vyšších úkonů, když úkony tyto nejsou obyčejnými většinou v podniku zaměstnaných pomocných sil prováděnými úkony, nýbrž vzhledem na způsob výroby a vedení podniku od těchto obyčejných úkonů většiny pomocných dělníků se liší tak, že se jeví úkony vyššími. V tomto směru jest nižšími soudy zjištěno, že úkony žalobcovy v podniku žalované firmy záležely v dozoru nad tkalcovskými stavy, jemu přidělenými a v udržování jich v chodu, v seřizování jich pro práce stavům těmto přidělené, aby tkadlec na nich bez závady mohl pracovati, a v opravě všech, při výkonu na stavech se naskytujících závad. Za tím účelem konal žalobce dozor nejen nad jemu přidělenými stroji, nýbrž i nad tkalci při nich zaměstnanými a měl případná nedorozumění mezi tkalci sám urovnati, větší poruchy v provozu vedoucímu orgánu hlásiti. Sám žalobce jako tkadlec u výkonu této své služby nikdy nepracoval a konal také různé práce, ovšem rázu podřadného. Když soud odvolací z tohoto způsobu žalobcova zaměstnání v závodě žalované dospěl k úsudku, že žalobcovy úkony sluší pokládati v celku vesměs za úkony vyšší ve smyslu §u 1 odstavec druhý zákona o obchodních pomocnících, nepochybil, neboť nejsou zajisté úkony ty úkony takovými, které by každý v závodě žalované zaměstnaný pomocný dělník mohl vykonávati. Kdyby tomu tak bylo, nebylo by zajisté potřebí, by ke konání těchto úkonů zvláštní síly byly ustanovovány. V důsledcích toho není sporným to, co dovolatelka uvádí v dovolání proti ocenění služeb žalobcových jako úkonů vyšších. Jest sice pravda, že v podniku žalované jsou různé druhy dělníků — dovedných a méně dovedných — přes to však dělníci tito nekonají nikdy prací, které žalobci byly svěřeny, a žalovaná něco podobného ani netvrdí. Předběžné vzdělání není ovšem rozhodujícím pro posouzení, zda jde o vyšší úkony, přece však poukazuje na to, že žalobce, by svůj úkol v závodě žalované jako mistr splniti mohl, byl ve výhodě, když toto předběžné vzdělání měl. Pro posouzení úkonů žalobcových jako úkonů vyšších není rozhodným, že úkony ty podle daných mu rozkazů konati musil a že nebyl za provoz sám zodpověden; stačí, když úkony byly toho rázu, že je každý, třebas i dovedný pomocný dělník nekonal a konati nemohl. Konání písemných prací samo o sobě není ovšem s to, aby úkony žalobcovy kvalifikovalo na vyšší úkony; přes to však také tyto písemné práce, i když jsou podřadného rázu, poukazují rovněž na kvalifikaci jeho úkonů jako úkonů vyšších ve smyslu řečeného zákonného ustanovení. Činnost žalobcova v závodě žalované byla činností dozorčí a v důsledcích toho sluší všecku jeho činnost, třebaže spočívala částečně snad jen v úkonech mechanických podřadného rázu, posuzovati jako celek a s hlediska tohoto jsou všechny žalobcovy úkony úkony vyššími a třiditi je na úkony vyšší a úkony obyčejného dělníka není případným. Tím odpadá řešení otázky, zda a pokud práce žalobcova u žalované záležela většinou v úkonech vyšších.

Čís. 3516.

Přikázal-li odesílatel zasílateli, by zboží bylo zasláno určité (cizozemské) firmě k disposici odesílatelově, splnil zasílatel příkaz tím, že jej poznamenal v nákladním listě. Poznámka odesílatele pro příjemce na nákladním listě jest přípustna, nemůže býti dráhou škrtnuta a váže příjemce zásilky.

(Rozh. ze dne 20. února 1924, Rv I 1321/23.)

Žalovaná, provozujíc speditérskou živnost, vzala na se úkol, žalobcem na ni vznesený, obstarati dopravu zboží, které prodal žalobce Gustavu B-ovi v Amsterodamě. Kupní cenu měl zaplatiti B. jednou polovinou až obdrží fakturu, druhou polovinou, až obdrží duplikát nákladního listu. Žalobce, maje zájem na tom, by B. nedostal zboží do rukou dříve, dokaváde nezaplatí celou kupní cenu, uložil žalované, aby zboží pro B-a zaslala na speditérskou firmu D. v Amsterodamě, ale tak, aby zboží to zůstalo prozatím u této firmy k žalobcově disposici. Žalovaná uvedla v nákladních listech jako příjemce firmu D. a poznamenala v nich, že zboží jest chovati k žalobcově disposici. Zboží bylo však přes to vydáno přímo Gustavu B-ovi. Tvrdě, že utrpěl tímto předčasným vydáním zboží škodu, domáhal se žalobce její náhrady na žalované. O b a nižší soudy žalobu zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: Žalovaná má za to, že příkazu náležitě vyhověla, uvedši v nákladních listech jako příjemce jen firmu D., o B-ovi se ani nezmíniviši, a poznamenavši mimo to ještě v nákladních listech, že zboží jest chovati k žalobcově disposici. Na toto stanovisko žalované přistoupil již procesní soud prvé stolice a zcela správným shledává je i soud odvolací. Vždyť opatření ta, již každé samo o sobě, tím více tudíž obě dohromady, byla úplně způsobilými a dostatečnými, by firma D. seznala, že nesmí zboží vydati nikomu třetímu bez výslovného svolení žalobce, jenž podle poznámky na nákladních listech vyhradil si pro sebe právo disposice se zbožím. Namítá-li žalobce, že ona poznámka na nákladním listě jest podle čl. 391 a 392 obch. zák. a podle předpisů železničního dopravního řádu nepřípustnou a, byvši přes to učiněna, nemá právního významu, jest námitka ta vyvrácena § 56 (8) nařízení vlády republiky Československé o dopravě na železnicích ze dne 13. května 1921 čís. 203 sb. z. a n. a §em 2 prováděcích nařízení k mezinárodní úmluvě o dopravě na železnicích ze dne 14. října 1890 čís. 186 ř. zák. z r. 1892. Ostatně by firma D. nebyla směla zboží beze všeho vydati B-ovi ani tenkráte, kdyby oné poznámky na nákladních listech nebylo bývalo, protože v tomto případě byla by měla zapotřebí výslovného svolení firmy, nyní žalované. Upozorňovati firmu D. ještě zvlášť, zejména zvlášt-

ním dopisem, že disposice se zbožím zůstává vyhražena žalobci, nejen že nebylo nutným, nýbrž naopak bylo by bývalo zbytečným a nelze tudíž důvodně žalované vytýkati, že zanedbala povinnosti, jí jako spediterce náležející. I když přišel žalobce ke škodě tím, že firma D. vydala zboží dříve, než cenu kupní zaplatil, nezodpovídá za škodu tu žalovaná, splnivši náležitě smlouvu spediterskou. Bylo zajisté na žalobci, by upozornil firmu D. na své právo disposiční, pokládal-li to za nutné, když B-ovi duplikáty nákladních listů zaslal. Žalobce požádal sice o to žalovanou, ale teprve po odeslání duplikátů, tu však již bylo pozdě, jak patrno z toho, že ihned odeslaný expresní dopis žalované — jiného nic nežli odeslání takového dopisu žalobce nežádal — došel na místo určení, když bylo již zboží B-ovi vydáno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Pokud jde o výtku nesprávného právního posouzení věci, sdílí dovolací soud právní názor obou nižších soudů, že žalovaná firma vyhověla žalobcovu příkazu, by zboží, o něž se jedná, »zaslala firmě D. v Amsterodamě k žalobcově disposici«. Žalobce v prvé stolici vůbec netvrdil, že žalované původně udělil příkaz, aby zpravila firmu D. zvláštním dopisem o tom, že zboží má u ní zůstati k žalobcově disposici. Bylo tedy žalované ponecháno, aby sama volila způsob tohoto oznámení; učiniviš tak poznámkou na nákladním listě, vyhověla z plna uděleného jí příkazu. Že firma D. přes toto opatření zboží dále vydá, nemohla žalovaná předpokládati, to tím méně, ježto v nákladním listě uvedla jako příjemce tuto firmu, o G. B-ovi vůbec se ani nezminivši, takže zbožím mohl disponovati jen odesílatel, §§ 73 a 99 žel. dopr. ř. ze dne 13. května 1921 čís. 203 sb. z. a n., čl. 15. mezinárodní úmluvy o dopravě na železnicích ze dne 14. října 1890 čís. 186 ř. zák. z r. 1892, pokud se týče jen firma D. jako adresát, §§ 73, 76 žel. dopr. ř. a čl. 16 mezinárod. žel. dopr. řádu, tato ovšem jen dle disposic žalobcem jí udaných, pročež i v případě, že by poznámky oné na nákladním listě nebylo, byla by musila firma D. vyčkati zvláštního žalobcova příkazu, aby zboží vůbec mohla někomu vydati. Nelze tudíž žalované vytýkati, že zanedbala péči řádného obchodníka ve smyslu čl. 380 obch. zák. Že poznámka odesílatele pro příjemce ohledně další disposice na nákladním listě jest přípustna, stanoví výslovně § 56 (8) žel. dopr. ř. ze dne 13. května 1921 čís. 203 sb. z. a n., jakož i § 2 prováděcího nařízení k mezinárodní úmluvě o dopravě na železnicích ze dne 14. října 1890 čís. 186 ř. zák. z roku 1892. Poznámky toho druhu jsou ovšem dle citovaných předpisů pro dráhu nezávazny, proto však nesmí býti drahou škrtnuty, jak dovolatel nesprávně usuzuje, neboť určeny jsou pro příjemce a přípustnost jejich výslovně jest uznána. Dovolatel ostatně ani netvrdí, že dráha poznámku onu skutečně škrtla. Z okolností, že žalovaná později, již po odeslání zboží opětně firmě D. stejné sdělení zvláštním dopisem učinila, nelze vyvozovati, jak činí dovolatel, že k tomu byla povinna hned původně, neboť toto druhé oznámení stalo se k novému výslovnému příkazu žalobcovu. Rovněž nesprávným jest názor dovolatelův, že žalovaná v žalobní odpovědi obratem »... hat er uns gebeten, ihr nochmals zu schreiben ...« uznala, že již původně bylo smluveno, by firmu D. o disposici žalobcově zpravila zvláštním dopisem. Pravdou jest, že žalovaná hned od počátku v celém sporu stále zdůrazňovala, že takového příkazu nedostala, a může míti onen obrat jen ten význam, že příkaz žalobcův měl býti firmě D. opakován. Nelze-li žalované firmě přičítati zanedbání povinné péče řádného obchodníka, nemůže býti činěna zodpovědnou za případnou škodu, jež vzešla žalobci tím, že zboží bylo G. B-ovi firmou D. bez svolení žalobcova vydáno. Odvolací soud posoudil věc správně po stránce právní a není dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s. opodstatněn.

Čís. 3517.

Smlouva o dodávce kompensačního uhlí byla přípustna jen mezi podnikatelstvem hor a bezprostředním výrobcem potravin.

Smlouva o dodávce kompensačního uhlí za potraviny s osobou, jež není jich výrobcem a uhlí dále zcizuje, jest nicotnou i z důvodu, že jde o řetězový obchod. K nicotnosti dlužno hleděti z moci úřední. Nicotnost smlouvy jest nezhojitelnou a má v zápětí, že ta i ona strana musí vrátiti, co od druhé obdržela. Ustanovení §u 1174 obč. zák. nelze na takovýto případ použíti.

(Rozh. ze dne 20. února 1924, Rv I 1512/23.)

Žalobě Rudolfa Sch-a proti důlní společnosti o 3.740 Kč bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Pro rozhodnutí tohoto sporu jsou podstatnými jen tyto, nižšími soudy souhlasně zjištěné skutkové okolnosti. V červenci 1919 uzavřely strany smlouvu, podle níž se žalovaný důl zavázal, že za každých žalobcem mu dodaných 25 kg vepřového masa dodá 10 tun kompensačního uhlí, a bylo při tom dále ujednáno, že žalobce zaplatí dodané uhlí podle maximálních cen a žalovaný že zaplatí za každý kg dodaného masa 18 Kč. Tímto způsobem dodal žalobce žalovanému větší množství masa a žalovaný žalobci navzájem větší množství uhlí. V měsíci září 1919 dodal žalobce žalovanému dolu ještě 245 kg vepřového masa po 18 Kč, celkem za 4.410 Kč a obdržel je zaplacený; on sám nakoupil však toto maso u »První společnosti ku zpeněžení dobytka v T.« po 38 Kč, tedy celkem za 9310 Kč. Naproti tomu měl žalovaný důl za toto maso dodati 70 tun kompensačního uhlí v ceně za každých 10 tun po 377 Kč, tedy celkem za 2.639 Kč, ale uhlí toho nedodal. Pro řízení dovolací přichází

v úvahu již jen 220 kg dodaného vepřového masa se strany žalobcovy a 60 tun nedodaného kompensačního uhlí se strany žalované. Jen toto množství jest nyní předmětem sporu a nikoli kompensační obchody, mezi stranami již před tím uskutečněné. Dále zjistily nižší soudy, že o kompensačním uhlí, pro žalobce určeném, disponovala na jeho poukaz firma Filip P. a že podle původní disposice této firmy mělo oněch nedodaných 60 tun uhlí býti dodáno na adresu »Zásobovací úřad pro L.« a podle pozdější změněné disposice na adresu »Hospodářské družstvo v T.«. Žalobce, který jest řezníkem, domáha se žalobou rozdílu mezi svou vyšší nákupní cenou vepřového masa po 38 Kč za 1 kg a mezi nižší prodejní cenou po 18 Kč za 1 kg, kterou žalovanému dolu povolil jen vzhledem na kompensační uhlí. Rozdíl tento omezil celkem na 4.800 Kč s příslušenstvím. První soud vyhověl žalobní žádosti co do částky 3.740 Kč uznav, že jde o smlouvu směnnou, která však jest nicotnou, že žalovaný důl nemůže spotřebované maso již vrátiti a že tedy jest povinen, nahraditi žalobci hodnotu spotřebované věci, kterou tato měla v době svého dodání. Odvolací soud potvrdil rozsudek procesního soudu z téhož důvodu. Žalovaná strana neprávem napadá rozsudek odvolacího soudu z důvodů nesprávného právního posouzení věci, protože prý jde o dvě kupní smlouvy, které o sobě musí býti posuzovány a které jsou platné. Ať již kompensační obchod, o který tu jde, jest posuzovati jako smlouvu směnnou nebo jako smlouvu svého druhu, kterou si stísněné hospodářské poměry poválečné utvořily a kterou bylo by posuzovati podle obdoby smlouvy směnné, nebo konečně jako smlouvu jiné právní povahy, vždy jest to smlouva jednotná, kterou jen jako celek možno posuzovati, nelze rozděliti na dvě samostatné a na sobě nezávislé smlouvy, které by se měly každá o sobě co do podmínek a splnění posuzovati. Avšak smlouva ta jest za všech okolností nicotnou. Ve všech výnosech ministerstva veřejných prací, jimiž byl kompensační obchod uspořádán, zejména také ve výnosu ze dne 7. dubna 1919 čís. 21.660, došla výrazu zásada, že kompensační uhlí jest dovoleno v y m ě ň o v a t i (šlo tedy v podstatě o s m ě n u) za předměty potřeby pouze s výrobci. Zejména z uvedeného výnosu a také z výnosu ze dne 8. srpna 1919 čís. 49.062 vychází na jevo, že účelem kompensačních obchodů bylo »zlepšení úpravy d r o b n é h o směnného obchodu uhlím« a že výměna dovolena byla za předměty potřeby jen s b e z p r o s t ř e d n í m v ý r o b c e m. Kompensační uhlí nebylo určeno pro obchod, nýbrž pro ty spotřebitele, kteří potřebovali ho pro sebe a mohli dodati dolům vlastní výrobky, kterých zase důl potřeboval pro své osazenstvo. Již s tohoto hlediska správně uznaly oba nižší soudy, že žalobce jako řezník, který maso za účelem kompensace jinde nakupoval a tudíž výrobcem nebyl, nemohl platně maso za uhlí kompensovati a že již z tohoto důvodu kompensační obchod byl nedovoleným a podle §u 879 obč. zák. nicotným. Nicotnost tato vyplývá však také ještě z jiných důvodů. Jak již řečeno, nebylo kompensační uhlí určeno pro obchod, tím méně v tom způsobu, jak se v tomto případě dálo. Žalobce byl řezníkem a nikoli obchodníkem uhlím, nepotřeboval uhlí pro sebe, nýbrž dirigoval je prostřednictvím firmy Filip P. jinam a přirážel k ceně uhlí, které dále prodával, — jak sám uvádí, — rozdíl mezi vyšší cenou, za kterou sám kompensační maso nakoupil, a mezi nižší cenou, za kterou je dolu přenechal. Tento rozdíl činil v tomto případě na 1 kg masa 20 Kč, takže, když na 10 tun uhlí připadlo 25 kg masa, zdražilo se 10 tun uhlí jen touto přirážkou o 500 Kč. Jest na jevě, že žalobce snažil se při tom ještě vydělati a že také firma, sprostředkující další obchod kompensačním uhlím, při tom aspoň nějakou provisi obdržela, takže uhlí tímto přechodem z ruky do ruky bylo na úkor konečného spotřebitele značnou měrou zdražováno. I když tedy nebyly prováděny důkazy o tvrzení žalovaného dolu, že žalobce 10 tun uhlí, které sám za 377 Kč kupoval, hned za 1.100 Kč dále prodával, i když tedy nebylo zjištěno, zda jde o předražování ve smyslu §u 20 cís. nař. ze dne 24. března 1917 čís. 131 ř. zák., které v létě 1919 bylo ještě v platnosti, vsunul se přece žalobce jako zbytečný a nepotřebný článek mezi výrobce a spotřebitele předmětů potřeby a pustil se do pletich, které byly způsobilé, by ceny tohoto kompensačního uhlí zvyšovaly. Odporovala tudíž smlouva mezi žalobcem a žalovaným také zákazu o řetězovém obchodu a o jiných pletichách ve smyslu §u 23 čís. 4 cit. cís. nař. a byla také z tohoto důvodu podle §u 879 obč. zák. nicotnou. Žalovaný sám namítal v prvé stolici nedovolenost smlouvy pro řetězový obchod, ale od námitky té zase upustil. To však nevadí, by soud sám od sebe k nicotnosti smlouvy nehleděl, neboť podle ustálené judikatury Nejvyššího soudu dlužno aspoň v těch případech, ve kterých jde o smlouvy proti válečným a poválečným zákazům, přihlížeti k nicotnosti z povinnosti úřední z důvodů veřejného blaha. Je-li však smlouva n i c o t n o u, nemá právních účinků a strany mohou žádati jen obnovení předešlého stavu. Podle obsahu dovolacího spisu zdá se, že dovolatel nečiní rozdílu mezi nicotností a neplatností smlouvy, kterýžto rozdíl však jest podstatným, neboť nicotná smlouva nemůže býti zhojena a nemůže ani schválením stran oživnouti. Také není nutno, jak míní dovolatel, aby nicotnost byla pro druhou stranu poznatelnou, nýbrž stačí, že smlouva jest objektivně nicotnou. Ale, i kdyby to bylo pokládáno za nutné, byl i tento předpoklad u žalované strany splněn, neboť věděla, že jejím spolusmluvníkem jest řezník a nikoliv obchodník uhlím a že řezník ten diriguje uhlí prostřednictvím firmy Filip P. na jiné odběratele. Jak již řečeno, dlužno při nicotné smlouvě na žádost i jen jedné strany obnoviti dřívější stav a dlužno vrátiti vše, co obě strany z nicotné smlouvy byly plniły, tak, aby podle zásad §§ 877, 921, 1431, 1435 a 1447 obč. zák. jedna strana ze škody druhé strany neměla zisku. Tomu nevadí předpis §u 1174 obč. zák., kterého v tomto případě použiti nelze, protože jde o smlouvu o dodání věcí a protože to, co bylo se strany žalobcovy dáno, nebylo dáno za účelem docílení nějakého činu nebo jednání, nýbrž za účelem vzájemného dodání jiných věcí. Žalobce může tedy proti vrácení částky, již od žalovaného za maso obdržel, žádati v r á c e n í m a s a, které dodal a za něž nedostalo se mu vzájemného plnění v uhlí se strany druhé, nemůže však žádati dodání uhlí, t. j. splnění nicotné smlouvy, jak to míní dovolatel. V dalším zabýval se Nejvyšší soud přiměřeností náhrady za spotřebované maso.

Čís. 3518.

Povinný díl jest vypočítati podle počtu všech osob podle zákona k dědictví povolaných, třebas některé z nich dědické přihlášky nepodaly. Nárok na povinný díl pomíjí vzdáním se pouze tehdy, stalo-li se podle §u 551 obč. zák.

(Rozh. ze dne 20. února 1924, Rv I 1612/23.)

Žalobu o doplnění povinného dílu oba nižší soudy zamítly, ježto žalobce dostal již svůj povinný díl, při čemž vzaly za základ výpočtu povinného dílu všech osm dětí zůstavitelky, a to i ty z nich, jež nepodaly dědické přihlášky. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nesprávné právní posouzení věci vytýká žalobce proto, že při výpočtu povinného dílu byl vzat zřetel i na dědice, kteří se k pozůstalosti nepřihlásili a tudíž — podle žalobcova mínění — se dědictví vzdali. Než tento názor není správný. Praví sice § 767 obč. zák., že nemá nároku na povinný díl, kdo se dědictví vzdal. Ale ustanovení to je vykládati v souvislosti s §em 551 obč. zák., který předpokládá, že vzdání se dědictví se stalo předem, to jest, jak III. dílčí novela k obč. zák. ještě výslovně zdůrazňuje, ačkoli podle ustáleného výkladu tohoto místa zákona v praxi a nauce o tom ani před tím již nebylo pochyby, aby se stalo úmluvou se zůstavitelem. Takové úmluvy žalobce ani netvrdil. Jí na roveň postaviti opominutí dědické přihlášky, příčilo by se jasnému doslovu §u 551 obč. zák. a předpisu §u 120 nesp. říz. Tam jest ovšem stanoveno, že se k nárokům dědiců, kteří byli k projednání pozůstalosti obesláni, ale přes to dědické přihlášky nepodali, dále nepřihlíží a že se pozůstalost projedná jen s dědici se přihlásivšími. Ale opominutím dědické přihlášky nepozbývají obmeškalí dědicové za všech okolností (§ 120, odstavec druhý, § 128, posl. věta, § 179 nesp. pat.) svého dědického práva, zejména nelze o nich míti za to, že se ho bezpodmínečně zřekli a dokonce zřekli úmluvou se zůstavitelem, neboť je jim zůstaveno, by dědická práva po případě i dodatečně ještě uplatňovali. Nepochybil proto odvolací soud, vysloviv právní názor, že povinný díl je vypočítati podle počtu všech osob podle zákona k dědictví povolaných, třebaže některé z nich dědické přihlášky nepodaly.

Čís. 3519.

Spor o vydání výmazného prohlášení, byť šlo o vklad nájemního práva, není věcí nájemní (§§ 560 a násl. a § 224 čís. 4 c. ř. s.).

Ochrana nájemců (zákon ze dne 27. dubna 1922, čís. 130 sb. z. a n.).

Obnovením smlouvy nájemní dle §u 2 (1) zákona neobnovuje se smluvní právo nájemcovo na knihovní vklad nájemního práva, omezeného na určitou dobu a jest nájemce po uplynutí doby, na kterou bylo nájemní právo vtěleno, povinen, svoliti k jeho knihovnímu výmazu.

(Rozh. ze dne 20. února 1924, Rv I 1628/23.)

Žalobkyně pronajala žalované poštovní správě smlouvou ze dne 31. října 1902 místnosti na 10 let, smlouvou ze dne 15. ledna 1912 na dalších 10 let. Tuto smlouvu, jež byla vtělena do knih, vypověděla žalobkyně dne 25. července 1921 bez svolení soudu na půl roku. Žalobu, by žalovaná byla uznána povinnou vydati výmazní prohlášení ohledně nájemního práva, procesní soud prvé stolice pro tentokráte zamítl, poněvadž dle znění §u 2 zákona o ochraně nájemníků smlouvy nájemní, uzavřené na určitou dobu před 3. květnem 1920, z nichž nebyla dána soudní výpověď, se obnovují na neurčitou dobu, pročež závazek žalovaného, ustanovený v nájemní smlouvě, by po konečném uplynutí nájemní doby vydal výmazné prohlášení, nemůže dosud býti vymáhán, poněvadž nájemní smlouva trvá. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Žalobkyně shledává nesprávné právní posouzení věci v tom, že prvý soud má za to, že smlouva ze dne 31. října 1902 a 15. ledna 1912 i se všemi jejími ustanoveními byla ve smyslu zákona o ochraně nájemníků ze dne 27. dubna 1922, čís. 130 sb. z. a n. na neurčitou dobu obnovena, ač mimosoudní výpovědí zanikla a jen nájemní poměr i na dále dle tohoto zákona trvá. Výklad, který dává odvolatelka zákonu ze dne 27. dubna 1922, čís. 130 sb. z. a n., je mylný. Zákon ustanovuje výslovně v §u 2 (1), že smlouva nájemní, uzavřená před 3. květnem 1920, obnovuje se na neurčitou dobu, jestli nájemník neprohlásil, že nechce v nájmu pokračovati, nebo pronajímatel nedá se svolením soudu výpověď podle §u 1 cit. zákona. Žádný z těchto případů nenastal. Mimosoudní výpověď jest úplně bezvýznamná, poněvadž nestala se se svolením soudu. Obnovuje se proto nájemní smlouva, před 3. květnem 1920 uzavřená. Touto obnovenou smlouvou jest smlouva ze dne 31. října 1902 (15. ledna 1912). Obnovuje-li se tato smlouva, obnovují se s ní i veškerá její ustanovení, pokud ovšem nejsou pozměněna tímto zákonem. Naprosto nelze souhlasiti s názorem odvolatelky, že mimosoudní výpovědí smlouva nájemní zanikla a že trvá jen nájemní poměr ve smyslu zákona ze dne 27. dubna 1922, čís. 130 sb. z. a n. Kdyby tomu tak bylo, nebylo by třeba, by se v zákoně mluvilo o obnově smlouvy nájemní. Předpokládá proto zákon o ochraně nájemníků, že nájemní smlouva již tu jest, a že tato smlouva se prodlužuje na neurčitou dobu. Tím méně lze přisvědčiti názoru odvolatelky, že ustanovení o vtělení nájemního práva není hmotněprávní součástí nájemní smlouvy. Vždyť ustanovení to dává se do nájemní smlouvy, by nájemce ve svém právu nájemním byl v každém případě chráněn. Náhled, že tohoto vtělení práva není již třeba, a že je zbytečné, poněvadž erár je chráněn zákonem o ochraně nájemníků, není správný, ježto není jisto, jak dlouho tento zákon v platnosti zůstane. V tomto případě výmaz věcného práva nájemního má nastati až po ukončení nájemního poměru.

A poněvadž tento poměr i na dále trvá, není žalovaný erár povinen, vydati výmazné prohlášení.

Nejvyšší soud uznal dle žaloby.

Důvody:

Odvolací soud neposoudil věci správně po právní stránce. Podle poslední věty §u 2 (1) zákona ze dne 27. dubna 1922, čís. 130 sb. z. a n., obnovena byla i sporná smlouva nájemní na neurčitou dobu s výpovědní lhůtou, stanovenou zvláštními předpisy anebo v místě obvyklou. Pronajímatel může ovšem vypověděti tuto smlouvu nájemní jen za podmínek §u 1 zák. Z toho nelze však vyvoditi, že oním předpisem zákona obnoveno bylo i smluvní právo nájemcovo na knihovní vklad nájemního práva, omezené na určitou dobu, a že byl odložen závazek nájemcův, že po uplynutí nájemní doby vydá pronajímateli k žádosti prohlášení, potřebné k výmazu tohoto nájemního práva. Tohoto ustanovení neobsahuje zákon o ochraně nájemců, jejž lze vzhledem k jeho výjimečné povaze vztahovati jen na případy v něm výslovně uvedené. Ze spisů vyplývá, že před vydáním rozsudku soudu první stolice uplynuly lhůty, na něž bylo omezeno smluvní zajištění nájemního práva podle §u 1095 obč. zák. (31. ledna 1912 a 1922). Tím vznikla nájemcova smluvní povinnost, vydati výmazné prohlášení, na něm žádané. Oba knihovní vklady váznou bezdůvodně. Účelem jich bylo podle §§ 1095 a 1120 obč. zák. chrániti nájemce proti nabyvateli domu tím, že právo stalo se patrným knihovně. Tento účel pominul vydáním zákonných předpisů o ochraně nájemců, působících z jiného právního důvodu proti každému vlastníku domu, a jsou nyní ochrany té účastni i nájemci, jichž právo není vloženo do knih. Z tohoto důvodu nebylo třeba ani zvláštního ustanovení zákona o obnově knihovního práva nájemního, a není správno, rozšiřovati ustanovení zákona i na tento případ. Zákon o ochraně nájemců není tudíž na překážku žalobnímu nároku, důsledkem čehož je nárok ten odůvodněn již nájemní smlouvou. Nesprávným je náhled žalované strany, že dovolání bylo podáno pozdě, ježto spor o vydání výmazného prohlášení, byť šlo o vklad nájemního práva, není věcí nájemní ve smyslu §§ 560 a 224, čís. 4 c. ř. s.

Čís. 3520.

I nepřekonatelný odpor jest důvodem rozvodu. Třebas se při rozvodu pro nepřekonatelný odpor nevyžadovalo souhlasu druhého manžela, jest na žalobci, by prokázal skutečnostmi, že se odpor zakládá v chování druhého manžela. K pojmu odporu (nepřekonatelného odporu).

(Rozh. ze dne 20. února 1924, Rv I 1693/23.)

Žaloba manžela o rozvod pro nepřekonatelný odpor byla oběma nižšími soudy zamítnuta. Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a uložil prvému soudu, by doplně řízení, znovu rozhodl.

Důvody:

Žalobce domáhá se rozvodu manželství pro nepřekonatelný odpor. Třebaže § 109 obč. zák. tohoto důvodu mezi ostatními, jen příkladmo zmíněnými rozvodovými důvody neuvádí, nemůže býti pochybnosti o tom, že nepřekonatelného odporu lze použiti za rozvodový důvod, čemuž svědčí § 13 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n., kde pod písm. i) se nepřekonatelný odpor za důvod rozluky připouští s tím, že v tomto případě netřeba hned povolovati rozluku, nýbrž že lze napřed uznati na rozvod od stolu a lože a to třebas i vícekráte. To má důvod v tom, jak z důvodové zprávy jde na jevo, by i v případech, kde není zcela nepochybně zjištěno, že běží o nepřekonatelný odpor, nebyli manželé nuceni k trapnému spolužití, nýbrž aby rozvodem bylo teprve prokázáno, že propast, v manželství nastavší, nelze více překlenouti, že se odpor mezi manžely stal nepřekonatelným. Uváží-li se k tomu i ustanovení §u 16 cit. zák. a čl. II. a III. prováděcího nařízení ze dne 27. června 1919, čís. 362 sb. z. a n., nutno dojíti k úsudku, že se při rozvodu nevyžaduje odpor v tom přísném pojetí jako u rozluky a že zejména souhlasu druhého manžela není třeba. Přes to však nelze se spokojiti pouhým tvrzením nepřekonatelného odporu a nelze ovšem také povoliti rozvod manželství pro odpor žalobcův jeho vlastním chováním vzniklý, nýbrž musí tento odpor míti svůj základ v chování druhého manžela. Odpor i nepřekonatelný odpor jest určitý duševní citový stav, jejž přímým důkazem nelze prokázati a dlužno naň usuzovati ze zevních skutečností, jež dle povahy, letory, a vzdělání manželů různým způsobem se objevují, jež soudu jest zjistiti a z nich usuzovati, zda lze za to míti, že tu odpor, po případě nepřekonatelný odpor je, zda ho tedy možno míti za prokázaný. V té příčině žalobce v žalobě a ve svém přednesu uváděl různé skutečnosti, o nichž tvrdí, že ho přiměly k tomu, by manželku opustil a že v těchto skutečnostech byl vznik nepřekonatelného odporu, jenž dalším žitím se ještě stupňoval. O vzniku odporu vedl důkaz svědkem Josefem B-ou a výslechem stran. Žalovaná manželka popřela sice ony skutečnosti, uvedla však ve svém přednesu, že se nechce do společné domácnosti vrátiti, že má k manželi nepřekonatelný odpor, jelikož ji i dítě — dle dalších spisů měsíc před porodem — opustil v nejhorší době, aniž se celou dobu o ni staral, přes to však vzpírá se svoliti k rozvodu. Oba manželé uvádějí pro svůj odpor různé skutečnosti, o nichž byl důkaz svědky nejen nabídnut, nýbrž i proveden, nebyla však žádná zjištění učiněna, takže vzhledem k tomu není tu podkladu pro úsudek, zda lze mluviti o odporu, a tím ovšem jest odňata i možnost dovolacímu soudu, by přezkoumal rozsudek odvolacího soudu, jenž si pro své rozhodnutí potřebných zjištění nezjednal, a jest tedy řízení kusým.

Čís. 3521.

Ku povolení zajišťovací exekuce eráru pro osobní daň dosud nepředepsanou, ale již splatnou, není třeba exekučního titulu; stačí osvědčení »hrozících inkvisicí«.

(Rozh. ze dne 26. února 1924, R I 98/24.)

Ku zajištění osobní daně, která pro léta 1921 a 1922 bude předepsána 140.000 Kč, domáhal se erár povolení zajišťovací exekuce zabavením pohledávky dlužníka. Soud prvé stolice exekuci povolil, rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Při povolování a provádění exekuce dlužno šetřiti předpisů exekučního řádu potud, pokud podle platných předpisů má místo soudní řízení, by nároky a pohledávky takové byly zajištěny a vydobyty. V tomto případě jde o zajištění osobní daně, která pro rok 1921 a 1922 bude činiti 140.000 Kč. Článkem III. uvoz. zák. k exekučnímu řádu byly v platnosti zachovány předpisy o vymáhání daní a jiných dávek k účelům veřejným, jakož i jiných dávek, zákonem co do vymáhání daním na roveň postavených. Exekučním titulem ve smyslu exekučního řádu jsou dle §u 1 čís. 13 ex. ř. výkazy nedoplatků o přímých daních a poplatcích, jakož i o přirážkách zemských, okresních a obecních, nabyly-li moci práva a staly-li se vykonatelnými. K exekučním titulům tohoto druhu dlužno čítati také platební rozkazy o osobní dani z příjmů (§ 76 zákona ze dne 25. října 1896, čís. 220 ř. zák.). Přípis berní správy v S. ze dne 10. dubna 1923, návrhu na povolení exekuce přiložený, není vůbec exekučním titulem, ježto z něho nelze seznati kromě osoby toho, kdo jest oprávněn a kdo jest zavázán, také předmět, způsob, objem a čas dlužného plnění (§ 7 ex. ř.) a, obsahuje-li návrh na povolení exekuce mimo zvláštní údaje a doklady jinak předepsané určité uvedení nároku, pro který exekuce státi se má, a exekučního titulu jej vykazujícího (§ 54 čís. 2 ex. ř.). Těmto zákonným ustanovením v tomto případě nebylo vyhověno.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Nemůže býti pochybnosti o tom, že platnost dvorních dekretů ze dne 18. září 1786, čís. 577 písm. c) sb. z. s. a ze dne 24. října 1806, čís. 789 sb. z. s. ohledně možnosti zajištění erárních pohledávek ex. řádem nebyla dotčena, nýbrž že ustanovením čl. III. uvoz. zák. k ex. řádu tyto dvorní dekrety v platnosti byly zachovány. Otázkou jest pouze, zda způsob zajištění, který vymáhající věřitelka ku zajištění svého nároku z dosud nepředepsané osobní daně z příjmů za rok 1921 a 1922 ve výši 140.000 Kč volila, t. j. exekuce zajišťovací dle předpisu ex. řádu jest podle stavu věci zákonně přípustným, když dle odstavce druhého čl. III. uvoz. zákona k ex. řádu také ku zajištění erárních pohledávek v úvahu přicházejí předpisy ex. řádu. Otázku tuto zodpověděl soud rekursní záporně z toho důvodu, že vymáhající věřitel pro pohledávku, o jejíž zajištění žádá, nemá dosud exekučního titulu, ku povolení zajišťovací exekuce dle předpisu ex. řádu potřebného. Tento náhled nelze sdíleti, poněvadž dle svrchu uvedených dvorských dekretů, na základě kterých vymáhající věřitel, správně strana ohrožená, za povolení exekuce zajišťovací žádá, není nějakého exekučního titulu potřebí, nýbrž stačí osvědčení hrozících inkvisicí (Dartuung hangender Inquisitionen) a toto osvědčení se v tomto případě skutečně přípisem berní správy v S. ze dne 10. dubna 1923 stalo.

Čís. 3522.

Pro žalobu obchodního pomocníka, odměňovaného podílem z čistého zisku, o zaplacení podílu na čistém zisku za dobu jeho služebního poměru jest příslušným soud určený v §u 41 zák. o obch. pom.

(Rozh. ze dne 26. února 1924, R I 105/24.)

Žalobu na firmu o zaplacení 92.154 Kč jakožto podílu na zisku podal obchodní pomocník u krajského soudu v Liberci. Námitka věcné nepříslušnosti byla krajským soudem zamítnuta, rekursní soud námitce vyhověl a žalobu odmítl, ustanoviv příslušným živnostenský soud v Liberci. Důvody: Žalobce sám uvádí v žalobě, že byl od 1. března 1921 až do 28. února 1923 ve službách žalované jakožto obchodní zřízenec a že jako takový přihlášen byl i při nemocenské pokladně obchodního gremia libereckého i při všeobecném ústavu pensijním. V čem záležela žalobcova činnost v obchodním podniku žalované, nikde nevysvětlil, omeziv se v tom směru na pouhou poznámku, že byl právně t. zv. »commis interessé« ve smyslu zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák. o obchodních pomocnících. Avšak již okolnosti, žalobcem přiznané, jak byly výše uvedeny, stačí úplně, by byl žalobce pokládán za obchodního pomocníka u žalované ve smyslu §u 1 odstavec prvý cit. zákona o obchodních pomocnících. Vztahují se tudíž na něho všecka ustanovení tohoto zákona. Tím, že žalovaná zaručila mu 30%ní podíl na celém čistém zisku z jejího obchodního podniku, na místě platu, není ještě nikterak vyloučen služební poměr mezi žalobcem jako zaměstnaným a žalovanou jako zaměstnavatelkou. Vždyť poměr takový jest i přímo upraven v §u 14 zákona posléz uvedeného. Že spor tuto projednávaný není v podstatě ničím jiným, než rozepří o zaplacení služného, o tom nelze vzhledem k obsahu žaloby vážně pochybovati a následkem toho jest pro rozepři tu podle §u 4 odstavec a), pak podle §u 5 odstavec d) zákona ze dne 27. listopadu 1896, čís. 218 ř. zák. vzhledem k §u 2 a 41 zákona o obchodních pomocnících, pokud se týče vzhledem k čís. nařízení ze dne 10. ledna 1915, čís. 8 ř. zák. a ze dne 29. února 1916, čís. 58 ř. zák. výlučně příslušným živnostenský soud v Liberci. Žalovaná namítla právem nepříslušnost soudu procesního, k níž bylo by i jinak nutno přihlížeti z úřadu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rozhodnutí tohoto mezitímního sporu o příslušnost závisí na zodpovězení otázek: a) zda podnik žalované firmy podléhá živnostenskému řádu, b) zda žalobce byl ustanoven ve službách žalované firmy jako její zaměstnanec a konal tam služby, v §u 1 odstavec prvý zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák. uvedené, c) zda jde o spor z tohoto služebního poměru. Všechny tyto otázky jest zodpověděti kladně. Otázka a) není spornou. Ohledně otázky b) uvádí sám žalobce v žalobě, že byl

v době od 1. března 1921 do 28. února 1923 u žalované firmy jako obchodní zaměstnanec ve službě a že jako takový přihlášen byl u nemocenské pokladny i u všeobecného pensijního ústavu. Tvrzení to uznala žalovaná firma v žalobní odpovědi za správné. Jaké služby žalobce konal, neuvádí, ale z obsahu žaloby, zejména z okolnosti, že se sám označuje jako commis interessé ve smyslu zákona o obchodních pomocnících a že i jinak v žalobě i v dovolacím rekursu na tento zákon se odvolává, plyne, že konal služby, v §u 1 odstavec prvý zák. o obch. pom. uvedené. Ad c.: Žalobce domáhá se touto žalobou zaplacení podílu na čistém zisku z obchodů žalované za dobu svého »služebního poměru« u žalované firmy ve zbytkové částce 92.154 Kč tvrdě, že podle smlouvy příslušela mu na místě pevného platu tantiema 30% z čistého zisku, docíleného v obchodu žalované, což žalovaná firma přiznala s omezením, že účast žalobcova na čistém zisku činila z počátku jen 10% z obchodu automobily, příslušenstvím a potřebami a že teprve později činila 30% z obchodů, žalobcem přímo sprostředkovaných, a 10% z prodejů ostatních. Podle §u 14 zákona o obch. pom. může podle úmluvy úplata obchodního pomocníka záležeti také zcela nebo z části v podílu na zisku ze všech nebo jen některých obchodů; jde tu o tantiemu t. zv. commis interessé, jak se žalobce sám označuje. Žalobce tvrdí, že za své služební doby obdržel na tantiemách jen 42.010 Kč, místo 134.164 Kč, že tedy má obdržeti ještě zbytek 92.154 Kč, což však žalovaná popírá. Jde tu tedy o spor o úplatu obchodního pomocníka z jeho služebního poměru, jak v zákoně o obchodních pomocnících (§§ 1 a 14) jest upraven, pro který však podle §u 41 zák. o obch. pom. jest v tomto případě věcně i místně a to výlučně příslušným živnostenský soud v Liberci.

Čís. 3523.

K povolení zálohy ve smyslu §u 353, odstavec druhý, ex. ř. jest příslušným soud povolivší exekuci, nikoliv soud exekuční, třebas bylo se zálohy domáháno teprve dodatečně.

(Rozh. ze dne 26. února 1924, R I 109/24.)

Vymáhajícímu věřiteli byla krajským soudem v Chebu povolena exekuce dle §u 353 ex. ř. v ten smysl, by si na náklad dlužníka dal obstarati třetí osobou dodávku dřeva, k jehož dodání byl dlužník uznán povinným. Napotomnímu návrhu vymáhajícího věřitele, by mu proti povinnému byly přiznány další exekuční náklady 47.491 Kč, dovolaný okresní soud v Aši, v jehož obvodu bylo dřevo, jež měl dlužník dodati, vyhověl. Rekursní soud zrušil napadené usnesení, maje za to, že exekučním soudem nebyl okresní soud v Aši, nýbrž okresní soud v Chebu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu a přikázal záležitost krajskému soudu v Chebu k příslušnému vyřízení.

Důvody:

Stěžovatel se domáhá obnovy usnesení soudu prvé stolice, jímž byla jeho žádost věcně vyřízena. Než jeho stížnosti vyhověti nelze a právem soud druhé stolice ono usnesení zrušil. Ovšem ani rozhodnutí druhé stolice nerozřešilo otázku příslušnosti správně. Soud druhé stolice má totiž za to, že peníz, jehož přiřknutí vymáhající věřitel žádá, je částí útrat výkonu exekuce, které bylo stanoviti soudem exekučním, a řešil proto otázku, který soud by podle zákona měl jako soud exekuční zakročiti. Než o tuto otázku tu nejde. Peníz 47.491 Kč 85 h. není částí útrat exekučního řízení ve smyslu §u 74 ex. ř., totiž útrat žalobci soudním vymáháním práva proti dlužníkům vzešlých. O těch by ovšem podle §u 52 c. ř. s. a §u 78 ex. ř. rozhodoval soud exekuční, u kterého řízení bylo prováděno. Vymáhaný peníz je však částí z á l o h y určené podle §u 353 odstavec druhý ex. ř. k hrazení n á k l a d ů s v y k o n á n í m v y n u c o v a n é h o č i n u spojených. O nároku, aby taková záloha byla povolena, rozhoduje podle právě řečeného místa zákona soud k povolení exekuce příslušný. Týž je pak ovšem také příslušný tehdy, když nárok na povolení zálohy byl podán dodatečně jen jako doplněk onoho původního nároku. To na jeho povaze ničeho nemění a podle této nemůže se proto státi předmětem rozhodování exekučního soudu, povolaného podle §u 52 c. ř. s. a §u 78 ex. ř. jen k určení útrat exekučních v užším smyslu slova v §u 74 ex. ř. blíže vyznačeném, nýbrž je o něm rozhodovati soudu exekuci povolivšímu. Jest proto v tomto případě, v kterém exekuci povolil krajský soud v Chebu, k rozhodování o sporném návrhu příslušným týž krajský soud. Ježto v řízení exekučním je podle §u 44 j. n. k příslušnosti soudu přihlížeti v každém období řízení — tedy i v řízení opravném — z úřední povinnosti, bylo věc — třebaže teprve soudem třetí stolice — přikázati z moci úřední krajskému soudu v Chebu.

Čís. 3524.

Nepřípustnost pořadu práva pro nárok obce o zaplacení příspěvků na udržování zařízení, jež jsou sice ve všeobecném zájmu, z nichž však někteří majitelé živností mají zvláštní hospodářský prospěch.

(Rozh. ze dne 26. února 1924, R I 111/24.)

Žalovaný provozoval dopravu autobusy z W. do R. Proti žalobě obce W., jíž se na něm domáhala úplaty za používání silnic, namítl žalovaný nepřípustnost pořadu práva. S o u d p r v é s t o l i c e námitce vyhověl a žalobu odmítl, r e k u r s n í s o u d zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva.

N e j v y š š í s o u d obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Právo obcí, vybírati příspěvky k zřízení, po případě udržování takových zařízení, která jsou sice ve všeobecném zájmu, ze kterých však

někteří majitelé živností mají zvláštní hospodářský prospěch, je založeno na zákoně ze dne 12. srpna 1921, čís. 329 sb. z. a n., o přechodné úpravě finančního hospodářství obcí. Podle jeho §u 26 mohou tyto příspěvky záležeti buď v jednorázových příplatcích nebo v příplatcích se opětujících a mohou býti buď — jako v tomto případě — smluveny v dohodě se zájemníky, nebo, nedojde-li k dohodě, ustanoveny se schválením vyššího úřadu dohlédacího. Netřeba obšírně doličovati, že i v případě dohody jde o veřejnoprávní poměr mezi obcí jako nositelkou veřejné moci a jednotlivci, podřízenými této její moci, jako moci nadřízeného veřejnoprávního svazku a nikoliv o poměr, v němž by jednotlivec a obec, přes to že je veřejnoprávním svazem, vystupovali proti sobě na rovné půdě zákona jako rovnoprávné podměty právních poměrů, pro které nepřichází v úvahu, zda jednotlivec je náhodou také členem tohoto veřejnoprávního svazu. Je tu podnikatel — jednotlivec — v pravdě pouhým předmětem opatření, které obec jako veřejnoprávní svaz činí ve všeobecném zájmu, jsouc k tomu právě pro svůj poměr nadřízenosti nad jednotlivcem-podnikatelem oprávněna nebo dokonce povinna. Tomu nevadí, že obec odvozuje svůj nárok ze smlouvy, neboť i poměry práva veřejného se upravují smlouvami (na př. smlouvami mezinárodními). Veřejnoprávní povaha práva k požadování oněch příspěvků vysvítá nad to i z §u 41 zák. čís. 329/21 sb. z. a n., jenž ustanovuje, že příspěvky po rozumu ustanovení §u 26 předpisuje obecní starosta a vybírá je orgány obecními a že příspěvky, včas nezapravené, starosta dobývá podle předpisů, platících pro dobývání nezapravených přímých daní. Že i v tomto případě žalobkyně sama svůj poměr pokládala za poměr veřejnoprávní, plyne jasně z její upomínky ze dne 12. září 1923, v níž žalovaný peníz poznačuje za poplatek a se dokonce výslovně k odůvodnění své legitimace dovolává zákona čís. 329/21. Jde-li — jak dolíčeno — o poměr veřejnoprávní, jest věc podle §u 1 j. n. odňata řádným soudům, vykonávajícím soudní moc jen v právních věcech občanských.

Čís. 3525.

I osoby, jimž byl chovatelem svěřen dohled na zvíře, mohou se na něm domáhati náhrady škody dle §u 1320 obč. zák. Zákon stanoví tu domněnku zavinění chovatele zvířete a jest na něm, by ji vyvrátil protidůkazem, že se náležitě postaral o potřebné opatření zvířete neb o dohled na ně.

(Rozh. ze dne 26. února 1924, R I 113/24.)

Žalobu zaměstnance na zaměstnavatele o náhradu škody, ježto byl žalobce koněm žalovaného kopnut, když koně ve stáji krmil, procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Jest především přisvědčiti právnímu názoru odvolacího soudu, že žalobce může se dovolávati pro svůj nárok ustanovení §u 1320 obč. zák., jež v druhé větě bez omezení ukládá chovateli zvířete zodpovědnost za jakákoli poškození zvířetem. Zákon požaduje na chovateli, by se postaral o potřebné opatrování zvířete a dohled na ně, a mylným jest názor prvního soudu, že osoby, jimž byl chovatelem svěřen dohled na zvíře, nemohou se vůbec domáhati náhrady škody po rozumu §u 1320 obč. zák., když byly zvířetem poškozeny, zejména ani z důvodu zanedbání bezpečnostních opatření chovatelem, jichž potřeba byla opodstatněna zvláštními zlými vlastnostmi zvířete. Mylným jest i názor stěžovatelův, že dle §u 1320 obč. zák. jest chovatel zvířete práv ze zanedbání opatrování nebo dohledu jen tenkráte, když poškozený prokáže, že opomenutí chovatelovo bylo zaviněným. Naopak zákon vychází z předpokladu, že chovatel zvířete úraz zavinil, kterouž domněnku může ovšem chovatel zvířete vyvrátiti protidůkazem, že se náležitě postaral o potřebné opatření zvířete neb o dohled na ně. Důkazní břímě přesunuje tu tedy zákon zřejmě na chovatele zvířete. Žalobce opírá nárok svůj o skutkové tvrzení, že byl mu dán šafářem žalovaného dne 12. června 1922 příkaz, aby mimořádně za čeledína S-a koně — jenž dle zjištění prvého soudu byl kopavým a kousavým, takže musel jej chovatel venku opatřiti náhubním košem — ve stáji nakrmil, a že při tomto obstarávání koně byl jím kopnut a zraněn, a dovozuje, že žalovaný jako chovatel koně, zlými vlastnostmi se vyznačujícího, neučinil potřebných bezpečnostních opatření, aby kůň čeledínu, na nějž uvyklým nebyl, ublížiti nemohl a že zařízení ve stáji, kde kůň byl chován, nebylo postačujícím, by zajišťovalo bezpečnost krmičovu. Prvý soud, posuzuje věc s mylného právního hlediska, že ustanovení §u 1320 obč. zák. v tomto případě v úvahu vůbec nepřichází a že žalobce musí dokázati žalovanému zavinění dle zásad §§ 1295, 1296 obč. zák., nezabýval se podrobněji skutkovými údaji žalobcovými, že žalovaný zanedbal potřebná opatření ve stáji, jakých mimořádné zlé vlastnosti koňovy vyžadovaly, a spokojiv se zjištěním, že pár koní, k němuž náruční kůň, žalobci úraz způsobivší, náležel, byl umístěn v samostatném bednění přes 3 metry širokém, asi 1 m vysokém, a že mezi oběma koňmi bylo příční bidlo ve výše asi ½ m od země na sloupu zavěšené, dospěl k závěru, že toto opatření bylo postačitelným. Než odvolací soud právem považuje zjištění tato za neúplná, neposkytující spolehlivého skutkového základu pro důkladné posouzení rozepře, které vyžaduje, by zařízení a místní situace stáje byly zevrubně prozkoumány a vysvětleno, zda a jaké opatření bylo tu potřebným u koně, jehož zlé vlastnosti, kousavost a kopavost byly známými, by zdraví a tělesná bezpečnost osob, koně obsluhujících nebyly ohroženy, zejména, bylo-li třeba, by byl kůň chován v samostatném oddělení a aby přístup k němu byl tak zařízen, aby nemohl krmiče hrýznouti nebo kopnouti, což vše záleží ovšem na zvláštních okolnostech případu. Nesejde na tom, že důkaz místním ohledáním stáje se znalci nebyl ve sporu stranami nabídnut, poněvadž tohoto dů-

kazu má soud i z moci úřední použiti, je-li pro vysvětlení žádoucím (§ 368 c. ř. s.). Také škodlivé vlastnosti koně vyžadovaly bližšího vysvětlení a odborného prozkoumání, aby se mohl učiniti správný úsudek, jakých naproti tomu bezpečnostních opatření bylo v tomto případě třeba a zda žalovaný jim vyhověl a zda nedopustil se opomenutí (§ 1297 obč. zák.), jež by ho dokonce zavazovalo k náhradě škody též dle všeobecných předpisů XXX. hlavy obč. zák.

Čís. 3526.

Bylo-li v době předválečné ujednáno pevné relutum za výměnkové dávky, nemůže se oprávněný domáhati vzhledem ku změněným hospodářským poměrům doplatku pro bezdůvodné prý obohacení zavázaného.

(Rozh. ze dne 26. února 1924, R I 130/24.)

Smlouvami ze dne 31. ledna 1912 a 21. ledna 1913 prodal žalobce svou usedlost žalovaným a vyhradil si výměnek, pozůstávající z bytu, užívání zahrady, naturálních dávek (vajec a ovoce) a ročního peněžitého reluta 325 K 25 h. Tvrdě, že za léta 1921, 1922 a 1923 bylo přiměřeným roční relutum 3.000 Kč, domáhal se výměnkář doplatku jeho na žalovaných. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Důvody: Žalobce opírá svůj nárok po právní stránce o ustanovení obč. zákona o obohacení, zejména o ustanovení §u 1431 obč. zák. Než tohoto ustanovení nelze použíti na tento případ, poněvadž se vztahuje na případ, kdy bylo někomu plněno omylem něco, nač příjemce neměl nároku. V tomto případě však nejde o omyl, žalovaná strana plnila to, co byla podle kupních smluv povinna platiti. Žalobce byl skutečně zkrácen, ale nikoli následkem nějakého omylu, nýbrž následkem toho, že vnitřní hodnota reluta poklesla následkem všeobecného znehodnocení peněz. Tento pokles a toto znehodnocení však postihuje žalobce, poněvadž podle zákona ze dne 10. dubna 1919 čís. 187 sb. z. a n. (§ 6) závazky, znějící na koruny rakouskouherské měny, které jsou splatny v oblasti Československého státu, platí se v korunách československých, při čemž se počítá 1 Kč za 1 K rakousko-uherskou. Žalovaná strana tudíž platila to, co byla povinna platiti, čímž byl její závazek ve smyslu §u 1412 obč. zák. zrušen. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: Jedná se o výměnek, tedy o zaopatření prodávajícího rolníka po zcizení hospodářství. Žalobci přísluší kromě peněžitého výměnku ještě některé dávky naturální z týchž smluv. Ježto se jedná o výměnek, který nyní ve výši peněžité, jaká byla ujednána, zajisté k výživě žalobcově by nepostačil, dlužno zkoumati, zda a pokud má žalobce nárok na zvýšení peněžitých dávek. Je ovšem pravda, že znehodnocení peněz postihuje oprávněného, když nynější 1 Kč rovná se dle platných předpisů 1 K rakouské v předválečné hodnotě. Když však jedná se zároveň při vyjednávaném plnění o výživu, zajisté změna poměrů, na kterou strany při uzavírání smluv nemohly myšliti, nemůže stihati pouze jednu smluvní stranu dle zásad, vyslovených v §§ 936 a 1447 obč. zák. Žalovaná strana poklesem hodnoty peněz postižena není, neboť koupená nemovitost má nyní číselně vyšší cenu, která asi odpovídá ceně předválečné. Všeobecně se uznává v praksi, že při výživném za změněných poměrů lze se domáhati změny stanovených dávek. Nelze tedy nahlédnouti, proč by tomu nemohlo tak býti při výměnku peněžitém, když se také uznává, že zvýšení výměnku možno se domáhati, bylo-li na místo původně ujednaných naturálních dávek ujednáno později plnění peněžité a to až do výše hodnoty původních naturálních dávek, vyjádřené v penězích nynějších. Ten rozdíl, že v tomto případě nebylo původně ujednáno plnění naturální a pak teprve peněžité, nemůže míti takový význam, když v podstatě jde v obou případech o výměnek a tudíž o zajištění výživy výměnkářovy. Peněžité dávky výměnkové nebyly také nijak obmezeny v tom směru, že mohou celkem dosáhnouti jen určité výše sumární, nýbrž bylo ujednáno, že platiti se mají jednotlivé dávky po dobu života žalobcova. Ovšem při výživném rozhoduje majetková způsobilost povinného, když jedná se o zvýšení, v tomto případě však tvořiti může hranici přípustného zvýšení právě hodnota nynější toho množství životních potřeb, které si mohl žalobce v čase ujednání výměnku a v době, dokud poměry cenové se nezměnily, opatřiti za ujednanou peněžitou dávku 325 Kč 25 h ročně. Při tom jest odvolací soud dále toho názoru, že takové zvýšení by nemohlo jíti přes svůj účel, totiž opatřiti oprávněnému výživu, a při tom že by nutno bylo hleděti také na jiné zdroje příjmů u žalobce. Nebylo by zajisté vyhověno zásadě §u 936 obč. zák., kdyby měl žalobce ještě jiné zdroje příjmů, sloužící k témuž účeli, jako ujednání výměnku, by se u jednotlivého povinného zvyšoval závazek, nehledě na ostatní poměry oprávněného. Aby posouditi se mohlo, v jakém rozsahu by nárok žalobcův byl odůvodněn, pro to neposkytuje dosavadní řízení a zjištění v prvé stolici podkladu a je proto nutno řízení v tomto směru doplniti a případné důkazy o tom prováděti, zejména po případě i znalci.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a vrátil věc soudu druhé stolice, by, nehledě ke zrušovacímu důvodu, ji znovu rozhodl.

Důvody:

Stížnosti, jež uplatňuje důvod nesprávného právního posouzení věci, nelze upříti oprávnění. Lze připustiti, že úmyslem stran při uzavření trhových smluv ze dne 31. ledna 1912 a ze dne 21. ledna 1913 bylo, by žalobci kromě naturálního bytu a kromě užívání zahrady, jakož i kromě naturálních dávek, pozůstávajících ze dvou kop čerstvých slepičích vajec a ovoce ze čtyř jabloní, smluveným relutem ročních 325 K 25 h za další naturální dávky bylo umožněno, opatřiti si zbývající výživu, kterou mu měly nad to ještě poskytovati prodané nemovitosti. Strany, uzavírajíce ony smlouvy, nemohly předvídati hospodářské následky války a z nich nastalý pokles peněz a drahotu životních potřeb a jest více než nepochybno, že by byl žalobce nebyl přistoupil na ono relutum, kdyby byl tušil, že nastanou poměry, za nichž smluvené relutum nestačí na opatření zbývající výživy, kterou mu naturálně poskytovaly

prodané nemovitosti. Než změna poměrů, která zmaří ať výslovně stanovený nebo z okolností zřejmý účel smlouvy, opravňuje toliko k odstoupení od smlouvy a k domáhání se obnovy dřívějšího stavu (§ 936 obč. zák., clausula rebus sic stantibus). Žalobní nárok opírá se o právní důvod bezdůvodného obohacení. Tu pak by bylo uvážiti toto. Obě dvě smlouvy byly pevně a přesně ujednány. Smlouvy ty trvají dosud ve svém ujednaném obsahu a žalobce nemůže se domáhati doplatku na zbývající naturální dávky, které mu prodané nemovitosti poskytovaly, dle cen v roce 1921, 1922, 1923 platných z důvodu obohacení. Dle zásady vyslovené v §u 1447 obč. zák. a §§ 921, 1041, 1432 až 1435 obč. zák., přichází obohacení jako právní důvod nároku v úvahu jen jako obohacení b e z d ů v o d n é. V tomto případě však obohacení na straně žalovaných není bezdůvodným. Žalovaní platili žalobci smluvené relutum ročních 325 K 25 h a tím plnili to, co dle platných smluv plniti měli; k jinému plnění smluvně zavázáni nebyli a nebyli proto povinni, by proti své vůli plnili něco jiného a jinak, než k čemu a jak se zavázali (§ 1413 obč. zák.). Také na straně žalobcově není bezprávné újmy, neboť on dostal to, nač měl dle těchže smluv nárok. První a druhá věta §u 1447 obč. zák. vztahuje se na případ nemožnosti plnění, protože dlužná věc zanikla nebo že jinak se stal závazek nesplnitelným. O tyto případy se však zde nejedná. Ustanovení poslední věty §u 1447 obč. zák., že ze škody jednoho nemá míti druhý žádného užitku, vztahuje se právě na případy v předchozích dvou větách tohoto §u uvedené, zásada ta nemá však platnosti obecného pravidla pro vyrovnání nesrovnalostí, jež z jiných příčin později ve smluvním zájmu stran nastanou (§ 7 obč. zák.), a nelze proto z poslední věty §u 1447 obč. zák. žalobní nárok odvozovati. Kdyby byl odvolací soud svému rozhodnutí položil za základ tato právní hlediska, nebyl by nařídil doplnění řízení v tom směru, aby byly provedeny důkazy, po případě znalci, jaké jiné ještě zdroje příjmů měl žalobce, sloužící témuž účeli jako ujednání výměnku.

Čís. 3527.

Doložka: »Splatno a žalovatelno v místě vystavení faktury« zakládá příslušnost dle §u 88, odstavec prvý, j. n.

(Rozh. ze dne 26. února 1924, R I 132/24.)

Žalobu na základě faktury, vystavené v Liberci, podal žalobce u krajského soudu v Liberci, opřev žalobu co do místní příslušnosti o ustanovení faktury »splatno a žalovatelno v místě vystavení faktury«. Námitku místní nepříslušnosti s o u d p r v é s t o l i c e zamítl, r e k u r s n í s o u d ji vyhověl a žalobu odmítl.

N e j v y š š í s o u d obnovil usnesení prvého soudu.

D ů v o d y:

Právnímu názoru rekursního soudu, že předpisu §u 88 odstavec prvý nevyhovuje doložka na objednacím lístku »splatno a žalovatelno v místě vystavení faktury«, to tím méně, když na objednacím dopisu je mimo to razítko »generální rozesílatelství vinařského panství Mělník a Kurt F., velkoobchodník vínem Liberec«, takže, není-li tu dalšího ústního jednání, nelze jasně seznati, zda byly faktury vystaveny v Mělníku či v Liberci, nelze přisvědčiti. Jednak se tu rekursní soud ocitá v rozporu s obsahem jím citovaných listin, ve kterých shora podtržená spojka **a** v řečeném razítku a také faktuře nepřichází, což pak arci dává adrese zcela jiný a zřetelný smysl, určený úvodními slovy »g e n e r á l n í r o z e s í l a t e l s t v í«, jednak ocitá se rekursní soud v rozporu se zjištěním od prvé stolice dle §u 498 c. ř. s. osvojeným, podle kterého faktura vystavena byla v L i b e r c i a nikoli n a M ě l n í k u a v L i b e r c i současně, což by ani nebylo dobře myslitelno.

Čís. 3528.

Byly-li poplatky notáře za projednání pozůstalosti rozvrženy na jednotlivé dědice, nelze uložiti zaplacení částek, jež staly se u některých dědiců nedobytnými, dědicům ostatním.

(Rozh. ze dne 26. února 1924, R I 133/24).

Usnesením soudu pozůstalostního byly poplatky notáře, určené na 1441·77 Kč, rozvrženy po částkách 361·44 Kč na všechny čtyry dědice, zaplaceny byly však pouze dvěma dědičkami, totiž Alžbětou a Rosalii K-ovými, kdežto druhými dvěma dědičkami částkou 722 Kč 88 h nebyly zaplaceny, a úřední exekuce pro tento úhrnný poplatek u obou liknavých dědiček zůstala bezvýslednou. Usnesením o b o u n i ž š í c h s t o l i c bylo nyní zaplacení zbytku 722 Kč 88 h uloženo Alžbětě a Rosalii K-ovým, z důvodů prvé stolice proto, poněvadž se přihlásily ku pozůstalosti ze zákona výminečně a tedy spolu s druhými dědici za zaplacení poplatků těch ručí, když zaplacení těchto poplatků z pozůstalostní podstaty samotné nelze přímo dociliti, z důvodů druhé stolice proto, poněvadž podle §u 174 nespor. říz. nelze před splněním všech závazků, dědici uložených, pozůstalost odevzdati a projednání pozůstalosti za skončené prohlásiti, že tedy musilo býti stěžovatelkám nařízeno zaplacení na účet pozůstalosti, a že je zřejmo, že dědicům přísluší, by své nároky z důvodu konaných platů vyrovnali mezi sebou.

N e j v y š š í s o u d vyhověl dovolacímu rekursu Alžběty a Rosalie K-ových v ten rozum, že změnou usnesení rekursního soudu zrušil usnesení prvého soudu.

D ů v o d y:

Nedá se upříti, že srovnalými usneseními nižších stolic s hlediska §u 16 nespor. říz. porušen byl zákon, a že také usnesení tato odporují právoplatnému usnesení soudu pozůstalostního, kterým již byly poplatky notáře, určené částkou 1441 Kč 77 h rozvrženy po částkách

361 Kč 44 h na všechny čtyry dědice. Kdo má zaplatiti poplatky notáře jako soudního komisaře, bylo už řečeným usnesením soudu prvé stolice právoplatně rozhodnuto. Dle §u 180 not. řádu má býti provedeno dobývání takovýchto poplatků notářových podle předpisů o vymáhaní poplatků za soudní úkony, ale může k jich vybrání býti dle §u 105 jedn. řádu přikročeno teprve tehdy, když je zjištěna platební povinnost právoplatným usnesením soudním. Proto byly správně u soudu prvé stolice poplatky ty v poplatkovém lístku dle shora uvedeného a právoplatného usnesení rozvržené, na jednotlivé dědice rozepsány, na nich pak jednotlivě vymáhány, ale okolnost, že exekuce u dvou dědiců zůstala bezvýslednou, neopravňovala soud prvé stolice, aby dodatečně zaplacení nedobytných poplatků uložil druhým dědicům, neboť, že by dědicové ručili za poplatky projednání pozůstalosti solidárně, jmenovitě, že by také ručili za jejich dobytnost u ostatních spoludědiců, nedá se ze zákona odvoditi, protože takového předpisu nikde v zákoně není. Náklady na projednání pozůstalosti tíží všechny účastníky podle velikosti jich podílů, kterými jsou na pozůstalostním řízení súčastněni. Zásada tato vyplývá z patentu ze dne 13. září 1787, čís. 717 sb. z. s., jejímuž obdobnému užití dostalo se potvrzení předpisem §u 40 c. ř. s. Mínění, že by se dala ručební povinnost spoludědiců za poplatky soudního komisaře odvoditi z předpisu §u 174 nespor. říz., neobstojí, neboť na tyto poplatky zmíněný předpis vůbec se nevztahuje.

Čís. 3529.

Proti nároku na zaplacení pohledávky v Kč (ve švýc. francích) nelze započtením uplatňovati vzájemnou pohledávku na efektivní marky s případným náhradním nárokem pro škodu z poklesu kursu marek.

Náhradu škody z poklesu měny dlužno počítati podle rozdílu kursu v den splatnosti a v den skutečného placení.

(Rozh. ze dne 26. února 1924, Rv I 1320/23).

Žalobě o zaplacení 5·82 šv. fr. a 6560·17 Kč procesní soud prvé stolice vyhověl, a uznal po právu žalovanou započtením namítanou vzájemnou pohledávku 7352 Kč 24 h do výše 3473 Kč 09 h. Odvolací soud neuznal započtením namítané pohledávky po právu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

V dovolacím řízení není sporno, že žalující firmě přísluší proti žalované pohledávka šv. fr. 5·82 a Kč 6560·17 se 6% úroky od 18. října 1922. Žalovaná má proti žalobkyni pohledávku něm. mk. 7658·40 s přísl., splatných efektivně v německých markách, jak odvolací soud správně vyložil. Žalovaná jest tedy povinna, zaplatiti žalobkyni šv. fr. 5·82 a Kč 6560·17, ovšem proti tomu, že jí žalobkyně efektivně zaplatí něm. mk. 7658·40 s přísl. Ježto žalobkyně opětně mimo spor i ve sporu prohlásila, že jest ochotna, zaplatiti žalované efektivně dlužnou částku německých marek, ana jí tuto částku u banky P. k disposici dala, nebylo třeba, ve výroku odvolacího rozsudku výslovně vytknouti, že žalovaná jest jen tehdy povinna zaplatiti žalobkyni svůj dluh švýcarských franků a československých korun, zaplatí-li jí žalobkyně zároveň dlužné německé marky. Žalovaná takového výroku se ani nedomáhá, jak patrno z dovolacího návrhu, směřujícího k tomu, by bylo aspoň uznáno, že žalobkyně jest povinna zaplatiti jí navzájem něm. mk. 7658·40 v kursu ke dni 29. srpna 1921, t. j. 7352 Kč 24 h se 6% úroky od 29. srpna 1921. Tento návrh však oprávněn není. Žalované přísluší proti žalobkyni kromě požadavku něm. mk. 7658·40 (efektivně) po případě ještě nárok na náhradu škody, a to dle §u 905 obč. zák., čl. 336 obch. zák. a zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. v korunách československých, pokud žalobkyně zaviněně včas nezaplatila žalované a proto jest práva ze škody, vzniklé poklesem kursu německé marky. Tyto vzájemné pohledávky žalované nehodí se k započtení na zažalovanou pohledávku. Požadavek efektivně splatných německých marek pro různost měny a z toho vyplývající různorodost pohledávek; případný nárok na náhradu škody v korunách československých proto, že jeho výši bude lze určiti teprve, až žalobkyně skutečně zaplatí dlužné německé marky, neboť případná škoda bude záležeti v rozdílu kursu německé marky (v poměru ke koruně československé) v době splatnosti markové pohledávky a jejího skutečného zaplacení, nikoli, jak první soud předpokládal, prostě v sumě korun československých, rovnají se částce něm. mk. 7658·40 v době jejich splatnosti. Zmíněný kursový rozdíl, tedy číselnou výši případného nároku žalované na náhradu škody, nelze však ve sporu vůbec určiti, ježto žalovaná odmítla přijetí nabízených jí německých marek a proto schází jedna z početních složek, t. j. kurs německé marky v době skutečného placení a proto také případný nárok na náhradu škody není zatím způsobilý k započtení. Žalované nezbývá tudíž, než po přijetí německých marek uplatniti případný nárok na náhradu škody zvláštní žalobou, nebude-li žalobkyní mimo spor uznán a zapraven.

Čís. 3530.

Dnem po reklamaci nastává pro dráhu povinnost, platiti z reklamovaného peníze zákonný úrok z prodlení.

Pomine-li hlavní dluh, nepomine úrokový dluh, z hlavního dluhu již vzešlý. Reklamací (§ 71 žel. dopr. ř.) jest reklamován i nárok na úroky.

(Rozh. ze dne 26. února 1924, Rv I 1479/23.)

Reklamaci ze dne 2. dubna 1921 o vrácení přeplaceného dovozného vyřídila dráha v ten smysl, že dne 18. prosince 1922 poukázala rekla-

mantce přeplatek, nikoliv však úroky z něho. Když další reklamace ze dne 18. ledna 1923 o zaplacení úroků od 2. dubna 1921 do 30. listopadu 1922 byla dráhou zamítnuta, domáhala se žalobkyně na dráze úroků žalobou, jíž procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud ji vyhověl. Důvody: Odvolatelka vidí nesprávné posouzení věci po stránce právní v tom, že soud prvé stolice zamítl její žalobu proto, že pro právní nárok, v ní uplatňovaný, není předpokladů §u 1333 a 1334 obč. zák., jelikož nelze za to míti, že tu šlo o placení, jež si strany vymínily, jelikož dále vznik pohledávky spadá teprve do té doby, kdy jistina, t. j. přeplatek dovozného, byl odvolatelce již vyplacen, a jelikož konečně odvolatelka zaplacení úroků v původní reklamaci vůbec nepožadovala. Odvolací soud přiklonil se k názoru odvolatelky, že věc po stránce právní byla posouzena nesprávně. Není nikterak třeba pro vznik nároku na úroky z prodlení, by původní závazek, jehož placení včas se nestalo, zvláště musel býti vymíněn. Dlužník jest povinen, jak výslovně ustanovuje dvorský dekret ze dne 18. ledna 1842, čís. 592 sb. z. s., nahraditi věřiteli zákonné úroky z prodlení při všech pohledávkách peněžitých, nechť pocházejí z jakéhokoliv právního důvodu, tudíž i z důvodu zaplacení nedluhu. Jelikož jde v tomto případě o pohledávku, jejíž doba splatnosti nebyla určena, nastala pro železniční erár povinnost, hraditi odvolatelce zákonné úroky z prodlení ve smyslu §u 1334 obč. zák. ode dne, následujícího mimosoudní upomínce, která byla odvolatelkou učiněna podáním reklamace. Tímto dnem vznikla pohledávka úroků z prodlení a nelze sdíleti názor soudu procesního, že vznik této pohledávky spadá teprve do doby, kdy již přeplatek dovozného byl odvolatelce vyplacen. Nelze dále souhlasiti s názorem procesního soudu, že odvolatelka pozbyla nároku na úroky z prodlení tím, že jich zaplacení v původní reklamaci nepožadovala, neboť nárok tento zakládá se na ustanovení zákona (§ 1333 obč. zák.) a odvolatelce dáno bylo na vůli, kdykoliv s tímto nárokem vystoupiti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Jde o pohledávku úroků z prodlení, t. zv. úroků zákonných ve smyslu §u 1333 a 1334 obč. zák., čl. 288 obch. zák. a dv. dekr. ze dne 18. ledna 1842, čís. 592 sb. z. s. Pohledávka taková předpokládá ovšem hlavní dluh a je závazkem akcessorním, která však, povstala-li, může samostatně trvati. Pomine-li hlavní dluh, nelze ovšem žádati úroků dalších, avšak úrokový dluh, z hlavního dluhu již vzešlý, nepomíjí (srv. Randa: O náhradě škody a úrocích 1891, str. 82 a 83). O jsoucnosti zažalované pohledávky nelze tedy pochybovati. Zbývá otázka, zda pohledávka ta je dle §u 71 žel. dopr. ř. promlčena, jak tvrdí dovolatelka. Názoru tomu nelze přisvědčiti. Právě z akcessorní povahy pohledávky té, ze zákonných předpisů právě uvedených a ze zásady poctivého obchodu (čl. 278, 282, 288 obch. zák.) plyne, že s reklamací hlavního dluhu byl reklamován i dluh akcessorní, zákonný.

Čís. 3531.

Dopravní řád železniční.

Každé vyřízení reklamace, nechť byl nárok z formelních důvodů odmítnut nebo věcně zamítnut, má účinek, uvedený v zákoně.

(Rozh. ze dne 26. února 1924, Rv I 1480/23.)

V zásilce, dodané dne 12. června 1920 žalobci, byl místo klihu písek. Žalobce podal dne 30. prosince 1920 reklamaci, již dráha dne 1. dubna 1921 odmítla pro nedostatek žalobcovy legitimace. Žalobu o náhradu škody, zadanou na soudě dne 26. října 1921 oba nižší soudy zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: Promlčecí lhůta počala dnem 13. června 1920 a byla přerušena reklamací ze dne 30. prosince 1920. Tato reklamace však byla vyřízena již záporným výměrem ředitelství státních drah ze dne 1. dubna 1921, který doručen byl žalobci nejpozději 5. dubna 1921, a od tohoto dne nejpozději opětně lhůta promlčecí pokračovala. Ježto od 13. června 1920 do 30. prosince 1920 uplynulo 6 měsíců 18 dnů a od 5. dubna 1921 do 26. října, t. j. do podání žaloby dalších 6 měsíců a 21 dnů, celkem 13 měsíců 9 dnů, jest žaloba promlčena. Na právním stavu věci ničeho nemění vzhledem k jasnému ustanovení §u 98 (3) poslední věta žel. dopr. ř. ta okolnost, že na novou žádost, podanou žalobcem po prvním zamítavém vyřízení ze dne 1. dubna 1921, podal novou žádost ze dne 5. dubna 1921, kterou ředitelství státních drah opětně vyřídilo záporně z téhož důvodu jako poprvé, totiž pro nedostatek legitimace žalobce k reklamaci. Zahájí-li dráha z obchodní slušnosti k zakročení strany nové šetření a vydá nové vyřízení, nestaví se tímto novým administrativním nařízením promlčecí lhůta, již jednou řádně započatá a běžící. Zákon také nerozeznává, zda záporné vyřízení reklamace stalo se formálně nebo věcně. Zamítnutí reklamace z důvodu nedostatku aktivní legitimace žalobce k jejímu podání jest také zamítavým výměrem, který železniční dopravní řád má v §u 98 (3) druhá věta na mysli.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Rozhodující spornou otázku, zda výměr ředitelství státních drah ze dne 1. dubna 1921: »Podání nelze projednati, ježto nákladní list byl vyplacen a dle §u 99 žel. dopr. ř. jest k reklamaci oprávněn pouze příjemce. Přílohy (podací list, hlášenka a převzetí zboží) se vracejí,« je zamítajícím vyřízením ohlášení nároku (reklamace) ve smyslu §u 98 (3) žel. dopr. ř., je zodpověděti kladně. Stačí v tom směru poukázati na správné důvody odvolacího soudu a dodati: Nemůže býti o tom pochybnosti, že oním výměrem byl reklamovaný nárok žalobcův zamítnut. Vyvolal-li žalobce další korespondenci a pak nový zamítající výměr, nebylo tím ničeho změněno na promlčecí účinnosti prvého výměru, hledíc k jasnému ustanovení §u 98 (3) poslední věta žel. dop. ř. Tomu nasvěd-

čuje i úmysl zákonodárce, stanovením zvláštní zkrácené lhůty promlčecí pokud možno nejdříve skončiti nejistý poměr nároků ze smlouvy dopravní. Kdyby byl náhled dovolatelův správným, neměla by ve mnoha případech jednoroční promlčecí lhůta významu, ježto by její pokračování po podobném vyřízení reklamace bylo vyloučeno, čímž by povstala úplná právní nejistota v podobných případech. Tomu zákonodárce zajisté nechtěl a mluví proto o vyřízení zamítajícím vůbec, aniž by je blíže určoval. Každé takové vyřízení reklamace, ať formelní, ať hmotné, má účinek, uvedený v zákoně.

Čís. 3532.

Železniční úředník nemá nároku na použití v činné službě, nýbrž jen na trvalost úřednického postavení.

Propuštění asistentky státních drah následkem sňatku.

Nadbytek železničního personálu jest »důležitým důvodem« k propuštění.

(Rozh. ze dne 26. února 1924, Rv I 1483/23.)

Žalobkyně byla před státním převratem manipulantkou a oficiantkou býv. rakouských státních drah, po převratu stala se asistentkou československých státních drah. V říjnu 1921 bylo jí dáno povolení ku sňatku, když byla prohlásila, že je srozuměna s tím, že její služební poměr v těch případech, v nichž dle náhledu ředitelství státních drah důležitý služební zájem rozvázání služebního poměru toho vyžaduje, může výpovědí býti rozvázán. Výnosem ze dne 11. února 1922 byla žalobkyně po tříměsíční výpovědi dnem 21. května 1922 ze služeb státních drah propuštěna a byla jí zastavena výplata služebních požitků. Žaloba, by bylo určeno, že výpověď nebyla dána žalobkyni právem, že její služební poměr trvá a že jí přísluší proti železničnímu eráru nárok na výslužné (odbytné), byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalobkyně napadá rozsudek odvolacího soudu pro nesprávné právní posouzení dle §u 503 čís. 4 c. ř. s., ale nelze jí úspěch přiznati. Zcela neprávem opírá nárok na prvém místě uplatňovaný, by byla ponechána v činné službě, o služební řád pro zaměstnance státních drah z roku 1898. Podle §u 130, odstavec druhý, písm. e) tohoto řádu může býti úředník i proti své vůli dán do výslužby ze služebních důvodů. Jsou-li tu takové důvody, může posouditi jenom železniční správa; její rozhodnutí nelze přezkoumávati. V §u 40 pod čís. 12 nezaručuje služební řád úředníku trvalé použití v činné službě, nýbrž pouze trvalost úřednického postavení podle §u 130 a ostatních, v osmém oddílu obsažených předpisů, železniční správě zůstává vyhrazeno právo úředníka propustiti z činné služby, jest však povinna, platiti mu odpočivné. Podle služebního řádu mohla by se tedy žalobkyně, bývši železniční správou ze služebních důvodů propuštěna, domáhati pouze přiznání výslužného, nemůže však s úspěchem požadovati obnovení činného poměru. Služebního řádu z roku 1898 nemůže se však žalobkyně vůbec dovolávati. Tento služební řád zná jen jeden druh ženských zaměstnanců, totiž manipulantky, zařaďuje je v §u 2 mezi pomocné zřízence a určuje v §u 138, že jejich služební poměr může býti kdykoliv zrušen po měsíční výpovědi. Předpisy §u 40 o zaručených právech úředníků, podúředníků a sluhů nevztahují se na manipulantky. Služební skupina oficiantek byla zřízena teprve výnosem ministerstva železnic z 22. března 1908, čís. 8298. Tento výnos, jakož i výnosy, které dále budou uvedeny, jsou doplňkem služebního řádu a mají s ním stejnou platnost, neboť všechny byly vydány ministerstvem železnic na základě téhož §u 19 organisačního statutu pro státní železniční správu ze dne 19. ledna 1896, čís. 16 ř. zák., jako služební řád z roku 1898. Výnos o oficiantkách činí podmínkou jich jmenování stav svobodný nebo vdovský, dle bodu 19. nastává zrušení služebního poměru, jestliže se oficiantka provdá. Výnosem ze 4. září 1914, čís. 28836/5 bylo důsledně a výslovně stanoveno, že oficiantky, které se provdají, mají býti pokládány za dobrovolně vystoupivší, takže ztrácejí dle §u 137 služeb. ř. nárok na odpočivné. Žalobkyně byla z manipulantky, odkázané na měsíční výpověď, jmenována oficiantkou dne 17. ledna 1916 a to výslovně podle výnosu z 22. března 1908, tedy s podmínkou, že bude pokládána v případě provdání za dobrovolně vystoupnuvší. Výnos ze dne 21. dubna 1918, čís. 1050/7/4 setrvává na zásadě, že oficiantky musí býti svobodného nebo vdovského stavu, ale dovoluje, by byly i po sňatku ponechány ve službě za určitých podmínek. Nejdůležitější z nich jest udělení písemného svolení, by služební poměr byl zrušen tříměsíční výpovědí v případech, ve kterých toho bude dle náhledu ředitelství důležitý služební zájem vyžadovati. Výnos ten platí i pro žalobkyni, třeba tato byla jmenována v roce 1921 z oficiantky assistentem, neboť výnosem ze dne 10. ledna 1920, čís. 1110/I/3 byl výnos z roku 1918 ponechán v platnosti i pro oficiantky, zařaděné do skupiny úřednické, a totéž ustanovil výnos ze dne 23. srpna 1921, uveřejněný pod čís. 85 úř. věstníku min. železnic, kterým byla skupina oficiantek vůbec zrušena a oficiantky byly zařaděny do skupiny úředníků stupně III a. Výtka dovolacího spisu, že důvody odvolacího soudu neplatí pro žalobkyni, poněvadž se provdala již jako úřednice, jest proto bezpodstatná. Žalobkyně uznala závaznost citovaných předpisů pro sebe tím, že zažádala za úřední povolení k sňatku a předložila předepsané písemné prohlášení z 15. října 1921, načež dekretem z 31. října 1921 obdržela povolení k sňatku pod podmínkou tříměsíční výpovědi služebního poměru, jak k ní žalobkyně udělila v prohlášení předem souhlas. Z vylíčeného stavu věcí plyne, že tříměsíční výpověď, která byla žalobkyni k 1. květnu 1922 udělena, není v rozporu s předpisy služebního řádu, ani s ostatním obsahem služební smlouvy, že žalobkyně na-

opak předem s ní souhlasila a že následkem jejím jest úplné zrušení služebního poměru a nikoliv pouze poměru činného, takže žalobkyni nepřísluší nárok ani na výslužné ani na odbytné. Nelze popříti jistou nesrovnalost, která spočívá v tom, že úřednice, obdrževši povolení ke sňatku, setrvává ve skupině definitivních úředníků, ačkoliv její služební poměr může býti zrušen tříměsíční výpovědí, ale nynější úprava tohoto poměru, označená ostatně v posledních výnosech ministerstva železnic jako prozatímní, nepřipouští jiného výkladu, než že se tříměsíční výpovědí zrušuje služební poměr úplně, dle oddílu IX. služebního řádu, tedy bez práva na výslužné neb odbytné. Lichá jest námitka, že prohlášení ze dne 15. října 1921 bylo vydáno v tísni duševní i hmotné, poněvadž žalobkyně by byla musila jinak voliti mezi sňatkem a službou, a že jest proto neplatné dle §u 879 obč. zák. Odepření prohlášení bylo by mělo dle předpisů nahoře uvedených za následek okamžité zrušení služebního poměru, neboť sňatek byl uzavřen dle předloženého osobního výkazu již 14. září 1921, prohlášení umožnilo však žalobkyni prozatím ještě další službu, takže nelze mluviti vůbec o tom, že bylo jí na škodu. Stejně bezpodstatná jest námitka, že nepřipuštění volného sňatku ženských železničních zaměstnanců příčí se se stanoviska lidského a sociálního dobrým mravům, neboť citované výnosy ministerstva železnic byly vydány pod kontrolou a bez odporu veřejnosti a parlamentu. Jenom mimochodem se podotýká, že není v rozporu ani s ústavně zaručenou rovnoprávností muže a ženy, ani s požadavky slušnosti a spravedlnosti, jestliže veřejné podniky, nemohouce zaměstnati všechny ženy se hlásící, dávají přednost svobodným a vdovám před těmi, jež jsou zaopatřeny již sňatkem. Nelze konečně uznati za důvodnou ani výtku, že odvolací soud odepřel přezkoumávati, zda byl tu důležitý důvod k výpovědi, jak výnos z 21. dubna 1918 a prohlášení z 15. října 1921 vyžadují. Odvolací soud projevil sice názor, že posouzení důležitosti služebního zájmu na propuštění žalobkyně příslušelo výhradně železniční správě, přes to však přezkoumal tento zájem a uznal, že nesporná velká přespočetnost železničních zaměstnanců stačila ke zrušení služebního poměru žalobkyně. Proti tomu namítá dovolatelka pouze, že měly býti propuštěny napřed síly mladší, prozatímní a méně zapracované, ale ani citované výnosy ani výsledky sporu neposkytují dostatečné opory pro mínění, že zájem služby vyžadoval takový postup železniční správy. Zájem služební mohl vyžadovati také to, by propouštěny byly napřed síly, které se musily spokojiti s pouhou výpovědí, dále, by ponechány byly ve službě zaměstnankyně, u nichž pro jejich svobodný nebo vdovský stav lze průměrně očekávati větší oddanost službě než u žen provdaných. Dle výnosu ze dne 21. dubna 1918 a prohlášení ze dne 15. října 1921 jest posouzení důležitosti služebního zájmu na udělení tříměsíční výpovědi vyhrazeno úvaze železniční správy. Není již sporno, že velká přespočetnost železničních zaměstnanců byla důležitým služebním důvodem k propuštění části zaměstnanců; právo, určiti ty, kdo propuštěni býti mají, může býti dle povahy věci i dle zmíněné právě výhrady přiznáno pouze železniční správě.

Čís. 3533.

Nižší soudy nejsou ve věci samé vázány názorem Nejvyššího soudu, projeveným v předchozím usnesení, jímž bylo pouze nařízeno ve věci dále jednati.

Byla-li dosavad určovací žaloba namířena proti úpadkové podstatě, nelze po zrušení úpadku setrvati na žalobě určovací proti úpadci, lze-li žalovati na plnění.

(Rozh. ze dne 26. února 1924, Rv I 1631/23.)

Ohledně skutkové podstaty poukazuje se na rozhodnutí čís. 1842 této sbírky. Ve sporu bylo pak pokračováno a při ústním líčení dne 9. ledna 1923 změnila žalobkyně žalobu v žalobu určovací dle §u 228 c. ř. s. a to proti bývalé úpadkyni firmě H. a spol. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Dlužno přisvědčiti prvému soudu, že tam, kde podána býti může žaloba na plnění, jest nepřípustna žaloba určovací, neboť, je-li přípustna žaloba na plnění, není tu přirozeně právního zájmu, aby právní poměr byl co nejdříve určen, kterýž právní zájem jest podmínkou určovací žaloby. § 228 c. ř. s. A tu jest zjištěno, že udánlivý žalobní nárok žalobkyně vznikl 9. května 1914, tedy již tímto dnem mohla žalobkyně žádati zaplacení konvencielní pokuty a to žalobou na plnění. Když tato možnost jest dána, vylučuje to přípustnost žaloby určovací, tato jest zbytečná, když žalobkyně na zaplacení žalovati může. Právem proto usuzuje prvý soud, že již z tohoto důvodu jest žaloba určovací nepřípustna.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nesprávný je náhled dovolatelčin, že nižší soudy byly vázány podle §u 511 c. ř. s. právním názorem Nejvyššího soudu, projeveným v usnesení ze dne 19. září 1922, č. j. R I 952/22-1, čís. sb. 1842, a nejsou jím odůvodněny dovolací důvody §u 503 čís. 2 a 3 c. ř. s. §u 511 c. ř. s. nelze použiti na tento případ, ježto oním usnesením nebyla věc po rozumu §u 510 c. ř. s. vrácena k dalšímu jednání po zrušení rozsudku, nýbrž šlo o potvrzení usnesení rekursního soudu, nařizujícího pokračování ve sporu, v němž procesní soud nechtěl z formálních důvodů pokračovati, zamítnuv návrh na další jednání beze slyšení stran jedině z toho důvodu, že úpadkové řízení bylo zrušeno. Nejvyšší soud rozhodl, že skutečnost tato sama o sobě nestačí, by se přes návrh strany nepokračovalo ve sporu, a že má býti proto na návrh strany jednáno a rozhodnuto, zda žalující strana má právní zájem na určení pravosti pohledávky. Dovolání poukazuje se na doslov tohoto usnesení, kladoucího důraz jen na návrh, by ve sporu bylo pokračováno.

Po stránce právní byla věc správně posouzena. Nejvyšší soud trvá na názoru, již několikráte vysloveném, že není zákonného důvodu pro

žalobu určovací, lze-li žalovati na plnění. Oba nižší soudy posoudily věc správně po právní stránce, zamítnuvše žalobu z toho důvodu, že žalovaná firma může a mohla býti hned po zrušení úpadku žalována na zaplacení smluvní pokuty, jejíž pravost má býti zjištěna. Úpadková podstata této firmy nemohla býti žalována na plnění, nýbrž byla možná vzhledem k úpadkovému řízení podle §u 110 konk. ř. pouze žaloba určovací. Zrušením úpadku změnil se právní i skutkový stav sporné věci. Žalující strana přihlédla ke změně té úpravou žaloby, změniv žalobní prosbu, způsobem vytčeným v protokole ze dne 9. ledna 1923, setrvala však na žalobě určovací, ač nebylo závady, by navrhla změnu žalobní prosby odsouzením bývalé úpadkyně k plnění pohledávky, dle jejího skutkového přednesu již tehdy splatné. Právní zájem na určení, odůvodněný proti úpadkové podstatě, pominul vzhledem k uvedenému zákonnému předpisu, když na místo její vstoupila úpadkyně, nabyvší svéprávnosti a způsobilosti ke sporu, a dle tvrzení žaloby povinná k plnění. Nejde tu o prostý zánik právního zájmu žalující strany za sporu, nýbrž též o změnu v osobě žalované strany, a této změně měla býti přizpůsobena žalobní prosba do všech důsledků.

Čís. 3534.

Zákon ze dne 15. dubna 1920. čís. 314 sb. z. a n. o exekuci na platy a výslužné zaměstnanců a jich pozůstalých.

Na příbytečné může býti vedena exekuce pouze pro nájemné a nelze k příbytečnému hleděti při výpočtu částky, zabavitelné pro jiný nárok než pro nájemné.

(Rozh. ze dne 26. února 1924, Rv I 1640/23.)

K vydobytí výživného žalobkyně byly zabaveny jejímu manželi, zřízenci státních drah, dvě třetiny důchodů s obmezením, že mu musí ročně zůstati volných 3.000 Kč. Ježto dráha poukazovala žalobkyni měsíčně pouze 25 Kč, kdežto ostatek vyplácela jejímu manželi, domáhala se žalobkyně na ní zaplacení 2.700 Kč. Procesní soud prvé stolice přiznal žalobkyni 1275 Kč, odvolací soud 1431 Kč a uvedl v otázce, o niž tu jde, v důvodech: Pokud jde o příbytečné (místní přídavek), první soudce právem zahrnul jej do výpočtu nezabavitelné částky příjmů Zdenka R-a, poněvadž to poslední věta §u 3 (3) zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n. výslovně pro všechny případy (arg. slovo »v ž d y«) nařizuje. Doslovu věty té nelze rozuměti jinak, než tak, jak její smysl z významu použitých slov v jejich souvislosti vysvítá (§ 6 obč. zák.). Smysl tento jest každému na první pohled jasným a nemůže býti o něm sporu. Žalovaná strana při svém nesprávném výkladu, o jaký se v odvolání pokouší, dotyčného ustanovení prostě nedbá, zdůrazňujíc jen větu předcházející, a uchyluje se tak od jádra věci, jež tkví jen v tom, zda dlužno příbytečné počítati při stanovení nezabavitelné částky příjmu čili nic. Na otázku tuto dává však docela přesnou odpověď zákon sám shora zmíněnou větou.

Nejvyšší soud přiznal žalobkyni 1353 Kč 76 h a uvedl mimo jiné v

důvodech:

Odvolací soud posoudil věc nesprávně po právní stránce, vyloživ poslední větu odst. (3) §u 3 zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n. v ten způsob, že maří se tím účel předchozího ustanovení, podle něhož může býti exekuce vedena na příbytečné jen pro nájemné z dlužníkova bytu. Zákonodárci šlo o omezení exekuce na příbytečné vymezením určitého účele, jak je patrno i z důvodové zprávy (tisk čís. 2814), v níž je uvedeno: »Na příbytečné může býti vedena exekuce pouze pro nájemné«. § 3 zákona ze dne 21. dubna 1882, čís. 123 ř. zák., zachovaný v platnosti čl. IX. uvoz. zák. k ex. řádu ustanovil: »Auf Quartiergelder kann nur wegen des Mietzinses Exekution geführt werden« a dodává: »Bei der Berechnung des der Exekution unterliegenden Teiles der Bezüge sind Quartiergelder nicht in Anschlag zu bringen«. Zákon ze dne 15. dubna 1920, č. 314 sb. z. a n. převzal obě ustanovení, převrátil však poslední ustanovení vytčením: »při výpočtu nezabavitelné části příjmu budiž však příbytečné vždy počítáno«. Zákonodárce, jak je patrno z důvodové zprávy, neměl zajisté úmyslu, změnou tou zrušiti ustanovení, bezprostředně předcházející, a připustiti exekuci na příbytečné i pro jiné pohledávky mimo nájemné, jak by tomu bylo, kdyby po příkladu nižších soudů příbytečné bylo prostě přičteno k ostatním zabavitelným důchodům, a z úhrnné částky ponechána byla povinnému část vytčená v §u 2 zákona. Zákonodárce sledoval patrně týž účel jako zákon ze dne 21. dubna 1882, užil pak kladu místo záporu jen vzhledem k tomu, že mluví o výpočtu nezabavitelné části, kdežto zákon z roku 1882 jmenuje výslovně zabavitelnou část příjmů. Nelze proto uvedenému předpisu rozuměti jinak, než že vyloučena je exekuce na příbytečné pro jiné pohledávky než pro nájemné, a že k příbytečnému nemůže býti hleděno při výpočtu zabavitelné částky, jak učinili nižší soudové, již důsledkem toho prohlásili proti úmyslu zákonodárcovu část příbytečného za zabavenou pro pohledávku na výživném.

Čís. 3535.

Bylo-li za války umluveno plnění na určitou dobu »po skončení nynější války a úředním vyhlášení míru«, jest lhůtu počítati nikoliv již od uzavření míru, nýbrž od úředního vyhlášení mírových smluv republiky Československé se všemi jejími nepřáteli.

(Rozh. ze dne 26. února 1924, Rv I 1752/23.)

Žalobě, by bylo uznáno právem, že jest žalovaná povinna uznati, že zástavní právo, které je dle usnesení okresního soudu v S. ze dne 19. prosince 1917 podle snímku notářského spisu ze dne 3. prosince 1917

ve vložce čís. 7 pozemkové knihy katastrální obce L. na polovinu žalobci ve vložce té připsaných nemovitostí vloženo za doživotní roční důchod osobní žalované v částce 6.000 K s 5%ními úroky z prodlení a s jistotou do výše 3.000 K za vedlejší závazky, dle odstavce 6. téhož snímku převzaté, zaniklo, že je tedy žalovaná povinna svoliti ku vkladu výmazu tohoto zástavního práva, o b a n i ž š í s o u d y vyhověly, N e j v y š š í s o u d ji zamítl.

D ů v o d y:

Bylo zjištěno, že se žalovaná podle snímku notářského spisu ze dne 3. prosince 1917, odstavce sedmého, žalobci zavázala, že svoluje, aby zástavní právo pro její doživotní důchod ročních 6.000 K s příslušenstvím, podle tohoto notářského spisu knihovně vložené, bylo vymazáno v tom případě, kdyby do tří let o d s k o n č e n í n y n ě j š í v á l k y a ú ř e d n í h o v y h l á š e n í m í r u nedošlo k soudnímu rozvodu jejího manželství s Josefem K-em a dále, že se zavázala vydati v tomto případě Josefu K-ovi příslušné prohlášení výmazné. Odvolací soud kromě toho ještě zjistil, že při sepisování sedmého odstavce notářského spisu obě strany předpokládaly při tehdejších poměrech, že světová válka skončí zachováním bývalé říše rakouské, že tudíž bude mír úředně vyhlášen v rakouském říšském zákonníku. Odvolací soud, maje tuto smlouvu dle §u 914 obč. zák. vyložiti, neměl pochybnosti, že strany stanovily počátek tříleté lhůty ku poskytování ročního důchodu žalobcem žalované na dobu, kdy ve skutečnosti přestane válečný stav a považoval za tento okamžik, ve shodě se soudem prvé stolice, konec října 1918, kdy se rakousko-uherská říše rozpadla ve více nástupnických států a nastal klid válečných poměrů a válečných zbraní, také z toho důvodu, že konec října 1918 pokládá se všeobecně v této říši za zastavení válečného stavu a tudíž za ukončení války. Leč odvolací soud přehlíží, že u k o n č e n í v á l k y nebylo jedinou skutečností, na které učinily smluvní strany závislým počátek smluvního tříletí, nýbrž, že strany za takovou skutečnost považovaly také ještě »úřední vyhlášení míru«. K tomu přistupuje zjištění, že strany měly při tom na mysli, že bude mír úředně vyhlášen v rakouském říšském zákonníku. Z toho plyne, je-li vykládacího pravidla §u 914 obč. zák. použito zákonitě, že strany položily váhu nikoli na zastavení válečného stavu, jak to činí odvolací soud, nýbrž na ú ř e d n í vyhlášení míru, totiž takové, které by bylo bývalo vyhlášeno úředně v rakouském říšském zákoníku. V tom však byl by mohl býti úředně vyhlášen pouze diplomatický mír oficielní, súčastněnými státy ratifikovaný. Poněvadž strany měly na mysli, jak je zjištěno, poměry říše rakousko-uherské, může v této rozepři přicházeti v úvahu, jak to ze sdělení ministerstva zahraničních věcí ze dne 26. ledna 1922 vyplývá, jako den uzavření míru neboli den ukončení světové války pro Československou republiku, den ukončení válečného stavu s posledním ze států, s nímž Československá republika byla ve válečném stavu, totiž s Německem, Rakouskem, Maďarskem, Bulharskem a Tureckem, tedy den úředního vyhlášení mírové smlouvy (Neuilly 9. srpna 1920), ač i tu dlužno poznamenati, že dle sdělení téhož ministerstva k míru s Tureckem dosud nedošlo. Je tedy bezpečno, že d e j u r e válka pro Československou republiku dosud není skončena, a poněvadž v této rozepři měly strany na mysli takové ú ř e d n í vyhlášení míru, které by bylo bývalo vyhlášeno v rakouském říšském zákoníku, je zřejmo, že žalobní nárok není po právu svým důvodem, poněvadž smluvní tříletí, ač-li začalo, určitě ještě neuplynulo.

Čís. 3536.

Diferenčními obchody jsou obchody, při kterých jest srovnalou vůlí stran vyloučeno právo, žádati efektivní dodání, a povinnost, dodati efektivně.

Nařízením ze dne 28. listopadu 1919, čís. 644 sb. z. a n., není zakázán již nákup nebo prodej cizozemských valut vůbec, nýbrž pouze disposice jimi k účelům v nařízení nedovoleným.

(Rozh. ze dne 26. února 1924, Rv I 1785/23.)

Proti žalobě banky na zaplacení pohledanosti z obchodního spojení namítl žalovaný najmě, že šlo o obchody diferenční. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e uznal dle žaloby, o d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Pokud jde o odvolací důvod nesprávného právního posouzení věci, zjistil prvý soud bezvadně, že veškeré příkazy žalovaného byly efektivně prováděny a nakoupeny cizí valuty s podmínkou dostatečného krytí se strany žalovaného k jeho disposici. Z těchto zjištěných skutečností dovodil prvý soud správně, že se nejednalo o obchody diferenční, tedy o docílení pouhých diferencí kursovních, když je jisto, že žalobkyně valuty pro žalovaného skutečně nakupovala, pro něho k disposici měla a je k příkazu žalovaného také prodávala. Jaký úmysl měl žalovaný a zda tento směřoval snad jen k obchodům diferenčním, je nerozhodno, když není prokázáno, že žalobkyně tento úmysl jeho znala a je naopak zjištěno, že všechny obchody efektivně prováděla. Z postavení jeho jako úředníka konsulátu cizího státu nemohla taktéž žalobkyně usuzovati na finanční neschopnost žalovaného, prováděti efektivní koupě a prodeje, naopak z tohoto jeho úředního postavení mohla souditi, že je schopen dostáti závazkům z prováděných obchodů a chce prováděti obchody efektivní, zvláště když jednalo se o valuty jeho státu. Okolnost, že obchody, o něž se jedná, v době jejich provádění byly státem zdejším zakázány a tudíž neplatny, žalovaný ve sporu před soudem prvým ani netvrdil a neposkytl žalobkyni možnost je vyvrátiti, neboť nelze uznati za správný názor, že bankami provozované obchody s cizími valutami vůbec nebyly státem trpěny a povolovány. Nelze tedy k tomuto tvrzení v řízení odvolacím přihlížeti.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

Důvody:

Co do právního posouzení věci stačí poukázati ku správným důvodům napadeného rozsudku, jež hoví stavu věci i zákonu a k nimž, vzhledem k vývodům dovolání, uvésti jest ještě toto: Diferenčními obchody jsou obchody, při kterých jest srovnalou vůli stran vyloučeno právo, žádati efektivní dodání, a povinnost, dodati efektivně, a místo toho jest ujednáno, že má býti placen jen rozdíl dvou cen. Toto ujednání, které vtiskuje obchodu ráz hry a sázky a tím obchodu diferenčního, může se státi jako každé jiné ujednání nejen výslovně, nýbrž i konkludentním jednáním (§ 863 obč. zák. a čl. 278 obch. zák.). V případě posléz uvedeném musí tu však býti okolnosti, jež nedopouštějí pochybnosti o tom, že úmysl stran směřoval k provedení obchodu jen tím způsobem, že se zapraví pouhá diference, nebo, že se úmysl jedné strany nesl tímto směrem a druhá strana o tomto úmyslu věděla a dle něho si vedla. Chtěla-li však jedna z obou stran provésti obchod efektivně a vůli svou uplatnila tím, že učinila čeho třeba k efektivnímu provedení obchodu, nelze mluviti o obchodu diferenčním. Při tom nemusí ovšem býti vyloučeno, že druhá strana koupí neb prodejem valut chce vyziskati, ale takovéto spekulační obchody nejsou samy o sobě ještě obchody diferenčními. Ve sporném případě výslovné ujednání, vylučující právo, žádati efektivní dodání, a povinnost, dodati efektivně, a směřující pouze ku placení diference, nebylo ani tvrzeno, tím méně prokázáno. Naopak bylo zjištěno, že žalující banka příkazy žalovaného co do koupě a prodeje cizích valut vykonávala zcela přesně, efektivně a že valuty ony měla pro žalovaného k disposici. Z toho zajisté nelze usuzovati, že by byla žalobkyně věděla, že obchody tyto směřovaly jen k obchodům diferenčním. Zbývá ještě otázka, zda ony valutární obchody byly snad, zejména se zřetelem k nařízení ze dne 28. listopadu 1919 čís. 644 sb. z. a n. obchody zakázanými a proto ve smyslu §u 879 obč. zák. ničí, a že tedy nejsou účastny právní ochrany. V tom směru sdílí dovolací soud právní názor soudu druhé stolice, že nelze zcela povšechně tvrditi, že bankami provozované obchody cizími valutami nebyly státem trpěny a povolovány. Nařízení svrchu citované nezakazuje již nákup neb prodej cizozemských valut vůbec, nýbrž pouze disposice jimi k účelům v nařízení nedovoleným. Jest tedy dovolena, jako v tomto případě se stalo, též úmluva s oprávněnou bankou o opatření cizozemské valuty, ovšem v předpokladu, že jí bude použito k účelu, dle tohoto nařízení přípustného. Z této úvahy plyne však také, že žalovaný teprve tehdy, kdyby byl chtěl zakoupenými valutami dále disponovati, musil předložiti bance příslušné doklady (§§ 5 a 14 cit. nař.).

Čís. 3537.

Revírní rada nemůže se žalobou na soudě domáhati na podnikateli hor předložení rozvahy a zjištění její nesprávnosti.

(Rozh. ze dne 26. února 1924, R II 32/24.)

Revírní rada pro okres M. domáhala se na důlní společnosti žalobou předložení rozvahy a zjištění, že předložená rozvaha jest nesprávná. Námitku nepřípustnosti pořadu práva soud prvé stolice zamítl, rekursní soud námitce vyhověl a žalobu odmítl. Důvody: Předem dlužno na to poukázati, že pravomoc řádných soudů se obmezuje dle jurisdikční normy a civilního soudního řádu na rozhodování právních poměrů, spočívajících na právu občanském, totiž dle ustanovení čl. XXX. uv. zák. k c. ř. s. na předpisech obč. zák., práva obchodního, řádu směnečného i na normách soukromého práva, v jiných zákonech obsažených. Strana žalující opírá však dle znění žaloby žalobní nárok výslovně o zákony ze dne 25. února 1920, čís. 143 a 144 sb. z. a n., jakož i o nařízení vlády ze dne 23. března 1921 čís. 114 sb. z. a n., které nejsou normami soukromoprávními, nýbrž dle svého výhradně sociálně politického obsahu a dle vůle zákonodárcovy normami práva veřejného. Již dle tohoto uvážení nepatří tato věc před řádné soudy. Avšak nehledíc k tomu, že se zde vůbec nejedná o právní věc občanskou, byla by, i kdyby se mělo za to, že zde běží o soukromoprávní nárok, pravomoc řádných soudů vyloučena dle §u 1 j. n., jelikož sporná záležitost jest citovanými zákony přikázána jiným úřadům (orgánům). Strana žalující domáhá se totiž — třebaže to zakrývá, rozdělujíc konečný žalobní návrh v několik částí zdánlivě samostatných, ve skutečnosti však jen otázky předběžné tvořících, které mají vzbuditi dojem soukromoprávních nároků — ve skutečnosti přece jen soudního výroku, že podíl hornictva na čistém zisku za rok 1921 nebyl správně stanoven, že má býti zvýšen o 1,000.000 Kč, po případě také změny použitého rozdělovacího klíče. Řešení veškerých těchto právních otázek (uplatňovaných nároků) jest však dle §u 3 a 12 zákona ze dne 25. února 1920, čís. 143 sb. z. a n., dále dle §u 33, 16, 18 a 19 nařízení vlády ze dne 23. března 1921 čís. 114 sb. z. a n. výslovně přikázáno jiným orgánům (jiným úřadům) a vymyká se tudíž pravomoci řádných soudů, nehledíc ani k tomu, že dle cit. zák. ustanovení straně žalující vůbec nepřísluší nějaký vliv na stanovení zaměstnaneckého podílu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací rekurs není odůvodněn. Nejvyšší soud sdílí právní názor rekursního soudu a poukazuje žalobkyni na správné důvody napadeného usnesení s dodatkem, že žalobkyně neuplatňuje soukromoprávního důvodu k opodstatnění žalobní žádosti, aby žalovaná byla odsouzena k předložení rozvahy, a by bylo zjištěno, že 10% podíl na výtěžku z hornictví 826.876 Kč 65 h, přikázaný žalobkyni, spočívá prý na věcně nesprávném sestavení rozvahy za obchodní rok 1921 a že jest prý nesprávně sestaven i účet o zisku a ztrátě ke dni 31. prosince 1921. Žalobkyně může se dovolávati k odůvodnění tohoto žalobního nároku pouze zákona ze dne 25. února 1920, čís. 143 sb. z. a n., o účasti zaměstnanců při hornictví na správě dolů a jejich podílu na čistém zisku,

který, rovněž jako zákon z téhož dne čís. 144 sb. z. a n. o závodních a revírních radách jest první etapou v soustavném postupu socialisace báňské těžby a výronem sociálně-politického smýšlení zákonodárců a proto, jak stěžovatelka sama uznává, ovládán veřejnoprávními zásadami. Že pravomoc soudů v těchto záležitostech jest vyloučena, lze seznati z ustanovení prováděcího nařízení ze dne 23. března 1921, čís. 114 sb. z. a n. k uvedenému zákonu čís. 143, kde rozhodnutím o stížnostech jest pověřeno báňské hejtmanství a ministerstva veřejných prací, obchodu a sociální péče a zejména z ustanovení §u 19 tohoto nařízení, dle něhož revírní rady mohou si stěžovati do rozdělovacího klíče u báňského hejtmanství, které rozhodne konečně. Nikoliv pro stanovisko stěžovatelky, že pořad práva jest přípustným, nýbrž pro opačné stanovisko mluví ustanovení §u 18 prováděcího nařízení, že u hornických podniků, při nichž nejsou zřízeny podnikové rady, určí podíl zaměstnanců na čistém zisku revírní báňský úřad v dohodě s příslušnou berní správou, nedocílí-li se dohody mezi majitelem hornického podniku a závodní radou. Není potřebí šířiti se o tom, že ani předpis §u 12 zákona ze dne 25. února 1920, čís. 143 sb. z. a n. a §u 15 prováděcího nařízení, že každý hornický podnik na vyhrazené nerosty jest povinen, vésti řádné knihy, uschovávati obchodní spisy, ponechati si opisy, sestaviti rozvahy a účet zisku a ztráty ve smyslu prvé knihy IV. titulu obchodního zákona, ani mezery, vady a nedostatky, jež stěžovatelka vytýká uvedeným veřejnoprávním předpisům, nejsou s to, by změnily veřejnoprávní poměr v soukromoprávní a učinily přípustným pořad práva pouze pro přechodní dobu, t. j. co do bilance za obchodní rok 1921, která prý dosud ani zkoumána ani schválena nebyla podnikovou radou.

Čís. 3538.

Pouhým popíráním manželského původu děcka, zrozeného v manželství v mezích §u 138 obč. zák., nesprošťuje se otec povinnosti vyživovati děcko. Prokáže-li se napotom sporem nemanželský původ děcka, přísluší domnělému otci nárok dle §u 1042 obč. zák.

(Rozh. ze dne 26. února 1924, R II 61/24.)

Návrhu dítěte, by otec byl povinen platiti mu výživné, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Mezi manžely Antonínem a Aloisií B-ovými není sporno, že bylo jejich manželství, uzavřené dne 10. listopadu 1919, rozsudkem zemského soudu civilního v Brně ze dne 28. března 1923 pravoplatně z viny manželčiny rozloučeno. Manželka tvrdí, že dne 15. února 1923 ve sporu o rozluku její manžel k ní přistoupil ještě v soudní síni a v rozhovoru s ní, že došlo mezi nimi k úplnému smíření v ten rozum, že si vše navzájem odpustili a Antonín B. jí daroval prsten, navštívil ji téhož dne v jejím bytu, kde mezi nimi došlo k souloži. Antonín B. prý ji navštěvoval častěji v jejím bytu, kde spolu opětně tělesně obcovali, byli prý spolu na různých místech, kde vždy spolu souložili. Již v únoru 1923 poznala prý Aloisie B-ová, že otěhotněla, sdělila to manželi, jenž ji opustil a již se k ní nevrátil. Dne 27. října 1923 narodil se jí hoch, jenž byl do matriky zapsán jako dítě manželské. Jelikož manžel své povinnosti jako otec nechce plniti, žádal ustanovený opatrovník k věci o příspěvek na výživu dítěte, jenž byl prvním soudem vyměřen 130 Kč do 6. roku dítěte a 200 Kč, až by se dítě mohlo samo vyživovati. Rekursní soud rekursu manžela nevyhověl, rekursu nezletilého dítěte do nedostačitelnosti výživného vyměřeného vyhověl, usnesení napadené zrušil a nařídil doplnění. Usnesení rekursního soudu, pokud bylo jím přisouzeno výživné vůbec a bylo uznáno za nedostatečné, napadá manžel dovolacím rekursem. Než neprávem. Podle §u 138 obč. zák. platí domněnka manželského původu pro dítě, jež po 180 dnech po vejití manželů ve sňatek, nebo před 300. dnem buď po smrti manžela nebo po úplném rozvázání manželského svazku porodí manželka. Proti této domněnce může se manžel brániti žalobou o nepřiznání manželského původu po rozumu a ve lhůtě §u 158 obč. zák. Pokud nebylo této žalobě vyhověno, nutno považovati dítě za manželské, k němuž mají rodiče stejná práva a povinnosti jako k dětem, jež vzešly nesporně z manželského lože (§§ 139 a násl. obč. zák.). Skutečnost, že manžel popírá manželský původ dítěte, nemůže sama o sobě na věci nic změniti, nýbrž teprve rozsudek vydaný ve sporu, v němž manžel p r o k á z a l, že dítě nemohlo býti jím zplozeno. Tohoto důkazu však stěžující si manžel posud neprovedl, a jest tudíž na něm, aby p r o z a t í m podle §u 141 obč. zák. konal své povinnosti ze zákona k dítěti, jelikož výživa tomuto nemůže býti odepírána a povinnost tato v prvé řadě stíhá otce. Za otce pak podle řečeného musí býti stěžovatel posud pokládán a proto nižší stolice právem vůči němu povinnost, dítě vyživovati, co do důvodu uznaly. Ujma hrozící stěžovateli, kdyby jeho žalobě o nepřiznání manželského původu bylo vyhověno, a tím se prokázalo, že jest někdo jiný jako nemanželský otec ku vyživování ze zákona povinen (§ 166 obč. zák.), může býti odvrácena tím, že stěžovatel bude se domáhati po rozumu §u 1042 obč. zák. náhrady nákladů na onom jiném.

Čís. 3539.

Prohlásil-li dlužník, že vzájemnou pohledávku namítá započtením, teprve po vzniku exekučního titulu, může se domáhati zrušení exekuce žalobou dle §u 35 ex. ř., třebas namítaná vzájemná pohledávka byla již před vznikem exekučního titulu (skončením ústního jednání) pravoplatnou.

Předpisy §u 188 a 193 c. ř. s. nedoznalo ustanovení §u 1438 obč. zák. změny.

Namítanou vzájemnou pohledávku nelze učiniti likvidní a dospělou ve sporu o zrušení exekuce dle §u 35 ex. ř.

(Rozh. ze dne 26. února 1924, R II 68/24.)

Žalobou dle §u 35 ex. ř. domáhal se žalobce na žalovaném zrušení exekuce, vedené na základě usnesení ze dne 9. července 1923, tvrdě, že mu dle rozsudku ze dne 1. října 1923 přísluší proti žalovanému vzájemná pohledávka. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a vrátil věc soudu druhé stolice, by o odvolání znovu rozhodl.

Důvody:

V tomto případě jde toliko o to, zdali vymáhaná pohledávka započtením zanikla a zda se její zánik stal po vzniku exekučního titulu odpůrcova neb alespoň po onom čase, do kterého v předchozím soudním řízení účinně mohla býti uplatňována. Odpověď na poslednější otázku nebude nesnadná, má-li se na paměti, že podle ustáleného již výkladu §§ 1438, 1439 obč. zák. vzájemné pohledávky nezanikají, třebaže se k započtení hodí, již v okamžiku, kdy se střetnou, nýbrž až tehdy, když ten neb onen dlužník započtení uplatní, je prohlásí. Teprve jeho prohlášení započtení je onou skutečností, která vymáhanou pohledávku zrušuje. Při tom je lhostejné, zdali namítaná vzájemná pohledávka je pravoplatná či není. Ani pravoplatná pohledávka dlužníkova nepřivádí zánik vzájemné pohledávky věřitelovy, nebylo-li její započtení prohlášeno. Nelze proto žalobkyni jako dlužnici v tomto případě odepírati právo žaloby podle §u 35 ex. ř. proto, že započtení a jí přivoděný zánik pohledávky, již před vznikem odpůrcova exekučního titulu vzniklé, mohla uplatňovati v dřívějším řízení, a nebylo by to lze ani tehdy, kdyby její pohledávka v době onoho řízení byla bývala dokonce pravoplatna. Že svou vzájemnou pohledávku namítá započtením, prohlásila teprve po vzniku exekučního titulu, mohla proto také teprve nyní uplatňovati zánik vymáhané pohledávky. Jde jen ještě o odpověď na první z obou otázek, nahoře nadhozených, zda totiž vymáhaná pohledávka prohlášením započtení skutečně zanikla. Odpověď ta bude kladná jen tehdy, má-li namítaná pohledávka všechny náležitosti, které §§ 1438 a 1439 obč. zák. předpokládají, totiž zda je nejen stejnorodná, nýbrž i pravá a dospělá. Že to není, o tom není mezi stranami sporu. Nemůže proto prohlášení jejího započtení míti za následek zánik vymáhané pohledávky. Proti tomuto názoru se nedá nic vyvozovati z předpisů §§ 188 a 391 c. ř. s. Jimi nedoznala ustanovení hmotného práva o započtení (§ 1438 a násl. obč. zák.) žádné změny. Jimi bylo jen stanoveno, že, byla-li proti zažalované pohledávce namítána vzájemná pohledávka, nutno o ní rozhodnouti v témž řízení. K zrušení vzájemných závazků dojde však i tu teprve tehdy, až namítaná pohledávka soudním rozhodnutím se stane likvidní a dospělou. Likvidní a dospělou nelze ovšem započtením uplatňovanou vzájemnou pohledávku učiniti ve sporu o zrušení exekuce podle §u 35 ex. ř. Předpis §u 188, 391 c. ř. s. platí jen pro případ, že byla zažalována pohledávka a proti ní vzájemná pohledávka namítána, nikoli však také pro tento případ, kde žalováno na zrušení exekuce, spor tedy jde o nárok, který se podle své povahy k započtení vůbec nehodí. Ježto spisy v tomto případě pro řešení obou nadhozených otázek pro rozřešení sporu rozhodných podávají dostatečný podklad, nebylo třeba rozhodnutí prvé stolice zrušiti a nařídíti šetření, jež pro výsledek sporu nemůže míti významu.

Čís. 3540.

Odklad exekuce vyklizením (zákon ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n.).

Nájemník může se platně vzdáti výhod zákona o odkladu exekuce vyklizením.

(Rozh. ze dne 26. února 1924, R II 74/24.)

Žádost dlužníka o odklad exekuce vyklizením soud prvé stolice zamítl, ježto se dlužník vzdal výhod zákona o odkladu exekuce vyklizením. Rekursní soud povolil odklad exekuce. Důvody: Dle náhledu rekursního soudu nemůže dlužník smlouvou s vymáhající stranou vzdáti se právní ochrany zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n. Pro správnost tohoto výkladu svědčí předně obdoba se zákonem o ochraně nájemníků (§ 7 (2) zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n.), v němž je stanoveno: »Úmluvou stran nelze účinnost předpisů tohoto zákona vyloučiti neb obmeziti.« Mimo to náleží tato otázka do všeobecné kategorie »o možnosti vzdáti se právní ochrany úmluvou.« Dle §u 19 obč. zák. a dvorního dekretu ze dne 10. prosince 1819, z. s. čís. 1635 nemůže se nikdo vzdáti ochrany právní. Nejedná se tu o práva soukromá, nýbrž o procesní práva (veřejnoprávní); nelze proto tu obdobně použíti předpisu o vzdání se práv soukromých. Stranám je veškerá disposice o ochraně právní zásadně odňata.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Ve sporu o vyklizení najatých místností zavázal se povinný soudním smírem ze dne 15. října 1923, že místnosti, vymáhající stranou mu pronajaté, vyklidí a odevzdá bezvýminečně do 15. listopadu 1923, vzdav se výslovně nároku na odklad exekuce. Tím projevil zřejmě svou vůli, že po uplynutí nájemní doby nebude se domáhati odložení exekuce a že nepoužije výhod, které mu poskytuje zákon ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n. Takové ujednání jest přípustným, poněvadž zákon nevnu-

cuje závazně nájemníkovi své ochrany, ponechávaje mu na vůli, zda chce práv, zákonem mu vyhražených, v daném případě pro sebe použiti, neboť v §u 1 výslovně ustanovuje, že jen na návrh povinného může exekuční soud exekuci odložiti. Z toho plyne, že nájemník může se i výhod zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n. vzdáti, a mylným jest náhled rekursního soudu, že tu platí obdoba §u 7 (2) zákona o ochraně nájemníků ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n. Naopak dlužno usuzovati, že zákonodárce by byl takové ustanovení pojal i do zákona čís. sb. 86 z roku 1923, kdyby byl zamýšlel i tu stejné zásady použiti.

Čís. 3541.

Za škodu, způsobenou srncem, neručí dle §u 1320 obč. zák. ten, u něhož byl srnec jako mládě, ale jemuž později utekl. Pokud ručí za onu škodu majitel honitby.

(Rozh. ze dne 26. února 1924, Rv II 633/23.)

Žalobkyně byla v lese, náležejícím ku panství druhého žalovaného, napadena srncem a poraněna. Srnec byl jako kůzle chován u prvžalovaného hajného, jemuž utekl a potuloval se ve volné přírodě. Žalobu o náhradu škody proti oběma žalovaným procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Zcela pochybeným jest pokus dovolatelky, dokázati obdobou z předpisů slezského honebního zákona, že majitel honitby ručí za všechny škody, zvěří způsobené, bez ohledu na své zavinění. Pro posouzení sporu ohledně obou žalovaných jest rozhodujícím jen předpis §u 1320 obč. zák., a ten spočívá na zásadě ručení jen za škodu zaviněnou. Jelikož v pochybnosti platí dle §u 1296 obč. zák. domněnka, že škoda vznikla bez zavinění jiné osoby, jest povinností toho, kdo se domáhá náhrady škody na jiné osobě, by její zavinění dokázal. Třetí dílčí novela učinila v tomto směru novým doslovem §u 1320 obč. zák. výjimku ve prospěch poškozeného jenom ohledně toho, kdo zvíře chová, ustanovujíc, že ručí za škodu, neprokáže-li sám, že se postaral o potřebné opatření zvířete nebo dohled nad ním, výjimka tato netýká se však ani majitele, ani držitele zvířete, ani pána honitby. Neprávem pokládá žalobkyně prvého žalovaného za chovatele špičáka. Chovatelem zvířete jest jenom ten, kdo má vůli a skutečnou možnost, zvíře opatřiti, kdo je má tedy ve své, třeba jen přechodné, moci faktické. Prvý žalovaný byl chovatelem srnce, dokud tento byl ještě kůzletem a byl chován v jeho domácnosti, přestal však býti chovatelem, jakmile srnec zesílil, dorostl a, poslouchaje své přirozené povahy, utekl z domu do lesa, kde se svobodně pohyboval a z revíru do revíru přebíhal. Dle zjištění nižších soudů stalo se tak již delší dobu před útokem srnce na žalobkyni. Břímě důkazní nenáleží tedy prvému žalovanému; úspěch žaloby jest podmíněn naopak důkazem, že prvý žalovaný útok srnce a tím i zranění žalobkyně zavinil. Takové zavinění bylo by lze dle povahy věci spatřovati a žalobkyně je také spatřuje jen v tom, že žalovaný hajný připustil, aby špičák utekl z jeho domu do lesa, a nepodnikl ničeho, by se ho opět zmocnil, nebo jej odstřelil. Předpokladem pro toto zavinění by však bylo, že žalovanému byla nebezpečná povaha špičáka již v době, když špičák utekl do lesa, známa. To nebylo zjištěno a neposkytují také spisy pro takové zjištění nejmenší opory. Dřívější útoky srncovy, ze kterých žalobkyně dokazuje, že zlá povaha srncova byla žalovanému známa, totiž útoky na N-ovou, L-ovou a S-ovou, staly se vesměs teprve krátce před 4. květnem 1922, kdy žalobkyně byla srncem zraněna; tehdy byl srnec již dávno na svobodě. Není ani prokázáno, že by byl žalovaný mohl předvídati, že srnec se stane časem nebezpečným, neboť znalec vysvětluje pozdější útoky srncovy nikoli zlou povahou, nýbrž hravou bujností, která časem pomíjí. Zamítnutí žalobní žádosti ohledně prvého žalovaného vyhovuje tedy zjištěnému stavu věci i zákona. Stejně bezpodstatným jest dovolání ohledně druhého žalovaného jako pána honitby. Zavinění jeho spatřuje žalobkyně v tom, že srnec, ač byl nebezpečný, nebyl dle §u 56 slezského honebního zákona ze dne 13. ledna 1903, čís. 42 z. zák. chován v uzavřené oboře a že nebylo učiněno ani jiné opatření, aby nikomu neublížil. Srnčí zvěř nenáleží však ke zvěři nebezpečné a chová se obecně mimo obory; k jinému opatření za účelem odvrácení hrozícího nebezpečí nebylo pro lesní správu důvodu, dokud srnec neprojevil nebezpečné povahy. K opatření takovému byl by býval povinen jednak spolužalovaný hajný, jednak jeho představený vrchní lesní správce. O onom zjišťuje odvolací soud výslovně, že hlásil zlou náklonnost srncovu a splnil tím svou povinnost. Ohledně vrchního lesního správce zjišťuje odvolací soud v souhlasu s prvním soudem, že špičák byl mladý, nepatrný, nezpůsobil až do případu žalobkyně žádné škody a nemohl býti pokládán za zvíře nebezpečné, takže nebylo důvodu k nějakému zvláštnímu, u srnčí zvěře neobvyklému opatření. Nebyla-li ani hajnému, ani lesnímu správci prokázána nedbalost, neschopnost nebo nějaké konkretní, třebas jen objektivní zavinění, nelze o nich tvrditi, že projevili nezdatnost ve smyslu §u 1315 obč. zák., ze které žalobkyni vzešla škoda, a nelze jich zaměstnavatele činiti zodpovědným za jejich jednání neb opomenutí. Právně pochybeným jest poukaz žalobkyně na velký majetek druhého žalovaného jako samostatný důvod povinnosti k náhradě škody. Majetek jest takovým důvodem jenom v případech §u 1310 obč. zák., totiž, byla-li škoda způsobena osobou nepříčetnou, a poškozený od nikoho jiného než od ní samé nemůže náhrady obdržeti. Takového případu tu není.

Čís. 3542.

Daň z obratu (zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 321 sb. z. a n.). Byla-li 1% daň z obratu již zakalkulována v přejímací ceně za obi-

liny a zákonem ze dne 12. srpna 1921, čís. 321 sb. z. a n., nebyla zvýšena daňová sazba, není dodavatel oprávněn požadovati na odběrateli ještě další 1% z důvodu daně z obratu.

(Rozh. ze dne 26. února 1924, Rv II 735/23.)

Žalobu, jíž domáhal se prodatel na kupiteli zaplacení daně z obratu za dodané obiliny, procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud ji vyhověl.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Odvolací soud zjistiv, že při určení přejímacích cen za obilí sklizně roku 1921 byla již 1%ní daň z obratu do přejímacích cen, uvedených v §u 2 (3) vládního nařízení ze dne 30. června 1921, čís. 224 sb. z. a n., zakalkulována, vyslovil mylný právní názor, že žalobce jest přes to podle §u 12 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 321 sb. z. a n. oprávněn, požadovati na žalovaném zaplacení 1%ní daně z obratu z veškerých dodávek, poněvadž jednak zakalkulování do přejímacích cen nestalo prý se po vydání zákona o dani z obratu, čís. sb. z. a n. 321/1921 a jednak prý nejsou přejímací ceny za obilí sklizně roku 1921 daně z obratu sproštěny. Odvolací soud si však neuvědomil rozdíl mezi §em 12 zákona ze dne 11. prosince 1919, čís. 658 sb. z. a n., jenž platil až do 30. září 1921 a dle něhož nebyl podnikatel oprávněn účtovati zvláště daň z obratu osobě, mající nárok na dodávku, a mezi §em 12 pozdějšího zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 321 sb. z. a n., kterým toto oprávnění podnikateli bylo již přiznáno. Při dodávkách, ujednaných za působnosti zákona čís. sb. z. a n. 658/1919, byla daň z obratu přirozeně podnikatelem již zakalkulována do kupní ceny, když nesměla býti zvláště účtována (srov. spis Dra K. Engliše: »Daň z převodu statků a z pracovních výdonů a daň přepychová«, při §u 12 zákona). Od působnosti nového zákona, t. j. od 1. října 1921, bylo sice ustanovením §u 12 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 321 sb. z. a n. dovoleno podnikateli jako platiteli daně z obratu při dodávkách, smluvených ještě za působnosti starého zákona, avšak podléhajících již podle §u 10 nového zákona č. 321/1921 vyšší sazbě daňové, přesunouti na odběratele tuto vyšší daň z obratu, směl však zvýšiti smluvenou trhovou cenu jen o rozdíl zvýšené sazby daňové a byl povinen toto zvýšení trhové ceny příjemci dodávky řádně súčtovati (§ 49 (4) cit. zák. čís. 321/1921), nesměl však na příjemci požadovati více. V tomto případě šlo sice o dodávku t. zv. kontingentního obilí ve smyslu vládního nařízení ze dne 30. června 1921, čís. 224 sb. z. a n., pro něž byly stanoveny zvláštní ceny přejímací 190 Kč za 100 kg pšenice a žita a 185 Kč za 100 kg ječmene, bylo však odvolacím soudem zjištěno, že i zde byla již jedno-procentní daň z obratu zakalkulována do přejímací ceny a byla tedy zároveň s kupní cenou přesunuta na příjemce dodávky jako plátce. Ustanovením §u 10 zákona čís. 321/1921 nebyla sazba daňová při dodávkách zemědělských výrobků, o něž ve sporu jde, vůbec zvýšena, nýbrž ponechána, jako v dřívějším zákoně, sazbou 1%ta úplaty. Byla-li však 1%ní daň z obratu zahrnuta již v ceně přejímací za obiliny a novým zákonem sazba daňová zvýšena nebyla, není žalobce oprávněn, kromě stanovené přejímací ceny požadovati na žalovaném ještě další 1% z této ceny z důvodu daně z obratu, neboť takto by příjemce dodávky musel platiti daň z obratu dvakráte a to jednou v přejímací ceně a podruhé ještě zvláště z ceny trhové, včetně 1% daně obratové, tedy ještě sazbou vyšší než 1% a žalobce jako podnikatel (dodavatel zboží) by byl bezdůvodně obohacen o zažalovaných 3.398 Kč 47 h, poněvadž sám jako platitel daně by ji platil pouze jednou (§ 5 čís. 1 cit. zákona). Právní názor odvolacího soudu příčí se duchu zákona, který připustil přesunutí daně z obratu podnikatelem na příjemce dodávky pouze v té výši, v jaké ji podnikatel sám platiti byl povinen (§§ 5, 10, 11, 12 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 321 sb. z. a n.). Odvolací soud doličuje povinnost žalovaného k opětnému placení 1%ní daně z obratu jen z doslovu §u 12 cit. zák., dle něhož podnikatel může odběrateli dodávky daň obratovou zvláště účtovati, přehlíží však, že v tomto případě šlo o dodávku, ještě před účinností nového zákona o dani z obratu úřadem uloženou, a zřejmě ani nedbá rozhodného skutkového zjištění, že 1% daň z obratu byla tu již do přejímací ceny obilin započítána. Na věci ničeho nezmění, zda byla 1%ní daň z obratu zakalkulována do přejímacích cen obilin dříve, než zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 321 sb. z. a n. nabyl účinnosti, neboť postup takový vyhovoval ustanovení §u 12 zákona čís. sb. z. a n. 658/1919, v té době platívšího a také v §u 49 (4) a (5) nov. zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 321 sb. z. a n. bylo na takové případy pamatováno přechodními předpisy o přípustnosti zvýšení nebo snížení trhových cen zjednaných před působností tohoto zákona, pokud nový zákon obsahoval odchylné sazby daňové oproti zákonu dřívějšímu.

Čís. 3543.

Pro nárok spolku proti jeho členu o vrácení věcí, jež mu byly jako činovníku spolkem svěřeny, jest pořad práva přípustným.

(Rozh. ze dne 27. února 1924, R I 97/24.)

Žalované jakožto předsedkyni žalujícího dobročinného spolku byly svěřeny různé spolkové věci. Když se žalovaná funkce vzdala, domáhal se na ní spolek žalobou vydání věcí. K námitce nepřípustnosti pořadu práva soud prvé stolice žalobu odmítl, rekursní soud zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva. Důvody: Názoru soudu prvé stolice, že rozhodování o nárocích z příslušenství nějaké osoby ke spolku jako útvaru práva veřejného a o otázce platnosti či neplatnosti spolkového usnesení a porušení stanov na pořad práva nepatří a že nepřísluší proto soudu, o nich rozhodovati, nýbrž úřadům správním, re-

kursní soud neuznává. Strana žalovaná vznesla námitku věcné nepříslušnosti soudu, správně námitku nepřípustnosti pořadu práva, a snažila se ji odůvodniti poukazem na ustanovení §u 25 stanov žalujícího spolku. Při tom přehlíží, že nejde zde o spor, vzniklý ve věcech spolkových mezi členy. V tomto případě jde o spor mezi žalujícím spolkem jako takovým a členem spolku. Žaloba, jež jest podkladem tohoto sporu, jest žalobou vlastnickou dle §u 366 obč. zák. Předmětem tohoto sporu jsou věci žalujícího spolku (§ 286 obč. zák.), které byly svěřeny žalované jako předsedkyni spolku a které. ježto se své funkce vzdala, jest povinna spolku vrátiti. Věci vindikované nejsou vlastnictvím žalované jako člena spolku, nýbrž vlastnictvím žalujícího spolku jako osoby právnické. Činovník spolku nenabývá ku věcem spolkovým ani práva vlastnického ani držby, jsa pouhým detentorem věci osoby právnické, kteráž podle povahy své osobnosti sama práva tato fysicky vykonávati může jen pomocí osob fysických. Soud jest povolán rozhodovati rozepře o účastenství v právech, které spolek svým členům propůjčuje, a rovněž i o rozepřích, v nichž spolek domáhá se na jednotlivých účastnících plnění závazků ze svazku spolkového. K rozhodování o vlastnické žalobě spolku proti komukoliv, byť i bývalému členu, je příslušným řádný soud.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Správně dovozuje rekursní soud, že jde tu o žalobu vlastnickou dle §u 366 obč. zák., a že tedy uplatňován jest soukromoprávní nárok, o němž dle §u 1 j. n. rozhodovati mají řádní soudové. Není zákonného předpisu, a to ani ve spolčovacím zákoně ze dne 15. listopadu 1867, čís. 134 ř. zák., že by takováto žaloba, v předpisech soukromého práva založená, kterou podává soukromý spolek a nikoliv veřejnoprávní korporace, patřila před úřady správní. O tom, jak si mají soudové počínati, je-li rozhodnutí sporu závislo na tom, zda tu jest či není jistý právní poměr, jenž má býti na jisto postaven ve správním řízení, již zahájeném, stanoví předpis §u 190 c. ř. s. Ale řešení takovéto předurčující otázky nemá ničeho společného s otázkou přípustnosti pořadu práva ohledně nároku, před řádné soudy příslušného.

Čís. 3544.

Exekuci nelze dle §u 39 čís. 8 ex. ř. zastaviti, přesahuje-li výtěžek náklady na exekuci, byť nedostačoval k tomu, by z něho byly uhraženy náklady exekuční po zapravení práv přednostních a zástavních vymáhajícímu věřiteli předcházejících.

(Rozh. ze dne 27. února 1924, R I 114/24.)

Dlužník domáhal se zastavení exekuce dle §u 39 čís. 8 ex. ř., tvrdě, že dům, na nějž byla vedena vnucená dražba, má cenu nejvýše 30.000 Kč, jest zatížen 36.000 Kč a že tudíž se pro případ prodeje nedá očekávati, že by provedení exekuce vydalo výtěžek, převyšující náklady exekuce. Soud prvé stolice návrh na zastavení exekuce (spojený s návrhem na odklad exekuce) zamítl. Důvody: Jest sice úmyslem zákona, by byla zastavena exekuce, jejíž provedení nevydalo by většího výtěžku, nežli činí náklad na ni, a nepřineslo by dlužníku zmírnění jeho závazků. Poskytne-li však výkon exekuce výtěžek převyšující náklady, nelze ani z doslovu ani ze smyslu ustanovení §u 39 čís. 8 ex. ř. vyvoditi, že by tento přebytek měl připadnouti právě vymáhajícímu věřiteli. V §u 39 čís. 8 ex. ř. mluví se zcela všeobecně o »výtěžku, převyšujícím náklady«, aniž by tam bylo vysloveno, zda přebytek připadne vymáhajícímu věřiteli, či jinému pořadím předcházejícímu věřiteli. V tomto případě jest jisto, že výtěžek dražby převýší daleko náklady, takže část věřitelů, třebas nikoliv právě vymáhající věřitel, dojde uspokojení, čímž závazky dlužníka se zmenší. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by nehledě k použitému zamítacímu důvodu znovu rozhodl o návrhu na zastavení exekuce. Důvody: Napadené usnesení zastává názor, dříve namnoze sdílený a také v Neumannově komentáři k exekučnímu řádu obsažený. Novější judikatura se však od tohoto názoru odchýlila a jest na stanovisku, že dle §u 39 čís. 8 ex. ř. jest zapraviti exekuci na nemovitosti i tehdy, nevystačuje-li očekávaný výnos, by po uspokojení přednostních práv a hypotekárních pohledávek předcházejících vymáhajícímu věřiteli, byly hrazeny náklady exekuce. Rekursní soud přidává se k tomuto názoru a poukazuje na rozhodnutí ze dne 4. února 1914, čís. R I 102/14 (repertorium nálezů čís. 232) úř. sb. čís. 1538 a na plenární usnesení býv. nejvyššího soudu ze dne 13. února 1902, čís. 1683/1902, úř. sb. 592, jakož i na zcela přesvědčivá odůvodnění těchto rozhodnutí.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Dovolací rekurs jest přípustným přes to, že usnesení prvé stolice bylo v druhé stolici zrušeno, aniž bylo stanoveno, že teprve, až by nabylo právní moci, předsevzat býti má výkon příkazu prvému soudu uděleného, jelikož mu nebylo nařízeno, aby nové rozhodnutí učinil vyslechna strany. Ve věci jest dovolací rekurs opodstatněn. Dle §u 39 čís. 8 ex. ř. jest exekuci zastaviti a zároveň veškeré exekuční úkony až dosud vykonané zrušiti, když nelze očekávati, že by pokračování v exekuci nebo její provedení poskytlo výtěžek, který by přesahoval náklady na tuto exekuci. Slovům »výtěžek, který by přesahoval náklady na exekuci« jest již dle doslovu zákona rozuměti tak, že zastaviti exekuci dle §u 39 čís. 8 ex. ř. nelze, přesahuje-li očekávaný výtěžek ony náklady vůbec, byť nedostačil, aby z něho uhraženy byly náklady exekuční po zapravení práv přednostních a zástavních, vymáhajícímu věřiteli předcházejících. Opačný názor, vyslovený rekursním soudem, není odůvodněn ani úmyslem

zákonodárce, ani dějinami zákona a nedal by se do konce v soulad uvésti ani s některými ustanoveními exekučního řádu, jak správně připomíná dovolací rekurs. Ustanovením §u 39 čís. 8 ex. ř. převzata byla do exekučního řádu ze dne 27. května 1896, čís. 79 ř. zák. zásada, vyslovená již v §u 4 zákona ze dne 10. června 1887, čís. 74 ř. zák. ohledně mobilárních exekucí, že exekuce nemá býti bezúčelným poškozováním povinného, jinými slovy, že nemají vedeny býti exekuce, při kterých se nedá očekávati, že by se jimi docílilo zmenšení dluhu povinného a uspokojení věřitele, třeba jen částečného, tedy exekuce, při nichž dlužník by byl zbaven součástky svého majetku, věřitel však žádného uspokojení své pohledávky by nedošel. Nemají tedy vedeny býti exekuce, které nejsou způsobilé uspokojiti věřitele. Účelu tomu jest však vyhověno, jakmile výtěžek přesahuje náklady na exekuci, neboť v takovémto případě je tu přebytek, jehož sluší použiti k uspokojení věřitelů a tím zmenšuje se poměrně dluh povinného, při čemž je lhostejno, kdo z věřitelů dojde krytí. Pokud se týče dějin zákona, znělo dotyčné ustanovení, odpovídající nynějšímu §u 39 čís. 8 ex. ř. ve vládní předloze (§ 39 čís. 5): »nedá-li se očekávati, že pokračování v exekuci poskytne výtěžek, náklady této exekuce převyšující, jehož by se mohlo použiti k uspokojení vymáhajícího věřitele, nebo jinaký výnos.« Slova »jehož by se mohlo použiti k uspokojení vymáhajícího věřitele« byla stálým výborem z té příčiny vypuštěna, poněvadž měl pochybnosti o tom, že by se dle doslovu vládní předlohy mohla exekuce zastaviti již tehdy, kdyby po uhražení nákladů na exekuci k uspokojení vymáhajícího věřitele ničeho nezbylo, kdežto se zajisté nedá pojmenovati bezúčelnou exekuce, jen když vůbec pro některého věřitele, třeba jiného, než jest věřitel vymáhající, něco zbude. Kdyby byl správným názor rekursního soudu, byla by také, jak shora připomenuto, některá ustanovení exekučního řádu zbytečna a do konce i nesrozumitelna. Dle §u 184 čís. 8 ex. ř. lze opříti odpor proti příklepu zejména též o to, že nejvyšší podání nedostačuje, by i se svým příslušenstvím úplně zapravena byla pohledávka odporujícího věřitele zástavním právem zajištěná, která předchází vymáhajícího věřitele. Dle §u 190 odstavec prvý ex. ř. může odpor tento vznésti každý věřitel, jehož pohledávce zástavním právem zajištěné přísluší přednost před právem uspokojovacím nebo zástavním vymáhajícího věřitele, když na základě návrhu podle §u 164 ex. ř. prozatimně určen byl stav břemen. Dle §u 192 ex. ř. lze odpor tento zbaviti účinku tím, že nejvyšší podatel nebo ten, jenž v dražebním stání jemu nejblíže učinil podání nejvyšší, ihned při stání prohlásí, že jest ochoten nabýti nemovitosti za podání nejvyšší a za částku, která ještě schází k úplnému krytí odporujícího věřitele. Konečně stanoví § 193 ex. ř., že, odepře-li se příklep pro odpor, tedy též pro odpor dle §u 184 čís. 8 ex. ř., řízení dražební z moci úřední jest zrušiti, jakmile usnesení nabude moci práva. Kdyby pak dle §u 39 čís. 8 ex. ř. bylo exekuci z moci úřední zastaviti a zrušiti veškeré exekuční úkony až dosud vykonané již tehdy, když očekávaný výtěžek by nedostačoval k úhradě nákladů na exekuci po zapravení práv přednostních a práv zástavních předcházejících vymáhajícímu věřiteli, nebylo by lze seznati, čemu má sloužiti odpor pro nedostatek úhrady a jak by k němu a najmě ku případnému zrušení dražebního řízení podle §u 193 ex. ř. mohlo vůbec dojíti, a byla by v důsledku toho také zbytečna ustanovení o prozatimním určení stavu břemen, které dle §u 167 ex. ř. má býti jen základem pro posouzení, zda dopuštěn býti může odpor pro nedostatek úhrady nároků zástavním právem zajištěných. Již z toho jest patrno, že není udržitelným výklad, který dává §u 39 čís. 8 ex. ř. rekursní soud, dovolávaje se plenárního usnesení nejvyššího soudu ve Vídni ze dne 13. února 1902 k číslu 1683 ex 1902 úřední sbírky čís. 592 a rozhodnutí téhož soudu ze dne 4. února 1914, č. j. R I 102/14 úř. sb čís. 1538, rep. nálezů čís. 232. K tomu přistupuje, že doplnění, které nařídil rekursní soud, není v podstatě než prozatímné určení stavu břemen, které se dle §u 164 ex. ř. děje jen na návrh věřitele, jehož pohledávka, zástavním právem zajištěná, má přednost před právem uspokojovacím nebo zástavním vymáhajícího věřitele, že použití úhradní zásady dle exekučního řádu je vůbec přípustno jen na návrh osob v §u 190 ex. ř. uvedených a za podmínek tam stanovených a konečně, že dle §u 39, odstavec druhý ex. ř. v úpravě článku VIII. bodu 8 čís. nař. ze dne 1. června 1914 čís. 118 ř. zák. netřeba před zastavením exekuce dle §u 39 čís. 8 ex. ř. ani vyslechnouti strany, z čeho plyne, že zákon předpokládá tu případy, již podle spisů jasné a nikoli takové, které by vyžadovaly po případě velmi obšírného vyšetřování. Dle toho jest správným právní názor prvého soudu, při čemž se podotýká, že právní názor rekursního soudu nelze podepříti ani poukazem na zájmy předcházejících věřitelů, neboť tyto jsou dostatečně chráněny předpisy exekučního řádu, shora zmíněnými o odporu pro nedostatek úhrady.

Čís. 3345.

Zábor velkého majetku pozemkového (zákon ze dne 16. dubna 1919, čís. 215 sb. z. a n.).

Se svolením Státního pozemkového úřadu lze vésti na zabraný nemovitý majetek exekuci i vnucenou dražbou.

(Rozh. ze dne 27. února 1924, R I 134/24.)

Návrhu vymáhající věřitelky, by povolena byla dražba nemovitosti, podléhající záboru, soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud zrušil napadené usnesení.

Nejvyšší soud zrušil usnesení rekursního soudu a uložil mu, by znovu rozhodl o rekursu dlužníka do usnesení prvého soudu.

Důvody:

Vymáhající věřitelka navrhla obnovení vnucené dražby usedlosti č. p. 7 v J., pokud se týče opětné povolení vnucené dražby této used-

losti, poněvadž Státní pozemkový úřad svolil k dražebnímu řízení. Soud prvé stolice vyhověl usnesením ze dne 29. prosince 1923 tomuto návrhu vymáhající věřitelky, ale rekursní soud k rekursu povinného dlužníka zrušil toto usnesení prvého soudu, maje za to, že toto usnesení odporuje předpisu §u 8 zákona ze dne 16. dubna 1919 čís. 215 sb. z. a n., podle něhož na zabraný majetek lze vésti exekuci jen vnucenou správou a tedy nikoli vnucenou dražbou. Soud rekursní tedy vlastně změnil usnesení prvého soudu ze dne 29. prosince 1923 a zamítl návrh vymáhající věřitelky. Mínění rekursního soudu, které vedlo k tomuto rozhodnutí, napadenému nyní vymáhající věřitelkou, nelze přisvědčiti. Při výkladu §u 8 zákona ze dne 16. dubna 1919 čís. 215 sb. z. a n. dlužno hleděti nejen ke znění tohoto §u 8, nýbrž i k jeho souvislosti s §em 7 a k účelu, kterého zákon snaží se dosáhnouti ustanovením §u 8. Podle prvého odstavce §u 7 jest k účinnosti zcizení, pronájmu, zavazení a dělení zabraného majetku třeba souhlasu Státního pozemkového úřadu, k němuž § 8 dodává, že lze na tento majetek vésti exekuci pouze vnucenou správou. Účel obou těchto zákonných předpisů jest tentýž: zameziti, by určitými právními úkony nebylo provádění pozemkové reformy mařeno nebo stěžováno. Rozhodnutí o tom, kdy zcizení, pronájem, zavazení nebo dělení zabraného majetku příčí se účelům pozemkové reformy a kdy nikoli, náleží podle §u 7 Státnímu pozemkovému úřadu, kterýž udělením aneb odepřením souhlasu k dotyčnému právnímu úkonu vyslovuje, zda tento úkon srovnává se s účely pozemkové reformy, či zda se jim příčí. Jest nyní otázka, zda právomoc, daná Státnímu pozemkovému úřadu, by udělením souhlasu propůjčil účinnosti těm právním úkonům, které nevadí provádění pozemkové reformy, vztahuje se toliko na dobrovolné nakládání vlastníkovo zabraným majetkem, či zda se vztahuje též na nakládání zabraným majetkem, které děje se proti vůli vlastníkově řízením exekučním. Znění zákona neodporuje tomuto druhému výkladu; účel zákona mluví zřejmě pro tento výklad, neboť nelze uznati, že by zákon nepřipouštěl takového vedení exekuce na zabraný majetek, které nemůže vůbec nikterak překážeti provádění pozemkové reformy. Zdánlivě tomu ovšem odporuje znění §u 8, podle něhož lze na zabraný majetek vésti exekuci toliko vnucenou správou, což samo o sobě — bez ohledu na § 7 — mohlo by vésti k výkladu, že každý jiný exekuční prostředek jest naprosto vyloučen, takže by ani se souhlasem Státního pozemkového úřadu nebylo možno užiti k vedení exekuce jiného prostředku než vnucené správy. Ale rozpor tento jest jen zdánlivý. Ustanovení §u 8 nesmí býti vykládáno samo o sobě, nýbrž jen v souvislosti s předcházejícím § 7. Poněvadž podle tohoto §u 7 jakékoli zcizení, zavazení nebo dělení zabraného majetku dovoleno jest tenkráte, když Státní pozemkový úřad dá k tomu souhlas, dlužno vykládati § 8 v ten způsob, že bez tohoto souhlasu lze vésti exekuci na zabraný majetek pouze vnucenou správou, kterou, jak zákon sám předpokládá, účely pozemkové reformy nemohou býti mařeny. Není tedy § 8 ničím jiným, než dodatkem k §u 7, ustanovujícím, že bez souhlasu, v tomto §u 7 uvedeného, může věřitel dosáhnouti že zabraného majetku uspokojení jen vnucenou správou. Z toho následuje, že vnucená dražba zabraného majetku jest přípustna se svolením Státního pozemkového úřadu, pokud ovšem jsou zde předpoklady exekučního řádu. Opačné mínění soudu rekursního jest mylné.

Čís. 3546.

Nelze povoliti odklad exekuce vyklizením vzhledem k žalobě dle §u 35 ex. ř., zabraňují-li tomu veřejné zájmy (hrozící sřícení se budovy).

(Rozh. ze dne 27. února 1924, R I 137/24.)

Žádosti za odklad exekuce vyklizením soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud ji zamítl. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatelé domáhali se odkladu exekuce nuceným vyklizením z důvodu, že podali žalobu dle §u 35 ex. ř. a že by utrpěli nenahraditelnou škodu nejenom na majetku, nýbrž i na zdraví svých rodin, kdyby byli vyklizeni. Slušelo tedy jejich žádost posuzovati jedině s hlediska §§ 42 čís. 5 a 44 ex. ř. Dle §u 44 ex. ř. nesmí býti odklad exekuce povolen, není-li zahájení a další provádění exekuce spojeno pro toho, kdo se domáhá odkladu exekuce, s nebezpečenstvím nenahraditelné, nebo těžko nahraditelné újmy majetkové. Stěžovatelé, tvrdíce, že by utrpěli nenahraditelnou škodu nejenom na majetku, nýbrž i na zdraví svých rodin, kdyby byli vyklizeni, vlastně neuvedli, v čem by tato škoda spočívala, ale lze se jí snadno dohadnouti, uváží-li se dnešní nouze bytová a s ní spojená, byť i v tomto případě nijak neosvědčená, nemožnost, nalézti náhradní byty. Je pochopitelno, že tento stav je skutečně spojen s nebezpečenstvím nenahraditelné, nebo těžko nahraditelné újmy majetkové. Zajisté, že i rekursní soud tuto okolnost při svém rozhodování náležitě uvážil, jak to vyplývá z celého obsahu jeho rozhodnutí. Ale na druhé straně právem musil přihlédnouti ku zcela mimořádným, ze soudních spisů mu zjevným okolnostem, které možnost nenahraditelné, nebo těžko nahraditelné újmy majetkové značně převyšují, že totiž vyklizení jest krajně naléhavým z důvodů bezpečnostní a zdravotní policie, poněvadž jest obava sřícení celého křídla domovního, která činí jeho vyklizení z důvodů ohrožení bezpečnosti nájemníků nezbytným a bezpodmínečně nutným. Stěžovatelé sice popírají, že by všichni bydleli ve zmíněném křídle domovním, leč tím se jednak ocitají v rozporu se zjištěními pravoplatných usnesení, jichž se dovolává rekursní soud, jednak jest jejich tvrzení ve druhé stolici novotou, k níž není dovoleno přihlédnouti, zvláště když v jejich návrhu o této okolnosti není ani zmínky. Právem proto uznal rekursní soud, že zájem soukromý musí ustoupiti zájmu veřejnému, který káže, aby stěžovatelé neprodleně byty vyklidili, a proto také právem rozhodl o návrhu na odložení exekuce zamítavě,

zvláště když mu samotný předpis zákona (slovo »může« v §u 42 i 44 ex. ř.) umožňuje, aby za jinakých předpokladů ostatních, pro stěžovatele svědčících, vzal zřetel na zjištěnou mimořádnost poměrů a ohrožený zájem veřejný.

Čís. 3547.

Zřejmé prohlášení, že dílo jest bezvadné, může se státi i opomenutím místních zvyklostí, ukládajících zhotoviteli díla, by vady díla zevně označil. V nevyhovění zvyklosti té nelze však spatřovati zlomyslné zatajení vad. Vady barvení, jež lze poznati pouze při dobrém světle, jsou vadami skrytými.

(Rozh. ze dne 27. února 1924, Rv I 1437/23.)

Proti žalobě o úplatu za barvení látek namítl žalovaný započtením pohledávku, zažalovaný peníz převyšující, ježto musel svým zákazníkům dáti náhradu za to, že obarvení látky trpělo skrytými vadami. Obě strany byly liberecké firmy. Procesní soud prvé stolice uznal jak zažalovaný nárok, tak namítanou vzájemnou pohledávku do výše zažalovaného peníze po právu a zamítl proto žalobu, odvolací soud neuznav namítané vzájemné pohledávky po právu, uznal dle žaloby. Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů, pokud šlo o vzájemnou pohledávku žalovaného a z toho plynoucí důsledek ohledně platební povinnosti žalovaného, a vrátil věc prvému soudu, by ji v rozsahu zrušení znovu projednal a rozhodl, a uvedl v otázkách, o něž tu jde, v

důvodech:

Dovolání nelze, pokud jde o dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s. upříti oprávnění. Jest správné, že v tomto případě jde o smlouvu o dílo a že při této smlouvě dle §u 1167 obč. zák. ohledně ručení za vady díla v úvahu přicházejí předpisy o ručení za vady při úplatných smlouvách vůbec. Leč názor soudu odvolacího, že dle čl. 347 obch. zák. v tomto případě žalovaný měl povinnost, žalobcem mu dodané obarvené zboží v přiměřené lhůtě přezkoumati a, když tak neučinil a výtky v téže lhůtě žalobci neoznámil, naopak zboží dále prodal, zboží schválil a tím pozbyl nároku na případnou náhradu škody ve smyslu §u 1167 obč. zák., neobstojí, když zjištěno jest, že v Liberci jest zvyklost, že barvíř při obarvení se vyskytnuvší vady barvy na obrubě a v konsignaci tyto vady při dodání objednateli má označiti, správně řečeno učiniti zřejmými. Tato obchodní zvyklost sprostila zajisté žalovaného, když žalobce, jak jest zjištěno, mu měl dodati zboží bezvadně obarvené, povinnosti, by obarvené kusy sukna, jemu žalobcem dodané, když ani na jejich obrubě ani v konsignaci zboží vady v barvení nebyly označeny, co do bezvadnosti obarvení zkoumal, poněvadž ze zvyklosti té plyne, že v tomto případě žalobce zřejmě prohlásil, že dílo mu dodané je prosté vad a poněvadž tedy podle §u 928 obč. zák. žalobce ručí žalovanému za vady dodaného díla. Slovo výslovně v §u 928 sluší vykládati ve smyslu výrazu »zřejmě«, což plyne z §u 863 obč. zák. Názor soudu odvolacího, že ona obchodní zvyklost v Liberci žalovaného nesprostila povinnosti, aby zboží po dodání v přiměřené lhůtě prozkoumal, není správným, zvláště když tato povinnost žalovaného vzhledem na to, že jde zde o smlouvu o dílo, nikde v zákoně výslovně stanovena není. V důsledcích toho sluší uznati, že žalovaný má právo hojiti se na žalobci pro vady dodaného mu díla, když ostatní zákonné podmínky ručení za vady jsou dány. Ve směru tomto přichází v úvahu povaha vad. Soud dovolací došel na základě znaleckého posudku a dopisu žalovaného ze dne 15. dubna 1922 k závěru, že jde o vady zřejmé a že proto všeobecné ručení žalobcovo za tyto vady není opodstatněno. Naproti tomu soud procesní na základě téhož znaleckého posudku dospěl k závěru, že jedná se o vady skryté. Soud dovolací shledává správným názor soudu procesního, neboť dle stavu věci, nižšími soudy zjištěného, nebyly vady barvení do očí bijící ,jak předpis §u 928 obč. zák. uvádí, když dle znalce jen při dobrém světle daly se poznati. Naproti tomu shledává soud dovolací správným názor soudu odvolacího, že není na straně žalobcově zlomyslného zatajení vad dodaného zboží přes to, že žalobce měl dle zvyklosti v Liberci vyskytnuvší se vady při barvení učiniti zřejmými označením na obrubě a v konsignaci zboží, neboť ke zlomyslnému zatajení vad potřebí jest, jak již odvolací soud uvedl, nějakého jednání, které by na to ukazovalo, že jde o úmyslně způsobené zatajení. Něco podobného však v pouhém nevyhovění oné zvyklosti spatřovati nelze. Poněvadž žalovaný žalobci, jak soud prvé stolice zjistil, vady obarvení zboží ve lhůtě §u 933 obč. zák. ohlásil, jest jeho názor, proti nároku žalobcovu započtením namítaný, co do důvodu po právu a opačný názor soudu odvolacího není správným.

Čís. 3548.

Bylo-li umluveno zřízení akreditivu u říšsko-německé banky v markách podle kursu ku československým korunám určitého dne, jest rozhodným kurs československé koruny na berlínské burse.

Není neurčitým žádáním žalobním (§ 226 c. ř. s.), bylo-li žádáno zaplacení v cizozemské měně dle kursu k tuzemské měně k určitému dni.

(Rozh. ze dne 27. února 1924, Rv I 1711/23.)

Dle původní žalobní prosby domáhala se žalobkyně (tuzemská firma) na žalovaných majitelích berlínské firmy zřízení akreditivu 160.000 marek u banky v Žitavě, při čemž prohlásila, že přijme přímé placení. Při roku dne 1. prosince 1922 navrhla žalobkyně, by žalovaní byli odsouzeni ku zaplacení 160.000 marek dle kursu ke dni 1. června 1920. Procesní soud prvé stolice uznal, že žalovaní jsou

rukou společnou a nerozdílnou povinni zaplatiti žalobkyni 160.000 marek dle kursu ke dni 1. června 1920 zřízením neodvolatelného akreditivu. Odvolací soud vyhověl odvolání žalované strany potud, že vyloučil z napadeného rozsudku slova »dle kursu ke dni 1. června 1920«, a uvedl v důvodech: Jinak se má však věc co se týče změny žalobní prosby při jednání ze dne 1. prosince 1922, by žalovaní byli odsouzeni, zaplatiti podle kursu ke dni 1. června 1920. O kursu marky možno mluviti pouze tehdy, srovnává-li se marka na určité burse s určitou měnou. V tomto případě byla smlouva uzavřena mezi čsl. firmou a německou firmou. Jest tedy jasno, že kursem marky jest míněn poměr mezi německou markou a korunou československou. Dle ujednání ze dne 28. května 1920 a dle prosby žalobní měl býti zřízen akreditiv u hornolužické banky v Žitavě a jest proto dle §u 905 obč. zák. a čl. 324 obch. zák. pro stanovení měny směrodatným kurs koruny československé na berlínské peněžní burse.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu s tím, že se žalovaní mohou sprostiti zřízení akreditivu přímým zaplacením a že přepočítání stane se dle kursu československé koruny na berlínské peněžní burse.

Důvody:

Dovolání, jež uplatňuje toliko dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci ve smyslu §u 503 čís. 4 c. ř. s., nelze upříti oprávnění. Dle původní žalobní prosby žádala žalobkyně zřízení neodvolatelného akreditivu u hornolužické banky v Žitavě na 160.000 něm. marek s 6% úroky od 1. června 1920, při čemž prohlásila, že přijme též přímé placení. Při roku ze dne 1. prosince 1922 navrhla žalobkyně, by žalovaní byli odsouzeni k zaplacení zažalovaného peníze dle kursu ke dni 1. června 1920 s 6% úroky od téhož dne. Odvolací soud, jenž připuštění změny žaloby schválil, čím se stalo konečným (§ 528 c. ř. s.), správně vyslovil, že o kursu marky lze mluviti jen tehdy, srovná-li se marka na určité burse s určitou měnou, a že za daných okolností přichází v úvahu jen berlínská peněžní bursa. Ale nelze souhlasiti s právním názorem odvolacího soudu, že změněná žalobní prosba postrádá určitosti, předepsané §em 226 c. ř. s. Dle §u 226 c. ř. s. má žaloba obsahovati určitou žádost, aby bylo zřejmo, o čem má býti rozsudek vynesen. V žalobách na plnění jest proto udati, co žalobce žádá, buď číselně neb alespoň dle druhu a množství. Jde-li, jako zde, o peníze, dlužno je udati číselně s případným uvedením měny neb alespoň způsobem určitelným, tak, aby o výši a případně též o měně nebylo pochybnosti, by bez porušení §u 405 c. ř. s. mohl býti vynesen určitý rozsudkový nález, hodící se za exekuční titul. Těmto požadavkům změněná žaloba vyhovuje, neboť je zřejmo, co žalobkyně žádá. Chce, by jí zaplaceno bylo buď zřízením akreditivu nebo přímo tolik říšskoněmeckých papírových marek, aby si za ně opatřiti mohla tolik československých korun, kolik by jich byla dostala, kdyby žalovaná strana zbytek kupní ceny 160.000 marek něm. byla bez prodlení, t. j. dne 1. června 1920 zaplatila, jinými slovy příslušný peníz v německých markách, jehož jest zapotřebí k opatření tolika československých korun, kolik bylo dne 1. června 1920 lze za 160.000 marek dostati. K této žádosti byla žalobkyně oprávněna, jelikož žalovaná strana se zaplacením uvedeného nedoplatku kupní ceny byla v prodlení, jehož nepříznivé následky nemůže přesunouti na žalobkyni, která dle zjištění nižších soudů své smluvní povinnosti dostála. Žalobkyně ani nebyla s to uvésti onu číslici říšsko-německých papírových marek, kterých bude k účelu shora uvedenému zapotřebí, neboť tuto cifru bude lze vypočísti teprve podle kursu československé koruny na berlínské peněžní burse v den skutečného zaplacení, při čemž bude ovšem nerozhodno, jakým způsobem se zaplacení stane, totiž zda přímo či akreditivem. Jistou neurčitost bylo by lze shledati v tom, že v prosbě změněné žaloby není zvlášť uvedena bursa, která má býti pro přepočtení rozhodnou. Ale v tomto směru mezi stranami sporu nebylo a jelikož přichází, jak již shora uvedeno, v úvahu jen peněžní bursa berlínská, bylo tento nedostatek jednoduše napraviti doplňkem v rozsudečném nálezu, jenž jest přípustným, jelikož tím dle toho, co právě bylo uvedeno, není porušen předpis §u 405 c. ř. s., dle něhož soud není oprávněn, straně něco přiřknouti, co nebylo navrženo. Stačí že návrh učiněn byl tak, že o jeho obsahu nejsou nižádné pochybnosti.

Čís. 3549.

Bylo-li služebnosti chůze nabyto pro vlastníka určitého domu, zahrnuje v sobě i oprávnění napotomních nájemníků domu.

(Rozh. ze dne 27. února 1924, Rv I 1753/23.)

Vlastník usedlosti č. p. 134 v M. domáhal se na žalovaných zjištění, že přísluší jemu a obyvatelům domu č. p. 134 právo stezky po pozemcích žalovaných, že žalovaní jsou povinni to uznati a obyvatelům domu č. p. 134 to dovoliti, jakož i svoliti, by služebnost byla knihovně vložena. Oba nižší soudy vyhověly žalobě potud, že přiznaly právo služebnosti pouze žalobci.

Nejvyšší soud uznal dle žaloby.

Důvody:

Aby mohlo býti posouzeno, zdali dovolací důvod čís. 503 čís. 4 c. ř. s. jest opodstatněn, sluší říci už úvodem, že právoplatnými rozsudky nižších stolic bylo uznáno právem ,že žalující straně jako vlastnici usedlosti č. p. 134 v M. přísluší pro ni právo choditi tam a zpět po stezce po pozemcích žalované strany, že žalovaná strana jest pod práva důhonem do 14 dnů povinna, by výkon této služebnosti vlastníkům usedlosti čís. 134 v M. dovolila, každého zkracování této služeb-

nosti se zdržovala a svolila, aby podle tohoto rozsudku tato služebnost stezky ve vl. čís. 134 na usedlost čís. 135 v M. jako služebný statek ve prospěch usedlosti čís. 134 v M. jako panujícího statku byla vyznačena. Žalující strana domáhala se však svým návrhem, aby tato služebnost příslušela také obyvatelům domu čís. 134 v M., a jelikož i odvolací rozsudek rozhodl o této části žalobního návrhu zamítavě, spatřuje v tom dovolatel dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. Dovolateli sluší přisvědčiti, že je tento důvod opodstatněn. Podle §u 492 obč. zák. právo ku stezce zavírá v sobě právo po stezce choditi, lidmi se dáti po ní nositi, nebo jiným lidem dáti k sobě přicházeti. Odvolací soud opíraje se o zjištění, podle kterého v domě čís. p. 134 v M. až do doby, kdy usedlost koupila žalující strana v roce 1914 nebydlili nájemníci, nýbrž pouze žalobce a jeho předchůdcové v držbě s příslušníky svých rodin, míní, že není skutkového podkladu, by služebnost mohla býti pokládána za vydrženou také ve příčině obyvatelů domu čís. 134 v M. bez rozdílu. Tím odvolací soud přehlíží právní podstatu služebnosti jím samotným žalující straně přisouzené. Jeť dle §u 477 obč. zák. takto žalující straně jako vlastnici usedlosti zřízená služebnost stezky, gruntovní služebností, nemající podle toho, co bylo odvolacím soudem zjištěno, právní povahy ani osobní ani nepravidelné služebnosti ve smyslu §u 479 obč. zák., je tedy její výkon spojen s vlastnictvím nemovitosti. Proto se její výkon neurčuje osobními potřebami dočasného vlastníka panující usedlosti, nýbrž věcnými potřebami panující usedlosti, bez ohledu, kým je usedlost obhospodařována nebo obývána, ať již je to vlastník sám nebo osoba, která právo, v usedlosti bydleti, odvozuje od práva vlastníkova. Nejde o osobní služebnost žalobce, neboť on ji nenabyl jako osoba, nýbrž jako vlastník určité nemovitosti, se kterou jest služebnost spojena; neměla by pro jeho vlastní osobu nijakého právního významu. Tomuto právnímu pojetí nevadí předpis §u 1453 obč. zák., jak bylo v prvé stolici namítáno. Není to ani, jak byla rozsudky nižších stolic přisouzena, osobní. t. j. doživotní služebnost žalobcova, nýbrž jest to vlastníkem panující usedlosti nepřetržitým třicetiletým užíváním pro řečenou usedlost vydržená služebnost (§ 485 obč. zák.). Přihlédne-li se ku zákonitému rozsahu takovéto služebnosti podle předpisu §u 492 obč. zák., sluší uznati, že dovolateli přisouzená služebnost vztahuje se i na dočasné obyvatele v domě panující usedlosti bydlící, poněvadž byla zřízena ve prospěch vlastníka usedlosti jako domovní služebnost. Z toho plyne, že je žalobní nárok opodstatněn i ve příčině oné části, ohledně které bylo odvolacím soudem rozhodnuto zamítavě.

Čís. 3550.

Ke zdůvodnění nároku na náhradu škody nestačí samo o sobě porušení nějaké normy. Má-li protiprávní jednání založiti nárok na náhradu škody, musí jím býti porušeny právě jenom ony zájmy, které jsou chráněny dotyčnou normou.

Prodán-li bílý fosfor, ač vydán zákaz prodeje, ježto jde o jed, a způsobil-li kupitel, smísiv fosfor s jinými látkami, výbuch, neručí prodatel kupiteli za škodu při tom utrpěnou.

(Rozh. ze dne 27. února 1924, Rv I 1758/23.)

Žalovaní byli majiteli drogistického závodu, v němž prodán byl druhou žalovanou 14letému žalobci bílý fosfor. Žalobce smísil fosfor s chlorečňanem draselnatým a sirouhlíkem; při dalším zacházení se směsí nastal výbuch, jímž byl žalobce těžce poraněn. Žalobu o náhradu škody uznal procesní soud prvé stolice důvodem z polovice po právu, odvolací soud neuznal žalobní nárok vůbec důvodem po právu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Pokud to lze z dovolacích vývodů vůbec poznati, spatřuje dovolatel nesprávné právní posouzení sporné věci především v tom, že odvolací soud vyslovil, že, i kdyby bylo lze spatřovati zavinění žalovaných v tom, že prodali žalobci proti výslovnému zákazu fosfor, není příčinné souvislosti mezi tímto protiprávním jednáním a žalobcovým úrazem. To vyplývá z dovolacího tvrzení, že, když žalovaná strana nedbavši zákazu, prodala nezralému hochovi bílý fosfor, umožnila tímto nedovoleným jednáním úraz. Dovolatel spatřuje zodpovědné zavinění žalovaných, vlastně správně spolužalované K-ové v tom, že prodala proti výslovnému zákazu tak nezralému hochovi, jakým jest 14tiletý žalobce, bílý fosfor. Prodej fosforu není však zakázán z důvodu jeho snadné vznětlivosti a hořlavosti, nýbrž z důvodu jeho vlastnosti jako jedu, z kteréžto příčiny byla také spolužalovaná K-ová odsouzena pro přestupek dle §u 366 tr. zák. Ke zdůvodněnosti nároku na náhradu škody nestačí samo o sobě porušení nějaké normy. Má-li protiprávní jednání založiti nárok na náhradu škody, musí jím býti porušeny právě jenom ony zájmy, které jsou chráněny dotyčnou normou. Když bylo zjištěno, že žalobcův úraz způsoben byl tím, že žalobce koupil si bílý fosfor s předstíráním, že jej chce do sbírky, že chce učiniti pokus, že s ním dovede dobře zacházeti, a že mu jsou známy jeho vlastnosti, že pak si koupil u jiných drogistů chlorečňan draselnatý a sirouhlík, ačkoli věděl, že tyto 3 látky jsou jako směs výbušny, rozpustil koupený fosfor v sirouhlíku, polil tímto roztokem chlorečňan draselnatý, nasypaný na pijavém papíru a drže pijavý papír v ruce, chtěl vše položiti na kámen, v kterémžto okamžiku nastal výbuch, a při něm došlo k jeho úrazu, sluší z toho usuzovati, že žalobcova, výbuchem způsobená škoda nebyla následkem jedovaté vlastnosti fosforu, že fosfor neprojevil v tomto případě vlastnost, pro kterou jest zakázán jeho prodej, tedy že protiprávní jednání spolužalované K-ové není v příčinné souvislosti se žalobcovým úrazem. Spatřuje-li dovolatel nesprávné posouzení právní v druhé řadě v tom, že zjištěné jednání spolužalované K-ové je samo o sobě zavi-

něním, sluší uvésti, že, i kdyby tomu bylo tak, tato okolnost nestačila by sama o sobě ke zdůvodnění žalobcova nároku na náhradu, a je při tom také zcela lhostejno, lze-li zavinění to klásti zcela s hlediska §u 1297 obč. zák. na vrub nedospělého a mladistvého žalobce, neboť o to v této rozepři neběží, když je jisto, že žalovaní nejsou osobami, které by měly po zákonu o žalobce pečovati a na jeho chování dohlížeti.

Čís. 3551.

Zřejmá nezákonnost ve smyslu §u 16 nesp. říz. předpokládá h r u b é, očividné porušení zákona. Nespadá sem za všech okolností provedení šetření bez účasti stran.

(Rozh. ze dne 27. února 1924, R II 474/23.)

V nesporném řízení o odhad nemovitosti k účelům poplatkovým potvrdil r e k u r s n í s o u d usnesení prvého soudu. N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu a uvedl v otázce, o niž tu jde, v

d ů v o d e c h:

Zákon, mluvě v §u 16 čís. patentu ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. o z ř e j m é nezákonnosti, nepokládá k a ž d ý nesprávný výklad zákona za důvod, hodící se k úspěšnému uplatnění mimořádného dovolacího rekursu, nýbrž předpokládá h r u b é, očividné porušení zákona. Není proto z ř e j m ý m porušením zákona, když bylo zjištění, nařízené rekursním soudem ku stížnosti dědiců, podané do usnesení prvého soudu, provedeno ohledně určení ceny nemovitosti ke dni 1. července 1914 tímto soudem bez uvědomění a účastenství stran. Z ustanovení §u 2 odstavec druhý čís. 5 nesp. říz. nikterak neplyne, že strany, tedy stěžovatelé — by musily v nesporném řízení býti přibírány ke k a ž d é m u šetření, neboť dle účelu tohoto zákonného předpisu, nařizujícího, by soud sám od sebe vyšetřil všechny okolnosti a poměry, které na jeho rozhodnutí mají vliv, nesmí býti slyšení stran opomenuto jen tehda, když strany, jsouce s věcí obeznámeny, mohou podati o ní vysvětlení, kterých soudu pro jeho rozhodnutí nelze postrádati. O takovýto případ zde nejde; vždyť stěžovatelé sami uznávají, že pro určení odhadní ceny jest rozhodným den úmrtí zůstavitele a nikoli den 1. července 1914 a netvrdí, že by v onom směru nebyli bývali slyšeni. Byli-li tedy na základě příkazu rekursního soudu vyslechnuti o této okolnosti znalci bez účasti stěžovatelů, nelze mluviti o zřejmém porušení zákona, zvláště když výsledek výslechu znalců neměl na rozhodnutí rekursního soudu účinku, pro stěžovatele nepříznivého.

Čís. 3552.

O tom, zda jednotlivec má právo, žádati dle opatření Stálého výboru ze dne 8. října 1920, čís. 583 sb. z. a n., o výměnu polských marek za Kč, přísluší rozhodovati úřadům správním. Vyměnil-li však Československý erár omylem polské marky za Kč, může se vrácení Kč domáhati pořadem práva.

Rozhodnutí správního úřadu o soukromoprávním nároku nezakládá věci právoplatně rozhodnuté po rozumu §u 411 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 27. února 1924, R II 56/24.)

Na žádost Ondřeje K. ze dne 12. března 1920 povolila mu berní správa v Českém Těšíně rozhodnutím ze dne 4. června 1921 ve smyslu opatření ze dne 8. října 1920, čís. 583 sb. z. a n. výměnu 42.000 pol. marek v poměru 3:1. Tato výměna byla berním úřadem v J. dne 25. června 1921 uskutečněna a téhož dne Ondřeji K-ovi 14.266 Kč vyplaceno. Usnesením ze dne 1. září 1922 rozhodla berní správa v Českém Těšíně, že se rozhodnutí ze dne 4. června 1921 odvolává a žádost zamítá, protože žadatel 42.000 pol. marek nabyl teprve po 10. srpnu 1920 a proto neměl dle §u 11 opatření ze dne 8. října 1920, čís. 583 sb. z. a n. nároku na výměnu. Zároveň byl tímto rozhodnutím berní správy v Čes. Těšíně ze dne 1. září 1922 Ondřej K. vyzván, by 14.000 Kč do 14 dnů u berního úřadu v J. složil, načež se mu 42.000 pol. marek vrátí. Toto usnesení bylo žalovanému dne 6. září 1922 doručeno a nabylo moci práva. Poněvadž žalovaný výzvě nevyhověl, byla proti němu k vydobytí 14.000 Kč zavedena politická exekuce, která však zůstala bezvýslednou. Čsl. erár žaloval pak Ondřeje K. o vrácení 14.000 Kč, tvrdě, že žalovaný má je beze všeho důvodu, jest tudíž povinen, je vrátiti, po případě zaplatiti. S o u d p r v é s t o l i c e zastavil řízení pro nepřípustnost pořadu práva proto, že o žalobním nároku, by žalovaný vrátil přeplatek 14.000 Kč, bylo rozhodnuto právoplatně již berní správou v Č. rozhodnutím ze dne 1. září 1922 a na základě tohoto rozhodnutí byla proti žalovanému již provedena politická exekuce, ovšem bez výsledku. R e k u r s n í s o u d zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva a nařídil prvému soudu, by ve věci dále jednal a rozhodl.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Nemůže býti o tom sporu, že předpisy »Opatření Stálého výboru Národního shromáždění republiky Československé ze dne 8. října 1920, čís. 583 sb. z. a n.« jsou rázu veřejnoprávního a že rozhodovati o tom, zda žalovanému přísluší právo, žádati výměnu polských marek za koruny československé, přísluší úřadům správním. Otázka tato byla ohledně sporných 42.000 pol. marek právoplatně úřady správními rozřešena záporně a jest proto jenom tato veřejnoprávní otázka právoplatně rozřešena. Jinak jest tomu s otázkou druhou, zde v úvahu přicházející, zda totiž žalobce jest oprávněn na žalovaném žádati z důvodu bezdůvodného obohacení omylem mu vyplacených 14.000 Kč proti vrácení 42.000 pol. marek. Otázka tato jest otázkou čistě soukromoprávní, o

které jedině soudy mohou rozhodovati. Jest proto právně mylným názor stěžovatelův, že také otázka vrácení sporných 14.000 Kč již cestou veřejnoprávní byla právoplatně rozhodnuta, poněvadž k vydobytí těchto 14.000 Kč byla vedena politická exekuce. Úřady správní nebyly k rozhodování o soukromoprávním žalobcovu nároku na vrácení 14.000 Kč podle §u 1431 obč. zák. vůbec povolány a jest proto ono rozhodnutí pro obor práva soukromého bezúčinným. V důsledcích toho nelze ohledně tohoto žalobcova soukromoprávního nároku mluviti o věci rozsouzené (§ 411 c. ř. s.) a vývody dovolacího rekursu, zastávající opačné mínění, nejsou a nemohou býti správny, poněvadž o nárocích soukromoprávních správní úřady vůbec dle platných předpisů rozhodovati nemohou a proto také případné jich rozhodnutí v tomto směru nikdy v moc práva vejíti a námitku věci rozsouzené (§ 411 c. ř. s.) vytvořiti nemůže. Jak z vylíčeného stavu věci jde, nemůže v tomto případě přijíti k nesouhlasu rozhodnutí soudních a rozhodnutí správních, neboť nejedná se o touž právní otázku, jak stěžovatel mylně se domnívá, nýbrž o otázky dvě, z nichž jedna podléhá rozhodnutí úřadů správních, druhá soudům. Tím odpadají obavy v tomto směru v dovolacím rekursu vyslovené.

Čís. 3553.

Určena-li výše měsíčního výživného pro nemanželské dítě rozsudkem a složil-li nemanželský otec dle napotomního smíru pro dítě o d b y t n é, jest se nadále vyživovacích příspěvků domáhati cestou nespornou.

(Rozh. ze dne 27. února 1924, R II 64/24.)

Žádosti nemanželského dítěte, by otec byl uznán povinným, platiti mu na výživném měsíčně 60 Kč, o b a n i ž š í s o u d y vyhověly.

N e j v y š š í s o u d zrušil usnesení obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by řízení doplnil a znovu rozhodl, mimo jiné z

d ů v o d ů:

Rozsudkem ze dne 26. ledna 1911 uznán byl stěžovatel otcem nemanželského dítěte a odsouzen ku placení výživného do 6tého roku dítěte po 10 K měsíčně, a pak až do schopnosti k samostatné výživě po 14 K měsíčně. Smírem ze dne 5. ledna 1912, uzavřeným u okresního soudu mezi nemanželským otcem se strany jedné a nemanželskou matkou a poručníkem dítěte se strany druhé, zavázal se nemanželský otec složiti 300 K jako »p a u š á l n í s u m u a l i m e n t ů p r o b u d o u c n o s t« s výhradou zvýšení této částky pro případ podstatného zlepšení majetkových poměrů nemanželského otce. Za podklad tohoto smíru přijat byl tehdejší výdělek svobodného nemanželského otce po 16 K týdně. Smír ten byl usnesením poručenského soudu ze dne 28. ledna 1912 schválen, načež nemanželský otec 300 K dne 23. února 1912 do sirotčí pokladny složil. Ze spisů není vidno, že z tohoto vkladu bylo později buď z úroků nebo z jistiny něco vybíráno. Dne 29. října 1923 navrhla nemanželská matka a současně poručnice u poručenského soudu, by soud přidržel nemanželského otce ku placení výživného pro nemanželské dítě, nejméně 60 Kč měsíčně n e b o, by nemanželský otec vypravil dítko řádně do učení. Návrh ten odůvodnila tím, že se majetkové poměry nemanželského otce podstatně zlepšily, že hoch chodí do II. tř. měšť. školy a že by ho ráda nechala měšťanskou školu ukončiti. Především jest zabývati se výtkou dovolací stížnosti, že prý tato věc není předmětem nesporného soudnictví a že smír bylo by možno změniti jen cestou sporu. Výtka tato není odůvodněna. Kdyby se vzal za podklad nové úpravy vyživovací povinnosti otcovy r o z s u d e k, jímž byl stěžovatel za otce uznán a k placení výživného odsouzen, byla by ovšem změna tohoto rozsudku pouhým usnesením v cestě nesporné vyloučena (plenární usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. října 1921, čís. pres. 1027/21 uveřejněné ve sbírce Dr. Vážný pod č. 1224). Avšak o to tu nejde, nýbrž jde tu o jeden z případů, které řešeny byly zdejším plenárním usnesením ze dne 19. prosince 1922, čís. pres. 1107/22 (uveřejněným v čís. 2101 sbírky Dr. Vážného), totiž, kde v ý ž i v n é, d o s u d s m í r e m u r č e n é, má býti znova upraveno pro podstatnou změnu v potřebách dítěte nebo v otcově hospodářské mohoucnosti nebo po té i oné stránce. V tomto případě jde o smír, teprve po rozsudku uzavřený, podle kterého složil nemanželský otec n a m í s t ě p l n ě n í v ý ž i v n é h o ú h r n n ý p e n i z v ý ž i v n é h o pro budoucnost. V takovém případě jest podle onoho plenárního usnesení postupovati podle druhého odstavce §u 16 cís. nař. ze dne 12. října 1914, čís. 276 ř. z. a výživné upraviti zase cestou nespornou. Nepadá tu na váhu, že smírem nebylo ujednáno výživné v jednotlivých splátkách, neboť smluvené odbytné mělo býti náhradou za výživné pro budoucnost, mělo tedy vyplniti týž úkol, jako výživné samo.

Čís. 3554.

Nelze povoliti odklad exekuce vyklizením (§ 42 čís. 1 ex. ř.) na základě výpovědi dané nájemníku, domáhá-li se podnájemník proti pronajímateli zjištění, že mu proti němu přísluší přímé právo nájemní.

(Rozh. ze dne 27. února 1924, R II 78/24.)

Na základě exekučního titulu proti nájemníku vedl vymáhající věřitel exekuci proti podnájemníku. Podav žalobu na vymáhajícího věřitele, že mu přísluší nájemní právo k vyklizovanému bytu, domáhal se podnájemník odkladu exekuce. S o u d p r v é s t o l i c e odklad povolil, r e k u r s n í s o u d žádost za odklad zamítl. D ů v o d y: Východisko rozhodnutí musí tvořiti úsudek o tom, zda v tomto případě běží o žalobu podle §u 42 čís. 1 ex. ř., poněvadž jen v tomto případě jest odůvodněn návrh, aby byla exekuce odložena. Lze se proto zabývati rozborem ža-

loby v tomto směru, aniž by se tím předbíhalo rozhodnutí sporu. V žalobě domáhá se žalobce zjištění, že mu proti žalovanému přísluší právo nájemní a že následkem toho je exekuční titul neplatný. Avšak případné zjištění nájemního práva žalobcova nemůže míti za následek neplatnost exekučního titulu, nehledíc ani k tomu, že takového výroku by se mohla domáhati pouze strana, které se exekuční titul přímo týká, nikoli však osoba třetí. Přes ono znění žalobní žádosti není zde žaloby podle §u 42 čís. 1 ex. ř. obsahově, nýbrž jen formálně a bylo proto neprávem odložení exekuce povoleno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rekursními vývody nebylo vyvráceno správné, věci i zákonu vyhovující odůvodnění napadeného usnesení, na které především sluší stěžovatele poukázati. Rekursní soud správně si položil otázku, zda jde o žalobu dle §u 42 čís. 1 ex. ř., neboť jenom podání této žaloby odůvodňovalo by v tomto případě, ve kterém jiný důvod pro odložení nebyl uplatněn, aby návrhu na odložení bylo vyhověno. Tuto otázku rekursní soud musil řešiti, a nesejde na to, že tímto řešením bylo zdánlivě předběhnuto konečné rozhodnutí rozepře. Dlužno uznati, že rekursní soud právem zodpověděl tuto otázku v ten rozum, že žaloba, o niž tu jde, není žalobou §u 42 čís. 1 ex. ř. Důvod §u 42 čís. 1 shoduje se s důvodem §u 39 čís. 1 ex. ř. Proto musilo býti prozkoumáno, zda žalobním návrhem požadované zjištění, že žalobce je nájemníkem bytu, i kdyby této části žalobního návrhu mohlo býti vyhověno, mělo by za následek dále požadované zrušení exekučního titulu, jímž jest usnesení soudu 1. stolice ze dne 25. října 1923. To je ovšem vzhledem ku předpisu §u 411 c. ř. s. samozřejmo s hlediska materielní právní moci, jejímiž předpoklady je totožnost rozepře nejen ohledně osob, nýbrž i ohledně věcí, že třetí osoba nemůže žalobou zasáhnouti pravoplatně upravený poměr právní dvou stran, že se nemůže do tohoto takto s konečnou platností upraveného poměru právního vmísiti, jmenovitě nemůže svým nárokem docíliti jednostranného zrušení tohoto právního poměru, byť i usilovala s ním se stotožniti a byť i tato úprava na základě právní povahy podnájemního práva, které arci nyní popírá, vytvářila z důvodu §u 568 c. ř. s. jistou totožnost zájmové sféry. To rekursní soud správně vystihl. Nemůže tedy míti žaloba v zápětí zrušení exekuce dle §u 39 čís. 1 ex. ř., ale pak také nemůže dojíti k odložení exekuce dle §u 42 čís. 1 ex. ř.

Čís. 3555.

Nechť uplatňuje se nemanželský původ dítěte odporem anebo žalobou, jest i lhůtu §u 158 obč. zák. počítati ode dne, kdy se manžel dozvěděl o narození dítěte bez ohledu, zda se přesvědčil, že dítě není jeho.

(Rozh. ze dne 27. února 1924, Rv II 817/23.)

Žaloba manžela na oduznání manželského původu děcka, zrozeného zamanželství, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Stanovisko dovolatelovo, že žaloba, kterou podal dne 11. srpna 1923 o oduznání manželského původu nezl. Miroslava P-a, dne 26. prosince 1922, tedy před uplynutím 180 dní od uzavření sňatku narozeného, není opožděná, protože se dověděl o tom, že dítě není jeho, teprve dne 27. června 1923, jest mylné. Nižší soudy odůvodnily opožděnost žaloby správně. Ustanovení zákona, do kdy jest ať vznesením odporu ať žalobou uplatniti nemanželský původ dítěte v manželství narozeného, jsou jasná a není pochybnosti o tom, že tříměsíční lhůtu zákonem stanovenou počítati jest od obdržení zprávy o narození dítěte. V §u 156 obč. zák. jest to výslovně stanoveno a, nejsou-li v §u 158 obč. zák. slova: »ode dne narození dítěte«, není smysl tohoto místa zákona jiný, než uvedený. Zákon stanovil tříměsíční lhůtu od obdržení zprávy o narození dítěte bezvýhradně a zejména bez předpokladu, že muž se přesvědčil a ví, že dítě není jeho. Počítá tedy dovolatel, že měl lhůtu k podání žaloby od 27. června 1923, kdy se dověděl, že dítě nebylo od něho zplozeno, neprávem. Žalobce věděl, žije s manželkou ve společné domácnosti, o narození dítěte již dne 26. prosince 1922 a je tedy žaloba podaná potom až za více než 7 měsíců opožděná.

Čís. 3556.

Žaloba nájemce na náhradu škody, jež mu byla způsobena tím, že pronajímatel mu znemožnil další užívání najatých místností, docíliv prý nepravdivým přednesem soudního svolení k výpovědi, přísluší výlučně na okresní soud (§ 49 čís. 5 j. n.).

(Rozh. ze dne 4. března 1924, R I 62/24.)

Žalobu o náhradu škody 16.486 Kč, již domáhal se nájemce na pronajímateli, ježto prý mu znemožnil užívání najatých místností, zadal žalobce na krajském soudě, jenž rozhodl o žalobě věcně, nezabývav se otázkou věcné příslušnosti. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením jako zmatečný a odmítl žalobu. Důvody: Poněvadž se jedná o rozepři ze smlouvy nájemní a jednati a rozhodovati se má o platnosti výpovědi smlouvy nájemní, jde tu o rozepři, spadající pod ustanovení §u 49, čís. 5 j. n., jež předpisuje, že veškeré rozepře ze smluv nájemních, pokud se netýkají ani jsoucnosti takové smlouvy ani placení činže, bez ohledu na cenu sporného předmětu, dále rozepře o výpovědi, odevzdání a převzetí pachtovaných aneb najatých předmětů náležejí na soud okresní. Byl tudíž krajský soud k rozhodování této rozepře nepříslušným a jest tato nepříslušnost toho druhu,

že po rozumu §u 104 j. n. strany soudu tomu ani výslovným ujednáním podrobiti se nemohly. Když tedy krajský soud rozepři tuto projednal a rozhodl, je v tom zmatek po rozumu §u 477 čís. 3 c. ř. s. a bylo proto rozsudek i s předchozím řízením z úřední moci v sezení neveřejném zrušiti (§§ 43—104 j. n. 470, 471, 473 a 477, 478, 494 c. ř. s.).

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Právní názor odvolacího soudu jest v podstatě správný, neboť žalobkyně domáhá se náhrady škody proto, že ji žalovaný jako pronajímatel obchodní místnosti ve svém domě znemožnil další její užívání. Jde tedy zřejmě o rozepři, tkvící ve smluvním poměru nájemním, při čemž je nerozhodno, že žalobkyně na odůvodnění svého náhradního nároku tvrdí a vinu žalovaného v tom shledává, že svolení k výpovědi na soudě vylákal nepravdivým přednesem, že obchodní místnosti pronajaté žalobkyni nutně potřebuje pro sebe.

Čís. 3557.

Náhradový zákon ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n.

Předpis §u 37 náhr. zák. vztahuje se zásadně pouze na majetek státní, záborem nenabytý; tedy buď již z původu státní, anebo sice teprve za platnosti záborového zákona nabytý, avšak nezabraný nebo sice zabraný, ale k jinému účelu než k přídělu půdy nabytý.

(Rozh. ze dne 4. března 1924, R I 102/24.)

Do výpovědi Státního pozemkového úřadu dané pachtýřce dvora S., stěžovala si pachtýřka dovozujíc, že dvůr S. jest vyloučen ze záboru. Rekursní soud stížnosti nevyhověl, Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatelka přehlíží, že sama v stížnosti k rekursnímu soudu, na niž se i v dovolací stížnosti odvolává, tvrdí, že Státní pozemkový úřad půdu 1414 ha, v níž zahrnut i dvůr S., o nějž jde, a která mu byla bezplatně kupujícími odevzdána, již také přidělil, a že ji tedy, jak stížnost úřední zprávou Státního pozemkového úřadu v novinách uveřejněnou sama doložila, nabyl pro příděl, takže se § 37 náhr. zák. pak vůbec na ni nevztahuje. Neboť když půda byla zabrána a Státní pozemkový úřad nabyl ji pro příděl oboustrannou dohodou s majitelem, na místo aby mu ji odňal jednostranným právním aktem, k němuž ho zákon opravňuje, jde o postup ve smyslu zákona záborového a přídělového, kdežto § 37 n. n. zák. náhr. vztahuje se jen na majetek státní, záborem nenabytý, tedy buď již z původu státní, anebo sice teprv za platnosti záborového zákona nabytý, avšak nezabraný, nebo sice zabraný ale k jinému účelu, než k přídělu nabytý. Kdyby stanovisko stěžovatelky mělo býti správným, nemohlo by vůbec k přídělu zabraného majetku dojíti, protože by se každý vypovězený hospodář mohl stejným právem odvolávati na to, že nyní nabyl půdy té stát, an ji Státní pozemkový úřad převzal, tím však, že půda ta ze záboru vystoupila, an zábor proti státu nepůsobí. To však jsou důsledky mařící účel agrární reformy a jest nehorázností i pouhé pomyšlení, že by zákon takto sama sebe byl desavouovati chtěl. Doložiti jen dlužno, že i majetek, státu bez náhrady připadlý, o němž v §u 37 náhr. zák. vzhledem k §u 9 záb. zák., ovšem později mírovými smlouvami v tom ohledu změněnému, jest řeč, patří pravidelně k majetku již před vydáním záborového zákona státem nabytému, ježto dle zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n. nabytí to datuje dnem 28. října 1918 (§ 7).

Čís. 3558.

Žaloba na vrácení přeplatku nájemného není věcí nájemní ve smyslu §u 49 čís. 5 j. n.

(Rozh. ze dne 4. března 1924, R I 106/24.)

Žalobu na vrácení přeplatku nájemného 7718 Kč 75 h zadal žalobce na sborovém soudě prvé stolice, jenž řízení přerušil, aby si vyžádal rozhodnutí příslušného okresního soudu o přiměřenosti zvýšeného nájemného. K rekursu žalovaných zrušil rekursní soud napadené usnesení i s předchozím řízením a odmítl žalobu pro věcnou nepříslušnost soudu maje za to, že tu jde o spor z nájemní smlouvy ve smyslu §u 49 čís. 5 j. n.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a vrátil věc rekursnímu soudu s poukazem, by, nehledě k použitému zrušovacímu důvodu, znovu o rekursu rozhodl.

Důvody:

Nejvyšší soud nesdílí právního názoru rekursního soudu, že zde jde o spor z nájemní smlouvy ve smyslu čís. 5 §u 49 j. n. Žaloba byla ovšem podána za nájemního poměru, než žalobním důvodem není nájemní smlouva stran, nýbrž skutečnost, tvrzená žalobkyní, že nájemné přeplatila o 7718 Kč 75 h. Se stanoviska žalobkyně tato částka není nájemným a právním důvodem, ze kterého tento nárok uplatňuje vůči žalovaným, není nájemní smlouva, nýbrž okolnost, že žalovaní obdrželi prý od žalobkyně po dobu od 1. dubna 1920 do 30. června 1923 o 7718 Kč 75 h více, než jim jako nájemné příslušelo, a ustanovení §u 1431 obč. zák. Neprávem proto rekursní soud zrušil usnesení prvého soudce a předcházející řízení jako zmatečná s poukazem na domnělou, výlučnou příslušnost okresního soudu. Krajský soud, jehož žalobkyně se dovolává, jest příslušným ve smyslu §u 50 j. n., jelikož hodnota sporného předmětu převyšuje 5000 Kč.

Čís. 3559.

Hostinskému přísluší zadržovací právo ve smyslu §u 970 c) obč. zák. i na věcech toho, kdo u něho provozoval na svůj účet za stravu a byt hudbu.

(Rozh. ze dne 4. března 1924, R I 125/24.)

Žalobce hrál se svými hudebníky na svůj účet v hostinci žalovaného, začež mu žalovaný poskytoval byt a stravu. Žalobu na vydání hudebního archivu procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud zrušil rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Po právní stránce uvedl v důvodech: Soud prvé stolice opírá své rozhodnutí, kterým žaloba byla zamítnuta, také o ustanovení §u 970 c) obč. zák., ježto prý žalovaný má zákonné zadržovací právo k hudebnímu archivu žalobce, který v době, kdy u žalovaného hrál, zůstal mu dlužen za obědy a nápoje 379 Kč 70 h a kromě toho si vypůjčil na hotovosti 550 Kč. Avšak s tímto názorem nelze souhlasiti. Podle doslovu citovaného předpisu ve spojitosti s ustanovením §u 970 obč. zák. a zřejmého úmyslu zákonodárce přísluší hostinským, kteří poskytují cizincům bydlo, právo zadržeti věci, vnesené od hostů přijatých, tudíž od osob za příčinou ubytování se hlásících, k zajištění pohledávek za ubytování a stravování, jakož i vydání za hosty. Mezi cizince (přijaté hosty) nelze však počítati žalobce, jemuž neposkytl žalovaný byt jako hostu, nýbrž na základě smlouvy služební, dle níž žalovaný se zavázal poskytovati žalobci jako kapelníku a jeho čtyřem hudebníkům stravu a byt zadarmo jakožto částečnou odměnu za to, že bude v jeho hostinci večer na svůj účet hráti. Z toho, co právě uvedeno, plyne, že žalovanému nepřísluší po zákonu zadržovací právo k hudebnímu archivu žalobce pro řečené pohledávky a že proto soud procesní neposoudil věc správně, pokud své zamítavé rozhodnutí opírá o ustanovení §u 970 c) obč. zák. Že se citované ustanovení na zápůjčky vůbec nevztahuje, netřeba se zřetelem na znění zákona blíže dovozovati.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu a uvedl v otázce, o niž tu jde, v

důvodech:

Pokud jde o uplatněné zadržovací právo dle §u 970 c) obč. zák., nesouhlasí Nejvyšší soud zúplna s názorem odvolacího soudu, který takového práva neuznává. Dle dosavadních zjištění byl žalobce arciť k žalovanému v poměru určité služební smlouvy, která záležela v tom, že žalobce měl se svými hudebníky v jeho hostinci konati večerní koncerty a za to dostával on i hudebníci od žalovaného byt v hostinci i stravu. Žalovaný uvádí však, že žalobce podnikal tyto koncerty na svůj vlastní účet, tedy jako vlastní podnikatel; účel a prospěch žalovaného spočíval patrně v tom, že těmito koncerty dociloval větší návštěvy hostince a hojnějšího zisku ze živnosti. Kromě toho byl prý žalobce engažován pro Bio republika a delší dobu ani u něho v hostinci hudebních produkcí nekonal. I když byly byt a strava žalobci poskytovány jako úplata za tyto služby, nelze dle názoru Nejvyššího soudu odpírati žalobci vlastnost »hosta« po rozumu §u 970 c) obč. zák., neboť povaha této služební smlouvy, jež neukládala žalobci žádné odvislosti od žalovaného a neobmezovala jeho hospodářské samostatnosti, jako t. zv. »volná služební smlouva« líší se podstatně od služební smlouvy pouhých domestiků (číšníka, pokojské, portýra a pod.). Plnění služební smlouvy hotelu nevyžadovalo nutně ubytování žalobce v hotelu, žalobce mohl zajisté místo bytu i stravy vyjednati si úplatu na penězích. Přijal-li však z důvodů vhodnosti místo toho byt i stravu v hostinci žalovaného neboli ubytoval-li se u něho, stal se jeho hostem a nezáleží na tom, zda požíval bytu z důvodů konaných služeb, neboť právní důvod, úplatnost nebo bezúplatnost ubytování v té příčině nerozhoduje. Tendence §u 970 c) obč. zák. nese se k tomu, že hostinský dle své živnosti prokazovati musí hostům u něho ubytovaným různé úsluhy i ochoty a má se mu za to dostati zadržovacího práva pro pohledávky z ubytování, zaopatření a výdajů pro hosty, k nimž lze důvodně počítati i zápůjčky poskytnuté k zapravení okamžitých potřeb. Že tyto ohledy cit. zák. předpisu platí plnou měrou i oproti žalobci, o tom svědčí sporné jednání, z něhož lze poznati, jaké úsluhy byly žalobcem žádány a jemu poskytovány žalovaným jedině proto, že byl u nich »hostem«, ovšem hostem i k určitým službám zavázaným. S tohoto hlediska nelze žalovanému důvodně odpírati zadržovací právo dle §u 970 c) obč. zák. a náleží tedy soudu prvé stolice, by v doplněném řízení zjistil i ony dlužné položky, pro které žalovaný toto zadržovací právo uplatňuje.

Čís. 3560.

Při hospodaření obilní sklizní z roku 1921 jest pro uplatňování nároku z právního poměru mezi družstvem, dodávajícím obilí mlýnu, by je pro obvodovou rozdělovnu semlel, a mezi tímto mlýnem přípustným pořad práva.

(Rozh. ze dne 4. března 1924, R I 141/24.)

Proti žalobě, jíž domáhalo se hospodářské družstvo na smluvním mlýnu nedoplatku kupní ceny za obilí, dodané ze sklizně roku 1921, vznesl žalovaný námitku nepřípustnosti pořadu práva, jíž soud prvé stolice vyhověl a žalobu odmítl; rekursní soud zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva. Důvody: Prvý soud odmítl žalobu, vyhověv námitce nepřípustnosti pořadu práva. Při tom vycházel ze stanoviska, že poměr mezi stranami, záležející v tom, že žalující dodávala žalované obilí, by je pro rozdělovnu obvodu semlela, byl poměrem veřejnoprávním a že žalující strana jednala z rozkazu státní správy v zájmu veřejném a že také žalovaná strana byla činnou jako pomocný

orgán státní správy. Prvý soud stanovisko toto dovozuje z předpisů o hospodaření obilní sklizní z roku 1921, zejména také vládního nařízení ze dne 11. srpna 1921 čís. 270 sb. z. a n., ale přehlíží při tom důležitou okolnost, že právě toto nařízení rozlišuje při hospodaření tom stránku administrativní (rozdílení obilí a mlýnských výrobků), kterou svěřuje úřadům správním, a stránku obchodní (sprostředkování přechodu obilí od výrobce ku spotřebiteli), kterou přenechává obchodu a zásobovacím sdružením. Žalovaná strana v tomto sprostředkování činna byla na základě smlouvy t. zv. mlýnské, kteroužto smlouvou zavázala se, převzíti přidělení obilí, semlíti je a mouku odevzdati dle určitých smluvních podmínek. Obmezení, která jí smlouvou tou nebo zákonem byla uložena, neměnila ničeho na tom, že byl tu dobrovolný smluvní poměr, že strana žalovaná nejednala z příkazu státního, nýbrž dle smluvního závazku oproti soukromoprávní organisaci zásobovací (rozdělovně), neb proti dodavateli obilí, v tomto případě žalující straně. Strana žalovaná měla dle ujednání i povinnost, platiti hotově obilí, k semletí převzaté, a, byť se to snad dělo na účet rozdělovny, dělo se tak přece oproti dodavateli obilí přímo a další vyrovnání s rozdělovnou bylo věcí strany žalované. Z toho je patrno, že nevykonávala žalovaná strana příkazu vládního, nýbrž závazek smlouvou převzatý, že tedy nemůže býti pokládána za pomocný orgán státní správy. Jaký byl poměr žalující strany ke státu, jest při tom nerozhodno a není tedy ani třeba, touto otázkou se zabývati. Nelze tedy mluviti o nějakém poměru dvou orgánů státní správy, působících ve veřejném zájmu, neboť na straně žalované šlo o výkon soukromoprávní smlouvy, jak a pokud z toho vznikaly přímé závazky pro žalovanou oproti žalující, jest již věcnou stránkou sporu a nemůže míti významu pro přípustnost pořadu práva.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Na dlouhé a rozvláčné provedení dovolacího rekursu stačí poukázati na správné a jádro věci vystihující důvody soudu rekursního a dodati: Jde o hospodaření sklizní roku 1921. Obchod touto sklizní byl uvolněn s jistými výjimkami až na 40.000 vagonů žita a pšenice, jež měli dodati státu držitelé zemědělských podniků a jichž bylo použito k zásobení vrstev nezámožných. Státní obilní ústav se svými odbočkami a okresními obilními úřady, který dosud vedl zásobovací agendu správní i obchodní, byl zrušen a vstoupil dnem 1. září 1921 do likvidace (§ 6 nař. čís. 224/21 sb. z. a n. a nař. čís. 281/21 sb. z. a n.). Správní agenda výkupu, dodávky, zpracování a rozdělování obilí pro zásobování nezámožného obyvatelstva příslušela od té doby, pokud šlo o vrchní správu a dozor, ministerstvu pro zásobování lidu, jinak zemským a okresním správám politickým, obchodním provedením výkupu, převzetím, zaplacením a uschováním dodaného obilí pověřeny byly zemědělské organisace a obchod, vlastně obchod a zásobovací organisace spotřebitelů a za obchod Centrokooperativ, zapsané společenstvo s r. o., který prováděl nákup, převzetí a zaplacení, uschování a dodání povinného obilí na svůj účet a nebezpečí a to v jednotlivých zemích prostřednictvím generálních komisionářů a komisionářů, které si sám jmenoval a za něž ručil. V jednotlivých okresích obstarávaly rozdílení obilí rozdělovny okresní a zásobovací organisace spotřebitelů, jež byly povinny přidělené zboží převzíti, přidělené obilí dáti semlíti a mlýnské výrobky rozděliti, při čemž uzavíraly s mlýny, pokud se týče s organisací pověřenou výkupem obilí, smlouvy o dodávce (převzetí) obilí a mlýnských výrobků a vzájemných povinnostech podle zásad, vydaných ministerstvem (§§ 1, 2, 5, 6 a 9 nař. čís. 224/21 a §§ 31 a 32 nař. čís. 237/21, § 3, 4, 8 a 10 nař. čís. 270/21 a čl. II. vyhlášky vlády republiky čsl. čís. 285/21). Z těchto předpisů je zjevno, že předpisy pro období, jehož týká se spor, přesně rozeznávaly při agendě zásobovací mezi stránkou administrativní, již obstarávaly státní úřady za pomoci okresních rozděloven a organisací spotřebitelů, a stránkou obchodní, již obstarával Centrokooperativ se svými generálními a jinými komisionáři, okresní rozdělovny a zásobovací organisace spotřebitelů za smluvní pomoci mlýnů. Ona agenda jest oboru veřejnoprávního, tato soukromoprávního. Ježto zjištěno, že žalovaná strana dostávala do svého mlýna, třeba i bez objednávky, obilí určené k zásobení nezámožných vrstev obyvatelstva k poukazu žalující strany jako generálního komisionáře, dlě přídělu zemské politické správy pro okresní rozdělovnu v K., že obilí to, dle platných předpisů, semílala a že mlýnskými výrobky z něho disponovala okresní správa politická (okresní obilní úřad a okresní rozdělovna) v K. a dále že žalující strana, jako generální komisionář »Centrokooperativu« prováděla nákup, převzetí a zaplacení, uschování a dodání povinného obilí na svůj účet a nebezpečí a že mlýny měly generálním komisionářům platiti obilí předem, před expedicí, jakmile dojde oznámení o přídělu, je jisto, že žalovaná strana jako t. zv. smluvní mlýn súčastnila se obchodní stránky zákonem upravené distribuce obilí a mlýnských výrobků, jsouc tím se žalobkyní v poměru soukromoprávním a že žaloba z tohoto poměru na ni vznesená patří na pořad práva. Stěžovatelem citovaných rozhodnutí čís. 1428, 1510 a 1604 sb. Vážný nelze na tento případ použiti. Nehledíc ani k tomu, že se týkají případů spadajících do doby starších zásobovacích předpisů, je předmětem prvého dodání obilí dle úředního přídělu a tedy správní stránka zásobovací agendy, podobně je tomu u druhého rozhodnutí. Třetí rozhodnutí týká se státního hospodaření sklizní bramborů 1920, ve prospěch státu vesměs zabavenou, při čemž byl pomocným orgánem státu Státní obilní ústav se svými zmocněnci (§ 1, 5, 6 a 21 nař. čís. 520/20). V tomto případě jde však o uvolněný již obchod obilím a distribuci jeho jisté části mezi nezámožné obyvatelstvo, kterou distribuci prováděly po stránce správní v podstatě státní úřady, po stránce obchodní obchod, zvláště Centrokooperativ se svými komisionáři, kteří vystupují již obchodně a tedy samostatně ve smyslu obchodního zákona.

Čís. 3561.

Tím, že řidič vojenského auta, porušiv služební předpisy, podnikl jízdu »na černo«, nezbavuje se vlastník auta (vojenský erár) ručení za

škodu při tom vzešlou. K vyvinění dle §u 1 (4) automob. zák. se vyžaduje, by auto bylo odňato disposici vlastníka jednáním objektivně bezprávným.

(Rozh. ze dne 4. března 1924, Rv I 902/23.)

Řidič vojenského auta, vykonav služební jízdu, podnikl zábavní jízdu, za níž přejel žalobkyni. Žalobě o náhradu škody proti řidiči a čsl. vojenskému erár bylo oběma nižšími soudy vyhověno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného erár.

Důvody:

Dovolání napadá rozsudek odvolací toliko z důvodu nesprávného posouzení právního. Dle názoru dovolání nemá podnikatel automobilového provozu vozidlo ve své disposici, když řidič podnikne jízdu pro své vlastní účely, t. zv. jízdu na černo, kromě toho pak v tomto případě porušil řidič povinnost, kterou má jako vojín, takže činem protiprávním bylo auto odňato disposici vojenské správy. Názoru tomu nelze přisvědčiti. Dle §u 1 (4) zákona ze dne 9. srpna 1908 čís. 162 jest majitel auta vyviněn jen tehdy, když auto v době úrazu bylo jeho disposici odňato bezprávným jednáním. Bezprávnost musí tu býti objektivně, musí pozůstávati v porušení předpisů všeobecného řádu právního a nestačí porušení zvláštních ustanovení smluvních, vydaných nikoli v zájmu všeobecném, nýbrž za účelem úpravy právního poměru mezi stranami. Stejně má se věc, jde-li o porušení služebních předpisů vojenských, poněvadž i tyto upravují vnitřní poměr mezi představenými a podřízenými; podnikne-li tedy řidič auta proti vůli a bez vědomí majitele silostroje jízdu »na černo«, jedná bezprávně vůči svému pánovi, nejedná však objektivně bezprávně, není tu objektivního bezprávného jednání, jímž se auto disposici vlastníka odnímá, nýbrž jen zneužití auta, za které jest řidič vlastníku zodpovědný, tohoto však nezbavuje ručení dle §u 1 autom. zákona.

Čís. 3562.

Zákon o nemocenském pojištění (ze dne 20. listopadu 1917, čís. 457 ř. zák.).

Nestačí, byla-li mezi lékařem a nemocenskou pokladnou uzavřena písemně pouze smlouva rámcová, nýbrž vyžaduje se i pro provedení její písemná forma. Pokud se nemocenská pokladna nemůže domáhati na lékaři náhrady škody, léčil-li v době stávky nemocenských lékařů členy její za plný honorář.

(Rozh. ze dne 4. března 1924, Rv I 1062/23.)

Žalobce léčil na základě faktického stavu členy žalované okresní nemocenské pokladny až do konce dubna 1921, neujednav s ní zvláštní smlouvy, nýbrž přistoupiv pouze k smlouvě rámcové. Dne 1. května 1921 došlo k stávce pokladničních lékařů, jíž se súčastnil i žalobce. Ihned po vypuknutí stávky poukázala žalovaná pokladna své členy oběžníkem, by vyhledávali u lékařů nemocenské pokladny pomoci jako soukromí pacienti, by účty lékaři zaplatili a předložili pokladně k výplatě. Proti žalobě lékaře o zaplacení honoráře za měsíce leden-duben 1921 namítla žalovaná navzájem pohledávku z náhrady škody ve výši, oč musela v době stávky vyplatiti svým členům více, ježto platili žalobci jako soukromí pacienti. Soudy všech tří stolic vyhověly žalobě, Nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Žalovaná strana ve svém dovolání, opírajícím se o důvody čís. 2, 3 a 4 §u 503 c. ř. s., trvá na tom, že mezi ní a žalobcem byla dne 28. srpna 1919 ujednána písemná smlouva, dle které byl žalobce jí povolán, a se zavázal léčiti členy žalované pokladny za později sjednaný honorář do 31. prosince 1921. Jak z obsahu tohoto ujednání vyplývá, jde tu o rámcovou prozatimní úmluvu (§ 6 písm. e) zákona ze dne 20. listopadu 1917, čís. 457 ř. zák.), a byla žalovaná strana, chtěla-li žalobce ustanoviti za lékaře pro léčení svých členů, povinna, hledíc k §u 6 písm. e) a §u 6 písm. d) téhož zákona uzavříti s ním zvláštní písemnou smlouvu, ve které měly býti podrobně dojednány podmínky, týkající se vzájemných práv a povinností, jak o nich mluví předpis §u 6 písm. d) cit. zákona. K takovéto písemné smlouvě mezi stranami, jak jest nesporno, nedošlo, pročež jest za to míti a) jednak, že žalobce nebyl zřízen za lékaře žalované strany ve smyslu onoho zákona, b) jednak, že bezdůvodnou jest výtka neúplnosti odvolacího řízení, kterou dovolatelka shledává v tom, že o ujednání ze dne 28. srpna 1919 nebyl připuštěn důkaz svědky. Je-li tomu tak, nelze poměr žalobcův k žalované straně, dle něhož žalobce na základě zmíněného rámcového ujednání převzal léčení členů strany žalované, posuzovati jinak, než podle §§ 1151 a násl. obč. zák. jako smlouvu služební, a podle nich jest rozhodnouti spornou otázku, zda oprávněn jest nárok žalované strany na náhradu škody jí tvrzené, a odvozované z toho, že žalobce, přestav dnem 1. května 1921 léčiti členy žalované pokladny, jednostranně porušil služební smlouvu. Po této stránce netřeba uvažovati o tom, zdali by tu měl místo předpis §u 1159 a), pokud se týče §u 1162 a) obč. zák., neboť žalovaná strana svým dalším postupem sama přerušila příčinnou spojitost mezi svou domnělou škodou a jednáním žalobcovým. Jak sama doznává, vydala hned po zahájení stávky nemocenských lékařů ke svým členům oběžník, který svým lékařům neoznámila, jak tvrdí proto, by z toho neodvozovali uznání panujícího stavu. V tomto oběžníku vyzvala své členy, by vyhledávajíce lékařskou pomoc u lékaře své důvěry, neudávali, že jsou členy pokladny, aby žádali lékařskou pomoc jako soukromí pacienti, a bude-li lékař žádati zaplaceno ihned, aby mu hned zaplatili, po případě účet předložili pokladně, která jim ho zaplatí, načež oni jako soukromí pacienti účet vyrovnají s lékařem. Žalobce nemohl tudíž,

přišli-li k němu členové pokladny, žádajíce, aby byli léčeni jako soukromí pacienti, věděti, že léčí členy pokladny, a byl proto zajisté oprávněn žádati od těchto pacientů honorář, odpovídající léčení osob soukromých. Byl-li tento honorář vyšší než tarif žalované strany, nemůže se žalovaná strana cítiti poškozenou a nelze o nějaké škodě její mluviti, když sama v oběžníku vyzývala své členy, aby chodili k lékařům jako osoby soukromé, a žádali, by s nimi také tak se jednalo, a když výslovně prohlašovala, že účty nebude platiti lékařům, nýbrž svým členům. Tímto svým jednáním jmenovitě výzvou, aby členové pokladny neudávali, že jsou členy pokladny, znemožnila žalovaná strana žalobci, aby účtoval za jich léčení obvyklý tarif, a nemůže proto z důvodu náhrady škody žádati na něm zpět to, co mu jeho soukromými pacienty bylo jako jeho zasloužený honorář zaplaceno, a co ona s v ý m členům k vyrovnání lékařského účtu vydala.

Čís. 3563.

Tím, že bylo zboží zasláno do místa kupitelova závodu, nestalo se toto místo splništěm prodatelova závazku.

(Rozh. ze dne 4. března 1924, Rv I 1345/23.)

Žalobě majitele uhelného dolu v Dobřanech na majitele cihelny v Nýrsku o zaplacení kupní ceny za dodaný vagon uhlí bylo vyhověno s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z těchto

d ů v o d ů:

Žalovaný vytýká, že odvolací soud nesprávně posoudil věc po stránce právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), uznav za splniště Dobřany, nikoli Nýrsko. Výtka jest neodůvodněna. Není sporu o tom, že žalobce měl objednané uhlí dle úmluvy zaslati do stanice Nýrska, ale tím se Nýrsko nestalo splništěm žalobcova závazku, nýbrž pouze místem určení, jak odvolací soud správně vyložil. Ani z povahy a účelu věci neplyne, že splništěm bylo Nýrsko, neboť okolnost, že žalovaný potřeboval uhlí pro svou cihelnu v Nýrsku a že to sdělil žalobci, byla pouze důvodem, proč uhlí mělo právě do Nýrska býti zasláno, ale neměla významu potud, že žalobce měl v Nýrsku splniti svůj závazek, t. j. dodání uhlí. Zůstalo tedy při splništi zákonném, a o tom, že jím byly Dobřany, kde žalobce má svůj závod, nelze pochybovati, ať se již použije §u 905 obč. zák. nebo čl. 324 obch. zák. Není-li splniště Nýrsko, padají tím ovšem důsledky, jež žalovaný z opačného předpokladu odvozuje. Ostatně nemá tu ani rozhodujícího významu otázka splniště, nýbrž otázka, zda může žalobce požadovati cenu, kterou mělo uhlí v době zaslání (5. února 1921), či cenu uhlí v době, kdy bylo znalci ohledáno (14. března 1922). Obě ceny rozcházejí se dle znaleckého posudku hlavně proto, že mezi 5. únorem 1921 a 14. březnem 1922 jednak cena uhlí vůbec klesla, jednak jakost dodaného uhlí dalším ležením se zhoršila. Ježto však žalobce časově vyhověl svému závazku a uhlí bylo určeno ke spotřebě v cihelně žalovaného, nikoli k tomu, by v kolně bylo uschováno, jde jak povšechný pokles cen uhlí, tak i zhoršení jakosti uhlí dodaného na vrub žalovaného a platí proto ceny ze dne 5. února 1921, nikoli ze dne 14. března 1922. Základní cena dne 5. února 1921 byla však dle znaleckého posudku v Dobřanech i v Nýrsku (loco vagon Dobřany a loco stanice Nýrsko) stejná, totiž 25 Kč za 1 q; z této základní ceny právem nižší soudy vycházely a právem k ní připočítaly tehdy přípustné přirážky.

Čís. 3564.

Manželka, jejíž manželství bylo bez předchozího rozvodu rozloučeno za platnosti novely o právu manželském, nemá podle §u 19 novely proti manželi nároku na výživné.

Dvorský dekret ze dne 4. května 1841, čís. 531 sb. z. s., neplatí při rozluce manželství.

Z toho, že bývalý manžel poskytuje rozloučené manželce z ochoty výživné, nemůže manželka dovozovati pro sebe žádných práv.

(Rozh. ze dne 4. března 1924, Rv I 1623/23.)

Rozloučená manželka domáhala se na svém bývalém manželi placení výživného týdně 100 Kč. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e přiznal žalobkyni 60 Kč týdně, o d v o l a c í s o u d žalobu zamítl. N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Pokud jde o nárok na výživné, souhlasí nejvyšší soud zúplna s názorem odvolacího soudu, že pro přiřknutí nároku tohoto nelze obdobně použíti dvorského dekretu ze dne 4. května 1841, čís. 531 sb. z. s. Manželství stran bylo rozloučeno z původu, totiž bez předchozího rozvodu, již za platnosti nového manželského práva z viny obou stran pro hluboký rozvrat manželství, na němž — jak rozsudky všech tří stolic bylo zjištěno — nese hlavní a převážnou vinu dovolatelka. Již z tohoto důvodu musilo by býti uvažováno, zda dovolatelce bylo by lze přiznati ohledy právní slušnosti, z nichž vyplývá intence cit. dvorského dekretu. Normy tohoto dvor. dekretu však nelze obdobně vůbec použiti na případ rozluky, neboť tento zákonný předpis je vydán výslovně jen pro případ oboustranně zaviněného rozvodu a to jako norma povahy eminentně vyjimečné, jako výslovná úchylka od práva obecně platného a jen pro případy, které dle povahy dotyčných poměrů a dle zřejmých důvodů právní příslušnosti mohou býti uznány za vhodné pro přiznání této právní výhody. Jaké právní důsledky nastávají rozlukou manželství z oboustranné viny, jest v zákoně přesně a jasně vytčeno a není tedy místa pro obdobné použití jiných právních ustanovení tím méně, když se jedná o ustanovení povahy zcela vyjimečné a ustanovení pro právní poměr, který se základně liší od onoho, pro nějž jedině zamýšleno bylo. Rozvodem ruší se pouze manželské společenství, bezvinná manželka

podrží nadále nárok na slušnou výživu jí dle §u 91 obč. zák. příslušející, kdežto spoluprovinilá manželka ho pozbývá. Tento důsledek musil by dle právního cítění pojímán býti jako nespravedlivá tvrdost, když vina manželky jest mírnějšího stupně a i ostatní poměry dle zásad právní slušnosti toho spravedlivě vyžadují, by manželka této právní újmy byla ušetřena. Tomu slouží právě norma cit. dvor. dekretu; při rozluce však rozvazuje se manželství samo a přestávají i občansko-právní účinky jeho, bezvinná manželka může se domáhati ušlé jí výživy jen z důvodu odškodnění dle §u 1266, 117 obč. zák., kdežto manželka spoluprovinilá ani tohoto nároku nemá. Nelze se dále dovolávati předpisu §u 19 zák. rozl., jenž jest pouhým přechodným ustanovením pro ony případy rozluky, které vzešly z předchozího rozvodu z doby starého práva. V tomto případě nestalo se mezi stranami ujednání ve směru §§ 106 a 108 obč. zák. a nevyšlo v té příčině taktéž žádné soudní rozhodnutí; výživné, které žalovaný žalobkyni bez jakékoli dohody z ochoty platí, nepropůjčuje jí důvodu dožadovati se na něm uznání a upravení dotyčných majetkoprávních nároků, pro něž nemá právní opory ani ve vzájemné úmluvě ani v zákonu. Je-li dle toho nárok žalobkyně na výživné zcela neoprávněn, nebylo třeba zjišťovati okolnosti pro přiznání a výměru jeho směrodatné.

Čís. 3565.

Zajišťovací převlastnění.

Není hmotným odevzdáním, bylo-li předatelem zboží nabyvateli pouze ukázáno a později na něm připevněn lístek, naznačující vlastnictví nabyvatelovo.

(Rozh. ze dne 4. března 1924, Rv I 1648/23.)

Žalující firma Viktor F. zapůjčila žalované firmě 9.000 Kč. K zajištění zápůjčky prodala žalovaná žalující sklo v téže ceně, vyhradivši si, že může sklo kdykoliv zpět koupiti. O tom sepsána byla listina a žalovaná, ponechavši zboží u sebe, opatřila je lístky s označením: »vlastnictví firmy Viktor F.« Žalobě o zaplacení zápůjčky 9.000 Kč bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Pokud jde o výklad listiny ze dne 11. května 1922, mají oba nižší soudy zcela správně za to, že 9.000 Kč bylo žalobcem žalované straně zapůjčeno a že mělo býti listinou tou žalobci pouze zabezpečeno zaplacení pro případ, že by žalovaná společnost dluhu podle své povinnosti nesplatila. Dovolatelka sama vychází, provádějíc dovolání, a vycházela již také ve svém odvolání z toho, že 9.000 Kč bylo jí zapůjčeno, že však bylo žalobci zaplaceno po rozumu §u 1414 obč. zák. tím způsobem, že žalobce přijal na místě placení zboží, t. j. sklo, a že sklo přešlo také do jeho neobmezeného vlastnictví. Než tento důkaz se dovolatelce nepodařil. Obsah listiny nelze vyložiti jinak, než jak to učinili oba nižší soudové, že totiž o nějakém převodu do neomezeného vlastnictví nelze mluviti tam, kde zboží zůstalo v držení a moci žalované, to tím méně, když si tato vyhradila právo, koupiti zboží od žalobce kdykoliv zpět, což mělo dle jejího vlastního udání ten smysl, že mohla žalované, kdyby se jí naskytl kupec, sklo prodati. K tomu, by zboží přešlo do neomezeného vlastnictví žalobcova, bylo by podle §u 425 obč. zák. zapotřebí, prokázati jak důvod tak i odevzdání a přijetí věci. I kdyby se mělo za to, tak, jak to činí napadený rozsudek, že byl žalobcem získán důvod k nabytí práva vlastnického na základě ujednání ze dne 11. května 1922, ačkoli více než pouhé zabezpečení pohledávky úmluva ta neposkytovala a pouhé zabezpečení nemusí býti ještě důvodem po rozumu zákona, neboť není o tom jednotného názoru v theorii i judikatuře, k odevzdání zboží nedošlo a proto také ne k převodu vlastnictví. Nedošlo k odevzdání hmotnému (§ 426 obč. zák.), neboť dle souhlasného přednesu stran u k á z a l pouze jednatel žalované společnosti sklo žalobci a později byl připevněn lístek s nápisem: »Vlastnictví firmy Viktor F.« K odevzdání symbolickému nedošlo rovněž, poněvadž toto jest podle §u 427 obč. zák. přípustno pouze u věcí, které povahou svou nepřipouštějí hmotného odevzdání a dovolatelka ve sporu netvrdila ani neprokázala, že zásilka skla hmotného odevzdání nepřipouštěla buď vůbec anebo jen s velkými obtížemi. Právem nebylo proto uznáno, že pohledávka žalobcova zanikla způsobem §u 1414 obč. zák. a trvá tudíž nárok žalobcův podle §u 1413 obč. zák.

Čís. 3566.

Vůči Maďarsku nebyl dosud proveden čl. 198 smlouvy Trianonské a zejména nebyl dosud proveden § 6 (3) zákona ze dne 30. června 1922, čís. 207 sb. z. a n.

Maďarská pojišťovna jest povinna vyplatiti pojistný peníz v Kč, přijímala-li po měnové rozluce nadále premie v Kč.

(Rozh. ze dne 4. března 1924, Rv I 1657/23.)

Žalobce, pražský obchodník, pojistil se dne 29. dubna 1902 u žalované budapešťské pojišťovny na dožití. Premie platil až do měnové rozluky v korunách rak. uh., po té v Kč, a pojišťovna premie bez výhrady přijímala. Doživ se stanoveného dne (29. dubna 1922), domáhal se žalobce na žalované zaplacení pojistného v Kč. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolání, opřenému o dovolací důvody §u 503 čís. 3 a 4 c. ř. s., nelze přiznati oprávnění. Nepoužitelnost čl. 198 smlouvy Trianonské na spornou pohledávku byla odvolacím soudem právem vyslovena. Žaloba

není předčasnou a nelze řízení z důvodu uvedeného článku přerušiti, poněvadž článek tento stanoví, že budou (tedy v budoucnosti) určeny shodou mezi súčastněnými vládami finanční úpravy, nutné rozkouskováním bývalého mocnářství rakousko-uherského a novým uspořádáním měny a že tyto úpravy budou se týkati bank, pojišťovacích společností atd., působících na území bývalé říše. Dosud nebyly však vydány předpisy, které by upravovaly poměry mezi občany čs. republiky a pojišťovnami maďarskými a zejména nebyl dosud vůči Maďarsku proveden § 6 (3) zákona ze dne 30. června 1922, čís. 207 sb. z. a n. a proto nelze článek 198 míru Trianonského pokládati za provedený a účinný pro poměry soukromoprávní. Pro rozhodnutí sporu jest jedině důležitou otázka, v jaké měně má pojištěná jistina býti žalobci zaplacena, zda ve měně maďarské, či československé. Pojišťovací smlouva, uzavřená mezi stranami dne 29. dubna 1902, předpokládala, že se bude pojištěná jistina platiti ve měně korunové, plativší v bývalém Rakousko-Uhersku. Po rozpadu této říše přišly v úvahu měny maďarská a československá a bylo by řešiti otázku tuto dle ustanovení pojišťovací smlouvy, kdyby byly strany napotom samy byly nezměnily, vlastně nedoplnily ustanovení pojišťovací smlouvy. Dle nesporného přednesu stran platil žalobce pojišťovací premie po převratu ve starých korunách rakousko-uherských a po zavedení měny československé v korunách československých. Žalovaná přijímala od něho premie v této nové měně a daly tudíž tím obě strany sice mlčky, avšak srozumitelně a zřetelně na jevo, jaká měna dle jich vůle na místo původní rakousko-uherské měny nastoupiti má (§§ 863 a 914 obč. zák.). Přijímala-li pojišťovna od pojištěnce měnu československou na plnění závazků z jeho strany, nevracejíc mu přeplatků, které přepočítáním na méně hodnotnou měnu maďarskou se jevily, nemůže se nyní vzpírati jeho požadavku, by i ona ze své strany plnila své závazky vůči pojištěnci v téže československé měně. To by odporovalo nejen úmluvě stran, skutečným plněním a přijímáním plnění projevené (§ 863 obč. zák.), nýbrž i požadavku poctivosti a důvěry v obchodním styku (§ 914 obč. zák., čl. 278 a 279 obch. zák.). Posoudil tudíž po právní stránce věc správně soud odvolací a bylo rozsudek jeho potvrditi, aniž bylo potřebí rozebírati otázky, zda dle původní pojišťovací smlouvy dlužno za splniště považovati Prahu či Budapešť, zda hlavní jednatelství žalované společnosti v Praze jest též její tuzemskou representací a zda ustanovením §u 16 pojišťovací smlouvy, že pojištěný kapitál bude vyplacen buď ředitelstvím společnosti v Budapešti nebo splnomocněným jednatelem, znamená, že vedle splniště smlouvy v Budapešti nastoupilo i splniště v sídle generál. jednatele v Praze, čili nic.

Čís. 3567.

Odpůrčí řád (cís. nařízení ze dne 10. prosince 1914, čís. 337 ř. zák.). Splatil-li dlužník jednomu věřiteli splatný dluh, nelze tomu mimo úpadek odporovati, třebas tím byli ostatní věřitelé zkráceni, leč že by dlužník ve srozumění s uspokojeným věřitelem pletichami přivodil dřívější splatnost dluhu.

(Rozh. ze dne 4. března 1924, Rv I 1673/23.)

Růžena J-ová dluhovala svému bratru Antonínu Z-ovi již v lednu 1920 5.000 Kč, počátkem roku 1922 vzrostl dluh na 6.000 Kč. Dne 10. března 1922 postoupila Růžena J-ová Antonínu Z-ovi svou pohledávku 5.000 Kč za Františkem B-em. V dubnu 1922 zabavil erár pro daně, dluhované Růženou J-ovou onu její pohledávku 5.000 Kč proti Františku B-ovi, jenž na to složil dluh (činící přesně 4.842 Kč 30 h) dle §u 1425 obč. zák. na soudě. Ježto erár nároku Antonína Z-a ke složeným penězům neuznal, domáhal se Antonín Z. proti eráru žalobou zjištění, že mu přísluší ku složeným penězům právo vlastnické. Žalovaný erár namítl, že postup pohledávky jest dle §u 2 čís. 3 odp. ř. neúčinným. Procesní soud prvé stolice uznal dle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu s opravou, že žalující straně přísluší nikoli »vlastnický« nárok, nýbrž nárok »na vydání« 4.842 Kč 30 h, složených v soudním uschování.

Důvody:

Nelze upříti oprávněnosti výtce, že po právní stránce odvolací soud neposoudil věc správně (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Dle §u 2 čís. 3 zápůrčího řádu ze dne 10. prosince 1914 čís. 337 ř. zák. lze odporovati všem jednáním, jimiž byli poškozeni dlužníkovi věřitelé, jež dlužník předsevzal dva roky před tím, než bylo jim odporováno s druhým manželem, anebo s blízkými příbuznými, nebo v jich prospěch, leda, že by druhému smluvníku v čase uzavření právního jednání nebyl aniž musil býti znám poškozovací úmysl dlužníkův. Předpokladem odporovatelnosti jednání jest tedy mimo jiné: 1. by jednání skutečně poškodilo věřitele (§ 2 čís. 3 a contr. čís. 1 odp. ř. Motivy, str. 35, Dr. Arnold Lehmann, Kommentar zur Konkurs und Anfechtungsordnung II. díl, str. 202 a 203), 2. aby dlužník předsevzal jednání s úmyslem, věřitele poškoditi. Dlužníkovo jednání musilo býti takového rázu, že věřitele poškodilo. Pouhé poskytnutí výhody jednomu věřiteli na úkor druhého věřitele z pravidla nestačí. Dlužník není povinen při placení dluhu bráti zřetel na jiné věřitele. S hlediska toho dlužno řešiti i otázku, zda jest odporovatelno i zaplacení skutečného splatného dluhu jednomu věřiteli, když se tím poruší zásada rovnoměrného uspokojení věřitelů. Dle §u 30. konk. ř. lze v úpadku odporovati za podmínek tam vytčených i zaplacení pravého a dospělého dluhu, pokud následkem toho ostatní věřitelé nedojdou uspokojení rovnoměrného. Mimo úpadek neplatí však bez dalšího toto pravidlo, neboť ustanovení §u 30 konk. řádu nebylo převzato do řádu odpůrčího, mimo úpadek neplatí zásada stejnoměrného uspokojení věřitelů. Jestiť zaplacení dluhu povinností dlužníkovou, jejíž splnění nelze označiti za jednání obmyslné, i když tím zájmy jiných byly poškozeny (Dernburg, Pfandrecht I., str. 197 a Pamětní spis k řádu úpadkovému a odpůrčímu str. 176, posl. odst.). Ani věřiteli, jenž přijal zaplacení své pravé a splatné pohledávky, nelze vyčítati, že jednal lstně a obmyslně, i když věděl, že jiní věřitelé následkem toho nebudou zúplna uspokojeni. Z tohoto pravidla

dlužno připustiti výjimku pouze tehdy, když dlužník ve srozumění s uspokojeným věřitelem uměle přivodil dřívější splatnost svého dluhu, by tím tomuto věřiteli poskytl výhodu, nebo, když za tým účelem se zaplacením splatných dluhů jiným věřitelům otálel, a zaplacení to odkládal pod různými záminkami, nebo zdržoval vyřízení sporu až do doby, kdy určitý pravý dluh se stal splatným a pak tento dluh na úkor ostatních věřitelů zapravil a tento věřitel, jsa si úplně vědom těchto pletich, k jeho prospěchu provedených, plnění přijal (Dr. Steinbach, Kommentar zum Anfechtungsgesetz, str. 32 a 33). Jest věcí věřitele, jenž onomu jednání odporuje, by podal důkaz nejen o škodě, která mu zaplacením jiné pohledávky vzešla, nýbrž i o úmyslu dlužníka, škodu tu přivoditi. Jeho stihá v tom směru břímě průvodní. Odvolací soud mylně vidí zkrácení věřitelů v pouhém poskytnutí výhody jednomu z nich. Prvý soud zjistil, že dlužnice Růžena J-ová skutečně dluhovala svému bratru, žalobci, již 3. ledna 1920 5.000 Kč a že dluh ten vzrostl začátkem roku 1922 na 6.000 Kč, že dne 10. března 1922 postoupila žalobci k částečné úhradě svého dluhu pohledávku 4.842 Kč 30 h, která jí příslušela proti Františku B-ovi. Bylo věcí eráru, jenž účinnosti tohoto postupu odporuje, by prokázal, že jím byl poškozen, na př. že jiného úhradního fondu následkem zaplacení této pohledávky nemá, a by dále dokázal, že pohledávka žalobce Antonína Z-a v čase tohoto sporu nebyla splatnou, nebo, že sice v čas ten již byla splatnou, že však dlužnice splatnost buď uměle přivodila, nebo zapravení splatných daní uměle zdržovala tak dlouho, až pohledávka žalobcova dospěla, a že pak ihned ji zaplatila v úmyslu, věřitele zkrátiti. Důkazu takového však erár ani nenabídl, ba ani takového skutkového přednesu neučinil. Neprokázal tudíž žalovaný erár, jak bylo jeho povinností, že jednání dlužnice (postup pohledávky za účelem zaplacení pravého dluhu), bylo odporovatelným a že bylo provedeno dlužnicí na jeho škodu v úmyslu jej poškoditi. Neposoudil proto odvolací soud po právní stránce věc správně, uznav, že jednáním dlužnice J-ové zkráceni jsou ostatní její věřitelé, mezi nimi i erár, a že je tedy odporovatelným. Bylo proto změnou rozhodnutí soudu odvolacího obnoviti rozsudek prvního soudu, aniž bylo potřebí zabývati se dalšími vývody dovolání, s hlediska čís. 4 a 3 §u 503 c. ř. s. uplatňovanými. Při tom bylo však potřebí opraviti znění výroku rozsudečného v tom směru, že žalobci nepřísluší vlastnický nárok na uložené peníze, neboť bez odevzdání (§ 425—428 obč. zák.) vlastnictví jejich nabýti nemohl, leda že by se myslilo na vlastnictví pouze ve smyslu jmění, majetku (§ 353 obč. zák.), nýbrž, že mu přísluší nárok na vydání uložených peněz (§ 1425 obč. zák.).

Čís. 3568.

Není rozšiřováním služebnosti cesty, zřízené ve prospěch usedlosti a pozemků, k ní patřících, bylo-li jí používáno i pro pozemky, napotom přikoupené, leda, že přikoupením pozemků nabylo hospodaření z usedlosti rozsahu, s kterým strany, zřizujíce služebnost, nepočítaly nebo počítati nemohly, nebo že služebnost výslovně nebo výpočtem pozemků byla omezena jen na tehdejší pozemky.

(Rozh. ze dne 4. března 1924, Rv I 1795/23.)

Roku 1895 zřízena byla pro stavení čp. 16 a pozemky k němu náležející služebnost. Jelikož oprávnění používali cesty i ve prospěch pozemku čk. 333/6, přikoupeného teprve roku 1922, domáhali se na nich vlastníci služebného pozemku uznání, že neprávem rozšiřují služebnost cesty ve prospěch pozemku čk. 333/6 a že jsou povinni dalšího jezdění se zdržeti. Oba nižší soudy uznaly dle žaloby, Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Dovolání, jímž uplatňují se dovolací důvody §u 503 čís. 3 a 4 c. ř. s., jest odůvodněno, neboť nelze souhlasiti s názorem nižších stolic, že v tomto případě jde o bezprávné rozšiřování propůjčené služebnosti. Jak jest nesporno, byla dle smlouvy ze dne 19. listopadu 1895 vlastníkům chalupy čp. 16 v N. a všem nástupcům v jejím držení zřízena služebnost jízdy, chůze a vodění dobytka cestou čkat. 573 k chalupě čp. 17 patřící ze stavení čp. 16 v N. a vůbec z pozemků k chalupě čp. 16 v N. patřících na cestu čkat. 1295 v L. a zpět. Žalobkyně míní, že služebnost tato jest nyní bezprávně rozšiřována, ježto žalovaní jezdí touto cestou i na pole čkat. 333/6 v L., které teprve v r. 1922 přikoupili, neboť prý služebnost propůjčena byla jen pro pozemky čkat. 53 stav. parc. 570 a 571, které v době jejího zřízení, jak nesporno, k chalupě patřily. Leč výklad tento nelze uznati správným, ze slov »a z pozemků k chalupě této patřících« nelze nikterak dovozovati, že služebnost měla býti obmezena právě jen na ony pozemky, které tehdy k chalupě patřily. Nebylo-li takové obmezení do smlouvy pojato výslovně na př. výrazem »tou dobou patřících« anebo vyjmenováním pozemků dle čísel katastrálních, nelze, jak to žalobkyně činí, z domněle použitého přítomného času tohoto příčestí usuzovati, že tím míněny byly jen pozemky tehdejší, neboť tohoto slovného tvaru užívá se v mluvě i písmě i o věcech, které v budoucnosti přibudou k určitému hospodářskému celku, to tím spíše, jedná-li se o smlouvu, jež se činí pro »všecky budoucí časy«. V tomto případě však výklad ten jest nesprávným již z pouhé úvahy, že pozemky, tehdy již k chalupě patřivší — jak žalovaní případně uvádějí — dle své polohy tohoto cestného spojení vůbec nepotřebují, takže by zmínka o pozemcích čkat. 571 a 570 vedle stav. parc. čkat. 53 neměla vůbec pražádného smyslu a účelu. Dle rozumného a bezelstného výkladu smlouvy nelze, než za to míti, že statkem panujícím, statkem, k jehož prospěšnému užívání byla služebnost zřízena, jest právě chalupa čp. 16, a to jako hospodářský střed, z něhož jsou vzdělávány a obhospodařovány k ní patřící pozemky. Tento výklad dochází potvrzení ve zjištěních soudu první stolice, dle nichž jest celou řadou svědků jednomyslně pro-

kázáno, že žalovaní (jich předchůdci) jezdili po sporné cestě nerušeně bez dovolení se vším, co potřebovali, zejména roku 1884 že vozilo se vše, co bylo potřebí ku stavbě chalupy čp. 16, jako kámen, dříví, že se po této cestě vozila všechna úroda z pozemků od žalovaných nebo jejich předchůdců najatých a ležících na opačné straně (za silnicí čkat. 1295) a že jinudy se k chalupě té nejezdilo, pokud paměť těchto svědků sahá. Byla-li služebnost v tomto rozsahu vykonávána již před jejím smluvním zřízením a knihovním vtělením a byla-li v tomto rozsahu vykonávána i potom, příčilo by se pravidlům logického uvažování usuzovati z pouhého slovního obratu na to, že při zřízení služebnosti bylo pomýšleno, obmeziti ji proti dosavadnímu výkonu na ony dva pozemky, které tehdy k chalupě patřily, služebnosti té však vůbec nepotřebovaly. Právo lpí na chalupě jako středu, z něhož se provozuje domácí a polní hospodářství, k ní patřící, a nositelem práva nejsou samy pro sebe jednotlivé pozemky, které k tomuto hospodářství patří. O nějakém rozšiřování služebnosti nelze mluviti, není novým zatěžováním služebního statku, po němž se jezdilo a jezdí na nějaké pozemky, jezdí-li žalovaní nyní po něm i na pozemek vlastní, jejž si přikoupili. O rozšíření služebnosti bylo by lze jen tehdy mluviti, kdyby rozsah hospodářství chalupy čp. 16. příkupem pozemků nabyl rozsahu, s kterým strany při zřízení služebnosti zřejmě nepočítaly nebo počítati nemohly (§ 484 obč. zák.), toho však v projednávaném případě není.

Čís. 3569.

Smlouva podsudní, dle níž podsudník má platiti za hl vyčepovaného piva o něco méně než cenu prodejní, ostatek si však ponechati jako odměnu, jest smlouvou námezdní, nikoliv pachtovní.

(Rozh. ze dne 4. března 1924, Rv I 245/24.)

Žalobě majitele pivovaru na výčepníka o vyklizení hostinských a obytných místností bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Bez úspěchu musí zůstati dovolatelův pokus, vyvrátiti srovnalý právní názor obou nižších soudů, že smluvní poměr stran nebyl poměrem nájemním (pachtovním). Pojmenováním smlouvy jako smlouvy výčepnické neb podsudnické není pro vysvětlení její právní povahy ještě nic získáno, rozhodujícím jest jen obsah smlouvy. Při tom nelze přihlížeti ku tvrzenému slibu žalobcovu, že žalovanému postaví v roce 1922 za účelem provozování živnosti řeznické a uzenářské krám, lednici, jatky a dílnu, neboť dle vlastního přednesu žalovaného nedošlo k těmto slíbeným adaptacím, ani na nynější tvrzení žalovaného, že v místnostech, které má vykliditi, již provozuje živnost řeznickou a uzenářskou, neboť bylo předneseno teprve v řízení dovolacím a jest tedy nedovolenou novotou. Podle smlouvy ze dne 21. listopadu 1919, jíž jako podkladu smluvního poměru stran nebylo žalovaným odporováno, jest žalovaný výčepníkem v žalobcově hostinci a měl platiti žalobci za každý hektolitr vyčepovaného piva dříve o osm Kč, v poslední době o 20 Kč méně, než zač pivo sám čepoval, tento rozdíl v ceně piva náležel žalovanému jako odměna. Z tohoto podstatného obsahu smlouvy plyne, že nikoliv žalovaný platil žalobci úplatou za přenechání provozu jeho hostinské živnosti vyšší ceny piva než jiní hostinští, nýbrž že žalobce ponechal mu část výdělku na vyčepovaném pivu jako mzdu za jeho práci. Žalovaný byl výčepníkem žalobcovým za mzdu, určenou podle množství vyčepovaného piva. Že nebyl v poměru pachtovním, nýbrž námezdním, tomu nasvědčuje také okolnost, že byl neb aspoň měl býti pojištěn u nemocenské pokladny, dále že dle vlastních jeho udání nebyl ani jako pachtýř ani jako náměstek dle §u 19 živn. ř. politickému úřadu ohlášen, a že také výdělková daň ze živnosti hostinské nebyla předepsána žalovanému, nýbrž žalobci. Nebyl-li žalovaný pachtýřem hostinské živnosti, nýbrž jen výčepníkem za určitou mzdu a jiné naturální výhody, nemůže se dovolávati předpisů o nutnosti soudního svolení k výpovědi, jež předpokládají smlouvou nájemní neb smlouvou pachtovní o provozování živnosti. Zbytečno by bylo proto uvažovati, zda námitka nedostatku soudního přivolení k výpovědi jest námitkou procesní či námitkou hmotného práva, pokud rozhodnutí o námitce nepřípustnosti pořadu práva dotýkalo se rozhodnutí i ve věci samé, jakož i zda mohlo rozhodnutí odvolacího soudu, že se námitce nepřípustnosti pořadu práva nevyhovuje, vzhledem na předpisy §u 528 c. ř. s. a § 42 třetí odstavec j. n. býti vůbec ještě napadeno.

Čís. 3570.

Směnečný nárok proti avalistovi příjemce není podmíněn protestací směnky a zaniká teprve uplynutím tří let ode dne splatnosti směnky.

(Rozh. ze dne 4. března 1924, Rv I 277/24.)

Směnečný platební příkaz byl ponechán oběma nižšími soudy v platnosti, odvolacím soudem mimo jiné z těchto důvodů: Ježto bylo správně zjištěno, že žalovaný podepsal směnku jako avalista akceptanta, právem první soud odmítl námitku promlčení směnečního práva proti žalovanému pro neprotestování a uplynutí tříměsíční lhůty čl. 78 čís. 1 sm. ř., neboť směnečný nárok proti avalistu akceptanta zaniká promlčením tak, jako proti akceptantovi samému, teprve po třech letech, počítaje ode dne splatnosti směnky, a není podmíněn protestováním směnky proti němu (čl. 77 sm. ř.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání, poukázav k důvodům odvolacího soudu.

Čís. 3571.

Pozemková reforma (zákon ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n.).

Předpis čtvrtého odstavce §u 43 a) zákona vztahuje se pouze na hnojiva strojená.

Pokud jest hnojivem animálním půda obohacena.

(Rozh. ze dne 4. března 1924, R II 53/24.)

Pachtýři zabraného dvora domáhali se na Státním pozemkovém úřadu náhrady za hnojiva a ostatní investice. Státní pozemkový úřad přiřkl jim za hnojiva 54.455 Kč 47 h, nároku na náhradu nákladu na ostatní investice neuznal. Zemský soud stížnosti nevyhověl. Vrchní zemský soud stížnosti vyhověl a 1. změnil napadené usnesení v tom smyslu, že náhrada ad B) za nevyužitá hnojiva, Státním pozemkovým úřadem přiřknutá ve výši 54.455 Kč 47 h, jest splatná hotově do 3 měsíců ode dne, kdy rozhodnutí Státního pozemkového úřadu nabude moci práva, 2. pokud se týkalo napadené usnesení rozhodnutí o náhradě nároku za ostatní investice, zrušil je a vrátil věc zemskému soudu, by jednání náležitě doplnil a znovu o tomto nároku rozhodl. Důvody: Věc nemohla býti správně posouzena, pokud se týká náhrady za ostatní investice, poněvadž řízení je vadné a neúplné. Pokud se týká nároku za hnojiva, příčí se rozhodnutí zemského soudu doslovu zákona. Zákon ze dne 13. července 1922 čís. 220 sb. z. a n. ukládá ve (4) odstavci §u 43 a) Státnímu pozemkovému úřadu, aby pachtýřovi přiznal podle výsledku šetření náhradu za hnojiva, jež jest splatnou hotově do 3 měsíců ode dne, kdy rozhodnutí Státního pozemkového úřadu nabude moci práva. Tu jde o hnojiva, která pro předčasné zrušení poměru pachtovního převzetím zabraných nemovitostí nemohla již býti pachtýřem využita. Ad B) jsou účtována a od Státního pozemkového úřadu přiznána jenom taková hnojiva, proto bylo uznati, že náhrada ad B) přiznaná ve výši 54.455 Kč 47 h jest splatná hotově do 3 měsíců ode dne, kdy rozhodnutí Státního pozemkového úřadu nabude moci práva.

Nejvyšší soud změnil k dovolací stížnosti Státního pozemkového úřadu usnesení nižších stolic v ten rozum, že a) z náhrady, rozhodnutím Státního pozemkového úřadu v odstavci B za »hnojivé investice« přiznané v sumě 54.455 Kč 47 h, částka vypadající jako náhrada za »dusičňan draselnatý« 3.025 Kč 47 h jest splatna do tří měsíců hotově ode dne, kdy rozhodnutí Státního pozemkového úřadu nabude moci práva; b) v ostatním se stížnost pachtýřů do rozhodnutí Státního pozemkového úřadu zamítá.

Důvody:

Ad a). Vrchní zemský soud je na omylu, vztahuje předpis §u 43 (4) zákona ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n. na všecka hnojiva, ať strojená, ať animální, neboť cit. § rozeznává mezi obojími a jedná v odst. (3) a (4) o strojených a v odst. (5) o animálních. Odstavec (4) užívá prostě výrazu »hnojiva«, avšak, poněvadž je jen pokračováním odst. (3) a bez něho vůbec nemá smyslu, jest zcela zřejmo, že i on míní výlučně hnojiva strojená. Podle rozhodnutí Státního pozemkového úřadu však z náhrady za »hnojivé investice« v jeho odst. B přiznané připadá na strojené hnojivo pouze 3.025 Kč 47 h a tedy jen ohledně nich platí předpis odst. (4) §u 43, že splatna jest 3 měsíce ode dne, kdy rozhodnutí Státního pozemkového úřadu nabude právní moci, nikoli i ohledně zbytku, jenž se vztahuje na hnojivo animální za rok 1920/21 penízem 12.280 Kč a za rok 1921/22 penízem 37.500 Kč, jak stížnost pachtýřů sama tvrdila, Ad b). Tu především vytknouti dlužno, že stížnost pachtýřů mimo splatnost sumy v odst. B rozhodnutí Státního pozemkového úřadu za hnojiva přiznané čelila již pouze a jedině proti odst. C téhož rozhodnutí, v němž zamítnut nárok pachtýřů na náhradu, kterou požadovali ve smyslu §u 43 (5) cit. zák. z toho důvodu, že prý zvýšili podstatně přejímací cenu řádným hnojením, hnojením animálním, na který nárok nejen vývody, nýbrž i návrhy stížností pachtýřů se omezovaly, takže vrchní zemský soud, nedopatřením to přehlédnuv, neprávem v úvahu pojal i okolnost, pachtýři v žádosti jejich k Státnímu pozemkovému úřadu za přiznání náhrad ovšem též tvrzenou, avšak za důvod stížností potom již neuplatňovanou, že prý oni zařídili továrnu na zpracování ovoce a i tím nepřímo výnosnost půdy zvýšili, a vzal si to, že znalci o tom slyšeni nebyli, spolu za důvod svého zrušovacího rozhodnutí. Zbývá tedy v pravdě jen otázka, zda pachtýři zvýšili cenu půdy řádným hnojením hnojivem animálním dle §u 43 odst. (5) cit. zák., kteréž zvýšení sváděli na to, že provozovali hospodářský lihovar, a tu otázku vrchní zemský soud rovněž nesprávně posuzuje. Znalci udali, že by se o obohacení půdy a tudíž zvýšení ceny její dalo jen tehdy mluviti, kdyby pachtýři byli v lihovaru zpracovávali pravidelně větší množství surovin, t. j. bramborů, přikoupených, jinde, než na půdě, o kterou jde, nabytých, a veškeré takto získané výpalky zkrmili dobytkem, jehož stav by byli zvýšili nad poměr, který půda sama o sobě připouští, a větším množstvím mrvy takto získané byli přiváděli do půdy živiny cizí, kdežto, zpracovával-li lihovar jen brambory na najaté půdě samé vypěstované, nelze mluviti o podstatném obohacení půdy a zvýšení její bonity ani tehdy, když silnějším pěstováním brambor byl udržován silnější stav dobytka, protože intensivní pěstování brambor vyčerpává zase silně půdu, ježto brambor náleží k plodinám půdu nejvíce vysilujícím, takže silnější hnojení drží pouze rovnováhu silnějšímu vyčerpávání půdy. Proti této vědecké zásadě nebylo ani ve stížnosti pachtýřů nejmenšího odporu, i šlo by jen o otázku, zda pachtýři vskutku brambory do lihovaru přikupovali čili nic, kterou znalci rozřešili v ten rozum, že dle všech známek musí souditi, že pachtýři cizí brambory nepřikupovávali, roz. v takovém větším množství, aby to bylo rozhodné, i založili tento úsudek na matematický výpočet, jemuž za základ položili kontingent lihové výroby v roce 1922 pachtýři samými udaný na 480 hl a výměru pachtované půdy, jakož i vzhledem k tomu, že lihovar byl lihovarem hospodářským, na zpracování vlastních surovin zařízeným, důvodný předpoklad, že z půdy té byla bramborům věnována každoročně ¼ plochy, což odpovídá řečenému kontingentu 480 hl. Avšak ani

tento předpoklad a výpočet na něm založený nevzala stížnost v odpor, není tedy napaden ani úsudek znalců, že cizí brambory nebyly přikupovány, a vůbec pachtýři netvrdí, že přikupovali, nýbrž jen mají za to, že dvůr, když byl dán do pachtu bez lihovaru, musel prý na bonitě pozemků hnojením následkem lihovaru zvýšeným získati, což však odporuje vědecké zásadě znalci shora vyložené, kterou pachtýři ani se nepokusili ve stížnosti vyvrátiti, žádajíce jen, aby na místě samém zjištěno bylo, že půda se zlepšila od té doby, co stojí lihovar, a pohybují se tedy v chybném kruhu, nemohouce tvrditi předpoklad znalci nutně pro takové zlepšení vyžadovaný, že totiž cizí brambory přikupovali, ježto pouze za této podmínky mohlo lihovarství půdu obohatiti, an jinak nahrazovalo jen to, co vymrskalo. Bonita půdy mohla se ovšem zlepšit po zřízení lihovaru, ale to by nebylo důkazem, že se to stalo následkem toho (post hoc non propter hoc), mohloť se to státi i následkem meliorací, na něž pod B rozhodnutí Státního pozemkového úřadu vzat zřetel, nebo z jiných příčin, na př. že před tím provozováno bylo nedbalé neb loupežné hospodářství a pod., přes to, že i tehdáž bylo řádně hnojeno. Kdyby tedy formální vady, jež pachtýři prvému soudu v řízení znaleckém vytýkají, tu na krásně byly, nemají za tohoto stavu věci, když posudek znalců vůbec nenapaden, ani ve svých premisách ani ve svém závěru, žádného významu, jsou v daném případě nepodstatny a k nepodstatným formálnostem nesluší dle §u 2 čís. 10 nesp,. pat. přihlížeti. Chybný kruh, v němž se točí, dovozují-li, že když Státní pozemkový úřad přiznal 30% zvýšení ceny, musí jim kvotu na tom zvýšení dle §u 43 (5) cit. zák. přiznati, nemohou pachtýři sami nevidětí, když už je Státní pozemkový úřad ve svém vyjádření důrazně upozornil, že přiznal zvýšení ceny z důvodů docela jiných, než jako následek hnojení, t. j. vzhledem k arondaci, zřízením melioračním a stavu budov. Ale podotknouti jest, že tu neplatí § 3 (2) a § 4 vl. nař. ze dne 21. ledna 1921, čís. 53 sb. z. a n. v starém znění, nýbrž ve znění novely ze dne 21. září 1922 čís. 296 sb. z. a n., jež vstoupila v účinnost vyhlášením, jež se stalo dne 16. října 1922, takže v čas rozhodování o žádosti pachtýřů podané právě na to dne 18. října 1922 už platila, a která stanoví, že zvýšení je přípustno jen do 5, pokud se týče 10% a — pro náš případ — jen když jde o plodnost půdy mimořádně zvýšenou vydatným hnojením, kdežto staré znění mluvilo pouze o zvýšení. Poněvadž jde jen o mrvení hnojivem animálním (§ 43 odst. (5), bylo zbytečné druhé dobrozdání znalců, zabývající se podmínkami zlepšení půdy umělými hnojivy a není na jevě, proč se s tím i vrchní zemský soud vůbec a tolik podrobně zabývá, když stížnost k němu podaná se toho ani nedotkla.

Čís. 3572.

O nároku otce, by osvobozen byl od placení výživného manželským nezletilým dětem, jest jednati v řízení nesporném.

(Rozh. ze dne 4. března 1924, R II 63/24.)

Návrhu Osvalda L-a, by byl zbaven povinnosti, platiti vyživovací příspěvky na svou zletilou manželskou dceru Alžbětu a nezletilou manželskou dceru Markétu, vyhověl poručenský soud potud, že osvobodil otce povinnosti platiti vyživovací příspěvek dceři Alžbětě ode dne její zletilosti, ohledně nezletilé dcery Markéty návrh zamítl. Ku stížnosti otce zrušil rekursní soud napadené usnesení i s předchozím řízením a odmítl návrh. Důvody: Rozhodovati o nároku otce, by byl osvobozen od placení výživného svým dětem, patří na pořad práva. Okresní soud měl tedy vysloviti, že není k projednání stěžovatelova návrhu a k rozhodnutí o něm povolán. Okresní soud však věc projednal a o ní také rozhodl. Postup tento trpí zmatečností, ku které má i soud vyšší v každém období přihlížeti (§ 42 j. n.). Používaje příležitosti podané stížnosti zrušil proto rekursní soud provedené jednání i vydané rozhodnutí (§ 41 a 42 j. n.) a návrh stěžovatelův odmítl (§ 478 c. ř. s.).

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, by o stížnosti otce znovu rozhodl.

Důvody:

Nelze přisvědčiti všeobecně vyslovenému názoru soudu rekursního, že rozhodovati o nároku otce, by osvobozen byl od placení výživného dětem, patří na pořad práva, neboť názor tento, pokud jde o nezletilé děti, nemá v zákoně opory, ježto rozhodovati o výživném jejich a tedy i o pominutí tohoto výživného patří zcela nepochybně do mimosporného řízení. Z toho plyne, že ohledně nezl. Markéty L-ové o pominutí povinnosti jejího otce, platiti jí dále výživné, rozhodovati náleží soudci mimospornému, poněvadž rozhodnutí to závisí jedině na řešení právní otázky, zda tato nezletilá jest již s to, sama se živiti. Pokud jde o dceru Alžbětu, nyní již zletilou, napadeno bylo rozhodnutí soudu prvé stolice jen potud, pokud v něm vysloveno bylo zaniknutí povinnosti otce, platiti jí výživné, od její zletilosti a nikoli již od podání návrhu stěžovatele na vyslovení zániku této povinnosti. Poněvadž usnesení to dcerou Alžbětou nebylo napadeno, nabylo, pokud jde o dobu od dosažení zletilosti, moci práva. Ohledně doby dřívější jde však i tu o výživné nezletilé dcery, o němž zase jedině soudce mimosporný může rozhodovati. Jeví se proto napadené usnesení, odkazující rozhodnutí o otázce zániku povinnosti otce ku placení výživného jeho nezl. dětem na pořad práva, protizákonným a bylo je zrušiti.

Čís. 3573.

Nemanželský otec, složivší pro dítě odbytné, může se domáhati jeho vrácení, pak-li dítě legitimoval.

Rozhodnutí soudu o vrácení odbytného může se v mimosporném řízení státi jen za souhlasu dítěte (opatrovníka mu zvláště zřízeného)

a, bylo-li odbytné složeno za nemanželského tehdy otce osobou třetí, i za souhlasu této osoby.

(Rozh. ze dne 4. března 1924, R II 70/24.)

Podle smíru, uzavřeného u okresního soudu dne 28. srpna 1922 a schváleného poručenským soudem, uznal Josef Š., že jest otcem nezl. Josefa K-a, dne 26. března 1922 z Hedviky K-ové mimo manželství narozeného, a zavázal se mimo jiné, že na splnění svých otcovských povinností složí jednou pro vždy jako odbytné za výživu, výchovu a zaopatření dítěte 10.000 Kč do sirotčí pokladny. Peníze byly dne 3. ledna 1923 Františkem Š-em — otcem nemanželského otce — do sirotčí pokladny skutečně složeny. Když nemanželský otec oženil se s nemanželskou matkou a dítě dne 24. července 1923 sňatkem legitimoval, žádal, aby mu složené odbytné bylo vydáno, s čímž jeho manželka a matka dítěte i dřívější poručník souhlasili. Poručenský soud nevyhověl žádosti o vydání odbytného, rekursní soud usnesení potvrdil. Oba nižší soudy vydání odepřely proto, že to nebylo ve smíru vyhrazeno, že odbytné stalo se jměním dítěte, nad nímž bdí soud, a že stěžovatel, i když dítě legitimoval, nesplnil vůči němu ještě svých otcovských povinností a zejména nedal sňatkem záruky, že skutečně jako otec dítěti poskytne výživu, výchovu a zaopatření.

Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí obou nižších soudů a uložil soudu prvé stolice, by, doplně řízení, znovu rozhodl.

Důvody:

Rozhodnutí nižších soudů odporují zákonu. Poměr stěžovatelův k jeho dítěti se legitimací podstatně změnil. Kdežto před legitimací byl nemanželský otec povinen k výživě a zaopatření dítěte jen podle svého majetku a závazek tento přecházel jako jiný dluh na jeho dědice (§ 166 a 171 obč. zák.), založen byl legitimací podle §u 161 obč. zák. rodinný poměr mezi otcem a dítětem jako dítětem manželským (§ 137 obč. zák.). Tím nastala povinnost otce, by dítě podle svého stavu a majetku ve své domácnosti vychovával, je živil a zaopatřil (§§ 139—141 a k tomu § 673 obč. zák.), tím nabyl otec moci otcovské nad dítětem se všemi právy a povinnostmi s ní spojenými (§§ 147—154 obč. zák.), tím přešlo dítě do rodiny otcovy a založen byl i příbuzenský poměr se všemi právními důsledky k rodičům a ostatním příbuzným otcovým. Z toho jest zřejmo, že odbytné, které otec složil pro své dříve nemanželské dítě, zaplatil podle smíru jen k tomu cíli, by pro všechnu budoucnost splnil svou povinnost zákonnou, jemu v §u 166 obč. zák. jako nemanželskému otci uloženou, že legitimací dítěte odpadl právní důvod tohoto plnění, že povinnosti nemanželského otce nahrazeny byly rozsáhlejšími povinnostmi manželského otce a naopak práva nemanželského dítěte nahrazena byla rozsáhlejšími právy manželského dítěte a že otec v důsledku toho podle §u 1435 obč. zák. může, není-li jinakých závad, žádati odbytné zpět. Předpis §u 1435 obč. zák. dán jest právě pro takové případy, ve kterých v době, kdy bylo plněno, skutečný závazek tu byl, tento však později odpadl a tím přestal právní důvod pro podržení toho, co bylo plněno. Sem náleží též případ, bylo-li něco plněno vzhledem k nějakému trvalému poměru a tento poměr nebyl trvalým, nýbrž přestal. Slova zákona »byly dány« a »ten, kdo dal« nevztahují se jen na darování v užším slova smyslu, nýbrž na jakékoliv plnění, které stalo se k cíli splnění určité povinnosti, nebo k cíli dosažení určitého možného a dovoleného výsledku, pominul-li po té důvod způsobené tím změny majetkové. Pro podržení odbytného jen jako záruky, že manželský otec v budoucnosti splní vůči dítěti své otcovské povinnosti, není v zákoně podkladu. Z toho, co bylo řečeno, vyplývá, že důvody, které nižší soudy proti vrácení odbytného uvedly, před zákonem neobstojí, takže mimořádný dovolací rekurs otce jest podle §u 16., nesp. pat. ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. zák. opodstatněn. Přes to však nelze ještě ve věci rozhodnouti. Odbytné, do sirotčí pokladny pro dítě složené, stalo se jeho jměním a může v cestě nesporné jen s jeho souhlasem otci býti vráceno. Podle spisů vyjádřila se sice matka dítěte i dřívější jeho poručník dne 10. ledna 1924 u soudu, že proti vrácení odbytného námitek nemají. Ačkoliv dřívější poručník teprve po tomto prohlášení formálně svého úřadu byl sproštěn, nebyl tehdy již zákonným zástupcem dítěte, neboť jeho úřad fakticky skončil legitimací dne 24. července 1923, kterouž dítě přešlo pod moc otcovskou. Bude tedy nutno zříditi dítěti podle §u 271 obč. zák. zvláštního opatrovníka, který by se o otcově žádosti vyjádřil, aby bylo zjištěno, zda v tomto směru proti vydání v cestě nesporné není závady. Dále jest ze spisů vidno, že odbytné složil František Š. za svého syna Josefa. Bude tedy také nutno vyslechnouti složitele, zdali ani on proti vydání složeného peníze stěžovateli ničeho nenamítá.

Čís. 3574.

Soudiště dle §u 88 odstavec druhý j. n. vztahuje se i na vedlejší a podružné části obchodu.

(Rozh. ze dne 4. března 1924, R II 71/24.)

Podle obsahu žaloby prodala a dodala žalující firma žalované firmě roku 1920 vinný ocet v sudech, o kterých bylo ujednáno, že zůstávají vlastnictvím žalující firmy, že žalovaná firma má je vyplaceně vrátiti, a že, nevrátí-li jich do čtyř měsíců po fakturování zboží, může žalující firma podle své volby žádati zaplacení nákupní ceny sudů téhož druhu. Žalující firma domáhala se na žalované firmě zaplacení interese za dva sudy čís. 5022 a 5026 v úhrnné ceně 2960 Kč, ježto jí tyto vráceny nebyly a opírala příslušnost dovolaného soudu o fakturu ze dne 29. června 1920, která byla opatřena doložkou splatnosti a žalovatelnosti v Brně a byla žalovanou firmou bez námitky přijata. Soud prvé stolice (okresní soud v Brně) vyhověl námitce místní nepříslušnosti z toho důvodu, že smlouva ohledně sudů byla smlouvou o půjčku, že faktura

v tomto směru byla jen konsignační fakturou a neobsahovala ceny sudů. Rekursní soud námitku místní nepříslušnosti zavrhl, protože smlouva o vrácení sudů byla podstatnou součástí smlouvy dodávací a protože dotyčná faktura není fakturou konsignační, nýbrž fakturou o dodávce, která zevrubně udává vzájemné smluvní plnění žalované firmy.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rozhodnutí rekursního soudu jest v podstatě správné. Šlo o dodávku vinného octa v sudech jako obalu, které žalující firma žalované firmě jen půjčila. Faktura ze dne 29. června 1920 jest kupeckým účtem o dodávce zboží a obsahuje s přesností, pro bezpečnost obchodního styku nutnou, vzájemné plnění kupující firmy a to jak co do ceny zboží a splatnosti, tak i co do vrácení půjčených sudů. Ačkoliv tu šlo jednak o smlouvu kupní ohledně zboží, jednak o půjčku ohledně sudů, dlužno při výkladu pojmu »obchod« ve smyslu §u 88 odstavec druhý j. n. přihlížeti k hospodářskému stanovisku. Podle toho byl stranám kup octa a plnění z tohoto kupu věcí hlavní a půjčka sudů a jich vrácení jen věcí podružnou, umožňující žalobkyni dodání prodané tekutiny. Nebylo zajisté vůlí stran, aby sudiště faktury podle §u 88 odstavce druhý j. n. právě při rozhodování případného sporu o vedlejší a podřízené součásti jednotného obchodu bylo vyloučeno a jen pro hlavní plnění bylo přípustno (viz také rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 30. ledna 1919, R I 12/19, uveřejněné pod čís. 31 sbírky Vážný). Totéž dá se i ze zákona vyvoditi. Podle §u 88 odstavec druhý j. n. mohou v místě platebním podány býti všechny žaloby z dotyčného obchodu, tedy nejen žaloba o zaplacení ceny kupní, ale i o interese za sudy, které nemohou býti vráceny. Ale i kdyby se za to pokládalo, že co do předmětu žaloby platí tu odstavec prvý §u 88 j. n., mohla žaloba u soudu místa placení býti podána, protože domáhá se odškodnění za nesplnění (nikoliv řádné) splnění smlouvy.

Čís. 3575.

Ustanovení §u 56 odstavec třetí, knih. zák. platí obdobou i v řízení vyrovnávacím. Zápis zástavního práva v poznamenaném pořadí může býti povolen jen na základě listiny, mající náležitosti §u 56 odstavec třetí, knih. zák.

(Rozh. ze dne 4. března 1924, R II 75/24.)

Na základě úvěrní listiny ze dne 27. listopadu 1923 domáhala se banka vkladu zástavního práva v pořadí poznámky ze dne 8. října 1923 na domě Josefa D-a, o jehož jmění bylo dne 12. listopadu 1923 zahájeno řízení vyrovnávací. Soud prvé stolice vklad povolil, rekursní soud zamítl knihovní žádost.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

V pořadí, poznamenaném podle §u 53 knih. zák., může v případě třetího odstavce §u 56 knih. zák., když totiž knihovní vlastník nemovitosti octl se v úpadku před podáním žádosti za zápis práva zástavního za dluh, pro který jest v pozemkové knize pořadí poznamenáno, povolen býti zápis tento jen podle listiny, mající náležitosti tam vytčené, tedy zvláště jen tenkráte, když tato listina byla vydána již přede dnem vyhlášení úpadku. Pro opačné mínění nelze použiti ustanovení §u 13 konk. ř., poněvadž poslední věta třetího odstavce §u 56 knih. ř. poukazuje na předpisy úpadkového řádu a podle prvého odstavce §u 3 konk. ř. právní jednání, úpadcem po zahájení úpadku předsevzatá, která týkají se úpadkové podstaty, jsou proti úpadkovým věřitelům neúčinná. Co platí podle třetího odstavce §u 56 knih. zák. pro případ vyhlášení úpadku, platí podle §u 7 obč. zák. obdobou též v případě zahájení vyrovnávacího řízení o jmění Josefa D-a a to vzhledem na ustanovení druhého a třetího odstavce §u 8 vyr. řádu, podle kterých dlužník po zahájení vyrovnávacího řízení potřebuje souhlasu vyrovnávacího správce ke všem jednáním, nenáležejícím k obyčejnému obchodování, a právní jednání, předsevzatá dlužníkem proti tomuto zákonnému ustanovení bez souhlasu vyrovnávacího správce, jsou proti věřitelům neúčinna, jestliže třetí osoba věděla nebo věděti musila, že tato právní jednání vybočují z mezí obyčejného obchodování a že vyrovnávací správce nedal k nim svého souhlasu. O jmění Josefa D-a bylo vyrovnávací řízení zahájeno již 12. listopadu 1923, ale úvěrní listina, podle které banka žádá za vklad práva zástavního na nemovitosti Josefa D-a, vydána byla teprve 27. listopadu 1923, tedy po zahájení vyrovnávacího řízení.

Banka musila podle obsahu úvěrní listiny ze dne 27. listopadu 1923 věděti, že právní jednání dlužníka, kterého se tato listina týká, vybočuje z mezí obyčejného obchodování; musila též věděti, že vyrovnávací správce nedal k tomuto právnímu jednání souhlasu, neboť podala u soudu žádost za vklad práva zástavního, nevykázavši soudu souhlasu, potřebného podle §u 8 vyr. řádu. Navržený vklad práva zástavního na nemovitosti Josefa D-a nemůže tedy býti povolen a nelze pro opačné mínění použiti §u 13 vyr. řádu, znějícího podobně jako § 13 konk. ř.

Čís. 3576.

Pro nárok na zřízení věna dle §u 1220 obč. zák. jsou směrodatny majetkové poměry toho, od něhož se věno žádá, v době, kdy byl nárok vznesen. V řízení nesporném nelze řešiti otázku, zda k plnění povinný zbavil se odporovatelným způsobem svého majetku. Opírán-li nárok na zřízení věna o slib zavázaného, lze se věna domáhati pouze v řízení sporném.

Nároku na zřízení věna proti dědicům zavázaného nelze se domáhati v mimosporném řízení.

(Rozh. ze dne 4. března 1924, R II 84/24.)

Žádost provdané dcery, jíž domáhala se na otci a na bratru, jakožto universálnímu dědici matky, v nesporném řízení zřízení věna, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Pro nárok na zřízení věna dle §u 1220 obč. zák. jsou směrodatny majetkové poměry onoho z rodičů nebo prarodičů, od něhož se věno žádá, v době, kdy tento nárok byl vznesen. Tím jest v tomto případě otec stěžovatelky; ježto však bylo zjištěno, že tento majetku již nemá a v době podání žádosti již neměl, pozbývá nárok již z tohoto důvodu svého oprávnění, aniž lze v řízení nesporném, v němž se o přiznání věna žádá, k tomu přihlížeti, zda se otec majetku svého zbavil v úmyslu, zakládajícím odpíratelnost tohoto zcizení. Jde-li stěžovatelce o splnění určitého daného jí slibu na vyplacení nebo doplacení věna, náležel by nárok jedině na pořad práva. Stěžovatelka žádá o vyměření věna i proti svému bratru jako universálnímu dědici zesnulé matky. Nárok takový, pokud po odevzdání pozůstalosti směřuje proti dědici, nelze v řízení nesporném vůbec uplatňovati, neboť povinnost ke zřízení věna, v §u 1220 obč. zák. stanovená, uložena jest rodičům a prarodičům v důsledku jejich rodinněprávního závazku k výživě, výchově a zaopatření dětí (§§ 141 a 143 obč. zák.), který nepřechází na dědice, jak tomu jest při nemanželských dětech dle §u 171 obč. zák., při nichž je právní stav v tom vzhledě jiný, že nemanželským dětem proti otci dědické právo nepřísluší.

Čís. 3577.

Dvorského dekretu ze dne 4. května 1841, čís. 531 sb. z. s., nelze užiti na manželství rozloučená.

§u 19 rozl. zák. nelze použiti, jde-li o manželství rozloučené po vydání rozlukového zákona bez předchozího rozvodu.

(Rozh. ze dne 4. března 1924, Rv II 755/23.)

Manželství stran bylo rozloučeno z viny obou manželů. Žaloba manželky na manžela o placení výživného byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nejvyšší soud nevidí možnosti, by odchýlil se od názoru nižších stolic, že dovolatelce nelze přiznati výživné ani na základě dvorního dekretu ze dne 4. května 1841, čís. 531 sb. z. s., jehož obdobného použití se pro svůj případ dovolává. Správně uvádějí a dovozují oba nižší soudy ve svých rozsudcích, že tento dvorní dekret platí jen pro případy rozvodu oboustranně zaviněného a jest mylno se domnívati, že se novou úpravou práva manželského stalo jeho obdobné použití přípustným i na případy rozluky manželské ze zavinění obou stran. Obdoba tato nedá se odůvodniti z §u 7 obč. zák., neboť v tom, jaké právní důsledky vzcházejí při oboustranně zaviněné rozluce manželství pro její nárok na výživné, obsahuje zákon výslovný a jasný předpis; kromě toho jest obdoba z toho důvodu nepřípustna, ježto cit. dvorní dekret obsahuje zcela výjimečný předpis zákona, neboť se jím stanoví vlastně jen úchylka od práva, jinak obecně platného, a to jen na případy, které dle své povahy a zvláštních okolností tohoto vyjimečného řešení s hlediska právní slušnosti zasluhují. Zdůrazňuje cit. dvorní dekret v úvodu svém výslovně obecný předpis, že manželce z oboustranné viny rozvedené nepřísluší zpravidla nárok na slušnou výživu, ponechává však soudu, by na její žádost od případu k případu s ohledem na poměry a zřejmé důvody právní slušnosti výjimečně manžela k poskytování slušné výživy pro manželku přidržel. Obdobně vadí kromě této zcela výjimečné povahy této zákonné normy i podstatně různý právní stav, neboť rozvodem manželství ruší se jen manželské společenství, kdežto manželství samo trvá se svými občansko-právními účinky, pokud vinou na rozvodu změny nedoznaly, nadále, kdežto rozlukou manželství rozvazuje se i manželství samo a zanikají i jeho občanskoprávní účinky zcela. Při rozvodu přísluší nevinné straně nadále nárok na výživu (§ 1264 obč. zák.), při rozluce však jen plné odškodnění (§ 1266 obč. zák.); přiznává-li cit. dvor. dekret i v případě spoluzavinění rozvedené manželce ve výjimečných případech nárok na výživu, ulehčuje jen vzhledem na vzájemný poměr zavinění a ostatní ohledu zasluhující poměry právní újmu, která by i spoluprovinilou manželku dle obecného právního pravidla postihnouti musila, tím, že jí nadále zachovává nárok na výživu, z §u 91 obč. zák. pro ni plynoucí. Toho ovšem nemůže býti při rozluce, jíž kromě ostatních účinků manželství tento nárok úplně zaniká a jen v případě bezvinnosti z důvodu odškodnění uplatněn býti může. Není rovněž případno dovolávati se §u 19 zák. rozl., neboť předpis tento jest jen jakýmsi přechodným ustanovením pro ony případy, kdy lze se dle nové zákonné úpravy na základě předchozího rozvodu domáhati rozluky manželství (§§ 15 a násl. rozl. zák.). Z této příčiny zachovává § 19 rozl. zák. ujednání stran a soudní rozhodnutí z této předchozí doby v platnosti a dovoluje z důležitých příčin žádati nové spořádání majetkových poměrů pořadem práva. V tomto případě byla rozluka z viny obou stran soudem vyslovena již za platnosti nového manželského práva a to z původu, totiž bez předchozího rozvodu, a dovolatelka nemá pro sebe ani v ujednání ani v zákoně právního důvodu, na základě něhož by se mohla domáhati úpravy majetkoprávních poměrů ve svého někdejšího manželství, jež důsledkem její spoluviny bez jakéhokoli nároku na odškodnění bylo právně rozloučeno. Hlediska právní slušnosti, jež dovolatelka pro své stanovisko uplatňuje, mohla tedy míti jen význam pro zákonodárce, dle platného práva však nemohou na zřetel brána býti.

Čís. 3578.

Bylo-li objednáno zboží s podmínkou, že bude dodáno též jiné zboží, jímž byl obchod zapovězen, jest celá smlouva neplatna.

(Rozh. ze dne 4. března 1924, Rv II 799/23.)

Žalovaná slovenská firma koupila od žalující moravské firmy 50 litrů likérů s podmínkou, že bude současně dodáno i 100 litrů 96% líhu. Když žalovaná odmítla přijati zaslané likéry, domáhala se žalující na ní zaplacení kupní ceny za likéry. Oba nižší soudy uznaly dle žaloby, Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s. provádí žalovaný v ten rozum, že odvolací soud věc nesprávně řeší, ježto nepřihlíží k právním důsledkům, jež se podávají z toho, že objednávka likérů, o jichž kupní cenu jest žalováno, byla učiněna jen a výslovně s tou podmínkou, že bude současně dodáno i 100 litrů 96% líhu, jak bylo ve sporu prokázáno. Oba nižší soudy projevují ve svých rozhodnutích názor, že úmluva, pokud se týče výhrada o současném dodání líhu žalující firmu nezavazuje, ježto prý nebyla pojata do vlastní objednávky, nýbrž jenom zaznamenána na rubu objednacího listu, a dovozují kromě toho, že podmínku tuto pokládati jest za nedoloženou, ježto vzhledem na úřední zákaz prodeje líhu na Slovensku jest nedovolena. Názor tento nelze uznati správným. Okolnost, zda jest objednávka líhu zapsána s ostatními objednanými věcmi v textu objednacího listu, či jen poznamenána na jeho rubu, jest pro věc zcela lhostejna; důležito jest jedině, zda byl líh objednán v nerozlučné spojitosti s likéry na ten způsob, že současné dodání líhu bylo stanoveno za podmínku (konečný účel) celé objednávky (§ 901 obč. zák.). Byla-li objednávka přijata v tomto smyslu agenty žalující firmy, jest pro žalovaného závazna jen s touto výslovně vymíněnou podmínkou a žalující firma mohla objednávku jen za této podmínky přijati neb odmítnouti. V této příčině zjištění prvého soudu neponechávají žádných pochybností o tom, že likéry objednány byly jen ve výslovně vymíněné spojitosti s dodávkou lihu, jak o tom svědčí obsah objednacího lístku a výpověď svědka a odchylný úsudek odvolacího soudu odporuje spisům. Je-li pak smlouva o dodání líhu dle úředních předpisů nedovolenou a bylo-li toto dodání učiněno výslovnou podmínkou smlouvy, nebyl žalovaný povinen přijati dílečné plnění pouze toho, co bylo dovoleno, nebylo-li možno pro právní nedovolenost splniti i to druhé, co jako podmínka celé objednávky bylo vyhraženo a agenty žalující firmy při převzetí objednávky připověděno. V této příčině přichází v úvahu § 898 obč. zák., který stanoví, že ujednání, učiněná pod podmínkami nedovolenými, jež při posledním pořízení pokládají se za nedoložené (§ 698 obč. zák.) jsou neplatna. Žalovaný byl tedy v právu, odmítnuv přijati dodávku likérů, které mu žalující firma v dílečném splnění oné objednávky zaslala.

Čís. 3579.

Ke sporu dítěte s manželem jeho matky o oduznání manželského původu, nemůže jako vedlejší intervenient žalovaného přistoupiti domnělý nemanželský otec.

(Rozh. ze dne 5. března 1924, R I 112/24.)

Ve sporu nezl. Marie H-ové proti Janu H-ovi o oduznání manželského původu a zrušení legitimace napotomním sňatkem přistoupil v prvé stolici k žalovanému jako vedlejší intervenient Václav Ž., proti němuž byla již dříve podána žaloba o uznání nemanželského otcovství k Marii H-ové, jež však byla tehdy zamítnuta proto, že Marie H-ová v době podání oné žaloby byla dítětem manželským. Procesní soud prvé stolice usnesením, pojatým do rozsudku, jímž bylo žalobě vyhověno, připustil vedlejší intervenci Václava Ž-a. Odvolací soud zamítl návrh Václava Ž-a, by připuštěn byl za vedlejšího intervenienta žalované strany. Důvody: Dle §u 17 c. ř. s. může vstoupiti do sporu jako vedlejší intervenient pouze ten, kdo má právní zájem na tom, by strana, k níž přistupuje, ve sporu zvítězila. Nestačí, by měl zájem pouze faktický, najmě hospodářský (materielní) nebo mravní, aniž by byly výsledkem sporu jeho právní poměry ku prospěchu nebo škodě jeho změněny. Dále musí tu právní zájem vedlejšího intervenienta již býti, nesmí záviseti pouze na neurčitých budoucích událostech. Okolnosti, jež Václav Ž. uvádí, neodůvodňují však právo jeho, by vstoupil jako vedlejší intervenient do tohoto sporu; zájem jeho není zájmem právním, nýbrž pouze hospodářským; rozsudek, který ve sporu stran byl vydán, stanoví jen právo mezi stranami, práv a povinností Václava Ž-a se netýká, nemaje zpětné působnosti na právní jeho oblast, ježto samozřejmě nebylo a nemohlo býti jím stanoveno, že Václav Ž. jest nemanželským otcem žalobkyně, nýbrž bude nutno věc rozřešiti teprve zvláštním sporem, ve kterém bude moci Václav Ž. důkazy v odvolání nabízené provésti, pokud se týče dotázkami a návrhy uplatniti. Správnosti onoho náhledu nasvědčuje především rozhodnutí nejvyššího dvoru soudního ze dne 29. dubna 1913 R III 196/13, kde v podobném případě bylo rozhodnuto, že matka dítěte nemá práva ve sporu manžela proti dítěti o popření manželského původu dítěte přistoupiti k tomuto jako vedlejší intervenientka, ano se jedná pouze o právo dítěte, nikoliv o právo matky. Dále jest poukázati na rozhodnutí téhož soudu ze dne 5. července 1910 R II 571/10, uveřejněné v Právníku z roku 1911 str. 232, pak z 22. listopadu 1905 čís. 3225 sbírky. Dále nelze přehlížeti toto: Vedlejší intervenient smí předsevziti pouze procesní úkony v zájmu strany hlavní, ježto právo jeho se pouze na podporu strany obmezuje, a jen, pokud strana jim nebrání. I to, co pro stranu podporovanou je prospěšno, jest pouze tehdy právoplatné, když to není v rozporu s pro-

cesními úkony strany. Není zrovna potřebí, by strana procesním úkonům vedlejšího intervenienta výslovně odporovala, stačí, když vlastním jednáním dává na jevo, že chce něco jiného, nebo když odpor její se podává ze stavu věci. K důkazům, intervenientem nabízeným, které s vlastními procesními úkony strany hlavní (skutkovými tvrzeními, prohlášeními, nabízenými důkazy a pod.) jsou v rozporu, nemá býti soudem přihlíženo. (Srv. Neumannův komentář str. 494 a »Zodpovězení otázek« min. sprav. k §u 19 c. ř. s. bod 1 a 2). Neměl tedy býti Václav Ž. jako vedlejší intervenient strany žalované připuštěn a v ohledu tom důvodné stížnosti žalobkyně bylo vyhověno.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Stěžovateli nepodařilo se vyvrátiti správné důvody soudu druhé stolice, ze kterých byl návrh na připuštění jeho vedlejší intervence zamítnut. Nelze upříti, že stěžovatel má zájem na tom, aby žalobě nebylo vyhověno, neboť jest pravděpodobno, že bude jinak žalován na uznání nemanželského otcovství, ale tento jeho zájem není zájmem právním. Vyžaduje-li zákon i mimo případy, když rozsudek podle povahy sporného právního poměru, nebo podle zákonného předpisu jest právně účinným také pro právní poměr intervenienta k odpůrci hlavní strany (§ 20 c. ř. s.), by vedlejší intervenient prokázal, že má na vítězství hlavní strany zájem p r á v n í, znamená to, že výsledkem rozepře musí býti nějaké jeho právo, neb jeho právní poměr k odpůrci hlavní strany, dotčeno materielně, způsobem předurčujícím pro případný spor příští. Toho není v případě stěžovatelově. Výrokem, že žalovaný H. není otcem žalobkyně, není ani přímo ani nepřímo vysloveno, kdo jest jejím otcem a že jest jím stěžovatel. Právní poměr stěžovatelův k žalobkyni zůstává výsledkem rozepře nedotčen nejen procesně, nýbrž i hmotně, právě tak jako poměr žalobkyně k nesčíslnému počtu jiných mužů, kteréž nyní ona právě tak může žalovati jako stěžovatele. Že se žalobkyni příznivým výsledkem sporu otevře cesta k žalobě proti stěžovateli, dotýká se jeho zájmů, ale nikoliv právního poměru k žalobkyni. Ten bude určen v příštím sporu výrokem soudu na základě skutkových okolností, na něž v této rozepři nebyl a nemohl býti brán zřetel. Výsledek nynějšího sporu nebude míti na spor, proti stěžovateli zamýšlený, vlivu positivně předurčujícího, jak se pro připuštění vedlejší intervence vyžaduje. Kdyby i vliv pouze negativní, totiž umožnění žaloby, měl dostačovati, mělo by to za následek, že by řada osob, oprávněných k vedlejší intervenci, vzrostla do nekonečna, což nebylo dojista úmyslem zákonodárcovým.

Čís. 3580.

Do usnesení odvolacího soudu, jímž bylo vzato na vědomí zpětvzetí odvolání, není opravného prostředku.

(Rozh. ze dne 5. března 1924, R I 118/24.)

N e j v y š š í s o u d odmítl rekurs do usnesení odvolacího soudu, jímž bylo vzato na vědomí zpětvzetí odvolání, jako nepřípustný,

j e ž t o

napadené usnesení odvolacího soudu nespadá pod žádný ze tří důvodů, ze kterých je proti usnesení odvolacího soudu za odvolacího řízení rekurs podle §u 519 c. ř. s. dopuštěn.

Čís. 3581.

Ani za platnosti §u 75 III. dílčí novely k obč. zák. nelze prozatimními opatřeními postihnouti dědické právo v celku neb určitý podíl jeho, nýbrž pouze určité hmotné pozůstalostní věci, na něž přísluší dědici dědický nárok.

(Rozh. ze dne 5. března 1924, R I 152/24.)

Návrhu ohroženého, by ku zajištění jeho peněžité pohledávky proti Marii B-ové bylo odpůrkyni zapovězeno, by dědickým podílem, který jí jako povolané a přihlášené dědičce z pozůstalosti po jejím dne 16. května 1918 zemřelém manželu přísluší, nijak nenakládala a jej ani zcela ani z části nevybrala, a aby zároveň vydán byl rozkaz poddlužníku, t. j. pozůstalosti po manželu odpůrkyně, by ze zmíněného dědického podílu ničeho nevydával ani nepodnikal, co by exekuci pro pohledávku strany ohrožené mohlo zmařiti nebo stížiti, s o u d p r v é s t o l i c e vyhověl, r e k u r s n í s o u d návrh zamítl.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Třetí dílčí novelou k občanskému zákonu (čís. nař. ze dne 19. března 1916, čís. 69 ř. zák.) bylo v §u 75 přiznáno věřitelům dědicovým oprávnění, že k zajištění svých pohledávek mohou ještě před odevzdáním pozůstalosti použíti prozatímních opatření, v §§ech 379 a 382 ex. ř. naznačených, za podmínek odstavce druhého §u 379 ex. ř. Použil-li zákonodárce v §u 75 třetí dílčí novely téhož výrazu »angefallenes Erbgut«, který byl v §u 822 obč. zák. před novelisací, dal tím zřejmě na jevo, že ani prozatímními opatřeními nemohou býti postiženy jiné předměty, než které výrazem »Erbgut« v dřívějším §u 822 obč. zák. byly míněny, totiž jen určité hmotné pozůstalostní věci, na které dědici přísluší dědický nárok, nikoli abstraktní právo dědické, které bylo již dle dříve platného práva z exekuce vyloučeno (dvorní dekret ze dne 3. června 1846, čís. 968 sb. z. s., jenž článkem VII. uvoz. zák. k ex. ř. byl v platnosti zachován). Kdyby byl zákonodárce zamýšlel prozatímní opatření připustiti v širším rozsahu, byl by zajisté v §u 75 třetí dílčí novely použil jiného vhodného výrazu pro předmět prozatímních opatření. Z toho plyne, že ani za platnosti §u 75 třetí dílčí novely k obč.

zákonu není přípustným prozatimní opatření zabavením dědického práva v celku, neb určitým zlomkem (podílem).

Čís. 3582.

Bankovnímu úřadu ministerstva financí nepřísluší u provozování obchodů dle §u 31 nařízení ze dne 12. května 1919, čís. 246 sb. z. a n. oprávnění, uvedené v čl. III. uv. zák. k ex. ř.

(Rozh. ze dne 5. března 1924, R I 153/24.)

Návrhu bankovního úřadu ministerstva financí, by povolen byl záznam zástavního práva pro jeho pohledávky proti odpůrci soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud návrh zamítl. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Navrhovatelka odůvodnila po právní stránce návrh na záznam zástavního práva předpisy čl. III. uvoz. zákona k ex. ř. a dvorských dekretů z roku 1786 a 1806, ponechanými v platnosti tímto čl. III. Rekursní soud posoudil věc správně po právní stránce, uznav, že pohledávky Bankovního úřadu ministerstva financí, vykázané předloženými dluhopisy, nejsou pohledávkami, uvedenými v čl. III., a že nelze na ně vztahovati ani předpis §u 38 c) knih. zák. Skutečnost ta vyplývá z nařízení vlády ze dne 12. května 1919, čís. 246 sb. z. a n., jež shoduje se v podstatě se zákonnými předpisy upravujícími právní poměry banky rakousko-uherské, i s výňatky stanov obou těchto ústavů, otištěnými na poslední stránce předložených dluhopisů. Bankovní úřad ministerstva financí, ať již jako původní věřitel, ať jako právní nástupce rakousko-uherské banky v území Čsl. republiky (§ 37 nař.), je podle §u 31 čís. 2 nař. oprávněn provozovati obchody tím způsobem, že půjčuje na ruční zástavy (§ 33). V této své funkci není úřadem státním, nýbrž má povahu veřejného, úvěrní obchody provozujícího ústavu (§ 2 nař.). K provozu uvedených obchodů přiznána mu byla zvláštní oprávnění, patrná z §§ 6, 7, 33 nař., nikoli však oprávnění uvedené v čl. III. uvoz. zák. k ex. ř. Pokud Bankovní úřad ministerstva financí provozuje řečené obchody §u 31 nař., nejde o působnost státního úřadu, pohledávky z obchodů těch nelze klásti na roveň daním a jiným veřejným dávkám a nelze na ně použíti zvláštních zákonných ustanovení, jež byla čl. III. ponechána v platnosti. Byla proto žádost za záznam zástavního práva ve smyslu těchto předpisů právem zamítnuta.

Čís. 3583.

Po bezvýslednosti exekuce zajišťovací není přípustno domáhati se vyjevovací přísahy podle druhého odstavce §u 47 ex. ř.

(Rozh. ze dne 5. března 1924, R I 154/24.)

Exekuce zabavením, úschovou a prodejem věcí movitých, povolená vymáhajícímu věřiteli ku zajištění jeho pohledávky, zůstala bezvýslednou. Návrhu vymáhajícího věřitele, by dlužník učinil přísežné seznání dle §u 47, odstavec druhý, ex. ř., soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud návrh zamítl. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dle §u 47 odstavec druhý ex. ř. může vymáhající věřitel požadovati na povinném, by soudu předložil seznam svého majetku a vykonal vyjevovací přísahu, když jeho exekuce pro peněžitou pohledávku byla bezvýslednou. Zákon sice výslovně neuvádí, že vyjevovací přísahy lze použiti jen pro pohledávky vykonatelné, avšak závěr tento vyplývá z předpisu §u 374 ex. ř., v němž jsou vytčeny způsoby a druhy exekucí k zajištění pohledávek, dosud vykonatelnosti postrádajících, a mezi těmito vyjevovací přísaha uvedena není. Tato má býti jedním z posledních exekučních zákroků proti povinnému, když úplné uspokojení vymáhané pohledávky z přístupného jmění dlužníkova se nezdařilo. Přihlíží-li se i ke zvláštní povaze vyjevovací přísahy, vynucující na dlužníku pravdivé přiznání majetku, nemůže býti pochybnosti o tom, že zákonodárce měl důležitý důvod pro to, by tohoto exekučního prostředku, dlužníka těžce se dotýkajícího, nebylo použito k vymáhání peněžitých pohledávek, o jichž oprávněnosti dosud ani právoplatně nebylo rozhodnuto. Z toho plyne, že po bezvýslednosti exekuce zjišťovací není přípustnou vyjevovací přísaha po rozumu §u 47 odstavec druhý ex. ř.

Čís. 3584.

Porušení předpisů §u 432, odstavec druhý a 447 c. ř. s. není o sobě důvodem zmatečnosti podle §u 477 čís. 4 c. ř. s.

I v řízení na vyklizení najatých místností bez předchozí soudní nebo mimosoudní výpovědi platí kratší lhůty §u 575, odstavec prvý c. ř. s.

(Rozh. ze dne 5. března 1924, R I 162/24.)

Rozsudek, jímž bylo procesním soudem prvé stolice vyhověno žalobě na vyklizení najatých místností, byl doručen žalovanému dne 15. ledna 1924. Odvolání žalovaného, podané na poštu dne 29. ledna 1924 odvolací soud odmítl. Důvody: Žalující strana domáhá se žalobou výroku, že žalovaní jsou povinni, vykliditi a žalující straně odevzdati místnosti v jejím domě najaté proto, že musí pronajaté stavení znovu stavěti; domáhá se tudíž žalující strana zrušení nájemní smlouvy podle §u 1118 obč. zák. Ježto zkrácení lhůty v §u 575 c. ř. s. nevztahuje se toliko na žaloby, uvedené v §u 567 c. ř. s., t. j. na žaloby, spojené s výpovědí, nýbrž i na žaloby, jimiž jest se domáháno zrušení nájemní smlouvy bez předchozí soudní nebo mimosoudní výpovědi,

bylo odvolání z rozsudku žalobní žádosti vyhovujícího, tedy nájemní smlouvu zrušujícího, podati ve lhůtě §u 575 c. ř. s., tudíž ve lhůtě osmidenní.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Stěžovatelé vytýkají, že, ačkoli nebyli v prvé stolici u okresního soudu zastoupeni advokátem, nebylo jim dáno v §u 432 druhý odstavec c. ř. s. uvedené poučení, a že také vyhotovení doručeného rozsudku neobsahovalo v §u 447 c. ř. s. předepsaného poučení. Praví pak, že v domnění, že platí pravidelná lhůta 14denní, kteréžto mínění zastávají ještě ve svém, na soud třetí stolice řízeném rekursu, ačkoli ten už byl sepsán advokátem, obrátili se na tohoto teprve dvanáctého dne a že tím způsobem byla jim vzata možnost, jednati před odvolacím soudem, což považují za zmatečnost dle §u 477 čís. 4 c. ř. s. Nelze jim v tom přisvědčiti. Byť i bylo správno, co tvrdí, nešlo by o zmatečnost právě uvedenou, protože, jak sami tvrdí, zmeškali zákonitou lhůtu k odvolání z důvodu vlastní domněnky, že tato lhůta činí 14 dnů. Porušení předpisu §u 432 odstavec druhý a 447 c. ř. s. samo o sobě nezpůsobuje zmatečnost dle §u 477 čís. 4 c. ř. s., neboť nedostatek poučení stěžovatelům nebránil, aby odvolání podali včas; opozděné podání odvolání zaviněno bylo dle jejich vývodů jedině tím, že si nevyžádali právem jimi postrádaného poučení dodatečně a že spolehli na své právní znalosti, považujíce, že v tomto případě platí čtrnáctidenní lhůta. Vždyť by byli povinni podati odvolání včas, i kdyby se jim od soudu prvé stolice o odvolací lhůtě dostalo právního poučení nesprávného, poněvadž odvolací lhůta, která je lhůtou konečnou (§ 128 c. ř. s.), nemůže býti ani nesprávným poučením soudním prodloužena. Ostatně stěžovatelé zastávají ještě v rekursu názor, že v této věci platí lhůta čtrnáctidenní, ač bylo příkazem rozvážlivé opatrnosti při tomto právním názoru, když si jej chtěli zachovati za neztenčení odvolacího práva, aby odvolání podali v osmidenní lhůtě §u 575 c. ř. s. Že jen o tuto lhůtu může běžeti, odůvodnil již rekursní soud správně a výstižně.

Čís. 3585.

Exekuci vnucenou správou jest zastaviti, pakli v dohledné době nepovede k úkoji vymáhajícího věřitele.

(Rozh. ze dne 5. března 1924, R I 170/24.)

Na dlužníkovy domy čp. 260 a čp. 488 byla vedena exekuce vnucenou správou. Roční činžovní výnos onoho domu činil 9477 Kč, tohoto 9.912 Kč. Pohledávce vymáhajícího věřitele předcházela pohledávka spořitelny města K., na niž bylo nezaplaceno na úrocích a umořovacích splátkách přes 25.000 Kč. Návrh dlužníka, by exekuce byla dle §u 129, odstavec druhý, zrušena, soud prvé stolice zamítl, rekursní soud exekuci zrušil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatelka má na mysli ochranný význam vnucené správy proti škodlivým pro věřitelstvo počinům dlužníkovým, jako jsou jmenovitě neplacení daní, úroků ze zajištěných kapitálů, znehodnocování budov a podobně. Ten význam ovšem vnucené správě nepopiratelně přísluší a význam ten došel do jisté míry uznání v §u 129 odstavec druhý ex. ř., který dává věřiteli na vůli, by k udržení vnucené správy potřebné peníze sám zakládal; přece však zůstává vůdčí zásadou zákona, jak plyne z předpisu §u 129 ex. ř., že úkojová exekuce smí býti vedena jenom potud, pokud vede k úkoji, a že nesmí býti vedena, když je konečný cíl každé exekuce úkojové — totiž úkoj vymáhajícího věřitele — vyloučen, byť ne na vždy, nýbrž třeba jenom na dlouhou dobu. Stěžovatelce nepodařilo se po této stránce vyvrátiti nejpodstatnější námitku rekursního soudu proti dalšímu trvání vnucené správy, že nezaplacené úroky a anuity z pohledávání spořitelny města K. dle předloženého dokladu činí 25.000 Kč a že proto v dohledné době nelze očekávati, že by dosaženo bylo výtěžků, kterých by mohlo býti užito k uspokojení vymáhajících věřitelů, což zajisté ve zvýšené míře platí ve příčině stěžovatelčina pohledávání vzhledem k jeho, pro tuto vnucenou správu a její výtěžky málo nadějnému pořadí. Nesejde na tom, že tato spořitelní pohledávka váze vespolně na více realitách, když tato okolnost ze zákona neubírá oprávněné ničeho na právu, žádati celé zaplacení úrokového nedoplatku z této vnucené správy.

Čís. 3586.

V tom, že poznamenána byla spornost vlastnictví (§ 61 knih. zák.) ku dražené nemovitosti po té, kdy bylo poznamenáno zahájení dražebního řízení, nelze spatřovati důvod k odložení exekuce vnucenou dražbou.

(Rozh. ze dne 5. března 1924, R I 175/24.)

Návrhu Adely K-ové, by odložena byla dražba polovice domu čp. 193 v K., vedená Josefem Č-em proti Václavu H-ovi, soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud návrh zamítl. Důvody: Návrh Adely K-ové v její žalobě proti dlužníku Václavu H-ovi, že vklad vlastnického práva pro dlužníka na polovině domu čp. 193 v K. je neplatný, že tato polovice domu jest jejím vlastnictvím a že má býti toto její vlastnické právo do pozemkové knihy vloženo, není právem, jež by nedopouštělo výkonu vnucené dražby této polovice domu dle §u 37 odstavec prvý ex. ř., poněvadž poznámka zavedení dražebního řízení ve příčině této dlužníkovy polovice domu zapsaná ve vložce čís. 833

pozemkové knihy K. sub pres. 19. září 1923 má dle §u 133 ex. ř. účinek, že může býti povolená dražba provedena proti každému pozdějšímu nabyvateli této polovice domu, tedy v tomto případě i proti Adéle K-ové, kdyby v uvedeném sporu zvítězila. Tomuto stanovisku nasvědčuje i ta okolnost, že jde o ukojení hypotekárního věřitele z výtěžku za hypoteku, při čemž osoba vlastníkova ustupuje do pozadí. Tomuto správnému posouzení případu není na odpor pozdější poznámka sub. pres. 20. září 1923, že podána je výše uvedená žaloba o neplatnost vkladu vlastnického práva pro Václava H-a.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rekursními vývody nebylo vyvráceno správné věci i zákonu vyhovující odůvodnění napadeného usnesení. Pro pořadí úkojového práva vymáhajícího věřitele, vnucenou dražbu provádějícího, jest arci rozhodujícím okamžik, ve kterém dojde ke knihovnímu soudu žádost o poznámku vnucené dražby, tedy, když je povolující soud zároveň knihovním soudem, okamžik, ve kterém návrh, povolení vnucené dražby dosáhnuvší, byl podán u příslušného soudu. Táž zásada platí pro poznámku spornosti vkladu vlastnického práva, neboť i tu jest rozhodujícím okamžik, ve kterém dojde ke knihovnímu soudu žádost o poznámku spornosti. Leč sluší uvážiti, jakého významu jest podle §u 61 odstavec druhý knih. zák. tato poslednější poznámka pro povolení vnucené dražby. Nijak jiného, nežli že o žalobě vydaný rozsudek účinkuje také proti osobám, které po poznámce spornosti nabyly knihovních práv. Když tedy podle rozsudku dojde k výmazu sporného práva vlastnického, budou vymazána všechna práva zástavní, žalovaným za rozepře třetím osobám poskytnutá, poněvadž tyto osoby nemohou se s právním účinkem dovolávati důvěry v pozemkovou knihu, byvše na spornost vkladu upozorněny dotčenou poznámkou. Pro pohledávku věřitele, dražbu vedoucího, bylo však zástavní právo na nemovitost, vzatou do dražby, vloženo již dne 26. ledna 1923, poznámka vykonatelnosti tohoto pohledávání a poznámka zavedení dražebního řízení byly učiněny dne 19. září 1923, kdežto poznámka žaloby o neplatnost vlastnického práva dlužníkova dne 20. září 1923. Z toho plyne, že poznámka zahájeného řízení dražebního, jejíž účinky spočívají dle §u 135 ex. ř. také v tom, že povolená dražba provádí se i vůči každému pozdějšímu majiteli nemovitosti, učiněna byla proti dlužníku dříve, nežli poznamenána byla spornost jeho vlastnictví, ale že, i kdyby bylo lze považovati, že žádost o poznámku spornosti došla ku knihovnímu úřadu dříve, než žádost o vnucenou dražbu, tedy že se sběhl omyl, stěžovatelkou v jejím rekursu tvrzený, nemělo by to pro vymáhanou pohledávku právního významu, poněvadž její pořadí předchází pořadí poznámky spornosti. Pokud tvrdí stěžovatelka, že její žaloba, kterou uplatňuje vůči dlužníku vlastnické právo k polovině nemovitosti vzaté do dražby, je žalobou podle §u 35 ex. ř., nelze jí dáti za pravdu, poněvadž žaloba dle §u 35 ex. ř. je žalobou, příslušející výhradně dlužníkovi, nikoli třetím osobám, a nad to se může tato žaloba opírati jedině o okolnosti, nárok v exekučním titulu určený zrušující nebo stavící, tedy musila by se tato žaloba dotýkati existence vymáhané pohledávky. Když navrhovala stěžovatelka odložení exekuce z důvodu §u 42 čís. 5, § 44 a § 35 ex. ř., rekursní soud uznal právem, že její návrh o tyto předpisy nemůže se opírati.

Čís. 3587.

Povinnost vyživovati a zaopatřovati nemanželské dítě přechází jako jiný dluh na pozůstalost otcovu. Nemanželské děti nemají však bezpodmínečného práva zůstati v domě zůstavitelově. Nemanželská matka není povinna hraditi náklady na výživu dětí, pokud není vyčerpána pozůstalost po nemanželském otci.

(Rozh. ze dne 5. března 1924, Rv I 1445/23.)

Nemanželská matka domáhala se jednak jménem svým na pozůstalosti po nemanželském otci náhrady výživného 90 Kč měsíčně za dobu, po kterou nemanželské děti vyživovala, jednak jménem svých nemanželských dětí jako jejich poručnice pro příště placení měsíčního výživného úhrnem 90 Kč měsíčně, konečně jménem svým i svých nemanželských dětí poskytování bezplatného bytu v domě zůstavitelově. Procesní soud prvé stolice uznal dle žaloby, odvolací soud vyhověl odvolání žalované pozůstalosti potud, že ji uznal povinnou zaplatiti nemanželské matce náhradu pouze 45 Kč měsíčně, platiti nadále nemanželským dětem rovněž úhrnem pouze 45 Kč, žalobu pak o poskytování bezplatného bytu žalobkyni a jejím dětem v domě zůstavitelově vůbec zamítl.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalobkyně potud, že ohledně výše výživného obnovil rozsudek prvého soudu, dovolání žalované pak nevyhověl.

Důvody:

Pro právní poměr nemanželského dítěte k pozůstalosti po nemanželském otci je směrodatným předpis §u 171 obč. zák. Povinnost vyživovati a zaopatřiti dítě přechází jako jiný dluh na dědice otcovy. Tito ručí jenom pozůstalostním jměním, pakli se ovšem přihlásili s dobrodiním inventáře. Pozůstalost může býti po případě tímto dluhem vyčerpána. Je-li otcovství uznáno nebo soudně zjištěno, mohou nemanželské děti, které při smrti otcově byly v jeho domě živeny a vychovávány, žádati výživu a výchovu až do vlastní způsobilosti k výživě v té míře jako dosud, nikoli však ve větším rozsahu, než může býti poskytnuta manželským dětem dle pozůstalého jmění. Tímto předpisem je míněno, že dosavadní výživa a výchova nemanželských dětí nemá býti zkrácena,

ovšem s předpokladem, že by pozůstalé jmění stačilo ke stejné výživě a výchově manželských dětí. Nemanželské děti nemají však dle tohoto předpisu bezpodmínečného práva, zůstati v domě zůstavitelově. Ve sporném případě byly nemanželské děti zůstavitelovy živeny a vychovávány v jeho domácnosti. Mají tedy nárok, aby jim byly poskytovány vyživovací příspěvky, přiměřené tomuto způsobu výživy a výchovy. Žalující strana žádala původně jako přiměřené příspěvky 60 Kč měsíčně pro každé dítě a mimo toho služebnost bytu pro všecky tři. Žalovaná strana přiznala při ústním jednání 10. března 1922, že žalovaná pozůstalost ničeho nedala na výživu a výchovu žalujících dětí, že ty náklady nesla jejich matka a uznala za přiměřený měsíční příspěvek 180 Kč. Žalující strana na to 21. listopadu 1922 obmezila žalobní nárok na celkový příspěvek 90 Kč měsíčně a prvý soud přisoudil 30 Kč pro každé dítě měsíčně jako náhradu matce dětí od smrti zůstavitelovy do podání žaloby a dětem samým od podání žaloby do budoucna. Odvolací soud však tyto příspěvky snížil na polovici. Žalující strana to vytýká jako rozpor rozsudku se spisy (§ 503 čís. 3 c. ř. s.). Ve skutečnosti je to výtka nesprávného právního posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Tato výtka je oprávněna. Uznala-li žalovaná strana měsíční příspěvky 180 Kč za přiměřené, neměl odvolací soud důvodu, aby považoval za nepřiměřený příspěvek 90 Kč, který žalující strana žádala, a který první soud přisoudil. Mylný je názor odvolacího soudu, že pozůstalostní jmění a jeho výtěžky nestačí na placení částek, přisouzených prvým soudem, neboť pozůstalostní jmění může býti tímto dluhem vyčerpáno.

K dovolání žalované pozůstalosti. Není pochybnosti o tom, že zůstavitel měl k nemanželským dětem povinnosti, uvedené v §u 166 obč. zák. Tyto přešly dle předpisu §u 171 obč. zák. na jeho dědice. Matka dětí není povinna hraditi náklady na jejich výživu, dokud pozůstalost po nemanželském otci není vyčerpána, protože tato povinnost nastává matce teprve, když otec není s to, aby plnil své povinnosti (§ 166 odstavec druhý obč. zák.). Dědici ovšem neručí za tuto povinnost ničím více než zděděným majetkem.

Čís. 3588.

Ujednáno-li dodání zboží na určité místo, nemůže kupitel ukládati prodateli, by zaslal zboží, třebas na útraty a nebezpečí kupitele, na místo další.

Úmluva o dodání strojů »kompletních« nezahrnuje v sobě pro všechny případy i úmluvu o dodání strojů ve stavu, schopném k prodeji.

(Rozh. ze dne 5. března 1924, Rv I 1615/23.)

Žalobkyně koupila od žalované stroje a zaplatila kupní cenu předem. Tvrdíc, že nebyly dodány stroje dle smlouvy, ustoupila žalobkyně od smlouvy a domáhala se vrácení kupní ceny. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nesprávné právní posouzení věci vytýká dovolatel proto, že odvolací soud pokládal požadavek žalobkyně, by žalovaná strana stroje zaslala na nádraží v P., a to ve stavu k prodeji schopném, za podstatnou odchylku od původní úmluvy, která odchylka zejména ve druhém směru ztěžuje právní postavení žalované strany. Než k názoru odvolacího soudu nutno přisvědčiti. Vymínila-li si totiž strana žalovaná výslovně, že musí stroje dodati jen na nádraží v K., je nespravedlivo ukládati jí, by je, třebaže na útraty a nebezpečí kupitele (čl. 345 obch. zák.), zasílala na nádraží v P. a takto na sebe brala právní důsledky s tím spojené (čl. 344 obch. zák.). Neméně nespravedlivo by bylo, na ní žádati, aby stroje, které podle úmluvy měla dodati kompletní, dodala, jak žalobkyně žádala, ve stavu k prodeji schopném. Netřeba mnoho odborných znalostí k rozpoznání, že tyto pojmy nejsou totožny, se nekryjí, nýbrž že jsou rozdílné a se kříží. Je beze všeho jasno, že stroj úplně kompletní nemusí býti schopným k prodeji (na příklad kdyby byl zastaralé soustavy nebo z jakékoliv příčiny řádně nefungoval) a stejně, že stroj k prodeji schopný nemusí býti kompletním, neboť mohou na př. z jeho příslušenství scházeti součástky, kterých si jistí koupěchtiví třeba ani nepřejí aneb které se některými výrobci vůbec nepřidávají, jak to na příklad ohledně olejniček potvrdil svědek Š. Ale, i kdyby se uznalo, že oba ony pojmy z pravidla snad budou od zájemníků pokládány za totožné, nelze to uznati pro tento spor. Podáváť se jasně z dopisu zástupce strany žalující, že vytýkala při částečné dodávce podle faktury ze dne 1. června 1922 výslovně »vady v jakosti«, žádajíc jejich odstranění. Také v zápisu ze dne 10. října 1922, zřízeném při přejímání strojů byly zjišťovány různé vady, jež se týkaly jakosti a nikoli jen kompletnosti, na příklad příliš malé vály, zkřivená kolečka, znečištění rezem, nekytování a pod. Z toho dlužno usuzovati, že strana žalující nenaléhala jen na dodání strojů kompletních v tom stavu, jak je po opětné prohlídce koupila, nýbrž žádala proti smlouvě i ručení za jakostní vady, aniž by byla i jen tvrdila, že tyto nastaly snad až po uzavření koupě a prohlídce strojů. Snaží-li se strana žalující nyní tvrditi, že přes to všechno slovy »stroje ve stavu k prodeji schopném«, v dopisu ze dne 1. prosince 1922 mínila jen stroje »kompletní« podle úmluvy, příčí se to výkladu, který se podle doslovu tohoto dopisu v souvislosti s dopisem ze dne 11. října 1922 a se zápisem ze dne 10. října 1922 přímo vnucuje. Případný rozpor však mezi pravou její vůlí a těmito jejími projevy jde ovšem výhradně na vrub žalobkyně (§ 915 obč. zák. a čl. 279 obch. zák.). Právem proto odvolací soud uznal, že strana žalovaná k plnění, žalobkyní na ní žádaném, povinna nebyla, a nelze mu tudíž vytýkati nesprávné právní posouzení věci pro jeho názor, podle něhož žalující strana není oprávněna jednostranně od smlouvy ustoupiti a se domáhati vrácení kupní ceny pro domnělé prodlení strany žalované, když tato, nabízejíc plniti způsobem, odpovídajícím ujednání, odmítla jen plnění, jež její právní postavení ztěžovalo.

Čís. 3589.

Nelze-li vyhověti nároku na vrácení věci (§ 1447 obč. zák.), ježto byla spotřebována, jest vrátiti cenu věci v době spotřebování.

(Rozh. ze dne 5. března 1924, Rv I 1729/23.)

Ohledně skutkové podstaty a průběhu sporu poukazuje se na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. června 1923, uveřejněné pod čís. 2780 této sbírky. Na základě zrušovacího usnesení Nejvyššího soudu odvolací soud nevyhověl odvolání žalobkyně.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalobkyně správně uvádí v dovolacím spisu, že rozhodnutím Nejvyššího soudu ze dne 27. června 1923, Rv I 98/23, kterým na dovolání žalované byl dřívější rozsudek odvolacího soudu zrušen, byla závazně vyřešena jen otázka, tehdy odvolacím soudem v opačném smyslu řešená, že zákonné podmínky pro započtení posuzovati jest nikoliv podle doby střetnutí se vzájemných nároků, nýbrž podle doby uplatnění započítacího práva, že žalovaná firma uplatnila svůj vzájemný nárok jako nárok peněžní námitkou v tomto sporu, že jde tedy o vzájemné peněžní pohledávky a že jest splněn zákonný předpoklad stejnorodosti vzájemných pohledávek. Naproti tomu neřešil tehdy Nejvyšší soud, nemaje k tomu příčiny, otázku, zda jsou tu také ostatní zákonné předpoklady pro započtení, zejména, zdali namítaná vzájemná pohledávka jest po právu, jaké jest právní povahy a výše, ani otázku její splatnosti (jak odvolací soud míní). V otázce splatnosti podotkl Nejvyšší soud jen všeobecně, že podle §u 406 c. ř. s. stačí, nastala-li splatnost teprve za sporu v prvé stolici. Dospělost však v tomto případě není spornou. Dovolání uplatňuje důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s. v těchto směrech: a) že prý odvolací soud nesprávně posuzuje vzájemnou pohledávku jako nárok na zaplacení ceny za kůru a nikoliv jako nárok z obohacení, který prý záleží jen v 6.964 K 40 h staré měny, b) že přiznána byla žalované vzájemná pohledávka v korunách československých. Ad a), b). Odvolací soud posuzuje nárok žalované firmy s hlediska §u 1435 obč. zák., žalující firma však s hlediska §u 1447 obč. zák. V obojím směru jde o nárok z bezdůvodného obohacení. Lhostejno jest, jaké právní povahy byla původní smlouva stran, zda byla smlouvou směnnou, či smlouvou svého druhu, kterou by bylo posuzovati rovněž podle obdoby smlouvy směnné. Žalovaná svůj závazek z této smlouvy na dodání tří vagonů kůry splnila, ale nedostalo se jí plnění se strany druhé. Žalobkyně uváděla již v první stolici a také v odvolání, že nešlo o smlouvu kupní a že nebylo úmyslem stran, aby kůra byla zpracována za mzdu, nýbrž že šlo stranám o to, aby žalovaná dodala žalobkyni smrkovou kůru a tato aby jí dodala smrkový výtažek, a že maximální ceny měly stranám sloužiti jen za podklad vzájemného súčtování. Podle toho měla žalobkyně dodati žalované jeden vagon smrkového výtažku, kterého však nedodala, tvrdíc nemožnost plnění následkem zákazu ministerstva obchodu (patrně měla na mysli nařízení ministerstva obchodu ze dne 2. května 1918, čís. 163 ř. zák., kterým nově upraven byl obchod dubovou a smrkovou kůrou a tříslem). S hlediska žalobkyně samotné šlo tedy o náhodnou nemožnost plnění ve smyslu §u 1447 obč. zák., následkem které žalobkyně, nemohouc dodati výtažek, byla povinna, by žalované vrátila nebo nahradila to, co za účelem splnění smlouvy sama obdržela, tak aby ze škody žalované neměla zisku. Protože však žalobkyně kůru již zpracovala a vrátiti ji nemohla, měla ve smyslu obdobného použití §§ 1431 a 1437 obč. zák. nahraditi hodnotu, kterou měla kůra v době spotřebování, jak správně odvolací soud uvedl. (Viz také Krasnopolski, Obligationenrecht § 94 při §u 1437 a Stubenrauch k §u 1437 obč. zák.). Pokud jde o výši této hodnoty, stačí zkoumati, zdali dosahuje aspoň výše žalobní pohledávky, na kterou má býti započtena, a odvolací soud také v tom směru správně vyvodil, že žalobkyně sama ocenila kůru podle tehdy platných nejvyšších cen (patrně ve smyslu nařízení ministerstva obchodu ze dne 2. května 1918, čís. 164 ř. zák.) na 6.964 K 40 h, tedy výše, než činí žalobní pohledávka. Žalovaná odmítla původně přijetí této ceny jako náhražku naturálního plnění a žádala buď dodání výtažku nebo vrácení kůry. Teprve v žalobní odpovědi žádala náhradu ceny za dodanou kůru, kterou udala nejprve penízem přes 10.000 Kč, později penízem 22.500 Kč. Žalovaná uplatnila tedy teprve za sporu nárok z bezdůvodného obohacení ve smyslu §u 1447 obč. zák. a žádala náhradu ceny za zpracovanou kůru přes 10.000 Kč; proto nelze přisvědčiti tvrzení žalobkyně, že jest sama obohacena jen o 6.964 K 40 h staré měny, které prý jsou uloženy ještě dnes u vídeňské banky U. Žalobkyně jest obohacena o cenu kůry a ježto obě strany jsou firmami tuzemskými a náhradu jest plniti v tuzemsku, jest již z toho důvodu žalobkyně povinna dáti náhradu v korunách československých, při čemž ani nebylo by třeba zabývati se otázkou, kde původní smlouva žalobkyní měla býti splněna. Ale i kdyby v tom směru při nedostatku jiné úmluvy bylo přihlíženo k předpisům §u 905 obč. zák. a čl. 324 obch. zák., měla žalobkyně svůj podnik, totiž továrnu, do které kůra byla dodána, v T., kde bylo její splniště. Nerozhodnou jest okolnost, že žalovaná odmítla koncem prosince 1919 nabízenou jí náhradu 6.964 K 40 h tehdy ještě staré měny. Tím žalobkyně svého závazku z bezdůvodného obohacení sproštěna nebyla. Domnívala-li se žalobkyně, že žalovaná bezdůvodně odmítá přijetí tohoto plnění a chtěla-li se svého závazku sprostiti nebezpečenství poklesu měny na žalovanou přesunouti, bylo její věcí, aby peníze podle §u 1425 obč. zák. složila na soudě. Správně tedy odvolací soud uznal, že namítaná vzájemná pohledávka jest až do výše žalobní pohledávky po právu a to v korunách československých.

Čís. 3590.

Poměr majitele kinematografické koncese k jeho zástupci. Majitel kinematografické koncese jest zavázán ze smlouvy, třebas filmy objednal jeho zástupce.

(Rozh. ze dne 5. března 1924, Rv I 1741/23.)

Žalovaná obec D. byla majitelkou licence ku provádění kinematografických představení. Úředně schválený zástupce obce Jindřich B. objednal u žalobkyně pro kino filmy, jež byly pak v kinu žalované obce hrány. Žalobu na obec o zaplacení filmů oba nižší soudy zamítly, Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc soudu prvé stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Nelze přisvědčiti právnímu názoru odvolacího soudu, že pro tuto rozepři jest jedině rozhodující okolnost, kdo byl objednatelem filmů, pokud se týče že objednatelkou filmů nebyla obec D., nýbrž B. a že, když B. na objednacím lístku objednal vlastním jménem bez uvedení nějakého poměru k žalované obci, což však se neshoduje s obsahem jednotlivých lístků objednacích nesoucích nadpis »Kino obce D.«, že sluší považovati B-a a nikoli žalovanou obec za smluvní stranu. Po této stránce dle čís. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod jest v plné míře opodstatněn. Je zajisté v prvé řadě směrodatno, že koncese kinografická jest dle §u 4 min. nařízení ze dne 18. srpna 1912 čís. 191 ř. zák. nepřenositelna, což ostatně bylo také zdůrazněno v koncesní listině zemské správy politické v Praze ze dne 25. listopadu 1920, podle které může dle §u 9 cit. min. nař. udělená koncese provozována býti jenom zástupcem, podléhajícím úřednímu schválení, a podle které koncese jako taková zapsána byla do licenčního katastru. Již tím ze zákona jest určena do jisté míry právní povaha poměru majitele kinografické licence k jejímu zástupci a to z veřejnoprávních důvodů. Vedle toho zapsání licence do licenčního katastru samo o sobě není jen právně bezvýznamným úkonem úředním, nýbrž má vůči osobám, jednajícím v důvěře v tento zápis a beroucím zřetel na shora citované ministerské nařízení, určitý význam právní. V tomto případě není proto lhostejným, že odvolací zjištění, že žalovaná obec podle smlouvy s Jindřichem B-em, schválené výnosem zemské správy politické, provozování kinografické koncese postoupila B-ovi, odporuje obsahu smlouvy, podle kterého »Jindřich B. přejímá vedení kina v D.« a je po této stránce také dle čís. 3 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod opodstatněn. Za tohoto stavu a v uvážení, že se smlouvě s Jindřichem B-em dostalo příslušného úředního schválení, toto schválení však nemůže odporovati shora citovanému ministerskému nařízení, nelze z holého fakta, že objednatelkou filmů nebyla obec D., nýbrž B., odvozovati, že smluvní stranou není žalovaná obec, zvláště když obec ani po smlouvě s B-em nepřestala býti a nemohla přestati býti licenční podnikatelkou, a když jmenovitě poslední odstavec smlouvy výslovně uvádí, že si obec D. vyhražuje na kino v každém směru, zejména ohledně ku provozování určených snímků dohlížeti a celý provoz kontrolovati.

Čís. 3591.

Obec neručí za škodu, jež vznikla porušením veřejnoprávních povinností obecními zřízenci. Zejména jest tomu tak při vybírání dávky ze zábav.

(Rozh. ze dne 5. března 1924, Rv I 1762/23.)

Žalobce (majitel cirku) domáhal se na obci náhrady škody, jež mu dle jeho tvrzení vzešla tím, že mu obecní zřízenci dávku ze zábavy, jež byla zatím zvýšena, následkem přehlédnutí předepsali opozděně, takže mu nebylo již možno, by ji přesunul na obecenstvo, jež jeho cirkus navštěvovalo. Procesní soud prvé stolice žalobě vyhověl, odvolací soud ji zamítl. Důvody: První soud neposoudil věc po právní stránce správně. Není všeobecného zákonného předpisu, jenž by stanovil, že za škody, jež způsobili stranám svým úřadováním veřejní úředníci nebo jiní vrchnostenští orgánové, ručí dotyčné právní ústrojí, ať jde již o ústrojí největší: stát, nebo nejmenší: obce. Jest ovšem řada zvláštních zákonů, které stanoví takové ručení jak u státu, tak i u obcí, na př. zákon ze dne 12. července 1872, čís. 112 ř. zák. § 37 obec. zřízení pro Čechy, avšak právě z toho nutno souditi, že všeobecné povinnosti k náhradě škody, způsobené zřízenci, ani pro stát, ani pro obce, ani pro jiné veřejnoprávní svazy není, což jest ostatně v plném souhlasu i se zásadou §u 1313 obč. zák. Nebyl však vydán ani zvláštní předpis o ručení obce za zřízence při vybírání dávky ze zábav, o kterou i zde běží. S tohoto správného hlediska vycházel při svém rozhodnutí původně také soud procesní, potom se však od něho odchýlil a postavil se na stanovisko, že obec za jednání svých zřízenců zodpovídá, jakmile práci, která jí byla po zákonu k vyřízení svěřena, přenesla na svého úředníka. K náhledu tomuto byl soud procesní dle všeho sveden asi ustanovením čl. 12 nař. místodržitelství českého ze dne 31. prosince 1915, čís. 4 z. zák. z roku 1916, dle něhož je obecní představenstvo povinno, by záležitosti, týkající se dávky ze zábav, vyřizovalo samo, a dle něhož obecní představenstvo, přenese-li tuto povinnost na jiné osoby (úředníky, zřízence, delegáty), činí tak pod svou vlastní zodpovědností. Než tímto předpisem nemělo býti založeno ručení obcí za činy a opomenutí jich zřízenců při vybírání dávky ze zábavy, nýbrž měla tím býti jen zdůrazněna zodpovědnost starosty vůči zemskému výboru za dávku i v tom případě, že byla vybírána zřízencem, k tomu ustanoveným. Ostatně by musilo býti obsaženo ručení takové v čís. pat. ze dne 29. prosince 1915, čís. 83 z. zák., kterým byla dávka ze zábav zavedena. V tom případě by arci obec za své lidi ručila (§ 1313 a) obč. zák.). O takovýto případ však nejde. V dalším vyvodil odvolací soud, že žalobní nárok jest neopodstatněn i proto, že žalobce, nezaplativ dosud dávky, neutrpěl škody.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání uplatňuje jen dovolací důvod nesprávného právního posouzení (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), napadajíc právní názor soudu druhé stolice, že obec neručí za provinění svých úředníků a že se žalobce v tomto sporu náhrady škody domáhati nemůže, protože nezaplativ dosud dávky, jemu předepsané, neutrpěl škody. K vývodům soudu druhé stolice, pokud se obírají otázkou ručení obce za škody, které způsobili stranám veřejní úředníci aneb jiní vrchnostenští orgánové obecní protiprávním

plněním svých veřejnoprávních povinností, lze v podstatě plně přisvědčiti, neboť odpovídají názoru jak v písemnictví (viz na příklad Randa, Schadenersatz § 1, Krainz-Ehrenzweig System § 408 a tam uvedené prameny), tak v praxi (viz na příklad zejména obšírné rozh. čís. 5920 sbírky Glaser-Ungerovy) již dávno ustálenému a vývody dovolání nezavdají příčiny, by se Nejvyšší soud od tohoto názoru odchýlil. Stejně je souhlasiti s důvody napadeného rozsudku, kterými byl vyvrácen žalobcův názor, že ustanovením čl. 12, odstavec 5, nař. místodržitelství ze dne 31. prosince 1915, čís. 4, zemského zákonníka pro Čechy z roku 1916, bylo založeno soukromoprávní ručení obcí za činy a opominutí obecních zřízenců při vybírání dávky ze zábav, přeneslo-li obecní představenstvo tento výkon na jiné osoby (obecní úředníky, zřízence atd.). Zcela správně vyvozuje soud druhé stolice z tohoto ustanovení jen, že se tímto přenesením výkonu řádu o vybírání dávky ze zábav ničeho nemění na zodpovědnosti představenstva obce za přesné plnění povinností, jemu v odstavci prvém téhož čl. uložených. Povinnosti ty jsou však rázu veřejnoprávního, pročež obec podle zásady, shora již odůvodněné za škody jejich porušením vzniklé soukromoprávně vůbec neručí. Zajisté by jí také domnělé ručení nemohlo býti uloženo pouhým nařízením, místodržitelem vydaným, jen k provedení řádu o vybírání dávky ze zábav, když ani tento řád ani císařský patent ze dne 29. prosince 1915, čís. 83 z. zák. pro Čechy, jehož je součástí, o nějakém povinném ručení obce za škody z nesprávného výkonu řečeného řádu nečiní zmínky. Odvolací soud zamítl proto žalobu zcela právem již z prvého důvodu, že totiž obce neručí za škody, vzniklé porušením veřejnoprávních povinností jejich orgánů.

Čís. 3592.

Splništěm při úpisu válečné půjčky jest místo, kde válečná půjčka byla upsána. Dle tohoto místa řídí se též měna, v níž jest zaplatiti lombardní zápůjčku.

(Rozh. ze dne 5. března 1924, Rv I 1773/23.)

Žalobkyně, bydlící v Berlíně, upsala u Chebského společenstva roku 1916 válečnou půjčku, k jejímuž zakoupení jí společenstvo poskytlo zápůjčku, ponechavši si válečnou půjčku v lombardu. Žalobě o splacení zápůjčky v Kč procesní soud prvé stolice vyhověl a uvedl mimo jiné v důvodech: Dle §u 914 obč. zák. a §u 905 obč. zák. dlužno míti za to, že splništěm smlouvy byl Cheb, poněvadž tam měl býti obchod proveden a tam také bylo konto žalobkyně zatíženo. Splniště má v zápětí, že závazek jest splniti ve měně splniště (§ 1413 obč. zák.). Odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Soud prvé stolice řádně odůvodnil, že úmyslem stran bylo, smlouvu splniti v Chebu, a soud odvolací sdílí tento jeho právní názor. Okolnost, že válečná půjčka byla vydána ve Vídni a v době upsání prý se tam nalézala, jest pro místo plnění bez právního významu, neboť nešlo o plnění určité věci (čl. 324 obch. zák.). Vídeňská měna jest proto nerozhodnou. Poněvadž žalovaná pohledávka jest splatna v tuzemsku, náleží ji dle §u 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. zaplatiti v korunách československých.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání, poukázav k důvodům nižších soudů.

Čís. 3593.

Zákon ze dne 17. března 1921, čís. 121 sb. z. a n., upravující starší smlouvy o těžbě dříví.

Zákon vztahuje se i na případy, kde byla kupní cena za dříví zaplacena předem před 1. lednem 1919.

(Rozh. ze dne 5. března 1924, Rv II 660/23.)

Žalobce uzavřel v roce 1918 se žalovanou bankou obmýtní smlouvu na léta 1918, 1919, 1920 a 1921. Žádostí jeho, by dle zákona čís. sb. z. a n. 121/21 byla zvýšena úplata za dříví, vykácené v létech 1920/1921 soud v nesporném řízení vyhověl. Ježto žalovaná zvýšku nezaplatila, domáhal se ho žalobce žalobou, jíž procesní soud prvé stolice vyhověl. Důvody: Dle zákona se pouze vyžaduje, by byla úplata před 1. lednem 1919 »smluvena«, zda byla úplata již předem zaplacena čili nic, zákon nerozlišuje, a nemůže tedy ani soud okolnosti této přiznati zvláštní váhu, tím méně, ježto důvod pro vydání zákona nelze hledati jedině ve znehodnocení měny, nýbrž také v jiných celkových hospodářských poměrech, zejména zvýšené režii a pod. Odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání vytýká napadenému rozsudku podle §u 503 čís. 4 c. ř. s. jenom, že vztahuje předpisy zákona ze dne 17. března 1921 čís. 121 sb. z. a n. i na obmýtní smlouvu stran ze dne 26. července 1918, ačkoliv kupní cena za všechno dříví, koupené ke kácení v létech 1918, 1919, 1920 a 1921, byla hned po ujednání smlouvy v roce 1918 zaplacena. Žalovaný napadá srovnalý právní názor obou nižších soudů, že účinnost zákona nezávisí na tom, kdy byla smluvená úplata za těžbu dříví vyplacena; neprávem. Svědčí pro názor ten znění zákona, který ani v nadpisu »Zákon ... upravující starší smlouvy o těžbě dříví«, ani v textu nerozeznává, zda byla úplata již zapravena předem a před rokem 1919, či zda má placena býti později, a prohlašuje za rozhodné jenom, zda byla úplata smluvena před 1. lednem 1919. Onomu názoru nasvědčuje účel zákona, jak plyne z jeho obsahu i parlamentárního projednávání. Účelem tím bylo přizpůsobiti starší smlouvy změněným hospodářským poměrům, jež nastaly v roce 1919 náhlým vzestupem cen dříví a výrobních i správních nákladů lesních, a zabezpečiti další řádné vedení lesního hospo-

dářství, které platností starých prodejních cen dříví při obrovském vzrůstu režie bylo ohroženo. Zájem osob, oprávněných starou smlouvou k těžbě, měl býti chráněn pouze předpisem §u 2 zákona, aby při posuzování přiměřenosti úplaty bylo přihlíženo také k cenám, za které oprávněný k těžbě dříví sám dále prodával, čímž mu mělo býti umožněno, aby dodržel beze ztráty dodávky dřeva, ujednané na podkladě smluvených nižších cen. Jinak měla část mimořádného zisku, kynoucího z prudkého stoupnutí cen za dříví přejíti k dobru majiteli lesa a tak umožniti další řádné lesní hospodářství, jmenovitě řádné opětné zalesnění vykácených ploch. Přihlížeti k okolnosti, že kupní cena byla již předem zaplacena, příčilo by se zřejmě tomuto jasně projevenému smyslu zákona. Právně mylným jest poukaz na rozdíl mezi nákupní silou rakouské koruny v roce 1918 a československé koruny v roce 1921. Podle §u 6 zákona ze dne 1. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. jsou si obě tyto peněžní jednotky jako zákonné platidlo úplně rovny. Výhodu, spočívající pro žalobce v tom, že obdržel kupní cenu za dřevo, dodané v roce 1921, již v roce 1918, lze dle zákona oceniti pouze úrokem, který předem vyplacený peníz mohl zatím poskytnouti, a k tomuto výnosu soud již v nesporném řízení při určení přiměřené ceny přihlížel.

Čís. 3594.

Zákon o cestách z nouze (ze dne 7. července 1896, čís. 140 ř. zák.). Nezbytnou cestu nelze povoliti k vůli vhodnějšímu zařízení budovy, by mohla sloužiti pozdějším novým potřebám, na něž někdejší její vlastník svého času mohl a měl pamatovati, ale nepamatoval.

(Rozh. ze dne 11. března 1924, R I 167/24.)

Návrhu na zřízení cesty z nouze soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud žádost zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Z návrhu a z provedeného jednání vysvítá zcela nepochybně, že jest žádáno o nezbytnou cestu vlastně pro dům čp. 9, stojící při veřejné cestě, a to proto, ježto dům tento nemá vlastního příjezdu a žadatelé ho nyní používati zamýšlejí jako stavení hospodářského, jímž dosud nebyl a pro něž zařízen není. Jeť hlavním zaměstnáním žadatelů obrábění skla, a vedle něho provozují žadatelé i polní hospodářství, v rozsahu arciť nepatrném, neboť celková výměra jejich zemědělského majetku činí pouze něco přes ½ ha a stav dobytka záleží ze 2 koz. Teprve dle výsledku tohoto řízení zamýšlejí si žadatelé postaviti při domě i kůlnu nebo stodolu a domáhají se proto nezbytné cesty, aby získali příjezd pro odvážení hnoje a přivážení obilí, bramborů a pod. Nelze ovšem popříti, že dle §u 1 zákona o nezbytných cestách lze se dožadovati nezbytné cesty i pro obytné nebo hospodářské stavení, jsou-li pro to zákonné předpoklady. V tomto případě však jest především uvážiti, že potřeba nezbytné cesty vzešla teprve tím, že žadatelé oproti dřívějšímu stavu zamýšlejí z domu svého provozovati v širším rozsahu polní hospodářství a dům ten podle těchto nových potřeb vhodněji uzpůsobiti, pokud se týče i přístavbou zvětšiti. V druhé řadě jest pro rozhodnutí závažno, že dům žadatelů postaven byl v r. 1906, tedy již dávno po uzákonění předpisů o nezbytných cestách a že postaven byl tak, že zastavěna byla celá stavební plocha čelem k silnici, aniž si tehdejší vlastníci volnou nechali prostoru, pro příjezd k domu potřebnou. Nepamatovali-li vlastníci tehdejší sami na to, by pro budoucí dobu byla zajištěna i tato po případě nutná potřeba vlastního příjezdu, nelze je sprostiti výtky, že dopustili se nepečlivosti, kterou § 2 zák. o nezb. cestách uvádí jako důvod proti nároku na nezbytnou cestu. Zákon o nezbytných cestách směřuje k tomu, by bylo odpomoženo nutné potřebě, které ta která nemovitost dle své potřeby ke svému obhospodařování nebo užívání vyžaduje; přičilo by se však duchu i smyslu zákona jako normy výjimečné, aby na základě něho směl býti zatěžován cizí nemovitý statek jen proto, aby nemovitost, v tomto případě dům nedostatečně zařízený, mohl býti na úkor cizího statku zařízen vhodněji, aby sloužiti mohl pozdějším novým potřebám, na které někdejší vlastník ve vhodném čase sám pamatovati mohl a měl, to však opominul. Potřeba nezbytné cesty není dána polohou nemovitosti, nýbrž uspořádaností domu, a nelze se pro tento nárok dovolávati ani ohledů na pokrok hospodářského vývoje, neboť pokrok jednotlivcův nemůže býti podporován, není-li pro to výslovného předpisu zákona, na úkor práva druhého (§ 365 obč. zák.). Kupují-li žadatelé pozemky a zařizují-li své stavení na stavení hospodářské, nemohou se pro získání nutného příjezdu k domu dovolávati právních výhod zákona o nezbytných cestách; k ukojení této potřeby mohou dospěti jedině volnou smluvní dohodou.

Čís. 3595.

Vyhlášením úpadku není dotčen rozsah práv vnuceného správce nemovitosti.

Za vnucené správy jest jedině vnucený správce oprávněn, podati na základě soudního svolení k výpovědi návrh na nucené vyklizení místností ve spravovaném domě.

(Rozh. ze dne 11. března 1924, R I 184/24.)

Na dům manželů Sch-ových čp. 119 byla dnem 6. října 1923 zavedena vnucená správa a dne 7. prosince 1923 byl na jmění manželů Sch-ových vyhlášen úpadek. Žádosti manželů Sch-ových a správce úpadkové podstaty, by byla povolena exekuce vyklizením nájemníků domu čp. 119 soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud žádost zamítl, maje za to, že k ní byl oprávněn pouze vnucený správce nemovitosti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

První otázkou je, zdali před vyhlášením úpadku povolená a prováděná vnucená správa, vyhlášením úpadku nedotčená, neodložená a nezrušená, mění se v nějaký jiný útvar úkojového práva do té míry, že by obor správcova působení, v §§ 109 a 111 ex. ř. uvedený, vyhlášením úpadku doznal nějaké změny, jmenovitě nějakého zúžení. Rekursní soud právem zodpověděl tuto otázku záporně, neboť taková vnucená správa nedoznává nijakých změn, nepřestává býti exekuční vnucenou správou, podléhající dozoru a moci exekučního soudu, a také zůstávají nezměněny činnost vnuceného správce a jeho postavení. Druhou otázkou je, zdali za vnucené správy reality jest jedině vnucený správce oprávněn, podati návrh na nucené vyklizení místnosti nájemníkovy na základě usnesení příslušného soudu, k výpovědi podle zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n. svolivšího, a zda může takový návrh učiniti také vymáhající strana byť i třeba se souhlasem správce úpadkové podstaty. Otázka tato může býti řešena jenom s hlediska §§ 109 a 111 ex. ř. a rekursní soud právem zodpověděl ji v ten rozum, že ono oprávnění přísluší jedině vnucenému správci. Podle §u 99 ex. ř. nesmí se povinný proti vůli vnuceného správce súčastniti jakýmkoli způsobem na vedení správy. Vnucený správce vykonává mezi jiným také výpovědní právo z nájemních smluv; on jedině může také žalovati na zrušení nájemních smluv a prováděti nucené vyklizení na základě exekučních titulů, neboť to všecko dle §§ 109 a 111 ex. ř. náleží do oboru jeho činnosti jako vnuceného správce. V této činnosti podléhá jenom dozorčímu právu exekučního soudu a nemá co činiti s orgány jiného řízení, tedy ani s orgány úpadkového řízení. Ani za úpadku není dle §u 99 ex. ř. povinnému dovoleno, mísiti se do věcí vnucené správy, což platí i o správci úpadkové podstaty. Poněvadž dlužník neprokázal souhlasu vnuceného správce k podání návrhu na nucené vyklizení, což by se musilo státi dle §u 9 ex. ř. s podaným návrhem, rekursní soud správně rozhodl, že ani dlužník, ani správce úpadkové podstaty nebyli k podání tohoto návrhu oprávněni, a proto právem rozhodl o návrhu zamítavě.

Čís. 3596.

Uplatňování vylučovacího nároku dle §u 37 ex. ř. není na závadu, že žalobce neohlásil při výkonu exekuce vylučovacího práva k věcem, ba naopak byl výkonnému orgánu nápomocen při jich zabavování.

(Rozh. ze dne 11. března 1924, R I 187/24.)

Žalobu, by zjištěno bylo vlastnické právo k zabaveným věcem a by prohlášena byla exekuce na ně za nepřípustnou, procesní soud prvé stolice zamítl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Žalovaní trvají na mylném právním názoru prvé stolice, že, když žalobkyně při výkonu exekuce neohlásila k zabavovaným předmětům nároků vlastnických, naopak sama označila výkonnému orgánu zabavitelné předměty, v zájemném protokolu seznamenané, a nabídla je k sepsání, svolila tím k soudnímu zabavení řečených předmětů a že tím pozbyla svých práv na zabavených předmětech vůči vymáhajícímu věřiteli. Sluší v této příčině přisvědčiti odvolacímu soudu, že tyto takto zjištěné počiny žalobkyně nelze považovati za vzdání se vlastnického práva k zabaveným předmětům, které nyní uplatňuje touto žalobou. Platíť o projevech vůle dle §u 876 obč. zák. předpis §u 869 obč. zák.,; aby byl projev vůle právoplatný, musil by býti učiněn svobodně, vážně, určitě a srozumitelně, neboť, nemá-li těchto náležitostí, nemůže vytvořiti ani práv, ani závazků. Zákon sám s prohlášením třetích osob při výkonu exekučního zabavení ohledně nároků, které si osoby tyto činí na zabavované předměty, nespojuje nijakých důsledků právních, nýbrž dává zřejmě podle instrukce pro výkonné orgány na jevo, že ohlášení nebo neohlášení takových nároků při výkonu exekučního zabavení má jedině význam pro rozsah prováděné exekuce. Ostatně vzdání samotné má vzhledem ku předpisu §u 1444 obč. zák. vždy jen význam jednostranného projevu, jenž, aby se stal závazným, potřeboval by přijetí druhou stranou (§§ 861, 939 obč. zák.). Jest nerozhodno, jaké okolnosti přiměly žalobkyni k jejímu chování při výkonu exekučního zabavení, ale jisto jest, že chováním tím nebyla způsobem, v §u 869 obč. zák. uvedeným, projevena její vůle, že se vzdává vůči vymáhajícímu věřiteli vlastnického práva k zabavovaným předmětům, aniž práva uplatňovati vlastnictví žalobou dle §u 37 ex. ř. Jistě tu je závažno, že jakákoliv prohlášení třetích osob při výkonu exekučního zabavení jsou pro samý výkon zabavení bez vlivu, že k výkonu dojde, ať vlastník mlčí, nebo mluví, a že otázka vlastnictví může býti vyřešena jedině rozepří podle §u 37 ex. ř. Z toho plyne, že v období výkonu exekuce vystupuje zřetelně jistá bezbrannost třetích osob ve příčině jimi tvrzených nároků vlastnických, že se zásah výkonné moci proti nim nedá odvrátiti ani mlčením ani lomozením, že tedy jejich počiny právě v tomto období dlužno přijímati se zvláště přísnou kritičností, a že zejména, jde-li o konkludentní projevy, tím bedlivěji dlužno dbáti předpisu §u 863 odstavec druhý obč. zák.

Čís. 3597.

Dosavadní dlužník zůstává, jak v případě §u 1406 obč. zák., tak v případě §u 1409 obč. zák. zavázán, dokud nebyl zvláštním prohlášením, byť se i stalo jen konkludentním činem, ze závazku propuštěn. Pouhým přijetím nového dlužníka věřitelem se ještě nesprošťuje.

(Rozh. ze dne 11. března 1924, Rv I 1473/23.)

Žalobkyně ujednala obchod o dodání zboží s veřejnou společností J. Smlouvou ze dne 20. prosince 1919 převzala onen obchod ke splnění nově utvořená veřejná společnost H., jejímiž veřejnými společníky byly osoby, různé od společníků firmy J. Veřejná obchodní společnost J. koncem roku 1919 zanikla. Žalobkyně zřídila dle úmluvy u banky akreditiv ku zaplacení kupní ceny. Zboží však nebylo dodáno, čímž žalobkyně utrpěla škodu, ježto akreditiv ležel po drahnou dobu u banky. Žalobu o náhradu škody proti bývalým veřejným společníkům firmy J. procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud ji vyhověl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Je zjištěno, že obchod sardinkami původně byl dojednán s firmou J. a není sporu o tom, že smlouvou ze dne 20. prosince 1919 onen obchod převzala ke splnění nově utvořená firma H., jejímiž veřejnými společníky byly osoby různé od společníků firmy J. Lze ponechati stranou otázku, zda byl převzat jenom tento obchod, jak má asi za to odvolací soud, odkazuje na § 1406 obč. zák., či zda nejde o případ §u 1409 obč. zák. (čl. 1 obch. zák.), totiž o převzetí jmění nebo podniku, neboť v obou případech zůstává dosavadní dlužník zavázán, pokud nebyl zvláštním prohlášením, byť i se stalo jen konkludentním jednáním (§ 863 obč. zák.) anebo zvláštní úmluvou (§ 1410 obč. zák.) ze závazku propuštěn. Stanoví totiž §u 1406 odstavec druhý obč. zák., že v případech pochybných jest pokládati převzetí dluhu, věřiteli prohlášené, za ručení vedle dosavadního dlužníka, a § 1409 obč. zák., že, kdo převezme jmění nebo podnik, odpovídá bez újmy dalšího ručení zcizitelova. Pouhým přijetím nového dlužníka, i kdyby se tedy skutečně bylo stalo, nebyla ještě nijak sproštěna firma J. svých povinností z dodací smlouvy. Jelikož plněno nebylo, ručí také ona, a jelikož byla rozpuštěna, její veřejní společníci (čl. 112 a 146 obch. zák.) za škodu z prodlení, najmě tedy též za útraty zřízení akreditivu, při čemž se připomíná k námitce dovolatele, že žalobkyně prý nezachovala se dle předpisu čl. 356 obch. zák., že žalobkyně volbu vykonala žalobou a že v tomto případě udělení dodatečné lhůty dle čl. 356 obch. zák. zapotřebí nebylo, jelikož firma J. před podáním žaloby (13. srpna 1920) již dávno neexistovala, obchod přenechala firmě jiné a od ní splnění očekávati se tedy vůbec nedalo. Za těchto okolností jsou žalovaní povinni, žalobkyni hraditi škodu z prodlení firmy J. a nahraditi jí tedy nejen provisi, nýbrž i úroky akreditovaného peníze.

Čís. 3598.

Obchodní zmocněnec jest oprávněn vyřizovati výtky ohledně prodaného zboží a povolovati následkem toho slevu z kupní ceny.

(Rozh. ze dne 11. března 1924, Rv I 1686/23.)

Procesní soud prvé stolice odečetl žalobci ze zažalované kupní ceny za prodané koně 12.250 Kč, jež byl obchodní zmocněnec žalobcův slevil žalovanému. Odvolací soud k žalobcovu odvolání rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Po stránce právní byla věc odvolacím soudem posouzena správně. Jde o to, zdali sleva 12.250 Kč, kterou Karel K. žalovanému pro vadnost jednoho z prodaných mu žalobcem koní z kupní ceny za tohoto koně povolil, jest platna vůči žalobci. V tom směru nižší soudy správně vyslovily, že nezáleží na tom, zda žalobce Karla K-a k slevě přímo zmocnil, nýbrž rozhodno jest, zdali Karel K. byl při obchodu koňmi, žalobcem provozovaném, žalobcovým obchodním zmocněncem, a zdali ona sleva stala se v rámci tohoto obchodního zmocnění (čl. 47 obch. zák.). Odvolací soud odpověděl k této otázce kladně a to právem. Jest zjištěno, že žalobce hned při prvním obchodě se žalovaným prohlásil žalovanému, že má platiti K-ovi, s K-em jenom že má dopisovati, že garantuje za bezvadnost koní a v případě, že by v tom směru něco bylo, že má psáti K-ovi. Zjištěno jest dále, že Karel K. veškerou korespondenci vedl za žalobce, že vedl za něho také obchodní knihy, že někdy prodával za žalobce i koně, přijímal peníze a prokázáno jest, že Karel K. odepsal žalovanému kupní cenu za uhynulého koně a mu započítal též k dobru rozdíl 1.000 Kč; konečně jest nesporno, že žalobce s těmito odpisy souhlasil. Z toho právem usoudil odvolací soud, že Karel K. byl v podniku žalobcově jeho obchodním zmocněncem a že v rámci tohoto zmocnění bylo též, když Karel K. vyřizoval výtky ohledně koní od zákazníků došlé a když, vyřizuje je po případě, jak se stalo u žalovaného, pro vadnost koně povolil slevu. Stanovisko žalobcovo, že, poukázal-li žalovaného s korespondencí a s případným oznámením vad na Karla K-a, nelze v tom spatřovati zmocnění K-a k povolování slev, nedá se vzhledem k zjištěné působnosti K-a v podniku žalobcově sdíleti. V důsledku toho, že Karel K. byl podle toho, jak se jeho působnost v podniku žalobcově na venek jevila, k slevě, žalovanému povolené, oprávněn, jest sleva 12.250 Kč po rozumu čl. 52 obch. zák. vůči žalobci platna a nárok žalobcův, aby mu žalovaný tuto částku zaplatil, není opodstatněn.

Čís. 3599.

Nelze se domáhati náhrady škody pro nákazu venerickou nemocí, nevěděl-li nákazu přivodivší souložník, že jí jest stižen.

(Rozh. ze dne 11. března 1924, Rv I 1717/23.)

Žaloba, jíž domáhala se žena náhrady škody na svém souložníku, tvrdíc, že byla jím nakažena kapavkou, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Zjištěno jest, že žalovaný neslibovał žalobkyni manželství a ji nesvedl a že když se žalobkyní tělesně obcoval, si toho nebyl vědom a ani vědom býti nemohl, že kapavka, kterou stižen byl v roce 1912, nebyla snad ještě vyhojena. Vůbec nebylo prokázáno, že žalovaný v době, kdy se žalobkyní tělesně obcoval, byl pohlavně nemocen. Ale dovolání, provádějíc dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), z tohoto zjištěného stavu nevychází, tvrdíc, že žalovaný žalobkyni jako slušné a nezkušené děvče svedl, ačkoliv si toho byl vědom, že byl pohlavně nemocným, a neprovádí takto tohoto dovolacího důvodu po zákonu. Netřeba proto poukázati k tomu, že žalobkyně jako strana sama musela připustiti, že před souloží jí manželství nebylo slibováno, a netřeba zmiňovati se o tom, že žalobkyně tenkráte již byla dospělá a že pohlavní styky pěstovala se žalovaným i po vystoupení ze služeb firmy, jejíž společníkem žalovaný jest. Pokud se dovolání na konec dovolává slušnosti, dlužno připomenouti, že soudům jest se zachovati v přední řadě dle předpisů zákonných.

Čís. 3600.

Skutkové zjištění lze v dovolacím řízení napadnouti jen tvrzením, že skutečnosti, z nichž vycházel odvolací soud, jsou v rozporu se spisy, nikoli však též pokusem o odchylný skutkový závěr z týchž skutkových okolností.

(Rozh. ze dne 11. března 1924, Rv I 1764/23.)

Žalobě o vydání nábytku bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nižší stolice nevěřily výpovědi manželů S-ových, že a jak žalovaná od manžela svého, nynějšího úpadce, sporného nábytku nabyla, a tak, když bezesporno jest, že nábytek ten koupil kdysi nynější úpadce od výrobce T-a a důkaz převodu jeho s úpadce na jeho manželku, jak řečeno, se nezdařil, podává se z toho samo sebou, že podle práva nábytek ten pořád patří úpadci a tedy do úpadkové podstaty a žalobní nárok jest tedy plně odůvodněn. Pravda ovšem, že nižší stolice, odůvodňujíce, proč manželům S-ovým nevěří, užívají také jednoho důvodu, který tak, jak podán jest, nevěrohodnost jich výpovědi nedoličuje, toho totiž, že Josef S., nynější úpadce, už od listopadu 1922 je insolventní, kdežto bezesporno jest, že v roce 1920, do kterého manželé S-ovi převod nábytku kladou a v kterém dle zjištění nižších stolic přestěhování nábytku z kanceláře nynějšího úpadce do bytu jeho a jeho manželky se stalo, byl ještě solventním. Avšak stačí ostatní důvody a brojí-li dovolání proti zjištění nižších stolic, napadajíc vůbec všecky důvody, z kterých nižší stolice mají výpověď manželů S-ových za nehodnověrnou, líčíc je jako »závěry«, spisům procesním odporující, není to ovšem nic jiného, než že dovolání hodnotí provedené důkazy a zvláště tedy výpověď manželů S-ových jinak, než nižší stolice, totiž ve svůj prospěch, a tedy nic jiného, než dovolací důvod nesprávného ocenění průvodů, jehož § 503 c. ř. s. nezná. Zjištění nižších stolic mohlo by dovolání napadnouti jen tak, že by ukázalo, že fakta, z nichž při oceňování důkazů vycházely, odporují spisům (§ 503 čís. 3 c. ř. s.), nikoli však tak, jak to činí, že, vycházejíc z týchž fakt, z nichž vycházely i nižší stolice, dospívá jen k jinému závěru v otázce hodnověrnosti té které výpovědi a tím i k jinému skutkovému přesvědčení (zjištění) ohledně skutečností rozhodných pro rozřešení věci samé.

Čís. 3601.

Prodatel, jenž domohl se žalobou odsouzení kupitele k odebrání zboží a zaplacení kupní ceny, nemůže napotom žalovati o zaplacení rozdílu mezi kupní cenou a cenou, docílenou prodejem dle čl. 343 obch. zák.

(Rozh. ze dne 11. března 1924, Rv I 1796/23.)

Žaloba prodatele na kupitele o zaplacení rozdílu mezi smluvenou kupní cenou a cenou strženou při prodeji dle čl. 343 obch. zák., byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Z vlastního přednesu žalobcova plyne, že se žalující strana ve sporu, zahájeném u krajského soudu v L. pod sp. zn. Cg I 326/21, domáhala zaplacení zboží podle uzávěrky ze dne 29. listopadu 1920, tudíž uplatňovala první jí podle čl. 354 obch. zák. proti obmeškalému odpůrci příslušející právo, splnění uzavření smlouvy. Nynější žalobou uplatňuje žalující strana druhé právo čl. 354 obch. zák. poskytnuté, žádajíc, když byla zboží podle čl. 343 obch. zák. prodala na účet odpůrcův, místo plnění náhradu škody. Tohoto druhého práva však žalobce již nemá. Jakmile jest volba práva podle čl. 354 obch. zák. vykonána a sice vykonána tak jasně, že odpůrce nemůže býti v pochybnostech, co prodatel zvolil, zejména, zdali zvolil splnění buď přesně podle obsahu smlouvy neb alespoň náhradní plnění odškodněním, je volba neodvolatelna. Je proto zvláště tehdy neodvolatelna, jakmile dodavatel žaloval na zaplacení kupní ceny a kupitel byl pravoplatně k odebrání zboží a zaplacení odsouzen. Tím se stalo prodateli nemožným jak odstoupiti od smlouvy tak žádati odškodnění pro její nesplnění. Není závadou, že přes pravoplatný rozsudek, kupitele k odebrání a zaplacení odsuzující, může provésti svémocný prodej zboží a žádati rozdíl, neboť neuplatňuje tím ně-

které z práv mu podle čl. 354 obch. zák. přináležejících, nýbrž jen právo z čl. 343, jež mimo to a neodvisle od onoho přísluší. Ježto si žalobce v tomto případě již vymohl pravoplatný rozsudek odsuzující žalovaného k splnění smlouvy zaplacením kupní ceny, nemůže znovu žalovati, tentokráte na odškodnění zaplacením rozdílu mezi kupní cenou (s příslušenstvím) a výtěžkem docíleným dražbou podle čl. 343 obch. zák. Ten může již jen odpočítati od částky, kterou uplatňováním práva na splnění smlouvy na kupiteli vysoudil.

Čís. 3602.

Zákonné následky zrušení společenstva (zákon ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.), jež nastalo usnesením valné hromady, nelze odčiniti pozdějším usnesením valné hromady, že se odvolává usnesení předchozí valné hromady.

(Rozh. ze dne 11. března 1924, R II 46/24.)

Na valné hromadě dne 18. března 1923 usneslo se společenstvo s r. neobm. na zrušení a žádalo pak o zápis tohoto usnesení do společenstevního rejstříku. Na valné hromadě dne 28. října 1923 zrušilo družstvo usnesení ze dne 18. března 1923 a žádalo na rejstříkovém soudě, by předchozí žádost za zápis zrušení společenstva do společenstevního rejstříku byla pokládána za bezpředmětnou. Oba nižší soudy tuto žádost zamítly.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rozhodnutí nižších soudů, jež vycházejí z právního stanoviska, že valná hromada ze dne 28. října 1923 nebyla oprávněna, zrušiti usnesení předcházející valné hromady ze dne 18. března 1923, jímž společenstvo bylo zrušeno, nejsou v zřejmém rozporu se zákonem, jak předpokládá § 16 patentu o mimosporném řízení. Dle §u 36 čís. 2 zákona o výdělkových a hospodářských společenstvech zrušuje se společenstvo mezi jiným také, když se na tom usnese. Dle §u 40 uvedeného zákona má toto usnesení za nutný a nevyhnutelný následek, předem povinnost představenstva, opověděti zrušení společenstva za účelem jeho zápisu do společenstevního rejstříku, a dále veřejnou vyhlášku, ve které věřitelé musí býti vyzváni, by se hlásili u společenstva. Členům představenstva, kteří tomuto předpisu nedostojí, nutno uložiti pořádkové tresty ve smyslu §u 87 uvedeného zákona. Tyto zákonné následky zrušovacího usnesení společenstva nemůže odčiniti pozdější valná hromada, jejíž obor působnosti již zrušovacím usnesením předcházející valné hromady a uvedenými zákonnými předpisy, jež jsou donucovacího řádu, byl omezen na likvidační činnost. Pozdější valná hromada, jež se zabývá jinými úkony a zejména zrušením zrušovacího usnesení předcházející valné hromady, překročuje obor své působnosti a porušuje uvedené zákonné předpisy, jichž kategorický doslov nepřipouští pražádné výjimky. Není potřebí šířiti se o tom, že správnosti uvedené zásady nemůže býti na újmu okolnost, že v některých zvláštních a ojedinělých případech skutečně nedojde k likvidaci, která dle předpisu §u 41 uvedeného zákona z pravidla jest nevyhnutelným následkem zrušení společenstva. Tvrzení, že společenstvu nešlo v tomto případě o zrušení, odporuje obsahu protokolu o valné hromadě ze dne 18. března 1923, ze kterého jest také zřejmo, že členové společenstva před hlasováním o zrušení společenstva delegátem svazu zemědělských společenstev výslovně byli upozorněni na nebezpečí, spojené s likvidací. Že společenstvo pro svědomité zjištění stavu svého jmění a svých dluhů má po ruce vhodnější prostředky, než usnesení o zrušení, nevyžaduje bližšího odůvodnění. Dále nutno podotknouti, že valná hromada ze dne 28. října 1923 překročila obor své působnosti též proto, že nedbala právoplatného usnesení zemského soudu ze dne 23. května 1923, jímž byla vyslovena nutnost likvidace a ustanovení likvidatorů. Souhlasná usnesení nižších soudů neodporují tedy zřejmě zákonu; že jsou stížena zmatečností neb obsahují zřejmý rozpor se spisy, v mimořádném dovolacím rekursu není vytýkáno, pročež pro nedostatek předpokladů §u 16 patentu o mimosporném řízení nebylo lze mu vyhověti.

Čís. 3603.

Nelze ve firmě používati přídomku »královský«.

(Rozh. ze dne 11. března 1924, R II 81/24.)

Rejstříkový soud nařídil firmě »Sparkasse der k. Stadt N.«, by provedla ve lhůtě změnu firmy, ježto písmeno »k.« (königlich) neodpovídá změněným poměrům. Rekursní soud usnesení potvrdil. Důvody: V §u 3 zákona ze dne 14. dubna 1920, čís. 267 sb. z. a n. ukládá se příslušným úřadům — zde tedy firemnímu soudu — aby samy od sebe zařídily odstranění takových poznačení, která jsou podle §u 1 cit. zákona nepřípustna a pod sankcí §u 5 téhož zákona zakázána. Takovým nepřípustným poznačením jest podle §u 1 pro veřejnost určené pojmenování jakékoli korporace, tedy také obce, názvem, upomínajícím na státoprávní poměry zemí Československé republiky před 28. říjnem 1918. Nečiní se zde rozdílu mezi názvy, ať mají pramen svůj z jakýchkoli historických skutečností, a ať pocházejí z jakéhokoli historického období. Jest tedy nepřípustno užívati při poznačení města N. přídomku »královské město«, nehledě ani k tomu, že tento přídomek — jak také ze spisů vysvítá — není nutnou součástkou jména města, nýbrž byl patrně pouze výsadou, podle které město tohoto přídomku užívati směl. Že tomu tak skutečně jest a že původně zakladatelé spořitelny sami nekladli hrubě váhy na tento přídomek, patrno jest ostatně ze žádosti o zápis do rejstříku a ze stanov, podle jejichž §u 5 měla firma zníti prostě »N-er Sparkasse«.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Jde o souhlasná usnesení obou nižších soudů v řízení mimosporném. Dle §u 16 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. jest dovolací rekurs přípustný jen tehdy, odporuje-li usnesení rekursního soudu zřejmě zákonu neb spisům, neb je-li zmatečné. Žádného z těchto předpokladů není, neboť napadené usnesení hoví věci i zákonu a stačí proto poukázati na správné jeho důvody, jež vývody stěžovatelky vyvráceny nebyly. Vzhledem k těmto vývodům budiž však uvedeno ještě toto: Napadené usnesení neodporuje §u 1 zákona ze dne 14. dubna 1920, čís. 267 sb. z. a n., poněvadž ustanovení toto zakazuje jakékoliv označení, jež upomíná na státoprávní poměry zemí Československé republiky před 28. říjnem 1918, a to bez výjimky. Takovým označením jest i slovo »královský« (königlich), ať již původ jeho spadá do kterékoliv doby předpřevratové. Není také proti spisům, uvádí-li napadené usnesení, že přídomek »královské« (město) jest nepřípustný. Ministerstvo vnitra ve svém přípise ze dne 14. srpna 1923, k němuž stěžovatelka poukazuje, prohlašuje v odstavci prvém výslovně, že také ono pokládá přídomek ten za nepřípustný ve smyslu zákona. Na tom ničeho nemění, že úřední odstranění onoho označení při jméně města N. odsunuto bylo až do vydání úředního seznamu míst, neboť pro firemní soud, pokud jde o označení spořitelny města N. v obchodním rejstříku, není odklad tento se zřetelem k §u 3 cit. zák. nikterak závazným.

Čís. 3604.

Přípustným jest pořad práva pro nárok na náhradu škody proti obci, ježto nevrátila věci, jež jí byly odevzdány jako věci doličné, ač trestní soud k vrácení byl svolil.

(Rozh. ze dne 11. března 1924, R II 86/24.)

V trestním řízení pro přečin válečné lichvy byl žalobci zabaven sud lihu a odevzdán žalované obci do úschovy. Když byl žalobce z obžaloby sproštěn, svolil trestní soud, by sud lihu byl žalobci vydán. Ježto žalovaná obec sudu žalobci nevydala, domáhal se na žalované obci náhrady škody, tvrdě, že žalovaná již lihu nemá a že sud jest poškozen. Procesní soud prvé stolice uznal dle žaloby, odvolací soud zrušil napadený rozsudek a odmítl žalobu pro nepřípustnost pořadu práva. Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by rozhodl o odvolání ve věci samé.

Důvody:

Dle §u 1338 obč. zák. platí zásada, že nárok na náhradu škody jest uplatňovati pravidelně před řádnými soudy. Úchylky z této zásady lze připustiti, pokud jsou odůvodněny zvláštními zákonnými předpisy. V tomto případě opírá žalobce svůj nárok o důvod, že žalovaná obec byla povinna, vrátiti mu jeho sud lihu, že však odepřela vrácení, ač byla několikráte upomínána, a, ježto žalovaná lihu již nemá a sud jest poškozen, domáhá se na obci náhrady škody dle ustanovení XXX. hlavy obč. zák. Mylným jest právní názor odvolacího soudu, že pořad práva jest tu vyloučen, poněvadž obec přijala sud lihu, o nějž běží, do uschování v řízení trestním proti žalobci pro přečin válečné lichvy, z příkazu četnictva, konajíc úřad místní policie, a že nevstoupila k žalobci v poměr soukromoprávní. Neníť sporno, že trestní řízení proti žalobci skončilo sprošťujícím rozsudkem ze dne 8. června 1922 a že usnesením ze dne 21. června 1923 bylo vysloveno, že trestní soud nemá námitek proti tomu, by nebyl žalovanou obcí vydán sud lihu žalobci. Domáhá-li se tedy žalobce na žalované obci náhrady škody z důvodu, že po této době nebyla již oprávněnou sud lihu mu zadržovati a že, nemajíc vůbec právního důvodu, odepřela mu požadovaný sud lihu vydati, a poněvadž sud v původním stavu vrátiti nemůže, požaduje na ní náhradu škody (§ 1323 obč. zák.) — nemůže býti pochybnosti, že při rozhodování o žalobním nároku, majícím tuto právní povahu, jest soudu řešiti jen otázky práva soukromého a jde tu tedy zřejmě o poměr soukromoprávní, o němž dle §u 1 j. n. jest rozhodovati řádným soudům.

Čís. 3605.

Soud nižší, jemuž byla vyšším soudem věc vrácena, jest vázán právním názorem vyššího soudu jak co do otázek práva hmotného, tak co do otázek práva formálního. Nevyhoví-li všem poukazům vyššího soudu, jest řízení vadným.

(Rozh. ze dne 11. března 1924, Rv II 727/23.)

Žalobu o uznání nemanželského otcovství a placení výživného procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud žalobě vyhověl. Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc odvolacímu soudu, by, doplně řízení, ji znovu rozhodl. Odvolací soud na to uznal opětně dle žaloby. K dovolání žalovaného Nejvyšší soud znovu zrušil rozsudek a vrátil věc odvolacímu soudu, by řízení doplnil a znovu rozhodl.

Důvody:

Nejvyšší soud v usnesení ze dne 4. září 1923 Rv II 272/23, vydaném v této rozepři, projevil názor, že, bude-li odvolací soud opakovati důkazy, provedené v první stolici, nebude možno spokojiti se jen s opakováním těch, které byly provedeny dožádaným soudem, a pominouti jediný, bezprostředně provedený, důkaz výslechem žalovaného jako strany. Dle §u 511 c. ř. s. je soud, kterému věc byla vrácena, vázán právním ná-

zorem, jejž dovolací soud položil za základ svému zrušujícímu rozsudku. Odvolací soud je tedy vázán právním názorem dovolacího soudu jak co do otázek práva formálního, tak co do otázek práva hmotného, soudem dovolacím řešených. Odvolací soud nedbal tohoto předpisu. Opakoval důkaz svědky, vyslechnutými dožádaným soudem, neopakoval však důkazu výslechem stran, zejména výslechem žalovaného. Žalovaný v dovolání to vytýká jako nesprávné právní posouzení věci. V pravdě tím vytýká vadu řízení dle §u 503 čís. 2 c. ř. s. Tato výtka je odůvodněna. Proto bylo nutno rozsudek odvolacího soudu zrušiti dle §§ 496 čís. 2, 510 a 513 c. ř. s. a věc vrátiti odvolacímu soudu k doplnění řízení a k novému rozhodnutí. Odvolacímu soudu bude opakovati důkaz výslechem stran dle §§ 371 až 382 c. ř. s.

Čís. 3606.

Vlastník automobilu jest práv ze škody způsobené automobilem, třebas jej byl přenechal třetí osobě »na její účet a nebezpečí«, sám však si vyhradil podíl na zisku.

(Rozh. ze dne 11. března 1924, Rv II 805/23.)

Při jízdě v automobilu, náležejícím žalovanému S-ovi a řízeném šoférem H-em, utrpěla žalobkyně úraz. Žalobní nárok proti šoféru i vlastníku uznal procesní soud prvé stolice důvodem po právu pouze proti šoféru, odvolací soud i proti vlastníku.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání vlastníka.

Důvody:

Dle §u 1 zákona o ručení za škody způsobené provozem silostrojů ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák. jest práv ze škody, způsobené silostrojem řídič i vlastník, jakož i každý spoluvlastník silostroje. Byl-li v čase úrazu silostroj někomu přenechán na vlastní účet a nebezpečí (podnikatel provozu), práv jest tento ze škod na místě vlastníkově. V projednávaném případě jest vlastníkem silostroje, při jehož provozu žalující strana vzala úraz, žalovaný Žibřid S. Tento přenechal smlouvou ze dne 1. července 1921 provoz automobily šoférům H-ovi a L-ovi dle znění smlouvy sice na jich účet a nebezpečí, vyhradil si však účast na čistém zisku z provozu, vymíniv si, že mu šoféři musí odváděti měsíčně třetinu čistého zisku a že on bude oprávněn je kontrolovati, do jich knih, účtů a korespondence nahlížeti a že mu musí měsíčně účty klásti. Tato oprávnění žalovaného vlastníka automobilu a jim odpovídající povinnosti šoférů neshodují se však s pojmem výlučného přenechání provozu na vlastní účet. Vždyť ten, kdo něco provozuje na vlastní účet, kdo je pánem vozby, není povinen účet klásti druhému, není povinen o čistý zisk se s jiným dle určitého poměru děliti. Z toho plyne, že žalovaný, jenž jest vlastníkem automobilu, jest zároveň spolupodnikatelem provozu se šoféry svými H-em a L-em, maje spolu s nimi podíl na užitku vozby. Tomu není na závadu použití slovního obratu ve smlouvě, že šoféři přejímají provoz »na vlastní účet a nebezpečí«, neboť rozhoduje o poměru mezi vlastníkem a šoféry celý obsah smlouvy a podrobná její ustanovení, z nichž jasně vysvítá, jak si strany toto převzetí provozu šoféry představovaly, totiž aby provoz se vykonával v hospodářském zájmu šoférů i vlastníka silostroje. Poněvadž tato podrobná ustanovení jsou v odporu se začátečními slovy, že šoféři přejímají provoz »na vlastní účet«, dlužno vykládati právě tato slova ze zorného úhlu vzájemných práv a povinností, které strany ve smlouvě ujednaly, a nutno přijíti k témuž úsudku, jako odvolací soud, totiž že šoféři převzali sice provoz na vlastní účet a nebezpečí, nikoli však výlučně na vlastní účet a nebezpečí, nýbrž společně s vlastníkem automobilu, jemuž jsou povinni klásti účty a s nímž jest se jim děliti i o zisk (§ 914 obč. zák.). Toť jediný logicky možný výklad uvedené smlouvy. Jest možné, ba pravděpodobné, že vlastník S. nechtěl ručiti za ztráty v podniku vůči osobám třetím; tím není však jeho ručení v tomto případě vyloučeno, neboť dle nutícího znění §u 1 zákona ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák. jest vlastník silostroje, který provoz přenechal třetí osobě úplně na její vlastní účet a nebezpečí, práv ze škody, vzešlé provozem silostroje. Tím právě chtěl zákonodárce zameziti účinek úmluv, jimiž by vlastník silostroje přenésti chtěl nebezpečí škod povstalých provozem na osoby nemajetné, placení neschopné, jimiž by se tedy zákon obcházel. Povinnost, uložená smlouvou šoférům v tom směru, že musí platiti daně a poplatky, a udržovati automobil ve stavu ku provozu způsobilém, není nikterak na újmu uvedenému právnímu pojetí postavení vlastníka S-a; neboť rozhodným jest, že vlastník nepřenechal šoférům provoz automobilu za určité, přesně a pevně vymezené nájemné, nýbrž že se učinil onou smlouvou podílníkem na zisku živnostenského podniku, při čemž zůstává lhostejným, zda šoféři musí daně a opravy platiti ze svého čistého zisku, či snad ze zisku hrubého, — což onou smlouvou zřejmě není vyloučeno, — neboť tím právní povaha podílnictví S-ova na zisku, docíleném provozováním jízd automobily, není nikterak vyloučena.

Čís. 3607.

Lékařské vysvědčení o nemohoucnosti otce k souloži nenahražuje znaleckého důkazu na soudě za účasti stran. Nebyl-li důkaz ten proveden, trpí řízení vadou čís. 2 §u 503 c. ř. s.

O tvrzené duševní chorobě, nikoliv však i o tvrzené duševní zaostalosti nutno vyslechnouti znalce.

(Rozh. ze dne 11. března 1924, Rv II 10/24.)

Žalobě o uznání otcovství a placení výživného bylo oběma nižšími soudy vyhověno. Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by řízení doplnil a znovu rozhodl.

Důvody:

Žalovaný právem vytýká vadu odvolacího řízení (§ 503 čís. 2 c. ř. s.) z toho důvodu, že odvolací soud odmítl jím nabídnutý důkaz znalci o tom, že v době početí žalujícího dítěte byl neschopen soulože. Zákon stanoví (§ 163 obč. zák.) domněnku, že toho je považovati za nemanželského otce dítěte, o němž se dokáže, že s matkou dítěte souložil v době, v tom předpisu uvedené. Tato domněnka může tedy spočívati jenom na důkazu soulože. Je-li výkon soulože nedokázán, padá ovšem i domněnka otcovství. Žalovaný tvrdil, že již před kritickou dobou byl neschopen tělesné soulože. O tom nabídl důkaz vysvědčeními lékařů a znalci z oboru lékařství. První soud tyto návrhy zamítl, považuje tvrzení žalovaného za vyvráceno svědectvím matky dítěte, odvolací soud připustil a provedl důkaz lékařskými vysvědčeními a dopisem Dra Václava B-a ze dne 25. června 1923 a uznal, že možnost soulože u žalovaného není vyloučena. Odvolací soud správně uvedl, že ve vysvědčení Dra V-a není zmínky o uvedené okolnosti. Považoval však dopis Dra B-a za lékařské vysvědčení, ačkoli dopis ten dle svého obsahu nebyl zapsán k důkaznímu účelu, nýbrž k něčí informaci. Zbývá tedy lékařské vysvědčení Dra Antonína T-a, které potvrzuje, že u žalovaného schopnost soulože není pravdě podobna. Vysvědčení se vztahuje na dobu prohlídky. Dovolací soud nepovažuje tento průvodní prostředek za způsobilý, by na základě něho mohlo býti rozhodnuto, zdali žalovaný v době zplození dítěte byl schopen soulože, a to proto, že dle zkušenosti je k tomu úsudku nutna znalost veškerého tělesného a zdravotního stavu muže v kritické době. Uvedené vysvědčení je pouhým listinným důkazem o tom, co lékař na prohlíženém při prohlídce shledal, a nemůže nahraditi znaleckého důkazu, provedeného soudem za účasti stran. Nižší soudy měly tedy provésti důkaz znalecký. Když se tak nestalo, trpí řízení nejen u odvolacího soudu, nýbrž i u prvního soudu vadou, která byla způsobilá, by zabránila úplnému vysvětlení a důkladnému posouzení rozepře, zejména také ocenění svědectví matky dítěte. Tuto vadu je nutno odstraniti v první stolici tím způsobem, že bude proveden znalecký důkaz o tom, zda byl žalovaný v době zplození dítěte schopen soulože. Protože doba soulože není přesně určena, bude snad nutno k přesné informaci znalců dodatečně vyslechnouti matku dítěte. Z tohoto důvodu bylo nutno rozsudky nižších soudů zrušiti dle §§ 496 čís. 2 a 510 c. ř. s. a věc vrátiti soudu prvé stolice.

Žalovaný tvrdil, že matka žalujícího dítěte je duševně zaostalá a proto jako svědkyně nikoli hodnověrna. Duševní zaostalost zjistil soud. Posouzení, zdali její svědectví zasluhuje víry, je vyhraženo jenom soudu (§ 272 c. ř. s.). Žalovaný netvrdil, že matka dítěte je duševně chorá. Ke zjištění toho by ovšem bylo bývalo nutno vyslechnouti znalce. Ale ke zjištění duševní zaostalosti toho potřeba nebylo. Proto byl právem odmítnut znalecký důkaz o této okolnosti.

Čís. 3608.

Uzavřena-li dle tvrzení žaloby zvláštní dohoda o náhradě škody, způsobené zvěří, jest smluvní nárok vymáhati pořadem práva.

(Rozh. ze dne 12. března 1924, R I 190/24.)

Dle žalobního přednesu dohodl se žalobce se žalovaným jako nájemníkem honitby (v Čechách), že nahradí mu žalovaný škodu v mandelích dle toho, jak velká škoda bude zjištěna, a obě strany zjistily výši škody a dohodly se dále na tom, že uznají cenu obilí, kterou ustanoví okresní správní komise v Ch. Tato cenu ustanovila, avšak žalovaný zdráhal se škodu na základě toho vypočtenou žalobci zaplatiti, pročež se jí žalobce domáhal pořadem práva. Soud prvé stolice odmítl žalobu pro nepřípustnost pořadu práva, rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by jednal o žalobě. Důvody: Prvý soudce odmítl žalobu pro nepřípustnost pořadu práva z toho důvodu, že předmětem jejím jest náhrada škody, zvěří způsobené, ve smyslu §u 46 zákona ze dne 1. června 1866, čís. 49 z. zák., která dle posledního odstavce téhož §u vyhledána býti má soudem smírčím dle §u 46 téhož zákona k tomu konci zřízeným. Stížnost žalobcovu do usnesení tohoto shledává rekursní soud odůvodněnou. Žalobce tvrdí, že stala se mezi ním a žalovaným úmluva o náhradě škody zvěří způsobené a žaluje o splnění této úmluvy. Proto není v tomto případě dle ustanovení §u 45 odstavec třetí zákona ze dne 1. června 1866, čís. 49 z. zák. pro Čechy příslušným soud smírčí dle §u 46 téhož zákona zřízený, nýbrž řádný soud, který rozhodovati má o tom, zda stala se úmluva, žalobcem tvrzená, a zda žalobní nárok na základě úmluvy jest odůvodněn.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Sám honební zákon ustanovuje v §u 45 odstavec třetí, že náhradní nároky zde uvedené jest uplatniti před smírčím soudem, k tomu cíli zřízeným, pokud v pachtovní smlouvě nebo jinou dohodou stran nebylo něco jiného ustanoveno. Takovou dohodu tvrdí žalobce dle obsahu žaloby. Právo z této dohody, smlouvy, jako právo čistě soukromoprávní, uplatniti jest na soudě. Pro posouzení přípustnosti pořadu práva, příslušnosti řádného soudu k projednání žaloby o tuto smlouvu opřené, jest rozhodným jedině obsah žaloby (§ 41 odstavec druhý j. n.) a žaloba touto smlouvou též trvá, nebo padá. Srv. rozh. Nejvyššího soudu sb. Dr. Vážný čís. 22.

Čís. 3609.

Pojišťovací obchody, jež uzavřela cizozemská pojišťovna s tuzemcem, nejsou neplatny proto, že pojišťovna nebyla v tuzemsku připuštěna k obchodování.

Předpis §u 47 pojišť. zákona v Československu dosud neplatí. Jde-li o společnost cizí, nerakouskou, nelze použiti práva platného v Rakousku jen proto, že tam měla pojišťovna generální representaci.

Pokud uvedení pojistníka v podstatný omyl sprostředkujícím jednatelem zakládá neplatnost pojišťovací smlouvy.

(Rozh. ze dne 12. března 1924, Rv I 1530/23.)

Žalobě pojištěnců o neplatnost pojišťovacích smluv, uzavřených s budapešťskou pojišťovnou, procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nesprávným jest názor, že obě pojistky jsou neplatny již podle §u 879 první odstavec obč. zák., poněvadž žalovaná pojišťovna, nezažádavši za připuštění k obchodování na území Československé republiky, není dle vládního nařízení ze dne 10. června 1919, čís. 321 sb. z. a n. oprávněna, zde obchodovati. Ani toto vládní nařízení, ani císařské nařízení ze dne 29. listopadu 1865, čís. 127 ř. zák., platné dle zákona ze dne 29. března 1873, čís. 42 ř. zák. pro provozování obchodů cizozemskými pojišťovnami v tuzemsku, nedotýkají se soukromoprávní způsobilosti cizozemských pojišťoven a platnosti jich obchodů v tuzemsku dojednaných, pročež zůstaly ohledně nich v platnosti § 33 obč. zák., zaručující cizozemcům v oboru soukromoprávním stejná práva jako tuzemcům, a čl. 276 obch. zák., že platnosti obchodu není na újmu, je-li některé ze smluvních stran ze živnostensko-policejních nebo jiných důvodů zakázáno, provozovati a ujednávati obchody. Není proto ani vadou řízení, že nebylo otázáno ministerstvo vnitra, zda bylo žalované pojišťovně obchodování zakázáno. Právně mylným jest dovolávání se předpisu §u 47 zák. o smlouvě pojišťovací ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák., neboť obě smlouvy musí býti posuzovány podle zákonů zdejších, a v Československu nevešel onen předpis ještě v platnost. Žalobci tvrdí sice, že platí již v Rakousku a že sluší posuzovati obě smlouvy podle něho, poněvadž k nim došlo přijetím návrhu žalovanou pojišťovnou ve Vídni; ale nelze mu přisvědčiti. Žalovaná pojišťovna není společností rakouskou, nýbrž maďarskou, pojišťovací smlouvy nebyly ujednány v Rakousku, nýbrž jednak v Československu, kde byl sepsán návrh, jednak v Budapešti, kde má pojišťovna své sídlo a ředitelství a kde jsou obě pojistky také datovány. Okolnost, že pojišťovna má representaci také ve Vídni a že tato representace jest na pojistce spolupodepsána, nestačí, by smlouva byla posuzována podle práva rakouského. K tomu by bylo třeba dle §u 37 obč. zák., aby celá smlouva byla ujednána výhradně na území republiky Rakouské. Bezpodstatna jest tedy i výtka neúplnosti řízení, opírající se o to, že nebylo otázáno ministerstvo spravedlnosti, zda platí § 47 zák. o pojišťovací smlouvě v Rakousku. Rozhodnutí sporu závisí jenom na tom, zda týkal se omyl, ve který žalobci byli při sepisování pojišťovacího návrhu agentem L-em uvedeni, podstatných částí smlouvy, a zda žalovaná pojišťovna jest za omyl ten zodpovědna. Nutno souhlasiti s odvolacím soudem v tom, že pojišťovna neručí za omyl, ve který byli žalobci agentem L-em uvedeni. Nepravdivá ujišťování L-ova, že všechny zaplacené částky budou žalobcům bez úroků vráceny, když by nemohli již dále platiti roční premie, a že obdrží každá tři léta 40% ze všech již zaplacených částek jako dividendu, týkají se arci samého obsahu smlouvy a to podstatné její části, neboť výhody tyto jsou tak značné, že svědčí jednak o zvláštní nezkušenosti a lehkověrnosti žalobců, když jim uvěřili, jednak však činí zcela hodnověrným jejich tvrzení, že jen tyto výhody je přiměly ke smlouvě. Sluší tedy uvažovati, zda žalovaná pojišťovna ručí za ono nepravdivé předstírání L-ovo a vzbuzený jím další omyl žalobců, že považovali podpis pojišťovacího návrhu za podpis hotové již smlouvy za podmínek, L-em jim oznámených. V tomto směru nerozhoduje ovšem ani, co L. sám žalobcům řekl, ani jak si žalobci slova L-ova vykládali a jak si jeho poměr k pojišťovně představovali, nýbrž pouze, jakým tento jeho poměr k pojišťovně skutečně byl. Bylo zjištěno, že v návrhu ze dne 26. listopadu 1920, jejž L. u přítomnosti žalobců sepsal a žalobci podepsali, jest na první straně tučným písmem vytištěno, že agenti a inspektoři společnosti jsou splnomocněni pouze přijímati návrh na pojištění a závdavek, že rozhodnutí o přijetí neb odmítnutí návrhu jest vyhrazeno pouze ústřednímu ředitelství v Budapešti a že ústní vedlejší úmluvy s agenty neb úředníky pojišťovny jsou neplatny. Také potvrzení o závdavku ze dne 26. listopadu 1920, které žalobcům bylo vydáno, obsahuje stejné upozornění. Žalovaná pojišťovna dala tím zřetelně a pro žalobce poznatelně na jevo, že L. jest jen sprostředkovatelem písemného návrhu, nemá práva, sám ujednávati smlouvy za pojišťovnu a stanoviti smluvní podmínky, a že pojišťovna nepovažuje ujednání s L-em pro sebe za závazná. Z toho plyne, že, co L. udal nepravdivě o obsahu sepsaného jím návrhu, udal nikoliv jako zmocněnec pojišťovny, nýbrž jako třetí, od pojišťovny odlišná osoba. Dle §u 875 obč. zák. činil by omyl, L-em v žalobcích vzbuzený, smlouvu neplatnou jen tehdy, kdyby pojišťovna, totiž její ústřední ředitelství, byla měla na jeho nepravdivém ujišťování účast anebo musila aspoň míti o něm zřejmě vědomost. To nebylo ani tvrzeno, tím méně prokázáno. Za omyl, ve který byli žalobci L-em uvedeni, jest zodpovědným jenom L. sám; pojišťovací smlouvy nemohou býti z tohoto důvodu prohlášeny za neplatné.

Čís. 3610.

Koupen-li celý stoh za jednotkovou cenu za 1 q, nemůže kupitel odstoupiti od smlouvy z důvodu, že prodatel napotom část stohu odřezal a jinému odprodal.

(Rozh. ze dne 12. března 1924, Rv I 1675/23.)

Žalobce koupil od žalovaného stoh jetele asi 250 q po 200 Kč za 1 q a dal zálohou 4.000 Kč. Ježto žalovaný část stohu uřezal a prodal třetímu, odmítl žalobce převzetí stohu a žaloval na vrácení zálohy. Soudy všech tří stolic žalobu zamítly, Nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Pravda, že, byl-li koupen stoh jetele asi 250 q za jednotkovou cenu 200 Kč za 1 q, byl koupen všecek jetel, jenž se ve stohu tom nalézal, ať ho bylo cokoliv, ježto udání množství »asi 250 q« naznačovalo jen, že dokud není stoh odvážen, možno množství udati jen přibližně, pročež právě také cena nesmluvena úhrnem za celý stoh, nýbrž jednotkou za 1 q. Pravda tedy, že žalovaná strana neměla z tohoto stohu ničeho odřezávati a odprodávati, a že, učiniviši to, porušila tím smlouvu a přestoupila svou smluvní povinnost, jak o tom mluví § 1295 obč. zák. Ale právě s tohoto hlediska plyne, že žalobce by se mohl domáhati toliko náhrady škody z toho důvodu, že žalovaná strana odprodaného množství mu nedodala, kdyby ovšem škoda jaká byla mu tím vznikla a též ostatní podmínky náhrady škody tu byly. Nikterak však nemůže si to bráti za záminku k ustoupení od celé smlouvy, t. j. i co se týče zbytku stohu, který tu ještě byl a jejž žalovaná strana odevzdati chtěla, nýbrž, kdyby tu podmínky takového částečného ustoupení byly, jen ohledně odprodané části (§ 918, odstavec druhý n. zn. obč. zák., čl. 359 obch. zák.), nebo sice též ohledně celku, avšak to jen, pakli by dokázal, že účel smlouvy druhé straně známý působí, že částečné plnění nemá proň významu (§ 920 n. zn. obč. zák.) neboli, že plnění dle povahy smlouvy neb úmyslu stran je nedílné (čl. 359 obch. zák.), o což však se ani nepokusil. Pakli však plnění jest dle povahy věci dílné, jako že jest, a též ze smlouvy nevyplývá, že žalobce mínil je jako nedílné a toto své mínění druhé straně nějak při smlouvě projevil, pak, třeba že prodán stoh určitý, vada kvantitativní, o jakou jde, smlouvu neruší a žalobce nemá jiného nároku, než že buď spokojí se zbytkem stohu a jen jej zaplatí, t. j. cenu odprodaného množství platiti nebude, anebo bude státi na tom, aby odprodané množství jinak dosazeno a celý stoh tedy na své původní množství doplněn byl (§ 932 obč. zák.), při čemž může uplatňovati i nárok na náhradu zaviněné škody (týž §), musí však vždy aspoň zbytek stohu odebrati, a proto nemůže žádati zálohu, která i pro tento stoh platila, zpět.

Čís. 3611.

Je-li objem postupu (cesse) pochybným nebo sporným, jest jej nejprvé vyřešiti sporem mezi postupitelem a postupníkem a teprve potom lze se domáhati plnění na postoupeném dlužníku.

Nárok vdovy po nepragmatikálním železničním úředníku na vdovské požitky náleží na pořad práva.

(Rozh. ze dne 12. března 1924, Rv I 1677/23.)

Notářským spisem ze dne 12. listopadu 1901 zavázala se prvá manželka Theodora K-a, Štěpánka, vůči svému manželi, železničnímu úředníku, že pensi, která jí po jeho smrti bude příslušeti, postoupí druhé jeho manželce Marii, pokud bude přesahovati 1.200 K ročně. Železniční erár uznal postup pohledávky dle notářského spisu na žalobkyni a postoupenou část pensijních požitků Marii K-ové vyplácel. Po úmrtí Theodora K-a byla vyměřena vdovská pense od 1. dubna 1904 ročně 2.293 K 33 hal., z toho připadlo dle notářského spisu Štěpánce K-ové 1.200 K a zbytek 1.093 K 33 h (měsíčně 91 K 11 h) Marii K-ové. Žalobou domáhala se Marie K-ová v roce 1922 na erári placení zvýšené pense (drahotních přídavků). Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Důvody: Jedná se o to, má-li žalobkyně nárok na zvýšení pense, to jest na drahotní přídavky. Zákony ze dne 15. dubna 1873, čís. 47 ř. zák. a ze dne 14. května 1896, čís. 74 ř. zák., jimiž byly upraveny pensijní požitky, nemají předpisu o požitcích pozůstalých dvou manželek, naopak § 11 zák. ze dne 14. května 1896, čís. 74 ř. zák. nasvědčuje tomu, že nárok na požitky přísluší pouze jedné manželce. Theodor K. v notářském spise ze dne 12. listopadu 1901 výslovně uznal, že pense přísluší jeho první manželce, s niž se dal dobrovolně rozvésti a tomu také odpovídá § 17 čís. 2 zák. ze dne 14. května 1896, čís. 74 ř. zák. Žalobkyně nemá veřejnoprávního nároku na požitky vůči žalovanému erára, nárok její jest čistě soukromoprávní, založený na jmenovaném notářském spisu. Proto přísluší jí z pense jenom ona částka, která jí byla svého času postoupena a nemůže se domáhati přídavků drahotních. Byla-li jí vyplacena do 30. dubna 1922 pense zvýšená, stalo se to jistě neprávem. Odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud zamítl žalobu pro tentokráte.

Důvody:

Kdyby žalobkyně byla opřela žalobu o to, že ona byla poslední zákonnou manželkou nebožtíka K-a, že tudíž ona jest jedinou a pravou vdovou po něm a proto tedy že erár musí vypláceti vdovskou pensi jí — v tom případě totiž neměla by pro ni notářská postupní listina významu, neboť by jí bývalo postoupeno něco, co postupitelce, první manželce K-ové, jež by pak pravou vdovou nebyla, nenáleželo — tu by ovšem musilo býti provedeno napřed vyšetřovací řízení, aby se rozsudkem soudním zjistilo, zda nebylo manželství žalobkyně neplatné (dřív § 94 obč. zák., nyní § 28 zák. rozl. a dv. dekr. ze dne 27. června 1837, čís. 208 sb. z. s.), protože ten výrok byl by pro rozhodnutí sporu předurčující. Praví-li tedy odvolací soud, že manželství žalobkyně bylo nezákonné, jest to nemístné, dokud ono řízení nebylo provedeno, a nemůže se náhled ten položiti za základ rozhodnutí, naopak, kdyby otázka ta rozhodna byla, byly by musily nižší stolice učiniti opatření, by ono vyhledávací řízení, které jest zároveň oficiosní, dle uvedených předpisů zahájeno bylo. Ale otázka rozhodna není, neboť žalobkyně nezaložila svůj nárok na své manželství a vdovství, tudíž na příslušné zákonné

SEMI... Judiciál. KNIHOVNA oddělení

předpisy o vdovské pensi, nýbrž jedině a výlučně na s m l o u v u, t. j. na notářský postup ze dne 12. listopadu 1901, kterou prvá manželka K-ova, Štěpánka, zavázala se vůči němu (K-ovi), že pensi, která jí po smrti jeho příslušeti bude, postoupí žalobkyni potud, pokud 1.200 K převyšovati bude. Staviv nárok svůj na tuto smlouvu, staví se žalobkyně na stanovisko, že vdovská pense přísluší ze zákona prvé manželce Štěpánce, a jí, žalobkyni, uvedená část jen z důvodu postupu. Jestiť řečená smlouva smlouvou mezi Štěpánkou K-ovou a nebožtíkem K-em ve prospěch žalobkyně jako osoby třetí, kteráž z ní nyní práva pro sebe odvozuje, připisujíc si v této postupní smlouvě ve prospěch její učiněné místo postupnice a prvé manželce K. místo postupitelky, kdežto žalovaný erár je postoupeným dlužníkem. A tu zřejmo, že jako žádný postup nedotýká se objemu závazku dlužníkova (§§ 1394 a 1395 obč. zák.), tak také ne tento: dlužník vždy má platiti toliko jednou, ať si postupiteli nebo postupníku, nebo z části tomu a z části onomu — komu však, na tom mu docela ničeho nezáleží a záležeti nemůže, jemu může jíti jen o to, aby nemusil platiti totéž dvakrát, jednou postupiteli a jednou postupníku, o kterouž otázku právě jde, je-li pochybným nebo sporným právě objem postupu, t. j. když postoupena byla, jako zde, jen část nároku a vzejde spor o rozsah (výši) této části. Tento spor týká se tedy jen poměru mezi p o s t u p i t e l k o u a p o s t u p n i c í a musí tedy mezi nimi býti vyřešen, kdežto povinnosti d l u ž n í k o v y podají se z toho pak samy sebou. Zřejmo, že strany nevystihly správně tohoto stavu věci. Postupnice, žalobkyně, místo aby žalovala napřed postupitelku Štěpánku K-ovou na určení dosahu postupu, žaluje přímo dlužníka (erár) o zaplacení, a dlužník (erár), ačkoli uznával, že poměr mezi žalobkyní a Štěpánkou K-ovou je proň rázu soukromoprávního, jenž může býti řešen jen pořadem práva (výměr likvidatury ze dne 11. prosince 1922), nicméně, místo aby dle §u 1425 příslušné částky na sporný nárok vypadající složil k soudu, řešil ho sám v ten rozum, že sporné částky příslušejí Štěpánce K-ové a ne žalobkyni, že je bude vypláceti oné, a pustil se do sporu. Zřejmo tedy, že tato rozepře a tudíž již žaloba jsou předčasny, ježto napřed vyřešen býti musí poměr mezi oběma ženami, a teprv pak, kdyby erár jako postoupený dlužník nechtěl platiti částku právoplatným rozsudkem té které z nich přisouzenou, byla by na řadě žaloba naň. Nadhazující se tím otázka přípustnosti pořadu práva vůči eráru jest ovšem jasna a bezesporna, když není sporno, že nebožtík K. jako železniční úředník nebyl úředníkem pragmatikálním, takže jeho žaloba o služební požitky byla by dle známých předpisů patřila na pořad práva, což tedy platí důsledně i o pensi a pensi vdovské.

Čís. 3612.

Při výměře bolestného (§ 1325 obč. zák.) nelze přihlédnouti k poruše zdraví, jež, nemajíc za následek bolesti, jeví účinek jen na výdělek.

Je-li výše žalobního nároku odvisla od soudcovského uvážení, jest sice přisouditi žalobci celé útraty v prvé stolici, v obou vyšších stolicích však pouze částečně, pakli žalovaný částečně dobyl úspěchu a to třeba až u stolice nejvyšší.

(Rozh. ze dne 12. března 1924, Rv I 1696/23.)

Žalobci byl v lékárně vydán omylem jed. Požív ho, žalobce onemocněl. K žalobě jeho o náhradu škody proti majitelce a správci lékárny přiznaly mu o b a n i ž š í s o u d y 6.000 Kč bolestného. N e j v y š š í s o u d přiznal žalobci na bolestném toliko 2.000 Kč a přisoudil mu celé útraty prvé stolice a polovinu útrat druhé a třetí stolice.

D ů v o d y:

Spornou jest toliko výše bolestného, při němž dlužno vycházeti ze zjištění nižších stolic, že žalobce, utrpěv slabý zánět ledvin a močového měchýře, byl prudkými bolestmi týrán 2 až 3 dny, že byl v lékařském ošetřování po dobu 6 dnů, po kterou nebyl práce schopen, a že i po těchto 6 dnech byl nucen ještě 20 dnů zachovávati dietu. K tomu doložiti dlužno, že sice žaloba jmenuje vedle bolestného také poruchu zdraví, avšak tato porucha musí zůstati bez zřetele, protože zákon (§ 1325 obč. zák.) přiznává poškozenému toliko ušlý pokud se týče i budoucně ucházející výdělek a bolestné; porucha zdraví, pokud nemá za následek bolesti, kdež pak zahrnuta jest v bolestném, jeví účinek jen na výdělek, a zavazuje tedy, pokud je pouze přechodná, t. j. jen po dobu onemocnění, jako zde, k náhradě výdělku ušlého, a pokud je trvalá, t. j. má za následek úplnou nebo částečnou nezpůsobilost k povolání, i výdělku budoucně ucházejícího, jak to citovaný předpis výslovně stanoví; ale náhrady ušlého nebo dokonce i budoucně ucházejícího výdělku žalobce neuplatňuje, a tak zbývá jen bolestné, jež se vyměřuje pouze jen dle vytrpěných bolestí, t. j. jich intensity a doby. Vzhledem k tomu, že tato intensita a doba jest bezpečně zjištěna, a že výši bolestného určuje na jich základě soud podle volného uvážení, byl by znalecký důkaz o jeho výši, na nějž dovolání naléhá, zbytečným, protože by jím soud beztak vázán nebyl. Vzhledem ku shora udané zjištěné intensitě a době bolestí žalobcem vytrpěných má Nejvyšší soud za přiměřené za prvé 2 až 3 dny nejvýše po 500 Kč, tedy úhrnem za 3 dny 1500 Kč a za zbytek 500 Kč, dohromady 2.000 Kč. Bolestné 6.000 Kč nižšími stolicemi přiznané jest rozhodně přemrštěné, neboť zřejmo, do jakých závratných sum by to stoupalo v případech, kde bolesti trvají, jako při některých úrazech (zraněních) po týdny nebo dokonce po měsíce.

Co se týče útrat, přichází na řadu předpis §u 43 odstavec druhý c. ř. s., že soud může přisouditi i celé útraty, podléhala-li výše soudcovskému uvážení. To platí zde plně pro první stolici, kde bylo třeba napřed stav věci, t. j. intensitu a dobu bolesti zjistiti. Když však se to v první stolici stalo a získán takto bezpečný skutkový základ pro posouzení, jaké bolestné jeví se přiměřeným, dlužno v opravných stolicích dbáti nejen oné zásady, nýbrž i té, která dle §u 50 především zde v ú-

vahu přichází, t. j. dlužno hleděti i k výsledku (úspěchu) opravného prostředku. A tu, když žalovaní úspěch mají, je zjevno, že jejich opravných prostředků bylo nutně třeba, avšak když s druhé strany zase úspěch ten jest jen částečným, tedy i odpůrce, docíliv částečného zamítnutí opravných prostředků jejich, má rovněž částečný úspěch a i jeho obrany proti prostředkům těm bylo třeba. Podle této zásady o rozhodujícím významu úspěchu bylo by útraty vyšších stolic navzájem zrušiti, ježto však zásada §u 43 odstavec druhý c. ř. s. také i zde platí, vyplývá z toho střední výsledek, aby žalobci přisouzena byla polovice útrat odvolacího a dovolacího řízení.

Čís. 3613.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Překročení žalobní žádosti v rozsudku není zmatkem; v dovolání lze je napadati pouze dle čís. 4 §u 503 c. ř. s.

Lesní náleží do skupiny X, zastupoval-li majitele velkostatku před úřady, měl plnou moc pro všechny administrativní záležitosti, odpovědnost za lesnictví, schvaloval účty lesnické atd.

(Rozh. ze dne 12. března 1924, Rv II 761/23.)

Žalobě vdovy po lesním o přiznání zaopatřovacích požitků dle zákona ze dne 18. března 1921, čjs. 130 sb. z. a n., vyhověl procesní soud prvé stolice potud, že přiznal žalobkyni požitky dle skupiny desáté tabely. Odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Důvody:

Překročení žalobní žádosti v rozsudku proti předpisu §u 405 c. ř. s. není v zákoně označeno za zmatek. Šlo by pouze o nesprávné právní posouzení věci, tedy o dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s. a nikoli čís. 1. V tomto případě však ani o takové překročení žalobní žádosti nejde, ježto nález rozsudečný pohybuje se v mezích této žádosti a přisuzuje pouze méně, než žalobkyně žádá, nikoli více. K takovému snížení žalobního nároku, k tomu, by soud přisoudil méně, než je žádáno, je tento přirozeně vždy oprávněn, když jsou zde pro to zákonné předpoklady. Není tu tedy vytýkané zmatečnosti a není tu též nesprávného právního posouzení a to ani v tomto směru, ani v tom, že soud odvolací zařadil žalobkyni do skupiny 10. zaopatřovacích požitků zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 a nařízení ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n. Podle §u 10 cit. zák. posuzuje se podle poslední, skutečně vykonané služby zaměstnancovy, do které skupiny má býti zařazen. Dle skutkových zjištění soudů konal manžel žalobkyně posledně služby lesní, spadající dle vysvětlivek do skupiny 10.; zejména dle zjištění odvolacího soudu zastupoval majitele velkostatku před úřady, měl plnou moc pro všechny administrativní záležitosti, měl zodpovědnost za lesnictví, schvaloval účty lesnické, parní pily a cihelny, předkládal je majiteli k podpisu, jehož pokyny a schválení výkonů si bezprostředně opatřoval; byl vyloučen ze skupiny 11. jen proto, že pro nedostatek teoretického odborného vzdělání (kvalifikace) nemohl naplniti hlavní podmínku této skupiny, totiž celkovou zodpovědnost za podnik, když jeho práce vůči úřadům formálně musil krýti teoreticky odborně kvalifikovaný jiný úředník. Zaměstnavatel mu tyto vyšší a zodpovědné služby svěřil a skutečného jich výkonu používal, a to nejen snad přechodně, nýbrž jako stálého jeho zaměstnání s příslušným ano i vyšším titulem, což je pro zařazení do skupin rozhodným. Totéž praví jasně i cit. nař. k §u 10 (3) a nemůže i nechce proto zajisté na této zásadě ničeho měniti zmínka o odborné kvalifikaci při skupině 8. vysvětlivek, tím méně, když se tam pouze praví, že pro služby tam uvedené »vyžadována« (bývá) odborná kvalifikace, nikoli že se vyžaduje, nebo vyžadovati musí.

Čís. 3614.

Školník, jenž byl zřízencem školní obce, může se domáhati služebních požitků pouze na školní obci, nikoliv na obci politické.

(Rozh. ze dne 12. března 1924, Rv II 809/23.)

Proti žalobě školníka na odpočinku na městskou obec M., o placení služebních požitků dle zákona ze dne 20. prosince 1922, čís. 394 sb. z. a n., namítla žalovaná nedostatek pasivní oprávněnosti k žalobě. Procesní soud prvé stolice, shledav námitku odůvodněnou, žalobu zamítl. Důvody: Nesporno je, že žalobci byly služební požitky vypláceny místní školní radou v M. a že do M. jsou přiškoleny politické obce L. a J., které škol nemají. Soud má za to, že žalovaná obec není ku sporu legitimována. Již z přednesu žalobce sama je patrno, že žalobce nebyl zřízencem žalované (politické) obce M., nýbrž školní obce M.; místní školní rada upravila mu v roce 1910 požitky, na její příkaz konal ty neb ony práce, ona mu vyplácela jeho požitky, místní školní rada dala ho do pense a upravila jeho odpočivné; že žaluje politickou a nikoli snad školní obec M., jde na jevo i ze žaloby, kde se navrhuje doručení k rukám Eduarda B-a (úřadujícího náměstka starosty). Skutečnost, že byl ve službách školní obce, jde však na jevo i ze zákona. Je nesporno, že žalobce byl školníkem na měšťanské a obecné škole v M. Vydržovati školníka náleží však ku nákladům věcným, které dle §u 35 (1) zákona ze dne 9. dubna 1920 čís. 292 sb. z. a n. uhrazuje školní obec. Školní obec je však samostatným nositelem práv a závazků (§ 17 a násl. cit. zákona) a i v tom případě, když jiné obce přiškoleny nejsou, rozdílnou od obce politické, což je vidno i z toho, že složení jejího představitelstva (místní školní rady jako úřadu veřejného) je jinaké, nežli složení představitelstva obce politické, a od

ného závislým. Bylo by lze připustiti, že v oněch jednoduchých případech, dle místní meze obce politické a obce školní jsou jedny a tytéž, konec konců věcné náklady na školu uhrazuje obec politická, leč v tomto případě nejde o jednu a tutéž osobnost, která by snad jenom dle různé agendy byla na venek jinak zastoupena, nýbrž v skutku o něco, co od politické obce M. jest i místně naprosto rozlišno; jde o obec školní, zahrnující v sobě několik obcí politických, v jejíž zákonném představitelstvu (§ 21) zasedají zástupci zastupitelstev všech obcí politických a jejíž rozpočet neuhrazuje obec M. sama, nýbrž veškeré politické obce v této školní obci sdružené. Měla tedy býti žalována nikoli obec M., nýbrž školní obec M. k rukám místní školní rady, ostatně se podotýká, že ani v tom případě, kdyby náklad na školníka patřil ku nákladům osobním, nebyla by obec M. pasivně legitimována, neboť osobní náklad nese dle §u 35 (2) cit. zákona stát. O d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil a dodal k důvodům prvého soudu: Nemůže býti žalována místní školní rada, když tato jako veřejný úřad (§ 17 zákona ze dne 9. dubna 1920, čís. 292 sb. z. a n.) není samostatnou právnickou osobou (§ 26 obč. zák.), nýbrž jen ta osoba, v jejímž jméně místní školní rada se žalobcem jednala, a tou jest školní obec M. Že pak školní obec, která svou právní existenci opírá o moravský zákon ze dne 12. ledna 1870, čís. 3 zemsk. zák. (zejména § 8), tak i o zákon ze dne 9. dubna 1920, čís. 292 sb. z. a n. je samostatnou právnickou osobou, nelze pochybovati, když má jmění, sloužící k dovolenému účelu, t. j. škole (§ 25, 35 cit. zák. čís. 292/20 sb. z. a n.). Za zákonitého zástupce jejího může býti považována jedině místní školní rada, jako onen orgán, který v zákoně samém buď přímo nebo nepřímo jako zástupce školní obce (účelového jmění), totiž školy, jest označen. To jde na jevo zejména z ustanovení §u 8 (2) zákona z roku 1870, čís. 3 z. zák., kde se praví, že jest dovoleno, by několik obcí za souhlasu okresní školní rady spojilo se v jedinou obec školní za vedení společné místní školní rady. Též působnost místní školní rady, v §u 25 zákona čís. 292 ex 1920 sb. z. a n. blíže označená, nepřipouští pochybnosti o tom, že místní školní rada jest jedině povolána k zastupování školní obce v majetkových otázkách.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Žalovaná obec brání se žalobcovu nároku námitkou nedostatku pasivní legitimace, tvrdíc, že byl žalobce ve službách školní obce M. a že tudíž jedině proti ní může svůj nárok uplatňovati. Názor tento sdílejí i nižší stolice a zamítly žalobní žádost proto, že žalobcem vznesený nárok jest uplatňován proti právnické osobě, s níž žalobce nebyl ve služebním poměru. V dovolání napadá žalobce shora uvedený a nižšími soudy sdílený názor — leč neprávem. Především poukazuje se na důvody nižších stolic, jež vývody dovolatelovými nebyly vyvráceny a podotýká se, že žalobce při svých vývodech pomíjí ustanovení jak říšského zákona ze dne 14. května 1869, čís. 62 [§ 63 (2)], tak zákona zemského ze dne 27. listopadu 1905, čís. 4 (z roku 1906), zejména §u 41, z něhož vyplývá, že náklad na veřejné školy obecné stihá školní obec, za niž vždy jedná místní školní rada, a že, je-li obava, že úhrada na náklad na vydání rozpočtená z příjmů školní obce nestačí, musí se tato o úhradu postarati. Školní obec může se jen na jednu místní (politickou) obec vztahovati, může se také jako v tomto případě skládati z více obcí. Uváží-li se pak, že zastupuje místní školní rada školní obec, že majetek této není totožným s majetkem místní obce, že určité příjmy plynou výhradně školní obci, z nichž tato obstarává náklad na vydržování školy, a uváží-li se dále, že místní obec jest zastupována obecním představenstvem, nemůže býti pochybnosti, že jde o dvě zcela různé korporace se zvláštním jměním účelovým, že tedy jsou to dvě samostatné, na sobě právně nezávislé, právnické osoby. Je-li tomu tak, nelze upírati školní obci právo státi na soudě a bylo tudíž na žalobci, by svůj nárok, jelikož byl místní školní radou za školníka ustanoven a od ní na odpočinek dán, uplatňoval proti školní obci, jež se o náklady [§ 41 (1)] zmíněného zemského zákona), s jeho ustanovením nutné (služné), musila po zákonu postarati a s níž jedině vešel ve služební poměr. Proto nižší stolice právem uznaly, že žalovaná obec nemá k tomuto sporu legitimace a důsledkem toho nebylo vyhověno žalobcovu dovolání.

Čís. 3615.

Úpis válečné půjčky obcí na Moravě. Svolil-li zemský výbor, by obec za účelem úpisu válečné půjčky uzavřela s bankou, u níž upisovala, výpůjčku v dluhopisech banky ve výši, činící část upisovaného peníze, svolil tím k úpisu válečné půjčky v plném rozsahu i k uzavření zápůjčky ve výši upsané válečné půjčky.

(Rozh. ze dne 12. března 1924, Rv II 17/24.)

Žalovaná obec (na Moravě) upsala v roce 1917 u vídeňské banky C., odbočka v Brně, na válečnou půjčku 500.000 K a uzavřela s bankou lombardní zápůjčku. Proti žalobě tuzemské nástupkyně banky C. na zaplacení 537.560 Kč (poskytnutá zápůjčka vzrostlá o příslušenství) namítla žalovaná obec mimo jiné, že úpis válečné půjčky a uzavření zápůjčky nebylo řádně schváleno zemským výborem. O b a n i ž š í s o u d y uznaly dle žaloby, o d v o l a c í s o u d uvedl mimo jiné v d ů v o d e c h: Námitka nesprávného posouzení přípisu mor. zem. výboru ze dne 19. června 1917, jímž dáno žalované obci povolení k výpůjčce 150.000 K v dluhopisech banky za účelem úpisu 500.000 K vál. půjčky, není odůvodněna. § 97 mor. obec. zřízení stanoví, že k zatížení kmenového jmění obce, k výpůjčce nebo převzetí záruky, převyšuje-li výpůjčka nebo záruka s připočtením tu jsoucích dluhů roční příjem obce, jest potřebí schválení zemského výboru. Ustanovení toto sluší vykládati v souvislosti s §em 96 obecního zřízení a čl. V. a XVIII. zákona ze dne 5. března 1862 čís. 18 ř. zák. tak, že ke každému kontrahování

dluhu, který převyšuje roční příjem obce, jest potřebí svolení zemského výboru. Dle toho jest tedy potřebí i ke kontrahování dluhu za účelem výplaty úpisu válečné půjčky svolení zemského výboru, poněvadž takové kontrahování směřuje k zatížení obce, které rozhodně přesahovalo v roce 1917 roční příjem obce a nejednalo se ani o kontrahování dluhu k úhradě běžných vydání, tedy je potřebí dle toho svolení zemského výboru i k úpisu válečné půjčky, pokud obec neměla hotových prostředků k její úhradě a musila si je opatřiti úvěrem nebo sáhnutím na majetek kmenový. Zemský výbor udělil výslovně schválení dle vyřízení ze dne 18. července 1917 jen k výpůjčce do 150.000 K v dluhopisech bankovních. Dle doslovu onoho výměru zemského výboru není dáno výslovné svolení k úpisu a zejména ne ke kontrahování dluhu za účelem krytí výloh tohoto úpisu. Avšak dlužno přes to přisvědčiti k otázce, že toto svolení bylo uděleno oním výměrem vtomně a mlčky. Obec požádala totiž, by schváleno bylo usnesení obecního výboru, kterým se usnesla, že upíše 500.000 K vál. půjčky a v usnesení obecního výboru, jež v opise protokolu o sedění obecního výboru bylo předloženo mor. zem. výboru výslovně se praví, že se výbor usnáší upsati 500.000 K a na potřebnou kupní cenu uzavříti půjčku u banky C. na zástavu papírů III. a V. vál. půjčky; tuto žádost vyřídil zemský výbor tak, že dal svolení k výpůjčce 150.000 K v dluhopisech, ale výslovně se nevyjádřil, zda schvaluje půjčku celé kupní ceny u banky. Ale z podání obce a z toho, že nic nebylo vytknuto obecnímu usnesení a zejména, že v pozdějším přípisu obci ze dne 12. prosince 1917 zemský výbor výslovně píše, že již schválil úpis 500.000 K, nutno dospěti k úsudku, že zemský výbor zamýšlel svým usnesením schválit jak úpis vál. půjčky, tak i opatření kupní ceny za ně úvěrem u banky na lombard, ale že se ve vyřízení dosti přesně nevyjádřil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud posoudil věc správně po právní stránce, a nejsou proto vývody dovolacího spisu s to, by zvrátily jeho správný názor na věc, vyslovený potvrzením odsuzujícího rozsudku. Dovolání snaží se mylně dovoditi neplatnost úpisu co do částky, vyšší 150.000 K pro nedostatek náležitostí §u 96 obec. zříz. mor., t. j. schválení úpisu zemským výborem. Usnesením ze dne 19. června 1917 svolil zemský výbor, by žalovaná obec sjednala zápůjčku do 150.000 K za účelem úpisu 6. válečné půjčky v nominální částce 500.000 K, pokud je nutna zápůjčka ta lombardem 3. a 5. válečné půjčky. Rozhodno je, že zemský výbor vytkl přípustnost úpisu částkou 500.000 K, ježto mu bylo určitě známo z obdobných úředních aktů, že v tehdejší době prováděly se úpisy válečných půjček lombardováním dluhopisů, přidělených na základě těchže úpisů, takže jen část dluhu bylo nutno krýti ne-li hotově, tedy aspoň lombardem jiných cenných papírů. Jen tuto část vymezil zemský výbor určením výše 150.000 K, svoliv k lombardu 3. a 5. válečné půjčky, celkem však svolil k úpisu celé částky 500.000 K, a tím k výpůjčce celé kupní ceny.

Čís. 3616.

Bylo-li exekuční řízení mimo sídlo finanční prokuratury vedeno za erár berním úřadem, jest doručiti usnesení jemu, nikoliv finanční prokuratuře a počítá se též lhůta k opravnému prostředku od doručení usnesení bernímu úřadu.

(Rozh. ze dne 18. března 1924, R I 192/24.)

V exekuční věci eráru proti firmě K., vedené u okresního soudu na Kladně, byl erár zastupován berním úřadem na Kladně. Usnesení rekursního soudu bylo doručeno bernímu úřadu dne 19. října 1923. K žádosti finanční prokuratury bylo jí doručeno totéž usnesení dne 6. prosince 1923. Dovolací rekurs finanční prokuratury, daný na poštu dne 12. prosince 1923, byl rekursním soudem odmítnut. Důvody: Napadené usnesení doručeno bylo bernímu úřadu na Kladně, který jako vymáhající strana v této exekuční věci vystupoval dne 19. října 1923 a dovolací rekurs českou finanční prokuraturou v Praze podán byl dle poštovního razítka dne 12. prosince 1923 u soudu první stolice. Poněvadž v exekučním řízení, pokud jde o vnucené zřízení zástavního práva, jest lhůta k podání dovolacího rekursu dle §u 88 čís. 2 ex. ř. 14denní a dovolací rekurs podán byl stěžovatelkou dávno po uplynutí této lhůty, počítané od doručení bernímu úřadu na Kladně, jest rekurs opožděn, a slušelo jej dle §u 526 c. ř. s. a §u 78 ex. ř. odmítnouti soudu rekursnímu, když neučinil tak již první soud po rozumu §u 523 c. ř. s. a §u 78 ex. ř. Nesejde na tom, že k žádosti české finanční prokuratury v Praze ze dne 12. listopadu 1923 bylo jí doručeno napadené usnesení prvním soudem dne 6. prosince 1923, neboť od tohoto doručení nelze lhůtu rekursní počítati, nýbrž od doručení bernímu úřadu, a bylo jeho povinností, by zavčas stěžovatelku o napadeném usnesení vyrozuměl.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu do odmítacího usnesení.

Důvody:

Jest sice právné, že zastupovati erár na soudech jest povolána podle služební instrukce pro finanční prokuratury ze dne 9. března 1898, čís. 41 ř. zák. finanční prokuratura, a že proto bylo opětně nařízeno, by veškerá soudní rozhodnutí, týkající se státu, byla doručována k jejím rukám; z tohoto pravidla platí však dle čl. IV. čís. 1 uvoz. zák. k civilnímu soudnímu řádu a min. nařízení ze dne 18. ledna 1898 čís. 28 ř. zák. výjimka toho obsahu, že u exekučních soudů mimo sídlo finanční prokuratury jsou také berní úřady zmocněny, by v zastoupení finanční prokuratury zahájily a provedly veškerá jednání, přípustná dle exekučního řádu. Praxe přiznává uvedeným berním úřadům i právo rekursu ve věcech, jimi samými zahájených (Rozh. ze dne 9. září 1908, R IX 88/8 úř. sb. čís. 1211). Jelikož v tomto případě byl exekuční návrh podán berním úřadem na Kladně, bylo rozhodnutí rekursního soudu,

kterým byl návrh k rekursu dlužníkovu zamítnut, doručeno bernímu úřadu právem a s konečnou platností; finanční prokuraturu nebylo třeba zvláště vyrozuměti a lhůta k podání dovolacího rekursu počala plynouti dnem doručení bernímu úřadu, tedy 19. říjnem 1923. Dovolací rekurs byl podán finanční prokuraturou teprve dne 12. prosince 1923, pročež rekursní soud právem jej jako opožděný odmítl.

Čís. 3617.

Soudní odhad dolových polí za účelem vyměření dávky z přírůstku hodnoty. O tom, zda jsou tu předpoklady pro soudní odhad a zda se jedná o nemovitost, podléhající dávce z přírůstku hodnoty, rozhodují úřady správní, nikoliv soudy. Dolová pole a dolové míry jsou nemovitostmi. Příslušným k odhadu jest dle §u 117 j. n. soud okresní, nikoliv dle §u 53 j. n. horní senát.

(Rozh. ze dne 18. března 1924, R I 204/24.)

Do usnesení okresního soudu v Mostě v řízení o odhadu horních nemovitostí za účelem vyměření dávky z přírůstku hodnoty stěžovali si vlastníci nemovitostí. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil a uvedl mimo jiné v důvodech: Příslušnost prvního soudu ku provedení odhadu jest podle §u 117 j. n. bezpochyby dána. Názor, že se tu jedná o spornou věc a ze tudíž podle §u 53 j. n. krajský soud v Mostě jakožto horní soud jest příslušným, není správným; neboť přichází v úvahu pouze řízení odhadní, kteréž však není provésti podle ustanovení civilního řádu soudního, nýbrž podle ustanovení realního řádu odhadního. Jelikož ohledně tohoto odhadu v cís. patentu ze dne 29. prosince 1915 čís. 83 z. zák. pro Čechy nic zvláštního není ustanoveno, příslušelo provésti navržený odhad podle jasného znění §u 117 j. n. prvnímu soudu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Souhlasná rozhodnutí nižších soudů nejsou v zřejmém rozporu se zákonem, jak to předpokládá § 16 patentu o mimosporném řízení. Správně byla dle §u 17 j. n. vyslovena příslušnost okresního soudu v Mostě, jelikož zde nejde o spornou horní věc ve smyslu §u 53 j. n. Soudní odhad po rozumu §u 18 cís. patentu ze dne 29. prosince 1915 čís. 83 z. zák. pro Čechy za účelem určení obecné hodnoty nemovitosti jest odhadem mimosporného řízení a proto jest příslušnost krajského jako horního soudu v Mostě vyloučena. Jak jest zřejmo z ustanovení uvedeného patentu, rozhodují o tom, zda jsou předpoklady pro soudní odhad a zda jedná se o nemovitost, jež podléhá dávce z přírůstku hodnoty ve smyslu §u 1 a násl. tohoto patentu, čili nic, správní úřady a nikoliv soudy. Nehledíc k tomu, odporuje názor stěžovatelů, že dolová pole a dolové míry nejsou nemovitostmi, jasnému předpisu §u 109 horního zákona.

Čís. 3618.

Žádost za příděl uhlí (za platnosti zákona ze dne 9. dubna 1920, čís. 260 sb. z. a n.), nezněla-li na určitého dodavatele, nelze považovati za nabídku učiněnou tomu, koho potom určí úřad sám dle vlastního uvážení.

(Rozh. ze dne 18. března 1924, Rv I 1230/23.)

Žalované společenstvo ucházelo se o příděl kovářského uhlí u okresní politické správy. Okresní politická správa poukázala pak žalobkyni, by dodala společenstvu vagon uhlí. Společenstvo však přijetí vagonu odmítlo, načež bylo uhlí prodáno drahou. Výtěžek prodeje nestačil však ani k hrazení nákladů dopravy, pročež byl nedoplatek předepsán žalobkyni. Žaloba na zaplacení kupní ceny za uhlí i náhrady nedoplatku dopravních nákladů byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Jak odvolací soud správně zdůrazňuje, jest při řešení otázky, zda mezi stranami došlo ku smlouvě o dodání vagonu kovářského uhlí, od kteréž otázky závisí rozhodnutí sporu, přihlížeti k tomu, jaký význam měla úprava uhelného hospodářství dle zákona ze dne 9. dubna 1920 čís. 260 sb. z. a n. a prováděcího nařízení ze dne 6. listopadu 1920 čís. 604 sb. z. a n. Dle §u 3 citovaného zákona bylo dáno uhlí pod závěru, jež měla ten účinek, že nebylo dovoleno uhlím nakládati bez poukazu orgánů, jimž náležela úprava hospodaření uhlím. Patrno tedy, že stát nepřevzal obchod uhlím do svých rukou a že uhlí nebylo vyloučeno ze soukromoprávního obchodu; jen dispose uhlím, k nimž čítati jest v prvé řadě smlouvy dodávací, byly vázány na svolení příslušných orgánů, udílené ve formě přídělových poukazů. Za tohoto stavu věci nenahražují ony poukazy smlouvu samu, nýbrž vždy musí smluvní strany způsobem §u 869 obč. zák. dáti na jevo souhlasnou vůli, ujednati smlouvu dodávací. Ani předpisu §u 26 citovaného zákona nelze se, jak žalobkyně míní, pro opačný náhled dovolávati, ježto stanoví se tam jen trestnost provinění proti předpisům zákona, zejména nakládá-li kdo uhlím bez úředního souhlasu, ale není tam stanoveno, že uchazeči o příděl jsou pod touto trestní sankcí povinni k odběru požadovaného množství uhlí. Jest sice pravda, že úřední poukaz vydáván byl na žádost toho, kdo uhlí potřebuje, ale tuto žádost, nezněla-li na určitého dodavatele, nelze považovati za nabídku učiněnou tomu, koho potom určí úřad sám dle vlastního uvážení. Žadateli nemusí tento dodavatel vzhledem ku jakosti zboží, ceně jeho a vzdálenosti a pod. vyhovovati, a není proto žadatel vázán, aby s ním vešel ve smlouvu za podmínek, na jichž stanovení neměl vlivu. Ani v prováděcím nařízení není opačného ustanovení. Se zásadou poctivého obchodu dle čl. 279 obch. zák. by se ovšem nesrovnávalo, by žadatel, jsa vyrozuměn o přídělu, prostě

mlčel, a aby toto mlčení považováno bylo za jeho nesouhlas s přídělem. S druhé strany však není velkoobchodník, jenž dodávku má provésti, prostě beze všeho oprávněn, by zásilku vypravil, aniž se dříve s odběratelem dohodl o ceně, druhu a jinakých disposicích, dodávky se týkajících. Nedbá-li dodavatel v tomto směru opatrnosti, nese si dle čl. 282 obch. zák. důsledky toho sám. Uvažuje-li se věc s tohoto stanoviska, nedošlo v tomto případě k ujednání dodávací smlouvy mezi stranami. Dle zjištění nižších soudů žalované společenstvo ucházelo se v roce 1920 a 1921 o příděl kovářského uhlí dobré jakosti, zvláště rosického, u okresní politické správy v P. a bylo mu to přednostou této správy slíbeno. V březnu nebo dubnu 1921 tázal se pak tehdejší komisař Dr. D., jenž přijímal přihlášky z celého úředního obvodu, jen po množství. Žalované společenstvo přípisem téže okresní politické správy ze dne 2. května 1921 bylo vyrozuměno jen o přídělu uhlí prostřednictvím firmy J. B. N. ve výši 20 tun do stanice P. a 10 tun do K. s tím, že toto uhlí nesmí býti dáno k disposici. Také společenstvo uhlí touto firmou dodané (20 tun rosického uhlí do stanice P.) přijalo. Není zjištěno, že bylo společenstvo vyrozuměno o tom, že mu jest přiděleno 10 tun kovářského uhlí z dolů kladenských, zejména z dolu rapického, o něž společenstvo pro špatnější jakost nestálo. Čí nedopatřením se to snad stalo, je pro spor nerozhodno. Není tu tedy skutkového předpokladu, z něhož by dle čl. 279 obch. zák. dovozována býti mohla povinnost společenstva, ihned vyrozuměti žalobkyni, na jejíž účet dodávka se děla, nebo aspoň správu dotyčného dolu, že na tento druh nereflektuje; v důsledku toho nemohlo dojíti ku schválení této dodávky prostým mlčením žalovaného společenstva. Žalobkyně posílajíc uhlí na pouhé vyrozumění o přídělu, činila tak na své risiko, mylně předpokládajíc, že v tomto případě došlo již k uzavření smlouvy dodací. Za tohoto stavu věci nebylo žalované společenstvo, jak správně dovozuje odvolací soud, povinno, by zásilku přijalo.

Čís. 3619.

»Okresní rozdělovna mouky v X.«, jejíž obchodní a majetkovou stránku vedla fysická osoba vlastním jménem za dozoru okresní politické správy, nemá procesní způsobilosti.

(Rozh. ze dne 18. března 1924, Rv I 1431/23.)

Žaloba »Okresní rozdělovny v X. v likvidaci« na obec B. o 5.600 Kč byla oběma nižšími soudy zamítnuta. Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů i s předchozím řízením a odmítl žalobu.

Důvody:

Podle sdělení zástupce žalobkyně v souvislosti s vyjádřením zástupce žalované je jako žalující strana uvedená »Okresní rozdělovna mouky v K.« — nyní v likvidaci — označením, pod kterým Ludvík S. po obchodnicku vedl podnik okresní rozdělovny mouky v K., založený okresním hejtmanstvím v K. k nařízení místodržitelství v Praze, za dozoru okresního hejtmanství, později okresní politické správy, opatřiv do vedení podniku potřebný kapitál. Representantem a vlastníkem okresní rozdělovny mouky v K. v likvidaci je Ludvík S., jenž provádí i likvidaci za dozoru okresní právy politické. Z toho patrno, že označení, pod kterým je žalováno, je pouhým označením úřední dozorčí činnosti státní politické správy okresní při rozdělování mouky, pro okres politický přidělené, beze všeho samostatného majetkového podmětu, ježto obchodní a majetkovou stránku vedl a vede Ludvík S. vlastním jménem. Pak ale je jasno, že označení, pod kterým je žalováno, jako pouhé označení úřední beze jmění nemá způsobilosti k právním činům a postrádá proto též způsobilosti ke sporu. Provedené s ním sporné řízení je proto zmatečným dle §u 7 c. ř. s., což bylo vyřknouti, rozsudky obou nižších soudů zrušiti i s předchozím řízením a žalobu odmítnouti.

Čís. 3620.

Dopravní řád železniční.

Dráha jest oprávněna požadovati stojné po dobu, co zásilka pro vadnost dovozních dokladů nemůže býti dále vypravena. Dráha neručí za zavinění celních orgánů.

(Rozh. ze dne 18. března 1924, Rv I 1541/23.)

Žaloba firmy, domáhající se na dráze vrácení stojného, jež firma dráze zaplatila za dobu, kdy zboží stálo v pohraniční stanici, nemohouc býti pro nedostatek dovozních dokladů dále dopraveno, byla oběma nižšími soudy zamítnuta, odvolacím soudem mimo jiné z těchto důvodů: I kdyby šlo o vinu celního orgánu, jenž podle mínění odvolatelky zásilku na nádraží neoprávněně zadržel, neručí za ni dráha podle dovolaného §u 5 žel. dopr. ř. Vždyť odvolatelka sama tvrdí, že jde o celní orgán, a dráha ručí podle cit. §u 5 jen za »své lidi«. Odvolatelka také uznala, že tohoto celního zřízence »nepoužila železnice k provedení přepravy,« jak týž § 5 dále předpokládá, dovolavši se výslovně §u 65 žel. dopr. ř. pokud jedná o splnění celních předpisů, které splniti má železnice »jako zasílatel«.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Právním důvodem žaloby jest v tomto sporu dopravní smlouva. Žalobkyně tvrdí, že stojné, předepsané jí za dobu od 28. července 1920 do 10. srpna 1920 z toho důvodu, že zásilka 45 vagonů slámy musila pro nedostatek dovozního povolení čekati v pohraniční stanici D., bylo pře-

depsáno neprávem, a domáhá se jeho vrácení. Sluší proto zkoumati jen, zda byla železnice podle smlouvy a železničního dopravního řádu oprávněna, požadovati předepsané stojné čili nic. Naproti tomu nelze v rámci tohoto sporu řešiti též otázku, zda dopustil se celní úřad v B. zavinění tím, že po předložení telegrafického dovozního povolení neudělil povolení k další přepravě zásilky, a zda ručí erár žalobkyni za škodu, tímto zaviněním celního úřadu způsobenou, neboť z tohoto důvodu nebylo žalováno a změna žaloby není v opravném řízení již přípustna. Nesprávný názor žalobkyně, že celní úřady jsou orgány železničními a že železnice ručí za jejich zavinění, byl správně vyvrácen oběma nižšími soudy. Nebylo, proč by se při tom nepřihlíželo k výpovědi svědka K-a, neboť svědek vypovídal o služebních poměrech úřadu, u něhož jako kontrolor působí, takže musí býti o nich zpraven. Vzájemná nezávislost celních a železničních úřadů plyne i z předpisu §u 65 žel. dopr. ř., že dráha jest povinna, celní odbavení zboží opatřiti buď sama, nebo pověřiti jím speditera. Do působnosti celních úřadů nemůže železnice zasahovati; rozhodnutím celních úřadů musí se bezvýjimečně podrobiti. Výhradné a samostatné oprávnění celních úřadů, rozhodnouti o tom, zda může zboží býti dále odesláno, uznala ostatně žalobkyně sama tím, že vyslala úředníka s dovozním povolením, nikoliv k železničnímu úřadu do D., nýbrž k celnímu úřadu do B. Bezdůvodna jest proto výtka neúplnosti řízení dle §u 503 čís. 2 c. ř. s., poněvadž prý nebylo dotázáno ministerstvo obchodu o významu telegrafických dovozních povolení a povinnosti celního úřadu, by se jimi řídil, a bezpodstatným jest také dovolací důvod nesprávného právního posouzení dle §u 503 čís. 4 c. ř. s., uplatňovaný jednak v tom směru, že význam telegrafického dovozního povolení byl prý nesprávně hodnocen, jednak v tom, že zavinění celních orgánů nebylo uznáno za dostatečný důvod k vyhovění žalobě. Skutkovým zjištěním nižších soudů, že zboží musilo na stanici D. čekati pro nedostatek a vadnost dovozního povolení, a předpisem §u 65 (1) poslední věta žel. dopr. ř., že železnice jest oprávněna, počítati stojné po dobu, kdy zásilka pro vadnost dovozních dokladů nemůže býti dále zaslána, jsou i právo železniční správy na vybrané stojné, i bezdůvodnost nároku na jeho vrácení prokázány. Žalobkyně pokouší se žalobu zachrániti tvrzením, že dráha neuvědomila dle předpisu stran o nuceném zadržení zásilky v pohraniční stanici, a vytýká napadenému rozsudku dle §u 503 čís. 3 c. ř. s. rozpor se spisy, poněvadž prý jeho tvrzení, že dráha vyrozuměla strany o dopravní překážce, nemá ve spisech opory. Odvolací soud netvrdí však ničeho takového, nýbrž osvojil si jen zjištění prvního soudu, že odesílatel o zadržení zásilky v pohraniční stanici věděl z vlastní zkušenosti a sám jel do Prahy jen za tím účelem, by tam potřebné dovozní povolení s pomocí žalobkyně obstaral, dále že o nepostačitelnosti prvního telegrafického povolení byla žalobkyně vyrozuměna přímo celním úřadem při předložení tohoto povolení. Z tohoto zjištění však plyne, že, i když dráha zvláštního vyrozumění neodeslala, není příčinné souvislosti mezi tímto jejím opomenutím a mezi zdržením zásilky v D., že nevyrozumění stran drahou nemělo vlivu ani na předepsaní stojného ani na výši stojného, takže ani v tom případě, že železnice vskutku proti předpisu §u 74 žel. dopr. ř. nevyrozuměla odesílatele o překážce v další přepravě, by nebylo možno žalobě vyhověti.

Čís. 3621.

Pohledávkou přednostní ve smyslu §u 23 čís. 3, 4, 5 vyr. řádu jest nárok pojišťovny ze smlouvy pojišťovací na pojišťovací premie, splatné po zahájení vyrovnacího řízení.

(Rozh. ze dne 18. března 1924, Rv I 1587/23.)

Žalující pojišťovací banka domáhala se na žalovaném zaplacení pojistné premie, jež se stala splatnou po té, kdy o jmění žalovaného bylo zahájeno řízení vyrovnávací, skončivší pak vyrovnáním na 20%. Soudy všech tří stolic přiznaly žalobkyni dlužnou premii v plné výši, Nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Ve vyrovnávacím řízení nebyla zažalovaná pohledávka ani žalující bankou přihlášena, ani žalovaným v seznamu jmění a dluhů uvedena. Pohledávka tato vzešla již před řízením vyrovnávacím, nikoli teprve za tohoto řízení; pouze splatnost její nastala teprve za řízení vyrovnávacího a to až po uplynutí lhůty, určené soudem k přihláškám pohledávek věřiteli žalovaného. Podle §u 53 (4) vyr. ř. věřitelé, jejichž pohledávky jen zaviněním dlužníkovým zůstaly při vyrovnání nepovšimnuty, mohou na dlužníkovi žádati zaplacení těchto svých pohledávek v celé výši. Tohoto zákonného ustanovení nelze zde užiti, poněvadž ze spisů nevychází, že žalovaná pohledávka zůstala při vyrovnání nepovšimnuta jen zaviněním dlužníka, totiž žalovaného; není vyloučena možnost, že žalující strana věděla o zahájení vyrovnávacího řízení a že mohla svou pohledávku přihlásiti v tomto řízení ve lhůtě, soudem k podání věřitelských přihlášek určené, že tedy, nepřihlásivši své pohledávky, spoluzavinila, že na její pohledávku nebyl při vyrovnání vzat zřetel. S určitostí tvrditi to ovšem nelze a tvrzení dovolatelovo, že žalující firmě bylo známo, že se octl v řízení vyrovnávacím, nemá ve spisech opory, pročež výtka dovolatelova, že soud odvolací k tomu nepřihlédl, jest neoprávněna. Podle toho, co bylo výše uvedeno, jest výtka tato i nerozhodna. Ačkoliv nelze užiti v tomto sporu ustanovení §u 53 (4) vyr. ř., žalovaný přece jest povinen, zaplatiti žalující bance její celou zažalovanou pohledávku a ne pouze 20% jako vyrovnací kvotu. Mezi žalující firmou a žalovaným nejde totiž jen o nárok oné firmy proti žalovanému na placení pojistného, nýbrž také o vzájemný závazek žalující firmy zaplatiti žalovanému pojištěnou částku, kdyby v umluvené lhůtě nastala pojistná událost. Stranám příslušejí tedy nároky vzájemné a nárok žalo-

vaného proti žalující bance není omezen na 20%, nýbrž byl by v případě své splatnosti splatný celými 100% podle obsahu pojišťovacích podmínek. Vzhledem na to nesrovnávalo by se s dobrými mravy a se zásadou, vyslovenou v prvém odstavci §u 879 obč. zák. o neplatnosti smluv, dobrým mravům se příčících, aby žalovaný byl proti žalující straně ve výhodě, že by jí zaplatil jen 20% umluvené její pohledávky, když by ona zůstávala povinnou, zaplatiti mu v případě splatnosti jeho pohledávky tuto pohledávku celou bez omezení; naopak dlužno uznati, že i žalovaný povinen jest, zaplatiti žalující bance její pohledávku celou, jak byla zažalována. Tato povinnost žalovaného plyne i ze zásady, vyslovené v první větě §u 1052 obč. zák., že ten, kdo naléhati chce na splnění druhé strany, musí svůj vzájemný závazek splniti neb aspoň býti ochotným, jej splniti. Žalovaný ovšem v řízení prvé a druhé stolice tvrdil, že s žalující firmou jednal o omezení pojistek a že vzdával se pojištění s odůvodněním, že nemůže pojistné platiti, ale nedošlo ani ke zrušení pojišťovací smlouvy, ani k omezení pojistek a žalovaný v dovolacím řízení mlčky trvá na pojišťovací smlouvě tak, jak byla uzavřena, s jediným omezením, že svůj závazek na placení pojistného uznává pouze do výše 20% vzhledem na vyrovnání, ve vyrovnávacím řízení uzavřené. Žalovaný ovšem nemůže nyní již žádati splnění smlouvy žalující firmou, ale jen proto, poněvadž pojistná událost dosud nenastala; on trvá na tom, že žalující firma povinna jest, splniti smlouvu bez omezení vůbec a bez omezení na 20% zvlášť; proto musí také svůj vzájemný závazek splniti bez omezení a tedy zaplatiti žalující firmě zažalovanou pohledávku celými 100 procenty. Tomu nasvědčuje i tato úvaha: Podle §u 46 čís. 3 konk. ř. náležejí k pohledávkám podstatovým, které podle §u 47 konk. ř. musí býti zapraveny v první řadě a které podle §u 150 konk. ř. musí při nuceném vyrovnání v úpadkovém řízení zaplaceny býti věřitelům plnou sumou jako pohledávky přednostní, všecky nároky na splnění v z á j e m n ý c h smluv, ve které vstoupil správce úpadkové podstaty. O takovou vzájemnou smlouvu jde mezi žalující bankou a žalovaným, jak bylo nahoře uvedeno. Vyrovnávací řád ovšem neobsahuje a nemůže obsahovati ustanovení, podobného onomu předpisu §u 46 čís. 3 konk. ř., a to proto, poněvadž v řízení vyrovnávacím zůstává jmění ve správě dlužníkově nepřecházejíc ve správu vyrovnávacího správce. Ale vyrovnávací řád obsahuje v §u 23 a v druhém odstavci §u 46 též ustanovení o přednostních pohledávkách, které musí býti plně uspokojeny, a mezi těmito pohledávkami jsou v §u 23 pod čís. 3, 4 a 5 uvedeny též smlouvy vzájemné. Dlužno tedy vzhledem na ony §§ 47 a 150 konk. ř. a na §§ 23 i 46 (4) vyr. ř. podle § 7 obč. zák. přiznati zažalované pohledávce podobné postavení, jakého by požívala v řízení úpadkovém podle §u 46 čís. 3 a §§ 47 i 150 konk. ř., neboť setrvání žalovaného na pojišťovací smlouvě, s žalující bankou uzavřené, musí míti tytéž účinky, jaké vstup úpadkového správce v takovou vzájemnou smlouvu jeví v řízení úpadkovém. Z toho následuje, že nižší soudy právem uznaly žalovaného povinným, aby zaplatil žalující bance její celou zažalovanou pohledávku a nikoli jen 20%.

Čís. 3622.

Ku závazku spořitelny (zákon ze dne 14. dubna 1920, čís. 302 sb. z. a n.) nestačí podpis předsedy ředitelstva a vedoucího úředníka.

(Rozh. ze dne 18. března 1924, Rv I 1590/23.)

Žalující hospodářská záložna vydala na Karla K-a směnky celkem na 110.000 Kč a, když ani Karel K. ani ručitelé směnek nezaplatili, vymohla si proti nim směnečné platební příkazy. Karel K. ucházel se o úvěr u žalované městské spořitelny, by za něho zaplatila pohledávky hospodářskou záložnou vymáhané, a na základě usnesení ředitelstva zavázala se dle tvrzení žaloby městská spořitelna zaplatiti pohledávky hospodářskou záložnou vymáhané, a na základě usnesení ředitelstva K-ovi. Ježto spořitelna pohledávky záložně nezaplatila, vymáhala záložna na spořitelně zaplacení žalobou. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e žalobu zamítl mimo jiné z těchto d ů v o d ů: Dopisem ze dne 13. listopadu 1922, jehož pravost nebyla popřena, potvrdila sice žalovaná spořitelna žalující záložně, že na účet Karla K-a vyplatí žalující záložně v hotovosti, pokud se týče převede na její účet hotovost 104.000 Kč v nejbližších dnech. Toto potvrzení jest však, jak jest nesporno, podepsáno pouze předsedou spořitelny M-em, pokladníkem a vedoucím úředníkem J-em. Dle stanov (§ 45) jest však nutno, by listiny ředitelství byly podepsány předsedou neb místopředsedou a členem ředitelství. Předložené potvrzení ze dne 13. listopadu 1922 nelze proto považovati za listinu pro žalovanou spořitelnu závaznou, z níž by bylo lze oproti spořitelně právně platný závazek odvozovati. O d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Předloženými listinami je zjištěno: Ve schůzi 5. listopadu 1922 usneslo se ředitelství žalované spořitelny »aby bylo vyhověno žádosti manželů K-ových o poskytnutí dalšího úvěru a aby byly nové jejich směnky na 104.000 Kč eskontovány pod zárukou, v protokolu o schůzi té uvedenou. Výplata se provede, až budou knihovní vklady vykonány a celá záležitost uspořádána dle tohoto usnesení.« Ve schůzi ředitelstva ze dne 29. listopadu 1922 uvedl předseda, že revisor spořitelen pozastavil výši tohoto úvěru a bylo usneseno předložiti tuto záležitost výboru k rozhodnutí. Výbor spořitelny ve schůzi 12. února 1923 zápůjčky té nepovolil, zrušiv usnesení ředitelství, pokud odporuje tomuto usnesení. Tím byla věc nadobro vyřízena, neboť podle §u 39 stanov žalované spořitelny ředitelstvo její »pečuje toliko o to, by byly vklady půjčovány jak náleží,« kdežto rozhodnutí o výši, tudíž o povolení zápůjček náleží podle §u 41 odstavec druhý stanov výboru, což je patrno také z dovolání se §u 25 stanov, který právě předepisuje, jak se fondů užívá. Výklad ten sdílí také ministerstvo vnitra jako státní dozorčí úřad nad spořitelnami. Tento zjištěný skutkový děj stačí úplně k bezpečnému posouzení a rozhodnutí této pře a není proto třeba dalších, odvolatelkou postrádaných důkazů (§§ 275 a 488 c. ř. s.). Sdělení ze dne 13. listopadu 1922 neváže žalovanou spořitelnu jak již prvým

soudem správně bylo dolíčeno a nevadí tomu dovolaný předpis §u 8 zákona ze dne 14. dubna 1920, čís. 302 sb. z. a n. proto, že sdělení to bylo nesprávné a že samo o sobě spořitelnu zavázati nemohlo (§ 41 stanov).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolací soud sdílí názor odvolacího soudu, že pro otázku, jakým způsobem mohou vzejíti závazky žalované spořitelny, jsou rozhodny její stanovy. V §u 1 zákona ze dne 14. dubna 1920, čís. 302 sb. z. a n., kterýmž zákonem zrušen byl dřívější spořitelní regulativ ze dne 27. září 1844, jsou spořitelny výslovně prohlášeny za samostatné veřejné peněžní ústavy, tudíž za právnické osoby po rozumu §u 26 obč. zák. Právnické osoby, jak z podstaty jejich plyne, nemohou osobně jednati, a proto musí býti u nich jistým souhrnem zásad, jako ústavou, stanovami a podobně, určeno, za kterých podmínek platí jednání určitých fysických osob za jednání těchto právnických osobností. Není-li tu jednání, odpovídajícího ústavě nebo stanovám, nevzejde závazek právnické osobnosti, a nejsou tudíž ony fysické osobnosti v tomto směru representanty oné právnické osobnosti. Patrno tedy, že stanovy právnické osobnosti nejsou, jak dovolatelka míní, jen úpravou vnitřních poměrů právnických osobností. Dle §§ 6 a násl. zejména 18 cit. zákona i při spořitelnách rozhodují stanovy o tom, kdo a za jakých podmínek jedná za spořitelnu. V tomto případě, jak správně odvolací soud dovozuje, k závazku spořitelny, dle něhož by tato byla povinna dluh Karla K-a převzíti a žalobkyni zaplatiti, nedošlo způsobem stanovami předepsaným, ježto se na tom neusnesl výbor spořitelny dle §u 41 odstavec druhý stanov k takovémuto jednání jedině oprávněný. Ani dopis ze dne 13. listopadu 1922, v němž žalovaná slibuje žalobkyni zaplatiti tento dluh, nemůže býti pro žalovanou závazným, ježto je podepsán jen předsedou ředitelstva a vedoucím úředníkem, a nikoli, jak v §u 45 odstavec prvý stanov předepsáno, předsedou ředitelstva nebo místopředsedou a ještě jedním členem ředitelstva. Naprosto ničím není odůvodněn názor dovolatelčin, že otázka, kdo podpisuje spisy jménem spořitelen, jest citovaným zákonem čís. 302/1920 upravena v ten rozum, že stačí k tomu podpis předsedy ředitelstva a vedoucího úředníka.

Čís. 3623.

Za věcnou škodu, způsobenou při srážce s vozem pouliční dráhy, ručí podnikatel pouze dle všeobecných předpisů občanského zákonníka o náhradě škody. Hromadná osoba ručí za své pomocníky a zřízence dle týchž zásad, jako osoba přirozená.

K pojmu nezdatnosti dle §u 1315 obč. zák.

(Rozh. ze dne 18. března 1924, Rv I 1703/23.)

Srážkou žalobcova povozu s vozem městské pouliční dráhy byl žalobcův povoz poškozen. Žaloba na obec o náhradu škody byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

V tomto sporu jde o věcnou škodu, způsobenou srážkou vozu elektrické pouliční dráhy s povozem žalobcovým, a nikoliv o škodu na těle. Jest proto věc posuzovati podle všeobecných předpisů obč. zák. a nelze přisvědčiti názoru dovolatelovu, že žalovaná ručí bezpodmínečně za zavinění orgánů takových, jakým jest řidič motorového vozu. Žalovaná strana jako neosobní podmět práv a povinností nemůže ovšem sama o sobě jednati, nýbrž za ni jednají osoby, které dle stanov neb organisace její jsou povolány, by za ni vystupovaly v životě právním. Jednání těchto representantů, pokud vystupují za právnickou osobnost, platí ovšem za činy právnické osoby. Ale takovými representanty právnických osobností a podobných neosobních podmětů práv a povinností nejsou pouzí zřízenci, na příklad řidiči motorových vozů, nýbrž tito jsou pouhými pomocnými silami, jakýchž užívají i fysické osoby, které jsou vlastníky větších podniků. Není v zákoně stanoveno a neplyne ani z povahy věci, by v této otázce posuzovány byly hromadné osoby přísněji, než osoby fysické. Proto za takovéto pomocné síly ručí i hromadná osobnost jen v mezích §u 1315 obč. zák., i bylo tudíž věcí žalobcovou, by dokázal, že řidič motorového vozu byl osobou nezdatnou. Nezdatností dle §u 1315 obč. zák. sluší rozuměti trvalou vlastnost zjednané osoby; pouhá neopatrnost, nepozornost nebo pouhé nedopatření jen v ojedinělém případě není ještě nutně důkazem její nezdatnosti.

Čís. 3624.

Při ústním posledním pořízení musí pořizovatelova vůle před svědky pořizovatelem býti projevena; nestačí projev souhlasu s posledním pořízením, již dříve napsaným, třebas bylo před zůstavitelem a svědky přečteno.

(Rozh. ze dne 18. března 1924, Rv I 8/24.)

Žalobě dědiců ze závěti na dědice ze zákona, by bylo zjištěno, že žalobce jest dle ústní závěti ze dne 3. ledna 1921 vůči žalovaným pokládati za dědice po zůstavitelce, bylo oběma nižšími soudy vyhověno. Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Dovolání je v právu, pokud vytýká napadenému rozsudku nesprávné právní posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). O tom, že poslední pořízení ze dne 3. ledna 1921, o které tu jde, nevyhovuje podmínkám §u 579 obč. zák., poněvadž je jeden ze tří svědků nepodepsal s dodatkem,

poukazujícím na jeho vlastnost jako svědka, a že tudíž jako písemné poslední pořízení jest dle §u 601 obč. zák. neplatným, není již sporu. Avšak toto poslední pořízení nelze zachovati v platnosti ani jako pořízení ústní přes to, že nebylo ani tvrzeno, že zůstavitelka chtěla pořídit jen písemně a vyloučiti jinou formou závěti (plenární rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 13. března 1922, čís. sb. 1538), neboť nebylo šetřeno předpisů §§ 585 a 586 obč. zák., které ustanovují, jak má se učiniti poslední vůle, která se mimosoudně ústně prohlašuje. Dle zjištění nižších soudů byla poslední vůle zůstavitelky, dříve již napsaná, zavolaným svědkům Antonínu B-ovi a Emilu H-ovi třetím svědkem Janem A-em před zůstavitelkou přečtena a jí na dotaz svědka B-a slovy: »tak to chci,« pokud se týče na dotaz svědka H-a přikývnutím hlavy a slovem »ano«, jako její poslední vůle potvrzena. Ale to k platné ústní závěti nestačí. § 585 obč. zák. předpisuje, že, kdo chce ú s t n ě učiniti poslední vůli, má j i vážně projeviti před třemi způsobilými svědky, kteří jsou zároveň přítomni a jsou schopni dosvědčiti, že ohledně osoby pořizujícího není ani podvodu ani omylu. Dlužno tedy projeviti ústně před svědky poslední vůli, nikoli snad jen souhlas s obsahem připraveného již písemného prohlášení, byť i toto bylo dříve zůstavitelce přečteno. Právě proto upozorňuje zákon v druhém odstavci §u 585 obč. zák. na to, že káže opatrnost, by svědci buď všichni společně nebo každý sám o sobě pro lepší paměť poslední vůli, projevenou zůstavitelem, buď sami si napsali nebo co nejdříve napsati dali, čeho by nebylo třeba v případech, kde poslední vůle, jako zde, již byla napsána a svědkům přečtena. Nižší soudy nesprávně vyložily zákon, uznavše za uvedeného stavu věci poslední pořízení ze dne 3. ledna 1921 za platné jako ústní závěť.

Čís. 3625.

Žaloba dle §u 35 ex. ř.

Formální přípustnost žaloby jest soudu zkoumati, třebas nebyla nepřípustnost namítána. Po skončení exekučního řízení jest žaloba nepřípustnou. Lhostejno, zda zaplacení se stalo dobrovolně či nuceně. Žaloba, uplatňující pohledávku navzájem, jest nepřípustnou, nastal-li účinek započtení před vznikem exekučního titulu.

Útratová pohledávka vzniká dnem doručení rozsudku, nikoliv teprve dnem pravoplatnosti rozsudku.

(Rozh. ze dne 18. března 1924, Rv I 34/24.)

Žalobě dlužníka na zrušení exekuce, ježto prý vymáhaná pohledávka zanikla započtením, o b a n i ž š í s o u d y vyhověly, N e j v y š š í s o u d žalobu zamítl.

D ů v o d y:

Dovolacím důvodem jest žalovanému jedině nesprávné právní posouzení věci (čís. 4 §u 503 c. ř. s.). Jde o žalobu po rozumu §u 35 ex. ř. Ačkoliv dovolatel formální přípustnost této žaloby výslovně uznává a pouze přezkoumání rozsudku odvolacího soudu po stránce hmotněprávní se dožaduje, nelze se obejíti bez rozřešení otázky formální přípustnosti této žaloby, neboť předpisy exekučního řádu jsou rázu veřejnoprávního, donucovacího, vylučujíce disposiční právo stran. O oposiční žalobě ustanovuje § 35 ex. ř., že proti nároku, pro nějž byla povolena exekuce, lze za řízení exekučního jen potud vznésti námitky, pokud spočívají na skutečnostech, nárok zrušujících nebo stavících, vzešlých teprve p o tom, kdy vznikl exekuční titul. Podle tohoto ustanovení má sice žaloba býti obmezena na námitky rázu hmotného, nicméně váže zákon dobu rozhodnou pro přípustnost žaloby jednak na skutečnost rázu formálního, jako je vznik exekučního titulu, jednak na skutečnost, že řízení exekuční jest ještě v běhu. Ani ta ani ona z těchto dvou podmínek není však v tomto případě splněna. V posléz uvedeném směru nelze přehlédnouti, že žaloba byla podána dne 26. března 1923, kdežto z exekučních spisů vysvítá, že mobilární exekuce, povolená dne 20. března 1923, provedena byla dne 22. března 1923 s úplným výsledkem, neboť peníz, rovnající se vymáhané pohledávce, byl s veškerým příslušenstvím ihned na místě vydán zástupci vymáhajícího věřitele, nynějšího to žalovaného Dra G-a. Žaloba byla tudíž podána až po úplném zakončení exekučního řízení, nikoliv průběhem jeho. Arciť provedla žalobkyně důkaz o tom, že zájemní protokol ze dne 22. března 1923 neobsahuje úplně věrného vylíčení průběhu tohoto exekučního výkonu, a nižší soudy uznaly, že nešlo o dobrovolné placení se strany ředitele K-a podle §u 60 ex. ř., nýbrž o nucené odebrání peněz z pokladny. Než ani tato okolnost nemůže ničeho změniti na skutečnosti, že vyplacením peněz přítomnému zástupci vymáhajícího věřitele dosažen byl účel exekuce, t. j. úplné zaplacení, ať již dobrovolné nebo nucené (§ 261 ex. ř.). Přechodem peněz z držby exekuta do rukou vymáhajícího věřitele byla exekuce zakončena, věřitel uspokojen a soudu nepříslušelo, kromě stanovení útrat výkonu a vyrozumění stran, nic více v této exekuční věci, neboť nebylo nic více zařídit. Proto nemá také návrh žalobkyně na zastavení exekuce, spojený se žalobní prosbou, již podkladu, stal se bezpředmětným; tím se však stala také bezpředmětnou žaloba, na kterou se exekuce má zastaviti (§ 35 ex. ř. poslední odstavec). Jiná je arciť otázka, zda byla žaloba po stránce hmotné oprávněna, kteroužto otázku jest zde jen potud řešiti, pokud přichází v úvahu druhá, svrchu uvedená podmínka, zda totiž nárok namítaný proti exekučnímu nároku vznikl před či po exekučním titulu. I po této stránce pokládá dovolací soud žalobu za nepřípustnou, neboť namítané započtení nevzniklo teprve po rozsudku ze dne 31. ledna 1923, jenž byl exekučním titulem, nýbrž projevilo účinek již tím okamžikem, kdy tímto výrokem soudním vznikla druhé straně pohledávka útratová, již žalovaný v tomto sporu nabyl postupem od Jana a Bedřicha L-a, tedy s o u č a s n ě se vznikem této útratové pohledávky. Již v tomto okamžiku splněny byly veškeré podmínky pro účinnost započtení, neboť v tomto okamžiku střetly se peněžní pohledávka a vzájemná pohledávka v určitých výších a nescházelo v té době již ani prohlášení žalobkyně, že eventuelní útratová pohledávka jejího tehdejšího odpůrce bude započtena na její větší vzájemné pohle-

dávky, kteréžto prohlášení, obsažené v dopisu jejím ze dne 26. ledna 1923 bylo odpovědí na oznámený jí postup ještě před rozsudkem ze dne 31. ledna 1923. Do tohoto dne nenabyl Dr. C. postupem ještě žádného existenčního nároku, neboť jeho podmíněný nárok, plynoucí z §u 1394 obč. zák., nebyl než nárokem odvozeným, on neměl více práv než postupitel a, vzešel-li tomuto nárok teprve soudním výrokem, mohl pak teprve přejíti na něho jako postupníka. Jelikož útraty byly žalovanému přisouzeny rozsudkem ze dne 31. ledna 1923, nemůže býti pochybnosti o tom, že útratová pohledávka vznikla tímto dnem po případě dnem doručení rozsudku a nikoliv teprve dnem pravoplatnosti rozsudku.

Čís. 3626.

Železniční dopravní řád ze dne 13. května 1921, čís. 203 sb. z. a n. Jalovcové plody náležejí pod položku O 37 roztřídění zboží nákladního tarifu díl I. odd. B, platného od 1. června 1921.

(Rozh. ze dne 18. března 1924, Rv II 644/23.)

Za vagon jalovcových bobulí, jenž došel žalovaného v květnu 1922, vypočetla dráha dopravné dle položky O 37, jež žalovaný zapravil. Tvrdíc, že zboží mělo býti tarifováno dle vyšší třídy I-I-I po případě podle výjimečného tarifu 3 a) a 3 b) nákladního tarifu díl I. sešit II., domáhala se dráha na žalovaném doplatku dopravného. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud jí vyhověl. Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Rozhodnutí sporu závisí jenom na tom, zda lze podřaditi jalovcové plody pod položku O 37 roztřídění zboží nákladního tarifu díl I. odd. B, platného od 1. června 1921, která zahrnuje »ovoce a ovoce bobulové všeho druhu«. Není sporu o tom, že, nevztahuje-li se tato tarifní položka také na jalovec, mělo býti dovozné vyměřeno podle vyšší sazby třídy I. a žalovaný jest povinen doplatiti peníz žalobou vymáhaný. Rovněž není sporu o tom, že až do vydání tarifu ze dne 1. června 1921 jalovec tarifoval dle položky, odpovídající v dřívějším tarifu nynější položce O 37, dále že následkem dodatku k tarifu ze dne 29. července 1922 tarifuje od 11. srpna 1922 jako položka samostatná. Při posouzení, zda jsou jalovcové plody ovocem neb ovocnými bobulemi ve smyslu železničního tarifu, nemůže rozhodovati hledisko vědecké, botanické nebo potravinářské (codex austriacus alimentarius), nýbrž pouze hledisko obchodní a dopravní. Jelikož však i znalci z oboru zboží a dopravy se rozcházejí ve svém posudku, dlužno předem zkoumati, co tarif sám pod slovy »ovocné bobule« rozumí. Znalec z oboru tarifnictví Dr. Sch. vyložil, jak došlo k nynějšímu doslovu položky O 37. V dřívějších rakouských tarifech s německým textem byly plody jalovcové (Wachholderbeeren) zařazeny až do 1. května 1917 pod souborným názvem »Beeren«, jsouce tam vedle jahod, malin, rybízu, angreštu a jiných podobných plodů výslovně vyjmenovány. Dnem 1. května 1917 byla tarifní položka »Beeren« sloučena s položkou »Ovoce« a obdržela název »Obst und Beeren aller Art«. Ve sloučené položce nebyly již jednotlivé druhy vypočítány. V zápisu o dotyčném usnesení tarifního výboru bylo výslovně zjištěno, že na tarifování samém nemá býti tímto sloučením a novým označením obou položek nic změněno. Až do vydání nového československého tarifu nebylo sporu o tom, že jalovcové plody tarifují podle uvedené sloučené položky, třeba v ní nebyly výslovně vyjmenovány, že se tedy tarifově mají pokládati za »Beeren«. Nový, československý tarif ze dne 1. června 1921 jest, jak znalec udal a srovnání s dřívějšími tarify potvrzuje, ve své podstatě vybudován na dřívějším tarifu rakouském a byla v něm dřívější položka »Obst und Beeren aller Art« textována slovy »Ovoce a ovoce bobulové všeho druhu«. Znalec udává a zároveň jako člen redakční komise tohoto tarifu dosvědčuje, že slova »ovoce bobulové« byla volena proto, aby příliš široký pojem »bobule« nebyl vztahován na jiné plody, a uvádí příkladem pepř. To jest pochopitelno, uváží-li se, že čeština nemá výrazu, který by přesně vyjadřoval to, co německé slovo »Beeren«, a že slovo »bobule« má význam širší, takže bylo nutno je omeziti nějakým přídavkem, aby nemohlo býti vztahováno i na jiné plody, než které posud do této tarifní položky náležely. Při svém ústním výslechu udal znalec, že v zápisech tarifního výboru není o důvodech nového textování zmínky, ač nastalé věcné změny v tarifování jsou tam uvedeny, dále, že podle zápisu čís. 13 o usnesení tarifního výboru ze dne 21. února 1922 tvrdilo ředitelství tarifního výboru při poradě o tarifování jalovcových plodů, že tarifem ze dne 1. června 1921 nebylo zamýšleno, dovozné za ně zvýšiti. Z toho všeho plyne, že novým textováním československého tarifu nemělo býti nic změněno na věcném obsahu staré položky O 37, nebo-li že slova »ovoce bobulové« měla býti pouze českým výrazem pro pojem, vyjádřený dříve německým slovem »Beeren«, poněvadž přiléhavějšího výrazu nebylo po ruce. Pádným důkazem toho jest i okolnost, že úřední německý překlad československého tarifu ze dne 1. června 1921, vydaný zároveň s českým textem pro služební potřebu, ponechal staré německé znění této položky »Obst und Beeren aller Art« beze změny, ač by bylo musilo i v něm dojíti k výrazu, kdyby novým českým textováním byl měl býti obsah této položky zúžen. Položky O 37 roztřídění zboží v tarifu ze dne 1. června 1921 nelze vykládati tedy jinak, než že v pojmu »ovoce bobulové« jsou tarifově zahrnuty také plody jalovce. Poukaz odvolacího soudu, že v indexu, připojeném k nákladnímu tarifu odd. B jsou jalovcové bobule uvedeny, nikoli však s poukazem na položku O 37, nýbrž jen na ustanovení tarifu A VI a, týkající se nakládání na otevřené vozy, což prý nasvědčuje tomu, že jalovec nemá tarifovati dle položky O 37, jest mylné. Index jest jenom seznamem předmětů, vyjmenovaných v oddílech A až C tarifu, a nemá již proto významu pro bližší vysvětlení položky O 37, poněvadž v něm není uvedeno ani jiné ovoce, které do uvedené položky zcela jistě náleží. Prunelky jsou v indexu uvedeny s poukazem na položku O 37 pouze proto, poněvadž jsou v této položce na rozdíl od ostatního ovoce výslovně vyjmenovány.

Čís. 3627.

Dopravní řád železniční.

Jest vyšší mocí, vyviňující dráhu, byl-li vypleněn vagon sroceným davem za okolností a poměrů, za nichž nebylo lze vyplenění rozumně požadovatelnými prostředky čeliti.

(Rozh. ze dne 18. března 1924, Rv II 672/23.)

Pro žalobce ve stanici F. v dubnu 1920 naložený vagon masa byl dříve, než mohl býti odvezen, sroceným dělnictvem vypleněn. Žalobu na dráhu o náhradu škody oba nižší soudy zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: Co do právního rozřešení sporu odpovídá napadený rozsudek stavu věci a zákonu. Jest mu plně přisvědčiti, že přednosta stanice učinil vše, co bylo v jeho moci, a že se ani o počinech, jichž opominutí mu odvolání vytýká, nedalo a nedá domýšleti, že by osudnou událost, rozebrání masa, byly odvrátily. Jednání přednostovo nutno posuzovati podle tehdejších místních a časových poměrů. Jinak se tvořil přednostovi stanice úsudek o tom, co je možné a čeho je potřeba, v době a ve středu shluknutí a zuření dělníků v neukázněné ještě době — roku 1920 — a jinak může o tom souditi vzdálený pozorovatel tři roky později za klidného uvažování v době, kdy veřejný pořádek přece jen již zase tak zavládl, že tehdejší svémocnosti a často je doprovázející násilnosti se zdají býti holými nemožnostmi. Podle tehdejších poměrů lze míti za vyloučeno, že by dělnictvo, do příjezdu reservního parního stroje se shromáždivší, bylo dovolilo, by stroj byl k zabranému vagonu připojat, a bylo se obávati, že by ráznější zakročení i četnějšího četnictva bylo vedlo buď k odzbrojení četníků aneb ku krveprolití. Odpovědnost za to neb ono nesměl přednosta stanice rozumně na sebe vzíti. Nelze proto ani jemu ani dráze vytýkati nějaké opominutí, bez kterého by nebylo došlo k osudné události, jež je zřejmým následkem vyšší, neodolatelné moci.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žaloba, podaná před uplynutím jednoroční promlčecí lhůty §u 98 žel. dopr. ř., byla zamítnuta právem jako neodůvodněná, neboť škoda, za niž se požaduje náhrada, vznikla vyšší mocí, za kterou železnice podle §u 84 žel. dopr. ř. neručí. Zaplombovaný vagon byl v krátké době několika hodin mezi naložením a mezi příjezdem vlaku, který jej měl odvézti, cizími lidmi násilně otevřen a vypleněn, četnictvo, povolané přednostou stanice k jeho ochraně, osvědčilo se vůči několika stům srocených a ozbrojených lidí bezmocným. Příčina škody byla čistě vnější, neměla nic společného se železničním provozem a byla pro železniční správu událostí nepředvídatelnou a neodvratnou. Tím prokázány jsou veškeré podmínky vyšší moci, vylučující ručení železnice.

Čís. 3628.

Podán-li rekurs do odmítnutí odvolání, nelze povoliti uhražovací exekuci ani ku vydobytí útrat, přisouzených v rozsudku.

(Rozh. ze dne 19. března 1924, R I 147/24.)

Z rozsudku okresního soudu ze dne 20. června 1923 bylo podáno odvolání, které usnesením odvolacího soudu ze dne 10. října 1923 co do nároku na zaplacení 200 Kč bylo jako nepřípustné odmítnuto, co do dalšího nároku a co do útrat sporu však rozsudek potvrzen. Ačkoliv do usnesení, odmítajícího odvolání jakož i do výroku o útratách podán byl povinnou stranou rekurs k nejvyššímu soudu, žádal vymáhající věřitel za povolení uhražovací exekuce ku vydobytí útrat. Soud prvé stolice exekuci povolil, rekursní soud zamítl exekuční návrh.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stanovisko rekurentovo, že, bylo-li odvolání z rozsudku prvního soudu odvolacím soudem jako nepřípustné po rozumu §u 474 odstavec druhý c. ř. s. odmítnuto, lze zvítězivší straně aspoň ohledně útrat, jí přisouzených, vésti exekuci k uspokojení a že rekurs, podaný do odmítnutí odvolání, vedení exekuce není na překážku, není správné. Odmítnutí odvolání, podán-li proti němu rekurs, není konečným vyřízením sporu, neboť není vyloučeno, že rekursu bude vyhověno a že věc bude vrácena odvolacímu soudu, jak se i v případě, o který jde, stalo, aby o ní rozhodl. Účinek konečného rozhodnutí sporu mělo by odmítnutí odvolání, kdyby nebylo napadeno nebo kdyby rekurs byl ve vyšší stolici zamítnut. Dokud toho není, jest věc v období odvolání a toto podle §u 466 c. ř. s. právní moc a vykonatelnost rozsudku staví. Podán-li tedy rekurs do odmítnutí odvolání, není zde vykonatelného exekučního titulu podle §u 1 čís. 1 ex. ř. a exekuci k uspokojení vésti nelze. Exekuci nelze vésti ani ohledně útrat, ježto odvolání z rozsudku staví i vykonatelnost výroku rozsudkového o útratách, neboť výrok o nich závisí od rozhodnutí ve věci samé (§ 41 a násl. c. ř. s.).

Čís. 3629.

Podrobení se rozhodčímu soudu bursovnímu není výlučným, byla-li smluvena i příslušnost řádného soudu.

Ku založení příslušnosti dle §u 88, odstavec druhý, j. n. stačí, byla-li doložka »žalovatelno v X« připojena k předtištěnému slovu »splatno«.

(Rozh. ze dne 19. března 1924, R I 193/24.)

Proti žalobě, zadané na okresním soudě ve Vrchlabí, vznesl žalovaný námitku věcné a místní nepříslušnosti. Soud prvé stolice k námitce věcné nepříslušnosti žalobu odmítl, rekursní soud zamítl námitku věcné i místní nepříslušnosti. Důvody: Námitku nepříslušnosti, o níž prvým soudem bylo rozhodnuto po odděleném jednání, odůvodňuje žalovaná strana tím, že jednak v uzávěrném listu, týkajícím se zažalované dodávky zboží, dohodly se strany pro veškeré spory z obchodu toho na rozhodčím soudu pražské bursy, jednak tím, že ve faktuře, žalované straně zaslané, jest připojen dodatek »Klagbar in Hohenelbe«, nikoliv však i slova »zahlbar in Hohenelbe«. Soud prvé stolice vyhověl námitce nepříslušnosti soudu z důvodu, že podle dohody stran v uzávěrném listu jest pro spor výhradně příslušným rozhodčí soud pražské bursy. Doložka zní takto: »Wir verkaufen ihnen heute auf Grund der beigedruckten Bedingungen und sonst Usancen der Prager Warenbörse, zahlbar und klagbar in Harta, bezw. Hohenelbe, zu nachstehenden Bedingungen ...« atd. Dole uveden jest další dodatek, v němž uvádí se výslovně, že se ve sporech strany podrobují neodvolatelnému a exekuce schopnému rozsudku rozhodčího soudu pražské bursy. Soud prvé stolice slova »zahlbar und klagbar in Harta bezw. Hohenelbe« vykládá v ten rozum, že týkají se místní příslušnosti a že tím nemůže se změniti nic na ujednané výhradné věcné příslušnosti rozhodčího soudu pražské bursy. Výklad tento však nelze po náhledu soudu rekursního uznati za správný a odpovídající vyjádřenému úmyslu stran a ustanovení §u 914 obč. zák. Při výkladu tomto byla by totiž uvedená slova zcela zbytečná, poněvadž rozhodčí soud by byl příslušným věcně i místně a nemělo by účelu domlouvati se i na splatnosti a žalovatelnosti ve Vrchlabí. Slova uvedená v souvislosti s dohodnutím o rozhodčím soudu bursovním mohou míti buď jen ten smysl, že stala se dohoda ohledně obou soudů, z nichž mohly by si strany voliti, nebo, jak vykládá dohodu svědek Otto P., který obchod sprostředkoval, že měl soud bursovní býti příslušným pro spory o jakosti zboží, termínu dodacím a jiných okolnostech, upravených v podmínkách pražské bursy, kdežto spory o zaplacení ceny trhové že měly býti vyhraženy okresnímu soudu ve Vrchlabí. V obou případech byla by tedy žaloba právem podána u jmenovaného okresního soudu. Nehledě však k tomu, byl by soud tento příslušným, třebas původně byly se strany dohodly pouze na rozhodčím soudu pražské bursy, poněvadž dohoda tato by byla změněna dodatečným přijetím faktury, se zbožím zaslané, proti níž žalovaná strana námitek nepodala. Jest sice pravda, že ve faktuře jsou razítkem přitištěna pouze slova »klagbar in Hohenelbe«, avšak dodatek tento jest připojen přímo pod slovo tiskopisu »zahlbar«, takže v tomto spojení lze vykládati doložku onu podle přirozeného smyslu a po rozumu ustanovení §u 914 obč. zák. jen tak, že určuje i místo splatnosti v obvodu okresního soudu ve Vrchlabí, kdež ostatně žalobkyně bydlí, takže i podle čl. 325 obch. zák. bylo by tu platiti i žalovati u okresního soudu ve Vrchlabí, takže přijetím faktury ujednáno bylo sudiště tamní podle ustanovení §u 88, odstavec druhý, j. n.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Pokud jde o námitku věcné nepříslušnosti dovolacího soudu opírající se o to, že prý byla smluvena výlučná příslušnost rozhodčího soudu Pražské bursy pro zboží, jest přisvědčiti napadenému usnesení, že tato námitka není opodstatněna. Podle doslovu dotyčné úmluvy, jenž uveden jest v napadeném usnesení, nemůže býti pochybnosti o tom, že byla pro spory z ujednané objednávky smluvena netoliko příslušnost rozhodčího soudu bursovního, nýbrž také příslušnost řádného soudu ve Vrchlabí. Jinak nemělo by ono ustanovení úmluvy »splatno a žalovatelno ve Vrchlabí« žádného smyslu. Také svědek Otto P. dosvědčil, že bylo pomýšleno i na příslušnost právě jmenovaného řádného soudu. Nelze proto o výlučné příslušnosti rozhodčího soudu bursovního mluviti a, protože jinak věcná příslušnost dovolaného soudu je dána a napadena nebyla, byla právem shora uvedená námitka rekursním soudem zamítnuta. Také co se týče místní příslušnosti podle §u 88 odstavec druhý j. n., které se žaloba vedle příslušnosti podle §u 87 a j. n. dovolává, byla tato příslušnost právem za dánu uznána. Z toho, že na faktuře jsou razítkem přitištěna toliko slova »klagbar in Hohenelbe« a nikoli celá doložka »splatno a žalovatelno ve Vrchlabí«, nelze dovozovati, že zde není doložky nutné k založení sudiště podle §u 88 odstavec druhý j. n. Slova »klagbar in Hohenelbe« jsou přitisknuta právě pod slovem tiskopisu faktury »splatno« a jak blíže dovodil rekursní soud, nelze tato slova čísti a vykládati jinak, než jako doložku »splatno a žalovatelno ve Vrchlabí«. Protože pak faktura touto doložkou opatřená byla přijata bez námitek, je sudiště dle §u 88 odstavec druhý j. n. dáno.

Čís. 3630.

Pro nárok sprostředkovatele na odměnu stačí, že smluvníci projevili souhlasnou vůli, že uzavírají sprostředkovaný obchod. Lhostejno, že k uskutečnění obchodu nedošlo průtahem jedné ze stran.

Rozhodnutí o pohledávce započtením namítané jest pojati do rozsudečného výroku.

(Rozh. ze dne 19. března 1924, Rv I 1538/23.)

Žalobce se zavázal sprostředkovati žalované prodej vagonu malinové šťávy za to, že se mu dostane z každého kg přeplatku 1.50 Kč. Žalobce obchod sprostředkoval, k uskutečnění jeho však vinou žalované nedošlo. Žalobě na vyplacení provise, proti níž žalovaná namítla započtením nárok na náhradu škody, způsobené špatnou informací žalobcovou, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalobce domáhá se žalobou provise, pokud se týče náhrady škody, kterou utrpěl tím, že zaviněním žalované nebyl uskutečněn obchod, jejž

on mezi firmou W. a žalovanou sprostředkoval a jenž záležel v dodání jednoho vagonu malinové šťávy do tuzemské stanice. Škodou touto jest dle žaloby provise 15.000 Kč kterou žalobce se žalovanou ujednal, a jež mu ušla, poněvadž žalovaná, nepotvrdivši včas nabídky firmy W., uzávěrku zmařila. Jde tedy v podstatě o otázku, zda žalobci přísluší ujednaná provise i tehdy, když vinou žalované k zamýšlenému obchodu nedošlo. Dle zjištění obou nižších soudů sprostředkoval žalobce ohledně téhož zboží vlastně obchody dva, totiž nejprve dodávku jednoho vagonu malinové šťávy firmě W., se které sešlo, poněvadž nemohlo býti dosaženo vývozního povolení, po té k nabídce firmy W. dodávku téhož zboží do tuzemské stanice za stejných podmínek až na to, že měla býti firmě poskytnuta sleva jako srážka vývozních poplatků. A o tento posléz zmíněný obchod jde. Nabídku firmy W. sdělil žalobce žalované telegramem ze dne 9. dubna 1920 a dopisem z téhož dne, žádaje o promptní zaslání předběžného účtu přímo firmě W., aby tato mohla zříditi žádaný akreditiv. Nabídku tuto přijala však žalovaná teprve dopisem ze dne 20. dubna 1920, tedy vzhledem k ustanovení čl. 319 obch. zák. opožděně. Firma W. nebyla tudíž na svou nabídku vázána a byla oprávněna od ní ustoupiti, což také dopisem ze dne 24. dubna 1920 učinila. K uskutečnění obchodu nedošlo tedy prodlením žalované. To však nemůže míti vliv na žalobcův nárok na provisi, smluvenou za sprostředkování obchodu. Jest sice pravda, že dle ustálené judikatury přísluší sprostředkovateli odměna teprve tehdy, jestliže se právní jednání stranami obmýšlené uskuteční činností sprostředkovatelovou. Tím jest míněno, že oba smluvníci, prodatel i kupitel, projeví srovnalou vůli, že sprostředkovaný obchod uzavírají. To se také stalo, neboť jak uvedeno, žalovaná přijala nabídku firmy W. dopisem ze dne 20. dubna 1920. Že firma W. z prodlení žalované vyvodila důsledky, netýká se již sprostředkovatele, jehož činnost přijetím nabídky firmy W. žalovanou byla ukončena. Z této úvahy plyne však také bezpodstatnost dovolatelčiny námitky, že žalovaná nabídku firmy W. vůbec přijati nemusila, když je zjištěno, že ji, třeba pozdě, přece přijala. Rovněž nelze sdíleti náhledu dovolatelky, že měla býti žalobci odměna vyplacena teprve tehdy, až by firma W. zboží zaplatila, jelikož provise byla smluvena ve formě přeplatku (»Überpreis«); vždyť výše přeplatku toho byla zjevná již při stanovení kupní ceny firmě W. žalobcem a neobjevila by se teprve při jeho splacení.

Pravdu má dovolatelka potud, pokud vytýká, že rozhodnutí o námitce započtení mělo býti pojato ve výrok rozsudečný. Z ustanovení §§ 404 a 411 c. ř. s. (slova: »... r o z h o d n u t í o tom, zda trvá či n e t r v á pohledávka vzájemná ...«), plyne zásada, že o vzájemné pohledávce má býti nejen pojednáno v důvodech, nýbrž že má býti o ní r o z h o d n u t o, to jest učiněn býti příslušný výrok. Poněvadž však oba nižší soudy v důvodech přesně vytkly a odůvodnily, že započtením namítaná pohledávka není po právu, nelze pokládati onu vadu za takovou, jež by bránila úplnému rozboru a důkladnému posouzení věci a není ani v tomto směru důvod §u 503 čís. 2 c. ř. s. opodstatněn, zvláště, když ona vada n e n í n a ú j m u ž a l o v a n é.

Čís. 3631.

Výrobní a hospodářská společenstva (zákon ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.).

Přípustnost pořadu práva pro žalobu člena proti usnesení valné hromady, jímž byly jemu na úkor porušeny stanovy. Bylo-li dle stanov společenstva jednati na valné hromadě o vyloučení člena k návrhu představenstva, nestačí v tom směru volný návrh. Přípustnost (§ 228 c. ř. s.) žaloby vyloučeného člena na určení, že jest nadále členem společenstva.

(Rozh. ze dne 19. března 1924, Rv I 1726/23.)

Žalobu člena společenstva na společenstvo, že žalobce jest členem společenstva, p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e zamítl, o d v o l a c í s o u d jí vyhověl.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Právní posouzení věci soudem odvolacím, jež žalovaná strana, uplatňujíc dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s. jedině napadá, jest bezvadné. Dle stanov žalovaného družstva může dojíti k vyloučení člena jediné usnesením valné hromady (§ 15 a 18 stanov) a to jen k návrhu představenstva (neb aspoň jedné čtvrtiny členů družstva), jež dle §u 11 stanov musí si vyžádati také souhlasu dozorčí rady. K valné hromadě, již svolává představenstvo, nutno pozvati členy družstva dopisy, doručenými poslem nebo danými na poštu aspoň sedm dní před valnou hromadou, a jest v pozvání tom uvésti předměty pořadu, pokud jest třeba o nich se usnášeti. Na pořad m u s í býti dány návrhy představenstva nebo dozorčí rady v k a ž d é m p ř í p a d ě. O předmětech, které nebyly na pořadu, nelze se usnášeti, vyjímajíc návrh, aby byla svolána mimořádná valná hromada (§ 13 stanov). Kdyby tedy i bylo správno, že se představenstvo na schůzi dne 13. června 1922 usneslo, aby na valné hromadě učiněn byl návrh na vyloučení žalobce, nepodrobí-li se podmínkám družstevních stanov a kdyby také byl býval vyžádán souhlas dozorčí rady, jež dle §u 10 stanov usnáší se většinou hlasů (prostý návrh předsedy dozorčí rady na valné hromadě dne 23. června 1922 za takový dodatečný souhlas pokládati nelze), byly stanovy porušeny tím, že návrh na vyloučení žalobce nebyl dán, jak odvolací soud zjistil, na pořad valné hromady, ač by se to dle oněch předpisů stanov státi musilo, by o návrhu tom vůbec mohlo býti jednáno a se usnášeno. Vzhledem k výčtu jednotlivých předmětů v §u 15 stanov, o nichž náleží valné hromadě se usnášeti, nemůže býti vůbec pochybnosti, že nestačí, by návrh na vyloučení člena (§ 15 čís. 8 stanov) podán byl jen jako volný návrh (§ 15 čís. 17 a 18 stanov), čemuž nasvědčuje i předpis §u 11, 13 a 18 stanov, jakož i úvaha obsažená v důvodech napadeného rozsudku, k níž se dovolací soud připojuje, že dle ustálených zvyků a obyčejů všeobecně ve spolkovém životě platících rozuměti jest pod názvem

»Volné návrhy« toliko návrhy, vzniknuvší z vlastní iniciativy členstva a nikoliv návrhy správy společenstva, která valnou hromadu svolává a která právě takto poskytnouti míní členstvu možnost, by o předmětu rokování a usnášení svou vůli projevilo, opatřivši si za tím účelem potřebnou k tomu informaci. Ježto nebyl zachován postup, stanovami předepsaný, jest usnesení valné hromady o vyloučení žalobce jako člena ze žalovaného družstva neplatné a bezúčinné. Vzhledem k vývodům dovolání nutno se ještě zabývati otázkou, zda jsou dány podmínky žaloby určovací ve smyslu §u 228 c. ř. s. a zaujati stanovisko k námitce nepřípustnosti pořadu práva. Obě tyto otázky vyřešil již správně soud první stolice. Vyloučení žalobce z družstva mělo by v zápětí ztrátu práv v §u 19 stanov vytčených, tedy zejména nároku na byt a na podíl na závodním zisku. Toto ohrožení zájmů žalobcových odůvodňuje z plna jeho právo, aby se žalobou domáhal, by poměr jeho vůči žalovanému družstvu byl co nejdříve určen. Pokud jde o námitku nepřípustnosti pořadu práva, stačí poukázati k tomu, že společenstva jsou útvarem soukromoprávním, jehož vnitřní poměry upraveny jsou společenstevní smlouvou (§ 3 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.), jež musí mimo jiné obsahovati ustanovení a podmínky vstupu, vystoupení neb vyloučení členů (§ 5 ad 4 cit. zák.). Poměr člena k družstvu zakládá se tedy na smlouvě, jest poměrem soukromoprávním a jako takový požívá ochrany soudu (§ 19 obč. zák. a § 1 j. n.). Může tedy jednotlivý člen proti usnesením valné hromady nastupovati žalobou, byly-li těmito usneseními stanovy jemu na újmu porušeny.

Čís. 3632.

»Bezelstnost« stavebníka (§ 418 obč. zák.) vztahuje se na jeho vědomí o vlastnictví pozemku, nikoliv na jeho mínění o souhlasu vlastníka pozemku se stavbou.

(Rozh. ze dne 19. března 1924, Rv I 1734/23.)

Josef S. vystavěl na pozemku, náležejícím vlastnicky jeho manželce, továrnu. Když na jmění Josefa S-a byl vyhlášen úpadek, domáhal se správce úpadkové podstaty na úpadcově manželce zaplacení 100.250 Kč, tvrdě, že žalovaná tím, že žalobce postavil továrnu na jejím pozemku, stala se vlastnicí budovy, aniž vůbec přispěla na náklad stavební nějakým penízem, že úpadce použil k tomu peněz svých vlastních, které vzal z obchodu na úkor věřitelů a ku jich zkrácení a že jest proto darování částky 100.250 Kč učiněné manželce, dle konkursního řádu odporovatelným, a vůči věřitelstvu bezúčinným. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Důvody: Žalobce, vystaviv svým nákladem tkalcovnu, tedy dodav za své peníze materiál a práci, stal se dle §u 418 obč. zák. vlastníkem půdy, na níž tkalcovna stojí, poněvadž věděl, že staví na pozemku své manželky, která o všem věděla a stavby vůbec nezakázala. Kdyby Josef S. a jeho manželka prohlásili, že tento stav, který jednáním S-ovým dle §u 418 obč. zák. byl přivoděn, vylučují, že naopak vlastnictví pozemku, na němž postavena byla tkalcovna, zůstává nadále S-ové, pak zajisté byl by oprávněn žalobce vystoupiti žalobou pro obohacení žalované. O to jednati se nemůže, neboť manželé S-ovi nevzepřeli se právním důsledkům jednání S-ova (§ 418 obč. zák.), naopak žalovaná ochotna jest postoupiti úpadkové podstatě do vlastnictví budovy Josefem S-em postavené s příslušným pozemkem. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Obohacení žalované nelze si mysliti jinak, než že se stala vlastnicí vystavěné mechanické továrny, jež na jejím pozemku byla zbudována úpadcovým nákladem. V tom směru uvádějí důvody rozsudku, že vlastníkem půdy, na níž tkalcovna vystavěna, stal se úpadce sám. S tímto úsudkem soud odvolací plně souhlasí, hledě k ustanovení poslední věty §u 418 obč. zák., dle níž posavadní vlastník pozemku, věda o provádění stavby a nezakázav jí, spokojiti se musí s obecnou cenou za pozemek. K bezelstnosti stavebníka stačí, mohl-li předpokládati, že majitel půdy jest se stavbou srozuměn, což připouští sama žaloba tvrdíc, že žalovaná proti stavbě nečinila námitek. Čí jest v tomto případě budova, prvý soud se zřetelně nevyjádřil, kdežto odvolání, jak z celého provedení vyplývá, považuje žalovanou za vlastnici tkalcovny. Názor ten není správný, neboť úpadce, jenž budovu stavěl, stal se nejen držitelem zastavěného pozemku, nýbrž i jeho neknihovním vlastníkem a může žalovati na knihovní zápis vlastnického práva k tomuto pozemku spolu s budovou na něm postavenou (Randa: Eigentum 1893 str. 388 pozn. čís. 11). To jest právě rozdíl mezi předchozími případy §u 418 obč. zák., kdež majitelem stavby stává se vlastník pozemku proti náhradě stavebníkovi, kdežto v posledním případě téhož §u stavebník stává se vlastníkem budovy s pozemkem proti náhradě vlastníkovi pozemku. Když nyní žalovaná ve smyslu poslední věty §u 418 obč. zák. postoupiti chce svůj pozemek úpadkové podstatě, jedná se o dvojstrannou smlouvu, jež říditi se bude ustanovením §u 21, 26 (3) konk. ř. Není tedy žalovaná tím, že její manžel svým nákladem tkalcovnu vystavěl, vůbec obohacena, třebas budova na jejím pozemku se nalézá, když budova jest jeho a nikoli její.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Nelze souhlasiti s výkladem, jehož se nižšími stolicemi dostalo §u 418 druhý případ obč. zák. Předpis ten praví, že věděl-li vlastník pozemku, že někdo na jeho pozemku staví a ihned toho bezelstnému stavebníku nezakázal, může jen žádati, by mu stavebník zaplatil za pozemek obecnou cenu. Neprávem dovozuje odvolací soud, že bezelstným stavebníkem je i ten, kdo mohl předpokládati, že majitel půdy jest se stavbou srozuměn. Dle toho náhledu nabýval by pozemku i ten stavebník, jenž ví, že pozemek, na němž staví, je cizí, jen když za to míti mohl, že vlastník proti stavbě ničeho nemá, což ovšem v tomto případě by dopadalo, ježto žalovaná věděla, že se staví a námitek nečinila. Ale proti náhledu odvolacího soudu mluví již to, že by tu pak byla zbytečná tautologie, neboť slovem »bezelstný« stavebník by pak vyjádřeno bylo

jen ještě jednou v podstatě totéž, co praví už věta sama, že totiž vlastník pozemku o stavbě věděl a ji nezakázal, neboť pak ovšem stavebník musí míti za to, že vlastník pozemku proti stavbě ničeho nemá, ale stačí-li tohle už také k bezelstnosti stavebníka vědoucího, že staví na cizím pozemku, pak tento attribut stavebníka je tu nadbytečný, neboť i když se škrtne, ničeho se na smyslu nezmění (srv. Krainz-Ehrenzweig »Das Sachenrecht« vyd. 1923 str. 305). Zřejmo, že výraz »bezelstný« vztahuje se tu na vědomí stavebníkovo o cizosti pozemku a nikoli na jeho mínění o souhlasu vlastníka se stavbou, neboť tento attribut držby odnáší se vždy k vlastnickému právu na předmětu, jejž kdo v držbě má, a to jak již v §u 326 obč. zák., tak zvláště také ve všech případech stavby na cizím pozemku nebo cizími materiáliemi (§ 417 až 419 obč. zák.). Pak ale nynější úpadce Josef S. bezelstným stavebníkem nebyl, neboť bezesporně dobře věděl, že staví na pozemku své manželky, na půdě cizí. Nebyl-li však bezelstným, nenabyl stavbou pozemku, nýbrž jeho manželka jako vlastnice půdy nabyla stavby. Toto nabytí napadá žaloba z dvojího důvodu: jednak jako darování učiněné nynějším úpadcem na zkrácení jeho věřitelů — k tomu se mylně v protokole ze dne 27. srpna 1923 cituje § 29 čís. 2 konk. ř., avšak toto číslo o darování nejedná, nýbrž číslo 1 téhož §u — a pak z důvodu obohacení na úkor věřitelů. Avšak oba tyto důvody v pravdě jsou jedním jediným, pak-li ovšem žalovaná byla bezelstnou, neboť dle §u 39 (3) konk. ř. bezelstný příjemce bezúplatného plnění úpadcova ručí jen za to, čím jest obohacen (leda že by nabytí jeho i jako úplatné bylo odporovatelným). Nebyla-li bezelstnou, pak řídil by se obsah její restituční povinnosti dle téhož §u odst. (1) a (2). Dlužno tedy věc se všech stránek odpůrčího práva probrati, potřebné důkazy provésti a pak teprv rozhodnouti.

Čís. 3633.

Úrazové pojištění dělnické (zákon ze dne 28. prosince 1887, čís. 1 ř. zák. na rok 1888). Drahotní přídavky, stanovené zákonem ze dne 21. prosince 1921, čís. 481 sb. z. a n., nejsou důchodem ve smyslu §§ 6 a 7 úraz. zák.

(Rozh. ze dne 19. března 1924, Rv I 1742/23.)

V předchozím sporu Cg II 86/22 bylo právoplatně uznáno, že nárok Rudolfa B-a proti žalované dráze jest důvodem po právu. Sporem Cg II 9/22 domáhala se úrazová pojišťovna na dráze náhrady škody, jež jí povstala (povstane) placením renty Rudolfu B-ovi. V tomto sporu uzavřely strany smír, dle něhož zaplatila dráha pojišťovně určitý peníz a zavázala se platiti měsíční důchod 384 Kč 75 h, dokud bude pojišťovnou Rudolfu B-ovi (jeho pozůstalým) důchod vyplácen. Po uzavření tohoto soudního smíru byl vyhlášen zákon ze dne 21. prosince 1921 čís. 481 sb. z. a n., dle něhož byla žalobkyně povinna poskytnouti Rudolfu B-ovi k jeho důchodům drahotní přídavek, jenž činí počínajíc 11. říjnem 1921, 150 Kč měsíčně. Žalobu, jíž domáhala se pojišťovna na dráze zaplacení tohoto drahotního přídavku, pokud jej již zaplatila, jakož i placení jeho pro budoucnost, procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud uznal dle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nesprávné právní posouzení (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) spatřuje dovolatelka především v tom, že odvolací soud přikládal veliký význam okolnosti, že nový, podle nového zákona B-ovi příslušející důchod, je drahotním přídavkem k úrazové rentě, že tedy nejde o zvýšení původního důchodu, nýbrž o něco zcela nového, totiž o drahotní přídavek. Dovolatelka napadá tento právní názor, míníc, že, kdyby si byla chtěla žalobkyně něco podobného vyhraditi, byla by nesměla uzavříti smír do nejvyššího obnosu, avšak že by také bylo hrubým, dobrým mravům odporujícím počinem žalobkyně, kdyby, vědouc o zamýšleném zavedení drahotních přídavků k úrazovým důchodům, svolila k určení renty do nejvyššího obnosu, ale při tom si myslila potají, že drahotní přídavek je něco jiného než úrazový důchod. Nelze v tom dovolatelce přisvědčiti. Důchodem jest dle §§ 6 a 7 úrazového zák. to, nač dělník, postižený úrazem, má podle citovaných předpisů nárok. Tyto úrazové důchody jsou dle §u 16 úraz. zák. podle zásad pojišťovací techniky kapitálově podloženy a tím se zřetelně rozlišují i svou právní i hospodářskou povahou od drahotních přídavků, opírajících se nyní o zákon ze dne 21. prosince 1921 čís. 481 sb. z. a n. Tyto drahotní přídavky nejsou rentami ve smyslu §§ 6 a 7 úraz. zák., nejsou dle §u 16 úraz. zák. kapitálově podloženy, nýbrž slouží k částečnému vyrovnání válečnými a poválečnými poměry vyvolaných nesrovnalostí, jsou příplatkem přechodným, poskytnutým podle §u 1 zákona ze dne 29. října 1919, čís. 606 sb. z. a n. na dobu »mimořádných poměrů drahotních«, jsou také proměnlivé podle zákona čís. 606/1919 a to podle základu důchodu úrazového procentuelně, podle zákona čís. 481/1921 sice s pevnou sazbou, ale časově omezené. Tvrdí-li dovolatelka, že úrazová renta a drahotní přídavek jest jedno a totéž, obojí dohromady pak že jest úrazovou rentou, přehlíží právní podstatu obou těchto platů, jak byla právě vylíčena. Když odvolací soud zjistil, že úmyslem smír uzavírajících stran bylo, by spor ukončil tím, že žalobkyni budou zaplaceny žalobou požadované obnosy v plné výši, a že jen ohledně v budoucnosti vyplácených částek bude zabráněno libovolnému uvážení úrazové pojišťovny dělnické, které částky k tíži žalované mají býti Rudolfu B-ovi vypláceny, a že závazek žalované bude omezen jenom na to, co B-ovi náleží podle zákona, jakož i, že označení částky 384 Kč 98 h jako nejvyšší obnos mělo jenom poznačiti, že renta, která má býti B-ovi vyplácena a která vzhledem na jeho těžké poranění dosahuje nejvyšší míry 150%, stanovené zákonem, nemá býti na vrub dovolatelčin nijak zvyšována, je zřejmo, že dovolatelčina výtka, že se počin žalobkyně příčí dobrým mravům, není oprávněna, poněvadž se žalobou požadované placení nedotýká výše úrazové renty, nýbrž je žalobou požadováno zvýšení z důvodu okolností, po smíru nastalých, na které

strany, smír uzavírajíce, nemohly mysliti, proti kterémužto případu dovolatelka naopak mohla se ochrániti jedině doložkou, že je náhrada nezvyšitelna, i když budou B-ovi vypláceny k důchodu drahotní přídavky. Ostatně svědčí tomuto právnímu pojetí, že totiž při uzavírání smíru bylo myšleno pouze na úrazovou rentu, placenou dle §u 6 úraz. zák., také okolnost, že si dovolatelka vyhradila ve smíru právo, zaplatiti kapitálovou hodnotu příštích splátek důchodových, která se vypočítává dle §§ 16 a 45 odstavec třetí úraz. zák. jen ohledně t r v a l é h o a n i k o l i přechodného důchodu, jakým jest proměnlivý přídavek drahotní.

Čís. 3634.

Pokud neručí banka majiteli konta za škodu, vzniknuvší tím, že vyplatila poukázku osobě, napodobivší zdařile podpis majitele konta, uložený u banky.

(Rozh. ze dne 19. března 1924, Rv I 1749/23.)

Žalobce měl u žalované banky, s níž byl v obchodním spojení, bankovní konto, jímž disponoval poukazy. Vzorek žalobcova podpisu měla banka. Banka vyplatila ze žalobcova konta po několikráte peníze žalobcovu kontoiristu na padělaný poukaz; kontoirista peněz žalobci neodvedl, nýbrž použil jich pro sebe a zmizel. Žalobu na banku o náhradu škody p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e zamítl, o d v o l a c í s o u d jí vyhověl.

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvého soudu.

D ů v o d y:

Jde o žalobu o náhradu škody a bylo proto dle §u 1295 obč. zák. žalobcovou nejpřednější povinností, by dokázal, že mu dovolatelka svým jednáním, pokud se týče opomenutím, zavinila škodu. Zavinění dovolatelčino spatřoval žalobce v podstatě v tom, že dovolatelka, ač byl on sám jedině oprávněn, disponovati bankovním kontem a ačkoli jí předal, a u dovolatelky skutečně ležel, originál jeho podpisu, vyplatila pětkráte po částkách jeho kontoiristovi W-ovi úhrnem 2.100 Kč, kterých tento žalobci neodvedl, nýbrž je zpronevěřil a uprchl. Jest zkoumati, zdali se dovolatelka, vyplativši Bedřichu W-ovi na poukazy, podle odvolacího zjištění napsané týmž písmem, na témž žalobcově papíru firmovním, znějící na doručitele, opatřené žalobcovými podpisy, o nichž bylo zjištěno, že jsou klamavě podobny pravým podpisům, třeba by v nich druhé jméno nebylo úplně vypsáno, dopustila hrubého zavinění, jak tvrdil žalobce. Otázku tuto právem zodpověděl soud prvé stolice záporně a nelze přisvědčiti právnímu názoru odvolacího soudu, že dovolatelka měla výplatu poukázaných částek odmítnouti z toho důvodu, že se podpis na poukazech neshodoval doslovně s podpisem kontovního vlastníka. V čl. 282 obch. zák. uvedená péče řádného obchodníka nemůže býti vykládána tak, že by ručil také za pravost podpisu na poukázce; v té příčině bylo dovolatelčinou povinností, by srovnala podpisy na poukázkách s originálem, jí k disposici daným, a nevzešly-li jí po tomto srovnání žádné pochybnosti, byla oprávněna, poukazu vyhověti. I žalobce musil si býti vědom, že jeho podpis může býti přezkoumán u jeho ověřené banky jenom tímto způsobem, tedy že možnost padělání podpisu není vyloučena ani při nejbedlivějším přezkumu, a bylo jeho věcí, aby si určil jiný, spolehlivější způsob výplaty poukázek, chtěl-li se uchrániti před nepoctivostí svého zaměstnance. Okolnost, že podpis na pozastavených poukázkách nebyl vypsán úplně, na kterou znalec položil zvláštní váhu, je bezvýznamna, poněvadž bylo zjištěno, že i žalobce na svých, zjištěně pravých poukazech používal takového podpisu, tedy tím dodatečně schválil, by poukazy s tímto zkráceným podpisem, který ani za tohoto stavu nepřestával býti jeho podpisem, byly bezvadně honorovány. Dovolací soud spatřuje těžiště otázky dovolatelčina zavinění v tom, že dovolatelka vyrozuměla, jak bylo dále zjištěno, o všech pozastavených výplatách žalobce a že podle samého žalobce byly tyto oznámky v papírech zpronevěřelého kontoiristy později skutečně nalezeny. Tím dala dovolatelka žalobci možnost, ale také mu tím uložila povinnost, aby přezkoumal správnost výplaty, a bylo žalobcovou věcí, aby ve svém závodu ve vlastním zájmu učinil opatření, by se mu řečené oznámky dostaly do vlastních rukou. Soud prvé stolice správně vyslovil, že, když se tak nestalo, je to událost, na žalobcův vrub a nebezpečenství jdoucí, a že z toho důvodu dovolatelku netíží nijaké zavinění, z něhož by byla práva žalobci.

Čís. 3635.

Nejde o dodání »jiného zboží«, byl-li dodán místo nového psacího stroje stroj opotřebovaný a mající váleček, označený jiným číslem než stroj sám.

Bylo-li plnění kupitelem včas pozastaveno a nepřijato, jest na prodateli, by prokázal, že plnění vyhovuje smlouvě.

(Rozh. ze dne 19. března 1924, Rv I 1756/23.)

Žalobě o zaplacení kupní ceny za dodaný psací stroj bylo o b ě m a n i ž š í m i s o u d y vyhověno. N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

V prvé řadě jest rozhodujícím, zdali, jak tvrdí dovolatelka, bylo jí dodáno něco zhola jiného (aliud), než bylo objednáno, protože jí byl sice, jak opakuje v dovolání, dodán dle úmluvy psací stroj číslo 834.030, ale váleček byl jiného čísla (834.260) a nebyl dodán stroj nový, nýbrž opotřebovaný. Už z toho, co dovolatelka uvádí sama, vyplývá, že stroj dodán byl dle objednávky, i dle čísla, ale že jej dovolatelka považuje za vadný, poněvadž váleček byl jiného čísla a dodaný stroj není novým, nýbrž opotřebovaným. Nemůže tu býti použito čl. 355 obch. zák., nýbrž čl. 347 obch. zák. Nelze však přisvědčiti odvolacímu soudu, že

důkaz o opotřebování válce v době dodání psacího stroje náležel samozřejmě dovolatelce, neboť, když dovolatelka tuto vadu v čas pozastavila a plnění nepřijala, bylo na žalobkyni jako prodávající, aby dokazovala, že plnění její vyhovuje smlouvě. Praví-li odvolací soud, že se tento důkaz dovolatelce nepodařil, má to význam pouze nevhodně užitého obratu slovního; podstata věci však zůstává, že bylo odvolacím soudem zjištěno, že dodaný stroj a zejména jeho válec byl až na obvyklé zkoušky neupotřebený, tedy nový, pročež také, že vady vytýkané nebylo. Z toho odvolací soud odvodil právem, že pozastavení zaslaného zboží podle č. 347 obch. zák. nebylo po právu, že tudíž námitka dovolatelky proti žalobnímu nároku, týkající se nesplnění smlouvy prodatelem, jest neoprávněna.

Čís. 3636.

V tom, že zapůjčeny byly v Rusku po svržení cárství papírové rubly proti tomu, že zápůjčka bude splacena ve zlatých rublech, nelze spatřovati smlouvu nemravnou.

(Rozh. ze dne 19. března 1924, Rv I 1790/23.)

Žalobce zapůjčil dne 21. června 1917 v Samaře v Rusku žalovaným 375 papírových rublů a žalovaní se v dluhopisu zavázali, zaplatiti žalobci 375 rublů ve zlatě. Dne 8. srpna 1922 vyzval žalobce žalované, by mu zaplatili 375 rublů ve zlatě dle kursu ze dne 8. srpna 1922 a když žalovaní výzvě nevyhověli, žaloval je na zaplacení 375 rublů ve zlatě. Procesní soud prvé stolice uznal dle žaloby s tím, že žalovaní mohou se sprostiti zažalovaného plnění zaplacením 7572 Kč. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání mimo jiné z těchto

důvodů:

Nemravnost plnění spatřují dovolatelé v tom, že jim žalobce zapůjčil v Samaře v Rusku dne 21. června 1917, tedy již po ruské revoluci, 375 rublů v papírových, byť carských penězích, ačkoli v té době již dávno zmizely zlaté rubly ruské z oběhu, v Rusku již dříve nastal hospodářský i peněžní zmatek a s ním spojená inflace, tedy žalobce musil věděti, že, půjčuje-li papírové peníze se závazkem splacení ve zlatě, páše čin, příčící se dobrým mravům, kvalifikující se nad to jako lichva. Dovolatelé dotýkají se při tom předpisu §u 5 zákona ze dne 14. června 1868, čís. 62 ř. zák., podle něhož »nesmí býti vyjednáno u zápůjček, že má býti vrácena větší suma, nebo množství, nebo věci lepší podstaty, než bylo dáno«. Pro posouzení právního jednání tohoto je však rozhodující doba, ve které vzešlo, a po té stránce opírá se odvolací soud o zjištění, že dle tehdejších poměrů nezdálo se splacení zápůjčky ve zlatě nijak tíživým, poněvadž bylo předpokládáno, že splacení se stane v poměru 1 : 2·50 ve zlatě, a odvolací soud správně k tomu poznamenává, že dle §§ 988—989 obč. zák. pozdější značné stoupnutí rublů jde na vrub dlužníků. Proto nelze uznati, že se právní jednání, o které běží, příčilo dobrým mravům. Žalovaní mohli splatiti žalobci zápůjčku v papírových penězích, třebaže v kursu zlatého rublu, přece jen ve věcech stejného druhu, arci ve větším množství, když se za zlatý rubl musilo zaplatiti více papírových rublů; proto jest jejich poukaz na shora citovaný předpis nepřípadný. Že tenkráte bylo právní jednání lichvou, dovolatelé ani netvrdí, a nynější poměry, jak již bylo řečeno, nemohou přicházeti v úvahu. Ostatně odvolací soud i po této stránce opírá se o zjištění, podle kterých naprosto nešlo v době, kdy se právní jednání dokonalo mezi stranami, o nějaké využití nouze nebo tísně, takže dovolací tvrzení a právní závěry, z nich odvozované, nemají opory v odvolacích zjištěních. Mluvíce o nedostižnosti, která za daných okolností může se jeviti jako nemožnost plnění, tvrdí dovolatelé, že rozsudečné plnění bylo pro ně spojeno s hospodářskou zkázou, neboť zlaté rubly nejsou již nikde v oběhu a případné opatření posud snad existujících že by bylo pro ně spojeno s nepřekonatelnými obtížemi a takovými obětmi, kterých rozumný člověk nemůže nikomu ukládati, kromě toho však požadované plnění by obohatilo nespravedlivě a bezdůvodně na jejich úkor žalobce. Leč tu postačí vytknouti, že dovolatelům bylo dle §u 410 c. ř. s. dáno na vůli, že se mohou od placení zlatých rublů osvoboditi zaplacením částky 7572 Kč 35 h, takže o nějaké nedostižnosti a také o nějakém bezdůvodném a nespravedlivém obohacení žalobcově nemůže býti řeči. Pokud dovolatelé poukazují na předpis §u 989 obč. zák., přehlížejí, že nejde o minci, vzatou z oběhu, nýbrž podle úmyslu stran o určitě kvalifikované věci zastupitelné, totiž o cizozemské peníze s určitou relací kursovní, a dále, že jde o smlouvu, jednou stranou již splněnou, ze které se druhá strana, když přijala plnění, nemůže jednostranně vyzouti. Proto ani předpisu §u 1447 obč. zák. v této věci nemůže býti užito, poněvadž vedle hlavního nároku, jest nárok dle §u 410 c. ř. s., jehož splněním se dovolatelé prý jim absolutně nemožného plnění mohou sprostiti. Tvrdí-li dovolatelé, že měl býti zjištěn skutečný ekvivalent zlatého rublu, zase přehlížejí, že alternativní nárok vyrovnací dle §u 410 c. ř. s. není vůbec předmětem rozepře, že o něm nemůže býti projednáváno, a že by jeho výše nemohla býti rozhodujícím soudem zmírněna ani v tom případě, kdyby byl zřejmě upřílišněný. Ve skutečnosti jest uplatnění tohoto nároku nabídkou, že lze místo vlastně povinovaného plnění dáti peněžité plnění; je tedy zůstaveno povinovaným, aby si sami určili výhody nebo nevýhody navržené jim alternativy. Ostatně tomuto alternativnímu plnění ani nebyla vytýkána nedostižnost a nepřiměřenost. Na konec opírají se dovolatelé o předpis §u 879 čís. 4 obč. zák. Leč i tu odvolací soud správně dovodil, že nešlo o nějaké využitkování lehkomyslnosti, tísně, mdlého rozumu, nezkušenosti nebo vzrušení a že také plnění vůči protiplnění nespočívá na nápadně nepříznivém nepoměru. Tento právní závěr odvolacího soudu opřen jest o zjištění, opaku svědčící, podle nichž tíha situace spočívala stejnoměrně na obou smluvních stranách, a nelze říci, čí lehkomyslnost a ostatní v citovaném předpisu uvedené stavy byly větší, zdali dovolatelů, kteří si vypůjčili, či žalobcova, že jim zapůjčil.

Čís. 3637.

Majitel domu neručí za škodu, přivoděnou sklouznutím na předmětu, odhozeném třetí osobou na chodník před jeho domem.

(Rozh. ze dne 19. března 1924, Rv I 6/24.)

Jdouc po chodníku před domem žalovaného v N. v Čechách, sklouzla žalobkyně na pohozené pomerančové kůře, upadla a poranila se. Žalobu o náhradu škody na majitele domu neuznal procesní soud prvé stolice co do důvodu po právu. Odvolací soud rozsudek potvrdil a uvedl po právní stránce v důvodech: Žalobkyně domáhá se na žalovaném náhrady škody, již utrpěla tím, že uklouzla dne 18. března 1922 na chodníku před domem žalovaných, — který chodník patří, jak nesporno, obci — na pomerančové kůře, tam pohozené a se zranila. Opírá tudíž svůj nárok o ustanovení §u 1311 obč. zák. V tomto směru mohla by žalobkyně učiniti žalované zodpovědny za úraz, jejž utrpěla, jen tehdy, kdyby byli porušili zákonný předpis, daný ku zabránění nahodilým škodám. To se však zde nestalo, poněvadž v obci, jak zjištěno, není policejního řádu, dle kterého by byli majitelé domů povinni čistiti chodníky. Prvý soud proto právem uznal, že žalobní nárok není co do důvodu po právu. V odvolání snaží se žalobkyně dovoditi, že majitelé domů jsou sami o sobě povinni, nejen dům a jeho součástky udržovati v takovém stavu, by z toho nevznikla škoda nájemníkům, v domě bydlícím, nýbrž že se mají také o to starati, by chodník před jejich domem byl uklizen, čistěn a v bezpečném stavu. Účelem policejních řádů, v některých městech vydaných, jest prý pouze, by se předešlo nehodám a by donuceni byli majitelé domů čištěním chodníků nehody zameziti. Avšak tento názor jest mylným. Dle §u 28 čís. 2 a 3 českého obecního zřízení ze dne 31. května 1866, čís. 41 zemsk. zák. má obec přihlížeti k bezpečnosti osoby a jmění a pečovati o jistotu dopravní; přikázání těchto úkonů, týkajících se veřejného blaha, obci neznamená v prvé řadě právo, nýbrž, jak z §§ 37 a 59 obec. zř. zřejmo, veřejnoprávní povinnost, kterou má obec pod vlastním ručením sama plniti. Jelikož je jasno, že obec nemůže sama svými orgány a zřízenci opatření, k tomu nutná, prováděti, hledí ve většině případů své povinnosti, týkající se vykonávání tak zvané policie, dostáti tím, že vydává v rámci zmocnění §u 28, odstavec prvý česk. obec. zř., nařízení všeobecně závazná a požaduje na příslušnících obce plnění, která má konati sama. Tímto způsobem může obec přirozeně i svou povinnost k čistění chodníků nebo k posypávání při náledí v zimě atd., kterážto opatření slouží k bezpečnosti osoby a jsou nutná k uvarování se nehodám, přenésti na jednotlivé občany. Z toho plyne, že jsou majitelé domů v případě, že jim obec dala k tomu zvláštní příkaz, jenž bývá obyčejně obsažen v policejním řádu obce, avšak také jedině v tomto případě, povinni čistiti chodník. Tyto preventivní normy, obcí vydané, jsou »zákonem« ve smyslu §u 1311 obč. zák., jejich přestoupení je samo o sobě zaviněním a uvaluje zodpovědnost za nehody tím vzniklé. Poněvadž však v obci N. není policejního řádu, který by zavazoval majitele domů k čištění chodníků před jejich domy, nejsou žalovaní zodpovědni za úraz, vzniklý dle udání tím, že chodník prý nebyl čištěn. Předpisy v jiných městech v té příčině platné zavazují jen tamnější občany a nelze jich použíti na tento případ. Odvolatelka poukazuje k tomu, že § 28 zákona ze dne 31. května 1866, čís. 41 z. zák. pro Čechy o technické organisační správě veřejných silnic jedná pouze o tom, že jest obec povinna, pečovati o bezpečnou a snadnou jízdu po silnicích a cestách, a snaží se z toho odvoditi, že k čištění chodníků a udržování jich v bezpečném stavu jsou povinni majitelé domu. Povinnost tato plyne prý z §u 1096 obč. zák. oproti nájemníkům. Avšak nelze vážně pochybovati o tom, že § 28 cit. zák., používaje výrazu »cesty«, míti tím všechny komunikační prostředky, i chodníky, jak je zřejmo i z výpočtu, v §u 28 čís. 3 česk. obec. zř. příkladmo uvedeného. Je-li však povinnost, čistiti chodníky, uložena obci a tato jí nepřenesla na občany, nejsou současně majitelé domů k tomu zavázáni ani v poměru ke svým nájemníkům, ani k třetím osobám mimo smlouvu nájemní, z §u 1096 obč. zák. nelze povinnost tu odvozovati. §u 1298 obč. zák., odvolatelkou citovaný, jenž pojednává pouze o rozdělení břemena důkazního, nelze zde použíti, poněvadž žalovaní ani dle smlouvy ani dle zákona nebyli povinni, čistiti chodník. **Z toho všeho plyne, že žalovaní nejsou zodpovědni za úraz, jejž žalobkyně utrpěla.**

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání mimo jiné z těchto

důvodů:

Provádějíc dovolací důvod dle čís. 4 §u 503 c. ř. s., zahajuje dovolatelka své vývody úvahami, že na čištění chodníků podél domů mají zájem nejen veřejnost, nýbrž i majitelé domů sami, že je všeobecně známo, že majitelé domů všade sami obstarávají čištění chodníků, ba že za čištění to, když neukládají podle domovních řádů nájemníkům povinnost, chodníky čistiti, od nich vybírají poplatky, kterážto povinnost ve větších osadách jest samozřejmá, upravena policejními řády, tím však, že jest jenom kodifikován stav, již dlouho trvající. Dovolatelka z těchto úvodních vývodů vytváří tvrzení, že jest všeobecnou zvyklostí, že majitelé domů jsou povinni, čistiti chodníky před svými domy, a že za provinilé zanedbání této povinnosti ručí náhradou škody dle §u 1294 obč. zák. Ježto bylo odvolacím soudem zjištěno, že jest chodník vlastnictvím obce, pokoušejí se tyto dovolatelčiny vývody uvaliti na žalované povinnost čištění chodníku, který není jejich vlastnictvím, jedině z důvodu, že to je ve větších obcích ustanoveno policejními řády a všade že to jest ode dávna vžitou zvyklostí. Ovšem protiprávním jest jednání nejen když se příčí zákonu, nýbrž i když jest jím porušena vůbec nějaká norma právní. Zakázanost jednání může také vyplývati dle §u 7 obč. zák. z obdoby, nebo »přirozených zásad právních«; to, co je všeobecně jako nedovolené považováno, nemusí se vždy příčiti zákonu a přece to může býti dle §u 1294 obč. zák. »protiprávním«. Měla-li dovolatelka toto na mysli, sluší uvésti v rámci odvolacího zjištění, když se v tomto případě podle tohoto zjištění škodlivá příhoda udála tím způsobem, že dovolatelka uklouzla na chodníku před domem žalova-

ných na pomerančové kůře a tak se zranila, že žalovaným není ani nějakým předpisem zákonným, ani nějakou normou právní a arci ani nějakými přirozenými zásadami právními uložena povinnost, aby kýmkoli na chodníku odhozené pomerančové kůry, nebo jiné odpadky a jiné předměty ihned po jejich odložení, nebo vůbec sbírali, že se tato povinnost, která s čištěním chodníku souvisí jenom zevně, nedá odvoditi ani jako příkaz dobrých mravů, že naopak takové pohození pomerančové kůry a jiných věcí jde zcela na vrub toho, kdo si dovoluje takový nešvar. Toho si byla ostatně i dovolatelka sama dobře vědoma, neboť opírala žalobní nárok o předpis §u 1311 obč. zák., spatřujíc správně ve své nehodě náhodu, byť i náhodu zaviněním žalovaných prý způsobenou, kterou oni, porušivše zákon, jímž má býti náhodným škodám učiněna přítrž, dovolatelce způsobili. Tím však dává dovolatelka předpisu §u 1311 obč. zák. výklad nenáležitý a nesprávný. Kdo přestoupí nějaký zákon ochranný, neručí za všechna a jakákoliv poškození náhodná, nýbrž jenom za to, jímž má býti dotyčným zákonem učiněna přítrž. Proto se nemůže dovolatelka s úspěchem dovolávati nějaké ostatně neprokázané zvyklosti, že majitel domu musí každý předmět a zvláště pomerančovou kůru, odhozenou na chodníku před jeho domem, hned zdvihnouti, nebo že je majitel domu povinen, čistiti obci náležející chodník, neboť to všecko zůstává právě jenom »zvyklostí«, ale není »zákonem«. Po této stránce dovodil odvolací soud vystižně a obsažně ve svých důvodech, dovolacím soudem plně sdílených, jaké zákonité předpisy mohly by přicházeti v úvahu a když v N. není policejních předpisů o čištění chodníků, že nelze se dovolávati takových předpisů, v jiných obcích zavedených, a že nelze na majitele domu z důvodů zvyklostí nebo dobrých mravů svalovati povinnost, které mu žádný zákon neukládá.

Čís. 3638.

Zakládá-li dodací smlouva skutkovou podstatu řetězového obchodu, nelze se domáhati jejího splnění, třebas kupitel chtěl zboží dále dodati do cizozemska. K nicotnosti smlouvy jest přihlížeti z úřadu. Namítal-li žalovaný nicotnost smlouvy z důvodu, k němuž má soud přihlížeti sám od sebe, teprve v dovolání ze srovnalých rozsudků nižších stolic, žalobě vyhovujících, nelze mu přiznati útraty nižších stolic, nýbrž pouze útraty řízení dovolacího.

(Rozh. ze dne 19. března 1924, Rv I 16/24.)

Žalobě na dodání dřeva bylo o b ě m a n i ž š í m i s o u d y vyhověno. N e j v y š š í s o u d žalobu zamítl, přisoudil však žalované jen útraty dovolacího řízení.

D ů v o d y:

Prováděje dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s., právem poukazuje dovolatel k tomu, že na straně žalující jde o řetězový obchod podle §u 11, čís. 4 lich. zák., a proto o smlouvu podle §u 879 obč. zák. nicotnou. Nižší stolice — v podstatě v souhlasu se skutkovým přednesem žalobcovým — zjistily, že žalující strana, koupivší od žalovaného velkoobchodníka — nikoliv výrobce — sporné dříví podle účtu ze dne 16. března 1922 za 860.000 M, je zase dále, avšak za 900.000 M prodala fě Bayerwerke k přímému odebrání od žalovaného. Je jasno, že se žalující strana takto zcela zbytečným způsobem vsunula mezi výrobce dřeva a spotřebovatele, jsouc si vědoma, že tím jen ztěžuje a zdražuje pravidelný přechod zboží do spotřeby. Řetězový obchod jest zákonem zakázán a podroben trestu. Je proto smlouva stran podle §u 879 obč. zák. nicotná. K její nicotnosti bylo přihlížeti z moci úřední, protože zákaz řetězových obchodů jest dán z veřejných zájmů. Vzhledem k těmto není ani závadou, že nicotnost smlouvy byla žalovaným uplatňována až v dovolacím spisu. Stejně není závadou, že dřevo bylo žalující stranou prodáno z tuzemska spotřebiteli v cizozemsku. Lichevní zákon nečiní v tomto ohledu rozdílu a jeho účel, zabezpečiti zásobování obyvatelstva a zabrániti stupňování cen, vyžaduje účinnosti jeho ochrany i v případech, ve kterých se strana vsunula — jako v tomto případě — mezi tuzemského výrobce a cizozemského spotřebitele ve státě sousedním. Utváření cen v jednom státě nebývá totiž bez vlivu na vývoj obchodních poměrů v státě sousedícím a beztrestné trpění řetězového prodeje předmětů potřeby do cizozemska jeví nepříznivé účinky i v tuzemsku zpravidla ve zvýšení všeobecné úrovně cenové, zejména když, jak je se obávati, prodatelé, zvyklí vyšším cenám a ziskům z obchodů do cizozemska, tyto vyšší ceny pak zpravidla požadují také na spotřebovatelích tuzemských. Slušelo proto dovolání vyhověti a uznati, jak se stalo. Výrok o útratách opírá se o §§ 40, 41 a 50 c. ř. s., dovolateli byly však přisouzeny jen útraty dovolacího řízení, ježto teprve v něm uplatňoval právní názor, který měl v zápětí, že žaloba byla zamítnuta, kdežto dřívější útraty nelze po rozumu §u 41 c. ř. s. pokládati za potřebné k účelnému domáhání práva.

Čís. 3639.

Vykonavatel poslední vůle není jako takový oprávněn zastupovati na soudě zůstavitele v řízení sporném. Lhostejno, že mu bylo dáno pozůstalostním soudem svolení ku sporu.

(Rozh. ze dne 19. března 1924, Rv I 21/24.)

Zůstavitel Václav F. ustanovil universální dědičkou svého jmění svou manželku a uložil jí, by vyplatila na odkazech 40.000 K a to buď za živa nebo, by odkazy byly vyplaceny po její smrti. Vykonavatelem poslední vůle byl ustanoven Dr. K. Manželka přihlásila se k pozůstalosti bezvýminečně a odkazů za živa nevyplatila. Po její smrti domáhal se Dr. K. na dědicích manželky vyplacení odkazů. O b a n i ž š í s o u d y rozhodly o žalobě věcně, N e j v y š š í s o u d zrušil řízení a žalobu odmítl.

Důvody:

Není sporu, že pozůstalost po Václavu F-ovi byla odevzdací listinou ze dne 31. prosince 1917 odevzdána zůstavitelově vdově Marii F-ové, jejíž bezvýminečná dědická přihláška ze závěti k soudu byla přijata, a že tím pozůstalostní řízení bylo prohlášeno za skončené. Při jasném doslovu §§ 547 a 816 obč. zák. nemůže býti důvodných pochybností, že vykonavatel posledního pořízení jako takový není povolán představovati ani zůstavitele ani dědice, že by bylo třeba ustanoviti ho opatrovníkem pozůstalosti, by jejím jménem mohl vystupovati, což se v tomto případě nestalo, a že zůstavitele, pokud se týče jeho pozůstalost, jakmile dědic dědictví nastoupil, totiž učinil dědickou přihlášku, zastupovati je výhradně povolán dědic sám. Na těchto zákonných předpisech nemůže ovšem nic měniti, ani že zůstavitel jmenoval vykonatele posledního pořízení a dal mu k tomu účelu plnou moc, ani že vykonavateli posledního pořízení bylo pozůstalostním soudem dne 25. listopadu 1923 dáno svolení k žalobě za zesnulého Václava F-a, neboť nemůže těmito opatřeními nijak býti předbíháno samostatnému rozhodování sporného soudce, zda jsou splněny všechny podmínky formálního a hmotného práva, by žalobě mohlo býti vyhověno. Nedostatek zákonného zastoupení strany žalující tudíž je podle toho, co právě dolíčeno, zřejmý. K němu je podle §u 6 c. ř. s. z úřední moci přihlížeti v každém období právní rozepře a je jej pokud možno odstraniti. Této možnosti v tomto případě není, protože by pak jako zákonní zástupci žalobcovi musili vystupovati žalovaní, takže by vlastně žalovali sami sebe. Slušelo proto dle §u 7 c. ř. s. vyříknouti zmatečnost řízení řečeným nedostatkem stiženého.

Čís. 3640.

Předpisu §u 1120 obč. zák. nelze použiti, byla-li smlouva nájemní uzavřena s požívatelem. Zaniklo-li požívací právo, zanikla nájemní smlouva sama sebou, aniž by bylo třeba výpovědi. Zákon o ochraně nájemců se na tento případ nevztahuje.

(Rozh. ze dne 19. března 1924, Rv I 307/24.)

Smlouvou ze dne 3. října 1918 dala Františka F-ová svému synu Františku F-ovi v požívání svůj dům. V únoru 1922 přenechal František F. v domě žalovaným byt až do 1. března 1924. Dne 20. června 1923 prodala Františka F-ová dům žalobcům, načež tito žalovali žalované o vyklizení. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud ji vyhověl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nesprávné právní posouzení sporné věci spatřují dovolatelé v tom, že odvolací soud nezodpověděl správně obě otázky, jež si sám položil, totiž: 1. zda nájemní smlouva mezi dovolateli a požívatelem Františkem F-em zanikla z důvodu, že F-ovo požívací právo dne 20. června 1923 přestalo, 2. jaký vliv má zákon o ochraně nájemníků na nájemní poměr dovolatelů. Pro posouzení této rozepře jest však rozhodující jedině otázka, zdali nájemní poměr mezi požívatelem F-em a dovolateli chráněn jest vůči žalobcům zákonem ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n. Aby tomu bylo tak, byli by musili dovolatelé dokázati, že mezi nimi a žalobci vzešla a trvá nájemní smlouva. Tohoto důkazu dovolatelé nepodali. Odvolací soud zjistil, že požívací právo F-ovo dne 20. června 1923 zaniklo, a právem vyslovil, že, bylo-li by lze mluviti o nájemním právu mezi požívatelem a dovolateli, toto určitě zaniklo dne 20. června 1923, totiž toho dne, kdy zanikl jeho zdroj, kterým bylo požívací právo F-ovo. Předpisu §u 1120 obč. zák. nemůže býti užito, neboť tento předpokládá nájemní smlouvu s bývalým vlastníkem prodané nemovitosti, čehož v tomto případě není, neboť F. byl jen požívatelem, jemuž ovšem nemohlo býti s hlediska §u 509 obč. zák. bráněno, aby místnosti, k nimž měl požívací právo, nepronajal dovolatelům, ale tímto pronájmem nebyla sama sebou nájemní smlouva rozšířena na vlastníka nemovitosti a z tohoto dle §u 1120 obč. zák. na jeho právního zástupce. Z toho plyne, že jde mezi požívatelem a dovolateli o zánik nájemní smlouvy dle §u 1112 obč. zák., ve kterémžto případě zánikem nájemního předmětu, jímž je požívací právo požívatelovo, nájemní smlouva zrušuje se sama sebou, kterýžto případ vůbec nepožívá ochrany zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n. (§ 1), ač tato věc v tomto sporu přichází v úvahu jenom podružně. Okolnost, zda měli žalobci vědomost o nájemní smlouvě mezi dovolateli a požívatelem F-em, jest pro tuto rozepři lhostejna a mylný je právní názor dovolatelů, že by byli musili žalobci tento nájemní poměr dle §u 1120 obč. zák. rozvázati výpovědí, neboť tohoto předpisu, jak již bylo vyloženo, v této věci nelze použiti. Dovolatelé přehlížejí právní podstatu nájemní smlouvy, která vzchází týmž způsobem jako trhová smlouva (§ 1092 obč. zák.) a je proto konsensuální smlouvou. Proto nemohou odvozovati uzavření takové smlouvy ani tím způsobem, že žalobci připustili, aby sporné místnosti byly dovolateli vyklizeny až 1. března 1924, neboť tato dobrá vůle nemůže býti považována sama o sobě za uznání, že dovolatelům přísluší toto do 1. března 1924 dovolené bydlení na základě nájemní smlouvy, která může vzejíti jenom srovnalou vůlí stran, výslovně nebo aspoň poznatelně projevenou.

Čís. 3641.

Krkavost, pískání a frkání koně.

Žaluje-li ze správy kupitel dřívější, jest na něm, by prokázal, že on (nikoliv poslední kupitel a držitel dobytčete) se zachoval dle §u 926 obč. zák.

(Rozh. ze dne 19. března 1924, Rv II 701/23.)

Jan K. koupil od Rudolfa B-a koně a prodal ho dále Oskaru M-ovi. Žalobu Jana K-a na Rudolfa B-a o zrušení kupní smlouvy a vrácení kupní ceny oba nižší soudy zamítly. Nejvyšší soud zrušil

rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Nižší soudy nezjistily skutečné povahy nemoce koně, o níž žalobce uvedl, že kůň hvízdal z plic, že byl tak zvaný »trubač« a později své tvrzení opravil v ten způsob, že nemoc koně se nazývá technicky chrčení (krkavost) nikoli dýchavičnost. Prvý soud v rozsudkových důvodech uvedl, že jest nerozhodno, zda choroba koně záležela v dýchavičnosti, či v pískání, poněvadž dýchavičnost i frkání jest posuzovati dle nařízení ze dne 10. listopadu 1916, čís. 384 ř. zák. Rozsudek však postrádá skutkových zjištění o známkách nemoce a její povaze zejména zda měla choroba koně vůbec příznaky zvířecí nemoce, které má na mysli čl. I. čís. 1 odstavec druhý min. nař. ze dne 10. listopadu 1916, čís. 384 ř. zák. a které opodstatňují zákonnou domněnku §u 925 obč. zák. Známky nemoce, které u koně dne 15. března 1922 shledal zvěrolékař, vyžadovaly odborného znaleckého rozboru a vysvětlení technického výrazu »perchronického chrčení«, jehož tento znalecký svědek ve své výpovědi použil, pokud jde o dobu vzniku a trvání této choroby. Dovolání právem vytýká odvolacímu soudu, že nedoplnil řízení o okolnosti pro spor rozhodné, že totiž vada (choroba) koně byla u Oskara M-a zjištěna již během 14 dnů po odevzdání koně žalovaným žalobci (t. j. po 27. únoru 1922), ač o této okolnosti byl již v žalobě nabídnut důkaz nejen svědkem Oskarem M-em, nýbrž i výslechem stran. Když výpověď svědkova nebyla dostatečně určitou, vyžadovalo řádné vysvětlení věci, by bylo sáhnuto k podpůrnému důkazu výslechem stran o uvedené sporné okolnosti a při tom i zjištěno, kterého dne žalobce obdržel zprávu od svého dalšího kupitele Oskara M-a o koňově nemoci a jaké opatření ohledně koně učinil a zda také žalovaného bez průtahu o nemoci koně vyrozuměl. Jest nesporným, že kůň v době onemocnění nebyl v chování žalobcově, nýbrž u Oskara M-a a neměl tedy žalobce ani možnosti, by dal koně ihned ohledati obecním starostou svého bydliště jako veřejným orgánem a zjistiti chorobný stav koně v zájmu nepřítomného prodatele, nebo dokonce koně hned znalcem vyšetřiti, jak v §u 926 obč. zák. jest předepsáno, neboť toto ustanovení zřejmě předpokládá, že kupitel má vadného koně ještě ve svém chování. Odvolací soud při výkladu §u 926 obč. zák. přehlíží, že v tomto případě nežaluje ze správy poslední kupitel a držitel koně Oskar M., nýbrž kupitel dřívější. Nesejde tedy na tom, zda Oskar M. ve vlastním zájmu učinil opatření ku zjištění chorobného stavu koně, nýbrž je tu rozhodným, zda nynější žalobce Jan K. zachoval se dle předpisu §u 926 obč. zák., jakmile se o chorobě koně dověděl, a byl-li kůň bez zbytečného průtahu znalcem vyšetřen. Okolnost, že kůň byl přiveden ku zvěrolékaři teprve dne 15. března 1922, i kdyby byla nižšími soudy spolehlivě zjištěna, by ještě nevylučovala žalobcova tvrzení, že nemoc byla u koně objevena již dne 12. března 1922. Než i kdyby se zjistilo, že nemoc nebyla objevena do 14 dnů po odevzdání koně žalobci, nebo že žalobce nezachoval se dle předpisů §u 926 obč. zák., přesunulo by se jen břímě důkazní dle §u 927 obč. zák. na žalobce a bylo by třeba k řádnému posouzení rozepře skutkových zjištění o okolnosti, pro spor rozhodné, zda byl kůň stižen vadou (chorobou) již před odevzdáním žalobci, t. j. před 27. únorem 1922.

Čís. 3642.

Dohoda o klidu řízení v prvé stolici nemá vlivu na řízení o rekursech, vznesených před umluvením klidu řízení.

Společník veřejné obchodní společnosti nemůže přistoupiti k ní za vedlejšího intervenienta.

(Rozh. ze dne 18. března 1924, R I 180/24.)

Soud prvé stolice vyhověl návrhu, by Julius F., veřejný společník žalované veřejné obchodní společnosti, byl připuštěn za vedlejšího intervenienta žalované firmy. Rekursní soud k rekursu žalobce vedlejší intervence nepřipustil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací soud položil si předem otázku, jaký vliv má na rozhodnutí rekursního soudu o rekursech žalobcových a na podání a vyřízení dovolacího rekursu žalované firmy okolnost, že obě strany i vedlejší intervenient podáním ze dne 9. ledna 1924 oznámili procesnímu soudu, že se dohodli na klidu řízení, a okolnost, že procesní soud toto oznámení usnesením ze dne 10. ledna 1924 na vědomí přijal a o tom zástupce účastníků vyrozuměl. Dovolací soud dospěl k přesvědčení, že v tomto případě nastavší klid řízení nemá vlivu na vyřízení rekursů. Z uvedeného podání vychází na jevo, že se obě strany i vedlejší intervenient dohodli na klidu procesního řízení první stolice, a že dohodu tu soudu první stolice oznámili. Než klid procesního řízení první stolice nevztahuje se a nemá vlivu na řízení o žalobcových rekursech, jež došly procesnímu soudu prvé stolice dříve a to dne 30. září 1923, dne 22. listopadu 1923 a dne 22. prosince 1923 a z nichž první rekurs byl předložen soudu rekursnímu již zprávou ze dne 14. listopadu 1923 a další dva zprávou ze dne 27. prosince 1923. Kdyby byly strany chtěly docíliti klidu řízení též o těchto rekursech, pokud by ovšem klid řízení rekursního byl po zákonu přípustný, byly by bývaly musily dohodu o klidu řízení o těchto rekursech oznámiti rekursnímu soudu, který měl o nich rozhodovati. To se však nestalo, a klid řízení o zmíněných rekursech nenastal. Je proto nutno rozhodnouti ve věci samé. Jde o otázku, zda ve sporu veřejné obchodní společnosti jako procesní strany může k ní přistoupiti její veřejný společník jako vedlejší intervenient. Právem zodpověděl rekursní soud tuto otázku záporně. Na předpis §u 17 odstavec druhý c. ř. s. nemůže se stěžovatel v tomto případě odvolávati a také se na něj neodvolává. Avšak ani předpisu §u 17 odstavec prvý c. ř. s. nelze v tomto případě použíti. Nejde tu o spor, který by byl veden mezi jinými osobami, k nimž by stěžovatel byl v poměru osoby třetí. Žalo-

vanou stranou jest veřejná obchodní společnost, jejímiž veřejnými společníky jsou jednak stěžovatel Julius F., jednak Bedřich H. Firma jest toliko jméno, pod kterým společníci obchod provozují a firmu znamenají (čl. 15 a 17 obch. zák.). Ačkoliv zákon i při veřejné obchodní společnosti uznává samostatné zvláštní jmění, rozdílné od soukromého jmění jednotlivých společníků, záleží podstata veřejné společnosti v tom, že jest to spolčení několika osob k provozování obchodní živnosti pod společnou firmou tím způsobem, že veškeří společníci ručí za všechny dluhy společnosti a to veškerým svým jměním, osobně a nerozdílně (čl. 85, 112 a 113 obch. zák.). Veřejní společníci jsou tedy nositeli práv a závazků společnosti, představují tuto společnost, splývají s ní a nemohou od ní býti odloučeni, když nárok žalobní uplatňován jest proti společnosti, t. j. proti veškerenstvu v ní sdružených společníků. Stěžovatel nemá tedy právního zájmu na vítězství nějaké třetí osoby, nýbrž na vítězství vlastním. Jako veřejný společník jest tudíž ve sporu veřejné obchodní společnosti stranou sporu (§ 373 odstavec třetí c. ř. s. a § 11 ex. ř.). Na této podstatě veřejné obchodní společnosti ničeho nemění ani ta okolnost, že v tomto případě oba veřejní společníci mohou společnost zastupovati jen kolektivně (čl. 86 čís. 4 obch. zák.), neboť i v takovém případě platí o nich vše, co shora bylo řečeno. Již z těchto důvodů nelze stěžovatele za vedlejšího intervenienta žalované firmy připustiti a netřeba se zabývati otázkou, zda a pokud stěžovatel má zapotřebí postavení vedlejšího intervenienta k tomu, by mohl ve sporu předsevzíti procesní úkony, či zda vzhledem k předpisu §u 14 c. ř. s. měl by již jako veřejný společník možnost takové procesní úkony předsevzíti s účinností i pro druhého, ve sporu nečinného, veřejného společníka, aby odvrátil újmy od žalované společnosti a tím také od sebe.

Čís. 3643.

Zajištění daně dědické lze soudu nařídíti jen za podmínek §§ 45—49 nesp. říz.

(Rozh. ze dne 26. března 1924, R I 197/23.)

Rekursní soud zrušil usnesení pozůstalostního soudu, jímž bylo nařízeno dědicům, by k zajištění dědické daně složili na soudě cenné papíry požívající sirotčí jistoty.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Příkaz prvního soudu, by dědici zajistili dědickou daň složením 100.000 Kč v papírech, požívajících sirotčí jistoty, opírá se o mylný výklad §u 43 pat. ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. zák. Tento předpis lze vykládati jen v souvislosti s ostatními předpisy, mezi které jest zařaděn, a jež jednají vesměs jen o tom, co má soudní komisař, pověřený šetřením a zápisem o oznámeném úmrtí opatřiti o penězích, skvostech, papírech a jiných movitostech zesnulého. Jsou-li dědici, jako v tomto případě, známí a způsobilí, by svůj majetek sami spravovali, má jim pozůstalost býti z pravidla ponechána v opatrování, a má býti vzat jenom zřetel na předepsané (§ 72 popl. zákona) zajištění poplatků pozůstalostních, tedy ovšem i dědické daně. Toto zajištění může se ve smyslu §u 43 nesp. pat. státi jenom způsobem, vytčeným v §§ 45 až 49 nesp. říz. Není ho tedy třeba, náleží-li do pozůstalosti nemovitost dostatečné ceny (§ 49 nesp. říz.), a patrně ani tehdy, jsou-li tu cenné papíry, peníze nebo jiný majetek uložené již u soudu, úvěrních ústavů, bank anebo jiných osob, které z povolání se zabývají uschováváním a správou cizího jmění a nesmějí je beze svolení pozůstalostního soudu vydati (§ 28 cís. nař. ze dne 15. září 1915 čís. 278 ř. zák.); jinak provede se uložením přiměřené části nalezených peněz, skvostů, cenných papírů nebo listin u soudu, zapečetěním jiných nalezených svršků, neb odevzdáním movitostí, nepřipouštějících ani soudního uschování, ani zapečetění, do správy vhodné domácí neb jiné osobě. K jiným opatřením není soud podle §u 43 nesp. říz. povinen, ale ani povolán. Mělo-li býti v tomto případě některého z přípustných opatření užito, nelze z úmrtního zápisu, sepsaného dne 13. srpna 1923 notářem jako soudním komisařem, posouditi, neboť zápis jest neúplný, neodpovídá na otázky č. 17 a 18 použitého úředního formuláře a neposkytuje proto vysvětlení o stavu a výši pozůstalostního jmění, aniž o tom, zda náležejí do pozůstalosti peníze nebo cenné papíry, které by mohly býti vzaty do soudní úschovy. Jiné zajištění dědických poplatků a jmenovitě nařízení dědicům, by ze svého vlastního jmění je zajistili, nelze o citovaný zákonný předpis opříti. Nelze ho dovoditi ani z císařského nařízení ze dne 15. září 1915 čís. 278 ř. zák., jež v této příčině stanoví jen zákaz předčasného odevzdání pozůstalosti, knihovních převodů a vydání uložených částí pozůstalostního jmění, ani ze zákona o dani dědické ze dne 12. srpna 1921 čís. 337 sb. z. a n.; naopak vyhražují oba tyto zákony péči o zaplacení a zajištění dědické daně úřadům finančním, nařizujíce za tím účelem jich uvědomění a jich účast na soupisu inventury i jiném jednání o pozůstalostním jmění (§ 25 cís. nařízení, §§ 7 a 8 zákona o dědické dani). První soud překročil svým usnesením meze, v nichž mu zákon ukládá péči o zajištění a zaplacení dědické daně; zrušení tohoto usnesení rekursním soudem vyhovuje zjištěnému stavu věcí i zákonu.

Čís. 3644.

Výše výživného manželky odděleně žijící řídí se majetkovými poměry manželovými v celku, nikoliv pouhým hotovým jměním. Jest přihlédnouti též k vyživovací povinnosti manžela k nemanželským dětem, nikoliv však též k družce života.

(Rozh. ze dne 26. března 1924, Rv I 1438/23.)

Žalovaný byl železničním zřízencem a, opustiv manželku, žil ve společné domácnosti s jinou ženou, s níž měl tři dítky. Dne 5. února 1923 byl ze železniční služby propuštěn. Žalobě manželky na placení měsíčních 400 Kč výživného procesní soud prvé stolice vyhověl

potud, že přiznal žalobkyni 200 Kč měsíčně ode dne podání žaloby až do 5. února 1923, jinak žalobu zamítl, a to pokud se domáhala výživného po 5. únoru 1923, pro tentokráte. Odvolací soud k odvolání žalobkyně rozsudek potvrdil. Důvody: Manžel jest dle §u 91 obč. zák. jen povinen, poskytovati manželce přiměřenou výživu podle svého jmění, a také podle §u 1264 obč. zák. může býti žádána přiměřená výživa jedině, pokud manžel je s to, ji poskytovati. Pro zodpovědění této otázky není rozhodující, jak žalobkyně tvrdí, pracovní síla, možnost práce, nebo příležitost k výdělku, nýbrž jedině skutečně docílený příjem. Poněvadž podle zjištění prvého soudu jest žalovaný nyní bez zaměstnání a odkázán pouze na svou invalidní rentu, scházejí nyní skutkové a právní předpoklady pro přiznání a určení výživného pro žalobkyni a právem zamítl soud první žalobu pro tentokráte, pokud uplatňuje nárok za dobu po propuštění žalovaného ze železniční služby. Co se týče doby až do 5. února 1923, jest příspěvek na výživné 200 Kč měsíčně přiměřeným s ohledem na to, že podle zjištění prvého soudu veškerý příjem žalovaného činil 1165 Kč měsíčně a že žalovaný musel pečovati nejen o sebe, nýbrž také o svou tehdejší družku života a tři nemanželské děti, poněvadž tato částka činí okrouhle $^1/_5$ veškerých příjmů.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dle §u 91 obč. zák. jest muž povinen poskytovati ženě slušnou výživu dle svého majetku. Žijí-li manželé odděleně, a neztratila-li žena nároku na výživu, jest muž povinen poskytovati jí přiměřené vyživovací příspěvky. Jejich výše se řídí jeho majetkovými poměry v celku, nikoli pouhým hotovým jměním. Výživa, kterou má muž poskytovati, má býti slušná, dle jeho sil a musí býti při jejím přisuzování vzat zřetel i na zvláštní osobní poměry mužovy. Není-li muži možno poskytovati výživné, pomíjí přirozeně nárok ženin. Nižší soudy přisoudily žalobkyni přiměřený příspěvek na výživu od podání žaloby až do propuštění žalovaného ze služby u železnice, uváží-li se, že týž je povinen dle zákona (§ 166 obč. zák.) ze svého příjmu obstarávati výživu svým třem nemanželským dětem, — ovšem nikoli své družce života.

Čís. 3645.

Vynesl-li soudce v době svého přidělení k jinému soudu rozsudek ve sporu, jejž u svého soudu osobně projednal, nebyl rozsudek vynesen soudcem k tomu neoprávněným.

(Rozh. ze dne 26. března 1924, Rv I 1482/23.)

Žalobě o 3.000 Kč procesní soud prvé stolice (okresní soud v K.) vyhověl, odvolací soud rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání a uvedl v otázce, o niž tu jde, v

důvodech:

Zmatečnost dle §§ 477 čís. 2 a 3 a §u 503 čís. 1 c. ř. s. spatřuje dovolatel v tom, že rozsudek vynesen byl soudcem drem L-em, který byl v čas vynesení rozsudku přidělen jinému soudu (okresnímu soudu v T.). Především poukázati jest k tomu, že, jak patrno z věstníku min. spravedlnosti pro rok 1923, okresní soudce Dr. L., spor tento projednavší, nebyl přeložen k okresnímu soudu v T. Od přeložení dlužno však rozeznávati pouhé dočasné přidělení soudce k jinému soudu dle §u 46 odstavec druhý zák. o org. s. Soudce, jinému soudu pouze přidělený, nepřestává býti samosoudcem soudu, pro nějž jest jmenován, a neztrácí jurisdikce, dle §u 5 j. n. pro tento soud mu propůjčené. Vynese-li tedy takovýto soudce v době svého přidělení k jinému soudu rozsudek ve sporu, který u svého soudu osobně projednal, nelze mluviti o tom, že rozsudek vynesen byl soudcem k tomu neoprávněným. Není tu tedy vytýkané zmatečnosti.

Čís. 3646.

Působnost rozhodčího soudu zemské úřadovny všeobecného pensijního ústavu soukromých zaměstnanců (zákon ze dne 16. prosince 1906, čís. 1 ř. zák. na rok 1907) nevztahuje se na toho, kdo byl před sestátněním soukromé železnice zaměstnán v pomocném podniku železnice, jenž sestátněn nebyl, třebaže byl pojištěn u pensijního ústavu dráhy, jenž byl státem převzat v celku.

Předpis §u 3 zák. ze dne 3. března 1921 čís. 99 sb. z. a n. vztahuje se na takové zaměstnance soukromých železničních podniků, kteří po sestátnění buď byli ještě činni ve službách státních nebo byli by bývali činni, kdyby zatím nebyli odešli do neaktivního poměru, nevztahuje se však na případy, kdy zaměstnanec před sestátněním nebyl zaměstnán přímo u sestátněného železničního podniku a zůstal i po jeho sestátnění ve službách soukromých, třebas byl nahodile členem pensijního ústavu sestátněné dráhy, kterýžto ústav byl státem převzat. Vdově přísluší však proti státu nárok na zvýšení požitků dle nařízení ze dne 4. května 1920, čís. 342 sb. z. a n. a zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 299 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 26. března 1924, Rv I 1597/23.)

Manžel žalobkyně byl pokladníkem hnědouhelných dolů akciové společnosti c. k. priv. Duchcovsko-Podmokelské dráhy. Duchcovsko-Podmokelská dráha byla jednak vlastnicí dráhy, jednak právě uvedených dolů. Pro zaměstnance dráhy i dolů byl zřízen jediný pensijní fond, u něhož byl manžel žalobkyně pojištěn. Dle zákona ze dne 11. dubna 1886 byla Duchcovsko-Podmokelská dráha převzata státem, nikoli však podnik důlní, který zůstal samostatným podnikem ve vlastnictví akciové společnosti. Stát převzal tehdy i celý pensijní fond, u něhož byli pojištěni jak zaměstnanci sestátněné dráhy, tak i zaměstnanci důlního podniku s tím, že nenamítá ničeho proti tomu, by i oni zaměstnanci důlního

podniku zůstali i nadále v dosavadním poměru k pensijnímu fondu, nyní převzatému státem, pod tou podmínkou, že změna služebních poměrů těchto zaměstnanců, která by na jejich nároky mohla míti vliv, státi se může jen se svolením státní správy. Manžel žalobkyně zemřel v roce 1918 a od té doby likvidatura odpočivných požitků čsl. státních drah vyplácela žalobkyni statutární pensi ve výši 159 Kč 87 h měsíčně, a kromě toho na základě zákona ze dne 17. prosince 1919, čís. 3 sb. z. a n. z r. 1920 a zákona ze dne 3. března 1921, čís. 99 sb. z. a n. na drahotním přídavku měsíčně 127 Kč 89 h, běžném měsíčním přídavku 75 Kč, mimořádné měsíční výpomoci 114 Kč, nouzové měsíční výpomoci 114 Kč, celkem 430 Kč 89 h a sice až do 30. června 1921, zastaviv šnem 1. července 1921 vyplácení těchto přídavků. Žalobu na erár, domáhající se vyplácení oněch přídavků počínajíc 1. červencem 1921 procesní soud prvé stolice zamítl. Důvody: Dle nesporného tvrzení stran jest zjištěno, že žalobkyni přídavky, jí žádané, vypláceny byly na základě zákona ze dne 17. prosince 1919 čís. 3 sb. z. a n. z r. 1920 a zákona ze dne 3. března 1921, čís. 99 sb. z. a n. až do 30. června 1921, kdy další výplata těchto přídavků byla zastavena. Z úmluvy ze dne 25. července 1892, jíž se žalobkyně dovolává, vychází na jevo, že stát převzal k vybývání toliko statutární požitky z pensijních fondů, pokud se týče nenamítal ničeho proti dosavadní účasti zaměstnanců důlního podniku. Zda žalobkyni přísluší další, jí požadované požitky, dlužno posouditi dle zákonných nařízení, v této příčině státem vydaných. Ježto až do 30. června 1921 žalobkyni požitky tyto vypláceny byly a ve sporu nejedná se o tyto již vyplacené požitky, jsou pro posouzení nároku žalobkyně na braní těchto požitků počínajíc dnem 1. července 1921 rozhodnými v první řadě ustanovení zákona ze dne 3. března 1921 čís. 99 sb. z. a n. a první odstavec §u 2 zákona ze dne 17. prosince 1919, čís. 3 sb. z. a n. pro rok 1920, předchozím zákonem v platnosti zachovaný. Dle §u 3 tohoto zákona platí ustanovení §u 1 a 2, obdobně i pro poživatele odpočivných a zaopatřovacích platů z pensijních a provisních ústavů drah státních a sestátněných. Dle čl. I. cit. zákona zrušeno bylo ustanovení §u 1 zákona ze dne 17. prosince 1919 čís. 3 sb. z. a n. z roku 1920, týkající se 80%ního drahotního přídavku, a §em 1 rozšířena byla platnost zákona ze dne 17. prosince 1919 čís. 2 sb. z. a n. na rok 1920, pokud se týče státních zaměstnanců na zaměstnance vůbec a pozůstalé (po nich), pokud jim dle dosavadních předpisů náležely zaopatřovací požitky nebo zemřel-li zaměstnanec ve výslužbě po 31. červenci 1919. Užije-li se tohoto ustanovení obdobně ve smyslu §u 3 tak jako při státních zřízencích i při poživatelích zaopatřovacích platů z pensijních fondů drah sestátněných, dlužno míti za to, že osoby tyto mají na požitky, v §u 1 vytčené, nárok jen tehdy, byly-li zaměstnanci, pokud se týče, jsou-li pozůstalými po zaměstnanci státních drah neb sestátněné dráhy, a že pouhá účast na pensijním fondu nezakládá sama o sobě nároku na zvýšené požitky ve smyslu zákona ze dne 17. prosince 1919, čís. 2 sb. z. a n. na rok 1920, který rovněž mluví pouze o zaměstnancích státních a sestátněných drah a o pozůstalých po nich. Nařízením vlády ze dne 15. července 1921, čís. 234 sb. z. a n. bylo k zákonu ze dne 3. března 1921 vydáno prováděcí nařízení. Dle tohoto nařízení, jehož zásad dle §u 10 téhož nařízení užíti sluší i v oboru železničním, zvýšení odpočivných a zaopatřovacích požitků vztahuje se prozatím na řádné pense, které jako takové posuzovány býti mají dle obdoby nařízení býv. ministerstva financí ze dne 19. července 1910, čís. 139 a 140 ř. zák. Z těchto nařízení vychází rovněž na jevo, že zvýšení pensijních požitků mohou býti účastny jen osoby, jichž pensijní nároky zakládají se na službách konaných státu. Ustanovením §u 2 zákona ze dne 17. prosince 1919, čís. 3 sb. z. a n. na rok 1920 bylo v platnosti zachováno nařízení ze dne 11. září 1918, čís. 334 ř. zák. a ze dne 19. listopadu 1917, čís. 450 ř. zák., která se týkají pouze státních zaměstnanců, vdov a sirotků po nich. Po zrušení §u 3 zákona ze dne 17. prosince 1919 zůstávají pravidla, k nařízením těmto vydaná, dle nichž požitky tyto zůstávají obmezeny jen na státní zaměstnance, jejich vdovy a sirotky, v platnosti, neboť v §u 2 zákona ze dne 3. března 1921 změněna byla toliko sazba §u 4 nař. min. fin. ze dne 11. září 1918. Praví-li se v §u 3 zákona ze dne 3. března 1921, že § 2 cit. zákona dlužno užíti obdobně i pro poživatele zaopatřovacích platů z pensijních fondů státních drah, nutno v souvislosti s §em 1 zákona dojíti opětně k názoru, že základem pro zvýšení požitků jest kromě příslušnosti k pensijnímu fondu i služba konaná státní neb sestátněné dráze. Na pravidlech nařízení ze dne 11. září 1918 nebylo ničeho změněno zákonem ze dne 25. listopadu 1920, čís. 625 sb. z. a n., ani zákonem ze dne 12. srpna 1921, čís. 288 sb. z. a n. ani konečně zákonem ze dne 21. prosince 1921, čís. 495 sb. z. a n., jímž bylo určitě stanoveno, že civilním a vojenských státním zaměstnancům a dělníkům čítajíc v to i zaměstnance a dělníky podniků a fondů státem spravovaných v činné službě, ve výslužbě a jejich pozůstalým, jimž podle platných předpisů příslušely až do konce r. 1921 mimořádné měsíční (dříve čtvrtletní) výpomoci měsíční, nouzové výpomoci, budou se tyto vypláceti na dobu od 1. ledna 1922 do 31. prosince 1922. Zákonem ze dne 20. prosince 1922, čís. 394 sb. z. a n. bylo v §u 14 stanoveno, že pozůstalým po zaměstnancích ve státních podnicích budou se vypláceti až na další mimořádné měsíční (dříve čtvrtletní) a nouzové výpomoci; klade se zde opět důraz toliko na poměr zaměstnanosti vůči státu a dle §u 17 cit. zákona mají se upraviti požitky pensionovaných (provisionovaných) zaměstnanců v podnicích státních a jich pozůstalých dle zásad, na nichž je tento zákon vybudován. Dle §u 21 cit. zák. veškerá posavadní ustanovení, odporující tomuto zákonu, pozbývají platnosti. Žalobkyně jakožto vdova po bývalém zaměstnanci důlního podniku, soukromého to vlastnictví Duchcovsko-Podmokelské dráhy, nemůže proto na základě platných zákonných ustanovení domáhati se na státu výplaty oněch požitků, které vdovám po zaměstnancích státních neb sestátněných drah přísluší a které jí až do 30. června 1921 na základě zákona ze dne 17. prosince 1919, čís. 3 z roku 1920 a 3. března 1921, čís. 99 sb. z. a n. vypláceny byly. Zda a jaké požitky jí snad náležejí dle ustanovení zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 299 sb. z. a n. a násl., není předmětem sporu, ježto žalobkyně z těchto důvodů výplaty určitých jí náležejících přídavků se nedomáhala. Odvolací soud uznal dle žaloby. Důvody: Nesporno jest a žalovaný erár to také uznává, že převzal na sebe povinnost vypláceti

normální pensijní požitky manželi strany žalující, pokud se týče jeho příslušníkům, smlouvou s jeho zaměstnavatelem a žalovaný stát se také nezdráhá tyto normální požitky žalobkyni platiti. Spor jde jen o to, zda žalobkyni přísluší také přídavky dle zákonů ze dne 17. prosince 1919, čís. 3 sb. z. a n. pro rok 1920, pokud se týče ze dne 3. března 1921, čís. 99 sb. z. a n., původně jí přiznávané, ale dnem 1. července 1921 zastavené. A tu rozhodným může býti v prvé řadě jedině ustanovení oněch zákonů, pokud se týče, jak správně prvý soud uvádí, ustanovení zákona ze dne 3. března 1921, č. 99 sb. z. a n. Leč se závěry, které ze zákona toho činí prvý soud, nelze souhlasiti. Nadpis zákona a jeho §§ 1 a 2 výslovně ovšem mluví o státních zaměstnancích, ale § 3 zákona, právě jako týž § zákona ze dne 17. prosince 1919, čís. 3 sb. z. a n. z roku 1920 praví doslovně, že ustanovení ta »platí obdobně i pro poživatele odpočivných a zaopatřovacích platů, jež plynou z pensijních a provisních ústavů drah státních a sestátněných.« Předpis ten vylučuje přímo výklad, že přídavky jsou omezeny jen na zaměstnance státní nebo jejich pozůstalé, ale nepřipouští ani výkladu, že platí §§ 1 a 2 toliko pro zaměstnance státních nebo sestátněných drah, poněvadž jasně a výslovně rozšiřuje platnost na poživatele platů z ústavů drah státních a sestátněných. Praví-li § 3, že předpisů §§ 1 a 2 užíti jest »obdobně«, nemůže se obdoba ta vztahovati na služební postavení v oněch §§ech předpokládané a uváděné, poněvadž § 3 právě rozšiřuje platnost na osoby jiného postavení služebního. Ani prováděcí nařízení nijak tu nepomáhá, neboť jeho poukaz na obdobu nařízení býv. ministerstva financí ze dne 19. července 1910, čís. 139 a čís. 140 ř. zák. vztahuje se jen na pojem výrazu »řádné pense«, čímž patrně míněna jest hlavně ustanovení zákona čís. 140 o tom, které pense platí za »normální«, ale nemůže naprosto ničeho změniti na doslovu §u 3. Z textu oněch nařízení, vztahujících se ovšem jen na státní zaměstnance, poněvadž tehdejší zákon o zvýšení pensí čís. 132 ř. zák. pro jiné osoby neplatil, nelze vyvoditi nějaké omezení předpisu, jenž platnost zvýšení pensí rozšiřoval obdobně na jiné osoby, než zaměstnance státní. Právě slova »dle analogie« v §u 1 cit. prováděcího nařízení ze dne 15. července 1921, čís. 234 sb. z. a n. ukazují k tomu, že mají se nařízení použíti obdobně, tedy i na nestátní zaměstnance, pokud jim po zákonu přídavky jsou přiznány, a že za řádné pense dle toho pokládati jest pouze pense, vyměřené příslušným úřadem i po započtení různých zvláštních výhod platových nebo let normálně nezapočitatelných. Mají-li tedy předpisy platiti i pro percipienty z pensijních ústavů drah, lze za »řádnou pensi« pokládati »pensi, vyměřenou dle normálních zásad nebo stanovenou příslušným úřadem.« Pochybovati nelze, že žalobkyni vyměřena byla pense příslušným úřadem dle normálních zásad a uznává i žalovaný stát sám svou povinnost, tuto »normální pensi« platiti. Pak jest však dle §u 3 cit. zák. a citovaných nařízení povinen platiti i stanovené přídavky k této normální (řádné) pensi. Právě tak bez významu jest poukaz na nařízení ze dne 11. září 1918, čís. 334 ř. zák. a ze dne 19. listopadu 1917, čís. 450 ř. zák., poněvadž ustanovení ta, týkající se státních zaměstnanců, byla rozšířena na osoby jiné. Zákony čís. 288 a 49 sb. z. a n. z r. 1921 nevztahují se vůbec k požitkům odpočivným, platíce jen pro zaměstnance v činné službě, a tu ovšem není myslitelno, že stát výhody těchto předpisů chtěl vztahovati na osoby jiné, než které jsou v jeho službách. Totéž platí i o zákoně čís. 394 sb. z. a n. z roku 1922, jenž upravuje platy aktivních zaměstnanců a pensijní požitky nových pensistů a toliko v §u 14 ustanovuje, že dosavadní pensijní požitky zůstávají nadále nezměněny. Ovšem mluví se tu jen o civilních a vojenských státních zaměstnancích, jakož i zaměstnancích a dělnicích ve státních podnicích a fondech, leč tento výpočet nelze pokládati za taxativní a chtíti z něj dovozovati omezení předpisu §u 3 zák. ze dne 3. března 1921, č. 99 sb. z. a n. (shodného s týmž §em zákona ze dne 17. prosince 1919, čís. 3 sb. z. a n. z roku 1920). Výklad, jaký dává §u 3 cit. zákona žalovaná strana, jest v rozporu s jeho doslovem a nemůže tu tedy nijak rozhodovati účel, jaký zákonodárce ustanovením tím sledoval, neboť účel ten může býti pomůckou vykládací jedině a teprve tehdy, když doslov zákona budí pochybnosti o významu toho kterého slova nebo obratu. Takové pochybnosti tu býti nemůže, neboť výrok jest jasný a jiná ustanovení téhož zákona ani v zákonech, současně platících, nejsou s ním v rozporu. Kdyby měli býti někteří »požívatelé« vyloučeni, musel by to zákon říci výslovně. Dle toho ustanovení dotyčných zákonů platí i pro poživatele odpočivných a zaopatřovacích platů, jež plynou z pensijních a provisních ústavů drah státních a sestátněných. Pochybovati nelze, že pensijní ústav, jehož účasten byl zemřelý manžel žalobkyně, byl pensijním ústavem dráhy sestátněné, a že také pensijní ústav ten převzat byl státem a to i se závazky oproti účastníkům, kteří osobně do služeb státu převzati nebyli. Převzal-li stát povinnost, vybaviti určitého pojištěnce pensí, není nijak nehorázností, žádati na něm, by takové osobě měřil stejným loktem jako jiným stejně pojištěným, naopak bylo by to anomalií a křivdou na takovém pojištěnci, kdyby mu tento nárok nebyl přiznán, poněvadž, nejsa již členem ani všeobecného ani náhradního pojišťovacího ústavu pensijního, nemohl by uplatňovati ani nároky na zvýšení přiznané takovým pojištěncům zákonem ze dne 12. srpna 1921, čís. 299 sb. z. a n. Pensijní plat žalobkyně plyne tedy z pensijního ústavu dráhy sestátněné a platí pro ni předpisy §§ 1 a 2 zákona ze dne 3. března 1921, čís. 99 sb. z. a n., jimiž odůvodněny jsou požadované přídavky.

N e j v y š š í s o u d uznal, že žalovaný erár jest povinen žalobkyni vypláceti mimo posud poskytovanou měsíční pensi 159 Kč 87 h počínajíc 1. červencem 1921 ještě dalších 159 Kč 87 h měsíčně.

D ů v o d y:

Nárok žalobkyně na zvýšení vdovské pense opírá se o služební smlouvu jejího v roce 1918 zemřelého manžela, který byl pokladníkem hnědouhelných dolů společnosti Duchcovsko-Podmokelské dráhy, a o stanovy pensijního ústavu pro úředníky a sluhy této společnosti jako součást této smlouvy. Pensijní ústav byl po sestátnění železničního podniku společnosti převzat železniční státní správou i s pojištěnci, zaměstnanými na hnědouhelných dolech, které zůstaly vlastnictvím a ve správě společnosti, bez újmy práv a závazků jednotlivých pojištěnců, pročež

donucovací zákonné předpisy, jimiž po převratu byly upraveny zaopatřovací požitky pojištěncům vyplácené, musí býti posuzovány se stanoviska jejich čistě soukromoprávního služebního poměru a nikoliv se stanoviska nahodilé okolnosti, že místo soukromého pensijního ústavu se stal erár nositelem pensijního pojištění. Jen kdyby manžel žalobkyně nebyl býval při zavedení nuceného pojištění soukromých zaměstnanců zákonem ze dne 16. prosince 1906, čís. 1 ř. zák. ex 1907 již členem pensijního ústavu Duchcovsko-Podmokelské dráhy, byl by musil býti pojištěn dle tohoto zákona. Podle §u 2 čís. 6 cit. zákona v doslovu cís. nařízení ze dne 25. června 1914, čís. 138 ř. zák. jsou sproštěni z povinnosti pojišťovací výslovně mimo jiné i zaměstnanci železnic a jich pomocných ústavů, ovšem jen pod podmínkou, že jim přísluší normální pensijní nároky, spojené se služebním místem jimi zastávaným. To platí i o manželi žalobkyně. Hnědouhelné doly, u nichž byl zaměstnán, byly před sestátněním železnice jejím pomocným ústavem a manžel žalobkyně stal se členem pensijního ústavu v době, kdy i železnice i doly byly společným majetkem společnosti. Pojištění manžela žalobkyně nebylo pojištěním ve smyslu zákona čís. 1/1907, a to ani pojištěním přímým ani pojištěním náhradním, pročež jest bezdůvodná námitka finanční prokuratury, přednesená teprve v dovolacím spise z důvodu §§ 503 čís. 1 a 477 čís. 3 správně 5 c. ř. s., že pro spor jest příslušným výlučně rozhodčí soud zemské úřadovny II. v Brně všeobecného pensijního ústavu. I podle nových ustanovení zákona ze dne 5. února 1920 čís. 89 sb. z. a n., jimiž působnost tohoto rozhodčího soudu byla značně rozšířena, jest příslušným pouze pro žaloby proti všeobecnému pensijnímu ústavu samému nebo některému ústavu náhradnímu. Nařízením ze dne 29. prosince 1921, čís. 506 sb. z. a n. stal se příslušným sice také pro žaloby proti nositelům pensijního pojištění železničních zaměstnanců, v §§ 4, 7 a 8 tohoto nařízení uvedeným, totiž společenstevnímu pensijnímu ústavu, pensijnímu fondu státních drah a pensijním ústavům jednotlivých soukromých drah, jichž stanovy budou ministerstvem železnic v dohodě s ministerstvem sociální péče schváleny, ale starý pensijní fond Duchcovsko-Podmokelské dráhy a železniční správa, která závazky tohoto fondu převzala, nemohou býti k nim počítány.

Naproti tomu nelze upříti částečné oprávněnosti dovolacímu důvodu nesprávného právního posouzení dle §u 503 čís. 4 c. ř. s., pokud se týká přisouzeného zvýšení pensijních požitků žalobkyně. Odpočivné a zaopatřovací požitky nebyly v posledních letech zvýšeny jenom u státních zaměstnanců, nýbrž podle nařízení ze dne 4. května 1920, čís. 342 sb. z. a n., zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 299 sb. z. a n. a prodlužovacích zákonů čís. 486/21 a 399/22 také u zaměstnanců soukromých, pojištěných dle zákona ze dne 16. prosince 1906, čís. 1 ř. zák. ex 1907, konečně dle §u 7 právě citovaného nařízení čís. 342/20 a §u 8 zákona čís. 299/21 také u těch soukromých zaměstnanců, kteří byli nebo jsou vyňati z pojistné povinnosti dle zákona o pensijním pojištění. Bylo již uvedeno, že právě tento případ jest případem manžela žalobkyně. Nositelé pensijního pojištění (zaopatření) jsou podle §u 8 zákona čís. 299/21 povinni, od 1. ledna 1921 až do nové úpravy poskytovati zaměstnancům, kteří byli z pojistné povinnosti vyňati, a jejich pozůstalým přídavky ve výši 100% jejich důchodů, při čemž nesmí vdovský důchod přesahovati 5.400 Kč ročně. Žalobkyně pobírá statutární pensi 159 Kč 87 h měsíčně, neboli 1918 Kč 44 h ročně, má tedy dle oněch předpisů nárok na zvýšení svého důchodu o dalších 159 Kč 87 h měsíčně. Odvolací soud nepřiznal žalobkyni toto zvýšení důchodu, vycházeje z mylného názoru, že jí nepřísluší, poněvadž její manžel nebyl členem ani všeobecného ani náhradního pojišťovacího pensijního ústavu, dospěl však k závěru, že jí přísluší zvýšení takové jako vdovám po zaměstnancích státu a státních podniků. Tento závěr opírá o okolnost, že žalobkyně pobírá pensi od eráru, a o § 3 zákona ze dne 3. března 1921, čís. 99 sb. z. a n., který stejně jako § 3 dřívějšího zákona ze dne 17. prosince 1919, čís. 3 sb. z. a n. ex 1920 praví, že ustanovení §§ 1 a 2 o zvýšení odpočivných požitků státních zaměstnanců platí obdobně i pro poživatele odpočivných a zaopatřovacích platů, které plynou z pensijních a provisijních ústavů drah státních a sestátněných. Nutno však souhlasiti s finanční prokuraturou a prvním soudem, že se tento předpis vztahuje jenom na takové zaměstnance soukromých železničních podniků, kteří po sestátnění buď byli ještě činni ve službách státních neb byli by bývali činni, kdyby nebyli zatím odešli do neaktivního poměru, takže stát se stal dodatečně jejich zaměstnavatelem nebo poměr skutečné zaměstnanosti ve službách státních jest substituován jich služební činností pro sestátněný železniční podnik, že však nemůže býti rozšiřován na případy, kdy zaměstnanec před sestátněním nebyl zaměstnán přímo u sestátněného železničního podniku, zůstal i po jeho sestátnění ve službách soukromých a členství v pensijním ústavě sestátněné dráhy podržel jen z důvodů nahodilých, čistě soukromoprávních a nesouvisejících ani s provozováním železnic ani s plněním jiných úkolů státních. Že jen ten jest smysl dovolávaného předpisu, dokazují četné další zákony a nařízení, jimiž se odpočivné a zaopatřovací požitky opětovně upravují a změňují, a jež, jak již první rozsudek podrobně uvádí, vztahují se vesměs jenom na zaměstnance státu a podniků státních. Úprava jejich odpočivných a zaopatřovacích požitků byla již zákonem ze dne 3. března 1921, čís. 99 sb. z. a n. uvedena v tak těsnou souvislost s nově provedenou úpravou a zvýšením aktivních požitků všeho státního zaměstnanectva, že obdobné použití její na zaměstnance soukromé, jakým byl manžel žalobkyně, by vyžadovalo zvláštních předpisů, jež nebyly vydány. Osmdesátipercentní zvýšení statutární vdovské pense, jehož se žalobkyně domáhá a jež odvolací soud také přisoudil, bylo článkem I. citovaného zákona čís. 99/1921 zrušeno, nové vyměření vdovských pensí bylo uvedeno v poměr se zatím nastalým zvýšením aktivních požitků. Drahotní a nouzové přídavky, jež rovněž byly odvolacím soudem podle žalobního návrhu přisouzeny, byly rovněž celou řadou zákonů nově upraveny arci opět jen pro zaměstnance státu a podniků a fondů státem spravovaných. Dlužno konečně také uvážiti, že náklady zvýšených pensí u státních zaměstnanců jsou hrazeny jednak zvýšeným pensijním příspěvkem zaměstnanců samých, jednak státní pokladnou, že však není právního důvodu a nebylo jistě úmyslem zákona, aby stát sám nesl zvýšené náklady pensijní u osob, které po svou celou služební dobu byli zaměstnáni u soukromého podnikatele a mimo se-

státněný železniční podnik, zvláště když podle nařízení ze dne 4. května 1920, čís. 342 sb. z. a n. a zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 299 sb. z. a n. náklady drahotních přídavků k důchodům soukromých pojištěnců byly uloženy výslovně zaměstnavatelům. Že přes uvedený zřejmý svůj smysl doslov §u 3 zákona ze dne 3. března 1921, čís. 99 sb. z. a n. činí novou úpravu odpočivných a zaopatřovacích požitků závislou nikoliv na skutečném služebním poměru zaměstnance, nýbrž na jeho členství u pensijních ústavů sestátněných drah, vysvětluje se dostatečně tím, že pravidelně toto členství omezuje se jen na zaměstnance, převzaté se sestátněným podnikem. Na ojedinělé případy, kdy členy takového ústavu byli a jsou také zaměstnanci nepřevzatí, zákon nevzpomněl, a nepotřeboval se ostatně o nich již z toho důvodu zmiňovati, poněvadž se na ně vztahují zákony jiné. První soud nepřiznal žalobkyni požadované zvýšení pense podle norem platných pro státní zaměstnance, nepřiznal jí však ani zvýšení podle norem platných pro zaměstnance soukromé a zamítl žalobu, poněvadž prý žalobkyně ve sporu přídavku dle §u 8 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 299 sb. z. a n. nepožadovala. Žalobkyně vytkla v odvolání právem tomuto zjištění rozpor se spisy, neboť ani žaloba ani ostatní přednes žalobkyně v první stolici neopírají žalobního návrhu vůbec o žádnou určitou právní normu, a ponechávají tedy právnímu posouzení soudu, zdali pokud a kterými zákonnými předpisy jest požadované zvýšení pense odůvodněno. Tak rozuměla předmětu žaloby i strana žalovaná a zabývala se proto v žalobní odpovědi otázkou, zdali se nařízení ze dne 4. května 1920, čís. 342 sb. z. a n. a zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 299 sb. z. a n. vztahují na žalobkyni. Jejímu mínění, že se jich žalobkyně v této rozepři nemůže dovolávati, poněvadž podle nich nehradí náklad na přídavky, jimi stanovené, nositel pojištění, nýbrž zaměstnavatelé, nelze přisvědčiti. Sluší rozeznávati, kdo jest povinen k výplatě přídavků a kdo hradí jejich náklad. Žalobkyně může se výplaty domáhat jen od strany, jíž jest výplata zákonem uložena, a touto stranou jest i dle §u 7 nařízení čís. 342/1920 i dle §u 8 zák. čís. 299/1921 nositel pensijního pojištění, tedy erár jako právní nástupce pensijního ústavu Duchcovsko-Podmokelské dráhy. Zda společnost této dráhy jest jako zaměstnavatelka povinna eráru vyplacené přídavky nahraditi, jest otázkou jinou, jež nenáleží do rámce tohoto sporu.

Čís. 3647.

Stát ručí (na Slovensku) za škodu, jeho orgány způsobenou, za jistých dalších předpokladů jen pod tou podmínkou, že orgán jeho způsobil škodu u výkonu své služby nebo úřadu. Zákonem ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n., nebyla vyslovena zodpovědnost státu za škodu výkonem veřejné moci.

(Rozh. ze dne 26. března 1924, Rv I 1732/23.)

Žalobce tvrdě, že mu v době převratové zásahem vojska na Slovensku byla způsobena škoda, domáhal se náhrady na eráru žalobou zadanou na zemském soudě v Praze. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Případ záleží dle žalobce v tom, že dne 12., 14., 16. a 18. prosince 1918 přišla do jeho bytu vojenská patrola a sebrala a odnesla uniformy, potraviny, ložní prádlo, peřiny, ženské šaty a jiné movitosti, a dále, že dne 18. prosince 1918 vojskem ozbrojené obyvatelstvo sebralo mu zásobu vína a 12-členná ozbrojená stráž, která tam ponechána byla až do 28. prosince 1918, za ten čas přivlastnila si ještě další movitosti, že tedy takto částečně oddíly patřící ku branné moci státu, částečně ale vojskem ozbrojené obyvatelstvo poškodilo ho na jeho soukromém majetku, aniž by bylo od vrchnosti nařízení neb rozkaz k tomu obdrželo, a obnáší prý škoda, kterou žalobce takto utrpěl, zažalovaných 218.240 Kč. Dle žalované strany však měla by se věc tak, že civilní obyvatelstvo oznámilo velitelství setniny obsadivší S., že žalobce jest velitelem tlup proti čsl. vojsku operujících a že v jeho domě — žalovaná strana praví v Nitře, kdežto žalobce tvrdí, že v Nitře žádný dům nemá — skryty jsou zbraně, zejména strojní pušky a střelivo, načež byla vyslána k domovní prohlídce u něho vojenská hlídka, která tyto erární věci skutečně tam nalezla a vojenským úřadům odvedla, jiný zásah do držby žalobce z rozkazu vojenského velitelství že však se nestal, ale pravdou že jest, že žalobce byl neukázněnými vojáky a civilním obyvatelstvem vykraden, že tedy šlo o trestný čin a nikoli výkon veřejné moci. Poněvadž však nižší stolice nezjistily, jak to ve skutečnosti bylo, dlužno vycházeti z tvrzení žalobcova: není-li zažalovaný nárok po právu ani při tom stavu věci, netřeba pak vůbec skutkový stav zjišťovati. Ostatně obojí přednes se v podstatných kusech kryje. Jsouť strany shodny v tom, že nešlo o výkon veřejné moci, neboť sám žalobce dvakráte v žalobě zdůrazňuje, že, jak již shora řečeno, vojenské oddíly, jež byt jeho vyplenily, neobdržely k tomu od vrchnosti žádného rozkazu a dodává, že čin byl vykonán nikoli v zájmu branné moci, takže v dobře pojatém smyslu jeho vlastního přednesu šlo o čin trestný, exces, výtržnosti. Poněvadž tedy nešlo o výkon veřejné moci, tak neprávem nižší stolice operují předpisem §u 92 ústavní listiny, kde se praví, že zákon určuje, pokud stát ručí za škodu způsobenou nezákonným výkonem moci veřejné, a neprávem dovozuje vrchní soud, že čin se stal u výkonu výsostných práv státu, neboť exces, výtržnost, trestný čin, byť spáchán byl orgánem státní moci, avšak přece mimo výkon služby nebo úřadu, takže vlastně orgán ten nevystupoval jako takový, nýbrž jako osoba soukromá, ježto jednal pouze ve svém osobním, soukromém zájmu — výkonem výsostných práv státu čili veřejné moci zajisté není. Ale pak stát neručí za škodu z činu toho vzniklou ani dle slovenského práva. Na Slovensku totiž, jež nemá občanského práva kodifikovaného, nastupuje místo zákona soudní praxe, t. j. normy ustálené právotvornou činností soudů, z čehož jde, že odvolací soud opět neprávem přihlíží tu k §u 10 obč. zák. zemí historických, jenž užívání obyčejového práva nepřipouští, neboť tento předpis pro slovenské právo

neplatí. Ze soudní praxe, jak podrobně uvedena jest ve zdejším rozhodnutí ze dne 11. prosince 1923, Rv I 1056/23 čís. sb. 3279, lze odvoditi právní pravidlo, že stát ručí za škodu orgány jeho způsobenou za jistých případných dalších předpokladů jen pod tou podmínkou, že orgán jeho způsobil škodu u výkonu své služby nebo úřadu, na př. tedy při konání funkcí spadajících v obor jeho působnosti nebo při provádění vyššího rozkazu, což však tu sám žalobce popírá. Z těchto důvodů je tedy žaloba bezdůvodna: žalobce má právní nárok leda proti poškoditelům samým, vůči státu však mohl žádati jen za dobrovolný příspěvek ve smyslu zákona ze dne 18. března 1920, čís. 187 sb. z. a n. do 4 neděl od jeho vyhlášení, neboť k vůli takovýmto škodám výtržnostmi způsobeným, za něž stát neručí, právě tento zákon vydán jest. Když nešlo o výkon veřejné moci, nastávala by otázka, zda uplatňovaný nárok lze vůbec kvalifikovati jako nárok veřejnoprávní a patřil-li tedy vůbec před pražský zemský soud dle zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n. avšak otázka ta je bezpředmětna, ježto námitka nepříslušnosti dovolaného soudu — šlo by jen o příslušnost místní — činěna nebyla a z úřední povinnosti k případné nepříslušnosti přihlížeti nelze, protože nejde o případ §u 477 čís. 3 c. ř. s. Jistě ale je mylný náhled dovolatelův, že ručení státu za škodu vzniklou soukromníku z výkonu veřejné moci uznáno jest implicite již tím, že řečeným zákonem čís. 4/1918 zřízeno pro uplatňování nároku z takového ručení zvláštní forum, neboť zákon tento není normou materielního práva, nýbrž pouhým předpisem o příslušnosti, což plyne i z předpokladu §u 92 úst. list., jenž jinak byl by úplně zbytečný.

Čís. 3648.

Obživly-li opožděným zaplacením vyrovnací splátky dle obsahu vyrovnání celé pohledávky všech věřitelů, nelze proti nároku na zaplacení celé pohledávky uplatňovanému jedním z věřitelů namítati, že šlo o nedovolenou zvláštní výhodu v jeho prospěch. Oživnutí pohledávek nastává samo sebou dlužníkovým prodlením.

(Rozh. ze dne 26. března 1924, Rv I 24/24.)

Vyrovnávací dlužník Alois T. zavázal se ve vyrovnání, že, nedodrží-li některé splátky, nastane ztráta lhůt proti ručitelům a obživnutí celé pohledávky proti dlužníku. Ježto dlužník nezaplatil žalobci včas druhé splátky, žaloval ho žalobce o zaplacení celé pohledávky. Procesní soud prvé stolice žalobě vyhověl, odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Doložka o obživnutí celé původní pohledávky, dosud nezaplacené, proti dlužníku a o ztrátě lhůt v usnesení, potvrzujícím vyrovnání, má za následek, že účinky ty nastávají, jakmile ujednané vyrovnání nebylo splněno včas, a to samy sebou, aniž by bylo třeba upozorňovati dlužníka a ručitele o tom, že věřitel použije těchto následků, pro případ nesplnění včas v jeho zájmu vyjednaných. Jsou to jen účinky, stanovené pro případ prodlení, a jakmile prodlení nastalo, nastaly i ony účinky. Prodlení v tomto případě bylo zjištěno a je bez významu, zdali nastaly účinky ty pro všechny věřitele či jen pro toho, kdo se domáhá toho, co pro případ prodlení jest stanoveno. V tomto sporu žaluje jeden věřitel a dlužno proto zkoumati jen jeho nárok. Věřitel nebyl také povinen, když přijal druhou kvotu, opožděně placenou, oznamovati Aloisu T-ovi, že ji přijímá jen jako částečné placení na pohledávku nyní obživlou. Obě strany měly a mohly vědětí, jaké účinky nastanou prodlením a měli zejména žalovaní s tím počítati. V okolnosti, že žalobce po dojití druhé kvoty v květnu 1923 nedopsal Aloisu T-ovi, nelze pro stanovisko žalovaných shledávati nějaký souhlas, když žalobce nebyl povinen oznámiti dlužníku, že se rozhodl použiti nastalých následků prodlení. Nemá proto také významu, zda jedná se o věc obchodní či obecnoprávní. Ostatně je zjištěno, že žalobce hned 3. května 1923 obrátil se na svého právního zástupce, by zakročil proti žalovaným, a z toho je patrno, že ihned použil toho, k čemu byl pro případ prodlení žalovaných oprávněn. Názor odvolatele, že placením druhé kvoty po splatnosti její činil Alois T. žalobci nabídku, je zřejmě neodůvodněným, neboť, kdo platí na svůj dluh, nečiní nabídku, nýbrž plní svou povinnost. Věřitel může sice odmítnouti částečné placení, a v tom případě dlužník z odmítnutí sezná, že placení se nepřijímá, v tomto případě však věřitel splátku přijal a tudíž nastalo placení. Nemělo by ani významu, by věřitel, když přijal a podržel druhou splátku, ještě vyrozumíval dlužníka a ručitele, že používá účinků nastalých prodlením. Vždyť dlužníci neměli vůbec již možnosti, tento účinek nějak odvrátiti, když druhá splátka nebyla včas zaplacena.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Podle obsahu soudně potvrzeného vyrovnání ze dne 19. ledna 1923 měli věřitelé žalovaného Aloisa T-a obdržeti od něho ve čtyrech lhůtách vyrovnací kvotu 50%ní a v případě nezaplacení některé ze splátek v určené lhůtě měla proti Aloisu T-ovi nastati ztráta lhůt a obživnutí celé původní pohledávky, pokud se týče jejího nezaplaceného zbytku. Žalovaný Alois T. má za to, že toto ujednání o obživnutí původních pohledávek (nezaplaceného jejich zbytku) jest podle třetího odstavce §u 46 a §u 53 vyr. ř. neplatné a že tedy není povinen, žalující firmě zaplatiti více než 50%ní kvotu vyrovnací. Na tuto, žalovaným uplatňovanou námitku neplatnosti nelze však v tomto sporu hleděti, poněvadž není zde předpokladů třetího odstavce §u 53 vyr. ř. Ustanovení §u 47 vyr. ř. nelze zde vůbec použiti, poněvadž nevztahuje se na výhody, poskytnuté dlužníkem některému věřiteli ve vyrovnání, nýbrž pouze na výhody, poskytnuté před uzavřením vyrovnání nebo po něm. Podle třetího odstavce §u 46 vyr. ř. musí s věřiteli, jichž pohledávky nepožívají práva přednostního, býti ve vyrovnání stejně zacházeno, pokud nesouhlasí výslovně s odchylkou od této zásady. Jaký význam mělo ve vyrovnávacím řízení Aloisa T-a ono ujednání o obživnutí původních pohledávek vzhledem na uvedený předpis třetího odstavce §u 46 a zvláště, zdali ujednání ono mohlo býti důvodem pro odepření soudního potvrzení vyrovnání podle §u 50 čís. 1 vyr. ř. vzhledem na

ustanovení §u 3 (2) vyr. ř., o tom nelze v tomto sporu rozhodovati, poněvadž vyrovnání bylo již příslušným soudem právoplatně potvrzeno. Vyrovnací věřitelé, kteří ujednáním oním by byli poškozeni, mohli by po případě podati žalobu podle §§ 58 a 59 vyr. ř., ale vyrovnávacímu dlužníku neposkytuje § 58 vyr. ř. žádného oprávnění. Podle §u 53 (3) vyr. ř. ovšem i po právoplatném soudním potvrzení vyrovnání jsou všecka ustanovení tohoto vyrovnání neplatna, která poskytují jednotlivým věřitelům nedovolené zvláštní výhody, ale ani tohoto zákonného ustanovení nelze v tomto sporu užiti ve prospěch žalovaného dlužníka. Soukromoprávní význam ustanovení §u 53 (3) vyr. ř. o neplatnosti nedovolených zvláštních výhod záleží totiž v tom, že vyrovnací věřitel nemůže s úspěchem žalobou vymáhati takovou zvláštní výhodu; ale v nynějším sporu není zjištěno a nebylo ani vůbec tvrzeno, že žalující firma nabyla proti ostatním věřitelům žalovaného Aloisa T-a nějaké zvláštní výhody oním ujednáním o obživnutí původních pohledávek; Alois T. naopak sám uvádí v dovolacím spise, že právě tak, jako žalující firma i ostatní věřitelé obdrželi zaplacenu vyrovnací kvotu opozděně. Podle obsahu soudně potvrzeného vyrovnání tedy obživly celé původní pohledávky všech věřitelů v nezaplaceném zbytku, takže všichni věřitelé mohou je vymáhati na žalovaném Aloisu T-ovi právě tak, jako žalující firma, a o zvláštní výhodě jednoho věřitele proti ostatním nelze vůbec mluviti. Zdali ostatní věřitelé chtějí tohoto svého práva proti Aloisu T-ovi použiti čili nic, jest v tomto sporu nedůležito; stačí, že ho užiti mohou. Jestliže snad se ho vzdali na prospěch Aloisa T-a, jest to nové právní jednání, které nemá vlivu na nárok, vzešlý žalující firmě nesplněním vyrovnání včas a uplatněný již 7. května 1923 žalobou, která jest základem tohoto sporu. Ustanovení první věty §u 57 vyr. ř. nelze v tomto sporu použiti proto, poněvadž nenastalo odsouzení dlužníka pro podvodný úpadek, které jest první podmínkou tohoto zákonného ustanovení. Druhé věty tohoto §u 57, prohlašující potvrzené vyrovnání zmatečným, nedodrží-li ho dlužník včas a plně, nelze zde užiti proto, poněvadž jak dovolatel sám správně uvádí, tato věta se podle čl. III. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. stala účinnou teprve 19. května 1923, kdy vyrovnací řízení Aloisa T-a bylo již dávno skončeno. Ostatně tato druhá věta §u 57 mluvila by v neprospěch žalovaného Aloisa T-a, neboť podle ní mohla by žalující firma následkem toho, že dlužník včas a plně nesplnil potvrzeného vyrovnání, vymáhati na něm celou svou původní pohledávku v nezaplaceném zbytku bez ohledu na slevu, vyrovnáním dlužníkovi povolenou. Že ztráta lhůt a obživnutí původní pohledávky žalující firmy nastaly samy sebou bez prohlášení žalující firmy, jakmile Alois T. druhé splátky vyrovnací kvoty nezaplatil včas, plyne zřejmě z §§ 903, 904 a 918 obč. zák. Soud odvolací to správně a náležitě odůvodnil, pročež se poukazuje na toto jeho odůvodnění.

Čís. 3649.

K odporovatelnosti dle §u 8 odpůrčího řádu není třeba, by pohledávka odporujícího věřitele již byla v době odporovatelného jednání co do výše určitá, stačí, když tu byla tehdy aspoň co do důvodu, byť i byla podmíněnou, jen když v čase odpůrčího sporu jest vykonatelnou.

(Rozh. ze dne 26. března 1924, Rv I 38/24.)

Františka V-ová podala dne 29. října 1921 žalobu na pivovar v P., již dne 21. října 1922 pravoplatně prosoudila a pivovaru přiřknuty útraty přes 5.000 Kč. Dne 12. června 1922 prodala Františka V-ová veškeré své nemovitosti své neteři Boženě V-ové. Když pivovar byl vedl bezvýsledně exekuci na movitosti Františky V-ové, domáhal se na Boženě V-ové žalobou, by trhová smlouva ze dne 12. června 1922 byla prohlášena vůči jeho vykonatelné pohledávce za bezúčinnou. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Výtka nesprávného posouzení věci po stránce právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) není odůvodněna. § 8 odpůrč. řádu výslovně uvádí, že podati žalobu odpůrčí jest oprávněn každý věřitel, jehož pohledávka jest exekučně vykonatelnou, bez ohledu na to, kdy vznikla. Aby pohledávka existovala již v určité výši v okamžiku odporovatelného jednání, zákon nežádá, stačí, když tehdy aspoň co do důvodu již zde byla, byť i byla podmíněnou, jen když v čase odpůrčího sporu jest vykonatelnou. Nerozhodným tudíž jest, že v čase postupu usedlosti (dne 12. června 1922) nárok na náhradu útrat sporu pivovaru ještě nebyl přiznán, neboť Františka V-ová vzala na se již zahájením sporu proti pivovaru závazek, zaplatiti útraty sporu odpůrci, jestliže spor prohraje. V tom směru existoval tedy závazek ten již v době uzavření postupní smlouvy (dne 12. června 1922); pouze jeho výše nebyla určena a nebylo ještě rozhodnuto, zda splněna bude podmínka závazku, že spor prohraje. Rovněž neprávem vytýká dovolatelka rozsudku soudu odvolacího, že zaměňuje pojem »úmysl zkrátiti věřitele« s »vědomím, že se jednáním věřitelé zkracují,« neboť stačí k úmyslu §u 2 odp. řádu, aby dlužnice měla, nebo musila míti vědomí, že svým jednáním zkracuje věřitele. Jsou tedy vývody žalované, které připojuje k odůvodnění rozeznávání mezi úmyslem a vědomím dlužníka, věřitele zkrátiti, bez právního významu.

Čís. 3650.

Vkladem tichého společníka může býti jakákoliv majetková výhoda, v penězích ocenitelná. Není třeba, by tichý společník byl původním vlastníkem vkladu, stačí, když vklad učiní za něho osoba třetí.

(Rozh. ze dne 26. března 1924, Rv I 91/24.)

Podle písemné smlouvy ze dne 1. října 1920, odstavce druhého, súčastnila se žalovaná ve firmě žalující jako tichá společnice vkladem

50.000 Kč, hotově vyplacených, a žalující firma peníze ty ve smlouvě samé kvitovala. Žalobě o výrok, že smlouva o tiché společnosti ze dne 1. října 1920 není po právu, ježto žalovaná nesložila 50.000 Kč hotově, bylo oběma nižšími soudy vyhověno, odvolacím soudem z těchto důvodů: Podle čl. 250 obch. zák. je základní podmínkou smlouvy o tiché společnosti, by tichý společník vstoupil do společnosti se vkladem majetkovým. Majetkový vklad ten nemusí záležeti v hotovosti; může to býti i vklad ve věcech cenných, v pohledávkách dobytných, v podniku nějakém anebo v pracech tichého společníka. Ale vždy musí vklad záležeti ve věcech, které se dají realisovati na roveň peněz. Jest nesporno, že udání druhého odstavce smlouvy neodpovídá pravdě. Žalovaná nevložila do obchodu, o který jde, na hotovosti praničeho. Tvrzení žalované, že 50.000 Kč bylo zapraveno jednak na účet původního vkladu Adolfa D-a (— předchůdce to žalované ve firmě žalující —), jednak jako náhrada škody, kterou utrpěl manžel žalované podvodem D-ovým a jako odškodné, že manžel žalované propustil žalobce ze směnečného ručení, není způsobilé, — i kdyby na pravdě spočívalo a dokázáno bylo — aby z tvrzení toho mohlo se dospěti ku názoru, že těmito třemi způsoby učiněn byl vklad majetkový, jak žádá čl. 250 obch. zák. Prvý soud posoudil věc právně správně, dospěv ku názoru, že smlouva není platna. To odpovídá i samému přednesu žalované. I nárok D-ův proti žalující firmě, i nárok manžela žalované proti téže firmě i propuštění žalobce ze směnečného ručení se strany manžela žalované, byla by právní jednání mezi žalobcem a osobami jinými a nikoli žalovanou. Žalovaná také neuvedla, že, kým a v jaké výši jí byl postoupen nebo na ni byl převeden nárok osob třetích proti žalující firmě, by se vůbec dalo usuzovati, o jaký vklad a v jaké výši by šlo na pohledávkách, když platnost smlouvy nedala se dokázati ze vkladu do obchodu na hotových penězích, žalovanou přinesených. Poněvadž žalovaná ani hotovosti do obchodu nepřinesla, tvrzení smlouvy v odstavci druhém bylo nepravdivé a žalovaná ani netvrdila, že místo peněz své pohledávky ve výši 50.000 Kč do obchodu dala, není vyhověno předpisu čl. 250 obch. zák. ohledně majetkového vkladu, smlouva sporná je neplatna a rozhodnutí prvého soudu o neplatnosti smlouvy té správné.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Dovolání napadá rozsudek odvolacího soudu z dovolacích důvodů čís. 2 a 4 §u 503 c. ř. s. Nikoli neprávem. Právem uvádí dovolání, že vkladem tichého společníka může býti jakákoliv majetková výhoda, v penězích ocenitelná, kterou lze pojmouti do bilance jako aktivum, vše, cokoliv jest předmětem právního obchodu. Není též potřebí, by tichý společník byl původním vlastníkem vkladu; stačí, když někdo třetí za něho vklad učiní v jeho prospěch. V tomto případě stačilo, učinil-li vklad za žalovanou její manžel v její prospěch; stačilo, vzdal-li se bývalý společník žalobcův Adolf D. svého vkladu asi 15.000 Kč v její

prospěch. Žalovaná tvrdila, ovšem nepřesně a ne dosti srozumitelně již v odpovědi na žalobu, že vklad její byl zapraven jednak na účet původního vkladu Adolfa D-a ve firmě žalobcově, jehož se D., vystoupiv z firmy, vzdal, jednak jako odškodné za propuštění žalobce ze směnečného ručení, když její manžel žalobci vrátil směnky na 81.000 Kč, kteréž žalobce s D-em společně podepsal. Nelze pochybovati o tom, že propuštění žalobce ze směnečného rukojemství, týkajícího se tak velikého obnosu, mělo proň majetkovou hodnotu. Tvrzení žalované, že její vklad byl zapraven na účet vkladu D-ova, jehož se tento vzdal, nebylo dosti srozumitelné, připouští však, mezi více možnostmi vykládacími, též výklad, že D. se vzdal ve prospěch žalované. Bylo věcí prvého soudu, by dle §u 183 c. ř. s. vyzval stranu žalovanou k bližšímu objasnění oné věty; když se tak však nestalo, nelze nyní objasnění to pokládati za nepřípustnou novotu dle §u 482 c. ř. s., neboť výklad, daný v odvolání, byl možným výkladem, kterýž se podával z přednesu žalované strany, před prvou stolicí učiněného. Námitka, že tyto majetkové hodnoty, jako vklad tiché společnice žalovanou vnesené, nebyly oceněny, není oprávněnou, neboť žalobce výslovně ocenil vklad žalované na 50.000 Kč a v této výši jej přijal. Neposoudil tedy odvolací soud případ správně po právní stránce (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) uznav, že tyto majetkové hodnoty, jež žalovaná podle svého tvrzení vnesla, pokud se týče, jež v její prospěch byly vneseny, nemohou za vklad tichého společníka sloužiti, poněvadž se nedají realisovati na roveň peněz.

Čís. 3651.

Tím, že se ve sporu advokátském dostavila strana k ústnímu líčení bez advokáta, není soudu zabráněno v tom, by nebyl připuštěn a proveden důkaz výslechem stran.

(Rozh. ze dne 26. března 1924, Rv I 127/24.)

Ve sporu o 38.000 Kč, vedeném v prvé stolici u sborového soudu, zamítl Nejvyšší soud dovolání žalovaných do srovnalých rozsudků nižších soudů a uvedl mimo jiné v

důvodech:

Žalovaní vytýkají, že odvolací soud přihlížel také k důkazu výslechem stran, provedenému při roku dne 26. října 1923 a že položil za základ svému rozsudku zjištění, opírající se o tento důkaz, najmě o seznání žalobců, že poshovění se zaplacením zažalované pohledávky nepovolili. Podle názoru žalovaných nepřišel onen důkaz řádným způsobem k místu, neboť se žalobci dostavili k roku dne 26. října 1923 bez advokáta, pročež neměly při tomto ústním jednání důkazy připuštěny a prováděny býti a, stalo-li se tak, nemělo k provedeným důkazům býti přihlíženo. Stanovisko odvolacího soudu, že při roku dne 26. října 1923 nebylo ústně jednáno, že tedy zastoupení advokátem nebylo při něm zapotřebí, jest podle žalovaných proti spisům a mylné,

rovněž jako mylným prý jest názor odvolacího soudu, že žalovaní nemohou uplatňovati nedostatek advokátního zastoupení, když se proti jednání bez zastoupení advokátem neohradili (§ 196 c. ř. s.). Tyto výtky nejsou s to napadený rozsudek zvrátiti. Není arci správným stanovisko odvolacího soudu, že při roku dne 26. října 1923 nebylo ústně jednáno, neboť netoliko že byl rok položen k ústnímu jednání, nýbrž byly při něm důkazy připuštěny, provedeny a rozsudek prohlášen (§ 171 a násl., § 259 c. ř. s.) a rovněž není správným názor odvolacího soudu, že nezachování předpisu §u 27 c. ř. s. o nutnosti zastoupení advokátem před sborovým soudem lze zhojiti tím, že této vady druhá strana nevytýká (§ 196 odstavec druhý c. ř. s.), avšak z toho neplyne, že při roku dne 26. října 1923 nemělo býti jednáno, důkazy připuštěny a k důkazům při něm provedených býti přihlíženo. Nedostavili-li se žalobci k tomuto roku s advokátem, mělo to podle ustanovení §u 133 odstavec třetí c. ř. s. toliko za následek, že o nich bylo pokládati tak, jakoby rok zmeškali. Zmeškání roku má v zápětí, že strana, rok zmeškavší, je z jednání vyloučena (§ 144 a 399 c. ř. s.), nemůže platného prohlášení učiniti, nové okolnosti nebo důkazy uváděti, ale zmeškání roku jednou stranou není soudu na překážku, aby nejednal, k snesení již procesní látce nepřihlížel, nepřipustil o sporných okolnostech důkazy, je neprovedl a k výsledkům provedených důkazů při rozsudku nebral zřetel (§ 399 a 401 c. ř. s.). Nebylo tudíž ani to, že se žalobci dostavili k roku dne 26. října 1923 bez advokáta, na závadu tomu, aby důkaz výslechem stran nebyl připuštěn a proveden, k důkazu tomu aby při rozsudku nebylo přihlíženo a zjištění, k němuž na základě něho soud dospěl, nebylo položeno za základ rozhodnutí.

Čís. 3652.

Na deskový statek, jenž nemá výměry §u 2 záb. zákona, vztahuje se zákon ze dne 9. listopadu 1918, čís. 32 sb. z. a n.

Smlouva o zastavení statku, podléhajícího zákonu ze dne 9. listopadu 1918, čís. 32 sb. z. a n., jest bez svolení Státního pozemkového úřadu sice platnou, ale závislou na svolení tohoto úřadu potud, že k její hotovosti jest svolení toho třeba.

(Rozh. ze dne 26. března 1924, Rv II 696/23.)

Žalobě, jíž domáhali se majitelé zabraného velkostatku na žalovaných výmazu zástavního práva, jímž byla zajištěna na velkostatku pohledávka žalovaných z dluhopisu ze dne 15. října 1920, o b a n i ž š í s o u d y vyhověly, o d v o l a c í s o u d z těchto d ů v o d ů: Prováděje odvolací důvod nesprávného právního posouzení věci, hájí odvolatel názor, že zavazení statku žalobců, zapsaného v zemských deskách, je platným i bez souhlasu Státního pozemkového úřadu jednak proto, že zákon ze dne 9. listopadu 1918, čís. 32 sb. z. a n., o obstavení velkostatků, a zákon ze dne 16. dubna 1919, čís. 215 sb. z. a n. a ze dne 11. března 1921 čís. 108 sb. z. a n., o zabrání velkého majetku pozemkového, pro tento případ neplatí, dále proto, že by i tehdy, kdyby zákon

o obstavení platil, bylo lze souhlas Státního pozemkového úřadu si dodatečně zjednati, a konečně proto, že, kdyby snad smlouva, o kterou jde, byla snad vůči státu neplatnou neb neúčinnou, pro strany přece zůstává platnou. Vývodům odvolatelovým nelze přisvědčiti. Především nutno — odchylně od názoru odvolatelů — rozlišovati mezi zákonem o obstavení velkostatků čís. 32 z roku 1918 a zákonu o zabrání velkého majetku pozemkového čís. 215 z roku 1919 a jeho doplňky. Kdežto se onen podle §u 1 týká jen »statků, zapsaných do desek zemských«, platí tento podle §u 2 pro »soubory nemovitostí, jest-li výměra, náležející v území republiky vlastnicky jediné osobě aneb týmž spoluvlastníkům, větší než 150 ha půdy zemědělské nebo 250 ha půdy vůbec«. Neplatí tedy onen zákon o obstávce pro posléz zmíněné soubory, nejsou-li zapsány v deskách zemských, a neplatí tento zákon (záborový) o deskových statcích s výměrou do 150 aneb 250 ha, nýbrž platí oba zákony pro ony statky nebo soubory nemovitostí, které jsou zapsány do desk zemských a zároveň mají nad právě udanou výměru. Jelikož, což nesporno, statek žalobců, o nějž jde, je v zemských deskách zapsán, je však menší 150 ha, je jasno, že pro něj platí jen zákon čís. 32/18 o obstávce, nikoli však zákon čís. 215/19 o záboru. O tom nemusili žalovaní v řízení odvolacím ani předkládati proti ustanovení §u 482 c. ř. s. potvrzení Státního pozemkového úřadu. Za tohoto stavu věci netřeba se zabývati vývody odvolatelovými, které se opírají o zákon záborový a vědecká díla, o něm zpracovaná. Jde jedině o význam zákona ze dne 9. listopadu 1918, čís. 32 sb. z. a n. o obstavení velkostatků. Že tento zákon dosud nepozbyl účinnosti, nelze důvodně pochybovati. Nebyl dosud výslovně zrušen. Rovněž nebyl mlčky nahrazen zákonem záborovým ze dne 16. dubna 1919, čís. 215 sb. z. a n., což nejlépe vidno z toho, že v §u 5 zákona ze dne 11. června 1919, čís. 330 sb.z. a n. je výslovně o něm jako platném zákoně jednáno. Ostatně upravují oba zákony různé předměty. Zcela správně dovodil soud prvé stolice, že zavazení statku žalobců jako statku deskového je neplatné vůbec, a nikoli jen neúčinným pro stát. Obligační jednání, smlouva o zavazení statku žalobců, byly knihovním vkladem práva zástavního pro pohledávky žalovaných již splněny. Jde nyní tedy jen již o otázku, zda je toto plnění dovoleným a platným či nikoli. A na tu otázku ovšem nelze podle jasného znění zákona čís. 32/18 odpověděti jinak než záporně. Že ostatně zákon čís. 32/18 má v §u 1 na mysli neplatnost nikoli jen zavazení statků jako jednání solučního, nýbrž také neplatnost obligačního jednání smluv o tom, plyne jasně z jeho §u 2, který co do smluv, datovaných před platností tohoto zákona, stanoví, že knihovní zápisy do zemských desk o právních jednáních, uvedených v §u 1, jsou nepřípustny. Ponechává tudíž tyto starší smlouvy v platnosti, zakazuje jen jejich knihovní provedení. Naproti tomu v §u 1 podobného obmezení není. Proto nutno za to míti, že platnost pozdějších smluv — po platnosti zákona — má býti vyloučena vůbec, tedy i pro poměr mezi stranami. Je-li tedy zavazení statku nedovolené a neplatné, jak již dolíčeno, může postižená strana podle §u 61 knih. zák. zajisté právem žalovati na výmaz tohoto protizákonného vkladu. Ničeho na tom nemění, že Státní pozemkový úřad může snad dodatečně ku zavazení statku svo-

liti. Tím se nestává původně neplatné jednání, jež podle §u 94, čís. 3 knih. zák. nikdy nemělo býti knihovně provedeno, platným. Účinek dodatečného povolení mohl by býti ten, že by pak k nové žádosti, vybavené tímto svolením, knihovní vklad mohl býti právem povolen. Pokud však onoho svolení není — a není sporu, že dosud uděleno nebylo — je zavazení neplatné a musí proto býti vymazáno, — třebaže o to žádá jen strana, jež onoho neplatného jednání proti zákonu se súčastnila.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by o ní dále jednal a ji znovu rozhodl.

Důvody:

Žalobci jsou, jak zjištěno, spoluvlastníky deskového statku Z., na němž vázne pro žalované zástavní právo za pohledávky v úhrnné výši 300.000 Kč s přísl. Jako vlastníci reality mohou se domáhati výmazu neplatného vkladu zástavního práva a to na základě svého práva vlastnického k statku tomu (§ 523 obč. zák.; srovnej též Randa »Právo vlastnické« VII. vydání str. 297 a násl.), a nebylo proto potřebí zkoumati, zda jsou singulárními nástupci firmy F. C., pokud se týče Arnošta B-a, tehdejšího majitele firmy; jich aktivní oprávnění k žalobě je na bíledni. Než přes to nelze dovolání upříti oprávnění, a to z těchto důvodů: Poněvadž deskový statek Z. nemá, jak nesporno, výměry §u 2 zák. o zabrání velkého majetku pozemkového ze dne 16. dubna 1919, čís. 215 sb. z. a n., t. j. ani 150 ha půdy zemědělské, ani 250 ha půdy vůbec, nelze naň vztahovati předpis §u 7 tohoto zákona, nýbrž předpisy zákona ze dne 9. listopadu 1918, čís. 32 sb. z. a n. (viz Sedláček: »Pozemková reforma« str. 132 a 133). § 1 zákona ze dne 9. listopadu 1918, čís. 32 sb. z. a n. stanoví, že každé zcizení mezi živými, jakož i zastavení a reální zatížení smluvní i exekuční statků, zapsaných do desk zemských bez svolení úřadů pro správu zemědělskou, jest neplatné. Jelikož zákon ten vydán byl v zájmu veřejnoprávním, jsou předpisy jeho právem donucujícím, a nesejde proto na tom, zda bylo do smlouvy pojato ustanovení, týkající se svolení úřadů pro správu zemědělskou, nyní Státního pozemkového úřadu. Slovům, že zavazení statků, zapsaných do desk zemských, bez svolení úřadu pro správu zemědělskou, nyní bez svolení Státního pozemkového úřadu, je neplatné, rozuměti je tak, že smlouva o zastavení statku bez svolení Státního pozemkového úřadu jest sice platná, ale že jest závislá na svolení jmenovaného úřadu, že k její perfekci, k jejímu dovršení je svolení toho potřebí (viz Dr. Krčmář Zákon o zabrání velkého majetku pozemkového, str. 65). Taková smlouva není nicotnou, což by znamenalo, že ji právní řád nechce absolutně trpěti, a nemůže tedy žádným způsobem konvalidovati. Byla-li by nicotnou, nemělo by to smyslu, by zákon o jejím schválení mluvil, nýbrž musil by schválení takové nicotné smlouvy přímo zakázati. (Viz rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 18. října 1921, Rv II 324/21 sb. čís. 1250.) Žalobci, kteří tvrdí neplatnost smlouvy z toho důvodu, že se nedostává svolení Státního pozemkového úřadu, musili by tuto neplatnost prokázati, totiž musili by prokázati, že její dovršení schválením Státního pozemkového úřadu se nestalo a ani státi se nemůže, t. j. že bylo svolení to odepřeno. Ustanovení §u 2 cit. obstávkového zákona čís. 32/1918 nevylučuje tohoto pojetí smlouvy podle §u 1 téhož zákona jako smlouvy platné, avšak pouze odvislé na schválení Státního pozemkového úřadu, poněvadž ustanovení to se vztahuje na smlouvy, uzavřené před platností tohoto zákona, a tudíž tehdy bezpodmínečně platné, kterýmžto smlouvám čelil zákon prohlášením nepřípustnosti jejich zápisů do desk zemských. Vzhledem k tomu, že žalobci neprokázali, že svolení Státního pozemkového úřadu bylo odepřeno, musila by býti žaloba, opírající se jen o ten důvod, že tu svolení toho není, pro tento-krát e zamítnuta. Než žaloba opřena je také o to, že se žalovaní dluhopisem ze dne 15. října 1920 zavázali, že se spokojí se zajištěním svých pohledávek na pozemkové částici čís. 546/1 role v Z. a že vydají výmazné prohlášení k výmazu pohledávek z dluhopisu ze dne 15. října 1920, vložených na panství Z. jako vložce vedlejší. Nižší soudy v důsledku svého mylného právního názoru, že dle §u 1 obstávkového zákona ze dne 9. listopadu 1918, čís. 32 sb. z. a n. jsou absolutně neplatny jak zástavní smlouva ze dne 15. října 1920, tak i vklad zástavního práva za pohledávky žalovaných ve výši 300.000 Kč na deskový statek v Z., opírající se o onu smlouvu, tímto žalobním důvodem se vůbec nezabývaly a nepřipustily důkazů o okolnostech, tvrzených žalovanými na obranu proti tvrzením žalobním, jimiž žalobci opřeli, jak uvedeno, svůj nárok na výmaz pohledávek o slib, daný žalovanými firmě F. C., kterýžto nárok dle žalobního tvrzení přešel na žalobce s držením deskového statku Z. a mimo to výslovným postupem od dřívější majitelky statku toho, t. j. firmy F. C.

Čís. 3653.

Vyrovnací dlužník není povinen nahraditi věřiteli náklad, jenž mu vznikl právním zastupováním v řízení vyrovnávacím, leda že jsou tu podmínky nároku na náhradu škody.

(Rozh. ze dne 26. března 1924, Rv II 16/24.)

K návrhu žalovaného bylo zahájeno o jeho jmění vyrovnávací řízení a po jeho zastavení zaplatil žalovaný žalobkyni celou její pohledávku. Žalobě na náhradu útrat, jež vznikly žalobkyni za příčinou řízení vyrovnávacího, procesní soud prvé stolice vyhověl, maje za to, že žalovaný, podav na soudě návrh na zavedení vyrovnacího řízení a pak řízení to zastaviv a celou pohledávku zaplativ, jednal proti dobrým mravům a v úmyslu, žalobkyni poškoditi. Odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalující strana byla vzhledem k ustanovení §u 1295 obč. zák. povinna v tomto sporu dokázati, že jednání žalovaného bylo nedovolené,

nebo že se příčilo dobrým mravům, že mezi tímto jednáním žalovaného a mezi škodou, jí vzešlou právním zastupováním ve vyrovnávacím řízení, byla příčinná souvislost. Důkaz nepodařil se jí ani v tom ani v onom směru. V čase, když žalovaný navrhl zahájení řízení vyrovnávacího, byl nezpůsobilý platiti; podle §u 1 vyr. ř. a §u 68 konk. ř. byl tudíž oprávněn k tomuto návrhu. Že návrh tento učinil úmyslně, by žalující firmě způsobil útraty advokátského zastupování ve vyrovnávacím řízení, z obsahu spisů nikterak neplyne; tvrditi nelze ani, že žalovaný v době zahájení vyrovnávacího řízení věděl, že žalující firma dá se v řízení tomto zastupovati advokátem, neboť neměla k tomu zákonné povinnosti. Podobného ustanovení, jako § 41 c. ř. s. o povinnosti strany, ve sporu podlehnuvší, by odpůrci nahradila náklady rozepře, nebo § 394 ex. ř. o povinnosti strany, navrhnuvší povolení prozatimného opatření, by nahradila odpůrci útraty, řád vyrovnací neobsahuje. Žalující firma, uživši pomoci právního zástupce ve vyrovnávacím řízení žalovaného, musila věděti, že bude povinna, poskytnouti mu odměnu za jeho činnost v tomto řízení; škoda, která jí vzešla ve výši odměny, právnímu zástupci za tuto jeho činnost zaplacené, způsobena byla vlastním jednáním žalující firmy, z její vůle a z jejího vlastního rozhodnutí za tím účelem, by v řízení vyrovnávacím, podle zákona zahájeném a vedeném, hájila své zájmy a po případě snad i společné zájmy jiných věřitelů žalovaného. Z toho neplyne nikterak povinnost žalovaného, by zažalovanou pohledávku zaplatil žalující firmě.

Čís. 3654.

Pokud možno při odhadu nemovitosti za účelem vyměření povinného dílu použiti realního odhadního řádu.

(Rozh. ze dne 27. března 1924, R I 213/24.)

Pozůstalostní soud stanovil hodnotu polovice domu, náležejícího do pozůstalosti, 101.677 Kč 95 h. Odhad byl proveden za účelem vyměření povinného dílu. Rekursní soud zrušil usnesení pozůstalostního soudu a uložil mu, by po slyšení soudních znalců znova stanovil hodnotu polovice domu. Důvody: Náleží-li do pozůstalosti jmění nemovité, jako v tomto případě, a jde-li o vypočtení povinných dílů nepominutelných dědiců, může se tak státi dle §u 784 obč. zák. a §§ 102 a 103 nesp. říz. jedině soudním odhadem. V té příčině dlužno vyšetřiti pravou obecnou hodnotu polovice domu, do pozůstalosti patřícího, t. j. nynější skutečnou její hodnotu. Za takovou nelze pokládati odhadní cenu, soudními znalci vyšetřenou. Znalci určili jednak hodnotu stavby a pozemku u celého domu na 323.590 Kč 33 h, jednak hodnotu výnosovou dle přiznané činže při 4% kapitalisaci na 83.121 Kč 50 h a průměrem z toho pak vypočetli cenu obecnou 203.355 Kč 91 h a tudíž obecnou cenu poloviny do pozůstalosti náležejícího domu 101.677 Kč 95 h. Tato znalci vyšetřená cena nerovná se však pravé hodnotě, t. j. nynější skutečné ceně polovice domu, jak zákon při vypočtení povinného dílu stanoví. Napadené usnesení uvádí ve svém odůvodnění, že při odhadu bylo postupováno způsobem při oceňování nemovitostí pro soudní odhady předepsaným. V té příčině dlužno poukázati k ustanovení §u 33 odhadního řádu pro nemovitosti býv. rakouské vlády ze dne 25. července 1895, čís. 75 ř. zák., dle něhož pro odhady v řízení nesporném neplatí ustanovení řádu pro soudní odhady, ocenění má býti provedeno dle volného uvážení soudcovského. (Výnos ministerstva býv. rak. vlády ze dne 30. června 1900 čís. 11.767.)

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Jde o odhad nemovitosti za účelem vypočtení povinného dílu. V zákonných předpisech, vztahujících se na tento odhad, totiž v §§ 784 až 789 obč. zák., v §u 162 a v poslední větě §u 167 nesp. říz. není uvedeno, podle kterých zásad mají býti odhadnuty nemovité části pozůstalostního jmění za účelem výpočtu povinného dílu nepominutelného dědice. Ani §§ 97, 102 a 103 nesp. říz., týkající se zřízení pozůstalostního inventáře, nemají těchto zásad. Na konci §u 103 nesp. říz. jest jenom zmíněno stručně, že znalci mají udati přesně a svědomitě obecnou cenu věcí podle doby zůstavitelovy smrti. Co vyrozuměti dlužno cenou obecnou, uvádí občanský zákoník v §u 305 a podotýká v §u 306, že jest jí dbáti při odhadech, není-li zvláštními předpisy stanoveno něco jiného. Aby hmotněprávní předpis o tom, co jest cenou obecnou (§ 305 obč. zák.), mohl býti proveden, totiž, by způsob, jakým jest ji vyšetřiti, mohl býti zjištěn, dlužno dbáti předpisů práva formálního, podle nichž jest po případě soudu postupovati. Takové formální předpisy obsahuje § 272 nesp. říz., poukazuje na procesní řád, jímž byl podle doby vzniku nesporného patentu obecní řád soudní ze dne 1. května 1781, čís. 13 sb. z. s., a na předpisy dražebního řádu. Sluší poznamenati, že dle čl. II. uvoz. zák. k c. ř. s. všude tam, kde je poukázáno v zákonech k soudnímu řízení ve sporných věcech, nebo když je předepsáno, aby třeba i s obmezením a změnami užito bylo řádného písemného nebo ústního procesu, na místo dotčených ustanovení nastupují předpisy první až páté části civilního řádu soudního (zákona ze dne 9. srpna 1895, čís. 112 ř. zák.), a že dle čl. I. uvoz. zák. k ex. ř. pozbyly platnosti veškeré předpisy o předmětech, jež upraveny byly exekučním řádem, pokud zákon tento nemá výslovné úchylky, což platí jmenovitě také ve příčině dražebního řádu ze dne 15. července 1786. Předpisy starého soudního řádu o odhadu (§ 201 kap. 17) jsou tedy nahrazeny civilním řádem soudním a obzvláště exekučním řádem, jenž otázku tuto upravuje v §u 144, poukazem na zvláštní předpisy, jež budou vydány nařízením. Takovým nařízením jest nařízení ze dne 25. července 1897, čís. 175 ř. zák. o odhadu nemovitostí (reální odhadní řád). Odhadní řád tento platí sice v první řadě pro exekuční řízení, jest jej však dle §u 33 obdobně používati i v řízení konkursním. Konečná věta tohoto §u, dle níž při jiných odhadech jest používati předpisů pro ně platných, nevylučuje obdobného použití předpisů odhadního řádu tam, kde takových podrobných předpisů formálních není. Jaké jsou formální předpisy tyto, platné pro mimosporné řízení, bylo shora uvedeno, a plyne z toho, že tyto

předpisy neřeší otázky, o niž jde, a že odkazují vesměs ve spojení s předpisy civilního a exekučního řádu na reální řád odhadní. Dlužno však uvážiti, že ani tento řád, jak by se snad na první pohled zdálo, neponechává konečného rozhodnutí znalcům, nýbrž ukládá ustanovení ceny odhadní soudu, což plyne obzvláště z jeho §u 31. Posudek znalců jest tudíž směrnicí, pomůckou pro soud, dle níž se má říditi; soud není však znaleckým posudkem vázán, nýbrž má sám s konečnou platností určiti odhadní ceny, při čemž jest mu postupovati dle volného uvážení (§ 272 c. ř. s.). Ježto reální řád odhadní přihlíží ku všem poměrům za pravidelných okolností možným a směrodatným, bude ovšem konečné ustanovení ceny odhadní soudem zpravidla souhlasné s posudkem znalců, učiněným na základě řádného provedení předpisů reálního odhadního řádu. Není však soudu na základě jeho volného uvážení zabráněno, by nepřihlížel též k mimořádným hospodářským poměrům, na něž odhadní řád nepomýšlel, aby pak došel z takových důvodů — jež ovšem dlužno v soudním usnesení uvésti — k jinému výsledku (viz též nař. min. sprav. ze dne 30. června 1900, čís. 11.767).

Čís. 3655.

Byl-li výrok rozhodčího soudu doručen dvakráte, lze se brániti proti každému doručení zvláštní žalobou pro zmatečnost.

(Rozh. ze dne 27.března 1924, R I 215/24.)

Výrok rozhodčích ze dne 2. září 1923 byl doručen prvému žalobci ve vyhotovení, podepsaném pouze jedním rozhodčím. Když podána byla o bezúčinnost rozhodčího výroku žaloba (spisová značka C I 152/23), byl rozhodčí nález doručen oběma žalobcům, tentokráte ve vyhotovení podepsaném všemi rozhodčími. Žalobci podali po tomto doručení znovu žalobu o bezúčinnost nálezu (C I 157/23). Žalovaný vznesl proti této žalobě námitku rozepře zahájené, již soud prvé stolice zamítl, rekursní soud námitce vyhověl a žalobu odmítl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Mylným je názor rekursního soudu, že v obou sporech jsou stejné jak právní důvod, tak i žalobní nárok. Žalobou C I 152/23 domáhají se žalobci bezúčinnosti výroku rozhodčího soudu, jehož vyhotovení dodáno bylo jen žalobci, nikoli spolužalující jeho manželce, a podepsáno bylo jedním rozhodčím, kdežto žalobou C I 157/23 uplatněna je bezúčinnost rozhodčího výroku, jehož vyhotovení bylo oběma stranám doručeno o několik dní později a bylo podepsáno třemi rozhodčími. Obě tato vyhotovení mají za základ jediný výrok rozhodčího soudu, přes to však pojí zákon již s dodáním písemného vyhotovení účinek vytčený v §§ 595 a 596 c. ř. s., t. j. možnost žaloby o bezúčinnost nálezu. To je patrno z druhé věty odst. čís. 3 §u 595 c. ř. s., jakož i z druhé věty druhého odstavce §u 596 c. ř. s., v jistém směru i z §u 592 c. ř. s., dle něhož nezachování formelního předpisu v něm uvedeného má za následek bezúčinnost rozhodčího nálezu samotna. Žalobci, po případě první žalobce, jimž výrok rozhodčích byl po dvakráte, vždy zvláštním písemným vyhotovením dodán, jsou vzhledem k tomu oprávněni žalovati na bezúčinnost nálezu zvláštní žalobou, by nález ten nepozastaveným doručením aspoň v jednom případě nestal se právoplatným exekučním titulem (§ 594 c. ř. s. a § 1 čís. 16 ex. ř.). Obě žaloby mají zajisté co do právního základu velmi mnoho společného, přes to však není tu téhož právního základu, odůvodňujícího námitku zahájené rozepře, a bude záležeti na soudu první stolice, by vhodným procesním opatřením zjednodušil a zkrátil řízení o těchto obou žalobách.

Čís. 3656.

Pohledávka proti vrchní správě státního statku Konopiště a proti ředitelství státních statků jest pohledávkou proti státu ve smyslu dvorského dekretu ze dne 21. srpna 1838, čís. 291 sb. z. s. (čl. IX. čís. 5 uv. zák. k ex. ř.).

(Rozh. ze dne 27. března 1924, R I 224/24.)

Josef S. prosoudil syndikátní spor proti Josefu V-ovi, načež Josef V. vedl pro útraty exekuci na pohledávku S-ovu proti vrchní správě panství Konopiště (ředitelství státních statků). Soud prvé stolice (vrchní zemský soud v Praze) povolil exekuci zabavením a přikázáním pohledávky. Nejvyšší soud k rekursu finanční prokuratury exekuční návrh zamítl.

Důvody:

Zabavená pohledávka je nelikvidní a u veřejné pokladny ještě nepoukázanou pohledávkou podle dv. dekr. ze dne 21. srpna 1838, čís. 291 sb. z. s. ponechaného v platnosti čl. IX. čís. 5 uvoz. zák. k ex. ř. To je zjevno z návrhů exekučních, podle nichž přísluší pohledávka ta povinnému proti vrchní správě státního statku Konopiště, jakož i proti ředitelství státních statků, jichž pokladnám byl sdělen zákaz placení. Pohledávka má býti proto povinnému vyplacena ze státní, t. j. veřejné pokladny, a nebyla dosud poukázána k výplatě, ježto není ani výše její dosud zjištěna.

Čís. 3657.

»Majetkem« manžela ve smyslu §u 91 obč. zák. jsou veškeré výdělečné možnosti a schopnosti, jež jsou mu dosažitelny.

(Rozh. ze dne 27. března 1924, Rv I 15/24.)

Žalobě rozloučené manželky na manžela, z jehož viny bylo manželství rozloučeno, o výživné, procesní soud prvé stolice

vyhověl potud, že přiznal žalobkyni 100 Kč měsíčně. Odvolací soud k odvolání žalovaného rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

S hlediska §u 503 čís. 4 c. ř. s. napadá žalovaný rozsudek jen co do výše výživného, domáhaje se, by bylo sníženo na 30 Kč měsíčně, leč důvody, jež pro to uvádí, nejsou s to, by opodstatnily tento jeho dovolací návrh. Ježto bylo manželství rozloučeno z viny manžela, má žalobkyně proti němu nárok na plné dostiučinění (§ 1266 obč. zák.) a v důsledku toho i na výživu, jež by jí dle §u 91 obč. zák. jako manželce byla příslušela. Míra této výživy řídí se »dle jmění«, leč mínění dovolatelovo, že tím rozuměti jest jen jmění hotové nebo důchod, záležející v penězích, nikoli však pouhou pracovní způsobilost a z ní vyplývající výdělečnou možnost, jest mylné a netřeba názor ten blíže ani vyvráceti, neboť správný a rozumný výklad §u 91 obč. zák. ukazuje jasně k tomu, že výraz »majetek« jest míněn zřejmě ve smyslu »mohoucnosti« (»dle sil«) a zahrnuje v sobě veškeré výdělečné možnosti a schopnosti, jež osobě k výživě povinné jsou dosažitelny. Při tom nepadá na váhu, že žalovaný, který, jak dovolací soud správně vytýká, svoji výdělečnou způsobilost svým pracovním zaměstnáním u firmy L. vydatně osvědčil, jest tou dobou bez zaměstnání, neboť jde o stav přechodný a kromě toho o stav při náležité vůli a snaze i při nynější nouzi o práci odstranitelný, který neospravedlňuje, by proto oprávněný nárok žalobkyně na výživu byl zkrácen, to tím méně, když žalovanému přichází dále k dobru, že požívá již stálého ročního důchodu ve výši 3802 Kč. Nejvyšší soud nemá za oprávněnu ani námitku, že by přiřknuté výživné bylo též na úkor vyživovacím závazkům dovolatele vůči jeho vlastní rodině.

Čís. 3658.

Uzavření smlouvy dle všeobecných podmínek (usancí) pražské bursy pro zboží.

Výklad podmínek není věcí znalce, nýbrž soudu.

Předpis §u 24 podmínek není rozhodným pro výklad §u 47 podmínek.

Postup dle §u 47 nepředpokládá, že jedna strana již plnila.

(Rozh. ze dne 27. března 1924, Rv I 58/24, R I 26/24.)

Žalovaný, obchodník, koupil od žalující firmy prostřednictvím vídeňské zasílatelské firmy P. a spol. zboží. Smlouva byla ujednána dle usancí pražské bursy. Žalobkyně dodala zboží v lednu, únoru a březnu 1921. Dopisem ze dne 11. března 1921 oznámil žalovaný žalobkyni, že zboží, fakturované dne 28. února 1921, nemůže převzíti, poněvadž mělo býti dodáno nejpozději do konce února 1921 a poněvadž ceny tak poklesly, že žalovaný pro zboží dodané nemá odbytu, a že zbytek objednávky pokládá za stornovaný. Žalobě o zaplacení kupní ceny vyhověl procesní soud prvé stolice potud, že přiznal žalobkyni kupní cenu z dodávek před dopisem ze dne 11. března 1921, jinak žalobu zamítl. Důvody: Žalovaný tvrdí, že zboží mu bylo dodáno opozděně, ale neprávem, poněvadž obchod uzavřen byl dle usancí pražské bursy a žalovaný dle nich se nezachoval. Chtěl-li totiž uplatňovati jednostranné ustoupení od smlouvy, uzavřené dle závěrkového listu ze dne 9. prosince 1920 pro opozděné dodání zboží, byl dle §§ 47 a 48 odstavec druhý všeobecných podmínek pro obchod zbožím na pražské burse povinen nejpozději druhého všedního dne po porušení smlouvy, t. j. v tomto případě do dne 2. března 1921 řádně zjistiti, že smlouva byla porušena, a to buď protestem dle §u 48 odstavec prvý usancí, nebo písemným oznámením žalující firmě, doporučeně zaslaným. Žalovaný tak neučinil, nastala tudíž mlčky povolená prolongace k dodání se strany žalující firmy na dobu 14 dnů, t. j. do 14. března 1921 a zboží mezi 28. únorem a 14. březnem 1921 bylo proto dodáno včasně. Vzhledem k tomu jedná se na straně žalovaného pouze o nezaplacení zboží, jemu již odevzdaného, které na straně, smlouvě věrné, nemusí býti dle §u 47 odstavec prvý usancí ani protestem, ani písemným oznámením druhé straně smluvní zjištěno. Naproti tomu, pokud jde o zboží, dodané po dopisu žalovaného ze dne 11. března 1921, má se věc jinak. Dopisem ze dne 11. března 1921 oznámil totiž žalovaný přímo žalující firmě, že pokládá zbytek příkazu za stornovaný; tím projevil jednostranně vůli, že od smluv, uzavřených na základě uzávěrkových listů ze dne 9. prosince 1920 a 22. prosince 1920 pokud do dne 11. března 1921 splněny nebyly, jednostranně ustupuje. Dle §u 47 usancí bursy bylo povinností žalující firmy jako strany smlouvě věrné, chtěla-li se domáhati dalšího splnění smlouvy na žalovaném, aby toto porušení smlouvy s jeho strany řádně dle obsahu citovaného §u zjistila. Žalující firma tak neučinila, neboť na dopis žalovaného ze dne 11. března 1921 zaslala firmě P. dopis, kterým urovnání této záležitosti přenechala firmě P., nabízejíc žalovanému zároveň bonifikaci 30 h na 1 m a to pouze na účet ze dne 28. února 1921. Firma P. zaslala žalovanému na to dva dopisy a to ze dne 19. března 1921, kterým žádala za bezodkladné urovnání věci, uvádějíc, že žalovaný nebyl oprávněn fakturu ze dne 28. února 1921 vrátiti s pohrůžkou, že jinak dá zboží pro žalovaného exekučně prodati a bude žádati diferenci a dopis ze dne 26. března 1921, ve kterém žádala za bezodkladné vyrovnání již dávno splatných faktur s dodatkem, že, kdyby záležitost do konce měsíce března 1921 nebyla urovnána, má příkaz od žalující firmy, zboží na burse prodati, exekučně prodati a činiti ho zodpovědným za diferenci. O porušení smlouvy stornem dalších dodávek se strany žalovaného nebylo v dopisech firmy P. ani zmínky a k protestu zboží na burse nedošlo. Tvrzení žalující firmy, že protestu (písemného oznámení doporučeným dopisem) vůbec nebylo třeba, poněvadž jedná se pouze o nezaplacení zboží již odevzdaného, nepokládá soud za správné, nýbrž jest toho přesvědčení, že žalující firma byla povinna jednostranné porušení smlouvy dopisem žalovaného ze dne 11. března 1921 a stornem zbytkových dodávek protestovati nebo učiniti o tom písemné oznámení žalovanému ve smyslu odstavce druhého §u 48

usancí pražské bursy a poněvadž tak neučinila, že nebyla oprávněna na základě uzávěrkových listů ze dne 9. a 22. prosince 1920 dále dodávati. Z důvodu toho nemůže také žalovati o zaplacení zboží po dni 11. března 1921 dodaného a byla proto žaloba domáhající se zaplacení kupní ceny za toto zboží zamítnuta. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalobkyně, vyhověl však odvolání žalovaného, zrušil napadený rozsudek, pokud jím bylo uznáno dle žaloby a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Rozhodnutí o odvolání žalobkyně bylo odůvodněno takto: Co se týče odvolání žalující strany, neshledává odvolací soud žádný z uplatňovaných důvodů odvolacích za oprávněný. Vývody žalující strany, že žalobkyně nebyla povinna k protestu ve smyslu §u 47 usancí pražské bursy pro obchod zbožím, nemohou obstáti. Žalovaná strana dopisem ze dne 11. března 1921 odstoupila od smlouvy ohledně ještě nesplněné uzávěrky. Toto prohlášení žalované strany je nejkrajnějším porušením smlouvy a nelze přistoupiti na stanovisko žalující strany, že protest a vůbec postup dle §u 47 usancí teprve tehdy mohl nastati, kdyby jedna strana již smlouvu byla splnila. Ježto v tomto případě pro uzávěrku platiti měly usance pražské bursy, a žalobkyně trvá i po dopise žalované strany ze dne 11. března 1921 na splnění smlouvy, od které žalovaná strana svým prohlášením ustoupila, měl býti zachován žalující stranou postup dle §u 47 a §u 48 odstavec druhý usancí. Žalující měla tedy doporučeným dopisem žalované straně oznámiti, že žalovaná strana smlouvu porušuje, a zároveň jí sděliti, že trvá na dodržení smlouvy ve smyslu §u 49 odstavec prvý. Toho však žalující strana neučinila. Nastal tedy případ §u 52 usancí, totiž 14denní prolongace, do které lhůty mohla žalovaná strana projeviti, že při smlouvě trvá. Žalující strana ani netvrdí, že žalovaná strana takový projev učinila, a proto měla žalující strana po uplynutí oné 14denní lhůty dle §u 52 odstavec druhý usancí postupovati dle §u 47, 48 čís. 2 a 49 usancí, když na smlouvě trvala. Poněvadž však žalující tak neučinila a nejedná se ani o případ §u 53 a §u 47 lit. E usancí, že by totiž žalující žádala náhradu škody, nastupuje dle §u 53 usancí ten účinek, že obchod platí za zrušený v dohodě stran. Není třeba v tomto případě za účelem výkladu usancí slyšeti znaleckého svědka, kterého žalující strana navrhuje, a netřeba také, by soud sám od sebe slyšel znalce o výkladu usancí, neboť nejedná se tu o usance snad neznámé, nýbrž o usance tiskem vydané a soudu předložené a tudíž přesně formulované. Tyto usance platí pro tento případ stejně jako zákon a soud je oprávněn sám smysl jejich vykládati jako u zákona dle všeobecných vykládacích pravidel. Soud odvolací považuje za správný výklad usancí těch, co shora je uvedeno, a nepřipojuje se náhledům žalující strany, které v odvolacím spise uplatňuje. Následkem nezachování usancí stranou žalující došlo ku zrušení smlouvy ohledně zboží, do 11. března 1921 ještě nedodaného, jak již shora bylo provedeno a žalující strana neprávem domáhá se ještě plnění z uzávěrky zrušené.

Nejvyšší soud k rekursu žalobkyně změnil zrušující usnesení odvolacího soudu potud, že omezil doplnění na okolnost níže uvedenou, dovolání žalobkyně nevyhověl.

Důvody:

Všeobecné podmínky pro obchod zbožím na pražské burse, jimž se strany podrobily, přesně rozeznávají, jak vysvítá z §u 24 až 28, předání zboží a jeho převzetí. § 24 podmínek zabývá se otázkou, kdy dodávka zboží má býti považována za splněnou, a předpisuje, že ku zjištění, že prodatel dostál své dodávací povinnosti, nestačí odevzdání lodních nebo železničních avis, konosementů nebo nákladních listů, nýbrž že jest potřebí skutečného odevzdání zboží, které zcizitel tedy musí míti po ruce. Tento § není proto rozhodným pro výklad §u 47 podmínek, který nemluví ani o zboží dodaném, ani o zboží převzatém, nýbrž výlučně o zboží již předaném. Pro rozhodnutí otázky, kdy dlužno považovati zboží za předáno, jest směrodatna smlouva, po případě obchodní a občanské právo. V tomto případě bylo dle uzávěrek ze dne 9. a 22. prosince 1920 povinností žalobkyně, dopraviti zboží ze smluveného splniště do Vídně a kupní cena byla splatna při jeho dojití do tohoto místa. Zaplacení kupní ceny a skutečné převzetí zboží bylo věcí žalovaného. Co do faktur ze dne 18. ledna, 4. února a 28. února 1921 jde tedy o zboží již předané, o němž mluví § 47 podmínek. Nebylo proto se strany žalobkyně v tomto směru potřebí ani protestu ani oznámení ve smyslu §u 48 všeobecných podmínek. Doplniti řízení rovněž není potřebí co do otázky, zda bylo zboží žalující firmou odesláno opozděně čili nic, neboť žalovaný sám netvrdí, že postupoval dle §§ 47 a násl. všeob. podm. a proto nemohl by z této okolnosti nic získati pro své právní stanovisko. Že žalovaný neměl ani příčiny ani možnosti, učiniti včas disposice ve smyslu uzávěrek, žalobkyně sama připouští. Jinak má se věc, pokud jde o námitku žalovaného vznesenou vzhledem k dopisu žalobkyně ze dne 15. března 1921 a vzhledem k dopisům firmy P. ze dne 19. a 26. března 1921, že žalobkyně vykonala prý volbu ve smyslu čl. 354 obch. zák. a hrozila exekučním prodejem zboží a že tedy prý není oprávněna, žádati zaplacení kupní ceny. Jelikož všeobecné podmínky pro obchod zbožím na pražské burse o právním významu této volby neobsahují zvláštních předpisů, jest, jak správně uvádí odvolací soud, při posouzení věci s tohoto hlediska důležité, zkoumati rozsah oprávnění firmy P.

K dovolání žalobkyně: Dovolání žalobkyně, uplatňující dovolací důvody čís. 2, 3 a 4 §u 503 c. ř. s. není v žádném směru odůvodněno. Vadu odvolacího řízení spatřuje dovolatelka v tom, že nebyl vyslechnut znalec o výkladu všeobecných podmínek pro obchod zbožím na pražské burse, jimž obě strany se podrobily. Neprávem, neboť výklad těchto podmínek, jež jsou součástí smluv ze dne 9. a 22. prosince 1920, není věcí znalce, nýbrž úkolem soudu. Co do právního posouzení věci sdílí dovolací soud názor soudu druhé stolice a poukazuje dovolatelku na správné důvody napadeného rozsudku s dodatkem, že jde na její vrub, nezachovala-li se dle uvedených všeobecných podmínek, jichž přísným formálním předpisům se podrobila. Dovolatelka má pravdu v tom, že zaslání faktur ze dne 19. a 24. března 1921 bylo vážným a důrazným protestem proti jednostrannému porušení smlouvy žalovaným, než toto zaslání nebylo ani protestem ani oznámením, které předpisují

§§ 47 a násl. všeobecných podmínek. § 47 těchto podmínek ukládá straně smlouvě věrné, by ve všech případech porušení smlouvy, vyjma případ, kdy jde o nezaplacení zboží již předaného, řádně zjistila, že smlouva byla porušena. Dle §u 48 toto řádné zjištění, to jest zjištění, že smlouva byla porušena, má se státi protestem anebo doporučeným, písemným oznámením přímo zaslaným druhé straně. Všeobecné slovné znění §u 47 »ve všech případech porušení smlouvy«, nepřipouští výkladu, že není potřebí podati protest aneb učiniti oznámení ve smyslu §u 48 v případech, kdy ještě neuplynula lhůta, do které smlouva jednou stranou měla býti splněna. Nemá-li strana smlouvě věrná po ruce zboží, nezbývá jí, než voliti oprávnění uvedená v odstavcích a) b) §u 47 a nikoliv právo, dáti zboží exekučně prodati. Není potřebí, šířiti se o tom, že faktury ze dne 19. a 24. března 1921 neodpovídají formálnímu předpisu §u 48 všeob. podm., dále, že dopis žalovaného ze dne 11. března 1921, jímž jednostranně stornuje smlouvu, jest jejím porušením ve smyslu §u 47 těchto podmínek, dále, že kupitel, který neplatí kupní ceny a ustupuje od smlouvy, jest liknavým smluvníkem ve smyslu odstavce c) §u 47 všeob. podm. a konečně, že za tohoto stavu věci je lhostejno, že žalobkyně dle uzávěrek měla možnost, dodání zboží prodloužiti až o rok, a že přes storno žalovaného pokračovala v dodávání zboží. Žalobkyně nereagovala tedy na dopis žalovaného ze dne 11. března 1921 ve smyslu všeobecných podmínek pro obchod zbožím na pražské burse, nýbrž přenechala, jak je zřejmo z jejího dopisu ze dne 15. března 1921, vyřízení sporné záležitosti firmě P. ve Vídni.

Čís. 3659.

Zemská úřadovna všeobecného pensijního ústavu může ve sporu vystupovati jako zástupce všeobecného pensijního ústavu.

(Rozh. ze dne 27. března 1924, R II 97/24.)

Žalobu proti a) nemocenské pokladně v J., b) zemské úřadovně II. všeobecného pensijního ústavu v Brně, a c) dolu M. o zrušení exekuce, procesní soud prvé stolice zamítl. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalobce ohledně žalovaných a) a c), ohledně žalovaného b) zrušil napadený rozsudek i řízení, týkající se tohoto žalovaného. Důvody: Prvý soud přehlédl, že žalovaná úřadovna pensijního ústavu jest jen orgánem hlavního ústavu v Praze, není žádnou osobou (§ 40 a 52 zákona ze dne 16. prosince 1906, čís. 1 ř. zák. z r. 1907) a nemůže býti stranou ve sporu (§ 1 c. ř. s.). Okresní soud měl tedy v tom směru prohlásiti provedené řízení za zmatečné (§ 7 c. ř. s.) a žalobu vůbec odmítnouti (§ 478 c. ř. s.). Rozhodnuv ve věci samé, vydal rozsudek stížený zmatečností, ke které musí i soud vyšší stolice přihlížeti.

Nejvyšší soud k rekursu zemské úřadovny II. pensijního ústavu v Brně zrušil napadené usnesení pojaté do rozsudku a vrátil věc odvolacímu soudu, by rozhodl doplněním rozsudku i o odvolání, pokud se týče této žalované strany.

Důvody:

Dle §u 40 zákona ze dne 5. února 1920, čís. 189 sb. z. a n. může všeobecný pensijní ústav (nyní v Praze), svým jménem nabývati práv a přejímati závazky a na soudě žalovati i žalován býti. Dle platného dosud §u 52 zákona ze dne 16. prosince 1906, čís. 1 ř. zák. na rok 1907, obstarávají zemské úřadovny jménem všeobecného pensijního ústavu záležitosti přidělené jim zákonem pokud se týče jednacím řádem, jenž byl pro každou z nich sdělán zvláště. § 53 zákona ze dne 5. února 1920 ponechal dosavadní zemské úřadovny nadále v činnosti. Podle jednacího řádu pro zemskou úřadovnu II. všeobecného pensijního ústavu pro zřízence v Brně je tato jako výkonný orgán všeobecného ústavu pensijního oprávněna pro tento ústav nabývati práv, vcházeti v závazky, na soudě žalovati a ústav na soudě zastupovati. Též náleží jí předpisovati a vybírati premie, zahrnujíc v to i exekuční jich vymáhání (§ 2 čís. 3 stanov), což kryje se s ustanovením §u 55 čís. 3 zákona ze dne 16. prosince 1906. I v této své funkci jedná zemská úřadovna jménem všeobecného ústavu pensijního a jako jeho výkonný orgán, a vystupuje-li přes to na venek pod svým jménem, nemůže vzhledem k uvedeným předpisům býti pochybnosti o jejím právním postavení. Zemská úřadovna nabyla pod svým jménem exekučního práva zástavního, o jehož neplatnost je žalována v tomto sporu. Strany nebyly v pochybnosti, že úřadovna nabyla tohoto zástavního práva jen jako výkonný orgán všeobecného pensijního ústavu, t. j. jako jeho zákonný zástupce, a že žalovanou stranou v tomto sporu je ve skutečnosti tento ústav zastoupený zemskou úřadovnou, takže jde jen o nesprávné označení žalované strany jménem jejího výkonného orgánu. To vyplývá z prohlášení zástupce žalované strany v odvolacím sdělení, jímž ustoupil od námitky nedostatku pasivní legitimace, i z toho, že vykázal se ihned při vstupu do sporu písemným zmocněním všeobecného pensijního ústavu. Ani odvolací soud nesdílel zprvu pochybností o pravé podstatě žalované strany, vyhověv odvolání usnesením ze dne 2. října 1923, ač mohl při ústním jednání odvolacím veškeru nejistotu v tomto směru odkliditi, na př. vyzváním stran k správnému označení žalované strany. Je proto míti za to, že zemská úřadovna II. je i v tomto sporu činna jen jako zástupce všeobecného pensijního ústavu, jehož zástupce dodatně její jednání schválil, a že žalovanou stranou je tento ústav, zastoupený zemskou úřadovnou, kterýmž jménem je žalovaná strana mylně označena. Vzhledem k tomu není tu zmatečnosti ve smyslu §u 7 c. ř. s. a není důvodu pro zrušení rozsudku i řízení, ježto uvedená vada dá se napraviti správným označením žalované strany, o jejíž totožnosti se všeobecným ústavem pensijním není pochyby. Odvolání žalující strany není tudíž vzhledem k této žalované straně vyřízeno, a bylo proto zaříditi další k tomu cíli.

Čís. 3660.

Pozůstalostní soud může dříve, nežli rozhodne, zda se dědické přihlášky přijímají na soud a kdo z dědiců má býti odkázán na pořad

práva, vyslechnouti přísežně svědky ústního posledního pořízení. Osoby přezvědné nelze přísežně slyšeti.

(Rozh. ze dne 27. března 1924, R II 103/24.)

Pozůstalostní soud poukázal dědičku ze zákona na pořad práva proti dědičkám ze závěti a nařídil přísežný výslech svědků písemné závěti. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil pozůstalostnímu soudu, by, vyčkaje pravomoci, dále ve věci jednal a nařídil mu mimo jiné, by dříve, nežli rozhodne o přijetí přihlášek ze závěti na soud a o určení procesní role, slyšel přísežně svědky ústní závěti jakož i přísežně slyšel další osoby přezvědné.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu potud, že zrušil usnesení rekursního soudu, pokud jím bylo zrušeno usnesení prvého soudu a nařízeno pokračování v řízení za tím účelem, by dříve, než bude rozhodnuto o přijetí dědických přihlášek dědiček ze závěti a o tom, kdo má býti odkázán na pořad práva, byly přísežně vyslechnuty též osoby přezvědné.

Důvody:

Lze ponechati stranou otázku, zda je nezbytně třeba, by dříve, než bude rozhodnuto o tom, mají-li dědické přihlášky, podané na základě tvrzené ústní závěti na soud býti přijaty, a která z dědiček má býti odkázána na pořad práva, přísežně byli slyšeni svědci posledního pořízení, neboť tolik jest jisto, že se toto opatření nepříčí zákonu. Jsouť dědičky, které chtějí neplatnou písemnou závěť ze dne 16. listopadu 1922 zachovati v platnosti jako závěť ústní, dle §u 66 nesp. pat. a §u 586 obč. zák. oprávněny žádati, by svědci poslední vůle byli přísežně slyšeni. Pokládá-li rekursní soud k vůli úplnému vysvětlení a bezpečnému posouzení věci za potřebí, by dříve, než bude rozhodnuto o naznačených otázkách, byly osoby, jež podepsaly písemnou závěť, přísežně slyšeny jako svědci ústního posledního pořízení, nemá rekurentka důvodné příčiny ke stížnosti, a proto nebylo lze vyhověti jejímu dovolacímu rekursu, pokud napadá příslušnou část usnesení rekursního soudu. Přísežného výslechu osob přezvědných v mimosporném řízení ovšem ani § 66 nesp. pat., ani § 586 obč. zák. nepřipouští, v tom směru není opatření rekursního soudu odůvodněno a dovolací rekurs jest opodstatněn, pročež mu bylo vyhověno a usneseno se, jak ve výroku uvedeno.

Čís. 3661.

Byl-li dluhopis s prorogační doložkou předložen dlužníku pouze k podpisu, aniž mu byl čten a aniž ho dlužník sám přečetl a aniž byl upozorněn na prorogační doložku, nepodrobil se dlužník podpisem dluhopisu umluvenému soudišti.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1924, R I 226/24.)

Žalující záložna domáhala se na žalovaném žalobou zadanou na okresním soudě v L. zaplacení 15.000 Kč na základě dluhopisu ze dne 7. prosince 1922, tvrdíc, že žalovaný podpisem tohoto dluhopisu podrobil se ve všech právních sporech z této zápůjčky příslušnosti okresního soudu v L. Žalovaný namítl nepříslušnost soudu a, doznávaje, že podepsal onen dluhopis, obsahující doložku prorogační, tvrdil, že doložka prorogační nebyla přečtena, že toliko podepsal vyplněný formulář dluhopisu, při čemž mu bylo toliko sděleno, na kolik byl dluhopis vystaven. Soud prvé stolice vyhověl námitce věcné nepříslušnosti a žalobu odmítl. Rekursní soud zamítl námitku věcné nepříslušnosti. Důvody: Žalovaný, podpisuje dluhopis, měl zachovati aspoň obyčejnou opatrnost, jakou u svéprávného muže a živnostníka dlužno předpokládati, a přečísti si, co podpisuje. Nebylo ani tvrzeno, že možnosti takové neměl. Spokojil-li se pouhým udáním, že jde o dluhopis na 15.000 Kč, a podepsal-li nečtený formulář dluhopisu, nutno o něm tvrditi, že se mlčky podrobil podmínkám v dluhopisu obsaženým, neboť nelze tvrditi, že podpisem dluhopisu pouze části obsahu jeho se podrobil a části nikoliv. V dluhopisu jest obsažena doložka prorogační, kterou nutno považovati za výslovnou úmluvu o příslušnosti soudu dle §u 104 j. n. Že žalovaný úmluvu takovou zamýšlel vyloučiti, nebylo ani tvrzeno. Že by tato výslovná úmluva, obsažená v listině o právním jednání, ještě zvláště musila býti smluvena a že by nebylo možno stejně jako v ostatní podmínky dluhopisu i v tuto úmluvu podpisem listiny vejíti, není zákonem předepsáno. Jest proto žalovaný vázán doložkou prorogační a nutno proto míti za to, že došlo tu k výslovné úmluvě stran o příslušnosti soudu dle §u 104 j. n.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Zjistil-li prvý soud výpovědí svědka Hynka K-a, že žalovanému byl dluhopis pouze k podpisu předložen, že však nebyl mu čten ani on sám jej nečetl a že bylo mu jen sděleno, že je to dluhopis na 15.000 Kč za zboží a že na prorogační doložku dluhopisu nebyl upozorněn, vyplynul z těchto zjištění správný závěr prvého soudu, že žalovanému při podpisu dluhopisu vůbec nebylo známo, že obsahuje ustanovení o výhradě příslušnosti soudu v L. Mylným jest náhled rekursního soudu, že žalovaný již pouhým podpisem dluhopisu projevil mlčky souhlas s prorogací, když nebylo ani zjištěno, že mu byla poskytnuta možnost, by se o obsahu dluhopisu přesvědčil, a domněnka rekursního soudu příčí se skutkovým zjištěním prvého soudu, že jednalo se ve spěchu, že dluhopis by sepsán povrchně a že žalovanému pouze k podpisu byl předložen. Nebylo-li však prokázáno, že žalovanému byl, neb musel býti znám odstavec dluhopisu, vyhražující příslušnost soudní v L., nemohl ovšem ani mlčky projeviti srovnalé vůle s tímto ustanovením dluhopisu, podepsav dluhopis, a nedošlo tudíž k platné úmluvě a dohodě o příslušnosti soudní (§ 869 obč. zák.).

Čís. 3662.

Veřejnému společníku, jenž byl ze zastupování vyloučen, nelze uděliti prokuru.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1924, R I 236/24.)

Rejstříkový soud zamítl opověď veřejné společnosti, domáhající se zápisu kolektivní prokury Hanuše U-a. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Zástupčí právo veřejných společníků veřejné obchodní společnosti jest přesně upraveno ustanovením čl. 86 odstavec druhý čís. 4 obch. zák. Dle tohoto zákonného ustanovení mohou zastupovati samostatně neb kolektivně a to buď všichni společníci samostatně neb kolektivně neb někteří samostatně a někteří kolektivně, vždy však musí se zastupování společníky díti v jich vlastnosti jako společníků. Jiného způsobu zastupování zákon nezná a zejména není vzhledem k uvedenému zákonnému ustanovení možno, by společníku ze zastupování vyloučenému poskytnuta byla možnost zastupování ustanovením jeho za prokuristu; to by znamenalo obcházení předpisu čl. 86 odstavec druhý čís. 4 obch. zák. Tak tomu jest i v tomto případě. Společníku Hanuši U-ovi bylo odňato právo samostatného znamenání i zastupování firmy a nemůže tudíž nyní jako kolektivní prokurista firmu zastupovati a znamenati, poněvadž by to odporovalo předpisu čl. 86 odstavec druhý čís. 4 obch. zák., nehledě ani k tomu, že zápis kolektivní prokury Hanuše U-a, i kdyby přípustným byl, neměl by v tomto případě významu proto, že k samostatnému zastupování a znamenání firmy oprávněný veřejný společník Hugo U. součinnosti Hanuše U-a nepotřebuje, když sám jednotlivé úkony zastupovací předsevziti může a toto jeho samostatné právo zastupovací již dle povahy tohoto práva, totiž že oprávněn jest firmu plně a zcela samostatně zastupovati, omezeno býti nemůže, má-li vůbec samostatným právem zastupovacím býti. Zápis kolektivní prokury Hanuše U-a byl by takto jenom pouhou formalitou, k jejímuž zápisu však obchodní rejstřík ustanoven není.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dle čl. 86 odstavec druhý čís. 4 obch. zák. může býti veřejná společnost zastupována jedním nebo několika veřejnými společníky, jimž právo toto bylo propůjčeno, a to buď samostatně nebo kolektivně. Správně proto uznal rekursní soud, že by odporovalo smyslu tohoto zákonného ustanovení, by společníku, který ze zastupování byl vyloučen, přes to umožněno bylo zastupovati společnost, třeba jen v obmezené míře (čl. 42 obch. zák.) oklikou, to jest udělením prokury. Již tato úvaha sama postačí, aby návrh na zápis kolektivní prokury Hanuše U-a byl zamítnut.

Čís. 3663.

I do usnesení, jímž byl zamítnut návrh na jmenování rozhodce, jest rekurs vyloučen (§ 582 c. ř. s.).

Nelze přisouditi útraty zvítězivšímu (dovolacímu) stěžovateli v řízení o rozhodcích, pokud nejde o žaloby na zrušení rozhodčích nálezů.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1924, R I 245/24.)

Soud prvé stolice zamítl návrh na ustanovení rozhodčího soudce. Rekurs do tohoto usnesení soud prvé stolice odmítl jako dle §u 582, odstavec druhý, c. ř. s. nepřípustný, rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by předložil původní napadené usnesení. Důvody: Rekursu nelze upříti oprávněnosti. V §u 582 odstavec prvý c. ř. s. stanoví se, že soud za určitých předpokladů vykoná jmenování rozhodce, a praví se dále, u kterého soudu tento návrh má býti učiněn. Odstavec druhý §u 582 pak ustanovuje, že usnesení o tomto návrhu nemůže býti napadeno opravným prostředkem. Ze spojitosti obou těchto odstavců vyplývá, že opravný prostředek jest vyloučen jen proti výkonu jmenování rozhodce, jak o tom jedná prvý odstavec §u 582, tedy, bylo-li návrhu vyhověno, a že zákonodárce nezamýšlel tak učiniti, byl-li návrh zamítnut. V případě tom platí všeobecné ustanovení §u 514 c. ř. s., dle něhož rekurs jest přípustným.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu, nepřiznal však dovolacímu stěžovateli útraty.

Důvody:

§ 582 odstavec druhý c. ř. s. vylučuje opravný prostředek do usnesení vydaného o návrhu na ustanovení rozhodčím soudem. Formální předpis ten je jako všecky předpisy rázu veřejnoprávního vykládati přesně, nelze se proto od něho uchýliti nebo do něho vkládati ustanovení, jež v něm nejsou. Vylučuje-li tudíž onen předpis opravný prostředek vůbec, nelze jej omeziti na určitý případ a rozšířiti činnost soudu na případy v zákoně výslovně neuvedené, jak činí rekursní soud, jehož názor příčí se proto zákonu, pro posouzení věci jedině rozhodnému. Návrhu na přisouzení útrat rekursu nelze vyhověti, ježto dle §u 597 c. ř. s. vztahují se obecné předpisy soudního řádu, tudíž i §§ 40 a násl., jen na řízení o žalobách na zrušení nálezů rozhodčích.

Čís. 3664.

Následovalo-li vyrovnávacímu řízení vyhlášení úpadku (§ 2 odstavec druhý konk. ř.), jest šedesátidenní lhůtu §u 12 konk. ř. počítati ode dne, kdy bylo zahájeno vyrovnávací řízení.

V tom, že správce úpadkové podstaty se neopřel uplatňování odlučovacího práva až teprve při roku k rozvrhu výtěžku z exekuční dražby věcí, zabavených ve lhůtě §u 12 konk. ř., nelze spatřovati uznání odlučovacího práva.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1924, R I 263/24.)

Pro pohledávku vymáhajícího věřitele byla povolena usnesením ze dne 8. února 1923 exekuce na movitosti. Usnesením ze dne 7. března 1923 bylo o jmění dlužníkově zavedeno řízení vyrovnací, jež bylo usnesením ze dne 19. června 1923 zastaveno a usnesením z téhož dne byl na jmění dlužníka vyhlášen úpadek, jenž v době rozvrhu výtěžku dražby movitostí v exekuci, povolené usnesením ze dne 8. února 1923, nebyl dosud skončen. Při rozvrhovém roku vznesl správce úpadkové podstaty odpor proti nároku vymáhajícího věřitele na oddělené uspokojení z výtěžku dražby. Soud prvé stolice odpor zamítl, a přikázal příslušný peníz vymáhajícímu věřiteli. Rekursní soud přiznal peníz, přikázaný prvým soudem vymáhajícímu věřiteli, úpadkové podstatě. Důvody: První soudce neprávem zamítl odpor správce úpadkové podstaty proti nároku vymáhající strany na oddělené uspokojení z výtěžku dražby za svršky. Soud rekursní nesdílí náhledu prvního soudce, že dle §u 12 konk. ř. práva zájemní, která povstala v posledních 60 dnech před zahájením vyrovnávacího řízení, zanikají, avšak znovu obživnou, když vyrovnávací řízení bylo zastaveno, a že se zde jedná o právo, které prohlášením úpadku nezaniklo. Dle §u 12 konk. ř. zanikají vyhlášením úpadku práva na oddělení, jichž bylo nově nabyto v posledních 60 dnech před vyhlášením úpadku exekucí uhražovací nebo zajišťovací. Že o takové právo na oddělené uspokojení zde jde, seznal soud rekursní z toho, že vymáhající strana domáhala se uspokojení své pohledávky z určitých věcí dlužníkových. Dle §u 2 odstavec druhý konk. ř. počítá se v tomto případě lhůta 60denní nikoliv od 19. června 1923, nýbrž od 7. března 1923, kdy vyrovnávací řízení bylo zahájeno, a proto sdílí rekursní soud právní názor stěžovatele, že zástavní právo vymáhající strany vyhlášením úpadku zaniklo.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Pokud poukazuje stěžovatel k tomu, že se strany úpadkové podstaty nebylo proti jeho nárokům na svršky, k vydobytí jeho pohledávky zabavené, ničeho podniknuto po vyhlášení úpadku, nemůže to býti právním nárokům úpadkové podstaty nikterak na újmu; jmenovitě nemůže to býti považováno za mlčky projevené uznání stěžovatelových nároků; proto stěžovatel neprávem považuje za nepřípustno, by teprve při rozvrhovém roku bylo o jeho zástavním právu, vydobytém na oněch movitostech, prohlášeno, že zaniklo prohlášením úpadku, a neprávem se domnívá, že otázku tuto bylo by lze řešiti jedině sporem, že tudíž měla býti úpadková podstata se svým odporem poukázána na pořad práva. Rekursní soud správně uvedl, že podle §u 12 konk. ř. zanikají prohlášením úpadku práva na oddělení, jichž bylo nově nabyto v posledních 60 dnech před vyhlášením úpadku uhrazovací nebo zajišťovací exekucí, a správně vyslovil, že v tomto případě běží o takové právo na oddělené uspokojení. Stěžovatel mylně se domnívá, že, když ustanovení §u 12 konk. ř. neobsahuje nijakého poukazu na § 2 odstavec druhý téhož řádu, není mezi těmito předpisy nijaké souvislosti, a proto trvá na tom, že svého zástavního práva nabyl daleko dříve, nežli v posledních 60 dnech před vyhlášením úpadku. Předpisu §u 2 odstavec druhý konk. ř. správně bylo rekursním soudem použito, byť i naň § 12 konk. ř. neodkazoval, poněvadž tento předpis obsahuje velící ustanovení, jak dlužno v tomto případě počítati 60denní lhůtu. To rekursní soud správně učinil, ale z toho vyplývá úplná bezdůvodnost stížnosti, které proto musil býti úspěch odepřen.

Čís. 3665.

Příkazem ku zřízení akreditivu v cizí měně zakládá se o sobě pouhý poměr komisionářský. Opatření cizí valuty ku krytí akreditivu spadá podle okolností případu pod ustanovení čl. 376 obch. zák. Tím, že banka provedla vyúčtování opatřené cizí valuty na účtě zákazníka (kupitele), nestala se cizí valuta ještě vlastnictvím zákazníkovým (kupitelovým).

Čl. III. nařízení ze dne 8. října 1865, čís. 110 ř. zák. předpokládá, že dlužník jest vlastníkem věcí, o jichž prodej se jedná.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1924, Rv I 1511/23.)

Žalující banka byla požádána žalovanou firmou za zřízení neodvolatelného akreditivu do 20. listopadu 1920 ve výši 5,100.000 lei ve prospěch rumunské firmy, jež měla dodati žalované firmě zboží. Žalobkyně akreditiv zřídila a opatřila ku krytí akreditivu pro žalovanou potřebných 5,100.000 lei a zatížila žalovanou nejprve dle zprávy ze dne 21. října 1920 přibližnou protihodnotou 7,650.000 Kč, později pak dle nového účtu ze dne 23. října 1920 za kurs 147·75 Kč penízem 7,535.250 Kč s připočtením 1% odměny, ½% courtage a za kolek úhrnným penízem 7,546.553·38 Kč valutou k 22. říjnu 1920. Dne 20. listopadu 1920 oznámila žalovaná strana žalobkyni, že dodávající firma nedodržela podmínek ohledně dodávky zboží a že v důsledku toho zrušuje akreditiv. To vzala žalobkyně na vědomí a dotázala se dne 22. listopadu 1920 žalované strany, zda si přeje, by jí pověřená částka 5,100.000 lei zpět byla odpočítána. Žalovaná strana odpověděla, že zpětného odpočtu neuzná, že nedala rozkaz k zakoupení devis ku krytí a že proto žalobkyně má nésti risiko se zakoupením devis spojené i ztrátu z poklesu rumunské valuty v době od 20. října do 20. listopadu 1920. Žalobu o zaplacení 7,546.553 Kč 38 h proti vydání devisy na 5,100.000 lei oba nižší soudy zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: Uváží-li se, že žalobkyně ani v prvotní zprávě ani později třetí prodatele lei žalované firmě nejmenovala, naopak účtovala žalované společnosti lei vyšším kursem, než zač sama zásoby lei si opatřovala, dále, že v tableau má 5,100.000 lei zapsáno výslovně jakožto prodaných žalované firmě, a že dopisem ze dne 7. dubna 1921 žalované firmě ku zaplacení ceny lei s přísl. udělila 5denní dodatnou lhůtu k zaplacení s tím, že po marném uplynutí lhůty té by zakoupené lei byly exekučně na její účet odprodány a kursovní diference by byla žalobou vymáhána, jest patrno, že tím vším dala žalobkyně po rozumu čl. 376 odstavec prvý obch. zák. na jevo, že lei sama jakožto spolukontrahentka žalované společnosti prodala a jest k ní v poměru prodatele ke kupiteli. Proto soud prvé sto-

lice správně vyslovil, že žalobkyně dopisem ze dne 7. dubna 1920 vykonala jakožto prodatelka neodvolatelnou volbu dle čl. 354 obch. zák. Vzhledem na volbu tu prvý soud správně posoudil věc po stránce právní, zamítnuv žalobu jakožto neodůvodněnou, ježto, dokud není proveden prodej lei dle volby žalobkyniny, není jisto, zda a jakou škodu utrpěla oproti ceně, za kterou, včítaje v ní i příslušenství její (odměnu, courtage a kolek) žalované prodala a co tedy může žádati.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolací soud sdílí právní názor obou nižších stolic, že žalobkyně dopisem ze dne 7. dubna 1921 vykonala právo volby ve smyslu čl. 354 obch. zák. a že by se mohla na žalované domáhati jen náhrady rozdílu mezi nákupní cenou lei a výtěžkem z jich exekučního prodeje, že tedy žaloba, směřující ku zaplacení trhové ceny za zakoupenou devisu ke krytí akreditivu, zřízeného na příkaz žalované, jest neodůvodněna. V podrobnostech stačí poukázati ku správným, stavu věci a zákonu odpovídajícím důvodům napadeného rozsudku, k nimž vzhledem k vývodům dovolání dodati jest ještě toto: Nemůže býti pochybnosti, že, pokud jde o pouhé zřízení akreditivu, právní poměr mezi žalobkyní a žalovanou byl prostým poměrem komisionářským. Jinak tomu jest však co do opatření krytí akreditované hodnoty. Jak již odvolací soud dovodil, dala žalující banka celým svým postupem zřejmě na jevo, že prodala rumunské lei žalované společnosti jako samokontrahentka ve smyslu čl. 376 obch. zák. Jde tedy v tomto směru o poměr prodatele ke kupiteli a jest použití čl. 354 obch. zák. zásadně přípustno, pokud ovšem jsou splněny ostatní podmínky. Dovolatelka namítá, že rumunské lei, na jichž dodání měla žalovaná dle smlouvy o zřízení akreditivu obligační nárok, staly se jejím vlastnictvím, jakmile žalující banka provedla jich vyúčtování na běžném účtu žalované, a že žalobkyně byla odtud pouhou jich schovatelkou, při čemž disposice žalované obmezena byla jen zadržovacím právem žalující banky. Byly prý rumunské lei žalované odevzdány a nemohla žalobkyně vůbec právo volby dle čl. 354 obch. zák. vykonati. Tomuto právnímu názoru přisvědčiti nelze. Pouhým účetním provedením určité transakce nevzchází ještě věcné právo k hodnotám, jichž snad prodávající banka k realisaci, obchodu míní použíti; povaha nároku věřitelova, jako nároku obligačního se tím nemění. Pak ale jest lhostejno, zda prodatel hodnot, jež má v době vyúčtování připraveny ke krytí akreditivu, skutečně k účelu tomu použije, čili nic. Nesplnil-li by tedy prodatel svého závazku ze smlouvy o zřízení akreditivu, nemohl by se spolusmluvník domáhati žalobou vlastnickou vydání krycí hodnoty, nýbrž mohl by žalovati jen na splnění smlouvy, po případě na náhradu škody. Není proto třeba obírati se otázkou, z jakého důvodu žalobkyně po provedeném vyúčtování rumunské lei podržela, jmenovitě, zda byla pouhou schovatelkou a zda směla bez dalšího vykonati právo zadržovací. Dovolatelka míní dále, že v dopise ze dne 7. dubna 1921 nelze spatřovati výkon práva volby dle čl. 354 obch. zák. již vzhledem k nařízení čl. III. ministerstva spravedlnosti ze dne 8. října 1865, čís. 110 ř. z., dle něhož jí příslušelo právo, lei prodati i bez dřívější pohrůžky a aniž by byla musila poskytnouti dodatečnou lhůtu k plnění. Nehledíc ani k tomu, že i čl. III. onoho nařízení předpokládá, že dlužník jest vlastníkem věcí, o jichž prodej se jedná, čemuž, jak výše doloženo, v tomto případě není, propůjčuje tento článek ústavům, v čl. I. uvedeným, jednak jen výhody při realisaci určitých zástav dle čl. 310 a 311 obch. zák., jednak možnost výkonu práva zadržovacího dle čl. 313 a 316 obch. zák. i proti nekupcům a co do pohledávek, jež nevzešly z obchodů. K zástavě rumunských lei v tomto případě nedošlo. Žalobkyně by tedy prodej lei mohla provésti jen u výkonu svého práva dle čl. 354 obch. zák., k němuž také dopisem ze dne 7. dubna 1921 se rozhodla.

Čís. 3666.

Zákon o obchodních pomocnících ze dne 20. ledna 1910, čís. 16 ř. zák.

Samostatný správce továrního oddělení koná vyšší služby.

Není třeba, by desetiletá nepřetržitá služba ve smyslu §u 2 nařízení ze dne 28. února 1919, čís. 108 sb. z. a n., byla po celou dobu vyšší službou, stačí, byla-li vyšší službou v čase výpovědi.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1924, Rv I 1666/23.)

Žalobce byl zaměstnán v továrně žalované společnosti v ten způsob, že vyzdvihoval v kanceláři závodní modely, podle nichž se pak v truhlárně pracovalo, že přiděloval jednotlivým dělníkům práci, dával jim potřebné vysvětlivky a pak také práce jejich prohlížel, jsa za ně zodpovědným, dával podnět k objednávkám dříví a vedl seznamy mezd. Dostav v půli listopadu 1922 výpověď ze služby ku dni 31. prosince 1922, domáhal se na žalované zaplacení služebních požitků za dobu od 1. ledna do 31. března 1923. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nejvyšší soud nepokládá jedině uplatňovaný dovolací důvod nesprávného právního posouzení dle §u 503 čís. 4 c. ř. s. za opodstatněný a připojuje se k právnímu názoru nižších soudů ohledně obou ještě sporných otázek, zda podléhá služební poměr žalobcův zákonu o obchodních pomocnících a zda vztahuje se na něj § 2. vládního nařízení z 28. února 1919, čís. 108 sb. z. a n., které dle nařízení ze dne 30. června 1922, čís. 180 sb. z. a n. v čas výpovědi (polovici listopadu) 1922 ještě bylo v platnosti. Že žalobce konal v závodě žalované firmy kromě prací čistě řemeslných také služby vyšší, plyne ze souhlasného skutkového zjištění obou nižších soudů, co vše bylo jeho povinností, při čemž nutno zvláště zdůrazniti, že rozděloval ve stolárně samostatně práci mezi dělníky tam zaměstnané, že na jejich práci dohlížel, výrobky jejich kontroloval, a že měl za výsledek jejich činnosti a modely, zhotovené ve sto-

lárně, sám zodpovědnost. Byl samostatným správcem jednoho továrního oddělení, jsa podřízen přímo technickému řediteli celého závodu, měl tedy postavení vedoucí, vyžadující zvláštní kvalifikace. Sporno by mohlo býti jenom, zda byla tato jeho výše kvalifikovaná činnost vedle činnosti čistě řemeslné v převaze. Jelikož žalovaná firma závod i stolárnu rozšířila v posledních letech, a žalobci byli podřízeni čtyři pomocníci a učeň, nemůže býti o tom pochybnosti, zvláště když svědek Karel H. potvrdil, že žalobce po roce 1920 sice také ještě sám pracoval, ale jen zřídka, a byl zaměstnán více jenom dozorem, a když žalovaná firma po rozšíření stolárny a rozmnožení dělnictva, v ní zaměstnaného, udělila žalobci titul mistra a poskytovala mu plat měsíční, čímž jeho převážně kvalifikovanou činnost i zevně uznala. Žalobce konal tedy v posledních letech převážně vyšší technické služby a jeho služební poměr podléhal dle §u 1. zákona o obchodních pomocnících z 16. ledna 1910, čís. 20 ř. z., tomuto zákonu. Jsa zřízencem dle právě citovaného zákona a zaměstnán u žalované firmy nepřetržitě více než 10 let, měl žalobce dle §u 2. vládního nařízení z 28. února 1919, čís. 108 sb. zák. a n. nárok na výpověď tříměsíční, končící kalendářním čtvrtletím. Toto nařízení nepředpisuje, že desetiletá nepřerušená služba musí býti po celý ten čas vyššího druhu, stačí, že byla nepřetržitá a v čase výpovědi kvalifikovaná. Ani doslovem §u 2, ani §u 3, ani nadpisem nařízení nelze spolehlivě odůvodniti výklad, že celých 10 let musilo býti stráveno ve služebním postavení podléhajícím zákonu o obchodních pomocnících. Takový výklad příčil by se však smyslu a účelu vládního nařízení, které bylo vydáno zřejmě jen na prospěch zaměstnanců a musí býti proto tak i vykládáno, takže nelze na onen výklad přistoupiti.

Čís. 3667.

Připojil-li se bankovní úředník ku stávce a nenastoupil, ač vyzván bankou, služby, byla banka bez předchozího kárného řízení oprávněna ho propustiti.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1924, Rv I 1667/23.)

Žalobce byl úředníkem žalované banky, jejíž služební řád ustanovoval v §u 64: »Úředník, který přímo odepřel vykonávati své povinnosti a který výslovně prohlásil, že řádně povinností svých konati nebude, může býti ze služeb banky bez nároků požitkových a pensijních, pokud nejsou založeny zákonem o pensijním pojištění, a bez výpovědi ihned propuštěn.« — V červenci 1921 připojil se žalobce ku stávkujícím úředníkům bankovním a, ač byl bankou vyzván, by nastoupil službu, neučinil tak, pročež ho banka bez disciplinárního řízení propustila. Žaloba o placení výslužného byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Po stránce právní závisí rozhodnutí rozepře pouze na tom, zda byla banka povinna postupovati proti žalobci podle §u 65 služebního řádu a provésti s ním disciplinární řízení, či zda byla oprávněna propustiti ho podle §u 64 téhož řádu bez tohoto řízení. Podle §u 64 služebního řádu, nadepsaného »Odepření konání povinností«, může žalovaná banka propustiti úředníka bez výpovědi a disciplinárního vyšetřování, odepřel-li přímo vykonávati své povinnosti a prohlásil-li výslovně, že nebude svých povinností řádně konati. Názor dovolatelův, že jest dle tohoto ustanovení v každém případě třeba, by úředník sám se prohlásil slovy ústně prohlášenými nebo psanými, nelze srovnati s jeho zřejmě zamýšleným smyslem, jak vyplývá ze souvislosti s §em 65 služebního řádu. Předpis §u 65 služebního řádu, že, nepřijde-li úředník po delší dobu do služby přes to, že byl aspoň dvakrát vyzván ku konání povinností, má býti s ním provedeno disciplinární řízení, musí býti vykládán tak, aby vedle něho předpis §u 64 služebního řádu, že »odepření konání povinností« jest důvodem k okamžitému propuštění, nepozbyl všeho významu. Ustanovení §u 65 platí proto jen tehdy, když nedocházení do úřadu může míti příčiny jiné, než úmyslné odpírání služebních výkonů, čemuž nasvědčuje i to, že se v něm nedostavení se do služby klade na roveň liknavému konání služby (pasivní resistence), jež na rozdíl od přímého a výslovného odepírání služby může býti důvodem ku propuštění jen po provedeném disciplinárním řízení. V případě žalobcově nebylo a není sporno, že žalobce do úřadu nechodil a konání služby odepíral jenom proto, by spolu s ostatními stávkujícími úředníky vynutil tím na žalované bance splnění určitých požadavků. Odepírání služby bylo vědomé a chtěné, jeho úmyslnost nebyla ukrývána. Žalobce setrval při něm, i když byl písemně a opětovně upozorněn na následky svého jednání a § 64 služebního řádu. Jelikož přiznává, že jeho nedostavení se do služby mělo výhradnou příčinu v zahájené stávce bankovních úředníků, nelze projev vůle, obsažený v tomto nedostavení se do služby, vyložiti dle §u 914 obč. zák. jinak, než že až do skončení stávky nebude svých povinností konati. Žalobce nepotřeboval tuto svou vůli projeviti výslovně sám, neboť byla projevena výslovně již Sdružením peněžního úřednictva při zahájení stávky a žalobce schválil toto prohlášení své organisace, připojiv se ke stávce, takže jest za ně spoluzodpověden (§§ 863 a 1016 obč. zák.). Banka byla proto oprávněna použíti předpisu §u 64 služebního řádu, to tím více, když okamžité propuštění žalobce by bylo přípustno i dle dispositivního předpisu §u 27 čís. 4 zákona o obchodních pomocnících ze 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.

Čís. 3668.

Společnost s ručením obmezeným (zákon ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák.).

Předpis §u 76 zákona o společnostech s r. o. o nutnosti notářského spisu při převodu závodního podílu mezi živými vztahuje se i na smlouvu předběžnou.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1924, Rv I 1681/23.)

Žalobu o náhradu škody opíral žalobce o jednání žalovaného, jenž mu na navštívence sdělil, že kupuje od něho (žalobce) podíly společ-

nosti, čímž vzbudil u něho domněnku, že závodní podíly jsou tím prodány, následkem čehož žalobce, odmítnuv další koupěchtivé, utrpěl škodu, ježto podíly zatím v ceně poklesly. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodu.

Po právní stránce byla rozepře správně posouzena. Na tom, zda byl prodej žalobcových podílů již úplně dojednán, či zda šlo o pouhé předběžné vyjednávání, vůbec nezáleží, rozhodným jest, že prodej nebyl platným pro nedostatek formy notářského spisu, která jest v §u 76 zákona o společnostech s obmezeným ručením ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák. pro převod podílů mezi živými předepsána. Pro nedostatek této formy nemohla býti stranami platně dojednána ani smlouva předběžná podle §u 936 obč. zák., neboť bylo by nepřípustným obcházením onoho velícího předpisu zákona, kdyby neměl o formě smlouvy předběžné platiti týž předpis jako o smlouvě samé. Nebyla-li smlouva o prodeji podílů dle zákona platná, nemůže se žalobce domáhati ani jejího splnění, ani náhrady škody pro nesplnění. To uznává žalobce sám tím, že formuluje žalobní nárok jako nárok na náhradu škody zaviněné žalovaným bezprávným činem, totiž tím, že ho prohlášením o převzetí podílů uvedl v omyl, pro který žalobce odepřel, podíly jinak prodati. Nelze-li však žalobci přiznati nárok na náhradu pro nedodržení smlouvy, tím méně může se tak státi z důvodu bezprávného činu, neboť tu by musil žalobce dokázati zavinění žalovaného, totiž jeho zlý úmysl neb nedbalost (§§ 1294, 1295, 1296 obč. zák.). Žalobce ani netvrdí, tím méně nabídl se dokázati, že žalovaný uvedl ho v omyl úmyslně nebo z nedbalosti. Nemůže tvrditi ani, že žalobce, když mu poslal na navštivence zprávu o převzetí podílů a složení peněz do týdne v bance, neměl úmyslu skutečně tak učiniti, ani že při povinné bedlivosti musil věděti, že nebude moci slib splniti. Při úplném nedostatku takového tvrzení nelze mluviti o tom, že žalovaný žalobcovu škodu zavinil bezprávným činem. Pokud zklamal důvěru žalobcovu, že splní, co slíbil, jde jen o prosté nedodržení smlouvy. Pokud žalobce mimo to byl na omylu o platnosti závazku žalovaného, zavinil svůj omyl sám neznalostí řádně prohlášených zákonných předpisů a nemůže se ho dle §u 2 obč. zák. dovolávati.

Čís. 3669.

Uhradil-li rukojmí přímých směnečních dlužníků majiteli směnky směnečný dluh, zanikl tím jeho směnečný závazek i směnečné právo postižní, může se však na přímém dlužníku hojiti jako solidární spoludlužník. »Úhradou« rozumí se ve směnečném obchodu jakékoliv splnění směnečného závazku, třebas se nestalo právě placením penězi.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1924, Rv I 1799/23.)

Žalobce tvrdil v žalobě, že jako směnečný rukojmí uhradil za žalovanou jako přijatelku dvě směnky na 16.000 Kč a 22.000 Kč, ježto žalovaná směnky v čase splatnosti nezaplatila a domáhal se na zalovane zaplacení 38.000 Kč. Skutkové údaje žalobcovy nebyly za řízení vyvráceny. Soudy všech tří stolic uznaly dle žaloby, Nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Tvrzení žalobce, že směnky uhradil, dostalo se nižšími soudy správného výkladu v ten rozum, že svým plněním uspokojil směnečnou pohledávku, a jest přisvědčiti názoru odvolacího soudu, že zákon nevyžaduje, by úhrada směnek musela se vždy státi pouze hotovým placením. Ostatně výraz »úhrada« jest ve směnečném obchodu běžným a rozumí se mu obecně jako splnění směnečného závazku, ať již penězi, ve zboží, nebo jiným způsobem. Uhradil-li tedy žalobce obě směnky, vzniklo mu právo postižní vůči žalované jako přímé směnečné dlužnici, jehož právní povahu nelze však posuzovati dle čl. 81 směnečného řádu, jak mylně usuzuje soud odvolací. Žalobce jako rukojmí přímých směnečných dlužníků, byl dle čl. 81 odstavec prvý sm. ř. rovněž přímým směnečným dlužníkem a uhradil-li majiteli směnky směnečný dluh, zanikl tím úplně směnečný závazek a pominulo i veškeré právo směnečné, tedy i směnečné právo postižní, a žalobce může se na žalované hojiti jen dle práva občanského jako solidární spoludlužník (§ 896 obč. zák.).

Čís. 3670.

Odškodnění podle §u 1328 obč. zák. Není svedením pod slibem manželství, slíbil-li před souloží muž ženě, že si ji vezme »když se něco stane«.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1924, Rv I 46/24.)

Žalobě ženy o odškodnění podle §u 1328 obč. zák. oba nižší soudy vyhověly. Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Nižší soudy zjistily, že žalovaný tělesně obcoval se žalobkyní dvakrát, po prvé v měsíci září 1921 a po druhé v lednu nebo v únoru 1922, a že před první souloží jí slíbil, že si ji vezme, »když se něco stane,« kdežto druhá soulož, kterou teprve nastalo otěhotnění žalobkyně, udála se bez tohoto slibu. Oba nižší soudy spatřují v této skutkové podstatě svedení po rozumu §u 1328 obč. zák. a soud odvolací uvádí v důvodech svého rozsudku, že žalovaný ani netvrdí, že dříve daný slib odvolal, důsledkem čehož platí prý i pro soulož druhou. Žalovaný napadá tento právní názor nižších soudů s hlediska §u 503 čís. 4 c. ř. s.; činí tak právem, neboť ve vylíčeném jednání nelze, jak to činí nižší soudy, shledati skutkovou podstatu trestného činu, v tomto případě §u 506 tr. zák., který jedině mohl by podle §u 1328 obč. zák. opodstatniti závazek žalovaného k odškodnění žalobkyně. Podle §u 506 tr. zák. dopouští se

přestupku proti veřejné mravopočestnosti, kdo k pohlavní souloži svede a zneuctí pohlavně a mravně neporušenou ženu slibem manželství. Předpisem tím chrání se důvěra mravně počestné ženy ve slib manželství, jenž ji byl dán, a jímž dala se pohnouti k souloži, při čemž se ovšem předpokládá, že jedině tento slib jako zvlášť působivý a podmanivý svod a nikoli jiná pohnutka byl toho příčinou, že žena, mravně počestná, dala se jím utlumiti ve svém mravním odporu a v soulož svolila. Chrání-li zákon tuto důvěru i trestními následky přes to, že dovolení pohlavní soulože děje se z volného rozhodnutí a s rozvahou, dlužno dosah této zákonné normy posuzovati s přísností, přiměřenou zákonodárnému jejímu účelu. V tomto případě byl učiněn slib manželství s výhradou »jestli se něco stane«, tedy jen pro tu případnost, oběma stranám zajisté a nežádoucí a jimi nezamýšlenou, že žalobkyně obtěžká, kdežto pro pouhé zneuctění (zmrhání) bez takového následku manželství slíbeno nebylo. Slib, takto podmíněný, učiněný jen pro tento, oběma stranám nevítaný případ lze podle přísných mravních názorů, z nichž ona zákonná norma vzešla a jež pro její výklad jsou směrodatny, stěží pokládati za ujištění poctivě a vážně míněné pro ženu, která své ženské cti jest přísně dbalá, a lze tedy právem usuzovati, že osoba ženská, která již na takový slib se muži poddá, jedná lehkovážně a nemůže právem tvrditi, že jedině pod vlivem tohoto slibu a v ubezpečené důvěře v něj svou dívčí čest muži jako svému příštímu manželu v obět přinesla. V takovém případě nelze mluviti o překonání mravního odporu, jež především § 506 tr. zák. na mysli má; působily-li při tom jiné vedlejší úmysly a pohnutky, jsou tyto dle zřejmého úmyslu zákona z právní ochrany vyloučeny. K tomu přistupuje ještě okolnost, že první soulož, jež zůstala bez následků, jest pro rozhodnutí právně nezávažnou a že k druhé souloži došlo beze všeho slibu teprve po několika měsících, aniž bylo zjištěno, že chování žalovaného v tomto mezidobí mohlo žalobkyni utvrzovati v důvěře ve sňatek se žalovaným.

Čís. 3671.

Bývalý člen řádu nemůže se domáhati pořadem práva na řádu placení požitků. Lhostejno, že uzavřen byl o věci smír.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1924, Rv I 64/24.)

Žalující, bývalý řeholník, domáhal se na žalovaném řádu placení vyživovacích příspěvků žalobou, o níž oba nižší soudy rozhodly věcně.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů i s předchozím řízením pro zmatečnost a odmítl žalobu pro nepřípustnost pořadu práva.

Důvody:

Žalobce domáhá se na žalovaném řádu, za jehož člena se prohlašuje, placení výživného z dvojího důvodu: 1. jednak na základě stanov řádu, což v konci konců znamená vlastně na základě předpisů kanonického práva, a 2. jednak na základě smíru dne 16. května uzavřeného u zemského soudu ve Vídni. Avšak ani z toho ani z onoho důvodu nemůže nárok uplatňován býti pořadem práva, jest zřejmě nepřípustným, třebaže si ani nižší stolice ani strany otázky nepřípustnosti pořadu řádných soudů neuvědomily, neřku-li, aby ji řešily. Ad 1. Duchovní řád jest korporací (§ 26 obč. zák.) a, kdyby to byla korporace práva soukromého jako na př. obyčejný spolek, byla by smlouva mezi ní a členem jejím založená přijetím jeho na základě stanov a podle obsahu jich smlouvou soukromoprávní, a jestliže by tedy ve stanovách zaručena byla členu sustentace, bylo by ovšem možno domáhati se jí pořadem práva. Tak na př. je-li ve stanovách spolku, na př. spolku obchodních cestujících členu pro případ nemoci, invalidity nebo stáří zaručen jistý důchod, nemožno nárok ten uplatňovati jinak než před řádným soudem, pokud ovšem snad stanovy nepořídily jinak zřídivše na př. soud rozhodčí. Avšak duchovní řády jsou korporacemi práva veřejného, smlouva o přijetí do takového řádu, jejíž obsah podávají řádné stanovy (regule) a příslušné doplňovací předpisy církevního práva, jest tedy titulem veřejnoprávním, a toho rázu jsou tedy i nároky z ní, tudíž ze stanov řádných a příslušných předpisů církevního práva vyvozované, takže dle §u 1 j. n. na pořad řádných soudů nenáleží. V podrobnosti toto: Duchovní řády nespadají ani pod spolkový zákon ze dne 26. listopadu 1852, č. 253 ř. zák., ani pod spolkový zákon ze dne 15. listopadu 1867, čís. 134 ř. zák., naopak stanoví spíše § 3 lit. a) tohoto zákona, že duchovní kongregace posuzovati jest dle předpisů o nich daných. Tu pak § 31 zákona ze dne 7. května 1874, čís. 50 ř. zák. o úpravě zevních poměrů katolické církve odkazuje ohledně zevních poměrů klášterních společenstev v katolické církvi existujících na zvláštní předpisy ohledně nich stávající. Po zrušení konkordátu jest to min. nařízení ze dne 13. června 1858, čís. 95 ř. zák. o duchovních řádech a kongregacích, jež však se netýče otázky, o niž tuto jde. Následkem toho zůstává otázka nároků toho druhu, jaký žalobce vznáší, vyhražena církevní samosprávě. To vše jasně plyne z motivů k cit. zákonu ze dne 7. května 1874, čís. 50 říz. zák. církevní poměry upravujícího. Tyto podávají nejprv historický přehled poměru církve ku státu a praví pak pod II. 2., že postavení, jež katolická církev toho času ve veřejném organismu zaujímá, jest postavení privilegované veřejné korporace, že opačný systém, americký to systém, spočívající na zásadě soukromoprávnosti církve, zvaný buď »volnou církví« anebo vyjadřovaný heslem rozluky státu od církve nelze u nás uznati jednak proto, že jej nelze historicky sprostředkovati a jednak proto, že jej nelze prakticky dobře provésti, a proto tedy že i řečený zákon ponechává katolické církvi její posavadní veřejnoprávní postavení. Vývody motivů vrcholí pak v otázce (pod 3.), které jsou to legislativní zásady, jež v přítomném zákonodárství zachovány býti mají, a v odpovědi na ni, že zákonodárství státní má se vztahovati jen na formy a meze církevního působení (»zevní právní poměry katolické církve«), a že kde v tomto zřeteli zvláštní norma dána nebyla, nastupuje sama sebou církevní auto-

nomie, které ovšem zásadně podléhají všecky vnitřní záležitosti církve (co se týče duchovního života, jako víry a pod.), tyto ovšem již v základě ustanovení čl. 15 st. zákl. zák., i jest pak toto právo sebeurčení a samosprávy církevní prohlášeno v motivech za svrchovanou zásadu našeho zákonodárství, a praví se tam dále, že volné praktikování ústavy (scil. církevní), jakož i jurisdikční moci pro obor církevní platné, zejména i discipliny, jest již zákonným uznáním církve samým zaručeno. Konečně se tam podotýká, že péče o společenstevní zřízení a jeho volný vývoj vyžadují při rozsahu a důležitosti zřízení těch zvláštního státního dozoru (schvalování založení a zařízení společenstev, spolupůsobení při dosazování představenstev, pravidla pro občanský styk atd.) a tento dozor že je normován ve zvláštním návrhu zákona. K tomu doložiti jest, že tento návrh se zákonem nestal a máme co činiti jen se shora citovaným §em 31 zák. ze 7. května 1874, čís. 50 ř. zák. a min. nařízení z 13. června 1858, čís. 95 ř. zák. — Poněvadž tedy duchovní řád je, jak i nauka uznává (Stubenrauch 8. vyd. 1902 k §u 26 I. 2 č. 2 str. 69, Tilsch, Všeob. část str. 112), korporací veřejnoprávní, otázka pak, o niž ve sporu tomto jde, patří sice k úpravě zevních poměrů katolické církve, avšak státní zákonodárství zvláštních norem o ní nemá a vůbec ji neupravuje, a to ani po stránce hmotné, ani po stránce formální, co se totiž týče příslušnosti, tedy dle hořejšího nastupuje tu sama sebou církevní autonomie a tedy i příslušnost církevního úřadu či shora zmíněná »jurisdikční moc pro obor církevní platná«, jak ji motivy nazvaly, řkouce o ní, že jest již samým zákonným uznáním církve zaručena. Ad 2. Zde by se otázka mohla zdáti pochybnější, avšak při správném rozpoznání věci dospěje se k témuž výsledku. Dle náhledu Nejvyššího soudu dlužno tu rozeznávati, zdali řečený smír, jenž jakožto smlouva představuje novaci (§ 1380 obč. zák.) jest novací privativní či kumulativní. Kdyby byl privativní, t. j. zrušil starý závazek a založil nový a takto tedy změnil právní důvod nároku alimentačního (§§ 1376 a 1377 ib), jenž by se od té zakládal výlučně na tomto smíru, pak by ovšem věc náležela na pořad práva. Avšak náš smír byl evidentně pouze kumulativní novací (§ 1379 ib.), t. j. závazek řádu, zakládající se na členství žalobcovo v řádě nebyl zrušen, nýbrž jen uznán a to výslovně jen na čas členství žalobcova, takže tento původní důvod nároku nijak nebyl odklizen a novým t. j. oním smírem, smlouvou nahrazen. Byla to jen prozatímní úprava poměru až do rozhodnutí kongregace v Římě o vyhostění žalobce: do té bylo pochybno, je-li žalobce ještě členem řádu či ne, a proto se mu vyměřily prozatímní alimenty, jakmile však kongregace rozhodne a ukáže se, zda žalobce členem řádu zůstal či nezůstal, bude podle toho řád k jeho alimentaci povinen nebo nebude. A tak tedy smírem jen uznán platný právní stav před tím stávající, a tedy původní důvod závazku; nikterak však ani nepřistoupil, neřku-li aby na jeho místo nastoupil důvod nový, nýbrž bylo jen přechodně nejisto a pochybno, zda onen právní stav a tedy původní a pořád jediný důvod alimentačního závazku, členství žalobcovo v řádě, posud trvá. Trvá-li ale veřejnoprávní důvod závazku a nebyl nahrazen soukromoprávním, pak platí i zde totéž, co ad 1. vyloženo: vždycky i podle smíru bod. 5. se tu musí řešiti otázka, je-li žalobce členem řádu, což však lze jen na základě předpisů církevního práva a spadá pod tutéž »jurisdikční moc pro obor církevní platnou«, o které shora byla řeč. Nejvyšší soud může tu sice poukázati na příslušné předpisy kanonického práva, avšak musí se výkladu jich a zaujetí stanoviska zdržeti. Jsou to, když žalobce obdržel sekularisační indult dto ve Vídni 20. listopadu 1919, jenž dle obsahu svého vydán podle Kanonu 640 § 1 čís. 1. a 2., a oženil se, předkem § 2 téhož Kanonu a pak Kanon 646 § 1 č. 3, citováno dle »Codex juris canonici, Pii X. pontificis maximi jussu digestus, Friburgi, Ratisbonae 1919. Bylo proto tak rozhodnouti, jak se stalo (§ 42 j. n., § 477 č. 6, 478, I (240, 1, 471, č. 7), 513 c. ř. s.).

Čís. 3672.

Novela o právu manželském (zákon ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n.).

Manželka, jež sama od manžela odešla, nemůže se domáhati rozluky z důvodu zlomyslného opuštění (§ 13 písm. c) rozl. zák.), třebas tak byla učinila pro zlé nakládání manželovo.

V řízení rozlukovém platí zásada vyšetřovací.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1924, Rv I 102/24.)

Žalobu manželky na manžela o rozluku manželství pro zlomyslné opuštění, rozvrat manželství a nepřekonatelný odpor oba nižší soudy zamítly, Nejvyšší soud zrušil rozsudky nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

O zlomyslném opuštění se strany žalovaného nemůže býti řeči, když žalobkyně, jak sama udává, od něho sama odešla. Tvrdí-li, že tak učinila pro jeho zlé nakládání, může to býti základem důvodu rozluky dle §u 13 písm. e) zák. rozl. nebo složkou rozvratu dle téhož §u písm. h), ale nelze, když ona jeho opustila, převraceti to tak, že on ji opustil. Ona se mohla vrátiti, a, kdyby ji manžel nechtěl přijmouti, měla by dokonce i nárok na prozatímní přijetí do společné domácnosti ve formě prozatímního opatření (§ 382 čís. 8 ex. ř.), ale nemůže nutiti manžela, jemuž povinna jest do jeho bydliště následovati (§ 92 obč. zák.), aby naopak on následoval ji. Byla proto její soudní výzva, by žalovaný se »vrátil« k ní, právně úplně planá a zbytečná. Důvodným však jest dovolání, co se týče otázky rozvratu a nepřekonatelného odporu. Rozvrat založila žaloba na to, že byla nucena žalovaného pro zlé nakládání s ní opustiti v roce 1916, od té doby že neobnovili manželského společenství a žalovaný že žije s jinou ženou, k čemuž přistoupilo, že sama o sobě doznala, že žila s K-em a italským zajatcem, jak on to o ní tvrdil. Prvý soud odbyl tento důvod tím, že matka žalovaného H-ová, vedená o jeho spolužití s jinou ženou, se svědectví vzdala, a odvolací soud tento dů-

vod pominul vůbec mlčením. Ale jsou-li skutečnosti, zbývající i po případném odpadnutí obvinění, že žalovaný žije s jinou ženou, pravdivy, mohou zakládati i ty hluboký rozvrat, i je třeba tedy zjistiti, nač celý posavadní obsah spisů už beztoho ukazuje, zda a jak dlouho manželé žijí již odloučeně, co toho bylo příčinou, že se rozešli, zvláště tedy třeba zjistiti příslušnými trestními spisy okresního soudu, jak to bylo s vyhrožováním, jež žalobkyně za důvod svého odchodu od manžela udala, a dále třeba zjistiti, zda obě strany udržovaly styky, z nichž se navzájem obviňují, žalobkyně s K-em a italským zajatcem, po případě i s V-em, žalovaný pak s K-ovou, neboť pak rozvrat byl by již velice na snadě. Nižší stolice si totiž neuvědomily, že řízení rozlukové je ovládáno zásadou v y š e t ř o v a c í a že tedy soud má provésti všecky důkazy, jež se při projednávání sporu naskytly, tudíž nejen ty, jež strany nabídly, nýbrž i ty, jež z jejich skutkového přednesu neb i z výpovědí svědků se podávají, byť se jich strany samy ani neuchopily, a že tu tedy příslušné průvodní prostředky podají se samy, budou-li strany přidrženy, aby co nejpodrobněji, jak jim jen možno, udaly nejen jména, nýbrž i bydliště osob, s nimiž ten který manžel tvrzené styky prý udržoval, dále také dobu a místo, kde se tak dělo, jakož i případné třetí osoby, jež o stycích těch vypovídati mohou. Tak tedy i po odpadnutí svědkyně H-ové možno soužití žalovaného s K-ovou dokázati. Mylný je zejména názor odvolacího soudu, že řízení rozlukové je sice officiosní, avšak že prý přece ovládáno je zásadou dispoziční: nikoli, officiosní není, ježto se zavádí nikoli ex offo, nýbrž jen na ž a l o b u, t. j. na návrh strany, a že je v y š e t ř o v a c í, to výslovně ustanovuje § 97 obč. zák. ve spojení s §em 8 min. nař. ze dne 9. prosince 1897, čís. 283 ř. zák., jenž na něj výslovně, jakož i s §em 13 poslední odstavec rozl. zák. (dříve §em 115 poslední věta obč. zák.), jenž na něj mlčky odkazuje.

Čís. 3673.

Svedení pod slibem manželství (§ 1328 obč. zák.) předpokládá, že žena mohla slibu tomu věřiti.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1924, Rv I 103/24.)

Žaloba o náhradu škody podle §u 1328 obč. zák. byla zamítnuta s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z těchto

d ů v o d ů:

Žalobní nárok spadá pod § 1328 obč. zák. a, není-li naplněna skutková podstata tohoto ustanovení, není po právu, neboť předpis §u 248 obč. zák., z něhož se dovolání též nárok ten dolíčiti snaží, sem očividně nepatří, což dalšího rozboru nepotřebuje, neboť není dán, není-li tu trestního činu neb aspoň lsti neb jiného zavinění, což vše zde chybí, jak se hned ukáže. § 1328 obč. zák. přiznává ženě, kterou někdo pohnul trestným činem nebo lstí nebo hrozbami neb zneužitím poměru odvislosti k nemanželské souloži, právo na náhradu škody. Žalobkyně vskutku dovolávala se trestného činu svedení pod slibem manželství (§ 506 tr. zák.), avšak tento důvod vyvrácen jest jejím vlastním doznáním ještě v dovolání opakovaným, že věděla od Š-a samého, že je ženat, z čehož jde, že nemohla tvrzený jeho slib, že ji pojme za manželku, bráti vážně, kdežto svedení pod slibem manželství předpokládá, že žena slibu tomu mohla věřiti. Ovšem tvrdí žalobkyně, že Š. jí současně tvrdil, že je rozveden a že se bude moci ženiti, ale právě proto, že to bylo současně, nemohla býti na omylu ohledně významu pouhého rozvodu, musila věděti, že Š. přes to jest a zůstává pořád »ženat«, jak výslovně doznává, že to věděla. Že však se ženatý člověk ženiti nemůže, ví každé dítě, i nemohla tedy žalobkyně věřiti, že Š. bude se moci znovu ženiti. To by musilo ještě něco k rozvodu přistoupiti, následovati ještě rozluka, i bylo věcí žalobkyně, již léta zletilé, aby si to rozmyslila a o možnosti nového Š-ova sňatku a tudíž svých vyhlídkách naň se napřed informovala, než k souloži svolila. Líčí-li muž ženě, kterou pohnouti chce, aby se mu poddala, krásné vyhlídky do budoucnosti, není to ještě svedením, nýbrž pouze lehkověrnost ženy, dá-li se na to navábiti a to jest její věcí. Logiku dovolatelky, že okolnost, že Š. byl ženat a ona to věděla, mluví prý naopak pro trestný čin, nelze vůbec chápati.

Čís. 3674.

Nelze vésti exekuci zabavením spoluvlastníkova nároku na v y d á n í společných věcí movitých.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1924, R II 9/24.)

Vymáhající věřitel navrhl exekuci zabavením spoluvlastnického nároku dlužníka proti druhé spoluvlastnici ku předmětům seznamenaným pod pol. čís. 3—11 zájemního protokolu. S o u d p r v é s t o l i c e zamítl exekuční návrh, r e k u r s n í s o u d povolil zabavení nároku dlužníka na vydání spoluvlastnických věcí.

N e j v y š š í s o u d vyhověl dovolacímu rekursu dlužníka potud, že povolil exekuci zabavením spoluvlastnického nároku, který přísluší povinnému k předmětům pod položkou 3—11 zájemního protokolu popsaným a zapověděl spoluvlastnici uvedených předmětů zabavené věci dlužníku vydati a tomuto zapověděl, aby se zabaveným právem nijak nenakládal, zejména, by je nespeněžil a výtěžek buď zcela nebo z části nevybral a dodal, že doručením zápovědi dlužníkovi a poddlužnici pokládá se povolené zabavení za vykonané a jest pro vykonatelnou pohledávku vymáhající strany nabyto na nároku právo zástavní.

D ů v o d y:

Povinný napadá usnesení rekursního soudu jednak proto, že k návrhu vymáhajícího věřitele na zabavení spoluvlastnického nároku, který mu, povinnému, oproti druhé spoluvlastnici k předmětům prý přísluší, bylo povoleno zabavení nároku dlužníka na vydání spoluvlastnických věcí jemu, to jest dlužníku vůči spoluvlastnici příslušejících a dále,

proto, že byla exekuce vůbec povolena, když jest prý ze spisů zřejmo, že povinnému spoluvlastnictví k předmětům nepatří, ježto věci ty jsou výlučným vlastnictvím Boženy P-ové. Pokud jde o výtku rekurentovu, že byla povolena exekuce zabavením nároku na vydání spoluvlastnických věcí, jež přísluší povinnému oproti spoluvlastnici Boženě P-ové, právem poukazuje rekurent na to, že povolení této exekuce nelze srovnati s obsahem spoluvlastnického práva. Spoluvlastník je ovšem oprávněn, se svým podílem svobodně nakládati, svůj podíl jakožto úplný jeho vlastník zastaviti, odkázati nebo jinak zciziti (§ 361 a 829 obč. zák.), avšak držba nebo správa společné věci spoluvlastníku nepřísluší, ta patří podle §u 833 obč. zák. všem podílníkům vespolek. Podle toho nemá spoluvlastník nároku, by mu společná věc byla vydána. Napadené usnesení, povolujíc zabavení nároku na vydání věcí společných, překročilo meze spoluvlastnického práva. Poukázati jest i na to, že exekuční návrh zněl jen na zabavení spoluvlastnického nároku k společným věcem a nikoli na zabavení nároku na vydání společných věcí. Povolení exekuce, jak se v napadeném usnesení stalo, není po právu a rekurent, který jinak zabavení spoluvlastnického podílu přípustným shledává, stěžujesi v uvedeném bodu do usnesení rekursního soudu právem. Dodati jest, že, ježto nejde o zabavení společné věci, nýbrž spoluvlastnického práva k ní, není třeba k provedení zabavení, aby věc byla také vydána. Odchylný názor rekursního soudu za správný uznati nelze.

Čís. 3675.

Bylo-li knihovní pořadí zajištěno pouze pro zápůjčku, nelze se v poznamenaném pořadí domáhati exekuce vnuceným zřízením práva zástavního pro pohledávku z jiného právního důvodu. Žádati o zápis zástavního práva v povoleném pořadí jest oprávněn nejen vlastník nemovitosti, jenž si poznámku vymohl, nýbrž každý, kdo předloží usnesení, povolující poznámku pořadí.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1924, R II 96/24.)

Exekučním návrhem žádal vymáhající věřitel o povolení exekuce vnuceným zřízením práva zástavního pro dvě vykonatelné pohledávky ze směnečných platebních příkazů po 1.000 Kč na polovici nemovitostí, povinné knihovně připsaných, a to výslovně v pořadí poznamenaném pro zamýšlenou zápůjčku do výše 20.000 Kč, předloživ k návrhu oba exekuční tituly a knihovní usnesení ze dne 15. února 1923, jímž byla povolena poznámka pořadí pro zamýšlenou zápůjčku. Soud prvé stolice exekuci v žádaném pořadí povolil, rekursní soud exekuční návrh zamítl, maje za to, že za zápis zástavního práva v poznamenaném pořadí jest oprávněn žádati pouze vlastník.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Knihovní pořadí bylo zajištěno pouze pro zápůjčku, vlastníkem obmýšlenou, a bylo by lze ve vyhrazeném pořadí povoliti vklad zástavního práva jen podle listiny, vyhovující formou i věcným obsahem a právním důvodem smlouvě o zápůjčku a tuto prokazující (§§ 26, 27, 94 čís. 3 a 4 knih. zák.). Pro povolení zástavního práva v poznamenaném pořadí jest rozhodným knihovní stav (§ 94 čís. 1 a odst. II. knih. zák.), t. j. knihovní poznámka, zajišťující přednostní pořad jen zástavnímu právu ze zápůjčky, byť dle novel. znění §u 53 odstavec prvý knih. zák. mohl vlastník nemovitosti vymoci si poznámku pořadí též pro obmýšlené zástavní právo za jiný dluh, než zápůjčkový. Poněvadž listiny, stěžovatelem předložené, t. j. směnečné platební příkazy a usnesení, exekuci povolující, neprokazují zápůjčky, pro kterou v tomto případě knihovní pořadí bylo poznamenáno, byl návrh stěžovatelův právem zamítnut, ježto případného návrhu na povolení exekuce v knihovním pořadí běžném neučinil. Mylným jest ovšem právní názor rekursního soudu, že za zápis zástavního práva v poznamenaném pořadí žádati, oprávněn jest pouze vlastník nemovitosti, který si poznámku vymohl. Naopak může o knihovní zápis žádati každý, kdo předloží usnesení, poznámku pořadí povolující a výkon její potvrzující, které právě z tohoto důvodu smí býti vydáno pouze v jednom vyhotovení (§ 54 knih. zák.).

Čís. 3676.

O nároku zletilých dětí na poskytování výživy otcem jest rozhodnouti v řízení sporném.

Dohodou stran nelze věc spornou převésti do řízení nesporného.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1924, R II 100/24.)

Návrhu 27tileté dcery, jímž domáhala se v nesporném řízení na svém manželském otci výživného, soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud zrušil napadené usnesení i s předchozím řízením a odmítl návrh. Důvody: Navrhovatelka nevystupuje jako zletilá nebo jako taková, nad níž byla prodloužena moc otcovská a na niž by platily předpisy §u 185 nesp. říz. a §u 178 obč. zák., jsouc 27tiletá. Výtka stěžovatelova, že o jejím nároku neměl první soud v řízení nesporném jednati, jest odůvodněna. Soudce jest dle §u 2 odstavec prvý nesp. říz. a §u 41 j. n. i v nesporném řízení povinen zkoumati svou příslušnost z úřední povinnosti a, sezná-li, že jest nepříslušným a je-li to možno, věc dle §u 44 j. n. příslušnému soudu odkázati usnesením. Zde jedná se o nezhojitelnou nepříslušnost, úmluva stran o příslušnosti jest v nesporném řízení vyloučena a lze tuto nezhojitelnou nepříslušnost v kterémkoliv období řízení vytýkati.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací rekurs není odůvodněn. Nejvyšší soud sdílí právní názor rekursního soudu a poukazuje stěžovatelku na správné důvody napadeného usnesení, jež nebyly vyvráceny dovolacím rekursem. K jeho vývodům se podotýká, že okolnosti, jež stěžovatelka uvádí, odůvodňují

jen názor, že dlužno jednati a rozhodnouti v mimosporném řízení o nárocích na výživné, pokud jde o nezletilé děti, jež dle §u 21 obč. zák. požívají zvláštní ochrany zákonů a soudů. Jelikož zletilým dětem tato ochrana nepřísluší a jelikož není zákonného předpisu, který přikazuje jejich nároky na výživné vůči otci k mimosporném řízení, byla 27tiletá stěžovatelka dle §§ 1 a 2 čís. 7 patentu o mimosporném řízení se svým návrhem na výživné právem poukázána na pořad práva. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24. ledna 1922, č. j. R II 10/22, jehož stěžovatelka se dovolává, má na mysli nezletilé děti, jež jsou pod mocí otcovskou, a vyslovuje názor, že otec zásadně jest povinen, poskytovati manželským dětem toliko výživu in natura a že jen výjimečně, když děti z důležitých důvodů nebo na základě soudního nařízení opustily otcovu domácnost, lze od otce požadovati výživné v penězích. Že také zletilé děti mohou uplatniti takové nároky v mimosporném řízení, v tomto rozhodnutí nebylo vysloveno.

Čís. 3677.

Byl-li podán několika osobami společný odpor proti platebnímu rozkazu v řízení upomínacím a ohledně jednoho z odporovatelů vrácen k opravě, jest podán ohledně druhých odporovatelů včas, třebas onen odporovatel nevyhověl příkazu k opravě ve stanovené lhůtě.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1924, R II 110/24.)

Soud prvé stolice odmítl odpor proti platebnímu rozkazu v řízení upomínacím. Důvody: Platební rozkaz byl žalovaným doručen 2., pokud se týče 3. ledna 1924. Oba podali odpor 11. ledna 1924 svým zástupcem Drem W-em. Plná moc zástupce byla však podepsána pouze Marií L-ovou, nikoliv však také podpůrcem Františka L-a Frant. K-em (ba ani Františkem L-em). Byl proto odpor vrácen dle §§ 84 a 85 c. ř. s. k opravě a byla zástupci ustanovena na to lhůta jednoho týdne. Tato výzva k opravě byla zástupci doručena 18. ledna a minula tedy týdenní lhůta 25. ledna. Bylo proto dle §u 85 c. ř. s. a §u 10 čl. XXVIII. uv. zák. k c. ř. s. odpor teprve dne 29. ledna opět předložený jako opozděný odmítnouti. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil soudu prvé stolice, by ustanovil na základě odporu, podaného včas Marií L-ovou, rok k ústnímu líčení. Důvody: Není třeba zabývati se v tomto případě otázkou, zda bylo vůbec zapotřebí, vrátiti odpor k doložení plné moci Františka L-a a jeho opatrovníka, ačkoliv § 9 zákona o řízení upomínacím výslovně ustanovuje, že platební rozkaz, vydaný proti několika dlužníkům pro totéž pohledávání, již tenkráte pozbude své moci, vznese-li odpor jen jeden dlužník. Neboť odpor Františka L-a byl výslovně vzat zpět a pozbyl mimo to platnosti již tím, že nebyl opět předložen ve lhůtě usnesení ze dne 15. ledna 1924. To však neplatí o odporu Marie L-ové. První soudce uvádí výslovně v napadeném usnesení, že Marie L-ová v zákonité době podala odpor, který byl vyhotoven a podepsán dle předpisů zákona. Rozkaz k opravě formálního nedostatku netýká se tedy vůbec jejího odporu a nemůže okolnost, že František L. rozkazu, mu uděleném, nevyhověl, nijak býti na újmu právům Marie L-ové. Náhodilá skutečnost, že František L. a Marie L-ová jsou zastoupeni týmž advokátem, že odpor byl učiněn jedním podáním a že byl vrácen k opravě nedostatku na straně Františka L-a, jest pro posouzení práv Marie L-ové zcela bezvýznamná a nemohou jí práva ze včasně podaného odporu býti odňata následkem opomenutí Františka L-a.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Usnesení rekursního soudu jest úplně správné a vyhovuje věci i zákonu, takže lze poukázati na jeho odůvodnění. K vývodům dovolací stížnosti se dodává: Vrácení odporu k opravě po rozumu §u 85 c. ř. s. nebylo třeba kromě důvodu, kterého se již rekursní soud dotýká, také proto, ježto dle §u 17 říz. upomínacího nejsou osoby, jež jménem dlužníka odpor podávají, povinny, se k tomuto podání vykázati plnou mocí. Rozlišování pojmu »odporu« od pojmu »podání«, o němž se v dovolacím rekursu jedná, nemá pro věc významu; náhled stěžovatelů, že odpor Marie L-ové, podaný náležitě a včas, měl by se najednou státi opozděným proto, že společné podání, jímž tento odpor byl vznesen, bylo vráceno k opravě z příčin, Marie L-ové se netýkajících, a teprve po lhůtě k tomu ustanovené na soud znova byla předloženo, jest zřejmě nesprávným a nezasluhuje, aby byl blíže vyvracen.

Čís. 3678.

Pro nárok proti obci o náhradu škody, ježto neopatřila vykopávku výstražnou svítilnou, jest přípustným pořad práva.

(Rozh. ze dne 2. dubna 1924, R I 199/24.)

Proti žalobě na obec o náhradu škody, již prý žalobce utrpěl pádem na neosvětleném chodníku, jenž byl obcí za příčinou provádění prací vodovodních a plynovodních rozkopán, namítla žalovaná obec nepřípustnost pořadu práva. Soud prvé stolice námitce vyhověl a žalobu odmítl. Rekursní soud zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva. Důvody: Žalobce opírá nárok na náhradu škody nikoliv jen o zanedbání předpisů silniční a bezpečnostní policie žalovanou obcí, nýbrž v prvé řadě, jak ze žaloby vychází, o to, že žalovaná obec, provádějíc práce na svých podnicích — vodovodu a plynovodu — chodník vytrhala a jej opět do pořádku nedala, místa svítilnou nebo jiným výstražným znamením neoznačila, takže žalobce dne 24. února 1923 o ½7. hodině večer na místě tom pádem úraz utrpěl, a tím žalobcovu škodu zavinila. Žalovaná obec přiznala, že na vodovodu opravu prováděla, namítá však, že chodník, pokud to následkem silného mrazu možno bylo, dala do pořádku. Tento závazek žalované obce, od něhož žalobce neupustil, neplyne z veřejnoprávního předpisu ohledně péče o bezpečnost osoby a majetku, a ohledně péče o udržování silnic, cest a veřej-

ných prostranství (§ 28 čís. 2 a 3 čes. obec. zř.) a žalobce opírá jej o to, že žalovaná obec jako kdokoliv jiný předpisů třicáté hlavy obč. zák. nešetřila a proto náhradou jest povinna. Rozhodnutí této otázky není podle §u 37 obec. zříz. čes. vyhrazeno předchozímu rozhodnutí příslušného politického úřadu, nýbrž náleží nárok na náhradu škody o důvod takový opřený dle §u 1338 obč. zák. vyříditi pořadem právním.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Napadené usnesení vyhovuje v podstatě zákonu a stavu věci. Zcela právem poukazuje k tomu, že žalující strana neodvozuje žalobní nárok z veřejnoprávní povinnosti obce, udržovati místní policii, nýbrž ze soukromoprávní její povinnosti jako podnikatelky stavby. V této vlastnosti nezachovala se podle názoru žalobcova žalovaná strana podle své povinnosti, založené jednak na všeobecném ustanovení §u 1297 obč. zák., podle něhož má každý vynakládati péči, jaká při průměrných schopnostech může býti vynaložena, jednak na zvláštním předpisu §u 380 tr. zák., podle něhož jest při provádění staveb opatřiti výstražné svítilny. Povinnost obcí, šetřiti oněch opatrností, nelze zařaditi mezi úkoly, jim z veřejnoprávních důvodů při výkonu místní policie, zejména §em 28, čís. 2 a 3 ob. zř. uložené, neboť táž povinnost stihá i osoby soukromé a nestává se veřejnoprávní povinností proto, že jde o stavbu, kterou provádí obec, aneb že ji provádí na vodovodu aneb plynovodu, tedy podnicích, s kterými ovšem jsou spjaty též jisté důležité zájmy veřejné. Ty se pojí zpravidla ke všem úkolům obecním, jak veřejnoprávním, tak i soukromoprávním, již pro jejich hospodářský význam pro poplatnictvo obce, ale nemění ničeho na soukromoprávní povaze úkolů, o které právě jde.

Čís. 3679.

Jde o zboží jiné (aliud), je-li rozdíl mezi objednaným a dodaným zbožím tak podstatný, že by se při rozumném pojímání stavu věci obchodník ani nepokusil s takovým zbožím smlouvu plniti a také by ani nemohl očekávati, že je odběratel jako plnění smlouvy přijme.

(Rozh. ze dne 2. dubna 1924, R I 206/24.)

Žalobce koupil od žalovaného osevní jarní pšenici značky Jaffet, zasel dodanou pšenici, ale při sklizni pšenice se zjistilo, že byla sice dodána značka Jaffet, ale promísená méněcennými druhy. Ježto výtěžek sklizně byl následkem toho menší, domáhal se kupitel na prodateli náhrady škody. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, ježto byla podána po lhůtě čl. 349 obch. zák. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: Nesporno jest, že žalobce koupil od žalovaného družstva osevní jarní pšenici značky Jaffet, a zjištěno je znaleckým posudkem, že pšenice, kterou shledali znalci dne 3. srpna 1922 na pozemcích žalobcových byla Jaffetka, do níž byla však přimíchána i pšenice jiného druhu, jak ozimka, tak i jarka a že oba tyto posledněji druhy jsou méně cenné, což ostatně žalované družstvo připouští, popírajíc však, že pšenice, kterou byly tyto pozemky tehdá osety, byla jimi dodána. Dokáže-li žalobce, že mu pšenice, tam zasetá, byla dodána žalovaným družstvem, provede zároveň důkaz, že tím žalované družstvo nesplnilo smlouvy, nedodavši mu určitý druh pšenice, který koupil, nýbrž směs této pšenice s pšenicí jiného, méně cenného druhu a místo jarky i ozimku, tedy něco zcela jiného. Výsledek setby této směsi, jak jej znalci zjistili, jest toho nejlepším dokladem. Zde nelze říci, že byla koupena a dodána pšenice, že byla smlouva splněna a že jde nanejvýše o plnění vadné, nedostatečné. Podmínkou smlouvy byl určitý druh pšenice. Vadným by bylo dodání pšenice toho druhu, ale špatné nebo horší jakosti — nikoli směsi, v níž jest i pšenice jiného, méněcenného druhu a místo vymíněné jarky i ozimka. Na tento případ nesplnění smlouvy nelze použíti předpisu čl. 349 obch. zák. o promlčení nároku z vad jakosti (čl. 347 obch. zák.).

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Bezdůvodně vytýká stěžovatel napadenému rozhodnutí nesprávné právní posouzení věci. Jest v jednotlivém případě ovšem nesnadno rozpoznati, zda dodavatel dodal zboží — třebaže vadné, ale přece ještě zboží — objednané, či zda dodal zboží takové, jež nelze míti již za plnění smlouvy, nýbrž zboží jiné, aliud. Než v tomto případě dospěl odvolací soud zcela správně ku právnímu názoru, že zboží, o kterém znalci podali posudek, není již zbožím objednaným, nýbrž něčím jiným. Stěžejním bodem při řešení této otázky jest totiž okolnost, zda rozdíl mezi objednaným a dodaným zbožím jest tak podstatný, že by se při rozumném pojímání stavu věci obchodník ani nepokusil, takovým zbožím smlouvu plniti a také by ani nemohl očekávati, že je odběratel jako plnění smlouvy přijme. Obé jest zajisté v tomto případě vyloučeno, když, jak odvolací soud na základě znaleckého posudku zjistil, strana žalovaná dodala místo jarní pšenice »Jaffet« jakousi směs jarní a ozimní pšenice, jejímž setím vzniká až 50% ztráta zrna a asi 35% ztráta na slámě. Právem tudíž pokládal odvolací soud dodané zboží za aliud.

Čís. 3680.

Nárok na náhradu škody proti zasílateli, ježto neprovedl řádně odesílatelova příkazu, by zboží pojistil, nepromlčuje se ve lhůtě čl. 386 obch. zák.

(Rozh. ze dne 2. dubna 1924, R I 207/24.)

Žalobu odesílatele na zasílatele (speditera) o náhradu škody, ježto zasílatel neprovedl řádně odesílatelova příkazu ku pojištění zboží, procesní soud prvé stolice zamítl, ježto byla podána po lhůtě

čl. 386 obch. zák. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: Žaloba na speditéra promlčí se v jednom roce, ale jen z důvodů, v čl. 386 obch. zák. výčetmo vyjmenovaných, totiž pro úplnou ztrátu, úbytek, poškození, neb opozděné dodání zboží. V žalobě domáhá se sice žalobkyně na žalované náhrady škody za ztrátu (úbytek, poškození) dopravovaného papíru, ale při ústním jednání dne 16. října 1923 prohlásila výslovně, že žaluje z důvodu náhrady škody pro nesprávné provedení pojišťovacího příkazu. Tento náhradní nárok není uveden v čl. 386 obch. zák., nepodléhá tedy tato žaloba promlčení tam stanovenému a posoudil první soud věc po zákonu nesprávně, zamítnuv žalobu proto, že je podle článku 386 promlčená. Nutno tudíž rozhodnouti ve věci samé. Odvolací soud tak učiniti nemůže, poněvadž nejsou zjištěny skutečnosti, k tomu nezbytně nutné.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Třebaže správným jest názor stěžovatelů, že by ke sporu bylo nedošlo, kdyby nebylo ztráty (poškození) zboží, žalobkyní straně žalované jako zasílateli odevzdaného, jest tento nejzazší skutkový důvod žaloby přece bez významu pro její právní ráz. Právní ráz žaloby dochází výrazu ve skutkovém přednesu žalobním. Podle tohoto však žalobkyně neuplatňuje nárok na náhradu škody tím, že zboží bylo ztraceno nebo poškozeno, nýbrž domáhá se náhrady škody, která jí prý nastala, protože žalovaná strana prý nesprávně provedla příkaz žalobkyně, by zboží řádně pojistila, pokud se týče, protože se zdráhá plniti svůj závazek, plynoucí z toho, že žalobkyně zboží u žalované samé pojistila. Směřuje tudíž žalobní nárok zřejmě k tomu, by žalobkyně došla náhrady za to, že se jí nedostalo odškodného z pojišťovací smlouvy. Je na snadě, že žalobkyně takto neuplatňuje nárok ze smlouvy zasílatelské vůbec a zejména ne nárok druhu v čl. 386, odstavec prvý, obch. zák. vytčeného.

Čís. 3681.

Příslušnost dle §u 49 čís. 2 j. n. vztahuje se na všechny nároky nemanželské matky, jež uplatňuje proti nemanželskému otci na základě zákona v řízení sporném, tudíž i na nároky podle §u 1328 obč. zák.

(Rozh. ze dne 2. dubna 1924, R I 209/24.)

Nemanželská matka žalovala u sborového soudu nemanželského otce na zaplacení 2.880 Kč náhrady nákladů slehnutí a 5.620 Kč jako odškodnění dle §u 1328 obč. zák. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením a odmítl žalobu pro věcnou nepříslušnost soudu. Důvody: Zjištěno jest, že žalobkyně dne 6. února 1919 porodila dítko a že žalovaný uznán byl otcem tohoto dítka. Žalobou domáhá se žalobkyně na žalovaném jednak náhrady nákladů slehnutí podle §u 167 obč. zák. 2.880 Kč, jednak podle §u 1328 obč. zák. náhrady za újmu, která jí vznikla na budoucí existenci a bezúhonné pověsti 5.620 Kč, poněvadž žalovaný prohlásil, že ji za manželku nikdy nepojme, poněvadž dítko, které se jí narodilo, není jeho dítětem. Z toho plyne, že jde o nároky žalobkyně z otcovství žalovaného. Nelze pochybovati, že nárok na základě §u 167 obč. zák. lze uplatňovati výhradně u okresního soudu. Jde jen o to, zda též spor o nárok dle §u 1328 obč. zák. náleží podle §u 49 čís. 2 j. n. na okresní soud. § 49 čís. 2 j. n. mluví všeobecně o závazcích nemanželského otce vůči matce ze zákona, nerozeznávaje povinnost otce nahraditi matce náklady slehnutí od závazků podle §u 1295 a násl. obč. zák., pročež nutno míti za to, že pod ustanovení §u 49 čís. 2 j. n. spadají veškeré nároky matky, jež tato uplatňuje na základě zákona v řízení sporném. V případě tomto jde o matku (ženu) i o zákonnou povinnost nemanželského otce vůči ní. Jest proto ku rozhodování o tomto nároku povolán výhradně okresní soud. Dle toho byl zemský soud v Praze ku projednávání této rozepře věcně nepříslušným. Nepříslušnost ta nedá se ani úmluvou stran zhojiti (§ 104 j. n.) a dlužno k ní z moci úřední přihlížeti, třeba i vytýkána nebyla (§ 240 odstavec druhý c. ř. s.). Jest proto rozsudek ve smyslu §u 477 čís. 3 c. ř. s. zmatečným.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Napadené usnesení vyhovuje v podstatě zákonu a stavu věci, opírajíc se zřejmě o rozhodnutí Nejvyššího soudu, uveřejněné pod č. 1106 sb. Vážný. Na tom nemění ničeho, že, jak se zdá, v částce 2.880 Kč zahrnut jest též nárok podle §u 1042 obč. zák. na náhradu nákladu, jejž žalobkyně za žalovaného činila na výživu a ošetřování dítěte, neboť i tento nárok patří k výlučné věcné příslušnosti okresního soudu (viz rozh. čís. 603 sb. Vážný). Otázku, zda by žaloba o nárok podle §u 1328 obč. zák. patřila před sborový soud, kdyby k porodu nebylo došlo, netřeba v tomto případě řešiti, ježto žalobkyně, třebaže se v úvodě žaloby zmiňuje o svedení za nesplněného slibu manželství, nárok na 2.880 Kč uplatňuje výslovně jako následek těhotenství a slehnutí a navazuje slovy »kromě toho jsem utrpěla újmu .....«, takže i tento nárok dovozuje z těhotenství a slehnutí, tedy z nemanželského otcovství.

Čís. 3682.

Zákon o posloupnosti do statků střední velikosti (český zemský zákon ze dne 7. srpna 1908, čís. 68 z. zák.) není na překážku odprodeji některých pozemků za účelem splnění dotační povinnosti.

(Rozh. ze dne 2. dubna 1924, R I 237/24.)

Žádosti čtyř provdaných dcer, by jim manželský otec vyplatil věnem po 6.000 Kč, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Po stránce právní uvážil soud rekursní souhlasně se soudem prvé stolice majetkové poměry stěžovatele správně. Jeho tvrzení, že nebude s to, by k výplatě celkového věna navrhovatelek potřebných 24.000 Kč výpůjčkou si opatřil, nemá ve spisech a v majetkovém stavu stěžovatele opory, když jeho majetek nemovitý knihovně jen 16.060 Kč jest zatížen a při ceně 155.000 Kč nižšími soudy za prokázanou přijaté další knihovní zatížení 24.000 Kč lehko snese a připouští. Dluhy neknihovní ve výši 65.170 Kč nemohou býti tíživé a pro stěžovatele nesnesitelné, když žádný z jeho věřitelů dosud ani knihovního zajištění nežádal, což zajisté jest důkazem schopnosti ku placení stěžovatelovy. Když tedy dle zjištěného majetkového stavu stěžovatel bude si lehko moci na výplatu věna navrhovatelek potřebných 24.000 Kč v některém peněžním ústavu vypůjčiti, odpadá soudem rekursním v napadeném usnesení nadhozená možnost odprodeje některých pozemků od rozsáhlého statku stěžovatele. Však i kdyby stěžovatel s touto možností počítati musel, jest jeho poukaz na zákon ze dne 7. srpna 1908, čís. 68 z. zák. o dělení dědictví při selských statcích střední velikosti bezvýznamným, neboť jednak případ dělení dědictví tímto zákonem upravený dosud nenastal, jednak zákon ten nijak odprodeji některých pozemků při tak velikém statku, jako je statek stěžovatelův, na závadu není a býti ani nemůže, když odprodej ten stal by se za účelem splnění zákonné povinnosti, stěžovateli jako otci vůči navrhovatelkám jako dcerám předpisem §u 1220 obč. zák. uložené.

Čís. 3683.

Postoupil-li věřitel celou pohledávku několika osobám, jest pravým věřitelem ten, komu byla dříve postoupena. Zví-li dlužník o tomto několikerém postupu dříve, než platil, jest povinen platiti tomuto dle času dřívějšímu postupníku. Popírá-li postupitel postup pohledávky, jest na postupníku, by domohl se nejprve na postupiteli sporem zjištění postupu. Teprve pak může nastupovati o plnění na postoupeného dlužníka.

(Rozh. ze dne 2. dubna 1924, Rv I 1650/23.)

Žalobce domáhal se na žalované záložně zaplacení pohledávky, postoupené prý mu Vratislavem S-em. Žalovaná namítla, že Vratislav S. postoupil zažalovanou pohledávku firmě bratři N. Oba nižší soudy uznaly dle žaloby, majíce za to, že postup pohledávky na žalobce se stal dříve než na firmu bratří N. Nejvyšší soud žalobu pro tentokráte zamítl.

Důvody:

Postup pohledávky uskutečňuje se platně již smlouvou mezi postupitelem a postupníkem bez spolupůsobení postoupeného dlužníka a nevyhledává se z pravidla k platnosti postupu ani zpravení dlužníka (§ 1392 a 1395 obč. zák.), dlužník však může postupujícímu věřiteli platiti nebo se s ním vyrovnati, dokud mu není postupník oznámen (§§ 1395 a 1396 obč. zák.). Postoupil-li původní věřitel tutéž pohledávku (celou) více osobám, jest pravým věřitelem ten, komu pohledávka byla dříve postoupena, a, zví-li dlužník o tomto několikerém postupu dříve, než ještě platil anebo se vyrovnal, jest povinen platiti onomu dle času dřívějšímu postupníku. V tomto případě domáhá se žalobce na žalované záložně zaplacení 23.449 Kč uváděje, že mu Vratislav S. postoupil již dne 10. března 1922 celou svou pohledávku proti žalované záložně kolem 51.000 Kč, za nábytek pro ni zhotovený na úhradu jeho pohledávky z poskytnutého S-ovi úvěru ve výši žalobní částky a učinil kromě návrhu na placení za sporu vzhledem na námitku žalované záložny, že dle úmluvy s S-em jest pohledávka splatna teprve až po dodání všeho objednaného nábytku a po provedené kolaudaci, též mezitimní návrh zjišťovací, že mu jako postupníku Vratislava S-a přísluší proti žalované záložně právní nárok, aby mu tato záložna zaplatila kupní cenu za kancelářský nábytek jí Vratislavem S-em v červenci a srpnu 1922 dodaný, při splatnosti této kupní ceny ve výši, kterou bude ona pohledávka kupní ceny za pravou uznána. Jest však nesporně zjištěno, že onu pohledávku postoupil Vratislav S. též firmě »Bratři N.« a to dle postupní doložky na účtu ze dne 31. května 1922. Postup tento Vratislav S. v tomto sporu jako svědek uznal co do skutečnosti i času, naproti tomu neuznal postup téže pohledávky na žalobce, jak jej tento tvrdí. Žalovaná záložna popřela, že se tento postup na žalobce stal, jakož i, že se stal dříve, než postup na firmu »bratři N.« a je tedy nutným předpokladem žalobcova nároku, by oproti žalované záložně tyto skutečnosti, totiž onen postup a doba postupu byly bezpečně prokázány. Ježto žalobce žaluje z postoupeného mu práva Vratislava S-a jako původního pravého věřitele žalované záložny, jest nutno, by tento důkaz byl proveden způsobem proti Vratislavu S-ovi právně účinným, totiž žalovanou záložnu jakožto dlužnici proti Vratislavu S-ovi jako jejímu původnímu věřiteli plně zabezpečujícím. Ježto, jak shora dotčeno, Vratislav S. v tomto sporu způsobem pro sebe závazným neuznal, že pohledávku žalobci postoupil a to dříve než firmě »bratři N.«, může takový důkaz proti němu s přímým právním účinem jen sporem o zjištění tohoto právního poměru býti proveden. Zjištění, pokud se týče právní závěry, které obě nižší stolice v tomto sporu souhlasně činí v ten rozum, že postup pohledávky Vratislavem S-em na žalobce stal se platně již dne 10. března 1922, nejsou a nemohou býti právně účinny proti Vratislavu S-ovi, ježto na tomto sporu jako strana zúčastněn není. Důsledkem toho nemohou býti právně účinny ani proti žalované záložně, ježto pro ni nastati může povinnost platiti žalobci jako domnělému prvnímu postupníku Vratislava S-a teprve tehdy, když se žalobce v předchozím sporu s Vratislavem S-em na něm domůže právoplatného zjištění sporného postupu, z něhož svůj nárok uplatňuje (§ 1424 obč. zák.). Až do té doby jest nárok žalobcův uplatněn předčasně, důsledkem čehož bylo dovolání z důvodu §u 503 čís. 4 c. ř. s. vyhověti.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Dar z milosti »do odvolání« jest darem z milosti ve smyslu zákona. Stačí, když zaopatřovací požitky zaměstnanci při jeho pensionování pro stáří dne 6. května 1921 již byly přiznány, třebas do té doby skutečně ještě nebyly vypláceny.

(Rozh. ze dne 2. dubna 1924, Rv I 1692/23.)

Žalobce byl po čtyřicet let zaměstnán na panství žalovaného, posléze jako poklasný. Dne 1. dubna 1921 byl žalobce dán na odpočinek a přiznán mu »dar z milosti do odvolání«, jenž mu do nabytí účinnosti zákona čís. 130/1921 sb. z. a n. nebyl vyplacen. Žalobu o placení zaopatřovacích požitků dle tohoto zákona procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud žalobě vyhověl mimo jiné z těchto důvodů: Jádro věci spočívá v tom, zda dar z milosti do odvolání jest darem z milosti podle §u 1 a) zákona čís. 130/1921. Otázku tu dlužno po názoru soudu odvolacího zodpověděti kladně. Opačný názor soudu prvého neodpovídá úmyslu zákonodárcovu a účelu zákona, který jest zřejmě sociálně-reformní. Zákon nemluví o daru z milosti, nýbrž o darech z milosti; již to ukazuje na opakování daru. Nad to zákon dary z milosti podřadil pod pojem »požitků zaopatřovacích«, z čehož rovněž plyne, že dary ty se musí opakovati, že musí býti pravidelné. Nařízení čís. 189/1921 úplně souhlasí se zákonem čís. 130/1921, žádajíc pravidelné poskytování darů z milosti, čímž vyjadřuje kratčeji a výrazněji to, co zákon sám očitě na mysli má. Srovnává se to také s §em 3 zákona ze dne 12. února 1920, čís. 118 sb. z. a n. (v §u 1 a) zák. čís. 130/1921 citovaným), v němž ukládá se osobám, na zabraném statku hospodařícím, povinnost, zajistiti dary z milosti poskytované pravidelně bývalým zaměstnancům. A tak přímo touto citací §u 3 staršího zákona sám § 1 zákona čís. 130/1921 pojal do sebe ustanovení, že dary z milosti musí býti pravidelné, mají-li zakládati nárok na zvýšené zaopatřovací požitky. Ze zjištěných skutečností jde, že dar z milosti poskytován byl v určité výši na neurčitou dobu, t. j. do odvolání. Povaha »darů z milosti« předpokládá, že tu není závazku právního, je poskytovati, a že záleží na dobré vůli bývalého zaměstnavatele, jak, v jakých obdobích a v jaké výši je chce poskytovati. O nějaké pevnosti, najmě doživotnosti daru z milosti nemůže dle jeho pojmu býti řeči. V tom však právě záleží sociální význam zákona, že z těchto darů z milosti tvoří právní závazek, z druhé strany právní nárok, a, upravuje jeho výši pevnou cifrou, přiznává jej doživotně, k němuž co se týče periodického vyplácení, přistupuje sám sebou § 1418 obč. zák. Ustanovení §u 915 obč. zák. tu významu nemá, když‌tě jednostranné prohlášení žalovaného, že dar z milosti dává jen do odvolání, tedy prohlášení soukromé, ustoupiti musí zákonu, podle kterého pravidelný dar z milosti (nikoliv pouhý jednotlivý dar z milosti neb odbytné) jest základem zákonné úpravy zaopatřovacích požitků žalobcových, takže, byť i žalovaný nyní dar, o který jde, odvolal, by to zůstalo bez vlivu na soudní úpravu žalobcových požitků dle nyní platného zákona. Opačný názor prvé stolice jest mylný.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání žalovaného,uplatňující dovolací důvody §u 503 čís. 3 a 4 c. ř. s., není opodstatněným. Otázka, zda žalobci jako bývalému zaměstnanci na velkém majetku pozemkovém přísluší ve smyslu zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. zaopatřovací požitky, byla soudem odvolacím zodpověděna kladně. Dovolatel toto rozhodnutí napadá z důvodu §u 503 čís. 3 a 4 c. ř. s. proto, že prý soud odvolací v rozporu se spisy své rozhodnutí založil na předpokladu, že žalobci žalovaným až do odvolání povolený dar z milosti skutečně byl vyplácen před 6. květnem 1921 a tudíž jemu požitky zaopatřovací ve výši 2000 Kč ročně od 1. dubna 1921, jak v omezené žalobní prosbě žádá, neprávem přiznal. Jest sice správné, že ze spisů nevysvítá, že skutečná výplata daru z milosti žalovaným žalobci povoleného dopisem ústřední správy ze dne 21. dubna 1921 před 6. květnem 1921 nastala, a v tomto směru skutečně žalovaným tvrzený rozpor se spisy tu jest. Přes to však dovolání nelze vyhověti, poněvadž dle zjištěného stavu věci žalobce nabyl nároku na vyplácení zaopatřovacích požitků dříve, než zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. nabyl účinnosti a v důsledcích toho, i když mu povolen byl žalovaným jako zaopatřovací požitky jen dar z milosti, každoročně k výplatě přicházející, dle §u 1 písm. b) uvedeného zákona nárok na zaopatřovací požitky má, v kterémžto případě onen rozpor se spisy netýká se skutečností pro spor rozhodných a dovolací důvod §u 503 čís. 3 c. ř. s. není dán. Povahu daru z milosti jako zaopatřovacích požitků a bezvýznamnost přiznání jeho »do odvolání« odůvodnil již soud odvolací v napadeném rozsudku způsobem stavu věci a zákonu plně odpovídajícím, a proto se v tomto směru prostě poukazuje na vývody napadeného rozsudku. Názor dovolatelův, že žalobci proti žalovanému nárok na zaopatřovací požitky ve smyslu §u 1 písm. b) zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. nepřísluší, poněvadž mu nárok ten vznikl v době, kdy dosloužil 40 let na velkostatku žalovaného, tedy v roce 1912, kdy velkostatek byl propachtován, a že tedy žalobce může svůj nárok na zaopatřovací požitky uplatniti jen proti tehdejšímu pachtýři, není správný, neboť žalobce dán byl skutečně do pense pro stáří teprve v roce 1921 žalovaným jako majitelem velkostatku a počala proto teprve v této době u žalovaného výplata zaopatřovacích požitků žalobcových, pokud se týče dle §u 1 písm. b) uvedeného zákona u žalovaného nastati měla. Odpovídá proto napadené rozhodnutí jak stavu věci tak zákonu a dovolání s hlediska §u 503 čís. 4 c. ř. s. není důvodným. Při tomto právním posouzení věci nepadá na váhu, zda v §u 1 písm. b) zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. použitý doslov »buď požívají již zaopatřovacích požitků atd.« znamená, že zákon ten vztahuje se jen na ty zaměstnance velkého majetku pozemkového, kterým skutečně před 6. květnem 1921, zaopatřovací po-

žitky již byly vypláceny, či zda předpis tento má platnost i ohledně oněch zaměstnanců, kterým před 6. květnem 1921 zaopatřovací požitky jen skutečně byly přiznány, dosud však nevyplaceny. S ohledem na sociální význam a tendenci zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. sluší však míti za to, že ku splnění předpisu §u 1 písm. a) stačí, když zaopatřovací požitky zaměstnanci na velkém majetku pozemkovém při jeho pensionování pro stáří dne 6. května 1921 již byly přiznány, třebas by do této doby skutečně ještě nebyly vypláceny, neboť v tomto případě majitel velkého majetku pozemkového tím, že svému zaměstnanci přiznal zaopatřovací požitky v podobě ročně se opakujících darů z milosti do odvolání, zaměstnance svého sám uvedl do takového stavu, že týž ve smyslu uvedeného předpisu zákona od té doby, kdy dar z milosti v tomto případě v poskytování ročních naturalií mu byl přiznán, t. j. od 21. dubna 1921 za zaměstnance již před 6. květnem 1921 zaopatřovací požitky požívajícího považován býti musí. Jest proto žalobcův nárok na zaopatřovací požitky též dle §u 1 písm. a) uvedeného zákona odůvodněn a dovolání žalovaného také v tomto směru po stránce právního posouzení neopodstatněným.

Čís. 3685.

Žalobě vlastníka zabavené movité věci podle §u 37 ex. ř. lze čeliti námitkou, že věc dána byla vymáhajícímu věřiteli osobou třetí jako ruční zástava (§§ 456 a 367 obč. zák.) a že žalobce není ochoten zaplatiti dluh, zajištěný ruční zástavou.

(Rozh. ze dne 2. dubna 1924, Rv I 348/24.)

Žalobě, domáhající se uznání vlastnictví k zabaveným strojům a zrušení exekuce na ně, bylo oběma nižšími soudy vyhověno. Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by o ní dále jednal a ji znovu rozhodl.

Důvody:

Uplatňuje dovolací důvod nesprávného právního posouzení (§ 503, čís. 4, c. ř. s.), napadá dovolatel právní názor odvolacího soudu, že je pro rozhodnutí sporu bezpodstatno řešiti otázku, zda zástavní právo, žalovanému dlužním úpisem z 1. srpna 1922 zřízené, je účinným čili nic. Výtka jeho je odůvodněna. Odvolací soud pokládá exekuci již proto za nepřípustnou, že žalobce dokázal k zabaveným strojům své vlastnické právo, kterého nabyl koupí strojů od manželů Karla a Marie Z-vých. Avšak žalovaný namítal a nižší soudy vzaly za dokázáno, že stroje byly žalovanému dány do zástavy společností »Karel Š. a spol.«, jejímž jedním společníkem byl právě onen Karel Z., který spolu s manželkou stroje byl žalobci prodal a jemuž je žalobce nechal v uschování. Dovolává se tedy žalovaný zřejmě ustanovení §§ 456 a 367 obč. zák., podle kterého vlastník zastavené věci nemůže své vlastnické právo uplatňovati, nabyl-li držitel ruční zástavy bezelstně od osoby, jež je živnostníkem, k obchodování s věcmi tohoto druhu oprávněným, aneb které žalobce sporné věci sám svěřil do uschování. Tato námitka je ovšem podstatného rázu. Nemůže-li vlastník ruční zástavy vlastnické právo žalobou uplatňovati nebo, může-li je jen uplatňovati s výhradou, že držitele zástavy odškodní, k čemuž se však v tomto případě ani nenabídl, nelze říci, že mu k věci, exekucí postižené, ještě přísluší právo, které ji činí nepřípustnou. Je proto nezbytno, řešiti právní otázku, zda tu jsou či nejsou podmínky §u 456 obč. zák., za kterých vlastník ruční zástavy proti jejímu držiteli nemůže vlastnickou žalobou vystupovati a důsledkem toho z důvodu svého vlastnictví ani nemůže žalovati na zrušení exekuce podle §u 37 ex. ř. Dovolací soud nemůže tuto otázku toho času řešiti, protože nejsou zjištěny skutkové okolnosti k tomu potřebné. Zejména není zjištěno, zda byla osoba, od které žalovaný stroje převzal do zástavy, obchodníkem k obchodu s nimi oprávněným, zda nabyl žalovaný ruční zástavy způsobem bezelstným a zda nabyl jí způsobem podle §§ 451 a 452 obč. zák. V posléze dotčeném směru zejména nutno zjistiti, zda povaha zastavených strojů skutečně nepřipouštěla hmotného odevzdání z ruky do ruky, jak §§ 451 a 452 obč. zák. vyžadují, a proto se mohlo státi pouhým poznačením podle §§ 427, 452 obč. zák., či zda připevnění tabulek na strojích snad mělo jen účel, dáti takto na jevo, že se hmotné odevzdání skutečně již stalo, zkrátka řečeno, zda připevnění tabulek mělo pro vznik zástavního práva význam konstitutivní či jen deklaratorní.

Čís. 3686.

Každý společník, jenž má právo zastupovati veřejnou obchodní společnost, může platně odvolati prokuru za účelem výmazu z rejstříku. Lhostejno, že byl oprávněn zastupovati společnost kolektivně s prokuristou a že dle společenské smlouvy mohla býti prokura odvolána jen ve shodě veřejných společníků.

(Rozh. ze dne 2. dubna 1924, R II 89/24.)

Žádost veřejné společnice Marie H-ové, by odvolání prokury Otta H-a veřejným společníkem Hansem W-em nebylo vzato na vědomí a by jeho návrh na výmaz prokury byl zamítnut, rejstříkový soud zamítl. Rekursní soud usnesení potvrdil. Důvody: Podle čl. 118 obch. zák. jest každý společník, který jest zmocněn společnost zastupovati, také oprávněn odvolati prokuru s právním účinkem vůči třetím osobám, tudíž i za účelem zápisu do obchodního rejstříku. Názor stěžovatelky, že Hansu W-ovi, který jest nesporně společníkem veřejné společnosti, toto právo nepřísluší z důvodu, že jest oprávněn, zastupovati společnost kolektivně s prokuristou Otto H-em, je mylným. Společníkovi a to každému jest již zákonem propůjčena moc k zastupování společnosti. Ovšem smlouvou může společník býti vyloučen z této moci, což by nastalo zejména tehdy, kdyby súčastněné strany se dohodly na kolektivním zastupování, kdy buď všichni nebo více společníků, ale jen společně jsou zmocněni společnost zastupovati. V takovém případě by

pak pouze jediný kolektivní zástupce nebyl oprávněn bez spolupůsobení ostatních společníků jednati, když společníkem ku zastupování oprávněným jsou jen všichni společníci dohromady. Avšak o žádný z těchto případů se tuto nejedná. Společník Hans W. nebyl smlouvou, na níž se stěžovatel odvolává, ze zastupování vyloučen a okolnost, že je oprávněn zastupovati společnost kolektivně s prokuristou Ottem H-em, nemohla býti na újmu jeho právu k zastupování společnosti vůči třetím osobám, když tu nejde o kolektivní zastupování, jaké má zákon na mysli (společné oprávnění několika společníků k zastupování). Toto omezení společníka Hanse W-a vázalo ho jen v jeho poměru uvnitř společnosti, avšak neodnímalo mu práva čl. 118 obch. zák.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Jest sice pravda, že odvolání prokury Otty H-a, veřejným společníkem Hansem W-em bez souhlasu stěžovatelky jako druhé veřejné společnice příčí se výslovnému ustanovení čl. XIV. společenské smlouvy ze dne 28. září 1923, dle něhož Ottovi H-ovi byla udělena prokura na dobu trvání společenské smlouvy, tedy do dne 31. prosince 1928, jež může býti odvolána v každém případě jen ve vzájemné shodě obou veřejných společníků; leč přes to právem soud rejstříkový vyhověl návrhu Hanse W-a na výmaz prokury a srovnává se také potvrzující usnesení soudu rekursního se zákonem. Dle §u 22 min. nařízení ze dne 9. března 1863, čís. 27 ř. zák. má se soud při povolování zápisů do obchodního rejstříku obmeziti na zjištění oprávnění žadatelova k vydobytí navrhovaného zápisu, jak toto vyplývá ze zákona a ze stavu rejstříku. Dle spisů jest k zastupování a znamenání společnosti z obou společníků oprávněn jen Hans W., ovšem kolektivně s prokuristou Ottou H-em. Po rozumu čl. 118 obch. zák. jest zrušení prokury oproti třetím osobám — a o to tu jde — účinným, stalo-li se společníkem, oprávněným k zastupování společnosti, jímž jest v tomto případě Hanuš W. Z tohoto ustanovení zákona ve spojení s čl. 54 obch. zák., dle něhož prokura kdykoliv jest odvolatelna, a s čl. 45 obch. zák., jenž nařizuje, by zrušení prokury bylo opovězeno do obchodního rejstříku, a konečně z úvahy, že zřízení prokury jest věcí důvěry, plyne zřejmě, že právu Hanuše W-a na výmaz prokury není na závadu ani okolnost, že firmu zastupuje kolektivně s prokuristou. Tolik stačí dodati ku správným důvodům napadeného usnesení.

Čís. 3687.

Vyrovnací dlužník může po skončení vyrovnacího řízení dodatečně schváliti právní jednání, předsevzaté proti předpisu §u 8 vyr. řádu. Ukončením vyrovnacího řízení zaniká odpůrčí právo věřitelů dle §u 8 vyrovn. řádu.

(Rozh. ze dne 2. dubna 1924, Rv II 158/24.)

Žalobkyně domáhala se (§ 37 ex. ř.) na vymáhajícím věřiteli zrušení exekuce ohledně řady movitostí, tvrdíc, že jich dne 8. února 1922 nabyla od dlužníka. Dlužník byl tehdy ve vyrovnání. Oba nižší soudy žalobu zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: Odvolatelka namítá předně, že uzavřela kupní smlouvu 8. února 1922 v bezelstném přesvědčení, že dlužník byl v té době již oprávněn volně se svým jměním vládnouti. Posouzení otázky »bezelstnosti« spadá pod skutkové zjištění, poněvadž jest výsledkem z toho, co se skutečně stalo, jest závěrem na základě jiných skutečností, jest tedy logickým myšlenkovým postupem, tvořícím vždy základ skutkového zjištění, a nespadá řešení této otázky pod hledisko nesprávného právního posouzení, které odvolatelka jedině uplatňuje. Nelze se proto zabývati otázkou »bezelstnosti«, ježto odvolatelka neuplatňuje odvolacího důvodu nesprávného skutkového zjištění. Avšak i kdyby tomu tak nebylo a odvolací soud byl povinen, zabývati se touto otázkou skutkovou, nelze odvolatelce přisvědčiti a nutno poukázati na správné zjištění prvého soudce, že odvolatelka nejednala bezelstně. Dodati nutno, že dopis ze dne 8. února 1922 nemluví o ukončeném vyrovnávacím řízení (§ 55 (1) vyr. ř.), nýbrž pouze o právoplatném potvrzení vyrovnání (§ 49 (1) vyr. ř.). Měla-li žalobkyně za to, že již pravoplatným potvrzením vyrovnání nabývá dlužník plného disposičního práva, byla to neznalost zákona, jež neomlouvá (§ 2 obč. zák.). Že obmezení disposiční moci dlužníka trvá až do ukončení vyrovnávacího řízení, jest patrno z §u 55 (2) vyr. ř., dle něhož se poznámky, disposiční moc dlužníka obmezující (§ 6 vyr. ř.) teprve s ukončením vyrovnávacího řízení vymazují. Tím teprve se sprošťují činitelé vyrovnávacího řízení svých úkonů a tím teprve nabývá dlužník plného disposičního práva, jak motivy (pamětní spis k §u 55 vyr. ř.) výslovně praví slovy: »Damit erlischt die Wirksamkeit der Organe des Verfahrens und damit erlöschen auch die das Geschäftsleben hemmenden Wirkungen der Eröffnung der Verfahrens.« Tento náhled potvrzují i motivy k §u 8 vyr. ř., které praví: »Da nun die Tatsache, daß sich der Schuldner im Ausgleichsverfahren befindet, jedermann gegen sich gelten lassen muß, weil sie öffentlich kundgemacht wird, so hängt die Wirksamkeit der Verfügungen des Schuldners gegenüber Dritten ausschließlich davon ab, ob der Dritte die Verfügung für eine des gewöhnlichen Geschäftsbetriebes des Schuldners halten konnte und davon, daß ihm ein allfälliger Einspruch des Ausgleichsverwalters ohne sein Verschulden unbekannt geblieben ist.« Obě tyto náležitosti: 1. že nešlo o jednání, patřící k obyčejnému provozování dlužníkova obchodu a 2. že žalobkyně věděla nebo musila věděti, že vyrovnávací správce k tomu souhlasu nedal, zjistil bezvadně prvý soudce a zjištění to ani nebylo napadeno. Obrana neplatnosti takovéto smlouvy není časově omezena a nelze obdobně použíti §u 2 odp. ř., aniž jakéhokoliv jiného ustanovení odp. řádu. Neboť odporovatelné smlouvy jsou sice smlouvami platnými, lze je však za určitých předpokladů na žalobu zkrácených věřitelů prohlásiti za bezúčinné, a tento nárok zkrácených věřitelů je vázán na určitou dobu. Smlouva proti předpisu §u 8 vyr. ř. jest oproti třetím osobám hned od prvopočátku neplatnou a nestává se neplatnou teprve na zakročení třetí osoby. Taková smlouva zůstává na vždy oproti

třetí osobě neplatnou a neplatnost její nemůže býti zhojena projitím času, leda promlčením. Dodatečné schválení kupní smlouvy dlužníkem po ukončení vyrovnání nelze spatřovati v tom, že zbytek kupní smlouvy dne 8. prosince 1922, tedy po ukončeném vyrovnání přijal. Neboť pak by se každé právní jednání, neplatné podle §u 8 vyr. ř., stalo ukončením vyrovnání platným schválením se strany dlužníka, jež by bylo lze spatřovati v tom, že dlužník, stav se po ukončení vyrovnání neobmezeným ve vládě se svým jměním a ponechav mlčky (§ 863 obč. zák.) neplatné právní jednání v platnosti, jej svým mlčením dodatečně schválil. Zákaz §u 8 vyr. ř. by se stal vratkým a neskýtal by ochrany vyrovnávacím věřitelům, jimž přísluší právo hojiti se v případě nesplnění vyrovnání na věcech do vyrovnávací podstaty patřících.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc soudu prvé stolice, by ji znovu projednal a rozsoudil.

Důvody:

Dovolání vytýká důvodně nesprávné právní posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Je sice přisvědčiti k právnímu názoru odvolacího soudu, že obmezení disposiční moci vyrovnávacího dlužníka (§ 8 vyr. ř.) trvá přes pravoplatné potvrzení vyrovnání (§ 49 odstavec prvý vyr. ř.) až do ukončení vyrovnávacího řízení podle §u 55 vyr. ř. a že by se žalobkyně neznalostí tohoto zákonného předpisu podle §u 2 obč. zák. nemohla omlouvati. Ale nesprávným jest názor odvolacího soudu, že dlužník po ukončení vyrovnávacího řízení nemůže právní jednání předsevzaté proti předpisu §u 8 vyr. ř. dodatečně, třeba i mlčky, schváliti, by se ono jednání stalo takto účinným. Podle §u 8 vyr. ř. je jednání, tam poznačené, jen oproti věřitelům bezúčinným. Může mu tedy býti věřiteli odporováno. Ale toto právo mají věřitelé jen do ukončení vyrovnávacího řízení podle §u 55 vyr. ř., neboť jim zanikají, jak odvolací soud zcela správně z pamětního spisu k §u 55 vyr. ř. vyvozuje, též všechny účinky, obchodování obmezující. Zaniká tedy ukončením vyrovnávacího řízení zejména i odpůrčí právo věřitelů, jim §em 8 vyr. ř. vyhražené. To plyne také z povahy věci. Nezabezpečili-li si věřitelé ve vyrovnání zvláštní práva ohledně jmění dlužníka, nabývá tento od ukončení vyrovnávacího řízení úplnou volnost, s ním podle libovůle nakládati, může je tudíž třeba také zciziti a nebylo by proto lze seznati, proč by ono dřívější zcizení, původně vůči věřitelům bezúčinné, nemohl nyní dodatečně schváliti.

Čís. 3688.

Právní účinky vzniku útratové pohledávky (§ 10 vyr. řádu) působí již od doby, kdy byla hlavní pohledávka žalobou uplatňována, a nesejde na tom, že útraty byly přiřčeny teprve po zahájení vyrovnávacího řízení.

Vyrovnávací správce jest oprávněn k rekursu do usnesení, povolujícího exekuci na movité jmění dlužníka. Oprávnění to přísluší ovšem i dlužníku.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1924, R I 233/24.)

Na základě žaloby ze dne 3. prosince 1923 byl vydán dne 22. prosince 1923 rozsudek pro zmeškání, jímž byla žalobkyni přisouzena zažalovaná pohledávka a 423 Kč 80 h útrat rozepře. Po podání žaloby bylo zahájeno dne 11. (18.) prosince 1923 o jmění dlužníkově vyrovnací řízení. Žádosti vymáhajícího věřitele za vyrovnávacího řízení o povolení exekuce ku vydobytí útrat 423 Kč 80 h soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud k rekursu vyrovnávacího správce a dlužníka exekuční návrh zamítl. Důvody: Vedlejší poplatky, vzešlé až do zahájení řízení vyrovnacího, požívají téhož pořadí jako pohledávka hlavní a jest bezvýznamno, zda útraty sporu, náležející k těmto vedlejším poplatkům, již byly určeny a věřiteli již přisouzeny, čili nic. Neboť nárok na útraty vzniká podle zákona již okamžikem zažalování hlavní pohledávky a sdílí tudíž její osud. Pohledávka útrat, jejíž výše byla stanovena po zahájení vyrovnacího řízení, spadá tudíž pod pojem »neurčitých« pohledávek, na něž se vztahuje ustanovení §u 14 vyr. ř. a jest proto okamžikem zahájení vyrovnacího řízení právě tak jako pohledávka kapitálová a úroková podrobena právním jeho účinkům. Mohla a měla býti tudíž ve smyslu §u 14 vyr. ř. jak se při kapitálových a úrokových pohledávkách dne 8. ledna 1924 stalo, s touto současně přihlášena, zvláště když v tomto okamžiku již byla výše útrat soudem stanovena. Podle §u 10 vyr. ř. nelze po zahájení vyrovnávacího řízení získati na dlužníkově jmění ani soudcovského práva zástavního ani práva na uspokojení. Poněvadž podle toho, co bylo řečeno, nenáleží vymáhaná pohledávka útrat k právům na odloučení, jež vyrovnávacím řízením nejsou dotčena, bylo rekursu vyhověti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatel neprávem upírá vyrovnávacímu správci oprávnění k rekursu proti usnesení, povolujícímu exekuci na movité věci vyrovnávacího dlužníka. Vždyť přední povinností vyrovnávacího správce jest, aby dbal o zachování a zajištění majetku vyrovnávacího dlužníka v obecném zájmu všech osob, na vyrovnávacím řízení súčastněných, šetře při tom mimořádné opatrnosti (§ 31 (1) vyr. ř. a § 1299 obč. zák.), a ručí účastníkům za majetkové škody, které způsobí, neplní-li řádně povinnosti svého úřadu (§ 32 (3) vyr. ř.). Z toho plyne, že k povinnostem úřadu vyrovnávacího správce také náleží, by zamezil jakékoliv zmenšení majetku vyrovnávacího dlužníka neoprávněnými exekucemi a jest tudíž svým úřadem oprávněn již v zájmu věřitelů, súčastněných na vyrovnávacím řízení, k rekursu proti usnesení, povolujícímu exekuci na dlužníkovy movitosti. Nesejde na tom, že také vyrovnávací dlužník v tomto případě podal rekurs, neboť i on povolenou mobilární exekucí ve svých vlastních právech byl dotčen a má zajisté osobní zájem na tom, aby mu majetek, exekucí postižený, zůstal uchován k jeho disposici. Než ani ve věci samé nelze rekursu přisvědčiti. Útraty sporu, o něž jde, nemají povahy samostatné pohledávky, prýštící z nějakého právního jednání dlužníkova po zahájení vyrovnávacího řízení, nýbrž, jsouce příslušenstvím hlavního nároku, sdílejí i jeho právní osud, jak již rekursní

soud správně zdůraznil. Bylo-li však dle §u 10 odstavec prvý vyr. ř. nepřípustno, aby stěžovatel po zahájení vyrovnávacího řízení vedl exekuci zájmem movitých věcí vyrovnávacího dlužníka pro hlavní pohledávku a její úroky, což stěžovatel sám ve svém exekučním návrhu výslovně uznal, platí tato zásada i pro útraty sporu, vymáhané žalobou ještě před vyhlášením vyrovnávacího řízení (§ 7 vyr. ř.) současně s nárokem hlavním, jako jeho příslušenství, které dle §u 24 vyrovnávacího řádu požívají i stejného pořadí s pohledávkou hlavní. Právní účinky vzniku pohledávky útratové, jako příslušenství pohledávky hlavní, působí již od doby, kdy byla hlavní pohledávka žalobou uplatňována, a nesejde na tom, že útraty byly teprve po zahájení vyrovnávacího řízení přiřčeny. Rekursní soud tudíž správně posoudil věc, když exekuční návrh na vydobytí těchto útrat z movitého jmění vyrovnávacího dlužníka zamítl.

Čís. 3689.

Ochrana nájemců.

Smír uzavřený za platnosti zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 275 sb. z. a n., jímž zavázal se nájemce vykliditi byt dne 1. srpna 1923, stal se vydáním zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n. neplatným.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1924, R I 259/24.)

Smírem ze dne 8. dubna 1922 zavázal se nájemce vykliditi krám dne 1. srpna 1923. Návrh na povolení exekuce vyklizením soud prvé stolice zamítl, rekursní soud exekuci povolil. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Přisvědčiti dlužno stěžovateli, že navrhovaná exekuce neměla býti povolena, neboť exekuční titul, o nějž se návrh opírá, pozbyl donucovacími předpisy §§ 2 (3) a 7 (2) zákona o ochraně nájemníků ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n. účinnosti. Stěžovatel nastěhoval se do krámu, jejž má vykliditi, v létě 1921 bez přesné nájemní smlouvy a ujednal s odpůrci, byv jimi zažalován o vyklizení, poněvadž prý nemá k užívání krámu vůbec právního důvodu, dne 8. dubna 1922 soudní smír, jímž se zavázal vystěhovati se do 1. srpna 1923 pod exekucí. Podle smíru byl stěžovatel povinen po dobu, po kterou bude krámu užívati, platiti určitou činži, kdežto odpůrci se zavázali pronajati mu po 1. srpnu 1923 za stejnou činži krám jiný pod podmínkou, že se do té doby uprázdní. Podstatný obsah smíru záležel v tom, že byla o krámu ujednána nájemní smlouva na určitou dobu podle §u 1090 obč. zák. a mimo to byla smluvena vykonatelnost závazku, vykliditi krám dne 1. srpna 1923. Smír byl dojednán za platnosti zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 275 sb. z. a n. o ochraně nájemníků a neodporoval jeho předpisům. Ustanovoval sice již § 2 (3) tohoto zákona, že nájemní smlouvy, ujednané po 3. květnu 1920 na určitou dobu, pokládají se po dobu jeho platnosti za ujednané na dobu neurčitou, takže mohly býti vypovězeny pronajímatelem jen se soudním přivolením, a předpis ten byl již tehdy povahy donucovací (§ 7 cit. zák.), takže nemohl býti vyloučen neb obmezen smlouvou stran, ale účinnost zákona čís. 275/20 byla omezena do 30. dubna 1922, takže jím nebyla účinnost a závaznost soudního smíru ze dne 8. dubna 1922 dotčena. Rovněž nelze se proti němu dovolávati stejných ustanovení zákona o ochraně nájemníků ze dne 27. dubna 1922, čís. 130 sb. z. a n., jehož platnost uplynula 30. dubna 1923. Ale také nový zákon o ochraně nájemníků ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n., platný od 1. května 1923 do 30. dubna 1924 obsahuje v §§ 2 (3) a 7 (2) stejné ustanovení donucovací povahy, že nájemní smlouvy učiněné na určitou dobu po 3. květnu 1920 se pokládají po dobu platnosti tohoto zákona za učiněné na neurčitou dobu s výpovědní lhůtou zvláštními předpisy stanovenou neb v místě obvyklou, a že tedy mohou býti proti vůli nájemcově zrušeny jen výpovědí se soudním svolením dle §u 1 zákona. Tímto předpisem pozbyl soudní smír, pokud jím byl stěžovatel zavázán, vystěhovati se bez výpovědi dne 1. srpna 1923, účinnosti, takže se ho navrhovatelé nemohou již dovolávati jako exekučního titulu. Soudní smír nepřestává býti proto, že byl učiněn před soudem a že jest vykonatelný, smlouvou (§ 1380 obč. zák.), jeho platnost a účinnost řídí se týmiž pravidly, která platí pro smlouvy ostatní. Byly-li donucovacími zákonnými předpisy změněny úmluvy stran o trvání nájemního poměru ve prospěch nájemníků, jsou dotčeny jimi i úmluvy obsažené v soudních smírech a nároky o ně se opírající.

Čís. 3690.

Konto W.

Ve sdělení komisionáře komitentu, že cenné papíry prodal na Vídeňské burse a výtěžek připsal na W-konto ku dni výplaty, jest spatřovati projev komisionáře, že nevstupuje do obchodu dle čl. 376, odstavec prvý, obch. zák. Tím, že komitent ku sdělení tomuto po drahnou dobu mlčel, vzdal se práva čl. 376, odstavec třetí, obch. zák.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1924, Rv I 1787/23.)

Žalovaná, tuzemská firma, byla v obchodním spojení s pražskou filiálkou vídeňské banky M. a dala jí příkaz ku prodeji cenných papírů na vídeňské burse. Banka prodala dne 20. února 1919 cenné papíry na vídeňské burse a připsala žalované výtěžek na konto W, zpravila o tom žalovanou a tato ničeho nenamítala. Proti žalobě právní nástupkyně pražské filiálky banky M. o zaplacení pohledávky z běžného účtu namítla žalovaná, že žalovaná pohledávka jest kryta výtěžkem za cenné papíry, prodané dne 20. února 1919 na vídeňské burse, kteroužto pohledávku jest prý žalující banka povinna zaplatiti v Kč. Oba nižší soudy uznaly dle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

V tomto sporu není rozhodno, zda splništěm smlouvy komisionářské, o kterou jde, jest Vídeň či Praha, a netřeba se otázkou touto zabývati. V ostatních bodech plně přisvědčiti jest právnímu stanovisku odvolacího soudu. Odvolacím soudem s jedné strany jest správně odvozeno, že filiálka oznámivši jako komisionářka dovolatelce prodej na burse a založení W-konta ku dni výplaty a rozlišujíc i na dále v dopisech a výkazech periodicky zasílaných toto konto od konta řádného, dala tím zřetelně na jevo, že nevstupuje po rozumu čl. 376 odstavec prvý obch. zák. do obchodu jako samokontrahentka; s druhé strany odvolací soud rovněž správně dovodil, že žalovaná, mlčíc k tomu všemu po více než 3 roky, vzdala se práva čl. 376 odstavec třetí obch. zák., považovati svou druhou smluvní stranu, která jí oznámila sice prodej na burse, ale nepojmenovala kupitele, za kupitelku ve vlastním jméně, a spokojila se s nároky, které jí proti komisionářce jako zmocněnci dle čl. 361 a násl. obch. zák. příslušejí. Jest ovšem pravda, že k přivodění účinků čl. 376 odstavec třetí obchod. zák. není třeba výslovného prohlášení komitentova a že není zásadně vázáno prohlášení takové lhůtou, ale ani v takovémto případě není vyloučena zásada poctivosti a důvěry v obchodním životě obvyklé (§ 863 obč. zák., čl. 279 a 282 obch. zák.), a právě vzhledem k této zásadě správně odvolací soud v mlčení žalované strany více než tříletém spatřuje vzdání se práv čl. 376 odstavec třetí obch. zák. Zanikla-li již jednou tato práva, nemohou jednostranným projevem žalované strany již oživnouti. Správným jest konečně i závěr odvolacího soudu, že v rámci nároku čl. 361 a násl. obch. zák. není dovolatelka oprávněna, by žádala zaplacení částky, za sporné akcie stržené, v měně československé a aby namitala započtením tuto částku v měně československé.

Čís. 3691.

Za škodu, již utrpělo zvíře, postavené do stáje, při svých pohybech neručí majitel stáje dle §u 970 obč. zák., nýbrž pouze v rámci §u 961 obč. zák.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1924, Rv I 69/24.)

Žalobce postavil koně do stáje žalovaného hostinského. Kůň zlomil si ve stáji nohu a musel býti poražen. Žaloba o náhradu škody byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Podle §u 970 obč. zák. ručí podnikatelé, kteří drží stáje, jako uschovatelé za zvířata, do jejich stájí postavená, a mohou se povinnosti k náhradě za poškození těchto zvířat sprostiti tím, že dokáží,, že škoda nebyla zaviněna ani jimi ani jejich lidmi, ani nebyla způsobena cizími lidmi do domu vcházejícími nebo z něho vycházejícími. Tím není uložena těmto podnikatelům povinnost, ručiti i za náhodu vůbec, nýbrž jest jen stanoveno, že podnikatel takový nese zvláštní nebezpečí svého podniku, t. j. ručí za škodu, zaviněnou jím nebo jeho lidmi nebo způsobenou lidmi, vcházejícími nebo vycházejícími. Proto neručí, jak již odvolací soud správně dovozuje, za škody, jichž vznik jest podmíněn jinými okolnostmi, než právě uvedenými, na př. určitou vlastností předmětu v uschování vzatého (srv. zprávu komise panské sněmovny pro justiční věci str. 178). Proto nelze předpis §u 970 obč. zák. vztahovati na škody, které utrpí živé zvíře, do stáje postavené, při pohybech ve stáji. Za tyto škody ručí podnikatel jen v rámci všeobecného předpisu §u 691 obč. zák., v kterémžto případě musí býti zjištěno, že mezi opomenutím povinné péče, podnikateli §em 961 obč. zák. uložené, a škodou jest příčinná souvislost. V tomto sporu jest zjištěno, že betonová podlaha ve stáji, nerýhovaná, před 20 lety zřízená, byla tak hladká, že častěji koně na ní sklouzly. Tomu-li tak a zjištěno-li dále, že žalovaný propůjčoval tuto stáj ve dne pro koně, aniž pod ně bylo podestláno, lze ovšem mluviti o tom, že nezachoval péče v §u 961 obč. zák. mu uložené. Ale jiná jest otázka, zda tu jest příčinná souvislost mezi touto nedbalostí a poškozující událostí. Zjištěno jest, že zdravý kůň byl podomkem do stáje postaven a že po nějaké době nalezen byl ležící na podlaze se zlámanou nohou. V onom mezidobí nikdo do stáje nevkročil. Jak k tomu došlo a zda kůň sklouzl následkem hladkosti podlahy, nedalo se zjistiti. Znalci připustili možnost, že kůň i bez cizího přičinění na hladké podlaze může upadnouti, když kopá nohou, drbá se nebo tlamou po mouše se ohání a při tom tělem se otočí tak, že celá váha těla přijde na jednu nohu. Odvolací soud správně poukazuje na všeobecnou zkušenost, že kůň i bez sklouznutí na hladké podlaze při prudkém pohybu na trávníku, silnici a kdekoliv jinde může utrpěti podobný úraz, a že ve sporném případě není sklouznutí koně vůbec zjištěno. Avšak pouhá domněnka nebo pravděpodobnost většího nebo menšího stupně, že kůň přišel k úrazu jen následkem sklouznutí, nemůže nahraditi důkaz o příčinné souvislosti. Proto není nárok žalobcův ani s hlediska §u 961 obč. zák. odůvodněn, a, ježto schovatel dle §u 964 obč. zák. neručí za náhodu, nezbylo než žalobu zamítnouti.

Čís. 3692.

Nechal-li odvolací soud byť i odvolatelem nevytýkanou zmatečnost řízení nebo rozsudku prvé stolice nepovšimnutou, jest zmatečným i jeho rozsudek.

V tom, že soudce, jenž provedl líčení až do konce, vypracoval rozsudek až v době, kdy byl již přeložen k jinému soudu, nelze spatřovati důvod zmatečnosti podle čís. 2 §u 477 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1924, Rv I 118/24.)

Žalobě o nepřípustnost exekuce bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšší soud uvedl v otázce, o niž tu jde, v

důvodech:

Dovolatelka uplatnila všechny, v §u 503 c. ř. s. uvedené důvody dovolací. Prvý, totiž zmatečnost podle čís. 2 §u 477 c. ř. s., spatřuje v tom, že soudce G., který řízení podle §u 193 odstavec třetí c. ř. s. prohlásil skončeným, byl v době, než se vrátily spisy od dožádaného ku procesnímu soudu, od tohoto soudu přeložen a v době, kdy vyhotovil a kanceláři předal rozsudek prvé stolice, nebyl již soudcem procesního soudu. Žalobkyně uvádí k tomu ve svém sdělení, že dovolatelka této zmatečnosti rozsudku prvé stolice nevytýkala v odvolacím řízení, a že proto k ní v dovolacím řízení, jehož přezkum jest omezen pouze na odvolací rozsudek, nemůže již býti hleděno. S tím souhlasiti nelze, neboť kdyby byl rozsudek prvé stolice z některého, v §u 477 c. ř. s. uvedeného důvodu opravdu zmatečným, byl by odvolací soud podle §u 494 c. ř. s. musil přihlédnouti i z úřední povinnosti k této zmatečnosti, a když by nepřihlédl, činilo by to zmatečným i jeho rozsudek. Leč uplatněný důvod není opodstatněn. Když později přeložený soudce provedl celé jednání až do jeho ukončení podle §u 193 odstavec třetí c. ř. s., byl právě jedině on povolán, aby ve skončeném řízení vydal rozsudek, neboť jinak by tím byla porušena zásada bezprostřednosti. Okolnost, že vyhotovil rozsudek až v místě svého nového soudcovského působení, nezpůsobila uplatněné zmatečnosti, poněvadž vzhledem k předpisu §u 412 odstavec první c. ř. s. je rozhodující jedině, že rozepři projednal a skončil jako člen soudu první stolice.

Čís. 3693.

Směnečné právo.

Závazek trasátův není dotčen tím, že směnku přijal až po její splatnosti, jen když nebyl ještě směnečný nárok proti němu promlčen.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1924, Rv I 395/24.)

Proti platebnímu příkazu na zaplacení vydané směnky namítl příjemce, že směnku podepsal téměř dva roky po její splatnosti. Procesní soud prvé stolice ponechal směnečný platební příkaz v platnosti. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Podpisem směnky je žalovaný jako její příjemce podle čl. 81 směn. ř. směnečně zavázán k zaplacení pohledávky majitelky směnky. Až do promlčení práva směnečného lze k závazku směnečnému, dosud nesplněnému, vždy přistoupiti. Namítaná skutečnost, že žalovaný podepsal jako příjemce směnku již splatnou, nečiní směnku neplatnou, nýbrž má jen ten právní význam a následek, že právo ze směnky té je vůči žalovanému ihned účinným, že na něm může býti podle práva směnečného žádáno zaplacení směnečné valuty hned, a až do promlčení práva směnečného.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Právnímu názoru odvolacího soudu dlužno přisvědčiti. Podle čl. 18 směn. ř. jest majitel vydané směnky sice oprávněn předložiti trasátovi směnku k přijetí hned, není však k tomu povinen. Nemusí, až na výjimku čl. 19 směn. ř. (při směnkách svědčících na určitý čas po vidění) a čl. 24 odstavec druhý směn. ř. (při trasovaných domicilovaných směnkách) směnku k přijetí trasátovi vůbec předložiti. Jest tedy nesprávným náhled dovolatelův, že přijetí směnky má význam pro posouzení platnosti její, ježto přijetí směnky nenáleží mezi podstatné náležitosti, v čl. 4 směn. ř. vytčené. Nelze proto ani z přijetí směnky, jež stalo se teprve po její splatnosti, usuzovati na napotomní neplatnost směnky s poukazem k čl. 4 čís. 4 směn. ř. Otázka jest jiná. Přijetím směnky zavazuje se sice trasát, že směnečnou valutu v den splatnosti směnky (čl. 23 směn. ř.), tedy budoucně zaplatí. Avšak majitel směnky může i bez tohoto, akceptací projeveného slibu, směnku v den splatnosti, nebo také po něm, trasátovi předložiti k placení; tím se vyčerpává také oprávnění jeho, žádati pouhé přijetí směnky. Může-li trasát v této době směnku ještě proplatiti, není pochybno, že ji může také s účinkem dobrovolně přijati, ovšem pokud neprošla tříletá doba promlčecí (čl. 77 směn. ř.), po jejímž uplynutí zanikl by i závazek z přijetí směnky, k němuž došlo před její splatností.

Čís. 3694.

Není neplatnou (§ 879 odstavec druhý čís. 2 obč. zák. a § 16 adv. řádu) úmluva, jíž dal si advokát za rozepře postoupiti od klienta na úhradu svých zástupčích útrat útraty, jež budou klientovi ve sporu přisouzeny a, pokud by tyto útraty nestačily, i část vymáhané pohledávky.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1924, Rv I 460/24.)

Žalobce, jemuž jako advokátu a právnímu zástupci Františka E-a byla tímto svěřena rozepře C I 112/19, jíž se tento domáhal na Emilu S-ovi a Augustu E-ovi zaplacení 50.000 Kč, dal si za trvání rozepře v prvé stolici na úplatu z pohledávky své odměny za zastupování to postoupiti pro případ vítězství Františka E-a v rozepři od tohoto pohledávku útrat sporu, jež budou Františku E-ovi jako žalobci v rozepři té přisouzeny a, pokud tyto útraty nestačí k úhradě případných dalších útrat žalobcových, také částku žalobního nároku. František E. spor vysoudil a když byla vedena na jeho útratovou pohledávku exekuce, domáhal se žalobce žalobou dle §u 37 ex. ř. jejího zrušení. Procesní soud prvé stolice žalobě vyhověl, odvolací soud ji zamítl.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Odvolací soud považuje právní jednání mezi dovolatelem a jeho klientem Františkem E-em vzhledem k §u 16/I. 2 zákona ze dne 6. čer-

vence 1868, čís. 69 ř. zák. a §u 879 II. čís. 2 obč. zák. za právní jednání nedovolené, činící smlouvu ničí, a dovolatel právě v tom spatřuje uplatněný důvod nesprávného posouzení právního. Dovolací soud nesdílí tohoto právního názoru odvolacího soudu. Zakazuje-li zákon advokátu, by nepřevedl na sebe svěřenou mu spornou věc, chce ho jedině uchrániti před zdáním, že by chtěl z právního zastupování způsobem s hlediska slušnosti nesrovnatelným těžiti. Toto zdání nemůže vzejíti, když si dá advokát klientem postoupiti za své zástupčí útraty v rozepři, jím prováděné, jemu spravedlivě vzešlé, jeho klientovi přisouzené útraty, jež ve skutečnosti ani nejsou klientovými, totiž klientem vydělanými útratami, a nestačí-li tyto přisouzené útraty k úhradě zástupčích útrat advokátových, také, pokud se na tyto nedostává z přisouzených útrat, část klientovy vysouzené pohledávky. Takový počin advokátův nemůže býti ztotožňován s převedením sporné věci na sebe, jakou mají na mysli shora uvedené, takové převedení zakazující, předpisy. Okolnost, že snad dovolateli v době, kdy se postup uskutečnil, ještě nepříslušel nárok palmární proti jeho klientu, nemůže býti uskutečnění postupu na překážku, když postup se stal ve prospěch zálohy na tyto zástupčí útraty, na jakou dovolatel má zákonitý nárok, a když i jinak bylo jisto, že dovolateli s převzatým právním zastupováním E-ovým skutečně vzejde nárok na odměnu. Slušelo tedy uznati, že pohledávka E-ova byla podle §u 1392 obč. zák. s právním účinkem dovolateli postoupena a že se dovolateli podařil důkaz, že mu přísluší právo, které exekuci na návrh žalované strany zahájenou a prováděnou, činí s hlediska §u 37 ex. ř. nepřípustnou.

Čís. 3695.

Do usnesení jest oprávněn stěžovati si i ten, kdo jeho doručení nepřijal.

Nárok proti manželce, by se navrátila do společné domácnosti, jest uplatňovati pořadem práva. Totéž platí o nároku manžela proti manželce na vydání dítěte.

Dle §u 382 čís. 8 ex. ř. lze se domáhati přijetí do společné domácnosti jen, jde-li o manžela ze společné domácnosti vypuzeného, nikoliv však návratu manželky, jež, porušivši povinnosti §u 92 a 93 obč. zák., sama společnou domácnost opustila.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1924, R II 60/24.)

K návrhu manžela nařídil soud prvé stolice manželce, by k zajištění manželova nároku na její návrat i s dítětem se ihned i s dítětem vrátila do manželovy společné domácnosti. Rekursní soud zrušil napadené usnesení. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Po stránce formální jest sice správným, že manželka dne 29. listopadu 1923 usnesení okresního soudu Nc I 773/23/1 nepřijala, přes to však 6. prosince 1923 proti tomuto usnesení svým vykázaným právním zástupcem stížnost podala. Poněvadž beze sporu manželce právo stížnosti proti usnesení okresního soudu příslušelo a svým vykázaným právním zástupcem, i když přijetí usnesení odepřela, v čas práva toho použila, nelze tvrditi, že stížnost ta jest následkem nedoručení onoho usnesení předčasná, neboť nerozhoduje, jak manželka o obsahu jí nepřijatého usnesení okresního soudu, jehož doručení vzdáti se mohla, se dozvěděla. Stačí proto, že stížnost proti tomuto usnesení v čas, t. j. tak, jako by jí skutečně dne 29. listopadu 1923 bylo doručeno, podala. Soud rekursní proto právem stížnost manželky podrobil věcnému rozhodnutí a dovolací rekurs v tomto směru není důvodným. Ve věci samé sluší návrh stěžovatele, by jeho manželka byla přinucena do jeho domácnosti se vrátiti, posuzovati s hlediska §§ 92 a 93 obč. zák., jak soud rekursní v napadeném usnesení uvedl. Nárok tento však jedině řízením sporným může býti projednán a rozhodnut, neboť jde zde o sporné otázky na poměrech mezi manžely, spočívající na majetkovém rázu, jaké § 50 čís. 3 j. n. má na mysli (bližší viz v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 14. března 1922, R I 295/22, uveřejněné ve sbírce Dr. Vážný pod čís. 1546). Názor soudu rekursního, že jde zde o věc mimosspornou, není správným. Sluší proto přes to, že v napadeném rozhodnutí soudu rekursního usnesení soudu prvé stolice bylo zrušeno, rozhodnutí soudu rekursního podrobiti věcnému přezkoumání tak, jakoby usnesení soudu prvé stolice jím pouze bylo bývalo změněno. Otázkou jest, zda ku zajištění nároku navrhovatele na návrat manželky do jeho domácnosti, možným jest prozatimní opatření ve smyslu §u 382 čís. 8 ex. ř. Ustanovení poslední věty §u 382 čís. 8 ex. ř., že cestou prozatimního opatření domáhati se lze přijetí do společné domácnosti, vztahuje se patrně jen na manžela ze společné domácnosti vypuzeného, nevztahuje se však na manželku, která porušením povinnosti, v §§ 92 a 93 obč. zák. stanovené společnou domácnost sama opustila, a manželem k návratu do společné domácnosti sporem donucena býti má. Jest proto názor stěžovatelův, že předpis §u 382 čís. 8 poslední věta ex. ř. také v tomto případě přiléhá a prozatimní opatření připouští, nesprávným. Však i kdyby tomu tak nebylo a možnost povolení prozatimního opatření ku zajištění nároků §§ 92 a 93 obč. zák. i při návratu manželky se připustila, nebylo by lze rekursu vyhověti a usnesení soudu prvé stolice obnoviti, poněvadž není osvědčeno ohrožení uplatňovaného nároku ve smyslu §u 381 ex. ř., ježto navrhovatel sám domáhá se rozluky manželství. Pokud jde o navrácení, správně vydání dítěte, patří i tento nárok navrhovatele na pořad práva, poněvadž také zde jde o pouhé okolnosti, spočívající na poměru mezi manžely a otec proti matce, vydání dítěte odpírající, svůj nárok sporem uplatniti musí (bližší viz ve svrchu uvedeném rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 14. března 1922, R I 295/22).

Čís. 3696.

Nárok, by mu byly vydány děti, může manželský otec proti komukoliv, tedy i proti manželce, uplatňovati pouze sporem.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1924, R II 95/24.)

Žádost, jíž se v mimosporném řízení domáhal manžel na manželce vydání dítěte, soud prvé stolice poukázal na pořad práva. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by v mimosporném řízení o stížnosti dále jednal a rozhodl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Navrhovatel domáhá se vydání svého dítěte na své manželce, odděleně od něho i s dítětem žijící. Spor o rozluku manželství jest v klidu a předpis §u 142 obč. zák., na který navrhovatel ve svém návrhu se odvolává, nemůže proto přijíti v úvahu. Dle §u 145 obč. zák. má otec právo, domáhati se kdykoli vydání dítěte na každém, tedy i na manželce, neboť právo toto spočívá na jeho moci otcovské (§ 91 a 92 obč. zák.). Poněvadž právo, domáhati se vydání dítěte na manželce, která se tomu brání, žádným zákonným předpisem na pořad řízení nesporného není odkázáno, jde zde nepochybně o případ sporu ze vzájemného poměru mezi manžely, který není rázu ryze majetkoprávního, a jest proto o nároku rozhodovati cestou spornou u příslušného sborového soudu. Opačný názor soudu rekursního, vrcholící v tom, že jde zde o případ soudnictví nesporného, nemá v zákoně opory, neboť i pro případ sporu o rozluku manželství soud procesní ve smyslu §u 142 obč. zák. v případě neshody manželů v cestě sporné s ohledem na prospěch a potřebu dětí rozhoduje o tom, komu z manželů má dítě býti ponecháno. (Bližší viz v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 14. března 1922, R I 295/22, uveřejněném v úř. sbírce Dr. Vážný pod čís. 1546.)

Čís. 3697.

Reální pravomoc tuzemských soudů vztahuje se pouze na nemovitosti, ležící v tuzemsku.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1924, R II 113/24.)

Proti žalobě o zrušení smlouvy pachtovní ohledně pozemků, z nichž pozemek čkat. 431 jest v tuzemsku, ostatní pak jsou v cizině, vznesl žalovaný námitku místní nepříslušnosti, jíž soud prvé stolice vyhověl a žalobu zamítl. Rekursní soud zamítl námitku místní nepříslušnosti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu ohledně čkat. 431, jinak změnil napadené usnesení v ten rozum, že zrušil usnesení obou nižších soudů pro nepříslušnost tuzemských soudů a zmatečnost řízení.

Důvody:

Především jest se zabývati otázkou, zda tuzemské soudy v této rozepři jsou vůbec příslušny, a teprve po kladném zodpovědění této otázky možno řešiti další otázku, zda dovolaný tuzemský soud jest místně a věcně příslušným. Otázku prvou je však zodpověděti záporně ohledně pachtovních pozemků, ležících v Prusku, tedy v cizozemsku. Jde o spor nájemní podle §u 49 čís. 5 a 83 j. n., který patří k pravomoci reální dle čl. XV. uv. zák. k j. n. (srv. Pantůček o organ. a přísl. soudní 1897 str. 99 a Ott Soustavný úvod ve stud. nov. říz. soud. 1897 díl I. str. 135). Je přirozeno, a plyne též z ustanovení čl. I., IX., X. uv. zák. k j. n., a čl. XXIX. uv. zák. k c. ř.s. nového znění, že tato reální pravomoc může se vztahovati pouze na nemovitosti ležící v tuzemsku, nikoli na nemovitosti cizího státu. Tyto jsou pravomoci tuzemských soudů odňaty a bylo proto podle předpisu §u 42 j. n. ohledně nich rozhodnouti.

Čís. 3698.

Bylo-li zboží odvoláno, dodáno a pozastaveno, nepřichází v úvahu ustanovení čl. 355 a 356 obch. zák., nýbrž jest použiti čl. 346 a 347 obch. zák. Bylo-li zasláno zboží vadné, není kupitel povinen přijati novou nabídku prodatele, že dodá místo zboží vadného zboží bezvadné, a prodatel může se domáhati zaplacení kupní ceny jen tenkráte, nahradil-li bez průtahu vadnou dodávku dodávkou vyhovující.

Bylo-li umluveno odvolání zboží do určité doby a kupitel pozastavil částečnou dodávku pro vadnost zboží, není oprávněn ohledně zbytku dělitelné dodávky ustoupiti od smlouvy.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1924, Rv II 47/24.)

Žalovaný koupil dle komisní noty ze dne 31. října 1921 od žalobce 20 hektolitrů pravé slivovice 50% po 65 Kč za 100 l na odvolání do konce února 1922 a odvolal dne 27. února 1922 15 hektolitrů, které mu byly zaslány dne 6. března 1922 a které dle razítka stanice určení došly do B. dne 7. března 1922. Příslušná faktura ze dne 6. března 1922 zněla na 1527 litrů a 52.681 Kč 50 h. Žalovaný dopisem ze dne 11. března 1922 zboží pozastavil proto, že dodaná slivovice není pravou, že jest barvy žluté, nikoli bílé. Zbývající část objednané slivovice žalovaný neodvolal a nebyla mu tedy zaslána. Bylo zjištěno, že dodané zboží bylo vadné, totiž že to byl ovocný destilát, obsahující pouze nepatrné množství slivovice a že jest označení »pravá« slivovice závadné ve smyslu §u 11 zákona o potravinách. Žalobce, když dodaných 15 hl. slivovice bylo pozastaveno, projevil ochotu, že slivovici vezme zpět a zašle zboží pravé, že tak učiní na vlastní náklad a vlastním potahem a že dokonce něco sleví na kupní ceně, žalovaný však veškeré tyto nabídky odmítl a trval na tom, že zboží přijme i s neodvolanými ještě 480 litry, avšak jen, je-li slivovice pravá. Žalobě o zaplacení kupní ceny za 20 hl slivovice vyhověl procesní soud prvé stolice potud, že přiznal žalobci kupní cenu za 473 litrů, jinak žalobu zamítl. Odvolací soud k odvolání obou stran rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl odvolání ani té ani oné strany.

Důvody:

Po právní stránce byla věc posouzena správně. Pokud se týče slivovice odvolané, dodané a pozastavené, nepřichází v úvahu ustanovení čl. 355 a 356 obch. zák., jelikož zboží bylo dodáno, a nejde tedy o prodlení v dodání, jak čl. 355 obch. zák. předpokládá (slova: »Wenn der Verkäufer mit der Uebergabe im Verzuge ist.....«). Dodáno bylo ovšem zboží vadné, nevyhovující objednávce, pročež nižší soudy správně na případ použily ustanovení čl. 346 a 347 obch. zák. Kupitel není povinen, vadné zboží přijati, nýbrž jest oprávněn, zboží pozastaviti a odepříti. Stav zboží dáti znalci zjistiti, jest jeho právem právě tak, jak to jest právem prodatele, není to však jeho povinností (čl. 348 odstavec druhý obch. zák.), a z nepoužití tohoto práva kupitelem nemůže těžiti prodatel, porušivší při dodání zboží smluvní nebo zákonnou (čl. 335 obch. zák.) povinnost. Kupitel v případě zaslání vadného zboží není povinen přijati nabídku novou, a prodatel mohl by v takovémto případě žádati zaplacení jen tenkráte, kdyby bez průtahu vadné dodání nahradil dodávkou, smlouvě odpovídající, neboť jen v tomto případě by byl svému smluvnímu závazku učinil zadost. Dovolání přisvědčiti lze jen potud, že dodání vadného zboží není splněním a že, nebylo-li vadné zboží kupitelem přijato, ocitá se prodatel v prodlení s plněním jako kdyby vůbec nebyl dodal. V tomto případě je na kupiteli, zda chce trvati na splnění smlouvy, v kterémžto případě by ovšem musel také kupní cenu zapraviti, či vykonati volbu podle čl. 355 obch. zák., v kterémžto případě musel by z pravidla prodateli poskytnouti potřebnou dodatečnou lhůtu. Z toho však neplyne, že kupitel, jemuž bylo dodáno vadné zboží, by byl povinen přijati nabídku dodavatele, že mu na místě vadného zboží dodá nyní zboží bezvadné. Žalovaný onu nabídku žalobcovu odmítl právem, jak správně uznaly nižší soudy. Pokud žalobcovo dovolání chce těžiti z toho, že prý žlutá slivovice nebyla objednána a že vady, zjištěné v posudku ústavu zemědělského v Brně jsou prekludovány, přehlíží, že dle komisní noty a dle zjištění nižších soudů byla objednána slivovice p r a v á, že žalovaný již v dopisu ze dne 11. března 1922, tedy hned po obdržení zboží, vytkl, že »p r a v o u« není, neboť tam píše, že ji za pravou prodávati nemůže, a že dle onoho posudku, pokud se týče zjištění nižších soudů, na něm se zakládajícího, jest označení »pravá slivovice« závazným ve smyslu §u 11 zákona o potravinách, což znamená, že dodaná slivovice pravou nebyla, tudíž neměla této výslovné smluvené vlastnosti. Z toho plyne, že v právním omylu jest žalobcovo dovolání, tvrdíc, že žalovaný ohledně dodaných 15 hl slivovice se nezachoval podle zákona a že jest povinen oněch 15 hl slivovice zaplatiti, když žalobce jest ochoten, bez vad mu je dodati. V právním omylu jest i dovolání žalovaného, pokud jde o 5 hl slivovice dosud neodvolaných, a proto také ještě nedodaných. Není sporno, že žalovaný měl celé množství odvolati do konce února 1922. Neučinil tak, nýbrž žádal již dopisem ze dne 27. února 1922, aby žalobce neodvolaných 5 hl slivovice stornoval, a prohlásil dopisem ze dne 16. března 1922, že je přijme jen, bude-li dodaná slivovice pravou. Nižší soudy právem uznaly při nesporné dělitelnosti dodávky, že okolnost, že první částka byla vadnou, ještě neopravňovala žalovaného od smlouvy odstoupiti a přijetí druhé částky dodávky odepříti. Naopak byl žalovaný smlouvou vázán a povinen, zbývajících 5 hl pokud se týče 473 litrů slivovice zavčas odvolati, a jen kdyby mu opět bylo dodáno zboží vadné, mohl je pozastaviti; pokud nebylo dodáno zavčas, mohl postupovati podle čl. 355 a 356 obch. zák. Ale žalovaný posledních 5 hl objednané slivovice neodvolal a ocitl se takto v prodlení nejen s přijetím zboží (čl. 343 odstavec prvý obch. zák.), nýbrž i s placením (čl. 354 obch. zák.). Jest proto žalobce v právu, žádaje na něm, aby tuto část objednaného zboží zaplatil a to s 6% úroky z prodlení, v němž se, jak shora uvedeno, dne 1. dubna 1922 již nacházel. Žalovaný jest na omylu, tvrdě v dovolání, že by nanejvýše mohl býti odsouzen k zaplacení ceny zboží v době odebrání; nemůžeť býti nejmenší pochybnosti, že jest povinen platiti kupní cenu smluvenou, při čemž se ovšem podotýká, že by cena v době skutečného odebrání mohla v úvahu přijíti jen tehdy, kdyby byla vyšší, než kupní cena, stranami dojednaná, a žalobce by se této vyšší ceny s ohledem na prodlení žalovaného byl domáhal, což se v tomto případě nestalo.

Čís. 3699.

Otázku, zda stroje jsou příslušenstvím továrny, dlužno posuzovati dle všeobecných pravidel §§ 294 a 297 obč. zák., na nichž nebylo §em 297 a) obč. zák. ničeho změněno.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1924, Rv II 110/24.)

Žalující firma prodala Karlu L-ovi lokomobilu, vyhradivši si vlastnictví až do úplného zaplacení kupní ceny. Když žalovaný vedl na nemovitost, v níž byla lokomobila, exekuci, domáhala se žalobkyně, jíž dosud nebyla kupní cena za lokomobilu plně zaplacena, vyloučení lokomobily z exekuce. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e žalobu zamítl, o d v o l a c í s o u d jí vyhověl.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatelka míní, že se předpisu §u 297 písm. a) obč. zák. nedostalo zákonitého výkladu. Ale činí tak neprávem. Pokud jde o stroje v místně vázaném podniku, naskytuje se otázka, zda jsou samostatnými či nesamostatnými součástmi, neboli zda jsou příslušenstvím či samostatnými věcmi. Jako nesamostatné součásti byly by stroje vlastnictvím majitele továrny (§ 417 obč. zák.), to ovšem jen tehdy, kdyby hospodářsky nebylo lze jich odstraniti, čemuž však, jak bylo odvolacím soudem zjištěno, v tomto případě není, poněvadž postavení stroje (lokomobily) je pouze polostabilní a její odstranění je bez porušení jejího snadno

možným. Pravidelně bývá mezi strojem a budovou poměr samostatné součástky nebo příslušenství — aspoň po hospodářské stránce. Právně je však stroj samostatnou součástkou nebo příslušenstvím továrny pouze tenkráte, byl-li už před tím továrníkovým vlastnictvím. Proto se nestal součástkou nebo příslušenstvím cizí stroj v tomto případě, v němž dodavatel vyhradil si vlastnické právo až do úplného zaplacení kupní ceny vůči svému kupiteli, jenž stroj, o který běží, věnoval beze svolení žalující firmy, která zůstala vlastnicí stroje, trvale k účelům do dražby pojaté pily, náležející třetím, od kupitele odlišným osobám. Byť i § 297 a) obč. zák. ustanovoval, že výhrada vlastnictví vylučuje vlastnost stroje jako příslušenství jenom tehdy, je-li výhrada ta poznamenána v pozemkové knize, otázka, zda vlastnost příslušenství je dána, musí býti posuzována podle všeobecných pravidel §§ 294 a 297 obč. zák., neboť tyto předpisy nebyly změněny předpisem §u 297 a) obč. zák., podle nich však vlastnosti příslušenství může nabýti jenom stroj, který byl v podniku postaven vlastníkem, čemuž není v tomto případě, v němž kupitel, od vlastníků továrny odlišný, sám nestal se ani vlastníkem sporného stroje. Vedlejší věc musí býti už od původu vlastnictvím vlastníka hlavní věci, neboť vlastnost příslušenství spočívá na vlastnictví, nikoli naopak: nespočívá vlastnictví na vlastnosti příslušenství. Jeť přece jenom přírost nabývacím způsobem vlastnictví, není jím užití věci jako příslušenství. Co vypůjčitel opatří, není příslušenstvím.

Čís. 3700.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Zákonem ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., nebyl teprve založen nárok na zaopatřovací požitky.

K pojmu »zvyklostí« (prováděcí nařízení ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n.).

(Rozh. ze dne 8. dubna 1924, Rv II 123/24.)

Žalobce byl zaměstnancem na velkostatku žalovaného od 24. srpna 1915 do 1. října 1919, konav před tím službu na velkém majetku pozemkovém již od 1. července 1867. Žalobu o placení zaopatřovacích požitků dle zákona čís. sb. 130/1921 oba nižší soudy zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: Žalobce opřel svůj nárok na pensi proti žalované firmě o zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. Procesní soud však zamítl žalobu z důvodu, že žalobce nepatří k osobám, uvedeným v §u 1 písm. a) a b) zákona. Žalobce napadá tento názor odvolacím důvodem nesprávného právního posouzení věci, tvrdě, že zákon má význam konstitutivní a přiznává pensi oněm bývalým zaměstnancům na velkém pozemkovém majetku, kteří, jako žalobce, dokonali 40. služební rok a nepobírají zaopatřovacích požitků. Než tento názor nemá opory v zákoně. Zákon čís. 130/1921 stanoví výši zaopatřovacích požitků a označuje zároveň zcela přesně okruh osob, jimž příslušejí tyto zaopatřovací požitky. V tomto směru praví § 1, že nárok na požitky mají oni bývalí zaměstnanci, a) kteří zaopatřovací požitky již pobírají, lhostejno, zda ve formě pense, provise, darů z milosti či podobně, b) dále bývalí zaměstnanci, kteří již před účinností zákona, t. j. před 6. květnem 1921 nabyli již nároku na pensi nebo provisi. Ke skupině pism. a) žalobce zajisté nepatří, poněvadž podle svých vlastních údajů nepobírá dosud zaopatřovacích požitků. Než nepatří ani ke skupině písm. b). Jak již podotčeno, musili sem patřící čekatelé nabýti nároku na pensi již před účinností zákona čís. 130/1921, z čehož logicky plyne, že právní důvod pro jejich nároky nemůže býti založen teprve tímto zákonem samým. Takovým právním pramenem, vzniklým již před účinností zákona čís. 130/1921, může býti jen buď smlouva, obyčej (občasný dar z milosti) nebo zákon, vydaný již před zákonem čís. 130/1921. Poněvadž žalobce neopírá žalobní nárok ani o smlouvu, ani o platný obyčej, nýbrž pouze o zákon, avšak zákon čís. 130/1921, na nějž se odvolává jako na právní pramen, sám zdůrazňuje, že nárok na pensi musí býti založen již dřívějším zákonem, takže si zákon čís. 130/1921 sám upírá v tomto směru konstitutivní povahu, jest žalobní nárok uplatňován bez zákonného podkladu a musil býti zamítnut. Že zákonodárce nechtěl oním zákonem nárok na pensi teprve založiti, nýbrž předpokládal, že nárok trvá po právu na základě dříve vydaného zákona, plyne též z §u 1 prov. nařízení ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n. Tam jest uveden zákon ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n. jako zákon, zakládající nárok na pensi. Bylo by však bývalo zajisté na snadě, by tu jako zákonný pramen práva byl uveden i zákon čís. 130/1921 sám, kdyby byl zákonodárce tomuto zákonu ve skutečnosti přičítal tento účinek. Pro právní názor zde zastávaný mluví též důvodová zpráva k vládní předloze (tisk čís. 1130/20), jakož i zpráva sociálněpolitického výboru senátu (tisk 573/21). V obou rozuměli se osobami, jmenovanými v §u 1 písm. b) zákona čís. 130/1921 oni zaměstnanci, kteří již dosloužili, avšak pro neupravené pensijní poměry nemohli vstoupiti do výslužby, tudíž ještě aktivně sloužící zaměstnanci. Žalobce však ani sám netvrdil, že byl do pense zralým, avšak ještě aktivně sloužícím zaměstnancem.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel spatřuje nesprávné posouzení právní v tom, že se odvolací soud přiklonil k názoru, že zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. nemá konstitutivního významu, nýbrž pouze zvyšuje dosavadní pense. Vůči tomu sluší především uvésti, že, kdo se domáhá placení zaopatřovacích požitků podle §u 1 b) cit. zák., je povinen dokázati, že mu nárok tento skutečně přísluší. Nárok na přiznání zaopatřovacích požitků podmíněn jest tím, že zaměstnanec již jistých požitků požíval neb alespoň na ně nabyl nároku, buď ze smlouvy, nebo ze zákona, nebo dle zvyklosti. Pokud jde o zvyklost, je sice pravda, že zákon čís. 130/1921 o zvyklostech jako právním důvodu pensijních nároků nemluví, že tedy právo obyčejové (§ 10 obč. zák.), pokud se týče »zvyklosti« v tomto případě, v němž nejde o obchodní věc (čl. 1 obch.

zák.) nebylo lze povýšiti prováděcím nařízením ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n. na pramen práva, ale přece nelze jen tak beze všeho právě se zřetelem na § 10 obč. zák. považovati za vyloučeno, že v určitém oboru zaměstnání byly úmluvy podle zvyklosti uzavírány i mlčky, takže když nebylo o zaopatřovacích požitcích ujednáno nic jiného, samo sebou se rozumělo, že zaměstnanec bude míti obvyklý nárok na pensi, ve kterýchžto případech vlastně nestala se zvyklost právním důvodem nároku, může však býti důležitou pomůckou při výkladu právního poměru zaměstnancova se zaměstnavateli v tom směru, zdali nedošlo mezi nimi mlčky k uzavření smlouvy o placení zaopatřovacích požitků, a dlužno jen v tomto smyslu pojímati význam slova »zvyklosti«, použitého v prováděcím nařízení při vysvětlení §§ 1 a 3 zákona čís. 130/1921 sb. z. a n. Nemohlo býti a také nebylo zákonodárcovým úmyslem nic jiného, nežli, že mělo býti výrazem »zvyklosti« upozorněno, že vedle zákona a výslovného smluvního ujednání mohou zaměstnanci svůj nárok na vyplácení pense opírati také o dohodu, mlčky v té příčině mezi nimi a zaměstnavateli uzavřenou. Tu jest ovšem pro posouzení této rozepře závažno, že dovolatel neopírá žalobního nároku ani o smlouvu, ani o platný obyčej, o němž právě bylo promluveno obšírněji, nýbrž pouze o zákon čís. 130/1921, na čemž setrvává ještě v dovolacím řízení, a snaží se neprávem z důvodových zpráv dovoditi, že zákon má konstitutivní význam. Po této stránce stačí poukázati na správné, věci i zákonu vyhovující odůvodnění odvolacího rozsudku, dovolacím soudem plně sdílené. Zákon sám svým nadpisem, kterým »u p r a v u j í se zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců atd.«, jakož i pochybnosti nevzbuzujícím předpisem §u 1 a) i b), vylučuje jakoukoli domněnku, že jim pense byly teprve zřizovány, jak se dovolatel snaží dovoditi, totiž, že vysloužení určité řady služebních let samo o sobě zakládá zaměstnavatelův závazek, poskytovati zaměstnanci pensi.

Čís. 3701.

Zajišťovací převlastnění jest sice považovati za platný důvod k nabytí vlastnictví, k převodu nestačí však odevzdání prohlášením podle §u 428 obč. zák.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1924, Rv II 134/24.)

Žalující banka domáhala se žalobou dle §u 37 ex. ř. uznání vlastnictví a zrušení exekuce ohledně věcí, k nimž tvrdila vlastnické právo, ježto byly na ni prohlášením, obsaženým v notářském spise, vlastnicky převedeny k zajištění jejích pohledávek proti dlužníku. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto d ů v o d ů: Podle §§ 423, 424 obč. zák. vyžaduje odvozené nabytí vlastnictví, by věc právním způsobem byla převedena od majitele na osobu druhou. Právní způsob tohoto převodu vyžaduje zvláštní právní důvod a předání. Smlouva, jíž se žaloba dovolává, nevyhovuje žádné z těchto podmínek. Jako právní důvod uplatňuje se v tomto případě smlouva. Poněvadž však zákon neuznává každou smlouvu za důvod odvozeného převodu práva vlastnického (§§ 316, 1461, 1462 obč. zák.), jest předně zkoumati, zda smlouva má tuto právní způsobilost. Přes to, že se v §§ 2, 5, 7—8 smlouvy mluví o převodu, pro případ nabytí vlastnictví, vysvítá pravý účel této smlouvy z ustanovení §§ 1 a 2 smlouvy, dle nichž odevzdané věci mají sloužiti žalující straně ku zajištění otevřeného bankovního úvěru, který měl býti poskytnut a jehož výška ani přibližně nebyla udána, zjev při úplatné smlouvě, sloužící převodu, po případě nabytí vlastnictví zajisté neobyčejný. Již z těchto ustanovení jasně vysvítá, že se při této smlouvě dle pravé její povahy (§ 916 obč. zák.) jedná o dání jistoty a nikoli o převod vlastnictví. Každou pochybnost v tomto směru vylučuje § 5. odstavec druhý smlouvy, podle kterého se žalující strana zavazuje předměty druhé straně ihned a bezplatně zase vrátiti do jejího vlastnictví, jakmile splnila veškeré závazky z úvěru. Mimo to omezuje se právo volného nakládání s těmito předměty po dobu trvání úvěrního poměru. Poněvadž občanský zákon nezná ani časově obmezeného vlastnictví ku zajištění, nelze považovati smlouvu, která má sloužiti takovým účelům, za důvod vlastnictví. Avšak i kdyby se považoval za přípustný takový převod vlastnictví ku zajištění, bylo by jej učiniti závislým od souhlasu všech věřitelů, kterým v době převodu příslušejí pohledávky proti osobě, vlastnictví se zříkající. V tomto případě nemůže však býti řeči o odevzdání předmětů, jaké zákon vyžaduje. Podle §u 4. smlouvy stalo se odevzdání prohlášením podle §u 428 obč. zák. Jelikož tohoto způsobu převodu lze snadno zneužíti ku zastření smlouvy na oko nebo k uvedení třetích bezelstných osob v omyl, musí se vůle, zciziti, v tomto případě prohlásiti způsobem také pro třetí osoby zřetelným. (»Auf eine erweisliche Art« § 428 obč. zák.) Že prohlášení bylo učiněno tímto způsobem, strana žalující ani netvrdí.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Podle čís. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod není opodstatněn. Sluší sice uznati, že pochybnosti, zda je fiduciární smlouva zajišťovací postačujícím důvodem k nabytí vlastnického práva, byly odstraněny §em 10. konk. řádu, jenž předpokládá možnost, že osobní věřitel získá k zajištění pohledávky určitých majetkových kusů dlužníkových, čímž současně uznává také platnost zajišťovacího převodu vlastnictví, neboť bylo by protismyslným, kdyby konkursní řád stanovil právní normy, které by podle platného práva hmotného vůbec nemohly obstáti; také nelze říci, že zajišťovací převod vlastnictví jest sám o sobě pro nedostatek nabývacího důvodu neplatným. Ale v tomto případě běží, jak odvolací soud vysvětlil správně, o jinou otázku, o tu totiž, zda dostačuje jako nabývací způsob odevzdání věcí prohlášením podle §u 428 obč. zák. Jenom o tento způsob nabývací může v tomto případě běžeti. Tu je rozhodujícím, že nelze zříditi zástavní právo k movitým věcem pouhým prohlášením. Způsoby, jimiž je nabýváno zástavního práva, určují se §§ 451 a 452 obč. zák. Věřitel musí vzíti movité věci do svého uschování. Nelze-li je odevzdati hmotně z ruky do ruky, musí býti užito takových znamení, ze kterých každý může snadno poznati, že věc je

zastavena. Musí býti zastavení každému poznatelné, toho však není, zůstane-li pouhým prohlášením zastavená věc na dále ve dlužníkově uschování. Odvolací soud správně při tom poukázal na nebezpečnost tohoto převodu, snadno zneužitelného ku předstírání smlouvy na oko, nebo k uvedení v omyl třetích bezelstných osob. Také by mohlo býti takto vzbuzeno klamné zdání o úvěrních schopnostech dlužníkových. Nelze pochybovati, že mohlo by býti způsobeno ohrožení úvěru důvěřivých osob zajišťovacím převodem vlastnictví, když by věci odevzdány byly pouhým, třetím osobám nepoznatelným prohlášením, stejně jako tomu je při zastavení věcí bez odevzdání do držby. Nelze pochybovati, že když zákon zakazuje zřízení zástavního práva prohlášením, nemůže dopouštěti stejně povážlivé nabytí vlastnického práva ku zajišťovacímu účelu. Proto sluší považovati převod vlastnictví k zajištění podle §u 428 obč. zák. za nepřípustný, neboť to by bylo průlomem do zákonných ustanovení o veřejnosti zástavního práva.

Čís. 3702.

Pro věcné ručení nemovitosti za dávku z majetku (§ 62 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n.) rozhodnou jest cena nemovitosti vyšetřená finančními úřady za účelem vyměření dávky ku dni 1. března 1919 a stav břemen k témuž dni, nikoli soudně vyšetřená cena v dražebním řízení a zadluženost v čase dražby.

V řízení o rozvrhu výtěžku exekučně prodané nemovitosti nelze proti dlužníku přisouditi útraty.

(Rozh. ze dne 9. dubna 1924, R I 254/24.)

K rozvrhu výtěžku za nemovitost, prodanou v exekuční dražbě, přihlásil berní úřad v přednostním pořadí dávku z majetku 200 Kč. Soud prvé stolice dávky nepřikázal, rekursní soud usnesení potvrdil. Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu finanční prokuratury zrušil usnesení obou nižších soudů a přikázal prvému soudu, by po provedeném dalším šetření o nároku na přikázání dávky z majetku ku zaplacení z nejvyššího podání znova rozhodl. Útraty dovolacího rekursu finanční prokuratuře nepřiznal.

Důvody:

Exekuční soud odmítl přikázati dávku z majetku 200 Kč berním úřadem přihlášenou, poněvadž není na prodané nemovitosti knihovně pojištěna. Toto odůvodnění příčí se zřejmě předpisu §u 62 zákona o dávce z majetku ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n., že dávka požívá na nemovitostech do částky, poměrně na ně připadající, avšak nejvýše do 30 percent zjištěné čisté hodnoty nemovitostí, z á k o n n é h o práva zástavního, jemuž přísluší přednost přede všemi na nemovitosti váznoucími právy a pohledávkami ze soukromoprávních neb zákonných titulů. Nelze však souhlasiti ani s odůvodněním rekursního soudu, který, poukazuje na doslov právě citovaného předpisu, jest toho názoru, že v tomto případě, vzhledem k tomu, že břemena na prodaném domě, dne 7. června 1922 na 45.440 Kč odhadnutém, v den odhadu jeho cenu přesahovala, není tu čisté hodnoty nemovitosti, ze které by dávka z majetku mohla býti vyměřena, a do jejíchž 30 percent by mohla na nemovitosti váznouti. Dle §u 6 zákona o dávce z majetku jsou pro osobní i v ě c n o u povinnost k dávce jakož i výši dávkou povinného jmění rozhodny stav a hodnota dne 1. března 1919, při čemž cena nemovitostí určuje se samostatně dle zásad, v zákoně uvedených, úřady, dávku vyměřujícími. Nezáleží proto na ceně, vyšetřené soudním odhadem dne 7. června 1922, nýbrž rozhodnou jest cena, vyšetřená za účelem vyměření dávky z majetku úřady finančními ke dni 1. března 1919, a nerozhoduje předluženost, zjištěná při pozdější soudní dražbě, nýbrž stav břemen dne 1. března 1919. Měla-li dražbou prodaná nemovitost toho dne podle ceny při vyměřování dávky z majetku vyšetřené po srážce tehdejších knihovních břemen, čistou hodnotu, vázne poměrný díl vyměřené dávky na ní zákonným právem zástavním do 30% této čisté hodnoty bez ohledu na změny, které později nastaly v ceně a zatížení nemovitosti. Jest tudíž třeba vyšetřiti, jaká cena nemovitosti byla za účelem vyměření dávky z majetku zjištěna, jakou výši byla břemena dne 1. března 1919 na domě váznoucí uznána, a v jakém poměru byla vyšetřená čistá hodnota domu k celkovému majetku, načež teprve bude moci býti rozhodnuto o tom, zda a do jaké míry přísluší přihlášené dávce z majetku 200 Kč na prodaném domě zákonné právo zástavní. Teprve až dotazem na berní správu budou uvedené okolnosti zjištěny, bude moci býti o sporné otázce rozhodnuto, pročež musilo býti rozvrhové usnesení v tomto směru zrušeno a nařízeno další šetření. Finanční prokuratura navrhuje přisouzení útrat dovolacího rekursu proti dlužníkovi. Nehledíc k tomu, že seznam útrat nebyl předložen (§ 54 c. ř. s.), nelze v rozvrhovém řízení přiřknouti útraty proti dlužníkovi, neboť tento přestal býti příklepem nemovitosti stranou a nemůže býti řeči o nějakém jeho zavinění dle §u 41 c. ř. s. neb §u 74 ex. ř. Poukazuje se v té příčině na rozhodnutí ze dne 4. února 1913, kniha judikátů čís. 201.

Čís. 3703.

Stačí, když daně a poplatky, které do dne dražby ještě vyměřeny nebyly (býti nemohly), oznámí se exekučnímu soudu a uvedou na vědomost účastníkům takovým způsobem, aby k nim při dražbě a při rozhodnutí o odporu proti příklepu mohlo býti přihlíženo.

Poplatku z čisté pozůstalosti lze přiznati na vydražené nemovitosti zákonné právo zástavní jen tehdy, pokud nemovitost jest sama čistou pozůstalostní hodnotou a poplatek ten může býti přikázán z nejvyššího podání jen tehdy, je-li vymáhající věřitel úplně kryt; poplatek nemovitostní však požívá přednostního pořadí přede všemi právy soukromými.

Útraty, vzniklé v rozvrhovém řízení, nelze vymáhajícímu věřiteli proti dlužníku přisouditi.

(Rozh. ze dne 9. dubna 1924, R I 261/24.)

K rozvrhu výtěžku za exekučně vydraženou nemovitost přihlásil úřad pro vyměřování poplatků ve výsadním pořadí úhrnným penízem veškeré poplatky, vyměřené z dlužníkovy pozůstalosti. Oba nižší soudy přiznaly poplatky v požadovaném pořadí. Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu vymáhajícího věřitele potud, že zrušil usnesení obou nižších soudů a uložil prvému soudu, by provedl šetření v důvodech naznačené a pak o nároku úřadu pro vyměřování poplatků na přikázání poplatků vyměřených z dlužníkovy pozůstalosti znova rozhodl; účtované rekursní útraty nebyly přisouzeny.

Důvody:

Nejvyšší soud uvažoval předem, zda přikázání poplatků, vyměřených z dlužníkovy pozůstalosti, v přednostním pořadí před vymáhajícím věřitelem nepřekáží okolnost, že nebyly podle §u 172 ex. ř. přihlášeny do dne dražby. Otázku tuto slušelo rozhodnouti záporně, neboť úřad pro vyměřování poplatků obrátil se již před dražbou přípisem ze dne 11. července 1923 na exekuční soud se žádostí za vhodné opatření, by poplatky, které budou z pozůstalosti vyměřeny, byly z nejvyššího podání zajištěny. Vyhovuje i doslovu i účelu předpisu §u 172 ex. ř., když daně a poplatky, které do dne dražby ještě vyměřeny nebyly, po případě vyměřeny býti nemohly, takovým způsobem se oznámí exekučnímu soudu a uvedou na vědomost účastníkům (§ 178 čís. 1 ex. ř.), aby k nim při dražbě a při rozhodnutí o odporu proti příklepu opírajícím se o § 184 čís. 8 ex. ř. bylo přihlíženo.

Ve věci samé nelze dovolacímu rekursu upříti částečně oprávněnosti. Poplatkový úřad uvedl ve své přihlášce veškeré poplatky, vyměřené z dlužníkovy pozůstalosti úhrnnou částkou, nerozeznávaje, kolik z nich připadá na poplatek čisté pozůstalosti (daň dědickou) s poplatky vedlejšími a kolik na reální převodní poplatek z vydražené nemovitosti. Toto rozeznávání jest však pro posouzení, zda a pokud přísluší přihlášeným poplatkům přednostní zákonné právo zástavní, podstatné. Pokud jde o poplatek z čisté pozůstalosti, může mu býti přiznáno zákonné právo zástavní na vydražené nemovitosti jen potud, pokud tato nemovitost jest sama čistou pozůstalostní hodnotou, pokud totiž nebyla v den úmrtí dlužníkova dle §u 57 popl. zák. po odečtení břemen na ní váznoucích předlužena. Při vyčerpání ceny nemovitosti břemeny na ní váznoucími nelze mluviti o čisté její ceně, která jedině jest předmětem dědické daně, a důsledně ani o zástavním právu vyhraženém pro dědickou daň. V tomto případě byla pohledávka vymáhajícího věřitele již v den dlužníkovy smrti pojištěna na vydražené nemovitosti právem zástavním, poplatek z čisté pozůstalosti může býti proto přikázán ku zaplacení po případě zajištění z nejvyššího podání jenom, bude-li vymáhající věřitel úplně kryt. Jinak jest tomu s poplatkem nemovitostním. Podle §u 72 popl. zák. vázne týž na nemovitosti, z jejíhož převodu jest bez ohledu na její zadlužení vyměřen, v pořadí přednostním přede všemi právy soukromými, z posledního odstavce §u 1 zákona ze dne 18. června 1901, čís. 74 ve spojení se současným zrušením §u 5 čís. nařízení ze dne 19. března 1853, čís. 53 ř. zák. pak plyne, že podnětem ku vyměření tohoto poplatku jest již nápad dědický bez ohledu na pozdější odevzdání neb dřívější exekuční prodej. Následkem toho jest nutno přiznati reálnímu převodnímu poplatku vyměřenému z nápadu dědického přednostní zákonné právo zástavní, a nelze dovolacímu rekursu ohledně tohoto poplatku vyhověti. Na exekučním soudu bude, by dotazem u poplatkového úřadu zjistil, z jakých položek se skládají přihlášené poplatky, vyměřené z dlužníkovy pozůstalosti, a podle výsledku tohoto dotazu o nich a o pohledávce vymáhajícího věřitele znova rozhodl.

Na náhradu účtovaných útrat rekursů nemá vymáhající věřitel nároku, i když budou míti částečný úspěch, neboť není osoby, jež by mohla býti odsouzena k jejich zaplacení. Jmenovitě nemohou býti uloženy dlužníkovi dle §u 74 ex. ř. Udělením příklepu bylo vlastní exekuční řízení, v němž dlužník byl stranou, skončeno, následující řízení rozvrhové má povahu řízení nesporného, v němž osoba dlužníkova ustupuje do pozadí, takže nelze útraty vzniklé vymáhajícímu věřiteli v tomto řízení, pokládati za způsobené dlužníkem. (Srovnej rozhodnutí ze dne 4. února 1913, kniha judikátů čís. 201.)

Čís. 3704.

Trestní sankce čl. 4 a 5 polského zákona ze dne 15. ledna 1920, čís. 26 Dz. U. Rj. P. týká se pouze zákazu mechanického přepočítávání rakousko-uherských korun na polské marky v jiném poměru než 70 : 100, neobsahuje však zákazu plnění v Kč.

Okolnost, že po postupu pohledávky polským příslušníkem na tuzemce byl vydán zákaz výplaty pohledávky ve měně tuzemské, požadované postupníkem, nelze namítati postupníku.

Kupní cenu za zboží, dodané z místa, druhdy v mocnářství rakousko-uherském, nyní v republice Polské, jež byla splatna v době před měnovou rozlukou, jest zaplatiti v Kč.

(Rozh. ze dne 9. dubna 1924, Rv I 1489/23.)

Vilém S., obchodník v Bílsku, dodal v roce 1918 žalované pražské firmě zboží za 48.333 K rak. uh. (splatno a žalovatelno v Bílsku) a postoupil pohledávku kupní ceny žalobci, tuzemskému obchodníku. Žalobě na zaplacení kupní ceny v Kč bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalovaná napadá rozsudek odvolacího soudu dovolacími důvody čís. 2 a 4 §u 503 c. ř. s., ale neprávem. Jako neúplnost odvolacího řízení po rozumu §u 503 čís. 2 c. ř. s. vytýká, že odvolací soud nezjistil doslovu zákona polské republiky ze dne 15. ledna 1920, čís. 26 Dz. U. Rj. P., zejména článků 4 a 5 tohoto zákona, z kterých prý vyplývá, že žalobcův právní předchůdce (postupitel) Vilém S. nesměl by pod trestní sankcí žádati splnění sporné pohledávky, splatné v Polsku (v Bílsku)

jinak, než v nekolkovaných korunách rakousko-uherských nebo v polských markách, že požadované plnění v korunách československých bylo by tedy pro postupitele zakázané a dokonce trestné, a proto i žalobce jako postupník nemůže se ho prý domáhati. Žalovaná v odvolacím spise uvedla ve prospěch svého stanoviska obsah onoho zákona v českém překladu a musí tudíž snášeti, by ho také proti ní bylo použito. Dle něho jest zapovězeno »požadovati při platech, které příslušejí v korunách a k o n á n y j s o u v polských markách, jiný poměr přepočítací, než 70 polských marek za 100 korun (rakousko-uherských), nebo nechtíti přijati placení v polských markách; — podléhá ten, kdo proti zákazu tohoto zákona jedná nebo jednati se pokusí, trestu vězení a pokutě; — a jsou neplatnými smlouvy, ujednané proti předpisům tohoto zákona«. Než z těchto ustanovení neplyne závěr, jejž činí žalovaná, totiž že, kdyby žalobcův postupitel Vilém S. měl proti žalované, příslušnici Československé republiky, podle tuzemských zákonů nárok na koruny československé, nesměl by uplatniti tento nárok a musil by se spokojiti s nabízenými mu polskými markami. Trestní sankce oněch článků polského zákona ze dne 15. ledna 1920 má na zřeteli pouze zákaz mechanického přepočítávání starých rakousko-uher. korun na polské marky v jiném poměru než 70 : 100, zejména zákaz přepočítávání v poměru 85 : 100 (předválečný poměr rakousko-uherské koruny k německé marce) a důsledkem toho i odmítnutí platů v polských markách, nabízených na základě zákonem stanoveného kursu přepočítacího (srv. plenární rozhodnutí polského nejvyššího soudu ve Varšavě o úhradě pohledávek v bývalých rakousko-uherských korunách, sdělené ve věstníku čsl. ministerstva spravedlnosti čís. 11—12/1923 str. 182 čís. 180 sd.). Ostatně by onen polský zákon měnový, i kdyby dopouštěl výklad, o nějž se žalovaný pokouší, v tomto případě neměl právního významu. Žalovaná může ovšem žalobci jako postupníku namítati to, co by mohla namítati postupiteli Vilému S-ovi, ale příslušné námitky může opírati jen o skutečnosti, nastavší d o postupu, neboť p o postupu rozhoduje již jen poměr postoupeného dlužníka k postupníkovi. V době podání žaloby — 29. srpna 1919— byla zažalovaná pohledávka již přešla z vlastnictví Viléma S-a do vlastnictví žalobce. Zmíněný polský zákon měnový nabyl však podle přednesu žalované platnosti teprve dne 24. ledna 1920, kdy pohledávka nepříslušela již S-ovi. I kdyby tímto zákonem byl vysloven býval zákaz, tvrzený žalovanou, který by byl jinak mohl působiti jen proti postupiteli Vilému S-ovi, byla by to skutečnost, nastavší teprve po postupu, jež tedy postupníkovi nemůže již býti namítána. Nelze tudíž spatřovati vadu odvolacího řízení v tom, že nebyl úředně zjištěn doslov onoho polského zákona. Neobstojí však ani výtka nesprávného posouzení právního (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Dovolatelka vychází z předpokladu, že odvolací soud způsobem procesuálně nepřípustným přisoudil žalobci požadovaný peníz z důvodu náhrady škody, ač z toho důvodu nebylo žalováno, žalobce naopak požadoval plnění trhové smlouvy a tohoto právního důvodu ve sporném řízení nezměnil. Než předpoklad ten jest mylný a s ním padají též důsledky z něho odvozené. Odvolací soud bez odporu zjistil, že pohledávka, o niž jde, byla splatná již v červenci 1918. Žalovaná byla tudíž povinna, zaplatiti svému

smluvníku Vilému S-ovi kupní cenu v době, kdy rakousko-uherské koruny byly zákonným platidlem jak na území nynější republiky Československé, tak i v Bílsku, patřícím nyní k republice Polské. Neučiniviši tak, měla od července 1918 ve své moci hodnotu 48.333 K 50 h, náležející po právu nikoliv jí, nýbrž Vilému S-ovi. Tato hodnota 48.333 K 50 h přeměnila se v rukou žalované po provedení měnové rozluky v Československé republice v hodnotu 48.333 Kč 50 h, neboť rakousko-uherské korunové bankovky byly okolkovány na koruny československé, kovové mince dosavadní měny staly se kovovými mincemi nové měny československé, vklady, učiněné v rakousko-uherských korunách, byly uznány za vklady korun československých, a zboží, mající dotud určitou cenu korun rakousko-uherských, podrželo touž cenu v korunách československých. Z majetku žalované v korunách československých nutno tedy po tuzemské změně měnové vyloučiti část v hodnotě 48.333 K č 50 h, která jest v pravdě majetkem Viléma S-a, pokud se týče žalobce a představuje dlužný nedoplatek kupní ceny za zboží, dodané žalované firmě v roce 1918. Odvolací soud, uznav, že jest žalovaná povinna, zaplatiti žalobci 48.333 K č 50 h, neodsoudil ji tedy k placení z důvodu náhrady škody, třebaže nepřiléhavě uvedl §§ 1295, 1333 a 1334 obč. zák., nýbrž v pravdě uložil pouze žalované, by, plníc smlouvu, vydala žalobci hodnotu, rovnající se dlužnému nedoplatku kupní ceny. S toho právního hlediska jsou jednak bezpodstatnými vývody dovolacího spisu, jimiž žalovaná doličuje, že by byl žalobce musil prokázati škodu a důkazu takového neprovedl, jakož i poukaz k tomu, že dle §u 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. jen ty z á v a z k y, znějící na koruny rakousko-uherské měny, které jsou splatny v oblasti Československého státu, platí se v korunách československých, jednak není třeba vyvraceti mylný ovšem názor žalobcův, že Bílsko není splništěm závazku žalované a že také v Bílsku nabyla platnosti ustanovení zmíněného zákona ze dne 10. dubna 1919.

Čís. 3705.

Hmotné i formální právo občanské, platné v Německu, jest tuzemským soudům známo (§ 271 c. ř. s.).

Podstatné náležitosti smíru podle německého občanského zákonníka.

Jde o r o z s u d í h o (Schiedsrichter, arbiter), je-li třetí osoba povolána k tomu, by rozhodla celý soubor sporných právních otázek nebo některou právní otázku, kdežto ten, kdo jest povolán k rozhodnutí určité otázky skutkové (zjištění některé skutečnosti) jest s m í r č í m (Schiedsmann, arbitrator).

Nevyhovovala-li úmluva o rozsudím předpisům civilního řádu soudního, nejsou strany vázány jeho rozhodnutím.

Uzavřen-li po měnové rozluce smír v ten smysl, že cizozemský dlužník zaplatí tuzemskému věřiteli A tolik, kolik zaplatil tuzemskému věřiteli B a tomuto byl vyplacen určitý počet korun před měnovou rozlukou, jest vyplatiti věřiteli A týž počet československých korun nebo v cizozemské měně podle kursu v čase placení.

(Rozh. ze dne 9. dubna 1924, Rv I 1509/23.)

Žalobce a Emil S., oba státní občané tehdy rakouští, bydlící v Čechách, uzavřeli v roku 1915 se žalovanou berlínskou společností smlouvu, v níž mimo jiné mělo se žalobci i Emilu S-ovi dostati výtěžku z podnikání společnosti. Ohledně výtěžku za třetí a čtvrtý (1917—1918) obchodní rok uzavřel pak žalobce se žalovanou dne 6. srpna 1920 v Mnichově dohodu v tom smyslu, že žalobci má býti vyplaceno odbytné 44.000 K. Téhož peníze dostalo se Emilu S-ovi již před měnovou rozlukou. Jelikož byla měna, v níž bylo žalobci vyplatiti 44.000 K, spornou, ujednáno dále, že si žalovaná vyžádá posudky tajného justičního rady K-a a dra B-a, syndika národní banky pro Německo; vyzní-li posudky obou souhlasně, podrobí se jim obě strany; v případě opačném bude přibrán třetí nestranný právní zástupce, který bude oběma vhod, jako rozsudí. Posudky obou jmenovaných odborníků vyzněly souhlasně v ten smysl, že peníz není zaplatiti v Kč. Žalovaná zaplatila žalobci 10.000 marek, žalobce však domáhal se zaplacení 44.000 Kč, nabídnuv se vrátiti 10.000 marek. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl mimo jiné z těchto důvodů: Strany dohodly se v měnové otázce na tom, že se podrobují výroku dvou odborníků jakožto smírčích, pokud se týče názoru třetího, pakli by se první dva neshodli. Nejde tu o smlouvu o rozsudího ve smyslu civilního řádu soudního, ježto neodpovídá předpisům §§ 577—599 c. ř. s., ani §§ 1025—1048 něm. c. ř. s., nýbrž o t. zv. arbitrium boni viri. Takováto arbitria, pokud nejsou výslovně vyloučena, jsou všeobecně (§ 1382—1384 obč. zák.) přípustna. (§ 317, 318 něm. obč. zák., § 1057 obč. zák.). I v §§ 835, 841, 842 obč. zák. se mluví o smírčím (Schiedsmann), jenž s rozhodčím (Schiedsrichter) ve smyslu civilního řádu soudního nemá nic společného. Souhlasné posudky obou smírčích vyzněly v ten smysl, že 44.000 K není zaplatiti v Kč, může tedy býti placení požadováno pouze v Krak. Odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a vrátil mu věc, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Nižší soudy a strany jsou si za jedno v tom, že sporný případ jest posuzovati podle práva, platného v Německu. Žalobce vytýká vadnost odvolacího řízení po rozumu čís. 2 §u 503 c. ř. s. proto, že si odvolací soud nevyžádal od ministerstva spravedlnosti vysvětlení o příslušných předpisech a nezjednal si takto plné znalosti těchto předpisů. Dle §u 271 c. ř. s. potřebuje právo, platné v jiném státním území, důkazu jen potud, pokud není soudu známo, a může (ale nemusí) v takovém případě soud při vyhledávání právních pravidel, je-li toho potřebí, žádati za zakročení ministra spravedlnosti. Pokud se tkne hmotného a formálního práva občanského, platného v Německu, mají tuzemské soudy po ruce nejen příslušné zákony, nýbrž i pomůcky, jichž třeba k jejich výkladu; lze tudíž důvodně tvrditi, že hmotné i formální právo občanské, platné v Německu, tuzemským soudům jest známo, a proto nebylo třeba dalšího vyhledávání. Podle §u 503 čís. 3 c. ř. s. vytýká dovolatel, že spisům odporuje předpoklad odvolacího soudu, že posudky tajného justičního rady K-a a právního zástupce dra B-a jsou souhlasné. Než vytýkaný rozpor není podstatným, jak vysvitne z toho, co bude vyloženo při rozboru dovolacího důvodu čís. 4 §u 503 c. ř. s. V tom směru nelze ovšem žalobci přisvědčiti potud, pokud popírá platný smír. Úmluva, osvědčená listinou ze dne 6. srpna 1920, obsahuje veškeré náležitosti, vyhledávané §em 779 něm. obč. zák. Názor dovolatelův, že nelze mluviti o vzájemných ústupcích, jest mylným. Zmíněná listina tvoří jednotný celek s dohodou ze dne 6. srpna 1920. Žalobci příslušel ze smlouvy ze dne 23. února 1915 za okolností, uvedených v odstavci X. této smlouvy, nárok na 50.000 K; smlouva byla dohodou obou stran ze 6. srpna 1920 předčasně zrušena a mezi stranami byl nárok žalobcův na 50.000 K sporný, ježto žalovaná tvrdila, že nenastaly okolnosti, uvedené v odstavci X. smlouvy ze dne 23. února 1915 a proto žalobce nemá žádného nároku. Když mu přes to přiznala 44.000 K a žalobce na to přistoupil, slevil žalobce ze sporného nároku částku 6.000 K a upustila žalovaná od svého stanoviska, že žalobci vůbec nic nepřísluší, a jest tedy zřejmo, že dotyčný spor byl odklizen těmito vzájemnými ústupky, což jest dle §u 779 něm. obč. zák. podstatnou náležitostí smíru. Smír pak jest smlouvou (novační) a proto jest pro obě strany závazným. Žalovaná ostatně uznala platnost a závaznost zmíněné úmluvy tím, že vyplatila žalobci na účet srovnaných 44.000 K částku 10.000 něm. mk. Spornou zůstala při smíru ovšem měna, v jaké jest zapraviti oněch 44.000 K, ježto žalobce požadoval koruny československé, kdežto žalovaná nabízela koruny německorakouské, t. j. koruny republiky Rakouské, a proto učinily strany další ujednání v ten rozum, že si žalovaná vyžádá posudky tajného justičního rady K-a a Dra B-a, syndika národní banky pro Německo; vyzní-li posudky obou souhlasně, podrobí se jim obě strany; v případě opačném bude přibrán třetí nestranný právní zástupce, který bude oběma vhod, jako rozsudí. Jde o to, zda toto další ujednání jest platným a závazným čili nic. K této otázce nelze odpověděti jinak, než záporně, a v tom směru jest dovolání odůvodněno. Lze připustiti, že strany mohou smírem ujednati, že otázku mezi nimi spornou rozhodne osoba třetí, a to nejen pro obvod platnosti čsl. občanského zákoníka, nýbrž i pro obvod platnosti německého zákoníka občanského, ač tento nemá předpisu, obdobného §u 1391 obč. zák. Třetí osoba může pak býti povolána a) buď k tomu, by rozhodla celý soubor sporných právních otázek, t. j. celý spor, nebo některou otázku právní (rozsudí, Schiedsrichter, arbiter) nebo b) k rozhodnutí určité otázky skutkové, po případě k zjištění některé skutečnosti (smírčí, Schiedsmann, arbitrator). V projednávaném případě nešlo o smírčí, poněvadž osoby, jmenované v listině ze dne 6. srpna 1920 neměly rozhodnouti o otázce skutkové, aniž měly zjistiti nějakou skutečnost, nýbrž šlo o rozsudí, na něž bylo vzneseno rozhodnutí právní otázky, sporné mezi stranami, v jaké měně má urovnaných 44.000 K býti zaplaceno. Úmluva, jíž se ustanovují rozsudí, musí však vyhovovati předpisům formálního práva civilního, zde tedy §§ 1025 a násl. něm. c. ř. s. Máť stát v případech, kdy spor v občanských právních věcech, který patří před státní soudy, disposicí soukromých osob místo státními soudy má býti rozhodnut soudci

soukromými, oprávněný zájem na tom, by se tak stalo bez újmy právní jistoty, tedy za šetření určitých formálních pravidel, zabezpečujících tuto jistotu, zvláště, když výrok rozsudí má nahraditi rozsudek státních soudů a má býti nadán touž mocí, jako takový rozsudek (srv. Wilimovski-Lewy Zivilproceßordnung für das Deutsche Reich 1895 II. 1194; Neukamp Handkommentar zur Zivilprozeßordnung 1911 str. 1150 c) ß); podobně pro tuzemské právo Neumann III. vydání, 2. svazek str. 1616, 1619 d). Prvý soud však správně vyložil a žalovaná to také připouští, že tu není formálních náležitostí smlouvy o rozsudí ve smyslu příslušných ustanovení něm. c. ř. s. Nelze-li osoby, jmenované ve smíru, pokládati za smírčí, nýbrž dlužno-li hleděti k nim jako k rozsudím, a nebylo-li při jejich povolání šetřeno formálních předpisů c. ř. s., jest příslušné ujednání bezúčinným, jsou posudky jimi podané právně bezvýznamnými a nezávaznými, a lze hleděti jen k ostatnímu nespornému obsahu smíru. Tu se pak praví, že žalovaná vyplatila již S-ovi jednou pro vždy jako odbytné 44.000 K a že se dohodla se žalobcem, že jest jen spravedlivo, by dostal rovněž 44.000 K. Úmysl stran jest jasný. Žalobce měl býti postaven na roveň S-ovi; co tento obdržel, měl obdržeti také on; což jest pochopitelno a vskutku spravedlivo, neboť i v původní smlouvě ze dne 23. února 1915 byla oběma propůjčena stejná práva. Ačkoli se v listině ze dne 6. srpna 1920 dále uvádí, že žalovaná vyplatila S-ovi před časem 44.000 K měny německo-rakouské, jest přece dle rozsudku prvého soudu nesporno, že S. dostal 44.000 K ještě před převratem, tedy 44.000 K rak. uh., což žalovaná v dovolacím řízení také výslovně připouští, dodávajíc, že to bylo oběma stranám známo. Ježto Emil S. byl československým státním příslušníkem a měl své bydliště v Rakovníku, bylo se těchto 44.000 K rak. uh. při smíru žalované se žalobcem, t. j. 6. srpna 1920, podle československých zákonů měnových v jeho rukou přeměnilo na koruny československé, a měl tudíž S. v té době hodnoty, odpovídající 44.000 Kč. Měl-li tedy žalobce, který jest rovněž československým státním příslušníkem a má, jak zjištěno, kromě svého sídla v Mnichově — jako norvéžský konsul — také stálé bydliště v Chebu, býti postaven na roveň S-ovi, dostati tedy tolik, jako tento, jest zřejmo, že musil v srpnu 1920, kdy neměl již možnosti, přeměniti rakousko-uherské koruny v koruny československé, dostati 44.000 Kč, ježto by byl jinak vůči S-ovi býval zkrácen. Proti tomu nelze nic odvoditi z ustanovení §§ 269, 244 něm. obč. zák., neboť tato nikterak nevylučují nároku žalobce na koruny československé, aniž jeho práva, domáhati se soudního výroku, odsuzujícího žalovanou k placení korun československých. Podle §u 244 v souvislosti s §em 269 něm. obč. zák. bude žalovaná jen oprávněna, zhostiti se svého dluhu korun československých placením v říšské (německé) měně, t. j. přepočítati československé koruny, k jichž zapravení bude odsouzena, v německé marky, a to dle druhého odstavce §u 244 podle kursové hodnoty v době a v místě placení. V tom směru vyšel také žalobce již před zahájením sporu vstříc žalované, vysloviv v dopise ze dne 16. září 1920 ochotu, přijati 44.000 Kč v měně markové a to dle kursu ze dne 7. srpna 1920. Žalovaná byla by se sprostila svého závazku, kdyby byla tenkrát bez zbytečného průtahu přistoupila na žalobcovu nabídku. Když toho neučinila, nebyl žalobce vázán svým návrhem, a není oprávněna výtka, činěná mu v tom směru prvým soudem, že v červenci 1921, tedy téměř po uplynutí jednoho roku, kdy žalovaná byla ochotna přijati jeho nabídku, vzhledem k mezitím nastalému poklesu marky to odmítl, a jde tento pokles na vrub liknavé žalované. O tom, že nemají místa ustanovení mírové smlouvy St. Germainské, jichž prvý soud se dovolává, zejména čl. 203 a 206, netřeba se šířiti, neboť žalobce není a nikdy nebyl majitelem bankovek, vydaných rakousko-uherskou bankou, nebo titrů nezajištěného rakouského státního dluhu, jak ustanovení ta předpokládají. Dle toho, co vyloženo, má žalobce proti žalované nárok na 44.000 Kč. Na účet této pohledávky vyplatila mu žalovaná 10.000 mk.; tuto částku, přepočítanou na koruny československé, nutno sraziti z dluhu 44.000 Kč. Ovšem nemůže se přepočítání státi dle nynějšího kursu německé marky, dle něhož by částka 10.000 mk. představovala nepatrný zlomek haléře, nýbrž dle kursu v době vyplacení (podle korespondence asi v říjnu 1920), jak žalobce v dovolacím spise sám uznává a navrhuje. Takto zjištěnou částku korun československých dlužno odečísti od 44.000 Kč, a pouze k zbytku korun československých lze odsouditi žalovanou. Ježto nižší soudy se svého právního stanoviska nezjistily, kdy žalovaná vyplatila žalobci oněch 10.000 mk, aniž tehdejší kurs německé marky (poměr marky k československé koruně), jest v těchto směrech nezbytně třeba doplniti řízení, což se ovšem bez jakýchkoliv obtíží může státi v druhé stolici.

Čís. 3706.

Byla-li krycí koupě provedena v cizí měně a kupní cena smluvena v Kč, dlužno smluvenou kupní cenu přepočísti na cizí měnu zpravidla dle kursu ke dni koupě.

Úmluva, že pro případ odepření povolení k vývozu zboží do ciziny bude zboží dodáno v Československé republice, nepříčí se předpisům, zakazujícím vývoz bez řádného povolení.

(Rozh. ze dne 9. dubna 1924, Rv I 1706/23.)

Žalující terstská firma koupila dne 5. srpna 1919 od žalované pražské firmy zboží a, ježto žalovaná zboží nedodala, kryla se kupitelka dne 5. srpna 1920 v Terstu. Žalobě o náhradu konkretní škody, již žalobkyně vypočetla na 36.891 lir, bylo o b ě m a n i ž š í m i s o u d y vyhověno.

N e j v y š š í s o u d vyhověl dovolání žalované potud, že přiznal žalobkyni pouze 33.358 lir.

D ů v o d y:

Žalující firma domáhá se na žalované firmě náhrady škody ve smyslu čl. 355 až 357 obch. zák., kterou utrpěla tím, že žalovaná bezdůvodně odepřela jí dodávku jednoho vagonu skleněných pohárků, t. j. 40.000

kusů, které dne 5. srpna 1919 za 41.600 Kč v Praze od ní byla koupila. Žalobkyně domáhá se náhrady konkretní škody, záležející v rozdílu mezi smluvenou cenou kupní a mezi cenou, kterou sama při krycí koupi, uskutečněné dne 5. srpna 1920 v Terstu, za pohárky téhož množství a téže jakosti v sumě 52.000 lir zaplatiti musila. Podle toho bylo zjistiti rozdíl mezi původní cenou 41.600 Kč a mezi cenou 52.000 lir, při krycí koupi zaplacenou. Žalobkyně na základě tvrzeného kursu ze dne 5. srpna 1920, tedy ze dne provedené krycí koupě, kdy prý československá koruna rovnala se 0.33 lirám, přepočetla původní kupní cenu 41.600 Kč na 13.728 lir a vypočetla rozdíl na 38.272 lir a navrhla po srážce 10% za dovozné a clo v částce 1.381 lir odsouzení žalované firmy k zaplacení zbytku 36.891 lir. Oba nižší soudy, zjistivše na základě dopisu Bankovního úřadu ministerstva financí a posudku znalce kurs italských lir v první polovici srpna 1920 asi na 0.35, přidržely se onoho výpočtu žaloby a odsoudily žalovanou podle žalobní žádosti. Žalovaná již při ústním líčení dne 22. března 1922 tvrdila, že rozdíl mezi původní cenou zboží a cenou jeho v čas krycí koupě byl značně menší, než žádá žalobkyně. Vzhledem k této námitce bylo na žalobkyni, by tvrzenou konkretní škodu dokázala. Právem vytýká žalovaná odvolacímu soudu nesprávné právní posouzení věci v tom směru, že pokládá za rozhodný den pro přepočítání smluvené kupní ceny v československých korunách na liry teprve den provedené krycí koupě, t. j. 5. srpen 1920, a nikoli den původní smlouvy, t. j. 5. srpen 1919. Jest zřejmo, že, má-li se správně vypočísti rozdíl mezi oběma cenami, vyjádřenými v různé měně, a požaduje-li žalobkyně rozdíl tento v lirách, nutno původní cenu, vyjádřenou v Kč, přepočísti na liry a to podle dne původní koupě, t. j. 5. srpna 1919. Toho by nebylo třeba jen tehdy, kdyby bylo zjevno, že kursovní poměr československé koruny podle stavu ze dne 5. srpna 1919 vůči liře byl stejný nebo nepříznivější, než podle stavu ze dne 5. srpna 1920, neboli kdyby za 41.600 Kč nebylo bývalo možno ani dne 5. srpna 1919 dostati více lir než 13.728, neboť pak by se žalované křivda nestala. Ale tomu tak není, neboť podle zprávy Bankovního úřadu ministerstva financí v Praze ze dne 30. října 1921 byl kurs italských lir v době od 1. do 13. srpna 1919 — tedy také dne 5. srpna 1919 — 241 peníze a 244 zboží. Tuto zprávu jest vzíti za základ dalšího výpočtu, protože vyžádána byla procesním soudem podle průvodního usnesení a byla při ústním jednání dne 22. března 1922 bez jakýchkoliv námitek stran proti správnosti přečtena. Ostatně jest to listina veřejná, která podle §u 292 c. ř. s. tvoří plný důkaz o svém obsahu. Přepočte-li se kupní cena 41.600 Kč podle zmíněného kursu 100 lir : 241 Kč na liry, rovná se 17.261 lirám, takže rozdíl zmenší se o 3533 lir na 33.358 lir s příslušenstvím, kterouž částku bylo toliko přiznati a žalobní žádost co do zbytku zamítnouti.

Ve všech ostatních směrech jest dovolání neodůvodněno. Žalovaná vytýká odvolacímu soudu kusost řízení a nesprávné právní posouzení věci z toho důvodu, že nebyly provedeny důkazy o jejím tvrzení, že vývozní povolení na prodané skleněné pohárky bylo jí odepřeno a nebylo vůbec dosažitelno, čímž prý by byla prokázána neplatnost úmluvy, že zboží, pro vývoz určené, má býti dodáno v tuzemsku, totiž v Praze. Dovolání není opodstatněno. Podle skutkového zjištění nižších soudů bylo mezi stranami dodatečně v dubnu 1920 ujednáno, že žalovaná v případě odepření povolení k vývozu dodá zboží v Československé republice. Platnosti této úmluvy nijak nejsou na úkor vládní nařízení ze dne 28. listopadu 1919, čís. 645 sb. z. a n., vyhláška ze dne 10. dubna 1920, čís. 241 sb. z. a n. a vládní nařízení ze dne 9. prosince 1919, čís. 653 sb. z. a n., podle kterých vývoz bez řádného povolení byl zakázán. Úmluva ta neznamená obcházení těchto předpisů, zvláště když podle dopisu speditera ze dne 26. června 1920. chtěla si žalující firma vývozní povolení sama opatřiti, když podle spisů ministerstva obchodu takové vývozní povolení již dne 27. května 1920 v ministerstvu obchodu bylo připraveno a když konečně žalující firma, třeba byla firmou cizozemskou, mohla zboží platně koupené v tuzemsku dále zciziti. (Čl. 338 obch. zák., § 1053 obč. zák. a § 33 obč. zák.). Nebylo proto třeba zjišťovati, zda vývozní povolení bylo odepřeno, zda bylo nedosažitelno a z jakého důvodu se tak stalo, a není v tom směru ani řízení odvolacího soudu kusým, ani jeho právní posouzení nesprávným.

Čís. 3707.

Kdo bez vědomí a svolení vynálezce dal pro svůj podnik zapsati a chrániti vzorky a dle nich další zboží vyráběl a do oběhu uváděl, jest povinen přivoditi výmaz vzorků a zdržeti se další výroby a dalšího prodeje zboží dle vzorků. Nárok tento může vynálezce uplatňovati žalobou. Vymohl-li si škůdce ochrannou známku pro druh předmětů, neobmezený na vzorky vynálezcovy, nemůže se vynálezce domáhati i přivodění výmazu této ochranné známky.

(Rozh. ze dne 9. dubna 1924, Rv I 17/24.)

Žalobce, zaměstnanec v závodě žalovaného Viléma R-a, vynalezl vzorky hasících přístrojů, jež si dal žalovaný bez žalobcova vědomí zarejstříkovati u obchodní a živnostenské komory v Praze pod čís. 9845 a 9882 a kromě toho vymohl si zápis ochranné známky »Hasan« pro »Hasící přístroje, jejich součásti a příslušenství, chemické výrobky.« Žalobce domáhal se na Vilému R-ovi, by se zdržel další výroby a dalšího prodeje hasičského přístroje známky »Hasan« a vzorků pod číslem rejstř. 9845 a 9882 u obchodní a živnostenské komory v Praze zapsaných a by přivodil výmaz ochranné známky »Hasan« a vzorků pod rejstř. 9845 a 9882 u obchodní a živnostenské komory v Praze zapsaných. Oba nižší soudy uznaly dle žaloby. Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalovaného potud, že zamítl žalobní žádost, by bylo uznáno právem, že jest žalovaná strana povinna ochrannou známku »Hasan« u obchodní a živnostenské komory zapsanou přivésti k výmazu, jinak napadený rozsudek potvrdil.

Důvody:

Především dlužno poukázati k tomu, že žalobce neopírá svůj nárok o právo, založené pro něho registrací známky neb vzorků a že se také

nedomáhá práv plynoucích pro něho ze zákona ze dne 6. ledna 1890, čís. 19 ř. zák. (jmenovitě oněch, vyznačených v §u 30 cit. zák.), pokud se týče cís. pat. ze dne 7. prosince 1858, čís. 237 ř. zák., nýbrž ochrany svého vlastnictví, jež porušeno bylo protiprávním zásahem žalovaného. (§ 30 zákona o ochraně známek a contr., § 19 pat. o ochraně vzorků). Jde tedy o nárok soukromoprávní, o němž rozhodovati jest řádným soudům (§ 1 j. n.). Po stránce právní nelze upříti dovolání oprávnění, pokud napadá rozsudečný výrok, jímž byla žalovaná strana uznána povinnou, aby dala vymazati ochrannou známku »Hasan«, zapsanou u obchodní a živnostenské komory v Praze. Dle osvědčení vymohl Vilém R. dne 6. září 1921 zápis ochranné známky »Hasan« pro »Hasicí přístroje, jejich součásti a příslušenství, chemické výrobky«. Může tedy touto ochrannou známkou opatřiti v e š k e r é výrobky, spadající v obor právě uvedeného zboží, jež se v jeho podniku přivádějí do obchodu, a není dle zápisu toho použití ochranné známky obmezeno výhradně na hasicí stroje čís. 9845 a 9882, ba ze zápisu není vůbec zjevným nějaký vztah právě k těmto strojům. Kdyby tedy žalovaný z jakýchkoliv příčin přestal stroje ty vyráběti, pokud se týče jimi obchodovati, nepozbyl by tím zápis ochranné známky svého významu, poněvadž žalovaný mohl by známkou tou opatřiti i jinaké stroje hasicí, jich součástky a příslušenství a mimo to i chemické výrobky. Poněvadž tedy není souvislosti mezi zřízením ochranné známky a výrobou neb obchodováním hasícími stroji, o něž se jedná, nemůže míti okolnost, zda Vilém R. byl oprávněn bez vědomí a proti vůli žalobcově vzorky hasících strojů čís. 9845 a 9882 ohlásiti k ochraně pro svůj podnik, stroje ty vyráběti a jimi obchodovati, žádného vlivu na oprávnění žalovaného ku zřízení ochranné známky vůbec a to ani tehdy, kdyby obchodování spornými stroji bylo bývalo podnětem k registraci této ochranné známky. Nárok žalobcův není tedy v tomto směru opodstatněn a bylo co do této části výroku napadeného rozsudku dovolání vyhověti a žalobu zamítnouti. Naproti tomu dlužno v ostatním v podstatě přisvědčiti právnímu názoru obou nižších soudů. Předem jest míti na zřeteli, že žalobce nedomáhá se žalobou ochrany proti zásahu v právo vzorkové, registrací j e m u zaručené; vždyť on sám vzorků neohlásil. Základem žaloby jest zneužití žalobcových vzorků Vilémem R-em, jež záleželo v tom, že R., jak oba nižší soudy zjistily, bez vědomí a svolení žalobcova vzorky tyto p r o s v ů j p o d n i k dal zapsati a chrániti, pak že dle těchto vzorků další zboží vyrobil a do oběhu uvedl. Jde tedy vlastně o porušení dvou samostatných práv žalobcových. V prvém směru příčí se jednání R-ovo nepochybně ustanovení §u 2 cís. pat. ze dne 7. prosince 1858, čís. 237 ř. zák., a mohl by se žalobce domáhati přímo u příslušného politického úřadu dle §u 19 téhož patentu prohlášení registrace vzorků oněch neplatnou z důvodu §u 10 d) cit. pat. Avšak žalobce tuto cestu nevolil a domáhá se žalobou, jak již shora uvedeno, ochrany proti neoprávněnému využití jeho duševního vlastnictví. Oba nižší soudy zjistily, že vzorky hasících strojů 9845 a 9882 jsou vynálezem žalobcovým, že tento nesvolil k tomu, aby Vilém R. vzorky ty dal chrániti pro svůj podnik a že o uložení jich vůbec nevěděl. Zasyhl tedy R. svémocně a vědomě protiprávně do soukromoprávní sféry žalobcovy, zneuživ nad to jeho důvěry, takže jednání jeho příčí se také dobrým mravům. Zodpovídá proto Vilém R. dle obdoby zásady §u 1295 obč. zák. druhá věta za všecky důsledky této své protiprávní činnosti a jest předem povinen, aby vše uvedl v předešlý stav (§ 1323 obč. zák.), to jest, aby se postaral o výmaz neoprávněně registrovaných vzorků žalobcových. Pokud tedy nárok žalobcův cílí k tomuto výmazu, jest plně odůvodněn. Avšak z téže úvahy plyne také, že právě ž a l o v a n ý, pokud se týče jeho úpadková podstata nejsou ani oprávněni, aby ony stroje dle vzorků žalobcových vyráběli a do obchodu uváděli. Postup tento byl by neloyálním a nesl by všecky známky nekalé soutěže, neboť v řádném obchodování není myslitelno, by někdo, zneuživ důvěry, svěřené mu výsledky cizí práce a píle, třeba dle speciálních zákonů nechráněné, k vlastnímu obohacení úmyslně zneužíval. Takovýmto výstřelkům konkurenčního boje nelze poskytnouti právní ochrany.

Čís. 3708.

Nájemník, jenž dal část bytu v podnájem, může na podnájemce naléhati žalobou, by nepokračoval v protismluvním užívání věci, dané v podnájem, třebaže vlastník domu s tímto užíváním souhlasil.

(Rozh. ze dne 9. dubna 1924, Rv I 119/24.)

Žalobkyně dala žalovaným v podnájem zařízený pokoj. Žalovaní dali se svolením správce domu do pokoje sporák a vařili na něm. Žalobě, by žalovaní nepoužívali kamen jinak, než k ohřívání vody, p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e vyhověl, o d v o l a c í s o u d žalobu zamítl. D ů v o d y: Žalující strana, davši pokoj do podnájmu straně žalované, vzdala se držby svých práv nájemních, při čemž ovšem ručí dle §u 1111 obč. zák. za zavinění svého podnájemce. Pakliže tento, vyžádav si a také obdržev svolení od správce domu k tomu, aby postavil si v pokoji, jím obývaném, sporák, aby vařil a ohříval na něm vodu, jednal v mezích svého oprávnění, kterémuž nemůže čeliti žalující strana, leč by prokázala, že jí přísluší právo zakazovací proti žalovanému, aby v určitém směru sporáku nepoužíval.

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvého soudu.

D ů v o d y:

V tomto sporu nejde o zrušení smlouvy podnájemní dle §u 1118 obč. zák. a §u 3 zák. o ochraně nájemníků ze dne 27. dubna 1922, čís. 130 sb. z. a n. ani o to, by žalovaná strana za trvání nájemního poměru uvedla věc v podnájmu užívanou ve stav, v jakém věc převzala, nýbrž prostě o to, by nepokračovala v protismluvním užívání věci v podnájem dané. Takový nárok vyplývá z podstaty každé smlouvy (§ 859 obč. zák.) a není vyloučen ani při podnájmu. Smlouva podnájemní upravuje obligační práva a závazky mezi smluvními stranami, t. j. nájemníkem, který věc dává do podnájmu, a podnájemníkem, a dlužno od tohoto poměru rozeznávati poměr mezi pronajímatelem a nájemníkem. Jinak ovšem by

se měla věc, kdyby nešlo o podnájem, nýbrž o tak zvané odstoupení (postup) práv nájemních, při němž přejímatel bytu vstupuje v přímý poměr vůči pronajímateli a platí nadále za přímého nájemce (srv. Ehrenzweig: System rak. práva § 370 odst. II.). Poměry právní, smlouvou podnájemní založené, nejsou dále totožny s držbou práv nájemních, a nelze přisvědčiti názoru odvolacího soudu, že žalobkyně, davši pokoj do podnájmu straně žalované, vzdala se držby svých práv nájemních a že podnájemník smí po té jakkoliv užívati věci v podnájem vzaté a že by žalobkyně proti tomu mohla čeliti jen, kdyby prokázala, že jí přísluší právo zakazovací proti žalovaným, aby v určitém směru sporáku neužívali. Podkladem tohoto sporu nejsou poměry držební, nýbrž poměr obligační, čímž padá podklad rozsudku odvolacího soudu, na tom názoru založeného, že rozhodny tu jsou poměry držební, a jeví se zároveň pro spor nezávažnou okolnost, zda vlastník domu nebo jeho zástupce dal žalovaným svolení k tomu, aby sporáku v místnosti v podnájem dané užívali i jiným způsobem, než k ohřívání vody. Nesporno jest, že smlouva podnájemní týkala se jedné živnostenské místnosti bez nábytku a jednoho pokoje s nábytkem, že v tomto pokoji nebyl při ujednání smlouvy sporák, a že tehdy nebylo o postavení sporáku řeči. Prvý soudce poukazuje na to, že jde o pokoj tmavorudě vyčalounovaný s malovaným stropem, s kachlovými kamny bohatě zdobenými, s podlahou vykládanou a s vycpanými židlemi, a dovozuje, že, dává-li se takový pokoj v podnájem, a není-li nic opačného ujednáno, jest dle §§ 914 a 915 obč. zák. míti za to, že nebylo úmyslem stran, ujednávati podnájem této místnosti jako kuchyně k vaření, a že tedy užívání tohoto pokoje jako kuchyně není užíváním, k němuž by byl podnájemník oprávněn. Tomuto právnímu názoru se dovolací soud plně přikloňuje. Zjištěno-li tedy jest protismluvní užívání předmětu v podnájem daného, pak právem bylo prvým soudcem žalobě vyhověno.

Čís. 3709.

Dostavil-li se k prvému roku zástupce strany bez plné moci, jest jemu uložiti, by do lhůty plnou moc předložil. Neučiní-li tak, lze vydati rozsudek pro zmeškání a to bez nového ústního líčení. Stačí, že návrh žalobcův na vydání rozsudku pro zmeškání byl učiněn u původního roku.

(Rozh. ze dne 9. dubna 1924, Rv II 46/24.)

K řízení o žalobě na okresním soudě dostavil se žalobce a právní zástupce žalované, jenž však nevykázal plné moci. Žalobce navrhl vydání rozsudku pro zmeškání. Prvý soudce uložil zástupci žalované, by do osmi dnů předložil plnou moc, a, když se tak nestalo, žalobě bez dalšího rozsudkem pro zmeškání vyhověl. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatelka uplatňuje proti rozsudku odvolacího soudu formálně dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), ve skutečnosti však dovolací důvod vadného řízení (§ 503 čís. 2 c. ř. s.). Vytýkanou vadu spatřuje v tom, že rozkaz k dodatečnému předložení plné moci byl dán procesním soudem jejímu zástupci, nikoli jí přímo a míní, že procesní soud měl první rok odročiti k předložení plné moci. Teprve, kdyby žalovaná jí při něm nebyla předložila, mohl prý žalobce navrhnouti vydání rozsudku pro zmeškání. Tento rozsudek prý měl býti prohlášen ústně a neměl býti vydán jenom písemně. To prý odporuje zásadě ústnosti civilního řádu soudního. Dle obsahu dovolání míní, že odvolací soud setrval při těchto vadách procesního soudu. Dovolání není odůvodněno. Advokáti a jiní zmocněnci mají při prvním procesním úkonu, který ve sporné věci předseberou. prokázati své zmocnění listinou (§ 30 c. ř. s.) a procesní úkony, na základě procesní plné moci zmocněncem předsevzaté, mají proti odpůrci týž účinek, jako by je strana sama byla předsevzala (§ 34 c. ř. s.). Kdo chce za některou stranu zakročiti, aby provedl jednotlivé nutné procesní úkony, avšak nemůže prokázati daného zmocnění, může býti soudem prozatím připuštěn jako zmocněnec. Soud má spolu nařídit, by plná moc, k těmto procesním úkonům opravňující, byla dodatečně předložena nebo schválení strany bylo prokázáno a má až do vypršení lhůty, k tomu ustanovené, nevydati rozhodnutí neb opatření, které by mělo býti vydáno. Pak-li by lhůta tato marně prošla, budiž postupováno beze zřetele k onomu zakročení (§ 38 c. ř. s.). V tomto případě se k prvnímu roku nedostavila žalovaná, ale dostavil se za ni advokát bez plné moci. Soud mu nařídil, aby předložil do 8 dní plnou moc, jinak že bude dle návrhu žalující strany vydán rozsudek pro zmeškání. Plná moc nebyla předložena v povolené lhůtě a procesní soud vydal na to písemně rozsudek pro zmeškání. Ve sporu nebyla projevena pochybnost, že žalobce podal při prvním roku návrh na vydání rozsudku pro zmeškání. Podle uvedených předpisů nahražovala intervence advokáta žalované strany při prvním roku její vlastní přítomnost jenom pod podmínkou, že týž dodatečně předloží plnou moc, soud jednal s ním, ne se žalovanou. Připustiv ho prozatím k jejímu zastupování, musel při tom (§ 38 c. ř. s.) nařídit, aby plná moc byla předložena. To mohl nařídit jenom jemu, nikoli straně (srovnej: Hora, Československé civilní právo procesní, díl II. strana 69), a když to učinil, musel sečkati s rozhodnutím o návrhu žalobcovu na vydání rozsudku pro zmeškání. Rozsudek mohl býti vydán písemně bez nového ústního jednání. To plyne z předpisu §u 415 c. ř. s. Tento předpis není obmezen jenom na případy, kdy po skončení řízení v první stolici se provádějí důkazy, nýbrž platí pro všecky případy, kdy rozsudek nemohl býti vydán hned po skončeném jednání. V tomto případě nemohl soud rozhodnouti ihned při jednání o návrhu na vydání rozsudku pro zmeškání, protože nebylo jisto, zdali zástupce žalované za ni intervenoval právem či neprávem, a zdali ona první rok zmeškala. Mínění dovolatelčino, že procesní soud měl jednání odročiti k předložení plné moci zástupce žalované, a že žalobce mohl teprve při odročeném jednání navrhnouti vydání rozsudku pro zmeškání, nemá opory v zákoně. Procesní soud jednal tedy správně, když uložil předložení plné moci pouze zástupci žalované, i když po marném uplynutí ustanovené lhůty vydal rozsudek písemně bez nového ústního jednání.

Proto také jednal správně odvolací soud, když nevyhověl návrhu žalované, aby rozsudek prvého soudu zrušil a tomuto nařídil, aby dal žalované přímo rozkaz k předložení plné moci jejího zástupce.

Čís. 3710.

Při projednávání pozůstalosti po společníku veřejné obchodní společnosti jest společnost povinna, by předložila zevrubný výpočet zůstavitelova podílu na jmění společnosti ke dni úmrtí a, jsou-li k pozůstalosti povoláni nezletilí dědici, by předložila přesnou likvidační bilanci o skutečném majetku společnosti.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1924, R I 238/24.)

Pozůstalostní soud nařídil veřejné obchodní společnosti, jejímž byl zůstavitel společníkem, by předložila přesnou likvidační bilanci o jeho společenském podílu a vypočetla jeho podíl na jmění společnosti. Rekursní soud k rekursu společnosti napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu společnosti.

Důvody:

Napadenému usnesení, jímž bylo potvrzeno usnesení prvního soudu, pokud se týče jímž byl potvrzen poukaz soudního komisaře v pozůstalostním řízení po Osvaldu R-ovi, veřejném společníku stěžující si společnosti, aby stěžovatelka předložila přesnou likvidační bilanci o společenském podílu Osvalda R-a a vypočetla jeho podíl na jmění společnosti, vytýká stěžovatelka zřejmou protizákonnost a rozpor se spisy (§ 16 nesp. říz.), leč neprávem. Pokud jde o zřejmou nezákonnost, kterou spatřuje stěžovatelka v tom, že jí bylo uloženo předložiti bilanci ohledně podílu Osvalda R-a, ačkoli prý této své povinnosti (§ 106 nesp. říz.) již vyhověla, není tato výtka stěžovatelčina opodstatněna. Stěžovatelka předložila toliko opis bilančního kvota a výpis z konta zisku a ztráty, ale jak tento opis, tak i výpis pořízeny jsou ke dni 25. prosince 1922 a nikoli ke dni úmrtí Osvalda R-a, to jest k 9. květnu 1922. Podle §u 106 odstavec prvý nesp. říz. jest však předložiti účetní uzávěrku o podílu zemřelého společníka ke dni úmrtí. Oznámila-li stěžovatelka do protokolu ze dne 25. června 1923, že kapitálové konto Osvalda R-a činí ke dni 9. května 1922 411.864 Kč 49 h, nevyhověla tím předpisu §u 106 nesp. říz., neboť tento § má zřejmě na mysli účetní uzávěrku, zřízenou tak, aby ji bylo lze přezkoumati. Konečná číslice, kterou stěžovatelka z kapitálového konta Osvalda R-a oznámila, bez udání složek, jichž jest výslednicí, není takovou účetní uzávěrkou (čl. 29 obch. zák.). Vzhledem k tomu, že se tak dosud nestalo, právem a nikoli proti zákonu byla stěžovatelka vyzvána, aby bilanci předložila. Neprávem také spatřuje stěžovatelka zřejmou nezákonnost v tom, že jí bylo uloženo předložiti likvidační bilanci. Tu jest předeslati, že za dědice po Osvaldu R-ovi jsou povolány nezletilé děti bratra zůstavitele Valtera R-a. Po rozumu §u 92 odstavec druhý čís. 1 nesp. říz. jest v takovém případě sepsati inventář z úřední povinnosti. Podle §u 97 nesp. říz. má inventář obsahovati přesný a úplný seznam veškerého movitého i nemovitého jmění, v jehož držení se zůstavitel v čas smrti nalézal a musí inventář obsahovati cenu zůstaveného majetku v době úmrtí. Aby tomuto požadavku bylo vyhověno, nestačí, aby, jde-li o pozůstalost společníka veřejné obchodní společnosti, pojat byl do inventáře podíl společníka ve společnosti podle toho, jak se jeví na kapitálovém kontě společníkově. Uzavírka kapitálového konta není totiž než výpočet podle obchodních knih, oč se jmění společníka v tu kterou dobu účastenstvím jeho ve společnosti zvětšilo nebo zmenšilo (čl. 106 obch. zák.) a nevyjadřuje vždycky pravého stavu podílu, to jest podle skutečného majetku společnosti. Má-li tedy §u 97 nesp. říz. inventář odpovídati, nutno pojati do něho podíl společníka podle skutečného jmění společnosti a k tomu cíli nutno předložiti uzavírku o podílu společníkově zřízenou dle tohoto skutečného majetku společnosti. To plyne též z ustanovení čl. 130 obch. zák., neboť dle tohoto čl. platí jako pravidlo, že, vypadne-li jeden ze společníků veřejné obchodní společnosti, jest určiti jeho podíl, jenž pak vyplacen býti má, podle skutečného stavu majetku společnosti v době vypadnutí společníka. Vzhledem k uvedeným ustanovením zákona není tedy proti zákonu, bylo-li stěžovatelce uloženo předložiti likvidační bilanci o podíle Osvalda R-a, čímž jest (Staub-Pisko ai 1908 I. díl str. 138 a 357) rozuměti bilanci, zřízenou podle skutečného majetku společnosti. Dotyčné usnesení jest i tím plně ospravedlněno, že účastníci v pozůstalostním řízení projevili v protokolech ze dne 12. července 1923 a ze dne 24. července 1923 pochybnosti o správnosti stěžovatelčina údaje o výši podílu Osvalda R-a. Že bylo uloženo předložiti likvidační bilanci stěžovatelce a nikoli dědicům, není rovněž zřejmou protizákonností. Okolnost, že se zřízením likvidační bilance budou po případě spojeny větší náklady, nepadá na váhu, ježto podle §u 111 nesp. říz. útraty inventury postihují pozůstalostní podstatu a že by bilanci předložiti nesmělo býti uloženo společnosti, neplyne ani z §u 106 nesp. říz. ani z jiných ustanovení zákona (srovnej § 1199 a 1206 obč. zák. a čl. 28 a násl. a 105, 130 obch. zák.).

Čís. 3711.

Soudiště dle §u 88, odstavec prvý j. n.

Doložka v objednacím lístku, podepsaná oběma smluvníky a určující splatnost závazku v určitém místě, platí pro závazky obou stran a nemůže býti změněna doložkou, vepsanou jednostranně prodatelem do faktury (§ 88, odstavec druhý j. n.).

Význam doložky v objednacím lístku: »franko dráha X.«.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1924, R I 247/24.)

Kupitel (liberecká firma) domáhal se na prodateli (nuselská firma) odškodnění za nenáležité splnění smlouvy na okresním soudě v Liberci, odůvodniv místní příslušnost doložkou na objednacím lístku: »splatno

a žalovatelno v Liberci«. Žalovaný vznesl námitku místní nepříslušnosti, ježto dle objednacího lístku měla býti kupní cena vybrána dobírkou, ježto dále se zbožím zaslal fakturu s doložkou: »splatno a žalovatelno Nusle« a ježto objednací lístek obsahoval doložku »franco dráha Praha«. Soud prvé stolice námitku místní nepříslušnosti zamítl, rekursní soud námitce vyhověl a žalobu odmítl. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Podle §u 88 odstavec prvý j. n. lze podati žaloby pro nenáležité splnění smlouvy, jakou jest tato žaloba, na soudě místa, kde má smlouva dle ujednání stran býti žalovaným splněna. Ujednání musí býti soudu prokázáno listinou. Všecky tyto podmínky v tomto sporu jsou splněny. V objednacím lístku, jenž jest, jak nesporno, podepsán oběma stranami, jest obsažena doložka »splatno a žalovatelno v Liberci«. Že by doložkou tou byla splatnost obmezena pouze na závazek jedné strany, na cenu trhovou, kterou má platiti objednatel, netvrdila ve sporu žádná ze stran. Dlužno tedy vztahovati působnost doložky té na závazky obou stran, tudíž i na závazek prodatelův, to tím spíše, když se prodatel ve sporu ani nehájil tím, že jeho závazek byl splatným (splnitelným) v Nuslich, jak rekursní soud za to má. Poněvadž tedy žalován jest prodávající a jeho závazek podle úmluvy stran, osvědčené doložkou na objednacím lístku, byl splatným a žalovatelným v Liberci, jest odůvodněn pro žalobní nárok soud splniště v Liberci dle §u 88 odstavec prvý j. n. Tomu není na závadu, že trhová cena měla se zaplatiti dobírkou a že faktura, současně se zbožím zaslaná, obsahovala doložku »splatno a žalovatelno v Nuslích«, neboť, měla-li trhová cena býti zaplacena dobírkou, bylo ji zaplatiti v Liberci, kam žalovaným zboží drahou bylo zasláno; ustanovení o dobírce by tedy přímo potvrzovalo úmluvu stran o splništi smlouvy v Liberci. Doložkou na faktuře, žalovaným jednostranně vepsanou, nemohlo býti změněno ustanovení oboustranné smlouvy o splništi smlouvy, napsané na objednací lístek. Poznámka »franko dráha Praha« znamená pouze, že objednatel je povinen platiti dovozné z Prahy do Liberce.

Čís. 3712.

Vládní nařízení ze dne 21. dubna 1921, čís. 173 sb. z. a n., o přerušení valutových sporů.

»Sídlem« veškerenstva majitelů dílčích dluhopisů, majiteli svědčících anebo rubopisem převoditelných, jest sídlo soudu, jenž dne 26. února 1919 byl povolán, zříditi pro veškerenstvo majitelů opatrovníka (§ 2 zákona ze dne 24. dubna 1874, čís. 49 ř. zák.).

(Rozh. ze dne 15. dubna 1924, R I 268/24.)

Krajským soudem v Liberci byl držitelům dílčích dluhopisů žalované železniční akciové společnosti zřízen opatrovník dle zákona ze dne 24. dubna 1874, čís. 49 ř. zák. Řízení o žalobě opatrovníka na společnost o zjištění, že žalovaná jest povinna platiti kupony a vylosované dluhopisy v Kč, soud prvé stolice přerušil dle nařízení čís. sb. z. a n. 173/21, rekursní soud zrušil napadené usnesení i s předchozím řízením a odmítl žalobu pro nepřípustnost pořadu práva.

Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů a uložil soudu prvé stolice, by, nehledě k otázce přerušení řízení, ve věci dále jednal a ji rozhodl.

Důvody:

Jest nesporno, že žalovaná akciová společnost měla dne 26. února 1919 sídlo ve Vídni, tudíž na území republiky Rakouské, a bylo by tedy k přerušení soudního řízení podle vládního nařízení ze dne 21. dubna 1921, čís. 173 sb. z. a n., ve spojení s pozdějšími nařízeními, jimiž platnost jeho byla prodloužena, potřebí, by druhá strana obligačního poměru, o nějž jde, měla v týž rozhodný den řádné bydliště nebo sídlo na území republiky Československé. Tohoto předpokladu však zde není. Onou druhou stranou obligačního poměru jsou v tomto případě držitelé dílčích dluhopisů, kteří — poněvadž podle právoplatného předběžného rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 4. října 1922, R I 951/22 čís. sb. Vážný 1894, jde v tomto sporu o společné právo všech — musí býti ve smyslu §u 1. zák. ze dne 24. dubna 1874, čís. 49 ř. z., zastupováni společným opatrovníkem a nemohou podle §u 9 téhož zákona dobývati svých práv jednotlivě. Jde tu tedy o zvláštní právní společenství, v němž jednotlivci ustupují do pozadí, a jest otázkou, kde hledati sluší pro toto veškerenstvo držitelů dílčích dluhopisů jakožto celek »bydliště nebo sídlo« ve smyslu uvedených vládních nařízení. Pravdu má stěžovatel v tom, že toto veškerenstvo vůbec nemá skutečného sídla, mýlí se však, domnívaje se, že již proto není zde podmínek pro přerušení řízení. Vládní nařízení zřejmě předpokládá, že každý peněžitý závazek jest svými subjekty někde zmístněn, takže i v případě, kde nemůže býti řeči o bydlišti nebo sídle v pravém slova smyslu, jest přece jen potřebí, touto otázkou se zabývati. A tu jest zřejmo, že při zmístňování sporného obligačního poměru na straně onoho veškerenstva věřitelů nelze vycházeti z bydliště nebo sídla jednotlivých držitelů dílčích dluhopisů. Nehledě k tomu, že zjistiti tuto okolnost o všech držitelích těchto papírů, které znějí na majitele, bylo by úkolem nadmíru obtížným, ne-li nemožným, byla by taková práce patrně marnou, když vůbec není opory pro to, podle kterých zásad měl by při tom stanoven býti výsledek, zda na př. rozhoduje při tom většina a jaká, zda podle hlav či podle hodnoty atd. Dlužno se proto poohlédnouti po východisku jiném. Napadené usnesení zmístňuje pohledávky věřitelů z dluhopisů a jejich kuponů vzhledem k tomu, že zajištěny jsou zástavním právem na liberecko-jablonecko-tannwaldské dráze a že splatné částky od počátku byly vypláceny u zdejších filiálek rakouské zemské banky, na území československé republiky, činí však tak vzhledem k ustanovení §u 83 a) j. n. (čl. IV. č. 14 nov. o úl. s.) nepřípadně. Podle tohoto ustanovení náležejí spory o nárocích, které musí podle zákona býti k platnosti přivedeny společným opatrovníkem nebo proti

němu, před sborový soud, který má opatrovníka zříditi, a zmístňuje se tu tedy celý příslušný právní poměr, nikoli jen jedna jeho stránka. O podobný spor, jak již dovozeno, jde i v tomto případě a tu byl v rozhodný den 26. února 1919 podle §u 2 zák. ze dne 24. dubna 1874, čís. 49 ř. z. soudem, povolaným ke zřízení společného opatrovníka, obchodní soud vídeňský, neboť žalovaná akciová společnost měla tehdy nesporně sídlo ve Vídni a byla proto ve smyslu čl. 21 obch. zák. zapsána v obchodním rejstříku tohoto soudu. Jest tudíž vycházeti z toho, že i veškerenstvo držitelů dílčích dluhopisů mělo tehdy v duchu uvedených vládních nařízení své (fiktivní) sídlo ve Vídni, tedy na území republiky Rakouské. Pak ale měly obě strany v rozhodný den 26. února 1919 své sídlo na území republiky Rakouské a tím padá předpoklad pro použití vládních nařízení č. sb. z. a n. 173/1921 a dalších a není příčiny, by spor byl přerušen.

Čís. 3713.

Návrh na udělení lhůty k provedení důkazu (§ 279 c. ř. s.) lze podati i po průvodním usnesení.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1924, R I 272/24.)

Soud prvé stolice odmítl návrh žalobkyně na udělení lhůty po rozumu §u 279 c. ř. s., protože měl býti podán před průvodním usnesením. Rekursní soud zrušil toto usnesení a uložil prvému soudu, by jednal po zákonu a rozhodl o onom návrhu. Důvody: Praví-li se v §u 279 c. ř. s., že soud určí k návrhu v průvodním usnesení lhůtu k důkazu, jest to jen myšleno na pravidelný případ, není však vyloučeno, by takový návrh nebyl podán i po průvodním usnesení, ukáže-li se toho potřeba. Tomu nasvědčuje i § 335 c. ř. s., pojednávající o svědeckém důkazu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rozhodnutí rekursního soudu jest správné. Překážky, které mohou brániti provedení připuštěného důkazu, mohly zde býti již za jednání před průvodním usnesením, pak rozhodoval o návrhu dle §u 279 c. ř. s. senát neb samosoudce v usnesení průvodním, aneb mohly vzejíti až při pokusu o provedení důkazu, ať již při soudu procesním nebo dožádaném, pak lze návrh ten učiniti i mimo ústní jednání u soudu procesního, po případě podle §u 319 čís. 4 jedn. ř. i do soudního protokolu (viz o tom Neumann, komentář k §u 279 c. ř. s.).

Čís. 3714.

Sudišti podle §u 88, odstavec druhý j. n. není na závadu, že obchod byl uzavřen v cizozemsku, že jeden neb oba smluvníci jsou cizozemci, aniž, že ve smlouvě bylo dříve ujednáno jiné sudiště (§ 104 j. n.).

Předpis §u 37 obč. zák. netýká se práva procesního.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1924, R I 277/24.)

Žalobu o zaplacení kupní ceny za dodané zboží zadala žalující tuzemská firma na berlínskou firmu u obchodního soudu v Praze, ježto žalovaná přijala bez námitky účty, opatřené doložkou »splatno a žalovatelno v Praze«. Žalovaná namítla místní nepříslušnost, ježto dle korespondence, na níž se zakládala uzávěrka, umluven byl jako splniště a sudiště Berlín. Soud prvé stolice námitce vyhověl a žalobu odmítl. Rekursní soud zamítl námitku místní nepříslušnosti. Důvody: Rekursu nelze upříti oprávnění. Jelikož spor byl zahájen u tuzemského soudu, jest otázku příslušnosti řešiti jedině dle tuzemského zákona, tudíž dle jurisdikční normy ze dne 1. srpna 1895, čís. 111 ř. zák. Zásada: »locus regit actum«, vyslovená v §u 37 obč. zák., jíž se první soud dovolává, nemá zde místa, neboť platí jen pro hmotné právo, nikoliv pro právo procesní. Žalobce dovozuje místní příslušnost soudu první stolice z nesporné skutečnosti, že strana žalovaná přijala fakturu, zároveň se zbožím jí zaslanou a opatřenou doložkou, že fakturní cena splatná jest v Praze a že tamtéž jest žaloby z tohoto obchodu podati, pokládá tudíž soud první stolice za sudiště pro tento spor z důvodu odstavce druhého §u 88 j. n. a to právem. Jsou-li, jako v tomto případě, předpoklady místní příslušnosti dle §u 88 j. n. splněny, nevadí, že obchod uzavřen byl v cizozemsku nebo že jeden ze smluvníků nebo oba jsou cizozemci, ba nevadí ani, že dle smlouvy mezi stranami bylo ujednáno pro spory jiné sudiště. V tomto případě ostatně při uzavření kupní smlouvy vůbec o sudišti jednáno nebylo a k ujednání nedošlo, nesporná skutečnost, že korespondence, kterou strana žalovaná v této věci s firmou »H.« v Berlíně a se žalující samou vedla, opatřena byla doložkou, že se umlouvá jako sudiště a plniště Berlín, jest dle tuzemských zákonů bezvýznamnou a nemůže pro nedostatek výslovné úmluvy stran sudiště vůbec, tím méně sudiště výhradné založiti. Jest tedy v tomto případě příslušnost dovolaného soudu první stolice dle druhého odstavce §u 88 j. n. splněna.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Přisvědčiti jest názoru rekursního soudu, že předpisů jurisdikční normy použíti jest na všechny spory, které zahájeny jsou před tuzemskými soudy (§ 1 j. n. a čl. I. uv. zák. k j. n.), a to bez rozdílu státní příslušnosti stran rozepře, a že předpis §u 37 obč. zák. obsahuje jen normy hmotného práva, nikoli též procesního. Správnosti tohoto názoru svědčí i předpis §u 101 j. n., připouštějící pro žaloby na cizince důvody příslušnosti tuzemské jurisdikční normě jinak neznámé. Správným jest i další názor rekursního soudu, že ani dřívějším ujednáním sudiště není vyloučeno, by později dohodou stran nedošlo ku změně této úmluvy a k založení jiného sudiště. A to se v tomto případě vskutku stalo tím, že žalobkyně zaslala žalované straně fakturu opatřenou doložkou splatnosti a žalovatelnosti v Praze, a že žalovaná, neohradivši se proti tomu, mlčky po rozumu §u 88 odstavec druhý j. n. toto sudiště schválila. Za tohoto stavu věcí netřeba se vůbec obírati tím, zda v tomto případě vskutku před založením fakturního sudiště dle §u 88 odstavec

druhý j. n. došlo platně k prorogaci soudu »Berlin-Mitte«. Nerozhodno jest též, zda rozsudek v této věci vynesený bude v cizině vykonatelným.

Čís. 3715.

Dohoda o příslušnosti soudu (§ 104 j. n.) může se státi sice též ústně, ale jest ji prokázati v žalobě listinou, podávající o úmluvě plný důkaz (§§ 292, 293 a 294 c. ř. s.).

(Rozh. ze dne 15. dubna 1924, R I 282/24.)

Žalobce zadal žalobu na okresním soudě v L., odůvodniv místní příslušnost dohodou podle §u 104 j. n. Soud prvé stolice vyhověl námitce místní nepříslušnosti a žalobu odmítl, rekursní soud zamítl námitku místní nepříslušnosti. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Jest pravda, že dohoda o příslušnosti podle §u 104 j. n. může se státi také ústně, ale § 104 odstavec prvý j. n. v doslovu císařského nařízení ze dne 1. června 1914, čís. 118 ř. zák. stanoví na konci výslovně, že tato smlouva musí soudu v žalobě listinou býti prokázána. Jest tedy zapotřebí listiny a listiny takové, která podává plný důkaz o tom, že »tato smlouva« byla uzavřena. Z toho plyne, že listina, není-li listinou veřejnou (§ 292 c. ř. s.), nebo zvláštními předpisy za veřejnou prohlášenou (§ 293 c. ř. s.), nýbrž, jako zde, listinou soukromou, musí býti podepsána vydatelem, neboť jen v tomto případě podávají i soukromé listiny plný důkaz o tom, že prohlášení, v nich obsažená, pocházejí od vydatelů (§ 294 c. ř. s.). Ale listina, o kterou tu jde a která žádaný důkaz podati má, totiž prohlášení, že případné spory spadají do příslušnosti okresního soudu v L., není nikým podepsána a nemění na věci ničeho, ani, že prohlášení bylo napsáno na závěrečném listu ze dne 20. prosince 1922, stranami ovšem již dříve podepsaném, ani že prohlášení bylo napsáno na této listině za souhlasu stran. Jelikož »listině« v příslušném směru nedostává se průvodnosti a tento nedostatek jinými průvody nahraditi nelze, nebylo vyhověno podmínkám §u 104 odstavec prvý j. n. a měl proto rekursní soud rekursu nevyhověti a usnesení prvého soudu potvrditi.

Čís. 3716.

Ustanovení §u 1155 obč. zák. nový doslov užíti jest i na případy, podléhající zákonu o statkových úřednících.

Lhostejno, zda okolnosti, vyskytnuvší se v zaměstnavatelově osobě, byly nahodilé či zaměstnavatelem zaviněné.

Utrpěl-li zaměstnanec, vyhledávaje si nebo vykonávaje jiné zaměstnání, majetkové újmy a ztráty, jichž by, konaje práci u zaměstnavatele, nedoznal, dlužno tyto újmy a ztráty odečísti od toho, co si jiným zaměstnáním vydělal a co jest podle §u 1155 obč. zák. povinen dáti si započísti.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1924, Rv I 1520/23.)

Co do předchozího děje poukazuje se na rozhodnutí ze dne 7. září 1920, uveřejněné v této sbírce pod čís. 652. Vysoudiv spor v oné rozepři, domáhal se žalobce na žalovaném služebních požitků za léta 1919 a 1920. Žalovaný namítl, že žalobce musí si dáti odpočísti to, co v oné době získal, byv jinde zaměstnán. Oba nižší soudy uznaly dle žaloby, Nejvyšší soud usnesením ze dne 12. září 1922, Rv I 479/22 zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji v mezích zrušení znovu projednal a rozhodl. Důvody: Ježto číselný výpočet požitků není již sporným, jest žalobní nárok o sobě opodstatněn, a zbývá pouze otázka, zda je žalobce povinen, započítati si částky, naznačené v §u 1155 obč. zák. V tom směru nutno ovšem uznati dovolání za odůvodněné. Odvolací soud správně vyložil, že ustanovení §u 1155 (nové znění) obč. zák. nemá onoho úzkého významu, jaký mu přikládal soud první stolice, nýbrž že platí vždy, kdykoliv zaměstnanci, který byl ochoten konati smluvené služby, bylo v tom zabráněno okolnostmi, vyskytnuvšími se na straně zaměstnavatele, ať již nahodilými nebo zaměstnatelem zaviněnými. Že tomu tak, jasně plyne z motivů zákona (zpráva komise pro záležitosti justiční, čís. 78 příloh k těsnopisným protokolům panské sněmovny, XXI. zasedání 1912, str. 220/221), kdež zásada ta výslovně byla vytčena. Tamže bylo však zároveň zdůrazněno, že slušnost žádá náležité obmezení potud, že zaměstnanec musí si dáti sraziti vše, čeho ušetřil tím, že služba nebyla vykonána, nebo co vydělal jinakým zaměstnáním, nebo čeho vydělati úmyslně zameškal, kterážto ustanovení pak byla ve znění zcela povšechném pojata do novelisovaného §u 1155 obč. zák. Odvolací soud přes to vylučuje v tomto případě jeho použití proto, že prý zásada v něm vyslovená nebyla převzata do zákona o statkových úřednících. Tu však přehlíží odvolací soud, že ustanovení §u 1155 obč. zák. v nynějším znění nemohlo ani pojato býti do onoho zákona, poněvadž třetí dílčí novela k občanskému zákoníku ze dne 19. března 1916, čís. 69 ř. zák. jest vůči zákonu o statkových úřednících ze dne 13. ledna 1914, čís. 9 ř. zák. zákonem pozdějším. A ježto dle §u 153 třetí dílčí novely ustanoveními §u 150 nejsou sice dotčeny zvláštní zákonné předpisy, jež platí o určitých poměrech služebních, obzvláště též předpisy zákona o statkových úřednících, ale pokud v těchto zvláštních zákonech nejsou obsažena ustanovení o služební smlouvě, užíti jest ustanovení §u 150 (srov. jud. 256), — což se shoduje také s §em 38 zákona o statkových úřednících, a v tomto zákoně — aniž ve služební pragmatice ze dne 25. července 1905 — nejsou obsažena ustanovení o tom, zda má či nemá zaměstnanec, který byl ochoten, konati služby, jemuž však bylo v tom zabráněno okolnostmi, jsoucími na straně zaměstnatele, započítati si něco do služebních požitků, jemu příslušejících, — nelze pochybovati o tom, že i v případě, o který jde, platí ustanovení novelisovaného §u 1155 obč. zák. Opačný názor odvolacího soudu jest mylným a výtka nesprávného posouzení právního v tom směru odůvodněna. Ježto však co do výše

částek, jež jest započítati do přisouzených služebních požitků, soud první stolice nezjednal dostatečného podkladu skutkového a ničeho nezjistil, — a odvolací soud neodstranil této vady, ač v odvolání byla vytýkána, — jest oprávněna též další výtka dovolatele, že odvolací řízení jest vadným po rozumu §u 503 čís. 2 c. ř. s. Procesní soud prvé stolice přiznal na to žalobci služební požitky jen za dobu od 1. ledna do 30. dubna 1919, kdežto další nárok na služební požitky zamítl, ježto byl stráven služebními příjmy, jichž se žalobci v té době dostalo odjinud. Odvolací soud rozsudek potvrdil a uvedl mimo jiné v důvodech: Správně prvý soud se nezabýval otázkou, zda žalobce stěhováním, dražším živobytím v L., různými cestami a pod. utrpěl škodu. Žaloba, o kterou jde, čelí k tomu, že žalobci byly vyplaceny služební požitky, jež mu žalovaný jako svému nadlesnímu zadržuje. Žalobce opírá se tedy o služební poměr a práva z tohoto poměru vyplývající (26. hlava obč. zák.). Nárok na náhradu škody, která žalobci vzešla tím, že donucen byl se z L. odstěhovati a hledati si jiné zaměstnání, opírá se o ustanovení 30. hlavy obč. zák., tedy o právní důvod zcela jiný, který v žalobě uplatňován nebyl, nýbrž teprve za sporu, aniž byla připuštěna změna pokud se týče rozšíření žaloby.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji v mezích zrušení znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Právním názorem projeveným ve zdejším rozhodnutí ze dne 12. září 1922, Rv I 479/22 byly dle §u 511 c. ř. s. vázány nejen nižší soudy, jimž byla věc přikázána k zjištění výše částek, jež jest započítati do přisouzených služebních požitků žalobcových, nýbrž samozřejmě za podstatně nezměněného podkladu skutkového vázán jest nyní i soud dovolací. Pokud tedy žalobce napadá rozsudek odvolacího soudu, tvrdě, že neprávem bylo použito §u 1155 obč. zák., brojí v pravdě nepřípustným způsobem proti právnímu názoru Nejvyššího soudu a nemohou příslušné vývody dojíti povšimnutí. Procesní soud, doplniv řízení, v rozsudku ze dne 9. května 1923 zjistil, že by žalobci proti žalovanému na služném a naturálních dávkách za roky 1919 a 1920 náleželo úhrnem 42.733 Kč 30 h, že však v téže době jako vnucený správce velkostatků L. a N. jakož i od okresu N. měl příjem 44.339 Kč 12 h a 6.300 Kč. Číselné správnosti těchto položek žalobce v odvolání nepopíral, a proto zcela správně uvedl odvolací soud, že žalobce v odvolání nebrojí proti číselnému výpočtu prvého soudu, a výtka, že tento předpoklad odvolacího soudu odporuje spisům (§ 503 čís. 3 c. ř. s.), není odůvodněna. Žalobce v odvolání vytýkal, že si v L. ničeho neušetřil, právem však odvolací soud odbyl tuto výtku poukazem na to, že dle §u 1155 obč. zák. dlužno odečísti nejen to, čeho si zaměstnanec nekonáním služby ušetřil, nýbrž i to, co si jinde vydělal. Ale potud má dovolatel pravdu, že, musil-li za tím účelem, by si našel jiný výdělek, učiniti náklady, jež by ve službách žalovaného v L. nebyl musil učiniti, po případě, mělo-li vyhledávání a vykonávání jiného zaměstnání v zápětí majetkové újmy a ztráty, jichž by ve službách žalovaného nebyl utrpěl, — může příslušné částky odečísti od svého jinakého výdělku (v L. atd.), ježto se tento výdělek oněmi částkami v pravdě ztenčil, a ježto by bylo nanejvýš neslušno a nespravedlivo, kdyby se žalovaný, jenž svým bezprávným chováním zavdal příčinu k tomu, že žalobce musil hledati jinde zaměstnání, by uhájil životní existenci svou a své rodiny, a jemuž prospívá to, co si žalobce jinde vydělal, poněvadž o to se zmenšuje jeho platební povinnost vůči žalobci, — na úkor žalobce chtěl obohatiti. Ostatně žalobce, hledaje si jiné zaměstnání, plnil tím jen svou povinnost, kterou mu zákon ukládá; ukládá mu ji v zájmu zaměstnavatelově a rozumí se tedy samo sebou, že náklady s tím spojené jdou na účet zaměstnavatele. V tom směru tedy vlastně nejde o nárok na náhradu škody, jak nižší soudy se domnívají, a poukaz prvého soudu k tomu, že si žalobce vyhradil uplatnění škody zvláštní žalobou, jest nemístným. Žalobce v přípravném spise vypočítal ony náklady a ztráty na 119.831 Kč 58 h, a vyloživ, že v L. měl příjem 44.339 Kč 12 h, vytýkal, že nejen celý výdělek (příjem) byl jimi stráven, tak že v pravdě žádného výdělku neměl, nýbrž že utrpěl nad to škodu 75.491 Kč 88 h (správně 75.492 Kč 46 h), t. j. 119.831 Kč 58 h — 44.339 Kč 12 h). — Jen uplatnění této škody zvláštní žalobou dovolatel si vyhradil. Neprávem tedy nižší soudy nezjistily oprávněnost a nezbytnost tvrzených nákladů a ztrát a jejich příčinné souvislosti s tím, že žalovaný, jak právoplatně již uznáno, žalobci bezdůvodně zadržoval služební požitky, jakož i výše příslušných položek srážkových, a neprávem odkázaly žalobce v tom směru na nový spor, čímž porušily i zásadu procesní hospodárnosti.

Čís. 3717.

V tom, že zasílatel, ač mu bylo odesílatelem přikázáno vydati zboží nikoliv přímo kupitelům, nýbrž osobě třetí, jež měla kupitelům vydati zboží jen po zaplacení kupní ceny, přes to vydal zboží přímo kupitelům, jest spatřovati poškození odesílatele, z něhož jest zasílatel práv.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1924, Rv I 1543/23.)

Žalovaná zasílatelská firma obstarala pro žalující firmu dopravu zboží do Bukurešti na adresu banky M. a převzala výslovný příkaz žalobkyně, že zboží má vydati jedině bance M. Žalovaná vydala však zboží přímo kupitelům A-ovi a B-ovi a nikoliv bance M., u které měli kupitelé předem zboží zaplatiti. Žalobu o náhradu škody procesní soud prvé stolice pro tentokráte zamítl a odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by řízení doplnil a pak znovu rozhodl.

Důvody:

Žalobkyně domáhá se náhrady škody, kterou utrpěla jednak tím, a) že žalovaná zboží, k dopravě jí svěřené, proti výslovné úmluvě vydala přímo kupitelům Pavlu A-ovi a B-ovi a nikoli firmě bance M., u

které kupitelé měli zboží před odevzdáním zaplatiti, b) jednak tím, že žalovaná bez vědomí a svolení žalobkyně ono zboží, jež žalobkyni bylo dáno kupiteli k disposici, těmto přenechala k rozprodeji. Právním důvodem žaloby jsou tedy dvě protiprávní činnosti žalované, z nichž každou podrobiti jest zvláštní úvaze. Ad a). V prvém směru zjistily oba nižší soudy, že mezi stranami došlo k ujednání smlouvy speditérské a zvláštní smlouvy záruční, žalobkyní tvrzené, a že žalovaná přes to zboží nevydala bance M., nýbrž přímo kupitelům A-ovi a B-ovi. Tímto jednáním zanedbala žalovaná nejen povinnou péči, jí jako speditéru příslušející (čl. 379 a násl. obch. zák.), jednajíc proti výslovnému příkazu, jí danému a od ní přijatému, takže ručí z porušení toho již podle čl. 380 obch. zák. za veškeru škodu, žalobkyni vzešlou, ale zodpovědnost tato stíhá ji také v základě zvláštní úmluvy, dle níž se zaručila za každou škodu, kterou by žalobkyně utrpěla tím, že by zboží vydáno bylo jinému než bance. Každý závazek k náhradě škody předpokládá: 1. zavinění porušením smlouvy neb bezprávním činem, 2. určitou škodu, 3. příčinnou spojitost mezi zaviněním škůdcovým a touto škodou. Zavinění žalované strany porušením smlouvy bylo, jak již svrchu uvedeno, oběma nižšími soudy zjištěno. Co do otázky, zda z tohoto zavinění vzešla škoda a v čem záleží, rozcházejí se oba nižší soudy podstatně. Kdežto soud prvé stolice dovozuje, že žalovaná překročivši příkaz žalobkyně, zavinila, že nebyl jí předem vyplacen zbytek kupní ceny dle její úmluvy s kupiteli, čímž žalobkyni byla způsobena škoda, záležející v tom, že žalobkyně musí svá práva z kupní smlouvy proti kupitelům, kteří namítají vadnost dodaného zboží a odpírají zaplatiti kupní cenu, vymáhati teprve pořadem práva — má odvolací soud za to, že škoda vůbec dosud není prokázána ani její výše. Dle toho usuzuje procesní soud, že žalobkyně musí předem dokázati výši škody, odvolací soud pak, že jest žalobkyni prokázati, že vůbec a v jaké výši škodu utrpěla. Žádnému z obou těchto závěrů nelze přisvědčiti. Škodou jest jakákoli újma na majetku (ať již zmenšením jmění nebo také ztrátou zisku), právech neb osobě. V tomto případě jde o škodu na majetku. A tu dlužno míti na zřeteli, že účelem příkazu žalované firmě, by zboží nevydávala přímo kupitelům, nýbrž bance M., bylo, by žalobkyně zůstala v držbě zboží potud, pokud nebylo zaplaceno. Porušením smlouvy zavinila žalovaná, že tohoto účelu nebylo dosaženo, a že bylo zboží odňato moci žalobkyně, aniž by tato byla obdržela jeho protihodnotu. Dle §u 1323 obč. zák. jest nahraditi škodu tím způsobem, že má býti vše uvedeno v předešlý stav. V poměru mezi žalobkyní a žalovanou nic jiného nemůže přijíti v úvahu. Pro koho zboží bylo určeno, a jaké právní povahy byl poměr mezi ním a žalobkyní, jest pro dosah závazku žalované strany ze smlouvy žalobkyní s n í ujednané naprosto nerozhodno. Žalovaná důsledkem svého zavinění musí tedy buď opatřiti žalobkyni opět držbu zboží, a stalo-li se to nemožným, zaplatiti jí fakturovanou cenu, proti jejíž výplatě mělo býti zboží kupitelem vydáno (čl. 283 obch. zák.). Žalovaná banka namítla ovšem, že zboží neodpovídalo smlouvě a že bylo vadné. Tato námitka, předpokládajíc, že byla věcně odůvodněna, mohla by však míti na závazek žalované jen potud vliv, pokud by byli mohli vady tyto s účinkem uplatňovati i A a B.A tu opět mohlo by býti rozhodno, zda, jak tvrdí žalobkyně, zboží bylo kupiteli převzato již v Brně b e z n á m i t e k, či zda, jak uvádí žalovaná, ku převzetí zboží v Brně nedošlo, a vady seznány byly teprve v Bukurešti. V tom směru oba nižší soudy vzhledem k svému právnímu názoru přesných zjištění neučinily. Na vyřešení této otázky závisí, zda k vadám, žalovanou vytýkaným vůbec možno přihlížeti, čili nic. V prvém případě bylo by věcí žalované, aby nejen vady zboží přesně označila a prokázala, nýbrž i že a oč vadami těmi zboží bylo znehodnoceno. O takto zjištěnou částku, jakož i o spiátky na fakturovanou cenu již učiněné, zmenšil by se nárok žalobkyně. Ad b). Žalobkyně ve sporu uvedla, že žalovaná zboží A-ovi a B-ovi, když je byli tito dali žalobkyni pro tvrzené vady k disposici, přenechala k rozprodeji. Ani těchto okolností nižší soudy neobjasnily, zůstalo zejména nevysvětleno, čím žalovaná odůvodňuje své oprávnění k tomuto zákroku. A přece právě tento počin žalované byl by nejenom novým dokladem porušení smluvního závazku žalované, nýbrž vysvětlení jeho mohlo by vésti k úsudku, že žalovaná s vrácením zboží žalobkyni vůbec nepočítala, pokud se týče je zmařila, čímž by závazek její mohl nabýti určitějších forem. Poněvadž tyto okolnosti, jež pro spor mohou býti rozhodnými, nižšími soudy jednak vůbec probrány nebyly, jednak rozbor jich zůstal neúplným, jest řízení kusé a bylo proto dle §u 496 čís. 2 a 3 a §u 513 c. ř. s. rozsudky obou nižších stolic zrušiti a věc vrátiti soudu prvé stolice, aby, doplně řízení v uvedených směrech, znovu rozhodl. Podotknouti jest ještě, že otázka konečné úpravy právního poměru mezi žalobkyní a kupiteli A-em a B-em, jenž vzešel z kupní smlouvy mezi nimi ujednané, musí býti zůstavena oběma těmto smluvníkům. Na poměr mezi žalobkyní a žalovanou může míti úprava ona jen potud vliv, že by bylo svého času povinností žalobkyně, aby případnou úplatu, které se jí, ať již dobrovolně nebo sporem dostane, vydala žalované, poněvadž by jinak bezdůvodně byla obohacena (§ 1435 obč. zák.), po případě, aby nároky své oproti kupitelům, k čemuž ostatně již v žalobě projevila ochotu, žalované postoupila.

Čís. 3718.

Zákon ze dne 17. prosince 1919, čís. 16 sb. z. a n. na rok 1920 o služebních poměrech trvale ustanovených obecních zřízenců.

Neprohlásil-li se obecní zřízenec ve lhůtě §u 25 (2) zákona, že má jeho služební poměr býti nadále posuzován dle tohoto zákona, nemůže zmeškání napraviti rozepří o uznání, že jest trvalým obecním zřízencem, a že má nárok na placení služebních požitků dle zákona.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1924, Rv I 222/24.)

Žalobu ponocného na obec, by bylo uznáno právem, že žalobce jest trvalým zřízencem obce, a by obec byla uznána povinnou platiti žalobci služební požitky dle zákona ze dne 17. prosince 1919, čís. 16 sb. z. a n. na rok 1920 o b a n i ž š í s o u d y zamítly v podstatě proto, že žalobce se neprohlásil ve lhůtě §u 25 (2) zákona, by jeho služební poměr

byl nadále posuzován dle zákona ze dne 17. prosince 1919, čís. 16 sb. z. a n. na rok 1920.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nesprávné posouzení právní spatřuje dovolatel v tom, že odvolací soud nevystihl správně jeho projevy, zejména nespatřoval v nich prohlášení podle §u 25 (2) zákona, ač prý z projevů těch vyplývalo, že dovolatel není spokojen s dosavadním poměrem služebním a ač zejména ze svědecké výpovědi Jana H-a a dovolatelovy žádosti ze dne 6. března 1920 bylo prý zřejmo, že se dovolatel dožaduje úpravy platu. Dlužno arci dovolateli přisvědčiti, že projevy stran jest vykládati podle poznatelného z nich úmyslu, při čemž dlužno zajisté dbáti i zvyklostí, v poctivých stycích platných, ač nelze uznati, že odvolací soud po této stránce projevy dovolatelovy vyložil nesprávně. Z dopisu ze dne 5. března 1920 vyplývá jenom, že se dovolatel touto žádostí domáhal zvýšení služného a že prohlašoval naději, že městská rada v Č. uzná jeho důvody a přičiní se, by se mu dostalo úpravy jeho platu tak, aby nemusil o žádné další příspěvky obtěžovati; naproti tomu svědek Jan H. potvrdil, že dovolatel výslovně nežádal za upravení svého služebního poměru do předepsané lhůty, t. j. do 12. dubna 1920, ve smyslu zákona, nýbrž se dožadoval pouze (2krát až 3krát) zvýšení denního platu. Ocitá se tedy dovolatel v rozporu se zjištěními odvolacího soudu, a těmito vývody ovšem uplatněného důvodu neprovádí po zákonu, neboť je dovolací soud při přezkumu uplatněného důvodu dovolacího vázán skutkovými zjištěními, od nichž se nesmí uchýliti. Když se dovolatel nezachoval podle předpisu §u 25 (2) zákona, když se včasně neprohlásil, má-li jeho dosavadní poměr služební posuzován býti pro budoucnost podle nového zákona, dlužno přisvědčiti právnímu názoru odvolacího soudu, že dovolatel nemůže obcházeti předpisu §u 25 (2) zákona tím, že si chce nyní touto rozepří a rozsudkem, v ní vydaným, opatřiti konstitutivní titul pro žalobní nárok, nýbrž že by mu mohl soudní rozsudek zjednati potřebný titul pouze tehdy, kdyby byl dle předpisu učinil žádané prohlášení do 12. dubna 1920.

Čís. 3719.

Zaměstnanec v soukromém podniku nemůže se domáhati dalšího zvýšení pense z důvodu změněných hospodářských poměrů, třebas ji byl zaměstnavatel již dobrovolně zvýšil, přiznav zaměstnanci více, než mu náleželo dle pensijního řádu.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1924, Rv I 224/24.)

Žalobce byl správcem pivovaru žalovaného společenstva a při jeho odchodu do výslužby roku 1910 vyměřila mu valná hromada společenstva bez ohledu na pensijní statut výslužné ročních 1600 Kč, jež bylo roku 1920 zvýšeno drahotními přídavky o 100%. Žalobě, zadané v roce 1923, o placení výslužného měsíčně 666 Kč 66 h, vyhověly oba nižší soudy potud, že přiznaly žalobci 400 Kč měsíčně. Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Odvolací soud, přihlédnuv k průběhu valné hromady ze dne 24. září 1910, při které bylo žalobci vyměřeno výslužné ročních 1600 Kč, považuje zřejmým, že přes to, že se žalobce výslovně písemně podrobil stanovám pensijního řádu ze dne 1. dubna 1900, pivovar při výměře výslužného se neřídil těmito stanovami, nýbrž výslužné, vyměřené podle stanov na 1104 Kč, žalobci podstatně zvýšil, přihlédaje k novému zákonu o pojištění soukromých úředníků a k vyššímu výslužnému úředníků místní spořitelny se stejnou dobou služební, a proto dospívá odvolací soud k názoru, že, když žalobce přijal pensi 1600 Kč, nelze mluviti o výslužném podle pensijního řádu, nýbrž o pensijních požitcích, o jichž výši strany se dohodly, a jichž základem jest smlouva novační, kterou byly pensijní předpisy ve příčině výše pense pozměněny, ale jinak (§ 15 stanov) zůstaly v platnosti (§§ 1376, 1380 obč. zák.). Dále usuzuje odvolací soud z okolnosti, že pivovar přiznal žalobci za stoupající drahoty 100%ní drahotní přídavek, že strany nepovažovaly tuto smlouvu za tak nezměnitelnou, že by se jí nedotkl svým vlivem úplný převrat hospodářských poměrů. Odvolací soud míní tedy, že při výkladu oné, za základ drahotního přídavku opět sloužící smlouvy, musí dojíti povšimnutí doba a okolnosti, za nichž byla uzavřena (§§ 6 a 914 obč. zák.), že tedy musí především býti uváženy drahotní poměry, tehdy žalovanému celkem příznivé, přece však již poněkud zhoršené, čímž je vysvětleno, že žalobci přiznána byla pense nad pensijní řád a jelikož je všeobecně známo, že od té doby hodnota peněz dále překotně poklesla, a to v takové míře, jak strany rozhodně nemohly předpokládati, že odpovídá i spravedlivým požadavkům právního citu, bude-li žalobci jeho pense nejen přechodně, jak žalovaný pivovar učinil poskytnutím později odňatého drahotního přídavku, nýbrž trvale zvýšena, neboť nelze očekávati, že by dnes 70letý žalobce dožil se doby, kdy by k jeho výživě stačila posavadní pense 133 Kč 33 h měsíčně. Odvolací soud béře při tom zřetel také k okolnosti, že žalobce nyní není ve příznivé situaci finanční. Nelze tento právní názor odvolacího soudu sdíleti. Pense není výživným, nýbrž částí úplaty za konané služby, která se však zapravuje teprve po rozvázání služebního poměru. Je-li pense zadrženou částí mzdy, nemusí bývalý zaměstnavatel dáti pensistovi ničeho více, než co zadržel. Když žalovaný pivovar, neohlížeje se na stanovy a podle nich pro žalobce vyplývající výši pense, tuto pensi z důvodů uznalosti nebo z jiných důvodů dobrovolně zvýšil, nemůže býti řeči o novaci původní smlouvy; tím méně může z tohoto aktu liberality žalované strany odvozován býti nějaký její závazek, že za změněných, najmě pro pensistu zhoršených poměrů výživných má býti žalovaná strana nucena, těmto zhoršeným poměrům úměrně žalobcovu pensi zvýšiti. Otázku, zda znehodnocení měny a s ním spojené zmenšení kupní síly vyměřené pense jde na vrub zaměstnavatelův či pensistův, nelze zodpověděti v zaměst-

navatelův neprospěch, neboť on nemusí dáti více, než co zadržel, co k řečenému účelu jest v jeho rukou, a je lhostejno, jakou cenu to dnes vlastně představuje; vždyť zaměstnavatel z platu (§ 1152 obč. zák.) zadržel určitý počet korun a z těch má podle §u 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. týž počet československých korun. Zaměstnavatel nezavinil poklesu měny, proto pensista nemůže na něm žádati náhradu z toho mu vzešlé újmy. Žalobci nesvědčí ani zákony ze dne 12. února 1920, čís. 118 sb. z. a n., ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., ze dne 16. dubna 1920, čís. 215 sb. z. a n.; žalobce se jich ostatně ani sám nedovolával a nežaloval na jich základě. Ale tyto zákony už svou existencí dokazují, že k tomu, by soukromý zaměstnavatel byl povinným, smlouvou upravenou pensi z důvodů, že s ní pensista za změněných poměrů drahotních nevystačí, těmto změněným poměrům úměrně zvýšiti, bylo by potřebí zvláštních zákonů. Z toho plyne, že žalobní nárok žalobcův postrádá veškerého právního základu.

Čís. 3720.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

K pojmu »trvalosti« služebního poměru. Pokud byl trvale ustanoven důchodní.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1924, Rv I 260/24.)

Žalobce byl od roku 1916 do roku 1918 zaměstnán jako důchodní na panství H-ském, jež připadlo Československému státu. Celková služba žalobce na velkém majetku pozemkovém činila 33 let. Žalobě na československý erár o placení služebních požitků dle osmé skupiny tabulky k zákonu čís. sb. 130/21 o b a n i ž š í s o u d y vyhověly, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. v §u 1 odstavec a) praví, že ustanovení jeho vztahují se na zaměstnance na velkém majetku pozemkovém, kteří již požívají zaopatřovacích požitků, z důvodů trvalého služebního poměru. V prováděcím nařízení ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n. v článku I. k §u 1 odstavec 6 stanoví se, co není trvalým služebním poměrem, totiž, »že trvalým služebním poměrem nerozumí se služební poměr nesouvisející bezprostředně se zemědělskou, lesní, nebo průmyslovou výrobou, dále služební poměr na zkoušku a námezdní poměr sezonního dělnictva«. Každý jiný poměr služební zde nejmenovaný, musí býti tedy pokládán za trvalý. Odvolatel sice uvádí, že onen výpočet je zřejmě pouze demonstrativní, ale skutečnost ta z ustanovení onoho dovoditi se nijak nedá. To také plyne i z ustanovení nařízení vlády republiky Československé ze dne 21. října 1922, čís. 305 sb. z. a n., kde v §u 1 (3) se praví, že trvalými zaměstnanci jsou ti, kdož byli v den zápisu poznámky nebo v den zamýšleného převzetí a nejméně dva roky před tím nepřetržitě na zabraném majetku trvale zaměstnáni a zaměstnání toto je hlavním zdrojem jejich obživy. Předpoklady tyto jsou dány. Že bývalá knížecí lesní správa h-ská nepokládala služební poměr žalobcův za dočasný, plyne ze sdělení Zemské úřadovny všeobecného pensijního ústavu v Praze ze dne 25. září 1923, dle něhož přihlášen byl žalobce uvedenou správou přihláškou ze dne 10. listopadu 1916 zaměstnatelem podepsanou jako »Rentmeister« a dle odhlášky téže správy rovněž zaměstnatelem podepsané vystoupil jmenovaný ze zaměstnání jako »stellvertretender Rentverwalter«, načež pojištěn byl u náhradního ústavu pensijního ve Vídni, a že z důvodu toho požívá od Zemské úřadovny všeob. pensijního ústavu roční invalidní rentu. Z toho nutno usuzovati na to, že tyto zaopatřovací požitky byly poskytovány žalobci jako bývalému zaměstnanci na velkém majetku pozemkovém, nikoliv jako jednou pro vždy udělené dary nebo odbytné, nýbrž jen z důvodu trvalého služebního poměru (odstavec 5 článku I. k §u 1 prov. nař.). Je nesporno, že služební poměr žalobcův nebyl ani na zkoušku uzavřený, ani nebyl námezdním poměrem sezonního dělnictva, pročež po rozumu odstavce 5 článku I. k §u 1 prov. nař. za trvalý pokládán býti musí. Poněvadž pak i ostatní předpoklady dány jsou, právem prvý soud zaopatřovací požitky žalobci přiznal.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Nesprávné posouzení právní spatřuje dovolatel v právním názoru odvolacího soudu, že žalobcův služební poměr byl ve smyslu příslušného zákona trvalým, protože nebyl ani na zkoušku uzavřeným, ani námezdním poměrem sezonního dělnictva, že proto musí býti považován za trvalý podle čl. I. k §u 1 nařízení ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n. Dovolatel míní, že ani zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. ani vládní nařízení ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n., nestanoví, co se rozumí trvalým poměrem služebním, že výpočet odst. VIII. čís. I. vládního nařízení ze dne 13. května 1921 čís. 189 sb. z. a n. je zřejmě demonstrativní, že i z ustanovení §u 1 odst. (3) vládního nařízení ze dne 21. října 1922, čís. 305 sb. z. a n. je patrno, že jsou nutny ještě další podmínky, aby poměr, který nebyl ani na zkoušku uzavřeným, ani námezdním poměrem sezonního dělnictva, mohl býti považován za trvalý. A dále míní dovolatel, že spornou okolnost, zda byl služební poměr žalobcův trvalým, čili nic, sluší posuzovati jedině podle povahy tohoto poměru, že však v průvodním řízení bylo určitě prokázáno, že poměr tento nebyl trvalým. Domnívá se tedy dovolatel, že otázka trvalosti žalobcova poměru služebního jest v prvé řadě otázkou skutkovou, a napadá po této stránce zjištění odvolacího soudu tvrzením, že si žalobce roku 1916, když byl přihlášen u Všeobecného ústavu pensijního v Praze jako »důchodní«, přihlášku tuto sám vyhotovil a tudíž ji samovolně přizpůsobil svým zájmům. Tím však brojí dovolatel nepřípustným způsobem proti zjištění, podle kterého přihláška učiněna byla knížecí lesní správou H-skou a byla podepsána žalobcovým zaměstnavatelem, takže okolnost, že ji vyhotovil sám žalobce, nemůže oslabiti správnost zjištění, kterým se ve příčině jeho správnosti dovolací soud již ani nemůže obírati. Trvalosti žalobcova poměru služebního nemůže se dotýkati ani další zjištění, podle kterého byl žalobce svým zaměstnavatelem v odhlášce pensijní označen jako »zastupující důchodní«, neboť definitivní nabytí určité hodnosti služební nemůže býti

stotožňováno s trvalostí služebního poměru. Ale i po právní stránce dostalo se řešení otázky trvalosti žalobcova poměru služebního právního posouzení správného. Citované předpisy arci nemají definice tohoto pojmu a má pravdu dovolatel, že výpočty trvalých zaměstnání jsou v těchto předpisech uvedeny jen demonstrativně. Je z nich však zřejmý zákonodárcův úmysl, jak sluší na věc nazírati, a v této příčině jest uznati, že výklad, odvolacím soudem užitý, citovaným předpisům se nepříčí. V neposlední řadě rozhoduje tu arci také provenience zaměstnatelova, o němž vzhledem k jeho vysokému postavení ve shrouceném státě nelze předpokládati, že si dal důchod podle zjištění značného a z mnoha hospodářských složek záležejícího panství spravovati důchodním od hodiny k hodině; tedy osobnost zaměstnatelova na jedné a služební funkce žalobcovy — opatrovati peníze jest u všech podobných podniků nejdůležitější funkce — na druhé straně svědčí zřetelně, že i zaměstnavatel i zaměstnanec považovali služební poměr žalobcův za trvalý.

Čís. 3721.

Úvěrní pohledávka nemusí býti vyúčtována nejpozději při rozvrhovém roku. Nestalo-li se tak, jest celý úvěrový peníz uložiti na úrok. K prohlášení o výši pohledávky z úvěrového spojení, učiněnému až po rozvrhovém roku, nelze přihlédnouti. Ani věřiteli, jenž se nedostavil k rozvrhovému roku, ani věřiteli, jenž byl přítomen, avšak odporu nevznesl, nepřísluší právo rekursu do rozvrhového usnesení z důvodu, jejž mohl uplatniti odporem ve smyslu §u 213 ex. ř.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1924, R II 128/24.)

Na exekučně prodané nemovitosti vázla pro záložnu S. úvěrová pohledávka do výše 22.000 Kč. Záložna S. nepodala přihlášky k rozvrhu. Exekuční soud v rozvrhovém usnesení nařídil, by celý úvěrový peníz složen byl na vkladní knížku až do skončení úvěrového spojení, poukázav k Neumannovu komentáři k §u 224 ex. ř. a k rozhodnutí Gl. Unger nová řada čís. 2562. K prohlášení vydražitelovu, že z onoho úvěrního spojení zbývá pouze pohledávka 14.000 Kč, exekuční soudce nepřihlédl, ježto bylo učiněno teprve po rozvrhovém roku, čímž odňata ostatním věřitelům možnost, by se mohli o pohledávce té vysloviti. Rekursní soud odmítl stížnost vydražitele, vymáhajícího věřitele a knihovního věřitele Dr. Eugena P-a, pokud napadeným usnesením byla záložně S. přiřknuta pohledávka 22.000 Kč, jinak ji zamítl. Důvody: Pokud stěžovatelé napadají rozvrhové usnesení z důvodu, že pohledávka z kaučí hypotéky 22.000 Kč byla záložně S. přiřknuta, nejsou podle §u 234 ex. ř. k stížnosti oprávněni. Neboť podle protokolu o rozvrhovém roku nebyl knihovní věřitel Dr. Eugen P. a vydražitel přítomen, kdežto vymáhající věřitelka byla sice přítomna, avšak nepodala odporu proti účtování této pohledávky z moci úřední. Také pokud stížnosti směřují proti tomu, že první soudce nařídil, by celá kaučí suma byla až do skončení onoho úvěrního spojení uložena na knížku, nejsou odůvodněny. Neboť z §§ 210, 224 odstavec druhý ex. ř. plyne, že, nebyla-li podána přihláška, jest celý v pozemkové knize udaný nejvyšší obnos kaučí hypotéky uložiti na úrok a úroky přikázati následujícím oprávněným, kteří nedošli uspokojení. Na tomto opatření nemohla ničeho změniti ta okolnost, že vydražitel po rozvrhovém roku předložil vyjádření věřitelky, dle něhož obchodní spojení s majiteli nemovitostí přestalo, pohledávka pozůstává po právu pouze částkou 14.000 Kč a věřitelka dle dohody s vydražitelem souhlasí s tím, aby její úvěrní pohledávka ve výši 14.000 Kč zůstala tam váznouti, nežádajíc hotového zaplacení mimo snad dlužných úroků. Správně poukázal první soudce k tomu, že na takové prohlášení nelze při rozvrhovém usnesení vzíti zřetele. Neboť podle §u 214 ex. ř. tvoří základ tohoto usnesení pouze jednání u rozvrhového roku. U kaučních pohledávek jest však převzetí možné jen ohledně peníze pohledávky do rozvrhového roku povstalého (§ 224 odstavec prvý ex. ř.). V tomto případě však peníz ten při rozvrhovém roku zjištěn nebyl a jest proto převzetí vůbec nepřípustným.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu knihovního věřitele Dra. Eugena P-a.

Důvody:

Dovolací rekurs není odůvodněn. Nejvyšší soud sdílí názor rekursního soudu a poukazuje stěžovatele na správné důvody napadeného usnesení s dodatkem, že věřitel, pro kterého na vydražené nemovitosti jest zajištěna kaučí hypotéka, není pod následky průpadu svého nároku povinen, prohlásiti a prokázati pohledávku při rozvrhovém roku. Zde nepřichází v úvahu ustanovení §u 210 ex. ř., nýbrž zvláštní předpis §u 224 ex. ř., kterému rozvrhové usnesení prvého soudce odpovídá. V tomto §u není vyslovena zásada, že úvěrní pohledávka musí býti likvidována nejpozději při rozvrhovém roku, nýbrž pouze nařízeno, že že s pohledávkami, vzniklými do rozvrhového roku co do jejich zaplacení nebo převzetí dlužno nakládati jako s jinými pohledávkami, právem zástavním zajištěnými. Usnesením prvého soudce nebyly tedy porušeny zásady exekučního řádu o rozvrhu nejvyššího podání a stěžovatel broji, pokud jde o přiřknutí částky 22.000 Kč záložně S., proti rozvrhovému usnesení z důvodu, jejž mohl uplatniti odporem ve smyslu §u 213 ex. ř. V tomto směru nepřísluší stěžovateli, který se k rozvrhovému roku nedostavil, právo rekursu do rozvrhového usnesení, jak správně uvádí rekursní soud a jak jest zřejmo z §u 234 ex. ř. Vzhledem k tomuto zvláštnímu předpisu nelze hleděti k ustanovení §u 239 ex. ř. Ani věřiteli, který se nedostavil k rozvrhovému roku, ani věřiteli, jenž byl přítomen, avšak odporu nevznesl, nepřísluší právo rekursu do rozvrhového usnesení z důvodu, jejž mohl uplatniti odporem ve smyslu §u 213 ex. ř. Nelze míti za to, že zákonodárce liknavému věřiteli chtěl uděliti větší právo, než věřiteli, jenž rozvrhového řízení se súčastnil.

Čís. 3722.

Každý spoluvlastník panujícího statku může samostatnou žalobou uplatniti právo služebnosti, bylo-li mu ve výkonu služebnosti bráněno, aniž by k tomu měl zapotřebí souhlasu spoluvlastníků.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1924, R II 129/24.)

Žalobu Josefa Š-a na uznání, že mu přísluší právo, čerpati vodu ze studně na pozemku žalovaného, a právo chůze ke studni, procesní soud prvé stolice zamítl, vyhověv námitce nedostatku aktivního oprávnění ke sporu, ježto jde o služebnost ve prospěch panujícího pozemku, jsoucího ve spoluvlastnictví žalobce a jeho manželky, na něž dlužno hleděti jako na jednotnou stranu rozepře (§ 14 c. ř. s.), ve sporu však manželka žalobcova nebyla vůbec zastoupena a žalobce sám nebyl zmocněn k vedení sporu jejím jménem. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Dle §u 14 c. ř. s. tvoří sice společníci v rozepři, když se vztahuje účinek rozsudku buď vzhledem k povaze sporného právního poměru, buď vzhledem k zákonnému předpisu na veškeré společníky, nerozlučné společenství rozepře, avšak zákonem není nikde předepsáno, že by všichni společníci nějakého práva musili jako žalobci neb jako žalovaní společně vystoupiti (§ 20 c. ř. s.). Podá-li spoluvlastník panujícího statku žalobu na vlastníka služebního pozemku k ochraně služebnosti, příslušející dočasným majitelům panujícího statku, nepodniká tím ničeho, čím by společníky neb společný majetek poškozoval, nýbrž hájí tím společnou služebnost. Právo to mu přísluší tím spíše, když může právo služebnosti vykonati samostatně, aniž by tím své spoluvlastníky vylučoval ze stejného užívání (Randa, Besitz IV. vyd. str. 508). Může proto každý spoluvlastník panujícího statku samostatnou žalobou uplatniti právo služebnosti, bylo-li mu ve výkonu služebnosti bráněno, aniž by k tomu souhlasu spoluvlastníků měl zapotřebí (Stubenrauch komentář k §u 523 a Krainz-Ehrenzweig 6. vyd. str. 343 a 390). Právo spoluvlastníků panujícího statku na čerpání vody ze studny na služebním pozemku a právo stezky ke studni té, — o kteréžto služebnosti se v tomto případě jedná — může každý spoluvlastník vykonávati samostatně, aniž by tím vylučoval druhého spoluvlastníka ze stejného užívání. Přísluší mu proto zajisté též samostatné právo žalobní na ochranu služebnosti.

Čís. 3723.

Pro žalobu, jíž domáhá se vlastník obtíženého pozemku na oprávněném ze služebnosti nároku, jenž oprávněného stihá obligačně jako takového, není místně příslušným soud obtížené nemovitosti (§ 81 j. n.).

(Rozh. ze dne 15. dubna 1924, R II 130/24.)

Pro žalovanou, bydlící v obvodu okresního soudu v B., vázlo na nemovitosti žalobcově v obvodu okresního soudu v S. právo bytu s povinností, by dala na své útraty opraviti krytbu na střeše nad výměnkářskou světnicí, kdyby krytba ta za jejího života sešla. Proti žalobě o splnění tohoto vzájemného závazku žalované, zadané na okresním soudě v B., vznesla žalovaná námitku místní nepříslušnosti, jíž soud prvé stolice vyhověl a žalobu odmítl. Rekursní soud zamítl námitku místní nepříslušnosti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Právo, užívati bytu v žalobcově domě, jest služebností užívání i když jest snad zahrnuto ve výměnku. Jest to právo věcné na věci cizí, se kterým souvisí v tomto případě povinnost oprávněné, udržovati v dobrém stavu část věci služebné (krytby na střeše nad výměnkářskou světnicí (§ 483 obč. zák.). O realné břemeno zde nejde, neboť toto záleží v závazku dočasného držitele nemovitého statku (a jím žalovaná není) k jistým občas se opakujícím dávkám, ať si peněžním, ať si věcným. Realní břemeno zatěžuje nemovitý statek, zde však přísluší dočasnému majiteli statku oprávnění žádati na dlužníku, který nemovitosti nemá, jisté plnění (obligační nárok). Dle §u 81 j. n. patří na sudiště nemovitosti pouze žaloby, kterými se uplatňuje věcné právo k nemovitému statku. Žalobou touto neuplatňuje však žalovaná práva věcného (služebnosti) k žalobcově nemovitosti, nýbrž naopak vlastník obtížené nemovitosti domáhá se na žalované splnění obligační povinnosti, stihající ji jako služebně oprávněnou. Takovouto žalobu § 81 j. n. však na zřeteli nemá a proto není odůvodněna výlučná příslušnost okresního soudu, v jehož obvodu leží nemovitost, služebností obtížená. Pro žalobu tuto, jako žalobu ze závazku, stihajícího výměnkářku, jest příslušným toliko soud, v jehož obvodu žalovaná bydlí, a jest proto příslušnost dovolaného soudu opodstatněna.

Čís. 3724.

Úprava pachtovného (opatření ze dne 8. října 1920, čís. 586 sb. z. a n.).

Lhůta §u 2 (1) opatření (30. listopad 1920) platí pouze pro zvýšení pachtovného na zbývající léta, počínajíc rokem 1921. Zvýšení pachtovného na zbývající pachtovní léta, počínajíc pozdějším rokem nežli 1921, lze se domáhati do 30. listopadu roku, jenž předchází prvnímu roku z těch, pro něž zvýšení se žádá.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1924, R II 134/24.)

Návrhem z listopadu 1923 domáhal se propachtovatel na pachtýřích zvýšení pachtovného, počínajíc rokem 1924. Oba nižší soudy návrh zamítly, rekursní soud z těchto důvodů: Doslov §u 2 opatření, na který se vztahují §§ 4 a 5, je tak jasným, že nemůže býti pochyby o tom, že stěžovatel dle platného práva se svým návrhem na zvýšení pachtovného na celou pachtovní dobu, která končí roku 1928, jest vyloučen. § 2 připouští zvýšení pachtovného, jež bylo ujednáno před 1. lednem 1918, pro pachtovní rok 1921 a zbývající smluvní pach-

tovní léta. Jedná se tu o právo vyjimečné, udělené propachtovateli vzhledem k znehodnocení peněz, aby pro zbývající smluvní pachtovní dobu vymohl zvýšení nepřiměřeného, skutečné ceně neodpovídajícího pachtovného, přes to, že pachtovné bylo stanoveno platnou smlouvou. Odpovídalo spravedlnosti i požadavkům řádného hospodaření, že toto právo zákonodárcem bylo vázáno určitou propadnou lhůtou, aby pachtýř, který pozemky pachtoval na celou řadu let, nebyl vydán libovůli propachtovatele a nebezpečí zvýšení pachtovného v každém roce. Proto bylo ustanoveno, že nárok propachtovatele zaniká, zmešká-li lhůtu. I stěžovatel měl možnost, do 30. listopadu 1920 (do 31. ledna 1921) se domáhati zvýšení pachtovného a to jak na rok 1921 tak i za další léta 1922 až 1928, a když svého práva včas nepoužil, nemůže výkladem zákona, úmyslu zákonodárce odporujícím, docíliti takřka navrácení v předešlý stav ohledně pachtovních roků ještě zbývajících. Případ, o který se tu jedná, jest v §§ 2, 4, 5 opatření Stálého výboru Národního shromáždění čís. 586/20 upraven a není proto nutno ani dle §u 7 obč. zák. možno obdobné použití těchto §§. Mimořádné zvýšení za rok 1921 a za další smluvní léta bylo lze žádati pouze do 30. listopadu 1920 (do 31. ledna 1921) a to bez rozdílu, v kterém roce zvýšení mělo počíti.

N e j v y š š í s o u d zrušil usnesení obou nižších soudů a nařídil prvému soudu, by o věci znovu jednal a ji rozhodl.

D ů v o d y:

Dle §u 2 (1) Opatření Stálého výboru Nár. shrom. ze dne 8. října 1920, čís. 586 sb. z. a n. může propachtovatel zvýšiti pachtovné, jež ujednáno bylo před 1. lednem 1918, pro pachtovní rok 1921 a zbývající smluvená pachtovní léta na míru, tam uvedenou, a má k tomu cíli dle §u 4 (1) téhož Opatření do 30. listopadu 1920 oznámiti pachtýři výši požadované přirážky. Tu je arci stanovena lhůta jediná: 30. listopad 1920, avšak ku správnému pochopení tohoto ustanovení dlužno si uvědomiti dobře jeho zákonodárný důvod. Zákon chce, by se pachtovné upravilo n a j e d n o u, pro všecka zbývající ještě pachtovní léta, tak aby podán byl jen jediný návrh a provádělo se řízení jen jednou, ku kterémuž cíli právě také ustanovil, že přirážka pro všecka zbývající ještě pachtovní léta jest stejná, ačkoli jasno, že renta pozemková v kritických létech kolísá a že tudíž mění se i cena nemovitostí, podle níž právě zákon přirážku pachtovného pro všecka zbývající léta vyměřil, takže byl nucen i pro vypočtení této ceny stanoviti pevnou lhůtu, jíž zvolil den 1. března 1919. Ale ovšem zákon říka, že lze zvýšiti pachtovné pro rok 1921 a zbývající dobu pachtu a k tomu cíli že dlužno pachtýři učiniti oznámení do 30. listopadu 1920, myslil pouze na obyčejný případ, kdy propachtovateli, jak ovšem bylo pravidlem, půjde o zvýšení hned pro rok 1921. Avšak možny jsou také případy, že propachtovateli o zvýšení hned pro rok 1921 nešlo, že buď'to pro ten rok nebo i pro více nejbližších let pachtovné zvýšiti nemohl nebo nechtěl, a pro takové případy lhůta 30. listopadu 1920 zajisté dle úmyslu zákonodárce neplatí, protože příčina, proč byla stanovena tím rokem, u nich nedopadá. Těžisko ustanovení nespočívá tedy v té lhůtě, nýbrž v požadavku, že pachtovné má býti upraveno za všecka léta, p r o k t e r á s e ž á d á, najednou, a že tedy oznámení propachtovatelovo pachtýři, že a jaké zvýšení žádá, má se státi d o 30. l i s t o p a d u o n o h o r o k u, který předchází prvnímu roku z těch, pro něž se zvýšení žádá. Neboť, když zákon položil lhůtu 30. l i s t o p a d u 1920 pro ten předpokládaný obyčejný případ, že se bude žádati zvýšení již pro rok nejblíže příští, t. j. p r o r o k 1921, tedy se tím podle plné obdoby podává lhůta 30. listopadu 1921 pro ten případ, že se zvýšení žádá teprv pro rok 1922 a tak podobně dále. Když tedy propachtovatel žádá v tomto případě zvýšení teprv pro rok 1924 a následující, platila pro něho lhůta 30. listopadu 1923, jejíž dodržení tvrdí. Rozumí se samo sebou, že to, co platí pro případ, že propachtovatel pachtovné nemohl nebo nechtěl zvýšiti hned pro rok 1921, platí i pro případ, že lhůtu 30. listopadu 1920 zmeškal a proto o možnost, žádati zvýšení již pro rok 1921 přišel, neboť příčina, proč nemohl nebo nechtěl, je zcela lhostejna, a záleží jen na účinku, že, kdo zmeškal lhůtu toho kterého roku, ztratil právo zvýšení pro nejblíže příští rok. Třeba tedy ve věci stěžovatele bylo rozhodnutím nejvyššího soudu ze dne 6. listopadu 1923 R II 381/23 uznáno, že nedodržel lhůty 30. listopadu 1920, ač žádal úpravu již pro rok 1921, ztratil tím jen nárok na úpravu pro tento rok, pro další léta však mohl nárok vždy ještě uplatňovati, pakli jen jej v čas pro ta léta příslušný vznesl. Není tedy závady, by se o nároku, jenž dle obsahu návrhu vznesen byl do 30. listopadu 1923 pro rok 1924 a následující, nejednalo, takže nelze souhlasiti s nižšími stolicemi, když návrh odmítly jako opozděný.

Čís. 3725.

Předpis formy notářského spisu vztahuje se pouze na projev vůle dárcovy, nikoli na prohlášení obdařeného, že dar přijímá.

Zavázal-li se nesvéprávný a nabyl-li svéprávnosti dříve, než soud smlouvu schválil anebo schválení odepřel, jest na něm, by dal na jevo, zda na smlouvu přistupuje čili nic, aniž by byl vázán lhůtou §u 862 obč. zák.

I slovní urážky mohou zakládati hrubý nevděk (§ 948 obč. zák.), ledaže byly dárcem vyprovokovány.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1924, Rv II 442/22.)

Notářským spisem ze dne 11. prosince 1919 odstoupila žalovaná nemovitosti tehdy nezletilé žalobkyni. Dříve ještě než byla smlouva schválena poručenským soudem, nabyla žalobkyně dne 5. prosince 1920 zletilosti a oznámila dne 18. prosince 1920 žalované, že na smlouvu přistupuje. V mezičasí hospodařila žalobkyně spolu se svým manželem na nemovitostech. Ježto se žalovaná zdráhala odevzdati žalobkyni nemovitosti a vydati jí vkladní listinu ku převodu vlastnického práva na žalobkyni, domáhala se žalobkyně jednak uznání, že odstupní smlouva jest po právu a platnou, že žalovaná jest povinna to uznati, odevzdati

žalobkyni nemovitosti do držby a užívání a vystaviti vkladní listinu ku převodu vlastnického práva. Procesní soud prvé stolice uznal dle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Vším právem napadá odvolatelka názor soudu prvé stolice, že přistoupením žalobkyně na smlouvu dopisem jejího zástupce ze dne 18. prosince 1920 se stala smlouva platnou a účinnou. Především dlužno řešiti otázku, zda bylo k odstupní smlouvě, jak stranami byla ujednána, zapotřebí notářského spisu. Soud prvé stolice má za to, že žalovaná postupem zamýšlela zříditi žalobkyni věno, správněji řečeno, že chtěla žalobkyni postoupiti nemovitosti, které měly sloužiti za věno, a že, ježto žalovaná k tomu dle zákona vzhledem k nemajetnosti svého muže povinna byla, v odstupu darování spatřiti nelze. Avšak tohoto názoru sdíleti nelze. Dle §u 1218 obč. zák. jest věnem jmění, které manželka nebo za ni někdo jiný mužovi dá nebo slíbí k ulehčení nákladu, spojeného s manželstvím. Avšak ani v náčrtku smlouvy ze dne 28. října 1919, ani v notářském spisu ze dne 11. prosince 1919 neděje se zmínka o tom, že postoupené nemovitosti mají sloužiti za věno. Nelze sice popříti, že postup se stal proto, že žalobkyně se provdala, avšak tento důvod nečiní odstoupené nemovitosti ještě věnem, neboť nic na to nepoukazuje, že žalobkyně neb odstupitelka mínila tyto nemovitosti neb užitek z nich manželovi žalobkyně jako věno odevzdati. Vždyť stává se často, že i po sňatku každý z manželů zůstává neobmezeným pánem svého majetku (§ 1237 obč. zák.). Také tím, že manžel zpravidla spravuje jmění manželčino (§ 1238 obč. zák.), nestává se tento majetek věnem. Nelze proto v uvedeném postupu spatřovati zřízení věna a, ježto dle obsahu notářského spisu odstupitelka žalobkyni zbytek kupních cen daruje, nelze o tom pochybovati, že odstup skutečně v sobě zahrnuje darování. Darovací smlouva bez skutečného odevzdání však dle §u 1 zákona ze dne 25. července 1871, č. 96 ř. z. vyžaduje ku své platnosti formy notářského spisu; že nemovitosti žalobkyni byly odevzdány, prokázáno nebylo, neboť v to, že žalobkyně se svým manželem společně se žalovanou a jejím manželem na postoupených a jiných pozemcích hospodařili, nelze ještě za odevzdání ve smyslu zákona považovati. Že odevzdání se nestalo, plyne také z toho, že žalobkyně žalobní prosbou žádá, by žalovaná přidržena byla, jí postoupené nemovitosti odevzdati. Bylo-li však formy notářského spisu zapotřebí, bylo třeba, aby žalobkyně, nabyvši zletilosti, svůj souhlas ku smlouvě též ve formě notářského spisu projevila; jelikož se tak nestalo, nebyla smlouva platně uzavřena. Právem také namítá odvolatelka, že prohlášení žalobkyně ze dne 18. prosince 1920, že na smlouvu přistupuje, jest vzhledem k ustanovení §u 862 obč. zák. opožděné, ježto žalobkyně, jak z poručenských spisů vysvítá, se stala 5. prosince 1920 zletilou, to tím spíše, ježto žalovaná již dříve prohlásila, že uvedenou smlouvu se žalobkyní uzavříti nechce.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Nelze souhlasiti s názorem odvolacího soudu, že prohlášení žalobkyně ze dne 18. prosince 1920, v němž projevila dodatečně svůj souhlas s odstupní smlouvou, již uzavřela se žalovanou v době, kdy nebyla ještě svéprávnou, jest považovati za neplatné a bezúčinné, poněvadž postrádá formy notářského spisu. Arciť stanoví § 1 zákona ze dne 25. července 1871, č. 76 ř. z., že k platnosti darovací smlouvy bez skutečného odevzdání jest zapotřebí formy notářského spisu, ale zákon jest vykládati z jeho přirozeného smyslu (§ 7 obč. zák.) a nelze mu přikládati jiný význam, než jaký vysvítá ze zřejmého úmyslu zákonodárcova (§ 6 obč. zák.). Nutno si položiti otázku, proč stanoví zákon právě pro smlouvu darovací tak přísnou formu. Toho důvodem není nic jiného, než snaha zákonodárcova, chrániti dárce před jeho vlastní lehkomyslností. Jestiť známo, že dárce v okamžiku, kdy pojme obdarovací úmysl, slíbí více, než by chladná rozvaha uznala za vhodné. Mimo to třeba si všimnouti, že dárce mnohdy si není vědom dosahu a závaznosti slibu darovacího. Následkům, jež by mohly z toho dárci povstati chtěl zákonodárce předpisem přísné formy notářského spisu zabrániti. Dle jeho úmyslu má si dárce, než dojde k sepisování smlouvy u notáře, věc dobře rozvážiti a pohnutky, jež ho k daru přiměly, přivésti na správnou míru. Dále si třeba uvědomiti, že jen vázáním projevu vůle přísnou formou, mající, jako notářský spis, ráz obřadný, lze nabýti jistoty, že slib darovací jest míněn vážně. Při darovacích smlouvách, jimž následuje skutečné odevzdání daru, ony obavy pomíjejí. Zákon také tento případ z pravidla §u 1 zák. ze dne 25. července 1871, čís. 76 ř. zák. vyloučil, což potvrzuje jasně správnost právě uvedených úvah. Má-li tedy zákon příčinu chrániti stranu darující, nelze seznati, v čem by měl chrániti druhou smluvní stranu — příjemce daru. Tento nemůže přijetím daru utrpěti újmu. Přijetí daru nemůže býti nikdy lehkomyslné a dle povahy věci není důvodu k pochybnostem o vážnosti dotyčného projevu vůle. Úvahy o slibu dárcově u něho nepřiléhají, z čehož nutno souditi, že ustanovení o formě darovací smlouvy vztahuje se jen na projev vůle dárcovy, a nikoliv na prohlášení obdařeného, že dar přijímá. Prohlášení žalobkyně ze dne 18. prosince 1920 není tedy neplatným pro nedostatek formy. Avšak i při opačném názoru nebylo by lze dospěti k závěrům, jež dovodil odvolací soud. Odstupní smlouva, z níž je žalováno, jest právním jednáním smíšeným, neboť jest z části smlouvou darovací a z části jednáním úplatným, ježto žalobkyně převzala v ní též jisté povinnosti k poskytování výměny žalované. Pokud smlouva jest darováním, mohla žalobkyně ji přijmouti bez schválení opatrovnického (§§ 244 a 865 obč. zák.). Tohoto schválení, pokud se týče dodatečného schválení smlouvy žalobkyní samou po nabytí zletilosti bylo zapotřebí jen pro onu část jejího projevu vůle, již převzala shora uvedené povinnosti. Žalobkyně na notářský spis přistoupila a jej též podepsala, učinila tudíž vše, čehož třeba k platnému přijetí daru. Ovšem závisela platnost celé smlouvy ještě na schválení převzaté povinnosti. Avšak k tomu skutečně došlo dne 18. prosince 1920 prohlášením zletilé žalobkyně, že na smlouvu přistoupí. Formy notářského spisu pro ono prohlášení již proto nebylo zapotřebí, poněvadž toto mělo právní význam jen ohledně oné části jednání, jež nebyla darováním. Jde jen o otázku, zda ono prohlášení stalo se včas. Odvolací soud vyslovil ná-

zor, že prohlášení žalobkyně jest vzhledem k §u 862 obč. zák. opožděné, poněvadž žalobkyně stala se zletilou dne 5. prosince 1920 a souhlas se smlouvou projevila teprve dne 18. prosince 1920. Názor tento jest nesprávným. Na tento případ, kde jde o t. zv. »negotium claudicans« jest použíti zvláštního ustanovení §u 865 obč. zák., dle něhož závisí platnost smlouvy, jíž převzala nezletilá nebo jinak nesvéprávná osoba nějaké břemeno, na svolení zákonného zástupce nebo soudu. Dokud souhlas nebyl dán, nemůže druhá strana odstoupiti, nýbrž může toliko žádati, by prohlášení bylo učiněno v přiměřené době. Zavázal-li se nesvéprávný a nabyl-li svéprávnosti dříve, než soud smlouvu schválil nebo schválení odepřel, jest na něm, by dal na jevo, zda na smlouvu přistoupí, čili nic. Ovšem platí také zde obmezení §u 865 obč. zák., že ono prohlášení musí býti po případě učiněno v přiměřené lhůtě. Viz plenární usnesení ze dne 12. února 1924, čís. pres. 796/23, uveřejněné pod čís. 3480 sbírky Dr. Vážný, jehož bylo v tomto případě vyčkati. Důvody, jimiž odvolací soud zamítnutí žaloby ospravedlnil, nejsou tudíž správnými, a je třeba, zabývati se další námitkou žalované, uplatňovanou v odvolacím spise s hlediska nesprávného právního posouzení, že smlouva odstupní pozbyla platnosti, jelikož žalovaná dar, obsažený v odstupní smlouvě, pro nevděk odvolala (§§ 948 a 949 obč. zák.). Tvrzení žalované o nevděku mají ovšem význam jen potud, týkají-li se nevděku žalobkyně samé, nikoli tedy, pokud se týkají jejího manžela (§ 948 slovo: »obdarovaný«). Co se týče žalobkyně potvrzena jsou pak toliko ve výpovědech svědků Anny K-ové a Jana K-a, dle nichž žalobkyně žalované nadávala komediantek a cigánek. Nalézací soud ovšem takového zjištění neučinil, poněvadž považoval věc za nezávaznou. Avšak neprávem. Dle §u 948 obč. zák. jest rozuměti hrubým nevděkem ublížení na těle, n a c t i, na svobodě neb na majetku, jež jest takového rázu, že lze toho, kdo se ho dopustil, trestně stihati buď z úřední moci anebo na žádost toho, komu bylo ublíženo. Vzhledem k ustanovení §§ 496 tr. zák. nelze pochybovati o tom, že i slovní urážky mohou zakládati hrubý nevděk. Kdyby se uvedeným výpovědem uvěřilo, nezbylo by nic jiného, než uznati za důvodnou námitku žalované strany a žalobu zamítnouti, leda že by se dala víra výpovědi svědka Jana Ř., že žalovaná sama urážku vyvolala tím, že před manželi Ř. zavřela dům a nadávala jim cikánů, když žádali o klíč, neboť vyprovokované slovní urážky nezakládají hrubého nevděku, a třeba že smlouva byla smíšena z jednání z části úplatného a z části darovacího, nelze to obé děliti, takže provinila-li žalobkyně darování, provinila smlouvu celou.

Čís. 3726.

Dráha ručí za úraz, jenž způsoben byl sřícením se na trať po svahu, nad nímž vedla neoplocená cesta.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1924, Rv II 767/23.)

Nezletilý žalobce sřítil se po svahu, nad nímž byla neoplocená cesta, na trať a těžce se poranil. Žalobní nárok proti dráze na náhradu škody uznal p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e co do důvodu po právu. O d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolání uplatňujícímu pouze důvod nesprávného právního posouzení věci odvolacím soudem (§ 503 č. 4 c. ř. s.), nelze přisvědčiti. Místním ohledáním bylo zjištěno, že cesta po kopci podél dráhy, o kterou ve sporu běží, jest veřejně používanou, že stráň od ní svažuje se směrem ku trati úhlem asi 45 stupňů a že sklon tento ke konci přechází v kolmou skalní stěnu až ku příkopu železniční trati, že jeden záhyb cesty jde přímo po pozemku dráhy a že svahovitý pozemek dráhy není vůbec oplocen, zejména v místech, kde přechází v kolmou skalní stěnu 6·1 m vysokou, místy převislou, a že ani na travnatém svahu před strmou skalní stěnou není, kromě jediného keříku a stromku, porostu, o který by se osoba, na svahu sklouznuvší, mohla zachytit, ani jinaké ochrany. Prvý soud dále zjistil, že před výstavbou dráhy sáhala travnatá stráň až dolů k místu, kde nyní jde dráha, a že teprve při stavbě a pozdější rekonstrukci dráhy byl travnatý svah odstraněn a byla zřízena místo něho do výše přes 6 metrů příkrá skalní stěna, takže osoba, sklouznuvší po svahu, když dostane se až k této stěně, padá kolmo s výše přes 6 metrů na skalnatou půdu u trati. Z těchto skutkových zjištění nižších soudů, jimž odporováno není a jež i pro dovolací soud jsou závaznými (§§ 272, 498 a 513 c. ř. s.), vyplynul správný závěr nižších soudů, že místo na stráni, kde nezletilý žalobce dne 28. dubna 1922 se smekl a skutálel po svahu, až spadl kolmo s výše přes 6 metrů do skalnatého příkopu při trati, jest nanejvýše nebezpečným a že tento nebezpečný stav byl způsoben stavbou a rekonstrukcí dráhy. Oba nižší soudy právem odvozují zavinění žalovaného eráru na žalobcově úrazu z těchto zjištěných skutkových okolností, doličujíce, že správa dráhy zanedbala bezpečnostní opatření, která by byla způsobilými, aby zabránila pádu osob po svahu a se skalní stěny do železničního příkopu. Každý, kdo zřídí neb udržuje nějaké dílo, ohrožující svou povahou bezpečnost kolem jdoucích osob, jest povinen dbáti potřebné opatrnosti, by se úrazu předešlo, což platí stejnou měrou dojista též o správě dráhy, mající za úkol udržování trati, jejíž stavby v těchto místech byly nebezpečné povahy, jak nižšími soudy bylo zjištěno, a vyžadovaly tedy zvýšené pozornosti a opatrnosti i vhodných opatření, zamezujících sřícení osob po stráni se ubírajících, se svahu, když na stráni je zřízena cesta, částečně i po pozemku železničním. Jest lhostejno, zda taková opatření byla dráze nařízena politickou správou, či nikoli, neboť nebylo třeba zvláštních předpisů, když již sama nebezpečná povaha svahu železničního pozemku, přecházejícího v kolmý sráz, takových zabezpečujících opatření vyžadovala, jichž zřízení bylo tedy příkazem obyčejné opatrnosti (§ 1297 obč. zák.). Ze zákazu, že na železničních pozemcích nesmí se nikdo zdržovati, nelze dovozovati, že jím byla správa dráhy sproštěna ručení za úrazy, jichž příčinou byla nebezpečná poloha železničního pozemku, sousedícího s veřejně užívanou cestou, a že nebyla povinnou

učiniti zařízení, zamezující úraz kolemjdoucích osob. Dovolacími vývody, že tímto zákazem byl vázán i žalobce, chlapec dva a půl roku starý, to prý tím spíše, že byl snadněji vydán nebezpečí, netřeba se ani vážně obírati, a stačí tu odkázati na ustanovení §§ 21, 865, 1308 obč. zák., jež zejména dětem do 7. roku zajišťují zvláštní ochranu, vylučujíce u nich závaznost zákonných předpisů. Právně mylným jest dovolatelův názor, že žalobce zavinil si úraz sám, poněvadž sešel s cesty na sousední pozemek dráhy a na něm si hrál, až sklouzl a se střítil, ježto bylo zjištěno, že žalobce jest děckem dva a půl roku starým, které není schopno rozumného uvažování a nemůže tudíž býti zodpovědným za následky svého chování a svých činů. Neobstojí ani dovolací vývody, že na žalobcově úrazu jsou vinni jeho rodiče, poněvadž se nepostarali o jeho bezpečný dohled, svěřivše jej své šestnáctileté dceři, neboť, nehledíc ani k tomu, že nižší soudy nezjistily zanedbání povinného dozoru u osob k němu zavázaných, nemohlo by ani takové opomenutí přičítáno býti žalobci, úraz utrpěvšímu, jak zavinění, za které by byl zodpovědným. Nejde ani o nezaviněnou náhodu, jakou má na mysli § 1311 obč. zák. prvá věta, ježto bylo zjištěno, že úraz vznikl tím, že žalovaný erár opomenul učiniti nutná opatření, zabezpečující osoby, na svahu se smeknuvší, před sřícením se skalnaté srázné stěny, a bylo též zjištěno, že kolmá stěna byla při rekonstrukci trati zřízena jako stavební dílo železniční, tedy i příčinná souvislost mezi tímto nebezpečným stavebním dílem a úrazem žalobcovým, při čemž jest lhostejno, že dílo bylo provedeno již před více lety, když účinky jeho nebezpečnosti trvaly ještě v době žalobcova úrazu a do té doby žalovaným erárem odstraněny nebyly.

Čís. 3727.

K tiché společnosti se vyhledává, by tichý společník měl podíl i na ztrátě.

Odměnu za půjčení inventáře jest po případě pokládati za nájemné.

I majitel domu může žádati na nájemci pouze přiměřenou odměnu za používání zařízení. Smlouva, tomu se příčící, jest neplatnou.

Lhůta ku zpětnému vymáhání neprávem zaplacené úplaty počínala za platnosti nařízení ze dne 17. prosince 1918, čís. 83 sb. z. a n. jejím zaplacením.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1924, Rv II 63/24.)

Dle smlouvy ze dne 6. února 1920 najala žalobkyně od žalované v jejím domě krám se skladištěm za měsíční nájemné 120 Kč. Regály v krámě byly vlastnictvím žalované a byly dány nájemkyni k užívání. Dle odstavce IV. smlouvy súčastnila se pronajímatelka na obchodě nájemnice jako tichá společnice a pozůstávalo účastenství pronajímatelky v tom, že přenechala nájemnici ony místnosti s obchodním zařízením, jichž užívati pronajímatelka původně sama zamýšlela. Nájemkyně platila pronajímatelce každého prvního v měsíci předem 300 Kč z důvodu účastenství pronajímatelky na obchodě a bylo peníz ten platiti bez ohledu na to, zda obchod skutečně ponese čistý zisk, čili nic. Žalovaná zaplatila předešlému nájemci za regály a předčasné ustoupení od smlouvy nájemní 6.000 Kč a částku 2.400 Kč, připadající z toho jako náhrada za ustoupení od smlouvy, jí žalobkyně nahradila. Žalobou, zadanou v roce 1923, domáhala se žalobkyně na žalované vrácení měsíčních 300 Kč za dobu od 1. února 1920 do 31. prosince 1922, úhrnem 10.500 Kč. Oba nižší soudy žalobu zamítly, odvolací soud uvedl v důvodech: O neplatnosti smlouvy by se dalo mluviti pouze se stanoviska nařízení ze dne 17. prosince 1918, čís. 83 sb. z. a n. Podle tohoto nařízení bylo sice lze činži oproti roku 1914 zvýšiti pouze na míru §u 2 nařízení, což v tomto případě by nebylo ovšem zachováno, kdyby 300 Kč se považovalo za činži, v kterémžto případě by žalobkyně podle §u 6 nařízení byla oprávněna, přeplatek požadovati zpět. Avšak odvolací soud jest téhož názoru, jako procesní soud, že se při úmluvě o placení 300 Kč nejednalo stranám o obcházení předpisu o ochraně nájemníků, nýbrž o samostatnou smlouvu, s nájemní smlouvou nijak nesouvisející, a že v písemné smlouvě je udána právně bezvýznamná pohnutka, že k uzavření tiché společnosti došlo proto, že žalovaná obchodní místnost žalobkyni pronajala, čímž měla pro žalovanou býti zmenšena újma za to, že si v obchodě vlastní živnosti nezřídila. Byť by i smlouva o tiché společnosti neodpovídala předpisům čl. 250 obch. zák., jest smlouvou podle §u 1175 obč. zák. a dlužno ji prohlásiti za platnou.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by o ní dále jednal a znovu ji rozhodl.

Důvody:

Jak připouští sám odvolací soud, odporuje ujednání o tiché společnosti předpisu čl. 250 obch. zák., neboť nesrovnává se s předpisem tím, aby tichý společník neměl podílu na ztrátě společnosti, by dostával jak při ztrátě, tak i při výdělku společnosti vždy týž peníz z obchodu a neměl tudíž žádného risika, a za vklad při tiché společnosti nelze pokládati ani propůjčení místností v užívání, když za ně musí hlavní společník platiti nájemné, ani ušlý výdělek, jehož by byla snad docílila majitelka domu, kdyby si sama byla obchod ponechala, neboť ušlý výdělek (náhrada za ušlý výdělek) nemá pro hlavního společníka majetkové ceny, není objektem majetkovým. Ujednaná smlouva není však ani smlouvou výdělkovou (smlouvou o společnost) podle §u 1175 obč. zák., neboť postrádá náležitosti smlouvy o společnosti, předepsaných občanským zákonem, jimiž jsou, že každý společník musí učiniti vklad (§ 1184), musí se touž měrou přičiňovati o společný výdělek (§ 1185) a jest práv ze závazků společnosti dle poměru svých podílů, avšak celým svým jměním (§ 1203) a běře poměrný podíl na zisku i ztrátě (§§ 1193 a 1197). Právní posouzení odvolacího soudu není tudíž v tom směru správným (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) a nejsou mu též přičiněny důvody. Je-li tomu tak, že nebyla platně ujednána ani tichá společnost,

ani společnost podle §u 1175 obč. zák., zbývá otázka, zač měla žalobkyně platiti žalované měsíčně 300 Kč. V tom směru zjišťuje první soud a zjištění jeho převzal i soud odvolací, že je to odměna za půjčení inventáře, správně snad nájemné za propůjčení inventáře k používání (§ 1090 obč. zák.). Cena tohoto inventáře činila, jak zjištěno, 6.000 Kč. Nájemné měsíčních 300 Kč činilo ročně 3.600 Kč, tudíž 60% ceny najatého předmětu, nehledí-li se k tomu, že žalovaná, jak svrchu uvedeno, zaplatila za inventář ten pouze 3.600 Kč (po srážce 2.400 Kč, jí žalobkyní zaplacených), při čemž podotknouti sluší, že dle smlouvy byla povinna žalobkyně poškození najatých předmětů, ať bylo způsobeno jakkoliv a kýmkoliv, hraditi vždy ze svého. Dle §u 2 písm. b) odstavec třetí ministerského nařízení o ochraně nájemníků ze dne 17. prosince 1918, čís. 83 sb. z. a n. smí nájemník, propůjčí-li podnájemníku k užívání zařízení, žádati za to úplatu pouze přiměřenou. Zásada tato platí zajisté, byť i výslovně nebyla v nařízení vyslovena, obdobně i v poměru majitele domu ku nájemci; tomu nasvědčuje celý duch nařízení, zejména jeho ustanovení, obsažená v §§ech 2, 2 a) a 6. Vytyčuje-li zákonodárce předpis ten pro poměr nájemníka k podnájemníkovi, má to ten důvod, že pravidelně bývají žádány úplaty za bytová zařízení od podnájemníků. Žádána-li však úplata taková od pronajímatele na nájemci, jest zde týž právní poměr a týž zákonodárný důvod, zameziti požadování nepřiměřeně vysoké úplaty. Nebude zajisté nikoho, kdo by tvrdil, že by přiměřeno bylo ze zařízení krámu (inventáře) roční nájemné, které činí 60% ceny inventáře. Smlouva o takto přemrštěném nájemném přesahuje meze, vytýčené v ustanoveních §§ 1 až 5 min. nař., svrchu zmíněného, a jest tudíž podle §u 6 odst. 1 tohoto nařízení, pokud přesahuje tyto meze, neplatnou. Neposoudil tudíž odvolací soud případ správně po právní stránce, uznav, že smlouva o placení 300 Kč měsíčně za propůjčení inventáře, mimo nájemné 120 Kč z krámu, jest platnou (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Vzhledem k tomu není potřebí zkoumati, zda tato úplata jest zakukleným zvýšením nájemného, které pouze pod rouškou zisku z účasti na tiché společnosti, nebo pod rouškou nájemného z inventáře bylo žádáno a placeno; není potřebí zkoumati, zda žalobkyně se dala pohnouti k placení této úplaty stísněnou situací, že jí jiného nezbývalo, chtěla-li k zajištění své existence dosíci, by obchodní místnosti jí byly pronajaty. Následkem toho nebylo též potřebí zkoumati, zda odůvodněny jsou další dovolací důvody podle §u 503 čís. 3 c. ř. s. Podle §u 6 (3) citovaného ministerského nařízení může býti to, co bylo plněno proti předpisům, požadováno zpět se zákonným úrokem. Tohoto nároku nelze se předem vzdáti. Nárok na vrácení promlčuje se do roka. Přísluší tedy žalobkyni právo, požadovati na žalované zpět, pokud ji dle této neplatné smlouvy plnila více, než bylo přiměřeno. Poněvadž však žalovaná namítla promlčení žalobního nároku, dlužno uvažovati, zda a pokud jest žalobní nárok promlčen, čili nic. V ministerském nařízení ze dne 17. prosince 1918, čís. 83 sb. z. a n. není počátek lhůty promlčecí stanoven. Platily proto v tom směru podpůrně předpisy občanského zákona. Podle §u 1478 obč. zák. počíná promlčení, jakmile po právu lze právo o sobě (an sich) vykonati; početí promlčení styká se vůbec se vznikem žaloby. Kde není určen den splatnosti pohledávky a kde nezávisí splatnost její na výpovědi, počíná promlčení vznikem obligace (§§ 1478, 903 a 904 obč. zák.). Poněvadž mohla žalobkyně požadovati zpět částky, neprávem od ní jako nájemné za inventář vybrané ihned po zaplacení té které částky, promlčela se každá měsíční částka 300 Kč do roka ode dne jejího zaplacení. To platilo však pouze po čas platnosti onoho ministerského nařízení. V tom směru zavedl změnu § 14 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 275 sb. z. a n. a § 20 zákona ze dne 27. dubna 1922, čís. 130 sb. z. a n., dle nichž počínajíc 8. dubnem 1920 promlčuje se nárok na vrácení úplat nájemných, neprávem vybraných, do 6 měsíců od skončení poměru nájemného. Dlužno tedy za promlčený považovati pouze nárok na navrácení úplat, zaplacených k prvnímu únoru, k prvnímu březnu a k prvnímu dubnu 1920, které byly zaplaceny ještě za účinnosti ministerského nařízení ze dne 17. prosince 1918, čís. 83 sb. z. a n. (článek 6. vyhlašovacího patentu k občanskému zákoníku), kdežto nárok na vrácení úplat pozdějších, poskytnutých již za účinnosti nových zákonů o ochraně nájemníků, není vzhledem k tomu, že poměr nájemní mezi stranami dosud, jak nesporno, zrušen nebyl, promlčen, neboť lhůta promlčecí ohledně těchto úplat nezačala dosud ani běžeti. Může je tedy žalobkyně právem zpět požadovati. Nyní bude ještě zjistiti, jaká odměna byla přiměřenou za přenechání inventáře v nájem, a pokud tedy placených 300 Kč měsíčně přiměřené nájemné přesahuje. Ačkoliv první soud provedl v tom směru důkaz znalecký, neučinil nicméně žádný z nižších soudů vzhledem k svému odchylnému právnímu posuzování věci nějakého zjištění v tomto bodu. Následkem toho zůstalo řízení kusým a bude nutno, poněvadž dovolacímu soudu činnost zjišťovací nepřísluší, je v tomto směru dáti doplniti (§§ 496 čís. 3 a 513 c. ř. s.).

Čís. 3728.

Při závazku oboustranném jest »dluh zaplacen« (§ 1432 obč. zák.) teprve, až smlouvu splnily obě strany. Ustanovení §u 1432 obč. zák. vztahuje se i na neplatnost smlouvy pro nedostatek formy notářského spisu. Lhostejno, že knihovní žádost na základě smlouvy, postrádající potřebné formy, nebyla zamítnuta, ač se tak mělo státi, jen když se stal zápis pravoplatným.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1924, Rv II 66/24.)

Za rozvodového řízení postoupila Hermina H-ová dne 23. července 1921 svému manželi Josefu H-ovi soudním smírem polovici nemovitosti, spoluvlastnicky jí náleževší, a Josef H. prodal celou nemovitost dne 2. ledna 1923 svým rodičům Ferdinandu a Adolfině H-ovým. Žalobu Herminy H-ové na Josefa, Ferdinanda a Adolfinu H-ovy, by byla uznána neplatnou smlouva, kterou o nemovitostech uzavřeli dne 23. července 1921 žalobkyně se žalovaným Josefem H-em a dne 2. ledna 1923 Josef H. se žalovanými Ferdinandem a Adolfinou H-ovými, a by knihovní vklady práva vlastnického podle těchto smluv v pozemkové knize byly vymazány, oba nižší soudy zamítly, odvolací soud z těchto

důvodů: Žalobkyně napadá platnost odstupní smlouvy ze dne 23. července 1921 jen pro nedostatek zákonné formy, protože odstupní smlouva podle své povahy jako kupní smlouva mezi manželi nebyla vyhotovena ve formě notářského spisu, než neprávem. Není sporno, že podle této smlouvy byl na polovici sporných nemovitostí, patřících dříve žalobkyni, proveden knihovní vklad práva vlastnického pro žalovaného Josefa H-a. Byly tedy odstoupené nemovitosti Josefu H-ovi podle §u 431 obč. zák. odevzdány. Podle §u 1432 obč. zák. nelze však žádati zpět, co bylo dáno k splnění smlouvy neplatné jen pro nedostatek zákonné formy. Žalobkyně nemůže tedy proti žalovanému Josefu H-ovi uplatňovati zažalované nároky z důvodu tvrzené neplatnosti smlouvy. Netřeba proto se obírati otázkou, zdali ona smlouva byla smlouvou kupní, či zda byla jiné právní povahy a zda vyžadovala notářské formy či zda mohla býti platně ujednána i bez ní. Důsledek tvrzeného nedostatku formy byl odevzdáním nemovitostí, jež se stalo knihovním vkladem práva vlastnického pro nabyvatele Josefa H-a, odčiněn. Žalobkyně nemůže jej již uplatňovati. Tím se stal vklad práva vlastnického pro žalovaného Josefa H-a k sporným nemovitostem platným a neodporovatelným. Josef H. jako pravý jejich vlastník byl proto také plně oprávněn, je zase zciziti. O nějaké bezelstnosti nebo jejím opaku u pozdějších nabyvatelů, manželů Ferdinanda a Adolfiny H-ových, nemůže při bezvadném vlastnictví Josefa H-a býti řeči. Nelze proto ani proti nim žalobě z důvodu nedostatku bezelstnosti přiznati úspěchu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolací soud schvaluje právní názor odvolacího soudu, že žalobní žádost slušelo zamítnouti již vzhledem na ustanovení §u 1432 obč. zák., podle něhož nemůže nazpět žádati placení, kdo zaplatil dluh promlčený nebo takový, který jen z nedostatku formálnosti je neplatný, anebo, který zákon nedovoluje dobývati žalobou. Slovem »placení« rozumí § 1432 obč. zák. ovšem úplné pominutí závazku následkem splnění (§ 1412 obč. zák.) a dluhem ve smyslu tohoto paragrafu není pouze povinnost dlužníkova při závazku jednostranném, anebo každý článek při závazku dvoustranném, nýbrž celý poměr dlužní. Dle toho jest při závazku dvoustranném, tak na příklad při smlouvě kupní neb odstupní, ve smyslu §u 1432 obč. zák. »dluh zaplacen« teprve tehdy, až smlouvu splnily obě strany. Ale to se v tomto případě také stalo, neboť nebyly toliko odstoupené nemovitosti Josefu H-ovi odevzdány a to knihovně podle §u 431 obč. zák., jak správně uznal odvolací soud, nýbrž také odstupní cena byla úplně vyrovnána, jek mezi stranami není sporno a ostatně patrno jest ze soudního smíru ze dne 23. července 1921. Důsledkem toho ve smyslu §u 1432 obč. zák. jest, že nemůže žádná strana zmíněné smlouvě již odporovati a žádati nazpět, co byla dala k jejímu splnění, proto, že jest neplatnou pro nedostatek zákonné formy. Z toho plyne, že vklad práva vlastnického na sporné nemovitosti pro prvého žalovaného jest platným a neodporovatelným, jak správně vyslovil odvolací soud, a že následkem toho bezvadným jest též další knihovní převod tohoto vlastnického práva z prvého žalovaného na žalované manžely Ferdinanda a Adolfinu H-ovy. Posoudiv takto věc po právní stránce správně (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), nemusel odvolací soud řešiti otázku, zda jest smír ze dne 23. července 1921 smlouvou kupní či smlouvou jiného právního útvaru, a nemusel zaujati stanovisko k otázce, zda druhý a třetí žalovaný nabyli sporné nemovitosti bezelstně, pokud se týče spoléhajíce na správnost pozemkové knihy, či obmyslně, neboť podle toho, co shora uvedeno, nejsou tyto okolnosti pro spor rozhodny. Tím padají také výtky, jež činí dovolání odvolacímu řízení (odvolacímu rozsudku) s hlediska dovolacích důvodů čís. 2 a 3 §u 503 c. ř. s. K vývodům dovolání, týkajícím se dovolacího důvodu nesprávného právního posouzení věci, podotýká se ještě toto: Je pravda, že kupní smlouva mezi manžely bez formy notářského spisu jest neplatna a že žádost za vtělení práva vlastnického na základě smlouvy, nemající potřebné formy, měla by býti knihovním soudem podle §§ 26 a 94 odstavec prvý čís. 4 knih. zák. zamítnuta. Ale z toho neplyne, že na tento případ, o nějž tu jde, nelze použiti ustanovení §u 1432 obč. zák. Ustanovení toto zní zcela všeobecně a nečiní výjimky ani pro případ, že zákon pro platnost smlouvy předpisuje formu notářského spisu. Naopak. Ustanovení §u 1432 obč. zák. kotví v nauce o přirozeném právu, že splnění smlouvy, neplatné jen pro nedostatek předepsané formy, nemá býti zpáčeno, a právě proto nepozbylo platnosti a významu tím, že v pozdější době byly pro některá právní jednání stanoveny jisté předpoklady formální. To platí zejména též o zákonu ze dne 25. července 1871, čís. 76 ř. zák., podle něhož i nadále platí ustanovení §u 1432 obč. zák. Zda zápis do pozemkové knihy na základě soudního smíru ze dne 23. července 1921 neměl býti povolen, protože pro listinu nehodila se prý forma soudního smíru, pokud se týče forma soudní vůbec, jinak ovšem podle §u 883 obč. zák. přípustná, nýbrž bylo zapotřebí formy notářského spisu, by zápis odpovídal zákonu a by tento úkon mohl býti pokládán za knihovní odevzdání, nepadá na váhu. Rozhodným jest, že zápis byl povolen a proveden a že se, což není sporno, stal právoplatným. Tím byly sporné nemovitosti prvému žalovanému ve smyslu §u 431 obč. zák. knihovně odevzdány.

Čís. 3729.

Nárok na rozvod nepodléhá promlčení. V ujednání klidu v rozvodovém sporu nelze spatřovati odpuštění rozvodového důvodu.

Jest manželskou nevěrou, zakládající důvod k rozvodu, že manžel se snažil, byť i bez úspěchu, zvábiti jinou osobu ženskou k pohlavním stykům.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1924, Rv II 87/24.)

Žalobě manželky o rozvod manželství od stolu a lože oba nižší soudy vyhověly, odvolací soud mimo jiné z těchto důvodů: Co se týče promlčení dlužno připomenouti, že zákon nikde neustanovuje, že, jedná-li se o rozvod manželství od stolu a lože, lze tuto ná-

mitku činiti. Ustanovení zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n., týkající se rozluky manželství, nelze obdobně použíti, poněvadž, jak odvolací sdělení správně podotýká, zákon chce pro rozluku manželství stanoviti podmínky těžší. Odpuštění spatřuje odvolatel v tom, že manželé při roku dne 5. prosince 1921 ujednali klid řízení a že žalobkyně se k žalovanému ještě téhož dne do společné domácnosti vrátila a že od té doby oba manželé spolu nepřetržitě žili. Avšak v tomto jednání žalobkyně nelze ještě spatřovati odpuštění, ježto vrácení se manželky mohlo míti různé příčiny nehledě k tomu, že dle tvrzení žalovaného samého žalobkyně se v onu dobu k němu chovala nelaskavě, na jeho otázky neodpovídala, s ním vůbec nemluví, obrací se k němu zády a zvláště odpírá soulož.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání mimo jiné z těchto

důvodů:

Co se týká promlčení, má odvolací soud oproti žalovanému plně pravdu, že právo rozvodové tohoto zániku žalobního nároku nezná a předpisů zákona rozlukového tu použíti nelze, ježto zákonodárce pro rozluku chtěl stanoviti podmínky těžší. Rozvodem neruší se svazek manželský, nýbrž jen manželské společenství, kdežto rozlukou svazek ten se rozvazuje, tak že ho nadále není, a, kdyby rozloučení manželské společenství obnoviti chtěli, musili by nový sňatek spolu uzavříti, sice jinak by to bylo společenství nemanželské. Proto zákon rozvodu méně brání, protože má jen mírnější účinky, a proto nepodrobil nárok na rozvod promlčení. Místo promlčení může tu přijíti při uplynutí delší doby od té, co skutek, tvořící důvod rozvodu, tím kterým manželem spáchán byl, aniž by manželské společenství přerušeno nebo na rozvod žalováno bylo, přijíti v úvahu jen konkludentní odpuštění činu, je-li tu dostatečně nutkavých důvodů, z nichž by se na to souditi dalo (§ 863 obč. zák.). V projednávaném případě však žalovaný jich neuplatňoval, a také jich dle obsahu spisů z doby před podáním žaloby není. Žalovaný uplatňuje odpuštění pouze z toho důvodu, že strany při roku dne 5. prosince 1921 ujednaly klid řízení, že žalobkyně vrátila se k žalovanému do společné domácnosti a že oba v manželském společenství na to setrvali. Avšak, nehledě k důvodům odvolacího soudu, jimiž vyvrácen každý pokus chtíti z toho vyvozovati odpuštění, a na něž se zde odkazuje, právě proto, že ujednán byl pouhý klid řízení, mělo to jen ten smysl, že strany chtějí učiniti zkoušku, zda spolužití jest možné, neboť, kdyby žalobkyně byla se chtěla žalobního nároku vzdáti, byla by při nejmenším vzala žalobu zpět. Když nejen neprohlásila, že se nároku vzdává, ale ani od žaloby neupustila, je zřejmo, že věc zůstavila za tím jen ve své míře, až jak pokus dopadne, a že si tím samým vyhradila a zachovala právo, spor kdykoli po uplynutí zákonné klidové lhůty obnoviti, právo, které jí soudní řád sám zaručuje.

Manželská nevěra je založena již tím, že manžel se pokouší zvábiti jinou ženskou osobu k pohlavním stykům, i když by se mu pokus nezdařil, i jest nevěra tato důvodem rozvodu, ať již tvoří pokus cizoložství nebo ne, neboť zákon (§ 109 obč. zák.) od starodávna vykládá se tak, že nevypočítává důvodů rozvodu výčetmo, nýbrž že je důvodem takovým i každý jiný skutek, jenž se významem a účinkem svým skutkům v zákoně vyjmenovaným vyrovná. Mimo to je nevěra při nejmenším velmi citlivým ubližováním, jež zákon mezi důvody rozvodu jmenuje, žádaje ovšem ubližování opětovné, což však zde odpadá, ježto dle zjištění nižších stolic žalovaný ucházel se o tělesné obcování u dvou služek. Jest dle toho lhostejno, zdali s výsledkem, a dopustil-li se tedy dokonce cizoložství, jak odvolací soud oproti prvému soudu za to má.

Čís. 3730.

Právoplatné rozhodnutí věci zabraňuje i v řízení nesporném další jednání. Bylo-li přece dále jednáno, jest další řízení zmatečným.

(Rozh. ze dne 16. dubna 1924, R I 196/24.)

Žádosti Bedřicha S-a, by mu bylo vydáno nájemné 400 Kč, jež byl složil dle §u 1425 obč. zák. na soud, soud prvé stolice usnesením ze dne 6. listopadu 1923 vyhověl, rekursní soud usnesení potvrdil. Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů a celé soudní řízení, počínajíc dnem 26. října 1923, a uložil soudu prvé stolice, by provedl své usnesení ze dne 9. října 1923.

Důvody:

Usnesením ze dne 9. října 1923 nařídil soud prvé stolice — použiv formuláře čís. 110 úředních tiskopisů pro řízení nesporné — berním jako schovacímu úřadu v T., by vydal Lotě R-ové, majitelce domu, 400 Kč tam Bedřichem S-em pro ni jako nájemné dne 3. dubna a 9. července 1923 složených. Usnesení bylo oběma stranám doručeno dne 16. října 1923. Dne 24. října 1923 podal Bedřich S. na okresní soud žádost, by mu složené nájemné 400 Kč bylo zase vydáno, ale opravný prostředek proti onomu usnesení vznesen nebyl. Nabylo tudíž právní moci. Tím nabyla Lota R-ová práva, poukázanou částku si u soudu vybrati nebo jakýmkoli jiným způsobem s ní naložiti. Její právo takto nabyté musilo dalším mimosporným řízením zůstati nedotknuto (§ 9 odstavec druhý a třetí nesp. říz.). Zahájil-li soud prvé stolice přes to k žádosti Bedřicha S-a v téže věci nové řízení, vyslýchal účastníky a vydal pak nové usnesení ze dne 16. listopadu 1923, jež bylo napadeným usnesením druhé stolice potvrzeno, jednaly a rozhodovaly oba nižší soudy o věci pravoplatně již rozhodnuté. Než pravoplatné rozhodnutí věci zabraňuje jak v řízení sporném, tak i v řízení nesporném, by o ní bylo znovu jednáno a vyžaduje, nemá-li dojíti po případě i k různým rozhodnutím téže stolice, by řízení znovu zahájené a nové rozhodnutí byla jako zmatečná zrušena. Zrušení je vysloviti vyšší stolicí po případě i z úřední moci, zjistí-li, přezkoumávajíc spisy za příčinou přípustného opravného prostředku kterýmkoli účastníkem podaného, že řízení nižší stolice je stíženo zmatečností, třebaže stěžovatelem nebyla uplatňována. Toť plyne ze všeobecné právní zásady §u 471, čís. 7 a §u 513 c. ř. s. pro sporné řízení a z úvodní věty §u 2 nesp. říz. pro řízení nesporné, kdež se soudům bez rozdílu stolice ukládá, aby šetřily všeobecných předpisů o náležitostech právně platného jednání.

Čís. 3731.

Pro útraty odvolacího řízení nelze povoliti zajišťovací exekuci podle §u 371 čís. 1 ex. ř.

(Rozh. ze dne 16. dubna 1924, R I 255/24.)

Zajišťovací exekuci pro útraty odvolacího řízení soud prvé stolice povolil, rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: § 505 c. ř. s. stanovil v odstavci třetím poslední věta, že dovolání proti potvrzujícímu rozsudku druhé stolice nemá účinku odkladného. Tato věta byla čl. VI. b) 31 novely o úlevách soudům vypuštěna, čímž odstraněna byla bezpodmínečná vykonatelnost rozsudků v druhé stolici potvrzených, takže dovolání z rozsudku druhé stolice bez rozdílu, zda jedná se o rozsudek potvrzující, či změňující, má účinek odkládací. Za to byly §em 371 čís. 1 ex. ř. (znění čl. VIII. b) 46. novely o úlevách soudům) rozsudky, v druhé stolici potvrzené, zařazeny mezi bezpodmínečné důvody pro povolení exekuce zajišťovací a následkem toho má býti k návrhu na základě takovéhoto rozsudku, v druhé stolice potvrzeného, exekuce bez osvědčení nebezpečí povolena. Ustanovení toto jest předpisem vyjimečným a nelze je proto vykládati způsobem rozšiřujícím; povolení exekuce zajišťovací v tomto případě nemůže se tedy vztahovati na útraty druhé stolice a to přes ustanovení §u 528 c. ř. s. nové znění, neboť, bylo-li podáno dovolání z celého obsahu potvrzujícího rozsudku, byl tím napaden výrok o útratách, který, bude-li rozsudek druhé stolice třetí stolicí ve věci samé změněn, může rovněž změny doznati, pokud se týče jejich přisouzení (nikoli ovšem, pokud jde o výši jednotlivých položek). — (Srov. rozh. nejv. soudu v Brně ze dne 7. prosince 1921 R I 1452/21 a z 21. října 1919 R II 132/19 sb. Dr. Vážný č. 1337 a 297).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Usnesení rekursního soudu vyhovuje věci i zákonu; vývody dovolacího rekursu nejsou způsobilé, by vyvrátily správné odůvodnění onoho usnesení; na toto odůvodnění se tudíž poukazuje a vzhledem na obsah dovolacího rekursu se jen ještě toto dodává: V ustanovení §u 371 č. 1 ex. ř. nového znění je výslovně a zřejmě rozeznáváno mezi rozsudkem, v druhé stolici potvrzeným, totiž rozsudkem soudu prvé stolice, na jedné straně, a mezi rozsudkem soudu odvolacího na straně druhé. Podle jasného znění tohoto zákonného ustanovení lze jen na základě rozsudku prvé stolice povoliti exekuci k zajištění, tedy jen k zajištění pohledávky nebo pohledávek tímto rozsudkem přisouzených, pokud se týče útrat, tímto rozsudkem prvé stolice přisouzených. Podle §u 6 ob. z. obč. nelze toto zákonné ustanovení rozšiřovati na útraty, přisouzené teprve v rozsudku soudu odvolacího; nelze tedy povoliti exekuci k zajištění pohledávky těchto útrat. Zdali, jak věřitelka tvrdí v dovolacím rekursu, jen malá pravděpodobnost mluví pro to, že dovolání z potvrzujícího rozsudku soudu odvolacího bude míti úspěch, jest vzhledem na tuto úvahu nerozhodno. Účelem zákonného předpisu o přípustnosti zajišťovací exekuce v případech potvrzení rozsudku prvého soudu soudem odvolacím, jest ovšem ochrana věřitele proti dlužníku vzhledem na to, že obě nižší stolice uznaly souhlasně jeho nárok, v rozsudku prvního soudu jemu přisouzený, a že tedy pravděpodobně nárok tento bude uznán i stolicí třetí, ale z toho právě vychází, že tato ochrana může se vztahovati toliko na nárok, přisouzený oběma nižšími soudy souhlasně, nikoli však na nárok další, přisouzený teprve dodatečně soudem odvolacím. Okolnost, že soudní útraty jsou příslušenstvím hlavního nároku, nemůže na tom ničeho změniti a nemůže v nynějším případě uplatňována býti ku prospěchu věřitelky proti povinným ani proto, poněvadž věřitelce byla rozsudkem procesního soudu prvé stolice přisouzena proti jejím odpůrcům toliko pohledávka útratová a to v důsledku toho, že byla ve sporu stranou žalovanou, nikoli stranou žalující. Tato její pohledávka útratová není tedy příslušenstvím jiného nároku jako nároku hlavního, nýbrž jest její jedinou, procesním soudem první stolice jí proti odpůrcům přisouzenou pohledávkou samostatnou.

Čís. 3732.

V řízení o doplnění pozemkové knihy nelze se zabývati přípustností vyvlastnění pozemku dle §u 4 zákona o stavebním ruchu ze dne 27. ledna 1922, čís. 45 sb. z. a n.

V řízení upravovacím možno ohlásiti pouze nároky soukromoprávní, nikoliv však nárok, příslušející odporovateli podle §u 287 a 288 obč. zák. na veřejném statku.

(Rozh. ze dne 16. dubna 1924, R I 256/24.)

V řízení o doplnění pozemkové knihy podala účastnice odpor v tom smyslu, že poz. parc. čís. 990/7 nemá býti zapsána, ježto jde o veřejný statek, na němž prý přísluší odporovatelce práva uvedená v §u 287 a 288 obč. zák. Soud prvé stolice odpor zamítl, rekursní soud odmítl rekurs navrhovatelky. Důvody: Návrh jest nepřípustným, neboť v řízení upravovacím mohou býti ohlášena pouze práva, uvedená v §u 7 zákona ze dne 25. července 1871, čís. 96 ř. zák. Jak znění zákona dokazuje, jsou to však pouze práva soukromá. Odpor stěžovatelky směřuje však proti zapsání pozemkové parcely do knihy pozemkové a vložení vlastnictví na ni pro manžele Julia a Hedviku T-ovy z důvodu, že tato pozemková parcela jest veřejným statkem, a že z tohoto důvodu příslušejí stěžovatelce práva uvedená v §u 287 a 288 obč. zák. Stěžovatelka opírá tudíž svůj nárok o právo veřejné. Nemůže proto tento odpor uplatňovati v řízení upravovacím a není proto odpor její vůbec přípustným. Z téhož důvodu nelze též uznati přípustnost rekursu a bylo jej proto odmítnouti.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Dle předpisu §u 4 zákona o stavebním ruchu ze dne 27. ledna 1922 čís. 45 sb. z. a n. provádí vyvlastňovací řízení v případech tam uvedených okresní politický úřad. Spadá proto také rozhodnutí o vyvlastnění v těchto případech do oboru působnosti úřadů správních a dotyčné rozhodnutí úřadů správních nemůže býti soudy přezkoumáváno. Opačný názor stěžovatelky jest mylným a soudy nemohou se v tomto případě v řízení nesporném, t. j. v řízení ku doplnění pozemkové knihy zabývati přípustností a možností vyvlastnění dotyčného pozemku, jak to stěžovatelka ve svém rekursu žádá. Poněvadž stěžovatelka odpor proti doplnění pozemkové knihy založila na tom, že vyvlastněný pozemek jest pozemkem veřejným, a svá domnělá práva ohledně tohoto pozemku zakládá právě na této jeho vlastnosti, nejde zde, jak soud rekursní správně v napadeném usnesení uvedl, o uplatňování soukromých práv, jaké jedině § 7 zákona ze dne 25. července 1871, čís. 96 ř. zák. na mysli má a opačné mínění stěžovatelky nemá opory ani ve stavu věci ani v zákoně. Soudní výrok, jehož se chce stěžovatelka domoci, že manželům T-ovým právo vlastnické k pozemku nepřísluší, v řízení o doplnění pozemkové knihy vůbec nemůže býti vydán a není proto ani v tomto směru správným mínění stěžovatelky, že uplatňuje svým odporem negativní stránku soukromého práva vlastnického, tedy právo soukromé. V důsledcích toho soud druhé stolice správně vyslovil, že stěžovatelce právo odporu po rozumu §u 7 zákona ze dne 25. července 1871, čís. 96 ř. zák. vůbec nepřísluší a právem proto její rekurs jako nepřípustný odmítl.

Čís. 3733.

Vklad práva v poznamenaném pořadí může býti povolen i tehdy, když nemovitost po poznámce pořadí za jednoroční lhůty přešla knihovně na osobu třetí, třebas nebyl splněn předpis §u 21 knih. zák.

(Rozh. ze dne 16. dubna 1924, R I 264/24.)

Úvěrní ústav navrhl v jednoroční lhůtě vklad zástavního práva pro úvěrní pohledávku v poznámce pořadí, povolené ještě za dřívějšího vlastníka nemovitosti. Úvěrní listina byla vystavena dřívějším vlastníkem nemovitosti. Knihovní soud návrh zamítl, maje za to, že vzhledem k §u 21 knih. zák. ku žádanému vkladu nestačí úvěrní listina, vyhotovená dřívějším vlastníkem. Rekursní soud vklad povolil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu nynějších vlastníků nemovitosti.

Důvody:

V tomto případě jest řešiti otázku, zda podle předpisu §u 56 odstavec druhý knih. zák. vklad práva v poznamenaném pořadí povolen býti může i tehdy, když nemovitost po poznámce pořadí během jednoroční lhůty přešla knihovně na osobu třetí, či zdali ono ustanovení knih. zák. proti třetímu působí jen potud, pokud ostatní předpisy knihovního zákona zvláště předpis §u 21 knih. zák. tomu neodporují. Při řešení této otázky jest potřebí přihlédnouti k potřebám života, které ustanovením §u 56 odstavec druhý knih. zák. měly býti chráněny a které zákonodárce vedly k tomu, by vydal toto vyjimečné ustanovení. Nemůže býti pochybnosti, že účelem vyjimečného ustanovení §u 56 odstavec druhý knih. zák. bylo, by věřitel, který vlastníku reality poskytuje úvěr, jehož výše dosud stanovena není nebo stanovena býti nemohla, měl možnost, opatřiti si ku zajištění této své pohledávky jistotu, že tato jeho pohledávka z úvěru v době zákonem stanovené (1 rok) na dlužníkově realitě v pořadí v době povolení poznámky pořadí proti komukoli bude moci býti vložena. Rovněž jisto jest, že život, zvláště úvěrové obchody peněžních ústavů takovéhoto zajištění povolaných úvěrů na dlužníkově realitě v době povolení úvěru nutně vyžadují. Když tomu tak, jest zajisté ku dosažení uvedeného účelu potřebí, by poznámka pořadí podle §u 56 knih. zák. působila proti třetímu vždycky, tedy aby vklad práva zástavního v poznamenaném pořadí byl možným na základě listiny, podepsané tím, kdo jako vlastník reality v době poznámky pořadí v pozemkové knize byl zapsán a by se nevyžadovalo, by listiny tyto podepsati musel vlastník dotyčné reality, v době podání knihovní žádosti v pozemkové knize zapsaný, tedy osoba třetí, která v době poskytování úvěru vůbec v úvahu nepřicházela a přicházeti nemohla. V tomto případě podepsal knihovní předchůdce stěžovatelů v době, kdy ještě knihovním vlastníkem zastavené reality byl, úvěrní listinu ze dne 27. června 1923 a nebylo tedy závady, by již tehda navrhovatelka vkladu práva zástavního na tuto realitu v poznamenaném pořadí se nedomohla. Že tak neučinila, nemůže býti na závadu jejímu právu, by se tohoto vkladu domáhala i proti nynějším majitelům reality, když v době nabytí vlastnického práva dle stavu pozemkové knihy z poznámky pořadí o této její pohledávce věděli a věděti musili a výmaz poznámky pořadí pro ni zároveň s vkladem práva vlastnického pro sebe si nezajistili a nevymohli. Z důvodu toho sluší přisvědčiti názoru soudu druhé stolice, že v tomto případě zákonné podmínky vkladu práva zástavního v poznamenaném pořadí pro navrhovatelku jsou splněny a že předpis §u 21 knih. zák. vkladu tomu není na závadu. Opačný náhled stěžovatelů, že bez jejich svolení jako nynějších vlastníků reality podle předpisu §u 21 knih. zák. žádaný vklad práva zástavního jest nemožným, není správným, poněvadž předpis §u 56 odstavec druhý knih. zák., obsahující výjimku ze všeobecných předpisů, posuzován býti musí jako výjimka z pravidla, jako předpis, lišící se od pravidla předpisu §u 21 knih. zák. nejen ve směru věcném, nýbrž i formálním. Otázka, zda nynější vlastníci reality tímto vkladem práva zástavního bez své viny budou poškozeni, a otázka, zda a do jaké míry jich knihovní předchůdce jest povinen výmaz poznámky pořadí (práva zástavního v poznamenaném pořadí) jim vymoci, nespadá při řešení oné otázky v úvahu, a nelze se jí tudíž zde zabývati.

Čís. 3734.

Hornický rozhodčí soud (zákon ze dne 25. února 1920, čís. 144 sb. z. a n.) jest příslušným pro mzdové spory proti majiteli dolu, třebas byl důl zatím propachtován.

(Rozh. ze dne 16. dubna 1924, R I 270/24.)

Na dolu žalovaného důlního podnikatelstva byla dne 2. února 1923 zastavena práce pro zátopu vodou. Koncem května 1923 byl na dolu opět zahájen provoz K-em a S-em, jimž byl důl propachtován. Tvrdě, že dle úmluvy při zastavení provozu přísluší mu pětidenní placená dovolená a deputátní uhlí nebo peněžitá náhrada za ně, domáhal se žalující havíř na žalovaném podnikatelstvu zaplacení požitků po dobu dovolené a dodání deputátního uhlí (zaplacení peněžité náhrady za ně). K námitce nepřípustnosti pořadu práva a nepříslušnosti soudu soud prvé stolice žalobu odmítl. Důvody: Podle §u 1 zákona ze dne 25. února 1920, čís. 144 sb. z. a n., je předepsáno pro každý samostatný hornický závod, který zaměstnává aspoň 20 dělníků a trvá aspoň půl roku, by ustanovila se závodní rada. Podle §u 2 zákona ze dne 25. února 1920, čís. 145 sb. z. a n., náleží do působnosti rozhodčích soudů hornických, aby s konečnou platnosti rozhodovaly o odvolání z výroku závodní rady ve mzdových věcech, a, ježto dle prováděcího vládního nařízení ze dne 13. července 1920, čís. 434 sb. z. a n. bod 3 k §u 2 zákona o závodních radách (čís. 144 sb. z. a n.) je povolán mzdový výbor jako výkonný orgán závodní rady, vynášeti výrok o mzdových věcech, náleží rozhodčímu soudu rozhodovati s konečnou platností o odvolání z výroku mzdového výboru. Spisy revírního báňského úřadu jest zjištěno, že v době, kdy žalobce vznesl svůj nárok na soud, byla na dole žalované strany ustanovena závodní rada. Náleží tudíž věc žalobcovu vyříditi pořadem mzdového výboru, jemuž vyhraženo jest, aby přičinil se o dohodu, a, nepodaří-li se to, odkáže svým rozhodnutím (výrokem) strany, by do 14 dnů se odvolaly k rozhodčímu soudu (§ 6 zákona o rozhodčích soudech čís. 145 sb. z. a n.). Poněvadž tento pořad v tomto případě je závazným a příslušnost mzdového výboru a rozhodčího soudu výlučnou, bylo námitce nepřípustnosti pořadu práva a nepříslušnosti soudu vyhověti a žalobu odmítnouti. Rekursní soud zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva a nepříslušnosti soudu. Důvody: Názor stěžovatelův, že hornický rozhodčí soud není povolán rozhodovati o soukromoprávních nárocích hornického osazenstva proti závodní správě, není sice správným, jak níže bude uvedeno, přes to však dlužno rekursu přiznati oprávnění. Ze zákonných ustanovení, na něž se žalovaná strana odvolává (zákon ze dne 25. února 1920, čís. 144 a 145 sb. z. a n., prováděcí nařízení ze dne 13. července 1920, čís. 434 sb. z. a n., nařízení ze dne 18. května 1920, čís. 358 sb. z. a n. a zákon ze dne 1. července 1921, čís. 262 sb. z. a n.) je patrno, že každý mzdový spor, který vznikne mezi závodní správou a jednotlivým dělníkem v hornickém závodě, pro nějž předepsáno jest zřízení závodní rady, vznésti jest především u mzdového výboru, na každém závodě zřízeného, který čítá 4 členy, z nichž dva (předsedu svého a jednoho člena) vysílá závodní rada a dva závodní správa, že mzdový výbor má se přičiniti o dohodu a, nepodaří-li se mu, má vydati o tom stranám, totiž dotyčnému dělníku a závodní správě vyrozumění, do něhož jim přísluší t. zv. odvolání k rozhodčímu soudu hornickému, jehož příslušnost jest výlučnou (§ 2 (3) prov. nař. ze dne 13. července 1920, čís. 434 sb. z. a n.). Příslušnost hornického rozhodčího soudu předpokládá tudíž mzdový spor mezi dělníkem a závodní správou, který mzdovým výborem nebyl vyrovnán. Správu hornického závodu vede dočasný držitel nebo podnikatel, t. j. ten, kdo těžbu na dole provozuje. V tomto případě je nesporno, že žalovaná firma zastavila dne 2. února 1923 na svém dolu, pro nějž předepsáno jest zřízení závodní rady a tato také zřízena byla, pro zátopu vodou provoz a že koncem května 1923 provoz na dolu tom opětně zahájen byl K-em a S-em, jimž důl ten byl propachtován. Správu závodu vedou tudíž nyní pachtýři dolu K. a S., kteří jedině oprávněni jsou vysílati do mzdového výboru dva členy, a nikoli žalovaná strana jako vlastnice dolu, která těžby na něm již neprovozuje. Vzhledem k shora uvedeným zákonným předpisům, v nichž mluví se jen o závodní správě, držiteli závodu (§ 5 nař. ze dne 18. května 1920, čís. 358 sb. z. a n.), jest rozhodčí soud hornický příslušným, počínajíc koncem května 1923, toliko pro mzdové spory, vzniklé mezi K-em a S-em, neb ustanovenou jimi správou dolu a dělníky, na dolu tom zaměstnanými, a nikoli pro spory mezi vlastníkem dolu, který provoz jeho zastavil, jej znovu sám nezahájil, nýbrž propachtoval, i když žalobní nárok vznikl ještě z pracovního poměru k vlastníku dolu v době, kdy tento těžbu na něm prováděl. Žalobce nedomáhá se žalobou zaplacení mzdy za dovolenou a vydání deputátního uhlí na nynější správě dolu, najatého K-em a S-em, nýbrž domáhá se na majitelce dolu, která dříve těžbu sama prováděla, náhrady škody, způsobené tím, že nepostarala se, aby nájemci dolu splnili vůči žalobci to, k čemu se zavázala, totiž zaplacení dovolené a vydání deputátního uhlí. Spor tento byl by ovšem v případě, že by žalovaná strana těžbu na dole znovu zahájila a sama provozovala, mzdovým sporem, k jehož rozhodnutí byl by po marném pokusu o smír před mzdovým výborem příslušným hornický rozhodčí soud; po zastavení provozu dolu žalovanou stranou jest spor tento sporem o splnění smlouvy po případě z důvodu náhrady škody, k jehož projednání a rozhodnutí povolán jest soud řádný.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

První i rekursní soud shodují se v tom, že mzdový spor, který vznikl v hornickém závodě, pro nějž jest předepsáno zřízení závodní rady, může býti rozhodnut výlučně pořadem mzdového výboru a rozhodčího hornického soudu, při čemž činnost mzdového výboru jest sice jen smírčí, ale obligatorní, rozhodnutí hornického rozhodčího soudu pak konečné a vykonatelné. Názor ten i jeho odůvodnění srovnávají se se stálým rozhodováním nejvyššího soudu, a pokazuje se na obšírně

odůvodněná rozhodnutí ze dne 12. září 1922 č. j. R II 337/22, uveřejněné ve sbírce Dr. Vážného pod číslem 1835 a ze dne 27. února 1923, č. j. R II 52/23, uveřejněné v téže sbírce pod čís. 2330. Nejvyšší soud nemá důvodu, by se odchýlil od právního stanoviska, v těchto rozhodnutích zaujatého, a poukazuje vzhledem k vývodům žalobcova rekursu proti usnesení prvního soudu a vzhledem k rozhodnutím nejvyššího správního soudu, tam citovaným, jen ještě na to, že působnost rozhodčí komise, zřízené dle zákona o závodních výborech ze dne 12. srpna 1921, čís. 330 sb. z. a n., a působnost hornického rozhodčího soudu dle zákona ze dne 25. února 1920, čís. 145 sb. z. a n., jsou podstatně různé, takže se nelze v tomto sporu dovolávati rozhodnutí, vydaných o příslušnosti rozhodčí komise. Přes uvedené zásadní stanovisko zamítl rekursní soud námitku nepřípustnosti pořadu práva, poněvadž prý příslušnost hornického rozhodčího soudu předpokládá mzdový spor mezi dělníkem a závodní s p r á v o u, touto závodní správou v projednávaném případě však není žalované společenstvo jako majitel dolu, nýbrž pachtýři, jimž bylo provozování dolu v květnu 1923 propachtováno. Směřujíc proti jiné osobě, než nynějšímu zaměstnavateli, není prý žaloba čistou žalobou ze smlouvy mezdní, nýbrž žalobou o náhradu škody a náleží proto před řádné soudy. S tímto názorem nelze souhlasiti. Žalobce, který byl již před propachtováním dolu na něm zaměstnán a posud tam pracuje, domáhá se na žalovaném majiteli, jenž těžbu do května 1923 sám provozoval na základě kolektivního ujednání, smluveného s ním v únoru 1920, zaplacení pětidenní placené dovolené podle zákona ze dne 1. července 1921, čís. 262 sb. z. a n. a vydání deputátního uhlí, tedy nároků, jež mu náleží přímo ze smlouvy samé a jsou částí jeho pracovní mzdy. Žaloba neodvozuje uplatňovaného nároku ze zavinění žalované strany, spočívajícího v tom, že se nepostarala, by nájemci dolu splnili její závazek předsevzatý vůči žalobci, a neobsahuje ani jiného tvrzení, podle něhož by se mohla pokládati za žalobu o náhradu škody, náležející před řádné soudy. Uplatňuje přímý nárok z pracovního poměru, který posud trvá, a náleží proto před hornický soud rozhodčí. Může-li takový nárok býti s úspěchem uplatňován proti majiteli dolu, který sám těžbu neprovozuje, jest již otázkou věcného posouzení rozepře, při rozhodnutí o námitce nepříslušnosti pořadu práva záleží na tom, může-li takový majitel dolu býti u hornického rozhodčího soudu vůbec žalován. K otázce této dlužno přisvědčiti. Doslov zákonů ze dne 25. února 1920, čís. 144 a 145 sb. z. a n. a prováděcího nařízení ze dne 13. července 1920, čís. 434 sb. z. a n. toho nevylučují, nýbrž kladou důraz jen na předmět sporu. Hornický rozhodčí soud není podle svého složení vůbec dotčen okolností, zda je žalován vlastník dolu či jeho nájemce, takže není důvodu, by v jednom případě byl příslušným k rozhodnutí, nikoliv však v případě druhém. Rekursní soud poukazuje na složení mzdového výboru, do něhož závodní správa vysílá dva členy, takže vysílají-li je nynější pachtýři dolu, není v něm žalovaný majitel dolu zastoupen. Nehledíc k tomu, že obeslání mzdového výboru může býti pachtovní smlouvou upraveno tak, aby byly i zájmy majitele dolu v něm zastoupeny a chráněny, nemůže jeho složení vzhledem k tomu, že jest jeho úkolem jenom, aby se pokusil o smír, míti podstatného významu. Rozhodným však jest, že se podle horního zákona těsný svazek, který spojuje hornický podnik s jeho majitelem, propachtováním nijak nepřetrhává, naopak ustanovuje § 187 horního zákona, že přímá zodpovědnost majitele za provozování podniku trvá při propachtování dolu dále, arci s výhradou postižního nároku proti pachtýři. Není proto možno majitele dolu jen z toho důvodu, že provozování těžby propachtoval, vylučovati z právních řádů, jimiž se hornické poměry upravují, a k nimž náleží dle deváté hlavy horního zákona i úprava námezdních poměrů horníků na dole zaměstnaných, a dle zákonů shora citovaných zřízení a působnost závodních rad, mzdových výborů a rozhodčích soudů. Rozhodování o podané žalobě nenáleží tedy řádným soudům, nýbrž hornickému soudu rozhodčímu.

Čís. 3735.

W-konto.

Z pouhého neudání jména smluvníka komisionářem nelze o sobě usuzovati na jeho vstup do obchodu dle prvního odstavce čl. 376 obch. zákona.

Vstup komisionáře do obchodu podle třetího odstavce čl. 376 obch. zák. musí se státi způsobem vylučujícím každou pochybnost a nelze jej spatřovati v pouhém ohražení se komitenta proti připsání výtěžku na konto W. Použití práva toho není sice vázáno lhůtou, leč v několikaletém mlčení komitenta jest spatřovati vzdání se nároku.

Prodala-li tuzemská banka jako komisionářka pro tuzemce na Vídeňské burse cenné papíry a vzhledem k nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n., nemohla výtěžek převésti do tuzemska, aniž by ji bylo lze považovati za samokupitelku, jest žalobu komitenta na vyplacení výtěžku prodeje v Kč zamítnouti pro tentokráte.

(Rozh. ze dne 16. dubna 1924, Rv I 1721/23.)

Tuzemská banka prodala v lednu 1919 na vídeňské burse cenné papíry k příkazu žalobce, jehož dopisy ze dne 23. a 31. ledna 1919 o prodeji zpravila, neuvedši jména kupitelova. Vzhledem k nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. převedla banka výtěžek za cenné papíry na t. zv. konto W. Žalobu na banku o zaplacení výtěžku za cenné papíry v Kč p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e zamítl, o d v o l a c í s o u d žalobě vyhověl. D ů v o d y: Odvolání žalobcovo jest odůvodněno vzhledem k ustanovení čl. 376, odstavce třetí obch. zák. a to v uvážení těchto okolností. Poněvadž žalovaná banka ve svých dopisech ze dne 23. a 31. ledna 1919 o provedení příkazu nejmenovala jinou osobu jako kupitele papírů, byl žalobce jako komitent oprávněn, žalovanou samu za kupitele považovati, zvláště, když žalovaná vyhradila si ve svých obchodních podmínkách v souhlasu se čl. 376 odstavec prvý obch. zák., že sama může do obchodu vstoupiti, a v dopisech neoznámila, že přes to nechce, by byla považována za kontrahentku. Proč banka jinou osobu jako kupitelku nejmenovala, jest lhostejno. Není věcí

komitentovou, by se staral o tyto důvody. Okolnost, že banka při bursovních prodejích jména kupitelova nezví, nemůže nic změniti na ustanovení čl. 376 odstavec třetí obch. zák., který má výslovně také bursovní obchody na zřeteli, a také nemůže práva komitentova zkrátiti. Nechtěla-li banka jako samokupitelka vstoupiti a chtěla-li následky čl. 376 odstavec třetí obch. zák. od sebe odvrátiti, mohla prostě ve svých dopisech oznámiti, že do obchodu nevstupuje, aniž by jmenovala kupitele. Názor, že žalobce nemusil si činiti nárok na právo, jemu ve čl. 376 odstavec třetí obch. zák. vyhrazené, že tohoto práva mohl se také zříci, jest ovšem správným. Na takové zřeknutí nemůže se však usuzovati z pouhého mlčení, naopak pouhé mlčení na straně komitentově — jemuž nebyla jmenována třetí osoba jako kupitel — může se vykládati pouze v ten rozum, že právě jest srozuměn se vstupem komisionáře do obchodu, jak v zákoně pro ten případ jest stanoveno. Ve čl. 376 odstavec třetí obch. zák. stanovené pravidlo mohlo by se odstraniti pouze výslovným odporem komitentovým. Pouhé mlčení platí zde za schválení zákonného předpokladu, nikoli však za jeho odmítnutí. Ani námitka, že u bank není obvyklým při takových příkazech výslovně odmítnouti vstup do obchodu, není správná. Zvyklost může jen vedle zákona a k jeho doplnění býti pramenem právním (platiti), nikoli však proti zákonu. Odporovalo by také zásadám o poctivém obchodním styku a jeho nutnou bezpečnost by podkopalo, kdyby se připustilo, by komisionář, který předem nevyloučil, že nevstoupí do obchodu podle čl. 376 obch. zák., dodatečně odmítnutím obchodu po případě v době, jež se mu zdá výhodnou, na útraty komitentovy, který učinil opatření, spoléhaje se na ustanovení čl. 376 odstavec třetí obch. zák. ve smyslu tohoto ustanovení, získal si výhody nebo využitkoval pro sebe okolnosti a konjunktury. Vstoupila-li žalovaná do obchodu, pokud se týče přijde-li ustanovení čl. 376 odstavec třetí obch. zák. pro žalobce k použití, nemůže žalovaná odmítnouti placení pohledávky — ve výši nepopřené — v československých korunách, poněvadž poměr mezi komitentem a komisionářem změnil se v poměr mezi prodatelem a kupitelem, nejde tudíž v tomto případě již jen o poměr odvozený a proto nesejde již na tom, zda a jak žalovaná skutečně prodala. Veškerá nebezpečí znehodnocení výtěžku, která mezi tím nastala, stihají žalovanou. Žalovaná jest povinna, zaplatiti v korunách československých, poněvadž podle čl. 324 odstavec prvý obch. zák. přichází v úvahu jako místo plnění sídlo žalované a podle §u 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n., pohledávky na koruny znějící, jež v oblasti Československé republiky mají se platiti, jest platiti v československých korunách v poměru 1 : 1.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu s dodatkem, že se žaloba zamítá jen pro tentokráte.

Důvody:

Po stránce právní nutno vzhledem k obsahu dovolací odpovědi předem zdůrazniti, že ani odvolací soud neuznal, ani v celém řízení nebylo tvrzeno, ani na jevo nevyšlo, že žalovaná banka sama do obchodu se žalobcem vstoupila jako kupitel dle prvního odstavce čl. 376 obch. zák., ač byla k tomu dle tohoto zákonného předpisu oprávněna a právo to si v pátém odstavci svých obchodních podmínek vyhradila. Jmenovitě nelze ani při nejblahovolnějším výkladu takto rozuměti dopisům banky ze dne 23. ledna a 30. ledna 1919, neboť banka oznamuje v nich, že, vyřizujíc udělený jí příkaz, prodala cenné papíry na vídeňské burse a že žalobci účtuje výtěžek valutou ke dni 31. ledna 1919 a 6. února 1919, tedy ke súčtovacím dnům vídeňské bursy, čímž dává zřejmě na jevo, že nechce býti pokládána sama za kupitele. Že z pouhého neudání osoby kupitelovy nemůže býti dovozován již vstup komisionáře do obchodu dle prvního odstavce čl. 376 obch. zák., plyne z třetího odstavce tohoto článku, jenž by byl při takovém výkladu bezpředmětným a zbytečným. Tím jest vyvrácen i názor odvolacího soudu, že, nechtěla-li banka býti považována sama za kupitele, byla povinna žalobci výslovně oznámiti, že do obchodu nevstupuje. Odvolací soud vychází s právního stanoviska, že banka musí býti pokládána za kupitele podle třetího odstavce čl. 376 obch. zák., poněvadž nejmenovala žalobci osoby, jíž cenné papíry prodala. Kdyby tomu tak bylo, musilo by z důvodů v napadeném rozhodnutí uvedených a Nejvyšším soudem důsledně zastávaných býti přisvědčeno rozhodnutí odvolacího soudu, že žalovaná banka jako přímá kupitelka nemůže se dovolávati zákazů vlád československé a rakouské o výplatách tak zvaných kont-W a jest povinna dlužnou částku zaplatiti v korunách československých. Než předpisu čl. 376 třetí odstavec obch. zák. nelze v tomto případě použiti. Dle tohoto ustanovení zákona jest komitent ovšem oprávněn, držeti se komisionáře jako přímého kupitele nebo prodatele, nepojmenoval-li tento při oznámení o provedeném obchodu jako kupitele nebo prodatele někoho jiného, takový vstup komisionáře do obchodu nenastává však sám sebou pouhým neoznámením osoby třetí smluvní strany, nýbrž jest závislým na vůli a volbě komitentově, který se práva na změnu poměru komisionářského v přímý poměr smluvní může také vzdáti. Pro dalekosáhlé následky jeho rozhodnutí jest nutno žádati, aby komitent svého práva, prohlásiti vstup komisionáře do smlouvy, použil způsobem vylučujícím každou pochybnost a prohlásil buď výslovně neb činem třebas jen konkludentním, ale na venek patrným (čl. 278 a 279 obch. zák., § 863 obč. zák.), že považuje komisionáře za svou přímou smluvní stranu. Toho žalobce neučinil. V tom, že se dle svého tvrzení ohražoval proti účtování výtěžku ve starých korunách, nelze spatřovati uplatňování práva dle čl. 376 třetí odstavec obch. zák. konkludentním jednáním, ježto žalobce mohl při svých protestech vycházeti i z jiných právních hledisk, na příklad z důvodu zavinění banky opomenutím včasného převodu výtěžku prodeje do Československé republiky, což žalobce v tomto sporu rovněž uplatňuje. Jinak neuvedl žalobce vůbec ničeho, z čeho by se na uplatnění práva dle čl. 376 odstavec třetí obch. zák. dalo souditi. Ještě v žalobě, podané po více než třech letech po zaslaném odpočtu, nezmiňuje se slovem o tom, že pokládá banku za přímou kupitelku, teprve když slyšený znalec poukázal na zmíněný zákonný předpis, dovolává se ho i žalobce. Zásadně nutno sice připustiti, že použití práva dle čl. 376 třetí odstavec obch. zákona není vázáno

určitou lhůtou, ale příčilo by se obchodní poctivosti a slušnosti, jakož i potřebné bezpečnosti obchodních styků a tudíž i dobrým mravům, kdyby žalobce, který dle všeho nikdy nepomýšlel na to, by uvedeného práva použil, dodatečně, po tak dlouhé době, když by se mu to právě hodilo, chtěl na újmu žalované banky těžiti z okolnosti, které před tím nepřikládal významu, že mu banka svého času nepojmenovala kupitele. Lze dokonce důvodně pokládati za to, že se žalobce více než tříletým nepoužitím onoho práva tohoto práva vzdal. Nelze proto použíti třetího odstavce čl. 376 obch.zák., nelze vycházeti ze stanoviska, že jest mezi stranami přímý poměr prodatele ke kupiteli, a zůstává při právních pravidlech, platných pro obchod komisionářský, při němž komisionář provádí obchod sice vlastním jménem, ale na účet komitenta a jest povinen mu odvésti, co má z obchodu obdržeti (čl. 360 a 361 obch. zák.). Tím nejsou však požadované koruny československé. Dle příkazu žalobcova byl prodej proveden na burse ve Vídni, a ve Vídni zůstal i výtěžek prodeje, takže není dle §u 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 186 sb. z. a n., splatným v tuzemské měně. Peníz 17.225 K 50 h byl ve Vídni splatným dne 6. února 1919 a nesměl býti do republiky Československé již převeden, neboť nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n., zakazující takové převody, nabylo toho dne již účinnosti. Že další částka 87.086 K splatná ve Vídni již 31. ledna 1919, nebyla do 6. února 1919 převedena na území Čsl. republiky, nelze přičítati žalované bance za zavinění, neboť to by předpokládalo porušení nějakého příkazu žalobcova, neb aspoň vědomost žalované banky o měnových záměrech československé vlády, již nelze u ní předpokládati. Mimo to měly býti uvedené peníze bankovní úhradou pro pozdější krycí koupi předem prodaných papírů opět na vídeňské burse, takže povaha obchodu samého vyžadovala, by zůstaly ve Vídni. Ačkoliv z toho, co vyloženo, vyplývá, že žalobce vzhledem ku předpisům čl. 361, 362 a 368 obch. zák. a nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. nemůže toho času se domáhati výplaty výtěžku prodaných papírů v korunách československých, není vyloučeno, že sporná vídeňská konta se dodatečně přece stanou splatnými v československých korunách, pročež byl rozsudek prvního soudu obnoven s dodatkem, že se žaloba zamítá jen pro tentokráte.

Čís. 3736.

Dopravní řád železniční.

Nesouhlasí-li skutečná povaha zboží s jeho poznačením na nákladním listě, jest železnice oprávněna vypočítati dovozné nikoliv dle skutečné povahy zboží, nýbrž dle poznačení, použitého v nákladním listě, a, není-li zboží označeno přesně označením, na které tarif váže použití nižší sazby, jest dráha oprávněna počítati za ně dovozné dle nejvyšší sazby I.

Označení železa dle říšsko-německého dopravního tarifu.

(Rozh. ze dne 16. dubna 1924, Rv I 1767/23.)

Firma H. zaslala ze stanice Bohumín žalující firmě do Hořovic několik vagonů surového železa, jež deklarovala jako surové železo čís. I. a III. Dráha vyměřila dovozné dle železničního nákladního tarifu díl I. odd. B. ze dne 1. ledna 1918 položka E dle tarifní třídy B. celkem 40.400 Kč. Dle vyhlášky ministerstva železnic ze dne 6. května 1920, čís. 23.099/1920, obsažené ve věstníku pro železnice a plavbu čís. 42 a čís. 43 ze dne 29. května 1920 slušelo při zásilkách přes 5.000 kg, při kterých dovozné za tuto váhu nejméně zaplaceno bylo, dodatečně v cestě návratkové počítati dovozné, jehož bylo lze pro zásilku dosáhnouti, kdyby bylo došlo k přepravě zboží územím sousedních států, a to na základě sazeb dovozného, platných v době přepravy. Přeplacený přebytek na dovozném bylo vrátiti. Na místo přímé cesty Bohumín—Praha—Hořovice, jak dopraveno, mohlo býti surové železo dopraveno Německem oklikou a sice Bohumín—Brod nad Lesy—Hořovice. Dle tvrzení strany žalující bylo by bývalo při dopravě touto oklikou předepsáno dovozné za dopravu po říšskoněmeckých drahách z Bohumína do Brodu n. Lesy za 564 km dle Sp. T. III. a na československých drahách z Brodu n. L. do Hořovic za 133 km dle tarifní třídy B pro surové železo platné celkem pouze 37.166 Kč 70 h — takže ve prospěch žalobkyně se podává rozdíl na přeplatku oproti zaplaceným 40.400 Kč — 3.233 Kč 30 h. Žalobkyně zažádala u ředitelství státních drah o vrácení tohoto přeplatku, žádost byla však zamítnuta, pročež domáhala se vrácení žalobou. Výše tvrzeného přeplatku byla nesporna, dráha namítala pouze, že zboží nebylo uvedeno v nákladním listu přesně dle tarifu pro zboží část. I odd. B odst. C pol. E 6, jež vyžaduje bližšího označení surového železa. O b a n i ž š í s o u d y uznaly dle žaloby, N e j v y š š í s o u d žalobu zamítl.

D ů v o d y:

Nelze souhlasiti s právním názorem odvolacího soudu, že, když dráha při vadném poznačení zboží v nákladním listu vyměří dovozné podle vyšší sazby, než by náleželo podle skutečné povahy zboží, může strana pořadem práva dokázati, že šlo ve skutečnosti o zboží, podléhající nižšímu tarifování a domáhati se snížení dovozného. Názor ten příčí se přesným formálním předpisům železničního dopravního řádu a nákladního tarifu, jimž se každý odesílatel dle upozornění vytištěného na nákladním listě podrobuje. Podle prováděcího předpisu k §u 56 (1) lit. d) žel. dopr. ř. má býti zboží v nákladním listu poznačeno tak, jak je pojmenováno v dopravním řádě, tarifu a roztřídění zboží. Podle §u 57 žel. dopr. ř. ručí odesílatel za správnost a úplnost tohoto poznačení a nese sám veškeré důsledky poznačení nesprávných, neúplných a nepřesných. Železnice jest sice podle §u 58 žel. dopr. ř. oprávněna přezkoumávati správnost údajů odesílatelových a pojmenování zboží v nákladním listu, není však k tomu povinna, a při hromadném zasílání zboží není jí ani možno, by tak činila v každém případě. Podle pravidel o počítání dovozného, obsažených v nákladním tarifu odd. B pod A III. má se dovozné vyměřiti podle nejvyšší třídy I u všeho zboží, které není

výslovně v roztřídění zboží nebo zvláštních tarifech uvedeno. Z těchto pravidel plyne, že, nesouhlasí-li skutečná povaha zboží s jeho označením na nákladním listu, jest železnice oprávněna vypočítati dovozné nikoliv dle skutečné povahy zboží, nýbrž dle označení, použitého v nákladním listu, dále, že, není-li zboží označeno označením, na které tarif váže použití nižší sazby, jest dráha oprávněna, počítati za ně dovozné dle nejvyšší sazby I. a že strana musí nésti nepříznivé následky vadného označení. Tato pravidla jsou odůvodněna povahou železnice jako hromadného dopravního prostředku, při němž nemůže býti každé jednotlivé zásilce věnováno tolik času a péče, kolik by snad vyžadovala, takže strany musí nésti jimi zaviněné následky nemožnosti, aby skutečná povaha zboží podle tarifu byla v každém jednotlivém případě správně zjištěna. Vychází-li se z právních zásad právě uvedených, nelze přiznati žalobě úspěchu. Není mezi stranami sporu, že rozhodnutí rozepře závisí pouze od rozřešení otázky, zda byly by zásilky surového železa, v žalobě blíže uvedené, při přepravě Německem tarifovány dle nízké zvláštní sazby III. Slyšený znalec uvedl ve shodě s dopisem ředitelství železnic ve Vratislavi ze dne 11. dubna 1922, že i podle německého tarifu nedostačovalo pro použití zvláštní sazby III., aby zásilka byla označena jako železo surové, nýbrž že by musil býti uveden také ještě jeho tvar, poněvadž výhod této nízké sazby požívá jenom »Roheisen in Gänzen, Masseln, Broten und ähnlichen Formen, die nur den Zweck hatten, das Roheisen zur Beförderung geeignet zu machen.« Jelikož v tomto případě byl obsah zásilek označen jako Giesserei-Roheisen Nr. I. a Giesserei-Roheisen Nr. III., aniž tvar jeho byl uveden, nemohlo býti speciální sazby III. použito. Slyšený znalec z oboru železářského sice potvrdil, že se pod užitým označením rozumí jenom železo v kouskách neb hranolech, že se železo takto označené v jiných tvarech nevydává, a že tento výraz jest v obchodě pro železo takového tvaru všeobecným, nerozhoduje však, jak bylo již uvedeno, skutečná povaha zboží, nýbrž jeho označení v nákladním listu, a nikoliv odborné označení obchodní, nýbrž označení použité v tarifech. Znalec z oboru dopravního uvedl sice dále, že jest obchodním zvykem dráhy, aby v případech, kde z označení v nákladním listě b e z e v š í p o c h y b n o s t i vyplývá, že jde o určité zboží v tarifu vyjmenované, počítalo se dovozné za toto v tarifu uvedené zboží, takovou obchodní zvyklostí nemohou však býti citované a stále ve stejném znění obnovované jasné předpisy železničního dopravního řádu a tarifu zbaveny platnosti, a nemůže z ní býti proto dovozován právní závazek železnice ku počítání nižší sazby. Mimo to udává znalec sám, že tato zvyklost platí jenom, není-li o totožnosti zboží pochybnosti. Této podmínky v tomto případě není, znalec sám nemohl se o totožnosti použitého označení s označením tarifním vyjádřiti, vyslovil naopak určité pochybnosti a vyžádal si o tom posudek znalce z oboru železářského. Netřeba odůvodňovati, že nelze ukládati dráze, aby při počítání dovozného vyšetřovala znalci pravý smysl a totožnost použitého poznačení, naopak právě proto, že tato totožnost v tomto případě při srovnání použitého označení s označením, v tarifu předepsaným, nebyla nepochybnou, byla by železnice oprávněná poukládati zboží za neuvedené v tarifu a vyměřiti dovozné dle sazby vyšší. Zpráva ředitelství drah ve Vratislavi ze dne 11. dubna 1922, že zásilka neměla nároku na speciální sazbu III., jest tedy v souhlasu s platnými předpisy, žaloba jsouc vybudována na použití této sazby, jest neodůvodněna.

Čís. 3737.

Pro spory o vlastnictví a držbu k tuzemské nemovitosti rozhodným jest výlučně právo tuzemské, třebaže obě strany jsou cizozemci. To platí zejména též o delší vydržecí lhůtě proti obcím.

Oprávnění ku používání obecního statku tvoří věcné (reální) společenství a nemohou se jednotliví domněle oprávnění domáhati, by jim bylo přiznáno právo osobně.

Rozsah práv k obecnímu statku.

(Rozh. ze dne 16. dubna 1924, Rv I 52/24.)

Celá řada vlastníků nemovitostí ve W. v Bavořích domáhala se na obci W. zjištění, že jim přísluší právo vlastnické ku pozemkům, ležícím v Čechách a že žalovaná jest povinna, opatřiti žalobcům knihovní vlastnictví. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto d ů v o d ů: Žalobci uvedli v žalobě, že sporné pozemky patřily kdysi panství v P. a že teprve nálezem místodržitelství v Praze ze dne 13. prosince 1861 byly přenechány obci W. do neomezeného vlastnictví. Až do té doby nepříslušelo tudíž předchůdcům žalobců právo vlastnické k těmto pozemkům, nýbrž měli pouze právo na bezplatné používání stavebního a palivového dříví dle svých potřeb. Císařským patentem ze dne 5. července 1853, čís. 10 ř. zák. o úpravě a výkupu práv ku braní dříví, pasení a ku braní plodů lesních, jakož i některých práv služebnostních a společného držení a používání bylo vykoupení takovýchto práv požívacích přikázáno zvláštním komisím, zřízeným u politických úřadů, a v §u 38 cit. pat. byl přiznán konečným nálezům těchto komisí, jakož i narovnáním, jimi schváleným, právní účinek soudních nálezů (smírů) a nařízením min. vnitra a spravedlnosti ze dne 3. září 1855 bylo nařízeno, že takovéto právní záležitosti jsou vyňaty z příslušnosti soudů. Schválilo-li tudíž místodržitelství v Praze narovnání mezi tehdejšími vlastníky panství na jedné a obcí W. a vlastníky příslušných realit ve W. na druhé straně, v němž obě strany se sjednotily v ten smysl, že obci W. a majitelům příslušných nemovitostí příslušeti bude na místě dosavadních práv požívacích neomezené vlastnictví k parcelám, ve smíru uvedeným, a, když na základě tohoto smíru usnesením okresního soudu v P. ze dne 31. prosince 1861 vloženo bylo právo vlastnické ku dotyčným parcelám pro nové vlastníky, nemohou se žalobci vzpírati právní platnosti tohoto smíru a knihovnímu vkladu na tomto podkladě učiněnému, to tím méně, když se smírného jednání svého času súčastnilo mimo zástupce obce, 41 osob oprávněných, jimž byly dány zvláštní parcely do výhradného vlastnictví. Dle §u 300 obč. zák.

jest posuzovati držbu a vlastnictví dle zákonů místa, kde nemovitost leží. Jest tudíž protokol, sepsaný dne 20. května 1862 ve W. zemským soudem V. pro rozhodování tohoto sporu pouze v tom směru závazným, že jím bylo zjištěno, jakými podíly jsou súčastněni starousedlíci na požitcích, plynoucích z lesa, připsaného obci. Mají-li žalobci za to, že jsou smírem a knihovním zápisem na svých právech poškozeni, přehlížejí, že právo vlastnické bylo dle právního názoru, panujícího tehdy v Čechách a Horním Falcku, přiznáno a vtěleno nikoliv politické obci W., nýbrž občině W., že tudíž požitky těchto nemovitostí, obci knihovně připsaných, neměly připadnouti veškerým příslušníkům obce stejnou měrou, nýbrž vždy jen dočasným vlastníkům oněch realit, s nimiž spojeno bylo až do té doby právo na ony požitky a to v takové výměře, jak jim tehdy příslušely, a že naproti tomu musili platiti daně a ostatní dávky a berně na ony pozemky připadající. Z toho důvodu obsahují zákon o obcích ze dne 17. června 1849 a § 70 obec. zř. pro král. České ze dne 16. dubna 1864, čís. 7 z. zák. ustanovení, že v otázce, zda občané mají právo k účasti na užitcích obecního statku a kterou měrou práva tohoto užívati mohou, jest se říditi dosavadní zvyklostí ovšem s tím omezením, aby žádný občan, jenž má právo k požitkům, nebral z obecního statku většího užitku, než pro dům a statek má zapotřebí, leč že by zvláštní právní důvod dopouštěl z toho výjimku. (Randa, Besitz 1876, str. 407, Dr. Pitreich: Zur Geschichte des Immobilarrechtes seit der Kodifikation, Festschrift zur Jahrhundertfeier des abGB. sv. II., str. 496 násl., Dr. Mischler, Staatswörterbuch 1905, str. 65 násl., Mayer, Konversationslexikon pod heslem »Allmande«.). Při roku, konaném k vůli založení pozemkové knihy okresním soudem v P. dne 22. ledna 1884, intervenovali dle protokolu za obec W. starosta František G. a za oprávněné Josef N. a Jiří S. Prvjmenovaný uvedl, že na požitcích mají účast 24 osoby plnou měrou, 32 osoby střední měrou a 25 osob malou měrou a to osoby, jmenované na prvém místě, částkami po 13/800, osoby, zmíněné na druhém místě částkami po 9/800 a osoby, jmenované na třetím místě, částkami po 8/800 a že požívací práva jsou spojena jednak s nemovitostmi, ležícími vesměs v obci W., jednak příslušejí jednotlivým osobám. Josef N. a Jiří S. žádali, by byla uvedena a zjištěna jména oněch občanů z W., kteří mají právo požívací ohledně katastrálního majetku obecního. Tomu se opřel starosta, odůvodniv svůj odpor tím, že tato zpráva v knihách dosud nebyla zjevna a že dosavadní zvyk má býti zachován i nadále. V uvážení, že podle §u 70 obec. zříz. dosavadní práva k obecnímu statku zůstávají nedotčena, a že tudíž již v zákoně o obcích jest záruka, že práva potrvají, neučinil soud žádných opatření, by tato práva byla zapsána jakožto služebnosti, a prohlásil, že mají býti po případě ohlášena v řízení upravovacím. O právu vlastnickém obce ohledně parcel v S. ležících, nebylo nikým pochybováno, a nepochybovaly o něm tudíž ani osoby k užívání oprávněné. Teprve při šetření, konaném dne 23. ledna 1884 v R. na místě samém uvedli Josef N., Jan H. a Jiří S., že výše uvedená práva požívací jsou spojena v rukou 71 osob, které platí také veškeré dávky a daně v poměru ku svému právu požívacímu, že obci W. nepřísluší vůbec žádné právo držební k tomuto majetku, ani nárok na požitky, že tudíž knihovní zápis nesouhlasí se skutečnými poměry, a navrhovali, by dosavadní knihovní zápis byl zrušen, aby bylo přistoupeno ku zjištění oprávněných osob a jejich podílů a aby bylo vtěleno právo vlastnické pro tyto osoby podle zjištěných podílů. Naproti tomu prohlásil starosta, že svolal dne 22. ledna 1884 obecní výbor, a že se tento jednohlasně usnesl, že právo vlastnické má býti vtěleno pro obec a nikoliv pro jednotlivé oprávněné osoby. Na to bylo stranám sděleno, že na zápisech v pozemkové knize kat. obce R. ničeho nemůže býti měněno a že práva požívací nebudou zapsána, poněvadž zápisu bylo odporováno. Proti tomuto rozhodnutí soudu oprávněné osoby ničeho nenamítaly a neuplatňovaly svých nároků v řízení upravovacím. Nebylo tudíž ničeho změněno na právním stavu, jak upraven byl shora uvedeným narovnáním a knihovním zápisem, předsevzatým na základě tohoto narovnání. Když pak osoby až do oné doby oprávněné, pokud se týče jejich právní nástupci i později používaly pozemků, obci připsaných, dle svých podílů, nijak se tím neprohřešily proti narovnání a proti zápisu knihovnímu, nepředsevzaly držebních jednání, zakládajících právo vlastnické, nýbrž vykonaly pouze jednání založená v právech užívacích a nevydržely tím práva vlastnického ohledně pozemků obci připsaných, nýbrž vykonávaly i nadále pouze právo na užitky z těchto pozemků, jež jim bylo i před tím přiznáváno. Držba jejich nebyla držbou věcnou, nýbrž držbou právní. V tomto sporu domáhají se žalobci vlastnického práva k pozemkům, obci W. knihovně připsaným, na základě vydržení a jsou tudíž soudové příslušni, rozhodnouti tento spor. Řešení otázky, zda a jakou měrou žalobcům přísluší právo na požitky, vymyká se dle rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 14. září 1920 R I 749/20 (sb. Vážný čís. 659) rozhodování soudem. Podle žaloby žádá 72 žalobců přiznání práva vlastnického. Bylo by proto bývalo zapotřebí dokázati ohledně každého z nich, že on sám nebo jeho právní předchůdce v posledních 30 nebo 40 letech vykonávali jednání držební, zakládající právo vlastnické. Důkaz toho však podán nebyl, poněvadž ani jeden ze svědků neuvedl zvláštních jednání držebních některého ze žalobců. Dle údajů žalobních byly oprávněny v roce 1773 4 celodvorce, 32 polodvorců, 14 středních statků a 43 malých domků a dle protokolu ze dne 20. května 1862 24 velkostatkářů, 34 majitelů polodvorců a třetiny dvorců a 28 malorolníků. Jde tudíž o reální společenství, poněvadž právo požívací přísluší pouze dočasným majitelům určitých nemovitostí. V žalobě však žádají žalobci, by jim bylo přiznáno právo vlastnické osobně a nikoliv jakožto majitelům určitých nemovitostí. Nehledě k tomu jsou dle knihovního listu nikoliv žalobci sami, nýbrž ponejvíce společně se svými manželkami majiteli nemovitostí, jimž přísluší práva požívací a jest proto žalobní prosba i v tom směru pochybena, že spolumajitelky nemají býti účastny práva vlastnického. Ohledně později přikoupených pozemků nebyl proveden důkaz, že Josef G. a Jan B., kteří uzavřeli smlouvy v zastoupení žalované, nebyli k tomu oprávněni. Oba byli dle přednesení žalobců zástupci obce a měli tudíž právo, nabýti práv pro obec. Žalobci sice tvrdí, že G. a B. neobdrželi rozkazu, koupiti pozemky od

obce, nýbrž od osob oprávněných k požívání, nejmenovali však osob, které jim příkaz daly, tak že ani v tomto směru nebyl podán důkaz. Žalobci sami uvádějí, že až do převratu byli zástupci osob, k užívání oprávněných, současně i zástupci obce. Jest tudíž na snadě domněnka, že souhlasili s tím, aby právo vlastnické bylo přiznáno obci, že pokládali pozemky ty za obecní statek ve smyslu §u 70 obec. zříz. a že činili nárok pouze na právo užívací podle svých podílů. Tomu nasvědčuje i protokol, sepsaný u zemského soudu ve V. dne 20. května 1862, tudíž po knihovním vtělení práva vlastnického obci W., dle něhož bylo pouze učiněno opatření, že 86 majitelů usedlostí k užívání oprávněných bylo rozděleno ve 3 třídy, a to v poměru 13 : 9 : 8, a že požitky plynoucí z lesů na základě poukazu lesního úřadu, jako dosud, se rozdělují obecní správou W. ve 3 díly podle utvořených 3 tříd.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

V první řadě je správným názor odvolacího soudu, že podle §u 300 obč. zák. je držení a vlastnictví pozemků, uvedených v žalobní prosbě, posuzovati dle práva československého. Pokud žalobci dovolávají se vydržení sporného spoluvlastnictví, přicházejí v úvahu předpisy obč. zákona, což platí i o lhůtě vydržecí dle §u 1472 obč. zák. Ježto jde o nemovitosti ležící v tomto státě, nelze činiti rozdílu mezi obcemi zdejšími a cizími, zejména nemohou žalobci, kteří jsou vesměs příslušníky cizího státu, požívati uznáním kratší doby vydržecí, byť i proti své obci, větších výhod než občané tohoto státu vůči zdejším obcím. Není tudíž nesprávným ani názor odvolacího soudu, že lze na tento sporný případ použiti aspoň obdobně předpisů zemských zákonů o obcích a obecním zřízení, pokud jde o požívání obecních pozemků. Důsledkem toho jest připuštění možnost, že žalobci používali sporných podílů nikoli jako svého vlastnictví, nýbrž jen u výkonu práva, přísluševšího vlastníkům některých usedlostí žalované obce k lesním pozemkům, jež ve skutečnosti tvořily obecní statek. Bude proto nadále jednati o tom, zda používání těchto pozemků mohlo vésti k vydržení vlastnictví žalobců k dílcům, jimi užívaným. V žalobě dělí se žalobci ve tři skupiny podle velikosti usedlostí, s nimiž právo požívací bylo původně spojeno. Většina žalobců dovolává se na důkaz správnosti svého sporného nároku vlastnictví usedlosti, jež příslušelo jich předchůdcům a přísluší nyní jim. Žaloba praví výslovně, že jednotlivé podíly přecházely od jich držitelů od nepamětných dob zpravidla současně s usedlostí držitelů dědictvím, jednak že byly podíly též zcizovány. K tomuto rozdílu co do nabytí vlastnictví podílů žaloba nepřihlíží, neboť domáhají se všichni žalobci sporných pozemků nikoli jako vlastníci a spoluvlastníci usedlostí, nýbrž výhradně pro svou osobu, ač jsou po většině jen spoluvlastníky kmenových usedlostí. V tomto směru je žaloba pochybená, nač správně poukázal odvolací soud, aniž dovolání pokusilo se odporovati názoru tomu a vysvětliti, z jakého důvodu domáhají se spoluvlastníci jednotlivých usedlostí celých podílů. Již tato skutečnost stačí k zamítnutí žaloby, ježto nelze žalobní nárok posuzovati zvláště ohledně každého žalobce, když žalobci sami prohlašují se za spoluvlastníky nedílné věci a tím za jednotný právní útvar. I v dovolání odporují žalobci tomu, by předpoklady vydržení probírány byly ohledně každého z nich zvláště, jak požaduje odvolací soud, z čehož je patrno, že pokládají se za jednotnou stranu, kterou odvolací soud případně označil jako věcné (reální) společenství. Nárok žalobní je proto posuzovati jen vzhledem ke všem žalobcům, t. j. souhrnu jich, a nikoli vzhledem ke každému z nich zvláště. Podle svého skutkového přednesu jednali žalobci v každém případě svými zmocněnci, t. j. výborem, a dovozují z držebních činů tohoto výboru účinek jak pro celek tak i pro každého jednotlivce, výborem tím zastoupeného. Je proto náležitosti vydržení, zejména bezelstnost držby (§ 1463 obč. zák.) posuzovati podle jednání těchto zmocněnců. Tu jest přihlédnouti ke zjištěným skutečnostem, vylíčeným přesně a výstižně v rozsudcích nižších soudů, že ujednáním před vyvazovací komisí dne 1. srpna 1861 postoupena byla hlavní část sporných pozemků žalované obci, nikoli žalobcům, ač jednání toho účastnili se i vlastníci usedlostí, oprávněných k braní užitků z lesů, a že bylo důsledkem toho vlastnictví pozemků vloženo do knih pro žalovanou obec, dále že vyrovnáním ze dne 28. května 1869 postoupena byla další část sporných pozemků opětně žalované obci, jež byla zapsána do knihy pozemkové jako vlastník, a že konečně při zakládání knih pozemkových v roce 1884 bylo přes odpor některých vlastníků oprávněných usedlostí vloženo právo vlastnické do knih pozemkových opětně jen pro žalovanou obec. Důležitým jest v tomto směru zjištění, že starosta žalované obce dovolal se tehdy usnesení obecního výboru, znějícího v ten rozum, že právo vlastnické má zůstati vloženo pro obec a nemá býti vloženo pro jednotlivé oprávněné, odůvodniv to tím, že právo požívací není vesměs spojeno s držením usedlostí, nýbrž že přísluší i osobám, jež nemají knihovního majetku. Při úvaze o důsledcích tohoto prohlášení není rozhodnou jedině okolnost, že oprávnění, pokud účastnili se jednání, neodporovali již knihovnímu provedení podle návrhu žalované obce, nýbrž i ta, že dle skutkového přednesu žalobců samotných starosta žalované obce Lorenc G. byl zároveň zástupcem oprávněných (nyní žalobců), a že tito měli většinu v tehdejším zastupitelstvu obecním. Nezáleží proto na povšechné otázce, jaký vliv mělo podle zákona ze dne 25. července 1871, čís. 96 ř. zák. řízení o zakládání pozemkových knih na naturální držbu. V tomto sporném případě je rozhodno, že to byl zástupce oprávněných Lorenc G., jenž, opíraje se o usnesení obecního zastupitelstva, požadoval, by právo vlastnické vloženo bylo nikoli pro požívatele obecních pozemků, nýbrž pro žalovanou obec. V jeho prohlášení jest proto shledati výslovné uznání vlastnictví žalované obce ke sporným pozemkům, vylučující vydržení vlastnického práva žalobci i v tom případě, že nešlo o právo požívací. Pro správnost tohoto náhledu svědčí i nesporná skutečnost, že kupními smlouvami z roku 1903 a 1908 byly pozemky, přikoupené za účelem zaokrouhlení sporných pozemků, knihovně připsány zase jen žalované obci, ač kupujícími byli zástupci žalobců, již ovšem byli současně i zástupci žalo-

vané obce. I z toho je patrno, že úmysl tehdejších oprávněných nesl se k uznání vlastnického práva žalované obce, a že tito nepřičítali si i vzhledem k přikoupeným pozemkům jiných práv, než práva používati lesních pozemků připsaných knihovně žalované obci, že však neměli úmyslu, pokládati se za vlastníky těchto pozemků. Veškeré tyto skutečnosti vylučují na straně žalobců bezelstnost držby, nutnou podle §u 1463 obč. zák. k vydržení, a lze z nich dovoditi jen tolik, že žalobci, po případě předchůdci jich používali sice výhradně obecních lesních pozemků podle určitého poměru, že však neměli těchto pozemků v držbě vedoucí k vydržení, pokládajíce se jen za oprávněny k užívání pozemků těch na základě vlastnictví určitých usedlostí. Nelze proto mluviti o vydržení sporných pozemků. Tím méně lze mluviti o bezdůvodném obohacení žalované obce, ježto nebylo prokázáno, že úmysl oprávněných (žalobců), zastoupených při nabytí přikoupených pozemků dvěma členy výboru, nesl se k tomu, by vlastnictví pozemků těch nenabyla žalovaná obec, nýbrž by nabyli ho oprávnění.

Čís. 3738.

Dopravní řád železniční.

Nákladní list jest podstatnou náležitostí nákladní smlouvy. Dovozné dlužno platiti nikoliv podle skutečné povahy zboží, nýbrž podle jeho označení v nákladním listě. Označení »dlouhé dříví« bez dodatku.

(Rozh. ze dne 16. dubna 1924, Rv I 60/24.)

Žalobu dráhy na příjemce zboží, jež bylo označeno v nákladním listu jako »dlouhé dříví«, o doplatek dovozného procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud žalobě vyhověl. Důvody: První soudce zjistil, že ze zásilky, označené v nákladním listu jako dlouhé dříví, ze stanice S. vypravené a dne 5. září 1922 žalované straně dodané, bylo dodací železniční stanicí v N. zaúčtováno dovozné 1.505 Kč 50 h, jež žalovaná strana zaplatila, dále že dovozné v této výši vypadá dle nákladního tarifu na dlouhé dříví přes 2·5 m v délce, na pilu určené, není-li otesáno ani rozštípáno, ani trháno, že dodané dříví bylo sice k tomuto účelu na pilu určeno a mělo uvedené známky, že však v nákladním listu scházelo toto bližší označení, že totiž nákladní list zněl na »dlouhé dříví« bez jakéhokoliv dodatku a konečně že dovozné na »dlouhé dříví« vůbec, bez dodatku, činí dle nákladního tarifu o 1.249 Kč více nežli bylo žalované straně dodací stanicí původně zaúčtováno. První soudce zamítl žalobu o doplatek dovozného 1.249 Kč z důvodu, že původně vyměřené dovozné odpovídá skutečnému stavu, ježto zásilka obsahovala dlouhé dříví, pro pilu určené, přes 2·5 m v délce, neotesané, nerozřezané a netrhané a dle nákladního tarifu pro takové dříví jest stanoveno dovozné nižší, jak bylo žalované straně původně zaúčtováno. S tímto náhledem prvního soudu odvolací soud nesouhlasí. Dle §u 61 vládního nařízení čís. 203/1921 patří k hotovosti nákladní smlouvy mimo jiné náležitosti také přijetí nákladního listu výpravnou. Zřízení a odevzdání nákladního listu tvoří tedy podstatnou náležitost smlouvy nákladní, podmiňující její platnost. Nákladní list není tedy pouhou listinou důkazní, nýbrž, jak již uvedeno, podstatnou součástí nákladní smlouvy. Jeho obsahem řídí se práva a povinnosti obou smluvních stran, odesílatele a železnice. Náleží proto odesílateli, by nákladní listy správně, přesně a úplně vyhotovil, pokud se týče příslušný tiskopis správně, přesně a úplně vyplnil a náleží mu zejména dle předpisu nákladního tarifu, by k označení dopravovaného zboží použil v nákladním listu takových názvů, které se vyskytují v železničním dopravním řádě a v tarifech nákladních. Dle §u 57 žel. dopr. ř. nese odesílatel všechny důsledky, jež vzejdou z nesprávných, nepřesných a nedostatečných záznamů v nákladním listu. Odesílatel v tomto případě označil zboží, k dopravě určené, v nákladním listu jako dlouhé dříví bez jakéhokoli dodatku. Z toho vzešel železnici nárok na dopravné, jež dle nákladního tarifu vypadá na dlouhé dříví. Je to právě důsledkem okolnosti, že odesílatel opomenul v nákladním listu připsati dodatek, podmiňující použití výjimečně nižší sazby dopravní. Na váhu nepadá, že dodací stanice původně zaúčtovala žalované straně dovozné nižší, předepsané pro dopravu dlouhého dříví, pro pilu určeného vlastností výše uvedených, neboť použití výjimečné nižší tarifové položky stalo se dle výpovědi svědka Františka L-a omylem a zakládá postup takový nárok na doplatek dovozného dle §u 70 žel. dopr. ř. Placení tohoto doplatku náleží straně žalované jako příjemci zboží, kteréž bylo zaúčtováno i původní dovozné (§ 70 (2) žel. dopr. ř.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dlužno přisvědčiti názoru soudu odvolacího, že nákladní list není pouhou listinou důkazní, nýbrž podstatnou náležitostí nákladní smlouvy, ježto k hotovosti smlouvy patří mimo jiné též přijetí nákladního listu výpravnou dráhy. Dovozné musí se platiti nikoli podle skutečné povahy zboží, nýbrž podle označení v nákladním listě, ježto předpis §u 57 žel. dopr. ř. stanoví, že odesílatel nese všechny důsledky nepřesných údajů, do nákladního listu zapsaných, a z tarifních všeobecných ustanovení o výpočtu dovozného, jimž se odesílatel podrobil, vysvítá, že označení zboží odesílatelem musí se říditi označením zboží v tarifech. Dráha jest dle §u 58 žel. dopr. ř. sice oprávněna, správnost odesílatelových údajů v nákladním listě přezkoumati, není však k tomu povinna a při hromadném zasílání zboží není jí ani možno, by to v každém případě učinila. Dle §u 70 žel. dopr. ř. přísluší dráze nárok na doplacení toho, oč při počítání dovozného bylo méně vybráno, a to v tomto případě na žalovaném jako příjemci zboží (§ 76 čís. 4 žel. dopr. ř.).

Čís. 3739.

O převzetí závodu ve smyslu §u 1409 obč. zák. jde pouze tehdy, byl-li úmluvou mezi odstupitelem a nastupitelem převzat závod jako

věc hromadná a soubor majetkový. Nestačí zevní okolnosti, které pouze mohou, ale nemusí nasvědčovati převzetí.

(Rozh. ze dne 16. dubna 1924, Rv I 213/24.)

Žalující firma domáhala se na žalované Marii D-ové zaplacení kupní ceny za zboží, jež dodala manželi žalované, opírajíc se o to, že žalovaná, převzavši (§ 1409 obč. zák.) závod Josefa D-a, ručí za jeho dluhy. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nesprávné právní posouzení shledává dovolatelka v tom, že odvolací soud ve shodě s prvým soudem trvá na tom, že pokračování v obchodě téhož druhu, v témž objemu, v téže místnosti, pod touže firmou manžela žalované Marie D-ové, nestačí k úsudku, že nastalo převzetí závodu. V tom směru však ocitá se dovolatelka v rozporu se zjištěním nižších soudů. První soud zjistil a zjištění to bylo převzato soudem odvolacím, že žalovaná Marie D-ová nevedla nadále obchodu svého manžela od července 1921, nýbrž, když byl krám asi 8 dní zavřen, v tomto krámě nový obchod s uzeninami začala, že nepřevzala žádných zásob zboží a také ani obchodního zařízení. Je tedy předpoklad dovolatelky, že žalovaná Marie D-ová vedla dále obchod manželův, v rozporu se zjištěním odvolacího soudu, a vychází-li dovolatelka z jiných skutkových předpokladů neprovádí dovolací důvod nesprávného právního posouzení po zákonu. O sobě neznamená ještě převzetí závodu, provozuje-li se obchod v téže místnosti, je-li téhož způsobu a zůstane-li tabulka firmy nějaký čas nezměněna. To jsou jen zevní momenty, které převzetí svědčiti mohou, ale nemusí. Pro převzetí závodu jest rozhodno, že byl převzat domluvou mezi odstupitelem a nastupitelem závod jako věc hromadná a souhrn majetkový. Účelem zákona jest, aby nastupitel, který nabyl převzetím majetku, který věřitelům odstupitelovým skytal zdroj ke krytí jejich pohledávek, ručil také za dluhy závodu. Tam, kde nastupitel majetku nepřevzal a úmluvy o tom nebylo, nelze o převzetí závodu mluviti (§ 1409 obč. zák. ve znění III. nov. a motivy k osnově vládní a zpráva just. komise panské sněm.). Úmluvy o převzetí, najmě o převzetí aktiv dovolatelka neprokázala, a nižší soudy právem proto neshledaly, že se převzetí závodu stalo. Proto je ručení žalované Marie D-ové za dluhy jejího manžela z důvodu převzetí neopodstatněno.

Čís. 3740.

Úrazové pojištění dělnické (zákon ze dne 28. prosince 1887, čís. 1 ř. zák. na rok 1888).

Třetí osoba, k jejíž výživě ze zákona povinný zahynul úrazem podnikovým, může se domáhati na podnikateli náhrady škody jen za podmínek §u 46 zákona.

Zákonem tím jakož i pozdějšími zákony o úrazovém pojištění dělnickém byly změněny některé předpisy obč. zákona o náhradě škody.

(Rozh. ze dne 26. dubna 1924, Rv I 261/24.)

Syn žalobcův, na jehož podporu byl žalobce odkázán, zahynul v podniku žalovaného. Žalobu o náhradu škody procesní soud prvé stolice zamítl, zjistiv, že syn žalobcův zahynul úrazem podnikovým, a neshledav podmínek §u 46 zák. o úr. poj. děl. Odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel napadá názor odvolacího soudu, že oprávněnost dovolatelova nároku na náhradu škody dlužno posuzovati podle ustanovení zákona ze dne 28. prosince 1887, čís. 1 ř. zák. z r. 1888 a nikoliv dle obecně platných norem zákona občanského. Dovolání nelze přiznati oprávnění. Zákonem o úrazovém pojištění dělnickém ze dne 28. prosince 1887, čís. 1 ř. zák. na rok 1888, pokud se týče zákonem ze dne 21. srpna 1917, čís. 363 ř. zák. a zákony ze dne 10. dubna 1919, čís. 207 sb. z. a n. a ze dne 12. srpna 1921, čís. 300 sb. ž. a n., byla, jak z ustanovení §u 5 až 8 prvuvedeného zákona vyplývá, ohledně osob, podrobených povinnému pojištění, částečně změněna ustanovení obecného zákona občanského o náhradě škody, způsobené tělesným poškozením anebo smrtí osob pojištěných. Přihlédne-li se k tomu, že zákon o úrazovém pojištění jest zákonem specielním, dlužno usuzovati, že nutno jeho ustanovení výhradně a výlučně používati v případech, jemu podřaděných. V tomto sporu bylo oběma nižšími soudy zjištěno, že podnik žalované strany, ve kterém žalobcův syn byl zaměstnán, náleží k podnikům, v §u 1 cit. zákona uvedeným, že žalobcův syn byl u úrazové pojišťovny dělnické skutečně pojištěn a že smrtelný úraz přihodil se mu při provozu pojištěním povinného podniku; přicházejí zde proto vzhledem k žalobnímu ději v úvahu předpisy §§ 45 a 46 zákona ze dne 28. prosince 1887, čís. 1 ř. zák. na rok 1888. Dle ustanovení prvního odstavce §u 46 cit. zák. mohl by žalobce jen tehdy uplatňovati proti majiteli podniku tvrzený nárok na náhradu škody, kdyby úraz způsoben byl úmyslným jednáním osob v §u 45 odstavci prvém a druhém jmenovaných. To plyne nejen z doslovu §u 46 odstavec první zákona, nýbrž též ze srovnání jeho s předpisem §u 45 odstavec prvý téhož zákona, v němž se praví, že podnikatel, který buď sám nebo jehož zákonitý zástupce přivodil úraz úmyslně nebo hrubým zaviněním, jest zavázán nahraditi pojišťovně veškeré odškodné, které pojišťovna dle úrazového zákona bude vypláceti. Nezáleží proto na tom, zda podnikatel nebo jeho zodpovědní zástupci úraz žalobcova syna zavinili, neboť z toho, co bylo právě řečeno, plyne, že i kdyby tu bylo hrubé zavinění na straně podnikatelově, tím ještě by nevznikl pojištěnci nebo jeho pozůstalým nárok na odškodné proti podnikateli. Názor dovolatelův, že ustanovení zákona o úrazovém pojištění dělnickém lze použiti jen,

pokud jde o poměr mezi pojištěným dělníkem samým a podnikem, nikoli však pokud jde o osobu třetí, která s podnikem v žádném námezdním poměru nebyla, vyvrácen jest rovněž ustanovením §u 46 cit. zák., který výslovně mluví též o pozůstalých osoby pojištěné a že mezi pozůstalé, jak je na mysli má cit. zák., patří i otec, odkázaný na výživu úraz utrpěvšího, stanoveno jest výslovně v §u 7 čís. 2 písm. b) cit. zák.

Čís. 3741.

I za platnosti zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n., lze podati žalobu na vyklizení. Shledá-li soud, že nárok na vyklizení pronajímateli bez výpovědi nepřísluší, zamítne žalobu.

(Rozh. ze dne 16. dubna 1924, R II 125/24.)

Žalobu o vyklizení místností opíral žalobce o tvrzení, že prý nájemní poměr mezi ním a žalovaným nevznikl. Procesní soud prvé stolice žalobě vyhověl, odvolací soud zrušil rozsudek i s předchozím řízením a žalobu odmítl. Nejvyšší soud zrušil usnesení odvolacího soudu a uložil mu, by, nepřihlížeje k zrušovacímu důvodu, podle zákona jednal o odvolání.

Důvody:

Názor, z něhož vychází soud odvolací, že, jde-li o nájemní poměr, který lze zrušiti jen výpovědí, a soudní svolení k výpovědi schází, jest žaloba o vyklizení a odevzdání pronajatých místností nepřípustna a pořad práva vyloučen, jest nesprávným. § 1 zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n. sice ustanovuje, že pronajímatel může nájemní nebo podnájemní smlouvu vypovědět jen se svolením příslušného okresního soudu, ale tím není vyloučeno, že se pronajímatel nemůže domáhati vyklizení a odevzdání pronajatých místností sporem, má-li za to, že má zákonný důvod, na př. podle §u 2 (4) nebo §u 3 zmíněného zákona, pro který může požadovati vyklizení pronajatých místností i bez výpovědi. Podá-li pronajímatel z takového důvodu žalobu o vyklizení a odevzdání pronajatých místností, nemůže ho soud odkázati na nesporné řízení, na něž patří výpověď z bytů, nýbrž musí o žalobě té jednati a o ní rozhodnouti. Shledá-li, že nárok na vyklizení bez výpovědi žalujícímu pronajímateli nepřísluší, nebude moci žalobě pro neopodstatněnost její vyhověti, nýbrž rozsudkem ji zamítne. Tato bezdůvodnost žaloby nezakládá však zmatečnosti. Odvolací soud proto v tomto případě, kde pronajímatel žaluje o vyklizení z důvodu, že nájemní poměr prý mezi ním a žalovaným ani nevznikl, neprávem vyhověl odvolání, pokud uplatňovalo zmatečnost dle §u 477 čís. 6 c. ř. s. a neprávem zrušil řízení a rozsudek, ježto prý věc patří na cestu nespornou (§ 477 čís. 6 c. ř. s.).

Čís. 3742.

Ponechal-li prodatel splnění smlouvy osobě třetí, ručí tato za splnění pouze jemu, nikoliv též kupiteli.

(Rozh. ze dne 16. dubna 1924, Rv II 803/23.)

Žalující firma koupila od M-ské rafinerie minerálních olejů 29 sudů benzinu a zaplatila ji kupní cenu. M-ská rafinerie pověřila vyřízením obchodu žalovanou firmu. Při dopravě zásilky byly sudy zničeny ohněm. Žalobu o náhradu škody, ježto žalovaná zboží řádně nepojistila, procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud uznal dle žaloby.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Žalovaná společnost bránila se proti žalobě námitkou nedostatku pasivní legitimace, uvádějíc, že nebyla a není v právním poměru se žalující stranou, jelikož jen z příkazu M-ské rafinerie minerálních olejů, od níž dle úředního povolení měla dostati žalující strana 29 sudů benzinu, vyřídila dodávku, trhovou cenu však přijala M-ská rafinerie sama a nikoliv žalovaná. Žalující strana tvrdila sice v žalobě, že žalovaná jest právní nástupkyní M-ské rafinerie, leč proto, že ve sporu, opověděvší rozepři rafinerii, dala na jevo, že nejde o jednu a tutéž společnost, nebo právní její nástupkyni, nýbrž že jsou tu dvě různé samostatné osoby hromadné, jež mohou každá státi k soudu, nutno se především vzhledem k tomu, že nižší stolice přes námitku nedostatku pasivní legitimace žalované ji uznaly, a že žalovaná v dovolání napadá názor dovolacím důvodem nesprávného právního posouzení věci, touto námitkou obírati. Již soudem prvé stolice bylo zjištěno, že mezi žalující stranou a M-skou rafinerií minerálních olejů byla ujednána dodací smlouva, tedy smlouva trhová, a že žalovaná společnost toliko obstarala zpracování a zaslání zboží žalující straně z příkazu a na účet M-ské rafinerie. Zjištění toto převzal i odvolací soud a jest proto i pro dovolací soud závazným. Z tohoto zjištění plyne, že smlouvajícími stranami byla žalující a M-ská rafinerie, nikoli však žalovaná, jež byla toliko rafinerií pověřena vypravením objednaného benzinu. Přes to prvá stolice uznala, nevyhověvši námitce žalované, její pasivní legitimaci z toho důvodu, že žalovaná dle tvrzení žalující strany způsobila jí svou vinou škodu — opomenuvši pojistiti benzin proti živelním škodám — a že její náhradu lze dle §u 1295 obč. zák. požadovati i bez zřetele na smlouvu. Žalobní žádost však zamítla, jelikož zavinění žalované nebylo prokázáno. Odvolací soud právem nesdílel tento názor. Avšak ani názor odvolacího soudu co do pasivní legitimace žalované nelze sdíleti. Nemůže býti pochybnosti o tom, že podle čl. 344 obch. zák. byla M-ská rafinerie oprávněna, šetříc péče řádného obchodníka, za kupitele ustanoviti způsob

odeslání zboží, zejména určiti osobu, jež má dovoz zboží obstarati nebo provésti. Plyne tedy z ustanovení tohoto a čl. 345 obch. zák., že, nešetřila-li tato strana při tom péče řádného kupce, ručí za nebezpečí, jež stihlo zboží. V tomto případě M-ská rafinerie ponechala splnění smlouvy zcela žalované, davši jí příkaz, aby benzin ze své továrny zaslala žalující, a jde nyní o otázku, zda žalovaná z příkazu tohoto ručí jedině M-ské rafinerii, či též i žalující straně, jak za to má odvolací soud. Z ustanovení §u 881 obč. zák. nedá se pro názor odvolacího soudu nic dovozovati, ba nelze na právní poměr, o kterýž tu běží, tohoto ustanovení vůbec použíti. Předpokládáť, že si dal někdo slíbiti nějaké plnění třetí osobě, v její prospěch, čímž měl vzejíti závazek pro slibujícího vůči oné třetí osobě i vůči onomu, jenž si dal plnění slíbiti. Nemůže však o této smlouvě býti řeči v tom případě, kde prodatel, jsa zavázán kupiteli zboží dodati, přikáže splnění smlouvy, jak se stalo v tomto případě, na svůj účet osobě třetí, jež by přes to, že příkaz přijala, avšak nesplnila, nemohla býti dohánêna kupitelem k plnění, nýbrž jedině prodatelem samým. Tu nelze mluviti o smlouvě ve prospěch třetího, jelikož se převádí závazek, plniti smlouvu na osobu druhou, jež právě svou činností má přímo zavázanému ulehčiti, tedy jen v jeho prospěch býti činnou. Nějakou činnost ve prospěch kupitele (osoby třetí) vůbec nemůže vyvinouti, jelikož plní jen závazek svého mandanta, za něho, a tak spolupůsobí k provedení smlouvy ujednané mezi svým mandantem a jeho smluvníkem (žalující stranou). Ručení nelze dovozovati ani z ustanovení o příkazu, zejména z §u 1010 obč. zák.; vždyť i tu se vyžaduje souhlas stran, aby bylo lze o mandátní smlouvě mluviti. Mandatář, svěří-li provedení příkazu, nejsa k tomu nucen, osobě druhé, ručí sám za výsledek; jen když mu bylo smlouvou v ý s l o v n ě dovoleno, by si zřídil zástupce, nebo bylo-li takové zřízení zástupce nevyhnutelné, ručí za zavinění jen co do volby osoby zástupcovy (§ 1010 obč. zák.). V projednávaném případě byla M-ská rafinerie podle smlouvy povinna, dodati objednaný benzin, nikoli však zjednána, aby benzin u jiné firmy opatřila, takže původní smlouva byla smlouvou trhovou, nikoli poměrem mandátním. Neurčila-li žalující strana způsob provedení této smlouvy (čl. 344 obch. zák.), má se prodatelka za zmocněnu, ustanoviti způsob odeslání zboží, šetříc při tom péče řádného obchodníka. Zmocněním tímto jest dáno právo, stanoviti způsob odeslání zboží, zejména určiti osobu, jež má dopravu obstarati nebo provésti. Týká se tedy toto zmocnění jen způsobu odeslání zboží. M-ská rafinerie však nepoužila tohoto zmocnění, nýbrž dala žalované příkaz, aby c e l o u smlouvu za ni a na její účet splnila, čímž vznikla samostatná smlouva jen mezi M-skou rafinerií a žalovanou, na dřívější smlouvě se žalující stranou nezávislá, jež také nikterak nesouvisí se zmocněním, které má na mysli čl. 344 obch. zák., takže tu nelze mluviti o submandatářce, jež by žalující straně přímo ručila za škodu z opomenutí, neboť, nejde-li o případ čl. 344 obch. zák., nelze použíti ani §u 1010 obč. zák. a tak ručení na žalovanou z právního důvodu příkazu přesunouti. Za tohoto stavu věci, z něhož plyne, že žalované se nedostává pasivní legitimace ke sporu, bylo dovolání vyhověno.

Čís. 3743.

Odpůrčí řád.

Jest na žalobci, by zevrubně uvedl ona právní jednání, jež mají vůči němu býti prohlášena bezúčinnými.

Osoba dlužníka, jeho výdělečná síla a schopnost není »jměním« dlužníka. Oprávnění k živnosti není předmětem, jehož by se nesměl dlužník, byť i v neprospěch věřitelů, vzdáti.

(Rozh. ze dne 16. dubna 1924, Rv II 33/24.)

Žaloba na Annu W-ovou, by převedení živnosti, obchodu uhlím a palivem, jež předsevzal Robert W. na žalovanou, svou manželku, pokud se týče právní jednání, k tomuto účelu provedená, byla vůči žalující společnosti prohlášena za bezúčinná, byla zamítnuta s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z těchto

d ů v o d ů:

Žalující společnost uplatňuje v dovolání jedině dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci (čís. 4 §u 503 c. ř. s.), leč zcela neprávem. Vytýká-li napadenému rozsudku, že vykládá ustanovení odpůrčího řádu nesprávně, a že právní názor jeho spočívá na neporozumění právních otázek, jež jest vzíti v úvahu, jest výtka ta bezpodstatnou. Z provedení dovolání lze seznati, že v první řadě brojí dovolatelka proti názoru odvolacího soudu, jenž jest souhlasný s názorem prvého soudu, a to v tom bodě, že bylo věcí žalobkyně, aby zevrubně uvedlá ona právní jednání, jež mají býti prohlášena bezúčinnými. Tomuto názoru vytýká dovolatelka zcela bezdůvodně nesprávnost, neboť požadavek ten jest v úplné shodě s ustanoveními §§ 1, 7, 12 a 13 odp. řádu. Dovolatelka se ostatně sama tímto požadavkem řídila, pokud odporovatelné jednání druhé strany shledávala v p ř e v o d u obchodu uhlím a dřívím s Roberta W-a na jeho manželku, žalovanou Annu W-ovou. Přičinivši však své původní žalobní prosbě dodatek, by případně bezúčinnými prohlášena byla ona právní jednání, jež byla za tím účelem, t. j. za účelem převodu, předsevzata, byla povinna, by určitě označila ona právní jednání, v nichž onen převod spatřuje. Odvolací soud poukazuje správně k tomu, že to bylo lehce možno ohledně přihlášek a odhlášek živnosti, seznatelných ze spisů živnostenského úřadu. Jak přihlášky tak i odhláška živnosti děly se veřejně, ony byly předmětem úředního šetření a není proto poukaz dovolatelky na to, že se odporovatelná právní jednání zpravidla konají zastřeně, v tomto případě dosti příléhavým. Jest arciť na snadě, míti za to, že tak, jako odvolací soud, i dovolatelka nemíní oněmi právními jednáními nic jiného než právě jen ono dvojí přihlášení živnosti žalovanou a odhlášení (složení) živnosti jejím manželem. Než oba tyto počiny jsou čistě jednostrannými projevy vůle; žalovaná nabyla, jak soud první stolice správně má za to, oprávnění k provozování živnosti samostatně, originárně, bez jakéhokoliv smluvního vztahu k svému manželi, který se své strany neučinil

více, než že odhlásil provozovanou živnost. Skutkovým zjištěním nižších soudů, že se nestal smluvní převod živnosti, tím méně pak převod živnosti s materiáliemi a jinými aktivy, jest dovolací soud vázán. Stejně vyloučili oba nižší soudové úmysl na straně dlužníka Roberta W-a, by složením živnosti, ve které se mu špatně vedlo, poškodil své věřitele. Také tímto skutkovým zjištěním jest dovolací soud vázán, právě tak, jako zjištěním, že dlužník Robert W. v době, kdy živnost odhlásil, neměl jiného jmění než to, že byla živnost na jeho jméno přihlášena. Zcela právem poukazuje odvolací soud k tomu, že jakákoliv exekuce na živnost vedená nebyla by vedla k uspokojení věřitelů, neboť bez finančních obětí se strany věřitelů a bez součinnosti dlužníkovy, ku které by nemohl býti donucen, nebylo by lze očekávati výtěžek z obchodu, který neměl zboží ani pohledávek. K této úvaze byl odvolací soud oprávněn i v rámci tohoto sporu, neboť odporovatelnost jest vyloučena, když se ukáže, že by věřitel nedošel zaplacení, i kdyby právní jednání, jemuž odporuje, nebylo bývalo předsevzato. Vývody dovolatelky, vztahující se k otázce, zda rovná se zlému úmyslu také zaviněná nevědomost, lze ponechati mimo úvahu, neboť schází již první předpoklad pro odporovatelnost, totiž právní jednání, jež by se týkalo jmění dlužníka a poškozovalo věřitele (§ 1 odp. ř.). Na osobu dlužníka, na jeho výdělečnou sílu a schopnost, nelze pohlížeti jako na součástku jeho jmění, na niž by měl věřitel nárok, proto nelze také jeho oprávnění k provozování živnosti ceniti jako předmět, jehož by se nesměl dlužník, byť i v neprospěch věřitelův vzdáti. Není exekučního prostředku, kterým by mohl býti dlužník donucen, aby zase provozoval živnost, kterou složil. Proto neušlo také žalobkyni nic, nač by měla oprávněný nárok a co by mohlo a mělo býti důsledkem její odpůrčí žaloby uvedeno ve stav předešlý. (Viz k tomu: Menzel, Anfechtungsrecht str. 78, Krasnopolski, Anf. R. str. 9.)

Čís. 3744.

Peněžité pohledávky a závazky, vytčené v §u 1 nařízení vlády ze dne 21. dubna 1921, čís. 173 sb. z. a n., nemohou po dobu platnosti tohoto nařízení jakož i dalších nařízení ze dne 19. prosince 1921, čís. 472, ze dne 22. prosince 1922, čís. 377 a ze dne 13. prosince 1923, čís. 236 sb. z. a n., býti soudně vymáhány ani tehdy, byly-li vyloučeny ze soupisu podle §u 2 nařízení vlády republiky čsl. ze dne 7. srpna 1922, čís. 265 sb. z. a n., a platí i ohledně těchto závazků předpisy §§ 2 až 4 nařízení vlády čís. 173 z r. 1921, po příp. čís. 472 z r. 1921.

(Plenární usnesení ze dne 23. dubna 1924, čís. pres. 289/24.)

V rozhodnutí svém ze dne 13. března 1923, R I 173/23, uveřejněném pod čís. 2372 sbírky rozhodnutí ve věcech civilních, pořádané z příkazu předsednictva Nejvyššího soudu, vyslovil Nejvyšší soud názor, že nelze ve smyslu vládního nařízení ze dne 21. dubna 1921, čís. 173 sb. z. a n., přerušiti v poměru k republice rakouské spory, v nichž se jedná o nárocích vyloučených ze soupisu pohledávek a závazků vzniklých v korunách rakousko-uherských mezi věřiteli a dlužníky československými a rakouskými podle vládního nařízení ze dne 7. srpna 1922, čís. 265 sb. z. a n. Ježto vzešly pochyby o správnosti názoru toho vzhledem k později vydanému nařízení ze dne 13. prosince 1923, čís. 236 sb. z. a n. a kromě toho ministerstvo spravedlnosti v přípise poukázalo k tomu, že nebylo úmyslem vlády při vydání nařízení ze dne 7. srpna 1922, čís. 265 sb. z. a n. omeziti přerušení valutových sporů, byla sporná otázka vzhledem ku své důležitosti předložena plenárnímu senátu, jenž odchýlil se od názoru, zastávaného v rozhodnutí R I 173/23, z těchto

důvodů:

Nařízením vlády republiky Čsl. ze dne 21. dubna 1921, čís. 173 sb. z. a n. stanoveno bylo podle zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 337 sb. z. a n. přerušení všech sporů po příp. exekucí vztahujících se na peněžité závazky na rakousko-uherské koruny s omezením na strany uvedené v odst. a—c a dobu vzniku, pro zbytek roku 1921. Platnost tohoto nařízení pro rok 1922 prodloužena byla s malou změnou nařízením vlády ze dne 19. prosince 1921, čís. 472 sb. z. a n. vydaným taktéž na základě zákona ze dne 15. dubna 1920 (zmocňovacího). Další doplnění a prodloužení platnosti tohoto nařízení na rok 1923 stalo se nařízením vlády ze dne 22. prosince 1922, čís. 377 sb. z. a n., jež však jako na rozdíl od obou předchozích nařízení bylo vydáno výslovně podle §u 6 zákona ze dne 30. června 1922, čís. 207 sb. z. a n. Rozdíl tento byl příliš nápadný, než by mohl ujíti pozornosti stran i soudů, a bylo proto z tohoto výslovného poukazu pouze na § 6 zákona shora uvedeného usuzováno, že platnost nařízení o přerušení sporů a exekucí, jež ostatně i co do znění odstavce prvého přizpůsobeno bylo § 1 třetímu odstavci zákona, omezena byla pro další dobu na pohledávky, ohledně jichž byl dodatně zařízen soupis. Tomu nasvědčovalo znění §u 6 zákona (3) vyhražujícího vládě přerušení sporů a exekucí pro »tyto« pohledávky a závazky, jimiž daly se rozuměti jen pohledávky a závazky uvedené v odst. 1, t. j. podrobené soupisu. Pro tento náhled mluvila tudíž zdánlivě jasně citace §u 6 zákona ze dne 30. června 1922, kdežto pro opačný náhled nebylo vůbec opory. Úvaha tato byla rozhodující i pro Nejvyšší soud, jak je patrno z odůvodnění rozhodnutí jeho ze dne 13. března 1923, R I 173/23. Teprve nařízením ze dne 13. prosince 1923, čís. 236 sb. z. a n. projevila vláda republiky Čsl. úmysl odchylný od původního názoru, jenž aspoň zdánlivě byl vyjádřen v předchozím nařízení citací pouze § 6 zákona čís. 207 z r. 1922, a sice tím, že v nařízení tom, prodlužujícím platnost původních nařízení o přerušení sporů, dovolává se výslovně i zmocňovacího zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 337 sb. z. a n., na základě jehož byla vydána první dvě nařízení. Nehledíc dále k výslovnému sdělení ministerstva spravedlnosti, že nebylo úmyslem vlády republiky Čsl. omeziti přerušení sporů na pohledávky podléhající soupisu podle §u 6 zákona čís. 207 r. 1922 uvážil plenární senát též důsledky plynoucí pro strany oprávněné ze smluv pojišťovacích, jež v důvěře v předpis §u 4 nařízení z 21. dubna 1921, čís. 173 po příp. § 1 nařízení z 19. prosince 1921, čís. 472 sb. z. a n. neuplatnily dosud sporem svých nároků z těchto smluv, a došly by tím případně nenahraditelné újmy z promlčení těchto nároků, kdyby mělo se trvati na zásadě, že nařízení o přerušení sporů

počínaje rokem 1923 nevztahuje se na pohledávky a závazky vyloučené ze soupisu, tudíž i na pohledávky z pojišťovacích soukromých smluv (§ 2 čís. 6 nařízení čís. 265 r. 1922). Z tohoto důvodu je vzíti za jisté, že by zákonodárce, kdyby býval skutečně sledoval úmysl zdánlivě vyplývající z citace pouze §u 6 zákona čís. 207 r. 1922, byl pojal do nařízení ze dne 22. prosince 1922, čís. 377 sb. z. a n. výslovně ustanovení, že platnost nařízení čís. 173 r. 1921 vztahuje se nadále pouze na pohledávky podrobené soupisu, a zabránil tím právní nejistotě jakož i újmě vyplývající z této pro občany našeho státu, již jsou v poměru věřitelů vzhledem k pohledávkám vyloučeným podle §u 2 nařízení čís. 265 r. 1922 ze soupisu. Za těchto okolností není názoru tomu na úkor ani znění §u 6 (3) zákona čís. 207 r. 1922, jehož ustanovení vztahují se podle §u 1 obecně na pohledávky a závazky vzniklé v korunách rakousko-uherských mezi věřiteli a dlužníky československými a c i z í m i (t. j. ne pouze rakouskými), a lze z toho dovoditi, že pokud šlo o dlužníky a věřitele r a k o u s k é, zůstalo v platnosti nařízení čís. 173 r. 1921 výslovně neodvolané.

Čís. 3745.

K založení sudiště §u 99 j. n. stačí jmění jakéhokoliv druhu a jakékoliv ceny, jež žalovanému přísluší v tuzemsku v době podání žaloby. I dispoziční právo žalovaného může býti jměním.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1924, R I 275/24.)

Proti žalobě, podané u soudu, dle tvrzení žaloby podle §u 99 j. n. místně příslušného, vznesl žalovaný námitku místní nepříslušnosti, již s o u d p r v é s t o l i c e zamítl, r e k u r s n í s o u d námitce vyhověl a žalobu odmítl. D ů v o d y: Ustanovení §u 99 j. n. předpokládá věc nebo pohledávku, která jest nesporně vlastnictvím žalovaného, pokud se týče žalovaný jest nesporně věřitelem pohledávky, domnělé jmění tvořící. Zde však otázka, zda byl šek ze dne 19. června 1921 na 100.000 marek odevzdán žalobci za účelem krytí jeho pohledávky či za účelem placení a zda skutečně žalobce valutu šeku inkasoval, za koruny čsl. měny vyměnil a na srážku své pohledávky upotřebil a žalovanému vyúčtoval, jak tvrdí žalobce s poukazem na vyúčtování, jsou sporny a nelze je rozhodnouti bez řešení věci samé. Následkem toho již z tohoto důvodu nelze pokládati vklad, jenž jest u bankovní firmy M. S. v Karlových Varech, za pohledávku, tudíž za jmění žalovaného ve smyslu §u 99 j. n., které by zakládalo místní příslušnost dovolaného soudu. Nebylo proto ani zapotřebí, by první stolice řešila otázku domnělého poukazu, pokud se týče vkladu u oné banky. Prvá stolice se úkonu toho podjala, avšak otázku tu po názoru rekursního soudu nerozřešila správně. Že žalovanému 100.000 M nenáleželo, nýbrž že majitelem jeho byl žalobce, který šek bance k opatření inkasa odevzdal, první stolice výslovně vzala za prokázáno a jest to rozhodné. V tomto stavu věci nenastala později žádná změna, vklad nepřešel v majetek žalované strany, žalující strana aspoň žádné skutečnosti, která by změnu takovou byla přivodila, netvrdí a první soud jí nezjistil. Co se týče domnělého poukazu po rozumu §u 1400 obč. zák., jak si jej prvý soud ustrojil, nutno uvážiti, že k jeho založení zapotřebí jest jednak příkazu poukazci, jednak příkazu poukázanému. Příkaz poukazci, jaký má § 1400 obč. zák. na zřeteli, totiž poukaz žalovanému ku přijetí placení od banky nelze spatřovati v obsahu dopisu ze dne 29. září 1921 a 27. listopadu 1921, neboť se v nich pouze prohlašuje, že marky jsou žalovanému k disposici, aniž se udává, jak a kde. Ještě vyloženější však jest věc ohledně příkazu poukázanému. Dle zjištění procesního soudu se prý žalobce k bance pouze prohlásil, že, kdyby snad Jakub F. oněmi 100.000 M chtěl nějak naložiti, že mu je má banka dáti k disposici nebo mu je vydati. Prohlášení toto nelze míti za příkaz ku placení, nýbrž je to pouhé zmocnění k dání k disposici. Mimo to učiněno bylo vyplnění příkazu odvislým od toho, že žalovaný dříve učiní ohledně oněch 100.000 M nějaké opatření. Že by se tak stalo, nebylo vůbec tvrzeno. Nesprávně tudíž ustrojen poukaz, jak jej stanoví § 1400 obč. zák. Rekursní soud je toho náhledu, že ustanovení §u 1400 obč. zák. nelze použíti za účelem zjednání sudiště po rozumu §u 99 j. n., protože by to vedlo ku zneužití tohoto zákonného ustanovení a k obcházení zákona, k němuž soud nemůže pomoci poskytnouti.

N e j v y š š í s o u d obnovil usnesení prvého soudu.

D ů v o d y:

Dovolacímu rekursu nelze upříti oprávněnosti. Podle všeobecného doslovu §u 99 j. n. stačí k založení sudiště §u 99 j. n. jmění jakéhokoliv druhu a jakékoliv výše, jež žalovanému v tuzemsku přísluší v době podání žaloby. V tomto případě zjistil prvý soudce na základě dopisu firmy M. S. ze dne 28. prosince 1921 a na základě výpovědi svědka Alfreda K-a, že ona firma k žalobcovu příkazu má k disposici pro žalovaného 100.000 něm. marek, tedy částku, v době podání žaloby — a jen podle té doby jest otázku tu řešiti a žalobce mohl ji také jen podle té doby posuzovati — ne nepatrnou, a že banka tento jeho nárok vždy uznává a honoruje. Žalovaný měl tedy možnost, volně disponovati tímto penízem a jej po případě vyzvednouti pouze s výhradou svého právního stanoviska, jež hájí v tomto sporu, t. j. že sporný šek ze dne 26. června 1921 byl odevzdán žalobci za účelem zaplacení jeho pohledávky vůči žalovanému. Toto dispoziční právo žalovaného nelze považovati za bezcenné, naopak toto právo jest jměním ve smyslu §u 99 j. n. a to i tehdy, kdyby se přihlíželo pouze k žalobcovu prohlášení, že banka má žalovanému dáti k disposici 100.000 něm. M. anebo je vydati, kdyby snad chtěl s nimi nějak naložiti. Skutkovými zjištěními prvého soudce a obsahem dopisu firmy M. S. ze dne 28. prosince 1921 jest vyvrácena námitka žalovaného, že tento po případě byl oprávněn, disponovati spornou částkou pouze jako žalobcův zmocněnec. Rekursní soud má pravdu v tom, že nelze použíti ustanovení §§ 1400 a násl. obč. zák. za účelem ustrojení sudiště §u 99 j. n., než v tomto případě předpoklad, že žalobce

tak učinil, nemá dostatečné opory ve skutkových zjištěních prvého soudce, naopak z nich je zřejmo, že příkaz žalobcem firmě M. S. jest výronem právního stanoviska, jež žalobce zaujal již v dopisu ze dne 29. září 1921, tedy asi 3 měsíce před podáním žaloby. Za tohoto stavu věci není potřebí zabývati se ostatními právními otázkami, které řeší žalobce v dovolacím rekursu, zejména otázkou, zda předpokládá § 99 j. n. jmění nezávislé na sporném nároku čili nic. K námitce žalovaného, že firma M. S. má své sídlo v Praze, nelze hleděti, jelikož novoty v opravném řízení jsou nepřípustny a žalovaný nevznesl této námitky v prvé stolici, nýbrž teprve v rekursu do usnesení prvého soudce.

Čís. 3746.

Nároku pozůstalé vdovy na vrácení věna není na závadu ani, že věno bylo manželi zřízeno a vyplaceno, aniž o tom pořízen notářský spis, ani že přijetí věna není dotvrzeno notářským spisem. Důkaz o přijetí věna lze jednati i jiným způsobem, najmě výslechem osob přezvědných.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1924, R I 290/24.)

Návrh pozůstalé manželky na vydání věna z manželovy pozůstalosti byl oběma nižšími soudy zamítnut. Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by o návrhu, nehledě k zamítacímu důvodu, znovu jednal a rozhodl.

Důvody:

Podle názoru nižších soudů není nárok stěžovatelky na vrácení věna z pozůstalostního jmění jejího manžela a na zařadění tohoto jejího nároku mezi pozůstalostní dluhy proto opodstatněn, že nebyla o věně zřízena smlouva ve formě notářského spisu, jak jest stanoveno v §u 1 zák. ze dne 25. července 1871, čís. 76 ř. zák., a že také potvrzení o přijetí věna, nemajíc formy, k platnosti jeho uvedeným zákonem požadované, jest neplatné. Toto stanovisko nižších soudů nelze sdíleti, protože se zakládá na nesprávném použití onoho zákona a odporuje, pokud jde o neuznání nároku na vrácení věna a zařadění nároku toho mezi pozůstalostní dluhy, ustanovení §u 1229 obč. zák. Otázka platnosti zřízení věna pro nedostatek předepsané formy notářského spisu (§ 7 zákona) přišla by v úvahu, kdyby se jednalo o splnění manželské smlouvy o věno nebo kdyby šlo o uplatnění práv ze zřízení věna proti osobám třetím, na jichž ochranu před manželskými smlouvami na oko onen zákon zvlášť pomýšlel. Avšak o to zde nejde. Bylo-li, jak tvrdí stěžovatelka, věno zřízeno bez zachování předepsané formy a věno manžel obdržel, nemohlo zřízené věno za trvání manželství vzhledem k ustanovení §u 1432 obč. zák. ovšem býti zpět požadováno, ale smrtí manželovou, kdy přestal důvod, podržeti si věno, pro manžela po případě pro jeho pozůstalost, nastala povinnost, věno pozůstalé manželce vrátiti. Tak výslovně stanoví § 1229 obč. zák. a to bez ohledu, zdali věno zřízeno bylo manželkou samou či povinnou k tomu osobou třetí. Okolnost, že o přijetí věna nebyl sepsán notářský spis, nýbrž jen soukromá listina, nároku vdovy na vrácení věna nevadí, jen když přijetí věna bude jinak na př. seznáním přezvědných osob prokázáno. Dotyčný důkaz jiným způsobem než notářským spisem, vyjmouc v úpadkovém řízení (§ 55 k. ř.), zákonem ze dne 25. července 1871, čís. 76 ř. zák. není vyloučen; dle tohoto zákona nemají jen listinná potvrzení o přijetí věna bez notářského spisu platnosti a tudíž ani důkazní moci. Z toho, co řečeno, plyne, že, pokud nárok stěžovatelky na vrácení věna a zařadění tohoto nároku mezi pozůstalostní dluhy byl ze shora uvedených důvodů zamítnut, nestalo se tak po právu a bude nyní třeba zkoumati, zdali zřízení a přijetí věna jest, nehledíc k tomu, že mezi účastníky o tom není sporu, i jinak, totiž seznáním přezvědných osob prokázáno a dle toho bude pak rozhodnouti o oprávněnosti nároku na vrácení věna a po dalším případném šetření (§ 185 nesp. pat.) o návrhu na odevzdání pozůstalosti jure crediti.

Čís. 3747.

Dvorský dekret z 16. srpna 1841, čís. 555 sb. z. s. vztahuje se pouze na státní úředníky ve službách veřejných, nikoliv na úředníky státu ve službách soukromých (úředníky smluvní).

(Rozh. ze dne 23. dubna 1924, R I 292/24.)

Vojenský erár domáhal se na účetním vojenské státní továrny na létadla náhrady škody, již žalovaný zavinil u výkonu své úřední činnosti ve státní vojenské továrně svou nedbalostí, vydav nesprávný poukaz k výplatě peněz. Procesní soud prvé stolice uznal dle žaloby. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením a odmítl žalobu. Důvody: Jde tu o nárok odvozovaný nikoli z nedovoleného činu, nýbrž z nesprávného výkonu služebních povinností. Řešení takovýchto sporů jest však dle dvorského dekretu ze dne 16. srpna 1841, č. 555 sb. z. s. vyhraženo řízení správnímu, a jest tudíž pro nároky takové dle §u 1 j. n. pořad práva vyloučen. Byla proto dle §u 42 j. n. žaloba pro nepřípustnost pořadu práva z moci úřední odmítnuta a dosavadní řízení pro zmatečnost zrušeno (§ 477 čís. 6 c. ř. s. a § 478 odstavec prvý c. ř. s.).

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by o odvolání znovu rozhodl.

Důvody:

Dvorský dekret ze dne 16. srpna 1841 čís. 555 sb. z. s. vztahuje se pouze na veřejnoprávní poměr státních úředníků ke státu, a naopak, nikoli na poměr osob, které jsou sice ve službách státu, ale nikoli ve službách veřejných, nýbrž pouze soukromých, v soukromých státních

podnicích, tedy na úředníky t. zv. smluvní (sr. rozhodnutí senátu pro řešení komp. konfliktů z 13. listopadu 1920, čís. 25). Zda v tomto případě jde o poměr veřejnoprávní či soukromoprávní, nelze z obsahu spisů seznati a musí rozhodná tato okolnost býti teprve zjištěna.

Čís. 3748.

Bylo-li ujednáno placení výživného s tím, že se přiměřeně zvýší (sníží), zvýší-li (sníží-li) se manželovy příjmy, může se manžel, snížily-li se jeho příjmy, brániti exekuci pro původně ujednané výživné, žalobou podle §u 35 ex. ř.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1924, R I 299/24.)

Smírem ze dne 10. února 1922 zavázal se žalobce žalované, své manželce, že jí bude platiti měsíčně 400 Kč; pro případ, že by se služné žalobcovo zvýšilo (snížilo) o 20%, mělo nastati též poměrné zvýšení (snížení) vyživovacích příspěvků. V době smíru pobíral žalobce celkem 1770 Kč. Od 1. dubna 1923 platil žalobce žalované pouze 320 Kč, tvrdě, že se jeho příjmy podstatně snížily. Žalovaná vedla pro nedoplatek výživného exekuci, jejíhož zrušení domáhal se žalobce žalobou. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a uložil prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, dále ve věci jednal a znovu rozhodl. Důvody: Prvý soud zcela správně posuzuje námitku žalovaného proti zahájené exekuci, jako námitku zaplacení, poněvadž žalobce tvrdí, že od 1. dubna 1923 platil žalované 320 Kč měsíčně proto, že podle smíru má smluvené výživné 400 Kč poměrně býti sníženo, sníží-li se žalobcovy příjmy a to nejméně o 20% a jeho příjmy se o tolik, ba o více snížily, takže by výživné činilo jen 314 Kč. Leč prvý soud nesprávně vykládá ustanovení smíru, že poměrné zvýšení (snížení) výživného nastane při podstatném zvýšení (snížení) žalobcových příjmů. Prvý soud vidí v tom jen projev, že nemají strany úmyslu, by stanovená výše výživného neměla se vůbec změniti, míní však, že změna ta není možna bez intervence soudní, nýbrž že strany musí se domáhati nové úpravy a tím si opatřiti nový exekuční titul. S tímto míněním nelze souhlasiti. Ve smíru praví se výslovně, že zvýšení (snížení) »nastane«. Z toho nutno logickým i slovným výkladem vyvoditi, že úmyslem stran bylo, stanoviti poměr, v kterém má výživné býti k příjmům manželovým a že zvýšením (snížením) jich mění se bez dalšího řízení výše výživného, stanovená ve smíru. Přirozeně jest tu předpokladem, že o snížení (zvýšení) příjmů a jeho percentuelní výši nebude mezi stranami sporu. Kdyby takového sporu nebylo, nastalo by rozhodně ihned snížení (zvýšení) v tomto případě tvrzené snížení výživného a výše, ve smíru pod exekucí určená, změnila by se, takže smír přestává býti exekučním titulem pro výživné, původně stanovené, a jest to tedy okolnost, která zrušuje nárok v původní jeho výši a která nastala po vzniku exekučního titulu. Jest pravda ovšem, že, vznikne-li mezi stranami spor o to, zda snížení příjmů skutečně nastalo, jako v tomto případě, jest nutno otázku řešiti pořadem práva, leč to právě je jenom spor o to, zda nastala ona skutečnost, nárok rušící a tento spor má na mysli § 35 ex. ř. Není zajisté důvodu, proč by tyto sporné skutečnosti nemohly býti rozřešeny ve sporu podle §u 35 ex. ř., naopak z toho, co bylo uvedeno, plyne, že právě jde o poměr, který nejlépe takto lze rozluštiti. Tvrditi nelze, že by tu šlo o jednostranné prohlášení nebo tvrzení, neboť jde o smlouvu stran a tvrdí se jen jednostranně, že nastaly podmínky smluvní, což jest právním stavem, vyskytujícím se ve většině sporů. Nejde ani o změnu exekučního titulu, neboť nemění se tím ničeho na smíru, jenž je exekučním titulem, nýbrž má se jen zjistiti, že nastaly skutečnosti, s nimiž smír sám spojuje určité následky. Mýlí se tedy také prvý soud dovozuje, že jde ve sporu o nový exekuční titul, jenž by se teprve měl tímto sporem založiti, což ovšem by ve sporu podle §u 35 ex. ř. nebylo možno. Také nejde o to, by rozhodováno bylo o výši výživného pro budoucnost, neboť k tomu bylo by třeba zjišťovacího návrhu, zde jde jen o to, zjistiti, že nastaly skutečnosti, s nimiž smír spojuje snížení výživného, že tedy nárok po vzniku exekučního titulu se zmenšil, a o rozřešení otázky, zda zaplacenou částkou 320 Kč měsíčně bylo výživné v těch konkretních případech, o něž jde, v dostatečné výši zaplaceno a exekuce tedy stala se nepřípustnou. Poněvadž prvý soud nezabýval se tvrzenými okolnostmi o snížení žalobcových příjmů a o percentuelní výši jeho, zůstalo řízení neúplným a bylo nutno je dle §u 496 čís. 3 c. ř. s. zrušiti.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Napadené usnesení a v podstatě i jeho odůvodnění vyhovuje stavu věci a zákonu a nebylo nikterak vyvráceno vývody rekursu, který je po výtce doslovným, toliko zevní úpravě rekursu přizpůsobeným opakováním důvodů rozsudku prvého soudu. Nepředpojatý výklad smíru ze dne 10. února 1922 nedovoluje ve směru, o který tu jde, jiného pojetí než, že tehdejší žalovaný, nynější žalobce P., měl býti pod následky exekuce zavázán, by své manželce P-ové platil, počínajíc 1. březnem 1922, výživné v měsíčních částkách po 400 Kč tak dlouho, až by se jeho tehdejší příjmy měsíčních 1369 Kč — s premiemi 1770 Kč — o 20% zvýšily nebo snížily, po té době pak poměrně k této změně více aneb méně. Nebude pochyby, že by žalobce byl beze všeho oprávněn, domáhati se zrušení exekuce podle §u 35 ex. ř., kdyby strany byly snížení výživného — vědouce snad, že a kdy nastane snížení příjmů povinného — ujednaly s platností od určitého kalendářního dne a žalobce by dokázal, že tuto poměrně sníženou částku od onoho dne řádně platil. Nelze seznati, proč by totéž žalobní právo neměl míti proto, že splatnost pozměněné částky byla učiněna závislou — místo na určitém kalendářním dni — na vzniku určité okolnosti, totiž na snížení jeho příjmů. Rozdíl jest jen v tom, že by v onom případě kalendářního dne o otázce, od kterého dne žalobce má platiti poměrně více nebo méně, snad nepovstaly tak snadno pochybnosti, kdežto by v druhém případě na tuto otázku

beze všeho ihned odpověděti lze nebylo. To může však míti jen ten důsledek, že jest na povinném, chce-li se svou žalobou podle §u 35 ex. ř. zvítěziti, by dokázal nejen, že pozměněné výživné zaplatil, nýbrž také, že nastala okolnost, pro kterou se ve smyslu smíru jeho povinnost na tuto jím zapravenou částku snížila. Právem proto odvolací soud, zrušiv rozsudek prvého soudu, mu nařídil, by doplnil řízení ve směrech, které se svého opačného stanoviska pokládal za bezpodstatné.

Čís. 3749.

Mimo spor není dlužník oprávněn, by na věřitelovu likvidní pohledávku započetl vzájemnou pohledávku dosud nelikvidní.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1924, Rv I 68/24.)

Žalobu o zaplacení kupní ceny za dodané krupicové uhlí procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Pokud jde o právní posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), neprávem vytýká žalovaný odvolacímu soudu, že neuznal za správnou jeho námitku, že zažalovaná pohledávka zanikla zaplacením, to jest (§ 1438 obč. zák.) tím, že žalovaný, byv žalobkyní požádán, aby dluh 656 Kč 07 h za dodané krupicové uhlí poukázal žalobkyni u její ústředny, tento svůj dluh odpočítal od pohledávky, kterou si čítal za ústřednou a že potom, žaluje ústřednu ve sporu Cg I 728/20 o zaplacení 77.750 Krak. a 6.414 Kč 32 h, obmezil žalobní nárok o zažalovanou pohledávku. Podle §u 1438 a 1439 obč. zák. nelze započítati pohledávku pravou s pohledávkou nepravou. V době však, kdy žalovaný pohledávku, nyní zažalovanou, nespornou a pravou odpočetl od své pohledávky a kdy svůj žalobní nárok v uvedeném sporu při prvním roku o zažalovanou pohledávku, započítávaje ji, obmezil, byla jeho pohledávka sporná, proto nejistá a tudíž nikoli pravá. Pohledávka ta se nehodila dle řečených ustanovení zákona k započtení, pokud se týče započtení tehdy žalovaným předsevzaté nemělo účinku §u 1438 obč. zák. Pohledávka žalovaného za ústřednou stala se sice, ale až později, smírem ze dne 16. a 18. března 1921 ve výši 13.000 Kč nespornou, tedy k započtení způsobilou, ale tu již k započtení nedošlo, neboť jest zjištěno, že žalovaný se při smíru o tom, že jest žalobkyni dlužen 656 Kč 07 h, nezmínil, jich nezapočítal a ani později této částky od své pohledávky neodpočetl. Odvolací soud neposoudil dle toho věc po stránce právní nesprávně, neuznav, že zažalovaná pohledávka zanikla započtením a právem odsoudil žalovaného k jejímu zaplacení.

Čís. 3750.

Zákon o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák. Ujednání, odporující v neprospěch zaměstnanců předpisům, vytčeným v §u 40 zák., jsou vyloučena jen, byla-li učiněna při započetí služebního poměru neb v době, kdy poměr ten ještě trval, nikoliv však učiněna-li při ukončení služebního poměru a to jen za účelem úpravy hmotných otázek, vzniklých teprve následkem tohoto ukončení.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1924, Rv I 167/24.)

Žalobkyně byla zaměstnána v továrně žalované za týdenní mzdu 250 Kč. Dne 22. dubna 1922, kdy práce v továrně byla zastavena, uzavřela žalobkyně se zástupcem žalované úmluvu v ten rozum, že jí bude vypláceno po 10 týdnů po 100 Kč týdně, v případě pak opětného zahájení práce, že bude zpět přijata, jinak, že je to náhrada za lhůtu výpovědní a že tím žalobkyně pozbude veškerých nároků proti firmě. Po 10 týdnech žalobkyně služby nenastoupila. Žalobu o zaplacení mzdy za lhůtu výpovědní (od 1. července do 30. září 1922), opřenou o zákon o obchodních pomocnících, soudy všech tří stolic zamítly, Nejvyšší soud z těchto

důvodů.

Žalobní nárok byl zamítnut především z důvodu, že, i když snad žalobkyně měla v závodě žalované strany postavení osoby, zřízené k vyšším nekupeckým službám, nemá nároku na zaplacení zažalované pohledávky již proto, že služební poměr mezi stranami byl rozvázán úmluvou, dle níž žalobkyně dne 22. dubna 1922, když byla v továrně zastavena práce, spokojila se s placením 100 Kč týdně po dobu deseti neděl, náhradou za šestinedělní výpovědní lhůtu, čímž se vzdala všech nároků, kteréž by snad měla z důvodu §u 29 zák. o obch. pom. Tento právní vývod hoví plně zákonu. Není nikterak na závadu donucovací předpis §u 40 zákona o obch. pom., že práva, jež zaměstnanci příslušejí na základě §u 29 téhož zák. nemohou býti smlouvou služební ani zrušena ani obmezena. Již ze vzniku zákona jest vidno, že bylo v něm použito úmyslně užšího výrazu »smlouvou služební« a nikoliv širšího: »ujednáváním stran«, jak bylo v původní osnově zákona navrženo. Z toho dlužno právem souditi, že bylo úmyslem zákonodárcovým, vyloučiti možnost ujednání, odporujícího v neprospěch zaměstnanců předpisům v §u 40 téhož zák. vytčeným, tedy také předpisu §u 29 t. z., jen tehdy, stalo-li by se ujednání smlouvou služební, nikoli však také, když by ujednání stalo se mimo ni. Ovšem smlouvou služební rozuměti dlužno nejen smlouvu, učiněnou při vzniku poměru služebního, nýbrž každou, byť i pozdější úmluvou, upravující poměr služební, byla-li jen učiněna v době, kdy služební poměr ještě nepominul. Došlo-li však, jak tomu jest v tomto případě, k ujednání až při ukončení služebního poměru a to jen za účelem úpravy otázek hmotných, vzniklých teprve následkem tohoto ukončení, nemělo ujednání toto zajisté již povahu smlouvy služební, nýbrž jen smíru dle §u 1380 obč. zák., tedy právního jednání, při němž volnost vůle stran není ohrožena. Byla tudíž již z tohoto důvodu žaloba právem zamítnuta.

Čís. 3751.

Žaloba spolku na vydání věcí, jež žalovaný dostal jako činovník spolku, jest žalobou vlastnickou. Poměr činovníka spolku ku spolku není zmocnitelským poměrem občanského práva.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1924, Rv I 239/24.)

Žalobu spolku na bývalé činovníky spolku o vydání spolkové knihovny, členské knihy, sbírky zákonů a jiných ustanovení, spolku se týkajících, a návěštní tabule spolkové oba nižší soudy zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: Jde o otázku, o jakou žalobu se v tomto sporu jedná. Ježto prosba žalobní zní, že žalovaní jsou povinni věci, žalující straně patřící, kterých jí dosud neodvedli, tedy je zadržují, jí odevzdati, jedná se tu patrně o žalobu z práva vlastnického dle §§ 366 a 369 obč. zák. Nesejde na tom, že to v žalobě nebylo výslovně uvedeno, neboť není toho zapotřebí, a stačí, když právní důvod ze žaloby jest patrným. Žaloba vlastnická však vyžaduje, by žalobce dokázal, že věc, které se žalobou domáhá, jest jeho vlastnictvím a že má ji žalovaná strana v moci (§ 369 obč. zák.). Byť i vlastnické právo žalující strany k věcem, žalobou požadovaným, bylo nesporné, schází zde druhá náležitost této žaloby. Žalující strana ani důkazu nenabídla, že žalovaní mají zmíněné ony předměty v moci, naopak za jednání výslovně uvedla, že knihovna byla darována a odevzdána, totiž skříň i s knihami, třetí osobě, a ohledně ostatních věcí, členské knihy, knihy zákonů spolkových a návěstní tabule, důkazu, že je mají žalovaní v moci, neprovedla, neboť zástupce žalující strany nepřísežně slyšen okolnosti té nepotvrdil. Jeví se tedy žaloba jako žaloba vlastnická úplně neodůvodněnou. Pokud žalující strana dovozuje, že podala žalobu na žalované jako činovníky, totiž bývalého předsedu, místopředsedu a knihovníka spolku a že žádá od nich vrácení sporných věcí, které jim jako takovým byly svěřeny, a sama v odvolacím líčení uvedla, že jedná se o žalobu obligační z poměru mandátního dle §u 1002, 1009, 1012 a násl. obč. zák., uznal odvolací soud, že ani o takové žalobě nemůže zde býti řeči, a že zbytečně první soudce se v tomto smyslu žalobou obíral a důkazy prováděl. O smlouvu mandátní, která prý jest základem této žaloby, nemůže se jednati proto, poněvadž v tomto případě nejde tu o poměr zmocnitele ke zmocněnci dle předpisů §§ 1002 a násl. obč. zák., tedy o poměr, zakládající se v ustanoveních práva soukromého, nýbrž předměty byly prý žalovaným svěřeny jako činovníkům spolku, tedy podle ustanovení stanov a podle spolkového zákona ze dne 15. listopadu 1867 č. 134 ř. z. Nejedná se zde tedy o poměr smluvní, nýbrž o poměr bývalých členů a činovníků spolku ke spolku samému, a na takový poměr se ustanovení občanského zákona o smlouvě mandátní rozhodně nevztahují. Správně vystihl první soudce na konci důvodů, že žaloba proti žalovaným o vrácení věcí jest vlastně pochybena, a že možno by bylo za tohoto stavu věci žalovati na náhradu škody jednáním těch osob, které škodu svým zaviněním žalující straně způsobily. Dle §u 7 stanov skupiny obstarává však její záležitosti schůze skupiny spolkové a její výbor.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatelka spatřuje důvod dle čís. 4 §u 503 c. ř. s. v podstatě v tom, že odvolací soud pokládal její žalobu za vlastnickou podle §§ 366 a 369 obč. zák. a že se žalobou podle toho naložil. Odvolací soud zcela správně uvádí, že v žalobě nemusí býti řečeno, zač chce a má býti požalováno, nýbrž, že postačí, když je z ní právní důvod patrným. Je-li žaloba, o kterou jde, s tohoto hlediska posuzována, dlužno sdíleti právní názor odvolacího soudu, že jest žalobou z vlastnického práva, neboť je zbudována na právním základě, že žalovaní věcí, které jsou dovolatelčiným vlastnictvím, dovolatelce dosud nevrátili, ačkoli důvod, proč je měli, totiž jako spolkoví činovníci, ukončením jejich činnosti pominul, tedy že je neoprávněně zadržují a že jsou povinni, dovolatelce je odevzdati. Snaží-li se nyní dovolatelka dokazovati, že žalovaní věci ty drželi na základě příkazního poměru, ocitá se v rozporu s vlastním svým žalobním tvrzením a s celým právním základem, na kterém vybudovala žalobu, neboť podle těchto nedostaly se sporné věci v držbu žalovaných na základě příkazního poměru, který podle daného stavu věci a obsahu stanov, jak byl zjištěn odvolacím soudem, již z toho důvodu vzejíti nemohl, poněvadž žalovaní věci ty dostali do své držby jako zákonití představitelé žalobkyně a v této vlastnosti tehda představovali dovolatelku, dostali je jako žalobkyni představující činovníci spolkoví a jako takoví je drželi. Odvolací soud po této stránce právem poukazuje k tomu, že se věci ty do držby žalovaných nedostaly na základě smluvního poměru, — smlouva předpokládá vždy srovnalou vůli stran, zákonitě k určitému cíli projevenou, — nýbrž, že je dostali na základě spolkových stanov a ustanovení spolkového zákona ze dne 15. listopadu 1867, čís. 134 ř. z. Nejde tedy, jak míní dovolatelka, o žalobu ze závazku žalovaných jako zmocněnců nebo jednatelů, nejde o závazek, vydati věci, do správy svěřené, a jmenovitě není přípustno, srovnává-li dovolatelka tuto věc se zpronevěrou svěřených věcí, neboť v prvé příčině sama tvrdila, že se věci ty dostaly do držby žalovaných na základě jich postavení ve spolku, v druhé příčině zcela zřetelně nejde o žalobu z náhrady škody, jak už k tomu případně poukázal odvolací soud. Věci ony nedostaly se žalovaným do držby ani na základě schovací smlouvy, nikoli na základě půjčky, neboť to všecko není právním základem žalobním, a je-li sem nyní právní základ žaloby posunován, jde o změnu žaloby podle §u 235 c. ř. s. v opravném řízení už nepřípustnou. To ostatně dovolatelka sama cítí velmi dobře, neboť je zřejmo z její vývodů, že jest si vědoma, jak mělo býti žalováno. Odvolací soud také správně dovodil, že tato žaloba jako vlastnická, postrádajíc nejpodstatnějšího předpokladu, totiž detence žalovaných, neobstojí a postačí i v této příčině poukaz k jeho správným, věci i zákonu vyhovujícím důvodům.

Čís. 3752.

Dopravní řád železniční.
Tím, že zásilka omylem vydána osobě neoprávněné, nezaniká příkazní právo odesílatele po rozumu §§ 99 (1), 73 (9) a 76 (3) žel. dopr. ř. a nepočíná běh promlčecí lhůty.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1924, Rv I 243/24.)

Žalobu odesílatele na dráhu o náhradu škody, ježto prý zásilku vydala omylem osobě, různé od adresáta, o b a n i ž š í s o u d y zamítly, majíce za to, že dráha při vydávání zásilky se zachovala podle §u 73 a 76 žel. dopr. ř.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání a připojiv se ve věci samé k názoru nižších soudů, uvedl v otázce, o niž tu jde, v

d ů v o d e c h:

V prvé řadě ovšem jest se obírati otázkou aktivní legitimace žalobkyně a otázkou promlčení. Leč tu slušelo uvážiti, že otázka tato musí býti řešena v prvé řadě podle údajů žaloby a podle nich dovolatelka k žalobě aktivně jest legitimována, nebo, byla-li zásilka vydána o m y l e m, jak bylo tvrzeno, do rukou třetí osoby, tento omyl dráhy nezbavoval by žalobkyni jako odesílatelku disposičního práva nad zásilkou, poněvadž d o r u č e n í zboží nikoli adresátu, nemůže býti považováno ani za doručení ani za počátek zákonité lhůty promlčecí (§§ 99 (1), 73 (9) a 76 (3) žel. dopr. ř.). Z toho by také plynulo, že nárok žalobkyně uplatněn byl včas.

Čís. 3753.

Nájemce ručí pronajímateli za škodu způsobenou tím, že nebyl uzavřen odtok vody. Za služebné ručí tu nájemce dle §u 1313 a) obč. zák. Náhrady škody ze zatopení bytu lze se domáhati i za trvání nájemního poměru.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1924, Rv I 266/24.)

Služebná žalované nájemnice opomenula uzavříti v bytě přítok vody, čímž se stalo, že přetékající vodou bylo zaplaveno schodiště i nižší poschodí. Žalobu pronajímatelky o náhradu škody p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e zamítl, o d v o l a c í s o u d ji vyhověl. D ů v o d y: Rozsudek prvého soudu vychází z předpokladu, že žalovaná není povinna zaplatiti škodu pro nedostatek předpokladů §u 1315 obč. zák., i když jest prokázáno, že služka škodu zavinila. Odvolací soud nemůže se však k tomuto názoru připojiti. Mezi stranami byl poměr nájemní, což jest nesporno, žalovaná byla nájemnicí v tomto domě. Musí býti podotčeno, že prvý soudce předpokládal bez dalšího zavinění služky, která kohoutek u vodovodu nechala otevřený, avšak v řízení u prvé stolice nebylo ani její jméno udáno ani nebyla vyslechnuta. Podle §u 1111 obč. zák. ručí nájemce i za znehodnocení najatého předmětu, způsobené služebnými lidmi, a dle §u 1109 obč. zák. musí vrátiti předmět nájmu v témže stavu, v jakém ho přijal. Z tohoto zákonného ustanovení vychází na jevo nájemcova povinnost k pečlivému dohlédání na předmět nájmu, v tomto případě povinnost žalované, starati se o uzavření kohoutku u vodovodu. Ručí-li nájemce podle onoho zákonného ustanovení za vinu vlastní i za vinu podnájemníka, nutno právem míti za to, že nájemce ručí i za škodu, způsobenou vinou služebné na předmětu nájemném, neboť podnájemník jest vzdálenější nájemci nežli služebná a nájemce v případě podnájmu nemůže dávati takový pozor na předmět nájmu, jak může činiti ohledně služebné. Osobní ručení žalované za vyplnění smlouvy a za škodu způsobenou nesplněním jejím nepomíjí, obstarává-li práci služebná; žalovaná byla oproti žalobkyni povinna uzavříti kohoutek u vodovodu, a jest proto zodpovědna za škodu, která vznikla nedodržením této povinnosti. (Rozh. ze dne 31. ledna 1899, čís. 492, a ze dne 25. ledna 1906 čís. 3302 G. U.)

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Odvolací soud posoudil věc správně po právní stránce. Pokud názor jeho kryje se s názorem, projeveným v rozhodnutích vídeňského nejvyššího soudu, uvedených na konci napadeného rozsudku, k nimž i tento dovolací soud se připojuje, postačí poukaz na správné důvody tohoto rozsudku. V souhlase s těmito rozhodnutími vyvodil odvolací soud správně ze zákonných předpisů o nájemním poměru povinnost nájemníka, jenž užívá v najatém bytě přípojky na obecný vodovod, by pečoval o stálé uzavření výtoku vody v najatém bytě, zejména by výtok vody po každém upotřebení vodovodu zase uzavřením kohoutku zamezil a tím zabránil vniknutí vody ve větším množství, než je toho třeba. Jde tu o smluvní povinnost, příslušející nájemci jako užívateli vodovodu vůči vlastníku domu jako pronajímateli, a záležející ve stálém dohledu na vodovod. Vzhledem k tomu potvrzen byl názor shora uvedený o ručení za osoby služebné předpisem §u 1313 a) obč. zák. ve znění třetí dílčí novely, jímž stanoveno bylo ručení povinného za zavinění osob, jichž použil k splnění své povinnosti. Názor dovolatelčin, že jde tu o závazek z činu nedovoleného, není vůbec správný, ježto jde jen o nesplnění povinnosti smluvní, vyplývající z nájemního poměru. Nezáleží tudíž na tom, že nesplněním povinnosti shora uvedené a uložené v tomto případě žalované straně jako nájemci byl poškozen nejen předmět nájmu sám, nýbrž i byt níže položený, ježto povinnost shora uvedená uložena je nájemci vzhledem ke všem částem domu, do nichž může voda z nezamčeného vodovodu vniknouti. Pokud jde o poškození nájemního předmětu samotna, nelze souhlasiti s dovoláním ani v tom, že náhradní nárok mohl býti uplatněn teprv po skončení nájemního poměru. Nejde tu o uvedení v předešlý stav podle §u 1109 obč. zák., t. j. o nápravu škody způsobené užíváním anebo takové, jež nebrání řádnému užívání věci podle §§ 1096 a 1098 obč. zák. V tomto případě

šlo o škodu způsobenou zátopou bytu, tudíž o škodu, jež musila býti ihned napravena, čímž odůvodněno jest uplatnění náhradního nároku bez ohledu na konec pachtovního poměru.

Čís. 3754.

Jde o diferenční obchod, je-li smlouva na dodání zboží nebo cenných papírů uzavřena (aspoň) jedním smluvníkem s úmyslem, druhé straně poznatelným, by dodacího dne nebylo dodáno (odebráno), nýbrž byl zaplacen (dosažen) rozdíl mezi smluvenou cenou kupní a kursem dodacího dne.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1924, Rv I 309/24.)

Žalovaný byl v obchodním spojení se žalující bankou, jíž dával příkazy k nákupu a prodeji cenných papírů. Proti žalobě banky o zaplacení zůstatku namítl žalovaný, že šlo o diferenční obchody. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nesprávné posouzení právní spatřuje dovolatel v prvé řadě v právním závěru odvolacího soudu, že nešlo o diferenční obchody, nýbrž o obchody efektivní. Je-li smlouva o dodání zboží nebo cenných papírů uzavřena (aspoň) jedním smluvníkem s úmyslem, druhé straně poznatelným, aby dodacího dne nebylo dodáno (odebráno), nýbrž by byl zaplacen (dosažen) rozdíl mezi smluvenou cenou kupní a kursem dodacího dne, běží, ne-li již podle samého obsahu, aspoň podle účelu jednání, o obchod diferenční. Na dovolateli bylo, by, když vznesl proti žalobnímu nároku námitku diferenčního obchodu, dokázal, že šlo mezi ním a žalobkyní o obchod této povahy, při němž by jmenovitě bylo žalobkyni známo, že dovolatelův smluvní úmysl směřuje k tomuto druhu obchodování. Dovolatel tohoto důkazu nepodal. Nemůže ho nahraditi tvrzením, že v jeho případech nelze pohlížeti na žalobkyni jako na komisionářku, že nejde o efektivní obchody, že při nich šlo o papíry na burse neznamenané, ještě nevydané a proto do kumulativního depotu neuložitelné. Vždyť podle čl. 376 odstavec prvý obch. zák. banka jest oprávněna dodati veškeré zboží bankovní také jako samokontrahentka, tedy i mladé akcie, za dovolatele na jeho příkaz upsané, nebo dovolateli z důvodu členství žalobkyně v emisním syndikátu přidělené, neboť to všecko ničeho neubírá jejímu bankovnímu jednání na jeho efektivnosti. Není ostatně náležitostí efektivního obchodování, by papíry došly do kumulativního depotu. Při koupi mladých na burse neznamenaných akcií k efektivnosti tohoto obchodování postačí, když jest na příkaz komitentův nákup uskutečněn. Dovolatel nepodal onoho důkazu ani tvrzením, že vzhledem k jeho postavení nepatrného bankovního úředníka, kontrahovavšího do nepostižitelné pro něho výše, mohla žalobkyně předpokládati, že jde o diferenční obchody. Příčilo by se zásadě poctivosti a víry, kdyby se měla dle dovolatele uplatniti zásada, že dokud z jeho příkazů vzcházejí pro něho lehko nabyté zisky, je věc v pořádku, ale každá ztráta že jde na vrub příkaznice, poněvadž při velké ztrátě z pozadí do popředí naroste existence nepatrného úředníka bankovního a podezření, že šlo přece jenom o diferenční obchody. Stejné ceny je dovolací tvrzení, že žalobkyně jako dobrý hospodář měla dovolatelovy příkazy realisovati jenom, pokud by z nich plynul pro dovolatele zisk a jenom do výše jeho krytí. Otázka krytí jest právním poměrem pro sebe a nemůže býti směšována s právním základem žalobního nároku.

Čís. 3755.

Novela o právu manželském (zákon ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n.).

I nápotomně se dostavivší zlý úmysl, nehlásiti se již k manželu, jest rozlukovým důvodem dle §u 13 c) rozl. zák.

Opomenutí vyhlášky, vyzývající manžela, zdržujícího se v cizině, by se vrátil do společné domácnosti, v cizích listech není vadou vyhlašovacího řízení.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1924, Rv I 374/24.)

Manželka žalobcova odjela v roce 1912 s výpravou Červeného kříže do Bulharska, dostavši od manžela svolení k jízdě s podmínkou, že se za krátký čas vrátí do společné domácnosti. Ježto se manželka dosud nevrátila, vymohl si žalobce veřejnou soudní výzvu manželky k návratu dle §u 13 písm. c) rozlukového zákona. Soudní výzva byla doručena opatrovníku žalované a zůstala bez výsledku. Žalobě o rozluku manželství z důvodu §u 13 písm. c) rozl. zák. procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Odvolací soud považoval za podstatnou vadu řízení, že vyhláška, kterou byla žalovaná vyzvána, by se vrátila k žalobci, byla uveřejněna toliko v československém úředním listě a nikoli též v některých novinách bulharských, aby žalovaná aspoň s jakousi jistotou byla o něm uvědoměna. Odvolacímu soudu nelze přisvědčiti. Podle čl. I. písm. b) vládního nařízení ze dne 27. června 1919, čís. 362 sb. z. a n., soud sice může k návrhu, neb i z úřední moci nařídíti, by vyhláška byla uveřejněna i v jiných listech (než v novinách určených v té které zemi pro úřední vyhlášky), zejména v cizích, pobývá-li vyzvaný mimo toto území, avšak opomenutí tohoto uveřejnění, daného straně nebo soudu pouze na vůli, nemůže býti považováno za nedostatek vyhlašovacího řízení, zejména v tomto případě, poněvadž podle úřední zprávy československého vyslanectví v Sofii ze dne 19. května 1923 o osudu žalované od

22. května 1912 Červenému kříži bulharskému není ničeho známo, tedy předpoklad, že žalovaná dosud pobývá v Bulharsku, nemá ve spisech opory. Ale odvolací soud dospěl k názoru, že, i kdyby bylo bývalo šetřeno opatrnosti při vyhlášce v bulharských novinách, nebylo by lze žalobu uznati odůvodněnou, protože tu není předpokladu a podmínky pro rozluku manželství z jediné uplatňovaného rozlukového důvodu zlomyslného opuštění podle §u 13 písm. c) rozl. zákona. To usuzuje odvolací soud z dovolatelova přednesu, podle kterého dovolatel žalované sám dal svolení, by odjela do Bulharska a súčastnila se balkánské války, čímž má vyvráceno, že žalovaná opustila dovolatele zlomyslně. Odvolací soud k tomu poznamenává, že ani v odvolatelových tvrzeních, ani ve výsledcích jednání není opory pro další předpoklad, že žalovaná takový úmysl pojala snad později, a označuje za mylný právní názor prvého soudu, že již okolnost, že žalovaná v šestiměsíční lhůtě neobnovila se žalobcem manželské spolužití, sama o sobě odůvodňuje onen žalobcem uplatňovaný důvod rozlukový. Ani tu nelze odvolacímu soudu úplně přisvědčiti. Podle §u 13 písm. c) rozlukového zákona jest rozlukovým důvodem, opustil-li manžel manžela zlomyslně a nevrátil-li se na soudní výzvu do šesti měsíců. Byť i byl dovolatel původně svolil, aby žalovaná odjela na podzim roku 1912 jako ošetřovatelka Červeného kříže do Bulharska a súčastnila se balkánské války, přece sluší usuzovati z chování žalované, která od té doby, ač v Praze zůstavila manžela a dospívající dceru, nedala o sobě zprávy, že se u ní zlý úmysl, manžela opustiti, dostavil později. I nápotomně se dostaviv zlý úmysl, nehlásiti se již k manželu, musí býti považován za rozlukový důvod podle §u 13 písm. c) rozl. zák., neboť i takové nehlášení ukazuje na vědomé bezpráví, by byl manžel zkrácen ve výkonu svých manželských práv. K tomu přistupuje zjištění, že žalovaná nedala sluchu výzvě podle §u 13 písm. c) rozlukového zákona, a nerozhodno jest, jak správně vyslovil soud prvé stolice, že se výzva ani nedostala k vědomosti žalované, neboť právě veřejnost vyhlášky předpokládá neznámost pobytu strany vyzývané, a byl-li zachován postup předepsaný vládním nařízením ze dne 27. června 1919, čís. 362 sb. z. a n., je tím další předpoklad §u 13 písm. c) zákona splněn.

Čís. 3756.

Na základě exekučního titulu, zavazujícího úpadkovou podstatu, by nárok proti podstatě uspokojila do určité doby pod důhonem práva, lze po uplynutí lhůty vésti na úpadkovou podstatu exekuci. Není ani na vymáhajícím věřiteli, by prokázal, že úpadková podstata stačí ku krytí dluhů podstaty, že správce podstaty otálí s plněním a že marně hledána odpomoc u komisaře úpadku, ani na soudu, povolujícím exekuci, by předem zjistil, zda úpadková podstata stačí ku krytí dluhů podstaty.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1924, R II 116/24.)

Vymáhající věřitelka žalovala úpadkovou podstatu na uznání dluhu, přihlášeného k úpadkové podstatě do III. třídy věřitelské, správcem při zkušebním roku však neuznaného. Ve sporu podlehla úpadková podstata a byly přisouzeny žalobkyni útraty 2932 Kč 40 h. Exekuci proti úpadkové podstatě ku vydobytí útrat soud prvé stolice povolil, rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Vymáhající věřitelka podala na základě rozsudku návrh na mobilární exekuci proti úpadkové podstatě, aniž by blíže odůvodnila, s jakým výsledkem se o zaplacení útrat u správce podstaty ucházela a zda má tento prostředky k výplatě. První soud exekuci tu povolil. Rekurs proti tomuto usnesení jest odůvodněn. Útraty sporu, které správa podstaty dluží vymáhající věřitelce, jsou ovšem dluhem podstaty (§ 46 odstavec druhý konk. ř.). Avšak dle §u 124 konk. ř. lze vymáhati jak žalobou tak i exekucí na úpadkové podstatě takovéto dluhy jenom tehdy, když správce podstaty dluhu neuznává, nebo prodlévá s placením. Prodlení předpokládá ovšem, že správce podstaty má dostatečné prostředky, by výplatu pohledávky mohl předsevzíti. Pokud takových prostředků nemá a pokud není zjištěno, že výtěžky úpadkové stačí ku krytí všech úpadkových pohledávek, nelze vésti exekuci, poněvadž i dluhy úpadkové podstaty mohou býti zaplaceny po případě se srážkami, když výtěžky ku hrazení plnému nestačí. Kdyby se povolila některým věřitelům podstaty exekuce mobilární, mohlo by se státi, že by proti ustanovení úpadkového řádu byli uspokojeni na úkor ostatních věřitelů podstaty, zejména na úkor těch věřitelů podstaty, kteří před ostatními mají býti zapraveni, jako jest tomu při pohledávce za správu podstaty. Předpokládá tedy dle uvedených zásad úpadkového řádu exekuce pro dluh podstaty jednak, že výtěžky k úhradě všech dluhů podstaty stačí, jednak, že správce podstaty s placením prodlévá, přes to, že má dostatečné prostředky. V prvé řadě nutno tedy dobývati pohledávky v řízení úpadkovém poháněním správce k rozdělení, teprve, nevede-li to k výsledku, sporem a exekucí. Ježto vymáhající věřitelka těchto předpokladů ani netvrdila, ani neprokázala, není zde podmínek pro povolení exekučního vymáhání její pohledávky proti podstatě.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Dovolacímu rekursu nutno přiznati oprávnění. Podle názoru rekursního soudu nestačí, by věřitel úpadkové podstaty mohl vésti exekuci pro pohledávku proti úpadkové podstatě, pravoplatný rozsudek, kterým byla úpadková podstata odsouzena k zaplacení pohledávky za úpadkovou podstatu do určité lhůty a pod následky exekuce, nýbrž nutno, by věřitel podstaty ještě prokázal, že úpadcovo jmění dostačuje ku krytí dluhů podstaty, že správce úpadkové podstaty se splněním pohledávky prodlévá a že marně bylo se dožadováno odpomoci u komisaře úpadku. Tento názor rekursního soudu nelze sdíleti. Podle §u 124 konk. ř. jest uspokojiti věřitele úpadkové podstaty bez ohledu na stav řízení, jakmile jejich pohledávky jsou zjištěny a splatny (odst. 1), a správci podstaty jest toho dbáti, aby měl potřebné částky zavčas pohotově (odst. 2.). Odpírá-li správce podstaty splniti nárok věřitele podstaty nebo se splněním prodlévá, může věřitel podstaty obrátiti se

na komisaře úpadku o odpomoc nebo uplatňovati svůj nárok proti správci podstaty žalobou (odst. 3.). Podle motivů k úpadkovému řádu jest mlčky v odstavci 1. a 3. §u 124 konk. ř. přiznáno též věřiteli úpadkové podstaty právo, nastupovati na správce podstaty exekucí. Z tohoto ustanovení §u 124 konk. ř. neplyne především nikterak, že by věřitel úpadkové podstaty měl, veda pro svou zjištěnou a splatnou pohledávku na úpadkovou podstatu exekuci, prokázati, že se již domáhal odpomoci proti prodlévajícímu správci podstaty u komisaře úpadku, neboť podle ustanovení §u 124 konk. ř. je ponecháno věřiteli úpadkové podstaty na vůli, b u ď žádati odpomoc u komisaře úpadku, n e b o vésti exekuci. Také není na něm, aby, odpírá-li správce podstaty splnění nároku nebo prodlévá-li se splněním, prokázal, že úpadková podstata má dostatečné prostředky ku krytí všech dluhů podstaty. Má-li věřitel úpadkové podstaty pravoplatný rozsudek znějící na určitou lhůtu a pod následky exekuce, jest naopak na správci podstaty vzhledem k ustanovení §u 47 (2) konk. ř., dle něhož v případě nepostačitelnosti úpadkové podstaty ku krytí dluhů podstaty mají věřitelé podstaty obdržeti jen poměrné uspokojení, zjistí-li, že jmění úpadkové podstaty ku krytí všech dluhů podstaty nestačí, by okolnost tuto, po případě žalobou podle §u 35 ex. ř., proti povolené exekuci uplatňoval. Pokud tedy rekursní soud z uvedených důvodů návrh na povolení exekuce zamítl, nestalo se tak po právu. Exekuční návrh a exekuční titul, o který se návrh opírá, mají všechny náležitosti, za kterých navrhovanou exekuci bylo lze povoliti, soudu nenáleželo, zjišťovati, zdali úpadková podstata má prostředky k uspokojení všech dluhů podstaty a proto první soud právem navrhovanou exekuci povolil.

Čís. 3757.

Vymáhající věřitel, jemuž byla k vybrání přikázána pohledávka již vykonatelná, může přímo na poddlužníka nastoupiti exekucí.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1924, R II 135/24.)

K vydobytí peněžité pohledávky byla vymáhajícímu věřiteli povolena exekuce zabavením a přikázáním k vybrání nároku dlužníka proti třetí osobě (Jiřímu S-ovi) na vydání movitých věcí. Ježto Jiří S. se zdráhal věci vydati, navrhl vymáhající věřitel, by Jiřímu S-ovi byly věci odňaty a odevzdány výkonnému orgánu. S o u d p r v é s t o l i c e návrh zamítl, r e k u r s n í s o u d exekuci povolil.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Názor rekurentův, že vymáhající věřitel, jenž zabavil a si k vybrání přikázati dal pro svou vykonatelnou pohledávku nárok povinného vůči třetí osobě na vydání movitých věcí, musí v případě, že poddlužník vydání věci odpírá (§ 327 ex. ř.), poddlužníka na vydání věcí nejprve žalovati, že však nemůže, i když povinný má již proti poddlužníku na vydání věcí exekuční titul, ihned proti poddlužníku vésti na základě tohoto exekučního titulu exekuci na vydání věcí dle §u 346 ex. ř., není správným. Oprávnění, která přísluší vymáhajícímu věřiteli, jemuž byl nárok povinného na vydání věcí přikázán k vybrání (§ 325 odstavec druhý ex. ř.), stanoví § 308 ex. ř. Podle tohoto §u jest vymáhající věřitel oprávněn, domáhati se v zastoupení povinného na poddlužníku splnění nároku, jemu k vybrání přikázaného a k tomu cíli má nepochybně právo nejen úkony, v tomto §u uvedené, předsevzíti, nýbrž i exekuci vésti. Netřeba poddlužníka teprve na plnění žalovati, má-li povinný proti němu již exekuční titul. Proto v případě, o který jde, kde exekuční titul na vydání věcí proti poddlužníku již zde jest, právem vymáhající věřitel nastoupil ihned exekucí podle §u 346 ex. ř., pokud se týče právem byla mu rekursním soudem exekuce ta povolena.

Čís. 3758.

Remunerace (premie) jest platem ve smyslu §u 1 zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1924, R II 141/24.)

Návrhu vymáhajícího věřitele, by byla povolena exekuce zabavením pohledávky dlužníka proti firmě A. na remuneraci, s o u d p r v é s t o l i c e vyhověl, r e k u r s n í s o u d exekuční návrh zamítl. N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Nemůže býti pochybnosti o tom, že remunerace, o jejíž zabavení vymáhající věřitelce jde, není ničím jiným, než mzdou, platem za konané práce. Na tom nemůže nic změniti ani ta okolnost, že není platem pravidelným, nýbrž mimořádným, rozhodným jest jen to, že se ho povinné straně dostává za služby (za práce) v cukrovaru zaměstnavatelky, ať jde o nadprůměrnou výkonnost nebo delší dobu zaměstnání. Nesejde na pojmenování odměny, nýbrž padá jedině na váhu, že jest odměnou za činnost výlučně nebo v prvé řadě v poměru pracovním nebo služebním zaměstnavateli věnovanou, což v podstatě ani stěžovatelka v dovolacím rekursu nepopírá. Jelikož dle §u 1 zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n., ze služebních platův osob, zaměstnaných ve službách veřejných i soukromých jakéhokoliv druhu (platy služební, mzdy týdenní, denní atd.) může býti exekucí zabavena nebo zajištěna toliko jedna třetina a to tak, že musí dlužníku zůstati roční příjem 6000 Kč volný, právem rekursní soud návrh vymáhající věřitelky zamítl. Ustanovení toto má na mysli služební platy v ů b e c, jak zejména plyne z příkladmo uvedených platů v §u 1, k nimž vzhledem na hořejší úvahu i remuneraci v tomto případě nezbytně nutno počítati a na niž však nikoliv samostatně, nýbrž jako na součástku služebního platu nebo mzdy možno vésti exekuci.

Čís. 3759.

Ustanovení §u 89 org. zák. nevztahuje se na promlčecí a propadné lhůty hmotného práva.

Na tom, kdo domáhá se náhrady škody podle §u 932 obč. zák., jest, by prokázal zavinění druhé strany.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1924, Rv II 54/24.)

Žalovaný dodal žalobci dne 14. září 1922 pár vraníků za 22.000 Kč. Žalobce kupní cenu zaplatil. Tvrdě, že se u jednoho z koní objevily bílé lysiny, domáhal se kupitel žalobou, zadanou na soudě dne 25. října 1922, vrácení 6.000 Kč z kupní ceny (nárok ze správy) nebo zaplacení téže částky z důvodu náhrady škody. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalobce vytýká jako nesprávné právní posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), že odvolací soud uznal, že žaloba ze správy zanikla uplynutím lhůty k uplatnění vady. Výtka není odůvodněna. Lhůta k uplatňování nároku ze správy (§ 933 obč. zák.) je lhůtou propadnou. Ustanovení §u 89 zák. o soudní organisaci o ní neplatí. Zákon obmezuje některá práva na určitou dobu, za které musí nastati určitá událost, v zákoně uvedená, aby právo bylo zachováno, na př. lhůty §§ 156, 158, 933, 982 obč. zák. Nenastane-li ona událost, zaniká právo samo. Mezi taková práva patří i nárok ze správy (§§ 922, 923, 931 obč. zák.). Nárok ze správy, založený na vadách dobytka, musí býti soudně uplatňován do 6 týdnů od odevzdání věci, jinak žaloba zaniká. To znamená, že žaloba musí býti do té lhůty podána na soudě. Pro počítání této lhůty platí předpis §u 902 obč. zák. Předpisu §u 89 zák. o org. soudů o ní nelze použiti, protože dle svého výslovného znění jest obmezen na lhůty, které se týkají soudního řízení. Neplatí pro lhůty promlčecí a propadné (Tilsch, Obč. právo str. 180, Mayr, Lehrbuch des bürg. Rechtes I. str. 186, 189, rozhodnutí vídeňského nejv. soudu ze dne 26. května 1915, pres. 223/15, jud. 228, Gl. U. n. ř. 7446, rozh. nejv. soudu ze dne 17. února 1920, Rv I 47/20 sb. Vážný čís. 419). V tomto případě došla žaloba na soud 43. den po odevzdání koní. Nerozhodno je, kdy byla podána na poštu. Žalobní nárok ze správy zanikl tedy po dodání žaloby.

Pokud se týká žalobního nároku z důvodu náhrady škody, uplatňuje dovolatel proti rozsudku odvolacího soudu dovolací důvody §u 503 čís. 2, 3 a 4 c. ř. s. Nesprávné právní posouzení věci spatřuje v tom, že odvolací soud má za to, že nebylo povinností žalovaného, aby dokázal, že on neskryl lstivě vadu koně, nebo o ní nevěděl. Žalobce zaměňuje předpoklady pro uplatnění závazku ze správy a z náhrady škody. Dle §§ 922 a 931 obč. zák. arciť ručí ten, kdo druhému přenechává za úplatu nějakou věc, za její fysické a právní vady bez ohledu na to, zda o nich věděl či nevěděl. Je to důsledek zásady, že při úplatném obchodě mají strany nabýti stejných hodnot. Ale při nároku na náhradu škody musí ta strana, která náhradu žádá, dokázati, že druhá strana se dopustila protiprávního jednání neb opomenutí, že žadateli vznikla škoda, a že je příčinná souvislost mezi touto škodou a protiprávním jednáním druhé strany. Musí tedy dokázati zavinění druhé strany. V tomto případě je vyloučeno, uplatňovati nárok ze správy. Průvodní břemeno pro uplatňování nároku z náhrady škody nese žalobce, při čemž dlužno si uvědomiti, že jeho náhradní nárok jest opřen o tvrzení, že žalovaný domnělou vadu koně lstivě zakryl, že se tedy dopustil nedovoleného činu, takže předpis §u 1298 obč. zák. tu nepřichází v úvahu. Dovolatel tvrdil v žalobě, že žalovaný ho neupozornil, že jeden z koupených koní má známku, naopak že ji lstivě zakryl. Nenabídl však o tom důkazu. Při jednání na soudě 2. března 1923 tvrdil, že žalovanému bylo známo hned, když koně byly dodány z Vídně, že jeden z nich má bílé lysiny. O tom nabídl svědecký důkaz. Ten byl proveden. První soud považoval za dokázáno, že koně byly přivedeny z Vídně bez jakékoli známky a že takovými zůstaly po celou dobu, co byly u žalovaného. Totožnost koní přivezených z Vídně s těmi, které prodal žalobci, považoval rovněž za dokázánu. Z toho usoudil, že žalovaný neměl tušení o vytýkané vadě. Tento závěr plyne logicky z předchozích předpokladů.

Čís. 3760.

Označen-li v odvolání jako odvolací soud mylně soud, jemuž procesní soud prvé stolice není pořadem stolic podřízen, dlužno postupovati podle §§ 84 a 85 c. ř. s. Není zmatečnosti ani v tom, že procesní soud předložil odvolání k soudu, kam v pravdě patřilo, ani v tom, že odvolací soud vyřídil odvolání, pominuv výtku odvolatelova odpůrce proti nesprávnému označení odvolacího soudu.

Uloženo-li rozsudkem dělitelné plnění několika osobám, aniž v rozsudku vyslovena solidárnost závazku, jsou povinní zavázáni plniti rovným dílem, třebaže podle právního poměru, tvořivšího podklad rozsudku, šlo o závazek solidární.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1924, Rv II 222/24.)

Angelus L. domáhal se zrušení exekuce, vedené proti němu na základě rozsudku okresního soudu v H., jímž byl uznán on a syn jeho Arnošt povinným, zaplatiti vymáhajícímu věřiteli 4.880 Kč 80 h z poměru komisionářského, tvrdě, že, zaplativ polovici prosouzeného peníze, se svého závazku sprostil. Procesní soud prvé stolice uznal dle žaloby, odvolací soud (krajský soud v U.) žalobu zamítl.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Žalobce napadá rozsudek odvolacího soudu z dovolacích důvodů §u 503 čís. 1, 2 a 3 c. ř. s. Uplatňuje zmatečnost ve smyslu §§ 477 čís.

9 a 503 čís. 1 c. ř. s. z toho důvodu, že odvolací soud v U. není příslušným, rozhodovati o odvolání, protože žalovaný v odvolání žádal, aby v této věci rozhodl krajský soud v N., jako soud odvolací, a že žalovaný v odvolání neoznačil rozepře, o kterou jde. Tato výtka není odůvodněna. Žalovaný uvedl v odvolání, že se odvolává z rozsudku z 5. listopadu 1923 ke krajskému soudu v N. Žalobce to i ono vytkl jako poklesky odvolacího spisu proti předpisům §u 467 čís. 1 a 2 c. ř. s. Avšak tyto předpisy jsou jenom formálního rázu, jako obdobné předpisy §u 75 c. ř. s. Mají usnadňovati manipulaci se soudními spisy. Jsou-li opomenuty ve spisu údaje, v nich uvedené, má soud první stolice nařídíti opravu podle §u 84 c. ř. s. V tomto případě ji soud nenařídil. Ale nebylo jí potřeba. Rozepře byla zřetelně uvedena v záhlaví odvolacího spisu. Nemohla vzejíti pochybnost o tom, že k rozhodnutí o odvolání jest povolán krajský soud v U. ve výkonu obecné pravomoci. Z obsahu odvolání neplyne, že se odvolatel vědomě domáhal rozhodnutí krajského soudu v N. Proto prvý soud právem předložil spisy krajskému soudu v U., a tento právem rozhodl o odvolání. Odvolací soud se nezmínil v rozsudkových důvodech o oněch výtkách žalobcových. Ale rozsudek odvolací není proto zmatečným (§§ 477 čís. 9 a 503 čís. 1 c. ř. s.), neboť obsah rozsudkového výroku není tak nedostatečným, že by nebylo možno bezpečně jej přezkoumati, ani si sám neodporuje. Pro rozhodnutí ve věci samé jsou v něm uvedeny důvody.

Pod odvolacím důvodem §u 502 čís. 2 c. ř. s. uplatňuje dovolatel výtku, že odvolací soud uznal, že žalovaní Angelus L. a nezletilý Arnošt L. byli rozsudkem okresního soudu v H. ze dne 5. dubna 1922 odsouzeni zaplatiti Arnoštu K-ovi zažalovanou pohledávku rukou společnou a nerozdílnou, ačkoli to z onoho rozsudku není zřejmo. Uplatňuje tím tedy důvod nesprávného právního posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Tato výtka je odůvodněna. Žalobce v onom sporu nežádal, aby žalovaní byli odsouzeni zaplatiti rukou společnou a nerozdílnou. Uvedeným rozsudkem byli odsouzeni, ale nebylo rozsudkem vyřknuto, že jejich závazek je solidární. Tento rozsudek byl potvrzen v druhé a v třetí stolici. Tím byla právoplatně stanovena povinnost dlužníků vůči věřiteli. Ta povinnost je zřejmě dělitelna. Proto ručí každý dlužník jenom za svůj podíl (§ 889 obč. zák.). Podíly obou dlužníků jsou stejné (§ 839 obč. zák.). Pro exekuci je směrodatným obsah exekučního titulu, totiž rozsudečného výroku. Je-li obsah výroku nejasným, a může-li býti vysvětlen z rozsudkových důvodů, lze jich použíti k vysvětlení. Ale k původnímu právnímu poměru mezi stranami, jaký byl před rozsudkem, nelze přihlížeti při posuzování obsahu závazku, stanoveného rozsudkem. Dlužník Angelus L. tvrdil v žalobě o zrušení exekuce, že on a jeho syn Arnošt byli uvedeným rozsudkem odsouzeni zaplatiti Arnoštu K-ovi pohledávku 4.880 Kč 90 h s příslušenstvím, on že zaplatil polovici z ní a že je tedy s věřitelem úplně vyrovnán. Uvedl dále, že věřitel tvrdí, že tato polovice byla zaplacena oběma dlužníky a že vede exekuci proti oběma. Proto navrhl, aby rozsudkem bylo uznáno, že exekuce proti němu se zrušuje. Na základě tohoto skutkového děje právem vyhověl první soud rozsudkem pro zmeškání žalobnímu nároku, neboť návrh na zastavení exekuce dle §u 35 ex. ř. byl odůvodněn skutkovými okolnostmi, které musil soud považovati za pravdivé podle předpisu §§ 396 a 442 c. ř. s. Odvolací soud vyhověl odvolání žalovaného a zamítl žalobu z důvodu, že, třebas dlužníci Angelus L. a Arnošt L. nebyli výslovně odsouzeni k solidárnímu zaplacení dluhu rukou společnou a nedílnou, plyne solidární závazek ze slov rozsudku okresního soudu: »jsou povinni zaplatiti 4.880 Kč 90 h« a z důvodů téhož rozsudku. Že by solidární závazek plynul ze znění rozsudkového výroku: »jsou povinni zaplatiti . . .,« nelze tvrditi. Naopak, když nebyla vyslovena solidárnost závazku, nastal pravidelný případ dělitelnosti dluhu (§ 889 obč. zák.). I v případě pochybnosti by bylo míti za to, že dluh je dělitelným. Takové pochybnosti však zde není. Z rozsudkových důvodů nelze vyvozovati solidární závazek dlužníků, protože rozsudečný výrok je jasným. Byl-li původní závazek solidárním z toho důvodu, že vznikl z komisionářského obchodu (čl. 280 obch. zák.), je nerozhodno, protože právo platný rozsudek jej ustanovil jinak. Odvolací soud tedy posoudil věc nesprávně po právní stránce, uznav, že závazek dlužníků, stanovený rozsudkem okresního soudu v H. ze dne 5. dubna 1922, byl solidárním, že Angelus L. se nesprostil své povinnosti, zaplativ polovici dluhu, a že jeho nárok na zrušení exekuce není odůvodněn. Proto bylo dovolání z důvodu nesprávného právního posouzení věci vyhověti a uznati, jak se stalo.

Čís. 3761.

Žalobu na zřízení úvěrové hypoteky nelze knihovně poznamenati.

(Rozh. ze dne 24. dubna 1924, R I 284/24.)

Žalobce žádal za knihovní poznámku žaloby, jíž se domáhal na žalovaném splnění závazku ku vkladu zástavního práva jako jistoty za řádné splnění pachtovní smlouvy. Knihovní soud poznámku povolil, rekursní soud žádost zamítl. Důvody: Podle ustanovení §u 61, 69 a 70 knih. zák. může za poznámku sporu žádati, kdo tvrdí, že je poškozen na knihovním svém právu nějakým vkladem a napadá tento vklad sporem z důvodu neplatnosti, nebo, kdo domáhá se žalobou buďto výmazu zapsaného práva z důvodu promlčení nebo přiznání věcného práva na základě vydržení. V tomto případě nejedná se o žádný z uvedených případů, neboť právo zástavní pro kauční žalobcovu pohledávku není dosud vloženo v pozemkové knize, nýbrž naopak čelí žaloba teprve k tomu, by vkladu toho bylo docíleno. Žalobce ani netvrdí, že byl zkrácen v nějakém právu knihovním ani žalobu neopírá o knihovní právo, nýbrž o pouhý závazek obligační. K povolení žádané poznámky nebylo zákonného důvodu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Mylný jest názor stěžovatelův, že výpočet přípustných poznámek žaloby v knihovním zákoně není vyčerpávající. Z §u 20 písm. b), pak

z §§ 59—71 knihovního zákona plyne pravý opak, neboť zákon spojuje jenom s určitými, přesně vypočtenými poznámkami určité právní účinky; jiné poznámky žaloby by byly bezúčinné a jsou proto nepřípustné. Navrhovaná poznámka nenáleží k poznámkám v citovaných předpisech uvedeným, pročež rekursní soud právem zamítl nárok na její povolení. Pokládá-li žalobce žalobní nárok za ohrožený, může se dovolávati ochrany pouze podle předpisů exekučního řádu o prozatímních opatřeních.

Čís. 3762.

Školní obec v řízení o žalobě na zaplacení kupní ceny za dodané školní pomůcky, objednané jménem místní školní rady, zastupuje předseda místní školní rady, nikoliv starosta obce.

(Rozh. ze dne 24. dubna 1924, R I 303/24.)

Žalobu o zaplacení kupní ceny za dodané školní potřeby, objednané jménem místní školní rady v M., řídil žalobce na školní obec M., zastoupenou starostou Josefem H-em. Prvý soud, zjistiv, že školní obec M. sestává z místní obce M. a místní obce P., nařídil žalobci, by ve lhůtě pořídil opis žaloby za účelem doručení jeho starostovi místní obce P. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a poukázal prvého soudce, by dal žalobu řádně doručiti a dále po zákonu jednal. Důvody: Rozeznávati nutno obec místní (politickou) a obec školní. Školní obec může záležeti z několika obcí místních (zákon ze dne 9. dubna 1920, čís. 292 sb. z. a n. § 17, 21) a není zastupovaná starosty politických obcí, školní obec tvořících, nýbrž místní školní radou, která skládá se z předsedy, ze zástupců školy a zástupců školní obce (§ 18 a 21 cit. zákona). Dle §u 24 cit. zák. předseda místní školní rady je prostředníkem mezi místní školní radou a nadřízenými úřady a zastupuje místní školní radu na venek. Působnost místní školní rady vytčena jest v §u 25 cit. zákona, kde zejména jest uvedeno ad 3), že místní školní rada jest povinna, by pečovala o budovy a pozemky školní, o nářadí školy a o učební pomůcky. Z těchto ustanovení zákona o úpravě správy školní ze dne 9. dubna 1920, čís. 292 sb. z. a n. nutno odvozovati, že školní obec zastupuje místní školní rada a že proto žalobu, podanou na školní obec, bylo nutno doručiti k rukám předsedy školní rady jakožto osoby, která místní školní obec na venek zastupuje.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Žalována jest školní obec M., tedy právnická osoba, která musí býti zastupována svým zákonným zástupcem ve smyslu §u 6 c. ř. s. Není-li zastoupena svým řádným zákonným zástupcem, jest řízení, provedené s nepravým zástupcem, zmatečným ve smyslu §§ 7 a 477 čís. 5 c. ř. s. Prvý soud uznal za pravé zákonné zástupce žalované ty, jež označil žalobce, totiž starostu obce M. a P., kdežto soud rekursní uznal za jejího zákonného zástupce předsedu místní školní rady M., zrušil řízení jako zmatečné a nařídil nové doručení žaloby a další jednání. Ve věcném směru jest usnesení rekursního soudu vlastně usnesením změňujícím a jest proto proti němu přípustný další rekurs. Dovolací rekurs není však oprávněn. Podle obsahu spisu jde prý o objednávky školních učebních pomůcek jménem místní školní rady v M. Podle nařízení vlády republiky Čsl. ze dne 6. listopadu 1920, čís. 605 sb. z. a n. nabyla účinnosti dnem 13. listopadu 1920 pouze ustanovení o místních školních radách a o místních školních výborech (menšinových) §§ 17 až 32 zákona ze dne 9. dubna 1920, čís. 292 sb. z. a n., nikoli též § 35, z čehož plyne dle §u 10 cit. nař., že o tom, kdo má pečovati a opatřovati učební pomůcky, platí dosud předpis §u 2 a 15 zákona ze dne 24. února 1873, čís. 16 čes. z. zák. ve spojení s §em 25 cit. zákona čís. 292/20, dle nichž práce s tím spojené je povinna a oprávněna obstarávati místní školní rada, náklady s tím spojené hradí však dosud školní obec a okres, nikoli stát. Z toho dále plyne, že za školní obec v tomto případě (péče a opatřování (obstarávání) učebních pomůcek) jedná místní školní rada, kterou na venek, tedy i na soudě zastupuje její předseda (§ 24 zákona č. 292/20), který však nemusí býti totožným s obecním starostou (srv. § 19 cit. zák. čís. 292/20 a § 5 zákona ze dne 24. února 1873, čís. 17 čes. z. zák.). Tomuto předsedovi místní školní rady měla proto býti doručena žaloba proti školní obci.

Čís. 3763.

I při pohledávkách z vkladních knížek spořitelen, bank a záložen (§ 296 ex. ř.) jest ku přikázání pohledávek potřebí soudního výroku, povolujícího přikázání. Přikázání vykoná se tím způsobem, že se vymáhajícímu věřiteli odevzdá vkladní knížka, opatřená potřebným prohlášením převáděcím, od něhož lze ovšem po případě upustiti.

(Rozh. ze dne 24. dubna 1924, R I 305/24.)

Návrh vymáhající věřitelky, by jí byly exekučně zabavené dlužníkovy vkladní knížky (spořitelen, záložen a bank) přikázány k vybrání, byl soudem prvé stolice zamítnut, jakožto zákonem (§ 296 ex. ř.) neopodstatněný. Rekursní soud návrhu vyhověl. Důvody: Nároky proti bankám a spořitelnám jsou pohledávkami, a tyto pohledávky jsou představovány vkladními knížkami. Předmětem exekuce nejsou však tyto vkladní knížky, nýbrž pohledávky, které těmito vkladními knížkami jsou prokázány. Jedině zabavení takovýchto pohledávek týče se zvláštní předpis §u 296 ex. ř., kde jest stanoveno, že výkonný orgán vkladní knížku, sepsav o tom zájemný protokol, vezme k sobě, a složí ji na soud. Ohledně zpeněžení takto zabavených pohledávek není předpisu, provede se proto tak, jako při každé jiné, totiž přikázáním. Teprve přikázáním bude vymáhající strana zmocněna, částku

ji takto přikázanou z vkladní knížky vyzvednouti, a to i tehdy, kdyby vkladní knížka zněla na jméno nebo kdyby bylo placení závislé na udání hesla. Podle §u 305 ex. ř. působí přikázání též ohledně papírů, uvedených v §u 296 ex. ř., teprve doručením povolujícího usnesení poddlužníku, při čemž při přikázání pohledávek z vkladních knížek může býti upuštěno od písemného převodního prohlášení v tom případě, není-li tohoto v tom kterém případě k uplatnění přikázané pohledávky zapotřebí. Ježto vymáhající strana výslovně žádala za přikázání zabavených vkladních knížek, není důvodu, aby byl podle §u 317 ex. ř. stanoven jiný způsob zpeněžení, a bylo by podle §u 319 ex. ř. zpeněžení vkladních knížek veřejnou dražbou vůbec nepřípustno. Poněvadž pouhé zástavní právo neposkytuje vymáhající straně samo o sobě práva, ze zástavy se uspokojiti, bylo k tomuto účelu soudní svolení k zákoně přípustnému způsobu zpeněžení nezbytným a bylo proto, jak již uvedeno, vymáhající straně požadované přikázání k vybrání povoliti. Vydáním vkladních knížek z úřední úschovy straně vymáhající není nikterak toto přikázání nahrazeno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu, opravil však napadené usnesení v ten smysl, že se povoluje přikázání k vybrání nikoliv vkladních knížek, nýbrž pohledávek z těchto knížek.

Důvody:

Správně rekursní soud vyložil, že také při pohledávkách z vkladních knížek spořitelen, bank a záložen jest ku přikázání (k vybrání nebo na místě placení) potřebí soudního výroku, povolujícího přikázání. Vždyť příslušné soudní usnesení jest pro vymáhajícího věřitele legitimací ve sporu s poddlužníkem, nechce-li tento dobrovolně platiti. Ovšem se přikázání pohledávek z vkladních knížek nevykoná tím způsobem, že se usnesení, jímž povoleno přikázání, doručí poddlužníkovi, jak rekursní soud předpokládá, nýbrž tím, že se vymáhajícímu věřiteli odevzdá vkladní knížka, opatřená potřebným písemným prohlášením převáděcím, od něhož lze upustiti v případech, vytčených soudem rekursním (§ 305 ex. ř.). Prvý soud neprávem tedy odepřel výrok, povolující přikázání k vybrání nařídiv pouze, by vkladní knížky byly vydány zástupci vymáhajícího věřitele, a rekursní soud nepochybil, učiniv k rekursu vymáhajícího věřitele onen výrok. Dovolací rekurs povinného není tudíž odůvodněn. Arci nelze přikázati vkladní knížky k vybrání, nýbrž jen pohledávky z vkladních knížek, neboť předmětem exekuce jsou pohledávky, představované vkladními knížkami, a v tom směru bylo opraveno usnesení soudu rekursního.

Čís. 3764.

Za sporu v prvé stolici nelze se domáhati prozatímního opatření k zajištění útrat rozepře.

(Rozh. ze dne 24. dubna 1924, R I 312/24.)

Dříve ještě, než bylo v prvé stolici ukončeno řízení o jich žalobě, domáhali se žalobci prozatímního opatření ku zajištění svého nároku na útraty. Soud prvé stolice prozatímní opatření povolil, rekursní soud návrh zamítl. Důvody: Navrhovatelům nepřísluší dosud proti stěžovatelce nárok na útraty, ježto dosud nemůže býti o tom řeči, že stěžovatelka v obou sporech jich konečně a právoplatně podlehla. Názoru, že navrhovatelé mají již proti stěžovatelce pohledávku podmíněnou, která vznikla tím, že se s ní octli ve sporu, rekursní soud nesdílí. Navrhovatelé domáhají se svým návrhem ve skutečnosti jistoty za útraty sporu, což jest vzhledem k ustanovení §u 57 c. ř. s. nepřípustno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Jak ze znění §§ 378, 379, 389, 390 ex. ř. (sr. zvláště slova §u 389: »má přesně označiti ..... i nárok jí tvrzený nebo jí již přiřčený ...«), tak zvláště z motivů, které mluví o »určitém« a »příslušejícím nároku«, je zjevno, že zákon má zde na mysli nárok již jsoucí, u něhož skutečnost, právo zakládající, již nastala, byť byl dočasným nebo vázaným výminkou dle §u 696 obč. zák. Jen v tomto smyslu je rozuměti výrazu »podmíněn«, použitému v §u 378 odstavec druhý ex. ř., jak již Nejvyšší soud rozhodl ve svém rozhodnutí sb. čís. 1134. Že to platí i o útratách sporu, kde skutečností nárok na útraty zakládající jest dle §u 41 a 43 c. ř. s. vítězství sporu, jde nade vší pochybnost z motivů (str. 208) k §u 57 c. ř. s., jež uvádějí, »že obmezení žalobní jistoty na cizozemce nijak nevylučuje, by i osoby, žalované tuzemcem neobdržely dle potřeby krytí pro uspokojení útratových nároků. Tohoto krytí se jim dostane, nikoli však na zcela neurčité možnosti a nikoli zmatením a prodlužováním hlavního sporu. Prostředky k tomu poskytují ustanovení zákona o řízení exekučním a zajišťovacím, jichž pomocí může si žalovaný opatřiti krytí, dle okolností snad potřebné, jakmile mu soud nějaké útraty přisoudil.«

Čís. 3765.

Po uplynutí propadné třicetidenní lhůty lze podati jen žaloby petitorní. Žaloba z rušené držby jest jen jediná.

(Rozh. ze dne 24. dubna 1924, Rv I 1633/23.)

Žalobě o soudní výrok, že žalobci jsou v řádné držbě práva zavlažovati své pozemky příkopem, odbočujícím od stavidla v potoku, a že žalovaná jest povinna zdržeti se rušení tohoto práva, bylo oběma nižšími soudy vyhověno.

Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Žalobce nelze ušetřiti výtky, že z jejich přednesu není zřejmě patrno, čeho se vlastně domáhají. Odvolací soud pokládá žalobu, jak se

zdá, za žalobu pro rušenou držbu, nazývaje ji ovšem »řádnou žalobou z držby ve smyslu §u 339 obč. zák.«, a žalobci v úvodu dovolací odpovědi k tomu přisvědčují, zdůrazňujíce, že jejich žaloba jest »obyčejnou žalobou o ochranu držby po rozumu §u 339 obč. zák.«. Doličují, že se soudní ochrany držby lze domáhati dvojím způsobem: buď v řízení podle §§ 454 a násl. c. ř. s. (possessorium summarissimum), nebo v řádném řízení (possessorium ordinarium). Rozdíl mezi oběma případnostmi záleží prý v tom, že žalobu podle §§ 454 a násl. c. ř. s. nutno podati v propadné lhůtě třiceti dnů po tom, kdy žalobce zvěděl o rušení; že v řízení o takové žalobě jest vyloučen všecek rozbor o právu k držbě a o případných nárocích na náhradu; že vedení důkazu výslechem stran není dovoleno; že soud rozhoduje konečným usnesením a má přestati na tom, by dal dočasné pravidlo pro skutečnou držbu a prozatím vyslovil zápověď, což však nevadí, by později nebyly uplatněny právo k držbě a nároky na něm závislé. To děje se prý řádnou žalobou pro rušenou držbu, jíž lze podati i po uplynutí propadné lhůty třiceti dnů, a to — podle hodnoty předmětu sporu — buď u okresního neb u sborového soudu, a jejímž účelem jest, by sporné poměry držební konečně byly upraveny. O takové žalobě prý se jedná v řádném řízení, v němž není vyloučen výslech stran aniž nárok na náhradu škody, a jež se končí rozsudkem, proti němuž se připouští odvolání a dovolání. Nejvyšší soud nesdílí názoru žalobců a soudu odvolacího. Jest pravda, že ono stanovisko hájí někteří autoři (zejména M e n g e r, System des österr. Zivilprozessrechtes str. 68 pozn. 6 a Gerichtszeitung 1876 čís. 99 a násl.; B u r c k h a r d, System III/1 str. 88 a násl.; H e y s s l e r, Grünhuts Zeitschrift VII. str. 46 a násl. a 541 a násl.; částečně též K r i s, Gerichtszeitung 1880 čís. 101 až 103); ale Nejvyšší soud se přidává k opačnému názoru, jejž zastává zejména R a n d a (Besitz IV. vyd. str. 181 pozn. 9, 199 a násl., 347 pozn. 56 a Grünhuts Zeitschrift VII. str. 264 a násl.) a C a n s t e i n (Grünhuts Zeitschrift VI. str. 173, 199/200), kteří (podobně jako U n g e r, Kritik des sächs. Entwurfes str. 84—86 a System II. 366; srov. též E h r e n z w e i g 1923 I/2 str. 100 pozn. 67; M a y r I/2 str. 350, N e u m a n n II. vyd. str. 1196) historicky a dogmaticky přesvědčivě vyložili a podrobně odůvodnili, že právo, platné v tuzemsku, zná jen jedinou žalobu posesorní, nerozlišujíc mezi possessorium summarissimum a possessorium ordinarium ve smyslu vývodů žalobců. Nevadí, že jmenovaní spisovatelé vycházejí z předpisů nařízení ze dne 27. října 1849, čís. 12 ř. zák., upravujícího řízení ve sporech pro rušenou držbu, neboť z á s a d y, vyslovené v tomto nařízení, byly převzaty do civilního řádu soudního (§§ 454 a násl.) a jmenovitě §§ 454, 457 a 459 c. ř. s., jež přicházejí tu hlavně v úvahu, odpovídají v podstatě §§ 2, 5 a 15 onoho nařízení. Soudní řízení o žalobách pro rušenou držbu platí pro všechny spory, ve kterých jde o držbu ohroženou (§ 343 obč. zák.), svémocně rušenou (§ 339 obč. zák.) a bezprávně odňatou (§ 346 obč. zák.), pokud jednati a rozhodovati o nich přísluší soudům civilním. Vedle tohoto (sumárního) řízení nemá ve sporech držebních místa řízení jiné, tak zvané řádné řízení držební (possessorium ordinarium). Z dějin vzniku zákona plyne, že obecné právo, činící tento rozdíl, nebylo recipováno. Žalobami, jimiž se uplatňuje »právo k držbě« (§ 459 c. ř. s.), dlužno rozuměti žaloby petitorní, t. j. žaloby, kterými jest se domáháno uznání a ochrany onoho p r á v a, v jehož držbě žalobce byl rušen nebo z jehož držení byl vypuzen (žaloba vlastnická § 366, publiciánská § 372, negatorní a konfesorní § 523 obč. zák., žaloba kontraktní atd.). Jen t y t o žaloby se ještě připouštějí po uplynutí třicetidenní lhůty propadné, naznačené v §u 454 c. ř. s. Ježto v tomto případě ode dne, kdy žalobci zvěděli o rušebním činu žalované — ať tento již shledáván jest v porušení jezu a stavidla nebo v popření tvrzeného zavlažovacího práva žalobců — do podání nynější žaloby uplynulo více, než třicet dnů, jest žaloba posesorní, žaloba z držby podle §u 339 obč. zák., vyloučena. Žaloba mohla by ovšem přes nejasnost žalobního návrhu a přes vývody žalobců v dovolací odpovědi přicházeti v úvahu jako žaloba petitorní, čemuž by také nasvědčovalo prohlášení zástupce žalobců při odvolacím líčení, že »řádnou držbou« — jejíhož zjištění a ochrany žalobci se domáhají »rozumí p r á v o, bezelstně odvozené ze skutečnosti držby po mnohé roky již vykonávané«. Tu pak mohlo by ovšem jíti jen o žalobu, obdobnou žalobě negatorní dle §u 523 obč. zák., kterou by si žalobci vedli stížnost na to, že žalovaná bezprávně zasahuje do jejich p r á v a zavlažovacího, podobně jako vlastník hmotné věci si stěžuje na to, že někdo bezprávně porušuje jeho právo vlastnické. Jako v tomto případě vlastník musí dokázati své právo vlastnické neb alespoň platný důvod a pravý způsob nabytého držení (§ 372 obč. zák.), tak bylo by i na žalobcích, by prokázali tvrzené právo neb alespoň platný důvod a pravý způsob nabyté držby tohoto práva. Takového důkazu žalobci nepodali. Platným důvodem byl by v tomto případě buď výrok příslušného úřadu správního, jímž tvrzené právo bylo jim propůjčeno, nebo vydržení tohoto práva. Ani toho, ani onoho žalobci netvrdí. Pouhá — byť i mnoholetá bezelstná — držba však platným důvodem není. Pokud § 323 obč. zák. stanoví, že držitel má pro sebe právní domněnku platného důvodu, a že ho tedy nelze vyzývati, by jej udal, nevylučuje tato zásada povinnosti držitele, by prokázal pořádnost své držby v těch případech, kde pořádnosti držby jest potřebí k opodstatnění petitorního nároku.

Čís. 3766.

Liknavý dlužník jest povinen nahraditi věřiteli ztrátu na kursu. Tím, že dlužník, jenž byl s věřitelem v kontokorentním poměru, nepřipsal ihned pohledávku na účtě věřitelově, neoctl se v prodlení. Dav dlužný peníz k disposici, vyhověl dlužník své povinnosti.

(Rozh. ze dne 24. dubna 1924, Rv I 1713/23.)

Žalovaná zasílatelská firma dopravovala pro žalující firmu do Polska zboží. Ježto se proslýchalo, že bude dopravné na polských drahách o 100% zvýšeno, žádala žalovaná žalobkyni o poskytnutí zálohy na dopravné, čemuž žalobkyně vyhověla, poukázavši žalované dne 2. června

1922 2,300.000 polských marek. Po zaplacení dopravného zbylo 900.060 polských marek, jež žalovaná připsala žalobkyni dne 1. srpna 1922 na jejím účtě k dobru. Dopisem ze dne 14. září 1922 dala žalovaná žalobkyni zbývající marky k disposici. Žalobě, domáhající se rozdílu kursu marek mezi dnem, kdy doprava byla skončena, a dnem 14. září 1922, jakož i mezi tímto dnem a dne 22. března 1923, kdy si žalobce marky vybral, bylo o b ě m a n i ž š í m i s o u d y vyhověno.

N e j v y š š í s o u d žalobu zamítl.

D ů v o d y:

Žalobkyně opřela žalobní nárok o tvrzení, že bylo povinností žalované firmy, vrátiti jí hned polské marky, jakmile bylo jisto, že sazby na polských drahách nebudou zvýšeny, a jakmile žalovaná zvěděla, že zbytku zálohy ke krytí dopravních výloh již nebude potřebovati. K bližšímu odůvodnění tohoto tvrzení uvedla žalobkyně, že vagony přešly na polskou půdu dne 8. června 1922, že došly do Z. dne 22. června 1922 a že tedy žalovaná měla již 8. června 1922 jistotu, že zvýšení sazeb nenastalo a že za dopravy této zásilky po polských drahách již nastati nemohlo. Podle toho spatřovala žalobkyně zavinění žalované také v tom, že zbytku zálohy bez odkladu nevrátila a že tímto průtahem zavinila škodu, kterou žalobkyně poklesem polské marky utrpěla. Podle ustálené praxe nejvyššího soudu může věřitel žádati na liknavém dlužníku kromě úroků z prodlení (§ 1333 obč. zák.) též náhradu další škody, která mu zaviněným prodlením dlužníkovým byla způsobena, zejména ztrátou, vzniklou poklesem měny na jistině. Dlužno tedy zkoumati, pokud v tomto případě podmínky pro náhradu takovéto škody jsou splněny. V tom směru správně uvedl odvolací soud, že jde jen o řešení otázky, zda byla žalovaná v prodlení, k čemuž dlužno dodati, že jde dále také o řešení otázky, od které doby a do které doby byla žalovaná v prodlení. Procesní soud shledal prodlení žalované s vrácením zbytku zálohy ve dvou obdobích a to od 21. června 1922 do 1. srpna 1922 a pak zase od 13. září 1922 do 21. března 1923, do kterého dne žalobkyně svůj nárok uplatnila. První soud zjistil totiž, že první díl zásilky došel do Z. dne 13. června 1922, druhý díl dne 16. června 1922 a že zásilky ty byly tam žalovanou pokud se týče jejími zmocněnci vyplaceny dne 14. června 1922 (dne 20. června) 1922. Z toho první soud vyvodil, že byla žalovaná nejpozději dne 21. června 1922 s vrácením neupotřebené zálohy v prodlení a že od toho dne až do dne splacení, po případě do dne jinakého vyrovnání, zodpovídá za následky poklesu polské marky. Procesní soud zjistil však také na dotyčnou námitku žalované firmy, že žalovaná byla se žalující firmou v kontokorentním spojení a že zbytek zálohy 900.060 polských marek byl v účtech žalované připsán žalobkyni k dobru teprve dne 1. srpna 1922. Z toho procesní soud vyvodil první prodlení žalované, ježto zbytek zálohy byl sice připsáním k dobru žalobkyni v kontokorentním účtě žalované vyrovnán, ale že se tak stalo opožděně až 1. srpna 1922, že tudíž žalovaná zodpovídá za kursovní rozdíl mezi 21. červnem 1922 a 1. srpnem 1922. Odvolací soud právem nesdílel tohoto stanoviska procesního soudu, neboť nelze si domysliti, jaký vliv měla ona účetní manipulace v kontokorentním účtu na poškození žalobkyně, a v čem záležela příčinná souvislost mezi zápisem do účtu a klesající valutou polské marky, zvláště když žalobkyně na opožděný zápis v kontokorentním účtu se vůbec neodvolávala. Šlo by tu nejvýše o úroky z prodlení ve smyslu čl. 289, 290 a 291 obch. zák. Procesní soud nezjišťoval a pro nedostatek jakéhokoliv tvrzení stran v tom směru ani zjišťovati nemohl, kdo byli oni zmocněnci, kteří v Z. představovali žalovanou firmu. Odvolací soud opřel svůj odsuzující výrok nikoli o opožděný zápis, nýbrž jen o prodlení žalované s vrácením zbytku zálohy, a, aby vyvrátil námitku žalované, že nemohla hned v den platů, konaných v Z., věděti v Praze, jaký přebytek zbyl, že musela přece vyčkati vyúčtování svého polského mezispeditéra a že teprve pak mohla sama složité vyúčtování žalobkyni podati, což se stalo bez jakýchkoliv zbytečných průtahů dne 21. července 1922, zjišťoval z příloh žalovanou firmou předložených, že zásilka byla doprovázena zkušeným průvodcem žalované firmy až do Z., zjistil dále z protokolu svědka Josefa H-a, že žalovaná teprve asi za 3 týdny po dojití vyúčtování ze dne 21. července 1922 potvrdila žalobkyni, že účet jest konečným, a vyvodil z těchto zjištění, že jednak žalovaná mohla a měla dáti onomu průvodci příslušné příkazy ohledně oznámení přebytku, jednak že žalobkyně teprve asi za 3 týdny po dojití účtu o přebytku zálohy zvěděla. Usoudil tedy odvolací soud, že žalovaná mohla zvěděti o přebytku již dnem 23. června 1922, že byla povinna b e z o h l e d u n a k o n t o k o r e n t n í s p o j e n í přebytek ten bez meškání žalobkyni vrátiti a že byla v prodlení ještě po 1. srpnu 1922, že se jí tedy odsouzením zaplacení kursovního rozdílu jen do 1. srpna 1922 křivda nestala. Právem vytýká žalovaná firma napadenému rozsudku nesprávné právní posouzení věci. Odvolací soud věc neposoudil správně, vysloviv, že žalovaná byla povinna bez ohledu na kontokorentní spojení přebytek zálohy bez meškání žalobkyni vrátiti. Jak již shora uvedeno, přidal se první soud k posudku znalce, který prohlížel obchodní knihy obou stran, že strany byly v kontokorentním spojení a že záloha v polských markách připsána byla žalobkyni v účtu žalované k dobru dnem 1. srpna 1922. Na tomto předpokladu, jenž v řízení dovolacím napaden není, ani odvolací soud ničeho nezměnil a proto jest i dovolacímu soudu z něho vycházeti. Podstata kontokorentního poměru záleží v tom, že při obchodním spojení, při kterém vzniká mezi obchodníky celá řada pohledávek a vzájemných pohledávek, jednotlivá plnění stran mají býti zbavena vztahu ke vzájemným plněním strany druhé, že mají býti posuzována jen jako články jednoho celku a že mají přijíti v úvahu teprve při súčtování na konci účetního období, kde se teprve objeví, v či prospěch vybývá pohledanost jako výsledek tohoto súčtování. Podle čl. 291 obch. zák. děje se takové súčtování v nedostatku jiné úmluvy jednou ročně. Přisvědčiti jest tedy prvnímu soudu, že zbytek zálohy 900.060 polských marek byl žalovanou stranou účetnicky vyrovnán tím, že i bez skutečného placení připsán byl v kontokorentu žalované žalující firmě k dobru. Ježto pak žalobkyně z důvodu opožděného zaúčtování do kontokorentu náhrady škody se nedomáhá a naopak po celé řízení v první stolici kontokorentní poměr k žalované firmě po-

pírala, není první částka 4.680 Kč 31 h, přiznaná nižšími soudy žalobkyni z důvodu prodlení v placení, po právu.

Odvolací soud — právě tak jako soud první stolice — přiznal však žalobkyni ještě další náhradu 3.208 Kč 71 h jako kursovní rozdíl vzniklý poklesem polské marky mezi 13. zářím 1922 a 21. březnem 1923. Procesní soud zjistil totiž, že počátkem září 1922 žádala žalobkyně od žalované výplatu onoho zbytku zálohy 900.060 polských marek, ale s rozdílem v kursu, jenž mezi tím nastal, že žalovaná to odmítla a že rozmluva prokuristů obou stran ze dne 13. září 1922 o té věci skončila týmž výsledkem. Z tohoto zjištění vyvodil odvolací soud, že žalovaná firma, když přes to, že žalobkyně trvala na výplatě zálohy i s kursovním rozdílem, dávala dopisem ze dne 14. září 1922 žalobkyni k použití pouze zbytek polských marek a odmítla jakoukoliv náhradu, nemohla důvodně se domnívati, že se žalobkyně, nevrátivši dopisu, s tím spokojuje, a vyvodil dále, že měla proto žalovaná složiti zbytek zálohy na soudě, chtěla-li se sprostiti ručení za kursovní rozdíl dále klesající polské marky (§§ 1413, 1415, 1425 obč. zák.). Tím převzal odvolací soud stanovisko, které zaujal také soud první stolice. Též v tomto směru jest dovolání z důvodu nesprávného právního posouzení věci podle §u 503 č. 4 c. ř. s. opodstatněno. Jak bylo již shora řečeno, děje se při poměru kontokorentním súčtování po pravidle na konci účetního období, při kterém se teprve objeví, v čí prospěch vybývá pohledanost. To ovšem nevylučuje, by strana, která má proti druhé straně určitou částku k dobru částkou tou již za účet. období disponovala. Žalovaná firma sama přiznává žalobkyni právo, že mohla zbytkem polských marek 900.060 kdykoliv disponovati. Žalobkyně to učinila tím, že žádala nejpozději při rozmluvě obou prokuristů dne 13. září 1922 výplatu zbytku zálohy, ovšem s rozdílem v kursu. Jest nesporno a žalobkyně to podle spisů opětovaně výslovně přiznala (§ 266 c. ř. s.), že žalovaná d a l a žalobkyni dopisem ze dne 14. září 1922 zbytek zálohy k disposici, k čemuž žalovaná na vysvětlení doložila, že zaslala žalobkyni ve zmíněném doporučeném dopise poukázku k výplatě 900.060 polských marek na Aktiengesellschaft für internationale Transporte Sch. & Co. ve Varšavě, takže si žalobkyně poukázanou sumu mohla kdykoliv dáti vyplatiti. Tím, že žalovaná dala žalobkyni již nejbližšího dne po rozmluvě zbytek zálohy k disposici, vyhověla své povinnosti ke vrácení zálohy a neocitla se s placením v prodlení (§1417 obč. zák.). Nejde tu o částečné plnění ve smyslu §u 1415 obč. zák., které by žalobkyně ovšem byla mohla odmítnouti; neboť její nárok na vrácení nepoužitého zbytku zálohy byl úplně samostatným nárokem a rozdílným od nároku na náhradu škody, způsobené na jistině prodlením v placení. Žalobkyně rozšířeného nároku žalobního na náhradu rozdílu kursu p o 14. září 1922 jinak blíže neodůvodnila, ani netvrdila, že jí žalobkyně zbytek zálohy nevydala, takže dovolací soud nemá v tomto směru možnosti, by se jejím stanoviskem blíže zabýval. Tolik však je jisto, že žalovaná neměla důvodu, by zbytek zálohy skládala podle §u 1425 obč. zák. na soudě, když zbytek ten žalobkyni již jednou poukázala a tato poukázku neodmítla. Není tedy ani druhá částka, nižšími soudy žalobkyni z důvodu prodlení v placení žalované firmy přiznaná, po právu.

Čís. 3767.

Při žalobě dle §u 37 ex. ř. nepřesahuje hodnota předmětu rozepře výši pohledávky, pro niž byla vedena exekuce. Nezáleží na tom, že odvolací soud ocenil předmět sporu výše (§ 500 c. ř. s.).

(Rozh. ze dne 24. dubna 1924, Rv I 155/24.)

Proti exekuci zabavením, uschováním a prodejem movitostí ku vydobytí pohledávky 546 Kč vznesla žalobkyně žalobu dle §u 37 ex. ř., tvrdíc právo vlastnické ku zabaveným předmětům. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e uznal podle žaloby, o d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil a ocenil předmět sporu na 3.000 Kč. N e j v y š š í s o u d odmítl dovolání žalovaného.

D ů v o d y:

Podle §§ 57 a 54 odstavec druhý j. n. je hodnota tohoto sporu rovna nejvýše pohledávce, pro niž zástavní právo bylo zřízeno (sr. též judikát čís. 242 uveř. v úř. sbírce býv. víd. nejv. s. pod čís. 1674). Tato pohledávka nedosahuje však ani 1000 Kč, pročež je dovolání dle §u 502 c. ř. s. nepřípustným a musilo býti jako takové odmítnuto dle §u 507 c. ř. s.

Čís. 3768.

Zaměstnanec na zabraném velkém majetku pozemkovém nemůže se domáhati zajištění svých pensijních (zaopatřovacích) požitků vkladem zástavního práva na velkém majetku pozemkovém.

(Rozh. ze dne 24. dubna 1924, Rv I 177/24.)

Žalobce byl úředníkem na panství žalovaného a byl dán dne 1. ledna 1920 do pense s výslužným ročních 12.000 Kč, spolužalující manželce žalobcově pak přiřčen pro případ smrti žalobce nárok na výslužné 6.000 Kč. Majetek žalovaného byl zabrán. Žalobu, by žalovaný majitel byl uznán povinným zajistiti knihovně nárok žalobců na svých nemovitostech, o b a n i ž š í s o u d y zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto d ů v o d ů: Jak odvolatelé, tak i soud prvý jsou toho názoru, že způsob, jakým zajištění nároků státi se má, není v zákoně stanoven a že tedy i knihovní zajištění je přípustné. Kdežto však prvý soud je toho náhledu, že způsob, jakým zajištění státi se má, oprávněni jsou voliti si žalobci, tvrdí odvolatelé, že způsob zajištění určiti má sám soud. Avšak oba názory jsou mylné, neboť zákon ze dne 12. února 1920, čís. 118 sb. z. a n., přesně stanoví způsob, jakým zajištění se má státi. V §u 3 praví tento zákon, že povinností osob, hospodařících na zabraném majetku, jest dostatečně zajistiti pensijní a jiné zaopatřovací požitky, z v l á š t ě zřízenými fondy a dotacemi fondů samostatně účetně vykazovaných. Slovo »zvláště« nemá významu »mimo jiné«, nýbrž »zvláště k tomu

účelu zřízenými«. Že zákon má na mysli zajištění jen takovými fondy, plyne i z §u 18 (4) téhož zákona, kde se stanoví, že fondy podle §u 3 musí býti uloženy se sirotčí jistotou a vázány (vinkulovány), plyne to i z ustanovení §u 40 vládního nařízení ze dne 8. února 1923, čís. 29 sb. z. a n., dle něhož se souhlasem ministerstva sociální péče a Státního pozemkového úřadu mohou býti fondy, zřízené podle §u 3 zákona ze dne 12. února 1920, čís. 118 sb. z. a n. a §u 74 zákona náhradového ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n., převedeny na fond zřízený dle citovaného vládního nařízení čís. 29 z roku 1923. Bylo tedy úmyslem zákonodárce, by k zajištění pensijních nároků zřizovány byly jen takové fondy, které po převzetí zabraného majetku snadno převedeny by býti mohly na fond všeobecný, zřízený dle onoho vládního nařízení pro zaopatření zaměstnanců velkostatků, poněvadž pak z tohoto všeobecného fondu vypláceti se budou důchody na místě dřívějšího zaměstnatele. Knihovní zajištění požitků pensijních a nároků je tedy dle zákona vyloučeno, neboť by jim přebírání zabraného majetku bylo jen ztěžováno. Žalobci domáhají se však nyní jedině knihovního zajištění svých nároků, které je nepřípustné a musila býti proto žaloba již z tohoto důvodu zamítnuta. I kdyby však byli žalobci setrvali na svém doplněném žádání žalobním, nebylo by bývalo možno ani v tomto případě žalobě vyhověti, poněvadž navrhovaný způsob zajištění byl nepřesným a neurčitým, jak již prvý soud správně odůvodnil. Názoru odvolatelů, že podmínkou požadování zajištění pensí jest jen, by pozemkový majetek byl zabrán, nutno přisvědčiti. To plyne z prvé věty zákona čís. 118 z r. 1920. Byl-li zabraný majetek již převzat, vyplácení pensí nastává již z fondu zřízeného na základě vládního nařízení čís. 29 ai 1923.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání žalobců, uplatňující dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s., není opodstatněným. O způsobu, jakým státi se má zajištění pensijních a jiných zaopatřovacích požitků, ať činných, ať pensionovaných zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém, ustanovuje § 3 zákona ze dne 12. února 1920, čís. 118 sb. z. a n., že tak státi se má zvláště (k tomu účelu) zřízenými fondy a dotacemi fondů samostatně účetně vykazovaných. Tento zákonný předpis nebyl dotčen ustanoveními §u 74 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n., ani ve znění původním, ani ve znění zákona ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n., neboť předpisy tyto netýkají se způsobu zajištění pensijních nebo jiných zaopatřovacích požitků zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém, nýbrž stanoví pouze, kdo povinen jest tyto požitky dále platiti, zajistiti a zlepšovati. Z toho plyne správnost názoru soudu odvolacího, že předpisem §u 3 zákona ze dne 12. února 1920, čís. 118 sb. z. a n., jest stanoveno, jakým způsobem zajištění pensijních požitků žalobců státi se má, a nesprávnost názoru dovolatelů, že zajištění toto také vkladem zástavního práva na velký majetek pozemkový jest přípustno. Okolnost, že zákon ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n., v §u 50 mluví mezi jiným také o přikázání nároku ze smluv služebních a zaopatřovacích z uhražovacího kapitálu za velký majetek pozemkový v pořadí knihovního zápisu, na tom ničeho nemění, neboť tento zákonný předpis patrně má na mysli jen ony zaopatřovací požitky zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém, které již dříve, t. j. před platností zákona ze dne 12. února 1920, čís. 118 sb. z. a n., byly knihovně zajištěny. Nelze proto z tohoto ustanovení zákona vyvozovati, že zajištění zaopatřovacích požitků po platnosti onoho zákona také vkladem práva zástavního na velkém majetku pozemkovém státi se může. Správným jest, že žalobci nepatří k osobám, jmenovaným v §u 72 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n. a že na ně vztahuje se jedině předpis §u 74 tohoto zákona. Ježto však, jak svrchu uvedeno, předpis §u 74 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 (zákona ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n.) nijak nedotýká se předpisů §u 3 zákona ze dne 12. února 1920, čís. 118 sb. z. a n. o způsobu zajištění zaopatřovacích požitků bývalých zaměstnanců velkého majetku pozemkového a dle tohoto zákonného předpisu zajištění toto zvláště k tomu zřízenými fondy státi se má, jest způsob zajištění pensijních požitků žalobců jimi požadovaný vkladem práva zástavního na velkém majetku pozemkovém nepřípustný a dovolání jejich neodůvodněným.

Čís. 3769.

Mělo-li dle původní smlouvy zboží býti zaplaceno při obdržení účtu, dodáno však zboží vadné, jež bylo vráceno a umluveno, že prodatel vymění je za zboží bezvadné, nezůstala úmluva o placení kupní ceny předem v platnosti i pro novou dodávku.

Zavázal-li se prodatel, že vadné zboží vymění, jest je povinen dodati až do kupitelova skladiště.

Nebylo-li vadné zboží kupitelem přijato, octl se prodatel v prodlení a kupiteli příslušejí práva čl. 355 obch. zák.

(Rozh. ze dne 24. dubna 1924, Rv I 206/24.)

Žalovaná firma objednala u žalobkyně v listopadu 1921 15 sudů benzinu hotově beze srážky při obdržení účtu k placení ihned s tím, že zboží odvezeno bude ze skladu žalobkyně ve vlastních sudech žalované, touto dodaných. Žalovaná zboží nepřijala, nýbrž je dala žalobkyni k disposici. Dne 10. ledna 1922 umluvily strany, že žalobkyně nahradí vadné zboží novou dodávkou. Když žalobkyně prodlévala s novou dodávkou, dala jí žalovaná lhůtu do 25. ledna 1922. Žalobkyně však požadovala zaplacení kupní ceny předem a, ježto žalovaná nesouhlasila, domáhala se žalobkyně placení žalobou, jíž oba nižší soudy vyhověly. Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Oba nižší soudy vycházely z názoru, že úmluvou ze dne 10. ledna 1922, dle níž se žalobkyně za souhlasu žalované zavázala, že vymění

dodaný benzin, jehož vady uznala, nebylo nic změněno na podmínkách původní smlouvy ze dne 30. listopadu 1921, kterou bylo ujednáno, že zboží má býti zaplaceno hotově beze srážky při obdržení účtu, tedy po případě také i před dodáním zboží. Tomuto právnímu stanovisku nelze však přisvědčiti. Uváží-li se, jakým způsobem došlo k úmluvě ze dne 10. ledna 1922, dále že žalující strana při první vadné dodávce nežádala předem zaplacení a že žalovaná, obdrževši nejprve benzin, smlouvě nevyhovující, byla již jednou ve své důvěře zklamána, takže měla živý zájem na tom, aby se před placením přesvědčila o jakosti nově dodaného benzinu, nelze beze všeho předpokládati, že smluvní strany i ohledně náhradní dodávky mlčky vycházely z toho, že kupní cenu jest zaplatiti předem, při obdržení účtu. Naopak dlužno míti za to, že by bylo muselo býti výslovně ujednáno placení kupní ceny předem, kdyby byly strany na této pro žalovanou obtížné podmínce o způsobu placení chtěly setrvati i při náhradní dodávce, jež se stala nutnou porušením smlouvy se strany žalobkyně. Posuzuje-li se spor takto, nelze žalovanou uznati povinnou k zaplacení zažalované kupní ceny. Obdržela sice již účet ze dne 8. prosince 1921 na zažalovaných 21.784 Kč 85 h, ale zboží, dodané na tento účet, bylo vadné; žalovaná je nepřijala, účet vrátila a žalující firma přijetím vráceného účtu a úmluvou ze dne 10. ledna 1922, že dodaný benzin vezme zpět a dodá benzin nový, uznala, že žalovaná jest v právu, takže nelze uznati, že se kupní cena stala splatnou zasláním účtu ze dne 8. prosince 1921, žalovanou vráceného. Odvolací soud odůvodňuje své rozhodnutí také tím, že se po první dodávce změnily poměry uveřejněním zpráv o zatčení společníků žalované firmy tak, že žalobkyně ztratila důvěru v žalovanou a mohla z toho důvodu žádati zaplacení předem. Znaleckého posudku dovolává se odvolací soud v této příčině neprávem, neboť znalci byli slyšeni a mohli býti slyšeni pouze o tom, jaký význam má dle obchodních zvyklostí podmínka smlouvy, že zboží má býti zaplaceno hotově beze srážky při obdržení účtu. Jelikož však podmínka, že zboží má býti zaplaceno buď vůbec nebo za určitých předpokladů již dříve, než bylo dodáno, při obdržení účtu, nebyla dle toho, co uvedeno, pojata do úmluvy ze dne 10. ledna 1922 o výměně vadného benzinu, pozbývá tím posudek znalců ohledně významu tvrzených pochybností o jistotě žalované firmy stejně podkladu jako závěry nižšími soudy z toho vyvozené, a nejde již o otázku skutkovou ani o obchodní zvyklosti, jež by bylo lze zjistiti důkazem znaleckým, nýbrž o otázku čistě právní, jejíž rozhodnutí náleží soudu. V tomto směru by mohlo přijíti v úvahu ustanovení §u 1052 obč. zák., jehož se však žalující strana rovněž s úspěchem dovolávati nemůže. Neboť ani dle tohoto zákonného ustanovení nebyla žalobkyně oprávněna, učiniti náhradní dodávku závislou na předchozím zaplacení 21.500 Kč, jak žádala ve svém dopise ze dne 23. ledna 1922, nikterak neodůvodnivši tento požadavek a zejména neoznámivši žalované své pochybnosti o její jistotě, jak toho vyžaduje poctivost a víra v obchodě obvyklá, což plyne již z úvahy, že následky §u 1052 obč. zák. lze odvrátiti nejen skutečným splněním, nýbrž i tím, že se plnění zajistí. Z uvedeného jest zřejmo, že nárok žalobkyně, by žalovaná zaplatila kupní cenu před dodáním zboží, ani dle smlouvy ani dle zákona nebyl oprávněn. Otázka, zda byla žalující strana povinna dodati nový benzin do skladiště žalované, či zda bylo naopak povinností strany žalované i toto nové zboží si odvézti ze skladiště žalobkyně, má v tomto sporu význam jen potud, pokud jde o otázku, která ze stran se octla v prodlení. Ujednáním ze dne 10. ledna 1922 žalobkyně se zavázala, že vymění pozastavený benzin za zboží, odpovídající objednávce. Tento závazek žalující strany nelze vykládati jinak, než že se žalobkyně zavázala, dovézti nový benzin na své útraty do skladu žalované, odkud pozastavený benzin byla odvezla. Na tomto stavu věci ničeho nemění, že žalobkyně dle obsahu listu ze dne 10. ledna 1922 počítala s tím, že žalovaná si nový benzin odveze vlastním povozem ze skladiště žalobkyně, a že ve sporu tvrdila, že jí nedošel dopis žalované ze dne 12. ledna 1922, v němž žalovaná žádala, aby jí žalující strana sama dodala benzin do jejího skladiště, poněvadž jí není možno, totéž zboží dvakráte ze skladu žalující strany odvážeti, to tím spíše, že vina je na straně žalující. Neboť v dopisu ze dne 23. ledna 1922 projevila žalobkyně ochotu dodati benzin, jakmile jí bude poukázáno 21.500 Kč, z čehož je vidno, že žalobkyně na svém původním stanovisku již netrvala. Dodání vadného zboží není splněním a nebylo-li vadné zboží kupitelem přijato, ocitá se prodatel v prodlení s plněním, jako kdyby vůbec nebyl dodal. V tomto případě jest na kupiteli, zda chce trvati na splnění smlouvy či vykonati volbu dle čl. 355 obch. zák. Z toho plyne, že žalující strana, dodavši vadné zboží, jež nebylo přijato jako plnění, octla se s dodáním zboží, odpovídajícího ujednání, v prodlení a mohla důsledkem toho žádati zaplacení jen tehdy, kdyby byla bez průtahu dle úmluvy ze dne 10. ledna 1922 vadné zboží nahradila dodávkou smlouvě odpovídající, neboť jen v tom případě by byla svému smluvnímu závazku učinila zadost. Když tak neučinila bezodkladně, byla žalovaná strana oprávněna ji upomenouti a dáti jí dodatečnou lhůtu k plnění s pohrůžkou, že si opatří benzin jinde na její účet. Žalobkyně na upomínku žalované ze dne 21. ledna 1922, v níž byla stanovena lhůta k plnění do 25. ledna 1922, odpověděla dopisem ze dne 23. ledna 1922, v němž učinila náhradní dodávku závislou na předchozím zaplacení 21.500 Kč. K tomu žalobkyně neměla právo, poněvadž původní podmínka splatnosti kupní ceny při obdržení účtu pro náhradní dodávku smluvena nebyla a ani případné pochybnosti o jistotě žalované firmy tento požadavek tak, jak byl vznesen, neodůvodňovaly, nehledě ani k tomu, že dopis žalobkyně ze dne 23. ledna 1922, jímž žalované firmě bez zaslání nového účtu oznámila, že nový benzin dodá, jakmile jí bude poukázáno 21.500 Kč, ani formou ani obsahem nelze považovati za účet, takže žalobkyně i z toho důvodu nezachovala se podle smlouvy, a to ani tehdy, kdyby se mělo za to, že původní úmluva o způsobu placení při náhradní dodávce zůstala v platnosti. Žalovaná byla proto dle čl. 356 obch. zák. oprávněna dáti žalobkyni dodatečnou lhůtu k plnění s pohrůžkou, že, nebude-li benzin do 25. ledna 1922 dodán, žalovaná si koupí na útraty žalobkyně benzin jinde. Žalující strana ve lhůtě stanovené a okolnostem přiměřené nedodala a proto ji stihají následky čl. 355 obch. zák., že totiž žalovaná

právem mohla od smlouvy ustoupiti, což i učinila. Zaslání účtu po uplynutí dodatečné lhůty bylo bez významu.

Čís. 3770.

Zřeknutí se dovolání má pouze tehdy procesuální účinky, bylo-li prohlášeno vůči soudu, ať ústně do protokolu nebo písemným podáním.

Prodatele stihá nahodilý zánik věci, ohledně níž byl právem uplatňován nárok ze správy na zrušení kupu.

(Rozh. ze dne 24. dubna 1924, Rv I 254/24.)

Žalobce koupil od žalovaného za 8.400 Kč koně, byv prodatelem ubezpečen, že kůň tahá, lehá a vstává. Kůň však musel býti zdvihán, netahal a když zašel, bylo pitvou zjištěno, že trpěl již po delší dobu zánětem kyčelních kloubů. Žalobu na zrušení kupní smlouvy a vrácení kupní ceny procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud jí vyhověl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

K dovolání je přihlížeti přes to, že se ho žalovaný podle žalobcova tvrzení prý mimosoudně zřekl. Má-li zřeknutí se dovolání míti procesuální důsledky, musí býti prohlášeno vůči soudu, ať ústně do protokolu nebo písemným podáním. Jinak může míti snad důsledky hmotněprávní. S těmi se však v řízení opravném nelze obírati.

Po právní stránce posoudil odvolací soud věc v zásadě správně, třebaže nelze s ním ve všech podrobnostech souhlasiti. Nezáleží na tom, zda snad přesunul důkazní břímě ze žalobce na žalovaného. Stačí, že byly zjištěny okolnosti, které musily býti dokázány, by se žaloba mohla setkati s úspěchem. Odvolací soud zjistil, že se žalovaný zaručil, že kůň vstává, tahá a lehá, že však po celou dobu, počínajíc dnem, kdy žalobci byl odevzdán, až do doby, kdy zdechl, nemohl vstáti, musil býti zdvihán a na nohy postaven a že při nemoci, kterou již měl, než ho žalobce koupil, mohl býti schopným jen k lehčím pracem. Z těchto skutkových zjištění vyvodil odvolací soud zcela správně právní důsledek, že žalobce jako přejímatel je ovšem podle §u 932 obč. zák. oprávněn žádati pro vadu, kterou nelze napraviti a pro kterou koně nelze řádně užívati, úplné zrušení smlouvy. Pokus dovolatelův, vyvrátiti správnost tohoto důsledku napadáním oněch skutkových zjištění soudu druhé stolice, musí ztroskotati na předpisu §u 503, čís. 4 c. ř. s., který předpokládá, že dovolatel vychází ze skutkových zjištění nižších stolic. Nelze proto také přihlížeti k oné části vývodů žalovaného, kterými v této souvislosti má býti dolíčeno, že žalobce koně sám nevhodným nakládáním zkazil a znehodnotil, neboť i tyto vývody příčí se oněm skutkovým zjištěním odvolacího soudu. Mylným je právní názor, že se nelze domáhati zrušení kupní smlouvy podle §u 932 obč. zák., protože kůň zdechl a žalobce jej tedy nemůže již vrátiti a protože zahynutí koně je náhodou, která podle §u 1311 obč. zák. stihá žalobce jako držitele. Tento názor hájil sice ještě Stubenrauchův komentář, jehož se žalovaný dovolává, ale jinak je všeobecně uznán opak za správný (Ehrenzweig, System v § 323, Krasnopolski, Obligationenrecht, str. 137, Hasenöhrl, Obligationenrecht, II. sv., str. 475, Mayr, Lehrbuch des bürgerlichen Rechtes, III. sv., str. 80 a jiné). Tento dovolateli nepříznivý názor vyhovuje také jedině povaze věci a spravedlnosti. Z důvodu správy se totiž smlouvy ruší se zpětnou platností ode dne kupu, a to tak, aby tehdejší stav byl zase obnoven. Je proto na zcizenou věc pozírati tak, jakoby přes zcizení byla zůstala částí jmění prodatele. Jeho stihá proto také právem nahodilý zánik věci (§ 1311 obč. zák.). Že v tomto případě zahynutí koně je přičítati pouhé náhodě, zjistil výslovně soud prvé stolice, jehož zjištění v tomto směru zůstalo opravným řízením nezměněno. Další jeho zjištění, že žalobce koně, znaje jeho vadu, prodal Josefu M-ovi, který zneužívaje koně jeho zdravotní stav ještě dále zhoršil, je vyvráceno zjištěním odvolacího soudu, že žalobce dal koně M-ovi jen, by ho živil, dovoluje s ním jezditi, by mu nohy nezdřevěněly, a že kůň zjištěnou vadou byl stižen již v době, když byl žalobci odevzdán.

Čís. 3771.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Zaměstnanec na velkém majetku pozemkovém nemá nároku na zaopatřovací požitky proti vlastníku velkostatku, sloužil-li toliko u jeho pachtýře.

(Rozh. ze dne 24. dubna 1924, Rv I 257/24.)

Žalobce, jenž byl po celou služební dobu zaměstnán u pachtýře dvora, domáhal se zaopatřovacích požitků na vlastníku dvora. Soudy všech tří stolic žalobu zamítly, Nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Žalobcův právní názor, že podle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., bývalí zaměstnanci na velkém majetku pozemkovém mají nárok na zaopatřovací požitky proti vlastníku velkostatku, třebaže sloužili toliko u jeho pachtýře, nedoznává opory v doslovu zákona. Praví § 11 zákona ve znění novely ze dne 13. července 1922, čís. 215 sb. z. a n., výslovně, že plniti požitky, uvedené v tomto zákoně, je povinen zaměstnavatel — nepraví se tedy, že vlastník aneb užívatel statku — u něhož počala nebo v případě §u 1 písm. b) má počíti výplata zaopatřovacích požitků, a podle §u 12 nov. zák. přechází povinnost plniti tyto požitky na dědice osob k výplatě povinných a ručí jiní právní nástupci osob k výplatě povinných s nimi nerozdílně za závazky z tohoto zákona plynoucí. Je na snadě, že vlastníka velkostatku nelze po-

kládati ani za zaměstnavatele zaměstnanců pachtýře jeho velkostatku, ani za pachtýřova dědice neb jinakého jeho právního nástupce. Není podle toho vlastník propachtovaného velkostatku tudíž ani povinen zaměstnancům pachtýře svého velkostatku z důvodu jejich služby u tohoto — není-li k tomu snad z jiného osobního důvodu zavázán — poskytovati zaopatřovací požitky. Že je k tomu zavázán pachtýř a nikoli vlastník velkého majetku pozemkového, toť zřejmě také stanovisko prováděcího nařízení z 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n., které v příkladě 2. k §u 9 výslovně uvádí jako zaměstnavatele k placení zaopatřovacích požitků povinného i pachtýře.

Čís. 3772.

Předpis §u 46 zák. o úrazovém pojištění dělnickém ze dne 28. prosince 1887, čís. 1 r. zák. na rok 1888, nedoznal změny novým doslovem §u 1315 obč. zák.

(Rozh. ze dne 24. dubna 1924, Rv II 789/23.)

Žaloba havíře na báňskou společnost o náhradu škody, ježto utrpěl v dole úraz zaviněním žalované společnosti (§ 1315 obč. zák.), byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolání, provádějíc dovolací důvod dle čís. 4 §u 503 c. ř. s., spatřuje nesprávné právní posouzení v názoru odvolacího soudu, že ustanovení §u 46 zák. o úraz. poj. děln. ze dne 28. prosince 1887, čís. 1 ř. z. z roku 1888, vylučuje v tomto případě použití předpisu §u 1315 obč. zák. Než vývodům dovolacím, pokud snaží se dolíčiti, že novelisovaným zněním §u 1315 obč. zák., zejména použitím v něm slova »vůbec« (überhaupt), bylo uloženo každému zaměstnavateli bezpodmínečně a bez výjimky ručení za zřízence nezdatné a že platí tento předpis také o podnicích, podléhajících nucenému pojištění úrazovému — nelze přisvědčiti. Předpis §u 46 zák. ze dne 28. prosince 1887, čís. 1 ř. zák. z r. 1888 nepozbyl účinnosti novelisací §u 1315 obč. zák., který, jsa předpisem všeobecným, platí jen v případech, jež nejsou upraveny zákony zvláštními. Dovolání svými vývody a úvahami o tom, že ustanovení §u 46 cit. zák. nesrovnává se s moderními názory o sociálním pojištění a že v nových osnovách zákonných o všeobecném pojištění již není pojata výsada podnikatelů, že neručí za úkony svých nezdatných a nezpůsobilých zaměstnanců, nikterak nedolíčuje, že toto ustanovení bylo ve skutečnosti zrušeno a ze znění §u 1315 obč. zák. k takovému závěru logicky dospěti nelze. Naopak jest uvážiti, že původní zákony o úrazovém pojištění dělnickém, ze dne 28. prosince 1887 čís. 1 ř. z. z roku 1888 a ze dne 21. srpna 1917, čís. 363 ř. z. byly podstatně doplněny zákonem ze dne 10. dubna 1919, čís. 207 sb. z. a n. a že předpisy dřívějších zákonů, pokud nebyly jinými nahraženy, zůstaly zachovány ve své účinnosti, což platí také o ustanoveních §§ 45 a 46 zákona ze dne 28. prosince 1887, čís. 1 ř. z. z roku 1888, které novým zákonem vůbec nebyly dotčeny. Z uvedeného plyne, že žalobce nemůže se pro svůj nárok proti žalované společnosti dovolávati ustanovení §u 1315 obč. zák., když bylo zjištěno, čemuž ani neodporuje, že úraz utrpěl při provozování horního podniku žalované společnosti, že tedy byl úraz v příčinné souvislosti s provozem podniku a že žalobce jako horník podléhal dle čl. II. zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 207 sb. z. a n. úrazovému pojištění. Jde tu tedy zřejmě o tak zvaný úraz podnikový dle čl. II. tohoto zákona.

Čís. 3773.

Bylo-li ve vyrovnání stanoveno, že prvou splátku jest složiti do určité doby od schválení vyrovnání, nepočíná se lhůta ta teprve od vyhlášky schválení vyrovnávacího návrhu.

Soudním vyrovnáním nenastává novace pohledávky, nýbrž pohledávka zaniká pouze do částky, převyšující vyrovnávací kvotu.

(Rozh. ze dne 24. dubna 1924, Rv II 216/24.)

Na základě exekučního titulu ze dne 9. června 1922 příslušela firmě B. proti Ludmile Š-ové pohledávka 3.800 Kč. Na podzim 1922 bylo o jmění Ludmily Š-ové zahájeno řízení vyrovnávací a dne 9. prosince 1922 bylo mezi dlužnicí a věřiteli, mezi nimiž byla též firma B., ujednáno, že první splátka 10% z ujednané celkové vyrovnací kvoty 40% bude zaplacena do měsíce ode dne schváleného vyrovnání a, kdyby některá lhůta nebyla dodržena, že se stávají pohledávky splatné celým penízem v původní výši. Vyrovnání bylo vyrovnacím soudem schváleno dne 27. února 1923, vyrovnací splátka došla firmy B. dne 2. dubna 1923. Proti exekuci, již vedla firma B. pro původní pohledávku, vystoupila Ludmila Š-ová žalobou podle §u 35 ex. ř., jež byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Znělo-li vyrovnání, což zjištěno, tak, že první splátku je složiti do jednoho měsíce »ode dne schválení vyrovnání«, jsou marny všechny pokusy dovolatelovy ze zákonného ustanovení §u 49 vyr. ř. a § 174 konk. ř., podle kterých vyrovnání ovšem musí býti schváleno a schválení vyhlášeno, doličiti, že také ona lhůta vlastně měla počíti až ode dne vyhlášky schválení vyrovnávacího návrhu, jež se stala teprve dne 5. března 1923. Rovněž nelze souhlasiti s právním názorem odvolatelovým, že by se příčilo dobrým mravům, kdyby následky, stanovené ve vyrovnání na nedodržení platebních lhůt, měly nastati již tehdy, když dlužník platil jen — jak praví — o 3 dny později. Podle vyrovnávacího

návrhu dlužníkova bylo výslovně ujednáno, že se nedodržením některé lhůty stávají pohledávky splatnými celým penízem. Nastala tedy splatnost jako následek nedodržené platební lhůty zcela samočinně. Nelze proto věřiteli vytýkati jednání proti dobrým mravům, když z vyrovnání pro sebe vyvozuje jen důsledky, které dlužník sám nabídl. Nijak nelze také tento případ srovnávati s případem, jehož se žalobce dovolává, poukazuje k rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. června 1920, č. j. Rv I 243/20, uveřejněné ve sb. Vážný pod čís. 569. Toť založeno na zcela odlišných skutkových předpokladech, neboť tam šlo o prodlení jednodenní a mimo to nutkal přímo dřívější postup věřitelův k méně přesnému výkladu vůle stran. Stejně mylným jest názor dovolatelův, že soudním vyrovnáním nastala novace vyrovnané pohledávky, že se starou pohledávkou zanikl též exekuční titul, pro ni již před vyrovnáním získaný, a že by věřitel musil při nedodržení splátek novou, vyrovnáním vzniklou pohledávku, pokud se týče její zbytek znovu zažalovati. Podle §u 53 vyr. ř. má soudně potvrzené vyrovnání toliko ten účinek, že se dlužník sprošťuje povinnosti, věřitelům dodatečně zaplatiti, co mu bylo s jeho dluhu sleveno, tedy částku, která převyšuje vyrovnávací kvotu. Jinak však zůstávají vyrovnávané pohledávky jak co do své jsoucnosti tak co do svého zabezpečení, snad již před vyrovnáním vymoženého beze změny po právu. Nepřechází tudíž závazek starší v závazek nový, nýbrž původní závazek trvá beze změny dále stejně tak, jako k jeho zajištění snad nabytý exekuční titul, obé ovšem jen s tou změnou, že co do částky, vyrovnávací kvotu převyšující, zaniká jak závazek tak i případný exekuční titul. Bylo-li tudíž v tomto případě ujednáno, že vyrovnávaný dluh za jistých okolností má oživnouti, oživuje s ním za těchže podmínek též exekuční titul, k jeho zajištění získaný.

Čís. 3774.

Poměr odkladu exekuce podle §u 11 vyr. řádu k odkladu podle §u 42 ex. ř.

Odklad podle §u 11 vyr. řádu platí pouze pro exekuce na základě vylučovacích práv, jež tu byla již v den zahájení vyrovnávacího řízení, nevztahuje se však na exekuce za vyrovnacího řízení zahájené, jimž základem jsou odlučovací práva, vzešlá ve vyrovnacím řízení.

(Rozh. ze dne 25. dubna 1924, R I 348/24.)

Žádosti vyrovnacího dlužníka za odklad exekuce podle §u 11 vyr. ř. soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud žádost zamítl. Důvody: Podle §u 11 vyr. ř. může ve vyrovnacím řízení býti odložen výkon nuceného prodeje nejdéle na 60 dní, jsou-li tu jeden neb oba důvody §u 11 (2) vyr. ř., totiž je-li to na prospěch výsledku zcizení nebo nutno k uvarování škody hrozící věřitelům. V tomto případě navrhovatel žádného z těchto důvodů netvrdil ani neosvědčil a opírá návrh jedině o to, že vyrovnací řízení není dosud skončeno a právoplatně potvrzeno. Též v napadeném usnesení
důvod odkladu ta okolnost, že vyrovnací řízení není dosud skončeno. Okolnost ta však podle §u 11 (2) vyr. ř. není vůbec důvodem pro odklad exekučního prodeje. Kromě toho však padá dále na váhu, že z nadpisu druhého oddílu vyr. řádu »Účinek zahájení řízení« a ze srovnání §u 11 vyr. ř. prvého odstavce s druhým jde na jevo, že odklad takový platí jen pro exekuce v základě odlučovacích práv, pokud již v čase zahájení vyrovnacího řízení tu byly (§ 11 konk. ř., Bartschův komentář ku konk. a vyrov. řízení pozn. č. 13 ku §u 11 konk. ř. pozn. č. 12, k §u 11 vyr. ř.). V tomto případě však jde o odlučovací právo, vzešlé teprve v základě usnesení okresního soudu ze dne 3. ledna 1924, tedy za vyrovnacího řízení.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatel spatřuje nesprávné právní posouzení v tom, že rekursní soud předpokládá, že bylo stěžovatelovou povinností, by důvody pro odložení v návrhu podle §u 11 vyrovn. řádu uvedl a o ně návrh opřel. V tom sice dlužno stěžovateli přisvědčiti, neboť odložení dle §u 11 vyrovn. řádu jest odložením svého druhu, jež s odložením podle §u 42 ex. ř. nemůže býti stotožňováno, a byť i pro způsob odložení platily předpisy §§ 43 a 44 ex. ř., otázka povolení jest podle §u 11 vyrovn. řádu samostatnou otázkou, od předpisu §u 42 ex. ř. a jeho náležitostí neodvislou, což vyplývá hlavně z toho, že, když se splní náležitosti §u 11 vyrovn. řádu, může býti odložení povoleno i z úřední povinnosti a bez návrhu, tehda již zajisté, když se vyrovnávací soud nebo vyrovnávací komisař dozví o existenci důvodů pro odložení v §u 11 (2) vyrovn. řádu uvedených. Stěžovatel dále tvrdí, že jsou tu skutečně důvody pro odložení, leč to jest dle názoru dovolacího soudu v tomto případě otázkou vedlejší. Odklad podle §u 11 vyrovn. řádu platí pouze pro exekuce na základě vylučovacích práv, pokud tu byla již v den zahájení vyrovnacího řízení, nevztahuje se však na exekuce za vyrovnávacího řízení zahájené, jimž základem jsou odlučovací práva za vyrovnacího řízení vzešlá. O taková práva běží v tomto případě, a proto dlužno sdíleti právní názor rekursního soudu, že odložení povoleno býti nemůže, poněvadž je dle §u 11 vyrovn. řádu nepřípustné. (Srovnej motivy str. 161.)

Čís. 3775.

Byla-li otázka přípustnosti pořadu práva kladně již rozřešena formálně právoplatným usnesením nižších soudů, nelze Nejvyššímu soudu, k němuž se věc dostala přípustným opravným prostředkem, zabývati se touto otázkou.

(Plenární usnesení ze dne 29. dubna 1924, čís. pres. 1582/23.)

V praxi Nejvyššího soudu nebyla jednotně řešena otázka, zda možno tehdy, byla-li otázka přípustnosti pořadu práva již rozřešena formálně pravoplatným usnesením nižších soudů, Nejvyššímu soudu, k němuž se věc napotom dostala přípustným opravným prostředkem, zabývati se touto otázkou čili nic. Plenární senát, jemuž byla uvedená otázka předložena k rozřešení, zodpověděl ji záporně.

Důvody:

Opačné mínění, zastávající přípustnost přezkoumání právoplatného usnesení nižších soudů v otázce přípustnosti pořadu práva, uvádí k opodstatnění svého názoru především, že odporuje právnímu citu, by Nejvyšší soud, rozhoduje věcně o dovolání nebo dovolacím rekursu, byl po případě vázán názorem nižších soudů o přípustnosti pořadu práva, ač by sám byl názoru opačného, pokud se týče, by byl nucen v té příčině přijati právní stanovisko nižších soudů, třebaže bylo sebe mylnější a právní omyl sebe patrnější, a má za to, že »jiným soudem« myslí se tu soud souřadný, nikoliv podřízený. V souvislosti s tím zastává opačné mínění názor, že jest v zájmu veřejném, by přesně byla odlišována správa od soudnictví. Třebaže nelze upříti závažnosti oné námitce, dlužno se přece rozhodnouti pro výklad opačný, k němuž vedou materialie zákona, jejž zastává literatura a jenž vyplývá ze samého doslovu zákona, jsa podpírán kromě toho důvody praktičnosti. Těžisko sporné otázky spočívá v §u 42, odstavec třetí, j. n.; dlužno si však dále uvědomiti, že případ prvého odstavce §u 42 j. n., o nějž jde, těsně a nerozlučitelně souvisí s případem, upraveným v druhém odstavci téhož §u (ježto třetí odstavec se vztahuje k oběma případům); nelze si pak nepovšimnouti druhého odstavce §u 7 c. ř. s., jenž vyslovuje touž zásadu jako odstavec třetí §u 42 j. n.; a konečně jest hleděti též k ustanovení §u 240 odstavec třetí c. ř. s.

Pokud se týče motivů zákona, plyne z nich toto: Ve vládní předloze zněl odstavec třetí §u 43 j. n. (odpovídajícího nynějšímu §u 42): »Ein Ausspruch im Sinne des Absatzes 1 und 3 kann nicht erfolgen, wenn demselben in Ansehung des Grundes der Nichtigkeit eine von demselben oder einem höheren Gerichte gefällte noch bindende Entscheidung entgegen steht.« Tímto doslovem byla by ovšem otázka, o kterou jde, zodpovědčna kladně, ježto by byl Nejvyšší soud, nemaje nad sebou stolice vyšší, vázán jen takovým rozhodnutím o otázce nepřípustnosti pořadu práva, které sám učinil. Ve vysvětlivkách k vládní předloze (str. I. 57) se praví, že se tím zabraňuje možnosti současného dvojího jednání o otázce příslušnosti a odporujících si rozhodnutí o kompetenci a posléze dvojímu stěžování si ve věcech kompetence (»Dadurch wird der Möglichkeit einer gleichzeitigen doppelten Verhandlung über die Zuständigkeitsfrage, widersprechender Entscheidungen über die Kompetenz und in letzter Linie einer doppelten Beschwerdeführung in Sachen der Kompetenz vorgebaut.«). Než podle zprávy permanenčního výboru pro jurisdikční normu k §u 45 (odpovídajícímu §u 43 vládní předlohy a §u 42 zákona) str. I. 690 byla v odstavci třetím slova »höheren Gerichte« nahražena slovy »anderen Gerichte« a to s tím odůvodněním, že to nemusí býti vždy vyšší soud, od něhož vyšlo vížící rozhodnutí, a změna souvisí s §em 6 návrhu výboru k c. ř. s. (»weil es nicht immer ein höheres Gericht sein muß, von welchem die bindende Entscheidung ausgegangen ist. Diese Aenderung steht mit § 6 A der ZPO. im Zusammenhang«). Znělť totiž i § 7 odstavec druhý c. ř. s. ve vládní předloze: »Dieser Ausspruch kann nicht erfolgen, wenn demselben in Ansehung des Grundes der Nichtigkeit eine von demselben oder einem höheren Gerichte gefällte noch bindende Entscheidung entgegen steht,« kdežto dle zprávy permanenčního výboru k c. ř. s. § 6 odstavec druhý (odpovídající §u 7 odstavci druhému předlohy a zákona) byl pozměněn stejně jako odstavec druhý §u 42 j. n. tak, že místo slov »höheren Gerichte« byla do něho pojata slova »anderen Gerichte«. K tomu bylo ve zprávě I. str. 766 uvedeno: »Die Bestimmung des § 7 Abs. 2 der Regierungsvorlage erschöpft die ihr zugrunde liegende ratio nicht. Diese ratio ist, daß Prozeßfähigkeit, gesetzliche Vertretung, Prozeßlegitimation Dinge sind, welche nicht für jeden Prozeß anders beurteilt werden dürfen, sondern daß wenigstens für alle zur selben Zeit anhängigen gerichtlichen Prozeduren, soweit als möglich eine einheitliche Entscheidung gelten soll. Deshalb muß der über eine dieser Fragen ergangenen Entscheidung eines anderen Gerichtes dieselbe Bedeutung beigelegt werden, wie der Entscheidung eines höheren Gerichtes. Dieser Erwägung hat der Ausschuß durch die vorgenommene Aenderung Folge gegeben. Vorausgesetzt wird dabei, daß das Prozeßgericht, sei es amtlich von der fraglichen Entscheidung Kenntnis hat, oder durch die Anzeige eines Beteiligten davon erfährt.« Společným usnesením konference k c. ř. s. doplněn konečně odstavec druhý §u 7 c. ř. s. ještě slovem inländisch: »von einem anderen inländischen Gerichte«, v kterémžto znění se osnova stala zákonem. V odstavci druhém §u 42 j. n. nedošlo k obdobnému doplnění. V souvislosti s těmito motivy zákona dlužno se zmíniti též o výkladu, jehož se dostalo odstavci třetímu §u 42 j. n. a odstavci druhému §u 7 c. ř. s. v posudku vídeň. nejv. soudu, obsaženém v příloze k věstníku min. spravedlnosti (Beantwortung der Fragen, welche dem Justizministerium über Bestimmungen der neuen Prozeßgesetze vorgelegt wurden) nařízení min. sprav. ze dne 3. prosince 1897, čís. 25.801 čís. 44 věstníku. Nejvyšší soud praví »1. Im Allgemeinen sind in Sinne des 42 Abs. 3 J. N. und § 7 Abs. 2 ZPO. nur Entscheidungen inländischer Gerichte für das Gericht bindend, welche den in diesem § näher bezeichneten Nichtigkeitsgrund zum Gegenstande haben und bereits formell rechtskräftig sind. 2. Im Falle des § 42 J. N. muß eine solche Entscheidung in eben derselben Sache, bezüglich deren es sich um die Unzuständigkeit des Gerichtes bezw. um die Nichtigkeit des Verfahrens handelt, ergangen sein; während eine solche Entscheidung im Falle des § 7 ZPO. auch in einer anderen Rechtssache ergangen sein kann, wobei sodann die Parteienrolle, welche die betreffende Person in dieser Rechtssache früher eingenommen hat, nicht weiter in Betracht kommt. 3. Gerichtliche Entscheidungen, welche sich nach Punkt 1 und 2 als bindend

darstellen, muß das angerufene Gericht nicht bloß auf Antrag der Parteien, sondern auch dann berücksichtigen, wenn es von denselben aus den vorhandenen Prozeßakten oder aus den anderweitig zur Verfügung stehenden gerichtlichen Akten verläßliche Kenntnis hat.« Zásady, vyslovené v bodě 1 svého posudku, víd. nejv. soud však ve svých rozhodnutích opětovně nedbal. Také jeho judikatura rozpadla se jako judikatura čsl. nejv. soudu na dvě skupiny. Jedna z nich obsahuje rozhodnutí, v nichž nejvyšší soud přes to, že se nižší soudy zabývaly námitkou (otázkou) nepřípustnosti pořadu práva (po případě nezhojitelné nepříslušnosti soudu, rozepře rozsouzené atd.) a o ní souhlasně rozhodly, přece sám od sebe zaujímá k téže otázce stanovisko. Jsou to rozhodnutí

Gl. U. N. F. č. 728 ze dne 31. X. 1899 č. 15.720 (rozhodnuto k nepřípustnému opravnému prostředku);
č. 1165 ze dne 31. X. 1900 č. 10.829;
č. 2467 ze dne 20. X. 1903 č. 13.951 (nepříslušnost tuzemských soudů);
č. 2587 ze dne 27. I. 1904 č. 18.213;
č. 2689 ze dne 10. V. 1904 č. 7125;
č. 2954 ze dne 7. II. 1905 č. 288 (rozepře právoplatně rozsouzená);
č. 3073 ze dne 24. V. 1905 č. 8466 (taktéž);
č. 3161 ze dne 21. IX. 1905 č. 12.991 (taktéž);
č. 3778 ze dne 16. V. 1907 č. 3545 (nepříslušnost tuzemských soudů);
č. 3796 ze dne 1. VI. 1907 č. 6764;
č. 3804 ze dne 11. VI. 1907 č. 7066 (rozepře právoplatně rozsouzená);
č. 4061 ze dne 7. I. 1908 č. 13.000;
č. 4134 ze dne 18. II. 1908 Rv III 3/8;
č. 4309 ze dne 1. IX. 1908 R VIII 122/8 (také zde šlo dokonce o nepřípustný prostředek opravný);
č. 4409 ze dne 1. XII. 1908 Rv VIII 211/8;
č. 6168 ze dne 10. XII. 1912 Rv III 524/12;

I víd. nejv. soud však ve všech těchto rozhodnutích prostě se odvolává na § 42 odstavec prvý j. n. a § 240 odstavec třetí c. ř. s., ale ani jediným slovem se nezmiňuje o ustanovení třetího odstavce §u 42 j. n. V rozhodnutích Gl. U. N. F. 2587, 2689, 3161, 3778, 3796, 4309, 6168 nejvyšší soud přes to, že v nižších stolicích bylo jednáno o důvodu zmatečnosti a důvod nebyl uznán, zrušil celé zřízení a odmítl žalobu. Naproti tomu víd. nejv. soud v jiných rozhodnutích, poukazuje k §u 42 odstavec třetí j. n., drží se zásady, že formálněprávoplatná rozhodnutí nižších soudů jsou v třetí stolici nezměnitelná a pro dovolací soud závazná. Sem patří rozhodnutí

Gl U. N. F. čís. 1338 ze dne 19. března 1901, čís. 3539 (»Da gemäß § 42 J. N. die Nichtigkeit des vorangegangenen Verfahrens, selbst in dem Falle als es sich um die Unzulässigkeit des Rechtsweges überhaupt handelt, seitens der oberen Instanzen dann nicht ausgesprochen werden darf, wenn diesem Ausspruche in Ansehung der Nichtigkeit eine von demselben oder einem anderen Gerichte gefallte noch bindende Entscheidung im Wege steht, muß diese Vorschrift umso mehr dann gelten, wenn es sich bloß um die Frage der Unzuständigkeit des angerufenen Gerichtes handelt, selbst wenn eine Unzuständigkeit im Sinne des § 104 j. N. und daher der Nichtigkeitsgrund des § 477 Z. 3 ZPO. vorliegen würde«);

č. 5712 ze dne 26. X. 1910 N I 48/10 (týká se §u 42 odst. 2 j. n.): »Die Stilisierung des § 42 Abs. 2 und insbesondere die Redewendung, »wenn der Mangel erst nach rechtskräftigem Abschlusse des Verfahrens offenbar wird«, läßt bei richtiger wörtlicher Interpretation, der auch die logische Auslegung nicht entgegensteht, einzig und allein die Deutung zu, daß das im § 42 Abs. 2 normierte außerordentliche Nichtigkeitsverfahren ausschließlich nur dann anwendbar und die Aufhebung einer rechtskräftigen Entscheidung auf dem in dieser Gesetzesstelle vorgezeichneten Wege nur dann möglich ist, wenn die im § 42 Abs. 1 vorgesehene absolute Unzuständigkeit von dem Gerichte oder den Gerichten im Laufe des ordentlichen Verfahrens überhaupt nicht beachtet, vielmehr erst nach rechtskräftigem Abschlusse dieses Vorfahrens entdeckt wurde, somit nicht auch dann, wenn dieser angebliche Mangel bereits im Laufe des ordentlichen Verfahrens, sei es nun infolge Einrede, sei es von amtswegen der richterlichen Würdigung unterzogen und über ihn rechtskräftig, wenn auch unrichtig erkannt wurde«);
č. 6616 ze dne 21. X. 1913 R II 1013/13 (týká se §u 7 c. ř. s.);
č. 7527 ze dne 7. VII. 1915 R III 126/15 (šlo o případ §u 42 odst. 4 j. n.);
č. 7571 ze dne 21. IX. 1915 R II 583/15;
dále ze dne 30. I. 1917 Nc III 32/16 (č. 1810 úř. sb.)
a ze dne 6. II. 1917 R II 29/17 (Právník 1917 str. 487 a 1919 str. 132).

Z bohaté literatury budiž vytknuto toto:

Stanovisko, že vyšším soudům nelze hleděti k nepřípustnosti pořadu práva (po případě k jinému důvodu zmatečnosti), jestliže se nižší soudy k námitce některé strany nebo z moci úřední zabývaly příslušnou otázkou a o ní usnesením, nabyvším formálně moci práva a tudíž odporu již nepodrobeným, rozhodly v ten smysl, že pořad práva není vyloučen (nebo že tu není jiného důvodu zmatečnosti), že tedy takové formálněprávoplatné rozhodnutí nižších soudů je také pro vyšší soudy vížící tak, že i kdyby vyšší soud byl přesvědčen o jeho věcné nesprávnosti, přece hledě k §u 42 odstavec třetí j. n. nemůže a nesmí vysloviti zmatečnosti řízení dle §u 42 odstavec prvý j. n. (§ 240 odstavec třetí po případě § 7 odstavec druhý c. ř. s.), pokud se týče že v takových případech ani nejvyšší soud dle §u 42 j. n. nemůže vyhověti návrhu nejvyššího správního úřadu, zaujímají a svůj názor podrobně odůvodňují:

Ott: »Rechtspflege und Verwaltung«, Festschrift für Franz Klein str. 68 a násl.: »Eine Schranke der Kassation bildet es, wenn die Gerichte nicht achtlos an dem Mangel des Auschlusses des Rechtsweges vorübergingen, sondern in Ansehung dieses Nichtigkeitsgrundes dem zu fällenden Kassationsausspruche eine noch bindende Entscheidung welcher Instanz immer im Wege steht (§ 42 II). Diese noch bindende Entscheidung muß dieselbe Frage betreffen und in derselben Angelegenheit gefällt sein, auch muß sie eine ausdrückliche im Proceßverfahren abgegebene Aeußerung über die Frage der Zulässigkeit des Rechtsweges enthalten ..... Der zur Wahrung der Kompetenz von Ver-

waltungsbehörden nach rechtskräftigem Abschlusse des gerichtlichen Verfahrens vorgezeichnete Weg ist nicht gangbar, wenn infolge einer Einrede oder von amtswegen die Frage des Ausschlusses des Rechtsweges besonderer gerichtlicher Entscheidung unterzogen wurde und diese Entscheidung, mag sie auch vergriffen sein, rechtskräftig geworden ist. Die gegenteilige Ansicht ist mit dem klarem Wortlaute des Gesetzes unvereinbar, wenn auch de lege ferenda anerkannt werden mag, daß schwer einzusehen ist, warum die Gründe für die Anwendung dieses Heilmittels angesichts der Vorentscheidung verblassen sollten, wenn das öffentliche Interesse die Kassierung des rechtskräftigen Erkenntnisses zu rechtfertigen vermag. Es ist jedoch daran festzuhalten, daß die Bestimmung des § 42 J. N., wie ihre Entstehung nach harten Kampfen in der gemeinsamen Permanenzkomission beider Reichsratshäuser zeigt, den Charakter einer eminenten Ausnahmsvorschrift an sich trägt, daher eine ausdehnende Auslegung nicht zuläßt, daß ferner die Zuständigkeit der Gerichte bei Entscheidungen über ihre Kompetenz strengstens gewahrt werden muß, soweit nicht ausdrückliche Anordnungen etwas anderes gebieten, daß somit wohl die Aufhebung gerichtlicher Entscheidungen, wenn Gerichte unbewußt in den Bereich der Verwaltung herübergegriffen, begründet erscheint, nicht aber wenn durch einen ausdrücklichen Ausspruch des Gerichtes der Mangel des Rechtsweges geradezu verneint wurde«.

Ott »Soudní řízení« I. § 19 str. 81 III.

Pantůček »O organisaci a příslušnosti soudní« str. 79, »Právo soudu zrušiti řízení a po případě i rozhodnutí proto, že věc vůbec nepatří před řádné soudy .... je dle výslovného ustanovení §u 42 odst. 3 j. n. vyloučeno, jestli výroku tomu ohledně důvodu zmatečnosti nějaké rozhodnutí od téhož nebo jiného soudu vydané a ještě závazné v cestě stojí. Poněvadž důvodem zmatečnosti dle §u 42 j. n. je absolutní nepříslušnost řádných soudů, má nedosti jasný předpis tento zajisté na mysli případy, kdy o příslušnosti soudů řádných již dříve v nějakém sporu incidenčním bylo jednáno, příslušnost tato uznána a rozhodnutí to dosud vyšší instancí nebylo zrušeno.«

Hora »Československé civilní právo procesní« II. str. 17 § 2 »O procesní způsobilosti« (§ 7 c. ř. s.) »Zvláštní obmezení přípustnosti tohoto výroku (sc. ve smyslu §u 7 odst. 1 c. ř. s.) platí u nás .... Výroku o zmatečnosti řízení a odmítnutí žaloby nelze totiž učiniti, je-li mu na překážku dosud závazné rozhodnutí téhož nebo jiného tuzemského soudu, učiněné o tomže důvodu zmatečnosti (7 II). Předpokládá se tu tedy rozhodnutí soudní a to takové, jímž byl nedostatek procesní způsobilosti téže osoby, o niž právě nyní běží, popřen, a rozhodnutí vížící, t. j. dosud nezrušené (k opravnému prostředku zákonného zástupce nebo strany, nabyvší dodatečně procesní způsobilosti), ačkoliv opravný prostředek proti němu mohl by býti ještě podán, aneb rozhodnutí už právoplatné«.

Hora »Odvolání« str. 62 a 63 »Výjimka ze zásady (že odvolací soud přezkoumává rozsudek soudu prvé stolice jen potud, pokud si toho odvolatel přeje) neplatí ani při t. zv. obranách privilegovaných, t. j. nepřípustnosti pořadu práva, rozepře zahájené a právoplatně rozsouzené. Byť i § 240 posl. odst. nařizoval, aby k těmto okolnostem hleděno bylo po každé z moci úřadu, neznamená to přece ještě, že by k nim hleděti slušelo, i když strana přezkoumání takového si nepřeje. Opomenou-li strany vůbec podati opravný prostředek proti rozsudku, stíženému některou z vad v §u 240 III. jmenovaných, nebude o tom pochybnosti, že i tento vadný rozsudek jako celek vchází v moc práva. To platí i tenkrát, když vyšší instanci sice poskytnuta bude příležitost vadu takovou odkrýti, ale nedostává se jí moci, aby důsledky toho vyslovila, poněvadž tu není opravného prostředku, jenž by ji k tomu opravňoval.«

Str. 149. »Ovšem dlužno míti na mysli při tomto důvodu zmatečnosti (totiž § 477 č. 6 c. ř. s.), že soud odvolací jest obmezen ve svém právu, přihlížeti ke zmatečnosti z moci úřední, ustanovením §u 42 III. j. n. Bylo-li totiž už k otázce přípustnosti pořadu práva v témže sporu některou stranou nadhozené výslovně přisvědčeno soudem, a je-li toto rozhodnutí ještě závazné, nemůže ani soud odvolací v odporu s tímto rozhodnutím vysloviti zmatečnost pro nepřípustnost pořadu práva. Ustanovení to bude praktické zejména v těch případech, kdy soud prvé stolice námitku, že je pořad práva nepřípustný, usnesením samostatným odmítl a teprve po právoplatnosti tohoto usnesení ve věci hlavní jednal a rozsudek, proti němuž je nyní odvolání podáno, vydal (§ 261 IV.).« Tamže: poznámka 35 »Také ustanovení §u 42 III. předpokládá, že výrok tu zmíněný týče se téže záležitosti právní a týchž stran. Tomu nevadí zejména ani slova »oder von einem anderen Gerichte«, slova ta zahrnují právě případy v textu uvedené, kde výrok o přípustnosti pořadu práva vyšel od soudu instance prvé, tedy vskutku od »soudu jiného«, než je soud odvolací, a kde tento soud odvolací je přece oním výrokem vázán. To platí ostatně i o výroku v §u 7 odst. 2 c. ř. s. zmíněném (viz poznámka 37), byla-li vyslovena procesní způsobilost usnesením, je proti tomuto usnesení opravným prostředkem rekurs (514), ve věcech bagatelních není ani tohoto opravného prostředku (517). Nepodá-li některá strana rekurs [ať tak učiniti mohla, ale neučinila, či ani tak učiniti nemohla (517)], ale podá pak proti rozsudku důsledkem usnesení onoho vydanému odvolání, nemůže ani tu soud odvolací k výroku onomu — byť i naprosto pochybenému — přihlížeti, poněvadž tento výrok, ačkoli snad ještě ani pravoplatným není, je proň závazným »rozhodnutím soudu jiného« ve smyslu §u 7 odst. 2. Rovněž mají slova tato dobrý smysl vzhledem k §u 42 II j. n., jeť i nejvyšší soud obmezen ve výkonu práva v §u 42 II. mu poskytnutého, překáží-li mu v tom výrok o důvodu zmatečnosti učiněný, a to buďsi učiněný jím samým (na př. jakožto soudem revisním), anebo soudem nižším, tedy »jiným.«

Str. 147 »Důsledky se zmatečností v §u 477 č. 5 naznačenou spojené, nesmí výjimečně soud odvolací vysloviti za podmínek §u 7 odst. 2 c. ř. s. Je-li tu totiž dosud závazné rozhodnutí téhož nebo jiného soudu o tom, že strana, o niž běží, jest procesně způsobilá, nebo ten, kdo jako zástupce jisté strany před soudem jednal, je zákonným zástupcem jejím

nebo má zmocnění k vedení rozepře, vylučuje § 7 odst. 2 možnost, aby zmatečnost byla prohlášena, byť i na jevo vyšlo nyní, že onen dosud závazný výrok je pochybený. V tomto případě je pak ovšem vyloučena i žaloba o zmatečnost (529 II.)«. K tomu: poznámka 34 »Ustanovení §u 7 odst. 2 c. ř. s. je velmi sporné. Souhlas jest sice potud, že se výrok soudu musí výslovně zabývati procesní způsobilostí atd., jakož i že se musí vztahovati na touž stranu. Ale sporno je, musí-li k němu dojíti v témže sporu, či jsou-li tu podmínky §u 7 odst. 2, i když k výroku dotyčnému došlo ve sporu jiném. V tom smyslu vykládá § 7 odst. 2 mínění panující ..... Proti tomuto názoru Horten ZPO. I. 53 násl. s přesvědčujícími důvody.«

Neumann »Komentar zu den Zivilprozeßgesetzen« III. vydání, sv. I. str. 140. »Die Behebung einer gerichtlichen Entscheidung kann weder als Folge des wider die Entscheidung erhobenen Rechtsmittels durch die höhere Instanz, noch nach rechtskräftigem Abschlusse des Verfahrens durch Ausspruch des Obersten Gerichtshofes erfolgen »wenn in Ansehung des Grundes der Nichtigkeit eine von demselben oder von einem anderen Gerichte gefällte noch bindende Entscheidung entgegensteht«. Demnach wird die Behebung nur dann nicht erfolgen können: a) wenn die entgegenstehende Entscheidung noch bindend ist. Eine Entscheidung (soweit sie nicht bloß prozeßleitender Natur ist), ist im Allgemein bindend, sobald sie verkündet wurde, und wenn dies nicht geschah, sobald sie in schriftlicher Abfassung zur Ausfertigung übergeben ist (§ 416 Abs. 2 ZPO.), und die bindende Wirkung dauert bis die Entscheidung von der höheren Instanz abgeändert oder aufgehoben ist. Im Sinne des § 42 J. N. sind aber nur Entscheidungen inländischer Gerichte bindend, welche bereits formell rechtskräftig sind..... b) wenn ausdrücklich in der entgegenstehenden Entscheidung ausgesprochen ist, daß der Mangel der absoluten Inkompetenz aus den in Frage kommenden Umständen nicht als vorliegend erachtet wird.... c) wenn die Entscheidung dieselbe Frage betrifft.... d) wenn die Entscheidung in derselben Angelegenheit gefällt wurde.... Liegt eine solche bindende Entscheidung, bei welcher die Voraussetzungen a) bis d) zutreffen, vor, so kann weder das Gericht erster Intanz, noch die höhere Instanz über ein erhobenes Rechtsmittel, noch der Oberste Gerichtshof auf Antrag der obersten Administrativbehörde nach Rechtskraft einer Entscheidung dieselbe wegen Nichtigkeit beheben.... Eine bindende Entscheidung im Sinne des § 42 wird z. B. vorliegen, wenn über die Unzulässigkeit des Rechtsweges, weil die Sache vor die Verwaltungsbehörden gehört, bei einer hiezu abgesondert angeordneten Tagsatzung verhandelt und mit Beschluß erkannt wurde, daß dieser Mangel nicht bestehe, dann wird nach Rechtskraft dieses Beschlusses das Gericht nicht mehr in der Lage sein, das Verfahren in der Hauptsache einzustellen, obschon es die Irrtümlichkeit des vorangegangenen Beschlusses erkannt, ebensowenig werden die Gerichte im Instanzenzuge das Verfahren und das Urteil in der Hauptsache als nichtig aufheben können und endlich wird auch der Oberste Gerichtshof wegen des entgegenstehenden rechtskräftigen Beschlusses nicht die Nichtigkeit des in der Hauptsache durchgeführten Verfahrens im Sinne des § 42 Abs. 2 J. N. aussprechen können.«

Schauer »Zur Frage der absoluten Inkompetenz (42 J. N.)« Allg. öster. Ger. Zeitung 1897 str. 188 a násl. »Die präjudizielle Wirkung ist nur einer Entscheidung zuerkannt, die schon und noch bindend ist. Von der Rechtskraft ist die bindende Wirkung nicht abhängig. Sie beginnt mit dem momente, wo das Gericht von der Entscheidung nicht mehr abgehen kann (§ 416 Abs. 2 ZPO. »das Gericht ist an eine Entscheidung gebunden«), und dauert bis zur Aufhebung oder Abänderung durch die Entscheidung eines höheren Richters. Jenen Entscheidungen des Verfahrens außer Streitsachen, welche das Gericht auf Vorstellung selbst abändern kann (§ 9 Abs. 2 Pat. vom 9. VIII. 1854 Nr. 208), sowie prozeßleitenden Verfügungen, an welche das Gericht nach § 425 Abs. 2 ZPO. überhaupt nicht gebunden ist, kommt bindende Wirkung niemals zu. Es muß sich um eine Entscheidung, um einen ausdrücklichen Ausspruch des Gerichtes handeln, durch den die Frage der inländischen Gerichtsbarkeit, der Zuständigkeit der ordentlichen Gerichte oder der Zulässigkeit des Verfahrens außer Streitsachen beantwortet und durch welchen von diesem Gesichtspunkte aus die Zulässigkeit des eingeleiteten Verfahrens anerkannt worden ist. Beschlüsse, welche bloß implicite eine Erklärung über die hier behandelten Punkte enthalten, entscheiden nicht über den maßgebenden Grund der Nichtigkeit, sind daher im Sinne des § 42 Abs. 3 J. N. von keinem Belange.... Bei der ersten Tagsatzung wendet der Beklagte die Unzulässigkeit des Rechtsweges ein (239, 440 ZPO.). Nach Durchführung einer abgesonderten mündlichen Verhandlung (260 Abs. 3) entscheidet der Richter mittels Beschlusses (261 Abs. 3) auf Zurückweisung der Einwendung. Dieser Beschluß wird rechtskräftig. Er bildet nunmehr ein unübersteigliches Hindernis sowohl für den zu besserer Einsicht gelangten ersten Richter, wie für das Berufungs — und Revisionsgericht, auf die Nichtigkeit des durchgeführten Verfahrens zu erkennen und es erübrigt ihnen nur, in den Gründen ihrer Entscheidung auf das formale Hindernis des § 42 Abs. 3 J. N. hinzuweisen, das der richtigen Entscheidung entgegensteht. Im Bestande der entgegenstehenden Vorentscheidung ist es dem Obersten Gerichtshofe auch auf dem außerordentlichen Wege des § 42 Abs. 2 J. N. nicht möglich, auf Antrag der obersten Administrativbehörde das Erkenntnis in der Hauptsache zu beseitigen.«

Horten »Jurisdiktionsnorm« str. 206—207 »Keine Kassierung der Entscheidung erfolgt, wenn die Kompetenzfrage bereits im Verfahren zur Entscheidung gelangt ist, welche noch bindend ist. Hier werden folgende Fragen bedeutsam: a) Noch bindend ist die Entscheidung, wenn sie noch im Rechtsmittelzuge beseitigt werden kann, ohne daß dies bisher geschehen wäre. Sie bindet diesfalls das entscheidende Gericht, das ja allgemein an seine Entscheidungen bis zur Aufhebung durch eine höhere Intanz gebuden erscheint (416 ZPO.). Das paßt nun aber bloß

auf Abs. 1 des § 42 J. N. nicht auch auf Abs. 2 daselbst, da ja hier ein rechtskräftiger Abschluß des ganzen Verfahrens die Voraussetzung der Kassierung ist. Für alle Fälle gilt also nur das eine, daß ein absoluter Inkompetenzgrund, den eine rechtskräftige Vorentscheidung als nichtbestehend annahm, hinterher durchaus wirkungslos bleiben muß. b) Auch ein anderes Gericht, als das in merito entscheidet, kann die bindende Vorentscheidung gefällt haben, wenn nur im Rahmen der verhandelten Rechtssache die Entcheidung erflossen ist. Es kann also beispielsweise ein Gericht, das die Rechtssache wegen örtlicher Inkompetenz an das verhandelnde abtrat (§ 44 J. N.), vorher schon den Mangel eines absoluten Inkompetenzgrundes ausgesprochen haben, und dieser Ausspruch bindet einerseits, wenn erst noch höhere Instanzen im Rechtszug darüber entscheiden sollen, bis dahin das Gericht, an welches die Abtretung erfolgt ist; anderseits, wenn einmal die Rechtskraft dieser Vorentscheidung eingetreten ist, sowohl das verhandelnde Gericht und seine höheren Instanzen als auch den Obersten Gerichtshof gegenüber dem Aufhebungsantrage der obersten Administrativbehörde.«

Horten »Oesterreichische Zivilprozeßordnung« 1908 I. § 7 str. 55 a násl. podobně zejména II. b) 2 »Anderer Gerichte. Auch andere Gerichte können immerhin im Rahmen der verhandelten Rechtssache die Frage der Nichtigkeit verneinend entschieden haben u. zw. nicht nur Rechtsmittelgerichte, »höhere Gerichte«, wie der Entwurf gelautet hat, sondern umgekehrt erscheint auch das Rechtsmittelgericht an die untere Entscheidung, welche die Nichtigkeit verneint, gebunden; nur im Rechtsmittelzuge gegen diese Entscheidung der unteren Instanzen kann das Rechtsmittelgericht die Nichtigkeit aussprechen.«

Pollak »System des österreichischen Zivilprozeßrechtes« 1906, str. 151 § 25. Die Prozeßfähigkeit. »Hat nämlich ein inländisches staatliches Gericht sei es im streitigen, sei es im außerstreitigen Verfahren, sei es unter denselben, sei es unter anderen Parteien, sei es rechtskräftig, sei es noch nicht rechtskräftig eine Person für prozeßfähig erklärt, so bindet diese Entscheidung (cum clausula rebus sic stantibus) jedes inländische Gericht, in solange sie nicht im Instanzenzuge abgeändert ist (§ 7 Abs. 2 ZPO.)«.

Fierich. »Unzulässigkeit des Rechtsweges« 1912 II. § 2. Die Zulässigkeit des Rechtsweges als ein Gegenstand der richterlichen Prüfung während des Prozesses str. 96. »Die amtliche Prüfung im Revisionsverfahren kann nur in den Grenzen der Revisionsanträge stattfinden (504 Abs. 1) ..... So gut bei Anwendung der Vorschrift des § 42 J. N., wie bei jener des § 240 ZPO. müssen wir dem Umstande Rechnung tragen, daß rechtskräftig entschiedene Teile der streitigen Rechtssache keinen Gegenstand der richterlichen Prüfung bezw. Anfechtung bilden können.« § 3 Die sogenannte absolute Inkompetenz der ordentlichen Gerichte als Grundlage des Verfahrens nach rechtskräftigem Abschlusse desselben.« Z této části zejména str. 120 »Da der Abs. 3 des § 42 J. N. ebenso vor der Rechtskraft, wie auch nach der Rechtskraft des Verfahrens Anwendung finden soll (»Ein Ausspruch im Sinne der Abs. 1 und 2), so können wir keinen Grund finden, dieser Bestimmung eine andere Bedeutung vor und eine andere nach der Rechtskraft des Verfahrens zuzuschreiben. In weiterer Ausführung dieses Gedankens könnte der Oberste Gerichtshof auf Grund des diesbezüglichen Antrages das Verfahren aufheben, wenn die Nichtexistenz der sogenannten absoluten Inkompetenz im ersten Stadium nicht festgestellt wurde. Das wäre der Fall, wenn die besprochene Frage im Allgemeinen mangels einer Einrede oder eines Antrages keiner Prüfung unterlag, wie auch in dem Falle, wenn das Gericht von amtswegen die Prüfung der Frage unternommen hat, schließlich aber kein Erkenntnis in dieser Richtung fällte. Der letzte Fall wäre vorhanden, wenn das Gericht die Ueberzeugung gewonnen hat, daß die gehegten Zweifel grundlos waren (siehe die Beantwortung der Fragen zu § 261 P. 4). In beiden Fällen wurde die Existenz der Nullität nicht festgestellt, demzufolge wurde sie im ersten Stadium nicht offenbar. Bei dieser Sachlage könnte der Oberste Gerichtshof, wenn sonst die gesetzlichen Bedingungen zutreffen, nach § 42 Abs. 2 J. N. vorgehen. Wenn dagegen ein Gericht einem Antrage oder in der Richtung des § 42 J. N. eingebrachten Einrede nicht stattgibt, so kann der Oberste Gerichtshof im Sinne des § 42 Abs. 2 J. N. das Verfahren nicht aufheben, da nach § 42 Abs. 3 dem Ausspruche in Ansehung des Grundes der Nichtigkeit eine gerichtliche Entscheidung entgegenstände.«

Fürstl »Jurisdiktionsnorm« § 42 str. 98, 99 »Der Regelfall wird sein, daß das Gericht die wegen Unzulässigkeit des Rechtsweges erhobene Einwendung mit Beschluß zurückgewiesen hat. Wird in diesem Falle die Verhandlung zur Hauptsache sogleich aufgenommen (§ 261), so kann das Gericht von diesem Beschlusse nicht mehr abgehen, auch wenn es bei der Verhandlung zur Hauptsache anderer Ansicht werden sollte. Ist dieser Beschluß rechtskräftig geworden, so kann ihn auch das Berufungsgericht oder Revisionsgericht bei der Entscheidung zur Hauptsache nicht mehr abändern.«

Skedl »Das öster. Zivilprozeßrecht« 1900 str. 175 poznámka 23.

Dokladu pro opačný názor, t. j. pro názor, že nejvyšší soud jest oprávněn a povinen zkoumati otázku přípustnosti pořadu práva, byť i nižšími soudy byla již rozřešena kladně rozhodnutím pravoplatným (formálně moci právní nabyvším), v literatuře nalezeno nebylo. Stanovisko, jež teoretikové, mezi nimi Schauer a Neumann, jichž poměr ke tvůrci platného civilního řádu soudního Kleinovi jest všeobecně znám ,a přední čeští učenci a znalci formálního práva civilního zaujímají ke sporné otázce, jest tedy bez výjimky záporné. Arciť i oni částečně pociťují jakousi povážlivost zmíněné zásady, jíž jsou vyššímu soudu, jenž dospěl ke správnějšímu názoru, vázány ruce formálně pravoplatným rozhodnutím soudu nižšího, kterážto úvaha vedla asi praxi

k tomu, že se v naznačených případech, emancipujíc se od ustanovení §u 42 odstavec třetí j. n., pokládá za oprávněnu, hleděti vždy a za všech okolností k nepřípustnosti pořadu práva. V tom směru poukazuje se zejména k uvedené již poznámce Otta v článku »Rechtspflege und Verwaltung«. Schauer v cit. článku a Neumann v prvém a druhém vydání svého komentáře mínili, že lze ve veřejném zájmu najíti východisko aspoň v případech §u 42, odstavec prvý a druhý potud, že by nejvyšší soud pořadem řádných prostředků opravných, pokud se týče k návrhu nejvyššího správního úřadu napřed zrušil právoplatné vížící rozhodnutí předchozí, a odstraniv takto překážku §u 42 odstavec třetí j. n., zrušil pak celé řízení. Než Fierich l. c. str. 121 poznámka 13 přesvědčivě vyložil neudržitelnost tohoto mínění, a Neumann v třetím vydání svého komentáře str. 141 poznámka 16 loyalně připouští, že netrvá na svém dřívějším názoru, ježto odporuje §u 42 odstavec druhý a třetí j. n.

Budiž přihlédnuto též k ustanovení druhého odstavce §u 48 civilní jurisdikční normy ze dne 20. listopadu 1852, čís. 251 ř. zák., který zněl »Nur Verhandlungen über die Ungiltigkeit oder Trennung der Ehe, welche von einem Gerichte gepflogen werden, dem eine Gerichtsbarkeit über Rechtssachen dieser Art gar nicht zusteht, und Verhandlungen, welche von dem Zivilrichter irrigerweise über einen zur Militärgerichtsbarkeit oder gar nicht zum Rechtsverfahren, sondern vor die Verwaltungsbehörde gehörigen Gegenstand gepflogen werden, sind auch, wenn die Unzuständigkeit erst in höherer Instanz entdeckt wird, von amtswegen, oder im Falle die Entscheidung zwischen den beiden Parteien bereits rechtskräftig geworden sein sollte, auf Antrag der zur Anfechtung berechtigten Behörde als ungiltig aufzuheben.« Také dle dříve platného práva byl tedy vyšší soud oprávněn a povinen zrušiti z moci úřední pro nepřípustnost pořadu práva řízení jako zmatečné jen tehdy, byla-li nepřípustnost odhalena teprve ve vyšší stolici, kdežto bylo-li v nižších stolicích o otázce nepřípustnosti pořadu práva jednáno a právoplatně rozhodnuto v ten rozum, že věc patří před soudy, vyšší soud nemohl zrušiti řízení již sám od sebe, nýbrž jen k návrhu oprávněného správního úřadu, Než i tato možnost, zrušiti právoplatná rozhodnutí soudní ve věcech správních k návrhu správního úřadu, byla odstraněna §em 12 zákona ze dne 18. dubna 1869, čís. 44 ř. zák. o říšském soudě, jak podrobně a přesvědčivě vyložil Ott ve svém velice zajímavém článku »Deckt Rechtskraft des Urteiles die Unzulässigkeit des Rechtsweges?« v časopise Allg. öster. GZ. 1889 č. 43 až 45. V tom směru byl tedy právní stav před vydáním nyní platné jurisdikční normy týž, jako stav, utvořený nynějším §em 42 odstavec třetí j. n.

Dlužno připustiti, že doslov třetího odstavce §u 42 j. n. nevyniká přesností, což má původ svůj v tom, že jsou tam soustředěny případy nikterak shodné. Obmezující ustanovení třetího odstavce §u 42 j. n. týče se totiž výroku: 1. podle prvého odstavce §u 42 j. n., 2. podle druhého odstavce a 3. podle čtvrtého odstavce téhož paragrafu. Dlužno proto usilovati o výklad obmezujícího ustanovení třetího odstavce §u 42 j. n., jenž byl by jednotným pro všechny tři případy a na všechny by se hodil. Poněvadž dále ohledně nedostatku procesní způsobilosti, zákonného zastoupení nebo zmocnění k vedení rozepře zákon v §u 7, odstavec prvý c. ř. s. vyslovuje touž zásadu, jež ohledně nepřípustnosti pořadu práva vytčena jest v prvém odstavci §u 42 j. n., a poněvadž obmezující ustanovení druhého odstavce §u 7 c. ř. s. kryje se doslova s obmezujícím ustanovením třetího odstavce §u 42 j. n., nutno usilovati o jednotný výklad obojího obmezujícího ustanovení. Jde o to, zda jest na místě výklad, jímž obmezující ustanovení co nejvíce se sužuje, či zda lze a dlužno dáti obmezujícímu ustanovení výklad poněkud širší.

Výklad posléz uvedený jest, jak již uvedeno, jednomyslným názorem všech předních představitelů nauky procesního práva a dochází opory v dějinách vzniku obmezujícího ustanovení. Prvé, než zaujato bude stanovisko k tomu i onomu výkladu, nebude od místa, povšimnouti si případů, jež při sužujícím výkladu obmezujícího ustanovení přes to, že o otázce přípustnosti pořadu práva bylo jednáno a formelně právoplatným usnesením rozhodnuto, zůstanou i po právoplatném ukončení vydány možnosti zrušení podle druhého odstavce §u 42 j. n. Jest jednomyslným názorem nauky procesního práva a odůvodněno doslovem druhého odstavce §u 42 j. n., že právoplatným skončením řízení po rozumu tohoto zákonného ustanovení jest nejen právoplatné rozhodnutí rozepře, nýbrž i ukončení její smírem. Úskalí druhého odstavce §u 42 j. n. vydány by byly při súžujícím výkladu obmezujícího ustanovení všechny spory, v nichž po předchozím formelně právní moci nabyvším usnesení o přípustnosti pořadu práva došlo pak na prvé stolici ku smíru. Touž měrou hrozilo by totéž úskalí právoplatně rozhodnutým rozepřím, v nichž třetí stolice dovoláno se nebylo, pokud se týče podle zákona dovoláno se býti nemohlo. Poněvadž případy obou těchto skupin tvoří převážnou většinu všech rozepří, byl by důsledek sužujícího výkladu obmezujícího ustanovení ten, že nebezpečí zrušovacího výroku podle druhého odstavce §u 42 j. n. vydána by byla převážná část právoplatně ukončených rozepří. Tu pak nelze nepovšimnutými nechati dalekosáhlé účinky zrušovacího výroku podle druhého odstavce §u 42 j. n. Nutno si uvědomiti, že návrh ve smyslu tohoto ustanovení není vázán lhůtou a že jest tudíž nepřípustným po případě i po drahné době, co byla rozepře právoplatně ukončena. Z druhé strany jisto jest, že strany domáhají se soudcovského formalisování práv, nároků a právních poměrů nikoli k účelům theoretickým, nýbrž k účelům praktickým, že na právoplatné ukončení rozepře následuje co nejdříve realisace soudcovského výroku nebo smíru a přivoděny budou právní změny, dotýkající se po případě celé řady osob, jež nebyly stranami právoplatně ukončené rozepře. Exekuce pro právoplatně přisouzenou pohledávku povede na př. ku dražbě nemovitostí, převodu vlastnického práva na vydražitele, zřízení nových knihovních práv vydražitelem. Dojde-li potom k zrušovacímu výroku podle druhého odstavce §u 42 j. n., bude otázkou, co stane se se všemi oněmi právními změnami. Výrokem tím přivoděn bude v těchto poměrech zmatek nad zmatek a otřesena bude důvěra obecenstva v pevnost a stálost právoplatných soudních rozhodnutí. Tím však nebude po případě věc ještě ukončena a dostaví se po případě ještě další obtíže. Není nikde v zákoně vysloveno, že zrušovacím usnesením nejvyššího soudu

jsou v napotom zahájeném správním řízení vázány úřady správní. Lze ovšem připustiti, že vázaným se bude cítiti nejvyšší správní úřad, učiniviší návrh na nejvyšší soud. Není však zajisté názorem nejvyššího správního úřadu vázán nejvyšší správní soud. Jest proto zásadně myslitelno, že nejvyšší správní soud zaujme opačné stanovisko, než ve svém zrušovacím usnesení zaujal nejvyšší soud a že v povstavším takto záporném sporu o právomoc senát pro řešení kompetenčních konfliktů dá za pravdu nejvyššímu správnímu soudu. Důsledek toho bude ten, že nyní, snad po letech, začne se táž rozepře znova projednávati na řádném soudě. Tyto úvahy přímo nutkají k tomu, by v zájmu právní bezpečnosti a důvěry obecenstva v pevnost a stálost právoplatných soudních rozhodnutí nebyla súžována hranice působnosti obmezujícího ustanovení. Neméně příliš vážným jest ohrožení zájmů stran a právní bezpečnosti i s hlediska prvého odstavce §u 42 j. n. Nutno si uvědomiti nejtypičtější a nejvíce do očí bijící případ. Ve sporu, jenž jest kromobyčejné důležitosti, obtížnosti a nákladnosti, i strany i soud, jsouce si vědomy dalekosáhlých účinků případné nepřípustnosti pořadu práva, o této otázce co nejzevrubněji pojednaly, procesní soud, zhodnotiv co nejpečlivěji věc, samostatným usnesením zamítl obranu nepřípustnosti pořadu práva, rekursní soud, zabývav se rovněž co nejsvědomitěji a co nejdůkladněji otázkou, potvrdil usnesení soudu procesního. Poněvadž dovolací rekurs na nejvyšší soud jest podle §u 528 c. ř. s. vyloučen, nezbývá stranám, než by ve sporu věcně dále jednaly, věc projedná se bez závady i na soudě odvolacím a nyní přijde nejvyšší soud s výrokem podle prvého odstavce, ohromná námaha, ztráta času a peněz jest marnou a to přes to, že strany učinily, co vůbec po zákonu učiniti mohly. Pak dojde po případě i tu k zápornému sporu o právomoc po případě s týmž výsledkem, k němuž bylo již poukázáno. I vnucuje se přímo otázka, zda mocnějším jest zájem státu na dodržování přesně nevyhraněných, mlhavých hranic mezi řádným soudnictvím a řízením správním, či zájem státu na tom, by u obecenstva nebyla podlamována důvěra ve stálost a pevnost právoplatných soudních rozhodnutí a by hádkami o přípustnost pořadu práva nebyl přivoděn zmatek v právních poměrech. Výše dlužno zajisté ceniti tento zájem. Budiž poukázáno dále k tomu, že zákonem ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n., bylo přikázáno rozhodování o v e ř e j n o právních nárocích proti státu zemskému soudu v Praze. Řízení na soudě poskytuje zajisté více záruk pro důkladné a svědomité projednání věci, než namnoze nejisté a mlhavé řízení správní. Není proto opodstatněna námitka zastanců opačného mínění, dovolávající se veřejného zájmu. Mimochodem budiž podotknuto, že minimálním bude zájem státu na správném rozhraničení soudnictví sporného a mimosporného v případě, kde formelně právoplatným usnesením věc odkázána byla do řízení mimosporného. Pokud se opačné mínění pozastavuje nad tím, že by nejvyšší soud byl vázán výrokem nižších stolic a že by byl nucen zabývati se věcí, která nepatří na pořad práva, stačí podotknouti, že i v jiných směrech jest nejvyšší soud vázán rozhodnutím nižších stolic a jest mu formálním předpisem zabráněno je přezkoumati, třebas měl důvodně za to, že nejsou správná. Budiž tu poukázáno zejména na vázanost nejvyššího soudu skutkovými zjištěními nižších soudů a to namnoze proti jeho lepšímu přesvědčení. Rovněž oceněním odvolacího soudu dle §u 500 c. ř. s., poslední odstavec, jest dovolací soud vázán, třebas neodpovídalo pravdě. Mínění tu zastávané nepřichází nijak do rozporu s ustanovením civilního řádu soudního (§ 240, 477 c. ř. s.), neboť předpisu §u 42, odstavec třetí, j. n. dlužno dáti přednost před uvedenými předpisy civilního řádu soudního, jichž jest obmezením. Proti výkladu §u 42, zde zahájenému dalo by se snad namítnouti, že zákon, mluvě o rozhodnutí »ještě« vížícím, má na mysli, že kladným rozhodnutím o otázce přípustnosti pořadu práva jsou vázány jen nižší soudy, jež učinily rozhodnutí, ježto jen pro tyto je rozhodnutí »ještě« vížící, nebyvši »již« odstraněno soudem vyšším. Proti takovému výkladu svědčí však nejen to, co uvedeno z literatury o významu §u 42 j. n., nýbrž i vznik tohoto ustanovení zákona, jak zde byl vylíčen, i dlužno spíše rozuměti zákonu tak, jako kdyby činil použití §u 42 odstavec prvý a druhý j. n. závislým na tom, že tomu nevadí rozhodnutí, učiněné týmž nebo jiným vyšším nebo nižším soudem co do důvodu zmatečnosti a »ještě« nebo »již« vížící. Že Nejvyšší soud jest vázán názorem nižších soudů pouze tehdy, jestliže o otázce přípustnosti pořadu práva ve výroku skutečně rozhodly, vyplývá ze znění zákona (sr. § 416, 426 c. ř. s.) a nepotřebuje bližšího odůvodnění. Pokud jde o § 7 c. ř. s. budiž ještě dodáno, že nemá stejného ustanovení jako § 42, odstavec p r v ý j. n. Ochrany poskytuje tu sice, v případech tam uvedených, § 529 čís. 2 c. ř. s., leč předposlední odstavec jeho stanoví nepřípustnost žaloby o zmatečnost, byl-li nedostatek procesní způsobilosti nebo zákonného zastoupení již před pravoplatným rozhodnutím marně uplatňován žádostí odmítací nebo návrhem, aby řízení bylo prohlášeno za zmatečné, nebo některým opravným prostředkem. A přece jest tu po případě veřejný zájem na blahu toho, kdo postrádá zákonného zastoupení, větší nežli zájem na roztřídění soudnictví od správy.

Z důvodů uvedených dospěl plenární senát k názoru, vyjádřenému právní větou.

Čís. 3776.

I věcné ručení podle §u 62 zák. ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n., jest pouze podpůrným; nastává teprve tehdy, když poplatník povinnosti platební nedostál.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1924, R I 280/24.)

Manželé Alfons a Marie Č-ovi byli majiteli domů čp. 435 a čp. 233 ve V. Dům čp. 435, jejž prodali Františku N-ovi, přišel do dražby a k rozvrhu nejvyššího podání přihlásil erár dávku z majetku, vyměřenou manželům Alfonsu a Marii Č-ovým. S o u d p r v é s t o l i c e nařídil, by peníz, vypadající na dávku z majetku byl uložen na úrok s tím, že bude bernímu úřadu ve V. vyplacen, kdyby dlužníci Alfons a Marie Č-ovi dávky z majetku sami nezaplatili a že náhradní nároky dle §u 222

ex. ř. budou teprve tehdy určeny, kdyby došlo k vyplacení složeného peníze bernímu úřadu. Důvody: § 62 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n. stanoví věcné ručení za dávku z majetku a přiznává dávce z majetku nejvýše do 30% zjištěné čisté hodnoty nemovitosti zákonné právo zástavní, jemuž přísluší přednost před všemi na nemovitosti váznoucími právy a pohledávkami ze soukromoprávních neb zákonných důvodů. Zákon však mluví pouze o ručení a nikoliv o solidárním závazku, pročež nelze o tom pochybovati, že z nemovitosti teprve tehda může placení dávky býti žádáno, kdyby dlužník zaplatiti nemohl. (Dávka z majetku, August Fráňa, str. 209, 3. řádka ze zdola.). Může tedy dávka z majetku, připadající na nemovitost čp. 435, teprve tehda býti k placení přikázána, až bude dokázáno, že a pokud osobní dlužník, manželé Alfons a Marie Č-ovi, majitelé domu čp. 233 ve V., dávku nemohou zaplatiti. Rekursní soud vyhověl stížnosti finanční prokuratury a přiznal bernímu úřadu ve V. dávku z majetku k hotovému zaplacení. Důvody: Stížnosti finanční prokuratury v zast. Československ. eráru směřující proti tomu, že dávka z majetku, přihlášená berním úřadem ve V., nebyla přikázána z nejvyššího podání ku zaplacení v pořadí výsadním, nýbrž pouze určena s tím, že vyplacená bude jen, kdyby dlužníci Alfons a Marie Č-ovi, majitelé realit ve V. čp. 233 dávky z majetku sami nezaplatili, nelze upříti oprávnění. S názorem prvého soudu, že z nemovitosti teprve tehdy může zaplacení dávky býti žádáno, kdyby dlužník zaplatiti nemohl, poněvadž § 62 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n. mluví pouze o ručení věcném a nikoliv o solidárním ručení, souhlasiti nelze. Neboť ani v zákoně ani v prováděcím nařízení ze dne 25. června 1920, čís. 424 sb. z. a n. se nepraví, že věcné ručení jest pouze podpůrným, a nelze proto, jak správně stěžovatelka uvádí, pochybovati o tom, že nemovitost zavázaná ručí především a solidárně. Finanční správa jest tudíž oprávněna žádati hotové zaplacení dávky z majetku a nebylo než k odůvodněné stížnosti dávku tuto k hotovému zaplacení z nejvyššího podání přikázati.

Nejvyšší soud k rekursu dlužníka obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Již ze znění §u 8 odst. (2) zákona ze dne 17. února 1920, čís. 134 a §§ů 60, 61 a 62 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n. (nař. ze dne 25. června 1920, čís. 424 sb. z. a n.) lze vyčísti, že zákonodárce rozeznává původního, hlavního dlužníka od pouhého obyčejného ručitele (§ 1346 obč. zák.), ať osobního, ať věcného. V prováděcím nařízení ze dne 27. července 1920, čís. 463 sb. z. a n., jest výslovně stanoveno, že toto ručení osobní i věcné jest pouhým ručením subsidiárním, t. j. nastává teprve tehdy, když poplatník povinnosti platební nedostál. To platí o osobním ručení podle ustanovení k §u 61, k odst. (1), a o věcném ručení podle ustanovení k §u 62, k odst. (1) al. (6) a (7), k odst. (5) a k odst. (1—5), zde zvláště podle al. (2) a (4). Soud exekuční tedy správně postupoval při rozvrhu nejvyššího podání za nemovitost, věcným ručením za dávku z majetku stíženou, podle obdoby předpisu §u 224 odstavec druhý ex. ř.

Čís. 3777.

Do usnesení, jímž nařízeno zaplatiti opatrovníku útraty z opatrovancova jmění, jest dovolací rekurs nepřípustným.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1924, R I 281/24.)

Jmění Marty S-ové, opatrovanému Drem W-em, byl zřízen za opatrovníka k činu Dr. S. (bližší viz rozhodnutí čís. sb. 979). Po rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16. března 1921, R I 330/21, opatrovník Dr. S. v činnosti ustal, podal zprávu o své činnosti a účtoval útraty, jež mu byly pravoplatně na 1950 Kč 90 h ustanoveny. K žádosti bývalého opatrovníka k činu, Dr. S-a, byl opatrovník Dr. W. usnesením ze dne 25. října 1923 poukázán, aby podal návrh, jakým nejvhodnějším způsobem ze jmění opatrovanky by mohla býti odměna Dr. S-a 1950 Kč 90 h zapravena, jinak že by soud sám musel učiniti vhodné opatření ku výplatě této odměny. Rekursu starého opatrovníka rekursní soud nevyhověl, potvrdiv napadené usnesení.

Nejvyšší soud dovolací rekurs odmítl.

Důvody:

Jde o výplatu odměny Dr. S-a z majetku opatrovance, tedy o rozhodnutí o útratách podle §u 14 odstavec druhý čís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. Nemůže býti pochybnosti o tom, že k rozhodnutím druhé stolice v otázce útrat, do něhož podle cit. §u 14 (ve znění čl. X. novely o úlevách soudům) jsou rekursy nepřípustny, patří nejen ustanovení útrat, nýbrž i rozhodnutí, že soudem přisouzené náklady určitou osobou nebo z určitého jmění mají býti zapraveny, tak jak se stalo v tomto případě. Neboť poukaz, aby byl učiněn návrh za příčinou zaplacení odměny opatrovníku k činu ze jmění Marty S-ové, jest rozhodnutím, jaké má cit. § 14 odstavec druhý na mysli, jak co do povinné osoby, tak i co do majetku, z něhož se má výplata státi.

Čís. 3778.

Exekuci na novinářský podnik lze povoliti pouze proti majiteli podniku, nikoliv však proti pouhému vydavateli a odpovědnému redaktoru časopisu.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1924, R I 285/24.)

Na základě exekučního titulu proti Antonínu H-ovi domáhal se vymáhající věřitel povolení exekuce zabavením novinářského podniku S., a přikázáním k vybrání pohledávky tohoto novinářského podniku proti poštovní spořitelně, tvrdě v návrhu, že Antonín H. jest vydavatelem a zodpovědným redaktorem časopisu S. Soud prvé stolice exekuci povolil, rekursní soud zamítl exekuční návrh vzhledem k tomu, že vymáhající věřitel v návrhu ani netvrdil, že dlužník jest vlastní-

kem novinářského podniku a že jest tudíž i vlastníkem účtu tohoto podniku u poštovní spořitelny.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací rekurs není odůvodněn. Nejvyšší soud sdílí názor rekursního soudu a poukazuje stěžovatele na důvody napadeného usnesení, jež jsou v podstatě správné a nebyly vyvráceny dovolacím rekursem. K jeho vývodům se podotýká, že vymáhající věřitel pouze osvědčil, že povinný jest vydavatelem a odpovědným redaktorem periodického tiskopisu »S.«, což neznamená, že jest i vlastníkem anebo majitelem tohoto novinářského podniku. Stěžovatel přehlíží, že vlastníkem takového podniku může býti také právnická osoba a že ani s hlediska tiskového zákona nelze stotožniti úkoly a odpovědnost vydavatele s úkoly a odpovědností vlastníka novinářského podniku (komentář Dra Liszta k rakouskému tiskovému právu str. 78, 79, 236, 238 a 312). Právem proto rekursní soud návrh na povolení exekuce zamítl.

Čís. 3779.

Zápis firmy státního občana S. H. S. lze povoliti jen na základě zjištěné vzájemnosti.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1924, R I 288/24.)

Rejstříkový soud uložil Radislavu P-ovi, žádajícímu za zápis firmy do rejstříku, by předložil domovský list na doklad o tom, že jest příslušníkem státu Československého, jinak, aby ve smyslu §u 33 obč. zák. a §u 8 živn. ř. vysvědčením ministerstva spravedlnosti v Praze prokázal, že se v království S. H. S. ohledně příslušníků československých zachovává vzájemnost. Rekursní soud usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Napadené usnesení není ve zřejmém rozporu se zákonem, jak vytýká stěžovatelka a není proto dovolací rekurs v §u 16 čís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. z. odůvodněn. Smlouva o prozatimní úpravě obchodních styků mezi Československou republikou a Královstvím Srbů, Chorvatů a Slovinců ze dne 18. října 1920, jež nařízením vlády republiky Československé ze dne 19. listopadu 1920, čís. 629 sb. z. a n. byla uvedena v prozatimní platnost na základě zákona ze dne 25. listopadu 1919, čís. 637 sb. z. a n., a jež dle vyhlášky ministerstva zahraničních věcí ze dne 11. května 1923, čís. 104 sb. z. a n. dne 23. listopadu 1921 byla ratifikována, upravuje jen obchodní styky mezi Československou republikou a Královstvím Srbů, Chorvatů a Slovinců. To plyne již z čl. 1 smlouvy, dle něhož ve vzájemném obchodu přiznávají se všecka práva a ulehčení, kterých užívá, nebo bude užívati obchod kteréhokoli jiného státu, což týče se vůbec všech nařízení, vztahujících se na dovoz, vývoz, cla, poplatky, vnitřní dávky, ukládání do skladišť, další dopravy, celního řízení atd., vychází to však i z článku čtvrtého, který stanoví, že usnadniti jest obchodníkům a průmyslníkům volný vstup do území druhé smluvní strany, by mohli vyřizovati své záležitosti, t. j. nákup a prodej zboží, dopravu, pojištění, ukládání do skladišť až do další dopravy do území jedné nebo druhé strany, při čemž budou požívati na území jedné i druhé strany právní ochrany jako tuzemci. V příčině provozování svých obchodů budou požívati všech práv i výhod, jichž požívají i občané kteréhokoli jiného státu. Ustanovení tato nasvědčují, že smyslem smlouvy jest, by usnadněno bylo vzájemné obchodování z území do území v ten způsob, aby ujednávání kupních smluv a jich realisace dály se s co nejmenšími obtížemi. Naproti tomu nelze z této smlouvy dovozovati, že státním občanům obou států měly býti poskytnuty při zřizování závodů trvalé povahy v území státu druhého tytéž výhody jako občanům státu vlastního, jmenovitě, že by bez dalšího průkazu vzájemnosti mohla býti firma takto zřízeného závodu protokolována. V tom směru třeba pro tuzemsko dle ustanovení §u 33 obč. zák. zvláště vykázati, že Království Srbů, Chorvatů a Slovinců poskytuje zdejším státním příslušníkům stejná práva.

Čís. 3780.

Proti dědici nelze vésti exekuci vnucenou dražbou zůstavitelovy nemovitosti, dokud nebyl v pozemkové knize zapsán. Věřiteli zbývá postup dle §u 350 ex. ř.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1924, R I 304/24.)

Vymáhající věřitel navrhl exekuci vnucenou dražbou nemovitostí, jež byly připsány polovici dlužnici, polovici pak dosud zůstaviteli, ač dlužnici byla již doručena odevzdací listina, dle níž se dlužnici dostalo dědictvím i druhé poloviny. Soud prvé stolice exekuci povolil. Rekursní soud zamítl návrh vymáhajícího věřitele, pokud se domáhal povolení exekuce i na polovici nemovitostí, připsanou dosud zůstaviteli.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

I když rekursní soud zjistil, že povinné dlužnici byla již doručena odevzdací listina, týkající se pozůstalosti Vojtěcha S-a, a že jí tím byla odevzdána polovice nemovitostí zapsaných, připsaná zůstaviteli, nesmí se přehlédnouti, že odevzdáním pozůstalosti nabývá dědic sice vlastnictví i nemovitých statků, zůstaviteli připsaných, avšak toliko vlastnictví přirozeného, nikoli knihovního. Tohoto lze nabýti pouze vkladem do pozemkové knihy (§ 431 obč. zák.). (Randa vlastnictví IV.

vyd. str. 201.). Podle §u 133 ex. ř. třeba jest, aby exekut, proti němuž se zavádí dražební řízení, byl v pozemkové knize zapsán jako vlastník nemovitostí, na něž se dražba vede. Chce-li dědicův věřitel (§ 822 obč. zák.) po odevzdání pozůstalosti vésti exekuci na nemovitý statek, jenž dosud nebyl přepsán na jméno dědicovo, může žádati podle §§ 22 a 78 knih. zák. a §u 350 odst. třetí a čtvrtý ex. ř. na základě duplikátu odevzdací listiny, by dědic byl zapsán za vlastníka a by zároveň jeho pohledávka proti věřiteli byla hypotekárně zjištěna, po případě exekuční dražba na přepsanou nemovitost byla povolena. Měla tedy vymáhající věřitelka takto se zachovati. Ale ona se tak nezařídila, nýbrž podala přímo návrh na exekuční dražbu proti dlužnici i ohledně polovičky nemovitostí, připsaných dosud zůstaviteli, aniž současně zažádala za vklad práva vlastnického pro dlužnici. Právem tedy rekursní soud zamítl návrh na dražbu ohledně polovičky nemovitostí, dosud zůstaviteli připsané. Tomuto náhledu není na závadu ustanovení §u 822 obč. zák., neboť § tento mluví pouze o vedení exekuce před odevzdáním pozůstalosti a to na svršky, ohledně nichž byla přihlášenému dědici udělena volná správa a disposice podle §u 145 druhý odstavec nesp. pat., kdežto zde se jedná o nemovitosti.

Čís. 3781.

Kuratorium lázní, skládající se ze zvolených zástupců požívatelů lázní koalovaných hornických stran a zástupce vlády má právní osobnost.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1924, R I 313/24.)

Soud prvé stolice povolil k návrhu kuratoria lázní v B. prozatimní opatření. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a odmítl návrh z toho důvodu, že kuratorium slatinných lázní v B., které jako ohrožená strana prozatimní opatření navrhuje, není společností ani dle občanského ani dle obchodního práva a nejsouc ani právnickou osobou podle §u 26 obč. zák., není způsobilým k právním jednáním a tedy ani k podání návrhu na prozatimní opatření.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, by nehledě k použitému důvodu, znovu o rekursu rozhodl.

Důvody:

Se stanoviskem rekursního soudu nelze souhlasiti. Podle předložených vývodů presidia ministerstva veřejných prací ze dne 30. září 1922 a ze dne 18. února 1923 vyhradil Československý stát, který jest vlastníkem lázní v B., požívací právo k těmto lázním koalovaným hornickým stranám, ve výnosech těch jmenovitě uvedeným. Podle uvedených výnosů bylo k vedení lázní zřízeno kuratorium a zvoleni byli do něho jednotlivými revíry zástupci, mimo to jmenován do kuratoria za ministerstvo veřejných prací Dr. Josef Š., to jest ti, kdož názvem »kuratorium slatinných lázní v B.« jako ohrožená strana návrh na prozatimní opatření podali. Toto kuratorium učinilo také smlouvu ze dne 17. dubna 1923, kterou Dr. Otakar R., odpůrce ohrožené strany, byl přijat do lázní v B. za řídícího lékaře a přiděleny k užívání místnosti, jichž vyklizení a odevzdání následkem zrušení námezdního poměru onou smlouvou ujednaného, se prozatímní opatření týká. Za tohoto stavu věci, aniž by tím bylo ovšem předbíháno rozhodnutí ve sporu, nelze míti důvodné pochybnosti o tom, že kuratorium to jest svrchu jmenované osoby jako zástupci požívatelů lázní jsou k právním jednáním způsobili a že důvodu po této stránce k zamítnutí návrhu na prozatimní opatření tudíž není.

Čís. 3782.

Pokud lze míti za to, že byly předloženy dostatečné doklady o převodním poplatku.

K odporu při rozvrhovém roku dlužno pouze tehdy vzíti zřetel, byly-li v něm uvedeny všechny skutečnosti, o které se opírá popření jsoucnosti pořadí atd. přihlášené pohledávky.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1924, R I 328/24.)

V řízení o rozvrhu výtěžku za exekučně prodanou nemovitost nepřikázal exekuční soud následkem odporu vymáhajícího věřitele a věřitelky Boženy K-ové v přednostním pořadí převodní poplatek. Rekursní soud usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu finanční prokuratury přikázal převodní poplatek ve výsadním pořadí.

Důvody:

Rekursní soud míní, že přihlášený poplatek převodní nebyl nijak doložen listinou, že ani z exekučních spisů, ani z pozemkové knihy není zřejmo, že jest po právu, za kterou dobu je zadržely, ze které nemovitosti byl předepsán, a spatřuje zejména vadnost přihlášky v tom, že v ní není uvedeno, že jde o poplatek z převodu vlastnictví nemovitosti, tedy jakého je druhu, a že také, béře-li přihláška zřetel na § 14 nařízení min. financí ze dne 3. května 1850, čís. 181 ř. zák. a na výpis z pozemkových knih, ani ze sbírky listin není zřejmo, že je to onen poplatek. Nelze sdíleti tento právní názor rekursního soudu. Řečený poplatek byl s uvedením čísla platebního rozkazu, jímž byl vyměřen, přihlášen nejen podle §u 172 odstavec druhý ex. ř. ku dražebnímu stání, nýbrž i k rozvrhovému roku, jako převodní poplatek a to nejen na kapitále, ale i na úrocích od určitého termínu, mimo to vycházelo z knihovního výpisu, tvořícího součást exekučních spisů, že byl na nemovitosti, do dražby dané, podle usnesení ze dne 29. listopadu 1921 zaznamenán; exekuční soud dotyčný spis připojil ke dražebním spisům a tak jej učinil součástí dražebních spisů, na které jedině podle §u 210 ex. ř. — tedy nikoliv na

sbírku listin — jest bráti zřetel. Z těchto spisů bylo zřejmo, že platební rozkaz pocházel z doby 17. března 1921, že se jeho číslo shoduje s údaji obou přihlášek a že to jest poplatek převodní. Poněvadž byl zaznamenán dne 29. listopadu 1921, bylo také vzhledem k §u 72 čís. patentu ze dne 9. února 1850, čís. 50 ř. zák. a k §u 14 nařízení min. financí ze dne 3. května 1850, čís. 181 ř. zák. zřejmo, že není promlčen a že jest po právu, pokud jde o jeho přednostní pořadí. Ostatně byly v přihlášce uvedeny jednací číslo platebního rozkazu, jakož i vyměřující úřad, bylo tím přihlašovací povinnosti vyhověno zákonitě, jelikož tím bylo pochybující straně umožněno, aby se o právní povaze včas přesvědčila. Ale rekursní soud měl také přihlédnouti k tomu, že při rozvrhovém roku Bohuš N. a Božena K-ová vznesli pouze »protest proti přikázání pohledávky této k přednostnímu pořadu«, že Božena K-ová, která i jinak musila vyjíti na prázdno, k tomuto odporu podle §u 212 odstavec druhý ex. ř. ani nebyla oprávněna a Bohuš N. vůbec ničeho neuvedl, na čem svůj odpor buduje. Aby mohl vzat býti zřetel na odpor, při rozvrhovém roku oprávněným účastníkem vznesený, musí býti uvedeny všechny skutečnosti, o které se opírá popření jsoucnosti přihlášené pohledávky, jejího pořadí atd., neboť musí býti exekučnímu soudu umožněno, aby o odporu podle §u 231 ex. ř. mohl rozhodnouti, nebo zdali jej má odkázati ku právnímu pořadu. Poněvadž »protest« Bohuše N-a těchto náležitostí nemá, sluší uznati, že naň zřetel brán býti neměl, a že ve skutečnosti proti požadovanému pořadí zákonitý odpor ani nebyl vznesen.

Čís. 3783.

Nezáleží na tom, zda námitka rozepře zahájené byla zprvu skutečně odůvodněna, rozhodným jest, zda byla rozepře zahájena ještě v době rozhodnutí o námitce.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1924, R I 331/24.)

V řízení o žalobě C IV 141/23 vznesl žalovaný námitku rozepře zahájené, již soud prvé stolice zamítl, rekursní soud námitce vyhověl a žalobu odmítl. Důvody: Žaloba C II 199/23, doručená žalovanému koncem října 1923, vyřízena byla právoplatně teprve usnesením rekursního soudu ze dne 19. listopadu 1923, jež doručeno stranám dne 24. listopadu 1923. Usnesením tímto byla žaloba s konečnou platností pro věcnou nepříslušnost dovolaného soudu odmítnuta a tím teprve spor ukončen. Žaloba nynější (C IV 141/23) podána byla dne 10. listopadu 1923, tedy za trvání rozepře C II 199/23, která v té době ještě právoplatně vyřízena nebyla, jak vyplývá z toho, co svrchu bylo uvedeno. Poněvadž oba spory jsou mezi týmiž stranami, obě žaloby opřeny jsou o týž právní důvod, jak ze srovnání jich nepochybně na jevo vychází, a mají za předmět týž nárok a touž žádost, vadí projednání žaloby nynější překážka zahájení rozepře a slušelo se proto námitce vyhověti a žalobu podle §u 233 c. ř. s. odmítnouti. Neprávem uvádí první soudce, že žalovaný vznesl námitku zahájené rozepře při ústním jednání dne 29. listopadu 1923, neboť námitka tato obsažena byla již v přípravném spisu došlém k soudu procesnímu dne 21. listopadu 1923. Při ústním jednání byla námitka jen opakována. Ostatně podle §u 233 c. ř. s. nesejde na tom, kdy námitka zahájené rozepře byla vznesena, neboť na zahájení rozepře dlužno hleděti vždy z povinnosti úřední (§ 240 c. ř. s.). Rozhodnou jest doba podání druhé žaloby, následkem čehož měla býti žaloba již při vyřizování pro zahájení rozepře odmítnuta, tedy již dne 12. listopadu 1923, v době, kdy spisy C II 199/23 byly ještě u soudu první stolice a kdy ještě rekursní lhůta ohledně usnesení ze dne 2. listopadu 1923 C II 199/23, žalobu pro nepříslušnost soudu odmítající, neuplynula, takže spor dotyčný ještě právoplatně skončen nebyl a účinky zahájené rozepře tedy ještě trvaly. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Nižší soudy neshodly se v odpovědi na otázku, zda má býti vyhověno námitce zahájené rozepře i tehdy, když v čase rozhodování o ní byla ona druhá rozepře již právoplatně odklizena, byť se tak stalo teprve po vznesení žaloby, po případě po písemném uplatnění této námitky. Rekursní soud posoudil kladnou odpovědí věc nesprávně po právní stránce. Účelem zákonného předpisu o námitce té je, by o jedné a téže věci nebylo mezi těmitéž stranami dvakráte rozhodnuto. Této obavy neměl právem soudce rozhodující o námitce zahájené rozepře, když této druhé pře v době jeho rozhodování již nebylo, jak se stalo v tomto případě právoplatným odmítnutím první žaloby pro nepříslušnost soudu. V čase rozhodování o námitce byl tu jeden spor, totiž ten, v němž se rozhodovalo. Nezáleží na tom, že námitka byla zprvu skutečně odůvodněna, nýbrž na tom, že důvod její před rozhodnutím o ní pominul. Opačný náhled nelze vyvoditi ze zákona, uplatňujícího dle možnosti zásadu hospodárnosti sporu.

Čís. 3784.

K platnosti a účinnosti mimořádného opatření ve smyslu §u 2 čís. 3 vlád. nař. ze dne 19. prosince 1919, čís. 660 sb. z. a n., netřeba jeho uveřejnění ve sbírce zákonů a nařízení. Opatření takové jest právem nutkavým, jehož nutno povždy dbáti z moci úřední.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1924, R I 339/24.)

Usnesením prvého soudu ze dne 7. listopadu 1923 byla povolena proti bance P. v likvidaci exekuce na svršky. Ve stížnosti proti tomuto usnesení uváděla dlužnice, že výnosem ministerstva financí ze dne 3 .srpna 1923 bylo jí na základě vládního nařízení ze dne 19. prosince 1919, čís. 660 sb. z. a n. zakázáno konati platy. Rekursní soud usnesením ze dne 18. prosince 1923 usnesení prvého soudu potvrdil pro zákaz novot v rekursu. Dlužnice domáhala se po té zrušení exekuce, pouka-

zujíc k onomu výnosu ministerstva financí. Soud prvé stolice návrh zamítl, rekursní soud mu vyhověl a exekuci zrušil. Důvody: První soudce návrh na zrušení exekuce zamítl, domnívaje se mylně, že výnos ministerstva financí nemá moci zákona, poněvadž nebyl uveřejněn předepsaným způsobem ve sbírce zákonů a nařízení. Zdá se, že první soudce vykládal si při tom nesprávně usnesení rekursního soudu ze dne 18. prosince 1923, kterým nebylo vyhověno stížnosti povinné strany do povolení exekuce. Bylo-li tam poukázáno na to, že onen výnos nebyl uveřejněn ve sbírce zák. a nař., stalo se tak jen proto, by bylo z toho dovozeno, že první soudce, povoluje exekuci, nebyl povinen znáti jeho obsah a bráti naň zřetel, zvláště když ani justiční správou v době, kdy exekuci povoloval, mu výnos ten sdělen nebyl. Byloť teprve výnosem presidia vrchního zemského soudu ze dne 1. února 1924 slíbeno, že soudy budou o všech opatřeních na základě vlád. nař. ze dne 19. prosince 1919, čís. 660 sb. z. a n., zpraveny, jakmile seznam dotyčných peněžních ústavů dojde od ministerstva financí (vnitra). Bylo by mylným domnívati se, že rekursní soud při svém usnesení ze dne 18. prosince 1923 byl snad názoru, že onen výnos ministerstva financí nemá moci zákonné a právní platnosti. Nic takového soud rekursní neměl na mysli. Výnos tento ze dne 3. srpna 1923, o který jest opřen návrh na zrušení exekuce, vydán byl na základě vládního nařízení, čís. 660/19. Již výnosem ministerstva ze dne 26. ledna 1924 byly rozptýleny veškeré pochybnosti, jež vyskytly se ve příčině platnosti tohoto nařízení. Bylyť ve výnosu tom upozorněny soudy, že při vydání vlád. nař. ze dne 6. prosince 1923, čís. 231 sb. z. a n., kterým posléze byla prodloužena jeho platnost stejně jako ve všech případech předchozích, tedy také při vlád. nař. ze dne 22. prosince 1922, čís. 393 sb. z. a n., byla učiněna všechna zákonem předepsaná opatření, zejména, že zachována byla osmidenní lhůta §u 3 zák. ze dne 15. dubna 1920, čís. 337 sb. z. a n., pro předložení vládního nařízení Národnímu shromáždění. Jsou proto všechna dotyčná nařízení vládní platna a mají moc zákona a výnosy na základě jich vydané právně závazny. Oním výnosem zakázalo ministerstvo financí bance P. v likvidaci k ochraně zájmů banky samé a jejích věřitelů, podle §§ 1, 2 a 5 vlád. nař. z 19. prosince 1919, čís. 660 sb. z. a n., prodlouženého a částečně pozměněného nařízením vlády z 22. prosince 1922, čís. 393 sb. z. a n., plniti závazky a přijímati nové vklady. V § 5 onoho nařízení ve znění vlád. nař. z 22. prosince 1922, čís. 393 sb. z. a n., platného v minulém roce, nařizuje se doslova: »Zákaz plnění závazků) (§ 2 odstavec třetí) týká se toliko pohledávek, které vznikly před vydáním zákazu a, byl-li by vyhlášen úpadek, náležely by do třetí třídy konkursních pohledávek. Témuž zákazu podléhají také úroky a ostatní příslušenství z těchto pohledávek vzniklé i po jeho vydání. Po dobu zákazu nelze žalovati na plnění, ani úpadkového řízení zahájiti, ani zříditi soudcovské právo zástavní nebo úkojné, řízení ve sporech o plnění se přerušují a povolené již exekuce se nevykonají.« Z toho plyne, že první soudce, kdyby mu byl býval znám výnos ministerstva financí ze dne 3. srpna 1923 v době, kdy vyřizoval exekuční žádost proti bance P., byl by povinen, jím se říditi a nebyl by mohl exekuci ani povoliti. Bylo-li zabavení vykonáno, příčí se to platnému předpisu, a jest tu důvod pro zrušení exekuce podle §u 39 čís. 2 ex. ř.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Mimořádné opatření k ochraně dlužnice, učiněné výnosem ministerstva financí ze dne 3. srpna 1923, podle nařízení vlády republiky Československé ze dne 19. prosince 1919, čís. 660 sb. z. a n., prodlouženého podle zmocňovacího zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 337 sb. z. a n., nařízeními čís. 643/20, 468/21, 393/22 a 231/23 sb. z. a n., na další léta 1920, 1921, 1922, 1923 a 1924, bylo v době povolení a výkonu exekuce v platnosti, exekuce na jmění dlužnice byla tedy podle §u 5 tohoto nařízení vyloučena a tím byl zrušovací důvod §u 39 čís. 2 ex. ř. opodstatněn. Nařízení vládní čís. 660/19 ve spojení s nař. čís. 393/22 sb. z. a n. jest platným a závazným, ježto se opírá o zmocňovací zákon čís. 337/20 sb. z. a n., činí opatření v jeho mezích, bylo řádně vyhlášeno a dodržena při něm i osmidenní lhůta §u 3 zmocňovacího zákona, jak rekursní soud zjišťuje. Podle §u 10 nař. čís. 660/19 sb. z. a n. přísluší pravomoc, tímto nařízením státní správě propůjčená ohledně dlužnice, ministerstvu financí, které bylo proto samo oprávněno, by vydalo onen výnos ohledně dlužnice, který ovšem jako výnos pouze prováděcí a jednotlivého peněžního ústavu se týkající, nemusil býti prohlášen, aby vůči dlužnici a jejím věřitelům byl platným a účinným. Poněvadž podle usnesení obchodního soudu v Praze ze dne 14. srpna 1923 bylo opatření ministerstva financí v obchodním rejstříku při firmě »banka P. v likvidaci« poznamenáno, jest za to míti, že toto opatření bylo dozorčím komisařem ve smyslu §u 6 cit. nař. čís. 660/19 sb. z. a n. řádně vyhlášeno (srv. § 6 odstavec druhý cit. nař.). Výtka nedůslednosti, rekursnímu soudu činěná srovnáním jeho usnesení ze dne 18. prosince 1923 s napadeným usnesením, není oprávněnou, ježto z onoho usnesení je zjevno, že soud rekursní se cítil býti vázán zákazem novot; ovšem pochybil v tom, že si neuvědomil, že zákonné opatření ministerstva financí z důvodů veřejných jest právo nutící, na něž vždy jest hleděti z moci úřední.

Čís. 3785.

Přerušení podle nařízení ze dne 19. prosince 1919, čís. 660 sb. z. a n., nelze nařídíti ve sporu, jímž domáhá se zaměstnanec odškodnění pro výpověď, jež dána mu byla teprve po tom, kdy bance státní správou udělen byl zákaz.

Zrušil-li rekursní soud usnesení prvého soudu v otázce předběžné a uložil prvému soudu, by jednal ve věci samé, není v oné otázce dovolací rekurs dle §u 527, odstavec druhý, c. ř. s. vyloučen.

Na přerušení sporu dle nařízení čís. 660/1919 nelze užíti formálních předpisů §§ 187—191 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1924, R I 341/24.)

Žalobce (bankovní úředník) domáhal se na žalované bance odškodnění za předčasné propuštění ze služby výpovědí ze dne 15. května 1923. Zákaz ve smyslu §u 2 čís. 3 nařízení čís. sb. 660/1919 byl dán žalované bance státní správou dne 19. března 1923. Procesní soud prvé stolice řízení o žalobě dle nařízení čís. sb. 660/1919 přerušil. Rekursní soud usnesení to zrušil a uložil prvému soudu, by o žalobě dále jednal.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Státní správa jest podle §u 2 č. 3 nařízení vlády ze dne 19. prosince 1919, čís. 660 sb. z. a n. oprávněna k ochraně peněžních ústavů těmto zakázati plnění závazků. Tento zákaz týká se podle §u 5 téhož nař. vlády ve znění změněném nařízením vlády ze dne 22. prosince 1922, čís. 393 sb. z. a n., toliko pohledávek, které vznikly před vydáním zákazu, a jež, kdyby byl vyhlášen úpadek, náležely by do třetí třídy konkursních pohledávek. Takový zákaz byl dán i žalované bance dne 19. března 1923. Žalobce domáhá se odškodnění 941.960 Kč 10 h za předčasné propuštění ze služby a vydání životní pojistky na 50.000 Kč vzhledem na to, že mu bylo dána žalovanou bankou výpověď dne 15. května 1923 do 30. června 1923, ač banka dle služební smlouvy nebyla oprávněna služební poměr zrušiti. Soud prvé stolice po žalobní odpovědi přerušil sám od sebe řízení se zřetelem na onen zákaz a § 5 (2) nař. vlády ze dne 19. prosince 1919, čís. 660 sb. z. a n., rekursní soud vyhověl rekursům obou stran, napadené usnesení zrušil a soudu prvé stolice uložil, aby o žalobě dále jednal. Do tohoto usnesení si stěžuje žalovaná banka. Především jest řešiti otázku, zda jest dovolací rekurs vzhledem na § 527 odstavec druhý c. ř. s. a § 192 c. ř. s. přípustným. K otázce této dlužno přisvědčiti. Rekursní soud otázku přerušení sám rozřešil a uložil následkem toho další jednání ve věci samé, takže soud prvé stolice nebude se již touto otázkou zabývati, nýbrž věcí samou a na taková usnesení rekursního soudu se § 527 odstavec druhý c. ř. s. dle svého doslovu nevztahuje. Ustanovení §u 192 c. ř. s. tu použíti nelze, jelikož v tomto případě jde o přerušení řízení vzhledem na příročí, tedy z důvodu hmotně-právního, nikoli z důvodů formelních, jaké mají na mysli §§ 187—191 c. ř. s. Dovolací rekurs však oprávněn není. Vždyť není sporno, že žalovaná dala výpověď žalobci až po onom zákazu, a zažalovaná pohledávka podle §u 29 zák. o obch. pom. vznikla žalobci dle jeho žalobních udání teprve po tomto zákazu, takže nelze ohledně ní použíti §u 5 (2) cit. nař. vlády, jelikož žalobce svůj nárok zakládá na porušení služební smlouvy, jež se stalo po zákazu.

Čís. 3786.

Pojišťovací smlouva.

Stanoví-li všeobecné pojišťovací podmínky, že prvou premii jest včas zaplatiti a to u oné obchodní úřadovny pojišťovatele, jež pojistku vydala, neb u onoho jednatele, u něhož jest pojistka pohotově, jinak že pojišťovatel jest oprávněn odstoupiti od smlouvy, nestačí k zachování smlouvy, že pojištěnec platil jednateli, jenž sice pojišťovací smlouvu ujednal, ale jehož prostřednictvím nebyla pojistka zaslána.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1924, Rv I 146/24.)

Juraj K. pojistil u žalované banky automobil. Čl. 9 všeob. pojišťovšací podmínek ustanovoval: »Pojistník jest povinen zaplatiti úhrnkovou premii, nebo, byly-li běžné premie smluveny, první premii i s vedlejšími poplatky, není-li nic jiného ujednáno, v době, která jako počátek pojištění v pojistce je stanovena. Není-li premie včas zaplacena, může pojišťovatel, pokud není placeno, ustoupiti od smlouvy. Nepřivede-li se nárok na premii do 3 měsíců ode dne splatnosti u soudu ku platnosti, má se za to, že se odstoupilo od smlouvy. Nastane-li příhoda pojistná před zaplacením, jest pojišťovatel prost závazku, plniti, leč by byl nárok na premii soudně uplatňoval .... První premii nutno platiti u oné obchodní úřadovny pojišťovatelovy, která pojistku vydala nebo u onoho jednatele, u něhož jest pojistka pohotově.« Juraj K. zaplatil dne 12. října 1921 prvou premii akvisiteru žalované Jožovi K-ovi, který jí pojišťovně neodvedl. Pojistka byla vystavena pražským ústavem žalované pojišťovny, jež upomenula dne 4. listopadu 1921 Juraje K-a o zaplacení premie. Ježto pojištěný automobil byl požárem poškozen, domáhala se postupitelka Juraje K-a náhrady na žalované pojišťovně. Oba nižší soudy žalobu zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: Odvolatelka míní, že pojistník Juraj K. dostál své povinnosti ohledně placení první premie, ježto ji zaplatil osobě, k jejímu přijetí oprávněné. Tomu však odporuje zjištění prvého soudu, že osoba ta, t. j. Joža R. k přijímání peněz a jmenovitě k inkasu premií nebyl oprávněn, a předpis §u 1017 obč. zák., podle něhož mohl R. žalovanou zavázati jen, pokud jednal v mezích plné moci. Odvolatelka se dovolává posledního odstavce §u 9 pojišťovacích podmínek, tvrdíc, že mohl K. platiti první premii R-ovi proto, že z poznámky na pojistce »Jednatelství v Užhorodě pan Joža R.« je zřejmo, že R. byl jednatelem žalované a že u něho byla pojistka »pohotově«, poněvadž smlouvu ujednal a uzavřel, o tom záznamy měl a že k jeho obvodu byl pojistník zmíněnou poznámkou na pojistce přikázán. To vše jest však vyvráceno zjištěnou skutečností, že K. zaplatil první premii R-ovi již při podání pojišťovacího návrhu, tedy v době, kdy ještě pojistky neměl ani R. ani žalobce. Za to je jasno ze znění celé první věty pátého odstavce §u 9 pojišťovacích podmínek, že tu rozhoduje vydání pojistky pojistníkovi a že je míněn jednatel, jemuž pojišťovna pojistku zašle, aby ji vydal pojistníkovi a tím se k přijetí premie legitimoval. Ostatně je v pojistce samé předepsáno, že pojistné a vedlejší poplatky jsou splatné u ředitelství v Praze. Zjištěno je, že byla pojistka doručena K-ovi přímo z Prahy poštou a nikoli prostřednictvím R-ovým, takže byl K. povinen platiti první premii jen u pojišťovny v Praze i podle dovolaného §u 9 odstavec pátý pojišťovacích podmínek.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolací soud sdílí právní názor obou nižších soudů, že splacení premie Jožovi R-ovi nestalo se s účinkem pro žalovanou společnost a že žalovaná, ježto premie do 3 měsíců soudně nevymáhala, není pojišťovací smlouvou vázána a v důsledku toho ani povinna, by škodu, jež vzešla poškozením pojištěného automobilu, žalobkyni jako postupnici Juraje K-a nahradila. V podrobnostech stačí poukázati ku správným důvodům rozsudků obou nižších stolic, k nimž vzhledem k vývodům dovolání dodati jest ještě toto: Z důvodů rozsudku odvolacího soudu plyne, že se soud druhé stolice připojil k důvodům rozsudku soudu procesního, tedy i k názoru, že pojišťovna, nevymáhavši soudně do tří měsíců zaplacení premie, odstoupila od smlouvy (§ 9 všeob. pojišť. podm.). Dovolatelka po delší úvaze, jak prý se obyčejně pojišťovací smlouvy uzavírají, dospívá k závěru, že ona podmínka jest pro pojištěnce nebezpečnou a že jest nepřístojností, ustanovení takové do podmínek bez vědomí pojištěnců »vpašovati«. Není věcí soudu, by uvažoval, zda určitá ustanovení pojišťovacích podmínek jsou pro některou ze smluvních stran výhodná či nebezpečná. To nechť posoudí strany, které smlouvu pojišťovací hodlají ujednati a jež mají se s obsahem podmínek dříve náležitě obeznámiti. Že v tomto případě Juraj K. při sepsání návrhu pojišťovacích podmínek neznal, nebylo za řízení v prvé stolici vůbec tvrzeno. Podrobil-li se jim, nese také všecky toho důsledky. Zpravení pojištěnce o tom, že pojišťovna z důvodu §u 9 všeobecných podm. pojišť. od smlouvy ustupuje, není předepsáno. Mínil-li K., že, odevzdav premii R-ovi, správně platil a že případ §u 9 všeob. pojišť. podm. nenastal, jest to omyl, který si zavinil sám, to tím spíše, ježto o způsobu placení premie opětně byl poučen obsahem zaslané mu pojistky, nehledíc ani k tomu, že dle zjištění prvého soudu dne 4. listopadu 1921 o zaplacení premie byl upomínán. Žalovaná nebyla však také povinna dáti K-ovi dodatnou lhůtu k zaplacení premie; to by byla musila učiniti jen, kdyby šlo o premii další (§ 9 odstavec třetí všeob. pojišť. podm.). Okolnost, že žalovaná dala škodu vyšetřiti, nelze vykládati jako vzdání se práva odstupu od smlouvy (§ 863 obč. zák.). Svědek H. vysvětlil, proč se tak stalo, že totiž účtárnou nebyli rozhodující činitelé zpraveni o tom, že premie dosud není zaplacena. Ostatně bylo ihned, jak se věc vysvětlila, konstatováno, že K-ovi nárok na náhradu nepřísluší, což tento výslovně přiznal. Třebaže tento projev K-ův neměl účinku ve smyslu §u 1444 obč. zák. v neprospěch žalobkyně, ježto se stal již po postupu, jest přece příznačným pro posouzení otázky, zda K. vyhověl podmínkám smlouvy.

Čís. 3787.

Ujednali-li rozloučení manželé výživné definitivně již za platnosti rozlukového zákona, třebas manželství bylo již před tím rozvedeno od stolu a lože, nemohou se domáhati změny výživného na základě §u 19 rozl. zák.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1924, Rv I 259/24.)

Manželství stran bylo dne 25. února 1919 rozvedeno od stolu a lože a usnesením ze dne 24. září 1919 bylo rozloučeno. Ujednáním ze dne 4. února 1919 zavázal se manžel platiti manželce 200 Kč měsíčně. Za řízení rozlukového v září 1919 strany ujednání to schválily a stvrdily. Žaloba manželky, domáhající se v roce 1922 vzhledem k §u 19 rozl. zák. zvýšení výživného, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Odvolací soud vyslovil právní názor, že vzhledem k §u 19 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n., a vzhledem k tomu, že prohlášení žalobkyně, podle kteréhož se spokojila s výživným 200 Kč měsíčně, vzdavši se pro budoucnost nároku na větší výživné, dlužno vykládati podle pravidla rebus sic stantibus, nelze ovšem změnu smíru, o který běží, vyloučiti zásadně, ale že změna taková mohla by právem vyslovena býti pouze tenkráte, kdyby až po narovnání, pokud se týče až po rozluce byly nastaly buď v poměrech stran neb i v povšechné situaci podstatné změny, které strany, uzavírajíce smír, ani při největší opatrnosti nemohly předvídati a na které nemohly vzíti zřetel, jest-li oprávněna domněnka, že by strany, buď ta neb ona, nebyly smlouvu uzavřely, kdyby byly mohly tušiti, že dojde k takovým změnám. Nelze tomuto právnímu názoru přisvědčiti, neboť dovolatelka, která opírá žalobní nárok o předpis §u 19 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n., nemá v tomto předpisu pro svůj nárok zákonité opory. Podle zjištění urovnaly strany vzájemné poměry, jak to soudu, rozvod povolujícímu, oznámily podáním ze dne 4. února 1919, smírem z téhož dne a, když mezi nimi došlo k rozlukovému řízení podle §u 15 zákona, toto narovnání, na jehož změnu jest nyní žalováno, dodatečně schválily a stvrdily s dodatkem, že žalobkyně vůči žalovanému kromě částky v narovnání jí na výživném smluvené, nebude již činiti nijakých nároků. Z toho plyne a musí býti usuzováno, že strany své poměry upravily na dobro, jak to z protokolu ze dne 23. září 1919, a přílohy k tomuto protokolu ze dne 12. září 1919 bylo zjištěno, až za platnosti rozlukového zákona. Třebaže tedy manželství stran bylo rozvedeno před platností rozlukového zákona, teprve po jeho vyhlášení bylo rozloučeno a tím zaniklo, ovšem i s manželčiným nárokem na výživné (§§ 1266, 91 a 117 obč. zák.), jakož i s veškerými právy vzájemnými, z manželského poměru prýštícími, nesmí býti přehlíženo, že strany upravily své majetkové poměry na dobro až za platnosti rozlukového zákona, a proto v tomto případě nemůže býti použito předpisu §u 19 zákona. Tento předpis má svůj původ výhradně ve zřetelně vyslovené úvaze zákonodárcově, že jest nutno učiniti zvláštní opatření s hlediska majetkového práva manželského, jelikož manželé při rozvodu manželství, tehda nerozlučitelných, nemohli předvídati majetkoprávní následky rozluky, nemohli předvídati, že podle §§ 15 a 17 zákona bude si moci každý manžel za určitých podmínek i proti vůli druhého manžela vymoci rozluku rozvedeného manželství. Praví se doslovně v důvodové zprávě k návrhu zákona (tisk. 298 zasedání N. S. čs. z roku 1919) k §u 19: »Předpis tento

jeví se nutným v přední řadě na ochranu strany hospodářsky slabší. Bývá jí zpravidla žena, odkázaná na alimenty mužovy. Při dosavadních rozvodech sotva kdo pomýšlel na možnost rozluky. Přeměna rozvodu v rozluku nemá míti za následek, aby žena nevinná zbavena byla rázem alimentů, které jí aspoň částečně usnadňují život a chrání ji před mravním úpadkem. Příště bude arci věcí manželů, aby již při rozvodech myslili na možné důsledky tohoto zákona.« Došlo-li ke konečně úpravě majetkových poměrů stran již za platnosti rozlukového zákona, tu musila i žalobkyně mysliti na možné důsledky tohoto zákona, jmenovitě musila si býti vědoma, že pro ni předpis §u 19 zákona neplatí.

Čís. 3788.

Odvolací soud může z nenapadnutého obsahu spisů učiniti doplňující zjištění, třebas neúplnost vytýkal pouze odvolatel a nikoliv i jeho odpůrce.

Určitost záručního prohlášení.

Je-li rukojemství pomocným obchodem, nevyhledává se ku platnosti jeho písemné formy.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1924, Rv I 271/24.)

Žalobu na Josefa R-a o zaplacení dodaného piva opíral žalující erár o prohlášení žalovaného, jímž se zaručil za dluh svého bratra Františka R-a. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Doplniv zjištění prvého soudu, nedopustil se odvolací soud ničeho nezákonného, třeba že průvodního řízení neopakoval. Neboť, praví-li § 498, odstavec prvý c. ř. s., že odvolací soud má při svém rozhodnutí vycházeti ze skutečností, ve spisech prvé stolice a v rozsudku prvého soudu zjištěných — pokud ovšem odvoláním nejsou napadeny — nemá to toho smyslu, který tomu přikládá dovolatel, že totiž odvolací soud budovati může jen na skutečnostech, jež zjištěny jsou v rozsudku prvého soudu na základě obsahu spisů, nikoli však na těch, jež sice z obsahu spisů zjistiti lze, jichž však prvý soud předmětem zjištění v rozsudku neučinil, úplně je pominuv, nýbrž naopak má to tento, dovolatelem napadený smysl, jak plyne z úmyslu zákonodárcova. Kdyby totiž odvolací soud nesměl sám potřebné, avšak prvým soudem opominuté zjištění učiniti, přes to, že k němu v obsahu spisů jest podklad a tento podklad odvoláním není napaden, musil by konati něco, co právě vzhledem k uvedeným předpokladům — skutečnostem, obsahem spisů doloženým a co do pravdivosti nenapadeným — úplně jest zbytečné: buď rozsudek zrušiti a formální zjištění prvému soudu uložiti, nebo opakovati jednání a důkazy, provedené o skutečnostech, o něž jde. Zbytečností by to bylo proto, že by odvolací soud touto oklikou, řízení zdržující a zdražující, došel právě zase jen výsledku, kterého dojíti může přímo, bez této okliky: k zjištění doložené a nenapadené skutečnosti. Spojky »a«, místo které dovolatel při tomto smyslu žádá spojku »neb«, užil tu zákon proto, že má na mysli případ, kdy k rozhodnutí věci nestačí samy o sobě ani skutečnosti, v rozsudku prvého soudu formálně zjištěné, ani skutečnosti, obsahem spisů potvrzené, ale v rozsudku prvého soudu mlčením pominuté, a k rozhodnutí tedy třeba skutečností obojích, těch i těch, a nestačilo by, dovolati se jen těch neb oněch. Mylným jest dále náhled dovolání, že odvolací soud z obsahu spisů doplňující zjištění učiniti nemůže, když neúplnost zjištění vytýkal pouze odvolatel, nikoliv i jeho odpůrce. § 498 odstavec prvý c. ř. s. nerozeznává a dle účelu může a má odvolací soud učiniti doplňující zjištění vždy, kdykoliv se toho ku správnému rozhodnutí věci vidí potřeba. Má-li se však zření ke skutečnostem, jež odvolací soud ze spisů zjistil, zjištění prvého soudu takto doplniv, nelze říci, že prohlášení žalovaného, jímž se zaručil za bratrův dluh, bylo neurčitým, neboť, zjištěno-li takto, že ředitel žalující strany se ptal, kdo je majitelem hostince, a žalovaný odpověděl, že on, že mu jde o to, by bratr měl živobytí, bratr že peníze do toho nemá a on, žalovaný, že za to ručí, že se bude správně platit, nemůže býti pochyby, že, když žalovaný, jehož bratr provozoval v domě žalovaného hostinskou živnost a odbíral pivo od žalující strany, dle zjištění nižších soudů potom na dotaz ředitele, zda oba — totiž žalovaný a jeho bratr — za všecko ručí, odpověděl přisvědčivě, vztahovalo se to na dluh za pivo, jež bratr jeho od žalující strany na dluh odbíral. Nelze se brániti §em 869 obč. zák., jak dovolání činí, a to nejen co se týče předmětu, nýbrž ani co se týče výše dluhu a doby ručení. Neboť co se týče výše, nemohla tato ani býti jmenována, protože právě dle povahy věci byla neurčitou, závisejíc od množství odebraného a nezaplaceného piva, jehož množství řídilo se právě dočasnou prosperitou bratrova podniku, a bylo by přišlo na určitou sumu jen, kdyby bylo šlo o limitování závazku ručebního, o což však žalovaný se nepokusil. Posouditi aspoň přibližně, jaké výše může závazek jeho dosáhnouti, bylo jeho věcí, bylo tedy také jeho věcí, informovati se o okolnostech, podle nichž by tu výši posouditi mohl, i jsou proto vývody dovolání, vztahující se na úsudek odvolacího soudu, že žalovaný přibližně sumu odhadnouti mohl, bezpředmětny. A co se týče doby, byla to, když ani určitá lhůta ani určité období nejmenováno a s žádné strany nevymíněno, podle povahy věci na prvý pohled záruka na dobu hostincování bratrova v domě žalovaného. Ovšem odvolací soud vykládá záruční slib žalovaného příznivěji pro něho, řka, že žalovaný mohl kdykoli prohlásiti, že za další odebírky piva neručí, t. j. že mohl záruční slib pro budoucnost odvolati. Avšak netřeba rozbírati, zda v obsahu celého případu jest dostatečný podklad pro takovýto výklad smlouvy záruční, neboť pro tento spor jest nerozhodno, jaký dosah smlouva ta co do času měla, neboť ať se přistoupí na výklad ten nebo onen, podmínky pominutí záručního závazku netvrdí se ani pro ten ani pro onen případ; netvrdí se ani odvolání záručního slibu ani bratrovo vzdání se hostinské živnosti v domě žalovaného. Pravda, že odvolací soud praví: že šlo o opatření úvěru pro bratra žalovaného,

avšak to praví jako svůj úsudek ze skutečností, jím samým zjištěných, a není to tedy zjištění, i jest bezpředmětno vše, co se na to ve vývodech dovolání váže. Zbývá jen otázka, zda k platnosti záručního slibu bylo třeba písemné formy (§ 1346 n. zn. obč. zák.), a zda jím založen byl solidární závazek, což má zřejmě význam jen potud, zda může od žalovaného žádán býti celý dluh bratrův či jen poměrný díl (polovice). Netřeba se ani zabývati tím, zda jde o závazek pouze rukojemský, neboť i rukojemská smlouva byla tu vyňata z náležitosti písemní formy. Na straně žalujícího pivovaru šlo nesporně o obchod, neboť pivovar jest obchodníkem dle §u 271 čís. 1 a 2 obch. zák. a smlouva rukojemská ve prospěch jeho pohledávky z dodávek piva byla tedy pomocným obchodem dle čl. 273 čís. 1 (274, 1) obch. zák., jest tedy dle čl. 277 obch. zák. užití předpisu čl. 317 obch. zák., jenž potřebu písemního sepsání pro obor obchodů vylučuje, i na žalovaného, a netřeba k platnosti jeho závazku písemnosti, nyní v §u 1346 obč. zák. předepsané. Mylným jest názor dovolání, že § tento jako pozdější derogoval starší normu čl. 317 obch. zák., přehlížíť ustanovení čl. 1 obch. zák., že normy obč. zákona přicházejí v obchodním právu na řadu teprv tehdy, když obchodní zákon žádného předpisu nemá, kdežto zde má, totiž právě v čl. 317. Solidárním však stal se závazek žalovaného následkem předpisu čl. 281 odstavec druhý obch. zák., dle něhož závazek rukojmě jest solidární, jde-li na straně dlužníka o obchodní dluh, dluh jeho bratra však byl obchodním, neboť odběr piva byl obchodem dle čl. 271 čís. 1 obch. zák.

Čís. 3789.

O tom, zda může býti vinkulována vkladní knížka banky, i když není v rukou toho, na čí jméno zní a kdo přes to žádá o vinkulaci, rozhodují stanovy banky. Byla-li vkladní knížka papírem, majiteli svědčícím, nemá takto provedená vinkulace právního účinku. Stala-li se však vinkulace účinnou, vyžaduje vlastnický převod vkladní knížky postupní listiny dle §u 1393 obč. zák.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1924, Rv I 325/24.)

Žalobce složil u žalované banky na vkladní knížku čís. 868 dne 27. září 1921 bez hesla 25.000 Kč. Koncem září 1921 půjčil žalobce tuto vkladní knížku Rudolfu L-ovi, by sloužila jako bankovní záruka na zakoupení benzinu a oleje tímto Rudolfem L-em od fy Alois B. Žalobce přišel kolem 27. října 1921 do žalované banky a žádal úředníka banky, by na jeho vkladní knížku dal heslo, žalobce však knížky sebou neměl, pročež ho úředník banky vyzval, aby knížku předložil později a k žádosti žalobcově zatím zapsal při vkladu heslo »Legie«. Žalobce však knížky nepředložil. Koncem října nebo začátkem listopadu 1921 dostavil se do bankovních místností žalované strany zřízenec fy Alois B. jménem K. s knížkou vkladní a se žádostí, by mu vklad byl vydán; poněvadž však hesla nevěděl, odepřel mu bankovní úředník výplatu, připojil však do vkladní knížky slovo »heslo« a knížku mu vrátil. Václav R., účetní fy B. dostavil se do bankovní místnosti žalované banky, kde vyšetřoval, jakým způsobem žalovaná strana slovo »heslo« na knížku připojila a tam zvěděl, že slovo »heslo« bylo připojeno dodatečně, a tam také z vyložené obchodní knihy vyčetl při kontu žalobcově heslo »Legie«. To hlásil Karlu N-ovi, prokuristovi fy Alois B., který pak tam poslal Františka T-a, účetního této firmy, jemuž, když hlásil slovo »Legie« jako heslo, byl vklad 25.000 Kč vyplacen. Žaloba na banku o náhradu škody 25.000 Kč s přísl. a ušlého zisku 10.000 Kč byla procesním soudem prvé stolice co do náhrady vzešlé škody pro tentokráte, co do ušlého zisku vůbec zamítnuta. Odvolací soud nevyhověl dovoláním ani té ani oné strany.

Nejvyšší soud k dovolání obou stran zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Pro právní posouzení této rozepře jest v prvé řadě rozhodujícím, jaké právní povahy byla knížka vkladní, neboť podle zjištění byla tato vkladní knížka na žalobcův příkaz vinkulována heslem teprve, když byla již v rukou firmy B., kamž se dostala s vědomím a svolením žalobcovým, pročež zůstává nerozřešena, ale také neprobrána otázka, zda knížka byla a mohla býti vinkulována, jmenovitě, zda byl k této vinkulaci oprávněn žalobce, když již knížka nebyla v jeho rukou. Otázka ta může býti posouzena podle stanov žalované banky, neboť, i kdyby mohla býti kladena na roveň spořitelním knížkám, musilo by podle §u 10 zákona ze dne 14. dubna 1920, čís. 302 sb. z. a n. býti v dotyčných stanovách předepsáno, že, byť i knížka zněla na určité jméno, každý její majitel nebo předložitel musí býti i bez průkazu totožnosti považován za jejího pořádného držitele, a že výplata vkladů musí se do jeho rukou státi, pokud by tomu nebránilo zahájené řízení umořovací nebo soudní zákaz, nebo včasná poznámka nějaké výhrady. Kdyby k výplatě postačila pouhá držba knížky a nemusila býti vyžadována nabývatelova legitimace, byla by vkladní knížka papírem, majiteli svědčícím, to však jest otázkou, která může býti zodpovězena pouze na základě stanov. Nebyl-li žalobce, jenž, jak je zjištěno, v době, kdy knížku vinkuloval heslem, nebyl v její držbě, za tohoto stavu k vinkulaci oprávněn, neměla by právního účinku ani vinkulace, provedená v obchodních knihách žalované banky, zvláště, když v knížce samé nebyla vinkulace poznamenána, takže by vinkulace za tohoto stavu byla nedovoleným zásahem do práv majitele knížky. Jinak by se utvářil stav, kdyby žalobcova vinkulace mohla býti považována za žákonitě vykonanou. V tom případě přestávají býti spořitelní knížky papíry majiteli svědčícími, stávají se pouze důkaznými listinami, pak k vlastnickému převodu nestačí, jako u nevinkulovaných knížek spořitelních, pouhé odevzdání podle §u 427 obč. zák., nýbrž jest k tomu potřebí postupní listiny podle §u 1393 obč. zák. V tomto případě jinak by se utvářil právní stav této rozepře také po stránce právního posuzování, zda prozrazení hesla a

tím umožněná výplata vkladu třetí osobě je v příčinné souvislosti se žalobcovou škodou. Sem kladou strany a to právem právní poměr mezi žalobcem a Rudolfem L-em na jedné a mezi tímto a firmou B. na druhé straně. V této příčině odvolací soud zjišťuje, že žalobce vkladní knížku půjčil Rudolfu L-ovi jako bankovní záruku na zakoupení benzinu a oleje od firmy B. a že Rudolf L. tuto vkladní knížku firmě B. odevzdal jako záruku. Z toho odvolací soud usuzuje, že vkladní knížka byla pro firmu B. zastavena za její pohledávání za Rudolfem L-em, že se proto i valuta, na ni uložená, mohla teprve tehdy uvolniti, kdyby Rudolf L. byl vyrovnal svůj dluh u firmy B. a že teprve potom mohl by se žalobce domáhati vrácení knížky a důsledkem toho i její hodnoty, že však, když je zjištěno, že Rudolf L. dosud svého dluhu u firmy B. nevyrovnal, to žalobce žádati nemůže, že tedy žádost žalobní, pokud jde o vklad na spornou knížku, jest předčasnou a proto musila býti zamítnuta pro tentokráte. Nelze sdíleti tento právní názor odvolací, jenž se v prvé řadě nevypořádal se skutečností, že se žalobce nedomáhá žalobou vrácení knížky a důsledkem toho i její hodnoty, nýbrž že žaluje o náhradu škody na určitém základě skutkovém i právním, že o předčasnosti žaloby řeči býti nemůže, neboť, kdyby se prokázalo, že v době vydání rozsudku prvé stolice žalobci škoda nevzešla, a že také nevzešla zaviněním žalované banky, ale bylo při tom pravděpodobno, že žalobci podle zjištěných okolností v budoucnosti, když určité nové předpoklady nastanou, nějaká škoda vzejde, musila by býti žalobní žádost zamítnuta pro vždy. (§ 406 c. ř. s.). Odvolací soud sice praví, že vkladní knížka byla pro firmu B. zastavena za její pohledávání za Rudolfem L-em, že se proto i ona i valuta na ni uložená mohla teprve tehdy uvolniti, když by Rudolf L. byl vyrovnal svůj dluh u firmy B., ale tento právní závěr je předčasný, poněvadž právní poměr mezi žalobcem a Rudolfem L-em na jedné a mezi tímto a firmou B. na druhé straně není zjištěními tak objasněn, by mohlo býti posouzeno bezpečně, zda mohla firma B. danou jí zástavu sama bez soudního řízení a jmenovitě bez veřejného prodeje, jaký má na mysli předpis §u 461 obč. zák., realisovati. Odvolací soud přehlédl, že by se nepříčilo předpisu §u 1371 obč. zák., kdyby byl, jak to svědek Karel N. sice potvrdil, ale odvolací soud toho nezjistil, Rudolf L. firmu B. k tomu výslovně oprávnil ovšem za předpokladu, že vkladní knížka byla skutečně papírem majiteli svědčícím, aby valuta knížky byla vybrána na účet pohledávky fy B. jako zástavní věřitelky. Kdyby na základě nových zjištění bylo lze dospěti k závěru, že i požadovaná náhrada škody 10.000 Kč ušlého zisku jest oprávněna, bylo by ovšem nutno také k tomu se vztahující tvrzení vyšetřiti a zjistiti.

Čís. 3790.

Advokát není povinen, by svému klientu, jemuž předložil účet (za souborné práce většího rozsahu), ve kterém provedené úkony sice byly uvedeny jednotlivě, odměna však stanovena úhrnem, k jeho žádosti předložil palmární účet zevrubný v ten způsob, že by odměny za jednotlivé úkony byly uvedeny zvláště.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1924, Rv I 331/24.)

Žalující advokát zaslal žalovanému, svému klientovi, za právnické práce, pro něho konané, tři účty, v nichž úkony sice jednotlivě byly žalobcem uvedeny, avšak palmár za tato jednání byl uveden na konci každého účtu úhrnnou částkou celkovou. Žalovaný žádal žalobce, by palmární účty doplnil v ten smysl, aby odměny za jednotlivé úkony byly zevrubně uvedeny, žalobce však žádost odmítl. Žalobu o zaplacení oněch účtů procesní soud prvé stolice zamítl, maje za to, že žalovaný, jemuž předloženy byly pouze účty, v nichž sice jednotlivé úkony byly zvlášť uvedeny, ale účtovaná za ně odměna byla pouze celkovou částkou uvedena, nemohl účty ty řádně prozkoumati, neboť nemohl posouditi, zda účtovaná úhrnná částka jest přiměřená, když nemohl přezkoumati, co za jednotlivé úkony jest účtováno. Odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by o ní dále jednal a ji znovu rozhodl.

Důvody:

Právní otázkou této rozepře jest, zda-li žalobce, advokát, jest povinen žalovanému svému klientovi, jemuž předložil tři účty, ve kterých úkony, pro tohoto konané, byly sice uvedeny jednotlivě, nikoli však odměna za každý z nich, kterážto odměna, vyjímaje hotové výlohy a manipulační poplatky, ke konci každého účtu byla uvedena za všechny úkony sumou úhrnnou, na výslovné požádání žalovaného, by doplnil palmární účty v ten způsob, by odměny za jednotlivé úkony uvedeny byly zvlášť, předložiti palmární účet takto detailovaný. Odvolací soud uznal na tuto žalobcovu povinnost a, jelikož bylo zjištěno, že žalobce onu žádost žalovaného klienta odmítl, rozhodl o dotyčné části žalobního žádání pro tentokráte zamítavě. Odvolací soud jest právního názoru, že advokát zmocněnec jest v prvé řadě povinen žalovanému jako zmocniteli, tedy svému smluvníku, podati takový účet, aby jím v podrobnostech zobrazen byl rozsah celé činnosti, za kterou žalobce domáhá se odměny, tedy by mu podán byl spolehlivý základ pro posouzení přiměřenosti úkonů, což jest možno jedině, když jest odměna uvedena za každý úkon zvláště, poněvadž žalovaný nemá jinak základu, aby se mohl o přiměřenosti té které položky přesvědčiti, vyjádřiti a ji případně uznati. Tento právní názor opírá odvolací soud o předpis §u 1012 obč. zák., v němž jest, jak praví, sice řeč jenom o účtu, ale také o předpis §u 1039 obč. zák., v němž je stanoveno, že kdo se ujal cizí záležitosti, nebyv k tomu zmocněn, jest povinen vydati zevrubný počet, jako ten, komu byla dána plná moc. Odvolací soud při tom nepovažuje žalobcem předložené účty za takové zevrubné účty, poněvadž v nich každá položka nebyla oceněna zvláště. Dovolací soud nemůže sdíleti tento právní názor odvolacího soudu a proto uznává, jelikož podle dovolatele v tom spočívá jím podle čís. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod, že je tento důvod opodstatněn. Podle §u 16 odstavec prvý adv. řádu jest advokát oprávněn s klientem určitou odměnu si ujednati. Není-li takové úmluvy, platí podle §u 17, odstavec prvý adv. řádu advokátní tarif, pokud jest

v něm odměna za ty které úkony upravena. Jinak sluší podle §u 17, odstavec druhý adv. řádu použíti zákonných předpisů o námezdní smlouvě. Z toho je zřejmo, že zákon přesně rozlišuje dvojí stránku právního poměru advokáta ke klientu, totiž příkaznický poměr na jedné a námezdní poměr na druhé straně. Příkazník jest arci povinen podle §u 1012 obč. zák. přikazovateli »vydati počty k jednání se vztahující, kdykoli o to požádá«, leč to se týká právního jednání, kterého se příkazník podjal, ale netýká se to odměny, kterou požadovati na přikazovateli jest příkazník oprávněn podle §u 1004 obč. zák. a při jejímž určení zásady §u 1152 obč. zák. ani nemůže býti užito, poněvadž příkaz sluší v pochybnostech podle §u 1013 obč. zák. považovati za bezúplatný. Dožaduje-li se advokát na klientu odměny, činí tak jedině na základě »námezdní smlouvy«, na základě §u 1152 obč. zák., což také z toho je zřejmo, že advokátu přísluší palmární odměna, i když si ji nevyjednal, čemuž by u příkazu nebylo (§ 1013 odstavec prvý obč. zák.). Z předpisů §§ 1151 a 1152 obč. zák. nelze však odvoditi, že objednatelova povinnost k zaplacení přiměřené odměny závisí na předložení podrobného účtu tím, kdo práci vykonal, nýbrž sluší uznati, že předložení účtu nemá v tomto případě jiného významu právního, nežli sdělení požadované odměny za vykonané práce, jmenovitě nedá se z těchto předpisů odvoditi, že objednatel jest oprávněn požadovati podrobný účet, aby mu jím bylo umožněno posouditi přiměřenost požadované odměny. Jelikož advokátovu povinnost, předložiti podrobný číselný účet, nelze odvoditi z předpisů §§ 1151 a 1152 obč. zák., sluší uvážiti, zda nejsou dány o tom zvláštní předpisy, v nichž by byla stanovena taková povinnost advokátova. Předpisů takových není. Článek V. úvoz. zákona k civilnímu řádu soudnímu byl zrušen zákonem ze dne 28. května 1919, čís. 306 sb. z. a n. a tím také pozbyl platnosti předpis dvorního dekretu ze dne 4. října 1833, čís. 2633 sb. z. s. Ani z předpisu §u 41 c. ř. s. nelze tuto povinnost odvoditi, rovněž ne z platného advokátního tarifu, obsaženého ve vládním nařízení ze dne 3. května 1923, čís. 95 sb. z. a n., jenž se ostatně podle §u 2 (2) ani nevztahuje na výkony, při nichž zvláštní okolnosti nebo zvláštní příkazy strany odůvodňují vyšší odměnu, i když nebyla smluvena. Uváží-li se, že zažalované tři účty týkají se a) účet na 90.555 Kč 55 h zastupování žalovaného při separaci a odevzdání reálního svěřenství (§ 223—225 nesp. pat.) Ch. a peněžního svěřenství A., b) účet na 27.304 Kč 58 h prací ve věci záboru pozemků, zastupování žalovaného u Státního pozemkového úřadu a u soudů, c) účet na 12.472 Kč 32 h prací, vztahujících se na rozpory žalovaného s jeho sestrami ve příčině državy S. v Tyrolsku a alodního jmění v Čechách, tedy, že jde o práce, jichž odměnění aspoň převážně vůbec se vymyká sazbám advokátního tarifu, sluší uznati, že žalobce předložením svých tak uzpůsobených účtů, jak jest uvedeno nahoře, podal naléhacímu soudu dostatečný základ, aby mohlo býti rozhodnuto o přiměřenosti jím požadované úhrnné odměny, a že, když jenom z onoho důvodu rozhodnuto bylo o jeho částečném nároku zamítavě, jest proti tomu podle čís. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod dovolací opodstatněn v plné míře.

Čís. 3791.

K zápisu do obchodního rejstříku se vyžaduje, by originální podpisy na protokolu o schůzi správní rady akciové společnosti byly v předloženém prvopisu soudem nebo notářem ověřeny.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1924, R II 119/24.)

Opověď akciové společnosti k rejstříku vrátil rejstříkový soud žadatelce s tím, by originální podpisy na protokolu o schůzi správní rady, předloženém v prvopisu, byly soudem nebo notářem ověřeny. Rekursní soud usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Jde o otázku — a jen touto jest se obírati — zda k zápisu do obchodního rejstříku jest nutno, by originální podpisy na protokolu o schůzi správní rady ze dne 4. června 1923 v prvopisu předloženém byly soudem nebo notářem ověřeny. V tom směru rozhodným jest předpis §u 22 ministerského nařízení ze dne 9. března 1863, čís. 27 ř. zák., dle něhož má soud, přezkoumávaje opověď k zápisu do obchodního rejstříku, působiti k tomu, by nejen oprávnění opovídatelovo k vydobytí zápisu bylo zcela nepochybně vykázáno, nýbrž také, by pravost předložených soukromých listin, jež jsou základem opovědi, byla soudním neb notářským ověřením zajištěna. Právem uložil tudíž rekursní soud žadateli, aby opatřil legalisaci podpisů na onom protokolu, to tím spíše, ježto se jedná o provedení změny stanov v rámci zmocnění správní radě usnesením valné hromady akcionáři ze dne 10. května 1920 a 10. května 1921 uděleného, tedy o úkon obdobný onomu, jejž má na zřeteli čl. 214 obch. zák., k jehož platnosti notářského neb soudního osvědčení nutně se vyhledává. Tím ovšem zůstává nedotčenou otázka, zda zmocnění, správní radě dané, co do svého rozsahu není v rozporu se zněním dosud platných stanov (§ 32 a 34 stanov), pokud se týče, zda správní rada usnesením ze dne 4. června 1923 nevybočila z mezí svého zmocnění.

Čís. 3792.

Úpadce jest způsobilým státi na soudě, leč že by šlo o nárok, týkající se úpadkové podstaty.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1924, R II 139/24.)

Řízení o žalobě proti Emilu M-ovi o zaplacení kupní ceny za zboží, dodané žalovanému v listopadu 1923, soud prvé stolice přerušil, ježto byl dne 17. května 1923 na jmění žalovaného vyhlášen úpadek. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a přikázal prvému

soudu, by o věci dále jednal a rozhodl, vycházeje z názoru, že tu jde o dluh podstaty.

Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů a vrátil věc soudu prvé stolice k dalšímu jednání podle §u 6 c. ř. s.

Důvody:

Úpadce může se sice právně zavázati, nesmí však podle §u 1 konk. ř. převzíti závazky ohledně jmění podstaty, kterým nesmí volně nakládati. Do úpadkové podstaty patří nejen jmění, podléhající exekuci, které měl v době vyhlášení úpadku, nýbrž i jmění, kterého nabyl během úpadku. Důsledkem toho jest sice úpadce všeobecně způsobilým, samostatně na soudě jako strana jednati, ohledně úpadkové podstaty nemá však procesní způsobilosti (§ 1 c. ř. s.); ji zastupuje jen správce úpadkové podstaty, který vede také spory, týkající se podstaty, vlastním jménem (§§ 81, 124 konk. ř.). V projednávaném případě jest pochybno, zda dostává se úpadci, osobně žalovanému, v tomto sporu procesní způsobilosti. Možnosti jsou dvě: buď pokládá žalující firma zažalovanou pohledávku za osobní závazek úpadce, který se netýká úpadkové podstaty, takže pak by bylo lze tento spor zařaditi mezi spory, uvedené v §u 6 (3) konk. ř. aneb má za to, že jde o pohledávku proti úpadkové podstatě (§ 46 konk. ř.). Oné možnosti nasvědčuje znění žaloby, namířené proti dlužníkovi, druhé pak obsah jejího rekursu, kde mluví o obohacení podstaty (čís. 4 §u 46 konk. ř.). Tyto pochybnosti o procesní způsobilosti, k nimž jest podle §u 6 odstavec prvý c. ř. s. přihlížeti v každém období rozepře z úřední moci, jest odstraniti; budiž proto vhodným způsobem zjištěno, koho vlastně žalobkyně žaluje, zda dlužníka osobně či správce úpadkové podstaty. V onom případě bylo by žalobkyni přičiniti další prohlášení, že nebude z rozsudku v tomto sporu odvozovati důsledky proti úpadkové podstatě, nýbrž, že si chce opatřiti toliko exekuční titul pro případ zrušení úpadku. V tomto případě bylo by také vyhotovení žaloby, doručené správci úpadkové podstaty, jemu odebrati a doručiti dlužníku osobně. Podle výsledku tohoto opatření jest pak opětně rozhodnouti o návrhu správce úpadkové podstaty na přerušení tohoto sporu, po případě o jeho oprávnění k podání tohoto návrhu, neuzná-li vhodným, vzíti návrh zpět.

Čís. 3793.

V odvolatelově výtce, že procesní soud prvé stolice nepřihlížel k okolnostem, které za řízení v prvé stolici vyšly na jevo z výpovědi svědka, nelze spatřovati uplatňování novot (§ 482 c. ř. s.). Vycházel-li odvolací soud z názoru opačného, lze domáhati se nápravy dovolacím důvodem čís. 2 §u 503 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1924, Rv II 268/24.)

Oba nižší soudy zamítly žalobu o zánik exekučního nároku.

Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a vrátil mu věc, by o odvolání dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Dovolání, opírajícímu se o dovolací důvody čís. 2 a 4 §u 503 c. ř. s. nelze upříti oprávnění. Dovolání vytýká rozsudku druhé stolice, že nebral zřetele k projevům žalované vůči svědku Robertu L-ovi v červnu 1923 v místnosti filiálního poštovního úřadu v P. a v bytě žalované v B., prohlásiv je za novoty, a že důsledkem toho nevyřídil odvolání po zákonu. Nelze neuznati, že odvolací soud tyto okolnosti, žalovanou stranou v odvolání přednesené, neprávem prohlásil za novoty, neboť okolnosti ty vyšly na jevo již v řízení před prvním soudem výpovědí svědka Roberta L-a, a měl k nim tudíž již prvý soudce přihlížeti, neboť soud má podle §§ 414 a 417 c. ř. s., vynášeje rozsudek, hleděti k veškerým okolnostem, které se vyskytly za řízení před prvým soudem (vysvětlivky m. spr. k §u 414), to tím spíše proto, že výpověď svědka o těchto okolnostech byla protokolována a k obsahu protokolu dlužno přihlížeti z moci úřední (§ 213 c. ř. s.). Když pominutí těchto projevů žalované bylo v odvolání vytýkáno jako nesprávné ocenění průvodů, odvolací soud však nicméně nevzal k nim zřetele a neocenil důkazu, podaného o nich svědkem Robertem L-em, prohlásiv neprávem okolnosti ty za novoty, nevyřídil odvolání po zákonu ve směru tomto a zůstalo tedy řízení odvolací kusým. Bude proto nutno, by odvolací soud odvolání znova přezkoumal v tomto směru, by zjistil, zda projevy žalované, svědkem Robertem L-em tvrzené, se staly, zda svědek L. byl oprávněn jménem žalobkyně uzavříti se žalovanou smlouvu o vzdání se a zda i jaký vliv projevy ty měly samy o sobě a v souvislosti s projevy žalované ze dne 17. září 1922, a vzhledem k postupu pohledávky žalovanou Dr. N-ovi.

Čís. 3794.

Sudiště dle §u 88, odstavec prvý j. n.

Listinný průkaz nemusí obsahovati projevy obou stran.

Zněl-li objednací lístek v ten rozum, že zaplatiti jest určité osobě s udáním jejího bydliště (panu X, Praha), není ještě založena podpisem jeho příslušnost dle §u 88, odstavec prvý, j. n.

(Rozh. ze dne 30. dubna 1924, R I 306/24.)

Opíraje se o doslov objednacího lístku »Zahlbar nach Interessentenvorführung an Slaviafilm Prag«, zadal žalobce žalobu o zaplacení za dodané filmy u obchodního soudu v Praze. Námitce místní nepříslušnosti soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud ji zamítl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Soud rekursní vychází z názoru, že podpisem objednacího lístku ze ze dne 19. ledna 1923 dohodly se strany, že cena objednací se má pla-

titi v Praze. Ale výklad listiny té, jak si ho rekursní soud osvojil, je mylný. Doložka objednacího lístku zní doslova »Zahlbar nach Interessentenvorführung an Slaviafilm Prag«. Dle doslovu je tedy určena doložkou jednak doba splatnosti »po předvedení interessentům« a pak komu se má platiti, totiž adresa příjemci platu »an Slaviafilm Prag«. Kde se platiti má, není v doložce uvedeno. Není tu při slově »Prag« předložky »in«, která by mohla naznačovati, že není slovo »Prag« jen součástí adresy příjemce platu (čl. 325 obch. zák. a § 905 odstavec druhý obč. zák.), nýbrž, že se vztahuje i ke slovu »zahlbar« (in Prag). Je-li tedy slovo »Prag« jen součástí adresy příjemce platu, nelze říci, že jím mělo býti stanoveno také zvláštní místo splatnosti. Tak listina sama výkladu, že se stala jí úmluva o místě splatnosti, nesvědčí. Žalobkyně netvrdila, že úmluva o splatnosti v Praze stala se vedle listinného prohlášení ústně, míní jen, že podpisem listiny se tak stalo. Ale tomu právě doslov nesvědčí. Také úmysl stran, aby doložkou stanoveno bylo zvláštní místo splatnosti, není z listiny patrným a pravidla poctivého styku právního svědčí také opačnému výkladu. I když se u kupce musí předpokládati, že pozorně čte písemné prohlášení, jež podpisuje, nemohl z doslovu doložky seznati, že se mělo o místě splatnosti státi zvláštní ustanovení se všemi jeho důsledky, a proto nelze poctivě podpisateli uložiti v tom směru nějaký závazek.

Čís. 3795.

Na výtěžek, docílený poštou za nedoručitelnou zásilku, lze vésti exekuci.

(Rozh. ze dne 30. dubna 1924, R I 311/24.)

Exekuci pro peněžitou pohledávku na výtěžek docílený poštou při prodeji zásilky, dlužníku adresované a jím nepřijaté, soud prvé stolice povolil. Rekursní soud k rekursu finanční prokuratury zamítl exekuční návrh. Důvody: Není pochyby, že se jedná o zásilku zboží, kteráž byla poštovnímu ústavu předána k dodání dlužníkovi, že zásilka, jelikož jí dlužník nepřijal, ve veřejné dražbě byla prodána a výtěžek byl u poštovního ústavu uložen, takže toho času tento výtěžek tam leží na místě prodaného zboží. Jest-li po rozumu §u 30 poštovního zákona, kterýž čl. VIII. čís. 7 uvoz. zák. k ex. ř. byl zachován v platnosti, exekuce na zásilku samu nepřípustna, jest také nepřípustna exekuce na výtěžek za tuto zásilku, jenž v skutkovém a v právním ohledu nastoupil na její místo. Účel tohoto ustanovení, nestěžovati poštovní manipulaci exekucemi, jest tu stejným způsobem, nechť se jedná o exekuci na zásilku samu nebo na výtěžek za ni, při čemž se podotýká, že exekuce na zásilky peněz dle zmíněného ustanovení jest rovněž nepřípustna.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Mylným jest právní názor rekursního soudu, že předpis §u 30 pošt. zákona ze dne 5. listopadu 1837, čís. 240 sb. z. s., zachovaný v platnosti čl. VIII. čís. 7 uvoz. zák. k ex. ř., dle něhož není přípustnou exekuce na poštovní zásilky, příjemci dosud nedoručené — vztahuje se i na výtěžek za nedoručitelnou zásilku, poštou docílený. Dovolávaný § 30 poštovního zákona zcela jasně vylučuje z exekuce kromě jiných předmětů také poštovní zásilky, které mají býti adresátovi teprve doručeny, což má svůj důležitý důvod v tom, aby byl zachován nerušený běh poštovní dopravy. Této povahy poštovní zásilky nemá však výtěžek, docílený za zásilku, které adresát nepřijal a také odesílatel zpět vzíti odepřel, o což v tomto případě běží. Dle §§ 194 b), 198 čís. 2 a), pokud se týče §u 195 čís. 4 písm. b) 1 poštovního řádu, vydaného nařízením ministerstva obchodu ze dne 22. září 1916, čís. 317 ř. zák., jest odesílatel zásilky oprávněn, požadovati na poštovním eráru částku, která z docíleného výtěžku prodeje zásilky po srážce poštovních poplatků a výloh zbývá, avšak musí tento svůj nárok uplatniti ve lhůtě tří let, počínající následujícím měsícem po prodeji zásilky, jinak propadne výtěžek ve prospěch poštovního eráru. Z těchto předpisů vyplývá, že odesílateli zásilky vzniká proti poštovnímu eráru pohledávka, kterou může hned od 1. následujícího měsíce po prodeji zásilky uplatňovati a jest tedy pohledávka jeho od této doby likvidní. Na pohledávku této právní povahy nelze však použiti ustanovení §u 30 zákona pošt. o nepřípustnosti exekuce zabavením poštovních zásilek a, ježto likvidní pohledávky dlužníkovy i proti státu jsou zabavitelnými (dvorní dekret ze dne 21. srpna 1838, čís. 291 sb. z. s., zachovaný čl. IX. čís. 5 uvoz. zák. k ex. ř. a rep. nálezů čís. 188), bylo usnesení rekursního soudu změniti a usnesení soudu prvé stolice obnoviti.

Čís. 3796.

K umoření státních dluhopisů rakouských válečných půjček jest příslušným okresní soud dle §u 115, odstavec čtvrtý, j. n.

§ 8 zákona ze dne 31. srpna 1915, čís. 257 ř. zák. obsahuje velící právo o lhůtě ohlašovací, jehož dlužno při vydání konečného rozhodnutí dbáti z moci úřední i tenkráte, když ohlašovací vyhláška nesouhlasí s ustanovením tohoto §u.

(Rozh. ze dne 30. dubna 1924, R I 315/24.)

Okresní soud žadatelova bydliště zavedl usnesením ze dne 10. března 1924 řízení k umoření dluhopisů IV. rakouské válečné půjčky. Rekursní soud k rekursu ředitelstva státního dluhu v Praze usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu ředitelstva.

Důvody:

Ředitelstvo státního dluhu spatřuje zmatečnost souhlasných usnesení nižších soudů podle §u 16 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. z. v tom, že umořovací řízení vede v první stolici okresní soud v L.,

který podle mínění, v dovolacím rekursu projeveného, jest pro toto řízení nepříslušný předmětně i místně, a že tento nepříslušný soud vydal také ohlašovací vyhlášku, pokud se týče usnesení ze dne 10. března 1924, proti němuž rekurs z důvodu nepříslušnosti soudu byl podán, ale rekursním soudem byl zamítnut, takže i nepříslušný soud stolice druhé rozhodl v této věci. Ředitelstvo státního dluhu má za to, že v této věci příslušným není soud okresní, nýbrž soud sborový, že tuzemské věci vůbec nejsou pro umořovací řízení, týkající se státních dluhopisů rakouských válečných půjček, příslušny, nýbrž že podle 1. odstavce §u 115 j. n. jest v první stolici příslušným zemský civilní soud ve Vídni, poněvadž dotyčné úvěrní knihy vedeny jsou v jeho úředním sídle, a že by po případě mohl býti za příslušný soud první stolice pokládán zemský civilní soud v Praze, poněvadž v jeho obvodu vedeny jsou úvěrní knihy o tuzemských státních dluhopisech. Mínění toto jest mylné. Ustanovení prvního odstavce §u 115 j. n. nemůže zde býti použito, poněvadž úvěrní knihy o státních dluhopisech rakouských válečných půjček nejsou vedeny v tuzemsku, navrhovatel však byl oprávněn, domáhati se rozhodnutí tuzemských soudů o návrhu na umoření státního dluhopisu IV. rakouské válečné půjčky, jejž podle svého tvrzení ztratil. V §u 115 j. n. není jiného ustanovení o soudní příslušnosti pro tento případ, než čtvrtý odstavec, jehož okresní soud v L. užil podrobiv se právnímu názoru krajského soudu v Ch., u něhož umořovací návrh navrhovatele byl dne 18. ledna 1924 podán, jenž však tento návrh přikázal podle §u 44 j. n. okresnímu soudu v L. vzhledem na ustanovení tohoto čtvrtého odstavce §u 115 j. n. Poněvadž tento odstavec vztahuje se podle svého všeobecného znění na všecky případy, neuvedené v prvních třech odstavcích §u 115 j. n., nelze v tom spatřovati zmatečnost, že řízení amortisační vedeno jest u okresního soudu v L. a že tento soud vydal zvláště také ohlašovací vyhlášku. Zemský civilní soud v Praze není podle §u 115 j. n. příslušným, poněvadž v jeho obvodu nejsou vedeny knihy úvěrní o státních dluhopisech rakouských válečných půjček a poněvadž nejde v nynějším případě o umoření dluhopisu, jehož se týkají úvěrní knihy, vedené v obvodu zemského civilního soudu pražského, nýbrž o umoření dluhopisu, na nějž se vztahují úvěrní knihy, vedené ve Vídni. Ustanovení §u 28 j. n. o určení tuzemského, místně příslušného soudu Nejvyšším soudem Československé republiky nepřichází zde v úvahu, neboť tento §u 28 platí podle svého jasného znění jen pro případy, kde předpokladů pro místní příslušnost soudů tuzemských vůbec není, nebo kde tyto předpoklady nemohou býti zjištěny, zde však podle toho, co jest nahoře uvedeno, předpoklady pro místní příslušnost okresního soudu v L. podle čtvrtého odstavce §u 115 j. n. byly zjištěny. Zdali umořovací řízení u okresního soudu v L. zahájené, povede ku právoplatnému umoření podle návrhu, čili nic, zdali toto umoření bude míti v tuzemsku, pokud se týče v cizozemsku právní účinky, nebo ne, a jaké následky by snad v budoucnosti vzešly, kdyby umořovací návrh neměl úspěchu, jím očekávaného, je toho času v tomto řízení nedůležito a nemůže vésti ke zrušení soudních usnesení, navrženému ředitelstvem státního dluhu v dovolacím rekursu. Na výtky, v dovolacím rekursu uvedené, že ohlašovací vyhláška neobsahuje řádného popisu neb označení listiny podle §u 5, odstavec druhý č. 2 zákona z roku 1915, že v ohlašovací vyhlášce nesprávně uvedena jest ohlašovací lhůta 6měsíční místo správné lhůty roční, a že není tam uvedeno, kdy tato lhůta se skončí podle §u 8 tohoto zákona, nelze nyní v řízení třetí stolice vzíti zřetel, poněvadž tyto výtky nebyly učiněny v rekursu, vzneseném do usnesení prvé stolice na soud stolice druhé, takže jsou opozděny. V tomto rekursu, vzneseném do usnesení prvého soudu, je totiž výslovně na konci uvedeno, že se upouští od podrobného vytýkání vad řízení a že se navrhuje zrušení ohlašovací vyhlášky toliko z důvodu soudní nepříslušnosti. Ostatně poukázati jest na to, že § 8. uvedeného zákona obsahuje velicí právo o lhůtě ohlašovací, jehož dlužno při vydání konečného rozhodnutí dbáti z moci úřední i tenkráte, když ohlašovací vyhláška nesouhlasí s ustanovením §u 8., neboť touto vyhláškou, vydanou během soudního řízení, nenabyl navrhovatel ještě žádných práv. Není také vyloučena možnost, že tato vyhláška (soudní řízení) budou později soudem první stolice doplněny podle potřeby.

Čís. 3797.

Dán-li po měnové rozluce příkaz ku převodu vkladu z polské filiálky tuzemské banky na tuzemskou filiálku téže banky, bylo lze příkazu vyhověti jen v ten rozum, že byl pro přikazatele zřízen u tuzemské banky zvláštní účet starých korun, splatných v Polsku, jimiž mohl přikazatel v Polsku volně nakládati, dokud tam byly v oběhu.

(Rozh. ze dne 30. dubna 1924, Rv I 1680/23.)

Žalobkyně měla u krakovské filiálky živnostenské banky vklad a, stěhujíc se v červnu 1919 do Československa, požádala jmenovanou filiálku, by jí poukázala vklad na českobudějovickou filiálku téže banky. Žalobu na českobudějovickou filiálku o vyplacení vkladu v Kč oba nižší soudy zamítly.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Jest nesporno, že žalobkyně, která byla před převratem se svým manželem trvale usazena v Haliči (v Novém Sandeci), ukládala peníze do krakovské filiálky živnostenské banky a když se po převratu stěhovala do Československé republiky, požádala v červnu 1919 jmenovanou filiálku, by jí poukázala její vklad 40.067 K na českobudějovickou filiálku živnostenské banky, odevzdavši jí za tím účelem svou vkladní knížku. Nižšími soudy bylo zjištěno, že žalobkyně neučinila opatření, by za její vklad byly opatřeny československé koruny, což by nebylo bývalo nepřípustno. Dle zprávy ministerstva financí v Praze ze dne 16. listopadu 1921 byla tehdy v Polsku zákonnou měnou rakousko-uherská koruna (stará); — polský zákon ze dne 9. května 1919 o výměně bankovek této měny a ostatního oběživa na polské zloté nebyl

proveden, pokud se týče proveden teprve zákonem ze dne 24. března 1920 o okolkování a výměně zmíněných bankovek za polské marky; — a směna dotčených bankovek za kteroukoliv jinou valutu, tudíž také za koruny československé v Polsku za tamní denní kurs nebyla a nemohla býti Čs. státem nijak omezena. P ř e v o d v k l a d u, znějícího na staré rakousko-uherské koruny, v této měně do tuzemska však byl zakázán nařízením vlády ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n., jímž bylo stanoveno, že soukromé peněžní pohledávky a jakékoliv úhrady nesmějí býti převáděny do území republiky Československé, pokud pohledávka jest splatna v korunách, — a že převody, učiněné proti tomuto zákazu, jsou neplatny. Názor dovolatelky, že se zákaz týkal jen převodu žirových účtů, jest mylným, neboť zákaz, vyslovený v onom nařízení, zní zcela povšechně. Nejvyšší soud vyložil to opětovně v četných rozhodnutích, uveřejněných v různých sbírkách, zejména též ve sbírce Vážný, a netřeba to znovu podrobněji odůvodňovati. Pokud se žalobkyně dovolává domnělých výroků Dra Rašína, stačí připomenouti, že příslušné výroky, vytržené ostatně ze souvislosti, vůči jasnému doslovu nařízení nemohou míti významu rozhodujícího. Na tom, zda žalobkyně věděla o onom nařízení čili nic, ovšem nesejde. Příkaz žalobkyně, by byl její vklad 40.067 K poukázán na českobudějovickou filiálku živnostenské banky, nemohl tedy ani efektivně ani účetnicky býti proveden prostým převodem starých rakousko-uherských korun do tuzemska, nýbrž jen způsobem, zdejšími bankami obecně zavedeným, že byl pro žalobkyni v tuzemsku zřízen zvláštní účet starých korun, splatných v Polsku, jimiž mohla žalobkyně v Polsku libovolně disponovati. Co do právní konstrukce poměru takto utvořeného, nelze pochybovati, že se žalovaná filiálka (pokud se týče pražská ústředna) stala za souhlasu žalobkyně poukazem dlužníkem žalobkyně na místě filiálky krakovské, tak že žalobkyně to, co měla dotud k pohledávání u krakovské filiálky, mohla po té požadovati na žalované filiálce. Ježto žalobkyně měla proti krakovské filiálce pohledávku 40.067 starých rakousko-uherských korun, má také proti žalované jen stejnou pohledávku. Nezmizel tedy její vklad, jak v dovolacím spise tvrdí; na jeho místo nastoupil účet, vedený u žalované filiálky, ovšem ve starých korunách rakousko-uherských. Otázkou, zda se tyto později automaticky přeměnily na polské marky (v poměru 100 : 70), netřeba se zde zabývati, poněvadž žalobkyně nežádá výplaty svého účtu ani ve starých korunách rakousko-uherských, ani v polských markách, nýbrž domáhá se zaplacení korun československých. Takovýto nárok jí však nepřísluší, ježto, jak dolíčeno, nepřikázala, aby staré koruny rakousko-uherské byly směněny za koruny československé, aniž československé koruny efektivně do tuzemska došly. Bylo již uvedeno, že na místě krakovské filiálky živnostenské banky stala se v poměru k žalobkyni dlužnicí 40.067 starých rakousko-uherských korun filiálka českobudějovická, pokud se týče pražská ústředna. Tato pak, ježto, jak zjištěno, efektivní úhrady se jí nedostalo, měla pohledávku stejné výše proti krakovské filiálce, a když tato likvidovala a byla 6. srpna 1919 převzata průmyslovou bankou v Krakově, proti této. Způsob vypořádání s touto, zejména, zda saldo bylo aktivní či pasivní, zda zmíněná pohledávka byla do salda pojata či nic, nemá významu pro poměr mezi žalobkyní a žalovanou. Kdyby bylo pravdou, co žalobkyně tvrdí, že zmíněná pohledávka do salda pojata nebyla, nemohla by žalobkyně z toho pro sebe nic odvoditi, bylo by to jen na újmu tuzemského ústavu, který by tím byl pozbyl jakékoliv úhrady za dluh, do něhož vstoupil na místo krakovské filiálky. Tvrzení, že se žalovaná obohatila na její úkor, mohla by žalobkyně opodstatniti jen tím, že by dokázala, že žalovaná, ač vede jako asignátka účet starých korun rakousko-uherských, po případě polských marek, přece vůči průmyslové bance v Krakově jako právní nástupkyni krakovské filiálky, asignantky, vyhradila si nebo skutečně má nárok vyšší, zejména požadavek 27.256 Kč 46 h, jejž vymáhá žalobkyně, asignatářka. Takového důkazu žalobkyně neprovedla a nabízenými průvody provésti nemohla. Nařízení ze dne 1. dubna 1919, čís. 167 sb. z. a n., nepřichází v tomto případě vůbec v úvahu, ježto předpokládá, že věřitel, bydlící na území bývalého Rakouska a Uherska, mimo obvod Československé republiky, měl dne 26. února 1919 v tuzemsku účet, znějící na staré koruny rakousko-uherské, kteréhožto předpokladu tu nebylo. Z výpovědi svědka Antonína M-a, že převod krakovské filiálky živnostenské banky na průmyslovou banku v Krakově stal se 6. srpna 1919 s platností od 1. ledna 1919, žalobkyně dovozuje, že pražská ústředna vstoupila již dnem 1. ledna 1919 do všech aktiv a pasiv krakovské filiálky, a z toho usuzuje, že dle posledního odstavce §u 1 nařízení ze dne 1. dubna 1919, čís. 167 sb. z. a n., transakce ze dne 3. června 1919, týkající se vkladu žalobkyně, měla býti vyúčtována v korunách československých. Než převod krakovské filiálky na průmyslovou banku s platností od 1. ledna 1919 má jen ten význam, že do práv a závazků krakovské filiálky, jež trvaly dne 6. srpna 1919, vstoupila průmyslová banka tak, jako kdyby ona byla z nich oprávněna a zavázána od 1. ledna 1919. Dne 6. srpna 1919 však žalobkyně vůči krakovské filiálce neměla již žádného nároku, zejména neměla u ní již žádného vkladu; v tom čase příslušela jí jen pohledávka 40.067 starých rakousko-uherských korun proti žalované, pokud se týče proti její pražské ústředně, a t é t o stejná pohledávka proti krakovské filiálce. S platností od 1. ledna 1919 stala se tudíž nanejvýš průmyslová banka v Krakově dlužníkem tuzemské banky co do 40.067 K.

Čís. 3798.

Zavázal-li se podnikatel poštovních jízd poštovní správě, že ručí za sebe a svůj služební personál tou měrou, jakou ručí poštovní správa stranám, ručí za své lidi bezvýjimečně.

(Rozh. ze dne 30. dubna 1924, Rv I 247/24.)

Žalovaný uzavřel s poštovní správou smlouvu, dle níž měl obstarávati poštovní jízdy na svůj účet a nebezpečenství. Dle §u 6 této smlouvy ručil žalovaný za sebe a svůj služební personál co do zásilek dopravovaných onou jízdou; zvláště byl povinen ručením a náhradou po-

štovní a telegrafní správě za ztrátu doporučených zásilek pošty listovní a za ztrátu, úbytek a poškození zásilek pošty povozné touž měrou, jako správa ta ručila stranám. Když při nastrojeném přepadení, smluveném s vozkou, synem žalovaného, uloupen byl z vozu peněžní pytel a stát musil poskytnouti poškozeným náhrady, domáhal se na žalovaném náhrady vyplaceného peníze. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalobce opírá žalobní nárok na náhradu škody o porušení smluvní povinnosti se strany žalovaného. Nelze dovolateli vzhledem k uplatněnému důvodu čís. 4 §u 503 c. ř. s. přiznati, že odvolací soud smlouvu ze dne 26. května 1919, o kterou běží, po právní stránce vyložil nesprávně. Smlouvou touto zavázal se žalovaný bezpodmínečně za sebe a svůj služební personál tou měrou, jakou ručí poštovní správa stranám; toto smluvní ručení nelze stotožňovati s rozsahem ručení podle §u 1315 obč. zák. Kdyby byly strany měly na mysli jenom toto ručení, pak by věru nebylo potřebí, by o něm uzavíraly zvláštní takto stylisovanou smlouvu, takže i z tohoto zvláštního ustanovení smluvního je s hlediska pravidla §u 914 obč. zák. zřetelně jasno, že strany měly na mysli ručení v §u 6 citované smlouvy uvedené v té rozsáhlosti, v jaké naopak ručí poštovní správa stranám. Dostalo se tedy sporné věci v odvolacím rozsudku právního posouzení správného.

Čís. 3799.

Odpůrčí řád.

Odpůrčí spory nenáležejí k výlučné příslušnosti sborových soudů prvé stolice. Pro věcnou příslušnost jest rozhodnou pohledávka, pro niž se vymáhá odpůrčí nález.

Jakékoliv jednání o zajištění věna ve formě jiné než notářským spisem jest po zákonu právně bezúčinné.

(Rozh. ze dne 30. dubna 1924, Rv I 288/24.)

Žalobce domáhal se na žalované zjištění, že zajištění věna 25.000 Kč pro žalovanou jest bezúčinným vůči pohledávce 5.000 Kč, příslušející žalobci proti manželi žalované Antonínu K-ovi. Žaloba byla zadána na okresním soudě, jenž jí vyhověl. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Odvolatelka vytýká zmatečnost, jelikož soud rozhodl ve věci, ač není druhově příslušným. K odůvodnění této výtky uvádí odvolatelka, že okresní soud k rozhodování této rozepře jest věcně nepříslušným proto, že předmětem jest zjištění, že zajištění věna 25.000 Kč pro žalovanou jest vůči pohledávce 5.000 Kč s přísl. žalobci proti manželi žalované Antonínu K-ovi příslušející, bezúčinným a že tato pohledávka s příslušenstvím přesahuje 5.000 Kč, takže příslušným k rozhodování v této věci jest soud krajský. Není však tu vytýkané zmatečnosti. Zmatečnost byla by tu podle §u 477 čís. 3 c. ř. s., kdyby rozsudek vynesen byl soudem, který ani výslovnou dohodou stran nemohl by se státi příslušným pro rozepři, čehož v tomto případě není. Prvý soudce také zcela správně zamítl námitku věcné nepříslušnosti. Ve sporu jde o žalobu odpůrčí a předmět sporu byl žalobcem oceněn na 5.000 Kč. Dle §u 56 odstavec druhý j. n. jest ocenění v tomto případu správné a nelze proti němu nic namítati (§ 60 j. n.). Ostatně jde o pohledávku 5.000 Kč, ohledně které jest odporováno zajištění věna pro žalovanou. Vzhledem k ustanovení §u 54 j. n. nelze příslušenství pohledávky pro výpočet hodnoty předmětu sporu připočítávati.

Podle §u 3 čís. 3 odpůrčího řádu jest zajištění věna odporovatelno, bylo-li předsevzato v posledních dvou letech před žalobou a nebyl-li dlužník k zajištění zavázán smlouvou, uzavřenou při sňatku nebo při vyplacení věna. Jak bylo prvým soudem zjištěno, vloženo bylo dne 8. května 1923 dle snímku ze spisu notářského ze dne 22. února 1923 na dům připsaný knihovně manželu žalované Antonínu K-ovi právo zástavní za věno žalované 25.000 Kč. Sňatek uzavřel Antonín K. se žalovanou již 9. listopadu 1922 a, jak svědectvím Antonína K-a prvý soudce zjistil, bylo před sňatkem ujednáno ústně, že manžel dá žalované buďto zajistiti knihovně 25.000 Kč nebo že jí postoupí polovici domu, svědek obdržel po sňatku od své tchýně hotově 17.000 Kč a krám v ceně 3.000 Kč a žalovaná na výbavu 5.000 Kč, notářský spis však o tomto věně nebyl sepsán ani při sňatku ani při vyplacení věna, nýbrž teprve po vyplacení věna v únoru 1923. Z těchto zjištěných okolností vychází na jevo, že jsou tu podmínky odporovatelnosti podle §u 3 čís. 3 odpůrčího řádu, zejména též proto, že ústní slib zajištění věna při sňatku není závazným, neboť smlouvy mezi manžely vyžadují k platnosti formy notářského spisu a omluva žalované, uvádějící důvod, pro který notářský spis teprve později byl sepsán, jest nerozhodnou, neboť jen zajištění věna, ke kterému byl by býval manžel zavázán smlouvou, uzavřenou při sňatku nebo při zřízení věna, nebylo by odporovatelným. Nerozhodnou jest též okolnost, že žalobcova pohledávka v době podání žaloby knihovně nebyla zjištěna.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání ve věci samé a odmítl je, pokud uplatňovalo zmatečnost řízení.

Důvody:

Dovolání uplatňuje jako dovolací důvod zmatečnost řízení, jeho neúplnost a nesprávné právní posouzení věci (§ 503, čís. 1, 2 a 4 c. ř. s.). Pro nepříslušnost soudu prvé stolice bylo by celé řízení i s rozsudky nižších stolic zmatečným jen tehdy, kdyby napadený rozsudek byl vynesen soudem, který se ani výslovnou dohodou nemůže státi příslušným pro tuto rozepři (§ 477, čís. 3, c. ř. s.). Než o takový případ tu nejde. Není právního předpisu, jímž by odpůrčí žaloby byly výlučně přiděleny sborovým soudům první stolice. Mohly by tudíž strany — i kdyby bylo správným, jak dovolání míní, že předmět sporu převyšuje 5.000 Kč, — podle §u 104 j. n. rozepři platně přenésti na okresní soud, takže by ani tehdy nebylo vytýkané zmatečnosti. V pravdě však byl okresní soud pro tuto rozepři i bez toho skutečně příslušný, jak nižší stolice v pod-

statě správně doličily. Není proto lze dovolání v tomto směru dáti za pravdu a ježto z jeho vývodů je snadno seznati, že strana žalovaná jimi — jak také již v odvolání — se jen snaží, uplatňujíc jmenovitě sice zmatečnost řízení, vyvrátiti v pravdě rozhodnutí o příslušnosti soudu, avšak rozhodnutí o příslušnosti soudu, třebaže bylo pojato do rozsudku, svou podstatou je pouhým usnesením a proti shodným usnesením nižších stolic podle §u 528 c. ř. s. není opravného prostředku, slušelo dovolání v této části odmítnouti.

Právní názor dovolatelky, že k odvrácení následků §u 3, čís. 3, odp. řádu stačí, když zajištění věna bylo ujednáno třeba také jinak než notářským spisem, je mylným. Jednání o zajištění věna je počítati mezi ujednání svatebních smluv (§ 1217 obč. zák.) a vyžaduje proto podle zákona ze dne 25. července 1871 ř. zák. čís. 76 formu notářského spisu. Toť odůvodněno též úvahou, že zajištění věna zahrnuje v sobě uznání věna i vůči třetím osobám, že těmto může býti značně na újmu, a že patrně z těchže úvah podle §u 1 lit. c) cit. předpisu je zachování formy notářského spisu dokonce ještě výslovně předepsáno pro potvrzení o přijetí věna. Je tudíž jakékoli jednání o zajištění věna v jiné formě než notářským spisem po zákonu právně bezúčinné. Důvod, proč notářský spis nebyl zřízen, je pro nepominutelnost tohoto předpisu bez významu právě tak, jak následky jeho nedostatku pro súčastněné osoby, neboť zákon v tomto směru nerozeznává. Právem proto uznaly nižší soudy, že zajištění věna odvolatelky je podle §u 3, čís. 3 odp. ř. odporovatelno.

Čís. 3800.

Bylo-li několik samostatných nároků spojeno k společnému projednávání, jest posuzovati přípustnost dovolání (§ 502 c. ř. s.) ohledně jednoho každého nároku zvlášť, třebas byly stejnorodými (§ 11 čís. 2 c. ř. s.).

(Rozh. ze dne 30. dubna 1924, Rv I 363/24.)

Šest propuštěných zaměstnanců žalované firmy domáhalo se na firmě zaplacení služebních požitků, prvých pět po 1386 Kč, šestý 1001 Kč. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud odmítl dovolání.

Důvody:

Předmět sporu činí u každého z prvních pěti žalobců 1386 Kč a u žalobce Vojtěcha T-a 1001 Kč. Jde o nároky docela samostatné, vlastně o šest rozepří, z nichž u žádné hodnota předmětu sporu 2000 Kč nepřevyšuje, pročež není proti souhlasným rozsudkům nižších stolic dovolání přípustno (§ 502 c. ř. s. ve znění čís. nař. ze dne 1. července 1914, čís. 118 ř. zák. a čl. IV. zák. ze dne 8. června 1923, čís. 123 sb. z. a n., nabyvšího účinnosti dnem 1. července 1923). Tomu nevadí, že stejnorodost uplatňovaných nároků podle §u 11 odstavec druhý c. ř. s. umožnila jich sloučení v jeden spor. Také ustanovení §u 55 j. n. nepřichází zde v úvahu, neboť nejde o otázku příslušnosti soudu, nýbrž o otázku přípustnosti dovolání. Dovolání bylo proto odmítnuto, což dle §u 507 odstavec prvý c. ř. s. měl učiniti již soud prvé stolice.

Čís. 3801.

Pensijní ústav zaměstnanců určitého podniku může podle obsahu stanov býti i samostatným majetkovým podmětem, rozdílným od podnikatelstva.

(Rozh. ze dne 30. dubna 1924, Rv I 368/24.)

V továrně žalované akciové společnosti byl zřízen pensijní ústav, do něhož platili jak zaměstnanci, tak zaměstnavatelka příspěvky. Žalobce, bývalý zaměstnanec v továrně žalované společnosti, domáhal se na společnosti placení pensijních příspěvků. Procesní soud prvé stolice žalobě vyhověl, odvolací soud ji zamítl. Důvody: Prvý soud zjistil, že u továrny žalované jest pensijní ústav pro zřízence; stanovy byly předloženy, avšak prvý soudce tomuto pensijnímu ústavu nepřiznal vlastnost právnické osoby, vycházeje z názoru, že se zde může mluviti pouze o jmění žalované, určeném k zvláštnímu účelu, které samostatně nemůže býti podmětem majetku. Tento názor prvého soudu nemůže sdíleti odvolací soud, poněvadž o nějakém jmění žalované firmy, které jest v ústavu pensijním, nelze mluviti. Zákon nespecifikuje právnické osoby. Nutno pouze rozeznávati právnické osoby povahy veřejnoprávní a neveřejnoprávní. K těmto druhým patří také tak zvané fondy, to jest jmění korporací, ústavů a pensijních fondů bank a jiných podniků, které jest věnováno určitému účelu a které jest samostatně spravováno (vide Krainz-Pfaff u §u 26 obč. zák.). V tomto případě vytvořili dělníci továrny a tato sama majetkovými příspěvky substrat, kterému právní řád přiznává povahu právnické osoby. Výslovné uznání se strany státu, po případě schválení stanov, není nutné, rozhodným jest, že vytvoření tohoto zřízení není zakázáno. V §u 1 stanov se praví, že zaměstnanci zakládají pro své vdovy a sirotky pensijní ústav, který má býti schválen žalovanou, což se také stalo. Dle §u 5 stanov tvoří se fond pensijního ústavu z částek tam uvedených, při čemž hlavně se zdůrazňují příspěvky účastníků a žalované, této pak ve výši příslušné celkové roční části příspěvků členů. Mluví-li rozsudek o jmění žalované, nutno poukázati i na to, že dle §u 5 plynou do fondu i jiné příjmy, jako odkazy, dary a podobně, o nichž nelze přece říci, že byly žalované darovány. Dále nutno poukázati na to, že žalovaná dle §u 6 nemůže býti přidržována k placení, ukáže-li se nekrytý schodek. Zpráva pensijního fondu jest samostatná, nezávislá. Dle §u 21 do pensijního výboru o 9 členech vysílá správní rada žalované pouze 3 členy. Tento pensijní výbor zastupuje pensijní ústav dle §u 32 stanov na venek, a jest bdíti nad placením příspěvků a proto také přijímati příspěvky, které žalovaná dle §u 5 má platiti. Nezáleží proto na vůli žalované, zda chce tyto příspěvky platiti, čímž dochází výrazu též samostatnost pensijního ústavu. I žalobce platil příspěvky tomuto ústavu,

jak jím nebylo popřeno, a jest proto žalobce oprávněn, poněvadž pensijní ústav jest právnickou osobou dle §u 26 obč. zák., žádati placení pense od tohoto ústavu, kterému platil příspěvky, nikoli však od žalované.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Předmětem dovolání žalobcova jsou odstavce rozsudku soudu odvolacího, který v nich rozhodl v neprospěch žalobcův, neuznav oprávněným jeho nárok na pensi měsíčních 545 Kč proti žalovaná společnosti. Soud odvolací vycházel při tomto rozhodnutí z názoru, že pensijní ústav zřízenců žalované společnosti jest samostatným majetkovým podmětem, rozdílným od společnosti, že jest právnickou osobou a že žalobce není oprávněn, žádati pensi na žalované firmě, nýbrž po případě jen na tomto ústavu. Žalobce brojí proti tomu z důvodu čís. 4 §u 503 c. ř. s., maje souhlasně s procesním soudem prvé stolice za to, že onen ústav není samostatnou právnickou osobou, nýbrž že jest ústavem, spravujícím jmění, které náleží žalované firmě a které tato věnovala určitému zvláštnímu účelu, totiž poskytování zaopatřovacích požitků zřízencům společnosti, jakož i jejich vdovám a sirotkům. Tomuto mínění žalobcovu nelze přisvědčiti. Opačné stanovisko soudu odvolacího je správné a jest v rozsudku soudu odvolacího v podstatě náležitě odůvodněno obsahem stanov pensijního ústavu. To plyne z této úvahy. Podle §u 16 obč. zák. pokládati jest každého člověka za osobu ve smyslu právním, totiž za podmět, kterému náležejí určitá práva. Právo v subjektivním slova smyslu jest moc jednotlivcova, uznaná zákonem. Způsobilost k takové moci, způsobilost k právům, způsobilost, býti podmětem právních poměrů, jest podle uvedeného §u 16 osobnosti. Zákon přiznává osobnost nejen osobám fysickým, ale za určitých podmínek též osobám právnickým, totiž určitému jmění jako souboru práv a závazků, kteréžto jmění nenáleží žádné fysické osobě, nýbrž má sloužiti výhradně jistému účelu. Ke jsoucnosti právnické osoby jest po skutkové stránce zapotřebí účelu, zákonem dovoleného, jemuž má sloužiti. Na straně právnické osoby musí býti jednotná, tak projevená vůle, aby právnická osoba měla své vlastní jmění, sloužící určitému účelu, aby právnická osoba byla nositelkou práv a závazků vůči osobám jiným, aby mohly mezi ní a třetími osobami vzcházeti právní poměry. Skutkovým (hmotným) substratem, prostředkem něhož má býti uvedeného účelu dosaženo, může býti buď spolek více osob, nebo jen jisté jmění, nebo obé dohromady. V §u 26 obč. zák. ob. jest obsažen všeobecný zákonný předpis, že každý dovolený spolek a každé nadání s dovoleným účelem uznává se za právnickou osobu; není tedy třeba zvláštního propůjčení práva osobnosti v každém jednotlivém případě, nýbrž naopak každý dovolený spolek a každé dovolené nadání požívá právní osobnosti po zákonu samém, aniž potřebuje úředního povolení. Nedovolené spolky a nadání jsou ty, které odporují veřejné mravnosti, nebo příčí se právu aneb zákonu, nebo jsou státu nebezpečné. U pensijního ústavu zřízenců žalované společnosti jsou ony předpoklady jsoucnosti samostatné právnické osoby. Tento ústav má samostatné jmění, sloužící účelu majetkoprávnímu, zákonem dovolenému; jmění toto nenáleží ani žalované společnosti, ani členům ústavu; pensijní ústav zřízenců žalované společnosti je sdružením osob, v §u 1 stanov uvedených, k ideálnímu právnímu subjektu, rozdílnému od těchto jednotlivých členů, jakož i od žalované společnosti; tato společnost povinna jest pensijnímu ústavu plněními, jež ústav může svým výborem na ní vymáhati. Z okolnosti, že stanovy jsou podepsány žalovanou společností a že podle výhrady, obsažené v §u 2 stanov, schváleny jsou její správní radou, nelze vyvozovati, že žalovaná společnost vládne nad pensijním ústavem a jeho jměním tak, jako nad jměním vlastním; podpis stanov žalovanou společností a výhrada schválení stanov její správní radou, jakož i jiné, v §§ 25 a 28 stanov obsažené výhrady pro žalovanou společnost jsou zřejmě tím odůvodněny, že tato společnost byla zakladatelkou pensijního ústavu; samostatná právní povaha ústavu pensijního není tím dotčena. Tento ústav má samostatná práva i povinnosti, aby mohl plniti svůj účel, zaopatřovati zřízence žalované společnosti, jakož i jejich vdovy a sirotky. Nakládání jměním ústavu a zastupování ústavu na venek nenáleží ani žalované společnosti, ani členům ústavu, nýbrž pensijnímu výboru. Okolnost, že správní úřad nepropůjčil pensijnímu ústavu tomuto výslovně právní osobnosti, jest nedůležita. Že by byl správní úřad zakázal mu činnost, stanovami upravenou, není ani zjištěno, ani tvrzeno.

Čís. 3802.

Proti tomu, kdo jako osoba důvěry požívající byl okresním hejtmanstvím pověřen činností v obecní zásobovací komisi, nemůže se obec domáhati pořadem práva zaplacení schodku, zjištěného při revisi zásobovací činnosti.

(Rozh. ze dne 30. dubna 1924, Rv I 553/24.)

Žalobě obce na člena obecní aprovisační komise o zaplacení účetního schodku, jenž se objevil při revisi, procesní soud prvé stolice vyhověl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením a odmítl žalobu pro nepřípustnost pořadu práva.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání (správně rekursu) žalobkyně.

Důvody:

Žalobkyně domáhá se zaplacení účetního schodku, který se objevil při bližší revisi činnosti žalovaného jako vedoucího člena obecní aprovisační komise. Jak jde ze skutkových zjištění odvolacího soudu na jevo, byl žalovaný do komise vyslán občanstvem a potvrzen okresním hejtmanstvím. Nebyl tedy v komisi činným ani jako člen obecního představenstva (zastupitelstva) ani jako obecní úředník nebo zřízenec (pomocník) (§ 66, 54, 32 česk. ob. zříz. a § 16 (6) zákona ze dne 12. srpna

1921, čís. 329 sb. z. a n.), nýbrž jako osoba, požívající důvěry občanstva, a proto pověřená činností v obecní komisi zásobovací okresním hejtmanstvím. Okresní hejtmanství však vystupovalo zde jako článek státních orgánů, pověřených veřejným zásobováním lidu, jimž v čele stálo co do správy a dozoru ministerstvo zásobování lidu a jež přenášely svou funkci v posledním článku na obce, jichž funkcionáři zastávali veřejnou zásobovací agendu v přenesené působnosti. Tak tomu bylo v době účetní, o niž jde, totiž v letech 1918 a 1919. Převzaty zde v podstatě předpisy bývalého státu rakouského a pozvolna doplňovány. Tak nař. ze dne 3. ledna 1919, čís. 5 sb. z. a n., ze dne 27. června 1919, čís. 354 sb. z. a n. (srv. zvláště §§ 17 a 18), ze dne 8. srpna 1919, čís. 477 sb. z. a n. (srv. zvláště § 7, 13, 14), ze dne 10. října 1919, čís. 546 sb. z. a n., ze dne 11. června 1920, čís. 390 sb. z. a n. (srv. § 26), ze dne 6. července 1920, čís. 443 sb. z. a n. (srv. § 8, 13, 14, 15). Až na prvé nařízení byla další nařízení vydána sice již po uplynutí sporného účetního období, ale jsou důkazem, jak bylo na agendu veřejného zásobování lidu nazíráno — totiž jako na rozčleněnou agendu státních orgánů, agendu veřejnoprávní. Teprve nařízením ze dne 30. června 1921, čís. 224 sb. z. a n., byl zásadně uvolněn obchod veškerými plodinami zemědělskými a výrobky z nich (§ 1), státní obilní ústav se svými odbočkami vstoupil dnem 1. září do likvidace, veřejné zásobování obmezeno na zásobování vrstev nezámožných (§ 2) a zásobovací agenda rozdělena na agendu obchodní, soukromoprávní, a agendu správní, veřejnoprávní (§ 5 a 6), což provedeno dalšími nařízeními ze dne 11. srpna 1921, čís. 270 sb. z. a n. (§ 8, 10, 15) a ze dne 25. srpna 1921, čís. 281 sb. z. a n. s vyhláškou vládní z téhož dne čís. 285 sb. z. a n. Za sporného účetního období bylo tedy veřejné zásobování lidu v rukou státních úřadů, státních funkcionářů, a takovým státním funkcionářem byl též žalovaný, pověřený vedením obecního zásobování lidu okresním hejtmanstvím. Jeho poměr a jeho činnost byly tedy čistě veřejnoprávního rázu, z něhož dle výslovného zákazu dvor. dekretu z roku 1806 před soudy žalovati nelze. Soud odvolací rozhodl usnesením ve smyslu §u 494, 478, 471 a 473 c. ř. s., proti němuž je přípustným rekurs podle §u 519 čís. 2 c. ř. s., nikoli dovolání, jak je žalobkyně mylně označila, dovolání je považovati za rekurs dle §u 84 odstavec druhý c. ř. s., jemuž však pro bezdůvodnost nebylo vyhověno.

Čís. 3803.

Jde o společnost ve smyslu §u 1175 obč. zák., bylo-li mezi více osobami umluveno společné vedení obchodu. Při společnosti dle §u 1175 obč. zák. jest pokládati pohledávky společnosti za zvláštní jmění, jež přísluší společníkům k ruce nedílné. Splnění pohledávek může býti požadováno buď nedílně ode všech společníků dohromady neb od jejich společného zmocněnce.

(Rozh. ze dne 30. dubna 1924, Rv II 44/24.)

Leopold R. a Josef K. obchodovali v ten způsob, že vedení obchodu bylo společným. Leopold R. přikázal žalovanému volebnímu spolku, by zaplatil pohledávku, dlužnou Leopoldu R-ovi a Josefu K-ovi, lidové pekárně. Žalovaný spolek tak učinil. Když po té na jmění Leopolda R-a a Josefa K-a byl vyhlášen úpadek, domáhal se správce úpadkové podstaty na volebním spolku zaplacení oné pohledávky. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud ji vyhověl. Důvody: Po právní stránce uplatňuje odvolatel právem, že poukaz Leopolda R-a žalovanému, by zaplatil pohledávku, dlužnou jemu a Josefu K-ovi, lidové pekárně, již oba jmenovaní dlužili nájemné, jakož i placení, jež se na základě příkazu toho stalo lidové pekárně, jest bezúčinné, ježto Josef K. k tomuto obchodu nesvolil. Z výpovědí Leopolda R-a a Josefa K-a vyplývá, že bylo mezi nimi umluveno společné vedení obchodu, takže jeden bez druhého nemohl nic zařizovati. V tom dlužno spatřovati výdělečnou společnost podle §u 1175 obč. zák., při níž jest §§y 1201, 1203 obč. zák. vyloučeno samostatné jednání jednoho společníka bez souhlasu druhého, leč že byl jednající společník druhým společníkem k jednání zmocněn. Takové zmocnění není prokázáno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Soud odvolací, změniv rozsudek soudu prvého, vyhověl žalobní žádosti v podstatě z dvojího důvodu, jednak proto, že neuznal účinným platební poukaz, udělený Leopoldem R-em žalovanému volebnímu spolku proto, že Leopold R. sám nebyl bez předchozího nebo současného souhlasu, nebo napotomního schválení druhého společníka Lva K-a k udělení tohoto poukazu oprávněn (§§ 1201 a 1203 obč. zák.), dále i proto, že toto právní jednání shledal k námitce, pokud se týče k replice strany žalující odporovatelným po rozumu §u 31 odstavec druhý konk. ř. Žalovaný spolek napadá rozsudek odvolacího soudu jedině z důvodu §u 503 čís. 4 c. ř. s. a to v obou směrech. Nelze ovšem uznati oprávněnou výtku dovolatelova odpůrce, že uplatněný dovolací důvod není náležitě specialisován a že dovolání jest z té příčiny formelně vadným (§ 506 odstavec druhý c. ř. s.), neboť, i když právní námitky, v dovolacím spisu proti rozsudku vznesené, jsou provedeny zběžně a dosti povrchně, lze z nich přece seznati, ve kterých směrech a z kterých důvodů dovolatel rozsudek právně vadným označuje. Ve věci ovšem nelze však dovolání přiznati oprávněnosti a schváliti jest naopak rozhodnutí odvolacího soudu a to již z prv dotčeného důvodu rozsudečného. Přistupuje na příslušné právní vývody strany žalující, pokládá odvolací soud zcela správně spolčení nynějších úpadců R-a a K-a za výdělečnou společnost ve smyslu §§ 1175 a násl. obč. zák. a dovozuje případně z předpisů §§ 1201 a 1203 obč. zák., že ujednání mohlo býti s právním účinem pro společnost učiněno jen v obapolném souhlasu obou společníků. V tomto případě šlo o poukaz podle §u 1401 obč. zák., dle něhož měl žalovaný spolek zaplatit svůj dluh na společnost v částce 871 Kč 87 h lidové pekárně chleba, jež byla věřitelkou společnosti; tímto poukazem měl býti vyrovnán dluh společnosti lido-

vé pekárně do výše poukázané částky. Při výdělečné společnosti podle §u 1175 obč. zák. pokládati jest pohledávky společnosti za zvláštní jmění, jež společníkům přísluší k ruce nedílné, čehož důsledkem jest, že pohledávky tyto posuzovati jest jako společné nároky nedílné po rozumu §u 890 obč. zák., jichž splnění může býti žádáno buď nedílně ode všech společníků dohromady, neb od jejich společného zmocněnce (§ 848 obč. zák.). Důsledkem toho nebyl Leopold R. sám bez Lva K-a jako druhého společníka a bez jeho souhlasu oprávněn, touto pohledávkou s právním účinkem nakládati v tom směru, že pohledávku tu poukázal k výplatě na lidovou pekárnu chleba. Ježto Lev K., jak prvý soud zjistil, k tomuto poukazu souhlasu nedal a jej ani dodatečně neschválil, není poukaz ten právně účinným a žalovaný volební spolek nebyl oprávněn, na tento poukaz platiti onen dluh na lidovou pekárnu, pokud se týče, zaplatil-li jí přes to tento dluh, neplatil věřiteli pravému (§§ 1424 a 1401 obč. zák.), ježto poukazem tím pohledávka na lidovou pekárnu jako nového věřitele platně převedena nebyla. Není správným názor, že zástupce žalovaného spolku mohl bezelstně spoléhati na to, že Leopold R. jest k poukazu tomu K-em zmocněn, neboť podle zjištění prvého soudu nebylo nic prokázáno, co by tuto domnělou důvěru bylo mohlo ospravedlniti, to tím méně, když naopak bylo zjištěno, že při podobných dřívějších poukazech súčastnili se oba společníci. S tohoto hlediska dlužno tedy věc posuzovati tak, že tento dluh žalovaného spolku placením na lidovou pekárnu platně zrušen nebyl a že trvá nadále, nyní arciť vůči žalující úpadkové podstatě a že žalobní nárok je tedy plně odůvodněn.

Čís. 3804.

Dopravní řád železniční.

Vážení zboží železnicí děje se výhradně za účelem řádného splnění nákladní smlouvy. Použije-li strana výsledků vážení k jiným účelům, činí tak na vlastní vrub.

K důkazu o ztrátě zboží stačí sice zjištěný rozdíl váhy, zjištěný stanicí zasílací a stanicí dodací, důkaz ten však může dráha vyvrátiti protidůkazem, že vážení bylo nesprávné.

(Rozh. ze dne 30. dubna 1924, Rv II 53/24.)

Žalující firma přednesla, že zaplatila přepravovaný ječmen podle váhy, zjištěné drahou na přijímací stanici v Žigardě, totiž za 10.976 kg, že však do Bohumína došlo jenom 9800 kg, takže utrpěla škodu za nedodaných 1176 kg částkou 3939 Kč 60 h, jejíž náhrady domáhala se na dráze. O b a n i ž š í s o u d y uznaly dle žaloby. N e j v y š š í s o u d zrušil napadený rozsudek a vrátil věc odvolacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Požadujíc náhradu škody, neuvádí žalobkyně určitě, zda utrpěla ji tím, že se 1176 kg ječmene za přepravy ztratilo, či že stanice Žigard o tolik chybně více naválila, než bylo skutečně ku přepravě odevzdáno, nýbrž pokládá železnici v obou případech povinnou k náhradě. Názor tento nelze pokládati za správný. Železnice není veřejně pověřeným ústavem k vážení podle zákona ze dne 19. června 1866, čís. 85 ř. zák. a neručí za správnost svého vážení v každém směru. Vážení železnicí děje se výhradně za účelem řádného splnění nákladní smlouvy, a jest proto její ručení za správnost vážení omezeno účelem a obsahem této smlouvy. Použije-li strana výsledku vážení k jiným účelům, činí tak na vlastní vrub a nebezpečí. Ani z předpisu §u 1295 obč. zák. a §u 58 žel. dopr. ř., ani z §u 95 žel. dopr. ř. nelze dovoditi ručení dráhy také za škody, které si strana takovým s nákladní smlouvou nesouvisejícím vlastním jednáním sama způsobí. Mezi škodou, kterou žalující firma utrpěla snad tím, že zaplatila ječmen podle váhy mylně železnicí zjištěné, a mezi nákladní smlouvou není potřebné přímé příčinné souvislosti, a není jí proto ani mezi uvedenou škodou a zaviněním dráhy. Škoda takto žalující firmě vzešlá nevznikla z jejího právního poměru k žalovanému eráru, pročež nemůže býti erár odsouzen k její náhradě. Zažalovaná náhrada škody může býti žalující firmě přisouzena jenom podle §u 84 žel. dopr. ř., totiž jenom potud, pokud vzešla s k u t e č n o u a nikoliv jen fiktivní ztrátou zboží za přepravy. K důkazu této ztráty, jenž náleží žalující straně, stačí sice zjištěný rozdíl váhy na stanici zasílací a na stanici dodací, neboť podle §u 61 (4) žel. dopr. ř. a contr. jsou dotyčné zápisy železnice v nákladním listě důkazem proti ní, tento důkaz může však býti vyvrácen protidůkazem, že vážení bylo omylné. Dráha nemůže býti činěna zodpovědnou za škodu, která skutečně nevznikla, a za zboží, jehož nepřevzala k dopravě. Ani prvý ani odvolací soud nezjišťují však skutkově, zdali ječmen ztratil za přepravy na váze. Oba soudy omezují se na tvrzení, že dráha ručí za váhu, kterou sama zjistila, a odvolací soud dokládá, že se dráze nezdařil nezvratný důkaz, že úbytek na váze nevzešel ani krádeží ani vloupáním. Tím zjišťuje odvolací soud sice skutkově, že dráha neprovedla protidůkazu, že zboží za přepravy neubylo, nezjišťuje však, že úbytek zboží za přepravy nastal, na čemž jedině záleží. Odvolacímu soudu bylo uvážiti nikoliv, zdařil-li se eráru protidůkaz, že zboží za přepravy neubylo, nýbrž zdali vzhledem k uvedeným protidůkazům možno pokládati za zdařený důkaz, náležející žalující firmě, totiž že se část zboží za přepravy ztratila. Nedostatek tohoto skutkového zjištění jest vadou řízení, pro kterou nelze spolehlivě rozhodnouti, zda jest erár podle §u 84 žel. dopr. ř. povinen k náhradě zažalované škody.

Čís. 3805.

Nepřijal-li kupitel, o jehož jmění bylo napotom zahájeno vyrovnávací řízení, dodaného mu zboží, nýbrž vrátil je prodateli, jenž je vzal pro kupitele v úschovu a přihlásil pak pohledávku z kupní smlouvy k vyrovnání, nemůže se po skončeném vyrovnání domáhati prodatel na kupiteli proti vydání zboží zaplacení celé kupní ceny, nýbrž pouze vyrovnací kvoty.

(Rozh. ze dne 30. dubna 1924, Rv II 107/24.)

Žalovaná firma koupila od žalující firmy zboží, jež prodatelka zaslala kupitelce v září 1922. Žalovaná zboží nepřijala, nýbrž vrátila je žalobkyni, u níž zůstalo v úschově. Dne 27. února 1923 bylo o jmění

žalované zahájeno řízení vyrovnávací, v němž žalobkyně svou pohledávku přihlásila. Ve vyrovnání, jež bylo skončeno dne 4. července 1923, zavázala se žalovaná zaplatiti 25% kvotu. Žalobě o zaplacení celé kupní ceny za ono zboží proti jeho vydání procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud přiznal žalobkyni pouze 25% žalovaného peníze. Důvody: První soudce odsoudil žalovanou firmu k zaplacení celé kupní ceny hlavně s poukazem k tomu, že by odporovalo duchu vyr. řádu a zásadě spravedlnosti, by jedna strana musela nyní plniti 100%, druhá strana však jen vyrovnanou kvotu v projednávaném případě 25%. První soudce však přehlíží, že žalující strana již plnila před potvrzením, ba i před zahájením vyrovnávacího řízení, takže dodání zboží se nestane teprve nyní. Prodatel, který zboží ve smyslu čl. 343 obch. zák. uschovává pro kupitele, jenž s přijetím jest v prodlení, smlouvu již splnil a uschovává zboží na nebezpečí a útraty kupitele, kterému ohledně zboží přísluší právo disposiční. Jak první soudce zjistil, přihlásila žalující firma svou pohledávku ze sporného obchodu ku vyrovnávacímu řízení, v tomto řízení bylo k pohledávce též přihlíženo a proto může žalující strana dle obsahu potvrzeného vyrovnání ve smyslu §u 53 (1) vyr. ř. žádati pouze 25%.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud posoudil v podstatě věc správně po právní stránce. Názor jeho, že žalobkyně může domáhati se žalobou pouze částky připadající na kvotu určenou právoplatným soudním vyrovnáním, kdežto co do zbytku je tu nežalovatelný závazek, odpovídá § 53 čís. 1 vyr. ř. Jde tu o pohledávku, vzniklou před zahájením vyrovnacího řízení, a není důvodu, proč by toto nemělo účinku i na ni. Nezáleží na tom, že žalobkyně podle prohlášení v žalobě jest povinna vydati žalované straně zboží, jí prodané a jí nepřijaté, jež uložila pro žalovanou do úschovy u sebe. Není zákonného předpisu, podle něhož by skutečnost ta měla účinek na důsledky spojené s §em 53 čís. 1 vyr. ř. pro vymáhanou pohledávku, a je proto na věc pohlížeti tak, jakoby žalovaná strana byla zboží skutečně převzala, a dluhovala kupní cenu, přihlášenou jako pohledávku žalující strany k vyrovnávacímu řízení a v tomto uznanou. Opačný náhled nelze dovoditi ani z §u 19 vyr. ř., a to ani pro ten případ, že by byl žalobce uplatnil odpočet své pohledávky, ježto pohledávka žalované strany jako dlužníka nezáleží v peněžitém plnění. Je proto podle uvedeného zákonného předpisu započtení vyloučeno. Žalobkyně, jež spokojila se se zažalováním své pohledávky a úschovou zboží žalovanou firmou nepřijatého, nemůže míti proto výhodnějšího postavení než ostatní věřitelé žalované firmy, a týkají se proto účinky vyrovnání podle §u 53 čís. 1 vyr. ř. i jí stejně jako ostatních věřitelů.

Čís. 3806.

Nelze se určovací žalobou domáhati zjištění, že spolusmluvník jest povinen zaplatiti dávku z přírůstku hodnoty nemovitosti, k jejímuž zaplacení se prý zavázal a jež byla již žalobci vyměřena.

(Rozh. ze dne 30. dubna 1924, Rv II 116/24.)

Žaloba prodatele na zjištění, že žalovaný kupitel jest povinen nésti ze svého zemskou dávku z přírůstku hodnoty, jež byla žalobci již vyměřena, procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud uznal dle žaloby.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Dovolání žalobce, uplatňujícímu dovolací důvody §u 503 čís. 3 a 4 c. ř. s., nelze upříti opodstatnění. Dle žalobní prosby jde zde o žalobu určovací podle §u 228 c. ř. s. Žaloba určovací jest podle tohoto zákonného předpisu přípustna jen tehdy, má-li žalobce právní zájem na tom, by soudním rozhodnutím co nejdříve bylo zjištěno, že mu právo, o jehož zjištění žádá, skutečně přísluší. V tomto případě domáhá se žalobce tohoto zjištění ohledně příslušejícího mu prý práva, žádati na žalovaném, aby nesl ze svého zemskou dávku z přírůstku hodnoty platebním rozkazem moravského zemského výběrčího úřadu v Brně ze dne 27. března 1922 mu již vyměřenou. V theorii a v praxi se uznává, že k odůvodnění právního zájmu ve smyslu §u 228 c. ř. s. stačí každá, tedy i hospodářská újma, která by žalobci bez žádaného určení mohla vzejíti. Bylo proto věcí žalobce, by tvrdil a prokázal, jaká újma mu hrozí z toho, že žalovaný žalobci vyměřenou dávku z přírůstku majetku za něho platiti nechce. V tomto směru uvádí však žalobce pouze, že má značný právní zájem na tom, aby bylo soudním rozhodnutím vysloveno, že má právo žádati na žalovaném dávku z přírůstku hodnoty, poněvadž dávka tato jest značná. O nějaké bez tohoto zjištění mu bezprostředně hrozící újmě žalobce však vůbec nemluví, patrně proto, že dle zákona o zaplacení dávky z přírůstku hodnoty nemovitosti jest povinen jako prodatel dávku tuto zaplatiti sám. Z toho plyne, že žalobce mohl a měl, chtěl-li se na žalovaném za zaplacení dávky z přírůstku hodnoty hojiti, dávku tuto sám zaplatiti a žalovaného přímo na plnění žalovati. Může-li však žalováno býti přímo na plnění, jest žaloba určovací nepřípustnou a proto soud prvé stolice právem prosbu žalobní zamítl a soud dovolací musel rozhodnutí toto potvrditi, i když zamítnutí žaloby soudem prvé stolice nestalo se z tohoto důvodu formálního, nýbrž z důvodů věcných. Soud dovolací, jak ze svrchu uvedeného patrno, nesdílí v napadeném rozsudku vyslovený názor obou nižších stolic, že k odůvodnění přípustnosti žaloby určovací v tomto případě stačí, že nelze upříti, že žalobce má právní zájem na tom, aby se co nejdříve zjistilo, kdo v tomto případě dávku z přírůstku hodnoty nemovitosti skutečně má nésti a že tudíž předpoklady §u 228 c. ř. s. jsou splněny. Žalobce ovšem má právní zájem na žádaném zjištění, nemůže ho však zvláštní zjišťovací žalobou uplatňovati, když dávka z přírůstku hodnoty nemovitosti mu již byla vyměřena a když ani netvrdí ani neprokazuje, že a jaká právní újma bez žádaného zjištění jeho právu hrozí. Tento svůj právní zájem v tomto případě oprávněn jest žalobce chrániti jedině žalobou na plnění, nikoli však žalobou určovací.

Čís. 3807.

Úkony nutné k usnesení obecního zastupitelstva podle §u 6 zákona ze dne 17. prosince 1919, čís. 16 sb. z. a n. na rok 1920 nemohou býti nahrazeny prostým mlčením jeho ke skutečnému stavu, zavedenému třetí osobou, byť i starostou obce.

(Rozh. ze dne 30. dubna 1924, Rv II 275/24.)

Žalobu na obec B. o zjištění, že jest žalobce definitivním zřízencem obce B. ve Slezsku a že se na jeho služební poměr vztahuje dle usnesení obecního výboru města B. ze dne 15. listopadu 1918 služební pragmatika pro úředníky a zřízence země Slezska, schválená usnesením zemského sněmu ze dne 7. ledna 1874 a ze dne 14. listopadu 1890, procesní soud prvé stolice zamítl, ježto žalobce nebyl přijat do obecních služeb usnesením obecního zastupitelstva, nýbrž pouze starostou obce. Odvolací soud uznal dle žaloby. Důvody: Žalobce konal službu nejprve měsíc na zkoušku, pak od srpna 1920 pobíral měsíční plat, přijat byl do služby již za platnosti zákona ze dne 17. prosince 1919, službu konal v přesvědčení, že jest trvalým zřízencem obecního podniku města B. a nejsa si toho vědom, že při jeho přijímání do služby a ponechání v ní nebylo šetřeno zákonných předpisů. Obecní zastupitelstvo a pak vládní komisař (správní komise), ačkoli o tom jistě věděli, že žalobce službu u obecního podniku konal, nepostarali se o to, by buď po šestinedělní výpovědi byl propuštěn, neb aby předepsaným způsobem ustanoven byl zřízencem trvalým. Toto opomenutí druhé smluvní strany nemůže býti žalobci na úkor. Dle §u 6 zákona ze dne 17. prosince 1919, čís. 16 sb. z. a n. z roku 1920 nesmí prozatimní ustanovení zřízence trvati déle jednoho roku. Žalobce, byv ustanoven starostou žalované obce zřízencem obecního podniku konal jako zřízenec obecního podniku službu déle než rok a stal se tím trvalým zřízencem obecního podniku města B. a to nejpozději po uplynutí jednoho roku ode dne nastoupení služby, tedy na počátku měsíce července 1921, nestal-li se jím dle zvláštního ujednání již dříve, kterou otázku není třeba v tomto sporu řešiti. Není sporno, že dle usnesení obecního zastupitelstva města B. ze dne 15. listopadu 1918 platí pro obecní zřízence a zřízence obecních podniků žalované obce služební pragmatika pro úředníky a zřízence země Slezské, a platí tedy i pro žalobce jako zřízence městské elektrické dráhy v B.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Odvolací soud posoudil věc nesprávně po právní stránce. V tomto sporu šlo o rozhodnutí otázky, zda úkony, nutné k usnesení obecního zastupitelstva podle §u 6 zákona ze dne 17. prosince 1919, čís. 16 sb. z. a n. pro r. 1920, mohou býti nahrazeny prostým mlčením jeho ke skutečnému stavu, zavedenému třetí osobou, byť i starostou obce. Otázku tu je zodpověděti záporně. Jde tu o předpis veřejnoprávní, jejž jest zachovati přesně, má-li z něho vzejíti účinek, jejž s ním zákon pojí. Stranám není dáno na vůli, by veřejnoprávní předpisy libovolně měnily a zakládaly právní účinky, podmíněné určitou formou, beze zachování této formy. Předpisuje-li tudíž zákon v §u 6 již k zatimnému ustanovení zřízence obecního volbu po provedené veřejné soutěži, při čemž dále stanoví, kdo je vyloučen z hlasování, nemohou úkony tyto býti nahrazeny mlčením obecního zastupitelstva k tomu, že někdo přijat byl do obecní služby s opomenutím tohoto předpisu. Z jednání starosty obce nemohl žalobci vzejíti proti obci nárok, podmíněný veřejnou soutěží a volbou obecního zastupitelstva, k nimž nedošlo. Ježto žalobce neprokázal, že byl podle zákona přijat za zřízence prozatím na rok podle §u 6 zák., nelze mluviti o jeho nároku na trvalé ustanovení, podmíněné podle §u 7 a 8 přijetím prozatímným.

Čís. 3808.

Kdo zastupuje ruský stát na československých soudech?

(Rozh. ze dne 6. května 1924, R I 319/24.)

Užší správní komise hlavního města Prahy žádala, by ruskému státu v Praze, který je vlastníkem stavební parcely čís. kat. 28/3 zřízen byl opatrovník v osobě Dra Vratislava Č-a pro jednání o zpátečnou koupi, po případě pro vyvlastňovací řízení o tomto pozemku. Soud prvé stolice opatrovníka ustanovil, rekursní soud k rekursu zastupitelstva Svazu Sovětských Socialistických Republik v Praze zrušil napadené usnesení.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a vrátil věc rekursnímu soudu, by, doplně řízení, znovu o rekursu rozhodl.

Důvody:

Dovolací rekurs právem vytýká napadenému usnesení, že se rekursní soud nezabýval vůbec otázkou legitimace stěžovatele, t. j. Zplnomocněného Zastupitelstva Svazu Sovětských Socialistických Republik (SSSR) v Praze k rekursu. O této legitimaci mělo býti rozhodnuto již rekursním soudem, dříve než vešel ve věcné vyřízení rekursu, ježto v první řadě bylo zkoumati, zda uvedené Zplnomocněné Zastupitelstvo SSSR je skutečně oprávněno v této věci činiti podání na soud a jednati před soudem, t. j. zda lze je uznati ať již přímo za stranu anebo za oprávněného zástupce strany, na věci skutečně účastněné. Kdyby nebylo možno, otázku tu zodpověděti kladně, nebylo by možno o stížnosti jednati, nýbrž musila by stížnost, již rekursní soud napadeným usnesením věcně vyřídil, býti odmítnuta. Otázku tu nelze proto pominouti mlčením, jak učinil rekursní soud, jemuž v první řadě náleželo, by uvažoval o legitimaci stěžovatelově. Zplnomocněné Zastupitelstvo SSSR prohlásilo v rekursu výslovně, že podalo návrh, tudíž i rekurs, jménem

ruského státu, jehož orgánem a zástupcem byla v roce 1914 císařská ruská vláda, a dovolává se v tomto směru uznání svého prozatimními smlouvami ze dne 5. června 1922, uvedenými v zatimní platnost nařízeními vlády republiky Čsl., ze dne 7. srpna 1922, čís. 258 a 259 sb. z. a n., mimo to předložilo ověřený dopis ministerstva zahraničních věcí ze dne 10. září 1923, čís. 149.431. Uvedené prozatimní smlouvy nejednají však o Zplnomocněném Zastupitelstvu SSSR, nýbrž o zastupitelstvech Ruské socialistické federativní sovětské republiky (RSFSR) a Ukrajinské socialistické sovětské republiky (USSR), byly sjednány s vládami těchto republik a obsahují v čl. 1. výslovné ustanovení, že nepředbíhá se dohodou v nich uvedenou řešení otázky uznání de jure vlády druhé země, uváději přesně oprávnění, poskytnutá zastupitelstvům republik, těmito smlouvami zřízeným, a v posledním odstavci čl. 11. přiznává vláda Československé republiky (ČSR) vládám RSFSR a USSR a jejich orgánům práva právnické osoby, pokud budou na území ČSR o b c h o d n ě činnými. Teprve uvedený dopis ministerstva zahraničních věcí z 10. září 1923 béře na vědomí utvoření Svazu Sovětských Socialistických Republik a vykonávání mezinárodních styků Svazu a republik Lidovým Komisariátem zahraničních věcí SSSR, dále béře na vědomí, že zplnomocněná zastupitelství RSFSR a USSR v ČSR svěřila řízení všech svých záležitostí Zplnomocněnému Zastupitelství SSSR v ČSR. Jde tu tudíž o útvary a orgány, o nichž uvedené prozatimní smlouvy se aspoň přímo nezmiňují. Bude proto nutno v první řadě vyšetřiti dotazem u příslušného ústředního úřadu, jaké právní postavení zaujímá Zplnomocněné Zastupitelstvo SSSR při jednání před soudem, pokud je na území ČSR činno jinak než obchodně (čl. 11). Ve svém rekursu podotýká toto Zplnomocněné Zastupitelstvo, že návrh na zrušení opatrovníka nebyl podán jménem vlády SSSR, nýbrž přímo jménem ruského státu. Přes to však bude nutno zjistiti, zda Zastupitelstvo to není orgánem vlády RSFSR ve smyslu čl. 11 posl. odstavec smlouvy, ježto tvrdí samo o sobě, že nastupuje jménem ruského státu, jehož orgánem a representantem byla c í s. r u s k á v l á d a, z čehož dá se jedině souditi, že stotožňuje se s vládou nynějšího ruského státu, jsouc jejím orgánem podle čl. 11. Ježto v tomto případě nejde o činnost obchodní, nebylo by dle uvedené smlouvy možno přiznati stěžovateli právo právnické osoby, a tím i legitimaci k rekursu, jejž by bylo odmítnouti, zejména když čl. 1 vylučuje dosud uznání de jure vlády RSFSR. Bude proto povinností rekursního soudu, by napřed rozhodl o otázce legitimace stěžovatelovy k rekursu a teprve potom rozhodl ve věci.

Čís. 3809.

Řízení dle druhého odstavce čl. 310 obch. zák. jest řízením prozatimním, jde pouze o osvědčení předpokladů prodeje a usnesení soudu, vyhovující návrhu, není na závadu opačnému rozřešení právního poměru pořadem práva.

(Rozh. ze dne 6. května 1924, R I 320/24.)

S o u d p r v é s t o l i c e vyhověl návrhu na povolení prodeje podle čl. 310 obch. zák. R e k u r s n í s o u d návrh zamítl. D ů v o d y: Řízení podle čl. 310 obch. zák. jest mimosporným a stranám jest podle §u 10 čís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. volno uváděti v rekursu nové okolnosti a prostředky důkazní. Jest nesporno, že navrhovatelka dala straně povinné za účelem zpracování jejího zboží k disposici kromě 55.000 Kč, uvedených v protokolu ze dne 23. srpna 1923, ještě další částky, že zboží bylo již věřitelce odevzdáno a že povinná strana jest dlužna věřitelce na všech závazcích, jí poskytnutých, celkem ještě jen 32.000 Kč. Z toho plyne podle §u 1416 obč. zák., že původních 55.000 Kč, pro něž byly dány stroje do zástavy, jest pokládati za zaplaceny.

N e j v y š š í s o u d obnovil usnesení prvého soudu s tím, že se prodej povoluje na nebezpečí žadatelky.

D ů v o d y:

Řízení podle druhého odstavce čl. 310 obch. zák. jest řízením prozatimním. Jde pouze o osvědčení předpokladů prodeje a usnesení, vyhovující návrhu, není na závadu opačnému rozřešení právního poměru pořadem práva. Zásadu tuto vyslovil nejvyšší soud (ve shodě s komentářem Staub-Pisko u § 12 k čl. 310 obch. zák.) v rozhodnutí čís. 1261 sb. n. s. V tomto řízení, jež jest mimosporným, nezjišťuje se, zda byla skutečně ruční zástava zřízena a také se nezjišťuje, zda zanikla pohledávka, pro kterou byla zástava zřízena, všeho toho opak může býti zjištěn ve sporu, zde stačí, jsou-li osvědčeny formální předpoklady prodeje podle čl. 310 obch. zák., kterých povinná strana jinak ani nepopírá, namítajíc toliko, že původní pohledávka 55.000 Kč navrhující věřitelky podle §u 1416 obč. zák. zanikla. Rekursní soud řešil tuto námitku neprávem, takže, dospěl-li k názoru, že původních 55.000 Kč, pro něž byly dány stroje do zástavy, jest pokládati za zaplaceno, nemá tento názor rozhodného vlivu na povolení prodeje, může-li ve sporu opak býti dokázán. Arciť provádí navrhovatelka prodej podle výslovného ustanovení čl. 310 odstavec druhý obch. zák. na své vlastní nebezpečí. Poněvadž výhrada tato v usnesení prvého soudu obsažena není, stěžovatelka sama však s doplněním tohoto usnesení v tomto smyslu souhlasí, bylo vyhověti stížnosti a rozhodnouti jak uvedeno.

Čís. 3810.

Usnesení, jímž schvaluje soud jménem nezletilců právní jednání, nutno písemně vyhotoviti a účastníkům doručiti. Lhůta k opravnému prostředku počítá se od doručení výměru, třebas usnesení bylo stranám ústně prohlášeno.

(Rozh. ze dne 6. května 1924, R I 330/24.)

Ústně prohlášeným usnesením ze dne 20. prosince 1923 schválil p o r u č e n s k ý s o u d smír nezletilé nemanželské matky s otcem o

odbytném. Při ujednání smíru nebyla nemanželská matka zastoupena poručníkem. K rekursu poručníka, vzneseném dne 19. února 1924 rekursní soud napadené usnesení zrušil a nařídil prvému soudu další jednání. Dovolacímu rekursu nemanželského otce, vytýkajícímu, že rekurs poručníka měl býti odmítnut pro opožděnost, Nejvyšší soud nevyhověl.

Důvody:

Dle §§ 11 a 187 nesp. říz. musí usnesení, jimiž schvaluje soud jménem nezletilců právní jednání nebo smlouvy, býti vždy písemně vyhotovena, důvody opatřena a stranám doručena (Ott, Rechtsfürsorgeverfahren str. 229 a 230). Zákonná 14 denní rekursní lhůta proti těmto usnesením počítá se podle §u 11 nesp. říz. ode dne písemného doručení soudního usnesení. Ústní prohlášení usnesení nemá právního účinku a nelze proto čítati lhůtu k rekursu ode dne protokolárního prohlášení. Dle protokolu ze dne 20. prosince 1923 byl poručenským soudem sice protokolárně schválen smír, uzavřený jménem nezletilého dítěte mezi jeho tehdejším poručníkem a nemanželským otcem, avšak usnesení o tomto schválení nebylo nikomu, tedy ani poručníku dítěte doručeno a není protokolem tím zjištěno, že se byly strany vzdaly nároku na písemné vyhotovení a doručení onoho usnesení. Lhůta k rekursu proti usnesení tomu nepočala tudíž dosud ani běžeti a proto dlužno považovati rekurs, podaný nynějším poručníkem dne 19. února 1924 za včasně podaný a to bez ohledu na to, zda nezletilá matka děcka při onom smíru byla řádně zastoupena, čili nic. Není tedy správným náhled dovolacího stěžovatele, že usnesení nabylo pravoplatnosti a že rekurs bylo jako opožděný zamítnouti (správně odmítnouti).

Čís. 3811.

Prodej zasílatelem podle čl. 310 obch. zák.

Podle čl. 310 obch. zák. náleží navrhujícímu zasílateli, aby osvědčil, že mezi ním a jeho odpůrcem uzavřena byla zasílatelská smlouva ve smyslu čl. 379 obch. zák., že z této zasílatelské smlouvy vznikla mu proti odpůrci pohledávka z důvodů čl. 382 obch. zák. a že tato pohledávka vztahuje se právě na ono spediční zboží, které bylo předmětem smlouvy zasílatelské a které má navrhovatel ve svém skladišti. Jest-li uložení spedičního zboží v zasílatelově skladišti pouze vedlejším úkonem v rámci spedičního příkazu, jest i skladištné kryto zákonným právem zástavním.

Pro návrh dle čl. 310 obch. zák. příslušným jest sborový soud prvé stolice, řízení o návrhu jest řízením mimosporným.

(Rozh. ze dne 6. května 1924, R I 335/24.)

Sborový soud prvé stolice povolil navrhovatelce prodej odpůrcova zboží, jež měla ve skladišti, pro její proti odpůrci tvrzenou pohledávku ze smlouvy zasílatelské. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud zamítl návrh na prodej.

Důvody:

Napadeným usnesením rekursního soudu potvrzeno bylo usnesení prvního soudu, jímž navrhovatelce povolen byl podle čl. 387, 375 a 310 obch. zák. a §u 47 uv. zák. k obch. zák. veřejný prodej dobytčí soli v jejím skladišti uložené, pro její proti odpůrci tvrzenou pohledávku ze zasílatelské smlouvy. Řízení při povolení takového prodeje a jeho výkonu ve smyslu čl. 310 obch. zák., §u 47 úv. zák. k obch. zák., čl. XIII. čís. 9 úv. zák. k ex. ř. a §u 385 jedn. ř. jest úkonem soudnictví mimosporného (viz zevrubné odůvodnění v plenárním usnesení nejvyššího soudního dvoru ve Vídni ze dne 22. dubna 1902, čís. 3745 z roku 1901, uveřejněného pod. čís. 591 příl. k věst.). Následkem toho řídí se i opravné prostředky předpisy §§ 9 až 16 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. a jde tudíž v tomto případě o mimořádný dovolací rekurs ve smyslu §u 16 nesp. říz. Stížnost, uplatňující zřejmou nezákonnost napadeného usnesení a jeho rozpor se spisy, jest opodstatněna. Navrhovatelka odvolává se výslovně na předpisy čl. 382 a 310 obch. zák. a bylo tedy její povinností, aby podle čl. 310 obch. zák. osvědčila: a) že mezi ní a jejím odpůrcem uzavřena byla zasílatelská smlouva ve smyslu čl. 379 obch. zák., b) že z této zasílatelské smlouvy vznikla jí proti odpůrci pohledávka z důvodů čl. 382 obch. zák., c) že tato pohledávka vztahuje se právě na ono spediční zboží, které bylo předmětem smlouvy zasílatelské a které má navrhovatelka ve svém skladišti. Z těchto okolností neosvědčila navrhovatelka původně vůbec ničeho, předložila jen dopisy ze dne 14. června 1923 a 27. června 1923 a neúplný výtah z obchodních knih ze dne 25. listopadu 1923 o saldu, a předložila teprve na vyzvání soudu úplný opis běžného účtu odpůrce ze dne 14. prosince 1923, ve kterém však objevuje se již jen nižší saldo a ze kterého není vidno, jaké povahy jsou položky tam účtované. Dále předložila navrhovatelka celou řadu opisů účtů, které svého času odpůrci posílala. Nelze sice souhlasiti se stěžovatelem, že zákon žádá přesný důkaz o tvrzených zákonných předpokladech, naopak stačí podle čl. 310 obch. zák. pouhé osvědčení, t. j. podle §u 274 c. ř. s. zjednání postačující míry pravděpodobnosti pro tvrzené okolnosti. Zdali osvědčení se podařilo, posoudí soud podle volného uvážení a přísluší toto posouzení nejen soudu prvé stolice, nýbrž i soudům opravným. Přisvědčiti však jest stěžovateli, že nižší soudy, přiklonivše se k posudku znalce a pokládajíce zákonné předpoklady za osvědčené, porušily zákon a ocitly v rozporu se spisy. Ad a). Již prvý zákonný předpoklad, totiž uzavření smlouvy zasílatelské, nelze pokládati předloženými listinami za osvědčený. I kdyby se z dopisů ze dne 14. června 1923 a ze dne 27. června 1923 dalo vyvozovati to, co tvrdí navrhovatelka, totiž že byla uzavřena smlouva zasílatelská, možno z nich a sice ze slov »auf Lager bestimmt sind« a »an Sie zur Einlagerung dispo-

niert sind« naopak též souditi, že šlo o pouhou smlouvu schovací, jak to tvrdí odpůrce navrhovatelky. To bylo by možno vyvozovati také z účtů ze dne 28. října 1923 a 24. listopadu 1923, ve kterých navrhovatelka účtuje odpůrci čisté skladné ve značně vysokých částkách 10.897 Kč 50 h a 29.043 Kč 70, které pojaty byly též do kontokorentního účtu, jehož saldo 91.265 Kč 06 h navrhovatelka jako pohledávku z důvodů čl. 382 obch. zák. tvrdí. To bylo by možno konečně vyvozovati také z té okolnosti, že sůl jest uložena ve skladišti nikoliv snad jen přechodně, nýbrž již od července 1923, tedy po dobu značně dlouhou, což zase zdá se souhlasiti s tvrzením odpůrce navrhovatelky, že šlo o uzavření smlouvy schovací. Osvědčení smlouvy zasílatelské nelze pokládati ani tehdy za provedené, vezme-li se v úvahu posudek znalce Viléma R-a, kterého nižší soudy k cíli doplnění nedostatečného osvědčení navrhovatelčina neprávem vyslýchaly, ježto čl. 310 obch. zák. ukládá osvědčovací povinnost navrhovateli a vylučuje nějaké obsáhlé šetření. Praví-li znalec, že běželo o kombinaci speditérských obchodů ve spojení s uložením zboží a že navrhující firma není podnikem čistě skladištním, nýbrž mezinárodním zasílatelstvím, z čehož znalec vyvozuje spediční obchody, není jeho posudek jednak případným, jednak jest unáhleným. Posudek ten není potud případným, že právě naopak speditérská firma, která má velké skladiště, jako je má navrhovatelka, jest nejzpůsobilejším schovatelem pro uložení velkého množství 149 vagonů dobytčí soli. Dále bylo by nutno dobře rozeznávati mezi přechodným uložením zboží, k dopravě určeného, jako vedlejším úkonem speditérovým a mezi uložením zboží ve skladišti speditérově jako hlavním cílem uzavřené smlouvy. Zasílatel obstarává podle čl. 379 obch. zák. zasílání zboží. Pokud zasílatel za účelem zasílání zboží do svého skladiště převezme, pokud tedy uložení zboží jest jen vedlejším jeho úkonem v rámci spedičního příkazu, náleží ovšem i uložení zboží ke smlouvě zasílatelské. Pakliže však speditér předsevezme uschování zboží s a m o s t a t n ě, jedná nikoliv jako speditér, nýbrž jako schovatel, takové úkony nespadají pod smlouvu zasílatelskou a nejsou nároky speditérovy z takového uschování kryty zákonným právem zástavním ve smyslu čl. 382 obch. zák. V těchto směrech chybí osvědčení, že uložení dobytčí soli v tomto případě bylo jen vedlejším úkonem navrhovatelky. Ad b) a c) Nižší soudy nezabývaly se vůbec zkoumáním osvědčení, zda tvrzené pohledávky vztahují se jen na dobytčí sůl jako spediční zboží, jehož prodej byl navržen. Tímto opomenutím byl porušen zákon, neboť zákonné právo zástavní zasílatelovo vztahuje se podle čl. 382 obch. zák. jen na spediční zboží, pokud je zasílatel má ještě v držení, nebo pokud jím může disponovati. Znalec a s ním i oba nižší soudy nepovšimli si toho, že velmi četné účty, pojaté do kontokorentního účtu, nevztahují se na dobytčí sůl, jejíž prodej byl povolen, nýbrž na jiné zboží. Ježto tedy navrhovatelka pojala do běžného účtu k tíži odpůrce také účty, které se nevztahují na dobytčí sůl, jakož i účty o čistém skladném, o kterých není osvědčeno, že vznikly ze smlouvy speditérské, nelze pokládati za osvědčenu ani výši celkového salda jakožto pohledávky z důvodů čl. 382 obch. zák. Pro nedostatek osvědčení podmínek, pro povolení navrhovaného prodeje zákonem předepsaných, bylo stížnosti odpůrce navrhovatelky vyhověti.

Čís. 3812.

Oddělení pozůstalostního jmění (§ 812 obč. zák.).
Také při nemovitostech jest možným smísení s dědicovým jměním.
K návrhu na oddělení pozůstalostního jmění stačí obava věřitelova, že by jeho pohledávka smísením mohla býti ohrožena, a okolnost, že ohrožení dle stavu věci není vyloučeno.
Oddělení pozůstalostního jmění nevadí vydání odevzdací listiny.

(Rozh. ze dne 6. května 1924, R I 337/24.)

Žádost nemanželského dítěte, by pozůstalostní jmění domnělého otce Karla H-a bylo dle § 812 obč. zák. odděleno až do rozhodnutí sporu dítěte na otce (pozůstalost jeho) o zaplacení příspěvků na výchovu nebo až do zaplacení pohledávky dítěte, — p o z ů s t a l o s t n í s o u d zamítl. R e k u r s n í s o u d napadené usnesení potvrdil. D ů v o d y: Nezletilá žadatelka tvrdíc, že zůstavitel je jejím nemanželským otcem, ohlásila 7200 Kč a 19.200 Kč, načež dědici prohlásili, že složí dobrovolně pro ni 2000 Kč na vychování. Ježto závazek živiti nemanželské děti přechází jako jiné dluhy na dědice nemanželského otce (§ 171 obč. zák.), nutno považovati nemanželské dítě za věřitele pozůstalosti a tudíž za oprávněné učiniti návrh dle § 812 obč. zák. za předpokladů tam uvedených. Nárok sám byl uplatněn touto přihláškou a poručenským spisem, ježto matka dítěte hned po zrození dítěte označila zůstavitele, jenž byl tenkráte v poli, za otce svého dítěte. První předpoklad §u 812 obč. zák. je tudíž splněn. Dle toho §u je však k tomu, by mohlo býti odděleno jmění pozůstalostní, ještě třeba, prokázati důvodnou subjektivní obavu věřitele, že smíšením obojího jmění nárok dítěte bude ohrožen. Taková obava není však nikterak odůvodněna, pozůstalost H-ova sestává z polovice reality, jež je dle spisu pronajata. Pozůstalost je aktivní, a není tudíž nejmenší obavy, že by nárok dítěte byl ohrožen, ježto nemůže dojíti ke smísení jmění dědiců, jichž je několik.

N e j v y š š í s o u d žádosti vyhověl.

D ů v o d y:

Dovolacímu rekursu nelze upříti oprávněnosti. Usnesení nižších soudů odporují zřejmě ustanovení §u 812 obč. zák. Názor rekursního soudu, že nelze povoliti oddělení pozůstalostního jmění, pokud jde o polovici propachtované nemovitosti, není správným. Také při nemovitostech jest smísení s dědicovým jměním možné. Toto smísení není ovšem doslovným jako při věcech zastupitelných, avšak záleží v tom, že odevzdáním pozůstalosti stává se dědic neomezeným vlastníkem pozůstalého zboží, může s ním volně nakládati, je zadlužiti a zciziti a tím v nebezpečí uvésti pohledávku věřitelů zůstavitelových. Tomu má

býti zabráněno oddělením a správou pozůstalostního jmění. K tomu, by věřiteli bylo povoleno oddělení tohoto jmění, stačí osobní věřitelova obava, že by jeho pohledávka smísením pozůstalosti se jměním dědiců mohla býti ohrožena, a dále okolnost, že ohrožení dle stavu věci není vyloučeno, o čemž v tomto případě vzhledem k možnosti prodeje a předlužení reality a vzhledem k tomu, že do pozůstalosti H-a patří také svršky, nemůže býti řeči. Rekursní soud má pravdu v tom, že stěžovatelka svůj nárok dostatečně osvědčila. Nehledíc k tomu, že oddělení pozůstalostního jmění podle § 812 obč. zák. nevadí vydání odevzdací listiny, což stěžovatelka v dovolacím rekursu sama uznává, návrh stěžovatelky jest bezpředmětným, jelikož odevzdací listina byla již 20. září 1923 vydána.

Čís. 3813.

Poručenský soud jest i bez návrhu, ba i proti vůli zákonného zástupce oprávněn vysloviti, že lze dáti mladistvého do polepšovny.

(Rozh. ze dne 6. května 1924, R I 354/24.)

Poručenský soud vyslovil, že lze dáti nezletilého do polepšovny. Rekursní soud k rekursu mateřské opatrovnice usnesení to potvrdil. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Nelze přisvědčiti rekurentce, že nižší soudy, vyslovivše přípustnost odevzdání nezl. Františka S-a do polepšovny přes to, že rekurentka jako mateřská poručnice návrhu na toto opatření neučinila, naopak se proti němu ohradila, zřejmě porušily zákon v ustanovení §u 16 odstavec druhý zákona ze dne 24. května 1885, čís. 90 ř. z., dle něhož mohou mladiství kromě případů, v tomto zákoně uvedených, dáni býti do polepšovny, když zákonný zástupce to navrhne a poručenský soud s tímto opatřením souhlasí. Rekurentka činila již tuto výtku usnesení prvního soudu, ale rekursní soud, poukázav na ustanovení §§ 177, 178 a 217 obč. zák. a na stanovisko zákona ohledně otcovské (poručenské) moci a na úkoly poručenského soudu, správně dovodil, že poručenský soud, shledá-li toho nutnost, jest i sám oprávněn učiniti opatření za účelem zdárné výchovy po případě nápravy nezletilcovy, tedy i přípustnost vysloviti dání mladistvého do polepšovny. § 15 zákona ze dne 24. května 1885, čís. 90 ř. zák., mluvě o návrhu zákonného zástupce, vychází patrně z předpokladu, že zákonný zástupce, jsa dbalým své povinnosti pečovati o blaho svěřené mu mladistvé osoby, učiní, je-li opatření to nutným a vhodným, návrh na dání svěřence do polepšovny. Není-li tomu tak a zákonný zástupce návrhu toho neučiní a učiniti se zdráhá, nastane případ §u 178 obč. zák. a poručenský soud bez návrhu učiní okolnostem přiměřené opatření. Dle toho není v tom, že bez návrhu rekurentky bylo vysloveno, že mladistvý František S. má býti dán do polepšovny, zřejmé nezákonnosti a ježto jinak, zejména co se toho týče, že jsou dány podmínky pro toto opatření, rekurentka napadené usnesení v odpor nebéře, bylo odvolací rekurs jako neopodstatněný zamítnouti.

Čís. 3814.

Otázka, zda jest tu bydliště ve smyslu §u 66 j. n., jest otázkou dílem skutkovou, dílem právní.

Nepřihlásiv policejně pobytu, dal meškající na jevo, že nemíní založiti bydliště.

(Rozh. ze dne 6. května 1924, R I 366/24.)

Proti žalobě, zadané na zemském soudě v Praze, namítl žalovaný, že bydlí v Š., obci mimo obvod zemského soudu v Praze. Soud prvé stolice námitce místní nepříslušnosti vyhověl a žalobu odmítl, rekursní soud zamítl námitku místní nepříslušnosti. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatelé míní, že rekursní soud nebyl oprávněn, měniti usnesení prvé stolice v příčině okolnosti, zda prvžalovaný měl v době podání žaloby bydliště v obvodu soudu prvé stolice, když příslušné důkazy nebyly v rekursním řízení ani opakovány, ani doplněny, a že zjištění první stolice o tom, kde prvžalovaný bydlel v době podání žaloby, i právní závěry, z toho odvozené, byly správny a neměly býti měněny rekursním soudem. Stěžovatelé, jak se zdá, předpokládají, že se rekursní soud uchýlil bez zákonitého důvodu od skutkových zjištění prvé stolice, čímž dávají na jevo, že otázka bydliště s hlediska §u 66 j. n. jest jim pouze otázkou skutkovou, nerozlišujíce skutkové stránky této otázky od stránky právní. Pojem bydliště s hlediska §u 66 j. n. sestává ze dvou složek: z prvé, fysické, v tom záležející, že někdo trvale pobývá na nějakém místě, a že se tam tak zařídil, jak jest to pro trvalý pobyt nezbytno, a z druhé, intelektuální, záležející v úmyslu, na nějakém místě trvale pobývati. Těmito složkami určuje se také hranice mezi čistě skutkovou a mezi výhradně právně úsudkovou stránkou otázky, kde má někdo bydliště podle §u 66 j. n. Kdyby si byli stěžovatelé otázku takto rozložili, byli by si uvědomili, že se rekursní soud neuchýlil od skutkových zjištění prvé stolice, a také by byli poznali, že byl oprávněn podle skutkových zjištění prvé stolice dospěti k samostatnému, třebas odchylnému názoru právnímu. Sluší přezkoumati, zda rekursním soudem vyslovený právní názor jest správným, vlastně zda jsou opodstatněny výtky stěžovatelů proti tomuto právnímu názoru. Stěžovatelé míní, že rekursní soud vzal upřílišněný zřetel k okolnosti, že prvžalovaný nebyl přihlášen v S. na obecním úřadě a poukazují, že tím jde pouze o policejní předpis, okolnost sama že jest pro posouzení řádného

bydliště nerozhodná. Zcela neprávem. Uváží-li se, že prvžalovaný pobýval v S. přechodně od října 1922 až do července 1923 a že se nepřihlásil po tu celou dobu k pobytu v obci, vyplývá z toho, že neměl úmyslu v S. trvale se usaditi, neboť jinak by se byl sotva vydával nebezpečenství policejně trestního stihání. Pobýval-li v S. jenom o všedních dnech, dokud ho tam poutala rovněž přechodná povinnost otcova zastupování a dozoru ve mlýně, v sobotu však odjížděl do Prahy k rodičům a vracel se teprve v pondělí, dával tím pro každého poznatelně na jevo, že tam pobývá pouze s nucenou přechodností, což konečně i obecní úřad ve svém sdělení správně postřehl. Je tedy právní závěr rekursního soudu, že prvžalovaný neměl úmyslu trvalého pobývání v S., správným.

Čís. 3815.

Nestačí napotomní oznámení sňatku rodičům (§ 1222 obč. zák.), nezáleží na tom, zda rodiče měli důvod, vzpírati se sňatku a lhostejno, zda poměr mezi dítětem a jeho rodiči byl srdečným či napjatým.

(Rozh. ze dne 6. května 1924, R I 369/24.)

Žádosti syna, by jeho manželský otec byl uznán povinným, zaplatiti mu výbavné 10.000 Kč, soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud návrh zamítl, ježto žadatel oznámil otci, že se oženil, až 14 dní po sňatku. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovateli nelze dáti za pravdu, pokud míní, že rekursní soud nevyložil správně význam předpisů §§ 1231 a 1222 obč. zák. Dotační povinnosti sproštěni jsou rodiče tehdy a bezpodmínečně, když sňatek jejich dítěte byl uzavřen bez jejich vědomí. To vyplývá, jak i rekursní soud zcela správně poznamenal, z příkazu úcty, kterou jsou děti rodičům povinovány, a také z okolnosti, že sňatek dítěte jest s hlediska rodinných vztahů něčím tak důležitým, že zákon takto nepřímo nařizuje, by děti svůj sňatek rodičům napřed oznámily a dokonce jejich svolení si vyžádaly. Nejde o strohost zákona, nýbrž o zásadu, že rodina a rodinný život jsou základy občanské pospolitosti. Stěžovatelovu právnímu názoru, že sňatek, uzavřený bez vědomí rodičů, zbavuje je dotační povinnosti pouze tenkráte, když mají důvodnou příčinu, by sňatku ani dodatečně neschválili, nelze přisvědčiti, neboť odporuje jednak zákonu, jednak úvaze, že by při takovém výkladu zákona slova »bez vědomí« byla v zákoně zcela zbytečná, ponévadž by šlo v tomto případě za všech okolností jenom o to, zda bude soud neschválení sňatku rodiči považovati důvodným, či bezdůvodným. Poukazuje-li stěžovatel na to, že mezi ním a otcem byl poměr krajně neutěšený a to z otcovy viny, jest to bez právního významu, když se přes tento neutěšený poměr blíží svému otci se žádostí, by mu otec dal výbavné a splnil tak zákonitě mu uloženou povinnost. To právě zavazovalo i stěžovatele, aby oznámil otci sňatek, a, poněvadž oba žijí v témž místě, aby tak učinil osobně; zejména nedávala mu právo, by tak nečinil, událost, sběhnuvší se před 17. lety, kdy otec projevil, že s ním nechce míti nic společného, pokud se týče okolnost, že v roce 1919 mu otec zakázal, aby ho nenavštěvoval. Sluší i dospělým synům pokora vůči otci, jestiť sňatek tak závažnou událostí rodinného společenství, že ji měl stěžovatel svému otci přednésti, a tím uposlechnouti hlasu krve, jenž začasté při takových významných událostech dává zapomenouti minulosti.

Čís. 3816.

Odkázati věc na příslušný soud dle §u 261, odstavec šestý, c. ř. s., lze, ovšem šetříc ustanovení druhého odstavce §u 240 c. ř. s., i tehdy, vznesena-li námitka nepříslušnosti teprve při ústním líčení.

(Rozh. ze dne 6. května 1924, R I 380/24.)

Zemský civilní soud v Praze vyhověl námitce místní nepříslušnosti a odkázal žalobu podle §u 261, odstavec šestý, c. ř. s. na okresní soud v B. Rekursní soud zrušil řízení o žalobě pro zmatečnost a odmítl žalobu. Důvody: Soud v napadeném usnesení praví, že vyhovuje námitce věcné nepříslušnosti soudu. To učinil neprávem, poněvadž námitka tato žalovanou stranou při prvém roku ohlášena nebyla, ač se tak státi musí (§ 240 odstavec prvý c. ř. s.). Žalovaní sice ohlásili tuto námitku při prvém ústním jednání, tedy opožděně a soud k ní přihlížeti měl jen proto, poněvadž jednalo se o nepříslušnost, která výslovným dohodnutím stran odstraněna býti nemohla. Soud prvý musil i bez námitky strany žalované nepříslušnost vysloviti a žalobu z úřední moci odmítnouti (§ 43 j. n.). Je-li tomu tak, pochybil prvý soud také v tom směru, že po rozumu ustanovení §u 261 c. ř. s. odstoupil žalobu příslušnému soudu v B. To státi se mohlo pouze tehdy, kdyby byla žalovaná strana vznesla v čas námitku nepříslušnosti, poněvadž § 261 c. ř. s. v odstavci šestém praví: »namítá-li žalovaný nepříslušnost«, ale dle §u 240 c. ř. s. musí námitka tato ohlášena býti při prvém roku. Nestalo-li se tak, nemá významu návrh žalobce na postoupení žaloby soudu příslušnému. Jak tento návrh žalobcův, tak i námitka věcné nepříslušnosti se strany žalovaných staly se opožděně a není tu předpokladů ustanovení §u 261 c. ř. s., aby žaloba příslušnému soudu mohla býti postoupena. Soud prvý, jednaje o žalobě, k jejímuž vyřízení výlučně příslušným byl soud okresní, přivodil zmatečnost řízení, k níž soud rekursní dle ustanovení §u 494 c. ř. s. přihlédati musí, a prohlásil proto řízení za zmatečné a zrušil je.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Prvý soud vyhověl námitce nepříslušnosti, odkázal žalobu podle §u 261, odstavec šestý c. ř. s. na okresní soud v B. a přiřkl žalovaným

proti žalobci náklady mezisporu o námitce. Odkázání žaloby na okresní soud v B. vyhovuje zákonnému předpisu šestého odstavce §u 261 c. ř. s., pročež bylo soudem druhé stolice neprávem změněno a tento soud neprávem odmítl žalobu a zrušil řízení o žalobě. V šestém odstavci §u 261 c. ř. s. není uvedeno, že žaloba může býti přikázána jinému soudu jen tenkráte, když námitka nepříslušnosti byla vznesena hned při prvém roku; ustanovení to platí podle svého všeobecného doslovu i podle svého účelu a podle zákonodárcova úmyslu i tenkráte, když námitka byla vznesena teprve při ústním jednání a nikoli již při prvním roku, neboť podle něho má býti, pokud možno, zabráněno podávání žalob nových a zjednodušeno i urychleno vedení sporu tím, že za podmínek, tam uvedených, jedná příslušný soud na základě žaloby, podané původně u soudu nepříslušného, a za použití procesních spisů, které u nepříslušného soudu byly již zřízeny. Ovšem může soud vyhověti námitce nepříslušnosti soudní jen s omezením, uvedeným v druhém odstavci §u 240 c. ř. s., ale to jest v šestém odstavci §u 261 zřejmě předpokládáno a soud nemůže žalobu postoupiti jinému soudu tenkrát, když námitku nepříslušnosti odmítne jako opožděnou. Bylo tedy vyhověno v tomto směru dovolacímu rekursu. Soud druhé stolice ovšem neměl o žalobcovu rekursu proti odkázání žaloby na okresní soud v B. vůbec věcně rozhodovati, poněvadž podle šestého odstavce §u 261 c. ř. s. byl rekurs v tomto směru vůbec nepřípustným a měl býti odmítnut podle druhého odstavce §u 526 c. ř. s.; ale tato vada není v dovolacím rekursu vytýkána a nečiní usnesení rekursního soudu zmatečným, pročež Nejvyšší soud nemůže z moci úřední na ni hleděti a nemůže usnesení soudu rekursního v uvedené části zrušiti, nýbrž vázán jest návrhem dovolacího rekursu, ve kterém sice žalovaní žádají výslovně zrušení usnesení rekursního soudu, ale podle obsahu dovolacího rekursu i jeho návrhu jest to jen nesprávný výraz místo správného výrazu, aby usnesení soudu rekursního bylo změněno a usnesení prvního soudu bylo obnoveno.

Čís. 3817.

Nárok, jehož se domáhá bezprávně propuštěný člen (náhradník) závodní rady na zaměstnavateli, není nárokem z náhrady škody, nýbrž nárokem na mzdu. Lhostejno, že byl člen závodní rady teprve po propuštění uznán vinným trestným činem, jímž by propuštění bylo bývalo odůvodněno.

(Rozh. ze dne 6. května 1924, Rv I 1642/23.)

Žalobce, horník žalované důlní společnosti, byl členem závodní rady od 28. června 1920 do 26. října 1922, od kteréž doby je náhradníkem v radě té. Propuštěn byl z práce bez svolení rozhodčího soudu dne 11. září 1922 a bylo propuštění to rozsudkem rozhodčího soudu ze dne 17. října 1922 na jeho odvolání jako právně neplatné zrušeno, načež on podal dne 1. listopadu 1922 přítomnou žalobu na zaplacení mzdy za čas od 11. září do 31. října 1922 jako prý »ušlého zisku«. Pravoplatným rozsudkem trestního soudu ze dne 17. dubna 1923 byl žalobce odsouzen pro zločin krádeže spáchaný na žalované v květnu 1920. Žalobě o zaplacení 2546 Kč vyhověl procesní soud prvé stolice potud, že přiznal žalobci 1697 Kč. Odvolací soud k odvolání obou stran rozsudek potvrdil. Důvody: Odvolání žalované uplatňuje důvod zmatečnosti, poněvadž o žalobcově námezdním nároku nemají rozhodovati řádné soudy, nýbrž hornické smírčí soudy podle zákona ze dne 25. února 1920, čís. 144 a 145 sb. z. a n. To však neprávem. Žalovaná žalobce propustila, propuštění to bylo však rozsudkem hornického smírčího soudu ze dne 17. října 1922 prohlášeno právně neplatným; v důsledku toho jest žalobcův nárok nárokem na náhradu škody dle §u 1297 a násl. obč. zák., kterou utrpěl propuštěním, jež se stalo neoprávněně. Na tom nemění ničeho okolnost, že žalobce jako náhradu žádá běžnou mzdu, vždyť také při propuštění má ve smyslu živnostenského řádu (§ 84) ten, kdo neprávem byl propuštěn, nárok na mzdu za dobu výpovědní. Ku rozhodování o žalobách na náhradu škody jsou však povolány nikoliv smírčí soudy, nýbrž řádné soudy. Co se týče odvolání žalované ve věci samé, není správným výklad, který dává §u 11 zákona ze dne 25. února 1920, čís. 144 sb. z. a n. Žalobce byl závodním radou na dolu žalované, mohl tudíž podle §u 11 zákona jedině při odsouzení pro zločin bez souhlasu hornického smírčího soudu býti propuštěn. Hornický smírčí soud rozsudkem ze dne 17. října 1922 zrušil propuštění jako po právu neplatné, následkem čehož přísluší žalobci náhrada škody, která mu vznikla tímto neoprávněným propuštěním. Okolnost, že žalobce byl napotom rozsudkem trestního soudu ze dne 16. ledna 1923 pro zločin krádeže, spáchaný na žalované, pravoplatně odsouzen, nemění na právním stavu ničeho, poněvadž se jedná pouze o to, zda v době, kdy se stalo, bylo propuštění ospravedlněno, v této době se však právoplatné odsouzení ještě nestalo. Nárok žalobcův byl tudíž touto dobou po právu a jen o tom má soud rozhodovati a nikoliv o tom, jaká práva žalobkyni v důsledku napotomního žalobcova odsouzení příslušela proti rozsudkem přiznanému nároku. Žalovaná napadá dále rozsudek, tvrdíc, že pravoplatného odsouzení žalobce, byla-li krádež spáchána na zaměstnavateli, není třeba. Doslov zákona mluví proti tomuto náhledu a lze mluviti o tom, že žalobce krádež skutečně spáchal, teprve, když trestní soud ho odsoudil; před tímto časem jsou tu pouze důvody podezření. Právem tudíž také hornický smírčí soud dopisem ze dne 2. ledna 1923 vyslovil, že teprve po ukončení trestního řízení může přikročiti k dalšímu projednávání této záležitosti. Napadá-li odvolání dále náhled procesního soudce, že není rozdílu mezi náhradníkem a členem závodní rady, jest tato výtka nepodstatnou; náhradníci nastupují podle §u 26 nařízení ze dne 26. září 1920, čís. 554 sb. z. a n. na místo členů, kteří za volebního období se svých funkcí vzdali. To může se státi každým okamžikem a musí tudíž náhradník býti prohlášen za neodvislého; právem proto náhradníkům § 8 nařízení ze dne 13. července 1920, čís. 434 sb. z. a n. poskytuje touž ochranu jako členům a není tudíž toto ustanovení nikterak porušením §u 55 ústavní listiny. Co však se týče odvolání žalované

proti tomu, že nebyly započítány výdělky, kterých žalobce během udané doby docílil, tu nelze sice souhlasiti s náhledem soudu procesního, že započítání není přípustno z toho důvodu, poněvadž se nejedná o náhradní nároky žalobce, vždyť skutečně, jak z počátku rozhodnutí se dovozuje, jde o nárok na náhradu škody, avšak v tomto případě přichází k platnosti ustanovení §u 1162 b) obč. zák. a proto byly průvody navrhované bezpodstatné a není tu tudíž vadnosti řízení.

Nejvyšší soud k dovolání žalované zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by o ní dále jednal a ji znovu rozhodl.

Důvody:

Dle §u 11 zákona čís. 144/20 může člen závodní rady, jemuž v tom již dle přirozenosti věci a také dle výslovného ustanovení §u 9 prov. vl. nař. čís. 434/20 na roveň postaven jest i náhradník, za svého úřadování propuštěn býti ze služby (práce) jen za souhlasu rozhodčího soudu, vyjmouc, že by šlo o některý z případů v §u tom vytčených, v nichž se tak státi může i bez svolení rozhodčího soudu, a z nichž mohlo by se tu jednati jen o právoplatné odsouzení pro zločin. V tomto případě byl žalobce od 28. června 1920 do 26. října 1922 členem, od té doby pak náhradníkem závodní rady. Propuštěn byl z práce bez svolení rozhodčího soudu dne 11. září 1922 a bylo propuštění to rozsudkem rozhodčího soudu ze dne 17. října 1922 na jeho odvolání jako právně neplatné zrušeno, načež podal dne 1. listopadu 1922 žalobu, o niž tu jde, na zaplacení mzdy 2546 Kč za čas od 11. září do 31. října 1922 jako prý »ušlého zisku«. Teprv potom byl právoplatným rozsudkem trestního soudu ze dne 17. dubna 1923 odsouzen pro zločin krádeže spáchaný na své zaměstnavatelce v květnu 1920, ovšem pouze podmínečně. Dle toho byl žalobce pořád v pracovním poměru u žalované, zejména tedy i v době od 11. září do 31. října 1922, za kterou žádá mzdu, a teprv pravoplatný trestní rozsudek ze dne 17. dubna 1923 mohl stvořiti možnost jeho propuštění bez ohledu na souhlas rozhodčího soudu. Docela neprávem odvolací soud pokládá žalobní nárok za nárok na náhradu škody pro předčasné propuštění, neboť tomu by bylo tak jen, kdyby toto propuštění platilo, jako ovšem platí vždycky jindy — tak dle živn. řádu, zákona o obch. pom., zák. o statk. úř. atd. — třeba že jest bezprávné. Avšak zde právě bezprávné — a tím jest každé, jež se nestalo za podmínek cit. §u 11 — neplatí. Důvod, proč neplatí, jest založen hluboko v intenci a účelu zákona: aby podnikatel nemohl se zbavit člena závodní rady, kdyby se mu stal činností svou v radě této nepohodlným, neboť závodní rada má hájiti zájmy horníků proti podnikateli, a tu jest na bíledni, že při svědomitém plnění této své funkce ocitne se často v rozporu se zájmy podnikatele, jenž bude se přirozeně snažiti, by jej dostal ze závodní rady, avšak, ježto toho jinak docíliti nelze, než dostane-li ho vůbec z práce ve svém podniku (§ 10 lit. a) cit. zák. čís. 144/20), bude hleděti z každé sebe nicotnější záminky ihned ho propustiti; právě proto mu v tom zákon položil tak pevnou závoru. Má-li býti horník členem závodní rady, musí v závodě býti zaměstnán (§ 6 (2) cit. zák.) a proto, když byl jednou do rady zvolen, nesmí záviseti od libovůle podnikatele, zda zůstane zaměstnancem čili nic. Opačné stanovisko, že propuštění platí a jen škoda se hradí, je tedy neudržitelné. Důsledků jeho odvolací soud nedomyslil, neboť jinak byl by dospěl k poznání, že se jím podkopávají základy celého ústavu. Nemístné jest ovšem, co namítá dále dovolací odpověď. Že nemůže žalobce sám zasedati ve své věci ani ve mzdovém výboru ani v rozhodčím soudě, jest samozřejmě, že však zasedati tam budou jeho soudruzi v povolání, to právě odpovídá účelu ústavu. Poněvadž jde o mzdu, má místo § 1155 n. zn. obč. zák., že si musí zaměstnanec v případě, že žádá mzdu za služby, jež konati ochoten byl, avšak z příčin na straně zaměstnavatelově sběhlých vykonáti nemohl, dáti započísti vše, co v době té jinak vydělal, a jest tedy třeba zjistiti, zda žalobce v kritické době měl výdělky, jež žalovaný tvrdí, a třeba tedy provésti důkazy o tom nabídnuté.

Čís. 3818.

Nelze s poukazem k druhému odstavci §u 482 c. ř. s. uváděti v odvolacím řízení nový skutkový a důkazní přednes k vyvrácení útoků neb obran ve věci samé a dohánětí takto, co po této stránce bylo v prvé stolice zameškáno.

Jest nedbalostí řidiče auta, nastoupí-li jízdu po nedosti mu známé, náledím pokryté cestě, ač byl před další jízdou varován. Neomlouvá ho, že dle služebních instrukcí nesměl jízdu přerušiti.

Nelze spatřovati zavinění cestujícího v tom, že, vida sjížděti autobus ku srázu, vyskočil a při tom byl poraněn.

Ustanovení §u 1327 obč. zák. předpokládá, že ten, kdo domáhá se náhrady, měl proti usmrcenému ze zákona nárok na výživu. Okolnost, že dostalo se mu po usmrcení dědictví, nezbavuje ho nároku podle §u 1327 obč. zák. Určil-li otec dítě pro vyšší povolání, jest po zákonu povinen, poskytovati mu to, čeho pro toto potřebuje.

(Rozh. ze dne 6. května 1924, Rv I 101/24.)

Jan H. jel dne 9. prosince 1921 státním poštovním a dopravním autobusem. Autobus na silnici nad vesnicí R. přijel na náledí, nejprve se podařilo jeti dále, když řidič autobusu, žalovaný Jan Ž., podložil plachtu pod kola, ale za další jízdy přišel autobus zase na náladí, kola se počala točiti na místě a autobus po náledí klouzal, při čemž cestující v autobusu upadli do rozčilení a začali z vozu vyskakovati a také Jan H. chtěl z vozu vystoupiti a při tom, jak vystupoval, vůz se sesmeknul a překotil a Jan H. byl při tomto pádu vhozen pod autobus, těžce poraněn a následkem poranění zemřel. Žalobě pozůstalé manželky a dětí na šoféra a poštovní erár o náhradu pohřebních výloh a placení po 8 let manželce jménem náhrady za ušlou výživu 4500 Kč ročně, dceři Anně jménem náhrady na výživu 1200 Kč ročně, synu Jaroslavovi

jménem náhrady za ušlé doplnění slušné výživy 600 Kč ročně, synu Václavovi po 5 let za ušlou slušnou výživu po dobu přípravy k samostatnému hospodaření 600 Kč ročně, vyhověl procesní soud prvé stolice potud, že kromě náhrady pohřebních výloh přiznal žalobcům po 2 léta od 28. ledna 1922 počínajíc ročních: manželce 2.200 Kč, synu Václavovi a Jaroslavovi a dceři Anně po 600 Kč ročně, jinak žalobu zamítl a to, pokud se domáhala přisouzených důchodů za další dobu, pro tentokráte, pokud pak byl požadován vyšší důchod, vůbec. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalovaných a uvedl mimo jiné v důvodech: Námitka žalované strany, že řidič autobusu musel se říditi instrukcemi pro řidiče autobusové dopravy, dle nichž bylo jeho povinností, by, jako obvykle, určenou dráhu projel, mohla by míti význam jen pro jízdu bez překážek, prováděnou za pravidelných povětrnostních poměrů, nikoli však tam, kde — jako tomu bylo v tomto případě — následkem povětrnostní poruchy silnice, kterou měl autobus jeti, stala se pro náledí nesjízdnou, a tím tělesná bezpečnost osob, autobusu k jízdě používších, byla ohrožena, a hrozila tím i poštovnímu eráru vzejíti povinnost k náhradě škody, cestujícím způsobené.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání, uplatňující důvody čís. 2 a 4 §u 503 c. ř. s., není opodstatněno. Není vadnou neúplností odvolacího řízení, že odvolací soud nepřipustil důkazu znalci z oboru poštovního provozu autobusového a z oboru automobilního, nabízeného teprve v odvolání o tom, že šofér musil se říditi instrukcemi, pro řidiče autobusové dopravy, dále o tom, zda šofér za dané situace měl další jízdu přerušiti, a konečně o tom, zda bylo náladí nebezpečné a nesjízdné; neboť o těchto okolnostech žalovaní v první stolici důkazu nenabízeli, takže okolnosti ty byly v řízení odvolacím podle §u 482 c. ř. s. a jsou v řízení dovolacím podle §u 504 c. ř. s. novotami, na které zřetele vzíti nelze. Při tom možno ponechati stranou otázku, zda by novoty tyto byly způsobilé, by na výsledku sporu něco změnily. Dovolatelé, tvrdíce, že vedli důkazy ty v odvolání k průkazu uplatňovaných odvolacích důvodů, chtějí tím patrně poukázati na předpis §u 482 odstavec druhý c. ř. s., který však má na mysli jen takové případy, ve kterých k odůvodnění nebo k vyvrácení odvolacích důvodů možno uváděti novoty, ve kterých však skutkový podklad z první stolice musí zůstati nedotčen. Výhradným účelem těchto novot musí býti jen dolíčení, že rozsudek prvního soudu jest nesprávným na tom skutkovém podkladě, na kterém byl vybudován. Zmíněný předpis nevztahuje se tedy na takové případy, kde novoty uvádějí se k odůvodnění nebo vyvrácení útoků nebo obran ve věci samé. Takové dohánění skutkového a průvodního přednesu teprve v řízení opravném jest podle §§ 482 a 504 c. ř. s. vyloučeno. Odvolací řízení není pokračováním řízení z první stolice, nýbrž jen přezkoumáváním rozhodnutí procesního soudu ve smyslu §u 462 c. ř. s. Avšak ani dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. není opodstatněn. Předeslati dlužno, že oba nižší soudy vyloučily použití §§ 1 a 2 zákona ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák., na tento případ, zjistivše, že autobus zařízen byl na nejvyšší rychlost 25 km za hodinu (§ 5 cit. zák.). V tomto směru nebylo právní posouzení nižších soudů napadeno, takže dovolací soud nemá důvodu zabývati se otázkou, o které se rozsudky nižších soudů nezmiňují, totiž pokud bylo vyhověno také formální podmínce pro použití §u 5 cit. zák., ohledně úředního osvědčení ve smyslu tohoto zákonného předpisu a ve smyslu §u 3 písm. a) min. nař. ze dne 26. října 1908, čís. 221 ř. zák., připevněním předepsaného štítku se státním znakem na autobusu. Dovolacímu soudu jest tedy posuzovati tento případ podle předpisů občanského zákona o náhradě škody, jak to i nižší soudy učinily. Žalovaní vytýkají odvolacímu soudu, že po stránce právní nesprávně rozřešil otázky ohledně viny šoféra, ohledně viny poštovní správy samotné, ohledně vyloučení viny Jana H-a, který následkem úrazu přišel o život, a ohledně oprávněnosti i výše náhradních nároků žalobců. Těmto výtkám nelze přiznati oprávnění. Podle zjištění nižších soudů pokračoval žalovaný řidič autobusu Jan Ž. na stoupající horské silnici, místy ledem pokryté, v jízdě i za zastávkou »Starý R.« přes to, že již třikráte před tím autobus po náledí začal klouzati, že ve třetím případě již bylo zapotřebí pomoci cestujících a podložení plachty pod vůz, aby se dostal z náledí, a přes to, že ho svědek Josef L. varoval, aby dále nejezdil, že svědek cestu zná, že je silnice dále samý led a že by se mohlo státi velké neštěstí. Neuposlechl-li žalovaný Jan Ž., prohlásiv »že to jíti musí«, ačkoliv podle dalšího zjištění nižších soudů jezdil po této silnici teprve asi 8 dní, ačkoliv povětrnostních poměrů v době zimní na této silnici znalým nebyl, ačkoliv bylo časně z rána a byla ještě tma a ačkoliv svědek L. sám i jeho druh P. šli raději pěšky, správně z tohoto jednání vyvodily nižší soudy, že šofér nedbal opatrnosti, které každý člověk obvyklých schopností dbáti má (§ 1297 obč. zák.) a kterých šofér, jemuž svěřena jest osobní bezpečnost cestujících, tím spíše dbáti měl, což i znalci v oboru jízdy automobily za příkaz opatrnosti prohlásili (§ 1299 obč. zák.). Za toto zavinění šoférovo ručí podle §u 8 zákona ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák. také žalovaný erár (poštovní správa). Nižší soudy zjistily však ještě dále, že kola autobusu nebyla opatřena ochrannými řetězy, že tyto řetězy byly by zvětšily pravděpodobnost zamezení neštěstí a že v době roční, kdy nehoda se stala na silnici, kudy poštovní autobus jezdil, použití ochranných řetězů bylo žádoucím. Také z tohoto zjištění správně nižší soudy vyvodily, že i poštovní správu stíhá na nehodě zavinění, když řetězů včas pro autobus nezaopatřila. Lhostejno, zda by řetězy byly jistě nehodě zabránily, či zda by snad přes to ke smyku bylo mohlo dojíti, neboť bylo na poštovní správě, by učinila vše, co se své strany k odvrácení nebo zmenšení nebezpečenství učiniti měla. Uváží-li se k tomu ještě zjištění nižších soudů, že železný bodec, určený k tomu, by zabránil zpětné jízdě autobusu na svahu, tehdy sice spuštěn byl, ale na náledí nezachytil, jest z toho vidno, že autobus pro takové horské zimní jízdy nebyl náležitě vypraven. Žalovaní tvrdí, že vinu na své smrti měl Jan H. sám, protože v nevhodný okamžik z autobusu

vyskočil. Avšak i v tomto směru nutno souhlasiti s nižšími soudy, že za situace tak nebezpečné, jaká byla v tom okamžiku, kdy neštěstí se stalo, kdy autobus klouzal po náledí na svahu silnice zpět, kdy jej šofér nemohl ani udržeti, ani stranou do hromádky štěrku svésti, kdy již svědek Jindřich P. šťastně vyskočil, neměl Jan H. času, by uvažoval, zda bylo by lépe, dáti se s autobusem do příkopu zvrhnouti, či z něj vyskočiti; jsa hnán pudem sebezachování, musil se rozhodnouti pro jednu možnost a, volil-li možnost druhou, nelze v tom shledávati ani zavinění, ani spoluzavinění na nehodě, protože možno žádati podle §u 1297 obč. zák. jen rozumnou opatrnost. Týmž právem mohla by naopak žalovaná strana vytýkati H-ovi, že z autobusu nevyskočil, kdyby byl zůstal seděti a kdyby byl při tom přišel k úrazu; i takové námitky v podobných případech bývají činěny. Není správným názor dovolatelů, že žalobcům Václavu H-ovi, 22tiletému, Anně H-ové ml., 23tileté, a Jaroslavu H-ovi, 20tiletému, dětem usmrceného Jana H-a, nárok na náhradu ve smyslu §u 1327 obč. zák. již z toho důvodu nepřísluší, že jsou zletilí, že jsou schopni, by se sami živili a že Jaroslav H. jako technický úředník má měsíčního platu 900 Kč. V tomto směru bylo nižšími soudy zjištěno, že syn Václav H. a dcera Anna H-ová, třeba již zletilí, neměli v době předčasného úmrtí otcova samostatného výdělku, nýbrž pracovali a byli živeni na statku rodičů, že Jaroslav H. měl sice jako technický úředník měsíční služné 900 Kč, ale že mu toto ke krytí všech potřeb nestačí a že byl podporován otcem, zejména šatstvem a penězi, nejméně za 600 Kč ročně z otcovské polovice usedlosti; dále že syn Václav potřeboval by ještě odborného vzdělání, že hospodářství dobře nerozumí, což jest hospodaření na újmu a konečně, že dcera Anna dostávala od otce z jeho polovice usedlosti na své potřeby 50 Kč měsíčně, což po smrti otcově odpadlo. Přisvědčiti jest ovšem dovolatelům, že náhrada ve smyslu §u 1327 obč. zák. přísluší jen oněm osobám, jimž byl zemřelý p o d l e z á k o n a povinen výživu poskytovati. Jde tedy o dvě otázky: zdali usmrcený Jan H. byl ze zákona povinen žalobce živiti a co žalobcům na této výživě smrtí jejich zákonného živitele ušlo. Pokud jde o vdovu Annu H-ovou st., byl její manžel povinen poskytovati jí slušnou výživu bez ohledu na její jmění (§ 91 obč. zák.). Pokud jde o děti Annu H-ovou ml. a Václava H-a, bylo povinností otcovou, by je tak dlouho živil, dokud podle jeho určení na statku rodičů měly zůstati a dokud jich k jiné samostatné výživě nepřipravil. Pokud pak jde o syna Jaroslava, určil ho otec k vyššímu sociálnímu postavení a byl tedy povinen, by to, co synovi ku krytí jeho potřeb z jeho služného dosud chybělo, ze svého doplňoval. Protože částky, které nižší soudy žalobcům přiznaly, jsou přiměřené, a částky ty ušly žalobcům na výživném, které jim otec podle své povinnosti poskytoval a kterého se podle obyčejného běhu věcí aspoň pro nejbližší dvě léta do budoucnosti mohli nadíti, jest v tomto směru právní posouzení napadeného rozsudku správné. Za tohoto stavu věci netřeba se obírati výpočty majetkové ztráty, kterou h o s p o d á ř s t v í usmrcením Jana H-a ročně utrpělo. Poukaz žalovaných na dědictví se strany manželky nemůže sprostiti žalované povinnosti k náhradě škody, neboť jednak vlastní jmění osob k náhradě oprávněných jest pro náhradní povinnost škůdcovu bez významu, jednak dlužno posuzovati poměry tak, jak byly v době, kdy se neštěstí přihodilo, bez ohledu na škodlivou událost, jednak to, čeho děti takto po otci nabyly, neobdržely jako náhradu škody od škůdce, nýbrž jako dědictví na základě svého práva dědického; rovněž manželce byla z celkově vyšetřené škody přiřknuta část nikoliv proto, že se dědictví vzdala, nýbrž jako její náhradní nárok ve smyslu §u 1327 obč. zák. proti škůdci. Konečně spatřuje dovolání nesprávné právní posouzení věci v tom, že nižší soudy, přiřknuvše žalobcům náhradu jen na dobu nejbližších dvou let a zamítnuvše žalobu pro další čas jen p r o t e n t o k r á t e, nezamítly žalobu na dobro. Ani v tomto směru není dovolání v právu. Podle §u 406 c. ř. s. m ů ž e býti v rozsudku uloženo plnění výživného také pro budoucnost. Nelze-li to však prozatím učiniti, není tím již pro všechnu budoucnost rozhodnuto, že takové výživné žalobcům nepřísluší. Žaloba, domáhající se důchodu pro další budoucnost, kterou toho času nelze ještě zjistiti, není tedy naprosto bezdůvodná, nýbrž jest jen předčasná, což plným právem také ve výroku rozsudečném výrazu došlo.

Čís. 3819.

Zákon o ručení za škody z provozu automobilů ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák.

Koupěchtivého, jenž se svolením vlastníka jede s autem na zkoušku, nelze považovati za podnikatele vozby.

Lhostejno, že koupěchtivý svěřil auto řídiči nezkoušenému.

(Rozh. ze dne 6. května 1924, Rv I 208/24.)

Žalobce byl poškozen autem žalovaného. Proti žalobě na řídiče a majitele auta o náhradu škody namítl žalovaný majitel, že v době úrazu měla auto vypůjčeno osoba třetí, jež je chtěla koupiti. S o u d y v š e c h t ř í s t o l i c uznaly žalobní nárok co do důvodu po právu, N e j v y š š í s o u d z těchto

d ů v o d ů:

Neúplnost odvolacího řízení spatřuje dovolatel v tom, že odvolací soud nepřipustil důkazu svědky o tom, že žalovaný majitel jim půjčil auto k projížďce na zkoušku, že oni převzali nebezpečí provozu na sebe a on zodpovědnosti nenese. Ale okolnost tato je pro spor nerozhodna. Koupěchtivého, jenž se svolením vlastníka s autem jede na zkoušku, nelze považovati za podnikatele vozby, který ji převzal na své nebezpečí a účet, jak to správně dovodily soudy nižší. Nejde tu o smluvené převzetí nebezpečí provozu, ba ani o převzetí provozu vůbec. Provozem nelze rozuměti jednu zkušební jízdu koupěchtivého. V takovém případě provozuje se jízda jen za vlastníka a nepřejímá se žádný provoz, žádné podnikání. Jízda dála se také především v zájmu prodavatele a již proto i v jeho provozu. Nesprávné právní posouzení shledává dovolatel v tom,

že odvolací soud nepokládá povolení zkušební jízdy koupěchtivému za převzetí provozu. Rovná prý se jízdě na černo, když koupěchtivý předá řízení auta nezkoušenému řidiči, on dopouští se tím také činu nedovoleného. V prvé řadě lze ohledně otázky převzetí provozu poukázati na to, co bylo shora řečeno. Tím je vyloučen omluvný důvod §u 1 (3) automobilového zákona. Také nejedná se o jízdu na černo, nejdeť o protismluvní použití auta řidičem proti vůli pánově. Ostatně by i při zajíždce na černo ručil vlastník také, jak blíže je dovoděno v důvodech repertoria nálezu čís. 227. Ve sporném případě dostal šofér, k řízení neoprávněný, příkaz od osoby, jíž bylo auto ke zkušební jízdě svěřeno, aby je zavezl na krátkou vzdálenost zpět do garáže. Toto zavezení (dokončení) jízdy na zkoušku nebylo protismluvní a nebylo také bezprávné. Bezprávným bylo ovšem svěření auta řidiči nezkoušenému. Ale na toto opatření nehodí se doslov zákona ani jeho tendence (§ 1 (4) aut. zák.). Vždyť se tu nestalo odnětí auta z disposice vlastníkovy postupem bezprávným. Ke zkušební jízdě dal vlastník svolení, nebylo tedy proti jeho vůli, auto mu za jízdy nebylo odňato z disposice, když použití jeho dálo se v mezích umluvené zkušební jízdy. Nebylo tu proto ani odnětí z disposice vlastníkovy, ani bezprávnosti tohoto odnětí. Bezprávnost svěření auta nezkušenému řidiči je nerozhodna.

Čís. 3820.

Obchodní pomocníci (zákon ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.).

Za platnosti zákona ze dne 18. prosince 1919, čís. 91 sb. z. a n., nelze v oborech, v nichž tento zákon platí, vytvořiti zvyklostí delší pracovní dobu, než osmihodinovou. Za práci přes čas přísluší zvláštní odměna, leč že se jí zaměstnanec vzdal, což nemusí se státi výslovně, nýbrž i činem konkludentním.

V tom, že úplata přes čas nebyla za trvání služebního poměru po nějakou dobu požadována, nelze spatřovati vzdání se nároku na ni. Odměnu úhrnnou i za práci přes čas lze smluviti i mlčky s ohledem na místní zvyky.

Okolnost, kotvící v osobě zaměstnatelově, není důvodem k propuštění zaměstnance. Pokud nelze v tom, že zaměstnavatel přijal do služby cizince bez úředního svolení, spatřovati důvod k propuštění.

(Rozh. ze dne 6. května 1924, Rv I 227/24.)

Žalobkyně, cizozemka, byla zaměstnána jako tlumočnice v závodě žalované firmy v Karlových Varech. Dne 15. srpna 1923 byla žalobkyně propuštěna, ježto prý nebylo úřadem vyhověno žádosti, aby žalobkyně jako cizozemka zastávala v tuzemsku službu. K předchozímu dotazu úřadu na žalovaného, zda žalobkyně nezbytně potřebuje, dal žalovaný zápornou odpověď. Žalobu o zaplacení služného za zbytek srpna a září 1923 a úplaty za práci přes osmihodinovou pracovní dobu proces- ní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud uznal dle žaloby. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud neposoudil věc nesprávně po stránce právní, neshledav, že žalobkyně se nároku na odměnu za práci přes čas vzdala proto, že po dva měsíce přijala smluvený měsíční plat, nedožadujíc se doplatku, a pracovala přes čas dokonce i po té, když žalovaná nárok na odměnu za práci přes čas odmítla. Dle §u 6 zákona o obchodních pomocnících řídí se způsob a rozsah služeb a úplata za ně, není-li smlouvy, místním zvykem pro dotyčný druh podniku. Zákonem ze dne 18. prosince 1918, čís. 91 sb. z. a n. zavedena maximální pracovní doba 8 hodinná (48 hodin týdně) a nařízeno, že práce přes čas mají se platiti zvláště. Tím ovšem byl § 6 zákona o obchodních pomocnících co do rozsahu povinných služeb pozměněn. Zvyklostí nelze vytvořiti delší normální (obvyklý) pracovní den — leda v těch oborech, kde dle zákona neplatí 8hodinný pracovní den. Kde platí, může býti prodloužení jen úřadem, nikoli zvykem povoleno. Trpěním nemůže se státi nezákonný stav právním. Mezi stranami není sporu o tom, že při uzavření smlouvy nebylo o době pracovní ničeho zvlášť umluveno, zejména o odměně za práci přes maximální pracovní čas. Žalovaná netvrdila také, že mlčky v tom směru bylo něco smluveno. Vycházel-li prvý soud z názoru, že žalobkyně musila si býti vědoma, že v saisonním obchodě pracovní doba je delší dle místního zvyku, neplyne z toho ještě, že dle téhož místního zvyku nebo zákona nepřísluší za ni zvláštní odměna. Správně to vystihl soud odvolací. Zjistil podle zpráv obchodního gremia v Karlových Varech ze dne 26. listopadu 1923, že za práci přes čas obvykle se platila zvláštní odměna a shledal správným, že žalobkyni přiřčen za práci nedělní zvláštní plat. To však platí podle téže zprávy ohledně práce přes čas vůbec, neboť dle ní práce přes čas obvykle se odměňovala zvlášť úhrnně. Má tedy v nedostatku zvláštní úmluvy žalobkyně ve smyslu §u 6 zákona o obchodních pomocnících nárok na zvláštní plat za práci přes zákonný čas podle místních zvyklostí. To odpovídá i zásadě zákona ze dne 18. prosince 1918, čís. 91 sb. z. a n., podle něhož by zvláštní odměna příslušela i kdyby nebylo zvyku, leda v případě opačné úmluvy. Není ovšem správným náhled odvolacího soudu, že by odměna za práci přes čas byla vyloučena jen, když to bylo výslovně umluveno. Zákon nikde v tomto směru úmluvy mlčky nevylučuje a proto lze ve smyslu §u 863 obč. zák. i mlčky smluviti úhrnem odměnu i za práci přes čas — a nelze vyloučiti, aby se ve smyslu čl. 279 obch. zák. a §u 6 zák. o obchodních pomocnících nevzal ohled na místní zvyky v tom směru zejména co do její výše. Ale žalovaná právě netvrdila v první stolici něco takového — totiž že by mlčky bylo smluveno, že sjednaný plat zahrnuje i odměnu za práci přes čas anebo že by se vyvinul v tom směru místní zvyk. Opak oznámilo obchodní gremium. Nelze konečně ani souditi, že žalobkyně se zvláštní odměny za práci přes čas vzdala tím, že se po 2 měsíce nehlásila o ni

a po odmítnutí také dále přes čas pracovala. Činy konkludentní musí dle §u 863 obč. zák. býti toho rázu, že nedovolují pochyb ve směru jiného výkladu. Než tomu tak není v případě sporném. Žalobkyně mohla míti příčiny zatím odměny nežádati, třeba jí nárok příslušel, ať již proto, že nechtěla vzbuditi trpkost zaměstnavatele, a nedala podnětu k výpovědi, když byla na službě závisla a mohla také doufati, že nesražené zálohy budou na nárok její za práci přes čas súčtovány. Proto nelze mlčení žalobkyně za vzdání se nároku považovati. Tím méně lze vyložiti jako vzdání se nároku to, že žalobkyně ohlásivši po výpovědi nárok a byvši odmítnuta, pracovala přes čas dále. Vždyť mohla žalobkyně býti v pochybách, že odepření práce přes čas v místě obvyklé poskytne žalované příčinu k propuštění. Právem tedy odvolací soud nárok odměny za práci přes čas, o jehož výši není sporu, přiřkl. Rovně není nesprávně posouzena věc po stránce právní ohledně nároku odškodného za předčasné propuštění. Pro posouzení sporu není rozhodno, jako předpisy sociálně policejní platily pro přijímání cizozemců do práce. Nejde o smlouvu, jež jest zakázána zákonem (§ 879 I. obč. zák.). Zákon smluv pracovních s cizozemci nezakazuje a proto nejsou neplatny. Proto ani správní úřady nestanovily a nemohly stanoviti neplatnosti takových smluv. Žalovaná sjednala smlouvu bez ohledu na svolení úřadu k zaměstnání žalobkyně, to dle dohody nemělo ani býti vyžádáno, nestalo se podmínkou smlouvy, proto ji musí dodržeti. Nemůže v odepření svolení úřadu ani nalézti důvodu k propuštění zaměstnance. Dle §u 27 zákona o obchodních pomocnících jsou sice důvody propouštěcí vypočteny jen příkladmo, ale dle tendence zákona je důvodem propuštění jen okolnost, ležící v osobě zaměstnancově, ne v osobě zaměstnavatelově. Nedostatek svolení k zaměstnání cizince je příčinou, přihodivší se zaměstnavateli. On má požádati o svolení k zaměstnání. Nad to nelze přehlédnouti, že žalovaná sama svým prohlášením dala podnět k zamítnutí žádosti o svolení k zaměstnání žalobkyně. Zavinění žalované samé nelze proto ani považovati za důležitý důvod dle §u 25 zákona o obchodních pomocnících. Že žalovaná mohla býti trestána, ponechávajíc žalobkyni jako cizinku ve svých službách, zavinila sama tím, že o svolení před přijetím nežádala. Jednala neopatrně, když neujednala svolení to za podmínku smlouvy. Proto právě se vlastního zavinění nemůže dovolávati jako důvodu k propuštění. Ostatně trestnou se stala ne teprve ponecháním ve službě po odepření svolení, nýbrž již přijetím bez takového svolení.

Čís. 3821.

Ustanovení čtvrtého odstavce §u 502 c. ř. s. neplatí, zrušil-li odvolací soud rozsudek prvého soudu jen pro neúplnost řízení, vysloviv jinak právní názor, shodný s právním názorem původního rozsudku prvého soudu.

(Rozh. ze dne 6. května 1924, Rv I 265/24.)

Nejvyšší soud odmítl dovolání do srovnalých rozsudků nižších soudů v rozepři o zaplacení 729 Kč 80 h a dodání 7 q uhlí.

Důvody:

Proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu jest podle §u 502 c. ř. s. v doslovu čl. VI. čís. 30 novely o úlevách soudů, který tu přichází jedině v úvahu, jelikož rozsudek prvé stolice byl vynesen před 1. červencem 1923, dovolání nepřípustno, když předmět rozepře, o němž rozhodl odvolací soud, na penězích nebo peněžité hodnotě nepřevyšuje 1000 Kč. V tomto případě předmět rozepře nedosahuje této hranice. Dovolání jest však přípustno, když rozsudek prvé stolice, potvrzený odvolacím soudem, byl vynesen následkem usnesení odvolacího soudu, které rekursem nemohlo býti napadeno (§ 519 čís. 3 c. ř. s.) a jímž dřívější rozsudek byl zrušen podle §u 496 čís. 2 a 3 c. ř. s. a §u 499 c. ř. s., a věc odkázána byla zpět na soud prvé stolice. O tento případ tu však neběží. Sejde totiž na tom, zda soud prvé stolice vázán byl právním názorem zrušovacího usnesení odvolacího soudu ze dne 22. srpna 1922, z něhož odvolací soud vycházel při svém rozhodnutí. Nelze ovšem popříti, že odvolací soud v tomto usnesení vyslovil právní názor ,že jest rozhodným obsah smlouvy, podle které se žalovaná strana zavázala dne 3. prosince 1921 pracovati bez výpovědi, že se tím vzdala práva podle §u 201 hor. zák., že ustanovení tohoto předpisu není donucujícím právem, že může býti změněno jinakými ustanoveními služebního řádu nebo služební smlouvy, že ani vydáním služebního řádu nemohla býti smluvená lhůta výpovědní změněna, že rozhodující jest vůle stran, která může také býti v odporu se služebními řády, že tedy revers ze dne 3. prosince 1921 jest platným. Odvolacímu soudu bylo neúplností řízení prvé stolice jedině, že nebyla zevrubně zjištěna oboustranná vůle stran, při čemž arci vzal zřetel na další skutkové možnosti, ale na konec svého usnesení vyslovil zřetelně, že rozsudek prvé stolice zrušuje jedině pro neúplnost řízení. Srovná-li se onen právní názor odvolacího soudu s právními názory soudu prvé stolice, vyslovenými v jeho zrušeném rozsudku ze dne 17. května 1922, lze seznati, že si odvolací soud svým právním názorem právní názory prvé stolice úplně osvojil a na nich ničeho nezměnil. Z toho plyne, že v tomto případě nebyl soud prvé stolice při svém rozhodnutí vázán právním názorem odvolacího soudu, nýbrž, rozhodnuv dle týchž právních zásad jako v dřívějším rozsudku, že se přidržel svého vlastního, s druhou stolicí shodného posouzení právního, že byl jeho nově vydaný rozsudek odvolacím soudem potvrzen, že jde o souhlasné rozsudky obou stolic, a že při nich právní posouzení odvolacího soudu nebylo jedině a výhradně rozhodujícím pro posouzení rozepře. V takovém případě je však dovolání podle §u 502 c. ř. s. i tehda nepřípustným, když jinak jsou zde předpoklady odstavce třetího, poněvadž podle vysvětlujících poznámek k novele o úlevách soudů, str. 11., vnitřní důvod, z něhož došlo k utvoření odstavce čtvrtého §u 502 c. ř. s., nemá tu místa a poněvadž v odstavci čtvrtém §u 502 c. ř. s. citován jest § 499 c. ř. s. zřejmě jenom zřetelem na jeho druhý odstavec, tedy platí jako předpoklad výhrady odstavce čtvrtého vázanost prvé stolice na právní názor odvolacího soudu. To soud prvé stolice ve svém usnesení ze dne 29.

srpna 1923, jímž odvolání odmítl jako nepřípustné, správně vystihl; ale když u rekursního soudu podle jeho usnesení ze dne 25. listopadu 1923, při tom nezůstalo, bylo na dovolacím soudu, by nepřípustné dovolání odmítl podle §u 507 odstavec prvý c. ř. s.

Čís. 3822.

Úpis válečné půjčky u sběrného důstojníka v poli. Obsahovaly-li upisovací podmínky ustanovení, že dlužno při úpisu složiti část upisovací jistiny, nestalo se upsání hotovým, dokud ona část nebyla složena.

(Rozh. ze dne 6. května 1924, Rv I 272/24.)

Žalovaný upsal v roce 1917 v poli k výzvě sběrného důstojníka válečnou půjčku. Žalobu banky o zaplacení upsaného peníze o b a n i ž š í s o u d y zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto d ů v o d ů: Žalobkyně vyvozuje svůj nárok na zaplacení zažalovaného peníze z přihlášky k upisování páté válečné půjčky ze dne 16. ledna 1917 a z dopisů ze dne 16. ledna 1917, k přihláškám přiložených. V upisovacích přihláškách upisuje žalovaný u upisovny polní pošta 405 na základě podmínek na druhé straně uvedených 100.000 K 40-leté daně prosté 5½% umořitelné státní půjčky, 15.000 K daně prostých 5½% státních pokl. poukázek splatných dne 1. června 1922, a 3000 K daně prostých 5½% státních pokl. poukázek splatných dne 1. června 1922, skládá splátku 3150 K a 360 K na hotovosti a žádá, by válečná půjčka byla zaslána Julii W-ové a v oněch dopisech vyrozumívá žalobkyni 1) že se jí zašle prostřednictvím Julie W-ové spořitelní knížka městské spořitelny, z níž vybere 3150 K a 630 K a po té knížku Julii W-ové mu vrátí a 2) že jí zašle 10.000 K nominale druhé válečné půjčky a 15.000 K nominale třetí válečné půjčky prostřednictvím Edmunda W-a a žádá, by na základě těchto půjček byl vyplacen na upsaných 100.000 Kč peníz 18.750 K jako splátka. Nechtěl tudíž žalovaný zaplatiti protihodnotu válečných půjček, jím upsaných na jednou, a platí pro něho tudíž ustanovení o lombardování, otištěné na druhé straně přihlášky upisovací, které zní takto: Nechce-li upisovatel protihodnotu upsaných půjček zaplatiti na jednou, jest při úpisu složiti jako krytí: Korun 17 na každých K 100 nominale 40leté daně prosté 5½% umořitelné státní půjčky, K 210 za každých K 1000 nominale daně prostých 5½% státních pokl. poukázek. Dle toho měl žalovaný složiti, na upsaných 100.000 K státní půjčky 17.000 K, na upsaných 15.000 K pokladničních poukázek 3.150 K, na upsaných 3.000 K pokladničních poukázek 630 K. Tyto přihlášky upisovací nelze dle §u 6 a 914 obč. zák. a čl. 278 obch. zák. dle toho, co slova ve svém spojení vlastně znamenají, a dle zásady poctivého obchodování vykládati jinak, než, že upsání mělo býti teprve tehdy právoplatně, až by bylo složeno potřebné krytí. Tímto stavem věci jest úplně objasněn přednes žalovaného, že důstojník, mající na starosti upisování válečné půjčky slib, že podepsání přihlášek jest nezávazné, dal netoliko ústně, nýbrž že jej poznamenal i písemně na tiskopisu, a že žalovaný četl pouze tuto poznámku. Důstojník nenapsal sice sám tuto výhradu na přihlášku, poukázal však jako právník upisovatele na podmínky, otištěné na přihlášce, a mohl tudíž plným právem seznati, že všichni upisovatelé, tudíž i žalovaný dle jeho vývodů se mohli domnívati, že upsání se stane hotovým teprve v zázemí a že udělení dovolené mělo za účel, by upisovatelům bylo umožněno uspořádati záležitosti, týkající se válečné půjčky, v zázemí a by upsání bylo provedeno. Výminka byla odkládací (§ 696 obč. zák.). Jest tudíž arci správné, že žalovaný za své dovolené byl opětně filiálkou banky L. pozván, aby se dostavil do filiálky, že však tomuto vyzvání nevyhověl, poněvadž se jeho majetkové poměry zatím zhoršily. Jelikož žalovaný částky, ku krytí potřebné, nesložil, nesplnil podmínky, pod kterými přihláška se měla státi právoplatnou, k upsání nedošlo a žalovaný není povinen, zaplatiti zažalovanou pohledávku. Žalobkyně nebyla oprávněna, ustoupiti jednostranně od této podmínky, kreditovati žalovanému bez svolení částky, které dle podmínek měly býti hotově složeny a opatřiti na jeho účet papíry. Učinila-li tak přes to, důvěřujíc ve výhodné majetkové poměry žalovaného, jednala na vlastní nebezpečí a nemůže nyní, když hodnota válečných půjček jest svrchovaně pochybnou, žádati na něm zaplacení. K tomu ji neopravňuje ani ta okolnost, že žalovaný neodpověděl na zaslané mu vyúčtování, poněvadž by v tom bylo možno spatřovati uznání mlčky jen tehdy, kdyby smlouva byla před tím skutečně bývala uzavřena. Podmínky, na přihlášce otištěné, byly pro obě strany závazny, ať již byly kladeny žalovaným aneb žalobkyní. Žalobkyně měla jako komisionářka obchod jí svěřený dle čl. 361 obch. zák. vykonati dle příkazu s pečlivostí řádného kupce ku prospěchu komitenta. Měla tudíž v prvé řadě opatřiti od Julie W-ové a od Edmunda W-a hotovost i papíry, k upsání potřebné, a směla opatřiti válečnou půjčku na účet žalovaného pouze tehdy, když by bylo složeno krytí nebo kdyby žalovaný byl s opatřením půjčky srozuměn i bez předchozího krytí.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Když v upisovací ohlášce se praví, že se upisuje na základě podmínek, na druhé straně oznámených, tyto podmínky na druhé straně vytištěné však obsahují ustanovení, že, když upisovatel nepřeje si složiti protihodnotu celou najednou, musí při subskripci jako úhrada složeno býti tolik a tolik percent upisovaného kapitálu, tedy, když příslušná částka složena při subskripci nebyla, upsání zajisté se neuskutečnilo, ať se již tato »podmínka« pojímá jako výminka v technickém smyslu, t. j. jako událost, od níž účinnost smlouvy a tím vznik práv a závazků z ní závisí, anebo, jak tomu chce dovolatel, jako ustanovení neb bod smlouvy, jinak řečeno výhrada. Neboť když »musí« býti složeno, aby subskripce zakládala platný závazek, tedy, když složeno nebylo, subskripce závazku nezaložila, a toho si přece obě strany musily býti jasně vědomy, vždyť z obsahu smlouvy, t. j. správně řečeno návrhu k ní záležející právě v obsahu řečených »podmínek« na druhé straně přihlášky vytištěných jde zřetelně na jevo, že upisovati lze jen

tak, že složí se buď celá protihodnota najednou anebo aspoň udaná tam její kvota: bez takové úhrady bylo všecko prohlašování, že se upisuje ‚planým a prázdným, jímž hotová smlouva a tudíž smluvní závazek vzniknouti nemohl. Podmínky žádaly v uvedené míře »rem« a pozvedly tedy smlouvu na úroveň smlouvy reální, takže pouhá smlouva verbální byla by mohla míti toliko význam pacta de contrahendo. Jestliže dovolání dává za příklad případ, že když kdo objedná zboží a při tom prohlásí, že dá splátku X na př. 100, tedy že prodatel prý je jistě oprávněn kupní smlouvu perfikovati tím, že dá objednateli zboží k disposici přes to, že splátku nesložil, neboť prý je bez odporu oprávněn, splátku tu mu kreditovati — tedy to porovnání kulhá. Zboží přece objednáváme ve vlastním zájmu a nepřinášíme tím druhé straně nebo někomu třetímu žádné oběti, a jestliže nám tedy druhá strana splátku kredituje, prokazuje nám tím laskavost čili splátka byla určena pouze pro creditore, pro věřitele. Při upisování válečných půjček však upisovatel neupisoval ve vlastním zájmu, nýbrž v zájmu státu, jemuž tím přinášel oběť, čehož reflektivní účinek jevil se v tom, že se upisování nedělo jen dobrovolně, nýbrž nejčastěji na nátlak, jak to všeobecně známo, byť se ani v tomto případě nepřihlíželo k tomu, co prvý soud v té příčině zjistil, ježto odvolací soud, ač to v odvolání bylo bráno v odpor, stanoviska k zjištění tomu nezaujal. Pakliť však šlo o zájem státu a oběť upisovatele, pak byla splátka určena také pro debitore, v zájmu upisovatele sama, neboť o něj se jednalo, zdali potřebné prostředky sežene a oběť tedy přinésti může. Jestliže tedy v tomto případě, jak bezesporno, žalovaný splátku nesložil, ač musel, měla-li subskripce býti účinnou, tedy nevzešly z upsání, jež už v hlavě své samo se nazývá pouze »upisovací přihláškou«, pro něho žádné závazky a pro druhou stranu tedy žádná práva: žalující měla s nákupem válečných půjček počkat, až žalovaný potřebnou kvotu složí, a nesložil-li, neměla nakupovat, sice to udělala na vlastní risiko. Když nevzešlo žádného závazku z upisovací přihlášky, nemohlo ho vzejíti ani z toho, že žalovaný na zúčtovanky ze dne 6. února 1917 žalující stranou mu zaslané mlčel, neboť nejsa v žádném poměru s ní, nebyl povinen na její projevy odpovídati. Pouhé mlčení není ještě konkludentním souhlasem §u 863 obč. zák., byly-li okolnosti takové, že strana mlčící neměla povinnosti mluviti, jako zde žalovaný, jak právě řečeno, neměl.

Čís. 3823.

§ 367 obč. zák. chrání pouze nabyvatele bezelstného, nikoliv také lehkověrného.

(Rozh. ze dne 6. května 1924, Rv I 280/24.)

Žalobě o vydání klavíru bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolání napadá rozsudek jen dovolacím důvodem §u 503 čís. 4 c. ř. s., než odvolací soud posoudil věc po právní stránce v podstatě správně. Není sporu o tom, že piano, o které jde, dal žalobce Janu B-ovi jen do komise, že žalovaná firma nabyla piana od Jana B-a úplatně a že Jan B. byl oprávněn, obchodovati piany (§ 367 obč. zák.). Bylo proto na žalobci, domáhajícím se na žalované firmě vlastnickou žalobou vydání piana, by dokázal, že žalovaná piana nenabyla bezelstně, pokud se týče, by dokázal okolnosti, z nichž mohla žalovaná při náležité pozornosti a pečlivosti míti důvodné podezření, že Jan B. vlastníkem piana nebyl (§ 368 obč. zák.). To žalobce dokázal. Je zjištěno, že žalované, pokud se týče její zástupcům dne 3. a 4. dubna 1923, kdy Jan B. piano žalované nabídl a ona je přijala, bylo známo, že Jan B. jest neschopným ku placení, že on a jeho manželka jsou stihání exekucemi a že proti Janu B-ovi dne 20. ledna 1923 zavedeno bylo vyrovnací řízení, které tehda ani ještě právoplatně skončeno nebylo. Ze zkušenosti je známo, že obchodníci, kteří nemohou platiti, nekupují za hotové, ani nepožívají úvěru, a jest obyčejným zjevem obchodního života, že se takovým obchodníkům zboží, najmě cennější, jakým jest piano, dává jen do komise, jak se i v tomto případě stalo. Za uvedeného stavu věci musila si žalovaná (její zástupci) uvědomiti, že Jan B. není asi vlastníkem piana, zejména, když se do jeho držby podle souhlasného udání stran dostalo teprve dne 24. ledna 1923, tedy po zahájeném vyrovnávacím řízení, a žalovaná (její zástupci) si toho také byli vědomi, jelikož v tom směru s Janem B-em jednali a Dr. F. sám jako svědek stvrdil, že původně Janu B-ovi nedůvěřoval, a že teprve na jeho opětné a důrazné ujišťování mu uvěřil. Ale takovýmto pouhým ujišťováním Jana B-a, chtějícího zameziti exekuční prodej svršků manželky, byť i byl Drem F-em upozorněn na to, že by se jinak dopustil trestného činu, nesměla se žalovaná strana spokojiti, naopak bylo zapotřebí větší opatrnosti (§ 1297 obč. zák.), zejména, když bez obtíží mohlo jí býti použito, neboť jak Rudolf L., tak Dr. F. mohli se Jana B-a zeptati, od koho piano koupil, mohli žádati, by jim předložil fakturu a po případě mohli se obrátiti přímo na domnělého prodatele, k čemu bylo vzhledem k tomu, že Jan B. nabídl piano již 3. dubna 1923, jistě dosti času, a k čemu by ostatně snad ani nebylo došlo, kdyby Jan B. fakturu o kupu předložiti nebyl s to. Že žalovaná ujišťování Jana B-a uvěřila, nerozhoduje, pak-li k tomu, jak zjištěno, neměla dostatečných důvodů, neboť ustanovení §u 367 obč. zák. chrání jen nabyvatele bezelstného, nikoliv však též lehkověrného. Nedůvodnému dovolání nebylo proto vyhověno a podotýká se k jeho vývodům, které ostatně jsou vyřízeny tím, co shora jest uvedeno, že neprávem vytýká nepečlivost žalobci, jenž chránil své vlastnictví náležitě tím, že piano dal Janu B-ovi jen do komise, a že tato výtka naopak stihá žalovanou, která majíc podezření, dala se uchlácholiti bezcenným ujišťováním předluženého a exekucemi stihaného obchodníka a se o to ani nepokusila, přesvědčiti se, zda mluví pravdu, ač to, jak shora dolíčeno, snadno mohla učiniti.

Čís. 3824.

Předpis čl. 34 obch. zák. není průlomem do zásady §u 272 c. ř. s., nýbrž jen směrnicí pro soudcovské hodnocení důkazů.

Zaručení se třetí osoby za dluh z obchodního spojení, vedeného na jméno dítěte.

(Rozh. ze dne 6. května 1924, Rv I 339/24.)

Žalující banka domáhala se na žalovaném zaplacení pohledávky z bankovních obchodů, tvrdíc, že se žalovaný zaručil za svého syna Jana K-a. Žalovaný namítal, že závazek hlavního dlužníka, a tedy i závazek rukojemský nemohl vzniknouti, ježto Jan K. jest teprve tříletým hošíkem. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolací důvod čís. 2 §u 503 c. ř. s. spatřuje dovolatel v tom, že odvolací soud provedeným důkazem obchodními knihami porušil zásadu §u 295 c. ř. s. tím, že průkaznosti tohoto důkazu necenil podle čl. 34 obch. zák. Není tím uplatněný důvod opodstatněn. Jak svědčí prameny (srovn. společnou zprávu při mater. II. str. 327, podle které byl předpis §u 295 c. ř. s. do zákona zařaděn z důvodu, »aby obchodní knihy byly uchráněny možnosti úplného znehodnocení jich průvodnosti nesprávným a přehnaným používáním zásady volného uvažování soudcovského«), nemá předpis §u 295 c. ř. s. vzhledem ku stěžejní zásadě procesního řádu, v §u 272 c. ř. s. vyslovené, valného významu praktického, poněvadž i předpis čl. 34 obch. zák. poskytuje soudu při posuzování průvodnosti obchodních knih tolik uvážení, že v čele článku toho uvedené pravidlo, podle kterého obchodní knihy tvoří pouze neúplný důkaz, má jen význam teoretického omezení volného uvažování důkazního. Civilní řád soudní, osvojiv si právě v §u 295 c. ř. s. teoretickou zásadu, že důkaz obchodními knihami je důkazem listinným, ukázal sice, že ve příčině průvodnosti tohoto důkazu musí býti užito také jeho předpisů o důkazu listinném, ale na konec sluší uznati, že ani čl. 34 obch. zák. není průlomem do zásady §u 272 c. ř. s., nýbrž že se oba předpisy vlastně jenom doplňují, při čemž předpis čl. 34 obch. zák. má jedině význam důležité směrnice pro volné uváženi soudcovské. Ani podle č. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod není opodstatněn. Dovolatel spatřuje jej především v tom, že odvolací soud, ač připustil, že pro Jana K-a nevzešel nijaký závazek, ale, že vzešel pro žalovaného z jeho ručení za nikdy nevzešlé závazky Jana K-a, neprávem užil předpisu §u 1352 obč. zák. a neužil správně předpisu §u 1351 obč. zák. Tento předpis arci spočívá na zásadě, že není účelem ručení, aby byl věřitel uklidněn o pravosti své pohledávky, nýbrž, aby mu ručením zabezpečena byla její dobytnost za předpokladů pravosti pohledávky, ale tato zásada jest prolomena právě předpisem §u 1352 obč. zák., jehož

výjimečnost spočívá v tom, že, zaručí-li se někdo vědomě za někoho, jenž se z důvodů osobních vlastností nemůže platně zavazovati, jest zavázán s povinným rovně jako spoludlužník. Z toho plyne, že předpisu §u 1352 obč. zák. bylo po zákonu užito, jelikož Jan K. jest dítětem a že dovolatel ulpívá vlastně svým právním názorem na zásadě zákoníku »Codex Theresianus«, jehož původci zamítali ručení za nezletilé z důvodu, že ti, kdož jsou k tomu ochotni, »dávají na jevo, že jsou svůdci mládeže«. Pokud tedy dovolatel tvrdí v dovolacím spise výslovně, že »byl-li u žalující banky otevřen účet na jméno Jan K., nebylo nikterak objasněno, jak Jan K. se svým účtem nakládal, jak při svém obchodním styku s bankou své jméno znamenal, pokud se týče, jak se podpisoval, a že v tom směru stíhá žalující banku velká zodpovědnost, které se však vymyká se zcela nedostatečnou výmluvou, že ji úplně postačilo, když jednala se žalovaným, a že pohodlné stanovisko žalující banky odporuje zásadě čl. 282 obch. zák.«, — stačí poukázati právě ku předpisu §u 1352 obč. zák.

Čís. 3825.

Dluh znějící na Krak. byl zaplacen, přijal-li věřitel placení v Kč, odpovídajících kursu Krak v den placení a nemůže se domáhati náhrady z rozdílu kursu v den splatnosti a v den placení dluhu.

(Rozh. ze dne 6. května 1924, Rv I 343/24.)

Žalující firma žalovala firmu A. o 115.000 Krak. s 6% úroky od 23. října 1921. Žalovaná zaplatila dne 2. října 1922 10.000 Kč, jež žalobkyně přijala a obmezila žalobní prosbu na náhradu škody z rozdílu kursu v den splatnosti (22. října 1921) a v den placení (2. října 1922). Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud ji vyhověl.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Žalující firma požadovala od žalované jako kupní cenu kromě dvou částek v Kč též 115.000 Krak. s 6% úroky od 23. října 1921. Přes tuto žalobní prosbu nebylo možno jíti. Podle ní byla žalovaná firma oprávněna i povinna zaplatiti žalobkyni uvedenou částku v Krak. se žádanými úroky z prodlení, nic více. Žalovaná zaplatila žalobkyni 2. října 1922 10.000 Kč, jež žalobkyně přijala též na místě placení 115.000 Krak. s přísl. bez výhrady, ač nebyla podle §u 1413 obč. zák. povinna přijati od žalované něco jiného. Nemohla proto žalobkyně požadovati od žalované více než částku v Kč připadající na 115.000 Krak. s úroky z prodlení až do dne placení podle kursu tohoto dne, ježto žalovaná ji v týž den více nedluhovala. Na den placení je vztahovati všecky podmínky a účinky jako zániku dluhu, což platí i o dluhu 115.000 Krak. s přísl. Zaplacení dluhu stalo se tudíž zaplacením částky v Kč, rovnající se

poměru obou hodnot toho dne na rozhodující burse zaznamenanému, t. j. kursu z téhož dne. Kurs je nesporný, sporná byla jen otázka, zda poměr obou valut nebylo posouditi podle jiného dne. Vezme-li se tudíž za základ kurs dne placení, byla žalovanou firmou žalobkyni zaplacena celá dluhovaná částka, a žaloba není odůvodněna. Slib žalované strany, že po přepočítání doplatí zbytek, byl podmíněn právě jen okolností, že po přepočítání podle kursu nějaký zbytek skutečně vybude pro žalobkyni.

Čís. 3826.

Pokud jest zaměstnavatel oprávněn zadržeti si část mzdy zaměstnancovy na srážku osobní daně z příjmu.

(Rozh. ze dne 6. května 1924, Rv I 583/24.)

Žalobce byl až do 30. června u žalované firmy zaměstnán jako truhlářský mistr, od 1. července 1923 pak jako truhlářský dělník, měl v měsících květnu a červnu 1923 jako mistr měsíční mzdy 1675 Kč, a za poslední dva měsíce, květen a červen 1923 vyplatila mu žalovaná méně o 2033 Kč 57 h, jež si zadržela na srážku osobní daně z příjmu žalobcova. Proti žalobě na zaplacení 2033 Kč 57 h namítla žalovaná firma započtením 3221 Kč 25 h, jež prý jí dluhuje žalobce za nezaplacenou daň z příjmu. Procesní soud prvé stolice zamítl námitku započtení a uznal dle žaloby. Odvolací soud vyhověl odvolání žalované potud, že zamítl námitku započtení pouze pro tentokráte.

Nejvyšší soud k dovolání žalované zrušil rozsudek odvolacího soudu a vrátil věc prvému soudu, by o věci dále jednal a ji znovu rozhodl a uvedl mimo jiné v

důvodech:

Dovolatelka přednesla, že žalobce jí dluhuje za nezaplacenou osobní daň z příjmu za rok 1919 — 239 Kč 85 h, za rok 1920 — 522 Kč, za rok 1921 — 765 Kč, za rok 1922 — 1129 Kč a za 6 měsíců z roku 1923 — 564 Kč 80 h — celkem 3221 Kč 25 h, které namítala započtením. Tu ovšem odvolací soud, opíraje se o své zjištění, že za leta 1920 a další osobní daň z příjmu nebyla dosud předepsána a že také na ni dovolatelka dosud ničeho nezaplatila, správně rozpoznal, že se dovolatelčina pohledávka 3221 Kč 25 h ku započtení podle §§ 1430 a 1439 obč. zák., poněvadž nejde o nároky dospělé a zralé, vůbec nehodí, a co nejhlavnějšího, že kdyby jí dovolatelka ještě nezaplatila, proti žalobci žádný nárok ještě nevzešel, leč dovolací soud měl, přihlédnuv k obraně dovolatelčině jako celku, uvážiti, že touto obranou a jejím skutkovým přednesem vznesena byla proti žalobcově pohledávce námitka nesplatnosti. Odvolací soud značně se přiblížil tomuto poznatku tím, že dovolatelčinu námitku započtení zamítl pro tentokráte, což odůvodnil tím, že daňový předpis jistě, jak lze předpokládati, dříve nebo později se stane, a že tím vystoupí teprve otázka ručení žalobcova nebo dovolatelčina. Toho nelze schváliti. Bylo zjištěno, že žalobce pobíral svou mzdu jako truhlářský mistr právě v měsících, za které zažaloval mzdu, ve lhůtách delších než čtyřnedělních, totiž měsíčně, platil tedy o něm předpis §u 1 odstavec druhý cís. nařízení ze dne 8. července 1898, čís. 120 ř. zák. a proto podle §u 1 odstavec prvý téhož nařízení zůstala v platnosti dovolatelčina povinnost, v §u 234 odstavec prvý zákona ze dne 25. října 1896, čís. 220 ř. zák. uvedená, ale pak se také nevztahuje na strany předpis §u 237 písm. a) tohoto zákona ve znění §u 3 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 336 sb. z. a n. podle kterého v jednom roce nesmí býti zaměstnavatelem více sraženo, než-li činí předpis za jeden a půl běrního roku a podle kterého srážka není přípustna, nepřesahují-li příjmy zaměstnanců nezabavitelného minima existenčního, kterýchžto předpokladů u žalobce není. Praví-li dovolatelka ještě v dovolání: »že tu nejde o obyčejnou pohledávku«, a trvá-li ještě na svém právním názoru, že jde o započtení, nemůže to soudům brániti, aby neužily zákonitého pravidla správného a by poznaly, že dovolatelkou bylo proti žalobnímu nároku také namítáno, že jest ne-li celý, aspoň nějaká jeho část z tohoto důvodu nesplatna, poněvadž dříve musí býti z něho zadržena, dotyčně zaplacena osobní daň z příjmů, že z tohoto důvodu podle §u 234 zákona ze dne 25. října 1896, čís. 220 ř. zák. dovolatelce jest zakázáno, aby na tuto daň vypadající částku žalobci vyplácela. Není tomu na příč okolnost, že tato daň nebyla ještě žalobci předepsána, neboť pak jest podle §u 234 odstavec třetí onoho zákona zadržeti tu částku v jaké byla před tím vyměřena tato daň. Pak je v dalším vadnou neúplností odvolacího řízení, že v něm nebyl proveden důkaz o tom, zdali výpočet srážek, dovolatelkou učiněný, je správný, správněji řečeno, že nebylo zjištěno, jaký zdanitelný příjem žalobcův může tu pro výši srážek přicházeti v úvahu. Ale tu nebude také potřebí zjistiti právní povahu tohoto příjmu, totiž zda-li, pokud by podléhal dovolatelkou odečítané dani z příjmu, byl skutečně příjmem měsíčním, tedy zdali a pokud o něm platí § 1 cís. nař. ze dne 8. července 1898, čís. 120 ř. zák., pokud se týče nejde-li jen o proměnlivé příjmy (§ 1 II uvedeného cís. nař.), na které by se předpis §§ 234 a 235 zákona ze dne 25. října 1896, čís. 220 ř. zák. vůbec nevztahoval. Podle toho nebylo zjištěno, mnoho-li by v tomto případě dovolatelka vůbec mohla zadržeti a to také nikoli ze kterých, předpisu §u 234 cit. zák. podléhajících stálých příjmů žalobcových.

Čís. 3827.

Pachtovní smlouva o koncesi smrtí pachtýře vůči jeho pozůstalosti nezaniká. Lhostejno, že živnostenský úřad nevzal na vědomí prohlášení vdovy, že bude v koncesi pokračovati.

(Rozh. ze dne 6. května 1924, Rv I 597/24.)

Žalovaná byla majitelkou dolu a zároveň majitelkou koncese hostinské a výčepnické. V roce 1917 zpachtoval koncesi Stanislav Č.,

jenž byl též správním úřadem schválen. Stanislav Č. zemřel dne 7. února 1922, načež majitelka domu ohlásila magistrátu, že převezme provozování živnosti do vlastní režie, kdežto vdova po zemřelém Stanislavu Č-ovi oznámila správnímu úřadu, že v základě vdovského práva bude pokračovati v provozování živnosti na podkladě pachtu koncese, patřící majitelce domu. Všechny tři administrativní stolice souhlasně nevzaly na vědomí oznámení vdovy proto, že vdovu p o p a c h t ý ř i koncesované živnosti nelze na roveň klásti vdově po majiteli koncese po rozumu §u 56 odst. IV. živn. ř. Pozůstalost po Ladislavu Č-ovi domáhala se na žalované, by byla uznána povinnou, dodržeti a splniti pachtovní smlouvu se Stanislavem Č-em, provozování živnosti hostinské a výčepnické také vůči pozůstalosti, zejména že je povinna zpět vziti oznámení magistrátu po smrti Stanislava Č-a toho obsahu, »že zamýšlí živnost hostinskou a výčepnickou v základě koncese jí v roce 1914 udělené provozovati ve vlastní režii a nikoliv pachtýřem jako dosud«. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto d ů v o d ů: Žalující strana odvozuje žalobní nárok především z práva občanského, najmě dědického podle §u 1116 a) obč. zák. Předmětem pachtovní smlouvy jest v projednávaném případě koncese, tedy právo ryze osobní, které vtiskuje také pachtovní smlouvě ráz práva osobního, takže obligační poměr zaniká smrtí stran smluvních (§§ 531, 918 prvotní doslov a § 1448 obč. zák). Tomu nasvědčuje i předpis §u 19 odstavec třetí živn. ř., dle něhož může živnostenský úřad jen z důležitých příčin povoliti, by živnost hostinská byla propachtována. Osobní povaha práva pachtovního, jehož předmětem jest koncese, jest tudíž důsledkem osobní povahy koncese jako práva individuálního, které smrtí zaniká; ani vdova po majiteli koncese, která dovolává se práva, příslušejícího jí dle §u 56 živn. ř., neodvozuje své právo z universální sukcese, nýbrž uplatňuje vlastní právo vdovské, nikoli dědické. Zemřel-li pachtýř koncese, zaniká jeho smrtí pacht, který se vázal jen na osobu pachtýře, zvláště schváleného úřadem živnostenským. Ryze osobní povaha koncese je jasně vyslovena v §u 56 živn. ř., dle kterého smrtí majitele koncese zaniká a dědic neb odkazovník musí se domáhati koncese nové, hodlá-li v živnosti zemřelého pokračovati. Tato osobní povaha koncese, vystupující na straně majitele koncese, má za následek, že i disposice s koncesí, pokud ji zákon dopouští, zejména propachtováním nebo zřízením náměstka (§ 19 odstavec třetí živn. ř.), kterážto disposice jest vázána určitými podmínkami a jeví se vlastně výjimkou z pravidla, že koncese se provozuje osobně, jest obmezena jen na osobu pachtýře nebo náměstka; právo pachtýřovo spočívá na osobním vztahu majitele koncese k pachtýři a na jeho způsobilosti, pachtýř neprovozuje samostatného oprávnění živnostenského, což vtiskuje právu jeho ráz práva nedědítelného, jak to bylo zřejmě vysloveno v prvotním doslovu §u 918 obč. zák. Tak jako koncese sama nepatří do pozůstalosti, ani pachtovní práva ke koncesi nejsou předmětem právní disposice pachtýřovy, zejména pořizování a nelze taková práva pachtovní čítati k pozůstalostnímu jmění. Z pozůstalostních spisů ostatně je zřejmo, že, ač zůstavitel pořídil o pachtovních právech ke koncesi, nebyla vůbec do inventáře pojata. Z úvah těch plyne, že všeobecná zásada §u 1116 a) obč. zák., že smrtí nezaniká nájemní poměr, doznává výjimky, když běží o právo osobní, jaké mají na zřeteli ustanovení §§ 531 a 1448 obč. zák., jakož i prvotní doslov §u 918.

N e j v y š š í s o u d uznal dle žaloby.

D ů v o d y:

Dovolání, pokud uplatňuje jako dovolací důvod nesprávné právní posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), jest opodstatněno. Odvolací soud zamítl žalobu z důvodu, že prý smrtí Stanislava Č-a jeho pachtovní právo koncese, jsouc čistě právem jen osobním, zaniklo a na pozůstalost nepřešlo. Tento názor odvolacího soudu nelze uznati správným. U pachtovních smluv, jež mají za předmět živnostenskou koncesi, dlužno rozlišovati pachtovní smlouvu samu a její schválení živnostenským úřadem (§ 19 odstavec třetí a § 55 živn. ř). Jen toto schválení živnostenským úřadem jest čistě osobní, to jest uděluje se podle osobních vlastností a způsobilosti pachtýře (§ 55 odstavec druhý živn. ř.). Pachtovní smlouva sama, pokud jako v případě, o který se jedná, není v ní nic jiného ustanoveno, není vázána na osobu a následkem toho platí i o ní ustanovení §u 1116 a) obč. zák., že se smrtí pachtovní smlouva neruší. Proto nezanikla také pachtovní smlouva o koncesi se žalovanou smrtí Stanislava Č-a, smlouva trvá a přešla na pozůstalost (§§ 531, 547 obč. zák.). Případ, o který se jedná, nelze stotožňovati s případem, kde zemře majitel koncese, čímž zaniká (§ 56 živn. ř.) také živnostenské oprávnění a, protože zanikl předmět pachtu, ruší se i pachtovní smlouva (§ 1112 obč. zák.). Nezanikla pachtovní smlouva se žalovanou ani tím, že živnostenský úřad odepřel vzíti na vědomí, že pozůstalost chce v pachtovním právu zůstavitele pokračovati. Takové odepření vzetí na vědomost, které by podle §u 1447 obč. zák. vedlo k zániku pachtovního práva, nenastalo, neboť, jak ze spisů vidno, pozůstalost o pokračování v pachtu u živnostenského úřadu dosud nezakročila. Okolnost, že živnostenský úřad nevzal na vědomí oznámení pozůstalé vdovy, že bude vdovským právem (§ 56 odstavec čtvrtý živn. ř.) pokračovati v pachtovním právu manželově, nepadá na váhu v tomto sporu, ježto se v něm nejedná o dodržení pachtovní smlouvy vůči vdově, nýbrž vůči pozůstalosti. Z toho, co uvedeno, plyne, že pachtovní smlouva, o jejíž dodržení vůči pozůstalosti se jedná, smrtí Stanislava Č-a nezanikla a protože ani žádným ze shora uvedených důvodů a, což ještě jest uvésti, ani výpovědí zrušena nebyla, smlouva trvá. Žalovaná jest proto povinna smlouvu plniti a jest povinna, ježto oznámením u živnostenského úřadu, že bude sama živnost provozovati, smlouvu porušila, oznámení toto vzíti zpět.

Čís. 3828.

Závodní výbory (zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 330 sb. z. a n.). Ku stížnosti na rozhodčí komisi pro propuštění zaměstnance jest oprávněn toliko závodní výbor, nikoli propuštěný zaměstnanec.

Příslušnost soudů živnostenských (soudů okresních) k rozhodování o trvání pracovního poměru a nárocích z tohoto poměru nepřešla zákonem ze dne 12. srpna 1921, čís. 330 sb. z. a n. na rozhodčí komise.

(Rozh. ze dne 6. května 1924, R II 126/24.)

Proti žalobě propuštěného zaměstnance o placení služebních požitků namítl žalovaný zaměstnavatel nepřípustnost pořadu práva, ježto žalobce měl se domáhati odpomoci u rozhodčí komise podle zákona o závodních výborech. Soud prvé stolice námitku zamítl, rekursní soud jí vyhověl a žalobu odmítl. Důvody: První soudce nevyhověl námitce nepřípustnosti pořadu práva, poněvadž prý věc nepatří před rozhodčí komisi, ježto závodní výbor žádost na rozhodčí komisi vzal zpět a žalobce sám nemůže podati žádost na rozhodčí komisi; mimo to prý věc nepatří před rozhodčí soud i z toho důvodu, že jednak odstavec kolektivní smlouvy o sporu a rozhodčím soudě má na mysli spory, vzniklé mezi stranami následkem nejasného nebo mylného výkladu kolektivních smluv, nikoliv však spory o mzdu, a dále není prý doložka přesně vytčena a jasná, konečně prý musely by strany na příslušnosti rozhodčího soudu dohodnouti se výlučně a písemně, což prý se nestalo. Názoru tomu nelze přisvědčiti. V prvé řadě nutno se zabývati otázkou, zda příslušnost rozhodčího soudu (rozhodčí komise) pro mzdové spory vůbec jest opodstatněna, a zda jest výlučná. A tu nutno přisvědčiti, že ve smyslu zákona o závodních výborech ze dne 12. srpna 1921 jest pro otázky a spory mzdové opodstatněna příslušnost rozhodčího soudu a že příslušnost ta je výlučnou. Dle §u 1 zákona závodní výbor zřizuje se pro každý samostatný podnik výdělečně činný, v němž je trvale (celoročně) zaměstnáno aspoň 30 zaměstnanců a jenž trvá aspoň půl roku od zahájení výroby. Že žalovaný závod nepodléhá tomuto zákonnému ustanovení, že není zde podmínek §u 1 číslo 1 tohoto ustanovení, žalobce ani nepopřel. Úkolem závodního výboru mimo jiné jest dle §u 3 čís. 1 a), by dozíral na zachování mzdových a pracovních smluv a řádů. Závodní výbor ovšem nevynáší ve mzdových věcech žádného výroku, nýbrž jest k tomu povolána rozhodčí komise, kteráž má dle §u 3 písm. c) odstavec 3) nalézti buď na opětné přijetí dělníka nebo zřízence s náhradou za výdělek, mezi tím ušlý, buď postarati se o jiné zaměstnání. Vzhledem k tomu není nejmenší pochybnosti, že jde zde o spor o mzdu, pro který jest příslušným závodní výbor (rozhodčí komise). Nutno přihlížeti dále k důvodu prvého soudu, že závodní výbor žádost na rozhodčí komisi vzal zpět a že tudíž žalobce nemůže podati žádost na rozhodčí komisi. Tu nutno poukázati k tomu, že závodní výbor sice vzal žádost na rozhodčí komisi zpět, avšak z toho důvodu, poněvadž prý žalobce dal sám firmě výpověď a stížnost stala se bezpředmětnou. V tomto případě však jedná se o zaplacení mzdy, tedy o otázku jinou, t. j. o žalobu o zaplacení mzdy a náhradu za výpovědní lhůtu a tu jest na žalobci, by se ohledně sporné mzdy obrátil na závodní výbor, který nechť se přičiní o dohodu, a nepodaří-li se mu, dohodu docíliti, vydá o tom stranám vyrozumění a proti tomu vyrozumění pak jest přípustna stížnost na rozhodčí komisi. Tím tedy není ještě odňata žalobci možnost, by se svého nároku domáhal ve smyslu zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 330 sb. z. a n. Odůvodněna-li pro posouzení této věci příslušnost závodního výboru (rozhodčí komise), není tu příslušnosti obecného soudu a proto měl prvý soudce námitce nepřípustnosti pořadu práva vyhověti, neboť žalobce byl přijat jako zaměstnanec dle ujednání ze dne 10. října 1922, dále dle kolektivní smlouvy pracovní ze dne 24. října 1922, v kteréžto výslovně v článku 5 se praví, že platí pro tento služební poměr ustanovení smlouvy ze dne 19. října 1920 (dodatku ze dne 26. dubna 1921). V kolektivní smlouvě ze dne 19. října 1920 a sice pod číslem 7. výslovně jest ustanoveno, že veškeré spory, které by z této smlouvy vzešly rozhodují dělnické organisace a její centrály, dále zaměstnavatel nebo jeho zástupce. Ujednání ze dne 10. října 1922 jakož i kolektivní smlouva ze dne 24. října 1922, jejíž součástí dle článku V. jest kolektivní smlouva ze dne 19. října 1920, jsou jak žalobcem tak i žalovanou stranou podepsány a není tedy ani důvodu, prvním soudcem uplatňovaného, že ohledně příslušnosti závodních výborů pro rozhodování sporu nedostává se vzájemné a písemné dohody.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Rekursní soud opírá své rozhodnutí, odchylné od rozhodnutí soudu prvého, o důvody, které nelze shledati příléhavými a přesvědčivými. Pokud poukazuje na rozhodnutí nejvyššího soudu R II 52/23 (čís. 2330 této sbírky) a R II 337/22 (čís. 1835 této sbírky), jest mu připomenouti, že případy ty se sem nehodí, neboť šlo při nich o hornické soudy rozhodčí a hornické podniky, na které se zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 330 sb. z. a n. nevztahuje, jak jest ustanoveno v §u 1 (4) tohoto zákona. Okolnosti tohoto případu jsou takové, že vylučují naprosto příslušnost rozhodčí komise po rozumu §u 26 cit. zák., aniž by bylo zapotřebí zvláštních úvah o tom, zda je zahájený spor povahou svou takový, který bylo by snad lze zařaditi mezi spory v §u 26 vzt. v §u 3 písm. g) cit. zák. uvedené. Zcela neprávem nepřiložil rekursní soud rozhodnou důležitost té okolnosti, že závodní výbor, který předložil věc po rozumu §u 3 písm. g) (2) cit. zák. do 3 dnů rozhodčí komisi, vzal tuto svou žádost, ať již z příčin jakýchkoliv, zpět, a to dříve než došlo k jejímu projednání. Tímto zákrokem závodního výboru byl rozhodčí komisi odňat veškeren další vliv na rozhodnutí případu, neboť správným jest názor soudu prvého, že ku stížnosti pro propuštění zaměstnance na rozhodčí komisi jest oprávněn toliko závodní výbor. Podle doslovu §u 3 písm. g), druhý odstavec a §u 26 odstavec prvý cit. zákona, jakož i podle ustálené judikatury jest vyloučiti příslušnost rozhodčí komise při sporech mezi jednotlivými zaměstnanci a podnikatelem aneb mezi zaměstnanci navzájem, poněvadž se zákon o těchto sporech výslovně nezmiňuje a přikazuje rozhodčí komisi jen rozhodování takových sporů, které vzniknou mezi skupinami zaměstnanců, dále mezi nimi nebo závodním výborem s jedné strany a podnikatelem s druhé strany, z důvodů zřízení a činnosti neb úhrady nákladů závodního vý-

boru, zejména pak o rozsahu povinností a práv členů závodního výboru. Zpětvzetím žádosti závodním výborem byla tudíž žalobci jako jednotlivému zaměstnanci úplně odňata možnost, vznésti při na rozhodčí komisi. Jen tenkráte, shledá-li závodní výbor, že propuštění jedince jest zřejmě neodůvodněné a postaví-li se se svou váhou za tohoto jedince, nastane příslušnost rozhodčí komise, jsou-li zde arciť ostatní zákonné podmínky pro její rozhodování (§ 3 písm. g) poslední odstavec a § 26 (1) cit. zákona). Než i povaha sporu jest taková, že nelze pochybovati o správnosti rozhodnutí prvého soudu a příslušnosti živnostenského (obecného) soudu. Jde o rozřešení sporné otázky, jaké nároky má člen závodního výboru z předčasného přerušení pracovního poměru, kdy a jak skončil tento poměr, zda byl žalobce připuštěn či odešel sám dobrovolně. Rozhodování o trvání pracovního poměru a nárocích z poměru toho vzešlých přikázáno bylo zákonem ze dne 27. listopadu 1896, čís. 218 ř. zák. (§ 1 a 37) a také zákonem o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák. (§ 41) soudům živnostenským (soudům okresním), nepřešlo však zákonem ze dne 12. srpna 1921, čís. 330 sb. z. a n. na rozhodčí komise, jimž bylo zákonem vyhrazeno toliko právo, rozhodovati o povinnostech a právech členů závodního výboru podle tohoto zákona. Konečně nelze ani z obsahu kolektivních smluv (ze dne 26. listopadu 1922, před tím ze dne 19. října 1920) seznati překážku proti příslušnosti obecného soudu, neboť ustanovení §u 7 těchto smluv přikazuje organisacím stavovským — aniž vyslovuje určitě, kterým — rozhodování sporů z těchto kolektivních smluv vzešlých, nežřizuje však rozhodčích soudů, jimž by se bylo stranám podrobiti. Vzhledem k tomu nabývá významu i námezdní úmluva žalobce se žalovaným ze dne 9. října 1922, dle které pro obě strany bude v platnosti ustanovení zákona o pomocnících obchodních a to v plném znění a bylo by pouze otázkou, v jaké míře tato smlouva byla změněna, nikoliv zrušena kolektivní smlouvou ze dne 24. října 1922, kteroužto otázku však netřeba zde dále řešiti, neboť o příslušnosti neobsahovala posléz uvedená kolektivní smlouva žádného ustanovení.

Čís. 3829.

Žaloby o náhradu škody, způsobené přestoupením předpisů o plnění ohlašovací povinnosti zaměstnavatele vůči nemocenské pokladně, patří před úřady správní i tehdy, opírá-li se nárok o »uvedení v omyl« zaviněním zaměstnavatele.

(Rozh. ze dne 6. května 1924, R II 137/24.)

Žalobu o náhradu škody opřela okresní nemocenská pokladna o to, že žalovaný jako zaměstnavatel Františka P-a v době od 25. června 1921 až do 31. října 1921 nesplnil své zákonné ohlašovací povinnosti proti žalobkyni a tím žalobkyni způsobil škodu, již žalovaný má dle §u 32 zákona ze dne 30. března 1888, čís. 33 ř. zák. nahraditi. K námitce nepřípustnosti pořadu práva soud prvé stolice žalobu odmítl, rekursní soud námitku zamítl. Důvody: Dle §u 41 zákona ze dne 30. března 1888, čís. 33 ř. zák. má o náhradě, jíž se žalobkyně domáhá, rozhodnouti dozorčí úřad. Jednáť se tu jen o porušení zákonné povinnosti ohlašovací (Mischler-Ulbrich: Staatswörterbuch I. str. 240 a 248), tedy o použití předpisů zákona o nemocenských pokladnách. Při ústním líčení v první stolici změnila však žalující strana původní právní důvod žaloby tvrzením, že žaloba je žalobou o náhradu škody, kterou žalovaný zavinil tím, že ve svém potvrzení 8. července 1921 nesprávně potvrdil výši mzdy i výši srážek, tak že tím uvedl nemocenskou pokladnu v omyl a škodu zažalovanou jí způsobil. Tím odpírá žalující strana žalobní nárok »o uvedení v omyl« zaviněním žalovaného (§ 1300 obč. zák. a Ehrenzweig: soustava II/1 § 398). Jedná se tedy o změnu žaloby (§ 235 c. ř. s.), žalovaný nenamítal ničeho proti změně o projednal o ní. Dle náhledu rekursního soudu má tento nový právní důvod žaloby soukromoprávní povahu; neboť tento změněný žalobní nárok jest ovládán občanským právem všeobecným, nikoli zákonem o nemocenských pokladnách (Pražák: spory I. str. 90).

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Podle §u 31 zákona ze dne 30. března 1888, čís. 33 ř. zák. jsou zaměstnavatelé povinni ohlašovati osoby, u nich zaměstnané, pojištění podrobené, pokud jich zaměstnání jest důvodem, aby byly členy okresní pokladny nemocenské. Dle vzorných stanov (vyhláška min. vnitra ze dne 20. října 1888, čís. 159 ř. zák.) má přihláška dle §u 6 obsahovati jméno a příjmení přihlášené osoby, třídu mzdy, denní výdělek, na nějž přihlášenec byl přijat, pokud se týče který průměrně se srovnává s jeho zaměstnáním. Dle §u 7 mají zaměstnavatelé koncem každého účetního roku, pokud byla za základ vzata pro vyměření příspěvků a podpor »obvyklá denní mzda« oznámiti výkazem okresní nemocenské pokladně změny v dělnické třídě, pokud se týče změny mzdy osob u nich zaměstnaných, ku pojištění povinných. Na základě toho výkazu opraví okresní nemocenská pokladna na legitimačních lístcích výši mzdy, výměru nemocenského a pohřebného. Dle §u 32 zákona o pojišťování dělníků jsou povinni zaměstnavatelé, kteří nedostojí své ohlašovací povinnosti, nahraditi pokladně veškerý výdaj, který učinila na podporu osoby vůbec neohlášené, nebo teprve po onemocnění ohlášené. Rozepře mezi zaměstnavateli a okresními nemocenskými pokladnami o povinnost k placení příspěvků, neb o náhradu, jež dle §u 32 dána býti má, rozhodovati přísluší dle §u 41 ve všech případnostech dozorčímu politickému úřadu. Žaloba uplatňuje nárok na náhradu škody, kterou prý zavinil žalovaný tím, že v potvrzení ze dne 8. července 1921 nesprávně potvrdil výši mzdy i výši srážek, tak že tím uvedl nemocenskou pokladnu v omyl a jí tím škodu způsobil. Z toho vidno, že žalobní nárok opírá se o porušení předpisů daných zaměstnavateli v příčině ohlašovací povinnosti jeho zaměstnanců a výše jich mzdy. Zákonný předpis přihlíží zde k žalovanému jako zaměstnavateli, jako ke členu organického svazku, kterýž se jmenuje okresní nemocenskou pokladnou, a vzhle-

dem k tomuto organickému svazku určuje práva i povinnosti jeho a to jedině vzhledem k postavení, jaké zaujímá v tomto spojení. Jest tudíž právní pravidlo, onen zákonný předpis, právem veřejným, kdežto pravidla právní, přihlížející pouze k samostatné existenci právních subjektů, jichž vzájemné styky nemají rázu organického, jsou pravidly práva soukromého. (Pražák: Spory o příslušnost I. díl str. 88.) Dle toho nepatří každá žaloba o náhradu škody před řádné soudy, nýbrž i zde jest rozhodným poměr, z něhož se nárok odvozuje. Náhrada škody jest vůbec prostředkem, kterým lze někdy vyrovnati porušení práva. Pohledávka této náhrady nemůže však míti povahu jinou, nežli jest povaha porušení, z něhož vzniká (Pražák: Spory o příslušnost I. díl str. 120). Stalo-li se porušení, z něhož se odvozuje nárok náhradní, přestoupením předpisu práva veřejného, jako v tomto případě, náleží i žaloba o náhradu škody nikoli před soud, nýbrž před úřad správní. Předpisy o plnění ohlašovací povinnosti zaměstnateli vůči nemocenské pokladně, jsou předpisy práva veřejného a žaloby o náhradu škody z přestoupení těchto předpisů patří tudíž před úřady správní, i kdyby § 41 cit. zák. toho výslovně nestanovil (§ 1338 poslední věta obč. zák.). Nesprávně tudíž odkazuje rekursní soud tuto žalobu před řádný soud z důvodu, že žalobní nárok se opírá o »uvedení v omyl« zaviněním žalovaného, vždyť předpis §u 32 cit. zák. má, jak z něho zřejmo, též na mysli škody, které pokladna utrpěla omylem, způsobeným nesplněním nebo nesprávným splněním ohlašovací povinnosti zaměstnatelem. Učinil-li žalovaný nesprávné hlášení pokladně, učinil tak jako člen organického celku, k němuž patří jako zaměstnatel a prohřešil se tím proti povinnosti, jež ho stihala, jako člena tohoto organického celku a nikoli jako jednotlivce. Předpis právní, kterým vzájemný vztah jeho k pokladně jest upraven, je předpisem práva veřejného a přísluší proto i žaloba o náhradu škody, kterou na něm vymáhá pokladna z důvodu přestoupení předpisu práva veřejného, k příslušnosti úřadu politického.

Čís. 3830.

Lze se domáhati prozatimního opatření pro výživné (§ 382 čís. 8 ex. ř.) v Kč, třebas bylo stanoveno před měnovou rozlukou v K smírem na soudě nyní rakouském.

(Rozh. ze dne 6. května 1924, R II 158/24.)

Soudním smírem ze dne 6. září 1918, uzavřeným ve Sv. Hypolitě, zavázal se manžel, platiti manželce na výživné 266 K měsíčně. Domáhajíc se na tuzemském soudě žalobou placení výživného, navrhla manželka, by bylo prozatimním opatřením uloženo manželi, platiti jí 300 Kč měsíčně. Soud prvé stolice povolil prozatimní opatření do 200 Kč měsíčně, rekursní soud zamítl návrh na prozatimní opatření. Důvody: Povolení prozatimního opatření předpokládá, že navrhovatel nemá možnosti, exekučně nárok dobývati ,neb aspoň, že nemá této možnosti dočasně a je potřebí k zajištění, než bude moci nárok exekucí dobývati, prozatimního opatření. Lze-li tedy vésti exekuci, pak pravidelně, není-li zvláštních okolností, kterých žalobkyně ani netvrdí, prozatimní opatření povoliti nelze. Spor o výživné byl mezi stranami uklizen soudním smírem ze dne 6. září 1918, uzavřeným u krajského soudu ve Sv. Hypolitě. Jelikož smír je v Československu vykonatelným, nelze za těchto okolností povoliti prozatimní opatření k zajištění výživného, ježto žalobkyně exekucí může je dobývati (nař. ze dne 19. března 1919, čís. 145 sb. z. a n.). V žalobě nedomáhá se žalobkyně změny soudního smíru pro změněné poměry, nýbrž nového rozhodnutí sporu smírem již uklizeného. Neosvědčuje, že jí přísluší ještě další nárok, než smírem byl ustanoven, a proto nelze považovati za tvrzený a osvědčený další nárok mimo onen nárok na výživné, jenž byl smírem upraven. Ze smíru sice neplyne, že byl uzavřen jenom dočasně nebo podmíněně, jak tvrdí žalovaný, ale to nerozhoduje, protože to ani žalobkyně netvrdí; naopak žalobkyně se dovolává smíru jako nepodmíněného, uvádějíc jen, že žalovaný ho nedodržuje. Dle žalobních tvrzení nemá tedy žalobkyně nároku mimo toho, pro který může vésti exekuci, netvrdí ho a není tedy ani po tento další nárok prozatimního opatření potřeba, pokud se týče schází tvrzení takovéhoto nároku.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Rekursní soud vychází z předpokladu, že žalující strana má možnost, donutiti exekucí stranu žalovanou ku placení výživného měsíčních 266 Kč, ke kterémuž placení se žalovaná strana zavázala soudním smírem ze dne 6. září 1918, uzavřeným u krajského soudu ve Sv. Hypolitě, takže zde není podmínek pro povolení prozatimního opatření. S rozhodnutím tímto bylo by lze souhlasiti v případě, kdyby předpoklad rekursního soudu, že onen soudní smír tvoří exekuční titul pro vymáhání 266 korun v čsl. měně, byl opodstatněn. Pro správnost tohoto předpokladu není však v přednesu stran opory, neboť smír, uzavřený dne 6. září 1918, tudíž ještě před měnovou rozlukou, zní toliko na koruny a neposkytuje řízení o prozatimním opatření možnost pro rozhodnutí, zda v přítomné době představuje smluvená částka koruny měny čsl. či měny rakouské. Odpadnutím tohoto předpokladu nabývá však právní základna věcí zcela jiné tvářnosti a jest vzíti v úvahu toliko to, že žalující strana uplatňuje vůči straně žalované nárok opřený o § 91 obč. zák. a že tato strana straně žalující vůbec ničeho na výživu neplatí. Za těchto okolností jsou zákonné podmínky pro povolení prozatimného opatření podle §u 382 čís. 8 ex. ř. splněny a bylo proto rozhodnouti, jak výše se stalo.

Čís. 3831.

I prodloužení úmluvy o rozsudím musí se státi formou písemnou (§ 577 c. ř. s.), již nelze jiným způsobem nahraditi.

Omezena-li účinnost smlouvy o rozsudku na určitou lhůtu, dlužno ve lhůtě té vynésti nález, nestačí, že bylo ve lhůtě jednáno.

(Rozh. ze dne 6. května 1924, Rv II 155/24.)

Strany uzavřely smlouvu o rozhodčím, dle níž měl nález býti vynesen do konce února 1923. Ježto nález byl prohlášen teprve dne 6. března 1923, domáhal se žalobce jeho bezúčinnosti. Procesní soud prvé stolice uznal dle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Odvolání je opodstatněno, neboť žalovaným uplatňovaný odvolací důvod nesprávného právního posouzení věci jest dán. Žalobce uplatňuje jen důvod neúčinnosti rozhodčího výroku podle §u 595 odstavec prvý c. ř. s., tvrdě, že rozhodčí výrok jest neúčinným, jelikož rozhodčí smlouva před vynesením rozsudku pozbyla uplynutím doby dne 28. února 1923 platnosti, a že proto rozhodčí soudcové v době vynesení rozhodčího výroku dne 6. března 1923 nebyli již oprávněnými soudci. Avšak žalobcovu názoru, který přijal i první soud za svůj, nelze přisvědčiti. Zákon v §u 577 c. ř. s. vyžaduje ovšem ku platnosti rozhodčí smlouvy písemní formu. Důvod, proč tomu tak jest, spočívá zřejmě jednak v tom, by byla jasnou písemní úmluvou nade vši pochybnost zjištěna vůle stran, že chtějí, by rozhodnutí určitých právních poměrů mezi nimi stalo se rozhodčím soudem, jednak v tom, že rozhodčí soudcové, kterým jest přísně zkoumati příslušnost jen na základě listiny, nemohou býti v pochybnostech o tom, že strany uzavřely takovou smlouvu. Odvolací soud sdílí žalobcův názor, že bylo třeba, byla-li rozhodčí smlouva uzavřena jen na určitou dobu, ku platnému jejímu prodloužení zase písemné formy, ježto, jak správně uvádějí důvody prvního soudu, uplynutím doby smlouva uhasne a jde pak při prodloužení jejím vlastně o novou smlouvu, kterou dle přesného doslovu §u 577 c. ř. s. zase jen písemně lze uzavříti, takže ústní úmluvou by nemohlo docíleno býti prodloužení úmluvy, uplynutím lhůty uhaslé, i když tato byla původně uzavřena v písemné formě. Avšak požadavku tomu bylo v tomto případě dle názoru odvolacího soudu vyhověno. Odvolací soud má na základě spisů rozhodčího soudu za prokázáno, že obě strany ustanovení rozhodčí smlouvy, dle něhož měl rozhodčí výrok býti vynesen do 1. února 1923, změnily písemní dohodou v ten způsob, že lhůtu, do které měl býti rozhodčí výrok vynesen, prodloužily, nejprve do 15. února 1923 a pak do 1. března 1923, jak tomu nasvědčuje i obsah rozhodčí smlouvy ve spisech těch založené. Odvolací soud má dále na základě protokolu ze dne 27. února 1923, sepsaného rozhodčím soudem o jednání, toho dne mezi stranami v jejich přítomnosti o sporném předmětu provedeném, za prokázáno, že rozhodčím soudem bylo přítomným stranám sděleno, že vynesení rozsudku ve věci stane se po provedení důkazu přísežným výslechem žalovaného okresním soudem v Č., že k ústnímu prohlášení rozsudku budou obě strany volány a že rozsudek může býti prohlášen i v nepřítomnosti stran, což vše obě strany vzaly bez námitek na vědomí. Odvolací soud dospívá na základě tohoto skutkového zjištění k závěru, že strany, vzavše ono prohlášení rozhodčího soudu na vědomí, daly tak i písemní formou, kterou tu nahražuje uvedené protokolární zjištění, na jevo svůj souhlas a vůli, že rozhodčí smlouvu prodlužují až do ústního vynesení rozsudku. Neodporuje zajisté duchu zákona, jestli písemná forma §u 577 c. ř. s. vyjádřena protokolárně, když zákon nevyžaduje zvláštního způsobu této písemné formy a účelu, zákonem požadovaného a shora již vytčeného, jest tím také dosaženo. Rozhodčí smlouva mezi stranami byla dle toho i v době vynesení rozhodčího výroku v platnosti a soudcové rozhodčí byli oprávněni ve věci výrok vynésti. Žalobcem k odůvodnění jeho žalobního nároku uplatňovaný důvod nemá tudíž v §u 595 čís. 1 c. ř. s. opory.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Odvolací soud posoudil věc nesprávně po právní stránce. Předpisy soudního řádu jsou rázu veřejnoprávního, lze je proto jen přesně vykládati a uchýliti se od nich v případech, kde to zákon dovoluje, ať výslovně nebo mlčky, tím, že vzhledem k jiným předpisům lze předpokládati souhlas zákonodárcův. Tím přesněji jest vykládati předpisy c. ř. s. o řízení před soudy rozhodčími, jež jsou rázu vyjímečného, a od nichž lze se uchýliti jen tam, kde to zákon výslovně dopouští. Nařizuje-li § 577 c. ř. s., že smlouva o rozsudí musí býti zřízena písemně, patrno z těchto slov, zejména ze slova »musí«, že zákon nedopouští vůbec úchylky. Důsledkem toho stanoví § 595 pod čís. 1, že výrok rozsudích je bezúčinným, pozbyla-li smlouva před vynesením nálezu účinnosti, což nastává i v tom případě, byla-li omezena na určitou dobu, jež vypršela před vynesením nálezu. Ovšem mají strany, jimž zákon přiznává v tomto směru právo dispoziční, na vůli, prodloužiti platnost původní smlouvy, avšak v tom jsou vázány předpisy zákona, že se tak může státi jen v předepsané formě písemné. Nebyla-li tato forma zachována, může kterákoli ze stran domáhati se podle §u 595 c. ř. s. čís. 1 bezúčinnosti nálezu. Dle nesporného přednesu stran byla v tomto sporném případě platnost a účinnost smlouvy o rozsudí prodloužena do 1. března 1923, kdežto nález byl vynesen teprve po tomto dni. Tím odůvodněn jest jak po stránce skutkové, tak i právní žalobní nárok na bezúčinnost nálezu. Nezáleží na tom, že rozsudí skutečně jednali ve sporu před tímto dnem a usnesli se na procesuálních opatřeních, sloužících k vyjasnění sporu, rozhodnou jest jedině okolnost, že nedošlo k nálezu za platnosti písemné smlouvy. Nedostatek tento nemohl býti nahrazen ani způsobem, jejž pokládá odvolací soud mylně za dostatečnou náhradu písemné formy, jež je pro účinnost nálezu nepostrádatelnou podmínkou, takže jiným způsobem nemůže býti vůbec nahrazena.

Čís. 3832.

Exekuce podle §u 354 ex. ř. jest nepřípustna, jde-li o činy, zasahující do práv osoby třetí. Vymáhajícímu věřiteli přísluší pouze nárok na náhradu interese dle §u 368 ex. ř.

(Rozh. ze dne 7. května 1924, R I 322/24.)

Vymáhající věřitelé navrhli proti Michalu E-ovi povolení exekuce, by vymoženo bylo odstranění na pastvině zřízené dřevěné kůlny a zazdění východu, z bytu Josefa F-a na týž pozemek otevřeného a by straně povinné bylo nařízeno, by nejdéle do čtyř týdnů na pozemku zřízenou dřevěnou stavbu odstranila a v téže době na témž pozemku otevřený východ z bytu Josefa F-a opět zazdila, jinak že jí na návrh strany vymáhající bude uložena peněžitá pokuta nebo bude uvalena na ni vazba. Soud prvé stolice zamítl exekuční návrh, rekursní soud exekuci povolil. Důvody: Dle §u 7 ex. ř. smí exekuce jen tehdy býti povolena, když z exekučního titulu lze seznati mimo osobu toho, kdo jest oprávněn a kdo zavázán, také předmět, způsob, objem a čas dlužného plnění neb opomenutí. Veškeré tyto okolnosti jsou v tomto případě v exekučním titulu obsaženy a bylo tudíž na soudu prvé stolice, by navrhovanou exekuci povolil. Náhled prvého soudu, že odstranění dřevěné kůlny na pozemkové parcele č. k. 1200 a zazdění východu z bytu Josefa F-a jest pro stranu povinnou právně nemožné, jest nesprávný, neboť plnění, ku kterému se strana povinná zavázala, jest pro ni materielně a objektivně možné, což jest směrodatným. Není-li však pro stranu povinnou právně možné, jest zcela lhostejným, neboť pak se neměla strana povinná zavázati k plnění, které by ji vysazovalo nebezpečí, býti pro porušení práv osob třetích žalována.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Rekursnímu soudu jest přisvědčiti, že plnění, jehož se vymáhající strana na stěžovateli exekucí domáhá, není právně nemožným, a že tedy s tohoto hlediska nebylo by proti povolení exekuce závady (§ 7 ex. ř.). Jde však o to, zdali lze k vymožení tohoto plnění, totiž k vykonání činů, v napadeném usnesení blíže zmíněných, povoliti, jak jest navrženo, exekuci podle §u 354 ex. ř., která jest přípustna jedině k vynucení činů, jež nemohou býti vykonány třetí osobou a jichž vykonání zároveň výlučně závisí na vůli dlužníkově. V tomto směru nelze odepříti oprávněnosti vývodům stížnosti dovolací, jimiž přípustnost exekuce této napadá. Jde o to, by strana povinná, jak se k tomu zavázala, zazdila východ z bytu Josefa F-a a odstranila dřevěnou stavbu, na pozemku vymáhající strany zřízenou; činy tyto nelze, jak mezi stranami jest nesporno, provésti bez zásahu do práv Josefa F-a, jenž bytu i oné dřevěné stavby užívá, důsledkem čehož jest třeba k nim jeho souhlasu, který, nebude-li dobrovolně dán, musil by býti na něm vynucen pořadem práva. Kromě toho bylo by třeba, jak stěžovatel uvádí, i souhlasu farního úřadu. Není ovšem jisto, zda musilo by dojíti k odporu těchto třetích osob, nicméně již onen stav věci ukazuje k tomu, že nejde o činy, jichž vykonání by výlučně záviselo na vůli stěžovatele jako strany povinné, důsledkem čehož nelze tento pořad exekuce uznati přípustným, takže by, ježto vymáhající strana sama uznává exekuci podle §u 353 ex. ř. za nemístnou, jí zbýval jen nárok na náhradu interese podle §u 368 ex .ř.

Zajišťovací exekuce zájemným popsáním neknihovních nemovitostí není přípustna.

(Rozh. ze dne 7. května 1924, R I 332/24.)

Návrhu vymáhajícího věřitele, by k zajištění peněžité pohledávky byla povolena exekuce ve smyslu §u 90 ex. ř. zájemným popsáním dřevěného se zemí pevně spojeného stánku, soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Vymáhající strana i prvý soudce přehlédl, že § 90 ex. ř. předpokládá vykonatelnou pohledávku, tedy exekuci k uspokojení. Tohoto předpokladu zde však není. Jde o exekuci ku zajištění podle §u 370 a násl. ex. ř. Čím se zajištění vykoná, předpisuje výčetmo § 374 ex .ř. Dle tohoto ustanovení není však žádané zájemné popsání přípustno a měl tedy první soudce návrh v tomto směru zamítnouti, jelikož nemá opory v zákoně.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

V §u 374 ex. ř. jsou vytčeny druhy a způsoby exekucí, jichž může býti použito k zajištění peněžitých pohledávek, dosud vykonatelnosti postrádajících, mezi nimi však zájemné popsání nemovitostí v pozemkové knize nezapsaných, uvedeno není. Mylným jest náhled stěžovatelky, že zájemné popsání knihovně nezapsaných nemovitostí má týž právní význam, jako záznam práva zástavního při nemovitostech knihovních, neboť tento zakládá právní účinky pouze pod výminkou, že bude spraven (§ 40 knih. zák.), kdežto zájemným popsáním nemovitostí, v pozemkové knize nezapsaných, nabývá vymáhající věřitel přímo již práva zástavního na popsaných nemovitostech (§ 92 odstavec druhý ex. ř.). V §u 90 ex. ř. zákon výslovně zdůrazňuje, že tohoto druhu exekuce použíti lze jen pro pohledávky vykonatelné, a v §u 92 odstavec druhý ex. ř. nařizuje, že v protokole o zájemném popsání jest uvésti, že se nemovitost zabavuje pro vykonatelnou pohledávku vymáhajícího věřitele. Omezil-li zákon zjišťovací exekuci jen na určité mírnější druhy v §u 374 ex. ř. uvedené (slova »může jen« v §u 374 ex. ř.), měl pro to důležitý důvod, aby dlužník při vymáhání peněžitých pohledávek, o jichž oprávněnosti dosud nebylo právoplatně rozhodnuto, byl do jisté míry šetřen ve své hospodářské existenci. Z uvedeného plyne, že zajišťovací exekuce zájemným popsáním nemovitostí v knize pozemkové nezapsaných, jest dle §u 374 ex. ř. nepřípustnou, a rekursní soud posoudil věc bezvadně po právní stránce, když exekuční návrh z tohoto důvodu zamítl.

Čís. 3834.

Byl-li povolen odklad exekuce, nesmí nadále v dosavadním stavu exekuce nastati změna. Nelze nařídíti ani uschování věci, třebas bylo již dříve povoleno.

(Rozh. ze dne 7. května 1924, R I 334/24.)

Vymáhajícímu věřiteli byla povolena exekuce zabavením, uschováním a prodejem movitostí. Uschování nebylo provedeno. K vylučovací žalobě byl povolen odklad exekuce. V době, kdy exekuce byla odložena, domáhal se vymáhající věřitel uschování věcí. Soud prvé stolice návrhu vyhověl, rekursní soud jej zamítl. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Odklad exekuce znamená klid v exekučním řízení. Nenařídí-li soud něco jiného, zůstanou exekuční úkony až do podání žádosti o odklad provedené v platnosti, ale všechno pokračování v exekuci se zastaví do té míry, že nesmí v dosavadním stavu exekuce nastati změna (§ 43 ex. ř.). Na základě toho jest i uschování jako exekuční výkon nepřípustné, a mohlo by býti jen povoleno jako prozatímní opatření podle §u 378 a násl. ex. ř., kdyby podmínky jeho byly dány.

Čís. 3835.

Přerušení valutových sporů.
Splněny-li podmínky §u 11 nařízení ze dne 13. září 1920, čís. 532 sb. z. a n., není důvodu k přerušení sporu.

(Rozh. ze dne 7. května 1924, R I 358/24.)

Návrh žalobce, by bylo pokračováno v přerušeném valutovém sporu, soud prvé stolice zamítl, rekursní soud návrhu vyhověl. Důvody: Žalobkyně opírá žalobní nárok o ustanovení §u 11 vlád. nař. ze dne 13. září 1920, čís. 532 sb. z. a n. a vyhlášku ministerstva financí ze dne 4. února 1922, čís. 4001/161/II. 3/1922, uveřejněnou v úředním listu ze dne 11. února 1922 čís. 34. § 11 odst. a) vládního nařízení ustanovuje, že, byla-li cizozemská společnost připuštěna k provozování obchodů v tuzemsku, stávají se hypotekární nebo jiné pohledávky tuzemské, na jejichž podkladě společnost ta vydala zástavní listy nebo bankovní dlužní úpisy, zúročitelnými a splatnými ve měně československé, tak, jakoby v této měně již původně byly poskytnuty. § 11 odst. c) pak praví, že povinnost k zúrokování a splacení tuzemských hypotekárních nebo jiných pohledávek, na jejichž podkladě připuštěná cizozemská společnost vydala zástavní listy nebo bankovní dlužní úpisy, vzniká v rozsahu v odst. a) vytčeném také tehdy, jestliže cizozemská společnost pohledávky tyto se svolením ministerstva financí postoupila některé tuzemské společnosti akciové a společnost tato současně převzala závazky ze zástavních listů nebo bankovních úpisů na podkladě takových pohledávek vydaných a v tuzemsku obíhajících a když mimo to se právoplatně zavázala splniti ostatní povinnosti v odst. c) uvedené. Žalobkyně tvrdí, že uplatňuje v tomto sporu pohledávky v nařízení tom uvedené a že postup pohledávek v žalobě uvedených stal se za podmínek nařízení. Je-li toto tvrzení správné — a o tom lze rozhodnouti teprve na základě projednaného sporu — nemůže ovšem býti sporu o měně, ve které je zažalovaný nárok plniti, poněvadž měna ta je nařízením čís. 532 z roku 1920 již stanovena. Jde tedy především o to, zjistiti, zda jde tu o pohledávky, na něž vztahuje se ono vládní nařízení, zejména, zda na podkladě dluhopisů v žalobě uvedených byly vydány komunální dlužní úpisy v nařízení tom zmíněné. Otázka, zda je řízení přerušiti, přišla by pak v úvahu teprve, kdyby první soud rozhodl, že nejde o pohledávky ve smyslu §u 11 vlád. nařízení čís. 532/1920 a že proto nařízení toho nelze v tomto případě použíti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rekurs dovolací nelze uznati oprávněným a souhlasiti jest naopak s napadeným usnesením rekursního soudu z jeho správných důvodů. Tvrdí-li stěžovatelka ve stížnosti, že podmínky přerušení podle vládního nařízení ze dne 21. dubna 1921 ,čís. 173 sb. z. a n. a podle pozdějších nařízení o prodloužení platnosti onoho dosud trvají a že jest nadále sporna otázka měny, přenáší se tím přes základní důvod napadeného rozhodnutí, neboť v něm se právě dovozuje a to zcela právem, že důsledkem vládního nařízení ze dne 13. září 1920, čís. 532 sb. z. a n., zejména pak předpisu jeho 11ho §u, jehož pro věc závažný obsah v napadeném rozhodnutí jest uveden, v souvislosti s vyhláškou ministerstva financí tam uvedenou, tento původně předpokládaný důvod k přerušení sporu s největší pravděpodobností zcela odpadl, ježto předpisy tohoto vládního nařízení, zejména jeho §em 11. jest zřejmě určeno, že stejně jako pohledávky z oněch dílčích dlužních úpisů v tuzemsku obíhajících, tak i na druhé straně zase tuzemské pohledávky (hypoteční nebo komunální), na základě nichž tyto dílčí dlužné úpisy byly vydány, platiti jest v československé měně a účinnost tohoto zákona na dílčí dluhopisy o tuzemské pohledávky žalující banky byla podle uvedené vyhlášky ministerstva financí po rozumu §u 11, odst. a) uvedeného vládního nařízení náležitě vyhlášena. Uvádí-li se ve stížnosti, že napadenému rozhodnutí vadí právoplatnost prvotního usnesení o přerušení sporu, nelze jí za pravdu dáti, neboť nehledě k tomu, že ono usnesení jest časově obmezeno, řídí se předpoklady obnovy přerušeného řízení podle §u 190 c. ř. s., ježto přerušení valutových sporů podle vládního nařízení čís. 173/21 svým procesuálním účelem zakládá se zřejmě na předpisu tohoto §u 190 c. ř. s., neboť prejudiciální pro řešení jich má se státi podle

min. nař. ze dne 26. dubna 1921, čís. 10 věstn. mezistátní dohoda, která k jednotnému upravení této otázky teprve ujednána býti má (§ 167 c. ř .s.). Lze-li podle shora uvedeného vládního nařízení čís. 532/20 s tím počítati, že tato budoucí dohoda přestala býti prejudiciální pro tento spor, ježto otázka měny byla zvláštním zákonem pro právní poměry tohoto druhu určena, odpadl tím důvod, aby přerušení sporu nadále trvalo.

Čís. 3836.

Zvolila-li si strana v exekučním řízení právního zástupce, počítá se lhůta k rekursu od dne, kdy usnesení doručeno bylo právnímu zástupci.

(Rozh. ze dne 7. května 1924, R I 360/24.)

Do usnesení exekučního soudu ze dne 6. března 1924 vznesen byl dne 1. dubna 1924 rekurs, jejž r e k u r s n í s o u d odmítl pro opožděnost. N e j v y š š í s o u d zrušil napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, by, nehledě k použitému odmítacímu důvodu, znovu o rekursu rozhodl.

D ů v o d y:

Zvolí-li si strana právního zástupce a tento vykáže se ve spisech řádnou plnou mocí, jest podle §u 93 c. ř. s. všechna usnesení doručovati zmocněnci. Tento předpis platí dle §u 78 ex. ř. i v řízení exekučním. V tomto případě bylo usnesení ze 6. března 1924 doručeno přímo stěžovatelce, ač její zmocněnec vykázal se již před tím plnou mocí, a napraveno bylo toto vadné doručení tím, že dodatečně usnesení ono bylo dne 24. března 1924 doručeno zmocněnci stěžovatelky. Platí proto tento den (24. března) za den doručení a jest rekurs do tohoto usnesení, dne 1. dubna 1924 na poštu daný, vznesen včas (§ 65 ex. ř.) a neměl býti proto rekursním soudem jako opožděný odmítnut.

Čís. 3837.

Zákon o ochraně nájemců ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n. Do usnesení rekursního soudu v řízení o soudní svolení k výpovědi nelze si stěžovati.

(Rozh. ze dne 7. května 1924, R I 361/24.)

Dovolací rekurs do usnesení rekursního soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení prvého soudu, svolující k výpovědi, byl r e k u r s n í m s o u d e m odmítnut. N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Nejvyšší soud připojuje se srovnale se svým posavadním rozhodováním k názoru rekursního soudu, že dovolací rekursy ve věcech, týkajících se svolení k výpovědi, nejsou přípustny. Bez úspěchu musí zůstati pokus stěžovatelův dovoditi úsudkem z opaku z okolnosti, že podle nařízení ze dne 9. února 1919, čís. 62 sb. z. a n., byla proti usnesení okresního soudu přípustna stížnost, ale »d a l š í opravný prostředek vyloučen«, kdežto dle nyní platného zákona o ochraně nájemníků lze si z usnesení okresního soudu stěžovati ku sborovému soudu druhé stolice, ale »j i n ý opravný prostředek jest vyloučen«, že n y n ě j š í omezení opravných prostředků týká se jen usnesení prvého soudu, kdežto ohledně opravných prostředků proti usnesením soudu rekursního platí všeobecné předpisy nesporného řízení. Nařízení čís. 62/1919 rozeznávalo mezi usnesením o svolení k výpovědi a mezi usnesením, vyřizujícím vlastní výpověď, a obsahovalo následkem toho ohledně opravných prostředků předpisy d v a; první v §u 3, že další opravný prostředek jest vyloučen, druhý v §u 4, že, byl-li soudem dán souhlas k výpovědi, nepřísluší nájemníkovi právo námitek. Všechny pozdější zákony o ochraně nájemníků, počínajíc zákonem čís. 275/1920, přikazují však, že usnesení nesporného soudce má obsahovati mimo vlastní svolení ku výpovědi i určení lhůty stěhovací a příkaz ku vystěhování pod exekucí. Následkem tohoto sloučení dvou dříve rozlišovaných soudních usnesení v jedno, byly sloučeny i dřívější dva různé předpisy o opravných prostředcích, a to se stalo větou »J i n ý opravný prostředek jest vyloučen«. Míněny jsou tím jednak dovolací rekurs, jednak námitky proti výpovědi. Opravný prostředek rozkladu nemůže vzhledem k nabytým právům druhé strany dle §u 9 nesp. pat. v tomto řízení vůbec přijíti v úvahu. Úmyslu rozšířiti posavadní stížnostní právo nájemníků nebylo a nelze ho ze zákona dovoditi.

Čís. 3838.

Vedlejší intervenient na straně žalovaného není oprávněn, žádati na žalobci cizozemci jistotu pro s v é v l a s t n í útraty.

(Rozh. ze dne 7. května 1924, R I 363/24.)

Návrhu vedlejšího intervenienta, přistoupivšího k žalovanému, by cizozemský žalobce složil pro útraty žadatele žalobní jistotu, s o u d p r v é s t o l i c e vyhověl, r e k u r s n í s o u d žádost zamítl.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Jde jen o otázku, zda ten, kdo jest vedlejším intervenientem na straně žalovaného, smí žádati na žalobci cizozemci jistotu pro své vlastní útraty. Nejvyšší soud plně sdílí názor rekursního soudu, že složení jistoty podle §u 57 c. ř. s. smí žádati jen žalovaný, nikoli též vedlejší intervenient, na jeho stranu přistoupivší. Žalobce nenapadá vedlejšího intervenienta a nemá proto vůči němu závazku, by mu dával jistotu za následky vyvolané jeho krokem. Vedlejší intervenient není nucen, by se

pouštěl do sporu, a nestíhají ho následky procesní neposlušnosti, zejména nelze proti němu vynésti rozsudek pro zmeškání. Není tedy důvodu, by mu, i když je tuzemcem, skýtal zákon touž ochranu jako žalovanému, jehož procesní postavení není tak výhodným (srov. Neumannův kom. c. ř. s. III. vyd. str. 611). Opačný názor nelze dovoditi ani z té okolnosti, že žalovaná ohlásila spor stěžovateli a ho vyzvala, by jí ve sporu tomto poskytl zastoupení jako vedlejší intervenient, ani z předpisu §u 19 c. ř. s., dle něhož vedlejší intervenient má právo přiváděti na podporu strany, na jejímž vítězství má právní zájem, k platnosti prostředky útočné i obranné, nabízeti důkazy a předsevzíti všechny jinaké procesní úkony. Podporu hlavní strany po rozumu §u 19 c. ř. s. nelze shledávati v návrhu vedlejšího intervenienta, by pro j e h o útraty zřízena byla jistota; jinak by bylo, kdyby navrhoval, aby jistota zřízena byla pro útraty hlavní strany, o kterýžto návrh však v tomto případě nejde. Ani předpisu §u 41 c. ř. s., dle něhož strana ve sporu podlehnuvší má hraditi útraty i vedlejšímu intervenientu, na stranu odpůrcovu přistoupivšímu, nemůže se stěžovatel dovolávati, poněvadž ani tím nemění se ničeho na okolnosti, že postavení hlavní a vedlejší strany není ve sporu zcela stejné.

Čís. 3839.

Majitel odštěpného závodu může býti pod firmou tohoto závodu žalován jen tehdy, jde-li o spor, mající původ v provozování odštěpného závodu.

(Rozh. ze dne 7. května 1924, Rv I 128/24.)

Žaloba na tuzemskou odbočku Frankfurtské ústředny o splnění smlouvy, uzavřené ústřednou, byla zamítnuta s o u d y v š e c h t ř i s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z těchto

d ů v o d ů:

Jak plyne z ustanovení čl. 15, 111 obch. zák. i §u 87 j. n. a jest též v povaze věci a ostatně i stanoviskem žalobkyně, může odštěpný závod, správněji řečeno majitel odštěpného závodu, pod firmou tohoto závodu žalovati a žalován býti, jde-li o spor, mající původ v provozování odštěpného závodu. (Srovnej Staub-Pisko exkurs k čl. 15 § 1 a k čl. 21 § 6, Randa Handelsrecht I. str. 130.) I když by se tedy připustilo, že žalovaná firma, třebaže jest v obchodním rejstříku zapsána jako samostatný závod a nikoli jako odštěpný závod firmy A. Handelsgesellschaft für Artikel der Schuhindustrie Gesellschaft mit beschränkter Haftung ve Frankfurtě nad Mohanem, jest toliko odbočkou posléze jmenovaného závodu, neb aspoň vůči žalobkyni jako odbočka vystupovala, čemuž svědčí i dopisy žalované firmy, mohla by žalovaná firma podle toho, co shora uvedeno, býti žalována z objednávky ze dne 9. srpna 1921, totiž o její dodržení, náhradu škody a vrácení peněz, na objednávku zaplacených, pokud se týče nebyla by námitka žalované firmy, že se jí v tomto sporu nedostává pasivní legitimace, opodstatněna, kdyby objednávka ze dne 9. srpna 1921 byla obchodem, v provozování jejího podniku uzavřeným. V tomto směru jest však nižšími soudy na základě listin, obchodních knih žalované a výpovědi svědka zjištěno, že objednací smlouva ze dne 9. srpna 1921 byla ujednána mezi žalobkyní a firmou ve Frankfurtě nad Mohanem a nikoli firmou žalovanou. Podle zjištění nižších soudů žalovaná firma obchod se žalobkyní jen sprostředkovala. Podle toho (§ 1017 obč. zák. a čl. 52 obch. zák.) nejde o obchod žalované firmy, ježto nebyl ujednán v provozování jejího podniku a jejím jménem a v důsledku toho, co shora řečeno, není žalovaná v tomto sporu pasivně legitimována.

Čís. 3840.

Není třeba, by rukojemský závazek byl založen takovým písemným prohlášením, jež určitě a jasně svým obsahem vyjadřuje, že se rukojmí zaručuje, nýbrž dlužno význam písemného prohlášení posouditi dle obecných vykládacích pravidel, najmě zhodnocením toho, jak před tím bylo ústně jednáno.

(Rozh. ze dne 7. května 1924, Rv I 305/24.)

Žalobce domáhal se na žalovaném Josefu Sch-ovi zaplacení 3.100 Kč, tvrdě, že se žalovaný zaručil za dluh svého syna Alfreda. Na doklad toho předložil lístek, v němž Alfred Sch. potvrdil, že žalobci zaplatí 3.100 Kč, a na němž žalovaný před svým podpisem napsal: »Převzal« (übernommen). P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e uznal dle žaloby, o d v o l a c í s o u d žalobu zamítl, neshledav ve slově »übernommen« záručného prohlášení žalovaného. K ústním projevům žalovaného pak na rozdíl od prvého soudu nepřihlédl, maje za to, že nemohou nahraditi písemného záručného prohlášení.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudek odvolacího soudu a uložil mu, by o odvolání znovu jednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Dovolání nelze upříti oprávnění. Nelze přisvědčiti názoru odvolacího soudu, že zákon (§ 1346, odstavec druhý, obč. zák.) žádá při závazku rukojemském takového písemného prohlášení, které určitě a jasně již svým obsahem vyjadřuje, že se rukojmí jako takový za dluh jiného skutečně zaručuje, tak že k převzetí závazku rukojemského pouhé slovo »übernommen« a podpis žalovaného nestačí. Naopak zpráva komise panské sněmovny pro justiční věci (str. 148) udává jako zákonný důvod pro předpis §u 1346 odstavec druhý obč. zák. pouze to, že má býti zabráněno ukvapeným záručným prohlášením a že takováto ukvapená prohlášení do jisté míry potlačena budou požadavkem písemné formy. To odpovídá též obecnému nazírání všech vrstev obyvatelstva, dle něhož ta okolnost, že má někdo něco podepsati a dáti písemný doklad proti sobě, vzbuzuje u něho vědomí vážnosti celého jednání a upozor-

ňuje ho na případné důsledky tohoto kroku. Nějaké další formality zákon nežádá, a proto obsah listiny, obsahující záručné prohlášení, vykládati jest — podobně jako smysl jiných listin — za použití všeobecných vykládacích pravidel, uvedených v §§ 863, 869, 914 a 915 obč. zák. Ustanovení §u 1346 odstavec druhý obč. zák. nevylučuje tedy, aby při výkladu listin, obsahujících závazek rukojemský, nebyly hodnoceny okolnosti, listinou neosvědčené. Odvolací soud, zamítnuv žalobu s onoho nesprávného právního stanoviska, nepřezkoumal skutkové zjištění prvého soudu o tom, co dle přednesu stran ono záručné prohlášení žalovaného předcházelo a co mu následovalo, zejména mluví o předchozím ústním prohlášení žalovaného jen jako o projevu, který tento prý učinil, ač prvý soudce béře zcela srozumitelně tento projev za zjištěný. Nejsou tedy skutková zjištění nižšího soudu přezkoumána a trpí proto řízení odvolací vadou v §u 503 čís. 2 c. ř. s. uvedenou.

Čís. 3841.

Poukázal-li trestní soud soukromého účastníka s jeho nároky na pořad práva a zamítl proto jeho návrh na přisouzení útrat, nejde ohledně útrat o rozepři rozsouzenou a není závady, by se jich soukromý účastník nedomáhal pořadem práva.

(Rozh. ze dne 7. května 1924, Rv I 312/24.)

Žalobkyně domáhala se na žalovaném náhrady škody, jíž jí způsobil trestným činem. Proti žalobnímu nároku, pokud se týkal útrat žalobkyně jako soukromé účastnice v trestním řízení proti žalovanému, namítl žalovaný, že věc byla již rozsouzena, ježto prý rozhodnutím trestního soudu byl nárok žalobkyně na útraty právoplatně zamítnut. Procesní soud prvé stolice, nevyhověv námitce rozepře rozsouzené, uznal dle žaloby a odvětil na onu námitku žalovaného v důvodech: Námitce věci rozsouzené nebylo vyhověno proto, že rozsudkem trestního soudu ze dne 5. května 1923 o útratách právního zastoupení žalobkyně nebylo vůbec rozhodnuto, neboť žalobkyně odkázána byla se svými soukromými nároky dle §u 366 tr. ř. na pořad práva a, nebylo-li rozhodnuto o těchto nárocích, nemohlo býti ani rozhodnuto o útratách právního zastoupení. Odvolací soud, vyhověv námitce rozepře rozsouzené, žalobu ohledně útrat zamítl. Důvody: Názor prvého soudu, že o útratách žalobkyně jako soukromé účastnice nebylo trestním rozsudkem právoplatně rozhodnuto, jest neudržitelným a v rozporu s provedenými důkazy, neboť bylo zjištěno trestními spisy, že žádost žalobkyně o přisouzení útrat zastupování byla zamítnuta, čímž trestní soud rozhodl v otázce útrat s konečnou platností. V tom směru jest uvésti toto: Nárok na náhradu nákladů, vzešlých řízením trestním, jest sice povahy soukromoprávní, avšak základem jeho není právo soukromé, nýbrž výhradně řád trestní. Z toho vyplývá, že rozhodovati o tomto nároku může jenom soud trestní, a to podle zvláštních ustanovení trestního řádu (§§ 380—394 tr. ř.). Od nároků soukromoprávních, jež vyřizují se řízením adhaesním, tento nárok liší se tím, že nevzešel ze samého činu trestného, nýbrž teprve řízením trestním a výkony, v něm se vyskytujícími. Tím jest také řečeno, že soud trestní nemůže nikdy rozhodnutí o náhradě nákladů odkázati na pořad práva soukromého. Rozhodnutí o tom, kdo a komu jest povinen náhradou nákladů řízení trestního, činí soud trestní při odsuzujícím rozsudku rozsudkem; rozhodnutí o náhradě nákladů soukromému účastníku za právní zastupování v trestním řízení (§ 393 tr. ř.), učiněné druhou stolicí nepodléhá opravnému prostředku, jest konečným a tvoří dle §u 1 čís. 8 ex. ř. titul exekuční a jest tu tudíž rozsudkem druhé stolice utvořena ohledně útrat věc právoplatně rozsouzená a nemohou tyto útraty tvořiti již předmět civilní žaloby o náhradu škody, tudíž také ne při poškození věci dle §u 1331 obč. zák. a při poranění těla dle §u 1325 obč. zák. (obdobné rozhodnutí nejvyššího soudu kas. čís. 4083 ai 1915). Okolnost, že odvolací soud pro přestupky ve svém rozsudku uvedl, že v důsledku poukázání soukromoprávních nároků zamítá žádost o přisouzení útrat zastupování a že toto zamítnutí v důvodech rozsudku odůvodňuje právě poukázáním soukromých nároků na pořad práva, jest nerozhodna pro tento spor a nemění ničeho na tom, že o útratách žalobkyně za právní zastoupení v trestním řízení bylo jedině příslušným k tomu trestním soudem právoplatně rozhodnuto, třebas zamítavě, an by to nebylo ničím jiným než opsaným a nepřípustným poukazováním trestních útrat na pořad práva.

Nejvyšší soud k dovolání žalobkyně obnovil usnesení soudu prvé stolice, zamítající námitku věci rozsouzené.

Důvody:

Dovolání nelze upříti oprávněnosti, neboť nelze souhlasiti s právním názorem, podle něhož odvolací soud o námitce věci rozsouzené rozhodl. V rozsudku trestního odvolacího soudu ze dne 5. května 1923 byl arciť návrh žalobkyně, tehdy soukromé účastnice, na přisouzení útrat jejího právního zastoupení v tehdejším řízení trestním zamítnut, leč zamítnutí toto stalo se — jak z nálezu i z rozhodovacích důvodů tohoto rozsudku vysvítá — proto, že trestní odvolací soud poukázal uplatňované soukromoprávní nároky žalobkyně podle §u 366 tr. ř. na pořad práva soukromého a ohledně útrat právního zastoupení žalobkyně jako soukromé účastnice měl za to, že nutným předpokladem pro přisouzení jich v řízení trestním jest, by obžalovaný byl v řízení trestním též k náhradě těchto soukromoprávních nároků odsouzen. Avšak význam a právní účinek tohoto výroku nelze posuzovati jedině podle slovného znění výrazu, jehož bylo pro rozhodnutí použito (»se zamítá«), nýbrž podle smyslu, který mu jest přikládati vzhledem na právní názor, z kterého trestní odvolací soud podle znění a obsahu vycházel, a podle toho nelze výroku tomu připisovati význam a účinek právoplatného odepření těchto útrat v ten rozum, že by jako věc jednou již právoplatně rozhodnutá vylučovala jakýkoli další nárok a nový výrok soudní. K tomu bylo by uvésti: V t. zv. řízení adhaesním podle §u 4 tr. ř. zjednává odškodňovací nález trestního soudu, vešel-li v moc práva, stav věci rozsouzené jen potud, pokud vyhovuje v trestním řízení uplatněným náro-

kům soukromého účastníka, kdežto ostatní, co se trestnímu soudu z uplatňovaných soukromoprávních náhrad podle výsledků trestního řízení (§ 366 tr. ř.) přiříknouti nevidí, odkazuje na pořad práva soukromého, který zůstává soukromému účastníku co do těchto nepřisouzených náhrad povždy vyhrazen (§ 372 tr. ř.). Pokud jde o útraty právního zastoupení soukromého účastníka v řízení trestním, jest pro jejich náhradu obžalovaným předpokladem již to, že obžalovaný uznán byl vinným trestným činem, pro nějž se soukromý účastník k trestnímu řízení připojil (§ 47 tr. ř.), a důsledkem toho podle §u 389 tr. ř. odsouzen byl i k náhradě útrat řízení trestního; k těmto útratám patří podle §u 381 odstavec čtvrtý tr. ř. i útraty právního zastoupení soukromého účastníka a náleží obžalovanému v případě odsouzení též povinnost k náhradě útrat těchto podle §u 393 tr. ř. Nynější žalovaný byl v onom trestním řízení uznán vinným trestným činem, pro nějž se žalobkyně k trestnímu řízení jako soukromá účastnice připojila, a odsouzen byl do náhrady útrat řízení trestního. Zamítl-li trestní odvolací soud, ježto poukázal soukromoprávní náhrady žalobkyně na pořad práva, také její návrh na přisouzení útrat zastupování v řízení trestním, jsa názoru, že podmínkou pro to jest, aby i tyto soukromoprávní náhrady byly soukromému účastníku v řízení trestním přisouzeny, má výrok ten zcela nepochybně jenom ten smysl, že útraty ty tehdejší soukromé účastnici v řízení trestním přiknuty býti nemohou, což dochází výslovného výrazu i v důvodech (slova: »nemohly býti přisouzeny ..... útraty zastupování v tomto trestním procesu«). Tímto výrokem nebylo tedy žalobkyni odňato právo, domáhati se náhrady těchto útrat pořadem soukromoprávním a jest opačný náhled soudu odvolacího, že jde o věc rozsouzenou, právně mylným. Výrok tento nemůže tedy býti na závadu uplatnění nároku žalobkyně na náhradu těchto útrat v tomto sporu a, poněvadž soukromoprávní obžaloba byla podána dříve, než zákon ze dne 11. prosince 1923, čís. 4 sb. z. a n. z roku 1924 nabyl působnosti, není důvodných námitek proti přípustnosti tohoto pořadu práva ani vzhledem na ustanovení čl. II. zákona tohoto ze dne 11. prosince 1923, čís. 4 sb. z. a n. z roku 1924.

Čís. 3842.

Pro prozatimní opatření zájemným popsáním svršků (§ 1101 obč. zák.) stačí k osvědčení nároku, že podána byla žaloba na zaplacení činže.

K otázce, zda zažalovaná pohledávka jest činží a zda jest po právu, nelze přihlížeti ani při povolení prozatimního opatření, ani při rozhodnutí o odporu.

Postupem pohledávky na placení činže převádí se na nastupitele i zákonné právo zástavní ve smyslu §u 1101 obč. zák.

(Rozh. ze dne 7. května 1924, R II 147/24.)

V žalobě, jíž vymáhal Andělín Š. na Anežce D-ové kromě jiných nároků také 480 Kč, jakožto dlužné činže, navrhl žalobce zároveň pro tuto pohledávku zájemné popsání movitých věcí žalované, jež soud prvé stolice povolil. Žalovaná podala odpor, tvrdíc, že zažalovaná pohledávka 480 Kč není činží, nýbrž domnělým nárokem žalobce za používání bytu, který však byl dán žalované do užívání bezplatně a se závazkem, že obdrží po uplynutí tří měsíců byt jiný, dále že žalobce jakožto postupník Jana V-a, s nímž žalovaná právě uvedené smlouvy uzavřela, a který zůstává dále vlastníkem domu, nemá zákonného zástavního práva na vnesených věcech. Soud prvé stolice odporu vyhověl a povolující usnesení zrušil, přikloniv se k stanovisku žalované. Rekursní soud odpor zamítl. Důvody: Všechny zákonné náležitosti prozatimného opatření (Glaser-Unger n. ř. 3603) jsou splněny. a) Dle dvorního dekretu ze dne 3. listopadu 1819, čís. 1621 sb. z. s. má pronajímatel bytu právo, by po podání žaloby k jeho žádosti hned byly popsány movité věci, jež jsou v době podání žaloby v pronajatém bytě. Žaloba o zaplacení činže pokládá se tedy za »osvědčení nároku« ve smyslu předpisů ex. ř. o prozatimném opatření (§ 389 ex. ř., Ehrenzweig: soustava I/2 str. 453). b) Postupem pohledávky na placení činže převádí se i zákonné právo zástavní na nastupitele (kniha judikátů čís. 247 úř. sbírka čís. 1769). c) O platnosti zažalované pohledávky na placení nájemného má býti rozhodnuto ve sporu hlavním.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací stížnosti nelze přiznati oprávnění. Napadené usnesení odpovídá úplně věci a právu, jeho odůvodnění, na něž se poukazuje, je správné. Na vývody stížnosti sluší uvésti toto: Popírání činžovní pohledávky a upírání jí vlastnosti pohledávky činžovní nemůže míti účinku na otázku, zda lze povoliti zájemné popsání čili nic, poněvadž pro toto popsání je rozhodným jedině podání žaloby o zaplacení činže. Postupem činžovní pohledávky přecházejí s postupitele na postupníka nejen pohledávka, nýbrž i zákonné zástavní právo na movitosti, které v době podání žaloby do najaté věci byly vnesené. Práva postupníkova jsou totožná s právy postupitele (§ 1394 obč. zák.), přecházejí proto na postupníka všechna vedlejší práva s pohledávkou související, vyjma čistě osobní práva postupitelova, právo zástavní na nemovitosti a na ruční zástavě, poněvadž zákon k přenesení těchto práv vyžaduje zvláštního úkonu. Názor stěžovatelky, že při odporu proti prozatimnímu opatření je nutno řešiti otázku, zda je zažalovaná pohledávka činží a po právu, je mylným. Na základě odporu jest jednati jen o přípustnosti a přiměřenosti povoleného prozatimního opatření. Přípustnost je dána, byla-li podána žaloba o zaplacení činže. K pravé vlastnosti pohledávky a k její oprávněnosti nelze hleděti, poněvadž je povoliti zájemné popsání na základě údajů žaloby. Přiměřenost vztahuje se na rozsah povoleného prozatimního opatření, o té netřeba zde uvažovati. O vlastnosti pohledávky a jejím oprávnění může býti rozhodnuto jen v hlavním sporu.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Nárok vdovy a sirotků po zaměstnanci na zaopatřovací požitky jest nárokem samostatným, na nároku zaměstnancově nezávislým.

Samostatný hospodářský správce náleží do skupiny VIII.

(Rozh. ze dne 7. května 1924, Rv II 128/24.)

Žalobkyně domáhala se na žalované majitelce velkostatku, na němž byl manžel žalobkyně revírním lesním a samostatným hospodářským správcem, by doplnila žalobkyni a její nezletilé dceři služební požitky, vyplácené dosud všeobecným pensijním ústavem v Brně, na míru zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalobkyně domáhá se toho, by žalovaná jako poslední zaměstnavatelka jejího zemřelého manžela doplnila zaopatřovací požitky, jež jí a její dceři všeobecný pensijní ústav v Brně vyplácí. Tento nárok spočívající na zákonu ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., jest, jak soud odvolací správně vyložil, nárokem samostatným, na nároku jejího v aktivní službě zemřelého manžela nezávislým, neboť neopírá se o to, jak dovolatelka mylně se domnívá, že zemřelý manžel žalobkyně požíval po případě měl nárok na zaopatřovací požitky ve smyslu uvedeného zákona, nýbrž o to, že zemřelý manžel žalobkyně byl zaměstnancem na velkém majetku pozemkovém, a že ona jako vdova po něm od všeobecného pensijního ústavu v Brně pensi a příspěvek na dítě jako zaopatřovací požitky brala od roku 1917 a dosud bere. Je-li však nárok žalobkyně na doplnění zaopatřovacích požitků, jí a její nezl. dceři patřících a jí již také braných, nárokem samostatným, pozbývají významu všecky vývody dovolání, spočívající na mylném právním předpokladu, že nárok tento nárokem samostatným není, nýbrž že jest pouze nárokem, odvozeným z nároku zemřelého manžela žalobkyně, který v době svého úmrtí 11. září 1917 ani zaopatřovacích požitků jako zaměstnanec na velkém statku pozemkovém nepožíval, ani prý nároku na ně neměl. Žalobkyně neprovdala se za svého zemřelého manžela jako pensistu, nýbrž jako aktivního zaměstnance na velkém majetku pozemkovém, který v době svého úmrtí bral aktivní služební požitky od žalované jako své poslední zaměstnavatelky. Když v důsledcích toho byly žalobkyni jako vdově po zaměstnanci na velkém majetku pozemkovém všeobecným pensijním ústavem v Brně pense a dětský příspěvek vyměřeny a také skutečně vypláceny, nevztahuje se na ni a její nezl. dceru, i když ovdověla před 1. lednem 1920, předpis §u 6 (2) po případě §u 7 (2) zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., který na mysli má manželky a děti po pensistech na velkém majetku pozemkovém, po 1. lednu 1920 ovdovělé po případě osiřelé. Nepochybil tudíž soud odvolací, přiznav žalobkyni a její dceři nárok na doplnění zaopatřovacích požitků, jimi od všeobecného pensijního ústavu již braných, proti žalované jako poslední zaměstnavatelce jejího v aktivní službě zemřelého manžela na míru zákona stanovenou, a jest proto dovolání žalované v tomto směru neopodstatněným. Než ani pokud jde o výši doplňku zaopatřovacích požitků žalobkyni a její dceři přiznaného, nelze dovolání žalované vyhověti. Soud odvolací v napadeném rozsudku již uvedl, že zemřelý manžel žalobkyně dle výpočtu obsaženého v zákoně ze dne 2. dubna 1923, čís. 46 sb. z. a n., jako revírní lesní patřil by do VIII. třídy zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém. Než kdyby toho nebylo, slušelo by zařazení zemřelého manžela žalobkyně do VIII. třídy považovati za správné, neboť obě dle zákona k tomu potřebné náležitosti jsou dány. Manžel žalobkyně byl samostatný hospodářský správce panství N. a proto jest tu dle zjištěného stavu věci beze vší pochyby ona samostatnost, jíž zákon žádá. Pokud jde o druhou náležitost (700 ha lesní půdy nebo 1000 měřic orné půdy), není sice, ani pokud se týče lesní půdy, ani pokud se týče orné půdy, jednotlivě dána. Poněvadž však zemřelý manžel žalobkyně spravoval u žalované 526 ha lesů a 95 ha půdy orné, sluší uznati správným názor soudu odvolacího, že v tomto případě dlužno hleděti k oběma způsobům zaměstnání manžela žalobkyně u žalované, neboť odpovídá to jak intencím zákona, tak i slušnosti a spravedlnosti; poněvadž, přepočte-li se 95 ha orné půdy dle poměru ze zákona plynoucího na půdu lesní, vychází přes 700 ha půdy lesní, po případě při opačném výpočtu přes 1000 měřic půdy orné, sluší i tuto druhou podmínku zařazení zemřelého manžela žalobkyně do VIII. třídy považovati za splněnu.

Čís. 3844.

Vyrovnací řád.

Tím, že do prvé splátkové lhůty nebylo ještě vyrovnání schváleno, neprodloužila se lhůta ku splátce.

(Rozh. ze dne 8. května 1924, Rv I 1435/23.)

Žalovaný, jenž dlužil žalobci 1471 Kč, zavázal se ve vyrovnání zaplatiti věřitelům 40% kvotu ve třech lhůtách, z nichž prvá (15%) byla splatnou dne 30. dubna 1923. Vyrovnání bylo potvrzeno dne 20. dubna 1923, potvrzující usnesení bylo žalovanému doručeno dne 9. května 1923. Žalovaný zaplatil dne 16. května 1923 prostřednictvím banky A, jež nebyla zmocněnkyní žalobcovou, žalobci 220 Kč 50 h. Splátka činila správně 221 Kč 04 h. Žalobu o zaplacení celé pohledávky proces soud prvé stolice zamítl, odvolací soud ji vyhověl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Z nesporného stavu věci je zřejmo, že dlužník — nynější žalovaný — byl dle vyrovnání povinen zaplatiti žalobci 15% jeho pohledávky

dne 30. dubna 1923 pod ztrátou lhůt a pod následky obživnutí celé původní pohledávky. Zaplatil mu teprve 16. května 1923 tento peníz až na 54 h. Odvolací soud právem shledal, že dlužník nezaplatil tento peníz včas ani úplně a že tím celá původní pohledávka obživla. Právní následky vyrovnání (§ 53 vyrov. říz.) nastávají právoplatným potvrzením vyrovnání soudem. Toto nastalo teprve po splatnosti první splátky. Tímto předpisem však není vyloučeno, aby dlužník se nezavázal splatiti na vyrovnání pohledávek věřitelů částky již před právomocí potvrzení. Dle §u 8 vyrov. říz. je dlužník pouze obmezen v právních jednáních ohledně svého majetku, není mu však odejmuta disposice s ním. Zákon neustanovuje, že by neměl platiti svých dluhů. Právní jednání, předsevzatá proti uvedenému předpisu, jsou bezúčinná vůči věřitelům. Dlužník jim nemůže odporovati. Lze předpokládati, že dlužník i věřitelé měli při přijmutí vyrovnávacího návrhu na mysli, že do splatnosti první splátky bude vyrovnání právoplatně potvrzeno. Ale nestalo-li se to, neprodloužila se lhůta k první splátce až do právoplatného potvrzení. Nebyl-li si dlužník při vyrovnání vědom právních následků vyrovnání, rovná se to neznalosti zákona, která dle §u 2 obč. zák. neomlouvá. Na dovolatelovo tvrzení, že mu bylo vyrovnání vnuceno spolkem věřitelů, nelze bráti zřetele, protože v řízení v první stolici neodpíral vyrovnání tím, že by snad bylo neplatné pro nedostatek svobodného souhlasu (§ 870 obč. zák.). Odvolací soud právem poukázal k tomu, že dlužník mohl složiti první splátku na soudě, měl-li pochybnosti o tom, zda bude vyrovnání potvrzeno. Dovolatel neprávem tvrdí, že složení by bylo bývalo odmítnuto, protože by nebylo podmínek §u 1425 obč. zák. Vždyť zákon připouští složení na soudě nejen z důvodů výslovně v něm uvedených, nýbrž i »z jiných důležitých důvodů«. A soud má složení přijmouti, aniž by podrobně zkoumal jeho oprávněnost. Rovněž poukazuje odvolací soud právem k tomu, že dlužník měl první splátku zaplatiti přímo věřiteli, nebo jeho zmocněnci. Použil-li k tomu za prostředníka nezmocněného peněžního ústavu, a nastal-li tím průtah, jdou následky na jeho vrub. Odvolací soud tedy uznal právem, že dlužník nesplnil včas své povinnosti. Rovněž právem uznal, že jí nesplnil úplně. Peníz 54 h při pohledávce 221 Kč 04 h je sice nepatrným, ale věřitel jest oprávněn žádati celou pohledávku (§ 1413 obč. zák.). Tvrzení žalovaného, že by snad byl dodržením splátky nadržoval soukromým věřitelům proti eráru, není odůvodněno. Vždyť vyrovnání s věřiteli nemá vlivu na povinnost dlužníkovu zaplatiti úplně všecky veřejné dávky (§§ 23 a 46 vyrov. říz.). Z těchto úvah plyne, že žalovaný nedodržel smluvených podmínek vyrovnání, že tím nastala ztráta lhůt a oživla původní pohledávka.

Čís. 3845.

Nároku na mzdu po dobu čekací (§ 1155 obč. zák.) lze se vzdáti pouze pro minulost, nikoliv však pro budoucnost. Ustanovení §u 1155 obč. zák. vztahuje se i na živnost stavitelskou a nepředpokládá na zaměstnavatelově straně zavinění.

(Rozh. ze dne 13. května 1924, R I 373/24.)

Žalobu zaměstnance na zaměstnavatelku, by mu byla zaplacena mzda i za dobu, kdy nebylo pro něho práce, procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Je zjištěno, že žalobce byl u žalované společnosti zaměstnán jako polír za týdenní mzdu a proti měsíční výpovědi, že poprvé dne 25. února 1923 a pak opětně nastal případ, že nebylo pro něho práce, a že za pracovního poměru bylo s ním ujednáno, že nemá nároku na náhradu za dobu čekací, t. j. za onu dobu, kdy pro něho práce nebylo. Že žalobce byl ochoten, konati sjednanou práci i v těchto dobách, o tom nebylo sporu. Žalobní žádost, aby žalobci zaplacena byla žalovanou firmou ujednaná mzda také za tyto doby čekací, prvý soud zamítl vzhledem k tomu, že se žalobce tohoto nároku oním ujednáním vzdal. Ale prvý soud přehlédl, že podle §u 1164 obč. zák. v úpravě zákona ze dne 21. prosince 1921, čís. 497 sb. z. a n., nabyvšího účinnosti dnem 31. prosince 1921, obsahuje § 1155 obč. zák. právo vížící a že proto smlouvy a dojednání, pokud jimi má býti zrušeno nebo obmezeno oprávnění zaměstnancovo, plynoucí z tohoto ustanovení zákona, jsou nicotnými (§ 879 obč. zák.). Podle §u 1155 obč. zák. přísluší zaměstnanci plat i za práce, jež nebyly konány, když byl ochoten, je konati, a bylo mu v tom zabráněno okolnostmi, jež jsou na straně zaměstnavatelově. Dle toho jest přisvědčiti odvolacímu soudu, že žalobce mohl se platně vzdáti sporného nároku za dobu minulou, že však vzhledem k vížícím ustanovením §u 1155 obč. zák. tohoto oprávnění platně vzdáti se nemohl pro dobu budoucí, a že je tudíž pro posouzení opodstatněnosti žalobního nároku, pokud jest ještě sporným, rozhodna skutečnost, kdy se stalo ujednání, dle něhož žalobce, jak zjištěno, se vzdal nároku na mzdu za tak zvanou čekací dobu. Jelikož tato skutečnost zjištěna nebyla, jest řízení kusým a bylo je třeba doplniti. Nepochybil proto odvolací soud, zrušiv rozsudek prvého soudu a vrátiv věc procesnímu soudu prvé stolice k jednání a vynesení rozsudku. K vývodům stížnosti se ještě podotýká, že ustanovení §§ 1155 a 1164 obč. zák. nečiní výjimek ve prospěch živnosti stavitelské, že § 1155 obč. zák. nepředpokládá zavinění zaměstnavatelova a že nevadí, že žalobce teprve v odvolání poukázal na ustanovení §u 1155 obč. zák., v prvé stolici tohoto zákona zvlášť se nedotknuv, neboť mohl předpokládati, že soud zákony zná.

Čís. 3846.

Prohlášení za mrtva.

Pro počátek dvouleté lhůty §u 1 zákona ze dne 31. března 1918, čís. 128 ř. zák., není rozhodno, kdy poslední zpráva o nezvěstném došla, nýbrž z které doby pochází.

(Rozh. ze dne 13. května 1924, R I 378/24.)

Ve věci prohlášení státního zaměstnance Františka T-a za mrtva stanovil soud prvé stolice 31. prosinec 1921 za den, jehož nezvěstný nepřežil. K rekursu manželky nezvěstného určil rekursní soud za den, jehož nezvěstný nepřežil, 18. březen 1923. Důvody: Svědectvím Rudolfa L-a a dopisem ze dne 18. března 1921 je zjištěno, že Rudolf L. na cestě po Sibiři dne 24. prosince 1919 zvěděl, že František T. jest živ, a že to sdělil manželce nezvěstného dopisem ze dne 31. prosince 1919, který jí došel 18. března 1921. Za den úmrtí nezvěstného platí podle §u 8 zákona ze dne 16. února 1883, čís. 20 ř. zák. konec dvouleté lhůty, stanovené článkem I. zákona ze dne 30. června 1921 čís. 252 sb. z. a n. Tato dvouletá lhůta má se podle téhož článku čítati ode dne poslední došlé zprávy o tom, že nezvěstný jest živ, zde tedy ode dne 18. března 1921, kdy o tom zvěděla manželka nezvěstného, a nikoli ode dne 24. prosince 1919, kdy se to dověděl Rudolf L., který nemá právního zájmu na prohlášení Františka T-a za mrtva.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Dlužno přisvědčiti rekursu, že dvouletou lhůtu §u 1 zákona ze dne 31. března 1918, čís. 128 ř. zák., nově upraveného zákonem ze dne 30. června 1921, čís. 252 sb. z. a n., jest čítati od poslední zprávy, že nezvěstný jest na živu, jak to zákon výslovně praví, to jest od doby, ze které ona poslední zpráva pochází, a že jinak nerozhoduje okolnost, zcela nahodilá, kdy tato zpráva té které osobě došla a zda tato osoba má právní zájem na prohlášení pohřešovaného za mrtva, jak mylně za to má rekursní soud. Poslední zpráva, že nezvěstný Josef T. byl jako válečný poškozenec v nemocnici v A. v Sibiři, pochází od vojína zdravotního sboru, který to sdělil dne 24. prosince 1919 Rudolfu L-ovi. Kdy a jakým způsobem se onen vojín zdravotního sboru dozvěděl, že nezvěstný ještě žije, nebylo lze zjistiti, jisto však jest, že se to muselo státi nejpozději dne 24. prosince 1919 a dlužno proto souhlasiti s rekursem, že jako den dvouletého úmrtí nezvěstného Františka T-a má platiti den 25. prosince 1921. Když přes to vyhověno bylo dovolacímu rekursu jen potud, že bylo v uvedeném směru obnoveno usnesení prvého soudu, který stanovil jako den domnělého úmrtí 31. prosinec 1921, stalo se tak proto, že čsl. erár do usnesení prvého soudu si nestěžoval a tudíž změny usnesení v neprospěch manželky nezvěstného s úspěchem již domáhati se nemůže.

Čís. 3847.

Pokud lze založiti rybářské družstvo podle zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.

(Rozh. ze dne 13. května 1924, R I 379/24.)

Rejstříkový soud povolil, by do společenstevního rejstříku bylo zapsáno rybářské družstvo, jež mělo předmět podniku: podporovati hospodářství svých členů společným provozováním podniku a za tím účelem: a) racionelně pěstiti ryby sladkovodní, zvláště pak kapry, b) pěstiti ryby chovné dle nejnovějších soustav a tak získati racionelně vypěstěnou násadu nejen pro vlastní rybniční hospodářství, nýbrž i pro menší rybniční objekty, kterýmž není možno racionelně chov prováděti, c) pěstiti ryby vážné pro konsum s vyloučením meziobchodu, za kterýmž účelem budou zřizovány vlastní prodejny ve větších konsumních střediskách, d) zvláštní péči věnovati chovu raků, e) sportovní rybářské kluby podporovati poskytováním násady za režijní ceny, f) najímati a kupovati veškeré rybniční objekty a kupovati neb najímati hospodářské objekty k rybničnímu hospodářství potřebné. Rekursní soud k rekursu finanční prokuratury usnesení potvrdil. Důvody: Družstva podle zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. mají za účel, podporovati vydělečnost nebo hospodářství svých členů společným provozováním závodu neb poskytováním úvěru. Uvážiti tedy jest, zda družstvo, o které se jedná, lze podřaditi onomu zákonu čili nic. A tu dlužno předem vytknouti, že podle §u 4 stanov může se státi členem družstva každá fysická osoba, která má podle hlavního nebo vedlejšího zaměstnání hospodářský zájem na chovu a lovu ryb, tedy osoby takové, které buď jako hlavní neb vedlejší zaměstnání provozují chov a lov ryb. Tato činnost členů družstva, která jest čistě soukromohospodářská, má býti podporována družstvem způsoby, v §u 2 stanov vytknutými pod písm. a) až f), které vesměs sledují cíl, podporovati hospodářství svých členů společným provozováním podniku. Předmět podniku, který si družstvo dle §u 2 svých stanov vytklo, zaručuje také podporování hospodářství svých členů, majících podle svého zaměstnání zájem na chovu a lovu ryb. Účel, který si družstvo vytklo, vystihuje tedy onen účel, který hospodářským a výdělečným družstvům dle §u 1 cit. zák. jest vytknut a dlužno proto i družstvo, o nějž se jedná, podřaditi pod ustanovení zákona.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rekursní soud správně dovozuje z §u 4 stanov, dle něhož může se státi členem družstva každá fysická osoba, která dle hlavního nebo vedlejšího zaměstnání má hospodářský zájem na chovu a lovu ryb, že činností družstva v §u 2 stanov vytknutou má býti podporováno hospodářství členů společným provozováním podniku, že tedy předmět a účel podniku vyhovuje podmínkám §u 1 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. Způsoby, jimiž družstvo hodlá plniti svůj účel (§ 2 a) až f) stanov), jsou převážně takového rázu, že jimi očividně má býti podporována výhradně hospodářská činnost vlastních členů družstva. Jen zcela podružně pamatováno v ustanoveních o přenechání násady sportovním rybářským klubům za režijní ceny (§ 2 e) stanov) mimo na vlastní zájem členstva, také na zájem jiných kruhů. Tato činnost, jež není spojena s obětmi, neboť nejde o dar a bude jistě předána jen násada přebytečná — může míti ostatně také význam reklamní a bylo

by jí pak vlastní hospodářské podnikání členstva tím více posíleno. Nelze tedy tvrditi, že družstvo v podstatě sleduje jiné cíle, nežli hospodářskou podporu svých členů.

Čís. 3848.

Ohradil-li se žalovaný proti přípustnosti mezitímního určovacího návrhu (§ 236 c. ř. s.), jest na soudu prvé stolice, by ihned usnesením rozhodl o formální přípustnosti návrhu.

Mezitímní určovací návrh (§ 236 c. ř. s.) lze vznésti až do ukončení ústního přelíčení, třebas se právo nebo právní poměr staly spornými hned po zahájení sporu.

(Rozh. ze dne 13. května 1924, R I 388/24.)

Za sporu o dodržení trhové smlouvy a odevzdání domu učinil žalobce návrh, by bylo mezitímně určeno, že úmluva s dlužníkem, na jehož jmění mezi tím vyhlášen byl úpadek o koupi domu, jest platna a právně účinna. Soud prvé stolice přes odpor žalovaného rozhodl usnesením, že návrh žalobcův jest přípustným, rekursní soud návrhu nepřipustil. Důvody: Mezitímní určovací návrh podle §u 236 c. ř. s. jest přípustným pouze tehdy, když má býti zjištěn právní poměr nebo právo, jež se za rozepře staly spornými. Právní poměr, jehož zjištění se žalobkyně domáhá, stal se sporným ihned po žalobě, tudíž hned na začátku sporu, nestal se tudíž sporným za sporu a jest proto návrh nepřípustný.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Mínění žalující strany, že o formální přípustnosti mezitímného návrhu na zjištění nemělo býti rozhodováno již nyní usnesením, nýbrž že má býti o ní rozhodnuto teprve v rozsudku, jest mylné. Žalovaná strana se při ústním jednání v první stolici výslovně ohradila proti návrhu tomu, jakmile byl zástupcem žalující strany přednesen, pročež bylo povinností procesního soudu prvé stolice, by hned rozhodl usnesením, zda návrh může býti vzat za základ ústního jednání a soudního rozsudku čili nic, zdali tedy tento návrh jest formálně přípustný. U věci samé však dovolací rekurs jest oprávněn. Původně zněla žaloba na splnění trhové smlouvy a nyní domáhá se žalující strana na žalované straně náhrady interese z důvodu nesplnění smlouvy trhové, pokud se týče domáhá se soudního prohlášení likvidnosti tohoto nároku. Rozhodnutí soudní o původním žalobním nároku záviselo a rozhodnutí o nynějším nároku žalobním rovněž závisí na předběžném rozhodnutí otázky, zda trhová smlouva, žalující stranou tvrzená, jest platna a právně účinna. Otázka tato tvoří právní poměr mezi stranou žalující a stranou žalovanou a stala se v nynějším procesním řízení spornou. Podle prvého odstavce §u 236 c. ř. s. tedy žalující strana byla oprávněna navrhnouti, aby tento právní poměr byl soudním rozsudkem na jisto postaven. Že by žalující strana byla návrh ten učinila pozdě, poněvadž právní poměr, který má býti rozsudkem na jisto postaven, byl sporným již na počátku ústního jednání v první stolici, nelze tvrditi, neboť v prvém odstavci §u 236 c. ř. s. zcela všeobecně a neomezeně jest žalobci dovoleno, by mezitímný návrh na zjištění sporného práva nebo právního poměru vznesl při ústním přelíčení kdykoliv až do jeho ukončení bez ohledu na to, kdy v procesním řízení právo nebo právní poměr staly se spornými, a totéž plyne i z motivů osnovy civilního řádu soudního, k §u 236 připojených. Podle druhého odstavce §u 236 c. ř. s. ovšem nelze návrh zjišťovací připustiti, brání-li tomu předpisy o předmětné příslušnosti, ale tohoto případu zde není, neboť obě strany vzhledem na ocenění žalobního nároku v původní žalobě na 200.000 Kč, jakož i výši interesse, nyní žalující stranou žádaného, zřejmě předpokládaly, že pro mezitímný návrh na zjištění, vznesený žalující stranou, jest předmětně příslušným obecný senát sborového soudu podle prvého odstavce §u 50 j. n. a nikoli soud okresní. Žalovaná strana také vůbec ani netvrdila, že zjišťovací návrh strany žalující měl býti odmítnut pro nepříslušnost podle druhého odstavce §u 236 c. ř. s. Není tedy podstatnou vadou, že žalující strana neuvedla obdobou druhého odstavce §u 56 j. n. hodnoty tohoto mezitímného návrhu na zjištění. Ovšem bude povinna učiniti tak dodatečně v první stolici vzhledem na platné předpisy o určování nákladů rozepře a vyměřování soudních poplatků včetně rozsudečného.

Čís. 3849.

Právoplatně přijatý člen společenstva může se domáhati pořadem práva neplatnosti usnesení valné hromady, jímž byl proti stanovám z družstva vyloučen.

(Rozh. ze dne 13. května 1924, Rv I 90/24.)

Žalobní prosbě člena družstva invalidů proti tomuto jako žalovanému o neplatnost usnesení valné hromady, vylučujícího žalobce z družstva, jehož byl členem, a měnícího stanovy, oba nižší soudy vyhověly. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného družstva.

Důvody:

Po právní stránce poukázaly již oba nižší soudy na to, že v době, kdy žalobce usnesením valné hromady žalovaného družstva z družstva byl vyloučen, vyloučení to dle jasného znění stanov tehda platných se vůbec státi nemohlo, když předpoklad pro vyloučení žalobce z družstva, uvedený v čl. 7 III. stanov nebyl tvrzen aniž jest dán. Poněvadž dle stanov družstva, platných v době konání valné hromady, družstvo nemohlo žalovaného ani jednohlasným usnesením valné hromady vyloučiti, jest pro posouzení věci nerozhodno, zda žalobce při této valné hromadě hlasoval proti svému vyloučení, či se jen proti němu ohradil,

či konečně, zda vůbec byl vyloučen z hlasování, poněvadž šlo o jeho osobu. Nebylo-li však vyloučení žalobce dle stanov družstva, platných v době konání valné hromady, vůbec možno, zůstal žalobce přes usnesení valné hromady o jeho vyloučení členem žalovaného družstva, a v důsledcích toho ani usnesení o změně stanov nestalo se jednohlasně, jak to stanovy výslovně žádají, a jest proto i toto usnesení valné hromady neplatným. Z toho plyne, že žalobce, který, jak žalované družstvo samo připouští, má zájem na zjištění, že jeho vyloučení z družstva jest neplatným, má týž zájem na neplatnosti valnou hromadou usnesené změny stanov, a jsou tu proto i ohledně tohoto žalobního žádání podmínky určovací žaloby ve smyslu §u 228 c. ř. s. Jsou tedy rozhodnutí nižších soudů, vyhovující také v tomto směru prosbě žalobní, stavem věci a zákonem plně odůvodněna, a výtky, činěné napadenému rozsudku v tomto směru, lichými. Jest sice správné, že ustanovení stanov o vyloučení pravoplatně přijatého člena může býti pro žalované družstvo obtížné po případě i osudné, leč tvrzení dovolání, že se ustanovení to příčí předpisům zákona o společenstvech a dobrým mravům, není správné, neboť družstvo, když se svého času o stanovách usnášelo, mohlo a musilo si býti vědomo důsledku tohoto ustanovení stanov, a když se přes to na tomto znění stanov usneslo, musí vzíti na sebe případné obtíže, dotýkající se jeho práva, zbaviti se pravoplatně přijatého člena, a nemůže nyní o ustanovení tomto tvrditi, že odporuje zákonu nebo příčí se dobrým mravům, protože mu činí nemožným, aby se zbavilo nepohodlného snad, avšak pravoplatně přijatého člena. Jaké důsledky družstvo z tohoto stavu věci vyvodí, pokud se týče vyvoditi musí, jest pro tento spor nerozhodno.

Čís. 3850.

Dopravní řád železniční.

Není třeba, by k reklamaci byl přiložen přijímací list nebo duplikát nákladního listu.

Ručení dráhy za škodu, vznícen-li jiskřením len, dopravovaný v uzavřeném voze.

(Rozh. ze dne 13. května 1924, Rv I 122/24.)

Pohledávka proti dráze na náhradu škody vznícením a hašením lnu, dopravovaného v uzavřeném voze, byla odesílatelem postoupena žalobci. Žalobě na dráhu o náhradu škody bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Přisvědčiti jest odvolacímu soudu, že nenastalo podle §u 98 (1) žel. dopr. ř. promlčení nároku žalobkyně na náhradu škody proti železnici za len, za dopravy shořelý. Zjištěno jest, že žalobkyně jako adresátka zbytky lnu, dne 4. května 1921 do stanice určení dopraveného, nepřevzala, ani nákladního listu nepřijala a že téhož dne poslala železničnímu dopravnímu úřadu dopis, došlý dne 5. května 1921, ve kterém žádá náhradu škody, účtem doloženou v sumě 94.525 Kč 20 h za len ve vagonu čís. 148.813 (původně čís. 110.515) jednak požárem zničený, jednak hašením poškozený. Zjištěno jest dále, že žalobkyně podala u téhož úřadu dne 27. května 1921 na tištěném formuláři ještě jednu »reklamační ohlášku« téhož náhradního nároku, připojivši postupní listinu ze dne 24. května 1921, opatřenou ověřeným podpisem zástupců odesílající firmy; dále že k nařízení ředitelství státních drah ze dne 11. října 1921 reklamantka byla vyzvána, aby předložila přijímací list nebo duplikát nákladního listu; že na zprávu dopravního úřadu, podle které tyto doklady jsou v ruce odesílatele, ředitelství státních drah oznámilo reklamantce dopisem ze dne 22. října 1921, že o reklamaci nelze projednávati, jelikož žádaný přijímací list (duplikát) nebyl předložen; konečně, že reklamantka po té dopisem ze dne 2. listopadu 1921, došlým dne 4. listopadu 1921, přijímací list předložila a že teprve výměrem ředitelství státních drah ze dne 22. května 1922 byla vyrozuměna, že se jejímu nároku na odškodnění nevyhovuje, protože bylo zjištěno, že požár vznikl samovznícením lnu. I kdyby se připustilo, že žalobkyně, nejsouc odesílatelkou zboží a nepřijavši nákladního listu, vykázala oprávnění k reklamaci (§ 99(1) žel. dopr. ř.) teprve dne 27. května 1921 postupní listinou provoznímu úřadu předloženou, a i kdyby se připustilo, že promlčecí lhůta počala běžeti od 28. dubna 1921, kteréhož dne odesílatelka byla železnicí o požáru zásilky vyrozuměna, uplynul od 28. dubna 1921 do 27. května 1921 teprve jeden měsíc, kdežto běh další promlčecí lhůty byl reklamací ze dne 27. května 1921 zastaven, protože reklamace formou i obsahem vyhovovala předpisům §u 98 (3) a §u 99 (3) žel. dopr. ř. Není správným názor dovolatelky, že reklamace stala se účinnou teprve předložením přijímacího listu dne 4. listopadu 1921, neboť, pokládal-li železniční úřad za nutné předložení přijímacího listu nebo duplikátu nákladního listu, ačkoliv prvopis tohoto nákladního listu ve spisech měl, šlo jen o vadu formální, která na jeho vyzvání byla napravena. Tím nestala se reklamace ze dne 27. května 1921 bezúčinnou. To uznal i železniční úřad sám tím, že o reklamaci ze dne 27. května 1921 šetření konal a u vyřízení této reklamace náhradu škody jen z toho důvodu odmítl, že prý požár vznikl samovznícením lnu (§ 863 obč. zák.). Zamítací výměr ze dne 22. května 1922 byl reklamantce doručen dne 25. května 1922 a byla tedy jednoroční lhůta promlčecí v době od 27. května 1921 do 25. května 1922 zastavena. Protože pak žaloba podána byla dne 6. března 1923, tedy za 9 měsíců a 9 dnů po vyrozumění o zamítnutí ohlášky, neuplynula ani s připočtením shora zmíněného jednoho měsíce promlčecí lhůta v §u 98 (1) žel. dopr. ř. předepsaná. Účelem předpisu §u 98 (3) žel. dopr. ř. o stavení promlčení a písemném vyrozumění reklamantově právě jest, aby strana v době, dokud o osudu reklamace jest v nejistotě, nebyla vydána nebezpečenství, že její ohlášený nárok mezi tím promlčením zanikne, zvláště když — jako v tomto případě — železnice nedbá předpisu §u 99 (4) žel. dopr. ř., aby co nejrychleji nárok zkoumala

a věc vyřídila. Za tohoto stavu věci netřeba se zabývati otázkou, kterou nižší soudy řešily, zda ani od 25. května 1922 promlčecí lhůta dále neběžela, ježto nebyly žalobkyni vráceny doklady její ohlášky (§ 98 (3) žel. dopr. ř.). Ani ve věci samé není dovolání z důvodu nesprávného právního posouzení věci opodstatněno. Žalovaná strana namítala původně v souhlasu s vyřízením ředitelství státních drah toliko, že požár vzešel jinak, totiž jiskřením, protože ani krytý vůz nebylo lze tak hermeticky uzavříti, zejména u dveří vagonu, aby mezerou mezi dveřmi a stěnou jiskra prolétnouti nemohla; ale jedním dechem namítala dále, že odesílatel, který si len sám nakládal, naložil zásilku vadně, protože neucpal nebo nezalepil ohnivzdorně všech skulin vozu. Podle toho to, co železnici provésti nebylo možno, mělo býti možno provésti odesílateli. Nižší soudy však zjistily, že samovznícení jest úplně vyloučeno, že naložení bylo bezvadné a že požár povstal asi jiskřením. Tím byly zákonné domněnky čís. 3 a 4 §u 86 (1) žel. dopr. ř. vyvráceny. Úvahy dovolatelky o tom, jaké by bylo její ručení, kdyby zásilka byla bývala dopravována v otevřeném voze, a zda by byl zásilku postihl týž osud jako v zavřeném voze, jsou bezpředmětné, protože len v otevřeném voze dopravován nebyl a předpis §u 86 (2) žel. dopr. ř. nepřichází tu v úvahu. Tvrdí-li dovolatelka konečně, že šlo o náhodu, jejíž následky nese podle §u 1311 obč. zák. ten, v jehož jmění se přihodila, přehlíží, že tu nelze použiti předpisu občanského zákona, nýbrž obchodního zákona a železničního dopravního řádu (čl. 395 obch. zák. § 84 žel. dopr. ř.), že dráha ručí za škodu, vzešlou na zboží, k dopravě jí svěřeném, od přijetí až do vydání, leda že by dokázala některý z vyviňovacích důvodů §u 84 žel. dopr. ř. Žádného z těchto důkazů železnice neprovedla a v prvé stolici na »vyšší moc« se ani neodvolávala. Bylo by třeba přesného důkazu, takže pouhé domněnky o tom, jak asi pravděpodobně požár vznikl, tu nestačí.

Čís. 3851.

Ustoupení od smlouvy kupitelem stane se účinným, třebas jím kupitel, udíleje prodateli dodatečnou lhůtu, nepohrozil, jen když dodatečná lhůta uplynula, aniž by prodatel byl řádně plnil.

(Rozh. ze dne 13. května 1924, Rv I 214/24.)

Žalobě prodatele na kupitele o zaplacení kupní ceny procesní soud prvé stolice vyhověl. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Je zjištěno dopisy žalované firmy ze dne 26. února 1921 a 8. března 1921, že žalovaná dala žalobkyni dodatečnou lhůtu k plnění do 15. března 1921 a že jí tuto lhůtu na její žádost prodloužila do 31. března 1921, aniž arciť v těchto dopisech byla uvedla, který z důsledků čl. 356 obch. zák. vyvodí [illegible]

Jest dále zjištěno, že se dne 1. dubna 1921 žalující firma pokusila dodati žalované firmě část zakoupeného zboží, že však účetní této firmy toto plnění odmítl proto, že dodatečná lhůta k plnění uplynula předchozím dnem, a z obsahu žaloby vysvítá, že žalující firma o tomto odmítnutí vědomosti nabyla. Kromě toho jest zjištěno dopisem ze dne 4. dubna 1921, že žalovaná firma tímto listem vůči žalobkyni výslovně prohlásila, že pro nesplnění v dodatečné lhůtě od smlouvy ustupuje tak, jako by nebyla bývala uzavřena. Dovolání vytýká právem z důvodu §u 503 čís. 3 a 4 c. ř. s., že odvolací soud k těmto okolnostem t. j. k obsahu tohoto dopisu a k prohlášení účetního žalované firmy ze dne 1. dubna 1921 nepřihlíží, pokud se týče, že věc po právní stránce vhodně neposuzuje. Prohlášení tato obsahují zcela nepochybně projev, že se žalovaná firma rozhoduje pro ustoupení od smlouvy po rozumu čl. 356 obch. zák. a okolnost, že dříve důsledkem tímto nepohrozila, mohla míti jen ten právní důsledek, že by žalující firma byla mohla v přiměřené lhůtě po tomto prohlášení ještě svůj průtah v plnění napraviti tím, že by byla veškeré zboží, a nikoli pouze část jeho (§ 1415 obč. zák.) žalované firmě reálně nabídla. Vždyť zákon nežádá přímo, by použitím některého z práv čl. 355 obch. zák. bylo pohroženo a teprve po uplynutí dodatečné lhůty výkon práva tohoto byl znovu oznámen, neboť oznámení, že smluvník od smlouvy ustupuje, stačí a stává se účinným, když druhý smluvník v této přiměřené další lhůtě prodlení svého neodčiní. Tato lhůta nemusí býti udělena výslovně, nýbrž může býti poskytnuta tím, že se vyčkává, zda obmeškalý smluvník závazek splní. Teprve kdyby byla žalovaná firma toto jí v této přiměřené další lhůtě nabídnuté plnění odmítla, mohla by žalující firma právem k tomu poukazovati, že smlouvu bezprávně porušuje a mohla by s úspěchem na její splnění žalovati. Žalující firma se však dle toho nezachovala a ze zjištění nižších soudů vyplývá naopak, že zboží, jež mělo býti dodáno, bylo dohotoveno teprve na začátku května 1921, tedy teprve za dobu tak dlouhou, co činily obě dřívější dodatečné lhůty dohromady, z čehož je dále též patrno, že prohlášení její v dopisu ze dne 5. dubna 1921, že chová pro žalovanou zboží k disposici, odporovalo pravdě. Žalující firma neodčinila tedy svého prodlení, když ani v přiměřené další lhůtě po onom prohlášení žalované firmě zboží nenabídla a dle zjištění prvého soudu do začátku května 1921 ani nabídnouti nemohla, ježto je dohotoveno neměla. Tím stalo se prohlášení žalované firmy, že od smlouvy ustupuje, právně účinným a na tom ničeho změniti nemůže a je tudíž bez významu, že žalující v žalobě ze dne 31. května 1921 prohlašuje, že chová zboží pro dovolatelku k disposici. Poukazuje-li žalující firma k tomu, že plnila již dne 1. dubna 1921, neodpovídá to pravdě, a žalující firma přenáší se přes skutečnost, že nabízela jen plnění částečné, jež dovolatelka nebyla povinna přijati, ježto dělitelnost plnění nebyla smluvena. Z toho, že toto (částečné) plnění odmítla proto, že jest plněno pozdě a nikoli výslovně i proto, že není plněno zúplna, nemůže žalující firma pro své stanovisko, jak dovolatelka správně uvádí, ničeho těžiti, neboť klamné zdání náležitého plnění musí zůstati mimo

každý zřetel, ježto záleží jedině na tom, zda nabídla žalující firma k odčinění svého průtahu v přiměřené dodatečné lhůtě plnění náležité, což však jí dle uvedeného nikterak přiznati nelze. Pokud jde o doložku na obchodních dopisech žalující firmy, z níž tato pro sebe dovozuje téměř výhradu plnění dle možnosti, posoudil již odvolací soud význam této doložky zcela případně a nejvyšší soud tento názor sdílí; ostatně jest poukázati k tomu, že se žalobkyně právě vzhledem na tuto výrobní poruchu ucházela o udělení a prodloužení poskytnutých dodatečných lhůt a že v dopise ze dne 5. dubna 1921 píše se o této poruše jakožto o závadě již napravené a o tom, že zboží jest k odevzdání pohotovo.

Čís. 3852.

Vyrovnací řád.

Vyrovnacímu věřiteli, jemuž přísluší zadržovací právo, není zabráněno, by se nedomáhal plné vyrovnací kvoty, třebas zadržovacího práva dosud nerealisoval. Zaplatil-li vyrovnací dlužník již za řízení vyrovnacího, ale před uzavřením vyrovnání část pohledávky, jest vyrovnací kvotu vypočítati pouze ze zbytku pohledávky, třebas věřiteli příslušelo pro celou pohledávku právo zadržovací.

(Rozh. ze dne 13. května 1924, Rv I 373/24.)

O jmění firmy prvžalovaného bylo dne 13. dubna 1921 zavedeno řízení vyrovnací, v němž se prvžalovaný dne 20. května 1922 vyrovnal na 28%. Žalobkyně přihlásila k vyrovnání 328.390 Kč. Dne 15. října 1921 uplatil prvžalovaný žalobkyni na částečné zaplacení dluhu 62.484 Kč 18 h proti tomu, že mu žalobkyně vydala 5 beden příze z 18 beden, k nimž uplatňovala právo zadržovací. Žalobou domáhala se žalobkyně na prvžalovaném i na druhém a třetím žalovaném, kteří přistoupili k vyrovnání jako rukojmí a plátci, zapravení splatných vyrovnacích kvot, vzavši za základ výpočtu celou pohledávku 328.390 Kč. Procesní soud prvé stolice přiznal žalobkyni splatné vyrovnací kvoty pouze z pohledávky 265.905 Kč 82 h a uvedl mimo jiné v důvodech: Jest nesporno, že žalovaný splatil žalující v říjnu 1921 na svůj dluh 62.484 Kč 18 h, by mu žalující strana vydala 5 beden zadržené příze, již nutně potřeboval. Strana žalující neodůvodněně v žalobě na tuto splátku nebéře zřetele a od salda 328.390 Kč jí neodpočítává, ačkoliv ji odpočítávati má. S ohledem na tuto splátku snižuje se saldo z 328.390 Kč na 265.905 Kč 82 h a z této částky 265.905 Kč 82 h a nikoliv z částky 328.390 Kč jest počítati vyrovnávací kvotu. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalovaných, k odvolání žalobkyně pak vypočetl požadované vyrovnací splátky z celé pohledávky 328.390 Kč. Důvody: Žalovaní se domnívají, že žaloba jest předčasná proto, že není ještě jisto, jak dalece pohledávka žalobkyně jest kryta zadržením zboží, to že by teprve soudem muselo býti zjištěno. Tento názor nemá však opory v zákoně. Podle §u 11 vyr. ř. nejsou zahájením vyrovnacího řízení dotčena práva na oddělení. Věřitel, oprávněný k oddělení, nemůže tudíž ani ohledně způsobu, ani ohledně času, ve kterém chce uplatňovati své zadržovací právo, omezován býti řízením vyrovnacím. Ani zhoršení postavení rukojmí (§ 1353 obč. zák.) nenastane tím, že žalobkyně od nich žádá zaplacení bez ohledu na zadržovací právo, pokud jen od rukojmí není více požadováno, než žalobkyni bylo přiříknuto v řízení vyrovnacím. Neboť jako vyrovnací rukojmí jsou oni povinni tak, jako vyrovnací dlužník, platiti dle poměru uskutečněného vyrovnání v řízení vyrovnacím. Je-li tedy žalobkyně na základě vyrovnání oprávněna žádati od prvžalovaného kvotu z celé k vyrovnání ohlášené pohledávky 328.390 Kč nehledě k výtěžku nebo ceně zboží zadrženého, má totéž oprávnění také oproti vyrovnacím rukojmím. Solidární závazek žalovaných jest odůvodněn v čl. 280 a 281 obch. zák. Konečně otázku, zda žalobkyně jest povinna, by prvžalovaným v říjnu 1921 zaplacených 62.484 Kč 18 h proti vydání 5 beden zadržené příze dala si předem sraziti z celé své pohledávky 328.390 Kč a zda vyrovnací kvoty mají býti počítány jen ze zbytku 265.905 Kč 82 h, prvý soud kladně zodpověděl. Odvolací soud nemohl se však k tomuto náhledu připojiti z této úvahy: § 11 vyr. ř. stanoví, že práva na oddělení zahájením řízení vyrovnacího nejsou dotčena. Zadržovací právo zůstává tudíž v platnosti, zadržené zboží nemůže nikdy tvořiti část vyrovnací podstaty, slouží výhradně jen k uspokojení věřitelů oprávněných k oddělení. Podle §u 46 vyr. ř. nemění se vyrovnáním nároky věřitelů, oprávněných k oddělení. Z toho následuje, že pohledávka věřitele, oprávněného k oddělení, nesmí dojíti tak, jako pohledávka ostatních věřitelů, jen k uspokojení stejnému a kvotientnímu, nýbrž že věřitel, oprávněný k oddělení, může úplné uspokojení své pohledávky žádati, pokud výtěžek ze zadrženého zboží stačí, a sice tak, že, když výtěžek k úplnému krytí pohledávky postačuje, jest úplně uspokojen, když však není možným plné uspokojení, může použíti výtěžku ze zadrženého zboží ku krytí kvotou nekrytého schodku. To odpovídá čl. 315 obch. zák. a zcela všeobecnému pojetí §u 46 vyr. ř., dle něhož nároky věřitelů, oprávněných k oddělení, nemají vyrovnáním doznati změny, tedy ani zmenšení, pokud toho pro nedostatečnost po ruce jsoucích prostředků k uspokojení nebude právě třeba. Opačný náhled by vedl, byť jen i nepřímo, přece k tomu, že výtěžek ze zadrženého zboží by prospěl nejen věřiteli oprávněnému k oddělení, nýbrž i ostatním vyrovnacím věřitelům, poněvadž pro ostatní vyrovnací věřitele zvětšila by se kvota o výtěžek ze zadrženého zboží a o zmenšení pohledávky věřitele oprávněného k oddělení, tím způsobená. Věřitel oprávněný k oddělení měl by oproti ostatním věřitelům horší postavení, protože, vzhledem ku pohledávce přihlášené k vyrovnání, by obdržel menší kvotu než onu, kterou ostatní věřitelé vyrovnací dostávají, ježto těmto se připočítává kvota dle stavu jejich přihlášky. Názor odvolacího soudu opírá se také o další úvahu, že retenční věřitel nesmí míti nepříznivější postavení, než onen věřitel, jehož pohledávka byla zajištěna zástavním právem, získaným před zahájením vyrovnacího řízení, nebo rukojemstvím téže povahy. Zástavního práva i rukojemství bylo by možno použíti ku krytí schodku v řízení vyrovnacím. Toto právo musí tedy zajisté příslušeti i věřiteli retenčnímu (čl. 314

obch. zák.), totiž právo, z výtěžku ze zadrženého zboží krýti schodek v řízení vyrovnacím. Námitka, že žalobkyně musí si dáti sraziti 62.484 Kč 18 h ze své pohledávky před vypočtením kvoty z toho důvodu, že tato částka byla zaplacena za vyrovnacího řízení, tedy před potvrzením vyrovnání, jest nepřípadná, poněvadž odporuje §u 7 vyr. ř., podle něhož právní účinky zahájeného vyrovnacího řízení nastávají již počátkem dne, kterého edikt na soudní tabuli byl vyvěšen. Že se žalobkyně súčastnila pohledávkou 328.390 Kč v řízení vyrovnacím, jest nesporno, rovněž i to, že výtěžek 62.484 Kč 18 h za zadržené zboží nestačí k úplnému uspokojení žalobkyně. Žalobkyně jest proto oprávněna vypočítati kvotu z celých 328.390 Kč.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalovaných potud, že obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Žalovaní vznesli do rozsudku soudu stolice druhé dovolání jednak potud, pokud odstavec II. rozsudku prvého soudu byl v druhé stolici potvrzen, jednak potud, pokud odvolací soud změnil odstavec III. rozsudku procesního soudu prvé stolice a uznal žalované povinnými, by žalující firmě zaplatili také částku 11.247 Kč 16 h, v tomto odstavci III. uvedenou, s příslušnými úroky. Žalovaní uplatňují toliko důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. V prvém směru nelze dovolání uznati oprávněným. Žalovaní trvají v tomto směru v dovolacím spise na námitce, vznesené již před procesním soudem prvé stolice, že žalující firma jest kryta nejméně do výše 140.000 Kč z důvodu zadržovacího práva, jí uplatňovaného; žalovaní mají za to, že žalující firma nemůže domáhati se zaplacení vyrovnací kvoty, dokud neprovede realisace svého zadržovacího práva a dokud tím nebude zjištěno, zda a která částka její pohledávky zůstává neuhrazena realisací práva zadržovacího. Nižší soudy právem prohlásily, že tato námitka žalovaných jest nedůvodna, poněvadž práva na oddělení — a takovým právem jest zadržovací právo žalující firmy — nejsou podle §u 11 vyr. ř. dotčena zahájením vyrovnacího řízení a poněvadž tedy žalující firmě, která jest nejen věřitelkou, k oddělení oprávněnou, ale také věřitelkou vyrovnací, mající nárok na vyrovnací kvotu, nelze tento její nárok, pokud stal se již splatným, upírati z důvodu toho, že jest zároveň také věřitelkou, k oddělení oprávněnou. Žalovaní jsou povinni žalující firmě zaplatiti vyrovnací kvotu podle obsahu soudně potvrzeného vyrovnání, aniž lze při tom bráti jakýkoli zřetel na její zadržovací právo. V tomto sporu je tudíž nerozhodno, že žalující firma nerealisovala dosud svého práva zadržovacího a že není známo, zdali a jakou částkou zůstane její pohledávka po realisaci práva tohoto neuhrazena. V této příčině nebylo tedy dovolání vyhověno. Naproti tomu jest dovolání oprávněno, pokud soud odvolací změnil odstavec III. rozsudku prvého soudu a uznal žalované povinnými, by zaplatili žalující firmě také částku 11.247 Kč 16 h, tam uvedenou, s příslušnými úroky. To vysvítá z této úvahy: V prvé stolici přednesly obě strany souhlasně, že 5 beden příze prvního žalovaného, k nimž měla žalující firma zadržovací právo, vydala tato firma [illegible] lovanému jako majiteli firmy, když byl na částečné zaplacení svého dluhu u žalující firmy uplatil 62.500 Kč, správně 62.484 Kč 18 h. Rozsudek prvního soudu obsahuje zjištění těchto skutkových okolností, jež podle §u 266 c. ř. s. dlužno pokládati za pravdivé. Zaplacení uvedené částky 62.484 Kč 18 h prvním žalovaným žalující firmě stalo se podle skutkových zjištění prvého soudu, převzatých podle prvého odstavce §u 498 c. ř. s. soudem odvolacím, v říjnu 1921, tedy ovšem po zahájení vyrovnávacího řízení, ale dříve, než bylo v tomto řízení uzavřeno vyrovnání mezi prvním žalovaným a jeho věřiteli. Není dokázáno, ani tvrzeno, že toto zaplacení jest neúčinné podle třetího odstavce §u 8 vyr. ř. z důvodu toho, že by byl snad vyrovnávací správce s ním nesouhlasil, nebo odpor proti němu vznesl; naopak obě strany vycházejí v tomto sporu z předpokladu, že zaplacení stalo se právoplatně. Tímto zaplacením pominula tudíž podle §u 1412 obč. zák. v říjnu 1921 částka 62.484 Kč 18 h pohledávky žalující firmy, která činila v době zahájení vyrovnávacího řízení 328.390 Kč, takže zbývalo z ní dne 20. května 1922, kdy vyrovnání bylo uzavřeno, 265.905 Kč 82 h. Okolnost, že žalující firmě příslušelo k oněm 5 bednám příze, které po uvedeném zaplacení vydala prvnímu žalovanému, zadržovací právo, jež podle druhého odstavce §u 10 vyr. ř. dlužno ve vyrovnávacím řízení posuzovati jako právo zástavní, nemění na tom ničeho, neboť i tenkrát, když dlužník zaplatí úplně nebo částečně pohledávku, zajištěnou zástavním právem, pomíjí tato pohledávka podle §§ 1412 a 469 obč. zák. do výše zaplacení a to spolu s právem zástavním, pokud jest zástavou věc movitá, jak tomu bylo zde. Že by byla žalující firma onu zaplacenou částku 62.484 Kč 18 h přijala na srážku budoucí vyrovnací kvoty, není tvrzeno a nemohlo by vzhledem na hořejší skutkové zjištění o zaplacení na srážku dluhu prvního žalovaného ani s úspěchem tvrzeno býti, neboť v době placení nebyl první žalovaný dosud dlužen vyrovnací kvotu, která byla umluvena teprve 20. května 1922, nýbrž byl dlužen celou pohledávku 328.390 Kč. Poněvadž však podle toho, co právě bylo uvedeno, tato pohledávka žalující firmy snížila se před uzavřením soudního vyrovnání následkem částečného zaplacení na 265.905 Kč 82 h, nemohlo se toto vyrovnání vztahovati na celou původní pohledávku 328.390 Kč, nýbrž toliko na tento zbytek 265.905 Kč 82 h, pročež žalující firma může žádati vyrovnací kvotu jen z tohoto zbytku a ne z původní pohledávky 328.390 Kč. Tomu nevadí ani ustanovení prvního odstavce §u 11 vyr. ř., podle něhož oddělovací právo žalující firmy zůstalo vyrovnávacím řízením nedotčeno, ani ustanovení prvního odstavce §u 46 vyr. ř., podle něhož nárok žalující firmy jako věřitelky, k oddělení oprávněné, nebyl dotčen vyrovnáním. Právo žalující firmy na oddělení, jakož i její nárok z práva zadržovacího, totiž nárok na uspokojení ze zadržovaných věcí před ostatními věřiteli, zůstaly nedotčeny — až ovšem na to, že žalující firma dobrovolně vrátila prvnímu žalovanému 5 beden příze, k nimž měla zadržovací právo; pouze pohledávka žalující firmy doznala změny, totiž snížení na 265.905 Kč 82 h, ale nikoli vyrovnávacím řízením, ani vyrovnáním, nýbrž částečným zaplacením, které se stalo prá-

voplatně před vyrovnáním. Ustanovení §u 7 vyr. ř., že právní účinky zahájeného vyrovnávacího řízení vznikají už počátkem toho dne, kdy vyhláška vyvěšena byla na soudní desce, je zde rovněž nedůležito, neboť podle §u 8 vyr. ř. jest částečné i úplné zaplacení dluhu vyrovnávajícím se dlužníkem přípustno za podmínek tam uvedených. Procesní soud první stolice tudíž právem vypočítal vyrovnací kvotu žalující firmy z částky 265.905 Kč 82 h a ne z částky 328.390 Kč a právem zamítl v odstavci III. svého rozsudku žalobní žádost co do částky 11.247 Kč 16 h s příslušnými úroky, kteréžto rozhodnutí soud odvolací následkem právního omylu a tedy neprávem změnil v ten způsob, že žalující firmě přiřkl proti žalovaným i tuto částku. Proto bylo v tomto směru vyhověti důvodnému dovolání žalovaných a obnoviti rozsudek procesního soudu první stolice.

Čís. 3853.

Slib muže vdané ženě, že ji pro případ rozvodu (rozluky) jejího manželství pojme za manželku, jest nicotným. Pokud může se žena, řídivší se slibem muže, domáhati na něm náhrady škody, nedostál-li svému slibu.

(Rozh. ze dne 13. května 1924, R II 102/24.)

Žalobkyně domáhala se na žalovaném žalobou odškodného za nedodržení slibu manželského, za zhoršení vyhlídky na budoucí zaopatření sňatkem se žalovaným, po případě za ztrátu zaopatření v manželství s Ferdinandem Č-em, náhrady útrat rozvodu a rozluky manželství, a náhrady výživného na své nezletilé dítko, uvedši k odůvodnění zažalovaných nároků, že jí vznikly jednak nedodržením slibu se strany žalovaného, který, pohnuv ji svým sugestivním vlivem k důvěrné známosti, domlouval jí, by se dala od svého manžela rozvésti, ujistiv ji dále čestným slovem, že si ji po provedené rozluce vezme za manželku, kteréžto slibu však, když žalobkyně k jeho naléhání podala žalobu o rozvod a pak i žádost o rozluku a obojího dosáhla, nedostál, jednak nedodržením závazku žalovaného, který jí před provedením rozvodu s jejím manželem slibem manželství a slibem, že jí všechno nahradí, pohnul k tomu, by se uvolila zaplatiti své jakož i svého manžela útraty a zřekla se proti manželu veškerých nároků pro sebe i pro své dítě a převzala na sebe náklady výživy a vychování dítěte. Procesní soud prvé stolice prohlásil sliby a závazky žalovaného, jež žalující strana jako právní podklad své žaloby uvedla, s hlediska §u 879 obč. zák. za nicotné a žalovaného nijak nezavazující, a proto žalobu zamítl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: Právnímu názoru prvého soudu nelze se přikloniti. Ovšem nelze ani sdíleti názor žalující strany, že jí nárok, žalobou uplatňovaný, náležel vůči žalovanému z důvodu §u 1328 obč. zák. pokud se týče §u 506 tr. zák. Žalobkyně správně dle obsahu žaloby neopírá žalobní nároky o důvod svedení, jaký má zákon na mysli v §u 1328 obč. zák. (§ 506 tr. zák.), nýbrž vytyčuje výslovně nedodržení slibu manželského, učiněného pro případ rozvodu a rozluky a souvisejícího s ním dalšího závazku »vše pro případ rozvodu nahraditi« jako jediný důvod žaloby. Dle názoru odvolacího soudu lze také jen v těchto příčinách hledati právní důvod nároků žalobních, neboť z nich lze je vyvoditi, jen mezi nimi a škodou, žalující stranou tvrzenou, jest a může býti příčinná souvislost. K veškeré činnosti žalovaného, tvořící dle obsahu žaloby skutkový podklad žalobního nároku, dlužno přihlížeti jako k celku, v němž se zrcadlí konečný a pro spor rozhodný výsledek, t. j. úmluva stran, jejímž účelem bylo, dosíci sňatku se žalobkyní za cenu rychlého provedení rozvodu a rozluky manželství. Částmi tohoto celku byly důvěrné styky obou stran, sliby žalovaného, že se pro případ, že by se manžel o tom dověděl, čestně zachová, nátlak jeho na žalobkyni, by se dala od svého manžela rozvésti, jeho ujištění čestným slovem, že pro případ rozluky si ji vezme za manželku a další nátlak jeho, by se žalobkyně uvázala platiti veškeré útraty rozvodu a zřekla se veškerých nároků vůči svému manželi pro sebe i své dítko. Jest otázkou, zda lze muži, udržujícímu s vdanou ženou důvěrné styky, učiniti jí slib, že si ji vezme za manželku pro případ rozluky s jejím manželem. První soud zodpověděl otázku tu záporně, protože jde o slib nicotný podle §u 879 obč. zák. Avšak neprávem. Jisto je, že před platností zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. byl názor prvního soudu úplně správným, ježto by byl takový slib, který jest přece také smlouvou, neplatným pro nedovolenost plnění, když uzavření sňatku byla dle §u 67 obč. zák. na závadu překážka cizoložství. Po platnosti zákona rozlukového nemůže však dle názoru odvolacího soudu názor prvního soudu obstáti proto, že §em 23 cit. zák. bylo cizoložství jako důvod neplatnosti manželství odstraněno. Mohou-li dle platných zákonů dvě osoby různého pohlaví, spáchavší dříve cizoložství, uzavříti platný sňatek, není příčiny, by byl slib, učiněný týmiž osobami navzájem v době spáchaného cizoložství, uzavříti pro případ rozluky sňatek, prohlášen za neplatný. Též nelze sdíleti názor, že byl nicotným další slib žalovaného, dle tvrzení žalobkyně současně se slibem manželství učiněný, by na svém manželi nežádala v rozvodu útraty, nýbrž si je jakož i své zaplatila sama a zřekla se veškerých nároků pro sebe i své dítko, že jí vše nahradí. Žalobkyni bylo jistě na vůli, ve sporu s manželem o rozvod, i kdyby jej byla z vlastního popudu zahájila, rozhodnouti se, zda chce útraty sporu vůbec nésti sama a zda se chce o sebe neb své dítko starati sama. Ovšem by nebyla směla úmluva taková, pokud by se týkala zaopatření dítka, býti na jeho újmu a také ani nemohla, ježto soud musí z úřední moci (§ 105, 108, 117 obč. zák.) přihlížeti k tomu, by dítko újmy neutrpělo, takže by dohoda ta nemohla nikdy míti za následek porušení předpisů §u 139—141 obč. zák. ke škodě dítka. Zřekla-li se žalující strana, jak tvrdí, všech útrat, spojených s rozvodem, jakož i nároku na výživu pro sebe i své dítko vůči svému manželi jen z toho důvodu, že jí žalovaný sliboval jednak po rozvodu manželství, jednak že jí vše nahradí, by tak učinila, nelze seznati, proč by závazek takový, byl-li uzavřen, měl býti dle §u 879 obč. zák. nicotným, jako příčící se dobrým mravům. Ovšem ne-

lze při tom přehlédnouti, že by bylo vždy ještě uvážiti, zda zřeknutí se žalobkyně vůči manželi, žádati na něm pro budoucnost výživné na dítko, mohlo vůbec míti účinek, když otec je dle §u 141 a 142 obč. zák. povinen nésti náklady na výživu dítka, kteréžto ustanovení jest rázu donucovacího, jehož se zřeknouti nelze. Závazkem tím by mohl býti míněn jen závazek platiti výživné místo otce a tu by se žalobkyni nedostávalo po té stránce aktivní oprávněnosti. O oprávněnosti k žalobě v tom ohledu mohlo by se mluviti jen tehdy, kdyby šlo o závazek žalovaného, nahraditi žalobkyni ono výživné na dítko, které tato na místě svého manžela poskytovala (§ 1042 obč. zák.), což by ovšem bylo zjistiti. Podala-li tedy žalobkyně jen na domluvu žalovaného žalobu o rozvod za současného jeho čestného slibu, že si ji po provedení rozluky vezme za manželku, a zřekla-li se před rozvodem jen na domluvu žalovaného jak všech útrat tak i všech nároků pro sebe i pro dítě pod dalším jeho slibem, že si ji vezme za manželku a všechno jí nahradí, a rozvod jakož i rozluku provedla a žalovaný si ji za manželku nevzal, lze již dle všeobecných zásad o náhradě škody dle §u 1295 obč. zák. shledávati oprávněnost nároku žalobkyně na náhradu škody ať již jako odškodného za ztrátu zaopatření v manželství s Ferdinandem Č-em, ať jako náhradu útrat rozvodu a rozluky, přihlížeje ovšem jak k míře zavinění tak i jeho stupni (zda vina prostá či hrubá). Příčinná souvislost byla by dána, neboť jen jednáním žalovaného žalobkyně ztratila zákonného živitele, zřekla se, žádati na něm jak útraty tak i nárok na výživné pro sebe. Co se týče otázky požadovaného výživného pro dítko, dlužno poukázati na to, co již shora řečeno.

N e j v y š š í s o u d zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by nehledě ku svým důvodům zrušovacím o odvolání dále jednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Slib, daný žalovaným žalobkyni za trvání jejího manželství, že si ji pro případ rozvodu, pokud se týče rozluky, vezme za manželku, právem měl soud prvé stolice za příčící se dobrým mravům, jelikož směřoval proti trvajícímu manželství, jež podle §u 44 obč. zák. jest považovati za instituci mravní a jež podle §u 126 ústavní listiny požívá zvláštní ochrany zákonů — a to jak civilních tak trestních. Také zákon ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n., třebaže zrušil a změnil různá ustanovení dříve platného práva manželského, a třebaže přinesl úlevu tím, že připouští rozluku manželství v případech, kde mravní základy manželství z různých důvodů jsou rozvráceny, takže manželství ani jako právní, ani jako mravní instituce v pravdě netrvá, přec chrání manželství připouštěje rozluku jen z důvodů, v §u 13 výčetmo uvedených, a za určitých podmínek, stanovených v §§ 13 a násl. Prohlašuje-li § 879, odstavec druhý čís. 1 obč. zák., že smlouva, kterouž byla slíbena odměna za vyjednávání manželské smlouvy, jest nicotnou, jelikož tím chce zákonodárce zabrániti, by svobodná vůle toho kterého ze snoubenců při souhlasu k manželské smlouvě nebyla omezována, nutno tím spíše míti za nicotný jakýkoliveˇk zákrok, jenž některého z manželů má pohnouti, by svolil k rozvázání manželství, neboť tím právě stala by se ochrana manželství, zaručená zákony, klamnou. Měl-li tedy žalovaný žalobkyni, jak tato ve sporu tvrdí, k tomu, by dala své manželství rozvésti a po případě rozloučiti, za slibu, že ji pojme za manželku a že vše jí nahradí, by za účelem dosažení souhlasu svého manžela k rozvázání manželství převzala veškeré náklady sporu a zřekla se výživného jak pro sebe, tak pro dítě, pošedší z tohoto manželství, nutno uvažovati, zda tím vzešel žalobkyni po zákonu platný nárok vůči žalovanému, když bylo jí slíbeno plnění za rozvázání zákonem chráněné, mravní instituce, manželství, když tento slib jest v rozporu s dobrými mravy a proto nicotný. Žalobkyně, tvrdíc, že žalovaný nesplnil slibu, domáhá se náhrady škody, jež prý jí vzešla tím, že, věříc slepě žalovanému, podnikla kroky k rozvázání manželského svazku se svým manželem, čímž jednak pozbyla vyhlídky na budoucí zaopatření se žalovaným, jednak ztratila zaopatření, plynoucí jí z posavadního manželství nejen pro svou osobu, ale i pro manželské dítě. Žalovaný vůbec popírá, že slíbil, že žalobkyni pojme za manželku, jakož i že jí všechno nahradí. Bude tedy nyní usuzovati, zda lze žalobkyni za daných okolností přiznati požadovanou náhradu škody, a zkoumati, zda daný slib manželský po právu vůbec trval a zda může žalobkyně z důvodu porušení (nedodržení) tohoto slibu dovozovati nárok na náhradu škody, třebas jí skutečně vzešla. Z jiného právního důvodu žalobkyně nárok na náhradu škody neuplatňuje a proto nelze se jinými, snad možnými, důvody právními zabývati. Jelikož názor odvolacího soudu, že se nárok žalobkyně nezakládá na nicotném slibu, podle shora zmíněných úvah jest právně mylný, musilo býti rekursu žalovaného vyhověno a rozhodnuto, jak se stalo.

Čís. 3854.

Jednoroční lhůta §u 43 konk. ř. k odpůrčí žalobě jest lhůtou práva hmotného. Ustanovení §u 89 org. zák. nelze tu použiti. O tom, zda žaloba odpůrčí byla podána včas, lze rozhodnouti pouze rozsudkem.

(Rozh. ze dne 13. května 1924, R II 149/24.)

Na jmění družstva byl dne 6. února 1923 vyhlášen úpadek. Odpůrčí žalobu správce úpadkové podstaty, zadanou na soudě dne 11. února 1924, s o u d p r v é s t o l i c e zamítl usnesením jako opozděnou. R e k u r s n í s o u d zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by o žalobě jednal. D ů v o d y: Jednoroční lhůta k podání odpůrčí žaloby ve smyslu §u 43 (2) konk. ř. je ovšem lhůtou propadnou, lhůtou zákonnou, ale není lhůtou práva hmotného, neboť § 43 konk. ř. upravuje formální řízení pro uplatňování odpůrčího nároku v úpadku. Zda je užití ustanovení §u 89 org. zák. též na lhůty práva hmotného, když jest zachování nějakého práva podmíněno tím, aby bylo učiněno podání v soudním řízení, jest sporno. Dle doslovu §u 89 org. zák. není podkladu pro to, že dlužno jmenovanými tam lhůtami zákonnými vyrozumívati

pouze lhůty procesního řízení a nikoliv i lhůty práva hmotného. Z tohoto důvodu, pak z úmyslu §u 89 org. zák., aby strany, které mají učiniti podání na soudě, nepřišly ku škodě, když nebydlí v místě soudu, jest odůvodněn náhled, že jest užiti §u 89 org. zák. též na lhůty práva hmotného, jež jsou stanoveny pro soudní podání. Protože je lhůta § 43 (2) konk. ř. takovou lhůtou, lze u ní užiti § 89 org. zák. Že byla žaloba u poštovního úřadu v Ž. podána 5. února 1924, tedy před uplynutím jednoroční lhůty, jest nade vši pochybnost zjištěno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Nesprávným je náhled rekursního soudu, že jednoroční lhůta §u 43 (2) konk. ř. je lhůtou práva procesního proto, že tento paragraf upravuje formální řízení pro uplatňování odpůrčího nároku v úpadku. Třeba se tu stanovila lhůta k podání žaloby, neupravuje se způsob řízení úpadkového ani sporného. Že jde o lhůtu práva hmotného, vyplývá z toho, že nezachování lhůty má za následek ztrátu nároku samého, tedy přímý následek, týkající se práva hmotného, nikoliv jen újmu procesní. Zachování lhůty je hmotnou podmínkou samého odpůrčího nároku. Stejně mylným je názor rekursního soudu, že § 89 zákona o organisaci soudů vztahuje se i na lhůty zákonné práva hmotného. Plyne to z historického vzniku tohoto ustanovení. Původně bylo zařazeno v návrhu civilního řádu soudního jako třetí odstavec §u 135 osnovy a teprv později přeneseno do zákona o organisaci soudů a neprojeven nijak úmysl, že ustanovení ono má míti širší platnost i na lhůty materielního práva. Dle původního zařazení mělo se ustanovení to vztahovati jen na lhůty procesní civilního řádu soudního, přesazením mělo se dosíci platnosti na procesní lhůty civilního řízení vůbec. Tak stále rozhoduje nejvyšší soud. Leč přes mylné odůvodnění jest usnesení rekursního soudu správným. Posouzení otázky včasného podání žaloby odpůrčí je otázkou práva hmotného, hmotného oprávnění samého odpůrčího nároku. O takových otázkách nelze však rozhodovati pouhým usnesením bez ústního jednání se stranami. (§§ 176, 178, 390 c. ř. s.). Plyne to i z §u 230 c. ř. s., dle něhož lze žalobu vrátiti jen tehdy, není-li dle údajů žalobních příslušným soud, není-li žaloba přípustna pro nedostatek procesní způsobilosti stran nebo jejich zákonného zastoupení. Vrácení žaloby tedy nastává, není-li základních podmínek pro projednání sporu vůbec. Jinak nutno nařídit prvý rok, tedy zavésti jednání sporné. Z toho plyne, že i o žalobě, jež dle vlastních údajů nároku žalobního neodůvodňuje, nutno jednati sporně. Prvý soud neměl proto bez ústního jednání se stranami zamítnouti žalobu pouhým usnesením, třeba byl toho názoru, že žaloba pro opozděnost není snad včas podána a nárok propadl. Nemohlť ani z údajů žaloby seznati, kdy vyhláška úpadku byla na úřední desce konkursního soudu přibita (§ 75 kon. ř.). Správně tedy — ovšem z nepřiléhavých důvodů — rekursní soud usnesení prvého soudu zrušil a nařídil provedení jednání sporného.

Neprokázal-li berní úřad ani v přihlášce dávky z majetku k rozvrhu výtěžku za exekučně prodanou nemovitost, aniž při rozvrhovém roku, jakou hodnotu měla nemovitost dne 1. března 1919, nelze dávku přiznati ve výsadním pořadí.

(Rozh. ze dne 13. května 1924, R II 160/24.)

K rozvrhu výtěžku za exekučně prodanou nemovitost přihlásil berní úřad ve výsadním pořadí celou dávku z majetku. Exekuční soud nepřiznal dávky ve výsadním pořadí, ježto nebyla v přihlášce uvedena část dávky, připadající na nemovitost. Rekursní soud potvrdil napadené usnesení. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Podle §u 62 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n., dávka z majetku požívá do 30% zjištěné čisté hodnoty nemovitosti přednostního zákonného práva zástavního na této nemovitosti; podle prvého odstavce §u 6 tohoto zákona jsou pro určení výše dávkou povinného jmění tedy zvláště také při nemovitosti, na níž dávka z majetku požívá přednostního zákonného práva zástavního, rozhodny stav a hodnota dne 1. března 1919. V exekuční věci, o kterou jde, dávka z majetku přihlášena berním úřadem ve výši 7.377 Kč k exekuční dražbě domku č. p. 45 s pozemky, a k rozvrhu trhové ceny, docílené při exekuční dražbě za tuto nemovitost. Aby mohlo býti rozhodnuto, zda ona dávka 7377 Kč požívá na této nemovitosti přednostního zástavního práva v celé své výši, či jen částečně a kterou částkou, bylo by vzhledem na ony zákonné předpisy nutno, zjistiti čistou hodnotu, kterou nemovitost měla 1. března 1919. To však není možno, poněvadž soudním odhadem předsevzatým v dražebním řízení byla zjištěna jen hodnota, kterou tato nemovitost měla 12. listopadu 1923, nikoli však hodnota její ke dni 1. března 1919, a spisy neposkytují ani jinak skutkového základu pro zjištění její hodnoty k tomuto dni, takže soud rekursní vzhledem na ustanovení §u 210 ex. ř. právem prohlásil, že přihlášenou dávku z majetku nelze v přednostním pořadí přikázati k zaplacení, vycházeje ze správného předpokladu, že zákon nedovoluje soudu, by potřebné k tomu skutkové okolnosti zjišťoval z moci úřední. Podle protokolu ze dne 4. března 1924 zástupce berního úřadu byl při rozvrhovém roku, ale neuvedl, jakou hodnotu měla nemovitost dne 1. března 1919, aniž předložil o tom listinných dokladů. Písemná přihláška rovněž neobsahovala v této příčině žádného tvrzení ani důkazu. Podle čtvrtého odstavce §u 211 ex. ř. nebylo po skončení rozvrhového roku přípustno, doplniti tuto přihlášku, a soudce první stolice byl podle prvého odstavce §u 214 ex. ř. povinen, učiniti rozvrhové usnesení na základě toho, co bylo ve spisech obsaženo. Tyto neposkytovaly potřebného skutkového základu pro zjištění hodnoty, kterou měla nemovitost dne

1. března 1919, pročež nebylo možno zjistiti, pokud přihlášená dávka z majetku požívá na nemovitosti přednostního práva. V dovolacím rekursu projeveno jest mínění, že jest možno, za základ výpočtu čisté hodnoty, kterou měla nemovitost 1. března 1919, vzíti odhadní cenu, zjištěnou soudním odhadem v tomto dražebním řízení, poněvadž hodnota nemovitosti byla v roce 1920 až 1923 značně nižší, než v roce 1919, a poněvadž tedy odhadní cena nemovitosti, o kterou jde, zjištěná oním soudním odhadem dne 12. listopadu 1923, také jest nižší, než byla dne 1 .března 1919 hodnota celé nemovitosti, takže by nikdo nebyl tím zkrácen, kdyby ona nižší odhadní cena byla místo této vyšší hodnoty vzata za základ potřebného výpočtu čisté hodnoty nemovitosti ke dni 1. března 1919. Tomuto mínění nelze přisvědčiti. I kdyby bylo možno předpokládati, že hodnota nemovitostí byla v roce 1923 z pravidla značně nižší než v roce 1919, nebylo by lze z toho usuzovati na to, že také hodnota nemovitosti, o kterou jde v této exekuční věci, byla dne 12 .listopadu 1923, kdy tato nemovitost byla v dražebním řízení soudně odhadnuta, nižší, než 1. března 1919, neboť není známo, zda hmotný stav této nemovitosti, místní poměry, a jiné ,pro určení hodnoty rozhodné okolnosti, byly 12. listopadu 1923 tytéž, jako 1. března 1919.

Čís. 3856.

O tom, zda pohledávka jest pohledávkou za všeobecnou, či za zvláštní úpadkovou podstatou výtěžku za exekučně prodanou nemovitost, nepřísluší rozhodovati soudu exekučnímu, nýbrž soudu úpadkovému. Úpadkovému soudu náleží, by slyšel o věci i věřitele odlučovací a usnesení své jim doručil, by je mohli po případě napadnouti rekursem. Výjimkou jest však exekuční soud oprávněn, by rozhodl při rozvrhu nejvyššího podání o nárocích správce úpadkové podstaty vzhledem ku zvláštní podstatě.

(Rozh. ze dne 13. května 1924, R II 164/24.)

V řízení o rozvrhu nejvyššího podání za exekučně vydraženou nemovitost, náležející do úpadkové podstaty, nezařadil exekuční soudce dávku z přírůstku hodnoty mezi pohledávky proti zvláštní podstatě, maje za to, že náleží do podstaty všeobecné. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil a uvedl ku konci důvodů: Ustanovení §u 47 (3) konk. ř. sice praví, že o tom, zda pohledávka jest pohledávkou zvláštní či všeobecné podstaty, rozhoduje úpadkový soud, avšak rozhodnutí to jeví účinek jen oproti úpadkovým věřitelům, nikoliv oproti věřitelům hypotekárním. Tito mohou vznésti i proti pohledávkám úpadkovým, uznaným soudem za pohledávky zvláštní podstaty, odpor a o tom rozhoduje exekuční soudce dle §u 231 ex. ř. (Neumann E. O. str. 677).

Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů a uložil soudu prvé stolice, by zaslal spisy úpadkovému soudu, by tento podle §u 47 (3) konk. ř. rozhodl o tom, zda se dávka z přírůstku hodnoty jako pohledávka podstaty vztahuje na společnou podstatu či na podstatu zvláštní, a až rozhodnutí úpadkového soudu nabude moci práva, by znovu přikročil k rozvrhu nejvyššího podání.

Důvody:

Mezi účastníky je sporno, zda se dávka z přírůstku hodnoty, která snad bude vyměřena za příčinou dražby mlýna na papír ve V., patřícího do úpadkové podstaty firmy D. G., provedené k návrhu správce podstaty podle §u 119 konk. ř., a pro kterou má dle návrhu správce úpadkové podstaty z nejvyššího podání býti zadrženo 70.000 Kč, vztahuje jako pohledávka podstaty na společnou podstatu či na podstatu zvláštní. Dle jasného doslovu §u 47 (3) konk. ř. rozhoduje o takovýchto pochybnostech úpadkový soud po náležitém šetření s vyloučením pořadu práva (nikoliv s vyloučením pořadu stolic). Důvod, proč zákonodárce přikázal rozhodování o této otázce výhradně úpadkovému soudu, jest na snadě. Jsouť toliko úpadkovému soudu známy nejen stav a poměry společné podstaty a podstat zvláštních, nýbrž i veškeré ostatní okolnosti, které mohou přijíti v úvahu při posuzování povahy té které pohledávky podstaty; úpadkový soud má tedy mnohem širší přehled a proto též spolehlivější podklad pro řešení dotčené otázky, než soud exekuční, jemuž budou mnohdy rozhodující okolnosti a poměry naprosto cizí. Jinak má se věc při nárocích správce úpadkové podstaty. Nehledíc k tomu, že ohledně nich úpadkový řád neobsahuje ustanovení, obdobného ustanovení §u 47 (3), musí v tom směru exekučnímu soudci již proto býti vyhrazeno právo, přezkoumati k odporu věřitelů hypotekárních (oddělných) při rozvrhu nejvyššího podání rozhodnutí úpadkového komisaře o nárocích správce úpadkové podstaty, vztahujících se ke zvláštní podstatě, poněvadž jmenovaným věřitelům nepřísluší právo, stěžovati si do rozhodnutí úpadkového komisaře. Toto přísluší sice členům věřitelského výboru, avšak v něm hypotekární věřitelé, pokud jsou kryti, nenajdou zastoupení, poněvadž právo volby do věřitelského výboru mají jen úpadkoví věřitelé a nikoliv věřitelé odlučovací (§ 11 (1), 92 (3) konk. ř.). Exekuční soud nebyl tedy oprávněn, řešiti spornou otázku, a pokud přes to tak učinil, pochybil stejně jako soud rekursní, který se rovněž věcně zabýval spornou otázkou. Proto bylo dovolacímu rekursu správce podstaty vyhověti potud, že bylo usnesení obou nižších soudů zrušiti a soudu prvé stolice uložiti, by zaslal spisy krajskému soudu v O. jako soudu úpadkovému za tím účelem, aby tento podle §u 47 (3) konk. ř. rozhodl o tom, zda se případná dávka z přírůstku hodnoty jako pohledávka podstaty vztahuje na společnou podstatu či na podstatu zvláštní, a až rozhodnutí úpadkového soudu nabude moci práva, znovu přikročil k rozvrhu nejvyššího podání. Ježto rozhodnutím úpadkového soudu mohou býti dotčeny zájmy věřitelů oddělných, bude ovšem na úpadkovém soudě, by dříve, než učiní své rozhodnutí, poskytl oddělným věřitelům možnost vyjádření, a své rozhodnutí doručil také oddělným věřitelům, kterým bude příslušeti právo rekursu.

Čís. 3857.

Bližší a přesnější poznačení strany není ještě změnou žaloby. Společnost dle občanského zákona nemá procesní způsobilosti.

(Rozh. ze dne 13. května 1924, R II 174/24.)

Procesní soud prvé stolice vyhověl návrhu žalobce na změnu žaloby, rekursní soud návrh zamítl. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Žaloba jest podle §u 226 c. ř. s. přípravným spisem, má tedy dle §u 78 c. ř. s. obsahovati náležitosti písemného podání, uvedené v §u 75 c. ř. s., zvláště také podle čís. 1 tohoto §u přesné pojmenování strany žalující. Žalující strana označila se v žalobě doslovně takto: »Firma Johann L-s Sohn Anton L. in Vollmacht der Verpflegsgruppe Look-Lebensbedarfsverband M. O. Kriegsbetriebe in M.«, a domáhá se rozsudku, že ujednání, které prý mezi ní a žalovanou stranou při ústním sporném jednání dne 12. ledna 1923 u krajského soudu v M. bylo uzavřeno, není po právu a jest neplatné a že žalovaná strana jest povinna, zaplatiti jí pohledávky v žalobní žádosti blíže uvedené. Podle spisu Cg XI a 166/22 vystupovala proti nynější žalované firmě jako žalující strana »Lebensbedarfsverband O. — Kriegsbetriebe Look in M.«, kteréžto označení bylo později opraveno ve znění »Firma Johann L-s Sohn Anton L. in Vollmacht der Verpflegsgruppe »Look« Lebensbedarfsverband O. Kriegsbetriebe«. Z toho vidno, že tehdejší i nynější žalující strana jest jedna a táž. Žalovaná firma namítla v odpovědi na žalobu, že žalující straně chybí procesní způsobilost ve smyslu §u 1 c. ř. s., protože není ani právnickou osobou, ani obchodní společností, ani společenstvem, připouštějíc výslovně, že je to sdružení 18ti podniků, jejichž jména uvádí, k nimž během doby přibyly ještě další, jejichž jména sdělila při ústním přelíčení; na námitku tuto uvedla žalující strana v přípravném spise, že jest volným sdružením většího počtu průmyslových podniků, že jest nyní v likvidaci, že za skupinového jednatele tohoto sdružení byla zvolena firma Johann L-s Sohn Anton L., která měla zastupovati Look na venek, zejména také vůči úřadům, že obchodování mělo se díti pod firmou, jak jest v žalobě uvedena, že jak místodržitelství, tak i ministerstvo financí uznalo právní existenci této zásobovací skupiny »Look«, která byla také pod tímto jménem u procesního soudu již žalována, že tvořila společnost podle občanského zákona, jsouc úředně uznaným účelovým svazem, a že jest proto procesně způsobilým právním subjektem. Při ústním jednání dne 28. února 1924 navrhl zástupce žalující strany opravu žaloby v tom smyslu, aby všech 27 podniků, které tvoří zásobovací skupinu »Look«, jako žalobci vystupovalo a aby mu byla povolena osminedělní lhůta k předložení plné moci ode všech zmíněných osob (firem). Tomuto návrhu vyhověl první soud přes odpor zástupce žalované firmy s odůvodněním, že nejde o změnu žaloby, nýbrž toliko o opravu jmen žalující strany. Rekursní soud zamítl však na rekurs žalované firmy onen návrh s odůvodněním, že jde o změnu žaloby v subjektivním smyslu, která by způsobila značné stížení a průtah jednání (§ 235 odstavec třetí c. ř. s.). Náhledu tomuto nelze přisvědčiti. O tom, že šlo v tomto případě o změnu žaloby dle §u 235 c. ř. s., nelze mluviti. Za změnu žaloby lze dle tohoto zákonného ustanovení pokládati toliko změnu žalobního důvodu, tedy změnu konkretního právního poměru, charakterisujícího žalobní žádání, nebo rozšíření žalobní prosby. Zda však změna procesního subjektu jest či není změnou žalobního nároku dle §u 235 c. ř. s., netřeba zde vůbec rozbírati, neboť v tomto případě, kde žalující strana byla v žalobě všeobecně označena, a kde pak za sporu nepřesné označení žalobkyně, hledíc k formálnímu předpisu §§ 75 a 417 čís. 2 c. ř. s., napravila a odstranila, jde toliko o bližší a přesné poznačení žalující strany, o přípustnou opravu žaloby. Totožnost »Look« se 27mi podniky, které byly ve skutečnosti od počátku podmětem rozepře, není žalovanou stranou popřena. Není tedy důvodu, aby nebyla připuštěna oprava jména žalující strany. Následkem opravy té netřeba se obávati ztížení nebo průtahu jednání, jak mylně za to má rekursní soud, to tím méně, když plné moci oněch 27mi podniků předloženy byly soudu prvé stolice ještě, než došlo rozhodnutí rekursního soudu, takže povaha věci obav rekursním soudem vyslovených nepřipouští. Avšak i kdyby byl průtah nastal, nemělo by to na řešení otázky samé vlivu, nýbrž jen na otázku útrat. Jde toliko o to, aby shodně se skutečnými poměry označeno bylo 27 firem (osob fysických), v žalující straně zahrnutých, které jedině mají procesní způsobilost a na něž pouze vztahují se hmotněprávní účinky sporu. K procesní způsobilosti nutno dle §u 6 c .ř. s. hleděti z moci úřední v každém údobí sporu, a kde tento nedostatek odstraniti lze, jest příslušný k tomu poukaz vydati, by tak zmatečné řízení bylo ozdraveno; jinak by se též nevědělo, kdo v případě vzešlých útrat za podlehlou stranu měl by platiti druhé straně útraty. Žalobcem může býti toliko podmět právní, mající způsobilost býti stranou, t. j. způsobilost, býti podmětem sporu, jež kryje se se způsobilostí ku právu. Nejen osoby fysické (§§ 18 a 19 obč. zák.), nýbrž i právnické jí požívají (§§ 26, 27, 539 obč. zák., §§ 74, 75 j. n., §§ 105, 373 odstavec třetí c. ř. s.) a vývoj práva vedl k tomu, že kromě osob právnických ve vlastním slova smyslu přiznána byla způsobilost, býti stranou, i obchodním společnostem, společenstvům, těžířstvu a pod. (čl. IV. čís. 2 uvoz. zák. k c. ř. s.). Od způsobilosti, býti stranou, dlužno rozeznávati způsobilost ke sporu nebo procesní, t. j. způsobilost samostatně na soudě projednávati, jež přísluší těm a potud, kdož a pokud samostatně platné závazky mohou podnikati. Jen osoba, vykazující tuto vlastnost, může podle §u 1 c. ř. s. na soudě jako strana, ať aktivně, žalujíc nebo pasivně, jsouc žalována, vystupovati a jednati. A právě procesní způsobilosti žalující firmě, jak původně byla označena, se nedostává, protože se jí nedostává právě způsobilosti k právům (§ 1 c. ř. s.), neboť není, jak z jejího vlastního vylíčení jde, zajisté ani osobou fysickou, ani osobou právnickou, taktéž ne takým subjektem právním, jemuž by mohla býti přiznána způsobilost ku právům, totiž k nabývání jich a ku

přejímání samostatných platných závazků. Není jich nositelem, nýbrž pouze výkonným orgánem oněch právních subjektů, jež v mezích uděleného jí zmocnění zastupuje a jichž vůli plní. Účinky jednání postihují tedy toliko osobu zastoupenou (§ 1017 obč. zák.), kterou jest oněch 27 podniků. Podotknouti dlužno, že výdělečná společnost dle občanského zákona nemá nároku na firmu a na zápis do obchodního rejstříku (§ 1201 obč. zák. a čl. 111 obch. zák. a contrario) a nemůže žalovati ani žalována býti pod firmou, nýbrž mohou jako strana vystupovati jen všecky osoby, z nichž se společnost skládá. Ježto tedy žalující strana vadu nepřesného označení žalobkyně (kteroužto vadu lze dle §§ 84 a 85 c. ř. s. a 89 jedn. ř. napraviti), napravila skutečně též tím, že, jak výše dovoděno, udala jména právních podmětů, ji tvořících, jedná se toliko o přesné poznačení žalující strany.

Čís. 3858.

Používání pozemků k rozvodu elektrické síly jest služebností.

(Rozh. ze dne 13. května 1924, Rv II 797/23.)

Žalovaný, zařídiv si ve svém závodě v S. elektrárnu, poskytoval mimo jiné i pro osvětlování žalující obce S. elektrický proud za plat a to tak, že rozváděl elektrickou energii po síti a elektrickém vedení, skládajícím se z části z věcí, které si obec svým nákladem byla opatřila. Žalující obec odepřela napotom odebírati od žalovaného elektrický proud, usnesši se na tom z různých důvodů (najmě, že žalovaný zvyšoval cenu proudu, nesvítil pravidelně atd.) a zástupci obce chtěli z elektrického vedení některé věci, zejména počítadlo, dráty a isolátory odebrati, což žalovaný nedovolil. Žaloba obce, jež domáhala se — kromě jiných plnění žalovaného, jež tu v úvahu nepřicházejí, — by žalovaný byl uznán povinným, zdržeti se dalšího používání pozemku čís. kat. 1026 atd. v S. pro účely svého elektrárenského podniku, odstraniti nosné sloupy z pozemků těch a dráty nad nimi natažené, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů.

Pro rozhodnutí sporu jest směrodatno rozřešení otázky, jaký právní poměr ujednáním smlouvy mezi stranami vznikl, pokud jde o postavení sloupů k rozvádění elektrického proudu po obci na pozemcích obecních, pokud se týče veřejných. Odvolací soud zjistil, že postavení sloupů bylo povoleno za tím účelem, aby elektrický proud byl rozváděn po obci »mimo jiné i pro osvětlování obce«, tudíž nejen pro obec, nýbrž i pro občany. Postavení sloupů se stalo na pozemcích čís. kat. 1026 atd. a bylo ponecháno používání těchto pozemků, pokud se týče vzduchového prostoru nad nimi, žalovanému k uvedenému účelu bezplatně. Obec tedy měla, pokud účel tohoto zařízení trval, trpěti používání pozemků v uvedeném rozsahu a jde tu proto o domnělou, zdánlivou služebnost, o níž platí rovněž ustanovení zákona o služebnostech. Že tu jde o služebnost, tomu svědčí i § 12 (1) zákona ze dne 22. [illegible]
a n., o státní podpoře při zahájení soustavné elektrisace, kde se uvádí, že se pro díla tato povoluje pravidelně zřízení služebnosti (kromě vyvlastnění). Platí pak ovšem pro pominutí těchto služebností ustanovení §§ 524 a násl. obč. zák. a zejména pominutí jich následkem zániku služebného nebo panujícího pozemku. Ovšem v tomto případě nejde o takový zánik, avšak, uváží-li se, že podle §u 484 obč. zák. nesmí býti služebnosti rozšiřovány, nýbrž že musí, pokud to povaha a účel ujednané služebnosti připouští, býti omezovány, rovná se zániku pozemku, když účel ujednané služebnosti pominul, kdyby tedy vzhledem k tomuto případu přivádění proudu elektrického jak obci, tak občanům za účelem osvětlení přestalo a tím trvání služebnosti se stalo bezpředmětným. Tomu nevadí, že podle zjištění žalovaný řekl náměstku starosty jako takovému, že svítiti nebude, neboť z toho nelze usuzovati, že proud vůbec nikomu již nechce dodávati, nýbrž týkalo se to jen samotné obce, jak vyplývá z té skutečnosti, že dodával a posud dodává elektrický proud některým občanům, takže účel postavení sloupů a používání pozemků posud trvá. Právem proto uznaly nižší soudy, že smlouva v tomto bodu po právu trvá. Nepadá na váhu, zda výslovně uvedly v důvodech, o jakou smlouvu jde; stačí, když z důvodů lze bezpečně tvrzený poměr právní pod určité zákonné ustanovení podřaditi a tomu tak jest i v tomto případě.

Čís. 3859.

Zákon o ručení za škody z provozu automobilů.
Ručení vlastníka automobilu za zavinění šoféra (§ 8) není obmezeno na případy §u 7, nýbrž vztahuje se i na případy §u 3.

(Rozh. ze dne 13. května 1924, Rv II 2/24.)

Žalobce, řídě sám svůj automobil, chtěl předjeti auto žalovaného, jedoucí v témž směru. Řidič tohoto auta, chtěje zameziti předjíždku, zabočil v pravo do dráhy žalobcova auta, žalobce strhl své auto dále na pravo, při čemž auto vjelo na hromadu štěrku a poškodilo se. Žalobní nárok na náhradu škody uznal procesní soud prvé stolice co do důvodu z polovice po právu, vyvodiv ze zjištěných okolností stejnoměrné zavinění na té i oné straně. Odvolací soud k odvolání obou stran rozsudek potvrdil a odvětil mimo jiné k odvolání žalovaného v důvodech: Mylným jest názor žalovaného, že ručení vlastníka automobilu za šoférovo zavinění podle §u 8 aut. zák. omezuje se jen na případy §u 7 tohoto zákona a nikoliv na případy ručení podle §u 3 a násl. aut. zák. Ani doslov zákona ani jeho účel tomu nesvědčí. Účelem širšího ručení vlastníka automobilu bylo, by zámožný vlastník nesl i následky zavinění nezámožného šoféra, a nelze seznati, proč by toto hledisko mělo platiti jen vůči obecenstvu v těch případech, kde ručí majitel dle občanského zákona větší měrou, než dle zákona automobilového, a nikoliv v těch případech, kde ručí na př. měrou stejnou ve smyslu §u 3 a násl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Důvody:

Dovolací soud sdílí názor odvolacího soudu, že ručení vlastníka automobilu za šoférovo zavinění se neomezuje jen na případy, jež má na mysli § 7 automobilového zákona ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák., nýbrž že platí také pro případy ručení podle §u 3 tohoto zákona, a poukazuje dovolatele na správné důvody napadeného rozsudku s dodatkem, že, kdyby zákonodárce byl chtěl ustanoviti výjimku z předpisu §u 8 autom. zák., byl by ji pojal výslovně do zákona a byl by vyslovil, že tento předpis neplatí pro případy ručení podle §u 3 autom. zák.; než zákon v tomto směru nerozeznává, ustanovuje bezvyjimečně za pravidlo, že ve všech případech, ve kterých nároky na náhradu škody jest posuzovati dle občanského práva, vlastník automobilu ručí za zavinění osob, jichž používá při jeho provozování. Za tohoto stavu věci není ničeho získáno pro dovolatelovo stanovisko ani zařazením §u 8 za § 7, naopak, kdyby byl správným dovolatelův názor, musil by § 8 zníti: »auch dort, wo d i e s e« nebo »die erwähnten Ersatzansprüche«, kdežto § 8 bez jakéhokoliv poukazu na ustanovení §u 7 všeobecně zní: »auch dort, wo d i e Ersatzansprüche« atd. a nikterak nevylučuje případy uvedené v §u 3 autom. zák. Dále nasvědčuje správnosti tohoto výkladu § 3 zákona, jenž vypočítává ustanovení automobilového zákona, která neplatí pro vzájemné nároky majitelů automobilů, a zmiňuje se pouze o §§ 1 a 2, nikoli též o §u 8.

Čís. 3860.

Nevadí, že v čase projevu dlužníkovy vůle, zrušiti závazek započtením vzájemné pohledávky, tato byla již promlčena, jen když nenastalo promlčení dříve, než se pohledávky střetly.

(Rozh. ze dne 13. května 1924, Rv II 181/24.)

Proti žalobě na erár o vrácení přeplatků dovozného namítl žalovaný erár započtením pohledávky z nedoplatků dopravného. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e uznal dle žaloby, o d v o l a c í s o u d žalobu zamítl. D ů v o d y: Odvolání tvrdí, že rozsudek jest právnicky nesprávným, vycházeje z toho názoru, že započtení pohledávek nastává teprve projevem vůle, k tomu směřujícím, a že nelze započísti pohledávku promlčenou. Výtka tato není neoprávněna. Podle §u 1438 obč. zák. ruší se pohledávky, započtení schopné, jakmile se spolu střetly. Aby tento účinek nastal, je třeba dlužníkova projevu vůle, k tomu směřujícího. Koncem ledna a počátkem února 1921 zaplatila žalobkyně dovozné z 53 zásilek a přeplatila prý 4.479 Kč 10 h a 699 marek. Žalovaný tvrdí, že přeplatek ten činil jen 9 Kč 20 h a 699 marek. Žalobkyně nedoplatila prý však na některé ze zásilek a na některé zásilky, dopravené od října do prosince 1920, 3.075 Kč 60 h a po srážce uvedených přeplatků 2.287 Kč 70 h. Pohledávka žalobkyně 4.479 Kč a 599 marek a žalovaného 3.075 Kč 60 h nebyly tedy, když se střetly, promlčené. Hodily se tedy k započtení a toto také ihned nastalo. Žalovaný uvědomil ovšem o tom žalobkyni až 17. května 1922, tedy po roce od střetnutí se obou pohledávek, to však na věci ničeho nemění, poněvadž uvědomění toho bylo třeba jen k vyvolání účinku započtení již dříve nastalého.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud posoudil věc správně po právní stránce. Názor jím projevený shoduje se s judikaturou tohoto Nejvyššího soudu, vyslovenou v rozhodnutí č. j. Rv I 171/21 uveřejněném pod čís. 1082 sb. n. s., na něž se dovolatelka poukazuje. Ani rozhodnutí ze dne 16. ledna 1923, Rv I 879/22 sb. n. s., čís. 2170 není v rozporu s tímto názorem. Vždyť dovolání samo uvádí jeho znění, dle něhož účinek započtení vztahuje se na dobu, kdy se střetly vzájemné pohledávky způsobilé k započtení, byť i došlo teprve později k projevu dlužníkovy vůle, zrušiti závazek vzájemnou pohledávkou. Těmto slovům nechce dovolání rozuměti, jinak by nekladlo důraz na to, že v čase projevu vůle dlužníkovy byla vzájemná pohledávka promlčena. Pro rozhodnutí věci postačí zjištění, že promlčení nenastalo před tím, než se pohledávky střetly, neboť tato doba je směrodatnou pro posouzení účinku započtení; nezáleží proto na tom, co se stalo později.

Čís. 3861.

Nebylo-li při rozluce uznáno na vinu žádného z manželů, nemůže manželka požadovati na manželi výživné.

(Rozh. ze dne 13. května 1924, Rv II 193/24.)

Manželství stran bylo rozloučeno bez viny manželů. Žaloba manželky na manžela o placení výživného byla zamítnuta s o u d y v š e c h t ř i s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z těchto

d ů v o d ů:

Dovolání hájí právní stanovisko, že žalobkyni, jež na rozluce manželství nemá viny podle §u 1266 obč. zák. věty druhé, přísluší nárok na poskytování výživného žalovaným, třebaže ani on nemá viny na rozluce. Názor ten není správným. V §u 1266 obč. zák. ustanovuje se pro případ, že bylo uznáno na rozluku manželství rozsudkem, že bezvinnému manželi přísluší nejen úplné zadostiučinění, nýbrž i to, co bylo mu vymíněno ve smlouvách svatebních pro případ, že druhého manžela přežije. Plným zadostiučiněním rozumí se náhrada škody, kterou manžel utrpěl tím, že zrušením manželského společenství zanikne vyživovací povinnost druhé strany. Tento vyživovací nárok jest nárokem na náhradu škody, předpokládaje zavinění manžela na rozluce, jež rozsudkem ve sporu o rozluku musí býti zjištěno. Dle §§ů 102 a 1265 obč. zák. může při neplatnosti manželství strana, jež na neplatnosti nemá viny, žádati na vinné straně odškodnění; v §u 1266 ustanoveno, že při

rozluce, vyslovené rozsudkem, náleží bezvinné straně plné zadostiučinění; to platí, podobně jako v §§ech 102 a 1265 obč. zák. jen tenkráte, když druhá strana jest vinna. Není-li tedy v rozsudku, jímž bylo uznáno na rozluku, uznáno na vinu manželovu, není důvodu, který by manžela zavazoval k výživě manželky po provedené rozluce. Rozlukou jest zrušen svazek manželský, tím zanikají veškeré povinnosti jedné strany proti druhé, a tedy i veškeré nároky jedné strany proti druhé, pokud zákon nestanoví nic jiného. Tyto zásady vyslovil dovolací soud v rozhodnutí ze dne 7. června 1922 Rv I 148/22 (uveřejněném ve sb. n. s., čís. 1705). Správnost názoru toho potvrzuje i osnova nového občanského zákona — návrh subkomitétu pro revisi občanského zákoníka, právo rodinné, 1924 — jež uznává nutnost výslovné úpravy práva výživy pro případ rozluky manželství bez zavinění obou manželů zvláštním předpisem (§ 83), přiznávajíc, že dle dosavadního práva při rozluce, na niž žádný z manželů viny nemá, manželka na manželi výživného požadovati nemůže.

Čís. 3862.

Zákon o společnostech s ručením obmezeným ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák.

Odpovídati pravdě musí zápis v obchodním rejstříku i pokud se týče předmětu podniku a jeho rozsahu, najmě pak živnostenského oprávnění k provozování zapsaného podniku.

(Rozh. ze dne 14. května 1924, R I 364/24.)

Rejstříkový soud nevzal na vědomí živnostní list společnosti s r. o. a vrátil jej předkladatelce, ježto neprokazoval vůbec živnostenského oprávnění k činnostem, uvedeným jako předmět podniku v usnesení, kterým byla firma do obchodního rejstříku zapsána a uložil společnosti, by toto živnostenské oprávnění v další lhůtě prokázala, po případě provedla a pak opověděla změnu §u 2 společenské smlouvy stran o podniku, by stav rejstříkový odpovídal stavu skutečnému. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Dle §u 1 zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák. mohou společnosti s r. o. býti zřízeny ku kterémukoli zákonně přípustnému účelu, kromě účelů, jež jsou uvedeny v §u 1 odstavec druhý; předmět podniku musí býti ve společenské smlouvě vyznačen (§ 4 čís. 2 zákona) a do obchodního rejstříku zapsán (§ 12 čís. 3 zákona, nařízení ze dne 26. dubna 1906, čís. 89 ř. zák.). Dle §u 61 zákona jsou společnosti ty obchodními společnostmi a platí na ně předpisy obchodního zákona bez ohledu na výši výdělkové daně. Vzhledem na doslov §u 1 zákona jest tedy věcí společnosti, by po svém zápisu (§ 2 zákona) prokázala živnostenské oprávnění pro předmět podniku, totiž oprávnění ku jeho živnostenskému provozování (čl. 15 obch. zák.). Proto také napadené usnesení rejstříkového soudu, mající za účel, by vzhledem ku publicitě zapisů v obchodním rejstříku byl zjednán soulad mezi zápisem předmětu podniku a skutečným provozováním a to zvláště mezi živnostenským oprávněním společnosti, jest plně odůvodněno, poněvadž předložený živnostenský list ze dne 14. prosince 1923 již na první pohled nekryje se se zapsaným předmětem podniku.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatel neuvádí sice výslovně, o který z důvodů §u 16 nesp. říz. opírá stížnost do usnesení nižších stolic, jimiž mu bylo uloženo, by buď předložil živnostenské oprávnění k činnostem, jež dle zápisu rejstříkového jsou předmětem podniku, neb aby opověděl změnu smlouvy společenské, ale patrně vytýká ve stížnosti zřejmou nezákonnost. Nejvyšší soud plně sdílí názor nižších stolic, že v zájmu důvěry v obchodní rejstřík jest po rozumu čl. 15 a násl. obch. zák. třeba, aby i ten zápis obchodního rejstříku, jenž týká se předmětu podniku, odpovídal pravdě, čemuž zajisté není, neprovozuje-li stěžovatel a dokonce ani není dle předpisů živnostenského řádu oprávněn provozovati živnost v tom rozsahu, jak jest v obchodním rejstříku vyznačeno. Provozování svobodných a řemeslných živností jest dle §u 12 a 14 živn. ř. opověděti živnostenskému úřadu, načež tento vydá dle §u 13 a 14 f) živn. ř. tak zv. živnostenský list; jde-li o koncesovanou živnost, jest třeba, aby byla udělena koncese k provozu živnosti. Opověděl-li v tomto případě stěžovatel u živnostenského úřadu živnost užšího rozsahu, než jakého jest předmět podniku, uvedený v rejstříku, a dostal-li živnostenské oprávnění jen k provozu této omezené živnosti, neodpovídá zápis rejstříkový skutečným poměrům, a veřejnost mohla by býti uvedena v omyl zejména v tom směru, že jde o podnik větší, než jakým jest podnik vskutku provozovaný, což zajisté není srovnatelno s účelem obchodního rejstříku.

Čís. 3863.

Zřízení akreditivu jest poukazem (asignací). Byla-li umluvena výplata akreditivu proti předložení duplikátů nákladních listů, nestačí předložení jich originálu. Zboží jest v nákladních listech označiti přesně dle úmluvy.

Rozdíl mezi prvopisem a duplikátem nákladního listu.

(Rozh. ze dne 14. května 1924, Rv I 1804/23.)

Žalovaná banka odepřela vyplatiti žalující bance kupní cenu za dodanou naftu v podstatě proto, že nebyly splněny podmínky akreditivu. Žalobu o vyplacení akreditivu soudy všech tří stolic zamítly, Nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Jde o nárok z akreditivů, jež k poukazu firmy S. zřídila žalovaná banka dne 27. září 1920 a 18. prosince 1920 Walteru B-ovi v B. za do-

dávku petroleje v onom případě ve váze 1,250.000 kg po 6 Kč, tudíž do 7,500.000 Kč, v druhém případě ve váze 250.000 kg po 6 Kč 50 h za jeden kg, tedy do 1,625.000 Kč. Akreditivy byly neodvolatelny do 31. ledna 1921 a převoditelny. Nároky z obou akreditivů převedeny byly na žalobkyni. Žalobkyně domáhá se na žalované úhrady 4,577.219 Kč 50 h, připadající na tři zásilky petroleje, totiž na zásilku 13 vagonů, 35 vagonů a 3 vagonů, což žalovaná odepřela, poněvadž nebyly splněny podmínky akreditivu. Jest řešiti otázku, zda žalovaná může své námitky proti žalobkyni vůbec uplatňovati a, pakli ano, zda jsou námitky věcně odůvodněny. Akreditiv jest svou právní povahou poukazem po rozumu §u 1400 a násl. obč. zák. a čl. 300 obch. zák. Dle čl. 1402 obč. zák. může poukazce (žalovaná) proti příjemci poukazu (žalobkyni jako postupnici Waltera B-a) použiti jen takových obran, jež se týkají platnosti přijetí, nebo prýští z obsahu poukazu neb z osobního poměru poukazce k příjemci poukazu. Námitky žalované dlužno dle jich obsahu řaditi do skupiny druhé. Jde tedy ještě o to, zda námitky ty jsou také věcně oprávněné. Dle zjištění obou nižších soudů obsahovaly oba akreditivy tyto podstatné podmínky: Žalovaná vyplatí příslušné částky postupně proti předložení duplikátů nákladních listů, železniční stanicí Dziedice úředně potvrzených. Walter B. jest povinen celé množství v stanici Dziedice dáti firmě M. k disposici, a to s bezpodmínečným polským vývozním povolením, žádným poplatkem nestíženým. Zásilky jest adresovati na Čechoslavii v B. nebo na Štěpána K-a ve stanici Č. nebo Ž. Zaplacení jednotlivých zásilek nastane, jakmile zboží (petrolej) překročí hranice Československé republiky, t. j. jakmile dojde do Bohumína nebo do Čes. Těšína. Úkolem žalované bylo, by při výplatě akreditované částky pod vlastní odpovědností (§ 1016 obč. zák.) dbala toho, by veškeré tyto podmínky přesně byly splněny, a nestalo-li se tak, byla nejen oprávněna, nýbrž i povinna, by výplatu odepřela; po případě, by si vyžádala od příkazce další pokyny. K samostatnému výkladu, zda určité úchylky od stanovených podmínek nejsou podstatě věci na závadu, žalovaná oprávněna nebyla. Bylo zjištěno, že při zásilce 13 vagonů předložené duplikáty nákladních listů ze dne 12. ledna 1921 vydány byly v Bohumíně a adresovány na firmu M. expositura Č., při zásilce 35 vagonů nebyly předloženy duplikáty, nýbrž originály nákladních listů s podací stanicí Drohobycz a zboží označeno jako »nafta surowa«, při zásilce 3 vagonů pak rovněž předloženy originály nákladních listů s podací stanicí Dziedice a označením zboží »Petroleum unraf.«. Tedy ani při jedné z uvedených tří sporných zásilek nebylo vyhověno podmínkám akreditivu a byla žalovaná dle toho, co uvedeno, oprávněna, odepříti výplatu z akreditivů. Dovolatelka snaží se přes to dovoditi, že ve všech těchto případech bylo učiněno zadost podmínkám akreditivu, a dodává ještě, že podmínky tyto byly dodatečně jednak výslovně jednak mlčky změněny. V onom směru uvádí: 1. K zásilce 13 vagonů: že žalovaná sama zjistila, že zásilka byla naložena v Dziedicích, že zboží bylo v Bohumíně převzato Čechoslavií a zasláno firmě M. v Č. Dostalo se tedy zboží do rukou kupitele a nemohla žalovaná výplatu z akreditivu odepříti i kdyby jí nebyly předloženy duplikáty nákladních listů. Dovolatelka však přehlíží, že pro závazek žalované jako poukázaného dlužníka nebylo rozhodným, zda zboží firmy M. dojde čili nic; ona měla jen zkoumati, zda předložené jí duplikáty nákladních listů vyhovují podmínkám akreditivu a zda tedy nárok žalobkyně na výplatu z akreditivu proti ní (§ 1402 obč. zák.) jest odůvodněn. Nebylo proto její povinností, by pátrala, zda zboží, jež dle těchto duplikátů bylo podáno v Bohumíně, bylo ve skutečnosti naloženo již v Dziedicích. Zjistila-li to žalovaná přece, nebyl tím obsah jejího závazku nikterak dotčen. 2. K zásilce 35 vagonů a 3 vagonů uvádí žalobkyně především, že předložení prvopisů nákladních listů nejen nahrazuje předložení duplikátů, nýbrž že jest i daleko účinnějším. V tom směru stačí poukázati ke správným důvodům rozsudků obou nižších soudů jak co do právního významu a funkce duplikátu nákladních listů na rozdíl od prvopisů, tak i co do názoru, že žalovaná nebyla oprávněna, aby podmínky akreditivu vykládala extensivně, zejména, aby na místě duplikátů nákladních listů připouštěla doklady jiné.

Prvý soud uvedl v této otázce toto: Co se týče právního významu a rozdílu duplikátů a prvopisů nákladních listů, dlužno podotknouti, že ve smyslu §u 61 žel. dopr. ř. (čl. 391 obch. zák.) jest nákladní list důkazní listinou o uzavřené nákladní smlouvě mezi drahou a odesílatelem, kteráž listina provází zboží na místo určené a vydá se příjemci, zaplatí-li tento pohledávky podle nákladního listu (§ 76 žel. dopr. ř.). Naproti tomu duplikát nemá povahy nákladního listu (§ 61 (6) žel. dopr. ř.), jest to listina legitimační a průkazní vydávaná drahou k žádosti odesílatele o tom, že a kdy bylo zboží k přepravě přijato, a zda byla zásilka stížena dobírkou (§ 72 (2) žel. dopr. ř.), a má význam dle §u 73 (5) žel. dopr. ř. při dodatečných příkazech odesílatelových potud, že odesílatel má příkazní právo jen, předloží-li tuto listinu a zapíše příkaz do ní; má tedy duplikát nákladního listu ten význam, že držitel jeho má jistotu, že v něm označené zboží na udanou adresu jest naloženo a že se strany odesílatele nemůže býti se zbožím disponováno, pokud držitel duplikátu k tomu nesvolí.

Ale také označení zboží »nafta surowa« na nákladních listech (při zásilce 35 vagonů) opravňovalo žalovanou, aby odepřela výplatu, neboť podle znění akreditivu šlo o »petrolej«. Dovolací soud sdílí právní názor obou nižších soudů, že nebylo věcí žalované, aby zjišťovala, zda je označení zboží »nafta surowa« totožným s označením »petrolej«. Nevyhovovalo-li toto přesně podmínkám akreditivu, měla si žalobkyně sama u firmy M. vymoci poukaz, aby žalovaná konala výplaty i na nákladní listy, v nichž zboží označeno jest jako »nafta surowa«, po případě měla sama prokázati bezpečně totožnost zboží, neboť také ona, pokud se týče B. musili věděti, že nákladní listy jest vyplniti ve státním jazyce podací stanice (polském) a mělo býti na správné pojmenování zboží v nákladních listech pamatováno již při zřízení akreditivu, to tím spíše, ježto, jak bylo zjištěno, výraz »nafta surowa« připouští různý výklad. Zdráhala-li se konečně žalovaná, vyplatiti akreditované částky proto, že podací stanicí nebyly Dziedice, nýbrž Drohobycz (při zásilce 35 vagonů), jest to odůvodněno obsahem akreditivů, jak již správně

uvádí odvolací soud, neboť jen tento obsah byl pro žalovanou závazným. Dovolatelka neprávem vytýká, že odvolací soud z výpovědi Štěpána K-a zjišťuje, proč se podmínka »stanice Dziedice« dostala do akreditivu, ač sám důkazu neprováděl, převzav toliko zjištění procesního soudu, který o této okolnosti se nezmiňuje a když výpověď K-ova mimo to jest v rozporu s výpovědí B-ovou, který udal, že všem súčastněným bylo známo, že jde o nerafinovaný petrolej ze státní rafinerie z Drohobycze. Soudu odvolacímu stačilo úplně, že označení stanice podací nesouhlasí se zněním akreditivu, vždyť podotýká výslovně, »že v tomto směru netřeba přibírati ještě výpověď svědka K-a o tom, jak se ona podmínka do akreditivu dostala«. Z toho jest patrno, že odvolací soud v tomto směru k výpovědi svědka K-a vlastně nepřihlížel.

Čís. 3864.

Československý erár jest povinen zaplatiti to, co bylo mu dodáno po 28. říjnu 1918, třebas objednávka se stala ještě býv. rakouským erárem.

(Rozh. ze dne 14. května 1924, Rv I 204/24.)

Žalobkyně ujednala s bývalou správou c. k. rakouských státních drah smlouvu o dílo, provedla je z části před 28. říjnem 1918, z části po tomto dni; dílo bylo správou československých státních drah převzato. Oba nižší soudy vyhověly žalobě o zaplacení odměny za vykonané dílo.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného eráru.

Důvody:

Žalovaný erár dovolává se z rozsudku odvolacího soudu pro nesprávné právní posouzení, tedy z dovolacího důvodu §u 503 čís. 4 c. ř. s. Dovolání nelze uznati za odůvodněné. Podle §§ů 1 a 2 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n., kterým byl proveden čl. 208 mírové smlouvy St. Germainské, nabyla Československá republika veškerého majetku nemovitého i movitého, zahrnujíc v to veškerá majetková práva i pohledávky, který náležel do 28. října 1918 bývalému erári rakouskému na území, jež toho dne připadlo Československému státu. Dle §u 7 téhož zákona jest rozhodnou dobou pro nabytí tohoto majetku den 28. října 1918. K majetkovým právům tam vytčeným náleží zajisté také všechny obligační nároky na splnění smluv, ujednaných před uvedeným dnem rakouským erárem s třetími osobami, nemohou však k nim náležeti statky a práva, jichž dne 28. října 1918 ještě nebylo, poněvadž toho dne nebyla smlouva třetími osobami ještě splněna. To, co žalující firma dodala železniční správě po 28. říjnu 1918, nebylo dodáno již bývalému c. k. erári a nepřipadlo do vlastnictví československého eráru podle čl. 208 mírové smlouvy a veřejnoprávního předpisu zákona čís. 354/1921. Ohledně úplaty za tyto dodávky neplatí proto předpisy čl. 203 předposlední odstavec a čl. 205 poslední odstavec mírové smlouvy St. Germainské, že nynější vláda rakouská jest samojediná zodpovědna za všechny závazky bývalého rakouského eráru, sjednané před válkou a za války s určitými výjimkami, o něž tu nejde, nýbrž všeobecná pravidla platného práva soukromého. Na veřejnoprávní, bezbřemenný převod majetku bývalého Rakouska na Československou republiku mohla by se žalovaná strana odvolávati jen ohledně dodávek, provedených před 28. říjnem 1918, zaplacení těchto dodávek však žalující firma touto žalobou nevymáhá a ovšem vzhledem ku příročí, nařízenému pro takové pohledávky zákonem ze dne 23. července 1919, čís. 440 sb. z. a n., ani vymáhati nemůže. Lze-li posuzovati právní poměr mezi stranami jenom podle pravidel práva soukromého, nemůže býti pochybnosti o povinnosti žalovaného eráru, by zaplatil hmoty a práce, dodané po 28. říjnu 1918. Povinnost ta plyne z §§ů 1052, 1062, 1152 a 1170 obč. zák. Přijala-li československá železniční správa další plnění žalující firmy, aniž prohlásila, že je přijímá jménem bývalého c. k. eráru — k čemuž ostatně nebyla pro nedostatek jakéhokoliv zmocnění ani oprávněna — nemůže tento její počin míti jiného smyslu, než že ujednala se žalobkyní samostatnou smlouvu o dílo, jímž bylo dohotovení nedokončeného díla, počatého z příkazu bývalého rakouského eráru, a že jest ochotna zaplatiti odměnu na dohotovení díla připadající.

Čís. 3865.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Zákonem byly zaopatřovací požitky pouze upraveny, nebyl však nárok na ně zákonem založen.

Nároku nemá zaměstnanec, jenž se, vystupuje ze služby, vzdal za odbytné zaopatřovacích požitků.

(Rozh. ze dne 14. května 1924, Rv I 624/24.)

Po 38leté službě na panství žalovaného šel žalobce v roce 1911 do výslužby a dostav odbytné 8.000 K prohlásil, že nemá proti žalovanému dalších nároků ze služební smlouvy. Žaloba o zaopatřovací požitky podle zákona čís. 130/1921 sb. z. a n. byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Co se týče otázky, zda zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. utvořil důvod pro nároky na zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém pozemkovém majetku, či zda jen upravil existující již nároky, rozřešil tuto otázku odvolací soud správně. Z nadpisu zákona, z jeho ustanovení jakož i z prováděcího nařízení k tomuto zákonu ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n. a z důvodových zpráv plyne nepochybně, že zákon zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkostatcích toliko upravuje, však nových nároků nezakládá. Kdo zaopatřovacích požitků již nepožíval (§ 1 a) nebo kdo na ně nároku ať ze zákona nebo ze smlouvy nebo podle zvyklosti neměl (§ 1 b),

ten na zaopatřovací požitky dle uvedeného zákona nároku nemá. Odvolací soud také správně rozhodl, že žalobci zaopatřovací požitky dle onoho zákona nenáleží. Žalobce vystoupil ze služeb na velkostatku v roce 1911 a, přijav odbytné a vzdav se nároků na zaopatřovací požitky, nebral ani pense ani provise ani darů z milosti od roku 1911; dle toho do skupiny zaměstnanců podle §u 1 a) zákona nepatří. Podle prokázané zvyklosti na velkostatku žalovaného dostávali úředníci pensi až po 40leté službě. Žalobce sloužil na velkostatku, jak jest nesporno, toliko 38 let. Neměl tedy nároku na zaopatřovací požitky podle zvyklosti a že měl na ně nárok ze zákona, při čemž zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., podle toho, co uvedeno, v úvahu nepřichází, nebo že mu náležely podle smlouvy, žalobce ani netvrdil. Nenáleží tudíž žalobce ani mezi oprávněné podle §u 1 b) zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. Z toho, že žalobce obdržel odbytné, nikterak neplyne a žalobce neprávem dovozuje, že nárok na pensi měl. Ale i kdyby nárok byl měl, vzdal se ho, což nesporno, a nárok ten zanikl. Že toto vzdání se, na které vlastně ani nepřijde, když žalobce, nedoslouživ 40 let, nároku na pensi neměl, nemělo platnosti, uznati také nelze. Zákon nikde nezapovídá vzdáti se zaopatřovacích požitků, a ze sociálně reformní tendence zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. neplatnost vzdání se nároků na pensi za odbytné dovoditi se nedá. Jinak by se prováděcí nařízení ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n. v odst. (7) k §u 1 uvedeného zákona zajisté nezmiňovalo o odbytném a nestanovilo by, že odbytným nejsou dary z milosti a že odbytné dáno jednou pro vždy nezakládá nároku na požitky podle §u 1 a) zákona. Pokud žalobce uvádí, že odbytné mu dané mělo za účel jeho aspoň částečné zaopatření a že má proto žalobce nárok na zaopatřovací požitky, když účelu toho následkem války a poválečných poměrů není dosaženo, není ani toto stanovisko správné. Odnikud neplyne, že odbytné bylo žalobci dáno na jeho zaopatření, ale i kdyby tomu tak bylo, přišlo by na to, že, nedoslouživ 40 let, nároku na pensi neměl, a měl-li ho, se ho bezvýhradně vzdal.

Čís. 3866.

Smírem, jímž vymáhající věřitel následkem vylučovací žaloby uznal vlastnictví žalobce a svolil ke zrušení exekuce, nepomíjí o sobě jeho exekuční právo zástavní a jeho nárok na zaplacení z dražebního výtěžku.

Zrušiti exekuci z tohoto důvodu lze jen k návrhu. Třetí osoba smíru dovolávati se nemůže.

(Rozh. ze dne 14. května 1924, R II 163/24.)

Josef H. zabavil dlužnici exekučně svršky a, když byla na něho Živnostenskou záložnou podána vylučovací žaloba, uznal její vlastnické právo k některým svrškům. Svršky byly napotom exekučně prodány a při rozvrhu výtěžku prodeje nepřiřkl exekuční soud výtěžek prodeje svršků, ohledně nichž byl vymáhající věřitel uznal vlastnictví Živnostenské záložny, vymáhajícímu věřiteli, nýbrž následujícímu, Občanské záložně. Rekursní soud přiřkl výtěžek prodeje oněch svršků vymáhajícímu věřiteli.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu Občanské záložny.

Důvody:

Sporným jest již jenom, zda pominulo soudním smírem ze dne 22. září 1923, kterým vymáhající věřitel H. následkem vylučovací žaloby, podané na něho Živnostenskou záložnou v R., uznal její vlastnictví k některým u dlužníků zabaveným a nyní exekučně prodaným předmětům a svolil k zrušení exekuce ohledně nich, jeho exekuční právo zástavní a tím i nárok na zaplacení z dražebního výtěžku. Rekursní soud uznal, že exekuční zástavní právo Josefa H-a nepominulo. K tomu by bývalo třeba, by exekuční soud zrušil podle onoho smíru exekuci, čehož však neučinil, poněvadž nikdo toho nenavrhl. Mylným jest názor stěžovatelky, že exekuční soud byl povinen, exekuci zrušiti z úřadu. Podle §u 37 ex. ř. může se tak státi jenom, když vylučovací žalobě bylo právoplatně, tedy rozsudkem, vyhověno; byl-li spor ukončen smírem, nebyl exekuční soud povinen, ba ani oprávněn, tak učiniti bez návrhu stran. Návrh na zrušení exekuce nebyl učiněn ani ve smíru samém, neboť žalovaný udělil v něm jenom svolení ku zrušení exekuce, ani dodatečně, smír zůstal na exekuci bez jakéhokoliv vlivu a stranám zůstalo volno, by smír kdykoliv později novým ujednáním změnily, a sporné poměry jinak upravily. Ze smluvní svobody stran plyne také, že stěžovatelka není k dovolací stížnosti vůbec oprávněna. Smír ze dne 22. září 1923 tvoří právo jen mezi stranami, které jej ujednaly, nemá významu pro nikoho jiného, stěžovatelka nemohla z něho nabýti práv. Nesrozumitelným jest, dovoláváno-li se věcné a proto i proti třetím osobám účinné podstaty práva zástavního. Měla-li stěžovatelka na mysli vlastnické právo Živnostenské záložny, stačí poukázati na to, že záleží pouze na vlastníkovi, zda, proti komu a do jaké míry chce své vlastnictví uplatniti či neuplatniti, třetí osoby nemají práva požadovati, by ho bylo dbáno.

Čís. 3867.

Nejde o půjčku, nýbrž o smlouvu pachtovní, bylo-li užívání věcí přenecháno na určitý čas s tím, že užívatel ponese břemena.

(Rozh. ze dne 14. května 1924, Rv II 289/24.)

Na jaře 1922 odevzdala žalobkyně žalovanému svou usedlost s tím, že beztak zamýšlí odevzdati hospodářství synu žalovaného; žalovaný nechť mezitím hospodaří na usedlosti, až jeho 21letý syn nabude schopnosti k samostatnému vedení hospodářství. Úplata v penězích smluvena nebyla, žalovaný měl nésti dávky a břemena. Tvrdíc, že žalovaný špatně hospodaří, domáhala se na něm žalobkyně, by usedlost vyklidil a jí i se zásobami a příslušenstvím odevzdal. Oba nižší soudy vyhověly

žalobě, odvolací soud z těchto důvodů: Smlouva, o niž tu jde, jest bezpochybně platná. Touto úmluvou má ve prospěch žalovaného býti zřízena mezitímní správa do té doby, až syn jeho František nabude schopnosti k samostatnému převzetí hospodářství. Kdyby postup usedlosti Františkovi byl již platnou smlouvou závazně zaručen, rovnalo by se právo žalovaného na vedení »mezitímního hospodářství« požívacímu právu nebo manželovu právu na správu a požívání (ve smyslu §u 1237 obč. zák.); v takovém případě bylo by libovolné odvolání této správy vlastnicí usedlosti vyloučeno. Jinak má se věc v tomto případě. František K. nenabyl ještě práva na odevzdání usedlosti. Dodatek v základní úmluvě (odevzdávám ti hospodářství mezitímně, až tvůj syn nabude schopnosti k samostatnému hospodaření) vyslovuje pouhou pohnutku pro mezitímní správu žalovaného. Touto úmluvou nebyla žalobkyně nucena postoupiti usedlost; byla proto i oprávněna odvolati mezitímní hospodářství žalovaného kdykoliv, to tím spíše, že sama má libovolně posouditi schopnost Františka K-a k převzetí usedlosti.

Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Smlouvu toho obsahu, jak ji nižší stolice zjišťují, nelze pokládati za půjčku podle §u 971 obč. zák., ježto nešlo o používání bezúplatné, nýbrž za smlouvu pachtovní. Užívání přenecháno bylo na omezený čas (§ 1090 obč. zák. a § 1096 obč. zák. na rozdíl od §u 1122 obč. zák.). I cena, za niž užívání přenecháno, určena jest způsobem odpovídajícím §u 1090. Břemena, jež měl žalovaný nésti, byla v čase smlouvy známa a představují určitou cenu dle §u 1090 obč. zák. Platnost nájemní nebo pachtovní smlouvy není dotčena tím, že pachtýř kromě určité ceny má konati i platy a nésti náklady v neurčité výši, na příklad náklad na udržování nebo i na obnovení předmětu nájemního, povinnost platiti daně proměnlivé výše, platiti požární pojistné a t. d. (t. zv. Akcidencie smlouvy pachtovní). Jde tudíž v tomto sporu o otázku, zda žalobkyně smí žádati vrácení pachtovního předmětu. Při ujednání smlouvy nepočítaly strany výslovně s možností, že vůbec nedojde k tomu, aby syn žalovaného, nabuda schopnosti hospodařiti, nepřevzal hospodaření na realitě žalobkyně, kterýžto případ nastal dle zjištění nižších stolic, když žalobkyně za sporu prohlásila, že synu žalovaného hospodaření vůbec nepřenechá. Se zřetelem na zásadu poctivosti v právním životě (§ 863 obč. zák.) nelze ze smlouvy, nižšími stolicemi zjištěné, dovozovati, že se žalovaný pro tento případ zavázal, usedlost ihned vykliditi. Neudržitelnost tohoto výkladu patrna jest zejména, vezme-li se v úvahu případ, že by se byla žalobkyně v několika dnech po přesídlení žalovaného z V. do K. chtěla zbaviti svého závazku pouhým prohlášením, že synu jeho usedlost v užívání nepřenechá. S druhé strany není podkladu pro to, že žalobkyně i v takém případě chtěla žalovanému po celou označenou dobu učební ponechati užívání, ač nemůže dojíti k uskutečnění účelu, který dle vůle stran byl zajisté konečným cílem celé úmluvy a ne pouhým nezávazným motivem (§ 901 obč. zák.). Pro tento případ jde tedy o smlouvu pachtovní na neurčitou dobu, a při nedostatku jinakého ujednání stran musí nastoupiti platnost §u 1116 obč. zák., dle něhož lze poměr pachtovní na neurčitou dobu uzavřený skončiti 6měsíční výpovědí. Že výpověď taková byla dána, nebylo ani tvrzeno. K vývodům prvého soudce se podotýká, že nebylo věcí žalovaného, aby namítal nedostatek výpovědi, nýbrž že stačilo, že trval na jsoucnosti smluvního poměru, naopak bylo věcí žalobkyně, by tvrdila skutečnosti, zakládající její nárok na vrácení pachtovního předmětu, a by je prokázala.

Čís. 3868.

I. Byla-li žalobní žádost obmezena za řízení v I. stolici na útraty sporu, jest o ní rozhodnouti usnesením.

II. Byla-li žalobní žádost obmezena za pravidelného řízení před okresními soudy na útraty sporu, je dále jednati podle předpisů pro řízení ve věcech nepatrných.

(Plenární usnesení ze dne 20. května 1924, čís. pres. 298/24.)

U odvolacích (rekursních) soudů, právě tak jako u Nejvyššího soudu, není jednotným způsobem řešena otázka, jakým opravným prostředkem jest napadati rozhodnutí ve příčině nákladů sporu, byla-li žádost žalobní během řízení v I. stolici obmezena jen na útraty sporu. Kdežto některá rozhodnutí, odvolávajíce se na předpis §u 55 c. ř. s., pokládají za přípustný rekurs (R I 1138/20, R II 409/21, R I 995/22, R I 347/23, R I 647/23), jiná rozhodnutí, vylučujíce použití §u 55 c. ř. s. na takové případy, připouštějí odvolání (R I 1405/21, R II 324/22, R I 1483/22, R I 31/23, R I 333/23, Rv II 244/23, R II 440/23, R I 217/24, R I 235/24). Sem spadá též otázka, dávající podnět k různosti názorů, zdali takové obmezení žalobní žádosti ve sporech před okresními soudy má za následek přechod pravidelného řízení v řízení předepsané ve věcech nepatrných (R II 451/21, R II 377/22 a R II 475/22). Aby v těchto otázkách docíleno bylo jednotnosti soudního rozhodování, předložil první president Nejvyššího soudu věc plenárnímu senátu, jenž se usnesl na shora uvedených právních zásadách.

Důvody:

I. Abychom dospěli ke správnému řešení sporné otázky pod čís. I. uvedené, nemůžeme se obmeziti jen na otázku: »zda rekurs či odvolání«, nýbrž musíme jíti hlouběji až k předmětu opravných prostředků a zkoumati, v jaké formě má býti vydáno rozhodnutí o návrzích stran na přiznání útrat sporu proti straně druhé v těch případech, kdy k rozhodnutí o žalobním nároku vůbec nedojde. Odpovědí na tuto otázku rozřešena bude též otázka opravných prostředků sama sebou, protože řádnými opravnými prostředky z rozsudků jsou odvolání a dovolání (§§ 461 a 502 c. ř. s.), z usnesení pak jen rekurs, případně dovolací rekurs (§§ 514 a 528 c. ř. s.). Jde tu o případy, ve kterých žalobce, aniž by formálně žalobu zpět vzal, svůj žalobní nárok z jakéhokoliv důvodu (po pravidle pro uspokojení po podané žalobě)

nedá soudem rozhodnouti, ale přes to setrvá na své žádosti, aby mu žalovaný náklady sporu nahradil; žalovaný však, neuznávaje důvodnosti žaloby, tomuto návrhu žalobcově odporuje, nebo i se své strany náhradu nákladů sporu žádá. Soud nerozhoduje pak již o nároku žalobním jako takovém, tedy o »věci hlavní«, ale maje rozhodnouti o souvislém návrhu žalobcově na náhradu nákladů sporu a případně také o vzájemném návrhu žalovaného téhož obsahu, jest přece nucen zjišťovati skutkový podklad žaloby a zkoumati otázku, zdali a pokud byla žaloba ve »věci hlavní« důvodna. Soud řeší pak tuto otázku jen jako otázku předurčující k cíli rozhodnutí o nákladech sporu. Nastane tu podobný případ jako onen, o kterém se zmiňuje § 37 odst. 4 konk. ř. ze dne 10. prosince 1914 č. 337 ř. z. Soudy rozhodovaly až dosud ve případech právě zmíněných bezvýjimečně rozsudkem. Dlužno zkoumati, zda právem. Všechna rozhodnutí procesního soudu dějí se buď ve formě rozsudků, nebo ve formě usnesení, k nimž čítati je také platební příkazy a rozkazy v řízení rozkazním, směnečném a upomínacím. Slavnostnější formu r o z s u d k u omezuje zákon — jak v §u 404 c. ř. s. praví — jen na rozhodnutí »ve věci hlavní«. Jinak děje se rozhodnutí vždy u s n e s e n í m (§ 425 c. ř. s.). Výjimka ve sporech o rušenou držbu (§ 459 c. ř. s.) a výjimka v §u 511 c. ř. s. uvedená, kde jest řeč o »zrušovacím rozsudku« dovolacího soudu, jsou právě jen výjimkami, z nichž výjimka §u 511 c. ř. s. v praxi již načisto byla opuštěna. Jest tedy uvažovati, co dlužno pokládati za »věc hlavní« a zdali její součástí je také nárok na náhradu nákladů sporu. »Věcí hlavní« je nárok žalobou uplatňovaný i se svým příslušenstvím. Nárok ten můžeme krátce nazývati »nárokem rozsudkovým«. Také příslušenství náleží k nároku žalobnímu; nejen tehdy, uplatňuje-li se žalobou samostatně, kdy tvoří samo »věc hlavní«, nýbrž i tehdy, uplatňuje-li se jen jako pouhý přívěsek hlavního nároku (§§ 226 c. ř. s., 405 c. ř. s. a § 54 odst. 2 j. n.). Z toho plyne, že soud má rozhodovati v e f o r m ě r o z s u d k u jen potud, pokud rozhoduje o věci hlavní nebo aspoň o jejím příslušenství, pokud mu tedy z hlavního nároku a jeho příslušenství něco k rozhodnutí zbývá. Nutno tudíž dále uvažovati, co dlužno pokládati za p ř í v ě s e k (příslušenství, vedlejší pohledávky) hlavního nároku a zdali jest jím také požadavek žalobcův na náhradu útrat sporu. Předpis §u 912 obč. zák. se o útratách sporu nezmiňuje a to z dobrého důvodu. Nárok na náhradu nákladů sporu není povahy soukromoprávní, nemá žádného soukromoprávního podkladu, nýbrž zakládá se jen na předpisech procesního práva. Povinnost k náhradě nákladů sporu nekotví ve právu materiálním a jejím právním důvodem není snad nějaké zavinění odsouzené strany, nýbrž jedině ta okolnost, že strany pustivše se do sporu, musí nésti zodpovědnost za výsledek sporu, ovšem s úchylkami, které civilní řád soudní sám stanoví. Procesní soudce, rozhoduje o povinnosti k náhradě útrat sporu, nerozhoduje na základě materielního práva — jak tomu jest při rozhodování o hlavním nároku a jeho příslušenství, — nýbrž zkoumá toliko, zdali a pokud jsou tu dány předpoklady pátého titulu a jiných předpisů civilního řádu soudního o náhradě nákladů sporu. »N á r o k ú t r a t o v ý« n e n í a n i č á s t í h l a v n í h o n á r o k u a n i j e h o p ř í s l u š e n s t v í m; jinak by nebylo možno na

př. při záporné žalobě určovací přiznati náhradu útrat žalované straně a nebylo by možno přiznati za určitých předpokladů náhradu útrat podlehnuvší straně proti straně vítězné (§§ 43, 45 c. ř. s.), nebo uložiti náhradu útrat osobě mimo spor stojící (§§ 333, 354 c. ř. s.). V tom směru jest theorie i praxe za jedno. (Viz na př. Hora II. str. 72, Horten Oest. Z. P. O. I. str. 206, Ott I. str. 222, Pollak System str. 80, Pollak Juristenzeitung 1923 str. 110, Dr. Jahoda Gerichtszeitung 1913 str. 43 a rozhodnutí na př. Gl. U. č. 7162, 7257, 7630 n. ř.). Na tomto zásadním stanovisku nic nemění předpis §u 216 ex. ř., který, stavě útraty sporu a exekuce na roveň úrokům a jiným občanským dávkám, upravuje jen p o ř a d pro uspokojení věřitelovo; a nemá tu také důležitosti předpis §u 54, odst. 2 j. n., daný k určení věcné příslušnosti a jiných s cenou předmětu sporu souvislých otázek procesuálních (§ 7 a j. n., §§ 448, 500, 502 c. ř. s.); zákon nechtěl v §u 54 j. n. rozhodovati otázku, zda útraty sporu tvoří příslušenství hlavního nároku, nýbrž chtěl jen zjednodušiti výpočet ceny předmětu sporu vyřaděním »vedlejších pohledávek« jakékoli povahy, jejichž výše po pravidle žalobci v době podání žaloby ani známa není. Z toho, co vyloženo, plyne také již řešení otázky, o kterou jde. Pokud z nároku žalobního a jeho přívěsku jenom ještě něco zbývá (na př. obmezí-li žalobce žádost žalobní n a ú r o k y a útraty), nutno rozhodovati rozsudkem, zbývá-li však již jen rozhodnutí o nákladech sporu, nutno rozhodovati u s n e s e n í m, které jest jedině přípustnou formou pro rozhodnutí o nákladech sporu mimo rozsudek (§§ 10, 48, 49, 51, 142, 154, 237, 261 odst. 6, 484 odst. 3 c. ř. s.). Bije tu zejména do očí obdoba se zpětvzetím žaloby podle §u 237 odst. 3 c. ř. s., neboť obmezení žalobního nároku jest v podstatě jen částečné upuštění od ní, s tím rozdílem, že není třeba souhlasu odpůrcova a že podle §u 237 c. ř. s. může žádati náhradu útrat sporu žalovaný, kdežto zde ji žádá žalobce. V tom smyslu též závažné hlasy v literatuře (viz Hora II. str. 81, Horten I. str. 260, Pollak System str. 88, Pollak Juristenzeitung 1923 str. 110 odst. IV., Ott I. str. 232, Menger a Paupie v Grünhuts Zeitschrift VII. str. 659 a XXXV. str. 672). Názor, že obmezením požadavku žalobcova na útraty sporu stávají se tyto »hlavním nárokem«, nelze udržeti, jak bude ještě dále dolíčeno. Pravda jest jen, že v takovém případě stává se požadavek buď té nebo oné strany na náhradu nákladů sporu výhradným předmětem dalšího jednání a rozhodování. Ježto pak řádným opravným prostředkem z usnesení jest jen r e k u r s, jest s hlediska názoru tuto hájeného lhostejno, zdali sporné řízení provádí se u sborového nebo okresního soudu a u tohoto v řízení pravidelném, či v řízení bagatelním (§§ 514, 517 č. 5, 528 c. ř. s.). S tohoto hlediska nezáleží c o d o f o r m y r o z h o d n u t í také na tom, zdali při obmezení žádosti žalobní na útraty sporu má býti u okresních soudů převedeno pravidelné řízení v řízení bagatelní (§ 453 odst. 2 c. ř. s.)., o kteréž otázce pojednáno bude v odstavci II.

Že takovým usnesením, rozhodujícím o požadavku stran na náhradu nákladů sporu, bude často nutno řešiti předurčující otázku důvodnosti žaloby co do »hlavního nároku« a bude nutno zjišťovati také skutkový a právní jeho základ a že rekursní soud nebude míti možnosti,

aby správnost skutkových zjištění prvního soudu, učiněných volným hodnocením průvodů, přezkoumal a případně jinými nahradil, neoslabuje názor tuto hájený, neboť tak tomu bylo i za dosavadní praxe, pokud proti výroku útratovému připouštěla podle §u 55 c. ř. s. jen rekurs a tak tomu jest ve mnoha jiných rozhodnutích procesního soudu, pro které zákon formu usnesení přímo předpisuje (na př. rozhodnutí ve sporech o rušenou držbu podle §u 459 c. ř. s. a rozhodnutí o t. zv. námitkách sporu překážejících podle §u 261 c. ř. s.). Jestliže by soud I. stolice přes to rozhodl o nároku na náhradu útrat sporu ve formě rozsudku a pochybil by takto ve formě rozhodnutí, jest otázka opravných prostředků rozřešena již zdejším plenárním usnesením ze dne 28. listopadu 1921, čís. pres. 1210/21, uveřejněným pod čís. 1309 sbírky nejv. soudu, které zní: »Pochybil-li soud ve formě rozhodnutí, lze opravný prostředek přizpůsobiti buď formě, v níž bylo soudní rozhodnutí vydáno, nebo formě, v níž soud podle zákona byl by měl rozhodnouti.« K témuž výsledku, ke kterému jsme co do formy rozhodnutí o útratách sporu došli, zkoumajíce právní povahu nároku útratového, dojdeme také přímo z předpisu §u 55 a souvislých předpisů c. ř. s. Předpis §u 55 c. ř. s. již podle svého doslovu má na mysli jen případy, kde v rozsudku t. j. v rozsudečném nálezu procesního soudu I. stolice obsaženo jest rozhodnutí jak ve věci hlavní, tak i o útratách sporu. (Zmínka zákona o soudu »odvolacím« pozbyla změnou §u 528 c. ř. s. ve znění novely ze dne 1. června 1914 č. 118 ř. z. významu.) Cítí-li se strana dotčenou nejen soudním výrokem o nákladech sporu, ale i rozhodnutím ve věci hlavní, pak předpisuje zákon z důvodů procesní ekonomie, aby stížnost co do útrat spojena byla časově i místně s odvoláním, ježto dvou různých opravných prostředků není třeba. Cítí-li se však strana dotčenou jenom rozhodnutím o náhradě nákladů sporu, ať již jen co do výše, nebo i co do povinnosti k náhradě, připouští zákon za opravný prostředek jen rekurs. Z toho zřejmě vyplývá, že zákonodárce pokládá ono rozhodnutí o nákladech sporu, které jen rekursem lze napadati, za usnesení (§ 514 c. ř. s.). Ještě jasněji vyplývá to z motivů k §u 55 c. ř. s., kde v odůvodnění, že stačí opravný prostředek rekursu, se uvádí, že po pravidle jedná se jen o právnické vývody a úvahy, které i do rekursu možno pojati a že má rekursní soud podle §u 526 c. ř. s. možnost, aby dal provésti dodatečné šetření, pokud by to pokládal za nutné k vyjasnění bodů stížnosti. Tím jest tedy řečeno, že rozhodnutí o nákladech sporu přes to, že bylo pojato do nálezu rozsudečného a stalo se jeho částí, nepozbývá své právní povahy jako usnesení právě tak, jako této své povahy nepozbývají ona usnesení, jimiž byly zavrženy t. zv. privilegované procesní obrany a jež ve případech §u 261 odst. 1 a 2 c. ř. s. rovněž do rozhodnutí ve věci hlavní mají býti pojaty. Souhlasí to také s předpisem §u 49 c. ř. s., podle kterého rozhodnutí, ukládající zákonnému nebo zvolenému zástupci strany náhradu útrat hrubým zaviněním způsobených, má se státi ve formě usnesení, pokud nebylo pojato do rozsudku ve věci hlavní. Ani takovým pojetím do rozsudku se právní povaha tohoto usnesení nezmění a rozdíl jest jen v tom, že rozhodnutí o nákladech sporu mezi stranami podle §u 52 odst. 1 c. ř. s. do konečného rozsudku pojati býti musí, kdežto rozhodnutí podle §u 49 c. ř. s. do rozsudku pojato býti může. V této souvislosti možno také ještě poukázati na předpis §u 552 odst. 1 a § 559 c. ř. s. Tento názor hájen byl také již v judikátu Nejvyššího soudního dvoru ve Vídni č. 147 ze dne 23. března 1900, čís. 7299, uveřejněném pod čís. 193 příl. k věst., podle něhož při bezúspěšnosti dovolání, podaného ze souhlasných rozsudků ve věci hlavní, nemá místa změna výroku o nákladech sporu; zvláště však v pozdějším judikátu téhož soudu čís. 207 ze dne 24. února 1914 pres. 47/14, uveřejněném pod čís. 1536 příl. k věstn., podle něhož předpis §u 524 odst. 1 c. ř. s. o vyloučení odkládacího účinku rekursu platí také pro rekursy podané podle §u 55 c. ř. s. jen z rozhodnutí ve příčině útrat. Tento názor zastává důsledně také náš Nejvyšší soud, odmítaje při bezúspěšnosti dovolání rekurs s ním spojený z výroku odvolacího soudu o nákladech sporu jako nepřípustný podle §u 528 c. ř. s. a připouštěje ve III. stolici změnu výroku o útratách jen při změně rozhodnutí ve věci hlavní, kterouž ovšem změněn byl podklad pro povinnost k náhradě útrat. Odůvodňuje se to po pravidle tak, že rozhodnutí odvolacího soudu o nákladech sporu jest ve své podstatě usnesením do nálezu rozsudečného pojatým, jak je na mysli má § 528 c. ř. s. Proti tomuto názoru mohl by býti uváděn předpis §u 423 c. ř. s., podle něhož má býti vydán doplňovací rozsudek také tehdy, když bylo opomenuto pojati do předcházejícího rozsudku rozhodnutí o žádané náhradě útrat sporu. Námitka tato zdá se býti závažnou, neboť pak opravdu rozhoduje se jen o nákladech sporu doplňovacím rozsudkem. Ale obtíž s výkladem jest jen zdánlivá. Kdybychom lpěli na slovném výkladu §u 423 c. ř. s., pak bychom ve spojení s § 485 odst. 1 c. ř. s., podle kterého může býti vyčkáno s ústním jednáním o odvolání z předcházejícího rozsudku, až doplňovací rozsudek bez odvolání nabude právní moci, nebo až dojde také odvolání z doplňovacího rozsudku, došli právě k opaku toho, co zákon předpisem §u 55 c. ř. s. o urychlení a zjednodušení řízení ve příčině útratového výroku dosíci chtěl, neboť pak by proti útratovému výroku doplňovacího rozsudku přípustno bylo jen odvolání a § 55 c. ř. s. by pro doplňovací rozsudek neplatil, proti čemuž také Dr. Ott v »Soustavném úvodu« str. 233 se vyslovuje. Předpis §u 423 c. ř. s. dlužno vykládati v souvislosti a v souladu jednak s § 52 odst. 1 c. ř. s., jednak s § 55 c. ř. s. Předem dlužno si uvědomiti, že § 423 c. ř. s. jedná nejen o vynechaném výroku o útratách, nýbrž na prvním místě o nějakém nerozhodnutém nároku rozsudečném, o kterém ovšem zase jen rozsudkem možno rozhodnouti. Dále souvisí § 423 c. ř. s. s §em 52 odst. 1 c. ř. s. v tom smyslu, že v každém rozsudku rozepři úplně vyřizujícím má býti také rozhodnuto o povinnosti k náhradě nákladů sporu, takže vynechání takového rozhodnutí v nálezu rozsudečném činí předcházející rozsudek neúplným a vyžaduje k jeho doplnění zase jen rozsudku. Konečně dlužno podržeti na mysli důvody procesní ekonomie při §u 55 c. ř. s. shora vyložené, podle nichž rozhodnutí o útratách samo o sobě lze napadati jen rekursem, jakožto prostředkem jednodušším, rychlejším a levnějším, což platí též pro rozsudek doplňovací, obsahující jen rozhodnutí o útratách. Shrneme-li dosavadní vývody, vyplývá z nich, že rozhodnutí o náhradě ná-

kladů sporu podrží svou právní povahu jakožto pouhé usnesení i tehdy, bylo-li do nálezu rozsudečného pojato.

II. Přecházíme k řešení druhé v nadpisu uvedené otázky, zdali totiž při obmezení požadavku žalobcova jen na náhradu nákladů sporu přechází způsob pravidelného řízení před okresními soudy v řízení bagatelní. Podle dřívějšího znění §u 453 c. ř. s. a podle judikátu Nejvyššího soudního dvoru dříve ve Vídni ze dne 18. února 1913 pres. 534/12, uveřejněného pod čís. 1468 příl. k věst., nenastala v pravidelném řízení u okresního soudu změna, když snížena byla zažalovaná částka nebo cena předmětu sporu na hranici nebo pod hranici v §u 448 c. ř. s. udanou. V tomto stavu nastala však podstatná změna novelou o úlevách soudům ze dne 1. června 1914 č. 118 ř. z., která přidavši k §u 453 c. ř. s. odstavec 2., nařizuje, že při obmezení žalobní žádosti na hranici nebo pod hranici bagatelní má býti od tohoto okamžiku jednáno a rozhodováno podle předpisů daných pro věci nepatrné. Zákon tedy předpokládá, že snížen bude nárok žalobní, t. j. nárok ve »věci hlavní« a nepřikládá žádného významu tak zvaným vedlejším požadavkům jakékoliv povahy, které jak pro otázku příslušnosti podle ceny předmětu sporu (§ 54 odst. 2 j. n.), tak v důsledku toho pro způsob řízení nepřicházejí vůbec v úvahu. Z toho jde, že požadavek náhrady nákladů sporu, jakožto nárok podružný a jen v předpisech procesního práva kotvící, nehraje při snížení žalobního nároku co do způsobu řízení podle §u 453 odst. 2 žádné role a že při srovnání s hlavní věcí představuje ještě něco nižšího a podřízenějšího, než nejmenší zbytek žalobního nároku. Nelze tudíž souhlasiti s názorem vysloveným v rozhodnutích Nejvyššího soudu č. j. R II 451/21/1, R II 377/22/1 a R II 475/22/1, podle kterých při obmezení prosby žalobní jen na útraty sporu, stávají se tyto hlavním předmětem sporu a věcí samou s tím účinkem, že jejich výše rozhoduje o dalším způsobu řízení a přesahuje-li hranici bagatelní, že má za následek, že další jednání a rozhodování řídí se podle předpisů daných pro pravidelné řízení před okresními soudy. Názor tento vedl by k důsledkům nepřijatelným. Kdyby totiž žalobce obmezil žalobní žádost jen na několik málo korun z původní několika tisícové pohledávky a na náklady sporu, kdy již náklady do té doby vzniklé hranici bagatelní daleko přesahují, bylo by podle §u 453 odst. 2 c. ř. s. beze vší pochybnosti dále jednáno a rozhodováno podle předpisů daných pro řízení bagatelní. Kdyby však šel žalobce v tomto obmezení ještě dále, takže by celý žalobní nárok zmizel, získal by tím zase řízení pravidelné. K tomu dlužno uvážiti ještě toto: Nejde vždy jen o požadavek žalobcův na náhradu útrat, nýbrž po pravidle také o stejný požadavek žalovaného, který přece žádného materielněprávního žalobního nároku neuplatňoval a při němž tedy je vyloučeno, aby »vedlejší nárok« stal se jeho »hlavním nárokem«. Další obtíž působilo by určení ceny předmětu sporu. Výše útrat sporu není v době obmezení žalobní prosby žádnou určitou a pevně stanovenou veličinou. Jakým způsobem měl by soud vyšetřovati, kolik činí náklady ty v době obmezení žalobní žádosti? snad tím, že by jen k cíli určení dalšího způsobu řízení nařídil stranám předložení seznamu dosavadních útrat a že by výši jejich prozatimně určil? A co by se mělo státi, kdyby náklady sporu, jež při obmezení prosby žalobní nepřevyšovaly hranice bagatelní, tuto v dalším postupu řízení překročily? Byly-li by pokládány za »věc hlavní«, nezbylo by, než zase řízení bagatelní podle §u 453 odst. 1 c. ř. s. převésti v původní řádné řízení, neboť rozšíření žalobní prosby jest podle §u 235 odst. 1 c. ř. s. změnou žaloby, která by po případě nesměla býti ani připuštěna, kdyby výše útrat překročila i hranici určenou pro příslušnost okresního soudu (§§ 235, odst. 1 c. ř. s. a § 49 č. 1 j. n.). Kdyby staly se útraty sporu »věcí hlavní«, bylo by nutno rozhodnouti rozsudkem (§§ 390 a 404 c. ř. s.), ze kterého bylo by připuštěno odvolání (§ 461 c. ř. s.) a za podmínek §u 502 c. ř. s. i dovolání, čímž by zanášena byla otázka útratová až do III. stolice a tím byl by zmařen účel zákona, jehož předpisem § 528 c. ř. s. chtěl dosíci, totiž zameziti, aby Nejvyšší soud v otázkách útratových, jako v otázkách méně důležitých, nebyl zatěžován. Z toho všeho jest zjevno, že útraty sporu nesmějí způsob řízení určovati a že zmizí-li ze sporu »hlavní věc« nadobro, jest dále u okresního soudu ve sporném jednání pokračovati a rozhodovati jen podle předpisů daných pro řízení bagatelní (v témže smyslu také Eisinger v Juristen-Zeitung 1923 str. 176). To možno připustiti tím spíše, že při rozhodnutí ve formě usnesení (odstavec I.) rekursní soud nemůže skutková zjištění prvního soudu, učiněná volným hodnocením průvodů, přezkoumati a jinými nahraditi, takže protokol o dalším ústním jednání u okresního soudu může se obmeziti jen na údaje v §u 451 c. ř. s. uvedené.

Čís. 3869.

Náhrada škody za neoprávněné odsouzení.

Lhůtu §u 4 zákona ze dne 21. března 1918, čís. 109 ř. zák., jest počítati ode dne, kdy bylo skutečně žalobci doručeno prohlášení ministerstva spravedlnosti do vlastních rukou, byť při tom nebylo šetřeno předpisu o doručování žalob.

(Rozh. ze dne 20. května 1924, Co I 2/24.)

Žalobce byl původně odsouzen pro zločin loupeže, po obnově řízení bylo pak trestní řízení proti němu zastaveno. Žádost o náhradu škody za neoprávněné odsouzení ministerstvo spravedlnosti výnosem ze dne 7. června 1923 zamítlo. Žalobu na erár o zaplacení náhrady, zadanou na soudě dne 17. září 1923, procesní soud prvé stolice (vrchní zemský soud v Praze) zamítl, vzav za prokázáno, že zamítající usnesení ministerstva spravedlnosti bylo žalobci doručeno již dne 15. června 1923, takže žaloba byla podána opožděně. Nejvyšší soud nevyhověl odvolání.

Důvody:

Nelze přisvědčiti vývodům odvolacího spisu, že, když při doručení prohlášení ministerstva práv, upírajícího žalobci náhradní nárok, ne-

bylo šetřeno předpisu §u 106 c. ř. s. o doručování žalob do vlastních rukou, nelze jinaké doručení žalobci považovati za platné. Zákon ze dne 21. března 1918, čís. 109 ř. zák. ustanovuje v §u 4, že náhradní nárok se promlčuje ve třech měsících ode dne, kterého bylo straně k vlastním rukám doručeno odmítavé prohlášení ministerstva práv, nepřikazuje však výslovně, že doručení musí se státi podle předpisů pro žaloby (§ 108 c. ř. s.), jako na příklad v §u 155 poslední odstavec, § 550 odstavec třetí, § 564 odstavec prvý, § 567 odstavec třetí c. ř. s. a v §u 171 odstavec pátý a 395 odstavec prvý ex. ř. a j. Ani z ustanovení §u 6 zákona ze dne 21. března 1918, čís. 109 ř. zák. nelze to dovoditi, ježto dle něho jest teprve v řízení o žalobě podle §u 5 cit. zák. použiti předpisů soudního řádu s obměnou, v něm uvedenou. Z toho plyne, že podle §u 4 cit. zák. jest promlčecí lhůtu počítati ode dne, kdy bylo skutečně žalobci doručeno prohlášení ministerstva spravedlnosti do vlastních rukou, byť při tom nebylo šetřeno předpisu o doručování žalob (§ 106 c. ř. s.). Nalézací soud dospěl ku zjištění, že manželka žalobcova stejně jako v jiných dvou nebo třech případech, spis pro žalobce u radního P-a dne 15. června 1923 přijala, jej domů přinesla a že žalobce hned po příchodu, ještě téhož dne, spis do vlastních rukou obdržel, což se stalo i ve všech případech ostatních. Vývody odvolací, pokud doličují, že manželka žalobcova jako svědkyně nepotvrdila, že vždy došla žalobci k jeho žádosti k radnímu P-ovi pro poštovní zásilku, nýbrž toliko někdy, příčí se spisům a právní závěry, jež odvolání z této okolnosti činí, uchylují se od skutkových zjištění spisům odpovídajících. Odvolací soud, přezkoumav prvým soudem provedené důkazy, shledal, že výše uvedený skutkový závěr nalézacího soudu jest výsledkem správného hodnocení celého jednání a veškerých průvodů podle §u 272 c. ř. s., pročež jeho zjištění přijal i za základ pro své rozhodnutí (§ 498 c. ř. s.). Bylo-li zjištěno, že odmítavé prohlášení ministerstva spravedlnosti bylo žalobci doručeno do vlastních rukou již dne 15. června 1923, způsobem shora uvedeným, posoudil nalézací soud správně věc i s hlediska právního, když od tohoto dne — t. j. od 15. června 1923 — čítal tříměsíční promlčecí lhůtu podle §u 4 zákona ze dne 21. března 1918, čís. 109 ř. zák. a když, zjistiv, že žaloba Bedřicha B-a byla podána přímo u soudu až 17. září 1923, uznal, že nárok promlčením zanikl a žalobu zamítl.

Čís. 3870.

Tříleté úroky lze vymáhati v pořadí jistiny, třebaže není současně vymáhána jistina. Tím, že úrokový nedoplatek knihovně zajištěné pohledávky byl zažalován, o něm smír uzavřen a exekučně proň dobyto zástavní právo v pozdějším pořadí, nepozbyly tříleté úroky před příklepem vydražené nemovitosti pořadí jistiny. Totéž platí o úrocích z prodlení, útratách sporu a exekuce.

(Rozh. ze dne 20. května 1924, R I 343/24.)

Na vydražené nemovitosti vázla pro vymáhající věřitelku pod pol. 4—5 listu C pohledávka 50.000 Kč. Zažalovavši úroky z této pohledávky za dobu od 15. prosince 1921, uzavřela vymáhající věřitelka o úrokové pohledávce smír, na základě něhož vedla exekuci vnuceným zřízením práva zástavního, jež bylo vloženo pod pol. 9 listu C. Pro tuto pohledávku byla pak vedena vnucená dražba. K rozvrhu nejvyššího podání za vydraženou nemovitost přihlásila vymáhající věřitelka jednak jistinu 50.000 Kč, jednak v jejím pořadí úroky a úroky z prodlení i s útratami sporu, smíru a exekuce. Exekuční soud přiznal vymáhající věřitelce v žádaném pořadí pouze jistinu 50.000 Kč, vkladní poplatek a útraty účasti při roku, zamítl, však účtované 3leté úroky, úroky z prodlení a útraty sporu, poplatek ze smíru a exekuční útraty z těchto důvodů: Dle ustanovení §u 216 čís. 4 ex. ř. jest z rozvrhové podstaty přikázati zástavním právem zajištěné pohledávky dle pořadí jich knihovního zápisu. Nesporným jest, že podle C 9 zajištěná pohledávka 8000 Kč jest součtem tříletých úroků. Vklad těchto 8000 Kč stal se na základě soudního smíru, vznikla tedy ohledně těchto úroků novací samostatná pohledávka (rozh. ze dne 1. února 1894, čís. 412) a může tedy dojíti uspokojení v pořadí svého knihovního zápisu, t. j. pod C 9. Pokud se týče v přihlášce účtovaných úroků z prodlení, nemohou tyto přijíti k uspokojení, když nepřichází k uspokojení 8000 Kč jako úroky vlastní. Co se týče útrat sporu 820 Kč a poplatku ze smíru 102 Kč 40 h, pak útrat exekučních v přihlášce účtovaných (útrat exekučních do dne příklepu) požívají dle ustanovení §u 216 poslední odstavec ex. ř. jen ony procesní a exekuční útraty stejného pořadí s kapitálem, které vznikly jeho uplatňováním, tedy vymáháním. Jak exekuční spis prokazuje, vymáhá věřitel pohledávku 8000 Kč, pod C 9 zajištěnou, a nepřichází-li tato k uspokojení, nemohou přijíti k uspokojení útraty titulu, na němž se pohledávka zakládá, a útraty exekuční s jejím vymáháním spojené. Rekursní soud přiznal vymáhající věřitelce v požadovaném pořadí i položky, prvým soudem nepřiznané. Důvody: Dle §u 216 odstavec druhý ex. ř. dlužno přikázati v pořadí knihovně zajištěné pohledávky i úroky, které, ze smlouvy příslušejíce, nejsou déle tří let přede dnem příklepu zadrželé. Nároku tomu nemůže býti na újmu okolnost, že dotyčné úroky byly později samostatně vtěleny, neboť kotví pouze ve snaze vymáhajícího věřitele, chrániti se proti případnému promlčení úroků včasným domáháním se jich zaplacení pokud se týče i případným knihovním zajištěním, pokud neplyne z povahy věci nebo jinak, že strany novací založiti chtěly závazek nový, a pokud věřitel práva svého z §u 216 ex. ř. plynoucího se výslovně při tom nevzdal. Úmyslu takovému ani žaloba C II 1119/22 ani soudní smír uzavřený dne 12. prosince 1922 nesvědčí a proto odvolání se prvého soudce na rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 1. února 1894, čís. 412 — které na jiném základě vydáno bylo — je nepřípadné. Vymáhaná pohledávka 8.000 Kč sestává právě z úroků, jež nejsou starší tří let od příklepu, zpět čítaje, pro něž při jistině téže vymáhající věřitelky v obnosu 50.000 Kč pod pol. čís. 4 a 5 právo zástavní knihovně je zajištěno. Když tomu tak, má vymáhající věřitelka právo, účtovati dotyčné úroky i 8% úroky z prodlení, jež rovněž v témže pořadí jsou zajištěny, jako část příslušenství jistiny 50.000 Kč v pořadí této jistiny a má zajisté i nárok, ježto jde o příslušenství dle téhož zákonného ustanovení, na přisouzení veške-

rých nákladů na rozepři a exekuci, které vznikly dobýváním jich, poněvadž nehovělo by jistě spravedlnosti, kdyby vymáhající věřitel, jenž dobývá za účelem úspory útrat pouze příslušenství kapitálu, byl na tom hůře, než onen, kdo dobývá zaplacení celého kapitálu. Důsledkem toho bylo stížnosti úspěch přiznati a přiznati stěžovateli nejen účtované 8% úroky a 8% úroky z prodlení, nýbrž i veškeré žalobní a exekuční náklady až do dne příklepu vzešlé a dosud nepřikázané a rozhodnouti, jak se stalo a přikázati útraty sporu a exekuční v pořadí kapitálu a poplatek vkladní i útraty stížnosti v pořadí vedlejších závazků do výše 2.000 Kč při kapitále 50.000 Kč zjištěných.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu knihovní věřitelky zajištěné pod pol. 8 listu C.

Důvody:

Úroková pohledávka, vymáhající věřitelkou ku zaplacení z nejvyššího podání přihlášená jest sice svým právním důvodem, nikoliv však knihovním pořadím a také ne číselně totožnou s pohledávkou, pro kterou byla na základě smíru ze dne 5. února 1923 dne 17. února 1923 povolena exekuce vnuceným vkladem práva zástavního a vnucenou dražbou. Číselně jest větší, liší se od vymáhané pohledávky mimo jiné v tom, že pozůstává z úrokového nedoplatku za dobu od 15. prosince 1921 do 17. ledna 1924 8.355 Kč 55 h, kdežto exekuce byla vedena jen pro úrokový nedoplatek 8000 Kč za dobu od 15. prosince 1921 do 15. prosince 1923. I kdyby právní stanovisko stěžovatelky a prvního soudu bylo správné, musilo by 355 Kč 55 h s příslušnými úroky z úroků býti přiřknuto v pořadí kapitálu. Vymáhající věřitelka účtovala k rozvrhu nejvyššího podání pohledávku na úrocích a útratách nikoliv jako pohledávku vymáhanou, knihovně samostatným exekučním právem zástavním až po stěžovatelce pojištěnou, nýbrž jako příslušenství kapitálové pohledávky 50.000 Kč, mající pořadí přednější. Účtování takové nepříčí se předpisům §u 216 ex. ř., jenž rozeznává mezi takovými pohledávkami vymáhajícího věřitele, jež jsou zástavním právem již zajištěny, a takovými, které jsou pouze vymáhány, a ustanovuje, že mají býti zaplaceny každá podle svého knihovního pořadí, dále, že soudně upravené procesní a exekuční útraty, jakož i úroky, které nejsou starší tří let, požívají téhož pořadí jako jistina, bez ohledu na to, zda jest jistina exekučně vymáhána čili nic. Není při tom třeba, by bylo z pozemkové knihy zřejmo, že jistina byla zažalována a jest exekučně vymáhána, každý následující věřitel musí s takovou možností počítati, i když to není z pozemkové knihy patrno, v tomto případě bylo však zažalování úroků knihovně poznamenáno, a to dokonce v pořadí, stěžovateli předcházejícím. Jelikož není sporu o to, že částka, přiřknutá rekursním soudem vymáhající věřitelce, má jako příslušenství její jistinné pohledávky 50.000 Kč podle smlouvy, knihy pozemkové, §§ 16 a 17 knih. zák. a § 216 ex. ř. přednost před pohledávkou stěžovatelovou, jde jenom o správnost jeho názoru, převzatého prvním soudem, že úrokový nedoplatek 8000 Kč ztratil zažalováním, smírem a exekučním jeho vymáháním jako samostatné pohledávky právní povahu příslušenství a stal se samostatnou pohledávkou, omezenou na své vlastní, pozdější pořadí. Názoru tomu nelze přisvědčiti. Smír ze dne 12. prosince 1922 byl ve své podstatě pouhým uznáním zažalované úrokové pohledávky za účelem umožnění exekuce, nebyl tedy novací (§ 1378 obč. zák.) a nemohl míti za následek ztrátu práv zástavních. Podle §u 1390 obč. zák. zůstává zástavní právo, váznoucí pro spornou pohledávku, v platnosti i po ujednání smíru. Nevzdala-li se vymáhající věřitelka zástavního práva smírem, tím méně se ho vzdala exekučním vymáháním, třebas při tom neuvedla, že vymáhaná pohledávka jest příslušenstvím jistiny 50.000 Kč. I kdyby bylo možno předpokládati takovou její vůli, bylo by k její závaznosti třeba i srovnalého projevu vůle druhé strany, o kterém není řeči. Exekuční zajištění a vymáhání úrokového nedoplatku jako samostatné pohledávky má jenom ten význam, že ztratil-li by uplynutím tří let knihovní pořadí náležející jistině, nebyl by dle §u 217 ex. ř. odkázán na zbytek nejvyššího podání nevyčerpaný knihovními břemeny, nýbrž došel by zaplacení ve svém nově nabytém, samostatném knihovním pořadí. Ani v knihovním zákoně ani v exekučním řádě není předpisu, podle kterého by zažalování, porovnání a vymáhání úrokového nedoplatku jako samostatné pohledávky mělo nějaký vliv na účinnost práva zástavního, příslušejícího tříletým úrokům a útratám žaloby a exekuce z důvodu jejich povahy jako příslušenství hlavní pohledávky.

Čís. 3871.

I když nebyl proveden knihovní převod zástavního práva pro postoupenou pohledávku, zajištěnou na nemovitosti, jest pohledávku z dražebního výtěžku přikázati postupníkovi tak a v takovém pořadí, jak by ji bylo přikázati postupiteli.

Formální náležitosti, vyžadované §em 9 ex. ř., nevztahují se na postup vymáhané pohledávky po zahájení exekuce.

(Rozh. ze dne 20. května 1924, R I 394/24.)

Exekuční soud nepřiznal, rozvrhuje nejvyšší podání za exekučně prodanou nemovitost, záložně v N. přihlášenou pohledávku v knihovním pořadí. Důvody: V pořadí knihovním nebyla přikázána pohledávka, účtovaná záložnou v N. na základě postupní listiny ze dne 29. října 1923. Jedná se o postup, uskutečněný teprve po příklepu, avšak tento postup nemá vůbec doposud právní platnosti, poněvadž se jedná o postup hypoteky bez knihovního vtělení převodu práva zástavního. Při hypotekách nelze tudíž pohledávku bez knihovního převodu přenésti, poněvadž pohledávka a zástavní právo tvoří celek a nemohou tudíž pohledávka a zástavní právo míti různé právní osudy. V žádném případě však nepožívá tato pohledávka dle §u 445 a 431 obč. zák. zástavního práva, poněvadž tohoto práva se nabývá teprve vtělením do knih. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Nebyl-li postup pohledávky v pozemkové knize ještě proveden a je-li v po-

zemkové knize zapsán ještě postupník jako věřitel, nelze nahlédnouti, z jakého důvodu by nebylo možno nárok přikázati; ovšem jest se zřetelem na předpis §u 9 ex. ř. za to míti, že postup musí býti prokázán veřejnou listinou nebo listinou veřejně ověřenou. Touto náležitostí nemůže se postupní listina vykázati, pohledávka postupitelkou nebyla přihlášena a nemohl proto soud prvé stolice na postoupenou pohledávku z příčiny uvedené vziti zřetel.

Nejvyšší soud přiznal záložně v N. pohledávku v knihovním pořadí.

Důvody:

Pohledávka, kterou záložna v N. na zaplacených anuitách a úrocích přihlásila, byla příslušenstvím uznaných a ku zaplacení z nejvyššího podání přikázaných pohledávek Městské spořitelny v B., a vztahovalo se i na ni podle §u 17 knih. zák. právo zástavní, váznoucí na základě obou dluhopisů ze dne 4. října 1920 na prodaných nemovitostech pro hlavní pohledávky. Spořitelna přihlásila také celou tuto částku 44.974 Kč 22 h původně sama společně s jistinou k rozvrhovému roku písemní přihláškou ze dne 29. října 1923, téhož dne odstoupila ji však záložně v N., která ji ji zaplatila, a omezila o ni při rozvrhovém roku 31. října 1923 svou přihlášku. Názor prvního soudu, který odmítl ji záložně v N. přikázati z nejvyššího podání z toho důvodu, že nebyl současně s postupem vložen knihovní převod práva zástavního, jest za tohoto stavu věcí zřejmě nesprávným. Postupem nezměnilo se kromě osoby oprávněného ničeho ani na pohledávce samé, ani na zástavním právu pro ni váznoucím, ani na nároku, dojíti zaplacení z nejvyššího podání (§§ 1394, 1398, 1407 druhý odstavec, 1422 obč. zák.), pohledávka musí býti přikázána z dražebního výtěžku novému věřiteli stejně a v témž pořadí, jak by ji bylo přikázati věřiteli dřívějšímu. Nelze však souhlasiti ani s rekursním soudem, který rozhodl, že nemohlo býti k postupu přihlíženo, poněvadž nebyl prokázán dle §u 9 ex. ř. listinou veřejnou neb veřejně ověřenou. Předpis §u 9 ex. ř. platí jen pro zahájení exekuce jinou osobou, než která jest k tomu podle exekučního titulu oprávněna, má tedy význam formální (procesní), a nelze ho rozšiřovati na tento případ, v němž jde o hmotněprávní účinky postupu pohledávky. Ty nejsou na rozdíl od postupu práva ku vedení exekuce vázány na určitou formu. Při rozvrhovém roku nebyla ostatně proti platnosti postupu a pravosti předložené písemní postupní listiny vznesena námitka, takže nebylo pro exekuční soud podle §u 214 druhý odstavec ex. ř. důvodu, aby se nedostatkem veřejného ověření postupu vůbec zabýval.

Čís. 3872.

V poshovění nedoplatku kupní ceny lze po případě spatřovati poskytnutí zápůjčky. Pokud lze umluviti zpětné zaplacení zápůjčky ve zlaté měně cizozemské.

(Rozh. ze dne 20. května 1924, Rv I 1786/23.)

Při uzavření kupní smlouvy ze dne 30. června 1889 bylo výslovně vymíněno, že kupující (žalovaný) má část kupní ceny zaplatiti v měně říšskoněmecké a to 32.400 Mk ve zlatě (Mark Gold effektiv). Jako kupní cena bylo ujednáno 50.000 zl. a část kupní ceny 32.400 marek ve zlatě (Mark Gold) byla vyúčtována na kupní cenu 18.800 zl. Dle kupní smlouvy bylo 32.000 zlatých marek žalovanému ponecháno proti půlletní výpovědi, žalovaný zavázal se je 4% zúročiti a právo zástavní za pohledávku tu bylo pro prodávajícího na prodané nemovitosti vtěleno. Vypověděv k 1. červenci 1922 jistinu, domáhal se žalobce zaplacení části jistiny a to 1.000 Mk ve zlatě nebo 10.616 Kč. Žalovaný byl ochoten platiti pouze 1.000 papírových marek nebo 1.160 Kč 50 h. Oba nižší soudy uznaly dle žaloby, odvolací soud z těchto důvodů: Soud odvolací sdílí právní názor soudu prvé stolice, že částka 32.400 zlatých marek byla ponechána žalovanému zápůjčkou a že peníz 18.800 zl. byl do kupní smlouvy pojat jen za účelem vyúčtování kupní ceny, ujednané ve zlatých (Fl. Gulden). Mají tu proto místa ustanovení §§ů 987 a 989 obč. zák., jak soud procesní správně uvádí. I kdyby plnění 1.000 zlatých marek bylo nemožným, může žalobce žádati vnitřní hodnotu 1.000 zlatých marek v době poskytnutí zápůjčky. Soud odvolací sdílí právní názor soudu prvé stolice, že vnitřní hodnota 1.000 zlatých marek, dne 30. června 1889 zapůjčených, rovná se 10.616 Kč, kursu to v době jich splatnosti. Že tato vnitřní hodnota nerovná se nynějším 1.160 Kč 50 h (starých 580 zl. 25 kr. r. m.) o tom nemůže býti nejmenší pochybnosti. Jde-li o zápůjčku, pozbývají důvodnosti vývody odvolání, které žalovaný vyvozuje z té okolnosti, že nejde o zápůjčku, nýbrž o zbytek ceny trhové. Jest též samozřejmým, že při placení 1.000 zlatých marek nebo 10.616 Kč nejde u žalovaného o hospodářskou nedostižnost plnění.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Výtka, že odvolací soud nesprávně posoudil věc po stránce právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), není odůvodněna. Lze připustiti, že, byla-li kupní cena nebo část kupní ceny poshověna, nepřeměňuje se tím o sobě kupní cena nebo nedoplatek kupní ceny novací (změnou právního důvodu dluhu) v zápůjčku. Dojde však k takové přeměně, je-li z provázejících okolností zjevným úmysl stran, k tomu se odnášející. A tak tomu v případě, o nějž ve sporu jde. Byloť v kupní smlouvě ze dne 30. června 1899 ujednáno, že bude se zaplacením části 20.000 zl. kupní ceny posečkáno tak, že kupitelé splatí tuto částku v osmi čtvrtletních nezúročitelných lhůtách po 2.500 zl., zároveň však že část 32.400 něm. marek, zúročitelná 4%, bude na koupených nemovitostech právem zástavním zajištěna a že bude splatnou po pololetní výpovědi. Tato ustanovení, zejména smluvené zúrokování a vymíněná výpověď poukazují zřejmě k úmyslu stran, že byla ona část kupní ceny kupitelům ponechána jako — hypotekární — zápůjčka. Podobně byla i další část 11.200 zl. kupní ceny přeměněna v dluh hypotekární, když kupitelé pře-

vzali pohledávku 2.000 dukátů, váznoucí na koupených nemovitostech pro Annu R-ovou, ve smluvené hodnotě 11.200 zl. Tomu-li tak, není právně mylným názor odvolacího soudu, že dlužno posuzovati věc dle předpisů o zápůjčce, jmenovitě dle §§ů 987 a 989 obč. zák. Neobstojí výtka, že tento názor odporuje zákonnému pojmu a právní povaze zápůjčky ve smyslu §u 983 obč. zák. Jest pravda, že kupitelům nebyl vyplacen hotově určitý peníz, představující zápůjčkovou valutu, ale v podstatě má se věc přece tak, jako kdyby byla kupitelům po složení kupní ceny část její zase ponechána bývala se závazkem, vrátiti po určité době touž částku. Jde-li však o zápůjčku, dlužno za správné uznati též další právní vývody napadeného rozsudku, jež dovolatel pro ten případ, že by tu byla zápůjčka, vyvrátiti vlastně ani se nepokouší. Z cís. nařízení ze dne 21. září 1899, čís. 176 ř. zák. neplyne to, co dovolatel do něho vkládá; závazek, zaplatiti částku 32.400 mk. efektivně ve zlatě, byl ujednán smlouvou ze dne 30. června 1889; v §u 17 třetího dílu zmíněného nařízení pak výslovně se stanoví, že tímto nařízením nejsou dotčeny závazky, založené před 1. lednem 1900, které mají býti efektivně splněny v druhu mincí, nejmenovaném v třetím odstavci §u 15 (mince kovové nebo stříbrné mince, jež byly zákonným platidlem v rakouské měně) nebo v měně cizozemské. Že snad zlatých marek nyní nelze obdržeti, po případě že obchod jimi není volným, nikterak nevadí, když žalovaný byl odsouzen k plnění alternativnímu tak, že jest povinen zaplatiti buď 1.000 zlatých marek nebo 10.616 Kč. Námitka nedostižnosti plnění byla správně vyvrácena soudem odvolacím, a pro nedostatek skutkových zjištění k tomu poukazujících nelze uznati tvrzené nedostižnosti ani tehdy, kdyby byla nyní skutečně soudně vymáhána celá zbytková pohledávka 31.400 zlatých marek neboli 340.000 Kč, jak žalovaný v dovolacím spise uvádí. Z toho, že úroky byly dosud placeny v tuzemské měně a to v relaci 1 mka = 1 Kč 20 h, nemůže dovolatel nic odvoditi ve svůj prospěch. Dovolává se v té příčině §u 899 obč. zák., maje na mysli patrně ustanovení §u 999. Než tím, že se žalobce z důvodů — jež nebyly rozebrány v prvé stolici a tudíž proti němu nemohou býti využity — dosud snad spokojil nižší částkou úrokovou, nevzdal se práva, žádati zaplacení jistiny tak, jak bylo ujednáno, zvláště když jest pro choromyslnost zbaven svéprávnosti, ke vzdání se práva bylo by tedy potřebí svolení soudu opatrovnického.

Čís. 3873.

Dopravní řád železniční.

Mezi československými a polskými železnicemi nebyla ujednána zvláštní úmluva o solidárním ručení železnic za škody při přepravě.

Zabavení zásilky (cizí) vojenskou správou jest vyšší mocí ve smyslu §u 84 žel. dopr. ř.

(Rozh. ze dne 20. května 1924, Rv I 181/24.)

Žalobkyně zaslala v době převratové vagonovou zásilku dřeva do Černovic v Bukovině. Zásilka byla na nádraží v Oswietimě polskou intendaturou zabavena. Žaloba na československý erár o náhradu škody byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Mezinárodní bernská železniční úmluva nevztahuje se na sporný případ, neboť Československá republika přistoupila k ní teprve po mírových smlouvách. Nevztahuje se na něj ani § 100 žel. dopr. ř., neboť platí jenom pro tuzemsko. Že by mezi československými a polskými železnicemi byla bývala ujednána zvláštní úmluva o solidárním ručení železnic za škody při přepravě dle §u 100 žel. dopr. ř. s účinností pro konec roku 1918 a začátek roku 1919, nelze ze spisů seznati. Rozhodnutí sporu záleží na rozhodnutí o námitce žalovaného eráru, že zabavení zásilky polským vojskem bylo pro železnici vyšší mocí, která ji dle §u 84 žel. dopr. ř. sprošťuje ručení. Žalobce přiznává, ba přednesl dokonce sám, že polské vojenské úřady celou zásilku, jak byla v Oswietimě na nádraží, jednostranným rozhodnutím převzaly ve svou moc a odňaly ji tak další disposici dopravních úřadů, popírá však, že by to bylo pro dráhu vyšší mocí, uváděje, že vojenské úřady nejednaly za účelem zabavení zásilky, nýbrž aby ji uchránily od zkázy, jež jí hrozila, poněvadž se dráha o ni nestarala, dále že se dráha nemůže vykázati písemným rozkazem vojenské správy a že nebyl sepsán protokol o převzetí. Odvolací soud vytkl právem, že nezáleží na tom, v jakém úmyslu vojenské úřady jednaly a zda zachovaly předepsané formality, nýbrž jenom na tom, že si daly náklad vydati. Rozhodnutí vojenské správy bylo pro železnici událostí z venku přicházející a neodvratitelnou prostředky jí po ruce jsoucími, tedy vyšší mocí dle §u 84 žel. dopr. ř. a sprostilo ji z dalšího ručení za osud zásilky. Dotyčný výrok nižších soudů netrpí ani nesprávným právním posouzením ani rozporem se spisy. Mylným jest názor, že dráha ručí za zásilku, poněvadž mohla a měla zabavení nákladu vojskem předejíti včasným opatřením dle §§ů 74 a 81 žel. dopr. ř. a tak neučinila. Žalobce přehlíží, že dopravní úřad v Oswietimi ihned po znovuzahájení přerušené poštovní dopravy dne 4. dubna 1919 zažádal odesílatele o disposici, že byl tedy povinen vyčkati jeho pokynů, které ostatně nezněly ani na poslání zásilky zpět, ani na uložení její na sklad, ani na její prodej, a že vojenské úřady zásilku zabavily dříve, než došla odesílatelova disposice, by náklad byl poslán dále do Černovic. Že zásilka nesměla býti bez příkazu odesílatelova poslána zpět, plyne z §u 81 (1) žel. dopr. ř. Že by bývalo možno zásilku v Oswietimě uložiti na sklad neb užitečně prodati, jsou pouhé, ničím nedoložené a pravděpodobné domněnky žalobcovy, na nichž nelze založiti soudního rozhodnutí.

Čís. 3874.

Dopravní řád železniční.

Nestačí ústní reklamace, třebas si ji byl úředník poznamenal. Reklamace musí obsahovati zřejmé prohlášení, že se požaduje náhrada

škody za ztracenou nebo poškozenou zásilku. Připojiti doklady prozatím netřeba.

(Rozh. ze dne 20. května 1924, Rv I 205/24.)

Žalobce ohlásil dráze ztrátu zboží dne 4. března 1924 tím způsobem, že řekl přednostovi stanice N-ovi i úředníku M-ovi, na kterého byl odkázán, že přichází s účtem reklamovat ztracené sudy, že dal M-ovi podací lístky, které tento převzal, věc si poznamenal a řekl, že sudy ztraceny nejsou, že bude po nich pátrati, a, až dojde zpráva, že nalezeny nebyly, že dostane žalobce vyrozumění a pak že má čas podati účet; toto vyrozumění dostal žalobce dne 26. dubna 1921 s vyzváním, by předložil účet. Písemnou reklamaci podal žalobce dne 9. června 1921. Žalobě na dráhu o náhradu škody bylo o b ě m a n i ž š í m i s o u d y vyhověno, o d v o l a c í m s o u d e m z těchto d ů v o d ů: Je jasně dokázáno, že žalobce 4. března 1919 zásilku reklamoval a jde jen o to, zda tato reklamace vyhovuje předpisu §u 98 (3) žel. dopr. ř. Nemůže býti pochybnosti o tom, že dráha může od písemné formy, v jejím zájmu předepsané, upustiti, zejména i mlčky tím, že návrh, ústně podaný, přijme, spokojivši se s touto jeho formou, a provede na jeho základě předepsané řízení. To stalo se i zde, neboť úředník dráhy M., podržev předložené podací lístky, neodmítl reklamační návrh žalobce, nýbrž poukázal ho jen, aby další reklamační doklad, t. j. účet, který rovněž přinesl a nabízel, předložil až bude vyzván, což se stalo 26. dubna 1921. Poněvadž jest dále zjištěno, že si úředník M. ústní reklamaci poznamenal, bylo tím vyhověno i předepsané písemné formě, neboť železniční dopravní řád nepředepisuje, jak a kým návrh reklamační má býti napsán. Z toho plyne, že žalobcův reklamační návrh ze dne 4. března 1919 měl účinek zmíněný v §u 98 (3) žel. dopr. ř.

N e j v y š š í s o u d žalobu zamítl.

D ů v o d y:

Dovolání nelze upříti oprávněnosti, pokud uplatňuje dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci a vytýká, že odvolací soud pokládá za dostatečnou k přerušení promlčecí ústní reklamaci bez dokladů a že vidí vzdání se písemné formy se strany dráhy v tom, že si úředník dráhy poznamenal reklamační návrh, podržev podací lístky a poukázav jen žalobkyni, by si podala účet dodatečně. Dovolání má pravdu. K přerušení promlčení náhradního nároku žádá § 98 žel. dopr. ř. výslovně podání reklamace p í s e m n é. Nestačí proto reklamace ústní. Předpis ten má svůj důvod v tom, že písemná forma jest pro dráhu určitým podkladem pro vyřízení, kdežto ohlášky ústní jednak jsou nesnadno dokazatelny, jednak neskytají pro dráhu bezpečného podkladu pro vyřízení žádosti. Dráha by při připuštění reklamace ústní byla vydána na pospas stranám nedbalým, jež by se dovolávaly ohlášek ústních pro dráhu nesnadno dokazatelných a jež by mohly býti přijaty osobami, k vyřízení neoprávněnými, a neposkytovaly jistoty, že reklamace vůbec u dráhy byla podána. Proto právě jest p í s e m n á forma reklamace podmínkou přerušení promlčení. Tvrdí-li žalobce, že si úředník dráhy poznamenal ohlášku, netvrdí jednak ani blíže, co si poznamenal, zda poznámka obsahovala ohlášení nároku na náhradu škody, dále vyžaduje železniční dopravní řád, aby ohláška pocházela od strany a ne od dráhy, konečně poznámka úředníka nenahrazuje ani písemné formy p o d á n í (slova »A n b r i n g u n g« § 84 »einreicht« § 98 žel. dopr. ř. a stejně znějící §§y dříve v čase reklamace platného žel. dopr. ř.), protože poznámka ona p o d á n í m není a podání ani nenahrazuje. Připojení dokladů ovšem není dle §u 98 žel. dopr. ř. podmínkou, by písemní reklamace přerušení způsobila. Doklady o ceně jsou jenom pomůckou pro vyšetření ceny pro dráhu, netvoří tedy ani podstatného obsahu ohlášky, bez nichž by ji nebylo lze vyříditi. Dráha může totiž cenu i sama si vyšetřiti. Co se týče obsahu reklamace ve smyslu §u 98 žel. dopr. ř., musí obsahovati zřejmé prohlášení, že se požaduje náhrada škody za ztracenou nebo poškozenou zásilku. K přerušení promlčení nestačí tedy poptávka po zboží. Když pak úředník dráhy nepřijal účtu žalující firmy o ceně zásilky, neuplynula ještě třicetidenní lhůta po skončení lhůty dodací a nenastala následkem toho domněnka, že zboží se pokládá za ztracené; když úředník dráhy dále prohlásil, že zásilka ztracena není, že bude po ní pátrati, a nepřijal zatím účtu jako dokladu o ceně, nelze usuzovati, že úředník dráhy přijal ohlášku žalobcovu obsahově jako reklamaci náhrady, a opačný názor odvolacího soudu je nesprávným. Tím méně lze vyložiti postup úředníka, který nežádal reklamace písemné, za těchto okolností za projev vůle dráhy, že se písemného podání reklamace vzdává. Vždyť 4. března 1919 žalující firmě nárok na náhradu škody ještě nevzešel, protože lhůta 30denní od skončení dodací lhůty neuplynula. Reklamace tedy by byla dokonce předčasnou. Také poukaz úředníka, by účet byl předložen později, nelze dle zásady §u 863 obč. zák. vyložiti jako konkludentní čin, který by beze všech pochyb svědčil o úmyslu dráhy, že nechce, by reklamace byla podána znova písemně, a spokojuje se s ohláškou ústní. Ba spíše svědčí opaku. Nelze proto pokládati reklamaci za řádně podanou pro nedostatek písemné formy, i pro nedostatek obsahu ohlášky nelze míti za to, že dráha se písemného podání reklamace vzdala. Nebyla-li reklamace dne 4. března 1919 podána, počala běžeti promlčecí lhůta 30 dní od uplynutí lhůty dodací, tedy 30 dní po 4. březnu 1919, to jest od 3. dubna 1919. Písemná reklamace podána byla teprve 9. června 1921. Jiná reklamace dle spisů nepřichází v úvahu. Dle toho byla písemná reklamace podána již po uplynutí jednoroční lhůty promlčecí a nárok na náhradu škody promlčením zanikl; žaloba jest neodůvodněna a dovolání bylo proto vyhověti.

Čís. 3875.

»Příjemcem« jest adresát uvedený v nákladním listu bez ohledu na to, zda převzal již zásilku čili nic.

Ani hrubá nedbalost dráhy neprodlužuje lhůty promlčecí §u 98 žel. dopr. ř.

Změnila-li dráha adresu bez odesílatelova příkazu, jest k žalobě o náhradu škody z toho vzniklé oprávněn ten, komu přísluší příkazní právo nad zbožím.

Nepřevzala-li tuzemská dráha zboží dle původního nákladního listu, nýbrž dle nového nákladního listu, neručí dle §u 100 žel. dopr. ř.

(Rozh. ze dne 20. května 1924, Rv I 311/24.)

Žaloba na dráhu o náhradu škody, ježto zboží, zaslané žalobci, ho nedošlo, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolání napadá rozsudek odvolacího soudu z důvodu §u 503 čís. 4 a 2 c. ř. s. Přisvědčiti lze mu jen potud, že i železniční dopravní řád i mezinárodní železniční úmluva rozumí důsledně »příjemcem« adresáta, uvedeného v nákladním listě (destinatáře) bez ohledu na to, zda přijal již zásilku čili nic, a že proto nelze žalobci, jenž byl jako příjemce v nákladním listu označen, upříti oprávnění k žalobě podle §u 73 (5) žel. dopr. ř., třebas zásilky neobdržel. Leč to nestačí ku přisouzení žalovaného nároku. Firma U. zaslala z Italie žalobci zboží pod adresou Albert R. ve K. Zboží žalobce nedošlo a nemůže mu býti dráhou již vydáno. Podle §u 90 žel. dopr. ř. musí býti pokládáno za ztracené. Nezáleží na tom, zda jest či není známo, co se se zbožím stalo, proč nebylo a nemůže býti adresátovi dodáno, a kdo má na tom vinu, rozhoduje jenom, že není pro stranu, jíž bylo zasláno, pohotově, a že nákladní smlouva nemůže býti jeho opatřením a vydáním splněna. Zavinění dráhy má význam jenom pro rozsah povinné náhrady škody; pravidelně jest dráha povinna podle §u 88 žel. dopr. ř. nahraditi jen obchodní cenu ztraceného zboží na místě a v době odeslání, byla-li však ztráta zboží způsobena úmyslně neb hrubou nedbalostí dráhy, jest dráha podle §u 95 žel. dopr. ř. povinna, nahraditi plnou škodu. Když jde, jak správně vyslovil již soud odvolací, o náhradu škody ze ztráty zboží, platí o oprávnění k jejímu uplatňování § 99 žel. dopr. ř. a ten udílí oprávnění to straně, která měla právo o zboží disponovati. Firma Wenzel R., jíž bylo zboží omylem dodáno a od níž si žalobce opatřil postup nároků proti dráze, nepřichází tu vůbec v úvahu, neboť jí nikdy nevzešla a nenáležela práva z nákladní smlouvy ujednané odesílatelem se železnicí, jmenovitě pak žádné právo disposiční. Rozhodovati lze pouze mezi odesílatelem a žalobcem jako označeným příjemcem zboží, při čemž jest zřejmo, že bezpečnost provozu vyžaduje, by příkazní právo v určité době náleželo jen jedné ze stran, v úvahu přicházejících, bezpečnost právní pak, aby buď jen odesílatel nebo jen příjemce byl oprávněn požadovati náhradu škody. V tomto případě byl jenom odesílatel oprávněn o zboží disponovati, neboť ani zboží ani nákladní list nedošly nikdy do stanice svého určení, jak se v §§ 73 (9) a 76 (2) žel. dopr. ř. pro přechod příkazního práva odesílatelova na příjemce mimo další ještě podmínky vyžaduje, proto není žalobce, nevykázav se postupem odesílatelovým, k podané žalobě oprávněn. Jelikož jde o škodu ze ztráty zboží, promlčuje se nárok na náhradu dle §u 98 (1) žel. dopr. ř. do jednoho roku, kteráž lhůta dle nenapadeného zjištění nižších soudů v den podání žaloby již uplynula. Jednoroční promlčecí lhůta neplatila by dle posledního odstavce §u 98 žel. dopr. ř. jenom tehdy, kdyby ztráta zboží byla dráhou způsobena úmyslně. Nedbalost dráhy neprodlužuje promlčecí lhůty ani tehdy, když byla hrubá, vliv její dotýká se jen rozsahu povinnosti náhradní. Že by byla železnice adresu na nákladním listu změnila s úmyslem, aby žalobce byl poškozen, netvrdí ani žalobce sám, podle skutkových zjištění nižších soudů, jež dráhu nepokládají vinnou ani hrubou nedbalostí, jest to vyloučeno. Žaloba byla proto právem zamítnuta i pro promlčení. Žalobce ovšem tvrdí, že nežaluje ze ztráty zboží, nýbrž z důvodu §u 73 (5) žel. dopr. ř., ustanovujícího, že, vyhoví-li železnice dodatečnému příkazu odesílatele, aniž se tento vykázal duplikátem nákladního listu, ručí příjemci, jemuž duplikát byl odesílatelem předán, za škodu. Předpis tento nevztahuje se sice na zažalovaný případ, kde dráha změnila adresu bez příkazu odesílatelova, ale žalobce dovozuje úsudkem a maiore ad minus, že, ručí-li dráha v takovém případě za uposlechnutí příkazu odesílatelova, ručí tím spíše, změnila-li adresu bez jeho příkazu. Závěr tento jest ovšem správný, ale nelze z něho ničeho dovozovati pro žalobcovu aktivní legitimaci, na níž právě záleží. Udělil-li příkaz ku změně adresy odesílatel, nemůže požadovati náhradu škody tím vzniklé, neboť ji přivodil sám; proto se v tomto případě výjimkou vyhražuje nárok na náhradu škody příjemci. Změnila-li dráha adresu bez příkazu, může býti poškozen odesílatel stejně jako příjemce, proto platí tu pravidlo §u 99 žel. dopr. ř., že k žalobě jest oprávněn odesílatel, pokud jeho příkazní právo nepřešlo na příjemce. Okolnost, že žalobce má v rukou duplikát nákladního listu, nemá ani pro příkazní právo odesílatelovo ani žalobní legitimaci významu, který mu dovolatel přikládá. Podle výslovného předpisu §u 61 (6) žel. dopr. ř. nemá duplikát nákladního listu účinků listu nakládacího (čl. 413—418 obch. zák.). Význam jeho spočívá jen v tom, že i příkazní právo odesílatelovo (§ 73 (5) žel. dopr. ř.) i jeho právo žalobní (§ 99 (2) žel. dopr. ř.) jest vázáno na předložení duplikátu, rozsah příkazního a žalobního práva odesílatelova jest jím nedotčen, nedotčeným zůstává jmenovitě rozdělení těchto práv mezi odesílatelem a příjemcem. Bez úspěchu musí konečně zůstati dovolání, i pokud napadá výrok, že žalovaná československá železniční správa není pro spor pasivně legitimována. Železniční dopravní řád, platný jak v Rakousku, tak v Československé republice, ukládá následujícím na přepravě súčastněným železnicím solidární ručení jenom, když převzaly zboží s původním nákladním listem a to podle tohoto převzatého nákladního listu. Bylo skutkově zjištěno, že československé dráhy odepřely převzíti zboží s původním nákladním listem a vstoupiti tak v původní nákladní smlouvu, jejíž důkazem a nositelem byl právě původní nákladní list (čl. 391 obch. zák., § 61 (3) žel. dopr. ř.), poněvadž v nákladním listu udaná konečná železniční stanice neexistuje. K tomuto odmítnutí byla československá železniční správa i dle §§ 53 a 56 b) žel. dopr. ř. i dle čl. 1, 5 a 6 lit. c) mezinárodní úmluvy oprávněna. Převzala zásilku teprve, když adresa ná-

kladního listu byla změněna, vstoupila tedy do nákladní smlouvy odchylné, než do které vstoupiti odmítla, a než byla mezi odesílatelem a stanicí přijímací skutečně ujednána. Nebyla při tom povinna zkoumati, stala-li se změna nákladního listu právem a podle předpisu dopravního řádu, naopak mohla spoléhati na to, že se opírá o dodatečný příkaz odesílatelův. Změněný nákladní list nebyl již původním nákladním listem ve smyslu §u 100 žel. dopr. ř., nýbrž novým nákladním listem, a československé železnice ručí již jen podle tohoto nového nákladního listu. Neručí-li však dle §u 100 (2) žel. dopr. ř. za splnění nákladní smlouvy podle původního nákladního listu solidárně s předcházejícími dráhami, nemůže býti na ně ani dle §u 100 (3) žel. dopr. ř. žalována. Z doslovu a souvislosti tohoto odstavce s odstavci předcházejícími plyne, že pasivní legitimace dráhy k žalobě jest podmíněna jich hmotněprávním ručením dle odstavce druhého. Solidarita ručení by měla za následek, že by strany mohly žalovati kteroukoliv z dráh solidárně z nákladní smlouvy zavázaných. Třetí odstavec citovaného předpisu stanoví v tom směru výjimku, že nelze žalovati kteroukoliv dráhu, nýbrž jenom buď dráhu odesilací neb přijímací, neb dráhu, na jejíž trati škoda nastala. Rozšíření pasivní legitimace také na dráhy, které za závazky z uplatňovaného nákladního listu neručí, nelze z něho vyčísti. Poněvadž československý erár ručí za splnění nákladní smlouvy pouze podle změněného nákladního listu, žaloba se však opírá o nákladní list původní, jest žaloba proti němu pochybená.

Čís. 3876.

Byl-li se žalobou o plnění spojen návrh na zjištění předurčujícího právního poměru, nelze jeho přípustnost posuzovati podle §u 228 c. ř. s., nýbrž podle §u 236 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 20. května 1924, Rv I 323/24.)

Žalobce domáhal se na dědici, jemuž byla již odevzdána pozůstalost Josefy V-ové: 1. zjištění, že prohlášení žalobce ze dne 22. června 1916 a projednání pozůstalosti po Josefě V-ové, dne 10. června 1916 zemřelé ze zákona, pak odevzdání pozůstalosti žalovanému v základě dohody ze dne 22. června 1916 jsou bez právního účinku vůči žalobci a neplatné a odevzdací listina okresního soudu ze dne 17. října 1916 že jest proti žalobci bez právního účinku, 2. by uznáno bylo právem, že žalobci přísluší v základě poslední vůle Josefy V-ové ze dne 17. března 1903 polovice pozůstalostního jmění po Josefě V-ové a že jest žalovaný povinen vydati žalobci polovici pozůstalosti po Josefě V-ové. Žalobu opíral žalobce o závěť zůstavitelky, nalezenou po projednání pozůstalosti, v níž byl ustanoven dědicem žalobce i žalovaný, každý ku polovině pozůstalosti. Procesní soud prvé stolice žalobě ad 1. vyhověl, žalobu ad 2. zamítl. Odvolací soud zamítl žalobu ad 1, vyhověl jí však ad 2. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného, k dovolání žalobcovu pak obnovil ve výroku ad 2 rozsudek prvého soudu a uvedl v tomto směru v

důvodech:

Odvolací soud vyhověl odvolání žalovaného a zamítl I. odstavec žalobního žádání, maje za to, že jde o žalobu určovací dle §u 228 c. ř. s., jejíž základní podmínkou jest, aby měl žalobce právní zájem, aby určitý právní poměr nebo určité právo bylo zjištěno dříve, než lze žalovati o plnění, žalobci prý však takový právní zájem na určení, kterého se vedle plnění domáhá, nelze přiznati. Dle žalobní prosby domáhá se žalobce netoliko zjištění, že jeho prohlášení ze dne 22. června 1916 a projednání pozůstalosti po jeho matce a odevzdání pozůstalosti žalovanému na základě dohody ze dne 22. června 1916 jsou vůči němu, žalobci, bez právního účinku a neplatná, jakož i dalšího zjištění, že žalobci přísluší podle poslední vůle jeho zemřelé matky Josefy V-ové ze dne 17. března 1903 polovice pozůstalostního jmění po ní, nýbrž domáhá se také výroku, že jest žalovaný povinen, vydati mu (žalobci) polovici tohoto pozůstalostního jmění. Z této žalobní prosby jest patrno, že nejde tu o žalobu určovací dle §u 228 c. ř. s., nýbrž o plnění, která jest arci spojena s návrhem na určení předurčujícího právního poměru, na který zakládá žalobce svou další prosbu a na němž závisí nárok na plnění. Takový samostatně neuplatňovaný nárok určovací dlužno posuzovati podle §u 236 c. ř. s. a nikoli podle §u 228 c. ř. s., neboť nezáleží na tom, zda učinil ho žalobce, předbíhaje spornému jednání. Není proto pro něj třeba podmínek určovací žaloby, totiž zvláštního právního zájmu na rychlém zjištění, stačí, že právní poměr, jehož určení se navrhuje, jest sporný a má pro uplatněný nárok na plnění povahu předurčující.

Čís. 3877.

Výrok o započtením namítaných vzájemných pohledávkách jest pojati do rozsudečného výroku, třebaže nebyly uznány po právu.

(Rozh. ze dne 20. května 1924, Rv I 351/24.)

Proti žalobě o 10.000 Kč namítli žalovaní navzájem několik pohledávek v celkové výši 17.000 Kč. Procesní soud prvé stolice uznal dle žaloby a ohledně vzájemných pohledávek uvedl v důvodech, že jich neuznává po právu, ve výroku rozsudečném se však o nich nezmínil. Odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání a uvedl v otázce, o niž tu jde, v

důvodech:

Přisvědčiti jest názoru dovolatelů, že rozhodnutí o vzájemných pohledávkách, namítaných k započtení, mělo býti pojato do rozsudečného nálezu a nikoli jen do rozhodovacích důvodů. Toť plyne jak z doslovu §§ů 393, 411 a 417, odstavec druhý c. ř. s., tak z úvahy, že se jen za tohoto předpokladu rozhodnutí o nich může státi podle §u 411, odstavec

prvý, poslední věty c. ř. s. účastno právní moci. Než na tom v tomto případě celkem nezáleží. Z rozhodovacích důvodů obou stolic jest se vší jasností seznati, že se s namítanými vzájemnými pohledávkami zabývaly a že, dospěvše k úsudku, že nejsou po právu a netvoří položky, kterou by bylo lze se zažalované pohledávky sraziti, tuto přisoudily neztenčenu. Formální vadnost tohoto postupu není žalovaným nijak na újmu, neboť nemohou míti zájmu na tom, by výrok, že namítané vzájemné pohledávky nejsou po právu, byl účasten právní moci.

Čís. 3878.

Podrobení se rozhodčímu soudu v kolektivní smlouvě nevylučuje preklusivní prorogace ve prospěch příslušnosti řádného soudu.

(Rozh. ze dne 20. května 1924, R II 177/24.)

O žalobě zemědělského dělníka na zaměstnavatele o placení služebních požitků rozhodl procesní soud prvé stolice věcně, odvolací soud zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením a odmítl žalobu, maje za to, že dle kolektivní smlouvy byl ku rozhodnutí sporu příslušným rozhodčí soud, takže řízení stíženo jest zmatečností, k níž bylo přihlédnouti z úřadu.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by, nepřihlížeje k důvodu, pro který zrušil rozsudek a předchozí řízení, znovu rozhodl o odvolání.

Důvody:

Netřeba se zabývati otázkou, zda kolektivní smlouva ze dne 30. března 1923 (úprava mzdových a deputátních požitků a pracovních poměrů zemědělských zřízenců na Moravě pro rok 1923) pro žalobce platila čili nic, a platila-li proň, zda by tento spor spadal pod ustanovení §u 13 kolektivní smlouvy; neboť, i kdyby tomu tak bylo, nebylo by tu zmatečnosti, předpokládané odvolacím soudem. Dle zmíněného §u 13 řeší spory z této smlouvy s konečnou platností zemský poradní sbor pro záležitosti zemědělských zaměstnanců, zřízený při zemském úřadě práce v Brně. Tím se strany, podepsavší smlouvu, podrobily rozhodčímu soudu (§ 577 c. ř. s.) úmluvou soukromou, od které souhlasně kdykoliv mohly zase ustoupiti. To se — předpokládajíc, že by kolektivní smlouva pro obě strany platila — v tomto případě bylo stalo tím, že žalobce podal žalobu u okresního soudu v Z., a žalovaná, nevzneslši námitky nepříslušnosti dovolaného řádného soudu, v hlavní věci ústně projednávala (§ 104 odstavec třetí j. n.). Opačný názor odvolacího soudu jest mylný, neboť jen věci, které jsou vůbec, t. j. mocí zákona odňaty působnosti řádných soudů, nemohou býti úmluvou stran vzneseny na tyto soudy (§ 104 odstavec druhý j. n.). Neprávem proto soud odvolací zrušil rozsudek prvého soudu a předchozí řízení pro zmatečnost dle §§ů 494, 477 čís. 3 a 478 c. ř. s.

Čís. 3879.

Třebas se výrok prvého soudce, nevyhověvší námitce zahájené rozepře, stal právoplatným, ježto si nebylo do něho stěžováno, jest dovolacímu soudu přihlížeti k námitce z úřadu.

Jde o tutéž rozepři, domáháno-li se v prvé žalobě zaplacení dluhu vůbec, v druhé žalobě pak zaplacení dluhu pod exekucí na zavazenou nemovitost.

(Rozh. ze dne 21. května 1924, R I 291/24.)

Proti žalobě o 20.000 Kč, zadané na okresním soudě v M., vznesla žalovaná námitku věcné nepříslušnosti a rozepře zahájené. Soud prvé stolice námitce rozepře zahájené nevyhověl, vyhověl však námitce věcné nepříslušnosti a žalobu odmítl. Rekursu žalobcovu, napadajícímu pouze rozhodnutí o námitce věcné nepříslušnosti, rekursní soud vyhověl a námitku zamítl, ponechav usnesení prvého soudu o námitce zahájené rozepře netknutým.

Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu žalované zrušil usnesení obou nižších soudů a odmítl žalobu.

Důvody:

S poukazem na rukojemství žalované podal na ni žalobce jako osobní dlužnici dvě žaloby z téhož právního důvodu a to u okresního soudu v M. 16. září 1923 a u krajského soudu v Č. 17. září 1923. Tato žaloba byla doručena žalované 19. září 1923, ona teprve 26. září 1923. Žalobce omezuje ovšem v žalobě u okresního soudu v M. exekuční nárok na hypoteku, t. j. na vložku čís. 198 v K., patřící žalované. Než tím neuplatňuje žalobce zástavního práva, jež vůbec není sporno, ve smyslu §u 81 j. n., nýbrž prohlašuje pouze, že, dojde-li po vydání rozsudku k exekuci, omezí ji na onu realitu. Nejde tedy o věcnou žalobu ve smyslu §u 81 j. n., nýbrž o osobní žalobu na zaplacení 20.000 Kč s příslušenstvím. Týž právní ráz má spor, zahájený u krajského soudu v Č. Předmět obou rozepří jest tedy totožný a rovněž strany v obou sporech jsou tytéž, pročež projednání procesu na okresním soudě v M. zabránil dle §§ů 232 a 233 c. ř. s. spor, zahájený již 19. září 1923 na krajském soudě v Č., který v době skončení jednání na okresním soudě, t. j. 21. listopadu 1923, ještě nebyl vyřízen rozsudkem ze dne 31. prosince 1923, který nabyl moci práva. Přes to, že se výrok prvého soudce, že se námitce zahájené rozepře nevyhovuje, stal právoplatným, bylo k ní podle §u 240 c. ř. s. hleděti z úřední moci. Za tohoto stavu věci není potřebí, zabývati se vývody dovolacího rekursu o věcné příslušnosti procesního soudu.

Čís. 3880.

Dědic kupce plného práva může podle čl. 22 obch. zák. vésti dále jeho obchodní živnost a domáhati se, by firma ovšem s příslušným dodatkem, vyznačujícím nástupnický poměr, byla zapsána do obchodního rejstříku,

třebaže firma zůstavitelova z jakýchkoli příčin v obchodním rejstříku nebyla zapsána.

(Rozh. ze dne 21. května 1924, R I 387/24.)

Terezie D-ová, jež převzala po svém zemřelém manželu Karlu D-ovi jako dědička obchodní závod a dále jej provozovala, domáhala se zápisu firmy »Karla D-a nást.« do obchodního rejstříku. Firma »Karel D.« nebyla dosud zarejstříkována. Rejstříkový soud zápis povolil. rekursní soud napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu finanční prokuratury.

Důvody:

Stěžovatelka uznává, že Karel D. byl kupcem plného práva, což ostatně zjistil rekursní soud na základě platebního rozkazu berní správy, dle něhož již v roce 1917 byla Karlu D-ovi z jeho obchodu krátkým a galanterním zbožím předepsána výdělková daň 680 Kč, tedy ve výši §u 7 uv. zák. k obch. zák. Byl-li Karel D. kupcem plného práva, byl podle čl. 19 obch. zák. nejen oprávněn, nýbrž i povinen, aby svou firmu ohlásil k zápisu do obchodního rejstříku. Nestalo-li se tak, nemělo to vlivu na existenci a oprávnění ke znamenání firmy. Soud mohl Karla D-a dohánětí pořádkovými tresty (čl. 26 obch. zák.) k protokolaci firmy. Praví-li tedy čl. 22 obch. zák., že dědic, jenž nabyl trvajícího již obchodu, může tento dále vésti pod dosavadní firmou s příslušným dodatkem, nástupnický poměr vyznačujícím, není tím ještě řečeno, že by bylo nezbytnou podmínkou, by tato firma byla již zapsána v obchodním rejstříku. Může tudíž dědic kupce plného práva dle čl. 22 obch. zák. vésti dále jeho obchodní živnost a firmu, to jest jméno, pod kterým svůj obchod provozoval a se podpisoval (čl. 15 obch. zák.), třebaže firma tato z jakýchkoli příčin v obchodním rejstříku zapsána nebyla. Je-li tomu tak, jest ovšem dědic také oprávněn domáhati se protokolace této firmy, ovšem s dodatkem v čl. 22 obch. zák. vytčeným.

Čís. 3881.

Notáři nepřísluší právo ku stížnosti do usnesení, jímž mu za platnosti čl. XII. zákona ze dne 8. června 1923, čís. 123 sb. z. a n. projednání pozůstalosti bylo odejmuto a přenecháno dědicům.

(Rozh. ze dne 21. května 1924, R I 393/24.)

Pozůstalostní soud předal projednání pozůstalosti notáři, rekursní soud ponechal projednání pozůstalosti dědicům.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs notářův.

Důvody:

Přidělením úkonů, uvedených v článku XII. zákona ze dne 8. června 1923, čís. 123 sb. z. a n., nenabývá notář jako soudní komisař soukromého práva na provedení úkonu, k jehož ochraně by mohl nastoupiti cestu stížnosti jako soukromý účastník (§ 9 nesp. říz.). Je proto dovolací rekurs nepřípustným a bylo jej odmítnouti.

Čís. 3882.

Sudiště podle §u 99 j. n.

Byla-li původní žaloba na cizozemce u tuzemského soudu pro místní nepříslušnost odmítnuta a žalovanému přisouzeny útraty mezisporu, nejsou útraty ty »jměním« žalovaného, o něž bylo by lze opříti místní příslušnost pro novou žalobu o touž pohledávku.

(Rozh. ze dne 21. května 1924, R I 400/24.)

Dřívější žaloba žalující firmy proti žalovanému bytem ve Vídni podaná u krajského soudu v Hradci Králové jakožto sudiště podle §u 88 odstavec druhý j. n., byla pro místní nepříslušnost dovolaného soudu v prvé i druhé stolici odmítnuta a byly žalovanému přiznány náklady tohoto mezisporu. Krátce po rozhodnutí rekursního soudu podala táž firma proti témuž žalovanému u téhož soudu žalobu na zaplacení téže pohledávky, opírajíc místní příslušnost o sudiště jmění podle §u 99 odstavec prvý j. n. z toho důvodu, že dluhuje žalovanému onu útratovou pohledávku. Soud prvé stolice zamítl námitku místní nepříslušnosti, rekursní soud námitce vyhověl a žalobu odmítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Pohledávka, o niž žalobce opírá místní příslušnost dovolaného soudu, nemůže býti pokládána za »jmění« ve smyslu §u 99 j. n. Každý zákonný předpis musí býti vykládán v duchu a úmyslu zákonodárcově tak, by k platnosti přišla pravá vůle zákonodárce. Kdyby výsledek slovného výkladu nesouhlasil s výkladem logickým, přísluší tomuto přednost, protože slova jsou jen prostředkem projevu vůle zákonodárcovy. Bylo by obcházením zákona, kterému zákonodárce jistě nechtěl, kdyby ze slovného výkladu §u 99 odstavec prvý j. n. bylo vyvozováno, že odepření příslušnosti jest důvodem pro založení příslušnosti, ať již žalobce takový výsledek hned od původu zamýšlel, nebo důsledků takového odmítnutí teprve dodatečně využil. Tím by se zvrátilo vítězství žalovaného z prvního podružného sporu v jeho porážku ve druhém podružném sporu, ačkoliv obě žaloby jsou jen formálně různými žalobami, kdežto v podstatě jest to žaloba táž. Nutno tedy v duchu zákonodárcově setrvati při dosavadní praxi, že útratová pohledávka, vzniklá žalovanému proti žalobci v dřívějším mezisporu, není způsobilá, by založila sudiště jmění pro obnovenou žalobu.

Čís. 3883.

Pro žalobu majitele zabraného velkostatku na pachtýře o uznání, že z důvodu pachtovní smlouvy peníz, přiznaný Státním pozemkovým úřa-

dem za animální hnojení zabraných pozemků a za osetí a obdělávání jich, přísluší žalobci, a o plnění z toho vyplývající, jest výlučně příslušným soud okresní (§ 49 čís. 5 j. n.).

(Rozh. ze dne 21. května 1924, R I 409/24.)

Žalobu na pachtýře o uznání, že peníz, přiznaný Státním pozemkovým úřadem za animální hnojení zabraných pozemků a za osetí a obdělávání jich přísluší žalujícímu majiteli zabraného majetku, že žalovaní jsou povinni svoliti k tomu, by Státní pozemkový úřad peníze vyplatil žalobci a, kdyby je Státní pozemkový úřad byl vyplatil žalovaným, že jsou žalovaní povinni peníze ty žalobci vyplatiti (celkem šlo o 42.000 Kč), zadal žalobce na okresním soudě v O., v jehož obvodu byl zabraný dvůr. Žalobu odůvodňoval žalobce ustanoveními pachtovní smlouvy, jmenovitě ustanovením §u 26 smlouvy: »Pachtýři jsou povinni, odevzdati při ukončení pachtu stejné plochy, oseté řepkou, pšenicí, žitem, červeným a bílým jetelem, jak jim při počátku tohoto pachtu budou odevzdány a jak plochy ty ve výkazu budou uvedeny, a jsou povinni dáti náhradu za scházející plochy řepky, pšenice, žita nebo jetele. Při osetí musí býti použito vesměs na výměru jedné měřice při pícnici 45 litrů, při žitě 50 litrů, při řepce 4 litry a při jeteli 3 kg zdravého a klíčivého zrna (semena) při pomrvení jedné měřice 8 vozy po 8 q mrvy. Pachtýři jsou povinni odevzdati tak velkou plochu zoraných polí, jak velká plocha polí jim zorána bude odevzdána, aniž by se vyžadovala totožnost pozemků, nýbrž stačí, když se tak stane v mezích a rámci plánu k obhospodařování určeného, a propachtovatel prohlašuje, že přijme pozemky tak rozdělené, jak po dobu pachtu bylo jich užíváno. V případě, že by tato pachtovní smlouva před ukončením pachtovní doby byla zrušena, nastanou ohledně právě uvedených podmínek modifikace, podmíněné roční dobou, ve které zrušení pachtu se stalo, při čemž propachtovatel nebude povinen hraditi pachtýřem eventuelní náklady hospodařovací, naproti tomu však pachtýři budou povinni nahraditi úbytek, který by se objevil tím, že by oseté plochy byly menší, než jaké dle výkazu byly stanoveny. Množství na zásoby píce a slámy, jež nutno odevzdati, event. se nedostávající, jsou pachtýři povinni nahraditi běžnými trhovými cenami opočenskými, podobně jsou povinni nahraditi propachtovateli i nedostávající se množství mrvy, kdežto větší množství mrvy, jež při odevzdání by bylo zjištěno, jsou pachtýři povinni odevzdati propachtovateli bez náhrady. Ohledně množství zásob píce, slámy a mrvy platí obsah výkazů, jež budou sepsány.« K námitce věcné a místní nepříslušnosti jakož i nepřípustnosti pořadu práva soud prvé stolice žalobu odmítl, rekursní soud obě námitky zamítl. Důvody: Základem žalobního nároku jest pachtovní smlouva ze dne 10. listopadu 1918 a pachtovní poměr, z ní mezi spornými stranami vzniklý. Jde tedy o rozepři, spadající pod ustanovení §u 49 čís. 5 j. n., a jest pro otázku soudní příslušnosti lhostejno, zda pachtovní poměr byl zrušen zabráním propachtovaných nemovitostí žalobcových a dalším zakročením Státního pozemkového úřadu. Nezáleží také na tom, že i rozhodnutí tohoto úřadu o náhradě žalovaným za hnojení, osetí a obdělání jest právním součinitelem žalobního nároku.

Okresní soud v O. jest tudíž pro tento spor předmětně i místně příslušným, neboť předmět pachtu jest v jeho obvodu (§ 83 j. n.). Základem a východiskem žalobního nároku jest smlouva pachtovní a dle zdůvodnění žaloby a dle znění žalobního návrhu není pochyby, že jde o poměr stran a o nárok na náhradu dle práva soukromého, že tedy jest přípustným pořad práva a nezáleží prozatím na tom, zda jsou splněny právní předpoklady tohoto nároku a zda lze jej již nyní vymáhati.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Napadené usnesení vyhovuje věci i zákonu; vývody dovolacího rekursu nejsou způsobilé, by vyvrátily správné odůvodnění onoho usnesení. Otázku přípustnosti pořadu práva a příslušnosti soudní v této věci právní posuzovati jest vzhledem na ustanovení §u 41 j. n. podle údajů žalobcových. Z toho, co žalobce v tomto sporu přednesl v první stolici, a ze znění jeho žalobní žádosti plyne zřejmě, že se domáhá žalobou proti žalovaným nároku soukromého ze soukromoprávního důvodu pachtovní smlouvy, že tedy pořad práva není vyloučen, nýbrž naopak, že jest přípustným a že okresní soud v O. jest předmětně i místně příslušný pro řízení a rozhodnutí o žalobě této. Žalobce neuplatňuje žádného nároku proti Státnímu pozemkovému úřadu, nýbrž proti pachtéřům z důvodu, že byli podle pachtovní smlouvy povinni, při ukončení pachtovního poměru odevzdati mu bez náhrady hnůj pohotově jsoucí, rovněž pak odevzdati mu pozemky určitým umluveným způsobem oseté, a že pachtovní poměr jest ukončen, že tedy přísluší mu náhradní nárok z uvedeného právě důvodu proti pachtéřům, jimiž jsou žalovaní. Ovšem nedomáhá se proti nim výhradně hotového zaplacení náhrady, nýbrž v první řadě domáhá se jejich svolení, by příslušné, pozemkovým úřadem určené částky nebyly vyplaceny jim, nýbrž jemu; tím však není jeho soukromoprávní nárok z pachtovní smlouvy zbaven této své právní povahy, nýbrž jest jen upraven vzhledem na to, že Státní pozemkový úřad převzal nemovitosti, které byly předmětem pachtovní smlouvy a že následkem toho nemůže nastati a nenastane odevzdání jejich žalovanými žalobci, jak se to děje pravidelně při skončení pachtovního poměru. Vzhledem k tomu jest nerozhodno, že pachtovní smlouva stran neobsahuje ustanovení o tom, že by žalovaní byli povinni, vzdáti se ve prospěch žalobcův náhrady, které se jim dostane od osoby třetí z důvodu předčasného zrušení pachtovního poměru, ani o tom, že by byli povinni, takovou náhradu žalobci vydati. Žalobce vyvozuje svůj žalobní nárok ze závazků, převzatých žalovanými v pachtovní smlouvě; procesní soud první stolice bude povinen, svým časem v rozhodovacích důvodech svého rozsudku uvážiti všecky důležité skutkové okolnosti a právní předpisy a podle toho v nálezu rozsudečném rozhodnouti, zdali a pokud žalobní žádost jest oprávněna. O náhradu za investice, předsevzaté žalovanými, podle §u 43 a 43 a) zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 (13. července 1922, čís. 220) sb. z. a n. nejde, pročež nelze zde užiti předpisův §§ů 43, 43 a), 46, 47 a 50 a) těchto zákonů o příslušnosti pozemkového úřadu a zemského soudu v Praze. Žalovaní sami tvrdí v dovolacím rekursu, že zemský civilní soud

v Praze v řízení rozvrhovacím dosud nerozhodl o jejich žádosti za přikázání částky, pozemkovým úřadem vyměřené, a o odporu, žalobcem proti tomu vzneseném; nelze tedy toho času uvažovati o tom, jaké právní účinky by rozhodnutí to mělo pro žalobce a žalované.

Čís. 3884.

Konkurenční zákaz mezi podnikateli jest nicotným pouze tehdy, je-li časově neobmezeným a místně nepřiměřeně rozsáhlým, nebo zasahuje-li do výdělečné svobody smluvníka způsobem, převyšujícím míru nezbytnou.

(Rozh. ze dne 21. května 1924, Rv I 96/24.)

Žalobce, majitel živnosti lakýrnické a natěračské přijal v roce 1922 žalovaného za společníka, při čemž bylo umluveno, že žalovaný 5 let po zrušení společnosti nebo vystoupení z ní v okresích, v nichž byly provozovny žalobcovy, totiž v P. a v N., ani samostatně nebude provozovati živnost ani nebude pracovati jako pomocník. Ježto dle tvrzení žalobce žalovaný toto smluvní ustanovení porušil, domáhal se žalobce určení, že žalovaný není oprávněn 5 let po zrušení společenství provozovati řemeslo lakýrnické a natěračské v obvodu okresu N. a že jest povinen zdržeti se po uvedenou dobu provozování živnosti lakýrnické a natěračské v obvodu okresu N. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud usnesením ze dne 27. října 1922 zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: Úmluva, kterou se jedna strana vůči druhé straně zavazuje, že se zdrží po určitou dobu a v místně ohraničeném obvodu činnosti v určitém výrobním provozu, není nedovolenou a není proti dobrým mravům (§ 879 obč. zák.), pokud straně, která se zákazu podrobila, zbývá možnost, by si činností ve výdělečném oboru, pro který se vyučila a s nímž jest obeznámena, vydělala tolik, co potřebuje k zachování své existence a po případě ku krytí životních potřeb své rodiny. V tomto případě zákaz, provozovati živnost malířskou a lakýrnickou a pracovati jako pomocný dělník, obmezen na dobu 5 let po rozvázání smlouvy společenské nebo vystoupení žalovaného a pouze na okresy, v nichž společníci živnost provozovali, tedy na okres P. a na okres N. tak, že žalovaný má možnost i za trvání účinnosti konkurenční doložky rozvinouti svou výdělkovou činnost buď jako samostatný živnostník nebo jako pomocný dělník jinde mimo ony dva okresy a není tedy vydán nouzi, jak se první soudce domnívá. Okolnosti, na které žalovaný poukazuje a pro které první soudce upírá oné doložce platnosti, totiž nedostatek hmotných prostředků k vystěhování se z nynějšího působiště do jiného místa, jakož i nynější bytová nouze stěžující vyhledání vhodného bytu v jiném místě, byly tu již v době, kdy převzal žalovaný povinnost z konkurenční doložky, mohl s nimi tedy žalovaný počítati a proto nemůže je v tomto sporu s úspěchem namítati proti žalobnímu nároku. Opačný náhled prvního soudu, který vedl k zamítnutí žaloby, nelze sdíleti. Procesní soud prvé stolice na to znovu žalobu zamítl, odvolací soud ji vyhověl. Důvody: Především se poukazuje k odůvodnění usnesení odvolacího soudu ze dne 27. října 1922, jímž byl zrušen původní rozsudek procesního soudu. Bylo v dalším řízení zjištěno, že žalovaný bez vážného důvodu ze společného podniku vystoupil, nabyla proto vůči němu účinnosti smluvená, dovolená doložka konkurenční, a jest proto žaloba dle zákona důvodnou.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Po právní stránce sdílí dovolací soud názor odvolacího soudu a poukazuje dovolatele na správné důvody napadeného rozsudku s dodatkem, že občanský zákoník neobsahuje zvláštních předpisů o tak zvaných konkurenčních doložkách, pročež nezbývá, než přihlížeti k ustanovení prvého odstavce §u 879 tohoto zákona a k zásadě, již lze dovoditi z §u 36 zákona o obchodních pomocnících. Konkurenční doložku dlužno tedy považovati za nicotnou, jest-li na př. zákaz soutěže časově neomezeným a místně nepřiměřeně rozsáhlým, anebo, bylo-li zasáhnuto do výdělkové svobody jedné smluvní strany způsobem, přesahujícím míru nezbytnosti, neboť jen takovým výkladem konkurenčních doložek může se straně hospodářsky slabší dostati potřebné soudní ochrany. Že s tohoto hlediska spornou úmluvu nelze považovati za nicotnou, odvolací soud správně ódůvodnil, zejména poukazem k tomu, že žalovaný již po dobu společenského poměru měl možnost, vyvinouti činnost mimo zakázané dva okresy a že smlouva ze dne 18. ledna 1922 uděluje práva také žalovanému. Uváží-li se dále, že smlouva byla uzavřena na dobu 6 let a že vzájemná čtvrtletní výpověď byla přípustna pouze z obchodních ohledů a nikoli ponechána žalobcově libovůli, nelze důvodně tvrditi, že žalovaný, uzavíraje smlouvu, jednal nerozvážně a že zrušení smluvního poměru uplynutím 6-leté doby nebo výpovědní lhůty nutně musilo míti v zápětí největší nouzi žalovaného, který samou smlouvou byl chráněn před náhlým a nenadálým zrušením společenského poměru. Za tohoto stavu věci nelze ani míti za to, že sporná smlouva odporuje dobrým mravům proto, že konkurenční doložka platí jen v žalobcův prospěch.

Čís. 3885.

Povinnost nemanželského otce tuzemce, platiti výživné, jest posuzovati dle práva tuzemského, třebas dítě bylo příslušníkem cizího státu.

Nemanželský otec, bydlící v tuzemsku, jest povinen platiti dítěti, bydlícímu v cizozemsku, výživné v Kč.

(Rozh. ze dne 21. května 1924, Rv I 255/24.)

Žalovaný, tuzemský inženýr a majitel elektrotechnického závodu, uznal před říšskoněmeckým soudem otcovství k dítěti, zrozenému z venkovské šičky, a zavázal se v roce 1913 platiti na dítě čtvrtletně 90 marek. Ježto byl za dobu od roku 1914 do 28. září 1922 v prodlení s placením výživného, domáhalo se nemanželské dítě na otci jednak zaplacení dluž-

ného výživného v markách, jednak na dále výživného 300 Kč měsíčně. Oba nižší soudy přiznaly dítěti dlužný peníz v markách a na dalším výživném prvý soud 50 Kč, odvolací soud 100 Kč měsíčně, vycházejíce při určení výše výživného z ustanovení §u 1708 něm. obč. zák., dle něhož výše výživného řídí se společenským stupněm a životním postavením nemanželské matky.

Nejvyšší soud k dovolání žalovaného zrušil rozsudek odvolacího soudu a uložil mu, by ve věci dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Náhled nižších soudů, že spornou věc jest řešiti dle předpisu hmotného práva, platícího v Německu, jest právně mylným. Běží tu o plnění zákonných povinností otcovských, kotvících v právu rodinném, a pro rozsah těchto povinností jest rozhodným právní řád státu, jehož příslušníkem byl otec v době narození dítěte. V tomto případě není o tom sporu, že žalovaný v době narození dítěte i dosud je státním příslušníkem československým a jest tudíž výživné jeho nemanželskému dítěti vyměřiti nikoli dle ustanovení §u 1708 německého obč. zák., jak mylně mají za to nižší soudy, nýbrž podle předpisů práva tuzemského. Pro posouzení otázky přiměřenosti výživného jest tu tedy použiti ustanovení §u 166 obč. zák. a nemá rozhodujícího významu ani nižší společenský stupeň ani životní postavení nemanželské matky dítěte (venkovské šičky) jako v právu německém (§ 1708 něm. obč. zák.), nýbrž rozhodnými jsou tu majetkové poměry a příjmy žalovaného nemanželského otce, jenž v prvé řadě jest nemanželskému dítěti výživným povinován. Žalovaný jest spolumajitelem elektrotechnického obchodního závodu, a výtěžek z tohoto podniku, jsoucího zdrojem jeho příjmů, plyne mu v měně československé a podle těchto příjmů jest právě ve smyslu §u 166 obč. zák. vyměřiti výživné. Nižší soudy správně posoudily věc, uznavše, že žalovaný má plniti výživné v měně českoslov., neboť tato jest v plništi jeho zákonných povinností (v Karl. Varech) běžným platidlem (§§ 905 a 1420 obč. zák. novel. znění). Mylným jest tedy názor dovolatelův, že může býti odsouzen pouze k plnění v německých markách, a netřeba se jeho dovolacími vývody o této otázce již ani podrobněji zabývati. Nižší soudy, vycházejíce z nesprávného právního názoru, že v tomto případě jest použiti ustanovení hmotného práva německého (§u 1708 něm. obč. zák.) a žalobkyni vyměřiti výživné podle životních poměrů a postavení nemanželské matky, nezjistily skutkových okolností, potřebných pro posouzení majetkových poměrů a příjmů nemanželského otce, ač v žalobě byly o těchto okolnostech nabídnuty důkazy.

Čís. 3886.

Bylo-li služebním řádem stanoveno, že po dobu sesazení zaměstnance ze služby jest vzíti přiměřený zřetel na udržení životosprávy zaměstnancovy rodiny, jest na zaměstnanci, by se zavčas placení vyživovacích prostředků domáhal; přiřknutí jich pro dobu minulou brání předpis §u 1418 obč. zák.

(Rozh. ze dne 21. května 1924, Rv I 279/24.)

Žalobce domáhal se na žalované společnosti zaplacení příspěvků na výživu jeho rodiny za dobu, po kterou byl ze služby likvidátora u žalované pojišťovací společnosti suspendován, to jest za dobu od 20. února 1920 až do 21. prosince 1922, kdy byl rozhodnutím disciplinární komise z trestu ze služby propuštěn. Tento svůj nárok opíral žalobce o ustanovení §u 32 čís. 2 služebního řádu pro zaměstnance pojišťoven Československé republiky, dle kterého, i když se zaměstnanci jeho služební požitky za jeho suspense pro podezření z trestných činů, ke škodě ústavu spáchaných, zastaví, musí býti vzat přiměřený zřetel na udržení životosprávy zaměstnancovy rodiny. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

S hlediska dovolacího důvodu čís. 4 §u 503 c. ř. s. napadá dovolatel názor odvolacího soudu, že žalobce, byv nálezem disciplinární komise ze dne 21. prosince 1922 s účinkem od 20. února 1920 propuštěn bez odbytného ze služby, pozbyl všelikých nároků ze služebního poměru vůči žalované a to nejen nároku na své služební, nýbrž také na zaopatřovací požitky pro svou rodinu podle §u 32 čís. 2 služ. řádu. Otázkou, zda jsou tyto pro rodinu vyhrazené požitky částí žalobcova služného a zda byly rozhodnutím disciplinární komise zamítnuty zároveň s nárokem jeho na služné po dobu suspense, netřeba se zabývati, poněvadž žalobce nemohl by vymáhaných rodinných požitků dosíci, ani kdyby byly zcela samostatným nárokem na výživné, kteroužto právní povahu výživného příspěvky podle §u 32 čís. 2 služ. řádu rodině vyhražené zřejmě mají. O výživném však platí zásada (§ 1418 obč. zák.), že se za uplynulou dobu neposkytuje. Odvolací soud ve svém rozsudku uvádí a okolnost ta není napadána, že se o vyživovací příspěvky ani žalobce ani jeho rodina po dobu suspense u žalované společnosti neucházeli a jich se nedomáhali. Podle uvedené zásady nemůže se jich žalobce dodatečně domáhati.

Čís. 3887.

Účinek zmeškání ve prospěch dostavivší se strany nelze vyloučiti v její neprospěch provedením důkazů o jejích skutkových tvrzeních a použitím výsledku jejich ku skutkovým zjištěním, tvrzením těmto odporujícím nebo je aspoň oslabujícím.

(Rozh. ze dne 21. května 1924, Rv I 361/24.)

Žalobě o náhradu škody 4.500 Kč procesní soud prvé stolice rozsudkem pro zmeškání vyhověl, odvolací soud k odvo-

lání žalovaného přiznal žalobci pouze 2.600 Kč. Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Dovolání, uplatňujícímu dovolací důvody dle §u 503 čís. 2, 3, 4 c. ř. s., dlužno přiznati úspěch. Důvodnou jest výtka, že soud odvolací pochybil, když, jsa názoru, že řízení v prvé stolici zůstalo neúplným, ježto tato, vynesši rozsudek pro zmeškání dle §u 396 c. ř. s. a vzavši za základ pro stanovení výše bolestného pouze tvrzení žalobcova, neprovedla důkazu o způsobu, trvání a intensitě bolestí, tvrzených žalobcem, doplnil je provedením důkazu svědky Drem K-em a Drem R-em a použiv při vyměření bolestného také výsledku tohoto důkazu, snížil je z 4.500 Kč, přisouzených žalobci rozsudkem prvé stolice, na 2.600 Kč. Pro stanovení výše bolestného zjednán byl skutkový podklad žalobním přednesem o způsobu, trvání a intensitě bolestí žalobcových, jejž následkem obmeškání žalovaných bylo dle §u 396 c. ř. s. považovati za pravdivý a tudíž za vyšetřený dle §u 1325 obč. zák. Soud odvolací nebyl oprávněn, aby na tomto podkladu něco změnil. Účinky zmeškání, jak je stanoví § 396 c. ř. s. ve prospěch strany se dostavivší, nelze vyloučiti v její neprospěch provedením důkazů o jejích tvrzeních skutkových a použitím výsledku jejich ku skutkovým zjištěním, tvrzením těmto odporujícím nebo je aspoň oslabujícím. Učinil-li tak soud odvolací a stanovil výši bolestného, přihlížeje ke skutečnostem, získaným tímto postupem, zákonu odporujícím, založil svůj výrok nikoliv pouze na okolnostech vyšetřených (§ 1325 obč. zák.), nýbrž také i na okolnostech, na něž po zákonu nebylo lze vzíti zřetele. Ježto následkem tohoto odporu se spisy a nesprávného posouzení právního byla výše bolestného, přisouzená dovolateli rozsudkem první stolice, neprávem snížena, bylo dovolání již z těchto důvodů dovolacích vyhověti obnovením správného rozsudku prvé stolice.

Čís. 3888.

Obchod uhlím (zákon ze dne 9. dubna 1920, čís. 260 sb. z. a n.). Poukaz příslušných orgánů ministerstva veřejných prací k dodání uhlí nenahražoval ani nabídky ani jejího přijetí.

(Rozh. ze dne 21. května 1924, Rv I 375/24.)

K žádosti žalovaného družstva dalo ministerstvo veřejných prací žalující uhelné firmě příkaz, by dodala žalovanému družstvu uhlí. Žalobě na družstvo o zaplacení kupní ceny a dovozného procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud ji zamítl. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání, ve kterém žalující spolek uplatňuje důvody čís. 2, 3 a 4 §u 503 c. ř. s., jest neoprávněno. Pokud jde o důvod čís. 4 v příčině pohledávky žalující firmy 8789 Kč 50 h s příslušnými úroky, žalující firma má za to, že vzešla mezi ní a žalovanou stranou trhová smlouva o uhlí, zaslaném žalovanému družstvu z dolu K. a že tedy toto družstvo jest povinno, zaplatiti jí tuto pohledávku, záležející z trhové ceny 6224 Kč a z neuhrazeného zbytku dovozného ve výši 2565 Kč 50 h, jakož i příslušných úroků. Tomuto mínění nelze přisvědčiti, neboť mezi stranami nevzešla smlouva o tomto uhlí a žalujícímu spolku nepřísluší tudíž proti žalovanému družstvu ani nárok na zaplacení trhové ceny za ně, ani nárok na náhradu zbytku dovozného. To plyne z této úvahy: Podle §u 1 zákona ze dne 9. dubna 1920, čís. 260 sb. z. a n., náležela ministerstvu veřejných prací úprava hospodaření uhlím, tedy zejména též úprava obchodování jím. Obchodování uhlím samo však ministerstvu veřejných prací nenáleželo. Ministerstvo nebylo oprávněno obchodovati uhlím a neobchodovalo jím ani bezprostředně samo, ani podřízenými orgány. Obchod uhlím zůstal obchodem soukromoprávním; orgány, jimiž ministerstvo vykonávalo úpravu hospodaření uhlím, zprostředkovaly mezi výrobci a spotřebiteli tím způsobem, že nebylo dovoleno, uhlí dodávati, leč se svolením nebo na poukaz těchto orgánů a to za tím účelem, aby při nedostatku uhlí spotřeba jeho byla kryta stejnoměrně. Podle prvého odstavce §u 3 uvedeného zákona čís. 260 veškeré, v území republiky Československé těžené uhlí a zásoby jeho u výrobců, jakož i uhlí z ciziny dovážené, byly pod závěrou; závěra měla ten účinek, že tímto uhlím nebylo dovoleno nakládati bez poukazu orgánů, kterým náležela úprava hospodaření uhlím. Závěra uhlí a poukazy uvedených právě orgánů nevylučovaly tedy soukromoprávní nakládání uhlím, nýbrž jen omezovaly jeho platnost. Poukazy, dávané příslušnými orgány v určitých případech k tomu kterému nakládání uhlím, byly pouze úředním svolením k němu, nebo předchozím schválením jejím. Z toho následuje ovšem, že nakládání uhlím bez takového poukazu bylo neplatno a po případě — podle §u 26 uvedeného zákona — i trestno; ale poukazy tyto nebyly samy již nakládáním uhlím; právo, nakládati jím, zůstalo jeho majiteli. Aby tedy vzešla mezi dvěma fysickými nebo právnickými osobami (stranami) trhová smlouva o uhlí, po případě dodavací smlouva, kterou podle čl. 338 obch. zák. posuzovati jest jako smlouvu trhovou, bylo třeba podle §u 861 obč. zák. nabídky jedné strany a přijetí této nabídky stranou druhou; poukaz, daný příslušnými orgány ministerstva veřejných prací k dodání uhlí podle zákona ze dne 9. dubna 1920, čís. 260 sb. z. a n., nemohl nahraditi ani nabídky, ani jejího přijetí. Žalující strana mohla tudíž, obdrževši poukaz za účelem dodání uhlí žalovanému družstvu, učiniti tomuto družstvu prodejní nabídku buď výslovně, nebo mlčky dodáním uhlí podle poukazu; smlouva mezi stranou žalující a stranou žalovanou byla by přišla k místu přijetím nabídky žalovaným družstvem, kteréž přijetí mohlo se státi opět buď výslovně, nebo mlčky přijetím dodaného uhlí. Uhlí z dolu K., o které v tomto sporu jde, nebylo žalovaným družstvem u žalujícího spolku objednáno a nebylo tímto spolkem žalovanému družstvu výslovně nabídnuto, nýbrž bylo bez takovéto nabídky a bez objednávky žalovaného družstva tomuto posláno prostřednictvím dráhy. Trhová smlouva byla by tedy mezi stranami vzešla pouze a teprve,

kdyby a až by bylo žalované družstvo dodané uhlí přijalo. Přijetí uhlí se však nestalo, nýbrž družstvo odepřelo přijmouti uhlí. Z toho následuje, že k trhové smlouvě o uhlí z dolu K. mezi stranami nedošlo, a žalující spolek odeslal uhlí po dráze, na své nebezpečí, pročež nemůže na žalovaném družstvu žádati ani trhovou cenu za uhlí toto, ani náhradu neuhrazeného zbytku dovozného. Tím, že žalované družstvo objednalo u ministerstva veřejných prací uhlí, neučinilo kupní nabídku a nevešlo v soukromoprávní závazek, neboť tato objednávka byla v podstatě jen žádostí za příděl uhlí. Kupní nabídku bylo by musilo, aby byla podle §u 861 obč. zák. platna a závazna, učiniti u r č i t é fysické nebo právnické osobě jako prodateli nebo dodavateli. Kdyby bylo u ministerstva objednalo uhlí od žalujícího spolku, kdyby bylo žádalo za příděl uhlí u tohoto spolku, bylo by ovšem nutno uvážiti, zda v tom obsažena byla kupní nabídka žalovaného družstva žalujícímu spolku a zdali ministerstvo zprostředkovalo dodání této nabídky spolku žalujícímu; ale ani dokázáno, ani tvrzeno není, že žalované družstvo uvedlo ve své objednávce, že žádá uhlí od žalující firmy. Žalující strana uvedla, že žalovaná firma objednala u ministerstva uhlí, že uhelný inspektorát pověřil vyřízením zakázky důl ústecké montánní společnosti a vyúčtováním žalující stranu, jakož i, že žalovaná firma obdržela od ministerstva vyrozumění, že uhlí bude dodáno z dolu K., patřícího ústecké montánní společnosti. Přídělem uhlí, učiněným ministerstvem (uhelným inspektorátem) a vyrozuměním žalované firmy o tom, kdo jí uhlí dodá, nebyla tudíž uzavřena trhová smlouva, pro žalovanou firmu závazná; naopak žalované družstvo nebylo tím vázáno ani v příčině osoby, uhlí toto prodávající nebo dodávající, ani v příčině uhlí, touto osobou prodávaného nebo dodávaného. Žalované družstvo právě tak, jako žalující spolek, byly jen oprávněny, použiti přídělu a uzavříti podle něho smlouvu trhovou nebo dodavací.

Čís. 3889.

Při rozhodnutí o žalobě o obnovu podle §u 530 čís. 7 c. ř. s. lze dbáti jen skutečností, jež nastaly před vynesením rozsudku v základní rozepři.

(Rozh. ze dne 21. května 1924, Rv I 389/24.)

Žalobu o obnovu z důvodu §u 530 čís. 7 c. ř. s. p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e rozsudkem zamítl, o d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil. D ů v o d y: V předchozím sporu bylo ústní jednání skončeno a rozsudek vynesen dne 14. května 1921. Návrh na obnovu sporu dokládá žalobce novými skutečnostmi, že byl Václav Ch. dne 29. května 1921 propuštěn z ústavu pro choromyslné na revers, že když přišel domů, pokud se týče k bratrovi, byl zádumčivým, že se chtěl v noci z 2. na 3. června 1921 opět oběsiti a že musel býti druhého dne na to zase dopraven do ústavu pro choromyslné, kde jest dosud. V tom shledává žalobce důvod obnovy řízení podle §u 530 čís. 7 c. ř. s. Tento zákonný předpis však předpokládá, že strana nabude vědomosti o nových skutečnostech anebo nalezne průvody, které tu již byly p ř e d skončením řízení v základní rozepři, ustanovuje, že jich uvedení a použití v dřívějším řízení by bylo způsobilo příznivější rozhodnutí, a že navrhovatel je nemohl uplatniti před skončením jednání v základní rozepři. Právě proto žalobce v žalobě o obnovu řízení praví, »že by první soud nebyl mohl zamítnouti žalobu, kdyby byl znal novou okolnost, která se přihodila 29. května 1921, o které se žalobcův opatrovník dozvěděl až 3. června 1921«. Těchto nových skutečností nemohlo však býti použito v řízení, dne 14. května 1921 rozsudkem skončeném, ježto nastaly až po 29. květnu 1921. Chybí tedy nezbytný předpoklad dovolaného §u 530 čís. 7 c. ř. s., důsledkem čehož žalobce neopírá návrh na obnovu řízení o žádný z důvodů §u 530, 531 c. ř. s., pročež bylo žalobu odmítnouti usnesením podle §u 538, pokud se týče §u 543 c. ř. s. To se nestalo proto, že první soud uznal, že sice uplatněný důvod vyhovuje předpisu §u 530 čís. 7 c. ř. s., že však není dokázána nová skutečnost, kterou měl býti doložen.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Nejvyšší soud trvá i pro tento spor na zásadě, projevené rozhodnutím sb. n. s. čís. 2946, na něž poukazuje dovolání samo, takže není třeba, důvody jeho slovně uváděti. Stačí k nim podotknouti pouze toto: Při rozhodnutí sporu lze přihlédnouti jen ke skutečnostem, jež nastaly až do konce řízení, na jehož základě vynesen jest rozsudek. V řízení, upraveném §§ 530 a násl. c. ř. s., jde o obnovu základní rozepře, nikoli o nový spor; je proto možno při rozhodnutí o žalobě o obnovu přihlédnouti jen ke skutečnostem, jež nastaly před ukončením základní rozepře, jichž však strana nemohla bez viny použiti ve svůj prospěch. Jen za příčinou uplatnění těchto skutečností může řízení, skončené rozsudkem, býti obnoveno, nikoli však na základě skutečností, nastavších teprve později. Za platnosti opačného názoru bylo by možno obnoviti spor po každé, jakmile by nastaly skutečnosti, jejichž uplatnění mohlo by přivoditi pro stranu příznivější rozhodnutí. Nezáleží na tom, že skutečnosti, jichž se žalobce dovolává, nastaly ještě před doručením rozsudku první stolice; stačí úplně, že nastaly po jeho vynesení. Názor dovolatelův, že odvolací soud nebyl oprávněn, uvažovati o nepřípustnosti žaloby, nemá v zákoně opory; naopak odpovídá napadené rozhodnutí §u 543 c. ř. s. Odvolací soud, nemoha dodatně odmítnouti žalobu, vyřízenou již rozsudkem, nepochybil tím, že odvolání z tohoto rozsudku vyřídil rozsudkem, jakmile dospěl k přesvědčení, že žalobní nárok nebyl vůbec po právu.

Čís. 3890.

Postoupil-li prodatel pohledávku z kupní smlouvy osobě třetí a vyrozuměl-li o tom kupitele poznámkou na faktuře, není kupitel nadále oprávněn platiti prodateli, ani bez přivolení postupníka se svolením prodatele smlouvu zrušiti, avšak vady zboží jest kupitel oprávněn oznámiti pouze prodateli a nikoliv postupníku. Není třeba, by zboží bylo ku-

pitelem před oznámením vad prohlédnuto, aniž by bylo dáno k disposici.

(Rozh. ze dne 21. května 1924, Rv I 400/24.)

Žaloba bankovní firmy na kupitele o zaplacení kupní ceny za zboží dodané žalovanému Adolfem G-em byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Sporné zboží, 3 bedny šedé příze vigogne, koupil žalovaný od Adolfa G-a podle faktury ze dne 10. prosince 1919 a byl poznámkou na této faktuře prodavatelem vyrozuměn, že fakturovaný peníz je postoupen žalující firmě. Žalovaný nemohl tudíž, obdržev fakturu, již platiti se sprošťujícím účinkem dřívějšímu věřiteli Adolfu G-ovi a nemohl ani za jeho souhlasu bez přivolení žalující firmy obchod zrušiti, jelikož takto by docíleno bylo toho, co § 1396 obč. zák., maje na zřeteli zájmy postupníka, právě nedovoluje. Jinak se postupem pohledávky na zaplacení kupní ceny z faktury žalující firmě na právním poměru mezi Adolfem G-em a žalovaným nic nezměnilo, prodavatelem zůstal Adolf G. a nestala se jím žalující společnost. Zjištěno, že žalovanému nebylo zasláno zboží, zůstavši v Liberci, nýbrž vzorky, že však vzorky fakturovanému pokud se týče objednanému zboží neodpovídaly, číslujíce pouze 5½ mm na místo smluvených 6—7 mm, a že žalovaný dopisem ze dne 22. prosince 1919 prodavateli Adolfu G-ovi bez prodlení oznámil, že zboží je vadné a že je nepřijímá. Odvolací soud dále zjistil, že Adolf G. toto zboží pak prodal fakturou ze dne 9. února 1920 firmě H. Když ani tato firma zboží pro touž vadu nepřijala, byla příze prodána někam jinam za levnější cenu. Kupitel není povinen přijati a zaplatiti zboží, které neodpovídá zákonu (čl. 335 obch. zák.) nebo smlouvě. Oznámil-li tedy, jak zjištěno, žalovaný Adolfu G-ovi zavčas, že zboží smlouvě nevyhovuje (čl. 347 obch. zák.) a vada zboží byla také zjištěna, nemohl by žádati Adolf G. na žalovaném zaplacení kupní ceny a nemohl proti ani přenésti toto jemu samému nepříslušející právo na žalující firmu. Stanoví to § 1394 obč. zák. a plyne to také z ustanovení §u 1396 obč. zák., dle nichž dlužník po oznámení postupu nemůže sice již platiti dřívějšímu věřiteli, ale zůstává mu právo, by uplatňoval námitky proti pohledávce. Dovolání je na omylu, tvrdíc,že pozastavení se mělo státi u žalující firmy a že, dokud vadnost zboží nebyla oznámena jí, nebylo vyhověno čl. 347 obch. zák. a zboží tím schváleno, neboť vady dlužno podle čl. 347 obch. zák. oznámiti prodateli a nikoli osobě, jíž prodavatel postoupil nárok na zaplacení kupní ceny. Dovolání je dále na omylu, tvrdíc, že ku pozastavení zboží je zapotřebí, by kupitel zboží prohlédl, neboť nezáleží na tom, zda se tak stalo; stačí, že kupitel vady prodateli zavčas, to jest bez prodlení oznámil, jak se v tomto případě stalo, a že zboží vytýkané vady mělo, jak zde bylo zjištěno. Aby pozastavené zboží výslovně bylo dáno k disposici, zákon nevyžaduje a nebylo by to samo o sobě ani dostatečným, neboť zákon žádá oznámení vad a to proto, aby prodatel věděl, co se jeho zboží vytýká a aby se dle toho mohl zařídíti.

Čís. 3891.

Dal-li zákazník bance příkaz, by převedla pohledanost z účtu třetí osoby, nad niž měl disposiční právo, na jeho vlastní debetní účet, jde o placení, jehož účinky pojí se ke dni, kdy byl příkaz bance udělen a jemuž není na závadu, že bylo pak bance poskytnuto příročí podle nařízení ze dne 19. prosince 1919, čís. 660 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 21. května 1924, Rv I 413/24.)

Žalobce měl u žalované banky své konto a kromě toho mu příslušelo disposiční právo nad kontem Anny K-ové u téže banky. Ku krytí těchto kont deponoval žalobce u žalované bianco směnku na 16.500 Kč. Dne 24. dubna 1923 vykazovalo konto žalobcovo debet 14.710 Kč a konto Anny K-ové kredit 8.320 Kč. Žalobce dal dne 23. dubna 1923 žalované bance příkaz, by z běžného účtu Anny K-ové převedla 8.320 Kč na jeho účet a téhož dne poukázal žalobce žalované 6.390 Kč k dobropisu na jeho účtu. Dne 30. dubna 1923 usnesla se valná hromada žalované na likvidaci a dne 3. srpna 1923 bylo jí povoleno příročí podle nařízení ze dne 19. prosince 1919, čís. 660 sb. z. a n. Žalobě o vydání krycí bianco směnky 16.500 Kč bylo oběma nižšími soudy vyhověno. Nejvyšší soud nedal místa dovolání.

Důvody:

Žalobcovo oprávnění k žalobě vzato bylo v pochybnost teprve v dovolání, avšak mylně, ježto žalobce, jenž podle nesporného přednesu stran měl disposiční právo nad oběma konty v žalobě uvedenými, má též právo domáhati se toho, by žalovaná firma, vedoucí účty ty, vyhověla příkazu, udělenému jí žalobcem vzhledem k těmto účtům, a důsledkem toho vydala mu i krycí směnku, již neprávem zadržuje. Nařízení vlády čís. 660 r. 1919 a čís. 394 r. 1922 nepřicházejí v tomto sporu důvodně v úvahu, ježto účinek jich pro žalovanou firmu nastal nesporně teprve povolením příročí vyhláškou ministerstva financí ze dne 3. srpna 1923. V tento den nebyl ovšem proveden žalobcův příkaz, znějící na změnu obou kont a udělený žalované firmě dávno před tím, o němž jest jisto, že žalovaná firma jej obdržela před 30. dubnem 1923, kdy usnesla se na likvidaci. Dovolatelka poukazuje na to, že převod z účtu Anny K-ové na účet žalobcův za účelem zapravení dluhu žalobcova jest ve skutečnosti placením. S náhledem tím jest souhlasiti tak dalece, že nikoli převod sám o sobě jako účetní manipulace, nýbrž příkaz, t. j. disposiční projev žalobce jako osoby k tomu oprávněné, za tím cílem udělený, jeví právní účinky placení. Žalobce byl 23. dubna 1923 dlužníkem žalované firmy, manželka jeho byla její věřitelkou, oba měli u žalované firmy běžný účet, jímž disponoval žalobce, čímž byl oprávněn i k disposici vkladem manželčiným. Pokud žalovaná firma prováděla

v účtech příkazy, udělované jí žalobcem vzhledem k těmto účtům a tím i vzhledem k majetkovým hodnotám, účty těmito vykázaným, vykonávala tím pouhou účetní manipulaci, jež sama o sobě neměla právních účinků. Tyto účinky mohly míti jen projevy vůle stran, směřující ke změnám majetku, vykázaného účty. Přikázal-li žalobce jménem své manželky, by na jejím účtu odepsána byla celá částka, vykázaná jako dluh banky, a připsána na účtu žalobcově na vyrovnání jeho dluhu, nastal tak zánik jak pohledávky Anny K-ové, tak i dluhu žalobcova, již sdělením tohoto příkazu. K přijetí jeho postačilo doručení žalované firmě, aniž záleží na tom, že tato odepřela účetní provedení jeho dopisem ze dne 24. dubna 1923, ježto neprokázala k tomu oprávnění. Povinnost žalované firmy, provésti přikázané změny účetní, vyplývá ze závazku, jejž převzala zřízením běžných účtů pro žalobce i jeho manželku, a uznáním disposice žalobcovy vzhledem k oběma účtům. Důsledkem toho není oprávněna vykazovati nadále v účtech pohledávku Anny K-ové a dluh žalobcův ve stejné výši, ježto pominuly vzájemným odpočtem, a je důsledkem toho povinna, vydati žalobci krycí směnku, jíž měl býti zajištěn dluh žalobcův, když účel směnky té pominul. Názor tento nepříčí se ani pojmům bankovního a peněžního obchodu, neboť z vývodů dovolatelky v tomto směru vyplývá, že má na mysli příkazy, udělené již za příročí, kdežto žalobcův příkaz došel jí před tím.

Čís. 3892.

Otec, jenž vynaložil na syna, činně ve vojsku sloužícího, náklady nemoci a pohřbu, jest oprávněn domáhati se náhrady na eráru. Nárok ten lze uplatňovati pořadem práva.

(Rozh. ze dne 21. května 1924, Rv I 454/24.)

Syn žalobcův Otokar Č., vojín v činné službě, onemocněl za zdravotní dovolené, nenastoupil vojenské služby, nýbrž byl ošetřován v domácnosti žalobcově a po delší nemoci zemřel. Žalobní nárok na erár o náhradu výloh nemoci a pohřbu synova procesní soud prvé stolice neuznal co do důvodu po právu, odvolací soud uznal žalobní nárok důvodem po právu. Důvody: Žalobce domáhá se na eráru náhrady nákladů, které činil na vydržování, léčení a ošetřování svého syna, aktivního vojína, za erár, jenž, jak tvrdí, byl po zákonu povinen, nésti náklady ty ze svého. Jde tedy předem o to, zda žalobce náklady ty učinil, a to není co do podstaty vůbec sporno a popřena jest jen částečně výše nákladů těch. Dále jde o to, zda vojenský erár byl povinen náklady ty nésti. Na to odpovídá prvý soud kladně, přiznávaje nemocnému vojínu nárok na ošetřování ve vojenské, po případě civilní nemocnici a na částečnou náhradu pohřebného aspoň za určitých okolností pokud se týče nárok na vojenský pohřeb. Při tom přehlíží ovšem prvý soud, že i při nemocničním ošetřování má vojín nárok na žold, aspoň částečný a že v ošetření tom jest zahrnuta i strava a ubytování. Mimo to však nevyžaduje každá nemoc ošetření nemocničního a předpisy znají v tom případě i ošetřování domácí neb u roty a přiznávají pak vojínu kromě lékařského ošetření a léků nárok na nezkrácené požitky (žold i strava pokud se týče reluta za ni). (Viz příručku Hp-l § 24 A str. 55). Byť i tyto předpisy platily až od 1. ledna 1922, jest známo, že podobné případy byly i dříve a podobně byly upraveny. Prvý soud připojuje ještě další požadavek, aby byl Otokar Č. pokud se týče žalobce příslušné nároky uplatňoval, a přiznával by žalobci nárok na náhradu pouze v tom případě, kdyby byla vojenská správa odmítla učiniti opatření ohledně jeho nemocného syna. Při tom odvolává se prvý soud na § 1042 obč. zák. Leč tímto zákonným předpisem není onen požadavek odůvodněn. Tam mluví se pouze o nákladu, který byl učiněn na jiného, jenž by ho po zákonu byl musil nésti sám; nepožaduje se však, by onen jiný odmítl nebo nechtěl náklad ten učiniti, stačí, když tak tak učiniti opomene. Naopak náklad, učiněný za někoho proti jeho výslovné vůli, nebylo by možno požadovati zpět, poněvadž § 1042 obč. zák. předpokládá vůli, zavázati druhého k náhradě a takový předpoklad těžko lze si představiti tam, kde se výslovně nárok neuznává. Vojenský erár má povinnost, zákonem mu uloženou, starati se o výživu vojínů a poskytnouti jim požitky zákonem určené a má také povinnost mužstvo v činné službě míti v patrnosti, a starati se o ně i tehdy, kdyby uprchlo nebo ke službě dle povinnosti se nedostavilo. Nestará-li se vojenská správa vůbec o vojína v činné službě, jenž se nevrátil z dovolené do služby, opomíjí to, co je její zákonitou povinností. Jest tedy patrno, že vojenská správa sama byla povinna o Otokara Č-a se starati a že to opomenula. Kdo za ní to obstaral a náklad učinil jest tedy dle §u 1042 obč. zák. oprávněn, požadovati náhradu. Tento závazek vystoupí tím jasněji, když se uváží, že vojenská správa uspořila sama náklady na výživu, léčení a pohřeb Otokara Č-a, které nesporně by byla musila nésti, kdyby nebyl býval v ošetřování žalobcově. Jest tedy československý erár tím, že se o Otokara Č-a nestaral, na úkor žalobcův obohacen. Ovšem musí tu býti další podmínka, totiž, zda žalobce neplnil svou vlastní povinnost a zda měl úmysl zavázati stát k náhradě. I tou otázkou zabýval se prvý soud a míní, že žalobce plnil oproti Otokaru Č-ovi povinnost otcovskou. Leč prvý soud přehlíží, že otcovská povinnost k výživě dítek trvá dle §u 141 obč. zák. jen, pokud se samy živiti nemohou. Syn více než 21tiletý jest pravidelně již schopen samostatné výživy a je-li v činné službě vojenské, přechází právě povinnost výživy na stát, takže takové dítě pokládá se i podle nařízení vládních za vystouplé z výživy otcovy, za zaopatřené (na př. při drahotních přídavcích na děti státních zaměstnanců). Neměl-li však otec po zákonu povinnosti, syna vydržovati, nelze tvrditi, že, čině tak, plnil svou povinnost. Úmysl, žádati náhradu, dal na jevo dopisem ze dne 22. ledna 1921 a ostatně lze takový úmysl předpokládati, nejsou-li prokázány okolnosti, svědčící o opaku; takových okolností tu není. Z výpovědi svědka Jana Č-a se zjišťuje, že byl žalobcem poslán na četnickou stanici se vzkazem o onemocnění Otokara Č-a a že žádal jménem otcovým, aby učinilo četnictvo o tom oznámení tak, aby se strany vojenských orgánů stalo se příslušné opatření. Žalobce mohl právem oznámení

takové pokládati za dostatečné, poněvadž četnictvo v takových věcech jest orgánem, na nějž se vojenská správa obrací o zakročení. Tím dal žalobce také na jevo, že očekává opatření vojenské správy. Stalo-li se náhodilou shodou okolností, že Otokar Č. vyšel z patrnosti vojenských orgánů, jest to náhoda, která udála se na straně žalované a tedy stíhá ji a nikoli žalobce. Námitka, že stát neručí za zavinění svých orgánů, pokud to není zákonnými předpisy odůvodněno, nemá tu místa, poněvadž nejde o nárok na náhradu škody ze zavinění takových orgánů, nýbrž o náhradu nákladu za stát učiněného.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání mylně vytýká zmatečnost rozsudku podle §§ 503 čís. 1 a 477 čís. 6 c. ř. s. Nezáleží na tom, jakého rázu byl nárok, přísluševší žalobcovu synu vůči erár; pro spor rozhodno jest jen tvrzení, že žalobce splnil za žalovaný erár něco, k čemu byl tento povinen podle zákona vůči jeho synovi, a že požaduje náhradu tohoto plnění ve smyslu §u 1042 obč. zák. Nárok, opírající se o tento zákonný předpis, jest soukromoprávním, a jest povolán soud, by o něm rozhodl. Důsledkem toho jest ovšem soud oprávněn, rozhodnouti o dalších právních otázkách, pokud toho bude potřebí k rozhodnutí o žalobním nároku, bez ohledu na to, zda jsou rázu veřejnoprávního (sb. n. s. čís. 110). Ve věci samé posoudil odvolací soud věc správně po právní stránce. Nesporno jest, že zemřelý žalobcův syn měl jako vojín nárok na ošetření v nemocnici, za určitých okolností i nárok na vojenský pohřeb, po případě i další nároky. Prokázáno jest, že syn žalobcův pro nemoc nemohl nastoupiti činnou službu vojenskou, že žalobce jako otec jeho zpravil o stavu synovu četnictvo a poskytl nemocnému synovi po uplynutí jeho dovolené úplné ošetření. Žalobce předpokládal právem, že vyhověl tím povinnosti syna jako vojína, hlásiti nemožnost, nastoupiti službu, že sdělení četnictvu postačí úplně, by vojenské úřady dověděly se o nemoci synově a učinily další opatření. Žalobce nemohl předpokládati nahodilý sběh okolností, pro nějž nedostalo se velitelství pluku sdělení o propuštění žalobcova syna z nemocnice, takže velitelství to dovědělo se o nemoci vojína, bránící jeho návratu do služby, teprve z dopisu žalobcova ze dne 22. ledna 1921. Žalobce, jenž nemohl svého nemocného syna vykázati z ošetření a donutiti k nástupu činné služby, nebyl přes to povinen zpraviti o tom přímo příslušný vojenský úřad, neboť neměl za těchto okolností důvodu, obávati se trestního stíhání pro nadržování zběhu. Že sdělení jeho četnictvu usoudil odvolací soud právem na jeho úmysl, žádati od eráru náhradu za ošetření syna, ježto žalobce mohl se právem domnívati, že četnictvo zprostředkuje sdělení příslušnému vojenskému úřadu, anebo že tento sám bude pátrati po vojínu, který po uplynutí dovolené nevrátil se ani do nemocnice, ani do činné služby. Mlčení vojenských úřadů mohl si žalobce vykládati jako souhlas se soukromým ošetřením. Pokračoval-li tudíž žalobce v soukromém léčení a ošetřování, neprojevil tím úmyslu, odporujícího náhradnímu nároku podle §u 1042 obč. zák. Na tomto stavu nezměnilo ničeho, že dopisem ze dne 22. ledna 1921 žádal přímo velitelství pluku o vyšetření zdravotního stavu synova, k němuž ostatně až do smrti tohoto (11. února 1921) nedošlo. Má proto žalobce podle §u 1042 obč. zák. nárok na náhradu nákladů, jež by byl podle zákona musil učiniti žalovaný erár vůči jeho synovi. Které náklady to jsou a v jaké výši byly učiněny, o tom bude rozhodnuto teprve v dalším sporu. Rozhodno jest, že byly to náklady za ošetření v nemocnici, po případě část pohřebného, snad i nároky další. Tyto skutečnosti postačily k potvrzení rozsudku, uznávajícího jedině, že žalobní nárok je důvodem po právu.

Čís. 3893.

O nároku obce proti bývalému starostovi, by určena byla jeho povinnost k náhradě budoucí škody, ježto prý svémocně upsal jménem obce válečnou půjčku, nelze jednati vzhledem k §u 5 (4) zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 329 sb. z. a n., na soudě, třebas šlo o činnost starosty z doby před účinností zákona.

(Rozh. ze dne 21. května 1924, R II 170/24.)

Žalující obec domáhala se na žalovaném svém bývalém starostovi zaplacení 46.000 Kč, ježto prý svémocně upsal válečnou půjčku. Po provedení důkazů v prvé stolici přednesla žalobkyně, že změňuje žalobní návrh v ten způsob, by se určilo, že žalovaný je povinen, aby nahradil onu škodu, která jí snad vznikne ze svémocného upsání VI. válečné půjčky žalovaným. Procesní soud prvé stolice nepřipustil změny žaloby, ježto by se tím řízení protáhlo, a žalobu zamítl. Odvolací soud připustil změnu žaloby, zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by ji, vyčkav pravomoci, znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud obnovil co do změny žaloby usnesení prvého soudu, ve věci samé pak zrušil usnesení odvolacího soudu a uložil mu, by nehledě k důvodům, z nichž rozsudek prvého soudu zrušil, znovu rozhodl o odvolání.

Důvody:

Jde o změnu žaloby potud, že žalobkyně upustila od požadování určité škody, v žalobě přesně vyúčtované, a od právního důvodu, že k náhradě této jí vzešlé škody se žalovaný bezpodmínečně zavázal a že činí již jen nárok na určení náhradní povinnosti žalovaného za škodu, která jí snad budoucně postihne, opírajíc svůj nárok pouze o právní důvod, že žalovaný jako starosta upsal svémocně v roce 1916 v zastoupení a jménem žalující obce R. VI. rakouskou válečnou půjčku. Bylo by tedy soudu podle změněného žalobního žádání rozhodovati o povinnosti žalovaného k náhradě škody z uvedeného právního důvodu. Otázku tuto nelze však vůbec řešiti pořadem práva, poněvadž ustanovením §u 5 (4) zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 329 sb. z. a n. jest rozhodování

o povinnosti obecního starosty k náhradě škody, odvozované z nešetření neb zanedbání předpisů o finančním hospodářství v obcích, přikázáno bezprostřednímu úřadu dohlédacímu, tedy úřadu správnímu (§ 58 zákona), a příslušnost soudní jest omezena v §u 5 (5) cit. zák. jen na rozhodnutí o výši škody na základě pravoplatného výroku dohlédacího úřadu a soud jest tu jeho výrokem o povinnosti k náhradě škody vázán. Ustanovení §u 5 (4) a (5) cit. zák. jsou předpisy práva formálního a mají tudíž zpětnou působnost i na právní jednání starosty, před účinností zákona uskutečněná a nelze tu použiti ani dřívějších zákonů neb nařízení, poněvadž dle §u 57 (1) cit. zák. pozbyly platnosti, pokud tento zákon obsahuje ustanovení nová. Není-li tedy pro změněnou žalobu pořad práva vůbec přípustným, jest rozhodnutí prvého soudu, zamítnuvší návrh na změnu žaloby, ve věci správným, ovšem nikoli z důvodů prvého soudu, nýbrž z důvodů zde vytčených. Napadené usnesení rekursního soudu bylo proto změniti a usnesení prvého soudu obnoviti. Důsledkem toho bylo zrušiti i usnesení odvolacího soudu, nařizující soudu prvé stolice, aby o změněné žalobě jednal a znovu ve věci rozhodl, a bylo odvolacímu soudu uložiti, aby nyní o odvolání rozhodl.

Čís. 3894.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 8. dubna 1920, čís. 275 sb. z. a n.). Ustanovení §u 14 zák. vztahuje se i na obchodní místnosti.

Lhostejno, k d o úplatu d á v á nebo slibuje, jen když ji pronajímatel (třetí za něho) dostal.

Dal-li si nájemce zaplatiti za postoupení nájmu a z úplaty část dal pronajímateli, nemůže na něm, co mu dal, požadovati nazpět (§ 1174 obč. zák.).

(Rozh. ze dne 27. května 1924, R I 381/24.)

V rozepři byly strany za jedno v tom, že právní předchůdci žalobcovi Hugo a Rudolf S. měli smlouvou ze dne 14. ledna 1921 od žalovaných najaty živnostenské místnosti až do 31. prosince 1923 a že místo nich nastoupila v březnu 1922 se svolením žalovaných v nájem místností těch banka K., která vyplatila předchůdcům žalobcovým 150.000 Kč, z nichž tito zase vyplatili (totiž s jejich svolením vyplatila hned banka) žalovaným 50.000 Kč, o nichž předchůdci žalobcovi měli za to, že je mají právo žádati zpět, což činil nyní žalobce jako prý jich postupník a tudíž právní nástupce. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e uznal dle žaloby. O d v o l a c í s o u d zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by vyčkaje pravomoci ji znovu projednal a rozhodl. N e j v y š š í s o u d zrušil usnesení odvolacího soudu a uložil mu, by nepřihlížeje k důvodům, z nichž rozsudek prvého soudu zrušil a doplnění řízení nařídil, znova rozhodl.

D ů v o d y:

a) Žalobce tvrdí, že 150.000 Kč vyplacených bankou jeho předchůdcům bylo »odškodným« za majetkovou ztrátu, spojenou se zrušením jejich živnostenského podniku v místnostech těch provozovaného a za znehodnocení drahocenného zařízení; etablisovaliť prý se tam nákladem 200.000 Kč, ale podnik jejich ukázal prý se »deficitním«. b) Žalovaní tvrdí, že se dali pohnouti k pronájmu místností bance až do 31. prosince 1925, když jim předchůdci žalobcovi z oněch 150.000 Kč nabídli za předčasné zrušení nájemního poměru 50.000 Kč, jež jim pak banka se svolením předchůdců žalobcových vyplatila. Nižší stolice zabývaly se toliko otázkou ad b) zkoumajíce, zda může tento peníz požadován býti od žalovaných zpět. Prvý soud mínil, že tu má místo § 14 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 275 sb. z. a n., dle něhož zapovězena byla všecka právní jednání, kterými pronajímatel dává poskytovati nebo slibovati mimo nájemné sobě neb někomu jinému něco za to, že pronajímá byt — sice prý ne přímo, avšak přece obdobně, kdežto odvolací soud obdobu tu nepřipouští, poněvadž prý zákon o ochraně nájemníků je zákonem vyjimečným. Avšak ani ta ani ona stolice neodůvodnila, proč předpis nehodí se na projednávaný případ ad b) přímo, nýbrž leda teprv pomocí obdoby. Žalobce v rekursu míní, že, když nižší stolice neudaly, v čem by případ b) byl ve skutkovém stavu zákonnému případu §u 14 cit. zák. nepodobným, tedy že prý se z toho podává logický úsudek, že podstatného rozdílu není. Když nižší stolice něco neudají, tedy že toho vůbec není, to zajisté jest úsudek nanejvýš a evidentně nelogický, neboť jestliže si nižší stolice rozdíl neuvědomily, proto přece může ještě existovat, a nižší stolice jej dokonce předpokládají, ačkoli nijak nepoznačují. Porovnává-li se případ ad b) se skutkovou povahou uvedeného případu §u 14 cit. zák., tedy možno vytknouti jen tyto nesrovnalosti: 1. Zákon v §u 14 mluví toliko o bytu, kdežto v sporném případě ad b) jedná se o obchodní (živnostenské) místnosti a nikoli o byt. Tato nesrovnalost však jest odklizena předpisem §u 31 zákona, dle něhož ustanovení tohoto zákona a tedy právě také i předpisy §u 14 vztahují se také na jakékoli místnosti jiné, jež jsou předmětem nájemní smlouvy. 2. Druhá otázka je ta, že zákon nepraví, kdo musí býti osobou, jež poskytuje nebo slibuje pronajímateli něco za to, že místnost pronajme, a tak by se mohlo myslit, že mu snad tane na mysli najímatel, ten že musel pronajímateli zákonem zakázanou úplatu dáti nebo slíbiti. Avšak hledí-li se k tendenci a účelu zákona, jenž se snaží potlačiti bytovou lichvu, t. j. výdělkaření, těžící z bytové nouze, jest na jevě, že jest docela lhostejno, k d o úplatek dává nebo slibuje, a že jen záleží na tom, že ho pronajímatel nebo někdo jiný za něho — osoba jím nastrčená — dostala, neboť tento příjem, toto obohacení z důvodu bytové nouze zákon stihá, kořen zla je v pronajímateli, jenž nouze využívá, neboť tomu, kdo v nouzi bytové je, nájemci, nelze se diviti, že se nejen vysoké činži, nýbrž až i úplatku podrobí, pokud se týče, má-li osoba třetí zájem na tom, aby uchazeč byt dostal, je zcela přirozeno, že i ta se k úplatku odhodlá, ale z téhož důvodu, že motivem i jejího jednání je bytová nouze, nepřičítá se jí obět, kterou přináší, ve zlé, kdežto u pronájemce jde o zisk nemravný. Nezáleží tedy na tom, že v případě ad b) dali úplatek předchůdci žalobcovi a nikoli najímatelka banka K., neboť, nemohli-li předchůdci žalobcovi domoci se přijetí

banky místo sebe za nájemnící a následkem toho svého propuštění z nájmu jinak než tím, že pronajimatele 50.000 Kč uplatili, zůstává pořád naplněna skutková podstata §u 14 zákona, že pronajimatelé (žalovaní) dali si poskytnouti 50.000 Kč za to, že pronajali místnosti — lhostejno, od koho si je dali poskytnouti a komu pronajali, jen když si dali platiti právě za to, že pronajali, že příjem byl důvodem pronájmu, jak to sami doznávají, udávajíce, že se dali pohnouti k pronájmu bance, když jim posavadní nájemci z odstupného slíbili 50.000 Kč. Jen na této příčinné souvislosti sejde. Že při tom šlo v souvislosti také o propuštění předchůdců žalobcových z nájmu, nevadí, neboť stačí, že šlo o pronájem bance, jenž právě umožněn byl pouze propuštěním posavadních nájemců z nájmu. Tak by žalovaní musili peníze vrátiti. Avšak tu právě nastává otázka §u 1174 n. zn. obč. zák., jenž dí, že to, co kdo dal k docílení nedovoleného jednání, nemůže žádati zpět. A tu příjem předchůdců žalobcových 150.000 Kč ad a) zmíněný, představuje takové nedovolené jednání, neboť jest a to žalovaní namítali, zapovězen právě tímže §em 14 (2) cit. zák. o ochr. náj., jenž zakazuje veškerá právní jednání, jimiž dosavadní nájemník (předchůdci žalobcovi) dává si něco poskytovati nebo slibovati za postoupení bytu (místností najatých) neb v souvislosti s tím: předchůdci žalobcovi dali si zaplatiti od banky K. za postoupení najatých místností 150.000 Kč, a aby tohoto příjmu od banky docílili, dali žalovaným jako pronajimatelům z toho 50.000 Kč, jest tedy skutková podstata §u 1174 naplněna. Žalobce arci praví, že 150.000 Kč bylo »odškodným« za majetkovou ztrátu spojenou se zrušením podniku jeho předchůdců v místnostech těch provozovaného a znehodnocením zařízení. Avšak to je jen záminka, neboť sám říká, že podnik ten byl pasivní, nenastala tedy zrušením jeho žádná ztráta (naopak), a znehodnocení zařízení — což možno vztahovati jen na umořovací kvotu (opotřebení) — spadá rovněž na účet nevýnosnosti obchodu, že z něho kvota ta, nutně nastávající, nemohla býti hrazena. Zkrátka při pasivnosti obchodu nemohlo býti ztráty z jeho vzdání se, spíše zisk v tom způsobu, že další ztráta a umoření odpadne. Šlo tedy vskutku jen o odstupné za postoupení místností, ne o odškodné za vzdání se nájmu. Že tu jde o případ, kde in utraque parte turpitudo versatur, dokazuje na výsost nyní čl. I. § 1 novely ze dne 25. dubna 1924, čís. 80 sb. z. a n., kterou se doplňuje zákon lichevní čís. 568/1919 a kde se dle lit. a) trestce v našem případě posavadní nájemník, a dle lit. b) pronajímatel.

Čís. 3895.

Zrušil-li v mimosporném řízení Nejvyšší soud usnesení rekursního soudu a uložil mu, by, doplně řízení, znovu rozhodl, není rekursní soud oprávněn, by zrušením usnesení prvé stolice přenesl na ni, co mu vyříditi uloženo.

Zemřelo-li manželské dítě, domáhající se na otci úpravy výživného, dříve, než vydáno rozhodnutí prvé stolice, pokračuje se ohledně výživného za dobu od podání návrhu do dne úmrtí dítěte v mimosporném řízení a uloží se [illegible] **zůstalost dítěte.**

(Rozh. ze dne 27. května 1924, R I 397/24.)

Žádostí ze dne 24. ledna 1922 domáhala se nezl. Milada V-ová na svém manželském otci placení měsíčního výživného 650 Kč. Soud prvé stolice návrhu vyhověl, rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Dne 29. října 1922 nezl. Milada V-ová zemřela. Nejvyšší soud usnesením ze dne 28. listopadu 1922 zrušil usnesení rekursního soudu a uložil mu, by po náležitém doplnění řízení znovu rozhodl. Rekursní soud zrušil usnesení prvého soudu a uložil mu, by, doplně řízení, znovu rozhodl, načež soud prvé stolice návrhu vyhověl, uloživ Janu V-ovi, by na výživu nezl. Milady V-ové od 24. ledna 1922 do 29. října 1922 zaplatil k rukám Marie M-ové měsíčních 650 Kč. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu Jana V-a potud, že změnil usnesení nižších soudů v ten rozum, že přiznané výživné jest složiti pro pozůstalost nezl. Milady V-ové u příslušného pozůstalostního soudu.

Důvody:

Nejvyšší soud usnesením ze dne 28. listopadu 1922 uložil soudu rekursnímu, by po náležitém doplnění řízení znovu rozhodl o podaných rekursech. Rekursní soud, nedbaje tohoto jasného a přesného příkazu, zrušil usnesení prvého soudu a tomuto uložil, by doplně řízení, znovu rozhodl. Tím způsoben ovšem zbytečný průtah věci. K dovolacímu rekursu Jana V-a připomíná se toto: Správně vyložil soud rekursní, že pokud se týče výživného, určeného pro nezl. Miladu V-ovou zvýšenou částkou 650 Kč měsíčně, jde o nárok tohoto dítěte vůči otci podle §§ů 139, 141 obč. zák., nikoliv o nárok osoby jiné, zapravivší snad výživné za otce (§ 1042 obč. zák.). Povinnost stěžovatele, by poskytoval svému dítěti zvýšené výživné, trvala od 24. ledna 1922, kdy byl podán návrh na zvýšení výživného, jakmile tento návrh byl uznán za oprávněný, a právní účinky usnesení prvého soudu, jímž to bylo vysloveno a výše výživného byla určena, vztahují se, ježto usnesení má ráz deklaratorní, zpět ku dni podaného návrhu, t. j. 24. ledna 1922. Teprve dne 29. října 1922, kdy nezl. Milada V-ová zemřela, zanikl závazek stěžovatele spolu s nárokem oprávněného dítěte. Stěžovatel vytýká, že když nezl. Miladá zemřela, nemělo býti pokračováno a o nároku na výživné rozhodováno v řízení nesporném, nýbrž že nárok měl býti odkázán na pořad práva. Proti této výtce lze poukázati na — ovšem jen obdobné — ustanovení §u 29 j. n., dle něhož každý soud v právních věcech, které byly řádně u něho zahájeny, zůstává příslušným až do jejich ukončení, byť se i okolnosti, jež byly při zavedení řízení rozhodnými pro určení příslušnosti, změnily za řízení. Zadržélé částky výživného jsou tedy pohledávkou zemřelého dítěte proti otci a tudíž částí její pozůstalosti. Z toho ovšem plyne, že nelze uložiti otci, by zaplatil

příslušné částky do rukou opatrovnice, nýbrž že jest mu složiti je pro pozůstalost dítěte u soudu pozůstalostního. Má-li matka Marie V-ová nebo osoba třetí za to, že jí přísluší nárok na tyto částky proto, že ona hradila výživu dítěte v uvedené době, může přihlásiti svou pohledávku k pozůstalosti, a bude pak na soudu pozůstalostním, aby v té příčině dále po zákonu jednal. Potud bylo podle §u 16 nesp. říz. vyhověti mimořádnému dovolacímu rekursu a v tom směru byla změněna usnesení nižších soudů.

Čís. 3896.

Je-li v pozemkové knize zapsáno vlastnictví pro »měšťanstvo v X.«, nepřísluší do usnesení knihovního soudu stížnost městské obci X. ani jednotlivému měšťanu.

(Rozh. ze dne 27. května 1924, R I 420/24.)

Soud prvé stolice vyhověl žádosti podpůrného spolku příslušníků v-ských ve V., by ve vl. čís. 668 poz. knihy kat. obce V. bylo poznamenáno, že měšťané v-ští tvoří nyní spolek s názvem: »Podpůrný spolek příslušníků v-ských ve V.«. Rekursní soud k rekursu městské obce V. a Františka R-a žádost zamítl.

Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu »Podpůrného spolku příslušníků v-ských« zrušil napadené usnesení a odmítl stížnost městské obce V. a Františka R-a do usnesení prvého soudu.

Důvody:

Rekursní soud sice, zkoumaje stížnost městské obce V., zastoupené jejím starostou Vojtěchem R-em a Františka R-a ve V. obíral se oprávněním těchto stěžovatelů ke stížnosti, ale vyslovil, že jsou oprávněni oba ke stížnosti. Ohledně městské obce V. z toho důvodu, že dle §u 22 stanov jednoty měšťanů města V. v případě jejího zrušení má býti předáno její jmění obci města V., ohledně Frant. R-a, poněvadž dle dekretu ze dne 12. prosince 1912 obdržel měšťanské právo. Míní tedy rekursní soud, že jsou usnesením první stolice jejich práva ohrožena. Rekursnímu soudu nelze přisvědčiti. Kromě žadatele jsou k podání rekursu v knihovních věcech oprávněny osoby, v §u 123 pod čís. 1 až 4 knih. zák. uvedené, a dále osoby, které jsou knihovním zápisem poškozovány, třebas by ani dle §u 123 knih. zák. o jeho povolení nemusily býti vyrozuměny. Že stěžovatelé k osobám, v §u 123 pod čís. 1 až 4 knih. zák. uvedeným, nenáležejí, je zřejmo, neboť podle knihovního výpisu jest na nemovitostech, o které běží, jako vlastník zapsáno »měšťanstvo v-ské«. Okolnost, že dle §u 22 stanov jednoty měšťanů města V. v případě jejího zrušení má býti předáno její jmění obci města V., jest pro otázku oprávněnosti k podání rekursu v této knihovní věci bez právního významu, poněvadž nebylo prokázáno, že by jednota už byla zrušena, ale také nebylo prokázáno předloženými listinami, že by jednota měšťanů města V., ostatně již změněná v podpůrný spolek příslušníků v-ských a s ním arci totožná, byla právně totožnou s »měšťanstvem v-ským«, pro které jest na řečených nemovitostech zapsáno vlastnické právo. Ale i kdyby nakrásně nastala již okolnost, v §u 22 stanov předpokládaná, přešlo by jmění »měšťanstva v-ského« dle citovaného ustanovení pouze do správy obce města V. jako jmění účelové se zachováním právní povahy právnické osoby (§ 26 obč. zák.) a byla by tato právnická osoba nebo její representant jedině ku stížnosti oprávněna. Jelikož se tato právnická osoba dosud neutvořila, není potřebí zkoumati, zda obec ji zastupuje, zvláště, když obec ani jejím jménem nepodala stížnosti. Pokud jde o druhého stěžovatele, Františka R-a, ani tu není závažno, že dle dekretu ze dne 12. prosince 1912 obdržel měšťanské právo, neboť tím ještě není prokázáno, že se stal údem toho »měšťanstva v-ského«, pro které na řečených nemovitostech vloženo vlastnické právo. Toho neprokázal ani předloženými stanovami, neboť ty podle §u 5 stanov předpokládají přijetí měšťana výborem za člena, čehož právě stěžovatel neprokázal. Bylo tedy uznati, že stěžovatelé ku stížnosti nejsou oprávněni; proto bylo napadené usnesení zrušiti a jejich stížnost odmítnouti jako nepřípustnou. Pakli měšťanstvo města V. nebo některá jiná právnická, nebo některá fysická osoba se cítí stížena ve svých právech, může podle platných zákonných předpisů podati žalobu u příslušného soudu.

Čís. 3897.

Pokud jest Bankovní úřad ministerstva financí oprávněn vystupovati vlastním jménem na soudě.

Bankovní úřad ministerstva financí jest oprávněn domáhati se zaplacení lombardního dluhu ze zápůjčky, poskytnuté Rakousko-uherskou bankou.

(Rozh. ze dne 27. května 1924, R I 431/24.)

Žalobu, jíž domáhal se Bankovní úřad ministerstva financí zaplacení lombardní zápůjčky poskytnuté žalovanému Rakousko-uherskou bankou, procesní soud prvé stolice zamítl, upřev žalobci aktivní oprávnění ku sporu. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, v jednání pokračoval a věc znovu rozhodl, nepřihlížeje k uplatněnému důvodu zamítacímu. Důvody: Strana žalující napadá rozsudek prvého soudu pro nesprávné právní posouzení věci a činí tak důvodně. Prvý soud zamítl žalobu, vycházeje z právního předpokladu, že strana žalující nemá k tomuto sporu aktivní legitimace, leč podle názoru soudu odvolacího není tento předpoklad správným. Prvý soud dospěl k svému úsudku slovným výkladem ustanovení §§ů 3 a 4 nařízení ze dne 6. března 1919, čís. 119 sb. z. a n., pokud se týče §§ů 2 a 38 nařízení ze dne 12. května 1919, čís. 246 sb. z. a n., avšak s tímto slovným výkladem nelze vystačiti, ježto odporuje úvahám věcným, vyplývajícím z účelu, k jakému Bankovní úřad byl zřízen, a z oboru působnosti, který mu byl přikázán.

S ustanovením §§ 3 a 4 nařízení čís. 119/19 o úpravě poměru k Rakousko-uherské bance sluší srovnati předpis §u 8 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n., kterým se ministr financí zmocňuje, by spravoval státní dluh ....., aby pečoval o oběh a opatření platidel ve státě Československém a za tím účelem zařídil, čeho zapotřebí, v poměru k Rakousko-uherské bance ..... a aby vůbec až do jinaké zákonné úpravy obstarával funkce státní cedulové banky, zřídil k tomuto účelu bankovní úřad atd., dále předpis §u 2 nařízení ze dne 12. května 1919, čís. 246 sb. z. a n. a ustanovení §u 21 poslední odstavec téhož nařízení, kde se ukládá Bankovnímu výboru, aby v případě, že by v budoucnosti Bankovní úřad byl přeměněn v samostatnou cedulovou banku, při této přeměně spolupůsobil. Ze srovnání těchto ustanovení je zřejmo, že Bankovní úřad ministerstva financí podle příslušných předpisů organisačních je sice úřadem státním, ministru financí podřízeným, že však má povahu veřejného, úvěrní obchody provozujícího ústavu, který zároveň obstarává úkony státní cedulové banky. Podle toho je Bankovní úřad, třeba byl úřadem státním, samostatným podmětem právním, který je schopen, pod svou firmou — ovšem neprotokolovanou — nabývati práv, bráti na se závazky, na soudě žalovati a býti žalován. Uznává-li se v §u 14 nařízení čís. 246/19, kterým se upravuje věcná i místní příslušnost soudu při žalobách na Bankovní úřad, pasivní oprávněnost tohoto úřadu ve sporech o žalobách naň podaných z obchodů jím učiněných v mezích jemu vyměřené působnosti i ve sporech jinakých, nelze o tom pochybovati, že Bankovní úřad má v témž rozsahu i oprávněnost aktivní a sluší tedy v každém sporu pouze zkoumati, zda žalobní nárok vznikl z právních poměrů, spadajících do oboru působnosti Bankovního úřadu. V projednávaném případě jde o nárok ze zápůjčky, převzaté vládou republiky Československé ve smyslu §u 38 nařízení čís. 246/1919 a z téhož nařízení zřejmo, že Bankovní úřad jest nejen oprávněn poskytovati zápůjčky na ruční zástavu (lombard), nýbrž že také vede správu pohledávek ve smyslu §u 38 od Rakousko-uherské banky převzatých (§ 12 I f, II d, § 33 cit. nař.). Soud nemůže tedy Bankovnímu úřadu ministerstva financí důvodně odpírati legitimaci ve sporech, kde mu ji organisační předpisy na základě zmocňovacího zákona čís. 187/1919 vydané přiznávají, to tím méně, uváží-li se, že na žalobu v tomto případě Bankovním úřadem jako orgánem ministerstva financí podanou sluší pohlížeti tak, jako by byla podána tímto ministerstvem v zastoupení finančního erára. Nesmí tudíž míjeti výraz »vláda republiky Československé«, jehož bylo v §u 38 nař. čís. 246/1919 místo pojmu »Československý stát« použito, neboť i Bankovní úřad jako orgán ministerstva financí má podíl na výkonu moci vládní. Námitka nedostatku aktivní legitimace je bezpodstatna a nemělo jí býti vyhověno. Prvý soud, jsa názoru opačného, ukončil předčasně jednání, čímž zůstalo řízení neúplným.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Námitka nedostatku aktivní legitimace i rekurs žalované společnosti jsou opřeny o právní rozlišování československého erára od Bankovního úřadu ministerstva financí, jako dvou různých právnických osob. Takovéto rozlišování lze uznati za správné jen s určitými výhradami. Bankovní úřad jest vybudován jako pomocný orgán ministerstva financí, tedy vlády Československé republiky a jest spravován ministerstvem financí (§ 1 vládního nařízení ze dne 12. května 1919, čís. 246 sb. z. a n.). Spravuje část státního majetku, věnovanou určitým účelům, tento majetek nepřestává však býti oddělenou správou majetkem státním. V §u 12 statutu čís. 246/1919 se ustanovuje výslovně, že zisk a ztráta z jeho činnosti jdou na účet státní. Jinak by bylo, kdyby Bankovní úřad byl samostatnou cedulovou bankou, jako byla banka Rakousko-uherská. V §u 21 nařízení čís. 246/1919 jest sice na zřízení takové samostatné československé cedulové banky již pamatováno, prozatím však obstarává její funkce dle §u 8 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. ministerstvo financí, tedy vláda, a činí tak prostřednictvím Bankovního úřadu, jenž byl právě za tímto účelem vybaven i úkony veřejného ústavu, provozujícího úvěrní obchody, sproštěného však povinnosti, dáti sebe a své pobočné úřadovny zapsati do obchodního rejstříku (§ 2 statutu). Jako veřejný obchodní ústav může Bankovní úřad býti přímo žalován (§ 14 statutu) i sám vlastním jménem žalovati, při tom zůstává však orgánem státní správy, majetek, jím spravovaný, zůstává majetkem erára, a proto jedná Bankovní úřad, i když vystupuje svým jménem, vlastně jménem erára. Vláda republiky Československé odevzdala veškeré lombardní pohledávky, jež převzala dle §u 38 nařízení čís. 246/1919 od Rakousko-uherské banky, do obchodní správy Bankovního úřadu. Tak vyslovil se podle §u 12 I f a II d pak §u 33 statutu správně již soud odvolací. Námitka stěžovatelova, že by takové zmocnění musilo býti obsaženo i v oddílu II. cit. nařízení, jest zřejmě lichá, neboť oddíl II. obsahuje jen statut Bankovního výboru, kdežto o organisaci, působnosti a obchodech Bankovního úřadu jednají oddíly I. a III. V oboru své obchodní činnosti, do které spadá i správa převzatých lombardních pohledávek, jest Bankovní úřad dle §§ů 2, 9 a 14 statutu oprávněn vystupovati samostatně a žalovati vlastním jménem. Rozeznávati mezi obchody převzatými od Rakousko-uherské banky a mezi obchody ujednanými přímo by bylo vzhledem k vylíčené právní povaze Bankovního úřadu naprosto bezúčelno, a nelze pro ně najíti ve statutu čís. 246/1919 opory.

Čís. 3898.

Umluveno-li smírem, že výživné manželky a dítěte má se zvýšiti v určitém poměru ku zvýšeným služebním příjmům manželovým, nelze do zvýšení zahrnouti drahotní a dětenský přídavek, připadající na jiné dítko manželovo.

(Rozh. ze dne 27. května 1924, R I 434/24.)

V řízení o žalobě na rozvod manželství od stolu a lože uzavřeli manžené v roku 1918 smír, jímž se manžel zavázal, platiti výživné manželce

měsíčně 120 K a synu Alexandru měsíčně 60 K. Umluveno dále, že pro případ, kdyby se služební požitky manželovy (otcovy) postupem v úřadě zvýšily, bude odváděti z tohoto zvýšku manželce a synovi po jedné sedmině. Manželům byl povolen dobrovolný rozvod od stolu a lože. Tvrdíc, že příjmy manželovy činily v roce 1918 7.100 K a že měl manžel za dobu od 1. ledna do 31. října 1923 příjmů 29.120 Kč a po dečtení příplatku 1.250 Kč na druhé dítě 27.870 Kč, vymáhala manželka jménem svým i syna Alexandra exekučně nedoplatky výživného za dobu od 1. ledna do 31. října 1923. Soud prvé stolice povolil exekuce dle návrhu (nedoplatek manželce 1961 Kč 20 h, synovi 1361 Kč 20 h). Rekursní soud povolil k rekursu dlužníka exekuci pro nedoplatek manželčin 1327 Kč 19 h a synův 727 Kč 19 h, a uvedl v tomto směru v důvodech: Výkazem účtárny ministerstva školství a národní osvěty ze dne 10. října 1923, předloženým vymáhající věřitelkou, a přípisem téhož ministerstva ze dne 31. ledna 1924 prokázáno, že měl povinný na základě nové úpravy platové podle zákona ze dne 20. prosince 1922, čís. 394 sb. z. a n. od 1. ledna 1923 do 31. března 1923 požitky II. platového stupně šesté hodnostní třídy ročních 18.026 Kč, místní přídavek ročních 5.160 Kč, jednotný drahotní přídavek podle IV. stup. rod. 10.176 Kč a přídavek na 2 děti 3.000 Kč ročně, z kteréhož přichází v úvahu pouze polovina 1500 Kč, poněvadž druhá polovina odpadá na druhé dítko. Poněvadž z jednotného drahotního přídavku na toto druhé dítko poměrně vypadá 1440 Kč, dlužno také tuto částku z příjmu Františka H-a pro stanovení zvýšeného výživného odečísti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vymáhajících věřitelů.

Důvody:

Správně rekursní soud vyslovil, že 1.440 Kč vypadajících na druhé (nemanželské) dítko dlužníkovo z jednotného drahotního přídavku podle IV. stupnice rod. 10.176 Kč a dále 1.500 Kč, vypadajících na totéž dítko z přídavku na děti 3.000 Kč, nepřichází při výpočtu zvýšku dlužníkova platu v úvahu a musí zůstati vyloučeny, neboť to, co dostal dlužník na přídavcích z důvodu toho kterého dítěte, tedy přímo pro dítě, nedostal pro sebe, protože kdyby tu dítěte nebylo, nebyl by to vůbec dostal, takže jest vlastně jen průchodní pokladnou příspěvků, kterými stát obmyslil dítě, které však z technických důvodů k vůli jednotnosti manipulace vyplácí k jeho rukám. Přiznává-li tedy smír ze dne 10. ledna 1918 vymáhajícím věřitelům každému jednu sedminu z rozdílu, o který se služební požitky žalovaného, dlužníka, postupem v úřadě zvýšily, nespadají v to ony přídavky na děti, ježto v pravdě nejsou jeho, žalovaného. Ovšem mohlo by se říci, že, co platí ohledně druhého dítěte dlužníkova, platí i ohledně prvého, t. j. ohledně vymáhajícího věřitele a že tedy také tomuto přídavky na děti patří plnou výší (§ 3 (2) zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n.), takže by pak z výpočtu jedné sedminy rovněž musily býti vyloučeny, avšak vymáhající věřitel, v jehož prospěchu by to bylo a jenž by si případný nárok na přídavky ty musil na dlužníku vymáhati ovšem pořadem práva, toho nečiní a žádá pouze jednu sedminu ze zvýšku, do něhož započítává i přídavky na děti, což však smí jen ohledně přídavků na něho samého vypadajících, nikoli však ohledně přídavků, vypadajících na druhé dítě, jichž se ani v poměru k dlužníku dotýkati nesmí. Totéž platí i ohledně manželky jako vymáhající věřitelky, jež též nemůže ve svůj prospěch započítávati přídavky onoho druhého děcka žalovaného.

Čís. 3899.

Pozemková reforma.

Služebnostmi míní se v §u 11 zákona ze dne 17. února 1922, čís. 77 sb. z. a n., pouze služebnosti reální. Nenáleží sem služebnost dobývání uhlí na cizím pozemku, aniž by bylo jisto, že má sloužiti k prospěchu nějakého pozemku.

(Rozh. ze dne 27. května 1924, R I 438/24.)

Přiděliv zabranou půdu k účelům stavebním, nevyhověl soud prvé stolice žádosti báňské společnosti, by na přiděleném pozemku byla zřízena služebnost dobývání uhlí. Rekursní soud usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Nemůže býti o tom pochybnosti, že služebnost, na které § 11 a 12 zákona ze dne 17. února 1922, čís. 77 sb. z. a n., myslí, jsou pouze služebnostmi realními, tedy má-li přidělený pozemek býti, jako zde, pozemkem služebním, tak, že služebnost má býti ku prospěchu jinému pozemku (§ 473 obč. zák.), a i takovou služebnost možno dle patrného úmyslu zákonodárce nově zříditi jen tehdy, jest-li jí třeba k obhospodařování nějakého jiného pozemku posavadního vlastníka (§ 9 a 10 zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n., o zajištění půdy drobným pachtýřům, s nímž tu jde o akci souběžnou). Zde však jde o služebnost dobývání uhlí na cizím pozemku, aniž by bylo udáno, že má sloužiti k prospěchu nějakého pozemku žadatelčina a kterého (pozemek panující), a jde tedy sice o služebnost druhu, poznačeného v §u 477 č. 6 obč. zák. (t. zv. polní), ale nepravidelnou ve smyslu §u 479 obč. zák., t. j. mající příslušeti osobě žadatelčině a jejím nástupcům v držbě dolové míry a přebytků v žádosti její uvedených. Že má právo služebnosti příslušeti dle toho i jejím řečeným nástupcům, nesmí másti, neboť není vidno, že a jak by služebnost ta měla býti na prospěch řečené míře dolové a přebytkům, jak by měla k lepšímu těžení z nich sloužiti, aspoň se žadatelka pranic takového tvrditi ani nepokusila: může-li však tuto míru dolovou a přebytky zužitkovati i bez této služebnosti tak dobře, jako s ní, není to vskutku než služebnost osobní, jenže má příslušeti ne pouze jedné určité osobě, původnímu nabyvateli, nýbrž i jmenovaným jeho nástupcům, ale na takové služebnosti, nemající ho-

spodářského vztahu v §u 473 obč. zák. vytčeného, k pozemku jinému, aby totiž sloužily k prospěšnějšímu neb pohodlnějšímu zužitkování jeho, zákon čís. 77/22, jak řečeno, na jisto nemyslil.

Čís. 3900.

Kausální soud není oprávněn, by vybudoval rozsudek na znalostech odborného laického soudce.

(Rozh. ze dne 27. května 1924, Rv I 41/24.)

Žaloba zákazníka na banku z bankovních obchodů byla o b ě m a n i ž š í m i s o u d y zamítnuta. N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Dovolání, opírajícímu se o dovolací důvody čís. 2 a 4 §u 503 c. ř. s., nelze upříti oprávněnosti. Nelze ovšem sdíleti dovolatelův názor, že předložené listiny úplně postačují, by věc po stránce právní mohla správně býti posouzena. Záležíť základní omyl obou nižších soudů v tom, že se domnívají, že se v tomto sporu lze obejíti bez slyšení znalců, ač jde o případ, který přímo volá po vysvětlení znalci (bankovnictví). Zdá se, že soud prvé stolice proto nepokládal za potřebí, slyšeti znalce, poněvadž v senátě zasedal soudce laik. Aspoň tomu nasvědčuje poznámka v rozhodovacích důvodech jeho rozsudku, že, maje přísedícího soudce laika odborníka pro dotyčný odbor, sám mohl posouditi, že šlo o formální konto depotní a že bylo tak nazváno proto, aby se nezúrokovalo. Toť ovšem názor naprosto mylný. Soudce laik může sice informovati senát o technické stránce věci, o obchodních zvyklostech, a o jiných otázkách, vypadajících z rámce pravidelně předpokládaných znalostí a vědomostí soudcovských, ale nekontrolovatelná odborná znalost soudce laika nemůže nikdy nahraditi znalecký posudek, podrobený kontrole stran, v případech, kde jest třeba řešiti s p o r n ě otázky odborné. K tomu přistupuje, že vysvětlivky a informace soudce laika nejsou zachycovány záznamy ve spisech, takže ani odvolací ani dovolací soud, jež rozhodují bez přísedícího soudce laika, nejsou s to, by přezkoumaly pravdivost a spolehlivost toho, co soudce laik vyložil nalézacímu senátu, a proto ani správnost úsudku, k němuž soud dospěl na základě příslušných výkladů. V tomto případě pak jde o takové sporné otázky, jež lze spolehlivě zodpověděti jen po předchozím slyšení znalců.

Čís. 3901.

Československý erár nemůže se domáhati zaplacení dluhu z dodací smlouvy, uzavřené s bývalým c. k. erárem, jemuž byl dluh již zaplacen.

(Rozh. ze dne 27. května 1924, Rv I 326/24.)

O b a n i ž š í s o u d y zamítly žalobu československého eráru o zaplacení 24.333 Kč 33 h za provedení stavby vlečné dráhy pro žalovanou firmu. N e j v y š š í s o u d nevyhověl žalobcovu dovolání.

D ů v o d y:

Dovolání vytýká rozsudku odvolacího soudu podle §u 503 čís. 4 c. ř. s. neprávem, že posoudil rozepři po právní stránce nesprávně, odpočítav od pohledávky československého eráru stavební zálohu, vyplacenou žalovaným cukrovarem již před převratem bývalému c. k. eráru. Československý erár vznikl sice suverénním aktem nově se utvořivšího státu a není právním nástupcem bývalého c. k. eráru ve smyslu práva soukromého. Nepřevzal žádných soukromoprávních závazků, naopak odmítl již nařízením ze dne 4. června 1919, čís. 313 sb. z. a n. (§ 2), jakékoliv právní nástupnictví a stanovil zákonem ze dne 23. července 1919, čís. 440 sb. z. a n., příročí pro pohledávky, vzniklé proti c. k. eráru před 28. říjnem 1918, ponechávaje jejich úpravu mírovým smlouvám. Podle zákona ze dne 18. srpna 1918, čís. 354 sb. z. a n., který jest provedením článků 208 a 318 mírové smlouvy St. Germainské, převzal sice Čs. stát veškerý majetek c. k. eráru na svém území s platností od 28. října 1918, ale bez jakýchkoliv závazků; podle čl. 203 předposlední odstavec a čl. 205 poslední odstavec mírové smlouvy ručí za všechny závazky, ujednané bývalou rakouskou vládou před válkou i za války, výhradně nynější vláda rakouská. Soukromoprávní předpis §u 1409 obč. zák. o převzetí dluhů zároveň se jměním neb podnikem neplatí pro majetek, nabytý Československou republikou podle zákona čís. 354/21. Leč v projednávaném případě nejde o převzetí závazku býv. rak. eráru erárem čsl., nýbrž o pominutí dluhu žalované strany z dodací smlouvy s oním uzavřené, a proto nelze oněch předpisů použíti, neboť žalovaná strana dle zjištění nižších stolic s k u t e č n ě z a p l a t i l a materiál na smluvenou stavbu vlečky již dodaný, tím, že dala zálohu 15.000 K bývalému c. k. eráru, jímž materiál ku stavbě vlečky byl dle zjištění nižších stolic dodán ještě před převratem a povolané orgány žalujícího eráru o tom všem věděly, když tento ve smluvní dodávce oním začaté pokračoval. Z uvedeného plyne, že žalobce nemůže požadovati zaplacení materiálu, když již jednou bylo žalovanou k rukám oprávněného věřitele zaň zaplaceno a nemůže ona býti nucena po druhé jej platiti. Jsou tudíž důvody rozhodovací a právní názor nižších soudů správné a bylo dovolání jako neodůvodněné zamítnouti.

Čís. 3902.

Požaduje-li erár od vplatitele za padělanou bankovku jen poloviční náhradu, není povinen vydati žalovanému stvrzenku ani nabízeti její vydání.

(Rozh. ze dne 27. května 1924, Rv I 349/24.)

Žalovaný vplatil u poštovního úřadu tisícikorunovou bankovku, opatřenou padělaným kolkem. Žalobu eráru o zaplacení 500 Kč p r o-

cesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Ustanovení §u 1 vládního nařízení ze dne 17. listopadu 1921 čís. 8/1922 sb. z. a n., že bankovky s padělanými kolky, jichž vlastníkem jest stát, se odepíší jako ztráta celou jmenovitou hodnotou, nesouvisí nikterak s projednávanou rozepří. Erár žaluje na dodržení smluvního závazku, poněvadž žalovaný měl mu zaplatiti 1000 Kč ve měně československé, dal mu však tisícovku s padělaným kolkem, tedy věc jinou, již pošta jen omylem jako placení přijala, a jest povinen zaplatiti dodatečně, co jest dlužen. Správnost tohoto právního posouzení odvolacím soudem jest nepochybná, a žalovaný se ani nepokouší v dovolání ho vyvrátiti. Že tisícovka s padělaným kolkem přešla již do vlastnictví eráru a že takové bankovky, pokud jsou ve vlastnictví eráru, se odepíší té které pokladně jako ztráta plnou hodnotou, nemá s nárokem eráru na dodatečné splnění smlouvy žalovaným co činiti, zvláště když ani z doslovu ani z účelu nařízení nelze dovoditi, že strany, které platily eráru před jeho vydáním bankovkami s falešnými kolky a neposkytly mu ještě náhrady, měly by býti na rozdíl od jiných osob, které v držení takových peněz přišly, osvobozeny úplně od každé ztráty a neměly ztratiti ani 50% jmenovité hodnoty bankovek. Žaloba nemohla býti zamítnuta jako předčasná, ač žalující erár přijaté tisícovky s padělaným kolkem žalovanému posud nevrátil, ba ani ku vrácení se nenabízí. Bankovka sama nesmí býti vůbec vrácena, neboť byla podle §u 10 stanov Bankovního úřadu ze dne 12. května 1919, čís. 246 sb. z. a n., zabavena. Žalovaný měl ovšem nárok na vydání potvrzení o tomto zabavení a může jej i nyní ještě dodatečně uplatniti, ale jenom pod podmínkou, že nenahradí eráru jenom zažalovaných 50% jmenovité hodnoty zabavené tisícovky, nýbrž celých 1000 Kč, které tisícovkou měly býti zaplaceny. Podle nařízení čís. 8/1922 a vyhlášky ministerstva financí ze dne 11. února 1922, čís. 46 sb. z. a n., poskytuje se vlastníkům bankovek s padělanými kolky náhrada 50% jmenovité hodnoty proti vrácení stvrzenky vydané úřadem, který bankovku převzal. Erár nepožaduje nyní od žalovaného zaplacení celého tisíce korun, nýbrž odpočítává od svého nároku již 50%, které poskytuje vlastníkům bankovek proti vrácení stvrzenky, pročež není povinen stvrzenku žalovanému vydati nebo vydání její nabízeti. Kdyby se byl žalovaný proti žalobě hájil tím způsobem, že jest ochoten zaplatiti celých 1000 Kč, že však žádá vydání stvrzenky, pak ovšem by nezbylo než žalobu v nynějším znění zamítnouti, neboť žalovaný nemůže býti nucen, aby použil výhody poskytnuté mu nařízením čís. 8/1922. Z jeho zodpovědění žaloby nelze však takové námitky vyčísti, proto bylo žalobě právem vyhověno bez ohledu na to, že v ní vydání stvrzenky nebylo nabídnuto.

Čís. 3903.

Platnost manželství, bývalým příslušníkem rakouského mocnářství (nyní příslušníkem Čsl. republiky) před převratem v Italii uzavřeného, jest posouditi podle bývalého práva rakouského a jen tehdy, kdyby snatek nevyhovoval požadavkům tohoto práva, podle práva italského.

(Rozh. ze dne 27. května 1924, Rv I 485/24.)

Jan M., tehdy příslušník rakouský, uzavřel dne 3. ledna 1911 v Palermě sňatek s italskou příslušnicí Angelou, rozenou B-ovou. Dne 5. května 1921 oženil se Jan M. s ruskou příslušnicí Marií, rozenou K-ovou. K žádosti Angely M-ové zabýval se procesní soud prvé stolice otázkou, které z obou manželství jest platné a rozhodl v ten rozum, že uznal prvé manželství Jana M-a platným, druhé pak neplatným. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Dle zjištění prvého soudu uzavřel Jan M. s Angelou B-ovou dne 3. ledna 1911 v Palermě na tamním farním úřadě sňatek dle římsko-katolického obřadu; tomuto církevnímu sňatku sňatek před občanským úřadem nepředcházel ani nenásledoval. V základě tohoto zjištění vyslovil prvý soud vzhledem k ustanovení §u 93 italského obč. zákona (codice civile italiano), dle něhož manželství má býti uzavřeno na radnici (obecním domě) a veřejně před úředníkem »stato civile« obce, kde jeden ze snoubenců má bydliště nebo sídlo, a vzhledem k zásadě §u 37 obč. zák., dle něhož, předsevezme-li příslušník Československé republiky právní jednání s cizozemcem v cizině, posuzovati jest toto jednání, pokud nejde o osobní způsobilost tuzemského příslušníka k dotyčnému jednání, dle zákonů toho místa, ve kterém bylo předsevzato, správný názor, že sňatek, uzavřený Janem M-em s Angelou B-ovou dne 3. ledna 1911 v Palermě, poněvadž nebyl uzavřen před občanským úřadem, byl dle italského zákona neplatným. Prvý soud vyslovil však vzhledem k zásadě § 99 obč. zák., podle níž domněnka svědčí vždy platnosti manželství, že tedy manželství mají býti zachována v platnosti, další názor, že, i když nebylo šetřeno zákonů místa, kde uzavřen sňatek, pokud jde o úřad, před nímž dotyčné jednání jest předsevzíti, pokládati dlužno manželství příslušníka Čsl. republiky v cizozemsku s cizozemkou uzavřené přes to za platné, když alespoň zachovány byly předpisy, jež občanský zákoník pro jednání takové stanoví. Poněvadž manželství Jana M-a s Angelou B-ovou uzavřeno bylo církevně mezi příslušníky církve římsko-katolické v přítomnosti dvou svědků v katolickém farním úřadě dle obřadu této církve, uznal prvý soud manželství to dle tuzemského práva a to i dle občanského zákoníka i dle novely ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. platným, pokud jde o formální náležitost, totiž úřad, před nímž sňatek uzavříti jest. Náhled ten shledává i soud odvolací správným, neboť zásada »locus regit actum« má význam jen fakultativní a jest proto právní jednání, uzavřené v cizozemsku, šetříc forem práva Československé republiky i tehdy platným a závazným, když zákon cizozemský má co do formy jednání předpisy odchylné. Není proto okolnost, že manželství uzavřeno bylo v Italii církevně a nikoli před občanským úřadem, na úkor jeho platnosti. Pokud § 63 ital. obč. zák. vyhledává ohledně syna, který nedokonal 25. roku, a dcery, která nedokonala 21. roku, souhlas rodičů, správně poukázal prvý soud k tomu, že souhlasu toho byl by ovšem potřeboval Jan M., který byl

teprve přes 24 roky stár, ale jen dle práva italského, nikoli však dle práva tuzemského, dle něhož (§ 21 obč. zák.) byl již fysicky zletilým, tak že věk jeho u Angely B-ové v době uzavření sňatku vzhledem k ustanovení §u 4 obč. zák. platnosti manželství nebránil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud posoudil věc správně po právní stránce. Nejprve bylo uvažovati o platnosti manželství staršího, t. j. dříve uzavřeného, a tím je manželství s Angelou B-ovou, v něž vešel žalovaný již v roce 1911. Platnost manželství toho je posouditi v prvé řadě podle práva, jemuž byl podroben v čase sňatku manžel, t. j. žalovaný Jan M., bez ohledu na místo, kde sňatek byl uzavřen (sr. Krainz-Ehrenzweig, System § 22). Nesporno jest, že žalovaný M. byl v roce 1911 rakouským státním příslušníkem, nesporno je dále, že sňatek, uzavřený před italským farním úřadem manželčiným odpovídal úplně co do formy tehdejšímu předpisu §u 75 obč. zák. To postačilo k uzavření manželství platného pro území tehdy rakouské (sr. rozhodnutí nejvyššího soudu vídeňského otištěná k §u 37 komentáře Stubenrauchova k obč. zák.) a tím i dnešní republiky Československé. Teprve, kdyby sňatek, v Italii uzavřený, nebyl po této stránce vyhovoval požadavkům tehdejšího rakouského práva, bylo by uvažovati, zda odpovídal aspoň náležitostem předepsaným italskými zákony a byl platný aspoň po této stránce. Nezáleží proto na neplatnosti manželství toho podle zákonů italských. Uznání neplatnosti druhého manželství, uzavřeného za platnosti prvního, je pouhým důsledkem §u 62 obč. zák.

Čís. 3904.

Ve sporu nerozvedené, odděleně žijící manželky proti manželi o placení výživného řešiti jest otázku zavinění na zrušení manželského spolužití samostatně.

(Rozh. ze dne 27. května 1924, Rv I 514/24.)

Žalobě nerozvedené, odděleně žijící manželky o placení výživného oba nižší soudy vyhověly. Nejvyšší soud k dovolání žalovaného manžela zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Dovolatel spatřuje důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. v právním názoru odvolací stolice, že okolnost, kdo zavinil rozvrat v manželství, je směrodatnou pouze v řízení o rozvod nebo rozluku manželství a že, pokud otázka tato není rozřešena v tomto řízení, trvá manželova vyživovací povinnost i vůči manželce, žijící od něho odloučeně. Sluší dáti dovolateli za pravdu. Manželova povinnost, aby manželku přijal do své domácnosti a opatřil jí slušnou výživu, stojí proti manželčině povinnosti, aby šla za manželem do jeho obydlí, jemu v hospodářství a v živnosti pomáhala podle své síly, a, pokud žádá toho domácí pořádek, nejen sama plnila jeho nařízení, nýbrž i k tomu přihlížela, by byla plněna také jinými (§ 92 obč. zák.). Odvolací soud sice zjistil, osvojiv si po této stránce podle §u 498 c. ř. s. zjištění soudu prvé stolice, že žalobkyně byla několikráte trestána pro krádež a prostituci, že požívá špatné pověsti, že byla pro opětné krádeže a nemravný život z P. a policejního obvodu na vždy vyhoštěna, že svého syna, nezletilého Františka P-u svedla na zločinnou dráhu, podporujíc jeho krádeže a zahálčivost, ba i ho naváděla, by otrávil svého otce, nezjistil však, že veškeré pokusy dovolatelovy, přiměti ji k návratu, byly marny a že vedla život zhýralý, neprovedl důkazů o dovolatelově, žalobkyní popřeném tvrzení, že si žalobkyně klade za podmínku pro případ svého návratu, že syn musí z domova a že, poněvadž dovolatel nemůže na tuto podmínku přistoupiti, se zdráhá, vrátiti se do jeho domácnosti. Odvolací soud pokládal tyto okolnosti za nerozhodné pro rozsouzení této rozepře a vyslovil právní názor, že bylo dovolatelovou věcí, aby prokázal ve sporu o rozvod, že jedině žalobkyně zavinila rozvod a že tím pominula jeho vyživovací povinnost. Míní tedy odvolací soud, že otázka zavinění nemůže býti v této rozepři samostatně vůbec řešena, nýbrž, že jest vyhrazena rozepřím o rozvod nebo rozluku manželství. Přihlédne-li se ku vnitřní souvislosti práv a povinností manželčiných, z předpisů §§ 91 a 92 obč. zák. plynoucích, přihlédne-li se ku zákazu svémocného zrušení manželského společenství, vyslovenému v §u 93 obč. zák., jež zajisté nemohlo by býti kladeno na vrub dovolateli, kdyby se ukázalo správným, že nikoli on, nýbrž žalobkyně samovolně zrušila toto společenství, pozná se, že řešení otázky výživného pro žalobkyni mimo společnou domácnost závisí na tom, čí zavinění tyto poměry způsobilo. Může-li býti dle §u 50 čís. 3 samostatně žalováno o placení výživného za tohoto stavu, musí býti i otázka zavinění v takové rozepři řešena, poněvadž po této stránce tvoří pro soudní rozhodnutí obdobné předpisy §§ 108, 117, 1264 obč. zák. a dvorního dekretu ze dne 4. května 1841, čís. 531 sb. z. s. dostatečný základ.

Čís. 3905.

V tom, že dělníci odepřeli konati práci, obávajíce se násilností stávkujících horníků, nelze spatřovati důvod k jich propuštění ve smyslu §u 82 živnostenského řádu.

(Rozh. ze dne 27. května 1924, Rv I 642/24.)

Žalující dělníci byli vyzváni správcem žalované firmy, by dovezli nákladním automobilem uhlí ze Z. V tamním uhelném revíru byla tehdy stávka. Na cestě přistoupili do automobilu dva četníci v plné zbroji, by chránili dopravu před stávkujícími, načež žalobci prohlásili, že za těchto poměrů nemohou dále jeti. Byvše pro toto odepření služby propuštěni,

domáhali se na soudě zjištění, že propuštění jich podle §u 82 živn. řádu není po právu. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl. Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Dovolatelé, uplatňující jedině důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s., spatřují nesprávné právní posouzení v odvolacím rozsudku v tom, že se odvolací soud přiklonil k právnímu názoru, že dovolatelé neoprávněně opustili přidělenou jim práci. Dovolací soud nemůže sdíleti tento právní názor odvolacího soudu. Odvolací soud míní především, že žalobci odepřeli práci v takovém údobí, ve kterém ještě o nějakém ohrožení tělesné bezpečnosti nemohlo býti řeči, poněvadž v tu chvíli byli ještě daleko od hald a ještě se nestalo, že by se byli už tehda stávkující, nebo jejich hlídky, postavili proti podniku, a že žalobci ani z pouhého objevení, pokud se týče z přítomnosti četnické asistence nemohli souditi na nějaké ohrožení své tělesné bezpečnosti. Odvolací soud míní, že odepření práce bylo by lze omluviti jedině nějakým skutečným nebezpečenstvím a ohrožením tělesné bezpečnosti. Podepírá toto mínění o zjištění, že žalobci byli spolupracovníky porculánového průmyslu, že stávka byla omezena na hornický průmysl, že tehdejší doprava uhlí z haldy měla se státi jedině v zájmu průmyslu, jemuž náleželi žalobci, kteří nebyli pracovními soudruhy stávkujících horníků. Dovolatelé označují tyto právní závěry odvolacího soudu jako mylné, poukazujíce k tomu, že, jakmile poznali, že má uhlí býti odvezeno za četnické asistence proti vůli a bez dovolení stávkového výboru, již tím dokumentováno bylo ohrožení jejich tělesné bezpečnosti. Dovolatelům sluší přisvědčiti. Dovolatelé nebyli povinni vyčkávati, až se nepřátelství stávkujících proti nim vybije v násilnostech, nebyli povinni dávati na pospas svou tělesnou bezpečnost, k vůli které se jim dostalo četnické asistence. To zřetelně vyplývá z předpisu §u 82 písm. a) živn. řádu, podle kterého jest pomocný dělník oprávněn okamžitě práci přerušiti, když by v ní nemohl pokračovati bez prokázatelného poškozování zdraví. Proto byli dovolatelé oprávněni, práci odepříti v tom okamžiku, když začínalo její nebezpečné údobí, totiž, když do vozu přistoupila četnická asistence, by je ochránila před násilnostmi stávkujících, neboť přítomnost této asistence byla na jedné straně neklamným svědectvím nebezpečnosti situace, na druhé straně však nemohla jim býti zárukou, že se jim nic nestane, když se na ně stávkující oboří. Okolnost, že terror sám o sobě jest protizákonným a trestným, že jsou také trestnými násilnosti, které by byly na dovolatelích podle okolností spáchány, ničeho nemění na skutečnosti, že dovolatelům uložena byla práce, zřejmě jejich tělesnou bezpečnost ohrožující. Když tedy dovolatelé odepřeli vykonávati tuto práci, nemůže to býti považováno podle §u 82 písm. f) živn. řádu za neoprávněné opuštění práce; proto dlužno přisvědčiti soudu prvé stolice, že žalobní nárok jest opodstatněn, že žalovaná nebyla oprávněna propustiti žalobce ze služeb bez výpovědi.

Čís. 3906.

Do dědického podílu lze započítávati jen náklad, který vyžaduje synovo osamostatnění při odchodu z otcovského domu, nikoliv však náklad na jeho výchovu, odborné vzdělání a výcvik.

Dary dětem nelze započítávati do jich dědického podílu.

(Rozh. ze dne 27. května 1924, Rv I 656/24.)

Žaloba ostatních dědiců, by do dědického podílu zůstavitelova syna byl vpočítán náklad na jeho vzdělání na odborné škole a dar, poskytnutý mu zůstavitelem, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nařizuje v §§ 790 a 788 obč. zák., aby bylo započítáváno do zákonného dědického podílu, co syn obdržel od rodičů jako výbavu nebo bezprostředně ku nastoupení úřadu neb započetí živnosti, dává zákon zřejmě na jevo, že se má započítávati jenom náklad, který vyžaduje synovo osamostatnění při odchodu z otcovského domu, nikoliv však náklad na jeho vychování a odborné vzdělání a vycvičení. Návštěva průmyslové kamenické školy ve stáří 15—18 let byla, i když sledovala cíle praktické, jenom doplněním výchovy, kterou jsou rodiče podle svých hospodářských možností dítěti povinni, náklady, s tím spojené, lze právě tak málo započítávati do dědického podílu, jako náklady, které by byly vznikly návštěvou jiných, pouze všeobecné vzdělání poskytujících škol v témže věku. Jelikož nad to jest v tomto případě nesporno, že náklady ty nebyly majetku otce žalovaného nepřiměřeny, byl nárok na jejich započtení částkou 24.000 Kč do zákonného dědického podílu žalovaného právem zamítnut. Stejně bezdůvodným jest nárok, aby žalovanému byl započten do dědického podílu domnělý dar, poskytnutý mu dle nynějšího tvrzení žalobců kupní smlouvou z 19. srpna 1921 v částce 105.000 Kč. Dovolávání se §u 785 obč. zák. jest mylné. Tento předpis obsahuje podle svého obsahu i zařadění jenom pravidlo, kdy, ku kterým darům a jakým způsobem se má přihlížeti při vypočítání povinného dílu. Ukáže-li se připočítáním darů ku pozůstalosti, že byl povinný podíl jimi zkrácen, poskytuje § 951 obč. zák. nepominutelnému dědici právo, by za určitých dalších podmínek požadoval od obdarovaného doplnění. Mimo to ustanovuje § 787 druhý odstavec obč. zák., že nepominutelný dědic jest povinen dáti si započítati dar do částky, o který připočtením daru k pozůstalosti se jeho povinný díl zvýšil. O započítání daru do zákonného dědického podílu neobsahují ani § 785 obč. zák. ani související s tím předpisy třetí dílčí novely ničeho, naopak ustanovuje v platnosti ponechaný § 791 obč. zák. výslovně, že se dary do zákonného dědického podílu dětem započítávati nemají. I kdyby bylo tedy pravdivým tvrzením žalobců, že kupní smlouva ze dne 19. srpna 1921 jest zahaleným darem 105.000 Kč, byl by nárok na jeho započítání do dědického podílu zákonem neodůvodněn,

a mohl býti již z tohoto čistě právního důvodu zamítnut. Dovolání jest i v tomto směru bezpodstatné, a nebylo třeba, zabývati se dalším dovolacím důvodem dle §u 503 č. 2 c. ř. s., že totiž skutková zjištění nižších soudů o ceně realit, žalovanému dne 18. srpna 1921 prodaných, spočívají na vadném a neúplném řízení.

Čís. 3907.

Povinnost k ohražení dle §u 858 odstavec druhý obč. zák. není obmezena na případy, kde a pokud jest ohražení dle okolnosti nutným.

(Rozh. ze dne 27. května 1924, Rv II 183/24.)

Žalobce domáhal se na sousedce, by zřídila po pravé straně své zahrady plot, ježto žalovaná vzala k sobě do bytu v přístavku jejího domku manžele M-ovy, kteří chovají drůbež, vepřový dobytek, jenž pobíhaje i po zahradě žalobcově, způsobuje mu značnou škodu, což zavdává důvod k nepřetržitým mrzutostem. Procesní soud prvé stolice uznal dle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Soud odvolací nevykládá správně předpis §u 858 obč. zák., že povinnost k ohražení, tam stanovená, nastává jen tehdy a potud, když a pokud ohražení jest konkretně nutným, a neposuzuje věc správně ani po té stránce, že této nutnosti v tomto případě není. V §u 858 obč. zák. jest ustanoveno, že každý majitel jest povinen na pravé straně svého hlavního domovního vchodu pečovati o nutné ohražení (uzavření) své prostory a oddělení její od cizí prostory. Z tohoto doslovu zákonného předpisu, zejména z toho, že »uzavření« jest blíže určeno dalším výrazem »odděleně od cizí prostory«, vyplývá jasně i účel této normy; v oddílu, nadepsaném: »předpokládané společenství«, stanoví zákon právní domněnky o věcech a zařízeních, jež rozhraničují majetek sousedů navzájem, a upravuje právní poměr, z toho vznikající, zřejmě v tom úmyslu, by pro rozpory, z toho vzcházející, zjednal pevnou právní základnu. V první větě stanoví § 858 obč. zák. povinnost ke znovuzřízení spadlé zdi nebo plotu a jich udržování jen pro případ, hrozí-li z otvoru pro souseda škoda, a zřetelným slovním protikladem (»jest však . . .«) k tomuto podmíněnému předpisu stanoví v druhé větě všeobecně, tedy bez výhrady, onen závazek k ohražení a oddělení domovního majetku, při čemž slovo »nutné« naznačuje pouze, že se »uzavření« státi má tak, jak jest ho třeba k oddělení vlastní prostory od prostory cizí. Potřebu takovéhoto ohražení a oddělení domovního majetku za účelem vyvarování a zamezení sousedských sporů předpokládá tedy zákon bez zřetele na dočasné konkretní poměry jako potřebu obecnou a to právem, ježto zejména při domovním majetku, v němž se vede různé domácí hospodářství, a jehož prostory slouží mnohotvárným potřebám jeho obyvatelů, vystupuje svrchovanost i osobitost práva vlastnického výrazněji než při majetku jiném, takže jest nutno, by prostorový rozsah této vlastnické oblasti byl oproti cizímu majetku nejen pevně rozhraničen, nýbrž i náležitě oddělen a rozhražen, aby zamezena byla i pouhá možnost neoprávněných zásahů do cizího vlastnictví, mnohdy ani přímo nezamýšlených. Nelze při tom, jak činí soud odvolací, míti na zřeteli jen drůbež a jiné domácí zvířectvo, nýbrž přihlížeti jest i ke všem užívacím úkonům, jak se při domovním majetku přiházejí, tak zejména osobní užívání prostoru domu obyvately jeho, skládání různých potřeb životních, hmot a pod. Veškeré tyto úkony zamýšlí zákon tímto povinným ohražením odkázati a držeti v mezích vlastního práva a zameziti vybočení jich do cizí právní oblasti. Opatření podle §u 858 obč. zák. je tedy myšleno jako opatření preventivní a trvalé a nemůže záviseti na dočasných poměrech užívání, neboť při takovémto výkladu stal by se předpis §u 858 obč. zák., jenž má býti závorou proti sousedským sporům, právě naopak jich zdrojem. Nelze s odvolacím soudem ostatně souhlasiti ani v tom, že nebylo nutnosti k ohražení zahrádky proto, že dvůr jest ohražen tyčkovým plotem s vraty a že drůbež i dobytek žalované a manželů M-ových chová prý se jenom na dvoře. Plot, v němž jsou vrata, jež se otevírají a zůstávají, jak ze sporného jednání vysvítá, občas otevřena, — z čí viny, je lhostejno, ježto se této nahodilosti vyvarovati nelze, — nevyhovuje zcela účelu, který § 858 obč. zák. zabezpečiti hledí a, uvedl-li žalobce výslovně, že drůbež a jiné domácí zvířectvo žalované a manželů M-ových na jeho zahradu chodí a tam škodu dělá, nelze arciť vzhledem na nespornou skutečnost, že ona vrátka zůstávají mnohdy otevřena, důvodně tvrditi, že by nebylo potřeby k ohražení, jehož se žalobce domáhá. Ostatně přístavek na zahradě jest zjištěně zařízen nejen k obývání, nýbrž i pro domácí hospodářství a nastává již tím povinnost ohražení a nevadí tomu okolnost, že manželé M-ovi provozují toto domácí hospodářství částečně zatím jen na dvoře, když je kdykoli později mohou převésti i na zahrádku. Na této případnosti nemůže býti činěn závislým nárok žalobcův na ohražení takto užívané prostory; nárok ten jest zcela nepochybně po právu již nyní a bylo tedy vyhověti oprávněnému dovolání.

Čís. 3908.

V případě onemocnění dostává se zaměstnanci platu v zákoně ustanoveného od doby, kdy službu konati přestal, a nerozhoduje, zda služební poměr v této době byl rozvázán.

(Rozh. ze dne 27. května 1924, Rv II 210/24.)

Žalobce, úředník žalované báňské společnosti, onemocněl dne 5. července 1922 a byl dán dnem 1. února 1923 do výslužby. Opíraje se o § 12 kolektivní smlouvy domáhal se žalobce doplnění platu premií od 5. července 1923 do 1. února 1924. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

SENAT A ... Judicial. ... KNIHOVNA oddelení

důvodů:

Dovolatel vytýká, že nesprávně byl vyložen po stránce právní § 12 kolektivní smlouvy, ujednané v lednu 1921 mezi báňským úřednictvem v O. a horními podniky, která nesporně tvoří obsah smlouvy pracovní. Paragraf dotyčného ustanovení zní doslova: »Při neschopnosti k službě následkem onemocnění poskytnou se všechny zaručené příjmy nezkráceně po dobu tří měsíců, v případě neschopnosti k službě následkem úrazu na závodě po 6 měsíců. V obou pak případech vyplatí se onemocnělému při delší neschopnosti k službě všechny zaručené příjmy vyjma premie po dobu jednoho roku. V případě úmrtí vyplatí se veškeré náležející požitky po 3 měsíce pozůstalým.« Spor jde o tom, od kdy se má počítati ona lhůta 3 měsíců, 6 měsíců, po případě jednoho roku. Doba ta ve smlouvě výslovně uvedena není. Odvolací soud osvojil si výklad, že počátek ten stanoviti jest neschopností k výkonům pracovním, když zaměstnanec pro ni službu konati přestal, kdežto dovolatel zastává názor, že počátkem tím je doba rozvázání služebního poměru. Dovolateli nelze přisvědčiti. Smlouvu sluší vykládati, není-li zřejmě stanoveno ničeho ve smlouvě pro případy, jež měly býti smlouvou upraveny, dle úmyslu stran a tak, aby to odpovídalo poctivému právnímu styku. Pokud smlouvou není upraven poměr právní ani dle úmyslu stran jinak, nežli stanoví dispositivní předpisy zákona, platí zákon. Zákon tedy doplňuje v tom směru vůli stran pokud smlouva neustanovuje nic jiného. Aby se vypátral úmysl stran, dlužno přihlédnouti k tomu, jak by byl upraven sporný poměr bez smlouvy a čemu tedy strany úmluvou čeliti chtěly. Zásadou platného práva jest, že za práci nevykonanou úplata nepřísluší (§§ 1152, 1154, 1154 b) a contr. a 1155 a contr.). Výjimky stanoveny jsou v §§ 1154 b) a 1155 obč. zák. Z těchto upravuje případy onemocnění § 1154 b) obč. zák., stanově, že přísluší část mzdy i za dobu, kdy se služba následkem onemocnění nekoná; zřejmě tedy klade jako počátek lhůty, za kterou placení stanoví, k onomu okamžiku, kdy zaměstnanec službu konati přestal. Že nerozhoduje, kdy a zda byl služební poměr rozvázán, výslovně ustanovuje poslední odstavec §u 1154 b) obč. zák. ve znění zákona ze dne 1. dubna 1921, čís. 155 sb. z. a n. Ustanovení o skončení pracovního poměru jsou upravena v zákoně docela zvlášť, nezávisle na pravidlech o placení mzdy v případě onemocnění. Povinnost platiti mzdu nebo část její následkem onemocnění, tkví v důvodu sociálně politickém, aby zaměstnanec byl chráněn před nouzí, je-li neschopen práce pro nemoc. Zaměstnavatel nemá se vymknouti své povinnosti a zbaviti v tak trapném případě zaměstnance pramene výživy tím, že snad poměr dříve ještě dle zákona nebo dle smlouvy rozváže, a neškodí mu na straně druhé, když nevyužije onemocnění a neschopnosti ke službě k rozvázání toho poměru. Původní ustanovení §u 1154 b) obč. zák. ve znění III. dílčí novely, které platilo v době sjednání sporné kolektivní smlouvy, upravovalo zcela obdobně případy, kde nemohl zaměstnanec konati službu, zejména pro nemoc, a stanovilo, že úplata přísluší po jeden týden v případě onemocnění nezaviněného. Zřejmě také stanovilo počátek této týdenní doby bez ohledu na to, zda trvá poměr služební i po té, či zda byl během této týdenní doby rozvázán propuštěním nebo výpovědí. Podobným způsobem upravují také poměry při onemocnění § 8 o obch. pom. a § 12 zákona o úřednících statkových. Ze všech těchto zákonných ustanovení plyne zásada, že v případě onemocnění dostává se zaměstnanci platu v zákoně ustanoveného od doby, kdy službu konati přestal, a nerozhoduje, zda poměr v této době byl rozvázán. Také ve sporném případě patrně nezamýšlely strany stanoviti odchylná ustanovení od zákona občanského, který platí podpůrně dle horního zákona pro zřízence horní. Upravily odchylky ohledně výše mzdy, zaměstnanci patřící v případě onemocnění a ohledně doby, po kterou má na ni nárok. Neupravily však, od kdy se tato doba počíná, patrně tedy nechtěly v tom směru měniti ničeho na ustanovení zákona, a platí proto v tom směru dispositivní ustanovení občanského zákoníka §u 1154 b) ve znění třetí dílčí novely, který stanoví počátek na dobu, kdy ten, kdo ke službě pro onemocnění jest neschopným, práce konati přestal. Je tedy jak dle vůle stran, tak dle podpůrného předpisu zákona rozhodnou doba, kdy zaměstnanec službu konati přestal následkem pracovní neschopnosti.

Čís. 3909.

K žalobě o zmatečnost podle §u 529 čís. 2 c. ř. s. jest oprávněn pouze ten, kdo v provedeném řízení postrádal zastoupení, nikoliv však jeho řádně zastoupený odpůrce.

(Rozh. ze dne 27. května 1924, Rv II 337/24.)

Žalobě o zmatečnost podle §u 529 čís. 2 c. ř. s. bylo obě ma nižšími soudy vyhověno.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a žalobu odmítl.

Důvody:

Ani soud prvé stolice, ani soud odvolací nedotýkají se ve svých rozhodnutích otázky, zda žalobce jest podle zákona vůbec oprávněn k této žalobě o zmatečnost, dovozuje zmatečnost rozhodnutí z té skutečnosti, že nikoli on, nýbrž žalovaná společnost nebyla v tomto řízení náležitě zastoupena; kdyby byla první stolice při předběžném zkoumání zákonných podmínek této žaloby, jak předepsáno §em 538 c. ř. s., o této otázce správně podle zákona uvažovala, byla by musila dospěti k závěru, že se žalobě nedostává zákonem přípustného odpůrčího důvodu (§ 529 čís. 2 c. ř. s.), což by bylo arciť vésti musilo k jejímu odmítnutí po rozumu §u 538 (§ 543) c. ř. s. Žaloba o zmatečnost jest mimořádným právním prostředkem, sloužícím k tomu, by jí přivoděno býti mohlo zrušení právoplatného soudního rozhodnutí, a připouští se jen ze dvou v §u 529 c. ř. s. blíže naznačených důvodů. Oba tyto odpůrčí důvody vztahují se k nejpodstatnějšímu základu soudního rozhodnutí, jenž mu scházeti nesmí; rozhodnutí musí vycházeti od soudce, jenž

není podle zákona ze soudcovské právomoci vyloučen (§ 477 čís. 1 c. ř. s.) a může býti vydáno jen po slyšení obou stran (§ 477 čís. 5 c. ř. s.). V tomto případě přichází ve zřetel důvod druhý. K použití onoho právního prostředku zrušovacího z tohoto důvodu může býti oprávněna jen ona strana rozepře, jež dotyčným soudním rozhodnutím ve svém zákonem zaručeném právu na právní ochranu (obranu) byla zkrácena, a jí může býti jen ona, která v dotyčném řízení zastoupena nebyla a neměla tudíž možnosti této právní ochrany (obrany). Že tomu tak jest, vyplývá jasně již z právní povahy a účelu tohoto právního ústavu a zcela zřetelně i z předpisu §u 534 odstavec druhý c. ř. s., v němž jest ustanoveno, že lhůta k žalobě o zmatečnost, opřené o důvod §u 529 čís. 2 c. ř. s., počítá se ode dne, kdy rozhodnutí bylo straně a, není-li tato způsobilá ke sporu, jejímu zákonnému zástupci doručeno, z čehož nepochybně usuzovati jest, že zákon za stranu, k žalobě pro zmatečnost z tohoto odpůrčího důvodu oprávněnou, pokládá právě jen onu, která v provedeném řízení zastoupení postrádala a se o rozhodnutí soudním dověděla teprve jeho doručením. To však v tomto případě neplatí ani v nejmenším o žalobci, jenž v řízení zastoupen byl; zastoupení v řízení podstrádala podle tvrzení žalobcova pouze žalovaná společnost, neboť vystupovala za ni osoba, které se platného zmocnění nedostalo. Žalobce netrpí tedy z tohoto nedostatku zmocnění, týkajícího se druhé strany, žádné právní újmy na svém nároku na právní ochranu a, používá-li přes to tohoto důvodu (§ 529 čís. 2 c. ř. s.) k uplatnění právního prostředku žaloby o zmatečnost, jenž by za jiných předpokladů jen straně žalované příslušel, pokouší se jen o to, by tímto podle zákona nepřípustným způsobem této domnělé vady řízení využitkoval ku zvrácení nepříznivého soudního rozhodnutí, jež proti němu formálně bezvadně vydáno jest. Z toho je zřejmo, že žaloba jest pro nedostatek náležitostí §u 529 čís. 2 c. ř. s. nepřípustna a není třeba vejíti v rozbor též dalších věcných námitek proti žalobě.

Čís. 3910.

Ustanovení odstupní smlouvy, že výměnkář jest povinen vykliditi byt, a spokojiti se peněžitou náhradou, nebude-li se snášeti s hospodářem, což má posouditi hospodář sám, nepříčí se dobrým mravům.

(Rozh. ze dne 27. května 1924, Rv II 345/24.)

Ve smlouvě o odstupu nemovitostí bylo pro žalovanou vyhrazeno právo bytu s tím, že jest povinna vykliditi byt a spokojiti se s peněžitou náhradou za byt, nebude-li se snášeti s hospodářem, a že nesnášenlivost má posouditi hospodář sám. Tvrdíce nesnášenlivost žalované, domáhali se hospodařící manželé vyklizení žalované z bytu. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud jí vyhověl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání, uplatňující dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s., není opodstatněno. Vývody dovolatelovy, podle nichž odvolací soud prý nesprávně vyložil ustanovení odstupní smlouvy ze dne 4. března 1920, pokud se týká výměny bytu pro žalovanou a prý pochybil, přiznav žalobcům z důvodu, že se prý se žalobci nesnáší, požadovati na žalované vyklizení bytu, nelze sdíleti. Dotyčné ustanovení odstupní smlouvy zní: »Pro případ, že by po smrti odstupitelově jeho manželka se znovu vdala nebo se s domácími hospodáři nesnášela, což mají tito sami posouditi, jest povinna na žádost hospodářů byt do 3 měsíců vykliditi a mají tito platiti jako roční činži 40 K v půlročních splátkách napřed.« Nelze seznati, v čem by toto ustanovení bylo nejasné; doslov jeho jest určitý a smysl nepochybný. Předpokladem pro oprávnění hospodářů, žádati, by žalovaná byt vyklidila, jest ovšem, že se s hospodáři nesnáší, ale rozhodovati o tom, zda případ ten nastal, náleží výhradně hospodářům. Upírati toto oprávnění hospodářům se nedá. Nelze přisvědčiti žalované, že se nesrovnává s dobrými mravy, aby sami hospodáři rozhodovali o tom, zda se s nimi nesnáší a že má proto byt vykliditi. Jde, jak z ustanovení smlouvy vidno, o alternativní závazek hospodářů, buď žalované poskytovati byt, nebo platiti jí za něj hodnotu. Při alternativních obligacích ponechává však zákon volbu plnění, pokud ve smlouvě nic jiného neobsaženo, povinnému (§ 656 a 906 obč. zák.). Také účel, který pojetím onoho ustanovení do odstupní smlouvy byl sledován, vyvrací ono tvrzení, že jde o ustanovení, příčící se dobrým mravům; vždyť účelem tím patrně bylo, přivoditi mezi stranami snášelivé spolužití a zabrániti nepřístojnostem, pak-li se výměnkář s hospodáři nesnáší. Pro tvrzení žalované, že tento výklad, výklad to i odvolacího soudu, neodpovídá úmyslu odstupitele, jenž jí výměnu zřídil, nelze nalézti podkladu. Znění smlouvy jest tak jasné, že jiného výkladu nepřipouštělo. Byla-li v době zřízení smlouvy značná nouze o byty a pojal-li odstupitel přes to do ní ono ustanovení, svědčí to o správnosti zastávaného výkladu a nikoli proti němu. Konečně nemůže žalovaná tvrditi, že ji žalobce vykazuje z bytu z pouhé libovůle. Odvolací soud běře totiž za prokázáno, že mezi žalobci a žalovanou skutečně nastala vážná nedorozumění.

Čís. 3911.

Společnost s r. o. nemůže býti komplementářkou společnosti komanditní.

(Rozh. ze dne 28. května 1924, R I 278/24.)

Žádost o zápis komanditní společnosti pod firmou »Š. a spol., dřevařská obchodní společnost s r. o., komanditní společnost«, rejstříkový soud zamítl. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil a uvedl v důvodech: Obsah rekursu a obsah zamítnuté opovědi, dle něhož společnost s ručením obmezeným utvořila komanditní společnost (ač ani usnesení valné hromady v tom směru nevykázala),

svědčí o tom, že v tomto případě v podstatě jde o obejití zákona o společnostech s ručením obmezeným, že zejména má se obejíti ustanovení §u 82 zákona toho o tom, že společníci nemohou zpět žádati společenské podíly, a aby získala jako zakladatelka též takové účastníky, kterým by jakožto komanditistům bylo možno s podílem vystoupiti (čl. 171 obch. zák.). O skutečném pokusu obejití zákona o společnostech s ručením obmezeným svědčí dále i ta okolnost, že jednateli a členu společnosti s ručením obmezeným Karlu P-ovi a dále členům společnosti té Rudolfu F-ovi a Božetěchu K-ovi, kteří vesměs jsou opovězeni též jakožto komanditisté, uděluje se zároveň prokura v nově zakládané komanditní společnosti, takže tím má býti firemní činnost přenesena na firmu komanditní společnosti pod krytím společnosti s ručením obmezeným jakožto komplementářkou. Činnost ta však jest dle zákona nepřípustna, neboť dle zákona i společenské smlouvy může zapsaná společnost »Š. a spol., dřevařská obchodní společnost s r. o.« rozvíjeti činnost v §u 3 spol. smlouvy vymezenou pouze pod svou vlastní firmou a na svůj účet. K tomu přistupuje též, že zvolená firma jest takového rázu, že nevyjadřuje určitě, o jaký vlastně útvar společenský jde, a nejistota ta by byla ještě rozmnožena opovězeným způsobem znamenání firmy, kde pod takto neurčité a obojetné znění firmy by se ještě dále přitiskovalo znění firmy společnosti s ručením obmezeným. Také sami rekurenti v rekursu uznávají, že by laikům — tedy obecenstvu — byla opovězená firma nezvyklou. Poukaz na to, že možno se poučiti z obchodního rejstříku, není místným, neboť, pokud jde o znění nové firmy, vychází obchodní zákon s hlediska, že nová firma musí odpovídati pravdě a býti jasna (čl. 15 a násl. obch. zák.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Otázkou jest, zda může býti společnost s r. o. komplementářkou společnosti komanditní. Jest sice pravda, že čl. 150 obch. zák. výslovně neuvádí, že mohou býti komplementářem komanditní společnosti výhradně jen osoby fysické, a nelze to usuzovati ani z doslovu čl. 151 obch. zák. Přes to však úprava a podstata společnosti s r. o. nedopouští, by se jí mohlo dostati postavení komplementáře komanditní společnosti. Společnost s r. o. nabývá práv a podstupuje závazky jednateli (§ 19 zákona o společnostech s r. o.), kteří mohou býti usnesením společníků kdykoli odvoláni (§ 16 téhož zákona). Jest tedy při společnosti s r. o. podstatným, že musí míti zastoupení, jež podléhá vždy vůli většiny. Stala-li by se však společnost s r. o. jedním z několika komplementářů komanditní společnosti a byl-li by vybaven jen některý z těchto ostatních osobně ručících společníků právem společnost (komanditní) zastupovati (čl. 167, 153 obch. zák.) mohlo by se státi, že by zavázal celé jmění společnosti s r. o., aniž by tato mohla tomu čeliti a aniž by se společníci její mohli takového zástupce zbaviti. Tím byla by ovšem také rozvrácena celá hospodářská činnost společnosti s r. o. jako takové a společnost tato pozbyla by zcela svého významu jako samostatný hospodářský činitel. Že v tomto případě má býti společnost s r. o. t o h o č a s u jediným komplementářem, nemůže na zásadě právě vytčené ničeho změniti. K úvaze této přistupuje ještě další, totiž že se opovídatelům jedná očividně o obejití zákona o společnosti s r. o., jak již správně dovodil rekursní soud a dále, že by navržené znění firmy, třeba bylo formálně správným, přece zůstaviti mohlo pochybnosti, o jaký společenský útvar vlastně jde. V těchto směrech stačí poukázati k odůvodnění napadeného usnesení.

Čís. 3912.

I cizinci v cizině bydlící mohou se podrobiti příslušnosti tuzemského soudu (§ 104 j. n.).

(Rozh. ze dne 28. května 1924, R I 403/24.)

Žalobu srbského obchodníka na bělehradskou banku dovolaný o b c h o d n í s o u d v P r a z e k námitce nepříslušnosti soudu odmítl. R e k u r s n í s o u d zamítl námitku nepříslušnosti soudu. N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Žalovaná strana, kteráž, právě tak jako žalobce, jest cizozemcem v cizině bydlícím, vznesla sice včas námitku nepříslušnosti proti této žalobě ,opřené co do příslušnosti o § 99 j. n., ale vzala námitku zpět. Když pak později námitku tuto opětně vznesla, nešlo již o sudiště podle §u 99 j. n., nýbrž již o sudiště podle §u 104 odstavec druhý j. n. Sudiště podle §u 99 a 104 j. n. nejsou téže povahy. Ono sudiště jest sudištěm odpůrci vnuceným, toto sudiště má svůj vznik ve smluvní volnosti obou stran, i na poli soudní příslušnosti jim příslušející. Kromě toho sudiště dle §u 99 j. n., které v podstatě jest náhradou za sudiště prozatimního opatření (forum arresti) dle §u 46 dřívější jurisdikční normy z roku 1852, má za účel, aby dobývání nároků oproti cizincům v cizině bydlícím bylo žalobci ulehčeno. O ulehčení ovšem nemohlo by býti řeči v případech, kde vůbec schází jakýkoli vztah stran k tuzemsku. Jiného podkladu jest předpis §u 104 j. n. Ve věcech majetkových jest předpisy hmotného práva přiznána stranám v rozsáhlé míře smluvní volnost. Na poli práva procesního jest tato smluvní volnost potud omezena, pokud to veřejné zájmy a péče o řádný a spolehlivý běh soudního řízení dovolují. S toho hlediska vzešel předpis §u 104 j. n., v němž nečiní se výslovně rozdílu ani mezi státními příslušníky ani mezi osobami bydlícími v tuzemsku nebo v cizině. Zákon neobírá se výslovně těmito okolnostmi ani v tom směru, zda tuzemci neb osoby v tuzemsku bydlící mohou se dohodou podrobiti cizozemskému soudu, a ani v tom směru, zda osoby v cizině bydlící mohou se dohodnouti na příslušnosti tuzemských soudů. Při výkladu zákona ohledně těchto otázek jest míti tedy především před očima, že zákon chtěl ponechati stranám vůli, by se podrobily soudu, který dle svého přesvědčení uznávají nejpříhodnějším pro projednání sporu. V praxi uznává se závaznost smlouvy, kterou strany, mající bydliště v tuzemsku, podrobují se příslušnosti cizího, dokonce i cizozemského rozhodčího soudu. (Srovn.

rozhodnutí tohoto nejvyššího soudu ze dne 20. ledna 1920, R I 23/20, uveřejněné ve sbírce Vážný pod čís. 373.) Ohledně opačných případů jest uvážiti, že i cizinci v cizině bydlící mohou míti rozumný zájem na tom, by spor projednáván byl čsl. soudy. V projednávaném případě obě strany dovolávají se svědectví osob, v tuzemsku bydlících, zejména úředníků čsl. tabákové režie a též smlouvy ujednané s touto režií a navrhují dotazy na tuto režii a žalobce i dotaz na bursovní komoru v Praze, žalovaná pak dovolává se i spisů zemského civilního soudu v Praze a žalobce kromě toho poukazuje i na jmění žalované strany, v tuzemsku prý ležící. Patrno tedy, že některé skutečnosti, které jsou podkladem žaloby i obran žalované strany, odehrály se na čsl. území a že prorogace v tomto případě má podklad v určitých rozumných důvodech a v určitých vztazích k tuzemsku, a nelze přisvědčiti názoru žalované strany, že rozhodnutím rekursního soudu se vlastně jen obcházejí předpisy cizích státních útvarů o příslušnosti. Zároveň z těchto konkretních okolností jde na jevo, že by neodpovídalo §u 104 j. n., brániti v tomto případě stranám, by se nepodrobily způsobem v §u 104 odstavec druhý j. n. uvedeným příslušnosti tuzemských soudů, a jest nezávažno, zda by i sudiště původně uplatňované (§ 99 j. n.) obstálo, když obě strany jsou cizinci v cizozemsku bydlícími. Podotýká se, že žalovaná strana nemůže si stěžovati do toho, že proti své vůli připravena byla o právo, státi před svým řádným soudcem, poněvadž nejde o sudiště proti její vůli jí vnucené.

Čís. 3913.

I v místech, kde sídlí dva nebo více advokátů, může strana podati odvolání do soudního protokolu, pak-li žádný z oněch advokátů nechce nebo nemůže převzíti její zastupování.

(Rozh. ze dne 28. května 1924, R I 415/24.)

Žaloba byla procesním soudem prvé stolice zamítnuta. V místě procesního soudu sídlili dva advokáti. Odvolání žalobkyně bylo jí prvým soudem vráceno, ježto nebylo podepsáno advokátem, a udělena žalobkyni lhůta k nápravě tohoto nedostatku. Žalobkyně, oznámivši ve lhůtě soudu, že jeden z obou advokátů zastupuje žalovanou, druhý pak že odmítl převzíti její zastoupení, podala odvolání do soudního protokolu. Odvolací soud odvolání odmítl maje za to, že žalovaná měla si opatřiti zastupování cizím advokátem a uvedl dále v důvodech: Tím, že nebylo lze dosíci podpisu některého z obou advokátů, v místě usedlých, nenabyla žalobkyně práva, prohlásiti odvolání do soudního protokolu, ježto předpis §u 465, odstavec druhý c. ř. s. jest povahy nutící a nepřipouští výjimek. Odvolání žalobkyně jest proto, pokud bylo vzneseno písemným podáním, podle §u 467 čís. 5, pokud pak bylo prohlášeno do protokolu, podle §u 465, odstavec druhý, c. ř. s. nepřípustno, pročež je bylo dle §u 471 čís. 2, 473 odstavec prvý a 474 odstavec druhý c. ř. s. odmítnouti.

Nejvyšší soud zrušil usnesení odvolacího soudu a uložil mu, by, nedbaje důvodů, pro které odvolání odmítl, o odvolání po zákonu jednal.

Důvody:

Rekursu nelze upříti oprávněnosti. Nehledě k tomu, že odvolací soud, i kdyby jeho právní názor byl správným, neměl odvolání prostě odmítnouti, nýbrž měl je straně vrátiti, by domnělou formální vadu odstranila (§ 84 a 85 c. ř. s.), sluší uznati, že výklad, jejž odvolací soud dává ustanovení §u 465 odstavec druhý c. ř. s., je příliš úzkým. Úmyslem zákona jest, že strana nemá býti nucena, vyhledávati za účelem sepsání odvolacího spisu právní pomoc advokáta, nesídlícího v místě soudu. Má-li straně tato výhoda býti zachována ve všech případech, jak to zákon, nečině výjimek, zřejmě má na mysli, nutno připustiti, by odvolací spis byl nahrazen přiměřenými prohlášeními do soudního protokolu i tenkráte, když v místě soudu sídlí více advokátů, ale žádný z nich zastupování strany převzíti nechce nebo nemůže, neboť v tomto případě měla by se věc pro stranu právě tak, jako kdyby v místě soudu advokátů nebylo. Jelikož je zjištěno, že v místě příslušného soudu sídlí jen dva advokáti, z nichž jeden zastupuje odpůrce a druhý zastupování rekurentky odmítl, není protokolární forma odvolání pochybena. Byla-li však žalobkyně oprávněna, prohlásiti odvolání do soudního protokolu, které je, pokud je zákon připouští, rovnocenné s odvoláním podaným ve formě přípravného spisu, advokátem podepsaným, a učinila-li tak, jak je nepochybno, ve lhůtě stanovené jí dle §u 85 odstavec druhý c. ř. s., podala odvolání nejen v přípustné formě, nýbrž i zavčas.

Čís. 3914.

Bylo-li v posledním pořízení ustanoveno, že určité v posledním pořízení podrobně vyjmenované movitosti mají připadnouti jednomu, kdežto vše ostatní pak druhému, dlužno považovati onoho za odkazovníka, tohoto za dědice ze závěti.

(Rozh. ze dne 28. května 1924, R I 428/24.)

V posledním pořízení Aloisa M-a byly jednotlivě vypočítány věci, jichž se má dostati dceři Anně, a dále uvedeno: »Vše ostatní náleží mé dceři Marii.« K pozůstalosti přihlásily se obě dcery ze závěti. Soud pozůstalostní přijal na soud přihlášku Marie M-ové, nikoliv však přihlášku Anny M-ové, považuje ji za pouhou odkazovnici. Ve stížnosti namítaly obě účastnice, že nejde o závěť, nýbrž o pouhý dovětek a že pozůstalost měla býti projednána na základě dědické posloupnosti ze zákona. Rekursní soud usnesení prvého soudu potvrdil. Důvody: Stěžovatelky postrádají v doslovu závěti ustanovení dědice z důvodu, že dědic není tam výslovně »jako takový« jmenován, čímž není prý zákonu vyhověno. Názor tento jest mylným. Ustanovením dědice ve smyslu §u 553 obč. zák. rozuměti dlužno každé prohlášení zů-

stavitele, že určité osobě zanechává svou pozůstalost buď celou nebo nějakou v poměru v celku určenou část její (zlomek), tedy nikoliv určité předměty pozůstalosti. Na slovech, jakými ustanoveními to se děje, nijak nezáleží, poněvadž není zákonného předpisu, že jmenování dědice se musí státi určitými »slovy«. Stačí, když úmysl zůstavitelův jest jasným. Dle toho však nelze poslednímu pořízení Aloisa M-a upříti náležitosti závěti, ježto po individuelním výpočtu věcí a předmětů, jež připadnouti mají dceři Anně M-ové, nařizuje zůstavitel, že »vše ostatní«, tedy již nikoli individuelně označený zbytek celkem pozůstalosti »náleží mé dceři Marii«. To nelze jinak než jako ustanovení dědice posuzovati a právem bylo proto projednání pozůstalosti provedeno na základě posloupnosti ze závěti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Mimořádný dovolací rekurs spatřuje zřejmé porušení zákona nižšími soudy ve výkladu posledního pořízení Aloisa M-a ze dne 3. června 1918, pokud byla uznána za dědičku ze závěti Marie M-ová, Anna M-ová pak za odkazovnici. Posledním pořízením nebyla sice žádná z těchto zůstavitelových dcer výslovně povolána za dědičku, nýbrž jen ustanoveno, že dceři Anně mají přináležeti pro případ úmrtí obrazy a jiné movitosti, v posledním pořízení podrobně vyjmenované — kdežto vše ostatní že náleží dceři Marii. Z toho je patrnou vůle zůstavitelova, že dceři Anně chtěl zůstaviti jen některé předměty ze svého majetku, přesně individualisované, že naproti tomu obmyslil dceru Marii veškerým ostatním svým jměním, kterého v poslední své vůli podrobněji vůbec neurčil. Usuzují-li nižší soudy z tohoto obsahu posledního pořízení, že zůstavitelovu dceru Annu, jež má z pozůstalosti obdržeti věci přesně označené, jest považovati jen za odkazovnici a že dědičkou ze závěti jest Marie M-ová, která se má ujmouti všeho ostatního jmění zůstavitelova, nejsouc omezena poslední vůlí na nějaké určité předměty, nepříčí se tento právní názor nikterak zákonu, nýbrž vyhovuje ustanovením §§ 532 a 535 obč. zák. a dlužno mu přisvědčiti.

Čís. 3915.

Pohodlnější nebo prospěšnější užívání oprávněného pozemku (§ 473 obč. zák.) může záležeti i v tom, že vlastník nemusí jezditi po svém a může přejížděti po cizím pozemku.

Zásad zákona o cestě z nouze nelze použíti, jde-li o platně nabytá práva služebnosti cesty.

(Rozh. ze dne 28. května 1924, Rv I 275/24.)

Žaloba o nález, že žalovanému nepřísluší služebnost jízdy po louce žalobkyně, byla procesním soudem prvé stolice zamítnuta, odvolacím soudem bylo žalobě vyhověno. Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Oba nižší soudy zjistily souhlasně, že žalovaný, pokud se týče jeho předchůdci v držbě vykonávali po více než 30 roků právo vozové cesty po louce žalobkyně čís. kat. 757 na ten způsob, že tudy o senách a otavách jezdili na louku čís. kat. 758 a část role čís. kat. 759, s ní spojenou. Soud odvolací však na rozdíl od soudu první stolice odpírá této držbě učinek vydržení služebnosti s odůvodněním, že prý nejde o služebnost pozemkovou, ježto jí není třeba k prospěšnějšímu nebo pohodlnějšímu užívání pozemků žalovaného, ježto prý má stejnou ba ještě příhodnější cestu po svých pozemcích, důsledkem čehož prý jde o pouhou služebnost osobní, vykonávanou z čistě osobního zájmu, jíž nelze přiznati vpočtení držby předchůdců po rozumu §u 1493 obč. zák. S názorem odvolacího soudu nelze však souhlasiti. § 473 obč. zák., na němž se názor ten patrně zakládá, označuje za pozemkovou služebnost takové právo k použití cizí nemovitosti, které spojeno jest s držbou pozemku k jeho prospěšnějšímu nebo pohodlnějšímu užívání; jinak je služebnost osobní. Rozdíl je tedy v tom, zda cizí nemovitosti užívá z příčiny užívání vlastního pozemku, či bez této spojitosti pouze pro osobní potřebu. Ježto žalovaný, pokud se týče jeho předchůdci, sváželi po pozemku žalobkyně otavu a seno ze svých luk, vykonávali právo to pro tento svůj pozemek k jeho prospěšnějšímu nebo pohodlnějšímu užívání. Mluví-li zákon i o »pohodlnějším« užívání, je z toho patrno, že neuznává služebnost za přípustnou jen tehdy, je-li též hospodářsky nezbytna; pohodlí nebo prospěch oprávněného pozemku může záležeti třeba i v tom, že vlastník nemusí jezditi po vlastním a může přejížděti po cizím pozemku. Není také případné, soudí-li odvolací soud na »osobnost« práva z toho, že prý žalovaný po pozemku žalobkyně jezdí proto, že ona zase jezdí po jiném jeho pozemku. I kdyby tomu bylo tak, nečinilo by to služebnost pouhým právem osobním, neboť mohou si majitelé pozemků takové služebnosti povoliti nebo trpěti navzájem bez nutné potřeby z důvodu skutečného nebo třeba i jen domnělého pohodlí a nebylo by lze právům těm odepříti povahu práva věcného, když jsou vykonávána v užívání pozemků. V pojmu »pohodlí« obsaženy jsou již bez toho převážně momenty osobní. Odvolací soud ostatně přehlíží, že onen dle jeho názoru pohodlnější příjezd po pozemku žalovaného jest zřízen teprve v posledních letech, kdy vydržení dle zjištění prvého soudu bylo již dávno dokonáno. Až do té doby bylo tedy právo to vykonáváno jako právo věcné a již z tohoto důvodu nelze celou předchozí držbu prostě pominouti, jak činí soud odvolací. Tímto právním postupem nelze tedy žalovanému namítané vydržení služebnosti, pro něž zjištěny jsou všecky zákonné předpoklady, oduznati a, míní-li odvolací soud, že žalovanému služebnost tato přes to nepřísluší, ježto má po svých pozemcích ještě lepší cestné spojení, neposkytuje zákon pro takové rozhodnutí opory. Soud odvolací především přehlíží zjištění a úsudek soudu prvého, že na pozemku žalovaného vadí volné a pohodlné jízdě dosud dva kameny, z nichž se jeden přejeti nedá, a dále menší prohlubina, že by tedy i po této stránce musil býti vjezd teprve náležitě

upraven a zařízen, aby vyhověl úplně potřebě, jaké slouží dosud služebnost; kromě toho jest vjezd na louku čís. kat. 575 široký 2·50 m a v záhybu 2·80 m, kdežto vjezd na pozemku žalovaného jen 1·80 m široký, takže již z těchto okolností jasně vysvítá, že potřebě pozemku žalovaného dosud lépe vyhovuje vjezd po pozemku žalobkyně, uváží-li se, že žalovaný tudy sváží seno a otavu a k těmto jízdám potřebuje pohodlné a prostorné cesty. Vzhledem k tomuto stavu jde tedy vlastně o otázku, zda žalovanému může býti toto náležitě vydržené právo oduznáno proto, že dosud sice nemá, zříditi si však může stejně pohodlný příjezd po svém pozemku. K otázce této lze odpověděti jenom záporně. § 484 obč. zák. jedná jen o obmezování neúčelné šíře vykonávaných služebností a nepřichází v tomto případě ve zřetel s hledisek zákona o nezbytných cestách, zejména jeho §u 24 nelze zajisté na platně nabytá věcná práva (na rozdíl od propůjčeného práva cesty nezbytné) použíti. Vzhledem na průhlednost právní otázky není třeba názor tuto projevený blíže doličovati.

Čís. 3916.

Pokud ručí za nákupy pro manželovu domácnost manželka sama a pokud ručí za ně manžel.

(Rozh. ze dne 28. května 1924, Rv I 359/24.)

Žalobu obchodní firmy na Marii K-ovou o zaplacení předmětů, odebraných pro domácnost, procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud uznal dle žaloby. Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a vrátil mu věc, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Dovolání jest opodstatněno. Odvolací soud vychází z názoru, že za nákupy manželky, učiněné na úvěr pro manželovu domácnost ručí v prvé řadě manželka jako smluvní strana a vedle ní manžel podle §u 1042 obč. zák., a vyslovuje zejména, že žalovaná je povinna zaplatiti za potřeby odebrané pro domácnost, když je sama objednávala a nehlásila výslovně, že objednává z manželova příkazu. Dle §u 91 obč. zák. nese náklad na vydržování domácnosti manžel. Dle §u 92 obč. zák. přispívá manželka manželi ve vedení domácnosti a vykonává nebo nechá vykonávati jeho příkazy. Jest tedy k vedení domácnosti oprávněna, zastává v něm manžela a má plnou jeho moc, by opatřila potřeby pro domácnost. Dle §u 1029 obč. zák. řídí se objem plné moci, není-li zvlášť vymezen, dle obstarávaného předmětu a jeho povahy. Tím, že manželka osobně nakupuje na úvěr potřeby pro domácnost, není ještě rozřešena otázka, zda činí tak na účet vlastní či manželův. Aby manželka, nakupující potřeby pro domácnost, výslovně prohlašovala, že tak činí za manžela, nebude vždy potřebí, prohlášení taková mohou se státi mlčky, činy konkludentními, není-li dle okolností pochyb, že jde o nákupy pro domácnost manželovu v mezích jejích potřeb, a že manželka zřejmě jedná na účet manželův. I úmysl stran pro koho a na čí účet se nakupuje, posuzovati jest podle okolností případu podle pravidel poctivého právního styku (§§ 863, 914 a 1029 obč. zák.). Dle těchto hledisek nutno řešiti otázku, kdo byl smluvní stranou při odběru pro domácnost a jako smluvník míněn. Třebaže zákon prodateli potřeb pro domácnost na manželčinu objednávku neukládá výslovně, by zkoumal, za koho a za čí účet se objednávka děje, a třebaže nestanoví nikde důměnky, že děje se tak na účet manželův, vyžaduje toho poctivost právního styku, by i prodatel vzal zřetel k takovým okolnostem případu, z nichž plyne, že smluvníkem má býti manžel, že se nakupuje na jeho účet, jeho jménem a že manželka jeho záležitost obstarává, a aby považoval v takových případech za smluvníka samotného manžela. To došlo výrazu i v písemnictví, které zásadně při obstarávání potřeb pro domácnost uznává zástupčí postavení manželky (»Schlüsselgewalt« srov. Krainz-Ehrenzweig: System §§ 123 a 434; Anders: Familienrecht str. 98). Písemnictví pokládá tu manžela za jedině zavázaného, pokud se manželka sama zavázati nechtěla. I v judikatuře odůvodňuje se závazek manželův za manželčiny nákupy na úvěr buďto §em 1042 obč. zák. nebo shora uvedenou zástupčí mocí manželky. Ale v projednávaném případě netřeba se obírati ručením manželovým, nýbrž ručením manželky. Tím, co uvedeno, není nikterak řečeno, že manželka za nákupy na úvěr pro domácnost neručí. Nespadají-li v rámec potřeb domácnosti dle okolností případu, nejde-li z okolností na jevo, že jednala při nákupu na manželův účet a jménem jeho, zejména dala-li manželka na jevo, že ona sama chce býti smluvní stranou, že ona zaplatí buď sama nebo vedle manžela, bude rozhodovati její vůle a vůle jejího smluvníka a bude dlužno chrániti i důvěru prodatele, který úvěr chtěl poskytnouti manželce. Odporovalo by poctivému právnímu styku, by dodatečně v takových případech chtěla manželka poukazem na to, že jde o potřeby domácnosti, ujíti placení úvěru, který jen jí byl poskytnut vzhledem na její majetek. Soud odvolací vycházeje z názoru, že pouhá skutečnost objednávky manželkou stačí k založení jejího závazku, nezabýval se otázkou, mezi stranami spornou, zda dle okolností, jež žalobkyně pokládá za konkludentní činy, vyjadřující, že žalovaná sama chtěla býti považována za smluvní stranu a platiti a to ať již bez manžela nebo vedle něho, nebyl založen její vlastní závazek, a dále ani otázkou, zda výslovným slibem, že sama zaplatí, tak neučinila, nebo pak závazek svého manžela nepřevzala, i když se původně za smluvní stranu považovati nechtěla. Právní názor odvolacího soudu jest však vzhledem k tomu, co bylo již uvedeno, pokud nepřihlíží ke shora naznačeným okolnostem, mylným, zejména i pokud míní, že jen výslovný projev manželky, že nejedná za manžela, zakládá její závazek. Soud odvolací nevyřídil proto plně odvolání žalobkyně, vycházeje z názoru, že okolnosti žalobkyní tvrzené jsou nerozhodny. Úsudek odvolacího soudu, že žalovaná nedala na jevo, že chce objednávati za manžela, odporuje již i zjištění prvního soudu, že dávala zasílati účty za odebrané zboží na manžela a tento že po většině na ně také platil. Tyto okolnosti pustil odvolací soud se zřetele.

Čís. 3917.

Byly-li peníze uloženy před měnovou rozlukou u cizozemské filiálky tuzemské banky, lze je požadovati pouze u filiálky a ve měně státu filiálky.

(Rozh. ze dne 28. května 1924, Rv I 365/24.)

Žalobkyně měla uloženo u lvovské filiálky pražské banky k 1. lednu 1919 6.319 K 99 h, jež částečně vybrala, takže dne 22. dubna 1919 zůstalo na knížce 2819 K 99 h. Žalobě na pražskou ústřednu banky o zaplacení 2819·99 československých korun procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Podle vkladních podmínek, jichž obsah nebyl popřen, jest vklad splatným pouze na předložení vkladní knížky a musí tato knížka býti předložena ústavu — zde tudíž filiálce ve Lvově — který evidenci o vkladu vede, a není pochyby o tom, že vklad dle těchto podmínek ústavem, který vklad přijal, nezbytně před výplatou likvidován býti musí a že teprve po likvidaci vkladatelem výplata může býti požadována. Tomuto stěžejnímu požadavku strana žalující nevyhověla, vkladní knížky žalované bance v Praze ani filiálce ve Lvově nepředložila, omeziviši se na to, toliko písemně se dotázati žalované banky, zda ochotna jest vklad vyplatiti. O tom nemůže býti pochyby, že vkladatel nepředloživ vkladní knížky k likvidaci, výplatu vkladu podle vkladních podmínek požadovati nemůže a následkem toho také vyplacení soudně domáhati se nemůže, pokud nesplnil hlavní a nezbytné podmínky každé výplaty vkladu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Je samozřejmo již z pojmu rozluky měny a plyne jasně též z ustanovení §u 1 nařízení vlády republiky Čsl. ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n., o zákazu převodu pohledávek a úhrad z ciziny do území republiky Čsl. a §u 12 poslední věty nařízení ministra financí ve srozumění s ministrem spravedlnosti ze dne 25. února 1919, čís. 86 sb. z. a n., že po rozluce měny sdílely peněžní korunové hodnoty osud měny toho území bývalého státu rakousko-uherského, na němž v době rozluky byly, třeba patřily občanům Čsl. státu; jich převod z ciziny do Čsl. státu a naopak byly zakázány. Proto, i kdyby zde nebylo vkladních podmínek, zjištěných soudem odvolacím, jež strany ovšem vážou tak, jak soud odvolací rozhodl, bylo by jen důsledkem měnové rozluky dle shora uvedených zákonných předpisů, že by dovolatelka mohla své peníze požadovati jen tam a v té měně, kde a ve které je v době rozluky uložila neb uloženy měla, tedy u filiálky lvovské, po případě jejího plnomocníka likvidátora.

Čís. 3918.

Lze se zaručiti i za budoucí, v době záruky ještě neurčité pohledávky. Stačí, že prohlášení rukojmího, že béře na sebe záruku, bylo písemné, není třeba, by všechny podmínky rukojemské smlouvy byly obsaženy v písemném prohlášení.

(Rozh. ze dne 28. května 1924, Rv I 376/24.)

Žalobě, opírající se o záruční prohlášení žalovaného, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

S hlediska nesprávného právního posouzení napadá dovolání názor odvolacího soudu, že záručný list ze dne 18. dubna 1921 je závazným, ačkoli neuvádí ani hlavního dlužníka, ani peníz, po který se žalovaný zaručil. Jeho vývodům nelze přisvědčiti. Záruka za budoucí, v době zaručení co do výše ještě neurčité pohledávky, zejména na př. za pohledávky, které vzniknou z přislíbeného běžného úvěru za obchodního spojení, jsou ode vždy obvykly a uznávány platnými, neboť není právního předpisu, pro který by byly neplatnými. Nejde-li o listinu, na základě které má býti vloženo knihovní právo zástavní pro poskytnutý úvěr podle §u 14 knih. zák., není vůbec třeba, uváděti v ní peníz nebo nejvyšší mez, do které se úvěr zárukou zajišťuje, a lze tudíž tím spíše pokládati za dostatečně přesný projev vůle (§ 869 obč. zák.), prohlásí-li ručitel, že ručí »až do odvolání« jako v tomto případě. Že záruční listina ze dne 18. dubna 1921 výslovně nejmenuje hlavního dlužníka, je sice pravda, než ani to není na újmu její určitosti a platnosti (§ 869 obč. zák.). Uváží-li se totiž, že žalovaný byl tichým společníkem fy S., která u žalobkyně požívala většího úvěru, že listina je sepsána na papíře s nadpisem této firmy a že je také jejím jménem podepsána, nelze za daných okolností podle jejího zevnějšku pochybovati o tom, že dlužníkem je firma S. a žalovaný ručitelem. Také nebylo ve sporu nikým ani tvrzeno, že někdo z účastníků, najmě žalovaný sám měl kdy sebe menší pochybnosti, že vzal na sebe záruku za dluh oné firmy. Neplatnost záruční listiny pro tento nedostatek nelze vyvozovati ani z předpisu §u 1346, odstavec druhý obč. zák. Ten vyžaduje ovšem písemnost pro prohlášení, jímž se rukojmí zavazuje, avšak toliko proto, by se zabránilo ukvapeným a nerozvážným smlouvám rukojemským. Je proto jeho účelu vyhověno, bylo-li prohlášení rukojmí, podle jehož obsahu ručení béře na sebe, písemně vyhotoveno a jím podepsáno. Že by v něm musely býti obsaženy všechny podmínky rukojemské smlouvy, předepsáno není. Stačí, když v tomto směru není mezi stranami nejasno. V tomto případě je zjištěno, že žalovaný si byl vědom, zač, komu a za koho se zaručuje, a že záruční listinu podepsal. Nemůže proto jeho pokus, takto platně převzatého závazku se zhostiti pro onu domnělou formální vadu, podle zákona míti úspěchu. Ježto bylo zjištěno, že žalovaný se zaručil za »dočasnou pohledávku«, nemůže svůj závazek obmezovati na částku, s kterou pohledávka byla po právu právě jen v den převzetí závazku, nebo-li na to, co činilo saldo žalující strany dne 18. dubna 1921.

Čís. 3919.

V objednání obrazového díla určitých umělců jest spatřovati smlouvu kupní, nikoliv smlouvu o dílo.

Proto, že slovní doprovod obrazového díla pochází od jiného spisovatele, než byl uveden v nabídce, nejde ještě za všech okolností o jiné dílo.

(Rozh. ze dne 28. května 1924, Rv I 409/24.)

Žalovaný objednal u žalující firmy obrazové dílo. Dle prospektu měl slovní doprovod k obrazům pocházeti od spisovatele Dr. H-a. Ve skutečnosti napsal tento spisovatel slovní doprovod pouze ku nepatrnému počtu obrazů, kdežto ostatní opatřil doprovodem spisovatel Dr. K. Žalobu na zaplacení díla procesní soud prvé stolice zamítl. Důvody: Není pochybnosti o tom, že se tu jedná o smlouvu o dílo ve smyslu §u 1151 obč. zák. Nastává tudíž povinnost podnikatele, žalující strany, by dílo nechal vypracovati pod svou osobní zodpovědností. Zjištěná okolnost, že slovní doprovod jest sepsán k 17 obrazům od Dra H-a a k ostatním 93 obrazům od Dra K-a, jest podstatnou vadou objednaného díla, dílo neodpovídá výslovně ujednaným podmínkám, objednatel, žalovaný, má právo od smlouvy ustoupiti (§ 1167 obč. zák.), jak to žalovaný také učinil, dav žalující straně k disposici jak obrázkovou část tak i díl textové části, pokud byl dodán, i desky. Odvolací soud uznal dle žaloby a uvedl mimo jiné v důvodech: Z ústního jednání a z důkazů neplynou žádné skutečnosti, dle kterých mohl by býti právní poměr stran posuzován podle ustanovení obč. zák. o smlouvě o dílo. Z objednacího lístku jest vidno, že žalovaný objednal u zástupkyně žalující strany na základě podmínek oběžníku žalující strany celkové vydání obrazového díla, sestávajícího z 11 sešitů po 10 obrazech za úhrnnou cenu 440 Kč (dle účtu za 465 Kč), kterou zavázal se splatiti v měsíčních lhůtách, uznav neodvolatelnost objednávky. I když nebylo toto »dílo« tehdy ještě úplné, nejde o smlouvu dle §u 1151 obč. zák., neboť závazek žalující strany vůči žalovanému týkal se pouze dodání uměleckého a literárního produktu, daného na trh pro široký kruh odběratelstva a nikoli jeho zhotovení dle individuelního vkusu a potřeby objednatelovy. Jde tedy správně o smlouvu trhovou (dodávací), kterou jest posuzovati vzhledem k živnosti žalující strany dle obchodního zákona, třebaže není obchodem u žalovaného (čl. 277 obch. zák.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalovaný, trvaje při svém názoru, že jde správně o smlouvu o dílo a nikoliv o smlouvu kupní, dovozuje, že jest oprávněn od smlouvy ustoupiti, ježto objednal dílo literárně esthetické, které dle přípovědi v prospektu co do textové části mělo býti sepsáno spisovatelem Drem H-em a že nemůže býti nucen, aby smlouvu dodržel, když mu žalobkyně dílo tohoto autora, jehož literární osobnost byla pro objednávku žalovaného směrodatnou, dodati nemůže a místo něho dodati chce — avšak také nedodala — dílo jiného autora. Tato změna, odporující smlouvě, jest prý podstatnou vadou, která žalovaného opravňuje ke zrušení smlouvy, a nárok žalobkyně příčí se prý předpisu §u 1052 obč. zák., neboť, nemá-li tato vůbec možnosti, smlouvu splniti, nemůže též na žalovaném žádati, by z této smlouvy plnil. Vývody tyto nelze však uznati oprávněnými. Nejvyšší soud souhlasí s odvolacím soudem v tom, že nejde o smlouvu o dílo, nýbrž o smlouvu kupní, kterou, ježto jest obchodem na straně žalobkyně, posuzovati jest dle předpisů obchodního zákona (čl. 277 obch. zák.), a poukazuje v té příčině k odůvodnění napadeného rozsudku. Ze zjištění nižších soudů plyne, že smlouva byla ujednána vzhledem k obsahu prospektu, v němž se přislibuje obrazová část koupeného díla od akademického malíře M-a a textová část od spisovatele Dr. H-a, a lze tedy tento slib pokládati za přípověď smluvní. Nelze však přehlížeti, co žalobkyně proti námitkám žalovaného o povaze této smlouvy uvádí a důkazem znaleckým prokázati se snažila, že dílo bylo dle prospektu ohlášeno a ke koupi nabízeno především jako dílo obrazové, při němž arciť umělecká individualita malíře dodává dílu zvláštní osobité hodnoty, kdežto slovní doprovod, kterým měl k zobrazeným partiím podán býti příslušný dějinný výklad s uměleckým a krajinným popisem, jest podružnější součástí díla, která může býti rovnocenně nahrazena dílem jiného autora, který má stejnou literární způsobilost pro sepsání tohoto slovného doprovodu. Z toho, že textová část má býti dodána z části z péra jiného autora, nebylo by tedy lze beze všeho ještě usuzovati, že se tím koupené dílo stává zcela různým od onoho, které dle prospektu bylo nabízeno a dle něho koupeno; o podstatné vadě díla pak bylo by lze mluviti jen tehdy, když by touto změnou autora stalo se dílo podstatně méněcenným. Leč úvahy tyto, které by byly arciť vyžadovaly znaleckého posouzení, mohou zůstati úplně stranou a není tedy třeba nabízených znaleckých důkazů vzhledem k zjištěné okolnosti, že žalovaný, byv dne 18. října 1922 od žalobkyně o celou tehdy již splatnou kupní cenu upomenut, žádal ji dopisem ze dne 22. října 1922 prostě jen o poshovění a o povolení splátek. Tento dopis žalovaného spadá dle zjištěného stavu věci do doby, když již o tom věděl, že žalobkyně nemůže dodati další textovou část od Dr. H-a, jak bylo v prospektu přivoděno, nýbrž že dodá text od spisovatele Dr. K-a, a ježto se žalovaný v dopisu tom o této, jak nyní míní »podstatné« vadě ani nezmiňuje a z ní žalobkyni výtek ani důsledků co do závaznosti a splnění smlouvy nečiní, dlužno z toho dle §§ů 863, 914 a čl. 278 obch. zák. důvodně usuzovati, že žalovaný tuto změnu autorství textové části jako protismluvné plnění nebo podstatnou vadu vytýkati nemínil, s ní se spokojil a na ni přistoupil. Lze dále poukázati k tomu, že žalovaný obrazovou část díla dobral celou bez textové části a že ani při tom proti oné změně žádných výtek nečinil. Dlužno-li z těchto okolností usuzovati na souhlas žalovaného s touto změnou, nemůže mu nyní, když je žalován o doplacení kupní ceny, býti přiznán

oprávněný důvod ke zrušení smlouvy. Žalovaný vytýká dále v dovolání odpůrkyni nereelnost a dovolává se pro své stanovisko i ohledů právní etiky, uváděje zejména, že stejně jako on, byli žalobkyní zkráceni i oba autoři. K těmto vývodům a k tvrzení, že se žalobkyně mezitím octla ve vyrovnacím řízení a stala prý se insolventní, nelze nejvyššímu soudu přihlížeti, ježto jde vesměs o nepřípustné novoty, které jimi zůstávají, i když by se tvrzené skutečnosti byly udály snad již po skončení jednání v první stolici (§§ 482 a 504 c. ř. s.). Kromě toho nelze závěry, jež žalovaný z toho činí pro sebe a proti žalobkyni, uznati ani za správné, uváží-li se, že žalobkyně dodala žalovanému z této smlouvy část koupeného díla a textovou část od Dr. K-a, kdežto žalovaný na celé dílo v úhrnné ceně 465 Kč splatil dosud jen 55 Kč 34 h, z čehož jest patrno, že žalobkyně velmi značně předstihla žalovaného v plnění smlouvy. Z toho, že žalobkyně nedodala ještě žalovanému zbývající textové části od Dra K-a, nevyplývá nic pro procesní stanovisko žalovaného, ježto žalovaný jest v platebním průtahu a kromě toho i odpírá přijati toto smluvní plnění (§ 1062 obč. zák.). Zákonu jest plně vyhověno tím, že se žalobkyně ve sporu nabízí, toto dlužné ještě smluvní plnění žalovanému proti zaplacení dodati (§ 1052 obč. zák.).

Čís. 3920.

Tím, že sprostředkovatel realit po živnostensku nemá úřední koncese, nestávají se nicotnými obchody, jím sprostředkované.

(Rozh. ze dne 28. května 1924, Rv I 425/24.)

Žalobu Karla Z-a o zaplacení sprostředkovatelské provise o b a n i ž š í s o u d y zamítly.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl. V otázce, o niž tu jde, uvedl v

d ů v o d e c h:

Odvolací soud míní, že když Karel Z., o němž zjišťuje, že realitní sprostředkovatelství obstarává po živnostensku, ale nemaje k tomu příslušné koncese úřední, ač je mimo to takto po živnostensku vykonávaný provoz trestným, i tento sporný obchod učinil za tohoto stavu zakázanosti a nedovolenosti, jest tento sporný obchod podle §u 879 obč. zák. nedovoleným a nicotným. Nelze tento právní názor odvolacího soudu sdíleti, neboť byť i Karel Z., nemaje koncese pro sprostředkování realit, nebyl podle živnostenských předpisů oprávněn takové obchody konati po živnostensku, z toho důvodu se nestávají jeho jednotlivé obchody sprostředkovatelské podle §§ů 878, 879 obč. zák. nicotnými, poněvadž zakázanost dotýká se pouze osoby Z-ovy, nikoli s m l u v n í h o p ř e d m ě t u (srv. § 879 obč. zák., podle kterého, co je nedovoleno, nemůže se státi p ř e d m ě t e m platné smlouvy) obchody ty pak jako takové nejsou v zákoně ani zakázány, ani za neplatny, nebo nedovoleny prohlášeny.

Čís. 3921.

Byla-li fideikomisární substituce pravoplatně pojata do odevzdací listiny a knihovně poznamenána, nelze se otázkou platného zřízení fideikomisární substituce zabývati ve sporu pro porušení fideikomisární substituce.

§ 18 odstavec druhý nesp. pat. má na mysli jen takové třetí osoby, jichž práva, v době projednání pozůstalosti již pozůstávající, byla opatřením mimosporného soudce nějak dotčena.

Zcizení nemovitostí, ohledně nichž v pozemkové knize jest právoplatně poznamenána fideikomisární substituce, jest neplatným.

(Rozh. ze dne 28. května 1924, Rv I 596/24.)

Nemovitosti zapsané nyní ve vl. čís. 73 poz. kn. kat. obce S. a čís. 187 poz. kn. kat. obce D. byly rovným dílem vlastnictvím manželů Václava a Růženy B-ových, rodičů nynějších žalobců. Po smrti Václava B-a odevzdána byla jeho pozůstalost pravoplatnou odevzdací listinou okresního soudu ze dne 7. května 1919 v základě posloupnosti ze závěti jeho manželce Růženě B-ové se závazkem, že dědička postoupí jedenkráte veškeren svůj majetek, tedy i druhou polovici svých nemovitostí, některému z dětí, které bude nejhodnější. Usnesením okresního soudu ze dne 7. dubna 1920 bylo pak podle odevzdací listiny vloženo mimo jiné také na pozůstalostní polovici nemovitosti pro Růženu B-ovou právo vlastnické, omezené fideikomisární substitucí ohledně celých nemovitostí ve prospěch nezletilých dětí, nynějších žalobců Josefa, Marie a Ludmily B-ových. Přes to postoupila Růžena B-ová smlouvou, ve formě notářského spisu sepsanou a jako »smlouva postupní« označenou ze dne 10. dubna 1920 svému druhému manželovi Josefu Z-ovi, nynějšímu žalovanému, neoddělenou polovici shora uvedených nemovitostí za postupní cenu 11.500 Kč a bylo pak v základě této listiny usnesením okresního soudu ze dne 23. září 1921 vloženo na tuto neoddělenou polovici právo vlastnické pro Josefa Z-a a poznamenán současně na listu B zákaz zcizení ve smyslu odst. 9 svrchu citovaného notářského spisu. Žalobci domáhali se rozsudku, aby vklad vlastnického práva Josefa Z-a prohlášen byl za neplatný, aby žalovaný byl povinným uznán výmaz tohoto práva do 14 dní pod exekucí provésti a aby po marném uplynutí této lhůty bylo lze na základě rozsudku žalující straně samé o výmaz tohoto vkladu zakročiti na útraty žalovaného. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e žalobu zamítl, o d v o l a c í s o u d jí vyhověl.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Jde o žalobu na neplatnost knihovního vkladu podanou od těch, kdož tvrdí, že byli tímto vkladem ve svém knihovním právu porušeni, proti tomu, kdo z neplatného vkladu přímo knihovního práva nabyl. Jde tedy o žalobu ve smyslu §§ů 61 a 62 knih. zák. Žalobci nežádali v ža-

lobní prosbě výslovně o »obnovení předešlého knihovního stavu« — jak § 61 knih. zák. praví — a proto nález rozsudečný v tomto směru žádného výroku nemá (§ 405 c. ř. s.). To však nevadí tomu, by nebylo vyhověno žalobní prosbě tak jak zní, je-li odůvodněna. Jest tedy zkoumati, zda byli žalobci v nějakém svém knihovním právu vkladem vlastnického práva žalovaného porušeni. Žalovaný vytýká odvolacímu soudu nesprávné právní posouzení věci v tom směru, že přijal za podklad svého rozhodnutí právoplatnou odevzdací listinu ze dne 7. května 1919. Výtka tato není oprávněna. Právo fideikomisární substituce, založené pro všechny tři žalobce v odevzdací listině, jest pro žalovaného skutečností, kterou v tomto sporu otřásati nemůže. Zabýval-li se odvolací soud přes to námitkami, které žalovaný v tomto směru činil projednání pozůstalosti, zkoumal-li i odvolací soud, zda poslední pořízení bylo platné, a zda fideikomisární substituce nejen ohledně pozůstalostní polovice, nýbrž i ohledně druhé polovice platně k místu přišla, učinil tak nadbytečně, protože otázka platného zřízení fideikomisární substituce po rozumu §u 608 obč. zák. ve prospěch žalobců byla v řízení pozůstalostním a v odevzdací listině právoplatně pro účastníky rozřešena a protože dotyčné obmezení vlastnického práva manželčina bylo podle §u 174 odstavec druhý čís. 3 nesp. pat. právoplatně do odevzdací listiny pojato a podle §u 158 nesp. pat. rovněž právoplatně při vkladu vlastnického práva přední dědičky poznamenáno. Touto poznámkou bylo obmezení vlastnického práva fiduciářky s vyznačením jmen substitutů takovým způsobem v patrnost uvedeno, že nikdo se nemohl na neznalost tohoto obmezení odvolávati (judikát čís. 214 Nejvyššího soudního dvora dříve ve Vídni ze dne 16. března 1915, uveřejněný pod čís. 1631 úř. sb. a Věstník min. sprav. z roku 1904 str. 167—168). Opačný názor procesního soudu, který přezkoumával výsledky pozůstalostního řízení, přivoděn byl jen mylným výkladem §u 18 odstavec druhý nesp. pat. ohledně práva »třetích osob na jednání nesúčastněných«. Zákon má na mysli jen takové třetí osoby, jichž práva v době projednání již pozůstávající byla opatřením mimosporného soudce nějak dotčena. Žalovaný byl ovšem »třetí osobou« — jak sta jiných osob — ale nějaké jeho právo projednáváním pozůstalosti dotčeno nebylo, protože tehdy k nemovitostem, o které jde, žádného práva neměl. Otázka, které ze tří žalujících dětí jako fideikomisárních substitutů nemovitosti skutečně obdrží, nepřichází pro tento spor v úvahu, protože nejedná se ještě o splnění substituce a protože dosud přísluší substituční právo všem třem žalobcům. Tím jsou vyřízeny všechny vývody dovolání, pokud se zabývají otázkou svrchu uvedenou. Dovolání vytýká odvolacímu soudu, že nesprávně posoudil věc po stránce právní také v tom směru, že přiznal substitučnímu závazku přední dědičky takový právní účinek, který působí neplatnost knihovního vkladu vlastnického práva žalobcova. Leč ani v tomto směru není dovolání v právu. Zřízením fideikomisární substituce nabyli žalobci nástupnického práva k celým nemovitostem, jejichž neoddělená polovice byla žalovanému fiduciářkou do vlastnictví postoupena. Toto nástupnické právo bylo zákonným způsobem v knize pozemkové zapsáno a jest tedy právem knihovním. Toto nástupnické právo bylo však vkladem vlastnického práva žalovaného porušeno. Nelze ovšem přisvědčiti odvolacímu soudu, že dědička nabyla jen práva požívacího a že vlastnicí se nestala; naopak Růžena B-ová opět provdaná Z-ová stala se vlastnicí pozůstalostní polovice nemovitostí a zůstala vlastnicí druhé polovice, ale její právo vlastnické bylo obmezeno tak, že samovolně podstatou věci nakládati nesmí a že přísluší jí jen práva a povinnosti požívatelky (§§ 509, 511—513 obč. zák.). Fiduciářka nebyla tedy oprávněna z nemovitostí, substitučním závazkem zatížených, zciziti neoddělenou polovici, a ježto tak přece učinila, jest zcizení to neplatné. Netřeba se zabývati otázkou, zda by byla mohla fiduciářka onu polovici zciziti se zachováním substitučního závazku, neboť tak neučinila; zákaz zcizení pojatý do odstavce devátého cit. not. spisu, nenahražuje zachování substitučních práv, zejména když žalovaný podle zmíněného odstavce byl by povinen převzatou polovici postoupiti některému z dětí jen proti výměnku nebo přiměřené výplatě, a když tato polovice byla již zatížena dvěma značně vysokými pohledávkami věřitelů žalovaného Josefa Z-a. Knihovní soud neměl ovšem vzhledem k fideikomisární substituci, z pozemkové knihy zřejmé, povoliti vklad vlastnického práva pro žalovaného, nemaje souhlasu substitutů, ani schválení poručenského soudu ohledně nezletilců. Ale právě tato okolnost názorně ukazuje, že nelze v cestě sporu odepříti ochrany takovým porušeným substitučním právům, zejména když substituti — jako v tomto případě — o povoleném vkladu vlastnického práva nového spoluvlastníka nebyli řádně vyrozuměni, takže by se lehce mohlo státi, že by vlastnický podíl žalovaného přešel do rukou třetího singulárního právního nástupce, který by byl bezelstným, že by se proti němu žaloba o výmaz neplatného vkladu podle §u 64 knih. zák. promlčela a že by fideikomisární substituti o své nástupnické právo přišli. V tomto případě ovšem předpis §u 64 knih. zák. nepřichází v úvahu (jak se odvolací soud domníval), protože žalovaný z neplatného vkladu přímo knihovního práva nabyl (§ 62 knih. zák.).

Čís. 3922.

Zákon o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.

Zaměstnavatel není oprávněn započísti obchodnímu pomocníku do služebních požitků to, co obchodní pomocník pobíral za nemoci z důvodu veřejnoprávního pojištění, při čemž jest lhostejno, zda pojišťovací příspěvky platil zaměstnavatel či zaměstnanec.

(Rozh. ze dne 28. května 1924, Rv II 142/24.)

Žalobce byl továrním mistrem v závodu žalované. Byv předčasně propuštěn, domáhal se služebních požitků za dobu výpovědní a vyplacení peníze, jejž si byla žalovaná srazila ve výši podpory, již pobíral žalobce za své nemoci z důvodu veřejnoprávního pojištění. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl a uvedl v otázce, o niž tu jde,

v důvodech: Pokud se týče nároku na vrácení nemocenské podpory 624 Kč, jest směrodatným § 8 odstavec druhý zákona o obch. pom., dle něhož to, co zaměstnanec pobíral po dobu svého zaneprázdnění na základě veřejnoprávního pojištění, na jeho peněžité požitky zaúčtováno býti nesmí. Dle tohoto ustanovení zdá se tato část žalobního nároku býti ospravedlněna. Žalobce obdržel — jak z oboustranného přednesu stran jde na jevo — od žalované po dobu své nemoci od 5. do 17. února a od 11. do 21. dubna 1923 nezkráceně požitky jemu příslušící tak, jak kdyby byl pracoval. Mimo to však obdržel též nemocenskou podporu 624 Kč od nemocenské pokladny. Tato podpora byla mu však žalovanou vzhledem k tomu, že obdržel po dobu nemoci plně své požitky a nemocenských příspěvků neplatil, z jeho peněžitých požitků sražena. Okolnost, že žalobce nemocenských příspěvků neplatil, žalobce sám připustil. Ustanovení §u 8 odstavec druhý zákona o obch. pom. může, ačkoliv to tam výslovně obsaženo není, míti jen ten smysl, že obnosy tam uvedené, k nimž náleží i nemocenská podpora, zaměstnanci nesmí býti zkráceny, pokud se týče z jeho peněžitých požitků sraženy, když zaměstnanec pojišťovací příspěvky platí, poněvadž mu tímto způsobem mají býti nahrazeny výlohy, povstalé mu placením pojišťovacích příspěvků. Neplatí-li tedy zaměstnanec — jako v tomto případě žalobce — pojišťovacích příspěvků, nemá s nemocenským pojištěním žádných výloh a jest ospravedlněno, že se mu, když po dobu své nemoci své plné peněžité požitky obdrží, nemocenská podpora z jeho peněžitých požitků srazí, poněvadž by jinak po dobu své nemoci neporovnatelně byl lépe na tom, než zaměstnanec, jenž musel platiti pojišťovací příspěvky. Odvolací soud zrušil usnesením ze dne 16. listopadu 1923 napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: Žalobcovo odvolání jest odůvodněno, pokud se obrací proti tomu, že napadeným rozsudkem byl zamítnut též jeho nárok na náhradu nemocenské podpory 624 Kč. V tomto směru nelze přisvědčiti právnímu názoru procesního soudu, neboť podle jasného doslovu §u 8 odstavec druhý zákona o obchodních pomocnících nesmějí býti částky, jež zaměstnanec po dobu své nemoci pobírá z důvodu veřejnoprávního pojištění, započteny v peněžité požitky, aniž jest při tom činěn rozdíl, zda zaměstnanec pojišťovací příspěvky též zaplatil. Podle §u 40 zák. o obch. pom. nemůže býti právo, příslušející zaměstnanci z uvedeného zákonného ustanovení, služební smlouvou ani zrušeno ani omezeno. Žalovaná však již uvedla okolnosti, z nichž by bylo lze seznati, že se žalobce vzdal příspěvků nemocenské pokladny nikoliv ve služební smlouvě, nýbrž dodatečně dobrovolně. O tom nabídla žalovaná též důkaz svědkem a výslechem stran a podle průvodního usnesení byl onen důkaz též připuštěn, nikoliv však proveden. Poněvadž však okolnost, zda se žalobce a za jakých okolností vzdal nemocenské podpory, jest závažnou pro rozhodnutí tohoto sporného bodu, musil býti rozsudek podle §u 496 čís. 2 c. ř. s. zrušen a věc vrácena procesnímu soudu k doplnění v uvedeném smyslu. Procesní soud prvé stolice na to uznal žalovanou povinnou vyplatiti žalobci sražený peníz. Odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatelka uplatňuje nesprávné posouzení právní, které spatřuje v tom, že odvolací soud nezodpověděl správně právní otázku, zda se smí zřízenec, jehož služební poměr musí býti posuzován podle předpisů zákona o obchodních pomocnících, vzdáti nároku na nemocenskou podporu čili nic, zda se smí dohodnouti se zaměstnavatelem, že mu bude platiti po celou dobu jeho nemoce celou mzdu, a že si za to smí ponechávati od nemocenské pokladny nemocenskou podporu zaměstnancovu. Dovolatelka tvrdí, že žalobce věděl, že mu patří po dobu nemoce nemocenská podpora, ale že mu nepatří mzda. Nebyl tedy podle dovolatelky v omylu, v tom byla, ač-li může běžeti o omyl, dovolatelka, a žalobce, pobíraje mzdu i za nemoce, využitkoval tohoto dovolatelčina omylu ve svůj prospěch a tím se obohatil na dovolatelčiny útraty, což jest jednáním, příčícím se dobrým mravům. Nelze schváliti tento právní názor dovolatelky. Právní názor, vyslovený ve zrušovacím usnesení odvolacího soudu ze dne 16. listopadu 1923, jest správným. Podle §u 8 odstavec druhý zákona o obchodních pomocnících nesmějí býti částky, které zaměstnanec pobírá v době zaneprázdnění v tomto předpisu uvedeného (nemoc, nehoda) na základě veřejnoprávního pojištění započítávány do jeho příjmů, a vztahuje se tato úplata na veškeré služební příjmy zaměstnancovy. Tento předpis je dle §u 40 cit. zákona předpisem donucovacím, proto nemůže býti služební smlouvou ani zrušen, ani obmezen. Domnívá-li se dovolatelka, že jednala jenom z uznalosti, ale nejsouc k tomu povinna, když vyplácela žalobci po dobu jeho nemoce celou mzdu, jest na omylu, jako je na omylu, domnívá-li se, že placení celé mzdy ji opravňovalo, aby si zadržela žalobcovu nemocenskou podporu, neboť jejímu právnímu názoru nesvědčí shora citované předpisy. Byl tedy žalobce oprávněn z důvodu §u 1431 obč. zák. domáhati se zaplacení toho, co si dal z právního omylu vlastního dovolatelkou ze svých příjmů sraziti.

Čís. 3923.

Zaměstnanci na zabraném majetku jsou povinni (§ 6 zákona ze dne 12. února 1920, čís. 118 sb. z. a n.) sděliti závady ve správě majetku pouze dotazujícím se osobám dozorčím.

Zákon o statkových úřednících ze dne 13. ledna 1914, čís. 9 ř. zák.

Pozbyl-li zaměstnavatel důvěry k zaměstnanci, jest oprávněn propustiti ho bez zavedení kárného řízení.

(Rozh. ze dne 28. května 1924, Rv II 298/24.)

Majitel zabraného velkostatku propustil ze služby svého důchodního, ježto na něho udal u Státního pozemkového úřadu, že na panství špatně hospodaří. Žalobu propuštěného na majitele panství, že se propuštění prohlašuje nepřípustným a že jest žalovaný povinen ponechati žalobce nadále ve službách a platiti mu služební požitky, oba nižší

soudy zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: Nesprávné právní posouzení vidí žalobce v tom, že jeho jednání seznal prvý soudce objektivně způsobilým, aby ho zbavilo důvěry. Jak je svědky dokázáno, je pro služební poměr rozhodující jedině služební pragmatika, služební instrukce a pak ovšem též zákon o statkových úřednících ze dne 13. ledna 1914, čís. 9 ř. zák. Propuštění ze služby dopisem ze dne 20. května 1923 stalo se, jak v tomto dopisu výslovně jest uvedeno, dle §u 29 čís. 1 zákona ze dne 13. ledna 1914, čís. 9 ř. zák., poněvadž žalobce svým jednáním prohřešil se těžkým způsobem na důvěře svého zaměstnavatele. Zdali bylo jednání žalobce objektivně způsobilým, aby tento důvod propuštění byl prokázán, jest věcí uvážení soudu. Žalobce, který byl dle služební pragmatiky povinen hájiti zájmy zaměstnatele, který byl vůči zaměstnateli vázán k povinné vážnosti, oznámil u pozemkového úřadu, že majitel velkostatku (žalovaný) se snaží všemi možnými prostředky využiti své panství do té doby, než je bude musiti předati, a že lesní rada Gustav H. byl dán proto do pense, že vykořisťování panství bránil, aby postupu majitele nestál v cestě. To jest zajisté činem, který jest objektivně způsobilým ve smyslu §u 29 čís. 1 zákona o statkových úřednících, aby se pro něj stal úředník nehodným důvěry zaměstnatelovy. K správnému posouzení toho činu nutno též přihlížeti k pohnutkám, které zřízence k činu vedly. Žalobce odvolává se v tom směru na své právo a svou povinnost, v §§ 6 a 7 zákona ze dne 12. února 1920, čís. 118 sb. z. a n. vytknutou, a na ochranu zřízenců tímto zákonem zajištěnou (§ 22 zák.), tvrdí, že právní názor prvého soudu, že toto právo a tato povinnost přináleží zřízenci jen vůči osobám dozorčím, když jest jimi dotazován, jest nesprávným, protože prý jest zákon dle jeho ducha a smyslu tak vykládati, že musí zřízenci, na zabraném statku zaměstnaní, tak jednati, by vše zamezili, co je řádnému hospodaření na závadu. Avšak tomu náhledu nelze přisvědčiti. Vykládati zákon dle jeho ducha a smyslu lze jen tehdy, není-li sporná otázka vůbec zákonem upravena. Pakliže však zákon, jako v tomto případě §§ 6 a 7 cit. zák., povinnost zřízence konkretně a zvlášť upravuje a dosah povinností zřízenců zevrubně vymezuje, platí jen to, co je zákonem v takovém případě ustanoveno, a nelze zákon povrchně vykládati a ukládati zřízencům ještě jiné povinnosti, než jsou zákonem přesně stanoveny. Nemůže se proto žalobce k ospravedlnění svého činu odvolávati na to, že plnil povinnost, zákonem mu uloženou.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nesprávné právní posouzení věci shledává dovolatel v tom, že odvolací soud nesprávně vykládá ustanovení služební pragmatiky, jíž odporuje propuštění bez výpovědi a bez zavedení kárného šetření. Jest správné, že služební pragmatika jest podstatnou součástí služební smlouvy, vždyť byl dovolatel na základě služební pragmatiky roku 1920 ustanoven provisorním úředníkem na panství B., později pak definitivním a konečně jmenován ústředním důchodním. Nemůže však býti pochybnosti ani o tom, že vedle služební pragmatiky z roku 1897, jejíž ustanovení dovolatel sám má za přežitá, platí zákon ze dne 13. ledna 1914, čís. 9 ř. zák., a takto doplňuje ustanovení služební pragmatiky. Není tudíž zaměstnavatel vázán jedině služební pragmatikou, pokud jde o rozvázání služebního poměru, nýbrž slouží mu k tomu účeli i onen zákon a zejména ustanovení §u 29, to tím spíše, když ve služební pragmatice jest rovněž ustanovení o propuštění bez výpovědi a bez kárného řízení. Dovolatel byl ze služby propuštěn podle §u 29 čís. 1 cit. zák. proto, že oznámením Státnímu pozemkovému úřadu, k němuž nebyl vyzván, a jehož dosahu si byl plně vědom, vinil majitele velkostatku, že se snaží všemi možnými prostředky panství využiti, že se hospodářství neprovádí racionelně, čímž se dotkl těžkým způsobem důvěry svého zaměstnatele. Dovolatel však nebrojí v dovolání proti tomuto důvodu propuštění, nýbrž obmezuje se jen na to, že nebylo proti němu, jako definitivnímu úředníku, zavedeno a provedeno kárné šetření a že nebylo kárnou komisí o jeho poklesu rozhodnuto, neboť bez kárného šetření mohl prý býti propuštěn jen na zvláštní osobní nařízení majitele velkostatku. Než dovolatel přehlíží ustanovení §u 47 (2) služ. pragm., kde si majitel panství vyhražuje, že může přenésti výlučně sobě vyhražená zařízení a rozhodnutí na osobu své důvěry, a že bylo zjištěno nižšími soudy, že takovou plnou moc udělil svému generálnímu zmocněnci Josefu Sch-ovi. K těmto právům patří také v §u 4 (3) služ. pragm. uvedené oprávnění dáti výpověď, nebo propustiti ze služby na zvláštní nařízení majitele panství ve vyjimečných případech, kde není třeba ani zavedení kárného šetření, ani rozhodnutí kárné komise. O tom, že k takovým vyjimečným případům jest počítati i tento případ, kde důvěra zaměstnavatelova oním oznámením byla otřesena, nelze míti pochybnosti, když i zákon o statkových úřednících přiznává zaměstnateli právo, by z důležitého důvodu předčasně bez výpovědi rozvázal služební poměr, a právě v §u 29 čís. 1 cit. zák. za takový důležitý důvod pokládá ztrátu důvěry pro chování úředníka. V tomto sporu byl takový důvod zjištěn a dovolatel, nenapadaje právní názor nižších soudů, že jest tu případ §u 29 čís. 1 zákona o statk. úřednících, přiznává mlčky jeho správnost a tím i opodstatněnost okamžitého rozvázání služebního poměru propuštěním. Netřeba se proto vývody, pokud se jimi uplatňuje nesprávný výklad služební pragmatiky a pokud se tvrdí, že bylo třeba zavedení kárného šetření za tohoto stavu dále obírati. Jinak — zejména ohledně toho, zda konal dovolatel svou povinnost se zřetelem na zákon čís. 118 z roku 1920 — poukazuje se na důvody odvolacího soudu, jež nebyly dovoláním vyvráceny. Ostatně by ani vznesený nárok v rozsahu zažalovaném nebyl podle §u 32 o statkových úřednících odůvodněn.

Čís. 3924.

Cenný papír obíhá ve smyslu §u 11 (1) nařízení ze dne 13. září 1920, čís. 532 sb. z. a n. tam, kde jde obchodem z ruky do ruky, neb odkud jedině může býti uveden do obchodu, poněvadž je tam uložen.

(Rozh. ze dne 30. května 1924, Rv I 42/24.)

V roce 1912 zakoupila žalobkyně od tehdejší banky Z. se sídlem v Praze komunální obligace v nominální ceně 70.000 K a, ponechavši je v úschově této banky, později r. 1916 převedla je do úschovy banky U., kdež od té doby nepřetržitě se nacházely. Na základě koncesní listiny ministerstva financí ze dne 21. prosince 1921 byla zřízena žalovaná banka Z. se sídlem v Praze, ježto shora zmíněná banka Z. se sídlem původně v Praze ještě před 28. říjnem 1918 svoje sídlo byla přeložila do Vídně, ponechavši v Praze svoji filiálku. Když pak byla zřízena banka Z., tu s povolením ministerstva financí postoupila banka Z. se sídlem ve Vídni své hypotekární a komunální pohledávky na území republiky Československé, na základě kterých vydala zástavní listy a komunální obligace, této nově zřízené bance Z. v Praze. Tato banka Z. se sídlem v Praze se zavázala při převzetí těchto pohledávek závazky, plynoucí ze zástavních listů a komunálních obligací, vydaných bankou Z. ve Vídni, v Československé republice v oběhu se nalézajících, počínaje od toho dne, kdy v Československé republice přestala možnost, zaplatiti pohledávky v nekolkovaných bankovkách Rakousko-Uherské banky, v československé měně plniti a do 6 měsíců ode dne, kdy povolení k postoupení a převzetí pohledávek byla dána, ony od banky Z. ve Vídni, tedy cizozemské společnosti vydané a v tuzemsku v oběhu se nalézající cenné papíry za vlastní, na československou měnu znějící vyměniti. Žalobkyně, bydlící v nynější Italii, domáhala se na žalované bance Z. výměny komunálních obligací za nové komunální obligace v československé měně. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Ve věci samé dlužno řešiti otázku, zda jest pokládati komunální dluhopisy, o něž jde a jež, jak zjištěno, žalobkyně v roce 1912 zakoupila od banky Z., tehdy ještě se sídlem v Praze a které ponechala v její úschově až do roku 1916, kdy je převedla do úschovy banky U. v Praze, kdež se až do jich odevzdání žalované za účelem výměny nepřetržitě nacházely, — za obíhající v tuzemsku a tudíž účastny nostrifikace po rozumu §u 11 odstavec c) nařízení vlády republiky Československé ze dne 13. září 1920, čís. 532 sb. z. a n., pokud se týče vyhlášky ministerstva financí ze dne 4. února 1922, čís. 4001/161-II/3, dle tohoto nařízení vydané. Dovolací soud sdílí právní názor soudu druhé stolice, že cenný papír obíhá tam, kde jde obchodem z ruky do ruky, neb odkud jedině může býti uveden do obchodu, poněvadž je tam uložen. Jest sice pravda, že převod cenných papírů může se státi také pouhým připsáním k dobru nebo k tíži, pokud se týče připsáním protihodnoty, aniž by musilo dojíti k efektivnímu předání papíru. Leč pokud i v takovém případě cenný papír zůstane nadále v úschově tuzemského ústavu, nepřestane býti v oběhu zde, ať již jeho nový nabyvatel jest tuzemcem nebo cizozemcem. Dovolatelka zaměňuje pojem »oběh papíru« s nárokem na jeho vydání. Nařízení vlády republiky Československé ze dne 13. září 1920, čís. 532 sb. z. a n., vydané na základě zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 337 sb. z. a n., má za účel, by upravilo poměry cizozemských akciových společností peněžních, které dne 28. října 1918 na území republiky Československé měly a posud mají pobočné ústavy u příslušného tuzemského soudu v obchodní rejstřík zapsané. Tedy možnost dalšího obchodování těchto společností v tuzemsku jest v popředí, nikoli úprava valuty, která jen nepřímo byla nostrifikačním nařízením dotčena. Pro způsob úpravy tohoto obchodování byly proto rozhodnými zájmy jak oněch společností, tak i osob, které s nimi byly v úzkém obchodním styku buď jako věřitelé, nebo dlužníci. A jen s tohoto hlediska lze vykládati jednotlivá ustanovení onoho nařízení a nelze z různých zvláštních předpisů, týkajících se jiných oborů (na př. zákon ze dne 18. března 1921, čís. 142 sb. z. a n., nařízení ze dne 7. dubna 1921, čís. 151 sb. z. a n.), usuzovati, jak činí dovolatelka, na tendenci nostrifikačního nařízení a jeho dosah. Kdyby se tedy ani nepřihlíželo ku přípisu ministerstva financí ze dne 30. dubna 1923, čís. 45.339/2189/23—II A 3, dle něhož toto ministerstvo, podávajíc osnovu vládního nařízení ze dne 13. září 1920, čís. 532 sb. z. a n., rozumělo výrazem, uvedeným v §u 11 nař. »dílčí dlužní úpisy (titry) v tuzemsku obíhající« takové cenné papíry, které se v tuzemsku v den vyhlášení tohoto nařízení nalézaly a nebyly z nějakého důvodu, zejména podle §u 15 vládního nařízení ze dne 12. března 1919, čís. 126 sb. z. a n., z oběhu v tuzemsku vyloučeny — a jímž vlastně dán jest autentický výklad onoho obratu »dílčí dlužní úpisy v tuzemsku obíhající«, plyne správnost názoru soudu druhé stolice v tomto směru nejen ze slovného výkladu onoho rčení, ale také z účelu a tendence nostrifikačního nařízení samého. Není proto ani třeba utíkati se k výjimečnému ustanovení §u 11 odstavec f) nař., poněvadž dle stavu věci, tak, jak byl zjištěn, nemůže býti pochybnosti o tom, že sporné papíry v den vyhlášení tohoto nařízení, t. j. dne 24. září 1920, byly v tuzemsku v oběhu.

Čís. 3925.

Zřekla-li se manželka při rozvodu nároku na výživné, ač mohla předpokládati, že se stane neschopnou k výdělku, nemůže se při napotomní neschopnosti domáhati výživného.

(Rozh. ze dne 30. května 1924, Rv I 472/24.)

Žaloba rozvedené manželky o placení výživného byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatelka má právní posouzení věci za pochybené, ježto její nárok na novou úpravu výživného následkem změny jejich poměrů nebyl uznán za oprávněný. Dovolatelka tvrdí, že manželovy poměry se sice nezměnily, ale ona že upadla do choroby a není následkem toho schopna výdělku, což již dostačuje, by provedena byla nová úprava výživného, poněvadž úmluvy, upravující majetkové poměry manželů, jsou

vždy myšleny s výhradou rebus sic stantibus, jak již Nejvyšší soud opětně rozhodl. I kdyby tomu tak bylo, nebyl by nárok žalobkyně podle jejího vlastního tvrzení, že odbytné bylo stanoveno na dobu až do provedení rozluky, na kterou se pomýšlelo za rok, vznikl do žaloby, podané 4. července 1923, když žalobkyně ani netvrdí, že rozluka byla provedena a když žalovaný se zavázal v notářském spise, platiti jí ještě po dva měsíce po narození druhého, tehdy ještě nenarozeného syna 400 Kč měsíčně. Než dovolací soud přisvědčuje právnímu názoru obou nižších soudů, že výhrada rebus sic stantibus nemá platnosti v tomto případě, poněvadž žalobkyně při úpravě majetkových poměrů před rozvodem mohla a musela na to mysleti, že by se mohla státi neschopnou výdělku, když se zbavovala úplně tohoto zdroje výživy a zřekla se veškerých nároků proti svému manželu, které jí příslušejí z jakéhokoliv právního důvodu nyní, nebo ještě snad vzniknou v budoucnosti. Zde jde jen o to, zda je takové zřeknutí po zákonu platné. Na tuto otázku jest odpověděti kladně. Není ustanovení, které by bránilo svéprávné manželce, zříci se výživného vůči manželu. (Judikát čís. 244.) Možnost, že by manželka padla v budoucnosti na obtíž veřejné dobročinnosti, není tomu na překážku. Nárok manželky na výživu, které ona se zříká, může býti již ztracen jejím jednáním v manželství, jímž zaviňuje rozvod manželství. V takovém případě jest zřeknutí se výživného za odbytné jen patrný úspěch, kterého by manželka nedosáhla právem. Z toho viděti, že manželka může míti velký zájem na tom, aby se vyhnula sporu o rozvod manželství a dosáhla přiměřeného odbytného. Právní posouzení odvolacího soudu, že žalobkyně nemá nároku na výživné vůči žalovanému, poněvadž se ho výslovně vzdala, odpovídá zákonu a není proto dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. opodstatněn.

Čís. 3926.

Náležitosti žalobního návrhu žaloby na zrušení spoluvlastnictví (§ 830 obč. zák.).

Klesání cen nemovitostí a kolísavé hospodářské a měnové poměry nejsou na závadu rozdělení společného vlastnictví aniž přicházejí v úvahu subjektivní poměry toho kterého spoluvlastníka.

(Rozh. ze dne 30. května 1924, Rv I 475/24.)

Žalobě o nález, že žalobkyni přísluší vůči žalovanému právo žádati soudní dražbou zrušení společného vlastnictví k domu čp. 918 se zahradou, a že jest žalovaný povinen svoliti ke zrušení společného vlastnictví a k tomu cíli povoliti soudní dražbu nemovitosti, procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání uplatňuje důvody čís. 2 a 4 §u 503 c. ř. s., ale neprávem. Dovolatel vytýká nesprávnost posouzení otázky, zda zrušení společného vlastnictví je nevčasné a zda děje se k jeho škodě, a dále vadnost napadeného rozsudku po stránce formální. V této příčině má rozsudek odvolacího soudu za mylný, poněvadž doslov nálezu prvního soudu prý neodpovídá zákonu, neboť dílčí žaloba nesmí podle §u 351 ex. řádu obsahovati žádost o způsobu dělení, nýbrž má se omeziti na žádání, že **má býti děleno, pokud se týká podle jakých dílů, tak že potvrzený rozsudek** prvního soudu je prý vadným. Pokud jde o formální stránku rozsudku, jest především připomenouti, že podle §u 830 obč. zák. má každý spoluvlastník právo žádati, aby společenství bylo zrušeno, ne však v nevčas nebo na škodu ostatních spoluvlastníků a, nemůže-li společná věc býti rozdělena, má se podle §u 843 obč. zák. i když toho jediný podílník žádá, prodati soudní dražbou. Soudní dražba neřídí se, jak dovolatel mylně za to má, podle §u 351 ex. ř., nýbrž podle ustanovení §u 352 ex. ř. a provede se podle ustanovení §§ů 272 a 280 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. Původní žalobní žádost žalobkyně, že jí vůči žalovanému přísluší právo, žádati zrušení společného vlastnictví k domu čp. 918, zapsanému ve vložce čís. 1111 pozemkové knihy pro kat. obec K., soudní dražbou, jest po zákonu správna a správné jest i doplnění její, že žalovaný jest povinen trpěti zrušení společného vlastnictví soudní dražbou podle §§ů 830 a 843 obč. zák. i §§ů 272 a 280 nesp. pat. Pokud jde o hmotnou stránku věci, nelze uznati napadené rozhodnutí za nesprávné. Žádost žalobkyně o zrušení společného vlastnictví není ani v nevčas, ani na škodu žalovaného. Klesání cen nemovitostí neodůvodňuje této námitky žalovaného. Ani hospodářské poměry a zvláště valutové kolísání nepřekážejí právu žalobkyně na zrušení spoluvlastnictví, poněvadž peníze a jiné věci jsou v stálém vzájemném vztahu a hodnoty se vyrovnávají. Škoda žalovaného, kterou snad utrpí dražbou společného domu, není zde rozhodna, poněvadž nerozhodují subjektivní poměry spoluvlastníkovy, nýbrž jen objektivní poměry, které se dotýkají věci samé. Je tedy úplně nerozhodno, že žalovaný jako spoluvlastník dražbou společného vlastnictví snad ztratí výhody, jichž mu společenství poskytovalo tím, že provozuje v nemovitosti živnost.

Čís. 3927.

Zákon o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.

Ustanovení definitivní není ještě o sobě ustanovením »na doživotí« ve smyslu §u 21.

(Rozh. ze dne 30. května 1924, Rv I 684/24.)

Žalovaný spolek uveřejnil dne 24. prosince 1910 v časopise inserát, že obsadí místo druhého pokladního úředníka a že toto místo jest pro způsobilého žadatele životním postavením a k výslužbě oprávňujícím. Žalobce byl pak na svou žádost dopisem žalovaného ze dne 19. ledna 1911 za druhého pokladního úředníka od 1. dubna 1911 přijat, nejprve prozatímně na rok, až jak se osvědčí. V tom dopisu se pravilo, že po

uplynutí jednoroční lhůty stane se ustanovení žalobcovo definitivním, a že teprve pak mu budou definitivní ujednání příslušeti, která při uspokojivých pracích záležejí v pěti kvinkvenálkách po 200 K a v nezávazné remuneraci z čistého zisku. Dopis ten obsahoval také větu: »Výpovědní lhůta stanoví se na tři měsíce.« Po uplynutí roku bylo žádosti žalobcově o definitivní ustanovení vyhověno dopisem žalovaného ze dne 1. května 1912 s tím, že jeho požitky budou co nejdříve upraveny, a že výpověď se strany žalobcovy musila by se dáti tři měsíce před koncem čtvrtletí. Žalobce pozbyl za služebního poměru u žalovaného sluchu, stal se nezpůsobilým ke styku se stranami, a byl mu na jeho žádost ze dne 7. srpna 1916 přidělen jiný obor činnosti, než až do té doby zastával. Dopisem ze dne 14. června 1923 dal žalovaný žalobci tříměsíční výpověď na dobu od 1. července do 30. září 1923. Žalobce domáhal se rozsudku, by bylo zjištěno, že tato výpověď jest neplatná a neúčinná, protože mu místo bylo propůjčeno jako doživotní postavení a definitivně, tedy samo sebou již nevypověditelně. Žalovaný spolek namítal, že místo nebylo žalobci propůjčeno nevypověditelně na doživotí, nýbrž proti tříměsíční výpovědi, a že mimo to žalobce mohl býti podle §u 27 čís. 2 zák. o obch. pom. v každé době propuštěn, protože pro sluchovou vadu není způsobilý, by konal služby, při ustanovení smluvené. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nesporno, že pro tento případ platí předpisy zákona o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák. (§ 2 čís. 2). Správně uvádí dovolatel v dovolání a správně uváděl již také v odvolání, že rozhodnutí tohoto sporu závisí jen na zodpovědění otázky, zda žalobce přijat byl do služby žalovaného »na doživotí« ve smyslu §u 21 zákona, protože v tomto sporu jde jen o to, zda výpověď žalobci jest platnou a účinnou, vždyť žalobce nebyl ze služby propuštěn, nýbrž vypovězen. První soud zodpověděl otázku služebního poměru »na doživotí« záporně, odvolací soud kladně, ale přes to nevyhověl odvolání žalobcovu, odůvodniv svůj rozsudek předpisy §u 27 čís. 2 a 5 cit. zák. Jde o výklad služební smlouvy mezi žalobcem a žalovaným. Jde tedy o otázku právní, a nikoliv skutkovou — jak míní žalobce, — která také v řízení opravném může býti přezkoumána. V tomto sporu nelze souhlasiti s odvolacím soudem, který z inserátu a z dopisů žalovaného vyvodil, že žalobce po absolvování provisoria ustanoven byl definitivně, t. j. na dobu života, a není zejména případným poukaz na § 860 obč. zák. ve znění třetí novely, který roku 1912 ještě v platnosti nebyl. Naopak přisvědčiti jest právnímu závěru procesního soudu, že doživotní služební poměr ve smyslu §u 21 cit. zák. z uvedených listin vyvoditi nelze, třebaže nelze souhlasiti ani s oněmi vývody procesního soudu, které činil z pensijního pojištění žalobcova. Předpis §u 21 zákona o obchodních pomocnících jest jen výhodou pro zaměstnance, kdežto pro zaměstnavatele jest takový na doživotí uzavřený služební poměr vůbec nevypověditelným a jen z důvodu §u 27 cit. zák. rozvázatelným. Vzhledem na tyto, pro zaměstnavatele velmi závažné důsledky takového poměru, pokládá se ustanovení na doživotí za ujednané pouze v těch případech, když to mezi stranami po zralé úvaze došlo výrazu tak jasně a zřetelně, že o tom nemůže býti pochybnosti, že obě strany takové ujednání skutečně zamýšlely. Z pouhého udělení definitivy, není-li služebního řádu, který by pojem tento blíže vymezoval, a který by zároveň i vzájemné závazky druhé strany náležitě stanovil, nelze ještě souditi, že tím ujednán byl služební poměr »na doživotí«. To nelze vyvozovati ani ze znění inserátu, který sliboval »životní postavení«, protože tímto výrazem se označuje jen materielní stránka postavení, že totiž se hodí k založení životní existence, ale tím není ještě řečeno, že postavení to co do trvání má býti pro zaměstnance doživotní. Z listin shora uvedených nejde nijak na jevo, že chtěl žalovaný přijati žalobce na doživotí a že by chtěl vzdáti se práva výpovědního. Zejména nelze to vyvozovati z toho, že v dopisu ze dne 1. května 1923 jest řeč jen o výpovědi se strany žalobcovy, protože v dopisu o provisorním ustanovení jest jasně řečeno, že výpovědní lhůta se ustanovuje na tři měsíce, protože tato věta zařazena jest až za sliby, které byly žalobci učiněny pro případ jeho definitivy, a protože z nedostatku zmínky o výpovědi se strany zaměstnavatele v dopise ze dne 1. května 1923 nelze vyvozovati ono přesné ujednání, kterého by bylo třeba k založení oněch závažných účinků podle §u 21 cit. zák. (v témže smyslu čís. 1498 sb. n. s. a komentář Mayer-Grünberg str. 260). Nerozhodno jest v tomto směru, jak si žalobce sám své definitivní ustanovení vykládal, není také rozhodna okolnost, co se rozumí v obchodním životě a zejména u peněžních ústavů »definitivním ustanovením«, nerozhodno jest konečně, jaký služební řád platí pro úředníky spořitelen, neboť, nehledě k tomu, že žalobce takový služební řád tvrdil a předložil až v odvolání, tedy opožděně, uvádí sám, že žalovaný spolek nenáleží ke svazu spořitelen a že jeho úředníci nejsou organisováni, takže nějaká obdoba služebních řádů jiných peněžních ústavů, ani zvyklost nemůže tu platiti. Proto nebylo třeba prováděti důkazy o těchto nerozhodných okolnostech a nezůstalo řízení neúplným. První soud, maje rozhodnouti o přípustnosti výpovědi, nezabýval se vůbec otázkou důvodů pro okamžité propuštění žalobcovo ve smyslu §u 27 zák. o obch. pom., nýbrž jen otázkou »doživotního postavení« žalobcova. Proto také odvolání žalobcovo jen o této posléz uvedené otázce jednalo, takže odvolací soud neměl se pouštěti do řešení důvodů pro propuštění, nemaje pro řešení této otázky ani odvolacích důvodů, ani dostatečného skutkového podkladu (§§ 462, 467, 488 a 498 c. ř. s.). Dovolání žalobcovo právem tuto výtku odvolacímu soudu činí, ale jinak ovšem napadá jen tu část rozsudkových důvodů, která se zabývá přípustností okamžitého propuštění. Žalovaná strana, která i ve druhé stolici zvítězila, nemohla ovšem jen proti důvodům odvolacího soudu dovolání podati. Protože však odvolací soud ve věci správně rozhodl, a také otázku t. zv. doživotního ustanovení řešil, a protože tu jde jen o otázku právní, která k řešení je zralá, bylo napadený rozsudek sice ve věci potvrditi, ale jeho odůvodnění jiným odůvodněním nahraditi. Podle toho, co bylo uvedeno, sluší pokládati tříměsíční smluvenou výpověď, proti jejíž formální i časové náležitosti námitky uplatněny nebyly, za platnou a pro žalobce účinnou.

Zásada §u 269 obč. zák., podle níž pro duševně chorého, nad nímž nebdí ani otec ani poručník, nutno zříditi zákonitého ochránce, nedoznala změny řádem o zbavení svéprávnosti.

Jakmile zjednán spolehlivý podklad pro úsudek o trvalé, hlubší duševní chorobě, nutno zahájiti řízení o zbavení svéprávnosti.

Okolnost, zda duševně chorý jest či není chován v ústavě, jest právě tak nezávažnou, jako nezáleží na tom, zda jest či není majetným.

(Plenární usnesení ze dne 3. června 1924, čís. pres. 36/24.)

Ministerstvo spravedlnosti obrátilo se na předsednictví Nejvyššího soudu s tímto dopisem: Při prohlídkách soudů bylo shledáno, že některé soudy nezahajují řízení za účelem zbavení svéprávnosti u osob, které jsou chovány v ústavech choromyslných a nemají jmění. Následkem toho soud, povolaný k tomu §§ 16 a násl. řádu o zbavení svéprávnosti, provádí po uplynutí lhůty, stanovené původním usnesením, opětovné znalecké vyšetření osoby, chované v ústavu (§ 23 (3) řádu o zbavení svéprávnosti), čímž vzcházejí značné náklady, které placeny jsou ze státní pokladny. Soudce nemusí ovšem zahájiti řízení za účelem zbavení svéprávnosti, není-li ustanovení opatrovníka třeba ani za účelem správy jmění, ani za účelem péče o osobu opatrovancovu (§ 1 a 2 slova »mohou« a výklady ministerstva spravedlnosti ve Věstníku z roku 1916 na str. 247 a 251); než shora vylíčený postup soudů má v zápětí kromě značného zatížení státní pokladny, i značné zatížení soudců samotných. Zmocněnec ministerstva spravedlnosti byl proto náhledu, by soudům, příslušným ku rozhodnutí o zbavení svéprávnosti, bylo uloženo, by i u nemajetných osob, v ústavě držených, zahájily vždy zákonné řízení a soudu příslušnému dle §§ů 16 a násl. pak oznámily, zda byla osoba, chovaná v ústavu, dána pod opatrovnictví a další ponechání její v ústavě schváleno.

Vrchní zemský soud v Praze projevil s těmito vývody souhlas. Uvedl ve svém posudku v podstatě toto: »Nutnost opětného rozhodnutí o přípustnosti, chovati chorého v uzavřeném ústavě po roční lhůtě, nastává dle §u 23 (3) jedině, nenařídil-li mezi tím opatrovnický soud sám, aby byl chorý v ústavě umístěn. Shledá-li znalec hned v řízení o přípustnosti umístění v ústavě, že jde o nepochybný a nevyléčitelný případ choroby duševní, poskytuje § 33 soudu, jenž je povolán rozhodovati o zbavení svéprávnosti, možnost, použíti do 6 měsíců dobrozdání toho a zpravidla nebude tu tedy závady, by do roka nebylo dotyčné usnesení v moci práva a aby soud opatrovnický nemohl učiniti další opatření o umístění v ústavě. Závada spočívá tedy jedině v tom, že řízení o zbavení svéprávnosti nebývá buď vůbec zavedeno nebo se zastaví, nebo že není provedeno včas. V zákoně samém není vlastně odůvodněno, by řízení o zbavení svéprávnosti při chorobě duševní, které má býti zavedeno z moci úřední, zavedeno nebylo nebo bylo zastaveno, poněvadž ho není třeba a naopak i u osob nemajetných nelze pokládati opatření takové za zbytečné. Nesnáz bylo by lze odstraniti, kdyby bylo soudům uloženo, by, když jde o nepochybnou a nevyléčitelnou chorobu duševní, zahájily a urychleně provedly řízení o zbavení svéprávnosti, jakmile jim soud, rozhodující o přípustnosti péče ústavní, oznámí právoplatné své usnesení a zašle znalecký posudek. Aby se tak co nejdříve stalo, může býti soudům rovněž uloženo pouhým výnosem ministerstva. Soud vysloviv zbavení svéprávnosti vyrozumí tak jako tak ihned příslušný soud opatrovnický, jemuž může býti uloženo, by v takových případech hned rozhodl o umístění v ústavě, čímž by dle §u 23 odpadla potřeba nového rozhodování o otázce té a nového ohledání znalci na útraty státu.«

Presidium vrchního zemského soudu v Brně zaujalo k věci toto stanovisko: »Praxe, podle níž soudy nezbavují choromyslné osoby, které jsou drženy v ústavech pro choromyslné a které nemají majetku, buď úplně nebo částečně svéprávnosti, nesouhlasí se zákonem. Neboť § 21 obč. zák. ustanovuje, že osoby, které nemohou pro vady ducha o své věci samy náležitě pečovati, jsou pod zvláštní ochranou zákona, a § 269 obč. zák. nařizuje: »Těm, kdož nemohou věcí svých samy opatřovati a práv svých hájiti, má soud, není-li ani moci otcovské, ani poručenské, zříditi opatrovníka.« Toto ustanovení občanského zákona nebylo změněno ustanovením §u 1 čís. nař. ze dne 28. června 1916, čís. 207 ř. zák., jež praví v odstavci prvém i druhém, že choromyslné osoby, tam uvedené, mohou býti úplně neb částečně zbaveny svéprávnosti. Neboť slovo »mohou« má naznačiti patrně jen možnost úplného neb částečného zbavení svéprávnosti a nemění uvedeného předpisu §u 269 obč. zák. Nikde není výslovně ustanovena výjimka, že netřeba pečovati o zletilé choromyslné, držené v uzavřených ústavech, nemají-li majetku. I tito choromyslní jsou pod zvláštní ochranou zákona, mají osobní práva, mají právo na svobodu, a zejména na to, by nebyly zbytečně v ústavě držány a na svobodě obmezovány. Z toho se dá dovoditi, že podle zákona má býti každý choromyslný, pokud oň již nepečuje poručenský neb opatrovnický soud, hned úplně neb částečně zbaven svéprávnosti. Rovněž z důvodů účelnosti a úspory nákladů se to doporučuje. Opatrovnický soud má pak povinnost pečovati o své svěřence a tázati se ústavu nejméně jednou za rok po zdravotním stavu svého svěřence a podle toho o dalším ponechání jeho v ústavě rozhodnouti. Vzhledem na to, že i pro přeplněnost ústavů choromyslných uzdravené osoby se v ústavech pravidelně nezadržují, nemá opatrovnický soud s takovými choromyslnými, kteří jsou v ústavě a jsou úplně nemajetni, jiné práce, než každoročně nejméně jednou se otázati ústavu po jejich zdravotním stavu a dle toho pak další zařídíti.«

Ježto spornou v soudní praxi se stala otázka, zdali §em 1 řádu o zbavení svéprávnosti změněno bylo ustanovení §u 269 obč. zák., žádá ministerstvo předsednictvo Nejvyššího soudu, by otázku předložilo plenárnímu senátu k rozhodnutí, po případě ku posudku.

Plenární senát Nejvyššího soudu zaujal k otázce stanovisko, vyjádřené ve shora uvedených právních zásadách.

Důvody:

Mluva obecného občanského zákoníka v projednávané otázce jest jasná a nedopouští výhrad ni úchylek. Podle §u 21 obč. zák. ti, kdož pro vadnost ducha nejsou s to, by si sami své věci řádně obstarávali, jsou pod zvláštní záštitou zákona. V §u 187 obč. zák. slavnostně se prohlašuje, že osobám, jež netěší se péči otcovské, a jsou nezletilé nebo z jiné příčiny nejsou s to, by si samy své věci obstarávaly, poskytují zákony zvláštní ochranu poručníkem aneb opatrovníkem. Podle §u 188 obč. zák. používá se opatrovníka, by obstarával věci těch, kdož z jiného důvodu, než pro nezletilost, nejsou s to, by si je sami obstarávali. V §u 269 obč. zák. se bez výhrady ukládá soudu za povinnost, zříditi opatrovníka neb obstaravatele záležitostí těm, kdož, nejsouce pod mocí otcovskou nebo poručenskou, nejsou s to, by si sami své věci obstarávali a sami svých práv dbali. Podle tohoto jasného a nepochybného stanoviska a přesného rozkazu obecného občanského zákoníka lze pro dobu, než nabyl účinnosti řád o zbavení svéprávnosti, uznati za jedině správné stanovisko, že pro duševně chorého nutno vždy zříditi zákonného zástupce, jakmile zjednán spolehlivý podklad pro úsudek o trvalé, hlubší duševní chorobě bez rozdílu, zda duševně chorý jest v ústavě a zda má majetek, čili nic. Pravda ovšem, že již před účinností řádu o zbavení svéprávnosti lze se u některých soudů setkati s obmezujícím výkladem zákona, kotvícím ve stanovisku, že pro choromyslnost a slabomyslnost není nezbytně nutno zříditi opatrovníka, nýbrž že dlužno tak učiniti jen tehdy, je-li na tom nějaký zájem. Nezřizovali proto někteří soudové opatrovníka v případech, kde podle jejich mínění byla péče o choromyslnou nebo slabomyslnou osobu zbytečná, ježto osoba ta nebyla v takových osobních a majetkových poměrech a vztazích, že by bylo třeba, něco zaříditi. Takovýto vyjimečný případ shledáván zejména u nemajetných choromyslných anebo slabomyslných, kteří buď chováni byli v ústavech pro choromyslné nebo jako »blázínci dobráci« žili »volně« v »přiměřených« osobních poměrech. Než tento postup některých soudů, jenž nikoli v poslední řadě děkoval za svůj původ nemístným snahám šetrnosti vůči státní pokladně, byl v přímém rozporu s jasným a bezvyjimečným příkazem zákona a vycházel nad to z předpokladu, jenž ve svém jádru byl pochybeným, příče se správnému postřehu života a zásadám lidskosti. Heslo, že netřeba přes jinak splněné zákonné podmínky příkazu k zakročení zřizovati pro choromyslného nebo slabomyslníka opatrovníka tam, kde není co obstarávati, přeneslo se přes skutečnost, že potřeba péče o osobu a majetkové věci choromyslných anebo slabomyslných v pravdě v ž d y zde jest. Potřeba péče o osobu choromyslného nebo slabomyslného nestává se zbytečnou ani u těch, kdož chováni jsou v ústavě pro choromyslné, ani u těch, kdož jako nemajetní »blázínci dobráci« žijí volně ponejvíce ve svých domovských obcích. Potřeba péče o osobu choromyslného nebo slabomyslného v prv naznačených případech prokázána jest více než s dostatek poměry, jež přiměly zákonodárce k tomu, by vydal předpisy o soudním řízení při přijetí do uzavřených ústavů (III. oddíl, §§ 16 až 24 řádu o zbavení svéprávnosti). Žalostný, namnoze cit lidské důstojnosti hluboce urážející osud »volně« se pohybujících nemajetných »blázínků dobráků« jest ožehavou otázkou sociální péče a příliš dobře znám, než aby bylo třeba, teprve zevrubně odůvodňovati, že právě tito ubožáci potřebují nezbytně někoho, kdo po zákonu pečoval by o jejich osobu, nemají-li se státi terčem nelidského cynismu, hříčkou pro »kratochvíli« nadějné mládeže a předmětem vykořisťování své, byť i obmezené pracovní schopnosti. Co pak se týče péče o majetkové věci nemajetných choromyslných a slabomyslných musí i oni z něčeho býti živi a musí i zde býti někdo, kdo po zákonu byl by povinen a oprávněn, starati se o to, by na výživu dostalo se jim všeho toho, nač z jakéhokoli důvodu a vůči komukoli mají právní nárok. Ponechati takovéto ubožáky bez osobní péče opatrovníka znamená ve valné části případů upírati jim i tu péči, již dostává se němé tváři, a, ponechati je bez majetkové péče opatrovníka, znamená, vyřaditi je pro nemohoucnost jejich vůle a nedostatek zákonného zastoupení z veškera právního života, jehož nutně účasten jest každý člověk. To i ono bylo by právě oním zjevem, nad nímž musel by se cit lidské důstojnosti uzardíti a k jehož ustálení soud, strážce zákona a spravedlnosti, a to v mezích zákona, vyšší sociální spravedlnosti, nemůže nižádným způsobem pomocnou ruku podati. Jde nyní jen o to, zda a pokud ono, stavem věci plně odůvodněné stanovisko a onen bezvyjimečný příkaz obecného občanského zákoníka doznaly změny řádem o zbavení svéprávnosti. Z vysvětlivek bývalého c. k. ministerstva spravedlnosti k řádu o zbavení svéprávnosti (věstník c. k. ministerstva spravedlnosti z roku 1916, částka XIII.) a z referátů a návrhů právního výboru (uveřejněných u Hermanna, Entmündigungsordnung 1916) lze ovšem seznati, že vláda měla úmysl, uzákoniti vyličenou praxi některých soudů, považujících uvalení opatrovnictví pro choromyslnost nebo slabomyslnost pouze za opatření fakultativní, a že i právní výbor po vysvětlení zástupce vlády s tímto stanoviskem se konečně spřátelil. Tento úmysl vlády měl podle oněch pramenů vzniku řádu o zbavení svéprávnosti dojíti výrazu volbou slova »mohou« (»können«) v §u 1 řádu o zbavení svéprávnosti. Nelze o tom pochybovati, že kdyby byl zákonodárce skutečně v zákoně samém vyjádřil, co vyjádřiti zamýšlel, nepřísluše lo by soudu, zkoumati udržitelnost anebo neudržitelnost důvodů, jež zákonodárce k tomu přiměly, a nebylo by lze, odchýliti se od zákona s poukazem k tomu, že ona praxe některých soudů, již zákonodárce propůjčil moc zákonné normy, nebyla ve shodě se stanoviskem obecného občanského zákoníka, na jehož půdě se proti zákonu vyvinula. Než dlužno i tu trvati na obecně uznávané zásadě, že zákonem jest vše, co v zákoně vyjádřeno, třeba to zákonodárce říci nezamýšlel, s druhé strany však jen to, co v zákoně samém došlo výrazu, třebaže zákonodárce více říci zamýšlel. Tu pak dlužno prohlásiti, že pouhým použitím slova »mohou« (»können«) v §u 1 řádu o zbavení svéprávnosti zákonodárce v otázce, o niž tu jde, nikterak nevyjádřil, co normovati zamýšlel. Smysl §u 1 řádu o zbavení svéprávnosti, jak toto zákonné ustanovení zní, jest ten, že dlužno rozlišovati podmínky, za nichž jest přípustným úplné, a podmínky, za nichž jest přípustným jen částečné zbavení svéprávnosti. Jen ten smysl slova »mohou«, jehož k vůli tomuto rozlišování použito i v prvém, i v druhém odstavci §u 1

řádu o zbavení svéprávnosti, podává se z doslovu zákona. Nehledíc k tomu, jest nauka i praxe za jedno v názoru, že výraz »může«, »lze« a pod. neznamená soudcovskou libovůli. Splněny-li zákonné podmínky soudcovské činnosti nebo soudcovského opatření nebo rozhodnutí, soudce zakročiti, opatření učiniti nebo rozhodnutí vydati musí, aniž mu dovoleno, činiti to závislým na dalších podmínkách, v zákoně nevyjádřených. Se slovem »může«, »mohou«, »lze« a pod. setkává se vykladač práva zejména v zákonech procesních a exekučních, aniž smí mu napadnouti, by z tohoto slova vyvozoval pro sebe právo, tvořiti další podmínky zákonem nevyjádřené. (Budiž tu příkladmo uveden § 42 ex. ř., kde praví se rovněž »kann«, není však žádné pochyby, že soudce exekuci odložiti musí, nastal-li některý z případů čís. 1—8 téhož §u, pakli ovšem tu nepřekáží ustanovení §u 44 ex. ř. Z nynějších zákonů budiž poukázáno k zákonům o odkladu exekuce vyklizením (nařízení čís. sb. 409/20, zákony čís. sb. 86/23, 86/24), kde také, jsou-li tu podmínky zákonem stanovené, soudce odklad exekuce povoliti musí, pokud se týče musí odklad odepříti, pakli podmínky ty splněny nejsou.) Tím osoboval by si soudce právo, které jen zákonodárci přísluší, a vnášel by do zákona nejistotu a zmatek. Stanovisko, zde zaujaté, že §em 1 řádu o zbavení svéprávnosti nedoznal změny bezvyjimečný příkaz §§ů 21, 187, 188, 269 obč. zák., sdílí v podstatě i Sternberg (Entmündigung, Kommentar und System), poukazuje (I. sv. str. 42 a 43) k tomu, že při zbavení svéprávnosti nejde jen o soukromý zájem jednotlivce, nýbrž o opatření veřejného zájmu, který vyžaduje, by osoby, které nejsou způsobilé k právnímu obchodu, byly též skutečně označeny jako k tomu nezpůsobilé, bez ohledu na to, zda na ten čas mají příčinu svou způsobilost tu projevovati. Dr. Ervin Hellmer (Gerichtszeitung 1917 str. 446 a násl.) a Jindřich Sturm (Gerichtszeitung 1918 str. 326 a násl.) dospívají sice k názoru, že zbavení svéprávnosti jest stanoveno fakultativně, jsou však nuceni doznati, že praxe této volnosti zneužívá a že by proto měl soud v každém případě svědomitě zkoumati, zda tu nejsou podmínky zbavení svéprávnosti. Tím však oba spisovatelé přiznávají soudci nevymezitelné právo volného uvažování v otázce, v níž doslov zákona práva toho mu nedává. Hermann (Entmündigungsordnung, 1916) vyjadřuje se (str. 2, pozn. 3 k §u 1) o otázce takto: »Od zbavení svéprávnosti lze upustiti, když ani osoba chorého, ani jeho jmění neposkytují k tomu zvláštní příčiny, na př. u mnohých dobromyslných, kteří v plné svobodě žijí ve venkovských obcích. Prokáže-li se však nutnost trvalého umístění nemajetného choromyslného v ústavě, bude se odporučovati zavedení řízení o zbavení svéprávnosti, by bylo zamezeno rok od roku opětovné usnášení se o zadržení v ústavě (§ 23 (3). Soud opatrovnický může zadržení osoby, zbavené svéprávnosti, v ústavě nařídíti bez časového obmezení«. Toto stanovisko nelze však ze shora uvedených důvodů sdíleti, to tím méně, že právě u nemajetného choromyslného, jenž trvale umístěn byl v ústavě, bude daleko méně příčiny k zbavení svéprávnosti, než u nemajetného choromyslného, jenž jako nevyléčitelný, ale dobromyslný byl z ústavu propuštěn aneb vůbec do ústavu ani nepřišel. Podotýká se konečně, že Nejvyšší soud v zájmu věci a všestranného vyřešení problému neshledal závady, jíti ve svém posudku poněkud dále, než snad jeho posudek vyžádati bylo úmyslem.

Čís. 3929.

Pro nárok na náhradu škody, opírající se o to, že zasílatel neuplatňoval proti pojišťovně včas nároku z pojišťovací smlouvy, neplatí promlčecí lhůta čl. 386 obch. zák.

(Rozh. ze dne 3. června 1924, R I 414/24.)

Žalovaná zasílatelská firma dala zásilku, vypravenou dne 26. ledna 1920, k příkazu žalobkyně pojistiti, neuplatnila však dle tvrzení žaloby včas nároku z pojišťovací smlouvy, pročež se na ní žalobkyně domáhala náhrady škody. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, ježto žalobní nárok byl uplatňován až po lhůtě čl. 386 obch. zák. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: Dovolávajíc se sdělení žalované v dopisu ze dne 1. března 1923, že pojišťovna odepírá další jednání, poněvadž je tato věc promlčena, žaluje žalobkyně žalovanou o náhradu škody, která prý jí vznikla teprve promlčením nároku proti pojišťovně, tvrdíc, že toto promlčení zavinila žalovaná. Neuplatňuje tedy náhradního nároku za ztrátu zboží, pročež není námitka promlčení podle čl. 386 obch. zák. odůvodněna a nutno jednati o nároku, skutečně uplatňovaném. První soudce v tom ohledu tvrdí, že žalobkyně neuplatňovala proti pojišťovně nároku ze smlouvy pojišťovací a že nelze proto tvrditi, že jest nárok promlčen. Nezjistil však, zda mohla tak žalobkyně učiniti vůbec a zavčas zvláště. Pro bezpečné posouzení této otázky jest však nezbytně třeba, by dříve bylo zjištěno, zda pojistila žalovaná žalobkyni vlastním jménem, takže pojišťovna proto odmítla se žalobkyní jednati, jak tvrdí žalobkyně, či jménem žalobkyně, jak namítá žalovaná, či na účet žalobkyně po rozumu §u 69 zákona ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák., jehož se žalovaná dovolává. Jen pak bude lze bezpečně posouditi, zda byla žalobkyně povinna na pojišťovně náhradu pojištěné škody vymáhati žalobou a tím promlčení zabrániti, či zda bylo to povinností žalované, a zda tudíž tímto opomenutím žalovaná zavinila, že pojišťovna může náhradu pojištěné škody důvodně odpírati, zvláště, když žalovaná v dopisu ze dne 26. června 1922 žalobkyni upozorňuje, že pojišťovna částečným placením pojištěné sumy svou náhradní povinnost uznala (§ 1497 obč. zák.).

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Odvolací soud správně poukazuje k tomu, že právním důvodem žaloby jest v podstatě nárok na náhradu škody, kterou prý žalobkyně

utrpěla tím, že žalovaná neuplatňovala proti pojišťovně v čas nároku z pojišťovací smlouvy, čímž prý zavinila jeho promlčení. Nejde tedy o přímý nárok ze ztráty zboží ve smyslu čl. 386 obch. zák., nýbrž o náhradu škody podle §§ 1295 a násl. obč. zák. Proto také nelze v tomto případě otázku promlčení žalobního nároku posuzovati podle čl. 386 obch. zák., nýbrž podle všeobecných předpisů občanského zákona, jmenovitě podle §u 1489 obč. zák. Tím ovšem zůstává nedotčenou otázka, zda jest žalobní žádost věcně odůvodněna. Proto správně vyslovil odvolací soud dále, že třeba zjistiti, zda pojistila žalovaná zboží svým vlastním jménem, či jménem žalobkyně, a že teprve z těchto zjištění bude možno bezpečně posouditi, zda vůbec, pokud se týče do jaké míry lze činiti žalovanou firmu zodpovědnou za opomenutí, jež jí žaloba vytýká. K §u 69 zákona ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák. ovšem přihlížeti nelze, poněvadž dosud neplatí (sb. n. s. čís. 1737). Bude však také vzíti zřetel k tomu, zda snad podle výsledků uvedených právě zjištění žalovaná své povinnosti k zajištění nároků žalobkyně z pojištění zboží nedostála jinakým způsobem. Stěžovatelka má za to, že žalobkyně sama měla podati žalobu na pojišťovnu, nebyla-li spokojena s částečnou náhradou. To by byla však mohla žalobkyně učiniti jen tehdy, kdyby byla bývala k podání této žaloby oprávněna, což právě nařízeným šetřením má býti prokázáno.

Čís. 3930.

Nedostaviv se k prvému roku, musí žalovaný nechati proti sobě platiti i skutkové údaje žaloby, jimiž jest odůvodňována příslušnost. K nedostatku tuzemského státního občanství nemůže soud hleděti z úřadu, nevznikly-li v tom směru pochybnosti. K založení sudiště dle §u 104 j. n. vyžaduje se, by strany bydlely v tuzemsku, pouze tehdy, jsou-li cizozemci.

(Rozh. ze dne 3. června 1924, R I 432/24.)

Žalobce, bydlící ve Vídni, žaloval manželku, bydlící rovněž ve Vídni, na zemském soudě v Praze o rozluku manželství. Ježto se žalovaná k prvému roku nedostavila, vyhověl procesní soud prvé stolice žalobě rozsudkem pro zmeškání. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením a odmítl žalobu. Důvody: Žalobce odůvodňoval v žalobě příslušnost zemského civilního soudu v Praze tvrzením, že přísluší do obce S. u Znojma, že je československým státním příslušníkem a že je tudíž dovolaný soud pro tento spor příslušným, poněvadž obě strany bydlí v cizině. Opírá tedy žalobce příslušnost o § 100 j. n. v doslovu zákona ze dne 1. dubna 1921, čís. 161 sb. z. a n. (čl. II. čís. 7), který předpokládá, že strany nebo žalovaný má právo domovské v některé obci, kde platí zákon o příslušnosti soudní. Žalobce předložil domovský list, vydaný obcí S. dne 18. října 1923, jímž se jeho domovská příslušnost do této obce stvrzuje. Žalovaná předložila však s odvoláním vysvědčení spolkového ministerstva pro vnitro a vyučování ve Vídni ze 14. června 1921, podle něhož žalobce přihlásil pro sebe, manželku (žalovanou) a obě děti z tohoto manželství ve smyslu čl. 80 mír. smlouvy St. Germainské ze dne 10. září 1919 svůj nárok na přiznání rakouské příslušnosti a byla na základě tohoto přihlášení jemu, manželce i oběma dětem rakouská státní příslušnost udělena a jsou oba manželé dle potvrzení magistrátu ve Vídni ze dne 10. ledna 1924, vysvědčení tomu připojeného dosud rakouskými příslušníky. Tím jest prokázána nesprávnost žalobcem tvrzené příslušnosti, domovským listem obce S. doložené, a je proto příslušnost dovolaného soudu podle §u 100 j. n. nov. znění neodůvodněna, neboť když strany jsou cizími příslušníky a zde ani nebydlí, není tu příslušnosti tuzemského soudu ani podle §u 76 ani podle §u 100 j. n. nového znění. Tato nepříslušnost nemůže býti odstraněna ani dohodou stran, poněvadž prorogace ve sporných věcech manželských ve smyslu posledního odstavce §u 104 j. n. jest vzhledem k ustanovení dvor. dekretu ze dne 15. července 1796 a 23. října 1801, čís. 542 sb. z. s., které jurisdikční normou zrušeny nebyly, a ustanovení odstavce druhého čl. II. čís. 7 zák. ze dne 1. dubna 1921, čís. 161 sb. z. a n. přípustna jen, když aspoň jeden z manželů je v tuzemsku usedlým. Zakládá tudíž tato nepříslušnost tuzemského soudu zmatečnost rozsudku i řízení jemu předcházejícího dle §u 477 čís. 3 c. ř. s., k níž sluší přihlížeti z moci úřední, v kterémkoli období, tedy i v řízení odvolacím (§ 42 odstavec prvý, § 43 j. n. a § 240 odstavec druhý c. ř. s.), ježto prvý soud otázkou touto vůbec se nezabýval a o příslušnosti dosud právoplatně rozhodnuto nebylo. Nebyl proto zemský civilní soud v Praze ku přijetí žaloby a projednání sporu příslušným, i když námitka nepříslušnosti vznesena nebyla a bylo jak rozsudek napadený, tak i řízení jemu předcházející jako zmatečné dle §§ 471 čís. 5, 473 a 478 odstavec prvý c. ř. s. zrušiti a žalobu pro nepříslušnost soudu odmítnouti.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by, nepřihlížeje k domnělému důvodu nepříslušnosti, znovu o odvolání rozhodl.

Důvody:

Rekursu nelze upříti oprávnění. Podle §u 396 c. ř. s. dlužno, když byl prvý rok žalovanou stranou zmeškán, za pravdivé pokládati skutkové přednesy strany k roku se dostavivší, pokud nejsou vyvráceny důkazy, po ruce jsoucími, a na tomto základě rozhodnouti dle návrhu žalobcova o žalobní žádosti rozsudkem pro zmeškání. Když tedy žalovaná k prvému roku se nedostavila a žalobce učinil návrh na vydání rozsudku pro zmeškání, musil prvý soudce uvěřiti tvrzení žalobcovu, že jest dosud příslušným do S. u Znojma a že tudíž jsou státními občany republiky Československé jak on, tak i jeho manželka, ano toto jeho tvrzení bylo nad to dosvědčeno domovským listem obce S. ze dne 18. října 1923. Dle §u 100 j. n. ve znění, upraveném odstavcem sedmým článku II. zákona ze dne 1. dubna 1921, čís. 161 sb. z. a n., byla na tomto základě odůvodněna příslušnost zemského civilního soudu v Praze ku projednávání rozepře, když oba manželé bydlí ve Vídni a podle domovského listu a tvrzení v žalobě obsaženého do Československé republiky jsou příslušni. Předložila-li žalovaná s odvoláním průkaz spol-

kového ministerstva pro vnitro a vyučování ve Vídni ze dne 14. června 1921, podle něhož bylo oběma manželům propůjčeno dle čl. 80 smlouvy St. Germainské rakouské právo občanské, byla to nová okolnost (§ 482 c. ř. s.), k níž soud odvolací neměl přihlížeti, a přihlížel-li k ní nicméně, rozhodoval na jiném základě, nežli soud prvé stolice, jenž vydal rozsudek pro zmeškání, což jest vzhledem k ustanovení §§ 396 a 482 c. ř. s. nepřípustno. Bylo věcí žalované strany, by se k roku dostavila a při ústním jednání přednesla své námitky a zvrátila žalobcovo tvrzení o příslušnosti do S. a o státním občanství československém. Nedostavivši se k prvému roku, mlčky se podrobila příslušnosti soudu, u něhož byla žaloba podána, podle §u 104 poslední odstavec j. n. a mlčky přiznala (§ 267 c. ř. s.) i žalobcovo československé státní občanství. Poněvadž otázka státního občanství v tomto případě nenáleží jako způsobilost k právům, způsobilost státi k soudu atd., k okolnostem, jež podle §u 6 c. ř. s. dlužno vyšetřiti z moci úřední, nebyl prvý soud povinen, když pochybnosti se nevyskytly, by z moci úřední zkoumal, zda strany jsou státními příslušníky Československé republiky čili nic. Neprávem proto odvolací soud vzal zřetel k okolnostem a důkazům, teprve v odvolání předneseným. Náhled odvolacího soudu, že vyloučena jest prorogace dovolaného soudu, ježto žádný z manželů nebydlí v tuzemsku, není správným, neboť předpoklad tento se vyžaduje jenom, když strany nejsou zdejšími příslušníky. Příslušnost ke státu Československému byla však prvým soudem právem vzata za prokázánu (§ 396 c. ř. s.). Neprávem proto shledal odvolací soud rozsudek prvého soudu zmatečným a neprávem jej zrušil a žalobu odmítl.

Čís. 3931.

Do rozhodnutí rekursního soudu o tom, kdo má konečně hraditi poplatky znalecké, povstalé spoluúčinkováním znalců při zřízení pozůstalostního inventáře, jest dovolací rekurs nepřípustným.

(Rozh. ze dne 3. června 1924, R I 435/24.)

Návrhu, by pozůstalost byla přidržena k náhradě útrat inventury, pozůstalostní soud vyhověl, rekursní soud napadené usnesení zrušil a poukázal navrhovatelku na pořad práva.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs.

Důvody:

Dle čl. X. cís. nařízení ze dne 1. června 1914, čís. 118 ř. zák., jímž doplněn byl § 14 nesp. říz., jsou nepřípustny rekursy proti usnesením soudu druhé stolice, týkajícím se otázky útrat a znaleckých poplatků. Dovolací rekurs směřuje proti usnesení soudu rekursního v otázce, kdo má konečně hraditi poplatky znalecké, povstalé spoluúčinkováním znalců při zřízení pozůstalostního inventáře, zda útraty ty, stěžovatelkou prozatímně zaplacené, má jí nahraditi podstata pozůstalostní a zda má o tom býti rozhodnuto v řízení nesporném, či pořadem práva. Usnesení nižších soudů týká se tudíž otázky útrat v řízení nesporném, a jest proto proti usnesení soudu druhé stolice podle §u 14 nesp. říz. dovolací rekurs nepřípustným.

Čís. 3932.

Jest dostatečným osvědčením nebezpečí (§ 370 ex. ř.) ku povolení zajišťovací exekuce proti veřejným společníkům, byl-li vyhlášen na jmění společnosti úpadek a žádali-li společníci za povolení práva chudých.

(Rozh. ze dne 3. června 1924, R I 443/24.)

Návrhu, by byla povolena zajišťovací exekuce. soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud návrh zamítl. Důvody: Návrh žalobce za zajišťovací exekuci opírá se jen o to, že bylo žalovaným povoleno právo chudých a že byl na jmění fy M., jejíž společníky jsou oba žalovaní, vyhlášen úpadek. Ona okolnost, z níž se vyvozuje, že žalovaní nemají žádného jmění, není ohrožením nároku, jenž má býti zajištěn, poněvadž nepříznivé majetkové poměry samy o sobě nedostačují k povolení zajišťovací exekuce. Vyhlášením úpadku na jmění společenské firmy, za jejíž obchodní dluhy ručí pouze společenské jmění, nejsou dotčeny majetkoprávní poměry jednotlivých společníků, pokud nebyl vyhlášen úpadek též na soukromé jmění osobně ručících společníků, poněvadž ustanovení §u 199 dřívějšího konkursního řádu nebylo převzato novým konkursním řádem z 10. prosince 1914, čís. 337 ř. zák. a účastníkům jest tudíž volno, navrhnouti vyhlášení úpadku i v tomto směru. Jmění společníků zůstává tudíž vyhlášením úpadku na společenskou firmu nedotčeno a není proto ani v tomto směru ohrožena dobytelnost zažalovaného nároku.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Lze přisvědčiti rekursnímu soudu, že udělení práva chudých o sobě nestačí na osvědčení, že by bez provedení exekučních úkonů dobytí peněžní pohledávky, soudem přiřčené, bylo zmařeno, nebo značně stíženo. Ale navrhovatelka poukázala také k tomu, že povinní jsou jedinými veřejnými společníky firmy M., na niž byl vyhlášen úpadek. Rekursní soud má pravdu, že tím dle platného konkursního práva není dotčeno jmění veřejných společníků firmy. Ale rekursní soud přehlíží, že obě tyto okolnosti pospolu, zejména také ta okolnost, že o právo chudých bylo žádáno teprve ku konci sporu a úvaha, že povinní vyhlášení úpadku na svou firmu dopustili, což se v obchodním životě neděje, pokud lze tomu nějak zabrániti, nasvědčují dosti zřejmě tomu, že jest ohroženo uspokojení jejich věřitelů, zejména tedy též nárok vymáhající věřitelky.

Čís. 3933.

Lhůta čl. 386 obch. zák. jest lhůtou promlčecí. Nárok na náhradu škody proti zasílateli, ježto se nesúčastnil zjišťování škody na zboží, není omezen lhůtou čl. 386 obch. zák.

(Rozh. ze dne 3. června 1924, Rv I 50/24.)

Odesílatel domáhal se na zasílateli náhrady škody, ježto se žalovaný nesúčastnil zjišťování škody na zboží. Oba nižší soudy žalobu zamítly, Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Nižší soudy zamítly žalobu proti firmě Josef K. pouze a jedině proto, že se domnívaly, že žalobní nárok proti ní jest promlčen dle prvého odstavce čl. 386 obch. zák. Dovolacímu soudu jest se tedy zabývati toliko otázkou, zda je tento právní názor správný čili nic. K této otázce odpovídá dovolací soud záporně. Žalující strana udala při roku dne 13. září 1923, že žalovaná firma byla jejím přímým smluvníkem, a to spediterem, a že se z toho poměru domáhá na ní zažalované náhrady škody. Proto platí tu ovšem předpisy čtvrté hlavy čtvrté knihy obchodního zákoníka o zasílatelství a platí zejména též čl. 386 obch. zák., dle jehož prvého odstavce se žaloby proti zasílateli pro úplnou ztrátu, úbytek, poškození neb opozděné odevzdání zboží promlčují uplynutím jednoho roku. Jde o pravou lhůtu promlčecí a názor žalované, že lhůta ta jest lhůtou propadnou, nemá v zákoně opory. Žalující strana uvedla k odůvodnění svého nároku na náhradu škody v podstatě toto: Zboží, dopravované z Antverp, došlo do Loubí částečně poškozeno a částečně vykradeno, a poněvadž v Loubí nebylo možno, přesně zjistiti úbytek a škody, dohodly se súčastněné strany, že se zevrubné zjištění stane teprve v Brně (Královo Poli). Firma B., která obstarala dopravu do Loubí, sdělila to žalované firmě Josef K., jež byla pověřena dopravou a pojištěním zboží v tuzemsku, a žádala ji, by učinila v Brně náležitá opatření. Ale žalovaná firma Josef K. neučinila ani v tomto případě ani v případě druhém, kde bylo zboží dopravováno z Koblenze, žádného opatření, by ztráty a škody byly v Brně zjištěny a reklamovány, a tím zavinila škodu v žalobě naznačenou. Nárok na náhradu škody, uplatňovaný na tomto skutkovém podkladě, jest nárokem zcela jiného rázu, než nároky, které má na mysli prvý odstavec čl. 386 obch. zák. Neníť odvozován přímo ze ztráty, pokud se týče z poškození zboží; nežádáť se na žalované jako zasílateli náhrada škody proto, že nebyla s to odevzdati veškeré zboží, poněvadž část se ztratila, aniž proto, že odevzdala zboží poškozené; důvodem uplatňovaného nároku na náhradu škody jest spíše samostatný civilní delikt zasílatele, záležející v tom, že žalovaná, zanedbavši péče řádného zasílatele (čl. 380 obch. zák.), se nesúčastnila zjišťování škod v Brně, aniž je včas a řádně oznámila pojišťovně, a tím se stalo, že eráru nebyly vyplaceny pojištěné sumy. Nárok takový, nespadající pod ustanovení prvého odstavce čl. 386 obch. zák., nepromlčuje se ve lhůtě tam stanovené, nýbrž v pravidelné lhůtě promlčecí. Neprávem tedy pokládaly nižší soudy žalobní nárok proti firmě Josef K. za promlčený, a neprávem měly za to, že vůči této žalované jest věc zralá k rozhodnutí a že lze vydati dílčí rozsudek, zamítající žalobu, pokud na ni byla podána.

Čís. 3934.

Kupitel, jenž odstoupil od smlouvy, nemůže od volby ustoupiti a domáhati se náhrady škody, ježto kupní cena a dopravné, jež mu mají býti vráceny, byly poklesem měny znehodnoceny.

(Rozh. ze dne 3. června 1924, Rv I 276/24.)

Žaloba kupitele o dodání zboží a náhradu škody z opozděného dodání byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Že vykonala volbu v tom smyslu, že ustoupila od smlouvy, žalobkyně uznává, míní však, že volba ta je v jejím případě odvolatelnou, ježto se stala pro ni hospodářsky bezcennou, protože kupní cena a dopravné, jež jí vráceny býti mají, byly poklesem kursu marky a rakouské koruny znehodnoceny, její volební právo že tedy obživlo, že může změniti volbu a žádati náhradu škody. Tento názor jest mylným. Když žalující dopisem ze dne 22. prosince 1921 volbu konala, musila si uvědomiti právní její následky, a nemůže, pokud právě volbou samou škodu trpí, sváděti vinu toho na žalovaného. Ale trpí-li škodu ještě dalším poklesem marky nastalým po době, kdy pro žalovaného následkem její volby vzešla povinnost kupní cenu a výlohy dopravní napřed zaplacené zpět vrátiti, aniž by od něho této povinnosti včas bylo bývalo vyhověno, mohla by od něho žádati leda náhradu škody, způsobené tímto prodlením, jak to žalovaný v dovolací odpovědi své sám výslovně uznává, nemůže však od něho žádati náhradu škody pro nesplnění neb opozděné splnění smlouvy, od níž sama ustoupila.

Čís. 3935.

Závodní výbory (zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 330 sb. z. a n.).

Závodní výbor se zrušuje, když buď činnost závodu, nikoli jen některého oddělení, se vůbec na více než jeden měsíc zastaví aneb aspoň počet zaměstnanců klesne pod 30 nejméně po dobu 3 měsíců, třebas se činnost nezastavila.

Nárok na mzdu člena závodního výboru propuštěného bez souhlasu rozhodčí komise netřeba uplatňovati v propadné lhůtě §u 1162 d) obč. zák.

(Rozh. ze dne 3. června 1924, Rv I 291/24.)

Žalobci byli zaměstnáni u žalované firmy a byli členy závodního výboru; zastaviv počátkem září 1922 práci, propustila žalovaná dne 9. září 1922 žalobce, aniž by si byla vyžádala svolení rozhodčí komise. Tvrdíce, že žalovaná byla povinna ponechati je vzhledem k §§ům 22 a 25 písm. b) zákona o závodních výborech ještě měsíc ve službách, domáhali se žalobci zaplacení měsíční mzdy. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl, ježto nárok nebyl uplatňován ve lhůtě §u 1162 písm. d) obč. zák.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Předepsav v §u 1 (1), že závodní výbor zřizuje se pro každý samostatný závod, v němž je trvale zaměstnáno aspoň 30 zaměstnanců a jenž trvá aspoň půl roku od zahájení výroby, ustanovuje potom zákon o závodních výborech ze dne 12. srpna 1921, čís. 330 sb. z. a n. v §u 25, že závodní výbor se zrušuje: a) klesne-li počet zaměstnanců po 3 měsíce pod 30, b) zastaví-li závod činnost na dobu delší jednoho měsíce a že, obnoví-li závod opět výrobu, zvolí se ihned nový závodní výbor. Poněvadž závodní výbor jest povolán hájiti zájmy zaměstnanců (§ 3 (1)) a jest tu tedy k vůli nim a má tu býti tak dlouho, dokud tu jsou oni, vyplývá z toho, že nemožno předpis písm. b) vykládati s žalovanou firmou v ten rozum, že zastaví-li se činnost v jednom oddělení závodu, pomíjí úřad oněch členů závodního výboru, kteří byli zaměstnáni v tomto oddělení, neboť tak by se mohlo státi, že by pominul úřad všech členů, kdyby náhodou byli z onoho oddělení neb oněch oddělení, která byla zastavena, a závod by zůstal bez závodního výboru, ačkoli tu zůstalo zaměstnanců více než 30, takže závodní výbor existovati musí. Smysl ustanovení písm. b) je spíše ten, že »činnost«, místo kteréhož rozhodujícího výrazu klade se v posledním odstavci výraz »výroba«, nebyla zastavena, dokud se vůbec v závodě pracuje, nehledě k tomu, v jakých odděleních a kolika dělníky. Smysl celého předpisu a) a b) tedy jest, že závodní výbor se zrušuje, když buď činnost závodu se na víc než jeden měsíc zastaví aneb aspoň počet zaměstnanců klesne pod 30 nejméně po dobu 3 měsíců, třeba se činnost nezastavila. Že by však 9. září 1922, kdy žalobci, členové závodního výboru, propuštěni byli z práce, již po 3 měsíce počet dělníků byl býval menší než 30, anebo že by v závodě práce byla bývala vůbec zastavena, to žalovaná ani netvrdí. Popírala sice, že toho dne zaměstnávala »více« než 30 dělníků, čímž méně než 30 není vůbec tvrzeno, ale mimo to vyplývá z nenapadeného zjištění prvého soudce, že valná většina dělníků, zaměstnaných ve vedlejších závodech, jichž bylo 100, zůstala, ježto propuštěno jich bylo toho dne jen několik. Co však se týče zastavení práce, tu pravda sice, že dle téhož zjištění pec byla sice jmenovaného dne uhašena a práce tedy v t. zv. produkci, t. j. v hlavním závodě zastavena, avšak tím naprosto nebyla ještě zastavena činnost celého závodu jako takového tak, jak to § 25 písm. b) zákona myslí, ježto právě zůstala ve vedlejších podnicích práce s většinou dělníků v chodu, a to 8—14 dní, jak prvý soud zjišťuje, aniž to bylo žalovanou stranou v odvolání napadeno, takže to zůstalo v platnosti (§ 498 c. ř. s.). To platí také o zjištění, že v malířství, kde zaměstnáno bylo nejprv 30 a později 21 dělníků, ještě několik měsíců po 9. září 1922 se pracovalo, takže o zastavení práce nemůže býti řeči, dokud také tato práce nepominula. Arci žalovaná strana upírá dělníkům v malířství příslušnost k závodu, protože nebyli s žalovanou v přímém pracovním poměru, nýbrž byli najati mistrem M-em jako podpodnikatelem (v odvolání mluví žalovaná výslovně o M-ovu podpodniku — Subunternehmen), ale upírá jim ji neprávem, aspoň pokud jde o projednávanou otázku. Jak totiž bezesporno a ještě dovolání doznávalo, volili také dělníci v malířství zaměstnaní do závodního výboru, z čehož již prvý soudce právem usoudil, třebaže žalovaná v odvolání úsudek ten nechtěla nechat platit, že také oni byli závodním výborem a tudíž i oběma žalobci zastoupeni. Pravila-li žalovaná v odvolání, že malíři volili nedopatřením a že to byl protizákonný postup, stačí poukázati na § 19 zákona, že do způsobu provedení volby a jejího výsledku mohla si i ona stěžovati do 8 dnů u rozhodčí komise; jestliže to neučinila a že to učinila, to netvrdí, nemůže potom výsledek volby napadati vůbec, neřku pořadem námitky v tomto procesu a musí si následky spojené s legálností volby takto nastalou nechat líbit. Žalobci tedy zažalovaný nárok na jednoměsíční mzdu mají: poněvadž ale je to mzda, ježto když byli dne 9. září 1922 propuštěni bez souhlasu rozhodčí komise, propuštění to bylo bezúčinné (§ 22 zák.) a oni v práci zůstali, a není to tedy nárok na náhradu škody pro předčasné propuštění a nemá místo § 1162 písm. d) obč. zák., jenž se vztahuje jen na náhradní nároky pro předčasné vystoupení a předčasné propuštění, nikoli ale na nároky mzdové. Není tedy nárok uplynutím 6 měsíců prekludován, nýbrž podléhá teprv promlčení tříletému dle §u 1486 čís. 5 n. zn. obč. zák. Opačný náhled odvolacího soudu je mylný.

Čís. 3936.

Zadržel-li spediter z peněz vyreklamovaných za ztracené zboží část za sebou, jest povinen, složiti o svých nárocích podrobný účet.

(Rozh. ze dne 3. června 1924, Rv II 102/24.)

Žalující firma svěřila žalované zasílatelské firmě obstarání dopravy zboží, jež se pak za dopravy na dráze ztratilo. Žalovaná domáhala se na dráze náhrady škody sporem. Spor ten skončil smírem, podle něhož vyplatila dráha zasílatelské firmě 34.006 Kč. Tato zaslala žalobkyni 30.786 Kč, srazivši si zbytek pro sebe. Proti žalobě, jíž domáhala se žalobkyně na žalované podrobného vyúčtování, zač a jakými částkami si 3.220 Kč srazila, namítla žalovaná, že není povinna súčtovati, ježto v odvětví spedičním jest zvyklostí, že jest speditér oprávněn, ponechati si z došlých peněz 10—20% za námahu, různé výlohy na dráze, konference, cestovní útraty a ztrátu času a že komitent není oprávněn, žádati od zasílatele vyúčtování. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nesporno jest, že žalovaná zasilatelská firma reklamovala u železnice náhradu škody za ztracené zboží, jehož dopravu z příkazu žalující firmy obstarávala, že pak za souhlasu žalující firmy svěřila soudní vymáhání náhrady svému právnímu zástupci a že z vydobyté náhradní sumy podržela si 3.220 Kč 34 h »za útraty a různé jiné výlohy, které jí ze sporu vzešly,« jak praví v dopisu ze dne 8. října 1921. Ať podržela si žalovaná firma onu částku za úkony, které předsevzala za řízení reklamačního, nebo za úkony, předsevzaté za sporu, vždy jest povinna složiti žalobkyni podrobný účet o této částce. V onom případě jde o úkony, spadající do rámce spediční smlouvy (rozhodnutí čís. 318 sb. n. s.), ve druhém případě jde o smlouvu mandátní podle čl. 1. obch. zák. a §u 1002 obč. zák. (čl. 273 a 274 obch. zák.). V prvním případě jest žalovaná ke složení účtu povinna podle čl. 387 a 361 obch. zák., ve druhém případě podle čl. 1 obch. zák. a §u 1012 obč. zák. Jest lhostejno, zda zadržela si žalovaná 3220 Kč 34 h právem a zda přísluší jí nějaká provise a v jaké výši, protože předmětem tohoto sporu není zaplacení oné zadržené částky, nýbrž nárok žalobkyně, aby žalovaná ohledně zadrženého peníze předložila vyúčtování, které odpírá.

Čís. 3937.

Tím, že Československá republika z nařízení plebiscitní komise ponechala železničního úředníka dříve rakousko-uherského na jeho místě v plebiscitním území až do rozhodnutí plebiscitní komise, komu místo, kde sloužil, připadne, nestal se onen úředník úředníkem republiky Československé.

Není závady, by mezi železniční správou a zaměstnancem nebyla sjednána úmluva o pensionování.

(Rozh. ze dne 3. června 1924, Rv II 283/24.)

Žalobce, železniční úředník v Bohumíně, byl propuštěn ze služby dne 11. března 1919. Skutečně vykonával však žalobce službu až do 28. července 1920, kdy byl Bohumín konečně přiznán Československé republice. Za jednání se železniční správou o pensi podepsal žalobce dne 27. října 1920 prohlášení, jímž žádal, by byl pensionován hned od propuštění a sice na základě tehdy platných zákonů, nařízení a pensijních norem. Na to byl žalobce přeložen na trvalou dovolenou a za základ vyměření pense byl vzat jeho plat v době propuštění (11. března 1919). Žaloba na erár, by byla žalobci vyplácená pense dle platu, pobíraného ku dni 31. července 1920, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Rozpor se spisy spatřuje dovolatel v tom, že odvolací soud v napadeném rozsudku uvádí, že dle zákona ze dne 7. února 1919, čís. 74 sb. z. a n. stali se zaměstnanci státních podniků bývalého státu (patrně Rakousko-Uherska) jen tehdy zaměstnanci státu Československého, když složili slib dle tohoto zákona. Žalobce tohoto slibu nesložil, a nestal se tedy zaměstnancem československých drah. To, že žalobce z nařízení mezidohodové komise byl (po dobu plebiscitu) ponechán ve službě železniční i po svém propuštění, nemění na věci ničeho, ježto komise nebyla orgánem státu Československého a upravovala poměry v území plebiscitním po dobu svého trvání. Rozporu tohoto zde však není, poněvadž žalobce, byv po obsazení Bohumína dne 23. ledna 1919 hned druhého dne, t. j. 24. ledna 1919 ředitelstvím státních drah československých jako přednosta stanice v Bohumíně ze služby sproštěn, do služeb Československé republiky skutečně převzat nebyl a proto nerozhodno je, v čí službách byl. Okolnost, že po čas plebiscitu službu na nádraží v Bohumíně skutečně konal, nemůže na tom nic změniti, neboť toto konání služby žalobcem a i případné jeho přidělení k této službě československým ředitelstvím státních drah v Olomouci bylo jenom důsledkem zvláštních poměrů ve Slezsku následkem plebiscitu a nebylo proto službou žalobce pro republiku Československou. Avšak i kdyby tento žalobcem tvrzený rozpor se spisy v oněch směrech skutečně zde byl, nedotýkal by se okolností, pro spor rozhodných, když jest jisto, že žalobce republikou Československou byl dán do pense a jeho pensijní požitky jemu touto republikou byly poukázány a vypláceny a sporno jest jenom to, od kdy a kolik žalobce z důvodů pense, Československou republikou mu přiznané od žalovaného československého eráru má právo požadovati. Není proto dovolací důvod §u 503 čís. 3 c. ř. s. opodstatněn. Tím však vyřízen jest také dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci, pokud jej dovolatel uplatňuje v tom směru, že odvolací soud dospěl k přesvědčení, že dovolatel nestal se nikdy zaměstnancem československých státních drah, přes to, že po dobu plebiscitu na svém dosavadním působišti v Bohumíně z nařízení ředitelství československých státních drah v Olomouci vedl dále v Bohumíně personální kuchyni a když po tuto dobu mu československým erárem vypláceny byly služební požitky jako zaměstnanci československých státních drah, neboť po dobu plebiscitu nebyl žalobce ve službách československých státních drah a, když ho republika Československá z nařízení plebiscitní komise na jeho místě až do rozhodnutí plebiscitní komise o příslušnosti Bohumína ponechala, nestal se tímto ponecháním ve službě jako správce personální kuchyně zaměstnancem československých státních drah. Na tom nemůže změniti ničeho ta okolnost, že mu dopis ze dne 16. prosince 1920, jímž ho ředitelství státních drah v Olomouci o rozhodnutí o žádosti za pensionování uvědomovalo, byl adresován jako inspektoru čsl. státních drah, neboť pouhé takovéto označení žalobce v adrese dopisu jako inspektora čsl. státních drah nemohlo přivoditi, by skutečně za zaměstnance československých státních drah právně mohl býti považován. Pokud jde o ostatní výtky po stránce

právního posouzení, souhlasí soud dovolací s názorem soudu odvolacího, že pensionování žalobce, t. j. jeho převzetí na účet republiky Československé stalo se na základě dohody stran a že tato dohoda byla přípustna, poněvadž šlo o soukromoprávní poměr smluvní, který přes to, že služebním řádem a pensijní normou byl upraven, v projednávaném případě nepozbyl povahy práv soukromých, jimiž žalobce vůči žalovanému eráru volně disponovati mohl, když, jak svrchu vyvozeno, od tohoto eráru do služeb československých státních drah nebyl převzat, po případě toto jeho převzetí při nejmenším bylo sporno, a on pensi chtěl dostati vyměřenu a poukázánu právě od republiky Československé. Jest proto, jak soud odvolací správně uvedl, pro posouzení pensijních nároků žalobcových rozhodnou dohoda mezi žalobcem a československým erárem ohledně pensionování žalobce o prohlášení žalovaného ze dne 27. října 1920 se opírající. V prohlášení tomto žalobce nepochybně a závazně vůči žalovanému eráru prohlásil, že se spokojuje, bude-li převzat do pense Československou republikou dnem propuštění, tedy dnem 11. března 1919, kdy skutečně jeho propuštění se stalo a jenom proto, že v území Bohumína v té době plebiscit se prováděl, ve skutečnosti provedeno býti nemohlo. Že stanovení tohoto počátku pensijních požitků žalobcových bylo jediným z cílů vyjednávání československého eráru se žalobcem, plyne jasně z odmítnutí původního prohlášení žalobcova dodatkem k jeho žádosti o pensionování na ministerstvo československých železnic, ve kterém žalobce chtěl, aby jeho pensionování stalo se dnem 28. července 1920, t. j. dnem konečného přiřknutí Bohumína republice Československé. Poněvadž dle prohlášení žalobce dodatkem k jeho žádosti o pensionování učiněného pro jeho pensionování platiti měly zákony, nařízení a pensijní normy v době jeho propuštění platné, nemůže býti pochyby, že den skutečného propuštění žalobcova, t. j. den 11. března 1919, měl býti také rozhodným pro započtení služební doby žalobcovy do pense a pro vypočtení pense žalovaného dle požitků, kterých žalobce v této době skutečně požíval. Tvrzení žalobcovo, že jeho prohlášení ze dne 27. října 1920 tohoto smyslu nemá, a dle jeho úmyslu ani míti nemohlo, poněvadž byl by se tak vzdával výhod, jemu ze skutečného konání služby až do 28. července 1920 plynoucích, kteréžto vzdání se musilo by v jeho prohlášení, mělo-li by proti žalobci míti právní závaznosti, výslovně býti uvedeno, není správné, neboť žalobce v době vyjednávání o své pensionování s úřady republiky Československé, nejsa zaměstnancem československých státních drah, nároku na pensi proti republice Československé vůbec neměl a při nejmenším to bylo sporno a jenom dobrovolným uznáním se strany republiky Československé tohoto nároku proti ní nabyl, to však jen v té míře, jak mezi stranami bylo dojednáno. Kým žalobcovo prohlášení ze dne 27. října 1920 bylo sepsáno, jest nerozhodno, neboť prohlášení to po stránce formální jest jednostranným prohlášením žalobcovým a této své povahy nepozbylo tím, že svou existencí a svým obsahem umožnilo dohodu stran o pensionování žalobce československým erárem. Nemá proto významu tvrzení žalobcovo, že případná nejasnost prohlášení proti žalovanému jako jeho stylisátoru musí býti vykládána.

Příspěvky okresní nemocenské pokladny nepožívají výsadního zákonného zástavního práva na nemovitosti, v níž byl podnik provozován pouze v prostorově nepřevážné její části.

(Rozh. ze dne 4. června 1924, R I 417/24.)

Žádost okresní nemocenské pokladny, by jí byly z výtěžku exekučního prodeje nemovitosti přikázány zadržené příspěvky ve výsadním pořadí, exekuční soud zamítl, rekursní soud zrušil napadené usnesení a přikázal prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, znovu nejvyšší podání rozvrhl, a uvedl mimo jiné v důvodech: Prvý soudce nepřiznal pohledávce stěžovatelky přednostního práva. Z odůvodnění napadeného usnesení vychází na jevo, že prvý soudce, řešiv otázku, zda jsou zde předpoklady pro ono přednostní zástavní právo ve smyslu jud. čís. 150, vycházel hlavně z výměry nemovitosti, v dražbě prodané, uvažuje pokud tato výměra může býti považována za určenu k účelům pilnikářství, a pokud nikoli. Toto stanovisko není správným. Při posouzení otázky, zda nemovitost jest věnována určité živnosti výhradně neb aspoň převážně, jest především vzíti zřetel na to, zda celé zařízení nemovitosti jest takové, že poukazuje na živnost v ní provozovanou. V tom směru přichází zde v úvahu, že dle odhadního protokolu nemůže býti o tom pochyby, že nemovitost, prodaná veřejnou dražbou, aspoň převážně jest věnována pilnikářské živnosti a k tomuto účelu také jest zvláště zařízena. Neboť, až na to, že dlužník měl v prvním poschodí byt, jest celá nemovitost věnována pilnikářství a k tomuto také zejména zařízena.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, by, nehledě ke zrušovacím důvodům svého usnesení, znovu rozhodl o rekursu. V otázce, o niž tu jde, uvedl v

důvodech:

Rekursní soud má neprávem za to, že nemovitost povinných dlužníků, prodaná ve veřejné dražbě, jest, ne-li úplně, aspoň převážně věnována živnosti pilnikářské a jest pro ni zvlášť zařízena. Podle odhadního protokolu jsou pilnikářské živnosti věnovány a pro ni zvláště zařízeny toliko přízemek hlavní budovy a přízemní přístavba, jejichž plocha měří úhrnem jen 126 m² a v nichž nacházejí se jen 2 dílny o plochách, měřících 37 m² a 23 m². Byt v prvním patře domu (hlavní budovy) s plochou 97 m², záležející z kuchyně, malého pokoje a velkého pokoje, nádvoří s malým sklepem, zahrada, která sama měří 415 m², vše to s úhrnnou plochou 632 m² jest mimo provoz pilnikářství. Celá tato nemovitost je tudíž ve skutečnosti obytným domem s nádvořím a zahradou. Z okolnosti, že v přízemí hlavní budovy a v přístavbě provozována byla živnost pilnikářská, nelze usuzovati, že tato nemovitost byla výhradně neb aspoň převážně věnována živnosti pilnikářské a pro ni zvlášť zařízena, neboť používání a zařízení živnosti této naproti

používání a zařízení pro jiné účely nemá takové převahy, aby z toho byla zřejma vůle vlastníkova, věnovati nemovitost provozu živnosti. Vymáhající věřitelka právem vystupuje proti opačnému mínění soudu rekursního, pročež dlužno její dovolací rekurs uznati důvodným.

Čís. 3939.

Kterak jest za úpadkového řízení zciziti věci, k nimž jest uplatňováno právo vylučovací.

(Rozh. ze dne 4. června 1924, R I 446/24.)

Komisař úpadku zamítl návrh úpadce, by bylo odloženo zpeněžení úpadkové podstaty, a schválil návrh, by předměty, patřící do úpadkové podstaty, byly prodány Šimonu B-ovi za 7000 Kč z volné ruky. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil komisaři úpadku, by po pravomoci usnesení dále jednal a nové usnesení vynesl. Důvody: Zpeněžení věcí, do úpadkové podstaty patřících, z pravidla státi se musí soudním prodejem (§ 119 konk. ř.), od čehož přípustna jest jen tehdy úchylka, když by jinaký způsob zpeněžení byl výhodnějším. Pokud se tkne věcí, ohledně jichž se uplatňují práva oddělovací, mohou tyto bez svolení oprávněných toliko dle předpisů exekučního řádu býti zcizeny; jinaký způsob zpeněžení jest se svolením komisaře úpadku dle §u 120 (2) konk. ř. přípustným jen tehdy, když jest jisto, že věřitelé, mající právo na oddělení, pokud k zcizení věcí nesvolili, budou z plna z výtěžku uspokojeni. Napadené usnesení neobsahuje zjištění, že navrhovaný správcem úpadkové podstaty prodej věcí, do úpadkové podstaty náležejících, z volné ruky jest výhodnějším než prodej soudní. Dále neobsahuje napadené usnesení zjištění, že věřitelé, mající právo na oddělení, souhlasili s prodejem věcí z volné ruky, a že, pokud nesouhlasili, výtěžkem budou kryti. Za tohoto stavu věci nemá soud rekursní možnost, posouditi, zda napadené usnesení hoví zákonu, zejména ustanovení §u 119 konk. ř. a §u 120 (2) konk. ř. a jest proto nutno, aby komisař úpadku v dalším řízení ještě vyšetřil a zjistil, zda navrhovaný prodej věcí, do úpadkové podstaty patřících, jest výhodnějším, než soudní prodej, a dále zjistil, zda jsou zde předpoklady §u 120 (2) konk. ř.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rozhodnutí rekursního soudu zakládá se na §u 119 a na druhém odstavci §u 120 konk. ř. a jest náležitě odůvodněno; vývody dovolacího rekursu nejsou způsobilé, by odůvodnění tohoto rozhodnutí vyvrátily. Zda prodej věcí, do úpadkové podstaty náležejících, z volné ruky Šimonu B-ovi za 7000 Kč byl by výhodnějším než prodej soudní, není spolehlivě zjištěno a třeba jest v této příčině dalšího šetření, jak to jest v odůvodnění usnesení rekursního soudu uvedeno. Správce úpadkové podstaty odůvodňuje své opačné mínění poukazem na nároky třetích osob na vyloučení nejpodstatnějších částí aktiv úpadkové podstaty, ale sám prohlašuje, že nároků těchto neuznává, a soudně není dosud o nich rozhodnuto; závazek stavitele Šimona B-a, že nevyřízenou otázku vlastnictví dotyčných věcí přejímá na své nebezpečí, nemůže sám o sobě vésti k úsudku, že prodej věcí z volné ruky Šimonu B-ovi jest výhodnějším, než prodej soudní, a to i proto, poněvadž některé z osob, uplatňujících nárok na vyloučení, výslovně prohlásily, že s prodejem Šimonu B-ovi nesouhlasí. Které věci z úpadkové podstaty mohou býti s úspěchem učiněny předmětem soudního prodeje a zdali by výtěžek tohoto soudního prodeje stačil ke krytí nákladů řízení prodejového, nelze toho času říci, neboť není pro to spolehlivých skutkových zjištění. Okolnost, že správce úpadkové podstaty nepojímá, jak uvedeno v dovolacím rekursu, nabídku firmy U. vážně, nestačí k tomu, aby soud nevzal tuto nabídku v úvahu. Pokud správce úpadkové podstaty v dovolacím rekursu tvrdí, že všecka zástavní práva zanikla vyhlášením úpadku a že tedy není zde věřitelů, na které se vztahuje druhý odstavec §u 120 konk. ř., má patrně na mysli ustanovení §u 12 konk. ř.; ale zjištěno není, zda všech zástavních práv bylo, jak tento § 12 předpokládá, nabyto exekucí, a to v posledních 60 dnech před vyhlášením úpadku, zda jde o případy podle prvého odstavce §u 12 vyr. ř. a druhého odstavce §u 2 konk. ř. Rekursním soudem nařízeného doplnění šetření je tudíž třeba, by mohlo býti řádně rozhodnuto o otázce prodeje věcí Šimonu B-ovi z volné ruky. Zdali průtah, který vzejde tímto doplněním, bude míti pro úpadkovou podstatu nepříznivé následky, jak správce úpadkové podstaty se obává, nemůže míti vliv na rozhodnutí o dovolacím rekursu, nýbrž může býti toliko důvodem pro všemožné urychlení potřebného dalšího šetření a nového soudního rozhodnutí na základě doplněného řízení.

Čís. 3940.

Usnesení v exekučním řízení, jimiž byly určeny útraty exekučního řízení, jsou exekučními tituly ve smyslu §u 1 čís. 1 ex. ř., třebas v nich nebylo dlužníku nařízeno zaplatiti je vymáhajícímu věřiteli do určité lhůty pod důhonem práva.

(Rozh. ze dne 4. června 1924, R I 449/24.)

Soud prvé stolice povolil exekuci na základě usnesení, jimiž byly v předchozím exekučním řízení upraveny vymáhajícímu věřiteli útraty. Rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Usnesení, jichž se dovolává vymáhající strana jakožto exekučních titulů, byla vydána v exekuční věci, týkající se nucené dražby chalupy, a neobsahují soudních nařízení, aby povinná strana zaplatila straně vymáhající částky tam uvedené do určité lhůty, nýbrž upravují pouze náklady onoho exekučního řízení dle jednotlivých jeho oddílů a zjednávají tím podklad pro konečné vyúčtování vymáhající strany při rozvrhu nejvyššího podání, jež tvoří úhradu pro ukojení jejího nároku. Nejde tudíž o exekuční tituly podle §u 1 ex. ř., jež by mohly tvořiti podklad usnesení exekuci povolujícího.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Rekursní soud posoudil věc nesprávně po právní stránce, maje za to, že usnesení v řízení exekučním, pokud jimi byly určeny útraty tohoto řízení, nejsou exekučními tituly ve smyslu §u 1 čís. 1 ex. ř. Ovšem je vykonatelnost těchto usnesení odvoditi nikoli přímo z nich, nýbrž z exekučních titulů, na základě nichž zavedena byla řízení exekuční, v nichž usnesení ta byla vydána. Že tu jde o vykonatelná usnesení, vyplývá již z §u 74 ex. ř. odstavec prvý, podle něhož je dlužník povinen vymáhajícímu věřiteli na požádání nahraditi náklady exekučního řízení, kterýž nárok dle odstavce druhého pomíjí, nebylo-li do určité doby zažádáno o soudní u r č e n í těchto útrat. Již z tohoto předpisu je patrno, že není třeba v exekučním řízení, by útraty byly přisouzeny, t. j. by povinné straně bylo nařízeno zapraviti je vymáhající straně do určité lhůty, nýbrž že stačí jich určení, a to i po skončení neb zastavení exekuce, což vyplývá ostatně již z povahy exekuce. Dalším dokladem správnosti tohoto názoru je § 76 ex. ř., jenž vylučuje dodatné určení útrat, spojených s vybráním exekučních nákladů. Zákonodárci šlo ovšem o to, by nárok na náhradu útrat exekučního řízení byl podle možnosti uspokojen v témže řízení exekučním. Nevedlo-li však toto k cíli, z důvodů jsoucích mimo vůli vymáhajícího věřitele, nemůže mu býti nepříznivý výsledek exekuce na újmu v ten způsob, by pozbyl nároku na náklady exekučního řízení právoplatně určené. Nelze proto brániti vymáhajícímu věřiteli, jehož útratová pohledávka zůstala bez jeho viny bez úhrady, by nevymáhal dodatně zvláštním exekučním řízením útraty, včas právoplatně určené, a to na základě usnesení exekučního soudu vydaných důsledkem původního exekučního titulu, ježto nárok jeho na náhradu těchto útrat z uvedeného důvodu nezanikl. Náhledu tomu není na úkor ani poslední věta §u 76 ex. ř. Podle motivů k tomuto §u má býti ovšem již v exekučním řízení přihlédnuto k útratám spojeným s vybráním a vymáháním útrat exekučního řízení, by dodatně bylo zabráněno zvláštní exekuci pro útraty. To však i podle motivů platí jen pro případ, že exekuční řízení vedlo skutečně k cíli, totiž že dostalo se úhrady jak pro útraty tak i další náklady spojené s vybráním těchto.

Čís. 3941.

Jest-li část žalobní žádosti, domáhající se určení jsoucnosti (nejsoucnosti) právního poměru (práva), v pravdě jen odůvodněním další části žalobní žádosti, domáhající se plnění, není přípustnost oné části žalobní žádosti vázána podmínkami §u 228 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 4. června 1924, R I 453/24.)

P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e zamítl žalobu, by bylo uznáno právem, že pohledávka žalující společnosti na základě dlužního úpisu ze dne 7. března 1923 ze zápůjčky proti žalující straně co do 204.080 Kč 33 h s přísl. není po právu, že právo zástavní pro tuto pohledávku s přísl. na statku P. není po právu, a že může na základě rozsudku o této žalobě býti vymazáno a že žalovaná strana jest povinna vrátit 6% úrok ze 204.080 Kč 33 h za dobu od 9. dubna 1923 do 30. června 1923 zaplacený. O d v o l a c í s o u d zrušil napadený rozsudek prvého soudu a uložil mu, by, vyčkaje pravomoci, ve věci dále jednal a znovu rozhodl. D ů v o d y: První soud zamítl žalobu jako určovací z toho důvodu, že není tu na straně žalující zájmu na neodkladném určení neexistence pohledávky, pro stranu žalovanou penízem 800.000 Kč na nemovitostech strany žalující právem zástavním zjištěné, co do 204.080 Kč 33 h a tudíž předpokladu pro určovací žalobu (§ 228 c. ř. s.). Než takto první soud věc po právní stránce správně neposoudil a nevystihl také žalobního nároku dle celého jeho objemu. Žalobou domáhá se žalobkyně netoliko určení, že pohledávka co do 204.080 Kč 33 h a právo zástavní pro ni v tomto objemu na realitách váznoucí po právu nepozůstává, nýbrž i dále toho, že toto právo zástavní na základě rozsudku o této žalobě může vymazáno býti, že žalovaná jest povinna vrátiti jí 6% úroky ze 204.080 Kč 33 h za dobu od 9. dubna 1923 do 30. června 1923 zaplacené a mimo to navrhuje žalobkyně v žalobě dle §u 410 c. ř. s., by v rozsudku bylo vysloveno, že se žalovaná může sprostiti oné povinnosti zaplacením 204.080 Kč 33 h. Žalobní nárok nesměřuje tudíž toliko k určení sporného právního poměru, nýbrž i k určitému konání strany žalované, to jest, k jejímu svolení ku knihovnímu výmazu práva zástavního ohledně 204.080 Kč 33 h, dále ku vrácení přeplacených úroků z této bezdůvodně váznoucí částky a konečně po případě ku zaplacení této částky. Uplatněný nárok na tato konání ovšem má za předpoklad určení dle prvé věty žalobního nároku, že pohledávka žalované strany 800.000 Kč ohledně 204.080 Kč 33 h a právo zástavní za tuto částku knihovně vtělené po právu nepozůstává; jelikož však při rozhodnutí o každém nároku na určité konání rozhodnouti jest i o jsoucnosti nebo nejsoucnosti právního poměru, z něhož nárok na konání, jako zde, se odvozuje, není v takových případech pro žalobce právního zájmu na zvláštním určení právního poměru v kladném nebo v záporném smyslu, poněvadž v nároku na konání zahrnut již jest mlčky nárok na určení. Určovací návrh žaloby, o niž jde, jest tedy úplně bezvýznamným a pro posouzení žaloby úplně lhostejný a žalobu posuzovati jest výhradně jako žalobu na konání. Důsledkem toho první soud neprávem zamítl žalobu pro nedostatek právního zájmu strany žalující na neodkladném určení nejsoucnosti právě uvedeného pohledávání ve smyslu §u 228 c. ř. s., nýbrž náleželo mu, jednati o žalobě, pokud má za předmět shora uvedená konání strany žalované.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu.

Důvody:

Odvolací soud posoudil věc správně po právní stránce. Pro soud je rozhodným doslov žalobní žádosti, nikoliv označení žaloby nebo právní náhled stran o právní povaze žaloby. Rozhodným je proto, že žalobkyně domáhá se rozsudku, na jehož základě mohla by na žalované straně exekučně vymáhati výmaz zástavního práva za určitou část zjištěné

pohledávky, mimo to zaplacení přeplacené části úroků. Tuto žalobní žádost nelze zamítnouti pro nedostatek zákonných náležitostí §u 228 c. ř. s. Žalobkyně nedomáhá se podle žalobní žádosti jiného, než by žalovaná strana něco snášela a něco plnila, kdežto předchozí věta v žalobní žádosti, týkající se zjištění neexistence zástavního práva, jest pouhým odůvodněním dalšího žalobního nároku, ne však samostatným návrhem. Není proto ani ohledně této části oprávněno zamítnutí žaloby z důvodu shora uvedeného.

Čís. 3942.

Dopravní řád železniční.

Úmluva o přepravě zboží s italskou železniční správou. Předpisy dopravního řádu železničního platí pro dopravu mezinárodní jen v mezích úmluvy s tím kterým státem. Úmluva s italskou železniční správou, uzavřená dne 8. října 1919 v Řezně, stala se účinnou uveřejněním ve Věstníku pro železnice a plavbu.

Tarifem nejsou pouze pravidla o vypočítávání a výši dovozného, nýbrž souhrn všech předpisů, vztahujících se na smlouvu dopravní, dovozné a poplatky. Pro opatření a změny tarifu není předepsáno uveřejnění ve sbírce zákonů a nařízení, nýbrž k účinnosti jich stačí uveřejnění ve Věstníku pro železnice a plavbu.

(Rozh. ze dne 4. června 1924, Rv I 392/24.)

Žalovaná severočeská firma zaslala do Italie vagonovou zásilku přes Rakousko. Žalobě československého železničního eráru na odesílatelku o zaplacení dovozného až do pohraniční železniční stanice bylo oběma nižšími soudy vyhověno, odvolacím soudem mimo jiné z těchto důvodů: Procesní soud prvé stolice, odsoudiv žalovanou, by zaplatila žalujícímu eráru požadované jím dovozné, opřel své rozhodnutí o vyhlášku, vydanou československými státními drahami jménem vlastním a zároveň jménem zúčastněných drah cizích dne 30. října 1919. Vyhláška ta, spočívající na úmluvě, ujednané v Řezně dne 8. října 1919 mezi správami drah československých, rakouských a italských a upravující přímou přepravu zboží z Československa do Italie přes určitě označené přechody rakousko-italské, totiž Brenner, Innichen a Trbiž, nebyla sice uveřejněna ve sbírce zákonů a nařízení pro republiku Československou, kam, hledíc k obsahu, vůbec ani nepatří, z toho však ještě nikterak nevyplývají důsledky, jež z této okolnosti vyvozuje žalovaná. Vyhláška ta byla totiž uveřejněna dne 5. listopadu 1919 s doložením, že ustanovení v ní obsažená nabývají platnosti dnem 3. listopadu 1919, v čís. 89 věstníku pro železnice a plavbu, vydávaného ministerstvem železnic ve shodě s ministerstvy pro správu průmyslu, obchodu a živností, pak ministerstva pro správu veřejných prací ze dne 30. prosince 1918, čís. 4 sb. z. a n. na rok 1919 na místě listu za Rakouska vydávaného (Verordnungsblatt für Eisenbahnen und Schiffahrt) k témuž účelu, jako měl tento. Vznik uvedené vyhlášky a způsob jejího uveřejnění stačí úplně, aby byla založena všeobecná závaznost ustanovení v ní obsažených. Náhled zastávaný žalovanou, že věstník ten jest jenom pro úřední orgány správy železniční, a jen pro ty že platí nařízení tam uveřejněná, jest očividně mylným, tak že není ani třeba zvláště ho vyvracetí. Neboť kdyby tomu mělo tak býti, jak tvrdí žalovaná, bylo by nejen těžko vysvětliti, proč při onom nařízení čís. 4 sb. z. a n. z roku 1919 súčastněna byla kromě ministerstva železnic ještě také ministerstva další, nýbrž nařízení to bylo by vůbec zbytečným. Není-li důvodné příčiny, pochybovati o tom, že vyhláška, o kterou se zde jedná, platí pro všechny občany republiky a že má pro ně moc závaznou a předpokládá-li se u nich, že se postarají, by se obeznámili s obsahem věstníku onoho všude, kde bude jim toho potřebí, jest to u žalované, o níž povědomo jest i soudu odvolacímu z jeho vlastní zkušenosti, že jest velikou firmou spediterskou, která zabývá se v značné míře též mezinárodní dopravou zboží, samozřejmou povinností, by zjednala si dokonalou známost všech předpisů a pokynů, jež věstník ten přináší, také proto, že by jinak nebyla vůbec s to, by prováděla dopravní úkony, jí svěřované, s péčí řádného obchodníka, jak jí to zákon výslovně ukládá. Pozastavuje-li se žalovaná nad tím, že věstník, o němž jest řeč, vychází jenom v řeči české, jest to vzhledem k jazykovému zákonu ze dne 29. února 1920, čís. 122 sb. z. a n. při nejmenším nemístným, a nejsou-li majitel a ředitelové žalované firmy mocni řeči české, nepluje z toho ještě nikterak, že by škodu, která jim z toho snad vzešla, nebo vzejde, nésti měla správa československých drah železných, pokud se týče erár československý. Žalovaná firma, jak jest nesporno, podala dne 21. května 1920 na železniční stanici T. v Čechách vagonovou zásilku opotřebovaných železných stavů tkalcovských, aby byla přímo dopravena přes Liberec a pak přes rakousko-italský přechod Brenner adresátu, majícímu své sídlo v Italii. Přeprava ta byla přesně dle příkazu provedena, zásilka po Liberci prošla dalšími hlavními stanicemi Horní Dvořiště—Český Heršlág a Inšpruk až do stanice Brenneru, kde předána byla beze všeho drahám italským. Dovozné, vypadající na dopravu ze stanice podací až do posléz jmenované pohraniční stanice rakousko-italské jest právě předmětem tohoto sporu. Vzhledem k tomu, co bylo již uvedeno o obsahu vyhlášky, pro spor tento závažné, nemůže býti ani dost málo pochybným, že právě uvedený výkon dráhy patří mezi ony, jež jsou vyhláškou tou upraveny. Praví-li se ve vyhlášce, že »dovozné ze zásilek až do italské pohraniční stanice, jakož i veškeré výlohy a poplatky, které vzniknou cestou mezi stanicí podací a italskou pohraniční stanicí, musí bezvýjimečně býti zaplaceny odesílatelem«, jest tím již zcela jasně a určitě vyslovena povinnost žalované, aby dovozné i s vedlejšími poplatky, jak žalobou jsou vymáhány a jež co do výše nijak nejsou spornými, zaplatila žalujícímu eráru.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání, opírajícímu se jen o dovolací důvod nesprávného právního posouzení dle §u 503 čís. 4 c. ř. s., nelze přiznati úspěchu. Žalovaná firma dovolává se neprávem čl. 12 mezinárodní úmluvy o želez-

niční nákladní smlouvě ze dne 14. října 1890, čís. 186 ř. zák. na rok 1892 a § 69 žel. dopr. ř., a nedbá mimo to předpisů o závaznosti a vyhlašování železničních tarifů. V čas sporné nákladní zásilky, totiž v květnu 1920, nepřistoupila republika Československá ještě k mezinárodní úmluvě z roku 1890. Ponechavši v platnosti zákon ze dne 27. října 1892, čís. 187 ř. zák. a železniční dopravní řád ze dne 11. listopadu 1909, čís. 172 ř. zák., dala sice zřejmě na jevo, že se chce říditi zásadami tam smluvenými, takový jednostranný projev však nestačil, by i pro jiné státy byl ve styku s československou železniční správou závazným. K Bernské mezinárodní úmluvě přistoupila Československá republika teprve po mírových smlouvách, v roce 1919 vypomáhala si železniční správa ujednáváním jednotlivých, zvláštních dohod s cizími železničními správami. Takovou dohodou byla i úmluva ujednaná dne 8. října 1919 v Řezně se železničními správami rakouskou a italskou o přímé přepravě zboží z Československa do Italie. Spočívá zásadně na mezinárodní úmluvě, vykazuje však určité odchylky, a odchylkou jest právě i ustanovení, že dovozné až do italské pohraniční stanice musí býti bezvýjimečně zaplaceno odesílatelem. Článku 12 mezinárodní úmluvy nemůže se tedy žalovaná firma s úspěchem dovolávati. Totéž platí o §u 69 žel. dopr. ř. Podle §u 1 žel. dopr. ř. jest jeho platnost omezena na území vlastního státu. Italská železniční správa nebyla a není jím vázána, předpis, že odesílatel může dovozné zaplatiti buď sám nebo poukázati je k vybrání u příjemce, vztahuje se jen na zásilky vnitrozemské. Pro zásilky do Italie platil dříve článek 12. mezinárodní úmluvy, v květnu 1920 pak ujednání Řezenské. Ovšem platí však i pro zásilku, za kterou erár požaduje dodatečné zaplacení dovozného až k italským hranicím, předpis §u 70 žel. dopr. ř. ustanovující, že nesprávnosti při vypočítávání a vybrání dovozného nemají býti ani železnici ani stranám na škodu, a že lze dodatečně doplatky i přeplatky vymáhati. Tento předpis, opírající se o čl. 12 mezinárodní úmluvy, nerozeznává, zda stala se chyba nedbalostí či neschopností úředníka, jemuž vypočítání a vybrání dovozného náleželo. Jest ve svém všeobecném znění výsadou železnice, odůvodněnou její povahou jako hromadného dopravního prostředku, při němž nelze se takových chyb uvarovati, a zároveň omezením ručení, uloženého v §u 5 žel. dopr. ř. železnici za její lidi. Proto jest nerozhodným poukaz dovolatelky na to, že nevybrání dovozného zavinila dráha sama, a bezdůvodným jest započtením uplatňovaný nárok na náhradu škody, která jí dodatečným teprve předpisem dovozného vzejde. Železniční dopravní řád předpisuje v §u 70 arci, že za doplatek na dovozném ručí po vydání zásilky adresátovi příjemce, odesílatel že ručí jenom v mezích svého prohlášení, že chce dovozné platiti sám, takže v projednávaném případě by žalovaná firma jako odesílatelka doplatkem již povinna nebyla. Uvedený předpis platí však bez výhrady jen pro dopravu vnitrozemskou, pro dopravu mezinárodní platí jen v mezích platnosti mezinárodní úmluvy, pro styk s Italií v květnu 1920 přichází vzhledem k obsahu úmluvy Řezenské jenom odesílatel v úvahu jako strana povinná k doplacení dovozného k pohraniční stanici italské, neboť byl k jeho zaplacení bezvýjimečně povinen, a nemohl ho poukázati k vybrání od příjemce. Žalovaná firma jest toho názoru, že Řezenská úmluva nebyla vyhlášena ve sbírce zákonů a nařízení a proto ji nezavazuje. Názor ten jest mylným. Nejsouc státní smlouvou v užším slova smyslu, nýbrž jen dohodou mezi železničními správami, nepotřebovala býti ona úmluva uveřejněna podle zákona ze dne 13. března 1919, čís. 139 sb. z. a n. v této sbírce. Železniční správy zavázaly se jí vzájemně, že upraví přepravu mezi Italií a Československem dle dojednaných zásad. Ku splnění tohoto závazku nebylo třeba uveřejnění dohody, nýbrž jen přiměřené změny železničních tarifů súčastněných států. Tarifem nejsou, jak se žalovaná strana patrně domnívá, jen pravidla o vypočítávání a výši dovozného, nýbrž podle §u 6 žel. dopr. ř. a čl. 4 mezinárodní úmluvy souhrn všech předpisů vztahujících se na smlouvu dopravní, dovozné a poplatky. Podle §u 2 žel. dopr. ř. mají tarify obsahovati také prováděcí ustanovení ku železničnímu dopravnímu řádu, jakož i odchylky od něho, které se vzhledem ke zvláštním jednotlivým okolnostem ukáží nutnými. Platnost prováděcích předpisů i takových odchylek závisí jen od schválení příslušného dozorčího úřadu a včasného uveřejnění. Podle předtisku vytištěného na každém nákladním listu podrobuje se odesílatel nejen předpisům železničního dopravního řádu, nýbrž i předpisům tarifu. Podle nařízení ze dne 10. února 1905, čís. 14 ř. zák. platně vydaného na základě §§ 4 a 7 železničního provozovacího řádu ze dne 16. listopadu 1851, čís. 1 ex 1852 ř. zák. a §u 10 zákona o železničních koncesích ze dne 14. září 1854, čís. 238 ř. zák., dále podle nařízení ze dne 30. prosince 1918, čís. 4/1919 sb. z. a n. uveřejňují se všechna tarifní opatření a tarifní změny nyní ve Věstníku pro železnice a plavbu, vydávaném ministerstvem železnic, což jest vytčeno také úvodem na každém výtisku nákladního tarifu pro bývalé rakouské i československé dráhy. Tarif se všemi změnami jest mimo to vyložen ku všeobecnému nahlédnutí u železničních úřadů, a lze si ho opatřiti také koupí. Vyhláškou ze dne 30. října 1919 o dohodě Řezenské a uveřejněním jejím v čísle 89 ze dne 5. listopadu 1919 Věstníku pro železnice a plavbu byl železniční nákladní tarif platně změněn a doplněn, nový předpis, že při přepravě do Italie musí býti dovozné až do italské pohraniční stanice zaplaceno bezvyjimečně odesílatelem, stal se proti každému odesílateli účinným. Uveřejnění ve sbírce zákonů a nařízení nebylo třeba, poněvadž není podle citovaných zákonů a nařízení pro změny tarifu vůbec předepsáno, a poněvadž uvedený předpis nemá moci zákona, nýbrž jest pouze oznámením nových podmínek, za kterých československé železnice přijímají v mezích zákonné smluvní svobody zboží ku přepravě do Italie. Neznala-li žalovaná firma při odesílání zboží tarifní vyhlášky o Řezenské smlouvě, nelze jí sice vytýkati neznalost zákona dle §u 2 obč. zák., lze jí však vytýkati neznalost příslušných tarifních předpisů, kterým se dle předtisku nákladního listu podrobila, tedy podmínek, za kterých dráha smlouvu nákladní s ní učinila. Tuto neznalost si zavinila sama, železnice nemá na ní viny a nemůže býti proto železnici na škodu (§§ 872, 876 obč. zák.).

Čís. 3943.

Předpis §u 77 (2) konk. ř. neplatí v řízení vyrovnávacím a jest i ve

vyrovnávacím řízení doručiti výpověď knihovní pohledávky k vlastním rukám dlužníka.

(Rozh. ze dne 4. června 1924, Rv I 445/24.)

Na žalobcově nemovitosti vázla pro Josefa K-a pohledávka. V době, kdy žalobce byl ve vyrovnání, doručena byla žalovanému, tehdy vyrovnacímu správci žalobcovu, výpověď pohledávky Josefa K-a, žalovaný však žalobce o výpovědi nezpravil. Tvrdě, že mu opomenutím zpravení o výpovědi byla způsobena škoda, domáhal se žalobce odškodnění na žalovaném. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Výpověď knihovní pohledávky, daná Josefem K-em žalobci, měla podle §u 59, §u 123 čís. 1 a §u 124 knih. zák., kteréžto zákonné předpisy byly podle čl. XIII. čís. 2 uvoz. zák. k ex. ř. a podle §u 108 c. ř. s. zachovány v platnosti, doručena býti žalobci k vlastním rukám. Nerozhodno bylo při tom, že byl tenkrát ve vyrovnávacím řízení. Ustanovení druhého odstavce §u 77 konk. řádu, že, pokud řízení úpadkové trvá, zásilky, určené pro dlužníka, mají býti doručovány správci úpadkové podstaty, neplatí obdobně v řízení vyrovnávacím, neboť zahájením řízení tohoto není podle §u 8 vyr. řádu na rozdíl od §u 1 konk. řádu odňato dlužníkovi volné nakládání jeho jměním a není správa jeho jmění přenesena na orgán soudně zřízený. Doručení výpovědi K-ovy žalovanému jako vyrovnávacímu správci žalobcovu nemělo tedy právního účinku proti žalobci, z čehož následuje, že žalobce nebyl povinen výpovědi této dbáti, dokud se o ní sám náležitě nedověděl, a že tedy nemůže svou žalobu opírati s úspěchem o okolnost, že žalovaný buď vůbec ho nezpravil, nebo ho pozdě zpravil o výpovědi. Tím, že žalobce předčasně zaplatil Josefu K-ovi vypověděnou pohledávku a že za tímto účelem prodal předčasně svůj majetek, jednal na vlastní vrub a nemůže náhradu škody, jemu tím snad vzešlé, žádati na žalovaném a to ani úplně, ani částečně, poněvadž svou škodu zavinil úplně a výhradně sám.

Čís. 3944.

Spory mezi držiteli cukru a cukerní komisí o vrácení přeplatků nelze řešiti pořadem práva. Uznáním nestává se veřejnoprávní nárok soukromoprávním.

Soudům nelze přezkoumávati platnost nařízení, upravujících případy, jichž rozhodování jest vyjmuto z pravomoci soudů.

(Rozh. ze dne 4. června 1924, Rv I 505/24.)

O žalobě eráru na držitele cukru o zaplacení nedoplatku za odebraný cukr rozhodl procesní soud prvé stolice věcně. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením pro zmatečnost a odmítl žalobu. Důvody: Nelze sdíleti názor prvého soudce, že tento spor patří na pořad práva soukromého a že rozdíl mezi cenou cukru, platnou pro výrobní období 1919/20, a cenou, platnou pro výrobní období 1920/21, který má dle žaloby ještě žalovaný dle §u 17 nařízení vlády ze dne 23. října 1920, čís. 581 sb. z. a n. zaplatiti státnímu přeplatkovému fondu, má soukromoprávní povahu. Není pochyby, že stát, který jest veřejnoprávním podmětem, může býti k jiným podmětům v poměru soukromoprávním anebo veřejnoprávním. Jest při tom rozeznávati, zda stát vystupuje jako nositel veřejné moci u výkonu svých výsostních práv a zda tudíž orgán za něho jednající — zde cukerní komise — jest činným jako orgán této veřejné moci, či zda vystupuje stát jako majitel podniku soukromohospodářského, jako podmět soukromoprávní. V onom případě věc vůbec nepatří na pořad práva. Že v tomto případě se jedná o veřejnoprávní poměr a že uložení i vybírání uvedeného cenového rozdílu vyplývá z výsostního práva státu, na základě něhož jest stát oprávněn, ukládati občanům povinnosti, při čemž, jako při všech veřejných dávkách, jest on sám oprávněn a občané jsou opět jen sami zavázáni, jest patrno ze způsobu, jakým dávka byla stanovena, i z účelu, k jakému sloužila dle samého obsahu citovaného nařízení vlády. Pokud se týče způsobu určení dávky, byla cukerní komise zřízena jako orgán státní v zájmu veškerého obyvatelstva, tedy v zájmu veřejném, a členové její byli vybaveni postavením veřejných úředníků a zaručena i komisi pomoc a přispění všech ostatních příslušných úřadů státních. Cukerní komise byla dle druhého odstavce §u 17 cit. nař. povolána, jako vyměřující úřad, určiti výši přeplatku a dle pátého odstavce téhož §u i ustanoviti způsob jeho vybírání. Ona také spravovala zvláštní státní fond přeplatkový, do něhož se ony přeplatky odváděly, a zúčtovala je po zapravení režijních nákladů ministerstvu financí. Pokud se týče účelu přeplatkové dávky, byla tato dávka právě tak, jako jiné veřejné dávky určena pro všeobecné úkoly státní správy, ježto plynula, jak již uvedeno, do státního fondu, byvši zúčtována s ministerstvem financí. Spory mezi držiteli cukru a cukerní komisí v příčině takovýchto přeplatků nelze tedy pokládati za věci občanskoprávní dle §u 1 j. n. Vždyť jedná se vlastně o spor mezi poplatníkem a úřadem o státní dávku. Na tom nemění ničeho, že stanovení této dávky a její vybírání se vzhledem k mimořádným poměrům, pro které byla cukerní komise založena, odlišuje od pravidelného stanovení a vybírání veřejných státních dávek. Dle §u 22 cit. nař. přísluší ostatně proti všem usnesením, opatřením a rozhodnutím cukerní komise účastníkům, a tedy i žalované straně, stížnost k ministerstvu financí po případě k tomu ministerstvu, do jehož působnosti předmět stížnosti náleží. Tímto výslovným ustanovením jest veřejnoprávní povaha přeplatků, plynoucích do zvláštního státního fondu přeplatkového nejlépe charakterisována a pořad práva jest již z tohoto důvodu pro žalovaného úplně vyloučen, a poskytnuta mu ochrana cestou veřejnoprávní. Co se konečně týče tvrzení eráru, že se v tomto případě jedná vlastně jen o dodatek ke kupní ceně a to o dodatečné zvýšení kupní ceny za dodaný žalobkyní cukr, jest toto tvrzení rovněž neodůvodněno. Z §§ 1 (1), 8 (2), 9 (4) a z §u 11 cit. nař. jest patrno, že cukr byl pouze dán pod závěru a že cukerní

komise byla poukázána, určovati, kdo může býti jeho kupitelem, že však se nestala ani prodatelem ani dodavatelem a že tedy přeplatek, jejž měla vybírati, nepřestal z tohoto důvodu býti veřejnou dávkou. Uznala-li žalovaná strana v zápisu ze dne 2. října 1920 svou povinnost zaplatiti nyní sporný přeplatek (cenový rozdíl), nemohla tím nějak změniti veřejnoprávní závazek v soukromoprávní.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Dovolací soud shledává rozhodnutí druhé stolice správným a stačí v té příčině poukázati k obšírným a veskrz správným důvodům napadeného usnesení, které nejsou nikterak vyvráceny vývody dovolání, správně rekursu. Vzhledem k těmto vývodům jest jen připomenouti, že dovolacímu soudu nepřísluší úvaha o tom, zda jest usnesení odvolacího soudu, zdůrazňující veřejnoprávní povahu zažalovaného nároku, ve shodě s ustanovením §u 1 zmocňovacího zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 337 sb. z. a n., neboť tím by řešil platnost vládního nařízení ze dne 23. října 1920, čís. 581 sb. z. a n., k čemu však povolán není. Přezkoumati po rozumu §u 102 úst. listiny platnost uvedeného nařízení, byl by soud oprávněn jen tenkráte, kdyby tento případ do jeho pravomoci náležel. Uznal-li však odvolací soud zcela správně, že tato věc jako záležitost nikoliv občanská, na pořad práva nenáleží (§ 1 j. n.), jest soudům veškerá kritika onoho vládního nařízení odňata. Na nerozhodnost protokolu ze dne 2. října 1920 poukázala druhá stolice také zcela správně, vycházejíc z právního názoru, že se veřejnoprávní nárok uznáním nestává nárokem neb závazkem soukromoprávním.

Čís. 3945.

Právní souvislost ve smyslu §u 391, odstavec třetí c. ř. s. Pohledávka na zaplacení za dodaný elektrický proud není v právní souvislosti s pohledávkou odběratele na náhradu škody z protismluvního nedodávání proudu.

(Rozh. ze dne 4. června 1924, Rv I 572/24.)

Proti žalobě o úplatu za dodaný elektrický proud namítla žalovaná firma započtením vzájemnou pohledávku na náhradu škody, ježto prý žalobkyně neoprávněně zastavila dodávání proudu. Procesní soud prvé stolice uznal dílčím rozsudkem podle žaloby, neshledav, že namítaná vzájemná pohledávka jest v právní souvislosti se žalobní pohledávkou. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Odvoláním žalovaná jedině uplatňuje, že pohledávka žalobní a vzájemná pohledávka, kterou namítá započtením, jsou v takovém právním spojení, jak je má na mysli § 391 c. ř. s. a že tudíž vzhledem k třetímu odstavci §u toho nebylo přípustno, vydati dílčí rozsudek. Tomu však tak není. Žalovaná na základě kupní smlouvy, se žalobkyní učiněné, odebírala od ní elektrický proud pro svůj závodní podnik a sama přiznává, že z důvodu toho dosud dluhuje žalobkyni za dodaný proud splatnou již kupní cenu, jež podle omezené žalobní prosby jest na ní vymáhána. Namítá-li nyní žalovaná proti této uznané pohledávce, že žalobkyně, zastaviv neoprávněně dodávání proudu, způsobila jí škodu, žalobní pohledávku převyšující a uplatňuje tuto svou vzájemnou pohledávku — která ovšem teprv má býti prokázána jak co do právního důvodu, tak i co do výše, — tím, že namítá ji započtením, jest již z přirozené povahy věci patrno a samozřejmo, že každá z obou uvedených pohledávek zakládá se na zcela jiném právním důvodu — na jedné straně povinnost k zaplacení ceny kupní za zboží, podle smlouvy dodané, na straně druhé nárok, vyplývající z povinnosti k náhradě škody. To stačí úplně, by zvrácen byl náhled žalované, že jde tu o pohledávky, které jsou spolu v právním spojení.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolací soud sdílí úplně právní názor odvolacího soudu, že dílčí rozsudek jest v tomto případě po rozumu §u 391 odstavec třetí c. ř. s. přípustným a že tu nejde o vzájemnou pohledávku, jež jest se žalovanou pohledávkou v právní souvislosti. Tato právní souvislost není, jak dovolatelka tvrdí, dána již tím, že oba nároky se zakládají na téže smlouvě, poněvadž na obou stranách se tvrdí, že tato smlouva byla porušena a sice u žalobního nároku tak, že nebylo dbáno placení, u vzájemné pohledávky pak, že nebylo dbáno povinnosti k dodání. S odůvodněním tímto nelze souhlasiti. Co jest rozuměti pod právní souvislostí, vyložil tento dovolací soud obšírně ve svém rozhodnutí čís. 1192 sb. n. s. a ve svém rozhodnutí čís. 1650 téže sbírky, a stačí v tomto případě poukázati k tomu, že pod právní souvislostí jest rozuměti takovou souvislost, že buď obě pohledávky vyvěrají z jednoho a téhož společného skutkového stavu, jenž tvoří pro obě jich právní důvod, jako na příklad úplatná smlouva, takže jsou navzájem tak podmíněny, že, neexistuje-li ten důvod pro jednu, jsa třebas neplatným, neexistuje ani pro druhou, anebo takovou, že sice každá vznikla z jiného právního důvodu, avšak podmíněnost nastala jinak, na př. smlouvou aneb předpisem zákona. To plyne se samozřejmého důvodu zákona, že jen tam, kde není právě možno rozhodnouti o nároku žalobním samotném bez současného rozhodnutí o vzájemném nároku, nemá se rozhodovati o žádném zvláště, nýbrž o obou najednou; kde však to možno jest, není příčiny, aby se tomu bránilo. V projednávaném případě není právní souvislosti v tomto smyslu. Nestačí, by oba nároky měly svůj původ v jedné a téže smlouvě, ježto jedna a táž smlouva může vésti k různým právním poměrům s různými skutkovými podklady. Žalobkyně žádá splnění smlouvy a zaplacení ceny za dodaný elektrický proud, kdežto žalovaná firma požaduje náhradu škody proto, že jí proud ten proti úmluvě nebyl dále dodáván. Těmto nárokům není nic společno; o povinnosti k zaplacení dodaného proudu lze zřejmě docela samostatně rozhodnouti, neboť při vzájemném nároku na náhradu škody jest tvrditi a dokazovati docela jiný skutkový a právní stav. Nárok na náhradu škody nepluje z dodací smlouvy, nýbrž

teprve z jejího porušení a zakládá se proto na skutečnosti, která následovala teprve po smlouvě. Řádné rozhodnutí o žalobním nároku bylo tedy možné.

Čís. 3946.

Výkazy o nedoplatcích úrazové pojišťovny dělnické jsou exekučním titulem podle §u 1 čís. 13 ex. ř., jsou-li opatřeny doložkou politického úřadu o vykonatelnosti.

(Rozh. ze dne 4. června 1924, R II 190/24.)

Soud prvé stolice povolil exekuci na základě výkazů o nedoplatcích úrazové pojišťovny dělnické, rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Výkazy o nedoplatcích obsahují pouze potvrzení zemské politické správy o jejich vykonatelnosti, nezávislé od právní moci předpisu. Podle článku III. uvozovacího zákona k ex. ř., §u 1 čís. 12 a §u 54 ex. ř. nestačí však toto potvrzení k povolení soudní exekuce, neboť dle §u 26 zákona ze dne 28. prosince 1887, čís. 1 ř. zák. na rok 1888, lze nedoplatky úrazové vymáhati zpravidla cestou správní, výkaz stanoví závaznost povinného z předpisu §u 825 obč. zák. o spoluvlastnictví, tedy nikoliv přímý závazek povinného a je proto zapotřebí výslovného potvrzení, že výkaz nabyl také právní moci, čehož však v tomto případě není.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Nejvyšší soud rozhodl v obdobném případě usnesením ze dne 24. ledna 1922, č. j. R I 10/22, otištěném ve sb. n. s. pod čís. 1435, ve smyslu judikátu nejvyššího soudu vídeňského čís. 251, a trvá na názoru jím projeveném i v této exekuční věci, v níž jde o výkaz nedoplatků úrazové pojišťovny dělnické, kdežto v onom případě šlo o výkaz nedoplatků společenstevní nemocenské pokladny. Avšak co do vykonatelnosti výkazů o nedoplatcích není rozdílu mezi oněmi ústavy, jak je patrno již z judikátu čís. 251, zejména však z předchozího judikátu čís. 144, v němž oba jmenované ústavy jsou výslovně uvedeny, ježto jde vždy o příspěvky k veřejnoprávnímu pojištění. Je proto výkazy ty posuzovati co do vykonatelnosti stejně. Dovolací soud poukazuje strany na uvedené své rozhodnutí, nepokládaje za nutno důvody jeho znova uváděti.

Čís. 3947.

Byl-li nezletilec ve sporu zastoupen pouze zákonným zástupcem, nastává jeho úmrtím přerušení sporu a není zákonný zástupce nadále oprávněn ve sporu pokračovati. Na soudu jest, by postupoval podle §u 155 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 5. června 1924, R I 324/24.)

Žalobu nezl. Jiřiny M-ové o uznání otcovství a placení výživného procesní soud prvé stolice rozsudkem ze dne 12. února 1924 zamítl. Žalobkyně dne 4. února 1924 zemřela. Odvolání poručníka odvolací soud odmítl. Důvody: Z rozsudku odvolal se Josef B. jako poručník nezl. Jiřiny M-ové. Josef B. není však k podání odvolání již oprávněn, neboť dle úmrtního listu ze dne 11. března 1924 žalující dítko již dne 4. února 1924 zemřelo. Smrtí jeho nastalo absolutní ukončení poručenství (§ 249 obč. zák.) a tím zanikl i úřad poručníka. Odvolání bylo tedy podáno osobou, jíž tento opravný prostředek nepřísluší, a bylo proto jako nepřípustné v neveřejném zasedání odmítnuto (§§ 471 čís. 2, 472, 473, 474 odstavec druhý c. ř. s.). Smrtí žalujícího dítka nastalo přerušení řízení bez ohledu na to, zdali okolnost tato soudu nebo odpůrci byla známa, či nikoli, a není ani třeba, by vysloveno bylo soudním usnesením. Okolnost, že žalující dítko v době úmrtí mělo zákonného zástupce, nepřekáží přerušení, poněvadž zákonný zástupce není procesním plnomocníkem strany, jíž byl ustanoven (§ 155 c. ř. s.). Důsledkem přerušení však jest, že procesní úkony za přerušení předsevzaté jsou dle §u 163 odstavec druhý c. ř. s. vůči právním zástupcům strany zemřelé bez právního účinku a stanou se platnými jen tehdy, budou-li schváleny, buď tím, že se výslovně za platné uznají, anebo, pokud proti nim opravný prostředek je přípustným, tím, že opravného prostředku nebude použito. K tomu účelu bude ovšem třeba, by v přerušeném řízení bylo pokračováno, což odpůrce může přivoditi návrhem, by rozsudek doručen byl právnímu nástupci strany žalující, jejž pojmenuje (§ 155 c. ř. s.) a soud odvolací bude míti možnost přezkoumati rozsudek, za přerušení řízení vydaný, teprve, až bude-li napaden osobou, jíž opravný prostředek po zákonu přísluší.

Nejvyšší soud zrušil usnesení odvolacího soudu, rozsudek soudu prvé stolice jakož i sporné řízení, počínajíc ode dne úmrtí dítěte a uložil soudu prvé stolice, by jednal dále a učinil nutná opatření.

Důvody:

Zákon (§ 155 c. ř. s.) stanoví, že řízení se přerušuje smrtí strany jenom tehdy, když zemřelá strana nebyla zastoupena ani advokátem, ani jinou osobou, opatřenou od ní procesní plnou mocí. Přerušení řízení z příčiny úmrtí strany vyjimečně nenastává jen tenkrát, když strana měla ve sporu procesního zmocněnce, a nelze tohoto vyjimečného předpisu použiti, byla-li zemřelá strana ve sporu zastoupena pouze zákonným zástupcem. Smrtí poručencovou končí se poručenství (§ 249 obč. zák.), nastává samo sebou přerušení sporu (§ 155 c. ř. s.) a poručník není oprávněn jménem poručencovým dále jednati (Neumann, komentář k civilnímu procesu, 3. vydání str. 786, Hora Čs. civilní právo procesní, díl I. str. 281). V tomto případě tudíž nastalo úmrtím nezletilé Jiřiny M-ové jako žalobkyně přerušení řízení ve smyslu oněch ustanovení a první soud následkem toho neměl po její smrti dále ve věci jednati, ježto poručník jako zákonný zástupce nebyl k dalšímu vedení sporu oprávněn, když osoba, kterou jako zákonný zástupce zastupoval, zemřela. Řízení, provedené po úmrtí nezletilé Jiřiny M-ové, jest proto ve

smyslu §u 477 čís. 4 c. ř. s. zmatečné a bylo řízení, od této doby provedené, zrušiti, což již měl učiniti ve smyslu §u 471 čís. 7 c. ř. s. soud odvolací. Bude proto nutno, aby soud postupoval dle §u 155 c. ř. s. Ustanovení §u 6 c. ř. s. nelze vzhledem na jeho znění zde užiti.

Čís. 3948.

Generální zastupitelství cizího podniku nelze pokládati za provozování obchodu ve smyslu čl. 271 a násl. obch. zák. a nelze je tudíž zapsati do rejstříku.

(Rozh. ze dne 5. června 1924, R I 411/24.)

Rejstříkový soud zamítl žádost firmy »Sch. a L.«, velkoobchod zbožím textilním a střižním, o zápis změny v předmětu podniku »Generální zastupitelství M-ových textilních závodů akc. spol.«. Důvody: Správní komise pro obchodní a živnostenskou komoru, vyřízením ze dne 18. září 1923 ve věci firmy »Sch. a L.« po provedeném šetření sem oznámila, že firma skutečně zastupuje firmu »M-ovy textilní závody« a to v oboru zboží barevného (bavlněného). Opovězený předmět podniku »generální zastoupení M-ových textilních podniků« sám o sobě nelze však dle správní komise považovati za provozování obchodů ve smyslu čl. 271 a násl. obch. zák. Ježto tu tedy nejde o živnostenské provozování obchodů ve smyslu čl. 271 a násl. obch. zák., není třeba do obchodního rejstříku zapsati změnu v předmětu podniku: »generální zastupitelství M-ových textilních závodů«, zůstává jako předmět podniku toliko zapsán velkoobchod zbožím textilním a střižním. Rozkladu rejstříkový soud nevyhověl a předložil jej jako stížnost rekursnímu soudu s tímto odůvodněním: Soud rejstříkový trvá na napadeném usnesení co do celku jeho obsahu z důvodů tam uvedených, k nimž se poukazuje a které vývody rozkladu nijak vyvráceny ani seslabeny nejsou. Vzhledem k těmto vývodům, o nichž opětným dotazem u obchodní a živnostenské komory konáno bylo šetření, dodává se toto: Označení generální »zastupitelství« při firmě veřejné obchodní společnosti vůbec přípustným není, ježto vzbuzovati by mohlo klamnou domněnku, že jde o representaci cizozemské akciové společnosti »M-ových textilních závodů A. S.« ve smyslu čl. IV. nařízení ze dne 29. listopadu 1865 čís. 127 ř. zák. Správní komise pro obchodní a živnostenskou komoru vyřízením ze dne 7. ledna 1924 k opětnému dotazu oznámila, že se zápisem zvoleného předmětu podniku, Generální zastoupení M-ových textilních podniků nesouhlasí. Tento předmět podniku naznačuje, že podnik, nyní provozovaný pod firmou »Sch. a L.« jest buď skladem nebo prodejnou neb odštěpným závodem firmy »M-ovy textilní podniky«, ne však samostatným podnikem firmy: »Sch. a L.«. Z důvodu, že není z předmětu podniku patrnou samostatnost podniku, není možno tento předmět podniku zapsati do obchodního rejstříku. Z rozkladu vyplývá, že jde o větší spojitost uvedeného podniku s firmou »M-ovy textilní podniky« než o pouhý poměr dvou kupců, tedy patrně o poměr námezdní. Soud rejstříkový sdílí tento názor obchodní a živnostenské komory a rozkladu též z tohoto dalšího důvodu nevyhověl. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil z důvodů prvého soudu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Nejvyšší soud sdílí právní názor obou nižších stolic, že opovězený předmět podniku »Generální zastupitelství M-ových textilních podniků A. s.« nelze pokládati za provozování obchodu ve smyslu článků 271 a násl. obch. zák. Stěžovatelka sama přiznává, že dosavadní veřejná společnost, firma Sch. a L., přestala pracovati na vlastní účet a že se bude zabývati výhradně zastoupením M-ových textilních závodů. Tím vzdala se však veřejná společnost Sch. a L. samostatné působnosti, jakou má na zřeteli čl. 85 obch. zák., a možno ji nadále pokládati za zrušenu ve smyslu čl. 123 čís. 4 obch. zák. Jde tedy v podstatě vlastně o zápis společnosti nové, jejíž výhradným předmětem podniku má býti generální zastoupení určité akciové společnosti, tedy obchodování na cizí účet, což zřejmě odporuje pojmu a podstatě veřejné obchodní společnosti. (Čl. 85 obch. zák.) V ostatním stačí poukázati na správné, stavu věci i zákonu hovící důvody rozhodnutí obou nižších stolic.

Čís. 3949.

Přípustnou jest změna žaloby, dovolává-li se právní podmět, vystupující původně vlastním jménem, později práva jménem osoby třetí.

Neuvedeno-li v rozsudečném výroku, že žalobce žaluje nejen vlastním jménem, nýbrž i v zastoupení třetí osoby, nejde o zmatečnost dle čís. 9 §u 477 c. ř. s.; nápravu lze zjednati podle §u 419 poslední odstavec c. ř. s.

(Rozh. ze dne 5. června 1924, Rv I 489/24.)

Celá řada majitelů jatek, na prvém místě Bedřich R., domáhala se na žalovaném zapravení poplatku za používání jatek. K Bedřichu R-ovi přistoupila jako vedlejší intervenientka jeho manželka Marie R-ová jakožto spoluvlastnice podílu, na jehož základě žaloval Alois R. Soud prvé stolice vedlejší intervenci připustil a povolil též změnu žaloby v ten rozum, že Bedřich R. žaluje jednak jménem svým, jednak jménem své manželky a uznal částečně dle žaloby. Odvolací soud zamítl návrh na připuštění vedlejší intervence a změny žaloby, nevyhověl odvolání žalobců, k odvolání žalovaného pak žalobu zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu žalobců do výroku o vedlejší intervenci, vyhověl mu však do výroku o změně žaloby a obnovil v tomto směru usnesení prvého soudu, dovolání žalobců pak vyhověl, zrušil napadený rozsudek a uložil odvolacímu soudu, by po opravě, předsevzaté soudem prvé stolice ve smyslu §§ů 419 a 422 c. ř. s., nehledě k použitému důvodu zamítacímu, ve věci samé znova rozhodl.

Důvody:

Pokud jde o změnu žaloby, kteréž odvolací soud nepřipustil, nelze sdíleti jeho názorů, ze kterých má za to, že subjektivní změna žaloby ve smyslu, o který jde, není přípustna, naopak takováto změna žaloby, kde subjekt právní, vystupující původně vlastním jménem, později jménem kohosi třetího práva se dovolává na př. poručník, zmocněnec, dědic, manžel, anebo naopak, jest podle nauky i praxe přípustnou. (Viz Neumann ku §u 235 c. ř. s. str. 985, Ott, II. díl řízení soudního, str. 40 a rozhodnutí býv. vídeňského nejvyššího soudu z roku 1899 čís. 3403 uveřejněné v Gl. U. N. F. pod čís. 545, dále rozhodnutí nejvyššího soudu vídeňského ze dne 20. ledna 1913, č. j. R II 1168/12 uveřejněné v Právníku z roku 1914 str. 285.) Správně proto prvý soud změnu žaloby připustil, jelikož v tomto případě, ve kterém manžel Bedřich R. svým prohlášením pouze vyznačil, že zažalovaný podíl hodlá vymáhati z polovice jménem vlastním a z polovice jménem své manželky, dosavadní vedlejší intervenientky Marie R-ové, nebylo třeba se obávati značného stížení nebo průtahu jednání (§ 235 c. ř. s.). Připuštěnou změnou žaloby padá ovšem přípustnost vedlejší intervenience, jelikož manželka Bedřicha R-a od tohoto okamžiku vstoupila jako společnice rozepře do sporu, stala se stranou, přestala tedy býti třetí osobou ve smyslu §u 17 c. ř. s. Avšak ani ve věci samé nelze sdíleti názor odvolacího soudu, že se žalobcům nedostává aktivního oprávnění k žalobě proto, že není současně uplatněn i nárok z podílu Marie R-ové. Toto nazírání na věc zde vůbec v úvahu nepřichází a bylo jen neplodně a bez věcného oprávnění zvířeno námitkou žalovaného. Ve skutečnosti vymáhají v š i c h n i podílníci žalobou c e l ý společný nárok ze všech podílů, podíl jediné spoluvlastnice Marie R-ové, zastupující $^1/_{16}$ společného majetku, byl spoluzažalován v žalobním podílu jejího manžela, který v žalobě sice neprohlásil, že žalobu podává v jejím zastoupení, ale při ústním jednání vysvětlil, že jest vlastníkem jednoho podílu, který byl svého času rozdělen na dvě polovice, což souhlasí s výpisem z pozemkové knihy kat. obce města V., a jenž výslovně prohlásil, že opravuje žalobní žádost v ten smysl, že podíl jeho dělí se pro něho i jeho manželku stejným dílem, kteréžto prohlášení, jež jevilo se býti změnou žaloby v subjektivním smyslu, bylo usnesením procesního soudu schváleno. Že manžel byl oprávněn v této věci, která se týče jen správy majetku, podati žalobu též jménem své manželky, jest zjevno z §u 1238 obč. zák. Jsou-li však takto na straně žalobní zastoupeni všichni podílníci, pozbývá ovšem již tím námitka žalovaného, i kdyby jí bylo lze nějaký právní význam přičísti, veškerého věcného podkladu. Prvý soud dopustil se však při sepisování rozsudku nesprávnosti potud, že neuvedl v hlavě rozsudku při vyjmenování jednotlivých žalobců u jména Bedřicha R-a, že tento žaluje nejen jménem vlastním, ale také jménem své manželky Marie R-ové, takže při všeobecném znění rozsudečného nálezu, podle kterého žalovaný jest povinen zaplatiti žalobcům ....., nebylo by zjevno, že mezi žalobci jest také Marie R-ová. Marie R-ová ostatně sama jako žalobkyně vystupovala, ovšem jen pod titulem §u 20 c. ř. s., jehož se mylně dovolávala, a jest též podle procesní plné moci právně zastoupena týmž právním zástupcem, jako ostatní žalobci. V tomto směru jde však o patrnou nesprávnost ve smyslu §u 419 c. ř. s., která jen omylným vynecháním při sepisování rozsudku se sběhla, jelikož nesouhlas toho, co soud vyslovil s tím, co vysloviti chtěl, jest zcela zřejmým z jeho odůvodnění. Vždyť hned v první větě rozhodovacích důvodů uvádí soud mezi ostatními jako žalobce výslovně manžele Bedřicha a Marii R-ovy a z další věty, kde praví, že »manžel může podati žalobu i jménem manželky, neuváděje tohoto zastoupení,« ..... a že »slušelo by žalobě vyhověti, i kdyby pouze manžel žaloval sám,« plyne, že pokládal Marii R-ovou za stranu rozepře. Podle §u 477 čís. 9 c. ř. s. nezakládá takové nedopatření zmatečnosti, jelikož lze je odstraniti pouhou opravou rozsudku (§ 419 poslední odstavec c. ř. s.) dovolacím soudem nařízenou.

Čís. 3950.

Žalobce, k jehož žádosti postoupil původně dovolaný sborový soud věc okresnímu soudu, nemůže u tohoto soudu žádati, by věc byla postoupena původně dovolanému soudu, ježto jest prý vskutku příslušným sborový soud.

(Rozh. ze dne 11. června 1924, R I 445/24.)

Žalobce původně podal žalobu na žalovanou banku o zaplacení služného, splatného dne 1. srpna 1923 ve výši 4583 Kč 33 h u obchodního soudu v Praze. K námitce věcné nepříslušnosti soudu, vznesené žalovanou stranou při prvním roku vzhledem na výši zažalovaného obnosu, prohlásil se obchodní soud usnesením ze dne 25. února 1924 věcně nepříslušným a k návrhu žalobce byly spisy postoupeny k dalšímu řízení okresnímu soudu pro věci obchodní v Praze. Podáním ze dne 8. března 1924 učinil však žalobce u tohoto soudu návrh, aby žalobu obchodnímu soudu v Praze zpět postoupil, ježto tento soud prý přece dle §u 55 j. n. jest k projednání žaloby příslušným. O k r e s n í s o u d pro věci obchodní v Praze návrhu vyhověl a spisy obchodnímu soudu opět postoupil. R e k u r s n í s o u d zrušil napadené usnesení. D ů v o d y: Stížnost jest odůvodněna, ježto, vyslovil-li již jednou obchodní soud v Praze usnesením ze dne 25. února 1924 právoplatně svou věcnou nepříslušnost, a žalobu k návrhu žalobce samotného dle §u 261 c. ř. s. postoupil okresnímu soudu pro věci obchodní v Praze, byl tento soud tímto usnesením dle §u 46 j. n. vázán — a nemohl žalobu již k návrhu žalobce odstoupiti soudu za věcně nepříslušna se prohlásivšímu.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stanovisko rekursního soudu, že nemůže žalobce, když obchodní soud jednou již vyhověl námitce věcné nepříslušnosti a postoupil k žalobcovu návrhu (§ 261 odstavec šestý c. ř. s.) žalobu okresnímu soudu pro věci obchodní jako soudu věcně příslušnému, u tohoto soudu žádati, by byla žaloba, ježto prý obchodní soud jest přece příslušný, to-

muto soudu zpět postoupena, není nijak vývody rekurentovými vyvráceno. Stanovisko rekursního soudu má v ustanovení §u 46 odstavec prvý j. n. plnou oporu, neboť dle tohoto ustanovení, byla-li pravoplatně vyslovena nepříslušnost některého soudu, jest toto rozhodnutí pro soud, k němuž se věc potom dostane, závazné. Názor rekurentův, že ustanovení §u 46 j. n. týká se jen případu, kde jde o příslušnost obecného nebo obchodního soudu a nikoli případu, kde jedná se o příslušnost sborového neb okresního soudu, nelze již vzhledem k samotnému doslovu §u 46 j. n., který tohoto rozdílu nečiní a zní, jak právě uvedeno, všeobecně zastávati. Rovněž nelze sdíleti stanovisko rekurentovo, že jest na místě a nutno, aby žaloba byla zpět postoupena obchodnímu soudu, protože prý zažalovaná pohledávka jest částí nezapravené, v celkové její výši částku 5.000 Kč převyšující pohledávky a že tím (§ 51 a 55 j. n.) je dána prý výhradná příslušnost obchodního soudu. I kdyby skutečně zažalovaná pohledávka byla jen částí nezapravené, uvedenou výši přesahující pohledávky, nic by to na věci neměnilo, ježto i v tom případě podle ustanovení §u 46 j. n. rozhodnutí obchodního soudu o jeho nepříslušnosti zůstává závazným. O výhradnou, to jest výlučnou příslušnost obchodního soudu (§ 51 odstavec druhý j. n.) nikterak však nejde, neboť strany mohly by se podle §u 104 j. n. i na příslušnosti okresního soudu dohodnouti a ostatně není správné tvrzení žalobce, že zažalovaná pohledávka byla zažalována jako část nezapravené pohledávky, neboť žalováno jest o zadržené jednoměsíční služné a to pro sebe a úplně samostatně. Lze sice připustiti, že vzhledem k jiným obvyklým sporům mezi stranami u obchodního soudu podle udání žalobce vedeným, bylo by snad účelno a úsporno, kdyby také tento spor byl projednán u tohoto soudu, ale proto nelze říci, že napadené usnesení jest proti zákonu a nesprávné.

Čís. 3951.

Odklad exekuce vyklizením (zákon ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n.).

Dána-li výpověď pozůstalosti, jest posuzovati přípustnost odkladu exekuce dle poměrů pozůstalosti, nikoliv dle poměrů universálního dědice, jemuž pozůstalost dosud nebyla odevzdána.

(Rozh. ze dne 11. června 1924, R I 461/24.)

Žádosti pozůstalosti, jíž dána výpověď z najatých místností, o odklad exekuce vyklizením soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud žádost zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatelka posuzuje otázku, zda měla býti exekuce vyklizením dle §u 1 (1) zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n. odložena, nikoli s hlediska pozůstalosti, které byla dána výpověď, nýbrž s hlediska universální dědičky a jejích potřeb. Zcela neprávem, neboť povinným ve smyslu citovaného předpisu není dědička, která ve příčině v úvahu přicházející smlouvy nájemní nemůže se dovolávati předpisu §u 1116 a) obč. zák., protože před uskutečněním přechodu nájemního práva na ni byla nájemní smlouva s pozůstalostí výpovědí rozvázána, což také z toho je zřejmo, že, kdyby se takový přechod uskutečnil, musila by výpověď dána býti dědičce. Z toho vyplývá, že na tom nesejde, zdali se dědička může vykázati náležitostmi shora citovaného předpisu, které by ospravedlňovaly její nárok na odklad exekuce, ale na tom sejde, zda může tento nárok prokázati vypovězená pozůstalost. Po této stránce rekursní soud správně uznal, že pozůstalost jako taková řečeného nároku činiti nemůže, protože nábytek a věci do pozůstalosti té náležité mohou býti uloženy kdekoli.

Čís. 3952.

Žaloba o výmaznou kvitanci ohledně zaknihované pohledávky spadá pod výlučné sudiště §u 81 j. n.

(Rozh. ze dne 11. června 1924, R I 463/24.)

Žalující firma zadala žalobu, jíž domáhala se na žalovaném vystavení kvitance za účelem výmazu zástavního práva, váznoucího pro žalovaného na žalobkyniné nemovitosti, u okresního soudu ve V., v jehož obvodu byla zavazená nemovitost. Námitku místní nepříslušnosti soud prvé stolice usnesením pojatým do rozsudku zamítl, odvolací soud námitce vyhověl a žalobu odmítl.

Nejvyšší soud změnil napadené usnesení v ten rozum, že obnovil ohledně námitky nepříslušnosti usnesení prvého soudu a uložil odvolacímu soudu, by rozhodl ve věci samé.

Důvody:

Rekursu nelze upříti oprávnění. Pro rozhodnutí tohoto sporu o příslušnost jest podstatnou otázka, zda žaloba jest žalobou, jíž domáhá se žalobkyně toho, že jest prosta zástavního práva za zbytek kupní ceny v knihovní vložce pro žalovanou firmu vloženého, pokud se týče toho, že toto věcné právo k nemovitému statku jest zrušeno (§ 81 j. n.). Otázku tuto jest zodpověděti kladně. Žalobkyně navrhuje v žalobní žádosti, by uznáno bylo právem, že žalovaná strana jest povinna do 14 dnů pod následky exekuce jí vystaviti v řádné formě výmazní kvitanci na onu pohledávku s příslušenstvím. Výslovně v žalobě uvádí, že pohledávku tu žalované straně podle podmínek kupní smlouvy ze dne 30. října 1912 vypověděla, že žalovaná strana vzala výpověď na vědomí, a že jí také byla dlužná pohledávka ředitelstvím diskontní společnosti v Berlíně zaplacena. Nelze pochybovati o tom, že takto žalobkyně v žalobě tvrdí, že zástavní právo pro shora uvedenou pohledávku pominulo a že tato žaloba jest správně žalobou na uznání pominutí (zrušení, výmaz) zástavního práva, pro kterou jest podle §u 81 j. n. příslušným

okresní soud ve V. Právem stěžovatelka dovozuje, že jde zde o žalobu ve smyslu §u 81 j. n., protože povinnost, vystaviti výmaznou kvitanci předpokládá, že ono knihovní právo, které má býti vymazáno, po právu již nepozůstává. I když žalobní žádost zní na vystavení výmazné kvitance, tedy na určité plnění, jest v této žalobě mlčky obsažena také žaloba určovací a zakládá žaloba nárok na vystavení výmazné kvitance vskutku na tu skutečnost, že zástavní právo zaplacením pohledávky pominulo a má býti vymazáno (zrušeno); jde tedy o žalobu ve smyslu §u 81 j. n. Povinnost vystaviti výmaznou kvitanci jest již jen důsledek pominutí zástavního práva.

Čís. 3953.

Zajištění dle čl. III. uv. zák. k ex. řádu nemůže se erár domáhati pro nárok soukromoprávní, třebas se byl s náhradním nárokem připojil k trestnímu řízení.

(Rozh. ze dne 11. června 1924, R I 465/24.)

Návrhu eráru, by proti firmě N. povoleno bylo prozatímní opatření 1. zápovědí, by nenakládala s pohledávkou, již má na vkladním listu u banky L., 2. zákazem disposice zásobami benzinu a 3. zabavením zásob benzinu, soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud návrh zamítl. Důvody: Žádost opírá se o předpisy dvorních dekretů ze dne 18. září 1786, čís. 577 písm. c) a ze dne 24. října 1806, čís. 789 sb. z. s., které dle čl. III. ex. ř. zůstaly v platnosti. Než, podle náhledu rekursního soudu, neprávem. Oba dvorní dekrety mají na zřeteli jen veřejnoprávní nároky eráru. Dle dvorního dekretu ze dne 24. října 1806, čís. 789 sb. z. s. mají administrativní úřady zaříditi zajištění jen takových pohledávek a požádati za jich výkon soudní úřady bezprostředně nebo prostřednictvím finanční prokuratury, které se k soudnímu řízení nehodí a o nichž přísluší výhradně politickým úřadům konati šetření i rozhodovati. Zejména to pak zdůrazňuje čl. III. uv. zák. k ex. ř., jehož se dovolává strana ohrožená, který má na zřeteli pouze dávky k účelům veřejným, jakož i takové pohledávky pokladny státní, o nichž rozhodovati a jež likvidovati přikázáno jest úřadům správním. Také souvislost s §§y 38 a 41 knih. zák. ukazuje nepochybně, že nedopouští se tam záznam práva zástavního pro nároky, které jen řádným pořadem právním mohou býti přiznány, k pouhé žádosti úřadu správního. V tomto případě běží o nárok na náhradu škody, kterou prý strana ohrožená asi utrpěla ve výši do 3,000.000 Kč tím, že odpůrkyně porušila smlouvu na dodávku a bezplatné uskladnění 100 cisteren lehkého leteckého benzinu rumunského původu, ježto prý je důvodné podezření, že dodávaný benzin neměl objednané a smluvené jakosti. Zřejmo, že běží o pohledávku eráru ze smlouvy soukromoprávní a nikoli o pohledávku veřejnoprávní, o níž by rozhodnouti měly správní úřady. Jest na bíledni, že o této náhradě škody by rozhodoval jedině řádný soud (§ 1338 obč. zák.). Ohrožená strana sama ke konci žádosti žádá o udělení nejméně roční lhůty k podání žaloby. Sama tedy ohrožená strana přiznává, že

uplatnění nároku může se s úspěchem díti jen cestou soudní a nikoli pouhým pořadem správním, čímž sama podkopává právní základ, na němž buduje svou žádost. Výpočet čl. III. uv. zák. k ex. ř. jest výlučným a nedopouští výkladu rozšiřovacího, když článek ten jest výjimkou z pravidla čl. I. odstavec druhý uv. zák. k ex. ř. Z toho plyne, že otázka přípustnosti navrhovaného prozatímného opatření řídí se povšechnými předpisy §§ů 379 a násl. ex. ř. a nikoli zvláštními předpisy, jež má na zřeteli čl. III. uv. zák. k ex. ř. Nebyly vůbec osvědčeny podmínky prozatímného opatření a to ani pohledávka ani nebezpečenství v §u 379 ex. ř. požadované. Není osvědčena především pohledávka náhradní. Osvědčení pohledávky podává se dožádáním a zmocněním se strany ministerstva Národní obrany ze dne 7. března 1924 řízeným na českou finanční prokuraturu o přiměřené zajištění. Takový výměr pokud se týče dožádání správního orgánu vystačilo by na povolení prozatímného opatření po rozumu shora citovaných dvorních dekretů z roku 1786 a 1806, v nichž se mluví o »nařízení« fiskálního úřadu nebo »dožádání«. Jak již bylo dolíčeno, nelze tu použíti zmíněných předpisů, které mají na zřeteli jen veřejnoprávní pohledávky eráru a takové dožádání úřadu správního není vlastně ničím jiným, než pouhým tvrzením strany ohrožené, za niž prohlášení mohou činiti jen úřady na venek stát representující. Nehledě k tomu, mluví zmíněné dožádání M. N. O. pouze o podezření, že odpůrkyně porušila smlouvu dodávací, odhaduje škodu předpokládanou do výše 3,000.000 Kč s tím, že se jednání k zjištění této škody současně zavádějí. Jest nepochybno, že podvodnými manipulacemi, které jsou předmětem zavedeného trestního řízení jak u soudů civilních tak i vojenských, utrpěla státní správa neobyčejné mravní škody, pokud však běží o škodu hmotnou, nelze ji dnes vůbec ani spolehlivě ba ani přibližně stanoviti, jak také zdůraznil ve svém projevu ve sněmovně ministr N. O. I kdyby se snad v tomto směru připustilo, že se zřetelem ke značným úplatkům, které firma N. poskytla dle správ novinářských i v oficielních listech uveřejněných, lze se vší pravděpodobností předpokládati, že firma N. zakalkulovala tyto značné úplatky do ceny zboží, takže zdánlivě přiměřená cena zboží neodpovídala ve skutečnosti běžné ceně tržní, neb že firma počítala i se zisky, ve které doufala při podvodném potvrzení zjišťování váhy dodaných cisteren nebo při pouhém dodání benzinu horší jakosti a že tudíž osvědčen jest takto třebas ne úplně právní základ návrhu jako návrhu na náhradu škody, bylo by nutno tento nedostatek úplného osvědčení zejména ve směru výše náhrady po rozumu §u 390 odstavec prvý ex. ř. nahraditi jistotou, jež by byla uložena straně ohrožené. Naprosto však chybí podmínka druhá pro povolení prozatímného opatření, totiž osvědčení nebezpečenství v odstavci druhém §u 379 ex. ř. vytčeného. Strana ohrožená vůbec ani netvrdí, že by odpůrkyně chovala se způsobem vytčeným v právě cit. předpisu, tím méně pak nabízí o tom osvědčení. Vycházelať z toho mylného právního předpokladu, že vystačí se s předpisy shora citovaných dvorních dekretů a článkem III. uv. zák. k ex. ř., kde netřeba vůbec osvědčovati nebezpečenství takové. Pouhá skutečnost, že proti funkcionářům firmy N. a jiným osobám jest zavedeno trestní řízení, nestačí k osvědčení, třeba tvrditi i osvědčiti nebezpečenství subjek-

tivní, tkvící v chování odpůrkyně, nasvědčujícím maření nebo stížení dobytí nároku náhradního, nestačí povšechné objektivní nebezpečenství. Naprostý nedostatek této základní podmínky pro povolení prozatímného opatření nedá se vůbec nahraditi nebo doplniti jistotou (a contrario §u 390 ex. ř.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Správně rekursní soud vyslovil, že zajištění dle čl. III. úv. zák. k ex. ř. a dle dvorského dekretu ze dne 18. září 1786 čís. 577 písm. c) a ze dne 24. října 1806, čís. 789 sb. z. s. jest přípustno jen pro veřejnoprávní nároky eráru, neboť to jasně plyne z doslovu posledněj§ího dekretu, jenž mluví výslovně o zajištění pohledávek, jež se k soudnímu řízení nehodí, nýbrž o nichž výlučně politickým úřadům šetření, rozhodnutí a exekuce přísluší, jakož i dále z doslovu čl. III. sama, jenž — vůči dřívější soudní praxi, jež toho nedbala — zachovává výslovně v platnosti předpisy o zajištění (a vymahání) daní a jiných plnění k veřejným účelům, dále jiných ohledně vymáhání daním na roveň postavených povinností, jakož i takových pohledávek státního pokladu, ohledně nichž přikázáno jest rozhodnutí a likvidování správním úřadům, dále předpisy o zajištění důchodkových pokut a pohledávek z nájemních smluv o veřejných důchodcích, při čemž nelze nepoukázati také na dekret dv. komory ze dne 11. dubna 1848, čís. 1134 sb. z. s., jenž vykládá, že dekretem ze dne 24. října 1845, čís. 907 sb. z. s. ničeho změněno nebylo na ustanoveních dekretu ze dne 24. října 1806, čís. 789 sb. z. s. a že tedy záznam práva zástavního na reality k zajištění erárních zadrželoství na daních a jiných erárních pohledávkách, jež nespočívají na soukromoprávním titulu, od správních úřadů přímo u soudů žádán býti může. V tomto případě však nejde o nárok veřejnoprávní, nýbrž o nárok na náhradu škody z činu nedovoleného, tedy požadavek čistě soukromoprávní, to tím spíše, když tento čin a škoda záležejí prý dle přípisu min. N. O. ze dne 7. března 1924, jenž je základem návrhu, v tom, že následkem úplatků benzin, jejž odpůrkyně na základě dodací smlouvy dodávala, neměl smluvené jakosti, takže by šlo o vadné plnění, jehož přijetí se strany erárních orgánů docíleno bylo od dodavatele činem nedovoleným (úplatky), což spadá zcela jasně pod XXX. hlavu obč. zák., zejména pod § 1295 n. n. a § 932. Tento soukromoprávní nárok nestal se veřejnoprávním tím, že uplatňován jest v řízení adhaesním, t. j. že se s ním erár připojil k trestnímu řízení zavedenému proti činitelům odpůrkyně pro úplatkářství, neboť soukromoprávní nárok, uplatňovaný v trestním řízení, zůstává i nadále nárokem soukromoprávním, ježto mění se tím jen způsob jeho uplatňování, nikoli však jeho povaha. To uznává hlava XXI. trestního řádu, její nápis i obsah jednotlivých ustanovení, mluvíce o »soukromoprávních nárocích« poškozeného a podmínkách jeho přisouzení, pokud se týče jeho odkázání na pořad práva soukromého, a nazývajíce majitele jeho »soukromým účastníkem«, k čemuž srovnati sluší i §§y 47—50 tr. ř., jež též jej tak zovou i jeho nárok. I uplatňuje-li se v adhaesním řízení, zůstává soukromoprávní nárok nárokem dle občanského práva, tak nárok vlastníkův proti zloději na vrácení věci nárokem dle §u 366 n. n. obč. zák. a nárok z deliktu neb trestního porušení smlouvy na náhradu škody nárokem dle XXX. hlavy. Nelze tedy zajištění povoliti jinak, než jsou-li tu podmínky prozatímního opatření dle §u 379 n. n. ex. ř., tu však nebylo nebezpečí, věřiteli hrozící, t. j. ohrožení jeho nároku, nejen osvědčeno, ale ani tvrzeno, a to ani v návrhu ani v onom přípisu min. N. O., jímž návrh jest podložen. Musilo by býti činy dlužníka doloženo, že on pravděpodobně se chystá k nějakému ustranění těch kterých kusů svého majetku ve smyslu §u 379, odstavec druhý ex. ř. Že by nebezpečí prokázáno bylo zavedením trestního řízení proti vedoucím činitelům dlužnice, jak stížnost míní, s tím naprosto souhlasiti nelze, neboť z toho ještě nenásleduje, že odpůrkyně hodlá provésti nějaký ustraňovací čin, čin, jímž byl svůj majetek příštímu záboru věřitelovu uzmula. Zavedení trestního řízení s řízením adhaesním jen dokazuje, že navrhující strana nárok svůj soudně uplatňuje a že tedy dlužníku odsouzení hrozí, to však není ničím jiným, než co se děje podáním každé žaloby. Jako však žaloba není ještě osvědčením nebezpečí, tak jím není ani návrh adhaesní. Že jím trestní stíhání samo o sobě není, o tom netřeba se ani šířiti, to tím méně, když trestní řízení zavedeno proti činitelům odpůrkyně, nikoli proti odpůrkyni, jež je dlužnicí a jež, jsouc společností, jest osobnosti od oněch činitelů rozdílnou. Míní-li konečně stížnost, že rekursní soud, měl-li pochybnosti o nebezpečí, měl prvému soudci uložiti, aby si od navrhovatele vyžádal osvědčení nároku, dlužno ji odkázati na § 389 ex. ř., jenž soudci ukládá pouze, aby si vyžádal osvědčení o tvrzených v návrhu skutečnostech, nikoli však i, aby vyžádal si i tvrzení sama, jichž k založení nároku na prozatímní opatření třeba, t. j. udání skutečností jej zakládajících. Ty ale právě v návrhu chybí, pokud jde právě o nebezpečí a proto nějaké doplňování možné nebylo, nýbrž jest navrhující straně zůstaveno, aby si podala návrh nový, tentokrát správně vypravený, má-li takové skutečnosti, jež by nárok na prozatímní opatření odůvodňovaly.

Čís. 3954.

Nárok proti ministerskému komitétu pro likvidaci československé komise líhové na zaplacení mzdy za čištění líhu jest uplatňovati pořadem práva.

(Rozh. ze dne 11. června 1924, R I 470/24.)

Žalobu na ministerské komité pro likvidaci československé komise líhové o zaplacení mzdy za čištění líhu soud prvé stolice k námitce nepřípustnosti pořadu práva odmítl, rekursní soud zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva. Důvody: Rozhodnutí o námitce nepřípustnosti pořadu práva závisí na řešení otázky, zda žalobní nárok vznikl z poměru veřejnoprávního či soukromoprávního. V té příčině jsou především směrodatny předpisy nařízení ze dne 7. května 1920, čís. 355 sb. z. a n., kterými byla upravena organisace a působ-

nost československé komise lihové. Podle §u 6 tohoto nařízení byla lihová komise zřízena jako pomocný orgán státní pro přechodní dobu do poměrů mírových pro veškeru péči o výrobu, nerušené zásobování a řádné hospodaření lihem, byla tedy orgánem veřejné správy státní. Avšak zkoumají-li se podrobněji předpisy nařízení, lze seznati, že lihové komisi byly přikázány také úkoly, které spadají do oboru práva soukromého. K těmto úkolům sluší zajisté počítati veškeru činnost, uvedenou v §u 19 odstavec II. pod písm. a) až d). V projednávaném případě jde o smluvenou, pokud se týče nařízením ze dne 6. září 1922 čís. 282 sb. z. a n. stanovenou mzdu za čištění lihu a přichází tu tedy v úvahu činnost lihové komise (jejího předsednictva), naznačená v §u 19 odstavec II. písm. d) pokud se týče v §u 11 písm. c) nařízení čís. 355/1920. Mluví-li v těchto ustanoveních o přikazování surového lihu k čištění za smluvenou mzdu a o uzavírání ratifikačních úmluv s rafineriemi, má nařízení na zřeteli zajisté smlouvu dle §§ 1151 a násl. obč. zák., a, poněvadž žalobní nárok z takové smlouvy vyvěrá, nelze pochybovati o tom, že jde o nárok soukromoprávní, o němž sluší rozhodovati řádným soudům, neboť smlouvou o čištění lihu za mzdu byl mezi žalobcem a lihovou komisí založen poměr, v němž obě smluvní strany stojí naproti sobě jako právní podměty souřadné (koordinované), nikoli jedna (žalovaná) jako vrchnost oproti druhé (žalobci) jako poddanému. Ustanovení §u 15 nařízení čís. 355/1920, jímž se stanoví pořad stolic při rozhodování o stížnostech proti opatřením předsednictva lihové komise, vztahuje se samozřejmě pouze na nároky rázu veřejnoprávního, neboť ustanovením tím nebylo a nemohlo býti ničeho změněno na zásadě §u 1 i. n. Ustanovení §u 15 v době podané žaloby ovšem již neplatilo, byvši zrušeno nařízením ze dne 19. října 1922, čís. 300 sb. z. a n. V tomto nařízení jest opět upraven postup stolic a to pro rozhodování o stížnostech do usnesení, opatření a rozhodnutí meziministerského komitétu, které bylo pověřeno likvidací lihové komise, ale ani ustanovení §u 1 bod 9 tohoto nařízení, jímž se tak stalo, nelze vykládati jinak, než ustanovení §u 15 nařízení čís. 355/1920 a sluší je omeziti pouze na nároky rázu veřejnoprávního. O správnosti názoru tuto zahájeného svědčí zákon ze dne 8. června 1923, čís. 121 sb. z. a n. v souvislosti s vyhláškou ze dne 6. října 1923, čís. 184 sb. z. a n., a s vyhláškou ministerstva financí, obchodu, zemědělství a pro zásobování lidu v souhlasu s ministerstvem spravedlnosti ze dne 9. listopadu 1923, č. j. 110.567/9357/IV. A/10, otištěnou v úředním listě republiky Československé ze dne 29. prosince 1923, čís. 294 strana 8713. V citovaném zákoně a důsledkem toho i ve vyhlášce posléz uvedené rozeznává se totiž přesně mezi nároky veřejnoprávními a soukromoprávními a uznává se možnost (nutnost) pořadu práva před příslušnými soudy ve příčině uplatňování nároků soukromoprávních oproti československé komisi lihové. Poněvadž, jak dovozeno, žalobní nárok patří na pořad práva, bylo k důvodné stížnosti strany žalující rozhodnouti, jak se stalo. Jen mimochodem se poznamenává, že pro otázku příslušnosti v tomto případě není směrodatným zákon ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Vývody dovolacího rekursu nejsou s to, by zvrátily zevrubné, duchu platných nařízení odpovídající důvody rekursního usnesení. Nelze o tom pochybovati, že přikazování surového lihu k čištění za smluvenou mzdu, uzavírání ratifikačních úmluv s rafineriemi (§ 19 písm. d) a 11 písm. a) nař. ze dne 7. května 1920, čís. 355 sb. z. a n.) je zařaditi mezi obchody, provozované čsl. komisí lihovou jako právnickou osobou na její vlastní účet ve smyslu §u 6 (4) cit. nař., tedy mezi její agendu obchodní, soukromoprávní ve smyslu §u 18 cit. nař. I při činnostech, v §u 19 nař. uvedených, je potřebí správní stránky, která však musí býti odlišována od obchodního jejího provedení, které již spadá do stránky obchodní, soukromoprávní, o niž jde v tomto případě. V ostatním stačí poukázati na obsah důvodů rekursního usnesení, zejména na zákon ze dne 8. června 1923, čís. 121 sb. z. a n., a na vyhlášku ze dne 6. října 1923, čís. 184 sb. z. a n.

Čís. 3955.

Dle francouzského šekového práva jest vydaný šek vůbec neodvolatelným.

Pokud jest odvolatelným dle tuzemského práva.

Z toho, že šekovníku nepřísluší proti vydateli šeku právo postižní, nijak ještě neplyne, že neměl by šekovník proti vydateli šeku nároku na náhradu toho, co za něho k jeho příkazu a v jeho mezích na šek vyplatil.

(Rozh. ze dne 11. června 1924, Rv I 159/24.)

Žalovaná, tuzemská firma, vydala roku 1914 šek na nyní žalující francouzskou banku. Šek byl převeden na T-a, jenž jej včas presentoval, a po soudním zakročení vyplatila žalující banka šek T-ovi. Žalobě, jíž domáhala se na žalované firmě náhrady vyplaceného šekového peníze s příslušenstvím, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Není sporu o tom, že žalovaná neměla u žalobkyně pohledanosti (úhrady), nýbrž že za souhlasu banky U. používala její pohledanosti u žalobkyně k vydávání šeků na žalobkyni. V dopisu ze dne 3. srpna 1914, jímž oznámila žalobkyni, že na ni vydala sporný šek, žalovaná výslovně žádala, by žalobkyně, bude-li šek předložen, jej uhradila k tíži banky U., a z dopisu ze dne 10. srpna 1914 jest patrno, že o tom zpravila též banku U. Byť i dle úmluvy mezi stranami rozepře a bankou U., tato vždy, kdykoli žalovaná vydala šek na její pohledanost u žalobkyně, měla žalobkyni zpraviti návěštím, a ve sporném případě se tak nestalo, mělo to pouze ten význam, že žalobkyně, vyplativši šek z pohledanosti banky U. bez jejího předchozího návěští, byla by po případě práva vůči majitelce pohledanosti, t. j. bance U., ale nebylo by lze z toho vy-

voditi, že v poměru k žalované žalobkyně neměla vyhověti jejímu šekovému poukazu. Právem tedy odvolací soud vyslovil, že okolnost, zda banka U. měla žalobkyni jako šekovníkovi oznámiti vydání sporného šeku, pro rozhodnutí tohoto sporu jest bezvýznamnou. Ani jinak nelze však za odůvodněnu uznati výtku nesprávného posouzení právního. Lze připustiti, že dle šekového práva — a to dle práva francouzského i tuzemského — žalobkyni — šekovníkovi — proti žalované — vydateli šeku — nepřísluší právo postižní. Z toho však neplyne, že žalobkyně, když byla rozsudky francouzských soudů donucena, vyplatiti šekovou sumu v době, kdy pohledanost banky U., na kterou žalovaná vydala šek, byla vyčerpána, nemá vůbec nároku proti žalované a že se této nedostává pasivní legitimace. Žalovaná poukázala žalobkyni, aby za ni vyplatila určitý peníz (šekovou sumu) osobě třetí, a žalobkyně, ať již dobrovolně nebo pod nátlakem vydaných rozsudků, tak učinila. Netřeba ani zkoumati, zda šlo o pouhý příkaz (mandát) či o poukaz (asignaci); zda v tom směru platí předpisy práva francouzského či československého; a zda dlužno použiti ustanovení zákonů občanských či obchodního práva; neboť již dle obecných pravidel právních má žalobkyně, která nebyla dlužnicí žalované, právo žádati, by jí žalovaná nahradila to, co k jejímu příkazu vyplatila, pokud tak učinila v mezích daného příkazu. V tom směru žalovaná ovšem namítá, že odvolala šek dne 22. prosince 1914, a že důsledkem toho žalobkyně nebyla oprávněna, vyplatiti později šekovou sumu Juliu T-ovi, na něhož byl šek rukopisem převeden a jehož bezelstnost nebyla vzata v pochybnost. Než žalovaná přehlíží, že pro otázku, jaký právní účinek mělo odvolání šeku, platí zase předpisy práva šekového. Dle francouzského šekového práva (zákon ze dne 14. června 1865) vydaný šek jest vůbec neodvolatelným, poněvadž francouzské právo vychází se stanoviska, že vydatel šeku postupuje majiteli šeku svou pohledanost u šekovníka, pokud se týče část této pohledanosti, rovnající se šekové sumě (srovnej: Pavlíček »Chek ve vědě a zákonodárství« str. 102; Canstein »Der Scheck nach dem österreischischen Rechte« str. 8; Klier »Rakouský zákona šekový« str. 105). Dle československého práva šekového (zákon ze dne 3. dubna 1906, čís. 84 ř. zák.) však jest odvolání šeku vydatelem pro šekovníka jen tenkrát účinným, 1. když šek, znějící na jméno nebo na řád, jejž vydatel zaslal přímo šekovníkovi, by tento dodal šekovou sumu tomu, kdo jest označen jako příjemce platu, výslovně se odvolá prve, než šekovník splnil tento příkaz; a 2. byl-li šek výslovně odvolán po zameškání presentační lhůty nebo pro ten případ, kdyby šek v presentační lhůtě nebyl předložen k výplatě, v kterémžto posléz uvedeném případě odvolání stane se účinným pro šekovníka teprve, když prošla lhůta presentační (§ 13 šek. zák.). Těchto předpokladů tu nebylo, neboť šek nebyl zaslán přímo šekovníkovi s příkazem, uvedeným pod 1. a odvolání stalo se teprve, když bezelstný majitel šeku T. byl jej žalobkyni již předložil k výplatě. Nevadí, že žalobkyně původně odmítla výplatu, odvolávajíc se na zákonné přiročí, neboť tím, uznávajíc jinak povinnost platební, domáhala se pouze poshovění, vyhrazeného jí zákonem. Ať se tedy odvolání šeku posuzuje dle francouzského nebo dle československého práva šekového, vždy dlužno tvrditi, že nemělo vůči žalobkyni právního účinku. Námitky, na nichž žalovaná trvá v dovolacím řízení, nejsou tedy odůvodněny, a proto nebylo lze vyhověti dovolání.

Čís. 3956.

Dovolací soud jest vázán toliko skutkovým zjištěním, na jehož základě nižší soudy určily bolestné, přísluší mu však právo zkoumati, zda přisouzené bolestné jest přiměřené okolnostem takto zjištěným.

Třebas výše náhradního nároku byla žalobcem udána teprve po právoplatném rozhodnutí o důvodu náhradního nároku, jest přisouditi úroky již ode dne uplatňování důvodu náhradního nároku.

(Rozh. ze dne 11. června 1924, Rv I 216/24.)

Žalobkyně byla přejeta automobilem žalované společnosti. K žalobě o náhradu škody, zadané na soudě dne 26. října 1920, uznal procesní soud prvé stolice žalobní nárok co do důvodu dvěma třetinami po právu. Obě vyšší stolice rozsudek potvrdily. Dne 6. května 1922 uplatnila žalobkyně kromě jiných položek, jež tu nepřicházejí v úvahu, číselně nárok na bolestné penízem 300.000 Kč. Procesní soud prvé stolice přiznal žalobkyni 200.000 Kč s úroky od 6. května 1922. Rozsudek napadly odvoláním obě strany. Odvolací soud vyhověl odvolání žalobkyně potud, že přiznal jí úroky z přisouzených 200.000 Kč též za dobu od 26. října 1920 do 5. května 1922 a uvedl v tomto směru v důvodech: Právem cítí se žalobkyně stížena tím, že jí nebyly přiznány 5% úroky z 200.000 Kč již ode dne podání žaloby (od 26. října 1920). Nárok na přiměřené bolestné byl vznesen již v žalobě a udání výše bolestného bylo vyhraženo, poněvadž žalobkyně v době podání žaloby ještě byla v období operace a nedalo se tudíž předvídati, jakého druhu bolesti budou a jak dlouho potrvají. Nárok na náhradu škody ,tudíž také na placení bolestného povstal z poranění při nehodě. Tím, že žalovaní po podání žaloby žalobkyni neuspokojili, naopak její nároky popírali, byli v prodlení, a jsou tudíž podle §u 1333 obč. zák. povinni platiti úroky od tohoto dne. Okolnost, že výše požadovaného bolestného mohla se určiti teprve trváním a komplikacemi ozdravovacího procesu a že trváním nemoci rostla, nemění ničeho na povinnosti žalovaných. Od povinnosti k placení úroků byli by se mohli osvoboditi jen tím způsobem, že by byli po podání žaloby nabídli žalobkyni přiměřené bolestné. Jiné pojetí vedlo by k neudržitelným důsledkům, že poškozený musil by trpěti tím větší majetkovou ztrátu, čímž těžší by bylo jeho poranění a čím déle by trval ozdravovací proces. Těžce poškozený by byl tudíž k dobru poškoditele na tom hůře, než ten, kdo vyvázl s malým poraněním. Bylo tudíž přiznati žalobkyni 5% úroky ze 200.000 Kč ode dne podání žaloby, tudíž od 26. října 1920.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání ani té ani oné strany a uvedl v otázkách, o něž tu jde, v

důvodech:

Obě strany napadají výši přiřčeného bolestného, jež se žalovaným zdá býti přílišným, kdežto žalobkyně pokládá je za nízké, ocitajíc se při tom arci v rozporu s obsahem své dovolací odpovědi, v které se staví na stanovisko, že výrok nižších soudů o výši bolestného v třetí stolici vůbec již přezkoumati nelze. Toto stanovisko není ovšem správné; dovolací soud jest vázán toliko skutkovým zjištěním, na jehož základě nižší soudy určily bolestné, ale přísluší mu právo zkoumati, zda přisouzené bolestné jest přiměřené okolnostem takto zjištěným (§ 1325 obč. zák.). Bera za základ to, co o způsobu, míře a trvání bolestí žalobkyně a o jejích osobních a životních poměrech, jakož i o všech ostatních okolnostech, přicházejících v úvahu pro výměru bolestného, v rozsudcích nižších soudů skutkově bylo zjištěno, uznává také dovolací soud přiměřeným bolestné 300.000 Kč, z něhož bylo žalobkyni přisouzeno 200.000 Kč, když žalobní nárok dle právoplatného mezitimního rozsudku důvodem jen co do dvou třetin trvá po právu. Žalovaní napadají dále přísudek 5% úroku z bolestného za dobu od podání žaloby — 26. října 1920 — do 6. května 1922 — kdy žalobkyně číselně uplatnila bolestné — než ani v tom směru nelze jim dáti za pravdu. Vůči vývodům dovolacího spisu žalovaných připomíná se toto: Lze připustiti, že přisouzené úroky v pravdě nejsou úroky z prodlení, nýbrž úroky procesní. Nehledíc k žalobám dílčím, netvoří rozsudek nového práva, nýbrž určuje sporný poměr právní, má tedy ráz deklaratorní, nikoli konstitutivní. To platí také o žalobách o náhradu škody, třebaže soudce teprve stanoví částku, příslušející žalobci. Také rozsudek, odsuzující žalovaného k zaplacení částky takto určené, má ten význam, že žalovaný měl žalobci nahraditi přisouzenou částku. Jest obecným právním pravidlem — došedším výslovně výrazu zejména i v §u 338 obč. zák., že žalobce, vysoudí-li při, má obdržeti vše, co by měl, kdyby byl při zahájení sporu úplně býval uspokojen. Vzhledem k tomu nezáleží v tomto případě na tom, že žalobkyně v žalobě, vyhradivši si uplatnění nároku na bolestné, neuvedla hned jeho číselné výše, aniž na tom, kdy mohla aspoň přibližně tak učiniti. K tomu žalobkyně, dokud bylo jednáno pouze o důvodu nároku, ostatně neměla ani příčiny. Jakmile však o důvodu nároku právoplatně bylo rozhodnuto, ihned — podáním ze dne 6. května 1922 — uvedla číslici požadovaného bolestného.

Čís. 3957.

K bedlivosti řádného obchodníka (čl. 282 a 344 obch. zák.) náleží jen znalost všeobecných, nikoliv však specielních, časově obmezených a jen pro některé odběratele význam majících tarifních předpisů.

(Rozh. ze dne 11. června 1924, Rv I 459/24.)

Žalovaný zaslal žalobci 18 vagonů mouru. Na dopravném bylo zaplaceno 17.166 Kč 60 h. Tvrdě, že žalovaný, opomenuv udati, že mour byl pouze velikosti 5 mm, způsobil, že nebyla poskytnuta 25%ní sleva dopravného stanovená pro mour do 5 mm, domáhal se žalobce na žalovaném náhrady škody. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Žalovaná strana byla povinna, by, odesílajíc jednotlivé vagony uhelného mouru, zařídila vše tak, by obchodní zájmy žalobcovy byly pečlivě opatřeny. Do souboru této pečlivosti náleží také, by vyplnění nákladního listu o každém z vagonů stalo se způsobem, který jest jednak dopravními ustanoveními předepsán, jednak jest žalobci hospodářsky prospěšný. Jakmile byl železnicí podle §u 6 dopravního řádu pro železnice (nařízení vlády republiky Československé ze dne 13. května 1921, čís. 203 sb. z. a n.) vyhlášen způsob o označování uhelného mouru — prachu — velikosti zrna nejvýše 5 mm v čís. 28 věstníku pro železnici a plavbu dne 8. dubna 1922 pro nákladní list při dopravě tohoto zboží, byla žalovaná jako odesílatelka podle předpisu §u 56 odstavec prvý písm. d) téhož vlád. nař. povinna, aby uhelný mour, podávaný jí k dopravě, takto označila.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Přisvědčiti sluší odvolacímu soudu, že žalovaný byl dle čl. 344 a 282 obch. zák. povinen, by odesílaje mour drahou, dbal opatrnosti řádného obchodníka, při čemž ručí dle §u 1313 a) obč. zák. i za zavinění třetích osob, kterých při tom použil. Byla-li povinná péče řádného obchodníka zachována či porušena, závisí od okolností každého jednotlivého případu. Dozajista náleží odesílateli, by nákladní list vyplnil způsobem předepsaným, za škodu, která by vadným vypluněním nákladního listu žalobci byla vzešla, ručil by žalovaný. Nelze však souhlasiti s odvolacím soudem, že tarifní vyhláška čís. 70 ze dne 8. dubna 1922 uložila odesílateli za povinnost, by při zasílání uhelného mouru uvedl velikost zrna v nákladním listu. Tímto tarifním předpisem byla poskytnuta průmyslovým závodům, zařízeným na otop mourem sleva na dovozném pro uhelný mour zrna menšího než 5 mm, a sice zavázala se dráha vrátiti, prokáže-li se, že v roce 1922 průmyslový závod odebral aspoň 100 tun takového mouru, 25 procent placeného dovozného, při čemž dle všeobecných předpisů jest třeba i dovoz mouru i placené dovozné prokázati nákladními listy. Uplatnění nároku na slevu závisí na vůli průmyslového závodu. Nebylo předepsáno, by při zasílání mouru bylo v nákladním listu vždy uvedeno, jakého jest zrna, ale náleželo ovšem průmyslovému závodu, který chtěl činiti nárok na slevu, by se postaral o vyznačení zrna již v nákladním listu. V tomto případě bylo to věcí žalobcovou, neboť on žádal za slevu. Žalovanému nelze to ukládati za povinnost. Mezi stranami nebylo smluveno, že žalovaný prodává a žalobce kupuje mour pod 5 mm. Naopak byl položen důraz na to, že mour má býti zrnitý, a, jelikož na šachtě, z níž měl býti dodán, byl vyráběn kromě mouru o zrnu 5 mm i mour se zrnem 7 mm, vyhovovalo spíše dodání tohoto zrnitějšího mouru objednávce. Žalovaný mohl dle smlouvy dodati mour obojí, při dodání mouru o zrnu 7 mm, nebyl by měl žalobce vůbec nároku na slevu dovozného proti dráze. Že byl do-

dán mour výhradně o 5 mm, stalo se náhodou a jen náhodou se tedy stalo, že žalobci vůbec vzešel nárok na slevu. Žalobce nikdy neoznámil žalovanému, že pro případ takové náhody se bude domáhati slevy, a neudělil mu žádného na slevu se vztahujícího příkazu. Zavinění žalovaného by bylo možno spatřovati za tohoto stavu věci pouze v tom, že nepočítal sám s možností takové náhody a s možným pozdějším rozhodnutím žalobce, domáhati se slevy na dovozném. To by však byla již přemíra opatrnosti, přesahující daleko péči, uloženou řádnému obchodníku při plnění smluvených obchodů ve prospěch druhé strany. Odporovalo by zásadám obchodní poctivosti a důvěry, by žalobce, opomenuv sám včas učiniti opatření, potřebná k využitkování nového tarifního předpisu, mohl přesunouti následky tohoto opomenutí na svého smluvníka a ukládal mu takto povinnost větší péče o zvláštní se smlouvou přímo nesouvisející zájmy žalobcovy, než jim žalobce sám věnoval. Neprávem poukazuje žalobce i odvolací soud v té příčině na to, že žalovaný jest obchodníkem uhlím a proto povinen znáti tarifní předpisy o dopravě uhlí. Nehledíc k tomu, že sleva na dovozném byla poskytnuta ve prospěch průmyslových závodů, zařízených na otop mourem, a nikoliv ve prospěch obchodníků uhlím, takže nikoliv žalovaný, nýbrž žalobce měl na ní zájem, mohla by podrobná znalost tarifních předpisů, přesahující míru, každému obchodníku potřebnou, býti požadována sice od speditera, jenž za úplatu obstarává na cizí účet dopravu zboží (§ 1299 obč. zák., čl. 379 obch. zák.), nikoli však od žalovaného, jenž byl ku žalobci jen v poměru prodatele ke kupiteli a byl podle čl. 344 a 282 obch. zák. povinen zachovati jen obyčejnou bedlivost řádného obchodníka. K této bedlivosti náleží jen znalost všeobecných tarifních předpisů a žalovaný osvědčil ji dostatečně tím, že prodané zboží označil na nákladním listu názvem, na němž dle tarifu jest závislá všeobecná sleva sazby. Že by k pečlivosti řádného obchodníka náležela také znalost všech specielních, časově omezených a jen pro některé jeho odběratele význam majících tarifních předpisů, nelze uznati.

Čís. 3958.

Žaloba dle čl. XLII. uv. zák. k c. ř. s.
Na tom, kdo se domáhá vyjevovací přísahy o jmění, jest, by osvědčil, že jest tu skutečně nějaké jmění.

(Rozh. ze dne 11. června 1924, Rv I 504/24.)

Žalobě, domáhající se na žalovaných, by udali, co jest jim známo o jmění po Antonínu S-ovi, a, by složili přísahu o tom, že jejich údaje jsou správné, procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel vytýká odvolacímu soudu, že se uchyluje od zjištění první stolice, nemaje prokázáno, že tu byl nějaký majetek po Antonínu S-ovi, že však nezjistil opaku. Z toho odvozuje, že jest domněnka, že Antonín S. zanechal nějaký majetek na hotovosti, a že více není potřebí k opodstatnění žaloby dle článku XLII. uvoz. zák. k civil. řádu soudnímu, a také, že jest domněnka, že žalovaní vědí o tomto majetku. Odvolací soud, opakovav důkazy dle §u 488 c. ř. s., byl oprávněn, uchýliti se od zjištění soudu prvé stolice a učiniti samostatná zjištění. S těmi se však dovolatel rozchází, neboť odvolací soud zjistil, že nebylo dosvědčeno, že po Antonínu S-ovi zůstala větší částka, která nebyla pojata do jeho pozůstalosti, dále, že nebylo dosvědčeno, že peníze ty vzala jeho manželka Anna S-ová do nemocnice v T., a že je ještě měla v den svého úmrtí. Pokud se dovolatel rozchází se zjištěními odvolacího soudu, neprovádí uplatněného důvodu po zákonu. Jinak sluší uznati, že odvolací soud posoudil spornou věc po právní stránce správně, rozhodnuv o žalobním návrhu zamítavě; neboť, bylo-li zjištěno, že nějaké jmění, o němž, nebo o jehož zatajení nebo zamlčení a, co je o tom známo, má býti přísaháno, vůbec neexistuje, plyne z toho bezdůvodnost žaloby, opírající se o předpis čl. XLII. uvoz. zák. k c. ř. s.

Čís. 3959.

Kdo podporuje uchazeče o úvěr tím, že na jeho požádání podává poskytovateli úvěru nevyžádané jím informace o úvěrní schopnosti uchazeče, jest povinen, přesvědčiti se o správnosti své informace a jest práv z následků informace nesprávné (§ 1299 obč. zák.).

(Rozh. ze dne 11. června 1924, Rv I 525/24.)

Žalobce domáhal se na žalovaném náhrady škody, ježto ho uvedl v omyl o úvěrové schopnosti Josefa P-a, jemuž byl žalobce na základě informací žalovaného poskytl zápůjčku. Oba nižší soudy žalobu zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: Zajisté nelze důvodně pochybovati o tom, že podle občanského zákoníka může vzejíti povinnost k náhradě škody i při uvedení v omyl mimo poměr smluvní, a že toto uvedení v omyl nemusí býti obmyslným. Vyplývá tak z §u 7 obč. zák. ve spojení s ustanoveními §§ů 1299 a 1300 obč. zák. Podmínkou však jest, by takové uvedení v omyl bylo při nejmenším zaviněným, poněvadž bez zavinění není povinnosti k náhradě. Rozhodným jest tudíž, zda jest v chování žalovaného, jak prvým soudem bylo zjištěno, zavinění čili nic. Tuto otázku prvý soud právem zodpověděl záporně. Žalovaný nebyl ani podle §u 1299 obč. zák. ani podle §u 1300 obč. zák. povinen, by udíleje radu, by Josefu P-ovi byla zápůjčka poskytnuta, vynaložil zvláštní péči a také nedostal za svou radu nijaké úplaty. Mohla by proto býti řeč o zaviněném jednání jen tehdy, kdyby bylo prokázáno, že žalovaný měl příčinu k tomu, aby pochyboval o správnosti údajů a ujišťování Josefa P-a. Nic takového nebylo ve sporu zjištěno, zvláště nebylo zjištěno, že žalovaný znal majetkové poměry Josefa P-a a že věděl, že jeho informace a ujišťování nejsou věrohodny. Stalo-li se však uvedení v omyl bezelstně a nelze-li v něm ani spatřovati kulposní

chování žalovaného, schází veškerý právní důvod, by byl přidržen k náhradě škody a právem bylo žalobní žádání zamítnuto.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Dovolací soud schvaluje právní názor odvolacího soudu, že podle občanského zákonníka může nastati povinnost k náhradě škody pro uvedení v omyl mimo smluvní poměr i v případech pouhého zavinění (§§y 7, 1299 a 1300 obč. zák.). Ale nelze souhlasiti s názorem, že žalovaný se zavinění nedopustil. Nižší soudy by měly pravdu, kdyby uchazeč o zápůjčku, František P., byl žalobci sám vyličil své poměry pro poskytnutí úvěru závažné a kdyby se žalobce, ať již na jeho výzvu nebo sám od sebe, byl pak na žalovaného obrátil s dotazem, zda je pravdou, co František P. udal. V tomto případě mohl žalovaný podati žalobci bezelstně i zprávu, pravdě neodpovídající, jelikož, nejsa povolán, podávati takové zprávy, neměl povinnosti vynaložiti neobyčejnou a zvláštní obezřetnost, najmě nemusel snad konati napřed potřebná šetření o pravdivosti udání Františka P-a. Naopak by tu žalobce jednal na vlastní nebezpečí, neobrátiv se na osobu neb ústav, jenž takové zprávy dle svého povolání podává a pak také ovšem za jejich správnost ručí. Ale tak se věc nemá. Žalovaný přišel k žalobci spolu s Františkem P-em za tím účelem, aby mu zápůjčku opatřil pokud se týče, by přiměl žalobce k poskytnutí zápůjčky a podporoval žádost Františka P-a tím, že žalobce ujišťoval, že P-ovi úplně věří a že by mu peníze sám půjčil, kdyby je měl po ruce. Za týmž účelem též uvedl, že František P. má elegantní byt o 3 pokojích v T. a také cenné papíry, ačkoliv to, jak musil při svém výslechu jako strana připustiti, slyšel jen od Františka P-a. Pakliže žalovaný přišel s Františkem P-em k žalobci za tím účelem, aby mu podal o něm a jeho úvěruhodnosti příznivou zprávu a takto žalobce k poskytnutí zápůjčky přiměl, změnil se tím podstatně jeho poměr k žalobci; tím vzal žalovaný bez potřeby a dobrovolně na sebe jednání, které jinak náleží informačním úřadům a ústavům, a k jehož výkonu je zapotřebí zvláštních vědomostí a neobyčejné obezřetnosti a dal tím na jevo, že tyto potřebné vědomosti a vlastnosti má. Učiniv tak, jest žalovaný podle §u 1299 obč. zák. práv z toho, že oněch vědomostí neměl a potřebné obezřetnosti nešetřil, a nemůže se hájiti tím, že nevěděl, že to, co mu František P. o svém bytě a o svých cenných papírech řekl, není pravdou, neboť bylo za tohoto stavu věci jeho povinností, by před podáním zprávy alespoň o tom se přesvědčil, zda je pravdou, co mu v tomto směru sdělil pouze František P. Žalovaný však této pozornosti nešetřil, ba žalobci ani neřekl, že to, co mu o majetkových poměrech Františka P-a sdělil, vlastně ví jen od něho samého. Nejde tedy jen o zavinění, nýbrž o hrubou nedbalost, za kterou žalovaný musí zodpovídati.

Čís. 3960.

I elektrické vedení jest dílem ve smyslu §u 1319 obč. zák. Pokud jest držitel díla prost ručení za škodu, způsobenou přetržením drátu.

(Rozh. ze dne 11. června 1924, Rv I 546/24.)

Žalobcovy koně přišly za temnoty do styku s přetrženými dráty elektrického vedení a utrpěly poranění. Žalobě na obec jakožto podnikatelku elektrárny o náhradu škody oba nižší soudy co do důvodu vyhověly, odvolací soud mimo jiné z těchto důvodů: Názor, že ustanovení §u 1319 obč. zák. nelze použíti na elektrické vedení, jest mylným, neboť jest nesporno, že vedení jest součástí elektrárny žalované. S touto však všechna zařízení, nutná a účelná k jejímu provozování, podléhají ustanovení §u 1319 obč. zák., tudíž i vedení, nutná k využití elektrické síly. Žalovaná byla by musila tudíž dokázati, by se zbavila povinnosti k náhradě, že se drát nepřetrhl proto, že byl vadným, nýbrž že příčinou toho byla událost, zasáhnuvší z venčí. Pouhé domněnky v tomto ohledu nemohou sprostiti žalovanou právě tak břemene důkazního, které nese, a v důsledku toho i povinnosti k náhradě, jako okolnost, že neučinila k odvrácení nebezpečí, spojeného s přetržením drátů, proto žádných dalších bezpečnostních opatření, poněvadž měla za to, že drát vedení je bezvadným a vady ve struktuře drátu nejsou zevně nápadny, ježto je dokázáno, že takové vady při výrobě drátů mohou se přihoditi a že tudíž rozumně lze očekávati bezpečnostní opatření proti eminentnímu nebezpečí, jež hrozí obecenstvu v případě doteku s přetrženým drátem.

Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Dovolatelka spatřuje nesprávné posouzení právní v odvolacím rozsudku ve třech směrech: 1. že nemělo býti použito předpisu §u 1319 obč. zák., poněvadž v tomto případě nejde ani o stavbu, ani o dílo, nýbrž jde o dráty elektrického vedení, které, přetrhavše se, visely volně ze žerdě až na zemi, a, byvše napojeny elektrickým proudem, způsobily žalobní škodu, 2. že nemělo býti použito předpisu §u 1319 obč. zák. z toho důvodu, poněvadž dovolatelce nemůže býti na vadnosti elektrického vedení přičítáno nějaké zavinění, které předpokládá tento předpis, jenž se na ručení za výsledek nevztahuje, a že by žalobce zavinění to musil dovolatelce dokázati, 3. že úraz zaviněn byl jedině nedbalostí kočího, pokud se týče žalobcovou. Nelze však dovolatelce dáti za pravdu, byť i slušelo uznati, že je uplatněný důvod ve příčině rozhodující náležitosti citovaného předpisu opodstatněn. 1. Tak nelze souhlasiti s dovolatelkou ve příčině bodu prvého, naopak dlužno schváliti právní názor odvolacího soudu, že dílem podle §u 1319 obč. zák. sluší rozuměti také elektrické vedení, což není výkladem extensivním, jaký by byl ostatně při tomto specielním předpisu nepřípustný. Ovšem rozumí se tu dílo vyvedené na nějakém pozemku, ale tím právě jest elektrické vedení, kterým se z elektrárny po žerdích, v zemi trvale zapuštěných a po drátech, na těchto upevněných, rozvádí elektrická energie. 3. Také nelze souhlasiti s dovolatelkou ve příčině bodu třetího, podle kterého spatřuje žalobcovo zavinění v tom, že poslal svého kočího s nákladem porcelánu (25 q) v září v noci s dvěma těžkými koňmi ve ¼ na 10, a že mu nedal ku pomoci nějakého průvodčího, a dále v tom, že kočí, když zpozoroval na zemi zablesknutí krátce před nehodou ve vzdálenosti 2—3 m

od žerdě, měl užíti obyčejné opatrnosti (§ 1297 obč. zák.) a měl se se svitilnou na jeho voze visící přesvědčiti, jaká je příčina zablesknutí a je-li cesta volná, že, když tak neučinil, že sporný úraz sám zavinil. Proto nelze souhlasiti, poněvadž v žalobcově počinu, jenž se při užívání svých kočí a rozesílání naložených povozů musí říditi požadavky a pravidly svého zaměstnání, nelze spatřovati nějaké zavinění. A také ho nelze spatřovati v chování kočího, když bylo zjištěno, že zablesknutí činilo dojem blýskání na časy. 2. Ale nelze úplně souhlasiti s dovolatelkou ani ve příčině bodu druhého, a to potud, pokud dovolatelka míní, že by žalobce musil dovolatelce nějaké z a v i n ě n í na vadnosti elektrického vedení dokázati. Ručení držitele nějakého díla není podle §u 1319 obč. zák. bezvýminečné, nýbrž zákon dopouští mu podle svého vzoru (§ 836 německ. obč. zák.) odvod v ten způsob, že je náhradní povinnosti prost, dokáže-li, »že vynaložil veškeru, ku odvrácení nebezpečenství žádoucí péči«. Než tu nelze přisvědčiti ani právnímu názoru odvolacího soudu, podle kterého by dovolatelka musila dokázati, aby se zbavila povinnosti k náhradě, že se drát nepřetrhl proto, že byl vadný, nýbrž že příčinou toho byla událost, zasáhnuvší z venčí, Tím ukládá odvolací soud držiteli díla, když po něm požaduje ručení za vadu drátu, t e d y z a v a d u k o n s t r u k t i v n í, rozsáhlejší ručení, nežli které se dá srovnati i obmezujícím ustanovením, vyjádřeným slovy »žádoucí péče«, předpisu §u 1319 obč. zák. V této příčině je rozhodujícím odvolací zjištění od prvé stolice dle §u 498 c. ř. s. osvojené, podle kterého vedení elektrického proudu bylo provedeno podle stávajících zákonných i podle zvláštních předpisů, podle kterého je drát vedení měděný, takové dráty měděné že však mají tu a tam zjevně nepoznatelné nedostatky, které jsou příčinou, že také zevně zcela bezvadný drát vedení n á h l e se přetrhne. Ale znalec také potvrdil, že se takové vady ani nedají poznati, že tedy nemůže kontrolujícímu montéru dáváno býti za vinu, když jich nepozná, a také potvrdil, že se měděný drát může následkem takových vad neuviditelných přetrhnouti, třeba po desetiletém užívání bez jakýchkoliv vlivů vnějších. Dále je v této příčině rozhodujícím, že žalobce spatřoval dovolatelčino zavinění v tom, že se žerď, na které byly upevněny dráty, kolísala a že dráty musily býti velmi špatné jakosti, poněvadž by se jinak pouhým kolísáním žerdě nepřetrhly, a dále v tom, že dovolatelka ponechala dráty na náležitě neupevněné žerdi. Leč po této stránce vyznělo znalcovo dobrozdání v ten rozum, že ani najetí na žerď nemá nijakého významu, poněvadž se tím dobré dráty nepřetrhají, že na žerdi byly troje dráty, ale přetrhl se pouze jeden a to ten silnější. Přihlédne-li se k předpisu §u 1319 obč. zák. a k rozdělení průvodního břemene v něm uvedeného, pozná se, že bylo na dovolatelce jedině, aby dokázala, »že vynaložila veškeru ku odvrácení nebezpečenství žádoucí péči«. Pokud se týče špatné jakosti drátů, nevyšlo ani znaleckým, ani jinými důkazy ničeho na jevo, z čehož by se dalo souditi na vadnost a špatnou jakost drátů, poněvadž na žerdi byly troje dráty, ale přetrhl se pouze jeden a to ten silnější a okolnost, že dovolatelka ponechala dráty na náležitě neupevněné žerdi, je podle znalce bezvýznamným, poněvadž se tím dobré dráty nepřetrhají. Naproti tomu sluší uznati, že ničím tím, co bylo zjištěno, nedá se ospravedlniti žalobní tvrzení, že dovolatelka nevynaložila veškeru ku odvrácení nebezpečenství žádoucí péči. Odvolací soud spatřuje nedostatek péče v tom, že nebylo zjištěno, kdy byly dráty posledně kontrolovány, ale nehledí-li se k tomu, že přerušení proudu je podle všeobecné známosti v centrále okamžitě poznatelné, závažno je hlavně, ke kontrola je proti utajeným vadám drátu bezbranná, poněvadž měděné dráty mají tu a tam zjevně nepoznatelné nedostatky, které jsou příčinou, že také zevně zcela bezvadný drát vedení n á h l e se přetrhne, ale na druhé straně je závažno, že bylo zjištěno, že vedení elektrického proudu bylo provedeno podle stávajících zákonných i podle zvláštních předpisů, tedy že bylo se strany dovolatelky učiněno vše, co bylo v její silách. Na konec je závažno, že pravá příčina, proč se drát přetrhl, nebyla zjištěna, takže sluší za to považovati, že jde o náhodu, ta však podle §u 1311 obč. zák. jde na vrub toho, v jehož jmění se udála. Dovolací soud poznává, že žalobní nárok není důvodem svým po právu, a poněvadž to značí ve skutečnosti bezdůvodnost celého žádání žalobního, vyhovuje oprávněnému dovolání, mění rozsudky nižších stolic a žalobu zamítá.

Čís. 3961.

§§y 87 a 88 knih. zák. předpokládají, že jde o listinu, již má strana předložiti knihovnímu soudu po prvé. Byl-li prvopis listiny již předložen a knihovním soudem schválen, stačí poukázati v knihovní žádosti na ono rozhodnutí.

(Rozh. ze dne 11. června 1924, Rv I 550/24.)

Žalobu o výmaznou kvitanci p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e zamítl v podstatě z toho důvodu, že žalobci dostalo se výmazné kvitance již před žalobou. O d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání a uvedl o otázce, o niž tu jde, v

d ů v o d e c h:

Právní názor nižších soudů neodporuje předpisu §§ů 87 a 88 knihovního zákona, který předpokládá, že jde o listinu, již strana má předložiti knihovnímu soudu po prvé. Jen v tomto případě vyžaduje knihovní zákon předložení prvopisu, jelikož knihovní soud podle §u 27 knih. zák. musí též zkoumati, zda nemá listina viditelné vady, jež by mohly otřásti její věrohodností. Byl-li prvopis listiny již předložen a knihovním soudem s hlediska §§ů 26, 27, 31 a násl. knih. zák. schválen, stačí poukázati v knihovní žádosti na toto dřívější rozhodnutí.

Čís. 3962.

Obchodní pomocníci.

Úprava hmotných poměrů zaměstnance úmluvou, již uzavřel s ním zaměstnavatel po zastavení podniku, nepodléhá ustanovením §u 20 zák. o obch. pom.

(Rozh. ze dne 11. června 1924, Rv I 573/24.)

Žalobce byl zaměstnán u Jiřího K-a jako obchodní pomocník. Dne 1. listopadu 1922 oznámil Jiří K. žalobci, že musí v podniku práci zastaviti a žalobce dnem 30. listopadu 1922 z podniku propustiti, a vyplatil žalobci měsíční služné 600 Kč, s čímž žalobce souhlasil. Na jmění Jiřího K-a byl po té vyhlášen úpadek, k němuž žalobce přihlásil pohledávku na služném za čtyři měsíce. Ježto pohledávka nebyla uznána, domáhal se žalobce na úpadkové podstatě Jiřího K-a zaplacení 2.400 Kč (služné za prosinec 1922 až březen 1923), ježto mu nebyla dána řádná výpověď ve lhůtě §u 20 zákona o obch. pom. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Vzhledem k tomu, že šlo o poměr zaměstnavatele k obchodnímu pomocníku, tvoří základ pro posuzování sporu zákon ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák. a nařízení ze dne 9. ledna 1919, čís. 14 sb. z. a n. nařízení ze dne 28. února 1919, čís. 108 sb. z. a n., nařízení ze dne 17. prosince 1919, čís. 675 sb. z. a n., zákon ze dne 15 dubna 1920, čís. 337 sb. z. a n., nařízení ze dne 24. června 1920, čís. 395 sb. z. a n., nařízení ze dne 30. prosince 1920, čís. 694 sb. z. a n., nařízení ze dne 23. června 1921, čís. 218 sb. z. a n., nařízení ze dne 29. prosince 1921, čís. 498 sb. z. a n., nařízení ze dne 30. června 1922, čís. 180 sb. z. a n., nařízení ze dne 22. prosince 1922, čís. 381 sb. z. a n. Nařízením čís. 108/1919 bylo v §u 2 ustanoveno, že počínaje 8. únorem 1919 může zaměstnavatel, není-li umluvena delší lhůta výpovědní, dáti výpověď jen ve smyslu §u 20 zákona o obch. pom., zachovávaje lhůtu tam stanovenou. Ustanovení toto bylo blíže vysvětleno v nařízení ze dne 24. června 1920, čís. 395 sb. z. a n., kde v čl. III. se dí: § 2 odstavec prvý nařízení ze dne 28. února 1919, čís. 108 sb. z. a n. bude zníti: Od 1. června 1920 může zaměstnavatel, není-li umluvena delší lhůta, dáti výpověď jen ve smyslu §u 20 odstavec prvý, zákon o obch. pom., zachovávaje výpovědní lhůtu, tam stanovenou. Tímto nařízením, vydaným v rámci zákona čís. 337/1920 a prodlouženým nařízením čís. 381/1922 do 31. května 1923 platnost odstavce druhého §u 20 zákona o obch. pom. zrušena a zůstala v platnosti jen zákonná lhůta §u 20 odstavec prvý, leč že by smluvena byla lhůta delší, než zákonná. A v tomto případě smluvil žalobce s K-em v listopadu a prosinci 1922 lhůtu kratší, než zákon dovoluje, tedy proti zákonu a je smlouva ta právně bezúčinná, ničí (§ 879 obč. zák.) a platí zákonná lhůta §u 20 odstavec prvý zák. o obch. pom. Jest tudíž nárok žalobcův odůvodněn ve zmíněném zákoně.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Dovolání, uplatňujícímu dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), nelze upříti oprávněnost, zejména pokud napadá právní názor odvolacího soudu, že ujednání mezi Jiřím K-em a žalobcem při ukončení služebního poměru následkem zastavení provozu jeho průmyslového závodu jest právně bezúčinným (ničím) ve smyslu §u 879 obč. zák. Odvolací soud má za to, že takové ujednání příčí se ustanovení §u 20 zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák., doplněnému nařízeními k ochraně zaměstnanců, tomuto zákonu podrobených, ve sbírce zákonů a nařízení v roce 1919 pod čís. 14, 108, 675, v roce 1920 pod čís. 395, 694, v roce 1921 pod čís. 218 a 498 a v roce 1922 pod čís. 180 a 381 vydanými, zejména předpisu §u 2 (1) vládního nařízení čís. sb. 108 z roku 1919 a čl. III. vl. nař. čís. sb. 395 z roku 1920, vydaným v rámci zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 337 sb. z. a n., přehlíží však, že předpisy, jichž se dovolává, byla jen upravena výpovědní lhůta ve prospěch zaměstnanců v případě, když byl služební poměr jednostranně vypovězen zaměstnavatelem, že však jimi nebyla zapovězena dohoda zaměstnavatelova se zaměstnancem o úpravě jeho hmotných nároků, když poměr zaměstnanecký byl srovnalou vůlí stran při úplném zastavení podniku rozvázán. Dovolací soud jest v tomto případě vázán skutkovým zjištěním nižších soudů, že zaměstnavatel Jiří K. oznámil 1. listopadu 1922 žalobci, že práci ve svém podniku musí zastaviti a z podniku ho propustiti dnem 30. listopadu 1922 a že tohoto dne vyplatil žalobci služné za měsíc listopad 600 Kč, oznámiv mu opětně zrušení služebního poměru, a žalobce s tím souhlasil. Tímto ujednáním byly smírně urovnány hmotné nároky žalobcovy, vzniklé následkem zastavení provozu strojírny a nešlo o nějakou novou úpravu služební smlouvy, když žalobce ze služeb zaměstnavatelových byl propuštěn a když bylo prvým soudem zjištěno, že ku slíbenému obnovení služebního poměru, kdyby práce později oživla, nedošlo. Žalobcův nárok, opírající se o ustanovení §u 29 zákona o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák., jež podle §u 40 tohoto zákona má povahu předpisu donucovacího, byl by oprávněným, kdyby šlo o smlouvu služební, jež by ovšem nesměla odporovati ustanovením zákona, v §u 40 výčetmo uvedeným. Zde však byly hmotné poměry žalobcovy upraveny smírem (§ 1380 obč. zák.) po úplném zastavení práce v podniku a dohodnutí toto nemá povahy smlouvy služební, nýbrž smlouvy zrušovací a není při něm tedy vůle stran obmezena. Nepříčí se tedy předpisům výše dotčeným, jsouc platným a pro obě strany závazným a bylo by mu lze sice odporovati pro podstatný omyl (§ 1385 obč. zák.), kterého však žalobce v řízení v prvé stolici ani neuplatňoval.

Čís. 3963.

Uplatnění náhradních nároků musí se státi ve lhůtě §u 34 zák. o obchodních pomocnících u soudu příslušného.

Ustanovení poslední věty §u 1497 obč. zák. jest použiti i při lhůtách propadných.

(Rozh. ze dne 11. června 1924, Rv I 618/24.)

Žalobě obchodního pomocníka o zaplacení služného za tříměsíční výpovědní lhůtu procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Odvolatel namítá, že žaloba měla býti zamítnuta, poněvadž žalobce neuplatnil nároku v propadné lhůtě šestiměsíční podle §u 34 zákona o obchodních pomocnících a §u 1162 písm. d) obč. zák. Jest sice lhostejno, jak také odvolatel uvádí, zda tato právní otázka posuzuje se podle toho či onoho zákon-

ného ustanovení, ale soud odvolací jest téhož názoru, jako soud prvý, že nutno zde použiti ustanovení zákona o obchodních pomocnících. Dle §u 34 zák. o obch. pomocnících musí býti náhradní nároky z důvodů předčasného vystoupení nebo předčasného propuštění podle §u 28 a 29 téhož zákona do šesti měsíců soudně vymáhány, jinak pomíjejí. Lhůta tato počíná uplynutím dne, kdy došlo k vystoupení nebo propuštění. Žalobce tvrdí, že byl žalovaným bezdůvodně propuštěn 2. prosince 1922 a uplynula tudíž šestiměsíční preklusivní lhůta, k níž soudce z úřední moci přihlížeti musí, dnem 3. června 1923. Žaloba však byla podána u příslušného soudu prvé stolice dne 31. července 1923. Předpis §u 1497 obč. zák. jedná sice o lhůtách promlčecích, platí však v naznačeném směru obdobně i o lhůtách propadných, poněvadž o těchto zákon se nezmiňuje, a § 232 c. ř. s. nečiní rozdílu mezi lhůtami promlčecími a propadnými a ustanovením »podání žaloby u soudu« předpokládá, že žaloba podána byla na soudě příslušném. Nemůže býti také pochybnosti o tom, že nárok žalobou uplatňovaný je náhradním nárokem ve smyslu ustanovení §u 34 zák. o obch. pomocnících, poněvadž žalobce odvozuje jej z ustanovení §u 29 téhož zákona. Z toho plyne, že, poněvadž žaloba ve lhůtě propadné u příslušného soudu prvé stolice podána nebyla, nárok ten pominul a žaloba měla býti zamítnuta.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání, uplatňujíc dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s., pokládá za nesprávný právní názor odvolacího soudu, že, nebyla-li žaloba během šestiměsíční propadné lhůty (§ 34 zákona o obch. pom. ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.) podána u soudu příslušného, zaniká nárok, byť byl uplatňován včas u soudu nepříslušného. Ustanovení §u 24 tohoto zákona, dle něhož náhradní nároky v něm výčetmo uvedené, musí býti ve lhůtě šesti měsíců soudně uplatněny, jinak pomíjejí, nelze rozuměti jinak, než, že uplatnění nároku musí se státi u soudu příslušného, což předpokládá i věta druhá §u 232 odstavec prvý c. ř. s. Podána-li žaloba u nepříslušného soudu, a byla-li jím právoplatně odmítnuta (§ 230 c. ř. s.), nemůže to založiti právní účinky přetržení běhu lhůty propadné a jest přisvědčiti právnímu názoru odvolacího soudu, že zásady, vyslovené v poslední větě §u 1497 obč. zák., lze obdobou použiti i při lhůtách propadných. Žalobce nemůže se ani dovolávati ustanovení §u 261 odstavec šestý c. ř. s., ježto ani netvrdil, že u živnostenského soudu byla odpůrcem vznesena námitka věcné nepříslušnosti a že učinil včasně návrh, aby věc byla přikázána soudu příslušnému, jím jmenovanému. Nebylo tu tedy ani zákonných podmínek pro postup podle §u 261 odstavec šestý c. ř. s.

Čís. 3964.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Nároku na zaopatřovací požitky nemá manželka zaměstnance, propuštěného bez nároku na pensi a dosud žijícího, třebas jí byl zaměstnavatel dobrovolně poskytoval dar z milosti, časově omezený.

(Rozh. ze dne 11. června 1924, Rv I 629/24.)

Žaloba bývalého zaměstnance na velkém majetku pozemkovém a jeho manželky na majitele velkostatku o placení zaopatřovacích požitků podle zákona čís. sb. 130/21, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nižší soudy souhlasně zjistily, že žalovaný propustil žalobce ze svých služeb dnem 1. března 1913 se ztrátou nároku na pensi a že se žalobce vzdal jakéhokoliv odporu proti tomuto svému propuštění spojeného se ztrátou pense pro něho a, v případě jeho smrti, pro jeho manželku a děti. Dále zjištěno jest oběma nižšími soudy, že není správným tvrzení žalobců, že žalovaný vyměřil podporu z milosti žalobci ku placení jeho spolužalující manželce, nýbrž že tato podpora z milosti byla žalovaným vyměřena žalobkyni a to na dobu předem přesně omezenou (3 léta). Těmito zjištěními jest soud dovolací vázán a může proto napadený rozsudek po stránce právní podrobiti přezkumu jen v rámci těchto skutkových zjištění. Ze zjištění soudu odvolacího, že žalobce ze služeb žalovaného propuštěn byl dne 1. března 1913 bez nároku na pensi pro sebe, po případě manželku a děti, plyne logicky, že v době vydání zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. nebyl bývalým zaměstnancem na velkém majetku pozemkovém, který požíval z důvodu trvalého služebního poměru na velkém majetku pozemkovém daru z milosti. Jest proto správným, stavu věci a zákonu odpovídajícím, právní názor soudu odvolacího, že se na žalobce onen zákon nevztahuje a že nemůže proto na žalovaném žádati úpravu svých zaopatřovacích požitků ve smyslu téhož zákona. Pokud jde o žalobkyni, není tato vdovou a děti žalobců sirotky po bývalém zaměstnanci na velkém majetku pozemkovém, kterému by zaopatřovací požitky podle onoho zákona příslušely, a na které by týž měl nárok. Z toho důvodu nemůže žalobkyně, nejsouc vdovou, svůj nárok žalobou uplatňovaný o onen zákon opříti, nehledě k tomu, že by dle tohoto zákona jí jako vdově zaopatřovací požitky v požadované výši vůbec nikdy nepříslušely. Dar z milosti jí a jejím dětem po dobu 9 let (3krát po třech létech) žalovaným dobrovolně poskytovaný, časově vždy přesně omezený, není s ohledem na tuto přesnou časovou omezenost darem z milosti, jaký předpisy §u 1 zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. mají na mysli. Není proto ani z tohoto důvodu, jak soud odvolací správně vyvodil, její nárok na zaopatřovací požitky proti žalovanému odůvodněným. Tvrzení dovolání, že napadený rozsudek odporuje slušnosti a jest v rozporu s intencemi zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., není správné, neboť zákon tento chrániti chce bývalé zaměstnance na velkém majetku pozemkovém, kteří svou poctivou službou zaopatřovací požitky si

zasloužili, nechce však chrániti ty, kteří svou nepoctivostí propuštění ze služeb velkého statku pozemkového a s tím spojenou ztrátu zaopatřovacích požitků sami zavinili.

Čís. 3965.

Dopravní řád železniční.

Stačí, bylo-li oznámení o překážce v dopravě řízeno odesílací stanicí na zástupce odesílatelova.

(Rozh. ze dne 11. června 1924, R II 191/24.)

Žalobce zaslal v říjnu 1921 vagon zboží do Maďarska. Vzhledem k mobilisaci proti Maďarsku byl vagon vrácen zpět do stanice odesílací, načež žalobce poslal vagon do Maďarska znovu a zaplatil znovu dopravné. Žalobu na dráhu o náhradu škody procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by o odvolání znovu rozhodl.

Důvody:

Odvolací soud opírá svůj názor, že železnice jest žalobci práva ze zažalované škody o to, že žalobce nebyl podle §u 74 (2) žel. dopr. ř. uvědoměn o zastavení dopravy do Maďarska a nebyl požádán o příkaz, při čemž vychází z nesporných skutečností, že zásilka byla podána na dráhu v D., že na nákladním listu byl označen jako desílatel žalobce pod svou brněnskou adresou, že stanice Teplá-Trenčanské Teplice dala mu zásilku k disposici prostřednictvím stanice odesílací, a že stanice odesílací nevyrozuměla žalobce pod adresou udanou v nákladním listu, nýbrž správce pily v D., kde byla zásilka naložena. V §u 74 žel. dopr. ř. není ustanoveno, jakým způsobem má býti odesílatel uvědoměn o dopravní překážce a požádán o příkaz. Podle obdoby § 81 (1) žel. dopr. ř. má se to státi stanicí odesílací, ač nebylo-li již v nákladním listu navrženo, aby se tak stalo přímo, telegraficky neb poštou, takový návrh nebyl však v tomto případě učiněn. Podle §u 73 (3) žel. dopr. ř. musí příkaz odesílatelův býti podán u stanice odesílací. Jednala tedy stanice Teplá-Trenčanské Teplice podle předpisů, odeslavši vyrozumění odesílatele na stanici D. jako stanici odesílací. Tato stanice jednala ovšem na nebezpečí železnice, když vyrozumění neodeslala žalobci hned na adresu udanou v nákladním listě, nýbrž obrátila se o disposici na správce místní pily, kterou byla zásilka naložena; tento její postup nemohl však býti za daných okolností žalobci na škodu, nýbrž jen na prospěch, neboť zabezpečoval nejbezpečnější a nejrychlejší vyřízení. Správa pily přijala vyrozumění o dopravní překážce a udělila příkaz, aby zásilka byla dopravena do stanice B. Písemní disposice datovaná v D. dne 31. října 1921, jest podepsána jménem žalobce správou pily. Správa pily přijala a vyřídila tedy vyrozumění dráhy o dopravní překážce jménem odesílatelovým a jako jeho zmocněnec. I když k tomu snad nebyla od počátku oprávněna, schválil žalobce tento její postup dodatečně (§ 1016 obč. zák.) tím, že uznává disposici správce pily za disposici svou a buduje na ní svůj žalobní nárok, tvrdě, že dráha se dopustila vůči němu zavinění tím, že oné disposice neposlechla. Vyrozumění správce pily o dopravní překážce musí býti proto posuzováno tak, jako by byl býval řádně vyrozuměn žalobce sám. Rozhodnutí odvolacího soudu, že železnice jest povinna žalobci náhradou škody, poněvadž ho neuvědomila dle §u 74 (2) žel. dopr. ř. o dopravní překážce, spočívá na nesprávném právním posouzení věci, pročež musilo býti zrušeno a odvolacímu soudu býti uloženo, aby rozhodl o odvolání znova bez ohledu na tento svůj názor.

Čís. 3966.

Vyrovnací řád.

Vyrovnání neodporuje společným zájmům věřitelů již proto, že byla stanovena delší, jednotná splatební lhůta, jež byla schválena kvalifikovanou většinou věřitelů.

(Rozh. ze dne 11. června 1924, R II 193/24.)

Vyrovnací soud vyrovnání potvrdil, rekursní soud odepřel vyrovnání potvrditi. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Věřitelé, firmy Leopold F. a Rudolf E., podaly rekurs proti potvrzení vyrovnání z důvodu, že výhrady dlužníku, ve vyrovnání poskytnuté, jsou v rozporu s jeho jměním a že vyrovnání odporuje společnému zájmu věřitelů. Rekurs pak v podstatě provedly v tom směru, že vyrovnací kvota 35%ní jest splatnou do 18 měsíců najednou a nikoli v 18 měsíčních lhůtách, což je lhůtou příliš dlouhou, tím spíše, když není postačitelné záruky za správné zaplacení vyrovnací kvoty. Soud rekursní vyhověl rekursu z důvodu, že lhůta splatnosti vyrovnací kvoty jest příliš dlouhá a že dle vyrovnání může dlužník během ½2 roku uspokojiti některé ze svých dosavadních věřitelů dříve, kdežto ostatní věřitelé by musili čekati až do posledního měsíce platební lhůty, a že jest na bilednì, že se takové jednání příčí zájmům věřitelů, kteří mají nárok na stejnoměrně a současné uspokojení svých skoro na jednu třetinu snížených pohledávek. Leč vyrovnání bylo přijato většinou věřitelů, kvalifikovanou dle §u 42 vyr. ř. s vyrovnací kvotou a s platební lhůtou odpovídající čl. I. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n., a když věřitelé, o dlužníku a stavu jeho závodu zajisté dobře informováni, s tímto způsobem vyrovnání se spokojili, aniž by nějaké záruky správného a stejnoměrného splácení vyrovnací kvoty byli žádali, nemá soud vyrovnací důvodu, by v tom směru na vyrovnání čeho měnil. Starost o takové záruky přenechává vyrovnací řád věřitelům, jak z motivů zákona (Denkschrift) k §§ 46—48 patrno.

Čís. 3967.

I manželský otec potřebuje v mezích §u 233 obč. zák. zmocnění opatrovnického soudu k zahájení sporu jménem nezletilého dítěte.

Do usnesení poručenského soudu, jímž vyhověno návrhu otce, by nezletilému dítěti byl zřízen opatrovník k činu a udělen mu příkaz k vedení sporu, jest oprávněn stěžovati si zletilý sourozenec nezletilcův.

Rozhoduje o návrhu na zmocnění k vedení rozepře zákonným zástupcem poručence (opatrovance) jest soud povinen, by vzal v úvahu i pravděpodobný výsledek sporu a jeho nutnost.

(Rozh. ze dne 11. června 1924, R II 195/24.)

Návrhu Rudolfa K-a, by jeho nezletilému synu Ferdinandu K-ovi byl zřízen opatrovník k činu a tomuto udělen příkaz (zmocnění) ku vedení sporu s bratrem nezletilce Františkem K-em, poručenský soud vyhověl, rekursní soud k rekursu Františka K-a návrh zamítl. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu Rudolfa K-a.

Důvody:

Především dlužno zkoumati, zda stěžovatel jako otec — na rozdíl od poručníka a opatrovníka — potřebuje ve smyslu §u 233 obč. zák. zmocnění opatrovnického soudu k zahájení sporu jménem nezletilého syna. K této otázce jest přisvědčiti. V daném případě šlo by o dalekosáhlý spor majetkový, který pro příští zaopatření nezletilcovo mohl by míti rozhodující význam. Nemohl-li by otec volně bez opatrovnického schválení nakládati předmětem tohoto sporu, nemohl-li by volně nároku žalobního ani se vzdáti ani smír uzavříti (§§ 244 a 1380 obč. zák.), nemůže zajisté bez takového schválení ani do sporu se pustiti. Nejde tu již jen o úkon, který by náležel k obyčejnému hospodaření, jak to má § 233 obč. zák. na mysli, naopak jest to úkon větší důležitosti. Objem moci otcovské jest sice v ohledu na osobu nezletilého dítěte větší, než objem moci poručníka neb opatrovníka, ale v ohledu správy jmění a majetkových práv dětí jest otec poručníkovi před zákonem úplně na roveň postaven. Jest to zřejmo z §u 149 obč. zák. ze slov »jmenuje soud jiného správce« i z §§ 150 a 175 obč. zák., podle kterých musí otec také skládati účet a má co do jmění provdané nezl. dcery práva a povinnosti opatrovníka. Dále dlužno zkoumati otázku, také v dovolací stížnosti uplatňovanou, zdali odpůrce František K. byl oprávněn ke stížnosti do usnesení okresního soudu, jímž byl jeho nezletilému bratrovi zřízen opatrovník k činu a zmocněn ku zahájení sporu. Otázku tu jest rovněž zodpověděti kladně. Podle §u 9 nesp. říz. má právo stížnosti ten, kdo cítí se stížena opatřením mimosporného soudce. Tím rozumí zákon takové účastníky provedeného řízení, jichž právo — ať již majetkové nebo rodinné — opatřením mimosporného soudce nějak bylo dotčeno. S tohoto hlediska nebyl by František K. ke stížnosti oprávněn, třebaže má býti ve sporu, k jehož zahájení soudní zmocnění bylo uděleno, stranou žalovanou, neboť tím nebyla mu způsobena ještě žádná újma a zůstávají mu všechny obrany ve sporu vyhraženy. Úkolem opatrovnického soudu není, by hájil zájmy stěžovatelovy, které by snad se zájmy jeho nezletilého bratra byly v rozporu, nýbrž by hájil jen zájmy nezletilcovy. Přes to však nelze v tomto případě Františku K-ovi právo stížnosti odepříti. Účel zákona, chrániti před poškozením zájmy osob zvláštní ochraně soudů odporučených (§ 21 obč. zák.) vede k tomu, že nutno přiznati právo stížnosti také nejbližším příbuzným chráněnce. Právo toto není sice v zákoně výslovně přiznáno, ale jest je uznati ve zřejmé obdobě předpisů §§ 178, 217, 251 a 252 obč. zák. a §§ 185, 203 a 219 nesp. říz. První řada předpisů zmocňuje příbuzné dovolati se ochrany soudů proti porušení práv soudních chráněnců se strany zákonných zástupců; druhá řada předpisů dovoluje, by soud v pochybných a důležitějších případech nejbližší příbuzné vyslechl. František K. tvrdí, že otci nejde o zájmy jeho nezletilého syna, nýbrž o zájmy vlastní, že nezletilý Ferdinand K. sporu nechce a že má býti jen zavlečen do sporu, kterým by mu byly způsobeny zbytečné útraty a kterým by byly sváry mezi bratry zbytečně vyvolány. Má tedy zletilý bratr již podle §u 178 obč. zák. právo, aby dovolával se pomoci soudu v zájmu svého nezletilého sourozence. Ve věci samé není dovolací stížnost opodstatněna. Opatrovnický soudce, rozhoduje-li o návrhu zákonného zástupce na zmocnění k vedení sporu jménem nezletilce, nemůže ovšem předem věděti, zda setká se spor s úspěchem, ale přes to nemůže tuto otázku pustiti se zřetele a musí ji zkoumati aspoň v tom směru, zda zamýšlený spor nebude buď patrně beznadějným, nebo zbytečným, nebo aspoň předčasným. Vždyť jde tu při nejmenším o náklady prohraného snad sporu, které by nestihly zákonného zástupce, nýbrž nezletilce. Soud tedy, maje chrániti zájmy nezletilcovy (§§ 21 a 265 obč. zák.) jest povinen v úvahu vzíti i pravděpodobný výsledek sporu a jeho nutnost. Podle okolností nebylo by vyloučeno, by soud nežádal od zákonného zástupce záruku, že jeho chráněnec sporem ke škodě nepřijde, ať již záruka ta záležela v osobním závazku zákonného zástupce, že případné náklady sporu, které by stihly jeho chráněnce, ze svého nahradí, nebo v jiné záruce. Také může býti na místě osobní výslech nezletilcův o jeho mínění, zejména, jde-li — jako v tomto případě — o nezletilce, který již do roka má dosíci svéprávnosti. V daném případě bylo by však vedení sporu při nejmenším předčasné.

Čís. 3968.

Zhorší-li se napotom majetkové poměry manželovy, lze k jeho návrhu snížiti výživné, vyměřené manželce prozatimním opatřením za sporu o rozluku.

(Rozh. ze dne 11. června 1924, R II 204/24.)

Za sporu o rozluku bylo manželce povoleno prozatimní opatření v ten způsob, že bylo manželi uloženo, by platil manželce měsíční výživné 800 Kč vzhledem k tehdejšímu měsíčnímu příjmu manželovu 3100 Kč. Tvrdě, že se napotom jeho příjmy ztenčily na 1.900 Kč, domáhal se manžel snížení výživného. Soud prvé stolice návrh zamítl, rekursní soud snížil vyživovací příspěvky na 500 Kč měsíčně. Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu manželky zrušil usne-

sení obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by, doplně řízení, znovu rozhodl o návrhu manželově na snížení. V otázce, o niž tu jde, uvedl v

důvodech:

Pokud jde o stanovisko rekurentky, že nelze výživné, jež bylo prozatimně ve sporu o rozluku manželce podle §u 117 obč. zák. a §u 382 čís. 8 ex. ř. ustanoveno, k manželovu návrhu vzhledem ke zhoršeným jeho majetkovým poměrům snížiti a že manželi v takovém případě nezbývá, než proti exekuci, vedené na základě usnesení prozatimní výživné stanovícího, nastoupiti žalobou podle §u 35 ex. ř., nelze toto stanovisko uznati za správné. I výživné, prozatím po rozumu shora uvedených ustanovení (§ 117 obč. zák. a § 382 čís. 8 ex. ř.) manželce vyměřené má odpovídati majetkovým poměrům manželovým a také u tohoto výživného jako u výživného vůbec co se týče vyměření, platí zásada »rebus sic stantibus«. Proto, zhorší-li se majetkové poměry manželovy, není důvodu, proč by soud nemohl k návrhu manželovu prozatimně určené výživné změniti a je snížiti. Že by snížení mohlo nastati toliko k žalobě a zejména k žalobě podle §u 35 ex. ř., pro tento názor není v zákoně opory.

Čís. 3969.

Vedlejší intervenient jest oprávněn podati opravný prostředek, třebas ho nepodala strana, k níž se přidružil.

Vliv zákona ze dne 22. března 1920, čís. 197 sb. z. a n., na uzavřenou již smlouvu o těžbě živic.

(Rozh. ze dne 11. června 1924, Rv II 152/24.)

Žalobce postoupil smlouvou ze dne 24. března 1920 žalovaným kutiska. Proti žalobě, domáhající se na žalovaných, by za účelem splnění smlouvy provedli ve lhůtě, která jim soudem bude určena, nejméně 3 pokusné vrtby do hloubky 100—150 m a jednu vrtbu do hloubky 300—500 metrů v místech odborníky určených, po případě ještě další vrtbu, která by odborníky za nutnou byla uznána, namítli žalovaní, že smlouva pozbyla účinnosti a platnosti pokud se týče pokusných vrteb, poněvadž nastaly nepředvídané okolnosti, jež nutno považovati za nezdolnou moc. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl v podstatě proto, že smlouva ze dne 24. března 1920 jest v rozporu se zákonem ze dne 22. března 1920, čís. 197 sb. z. a n. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Nelze sice přisvědčiti názoru prvního soudu, že smlouva ze dne 24. března 1920 jest v rozporu se zákonem. Nehledě k tomu, že smlouva tato byla uzavřena před účinností zákona ze dne 22. března 1920, čís. 197 sb. z. a n., byli by žalovaní dle §u 17 tohoto zákona dále oprávněni bývali, kutati na živice a je těžiti, kdyby nebyli opomenuli žádati o prodloužení kutacího oprávnění. Teprve tímto opomenutím se situace pro strany valně změnila, neboť nové právo kutací, které žalovaným bylo uděleno, nezahrnuje dle §u 6 uvedeného zákona i právo hledati a těžiti živice. Žalovaní by ovšem byli oprávněni kutati na jiné horniny, k tomu však dle smlouvy nejsou povinni. Jest samozřejmé, že nezapočne nikdo s vrtbami, velký náklad vyžadujícími, aniž by měl k tomu znaleckého podkladu. Vždyť žalobce ve své žalobní prosbě sám uvádí, že vrtby mají býti provedeny na místech, odborníky určených. Jak však vysvítá z výpovědi znaleckého svědka, podal on stranám po prohlídce terainu posudek v ten smysl, že tam mimo naftu nic jiného nebude. Se zřetelem na tento posudek nelze přičítati smlouvě ze dne 24. března 1920 jiný smysl, než, že se žalovaní zavázali kutati na živice a pouze za účelem tím provésti pokusné vrtby, nezavázali se však provésti pokusné vrtby bez ohledu na budoucí nález. Tomu není nijak na odpor, že se smlouva také zmiňuje o jiných cenných horninách, neboť strany mohly s tím počítati, že se při kutání na živice snad náhodou vyskytnou také jiné cenné horniny, a pro případ, že by se byly tyto těžily, měl ovšem žalobce také nárok na další odměnu. Opomenutím žádosti o prodloužení kutacích oprávnění pozbyli však žalovaní právo kutati na živice. Dle §u 1 zákona ze dne 22. března 1920, čís. 197 sb. z. a n., jest právo, kutati na živice, vyhraženo státu. Žalovaným jest tudíž zabráněno, kutati na živice a za tím účelem provésti pokusné vrtby a kdyby přes to tak učinili, dopustili by se trestného činu dle §u 236 hor. zák. Z důvodu tohoto nelze vyhověti žalobní prosbě a odvolání musilo býti zamítnuto.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobcovy vedlejší intervenientky.

Důvody:

Názoru žalovaných, že dovolání vedlejší intervenientky není přípustným, jelikož žalující strana, ku které vedlejší intervenientka přistoupila, nepodala dovolání, nelze přisvědčiti. Z ustanovení §u 19 c. ř. s. jest zřejmo, že vedlejší intervenient má právo, uplatňovati na podporu hlavní strany útočné a obranné prostředky, nabízeti důkazy a předsebráti všechny jinaké procesní úkony, tedy i podati opravné prostředky. Procesní úkony vedlejšího intervenienta jsou ovšem jen potud právně účinné pro hlavní stranu, pokud neodporují jejímu vlastnímu procesnímu jednání. V tomto případě žalobce ovšem nepodal dovolání, avšak výslovně se ho nevzdal a proto nelze říci, že dovolání vedlejší intervenientky odporuje procesnímu jednání hlavní strany. Dovolání vedlejší intervenientky jest tedy přípustno (viz Dr. Václav Hora, Odvolání podle rak. civ. řádu soudního, 1915, str. 18 a Dr. Jiří Neumann, Komentář k c. ř. s. str. 495). Po právní stránce dlužno ovšem souhlasiti s dovolatelkou, že nelze žalobu zamítnouti s poukazem na § 236 horního zákona proto, že žalovaným jest zabráněno, kutati na živice a za tímto účelem provésti pokusné vrtby a, kdyby přes to tak učinili, že dopustili by se trestného činu ve smyslu uvedeného místa zákona. Odvolací soud přehlíží, že žalobce nežádá na žalovaných, by kutali bez úředního povolení a že i po vydání zákona ze dne 22. března 1920, čís. 197 sb. z. a n., jest možno, přenechati právo, kutati na živice, soukromníkům, jak je zřejmo z ustanovení §§ 3, 4 a 9 tohoto zákona. Než přes to nelze dovolání vyhověti. Uvedeným zákonem byl dosavadní obsah kutacích práv

omezen a bylo nařízeno, že právo, kutati na živice a je těžiti, vyhražuje se státu a že tento co do výhradných kutišť, ohlášených před účinností tohoto zákona, to jest před 9. dubnem 1923, jest oprávněn, žádati, by propůjčka třetích osob byla mu přiznána za náhradu (§ 17). Prvý soudce zjišťuje, že strany a zejména žalovaní při uzavírání smlouvy ze dne 24. března 1920 nevěděli o tom, že uvedený zákon bude vydán, a žalobce sám udal, že neví, byla-li při vyjednávání o něm řeč. Risiko, které převzali žalovaní ve smlouvě, bylo tedy nepředvídatelným způsobem zvýšeno tím, že stát může, ovšem za náhradu, o jejíž výši rozhoduje báňské hejtmanství, po případě soud (§§ 17 a 19 uvedeného zákona) převzíti na sebe veškeré hospodářské výhody, spojené s nálezem živic, kdežto strany vycházely z předpokladu, že případný nález živic zůstane k volné disposici žalovaných. Vysloviľ žalobce v uvedené smlouvě přání, by mu v případě příznivých výsledků vrteb počátkem těžby byl poskytnut administrativní úřad přiměřený jeho způsobilosti a jeho hornickým znalostem i zkušenostem. Dle smlouvy měli žalovaní žalobci nebo jeho právním nástupcům zaplatiti 250.000 Kč v případě, kdyby se našla nafta nebo jiná cenná hornina v takovém množství, že její těžení bude výnosným a že s tímto těžením bude započato. Nelze pochybovati o tom, že strany zde měly na mysli těžení žalovaných, nikoliv těžení státu. Jde zde ovšem o odvážnou smlouvu ve smyslu §§ 1275 a násl. obč. zák., než dovolatelka přehlíží, že žalovaní dle zásady §u 1276 obč. zák. spornou smlouvou nabyli nároku na případný trvalý zisk, jejž nemusili postoupiti žádnému, tedy ani státu. O absolutní nemožnosti plnění v tomto případě ovšem nemůže býti řeči, než žalobcova žádost, by žalovaní byli odsouzeni k provedení vrteb, jež jsou spojeny s milionovými náklady, ačkoliv jejich risiko §em 17 uvedeného zákona bylo podstatně a nepředvídatelným způsobem zvýšeno, odporuje zásadě §u 1447 obč. zák., dle které není přípustno, žádati plnění, hospodářsky nemožné anebo nedostižné. Kdyby se žalobě vyhovělo za účinnosti zákona ze dne 22. března 1920, čís. 197 sb. z. a n., ukládaly by se žalovaným oběti, jichž na nich rozumně a spravedlivě nelze žádati a to ani za předpokladu, že by kutací práva byla bývala včas obnovena a že by žalovaní byli ihned po uzavření smlouvy byli započali s pokusnými vrtbami a bez ohledu na smlouvu uzavřenou státem v roce 1921 se společností S. Možnost, vyslovená v §u 3 uvedeného zákona, že ministr veřejných prací udělí žalovaným právo, kutati na živice, na určitý čas, neodstraňuje nikterak zvýšení risika žalovaných, o němž byla již řeč. Dovolatelka má pravdu v tom, že výhradná kutiště žalovaných neomezovala se původně na živice, neb přes to žalovaní nejsou dle smlouvy ze dne 24. března 1920, která v prvé řadě mluví o naftě, povinni, kutati na jiné horniny, jelikož, jak správně uvádí odvolací soud, dle posudku znaleckého svědka nelze očekávati, že by při kutání se našlo něco jiného než nafta a naftové plyny.

Čís. 3970.

V tom, že byly koupeny cenné papíry za účelem spekulačním, nelze ještě o sobě spatřovati diferenční obchod.

(Rozh. ze dne 11. června 1924, Rv II 230/24.)

Žalovaný přikázal žalující bance, s níž byl v obchodním spojení, by pro něho koupila 50 akcií. Banka příkazu vyhověla a domáhala se na žalovaném zaplacení kupní ceny. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů.

Žalovaný rozhodl se podle svého skutkového přednesu k sjednání diferenčního obchodu o sporných 50 akciích. Toto tvrzení samo o sobě nestačí, ježto právní otázku, zda jde o diferenční obchod, lze posouditi jedině podle skutkových okolností. K posouzení tomu stačí skutkový přednes žalovaného, že akcie byly mu nabídnuty žalující bankou ke koupi, a skutkové zjištění, že mu akcie ty byly skutečně prodány a pro něho uloženy, tak že může s nimi ještě dnes nakládati. Nezáleží na tom, že žalovaný nezaplatil ihned kupní ceny, což není podle §u 1063 obč. zák. překážkou platné kupní smlouvy, ani na tom, že žalovaný prohlásil státní půjčku svobody, uloženou u žalující banky, za úhradu pro případ kursovního rozdílu, ježto žalovaný netvrdí, že půjčku tu ponechal nadále v úschově u žalobkyně k naznačenému účelu. Ostatně byla půjčka ta podle přiloženého výpisu z knih žalující banky složena u ní teprve v roce 1921, kdežto koupě akcií stala se roku 1920. Uvedené skutečnosti nestačí, by mohlo se z nich souditi na povahu diferenčního obchodu, zejména nevyplývá ze skutkového přednesu žalovaného, že úmysl stran nesl se k tomu, by žalovaný nenabyl vlastnictví akcií, nýbrž měl jedině nárok na případný rozdíl kursů. Je možno, že žalovaný koupil akcie ty skutečně za účelem spekulačním, chtěje jednou získati prodejem jich za vyšší cenu, avšak ani to nestačí k podstatě diferenčního obchodu.

Čís. 3971.

Cizozemská akciová společnost potřebuje připuštění vlády i k tomu, by se stala komanditistkou tuzemské společnosti.

(Rozh. ze dne 12. června 1924, R I 429/24.)

Rejstříkový soud nařídil komanditní společnosti, by předložila doklady o tom, že obě cizozemské akciové společnosti, které jsou komanditistky, byly vládou Československé republiky po rozumu cís. nař. ze dne 29. listopadu 1865, čís. 127 ř. zák. připuštěny, aby v tuzemsku jako komanditistky nové společnosti provozovaly obchody. Důvody: Dle čl. I. a II. cís. nař. z roku 1865 smějí cizozemské akciové společnosti pod svou firmou obchody v tuzemsku provozovati jen tenkráte, byly-li vládou k tomu připuštěny, a dle výnosů ministerstva vnitra ze dne 4. března 1919, čís. 6618/19 a 14. července 1921, čís. 46.902/21 (věst. min. sprav. 1919 str. 38 a 1921 str. 110) jest zvláštního připuštění třeba též tenkráte, účastní-li se cizozemská akciová společnost na tuzemské společnosti s r. o. jako společník. Z toho plyne, že cizozemská akciová společnost i v tom případě, má-li provozovati v tuzem-

sku obchody jen jako komanditistka, potřebuje zvláštního připuštění po rozumu cís. nař. čís. 127/1865, poněvadž by jinak mohly předpisy tohoto cís. nař. lehce býti obcházeny. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil, přidav se k jeho důvodům.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Jak cís. nařízení ze dne 29. listopadu 1865, čís. 127 ř. zák., tak i nařízení vlády republiky Československé ze dne 27. července 1920, čís. 465 sb. z. a n., a rovněž i výnosy ministerstva vnitra ze dne 4. března 1919, čís. 6618/19 a ze dne 14. července 1921, čís. 46.902/21 sledují účel, by tuzemské správě státní bylo umožněno zkoumati, zda jsou splněny zákonné podmínky, a jak dalece se snáší s hospodářskými poměry státu, aby cizozemské akciové společnosti a komanditní společnosti na akcie (pokud se týče společnosti s ručením obmezeným) zakládaly v tuzemsku svá sídla, zde obchodovaly a se rozvíjely. Proto vyhražuje již ono cís. nařízení ve čl. II. státní správě, by rozhodla, zda jest takovéto cizozemské společnosti k živnostenskému provozu jich obchodů v tuzemsku připustiti, a stanoví ve čl. I. podmínky, za jakých se tak může státi. Bylo by proto přímo v rozporu s tendencí těchto předpisů, by cizozemské společnosti uvedeného druhu mohly bez předchozího připuštění tuzemskou státní správou provozovati obchodní činnost v tuzemsku, třeba jen jako komanditistky. I když se připustí, že komanditista jako takový není obchodníkem, přece jen může v určitém případě svou značnější kapitálovou účastí na podniku komanditní společnosti vykonávati rozhodný vliv na celý vývoj, směr i rozsah provozu společnosti, k níž přistoupil, pokud se týče již spolutvořil, ba může ji úplně ovládnouti, poněvadž společnost po případě jeho vkladu postrádati nemůže, s ním stojí i padá. Byl-li by pak nad to předmět podniku cizozemské společnosti téhož druhu jako onen společnosti komanditní, mohlo by to ve skutečnosti znamenati splynutí, totožnost obou, takže by pak cizozemská společnost provozovala vlastně v tuzemsku svůj podnik, aniž by si byla dříve zjednala předepsané svolení státní správy, tedy s obejitím zákona. K tomu poukázaly již správně oba nižší soudy a připojuje se dovolací soud i v ostatních směrech k důvodům jich usnesení.

Čís. 3972.

V mimosporném řízení má se doručování díti z úřadu, pro způsob doručování zůstal v platnosti i nadále § 6 nesp. říz. Nařídil-li soud doručení modrým lístkem, nabývá usnesení účinnosti vůči účastníku teprv, když mu bylo doručeno do vlastních rukou.

(Rozh. ze dne 12. června 1924, R I 459/24.)

V řízení o zajištění půdy drobným pachtýřům odmítl rekursní soud rekurs drobných pachtýřů pro opozděnost. Důvody: Podle §u 89 c. ř. s. a §u 211 jedn. ř. přísluší ovšem soudu, by určil způsob doručení; avšak v tomto případě nebylo třeba doručení k vlastní ruce, jak se stalo, poněvadž nejde o případy, které §§ 106 a 108 c. ř. s. předpokládají, nýbrž jde o doručení náhradné, jehož platnost není závislou na tom ,by podání, jež jest doručiti, došlo do rukou strany, pro kterou jest určeno. Naopak předpis §u 102 c. ř. s. připouští, nebyla-li osoba, které má býti doručeno, zastižena doma, že doručení může se státi účinně každé dorostlé domácí osobě, a, není-li to možno, pronajímateli v domě bydlícímu nebo dozorčí osobě od něho ustanovené. Z toho důvodu nelze na udání žádosti o nové doručení usnesení vzíti zřetel, doručení ze dne 29. a 30. září 1920 jest míti za platné a rekurs jest pokládati za opozděný. Na věci ničeho nemění, že usnesení bylo znovu doručeno a že stížnost byla podána ve lhůtě, počítané od tohoto nového doručení, poněvadž na pravoplatnost rozhodnutí jest hleděti z povinnosti úřední a, neodmítl-li opozděnou stížnost soud prvé stolice, jest tak učiniti soudu rekursnímu (§ 523 c. ř. s.).

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a nařídil rekursnímu soudu, by o rekursu do usnesení prvého soudu znovu jednal a rozhodl.

Důvody:

Jak z důvodové zprávy k §u 88 zákona o org. soudů plyne, došla jeho předpisem pouze výrazu zásada, do té doby v §u 213 soudní instr. obsažená, a v §u 87 c. ř. s. vyslovená, že i v mimosporném řízení má se doručování díti z moci úřední, naproti tomu však pro způsob doručování zůstal v platnosti i dále předpis §u 6 cís. patentu ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. Dle spisů prvý soud, jsa k tomu tímto zákonným ustanovením a §em 211 jedn. řádu oprávněn, nařídil, aby jeho usnesení ze dne 27. září 1920 bylo doručeno stěžovatelům modrým lístkem doručným, což znamená dle §u 212 odstavec třetí jedn. řádu, že se tak mělo státi k vlastním rukám. Stěžovatelé v žádosti ze dne 25. března 1924, v níž navrhují, aby jim ono usnesení bylo doručeno, namítají, že jim dosud toto usnesení nebylo doručeno, a že jejich podpisy na zpátečních lístcích s datem 29. a 30. září 1920 nejsou jejich vlastnoručními. Kdyby okolnost, že doručení nestalo se k jich vlastním rukám, jak bylo prvým soudem nařízeno, byla správna a pravdiva, nemohlo by ono usnesení proti nim nabýti právní moci, žádost jejich o doručení by byla odůvodněna a nebyl by rekurs do usnesení toho, podaný dne 14. dubna 1924, opozděným, poněvadž doručení, nařízené prvým soudem dne 28. března 1924, se stalo dle zpátečních lístků dne 1. dubna 1924. Proto bude na rekursním soudu, jenž vycházel z mylného názoru, že v tomto případě nešlo o doručení k vlastním rukám, aby zjistil, zdali zakládá se na pravdě tvrzení stěžovatelů, že usnesení ze dne 27. září 1920 nebylo jim dne 29. a 30. září 1920 doručeno k vlastním rukám, a aby dle výsledku šetření v tomto směru o jich rekursu do usnesení prvého soudu znovu rozhodl.

Čís. 3973.

Ustanovení §u 647 obč. zák. nelze použiti, jde-li o otázku, kdo bude fideikomisárním nástupcem odkazovníka.

(Rozh. ze dne 12. června 1924, R I 478/24.)

Poslední vůlí ustanovil zůstavitel Béla D. v odstavci I. universálními dědici svého jmění tři dítky: Vojtěcha, Rudolfa a Marii; v odstavci II. odkázal synu Rudolfovi a dceři Marii veškeré cenné papíry, každému polovici, a v odstavci XVI. ustanovil, že synové Vojtěch a Rudolf nejsou oprávněni se jměním, které na základě této závěti obdrží, volně nakládati, nýbrž jsou povinni, je po své smrti svým zákonným dědicům zanechati. Dle dílčí listiny činilo čisté jmění, Rudolfu D-ovi připadlé, 419.747 K, z toho zákonný díl povinný 257.315 K, a jmění závazkem substitučním stižené 162.432 K, k jehož zajištění složeny byly do soudního uschování pro »substituční podstatu Rudolfa D-a« cenné papíry v nominální ceně 169.400 K. Návrh Rudolfa D-a, by substituční svazek ohledně substituční jistiny 169.400 K nom. byl zrušen a by jistina byla rozdělena na dva stejné díly, soud prvé stolice zamítl, rekursní soud napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatel má za to, že jeho fideikomisárním substitutem může býti po jeho smrti toliko jeho bratr Vojtěch a nikdo jiný, a to proto, poněvadž, jak stěžovatel se domnívá, mohou vzhledem k ustanovení §§ů 647 a 684 obč. zák. fideikomisárními substituty býti jen osoby, které v době smrti zůstavitele, nařídivšího fideikomisární substituci, byly již na živě nebo podle zásady §u 22 obč. zák. byly v době této již v mateřském životě počaty, a, poněvadž takovou osobou byl jako stěžovatelův příští možný dědic jen jeho bratr Vojtěch. Stěžovatel se tedy domnívá, že jen on a tento jeho bratr mají právo k substituční podstatě, z čehož podle jeho mínění plyne, že zrušením substitučního svazku nebudou dotčena práva jiných osob a že tudíž oni dva mohou souhlasnou vůlí domáhati se zrušení tohoto svazku. Stěžovatel spatřuje proto zřejmou nezákonnost v mínění soudů nižších, že jmění, stižené fideikomisární substitucí, o kterou jde, má býti zachováno zákonným dědicům jich obou bez rozdílu, zda tito dědicové již žili, neb aspoň počati byli v době smrti zůstavitele, či teprve později se narodili, se narodí, nebo počati budou. Stěžovateli nelze přisvědčiti. Ustanovení zákonné, že odkazu může nabýti jen osoba, která dožila se zůstavitelovy smrti, a tedy žila neb aspoň byla počata, když zůstavitel zemřel, nemůže zde přijíti v úvahu, poněvadž nejde o otázku, kdo jest přímým odkazovníkem zemřelého Bély D-a, nýbrž o otázku, kdo bude fideikomisárním nástupcem stěžovatele a jeho bratra, v této příčině pak rozhoduje jasné znění poslední vůle zemřelého Bély D-a, podle které substituční podstata připadne po jejich smrti jejich zákonným dědicům, vyjma Lauru D-ovou, tedy jen s tímto jediným omezením a s jedinou změnou, obsaženou v druhé větě XVI. odstavce poslední vůle, týkající se pouze Vojtěcha D-a. Nižší soudy tudíž posoudily věc správně po stránce právní projevivše mínění, že teprve po smrti stěžovatelově bude možno posouditi, kdo jsou jeho zákonnými dědici a tedy jeho substituty, a že jimi budou osoby, které v době smrti stěžovatelovy budou jeho zákonnými dědici bez ohledu na to, zda již v době smrti Bély D-a žili, byli počati, či teprve později.

Čís. 3974.

Ujednání, jímž manželka pověřuje manžela správou svého jmění, nevyžaduje formy notářského spisu. Manžel má proti manželce nárok na zákonné úroky z hotovostí vynaložených v její prospěch za správy jejího majetku. Za trvání manželství nenastává promíčení nároku na náhradu těchto úroků. Zmocněnému manželi náleží, by zařídil placení úroků podle zásady §u 1416 obč. zák.

(Rozh. ze dne 12. června 1924, Rv I 388/24.)

Manžel domáhal se na manželce za rozvodového sporu náhrady nákladu, jejž byl vynaložil, spravuje manželčin podnik. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Mylným jest názor dovolatelky, že ujednání, kterým manželka pověřuje manžela správou jmění, vyžaduje formy notářského spisu. Podle §u 1238 obč. zák. jest, pokud manželka neodporuje, míti za to, že pověřila manžela správou svého volného jmění. Právo manželovo, volné jmění manželky spravovati, se tudíž vůbec nezakládá na smlouvě, nevyžaduje proto, by bylo založeno dokonce smlouvou ve formě notářského spisu, a není tohoto proto třeba ani tehdy, projevuje-li manželka jen se zákonnou úpravou správy jejího jmění ještě výslovný souhlas. Otázkou, zda jest notářského spisu třeba, když manželka manželi poskytuje smlouvou též užívání svého jmění, není třeba se obírati, neboť o ten případ tu nejde. Stejně správně posoudil odvolací soud věc co do nároku na úroky. Podle §u 1239 obč. zák. jest na manžela, pokud jde o správu jmění, pohlížeti až na jisté výjimky stanovené v jeho prospěch, právě tak, jako na jiného zmocněnce. Má proto také jako každý jiný zmocněnec, jak vyplývá ze zásady §u 1014 obč. zák. o právech zmocněnce, nárok na zákonné, ode dne vynaložení i bez upomínky jdoucí úroky, z hotovostí ve prospěch zmocnitele vynaložených, což blíže jest dolíčeno jak v obecně známých dílech Krainz-Ehrenzweig, System des Privatrechtes z r. 1920, v §§ech 300 a 383, Mayrs Lehrbuch des bürgerlichen Rechtes, sv. III. str. 14, tak zejména obšírně v díle Schey, Obligationenrecht, str. 585 a 651. Zaručuje-li zákon v §u 1239 obč. zák. takto manželi, vedoucímu správu manželčina jmění, právní postavení zmocněnce se zvláštními výsadami, není důvodu a také není žádných

předpisů, z kterých bylo by lze dovozovati, že chtěl ho připraviti o výhodu, stanovenou bez omezení v §u 1495 obč. zák. ve prospěch manželů co do vydržení a promlčení vzájemných práv, jež tedy platí i pro manžela, spravujícího manželčino jmění. Právem proto odvolací soud vyřkl, že žalobci promlčení úroků za trvání manželství se žalovanou podle §u 1495 obč. zák. nemohlo vůbec ani započíti. Měl-li žalobce zákonný nárok na úroky, nemůže se žalovaná neznalosti tohoto práva již podle §u 2 obč. zák. platně dovolávati, aby vyvrátila správnost názoru odvolacího soudu, že pro súčtování úroků ze založených částek platí zásada §u 1416 obč. zák. Napadajíc tento názor dále též poukazem k tomu, že tato zásada předpokládá určitý úmysl dlužníka, jak úroky mají býti súčtovány, a že této zásady tudíž na ni použíti nelze, když sama jako dlužnice ani nevěděla, že má povinnost úroky platiti, přezírá, že její nevědomost byla nahrazena vědomostí jejího manžela zmocněnce, jemuž také přináleželo, aby placení úroků zařídil tak, jak nejlépe vyhovovalo zájmu jeho dlužnice a mandantky, totiž podle §u 1416 obč. zák., jenž v první řadě chrání zájmy dlužníkovy. Ostatně je tu tato otázka naprosto podružného rázu, jelikož se nárok na úroky vzhledem na manželský poměr dosud vůbec nemohl promlčeti a tedy ani na tom nezáleží, za kterou dobu zpět úroky byly účtovány.

Čís. 3975.

Peníze, vypůjčené na úpis válečných půjček, jest splatiti v Kč, třebas válečné půjčky byly mezitím znehodnoceny.

V případech nutných jest okresní výbor oprávněn schváliti usnesení obecního výboru o uzavření zápůjčky k úpisu válečných půjček. Zda jde o případ »nutný«, jest posouditi samosprávným orgánům.

Usnesení obecního výboru v Čechách o upsání válečné půjčky jest neplatné, nebyly-li přítomny dvě třetiny členů.

(Rozh. ze dne 12. června 1924, Rv I 398/24.)

Žalující záložna domáhala se na žalované obci placení úroků z lombardní zápůjčky, kterou prý obec uzavřela za účelem úpisu válečné půjčky. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Nesprávné právní posouzení této rozepře, jejímž předmětem jest platnost tří komunálních zápůjček, které žalobkyně žalované obci poskytla při úpisu V., VI. a VIII., rakouské válečné půjčky, spatřuje dovolatelka v tom, že odvolací soud 1. nepovažoval za odůvodněnou námitku clausula rebus sic stantibus, 2. uznává, že došlo k schválení všech tří zápůjček nadřízeným samosprávným orgánem, 3. má za platná usnesení žalované obce ze dne 6. června 1917 a ze dne 23. června 1918 o úpisu na VI. a VIII. válečnou rak. půjčku. K bodu 1.: Jak soudy nižších stolic správně dovodily, jde o závazek ze smlouvy o půjčce. Dle přesného předpisu §u 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. jest závazky, znějící na koruny rakousko-uherské, platiti v československých korunách, při čemž se počítá jedna rak. uh. koruna za jednu čsl. korunu. Okolnost, že dovolatelka použila zapůjčené valuty k nákupu cenných papírů, nyní znehodnocených, je v tomto případě nerozhodna, neboť žalobkyně neuvedla žalovanou stranu v omyl o výhodnosti úpisu válečných půjček a o samočinném jich umoření, a předpoklad žalované strany, že titry rak. válečných půjček podrží vždy svou cenu, byl pouhou pohnutkou dle §u 901 obč. zák. pro platnost smlouvy o zápůjčce nerozhodnou, což již jasně dovodil odvolací soud, prohlásiv v důsledku toho znehodnocení těchto cenných papírů za náhodu, jež škodí tomu, v jehož jmění se udála (§ 1311 obč. zák.). Není tudíž tato námitka odůvodněna.

K bodu 2.: Jest pravda, že usnesení obecního výboru o sporných zápůjčkách, které neměly býti kryty z běžných příjmů, a překročovaly roční příjmy z obecního jmění, musila býti dle §u 97 odstavec třetí obecního zřízení ze dne 16. dubna 1864, čís. 7 z. zák. pro Čechy schválena okresním zastupitelstvem, a že v tomto případě schválena byla jenom okresním výborem. Ale podle §u 65 odstavec druhý zákona o okresních zastupitelstvech ze dne 25. července 1864, čís. 27 z. zák. pro Čechy mohl toto schválení v případech nutných uděliti i okresní výbor. Kdy jde o takovýto případ nutnosti, zákon výslovně nepraví, a věc jest zůstavena volnému uvážení samosprávných orgánů, pročež použití předpisu §u 65 odstavec druhý cit. zák. nemůže míti v zápětí neplatnost schvalovacího úkonu okresního výboru. Proto jest v tomto sporu zcela nerozhodno, jak odůvodňuje okresní výbor ve svých schvalovacích usneseních, proč on schvaloval usnesení o úpisu válečných půjček.

K bodu 3.: Za to v tomto směru nelze dovolání upříti oprávnění. Bod tento týká se jen VI. a VIII. válečné půjčky. Dluhopisy na zápůjčky k těmto úpisům nebyly dosud vyhotoveny a upisovací přihlášky a to na VI. vál. půjčku, podepsaná starostou, jedním radním a dvěma členy výboru, a na VIII. vál. půjčku, podepsaná jen starostou, neobsahují poukazu na usnesení obecního výboru ani poukazu na vyšší schválení úpisů a zápůjček s tím souvisejících, a nelze tyto listiny pokládati za listiny vykazující náležitosti §u 55 ob. zřízení, i netřeba se jimi dále vůbec obírati. Za to jest po rozumu §u 867 obč. zák. zkoumati onu pro rozhodnutí podstatnou okolnost, zda sama usnesení žalované obce o úpisu VI. a VIII. rak. vál. půjčky a o vzetí zápůjček k úpisům těm jsou po zákonu platna. Dle §u 30 ob. zřízení jest obecní výbor v záležitostech obecních orgánem usnesení činícím a dle §u 31 čís. 3 téhož zřízení má brátí v poradu a se usnášeti o všech věcech, které nepatří k obyčejné správě jmění. Není-li platného usnesení obecního výboru, nemůže dojíti k platnému ujednání smlouvy (tedy ani smlouvy o zápůjčce) s obcí a nemůže ani schválením se strany nadřízeného samosprávného orgánu tento nedostatek býti nahražen. Schválení nadřízeného úřadu neděje se s hlediska přezkumu po stránce hmotněprávní, nýbrž jde tu jen o výkon práva dozoru nad tím, aby neztenčeným udržáno bylo kmenové jmění

a kmenový statek obce a obecních ústavů (§ 96 obec. zřízení). Dovolání poukazuje na nespornou okolnost, že při oněch dvou zápůjčkách nebyly přítomny dvě třetiny členů obecního výboru (při usnášení o VI. vál. půjčce jen 21 a VIII. vál. půjčce jen 23 členů místo 24), tudíž, že usnesení v oněch schůzích nevyhovují předpisu §u 43 obecního zřízení, dle něhož žádá se pro usnesení, k jichž platnosti třeba vyššího schválení, přítomnosti dvou třetin členů, totiž dvou třetin zákonného počtu členů. Tento zákonný předpis jest povahy donucovací, a soudy nejsou oprávněny, aby s ohledem na dočasné poměry prostě ho nedbaly anebo jej vykládaly způsobem, odporujícím §u 6 obč. zák. Zachování předpisů §u 42 a násl. obecního zřízení nelze vůbec bráti na lehkou váhu. Vždyť právě zachování těchto předpisů má poskytovati záruku za to, že o obecních záležitostech bude jednáno co nejvíce všestranně a důkladně. Ovšem mohou býti též některé méně závažné formální předpisy, jichž opomenutí neohrožuje účele, pro který usnesení obce vázána jsou přísnými formálnostmi, ale tu již zákon sám dává svému názoru náležitý výraz. Toho příkladem jest zejména § 42 ob. zřízení o svolání schůzí, který rozeznává jednak podstatné náležitosti, na př. aby schůze svolány byly orgánem k tomu oprávněným a aby písemně vyrozuměni byli všichni členové obecního výboru (§u 42 odstavec druhý a třetí), a proto v odstavci čtvrtém téhož §u praví jasně, že každé shromáždění obecního výboru, jež nevyhovuje těmto předpisům a k němuž nebyli všichni členové pozváni, »jest nezákonno a jsou všechna usnesení v něm učiněná neplatna.« Za to pod touž sankcí není předpis §u 42 odstavec pátý, týkající se méně závažných formálností, jako sdělení pořadu svolávané schůze. Povahy podružné rozhodně však nejsou nutkavé předpisy §u 43 ob. zřízení o tom, jakého počtu členů jest třeba k usnášení, a nepozbyly svého donucovacího rázu ani tím, že snad některé samosprávné úřady za války k nim přísně nepřihlížely, na kterouž okolnost prvý soudce poukazuje. Rovněž pro výklad zákona nemůže býti směrodatno, že snad jest nyní těžko dosíci komunálního úvěru a že se tato svízel zvýší tím, že ústavy, komunální úvěry poskytující, musí počítati s přísnými zákonnými podmínkami, předepsanými pro platnost smluv o komunálních zápůjčkách. Uvedený názor zaujal Nejvyšší soud již ve svém rozhodnutí sb. n. s. civ. čís. 3099; k vůli úplnosti se podotýká, že i bývalý nejvyšší dvůr soudní ve Vídni ve svých četných rozhodnutích (na př. Gl. U. č. 15.043, 15.320 staré řady, č. 1022, 4259, 4855 nové řady) a i bývalý nejvyšší správní dvůr ve Vídni (rozhodnutí sbírky Budwinského č. 9209 st. ř. a 6430 n. ř.) a nejvyšší správní soud v Praze (sbírky Bohuslavovy č. 558) sdílejí totéž stanovisko, a že ani v popřevratovém zákonodárství nejeví se snaha, by naprosto upuštěno bylo od přísných formálních náležitostí, které musí býti zachovány při usnášení zastupitelských sborů obcí. Toho důkazem jest zejména zákon o přechodní úpravě finančního hospodářství obcí a měst s právem municipálním ze dne 12. srpna 1921, čís. 329 sb. z. a n., jenž v §u 6 podrobně stanoví náležitosti schůzí a usnesení, týkajících se obecního rozpočtu. Patrno tedy, že usnesení obecního výboru ze dne.6. června 1917 a 23. června 1918, při nichž nebyly přítomny dvě třetiny zákonného počtu členů, jsou neplatna a že žalovaná obec z titulu smlouvy o zápůjčce (§ 983 obč. zák.) není povinna, platiti úroky z neplatných zápůjček ujednaných při úpisu VI. a VIII. vál. půjčky. Podotýká se, že pro platnost těchto usnesení nelze se v tomto případě dovolávati předpisu §u 44 obecního zřízení, dle něhož, nesejde-li se počet členů k usnášení způsobilý, lze za šetření dalších formálních náležitostí svolati druhou schůzi, a není-li ani tato k usnášení způsobilá, třetí schůzi, která se může již usnášeti bez zřetele na počet členů se dostavivších. V tomto sporu není ani tvrzeno, tím méně zjištěno, že byla za náležitostí §u 44 svolána druhá a třetí schůze, a nelze vzhledem k tomu, co řečeno, věc odbýti slovy, že by i ono svolávání druhé a třetí schůze bylo prostou formální zbytečností. Nesprávnost tohoto názoru, odvolacím soudem vysloveného, jest patrna z toho, že v době úpisů VI. a VIII. válečné půjčky nebylo sice možno dle §u 23 obecního zřízení — na což prvý soud poukazuje — doplniti počet členů na zákonný počet pouhým přibráním náhradníků, ale že nicméně v době úpisu VI. půjčky bylo dle protokolu ze dne 6. června 1917 doma 25 členů a 8 náhradníků, ale do schůze přišlo jen 21 členů a při úpisu VIII. vál. půjčky dle protokolu ze dne 23. června 1918 bylo doma 27 členů a dostavilo se jen 23.

Čís. 3976.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 27. dubna 1922, čís. 130 sb. z. a n.).

Pokud jest v tom, že dosavadní nájemník postoupil novému nájemníku svůj závod se skladem zboží, spatřovati porušení předpisu §u 20 zák.

(Rozh. ze dne 12. června 1924, Rv I 406/24.)

Žalobce prodal žalovaným dne 18. listopadu 1922 svůj závod se skladem zboží za 21.500 Kč. Ježto žalovaní zaplatili pouze 16. 553 Kč, domáhal se žalobce zaplacení nedoplatku. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znova projednal a rozhodl.

Důvody:

Dle §u 20 zákona o ochraně nájemníků ze dne 27. dubna 1922, čís. 130 sb. z. a n., který v tomto sporu přichází v úvahu a jest téhož obsahu jako dřívější předpis §u 14 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 275 sb. z. a n., jsou zapovězena veškerá právní jednání, kterými dosavadní nájemník dává sobě nebo někomu jinému něco poskytovati nebo slibovati za postoupení bytu nebo v souvislosti s tím. Pod výrazem »dáti si poskytnouti nebo slíbiti něco« spadají i ty případy, když se dosavadnímu nájemníkovi na základě právního jednání s novým nájemníkem dostává nebo dostati má jisté majetkové hodnoty, která není rovnocenným ekvivalentem toho, co nový nájemník na základě téhož právního jednání za své plnění navzájem dostává. To jest prvá známka jednání, po rozumu

§u 20 cit. zák. zapovězeného. Druhou známkou jest, že se vše děje »za postoupení bytu« anebo »v souvislosti s tím«. Účelem tohoto zákonného předpisu jest čeliti bytové lichvě a zameziti, aby nájemník, vykořisťuje a zneužívaje bytové tísně jiného, nezjednal si tím nespravedlivý a nepřiměřený zisk. Tím zároveň měla býti učiněna přítrž nezřízenému obchodování s byty. Ovšem právní jednání toho druhu, že někdo za přiměřenou cenu postoupí druhému svůj závod se skladem zboží a se svým okruhem zákazníků, byla obvyklými i za dob normálních a nelze v nich o sobě spatřovati ještě úmysl, vykořistiti tíseň toho, kdo nemůže najati byt nebo obchodní místnost. Jinak má se věc, když živnostník, živnost již neprovozující, ale věci v najatých místnostech dosud mající, postupuje tyto věci za cenu zřejmě nepřiměřenou, které dosahuje a dosíci může jen proto, že panuje tíseň bytová, neboť v takových případech nemůže býti pochybnosti o tom, že vědomě vykořisťuje bytové tísně jiného. Kdyby předpis §u 20 cit. zák. měl býti omezen na případy, kdy strany na plná ústa ujednají odměnu za postoupení bytu, nemusil zákon voliti uvedený doslov, a obcházení zákona by byly dvéře do kořán otevřeny. Avšak tato nejdůležitější stránka tohoto sporu zůstala nepovšimnuta, ač dovolatelé hned při prvém jednání před procesním soudem tvrdili a důkaz spisy o vyrovnávacím řízení a výslechem stran vedli o tom, že zboží a zařízení krámu mělo cenu jen 16.553 Kč a že okruh zákazníků nepadal tu v úvahu. Strana žalující okolnosti tyto prostě popřela, a procesní soud dle §u 182 c. ř. s. nedbal toho, aby ony příliš všeobecné údaje žalovaných byly doplněny, aby po případě k nim zaujati mohla stanovisko i žalobkyně sama, která by se pak po případě neobmezila na pouhé popření údajů protistrany. Dle potřeby měl býti po rozumu §u 183 c. ř. s. z moci úřední proveden o ceně zboží důkaz znalci, který žalovaní výslovně nabídli jen o zboží na policejním úřadě uloženém.

Čís. 3977.

Nedostatek úmluvy o tom, koho stihne dávka z přírůstku hodnoty nemovitosti, není na závadu hotovosti kupní smlouvy. Není-li opačné dohody, stihne prodatele.

(Rozh. ze dne 12. června 1924, Rv I 483/24.)

Žalobě o dodržení kupní smlouvy o nemovitostech procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl, ježto strany neujednaly, koho postihuje dávka z přírůstku hodnoty. Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

K hotovosti trhové smlouvy se vyhledává shoda stran o předmětu a ceně (§§ 1053, 1054 a 1062 obč. zák.). Cena trhová musí býti určitou, neb aspoň určitelnou (§§ 1056—1058 obč. zák.). Není sporno mezi stranami, kterých pozemků se smlouva trhová dotýká, a jisto jest též, že cena trhová byla umluvena na 12.200 Kč. Za odvolacího řízení stalo se též nesporným, že strany mezi sebou nejednaly o tom, koho z nich postihne dávka z přírůstku hodnoty nemovitosti a že se tudíž ujednání v tom směru neuskutečnilo. Zjištěno jest pouze, že strany při úmluvě trhové smlouvy ujednaly, že každá strana si bude platiti své, co na žalované patří, dají si oni do pořádku, a co patří na žalobce, on si zaplatí, a že na to žalovaná řekla, že již nějakou dávku platili a ostatní si zaplatí a, když by něco na žalobce přišlo, aby jim to poslal, že si to zaplatí. Kdo má platiti dávku z přírůstku hodnoty, jest vládním nařízením ze dne 23. září 1920, čís. 545 sb. z. a n. přesně stanoveno v ten rozum, že ji má platiti zcizitel, že vyměřovací řízení se provádí výhradně se zcizitelem a toliko jemu se dávka ta předpisuje, že však při její nedobytnosti na zciziteli ručí za ni nabyvatel (§ 13 cit. nař.). Nesprávně tudíž odvolací soud usuzuje, že zciziteli se ukládá dávka ta toliko z důvodů formálních, že však zcizitel nemá zákonné povinnosti, by ji ze svého platil. Nařízení mluví zcela jasně, kdo jest povinným podmětem, připouští však, že by strany tuto zákonnou povinnost zvláštním ujednáním přesunuly ze zcizitele na nabyvatele (§ 5 odstavec druhý cit. nař.). Jest tudíž povinnost zcizitelova, nésti dávku tu pravidlem a jen výjimkou, umluvily-li strany opak, nese ji nabyvatel. Dávka vypočítává se dle přesných, v §§ 11 a 2 nař. uvedených předpisů, jichž neznalostí nikdo se nemůže omlouvati (§ 2 obč. zák.). Jest tedy výše dávky té určitelna a nemohla by proto, že strany o dávce ničeho neumluvily, cena trhová býti pokládána za neurčitou a smlouva trhová za neplatnou. Avšak ani náhled odvolacího soudu, že dávka jest součástí ceny trhové, nelze sdíleti, neboť dávka jest dávkou veřejnou, na úmluvě stran úplně nezávislou a nemá tudíž okolnost, zda strany ohledně otázky, kdo z nich ji zaplatí, něco uchylujícího se od nařízení umluvily, čili nic, vlivu na určitost trhové ceny a na platnost trhové smlouvy. Nedostatek úmluvy o převzetí dávky z přírůstku hodnoty nemovitosti, žalovanými žalobci prodaných, má jen ten účinek, že dojde platnosti předpis §u 13 nař. o tom, kdo ze stran dávku zaplatí, smlouva trhová však tím ve své platnosti dotčena není.

Čís. 3978.

Zákonné zástavní právo na nemovitosti pro dávku z majetku (zákon ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n.) týká se jen částky dávky, která byla vyměřena z nemovitosti. Nebyly-li berním úřadem v tomto směru, jakož i o kvotě čisté hodnoty nemovitosti ke dni 1. března 1919, předloženy potřebné doklady, jest přihlášku k rozvrhu zamítnouti.

(Rozh. ze dne 12. června 1924, R II 173/24.)

Žádost berního úřadu, by z výtěžku dražby za exekučně prodanou nemovitost byla ve výsadním pořadí přikázána pohledávka eráru na dávku z majetku, soud prvé stolice zamítl. Rekursní soud usnesení potvrdil a Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Nižší soudy měly právem za to, že pohledávka eráru na zaplacení dávky z majetku ve zbytku 3.760 Kč nebyla přihlášena za tak přesných údajů a dokladů (§§ 210 a 214 ex. ř.), aby mohla býti z nejvyššího podání přikázána. Názor stěžovatelky, že již zákonné předpisy a zvláštní skutečnosti případu i bez podrobné přihlášky postačovaly, aby dávka byla přikázána, není správným. Zejména není správným právní názor stěžovatelky, že dávka z majetku se zákonným obmezením požívá na nemovitostech zástavního práva celá a nikoli jen částkou, která byla z nemovitosti vyměřena. Správnost opačného názoru plyne z doslovu zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n. (§ 62, odstavec prvý, slova: »do částky poměrně na ně (nemovitosti) vypadající«) z vysvětlivek v prováděcím nařízení ze dne 27. července 1920, čís. 463 sb. z. a n., v bodě K § 62, k odstavci (1) (viz v odstavci (5) slova: »nemovitost tedy neručí vůbec za dávku vypadající pouze na jmění kapitálové«) a z odůvodnění vládního návrhu zákona čís. 309 z r. 1920, tisk 2267, jež praví v bodě K §§ 61 a 62, že zákonné právo zástavní v zájmu držby hypotekární zabezpečuje jen poměrnou částku dávky na nemovitost vypadající. Vládní osnova stala se v tomto bodě i zákonem, jímž bylo zástavní právo podle zprávy rozpočtového výboru (tisk 2751) jen ještě více omezeno. Bylo proto v tomto případě nezbytno, by podle §u 210 ex. ř. bylo včas doloženo, zda a pokud účtovaná dávka vypadla na nemovitost. Mimo to by muselo býti vzhledem k ustanovení §u 55 zákona čís. 309 z r. 1920 o splatnosti dávky a o úrokové náhradě za předčasné splátky a vzhledem k §u 223 ex. ř. udáno, kdy byl doručen platební rozkaz a dávka se tudíž stala splatnou. Také není správné, že soud byl s to, na základě spisů (§§ 210 a 214 ex. ř.) vypočísti 30% kvotu čisté hodnoty nemovitosti podle stavu ze dne 1. března 1919. Odhadní cena, v exekučním řízení zjištěná, může se od hodnoty ze dne 1. března 1919 — bez ohledu na všeobecné, v různých krajích ovšem různé změny v cenách nemovitostí — podstatně, nahoru i dolů, odchylovati pro zvláštní poměry nemovitosti, zejména pro změny v jejím stavebním rozsahu a stavu. Podobně mohlo knihovní zatížení nemovitostí od 1. března 1919 doznati značných změn. Ty z knihovního výtahu zjistiti nelze, protože z něho podle §u 133 ex. ř. a §u 36 nař. ze dne 12. ledna 1872 ř. z. čís. 5, vymazané položky nejsou patrny. Mimo to zůstávají mnohdy i zaplacené knihovní dluhy v pozemkové knize bezdůvodně váznouti. Ježto tedy ani podle podané přihlášky ani podle listin v §§ 210 a 214 ex. ř. vypočítaných soudu nebylo lze posouditi, pokud nárok na přihlášenou dávku z majetku jest po právu, a exekuční soud není oprávněn, by z úřední moci doplňoval nedostatečnou přihlášku, dokonce bez účasti stran a mimo rozvrhové řízení, ať již jde o přihlášku veřejného úřadu neb osoby soukromé, odpovídá napadený postup nižších soudů plně zákonu a stavu věci. Zamítavé usnesení exekučního soudu nebylo závislým ani na návrhu neb odporu stran, ježto soud musí zákonných předpisů šetřiti z moci úřadu, ani na předchozím pokusu, docíliti vysvětlení od přítomného zástupce eráru, ježto soud musil předpokládati, že by zástupce eráru, byv, jak nepopřeno, k roku se zákonným poučením podle §u 210 ex. ř. obeslán, potřebné doklady předložil, kdyby je měl. Že jich skutečně neměl, vysvitá z přílohy k stížnosti finanční prokuratury do usnesení prvé stolice, kterou přílohou potřebná data — ovšem neúplně — byla bernímu úřadu sdělena teprve 13. srpna 1923, kdežto rozvrhový rok se konal již 23. března 1923.

Čís. 3979.

Tím, že poštovní spořitelna přijala vplacený peníz, stalo se placení majiteli účtu. Lhostejno, že poštovní spořitelna nepřipsala peníze k dobru majiteli účtu, nýbrž jej poukázala zpět plátci, jenž ho však neobdržel.

(Rozh. ze dne 13. června 1924, Rv I 379/24.)

Žalobce zaslal žalovanému zboží a připojil k faktuře složenku poštovní spořitelny. Žalovaný vplatil fakturovaný peniz u poštovní spořitelny na účet žalobcův, poštovní spořitelna vplat přijala, nepřipsala ho však k dobru na účtu žalobcově, nýbrž poukázala jej zpět žalovanému, jenž ho neobdržel. Žalobě o zaplacení kupní ceny procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dle §u 1424 obč. zák. musí dluh zaplacen býti věřiteli nebo jeho k příjmu zmocněnému plnomocníku (§ 1008 obč. zák.), což znamená, že příjem plnomocníka platí za příjem věřitele sama (§ 1017 obč. zák.). Zda plnomocník knihy vede či nevede, a, vede-li, zde příjem zapsal či nezapsal, zda věřitele o příjmu vyrozuměl a zda mu peníze odvedl či nikoli, jest již zcela lhostejno, protože příjmem plnomocníka, platícím za příjem věřitele sama, dluh pominul podle §u 1412 obč. zák. To se ale v tomto případě stalo, neboť poštovní spořitelna, která byla plnomocníkem žalobcovým, k příjmu oprávněným, ponévadž žalobce měl u ní šekové konto a žalovanému složenku poštovní spořitelny za účelem splacení dlužného peníze zaslal, sporný peníz od žalovaného přijala, čímž dluh jeho pominul. Lhostejno jest, že poštovní spořitelna peníz ten žalobci k dobru nepřipsala, nýbrž jej, ať z jakékoliv příčiny, potom žalovanému zase zpět poukázala. Neboť když příjmem, t. j. vplacením u pošty, dluh pominul, nemohl pozdější jakoukoli manipulací u pošty, kterou by žalobci disposice penízem tím znemožněna byla, obživnouti. Jedině v tom případě, že by byl žalovaný peníz ten přijal zase zpět, byl by dluh obživl, neboť v tomto zpětpřijetí peněz, již splacených, bylo by spatřovati zrušení placení obojstranným souhlasem, jenž u věřitele by se byl projevil zpětzasláním a u dlužníka zpětpřijetím zaplaceného peníze. K tomuto souhlasnému zrušení však nedošlo, protože odvolací soud zjistil, že žalovaný peníze zaplaceného nazpět neobdržel. Zjištění toto arci dovolatel napadá, avšak to jest podle §u 503 c. ř. s. nepřípustno. Doložiti jest, že nález rep. čís. 228 hořejší otázky se netýče, nýbrž §u 1395 obč. zák., a mimo to dovolatel směsuje nepřijetí

vplaceného peníze s jeho zpětpoukázáním, ač v tom jest veliký rozdíl: v daném případě byl vplacený peníz poštovním úřadem přijat, ale potom zpět poukázán, aniž žalovaný jej zpět obdržel.

Čís. 3980.

Smír, uzavřený s jedním korreálním dlužníkem, bude jen tehdy okolností, zrušující celou obligaci korreální, když podle úmluvy neb úmyslu stran má znamenati vypořádání i dluhu dlužníka, nesúčastněného na smíru spoludlužníka.

(Rozh. ze dne 13. června 1924, Rv I 470/24.)

Žalující firma dodala zboží firmě S. a spol., jejímž veřejným společníkem byl žalovaný. Zboží mělo býti odebráno do konce května 1922. Dne 19 ledna 1923 uzavřela žalující firma s firmou S. a spol. smír, jímž slevila z kupní ceny 50.000 Kč. Žalobě o nedoplatek kupní ceny bylo vyhověno soudy všech tří stolic. Nejvyšší soud uvedl v otázce, o niž tu jde v

důvodech:

Nelze sdíleti názor dovolatelův, že smírem ze dne 19. ledna 1923 došlo k novaci. Nezměnilť se tímto smírem ani hlavní předmět obligace, ani její důvod; dodáno býti mělo podle smíru totéž množství zboží a z kupní ceny byla poskytnuta toliko sleva s ceny; důvodem smluvním zůstal i při smíru kup. Změna dodacích lhůt a podmínek platebních není změnou v předmětu plnění. Předmět kupitelova plnění zůstal byť i se slevou týž. Proto nenastala změna předmětu plnění ani kupitelova ani prodatelova. Netřeba se tudíž obírati otázkou, zda novací, s jedním spoludlužníkem smluvenou, se zrušují závazky i ostatních spoludlužníků, ježto novace tu není. Dovolatel míní, že smírem, uzavřeným 19. ledna 1923 mezi žalobkyní a firmou S. a spol. po zrušení stejnojmenné společnosti a vystoupení žalovaného společníka, pominula práva proti bývalému společníku (žalovanému) jako spoludlužníku a že se tímto smírem žalující firma nároku proti němu vzdala. Leč nelze tomuto názoru přisvědčiti. Zákon neřeší výslovně otázky, zda smír uzavřený jedním korrealním dlužníkem působí i proti ostatním; řeší jen případ, že závazek korrealní zaniká, když bylo vše jedním dlužníkem zapraveno (§ 893 obč. zák.). Z toho lze usuzovati, že zákon ponechává řešení vůli stran, nestanově sám zrušujících následků, tedy že smír, s jedním korreem uzavřený, bude jen tehdy okolností, zrušující celou obligaci korreální, když podle úmluvy neb úmyslu stran znamenati má i vypořádání dluhu dlužníka nesúčastněného na smíru spoludlužníka. Podle okolností případu mohou tedy strany novým uspořádáním poměrů smírem zamýšleti novou úpravu celého poměru všech zavázaných dlužníků a pak jest nové uspořádání, má-li podle úmyslu stran zůstati zavázán korreus jen jeden, zrušením obligace i pro spoludlužníky ostatní. Není-li tomu tak, působí vyrovnání jako smlouva toliko mezi stranami smlouvajícími, které cizími závazky nedisponují (§ 1390 obč. zák.). Ale v tomto směru tvrdil sám žalovaný, že smír se ho netýkal; uváděl jen, že byl novací, a proto prý jeho závazek zanikl. Smír se ho prý netýkal proto, že byl uzavřen bez každé výhrady a jeho souhlasu a proto prý také ponechán byl první rok v tomto sporu v klidu. Žalovaný tedy sám netvrdil, že bylo úmyslem stran, smír uzavírajících, aby smírem tím byl vypořádán i jeho závazek. Podle dopisu Dra. S-a z 19. ledna 1923 dokonce se tento zástupce žalovaného ohražoval proti tomu, aby první rok pokládal se za neodbývaný; on sám nebyl také toho mínění, že smír týče se žalovaného, a vyhradil ponechání sporu v klidu jeho souhlasu. Podle úmyslu stran tedy smír se závazku žalovaného netýkal. Za tohoto stavu věci nelze proto okolnost, že spor žalobkyně, z ručení žalovaného proti němu vedený, byl následkem smíru ponechán v klidu, beze všech pochyb vyložiti jako vzdání se nároku žalobcova z korrealní obligace proti žalovanému (§ 863 obč. zák.). Tím, že byla ponechána možnost, spor dále projednávati, nebyla vzata žaloba zpět a nebyly v tom smyslu také ani nijaké prohlášení, ani úmysl stran, že nároku sporného se žalující firma vzdává, učiněny a tvrzeny; smír dotkl se jen stran na něm súčastněných.

Čís. 3981.

Nejde o doplnění rozsudku, nýbrž o jeho opravu, domáháno-li se opravy chyby při sčítání útrat. Dovolací rekurs v této otázce jest přípustným.

(Rozh. ze dne 17. června 1924, R I 467/24.)

V dubnu 1924 domáhali se žalovaní na odvolacím soudě, by opravil svůj rozsudek ze dne 9. června 1923 ve výroku o útratách, ježto při součtu útrat bylo opomenuto připočítati útraty z prvé strany seznamu jich. Odvolací soud odmítl návrh jako opožděný, maje za to, že jde o doplnění rozsudku, o něž bylo žádati v osmidenní lhůtě §u 423 c. ř. s. Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by žádanou opravu rozsudku ve výroku o útratách provedl a o tom nové usnesení vydal.

Důvody:

Stížnost, jejíž formelní přípustnost jest nepochybna, ježto nejde o opravný prostředek proti výroku druhé stolice v otázce útrat (§ 528 c. ř. s.), nýbrž o opravný prostředek proti odepření výkonu práva po rozumu §u 419 c. ř. s., jest odůvodněna. Stěžovatelé domáhají se opravy rozsudku odvolacího soudu pro zřejmou početní chybu, jež se skutečně sběhla na ten způsob, že soudce při součtu útrat sporu, stěžovatelům soudem odvolacím přiřknutých, z nedopatření opominul do něho připočísti upravené útraty z první strany seznamu jich, takže do rozsudku přišla jen číslice přisouzených útrat na druhé straně seznamu. Nejde tedy o doplnění rozsudku dle §u 423 c. ř. s., jenž předpokládá,

že o útratách nebylo vůbec anebo bylo nedostatečně rozhodnuto, nýbrž o opravu rozsudku dle §u 419 c. ř. s., ježto o útratách bylo sice úplně rozhodnuto, výrok tento byl však následkem početní chyby nesprávnou číslicí do rozhodnutí pojat. Ježto oprava dle §u 419 c. ř. s. není vázána na lhůtu, bylo odmítnutí návrhu pro opožděnost vysloveno z mylného použití zákona.

Čís. 3982.

Sudiště dle §u 88, odstavec druhý j. n.

K odvrácení příslušnosti dle §u 88, odstavec druhý, j. n. stačí, když příjemce zaslanou mu fakturu v r á t í obyčejným, nedoporučeným dopisem a nesejde na tom, zda vrácená faktura odesílatele zboží skutečně dojde.

(Rozh. ze dne 17. června 1924, R I 489/24.)

Proti žalobě opírající se co do místní příslušnosti o § 88, odstavec druhý, j. n., namítl žalovaný místní nepříslušnost dovolaného soudu, ježto fakturu žalobci vrátil. S o u d p r v é s t o l i c e námitce vyhověl. R e k u r s n í s o u d zrušil napadené usnesení a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, řízení doplnil a o námitce znovu rozhodl. D ů v o d y: Nezáleží na tom, zda žalobkyně fakturu ze dne 9. července 1923, vrácenou prý jí dopisem žalovaného ze dne 12. července 1923, obdržela, rozhodno je pouze, zda žalovaný tento posléze uvedený dopis s onou fakturou žalobkyni odeslal. Fakturu opatřenou doložkou o soudu faktury dlužno totiž považovat za nabídku kupujícímu a nepřijme-li kupující tuto nabídku, nemůže dojíti k úmluvě o soudu ve faktuře označeném. Takovéto nepřijetí dlužno spatřovati ve vrácení faktury, byť i dopisem nedoporučeným, jenž je v obchodním styku obvyklým, a to bez ohledu na to, zda se prodávajícímu tento dopis do ruky dostal. V napadeném usnesení není zjištěno, zda byl onen dopis žalovaným odeslán, a stížnost se mýlí, spatřuje-li toto zjištění v důvodech napadeného usnesení, v nichž se pouze vychází z předpokladu, že k jeho odeslání došlo, jak patrno z obratů »tvrzený dopis« a »udánlivě«. Jest proto napadené usnesení neúplné. Bude tudíž na soudu prvé stolice, by onu skutečnost, zda byl dopis ze dne 12. července 1923 s fakturou odeslán, zjistil důkazními prostředky, žalovanou stranou nabízenými, a aby dle výsledků tohoto zjištění znovu rozhodl, řídě se právním názorem výše uvedeným.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Nejvyšší soud sdílí plně právní názor odvolacího soudu, že postačí k odvrácení příslušnosti podle §u 88 odstavec druhý j. n., když příjemce zaslanou mu fakturu vrátí obyčejným, nedoporučeným dopisem, jak jest v obchodním styku obvyklým, a že na tom nesejde, zda vrácená faktura odesílatele zboží skutečně dojde; stěžovatelka poukazuje se proto na vývody rekursního soudu, k nimž se jen ještě připojuje, že pro správnost vysloveného zde názoru svědčí nejen jasný doslov §u 88 odstavec druhý j. n., nýbrž též obdobné ustanovení prvního odstavce čl. 347 obch. zák., neboť podle ustáleného výkladu tohoto předpisu stačí, když kupující, nechce-li, by nastaly právní účinky druhého odstavce zmíněného článku, oznámí prodávajícímu vady zboží způsobem v obchodním styku obvyklým, při čemž dostačí úplně jednoduchý dopis: nebezpečí dojití tohoto oznámení stíhá prodávajícího (srv. komentář Staub-Pisko k čl. 347 § 23). Žalovanému náleží tedy prostě důkaz, že fakturu žalující firmou mu zaslanou zmíněným způsobem této firmě v r á t i l a tím dal na jevo svou vůli, že o d m í t á návrh žalobkyně co do příslušnosti sudiště faktury, obsažený v příslušné doložce fakturové. Ježto pak soud prvé stolice neučinil v tomto směru zjištění, bylo rekursu žalovaného do usnesení prvého soudu, jež spočívá na nesprávném právním názoru, právem vyhověno způsobem v napadeném usnesení uvedeným.

Čís. 3983.

Poddlužník jest oprávněn k rekursu do usnesení, povolujícího exekuci, odporuje-li povolení zákonu, a to i tehdy, nepodal-li dlužník rekursu.

Exekuce na peněžité požitky práva várečného. Není-li na nemovitost již zavedena exekuce vnucenou správou, jest přípustna na peněžité užitky z nemovitosti exekuce dle §u 294 a násl. ex. ř., třebas nebyly ještě splatny a poukázány.

(Rozh. ze dne 17. června 1924, R I 501/24.)

S o u d p r v é s t o l i c e povolil ku vydobytí peněžité pohledávky exekuci zabavením pohledávání, náležejícího povinné straně proti poddlužníku, Měšťanskému pivovaru v P., na požitcích z práva várečného, připadajících na jednu třetinu domu čp. 208, splatných v létech 1924 až včetně 1928. R e k u r s n í s o u d k rekursu poddlužníka (Měšťanského pivovaru v P.) exekuční návrh zamítl. D ů v o d y: Rekursu poddlužníkovu nelze odepříti oprávnění. Pokud jde o oprávnění poddlužníka k rekursu vůbec a v tomto případě zvláště, nutno připomenouti, že podle §u 294 ex. ř. může poddlužník platební zápovědi rekursem napadnouti. Toto právo rekursní nepřísluší mu však pouze tehdy, když ho povolení exekuce protiprávně zatěžuje neb udělují se mu příkazy neospravedlněné, nýbrž i tehdy, když povolení exekuce neodpovídá zákonu, a to i v tom případě, když dlužník sám povolení exekuce rekursem nenapadá. A o případ takový zde právě běží. Návrh exekuční domáhá se povolení exekuce zabavením a přikázáním k vybrání pohledávání, náležejícího povinné straně proti poddlužníku Měšťanskému pivovaru v P., na požitcích z práva várečného připadajících na jednu třetinu domu č. p. 208 a splatné v létech 1924 až včetně 1928. Vymáhající věřitel navrhuje tedy povolení exekuce ve smyslu §u 294 a dalších ex. ř. Tento způsob exekuce však v případě tomto přípustným není. Nahlédnutím do knihy pozemkové bylo totiž soudem rekursním zjištěno, že na

listu A-II odd. v knih. vložce čís. 200 pozemkové knihy pro katastrální obec P. jest poznamenáno, že s vlastnictvím domu čp. 208 jest spojeno právo várečné ohledně Měšťanského pivovaru, zapsaného v knihovní vložce čís. 26 v P. Dle zápisu tohoto tvoří tudíž právovárečné právo podstatnou součást knihovního tělesa, zapsaného v knihovní vložce čís. 200 kat. obce P. a jest proto jako nemovitá věc s domem č. p. 208 spojeno. V důsledku tohoto stavu věcí jsou však užitky, jež právo toto poskytuje, užitky domu č. p. 208 a, dokud tyto splatny a k výplatě poukázány nejsou, nemohou býti předmětem exekuce podle §u 294 a násl. ex. ř., nýbrž možno na ně jako na užitky, jež s domem jsou spojeny, vésti exekuci jen vnucenou správou. Soud prvé stolice neprávem povolil navrhovanou exekuci po zákonu nepřípustnou a bylo proto rekursu poddlužníkovu vyhověti a návrh exekuční zamítnouti.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, by, nehledě k použitému zamítacímu důvodu, znovu o rekursu rozhodl.

Důvody:

Pokud rekurent napadá usnesení rekursního soudu proto, že přiznává poddlužníku právo rekursu i proti povolení exekuce, ačkoli povinný rekursu nepodal, jest stížnost neopodstatněna a poukazuje se v tomto bodě na případné důvody napadeného usnesení, jež vývody rekurentovými nejsou nikterak vyvráceny. Naproti tomu jest rekurs odůvodněn, pokud napadá stanovisko rekursního soudu, že navržená a prvním soudem povolená exekuce zabavením a přikázáním k vybrání požitků, plynoucích z práva várečného, patřícího k ideální třetině domu čís. 208 v P., není přípustna, protože jde o užitky z nemovitosti a užitky ty nejsou dosud ani splatny ani k výplatě poukázány. Názor rekursního soudu, že na tyto požitky lze vésti jen exekuci vnucenou správou, není správným. Podle §u 103 ex. ř. jest jiná exekuce, než exekuce vnucenou správou na plody a výnos nemovitostí jen tehdy nepřípustna, byla-li na nemovitost zavedena již vnucená správa a správa tato trvá. Z tohoto ustanovení plyne, že, nenastal-li uvedený případ, jest na užitky z nemovitostí plynoucí i jiná exekuce přípustna, najmě, jde-li o užitky, záležející, jako v případě, o který se jedná, v užitcích peněžitých, že jest přípustna také exekuce po rozumu §u 294 a násl. ex. ř. Okolnost, že požitky s nemovitosti spojené, nejsou ještě splatny a poukázány, vedení exekuce podle §u 294 a násl. ex. ř. nevadí, ježto § 299 ex. ř. má právě takový případ na mysli a ustanovuje, že zástavní právo na pohledávce záležející z běžných platů vztahuje se i na platy, které teprve v budoucnosti dopadnou. Rekursní soud zamítnuv tedy, ač není tu případu §u 103 ex. ř., návrh na exekuci podle §u 294 a násl. ex. ř., pochybil a dovolací rekurs jest opodstatněn.

Čís. 3984.

Dopravní řád železniční.

Byl-li vůz odesílatelem nesprávně naložen, stihá dráhu spoluzavinění, pakli naložení kontrolovala, ale učinila tak nesprávně a nedostatečně.

(Rozh. ze dne 17. června 1924, Rv I 462/24.)

Co do vylíčení předchozího děje poukazuje se na rozhodnutí, uveřejněné v této sbírce pod čís. 2638. Procesní soud prvé stolice uznal na to zažalovaný nárok důvodem po právu. Odvolací soud uznal, že nárok na náhradu škody jest po právu pouze z polovice.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalujícího eráru.

Důvody:

Nelze arci souhlasiti s odvolacím soudem, pokud tento spoluzavinění dráhy spatřuje v tom, že se nepřesvědčila při převzetí zboží k dopravě o správnosti naložení, a pokud dovozuje takovou povinnost dráhy ze čl. 395 obch. zák. a § 84 žel. dopr. ř. Tyto předpisy vztahují se pouze na ručení dráhy za škody, vzniklé za dopravy na přepravovaném zboží, ohledně ručení strany za škodu způsobenou dráze nesprávným naložením lze se dovolávati jen §u 59 žel. dopr. ř. a příslušných prováděcích ustanovení. Ani v těchto předpisech ani kde jinde není dráze uložena povinnost, aby při převzetí zboží zjišťovala, zda bylo odesílatelem správně naloženo. Přes to dlužno rozhodnutí odvolacího soudu přisvědčiti. Nižšími soudy bylo skutkově zjištěno, že správnost naložení byla v tomto případě skutečně zjišťována a to způsobem ve stanici H. obvyklým a od let zachovávaným, totiž co do výšky pomocí žebříku, co do šířky pak tím, že vůz projel vedle skladiště. Tento způsob kontroly byl nedostatečným a umožnil nesprávné naložení. V zavedení nesprávné a nedostatečné kontroly spočívá zavinění dráhy (§§ 1295, 1297 a 1299 obč. zák., § 5 žel. dopr. ř.). Není sice způsobilé, aby sprostilo žalovaného úplně zodpovědnosti, neboť tento byl dle smlouvy povinen dodržeti při nakládání předepsané rozměry ložné míry i bez ohledu na způsob kontroly ve stanici H. obvyklý, a mohl se o nich nahlédnutím do tarifu na každé stanici pro úřední potřebu i potřebu stran pohotově jsoucího přesvědčiti, přece však přispělo ku nesprávnému naložení a ke vzniklé škodě, takže odvolací soud plným právem podle §u 1304 obč. zák. rozhodl, aby obě strany nesly škodu rovným dílem.

Čís. 3985.

Smlouva dohodčí jest smlouvou svého druhu. Umluveno-li dohodné pro případ prodeje nemovitosti, má na ně dohodce nárok, jakmile se strany sjednaly o předmětu koupě a kupní ceně, třebas pak od smlouvy odstoupily. Lhostejno, že dohodce prodej téže nemovitosti opět sprostředkoval a docílil dohodného. Ustanovení §u 1155 obč. zák. tu nelze použíti.

(Rozh. ze dne 17. června 1924, Rv I 555/24.)

Žalobě majitele koncesované živnosti sprostředkovatelské o vyplacení dohodného bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nelze souhlasiti s názorem dovolání jak vědou tak judikaturou dávno již opuštěným, že dohodčí smlouva je smlouvou odvážnou (§§ 1267

až 1292 obč. zák.) nebo smlouvou námezdní (§§ 1151 a násl. obč. zák.). Dohodčí smlouva jest smlouvou svého druhu, která v občanském zákoníku upravena není, a při níž právě proto rozhoduje v prvé řadě, co strany dojednaly, v případě pochybností pak zásady, plynoucí z povahy této smlouvy. V tomto případě pochybností není, neboť není sporu o tom, že František M. přislíbil žalobci 2% dohodné z dojednané kupní ceny, dojde-li k prodeji domu jeho činností a najmě i tehdy, bude-li žalobci udáno jméno kupitele, a že také žalovaná slíbila žalobci dohodné 500 Kč pro tentýž případ. Dohodné bylo tedy zasloužené a to ve výši ujednané, jakmile dům byl prodán, t. j. jakmile se strany dohodly o předmětu koupě a o kupní ceně (§§ 1053 a 1054 obč. zák.), což se, jak zjištěno, stalo dne 25. května 1923. Sešlo-li vzájemnou dohodou smluvníků později s kupní smlouvy, nemůže to zbaviti žalobce nabytého nároku na dohodné. Okolnost, že žalobce za nějakou dobu prodej téhož domu opět sprostředkoval a při tom zase vydělal dohodné, nepadá nijak na váhu, neboť jde o smlouvu dohodčí, která, pokud není upravena úmluvou stran, řídí se vzhledem ke své povaze podle zásad zcela jiných, než smlouva námezdní, pročež nelze na tento případ použíti ustanovení §u 1155 obč. zák., podle něhož zaměstnanec musí si dáti vpočítati, co jinak vydělal. Dohodce jest podnikatelem, jehož podnik jest spojen se zvláštním risikem, a tím vysvětlují se zvláštní zásady, ovládající tento právní poměr a nemající ničeho společného se zásadami, platícími pro poměr námezdní. Dohodné, o něž jde, žalobce zasloužil si způsobem shora uvedeným. Dojednal-li po té ohledně téhož domu novou dohodčí smlouvu a podařilo-li se mu opět dohoditi kupitele, zasloužil si nové dohodné, které se sporným dohodným nijak nesouvisí. Jest to jen šťastná náhoda, kterou žalobce odškodněn byl za jiné případy, ve kterých, jak zkušenost učí, za vynaloženou píli a práci a po případě i hotové výlohy nedostal žádné odměny.

Čís. 3986.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém.

Revírní lesní mají nárok na vyšší zaopatřovací požitky, stanovené zákonem ze dne 13. července 1922, čís. 215 sb. z. a n., již od 1. ledna 1920.

(Rozh. ze dne 17. června 1924, Rv I 557/24.)

Žalobci, revírnímu lesnímu, byly již přiznány pravoplatně zaopatřovací požitky podle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. od 1. ledna 1920 a to dle skupiny 7. tabely. Na základě článku I. 3. zákona ze dne 13. července 1922, čís. 215 sb. z. a n. domáhal se žalobce zvýšení požitků od 1. ledna 1920 dle skupiny osmé. Procesní soud prvé stolice přiznal žalobci zvýšené požitky teprve od 6. května 1921, odvolací soud k odvolání žalobce rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud přiznal žalobci zvýšení od 1. ledna 1920.

Důvody:

Dovolání, jež uplatňuje dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), jest opodstatněno. Názor odvolacího soudu, že žalobci jako bývalému revírnímu lesnímu u žalovaného přeřaděnému zákonem ze dne 13. července 1922, čís. 215 sb. z. a n. ze skupiny 7. bývalých zaměstnanců na velkém pozemkovém majetku do skupiny 8. nepatří vyšší zaopatřovací požitky této skupiny od 1. ledna 1920, nýbrž teprve od 6. května 1921, protože uvedený zákon působí nazpět od tohoto dne, není správným. Den 6. května 1921, k němuž byla platnost zákona ze dne 13. července 1922, čís. 215 sb. z. a n. podle článku II. tohoto zákona nazpět posunuta, jest den, kdy vešel v platnost původní zákon o zaopatřovacích požitcích bývalých zaměstnanců na velkém pozemkovém majetku ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. a byla platnost zákona ze dne 13. července 1922, čís. 215 sb. z. a n. posunuta k uvedenému dni právě jako k počátečnímu dni účinnosti zákona čís. 130 z roku 1921. To výslovně uvádí důvodová zpráva k zákonu čís. 215 z roku 1922 (tisk poslanecké sněmovny čís. 3520) a odůvodňuje posunutí platnosti nového zákona ke dni účinnosti původního zákona o zaopatřovacích požitcích tím, že toho vyžaduje povaha nových ustanovení. Ustanoveními těmito byly totiž upraveny poměry již v době původního zákona čís. 130 z roku 1921 existující. I ohledně předpisu o přeřadění revírních lesních do skupiny 8. výslovně uvádí důvodová zpráva, že také tento předpis toho vyžaduje, aby platnost změny působila od začátku účinnosti zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. Z toho, co uvedeno, plyne však, že na změny a doplňky zavedené zákonem čís. 215 z roku 1922 nutno pohlížeti tak, jakoby obsaženy byly již v původním zákoně čís. 130 z roku 1921. Je-li tomu tak, nelze říci, jak vyslovil odvolací soud, že nárok přeřaděných revírních lesních na vyšší požitky skupiny 8. začíná teprve 6. květnem 1921 a nikoli 1. lednem 1920. Ustanovuje totiž zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. v §u 3, jenž zákonem čís. 215 z roku 1922 změněn nebyl, že bývalým zaměstnancům na velkém pozemkovém majetku, v §u 1 téhož zákona jmenovaným, přísluší požitky, uvedené v tabulce k zákonu tomu přiložené již od 1. ledna 1920. Ježto tabulka tato ohledně revírních lesních byla zákonem čís. 215 z roku 1922 a to s účinností ode dne platnosti původního zákona změněna, pročež dle shora uvedeného jest k ní hleděti, jakoby od původu měla již změněné znění, náleží revírním lesním zvýšené požitky od 1. ledna 1920. Proto náležejí tyto požitky od této doby i žalobci. Opačný názor nižších soudů jest nesprávný a byly žalobci přiznány vyšší požitky až od 6. května 1921 neprávem.

Čís. 3987.

Společníka, jenž tvrdí, že neprotokolovaná veřejná obchodní společnost byla zrušena, nelze dohánětí pokutami k součinnosti při její protokolaci, dokud nebude sporem prokázáno, že společnost dosud trvá.

(Rozh. ze dne 17. června 1924, R II 182/24.)

Žádost Klementa B-a, by František W. byl donucen spolupodepsati jako veřejný společník žádost, by veřejná obchodní společnost byla pod firmou »Klement B. a spol.« protokolována, rejstříkový soud zamítl. Rekursní soud uložil prvému soudu, by ve smyslu čl. 86 a 89 obch. zák. §§ 11—12 uvoz. zák. k obch. zák. donutil Františka W-a jako veřejného společníka firmy: Klement B. a spol. k spolupodepsání žádosti za zápis této veřejné obchodní společnosti do obchodního rejstříku, a uvedl v důvodech: Okolnost, že dle udání veřejného společníka Františka W-a veřejná obchodní společnost ještě před podáním předepsané opovědi k obchodnímu rejstříku zanikla, nemůže býti zápisu do obchodního rejstříku nijak na závadu, zvláště když okolnost ta, jak z podání veřejného společníka Klementa B-a na jevo vychází, jest vůbec sporná a veřejná obchodní společnost pod firmou skutečně obchody již provozovala, tak že na ni jako takovou již žaloba byla podána a oba veřejní společníci této veřejné obchodní společnosti na jejím zápisu do obchodního rejstříku mají, jak ze zmíněných podání patrno, právní zájem.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Jest sice správným, že zákon (§§ 11—13 uvoz. zák. k obch. zák. a čl. 86—89 obch. zák.) ukládá soudu, by po případě pokutami dohánět společníky k zápisu veřejné obchodní společnosti do obchodního rejstříku. To však předpokládá, že společnost dosud ještě trvá (čl. 85 obch. zák.). Ze spisů, jichž se rekursní soud dovolává, jest však zjevno, že František W. trvá důsledně na stanovisku, že společnost, o niž jde, byla zrušena. Existence veřejné společnosti, jejíž protokolace se Klement B. domáhá, jest tedy sporna a nelze proto společníka, který tvrdí, že společnost byla zrušena, dohánět pokutami k součinnosti při její protokolaci (čl. 88 a 89 obch. zák.), dokud nebude sporem prokázáno, že společnost dosud trvá.

Čís. 3988.

Nárok na výbavu nepomíjí tím, že nebyl uplatňován hned při sňatku, nýbrž může se tak státi i později a to rovněž a výhradně v řízení nesporném.

(Rozh. ze dne 17. června 1924, R II 207/24.)

Návrhu syna, by mu rodiče zřídili výbavu, oba nižší soudy vyhověly.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatelé, napadajíce usnesení rekursního soudu, jímž bylo usnesení soudu prvé stolice potvrzeno, vytýkají mu, že jest se zákonem i se spisy v rozporu. Leč neprávem. Výbavou podle §u 1231 obč. zák. jest rozuměti příspěvek rodičů, jenž se zakládá na zákonné povinnosti a při sňatku syna se stává jeho nárokem, za účelem zařízení manželské domácnosti a jenž pozůstává v penězích nebo jiných majetkových předmětech. Nárok tento dle ustálené judikatury nepomíjí tím, že nebyl hned při sňatku požadován, nýbrž může se tak státi i později, a nesejde vůbec na tom, proč nebyl ihned vznesen — vždyť v tomto mlčení syna nelze podle §u 863 obč. zák. spatřovati vzdání se tohoto nároku. Názor stěžovatelův, že by tímto pozdějším žádáním byl uplatňován nárok podle §u 1042 obč. zák. a mohl jen sporem býti vymáhán, nelze sdíleti, poněvadž vyměření jeho přísluší nespornému soudci a jen částkou jím stanovenou by mohl býti za rodiče vynaložen, a mimo to příčí se §u 1221 obč. zák. — jejž cituje § 1231 obč. zák. — dle něhož o tomto nároku rozhoduje soudce dle volného uvážení, vyšetřiv okolnosti, aniž smí při tom majetkové poměry přísně zjišťovati. Dle doslovu tohoto ustanovení měl zákonodárce na mysli jedině nesporné řízení a vyloučil řízení sporné, neobmeziv nesporného soudce, by postupoval po rozumu §u 2 čís. 7 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák., kdyby prostředky nesporného řízení nestačily, by bylo o věci rozhodnuto.

Čís. 3989.

V dovolacím spisu netřeba uvésti dovolací soud.
Odpůrčí řád.
Ustanovení §u 2 čís. 3 odp. řádu se vztahuje na všechna právní jednání bez rozdílu jejich druhu, tedy také na zřízení práva zástavního pro jakoukoliv pohledávku. Rozdíl mezi ustanovením §u 2 čís. 3 a §u 3 čís. 3 spočívá v tom, že odporovatelnost podle §u 3 čís. 3 není tak, jako podle §u 2 čís. 3, vyloučena, když odporovatelovu odpůrci nebyl a nemohl býti znám poškozovací úmysl dlužníkův.
Útraty odpůrčího sporu nejsou účastny žalobcova odpůrčího práva.

(Rozh. ze dne 17. června 1924, Rv II 233/24.)

Žalobci prodali ve veřejné dražbě Vilému B-ovi nemovitost. Dle dražebních podmínek měl hradit dávku z přírůstku hodnoty kupitel. Ježto Vilém B. dávky nezaplatil, byli nuceni zaplatiti ji žalobci, již na to žalovali Viléma B-a o náhradu zaplacené dávky. Spor vysoudili, avšak exekuce na svršky Viléma B-a zůstala bezvýslednou. V té době bylo vloženo na nemovitost Viléma B-a zástavní právo pro pohledávku jeho otce Josefa B-a. Žaloba na Josefa B-a, by uznáno bylo právem, že zřízení práva zástavního dluhopisem ze dne 19. ledna 1922 na nemovitosti vl. č. 5 v S. Vilémem B-em pro pohledávku Josefa B-a ve výši 80.000 Kč s přísl. a knihovní vklad tohoto práva zástavního ve vl. čís. 5 v S. jsou vůči žalující straně bezúčinny a strana žalovaná jest povinna

svoliti, by zástavní právo pro část její pohledávky 55.390 Kč 11 h s 5% úroky a útratami sporu, útratami exekuce a dalšími útratami exekučními, jakož i útratami tohoto sporu bylo převedeno na stranu žalující s poznámkou přednosti pořadí před zbytkovou pohledávkou strany žalované, byla o b ě m a n i ž š í m i s o u d y zamítnuta, o d v o l a c í m s o u d e m z těchto d ů v o d ů: Podle §u 2 (3) odpůrčího řádu jsou odporovatelna všechna právní jednání, kterými dlužníkovi věřitelé jsou zkráceni a která dlužník předsevzal v posledních dvou létech vůči svému manželu, před neb po sňatku, vůči jiným blízkým příbuzným nebo v prospěch těchto, leda že by druhé straně v době, kdy právní jednání bylo předsevzato, ani nebyl ani nemusil býti znám úmysl dlužníka, poškoditi tím věřitele. Jest zjištěno, že žalovaný v listopadu 1920 zapůjčil svému synu Vilému B-ovi 75.000 Kč na zaplacení nejvyššího podání za vydraženou usedlost a že nechtěl hned zajištění své pohledávky na nemovitosti synem koupené, ale že teprve dne 19. ledna 1922 mu Vilém B. vystavil vkladní dluhopis na zápůjčku, když jeho žádost o snížení dávky z přírůstku hodnoty byla zamítnuta a když Vilém B. žalovanému oznámil, že se na něho hrne dávka z přírůstku hodnoty. Na základě tohoto dluhopisu bylo podle knihovního výtahu, na uvedené nemovitosti hned 21. ledna 1922 vloženo právo zástavní pro pohledávku žalovaného 80.000 Kč s přísl. Tomuto právnímu jednání odporují žalobci, poněvadž byli tím zkráceni, že se svou pohledávkou 55.390 Kč 11 h s přísl., na Vilému B-ovi nedobytnou, v knihovním pořadí na uvedené nemovitosti přišli za pohledávku žalovaného. Při provedené exekuční dražbě této nemovitosti a rozvrhu nejvyššího podání nedošlo ani na úplné zaplacení pohledávky žalovaného, pohledávka žalobců vyšla úplně na prázdno. Ačkoliv zmíněné právní jednání podle §u 2 (3) odp. ř. je odporovatelným, není zde podmínky pro odpůrčí nárok a to zkrácení žalobců vytýkaným právním jednáním. V dalším vycházel odvolací soud z názoru, že jde tu o dávku z přírůstku hodnoty dle zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n. a že žalobci zavinili své zkrácení opominutím, ježto se k napotomní dražbě, v níž byla nemovitost č. p. 5 Vilému B-ovi exekučně prodána, nedostavili, a nároku na náhradu zaplacené dávky neuplatnili.

N e j v y š š í s o u d změnil rozsudky nižších soudů v ten způsob, že zřízení práva zástavního dluhopisem ze dne 19. ledna 1922 na nemovitosti, zapsané ve vložce čís. 5 pozemkové knihy pro katastrální obec S., Vilémem B-em pro pohledávku žalovaného Josefa B-a ve výši 80.000 Kč s příslušenstvím a knihovní vklad tohoto práva zástavního v uvedené vložce č. 5 jsou vůči žalobcům neúčinny a že žalovaný jest pod důhonem práva povinen svoliti, aby zástavní právo za část pohledávky žalobců 55.390 Kč 11 h s 5% úroky od 1. prosince 1922, s útratami sporu 1.244 Kč, útratami exekuce 515 Kč 30 h a dalšími útratami exekučními, — bylo převedeno na žalobce s poznámkou přednostního pořadí před zbytkem pohledávky žalovaného Josefa B-a.

D ů v o d y:

Žalovaný vytýká v odvolací odpovědi, že ve spisu dovolacím není uveden dovolací soud, ale tato okolnost jest nerozhodna, poněvadž z srovnání §u 506 s ustanovením §u 467 čís. 1. c. ř. s. zřejmě vysvítá, že odvolatel ovšem povinen jest, uvésti v odvolacím spise mimo jiné též soud odvolací, ale v dovolacím spise není třeba, uvésti soud dovolací, a to zajisté proto, poněvadž pro všecky právní rozepře v celém státě jest jediný dovolací soud a tedy nemůže vzejíti nikdy pochybnost, který soud jest zákonem povolán, by jako dovolací soud rozhodl. Žalobcové uplatňují dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. a to právem. Žalobní žádost, o které bylo v tomto sporu rozhodnuto rozsudkem prvého soudu v neprospěch žalobců, dlužno posuzovati podle ustanovení §u 2 čís. 3 ve spojení s §em 4 a podle §u 8 odpůrčího řádu. Podmínky těchto zákonných předpisů jsou zde, neboť podle skutkových zjištění nižších soudů jsou žalobci věřiteli Viléma B-a pohledávkou 55.390 Kč 11 h s příslušenstvím, tato pohledávka je vykonatelna, exekuce na jmění Viléma B-a by nevedla k uspokojení žalobců, tito pak odporují svou žalobou právnímu jednání, kterýmž Vilém B. zřídil žalovanému zástavní právo za pohledávku 80.000 Kč a kteréž bylo předsevzato 19. ledna 1922, tedy ve lhůtě dvou roků před podáním odpůrčí žaloby, Vilém B. předsevzal toto právní jednání v úmyslu, poškoditi žalobce jako své věřitele, tito jím skutečně poškozeni byli, poněvadž žalovaný nabyl jím práva zástavního za svou pohledávku na nemovitosti, zapsané ve vložce čís. 5 pozemkové knihy pro katastrální obec S., jejíž hodnota (trhová cena), za ni ve dražbě docílená, nestačila by k úhradě pohledávky žalobců, kdyby pohledávka žalovaného měla před ní přednost, konečně pak žalovaný jest vlastním otcem Viléma B-a, tedy blízkým jeho příbuzným podle §u 2 čís. 3 a §u 4 odp. řádu, aniž v tomto sporu dokázal podle §u 2 čís. 3, že nevěděl a nemohl věděti v době zřízení práva zástavního o poškozovacím úmyslu Viléma B-a. Že Vilém B. měl tento poškozovací úmysl a že žalovaný o něm věděl, vysvítá ze skutkových zjištění rozsudku soudu odvolacího a ze skutkové okolnosti, potvrzené Vilémem B-em jako svědkem, že a jakým způsobem došlo ke zřízení práva zástavního za pohledávku žalovaného teprve v lednu 1922 po doručení platebního rozkazu a po zamítnutí žádosti za snížení dávky z přírůstku hodnoty. Že Vilém B. jest nemajetným, plyne z dopisu obecního úřadu v S. ze dne 19. července 1923 a ze seznání Viléma B-a. Žalobní žádost vyhovuje formálně předpisu §u 12 odpůrčího řádu. Žalovaný namítal v první stolici a namítá i nyní v dovolací odpovědi proti žalobnímu nároku, že zřízením práva zástavního za pohledávku žalovaného a jeho vkladem do knih pozemkových nenastalo zmenšení majetku Viléma B-a ve prospěch žalovaného na úkor žalobců proto, poněvadž žalovaný měl již z dřívější doby pohledávku proti Vilému B-ovi ze zápůjčky ve výši 80.000 Kč. Ale to jest v tomto sporu nedůležito, neboť v §u 2, čís. 3 odp. řádu není odporovatelnost učiněna závislou na zmenšení majetku dlužníkova právním jednáním, jemuž jest odporováno, nýbrž na poškození věřitelů vůbec, bez ohledu na to, zdali majetek dlužníkův byl zmenšen čili nic. Rozhodno jest, že věřitelé byli právním jednáním poškozeni, což může nastati nejen zmenšením jmění dlužníkova, ale také, jak tomu právě jest v tomto případě, zřízením práva zástavního, jež poskytlo možnost knihovního zajištění pohledávky žalovaného před pohledávkou žalobců. Z okolnosti, že v čís. 3 §u 3

odp. řádu jest výslovně uvedeno toliko zajištění v ě c n á jako právní jednání, kterému lze odporovati, nelze usuzovati, že zajištění jiných nároků není právním jednáním, kterému by mohlo býti odporováno. Ustanovení §u 2 čís. 3 odp. ř. se vztahuje podle svého všeobecného znění na všecka právní jednání bez rozdílu jejich druhu a tedy také na zřízení práva zástavního pro jakoukoli pohledávku; rozdíl mezi ustanovením §u 2 čís. 3 a §u 3 čís. 3 spočívá v tom, že odporovatelnost podle §u 3 čís. 3 není tak, jako podle §u 2 čís. 3, vyloučena, když odporovatelovu odpůrci nebyl a nemohl býti znám poškozovací úmysl dlužníkův. Odvolací soud n e p r á v e m použil na prospěch žalovaného předpisu zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n. a okolnosti, že žalobci při rozvrhu trhové ceny nepřihlásili své pohledávky a neuplatňovali pro ni přednostního zákonného práva zástavního, následkem čehož nebyl na ni vzat zřetel při rozvrhu. To plyne zřejmě z okolnosti, že nejde o dávku z přírůstku hodnoty podle tohoto zákona z roku 1920 čís. 309, nýbrž podle vládního nařízení ze dne 23. září 1920, čís. 545 sb. z. a n., což žalovaný v dovolací odpovědi též výslovně uznává. V tomto sporu nelze tudíž užiti předpisů §§ 20, 23 a 26 onoho zákona čís. 309. O výši pohledávky žalobců a jejího příslušenství není sporu. Dovolání jest podle toho oprávněno, — až ovšem na nárok žalobců, by žalovaný byl uznán povinným svoliti k převodu práva zástavního též ve prospěch útrat tohoto sporu, neboť tyto útraty nejsou příslušenstvím pohledávky žalobců proti Vilému B-ovi a tedy nejsou účastny odpůrčího práva žalobců.

Čís. 3990.

Žaloba o bezúčinnost vojenského náhradního nálezu podle zákona ze dne 6. června 1887, čís. 72 ř. zák.

Důstojník zodpovídá i za schodek přivoděný předchůdcem, pak-li toho, přejímaje oddíl, nevytkl.

(Rozh. ze dne 17. června 1924, Rv II 252/24.)

Žalobce převzal velitelství roty od dosavadního velitele D-a, který hned po tom uprchl do Rumunska, neznámo kam. Žalobce nepřevzal správu ani dle inventáře, ani dle množství a nehlásil v tom směru služební cestou ničeho. Teprve při předávání roty nově ustanovenému veliteli kapitánu Josefu B-ovi dne 31. srpna 1920 byl při porovnání výkazu zkontrolovacího a uzavřeného inventáře zjištěn schodek na výzbroji, výstroji a lůžkových součástkách v úhrnné ceně 18.475 Kč 60 h. Peníz tento byl žalobci nálezem zemského vojenského velitelství předepsán k náhradě. Stížnost do nálezu ministerstvo Národní obrany zamítlo. Žaloba o bezúčinnost nálezu byla zamítnuta s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z těchto

d ů v o d ů:

S hlediska důvodu čís. 4 §u 503 c. ř. s. uvedeno jest v dovolacím spisu toto: Žalobce není povinen dokazovati, že škody nezavinil, nýbrž žalovaná strana jest povinna, dokázati mu zavinění, a důvodem pro jeho ručení za škodu nemůže býti pouhá okolnost, že v době zjištění škody u vojenské roty byl velitelem této roty; ze zjištěných skutkových okolností neplyne jeho zavinění, poněvadž v době, když převzal 3. července 1920 velitelství třetí roty, byl u ní již naprostý nepořádek; jeho předchůdce, poručík D., zpronevěřil peníze a uprchl do Rumunska; podle obsahu náhradního nálezu čís. 8312 ze dne 18. března 1921 byly u hraničářského praporu čís. 3 zjištěny velké nepořádky a nedostatky již přede dnem 24. dubna 1920, kteréhožto dne podle obsahu téhož nálezu nařídilo ministerstvo národní obrany, by tomuto praporu věnována byla důkladná pozornost a nepořádky byly odstraněny; žalobce nemohl při převzetí velitelství náležitě zjistiti a převzíti majetek roty, poněvadž nebylo po ruce seznamů; za jeho velitelství žádná škoda nevzešla, nýbrž veškera škoda povstala již dříve a on jí nezavinil. Naproti těmto vývodům dlužno uvésti toto: Za škodu ručí poškozenému nejen ten, kdo ji svým zaviněním bezprostředně způsobil, nýbrž podle §u 1311 obč. zák. i ten, kdo dal svým zaviněním podnět k náhodě, která byla příčinou škody, a to zvláště tenkrát, když zanedbal zákonný nebo jiný předpis, mající za účel, zabrániti nahodilým škodám, jakož i podle §u 1301 obč. zák. ten, kdo přispěl ke způsobení škody, proti právu jinou osobou způsobené, některým z jednání, v tomto §u 1301 uvedených, nebo nějakým jednáním podobným. Podle skutkových zjištění vzešla škoda, o kterou jde, buď za velitelství žalobcova, nebo za velitelství jeho předchůdce, nebo za velitelství jich obou. Žalobce převzal s velitelstvím roty také všechny předepsané inventáře, pročež mohl podle nich majetek roty a převzíti a zjistiti, co scházelo, nebo bylo poškozeno. Protokol o převzetí velitelství žalobcem neobsahuje ani zmínky o tom, že žalobce zjistil nějaké schodky. Byl-li tedy nějaký schodek tenkrát skutečně u roty čís. 3, spočívá žalobcovo zavinění v tom, že ho nezjistil, jak byl povinen, nedal jej v protokole uvésti a neoznámil ho nadřízenému velitelství. I kdyby nebyl měl potřebných inventářů po ruce, měl zjistiti skutečný stav majetku a podati o výsledku tohoto zjištění, jakož i o tom, že nenalezl inventářů, povinnou zprávu. Učiniti tak mohl, i když měl zároveň jiné služební povinnosti a to zvláště, jak tvrdí, povinnost, pečovati o výcvik, ubytování a výživu mužstva. Tím, že při převzetí velitelství roty zanedbal povinnost, právě uvedenou, zavinil nemožnost zjištění, pokud škoda vzešla již za dřívějšího velitele D-a a kdo tuto škodu tenkrát zavinil. Pokud škoda vzešla za jeho velitelství, zavinil ji tím, že při hospodářské správě roty nešetřil platných předpisů, proň závazných a jemu známých. Škoda celá byla podle toho přivoděna jeho zaviněním buď bezprostředně, nebo nepřímo. Podíl jeho na škodě a podíl dřívějšího velitele roty nebo jiných osob nelze zjistiti; proto žalobce podle §u 1302 obč. zák. ručí za celou tuto škodu bez ohledu na to, zda vzešla teprve za jeho velitelství, nebo již dříve, částečně neb úplně. Z toho následuje, že jest nerozhodno, že již přede dnem 24. dubna 1920 byly u praporu čís. 3 zjištěny nepořádky a ministerstvo nařídilo tohoto dne, věnovati praporu čís. 3 pozornost a nepořádky odstraniti; nerozhodno jest to ostatně i proto, poněvadž prapor čís. 3 není totožným s rotou čís. 3 tohoto praporu.

Čís. 3991.

Končila-li lhůta k podání opravného prostředku dne 2. února (svátek Hromnic) a dne 3. února byla neděle, odsunuje se konec lhůty na den 4. února.

(Rozh. ze dne 18. června 1924, R I 419/24.)

Do rozsudku procesního soudu prvé stolice vznesl žalobce, jemuž byl rozsudek doručen dne 19. ledna 1924, odvolání, jež podal v pondělí dne 4. února 1924 na poštu. Soud prvé stolice odmítl odvolání jako opožděné. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a přikázal prvému soudu, by dále po zákonu jednal. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Poslední den 14tidenní lhůty k podání odvolání připadl na 2. února 1924; toho dne však byl svátek Očišťování P. Marie, který pro soudy podle dosud platného předpisu §u 44 jedn. ř. platí za svátek ve smyslu §u 221 odstavec druhý c. ř. s. Ježto pak následující den byla neděle a odvolání bylo podáno na poštu v pondělí dne 4. února 1924, jest je pokládati podle §u 126 odstavec druhý c. ř. s. a §u 89 org. zák. za včasně podané. Výklad, který dává žalovaný §u 126 c. ř. s. v ten smysl, že po dotyčném svátku musí následovati bezprostředně všední den, má-li býti lhůta prodloužena, jest mylný a odporuje slovům zákona, že za poslední den lhůty platí nejbližší všední den.

Čís. 3992.

Pojišťovací smlouva.

Stanovily-li pojišťovací podmínky, že pojištěnec má pod ztrátou práv z pojištění ve sporu používati právního zástupce pojišťovnou mu »naznačeného«, nelze spatřovati naznačení v tom, že pojišťovna zaslala pojištěnci nevyplněný blanket plné moci. Tím, že pojišťovna přijímala i na dále zprávy od právního zástupce, ustanoveného pojištěncem, dala na jevo, že nemíní vyvoditi důsledků z toho, že mu pojištěnec nevypověděl podle jejího přání plné moci.

(Rozh. ze dne 18. června 1924, Rv I 543/24.)

Žalobce byl pojištěn u žalované pojišťovny proti povinnému ručení z jízdy automobilem. Článek 11. pojišťovacích podmínek ukládal pojištěnci povinnost uděliti procesní plnou moc právnímu zástupci, pojišťovnou mu naznačenému. Ve sporu, v němž byl žalován o náhradu škody z jízdy automobilem, byl zastupován advokátem Dr. H-em, s čímž pojišťovna projevila souhlas. Když za sporu vznikly mezi pojišťovnou a Drem H-em neshody, zaslala pojišťovna (nynějšímu) žalobci prázdný blanket zmocňovací, Dr. H. vedl však spor dále, následkem čehož prohlásila pojišťovna, že z nevypovědění plné moci Dru H-ovi vyvodí důsledky vzhledem ku čl. 11. poj. podm. Žalobce byl v onom sporu uznán povinným hraditi $^2/_3$ škody. Žalobě, jíž domáhal se na žalované pojišťovně uznání, že pojišťovací smlouva jest po právu, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Jde o to, zda žalobce jednal proti ustanovení čl. 11. poj. podmínek tím, že právnímu zástupci Dru H-ovi nevypověděl plnou moc, jak ho žalovaná byla vyzvala, a že nepodepsal nevyplněný blanket plné moci pro jiného zástupce, pojišťovnou mu zaslaný, a zda ho proto stihly následky čís. 16. poj. smlouvy. Není sporno, že si žalobce zvolil pro spor s Otilií K-ovou právním zástupcem Dra H-a, že to pojišťovně oznámil, načež tato s přivzetím tohoto zástupce projevila souhlas. Tím vyšla žalovaná žalobci potud vstříc, že schválila zástupce žalobcem jí navrženého, tak jako kdyby ho byla ve smyslu čl. 11. poj. podmínek žalobci sama naznačila. Z toho nelze však ještě dovozovati, že se žalovaná svých práv, tímto článkem jí přiznaných, vzdala. Mohla tedy i za sporu žádati kdykoli za změnu v osobě právního zástupce, pokud by onen původně ustanovený nevyhovoval, zvláště když veškeré útraty sporu měla nésti sama. V tom případě byla ovšem povinna, aby pojištěnci nového právního zástupce »naznačila«, by také on mohl vznésti své případné námitky, neboť i pojištěnec má zájem na výsledku sporu. Jen tak možno vykládati obrat »naznačení právního zástupce« v §u 11 poj. podmínek, neboť, kdyby mělo býti právem pojišťovny, by pojištěnci právního zástupce pro spor prostě určila, aniž by mu dříve dala možnost, aby se o jeho osobě vyjádřil, a tím umožnila po případě navržení zástupce jiného, bylo by to v pojišťovacích podmínkách zajisté určitě vytčeno. Nestačilo tedy pouhé zaslání blanketu plné moci žalobci, aby jeho podpisem schválil již předem nového právního zástupce jemu naznačeného a proto neznámého. Postup pojišťovny neodpovídal předpisu §u 11 poj. podmínek a nemohl tedy ani vázati žalobce. Nebyl-li však žalobci naznačen jiný zástupce, a nebyl-li žalobce dle pojišťovacích podmínek oprávněn, by si zástupce zvolil zcela samostatně, nezbylo, než aby zůstal při zástupci dosavadním, ježto by jinak ve sporu nebyl býval vůbec zastoupen. Ale ani další postup žalované pojišťovny nebyl správným. Žalovaná vyzvala Dra H-a dopisem ze dne 15 .ledna 1921, by jí podával o průběhu sporu informace. Když žalovaná dne 4. června 1921 vyslovila oproti žalobci přání, by vypověděl Dru H-ovi plnou moc, a žalobce vyzvání tohoto neuposlechl, nečinila námitek a teprve, když jí Dr. H. dne 17. ledna 1923 oznámil, že bylo řízení prohlášeno za skončené, a že rozsudek bude vydán písemně, vyhradila si dopisem ze dne 19. ledna 1923, že z neuposlechnutí žalobcova vyvodí důsledky. Přes to přijímala však dále zprávy Dra H-a. Předním požadavkem důvěry a věrnosti v obchodování jest, by každý smluvník v čas a přesně, bez jakýchkoli výhrad vytkl své stanovisko, by se druhý smluvník mohl podle toho zařídit. Toho pojišťovna neučinila. Trvala-li na tom, aby Dr. H. jejího pojištěnce dále nezastupoval, měla jeho zprávy o vývoji sporu ihned se

zřetelným poukazem ku svému rozhodnutí odmítnouti; přijímajíc je, opustila své původní stanovisko a nebyla již oprávněna dopisem ze dne 25. května 1923 vyvozovati důsledky z toho, že žalobce Dru H-ovi plné moci nevypověděl. Z těchto úvah však plyne, že žalobci nelze přičítati porušení předpisu §u 11 poj. smlouvy, jež by mělo za následek ztrátu jeho nároků z této smlouvy ve smyslu §u 16 podmínek.

Čís. 3993.

Na státu nelze se domáhati náhrady škody, jež byla způsobena distribučním oddělením pro tuky a sodu při ministerstvu obchodu.

(Rozh. ze dne 18. června 1924, Rv I 544/24.)

Žaloba na československý erár o náhradu škody, jež prý byla zaviněna distribučním oddělením pro tuky a sodu při ministerstvu obchodu, byla oběma nižšími soudy zamítnuta, odvolacím soudem z těchto důvodů: Poněvadž předmětem sporu jest nárok na náhradu škody, zaviněné prý distribučním oddělením pro tuky a sodu při ministerstvu obchodu, tudíž orgánem státním při výkonu moci veřejné, nutno při řešení sporu vycházeti ze stěžejní zásady §u 92 ústavní listiny, že stát ručí za škodu, způsobenou nezákonným výkonem veřejné moci jen tehdy, pokud to určuje zákon. O tom není sporu, že není zákona, který by všeobecně stanovil závaznost státu za porušení povinností úředních při výkonu veřejné správy, a sluší proto ustanovení §u 92 ústavní listiny vztahovati na zákony zvláštní, které v tomto oboru byly již vydány anebo teprve vydány budou. Do oné skupiny náleží — nehledí-li se k zákonům ze dne 12. července 1872, čís. 112 ř. zák., ze dne 21. března 1918, čís. 109 ř. zák. a ze dne 18. srpna 1918, čís. 318 ř. zák., které spadají pod ustanovení §u 104 ústavní listiny — zákony ze dne 25. června 1895, čís. 100 ř. zák. (§ 56), ze dne 22. května 1905, čís. 86 ř. zák. (§ 23), ze dne 18. srpna 1918, čís. 317 ř. zák. a jiné. Jde tu vesměs o zákony vyjimečné, jichž nelze obdobou použiti na případy jiné, a poněvadž není zákona zvláštního, který by se na projednávaný případ hodil, nutno dospěti k úsudku, že v tomto případě stát za škodu, straně žalující distribučním oddělením pro tuky a sodu při výkonu veřejné správy snad způsobenou, neručí.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Po právní stránce posoudil odvolací soud věc zcela správně, dospěv k závěru, že neměl býti žalován stát o náhradu škody, způsobené žalobkyni podle jejího skutkového přednesu distribučním oddělením pro tuky a sodu. Dovolání samo dospívá, zajisté bezděčně, k témuž závěru, dovozujíc, že nejen rakouská ústředna pro tuky a oleje, nýbrž i její nástupce pro území Čsl. republiky, státní ústav pro tuky, oleje a mléko, důsledkem toho pak i oddělení pro tuky a sodu při ministerstvu obchodu (nař. vlády čís. 595 sb. z. a n. z roku 1920) nebyly stejně jako státní obilní úřad státními orgány, nýbrž právnickými osobami, jichž činnost, řízená zásadami kupeckými, byla rázu soukromoprávního. Dovolání tvrdí přímo, že oddělení pro tuky a sodu nebylo úřadem, nýbrž náhradní organisací, jež převzala veškeré úkoly státního ústavu pro tuky a oleje jako samostatné právnické osoby. Tím poráží dovolání samo žalobní nárok uplatněný proti státu jedině z toho důvodu, že škodu, jejíž náhrady se domáhá, zavinilo právě toto oddělení pro tuky a sodu jako státní orgán opomenutím včasné disposice se sodou, neboť není pak zjevno, z jakého důvodu jest žalován stát, po případě proč stát má ručiti za činnost jiných orgánů než státních. Totéž platí i o dalších vývodech dovolacího spisu, jimiž snaží se dovoditi nesprávnost názoru odvolacího soudu, opírajícího se o § 92 ústavní listiny. Nelze ovšem souhlasiti po právní stránce s vývody dovolacího spisu, přes to jsou však tyto vývody dokladem toho, jakým způsobem pokusilo se dovolání z nedostatku jiných důvodů vyvrátiti správný právní náhled rozsudku, jímž byla věc po této stránce probrána správně a výstižně, takže stačí, zejména vzhledem k uvedeným vývodům dovolatelky, poukázati na důvody napadeného rozsudku bez přičinění dalších slov.

Čís. 3994.

»Volné uvážení« soudcovské dle §u 273 c. ř. s. není obmezeno »slušností«, důkazní pomůcky jsou pro volné uvážení soudu jen nezávaznými pomůckami a zejména výsledek znaleckého důkazu neváže soud svou číslicí.

(Rozh. ze dne 18. června 1924, Rv I 592/24.)

Žalovaný postřelil na honě žalobce do oka. Žalobou o náhradu škody domáhal se žalobce kromě jiného náhrady bolestného 15.000 Kč. Procesní soud prvé stolice přisoudil žalobci na bolestném za prvých 14 dní 600 Kč denně, za dalších 14 dní 300 Kč denně. Odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Důvody:

Dovolatel spatřuje nesprávné právní posouzení v tom, že odvolací soud, pokud se týče výše přisouzeného bolestného, neopírá rozsudek jako soud prvé stolice o znalecký posudek, nýbrž že považuje za všeobecně známé, že bolesti při vniknutí cizího předmětu do oka jsou nejvýše citelné a intensivní, a že o tuto okolnost opírá svůj právní názor, že soudem první stolice přisouzený peníz bolestného jest přiměřený. Dovolatel vytýká, že tento předpoklad postrádá podle zákona veškerého důvodu, jelikož okolnosti, jaké jsou bolesti poškozeného při jednotlivých případech zranění, jak dlouho a v jaké síle trvají, nemohou býti pokládány za všeobecně známou věc, nýbrž může býti podkladem pro posouzení těchto okolností pouze znalecký posudek, po případě výpověď svědků. Dovolatel dovozuje z toho, že správnějším bylo sta-

novisko soudu prvé stolice, opírající se ve příčině výše bolestného o znalecký posudek, ale tu že jemu bylo v odvolání vytýkáno, že znalecký posudek neposkytuje spolehlivé opory pro právní závěr, že by bylo přiměřeno bolestné v prvých 14 dnech 600 Kč a v dalších 14 dnech 300 Kč denně. Není tím uplatněný důvod opodstatněn. I prvý soud určil výši bolestného, jak to uvádí výslovně, způsobem v §u 273 c. ř. s. uvedeným. Přihlédne-li se k původu tohoto ustanovení, kotvícího v předpisu §u 63 bagatel. řízení, ze dne 27. dubna 1873, čís. 67 ř. zák., a porovná-li se jeho doslov s jeho předlohou, zejména, že dle §u 273 c. ř. s. určuje se výše škody »podle volného uvážení«, kdežto v onom předpisu §u 63 bagat. řízení »podle slušnosti«, lze poznati, že »volné uvážení« soudcovské podle §u 273 c. ř. s. není obmezeno »slušností«, že důkazní pomůcky, dané soudu podle §u 273 c. ř. s. na ruku, jsou pro jeho volné uvážení právě jenom nezávaznými pomůckami, zejména, že ani výsledek znaleckého důkazu neváže soud svou číslicí, jakou znalec výši škody odhadl, že tedy znalecký důkaz nemá významu, přikládaného dovolatelem tomuto důkazu při určení výše škody dle §u 273 c. ř. s. Proto, když dovolatel míní, že znalecký posudek neposkytuje spolehlivé opory pro právní závěr, že by bylo přiměřeno bolestné v prvých 14 dnech 600 Kč a v dalších 14 dnech 300 Kč denně, nemá to pro určení výše bolestného, když se toto stalo způsobem v §u 273 c. ř. s. uvedeným, nijakého jiného významu, nežli významu podle volného uvažování hodnocenné pomůcky. Proto také, když odvolací soud poznamenal, že považuje za všeobecně známo, že bolesti při vniknutí cizího předmětu do oka jsou nejvýše citelné a intensivní, což mu dovolatelem je nyní za hrubý poklesek považováno, jest to zcela bezvýznamné, a také nemá významu, že si nižší soudy svůj právní závěr podle §u 273 c. ř. s. rozložily jaksi do období, usuzujíce v těchto, že by bylo přiměřeno bolestné v prvých 14 dnech 600 Kč a v dalších 14 dnech 300 Kč denně. Podstatou věci jest, že i dovolací stolice posuzuje přiměřenost bolestného podle §u 273 c. ř. s. zcela samostatně, a po této stránce shledal i dovolací soud, že bolestné, jak bylo odvolacím soudem shodně se soudem prvé stolice přisouzeno, je daným a zjištěným okolnostem zcela přiměřeno. Dovolatel míní, že mělo při určení výše bolestného také býti přihlédnuto k tomu, jak vysoko si poškozený oceňoval své bolesti, protože prý jest všeobecně známo, že v takových případech počítá se bolestné vždy nepřiměřenou číslicí v předpokladu, že čím více se žádá, tím více soud přiřkne, ale i to je pro určení výše bolestného podle §u 273 c. ř. s. zcela bez významu, leda ovšem, že dle §u 405 c. ř. s. soud není oprávněn straně něco přiřknouti, co nebylo navrženo.

Čís. 3995.

Tím, že v exekučním řízení byla prodloužena lhůta ku vyklizení, nebyla dotčena vykonatelnost nároku na vyklizení. Dohodly-li se strany na užívání místností za určitou úplatu, uzavřely skutečně smlouvu nájemní, třebas jedna z nich odpírala uzavříti smlouvu. Lhostejno, že pro případ nevyklizení místností byla smluvena pokuta.

(Rozh. ze dne 18. června 1924, Rv I 611/24.)

Smírem ze dne 29. října 1919 zavázal se žalobce žalovanému, že vyklidí byt do 31. března 1920. Dne 4. května 1920 byla žalovanému povolena exekuce vyklizením, jež byla opětovně odkládána. Dne 20. srpna 1920 dáno bylo žalovanému soudní svolení k výpovědi z kovárny, používané žalobcem. Dne 2. září 1921 uzavřely strany smír, dle něhož žalobci bylo ponecháno bezplatné užívání bytu i kovárny do 15. srpna 1923 a dále se žalovaný zavázal, že zaplatí žalobci, vystěhuje-li se tento 31. prosince 1923, 6.000 Kč, jež složil, pakliže se však nevystěhuje, že peníz připadne zpět žalovanému. Pro dobu po 15. srpnu 1923 byla umluvena měsíční činže 60 Kč. Žaloba o uznání, že nárok žalovaného ze smíru ze dne 29. října 1919 a soudní výpovědi ze dne 20. srpna 1920 zanikl, byla o b ě m a n i ž š í m i s o u d y zamítnuta, o d v o l a c í m s o u d e m z těchto d ů v o d ů: Žaloba opírala se o to, že smírem ze dne 2. září 1921 a ujednáním nové nájemní smlouvy v srpnu 1923 zanikl nárok žalovaného ze smíru ze dne 29. října 1919 a z usnesení ze dne 20. srpna 1920. Jest zjištěno toto: Žalobce se zavázal smírem ze dne 29. října 1919, že vyklidí byt, o který tu jde, do 31. března 1920 pod následky exekuce. Na základě tohoto smíru byla žalovanému povolena exekuce 4. května 1920 nuceným vyklizením, exekuce byla však odložena a konečně s odvoláním se na smír ze dne 2. září 1921 zastavena. Ohledně kovárny bylo dáno soudní svolení k výpovědi (usnesení ze dne 20. srpna 1920), exekuce vyklizením nebyla však povolena, nýbrž byla lhůta k vyklizení pokud se týče exekuce k návrhu odložena, posledně až do 30. června 1921. Smírem ze dne 2. září 1921 bylo stanoveno, že žalovaný ponechává žalobci byt a kovárnu v bezplatném užívání do 15. srpna 1923 a že pro případ, kdyby žalobce nejdéle do 31. prosince 1923 místnosti nevyklidil, že 6.000 Kč, složených pro žalobce, propadne ve prospěch žalovaného. Tento smír lze vykládati jen tak, že jím byly původní lhůty k vyklizení prodlouženy až do 31. prosince 1923. Smír ten uvádí pouze, že do 15. srpna 1923 má trvati bezplatné užívání, a dále, co má nastati, kdyby žalobce až do 31. prosince 1923 místnosti žalovanému neodevzdal, pro kterýž případ má žalobce pozbýti uvedených 6.000 Kč. Z toho je patrno, že 31. prosinec 1923 jest nejzazší lhůtou k odevzdání místností a že po bezvýsledném uplynutí této lhůty mohlo dojíti k exekučnímu vyklizení na základě uvedených obou exekučních titulů. Ze smíru nelze dovozovati, že byla lhůta k vyklizení stanovena do 15. srpna 1923. Když tedy smír neodstranil oněch exekučních titulů, nýbrž pouze prodloužil lhůtu k vyklizení do 31. prosince 1923, a nová smlouva nájemní mezi stranami ujednána nebyla, nelze tvrditi, že exekuční nárok zanikl.

N e j v y š š í s o u d uznal podle žaloby.

D ů v o d y:

Dlužno uznati, že se sporné věci nedostalo právního posouzení správného. Žaloba opírala se o to, že smírem ze dne 2. září 1921 a ujednáním nové smlouvy nájemní v srpnu 1923 zanikl nárok žalovaného ze smíru ze dne 29. října 1919 a z usnesení ze dne 20. srpna 1920. Pokud jde o řečený smír, dovodil odvolací soud správně, že smírem tím

nezanikl nárok žalovaného, proto postačí, když bude poukázáno na tuto část důvodů odvolacího rozsudku. Nelze však přisvědčiti odvolacímu soudu, pokud jde o zánik zažalovaného nároku ujednáním nové smlouvy nájemní v srpnu 1923. Věcí tou se odvolací soud vlastně ani neobíral, nýbrž pouze uvedl, že je správné zjištění prvního soudu, že mezi stranami nedošlo v polovici srpna 1923 k nové nájemní smlouvě. To však není zjištěním, nýbrž právním závěrem soudu prvé stolice, a ten měl býti podroben odvolacímu přezkumu, když byl v řízení druhé stolice uplatněn také důvod nesprávného posouzení právního. Ohledně skutkové stránky tohoto právního závěru odvolací soud si osvojil dle §u 498 c. ř. s. zjištění prvé stolice, zejména uvedl výslovně, že věří žalovanému jako strana slyšenému. Tedy zjistil, že žalovaný vždy odpíral uzavříti se žalobcem smlouvu, že žalobce upozornil, že činže 60 Kč měsíčně má platnost za dobu od 15. srpna 1923, kdy končil bezúplatný nájemní poměr, až do 31. prosince 1923, a že žalobci dovoluje užívání pronajatých místností jenom do konce roku 1923. Tímto ujednáním uskutečnila se mezi stranami nájemní smlouva (§ 1090 obč. zák.), neboť se strany dohodly o nájemném užívání určitých místností na nějaký čas za určitou úplatu. Arci je nájemní smlouva smlouvou konsensuální, ale přece je lhostejno, že žalovaný stále odpíral uzavříti smlouvu, když ji ve skutečnosti, dohodnuv se o její podstatných náležitostech, uzavřel. Míní-li odvolací soud, že smír pouze prodloužil žalobci lhůtu ku vyklizení do 31. prosince 1923, přehlíží jsoucnost nově uzavřené smlouvy nájemní, přehlíží, že staré smlouvy nájemní zanikly dle §u 1116 obč. zák. projitím výpovědní lhůty po dané vypovědi, ale také tím, že smírem strany změnily původní smlouvy nájemní, ač-li v době smíru ještě trvaly, v bezplatné užívání, ve výprosu, a že po té teprve došlo k nové smlouvě nájemní. Okolnost, na kterou kladl žalovaný zvláštní důraz, že nájemní poměr měl pod konvenční pokutou 6.000 Kč skončiti nejdéle dne 31. prosince 1923, je vzhledem ku §u 2 čís. 3 zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n., bez právního významu, rovněž tak ustanovení o konvenční pokutě.

Čís. 3996.

Žalobní žádostí nutno se v případě §u 35 ex. ř. domáhati rozhodnutí o námitkách proti nároku. Žalobní žádost, domáhající se v tomto případě pouze zrušení exekuce, nevyhovuje zákonu.

(Rozh. ze dne 18. června 1924, Rv I 612/24.)

Žalovaný vymohl si k vydobytí své vykonatelné pohledávky proti žalobci exekuci zabavením a prodejem věcí movitých. Zabavení bylo provedeno dne 21. prosince 1922 a veřejný prodej byl nařízen na 13. února 1923. Dne 7. února 1923 prohlásil žalovaný na žádost žalobcovu souhlas se zrušením řízení prodejového a odevzdal žalobci dopis na svého právního zástupce, podle něhož od pokračování v exekuci mělo býti upuštěno. Ještě dne 11. února 1923 prohlásil žalovaný žalobci ústně, že dražba se nebude konati. Přes to byl veřejný prodej dne 13. února 1923 proveden, byla velká část zabavených předmětů prodána a žalovaný i po té ještě učinil návrhy na prodej nevydražených věcí z volné ruky, na dodatečné zabavení svršků a na složení přísahy vyjevovací. Když pak žalobce učinil dne 8. května 1923 návrh na zrušení řízení prodejového a exekuce, opřel se tomu žalovaný, následkem čehož byl žalobce odkázán na pořad práva. Na základě tohoto skutkového přednesu učinil žalobce návrh na vydání rozsudku: 1. že ohledně exekucí, jsoucích v běhu, se řízení prodejové na 6 měsíců zrušuje a 2. že veškeré exekuce se až do právoplatného rozhodnutí sporu odkládají. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Podle přednesených skutkových okolností jde o žalobu oposiční ve smyslu §u 35 ex. ř., opřenou o skutečnosti, nárok zastavující. Z těchto skutkových okolností však žalobce nevyvodil a neučinil příslušný návrh žalobní. Návrh žalobní, odpovídající předpisu §u 35 ex. ř., vůbec chybí, naproti tomu návrh na odložení exekuce do žalobního žádání vůbec nenáleží. Žaloba, tak jak zní, jest jen návrhem na zrušení řízení prodejového ve smyslu §§ 200 čís. 3 a 282 ex. ř. Takový návrh do oposiční žaloby sice podle §u 39 posledního odstavce ex. ř. pojat býti může, ale nemusí, protože soud, vyhověl-li právoplatně žalobě, jest povinen podle §u 35 posledního odstavce ex. ř. exekuci zrušiti. Naproti tomu nezbytnou podmínkou pro zrušení exekuce jest návrh žalobní (a na základě jeho vydaný rozsudek) o námitkách proti nároku buď toho znění, že námitkám proti nároku se vyhovuje a exekuce nebo pokračování v exekuci, nebo pokračování v řízení prodejovém za nepřípustné se prohlašuje, nebo též toho znění, že nárok uhasl nebo že byl zastaven a podobně. Vždy musí býti žádáno rozhodnutí o námitkách proti nároku a teprve když námitkám právoplatně bylo vyhověno, nastane zrušení exekuce (§ 35 odstavec čtvrtý ex. ř. a § 163 odstavec prvý jedn. ř.). Žalobce tedy pochybil, pojav jen tento následek a nikoliv jeho podstatný předpoklad po rozumu §u 35 ex. ř. do žalobního návrhu. Žádostí žalobní vymezuje žalobce soudu hranice jeho rozhodovací činnosti a určuje přesně, o čem soud má rozhodnouti. Soud jest návrhem žalobcovým potud vázán, že nesmí žalobci přiříknouti více, než žádal (§ 405 c. ř. s.). Ježto v tomto případě nejde ani o žalobu určovací, ani o žalobu o plnění, nýbrž jen o návrh na zrušení prodejového řízení, kterému rozsudkem vyhověti nelze, byl odvolacím soudem žalobní návrh správně zamítnut.

Čís. 3997.

Erár neručí za škodu způsobenou výbuchem náboje zanechaného po cvičení na cvičišti.

(Rozh. ze dne 18. června 1924, Rv I 617/24.)

Žalobce byl těžce poraněn ručním granátem, jejž našel na poli po vojenském cvičení. Žalobu na stát o náhradu škody procesní soud prvé stolice (zemský civilní soud v Praze) zamítl. Důvody: Žalobce odvozuje žalobní nárok ze zavinění vojenských orgánů. Vystupuje-li stát jako podnikatel soukromo-hospodářský, ručí za škodu způsobenou representanty a zřízenci svými zrovna tak, jako každá jiná právnická osoba, dle norem občanského zákona o ručení osob takových. Vystupuje-li však stát jako nositel státní svrchovanosti ve funkci svého veřejnoprávního postavení, zejména tedy také u výkonu veřejné správy, ručí za škodu jeho orgány způsobenou jen tehdy, když mu zvláštní zákon takové ručení ukládá. A takového zákona není, který by ukládal státu povinnost náhrady škody způsobené vojskem při cvičení ručními granáty. § 92 ústavní listiny obsahuje slib budoucího zákona všeobecného, jenž ručení státu teprve upraví, což jest jenom dokladem, že, kde není zákona zvláštního, ručení státu nenastává. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Při posuzování povinnosti státu k náhradě škody dlužno rozeznávati, zda stát vystupuje ve své činnosti jako nositel veřejné moci u výkonu svých výsostních práv a tudíž orgán jménem jeho a za něho jednající činným jest jako orgán této veřejné moci, či zda vystupuje jako majitel soukromohospodářského podniku. Rozdíl ten je důležitým pro posouzení ručení státu za škody, způsobené činností jeho orgánů. Vystupuje-li jako podmět soukromoprávní, není pochybnosti, že na poměr vzniklý mezi rovnocennými stranami dlužno dle §u 1 obč. zák. užiti ustanovení §u 1295 a násl. obč. zák. V tomto případě však odvozuje žalobce nárok na náhradu škody z toho, že vojsko po cvičení opomenulo sebrati nevybuchlé granáty, tedy z opomenutí opatrnosti, náležející příslušnému vojenskému velitelství u výkonu státní, veřejné moci. Takový nárok není soukromoprávním, poněvadž nejde zde o nárok vyplývající z právního poměru podmětů sobě navzájem rovných, nýbrž o nárok, vyplývající z poměru jednotlivce jako příslušníka státu proti státu jako veřejnoprávnímu útvaru, tedy veřejnoprávní. Na tom nemůže ničeho změniti okolnost, že strana nárok uplatňující jest osobu soukromou, poněvadž stačí, že podmět závazku je podmětem veřejnoprávním. A tu § 92 úst. listiny stanoví, že stát ručí za škodu nezákonným výkonem svých orgánů způsobenou jen tehdy, když je tu zvláštní zákon, který mu povinnost ručení ukládá. Takového zvláštního zákona v oboru správy vojenské dosud není. Správně proto prvý soud vyřkl, že stát v tomto případě za osoby vojenské neručí a ku náhradě škody není povinen.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel spatřuje dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. v tom, že odvolací soud sdílí právní názor soudu prvé stolice, podle kterého stát Československé republiky neručí v této rozepři za vojenské osoby, a že dle §u 92 ústavní listiny ručí za škodu jeho orgány způsobenou jenom tehda, když jest zde zákon, takové ručení jemu ukládající. Dovolatel poukazuje tu ku syndikátnímu ručení státu spolu se soudcem, které je mu dokladem, že stát ručí za své orgány. Není však uplatněný důvod opodstatněn, sporné věci dostalo se v odvolacím rozsudku právního posouzení správného. Dovolatel neprávem přirovnává svůj nárok ku syndikátnímu ručení, neboť ohledně něho § 104 ústavní listiny obsahuje ustanovení, že, jak ručí stát a soudcové za náhradu škody, kterou tito způsobili tím, že porušili právo v konání svého úřadu, stanoví zvláštní zákon, tedy odvolává se na dosud platný zákon ze dne 12. července 1872, čís. 112 ř. zák. Míní-li dovolatel, že jeho nároku svědčí předpis §u 1295 obč. zák., a podporuje-li tento mylný právní názor dalším, ale rovněž neudržitelným míněním, že nedostatek zákonných ustanovení nesmí býti vykládán jako státní výsada neručení za provoz veřejné správy, sluší ho odkázati na správné, věci i zákonu vyhovující důvody rozsudků obou nižších stolic, podle kterých dovolatel odvozoval náhradní nárok ze skutečnosti, že vojsko opomenulo po cvičení sebrati nevybuchnuvší granáty, tedy z opomenutí opatrnosti, náležející příslušnému velitelství vojenskému a podle kterých takový nárok není soukromoprávním nárokem, totiž takovým, jenž vyplývá z právního poměru podmětů navzájem rovných, nýbrž je nárokem vyplývajícím z poměru jednotlivce jako příslušníka státu, proti státu jako veřejnoprávnímu útvaru, vybavenému výsostní mocí. Proto se nemůže dovolatel opírati se svým nárokem o předpis §u 1295 obč. zák., ale nemůže-li se o tento opírati, musil by svůj nárok opříti o určitý zákon zvláštní, jaký právě dosud nebyl vydán.

Čís. 3998.

Uznal-li dědic pohledávky proti pozůstalosti, jest je pojati do inventáře, třebas nepominutelný dědic podal proti nim odpor. Notář jest oprávněn zamítnouti návrh nepominutelného dědice, by byly přihlášené pohledávky prozkoumány za řízení pozůstalostního.

(Rozh. ze dne 18. června 1924, R II 206/24.)

V řízení pozůstalostním uznal dědic správnost přihlášených dluhů. Nepominutelný dědic dva z dluhů popřel a navrhl, by projednání pozůstalosti bylo odročeno a jemu zaslán pozůstalostní spis k nahlédnutí. Notář jako soudní komisař návrh zamítl, poukázav k tomu, že výše přihlášených dluhů jest zřejma z předložených dokladů a že pohledávky byly dědicem uznány. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Jako mimořádný opravný prostředek mohl by se dovolací rekurs setkati s úspěchem jen za předpokladů §u 16 nesp. říz. Napadené usnesení není však očividně v rozporu se zákonem neb se spisy, aniž lze při něm seznati nějakou zmatečnost. Bezdůvodnou jest zejména výtka stěžovatelova, že porušeno bylo ustanovení §u 27 nesp, říz., vyhražující soudům právo rozhodovati o otázkách, vyskytnuvších se při projed-

návání pozůstalosti, když notář jako soudní komisař rozhodoval při sepisování inventáře o tom, zda mají býti do stavu pasiv zařaděny dvě sporné pohledávky za ošetřování zůstavitele. Nelzeť přehlédnouti, že tu nejde v pravdě ani o spornou otázku, ani o »rozhodnutí« soudního komisaře, neboť tento neměl již o čem rozhodovati, když jediný testamentární, universální dědic obě tyto pohledávky co do správnosti i co do výše výslovně uznal (§ 136 nesp. říz.). Vůči tomuto uznání neměl by ani pozůstalostní soud práva, odkázati věřitelky na pořad práva, jak by se jinak muselo státi, kdyby universální dědic nebo snad většina jiných dědiců pravost a výši přihlášených pohledávek popřela. Při zjišťování čisté pozůstalosti (§ 804 obč. zák.) náleží nepominutelnému dědici, jehož nárok není nárokem dědickým, nýbrž čistě obligačním, jen ta práva, která mu přiznává občanský zákon v §u 784, stanovícím, že při sepisování inventury (§§ 97, 102, 105 nesp. říz.) smí činiti připomínky. Tohoto práva stěžovatel také použil a popřel ony pohledávky. Uznal-li testamentární dědic přes toto vyjádření obě pohledávky, byla tím otázka jich zařadění do stavu pasiv vyřízena, arciť s risikem pro testamentárního dědice, že v případném sporu s nepominutelným dědicem (§§ 729, 775 obč. zák.) o vyšší povinný díl, než jaký tomuto byl podle inventáře ustanoven v pozůstalostním jednání, nepominutelnému dědici se podaří důkaz, že popřené pohledávky buď zcela nebo z části nejsou po právu. Cestou projednávání pozůstalosti nemůže býti jsoucnost a výše těchto pohledávek zjišťována. Proto byl také návrh stěžovatele a jeho zmocněnce, směřující k odročení jednání za účelem přezkoumání popřených pohledávek a snesení materiálu proti nim zcela bezpodstatným a nelze v zamítnutí tohoto návrhu notářem jako soudním komisařem shledati nic jiného, než »přípravné opatření«, ku kterému byl v zájmu rychlého zakončení projednávané věci (§ 151 nesp. říz.) po rozumu §u 29 nesp. říz. ve znění čl. IX. zákona ze dne 1. dubna 1921, čís. 161 sb. z. a n., tenkráte ještě platného a vzhledem k čl. XI. výnosu ministerstva spravedlnosti ze dne 25. dubna 1921, čís. 11 věstníku min. sprav. nepochybně oprávněn.

Čís. 3999.

Vyrovnávací kvota přísluší z celé v čase vyrovnání nezapravené pohledávky a nikoli pouze z pravděpodobného schodku, nekrytého oddělovacím právem.

(Rozh. ze dne 18. června 1924, Rv II 290/24.)

Žalovaná přihlásila k vyrovnávacímu řízení žalující firmy celou svou pohledávku 197.890 Kč. K jejímu zajištění měla postoupeny pohledávky žalující firmy za erárem 102.637 Kč 40 h. Žalobkyně žalovala o zjištění 1. že žalované přísluší vyrovnací kvota, ujednaná v řízení vyrovnacím, ze 197.890 Kč a postupy pohledávek že jsou zrušeny, po případě 2. že žalované přísluší kvota ona jen z 61.210 Kč 90 h. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e uznal, že žalované přísluší 26% kvota ze 164.084 Kč 32 h a zamítl žalobní žádost o zjištění kvoty z celých 197.890 Kč a na zjištění, že postupy jsou zrušeny. O d v o l a c í s o u d vyhověl odvolání žalobkyně potud, že zjistil, že dle vyrovnání přísluší žalované naproti žalobkyni nárok na 26%ní kvotu ze 164.084 Kč 24 h zmenšených o peníz, kterým žalovaná jest kryta v důsledku postupu pohledávky žalující firmou na ni proti československému erára 102.673 Kč.

N e j v y š š í s o u d k dovolání žalované obnovil rozsudek prvého soudu.

D ů v o d y:

Předeslati jest, že žalovaná strana, která se neodvolala z rozsudku prvé stolice, pokud bylo žalobě částečně vyhověno, nemůže vzhledem k §u 411 c. ř. s. dosíci v dovolacím řízení toho, by celá žaloba byla zamítnuta, pročež lze přihlížeti jen k té části dovolacího návrhu, v níž se žádá jen o obnovu rozsudku prvého. Nesporno jest, že žalovaná přihlásila k vyrovnávacímu řízení pohledávku původně ve výši 197.890 Kč, nyní již jen ve zbytku 164.084 Kč 32 h, a že k z a b e z p e č e n í jejímu postoupila svého času žalobkyně žalované straně svoji obchodní pohledávku proti čs. erára ve výši 102.673 Kč 41 h, ale že žalovaná od tohoto dlužníka dosud ničeho nedostala. Žalobkyně v tomto sporu domáhá se určení, z které částky může od ní žalovaná požadovati vyrovnací kvotu. V dovolacím řízení zbývá již jen řešiti otázku, pro číselné určení nároku žalované strany předurčující, zda žalované jako osobní věřitelce žalobkyně na základě potvrzeného vyrovnání přísluší 26%ní vyrovnávací kvota z celé pohledávky 164.084 Kč 32 h či jen z této částky zmenšené o peníz, kterým žalovaná jest kryta oním zajišťovacím postupem, který dle §u 10 (3) vyr. ř. jest na roveň postaven oddělovacímu právu. Odvolací soud, přikloniv se na rozdíl od prvého soudce k tomuto názoru, snaží se správnost svého názoru dovoditi z předpisu §u 18 vyr. ř., ale neprávem. Z předpisu tohoto plyne jen, že platem, který vykoná jeden ze solidárních dlužníků d o zahájení vyrovnávacího řízení proti druhému solidárně závazanému dlužníku vedeného, osvobozuje se i tento od placení, ale že platy, p o zahájení vyrovnávacího řízení jiným solidárně zavázaným dlužníkem vykonané, zůstávají pro výpočet vyrovnávací kvoty nepovšimnuty. Tento zákonný předpis má totiž ten účel, by aspoň v takovýchto případech mohl věřitel dosíci i 100%ního uspokojení, kterého by se mu jinak nemohlo dostati (viz názorné příklady, uvedené v Lehmannově komentáři ke konk. vyrovn. a odp. řádu, vydání 1916 sv. II. str. 85 a 86). Tím méně lze přihlížeti k platům, kterých se věřiteli takovému snad někdy v budoucnosti po skončeném již vyrovnávacím řízení dostalo od druhých solidárně zavázaných dlužníků. Tudíž z předpisu §u 18 nelze ničeho dovozovati pro správnost názoru odvolacího soudu. Při řešení sporné otázky míti jest především na očích důsledky dvojitého postavení, jaká má ve vyrovnávacím řízení ten, kdo je současně oddělovacím (zajištěným) a osobním věřitelem. Na základě oddělovacího práva může takovýto věřitel dosíci uspokojení většího než pouzí osobní věřitelé, ano i 100%ního uspokojení, aniž v tom lze spatřovati poskytnutí zvláštní výhody, což by bylo jinak dle §u 47 vyr. ř. nedovoleno; to plyne z předpisu §u 46 (1) vyr. ř., že »práva oddělovací jsou vyrovnáním nedotčena«. Na druhé

straně není takovémuto věřiteli jako osobnímu věřiteli bráněno, by celou svou pohledávku nepřihlásil k vyrovnávacímu řízení. Jediného omezení doznává věřitel, mající toto dvoje postavení, a to v otázce hlasovacího práva. Dle §u 39 (3) vyr. ř. přiznati jest takovýmto věřitelům hlasovací právo jen tím dílem jejich pohledávky, který není kryt oddělovacím právem. Ale tímto předpisem není řečeno, že jim také kvota vyrovnávací přísluší jen z této oddělovacím právem pravděpodobně nekryté částky. Stanovení práva hlasovacího a stanovení kvoty vyrovnávací dlužno rozeznávati a ne stotožňovati. Tak na příklad dle §u 39 (1) vyr. ř. nepřiznává se vůbec hlasovací právo přednostním věřitelům, ač právě tito dle §u 46 (2) vyr. ř. dostávají 100%ní uspokojení. Dále nelze přehlédnouti, že ve vyrovnávacím řízení neděje se zkoumání a zjišťování pohledávek jako v konkursním řádě dle §u 105 a násl. konk. ř. a neprovádí se ani realisace jmění vyrovnávacího dlužníka. V důsledku toho nebyly převzaty do vyrovnávacího řízení předpisy §u 132 konk. ř. a nelze jich ani v rámci §u 63 vyr. ř. použiti ve vyrovnávacím řízení, ježto vyrovnávací řád ve svých §§ 10, 11, 39, 44 a 46 má o této věci zvláštní předpisy, jež nebrání tomu, by každý věřitel své osobní nároky vůči dlužníku v plném obnosu neuplatňoval. Jest proto nechati práva oddělovací a práva jim na roveň postavená za vyrovnávacího řízení nerealisovaná a tím k zániku i osobních nároků dosud nevedší, při výpočtu vyrovnávací kvoty nepovšimnuta, takže tito věřitelé nejsou ve vyrovnávacím řízení t. zv. schodkovými věřiteli jako jsou jimi v konkursním řízení dle §u 132 konk. ř. Proto kvota vyrovnávací přísluší jim z celé v čas vyrovnání nezapravené pohledávky a ne pouze z pravděpodobného schodku, oddělovacím právem nekrytého. (Srovnej vývody komentáře Pollak-Bartsche ke konk., vyrovn. a odp. ř. díl II. str. 31 a 266). Přísluší tedy žalované straně kvota z 104.084 Kč 32 h a bylo v důsledku toho dovolání vyhověti.

Čís. 4000.

Usnesení, jímž bylo dokazovateli uloženo, by složil zálohu na provedení důkazu, jakož i usnesení, jímž zamítnut byl návrh na provedení důkazu, ježto nebyla k soudu složena jistota, nelze napadati ani pod rouškou výtky neúplnosti řízení.

(Rozh. ze dne 23. června 1924, Rv I 601/24.)

Žaloba na vyloučení věcí z exekuce byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolání, uplatňujíc dovolací důvody dle čís. 2 a 4 §u 503 c. ř. s., napadá v podstatě jednak usnesení ze dne 6. června 1923 a ze dne 8. června 1923, jimiž bylo prvním soudem žalobkyni uloženo, by v určené lhůtě složila zálohu na úhradu nákladů důkazu svědeckého a znaleckého (§ 332 odstavec prvý a § 365 c. ř. s.), jednak usnesení téhož soudu ze dne 31. října 1923, jímž bylo vyhověno návrhu odpůrkyně a bylo po marném uplynutí lhůty, ku složení zálohy určené, pokračováno v ústním jednání, aniž byly provedeny průvody žalobkyní nabídnuté a připuštěné (§ 332 odstavce druhý c. ř. s.). Dovolání doličuje, že bylo tu nesprávně použito ustanovení §u 332 c. ř. s. a že měly býti důkazy dovolatelčiny provedeny, i když včas nesložila pro ně zálohy, a dospívá k závěru, že tím stalo se řízení v prvé stolici kusým, a když odvolací soud vytýkané neúplnosti tohoto řízení neodstranil, že i jeho řízení jest vadným (§ 503 čís. 2 c. ř. s.). Než odvolací soud opírá své rozhodnutí o ustanovení §u 462 odstavec druhý c. ř. s., dle něhož jest oprávněn při vyřízení odvolání přezkoumávati jen taková usnesení, rozsudku prvé stolice předcházevší, proti nimž není opravný prostředek zákonem výslovně vyloučen, a usuzuje, že žalobkyně napadá odvoláním nepřípustně jen ona usnesení, jimž však zákon nedovoluje odporovati. Mínění odvolacího soudu jest přisvědčiti, neboť tím, že proti usnesením ve smyslu §u 332 odstavce prvý a druhý c. ř. s. nepřipouští zákon vůbec opravných prostředků (§§ 349, odstavec druhý, 367 c. ř. s.), vylučuje zároveň možnost, aby se vyšší stolice zabývala usneseními prvého soudu a zkoumala věcně jejich správnost, a nelze zajisté ani pod rouškou odvolacího (dovolacího) důvodu neúplnosti řízení toto zákonné ustanovení obcházeti. Žalobkyně, nesloživši včas zálohy, připravila se o důkazy, jimiž sporné skutkové okolnosti prokázati se nabízela, a nepříznivé účinky tohoto opomenutí jdou jí na vrub, pokud měly vliv na konečné rozhodnutí soudu. Žalobkyni bylo ovšem volno, aby žalobou o obnovu (§ 531 c. ř. s.) docílila provedení důkazů, z dřívějšího jednání vyloučených. Nepřezkoumal-li tedy odvolací soud věcnou správnost napadených usnesení prvé stolice, nejde o vadu odvolacího řízení, jaké má na mysli ustanovení §u 503 čís. 2 c. ř. s., a není dovolací důvod neúplnosti řízení odvolacího opodstatněn.

Čís. 4001.

Obmezil-li se žalovaný v řízení na okresním soudě při prvém roku, nařízeném k ústnímu přelíčení, na pouhé popření žalobního nároku, a rok ten pak bez dalšího jednání odložen, lze při příštím roku proti nedostavivšímu se žalovanému vynésti rozsudek pro zmeškání jen podle §u 442, odstavec druhý (§u 399), nikoli podle §u 442, odstavec prvý (§ 396) c. ř. s.

(Plenární usnesení ze dne 24. června 1924, čís. pres. 1267/23.)

Ministerstvo spravedlnosti bylo upozorněno advokátní komorou v Praze na to, že soudy různým způsobem vykládají ustanovení §§ 396, 442 a 399 c. ř. s. Jedny jsou náhledu, že nelze použiti ustanovení §u 396 c. ř. s., bylo-li jednání odročeno, když byl nárok žalobní popřen a dále jednáno nebylo, a zmešká-li pak jedna z obou stran příští líčení, že postupovati nutno dle §u 399 c. ř. s. Část soudů naproti tomu jest toho názoru, že v případech takovýchto lze § 396 c. ř. použíti. Podle zpráv presidií sborových soudů prvé stolice z obvodu vrchního zemského

soudu v Praze jest převážnou většinou daná otázka řešena u soudů tím způsobem, že byl-li rok po popření nároku žalobního bez dalšího jednání odročen dle §u 134, nemůže se, zmešká-li pak žalovaný, postupovati dle §u 396 c. ř .s., nýbrž dle §u 399 c. ř. s. tím méně ovšem, zmeškal-li by žalobce. Jiného mínění jsou a jinou praxi má toliko několik okresních soudů. Aby docíleno býti mohlo v této věci jednotnosti nálezů, požádalo ministerstvo spravedlnosti, by předsednictvo Nejvyššího soudu předložilo otázku k rozhodnutí plenárnímu senátu. Plenární senát Nejvyššího soudu zodpověděl otázku shora uvedenou právní větou.

Důvody:

Otázka, o niž jde, netýká se řízení na sborových soudech prvé stolice. Dostavily-li se obě strany k prvému roku (§ 239 c. ř. s.), jest přednes ve věci samé vyloučen (poslední věta §u 239 c. ř. s.), popření žalobního nároku žalovaným nemá procesuálního významu. Došlo-li tudíž v takovémto případě k odložení prvého roku, a žalovaný se k odloženému prvému roku nedostaví, bude proti němu vynesen rozsudek pro zmeškání podle §u 396 c. ř. s. V dalším řízení, po předsevzetí prvého roku za účasti obou stran, rozchází se podstatně řízení na sborových soudech prvé stolice a řízení na soudech okresních. V onom řízení následuje povinná písemná odpověď na žalobu (§ 243 c. ř. s.). Nepodána-li v čas, dojde na rozsudek pro zmeškání podle §u 398 a 396 c. ř. s., třebaže žalovaný při prvém roku byl popřel žalobní nárok (§ 239, poslední odstavec c. ř. s.). Po včasné odpovědi na žalobu má místo rozsudek pro zmeškání podle §u 399 c. ř. s. V řízení na soudech okresních dlužno rozeznávati. Konal-li se výjimečně odděleně prvý rok (§ 440, odstavec prvý, druhá věta a § 239 c. ř. s.) a obě strany se k tomuto roku dostavily, platí i zde o přípustném přednesu stran totéž, co platí o přípustném přednesu stran v řízení na sborových soudech prvé stolice, ani zde nemá popření žalobního nároku žalovaným pro podklad budoucího rozsudku pro zmeškání procesuálního významu, takže, nedostaví-li se žalovaný k nejbližšímu příštímu líčení rozepře, propadne rozsudku pro zmeškání podle §u 442, odstavec prvý a § 396 c. ř. s. (Týž názor zastáván jest v rozhodnutí býv. c. k. nejv. soudního dvoru ve Vídni ze dne 27. května 1914, Rv I 508/14, uveřejněném pod čís. 1688 úř. sbírky). Dostavil-li se žalovaný k prvnímu ústnímu líčení rozepře, nechť předcházel mu oddělený prvý rok ku provedení procesních úkonů, naznačených v §u 239 c. ř. s. čili nic, a obmezil-li se na prohlášení, že popírá žalobní nárok, jest tento projev procesuálně přípustným, a jde jen o to, jaký význam dlužno projevu tomu přiznati pro případ, že po tomto projevu bude prvé ústní líčení rozepře bez dalšího jednání odročeno a žalovaný k tomuto odročenému líčení rozepře se nedostaví. Bývalý c. k. nejvyšší dvůr soudní v rozhodnutí ze dne 11. dubna 1911, R I 255/11 (úřed. sb. čís. 1428, sb. čís. 5431) upřel v takovémto případě popření žalobního nároku žalovaným veškerý procesuální význam pro otázku podkladu rozsudku pro zmeškání a vyslovil právní názor, že dlužno vynésti rozsudek pro zmeškání podle prvého odstavce §u 442 a §u 396 c. ř. s. Přiznal popření žalobního nároku žalovaným pouze ten význam, že vyloučen tím úsudek o uznání žalobního nároku, odepřel však projevu žalovaného význam popření skutkového podkladu žalobního nároku, poněvadž popříti lze žalobní nárok i při plné správnosti žalobního skutkového přednesu. S tímto stanoviskem nelze souhlasiti. K tomu, by bylo zjištěno, že žalobní nárok nebyl žalovaným uznán, netřeba výslovného jeho prohlášení. Z mlčení nelze na uznání žalobního nároku usuzovati. Výslovné popření žalobního nároku lze pojímati jen jako popření skutkového podkladu žaloby. Právě tak, jako žalobce není povinen, by žalobní nárok v žalobě po právní stránce odůvodňoval, ba příslušné právní vývody do žaloby ani nepatří, nepotřebuje žalovaný popírati právní opodstatněnost žalobního nároku. S právními vývody žalovaný není vyloučen a nepřednesl-li jich, může právní neopodstatněnost žaloby uplatňovati v opravných prostředcích i proti rozsudku pro zmeškání. Prohlásil-li tudíž žalovaný, že popírá žalobní nárok, chce se tím uchrániti před nepříznivými následky příštího zmeškání roku. Poněvadž pak tyto nepříznivé následky záležely by v tom, že skutkový podklad žaloby přijal by se, zůstav nepopřeným, za pravdivý, dlužno popření žalobního nároku žalovaným považovati za projev ve smyslu §u 399 c. ř. s., k němuž podle tohoto zákonného ustanovení rovněž dlužno přihlédnouti a jenž proto vylučuje rozsudek pro zmeškání podle prvého odstavce §u 442 a 396 a dopouští jen rozsudek pro zmeškání podle druhého odstavce §u 442 a 399 c. ř. s.

Čís. 4002.

Na dlužníkův spoluvlastnický podíl na hmotné věci movité jest vésti exekuci, je-li věc ve výlučné moci dlužníka (§ 253, 262 ex. ř.) dle §u 249 a násl. ex. ř., jinak dle §u 331 a násl. ex. ř.

(Plenární usnesení ze dne 24. června 1924, čís. pres. 15/24.)

V praxi Nejvyššího soudu vyskytl se rozpor v řešení otázky, jakým způsobem jest vésti exekuci na dlužníkův podíl na hmotné věci movité. Kdežto jedni měli za to, že jest tu výlučně postupovati dle §u 331 a násl. ex. ř., připouštěli druzí exekuci dle §u 249 a násl. ex. ř. Plenární senát, jemuž byla věc pro různost nálezů předložena k rozhodnutí, zodpověděl ji, jak shora uvedeno.

Důvody:

Otázka, o niž tu jde, jest spornou nejen v praxi, nýbrž i v literatuře. Tak zejména Neumann (System der Exekutionsordnung 1900 str. 177 č. 2 a poz. 6 a 7 s uvedenou tam další literaturou a Kommentar zur Exekutionsordnung 1910 str. 726 odst. 3 a poz. 12) zastává náhled, že na spoluvlastnický podíl lze vésti exekuci jenom podle §u 331 a sl. ex. ř.; podobně patrně i Fürstl die österr. ZPG. II B. Exekutionsordnung str. 103, kdežto Stubenrauch: Kommentar zum A. B. G. B. 1902 str. 1020 k §u 829 odst. II. a str. 1021, poz. 1 hájí stanovisko, že na spoluvlastnický podíl je vésti exekuci dle §u 249 a sl. ex. ř.; podobně

i Krainz-Ehrenzweig: System des österr. allg. Privatrechtes str. 152 odst. 2 a poz. 6 (z roku 1923) a Heller-Trenkwalder: Die österr. Exekutionsordnung in ihrer praktischen Anwendung 1912, str. 707, odvolávajíce se na nález rep. č. 200 (rozh. ze dne 21. ledna 1908 č. 15011/7, uveř. v úř. sb. víd. pod čís. 1068, a ve sbírce Glaser-Unger pod čís. 4084 n. řada). Exekuční řád neobsahuje výslovného předpisu o způsobu exekuce na podíly hmotných věcí movitých, dlužno se proto poohlédnouti po obdobných předpisech exekučního řádu. Přicházejí tu v úvahu předpisy o exekuci na podíly nemovitostí. Zákon stanoví výslovně (§ 87, 92 odstavec druhý, 131, 238 ex. ř.), že zákonných předpisů o exekuci na nemovitosti jest užiti i ohledně exekuce na podíly na nemovitostech. Opačné mínění dovozuje, že tu jde o zvláštní předpisy, obmezené pouze na nemovitosti, jichž nelze rozšiřovati také na exekuci na podíly na věcech movitých, majíc za to, že zákonodárce úmyslně nepojal do zákona obdobného předpisu při exekuci na věci movité. Leč s tímto stanoviskem nelze souhlasiti. Důvod, proč zákonodárce výslovně poukazuje ohledně exekuce na nemovitostní podíly na předpisy o exekuci na nemovitosti, spočívá jednak v tom, že chtěl uvésti v soulad předpisy exekučního řádu s předpisy knihovního zákona (najmě § 13 knih. zák.), jednak v tom, že při složitosti a mnohotvárnosti exekuce na nemovitosti bylo učiniti jisté výhrady (»pokud zákon nestanoví jinak« v §u 131, 238 ex. ř.), nikterak však nemělo býti opomenutím obdobných ustanovení při exekuci na movitosti zabráněno tomu, by předpisů o exekuci na movité věci nebylo obdobně použito i na exekuci na movitostní podíly. Další námitka opačného mínění spočívá v tom, že exekuce dle §u 249 a násl. ex. ř. na spoluvlastnický podíl dlužníkův na movité věci musela by selhati ohledně věcí, kterých dlužník ve své moci nemá (§ 253, 262 ex. ř.), takže by bezvýslednost exekuce dle §u 249 a násl. ex. ř. vedla nutně ku exekuci dle §u 331 a násl. ex. ř., což prý lze zjednodušiti tím, že exekuce na movitostní podíl bude vedena v každém případě hned z počátku dle §u 331 ex. ř. Námitka tato jest bezpodstatnou, ježto totéž, co uvádí o podílu na movité věci, platí i ohledně movité věci, jež náleží dlužníku celá. Není třeba zabývati se zde blíže právní konstrukcí spoluvlastnictví, jak to činí rozhodnutí bývalého c. k. nejvyššího soudu (repertorium nálezů čís. 200). Vždyť právní pojem spoluvlastnictví k věcem movitým i nemovitým jest týž, pro oba druhy věcí platí předpisy §u 825 a násl. obč. zák. a když, jak dovoděno, dlužno tu užiti obdoby ustanovení o exekuci na podíly nemovitostní, možno se již s tohoto hlediska vysloviti pro přípustnost exekuce dle §u 249 a násl. ex. ř. Exekuce dle §u 249 a násl. ex. ř. povede k cíli ovšem pouze tehdy, má-li dlužník věc ve své moci, nebo když věc je v moci vymáhajícího věřitele nebo třetí osoby k vydání věci ochotné. Na vymáhajícím věřiteli bude, by zásadně domáhal se exekuce dle §u 249 ex. ř. a, pakli by pro nedostatek podmínek §u 253, 262 ex. ř. nevedla k cíli, by nastoupil cestu dle §u 331 ex. ř. Podán-li však hned z prvopočátku návrh na exekuci dle §u 331 ex. ř., bude jej zamítnouti pro nevhodnou volbu exekučního prostředku, leč že by navrhovatel již v návrhu uvedl (§ 54 čís. 3 ex. ř.) a osvědčil (§ 55 odstavec druhý ex. ř.), že dlužník nemá v moci věci, na níž mu přísluší spoluvlastnický podíl.

Čís. 4003.

Odhad nemovitosti dle §u 50 poplatkového zákona.
Kterak jest vyšetřiti hodnotu domu v roce 1921, hledíc k zákonu o ochraně nájemců.

(Rozh. ze dne 24. června 1924, R I 499/24.)

V řízení o odhadu nemovitosti za účelem vyměření poplatku zrušil Nejvyšší soud usnesení obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by, doplně řízení, znovu rozhodl.

Důvody:

Ačkoliv jde o odhad nemovitosti podle §u 50 popl. zák. a §u 272 nesp. říz., řídily se nižší soudy předpisy reálního odhadního řádu ze dne 25. července 1897, čís. 175 ř. zák. Týž ustanovuje sice v §u 33, že platí mimo řízení exekuční jen pro řízení úpadkové, a že jiné soudní odhady řídí se předpisy pro ně zvlášť vydanými; jelikož však § 272 nesp. říz. nařizuje, aby i při dobrovolných odhadech byly zachovávány předpisy soudního řádu, pokud nesporný patent sám neobsahuje odchylných ustanovení, jest postup nižších soudů zákonem odůvodněn. Leč i podle reálního odhadního řádu (§ 30) jest úkolem soudce, aby odhadní cenu ustanovil sám, a to volným hodnocením všech zjištěných skutkových okolností i znaleckých posudků, totiž celého odhadního aparátu. Ačkoliv toho vzhledem ku citaci §u 272 c. ř. s. nebylo třeba, ustanovuje se tam výslovně, že soudce má provésti nová šetření a slyšeti nové znalce, má-li pochybnosti o správnosti posudku znalců a ceny jimi udané. Při tom musí míti soudce na mysli, že není úkolem soudního odhadu, určiti nějakou fiktivní cenu, která nezávisle od skutečných poměrů by vyhovovala právním předpisům, nýbrž že má býti vyšetřena skutečná cena nemovitosti tak, jak se utvořila v hospodářském životě a svobodném obchodě. Z tohoto důvodu ustanovuje § 19 odh. ř. nejen, že se úroková míra, podle které se čistý výtěžek kapitalisuje, má každý rok nově stanoviti, nýbrž i že se připouští odchylka od této úrokové míry, když by se v konkretním případě ukázala nepochybně nesprávnou. S téhož hlediska vycházelo ministerstvo spravedlnosti, když výnosem ze dne 12. dubna 1901 čís. 1257 uveřejněným ve věstníku str. 113 prohlásilo, že nemá námitek, aby odhad pozemků, zastavených poměrně jen nepatrně budovami podléhajícími činžovní dani, byl proveden podle §§ů 15 a 17 odh. ř. přímým vyšetřením prodejové ceny, a nikoli dle třetího odstavce §u 16 průměrem z ceny výnosové a ceny pozemkové i stavební, při čemž však arci setrvalo na tom, aby i tyto ceny již za účelem kontroly byly zjišťovány. Ustanovuje-li odhadní řád v třetím odstavci §u 16, že budovy podrobené činžovní dani mají býti oceněny vždy dvojím způsobem, totiž podle kapitalisované čisté činže a podle ceny pozemku

i stavby, a že průměr obou ocenění jest odhadní cenou, má na mysli normální poměry předválečné, kdy výška činží se určovala národohospodářským zákonem nabídky a poptávky za volné soutěže obou stran a během let se měnila jen málo a ponenáhlu. Těmito dvěma činiteli, které bylo vždy možno přesně podle skutečných hospodářských poměrů zjistiti, byla dříve dostatečně určena i skutečná cena domu podle zásad hospodářských a obchodních. Že však tyto dvě složky oceňovací samy o sobě nestačí vždy pro poměry, jaké se utvořily v roce 1921, dokazuje právě rozhodnutí rekursního soudu, který na jich základě dospěl k odhadní ceně jen 147.689 Kč 50 h, ačkoliv strana sama udává cenu domu na 190.000 Kč a za tuto cenu dle vlastního tvrzení dům i prodala. Příčina tak značného rozdílu spočívá v tom, že činže v roce 1921, podle níž bez jakéhokoliv korektivu rekursní soud vypočítal výnosovou cenu domu, bera za základ čtyřprocentní úrokování, nebyla upravena svobodnou dohodou majitele domu a nájemníků podle zákona o nabídce a poptávce. Zákon o ochraně nájemníků ponechal ji celkem na výši předválečné, ač náklady pořizovací i udržovací několikanásobně stouply a nemůže býti sporu, že jest nepoměrně nižší než činže, které by bylo možno docíliti, kdyby zákonů o ochraně nájemníků nebylo. Tyto zákony byly vydány jen jako zákony dočasné pro dobu poválečných abnormálních poměrů. Platnost zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 275 sb. z. a n. měla pominouti dnem 31. prosince 1921. V první polovici roku 1921, pro kterou odhadní ceny mají býti vyšetřeny, nevěděl nikdo, pomine-li ochrana nájemníků koncem roku úplně, či částečně, či bude-li zákon v nezměněném obsahu prodloužen. Poněvadž byl vydán výslovně jen pro dobu do 31. prosince 1921, mohlo se počítati a počítalo se s tím, že, i když nebudou všechny jeho předpisy hned zrušeny, budou přece ve prospěch majitelů nemovitostí zmírněny, a že jmenovitě budou moci býti požadovány činže vyšší. Tato možnost a pravděpodobnost byla novým dalším činitelem, který měl na skutečnou cenu činžovních domů podstatný vliv, a to ve směru ji zvyšujícím, takže ceny vypočtené přesně dle třetího odstavce §u 16 odh. ř. bez ohledu na tohoto třetího činitele, byly po případě příliš nízké. První soud přijal z důvodů právě uvedených za podklad výnosové ceny domu nikoliv čistou činži za rok 1921, nýbrž její čtyřnásobek, pokládaje za to, že takový by byl asi výnos domu, kdyby nebylo zákona o ochraně nájemníků, a že tak dojde k výsledku vyhovujícímu skutečným poměrům. Číslo tohoto násobku nemá však ve spisech a skutečných poměrech opory a jest čistě libovolné. Ani srovnání s činžemi placenými v novostavbách, nepodléhajících zákonu o ochraně nájemníků, nemůže vésti k uspokojujícímu výsledku, neboť i tyto činže vytváří se právě pod vlivem ochrany nájemníků, která znemožnila majitelům starých domů soutěž v nabídce. Nikdo nemohl v roce 1921 věděti a podnes neví, kdy a jak se poměry změní a vyvinou. Proto byla by každá činže, která by místo skutečně placené činže byla vzata za základ pro určení ceny výnosové, jen činží fiktivní, a fiktivní byla by i odhadní cena vyšetřená takovým způsobem. Má-li odhadní cena odpovídati skutečným poměrům, musí býti uváženy poměry, které v roce 1921 skutečně byly, a to nelze jinak, než když bude vedle vyšetřené již ceny pozemkové i stavební a výnosové vyšetřena též cena prodejová, totiž podle §u 17 odh. ř. ona cena, která se v téže krajině za podobné činžovní domy skutečně platila. V této ceně dojde výrazu vliv, který měla skutečně na ceny činžovních domů okolnost, že předpisy o ochraně nájemníků byly povahy jen přechodné. Teprve po vyšetření této ceny bude moci soud podle §u 272 c. ř. s. a §u 30 odh. ř. ustanoviti, přihlížeje ke zjištěné ceně pozemku a stavby a ke skutečnému výnosu, odhadní cenu odpovídající skutečným poměrům a splniti tak účel odhadu. Jest proto nutno, doplniti řízení výslechem znalců o prodejové ceně domů dle §u 17 odh. ř.

Čís. 4004.

Pozemková reforma.

Z mírové smlouvy Versaillské nelze vyvoditi, že říšsko-německému příslušníku přísluší v případě zabrání jeho majetku nárok na náhradu obecné ceny.

(Rozh. ze dne 24. června 1924, R I 503/24.)

Rekursní soud nevyhověl stížnosti vlastníka, říšsko-německého příslušníka, do usnesení prvého soudu, jímž byl přidělen zabraný majetek stěžovatelův.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatel odvolává se na § 35 náhr. zák., jímž prý pojaty do čs. práva ustanovení mírových smluv, zejména tedy též smlouvy Versaillské, a tedy prý i čl. 297 této smlouvy, jenž prý ustanovuje výslovně, že v případě zabrání majetku příslušníka říšsko-německého přísluší mu nárok na náhradu obecné ceny. Avšak takového ustanovení se v článku tom vůbec dočísti nelze a stěžovatel ani se nepokouší, aby dotyčné místo, které to v tomto dlouhém článku býti má, poznačil, neřku-li, aby je přímo citoval uváděje doslovné jeho znění. Odpadá tedy také povinnost soudu, ba vůbec možnost, tímto důvodem stížnosti se zabývati. V pravdě však čl. 297 cit. smlouvy o případu, kdy jde o náhradu za půdu říšsko-německému příslušníku v Čs. státě zabranou, vůbec nejedná, nýbrž pojednává o případě opačném, když totiž Německo učinilo o majetku příslušníka čs. neb jiného spojeného neb sdruženého státu mimořádné opatření disposiční (§ 3 přílohy) a stanoví, že opatření taková mají býti neprodleně zrušena a příslušníku čs. (spojeného neb sdruženého státu) majetek jeho býti vrácen, a dále, že státy tyto vyhražují si zadržeti majetek německých příslušníků v jejich území se nalézající, a že mohou z majetku tohoto hrazeny býti škody, jež příslušníci čs. neb jiného spojeného neb sdruženého státu oněmi válečnými neb disposičními opatřeními Německa utrpěli (odstavec a) b) a c)), při čemž stanoví, že platy a náhrady z výkonu práva zadržovacího určí se podle způsobu ocenění stanoveného zákonodárstvím země, v níž byl majetek zadržen (odst. c), takže, i kdyby se to na tento případ, t. j. na případy zákona čís. 77/22 vztahovati mohlo, jako že nemůže, protože tu nejde o výkon ta-

kového práva zadržovacího za účelem úhrady náhrad Německem čs. příslušníkům způsobených, nýbrž o agrární reformu, nemající s tím žádné vnitřní souvislosti, nýbrž jen zevní, t. j. té, že byla vyvolána převratem nastalým po porážce Německa — musily by právě proto platiti i pro ně zvláštní předpisy čs. zákonodárstvím pro stanovení náhrady vydané.

Čís. 4005.

O tom, zda a pokud jest zaměstnavatel povinen platiti příspěvky do nemocenské pokladny, rozhodují úřadové správní.

(Rozh. ze dne 24. června 1924, R I 505/24.)

Opírajíc se o rozhodnutí nejvyššího správního soudu ze dne 8. května 1923, čís. 1163/23, domáhala se žalující firma na okresní nemocenské pokladně vrácení přeplacených prý příspěvků. Žalovaná vznesla námitku nepřípustnosti pořadu práva, již soud prvé stolice zamítl, rekursní soud námitce vyhověl a žalobu odmítl. Důvody: Právem namítá žalovaná, že rozhodnutím nejvyššího správního soudu nebylo ještě rozhodnuto, zda příspěvky, jichž vrácení se žalobkyně domáhá, byly skutečně vybírány neoprávněně, t. j. zda rozhodnutí působí zpět na ony příspěvky, které byly vybírány před právní mocí tohoto rozhodnutí. Rozluštění této otázky přísluší dle §u 41 zák. ze dne 30. března 1888, čís. 33 ř. zák. pouze politickým úřadům, a soudy nejsou povolány, zkoumati, zda uvedeným rozhodnutím tato otázka byla již rozřešena způsobem, každou pochybnost vylučujícím. Pokud tato otázka nebyla rozřešena úřadem politickým, schází žalobnímu žádání potřebný podklad ve smyslu §§ů 1431 a 1435 obč. zák. (Rozh. ze dne 11. března 1903, čís. 657 Gl. U. 2287.)

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

V ustanovení §u 41 zák. o nem. poj. děl. z roku 1888 je stanoveno, že spory, jež vzejdou mezi zaměstnavateli a okresními nemocenskými pokladnami o povinnosti placení příspěvků, rozhoduje ve všech případech dozorčí úřad, tedy pořad správní. V tomto případě rozhodl nejvyšší správní soud dle svého výroku a svých důvodů pouze o způsobu, jakým je podle §u 7 nem. zák. z týdenního výdělku vypočísti denní výdělek. Tím ovšem nepřímo rozhodnuto bylo též o tom, že výpočet příspěvků, žalobkyní předepsaných, nebyl správným, ale nebylo tím nijak rozhodnuto o tom, zda a pokud žalobkyně povinna byla předepsané jí příspěvky platiti, a zejména ne o tom, zda a pokud je byla povinna platiti po dobu sporného řízení správního. O této povinnosti jsou podle zmíněného §u 41 povolány rozhodnouti pouze úřady správní.

Čís. 4006.

Byla-li rozluka provedena v cizozemsku dle předpisů tamního hmotného práva, jest i při rozhodování o výživném rozloučené manželky použiti cizozemského práva.

Vyživovací nárok rozloučené manželky dle říšsko-německého práva.

(Rozh. ze dne 24. června 1924, Rv I 450/24.)

Manželství stran, říšsko-německých příslušníků, bylo rozsudkem zemského soudu v Drážďanech ze dne 9. ledna 1920 rozloučeno z viny manželovy. Rozsudek nabyl právní moci dne 18. října 1921. Tvrdíc, že nemocí stala se k výdělečnému povolání neschopnou, žalovala manželka manžela o placení výživného a to za dobu od 19. října 1921 do 18. dubna 1922 o 2.400 Kč, od 19. dubna 1922 pak o čtvrtletních 1.200 Kč. Procesní soud prvé stolice přiznal žalobkyni měsíčních 300 Kč počínajíc 19. říjnem 1921. Odvolací soud vyhověl odvolání žalovaného potud, že přiznal žalobkyni měsíčních 300 Kč teprve od 2. března 1922. Důvody: Mezi stranami není sporu o tom, že prvý soud s poukazem na ustanovení §u 37 obč. zák. na spor správně použil předpisů občanského zákona pro říši německou, s kterýmžto stanoviskem i soud odvolací souhlasí, hledě k tomu, že pro rozluku (Scheidung) manželství stran dle spisů zemského soudu v Drážďanech bylo použito tamního zákona občanského a že tedy i z rozsudku cizozemského soudu odvozované hmotněprávní nároky strany nevinné jest posuzovati dle téhož zákona. Také zemský soud v Drážďanech nárok žalobkyně na prozatímní výživné za trvání rozlukového sporu posuzoval dle tamních zákonů a druhá stolice na ustanovení §u 1361 odstavec druhý něm. obč. zák. výslovně se odvolává. V tomto sporu platí pouze procesuální předpisy tuzemského práva. Proti rozsudku, jímž žalobkyni nepřiznáno čtvrtletní nýbrž měsíční výživné, žalobkyně vůbec se neodvolala a ani žalovaný v tomto směru odvolacích návrhů nečiní. Neprávem napadá žalovaný úsudek prvého soudu, že žalobkyně může v tomto sporu výživné podle §u 1578 něm. obč. zák. požadovati, poněvadž žila v manželství, v němž výdělečná činnost ženy není obvyklou. Soud prvé stolice nebral při tom v úvahu pouze poměry obou manželů v čase rozluky, jak odvolatel vytýká, nýbrž poměry, za jakých v manželství žili a nelze také kárati, že při svém úsudku dal přednost pozdějšímu vyjádření obce, jež si soud sám vyžádal a jež jest zevrubnější, než dřívější vyjádření téže obce, žalovaným předložené. Vyžádati si opětné vyjádření obce, jak odvolatel navrhuje, bylo by tedy zbytečno, nehledě k tomu, že odvolání připouští, že obecní úřad »obvyklost« výdělečné práce ženiny posouditi nedovede. Neprávem odvolává se žalovaný na ustanovení §u 1361 odstavec druhý něm. obč. zák. pro názor, že jest vyživovací povinnosti prost, neboť přehlíží, že tam jde o vyživovací závazek za trvání manželství, kdy manželé pouze fakticky odděleně žijí, kdežto vyživovací závazek manžela, vinného na právoplatně vyslovené rozluce, upraven jest zvlášť v §u 1578 něm. obč. zák. Pokud výše výživného se týče, odvolává se žalovaný neprávem na ustanovení

§u 1603 něm. obč. zák. pro stanovisko, že platiti je nemusí, an by jinak sám ohrožen byl ve výživě, jeho stavu přiměřené, neboť ustanovení to, jak vysvítá z předchozího §u 1601, vztahuje se pouze na příbuzné v přímé linii, kdežto manželův závazek k výživě rozloučené nevinné manželky omezen jest předpisem §u 1579 něm. obč. zák. a pokud dle §u 1580 odstavec třetí upotřebiti tu dlužno předpisů o vyživovacích závazcích příbuzných, není tam § 1603 citován. Opodstatněno jest však odvolání proti přisouzení výživného za dobu před žalobou, i když splatnost jeho jako otázka práva hmotného v úvahu přichází a to nejen při použití ustanovení §u 1418 čs. zákona občanského, nýbrž i dle §u 1580 odstavec třetí a §u 1613 něm. obč. zák., přiznávajícího vyživovací nárok na minulost pouze tehdy, když nárok již uplatněn byl pořadem práva. Žaloba došla na okresní soud v D. dle podacího razítka dne 2. března 1922, byla však jím pro nepříslušnost odmítnuta, kdežto u příslušného soudu procesního podána byla dne 5. dubna 1922. Dle toho nemohla by žalobkyně výživné před 5. dubnem 1922, tedy pro minulost požadovati. Žalovaný ve svém eventuelním odvolacím návrhu žádá však za zamítnutí nároku na výživně od 19. října 1921 do 2. března 1922; i byl tento návrh pro soud odvolací závazným a bylo tedy výživné pouze do 2. března 1922 a nikoli až do 5. dubna 1922 odepřeno.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání žalovaného.

D ů v o d y:

Otázka při rozhodování o dovolání v první řadě v úvahu přicházející, zda jest spornou věc posuzovati dle něm. obč. zákona, byla nižšími soudy správně rozřešena. (Viz Unger: System rak. obecn. práva soukromého, svazek I., str. 194, a Mayr: Občanské právo, svazek I., str. 62.) Dovolatel s hlediska čís. 4 §u 503 c. ř. s. vytýká odvolacímu soudu, že nesprávně pojímá právní povahu předpisu §u 1578 něm. obč. zák. Činí tak neprávem; dovolací soud sdílí názor napadeného rozsudku, že zde není předpokladů §u 1578 něm. obč. zák., za kterých by byl manžel na rozvodu manželství samojedině vinný sproštěn povinnosti poskytovati manželce výživu jejímu stavu — t. j. dosavadním poměrům jejím (§ 1610 něm. obč. zák.) — přiměřenou. Žalovaný má mylně za to, že dle potvrzení obce R. ze dne 16. října 1922, které on sám ve sporu předložil, jest, pokud se týče bylo obvyklo, aby dle poměrů, v nichž manželé žili, manželka prací svou opatřovala výdělek. V dovolání necituje žalovaný obsah onoho potvrzení obce úplně, vynechávaje podstatný jeho dodatek »pokud to jejich poměry v domácím hospodářství připouštějí«, a poněvadž v celém sporu nevyšlo na jevo, že tento předpoklad zde byl dán, právem odvolací soud v souhlasu s prvým soudem má za to, — jak ostatně z potvrzení obce R. ze dne 5. února 1923 prvým soudem vyžádaného zřetelně vyplývá, — že výdělečná činnost manželky dle poměrů manželů nebyla obvyklou. Není proto odůvodněnou ani výtka neúplnosti řízení, záležející dle dovolání v tom, že odvolací soud nevzal zřetele k prvnímu potvrzení obce ze dne 16. října 1922. Rovněž sluší souhlasiti s právním názorem odvolacího soudu, že nepřihlížel k ustanovení §u 1361 odstavec druhý něm. obč. zák., a odkazuje se dovolatel po této stránce na dotyčnou část důvodů napadeného rozsudku a platí, pokud jde o výši výživného, totéž o pominutí předpisu §u 1603 odstavec prvý něm. obč. zák., jenž v §u 1580 jednajícím o poskytování výživného není ani citován. Předpis §u 1610 téhož zákona, v němž se mluví o osobě potřebné (»des Bedürftigen«) dlužno vykládati v souvislosti s §em 1578 cit. zák., dle něhož »příjmy jmění manželčina« (Einkünfte ihres Vermögens) se rozumí jmění kapitálové, jehož žalobkyně, jak je zjištěno nižšími soudy, nemá, a není tím míněn výdělek z práce její, o němž tento zákonný předpis dále mluví. Poněvadž dle shora uvedeného nebyla výdělečná činnost manželky dle poměrů manželů obvyklou, nepřichází proto ani pro otázku výše výživného a to dle znění zákona ani s hlediska slušnosti v úvahu okolnost, zda-li žalobkyně jest nyní sama výdělečně činnou, a má z práce své nějaký příjem. Dle toho je žalovaný zásadně povinen žalobkyni poskytovati výživu, stavu jejímu přiměřenou, jak již shora bylo uvedeno, s poukazem na § 1610 něm. obč. zák., jenž mluvě o životním postavení osoby potřebné, míní tím právě výživu stavu přiměřenou a vyplývá z toho také bezdůvodnost výtky neúplnosti řízení odvolacího (§ 503 čís. 2 c. ř. s.), kterou shledává dovolatel v tom, že nebyly provedeny důkazy o tom, mnoho-li si žalobkyně nyní svou prací vydělá. Tím jest také určena dle §u 1610 cit. zák. míra, t. j. výše výživného, předpokládajíc ovšem, že tomu není na závadu ustanovení §u 1579 téhož zákona, dle něhož vyživovací povinnost manžela musí odpovídati jeho jmění, a to tak, aby jeho vlastní, stavu jeho přiměřená výživa nebyla ohrožena. Dovolatel neprávem má za to, že takovýto případ zde nastal, neboť za odpočetní položku ve smyslu §u 1579 cit. zák. (bei Berücksichtigung seiner sonstigen Verpflichtungen) nelze pokládati ničím nedoložený peníz 400 K (mzda hospodyně), pročež dlužno vzíti za podklad měsíční zbytkový příjem žalovaného v obnose 1500 Kč, jak on sám ve své žalobní odpovědi uvedl. Má-li odvolací soud za to, že tento důchod stačí k výživě žalovaného, stavu jeho přiměřené, nelze v tom spatřovati nesprávné právní posouzení věci, a následkem toho netřeba se zabývati druhou částí předpisu §u 1579 cit. zákona, věnovanou případu, když by nastalo ohrožení výživy, přiměřené stavu manžela k placení povinného.

Čís. 4007.

Najely-li dětské sáňky na vlak, podjedše s příkře spadající cesty spuštěnou závoru, jde o příhodu v dopravě. Tím, že dráha vyhověla bezpečnostním opatřením, jež nařídil dohlédací úřad, není za všech okolnosti vyčerpáno ručení provozovatelky dráhy za bezpečnost dopravy.

(Rozh. ze dne 24. června 1924, Rv I 491/24.)

Žalobce, v době úrazu sedmiletý, saňkoval na silnici, podjel spuštěnou železniční závoru, byl zasažen vlakem a těžce poraněn. Žalobu na dráhu o náhradu škody neuznaly n i ž š í s o u d y co do důvodu po právu, N e j v y š š í s o u d uznal žalobní nárok co do důvodu po právu.

Důvody:

Souhlasiti jest s názorem nižších stolic, že událost, která přivodila žalobci úraz, pokládati jest za příhodu v dopravě po rozumu §u 1 zákona o povinném ručení drah a dlužno tedy za to míti, že příhoda ta nastala ze zavinění podnikatelství dráhy, nebo jejích, k výkonu provozu použitých osob, pokud provozovatelka neprokáže, že se příhoda ta udála neodvratitelnou náhodou, nebo zaviněním poškozeného (§ 2 cit. zák.). Dle náhledu dovolacího soudu nelze dráze toto vyproštění z viny přiznati z nižádného z uvedených důvodů. Nelze především uznati na zavinění žalobcovo. Tento byl v době úrazu sice již přes 7 roků stár, leč, uváží-li se zjištěné okolnosti případu, nelze mu zavinění přičísti, neboť to předpokládá, by mu přisuzována býti mohla způsobilost, zachovati onu míru obezřetnosti, kterou by se bylo dalo úrazu předejíti. Úraz udál se tím, že žalobce jel se svou 3letou sestřičkou na dětských sáňkách po okresní silnici, která, jak zjištěno, má velmi značný spád ku přejezdu dráhy a dle místní polohy připouští teprve ve vzdálenosti 100 m před přejezdem přehled, na tento přejezd a závoru na něm umístněnou. Znalec ve svém posudku vyslovuje náhled, že žalobce neměl asi v sáňkování ještě tolik zručnosti, by před uzavřeným, vlakem obsazeným přejezdem včas zastavil a stranou se uhnul. Uváží-li se, že děti byly zabrány zcela touto dětskou zábavou a dětskou radostí z ní, nelze jim zajisté k vině přičítati, že nezachovaly opatrnosti v tom směru, že nezanechaly sáňkování vůbec, anebo že s ním nevyčkaly až do uvolnění přejezdu, tím méně pak v tom směru, že přehlédly, že závora jest zavřena, nebo, nepřehlédly-li toho, že zavčas nezastavily anebo se stranou neuhnuly. Tuto obezřetnost vyvinouti není schopna dětská mysl, v tomto stupni vývoje ještě zcela bezstarostná a nesoudná. Nelze dráze přiznati ani vyprošťovací důvod »neodvratného« činu osoby třetí, neboť o takovýto čin tu vůbec nejde. Nižší stolice poukazují na zavinění rodičů žalobcových, že prý děti své v té době zanechaly bez dohledu; leč v té příčině jest prokázáno, že otec žalobcův tou dobou byl pro chorobu upoután na lůžko, kdežto matka byla zaměstnána obstaráváním domácnosti, v níž přítomni byli tou dobou dělníci vrchní stavby, obědvajíce tam. Nedohlédnutí na děti bylo tedy za těchto poměrů omluvitelné a zaviněno docela z příčin, k provozu dráhy samé se vztahujících. Předpis čl. 8 třetí odstavec předpisů pro službu výměnářů atd. má zřejmě zameziti, aby dítky zřízenců po dobu jízdy vlaků, jsou-li ve strážním domku, nevyšly na trať; v tomto případě však dostaly se děti na trať z venčí. Leč, i kdyby mohlo v tomto směru opominutí rodičů žalobcových býti přijato, nebylo by je lze pokládati za důvod k vyproštění dráhy, ježto toliko neodvratitelný čin osoby třetí může dle zákona provozovatelku dráhy ručení zbaviti. Z tohoto důvodu hledí soud první stolice z tohoto domnělého opominutí vyvoditi »neodvratnou« náhodu, leč odůvodnění to nevyhovuje zákonu a jest, jak z dalších vývodů vysvitne, i věcně nesprávná. Jde tedy o to, zda lze aspoň tento vyprošťovací důvod dráze přiznati, a dovolací soud nemůže ani v této otázce přisvědčiti názorům nižších stolic. Jak bylo zjištěno, klesá okresní silnice, po které žalobce se svou malou sestřičkou na sáňkách sjeli přímo pod vlak, velmi prudce a jest z trati málo přehledná, přejezd jest ze silnice, jak již shora uvedeno, přehledný na 100 m. Přejezd jest uzavřen závorou, jejíž příčné břevno při uzavření leží 1 m vysoko od země. Že se na této silnici děti klouzají, bylo prokázáno, a strážník S. podle zjištění sáňkování v těch místech zakazoval. Není pochybnosti, že by podjetí pod závorou mohlo býti úplně zamezeno, kdyby závora opatřena byla ochrannou mříží nebo aspoň tak byla konstruována, aby i dolejší prostora pod horním břevnem byla uzavřena. Příhoda mohla dále zamezena býti i při tomto stavu zabezpečení zvýšeným dohledem. Nelze tedy mluviti o náhodě venkoncem neodvratné, nelze však mluviti ani o náhodě relativně neodvratitelné, totiž o takové náhodě, které by se nebylo dalo náležitou, daným poměrům přiměřenou péčí a prostředky, jichž použití provozovatelce dráhy rozumně uloženo býti může, předejíti, a nelze především souhlasiti s tím, že by byla dráha, když na přejezdu umístěná závora byla zavřena, neměla další povinnosti k zamezení možného úrazu. Poukazuje-li se na to, že dle čl. I. zákona o místních drahách ze dne 31. prosince 1894, čís. 2 ř. zák. z r. 1895 a dalšího zákona ze dne 8. srpna 1910, čís. 149 z roku 1910, ř. zák., jest dráha povinna jen k takovým bezpečnostním zajištěním, která dohlédací úřad železniční nařídí a že u nich přestává další zabezpečovací povinnost dráhy, nelze tomuto předpisu přikládati za všech okolností ten význam, že tím jest vyčerpán rozsah ručení provozovatelky dráhy za bezpečnost dopravy. Nařízení dohlédacího úřadu železničního nemají zajisté jiného účelu, než aby jimi předem dle předpokládaných poměrů a potřeb vzhledem na úlevy, pro místní dráhy přípustné, stanoveno bylo, jakými bezpečnostními opatřeními a zařízeními má býti dráha vybavena a opatřena, by k provozu dopravy byla připuštěna. Jde tedy jen o předchozí povolení a schválení, které dle právního řádu nařízeno jest pro veškeré podniky, jichž provoz může ohrožovati veřejnou bezpečnost. Tím však není řečeno, že dráha ručí jen do té míry zabezpečení, která byla nařízena, a že nemá povinnosti k dalšímu zabezpečení dopravy, ukáže-li se toto účelným nebo nutným, dle poměrů, jež se skutečně později vyvinou a jež se podstatně liší od oněch, jež dohlédací úřad předpokládal. Opačný výklad odporoval by základním hlediskům zákona o povinném ručení drah a zajisté i nynějšímu §u 1319 obč. zák., který stanoví, že držitel díla ručí za škodu z vadné jeho vlastnosti vzešlou, nedokáže-li, že vynaložil veškerou, k odvrácení nebezpečí potřebnou obezřetnost. Z tohoto ručení nevyprošťuje ho ani to, že dílo bylo úředně schváleno, zjistí-li se, že bylo přece vadným a mohlo dle pokroků techniky bezpečněji býti založeno. Platí-li tato zásada o takových dílech vůbec, nemůže přicházeti mimo zřetel v případech, týkajících se provozu železničního, kde jde o podnik, spojený se zvláštním nebezpečím pro obecnou bezpečnost. V tomto případě přichází velmi závažně v úvahu další okolnost, že místo úrazu není pouhým přejezdem, jímž vlak projede. Na tomto přejezdu, jak bylo zjištěno, provádí se posunování a seřaďování vlaků, tedy zvláště nebezpečná manipulace železničního provozu, která poměrně delší dobu trvá a tím okolí ohrožuje. Tento přejezd měl tedy býti

bezpečněji uzavřen oproti okresní silnici, která značným svahem spadá do tohoto přejezdu, tak, aby zamezen byl přístup a nahodilé vniknutí dětí, zvířectva a pod. do prostory tohoto seřadiště. Je-li zjištěno, že na blízku děti sáňkují a že jim to bylo zřízencem dráhy zakazováno, plyne z toho, že toto nebezpečí nebylo přehlíženo. Při nejmenším měl býti tento přejezd v době, kdy na něm konán byl provoz, bedlivěji hlídán a střežen a znalec sám ve svém posudku uvádí, že přejezd ten k zabezpečení železniční dopravy jest střežen strážníkem trati. V tomto případě bylo však toto hlídání přejezdu zcela nedostatečným, neboť ani strážník trati, ani ostatní personál, jsouce zabráni do své práce, nemohli dohlížeti na silnici a neměli na ni ani přehledu, takže sáňkující děti vjely zcela nepozorovaně pod vlak, aniž to někdo z personálu postřehl. Za těchto okolností nelze provozovatelce dráhy přiznati, že se z viny a z ručení za tento úraz vyprostila, a pokládá proto dovolací soud uplatněný nárok dle právního důvodu za opodstatněný.

Čís. 4008.

»Zaplacením« dle §u 11 písm. c) vládního nařízení ze dne 13. září 1920, čís. 532 sb. z. a n., rozumí se pouze pravidelný způsob zaplacení, nikoliv však případy, kdy věřitel, ať již důvodně nebo bezdůvodně, zaplacení odmítl.

(Rozh. ze dne 24. června 1924, Rv I 524/24.)

»Zentralbank der deutschen Sparkassen« v Praze poskytla žalované obci Ch. v Čechách zápůjčky. V roce 1916 přesídlila »Zentralbank der deutschen Sparkassen« do Vídně. V únoru 1921 byla založena »Zentralbank der deutschen Sparkassen in der Čechoslovakischen Republik« v Praze a ministerstvo financí prohlásilo vyhláškou ze dne 4. února 1922, že akciová společnost »Zentralbank der deutschen Sparkassen in Wien« postoupila své hypotekární a komunální pohledávky v oblasti Československé republiky, na jejichž podkladě vydala zástavní listy a komunální dlužní úpisy, akciové společnosti Zentralbank der deutschen Sparkassen in der Čechoslovakischen Republik v Praze, a že tato společnost se zavázala, že bude plniti závazky ze zástavních listů a komunálních dluhopisů, vydaných akciovou společností Zentralbank der deutschen Sparkassen in Wien a obíhajících v Československé republice, v korunách československých, a že dotyčné titry, akciovou společností ve Vídni vydané a v tuzemsku obíhající, vymění za nové titry, znějící na novou akciovou společnost v Praze a na měnu československou. Ve vyhlášce této ministerstvo financí prohlásilo, že postoupené tyto hypotekární a komunální pohledávky ve smyslu §u 11 písm. a) a c) vládního nařízení ze dne 13. září 1920, čís. 532 sb. z. a n., nyní splatny a zúročitelny jsou v korunách československých tak, jako by v této měně již původně byly poskytnuty, že však ustanovení to netýče se pohledávek, do dne této vyhlášky již zaplacených. Žalovaná obec složila v lednu 1922 u okresního soudu ve Vídni 5,000.000 Krak. pro

Zentralbank ve Vídni na zaplacení celého svého dluhu. Zentralbank však placení nepřijala. Žalobě Zentralbank der deutschen Sparkassen in der Čechoslovakischen Republik v Praze o zaplacení dluhu v Kč bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nesprávné posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) shledává dovolání v tom, že ani odvolací soud nemá za to, že jde o pohledávky zaplacené ve smyslu poslední věty §u 11 a) odstavec prvý vládního nařízení sb. z. a n. čís. 532/1920, neboť, nehledíc k tomu, že uložení dlužného peníze u soudů lze pokládati za zaplacení (§ 1412 obč. zák.) jen tehdy, bylo-li ospravedlněno, což se v tomto případě nestalo ani dle tvrzení žalované obce, má vládní nařízení sb. z. a n. čís. 532/1920 patrně na mysli jen pravidelný způsob zaplacení a nikoliv případy, kde věřitel, ať již důvodně nebo bezdůvodně, přijetí zaplacení odmítl, jak patrně za účelem odstranění veškerých pochybností výslovně bylo stanoveno v §u 2 odstavec prvý čís. 7 a odstavec druhý vládního nařízení ze dne 7. srpna 1922 čís. 265 sb. z. a n. o soupisu pohledávek a závazků tam blíže uvedených. Kdy žalující akciová společnost byla utvořena, je nerozhodno, jelikož domnělé zaplacení se nestalo jí, nýbrž bývalé centrále ve Vídni.

Čís. 4009.

Platnost a závaznost kolektivních smluv. Odchylky od kolektivní smlouvy v neprospěch zaměstnance možno ujednati jen v rámci nové úmluvy od organisace k organisaci a jen odchylky ve prospěch zaměstnance lze ponechati zvláštnímu ujednání jednotlivců sjednocených skupin mezi sebou.

Nevyhovuje-li zaměstnanec svými výkony úměrně mzdě, stanovené kolektivní smlouvou, není zaměstnavatel oprávněn, uzavříti s obejitím organisace se zaměstnancem zvláštní úmluvu na jeho úkor.

(Rozh. ze dne 24. června 1924, Rv I 562/24.)

Žalobce byl zaměstnán u žalované firmy. Ježto jeho služby byly prý měněcenné, ujednala s ním žalovaná zvláštní smlouvu, dle níž mu vyplatila za dobu několika měsíců nižší mzdu, nežli byla stanovena kolektivní smlouvou. Žalobě o vyplacení rozdílu mezi mzdou sjednanou v kolektivní smlouvě a mzdou skutečně vyplacenou bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatelka uplatňuje dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci dle §u 503 čís. 4 c. ř. s., ponechávajíc i v jeho provedení skutková zjištění nižších soudů v podstatě nezměněna. Právní posouzení

těchto skutkových okolností soudem odvolacím jest však v podstatě správné. Jde o otázku právního významu kolektivních smluv, jež byly umluveny mezi organisacemi jednak zaměstnavatelů, jednak zaměstnaných. Smlouvy takové již po mnoho let jsou osvědčeným východiskem ze sporů zaměstnavatelů se zaměstnanci, prostředkem, odstraňujícím výluky a stávky, poškozující nedozírnou měrou nejen zaměstnavatele a zaměstnance, nýbrž i celou veřejnost a klidný vývoj státu vůbec, byly nejen trpěny, nýbrž i vládami podporovány a uznávány a jich vývoj postoupil tak, že jsou všeobecně považovány za platné a závazné. Vyvstal zda na rozhraní soukromého a veřejného práva nový útvar právního subjektu, organisace pracovních povolání, jež svými volenými zástupci (důvěrníky) jednají jménem všech svých členů a to — jak obecně již uznáváno — závazně pro všechny své členy. Tuto zásadu závaznosti uznávají též výslovně kolektivní smlouvy pro papírový průmysl z roku 1921 a 1922 ve svém čl. VIII. odstavec prvý a druhý: organisace zaměstnavatelů a zaměstnanců se zde navzájem uznávají a prohlašují, že jsou za jedno v tom, že je jednati jenom od organisace k organisaci a že organisace ručí za přesné dodržování smlouvy jich zmocniteli, t. j. členy organisace. Jde o svépomocnou vývojovou sociální instituci, jež má za účel vyrovnávati hospodářské a sociální protivy mezi zaměstnavateli a zaměstnanci, mezi hospodářsky silnějšími vůči hospodářsky slabším. Porušení této závaznosti jednotlivými členy organisací, jednání proti těmto je zavazujícím smlouvám, jest dle vyvinuvšího se dnešního sociálního cítění považováno za mravně nedovolené a nepřípustné porušení smluv samých, za jednání nemravné, dobrým mravům se příčící a tedy dle ustanovení §u 879 obč. zák. nicotné. Podobně vyslovil se již nejvyšší soud v rozhodnutí čís. 949 sb. n. s. Dosud platných ustanovení §u 6 (2) zákona o obchodních pomocnících a §u 114 písm. b) odstavec čtvrtý živn. ř., jež připouštějí zvláštní úmluvy jednotlivců sjednocených skupin mezi sebou, nelze se bez výhrady, plynoucí z toho, co bude ještě vyloženo, s úspěchem dovolávati při dnešním stupni vývoje organisací práce, jež tak úspěšně zasáhly do největších sociálních zmatků poválečných a jež obecně jsou uznávány. Kdyby se na ně pohlíželo s tohoto stanoviska, musily by se prohlásiti vůbec za nedovolené a neplatné, hledě k platnému dosud zákonu koaličnímu ze dne 7. dubna 1870, čís. 43 ř. zák. Že dnes něco podobného je nemožno, bije do očí, to nelze dnes rozumně vůbec mysliti. Absolutní platnost kolektivních smluv organisačních ve prospěch zaměstnanců uznává též vládní návrh zákona o kolektivních smlouvách, vylučuje platnost §u 114 písm. b) odstavec čtvrtý živn. ř. právě tak, jako to již učinil zákon ze dne 12. prosince 1919, čís. 29 sb. z. a n. na rok 1920 o úpravě pracovních a mzdových poměrů domácké práce (§ 21 odstavec třetí). Srv. Ehrenzweig System des österr. allg. Privatrechtes 1920 I. díl, str. 373 a 374. Podle těchto všeobecných zásad jest se říditi i při rozhodování tohoto případu. Jimi jest vyloučena platnost zvláštního ujednání žalobce se žalovanou ohledně výše mzdy v jeho neprospěch, jak tvrdí žalovaná. Ostatně je zjištěno, že u žalobce šlo pouze o to, že jeho pracovní výkony po vyučení byly méněcenné, než ostatních zaměstnanců a že mu proto častěji bylo sděleno, by se poohlédl po jiném pracovním místě, kdyby nebyl s přidělenou mu mzdou srozuměn a že tuto mzdu bez námitek přijímal. V tom vidí nižší soudy ujednání mlčky, svolení mlčky k této mzdě. Je však uvážiti, že v prospěch žalobce zde byla platná a závazná kolektivní smlouva a že pouze z toho, co zjištěno, nelze souditi na to, že se svého práva z této smlouvy vzdal. Dovolatelka poukazuje též na to, že žalobci dělala vlastně dobrodiní, když ho zaměstnávala i za menší plat, než by mu byl příslušel, poněvadž by byl býval snad bez místa a tedy bez výdělku vůbec. Leč zde jest právě kořen hlavního účelu kolektivních smluv jako ochrany hospodářsky slabších zaměstnanců, jednotlivců proti hospodářsky silnějším zaměstnavatelům. Skutečně vykonaná práce organisovaného zaměstnance má býti přiměřeně odměněna, odměna nemá býti libovolně diktována organisovaným zaměstnavatelem. Odchylky od kolektivní smlouvy v neprospěch zaměstnance možno trpěti jenom v rámci nové úmluvy od organisace k organisaci a jen odchylky ve prospěch zaměstnance bylo by lze ponechati zvláštnímu ujednání jednotlivců sjednocených skupin mezi sebou. Nevyhovoval-li žalobce svými pracovními výkony úměrně mzdě kolektivní smlouvou stanovené, měla žalovaná z toho odvoditi důsledky, dle kolektivní smlouvy přípustné, nebyla však oprávněna porušiti závaznou kolektivní smlouvu zvláštní úmluvou s obejitím organisace pouze se zaměstnancem a v jeho neprospěch sjednanou. Odměna za práci byla tedy žalobci právem vyměřena nižšími soudy dle sazeb kolektivní smlouvy.

Čís. 4010.

Stanovila-li pojišťovací smlouva, že nárok pojištěncův proti poškoditeli přechází sám sebou na pojišťovnu, jež jest povinna, vydati pojištěnci nezkráceně to, oč převyšuje náhrada, ústavu právoplatně přisouzená a osobou za škodu ručící skutečně zaplacená, odškodné pojištěnci pojišťovnou již vyplacené, nastává ohledně peníze, pojištěnci pojišťovnou vyplaceného, postup nároku na pojišťovnu, ohledně zbytku pak smlouva zmocňovací ku vydobytí nároku. Pojištěnec jest i nadále oprávněn vymáhati sám tento zbytek na škůdci.

(Rozh. ze dne 24. června 1924, Rv I 563/24.)

Zaviněním žalovaného zahynul žalobcův kůň. Žalobě o náhradu škody 2.900 Kč bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšší soud uvedl v otázce, o niž tu jde, v

důvodech:

Dovolatel napadá rozsudek dovolacím důvodem nesprávného právního posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), které spatřuje v tom, že nižší soudy neprávem přiznaly žalobci aktivní legitimaci, dále, že neprávem uznáno bylo na dovolatelovo zavinění, a konečně, že nebylo uznáno alespoň na spoluzavinění žalobcova zřízence. Pokud jde o první námitku, závisí rozhodnutí o ní na řešení otázky, zda v důsledku ustanovení čís. 5 druhého odstavce §u 37 poj. smlouvy mezi žalobcem a

Zemskou dobytčí pojišťovnou došlo k postupu žalobcova nároku, který mu přísluší z ustanovení §§ 1295, 1323, 1331 obč. zák. jako poškozenému vůči dovolateli jako poškoditeli, na tuto pojišťovnu. Podle ustanovení druhého odstavce čís. 5 §u 37 poj. smlouvy přechází výše uvedený nárok žalobcův ipso jure na ústav. K tomu připojuje však další odstavec pojišťovací smlouvy ustanovení, že ústav jest povinen, vydati pojištěnci nezkráceně to, oč převyšuje náhrada, ústavu právoplatně přisouzená a osobou za škodu ručící skutečně zaplacená, odškodné pojištěnci ústavem již vyplacené. Nutno tudíž děliti nárok, vůči poškoditeli příslušející, na dvě části: jednak na částku ve výši, která stanoví se obnosem, jenž byl pojišťovnou pojištěnci vyplacen jménem odškodného z pojišťovací smlouvy, a na částku, která z pohledávky po odečtení oné částky zbývá. Není sporu o tom, že, pokud jde o první část pohledávky, nastává postup nároku poškozeného na pojišťovací ústav; ústav stává se úplným vlastníkem této částky, nastávají zde v plném rozsahu účinky §u 1394 obč. zák., právo poškozeného přenáší se v nezkráceném obsahu i rozsahu na pojišťovací ústav. Jinak má se však věc ohledně zbytku pohledávky. Zde nezbavuje se poškozený své pohledávky ve prospěch pojišťovacího ústavu, nýbrž nárok vůči poškoditeli zůstává u něho a toliko vydobytí tohoto nároku přechází na pojišťovací ústav. Zde schází tedy hmotný základ postupu a podstatný znak jeho, totiž účinek, že právo postupitelovo přešlo v neztenčeném obsahu na postupníka, takže právo postupníkovo po postupu je úplně rovno právu postupitelovu před postupem. Pojišťovací ústav, vydobývaje na poškoditeli celou náhradu škody, vydobývá vlastní příslušející mu právo jen, pokud jde o částku, kterou musil jménem odškodného pojištěnci vyplatiti, ohledně zbývající části vystupuje jen jako procurator rei alienae, nevydobývaje svoje právo, nýbrž právo cizí a pro cizího. Stanoví-li se tudíž v čís. 5 druhý odstavec §u 37 poj. smlouvy, že celý nárok poškozeného pojištěnce oproti poškoditeli ipso jure přechází na pojišťovací ústav, jedná se ohledně druhé části jen o právní jednání, které zdánlivě má formu postupu, pro skutečný postup schází jeho hmotný podklad a účinek, který postup musí vyvolati. Jest tudíž ve skutečnosti toto právní jednání jen mandátem. Že mandant jest pak aktivně legitimován vydobývati vlastním jménem svoji pohledávku, byť by i svěřil její vydobytí pro sebe osobě jiné, není sporu. V projednávaném případě stanovil prvostupňový soud, že škoda žalobci způsobená vyjadřuje se číselně po srážce částky 1000 Kč stržené za maso poraženého koně, částkou 5.900 Kč. Pojišťovna vyplatila žalobci jménem odškodného z pojišťovací smlouvy 3.000 Kč. V důsledku výše uvedených úvah jest z 5.900 Kč vlastníkem pohledávky ve výši 3.000 Kč Zemská dobytčí pojišťovna, zbývajících 2.900 Kč žalobce. Jen tento peníz byl žalobcem zažalován a jest předmětem tohoto sporného řízení. Jest tudíž žalobce k jeho vymáhání aktivně legitimován a jest mu legitimace tato neprávem dovolatelem odpírána.

Čís. 4011.

Smlouva pojišťovací jest uzavřena teprve doručením pojistky pojištěnci, nelze-li z okolností nepochybně usuzovati na dřívější uzavření.

Smlouva pojišťovací předpokládá pravidelně ku své platnosti nejistotu o pojistné příhodě.

(Rozh. ze dne 24. června 1924, Rv I 676/24.)

Žalobce sepsal návrh, jímž se pojišťoval u žalované pojišťovny proti povinnému ručení za škody, jež by jeho psem byly způsobeny, dne 26. září 1921; návrh došel žalované dne 1. října 1921; pojistka byla doručena žalobci dne 29. října 1921. Dne 24. října 1921 pokousal pes Otokara M-a, následkem čehož vznikly žalobci výlohy, jichž náhrady se domáhal na žalované. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl v podstatě proto, že smlouva pojišťovací stala se pro obě strany závaznou teprve doručením pojistky žalobci dne 29. října 1921 ve smyslu ustanovení čl. 9 vš. poj. podm. a § 884 obč. zák. a nemůže se proto vztahovati na úraz, který se stal 24. října 1921, a o němž žalovaná, vyhotovujíc pojistku, vědomosti neměla. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalobcem jedině uplatňovaný dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. není opodstatněn. Sám dovolatel shledává správným náhled odvolacího soudu, že pojišťovací smlouva stala se hotovou teprve doručením pojistky, avšak dle názoru dovolatelova teprve tehdy, kdyby nebylo okolností, na jejichž právní význam poukazuje. V té příčině má dovolatel za to, že přijetí návrhu stalo se konkludentními činy žalované již dříve, tedy před doručením pojistky agentem, neboť žalovaná pojišťovna přijala prý od žalobce premii, kterou zaplatil jejímu agentovi D-ovi již 22. října 1921 a vydala žalobci pojistku, která stanoví, že počátkem pojištění jest den 1. října, kterýžto den jest prý totožným se dnem, kterého návrh žalobcův, podaný dne 26. září 1921, žalovanou stranu došel. Kromě toho považuje dovolatel za konkludentní čin, že žalovaná pojišťovna zaslala dovolateli nový dotazník, jímž měla býti a to popisem zjištěna totožnost psa, což by nemělo pro pojišťovnu významu, kdyby pojištění uzavříti nechtěla. Než žádné z těchto okolností nelze přiznati onu logickou nutnost (§ 863 obč. zák.), s kterou by bylo z nich usouditi na vůli žalované, že chce přijati návrh žalobcův již před vystavením pojistky a jejím doručením. Zaplacení premie před vystavením pojistky bylo toliko jednostranným projevem vůle žalobcovy, že chce smlouvu uzavříti, nelze však počinu tomu přiložiti význam projevu pojišťovatele, rozličného od osoby agenta, který již návrh pouze přijal, a poněvadž o něm sám rozhodnouti nemohl, návrh ten pojišťovně teprve k přijetí předložil. Stejně nelze ze zaplacení první premie k ruce agenta, který ostatně, jak bylo zjištěno, pojišťovnu o tom ani neuvědomil, takže tato před vystavením pojistky o zaplacení premie ani nevěděla, — učiniti jakýkoliv uzávěr na vůli pojišťovny. Významnější okolností jest již ustanovení počátku 10leté doby pojištění ku dni 1. října, ačkoliv pojistka vystavena byla teprve dne 27. října. Než ani tato okolnost nemá význam konkludentního činu pro posouzení otázky, v kterém

okamžiku byla smlouva uzavřena. Dovolatel poukazuje sice správně k tomu, že byl by poškozen ve svém právu na nezkrácené 10leté trvání smlouvy, kdyby takovýmto ustanovením počátku doby pojištění předc dnem uzavření smlouvy zkrácena byla celková doba pojištění, když mu premie i za dobu, o kterou byl zkrácen, byla počítána. Avšak toto počínání pojišťovny, která snad protahuje přijetí návrhu pojistníka na jeho případnou škodu a k vlastnímu prospěchu, jest spíše projevem této snahy, nikoliv však projevem vůle, že chce uzavříti smlouvu ještě před vystavením pojistky. Konečně nemá ani nový dotazník, který předložil agent D. žalobci k vyplnění a podpisu teprve dne 22. října, ačkoliv mu byl zaslán již asi 14 dnů dříve, takže onen průtah shora naznačený byl spíše jím, než pojišťovnou zaviněn — významu konkludentního činu ve smyslu již naznačeném, neboť dotazník vztahoval se »k návrhu« žalobcovu a znamenal pouhé doplnění návrhu ve smyslu čl. 8 poj. podmínek. Odpadne-li takto právní význam těchto okolností po rozumu §u 863 obč. zák., zbývá ve smyslu další dovolací výtky toliko úvaha o tom, zda jest rozsudek odvolacího soudu právně mylným i v té příčině, že dle něho »událost« nastala před hotovostí smlouvy a že dovolatel o události již před hotovostí věděl a pojišťovna před hotovostí o ní nevěděla. Než vzhledem k tomu, že odvolací soud zcela správně vycházel z názoru, že smlouva uzavřena byla teprve doručením pojistky žalobci agentem pojišťovny dne 29. října 1921, nelze jinak než schváliti také další názor odvolacího soudu, že událost ze dne 24. října 1921 nenastala p o počátku pojišťovacího poměru, takže podle čl. 4 poj. podmínek a podle §u 1291 obč. zák. ručení pojišťovny v tomto případě jest vyloučeno. Odůvodňovati zamítavý výrok také ještě poukazem na ustanovení §u 7 odstavec druhý poj. ř., který dosud ostatně ani ještě neplatí, není zapotřebí, poněvadž podle stavu věci nelze mluviti o pojištění zpětném, t. j. o pojištění proti příhodě již nastalé, pokud arci jsou účastníci v nejistotě aspoň subjektivní, totiž pokud jim není ještě známo, zdali se příhoda dostavila čili nic. (Viz o tom Hermann-Otavský, Soukr. pojišť. právo str. 62). Stačí připomenouti, že pravidelná smlouva o pojištění jako smlouva odvážná (§ 1288 obč. zák.) předpokládá ku své platnosti nejistotu o pojistné příhodě, a že s touto zásadou pojišťovacího práva jsou oba rozsudky nižších stolic v plné shodě.

Čís. 4012.

Nařízení ze dne 1. dubna 1919, čís. 167 sb. z. a n., netýká se účtů, jichž majitel neměl bydliště na území býv. Rakousko-Uherska.

K tomu, zda pro spornou pohledávku platí nařízení ze 4. března 1919, čís. 110 sb. z. a n., jest přihlédnouti z úřadu.

(Rozh. ze dne 24. června 1924, Rv II 139/24.)

Žalobě na firmu, jejíž hlavní závod byl ve Šternberku na Moravě, o vyplacení salda v Kč bylo o b ě m a n i ž š í m i s o u d y vyhověno. N e j v y š š í s o u d zrušil napadený rozsudek a vrátil věc odvolacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Žalovaná sdělila žalobci dopisem ze dne 26. května 1919, že přihláška jeho požadavku u ní ve výši 42.471 K 31 h (stav z 1. března 1919 s úroky do 31. prosince 1918) k dávce z majetku v Československém státě bude provedena jejím šternberským domem; a dopisem ze dne 27. června 1919, že žalobcův požadavek j e s t v e d e n v k n i h á c h u jejího š t e r n b e r s k é h o d o m u, tedy v Československu, tak že tento dluh jest pokládati z a d l u h č e s k é f i r m y a nikoli za dluh firmy německo-rakouské. Již těmito projevy žalované, učiněnými po měnové rozluce, jest otázka měny vyřešena v neprospěch žalované, neboť právem nižší soudy vyložily, že žalovaná takto způsobem, vylučujícím jakoukoliv pochybnost, uznala, že sporná pohledávka jest jako závazek, splatný v oblasti Československého státu (§ 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n.), pohledávkou korun československých. Pokud žalovaná uznala později za dobré, změniti své stanovisko, a, těžíc z formální okolnosti, že účet byl veden ve Vídni, namítala, že žalobci přísluší proti ní nárok jen v korunách rakouských, nesrovnává se to nejen s jejím předchozím uznáním, nýbrž příčí se to i vší obchodnické poctivosti, a pokus žalované, držeti zmíněnou námitku ještě v třetí stolici, hraničí na svévoli. S toho právního stanoviska lze ponechati stranou veškeré ostatní vývody dovolacího spisu, zejména též výtky dle čís. 2 a 3 §u 503 c. ř. s., poněvadž jsou vzhledem k tomu, co uvedeno, bezpodstatné. Dovolání bylo by tedy bezdůvodným, zvláště když tu neplatí nařízení vlády ze dne 1. dubna 1919, čís. 167 sb. z. a n. o zákazu výplat účtů, vzniklých před 26. únorem 1919, ježto se toto nařízení týká jen takových účtů, jichž majitelé jsou na území bývalého Rakouska a Uherska mimo obvod Československé republiky, žalobce však jakožto majitel sporného účtu měl a má své bydliště v Německu. Než nižší soudy si nepovšimly toho, že co do výplaty peněžních vkladů, k nimž se čítají také běžné účty (§ 1 nařízení vlády ze dne 4. března 1919, čís. 110 sb. z. a n.), dosud platí omezení, stanovená v nařízeních vlády ze dne 4. března 1919, čís. 110 (čl. 10), ze dne 4. června 1919, čís. 285 a ze dne 26. srpna 1919, čís. 488 sb. z. a n., dle kterých věřitel může žádati jen částečnou výplatu své pohledávky. Zda tu jsou podmínky toho kterého nařízení, nebylo zkoumáno a zjištěno, a z toho důvodu, k němuž pro donucovací ráz oněch ustanovení dlužno hleděti z povinnosti úřední, nelze dovolacímu soudu rozhodnouti ve věci samé, nýbrž bylo dle §u 51 c. ř. s. zrušiti napadený rozsudek a vrátiti věc k novému projednání a rozsouzení.

Čís. 4013.

Dědic ze závěti, jemuž byla odevzdána správa pozůstalosti, nepozbývá jí tím, že vzhledem k odporujícím si dědickým přihláškám vznikl spor o platnost závěti. Poměr správy pozůstalosti ku vnucené správě. V návrhu na sesazení dědice ze správy dle §u 145 nesp. říz. není obsažen návrh na zřízení vnucené správy ve smyslu §u 127 nesp. říz.

(Rozh. ze dne 25. června 1924, R I 500/24.)

Usnesením pozůstalostního soudu ze dne 10. září 1922 byla dědická přihláška Alžběty J-ové podle poslední vůle Aloisie J-ové na soud přijata a zároveň byla jí tímto usnesením přenechána správa pozůstalostního jmění ve smyslu §u 145 nesp. říz. Toto usnesení, které bylo také Janu P-ovi doručeno, nabylo moci práva. Dne 6. září 1923 přihlásil se k pozůstalosti pozůstalý otec Jan P. za dědice ze zákona, když již ediktální lhůta jednoho roku za účelem svolání neznámých dědiců uplynula. Následkem toho byl zákonný dědic Jan P. podle §u 126 nesp. říz. poukázán, by vystoupil žalobou proti dědičce ze závěti o neplatnost závěti. Rozhodnutí o návrhu Jana P-a, by dědičce ze závěti Alžbětě J-ové byla odňata správa pozůstalostního jmění, bylo pozůstalostním soudem odloženo až do rozhodnutí sporu o platnost závěti. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatel napadá rozhodnutí soudu druhé stolice pro zřejmou nezákonnost, kterou spatřuje v tom, že nebylo vyhověno jeho návrhu na odnětí správy pozůstalostního jmění dědičce ze závěti Alžbětě J-ové, ačkoliv on dědické právo Alžběty J-ové jako zákonný dědic žalobou napadl, a z toho důvodu Alžběta J-ová nemá právo, by nadále vedla správu pozůstalosti. Názoru tomuto nelze přisvědčiti. Soud rekursní již v napadeném usnesení vyložil, že správa pozůstalostní byla svého času Alžbětě J-ové jako jediné přihlásivší se dědičce ve smyslu §u 145 nesp. říz. svěřena, o tomto rozhodnutí soudu pozůstalostního že stěžovatel jako účastník byl uvědoměn a rozhodnutí toto nechal vejíti v moc práva. Poněvadž stěžovatel teprve po právoplatném odevzdání správy pozůstalostního jmění dědičce ze závěti Alžbětě J-ové k pozůstalosti za dědice ze zákona se přihlásil, a, byv soudem pozůstalostním podle §u 126 nesp. říz. poukázán, by dědičku ze závěti o neplatnost závěti žaloval, žalobu tuto skutečně podal, nepozbyla dědička ze závěti Alžběta J-ová jeho přihláškou k dědictví tohoto svého postavení, a není proto důvodu, by, pokud o jejím právu dědickém právoplatně nebude rozhodnuto, jí správa dědictví ve smyslu §u 145 nesp. říz. svěřená, byla odňata. Dovolacímu rekursu sluší oproti rekursnímu soudu přisvědčiti v tom, že Alžběta J-ová, majíc správu pozůstalosti ve smyslu §u 145 nesp. říz., může přes to, že usnesením soudu povolena byla vnucená správa velkostatku B. a dalších rustikálních nemovitostí, které tvoří pozůstalostní jmění, pozůstalost poškoditi tím, že, dávajíc ve sporech, které proti pozůstalosti budou zahájeny, dojíti proti sobě k rozsudku pro zmeškání, tímto svým jednáním jmění pozůstalostní proti právu může zatížiti a že tedy tato možnost vnucenou správou zamezena není, neboť vnucená správa do pozůstalosti patřících nemovitostí nekryje se se správou pozůstalosti podle §u 145 nesp. říz., ale tu mohl by stěžovatel činiti jen návrh na sekvestraci dle §u 127 nesp. říz., která jest ve své podstatě prozatímním opatřením ve smyslu §u 381 a násl. ex. ř. Poněvadž však stěžovatel dle stavu spisů návrhu na povolení sekvestrace pozůstalosti ve smyslu §u 127 odstavec druhý nesp. říz. vůbec neučinil, neboť nelze návrh ten spatřovati v pouhém návrhu na sesazení dědicky ze závěti ze správy, čímž by pozůstalost zůstala bez správce, a poněvadž dědičce ze závěti Alžbětě J-ové, pokud jí právo dědické právoplatně ve sporu stěžovatelem zahájeném nebude oduznáno, nelze právo na správu pozůstalosti ve smyslu §u 145 nesp. říz. jinak odníti, než touto cestou, nejde zde, jak stěžovatel mylně se domnívá, o zřejmý rozpor se zákonem, který stěžovatel napadenému usnesení vytýká.

Čís. 4014.

Ustanovením jednacího řádu záložny, otištěného ve vkladní knížce, že ten, kdo předloží vkladní knížku, pokládá se za vlastníka a sluší mu vklad vyplatiti, propůjčuje se vkladní knížce vlastnost papíru majiteli svědčícího.

(Rozh. ze dne 25. června 1924, Rv I 564/24.)

Žalobce, jemuž komitent odevzdal na místo placení vkladní knížku žalované záložny, domáhal se na záložně výplaty vkladu. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nesprávné právní posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) spatřuje dovolatelka neprávem především v tom, že vkladní knížku od ní vystavenou, jejíž majitelem jest žalobkyně, a na niž se fato domáhá výplaty vkladu, pokládá odvolací soud za papír na majitele znějící a že vzhledem k této vlastnosti vkladní knížky, shledav, že jest pravou, a že žalobkyně nabyla ji bezelstně, uznal žalovanou za povinnu vklad žalobkyni vyplatiti. Podle §u 10 tak zvaného jednacího řádu žalované záložny, otištěného ve vkladní knížce, pokládá se, kdo předloží vkladní knížku, za vlastníka a sluší se mu vklad nebo část vkladu vyplatiti. Tento předpis srovnávající se s ustanovením §u 10 zákona ze dne 14. dubna 1920, čís. 302 sb. z. a n. platného pro spořitelny, není, jak se snaží tvrditi žalovaná, toliko předpisem pro její vnitřní manipulaci, nýbrž předpisem, na základě něhož žalovaná vklady přijímá, vkladatelé u ní peníze ukládají, tedy součástí smluv mezi žalovanou a vkladateli uzavíraných, platnou pro obě strany a ovšem i pro příští majitele vkladních knížek v jejich poměru k žalované. Vzhledem k onomu předpisu §u 10 jednacího řádu nutno proto přikládati vkladní knížce žalované záložny povahu papíru majiteli znějícího a podle toho ji posuzovati. Jak bylo zjištěno, jest vkladní knížka v rukou žalobkyně se nalézající knížkou pravou, jest totiž opatřena vlastnoručními podpisy oprávněných zástupců žalované záložny jako vystavitelů a pravými podpisy oprávněných příjemců vkladu. Nebylo také popřeno, že žalobkyně nabyla knížky bezelstně, v čemž utvrzena byla dopisy žalované, že vklad jest volným a může — proti výpovědi — býti vyplacen. V důsledku toho, že

je zde onen shora uvedený předpis §u 10 jednacího řádu, že tedy jde o papír majiteli znějící, takový papír že opravňuje jeho majitele k výkonu práva, na něž papír zní, dlužno uznati, že žalobkyně jako majitelka vkladní knížky jest oprávněna požadovati, žalovaná pak povinna vklad vyplatiti. Stanovisko žalované, že předpis §u 10 jednacího řádu znamená toliko, že jest oprávněna, nikoli také povinna k výplatě vkladu, nesrovnává se ani s oním ustanovením jednacího řádu, pokud se týče se správným, poctivosti obchodu odpovídajícím jeho výkladem (§ 914 obč. zák.) ani s povahou vkladní knížky jako papíru majiteli znějícího. Vzhledem k uvedenému nepochybil odvolací soud, když takto na věc pohlížeje, uznal žalovanou povinnou vklad žalobkyni vyplatiti.

Čís. 4015.

Lze podati pouze jeden spis dovolací.

S vlastnictvím pozemku přechází i vlastnictví stromů na něm vzrostlých a od něho neoddělených na bezelstného nabyvatele bez ohledu na případné nároky třetí osoby z obmýtní smlouvy. Stačí, že bezelstnost kupitelova byla tu v době smlouvy, třeba již nikoli v době knihovního vkladu.

(Rozh. ze dne 25. června 1924, Rv I 565/24.)

Žalobce koupil od Štěpána B-a velkostatek. Ježto žalovaná firma, tvrdíc, že jí dle kupních smluv s prodatelem přísluší právo na dříví i pokácené i na stojatě, dříví nadále v lesích velkostatku kácela a odvážela, žaloval ji kupitel na odevzdání lesních oddílů, patřících k velkostatku, a když tak žalovaná za sporu učinila, žádal náhradu za neoprávněné jich zadržování. Procesní soud prvé stolice uznal žalobní nárok co do důvodu po právu, odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: S hlediska nesprávného právního posouzení věci pokládá odvolatelka rozsudek soudu prvé stolice za nesprávný, 1. poněvadž žalobce právo žalované firmy ku lesním oddílům po koupi velkostatku uznal, 2. poněvadž Štěpán B. nemohl na žalobce více práv přenésti, než sám měl, 3. poněvadž jde o smlouvu nájemní, kterou lze jen podle §u 1120 obč. zák. rozvázati, 4. poněvadž žalobce nemohl práv, která žalované firmě příslušela, nabýti vzhledem k ustanovením §u 430 obč. zák., 5. poněvadž, nejde-li o smlouvu pachtovní, jedná se o zjevnou služebnost, při které knihovního vkladu třeba není a 6. poněvadž nabyvatelovu bezelstnost posuzovati dlužno nikoli dle doby uzavření smlouvy, nýbrž dle doby nabytí práva vlastnického, kterého nabývá se knihovním vkladem. Všechny tyto výtky jsou bezpodstatny. Žaloba, původně jako žaloba vlastnická podaná, změněna byla za řízení v žalobu o náhradu škody, vzniklé pokácením porostu a odnětím jeho a hrabanky. S hlediska právního dlužno věc posuzovati podle původní žaloby vlastnické, poněvadž náhrada škody jest jejím důsledkem. Jak žalobce, tak i žalovaná firma mluví jednak o dříví, v oddílech lesních vykáceném, jednak o dříví dosud nevykáceném. Ježto však dříví vykáceno bylo teprve v roce 1920, jak odvolání samo doznává, nemá rozlišování to pro rozhodnutí tohoto sporu významu, ježto statek koupen byl již dne 6. ledna 1919 a smlouva kupní byla zavtělena 3. června 1919, kdy dříví bylo na stojatě. Dříví na stojatě jest příslušenstvím lesa a jako takové dle §u 295 obč. zák. nemovitým majetkem. K nemovitostem nabývá se práva vlastnického teprve knihovním vkladem (§ 431 obč. zák.). Knihovní zápis stal se pro žalobce dne 3. června 1919. Dle §u 440 obč. zák. platí zásada, že, postoupí-li knihovní vlastník jednu a tutéž věc nemovitou dvěma rozličným osobám, připadne tomu, kdo dříve žádal za vložení do knih. V tomto případě byl to žalobce, ježto žalobce nabyl dříví jako neodděleného příslušenství s pozemkem a žalovaný věcného práva na dříví, dosud neoddělené, neměl. O žalobcově obmyslnosti nemůže býti řeči, ježto toliko znalost cizího práva vlastnického, pokud se týče věcného k téže věci lze pokládati za obmyslnost. Nestačí proto vědomost o sbíhajícím se neb odporujícím obligačním nároku třetí osoby, o jaký tu jde a který jedině proti prodávajícímu lze uplatňovati. To platí i o nároku na kácení dříví. Smlouvou nebyla založena osobní služebnost podle §u 479 obč. zák., jak odvolání snaží se vyvoditi, nýbrž čistě jen obligační nárok, totiž úplatný převod práva, na vytčených lesních parcelách pokáceti stromy a nabýti dříví z nich pro sebe, a za účelem provedení této práce, totiž spracování poražených stromů na dříví, jeho skládky a jeho odvezení používati půdy. Prvá část právě vytčených oprávnění jest prodejem budoucí samostatné věci — až bude oddělena, druhá jest smlouvou nájemní a, pokud by snad i jiné užitky z půdy se braly — smlouvou pachtovní. Tato smlouva nebyla knihovně zajištěna na nemovitosti, zůstala tedy jen obligačním nárokem, jak shora bylo vytčeno, vůči prodávajícímu, takže odpadá nutnost, vyvraceti vývody odvolání, že jde o zjevnou služebnost, k jejímuž nabytí netřeba knihovního vkladu, a která měla zaniknouti uplynutím dvou let, pokud se týče doby, dokud dříví nebude spracováno a z lesa vyvezeno. Lhůta dvouletá již dávno uplynula. Právo, v lesích dříví spracovávati, tam skládati a z lesa odvážeti zaniklo, jakmile žalovaná firma pozbyla práva, v lese dříví káceti, neboť jen po tu dobu trvala smlouva nájemní (pachtovní). Práva na kácení dříví pozbyla žalovaná tím okamžikem, kdy žalobce nabyl věcného práva k lesním oddílům knihovním vkladem svého práva vlastnického. Zanikla proto pachtovní práva projitím lhůty, stanovené pro podružnou smlouvu pachtovní, a není příčiny, by žalobce tuto smlouvu pachtovní dle §u 1120 obč. zák. vypovídal, když sama skončením doby smluvené zanikla. Zvláštního práva vlastnického ku plodům zákon nezná. K plodům nabývá se práva vlastnického oddělením jich od věci hlavní a odevzdáním. Že žalobce nároky žalované firmy po koupi statku uznal, nelze z výpovědí svědků vyvoditi. Aby se tak stalo mlčky, musely by býti dokázány okolnosti, ze kterých by se na takové uznání souditi dalo. Takových okolností tu však není, naopak samo odvolání tvrdí, že žalobce od ledna 1919 u okresní politické správy i u ministerstva zemědělství zakročoval proti kácení dříví žalovanou stranou. Stal se proto žalobce neobmezeným vlastníkem lesních oddílů, v žalobě uvedených, a jako takový mohl se právem domáhati toho, by mu do vlastnické držby byly odevzdány, a poněvadž se tak stalo za sporu, žádati náhradu za neoprávněné jich zadržování. Právem proto vyřkl prvý soud, že žalobní nárok jest důvodem po právu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání a odmítl podání, označené jako II. část dovolání.

Důvody:

Žalovaná strana podala dva spisy, označené jako dovolání, a to každý z nich jako část, ač v obou uplatňují a provádějí se tytéž důvody dovolací a oba obsahují shodné návrhy. Podle §u 502 c. ř. s. přípustno je z rozsudku odvolacího soudu dovolání, jež podle §u 505 podává se tím, že na procesním soudě první stolice zadá se podání (dovolací spis). Německý text zákona praví stejně určitě: Die Revision wird durch »Ueberreichung eines Schriftsatzes (Revision) ... erhoben. Zákon, užívaje jednotného čísla podání (Schriftsatz), připouští tudíž jediný spis, jehož zadáním na soudě první stolice spotřebováno je právo, vyhražené §em 502 c. ř. s. straně se dovolávající. Lze proto přihlédnouti jedině k podání, jež první bylo zadáno na soudě, další podání jsou vyloučena, bez ohledu na to, zda jsou označena jako hlavní či jediné dovolání. Nejvyšší soud zabýval se proto jedině dovoláním, zadaným na soudě první stolice dne 21. března 1924, a odmítl další spis jako nepřípustný.

Jde o právní posouzení věci. S tímto souhlasí dovolací soud, ježto odpovídá zcela platnému právu československému. Nezáleží na tom, zda nesrovnává se náhled ten s občanským právem německým, či dokonce s právem římským, jež neznalo obmýtních smluv tuzemského práva. Rozhodujícím jest tu § 295 obč. zák., podle něhož stromy jako příslušenství pozemku sdílí jeho osud, a z něhož platné právo ani v příčině smluv obmýtních nepřipouští úchylek. S vlastnictvím pozemku přechází tudíž i vlastnictví stromů na něm vzrostlých a od něho neoddělených na nového nabyvatele bez ohledu na případné obligační nároky osob třetích. Zda přešly na nabyvatele pozemku i tyto obligační závazky, je posuzovati zvláště s odlišného právního hlediska, jež s převodem vlastnictví pozemku a jeho příslušenství nemá nic společného. Kdy přechází vlastnictví pozemku a tím i jeho příslušenství, je v občanském zákoně přesně vytčeno, pro tento spor přichází v úvahu § 440 obč. zák., na nějž odvolací soud právem poukázal. Náhled dovolatelky, že původní kupní smlouva přešla později ve smlouvu pachtovní, není odůvodněn skutkovým přednesem stran a nemá skutkového podkladu ani tvrzení, že nesl se k tomu úmysl stran. Obě smlouvy, jak kupní, tak i pachtovní, mohly dobře obstáti vedle sebe, a správně rozlišuje proto odvolací soud smlouvy ty i právní poměry jimi založené, aniž lze mluviti o novaci původní smlouvy. Nezáleží proto na tom, zda byla splněna náležitost §u 1120 obč. zák., nehledě ani k tomu, že poměr pachtovní pominul pokácením dříví, k němuž došlo ještě za sporu. Jiný názor nevyplývá ani ze zákona ze dne 17. března 1921, čís. 121 sb. z. a n., v jehož obecné znění měly býti zahrnuty všecky smlouvy (čís. 1649 sb. n. s.), a jenž má na mysli jakékoliv úplatné zcizení lesních porostů. Právní výklady obmýtních smluv, příčící se platnému právu, zejména předpisům shora uvedeným, nejsou proto správné. Názory vyslovenými exekučním soudem za vnucené správy velkostatku, nejsou vázány soudy, rozhodující tento spor. Vzhledem k svému obligačnímu nároku byla by žalovaná strana zajisté nabyla vlastnictví stromů již oddělením, t. j. pokácením jich, co by byla provedla sama jako kupitelka stromů ještě stojících, ovšem jen tehdy, kdyby vlastníkem pozemku byl zůstal původní prodatel dříví, Štěpán B. Tento poměr změnil se převodem vlastnictví pozemku na žalobce, čímž zanikl vůči němu obligační nárok žalované firmy, ježto nebyl převzat nabyvatelem pozemku. Vzhledem ke zjištění nižších soudů nelze totiž vytýkati žalobci obmyslnost, jež by u něho zajisté byla, kdyby byl v čas koupě věděl o onom nároku žalované firmy. Žalobce však zvěděl o něm teprve po koupi, třebaže ještě před knihovním vkladem vlastnického práva, jenž byl pouze důsledkem kupní smlouvy, sjednané bezelstně na straně žalobcově. Tím zanikl nárok žalované firmy z obmýtní smlouvy sjednané se Štěpánem B-em. Žalovaná přivlastnila si přes to stromy, pokácevši je, učinila však tak neprávem; této skutečnosti odpovídá změněná žalobní prosba, domáhající se náhrady škody za odvezené dříví, a byl proto právem uznán žalobní nárok jako důvodný. Žalovaná strana nemůže se dovolávati ani ochrany bezelstné držby, ježto nebyla držitelem dříví ani jako kupitelka neoddělených ještě stromů ani jako pachtéřka pozemků. Tím méně byla bezelstnou držitelkou, když pozemek přešel z rukou prodatelových do rukou žalobce, jenž nebyl vázán smlouvou mezi onim a žalovanou, o níž v čas smlouvy nevěděl. Tvrzení žalované firmy, že i po knihovním vkladu vlastnického práva nebránil jí žalobce u výkonu práva, odporuje skutkovým zjištěním. Žalovaná firma nenabyla koupí neoddděleného ještě dříví věcného práva k němu, nýbrž pouze obligačního nároku k němu pro případ jeho oddělení od pozemku. Do této doby byl vlastníkem stromů vlastník pozemku, mohl tudíž vlastnictví převésti na jiného a to vlastnictví neomezené věcným právem, a žalobce nabyl neomezeného vlastnictví (§ 442 obč. zák.).

Čís. 4016.

Účinnost vyrovnání vztahuje se k útratám za všechny výkony, které spadají časově před zavedení vyrovnacího řízení, bez ohledu na to, zda byly již určeny či dokonce přisouzeny, a zda jde o útraty soudního zakročení či mimosoudního jednání.

(Rozh. ze dne 25. června 1924, Rv I 809/24.)

Rozsudkem ze dne 25. května 1923 byla žalující firma odsouzena, zaplatiti žalované 106.779 Kč a útraty sporu 15.784 Kč 50 h s výhradou rozsudečného a znalečného. Usnesením ze dne 8. března 1923 zavedeno bylo proti žalující firmě řízení vyrovnávací, dne 23. června 1923 bylo docíleno potřebné většiny pro vyrovnání a byla přijata vyrovnací kvota 40%, načež usnesením ze dne 29. srpna 1923 bylo vyrovnání potvrzeno krajským soudem, usnesení to stalo se právoplatným, vyrovnací řízení bylo usnesením ze dne 29. září prohlášeno za skončené. V listopadu 1923 byla žalované povolena exekuce pro útraty sporu 15.784 Kč 50 h. V žalobě o zrušení exekuce tvrdila žalující firma, že se tu jedná o spor z roku 1921, že veškeré útraty vznikly před řízením vyrovnávacím až

na nepatrnou část útrat, která vznikla za řízení vyrovnávacího při stání dne 25. května 1923, že proto podléhají podle ustanovení §u 24 vyrovnávacího řádu vyrovnávacímu řízení a že může býti žádáno jen 40% útrat a to ještě jen podle lhůt, vyrovnáním přijatých a schválených, jež dosud neplynuly. Procesní soud prvé stolice prohlásil exekuci ohledně 14.122 Kč 80 h nepřípustnou. Odvolací soud k odvolání žalované rozsudek potvrdil. Důvody: Vyrovnávací řád ze dne 10. prosince 1914, čís. 337 ř. zák. stanoví v §u 24, že příslušenství pohledávky, pokud vzniklo před zavedením řízení vyrovnacího, náleží stejně pořadí jako pohledávce samé. Otázka, v jaké míře vznikly útraty sporu, jenž před zavedením řízení vyrovnacího již zahájen byl, zodpovědětí se dá snadno dle ustanovení §u 40 c. ř. s., neboť praví se tu, že strana každá má nejprve útraty vedením sporu způsobené sama ze svého zapraviti, i nemůže býti pochybno, že vynaložené útraty až do doby zavedeného řízení vyrovnacího jsou zajisté již příslušenstvím sporné pohledávky, ač o nich dosud tak jako o pohledávce rozhodnuto nebylo, a sice právě tak jako eventuelní úroky neb úroky z prodlení, byť i ještě rozhodnuto nebylo, zda strana oprávněna jest je požadovati od protistrany a v jaké výši. Z druhé věty §u 40 c. ř. s. plyne, že nárok na náhradu útrat posuzovati se má dle ustanovení §u 41 a dalších c. ř. s. Nárok na náhradu vzniká tedy, jakmile byly útraty způsobeny, ale o tom, je-li nárok tento po právu, a v jaké výši přísluší, má teprve dle ustanovení §§ 41 a dalších rozhodováno býti, ať již rozsudkem nebo usnesením. Nelze však dovozovati, že nárok na náhradu útrat vznikl teprve rozsudkem či usnesením, neboť takovým rozhodnutím bylo pouze o jeho oprávněnosti a výši rozhodováno, eventuelně exekuční titul zřízen. Správně prvý soud rozlišoval mezi útratami, jež vzešly před zavedením řízení vyrovnacího a mezi oněmi, jež později vyvolány byly.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání vytýká rozsudku druhé stolice nesprávné právní posouzení věci pro mylné řešení otázky, kdy vzniká nárok na náhradu soudních útrat. Než o tuto otázku tu nejde. V §u 24 vyr. ř. jest stanoveno, že totéž pořadí jako pohledávce samé, náleží vedlejším poplatkům a příslušenství, v které zákon zahrnuje zřejmě také soudní útraty, potud, pokud vznikly před zavedením vyrovnávacího řízení. Nečiní tudíž vyrovnávací řád účinnost vyrovnání pro útraty závislou na tom, kdy vznikl nárok na náhradu útrat, nýbrž kdy vznikly útraty samy. Útraty vznikají zajisté prováděním výkonu, který jimi má býti odměněn, a současně s ním. Vztahuje se tedy účinnost vyrovnání k útratám za všechny výkony, které časově spadají před zavedení vyrovnávacího řízení. Zda tyto útraty v tu dobu byly již určeny nebo dokonce již přisouzeny, zda jde o útraty soudního zakročení či mimosoudního jednání, jest lhostejno, neboť zákon v tomto směru nerozeznává. Posuzuje-li se věc s tohoto hlediska, nelze odvolacímu soudu vytýkati nesprávné právní posouzení věci, když schválil právní názor první stolice, že útraty za úkony, vykonané do 23. ledna 1923, vznikly před zahájením vyrovnávacího řízení, totiž před 8. březnem 1923, a útraty za úkony, vykonané ode dne 26. května 1923 vznikly po jeho zahájení, třebaže vesměs byly pravoplatně ustanoveny a přisouzeny až 26. června 1923, že se tudíž vyrovnání vztahuje také k oněm útratám z doby do 23. ledna 1923 a že proto exekuce, povolená pro jejich vydobytí před splatností podle vyrovnání, jest nepřípustna.

Čís. 4017.

Jest změnou ve smyslu §u 828 obč. zák., zasahuje-li jeden společník užíváním společné nemovitosti do právní sféry ostatních společníků. Druhému společníku jest volno brániti se tomu žalobou zápůrčí.

(Rozh. ze dne 25. června 1924, Rv I 890/24.)

Vila čp. 8 v P. náležela spoluvlastnicky třemi čtvrtinami žalobci, jednou čtvrtinou žalovanému a byla obývána žalovaným. Žalobě, by žalovaný byl uznán povinným vilu vyklidit a odevzdati žalobci, bylo oběma nižšími soudy vyhověno, odvolacím soudem z těchto důvodů: Mylným jest právní názor odvolatelův, že žalobce, který není výhradným vlastníkem vily čp. 8 v P., nemůže se domáhati proti spoluvlastníku, jemuž náleží ¼ vily, vyklizení jejích místností a že žaloba taková jest možna vzhledem k ustanovení §u 369, 366 obč. zák. jen proti osobě, která není spoluvlastníkem. V zákoně tento právní náhled opory nemá. První soudce, zjistiv, že vila čp. 8 v P. náleží žalobci ¾ a žalovanému ¼ do vlastnictví, že není nikomu pronajata a že vyhrazena byla k používání pro vlastníka velkostatku P., že žalovaný užíval výhradně celé této vily a že vila nebyla žalovanému ani žalobcem ani právními předchůdci pronajata, ani že s ním nebylo ujednáno, že může žalovaný této vily sám dále používati, právem vzhledem k ustanovení §u 361 a 828 obč. zák. žalobě vyhověl. Dle těchto zákonných ustanovení plyne z pojmu společného vlastnictví, že každý podílník má dle objemu svého podílu stejné právo na každou jednotlivou část společného předmětu. Pokud jsou společníci shodni, jsou oprávněni s věcí společnou nakládati dle své libosti (§ 828 obč. zák.), neshodují-li se, nemůže žádný z nich předsevzíti se společnou věcí změnu, kterou by byl zasažen podíl druhého. Ve věcech řádné správy a užívání kmenového majetku rozhoduje dle §u 833 obč. zák. většina dle poměru podílů tak, že žalobce jako vlastník ¾ velkostatku o způsobu užívání vily může sám rozhodovati. Správně dovodil první soudce, že slovem »změna« v §u 828 obč. zák. sluší rozuměti změnu jakoukoliv, tedy i užívání, kterým se zasahuje do právní sféry společníků ostatních. Když žalovaný beze svolení spoluvlastníka užívá fysicky jednotlivé části společného majetku, jedná se vlastně o svémocné fysické rozdělení, tudíž o změnu podle §u 828 obč. zák. Netřeba se tedy ani opírati o ustanovení §u 833 obč. zák., ježto nejde o způsob správy, nýbrž o otázku, zda je fysické užívání vily žalovaným bezprávné. Nelze souhlasiti s názorem žalovaného, že žalobce mohl by se žalobou domáhati jedině uznání, že žalovaný jest povinen připustiti žalobce, by sporné vily bydlením spoluužíval, anebo naléhati na rozdělení společné věci veřejnou

dražbou. Naopak soud odvolací sdílí právní náhled prvého soudce, že žalobce správně zvolil způsob, kterým se domáhá vyklizení vily a správně rozpoznal, že jedná se zde o žalobu zápůrčí, ke které jest oprávněn i spoluvlastník proti spoluvlastníku, který do práva jeho vsahá svémocně. Poněvadž žalovaný nedokázal, že nabyl práva k výhradnému užívání vily buď smlouvou nájemní nebo na základě dohody se žalobcem, se kterým se o reálním rozdělení společné věci co do jejího užívání smluvil, uznává i soud odvolací, že žalovaný užíval vily protiprávně. Mylným jest právní náhled odvolatelův, že, když žalobce domáhá se vyklizení vily, by mohla býti pronajímána, takové používání bylo by změnou dle §u 828 obč. zák. a proti žalovanému protiprávním činem. Vždyť sám žalovaný jako strana slyšen připustil, že se vila občas z části pronajímala, a když žalobce hledí vyklizením vily opatřiti možnost, aby vila byla pronajímána, nelze v tom spatřovati takovou změnu, jak odvolatel se domnívá.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Jde o právní posouzení věci, pro něž rozhodna jsou skutková zjištění, že žalovaný nesmluvil s bývalými spoluvlastníky sporné vily, Janem a Marií Š-ovými, pro sebe práva výhradného užívání vily, také že s nimi nevyjednal určitého nájemného, a konečně že žalobce nedal ani dodatně souhlas k tomu, by žalovaný užíval vily výhradně pro sebe. Tím dány jsou právní důsledky, jež vyvodily nižší soudy v tomto sporu. Žalovaný není nájemcem sporné nemovitosti, důsledkem toho nebylo třeba řádné výpovědi žalobcem podle §u 1120 obč. zák. Pachtovní smlouva ze dne 14. března 1923, pokud týkala se vily, vázala původního pachtéře velkostatku, nikoli však žalobce jako nabyvatele spoluvlastnictví této vily. Vzhledem k němu nezáleží na právním poměru, jenž snad utvořil se mezi žalovaným a bývalými spoluvlastníky vily ohledně jejího užívání, ježto žalovaný neprokázal věcného práva, jež by mu přináleželo k podílům ostatních spoluvlastníků. Na případných obligačních jeho nárocích nezáleží v poměru jeho k žalobci, ježto nejde o nájemní poměr, jímž by byl žalobce až do řádné výpovědi vázán, aniž jsou v nějakém jiném smluvním poměru strany mezi sebou; také nebylo prokázáno, že žalobce převzal obligační závazky svých předchůdců ve spoluvlastnictví. Vzhledem k tomu je žalobní nárok odůvodněn předpisy §u 828 obč. zák., jak správně vyvodil odvolací soud, na jehož případné důvody se poukazuje. O dalším společném užívání vily nelze podle §§ 833 a násl. obč. zák. v tomto sporu rozhodovati. Ochota žalovaného, že chce užívati podílu žalobcova jako nájemce, nemá významu pro spor, v němž uplatňuje se nárok vyplývající z §§ 828 a 366 obč. zák.

Čís. 4018.

Prozatimní opatření.
Před povolením prozatímního opatření, jímž se odpůrci ukládá předsevzetí nebo opomenutí určitých jednání a změn, lze sice slyšeti navrhovatelova odpůrce, výslech jeho není však předepsán.

(Rozh. ze dne 25. června 1924, R II 210/24.)

Soud prvé stolice povolil prozatimní opatření uzavřením provozovny, uložením výrobního zařízení a zápovědí další výroby sodovky odpůrcem. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje právomoci, vyslechl odpůrce a pak znovu ve věci rozhodl.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, by, nepřihlížeje k uplatněnému zrušovacímu důvodu, rozhodl ve věci samé.

Důvody:

Soud prvé stolice zrušil usnesení první stolice, maje za to, že jde o prozatimní opatření podle §u 382 čís. 5 c. ř. s., že při vydání takového opatření jest postupovati podle §u 384 a §§ 353 až 358 ex. ř., které předpisují předchozí výslech odpůrce strany ohrožené, a že, když soud prvé stolice výslechu neprovedl, tím se jeho usnesení stalo zmatečným. Je sice pravda, že § 384 ex. ř. nařizuje, by bylo šetřeno předpisů §§ 353 až 358 ex. ř., bylo-li odpůrci ohrožené strany povoleno prozatimní opatření v §u 382 čís. 4 a 5 ex. ř. uvedené, avšak nařizuje, by těchto předpisů bylo šetřeno jen za účelem provedení oněch opatření. O jejich provedení však ještě nejde. Jde teprve o jejich povolení. Teprve, až navržené opatření bude povoleno a nebude příkazům, v něm obsažným, odpůrcem vyhověno, dojde snad k jeho provedení, to jest k exekuci podle §§ 353—358 ex. ř. Pro tuto exekuci jest pak usnesení o povolení prozatimného opatření exekučním titulem a teprve před jejím povolením, totiž před povolením exekuce k vynucení a provedení toho, co prozatimním opatřením bylo uloženo, jest podle §u 358 ex. ř. nařízen předchozí výslech odpůrce. Před povolením prozatimního opatření jeho výslech předepsán není. Alespoň není o tom výslovného předpisu. Z §§ 3, odstavec druhý a § 402 ex. ř. bylo by lze dokonce souditi, že není ani dovolen. Jen z ustanovení §u 397 ex. ř., že odpůrce ohrožené strany může proti prozatimnému opatření podati odpor, nebyl-li již slyšen, než bylo usnesení učiněno, je vyvozovati, že předchozí výslech i tu jest ovšem přípustným. Jistě však není předepsán a jeho opominutí nemůže míti za následek zmatečnost povoleného opatření. Neodpovídá proto právní názor napadeného usnesení zákonu. Tím bylo zaviněno, že se druhá stolice, posuzujíc věc s onoho formálního hlediska, nezabývala věcnými vývody stížnosti. Muselo proto její rozhodnutí býti zrušeno a jí nařízeno, jak se stalo.

Čís. 4019.

Příspěvkům okresní nemocenské pokladny přísluší na dlužníkových nemovitostech přednostní zástavní právo — splněny-li podmínky §u 76

o přímých daních osobních — jen tehdy, když výkaz nedoplatků byl politickým úřadem potvrzen. Zajištění příspěvků má účinek třetího odstavce §u 76 jen tehdy, stalo-li se na nemovitosti, ve které byl podnik za okolností prvého odstavce §u 76 zákona provozován.

(Rozh. ze dne 25. června 1924, R II 211/24.)

V rozvrhovém řízení o výtěžku exekučně prodané nemovitosti přikázal soud prvé stolice okresní nemocenské pokladně za dobu od října 1920 do září 1923 4768 Kč 82 h k hotovému zaplacení. Do usnesení si stěžoval knihovní věřitel, vydražitel, a navrhl, by nemocenské příspěvky za dobu od října 1920 do srpna (září) 1921 nebyly přikázány. Rekursní soud rekursu nevyhověl. Nejvyšší soud zrušil v napadené části usnesení obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by o odporu knihovního věřitele, vydražitele, znovu jednal a nejvyšší podání podle výsledku tohoto jednání znovu rozvrhl.

Důvody:

Při rozvrhovém roku podal stěžovatel, jenž je knihovním věřitelem a se svou pohledávkou, zajištěnou zástavním právem na nemovitosti, z části vyšel na prázdno, proti přikázání nedoplatků nemocenských příspěvků okresní nemocenské pokladny odpor, odůvodňuje jej zkrátka tím, že příspěvky nesouvisejí s nemovitostí. Protokol o roku obsahuje k tomuto bodu dále jen ještě udání zástupce nemocenské pokladny, že nemovitost byla hlavně věnována živnosti povinného jako stolaře, který dluží příspěvky za své zaměstnance, a poznámku, že mezi stranami nedošlo k dohodě. Nebylo tudíž prvním soudem vyhověno předpisu §u 213, odstavec druhý a třetí ex. ř., že, nedojde-li k dohodě, jest všechny pro rozhodnutí směrodatné okolnosti slyšením přítomných, kterých se odpor dotýká, vyjasniti a podstatný obsah prohlášení účastníků pro rozvrh důležitých, do protokolu zapsati. Pro tuto vadu nebylo lze podle listin, v §u 214 ex. ř. uvedených a pro rozhodnutí jedině směrodatných, posouditi, zda a pokud k nároku nemocenské pokladny jest přihlížeti, nehledíc ani k tomu, že příspěvkům okresních nemocenských pokladen podle správného a (od rozhodnutí bývalého nejvyššího soudu ve Vídni ze dne 27. listopadu 1900, pres. 304/1900, uveřejněného jako judikát čís. 150 ve sbírce býv. ministerstva spravedlnosti ve Vídni pod čís. 265) ustáleného výkladu zákona přináleží přednostní zástavní právo na dlužníkových nemovitostech i za předpokladů §u 76 zák. ze dne 25. října 1896, ř. z. čís. 220, jen tehdy, když výkaz nedoplatků co do správnosti a vykonatelnosti byl příslušným politickým úřadem potvrzen, což se v tomto exekučním řízení nestalo. Podle stavu věci, jak plyne z protokolu o rozvrhovém roku a z ostatních spisů (§ 214 ex. ř.), vůbec spolehlivě zjistiti nelze, zda byla dlužníkova nemovitost výhradně nebo převážně věnována podniku a pro něj zvlášť zařízena, od které doby příspěvky jsou nezaplaceny a vztahují-li se, zejména i pokud jsou na nemovitosti zajištěny knihovním vkladem práva zástavního, na podnik v ní provozovaný. Tyto okolnosti bylo nezbytně třeba zjistiti, protože řečené příspěvky za předpokladů řádného potvrzení jejich přihlášky příslušnou okresní politickou správou mají přednostní právo zástavní na nemovitosti právě tak, jako daň výdělková podle §u 76 zákona ze dne 25. října 1896, čís. 220 ř. zák., jen tehdy, vztahují-li se na nemovitost vlastnosti shora naznačených a nejsou-li dále pozadu než rok a 6 měsíců, pokud jde o příspěvky knihovně nezajištěné, a 3 roky, pokud jde o příspěvky do roka ode dne splatnosti zajištěné, ovšem na oné nemovitosti, ve které podnik byl za okolností §u 76, odstavec prvý zák. čís. 220/1896 provozován. Že zajištění příspěvků má účinek odstavce třetího tohoto §u jen tehdy, stalo-li se na realitě, ke které se příspěvky řečeným způsobem vztahují, — a to přehlíží druhá stolice úplně — plyne nepochybně ze znění zákona, jenž výslovně mluví o dražbě předmětu zástavy, to je nemovitosti v odstavci prvém téhož §u naznačené, a je odůvodněno jednak ohledy na hypotekární úvěr, které nedovolují, by na újmu knihovních věřitelů přednostní právo zástavní bylo přiznáno dávkám na nemovitostech, s kterými nijak nesouvisejí a ohledně kterých knihovními věřiteli nemohly býti ani tušeny, jednak úvahou, že nelze seznati, proč by zákonodárce, jenž zákonné právo zástavní daně výdělkové a s ní souvisejících dávek u porovnání s jinými daněmi, na př. s daní pozemkovou, činžovní atd., časově a věcně podstatně obmezil, zaručoval jí z druhé strany co do předmětu ručení zase výsady, kterých jiné daně nepožívají.

Čís. 4020.

Vzdání se nároku není ještě smírem. § 19 rozl. zák. neplatí pro případy, bylo-li manželství rozvedeno až po nabytí účinnosti rozlukového zákona.

(Rozh. ze dne 25. června 1924, Rv II 156/24.)

Smírem ze dne 3. února 1920 ve sporu o rozvod manželství od stolu a lože vzdala se manželka nároku na výživné. Manželství bylo dne 2. května 1921 rozloučeno. Žalobě rozloučené manželky, by smír ze dne 3. února 1920 byl prohlášen neplatným a by manžel byl uznán povinným, platiti jí výživné. bylo oběma nižšími soudy vyhověno, Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Žalobkyně domáhá se v prvé řadě žalobou, aby: smír, uzavřený mezi stranami dne 3. února 1920 u krajského soudu, pokud se jím žalobkyně vzdala pro svou osobu nároku na výživné proti manželu, prohlášen byl v této části za bezúčinný. Tu jest uvážiti, zdali toto výslovné vzdání se žalobkyně pro její osobu nároků na výživu lze vůbec považovati za smír, byť i toto vzdání bylo pojato do smíru, obsahujícího vedle tohoto vzdání ještě dohodu o několika jiných vzájemných nárocích, vůči sobě samostatných, na sobě nezávislých. Otázku tuto dlužno zodpověděti záporně. Smír je smlouva, kterou se určují sporná (po-

chybná) práva tak, že každý ze smluvníků se zavazuje navzájem něco dáti, činiti, nebo něco opomenouti (§ 1380 obč. zák.), není tedy vzdání se nějakého nároku (§ 1444 obč. zák.) smírem, nýbrž jest v prvé řadě projevem, jenž, by věřitele vázal, musí býti povinným přijat (§§ 861, 939 obč. zák.); dokud vzdání není přijato, je tudíž jako jednostranný projev odvolatelno. Arci smír o nárocích na výživu by nebyl zakázán, leda že by nebylo lze vyloučiti jím zákonitý nárok na výživu. (§ 795 obč. zák.). Poněvadž žalovaný prohlášení dovolatelčino o jejím vzdání se alimentů přijal, jest dovolatelka tímto vzdáním vázána. Klausule rebus sic stantibus nelze v tomto případě užiti, ježto nejde o smír v technickém smyslu, nýbrž o vzdání se vzájemných nároků. V druhé řadě vyplývá z toho bezdůvodnost žalobního žádání, pokud se jím dovolatelka domáhá, aby toto vzdání prohlášeno bylo bezúčinným. Uplatňuje-li nyní dovolatelka touto žalobou nárok na přisouzení výživného, sluší nejprve uvážiti, že podle odvolacího zjištění bylo její manželství se žalovaným v době podání žaloby a ovšem i v době vydání rozsudku prvé stolice (§ 406 c. ř. s.) rozloučeno, tedy neexistovalo, zaniknuvši se všemi právy i povinnostmi. Zejména se nemůže dovolatelka se svými nároky opírati o předpis §u 91 obč. zák., neboť tento předpis předpokládá nezbytně existenci manželství. Nemůže se také dovolávati předpisu §u 1266 obč. zák., neboť manželství sporných stran bylo podle odvolacího zjištění rozloučeno usnesením krajského soudu ze dne 2. května 1921. Rozloučením manželství přestala veškerá práva vzájemná, mající základ v manželském poměru; pominuly případné smlouvy svatební; nárok manželčin na výživu zanikl (§§ 1266, 91, 117 obč. zák.). Na těchto právních následcích, plynoucích z předpisů zákona, platného v době rozluky, nebylo ničeho změněno předpisem §u 19 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. Platíť tyto pouze v případech, ve kterých manželství, před vydáním rozlukového zákona rozvedená, byla rozloučena p o j e h o v y h l á š e n í. Pro takové případy bylo nutno učiniti zvláštní opatření po stránce manželského práva majetkového jednak proto, poněvadž při rozvodu manželství, dosud nerozlučitelných, manželé ani nemohli pomýšleti na majetkoprávní následky rozluky, hlavně však proto, poněvadž podle §§ů 15 a 17 citovaného zákona každý manžel za určitých podmínek i proti vůli druhého manžela může si v nesporném řízení vymoci rozluku manželství již rozvedeného. Uvádí se proto v důvodové zprávě k návrhu zákona (tisk 298 zasedání Národního shromáždění čís. 5 z roku 1919) k §u 19 výslovně: »Předpis tento jeví se nutným v přední řadě na ochranu strany hospodářsky slabší. Bývá jí zpravidla žena, odkázaná na alimenty mužovy. Při dosavadních rozvodech sotva kdo pomýšlel na možnost rozluky. Přeměna rozvodu v rozluku nemá míti za následek, aby žena nevinná zbavena byla rázem alimentů, které jí, aspoň částečně, usnadňují život a chrání ji před mravním úpadkem. P ř í š t ě bude arci věcí manželů, aby již při rozvodech myslili na možné důsledky tohoto zákona.« Z toho plyne, že se žalobkyně nemůže k odůvodnění svého nároku na výživné dovolávati ustanovení §u 19 rozlukového zákona, poněvadž smír, o který se opírá, uzavřen byl u krajského soudu dne 3. února 1920, u ž z a p l a t n o s t i r o z l u k o v é h o z á k o n a, a tedy žalobkyně, činíc jej, znala už předpisy rozlukového zákona, proč mohla při svém rozvodu mysliti na jeho možné následky a musela si býti také vědoma možnosti změny hospodářských poměrů v budoucnosti.

Čís. 4021.

Československý erár jest oprávněn žalovati z lombardní zápůjčky, již uzavřela tuzemská nyní filiálka rakousko-uherské banky při upsání válečné půjčky.

(Rozh. ze dne 25. června 1924, Rv II 235/24.)

Dne 26. října 1918 poskytla rak. uh. banka svou filiálkou v Opavě žalovanému na úpisy rakouských válečných půjček v nominální výši 36.000 K zápůjčku 27.000 K, kterou po politickém převratu československý bankovní úřad ministerstva financí převzal. Žalobě, jíž domáhal se československý erár, odvolávaje se na předpis §u 38 nařízení ze dne 12. května 1919, čís. 246 sb. z. a n., zaplacení zápůjčky i s přirostlými úroky, bylo vyhověno s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z těchto

d ů v o d ů:

Uplatňován jest pouze dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. Vývody dovolatelovy vrcholí v tvrzení, že buď nižší soudové vyložili nesprávně § 8 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n., nebo že tento předpis zrušen byl smlouvou Saint-Germainskou, a že rozhodně neplatí § 38 nařízení čís. sb. z. a n. 246/1919, takže československý erár není k této žalobě aktivně legitimován. Ale dovolání žalovaného nelze přiznati v žádném směru oprávnění. Podle §u 8 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. byl ministr financí mimo jiné zmocněn, aby pečoval o oběh a opatření platidel v Čsl. státě a za tím účelem v poměru k rak. uh. bance buď cestou smluvní nebo nařizovací zařídil, čeho třeba. U provedení tohoto zákona bylo nařízením ze dne 12. května 1919, čís. 246 sb. z. a n. v §u 38 stanoveno, že vláda republiky Československé přejímá dnem 22. května 1919 veškeré zápůjčky poskytnuté na cenné papíry bankovními ústavy rakousko-uherské banky v území Čsl. republiky. Tudíž patrno, že čsl. erár jest k realisaci lombardní zápůjčky, o niž v tomto sporu jde, legitimován, ježto byla poskytnuta opavskou filiálkou rakousko-uherské banky. V rozporu s těmito předpisy není, jak dovolatel míní, zákon ze dne 24. dubna 1920, čís. 417 sb. z. a n. o čtvrté státní půjčce Čsl. republiky a o účasti majitelů rakouských a uherských válečných půjček na jejím upisování, kterýž zákon za podmínek, v §u 9 (3), blíž uvedených, propůjčuje peněžním ústavům přijavším titry válečných půjček do zástavy právo, by tak zvané upisovací právo, dlužníkem nepoužité, vykonaly na svůj účet, a kterýž zákon dále v odstavci (5) téhož §u praví, že »ustanovení (3) nevztahují se na lombardní zápůjčky, poskytnuté rakousko-uherskou bankou na území Čsl. republiky na vál. půjčky rakouské a uherské, ať již byly převzaty

bankovním úřadem ministerstva financí, nebo jsou v jeho správě. Zákon tento nerozeznává mezi převzetím cestou smluvní a nařizovací, z čehož nade vši pochybnost jest patrno, že zákon tento jest v plném souladu se zákonem čís. 187/1919 a nařízením čís. 246/1919 a že nemění předpisů o převzetí oněch lombardních zápůjček cestou nařizovací. Ale ani článkem 206 smlouvy Saint-Germainské nedoznaly ony předpisy změny. Předpis čl. 206, podobně jako jiné předpisy této smlouvy, jsou pouze předpisy rámcovými a není jimi předepsán do podrobna postup, jak si mají jednotlivé nástupní státy počínati. Proto na příklad v (1) tohoto článku nařizuje se jen oněm nástupním státům okolkovací akce, kteří jí dosud neprovedli, a zůstal nedotčen způsob okolkovací akce, jinými nástupními státy do uzavření této mezinárodní smlouvy již provedené. Jest sice pravda, že v tomto článku 206 (9) mluví se o právech majitelů bankovek, vydaných rakousko-uherskou bankou do 27. října 1918 včetně, ale zbytečna jest obava dovolatelova, že by ochraně těchto majitelů neodpovídalo, kdyby československý ministr financí převzal a realisoval ony lombardní půjčky. Nicotnost této obavy plyne nejlépe z obsahu úmluvy o likvidaci rakousko-uherské banky, schválené vládou Čsl. republiky i reparační komisí a uveřejněné ve sbírce zákonů a nařízení pod čís. 237/1923. Patrno tedy, že ani § 8 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n., ani § 38 nařízení ze dne 12. května 1919, čís. 246 téže sbírky nebyly zrušeny ani změněny smlouvou Saint-Germainskou nebo zákonem ze dne 24. června 1920, čís. 417 sb. z. a n., pročež legitimace žalobcova k této žalobě jest nepochybna.

Čís. 4022.

Pozemková reforma.

Ustanovení §u 20 (3) náhr. zák. v doslovu novely ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n. zahrnuje v sobě odkaz nejen na § 349 ex. ř., nýbrž i na všeobecné předpisy exekučního řádu. Před rozhodnutím o vylučovacím nároku vlastníka nelze vésti exekuci na vylučované pozemky. Exekuci lze tu odporovati dle §u 35 (40) ex. ř.

(Rozh. ze dne 30. června 1924, R I 537/24.)

Soud prvé stolice povolil exekuci vyklizením zabraných nemovitostí. Vlastník zabraného statku vznesl do povolujícího usnesení stížnost a žádal zároveň za odklad exekuce až do vyřízení stížnosti. Soud prvé stolice odklad povolil, rekursní soud k stížnosti Státního pozemkového úřadu napadené usnesení zrušil.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Jde o otázku, zda ustanovení §u 20 (3) náhr. zák. v doslovu novely ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n., jenž předpisuje, že, když výpověď nabyla právní moci a uplynula doba výpovědní, provede okresní soud k návrhu Státního pozemkového úřadu vyklizení vypovězených nemovitostí a odevzdání jich v držbu Státního pozemkového úřadu podle předpisů exekučního řádu, zahrnuje v sobě jen odkaz na předpis §u 349 ex. ř. (upravující právě exekuční vyklizení nemovitostí), jak myslí Státní pozemkový úřad a s ním rekursní soud, či jak zase myslí stěžovatel, vůbec odkaz na předpisy exekučního řádu, tedy mimo předpis §u 349 i na předpisy všeobecné, v nichž jest zahrnut i předpis o omezení exekuce dle §u 41 a další předpisy, na něž týž odkazuje a z nichž přicházejí v tomto případě dle náhledu stěžovatelova v potaz §§ 35 a 40. V projednávaném případě uplatňuje totiž exekut ve svém návrhu jako důvod omezení exekuce okolnost, že ohledně těch kterých pozemků, za jichž exekuční vyklizení žádáno, podal žádost za propuštění ze záboru dle §u 11 záb. zák., pokud se týče za vyloučení ze záboru podle §u 3 a) téhož zákona, pokud se týče na příděl podle §u 20 příděl. zák. a že: pozemky v příloze k jeho návrhu pod a) poznačené byly mu platným rozhodnutím Státního pozemkového úřadu ze dne 8. února 1923, jehož opis přiložil, ze záboru již propuštěny a shledává v propuštění skutečnost nárok Státního pozemkového úřadu na odevzdání (vyklizení) zrušující, tedy nárok oposiční podle §u 35 ex. ř. Státní pozemkový úřad ve svém vyjádření, v němž praví, že se blíže vyjádřiti nemůže, ježto mu seznam parcel, o něž jde, doručen nebyl, zastává stanovisko, že »výpověď z hospodaření podle §§ů 12—25 náhr. zák.« jest exekucí svého druhu, jež jest upravena právě v zákoně náhradovém, a že tedy, objeví-li se kde mezera, dlužno ji vyplniti dle vykládacích pravidel z náhradového zákona sama, že však nelze sahati k předpisům exekučního řádu, a odvolává se na důkaz toho na rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 11. září 1923, sb. n. s. civ. čís. 2919, avšak neprávem, neboť toto rozhodnutí sice to vše praví, ale pouze o výpovědi, nepřipouštějíc, aby na ni upotřebováno bylo předpisů civilního soudního řádu (ne exekučního řádu). Než se vejde v rozhodnutí oné zásadní otázky, dlužno předeslati, že nejvyšší soud v přečetných rozhodnutích, tak zvláště též v rozhodnutí sb. n. s. civ. čís. 2891 zdůvodnil, že není podmínkou výpovědi, aby napřed rozhodnuto bylo o nárocích vlastníka na vyloučení, pokud se týče propuštění těch kterých objektů ze záboru dle §u 3 a) a §u 11 záb. zák. (§ 20 příd. zák. nezřizuje vlastníku vůbec žádných nároků), jak to jasně z porovnání §u 23 s §§ 2—7 n. zn. náhr. zák. plyne, především ovšem ohledně nároku na propuštění, ale pak, a to tím spíše, i ohledně nároku na vyloučení, pro jehož uplatnění vůbec lhůta dána není, a dovodil, že ovšem jest to jedno z předpráví Státního pozemkového úřadu, jimiž jej jako úřad, důvěřuje v jeho loyalitu k stranám, zákon nadal, ale upozornil při tom také vícekráte, tak zejména v rozhodnutí ze dne 9. října 1923, č. j. R II 384/23, že tato praerogativa Státního pozemkového úřadu nejde podle zákona tak daleko, aby se i exekuční vyklizení objektů, na něž uplatňován jest nárok na propuštění neb vyloučení, provésti směl o před rozhodnutím o těchto nárocích, a dovodil, že by se to nesrovnávalo s rozumným a účelným prováděním pozemkové reformy, kdyby se exekuční vyklizení napřed provedlo a pak by objekt byl vlastníku ze záboru propuštěn neb vyloučen, že takové ukvapené exekuce bude potřebí se zdržeti, a dal konečně pro takové případy přímo na srozuměnou, že bude uvážiti, neposkytnou-li předpisy exe-

kučního řádu, na něž § 20 náhr. zák. odkazuje, vlastníku v případě takovém ochrany. A tomu dlužno přisvědčiti, jak právě tento případ dokazuje. Mylným jest náhled Státního pozemkového úřadu a rekursního soudu, že exekuce dle §u 20 náhr. zák. jest exekucí svého druhu a že tedy má tu místa pouze předpis §u 349 ex. ř., pouze na ten že § 20 náhr. zák. odkazuje, že však tu naprosto nelze užiti jiných předpisů exekučního řádu, tedy zejména ani předpisů o omezení a odkladu exekuce, že pro exekuční soud jest rozhodným jedině obsah výpovědi a pokud tou jest exekuce odůvodněna, že nemají námitky exekuta místa. Neboť to odporuje jak spravedlnosti a právnímu citu, tak i slovnému znění i duchu samého zákonného předpisu §u 20 náhr. zák. Odporuje to spravedlnosti, neboť tak by exekut byl úplně mimo zákon, úplně bez práva, vydán na milost a nemilost Státního pozemkového úřadu, neboť maje na př. oposiční nárok podle §u 35 ex. ř., jímž by prokázal, že záborový nárok Státního pozemkového úřadu a tudíž i nárok na exekuční vyklizení pominul, na př. tedy že mu ty které nemovitosti byly ze záboru legalně a platně propuštěny neb vyloučeny, nemohl by ho přece uplatniti, právní řád by právo jeho uznával, ale nedával by prostředků, aby se mu k němu dopomohlo, takže by to ve skutečnosti zase žádným právem nebylo: to by byl odpor, právní řád by byl sám v sobě rozdělen, což nelze připustiti. Skutečně také § 20 náhr. zák. stylisován jest tak, že připuštění exekutových námitek výkladu přímo vnucuje, necitujeť nikterak § 349 ex. ř., jak by býti musilo, kdyby byl jen na něj odkaz svůj omeziti chtěl, a nepraví, že se exekuční vyklizení provede podle předpisu (singulár) exekučního řádu, jak by patrně bylo, kdyby byl jen ten jeden předpis myslil, nýbrž praví všeobecně, že se exekuce provede dle p ř e d p i s ů (plurál) exekučního řádu. To ani jinak nelze, neboť kdo by popíral, že musí tu platiti na př. i předpis §u 7 ex. ř. a že exekuci nebude lze povoliti, když v exekučním titulu (výpovědi) nebude udán vůbec anebo ne přesně předmět vyklizení nebo nebude v něm udán pravý exekut a pod., jak to nejvyšší soud v případech, kde ve výpovědi byly jednotlivé parcely nesprávně poznačeny, anebo udány parcely neexistující nebo vlastníku vypovídanému nepatřící, již vícekráte vytknouti příležitost měl. Tak tu má ale také místo §§ 40 a 41 ex. ř., o něž právě jde.

Čís. 4023.

V případě §u 453, odstavec druhý, c. ř. s. jest jednati bez dalšího nadále dle předpisů pro řízení ve věcech nepatrných, aniž by bylo třeba zvláštního usnesení soudního. Stačí pouhé zjištění v protokolu, že se nadále jedná dle předpisů pro řízení ve věcech nepatrných.

(Plenární usnesení ze dne 1. července 1924, čís. pres. 510/24.)

Ministerstvo spravedlnosti sdělilo dopisem ze dne 12. dubna 1924 předsednictvu Nejvyššího soudu:

Ze zpráv o prohlídkách soudů zjistilo ministerstvo spravedlnosti, že není jednotného nazírání na to, zda-li a kdy v případě, že došlo ku převedení řádného řízení do řízení o věcech nepatrných, jest nutno vydati zvláštní usnesení o této změně, zda-li má usnesení to býti doručeno stranám, nebo lze-li provésti převod do řízení bagatelního pouhým zjištěním v protokole. Ministerstvo spravedlnosti vyžádalo si proto dobrá zdání presidií vrchních zemských soudů v Praze a Brně. Presidium vrchního zemského soudu v Brně zaujalo ve věci této stanovisko následující:

Nastane-li za ústního jednání před okresním soudem změna co do výše nebo ceny předmětu sporu v takové míře, že jest očividno a tedy také pro obě strany zcela nesporno, že má nastati změna způsobu řízení, není závady proti tomu, aby soudce, nevydávaje zvláštního usnesení, ihned převedl jednání do příslušného řízení, protože zde není odporujících si návrhů stran, o nichž by bylo soudu rozhodovati. Doporučuje se však, aby přechod do bagatelního řízení byl v protokole vyznačen, poněvadž má pro další protokolování i pro práva sporných stran veliký význam. Nastane-li však mezi stranami spor o to, je-li změna takového rázu, aby měla naznačený účinek, rozhodne soudce usnesením. Usnesení toto, které jest povahy řízení upravující (§ 425, 2 odst. c. ř. s.), mělo by býti stranám doručeno, když se toho výslovně nevzdají (§ 426 c. ř. s.). Předpisy o řízení bagatelním pro toto usnesení dosud neplatí, poněvadž se jedná teprve o rozhodnutí, má-li býti řádné řízení přeměněno v bagatelní. V případě, když zavede soud řízení bagatelní bez formálního usnesení, mají strany právo to vytýkati dle §u 196 c. ř. s.

Presidium vrchního zemského soudu v Praze prohlásilo, že s tímto názorem bez výhrady souhlasiti nemůže. Soud nerozhoduje totiž vlastně o tom, jakých předpisů má býti na další řízení použito, poněvadž dle §u 448 c. ř. s. musí býti ujednáno dle výjimečných předpisů §§ 450 až 453, jakmile hodnota sporu nebo částka, kterou žalobce je ochoten za předmět sporu přijmouti, nepřesahuje předepsanou hranici. Nezávisí to naprosto od vůle stran nebo rozhodnutí a nemůže tedy soud o této otázce rozhodovati. Předmětem rozhodnutí soudního může býti jedině hodnota sporu. O té může a musí soud rozhodnouti, je-li sporna, hledíc ke kategorickému předpisu §u 448 a 453 c. ř. s. a k tomu, že § 60 J. N. v posl. odst. výslovně udání žalobcovo činí závazným jen pro otázku příslušnosti až na výjimku před tím stanovenou, nikoli tedy pro způsob řízení nebo obsazení soudu. Není-li o výši hodnoty předmětu sporného vůbec pochybnosti nebo sporu, nebo nabídne-li se žalobce přijmouti za předmět sporu částku nejvýše 300 Kč, není třeba, aby soud se usnášel o způsobu řízení a může pokračovati dle předpisů o věcech nepatrných. Stačí jen konstatovati, že se bude jednati dle §§ 450 — 453, poněvadž to je zákonem předepsáno a i kdyby soud nedopatřením jednal jinak, nemůže to míti na další postup, zejména na řízení opravné vlivu (§ 501 c. ř. s.). Je-li však hodnota sporu sporná, rozhodne soud o n í usnesením, které může býti bráno v odpor i samostatným prostředkem opravným, poněvadž zákon nepředpisuje opak (§ 514 c. ř. s.) a musí tedy dle §u 426 c. ř. s. býti doručeno stranám, nevzdají-li se toho. Předpis §u 517 c. ř. s. tu ovšem platiti nemůže jak uvádí i presidium vrchního zemského soudu v Brně. Soud o sporné otázce rozhodnouti musí a jest tedy nemyslitelno, že by zavedl řízení bagatelní bez takového rozhodnutí. Kdyby nerozhodl, jest na stranách, aby na tom trvaly, právě jako na protokolování a doručení usnesení. Kdyby to soud ode-

přel, musí usnesení na žádost stran jim doručiti a mají proti tomu rekurs. I kdyby však strana bez výtky do dalšího řízení se pustila, neztrácí tím opravného prostředku dle § 196 c. ř. s., poněvadž přípustnost nebo nepřípustnost řízení není závislou od vůle stran (§ 196 odst. 2.) a může tedy usnesení soudu o hodnotě sporu vždy býti bráno v odpor, ovšem v mezích §u 521 c. ř. s.

Vzhledem k této nejednotnosti stanovisek obou vrchních zemských soudů a k tomu, že věc týká se rozhodování soudního, žádá ministerstvo spravedlnosti, aby presidium nejvyššího soudu otázku tu předložilo plenárnímu senátu k rozhodnutí.

Plenární senát zodpověděl předloženou mu otázku, jak v právní větě uvedeno.

D ů v o d y:

Dotaz ministerstva spravedlnosti, předložený plenárnímu senátu, zní pouze v ten smysl, zda-li a kdy v případě, že došlo ku převedení řádného řízení do řízení o věcech nepatrných, jest nutno, vydati zvláštní usnesení o této změně, zdali má usnesení to býti doručeno stranám, nebo lze-li provésti převod do řízení bagatelního pouhým zjištěním v protokole. Obmezil se proto plenární senát pouze na řešení této otázky, aniž by se zabýval ostatními otázkami, s řešením předložené otázky souvisejícími. Dlužno tu vycházeti ze zcela jasného doslovu §u 453, odstavec druhý, c. ř. s., jenž vyjadřuje se v ten rozum, že »sníží-li se následkem obmezení žádosti v žalobě u okresního soudu podané výše nebo cena předmětu sporu na hranici, v §u 448 uvedenou nebo pod tuto hranici, jest tuto právní věc od tohoto okamžiku projednávati a rozhodnouti podle předpisů pro řízení ve věcech nepatrných«. Lze stranou ponechati otázku vhodnosti tohoto zákonného ustanovení (zavedeného čl. VI. čís. 26 novely o úlevách soudů, cís. nařízení ze dne 1. června 1914, čís. 118 ř. zák.), jímž se děje průlom do soustavy platného civilního řádu soudního. Přes jeho jasný doslov, jakoukoliv pochybnost vylučující, nelze přejíti. Pochybnosti, vzniklé snad v tom směru, zda dlužno postupovati jinak, je-li žalobní žádání vyjádřeno v penězích (nabízí-li se žalobce přijati za jiné plnění peněžitý obnos), jinak pak, domáháno-li se žalobou plnění jinakého, jsou rozptýleny doslovem §u 453, odstavec druhý, c. ř. s., (»v ý š e nebo c e n a předmětu sporu«) a proto dlužno řešiti spornou otázku pro všechny případy jednolitě. Z doslovu §u 453 (2) c. ř. s. vyplývá, že přechod do řízení bagatelního nastává ve všech případech s á m s e b o u, že není třeba zvláštního úkonu soudce, by přechod teprve byl uskutečněn (»jest tuto právní věc o d t o h o o k a m ž i k u projednávati a rozhodnouti podle předpisů pro řízení ve věcech nepatrných«). Nemá proto soudce v tom směru činiti zvláštní usnesení, nýbrž stačí, by k vůli odstranění případných pochyb bylo v protokolu zjištěno, že se na dále jedná dle předpisů o řízení ve věcech nepatrných. Viz též Neumann: Komentář III. vydání str. 1348. Literatura přednovelová zabývající se ovšem pouze obdobným případem §u 453, odstavec p r v ý, c. ř. s., není jednotna. Tak Ott v »Soustavném úvodu« díl II. str. 306 předpokládá usnesení; Fürstl »Zivilprozessgesetze« str. 666 výslovně požaduje usnesení, maje za to, že změna řízení se usnesením teprve zavádí. Správně praví Trutter: »Das oest. Zivilprozessrecht« str. 468, že odchylky (roz. řízení ve věcech nepatrných) na dále neplatí. Neumann praví, že řízení ve věcech nepatrných p ř e c h á z í (nikoliv p ř e v á d í s e) v řízení řádné. Dospěv z doslovu zákona ku názoru, že není na místě vydati tu zvláštní usnesení, pokládal plenární senát zbytečným, zabývati se otázkou doručení jeho po případě i opravných prostředků do něho. Rovněž pokládal za zbytečno zabývati se otázkou, jak dlužno postupovati, stala-li se spornou hodnota sporu a co zaříditi v tom případě, neocenil-li žalobce obmezené žalobní žádání, neb v těchto směrech dotaz ministerstva odpovědi nežádá, předpokládaje, že d o š l o j i ž ku přechodu řádného řízení do řízení ve věcech nepatrných.

Čís. 4024.

Obnova drobných zemědělských pachtů (zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 313 Sb. z. a n.).

V případě §u 2 a) zákona nezáleží na tom, zda propachtovatel jest sám zemědělcem (malorolníkem), zda chce sám obdělávati pachtovaný pozemek čili nic a zda potřebuje výtěžku propachtovaného pozemku k vlastní výživě čili nic.

(Rozh. ze dne 1. července 1924, R I 457/24.)

Proti návrhu pachtýřů na obnovu pachtu vznesli propachtovatelé odpor, jemuž s o u d p r v é s t o l i c e vyhověl, r e k u r s n í s o u d odpor zamítl. D ů v o d y: Propachtovatelé odvolávají se na ustanovení §u 2. a) zákona ze dne 12. srpna 1921 čís. 313 Sb. z. a n., dle něhož pachtovní smlouva nemůže býti obnovena na další tři roky ani proti vůli propachtovatelů. Nutno řešiti otázku, zda toto ustanovení se vztahuje na navrhovatele, ježto, jak zjištěno, tito nemají zemědělských pozemků. Onen zákon, právě jako ostatní zákony, týkající se pozemkové reformy, musí být vykládán extensivně. Úmyslem zákonodárce bylo zajistiti drobným pachtýřům půdu v těžkých dobách poválečných. Z dopisu městského úřadu v T. vysvítá, že pachtýři Václav a Jiří F. jsou, pokud jde o opatření si výživy, odkázáni na výnos zpachtovaného pozemku. Sami parcelu tu obdělávají a pozměnili ji z neúrodné pastviny těžkou léta trvající prací v zahradu a provozují nyní na ní zahradnictví. Navrhovatele nelze pokládati za rolníky, neboť nejsou odkázáni na výnos svých pozemků — Anna Sch-ová je manželkou továrníka a Jan F. je majitelem stavebního podniku — a nepotřebují k výživě ani k jejímu doplnění hospodářského výtěžku těchto parcel, ježto, jak ze spisů vysvítá, prodali tuto parcelu městské obci T. Zákonodárce chtěl ustanovením §u 2. písm. a) chrániti drobné rolníky, by mohli úspěšně své pozemky obdělávati a zvýšiti výtěžek vlastních polí, a proto drobné rolníky, jichž zemědělské pozemky nedosahují 15 a, vyjmul z ustanovení §u 1. Ježto v tomto případě nejde naprosto o takové osoby, nemohou se stěžovatelé na toto ustanovení odvolávati a proto odpůrci mohou právem požadovati dle §u 1., by nájem byl prodloužen na další tři léta. Na okolnost, že navrhovatelé jsou povinni provésti depuraci ohledně

prodaného pozemku vůči kupitelce, městské obci T. nelze vzít zřetele, ježto jediným účelem řízení dle tohoto zákona jest chrániti drobné pachtýře.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Úvahy napadeného usnesení, jež vedly k zamítnutí odporu stěžovatelů proti oznámené obnově pachtu, před zákonem neobstojí. Podle §u 2 a) zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 313 Sb. z. a n., nenastává obnova pachtu, pokud běží o pozemky, které nenáležejí obci nebo jiné právnické osobě, nejsou státem zabrány aniž zapsány v deskách zemských a netvoří hospodářskou součást deskového statku, když celková výměra zemědělských pozemků, nalézajících se ve vlastnictví propachtovatele, nečiní více než 15 ha. Zákon zde tedy nerozeznává, zda propachtovatel jest sám zemědělcem, po případě malorolníkem čili nic, — zda chce sám obdělávati pachtovaný pozemek čili nic, — a zda potřebuje výtěžku propachtovaného pozemku k vlastní výživě čili nic. Teprve v odstavcích b) a c) téhož paragrafu jest řeč o případech, kde propachtovatel bere nebo chce vzíti do vlastní správy propachtovaný pozemek, a teprve v článku II. zákona ze dne 13. července 1922 čís. 213 Sb. z. a nař., bylo pamatováno na ten případ, že propachtovatel, vzav pozemek do vlastní správy, propachtoval jej později někomu jinému, ale i tu vyhrazen starému pachtýři pouze nárok na náhradu škody proti propachtovateli. Jasný a přesný doslov §u 2. a) zákona ze dne 12. srpna 1921 čís. 313 sb. z. a nař., vylučuje tedy výklad, daný mu soudem rekursním, jak ostatně nejvyšší soud také v jiných podobných případech již vyložil. To tím spíše, když nelze souhlasiti s názorem rekursního soudu, že dlužno ustanovení zákona ze dne 12. srpna 1921 čís. 313 Sb. z. a nař. vykládati extensivně ve prospěch pachtýřů. Zákon omezuje značnou měrou práva propachtovatele a proto nutno jeho předpisy dle obecných pravidel právních vykládati spíše způsobem omezujícím tak, aby propachtovatelova práva nebyla dotčena více, než zákon připouští. Ježto pak bylo zjištěno, že v době, kdy pachtýři oznámili, že si pachtovaný pozemek podrží na dále v pachtu, a kdy stěžovatelé vznesli odpor, tito byli ještě vlastníky pozemku, a neměli více, než 15 ha zemědělských pozemků, vyhověl prvý soud právem jejich odporu a právem vyslovil, že již z toho důvodu nenastává obnova pachtu.

Čís. 4025.

Ustanovení §u 199 celního a monopolního řádu nezakazuje právní jednání ohledně veletržních předmětů z ciziny dovezených, jež byly k vyclení pouze zaznamenány, nýbrž činí pouze přechod jich k užívání nebo do obchodu v tuzemsku závislým na podmínce, že bude z nich zapraveno clo.

(Rozh. ze dne 1. července 1924, R I 510/24.)

Žalobu, domáhající se zjištění vlastnictví ku strojům, dovezeným z ciziny, procesní soud prvé stolice zamítl, upřev žalovanému oprávnění ku sporu, ježto stroje, byvše převedeny na žalobkyni, tuzemsko již neopustily, erár tudíž vznikl nárok na zaplacení cla, až do té doby dle §u 223 celního řádu zaznamenaného a otázky, pro tento spor rozhodné, teprve tehdy nabudou praktického významu, až celní úřad uvolní zabavené stroje. Odvolací soud zrušil rozsudek prvého soudu a uložil mu, by, vyčkaje pravomoci, znovu věc projednal a rozhodl. Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Především dlužno zdůrazniti, že odvolací soud předeslal svým vývodům, kterými nařizuje doplnění řízení, skutková zjištění a skutkové předpoklady, jež stěžovatelkou napadeny nejsou. Stěžovatelka obrací se v podstatě jenom proti vyslovenému právnímu názoru, že »tím, že nebylo dovozní clo zapraveno, nestaly se stroje v tuzemském obchodě res extra commercium«, leč neprávem. Ustanovení §u 199 cel. a monop. řádu nezakazuje právní jednání ohledně z ciziny dovezených veletržních předmětů, jež byly k vyclení pouze zaznamenány a z nichž tedy clo zapraveno nebylo, nýbrž činí pouze přechod jich k užívání nebo do obchodu v tuzemsku závislým na podmínce, že bude z nich zapraveno clo. Vždyť stěžovatelka sama uvádí ve své odpovědi na žalobu, že Jiří K. prodal více veletržních věcí přímo z veletržního stánku, aniž by je byl vyclil, a to nejen z veletrhu 1922, nýbrž i 1921 a že za něho pak clo zaplatila a plyne to jasně hned z následujících §§ 200, 201, 203 a 204 cel. a monop. řádu, jež jednají o věcném a osobním ručení za clo a přímo předpokládají přechod držby a vlastnictví na třetí osoby, jež k zapravení cla povinny nejsou.

Čís. 4026.

Do inventáře o opatrovancově jmění patří vše, co bylo v opatrovancově držbě v čase uvalení opatrovnictví a co mu patří, jest však v rukou třetích osob.

(Rozh. ze dne 1. července 1924, R I 514/24.)

Do inventáře opatrovance zařadil soud prvé stolice část předmětů nábytkových, část jich nezařadil a poukázal opatrovance (jeho manželku), by si vymohli pořadem práva rozhodnutí, zda z nezařazených (zařazených) předmětů jest ty které ještě do inventáře pojati (z něho vyřaditi). Rekursní soud k rekursu manželky opatrovance a opatrovníka napadené usnesení zrušil a uložil prvému soudu, by inventář opatrovance doplnil a v něm poznamenal, na které z věcí do inventáře zapsaných si činí opatrovancova manželka nárok a z jakého důvodu. Důvody: Manželka opatrovancova Amalie R-ová napadá usnesení opatrovnického soudu z toho důvodu, že věci, v odstavci II.

uvedené, jsou jejím vlastnictvím, že pocházejí z její výbavy a že si je koupila za své peníze. Oproti tomu napadá opatrovník usnesení prvého soudce z toho důvodu, že předměty, o které jde, nebyly vesměs zapsány do inventáře jako vlastnictví opatrovance, pokud se týče jako společné jemu a jeho manželce. Dle obdoby §u 97 nespor. říz. musí inventář obsahovati podrobný a úplný seznam všeho movitého i nemovitého jmění, v jehož držení byl zůstavitel v době jeho úmrtí, zároveň dlužno udati tehdejší cenu. Na Prokopa R-a bylo uvaleno opatrovnictví pro bíbost. Ježto jde o osobu pod zvláštní ochranou zákona, dlužno v tomto případě toliko zjistiti, zda předměty, o kterých tvrdí opatrovník, že jsou vlastnictvím opatrovance, byly v době uvalení opatrovnictví skutečně v držení opatrovance R-a, a pak-li ano, dlužno je do inventáře zapsati, to i tehdy, když třetí osoby, jako v tomto případě opatrovancova manželka činí si vlastnické nároky na předměty odst. II. napadeného usnesení. V té příčině dlužno v inventáři manželčiny vlastnické nároky prostě poznamenati. Zapsáním věcí do inventáře není ovšem právo třetích osob na vyloučení z inventáře, o kterém dlužno rozhodnouti pořadem práva, dotčeno. Z usnesení prvního soudce není vidno, že vlastnické nároky na předměty odst. II. napadeného usnesení byly opatrovancovou manželkou vzneseny. Také věci, které opatrovanci náležejí, jsou však u jeho manželky, dlužno do inventáře zapsati, ovšem dlužno zároveň v inventáři vyznačiti dotyčný poměr k věci. Soudce prvé stolice nebyl oprávněn rozhodovati o tom, zda-li věci odst. III. a V. mají se do inventáře zapsati čili nic. Byly-li dotyčné věci v držení opatrovance, náležejí do inventáře. Úkolem nesporného soudce jest, jmění opatrovance pouze zjistiti, soudce nesporný není však oprávněn nějaké opatření učiniti (obdoba §u 9 nespor. říz.) ohledně předmětů, na které si manželka vlastnické nároky činí, a nemůže také rozhodovati o tom, které z předmětů jsou vlastnictvím opatrovance a které jsou vlastnictvím jeho manželky. Důsledkem toho nebyl oprávněn strany s vlastnickými nároky na pořad práva poukazovati. Soudce měl pouze inventář u soudu uschovati a stranám jest ponecháno na vůli, žádati za jeho opis (§ 109 nespor. říz.)

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Soupis inventáře o jmění opatrovance je předepsán §em 222, 223 a 282 obč. zák. a §em 181 nespor. říz. Pojem inventáře a postup při jeho sepsání ustanovují §§ 97 a násl. nespor. říz., jichž jest obdobně použiti. Do inventáře patří tedy veškerý majetek, který byl v držbě opatrovancově v době uvalení opatrovnictví, dále věci, které mu patří, jsou však v rukou osob třetích. Činí-li si třetí osoby vlastnické nároky k věcem, v držbě opatrovance jsoucím, jest poznamenati, kým a z jakého důvodu se tak děje, právě tak jako jest poznamenati u věcí, v držbě třetích osob se nalézajících, z jakého důvodu jsou u nich (§§ 97, 104 nespor. říz.). Stane-li se při sepisu inventáře sporným vlastnictví k věcem, rozhoduje o tom, zda mají býti sporné věci pojaty do inventáře, držba (spoludržba) věcí těch opatrovancem v době uvalení opatrovnictví. Pojetím do inventáře ovšem není rozhodnuto o vlastnictví k sporným věcem, o tom je rozhodnouti pořadem práva. Stěžovatelkou napadené zrušovací rekursní řízení vyhovuje těmto zákonným zásadám.

Čís. 4027.

Vydražitel může se domáhati odevzdání (vyklizení) vydražené nemovitosti (§ 156 ex. ř.) jen proti povinnému, nikoliv však proti osobám třetím, jež užívají nemovitosti na základě poměru nájemního nebo pachtovního.

(Rozh. ze dne 1. července 1924, R I 520/24.)

Exekučnímu návrhu na vyklizení vydražené nemovitosti soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud exekuční návrh zamítl. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Vydražitel může ovšem podle §u 156 ex. ř. žádati, by mu vydražená nemovitost odevzdána byla do držby, a může za tím účelem navrhnouti proti povinnému dlužníku jako dřívějšímu knihovnímu vlastníku této nemovitosti exekuční vyklizení podle §u 349 ex. ř. Stěžovatel domáhá se tohoto exekučního vyklizení proti povinnému dlužníku, ale uvádí sám v odvolacím rekursu, že dlužník opustil byt a že ho užívá nadále jeho manželka se svou rodinou, a zjištěno jest výslechem účastníků ve spojení s obsahem soudních spisů, že dlužník již před povolením exekuční dražby trvale se vystěhoval do Ameriky, že manželka jeho sice zůstala v bytě, o který jde, že snad i nábytek jeho tam zůstal, ale že se manželka povinného po povolení vnucené správy domu zavázala, platiti za užívání onoho bytu určitou částku vnucenému správci S-ovi, že mu také skutečně od počátku prosince 1923 platila měsíčně 84 K, a že on je od ní přijímal. Tento právní poměr nelze jinak posuzovati, než poměr nájemní, neboť podle §u 1090 obč. zák. nájemní smlouva záleží v tom, že užívání věci nezuživatelné přenecháno jest někomu za určitou úplatu, podle § 105 ex. ř. povinný dlužník má po dobu vnucené správy domu nárok na bytové místnosti v tomto domě bez úplaty jen potud, pokud jich potřebuje nezbytně pro sebe, a pro své, ve společné domácnosti s ním bydlící členy rodiny, vnucený správce jest podle §u 111 ex. ř. oprávněn, uzavírati nové nájemní smlouvy na dobu, v místě obvyklou, a podle §u 110 ex. ř. nájemníci jsou povinni, platiti vnucenému správci nájemné z místností v nemovitosti, která jest předmětem vnucené správy. Také vlastník domu může státi se v tomto domě nájemcem podle §u 1090 ob. zák., když právo, brátí požitky z domu tohoto, náleží osobě jiné, než vlastníkovi domu, jak právě tomu bylo zde zavedením vnucené správy domu. Nerozhodno jest, zda-li povinný odejev do Ameriky, vzdal se svého bytu v domě, o který jde, a držby a i vlastnictví věcí movitých, které v bytě tom zanechal, a zda-li jeho manželka užívala i užívá bytu dále jménem vlastním, uchopivši se držby uvedených věcí, převzavši je ve své vlastnictví, což plyne zřejmě ze zjištěné okolnosti, že povinný

již před povolením exekuční dražby opustil byt a vystěhoval se do Ameriky trvale, či zda zmocnil svou manželku, aby jeho jménem užívala dále tohoto bytu a věcí, v něm se nacházejících, a zda-li tudíž tato jest nájemnicí v tomto bytě jménem vlastním či jménem svého manžela. V žádném z těchto případů není vyklizení bytu podle §§ 156 a 349 ex. ř. možno, neboť tyto zákonné předpisy mají za účel, uvésti vydražitele v držbu vydražené nemovitosti proti dřívějšímu jejímu vlastníku jako takovému, nikoli však proti nájemci bytu. Vydražitel mohl před výkonem exekuční dražby seznati ze soudních spisů, že vnucená správa domu jest zavedena, a mohl při náležité péči a pozornosti (§ 1297 obč. zák.) opatřiti si vědomost o tom, že povinný dlužník opustil byt a vystěhoval se do Ameriky, jakož i vzhledem na ustanovení §u 105 ex. ř. vědomost o tom, že manželka dlužníkova platí z bytu tohoto nájemné vnucenému správci. Nemůže tedy s úspěchem tvrditi, že koupil dům v exekuční dražbě předpokládaje, že bude moci dáti byt, dlužníkem v tomto domě užívaný, vykliditi a sám toho bytu užívati.

Čís. 4028.

Zákon o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák. Za vyšší úkony ve smyslu §u 1. zák. považovati sluší všecky úkony, které přesahují obor a výši výkonnosti obyčejného dělníka.
Pokud jest tkalcovský mistr obchodním pomocníkem.

(Rozh. ze dne 1. července 1924, Rv I 552/24.)

Dostav dne 5. října 1922 čtyřnedělní výpověď, domáhal se tkalcovský mistr na podnikatelce zaplacení mzdy až do 31. prosince 1922 a poměrné části novoročného. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl. Nejvyšší soud obnovil rosudek prvého soudu.

Důvody:

Rozhodnutí sporu závisí na právním posouzení otázky, zda sluší žalobce zařaditi do skupiny zaměstnanců, konajících vyšší nekupecké služby ve smyslu §u 1. zák. o obch. pomocnících. Dovolací soud má za to, že správným jest názor soudu procesního, který na tuto otázku odpověděl kladně. To vysvítá z povahy služeb, žalobcem u žalované konaných. V tomto směru zjistil soud procesní, že žalobce byl asi od roku 1919 jako samostatný tkalcovský mistr u žalované zaměstnán. Ve svém postavení byl samostatným a zodpovědným za své oddělení asi o 40-ti stavech a 20-ti dělnících, zakládal vály, staral se o pořádek, psal tkalcům hodiny za čekání, přejímal materiál, opravoval stroje a odstraňoval závady na nich, byl zodpovědným za zboží. Sám podléhal a zodpovídal za své oddělení vrchnímu mistrovi, který je pro celou tkalcovnu a zase je podřízen řediteli. Žalobce sám netkalcoval. Tato zjištění soudu prvé stolice soud odvolací celkem převzal, ale přes to, že znalci soudem odvolacím bezprostředně slyšení došli k tomu úsudku, že žalobce u žalované konal převážně vyšší služby, sám dospěl k tomu přesvědčení, že tyto služby žalobce u žalované za služby vyšší ve smyslu §u 1. zák. o obch. pom. považovati nelze, poněvadž je nelze klásti na roveň úkolům vrchního mistra a technických úředníků. Znaleckým posudkům o vyšších službách žalobcových po názoru soudu odvolacího rozuměti jest tak, že úkony tkalcovského mistra, srovnány byvše s úkoly obyčejných tkalců jsou sice úkony vyššími, že však je nelze považovati za rovnocenné s úkony vrchního mistra, technických úředníků a ředitele závodu, tedy za úkony vyšší ve smyslu §u 1. zák. o obch. pomocnících. Tento názor soudu odvolacího nelze sdíleti, poněvadž za vyšší úkony ve smyslu §u 1. zák. o obch. pom. považovati sluší všecky úkony, které přesahují obor a výši působnosti obyčejného dělníka, v tomto případě tkalce, v závodech žalované zaměstnaného. Okolnost, že snad nějaký zručný dělník úkony tyto také dovede obstarati, na věci ničeho neměni, neboť úkony tyto stávají se úkony vyššími již tím, že je jako obyčejný dělník u žalované zaměstnaný konati nemůže a že právě konání těchto úkonů bylo povinností žalovaného, tedy jeho službou. Otázka, zdali k těmto vyšším úkonům je potřebí nějakého vzdělání, není rozhodnou a stačí ku kvalifikaci úkonů žalobcových jako úkonů vyšších ve smyslu §u 1. zákona o obch. pomocnících ta okolnost, že je k nim jako k úkonům služebním žalobcovým u žalované potřebí zvláštní zručnosti a odborné zkušenosti, která u obyčejného dělníka se nepředpokládá a nežádá. Nerozhodno jest, že ruční manuelní práce zabrala největší část zaměstnání žalobcova, když tato manuelní práce nebyla prací obyčejného pomocného dělníka. Kromě práce manuelní konal však žalobce i práce jiné (dozor, zapisování hodin), které dle své povahy též k vyšším úkonům dle zjištěného stavu věci počítati jest. Tvrzení žalované, že ona ve svém rozsáhlém závodě tkalcovské mistry má a zaměstnává jenom z důvodu dělby práce, a že tudíž vlastně jde jen o obyčejné dělníky k určité práci přidělené a v ní zručnosti nabyvší, i kdyby bylo správné, nemohlo by změniti nic na tom, že práce žalobcem u žalované konané byly úkony vyššími, to jest úkony, které každý jiný obyčejný dělník předsevzíti nemohl. Poukaz žalované, že jenom v menších závodech snad úkony mistra tkalcovského, kde mistr za provoz je zodpovědným, mohou býti pokládány za úkoly vyšší, není pro rozhodnutí sporné otázky směrodatným, a rovněž otázka, jakým způsobem tkalcovským mistrům mzda se vyplácí, zda měsíčně, či týdně, nepadá na váhu. Totéž platí i o tvrzení žalované, že v době, kdy byly ještě pracovní knížky, tkalcovští mistři zahrnováni byli pod pojem živnostenských podniků ve smyslu §u 73 živn. ř. Poněvadž žalobce jako tkalcovský mistr jest zaměstnanec, konající vyšší nekupecké služby ve smyslu §u 1. zák. o obch. pom. přísluší mu dle §u 20 zákona o obchodních pomocnících 6 nedělní lhůta, končící kalendářním čtvrtletím, v tomto případě tedy 31. prosince 1922. Nárok žalobcův na výplatu mzdy po celou dobu výpovědní a alliquotní části novoročného jeví se proto důvodným a bylo tudíž odvolání žalobcovu vyhověti.

Čís. 4029.

O zlý úmysl (§ 1324 obč. zák.) jde jen tehdy, když škůdce měl vůli, ke zlu směřující, k bezprávnému výsledku čelící, kdežto o »hrubé«

nedbalosti lze mluviti, když škůdce nedbal vůbec žádné ani té nejobyčejnější píle a pozornosti.

(Rozh. ze dne 1. července 1924, Rv I 603/24.)

Žalovaný vymohl si proti manželi žalobkyně prozatimní opatření vzetím do uschování a správy koně s povozem a příslušenstvím. Při výkonu prozatimního opatření tvrdila žalobkyně k zabaveným věcem právo vlastnické, jež též napotomním sporem vysoudila. Žaloba o náhradu škody byla zamítnuta soudy všech tří stolic. Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nižší soudy zjistily, že žalobkyně neutrpěla ani uschováním ani správou koně u správce na koni žádné škody. Poněvadž při žalobě o náhradu škody, jakou jest právě tato žaloba, první podmínkou závazku k náhradě škody jest, aby žalobce utrpěl škodu bezprávným činem žalovaného (§ 1295 a násl. obč. zák.) a právě této podmínky zde není, nemůže o vzniku závazku žalovaného k náhradě skutečné škody z důvodu žalobou uplatňovaného býti řeči a proto není v tom směru žalobní nárok zákonem odůvodněn. Dovolání nelze však přiznati oprávnění ani potud, pokud dovolatelka, uplatňujíc dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s., vytýká, že odvolací soud neposoudil případ po právní stránce správně, nepřisoudiv jí náhrady ušlého výdělku, jehož mohla koňským potahem docíliti, ač prý škodu tu způsobil jí žalovaný tím, že koně od ní bezprávně odebral, a — ač ho mnohokráte vyzývala k upuštění od zástavního práva, neučinil tak a koně nevrátil. Náhradu ušlého zisku mohla by žalobkyně dle §u 1324 obč. zák. od žalovaného jen tehdy požadovati, kdyby jí byl způsobil škodu buď »ve zlém úmyslu« nebo »z hrubé nedbalosti«. Tyto zákonné pojmy nejsou sice v zákoně nikde vymezeny, avšak z ustanovení §u 1297 obč. zák., jež mluví o »obyčejných« schopnostech člověka a o nešetření pilnosti a pozornosti člověka »obyčejných« schopností, kteréžto nešetření nazývá se nedopatřením, nutno dovozovati, že »zlý úmysl« jest tu tehdy, když pachatel měl vůli ke zlu směřující, k bezprávnému výsledku čelící, kdežto o »hrubé nedbalosti« lze mluviti, když pachatel nezachovává vůbec žádné, ani té nejobyčejnější píle a pozornosti. Poněvadž podle zjištění obou nižších soudů kupoval dotyčného koně sám manžel dovolatelky, mohl se každý a tudíž i žalovaný domnívati, že kůň jest majetkem manžela dovolatelky, to tím spíše, že poměry majetkové nebývají mezi manžely tak přesně vyhraněny, by bylo vždy nade vši pochybnost jisto, co vlastnicky patří manželi a co manželce. Velmi často nedá se ani určiti, jakým způsobem se ten který kus majetkový do společné manželské domácnosti dostal a kterým z obou manželů a kdy byl získán. V takových případech právní nejistoty o vlastnictví jest míti dle §u 1237 obč. zák. za to, že sporného kusu majetkového nabyl manžel. Za takového stavu věci nebylo vlastnictví zabaveného koně tak jasné, že žalovaný si byl vědom toho, nebo že alespoň při užití potřebné pozornosti věděti musil, že zasahuje neprávem do právní sféry dovolatelky, učiniv návrh na povolení zatímního opatření, trvaje na něm, i když mu žalobkyně své vlastnické nároky ohlásila a jich se vybavovací žalobou domáhala. Když tedy žalovaný neuznal ihned její vlastnický nárok, koně jí nevydal a do sporu se pustil, nelze mu klásti za vinu, že jednal úmyslně nebo z hrubé nedbalosti.

Čís. 4030.

Úpadkový řád.

Byla-li úpadková pohledávka v šedesátidenní lhůtě před vyhlášením úpadku zabavena pro úpadcova věřitele a přikázána mu k vybrání a po vyhlášení úpadku poddlužníkem, jenž bez opomenutí náležité péče nevěděl o vyhlášení úpadku, věřiteli úpadcovu zaplacena, jest věřitel, nikoliv však i poddlužník, povinen zaplatiti přijaté placení do úpadkové podstaty.

(Rozh. ze dne 1. července 1924, Rv I 672/24.)

Na jmění Václava K-a byl dne 16. února 1923 vyhlášen úpadek. Václavu K-ovi příslušela proti trestnici v P. pohledávka, jež byla zabavena a přikázána k vybrání Olze B-ové. Dne 19. února 1923 vyplatila správa trestnice pohledávku Olze B-ové. Žaloba správce úpadkové podstaty proti erár a Olze B-ové o zaplacení peníze, vyplaceného dne 16. února 1923 trestnicí v P. Olze B-ové, byla procesním soudem prvé stolice zamítnuta. Odvolací soud vyhověl žalobě proti Olze B-ové. Nejvyšší soud nevyhověl ani dovolání žalobce ani dovolání Olgy B-ové.

Důvody:

K dovolání strany žalující: Tato vznesla dovolání, pokud rozsudek prvého soudu byl soudem odvolacím potvrzen. Uplatňuje toliko důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. majíc za to, že soud odvolací neposoudil správně po právní stránce poměr mezi úpadkovou podstatou a mezi žalovaným erárem. Tomuto mínění žalující strany však nelze přisvědčiti. Podle druhého odstavce §u 3 dřívějšího úpadkového řádu ze dne 25. prosince 1868, čís. 1 ř. zák. z roku 1869 byl, jestliže povinné zaplacení dlužníkem úpadci jako věřiteli stalo se po vyhlášení úpadku a úpadce toho, co byl takto obdržel, ani nevydal do úpadkové podstaty, ani nepoužil pro ni, plátce prost povinnosti, zapraviti dluh opětně a to nyní úpadkové podstatě, pouze tenkrát, když mu zahájení úpadku nemohlo v době zaplacení býti známo. Toto přísné stanovisko dřívějšího práva bylo v druhém odstavci §u 3 nového, nyní platného, úpadkového řádu z roku 1914 změněno ve prospěch úpadkových dlužníků v ten způsob, že dlužník není zaplacením úpadci po zahájení úpadku sproštěn dluhu, leč by se toho, co bylo zaplaceno, bylo dostalo úpadkové podstatě, nebo dlužníkovi nebylo v době zaplacení známo vyhlášení úpadku a tato okolnost nespočívá na opominutí náležité péče. Toto nyní platné zákonné ustanovení spočívá na úvaze, že úřed-

ní oznámení o zahájení úpadku mohou sice každému býti známa, ale stávají se přece jen známými poměrně malému počtu osob; k omluvě plátcově tedy nyní stačí, když nemá žádného zavinění na tom, že nevěděl o zahájení úpadku, při čemž nepřijde na to, zdali mu bylo vůbec možno o něm věděti. To, co platí podle druhého odstavce §u 3 konk. řádu o plnění úpadci, platí v nynějším sporu o plnění správy trestnice Olze O-ové, poněvadž tato byla podle §u 308 ex. ř. zástupkyní úpadcovou, když přijímala od správy trestnice zaplacení pohledávky, jí v její exekuční věci proti úpadci k vybrání přikázané. Tu pak soud odvolací správně uvedl a náležitě odůvodnil, že žalovaný erár jest podle druhého odstavce §u 3 konk. ř. sproštěn svého dluhu, poněvadž v době zaplacení tohoto dluhu Olze B-ové správa trestnice nevěděla o vyhlášení úpadku a tato její nevědomost nespočívala na opominutí náležité péče. Žalující strana ovšem nebyla povinna v této příčině důkazem, nýbrž žalovaný erár; ale nižší soudy nežádaly na žalující straně žádného důkazu a soud odvolací nabyl potřebného přesvědčení o věci podle §u 272 c. ř. s. na základě skutkových zjištění prvého soudu, jež převzal podle prvého odstavce §u 498 c. ř. s. Soud odvolací nevyslovil ani nepředpokládal ve svém rozsudku, že žalující strana byla p o v i n n a prokázati, že žalovaný erár, dotyčně správa trestnice v době placení věděla o tom, že úpadek byl vyhlášen, aneb že její nevědomost o vyhlášení úpadku byla zaviněna jejím opominutím náležité péče. Poněvadž, jak uvedeno, odvolací soud nabyl přesvědčení o tom, že správa trestnice v době zaplacení nevěděla o vyhlášení úpadku a že nezavinila toho opominutím náležité péče, nebylo třeba, by žalovaný erár nabídl o tom důkazy a soud první neb druhé stolice tyto důkazy průvodním usnesením připustil a předsevzal. Výtka žalující strany, že žalovaný erár nepodal žádného důkazu v tomto směru, ač byl k tomu povinen, a že se o to ani nepokusil, nemůže tedy míti úspěch ani s hlediska důvodu čís. 4, ani s hlediska důvodu čís. 2 §u 503 c. ř. s. Žalující strana ovšem byla o p r á v n ě n a, v první stolici nabídnouti protidůkazy, ale neučinila toho. Žalující strana poukazuje v dovolacím spise také na ustanovení §u 12 konk. řádu, podle něhož práva zástavní na věcech, patřících do úpadkové podstaty, pomíjejí zahájením úpadku, bylo-li jich nabyto v posledních 60 dnech před zahájením úpadku, a tvrdí, že tedy jakýkoli výkon čili realisace zástavního práva, jehož byla Olga B-ová nabyla podle §u 294 ex. ř. doručením usnesení zemského civilního soudu v Praze ze dne 21. prosince 1922, o povolení exekučního zabavení, jsou po vyhlášení úpadku neplatny a proti žalující úpadkové podstatě neúčinny. Tyto vývody jsou nedůležity, neboť zaplacení úpadcovy pohledávky správou trestnice Olze B-ové nestalo se na základě povolení exekučního zabavení, nýbrž stalo se podle §u 308 ex. ř. následkem soudního usnesení o přikázání oné pohledávky k vybrání, kteréž usnesení nebylo vyhlášením úpadku dotčeno. Vyhlášením úpadku pominulo jen zástavní právo jako právo na oddělení podle prvého odstavce §u 12 konk. ř.; pohledávka nebyla tím dotčena, nýbrž pozbyla jen svého pojištění zástavním právem. Žalující strana má jen nárok podle třetího odstavce §u 12 konk. ř., jejž však podle jasného znění tohoto zákonného předpisu může uplatňovati jen proti Olze B-ové, o čemž bude v následujícím odstavci pojednáno, nikoli proti správě trestnice a tedy také ne

proti prvnímu žalovanému eráru. Žalující strana tudíž neprávem dospívá v dovolacím spise k mínění, že správa trestnice, dotyčně žalovaný erár, jsou povinni, úpadcovu pohledávku bez ohledu na to, že byla zaplacena Olze B-ové, zaplatiti znova do úpadkové podstaty Václava K-a. Z toho plyne, že dovolání žalující strany jest neoprávněno, pročež nemohlo mu býti vyhověno.

K d o v o l á n í ž a l o v a n é O l g y B-o v é. Olga B-ová nabyla, jak bylo již v hořejším odstavci čís. 1 uvedeno, zástavního práva za svou pohledávku k pohledávce úpadcově doručením zabavovacího usnesení ze dne 21. prosince 1922, tedy v 60 denní lhůtě, uvedené v prvním odstavci §u 12 konk. řádu. Toto zástavní právo nepominulo, jak mylně se domnívá, povolením exekučního přikázání k vybrání, neboť přikázání k vybrání bylo povoleno podle §u 308 ex. ř. na základě onoho práva zástavního a za účelem uplatnění jeho, což plyne zřejmě z ustanovení, obsaženého v §u 308 ex. ř., že vymáhající věřitel jest zmocněn, uplatniti zástavní právo, zřízené pro přikázanou pohledávku. Zástavní právo pominulo teprve zahájením úpadku na jmění Václava K-a. Podle třetího odstavce §u 12 konk. ř., na nějž bylo již v hořejším odstavci čís. 1 poukázáno, jest z výtěžku, jehož bylo před zahájením úpadku, nebo po něm docíleno zpeněžením na základě oddělovacího práva, nabytého v posledních 60 dnech před zahájením úpadku, pojmouti do úpadkové podstaty onu část, která připadá na toto právo oddělovací. Peníz, vyplacený Olze B-ové správou trestnice, jest takovouto částí výtěžku, dosaženého podle §u 308 ex ř. zpeněžením pohledávky, která příslušela úpadci Václavu K-ovi proti správě trestnice. Olga B-ová obdržela tuto částku od správy trestnice za účelem zaplacení pohledávky, kterou měla proti úpadci, a přijala zaplacení podle §u 308 ex. ř. jménem úpadce jako jeho zástupkyně. Ona tedy musí tento peníz vydati vzhledem na ustanovení třetího odstavce §u 12 konk. ř. do úpadkové podstaty. Z toho zároveň plyne, že její námitka nedostatku pasivní legitimace jest nedůvodna. Mínění její, že by pouze správa trestnice v P. měla proti ní obligační nárok na vrácení peněz, jí zaplacených, jest vzhledem na ustanovení třetího odstavce §u 12 konk. ř. mylné.

Čís. 4031.

D o p r a v n í ř á d ž e l e z n i č n í.

Adresována-li zásilka k ponechání na dráze na přihlášku (bahnlagernd, restante nádraží), není dráha povinna ponechati ji na skladě tak dlouho, pokud se adresát nepřihlásí, nýbrž jest oprávněna, vyčkavši předepsanou lhůtu po uplynutí odběrné lhůty, zásilku prodati.

(Rozh. ze dne 1. července 1924, Rv I 686/24.)

Žalobce dal dopraviti své svršky ze Štýrského Hradce do Prahy. Nákladní list obsahoval doložku »bahnlagernd«. Svršky došly do Prahy dne 22. června 1922 a, ježto se žalobce o vydání jich nehlásil, dala je dráha v prosinci 1922 prodati. Když se pak žalobce dne 5. června 1923 hlásil o vydání svršků, sdělila mu dráha, že je prodala, a vydala mu

výtěžek prodeje. Žaloba na dráhu o náhradu škody byla zamítnuta soudy všech tří stolic. Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Mylný jest názor, že, když zásilka byla adresována k ponechání na dráze na přihlášku (bahnlagernd, restante nádraží), byla dráha povinna, ponechati ji na skladě tak dlouho, pokud se adresát nepřihlásí. Takové adresování má podle železničního dopravního řádu jenom ten význam, že železnice není povinna, příjemci zaslati zprávu o příchodu zboží (§ 75/5), a že lhůta pro odebrání zboží příjemcem počíná přichystáním zboží (§ 80/3). Žalobce byl povinen, starati se sám o to, kdy zásilka došla do Prahy, a odebrati ji v tarifní lhůtě tří dnů od přichystání. Když tak neučinil, byla železnice nejenom oprávněna, nýbrž i povinna, postupovati podle §u 81 žel. dopr. ř., což také učinila. Dovolatel rozeznává mezi oprávněním železnice, vzíti nebo dáti nedoručitelné zboží na sklad dle třetího odstavce §u 81 žel. dopr. ř. a zboží prodati dle čtvrtého odstavce téhož předpisu, domnívaje se, že se obě oprávnění na vzájem vylučují. I tento názor jest nesprávný. Obě uvedená oprávnění trvají podle doslovu i smyslu zákona vedle sebe, ovšem každé z nich za podmínek dopravním řádem stanovených. Převzetí zboží na sklad nemůže trvati po dobu neomezenou; nejen nárok dráha na zaplacení dovozného a ostatních poplatků, nýbrž i předepsaná pečlivost řádného obchodníka vyžadují nutně, aby bylo skončeno po přiměřené době prodejem zboží. Podle všeobecného předpisu čl. 407 obch. zák. o smlouvě nákladní může soud na návrh účastníků nařiditi, by nedoručitelné zboží bylo uloženo ve veřejném skladišti neb u třetí osoby a aby buď všechno neb částečně bylo za účelem zaplacení dovozného a ostatních nároků povozníkových veřejně prodáno. Prodej jest přípustný kdykoliv; k jeho povolení stačí nárok na zaplacení povozníkovo. Železniční dopravní řád ustanovuje v té příčině odchylně jenom, že železnice může zboží prodati sama, a ukládá jí s určitými výjimkami lhůt kratších, aby s prodejem vyčkala čtyři neděle od uplynutí odběrné lhůty. Tato lhůta byla železnicí netoliko dodržena, nýbrž daleko, totiž na pět a půl měsíců, prodloužena. Zásilka byla prodána úplně podle předpisů železničního dopravního řádu.

Čís. 4032.

§ 234 ex. ř. vylučuje rekurs toliko ohledně námitek, které lze uplatňovati odporem, nikoli však v případech, kde přikázání pohledávky z rozvrhové podstaty odporuje buď velícím zákonným předpisům, nebo rozvrhovým zásadám §§ 216 a 217 ex. ř., pokud se týče jiným předpisům zákonným, pokud nejsou to zásady (předpisy) velící, nýbrž dispositivní.

(Rozh. ze dne 1. července 1924, R II 231/24.)

Na nemovitosti, prodané v exekuční dražbě, vázlo zástavní právo pro úvěrní pohledávku Ferdinanda B-ho do výše 18.000 Kč. Exekuční soud přikázal na tuto pohledávku kromě 18.000 Kč jistiny ještě dále úroky a útraty úhrnem 3.418 Kč. K rekursu vymáhajícího věřitele rekursní soud přikázal na onu pohledávku pouze 18.000 Kč.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu Ferdinanda B-ho.

Důvody:

Účastník, který byl při rozvrhovém roku a mohl při něm odporem uplatňovati námitky proti přikázání některé pohledávky z rozvrhové podstaty, ale neučinil toho, nemůže ovšem podle druhé věty prvního odstavce §u 234 ex. ř. uplatňovati tyto námitky rekursem do rozvrhového usnesení, ale o takový případ zde nejde a v dovolacím rekursu jest mylně předpokládán opak. Ustanovení §u 234 ex. ř. vylučuje rekurs toliko v případě námitek takových, které lze uplatňovati odporem, nikoli však v případech, když přikázání pohledávky z rozvrhové podstaty odporuje buď velícím zákonným předpisům, nebo když odporuje rozvrhovým zásadám §§ 216 a 217 ex. ř., pokud se týče jiným předpisům zákonným, pokud nejsou to zásady (předpisy) velící, nýbrž dispositivní, aniž dotyčné soudní rozhodnutí se opírá o dohodu stran (účastníků) podle druhého odstavce §u 214 ex. ř. V těchto případech musí podle druhého odstavce §u 214 ex. ř. býti o otázce přikázání pohledávky, o kterou jde, rozhodnuto soudem výhradně jen tak, jak to dotyčný zákonný předpis nařizuje, bez ohledu na to, zdali odpor byl při rozvrhovém roku vznesen čili nic. Přikázání pohledávky úroků a útrat, účtovaných Ferdinandem B-em ve výši 3240 Kč a 178 Kč, úhrnem 3418 Kč, mimo kapitál 18.000 Kč, pro nějž jest právo zástavní zapsáno v pozemkové knize, tedy mimo rámec úvěrní pohledávky, pojištěné knihovním právem zástavním jen do výše 18.000 Kč, odporuje předpisu §u 14 knih. zákona, rovněž předpisům §u 216 čís. 4 a § 224 ex. ř.; podle uvedených zákonných předpisů lze totiž pohledávku, vzešlou z poskytnutého úvěru, včetně úroků i útrat, přikázati z rozvrhové podstaty jen do té výše, do které jest úvěrní pohledávka zástavním právem pojištěna, tudíž úvěrovou pohledávku Ferdinanda B-a s úroky i útratami jen do výše 18.000 Kč. Z toho plyne, že soudce první stolice neprávem vzal ve svém rozvrhovém usnesení zřetel na úrokovou a útratovou pohledávku tohoto věřitele mimo částku 18.000 Kč přikázanou na jeho pohledávku kapitálovou. Vymáhající věřitelka byla proto podle §u 65 ex. ř. oprávněna k rekursu proti tomuto rozhodnutí soudce prvé stolice, ač ani ona, ani žádný z ostatních účastníků nevznesl při rozvrhovém roku odporu proti přikázání úroků a útrat Ferdinanda B-ho mimo kapitálovou pohledávku 18.000 Kč další částkou 3418 Kč; přípustnost k rekursu vymáhající věřitelky nebyla omezena ustanoveními §u 234 ex. ř.; soud stolice druhé právem rekursu vyhověl a změnil usnesení prvého soudce souhlasně s §em 14 knih. zák. a s §em 216 čís. 4 i s §em 224 ex. ř.

Čís. 4033.

Uložil-li komitent u banky ku krytí úvěru ve měně tuzemské cizozemskou valutu, jest banka, není-li jiné úmluvy, oprávněna, by cizo-

zeniskou valutou obchodovala. Kursovní zisk anebo ztráta jdou na její účet.

(Rozh. ze dne 1. července 1924, Rv II 170/24.)

Žalobkyně poskytla žalovanému koncem srpna 1919 kontokorentní úvěr 10.000 Kč, který také byl vyčerpán. Žalovaný složil u hlavního ústavu žalobkyně ve Vídni v týž čas 20.000 Kr. rak., které pak byly poukázány žalobkyni do Brna a z nichž částky 14.000 Kr. rak. mělo býti použito k účelům poskytnutého úvěru. Když později cena korun rak. stále klesala, vypověděla žalobkyně žalovanému úvěr. Jelikož žalovaný přes opětné upomínání nezaplatil dlužného salda, podala banka na něho žalobu. Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby, namítaje: Žalobkyně částku 20.000 Kr. rak., poukázanou jí hlavním ústavem ve Vídni směnila dle kursu ze dne 28. srpna 1919 v Kč, takže za uvedených 14.000 Kr. rak., kterých dle vůle stran mělo býti použito k účelům uvedeného úvěru, dle kursu tenkráte platného při nejmenším celou hodnotu až do výše poskytnutého úvěru 10.000 Kč obdržela, což vychází na jevo z potvrzení žalobkyně ze dne 29. srpna 1919. Žalovaný dal také při uzavření obchodu řediteli příkaz k přeměně korun rak v Kč. Že žalobkyně na to vůbec nemyslela, aby poukázaných 14.000 Kr. nechala u sebe ležeti jako nesúčtovatelné krytí a jako zástavu bez ohledu na změnu kursu, vychází na jevo z toho, že není vůbec s to, by tyto nekolkované rak. bankovky žalovanému vrátila; dále vychází to z jejího dopisu ze dne 11. srpna 1920, ve kterém oznamuje žalovanému, že dlužné saldo činí 10.587 Kč a, odečte-li se od tohoto salda jeho vklad v Kr. rak. v přepočítávací hodnotě 3.753 Kč 62 h, zbývá dlužná částka 6.833 Kč. — Soud prvé stolice uznal podle žaloby. Důvody: Žalovaný neprávem namítá, že žalobkyně poukázaných jí hlavním jejím závodem ve Vídni 20.000 Kr. rak. pokud se týče pro účely úvěru použitou částku 14.000 Kr. dne 28. srpna 1919 přeměnila v Kč a tím získala stejnou hodnotu, kterou byl mu poskytnutý úvěr zaplacen po případě i přeplacen. Žalovaný dal dne 26. srpna 1919 žalobkyni příkaz, aby z jeho konta ve Vídni jí poukázaných 20.000 Kr. rak. »připsala mu k dobru«. Chtěla-li žalobkyně tomuto příkazu přesně vyhověti, nebyla oprávněna přeměniti tyto Kr. rak. v Kč, nýbrž bylo její povinností otevříti žalovanému nové konto na Kr. rak. a na tomto kontě mu připsati k dobru 20.000 Kr. rak. Že žalobkyně skutečně přeměnila tyto Kr. rak. na Kč. nebylo prokázáno, naopak dokazují předložené obchodní knihy strany žalující, že žalovaný měl tuto částku připsánu k dobru na svém kontě rakouských korun, takže tyto Kr. rak. byly mu vždy k disposici. Je také nanejvýš nepravděpodobno, že vůle žalovaného směřovala k tomu, by Kr. rak. přeměněny byly na Kč; k tomu nebyl by potřeboval žalovaný dáti si otevříti u žalobkyně úvěr do 10.000 Kč, jinými slovy zůstati dlužen tuto částku, z níž musel platiti obvyklé a poměrně dosti značné úroky, provise atd., nýbrž byl by si v tom případě dal prostě Kr. rak. poukázati do Brna, zde je zrealisoval, kdekoliv uložil a z toho vkladu dle potřeby vybíral. Již ta okolnost sama o sobě, že někdo, maje u banky částku v cizí valutě, dává si poskytnouti úvěr, nepřesahující realisační hodnotu jeho majetku v cizí valutě, dokazuje, že tato částka v cizí valutě měla sloužiti toliko jako krytí, jako zástava pro povolený úvěr a jest to také pochopitelno, že si to žalovaný sám tak přál, uváží-li se, že za tehdejší situace nikdo ještě nepomýšlel na tak značné klesání rak. valuty, takže snad žalovaný, očekávaje zlepšení rak. koruny, nepřál si ani přeměnu Kr. rak. na Kč., nýbrž volil tu cestu, že si na podkladě svých Kr. rak. vymohl úvěr v Kč. Zda žalobkyně je s to, by tytéž koruny, jaké od žalovaného obdržela, jemu vrátila, je nerozhodno v tomto sporu, stačí když ve svých knihách dotyčnou částku v cizí valutě vede k dobru žalovaného, jak z předložených knih obchodních vychází na jevo, čímž tedy žalobkyně zřejmě dává na jevo svou ochotu, přijaté peníze ve stejné valutě žalovanému vrátiti. Také tvrzení žalovaného, že při uzavření obchodu mluvil o přeměně Kr. rak. na Kč. s ředitelem žalobkyně Č., bylo vyvráceno výpovědí tohoto svědka, který udal, že žalovaný dal Kr. rak. žalobkyni jako depot a nežádal, aby byly směněny za Kč a aby tím zaplacen byl jeho dluh a že žalobkyně bez výslovného příkazu žalovaného k tomu nebyla ani povinna ani oprávněna. Že ostatně žalovaný dobře věděl, že žalobkyně dnem 28. srpna 1919 připsala mu poukázané Kr. rak. pouze k dobru, a že je nepřeměnila v Kč, vychází na jevo z jeho dopisu ze dne 10. června 1920. V tomto dopisu potvrzuje žalovaný výslovně správnost zaslaných mu dvou knihovních výpisů ke dni 31. prosince 1919, dle nichž jeho konto činí »dö K 14.311« a že byl zatížen na kontě částkou 10.169 Kč. I kdyby tedy žalobkyně byla proti příkazu žalovaného skutečně Kr. rak. přeměnila na Kč, vzdal se žalovaný jakýchkoli námitek z toho vyvozovaných tím, že uznal správnost knihování u žalobkyně svým dopisem ze dne 10. června 1920. Avšak ani z dopisu žalobkyně ze dne 11. srpna 1920 nevychází nijak na jevo, že žalobkyně žalovaným tvrzenou přeměnu provedla. V tomto dopisu píše žalobkyně výslovně, že na kontě Kč jeví se saldo v neprospěch žalovaného 10.587 Kč, jež kryto jest kontem v Kr. rak. v přibližném dočasném přepočítacím kursu 3.753 Kč 62 h. Na konci tohoto dopisu píše žalobkyně: »Da wir zufolge der bestehenden Vorschriften als Verwalter fremder Gelder Kontokorrentschulden ohne jedwede Deckung nicht führen dürfen, ersuchen wir Sie um eheste Anschaffung des Betrages von Kč 6833 im Wege unserer Wiener Hauptanstalt«. Z toho jest tedy patrno, že žalobkyně i nadále stojí na tom stanovisku, že konto v Kr. rak. tvoří jen zástavu, krytí pro konto Kč, že však toto konto následkem značného poklesu kursu Kr. rak. nemá dostatečného krytí, pročež doporučuje žalovanému, aby své konto v Kč vyrovnal tím způsobem, aby svolil na přeměnu svých Kr. rak. v Kč, což by dle tehdejšího kursu činilo 3.753 Kč 62 h, takže by potřeboval doplatiti jen 6.833 Kč na úplné vyrovnání svého dluhu. Soud spatřuje v tom jen nabídku na vyrovnání konta v Kč, které však žalovaný nepřijal. — Odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Kusost řízení spatřuje žalovaný v tom, že nebyl proveden důkaz obchodními knihami strany žalující a výslechem stran o té okolnosti, že žalobkyně 14.000 Kr. rak., které žalovaný u ní deponoval, neuschovala ve své pokladně jako deposit. Žalovaný přehlíží, že dle obchodních zvyklostí v obchodě bankovním platí peněžní obnosy za depositum irregulare, jež přechází do vlastnictví banky se závazkem, že banka vrátí uschovateli stejný obnos peněžitý. Žalobkyně nebyla tedy vůbec povinna 14.000 Kr., deponovaných, nějak zvlášť uschovávati, nebylo-li to výslovně umluveno, což

však žalovaný ani netvrdí. Není zde tedy odvolacího důvodu kusosti řízení. Ale též po stránce právní posoudil soud prvé stolice věc správně a odvolací soud poukazuje žalovaného na vhodné odůvodnění napadeného rozsudku. K vývodům odvolacím se pouze podotýká, že pro posouzení tohoto sporu je nerozhodné, jak bylo se strany žalobkyně použito 14.000 Kr. rak., složených žalovaným jako krytí pro jeho úvěr, ježto žalobkyně, jak bylo uvedeno, nebyla v tomto směru žalovanému odpovědnou. Došlo-li skutečně na straně žalobkyně k obohacení, není to rozhodně nedovoleným obohacením a žalovaný nemůže z toho vyvozovati pro sebe právní nárok. Žalovaný přehlíží, že žalobkyně byla by svého času povinna vrátiti deponovaných 14.000 Kr. rak., i kdyby se poměry valutové byly utvářily v její neprospěch. Z dopisu žalobkyně z 11. srpna 1920 nelze vůbec vyvozovati, že žalobkyně přeměnila Kr — konto žalovaného v Kč — konto, neboť mluví pouze o dočasné přibližné ceně přepočítací, aby žalovanému připomenula, že jeho konto není dostatečně kryto a právě za účelem tohoto krytí žádá o zaplacení 6.833 Kč. Tím však nemělo býti dlužné saldo žalovaného definitivně vypořádáno uvedenou částkou i pro ten případ, že by této výzvě nevyhověl.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Jest nesporno, že žalobkyně poskytla žalovanému v srpnu 1919 kontokorentní úvěr 10.000 Kč a že jí žalovaný prostřednictvím hlavního ústavu ve Vídni poukázal 20.000 Kr. rak., z nichž částka 14.000 K. rak. měla, jak žalovaný v dovolacím spise sám uvádí, sloužiti k zajištění poskytnutého kontokorentního úvěru 10.000 Kč. Nesejde na tom, zda žalobkyně skutečně použila poukázané částky 14.000 Kr. rak. k tomu, by, směnivši je snad za koruny československé, jimi obchodovala, neboť zcela správně vytkl soud odvolací, že banky — což jest obecně známo, nepotřebuje tudíž důkazu, a také žalovanému jako obchodníkovi zajisté známým jest a bylo — neuschovávají efektivně peněz a valut u nich uložených (daných a vzatých v depot), leč by jim to bylo výslovně bývalo přikázáno, nýbrž chovají prostě stejnou částku peněz a valut vždy k disposici komitentově. Toť právě podstatou nepravidelného depositu (depositum irregulare) vyvinuvšího se v obchodu bankovním. To, co banka vyzíská transakcemi s penězi (valutami) komitentů, připadá k dobru jí, nikoli komitentovi, stejně jako jde na její vrub případná ztráta, kterou utrpí při takových transakcích. Komitent má pouze nárok na úroky depotní, které bývají proto, že banka musí příslušnou částku chovati vždy k disposici komitentově, z pravidla nižší než obvyklé úroky ze zápůjčky. I kdyby tedy bylo pravdou, že žalující banka, použivši oněch 14.000 Kr. rak. ke svým účelům, při tom něco vyzískala, nebylo by lze tvrditi, že se bezdůvodně obohatila na úkor žalovaného a že mu musí vydati to, co vyzískala, tím méně pak, že by byla žalovanému povinna náhradou škody. V tomto sporu záleží spíše pouze na tom, zda žalobkyně, ať již podle úmluvy nebo bez úmluvy o své újmě použila oněch 14.000 Kr rak., přeměněných na koruny československé, k úplnému nebo částečnému vyrovnání poskytnutého úvěru 10.000 Kč. Žalovaný tvrdil původně úmluvu s ředitelem žalobkyně Heřmanem Č-em, ale prvý soud na základě výpovědi tohoto svědka zjistil, že se tvrzená úmluva n e s t a l a, a toto zjištění nebylo žalovaným v odvolání napadeno. Na základě provedeného důkazu obchodními knihami žalobkyně prvý soud dále zjistil, že žalovaný měl poukázanou částku rakouských korun připsánu k dobru na svém kontě rakouských korun tak, že mu byly vždy k disposici, z čehož plyne, že žalobkyně ani účetnicky neprovedla přeměnu rakouských korun na československé za účelem — byť i jen částečného — vyrovnání účtu korun československých, — a že žalovaný, pokud nedisponoval ani později v tom směru, počítaje snad na vzestup korun rakouských, učinil tak na s v ů j vrub. Že konečně žalobkyně, oznámivši žalovanému dopisem ze dne 11. srpna 1920, že jeho konto československých korun vykazuje debetní saldo 10.587 Kč, které jest kryto jen aktivním saldem rakouských korun v tehdejší přibližné hodnotě 3.753 Kč 62 h; — poukázavši k tomu, že dle platných předpisů jako správce cizích peněz nesmí vésti kontokorentní dluhy bez jakéhokoliv krytí, a žádavši ho, by jí co nejdříve částku 6.833 Kč prostřednictvím vídeňské ústředny uhradil, — nevyrovnala ani částečně kontokorentní účet korun československých, nýbrž nanejvýše učinila nabídku na takové vyrovnání, na kterou však žalovaný nepřistoupil, takže částka 14.000 Kr. rak. zůstala na dále krytím kontokorentního dluhu československých korun; — správně vyložily nižší soudy. V tom směru stačí poukázati k důvodům rozsudků nižších soudů, které nebyly vyvráceny vývody dovolacího spisu. Tomu-li tak, nebylo třeba dalšího důkazu obchodními knihami žalující banky, po případě výslechem stran, a nelze v tom, že tyto důkazy nebyly odvolacím soudem provedeny, spatřovati vadu odvolacího řízení po rozumu §u 503 čís. 2. c. ř. s., aniž jest oprávněna výtka nesprávného posouzení právního (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), v kterémžto směru se jen ještě dodává, že žalovaný započtení zažalované částky na domnělý nárok na náhradu škody v prvé stolici vůbec neuplatnil a co do tvrzeného nároku z obohacení pouze prohlásil, že kondikuje příslušnou částku.

Čís. 4034.

Dopravní řád železniční.

Pokud dráha neručí za škodu, která povstala tím, že aniž by byla adresáta ve smyslu §u 79 dopr. žel. ř. o příchodu zboží uvědomila, vydala zásilku osobě, která se podvodně legitimovala jako adresát.

(Rozh. ze dne 1. července 1924, Rv II 244/24.)

Žalobce zaslal zboží do stanice J. a udal v nákladním listu jakožto příjemce: »Ludvík P., obchodník v J.«. Tvrdě, že dráha vydala zásilku osobě jiné, domáhal se žalobce na dráze náhrady škody. P r o c e s n í s o u d prvé stolice žalobu zamítl, o d v o l a c í s o u d jí vyhověl. N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Nemůže býti sporu o tom, že dráha smí své povinnosti, uvědomiti příjemce o příchodu zboží, vyhověti jen některým ze způsobů §u 79 žel. dopr. ř., jak odvolací soud na rozdíl od prvního soudu správně dovozuje, přes to však nelze dovolání žalovaného eráru podanému z důvodů čís. 3 a 4 §u 503 c. ř. s. odepříti úspěch. Žaloba opírá se o zavinění dráhy a spatřuje je v tom, že adresát zásilky nebyl podle předpisu §u 79 žel. dopr. ř. o příchodu zboží předem zpraven, a že mu byla zásilka bez předchozího avisa vydána. Kdyby byl býval adresát dle předpisu avisován, bylo by prý vyšlo na jevo, že ho v J. vůbec není, odesílatel byl by musil býti o tom vyrozuměn a nebyl by přišel vydáním zásilky osobě, která si podvodně přikládala jméno adresátovo, ke škodě. Ale tvrzení, že avisováním podle předpisu bylo by bývalo zjištěno, že ho ve skutečnosti není, jest pouhou domněnkou žalobcovou, neboť domnělý Ludvík P. mohl se stejně, jako se legitimoval na železnici, legitimovati i na poště, aviso mohlo mu pak dle §u 17 poštovního řádu ze dne 22. září 1916 čís. 317 ř. zák. býti platně doručeno, a podvod nemusil býti odhalen. Nelze proto pokládati za prokázánu příčinnou souvislost mezi tvrzeným zaviněním dráhy a žalobcovou škodou, takže již v tomto směru jest nárok na náhradu škody vybudován na důvodu nedostačujícím. Mylným jest dále názor, že předpis §u 79 žel. dopr. ř. má za účel omeziti nebezpečí vydání zboží osobě nepovolané a že jest povahy donucovací. Příchodem zboží s nákladním listem do stanice určení přecházejí práva z nákladní smlouvy z odesílatele na příjemce. Příjemce má právo domáhati se vydání nákladního listu a zboží i žalobou (§§ 76 (1), (2), 73 (9) žel. dopr. ř.). Předpis §u 79 žel. dopr. ř. o uvědomění příjemce o příchodu zboží jest jen důsledkem smluvní povinnosti dráhy, vydati zboží adresátovi, uvedenému v nákladním listu, a má za účel dáti mu vědomost o tom, že zboží došlo a že počala běžeti lhůta ku odebrání. Má chrániti zájmy příjemce a nikoliv odesílatele. Podle §u 79 (5) žel. dopr. ř. může se příjemce uvědomění bez souhlasu a vědomosti odesílatele zřeknouti. Z těchto ustanovení plyne, že dráha neměla vůči žalobci jako odesílateli smluvní povinnosti, by adresáta, uvedeného v nákladním listu avisovala i proti jeho vůli, a že se opomenutím avisování, když adresát s ním souhlasil, nedopustila vůči žalobci zavinění. Rozhodnutí sporu nezávisí proto na otázce porušení předpisu §u 79 žel. dopr. ř., nýbrž jedině na tom, zda byl domnělý Ludvík P., jejž dráha považovala za adresáta a jemuž zásilku vydala, osobou, které podle nákladního listu zásilka měla býti vydána. K otázce této dlužno přisvědčiti. Dle §u 56 (1) žel. dopr. ř. jest odesílatel povinen udati v nákladním listě jméno a bydliště příjemce. Tomuto předpisu vyhověl žalobce udáním adresy »Ludvig P., obchodník v J.«. Původní, žalovanou stranou popřené udání žaloby, že byla v adrese uvedena ještě také ulice, nebylo prvním soudem zjištěno a žalobce v opravném řízení na něm již netrvá. Uvedená adresa byla sice dostatečná, neboť bylo možno podle ní v malém městě, jakým jest J., vypátrati adresáta, ale nebyla přesná, neboť nebyl v ní uveden byt a zaměstnání bylo uvedeno jen příliš širokým názvem »obchodník«. Za všechny škody, které vzejdou nepřesností adresy, udané v nákladním listu, ručí dle §u 57 žel. dopr. ř. odesílatel. Podle vlastního udání žalobce nezdržoval se dříve v J. žádný Ludvík P. Podle skutkových zjištění prvního soudu, které nebyly žalobcem již napadeny, chodil však již několik dní, než došla zásilka žalobcova, na nádraží v J. muž tam posud neznámý, který byl o zásilce informován, přikládal si jméno Ludvíka P-a, jemuž byla adresována, tvrdil, že má v rukou kopii objednacího lístku o ní, a vykázal se legitimací opatřenou podobiznou a podpisem. Jelikož jiného Ludvíka P-a v J. nebylo, a žalobce nemohl míti tedy v úmyslu, aby zboží bylo vydáno jinému Ludvíku P-ovi, byl uvedený muž jedinou osobou, která podle adresy uvedené v nákladním listu mohla přijíti jako příjemce zboží v úvahu, a nebylo tu důvodu, aby za oprávněného příjemce nebyl považován. Podle §u 81 (1) žel. dopr. ř. má býti odesílatel vyzván, by rozhodl, co se má se zbožím státi, teprve nemůže-li býti příjemce vypátrán. Toho případu tu nebylo, příjemce se hlásil o zboží sám a musil za daných okolností býti považován za totožného s adresátem. Vydáním zboží tomuto příjemci splnila železnice povinnost, uloženou jí nákladní smlouvou a §em 76 žel. dopr. ř., pročež nelze ani v jejím jednání spatřovati zavinění, ani nelze zboží považovati následkem jeho vydání osobě odlišné od adresáta dle §u 84 žel. dopr. ř. za ztracené.

Čís. 4035.

Prozkoumání zboží dle čl. 347 obch. zák. musí se státi neprodleně po dodání zboží a to po případě i odborně a není kupitel oprávněn, otáleti s podrobným prozkoumáním zboží tak dlouho, až je bude moci upotřebiti.

Důkazní břemeno včasného oznámení vad a tím i včasného zkoumání zboží stihá kupitele.

(Rozh. ze dne 2. července 1924, Rv I 549/24.)

Proti žalobě o zaplacení nedoplatku kupní ceny za dodané zboží namítl žalovaný mimo jiné, že dal zboží k disposici. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Jak z vývodů dovolání i odvolání zdá se na jevo vycházeti, vykládá žalovaný slova čl. 347 odstavec druhý obch. zák. »bez odkladu po dodání, pokud jest to podle řádného chodu obchodního možno« tak, že nemusí dříve zboží zkoumati a vady vytýkati, dokud zboží podle poměrů ve své továrně nemohl upotřebiti a že pokládá za vady skryté již ty, které nemohl při zevní prohlídce zjistiti. Vychází-li žalovaný z těchto předpokladů, jest ovšem v obojím směru na omylu. Kupitel, chtěje se přesvědčiti, zda má koupené zboží vady, a chtěje případné vady včas vytýkati, musí neprodleně po dodání zboží, jakmile jest mu to podle řádného chodu obchodního možno, je zkoumati, a to nejen zevně a povrchně, nýbrž, pokud jest to podle povahy zboží třeba, i odborně.

Že by byl kupec oprávněn otáleti s podrobnou prohlídkou tak dlouho, až bude moci zboží upotřebiti, není správným, a takový postup odporoval by příkře čl. 347 obch. zák. Zjištěno jest, že žalovanému dodán byl vagon třísloviny (výtažku) »Triumf« podle faktury ze dne 22. prosince 1922 v prosinci 1922, že však žalovaný teprve dopisem ze dne 22. března 1923 oznámil žalobkyni, jaké závady při upotřebení výtažku shledal, a žádal za vysvětlení, kterého se mu dostalo v dopisu ze dne 21. dubna 1923, na který teprve v dopisu ze dne 3. května 1923 vady vytýkal. Žalovaný píše v onom dopise ze dne 22. března 1923, že při použití Triumfu shledal závady, blíže popsané, a praví sám v žalobní odpovědi, že počátkem března 1923 začal výtažek upotřebovati a že při spotřebení výtažku shledal také, že místo objednaného tmavohnědého zrnitého druhu bylo mu dodáno též několik pytlů světlohnědého, práškového extraktu. Žalovaný marně snaží se ještě v dovolání své tvrzení o včasnosti výtky též ohledně této vady udržeti, ačkoli přece šlo tu nade vši pochybnost o vadu zjevnou, kterou by byl musil viděti, kdyby byl zboží i jen zevně prohlížel. Důkazní břemeno včasného oznámení vad ve smyslu čl. 347 obch. zák., jehož podkladem jest také včasné zkoumání zboží, stihá žalovaného. Ten však ani slovem v první stolici se nezmínil, že zboží včasně zkoušel a to ani povrchně, tím méně odborně v tom způsobu, jak to sám již v odpovědi na žalobu a v odvolání popisuje. Zůstaly-li žalovanému vytýkané vady po tři měsíce utajeny a přimíchal-li v březnu 1923 výtažek hned do 84 kádí, stalo se to jen proto, že zboží podle své povinnosti jako pečlivý obchodník dříve nezkoušel a nikoli proto, že šlo o vady tajné, jak to nyní vyložiti se snaží. Když tedy odvolací soud uznal, že oznámení vad teprve v dopise ze dne 22. března 1923, tedy po 3 měsících, učiněno bylo pozdě a že zboží platí podle čl. 347 obch. zák. za schválené, jest tento úsudek správný, protože žalovaný ani netvrdil, že odborné zkoumání zboží nemohlo býti provedeno dříve, než za 3 měsíce. Protože pak žalovaný toho, co mu náleželo, nedokázal, nebyl jeho námitkami právní základ žaloby otřesen, ani nebyly jeho dovoláním otřeseny správné důvody odvolacího soudu. Nebylo tedy nutno zabývati se otázkou, zda dopis ze dne 22. března 1923 obsahuje oznámení vad, jak to zákon ve čl. 347 obch. zák. žádá, protože dopis ten byl již patrně opozděným. Vše, co bylo uvedeno, platilo by též podle §u 346 obch. zák., platného na Slovensku.

Čís. 4036.

Uzavřena-li o předmětu nájmu se souhlasem posavadního nájemníka nová nájemní smlouva mezi vlastníkem a osobou třetí, může se vlastník domáhati výmazu vkladu nájemního práva pro dřívějšího nájemce.

(Rozh. ze dne 2. července 1924, Rv I 660/24.)

Žalovaný byl nájemníkem v domě žalobcově a nájemní jeho práva byla na domě vtělena. Se souhlasem žalobcovým vzdal se žalovaný najatých místností ve prospěch svého nástupce. Žalobu, jíž domáhal se pronajímatel na bývalém nájemci prohlášení, schopného ku výmazu nájemního práva, procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Jest nesporno, že žalovaná vzdala se obchodu a místností v domě žalobcově a že místnosti ty postoupila se svolením žalující strany svým nástupcům. Vzdala-li se žalovaná místností pro své nástupce, kteří nebyli pouhými podnájemníky, nýbrž skutečnými nájemci, s nimiž žalující strana zvláštní smlouvu nájemní uzavřela, pokud se týče jim nájemné zvyšovala, dlužno správně z toho usouditi, že smlouva nájemní, uzavřená se žalovanou, vzdáním se zanikla, důsledkem čehož vázne bezdůvodně i zapsané právo nájemní (§ 1444 obč. zák.). Je naprosto nerozhodno, zda žalovaná prohlásila, že se nevzdala nájemních práv knihovně zapsaných. Dovozuje-li prvý soudce z výpovědi žalované a svědka K-a, že žalovaná se nevzdala práv nájemních knihovně zapsaných a že proto žalobní prosba o částečný výmaz práva nájemního jest bezdůvodnou, přehlíží právní význam a dosah knihovně zapsaného práva nájemního. V §u 1095 obč. zák. se sice právo to označuje jako právo věcné v tom smyslu, že i každý další nabyvatel věci musí si právo to dáti líbiti. Knihovním zápisem nevtiskuje se však právu nájemnímu, zapsanému pro určitého nájemníka ráz práva věcného; »věcnost« po rozumu §u 1095 obč. zák. znamená pouze absolutnost vůči dalším nabyvatelům věci, aniž by tím přestalo býti právo nájemní právem obligačním, tedy právem osobním a nikoli věcným. Jakmile se vzdala žalovaná práva, užívati místností, o které běží, ve prospěch svého nástupce, zaniklo její právo obligační, zanikla tím i jeho »věcnost« (»absolutnost«), neboť věcnost jeho trvá jen potud, pokud právo to vůbec trvá. Vstoupil-li někdo jiný v nájemní poměr vůči majiteli domu, vznikl nový obligační poměr a, mělo-li by právo takové i nadále působiti absolutně, musilo by býti na základě nové smlouvy znovu zapsáno pro nového nájemce; příčí se však povaze obligačního práva, by toto objevovalo se nadále v knize pozemkové pro nového nástupce, jako jest tomu u práv věcných. Neběží zde o postup práva nájemního, neboť při pouhém postupu nezáleží na prohlášení postoupeného dlužníka, kdežto při právu nájemním třeba jeho souhlasu k tomu, by nový nástupce vstoupil v poměr nájemní. Kdyby správnou uznána byla námitka žalované strany, že má zůstati knihovní stav nezměněn, odporovalo by to zásadě, uznané v knihovním právu, že skutečný stav musí odpovídati stavu knihovnímu. Při převodu práv v technickém slova smyslu trvá právo vlastně v pořadí původním, kdežto při tak řečeném přechodu nájemního poměru na jiného zápis knihovní pro nástupce (nového nájemce) působí teprve ode dne zápisu tohoto. Na tomto stavu věci nemůže ničeho změniti ani skutečnost, že snad žalovaná — jak uvedla ve svém nepřísežném výslechu — části místnosti užívá »nepřímo« jako účastnice participující na podniku. Je-li tomu tak, pak se to týká jen vnitřního právního poměru jejího vůči jejímu nástupci v poměru nájemním, tím však nevstupuje v nějaký poměr, zejména ne nájemní, vůči majiteli domu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nájemní právo jest podle své vnitřní povahy osobním právem obligačním, opravňujícím nájemce, by po smluvenou dobu předmětu nájmu

užíval. Knihovním vtělením nájemního práva rozšířeny jsou jeho právní účinky po způsobu práv věcných také proti novému nabyvateli předmětu nájmu, poskytujíce nájemníku ochrany proti předčasnému zrušení nájemní smlouvy nástupcem pronajímatelovým, což vyjádřeno v §u 1095 obč. zák. slovy: »že i pozdější držitel předmětu nájmu musí si dáti nájemní právo líbiti«, (ovšem s omezením §u 1121 obč. zák.), t. j. že poměr nájemní nemůže jednostrannou výpovědí zrušiti (§ 1120 obč. zák.). Jen těchto právních výhod dociluje nájemník knihovním vkladem práv nájemních a jen po této stránce přiznává zákon v §u 1095 obč. zák. knihovně zapsaným právům nájemním právní účinky věcných práv. Ježto ve sporu zjištěno, že žalovaná v dohodě se žalobcem přestala nájemně užívati pronajatých místností, odevzdavši je novým nájemníkům, kteří vstoupili v přímý nájemní poměr ku pronajímateli, zanikla tím její nájemní smlouva k těmto místnostem i práva z ní plynoucí. Byla-li nájemní smlouva srovnalou vůlí stran zrušena, pozbyl pro žalovanou právních účinků i knihovní zápis jejích práv nájemních k místnostem, který dle poslední věty §u 1095 obč. zák. jí zabezpečoval ochranu proti novým nabyvatelům předmětu nájmu, avšak jen po dobu trvání nájemního poměru (slova §u 1095 obč. zák. »na nájemní dobu ještě zbývající«) a jest správným závěr odvolacího soudu, že knihovně zapsané její právo nájemní vázne bezdůvodně a stačí odkázati k důvodům odvolacího soudu, které vývody dovolacími vyvráceny nebyly.

Čís. 4037.

V tom, že matka prohlásila nedospělé dosud dceři, že jí koupila určité věci do výbavy, nevznikl ještě pro dceru důvod k nabytí vlastnického práva k oněm věcem.

(Rozh. ze dne 2. července 1924, Rv I 725/24.)

Žalobkyně (Anna V-ová mladší) domáhala se uznání vlastnického práva k osmi perským kobercům a prohlášení nepřípustnosti exekuce, vedené žalovanou bankou proti Anně V-ové starší na ony koberce. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Soud prvé stolice jest toho názoru, že žalobkyně smlouvou darovací a skutečným odevzdáním nabyla vlastnictví k zabaveným kobercům od Anny V-ové starší, a to srovnalou vůlí obou stran a odevzdáním ve smyslu §u 425 obč. zák. Odvolací soud nepokládá tento právní názor za správný. Darování v užším smyslu jest dobrovolné a bezplatné právní jednání oboustranné, kterým jedna strana (dárce) zmenšením svého jmění druhou stranu (obdařeného) obohacuje, poskytuje jí za tím účelem zisk majetkový, jejž tato se shodnou vůlí přijímá. K podstatě darování náleží tedy mimo bezplatnost a dobrovolnost jednání, by obdařený byl obohacen ztenčením jmění dárcova. V subjektivním směru třeba úmyslu obou stran k výsledku tomu směřujícího. Jest tudíž předpokladem darování projev vůle darovací s jedné a projev vůle, dar přijmouti, s druhé strany. Strana žalující neuvedla a neprokázala ni jediné okolnosti, ze které by plynulo a dalo se usuzovati, že byl na straně Anny V-ové starší projev vůle, svou tehdy 9 letou dceru Annu, nyní žalobkyni, koberci obdarovati a že žalující dala na jevo, ať již výslovně nebo mlčky sama neb svým zákonným zástupcem, že dar ten přijímá. Svědkyně Anna V-ová ničeho v té příčině nepotvrdila. Pouhé prohlášení: »Tady jsem ti koupila do výbavy koberce« nelze podle obecné zkušenosti považovati za projev vůle, že dotyčné předměty mají býti darovány hned s účinkem, aby vlastnictví bylo ihned převedeno. Jestiť všeobecně známo, že rodiče, zvláště matky, opatřují dcerám předměty do výbavy již v době, kdy ani věk dcery ani ostatní okolnosti nedají vůbec nijak usuzovati, zda k provdání dcery vůbec dojde, že vyjadřují se o tom, že koupily věci dceři do výbavy, a přece nikdo nepomyslí na to, že předměty ty jsou vlastnictvím dceřiným, naopak k skutečnému odevzdání dochází teprve až ke provdání dcery skutečně v budoucnosti dojde. Rčení »koupila jsem ti do výbavy« rozumí se tedy pravidelně jen jako výrazu pohnutky, proč předmět byl koupen, a budoucího jeho účelu. Aby se mohlo výroku tomu v jednotlivém případě rozuměti jinak, bylo by nutno, aby z okolností případu bez jakékoliv pochyby odlišný význam byl zřejmým; takové zvláštní okolnosti v tomto směru nebyly zjištěny ani tvrzeny. Není jí ani okolnost, že snad koberců bylo užíváno jen k zařízení pokoje dceřina; neboť v každé rodině jsou určité předměty nábytku a v rodinách zámožnějších i zařízení celého pokoje určeny k tomu, by sloužily k potřebě a osobnímu užívání určitého dítěte, aniž však v tom se vidí ještě úplné odevzdání věcí těch do vlastnictví dítěte; jde prostě o stav faktický, nikoliv fakt právně významný. Z toho však plyne, že žalující neprokázala ani úmyslu darovacího, ani tradice ke převedení vlastnictví na ní potřebné. Že onen výrok matky žalobkyně nutno posuzovati ve shora uvedeném obvyklém smyslu, plyne i z toho, že v oné době byla žalující 9tiletým děckem, u něhož na sňatek v dohledné době nebylo pomyšlení.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nesprávné posouzení právní spatřuje dovolatelka v podstatě v tom, že odvolací soud neshledal uskutečněným darování, ač zjistil, že se Anna V-ová starší, ukazujíc na sporné koberce, vůči své, tehda devítileté dceři, žalobkyni Anně V-ové vyjádřila: »Tady jsem ti koupila do výbavy koberce« a že všechny tyto koberce uložila po svém příjezdu do pokojů žalobkyně. Nelze arci přehlížeti zásadu §u 914 obč. zák., podle které při výkladu smluv nesmí býti lpěno na doslovném znění výrazu, nýbrž musí býti vypátrán úmysl stran, a smlouva tak musí býti vyložena, by to odpovídalo zvykům poctivých styků, tedy podle okolností výklad může vésti k doplnění právního jednání tím, že se dává určitý úmysl okolnosti, na kterou strany nemyslely, nebo kterou jinak pojímaly, že tedy nerozhoduje doslovné znění prohlášení, nýbrž jeho smysl, pokud vyplývá z jasného úmyslu (§ 6 obč. zák.) a pokud příjemce projevu, uváživ všechny okolnosti, neměl rozumného důvodu o něm pochybovati (§ 863 obč. zák.). Ale přece sluší zdůrazniti, že zákon vyžaduje (§ 869, 565 obč. zák.) určitosti a srozumitelnosti prohlášení, že prohlášení vůle má býti určité, to jest nesmí býti učiněno

tak všeobecně, aby nebylo lze vůbec seznati, kam směřovala vůle, že prohlášení vůle musí býti srozumitelné, aby ve příjemci vznikla žádoucí představa. Těmto zásadám se odvolací soud při svém zákonitě učiněném výkladu nikterak nezpronevěřil. Správně a výstižně uvedl okolnosti všeobecně známé, tedy vzal zřetel na zvyky v poctivých stycích platné. Ani podle názoru dovolacího soudu nemohl příliš všeobecný výrok Anny V-ové starší: »Tady jsem ti koupila do výbavy koberce«, provázený ukázáním na tyto koberce, vzbuditi vůbec v někom žádoucí představu, že tím mají býti právě koupené koberce darovány, nejméně pak mohla tato žádoucí představa vzbuzena býti v devítileté příjemkyni, kterou vzhledem k jejímu tehda útlému věku zajisté nelze řaditi mezi osoby vdavek chtivé, a jejímuž dětskému cítění darování 8 perských koberců, jak se řeklo do výbavy, jistě zůstalo lhostejnou skutečností bez náležitého uvědomění, oč vlastně běží podle platného řádu právního. Zjištěný výrok může býti za daných okolností považován pouze za slib, o němž nad to jest pochybno, zda byl slibem darovacím, uváží-li se, že není jisto, zda dárkyně nebyla po zákonu povinna, příjemkyni výbavu zaříditi, což by pak nebylo darováním, neboť by to nebylo právním jednáním bezúplatným. Právem rozuměl odvolací soud rčení »koupila jsem ti do výbavy« jenom jako výrazu pohnutky, proč byl předmět koupen a jaký má býti jeho budoucí účel, a právem také přikládá okolnosti, že bylo koberců těch výhradně užíváno v pokojích žalobkyně, význam pouze skutečného stavu, nikoli skutečnosti právně významné. Nadbytkem, byť i rovněž právem, poukazuje odvolací soud, že žalobkyně kromě darovacího úmyslu neprokázala ani odevzdání totiž, že nepovažoval pouhé ukázání na koberce, provázené výrokem: »Tady jsem ti koupila do výbavy koberce«, za odevzdání způsobu §u 427 obč. zák. Proto odvolací soud neposoudil věc po právní stránce nesprávně, uznav, že se žalobkyni nepodařilo dokázati vlastnictví ku sporným kobercům, poněvadž důkaz o uskutečněném darování selhal úplně.

Čís. 4038.

Kdo, opíraje se o některý z důvodů § 42. ex. ř., žádá za odklad exekuce, má pro sebe zákonnou domněnku újmy, nemusí proto nebezpečí újmy tvrditi a osvědčovati. Jest na soudci, by spravedlivě uvážil, zda nejde dle celého stavu o případ výjimečný, zda totiž v daném případě újma dlužníku (žadateli za odklad) nehrozí, i když se exekuce provede.

(Rozh. ze dne 2. července 1924, R II 215/24.)

K žalobě podle §u 35. ex. ř. povolil prvý soud dlužníkovi proti složení jistoty odklad exekuce. Rekursní soud dlužníkův návrh zamítl. Důvody: Dlužník sice osvědčil, že podal proti exekučnímu nároku žalobu oposiční (§ 35. ex. ř.). Avšak tato jediná skutečnost sama o sobě nestačí k odůvodnění návrhu na odklad exekuce. Dlužník musí dále osvědčit, že s pokračováním exekuce je spojeno nebezpečenství majetkové újmy nenahraditelné nebo těžce napravitelné (§ 44 ex. ř.). Tato zákonná náležitost musí dlužníkem býti podepřena určitými skutečnostmi. V tomto případě mluví sice dlužník ve svém návrhu o tomto nebezpečenství, uvádí tento zákonný požadavek, netvrdí však, v čem toto nebezpečenství spočívá, zejména zda vymahající strana nepodává úplné záruky, že to, co exekucí vymůže, nevrátí, zvítězí-li dlužník ve sporu oposičním. (Srov. Gl. U. n. ř. 1273).

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvé stolice.

Důvody:

Dovolacímu rekursu nelze upříti oprávněnosti. Dle motivů k §u 42 a násl. ex. ř. jest účelem odložení exekuce, by bylo zabráněno škodlivé změně poměrů všude tam, kde správnost a přípustnost exekuce stala se pochybnou, buď z důvodů hmotného práva nebo vzhledem k předpisům exekučního řádu. Před odstraněním těchto okolností nemá býti pokračováno v exekuci na dlužníkovu újmu. Z toho plyne, že, jsou-li zde podmínky §u 42 a 44 ex. ř., sluší povoliti odklad exekuce. § 42 nežádá mimo důvod odkladu, jímž jest v tomto případě žaloba oposiční, spadající pod skupinu čís. 5, žádných dalších podmínek, ale ovšem praví jen, že na takový důvod odklad povolen býti může. Toto »může« jako všude jinde tak i zde není nikterak dáno do libovůle soudce, nýbrž do jeho spravedlivého uvážení a znamená tedy buď »musí« nebo »nesmí« podle toho, pro co toto spravedlivé uvážení vyzní, a tu přesné pokyny pro ně udává § 44 ex. ř., který béře v úvahu jak zájem žadatele odkladu, jímž bude pravidelně dlužník (v případě §u 37 ex. ř. ovšem osoba třetí), tak zájem věřitele. Co se týče zájmu dlužníka (žadatele odkladu), udává § 44 ex. ř., kdy a za jakého předpokladu odklad exekuce povolen býti nesmí, takže, pak-li tu tohoto předpokladu není, odklad v zájmu dlužníka povolen býti musí. Praví se tam: Odklad nesmí se povoliti, může-li exekuce počíti neb pokračovati, aniž by to pro žadatele odkladu bylo spojeno s nebezpečím nenahraditelné neb těžko nahraditelné újmy majetkové. Zákon nevyjadřuje tedy podmínku positivně, nepraví, že odklad jest povoliti, hrozí-li dlužníku nebezpečí řečené újmy, v kterémž případě arci by dlužník takové nebezpečí tvrditi a vykázati musil, nýbrž klade ji naopak negativně, řka, že odklad nelze povoliti, nehrozí-li dlužníku řečené nebezpečí. Důvody odkladu, v §u 42 ex. ř. vypočítané jsou takového rázu, že již dle povahy jejich musí se pravidelně míti za to, že by dlužník provedením exekuce újmu utrpěl, pakli důvod odkladu je pravdivý, což v případech důvodů materielního práva jako právě zde, má teprve sporem býti zjištěno, tak na př. právě v tomto případě, čímž by se ukázalo, že v čas provedení exekuce již nic dlužen nebyl, nebo žadatel odkladu zvítězil by ve sporu vybavovacím, ale svršky jeho byly by mezitím prodány. Účel obrany proti exekuci, tvořící důvod odkladu, na př. tedy účel žaloby oposiční neb vybavovací, nemá býti zmařen, to je právě úmyslem zákonodárce (sic jinak byl by odporovatele odkázal prostě na žalobu o náhradu interese), avšak on by zmařen byl, kdyby odklad povolen nebyl. K tomu doložiti dlužno, že zákon nemluví o »škodě«, nýbrž a »újmě« žadatele odkladu, což jest pojem mnohem širší, zahrnuje v sobě oproti onomu předem již ušlý zisk (§ 1293 a 1324 obč. zák.), který pravidelně bude tu těžko nahraditelný, protože těžko dokazatelný, ale pak i každou jinou majetkovou ztrátu, která často téměř nepostižitelna bývá, tak na př.

obchodník, u něhož přece však záleží na důvěře v něho, jíž se řídí i úvěr jeho, může býti neskonale postižen tím, že provedením exekuce podkopá se důvěra v něj a tím i jeho úvěr, ba druhdy i odbyt. Velmi úzké jest proto hledisko těch, kteří těžkonahraditelnost újmy posuzují jen se zřetelem na přítomnou mohovitost vymáhajícího věřitele, na které zákon nikterak nestaví a jež ostatně může zdáním klamati nebo také se změniti. Z dobrých příčin tedy zákon, je-li důvod odkladu dle §u 42 dán, řečenou újmu předpokládá, ježto jest daleko pravidlem, ale nezapomíná ovšem, že výjimkou přece může újma býti vyloučena, a této výjimce, na kterou pamatoval v §u 42 slůvkem »může« (odklad povoliti), hoví potom § 44 právě svým citovaným ustanovením. Dlužník (žádatel odkladu) má pro sebe zákonný předpoklad (domněnku) újmy, nemusí tedy, — to právě z oné negativní stylisace zákona jasně plyne — nebezpečí újmy tvrditi a dokazovati, nýbrž na soudci je, aby spravedlivě uvážil, není-li dle celého stavu věci, dle celé situace dána výjimka, zda tedy v daném případě újma dlužníku nehrozí, i když se exekuce provede, tak na př. sotva jaká újma bude hroziti dlužníku, vede-li se na jeho pozemek, jejž nechává ležeti ladem, spekuluje na budoucí prodej jeho jako pozemku stavebního, exekuce toliko vnucenou správou, která pozemek hospodářsky, na př. zemědělsky osetím nebo obchodně pronajmutím za skladiště, zužitkuje. To jest od počátku stálá praxe všech exekučních soudů, že od žadatele odkladu tvrzení a průkaz nebezpečí nežádají. Toliko mizivá část praxe s Neumanem, zvláště některé rekursní soudy, svedena patrně praxí v exekuci zjišťovací a ve věcech prozatímního opatření, kde ovšem zákon od žadatele tvrzení a průkaz příslušného nebezpečí vyžaduje (§ 370, 379, 381, 389, 390 ex. ř.), čímž se právě již na první pohled podstatně liší od případu našeho, kde zákon vyjádřil se zcela jinak (§§ 42 a 44 ex. ř.), ukládá žadateli odkladu povinnost tvrditi a prokázati (osvědčiti) nebezpečí újmy z exekuce hrozící, ačkoli ze zákona požadavek ten doložiti nelze. Zákon shora vylíčené liberální stanovisko vůči žadateli odkladu mohl zaujmouti velmi dobře proto, že zároveň učinil opatření, aby zájem věřitelův tím nikterak netrpěl. Věřiteli totiž buď z odkladu exekuce žádná újma vůbec nehrozí a pak není příčiny, aby se odklad nežádaný svévolně nepovolil, anebo hrozí nebezpečí uspokojení jeho nároku, což ovšem podléhá zase pravidelnému uvážení soudcovu, a pak musí dlužník (žadatel odkladu) zajistiti ho kaucí, sice se odklad nepovolí, resp. nastalo-li nebezpečí až po jeho povolení, zruší. Otázka újmy věřitelovy však v tomto případě odpadá, ježto byl již prvním soudcem odklad od složení kauce 11.000 Kč, kryjící úplně nárok věřitelův, závislým učiněn a kauce ta 11.986 Kč 23 h ve formě vkladní knížky spořitelní složena. Není tedy nejmenší závady proti odkladu i bylo proto tak rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 4039.

Ustanovení §u 524 c. ř. s. vztahuje se i na usnesení, jímž byly přisouzeny útraty v řízení o zajištění důkazů.

(Rozh. ze dne 2. července 1924, R II. 220/24.)

V řízení o zajištění důkazů bylo dokazovateli uloženo, by nahradil odpůrci útraty provedeného důkazního řízení. Na základě tohoto usnesení navrhl odpůrce proti dokazovateli exekuci. Prvý soud návrh zamítl, rekursní soud exekuci povolil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací rekurs jest vybudován na mylném názoru, že řízení k zajištění důkazů není řízení sporným, nýbrž mimosporným a že, pokud jde o vykonatelnost usnesení, kterým bylo uloženo dokazovateli, by odpůrci nahradil útraty, prováděním důkazu mu vzniklé, neplatí ustanovení §u 524 c. ř. s., nýbrž předpis §u 12 odstavec druhý nesp. říz. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák., dle něhož prý mělo býti v tomto případě postupováno. Již ze zařadění předpisů o zajištění důkazů v 8. titulu prvého dílu druhé části c. ř. s. jest patrno, že ustanovení tato jsou podstatnou součástí celého zákona, ale vyplývá to i z povahy tohoto důkazního prostředku, kterým má býti připraven průvodní základ pro spor, když pozdější provedení by bylo buď znesnadněno, nebo dokonce znemožněno. Dovolací rekurs dovozuje též z ustanovení §u 388 odstavec prvý c. ř. s., že v řízení o zajištění důkazů platí jen předpisy c. ř. s. II., IV., V. a VI. titulu z prvého oddílu části druhé, než neprávem, poněvadž tento předpis týče se jen způsobu, kterým zajištění důkazu lze prováděti, není jím však vyloučeno použití c. ř. s. o opravných prostředcích proti usnesením v tomto řízení vydaným. Rekursní soud posoudil tudíž věc bezvadně s hlediska právního, odůvodniv v tomto případě přípustnost exekuce ustanovením §u 524 odstavec prvý c. ř. s.

Čís. 4040.

Domáhá-li se manželka na manželi placení výživného na základě smíru, není výlučně příslušným soud sborový, nýbrž řídí se věcná příslušnost dle výše žalobního nároku. Ostatně nárok manželčin na výživné sám o sobě jest nárokem ryze majetkoprávním.

(Rozh. ze dne 2. července 1924, R II 224/24.)

Na základě soudního smíru žalovala rozvedená manželka manžela u okresního soudu o nedoplatek výživného 403 Kč. Prvý soud rozhodl o žalobě věcně. Odvolací soud zrušil rozsudek i s předchozím řízením pro zmatečnost a odmítl žalobu, ježto spor patří k výlučné věcné příslušnosti sborového soudu prvé stolice.

Nejvyšší soud zrušil usnesení odvolacího soudu a uložil mu, by znovu rozhodl o odvolání.

Důvody:

Odvolací soud, poukázav k tomu, že žalobní nárok opírá se o smír u zemského soudu civilního v Brně ve sporu o výživné, a že ve smíru tomto výslovně jest uvedeno, že žalovaný jest povinen, platiti žalobkyni

až do jejího znovuprovdání 19 — 20% svých požitků k její výživě, míní, že jde o nikoli ryze majetkový nárok ze vzájemného poměru manželů (§ 50 čís. 3 j. n.). Z toho odvozuje, že jde o výlučnou příslušnost sborového soudu prvé stolice, a považuje za nerozhodno, zda je základem žalobního nároku smír, či zákon. Dále z toho dovozuje, že jde o nezhojitelnou nepříslušnost soudu prvé stolice, na kterou jest bráti zřetel z úřední povinnosti v každém období rozepře. (§§ 104 II. i 43 j. n. a §§ 477 čís. 3, 478 I. c. ř. s.). Nelze tento právní názor odvolacího soudu schváliti. Podle §u 41 II. c. ř. s. děje se zkoumání příslušnosti soudu v občanských rozepřích na základě žalobcových údajů, leč by soudu bylo již známo, že jsou nesprávné (§ 269 c. ř. s.). Byť i smír uzavřen byl mezi manželi o výživném, nepřestává podle §u 1380 obč. zák. býti samostatnou smlouvou o ryze majetkových nárocích mezi manželi, kterou upravili tyto vzájemné nároky; opírá-li se tedy žaloba svým právním základem o smír, tudíž o předpis §u 1380 obč. zák., může přicházeti v úvahu jenom tento právní základ, nikoli okolnost, že ku smíru zavdal podnět zákonitý nárok manželčin na slušnou výživu, mající svůj zdroj v předpisu §u 91 obč. zák. Ostatně i tento nárok manželčin jest nárokem ryze majetkovým, což vyplývá z toho, že předpisy, upravující majetkové právní nároky manželčiny vůči manželu, zařaděny jsou do 28. hlavy obč. zák. (§§ 1263 — 1266), tedy do II. dílu tohoto zákona, jednajícího o pohledávkových a nikoliv o osobních právech. Mínění, že »ryze majetkovými nároky« sluší rozuměti jenom nároky, při kterých jak právní základ, tak i uplatňovaný předmět patří k majetkovému právu, nelze srovnati s doslovem §§ 50 III. čís. 2 a 3, a 76 j. n., podle nichž jen předmět sporu, to jest žalobní žádost, v tom kterém případě jest pro posouzení příslušnosti směrodatnou. Předmětná příslušnost řídí se podle §u 49 čís. 1 j. n., pokud se týče podle §u 50 I. j. n., proto byl vzhledem ku zažalovanému penízi 403 Kč ku projednání této rozepře příslušným okresní soud.

Čís. 4041.

O přípustnosti odevzdání znameními rozhoduje názor obchodu tam, kde to obchodu působí obtíže, by se odevzdávalo hmotně a proto se obchod spokojuje odevzdáním znameními.

(Rozh. ze dne 2. července 1924, Rv II 387/24.)

Manželé B-ovi dali žalující záložně do zástavy své hostinské zařízení, najmě tří kulečníky, 1 vyšívaný obraz, 1 nástěnné hodiny a dvě zrcadla. Zastavené předměty byly opatřeny viditelnými známkami, jež byly na nich ještě v době, kdy žalovaná banka zabavila exekučně týtéž předměty. Žalobě, by bylo zjištěno, že žalobkyni přísluší nárok na přednostní uspokojení z výtěžku exekučního prodeje zabavených movitostí, procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Dle §u 452 obč. zák. jest symbolické odevzdání (jako náležitost zřízení práva zástavního na věcech movitých) jen tehdy přípustno, není-li jich hmotné odevzdání z ruky do ruky možno. Je proto zásadně ve všech případech k zřízení práva zástavního třeba, by vlastník odevzdal věci věřiteli a aby oba se shodli v tom, že věřiteli přísluší na těchto věcech právo zástavní. Věřitel musí nabýti držby na těchto věcech. Zákonu nestačí, že jest jasno ze zástavních cedulek, připevněných na věcech, do zástavy daných, že bylo zástavní právo zřízeno právním jednáním (zevní poznatelnost práva zástavního). Zákon žádá jako hlavní prostředek k projevu vůle při zřízení práva zástavního změnu držby, přenesení skutečné moci nad zastavenými věcmi. V tomto případě jedná se o věci, jichž hmotné odevzdání z ruky do ruky jest lehce proveditelno: 3 kulečníky, 1 vyšívaný obraz, zrcadla a 1 pendlové hodiny. Symbolické odevzdání (známkami) tu nemá místa.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Právem vytýká dovolatelka nesprávné právní posouzení názoru odvolacího soudu, že ve sporném případě bylo odevzdání znameními dle §u 452 obč. zák. nepřípustno, ježto jde o předměty, které lze odevzdati hmotně. Zákon ovšem připouští v §u 452 obč. zák. odevzdání znameními jen u věcí, jež hmotného odevzdání nepřipouštějí. Leč tím nemíní říci, že přípustno jest odevzdání znameními jen tam, kde hmotné odevzdání jest vyloučeno absolutně, kde tedy fysické odevzdání není vůbec proveditelno. To vysvítá z doslovu §u 427 obč. zák. Zákon používá tu k vysvětlení pojmu věcí, jež nepřipouštějí hmotného odevzdání, příkladů: nákladní zboží, sklad zboží, nebo jiná věc hromadná. Ačkoliv i při těchto věcech je hmotné odevzdání možno, dopouští zákon jejich odevzdání znameními a nechce tedy stanoviti pojem věci, které nepřipouštějí hmotného odevzdání tak, že by tím mínil věci, které hmotného odevzdání vůbec nepřipouštějí, nýbrž zahrnuje v pojem ten i takové věci, které dle názoru obchodu a dle zvyku se hmotně neodevzdávají. Kde to tedy obchodu působí obtíže, by se hmotně odevzdávalo, a proto obchod spokojuje se s odevzdáním znameními, rozhoduje o přípustnosti odevzdání znameními názor obchodu. Odevzdání zařízení živnostenské provozovny a také zařízení hostince jest obtížno, dle názoru obchodu stačí tu obvyklé odevzdání znameními, protože by požadavek hmotného odevzdání obchod značně stěžoval, a nelze seznati ani, proč by odevzdání znameními mělo býti vyloučeno, když důvěra v majetkový stav dlužníka zůstane stejně ochráněna i znameními, svědčícími zastavení, jež každý snadno viděti může. Předpis §u 451 a 452 obč. zák. o tradici zástavní a přísnější forma odevzdání znameními při zástavě, aby bylo použito znamení pro každého snadno poznatelných, proti volnější formě tradice vlastnické dle §u 427 obč. zák. má za účel ochranu bezpečnosti obchodu a důvěry v majetkový stav dlužníka. Ale tomuto požadavku bylo zcela vyhověno i v případě sporném. Jest zjištěno, že bylo použito čitelných a snadno viditelných znamení. Byly nalepeny cedulky, že zařízení hostinské jest žalobkyni zastaveno, na jednotlivých předmětech zařízení zcela zřejmě. Tato znamení byla na oněch předmětech nejen v době odevzdání, nýbrž i v době pozdějšího exekučního zabavení ve prospěch žalované a také ještě při exekučním prodeji. Bezpečnost obchodu a důvěra třetích nebyla tedy ohrožena, když cedulky nezmizely do té doby, kdy žalovaná tohoto práva nabyla a nelze mluviti ani

o tom, že žalovaná tohoto práva nabyla v důvěře, že zástavní právo žalující strany netrvá. Zástavní právo žalobkyně bylo zde tedy v době exekučního zabavení, má přednost před zástavním právem žalované, ježto vzniklo dříve (§ 258 ex. ř.). Zástavní právo, nabyté žalobkyní a znatelné, je právem věcným, absolutně i proti pozdějším nabyvatelům práva na uspokojení působivým, zejména když bylo znatelno i v době nabytí tohoto práva na uspokojení. Proto může se dovolatelka tohoto práva, platnosti jeho nabytí i přednosti dovolávati před zástavním právem žalované.

Čís. 4042.

I v případech §u 371 čís. 1, 2 a 4 ex. ř. lze zrušiti zajišťovací exekuci jen z důvodů §u 376 čís. 1, 2, 3 ex. ř.

(Rozh. ze dne 3. července 1924, R I 528/24.)

Soud prvé stolice zrušil k návrhu dlužníka zajišťovací exekuci vzhledem k tomu, že rozsudky nižších soudů, na jichž základě byla vedena zajišťovací exekuce, byly rozsudkem nejvyššího soudu zrušeny a věc vrácena soudu prvé stolice k novému projednání a rozsouzení.

Rekursní soud zamítl návrh na zrušení zajišťovací exekuce. Důvody: Právem dovolává se stěžovatel rozhodnutí nejvyššího soudu čís. 1743 sb. n. s., dle něhož exekuci zajišťovací lze zrušiti jen tehdy, byla-li současně prohlášením neplatnosti nebo neúčinnosti rozsudku neb s jeho zrušením oduznána pohledávka, o jejíž zjištění jde, nebo současně byl zjištěn právoplatně její zánik. V tomto případě pohledávka nebyla právoplatně oduznána, aniž bylo vyřčeno, že zanikla, nýbrž, jak strana povinná sama uvádí, rozsudkem nejvyššího soudu byly rozsudky nižších stolic, na jichž základě vymáhající strana vedla zjišťovací exekuci, zrušeny a věc vrácena na soud prvé stolice k novému jednání a vynesení rozsudku. Není tedy zrušení exekuce odůvodněno a poukazuje se v ostatním na důvody onoho rozhodnutí.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Kdy se může povolená zjišťovací exekuce zrušiti, udává § 376 ex. ř., ale ani jeden z případů tam naznačených není uplatňován. V úvahu mohl by přijíti toliko předpis čís. 3, který však podmínkou zrušení činí, by pohledávka byla věřiteli oduznána, což však v tomto případě ještě nenastalo. Ovšem jest projednávaný případ, kde povolena zajišťovací exekuce podle § 371 čís. 1 ex. ř. nové znění na základě souhlasných rozsudků dvou nižších stolic, jež pak nejvyšším soudem pro neúplnost řízení byly zrušeny, případem novým přičíněným teprv novelou o úlevě soudům ze dne 1. června 1914 čís. 118 ř. zák. (čl. VIII č. 46), takže § 376 ex. ř. na něj nemyslil a mysleti nemohl, nemají tedy důvody rozhodnutí čís. 1745 sb. n. s., jež jednalo o případě zajišťovací exekuce podle §u 370, a jichž se rekursní soud dovolává, pro něj významu, ale právě z § 371 v porovnání s § 376 podává se jasně, že zákonodárce stojí na stanovisku náhled stěžovatelův odmítajícím. Ono nové ustanovení vloženo jest totiž do § 371 ex. ř. tak, že přičleněno k předpisu čís. 1 jako souřadný člen se starým, tam již obsaženým případem, jenž je ten, že povoluje se zajišťovací exekuce i bez podmínky §u 370 t. j. bez ohrožení nebezpečí (ohrožení), pakli je tu rozsudek pro uznání a bylo do něho podáno odvolání, musí tedy s projednávaným případem, jejž zákonodárce oním zařaděním prohlásil za případ podstatně stejné povahy, jakým také skutečně je, a jenž záleží v tom, že povolena zajišťovací exekuce na základě potvrzujícího rozsudku druhé stolice, když do něho podáno dovolání, naloženo býti stejně, docela tak, jako zákonodárce v § 376 naložil s oním starším, již původně v čísle 1 obsaženým. Jak tedy s tímto tam naložil? Jistě že je značný a podstatný rozdíl mezi případem §u 370 a případy §u 371, právě proto, že tam ohrožení pohledávky je, zde pak není podmínkou povolení zajišťovací exekuce. Není to v pravdě tedy ani tak zajišťovací exekuce, jako spíše exekuce prozatímní, dovolujeť se proto, že nárok se zakládá na prozatímní titul, mající v sobě neobyčejnou sílu, takže pravidelně předpokládati lze, že vydrží, a není to exekuce definitivní (uhražovací) jen proto, že přece je tu ještě možnost, že bude zvržen, ježto podán do něho opravný prostředek tam zmíněný. Tituly ty jsou: rozsudek pro uznání, o němž lze říci, že by tu musily býti prazvláštní a naprosto neobyčejné okolnosti, aby mohl býti zvržen, a jemuž zákonodárce na roveň postavil konformátní rozsudky obou nižších stolic, dále platební příkaz mandátní nebo směnečný, tedy titul, který se zakládá na listinu úplné víry hodnou (§ 548 a 557 c. ř. s.), nebo platební rozkaz syndikátní, který předpokládá, že nárok byl už státem nebo vůči němu uznán a jím splněn (§ 19 zák. synd.), dále platební rozkaz upomínací, který pro nepodání odporu již v právní moc vešel, takže se rovná každému rozsudku v právní moc vešlému, ať kontumačnímu ať kontradiktornímu, na základě něhož může vedena býti exekuce uhražovací, jenže se po podání žádosti za uvedení v předešlý stav pro zmeškání roku neb odvolání povoluje odklad exekuce (§ 42 čís. 2 ex. ř.), a konečně právoplatné rozhodnutí trestního soudu u soukromoprávních nárocích v t. zv. řízení adhaesním, když povolena obnova trestního řízení. Potud § 371. Ale § 376 velmi dobře o všech těchto případech §u 371 věděl, zákonodárce při něm na ně nezapomněl, jak dokazuje bezpečně to, že ho v něm cituje (v § 376 pod. č. 4 citován § 371 čís. 3), a tak tedy z toho plyne, že § 376 vztahuje se jak na zajišťovací exekuci, povolenou dle § 370, tak na zajišťovací exekuci povolenou dle §u 371 s jedinou toliko výjimkou, kterou v čís. 4 předepsal, učiniv ohledně platebního rozkazu upomínacího (§ 371 čís. 3) opatření zvláštní, že totiž exekuce ku zajištění na základě něho povolená se zruší, jakmile návrhu na navrácení v předešlý stav právoplatně místa dáno, kdežto jinak dle čís. 1, 2, 3 vyhledává se k zrušení exekuce zánik pohledávky a nestačí pouze zánik exekučního titulu. Jestliže tedy zákonodárce v §u 376 o případech §u 371 věděl a neučinil ohledně nich žádného zvláštního opatření vyjma případ čís. 3. možno i v případech čís. 1, 2 a 4, pod něž i projednávaný případ spadá, zahrnut jsa v č. 1, zrušiti exekuci zjišťovací jen z důvodů §u 376 čís. 1, 2, 3, z nichž tu žádného bezesporně není. Nerozhoduje tedy nikterak, že exekuční titul, na jehož základě exekuce zajišťovací povolena, byl zrušen a již neexistuje, ačkoli zajisté jsou tu jisté důvody, které v nauce (de lege ferenda) pro zrušení exekuce mluví a to ne pouze ten formální, že právě titul exekuční, bez něhož exekuci povoliti nebylo lze, jest odklizen a

zničen, nýbrž i hospodářský, že totiž předmět majetkový exekucí ku zajištění zasažený jest odňat z disposice dlužníkovy, ačkoli snad nárok věřitelův vůbec neexistuje, a nebude více uznán, avšak tu právě zákon učinil opatření tomu odpovídající, přiznav v §u 376 poslední odstavec dlužníku nárok nejen na náhradu všech útrat exekučních, nýbrž i na náhradu škody, protože věřitel, jak motivy praví, zasáhl neoprávněně do jeho majetkové sféry. Tím tedy zákonodárce jediný věcný důvod proti zachování zajišťovací exekuce svědčící odklidil, kdežto formální důvod, že exekučního titulu není více, nemohl ho másti, ježto ten u něho překonati musily praktické zřetele, aby exekuce jednou už povolená nebyla rušena, dokud věc není definitivně rozhodnuta — nárok uznán neb odmítnut —, neboť to, co stěžovatel míní, že pak-li by odpůrce jeho i nyní po zrušení exekučního titulu opět dosáhl svého času nového potvrzujícího rozsudku odvolacího soudu, mohl by znova exekuci zajišťovací vymoci, bylo by zajisté velmi nehospodářské již k vůli opětování exekučních útrat. Dlužník je nárokem na náhradu všech případných škod kryt i ať tedy exekuce provedená zůstane v platnosti i zde, tak jakoby tomu bylo i tehdy, kdyby v souřadném případě rozsudek pro uznání, na nějž exekuce zajišťovací povolena, byl zrušen, v případě to, jejž zákonodárce již při sdělávání § 376 znal a v témž smyslu s ním naložil. S opačným náhledem Neumanna Kom. 1910 str. 1066 a praxí tam dovolanou nelze tedy souhlasiti.

Čís. 4043.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 Sb. z. a nař.).

Převyšují-li smluvené nebo vyplacené zaopatřovací požitky výši, stanovenou zákonem, netřeba se zabývati otázkou, do které skupiny tabely k zákonu jest zaměstnance zařaditi.

Při výměře zaopatřovacích požitků nelze přihlížeti pouze k platům, k nimž se zaměstnavatel výslovně zavázal, naopak jest zahrnouti do nich i takové přídavky, jež vypláceny byly v určitých obdobích vzhledem k mimořádným poměrům válkou vyvolaným.

Při výměře výše příspěvků nelze přihlédnouti k tomu, zda drahota od roku 1921 polevila.

(Rozh. ze dne 3. července 1924, Rv I 542/24.)

Žalobce domáhal se na žalovaném placení zaopatřovacích požitků dle skupiny IX. zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 Sb. z. a n. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby, odvolací soud z těchto důvodů: Spor točí se pouze o dvě otázky, zda totiž žalobci přísluší požitky zaměstnanců skupiny 9., v tabulce zaopatřovacích požitků vyznačené, či požitky skupiny 8., do níž ho zařaditi chce žalovaný, a pak zda do zaopatřovacích požitků, žalobci posud vyplácených, započítati dlužno mimořádné drahotní přídavky, žalovaným žalobci poskytnuté. Připojiv se v oné otázce k názoru žalobcovu, uvedl odvolací soud dále v důvodech: Zcela po právu započetl prvý soud mimořádné drahotní, správně nákupní přídavky, žalobci žalovaným poskytnuté, do jeho celkových požitků zaopatřovacích. Prvý soud zjistil v tom směru, že žalobci vyplaceno bylo v roce 1920 úhrnem 8.708 K (2901·60 K pense, 2.904 K drahotního přídavku a 2.903 K mimořádného nákupního přídavku), v roce 1921 úhrnem 10.209·60 K (2.901 K 60 h pense, 4.404 K drah. příd. a 2.904 K mimoř. nákup. přídavku) a v roce 1922 celkem 8.757·60 K (2.901 K pense, 4.404 K drah. přídavku a 1.452 K mimoř. nákup. přídavku). Byly tedy přídavky drahotní a mimořádné nákupní přídavky poskytovány žalobci již v roce 1920 a v roce 1921 dávno ještě před vydáním zákona čís. 130/1921 a i po vyjití tohoto zákona s pravidelností se opakující, drahotní přídavky od roku 1921 počínaje ve zvýšené částce, kdežto mimořádný nákupní přídavek na druhé pololetí roku 1922 již vyplacen nebyl. Že žalovaný tento nákupní přídavek označil jako »mimořádný«, je nerozhodno, neboť záleží jen na tom, že byl vyplácen s opakující se pravidelností. Tomu nasvědčuje doslov §u 1. a) zákona čís. 130, kde se mluví o pensi, provisi, darech z milosti a pod., a výklad prováděcího nařízení čís. 189/21 k §u 1. b) zákona, dle něhož i dary z milosti dlužno považovati za požitky zaopatřovací tehdy, byly-li před 6. květnem 1921 pravidelně poskytovány, tedy nikoliv jednou pro vždy nebo jako odbytné. Ostatně vzhledem k seznání svědka N., jak k těmto drahotním přídavkům došlo, že totiž úředníci podali si žádost, jelikož s posavadním platem nemohli vystačiti a že pak bylo určeno, mnoho-li kdo má obdržeti, dlužno označení »mimořádné« vztahovati na mimořádné, válkou vyvolané drahotní poměry, posud trvající a oprávněnost těchto přídavků zdůvodňující, a nikoli na mimořádnost, výjimečnost jich poskytnutí. Slušší proto tyto přídavky považovati za část pense a nikoli za »příležitostný dar z milosti pro jedenkráte vyplacený« — tedy za požitky zaopatřovací ve smyslu §u 1. a) zákona čís. 130/21, jak to ostatně odpovídá i roztřídění požitků těch dle tabulky na požitek základní (pensi), přídavek drahotní a příspěvek vybavovací. Ježto souhrn těchto požitků žalobci v roce 1921, kdy zákon čís. 130 nabyl účinnosti, vyplacených (10.209·60 K) jest vyšší, než požitky, které by žalobci při 40leté služební době, na panství žalovaného zavedené a při efektivní služební době žalobcově 36 roků 1 měsíce dle skupiny 9. ve výši 92% z celkových požitků 10.000 Kč, tedy v částce ročních 9.200 Kč příslušely, právem použil prvý soud ustanovení §u 8 zákona čís. 130, dle něhož, jsou-li smluvené nebo vyplacené požitky zaopatřovací vyšší, než jaké jsou upraveny tímto zákonem, zůstávají beze změny.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Po právní stránce jest se obírati dvěma otázkami: 1. Zda žalobce patří dle tabulky zaopatřovacích požitků bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (příl. k zákonu z 18. března 1921 čís. 130 Sb. z. a nař.) do 9. skupiny, 2. zda právem při výměře zaopatřovacích požitků byly žalobci započteny mimořádné přídavky. K bodu 1. Otázka, zda žalobce byl hlavním pokladníkem ve službách žalovaného jako majitele panství a zda patří do 8. či 9. skupiny, jest v tomto sporu nezávažná. V §u 10. zákona jest stanoveno, že jsou-li smluvené nebo vyplacené požitky zaopatřovací vyšší, než jak jsou stanoveny tímto zá-

konem, zůstávají beze změny. Dle výkazu žalovaným předloženého dosahovaly zaopatřovací, žalobci vskutku vyplacené požitky, do nichž, jak v bodě 2. bude uvedeno, započísti jest i drahotní a nákupní přídavky, v době od 1. ledna 1921 do dne účinnosti zákona výše takové, že roční jich úhrn rovnal se 10.209 Kč 60 h, tudíž částce větší, než dle tabulky činí zaopatřovací požitky pro 8. ano i 9. skupinu. Ježto tyto vyšší požitky zůstávají dle §u 8 zákona beze změny, nemusil se nejvyšší soud obírati otázkou, zda žalobce jest zařaditi nikoli do 8. nýbrž do 9. skupiny. K b o d u 2. Nevadí, že žalobci byla část důchodů vyplacena pod názvem mimořádných přídavků, zejména mimořádných nákupních přídavků, neboť šlo o přídavky, s nimiž s jedné strany zaměstnanci a bývalí zaměstnanci (pensisté) počítali jako součástkou příjmu, k jich existenci nutnou, a kterým s druhé strany zaměstnavatel vtiskoval povahu blahovůle a dobrovolnosti. Tendencí zákona bylo, zbaviti i takovéto platy libovůle zaměstnavatelů (bývalých zaměstnavatelů), takže takovéto platy a požitky zákon povýšil na právní nárok (§ 1. zákona čís. 130/1921). Nelze proto sdíleti náhled dovolatelův, že zákon měl na mysli jen platy, k nimž se zaměstnavatel výslovně zavázal, naopak zahrnouti jest do nich i takovéto přídavky, které vypláceny byly v určitých obdobích, vzhledem k mimořádným poměrům, válkou vyvolaným. Při tom nelze přehlédnouti, že k placení těchto přídavků došlo tím způsobem, že zaměstnanci žalovaného podali si žádost k jeho centrální správě, jelikož s dosavadními platy nemohli vystačiti. V rámci platného zákona čís. 130/1921 nelze konečně soudu přihlížeti k tomu, že snad od roku 1921 drahota poněkud polevila, a nemůže tudíž býti úkolem soudů, by bez zvláštního zákonného předpisu snížily zaopatřovací požitky, které dle zákona příslušejí zaměstnancům na velkostatcích, pročež nelze přihlížeti k vývodům dovolatelovým, že i stát svým zaměstnancům již příjmy snížil.

Čís. 4044.

Ku smlouvě nájemní vyžaduje se i za platnosti předpisů o ochraně nájemců dohoda o nájemném.

(Rozh. ze dne 3. července 1924, Rv I 935/24.)

Po vyklizení bytu nájemcem zůstal v bytě žalovaný podnájemník a nabízel žalující pronajímatelce placení činže, pronajímatelka však nabídky nepřijala. Žalobě o vyklizení o b a n i ž š í s o u d y vyhověly, o d v o l a c í s o u d z těchto d ů v o d ů: Soud odvolací přijímá bezvadná skutková zjištění prvního soudu a z nich vyplývající právní závěr, že, nedošlo-li mezi stranami k uzavření smlouvy nájemní a to ani výslovně ani mlčky pro nedostatek souhlasného projevu smluvní vůle ve smyslu §§ 869 a 863 obč. zák., užívá žalovaný bytu, o který jde, bez právního důvodu a nárok žalobkyně jako vlastnice domu a bytu na vyklizení a odevzdání jest podle §§ 354 a 362 obč. zák. odůvodněn. Vývody odvolací, pokud se týkají výše nájemného, jsou bezvýznamny, když jest zjištěno, že nebylo ani smluvního souhlasu stran k uzavření smlouvy nájemní. Ostatně § 1090 obč. zák. mluví o určité ceně a nemá ustanovení, že by mohlo býti smluvníku přenecháno určení této ceny osobě třetí (jako to připouští § 1056 obč. zák. při smlouvě kupní). Ale, i kdyby to bylo možno, nebylo vůbec ani tvrzeno, že se strany na takovémto stanovení nájemného třetí osobou dohodly. Nemohl by to však učiniti ani soud podle zákona o ochraně nájemníků, neboť není tímto zákonem k podobné činnosti povolán. Zákon o chraně nájemníků předpokládá, že smlouva nájemní byla hotově učiněna, a připouští jen činnost soudu ve příčině svolení nebo snížení nájemného, nikoli však k jeho určení za tím účelem, by tato podstatná část smlouvy nájemní byla soudem určena a tím vlastně nájemní smlouva teprve uskutečněna. Z řečeného plyne, že, nedošlo-li k uzavření smlouvy nájemní a užívá-li žalovaný bytu bezesmluvně, vyklizení a odevzdání bytu lze vymáhati jen pořadem práva a nikoli řízením nesporným, takže výtka zmatečnosti ve smyslu §u 477 čís. 6 c. ř. s. jest bezdůvodnou.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání

D ů v o d y:

Po právní stránce jest věc správně posouzena. K podstatným náležitostem smlouvy nájemní patří dle §u 1090 a 1094 obč. zák. dohoda o nájemném. Doznává-li tedy dovolatel sám, že o výši nájemného nedošlo mezi ním a žalobkyní k dohodě, nebyla ujednána smlouva nájemní vůbec a nemůže tedy dovolatel tvrditi, že sporného bytu užívá na základě poměru nájemního. Ani zákonem o ochraně nájemníků ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n., ani zákonem o odkladu exekučního vyklizení místností z téhož dne čís. 86 není, — jak již odvolací soud správně uvádí — soudům propůjčena moc, by samy stanovily nájemné a tak v případech, kde jednající o ostatním snad jsou dohodnuti, doplnily ještě jednu další k vzniku poměru nájemního požadovanou náležitost. Neprokázal tedy dovolatel právního důvodu k tomu, by užíval bytu v domě žalobkyně, pročež její nárok na vyklizení bytu, dovolatelem užívaného, jest dle §u 354 a 362 obč. zák. odůvodněn.

Čís. 4045.

Nárok toho, kdo z příkazu obce a na účet její rozprodával oděvy, přidělené jí čsl. státním oděvním ústavem pro t. zv. ošacovací akci, proti obci o vrácení přeplaceného peníze, jest nárokem soukromoprávním.

(Rozh. ze dne 8. července 1924 R I 436/24.)

Žalobce, jenž z příkazu žalované obce a na její účet rozprodával oděvy, přidělené obci pro t. zv. nouzovou ošacovací akci, domáhal se na obci jednak zaplacení toho, oč více byl vynaložil, než činilo odebrané zboží, jednak zaplacení 783 Kč 23 h, jež prý obci bezdůvodně zaplatil. Námitku nepřípustnosti pořadu práva s o u d p r v é s t o l i c e zamítl, r e k u r s n í s o u d jí vyhověl a žalobu odmítl. N e j v y š š í s o u d obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Názoru rekursního soudu, že právní poměr mezi žalobcem a žalovanou obcí, z něhož jest žalováno, jest pokládati za veřejnoprávní a žalobce za pomocný orgán státu, nelze přisvědčiti. Žalobce opírá svůj nárok jednak o právní důvod, že z příkazu žalované obce a na její účet rozprodával oděvy, pro t. zv. nouzovou ošacovací akci čsl. státním oděvním úřadem v Praze žalované obci přidělené, a že za ni konal platy, jednak o právní důvod, že bezdůvodně plnil žalované obci 783 Kč 23 h. Žalovaná obec neprokázala, že byl žalobce k ní ve zvláštním poměru veřejnoprávním, zejména, že byl nějakým veřejným pomocným orgánem státním, naopak připustila ve sporu, že byl jen jejím zmocněncem, namítajíc, že jí měl složiti účty z platů, za ni konaných. Není sporno, že zboží, žalované obci přidělené, bylo oděvním úřadem účtováno a zasíláno přímo na žalovanou obec a že tato byla k němu smluvní stranou, a není správným mínění rekursního soudu, že v té době soukromý obchod oděvy byl vyloučen, neboť čsl. státní oděvní úřad měl za účel jen urychliti ošacení nuzného obyvatelstva ze zásob jednak volně nakoupených, jednak úředně přidělených t. zv. právem požadovacím. (§ 3 vlád. nař. sb. 68 z roku 1918, a § 6 vlád. nař. čís. sb. 267 z roku 1919.) Jestliže žalobce podle ujednání se žalovanou obcí obstarával za ni rozprodej zboží, z akce ošacovací jí přiděleného, konal za ni platy a přijímal pro ni stržené ceny, jde zřejmě o soukromoprávní poměr mezi žalobcem a žalovanou obcí, ať již mandátní nebo komisionářský, a jest řešiti jen otázku, zda žalobcův nárok z tohoto soukromoprávního poměru jest oprávněn, o němž ovšem podle §u 1 j. n. přísluší rozhodovati řádným soudům, stejně jako o dalším jeho nároku na vrácení 783 Kč 23 h, žalované obci bez právního důvodu plněných.

Čís. 4046.

Poznámkou pořadí nenabývá věřitel zástavního práva, nýbrž jen práva na poznamenané pořadí smluvního nikoliv exekučního zástavního práva. Toto může býti zřízeno pouze v běžném pořadí.

(Rozh. ze dne 8. července 1924, R I 543/24.)

Povinné straně jako vlastnici nemovitosti byla k její žádosti povolena usnesením ze dne 4. června 1923 poznámka pořadí zamýšleného zatížení pro pohledávku 20.000 Kč, a to na dobu jednoho roku. Dne 15. dubna 1924 žádala vymáhající strana, předloživši vyhotovení usnesení soudu ze dne 4. června 1923 a platební směnečný příkaz, o exekuci vnuceným zřízením práva zástavního knihovním vkladem na nemovitosti povinné strany v pořadí knihovní poznámky zamýšleného zatížení. Soud prvé stolice exekuční návrh zamítl. Rekursní soud povolil exekuci vnuceným zřízením práva zástavního knihovním vkladem na nemovitosti povinné strany v pořadí knihovní poznámky zamýšleného zatížení dle usnesení ze dne 4. června 1923. Důvody: Protože vymáhající strana vykázala se exekučním titulem ve smyslu §u 1 čís. 2 ex. ř. a pokud jde o pořadí, i vyhotovením usnesení, jež dle §u 54 knih. zák. jen v jednom se uděluje, bylo vzhledem ku §u 87 ex. ř. a §u 65 knih. zák. straně vymáhající žádaný vklad v pořadí knihovní poznámky zamýšleného zatížení povoliti.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu dlužníka potud, že vyloučil z usnesení rekursního soudu slova: »v pořadí knihovní poznámky zamýšleného zatížení«.

Důvody:

Pokud jde o povolení exekuce vnuceným zřízením zástavního práva vkladem v běžném pořadí, tomu stěžovatelka ani neodporuje ve svých stížnostních vývodech, byť i v návrhu se domáhala obnovy usnesení soudu prvé stolice, tedy zamítnutí celého návrhu. Proto neodporuje, poněvadž sama uvádí, že by vymáhající strana mohla žádati vklad zástavního práva jen v knihovním pořadí podle dojití žádosti, nikoli v pořadí poznámky zamýšleného zatížení. Je sice správno, že vymáhající strana žádala za vklad pouze v pořadí poznámky zamýšleného zatížení, leč tu bylo podle §u 89 odstavec druhý ex. ř. a §u 95 odstavec druhý knih. zák. vzíti zřetel na to, že, byť i nebylo lze její žádosti vyhověti v plném rozsahu, bylo jí lze vyhověti aspoň v míře, ve výroku uvedené, potud tedy rozhodnutí rekursního soudu změny doznati nemohlo. Jinak je tomu ve příčině žádosti, by vklad byl povolen v pořadí poznámky zamýšleného zatížení. Podle §u 53 odstavec prvý knih. zák. v novém doslovu jest vlastník oprávněn žádati knihovní poznámku, že chce na svou nemovitost zříditi zástavní právo za dluh, jehož výše budiž udána. Z předpisů §u 89 odstavec druhý ex. ř. a §§ 94 čís. 4 a 56 knih. zák. vyplývá, že vklad zástavního práva v pořadí poznámky zamýšleného zatížení může se státi jedině na základě listiny, vlastníky nemovitosti vyhotovené a všechny náležitosti vkladu schopné listiny mající, po případě na základě rozsudku, takovou listinu zastupujícího. Tuto však nejde o vklad zástavního práva smluvního, nýbrž jde o exekuci vkladem vnuceného práva zástavního, který se může uskutečniti jedině na základě exekučního titulu, který není totožným s listinou, potřebnou ke vkladu smluvního práva zástavního v pořadí poznámky zamýšleného zatížení, a proto s touto nemůže býti zaměňován. Při tom jest rozhodujícím, že poznámkou pořadí věřitel nenabývá zástavního práva, nýbrž jenom práva na poznamenané pořadí smluvního, nikoliv exekučního práva zástavního, kteréžto poslednější může býti zřízeno pouze v běžném pořadí. Byla by se tedy vymáhající strana, kdyby chtěla docíliti vkladu zástavního práva v pořadí poznámky zamýšleného zatížení, musila vykázati listinou, jak jest o ní řeč nahoře, když se to však nestalo, jeví se její žádost po této stránce v zákoně neodůvodněnou; potud tedy je dovolací rekurs opodstatněn, potud mu bylo vyhověti a vypuštěním shora uvedeného odstavce v rekursním usnesení o této části exekuční žádosti rozhodnouti zamítavě.

Čís. 4047.

I uznání celého pochybného a sporného nároku zakládá nový důvod závazku.

Slib, nahraditi škodu, aniž by bylo řečeno do jaké výše, jest slibem, že bude nahražena celá zjištěná škoda.

(Rozh. ze dne 8. července 1924, Rv I 705/24.)

Žalobu o zaplacení 2.000 Kč opírala žalobkyně o prohlášení žalovaného, jímž se ji zavázal nahraditi škodu, způsobenou nárazem sání na stěnu jejího domu. Škoda byla pak odhadnuta znalcem na 2.000 Kč. Procesní soud prvé stolice přiznal žalobkyni 1.455 Kč, odvolací soud žalobu zamítl. Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Nižší stolice zjistily, že žalovaný, jemuž syn žalobkyně hned druhý den po úrazu dopsal, asi za týden synu žalobkyně říkal, že on není špatný člověk, že se s nimi vyrovná, při čemž prvý soudce ještě zjišťuje, že syn žalobkyně jednal se žalovaným v jejím zastoupení a že žalovaný sám poslal syna žalobkyně k staviteli F-ovi, by ohledal škodu. Když se uváží, že škodu způsobil kočí žalovaného jeho povozem u výkonu své služby v živnosti žalovaného, že tedy bylo na snadě, že žalobkyně může činit nárok na náhradu škody přímo proti žalovanému, ať již z důvodu §u 1315 obč. zák. anebo z t. zv. ručení za nebezpečí z provozu živnosti, je zřejmo, že uznání, jež v sobě onen slib vyrovnání zahrnuje, tvoří zavazovací důvod a zakládá nárok na náhradu škody i tehdy, kdyby ve skutečnosti byl až dosud nárok takový založen nebyl. Neboť byl to zajisté aspoň nárok pochybný — třeba ne zrovna sporný, ježto tenkrát ho právě žalovaný ještě nepopíral — a tu, jestliže § 1380 obč. zák. uznává narovnání o nároku sporném neb pochybném za nový a samostatný zavazovací důvod, jenž pohledávku zakládá, třeba dosud ve skutečnosti založena nebyla a prohlašuje je za t. zv. novaci (privativní), musí to důsledně platiti i o uznání pochybného neb sporného nároku, ježto i každé narovnání zahrnuje v sobě uznání, jenže často ne celého nároku, nýbrž jen části jeho, kdežto druhá část se promíjí, jak to právě zákon (§ 1380) předpokládá, k čemuž ale doložiti dlužno, že soudní narovnání přečasto záleží právě v uznání celého dluhu, takže není rozhodno, mnoho-li se z nároku uznává a mnoho-li nikoli, nýbrž rozhodno jest jen, že pochybný nebo sporný nárok činí se bezpochybným a bezesporným. Arciť, poněvadž uznání celého nároku pravidelně bude zakládati jen t. zv. novaci komulativní, ježto při něm starý důvod závazku, byl-li skutečně, i na dále může trvati (§ 1379 obč. zák.), jest majiteli nároku volno, odvolávati se na původní důvod jeho nebo na uznání a nárok dlužno mu přiznati vždy, ať dokáže důvod ten neb onen. V tomto případě jest, jak řečeno, zjištěno uznání. Ale odvolací soud nepokládal toto uznání za »závazné ujednání«, nýbrž má proti závaznosti jen tu jedinou námitku, že když žalovaný prohlásil, že věc vyrovná, nemluvilo se o určitém obnosu. Avšak toho naprosto třeba nebylo, neboť stanovením určitého obnosu už by bylo uznání na se vzalo formu narovnání (smíru), nemohlať by byla žalobkyně pak žádati nikdy více, třeba že určená suma škodu daleko nekryla. Slíbil-li žalovaný škodu vyrovnati, aniž řečeno bylo, jakým obnosem, je zjevno, že slíbil nahradit škodu všecku, která skutečně vzešla a která tedy se prokáže; že to skutečně tak žalovanému na mysli tanulo, dokazuje to, — ač by ani žádného zvláštního dotvrzení třeba nebylo, ježto vyjádření samo má ten smysl, — že žalovaný syna žalobkyně poslal k staviteli F-ovi, by ho k ohledání škody přivedl. Připomíná-li odvolací soud ještě, že žalovaný poukázal také na to, že jest pojištěn, není to zajisté důvodem proti závaznosti uznání, jak ho odvolací soud užívá, nýbrž pro ni. Žalovaný jsa pojištěn nebo prohlašuje se za pojištěna, mohl bez dalšího na nárok žalobkyně přistoupiti. Opírá-li se však nárok o závazné uznání, netřeba zkoumati, zda-li původní jeho důvod obstojí čili nic, pokud se týče, zdali žalobkyně za sporu uplatňovala oba shora vytčené důvody (ručení za nezdatného zřízence a ručení z nebezpečného podniku), jež tu původně možny byly.

Čís. 4048.

Odpůrčí nárok v úpadku.

Splacení zápůjčky, jíž úpadce přijal na krátkou, blíže neurčenou dobu, nespadá pod čís. 1 §u 30 konk. ř., i když se splacení stalo bez upomínky.

Ani v odpůrčích sporech není vyloučen důkaz výslechem stran. Předmětem jeho nemůže však býti vědomost anebo nevědomost o rozhodné okolnosti, nýbrž jen zevní událost, z níž lze na onen vnitřní postup (stav) usuzovati.

Byl-li uspokojen cizí věřitel, jest na žalující úpadkové podstatě, by dokázala, že věřitel o obmyslnosti dlužníkově (úpadcově) věděl nebo věděti musil (§ 30 čís. 3, 31 čís. 2), jde-li však o uspokojení blízkého příbuzného (§ 30 čís. 2, 31 čís. 1), jest na věřiteli, by dokázal, že naopak o dlužníkově obmyslnosti (§ 30 čís. 2) nebo jeho insolvenci (§ 31 čís. 1) nevěděl a také věděti nemusil.

Zákon vyžaduje vědomí věřitelovo o dlužníkově neschopnosti k placení jen v době splacení zápůjčky, nikoliv v době poskytnutí zápůjčky.

(Rozh. ze dne 8. července 1924, Rv I 727/24.)

Správce úpadkové podstaty domáhal se žalobou, by bylo uznáno právem, že placení, jež poskytl úpadce Josef S. dne 24. listopadu 1922 svému bratru, žalovanému, bylo vůči věřitelstvu prohlášeno bezúčinným. O jmění Josefa S-a bylo dne 30. listopadu 1922 zahájeno řízení vyrovnací, načež byl naň dne 15. ledna 1923 vyhlášen úpadek. Oba nižší soudy žaloby zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: Není nikde stanoveno, že ve sporech odpůrčích jest vyloučen důkaz slyšením stran a jest pouhým brojením proti volnému přesvědčení soudcovskému, vytýká-li se, že prvý soud uvěřil výpovědi přísežně slyšeného žalovaného. Vývody odvolatelky o tom, že žalovaný věděl (věděti musil) o poměrech bratrových, i o jeho insolvenci, jakož i o tom, proč mu tento peníze posílá — jsou pouhými domněnkami a ani poukaz na to, že bydliště žalovaného není příliš daleko od bydliště úpadcova, nestačí k odůvodnění této domněnky. Okolnost, že bylo placeno pouze nějaký den před podáním žádosti o zahájení vyrovnacího řízení a že

placení stalo se bratrem bratrovi, nezakládá ještě důvod odporovatelnosti dle §u 30 čís. 1 konk. ř., neboť, bylo-li prvým soudem bezvadně zjištěno, že stala se zápůjčka jen na krátkou dobu a brzy vrácena býti měla, nelze říci, že uspokojen byl věřitel v době, kdy uspokojení požadovati nemohl. Není tu ani poskytnutí výhod ve prospěch blízkých příbuzných, jimž úmysl dlužníka, uspokojiti je výhodněji, než ostatní věřitely, znám byl anebo znám býti musil (§ 30 čís. 2 konk. ř.), neboť prvý soud bezvadně zjistil, že žalovaný o insolvenci svého bratra ani ve chvíli placení ještě nevěděl. Odvolatelem uplatňovaná okolnost, že nebyla smluvena doba splatnosti zápůjčky, nepadá na váhu, ježto jednalo se o zápůjčku na krátkou dobu, která dle záměru stran ihned splatnou býti měla, takže ani upomínky třeba nebylo. Není tu ani důvodu odporovatelnosti dle §u 31 čís. 1 a 2 konk. ř., ježto napadené jednání stalo se před žádostí o zavedení vyrovnacího řízení, tudíž i před jeho vyhlášením a dále zjištěno bylo, že žalovaný o insolvenci bratrově nevěděl, aniž o jeho úmyslu poškoditi věřitele. O tom, zda možno v odpůrčích sporech užíti i výslechu stran jako prostředku důkazního, platí to, co shora již uvedeno.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by o ní dále jednal a znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Případu §u 30 čís. 1 konk. ř. zde není, když nižší stolice zjistily a úpadce v dovolání sám vlastně doznává, že šlo o zápůjčku na krátkou dobu. Onen předpis totiž nikterak nevyžaduje, by doba splatnosti byla ustanovena, má-li se míti za to, že věřitel neobdržel uspokojení v jiném čase (dříve) než v kterém je požadovati oprávněn byl, i jest mylným náhled dovolatele, že, ježto splatnost mohla prý nastati teprve upomínkou, ale splacení stalo se bez upomínky, že proto nemělo se státi a jest odporovatelným dle onoho předpisu. Kdyby to byl zákon takto myslil, byl by zajisté prostě řekl, že placení (uspokojení) jest odporovatelné, když dlužník zaplatil pohledávku ještě nedospělou nebo splatnou, kdežto ve skutečnosti předpokládá jen, aby byl věřitel nebyl oprávněn placení žádati, což jest jiné. Věřitel může totiž právě tehdy placení kdykoliv a tudíž ihned žádati, když není čas platební určen (§ 1417 a 904 obč. zák.), a jest následkem toho také vždy oprávněn je přijmouti, aniž by tím komu křivdil. Jinak by bylo, kdyby stanovena byla lhůta platební a dlužník před jejím uplynutím by dluh zaplatil: i tu je sice věřitel v poměru k dlužníku oprávněn placení dluhu přijmouti, ale nebyl oprávněn je žádati, a proto tedy křivdí se tím ostatním věřitelům, když, jak zákon předpokládá, dlužníkovo jmění nestačí, by také tito všichni byli zaplaceni, a z ohledu na ně neuznává se toto placení za účinné. Zbývají tedy jen případy §u 30 čís. 2 a §u 31 čís. 1 konk. ř. a tu má dovolatel se svým dovoláním pravdu, ačkoli podstaty věci nikterak nevystihl. Míní, že předpisy tyto obsahují právní domněnku proti blízkému příbuznému, že o obmyslnosti dlužníkově pokud se týče o jeho insolvenci věděl nebo věděti musil, jenže je mu vyhražen protidůkaz, že nevěděl ani věděti nemusil a že tato domněnka však nemůže vyvrácena býti výpovědí věřitele sama, pokud se týče výpovědí úpadce, poněvadž prý mezi nimi jako blízkými příbuznými půjde o smluvenou hru. Proti tomu správně odvolací soud uvedl, že ani ve sporech odpůrčích není důkaz výslechem stran vyloučen, i záleží od okolnosti případu, zda bude soud věřiteli a úpadci věřiti, čili nic. Ale jde o jinou věc, které ovšem ani rozsudek odvolacího soudu nepostihuje. Jest od počátku uznanou a ustálenou pravdou, že jevy a děje psychické jakožto stavy niterní, zejména tedy stavy vědomí a vůle (úmysl) nejsouce v zevním světě patrny, nemohou býti dokazovány přímo, nýbrž pouze zevními skutečnostmi, jež je projevují nebo z nichž se na ně souditi dá. Takovou zevní skutečností jest ovšem projev, kterým strana vnitřní stav svého vědomí neb vůle na venek prohlašuje na př. když ve smlouvě se praví, že to a to beře na vědomí nebo že to a to činí v tom a tom úmyslu a pod. Tu strana sama vědomí neb vůli svou projevuje, ale chybí-li takové její prohlášení ohledně jejího vědomí neb vůle v určité době, nelze důkaz provésti jinak než t. zv. indiciemi, tj.. okolnostmi, jež na ně určitě poukazují a to platí výlučně o negativních stavech t. j., že osoba o něčem vědomosti neměla neb že vůle její k tomu onomu nesměřovala. Ale v tom právě stala se zde chyba. Naznačené předpisy zákona přesmykují břímě průvodní: kdežto totiž, byl-li uspokojen věřitel cizí, ukládá zákon žalující úpadkové podstatě, aby dokázala, že věřitel ten o fraudulosním úmyslu dlužníkově (úpadcově) věděl, nebo věděti musil (§ 30 čís. 3 a § 31 čís. 2), ukládají předpisy §u 30 čís. 2 a § 31 čís. 1, byl-li uspokojen blízký příbuzný, tomuto příbuznému, by dokázal, že naopak o fraudulosním úmyslu dlužníkově nebo jeho insolvenci nevěděl a také věděti nemusil. Tu pak žalovaný, bratr dlužníkův (úpadcův) tvrdil pouze, že nevěděl, že tento se nalézá v peněžní tísni a prvý soud připustil také důkaz slyšením stran přímo o tom, »zda žalovaný měl vědomost o insolvenci Josefa S-a v dobách těch«, t. j. v době zápůjčky a splacení její, ač ovšem dle oněch předpisů stačí vědomost v době splacení, vždyť jde o poskytnutí výhody věřiteli, která tedy nemůže záležeti v zápůjčce věřitele dlužníku, nýbrž v placení její dlužníkem věřiteli, jenž na splacení právo ještě (§ 30 čís. 2) nebo už (§ 31 1) neměl, avšak ovšem na insolvenci vztahuje se nevědomost ta jen v případě §u 31 čís. 1, kdežto v případě §u 30 čís. 2 vztahuje se na fraudulosní úmysl dlužníkův. Žalovaný pak k cíli důkazu jako strana slyšen vypověděl a napotom také odpřisáhl, že ani při splacení zápůjčky nevěděl, že bratr jest insolventním. Pro takovouto výpověď, i kdyby byla nepravdivá, nemůže nikdo býti s úspěchem stihán, protože se vědomí nikdy dokázati nedá, protože i kdyby tu byly takové okolnosti, že každý vidoucí a slyšící musil věděti, vypovídající přece vždy může tvrditi, že si okolností těch nevšiml neb jich neuvážil a tak věci si neuvědomil a to mu nemůže býti vyvráceno. Ale podle zákona, jenž k takovým výmluvám moudře přihlédl a jim čeliti se snaží, stačí úplně, že tu byly takové okolnosti, že věřitel věděti musil, a nezáleží na tom, že on pak přece přese vše to nevěděl. Bylo tedy povinností soudu, když žalovaný tvrdil nevědomost, vyzvati ho dle §u 182 c. ř. s., aby udal skutečnosti, z nichž se na tuto jeho nevědomost souditi dá, a teprv o těchto skutečnostech mohl připuštěn býti důkaz výslechem stran, nebyly-li jiné důkazy po ruce, ač pravidelně budou, a mohly na základě výslechu toho skutečnosti ty býti zjištěny, načež teprv by se posoudilo,

zda zjištěné skutečnosti jsou toho rázu, že bezpečně na nevědomost žalovaného souditi lze. Když prvý soudce dle §u 182 c. ř. s. se nezachoval a věc neprobranou ponechal, měl to spraviti soud odvolací dle §u 496 čís. 3 c. ř. s. a když ani ten to neučinil, devolvuje se tato jeho úloha na soud dovolací, ježto řízení odvolací trpí vadou (§ 503 čís. 2 c. ř. s.), i bylo proto tak uznati, jak se stalo.

Čís. 4049.

Sprostředkovatelská smlouva o prodeji stroje, jež nebyla ani časově obmezena ani odvolána, může býti sprostředkovatelem plněna i po drahné době.

(Rozh. ze dne 8. července 1924, Rv I 739/24.)

Úmluvou ze dne 7. června 1916 zavázala se žalovaná firma žalobci, že mu vyplatí dohodné 5% kupní ceny, opatří-li jí kupitele na větší stroj. Žalovaný sprostředkoval v květnu 1918 prodej stroje a domáhal se na žalované vyplacení slíbeného dohodného. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic. Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nesprávné právní posouzení spatřuje dovolatelka v mylném výkladu čl. 326 obch. zák. a v nepoužití čl. 318 obch. zák. Neprávem. Žalobce domáhá se zaplacení 5%ního dohodného z kupní ceny 170.000 Kč za generátor, prodaný v roce 1918 žalovanou firmou firmě M., slíbeného dopisem ze dne 7. června 1916. Snaží-li se nyní žalovaná firma, odvolávajíc se na čl. 318 obch. zák. tvrditi, že, nepřišlo-li k prodeji onoho stroje ihned v přiměřené lhůtě, nebyla již žalovaná firma svou nabídkou (5% dohodného) vázána, nelze názor ten sdíleti. Vždyť šlo o závazek k dohodnému za prodej stroje, tedy zboží, jež jen pro určité zájemníky má význam a důsledkem toho jest jen těmito vyhledáváno. Musilo tudíž býti žalované firmě známo, že žalobci nebude možno, by ihned nebo v přiměřené lhůtě na ono zboží našel kupitele, a mimo to nelze přehlédnouti, že šlo o smlouvu, jejíž platnost nebyla žalovanou firmou ani časově obmezena, ani dodatečně odvolána. Účelem této smlouvy bylo hledati a nalézti zájemníky pro zboží, stroj, jehož žalovaná firma nepoužívala ve svém podniku, leč jen jako reservního stroje, a na provedení, účel takové smlouvy nelze použiti čl. 318 obch. zák., nýbrž jen na smlouvu samu při obchodních jednáních právních mezi přítomnými, kde se musí druhá strana o návrhu ihned prohlásiti, má-li býti navrhovatel svým návrhem vázán. Výklad pak, jaký dává odvolací soud čl. 326 obch. zák., jest správným. Jak již podotčeno, nebyla smlouva o dohodném časově obmezena a mohl tedy žalobce, pokud účinnost její trvala, na jejím základě pracovati, hledati zájemníky, a tak smlouvu plniti. Výtky proti výkladu tohoto článku, že lze sice plniti kdykoliv ale jen, nelze-li podle okolnosti neb obchodního zvyku nic jiného předpokládati, nepadají na váhu, neboť žalovaná firma vůbec ani netvrdila v nižších stolicích, že z určitých okolností nebo z obchodního zvyku vyplývalo, že mělo býti plnění dříve uskutečněno. Naproti tomu s výkladem, jaký přikládá dovolatelka dopisu ze 7. června 1916, jímž prý zajistila žalobci nárok na 5%ní dohodné, ale jen ve spojení s nabídkou a v závislosti na podmínce, že dostane příslušnou dodávku na podkladě této nabídky, nelze souhlasiti. Nebyly dle doslovu dopisu nabídka a slib 5%ního dohodného nerozlučitelně spjaty, takže netvořily nedělitelného celku. Naopak z toho dopisu plyne, že v čisté ceně nabídky žalované firmy je započten 5%ní rabat pro žalobce v předpokladu, že k dodání stroje na základě nabídky a za ceny v ní uvedené dojde, že tedy 5%ní dohodné bude splatno jedině, bude-li prodej stroje uskutečněn a dojde-li k zaplacení kupní ceny. Jiný smysl, zejména ten, jak činí to dovolatelka, do dopisu nemožno vkládati. Neboť, že by se byla žalovaná firma chtěla zavázati v nabídce uvedenou kupní cenou na budoucnost bez obmezení, když ceny všeho zboží stoupaly, nelze předpokládati, nýbrž měla v nabídce uvedená cena sloužiti jen k žalobcově orientaci. Z té okolnosti, že žalovaná firma odměny neodvolala, a že ještě v roce 1918 uznávala svou povinnost k 5%nímu dohodnému, ovšem jen v části uvedené roku 1916 v nabídce, nutno usuzovati, — nehledíc ani k tomu, že peníz žalobci skutečně přiznaný daleko převyšuje 5% této částky — že mandát daný žalobci oním dopisem byl všeobecný, při čemž se předpokládalo, že prodaný stroj bude i zaplacen. Zda bylo v roce 1918 žalované firmě vůbec nějakého sprostředkovatele třeba či li nic, jest nerozhodno, neboť dovolatelka věděla, že žalobce to byl, jenž firmu M. na prodaný generátor upozornil, tedy strany svedl za účelem tohoto obchodu.

Čís. 4050.

Není závady, by spor o oddělení byl zahájen proti úpadkové podstatě, zastoupené úpadkovým správcem, nikoli přímo proti úpadkovému správci.

Tím, že kdosi třetí odstranil ze zastavené věci znamení, zastavení naznačující, nezaniklo ještě zástavní právo.

(Rozh. ze dne 8. července 1924, Rv I 745/24.)

Žalobě na úpadkovou podstatu, zastoupenou správcem úpadkové podstaty o uznání, že za pohledávky žalobkyň ručí stroj, náležející do úpadkové podstaty, jako zástava, bylo oběma nižšími soudy vyhověno, odvolacím soudem z těchto důvodů: Provádějíc vytýkanou zmatečnost řízení a rozsudku uvádí odvolání, že jedná se především o otázku oprávnění k žalobě a že dle §u 6 (2) konk. ř. měl býti žalován správce úpadkové podstaty a nikoliv úpadková podstata. Úpadková podstata nemůže prý býti stranou a nemá procesní způsobilosti, takže řízení jest dle §u 7 c. ř. s. zmatečným. Vytýkané zmatečnosti tu není. Jak odvolání samo uvádí, jedná se vlastně o pasivní oprávnění k žalobě. Jest pravda, že dle §u 6 (2) konk. ř. spory o nároky na oddělení mají býti zahájeny jen proti správci upadkové podstaty a nikoliv, jako spory odstavce třetího §u 6, proti úpadci. Jest však lhostejno, zda poznačuje se v žalobě jako žalovaná strana správce úpadkové podstaty jako takový, či úpadková podstata, ze které věc má

býti oddělena, zastoupená správcem. O nějakém nedostatku pasivního oprávnění k žalobě a zmatečnosti rozsudku a řízení dle §u 7 c. ř. s. nemůže býti řeči. Rovněž i po stránce právní posoudil soud prvé stolice věc správně. Že jde o symbolické nabytí zástavního práva žalobkyní (pozůstalostí Viléma Sch-a) ku stroji (selfaktoru) po rozumu §u 452 obč. zák., odvolání již samo přiznává. Jak dlouho plechová tabulka o zastavení stroje byla na něm na místě viditelném upevněna, jest zcela nerozhodným. Neboť symbolickým odevzdáním stroje do zástavy nabyté právo zástavní v tomto případě mohlo pominouti jen způsobem §u 467 a násl. obč. zák., a nikoliv však tím, že tabulka o zastavení po krátké době dlužníkem se stroje byla odstraněna, jak tvrdí odvolání. Nabyté právo zástavní trvá dále i oproti správci vyrovnacímu, pokud se týče úpadkovému, jemuž přísluší jen správa a zpeněžení podstaty a rozdělení výtěžku mezi věřiteli, který však k věcem tvořícím úpadkovou podstatu, tudíž ani k zastavenému stroji žádného věcného práva nenabyl. Právo zástavní vyhlášením úpadku nebylo dotčeno (§ 11 konk. ř.) a, poněvadž nepominulo, nebylo třeba je obnovovati opětným upevněním viditelného znamení o zastavení stroje, jak odvolání vytýká. Žalobkyně nedomáhají se také obnovení práva zástavního, nýbrž zjištění práva zástavního řádně dne 8. dubna 1922 nabytého a neuznaného.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Nesprávné posouzení právní spatřuje dovolatelka v tom, že odvolací soud neposoudil správně otázku pasivní legitimace, a dále, že odstraněním tabulky na stroji jako znamení symbolického odevzdání zástavy, určeného k tomu, aby každý měl vědomost o uskutečněném zastavení takto poznamenané věci, nepřikládal toho právního významu, jaký mu sluší po zákonu přikládati. V oné příčině jest přisvědčiti odvolacímu soudu, že podle § 6 (2) konk. ř. mají býti spory o nároky na oddělení zahájeny jenom proti správci úpadkové podstaty; leč odvolací soud právem považoval za lhostejno, zda poznačuje se v žalobě jako žalovaná strana správce úpadkové podstaty jako takový, či úpadková podstata, ze které má věc býti oddělena, zastoupená svým správcem. Slova »jenom proti správci úpadkové podstaty« v onom předpisu mají pouze význam ten, že procesní řízení jest proti každé jiné, na úpadkovém řízení súčastněné osobě vyloučeno. Správce podstaty nevystupuje tu však nikterak osobně, nýbrž jako zákonitý zástupce na místě úpadce, a žalobním žádáním nemá a nemůže býti zasaženo vlastní jmění správcovo, nýbrž právě úpadková podstata. Tím se stává tato vyvolaná otázka pasivní legitimace otázkou vkusu, mělo-li vzhledem k citovanému předpisu o žalované straně užitého rčení v této formě býti užito, ale v podstatě bylo vyhověno zákonu. Ani v druhé příčině nelze uznati, že odvolací soud řečenou otázku právní řešil nesprávně. Podle §u 452 obč. zák. nahrazuje odevzdání znameními věcné odevzdání (§ 451 obč. zák.) jenom u takových věcí, u kterých je toto poslední vyloučeno. »Znamení« musí býti tak uzpůsobeno, aby se z nich mohl každý snadno dověděti o zastavení. Jako věcné odevzdání (§ 451 obč. zák.), tak i odevzdání znameními (§ 452 obč. zák.) představuje pouze jediný, jedenkráte vykonaný úkon, nikoli trvalé jednání, nebo jednání ustavičně se opakující, neboť, má-li toto jediné odevzdání znameními náležitosti §u 452 obč. zák., zástavní právo už se jím uskutečňuje. Dovolatelčino mínění, že odstranění tabulky na stroji jako znamení symbolického odevzdání zástavy, určeného k tomu, aby každý měl vědomost o uskutečněném zastavení takto poznamenané věci, zaniká n a b y t é p r á v o z á s t a v n í, nelze schváliti, neboť to není ani jeden z případů, se kterými zákon spojuje zánik zástavního práva. Není to akcesorický zánik, spojený se zánikem pohledávky, (§ 469 obč. zák.), není to vzdáním se věřitelovým zástavního práva zákonitým způsobem (§ 467 obč. zák.), není to bezvýhradným vrácením zástavy věřitele dlužníku (§ 467 obč. zák.), není to zánik uplynutím času na jaký bylo omezeno zástavní právo (na příklad případ §u 256 ex. ř.), není to zničením zástavy (§ 467 obč. zák.), není to střetem zástavního práva s vlastnickým v jedné osobě (zánik podle §u 1445 obč. zák.), není to exekučním prodejem zástavy, není to vydržením vlastnictví k zástavě, není to případem čl. 306 obch. zák. Tomu nasvědčuje zřetelně poukaz §u 451 obč. zák. na převod vlastnictví u movitých věcí, k němuž jest potřebí pouze jednorázového úkonu, nikoli právního jednání dlouhotrvalého. Trvalo-li zástavní právo i po odstranění tabulek — ať to bylo vykonáno kýmkoliv, pak zahájením úpadkového řízení nebylo dotčeno a jest rozsudečný nález ospravedlněn v zákoně (§ 11 konk. ř.). Dovolatelčinými vývody nebyly vyvráceny správné, věci i zákonu vyhovující důvody napadeného rozsudku, na něž se poukazuje, a jež dovolací soud sdílí, proto bylo dovolání, jež se ukázalo bezdůvodným, upříti úspěch.

Čís. 4051.

Vlastnost směnečného rukojmího jako takového musí vyplývati ze směnky samé.

(Rozh. ze dne 8. července 1924, Rv I 926/24.)

Směnku, slibující zaplacení v množném čísle (zaplatíme) a adresovanou Hynku S-ovi, podepsal Hynek S. a Josef K. Žalobu na Josefa K-a na zaplacení směnečného peníze p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e zamítl. O d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Odvolatelka tvrdila v prvé stolici a na tomto stanovisku stojí dosud, že Josef K. podepsal směnku, z níž je žalováno, jako rukojmí, a musil proto i soud procesní vycházeti při svém rozhodnutí z tohoto žalobního údaje. Každá směnka jako papír, pro nějž předpisuje zákon zvláštní formu, musí míti určité náležitosti a k něm patří i podpis vydatele (čl. 4. čís. 5. a 96. čís. 5. sm. ř.). Ze směnky, jíž se jedné z těchto náležitostí nedostává, nevzniká směnečný závazek a prohlášení (indossement, accept, aval) na směnce takové přicházející, nemají směnečnou platnost (čl. 7 a 98 čís. 1. sm. ř.). Směnka, jejíž pravost odpůrkyně ani nenapadá, je napsána na tiskopisu, jakého se užívá u směnek vydaných a obsahuje dokonce i jméno trasáta, tím je Hynek S., při tom však neobsahuje příkazu, že směnečný peníz zaplatí. Slib ten je učiněn v čísle množném. Dle toho není směnka ta ani pravou směnkou vydanou dle čl. 4. sm. ř., ani čistou

směnkou vlastní, jak ji má na zřeteli čl. 96 sm. ř. Již tato vada je platnosti zažalované směnky na závadu. Avšak ani k tomu nehledě, je zde vada ještě jiná. Kdyby totiž i bylo možno, považovati spornou směnku za pravou vydanou, bylo by nutno pohlížeti na trasáta Hynka S., jehož směnku podepsal, jako na příjemce (čl. 21. sm. ř.), na Josefa K-a pak jako na vydatele směnky, nikdy však jako na rukojmího. Podobně by se měla věc, kdyby bylo možno pohlížeti na směnku tu jako na čistou směnku vlastní, neboť směnka vlastní, v níž se slibuje zaplacení v čísle množném, předpokládá vydatele aspoň dva. Na směnce přicházejí arci dva podpisy (Hynka S-a a Josefa K-a), ty však stačí právě jen na vydatele, kdežto na rukojmího se podpisu již nedostává. Kdyby se chtělo vycházeti s hlediska, že Josef K. je rukojmím — a s tohoto hlediska vychází odvolatelka — byl by tu zase podpis jen jednoho vydatele, což by však neodpovídalo textu směnky, dle něhož slibuje zaplacení více vydatelů, tedy aspoň dva. Z toho plyne, že by Josef K. mohl přijíti v úvahu toliko snad jako vydatel, nikdy však jako rukojmí zažalované směnky a proto jako rukojmí žalován býti nemůže. Otázku, zda a do jaké míry ručí odpůrkyně za zažalovanou pohledávku z obecnoprávní smlouvy rukojemské (§ 1346 obč. zák.), nelze v tomto sporu řešiti, poněvadž jde o slib ze směnky a nikoli ze smlouvy rukojemské.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nesprávné posouzení právní spatřuje dovolatelka v tom, že ač je sporná směnka rozhodně vlastní směnkou, odvolací soud za takovou ji nepokládal z toho důvodu, protože placení slíbeno bylo nikoli v jednotném, nýbrž v množném čísle, a poněvadž jsou na ní pouze dva podpisy Hynka S-a na prvém a Josefa K-a na druhém místě. Dovolatelka dovozuje, že okolnost, že ve směnce stojí místo »zaplatím«, »zaplatíme«, neubírá směnce právní povahy směnky, poněvadž ve skutečnosti i rukojmí jest v nejvlastnějším slova smyslu spoludlužníkem a musí platiti, když je směnečným věřitelem pohnán ku placení. Tvrdí, že jest Hynek S. určitě vydatelem a že jak s použitím vykládacího pravidla §u 914 obč. zák. není pochybnosti, že jest Josef K., jak to bylo zjištěno svědeckou výpovědí Františka R-a, rukojmím. Ani po této stránce není dle čís. 4. §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod dovolací opodstatněn. Příčilo by se právní povaze směnky jako přísné obligace skripturní, kdyby směnečný závazek z ní měl býti teprve uhadován a kdyby mu měl býti dáván s poukazem ku stylistickým nedostatkům jiný význam, nežli se z něho projevuje zákonitě předepsanou formou, nebo kdyby dokonce bylo možno, jako v případě §u 914 obč. zák., aby výklad vedl k doplnění právního jednání tím, že by se dával určitý smysl jisté okolnosti, na kterou strany nemyslily, anebo kterou různě pojímaly. Užití množného čísla by sice nebylo závadou takovou, za jakou ji pokládá odvolací soud, ale měl-li býti spolupodepisatel Josef K. pouze rukojmím, musila by tato jeho vlastnost v tomto případě zřetelně býti vyjádřena, neboť jinak sluší ho považovati za toho, kým se podle textu směnky jeví býti, totiž za spoluvydatele, čímž však jest prokázána bezdůvodnost žalobního žádání. Dovolací soud sdílí správné, věci i zákonu vyhovující důvody odvolacího soudu, které dovolacími vývody nebyly vyvráceny a k nimž dovolatelku poukazuje.

Čís. 4052.

Zákon o cestách z nouze ze dne 7. července 1896, čís. 140 ř. zák.

Jest lhostejno, zda navrhovatel sám obdělává pozemek, postrádající spojení s cestou. V úvahu přichází bez ohledu k vlastníkově osobě pouze potřeba pozemku.

S hlediska vylučovacího důvodu §u 2, prvý odstavec poslední věta zákona záleží pouze na bdělosti navrhovatele, nikoli též na chování se jeho předchůdců. Nápadnou bezstarostnost nelze spatřovati ani v tom, že navrhovatel převedl na sebe pozemek, postrádající cesty, ani v tom, že nevyhradil si cestu, spoléhaje na místní zvyk, dle něhož soused sousedu přejezd přes pozemek ochotně povoluje.

(Rozh. ze dne 8. července 1924, R II 237/24.)

Návrhu na zřízení cesty z nouze bylo vyhověno ve všech stolicích, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů.

Napadenému usnesení vytýká rekurent, že neodpovídá zákonu, že jest v rozporu se spisy a že se zakládá na neúplném řízení, leč neprávem. Především není ve spisech podkladu pro rekurentovo tvrzení, že se navrhovateli jedná vlastně o to, by zřízením nezbytné cesty po rekurentových pozemcích bylo znemožněno rekurentu rozšířiti cihlářský závod a dobývati písek na pozemcích, nezbytnou cestou postižených. Tím postrádají opodstatnění vývody rekurentovy, že se již vzhledem k tomuto jeho cíli nemělo návrhu na zřízení nezbytné cesty vyhověti. Pokud rekurent dovozuje, že není zákonem žádaných podmínek pro povolení navrhované cesty z nouze, po případě, že jsou zde okolnosti, pro které nelze podle zákona cestu z nouze zříditi, není toto tvrzení oprávněno. Pozemky, pro něž zřízení nezbytné cesty navrhováno a nižšími soudy povoleno, slouží polnímu hospodářství a jsou bez spojení s cestou. Jest jisto, že k hospodaření na pozemcích těch jest příjezd z cesty a na ni nutným. Tím dán předpoklad k zřízení navrhovaného příjezdu po sousedních pozemcích podle §u 1 zákona ze dne 7. července 1896, čís. 140 ř. zák. Okolnost, že navrhovatel, maje jiné povolání, sám na pozemcích, pro něž se nezbytná cesta zřizuje, nehospodaří, není povolení nezbytné cesty na závadu, neboť podle §u 1 zákona o cestách z nouze zřizuje se nezbytná cesta z důvodu potřeb pozemku a pro pozemek, nikoli pro osobu vlastníka pozemku a jeho — osobní — potřeby. Neprávem tvrdí rekurent, že újma ze zřízení cesty z nouze pro postižené pozemky převyšuje užitek z nezbytné cesty plynoucí. (§2 odstavec prvý zák. o nezbytných cestách). Jest zjištěno, že přejížděním po ouvratích sousedních pozemků na pozemky navrhovatelovy vůbec žádná škoda pro postižené pozemky nevzejde a ani znehodnocení pozemků těch nenastane. Ouvratě, kudy cesta povede, nemohou pro ohradu a sráz,

v těch místech se nalézající, býti potahem obdělávány. Rekurent, tvrdě proti seznání znalců a stanovisku nižších soudů, že škoda a to značná na postižených pozemcích z nezbytné cesty vznikne, a vytýkaje rekursnímu soudu, že vychází z předpokladu, spisům odporujícího, jest na omylu v tom, kudy nezbytná cesta povede. Cesta ta se rekurentovy poloviny k pozemku parc. čís. 1039 vůbec nedotkne a tím padají rekurentovy vývody o značné škodě a o překážce pro zřízení nezbytné cesty po rozumu §u 2 odstavec prvý zákona ze dne 7. července 1896, čís. 140 ř. zák. Ježto, jak uvedeno, zřízením cesty z nouze postižené pozemky poškozeny, a, jak znalci seznali, ani znehodnoceny nebudou, neprávem rekurent vytýká napadenému usnesení, že mu nebylo přiznáno odškodnění podle §u 5 zákona o cestách z nouze. Rekurentu nelze přisvědčiti ani v tom, že zřízením cesty z nouze jest mu znemožněno používání jeho pozemků, nezbytnou cestou postižených (§ 4 odstavec druhý). Rekurent ve svém dovolacím rekursu sám totiž uvádí, že, kdyby prý jednou chtěl, nebude moci pro onu cestu svých pozemků používati jako pískoviště. Z toho vychází, že rekurent svých pozemků k dobývání písku pro nepatrnou šířku ani používati nemůže. Dle toho za nynějšího stavu zřízením nezbytné cesty se řádné používání pozemků jí postižených neznemožňuje a není důvodu k odepření nezbytné cesty podle §u 4 odstavec druhý zákona o cestách z nouze. Počítati s budoucím snad znemožněním používání postiženého pozemku a odpírati zřízení cesty z nouze z toho důvodu nelze (§ 25). Konečně rekursní soud právem nepřistoupil na rekurentovu námitku, že nárok na zřízení nezbytné cesty není oprávněn, protože vlastník nápadnou bezstarostností přivodil nedostatek spojení pozemku s cestou. Podle doslovu zákona (§ 2 prvý odstavec poslední věta) přichází v úvahu dočasný vlastník pozemku a nikoli jeho předchůdcové. Proto nepadá na váhu a neprávem tudíž vytýká rekurent jako neúplnost řízení, že dotyčná okolnost nebyla zjišťována, že snad předchůdce navrhovatelův připravil pozemky parc. čís. 1043, 1044, 1045/2 o spojení s cestou, ježto si při odprodeji sousedních pozemků nevymínil příjezd na ně. O navrhovateli, pokud se týče právě zmíněných pozemků nedá se tvrditi, že nápadnou bezstarostností zavinil nedostatek příjezdu k nim. Jak jest nesporno, koupil uvedené pozemky v roce 1920, kdy již pozemky byly bez příjezdu. Tím, že je bez příjezdu koupil, tento nedostatek ovšem nepřivodil. Co se pak týče poloviny pozemku parc. čís. 1039, opomenul arci navrhovatel při dělení příjezd k ní si vymíniti. Ale v tom nápadnou bezstarostnost spatřovati nelze. Podle seznání znalců jest místním zvykem v Ž., že soused sousedu bez úplaty trpí, přejede-li, nemaje cesty, přes jeho pozemek. U poloviny navrhovatelovy k pozemku právě uvedenému bylo skutečně až do roku 1923 zvyku toho používáno. Mohl tedy navrhovatel při dělení parc čís. 1039 s oním zvykem počítati a proto nelze za nápadnou bezstarostnost pokládati, že si příjezd na svou polovinu nevymínil.

Čís. 4053.

Ani v řízení směnečném nemůže soud sám od sebe přihlížeti k promlčení směnečné pohledávky.

Námitky proti směnečnému platebnímu příkazu byly vzneseny včas, stalo-li se tak neprodleně k vyzvání soudu, vyřizujícímu návrh na vrácení ku předešlému stavu pro zmeškání lhůty k podání námitek.

(Rozh. ze dne 8. července 1924, Rv II 374/24.)

Procesní soud prvé stolice vyhověl námitkám žalovaného proti směnečnému platebnímu příkazu a platební příkaz zrušil. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu, a vrátil mu věc, by po případném dalším jednání znovu rozhodl.

Důvody:

Dovolatelka shledává nesprávné právní posouzení především v tom, že oba nižší soudy přihlížely vůbec k námitkám žalovaného, ač dle jejího názoru byly námitky ty opozděny a to námitky, uplatněné podáním ze dne 3. října 1923, proto, že nebyly vzneseny současně s návrhem na navrácení v předešlý stav, tedy dne 26. září 1923, námitka promlčení pak, ježto byla uplatněna teprve při roku dne 18. února 1923. Výtka tato jest jen částečně opodstatněna. Věcí soudu bylo, by návrh na navrácení v předešlý stav nejprve zkoumal a po případě zařídil, by po rozumu §§ 84 a 85 c. ř. s., pak §§ 89 a 100 jedn. řádu byly odstraněny formální vady. Proto právem vrátil soud prvé stolice usnesením ze dne 29. září 1923 podání navrhovateli zpět, aby přiložil námitky, pro jichž opozdění bylo se právě dovoláváno navrácení v předešlý stav, pokud se týče, by o okolnostech, v návrhu tvrzených, nabídl důkazy. Závady tyto, jež jsou formálními vadami ve smyslu svrchu vytčeném, odstranil odpůrce, ač mu k tomu určitá lhůta dána nebyla, obratem, neboť usnesení bylo mu doručeno 1. října 1923 a nařízené doplnění stalo se podáním, jež došlo na soud již 3. října 1923. Vznesení námitek, obsažených v tomto podání, dlužno tedy vzhledem k tomu, že návrhu na navrácení v předešlý stav bylo vyhověno, pokládati za včasné. Není tudíž odůvodněna ani další výtka žalobkyně, že v této rozepři námitky vůbec nebyly podány. Naproti tomu dlužno však přisvědčiti názoru strany žalující, že nelze přihlížeti k námitce promlčení, vznesené žalovaným teprve při roku 18. února 1924, tedy opožděně (§§ 552, 557 a 559 c. ř. s.). Směnečný řád rozumí promlčením promlčení v technickém slova smyslu, tudíž již přesně vyhraněný útvar právní, neobsahuje zvláštních zásadních norem, nýbrž obmezuje se jen na stanovení doby, ve které se promlčují jednak přímý směnečný nárok proti přijateli čl. 77 sm. ř.), jednak postižený nárok majitele směnky, pokud se týče indosantův proti vydateli a ostatním předchůdcům (čl. 78 a 79 c. ř. s.), a na vytčení podmínek, za kterých se promlčení přerušuje (čl. 80 sm. ř.). Ve všech ostatních otázkách týkajících se promlčení, jež nedošly řešení směnečným řádem, nutno tudíž použíti předpisů všeob. občanského zákona (čl. 7 vyhl. patentu k občanskému zákonníku). Tak tomu jest i co do otázky, zda jest ku promlčení oněch nároků přihlížeti z moci úřední, či jen k námitce stran. V tom směru jest rozhodným předpis §u 1501 obč. zák., dle něhož nelze bráti z moci úřadu zřetele ku promlčení, jež

nebylo uplatněno námitkou. Ani civilní soudní řád v VI. části 2. oddílu nemá předpisu, z něhož by se dalo dovoditi, že pro směnečné řízení zásada právě vytčená neplatí. Naopak zásada tato dochází opory v §u 559 c. ř. s., který co do dalšího řízení o návrhu na vydání směnečného platebního příkazu odkazuje ku předpisům o řízení rozkazním, obsaženým v §§ 550 — 554 c. ř. s. a nutno tedy z toho, že není tam citován § 549 c. ř. s., míti za to, že zákonodárce neobmýšlel použíti pro směnečné řízení výjimečného ustanovení §u 549 c. ř. s., dle něhož (v rozkazním řízení) možno vydati platební příkaz k vydobytí pohledávek, proti nimž by mohla býti vznesena námitka promlčení, jen tehdy, bylo-li již v žalobě prokázáno listinami povahy §u 548 c. ř. s., že promlčení bylo přetrženo neb staveno. Právní posouzení věci nižšími soudy není tudíž po této stránce správným a dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s. jest opodstatněn.

Čís. 4054.

Nejde o žalobu určovací, nýbrž o žalobu o plnění za současného mezitimního návrhu na zjištění podle §u 236 c. ř. s., předeslal-li žalobce žalobní žádosti o plnění návrh na zjištění právního poměru, jehož řešení jest nutným předpokladem pro rozhodnutí sporu.

Pachtovní smlouvu lze z důvodů §u 1118 obč. zák. zrušiti i mimosoudním prohlášením, nikoliv toliko žalobou. Účinky zrušení nastávají oním prohlášením, nikoliv teprve rozsudkem o žalobě, že smlouva oním prohlášením zanikla.

(Rozh. ze dne 8. července 1924, Rv II 431/24.)

Žalobci (propachtovatelé) prohlásili žalovanému pachtýři dne 26. listopadu 1919, že pacht zrušují mimo jiné proto, že pachtýř (erár) jest v prodlení s placením pachtovného. Žalovaný užíval však pachtovaných pozemků i nadále za vojenské cvičiště a vyjednával se žalobci o uzavření smlouvy pachtovní. Jednání však nevedlo k cíli a v listopadu 1921 žalovali propachtovatelé pachtýře o vrácení spachtovaných pozemků. Žalobě bylo pravoplatně vyhověno v květnu 1922, pachtýř odevzdal propachtovatelům pozemky 1. dubna 1922. Žalobou, o niž tu jde, domáhali se žalobci na žalovaném jednak zjištění, že pachtovní smlouva zanikla již dnem 26. listopadu 1919 jednak náhrady škody 3203 Kč za užívání pozemků od 26. listopadu 1919 do 1. dubna 1922. Procesní soud prvé stolice v onom směru žalobu zamítl, v tomto směru jí vyhověl potud, že přiznal žalobcům odškodné za dobu od pravoplatnosti rozsudku v předchozím sporu. Odvolací soud k odvolání žalobců vyhověl i prvé části žaloby a přiznal žalobcům odškodné za dobu od 26. listopadu 1919. Důvody: Právoplatným rozsudkem okresního soudu v K. ze dne 13. února 1922 bylo proti žalovanému erár vyřknuto, že nájemní smlouva, kterou žalobci uzavřeli s bývalým rak. uh. vojenským erárem ohledně pozemků není po právu, aniž však byla zjištěna doba, kdy nájemní poměr skončil. Není tu proto výroku soudu s účinkem právoplatnosti ohledně této okolnosti, takže žalobcům není zabráněno, by si v tomto směru dodatečně nevymohli rozhodnutí soudu, aniž by proti nim mohla s úspěchem býti uplatněna námitka rozhodnuté věci. Nelze proto přisvědčiti názoru prvého soudce, že v takovém případě jest považovati smlouvu za zrušenou dnem, kterým rozsudek nabyl právomoci. Neboť tím připisuje se rozsudku něco, čeho vůbec nevyslovil. Také není překážky ku spojení určovací žádosti se žalobou na plnění, poněvadž navržené zjištění jest jediným právním základem pro nárok na plnění, žalobou uplatněný. Prvý soudce byl by musel toto zjištění učiniti aspoň v důvodech rozsudku, takže tu nepřekáží ohledy na procesní hospodárnost, z kterých jedině nelze připustiti spojení určovací žaloby se žalobou o plnění. To tím méně, poněvadž žalobci v tomto případě mohli docíliti téhož účinku mezitimním návrhem podle §u 236 c. ř. s. Právně mylným jest dále názor prvého soudce, že nelze zrušiti nájemní smlouvu podle §u 1118 obč. zák. jednostranným prohlášením, nýbrž že takové zrušení jest uplatňovati žalobou. Neboť jest zvláštností nájemní smlouvy, že takovou smlouvu lze po případě zrušiti výpovědí nebo předčasným odstoupením i proti vůli druhé smluvní strany. Následkem toho jest předčasné zrušení smlouvy účinné tím okamžikem, ve kterém dotyčné prohlášení bylo učiněno protistraně, předpokládaje arciť, že jest zákonitý důvod k zrušení. V tomto případě zjistil prvý soudce, že žalovaný erár po převratu začal pozemků těch užívati jako cvičiště pro vojsko, aniž by však byl dosud zaplatil nájemné, zejména nezaplatil nájemného v říjnu 1918 a v roku 1919, ačkoli byl dne 12. března 1919 žalobci upomenut. Žalobci prohlásili proto v protokolu ze dne 26. listopadu 1919, že pro neplacení pachtovného ve smlouvě dále setrvati nechtějí a na tomto svém odmítavém stanovisku i dále setrvali. Nájemní poměr mezi stranami jest tudíž dle §u 1118 obč. zák. považovati za zrušený dnem 26. listopadu 1919. Poněvadž však žalovaný erár, jak prvý soudce rovněž zjišťuje, proti vůli žalobců užíval sporných pozemků jako cvičiště až do 1. dubna 1922 a tím odňal žalobcům užitek, jest podle §u 1295, 1323, 1324 obč. zák. povinen žalobcům nahraditi škodu tím způsobenou, kterou tito staví na roveň užitku, jehož by docílili propachtováním těchto pozemků.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nejde zde o určovací žalobu ve smyslu §u 228 c. ř. s., neboť žalobci žádají na žalovaném erár zaplacení 2.900 Kč 53 h a předeslali této žalobní žádosti, aniž to zvláště s hlediska §u 228 c. ř. s. odůvodňovali, návrh na zjištění právního poměru, jehož řešení jest nutným předpokladem pro rozhodnutí sporu. Jde tedy v tomto případě o žalobní nárok na plnění, t. j. na zaplacení zažalovaného peníze za současného mezitimného návrhu na zjištění podle §u 236 c. ř. s., který byl ovšem již v žalobě obsažen, dokud nebylo ještě známo, zdali bude podle tohoto §u 236 oprávněn, ale oprávněným stal se při ústním přelíčení, při kterém žalobcové na něm setrvali. Proto není potřebí, zabývati se vývody dovolacího spisu o přípustnosti určovací žaloby, to tím méně, jelikož dovolatel sám uznává, že soud v této rozepři musí se zabývati otázkou, kdy pachtovní smlouva ze dne 31. května 1911 zanikla. V tomto směru sdílí dovolací soud právní názor odvolacího soudu a poukazuje dovolatele na správné důvody napadeného rozsudku s dodatkem,

že žalobci v předcházejícím sporu, nikoli teprve prohlášením v žalobě, nebo žalobou samou zrušili jednostranně spornou smlouvu ve smyslu §u 1118 obč. zák., nýbrž domáhali se výroku, že mimosoudní ustoupení od pachtovní smlouvy jest po právu. Tomuto stanovisku žalobců hoví rozsudek okresního soudu v K. ze dne 13. února 1922, kde se v důvodech praví, že žalobci 26. listopadu 1919 právem zaujali stanovisko, že pachtovní smlouva jest zrušena pro průtah v zaplacení pachtovného. Ani z doslovu ani ze smyslu §u 1118 obč. zák. nelze seznati, že propachtovatel může se domáhati předčasného zrušení pachtovní smlouvy jen žalobou a že jeho mimosoudní prohlášení, ačkoliv odpovídá zákonu, nemá zrušovacího účinku. (Viz Dr. Ermin Ehrenzweig, System der österr. allgem. Privatrechtes, 1920, druhý svazek, stránka 431).

Čís. 4055.

Vyhovuje-li závěť, zřízená tuzemcem v cizozemsku, tuzemským předpisům o formě závěti, jest zřízena v »náležité formě« ve smyslu §u 126 nesp. říz., třebas nevyhovovala předpisům místa zřízení.

Rozhoduje o poukázání dědiců na pořad práva, smí pozůstalostní soud pouze přezkoumávati, zda byla zachována předepsaná vnější forma; zkoumati vnitřní platnost závěti vyhrazeno jest soudci procesnímu.

(Rozh. ze dne 9. července 1924, R I 550/24.)

K pozůstalosti československého státního příslušníka, pořídivšího v Anglii, přihlásili s v tuzemsku dědicové ze zákona i ze závěti. S o u d p r v é s t o l i c e přijal dědické přihlášky těch i oněch na soud a poukázal dědice ze závěti na pořad práva, rekursní soud poukázal na pořad práva dědice ze zákona.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Nesporno jest, že zůstavitel byl československým státním příslušníkem, že zemřel v tuzemsku, že zanechal jmění jednak v tuzemsku, jednak v Anglii, a že též zanechal poslední pořízení, které dne 12. června 1921 v Birminghamu v Anglii v anglické řeči vlastnoručně sepsal a podepsal. K pozůstalosti, projednávané u okresního soudu v Jablonci n./N., přihlásili se jednak matka a sourozenci zůstavitelovi na základě zákona bezvýminečně, jednak nezletilé děti zůstavitelova bratra na základě onoho posledního pořízení výminečně. Oboje odporující si přihlášky byly podle § 122 nesp. pat. na soud přijaty. V tomto případě jde jen o otázku, která z obou skupin dědiců má podle § 126 nesp. říz. vystoupiti v roli žalobců. Podle tohoto zákonného předpisu má převzíti roli žalobce onen dědic, jenž má slabší dědický důvod, při čemž dědic, opírající se o závěť v náležité formě zřízenou, jejíž pravost nebyla popřena, má býti žalován dědicem, opírajícím přihlášku o zákon. Zákonní dědici nepopřeli, že poslední pořízení zůstavitelovo obsahuje ustanovení dědiců, že jest tedy závětí (§ 553 obč. zák.) a nepopřeli také, že bylo zůstavitelem vlastnoručně sepsáno a podepsáno, že jest tedy pravě. Popírají toliko jeho právní platnost, protože anglický soud, projednávající pozůstalost, jsoucí v Anglii, prohlásil poslední pořízení podle tamnějších předpisů za neplatné a protože všichni zákonní dědici — i otec nezletilých dědiců ze závěti — uznali rovněž u anglického soudu neplatnost závěti. Dovolací rekurs má jen potud pravdu, pokud tvrdí, že otázka popřené platnosti posledního pořízení může být rozřešena jen sporem. Ale o to tu nejde, nýbrž o to, zdali co do pravosti nepopřená závěť byla zřízena »v náležité formě«, jak § 126 nesp. říz. praví. Co znamenají slova »v náležité formě«, sluší zde posouditi podle §u 578 obč. zák., jenž předpisuje, že kdo chce písemně a beze svědků pořizovati, musí závěť vlastnoručně psáti a vlastnoručně svým jménem podepsati. Ohledně těchto požadavků může se nesporný soudce pouštěti do přezkoumání pouze potud, pokud byla zachována předepsaná vnější forma, kdežto zkoumání vnitřní platnosti vyhrazeno jest soudci spor rozhodujícímu. Protože jest nesporno, že poslední pořízení vyhovuje na venek §u 578 obč. zák., byla právem v napadeném usnesení přikázána role žalobců zákonným předpisům. Lhostejno jest, že poslední pořízení sepsáno bylo v Anglii a že anglický soud podle tamnějšího práva jeho platnosti neuznal, protože stačí, že československý státní občan v cizině šetřil formy československého zákona, podle kterého dlužno u soudu v tuzemsku pozůstalost projednávajícího posuzovati i obsah posledního pořízení (§ 4 a § 35 obč. zák. conclusione a maiori ad minus, pak § 21 nesp. říz. a § 106 j. n. viz též Walker Internationales Privatrecht II. vydání str. 804). Lhostejno jest také, zda otec nezletilých dědiců, kteří se na základě závěti přihlásili, neplatnost závěti v Anglii uznal, neboť nehledě k nedostatku opatrovnického schválení tito dědici zastoupeni jsou v tomto pozůstalostním řízení kolisním opatrovníkem, který přihlášku jménem nezletilců na základě závěti podal. Nepadá konečně na váhu ani ta okolnost, že soud nemá po ruce posledního pořízení v prvopisu, nýbrž jen v ověřeném opisu a ověřeném německém překladu, protože okolnosti pro rozhodnutí sporné otázky ve smyslu §u 126 nesp. říz. podstatné, jsou nesporny.

Čís. 4056.

Vyhlášením úpadku na jmění vyrovnávacího dlužníka n epomíjí jeho závazek z vyrovnání aniž závazek osob, jež přistoupily k vyrovnání jako rukojmí. Pokud konkuruje v úpadku věřitel, jemuž se dostalo vyrovnací kvoty zcela nebo z části, aneb jenž neobdržel dosud na vyrovnací kvotu ničeho.

(Rozh. ze dne 9. července 1924, Rv I 704/24.)

Žalovaní přistoupili k vyrovnání Floriána M-a jako rukojmí a plátci. Na jmění Floriána M-a byl vyhlášen úpadek dříve, nežli byl splnil vyrovnání. Žalobu o zaplacení 1.982 Kč 78 h p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e zamítl, o d v o l a c í s o u d jí vyhověl. D ů v o d y: Je zjištěno, že žalovaní přistoupili k vyrovnání Floriána M-a jako rukojmí a plátci. To znamená, že dle §u 1357 obč. zák. ručí oba jako nerozdílní (solidární) spoludlužníci za dluhy Floriána M-a, dotčené soudním vyrovnáním, dle míry a modalit, vyrovnáním stanovených. Věřitelé, vy-

rovnáním dotčení, jsou tedy oprávněni, by dle své vůle buď vyrovnávacího dlužníka nebo tyto rukojmí a plátce nebo všechny zároveň dle své vůle zažalovali (§ 1357, 891 obč. zák.). Ani skutkový přednes žalované strany ani zjištění procesního soudu neposkytují základu pro úsudek, že záruka žalované strany byla dána jen pro případ, že vyrovnávací dlužník neoctne se v úpadku a bude tedy moci svůj podnik sám dále vésti. Ze zákona nelze usouditi, že ručení za »vyrovnání« má jen tento význam a dosah a že tedy zanikne, jakmile se vyrovnávací dlužník před splněním vyrovnání ocitl v úpadku. S odchylnými vývody a námitkami žalované strany nelze tedy souhlasiti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Soudce prvé stolice založil svůj rozsudek na právním mínění, že uvalením úpadku na jmění žalobcova hlavního dlužníka Floriána M-a pominul závazek hlavního dlužníka z vyrovnání mezi ním a jeho věřiteli ve vyrovnávacím řízení a že následkem toho pominul také rukojemský závazek Josefa P-a a Emila M-a, o který jde v nynějším sporu. Tohoto právního mínění jest i správce úpadkových podstat Josefa P-a a Emila M-a a proto vznesl z důvodu čís. 4 §u 503 c. ř. s. dovolání do rozsudku soudu odvolacího, který základá se na mínění opačném, že totiž ručení za vyrovnání nezaniká, když vyrovnávací dlužník upadne před splněním vyrovnání do úpadku. Přisvědčiti jest mínění soudu odvolacího. Žalovaná strana má za to, že zahájením úpadku na jmění Floriána M-a nastala novace podle §u 1376 obč. zák. a že tedy podle §u 1377 obč. zák. závazek jeho z vyrovnání pominul a podle §u 1378 obč. zák. zanikly též rukojemské závazky. Toto mínění jest mylné spočívajíc na nesprávném výkladu §u 1376 obč. zák. Podle tohoto §u 1376 nastala novace s účinky §§ 1377 a 1378 tenkráte, jestliže právní důvod, nebo hlavní předmět pohledávky jest vyměněn za jiný, tedy starý závazek přechází v závazek nový, ale uvalením úpadku nenastává taková změna, závazky úpadcovy nedoznávají zahájením úpadku změny ani co do právního důvodu, ani co do hlavního předmětu pohledávek, nýbrž jen vymáhání těchto pohledávek jest omezeno a modifikováno účelem úpadkového řízení, jímž jest pokud možno nejvýhodnější společná úhrada nároků věřitelů úpadcových z úpadkové podstaty jako společného fondu společnou exekucí vzhledem na to, že tito věřitelé jsou následkem nedostatku platebních prostředků úpadcových v kolisi co do uplatnění nároků. Vzhledem na to jest v tomto sporu nerozhodna okolnost, že vyrovnání mezi Floriánem M-em a jeho věřiteli není vyrovnáním ani podle §u 1380 obč. zák., ani podle §u 204 c. ř. s., a že ručení za ono vyrovnání není smlouvou rukojemskou podle §§ 1346 a násl. obč. zák. Že uvalením úpadku na jmění vyrovnávacího dlužníka nepomíjí závazek jeho z vyrovnání a že následkem toho také nepomíjí závazek osob, které jako rukojmí přistoupily k vyrovnání tomuto, plyne z této úvahy: V §u 54 vyr. řádu jest ustanoveno: 1. Uvalen-li před úplným splněním vyrovnání úpadek, nejsou věřitelé, na vyrovnání súčastnění, povinni vraceti ho, co na ně bezelstně přijali. 2. Jejich pohledávky pokládají se však za úplně zaniklé, jestliže obdrželi částku, vyrovnáním určenou, totiž celou vyrovnací kvotu; jinak se pohledávka pokládá za zaniklou jen částkou, která odpovídá poměru zaplacené částky k sumě, která podle vyrovnání věřiteli příslušela, totiž k vyrovnací kvotě. Odstavec prvý mluví o případě, když vyrovnání bylo jen částečně splněno, a stanoví, že úpadková podstata nemůže na věřitele vznésti odpůrčí nárok na vrácení toho, co bezelstně byl přijal. Z toho plyne, že odpůrčí žaloba podle §§ 27 a 43 konk. ř. může býti podána na příjemce obmyslného, nikoli však, že vyrovnání pozbylo platnosti, neboť, kdyby potom v úpadku takový věřitel přišel v konkurenci celou vyrovnací kvotou, ale také jen s ní a s ničím více, — a odstavec první §u 54 vyr. ř. nevyslovuje se o této otázce —, bylo by vyrovnání stále ještě v platnosti. Otázka, zdali na věřitele při rozdělení úpadkové podstaty skutečně připadne tolik, aby celá vyrovnací kvota byla uhrazena, neruší totiž platnosti vyrovnání právě tak, jako jí neruší otázka, zdali mimo úpadek věřitel dobude exekucí celé vyrovnací kvoty, nebo zůstane-li neuhrazený zbytek. Vzhledem na druhý odstavec §u 54 vyr. ř. jsou možny tři případy: věřitel obdržel před úpadkem na vyrovnací kvotu vše, nebo jen část, nebo nic. Obdržel-li vše, jest podle první věty uspokojen úplně, nemůže nic dále žádati a do úpadku vůbec s touto pohledávkou nepatří. Zdali jest vzhledem na prvý odstavec předpokládáno, že přijal vyrovnací kvotu bezelstně, může zůstati nerozřešeno. Jestliže však věřitel obdržel před úpadkem jen část vyrovnací kvoty, pokládati jest jeho původní pohledávku za částečně zaniklou a on konkuruje tudíž v úpadkovém řízení poměrnou částkou. Třetí případ, když totiž věřitel neobdržel ještě ničeho na vyrovnací kvotu, není v zákoně výslovně rozřešen, ale logický úsudek vede k tomu, že věřitel potom konkuruje v řízení úpadkovém plným obnosem, neboť podle toho, jak obdržená částka jest menší, zbytek, do úpadku náležející jest větší a činí tedy plných sto procent, když obdržená částka se rovná nule. Z toho plyne, že vyrovnání zůstává v platnosti i po uvalení úpadku na jmění vyrovnávacího dlužníka, neboť, kdyby tomu tak nebylo, musil by v případě, že a) věřitel obdržel před zahájením úpadku jen část vyrovnací kvoty, nebo že b) neobdržel na tuto kvotu ničeho, konkurovati v řízení úpadkovém v případě a) vždy celý zbytek pohledávky a ne jen poměrná částka její, a v případě b) musila by konkurovati celá pohledávka, a věřiteli musilo by býti uloženo vrácení přijaté částky, pokud by tato nebyla úplně kryta rozvrhovou kvotou, ale toho není. Nelze tedy říci, že vyrovnání pozbylo platnosti, ač ovšem nelze také říci, že má platnost plnou, leč by zákon byl vyložen v ten způsob, že v úpadku věřitel nemůže obdržeti více, než čeho třeba jest k úhradě vyrovnací kvoty. Neučiní-li se to, nebo není-li možno to učiniti, dlužno prohlásiti, že vyrovnání platí, ale jen s jistými modifikacemi. To stačí v tomto sporu. Vyrovnání zůstává v platnosti, dlužníkův závazek z něho nepominul, nýbrž byl zákonem jen modifikován; následkem toho nepominul ani závazek rukojemský. Ona modifikace nemá na rukojemský závazek vlivu, neboť jest jen věřiteli na prospěch tím, že ho nechává konkurovati a zaplacení dojíti v úpadku větší částkou, než zbytkem vyrovnací kvoty, že tedy nechává z části oživnouti původní závazek dlužníkův, ale nikterak nezmenšuje dlužníkova závazku z vyrovnání, za nějž rukojmí ručí. Z toho následuje, že neplatí zde ustanovení §u 1363 obč. zák. o pominutí rukojemského zá-

vazku spolu s pominutím závazku hlavního dlužníka. Podle §u 57 vyr. ř. odsouzení dlužníka pro podvodný úpadek zrušuje pro všecky věřitele slevu, ve vyrovnání povolenou, aniž to má za následek také ztrátu práv, věřitelům ve vyrovnání proti dlužníku nebo proti třetím osobám zřízených. Takovými třetími osobami, jichž závazky z vyrovnání vůči věřitelům trvají, jsou zejména rukojmí. Zákon ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. praví v článku III., že totéž, co uvedeno jest v §u 57 vyr. ř. v případě odsouzení dlužníka pro podvodný úpadek, platí také, nesplní-li dlužník potvrzeného vyrovnání úplně a v čas, totiž v době splatnosti, což by se hodilo též na vyrovnání Floriána M-a, neboť prodlením jeho nastala ztráta lhůt. Dlužník tedy ztrácí nároku na slevu a rukojmí, z vyrovnání zavázaní, ručí dál, ač vyrovnání pozbylo částečně své platnosti, totiž potud, pokud z něho výhody plynou pro věřitele. Uvedený právě zákon čís. 99 nabyl ovšem teprve dne 19. května 1923 platnosti, pročež nelze ho užiti v tomto sporu přímo, ale toho není ani třeba, nýbrž stačí poukázati naň jako na další doklad správnosti hořejšího výkladu §u 54 vyr. řádu, že totiž, platí-li podle něho vyrovnání s modifikacemi ve prospěch věřitelů, závazek vyrovnacích rukojmí se nemění, neboť i sám zákonodárce řeší věc v článku III. uvedeného zákona čís. 99 z roku 1923 týmže způsobem. Procesní soudce prvé stolice má vzhledem na § 31 vyr. řádu a na vyslovený v něm účel vyrovnávacího řízení za to, že podle obsahu vyrovnání ze dne 22. ledna 1923 Josef P. a Emil M. přistoupili k vyrovnání, Floriánem M-em jako vyrovnávacím dlužníkem věřitelům nabídnutému jako rukojmí a plátcové jen s výminkou podle §u 863 obč. zák. mlčky odčiněnou, že účel vyrovnání sám bude umožněn, že totiž Florián M. neocitne se v úpadku a bude tedy moci svůj podnik sám dále vésti. Toto mínění prvého soudu není skutkovým zjištěním, jak strana žalovaná v dovolacím spise mylně se domnívá, nýbrž výkladem obsahu vyrovnání podle §u 914 obč. zák. vzhledem na § 863 obč. zák., jakož i na § 31 vyř. ř. a na účel vyrovnávacího řízení; jest to tudíž právní úsudek prvého soudce, jímž odvolací soud nebyl vázán. Soud odvolací mohl tedy ve svém rozsudku odchýliti se od tohoto mínění a právem tak učinil výrokem, že záruka žalovaných nebyla dána jen pro případ, že vyrovnávací dlužník neocitne se v úpadku a bude tudíž moci svůj podnik dále vésti. Opak tohoto mínění soudu odvolacího neplyne ani z toho, co žalovaná strana přednesla při ústním jednání v první stolici, ani ze skutkových zjištění soudů nižších a zvláště ne z obsahu vyrovnání ze dne 22. ledna 1923.

Čís. 4057.

Společenstva výrobní a hospodářská.

Člen, vystoupivší ze společenstva, může z důvodu splacení členského podílu žádati na společenstvu toliko, by mu vyplatilo hodnotu tohoto podílu členského, jak vyplývá z účetní závěrky na onen rok, ve kterém člen vystoupil ze společenstva po připočtení zisku a odpisu ztrát, naň připadajících.

(Rozh. ze dne 9. července 1924, Rv II 276/24.)

Firmě K. příslušelo 20 podílů žalovaného společenstva s r. o. Dne 27. června 1921 firma K. podíly vypověděla a domáhala se jich zaplacení. Žalobci byla ku vydobytí jeho peněžité pohledávky proti firmě K. povolena exekuce zabavením a přikázáním k vybrání pohledávky firmy K. proti žalovanému družstvu na vyplacení družstevních podílů. Žalobce domáhal se na žalované vyplacení podílů, byl však odmítnut. V roce 1921 bylo žalované společenstvo předluženo 341.402 Kč 37 h, členské podíly činily celkem 250.300 Kč. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic. Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Podíly společenské stávají se, jakmile byly členy společenstva splaceny, vlastnictvím společenstva; členům společenstva přísluší z důvodu splacení těchto podílů proti společenstvu jen osobní právo, pohledávka. Podle §u 78. zák. o společenstvech vztahuje se ručení vystouplého člena na všecky závazky, ve které společenstvo vešlo až do výstupu člena tohoto vůči třetím osobám. Teprve, když pomine ručení za tyto závazky společenstva, může podle § 79 zák. o sp. společenstevní podíl jemu býti společenstvem vyplacen. Členové nesou tudíž majetkové ztráty společenstva podle svých členských podílů, pokud nemohou tyto ztráty býti uhrazeny z fondů, po ruce jsoucích. Ovšem jest uvedeno v § 15 č. 12 stanov žalovaného společenstva, že odepis ztrát ze společenstevních podílů členů podléhá usnesení valné hromady; ale opominutí tohoto usnesení a formálního odepisu ztrát v obchodních knihách společenstva nemůže nic změniti na skutečném zmenšení nebo úplném vyčerpání členských podílů nastalými ztrátami. Když tedy některý člen vystoupí ze společenstva, může z důvodu splacení členského podílu žádati na společenstvu toliko, aby mu vyplatilo hodnotu tohoto podílu členského, jak jeho hodnota vyplývá z účetní uzávěrky za onen rok, ve kterém dotyčný člen vystoupil ze společenstva po připočítání zisků a po odepisu ztrát, naň připadajících. To platí také v poměru firmy K. k žalovanému společenstvu a uvedeno to jest i v předposledním odstavci §u 17 stanov tohoto společenstva. Poněvadž firma K. vystoupila ze společenstva v roce 1921, dlužno její nárok na výplatu hodnoty jejích členských podílů posuzovati podle účetní závěrky společenstevní tohoto roku. V této příčině je zjištěno, že společenstvo bylo 31. prosince 1921 již pasivní, takže podíly všech členů jeho byly vyčerpány společenstevními dluhy. Z jakých závazků ztráty společenstva povstaly, jest nerozhodno a dotyčné vývody dovolacího spisu jsou i nepřístupnou novotou podle §u 504 c. ř. s., pročež musí zůstati nepovšimnuty. Podle toho, co bylo uvedeno, nezbylo ze společenstevního jmění zcela ničeho na členské podíly firmy K., z čehož následuje, že tato firma pokud se týče žalobce, vystupující podle §u 308 ex. ř. jejím jménem, nemůže na žalované straně žádati zcela ničeho z důvodu splacených členských podílů a že tedy nižší soudy právem rozhodly spor v neprospěch žalobcův. Okolnost, že vypověděné členské podíly firmy K. ručily podle §§ 78 a 80 zák. o společenstvech jen až do konce r. 1922 za dluhy společenstevní, že tedy ručení toto pominulo dnem 31. prosince 1922, nemění na tom ničeho, neboť tímto pominutím ručení neoživly členské podíly vyčerpané již

dříve úplně dluhy společenstva a tudíž zcela pro firmu K. ztracené. Zdali představenstvo společenstva bylo podle druhého odstavce §u 84. zák. o společenstvech za vlastní zodpovědnosti povinno, navrhnouti u příslušného soudu vyhlášení úpadku na jmění společenstevní, a zdali ze zanedbání této povinnosti představenstva vzešel společenstvu proti představenstvu nějaký náhradní nárok, který by tvořil společenstevní jmění, jímž by vyrovnán byl schodek, vzešlý ze ztrát společenstva, jest v tomto sporu nerozhodno, neboť náhradní nárok nebyl uplatněn a ve sporu tomto nejde o pohledávku z důvodu náhrady zaviněné škody, nýbrž o nárok na vrácení splacených členských podílů, pro kterýž nárok jest otázka zavinění představenstva společenského nedůležita. Pro zjištění tohoto nároku jest rozhodným jen skutečný stav jmění společenstevního podle účetní závěrky roku výstupu člena ze společenstva, nikoli stav, kterého mohlo snad býti z určitého právního důvodu dosaženo. Není tedy třeba, blíže se zabývati dotyčnými vývody dovolacího spisu a nebylo třeba, probírati v nižších stolicích soudních skutkovou okolnost, že představenstvo společenstva nezachovalo se podle druhého odstavce §u 84 sp. zák., a otázku, jaké následky tato okolnost měla, nebo míti mohla. Vzhledem na hořejší úvahu jest také nerozhodno, že valná hromada společenstva neusnesla se podle §u 15 čís. 12 stanov na tom, že členských podílů má býti použito k úhradě ztrát, a že podíly členské nebyly v knihách společenstva formálně odepsány, nýbrž že ztráty z roku 1921 byly přeneseny na nový účet pro rok 1922. Důležito jest, že členské podíly s k u t e č n ě pominuly byvše vyčerpány společenstevními dluhy. To není, jak žalobce snaží se v dovolacím spise dokázati, v odporu se zněním první věty §u 84 spol. zákona: »polovice obnosu, splaceného na členské podíly«, nýbrž je to v plném souhlasu s tímto zákonným ustanovením. Z různého znění »Hälfte der Geschäftsanteile« a »halbe Geschäftsanteile« nemůže žalobce nic pro sebe vyvozovati.

Čís. 4058.

Stal-li se hlavní závod společnosti s r. o. následkem státního převratu závodem cizozemským, nelze domáhati se výmazu tuzemské odbočky závodu jedině proto, že všichni jednatelé společnosti bydlí mimo hranice republiky Československé, nýbrž nutno postupovati podle § 107 a násl. zákona o společnostech s r. o.

(Rozh. ze dne 15. července 1924, R I 424/24.)

Návrhu finanční prokuratury, by vymazán byl z rejstříku pobočný závod v J. v Čechách společnosti s r. o., jejíž hlavní závod byl ve Vídni, r e j s t ř í k o v ý s o u d vyhověl. R e k u r s n í s o u d návrh zamítl. D ů v o d y: Společnost s r. o. S. se sídlem ve Vídni má dle obchodního rejstříku podnik v J. zapsaný ode dne 17. října 1913 jakožto odštěpný závod. Po vzniku Československé republiky však zápis ten neopovídá již skutečnému stavu, poněvadž cizozemské společnosti s r. o., za jakou dlužno nyní pokládati i onu společnost se sídlem ve Vídni, nemohou míti v tuzemsku odštěpných závodů, nýbrž pouze závod po rozumu §u 107 zákona ze dne 6. března 1906 čís. 58 ř. zák. za podmínek v §u 108 cit. zák. vytčených, k jehož zrušení by mohlo dojíti za podmínek §u 113 cit. zák. Dle citovaného §u 107 a násl. zákona čís. 58/1906 nevyžaduje se tedy, aby jednatelé cizozemské společnosti s r. o. měli v tuzemsku svá bydliště, nýbrž jest potřebí pouze zříditi pro tuzemský závod tuzemské zastoupení, vyhovující předpisu §u 108 čís. 2 cit. zák. Proto zápis odštěpného závodu v J. v obchodním rejstříku neodpovídá skutečnosti a jest věcí rejstříkového soudu, by přivodil souhlas obchodního rejstříku se skutečným stavem (§ 102 zák. čís. 58/1906). Dle toho, co řečeno, jest návrh finanční prokuratury v Praze na výmaz odštěpného závodu v J., podaný z toho důvodu, že všichni jednatelé společnosti bydlí mimo hranice republiky Československé a že společnost neustanovila a k zápisu neopověděla jednatele v tuzemsku bydlící, neodůvodněný.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Rekursní soud právem poukazuje k tomu, že se zřetelem k ustanovení §u 107 a násl. zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák. nemůže vůbec jíti o otázku zřízení jednatelů cizozemské společnosti s r. o., kteří by měli v tuzemsku svá bydliště, když-tě zákon vyžaduje opatření daleko pronikavější, totiž zřízení tuzemského z á v o d u po rozumu §u 107 a násl. zák. čís. 58/1906, ježto jde o společnost, která po státním převratu stala se cizozemskou. Výnosem zemské politické správy ze dne 14. září 1923 byla tuzemská pobočka firmy S. v J. zrušena jedině z důvodu, že společnost nevyhověla soudnímu příkazu, by v určité lhůtě ustanovila jednatele, mající bydliště v tuzemsku. Leč z toho, co bylo uvedeno, plyne, že by bylo bezvýznamným, i kdyby byla společnost onomu příkazu vyhověla, neboť i v tom případě bylo by musilo dojíti k opatření dle §u 107 a násl. cit. zák., jež nařídil rekursní soud. Rozhodnutí rekursního soudu ve směru právě uvedeném sleduje tedy týž cil, jako výnosy správních úřadů, totiž odstranění odštěpného závodu cizozemské společnosti s r. o., jenž po zákonu v tuzemsku nemá oprávnění. K výmazu této pobočky z obchodního rejstříku musí dojíti, nebude-li zjednán souhlas jeho se skutečným stavem. Uvésti jest ještě, že proti konečnému nálezu správních úřadu může společnost podati stížnost k nejvyššímu správnímu soudu a žádati, aby až do jeho rozhodnutí byl výkon nálezu odložen. Třeba tedy dle výnosu zemské politické správy ze dne 22. března 1924, ježto došlo po vydání napadeného usnesení, rozhodnutí této zemské politické správy ze dne 14. září 1923 výnosem ministerstva vnitra ze dne 13. března 1924 bylo potvrzeno, není vyloučeno, že podána byla stížnost na nejvyšší správní soud a že jí byl přiznán odkládací účinek. Proto nepozbyl příkaz rekursního soudu, aby rejstříkový soud konal šetření v příčině výnosu zemské politické správy ze dne 14. září 1923, ani potvrzujícím výnosem ministerstva vnitra svého významu.

Čís. 4059.

Komanditní společnost může býti společníkem veřejné společnosti i komplementářem jiné komanditní společnosti.

Cizozemská akciová společnost může býti komanditistkou tuzemské společnosti komanditní, třebas neprokázala, že byla ve smyslu cís. nařízení ze dne 29. listopadu 1865, čís. 127 ř. zák., výslovně připuštěna k obchodování v tuzemsku.

Za komplementářku komanditní společnosti nelze však připustiti cizozemskou společnost s r. o., pokud její tuzemský závod nebyl zapsán v obchodní rejstřík.

(Rozh. ze dne 15. července 1924, R I 524/24.)

Rejstříkový soud zamítl opověď, by jak osobně ručící společník nově opovězené komanditní společnosti: »Hornická obchodní společnost s r. o. a spol komanditní společnost v Praze« byla zapsána komanditní společnost: »Hornická obchodní společnost s r. o. a spol. v Ústí n. L.«. Důvody: Osobně ručící společník ručí dle čl. 150 obch. zák. neobmezeně a nemůže jím tedy býti komanditní společnost, u níž ručení, pokud jde o komanditisty, jest obmezeno na majetkové vklady. Zejména jest vyloučeno, by osobně ručícím společníkem byla komanditní společnost, jejíž komplementářem jest dle výpisu z obchodního rejstříku společnost v cizozemsku zřízená. I když se ve výpisu z rejstříku uvádí, že tato společnost zřídila odštěpný závod v Teplicích-Šanově, nemůže toto udání, kteréž není prokázáno, vůbec ani býti pravdivé, poněvadž cizozemská společnost smí v tuzemsku provozovati obchody dle §u 107 zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák. pouze tenkráte, byl-li tuzemský závod společnosti v obchodním rejstříku zapsán. Že by se tak bylo stalo, nebylo ani tvrzeno, pokud však tuzemský závod nebyl zapsán, není cizozemská společnost s ruč. obm. oprávněna provozovati v tuzemsku obchody a to ani jako společník komanditní společnost, poněvadž by to bylo přímým obcházením zákona. Rovněž jest nepřípustným, že komanditistkou nynější komplementářky jest akciová společnost v Berlíně, neboť právě tak jako dle výnosu min. vnitra ze dne 4. března 1919, čís. 6618/19 (věst. ministerstva spravedlnosti 1919 str. 38) vyžaduje se k účastenství cizozemské akciové společnosti na tuzemské společnosti s r. o. zvláštního připuštění, jest dle čl. II. a IV. cís. nař. z 29. listopadu 1865, čís. 127 ř. z. třeba zvláštního připuštění též k tomu, aby cizozemská akciová společnost mohla se súčastniti jako komanditistka. Okolnost, že uvedená komanditní společnost v obchodním rejstříku krajského soudu v Litoměřicích jest již zapsána, jest nerozhodná, poněvadž existence komanditní společnosti je dle čl. 163 zákona obchodního od zápisu jejího neodvislá a soud zdejší jest povolán při opovědi samostatně zkoumati její existenci. Rozkladu rejstříkový soud nevyhověl a předložil jej jako rekurs k rozhodnutí rekursního soudu, poukázav k důvodům napadeného usnesení a dodav k nim: Má-li Hornická obchodní společnost s r. o. v tuzemsku, jak v rozkladu se tvrdí » odštěpný« správně tuzemský závod, smí, pokud to vůbec přípustno, dle §u 107 zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák. jen tento tuzemský závod, nikoli však cizozemská společnost s r. ob. sama býti společníkem tuzemské komanditní společnosti, tomu ale v tomto případě tak není. Komanditní společnost »Hornická obchodní společnost s r. o. a spol.« v Ústí tedy po právu neexistuje a nemůže již z toho důvodu býti společníkem nové komanditní společnosti, o jejíž zápis se žádá. — Rekursní soud napadené usnesení potvrdil, poukázav k důvodům prvého soudu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Není tu předpokladů §u 16 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. z., poněvadž napadené usnesení není ve zřejmém rozporu se zákonem nebo se spisy, aniž stíženo jest zmatečnosti, byť i Nejvyšší soud nemohl se vesměs stotožniti s právním názorem nižších soudů. Především nelze sdíleti náhled, že komanditní společnost nemůže býti komplementářem jiné komanditní společnosti. Praxe (a částečně i nauka) ustálila se po delším kolísání v ten rozum, že veřejným společníkem veřejné společnosti mohou býti nejen osoby fysické, nýbrž i právnické, ano že mohou jimi býti i společnost veřejná a komanditní. Nejvyšší soud přistupuje v tom směru ke stanovisku, jež zaujal bývalý vídeňský Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 20. června 1906, čís. 10.078, zapsaném do repertoria nálezů pod čís. 194, poukazuje zejména k tomu, že zákon společností veřejných a komanditních na veřejné společnosti nevylučuje a nelze zejména k opačnému úsudku dospěti ani z čl. 111 a 164 obch. zák., dle nichž řečené společnosti mohou provozovati obchody pod svou firmou, čímž nikterak ještě není řečeno, že by společnosti ty nemohly jiným způsobem nabývati práv, neb býti zavázány (srov. čl. 114 obch. zák.). Názor tento dochází také opory v zákoně ze dne 10. června 1903, čís. 133 ř. zák. o revisi výdělkových a hospodářských společenstev, jehož § 1. nařizuje revisi ve všech případech, ať členství jest obmezeno na fysické osoby, nebo se vztahuje též na korporace neb obchodní společnosti, čímž výslovně uznává, že obchodní společnosti mohou býti členy společenstva. Není proto důvodu, proč by nemohla býti veřejná nebo komanditní společnost také společníkem veřejné společnosti. Může-li však býti komanditní společnost veřejným společníkem veřejné společnosti, může zajisté býti i komplementářem jiné komanditní společnosti, neboť v obou případech rozsah jejího ručení jest týž, ručí totiž celým svým jměním. Oba nižší soudy přezkoumávajíce v té příčině zápis komanditní společnosti »Hornická obchodní společnost s r. o. a spol.«, která má býti komplementářkou nové komanditní společnosti, v obchodním rejstříku krajského soudu v Litoměřicích, pokládají dále za nepřípustno, by cizozemská akciová společnost byla komanditistkou tuzemské společnosti komanditní, neprokáže-li, že byla ve smyslu cís. nařízení ze dne 29. listopadu 1865 čís. 127 ř. z. k obchodování v tuzemsku výslovně připuštěna. Ani tomuto právnímu názoru nelze přisvědčiti. Císařské nařízení, k němuž nižší soudy poukazují, upravuje připuštění cizozemských akciových společností a komanditních společností na akcie k provozování obchodů v tuzemsku. Účast těchto společností na tuzemské komanditní společnosti jako komanditistek není však provozováním jich obchodů, nýbrž prostou účastí kapitálovou, vkladem (čl. 150 obch. zák.) bez jakéhokoliv vztahu ku provozu vlastních jejich obchodů a věc má se právě tak, jako kdyby se vkladem účastnila cizozemská osoba fysická, kde se také nežádá zvláštního připuštění. Obdoby výnosů ministerstva vnitra ze dne 4.

března 1919, čís. 6618/19 a ze dne 14. července 1921, čís. 46.902/21, uveřejněných ve Věstníku ministerstva spravedlnosti 1919 str. 38 a 1921 str. 110, jež vyžadují zvláštního připuštění k účasti cizozemských akciových společností jako členů tuzemské společnosti s ručením obmezeným, nelze se v tomto případě dovolávati, poněvadž o členech společností s ručením obmezeným lze ovšem do jisté míry tvrditi, že provozují obchody. Naproti tomu dlužno souhlasiti s názorem obou nižších soudů, že nelze připustiti za komplementáře komanditní společnosti cizozemskou společnost s r. o., pokud nebyl její tuzemský závod (§ 107. zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. z.) zapsán v obchodní rejstřík, což dosud prokázáno nebylo. V tom směru stačí poukázati ku správným důvodům napadených usnesení. Z toho důvodu byla tedy právem zamítnuta opověď nové komanditní společnosti. Uvésti jest ještě, že ani zvolené znění firmy, o jejíž zápis jde, nevyhovovalo by plně předpisu čl. 17 odst. 2. obch. zák., poněvadž by budilo pochybnosti, zda komplementářem nové komanditní společnosti jest »Hornická obchodní společnost s r. o.« (společnost s ručením obmezeným), či »Hornická obchodní společnost s r. o. a spol.« (komanditní společnost), kteréžto pochybnosti nejsou odklizeny pouhým dodatkem »komanditní společnost«, jímž za těchto okolností nedochází s dostatek výrazu společenský poměr.

Čís. 4060.

Pořad práva není vyloučen tím, že ve sporu žalující obce proti obecnímu zaměstnanci, přesazenému na trvalý odpočinek, o vyklizení služebního bytu byla žalovaným vznesena námitka, že přesazení jeho na trvalý odpočinek se stalo neprávem.

(Rozh. ze dne 15. července 1924, R I 535/24.)

Žalující obec, tvrdíc, že propustila žalovaného zaměstnance ze služby, domáhala se na něm vyklizení služebního bytu. Žalovaný namítl nepřípustnost pořadu práva. Soud prvé stolice námitku zamítl, odvolací soud jí vyhověl a žalobu odmítl. Nejvyšší soud vyhověl rekursu, zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by vyřídil odvolání.

Důvody:

Bylo žalováno na tom právním základě, že žalovaný, byv z činné služby jako správce lesního úřadu na trvalý odpočinek přesazen a pozbyv tak nároku na služební byt, užívá tohoto bytu bez jakéhokoliv právního důvodu, a že proto je povinen, tento byt vykliditi a žalobkyni odevzdati. Vůči tomuto žalobnímu základu a z něho odvozenému žalobnímu návrhu jest okolnost, zda byl žalovaný právem dán na odpočinek, otázkou pro rozhodnutí rozepře sice podstatnou, ale tvrzením této okolnosti se strany žalovaného nebyl změněn právní základ žaloby, že žalovaný užívá sporného bytu bez jakéhokoliv právního důvodu, který jest jedině pro posouzení přípustnosti pořadu práva směrodatným. Obranou žalovaného nestala se tato rozepře rezepří o tom, zda byl žalovaný, kterého odvolací soud považuje za obecního úředníka, ohledně kterého by bylo užíti předpisu §u 40 zákona ze dne 23. července 1919 čís. 443 sb. z. a n., po zákonu dán do pense. Považoval-li odvolací soud, že se řešení této otázky, která teprve obranou žalovaného byla vznesena do této rozepře, vymyká jeho právomoci, bylo na něm, aby dle §u 190 odstavec prvý c. ř. s. posoudil, zda má býti rozepře přerušena až do pravoplatného rozřešení oné otázky ve správním řízení. Z toho plyne, že odvolací soud neprávem odepřel této rozepři, v tom spočívající, zda žalovaný užívá sporného bytu bez jakéhokoliv důvodu právního a proto je povinen jej vyklidit, pořad práva, proto bylo rekursu žalobkyně vyhověti.

Čís. 4061.

Výkazy nedoplatků cenových rozdílů cukerních dle nařízení vlády ze dne 23. září 1919, čís. 519 (ze dne 23. října 1920, čís. 581 sb. z. a n.) nejsou exekučním titulem podle §u 1 čís. 13 ex. ř.

(Rozh. ze dne 15. července 1924, R I 568/24.)

Soud prvé stolice povolil exekuci vnuceným zřízením zástavního práva na základě výkazu nedoplatků cenových rozdílů cukerních. Rekursní soud zamítl exekuční návrh. Důvody: Exekuci povoliti lze toliko na základě některého z exekučních titulů, uvedených v §u 1 ex. ř. V tomto případě však o žádný exekuční titul se nejedná a nelze zejména říci, že výkaz nedoplatků cenových rozdílů cukerních, na základě něhož berní úřad jménem eráru o exekuci vnuceným zřízením práva zástavního na nemovitosti dlužnice žádal, byl platebním příkazem nebo výkazem o nedoplatcích daní a poplatků, jež jsou exekučním titulem podle §u 1 čís. 13 ex. ř. Hospodaření cukrem v době poválečné upraveno bylo vládním nařízením ze dne 23. září 1919, čís. 519 sb. z. a n. a později nařízením ze dne 23. října 1920, čís. 581 sb. z. a n., dle nichž hospodaření to v tom kterém období svěřeno bylo zvláštní cukerní komisi a příslušelo jí rozhodování o všech otázkách cukerního hospodaření se týkajících jakožto samostatné osobě právnické za dozoru státního (§ 1 a 2 cit. vládního nařízení z roku 1920). Komise tato spravovala také státní přeplatkový fond a určovala výši přeplatků, jež jako cenové rozdíly fondu tomu ve smyslu §u 17 cit. vlád. nař. měly býti odvedeny. Způsob vybírání přeplatků těch ustanoviti má rovněž cukerní komise (§ 17 poslední odstavec), avšak nebylo ve sbírce zákonů a nařízení nikdy později vyhlášeno, na jakém způsobu vybírání komise se usnesla, a zejména, jak mají býti nedoplatky od neplatících účastníků vymáhány. Čsl. cukerní komise není úřadem státním, nýbrž zvláštní samostatnou korporací a, poněvadž není předpisu, který by jejím usnesením a nálezům o nedoplatcích cenových rozdílů propůjčoval možnost stejného vymáhání jako daním a poplatkům, nelze povoliti soudní exekuci na základě předloženého výkazu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Pokud se stěžovatel ve příčině právní povahy čsl. komise cukerní dovolává předpisu §u 1 vládního nařízení ze dne 23. září 1919 čís. 519 sb. z. a n., přehlíží, že podle §u 28 vládního nařízení ze dne 23. října 1920, čís. 581 sb. z. a n. dnem 1. října 1920 pro celé území Československé republiky pozbylo účinnosti, ač ovšem dle §u 2 tohoto nařízení nezměnila se právní povaha komise, že je totiž právnickou osobou a dle §u 1 I. státním orgánem, obstarávajícím veškerou péči o výrobu, nerušené zásobování a řádné hospodaření cukrem. To však nemůže vyvrátiti správný názor rekursního soudu, že výkaz nedoplatků cenových rozdílů není exekučním titulem podle §u 1 čís. 13 ex. ř. Vládní nařízení neobsahuje v této příčině nijakého ustanovení, naopak ustanovuje se v něm v §u 17 poslední odstavec, že způsob vybírání přeplatků ustanoví komise a v §u 23, že náklady komise lze vymáhati politickou exekucí. Míní-li stěžovatel, že jest cukerní komise oprávněna vymáhati nedoplatky cenových rozdílů obdobně jako veřejné dávky, dotvrzuje tím jednak, že vládní nařízení neobsahuje v této příčině nijakého ustanovení, ale také přehlíží, že zvláštní zákon, jímž jest předpis §u 1 čís. 13 ex. ř., nemůže býti používán obdobně, nehledíc ani k tomu, že vládní nařízení neposkytuje opory pro mínění, že jím soukromoprávní závazky mezi cukerní komisí a jejími komitenty byly vládním nařízením sestátněny, zveřejněny a povýšeny na veřejné dávky, ostatně podle §u 1 vládního nařízení ze 26. září 1921 čís. 358 sb. z. a n. činnost cukerní komise skončila 31. říjnem 1921 a komise dnem 1. listopadu 1921 vstoupila v likvidaci.

Čís. 4062.

Došlo-li dožádání o výkon exekuce na exekuční soud nepochybně před podáním návrhu na odložení exekuce, je k vyřízení tohoto návrhu příslušným exekuční soud; je-li však exekučním soudem soud na Slovensku nebo Podkarpatské Rusi, zůstane příslušným ku vyřízení návrhu soud exekuci povolující.

(Rozh. ze dne 15. července 1924, R I 572/24.)

O výkon exekuce, povolené krajským soudem v Plzni, byl dožádán okresní soud v Bratislavě. Návrh dlužníka na odklad exekuce krajský soud v Plzni zamítl, rekursní soud zrušil napadené usnesení a odkázal návrh k rozhodnutí exekučnímu soudu. Důvody: Prvý soud opomenul zabývati se otázkou, zda k rozhodování o tomto návrhu jest vůbec příslušným. Dle §u 45 odstavec druhý ex. ř. je k rozhodování o návrhu na odložení exekuce příslušným soud, exekuci povolivší nebo soud exekuční dle toho, byl-li návrh učiněn před nebo po započetí exekučního výkonu. Dle §u 33 ex. ř. pokládá se výkon exekuce za započatý tím okamžikem, kdy dožádání o výkon došlo soudu exekučního. Exekuce, o jejíž odklad žalobce žádá, povolena byla soudem prvé stolice usnesením ze dne 14. ledna 1924 a o výkon dožádán okresní soud v Bratislavě jako soud exekuční. Jelikož nelze o tom pochybovati, že toto dožádání o výkon dávno před podáním návrhu na odklad exekuce soudu exekučního došlo, nebyl prvý soud k rozhodnutí o tomto návrhu vůbec příslušným a měl je dle §u 44 j. n. k vyřízení odstoupiti okresnímu soudu v Bratislavě jako příslušnému soudu exekučnímu.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, by o rekursu znovu rozhodl.

Důvody:

Právnímu názoru rekursního soudu sluší přisvědčiti potud, pokud odůvodnil správně, že, když nelze pochybovati, že dožádání o výkon povolené exekuce došlo okresnímu soudu v Bratislavě před podáním návrhu na odložení exekuce, jest k vyřízení tohoto návrhu podle §u 45 odstavec druhý ex. ř. příslušným exekuční soud. Jiná jest otázka, lze-li okresní soud v Bratislavě s hlediska §u 17 ex. ř. považovati za exekuční soud ve smyslu v historických zemích republiky platného řádu exekučního. Otázku tuto sluší zodpověděti záporně. V §u 17 ex. ř. praví se, že přítomným zákonem t. j. v historických zemích republiky platným řádem exekučním na civilní soudy přenesené účastenství na exekučním výkonu — přísluší, pokud zákon jinak neurčuje, okresním soudům. Tím je pojem exekučního soudu zřejmě ohraničen, jmenovitě je tím vysloveno, že exekučním soudem ve smyslu citovaného předpisu jest pouze tuzemský soud potud, pokud pro jeho obvod platí exekuční řád. Z toho plyne, že jím není okresní soud v Bratislavě, neboť soudy na Slovensku podrobeny jsou uherskému zákonu, který jim příslušnosti, jakou má na mysli předpis §u 45 II. druhé věty ex. ř. neposkytuje (§ 39 zák. čl. I. IV. uh. zák). Proto sluší uznati, že pro tuto věc platí předpis §u 45 II. prvé věty ex. ř., podle které v tomto případě příslušným zůstal ku vyřízení tohoto návrhu exekuci povolivší soud, tedy krajský soud v Plzni. Jelikož se rekursní soud neobíral věcnou stránkou návrhu, bylo jeho usnesení zrušiti a rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 4063.

Náhradový zákon ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n.

Do výpovědi ze zabraného majetku nemůže si stěžovati nehospodařící vlastník, přes to, že mu byla výpověď doručena.

(Rozh. ze dne 15. července 1924, R I 585/24.)

Rekursní soud odmítl stížnost nehospodařícího vlastníka do výpovědi ze zabraného majetku. Nejvyšší soud nevyhověl rekursu do odmítacího usnesení.

Důvody:

Výpověď z hospodaření dle §u 12—25 náhr. zákona dává se dle §u 12 toliko osobě hospodařící, a pouze doručuje se dle §u 18 odstavec druhý také vlastníku. Je přirozeno, že pouze ten, komu dána byla, tedy pouze osoba vypovězená, může míti do ní právo stížnosti, nikoli tedy

i někdo jiný, kdo vypovězen nebyl, byť to byl i vlastník. Proto praví § 20, že do výpovědi může podat stížnost osoba hospodařící a nezmiňuje se o vlastníku, třeba že tomuto jest výpověď vždy aspoň doručiti. To také odpovídá úplně stavu věci, neboť, jde-li o výpověď z hospodaření, dotýká se právě jen osoby hospodařící, vždyť vlastník jako takový mohl neb může práva svá proti záboru hájiti již vůči předchozím aktům zábor uplatňujícím, tedy nehledě k poznámce záboru zejména proti oznámení obmýšleného převzetí, jehož důsledkem výpověď jest (§ 13 záb. zák.) i není tedy odepřením práva stížnosti proti výpovědi nikterak zkrácen. Nařizuje-li přes to zákon, by mu výpověď také doručena byla, děje se to jen proto, by věděl, co s věcí je a jak se tedy jeho poměr vůči osobě hospodařící, která výpověď obdržela, utváří, aby se podle toho zachovati mohl. V poměru jeho ku Státnímu pozemkovému úřadu, v poměru zabranosti se však výpovědí ničeho nezměnilo a proto se mu výpověď ta nedává, není-li právě zároveň také osobou hospodařící, i nemohou proto práva jeho výpovědí danou třetí osobě jako osobě hospodařící býti dotčena, a proto již z tohoto důvodu, t. j. z důvodu §u 9 nesp. říz., na nějž se stěžovatel neprávem odvolává, nepřísluší mu právo stížnosti.

Čís. 4064.

Společenstva výrobní a hospodářská (zákon ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.).

Tím, že uchazeč o členství upsané podíly postoupil třetím a družstvo postup ten schválilo, přestal uchazeč býti svou přihláškou vázán a byl jak z práv tak i ze závazků z přihlášky vypuštěn; lhostejno, že se třetí pak s postoupenými podíly za člena nepřihlásil.

(Rozh. ze dne 15. července 1924, Rv I 749/24.)

Žalující družstvo domáhalo se na žalovaném zaplacení dvou družstevních podílů. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Žalované straně dlužno přisvědčiti v tom, že odvolací soud neposoudil věc po právní stránce správně (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), shledav, že žalovaný jest členem žalujícího družstva a uznal v důsledku toho žalovaného povinným, zaplatiti družstvu na dvou členských podílech zažalovaných 2500 Kč. Jest ovšem nesporno, že se žalovaný přihlásil dne 4. ledna 1922 za člena družstva a že dotyčnou písemní přihlášku na dva podíly vlastnoručně podepsal (§ 6 stanov), ale nesporno jest také, že žalovaný ještě téhož dne postoupil a Dr. František M. od něho převzal ony upsané dva podíly a dále jest nesporno, že tento postup ihned družstvu oznámený byl družstvem dopisem ze dne 6. ledna 1922 schválen a Dr. František M. vyzván, aby přihlášku za člena podepsal. Na základě tohoto zjištěného stavu věci nutno však dospěti oproti stanovisku odvolacího soudu k tomu, že žalovaný přestal býti svou přihláškou ze dne 4. ledna 1922 vázán a že schválením postupu podílů se strany družstva byl jak z práv tak i ze závazků z přihlášky za člena vypuštěn (§ 1406 obč. zák). To byl zamýšlený následek přenesení podílů a že k tomu přistoupilo také družstvo, vidno z bezvýhradnosti jeho schválení postupu podílů a z toho, že žádalo od Dra Františka M-a členskou přihlášku. Byl-li však žalovaný jako uchazeč za člena z přihlášky propuštěn, nemohl na základě oné původní přihlášky bez svého souhlasu za člena s právním účinkem býti družstvem přijat a zapsán. Názor odvolacího soudu, že postup podílů na Dra Františka M-a schválen byl družstvem jen podmíněně, pro případ, že se Dr. M. s 2 podíly přihlásí za člena a bude členem družstva, nemá v tom, co vyšlo ve sporu na jevo a bylo zjištěno, nejmenší opory. Dle toho se žalovaný, třeba že byl za člena družstvem přijat a zapsán, členem družstva nestal, jím není a není proto také povinen členské podíly družstvu složiti.

Čís. 4065.

Odpůrčí řád.

K pojmu »úmyslu dlužníka poškoditi věřitele« ve smyslu §u 2 čís. 3 odp. řádu a »vědomosti účastníka o tomto úmyslu«.

(Rozh. ze dne 16. července 1924, Rv I 757/24.)

Žalobce domáhal se na žalovaném vyloučení dříví a prken z exekuce, tvrdě vlastnické právo k vylučovaným věcem, jež byl žalovaný zabavil, veda exekuci proti žalobcovu bratru. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatel sám uvádí, že namítal odpůrčí důvod podle §u 2 čís. 3 odpůrčího řádu. Předpokladem tohoto jest úmysl dlužníkův, poškoditi právním jednáním, ať jest jakékoliv, jeho věřitele, a vědomost účastníka řečeného právního jednání o tomto úmyslu dlužníkově, totiž vzhledem ku blízkému příbuzenství (§ 4 odp. ř.), kupitelova povinnost důkazní, že o tomto úmyslu dlužníkově ani nevěděl, ani věděti nemusil. Tímto důkazem byl arci povinen žalobce, bratr dlužníkův, tedy jeho blízký příbuzný (§ 4 odp. ř.). Význam těchto pojmů obsažen jest v D. S. (Pamětním spisu na str. 32), podle kterého »zajisté příčí se právnímu řádu, když někdo s opomenutím náležité péče povážlivé okolnosti nechává nepovšimnuty, najmě dokonce možnost nějakého vysvětlení úmyslně zanedbá. Dnešní (t. j. dřívější, totiž za platnosti předchozího zákona odpůrčího) jsoucí stav vysazuje premii na nepozornost ve právních stycích, ba dokonce také na úmyslné zavírání zraku před podezřelými zjevy«. Arciť praví dále D. S. (str. 32), že »dokázati někomu vědomost o určitých okolnostech, jest možno jenom ve zvláštních případech, na příklad dá se na takovou vědomost bezpečně souditi z jeho výroku; naproti tomu bude mnohem častěji možno dotyčné osobě pře-

destřiti takové skutečnosti, které v něm při náležité pozornosti musily vzbuditi pochybnosti o poctivosti a platební schopnosti jeho spolusmluvníka«. Pokud jde o dlužníkův úmysl, poškoditi věřitele, nemusí úmysl ten směřovati zrovna k tomu, by byl poškozen právním jednáním odporující věřitel, třebas by i tento úmysl sám o sobě postačil, nýbrž sluší tím rozuměti, že dlužník chtěl poškoditi vůbec někoho ze svých věřitelů, věřitele určité, nebo neurčité, přítomné, budoucí, všechny, nebo některé, nebo jednotlivé, ale může také takový úmysl tu býti, i když dlužník ještě nemá nějakých věřitelů, ale jedná vědomě s úmyslem poškoditi věřitele teprve budoucí. Vyšetřiti takový úmysl je otázkou skutkového zjištění a je to ovšem, jak i prameny ukazují, možno pouze na základě konkretních okolností, právní jednání provázejících. Sporný kup udál se v ten způsob, že věci byly prodány žalobci s tím, by byl zaplacen jediný zbývající věřitel, požívající na nich exekučního práva zástavního, a že tento věřitel byl trhovou cenou takto získanou úplně spokojen. Z toho odvolací soud dovozuje, že žalobce neměl a nemohl míti vědomosti o úmyslu dlužníka poškoditi tímto právním jednáním věřitele, a pokud v tomto zjištění odvolacího soudu, které arci jako takové nepodléhá dovolacímu přezkumu, obsažen je také právní závěr, sluší i tento uznati správným a jej schváliti. Neučinil zajisté žalobce ničeho více, než co by učinil vydražitel oněch věcí, kdyby bylo skutečně došlo k jejich dražbě, a věci ty byly ve prospěch vymáhané pohledávky prodány. Prodejem tím bylo jedině mimosoudně realisováno zástavní právo. Nebylo ani tvrzeno, tím méně dokázáno, že by se za prodané věci ve dražbě stržilo více, než-li činila pohledávka zástavního věřitele, ale i kdyby se bylo snad docílilo více, nebylo tvrzeno, že tento přebytek byl pro některého a aspoň třeba pro jediného věřitele zabaven, nebo že by se při výkonu mobilární exekuce ještě u dlužníka našel. Naznačuje-li dovolatel, že on to byl, jenž byl tímto prodejem poškozen, sluší mu namítnouti, že, kdyby byl jeho dlužník věcí těch neprodal svému bratrovi, žalobci, byly by prodány ve dražbě pro pohledávku zástavního věřitele, ten by z nich byl uspokojen, ale dovolatel, jenž na nich zástavního práva neměl, nedostal by ničeho. Kdyby byly prodány ve dražbě, dovolatel by jich nemohl už nikdy zabaviti pro svou pohledávku. To platí také ve příčině všech věřitelů hypotekárních, kteří na prodaných věcech v době uskutečněného prodeje, jemuž jest odporováno, neměli živého práva zástavního, jímž tedy řečeným prodejem nic neuniklo.

Čís. 4066.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 Sb. z. a nař.).

Zaměstnanci, který jako pensista, požívající již zaopatřovacích požitků od svého dřívějšího zaměstnavatele, vstoupil do služeb u jiného zaměstnavatele, zřeknuv se vůči němu jakýchkoli požitků zaopatřovacích a nestrávil v jeho službách do účinnosti zákona čís. 130/21 alespoň 10 let, přísluší nárok na úpravu zaopatřovacích požitků pouze proti dřívějšímu zaměstnavateli.

(Rozh. ze dne 16. července 1924, Rv I 942/24.)

Žalobce byl od 1. června 1881 zaměstnán na panství Jana K-a až do 15. srpna 1917, kdy vstoupil do výslužby a požíval zaopatřovacích požitků. Dne 15. prosince 1917 nastoupil službu u žalované, prohlásiv, že jsa již v požitku pense, nečiní nároků na zaopatřovací požitky. Žalobě o placení zaopatřovacích požitků dle zákona čís. sb. 130/21 procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud ji zamítl, vyvodiv ze zjištěných skutkových okolností, že výslovné zřeknutí se pense se strany žalobcovy nebylo toliko pohnůtkou k uzavření smlouvy se žalovanou, nýbrž též smluvní podmínkou, a že z toho důvodu nebylo též do služební smlouvy pojato žádné ustanovení ohledně pense, ač jinak služební smlouvy na velkostatku žalované obsahují ohledně pense vždy zvláštní normy, a uvedl dále po právní stránce: Dle §u 1. zákona ze dne 18. března 1921 čís. 130 Sb. z. a nař. vztahuje se tento zákon na bývalé zaměstnance na velkém majetku pozemkovém, jestliže a) buď požívají již zaopatřovacích požitků z důvodu trvalého služebního poměru na velkém pozemkovém majetku, jako pensí, provisí, darů z milosti a pod. nebo b) nabyli nároku na vyplacení pense nebo provise dříve, než tento zákon počal působiti. Žalobce požívá již zaopatřovacích požitků a to z důvodu trvalého služebního poměru na velkém pozemkovém majetku od dřívějšího zaměstnavatele Jana K-a. Má tedy nesporně podle cit. zákona nárok na úpravu zaopatřovacích požitků dle tohoto zákona, ale jen oproti dřívějšímu zaměstnavateli. Nemá však nároku toho proti žalované, proti níž by ho mohl nabýti jen tenkráte, kdyby proti ní nabyl nároku na vyplacení pense nebo provise dříve, než zákon počal působiti. Nároku na zaopatřovací požitky nabývá zaměstnanec teprve po 10 letech (§ 4. cit. zák.). Žalobce strávil však ve službě na velkém pozemkovém majetku žalované dle zjištění prvého soudu teprve 2 roky 5 měsíců a 16 dní. Do služby žalované přijat byl již jako pensista. Dobu, ztrávenou ve službě u žalované, nelze, jako to činí prvý soud, připočítávati v tomto případě k služebním létům, stráveným u dřívějšího zaměstnavatele Jana K-a, když již od něho pense požívá, a poněvadž ve službě u žalované strávil jak již uvedeno, 2 roky, 5 měs. a 16 dní, nemá nároku na pensi oproti ní vůbec. Ale žalobce nemá nároku na zaopatřovací požitky vůči žalované již také a hlavně proto, že se jich právě z důvodu toho, že už byl pensistou a požíval zaopatřovacích požitků od Jana K-a při přijetí do služby u žalované, výslovně zřekl. Žalovaná není proto povinna, by platila nebo přispívala na doplnění zaopatřovacích požitků žalobcových ve smyslu shora cit. zákona resp. tabulky k němu připojené, poněvadž u ní ani nepočala ani neměla počíti výplata zaopatřovacích požitků (§ 11. (1) zákona ze dne 13. července 1922 čís. 215 Sb. z. a nař.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel spatřuje nesprávné právní posouzení v tom, že odvolací soud vzal zřetel na okolnost, že dovolatel, když vstupoval do služeb u žalované, byl již pensistou, že již požíval zaopatřovacích požitků od Jana K-a a že při přijetí do služeb žalované prohlásil, že nečiní nároků na zaopatřovací požitky, kterých se zřekl výslovně. Dále vytýká, že

odvolací soud vyslovil, že dovolatel požívá již zaopatřovacích požitků od svého dřívějšího zaměstnavatele Jana K-a, že má nárok na úpravu požitků jenom proti tomuto, poněvadž u žalované nestrávil ve službě šem 4. předpokládané minimální desetileté služby, nýbrž pouze dvě léta, pět měsíců a šestnáct dnů. Těmito dovolacími vývody nebyly vyvráceny správné, věci i zákonu vyhovující důvody odvolacího rozsudku. Zákon ze dne 18. března 1921 čís. 130 Sb. z. a nař. vztahuje se podle §u 1. na bývalé zaměstnance na velkém majetku pozemkovém (§ 2. zákona ze dne 16. dubna 1919 čís. 215 Sb. z. a nař.), jestliže buď již požívali zaopatřovacích požitků z důvodu trvalého poměru služebního na velkém majetku pozemkovém, jako pensí, provisí, darů z milosti a pod. (§ 3. zákona ze dne 12. února 1920 čís. 118 Sb. z. a nař.) nebo nabyli nároku na vyplacení pense nebo provise dříve, nežli tento zákon počal působiti (§ 16. zákona: třiceti dnů po, dne 5. dubna 1921 nastalém, vyhlášení) tedy před 6. květnem 1921. Jest proto pro tuto rozepři rozhodujícím, zdali byl dovolatel vůči žalované v držení požitků, o nichž mluví oňy předpisy, před 6. květnem 1921, neboť zákon upravuje výši zaopatřovacích požitků pod podmínkou zákonem výslovně stanovenou, že takový nárok již jest po právu.Po této stránce zjistil odvolací soud, že dovolatel takového nároku vůči žalované neměl, nýbrž že se vůči žalované zřekl výslovně zaopatřovacích požitků, protože již byl pensistou, když u ní nastoupil službu a protože požíval zaopatřovacích požitků od Jana K-a. Když odvolací soud z toho odvodil, že žalovaná není povinna, by platila nebo přispívala na doplnění zaopatřovacích požitků dovolatelových, podle shora citovaného zákona a tabulky k němu připojené, poněvadž u ní ani nepočala ani neměla počíti výplata zaopatřovacích požitků (§ 11. I. zákona ze dne 13. července 1922 čís. 215 Sb. z. a nař.), dlužno tento právní závěr schváliti a uznati, že dle čís. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod dovolací není opodstatněn. Není opodstatněn ani potud, pokud odvolací soud uznal, že dovolatel vzhledem k §u 4. zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 Sb. z. a nař. vůči žalované takového nároku ani nemohl nabýti, jelikož vstoupiv k ní do služeb jako pensista a zřeknuv se jakýchkoliv požitků zaopatřovacích, strávil v těchto službách pouze dobu 2 roků, 5 měsíců a 16 dní a že mu nelze do těchto jeho služeb připočítávati službu u předešlého zaměstnavatele Jana K-a, poněvadž ta opodstatnila jedině jeho zaopatřovací nároky vůči Janu K-ovi, a dovolatel od tohoto zaměstnavatele na základě těchto služebních let pensi skutečně obdržel.

Čís. 4067.

Prohlášení neplatnosti manželství pro překážku soukromoprávní může se domáhati pouze ten, kdo jest zkrácen právě tím, že manželství přes překážku bylo uzavřeno. Neplatnosti manželství nemůže se však domáhati ten, komu by z prohlášení manželství neplatným kynul hmotný prospěch.

(Rozh. ze dne 17. července 1924, Rv I 1453/23.)

Po smrti svého syna Jindřicha R-a domáhal se žalobce, by manželství Jindřicha R-a se žalovanou bylo prohlášeno neplatným pro duševní chorobu synovu v době sňatku. Oba nižší soudy žalobu zamítly, uznavše sice oprávněnost žalobcovu k žalobě, neshledavše však uplatňovaný důvod neplatnosti opodstatněným. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Oba nižší soudy, zkoumajíce oprávněnost žalobce k podání žaloby o neplatnosti manželství, uzavřeného mezi Jindřichem R-em a žalovanou, dospěly k názoru, že žalobce jest k žalobě oprávněn jako přihlášený dědic zemřelého manžela Jindřicha R-a, poněvadž jest neplatným svazkem manželským poškozen ve svých zájmech a právech dědických, neboť důsledkem prohlášení manželství neplatným při nedostatku dětí odpadlo by dědické právo manželky a uplatnilo by se výhradné právo rodičů zemřelého. Tento názor opírají nižší soudy o ustanovení §u 28 zák. ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. a dvorského dekretu ze dne 27. června 1837 čís. 208 sb. z. s.; soud prvé stolice dovolává se též rozhodnutí vídeňského nejvyššího soudu, sbírka Gl. U. W. čís. 8903 a 14504. Názor ten nelze sdíleti. Komu přísluší právo odporovati platnosti manželství, plyne z ustanovení § 28 zákona ze dne 22. května 1919 čís. 320 sb. z. a n., jenž nastoupil na místo zrušeného §u 94 obč. zák. a §§ 95 a 96 obč. zák. Zákon rozeznává, zda jde o překážky veřejnoprávní, či o překážky soukromoprávní; v tomto sporu se uplatňuje překážka soukromoprávní §u 48 obč. zák., jak plyne z §u 28 citované manž. novely, a platí proto ustanovení druhé věty téhož §u, dle něhož přísluší právo, odpírati platnosti manželství, tomu, kdo manželstvím, přes překážku uzavřeným, jest na svých právech zkrácen. Zkrácením nerozumí se každé porušení soukromoprávních zájmů; na to poukazuje zákon, označuje zkrácení jako následek uzavření neplatného manželství; tím jest řečeno, že prohlášení neplatnosti může se domáhati jen ten, kdo jest zkrácen právě tím, že manželství přes překážku bylo uzavřeno. Právo to nepřísluší tedy zejména tomu, komu z toho, že by manželství bylo prohlášeno neplatným, kynul hmotný prospěch, jako na př. eventuelním dědicům. Poukaz nižších soudů na dvorský dekret ze dne 27. června 1837, čís. 208 sb. z. s. jest pochybeným, poněvadž přehlíží úvodní větu jeho, dle níž platí ustanovení to pouze pro případy úředního šetření neplatnosti manželství; dekret ten týká se tedy toliko veřejnoprávních překážek manželských, při nichž se postupuje z moci úřadní. To potvrzuje i druhý odstavec téhož dekretu, který přiznává zájemníkům v prvém odstavci zmíněným právo apelace a revise proti dotyčným rozsudkům, čehož by nebylo zapotřebí při žalobách, uplatňujících nějakou překážku soukromoprávní. Rovněž tak nepřípadným jest poukaz soudu prvé stolice na rozhodnutí vídeňského nejvyššího soudu, neboť i v obou těchto případech šlo o překážku veřejnoprávní, při níž arciť uvedený dvorský dekret má plný průchod. A právě z dekretu toho úsudkem z opaku plyne, že žalobce není k uplatňování neplatnosti manželství oprávněn; stanoviť, kdy i po smrti jednoho z manželů lze se domáhati prohlášení manželství neplatným, čemuž nelze jinak rozuměti, než že vychází z názoru, že po smrti jednoho z manželů pravidlem není přípustno odporovati platnosti manželství, a že dopouští

výjimku toliko v případech, v dekretu tom výslovně uvedených. Není tedy žalobce oprávněn domáhati se výroku, že manželství jeho zemřelého syna se žalovanou jest neplatno pro překážku soukromoprávní, a bylo žalobu z toho důvodu zamítnouti.

Čís. 4068.

Otázku, zda nemovitost, v exekuční dražbě prodaná, byla převážně věnována provozu živnosti (§ 76 zákona ze dne 25. října 1896, čís. 220 ř. zák.), jest posuzovati s hlediska celého knihovního tělesa, nikoliv jednotlivé jeho součástky.

Byly-li veřejné dávky řádně knihovně zajištěny, požívají výsadního pořadí, třebas nebyly k dražbě přihlášeny.

K přikázání výdělkové daně není třeba, by předepsána byla právoplatně, ani by vůbec byla předepsána, nýbrž jen, aby byla splatna.

Bylo-li namítáno, že pohledávka výdělkové daně pominula zaplacením, pokud se týče, že má býti započítán dlužníkův přeplatek na výdělkovou daň z doby dřívější, dlužno odpor odkázati na pořad správní; soud není povinen, by udělil poučení, jaký opravný prostředek a u kterého správního úřadu má býti podán.

(Rozh. ze dne 17. července 1924, R II 241/24.)

Rozděluje výtěžek za exekučně prodanou nemovitost, zapsanou ve vložce čís. 1430, přiznal soud prvé stolice ve výsadním pořadí eráru pohledávku na dani výdělkové, okresní nemocenské pokladně a úrazové pojišťovně dělnické pohledávky ze zadržených příspěvků. Proti přiznání všech těchto pohledávek vznesl vymáhající věřitel odpor, jejž soud prvé stolice zamítl. Rekursní soud vyhověl rekursu vymáhajícího věřitele potud, že přikázal odpor proti přiznání výdělkové daně na pořad správní s tím, by se stěžovatel do jednoho měsíce vykázal, že zahájil správní řízení, jehož jest třeba k vyřízení odporu; jinak napadené usnesení potvrdil. Důvody: Právem bylo rozvrhovým usnesením přiznáno dani výdělkové výsadní právo zástavní (§§ 76, 113 zákona ze dne 25. října 1896 čís. 220 ř. zák.), neboť usnesení prvé stolice zjišťuje v souhlasu s knihovním výpisem, odhadním protokolem a zprávou četnictva politické správy okresní, že nemovitost jest převážně věnována stolařskému podniku a k tomu schválně zařízena. To stačí. Není třeba, by podniku byla věnována i největší část nemovitosti, nebo by tato část nemovitosti v poměru k celé nemovitosti byla cennější (Glaser Unger n. ř. č. 3442 a zprávy pro službu fin. prok. 1912 čís. 42). Soudce má při této otázce pouze zkoumati, zda nemovitost je zvláště zařízena k provozování stolařského podniku (Gl. U. čís. 10.614), takže vůle vlastníkova, věnovati nemovitost podniku, se zračí na první pohled ve zvláštních zařízeních (Gl. U. n. ř. čís. 5325). Nežádá se, by daň výdělková byla předepsána, natož právoplatně nebo vůbec byla vyměřena, má-li v řízení rozvrhovém býti přikázána. Žádá se jen její splatnost. Namítá-li stěžovatel, že tato daň již byla zaplacena, náleží soudci, by stěžovatelův odpor odkázal na příslušný správní úřad (§§ 35 a 231 ex. ř., Gl. U. n. ř. čís. 2981). Bylo proto v tomto bodě stížnosti vyhověno. I příspěvky úrazové pojišťovny dělnické byly právem ve výsadním pořadí přikázány. Neboť jak příspěvkové období tak i doba splatnosti vysvítají z ohlášky této věřitelky. Příspěvkové nároky nemocenské pokladny mají rovněž výsadní právo zástavní, neboť byly na vydražené nemovitosti zajištěny. Že toto výsadní právo před knihovním zajištěním již bylo promlčeno (§ 76, odstavec třetí zákona ze dne 25. října 1896 čís. 220 ř. zák.), nebylo tvrzeno. Není třeba, by orgány veřejné, jež jsou povolány předpisovati a dobývati daně z nemovitosti (§ 172 čís. 1. ex. ř.), tyto nároky včas ohlásily před dražebním rokem, byly-li (jako v tomto případě) tyto nároky řádně zajištěny knihovním zápisem (§ 172 ex. ř.) v době, kdy výsadní právo zástavní ještě nebylo promlčeno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vymáhajícího věřitele.

Důvody:

Předmětem dovolacího rekursu jest rozhodnutí soudu druhé stolice, pokud jím bylo potvrzeno usnesení prvého soudce v odstavci 1. o částečném přikázání daně výdělkové za současné změny usnesení prvého soudce v poslední větě tohoto odstavce, obsahující zamítnutí odporu vymáhajícího věřitele proti přikázání daně výdělkové, v ten způsob, že tento odpor odkazuje se na pořad správní se lhůtou jednoho měsíce podle §u 231 ex. ř., jakož i, pokud usnesení prvého soudce bylo potvrzeno v odstavci o přikázání pohledávky okresní nemocenské pokladně a v odstavci o přikázání pohledávky úrazové pojišťovně dělnické. V příčině všech těchto tří pohledávek stěžovatel má za to, že jen truhlářská dílna č. p. 795 věnována jest provozu živnosti, nikoli však obytný dům č. p. 919, že tedy nanejvýše jen výtěžku za onu dílnu, nikoli však také výtěžku za dům č. p. 919 mohlo by býti užito k zaplacení uvedených tří pohledávek a že by část výtěžku, připadající na dílnu, měla býti vypočítána podle poměru odhadních cen za účelem rozvrhu trhové ceny s jejím příslušenstvím. Tomuto mínění stěžovatelovu nelze přisvědčiti. Především jest ve směru skutkovém připomenouti, že stěžovatel se mýlí maje za to, že oznámení, poslané okresní politickou správou úrazové pojišťovny dělnické a obsahující potvrzení, že nemovitost firmy bratří H-ových v Š. jest označena jako stolařská dílna, ke kterémuž účelu byla také zařízena a jest jako taková používána, vztahuje se jen na dílnu č. p. 795. Ze znění tohoto oznámení ve spojení s dotazem, na nějž jest odpovědí, plyne, že se týká celého knihovního tělesa, zapsaného ve vložce čís. 1430 a prodaného v exekuční dražbě. Nižší soudy podle knihovního výpisu, podle odhadního protokolu a podle onoho oznámení správně uvedly, že dotyčná nemovitost, totiž prodané knihovní těleso, jest převážně věnováno stolařskému podniku a že k tomu schválně jest zařízeno, takže vůle vlastníkova, věnovati nemovitost podniku tomuto, zřejmě se zračí ve zvláštních zařízeních. Posuzovati s tohoto hlediska převážného věnování lze jen celé knihovní

tělo, nikoli jednotlivé jeho součástky, což plyne zřejmě se slov dotyčného zákonného ustanovení »na nemovitostech, zcela nebo převážně věnovaných«. Zde ovšem nebylo knihovní těleso věnováno provozu stolařské živnosti zcela, nýbrž jen převážně, ale to stačí. Že toto věnování netýkalo se jen stolařské dílny č. p. 795, ale také domu č. p. 919, vysvítá z odhadního protokolu, podle něhož v obytném domě č. p. 919 nacházejí se též místnosti, věnované k živnostenským účelům. Stěžovatel dále má za to, že pohledávka okresní nemocenské pokladny nemůže býti přikázána v pořadí přednostním proto, poněvadž nebyla přihlášena k exekuční dražbě. Rekursní soud však správně uvedl a náležitě odůvodnil, že přihlášky této nebylo třeba, poněvadž pohledávka byla zajištěna knihovním zápisem; stěžovatel to přehlíží, Poukazuje dále na ustanovení §u 76. zákona ze dne 25. října 1986 čís. 220 ř. z., podle něhož privilegované pohledávky mají zákonné právo zástavní v pořadí přednostním potud, pokud neváznou za delší dobu než 1½ roku, od dražebního stání nazpět počítaje. Podle stěžovatelova mínění není zjištěno, za kterou dobu váznou přikázané pohledávky nemocenské pokladny a úraz. pojišťovny, a neměly bez tohoto zjištění býti vůbec přikázány v přednostním pořadí, zejména pak ne potud, pokud vzešly přede dnem 17. ledna 1922. V této příčině stěžovatel opět přehlíží, že úrazová pojišťovna přihlásila své nároky písemně, příspěvkové období, jakož i doba splatnosti jsou z přihlášky této zřejmy a příspěvky starší než 1½ roku byly knihovně zajištěny podle třetího odstavce uvedeného §u 76 zákona čís. 220 z roku 1896, pročež celý peníz byl úrazové pojišťovně právem přikázán, a dále stěžovatel rovněž přehlíží, že nároky nemocenské pokladny byly vyúčtovány a že mají následkem knihovního zajištění výsadní právo zástavní. Daň výdělková neměla podle mínění stěžovatelova přikázána býti definitivně, poněvadž prý proti jejímu předepsání podán byl rekurs, o němž není dosud rozhodnuto, a tedy prý není dosud předepsána právoplatně. Částka, přikázaná na výdělkovou daň, měla prý býti jen zachována z rozvrhové podstaty; jest prý jisto, že tato daň bude snížena tak, jako prý byla snížena výdělková daň za rok 1920 a1921 , poněvadž prý provoz živnosti byl podstatně menší. Zvláště také jest podle stěžovatelova mínění nedůvodným odkázání jeho na pořad správní, poněvadž prý svůj odpor v tomto směru nemůže vůbec nijak uplatniti v cestě správní a poněvadž prý absolutně neví, u kterého úřadu a jakým způsobem by měl tak učiniti. Podle jeho mínění tedy jest to právě tak, jako kdyby tento opravný prostředek, jejž on prohlašuje za nemožný, byl mu vůbec oduznán. V tomto směru soud rekursní správně uvedl, že ku přiznání výdělkové daně není třeba, by předepsána byla právoplatně, ani, aby vůbec byla předepsána, nýbrž jen, aby byla splatná; to jest v dovolacím rekursu opět přehlédnuto. Odpor, založený na tvrzení, že daň výdělková za rok 1922 a 1923 částečně již pominula zaplacením, měl podle stěžovatelova mínění odkázán býti na pořad práva soukromého, poněvadž to jest čistě právní otázka, kterou prý mají řešiti soudy a ne správní úřady; daň výdělková za rok 1920 a 1921 jest prý již zaplacena částkou 32.520 Kč a poněvadž byla prý o 12.000 Kč snížena, musí prý tato částka započítána býti na výdělkovou daň, později splatnou; z toho prý plyne, že část výdělkové daně, nižšími soudy z rozvrhové podstaty k zaplacení přikázané, jest již zaplacena. Ani zde nelze stěžovateli přisvědčiti, neboť z §§ 35. a 231. ex. ř., na které v této příčině také již rekursní soud poukázal, vysvítá, že nikoli soud, nýbrž správní úřad k tomu jest povolán, aby rozhodl, zda-li pohledávka výdělkové daně, o kterou jde, pominula zaplacením, pokud se týče, zda-li na ni má býti započítán přeplatek, daný dlužníkem na výdělkovou daň z doby dřívější, jak stěžovatel snaží se dokázati. Stěžovatel konečně ještě tvrdí, že prý eventuelně mělo býti v usnesení rekursního soudu uvedeno, jaký opravný prostředek a u kterého správního úřadu má býti podán; ve skutečnosti prý správní řízení neposkytuje možnosti, uplatniti odpor v měsíční lhůtě, rekursním soudem jemu určené. Ani těmito vývody nemůže stěžovatel dociliti úspěchu. Rekursní soud správně ho odkázal podle §u 231 ex. ř. na pořad správní; poučovati ho, jaký opravný prostředek a u kterého úřadu správního má podati, nebyl povinen. Že by stěžovatel nemohl ve lhůtě měsíční vykázati, že zahájil potřebné správní řízení, není ničím odůvodněno.

Čís. 4069.

Služebnost dle čís. 10 §u 476 obč. zák. jest právem zapovídacím, k jehož vydržení nestačí, že panujícímu domu po 30 let nebyl odnímán přístup světla a vzduchu; jest třeba zákazu podle §u 313 druhá věta obč. zák. a uposlechnutí tohoto zákazu.

(Rozh. ze dne 17. července 1924, Rv II 436/24.)

Žalobci, vlastníci parcely čís. 146, domáhali se na žalovaných, vlastnících sousedícího domu č. p. 149, určení, že žalovaným nepřísluší právo služebnosti na sluneční světlo, přiváděné a vnikající dvěma okny u kuchyně domu čís. 149 ze zahrady žalobců čís. parc. 146 a na vyhlídku těmito dvěma okny do této zahrady čís. parc. 146 vyjímajíc v okruhu, jejž tvoří tato okna při otvírání do této zahrady čís. parc. 146 a že jim nepřísluší právo zakazovati nebo zabraňovati žalobcům, by na své zahradě čís. parc. 146 podnikli, co by domu čís. pop. 149 bránilo přivádění a vnikání slunečního světla dvěma okny u kuchyně z této zahrady čís. 146 a vyhlídce těmito dvěma okny do této zahrady, vyjímajíc v okruhu, jejž tvoří tato okna při otvírání do zahrady a že žalovaní jsou povinni to uznati. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalovaní proti žalobnímu nároku namítali, že jsou v držbě služebnosti vyhlídky a to volné vyhlídky do zahrady žalobců, jakož i práva, přiváděti dvěma okny sluneční světlo do své kuchyně, a že vydrželi toto právo služebnosti nepřetržitým užíváním třicetiletým. Jde tím podle §u 476 čís. 10 obč. zák. o domovní služebnost, následkem které jest držitel služebného statku zavázán, by panujícímu domu dovolatelů neodnímal přítoku světla, jejíž nabytí se opírá o vydržení (§ 1460 obč. zák.). Podle §u 312 obč. zák. nabývá se držby práv jejich výkonem ve vlastním jménu. Jak se nabývá zapovídacího práva, za jaké podle §u

476, posl. věta, obč. zák. musí býti považováno dovolateli namítané právo služebnosti, určuje se v předpisu §u 313 druhá věta obč. zák., totiž tak, že někdo opomine k něčí zápovědi něco učiniti, co by jinak mohl. Skutečnost takovéhoto opomenutí jeví se jako výkon práva a za takový může býti považováno zabránění odporujícímu jednání, jako na příklad ohražením se, vymožením soudního zákazu (§ 313 obč. zák.) zrovna jako předcházející projev vůle, vztahující se na budoucí opomenutí. Podle těchto úvah sluší uznati, že odvolací soud nepochybil po stránce právního posouzení věci, když uznal, že tím, že kuchyňskými okny jest kuchyň dovolatelů řádně osvětlena, vzduch tam má přístup a dovolatelé že mají okny vyhlídku k sousedovi, dále, že tímto způsobem užívají kuchyně již více než 30 let, nenabyli ještě jimi tvrzeného práva, a když usoudil, že dovolatelé byli by v držbě takového práva, kdyby byli zakázali žalobcům, něco postaviti před řečenými jejich okny, a kdyby byli žalobci uposlechli tohoto zákazu.

Čís. 4070.

Na základě exekučního titulu proti »společnosti s r. o., tuzemské representaci«, lze povoliti exekuci vnuceným zřízením zástavního práva na knihovním předmětu, náležejícím vlastnicky společnosti s r. o. bez dodatku.

Výkazy o nedoplatcích daně jsou exekučním titulem, třebas nebyly opatřeny doložkou vykonatelnosti. Soudy nejsou povolány, zkoumati, zda výkazy vyhovují vnitřním předpisům finanční správy.

(Rozh. ze dne 22. července 1924, R I 541/24.)

Na základě výkazu o nedoplatcích daňových, v nichž byla jako dlužnice označena firma G., M. a spol., společnost s r. o., representace pro Československou republiku v Praze, byla prvým soudem povolena exekuce vnuceným zřízením zástavního práva na domě č. p. 526 v Žižkově, připsaném vlastnicky firmě »G., M. a spol., společnost s r. o.«. Rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Napadené usnesení odporuje ustanovení §§ 7 a 9 ex. ř., neboť proti někomu jinému, nežli tomu, kdo v exekučním titulu jakožto dlužník jest jmenován, může exekuce toliko potud místo míti, pokud listinami veřejnými nebo veřejně ověřenými se prokáže, že nárok v titulu exekučním nebo závazek v něm určený z osob tam jmenovaných přešel na ty osoby, proti nimž exekuce jest navržena. Dále odporuje ustanovení §u 94, odstavec prvý a třetí kn. zák., poněvadž dům není připsán straně povinné a návrh na povolení navržené exekuce není obsahem exekučního titulu odůvodněn.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Z pravidla lze podle §u 7 ex. ř. povoliti exekuci jen proti osobě, která uvedena jest v exekučním titulu jako dlužník. Tomu zde ovšem tak jest, neboť exekuční titul zní proti firmě G., M. a spol.,, společnost s r. o., representace pro Čsl. republiku v Žižkově, a exekuce byla navržena i povolena proti této firmě. Podle §u 88 ex. ř. platí pro povolení exekuce knihovním vkladem práva zástavního předpisy knihovního zákona ze dne 25. července 1871 č. 95 ř. z., podle §u 94 č. 1. tohoto zákona lze však zápis knihovní povoliti jen tenkrát, když z pozemkové knihy nevychází vzhledem na nemovitost překážka proti žádanému zápisu. Zde podle návrhu exekučního i podle exekučního titulu jest povinnou dlužnicí firma G., M. a spol., společnost s r. o., representace pro Čsl. republiku v Žižkově, ale dům na nějž podle exekučního návrhu má býti právo zástavní vloženo, jest připsán do vlastnictví firmě G., M. a spol., společnost s r. o., bez dodatku »representace pro Čsl. republiku v Žižkově«. Mohly proto povstati pochybnosti, zda tato firma je totožnou s onou firmou a zda navržený vklad se má státi na nemovitost firmy, která je podle exekučního titulu povinnou dlužnicí a proti které povolení exekuce navrženo, či na nemovitost firmy jiné. Než tyto pochybnosti jsou bezdůvodné. Rozptyluje je právě onen dodatek »representace pro Čsl. republiku v Praze«, jenž praví, že jde o podnik cizozemský, firmu G., M. a spol., společnost s r. o., která si jen, aby mohla v tuzemsku provozovati obchody závodem, podle §u 107 zákona ze 6. března 1906, čís. 58 ř. z., vymohla zápis tuzemského závodu do obchodního rejstříku. Tím však se tento závod, representace pro Čsl. republiku v Praze, nestal samostatným, od mateřského cizozemského podniku rozlišným právním podmětem. Ustanovení §§ 107 a násl. zákona o společnostech s r. o. o připuštění cizozemských společností s r. o. přilehají celkem na čís. nařízení ze dne 29. listopadu 1865, čís. 127 ř. z., které v čl. IV. má obdobné ustanovení ohledně cizích akciových společností a komanditní společností na akcie. I ty musí v tuzemsku zříditi zvláštní representaci, avšak je to úplně bez významu co do právní totožnosti mateřského závodu a jeho representace, neboť tato je pouhým zástupcem onoho v tuzemsku vůči státní správě a třetím osobám. Obdobně nesleduje ani § 107 zák. o spol. s r. o. jiného účelu, než ten, by v tuzemsku byl zřízen a zapsán závod, jehož zastupování a vedení vůči zdejším úřadům by bylo nezávislým od jiného v cizině existujícího závodu cizincova, a by takto tuzemské úřady nebyly činěny závislými na rozhodování úřadů cizích. Právním podmětem je však nadále jen majitel závodu, a jde-li o firmu, majitel firmy, zde tedy firma G., M. a spol., společnost s r. o. Věc se má do jisté míry podobně jak s předpisy §§ 87 a 99, odstavec třetí j. n. Ani ty nezakládají právní osobnosti vedlejšího závodu, pokud se tkne místního zastupitelství, třebaže se prakse vyvinula v ten rozum, že se pravidelně nežaluje majitel firmy, nýbrž filiálka, tato tedy — ovšem jen ohledně záležitostí na ni se vztahujících — je praksí povýšena jaksi na samostatný právní podmět, ve skutečnosti a podle zákona přece však zůstává pouhým článkem pravého právního podmětu, to je hlavního závodu. Není proto závadou pro navržený knihovní vklad, že exekuční titul zní na jmenovanou firmu se zmíněným dodatkem a nemovitost je připsána firmě téhož znění, ale bez onoho dodatku. Jde v obou případech o tutéž právní osobu. Rozdíl je toliko v tom, že název firmy je v exekučním titulu vybaven jakýmsi přídomkem, jenž naznačuje, že je v tuzemsku závod, po zákonu povo-

laný k tomu, právní osobu, jež je majitelem firmy, vůči státu a třetím osobám zastupovati, mezi jiným také za ni platně přijímati doručení podle §u 106 c. ř. s. a §u 124 kn. ř. Opačný názor, že cizozemská firma a její tuzemská representace jsou různými právními osobami, vedl by k nevítanému důsledku, že by předpis §u 107 zák. o spol. s r. o., jenž podle povahy věci má sloužiti tuzemským zájmům, byl zvrácen ve svůj opak, neboť všechno jmění v tuzemsku, kterého cizozemský podnik pod svou firmou nabyl před splněním předpisu §u 107, bylo by po jeho splnění úplně vyňato z dosahu věřitelů, nabyvších nároků proti ní stykem s její representací. Nelze proto souhlasiti s rozhodnutím soudu druhé stolice, zaujavším právní stanovisko odchylné. Netřeba obšírněji vyvracetí vývody stížnosti povinné strany, pokud jednak s hlediska §u 54 ex. ř. vytýká, že výkaz o nedoplatcích není řádným exekučním titulem, protože není opatřen řádnou doložkou vykonatelnosti a jednak napadá také správnost jeho obsahu. V tomto směru jde o novoty, k nimž podle předpisu civilního soudního řádu a §u 78 ex. ř. v opravném řízení přihlížeti nelze. Ona výtka je zřejmě mylnou, neboť podle §u 54 ex. ř. není pro exekuční tituly v §u 1. čís. 13 ex ř. uvedené, k nimž patří také výkaz o nedoplatcích na daních, doložky vykonatelnosti vůbec třeba. Jsouť i bez ní exekučními tituly, a zkoumati, zda jinak odpovídají vnitřním předpisům finanční správy, nejsou soudy povolány.

Čís. 4071.

Prosoudil-li vyrovnací dlužník před zahájením vyrovnání v nižších stolicích spor, jest na něm, by zaplatil útraty přisouzené rozsudky nižších stolic v plné výši, pakli rozsudky nižších soudů byly potvrzeny třetí stolicí teprve po zahájení vyrovnacího řízení.

(Rozh. ze dne 22. července 1924, Rv II 448/24.)

Původní spor proti žalované firmě prosoudil žalobce ve všech třech stolicích a byly žalované přisouzeny útraty rozsudkem prvého soudu ze dne 7. července 1922, rozsudkem odvolacího soudu ze dne 7. prosince 1922 a rozsudkem dovolacího soudu ze dne 27. listopadu 1923. V březnu 1923 bylo o žalobcově jmění zahájeno řízení vyrovnací, jež skončilo dne 20. května 1923 vyrovnáním na 25%. Žalovaná vedla exekuci pro celou útratovou pohledávku všech tří stolic. Žalobě o zrušení exekuce vyhověl procesní soud prvé stolice potud, že obmezil exekuci jen na celé útraty třetí stolice, zrušil ji však ohledně útrat prvé a druhé stolice. Odvolací soud k odvolání žalované rozsudek potvrdil. Důvody: Nepochybným jest, že rozsudek prvé stolice byl potvrzen rozsudkem druhé stolice a rozsudek této stolice rozsudkem třetí stolice. Tím se staly útratové výroky prvé a druhé stolice pravoplatnými a to s účinkem ode dne, kdy se staly (§ 411 c. ř. s.). Podle toho byly tu tyto útratové pohledávky před zahájením vyrovnacího řízení, vyrovnání týká se i jich (§ 1 (2) konk. ř. a § 63 vyr. ř.) a právem proto soud prvé stolice ohledně nich žalobní prosbě vyhověl. Náhledu žalované firmy, že pohledávky ty vznikly teprve vydáním rozsudku třetí stolice, nelze přisvědčiti, poněvadž jak druhá tak i třetí stolice dotyčnému opravnému prostředku nevyhověly, vlastního rozhodnutí neučinily, jen napadené rozsudky po jejich prozkoumání potvrdily (§ 462 c. ř. s.). O mylném právním posouzení věci není tedy žádné řeči.

Nejvyšší soud změnil rozsudek odvolacího soudu v ten smysl, že zamítl žalobu i v části, v níž bylo nižšími soudy žalobě vyhověno.

Důvody:

Dovolatelka spatřuje nesprávné posouzení právní v odvolacím rozsudku z toho důvodu, poněvadž v tomto rozsudku otázka, zda-li útraty vzešlé jí proti nynějšímu žalobci ve sporu předchozím jsou takovými, jež podléhají vyrovnacímu řízení, čili nic, nebyla řešena po zákonu, poněvadž odvolací soud, vzav zřetel k tomu, že rozsudek prvé stolice potvrzen byl druhou i nejvyšší stolicí, uznal, že útratové výrobky prvé a druhé stolice staly se pravoplatnými s účinkem ode dne jejich vydání (§ 411 c. ř. s.) a z toho odvodil, že když tyto útratové pohledávky prvé a druhé stolice vznikly před zahájením vyrovnacího řízení, že se vyrovnání týká i jich (§ 1 (2) konk. ř. a § 63 vyrovn. řádu). Dle čís. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod je tím opodstatněn. Především dlužno míti na paměti, že ony útraty vznikly žalované straně z toho důvodu, že o žalobním nároku nynějšího i tehdejšího žalobce rozhodnuto bylo ve všech třech soudních stolicích zamítavě, že tedy tyto útraty nejsou příslušenstvím nějaké pohledávky hlavní, nýbrž jsou samostatnou pohledávkou útratovou. Z toho plyne, že i právní důvod všech útratových pohledávek sahá svým vznikem, o § 41 c. ř. s. se opíraje, k době vydání dotyčných rozsudků, ale že v prvých dvou nižších stolicích bylo jeho vzejití podmíněno pravoplatností rozsudků, tedy že o skutečném, bezpodmínečném vzniku lze mluviti teprve od okamžiku, kdy všechny tři rozsudky nabyly právní moci, což se stalo až vydáním potvrzujícího rozsudku Nejvyššího soudu. Představujíce do té doby podle §u 40 c. ř. s. náklady sporu, které si musí každá strana, pokud byly způsobeny jejími procesními úkony, nejprve sama zapraviti, stávají se procesní útraty pohledávkou teprve pravoplatným přisouzením (§ 409, 411, 416 c. ř. s.), a to se v tomto případě stalo teprve rozsudkem Nejvyššího soudu a uplynutím lhůty §u 409 odstavec třetí c. ř. s. Bylo-li zjištěno, že tento byl vydán teprve po zahájení vyrovnávacího řízení, sluší uznati, že se těchto útratových pohledávek všech tří stolic nedotklo vyrovnávací řízení, že má žalovaná strana nárok na jejich úplné zaplacení, což zejména soud, exekuci pro tyto celé a nezkrácené pohledávky útratové povolivší, zcela správně rozpoznal.

Čís. 4072.

Jednostranný, nepřekonatelný odpor jednoho manžela nestačí, by na jeho základě byl povolen rozvod od stolu a lože, jemuž se druhý manžel vzpírá.

Nemůže-li manžel žádati, by manželství bylo rozloučeno, poněvadž sám převážně zavinil manželský rozvrat, nemůže také žádati, by manželství bylo rozvedeno od stolu a lože.

Netvořilo-li uplatňované citelné ubližování na cti v rozepři o rozluku rozlukového důvodu, netvoří ani v rozvodovém sporu rozvodového důvodu.

(Rozh. ze dne 23. července 1924, Rv II 296/24.)

Prosoudiv spor, jímž domáhal se na manželce rozluky manželství pro nepřekonatelný odpor a citelné ubližování na cti, žaloval žalobce z týchž důvodů o rozvod manželství od stolu a lože. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic. Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Odvolací soud právem poukázal k tomu, že důvody, z nichž žalobce žádal za rozluku, jsou totožny s důvody, z nichž nyní žaluje o rozvod, že dovolatel neuvedl přesně okolností, o kterých měl býti proveden postrádaný důkaz, že vše, co uváděl, je tak povšechného rázu, že o tom nelze připouštěti důkazy, jmenovitě postrádaný důkaz, jenž by přirozeně sloužil jedině tomu, by jím teprve byly vypátrány okolnosti, jež by žalobní žádání odůvodnily skutkově. Ale také správně poukázal odvolací soud, že dlužno za tohoto stavu přihlížeti k výsledku sporu o rozluku manželství, že dovolatel sám převážně zavinil manželský rozvrat, a jest přisvědčiti právnímu názoru odvolacímu, že když nemůže manžel v takovém případě žádati, by manželství bylo rozloučeno, nemůže ani žádati, by manželství bylo rozvedeno od stolu a lože. Důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. spatřuje dovolatel především v právě uvedeném právním názoru odvolacím, o němž byla řeč. Dále jej spatřuje v tom, že odvolací soud nepřihlédl nyní k tomu, že zaviněním žalované byl žalobce nucen již před lety přerušiti s ní manželské spolužití, že žalovaná jako manželka hrubě porušila manželskou povinnost již tím, že v roce 1915 odepřela ho následovat jako svého manžela do jeho nového působiště v M. a sama tehdá hrozila rozvodem. V tom nemůže býti spatřován rozvodový důvod podle §u 109 obč. zák., poněvadž dovolatel sám uváděl, že na manželčin nátlak na místo v M. resignoval a přesídlil za svým povoláním do H., ale pak stále ještě navštěvoval rodinu, kterou zanechal v Z. Dále spatřuje nesprávné právní posouzení v tom, že odvolací soud nepřihlédl k tomu, že od roku 1915 vůbec se žalovanou nežije pro nepřekonatelný odpor, který vůči ní chová, přes to, že se žalovaná nabízí ku pokračování v manželství, třeba ihned. Míní, že nepřekonatelný odpor stačí sám o sobě jako rozvodový důvod, že nemusí býti v tom přesném pojetí, jako při rozluce, jmenovitě, že není potřebí souhlasu druhé strany. Nelze mu v tom přisvědčiti. Podle §u 13. písm. i) zákona ze dne 22. května 1919 čís. 320 sb. z. a n. lze žalovati o rozluku manželství pro nepřekonatelný odpor jednoho manžela, ale druhý manžel musí se připojiti ku žádosti a jen v tom případě, souhlasí-li druhý manžel, by manželství bylo rozloučeno pro nepřekonatelný odpor může soud uznati napřed na rozvod od stolu a lože. Z tohoto zákonného ustanovení, převzatého ze zrušeného §u 115 obč. zák. vyplývá, že tvrzený jednostranný, nepřekonatelný odpor jednoho manžela nestačí, by na jeho základě byl povolen rozvod od stolu a lože, jemuž se vzpírá druhý manžel, leda že nepřekonatelný odpor byl odůvodněn některým v §u 109 obč. zák. příkladmo uvedeným, nebo jemu na roveň postaveným důvodem rozvodovým. Pokud mluví dovolatel o citelném ubližování na cti, poukázal správně odvolací soud k tomu, že dlužno přihlížeti k výsledku sporu o rozluku manželství, neboť v rozvodové rozepři uplatňované citelné ubližování na cti je s oním v rozepři rozlukové totožným a, netvořilo-li v rozepři o rozluku rozlukového důvodu, netvoří ani v rozvodovém sporu rozvodového důvodu.

Čís. 4073.

Objednání obleku dle míry jest smlouvou o dílo, nikoliv smlouvou kupní, třebas krejčí dodal látku.

(Rozh. ze dne 23. července 1924, Rv II 315/24.)

Žalobce zhotovil žalovanému dle míry oblek, k němuž dodal látku, a zaslal jej po jediné zkoušce žalovanému. Namítnuv, že oblek má vady, žalovaný ho nepřijal. Žalobu o zapravení úplaty procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud žalobě vyhověl, neuznav vady, žalovaným namítané, za podstatné ve smyslu §u 1167 obč. zák. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nesprávné posouzení právní spatřuje dovolatel v tom, že odvolací soud posoudil spornou smlouvu jako smlouvu o dílo, ačkoliv byl objednám hotový oblek jako celek za smluvenou cenu kupní, že proto mělo býti použito předpisu §u 922 obč. zák. a násl., že proto nemusí šatů přijmouti, jelikož nemají ujednaných vlastností. Nelze tohoto právního názoru dovolatelova schváliti, ač by mu jeho vývody nebylo pomoženo, poněvadž předpis §u 1167 ob. zák. dlužno obdobně užíti i při správě. Má-li býti dodána movitá věc, jde jenom tenkráte o kupní smlouvu, když věc, jež má býti dodána, je určena pouze druhově, poněvadž v takovém případě objednatel nemá co činiti ani se způsobem, ani se zdarem výrobního řízení, a nezdařilý výrobek představuje právě věc, jak nebyla jím objednána, ale tam, kde je věc individualisována, jako v tomto případě, ve kterém bylo objednáno podle dovolatelovy míry a oblek byl na dovolateli jedenkráte zkoušen, v takovém případě práce ku vyrobení objednané věci koná se už od původu a jenom pro objednavatele, a to je pak smlouvou o dílo.

Čís. 4074.

Ručení dle §u 4 místodržitelského nařízení pro Čechy ze dne 12. března 1907, čís. 33 z. zák. vztahuje se na osobu hospodářského pod-

nikatele, v jehož podniku jest provoz stroje vykonáván. Vlastnictví stroje samo o sobě nepřichází v úvahu.

(Rozh. ze dne 29. července 1924, Rv I 813/24.)

Když si manželé B-ovi mlátili v usedlosti Kateřiny K-ové žentourem obilí, dostal se nezletilý žalobce rukou mezi ozubená kolečka pastorku a poranil se. Žalobě na manžely B-ovy a Kateřinu K-ovou o náhradu škody procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu ohledně Kateřiny K-ové zamítl. Důvody: Zodpovědnost spolužalované Kateřiny K-ové shledává napadený rozsudek v tom, že táž, ač jest majitelkou a požívatelkou usedlosti, kde se mlátilo, nezachovala předpisů o ochraném zařízení a použití žentouru, ať již tento koupen byl jí samou nebo jejím manželem, a ať se stal jejím vlastnictvím nebo ne. S náhledem tím nelze souhlasiti. Místodržitelské nařízení pro král. České ze dne 12. března 1907 čís. 33 zem. zák. předpisuje bezpečnostní zakrytí nebo zahražení soukolí, hřídelů, spojek a pohybujících se částí strojových. Dle toho není pochyby o tom, že pastorek u žentouru, v pohybu jsoucího, měl býti náležitě zakryt, není však sám o sobě svému okolí nebezpečným, když soukolí jest v plném klidu. Také není pochybnosti o tom, že žentour, ať byl kýmkoliv koupen, stal se připevněním a spojením s půdou, jež náleží vlastnicky Kateřině B-ové, maje trvale sloužiti hospodářské potřebě v její usedlosti, též jejím vlastnictvím, neboť žalovaná ani netvrdila, že snad v knihách pozemkových po rozumu §u 297 a) obč. zák. učiněna byla poznámka, že stroj ten jest vlastnictvím jiné osoby. Naproti tomu z doslovu §u 4 místodržit. nařízení že »za přesné zachování těchto předpisů jsou zodpovědni majitelé hospodářských podniků neb jich zástupci (nájemci, úředníci, šafáři, jiní dozorčí orgánové (zřetelno, že zodpovědnými jsou činěni jednak majitelé, pokud sami v podniku pracují, nebo ti, kdož strojů užívají jako pachtýři, nebo, kdož nad nimi dohlížejí — úředníci, šafáři a jiní dozorčí orgánové. O žalované Kateřině K-ové nikdo netvrdil, že v den úrazu používáno bylo žentouru v její usedlosti k práci pro její hospodářský podnik, nýbrž naopak nesporno, že tehdy žalovaní B-ovi své obilí si tam dovezli a mlátili. Z toho vyplývá, že spolužalovaní měli pro své použití žentour vypůjčený a že oni jako zástupci majitele za přesné zachování předpisů bezpečnostních zodpovídají, kdežto majitelka v tomto případě ani dle doslovu onoho nařízení nezodpovídá. Jinak není mezi úrazem žalobcovým a nějakou činností (opomenutím) žalované žádné příčinné souvislosti, takže Kateřinu K-ovou žádná zodpovědnost na úraz žalobcův nestihá, a jest na její straně nedostatek pasivní legitimace ku sporu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobce.

Důvody:

Jde jen o spolužalovanou Kateřinu B-ovou a dovolací důvod podle čís. 4 §u 503 c. ř. s., jejž dovolatel spatřuje v právním názoru odvolacího soudu, že žalobní nárok vůči spolužalované není důvodem po právu, poněvadž podle §u 4. místodržitelského nařízení pro Čechy ze dne 12. března 1907 čís. 33 ř. z. nemůže býti činěna zodpovědna ze žalobcova úrazu, když v den úrazu nepoužívala žentouru pro svůj hospodářský podnik. Dovolatel poukazuje k doslovu onoho předpisu (§ 4), podle kterého »za přesné zachování předpisů nařízení jsou zodpovědni majitelé hospodářských podniků nebo jich zástupci (nájemci, úředníci, šafáři, jiní orgánové dozorčí)« a podle kterého, »opatřil-li majitel nebo jeho zástupce stroj ochrannými zařízeními a nařídil jich používání, odpovídají za správné používání jich a zachování předpisů ohledně obsluhy stroje dotyční zřízenci a dělníci«. Dovolatel správně k tomu poznamenává, že majitelé hospodářských podniků v tomto případě nejsou sproštěni ručení podle §u 1315 obč. zák., ačkoli to v rozepři vůbec nepřichází v úvahu, nýbrž jest v ní právní otázkou, zdali, když v den úrazu nebylo používáno žentouru v usedlosti Kateřiny K-ové k práci pro její hospodářský podnik, nýbrž bylo ho užíváno spolužalovanými Václavem a Terezií B-ovými ku vymlácení jejich vlastního obilí, ku kterémuž účelu si Václav B. tento žentour vypůjčil od jeho vlastníka Josefa K-a, Kateřina K-ová za tohoto stavu zodpovídá za přesné zachování předpisů onoho místodržitelského nařízení. Odvolací soud míní, že, když spolužalovaní Václav a Terezie B-ovi měli žentour vypůjčený pro své použití, že sami jsou jako zástupci majitele zodpovědni, kdežto spolužalovaná Kateřina B-ová není zodpovědna. Dovolatel odvozuje z druhé věty §u 4. nařízení, že nestačí, by majitelé strojů, správně hospodářských podniků, ve kterých stroje jest užíváno, nebo jejich zástupcové opatřili stroj ochranným opatřením, nepracují-li s ním osobně, nýbrž že musí výslovně používání ochran. opatření dotyčným zřízencům nařídit, čehož však spolužalovaná Kateřina K-ová ani netvrdila, totiž netvrdila, že manželům B-ovým nařídila, by připevnili pokrop na pastorek. Proto dovolatel činí spolužalovanou Kateřinu K-ovou zodpovědnou za svůj úraz podle §u 1311, druhé věty obč. zák. Právním názorům dovolatelovým nelze za zjištěného stavu věci přisvědčiti. Z užití slov »majitelé hospodářských podniků« a »odpovídají za správné používání jich a zachování předpisů ohledně obsluhy stroje«, vyplývá, že přísné ručení podle §u 4. nařízení vztahuje se na osobu hospodářského podnikatele, v jehož podniku jest provoz stroje vykonáván, že vlastnictví stroje samo o sobě nepřichází v úvahu, což je zvláště v tomto případě, v němž vlastníkem stroje není majitelka hospodářského podniku, totiž usedlosti, nýbrž její manžel, Josef K. — závažno. Arci nelze schváliti právní názor odvolacího soudu v jeho všeobecnosti, že pastorek sám o sobě není nebezpečným svému okolí, když soukolí jest v plném klidu a že proto místodržitelské nařízení přikazuje, že pastorek musí býti náležitě zakryt pouze u žentouru v pohybu jsoucího, neboť se tento závěr z doslovu citovaného předpisu nedá odvoditi, ale jiná je otázka ručení podle řečeného předpisu. Jinak ručí hospodářský podnikatel, v jehož podnikovém provozu je stroje užíváno, proto také, jak nařízení uvádí, i jeho zástupce, neboť z příkladmo uvedených slov: »nájemci, úředníci, šafáři, jiní orgánové dozorčí«, což se s pojmem »zástupce« jistě ve příčině »nájemci« nekryje, vyplývá, že při podnikovém provozu ručí ten, buď kdo vykonává provoz ve vlastním jméně jako podnikatel, nebo kdo jej vykonává jako zodpovědný orgán podnikatelův, jako jeho zástupce. Když si manželé B-ovi stroj půjčili od Josefa K-a, aby si na

něm vymlátili obilí, užili ho ve vlastním hospodářském podniku jako samostatní podnikatelé, ale pak byli jedině oni dle §u 4 nařízení zodpovědni, nikoli spolužalovaná Kateřina K-ová. Není při tom potřebí řešiti otázku, zdali Kateřina K-ová je vlastnicí žentouru, nebo jest-li její manžel, jenž si jej koupil a pro sebe uložil v manželčině usedlosti. Dle čís. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod není opodstatněn ani potud, pokud dovolatel spatřuje nesprávné posouzení právní v tom, že odvolací soud nevyslovil, že jest spolužalovaná Kateřina K-ová bez ohledu na ono nařízení za jeho úraz zodpovědna podle všeobecných ustanovení §§ 1295 a 1311 obč. zák. Že tento poslední nepřichází v úvahu bylo už vyloženo, pokud pak jde o přestoupení zákona trestního (§ 335 tr. zák.), spatřované v zanedbání povinnosti obyčejné péče sluší zdůrazniti, že jednak z tohoto právního základu nebylo žalováno, a že se také úraz žalobcův nepřihodil, když žentour stál nehybně, třebas nebyl ani tehda opatřen ochrannými plechy. Ale co nejhlavnějšího, odvolací soud poukázal správně, že mezi žalobcovým úrazem a nějakou činností, nebo opominutím žalované není příčinné souvislosti, takže i po této stránce by žaloba, kdyby se o takový základ právní opírala, nebo v tomto směru byla podle §u 235 c. ř. s. dodatečně upravena, neměla opory v zákoně.

Čís. 4075.

Jest důležitým důvodem k okamžitému propuštění (§ 1162 obč. zák.), vystupoval-li člen divadelního sboru za zdravotní dovolené pohostinsky na jiném jevišti.

(Rozh. ze dne 29. července 1924, Rv I 867/24.)

Žalobkyně byla přijata žalovaným divadelním spolkem jako herečka, výpověď byla umluvena tříměsíční. Ježto žalobkyně za své zdravotní dovolené vystupovala na cizí scéně, byla žalovaným spolkem okamžitě propuštěna. Žalobě o zaplacení gáže za tři výpovědní měsíce o b a n i ž š í s o u d y vyhověly. N e j v y š š í s o u d žalobu zamítl.

D ů v o d y:

Dovolatel spatřuje nesprávné právní posouzení v tom, že odvolací soud ve zjištěném jednání žalobkyně, která, byvši členem sboru žalovaného spolku a obdrževši od něho podle lékařského vysvědčení dne 6. února 1923 šestitýdenní dovolenou zdravotní, kterou, hraviši ještě dne 8. února 1923 z ochoty na své scéně, skutečně nastoupila a již se neúčastnila zkoušek, kteroužto dovolenou obdržela, jak bylo zjištěno, na základě nervového rozrušení, — svědek Josef V. potvrdil výslovně, že když přál žalobkyni, aby se zdráva vrátila, tato mu odpověděla rozčileně, že by v tom divadle s e š í l e l a, jak má nervy rozrušeny, (totiž dne 6. února 1923) že nechce o divadle ani slyšeti, — za této zdravotní dovolené beze svolení žalovaného spolku absolvovala dne 10. (v neděli) a 11. února 1923 dvě pohostinské hry na cizí scéně, tedy v tomto zjištěném jednání žalobkyně nespatřoval důležitého důvodu ku okamžitému propuštění podle §u 1162 obč. zák. Právní názor odvolací stolice nelze sdíleti. Zákon sice nepraví v předpisu §u 1162 obč. zák., za jakých předpokladů dlužno pokládati důvod, ze kterého došlo k okamžitému propuštění, za »důležitý«, ponechávaje slušnému uvážení soudcovskému v této příčině volné pole, ale je řada zákonů zvláštních (horní zákon (§ 203), zákon o obchodních pomocnících (§ 27), živnostenský řád (§ 82), zákon o statkových úřednících ze dne 13. ledna 1914 čís. 9 ř. zák. (§ 29), jichž obdobné, předpisem §u 7 obč. zák. v tomto případě odůvodněné použití poskytuje soudu dosti opory pro řešení onoho pojmu. Z těch i nejstarší (srovn. § 203 horn. zák.) i nejnovější zákony ovládány jsou zásadou, že zaměstnanec je povinen vůči zaměstnavateli věrností, což je arci pojmem v prvé řadě spíše mravního, než právního řádu. Žalobkyně, která sama se považuje v dovolacím sdělení za přední sílu divadelní společnosti a klade důraz na divadlo jako na kulturní podnik, nesnášející porovnání se živnostmi, podléhajícími ustanovením živnostenského řádu, měla a musila býti proniknuta vědomím svých zvláštních povinností nejen uměleckých, nýbrž i povinností ku podniku, kterému věnovala uměleckou činnost, musila býti proniknuta vědomím věrnosti nejen umění, nýbrž i divadlu, které, aby mohlo existovati a prospívati, musí míti ve svém členském sboru kázeň ovládané těleso, neboť i divadlo, jak to nejlépe vystihuje lidové rčení, nemůže se státi holubníkem, z něhož by směl každý a třeba i závažný umělec podle nálady a na základě na čtyry dny k sešílení ochořelých nervů, jak se to přihodilo žalobkyni, dle libosti vylétnouti. To vše dobře uvážil šedesátiletý ředitel divadla žalovaného spolku, jenž praví na konci své svědecké výpovědi, že, když žalobkyně dostala zdravotní dovolenou, neměla vůbec vystupovati, zejména pohostinsky, a že, když tak přes to učinila, že tím hrubě porušila stavovskou povinnost a smlouvu vůbec, a že to je důvodem ku okamžitému propuštění ze souboru. Dovolací soud uznal, že žalobkyně svým zjištěným jednáním stala se vůči dovolateli jako svému zaměstnavateli ve výkonu svých uměleckých služeb nevěrnou, že hrubým porušením umělecké a stavovské věrnosti stala se nehodnou dovolatelovy důvěry, což přes všechny omluvy, kterých se jejímu jednání dostalo v nižších stolicích, sluší považovati s hlediska §u 1162 obč. zák. za důležitý důvod ku okamžitému propuštění.

Čís. 4076.

Jde o nedostatek procesní způsobilosti (nikoliv o nedostatek pasivního oprávnění ku sporu), který na příslušný příkaz soudní (§ 6, odstavec druhý c. ř. s.) nemůže býti odstraněn, byla-li žalována pozůstalost po ukončení pozůstalostního řízení o zaplacení pozůstalostního dluhu.

(Rozh. ze dne 29. července 1924, Rv I 915/24.)

Žalobě na pozůstalost, dědicům již odevzdanou, o zaplacení pozůstalostního dluhu, bylo o b ě m a n i ž š í m i s o u d y vyhověno. N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů i s předchozím řízením a odmítl žalobu.

Důvody:

Dovolatelka vytýká odvolacímu soudu, že odmítl, obírati se otázkou nedostatku pasivní legitimace z té příčiny, poněvadž tato námitka nebyla vznesena v řízení na soudě prvé stolice, že tento soud nemohl opodstatněnost této námitky zkoumati, a že podle civilního řádu soudního směl použíti pozůstalostních spisů, jimiž provedl důkaz, pouze k důkaznim, nikoli k informativním účelům. Výtce té nelze upříti oprávněnosti, přihlédne-li se ku právní povaze dovolatelkou arci teprve ve druhé stolici vznesené námitky nedostatku pasivní legitimace, neboť ve skutečnosti nejde o tuto námitku, nýbrž o námitku nedostatku procesní způsobilosti, ku které dlužno dle §u 6 odstavec prvý c. ř. s. hleděti z úřední povinnosti v každém období rozepře. Že ve skutečnosti jde o námitku nedostatku procesní způsobilosti, vyplývá z odvolacího přednesu, podle kterého bylo soudu prvé stolice v odvolacím řízení vytýkáno, že nepřihlédl k okolnosti, že žalovaná pozůstalost byla odevzdací listinou okresního soudu dědicům odevzdána každému jednou polovicí, že projednání pozůstalosti bylo dle §u 174 nesp. říz. prohlášeno za ukončené, tedy pozůstalost jako právnická osoba v době podání žaloby, t. j. dne 23. února 1923 již neexistovala a proto také nemohla býti žalována. Když není procesní stranou fysická osoba, musí soud podle §u 230 c. ř. s. zkoumati již při vyřízení žaloby, zda-li takové straně přísluší právní osobnost, a, není-li tomu tak, musí postupovati dle §u 7 c. ř. s. Odvolací soud konstatoval sám, že žalovaná pozůstalost byla odevzdací listinou okresního soudu dědicům odevzdána každému jednou polovicí, že projednání pozůstalosti bylo dle §u 174 nesp. říz. prohlášeno za ukončené, tedy pozůstalost jako právnická osoba v době podání žaloby t. j. dne 23. února 1923 již neexistovala. Neexistovala-li v době podání žaloby jako taková, jmenovitě nebyla-li jako taková schopna vcházeti v platné závazky (§§ 865—869 obč. zák.), nebyla podle §u 1 c. ř. s. způsobilou jako strana samostatně na soudu jednati. Toť jest podle §u 7 c. ř. s. takový nedostatek procesní způsobilosti, který na příslušný příkaz soudní (§ 6 c. ř. s.) nemůže býti odstraněn. Proto měla býti žaloba již soudem prvé stolice podle §u 230 c. ř. s. odmítnuta. Když se tak nestalo ani v druhé stolici, bylo tak podle §u 510 c. ř. s. učiniti dovolacímu soudu, a bylo nejen rozsudky nižších stolic, nýbrž i jim předcházevší řízení pro zmatečnost zrušiti.

Čís. 4077.

Zákon ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 Sb. z. a nař.

Zapraveno-li méně následkem početního omylu ve výpočtu vyrovnací kvoty, nenastává ještě nicotnost vyrovnání.

(Rozh. ze dne 29. července 1924, Rv I 1015/24.)

Žalobce byl nálezem rozhodčího soudu bursovního odsouzen, zaplatiti žalovanému 6.920 Kč. O žalobcově jmění bylo po té zahájeno řízení vyrovnací, jež skončilo soudně potvrzeným vyrovnáním, jímž se žalobce zavázal, zaplatiti věřitelům 45% vyrovnací kvotu; 25% kvoty bylo splatno do 31. srpna 1923, dalších 10% do 1. prosince 1923 atd. Žalobce zaslal na prvou splátku dne 29. srpna 1923 poštovní spořitelnou 1.672 Kč 70 h, na druhou dne 30. listopadu 1923 646 Kč 60 h. Tvrdíc, že druhá splátka nebyla zapravena úplně, ježto činila 663 Kč 85 h, vymohla si žalovaná exekuci na žalobcovy movitosti pro celou pohledávku. Žalobě o zrušení exekuce bylo o b ě m a n i ž š í m i s o u d y vyhověno, o d v o l a c í m s o u d e m z těchto d ů v o d ů: Dle úmyslu zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99. Sb. zák. a nař. nemůže úplné zapravení vyrovnací splátky, jež stalo se pouze omylem, míti v zápětí nicotnost vyrovnání, neboť již úvodní slova čl. III.: »totéž platí, nesplní-li . . . .«, poukazují k tomu, že tento nový předpis měl býti postaven na roveň §u 57 vyr. řádu, jako jeho doplněk, že tedy dle tohoto ustanovení nicotnost vyrovnání má nastati jen odsouzením dlužníka pro podvodný úpadek a dle čl. III. pro opožděné nebo neúplné zapravení vyrovnací kvoty, jež nastalo z úmyslu nebo hrubé nedbalosti. Tento smysl zákona vyplývá ze srovnání s §em 58 vyr. řádu, dle něhož lze žalovati o bezúčinnost vyrovnání, došlo-li k vyrovnání podvodným jednáním anebo neoprávněným poskytnutím výhod jednotlivým věřitelům, aniž by byly splněny předpoklady §u 57 vyr. řádu. Ježto čl. III. se přimyká k §u 57 jest zřejmo, že neměly býti přísnější účinky nicotnosti vyrovnání stanoveny na mírnější předpoklady, než prohlášení vyrovnání bezúčinným. Vyrovnací řád má chrániti dlužníka a neodpovídalo by úmyslu zákonodárcovu, kdyby nepatrné přehlédnutí mělo aspoň v zápětí tak dalekosáhlé účinky. Toto žalobcovo nedopatření jest rozhodně méně závažným, než počínání si žalované, jež nejen si nepovšimla přeplatku 12 Kč 59 h při splátce dne 29. srpna 1923, nýbrž dne 19. prosince 1923 domáhala se povolení exekuce i pro onu část pohledávky, jež byla dne 30. listopadu 1923 již zaplacena.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nesprávné posouzení právní spatřuje dovolatelka v tom, že odvolací soud vyložil mýlně předpis §u 57 vyrovnávacího řádu ve znění článku III. zákona ze dne 26. dubna 1923 čís. 99 Sb. z. a nař. Míní, že předpis ten dlužno vykládati jako právo velící omezeně, totiž že účinky tohoto předpisu nastávají bezpodmínečně a bezvýhradně »nesplní-li dlužník včas a plně potvrzeného vyrovnání«. Dovolatelčin právní názor, že jde o právo velící, sluší arci schváliti, ale zde užíti jest ustanovení hmotného práva, obsaženého v §u 1388 obč. zák. a to tím více proto, poněvadž podle §u 63 vyrovnávacího řádu, pokud tento řád neustanovuje ničeho jiného, má býti užito obdobně předpisů úpadkového řádu, a není-li tam takových, předpisů civilního řádu, jurisdikční normy a jejich zákonů uvozovacích a tedy také civilním řádem soudním v §u 419 c. ř. s. převzaté zásady onoho §u 1388 obč. zák. o početních chybách a podobných zřejmých nedopatřeních, jakož i možnosti jejich nápravy beze škody pro súčastněné. Odvolací soud tudíž nepochybil po stránce právního posouzení, když užil zásady §u 1388 o. z. o. Nepochybil ani tím, že dřívější přeplatek a pozdější nedoplatek považoval za pouhou početní chybu, která dle §u 63 vyr. řádu, §u 419 c. ř. s. a §u 1388 obč. zák. bez škodlivosti tomu, komu se přihodila, vždy může být napravena. Aby

mohla dovolatelka vůči žalobci odvoditi důsledky, opírající se o předpis §u 57 vyrovnávacího řádu ve znění článku III. zákona ze dne 26. dubna 1923 čís. 99 Sb. z. a nař., byla by musila žalobce včas vyzvati, by sběhlý omyl napravil, ale on by to musil bezdůvodně odepříti. Dovolatelka toho ani netvrdila, tím méně dokázala, že by se tak bylo stalo. Stačí tedy v dalším, když bude poukázáno na správné, věci i zákonu vyhovující důvody odvolací stolice. —

Čís. 4078.

K žalobě dle čl. XLII uv. zák. k c. ř. s. jest oprávněn pouze, kdo má přímý majetkový zájem na zjištění stavu jmění nebo dluhů. Manžel, spravující manželčino jmění, potřebuje k žalobě takové jménem manželky zvláštní plné moci.

(Rozh. ze dne 29. července 1924, Rv I 1092/24.)

Manžel Anny J-ové, jedné z dědiček po Vojtěchu Z-ovi, domáhal se na pozůstalé vdově Boženě Z-ové, by byla uznána povinnou, předložiti seznam jmění, zejména hotovostí a vkladů u peněžních ústavů v době zůstavitelova úmrtí a udati, co jí o tomto jmění neb o jeho zamlčení a zatajení jest známo a, by složila přísahu, že její údaje jsou správné a úplné a že v tom směru ničeho nezamlčela. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Důvody: Jedná se o žalobu podle čl. XLII uvozovacího zákona k c. ř. s. Ku žalobě takové jest oprávněn, kdo prokáže soukromoprávní zájem na tom, by stav jmění nebo dluhů byl zjištěn, a jest v nejistotě o jmění, které má býti vyjeveno. Soukromoprávní zájem musí býti vlastním majetkoprávním zájmem na tom, by nejistý stav jmění nebo dluhů byl zjištěn, aby žalující byl uchráněn majetkové újmy po případě získal zjištěním bezpečný právní základ pro vymáhání určitého svého majetkového práva. Vlastní soukromoprávní zájem jest tedy podstatným znakem pro posouzení oprávněnosti žaloby podle čl. XLII c. ř. s. V tomto případě žalobce doznává, že sám není dědicem pozůstalosti Vojtěcha Z-a, jehož pozůstalé jmění má býti zjištěno, a neudává také jiného vlastního soukromoprávního vztahu ku pozůstalostnímu jmění po Vojtěchu Z-ovi. Své oprávnění k této žalobě vlastním jménem opírá jen o osobní svůj vztah k Anně J-ové, své manželce (§ 91 obč. zák.), »že jest jejím zákonným zástupcem a ze zákona správcem jejího »volného« jmění (§ 1238 obč. zák.).« Leč tyto zákonné výsady manželovy neoprávňují manžela, by svým jménem směl podati žalobu dle čl. XLII uvoz. zákona k c. ř. s., poněvadž jako zákonný zástupce a ze zákona správce »volného jmění« manželčina zastupuje, chrání, spravuje volné jmění manželky, tudíž jiné osoby, nikoliv své jmění, jen pro ni jedná a jen jejím jménem jednati má. Je-li jeho manželka Anna J-ová dědičkou pozůstalosti Vojtěcha Z-a, má jen »ona« soukromoprávní vlastní zájem na jmění pozůstalostním, z něhož realisace svého nároku dědického očekává, totiž rozmnožení svého »volného« jmění. Poněvadž pozůstalost po Vojtěchu Z-ovi dosud není projednána a dědicům odevzdána, nevětil se ještě dědický nárok Anny Z-ové v právní držbu podílu a nelze mluviti ještě o jmění ve volné disposici držitele manželky žalobcovy (§ 797 a násl. obč. zák.), jež by její manžel ze zákona spravovati byl již oprávněn po případě měl možnost je spravovati. Jmění pozůstalosti po Vojtěchu Z-ovi není ještě volným jměním žalobcovy manželky a proto nemůže býti ani ve správě manželově (§ 1238 obč. zák.) a nemůže proto ohledně takového »jmění« správně nároku předsebráti úkony, související s normální správou jmění fakticky spravovaného. Nemá tudíž žalobce bezprostředního soukromoprávního zájmu na žádaném zjištění a vyjevení jmění pozůstalostního, zájem takový by po případě mohla míti jeho manželka jako dědička, její manžel proto svým jménem tento cizí zájem žalobou dle článku XLII uvozovacího zákona k c. ř. s. uplatňovati oprávněn není. Odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání

Důvody:

Dovolacími vývody nebyly vyvráceny správné, věci i zákonu vyhovující důvody rozsudků nižších stolic, k nimž proto sluší v prvé řadě dovolatele poukázati. Těmito důvody již byl správně vyvrácen mylný právní názor dovolatelův, že jeho oprávnění k této žalobě opírá se o předpis §u 1238 obč. zák. Poněvadž dovolatel na tomto právním základě vůbec nežaloval, nýbrž je z jeho žaloby nepochybně zřejmo, že žaloval vlastním jménem a že zájem svůj podle čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s., ale výslovně svůj zájem odůvodňoval tím, že je správcem jmění své manželky a spoludědičky Anny J-ové, proto se nižší stolice právem obíraly jenom tímto jeho zájmem, když nežaloval jménem spoludědičky Anny J-ové. Bylo by k tomu potřebí, kdyby chtěl žalovati v zastoupení své manželky, podle §u 1008 obč. zák. zvláštní plné moci, jak to odvolací soud ve svém rozsudku dovolateli vysvětlil zákonitě a dostatečně. Tím se stala zbytečnou dovolatelem v dovolání položená otázka, zda rozepře, jím zahájená, náleží obecně ku správě manželčina majetku. Nelze také schváliti jeho právní názor, že by k legitimaci v této rozepři postačila skutečnost, že je manželem spoludědičky, třebas by bylo jisto, jak zdůrazňuje, že i on má osobní zájem soukromoprávní na zjištění manželčina majetku, již z toho důvodu, že jest jejím dědicem, a že dle stavu manželčina jmění řídí se v jistém směru práva a ještě více manželovy povinnosti. I tu přehlédl, že mluví jenom o svém osobním zájmu k věcem své choti, a že jeho tvrzení, že jeho manželka zemřela, když již chce vystupovati jako její dědic, je novotou v dovolacím řízení podle §u 504 odstavec druhý c. ř. s. nepřípustnou.

Čís. 4079.

Obchodní pomocníci.

Tkalcovský mistr, třebas sám konal též některé práce mechanické, spadá pod zákon o obchodních pomocnících.

Není třeba, by nepřetržitá desetiletá služba ve smyslu §u 2 nařízení ze dne 28. února 1919, čís. 108 sb. z. a n. byla ztrávena u jednoho a téhož zaměstnavatele.

(Rozh. ze dne 29 července 1924, Rv II 441/24.)

Žalovaný František Š. vstoupil dne 20. ledna 1912 jako tkalcovský mistr do tkalcovny fy Alois L., jež v roce 1916 prodala tkalcovnu žalující firmě P. Dne 15. května 1923 vypověděla žalující firma žalovaného ku dni 1. července 1923 a domáhala se na něm dne 3. července 1923 žalobou vyklizení služebního bytu. Žalovaný popíral platnost výpovědi ze dne 15. května 1923, tvrdě, že mu měla býti dána výpověď tříměsíční, a domáhal se žalobou na vzájem na firmě P. služebních požitků za výpovědní lhůtu od 1. července 1923 do 30. září 1923. Procesní soud prvé stolice vyhověl žalobě firmy P. na Františka Š-a a zamítl žalobu na vzájem Františka Š-a na firmu P. Odvolací soud k odvolání Františka Š-a onu žalobu zamítl, této vyhověl a uvedl mimo jiné v důvodech: Pojem »vyšší nekupecké služby« není ani v §u 1 ani §u 2 zákona o obchodních pomocnících blíže vymezen, a musí proto soudce v každém jednotlivém případě zvlášť řešiti otázku, zda výkony, zaměstnancem obstarávané, jsou službami a prácemi vyššími. Proto bylo v tomto případě zjistiti, jaké služby a práce v továrně firmy konal, a bylo pak rozhodnouti právní a nikoliv skutkovou otázku, zda tyto zjištěné služby a práce jsou vyššími nekupeckými výkony ve smyslu §u 2 zák. o obchodních pomocnících, a vyložiti toto zákonné ustanovení. Proto nemohla otázka ta řešena býti znalci. Zákon o obchodních pomocnících má poskytnouti právní a sociální ochranu také zaměstnancům a nesmí býti činěny příliš vysoké požadavky, by konané služby a práce zařazeny byly pod pojem vyšších nekupeckých služeb, jak ze zákona vyplývá. Zákon dle nadpisu upravuje smluvní poměry obchodních pomocníků a jiných zaměstnanců v podobném postavení, platí pro služební poměry osob, které v obchodním podniku konají převážně kupecké služby, třeba sebe nepatrnějšího významu a proto nelze pojem vyšších nekupeckých služeb omezovati pouze na výkony zvlášť významné. Které služby a práce Š. konal, bylo soudem prvé stolice zjištěno, zjištěním těm není odporováno a odvolací soud je přejímá. Podle zjištění těch vykonával Š. dozor asi nad 50 tkalcovskými stavy a asi 30-ti tkalci, u nich zaměstnanými, zaváděl práce u všech těch stavů, totiž zakládal válce s připravenými osnovami do tkalcovských stavů, osnovu přiměřeně napnul, stav uvedl do chodu tak, aby tkaní dělo se bezvadně a teprve potom, když se přesvědčil, že stav bezvadně jde, přenechal další tkání tkalcům, pak ale dohlížel u všech stavů ve svém oddělení, by tkalci i stroje bezvadně pracovali, napravoval poruchy strojů i tkáně a byl zodpovědným za bezvadnost zboží, v jeho oddělení tkalci zhotoveného, a proto kontroloval zboží se stavu sejmuté; dále razil karty pro lisové stroje. Kromě těchto prací, které konalo všech 5 mistrů u firmy P. zaměstnaných, Š. opravoval v jednotlivých případech poruchy strojů i v oddělení ostatních mistrů v případech, ve kterých si tito nevěděli rady a ve kterých by byl tedy měl poruchy odstraniti vrchní mistr P. Prací tkalcovských nekonal. Není rozhodným, že byl Š. mistrem a že absolvoval nejen tkalcovskou školu, nýbrž i dva kursy pro tkalcovské mistry, ačkoliv toto odborné vzdělání mělo významu proto, že mohl svoje povinnosti jako mistr plniti a že je skutečně plnil lépe a byl zručnějším než ostatní mistři. Aby své povinnosti mohl plniti, musil znáti soustavy různých tkalcovských strojů a různé vazby. Všecky tyto výkony převyšovaly výkony tkalců, kteří od mistrů pouze přejímali stavy, již v chodu se nalézající, a nebyly to výkony, které by byl mohl každý, třeba i zručný pomocný dělník v podniku zastávati, ježto jinak by nebylo potřebí, by pro ně byli ustanoveni zvláštní zaměstnanci, mistři. Proto jest činnost Š-ovu u firmy P., která spočívala hlavně v dozoru, pokládati v celku za převážně vyšší nekupecké služby, třeba Š. konal při tom práce pouze mechanické, a vztahují se na jeho právní poměr dle §u 2 zákona o obchodních pomocnících ustanovení tohoto zákona. Firma P. sama rozlišovala mezi obyčejnými pomocnými dělníky a zřízenci, vyjmenovanými v §u 2 a) kolektivní smlouvy ze dne 16. ledna 1923, tedy i tkalcovskými mistry, ježto s každou kategorií, totiž obyčejnými dělníky a pak zaměstnanci v §u 2 a) vyjmenovanými, zjednala zvláštní kolektivní smlouvu. Poněvadž Š., jak soudem prvé stolice bylo zjištěno, v téže továrně byl přes 10 let činným jako mistr tkalcovský, nemohla mu firma s právním účinkem dle §u 2 (2) nařízení vlády ze dne 28. února 1919 čís. 108 sb. z. a n., jehož platnost byla nařízením vlády ze dne 22. prosince 1922 čís. 381 sb. z. a n. prodloužena do 31. května 1923, dáti dne 15. května výpověď na dobu kratší než tři měsíce, a to tak, by výpovědní doba končila čtvrtletím. Mohla mu tedy dáti dne 15. května 1923 výpověď nejdříve ke dni 30. září 1923 a, davši mu proti zákonu výpověď kratší, ke dni 30. června 1923, musí mu nicméně zaplatiti dle §u 29 zákona o obchodních pomocnících ujednanou odměnu až do 30. září 1923. Smluvní poměr mezi Š-em a firmou P. končil dle těchto vývodů dnem 30. září 1923, do té doby byl Š. oprávněn, by služebního bytu v domě firmy P. užíval, firmě P. pak do dne 30. září 1923 nevznikl nárok, aby jí Š. služební byt vyklidil a vyklizený odevzdal. V den podání žaloby dne 3. července 1923 firma P. neměla ještě vůbec nároku, by jí Š. služební byt vyklizený odevzdal, žaloba její na vyklizení jest neodůvodněna a bylo z toho důvodu odvolání proti napadenému rozsudku, kterým bylo dle žalobní žádosti firmy P. uznáno právem, vyhověno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání firmy P.

Důvody:

Nesprávné posouzení právní spatřuje dovolatelka v podstatě ve dvou hlavních směrech: a) že odvolací soud posuzoval služební poměr žalobcův podle předpisu zákona o obchodních pomocnících, b) že neprávem užil předpisu vládního nařízení ze dne 28. února 1919 čís. 108 sb. z. a n. Ani po této ani po oné stránce nelze dovolatelce přisvědčiti. Pokud jde o prvý bod, uvedl odvolací soud správně, že pojem »vyšší kupecké služby« není ani v §u 1 ani 2 zákona o obchodních pomocních blíže vymezen, že proto jest v každém případě zvlášť řešiti otázku, zda zaměstnancovy služby a práce jsou vyššími službami ve smyslu zákona. Není v této příčině zcela nerozhodným, že žalobce absolvoval nejen tkalcovskou školu, nýbrž i dva kursy pro tkalcovské mistry, že tedy byl i theoreticky odborně pro své úkoly vyzbrojen, a také není zcela nerozhodným, že byl jako tkalcovský mistr přihlášen ku pensijnímu pojištění třebaže zákon o pensijním pojištění při posuzování zaměstnancovy činnosti vychází z jiných zásad a hledisk. Když nic jinak, tyto skutečnosti osvětlují do jisté míry, jak dovolatelka nazírala mimo rámec tohoto sporného řízení na jeho postavení.

Ale dovolací soud právem poukázal k tomu, co měl o služební činnosti zjištěno, a což opakovati není již potřebí v tomto rozhodnutí. Tato takto zjištěná činnost utvrzuje i dovolací soud v poznání, že, byť i žalobce byl konal některé práce čistě mechanické, přece jenom jeho celková činnost byla službou dozorčí a do jisté míry vůdčí, že vyžadovala znalosti soustav různých strojů tkalcovských a různých vazeb, že tedy šlo u něho o převážně vyšší služby nekupecké, takže na jeho služební poměr bylo právem použito předpisů zákona o obchodních pomocnících. Ale také předpisu vládního nařízení ze dne 28. února 1919 čís. 108 sb. z. a n. bylo odvolacím soudem právem užito. Nelze schváliti právní názor dovolatelky, že § 2 nařízení předpokládá nepřetržitý desítiletý poměr služební u jednoho a téhož zaměstnavatele, neboť takovým nazíráním vzat by byl tomuto nařízení všechen jeho sociální účel, poněvadž by tento, duchu zákona se příčící výklad, umožňoval obcházení sociálního účelu, jehož jest vládní nařízení účinným nositelem. Odvolací soud správně uznal, že , byl-li žalobce v téže továrně, jejíž vlastnicí později se stala dovolatelka, nepřetržitě zaměstnán 10 roků, že tím již se stal účastným výhody § 2 II. cit. vládního nařízení.

Čís. 4080.

Zákon o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.

Pokud jest zaměstnanec okresní nemocenské pokladny obchodním pomocníkem.

(Rozh. ze dne 30. července 1924, Rv II 496/24).

Žalobce byl ve službách žalované okresní nemocenské pokladny, jež ho dne 1. září 1923 bez výpovědi propustila. Žaloba o služební požitky za měsíce září a prosinec 1923, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalobce uplatňuje toliko dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. Dovolání jeho jest neoprávněno, neboť nižší soudy posoudily věc správně po stránce právní. Odůvodnění jejich rozsudků vyhovuje věci i zákonu; vývody spisu dovolacího nejsou způsobilé, by toto odůvodnění vyvrátily. Podle skutkových zjištění nižších soudů byl žalobce přijat do služeb žalované pokladny jako výpomocný kontrolor s denním platem, smluvní poměr mohl býti každou stranou kdykoli bez výpovědi hned zrušen, žalobce měl samostatně dozor nad nemocnými osobami, podléhajícími pojištění u žalované pokladny, vyšetřoval skutkové okolnosti, týkající se jejich služebních poměrů, úrazy a podobné, zjišťoval, zdali dělníci, kteří se hlásili jako nemocní a žádali podporu, leželi nebo pracovali, pořizoval záznamy a podával denně zprávy o své činnosti. To nebyly vyšší služby nekupecké podle §u 2 zákona o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910 čís. ř. z., neboť byly to služby jednoduché, jež může vykonávati kdokoli beze zvláštního vzdělání a beze zvláštní způsobilosti. Okolnost, že žalobce byl za svou činnost zodpovědně žalované pokladně po stránce finanční, že totiž ručil jí za škodu, kterou by jí byl způsobil zaviněně nesprávným plněním povinností služebních, nemění na tom ničeho; zodpovědnost takovou má podle §u 1295 obč. zák. každý zřízenec vůči svému zaměstnavateli. Že by byl měl žalobce nějaké nadřízené postavení nad osobami, jeho dozoru podléhajícími, nelze ze skutkových zjištění vyvozovati; pouhým dozorem nenabyl nadřízeného postavení na nimi, neboť nebyl to dozor nad zřízenci žalované pokladny. Předpisů zákona o obchodních pomocnících tedy nelze zde užíti. Žalobce tvrdí v dovolacím spisu, že v §u 2 tohoto zákona uvedeni jsou zaměstnanci nemocenských pokladen výslovně mezi osobami, na něž působnost zákona tohoto se vztahuje, ale to není správné v tomto všeobecném znění, nýbrž jen s omezením, vysloveným v úvodu §u 2, totiž jen, pokud jde o zaměstnance, kteří jsou určeni výhradně ke konání služeb kupeckých, nebo vyšších neobchodních (nekupeckých). Poněvadž žalobce přijat byl do služeb žalované pokladny na denní plat a umluveno bylo, že může býti kdykoli bez výpovědi hned propuštěn, není jeho propuštění, nastalé dne 1. září 1923, v rozporu ani s občanským zákonem a žalobce nemá nároku na mzdu za další dobu podle §u 1162 b) obč. zák., neboť podle §u 1159 obč. zák. lze dáti výpověď kdykoli pro následující den, jestliže při služebním poměru, jehož předmětem nejsou služby vyššího druhu, úplata vyměřena jest podle dní. Že žalobce byl u žalované pokladny zaměstnán skoro 3 roky, jest vzhledem na toto ustanovení §u 1159 obč. zák., nedůležito; předpisu tohoto §u 1159 o výpovědi týdenní, dané prvního pracovního dne v týdnu pro konec týdne tohoto, nelze užíti, poněvadž není ani zjištěno ani tvrzeno, že, jak tento předpis předpokládá, služební poměr žalobcův k žalované pokladně byl hlavním působištěm výdělečné činnosti jeho. Ustanovení §u 1159 a) obč. zák. rovněž nelze užíti, poněvadž není zde podmínek, v něm uvedených.

Čís. 4081.

Kolísaly-li ceny věcí, jež byl žalovaný povinen vrátiti, ale svou vinou vrátiti nemůže, v době, kdy bylo žádáno za jich vrácení až do rozsudku prvé stolice o žalobě na náhradu škody, jest přiříknouti náhradu dle vyšší ceny v době, kdy bylo žádáno jich vrácení.

(Rozh. ze dne 31. července 1924, Rv I 649/24.)

Odcházeje do válečné služby vojenské, půjčil žalobce žalované k užívání řadu věcí. V roce 1919 žádal žalobce na žalované vrácení půjčených věcí, žalovaná však věci před tím prodala. Žalobě o náhradu škody vyhověl procesní soud prvé stolice rozsudkem ze dne 20. prosince 1923, vzav za základ výpočtu výše škody cenu věcí v době, kdy žalobce žádal jich vrácení. Odvolací soud vyhověl odvolání žalovaného potud, že vzal za základ cenu v době rozsudku soudu prvé stolice. Nejvyšší soud k žalobcovu dovolání obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Dovolání jest odůvodněno, pokud s hlediska §u 503 čís. 4 c. ř. s. vytýká odvolacímu soudu nesprávné rozřešení sporu co do výše žádané náhrady škody. Kdežto totiž soud prvé stolice výši škody posuzoval podle cen v době, kdy žalobce věci žádal zpět, tedy z jara roku 1919, vzal odvolací soud za základ určení škody podle §u 273 c. ř. s. nižší ceny z doby, do které spadá prohlášení rozsudku, tedy ceny roku 1923. Jeho názoru nelze přisvědčiti. Je sice pravda, že peněžitou náhradu za věc dlužno při vzestupu cen poskytnouti podle hodnoty, jakou měla věc v čase vynesení rozsudku prvé stolice (čís. 903 sb. n. s.), ale tato zásada platí právě jen při vzestupu cen, stoupají-li totiž ceny nepřetržitě neb dostoupily alespoň ode dne škody největší výši v den prohlášení rozsudku. Pakliže však ceny kolísaly, takže nejvyšší stupeň dovršily přede dnem prohlášení rozsudku, ale do tohoto dne zase klesly, nutno škodujícímu přiznati nárok na náhradu škody podle §§ 1323, 1324, 1331 obč zák. — § 1332 obč. zák. nepřichází v tomto sporu vůbec v úvahu — platí jiná zásada. Škodující má podle §§ 1323, 1324 a 1331 obč. zák. proti škůdci nárok, aby mu, nemůže-li jako v tomto případě býti vše zase uvedeno v předešlý stav, bylo dáno plné zadostiučinění, t. j., aby mu byl nahrazen kromě škody skutečné také ušlý zisk. Tento nárok vzniká a jest splatným ihned v době poškozujícího činu, neboť zákon (§ 1297 obč. zák.) nečiní jej závislým na splnění nějaké podmínky nebo projití nějaké lhůty. Je tudíž škůdce od okamžiku činu v prodlení. Stíhá ho proto nebezpečí povinného plnění, zejména i nebezpečí stoupnutí cen u věcí, jež má poškozenému vrátiti, kdežto pokles cen po nastalé úpravě není mu na prospěch. Zvýšení ceny poškozeného předmětu bylo by bývalo ziskem škodujícího, kdyby byl povinný včas plnil, jeho prodlením ušel žalobci tento zisk, musí jej dlužník proto nahraditi. Nezáleží na tom, že od té doby cena předmětu zase klesla, neboť nemůže žalobce tím pozbýti nároku již nabytého a příčilo by se zásadám spravedlnosti, by otálející dlužník prodlením na újmu poškozeného získal. Jest proto rozsudek odvolacího soudu na omylu, má-li za to, že bylo při určení škody vycházeti z cen podle doby prohlášení rozsudku první stolice a právem vzal soud první stolice za základ vyšší ceny, které platily v roce 1919, kdy žalobce žádal věci zpět.

Čís. 4082.

Závodní výbory (zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 330 sb. z. a n.). Propuštění člena (náhradníka) závodního výboru jest bezúčinným, nebyl-li k němu dán souhlas rozhodčí komisí. V tom, že zaměstnanec nalezl si zaměstnání jinde, nelze ještě spatřovati jeho souhlas s propuštěním.

(Rozh. ze dne 5. srpna 1924, Rv I 1133/24.)

Žalobce byl náhradníkem závodního výboru žalované firmy, u níž byl zaměstnán jako dělník. Byv propuštěn domáhal se nejprve rozhodnutí rozhodčí komise, jež se však prohlásila nepříslušnou, majíc za to, že náhradníkům závodních výborů nepřísluší přednostní práva jako členům. Nejvyšší správní soud nevyhověl stížnosti, uvedl však v důvodech, že výhody zákona vztahují se i na náhradníky závodních výborů. Žalobce podal po té žalobu na soudě, jíž se domáhal na žalované, by ho přijala zpět do práce a zaplatila mu mzdu. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Z podstaty a účelu závodních výborů plyne, že nejen členové, nýbrž i náhradníci závodního výboru požívají oprávnění §u 22 (2) zákona ze dne 12. srpna 1921 čís. 330 sb. z. a n. Může v každé době nastati nutnost, by za člena zaneprázdněného nastoupil jeho náhradník, a jest právě účelem zákona, tuto nutnou náhradu za členy zajistiti. Jest nesporno, že žalobce v době svého propuštění byl u žalované náhradníkem závodního výboru a že byl propuštěn bez udání důvodu, důsledkem toho jest, že mohl býti propuštěn jen se svolením rozhodčí komise. Nerozhodno jest, jaké stanovisko rozhodčí komise dodatečně zaujala k otázce, zda jest toto svolení nutným, dále, kdy byla Nejvyšším správním soudem vyslovena zásada o stejném oprávnění členů a náhradníků a jak by bylo rozhodčí komisi přidržeti, aby se vyjádřila o svém souhlasu dle §u 22 (2) zákona. Odvolací soud nesouhlasí s názorem procesního soudu, že bylo povinností žalobce, by ihned aneb alespoň ve lhůtě zcela krátké odporoval žalobou svému propuštění, poněvadž tento názor není v zákoně odůvodněn. Odpadá proto předpoklad procesního soudu, že žalobce propuštění přijal a se zrušením svého pracovního poměru byl srozuměn (§ 863 obč. zák.). Žalobce nebyl tudíž z práce vůbec propuštěn.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalovaná strana uplatňuje toliko dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. Dovolání její jest neoprávněno, neboť odvolací soud posoudil věc v podstatě správně po stránce právní. Podle §u 22 (2) zákona o závodních výborech ze dne 12. srpna 1921 čís. 330 sb. z. a n. smí člen závodního výboru propuštěn býti jen se souhlasem rozhodčí komise, pokud zde není žádné z výjimek, v tomto odstavci dále uvedených. O žádnou takovou výjimku zde nejde. Závod musí si tudíž ovšem opatřiti souhlas rozhodčí komise před propuštěním člena závodního výboru a komise může své souhlasné usnesení učiniti ovšem také jen před propuštěním. Ale to jest v tomto sporu nedůležito, neboť nejde o rozřešení otázky, zda rozhodčí komise má nebo může po propuštění člena závodního výboru dodatečně platně rozhodnouti, že souhlasí nebo nesouhlasí s propuštěním, pokud se týče zdali po propuštění může přezkoumati oprávněnost propuštění tohoto a prohlásiti je právně účinným nebo neúčinným. Zodpověděti jest v tomto sporu otázku, zda propuštění jest platné čili nic, když závod neopatřil si před propuštěním souhlas rozhodčí komise a komise nedala souhlasu, takže propuštění stalo se bez opatření a dání tohoto souhlasu. Odpověď může podle §u 22 (2) zníti jen tak, že propuštění jest neúčinné, a to platí také zde pro poměr mezi žalobcem a žalovanou firmou, neboť členové závodního výboru — a žalobce byl jeho, byť i jen ná-

hradním, členem, když byl propuštěn, — mohou podle §u 22 (2) zákona býti propuštěni jen se souhlasem rozhodčí komise, ku propuštění žalobcovu nebyl takovýto souhlas dán ani před jeho propuštěním, ani později a není zde vůbec zákonné podmínky souhlasu rozhodčí komise, bez něhož propuštění státi se nesmí. Mínění žalované strany, že žalobce souhlasil mlčky s výpovědí, že ji mlčky přijal, nepodav soukromoprávní žaloby hned bezprostředně neb aspoň v přiměřené krátké lhůtě po výpovědi, jest mylné. Toto mínění nemá opory v §u 863 obč. zák., neboť není zjištěno žádné jednání ani opominutí žalobcovo, které by při náležité úvaze všech okolností nezůstavovalo rozumného důvodu pochybovati o tom, že žalobce výpověď schválil a že se vzdal zákonných nároků ze služebního poměru proti žalované firmě. Správa závodu žalované firmy se totiž hned dne 4. ledna 1923 usnesla, požádati rozhodčí komisi o rozhodnutí; komise vyhověla žádosti a vydala 18. ledna 1923 nález, načež žalobce i závodní výbor zakročili u správního soudu; tento rozhodl teprve 10. září 1923 a rozhodnutí jeho bylo teprve později doručeno stranám. Poněvadž rozhodnutí správního soudu mohlo býti důležité pro rozřešení otázky, zda žalobce byl právem propuštěn čili nic, a předem nemohlo býti známo, jak správní soud rozhodne, jest pochopitelno, že žalobce čekal na doručení tohoto rozhodnutí, dříve než se odhodlal podati soukromoprávní žalobu. Z jeho čekání nelze tudíž usuzovati na to, že srozuměn byl s výpovědí a že se vzdal nároku, nyní sporem uplatňovaného, proti žalované firmě. Ani okolnost, že mezitím byl nějaký čas jinak zaměstnán výdělečně a že bral podporu nezaměstnaných, nemůže vésti k opačnému úsudku, neboť žalobce jednak musil pečovati o svou výživu a za tím účelem musil si opatřiti peníze, když žalovaná firma následkem výpovědi přestala mu poskytovati smluvený plat, jednak musí žalobce podle §u 1155 (§ 1162 b) obč. zák. dáti sobě se zažalovatelné pohledávky, pokud mu tato podle zákona přísluší, totiž ze smluveného platu, náležejícího mu z důvodu neoprávněného propuštění, sraziti všecko, čeho nabyl jiným zaměstnáním, nebo čeho nabýti úmyslně zameškal.

Čís. 4083.

Není třeba, by porušení povinné úcty k soudu (§ 86 c. ř. s.) bylo úmyslné, stačí i takové, jehož by se strana (její právní zástupce) při použití povinné pozornosti nebyli dopustili.

(Rozh. ze dne 6. srpna 1924, R I 574/24.)

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu zástupce strany (advokáta) do usnesení odvolacího soudu, jímž mu byla uložena pořádková pokuta dle §u 86 c. ř. s.

Důvody:

Ač nejvyšší soud nemá pochybnosti, že si stěžovatel nebyl zcela vědom ostrosti obratu, použitého v přípravném spisu, že se závadného nájezdu proti soudu dopustil v zápalu a že tudíž neměl v úmyslu uraziti soud, nemohl přece jeho rekursu vyhověti, neboť pořádková pokuta podle §u 86 a 220 c. ř. s. stihá nejen úmyslné porušení povinné úcty k soudu, ale i takové, jehož by se strana, pokud se týče její právní zástupce, při použití povinné pozornosti nebyli dopustili. Kdyby stěžovatel byl použil dotyčného obratu úmyslně, zakládalo by jeho jednání mimo to po případě i trestně stihatelný čin. Ustanovení §§ 86 a 220 c. ř. s. bylo tudíž u stěžovatele právem použito a pokuta mu nemohla býti prominuta a to ani podle §u 522 c. ř. s., poněvadž tohoto ustanovení v tomto případě nelze užíti.

Čís. 4084.

Nárok podle §u 1327 obč. zák. není nárokem jednotným pro všechny pozůstalé, nýbrž úplně samostatným nárokem každého pozůstalého na náhradu toho, co mu smrtí živitele ušlo a ještě ujde.

Stanovení výše náhrady, byl-li usmrcený soukromým úředníkem. Pokud nelze přihlédnouti k mimořádným výdělkům. V úvahu přicházejí vždy jen konkrétní poměry usmrceného.

(Rozh. ze dne 6. srpna 1924, Rv I 1048/24.)

Úředník Emil Z. byl usmrcen vlakem žalované společnosti. Žalobě pozůstalé manželky a nezletilých dvou dítek o placení měsíčního důchodu, požadovaného úhrnným penízem 2314 Kč, vyhověl procesní soud prvé stolice potud, že přiznal pozůstalé vdově měsíčních 420 Kč 53 h pro dobu jejího vdovství, nezletilým dítkám pak po 223 Kč 93 h měsíčně až do doby, kdy se budou moci samy vyživovati. Odvolací soud snížil k odvolání žalované měsíční důchod u vdovy o 40 Kč a u dítek o 20 Kč, nevyhověl jinak ani dovolání žalobců ani žalované, a uvedl mimo jiné v důvodech: Nesprávné posouzení právní spatřují žalobci ve třech směrech: a) především v tom, že jim důchod nebyl přiznán v neztenčené míře jako celku, tak, by v případě odpadnutí jednoho z nich (smrtí, nebo zaopatřením), důchod jeho připadl ostatním, dále b) v tom, že důchod jim byl vyměřen příliš nízko, a konečně c) v tom, že při určení důchodu nebyl vzat zřetel na práci, kterou konal usmrcený přes čas a na víc. Než nelze říci, že soud procesní vůči žalobcům věc s hlediska práva posoudil mylně. Ad a) Žalobci, požadujíce pro sebe neztenčený důchod jako pro celek, který dohromady tvoří, odvozují tento svůj požadavek z ustanovení §u 1327 obč. zák., který dle jich názoru mluví o »pozůstalých« usmrceného jako jedné osobě. Žalujícím sluší dáti za pravdu v tom, že, kdyby byl usmrcený zůstal na živu a celý svůj výdělek vždy odevzdal rodině, by vyřazení jednoho člena z rodiny na jeho příjmy nemělo pražádného vlivu a že by byly příjmy ty přicházely plným penízem k dobru zbývajícím členům rodiny právě tak, jako v nich našli dříve úhradu na životní potřeby všichni členové jeho rodiny. Než z toho nelze nikterak odvoditi zákonitý nárok na právo přírůstku, jak se ho žalobci domáhají. Nehledíc totiž ani k tomu, že není nikterak jisto, zda by byl usmrcený i po vystoupení jednoho nebo více členů z jeho výživy, peníz na tyto vyřazené členy vypadající obrátil i na dále ve prospěch členů

zbývajících, nelze přehlédnouti, že nárok dle §u 1327 obč. zák. není jednotným nárokem pro všechny pozůstalé, nýbrž úplně samostatným nárokem každého pozůstalého na náhradu toho, co mu smrtí živitele ušlo a ještě ujde. Proti stanovisku, z něhož vycházejí žalobci, stačí uvésti, že by při několika nezaopatřených dětech v případě úmrtí nejmladšího z nich musil dle žalobců připadnouti jeho uvolněný podíl ostatním, třebas již zaopatřeným dětem na tak dlouho, až by toto nejmladší dítě, nebýti smrti, bylo zaopatřeno. Tím by nastalo obohacení členů rodiny, kteří důchodu již zapotřebí nemají, právě tak jako je v očích žalobců obohacena žalovaná dráha tím, že nebyla odsouzena, by jim platila důchod jako celku. ad b) Jak by se byly služební a výdělečné poměry usmrceného utvářily, kdyby nebyl zemřel, nelze dnes říci. Je možno, že by byl dostal místo hned, jakmile by byl od své dosavadní zaměstnavatelky odešel, možno však také, že nikoli, a ač je také možno, že by byl dostal místo lepší, není vyloučeno, že by se byl musil spokojiti s místem špatnějším. Není ostatně ani vyloučeno, že by byl zůstal usmrcený ve službách firmy Sch. i po 1. lednu 1920 přes to, že dle předchozí úmluvy měl toho dne místo u této firmy opustiti, neboť právě tak, jako ho firma nepropustila, když se mu úraz stal, mohlo se i státi, že by ho nebyla propustila, i kdyby k úrazu jeho nebylo došlo. To vše jsou ovšem jen dohady, pro které nelze nalézti pevného základu a s nimiž na poli práva počítati nelze. Proto soud procesní nikterak nepochybil, když při vyměření důchodu pro žalobce jako pozůstalé usmrceného vycházel se stanoviska, jako by usmrcený v době svého úmrtí byl trvale dosud ve službách firmy Sch. Jest to jedině spolehlivým východiskem ze spleti protichůdných zájmů, které strany proti sobě sledují. Nelze proto přisvědčiti názoru žalobců, že výpočtu důchodů pro ně měla býti za základ vzata smlouva kolektivní a nikoli smlouva, kterou usmrcený s firmou Sch. skutečně měl a která, ježto ke smlouvě kolektivní mezi touto firmou a jejím personálem nedošlo, jest v tomto případě jedině směrodatna. ad c) K vedlejšímu výdělku usmrceného nepřihlížel soud při výměře důchodu pro žalobce právem, neboť, zjistil-li, že počínajíc rokem 1921 práce přes čas u firmy Sch. odpadly, a že by nebylo usmrcenému bývalo trpěno, by konal práce dělnické, jež se s jeho postavením jako úředníka nesrovnávaly, nemohl jinak, než odměnu za práce ty při výpočtu škrtnouti.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání ani té ani oné strany.

D ů v o d y:

Nesprávné posouzení právní spatřuje žalobkyně ve třech směrech: a) že odvolací soud nepovažoval náhradní nárok podle §u 1327 obč. zák. za jednotný, pevný a nedělitelný a neodvodil z toho, že právo rozdělení přísluší pozůstalým v rámci a nikoli mimo r á m e c tohoto nedělitelného nároku náhradního, jmenovitě také v ten způsob, že by uvolněný díl přirůstal ku celkovému fondu tohoto nároku. Leč tu odvolací soud správně vyložil, že nárok dle §u 1327 obč. zák. je samostatným a individuelním nárokem každého oprávněného pozůstalého jako jednotlivce, a že se přirozeně jeho výše určuje individuelními poměry a potřebami toho kterého oprávněného. b) Že odvolací soud vyměřil důchody oprávněných příliš nízko. Ani tím není uplatněný důvod opodstatněn, a postačí, když bude po této stránce poukázáno na správné, věci i zákonu vyhovující důvody odvolacího soudu, jež dovolací soud sdílí. c) Že odvolací soud nevzal zřetele na vedlejší výdělky Z-a. I v této příčině stačí poukázati na důvody odvolacího soudu, k čemuž sluší podotknouti, že ku mimořádným výdělkům dlužno přihlédnouti pouze v celkovém rámci výdělkové činnosti, která ve příjmovém stavu může vykázati nepředvídané, kdyby i neočekávané přibytky, zvláště v době neustálených poměrů hospodářských. Odvolací soud správně přihlédl ku nepostižitelnosti všech předvídaných i nepředvídatelných okolností, a proto jeho na předpisu §u 273 c. ř. s. spočívající odhad příjmový Emila Z. vyhovuje zákonu. Pokud ž a l o v a n á spatřuje nesprávné posouzení právní v tom, že důchody byly vyměřeny dle jejího názoru nesprávně a příliš vysoko, poukazuje se i ona k tomu, co bylo právě řečeno. Jinak spatřuje žalovaná nesprávné posouzení právní v tom, že odvolací rozsudek je nejasný, poněvadž nezletilým dětem přisuzuje výživu až do doby, kdy se budou moci samy vyživovati, kteréžto výrok chce míti obmezen ustanovením, že řečená povinnost má trvati pouze do 18. roku, pokud by dítě nemělo pro tělesnou vadu další zákonitý nárok vyživovací proti svému, na živu zůstavšímu, otci. Není tím dle čís. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod opodstatněn, rozsudečný výrok není nejasný, když dobu trvání určil dle §u 141 obč. zák., neboť zákon sám neurčil nějaké hranice věkové, kterou by zanikala vyživovací povinnost rodičů, poněvadž zánik ten je závislý na individuelních, třeba teprve v budoucnosti se projevících poměrech, a poněvadž schopnost dětí, samostatně se živiti, může se podle okolností dostaviti dříve, nebo později. Proto nelze rozsudečný výrok v této příčině s hlediska §u 226, odstavec prvý c. ř. s. považovati za neurčitý. Dále vidí žalovaná nesprávné posouzení právní v tom, že odvolací soud, obíraje se vyměřovacím základem sporných důchodů, ocenil vlastní potřebu Emila Z-a pouze 29·2%. Dovolatelka dovozuje, že nemůže přicházeti v úvahu, co Emil Z. ve skutečnosti pro sebe potřeboval, nýbrž to, nač měl zákonitý nárok. Nelze toho právního názoru schváliti. Z ustanovení §u 1323 obč. zák. vyplývá, že škůdce musí nahraditi škodu skutečnou (srv. slova »musí býti všecko uvedeno ve p ř e d e š l ý s t a v«), tedy v úvahu přicházejí skutečně zjištěné poměry, neboť usmrcena byla určitá osobnost, určitý živitel určitých vlastností, o toho byly děti oloupeny a nikoli o právnicky zkonstruovaný surrogát. Proto také nebylo potřebí znaleckého důkazu o tom, co otec s jeho příjmy, s manželkou a dvěma dětmi p r a v i d e l n ě pro sebe užije. Pokud dovolatelka dovozuje, že nebyl vzat zřetel na možnosti, o nichž byla řeč nahoře při důvodu dle čís. 2 §u 503 c. ř. s. uplatněném, totiž, že odvolacím soudem nebyl připuštěn znalecký důkaz o tom, mnoho-li ze svých příjmů musil Z. upotřebiti ku výživě své manželky a svých dětí, jakož i o tom, kolik procent dlužno odpočísti vzhledem k tomu, že by byl Z. nucen skutečně ze služeb shora řečené firmy vystoupiti, a že by, hledaje jiného podobného stálého místa, musil dopustiti, aby mu služba byla snížena, jakož i o tom, kolik by bylo potřebí — v procentech vyjádřeno — odpočísti na případné onemocnění Z-a, tedy o tom, co by v procentech znamenala případná jeho nezaměstnanost, nebo nemoc, dovolatelka sama uznává, že při určení podle §u 273 c. ř.

s. jde více méně o fikci, jenže neprávem vytýká, že se odvolací soud v této příčině nepřiblížil dostatečně skutečnými poměry odůvodněné pravděpodobnosti. Dovolací soud ani tohoto názoru dovolatelčina nemůže sdíleti. Nemůže býti dopuštěno, aby se příjmy o život přišedšího ustavičným odstiňováním a eventualitami, nemocemi, nezaměstnanosti, tedy methodou progresivně zmenšovací scvrkly na nicotný peníz nějaký, neb to se s předpisem §u 273 c. ř. s. nesrovnává. Postačí, když je usmrcený jako hospodářská jednotka posuzován s náležitým odstupem tak, jak se jevil, než-li zahynul, totiž jako svému věku přiměřeně zdravý a silný muž, určitého příjmu, práce a pořádku milovný, jenž se i dle pojišťovacího odhadu mohl dožíti 75 roků svého věku. Tuto osobnost ztratily děti i manželka. Dovolací soud nepoznává, že by při určení důchodů bylo pochybeno, odvolací rozsudek je správný, dle čís. 4 §u 503 c. ř. s. oběma stranama uplatněný důvod není opodstatněn.

Čís. 4085.

K pojmu hromadné věci (§ 302 obč. zák). Jest jí hotelové stříbro, opatřené značkou hotelu.

Zajišťovací převlastnění jest platným důvodem k nabytí vlastnictví.

(Rozh. ze dne 6. srpna 1924, Rv I 1139/24.)

Žalobě o zjištění vlastnictví k hotelovému stolnímu stříbru, označenému jménem hotelu, a o vydání stříbra bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšší soud uvedl v otázkách, o něž tu jde, v

důvodech:

Nesprávné právní posouzení spatřují dovolatelé též v tom, že odvolací soud usoudil, že odevzdání uskutečnilo se po zákonu. V té příčině poukazují dovolatelé, že podle žaloby šlo o tělesné odevzdání a že žalobce teprve v odvolacím řízení osvojil se právní názor soudu prvé stolice, podle kterého šlo o odevzdání prohlášením a vedle toho také o symbolické oduznání. Dovolatelé míní, že se neuskutečnilo žádné z nich, že možné by bylo pouze tělesné odevzdání z ruky do ruky, poněvadž jde o věci takové oduznání dopouštějící. Souvisí to s právním názorem dovolatelů, že nejde o hromadnou věc. Nelze ho však schváliti. Podle §u 302 obč. zák. tvoří hromadnou věc a pokládá se za celek soubor několika věcí zvláštních, které se počítají za jednu věc a označují se společným jménem. Význam hromadné věci vyčerpává se tím, že užívajíce souborného označení můžeme se obejíti bez výpočtu individuálních věcí, majících sdíleti společný osud právní. Proto věci hotelové, podnikovou značkou označené, stříbro, jemuž dovolatelé se snažili vtisknouti dokonce karaktér hotelového příslušenství (»Maxhof«), sluší vzhledem k tomu, co bylo právě vyloženo, považovati za hromadnou věc. Poněvadž bylo zjištěno, že se odevzdání uskutečnilo v ten způsob, že byl podle inventáře kus po kuse vyňat ze stříbrníku a pak opětně vložen do něho, sluší to považovati za zákonité odevzdání stříbra, nehledí-li se ani k tomu, že to bylo vyjádřeno také záznamem v inventáři »do vlastnictví odevzdáno a půjčkou předáno«, při čemž nesejde na tom, zda-li byl tento záznam učiněn před, anebo až po skutečném odevzdání; vůli účastníků vyjadřuje jasně a srozumitelně. Pokud jde o námitku, že odvolací soud nerozpoznal, že sporným jednáním právním šlo mezi stranami o zajišťovací převlastnění, není tato vzhledem k tomu, že šlo o dokonalou smlouvu kupní, opodstatněna, ale také by jí dovolatelům nebylo nijak pomoženo, neboť nelze sdíleti právního názoru dovolatelů, že by zajišťovacím převlastněním nebylo žalobcem nabyto vlastnictví, poněvadž zajišťovací převlastnění není způsobilé založiti platný nabývací titul vlastnictví. Jeť toto, jak z předpisu §u 10 konk. řádu vyplývá, platným titulem takovým.

Čís. 4086.

Nařízení ze dne 13. září 1919, čís. 524 sb. z. a n. vztahuje se nejen na odběratele elektrické energie za ceny jednotlivé, nýbrž i za ceny paušální.

(Rozh. ze dne 6. srpna 1924, Rv II 368/24.)

Smlouvou ze dne 7. října 1904 udělila obec J. žalující firmě výhradné a jediné právo k zavedení a zařizování elektrického osvětlení v obvodu obce a zavázala ji současně k dodávání elektrické síly a elektrického světla každému jednotlivci v obvodu města. V §u 16 a 17 smlouvy stanovena jednotná cena elektrického proudu pro všechny odběratele, jejíž zvýšení se mělo státi toliko s přivolením obecního zastupitelstva a v nichž se určoval způsob zjištění množství vypotřebeného proudu a vyhražovalo žalující firmě právo, s osobami soukromými dodávání elektrického proudu paušalovati. Žalobkyně pak ujednala se žalovanými paušální poplatek za dodávání proudu. Ve smyslu vládního nařízení ze dne 13. září 1919, čís. 524 sb. z. a n. byly zvýšeny rozhodčím soudem odběrné ceny za proud. Obec J. žalovala o bezúčinnost nálezu, uzavřela však dne 16. prosince 1922 se žalující firmou smír, jímž uznala nález rozhodčího soudu. Žalobě na žalované o zaplacení zvýšených sazeb bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatelé spatřují nesprávné posouzení právní v tom, že odvolací soud uznal, že jest základem právního poměru mezi stranami smlouva uzavřená dne 7. října 1904 mezi žalobkyní a obcí J., ačkoli dle jejich názoru základem tím je soukromá úmluva mezi stranami, podle které se dovolatelé zavázali od žalobkyně odebírati, a žalobkyně se zavázala jim dodávati ze své elektrárny elektrickou energii za paušalované ceny dle všeobecných podmínek splatné měsíčně do předu, při čemž dlužno rozuměti paušálními cenami ony, jež byly smluveny za ujednané množství a sílu žárovek úhrnkem, bez měření proudu elektroměrem. Dovolatelům jest rozhodující okolností, že ceny byly smluveny mezi stranami, nikoli mezi žalobkyní a obcí J. Dovolatelé míní, že žalobkyně nemůže se ve příčině jich dovolávati výroku rozhodčího soudu ze

dne 10. února 1921 a smíru uzavřeného mezi obcí J. a žalobkyní u zemského civilního soudu dne 16. prosince 1922, protože k těmto došlo na základě vládního nařízení ze dne 13. září 1919, čís. 524 sb. z. a n. a protože toto nemůže býti vztahováno na jejich případ. Podle dovolacích vývodů je smysl a důvod tohoto vládního nařízení, že jenom ti dodavatelé elektřiny mohou se domáhati úpravy v tomto nařízení uvedené a jenom tehdy a jenom proti oněm, u nichž byli povinni dodávati za pevně stanovené ceny, nikoli však u odběratelů, u nichž nebyli povinni dodávati za smluvené ceny, neboť u těchto mohli si odpomoci a skutečně si odpomáhali buď zrušením smlouvy, nebo zvýšením cen. Z toho dovolatelé vyvozují, že sice žalobkyně byla vázána s obcí J. smlouvou ze dne 7. října 1904 dodávati každému jednotlivci v obvodu města, když splní dodávací podmínky, elektrickou energii, avšak dle §u 17 této smlouvy byla ji ponechána volnost ceny proudu s jednotlivci paušalovati, a že toliko jednotkové ceny, placené za energii měřenou počítadlem, nebylo ji dovoleno zvýšiti za souhlasu obce, kdežto paušalovaných cen toto ustanovení se netýká, poněvadž ty mezi žalobkyní a obcí nebyly smluveny, zejména nebyly smluveny jednotné ceny paušalované pro všechny odběratele. Ostatně dle §u 12 dodávacích podmínek má žalobkyně vyhraženo, že může paušální sazbu zvýšiti kdykoli, z čehož všeho dle dovolatelů vyplývá, že mezi spornými stranami nebyla uzavřena smlouva, kterou by byla žalobkyně vázána dodávati elektrickou energii, za ceny pevně smluvené, ale že také z toho vyplývá, že ani mezi obcí J. a žalobkyní nebylo úmluvy, podle které by byla žalobkyně povinna dodávati žalovaným energii za pevné a trvalé sazby, nýbrž byla mezi spornými stranami uzvřena úplně soukromá smlouva, v níž byly ceny proudu smluveny neodvisle od smlouvy s obcí a byly splatny do předu. Míní tedy dovolatelé, že se na ně nevztahuje ustanovení vládního nařízení ze dne 13. září 1919, čís. 524 sb. z. a n., a že proto smírčím soudem, resp. smírem zemského civilního soudu určené paušální sazby jsou pro ně závaznými teprve od doby, kdy budou s nimi číselně sděleny jako poplatek za v budoucnosti odebíraný proud elektrický, pročež nemohou býti na nich dle účtu ze 16. prosince 1922 požadovány paušální poplatky dle sazeb smírčím soudem (citovaným smírem) vytčených za r. 1919, 1920 a 1921, tedy za minulou dobu, za kterou byly již zaplaceny paušalně smluvené ceny. Nelze však dovolatelům přisvědčiti. Odvolací soud dovodil správně, že základem poměru mezi spornými stranami je smlouva uzavřená dne 7. října 1904 mezi žalobkyní a obcí J., že tato smlouva byla ohledně dodávání elektrické energie uzavřena v zájmu a v zastoupení všech obyvatelů (§§ 16 a 17 smlouvy) a že cena elektrického proudu je pro všechny odběratele jednotná, zvýšitelná pouze s přivolením obecního zastupitelstva, byť i bylo odběratelům a žalobkyni dovoleno ceny ty paušalovati. Ale také správně dovodil, že možností paušalisování nestali se tito tak zvaní paušalisté samostatnými, ze smlouvy — a lze ji nazvati vzhledem k stavu věcí smlouvou mateřskou — mezi žalobkyní a obcí uzavřené vyloučenými, neboť sluší uznati, že dodávání samotné dělo se stále na základě mateřské smlouvy, a že paušalování mělo pouze význam ohledně způsobu placení, při němž cenový základ zůstal jednotný, že totiž při paušalování běželo pouze o samostatný výpočet množství odebrané energie podle do předu vypočteného předpokládaného, tedy nikoli skutečného množství odebrané energie, při čemž se dohoda stran vztahovala jenom na toto smluvní množství odběrné za předpokladu, že to má platiti jako skutečný odběr. Pokud tvrdí dovolání, že uzavřena byla se žalobkyní samostatná smlouva, rozchází se se zjištěním odvolacího soudu, podle kterého kromě paušálu nijaká smlouva zvláštní se žalobkyní nebyla uzavřena. Mohou-li se dovolatelé odvolávati pouze na mateřskou smlouvu, pak o nich musí býti také užito výroku rozhodčího soudu ze dne 10. února 1921 a smíru uzavřeného mezi obcí J. a žalobkyní u zemského civilního soudu dne 16. prosince 1922, ale také předpisů vládního nařízení ze dne 13. září 1919 čís. 524 sb. z. a n. Nelze schváliti jejich právního názoru, že toto vládní nařízení jako mimořádné opatření nouzové, jež proto musí býti vykládáno restriktivně, mluví o odběratelech proudu, má na mysli pouze konsumenty odebírající elektrickou energii za ceny jednotkové za proud měřený počítadlem, nikoli však za paušální ceny, neboť toto nařízení nečiní takového rozdílu mezi odběrateli podle elektroměru a paušalisty, což je vzhledem k nouzovému jeho účelu zcela pochopitelno, poněvadž tímto účelem bylo napraviti staré, podle změněných hospodářských nespravedlivé a také pro nepostižitelnost právně neudržitelné smlouvy dodávací, tedy chránilo podnikatele před smluvním vykořisťováním a před nemožností zvýšiti staré, podnikatelsky nemožné ceny. Z toho je zřejmo, že nezáleželo na tom, jakým způsobem je placeno, zda-li podle elektroměru, nebo paušálně; ale na tom záleželo, aby placeno bylo tolik, aby to odpovídalo změněným poměrům výrobním a podnikatelským, čili aby ceny odpovídaly pravé hodnotě dodávaného proudu. Nebyloť přece tendencí řečeného nařízení vládního, aby na úkor odběratelů nepaušalovaných obohacovalo lacinou dodávkou elektrické energie paušalisty, nebo dokonce, aby tyto nespravedlivě chránilo, nýbrž bylo jeho účelem zachrániti a udržeti existenci a provoz elektráren, třeba snad ne v zájmu jejich vlastníků a podnikatelů, nýbrž v zájmu veškeré veřejnosti, na nerušený provoz elektrárenský odkázané. Pak také sluší poznati, že odvolací soud nepochybil po stránce právního posouzení sporné věci, když usoudil, že je žalobní nárok po právu a když podle toho žalobě vyhověl.

Čís. 4087.

Novela o právu manželském (zákon ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n.).

Nepřekonatelný odpor (§ 13 písm. i) rozl. zák.) nemusí býti vzájemným. Souhlasu druhého manžela k povolení rozluky jest v tomto případě potřebí ať rozluce předcházel rozvod nebo nepředcházel a ať od rozvodu uplynula již tři léta.

(Rozh. ze dne 6. srpna 1924, Rv II 373/24.)

Žaloba manžela o rozluku manželství pro hluboký rozvrat manželství a pro nepřekonatelný odpor, byla procesním soudem prvé stolice zamítnuta. Odvolací soud vyhověl žalobě, pokud

uplatňovala důvod nepřekonatelného odporu, a uvedl v tomto směru v důvodech: Co se týče důvodu nepřekonatelného odporu, jest odvolání žalobce ospravedlněným. Ježto manželství stran jest od 11. března 1920 rozvedeno od stolu a lože a manželé neobnovili manželského společenství, dlužno považovati tvrzený nepřekonatelný odpor podle §u 18 zákona ze dne 22. května 1919 čís. 320 sb. z. a n. za prokázaný, neboť výsledky ústního jednání tomu neodporují. Souhlasu druhého manžela k rozluce manželství z tohoto důvodu však potřebí není, neboť ustanovení §u 16 písm. c) zák., dle něhož v případě nesouhlasu druhého manžela s rozlukou jest žadatele odkázati na pořad práva, by nemělo smyslu, ježto by v případě nesouhlasu i zavedení sporu nemohlo vésti k rozluce manželství.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu

Důvody:

Dovolání, opírajícímu se o dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s., nelze upříti úspěch. Dovolání, ponechávajíc výrok soudu odvolacího — v tom směru shodný s rozsudkem prvé stolice — ohledně uplatňovaného rozlukového důvodu §u 13 písm. h) rozl. zák. nedotčeným, obrací se proti právnímu posouzení stolice odvolací ohledně rozlukového důvodu §u 13. písm. i) rozl. zák. a to nikoli neprávem. Mylným jest sice názor dovolání, že rozlukový důvod §u 13 písm. i) rozl. zákona předpokládá pojmově oboustranný nepřekonatelný odpor, stačíť nepřekonatelný odpor jednoho manžela ke druhému, ježto zákon oboustranný nepřekonatelný odpor jako konstitutivní prvek pro uvedený důvod rozluky nestanoví, ač by byl tak snadno vsunutím jediného slova »vzájemný« mohl učiniti. Je-li pak rozuměti vývodům dovolání tak, že napadá odvolací rozsudek i v tom bodu, kde odvolací soud vyslovuje, že vzhledem k tomu, že manželství stran jest již po dobu delší tří let rozvedeno, aniž došlo k obnově manželského společenství, dlužno považovati tvrzený nepřekonatelný odpor dle §u 18 rozl. zák. za prokázaný, bylo by dovolání i v této příčině na scestí, neboť ustanovení §u 18 znamená tolik, že jinak nutný důkaz nepřekonatelného odporu za podmínek §u 18 odpadá, že svědčí proň právní domněnka a odpor pokládá se tím samým za prokázaný. Právem však obrací se dovolání proti názoru odvolacího soudu, že není zapotřebí souhlasu druhého manžela k rozluce z důvodu nepřekonatelného odporu, poněvadž prý jinak by nemělo smyslu ustanovení §u 16 písm. c) rozl. zák., dle něhož v případě nesouhlasu druhého manžela žadatele jest odkázati na pořad práva, neboť prý v případě nesouhlasu ani zavedení sporu nemůže vésti k rozluce manželství. Jak názor, tak i jeho odůvodnění jest mylné. Zákonnými předpoklady pro rozlukový důvod §u 13 písm. i) rozl. zák. jsou jednak nepřekonatelný odpor, jednak požadavek, by druhá strana se žádostí o rozluku pro nepřekonatelný odpor souhlasila. Ustanovení druhé věty §u 18 rozl. zák. dotýká se toliko onoho předpokladu, totiž jsoucnosti nepřekonatelného odporu, nepožadujíc jeho důkazu, uplynula-li tři léta od provedeného soudního rozvodu. Druhé podmínky, totiž souhlasu druhé strany s rozlukou, § 18 neodstraňuje, musí tu tedy býti souhlas druhé strany za všech okolností, ať již manželství jest rozvedeno, nebo nikoliv; souhlas se zde nenahražuje léty. Jest arciť pravda, že ani ve sporu nelze dosíci rozluky manželství pro nepřekonatelný odpor, když druhá strana (žalovaná) se k žádosti o rozluku nepřipojí, a že by se ustanovení §u 16 c) rozl. zák. mohlo zdáti zbytečným; nežtomu není tak: stačí si uvědomiti, že odepření souhlasu ku provedení rozluky v řízení nesporném dle §§ 15 a 16 rozl. zák. nemusí míti za následek setrvání v tomto odepírání i v řízení sporném, zamítavé stanovisko druhé strany pro řízení nesporné může míti svůj důvod v tom, že se v tomto řízení nerozhoduje o vině na rozluce, kdežto ve sporu se vina zjišťuje a tím získává druhá strana podklad pro uplatňování svých nároků soukromoprávních (§ 1266 obč. zák.). Již touto úvahou jest prokázána nesprávnost vývodů soudu odvolacího.

Čís. 4088.

Pro žalobu, jíž se popírá, že pachtovní smlouva nebyla platně uzavřena, není výlučně příslušným soud okresní (§ 49 čís. 5 j. n.).

(Rozh. ze dne 12. srpna 1924, R I 627/24.)

V řízení o žalobě, jíž domáhala se žalující obec na žalované, by jí vrátila najatý důl, uváděla žalobkyně v prvé stolici, že pachtovní smlouva, na základě které žalovaný dolu užíval, nebyla platně uzavřena, že usnesení obecního zastupitelstva pro různé nedostatky, které s obecním řádem se nesrovnávají, jakož i nedostatky občanskému zákoníku se příčící, bylo ihned od počátku neplatným a že tudíž žádná pachtovní smlouva nevzešla. Procesní soud prvé stolice (krajský soud v Ch.) uznal podle žaloby, odvolací soud zrušil rozsudek i s předchozím řízením a odmítl žalobu, maje za to, že ji bylo podati na soudě okresním vzhledem k předpisu §u 49 čís. 5 j. n.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by, nehledě ke zrušovacímu důvodu, rozhodl o odvolání.

Důvody:

Žalující strana tvrdila v prvé stolici, že pachtovní smlouva, podle které žalovaný užíval dolu, nebyla platně uzavřena, že usnesení obecního zastupitelstva o uzavření této pachtovní smlouvy bylo hned od počátku neplatné a že tedy žádná platná smlouva mezi stranami vůbec nevzešla. Z toho vyvodila žalující strana žalobní žádost, aby pachtovní smlouva prohlášena byla nezákonnou a právně neúčinnou, aby byla zrušena a žalovaný byl uznán povinným, pachtovní předmět s příslušenstvím žalující obci odevzdati. Žalující strana popírá tudíž jsoucnost pachtovní smlouvy a domáhá se z toho důvodu rozsudku, že pachtovní smlouva není závazna; žalující strana nežádá zrušení pachtovní smlouvy, platně uzavřené, nýbrž žádá soudní prohlášení neplatnosti smlouvy pachtovní a teprve v důsledku toho žádá dále též její zrušení a odsouzení žalovaného, by předmět smlouvy té vrátil obci žalující. Předmětem žaloby a sporu tudíž jest jsoucnost pachtovní smlouvy, pročež není předmětně příslušným okresní soud podle §u 49 čís. 5 j. n., nýbrž

vzhledem na hodnotu žalobního nároku (druhý odstavec §u 58 j. n.) soud sborový podle prvého odstavce §u 50 j. n.

Čís. 4089.

Vyrovnávací dlužník není povinen platiti věřitelům více, než se vyrovnáním zavázal zaplatiti, třebas se ten který věřitel vyrovnacího řízení (hlasování o vyrovnání) nebyl súčastnil.

Lhostejno, že pohledávka zůstala v řízení vyrovnacím nepovšimnuta, pak-li neprokázáno v ý h r a d n é zavinění dlužníka v tomto směru.

(Rozh. ze dne 12. srpna 1924, Rv I 738/24.)

Žalobci domáhali se na žalovaném zaplacení celé své původní pohledávky. Žalovaný namítl, že o jeho jmění bylo po vzniku pohledávky žalobců zahájeno vyrovnací řízení, jež skončilo vyrovnáním na 70%, a že první splátka byla dospělou dnem 1. prosince 1924. Žalobci oproti tomu poukazovali k tomu, že se o zahájení vyrovnacího řízení nedozvěděli a že jejich pohledávka nebyla uvedena v seznamu věřitelů ani ve vyrovnací tabele. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e uznal podle žaloby, zjistiv, že pohledávka žalobců nebyla uvedena v seznamu věřitelů, v čemž spatřoval zavinění dlužníka ve smyslu §u 53 (4) vyr. řádu. O d v o l a c í s o u d žalobu pro tentokráte zamítl.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Žalobci uplatňují jen dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. Dovolání jejich jest neoprávněno, neboť soud stolice druhé posoudil věc v podstatě správně po stránce právní. Žalobci domáhali se žalobou na žalovaném zaplacení celé pohledávky 4416 Kč 16 h jako trhové ceny za dodané zboží a před ukončením ústního přelíčení v první stolici omezili žalobní žádost o 1000 Kč, které jim byly po žalobě hotově zaplaceny. Podle obsahu vyrovnání, soudně uzavřeného, byl žalovaný povinen, zaplatiti svým věřitelům toliko 70% jejich pohledávek a to ve čtyřech lhůtách, z nichž první byla dospělou teprve 1. února 1924, tedy později, než ústní přelíčení v první stolici v tomto sporu bylo skončeno a rozsudek v první stolici byl vynesen. Podle prvního odstavce §u 53 vyr. ř. vyrovnávací dlužník není povinen, věřitelům zaplatiti více, než vyrovnáním zaplatiti se zavázal; to platí podle tohoto zákonného předpisu bez ohledu na to, zda věřitelé súčastnili se vyrovnávacího řízení a hlasování o vyrovnání, čili nic. Jsou tudíž i žalobci vázáni vyrovnáním žalovaného a jejich omezená žalobní žádost byla v době vynesení rozsudku prvého soudce (§ 406 c. ř. z.) předčasná, poněvadž v této době nebyla jejich pohledávka proti žalovanému ani úplně, ani částečně ještě splatna. Ovšem mohou podle §u 53 (4) vyr. ř. věřitelé, jichž pohledávky zůstaly p o u z e zaviněním dlužníkovým ve vyrovnání nepovšimnuty, zaplacení celé své pohledávky na dlužníkovi žádati. To jest výjimka z pravidla prvního odstavce §u 53 vyr. ř.; aby tedy mohlo této zákonné výjimky užito býti ve prospěch žalobců proti žalovanému v tomto sporu, žalobci musili by dokázati, že jejich pohledávka jen [illegible] zůstala ve vyrovnání nepovšimnuta, že tedy žalovaný výhradně jen sám tím jest vinen. Tento důkaz se žalobcům nepodařil a podařiti nemohl, poněvadž vzhledem na publicitu vyrovnávacího řízení není vyloučena možnost, že žalobci zavinili to spolu s žalovaným, ba jest to i pravděpodobno. Podle §u 4 vyr. ř. totiž bylo zahájení vyrovnávacího řízení, žalovaným navrženého, uveřejněno vyhláškou a podle §u 4 čís. 6 byli věřitelé vyzváni, by své pohledávky přihlásili v určité lhůtě. Žalobci nedokázali, že bez vlastního zavinění nedověděli se o tomto soudním řízení. Sami připouštějí v dovolacím spise, že denní noviny, jež odebírají, obsahují záznamy o vyrovnáních i úpadkách a že nečtou vždy těchto záznamů. Jest sice možno, že tyto noviny neobsahovaly žádné zprávy o vyrovnávacím řízení žalovaného a že žalobci ani jinak nemohli přes náležitou péči a pozornost (§ 1297 obč. zák.) se dověděti o zahájení tohoto řízení, ale žalobci toho nedokázali, ač byli důkazem podle §u 3 (4) vyr. ř. povinni a žalovaný nebyl povinen dokazovati jejich zavinění. Zavinění žalovaného jako vyrovnávacího dlužníka jest sice zjištěno, ale samo o sobě jest nerozhodno, poněvadž podle jasného a určitého znění §u 53 (4) vyr. ř. zavinění dlužníkovo má účinek tam uvedený jen tenkráte, když jest to zavinění výhradné, neprovázené spoluzaviněním věřitele. Mínění dovolatelů, že výklad odvolacího soudu měl by za následek, že by vyrovnávací dlužníci předkládali soudu vyrovnávacímu neúplné a nespolehlivé seznamy věřitelů, nemůže na věci nic změniti, neboť zákonodárce byl si vědom této možnosti a právě proto nařídil veřejnou vyhlášku zahájení vyrovnávacího řízení (§ 4 vyr. ř.) jakož i poznámku jeho v pozemkové knize a v různých rejstřících, podobně jako v §§ 74 až 76 konk. řádu vyhlášku a poznámku úpadku, by věřitelé mohli se o zahájeném řízení dozvěděti a své pohledávky též sami u soudu přihlásiti. Žalobcové nebyli tudíž oprávnění, žádati zaplacení již nyní ani úplně, ani částečně, pročež soud odvolací právem zamítl na ten čas jejich žalobní žádost.

Čís. 4090.

Na pohledávky peněžité lze, pokud zvláštními předpisy nejsou z exekuce vyňaty, vésti exekuci bez ohledu na to, že jde o pohledávky podmíněné, časem určené, nebo pohledávky, o něž se vede spor. Předpis §u 291, odstavec druhý, ex. ř. není dosud změněn. Zákon ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n. nevztahuje se na výživné, poskytované povinné manželem dle práva manželského.

(Rozh. ze dne 13. srpna 1924, R I 673/24.)

U příležitosti dobrovolného rozvodu zavázal se Jan V. notářským spisem ze dne 9. ledna 1920, že platiti bude své manželce Marii V-ové výživné měsíčních 350 Kč. Ve sporu o zvýšení tohoto výživného zavázal se Jan V. smírem ze dne 20. září 1921, že, počínajíc dnem 1. září 1921 až do dne 31. srpna 1923 na místě měsíčních 350 Kč bude platiti své manželce měsíčně 500 Kč a že pro dobu po 31. srpnu 1923 zůstává zatím v platnosti ujednání, obsažené v notářském spisu ze dne 9. ledna

1920. Žalobou ze dne 2. října 1923 domáhala se Marie V-ová zvýšení tohoto výživného na 2.000 Kč měsíčně počínajíc dnem 1. září 1923. Spor ten v čase exekuce proti manželce nebyl ještě ukončen. K vydobytí peněžité pohledávky proti Marii V-ové domáhal se totiž vymáhající věřitel povolení exekuce zabavením pohledávky dlužnice proti Janu V-ovi na placení měsíčních 2.000 Kč. Soud prvé stolice exekuci povolil, rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Nárok Marie V. na zvýšení výživného na 2.000 Kč měsíčně není posud na jisto postaven, návrhem exekučním domáhá se tedy strana vymáhající zabavení pohledávky posud neexistující, zabavení takové pohledávky jest však dle §u 294 ex. ř. nepřípustné. Pokud by však v zabaveném pohledávání byl zahrnut alimentační důchod Marie V-ové z notářského spisu ze dne 9. ledna 1920, jí toho času měsíčními 350 Kč příslušející, nepodléhá ani ten exekuci, neboť dle §u 291 čís. 2 ex. ř. podléhá takový důchod exekuci jen tenkráte, převyšuje-li 1200 Kč ročně; nyní dle zákona ze dne 15. dubna 1920 čís. 314 sb. z. a n. zaručeno roční existenční minimum 6000 Kč, je-li strana povinná výdělku neschopná a je-li tento alimentační důchod jediným zdrojem její výživy. Nemohl by proto ani tento důchod měsíčních 350 Kč zabaven býti, když ročního existenčního minima 6000 Kč ani nedosahuje a strana vymáhající v návrhu svém ani netvrdí, že strana povinná jest výdělku schopna a že má ještě jiné prameny výživy. Návrh exekuční není tedy v žádném směru po zákonu odůvodněn.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Rekurs jest oprávněn, neboť napadené usnesení jest právně pochybeno. Rekursní soud zamítá návrh na exekuci zabavením nároku povinné strany proti Janu V-ovi o zvýšení výživného proto, že nárok tento není dosud soudem, u něhož se o něj vede spor, na jisto postaven maje za to, že zabavení takové pohledávky jest nepřípustno dle §u 294 ex. ř. Leč ani tento § ani jiný zákonný předpis neobsahují takového obmezení a lze na pohledávky peněžité, pokud zvláštními předpisy nejsou z exekuce vyňaty, vésti exekuci bez ohledu na to, že jde o pohledávky podmíněné, časem určené, pochybné anebo pohledávky, o něž se vede spor. V návrhu na povolení exekuce má vymáhající věřitel dle §u 54 ex. ř. kromě ostatních náležitostí označiti toliko exekuční prostředky, jichž má býti použito a uvésti ony součásti majetku, na které exekuce má býti vedena, s uvedením ostatních příslušných dat, jež jsou pro usnesení povolujícího a exekučního soudu směrodatna a, jde-li o exekuci na pohledávky, není soud ani oprávněn zkoumati vlastnost pohledávky co do její pravosti, správnosti a splatnosti, pokud zvláštní zákonný předpis pro ten který druh pohledávek to výslovně nestanoví. Stejně mylným jest napadené usnesení i pokud se týče výživného straně povinné notářským spisem ze dne 9. dubna 1920 zajištěného ve výši 350 Kč měsíčně a dovozuje nepřípustnost exekuce na toto výživné z předpisu zákona ze dne 15. dubna 1920 čís. 314 sb. z. a n. Tento zákon se na tento případ vůbec nevztahuje, neboť jedná jen o obmezení exekuce na platy a výslužné zaměstnanců a jejich pozůstalých, k nimž výživné, přiznané povinné straně manželem z důvodů manželskoprávních čítati nelze. Předpis §u 291 ex. ř. o obmezení exekuce na nároky v odstavci druhém tohoto §u uvedené dosud změněn není a platí nadále. V obou směrech postrádá tedy zamítavé usnesení rekursního soudu veškeré zákonné opory, důsledkem čehož bylo rekursu vyhověti.

Čís. 4091.

Žalováno-li o vrácení vkladní knížky, jest přiznati žalobci právo, by v žalobě ocenil předmět sporu. Pozdější ocenění není již pro soud závazným.

(Rozh. ze dne 19. srpna 1924, R I 635/24.)

Žalobu o zaplacení 567 Kč a vrácení jistoty, pozůstávající ze vkladní knížky úvěrní banky na 6000 Kč, zadal žalobce na okresním soudě a ocenil žalobní nárok teprve při prvém líčení na 2000 Kč. Námitce věcné nepříslušnosti soud prvé stolice vyhověl a žalobu odmítl, rekursní soud zamítl námitku věcné nepříslušnosti. Důvody: Žalobce domáhá se žalobou na žalovaném jednak zaplacení 567 Kč 08 h, jednak vrácení jistoty, pozůstávající z vkladní knížky úvěrní banky na 6000 Kč. Ohledně tohoto nároku, který není nárokem peněžitým, bylo věcí žalobce, když tě neučinil ani prohlášení, ani konečného alternativního žalobního návrhu ve smyslu ustanovení §u 56 odstavec prvý j. n., by předmět sporu, pokud posléze uvedeného nároku se týče, již v žalobě ocenil. Nestalo-li se tak hned v žalobě, nýbrž teprve při prvém ústním jednání před okresním soudem, byl tím jen původní nedostatek žaloby napraven. Pokud zákon sám nemá zvláštních ustanovení pro ocenění předmětu sporu, jsou údaje žalobcovy v tomto směru jak pro soud, tak i pro odpůrce závazny (§§ 56 až 60 j.n.). Také v tomto sporu jest soud, ježto tu žádného zvláštního ustanovení zákona pro ocenění předmětu sporu není, vázán oceněním žalobcovým. Není tudíž námitka věcné nepříslušnosti okresního soudu odůvodněna, neboť jest soud ten již dle ustanovení §u 49 čís. 1 j. n. ve znění novely vzhledem na ocenění předmětu sporu věcně příslušným bez ohledu na to, o jaký smluvní poměr se tu vlastně mezi stranami jedná.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Pohledávkami peněžitými po rozumu §u 56 j. n. jest rozuměti nároky, které přímo znějí na placení určité částky na penězích, nároky, které dle své povahy mají za předmět plnění na penězích. V tomto případě jde o nárok na vrácení vkladní knížky úvěrní banky znějící na vklad 6000 Kč, jež byla žalovanému odevzdána jako kauce (zástava), tedy na vydání individuelně určené majetkové hodnoty a, ježto hodnota nároku toho nemusí se nutně krýti s výší peněžitého vkladu, na knížku tu učiněného, lze žalobci přiznati, že nárok ten může býti řaděn k těm, jichž ocenění § 56 j. n. žalobci v žalobě vyhražuje a ukládá. Kdyby byl tedy žalobce již v žalobě nárok tento ocenil na 2000 Kč, jak to učinil při ústním jednání na soudu prvé stolice, bylo by toto ocenění

pro soud závazným (§ 60 j. n.). Toho však žalobce neučinil a, byla-li hned na to vznesena námitka nepříslušnosti soudu z důvodu vyšší hodnoty sporného předmětu, musil se soud na tuto námitku již z povinnosti úřední zabývati zkoumáním této sporné otázky, totiž zjištěním hodnoty sporného předmětu. Prohlášení, jež žalobce teprve nyní o hodnotě sporného předmětu učinil, nemělo již pro soud závazného významu, neboť zákon propůjčuje tomuto ocenění účinek závazný jen tehdy, bylo-li učiněno v žalobě, a to proto, že se na tento způsob předejde mezisporům o této jinak podružné otázce procesuální. Nebylo-li však toto ocenění učiněno v žalobě a musí-li následkem námitky dojíti ku zjištění hodnoty předmětu sporu soudem, jest zřejmo, že v tomto období jest ocenění žalobcovo již zcela nezávazným. Ježto pak výše vkladu poukazuje na hodnotu 6000 Kč a libovolné hodnocení sporného předmětu ve zřetel již přijíti nemůže, dlužno námitku nepříslušnosti soudu vzhledem na §§ 49 odstavec prvý a 50 j. n. v úpravě zákona ze dne 1. dubna 1921 čís. 161 sb. z. a n. uznati důvodnou a bylo tudíž rekursu vyhověti.

Čís. 4092.

Pokud přichází při povolování prozatímního opatření dle §u 379 ex. ř. v úvahu okolnost, že odpůrce jest cizincem.

(Rozh. ze dne 19. srpna 1924, R I 637/24.)

Soud prvé stolice povolil ve sporu o zaplacení peněžité pohledávky prozatímné opatření proti Švýcarovi. Rekursní soud vyhověl odporu a zrušil napadené usnesení. Důvody: Soud prvé stolice považuje předpoklad pro povolení prozatímního opatření ve smyslu §u 379 ex. ř., totiž ohrožení vydobytí peněžité pohledávky osvědčené tím, že by rozsudek, kdyby žalobě bylo vyhověno, vykonán býti musel v cizozemsku, vycházeje z právního názoru, že ohrožení positivními činy dlužníka ve smyslu §u 379 ex. ř. dlužno na roveň postaviti i případný výkon rozsudku v cizině. Náhled tento jest však mylný, protože § 379 ex. ř. uvádí výčetmo okolnosti, pro které povoliti lze prozatímní opatření ku zajištění peněžitých pohledávek. Případný výkon rozsudku v cizině (dle §u 381 ex. ř.) jako okolnost takovou neuvádí, za to však nutně vyžaduje subjektivní činnost neb aspoň opomenutí odpůrce, které by v poměru k navrhovateli pravděpodobně mohlo dobytí pohledávání navrhovatele ztížiti nebo zmařiti, což však strana ohrožená v tomto případě vůbec ani netvrdí. Vzhledem k naprosto odlišné povaze ohrožení dobytí peněžitých pohledávek oproti jiným nárokům, nelze ustanovení §u 381 ex. ř. obdobně užíti na pohledávky peněžité (§ 379 ex. ř.). Návrh na prozatímní opatření nevyhovuje tudíž zákonnému požadavku §u 379 odstavec druhý ex. ř., opatření nebylo po zákonu přípustno a náleželo je dle §u 398 ex. ř. následkem odporu zrušiti.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Souhlasiti jest arci s rekursním soudem a stěžovatel sám přiznává správnost jeho názoru, že k povolení prozatímního opatření k zajištění peněžité pohledávky nestačí již možnost, že by příznivý rozsudek musil býti vykonán v cizozemsku, jak se v §u 381 ex. řádu uvádí jako podmínka pro povolení prozatímních opatření pro nároky jinaké než peněžité. Správné jest,, že přípustnost navrženého prozatímního opatření posuzovati jest podle hledisek §u 379, odstavec druhý ex. řádu a že zejména předpokladem pro povolení jeho jest pravděpodobnost, že by jinak odpůrce strany ohrožené činností v tomto odstavci blíže naznačenou, byť i zcela neobmyslnou zmařil nebo značně stížil dobytí peněžité pohledávky. Vytýká-li zákon jako podmínku pro povolení prozatímního opatření takovou činnost dlužníka, jako porouchání, zničení, zatajování, zavlečení, zcizení a jiné disposice a úmluvy stejný výsledek sledující, poskytuje proti tomu ochranu věřiteli s hlediska právní poctivosti a správnosti, která toho vyžaduje, by dlužník nemařil a nestěžoval splnění svých závazků a zejména, by svoji majetnost neukrýval před právním postihem věřitele. Tento ohled a potřeba ochrany platiti musí ve zvýšené míře oproti dlužníku cizozemskému, který nepotřebuje majetnost svoji ničit, zatajovat, zavlíkat, ježto je již z největší části svým hospodářským sídlem v cizině z možnosti právního dosahu tuzemského věřitele odsunuta, jak je tomu zejména v tomto případě, kde jde o dlužníka ze Švýcar, s nimiž Čsl. republika nemá dosud ani smlouvy o vzájemnosti. I když tedy zákon v §u 379 ex. řádu výslovně nepřipouští povolení prozatímních opatření oproti cizozemskému věřiteli již proto, že je v cizině a může býti — připouští-li to státní smlouvy — z pravidla jen tam postihován, dlužno na tuto okolnost při zkoumání předpokladů §u 379 ex. řádu tím více zřetel bráti, ježto u cizozemce jest již sama sebou dána situace, která proti tuzemskému věřiteli teprve osvědčena býti musí. Jinaký výklad musil by vésti k nadpráví cizinců, což zákonodárcem zajisté zamýšleno nebylo, ježto základní tendencí celého zákonodárství jest spíše poskytovati vlastním občanům ochranu proti cizozemcům. Uváží-li se v tomto případě, že hlavní majetnost odpůrce stěžovatelova jakožto cizozemské firmy jest jakémukoli právnímu postihu z tuzemska nedostupna a že tato pohledávky své u tuzemských věřitelů, jichž obstávkou se o prozatímní opatření žádá, dle pravidelného běhu obchodu dříve nebo později vybere, stáhne nebo jinak zrealisuje, aniž třeba při tom pomýšleti i na obmyslnost, dlužno při správném názoru na smysl a účel zákona uznati že předpoklad §u 379 odstavec druhý ex. řádu pro povolení prozatímního opatření jest zcela splněn.

Čís. 4093.

Započítání vojenské služby do advokátní praxe (nařízení ze dne 21. srpna 1916 čís. 268 ř. zák.).

Nelze započítati dobu, již kandidát advokacie, skončiv povinnou vojenskou službu, ztrávil ve vojsku jako důstojník z povolání.

(Rozh. ze dne 19. srpna 1924, R I 659/24.)

Kandidát advokacie Dr. Jindřich T. skončil povinnou službu vojenskou dne 31. prosince 1919 a vstoupil dnem 1. ledna 1920 do služby důstojníka z povolání, v níž setrval až do 16. září 1922. Žádost jeho o započítání doby od 1. ledna 1920 do 16. září 1922 do advokátní praxe, výbor advokátní komory zamítl. Vrchní zemský soud usnesení potvrdil a Nejvyšší soud nevyhověl odvolání.

Důvody:

Podle §u 1 min. nař. ze dne 21. srpna 1916, čís. 268 ř. zák. lze v této právní věci rozuměti vojenskou službou toliko činnou službu vojenskou za světové války, nebo ve lhůtě, nařízením určené. Takovou službu jest kandidátům advokacie započítati do jejich advokátní praxe, poněvadž dotyčné zákonné předpisy vycházejí z předpokladu, že tato služba znemožnila kandidátům advokacie bez jejich viny výkon civilní služby. Stěžovatel však tvrdil ve své žádosti o započítání vojenské služby, o kterou jde, že skončiv povinnou službu válečnou použil výhody setrvání v činné vojenské službě jako důstojník z povolání na dobu trvání od 1. ledna 1920 do 31. prosince 1922 a že byl od 1. ledna 1920 do 16. září 1922, tedy přes 2 roky, aktivním důstojníkem, načež vymohl sobě teprve dnem 15. září 1922 přeložení do zálohy a dne 16. září 1922 vstoupil do praktické služby právní. V odvolání do rozhodnutí výboru advokátní komory pak uvedl, že ke konci roku 1919 byl přeložen od pluku pěchoty do Prahy k justičnímu oddělení, že v této době při počínající demobilisaci se obával, že bude demobilisován a ztratí obživu, a že proto použil výhody aktivování důstojníků legionářských na dobu tří roků. Vystoupil tedy koncem roku 1919 dobrovolně z válečné služby a byl z ní propuštěn, načež dne 1. ledna 1920 vstoupil do služby aktivního důstojníka, v níž setrval do dne 16. září 1922. V této době tudíž nekonal vojenské válečné služby ve smyslu §u 1 min. nařízení ze dne 21. srpna 1916, č. 268 ř. z., která by mu byla bránila ve výkonu služby civilní, nebyla to tedy vojenská služba započítatelná, pročež soud právem potvrdil rozhodnutí výboru advokátní komory. Nerozhodno jest, z jakých pohnutek vystoupil koncem roku 1919 z válečné služby a vstoupil dobrovolně do služby aktivního důstojníka. Důležito jest, že tak skutečně učinil a že mu to bylo povoleno. Co by snad nastalo, kdyby byl setrval i po dni 31. prosince 1919 v dřívější vojenské službě, není známo a nelze o tom vůbec uvažovati; zvláště nelze tvrditi, že by z oné dřívější vojenské služby nebyl býval propuštěn před začátkem roku 1921, pokud se týče přede dnem 12. října 1920 jako dnem úplné demobilisace. Pokud toto neprokázal jest nerozhodno, kdy došlo k úplné demobilisaci a rovněž nerozhodným jest obsah potvrzení ministerstva Národní obrany ze dne 18. července 1924, připojeného k odvolání do rozhodnutí vrchního zemského soudu. Stěžovatel praví, že mu nešlo především o započítání vojenské služby do praxe advokátní, jak prý mylně a nesprávně má za to vrchní zemský soud, nýbrž že mu šlo o výhodu vládního nařízení čís. 262 z roku 1922 v nejvyšší přípustné míře, totiž zkrácením efektivní praxe u advokáta na 2½ roku, po jejichž uplynutí směl by již přistoupiti ke zkoušce advokátní. Této výhody však nemohl by dosáhnouti jinak než započítáním vojenské služby do advokátní praxe, pročež vytýká vrchnímu zemskému soudu nesprávem, že jeho žádost vykládal mylně a nesprávně.

Čís. 4094.

Osmidenní lhůta §u 164 ex. ř. běží ode dne zpravení o prvotním povolení dražby, nikoli ode dne povolení vnucené dražby přístupem. Lhostejno, že navrhovatel určení prozatímního stavu břemen má přednostní postavení teprve před přistoupivším vymáhajícím věřitelem.

(Rozh. ze dne 26. srpna 1924, R I 655/24.)

Usnesením prvého soudu ze dne 2. května 1924 byla povolena Dru. V-ovi exekuce vnucenou dražbou nemovitostí. O povolení byli vyrozuměni knihovní věřitelé Antonín a Anna O-ovi dne 13. května 1924. Usnesením ze dne 15. května 1924 byla povolena Václavu Ř-ovi exekuce vnucenou dražbou přístupem k exekuci, vedené Drem. V-em. O tomto povolení exekuce nebyli knihovní věřitelé vyrozuměni. O návrhu knihovních věřitelů O-ových, podaném dne 5. června 1924, by byl stanoven prozatímní stav břemen, ustanovil soud prvé stolice rok. Navrhovatelé uváděli v návrhu, že pohledávka Dra. V-a bude před rokem dražebním zaplacena a pohledávka druhé vymáhající strany Václava R-a 2911 Kč 40 h s přísl., že vázne za jejich pohledávkou. Rekursní soud ku stížnosti Václava R-a odmítl návrh pro opozdělost. Důvody: Dle §u 164 ex. ř. může žádost o stanovení stavu břemen býti podána do 8 dnů po vyrozumění o povolení exekuce. V případě, že vnucená dražba navrhována jest více věřiteli a dle §u 139 ex. ř. po prvém povolení dražby povoluje se pouze přístup k dražebnímu řízení již zavedenému a o tomto přístupu dle odstavce čtvrtého §u 139 ex. ř. knihovní věřitelé se ani nevyrozumívají, nutno 8denní lhůtu k podání žádosti počítati od vyrozumění o prvním povolení vnucené dražby. To se v tomto případě stalo 13. května 1924. Jest proto návrh podaný dne 5. června 1924 opozděným a bylo jej zamítnouti. Na věci nic měniti nemůže, že návrh čelil vlastně proti druhému vymáhajícímu věřiteli Václavu R-ovi, neboť ten pouze přistoupil (§ 139 ex. ř.) k stávajícímu a jedině směrodatnému řízení exekučnímu, zavedenému k návrhu Dra. V-a.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Napadené usnesení hoví zákonu a věci a jest správně a výstižně odůvodněno, pročež stěžovatelé odkazují se na důvody jemu připojené a souhlasející s posudkem nejvyššího soudu vídeňského k §u 164 ex. řádu bod 1. Stanoví-li § 164 odstavec prvý ex. řádu, že věřitel, jehož pohledávka zástavním právem zajištěná má přednost před právem na uspokojení nebo před zástavním právem vymáhajícího věřitele, může u exekučního soudu navrhnouti prozatímní určení stavu břemen v osmi dnech po tom, co zpraven byl o povolení dražby, má zřejmě na mysli

jen zahájení dražebního řízení a nikoli také povolení vnucené dražby přístupem, jelikož zpravení věřitelů o povolení dražby děje se podle zákona jen v onom případě (§§ 133 odstavec čtvrtý a 139 odstavec čtvrtý ex. ř.). Poukazují-li stěžovatelé k tomu, že ve lhůtě návrh podati nemohli, protože pohledávka Dra V-a, na jehož návrh dražební řízení bylo zavedeno, jejich pohledávce předcházela, nemění to ničeho na věci, a rovněž jest bez významu, že o povolení exekuce vnucenou dražbou Václavu R-ovi uvědomění nebyli, neboť stalo se tak podle zákona správně (§ 139 odstavec čtvrtý ex. ř.) a ostatně by takové vyrozumění nemělo vlivu na uplynutí lhůty, o kterou tu jde.

Čís. 4095.

Není třeba, že výkaz nedoplatků daňových (poplatkových) byl opatřen doložkou vykonatelnosti.

O výkazu nedoplatků, formálně bezvadném, nelze prováděti protidůkaz o jeho správnosti soudem exekuci povolujícím aniž domáhati se toho v rekursu do povolení exekuce.

Není třeba, by v exekučním návrhu bylo tvrzeno a prokázáno, že předmět, na nějž se exekuce vede, jest vlastnictvím dlužníka.

(Rozh. ze dne 26. srpna 1924, R I 671/24.)

Soud prvé stolice povolil na základě výkazu o nedoplatku dávky z majetku exekuci zabavením cenných papírů dlužníka u peněžního ústavu, rekursní soud exekuční návrh zamítl, ježto nebyla na výkaze potvrzena jeho vykonatelnost. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Rekursní soud zamítl exekuční návrh, poněvadž na výkazu nedoplatků ze dne 15. května 1924, o nějž berní úřad návrh opřel, nebyla potvrzena jeho vykonatelnost. Podle §u 54 druhý odstavec ex. ř. jest však takového potvrzení třeba jen při exekučních titulech, uvedených v §u 1 čís. 8, 10, 11, 12, 14 a 16 ex. ř., nikoliv při výkazech nedoplatků na daních o poplatcích, jež jsou exekučním titulem podle čís. 13 §u 1 ex. ř. a které již dle svého pojmu a názvu mají obsahovati jenom dávky již splatné a vykonatelné. Důvod, ze kterého rekursní soud exekuční návrh zamítl, neobstojí tedy před zákonem. Lichými jsou i další námitky dlužníkova rekursu proti povolení exekuce. Výkaz nedoplatků, předložený berním úřadem jest formálně bezvadnou veřejnou listinou, tvořící podle §u 292 c. ř. s. plný důkaz. Protidůkaz o jeho správnosti není sice vyloučen, nemůže však býti prováděn ani při povolování exekuce, neboť soud, povolující exekuci, nemůže podle §§ 3 a 55 ex. ř. konati o správnosti exekučního titulu šetření, ani rekursem proti povolení exekuce, neboť rekursnímu soudu přísluší pouze přezkoumávati rozhodnutí prvního soudu, musí proto vycházeti z toho skutkového stavu, na jehož základě vydal první soud své usnesení. Vše, co dlužník v rekursu uvedl v tom směru, že na splatné již dávce z majetku dluží nejvýše 1104 Kč 63 h, jest tedy pro rozhodnutí rekursního soudu nepřípustnou novotou a bez významu. Lichou jest též námitka, že berní úřad v exekučním návrhu ani netvrdil, tím méně prokázal, že premiová půjčka, jejíž zabavení u třetích osob bylo navrženo, jest majetkem dlužníkovým. Vlastnictví dlužníkovo nemusilo býti tvrzeno výslovně, neboť jest nutným předpokladem exekučního návrhu, takže tvrzení to jest v něm již obsaženo. Správnost tohoto tvrzení nepotřebuje býti ani vymáhajícím věřitelem při podání návrhu na zabavení dokazována (§ 54 čís. 3 ex. ř.) ani soudem při povolení exekuce zkoumána, vymáhající věřitel činí exekuční návrh na vlastní nebezpečí a jest za jeho následky třetím osobám zodpověden.

Čís. 4096.

Byla-li k vydobytí veřejných dávek bezvýsledně vedena správní exekuce na jmění veřejné společnosti, může se vymáhající úřad domáhati na veřejném společníku předložení seznamu jmění a složení přísahy dle §u 47 ex. ř.

(Rozh. ze dne 26. srpna 1924, R I 672/24.)

Návrhu eráru, by veřejný společník byl přidržen k vykonání vyjevovací přísahy dle §u 47 ex. ř., ježto správní exekuce proti společnosti zůstala bezvýslednou, soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud návrh zamítl. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Podle §u 47 ex. ř. v nynějším doslovu mohou žádati o složení vyjevovací přísahy i úřady tam jmenované, když správní exekuce k vydobytí veřejných dávek byla bezvýslednou. V tomto případě vedena byla bezvýsledná exekuce na jmění firmy Mořic T. & Co, a má podle návrhu berního úřadu Bedřich H. jako veřejný společník firmy předložiti seznam svého jmění a vykonati přísahu, že výpovědi jeho jsou správné a úplné, a že vědomě nezamlčel ničeho ze svého jmění. V tomto směru je žádost úplně odůvodněna jak předpisy čl. 112 obch. zák., podle něhož ručí společník za závazky společnosti celým svým jměním nedílně, tak i čl. 117 obch. zák. a § 373 c. ř. s., z nichž je vyvoditi povinnost veřejného společníka činiti přísežná udání za společnost. Rekursní soud mylně poukazuje na § 11 ex. ř., jenž platí pro exekuci soudní, nikoli však správní, kdežto soudu dostačí skutečnost, že správní exekuce proti veřejné obchodní společnosti zůstala bezvýslednou, a že vyjevovací přísaha požaduje se od společníka.

Čís. 4097.

V tom, že k plnění naturální stravy povinný odstěhoval se ze svého původního bytu do jiného obydlí v téže obci, nelze spatřovati porušení smlouvy, jež by o sobě opodstatňovala náhradní nárok oprávněného na plnění peněžité.

(Rozh. ze dne 26. srpna 1924, Rv I 864/24.)

Žalobce postoupil žalovaným domek č. p. 258 ve V. a vymínil si jako doživotní výměnek mimo jiné poskytování stravy při společném stole. Žalovaní odstěhovali se po čase do jiného domku ve V. a neposkytovali žalobci nadále stravy. Žalobě o zaplacení peněžité náhrady za stravu oba nižší soudy vyhověly. Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Dovolání, jež uplatňuje dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s., přiznati jest oprávnění. Žalobce domáhá se na žalovaných náhrady za stravu, jíž mu žalovaní měli při společném stole poskytovati, jedině proto, že se dne 27. listopadu 1922 z domu č. p. 258 ve V., v němž strava měla býti poskytována, odstěhovali a od tohoto dne mu stravy neposkytovali. Žalobce neuvedl, že na žalovaných žádal poskytnutí stravy v domě, kamž se přestěhovali, a ze sporného jednání vysvítá, že se nepokládá za povinna, na stravu k žalovaným do jejich nového obydlí docházeti a že tedy zaviněné prodlení žalovaných spatřuje již v tom, že se žalovaní do jiného domu přestěhovali. Uvádí-li se ve sporu, že prvžalovaný byl po nějaký čas na práci v cizině a spolužalovaná že po tu dobu sloužila a nevařila, vztahuje se okolnost tato dle přednesu stran na dobu od srpna 1923 do listopadu 1923 a nepřichází tedy ve zřetel pro otázku prodlení, jež se tvrdí již ode dne odstěhování t. j. 27. listopadu 1922. Oba nižší soudy řeší spornou věc jedině s hlediska, že dle povahy věci jest prý místem plnění dům č. p. 258 ve V. a že jenom tam jest stravu poskytovati, naproti tomu že žalobce není povinen, by si na stravu k žalovaným jinam docházel, byť i to bylo v témže místě v jejich novém obydlí, jež dle tvrzení stran jest od domu č. p. 258 200 m vzdáleno. Nejvyšší soud nepokládá tento názor za správný a s hlediska rozumného výkladu smluv (§ 914 obč. zák.) za přípustný. I když lze připustiti, že při ujednání smlouvy bylo myšleno na to, že obě strany zůstanou v domě č. p. 258 a že tam bude strava poskytována, nelze smlouvu vykládati dle písmeny, že by jenom v tomto domě závazek ten plněn býti mohl a směl, nýbrž dle účelu a úmyslu jejího se zřetelem na zásady poctivého právního styku a s tohoto druhého hlediska nelze o tom pochybovati, že tato povinnost může býti splněna bez jakékoli citelnější újmy pro smluvní zájem žalobcův i v novém obydlí žalovaných, buď na ten způsob, že si tam na stravu sám, není-li mu to z důležitých příčin nemožno, dojde nebo že mu žalovaní stravu k jeho vyzvání donesou, když-tě jde o vzdálenost pouhých 200 m, jak se tvrdí. Závazkem neměli býti zajisté povinní připoutání na vždy na dům č. p. 258; přestěhovali-li se snad i z vážných důvodů hospodářských o 200 m dále, nemůže v tom býti spatřováno porušení smluvního závazku, když lze mu vyhověti způsobem shora naznačeným. Bylo by chikanou na straně žalobce, kdyby z toho důvodu bez důležitých příčin odepíral přijímati stravu, jemu z nového obydlí nabízenou zrovna tak, jako na žalovaných, kdyby mu stravu při společném stole odepírali proto, že pro nemoc nebo z jiných důležitých příčin nemohl se dostaviti ku společnému stolu. Žalobce však ani v žalobě ani při ústním jednání netvrdil, že žalované žádal, aby mu poskytovali stravu v novém svém obydlí a že mu poskytnutí stravy odepřeli. Ježto jen v tomto případě bylo by lze mluviti o zaviněném porušení smluvního závazku, jež by žalobce opravňovalo, žádati místo odepřené naturální stravy náhradu na penězích (§ 1295 obč. zák.), není žalobní nárok odůvodněn a bylo proto oprávněnému dovolání vyhověti, a změnou obou nižších rozsudků uznati právem, jak se stalo.

Čís. 4098.

Dovolání jest nepřípustným (§ 502, odstavec třetí, c. ř. s.), bylo-li se do souhlasných rozsudků nižších soudů dovoláno jen co do 2.000 Kč, ač nižší soudy rozhodovaly o penízi přes 2.000 Kč.

(Rozh. ze dne 26. srpna 1924, Rv I 922/24.)

Žalobě o náhradu škody 4.000 Kč vyhověl procesní soud prvé stolice potud, že přiznal žalobci 2.000 Kč. Odvolací soud k odvolání obou stran napadený rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud odmítl dovolání žalované.

Důvody:

Předmětem sporu byl kromě ostatních plnění, jež byla již v první stolici právoplatně zamítnuta, nárok na náhradu škody 4.000 Kč, z něhož souhlasným rozhodnutím obou nižších stolic byla žalobci přiřknuta polovice 2.000 Kč. Dovolání žalované strany domáhá se změny odvolacího rozsudku právě ohledně těchto 2.000 Kč, žalobci v obou stolicích přiznaných, návrhem na zamítnutí žaloby i v příčině tohoto dílu žalobního nároku. Žádá se tedy na dovolací stolici, by přezkoumávala souhlasná rozhodnutí nižších stolic ve věci, v níž předmět sporu nepřesahuje 2.000 Kč. Dovolání jest tedy z této příčiny nepřípustno vzhledem na předpis §u 502 c. ř. s. ve znění čís. nař. ze dne 1. června 1914 čís. 118 ř. z. a čl. IV. zákona ze dne 8. června 1923 čís. 123 sb. z. a n. a jest lhostejno, že odvolací soud rozhodoval na odvolání obou stran o celých 4.000 Kč, neboť dle zřejmého účelu těchto zákonných předpisů, by nebylo se dožadováno rozhodnutí nejvyšší stolice o věci v nižších stolicích souhlasně rozsouzené, nepřevyšuje-li hodnotu 2.000 Kč, může přicházeti ve zřetel jen onen předmět sporu, jenž se dovoláním k rozhodnutí vznáší na dovolací stolici.

Čís. 4099.

Dopravní řád železniční.

Dráha ručí dle §u 65 (2) žel. dopr. ř. za škodu nedbalým a neodborným naložením zboží, jež bylo při celní prohlídce z vozu vyloženo, třebaže strana byla přítomna a zachovala se nečinně.

(Rozh. ze dne 26. srpna 1924, R II 239/24.)

Žalobu na dráhu o náhradu škody, ježto naložila vadně zboží po jeho vyclení, procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací

soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci ji znovu projednal a rozhodl. Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Podle skutkového zjištění nižších soudů vznikla zažalovaná škoda nedbalým a neodborným opětným naložením předmětů, které byly při celní prohlídce v Břeclavě z vozu vyloženy. Zřejmě pochybeným jest hájení se žalované strany, že celní prohlídka a nařízení celního úřadu, aby se část předmětů v nábytkových vozech uložených vyložila, jsou pro železnice vyšší mocí a omluvným důvodem podle §u 84 žel. dopr. ř. Vyšší mocí lze rozuměti jen události zvenčí přicházející, s nimiž nelze železnici počítati a jejichž následky nelze jí prostředky jsoucími po ruce odvrátiti. Nařídil-li celní úřad částečné vyložení zboží a neměla-li dráha po ruce dělníků, kteří by opětné naložení odborně a pečlivě obstarali, mohla tuto práci svěřiti na útraty strany zasílateli, což jí § 65 (2) žel. dopr. ř. výslovně dovoluje. Nelze tedy mluviti o tom, že se dráha nemohla uvarovati škodlivých následků celní prohlídky. Tvrzení, že manipulace spojené s celní prohlídkou provádí celní úřad sám, a že dráha není povinna pečovati o vyložení a opětné naložení prohlíženého zboží, odporuje nejen skutečnému průběhu celní prohlídky, při níž vykládání a opětné nakládání obstarali dle souhlasného udání obou stran zřízenci železniční, nýbrž výslovnému předpisu §u 65 (2) žel. dopr. ř., který ukládá splnění celních předpisů za povinnost dráze, dovoluje jí za to vybrati zvláštní tarifní poplatek a ustanovuje, že ať dráha svěří vyclení zasílateli, neb opatří je svými lidmi, jest vždy sama za ně zodpovědna. Ovšem neručí železnice za škodu z vadného opětného naložení zboží, vyloženého při celní prohlídce, podle §u 84 žel. dopr. ř., nýbrž podle zvláštního předpisu poslední věty §u 65 (2) žel. dopr. ř. jen jako zasílatel, tedy dle čl. 380 obch. zák. jen potud, pokud neprokáže, že zachovala bedlivost řádného obchodníka. O takový důkaz se však žalovaná strana vůbec ani nepokusila. Dovozuje-li stížnost konečně, že poškozený byl na vadném opětném naložení spoluvinen a musí škodu aspoň částečně sám nésti, poněvadž byl při celní prohlídce přítomen, přehlíží, že dle §u 65 (2) žel. dopr. ř. jest celní odbavení výhradně povinností dráhy, takže strana není povinna býti při něm přítomna a že se železnice nemůže na nečinnost strany jako spoluzavinění její odvolávati.

Čís. 4100.

Zaknihované právo čekatelské, není-li zároveň vymíněn zákaz zcizení, není na závadu zcizení nemovitosti, zatížené tímto obmezením. Soud poručenský není tu povolán, by ohledně nezletilého čekatele schvaloval smlouvu, jíž nemovitost byla zcizena.

(Rozh. ze dne 26. srpna 1924, R II 273/24.)

Usedlost č. p. 22 v M., jež již od dřívějška patřila z polovice vlastnicky zemřelé nyní Marii H-ové, rozené R-ové, připadla jí později i co do druhé polovice dědictvím po jejím zemřelém manželi Josefu H-ovi do vlastnictví se závazkem, že, jakmile nezletilý syn manželů Vladimír František H. dosáhne 26. roku věku svého, předá mu celou tuto usedlost za postupní cenu, jež stanoví se buď dohodou účastníků nebo soudním odhadem majetku. Marie H-ová, jež se později provdala za Aloise K-a, postoupila ještě před tímto druhým sňatkem a vzhledem k němu dle smlouvy (notářského spisu ze dne 7. července 1923) polovici usedlosti za postupní cenu, ve smlouvě vytčenou, s výslovným zachováním onoho práva čekatelského, jež nastupující Alois K. ku splnění dle ustanovení odevzdací listiny výslovně převzal. Než smlouva byla předložena ku schválení poručenskému soudu, jež strany dle smlouvy za potřebné považovaly, zemřelá Marie K-ová (dříve ovdovělá H-ová). Poručenský soud (okresní soud v M.) schválil postupní smlouvu ze dne 7. července 1923 jménem nezletilého Vladimíra Františka H-a. Rekursní soud k rekursu opatrovníka nezletilého a Františka H-a zrušil napadené usnesení a vrátil věc prvému soudu, by vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl, ježto o návrhu měl dle §u 109, odstavec druhý, j. n. rozhodovati sborový soud prvé stolice. K dovolacímu rekursu Aloise K-a zrušil Nejvyšší soud usnesení obou nižších soudů a odmítl návrh stěžovatelův na poručenské schválení odstupní smlouvy ze dne 7. července 1923.

Důvody:

Odpůrci stěžovatelů vzpírají se poručenskému schválení smlouvy, jehož se jí dostalo usnesením soudu první stolice, jednak z důvodů prospěšnosti, jednak i věcnými námitkami, vztahujícími se k platnosti smlouvy, které by arciť mohly býti řešeny jen pořadem sporu (§ 2 čís. 7 nespor. říz.). Nejvyšší soud má za to, že případ vůbec nezavdává zákonného důvodu ku právně ochranné činnosti soudu poručenského. Právo čekatelské toho obsahu, jak se v tomto případě o ně jedná, není-li vymíněn buď výslovnou úmluvou nebo dle zřejmého úmyslu smlouvy současně zákaz zcizení, není na závadu platnosti zcizení; právo ku zcizení přísluší naopak vlastníku nemovitosti, tímto věcným závazkem zatížené, volně právě v důsledku toho, že knihovní poznámkou tohoto práva stává se nárok čekatelův, by mu v určenou dobu nemovitost byla úplatnou smlouvou do vlastnictví postoupena, věcně účinným i proti každému pozdějšímu nabyvateli, jenž nemovitosti nabýti může jen s obmezením tohoto knihovně vyznačeného závazku. Toto hledisko zastává též soudobé písemnictví (Ehrenzweig soust. II/2. str. 428, Rob. Mayer V. kniha III. oddíl str. 226) při právně zcela obdobném ústavu fideikomisární substituce. V tomto případě neobsahuje odevzdací listina ve prospěch čekatelského práva výslovného zákazu zcizení, Marie H-ová později provdaná K-ová nebyla tedy v tomto právu zcizení obmezena, zcizení stalo se a mohlo se státi jen s obmezeným právem čekatelovým, knihovně zabezpečeným, jemuž se stěžovatel kromě toho i výslovně podvolil. Právo a zájem nezl. čekatele nedoznaly tedy nijakého ohrožení, důsledkem čehož nebylo zákonného podnětu k ochranné činnosti soudu

poručenského. (§§ 1. nespor. říz., 233 obč. zák). Soud poručenský měl se tedy dle §u 1. nesporného řízení zdržeti jakéhokoli usnášení se o schválení smlouvy, bez ohledu na to, zda strany dle smlouvy schválení to za nutné pokládaly, neboť nerozhoduje právní mínění stran, nýbrž předpis zákona o tom, kdy soud ve věcech nesporných zakročiti má. Rozhodnutí poručenského soudu i rozhodnutí rekursního soudu, které nad to pokládá za potřebné i schválení nadřízeného sborového soudu dle §u 109. jur. n., odporuje zákonu a bylo je ku stížnosti zrušiti.

ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA
právnické fakulty MUNI
BRNO, Nám. 28. října 2

Rozhodnutí nejvyššího soudu československé republiky ve věcech občanských.

Svazek šestý,
⟨od čísla 4101⟩
obsahující rozhodnutí z roku 1924.

Část II.

SEMINÁŘ ... judicidl. ... FAKULTA MASARYKOVA ... KNIHOVNA ... oddělení

Pořádá z příkazu předsednictva nejvyššího soudu II. president tohoto soudu
Dr. FRANTIŠEK VÁŽNÝ.

Veškerá práva autorská, zejména právo překladu, jsou vyhrazena.

V PRAZE 1925.
Nakladatel a vydavatel: Právnické vydavatelství v Praze, společnost s r. o.

Koupí od
Darem od
v za Kčs
Inv. č.: 38.549
Sig.
KNIHOVNA PRÁVNICKÉ FAKULTY UJEP

Tiskem chromotypografického závodu firmy Hejda & Zbro v Mladé Boleslavi.

Čís. 4101.

Prohlásili-li si spoluvlastníci navzájem, že nebudou uplatňovati soukromoprávní nároky na svůj podíl jako spoluvlastníci, omezili své právo jedině ve vzájemném svém poměru, nikoliv však v poměru k nesúčastněným třetím osobám. Tím, že zápověď zcizení, zatížení a zastavení byla knihovně poznamenána, nestalo se právo toho kterého spoluvlastníka ještě právem věcným, nedostupným exekuci.

(Rozh. ze dne 26. srpna 1924, R II 276/24.)

Soud prvé stolice povolil bance Z. exekuci vnuceným zřízením zástavního práva knihovním jeho vkladem na podílu dlužníka k jedné šestině nemovitosti č. p. 192 v N. Rekursní soud zamítl exekuční návrh. Důvody: V základě prohlášení ze dne 10. března 1921 jest v pozemkové knize poznamenána zápověď zcizení, zatížení a zastavení pro každého spoluvlastníka, dále opatření, že zcizení, zatížení nebo zastavení jakož i propachtování nemovitosti může se státi jen jednomyslně všemi vlastníky. Z obsahu prohlášení, jež tvoří součástku pozemkové knihy (§ 5 kn. z.), jest patrno, že žádný ze spoluvlastníků nemůže ani mezi živými ani na případ smrti svým podílem nakládati neobmezeně, poněvadž jeho podíl v každém případě má připadnouti opět novému soudruhovi, jejž zvolí ostatních pět spoluvlastníků, tak aby dům č. p. 192 v N. zůstával až do odvolání vlastnictvím šesti představitelů mezinárodní socialistické strany v N. Prodej, zatížení nebo zastavení reality nebo jednotlivých podílů může se státi jen jednomyslně všemi podílníky, takže majetkové výhody z toho nemohou se dostati jednotlivci z nich. Z toho jest viděti, že povinný jest jen formálně vlastníkem $^1/_6$ podílu, poněvadž jeho spoluvlastnictví jest obmezeno na způsob § 357 (§ 613) obč. zák.; spoluvlastník jest jen požívatelem s právy §u 509 obč. zák. Společná správa jest upravena sice na způsob § 833 obč. zák., avšak právo jednotlivého společníka naprosto se nerovná právu společníka dle §u 829 (§ 361) obč. zák. Nelze proto vydobýti zástavního práva ani smluvního ani exekučního na podíl jednotlivce, poněvadž by tím byla zasažena podstata věci a §u 364 písm. c) obč. zák. tu není.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu s dodatkem, že vklad exekučního práva zástavního povoluje se bez ohledu na zákaz zcizení, zavazení a zastavení, poznamenaný na listu B pod 21. březnem 1921.

Důvody:

Z knihy pozemkové je patrno, že povinný byl podle kupní smlouvy ze dne 16. dubna 1919 a úředního vysvědčení ze dne 22. srpna 1919 v knihovní vložce zapsán jako vlastník šestiny domu č. 192 v N. Prohlášením ze dne 19. března 1921, podepsaným jím i ostatními spoluvlastníky vzdal se povinný jako spoluvlastník práva, uplatňovati sou-

ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA právnické fakulty UJEP

kromoprávní výhody na svůj podíl, jakož i práva nakládati s podílem mezi živými nebo na případ smrti, by dům zůstal vlastnictvím šesti představitelů politické strany, tam jmenované, bez omezení na určité osoby. Prohlášením tím, jež je smlouvou mezi spoluvlastníky a pouze je vižící, omezil povinný své vlastnické právo jedině v poměru k ostatním spoluvlastníkům, kteří, učinivše podobné prohlášení, přijali souhlasný projev povinného. Může tudíž míti prohlášení to účinek jen vůči spoluvlastníkům, nikoli však vůči třetím osobám. Nemohou proto prohlášením tím, jímž nebylo založeno věcné právo podle §u 9 knih. zák., působící i proti neúčastněným třetím osobám, vázáni býti věřitelé některého ze spoluvlastníků s tím účinkem, by nemohli žádati uspokojení svých pohledávek exekucí na spoluvlastnický podíl nemovitosti, připsaný povinnému. Na tomto stavu věcí nemění ničeho ani knihovní poznámka zákazu zcizení a zavazení, ani, že prohlášení uloženo ve sbírku listin, ježto ani tím nestalo se obligační právo, založené prohlášením, věcným právem podle §u 9 knih. zák., aniž může poznámka ta míti účinek §u 20 a) knih. zák., ježto účinek ten nemohl býti založen prostým prohlášením spoluvlastníků, kteří si navzájem mohli poskytnouti obligační práva, nemohli však tím bez dalších náležitostí omeziti účinky svého vlastnického práva vůči třetím osobám, na smlouvě neúčastněným (§ 364 c) obč. zák.). Není proto překážky, by nebyl povolen vymáhající věřitelce pro pohledávku proti povinnému podle §§ 87 a 88 ex. ř. vnucený vklad zástavního práva bez ohledu na zákaz zcizení a zavazení, knihovně poznamenaný.

Čís. 4102.

Nemocenské pojištění.

Nemocenská pokladna jest dle zákona povinna nésti též náklady na tak zv. první pomoc, avšak jen pod tou podmínkou, že byla nemoc zavčas hlášena.

Ustanovení §u 6 b) zákona ze dne 20. listopadu 1917, čís. 457 ř. zák. nevztahuje se toliko na nemocenské ve smyslu §u 6 (1) čís. 2 zákona ze dne 22. prosince 1920, čís. 689 sb. z. a n., nýbrž i na dávky, uvedené v témž §u, odstavec (1) čís. 1.

(Rozh. ze dne 26. srpna 1924, Rv II 419/24.)

Žalující firma domáhala se na žalované nemocenské pokladně náhrady nákladů, jež vynaložila na opatření nutných léčebních a therapeutických pomůcek při onemocněních a úrazech zaměstnanců svého závodu. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolání uplatňuje jen dovolací důvod nesprávného právního posouzení podle §u 503 čís. 4 c. ř. s., ale opodstatněno není. Jelikož žalobkyně opírá svůj nárok o § 1042 obč. zák., podle kterého, kdo učinil náklad za druhého, jejž tento podle zákona sám byl povinen učiniti, může žádati náhradu, jde především o otázku, zda nemocenská pokladna byla podle zákona povinna vynaložiti náklad, jehož náhrady domáhá se žalobkyně. V tomto směru jsou rozhodny § 6 zákona ze dne 30. března 1888 čís. 33 ř. zák. nově upravený zákonem ze dne 22. prosince 1920 čís. 689 sb. z. a n., podle kterého jest platiti pojišťovací dávky od počátku nemoce a § 6 b) zákona ze dne 20. listopadu 1917, čís. 457 ř. zák. pozdějšími zákony ze dne 15. května 1919, čís. 268 sb. z. a n. a ze dne 22. prosince 1920 čís. 689 sb. z. a n. nedotčený, jenž stanoví, že za první den nemoci pokládá se všeobecně den, kdy nemoc byla hlášena, a že za období před tímto dnem, pokud sahají nazpět dále než 2 týdny, nemocenská podpora se vůbec neposkytuje, jinak však jen tehdy, když pojistník pro překážku nemohl zavčas se hlásiti a když nad pochybnost prokáže, že nemoc, spojená s nezpůsobilostí ku práci, a lékařské ošetřování počaly se dříve. Lze tedy souhlasiti s dovoláním, že nemocenská pokladna jest podle zákona povinna nésti i náklady na tak zvanou první pomoc, avšak i tyto — a to právě dovolání přehlíží — jen pod tou podmínkou, že nemoc zavčas byla hlášena, jak správně vyslovil již odvolací soud. Názor dovolání, že ustanovení §u 6 b) zákona ze dne 20. listopadu 1917 čís. 457 ř. zák. se vztahuje toliko na nemocenské ve smyslu §u 6 (1) čís. 2 zákona ze dne 22. prosince 1920 čís. 689 sb. z. a n., nikoliv též na dávky, uvedené v odstavci (1) čís. 1 tohoto paragrafu, jest mylným, jak patrno z ustanovení §u 6 (3) tohoto zákona, kde se jako nemocenské podpory výslovně označují dávky, uvedené pod čís. 1a 2 tohoto paragrafu, z čehož plyne, že pojmy nemocenské podpory a nemocenské jsou pojmy různé, z nichž pojem nemocenské podpory jest širším, obsahuje nejen nemocenské, nýbrž i dávky, uvedené v §u 6 (1) čís. 1 zákona, nejméně tedy také léčiva a therapeutické prostředky. Žalobkyně netvrdila, že případy, o které jde, byly u žalované nemocenské pokladny hlášeny, tím méně, že se tak stalo zavčas, a, jelikož nemocenská pokladna v případě, že nemoc nebyla hlášena, dle toho, co shora bylo uvedeno, nebyla podle zákona vůbec povinna k nějakému nákladu, nemohla žalobkyně za ni takový náklad učiniti a byla již z tohoto důvodu její žaloba zamítnuta právem.

Čís. 4103.

Ponechav zboží dalšímu odběrateli, třebas se slevou, dal kupitel na jevo, že se nechce domáhati zrušení kupu z důvodu správy, třebas byl před tím zboží pozastavil.

Umluveno-li zaslání zboží do ciziny bez překládání, počíná lhůta čl. 347 obch. zák., až zásilka dojde do cizozemského místa určení.

(Rozh. ze dne 27. srpna 1924, Rv I 1037/24.)

Žalobce dodal žalovanému vagon dřeva, jež tento prodal do ciziny. Ježto kupitel žalovaného zboží pozastavil, dal je i žalovaný žalobci k disposici. Později však dohodl se žalovaný se svým kupitelem v ten rozum, že mu poskytl slevu z ceny, by zboží podržel. Žalobě na zaplacení kupní ceny bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nesprávné právní posouzení spatřuje dovolatel v tom, že odvolací soud z té okolnosti, že žalovaný nezachoval se dle čl. 348 obch. zák., neponechav koupené zboží k disposici prodatele, vyvozuje jeho povinnost k zaplacení kupní ceny. Neprávem. Odvolací soud nevyvozuje povinnost k placení kupní ceny z opomenutí žalovaného dle čl. 347 a 348 obch. zák., nýbrž z kupní smlouvy. Právem však praví, že nemůže se žalovaný brániti proti placení kupní ceny z důvodu vadnosti dodávky, když s ní disponoval a tím zboží schválil. Dle §u 1413 obč. zák. není kupitel povinen přijmouti zboží vadné. Odmítl-li zboží vadné právem, nenastala ovšem povinnost k placení kupní ceny, protože smlouva není splněna. Žalovaný sice odmítl, přijati zaslané mu zboží jako splnění, dav je k disposici, ale toto odmítnutí odvolal mlčky tím, že později se s kupitelem řeziva K-em dohodl tak, že mu slevu z kupní ceny poskytl, aby dřevo podržel a tedy s dřevem disponoval. To dovolatel sám v dovolání připouští. Takový čin však nelze dle §u 863 obč. zák. vyložiti jinak, než, že jím beze všech pochyb žalovaný dal na jevo, že již na odmítnutí zásilky netrvá a ji jako splnění kupu přijímá, třebas dal ji před tím k disposici. Přijal-li kupitel zásilku, mohl by ovšem, oznámě vadu dle čl. 347 obch. zák. žádati za zrušení kupu dle pravidel §u 932 obč. zák., kdyby totiž zásilka byla vadna tak, že není k řádnému použití a vady jsou neodstranitelny. Ale toho ani žalovaný netvrdí, ba on tím, že ponechal dřevo svému odběrateli K-ovi se slevou, dal také zřejmě na jevo, že ani zrušení kupu z důvodu správy se domáhati nechce (§ 863 obč. zák.). Usuzuje tedy odvolací soud zcela správně, že žalovaný tím, že dřevo ponechal svému odběrateli K-ovi a dohodl se s ním o slevě, zřejmě zboží jako splnění kupu přijal a i od vrácení jeho a zrušení kupu upustil. Trvá-li však kup, je kupitel povinen k zaplacení kupní ceny. Nesprávným je ovšem úsudek odvolacího soudu, že prodejem K-ovi, stal-li se tento dříve, než zboží bylo přijato, a odesláním zboží na jeho adresu, bylo zboží schváleno. Tomu by tak bylo jen tehdy, kdyby žalovaný měl povinnost ve stanici určení zboží zkoumati a bylo to dle kupeckého zvyku obvyklé. Tomu však dle posudku znalce tak není, a zkoumání exportních zásilek dřeva určených k přímému odeslání do ciziny bez překládání, ponechává se kupiteli dle řádného chodu obchodu, až zásilka dojde do cizozemského místa určení. Nelze proto usuzovati v tomto případě, že zcizením zboží (před dodáním) a odesláním jeho bez zkoumání a vytčení vad bylo schváleno.

Čís. 4104.

Zaručil-li se rukojmí za splátky vyrovnacího dlužníka, neručí za celý původní dluh, jenž se stal splatným nedodržením vyrovnacích lhůt dlužníkem.

(Rozh. ze dne 27. srpna 1924, Rv II 413/24.)

Samuel H. zavázal se ve vyrovnání zaplatiti svým věřitelům 33% jich pohledávek a Lota H-ová zaručila se za tento jeho závazek. Ježto Samuel H. vyrovnacích splátek nedodržel, domáhal se žalobce zaplacení celé své pohledávky na Samueli H-ovi i Lotě H-ové. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud zamítl žalobu ohledně Loty H-ové. Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání

Důvody:

Dovolatel vytýká, že odvolací soud nesprávně posoudil po stránce právní obsah soudního vyrovnání, uzavřeného žalovaným Samuelem H-em s jeho věřiteli, k němuž jako rukojmí a plátkyně přistoupila Lota H-ová. Neprávem. Dle vyrovnání splatiti má dlužník Samuel H. věřitelům 35% jejich pohledávek ve 3 lhůtách, splatných 15. srpna 1923, 15. listopadu 1923 a 15. ledna 1924. Za tento závazek ručí Lota H-ová. K tomuto ujednání připojeno další ustanovení, že, nezaplatí-li dlužník splátku během 8 dní po splatnosti, nejen splátky, nýbrž celý původní dluh bude splatným. Výklad, který dovolatel snaží se dáti této úmluvě pro ručení Loty H-ové, že se zaručila nejen za 35% kvotu, nýbrž za celý dluh v případě prodlení se splátkami, nelze udržeti. V úmluvě jasně je řečeno, že Lota H-ová ručí za »tento« závazek a zřejmě je míněn závazek v předešlé větě uvedený, tedy závazek k zaplacení 35%ní kvoty. Tému svědčí i ustanovení, že, nezaplatí-li dlužník do osmi dnů jednu lhůtu, bude splatný celý »původní« dluh. Původní dluh byl jen dluhem Samuela H-a a tedy jen tento oživl, když o tom, že Lota H-ová i v tomto případu za celý dluh ručí, v dohodě nic obsaženo není, a původní dluh ani jejím dluhem nebyl. I kdyby se považoval obsah ujednání o objemu ručení Loty H-ové za nejasný, slušelo by ho vyložiti ve prospěch její, protože dle §u 915 prvé věty obč. zák. při jednostranně závazných smlouvách má se nejasný výraz vyložiti tak, že dlužník chtěl převzíti závazek menší. Neprávem dovolává se žalobce vykládacího pravidla druhé věty §u 915 obč. zák., že sluší stať o zaručení vyložiti v neprospěch Loty H-ové proto, že ona použila nejasného výrazu. Vždyť jednak ani nebylo tvrzeno v první stolici, a je tedy nedovolenou novotou, že Lota H-ová použila onoho výrazu, když nebylo vůbec na přetřes vzato, od koho doslov vyrovnacího návrhu pochází, a s druhé strany vykládací pravidlo druhé věty §u 915 obč. zák. platí jen pro smlouvy dvoustranně závazné, jakou záruční úmluva není. Není také správno, že zástupce Loty H-ové při jednání doznal, že přistoupila k dluhu svého manžela jako rukojmí a plátkyně. Doznal jen doslov narovnání a že ve smyslu tohoto vyrovnání Lota H-ová k dluhu Samuela H-a jako rukojmí a plátkyně přistoupila. Ale nebylo nijak doznáno, že přistoupila k dluhu v původní výši, protože doslov narovnání toho neobsahoval.

Čís. 4105.

Zahájená rozepře.

Na totožnosti stran nemění ničeho, že vystupují v různých rolích, a že vzhledem k tomu přizpůsobily své žalobní návrhy.

Nejde o tentýž předmět sporu, domáháno-li se v prvém sporu vydání vkladních knížek, v druhém pak jich devinkulace.

(Rozh. ze dne 2. září 1924, R I 552/24.)

Ve sporu Adély D-ové proti Dru Otakaru Š-ovi a Ludvíku D-ovi o devinkulaci vkladních knížek po případě náhradu škody 150.000 Kč, vznesli žalovaní námitku zahájené rozepře, jíž soud prvé stolice vyhověl a žalobu odmítl. Rekursní soud zamítl námitku zahájené rozepře.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Důvodnost námitky rozepře již zahájené předpokládá: a) totožnost stran, b) totožnost sporu, t. j. totožnost žalobního nároku i jeho právního důvodu. Předpoklad písm. a) jest v tomto případě splněn a nezáleží na tom, že nynější žalobkyně Adéla D-ová a nynější spolužalovaný Ludvík D. vystupují v obou sporech v různých rolích a také na tom by nezáleželo, že své žalobní návrhy byli přizpůsobili svým protichůdným rolím. Ale není tu předpokladu písm. b) a to ani co do žalobního nároku, ani co do jeho právního důvodu. V přední žalobě, podané u sedrie v Bratislavě, domáhá se nynější spolužalovaný Ludvík D. kromě jiného též na nynějším spolužalovaném Dru Otakaru Š-ovi a na nynější žalobkyni Adéle D-ové vydání vinkulovaných vkladních knížek Všeobecné bratislavské banky, znějících jedna každá na 50.000 Kč, po případě jich anulování a to z důvodu práva vlastnického, tvrdě, že on jest vkladatelem a výhradným vlastníkem knížek a že se tyto knížky jen neoprávněně prostřednictvím Dra Mikuláše B-a a Dra Otakara Š-a dostaly do držení Adély D-ové. V žalobě pozdější, podané u zemského civilního soudu v Praze, o niž tu jde, domáhá se naopak Adéla D-ová na Dru Otakaru Š-ovi i na Ludvíku D-ovi devinkulace týchž vkladních knížek, po případě náhrady škody 150.000 Kč, tvrdíc, že Ludvík D. předal vkladní knížky prostřednictvím Dra B-a Dru Š-ovi, aby jich použil jako zástav ku zajištění nároků komitentů firmy »O« a že je Dr. Š. dal žalobkyni do zástavy za zálohu 150.000 Kč, hotově mu vyplacenou, s ujednáním, že si žalobkyně v případě, v žalobě blíže popsaném, může zálohu nahraditi vybráním vkladů, o což se marně pokusila, protože knížky byly Ludvíkem D-em vinkulovány. Již z toho jest viděti, že tu nemůže býti řeči ani o totožnosti nároků, ani o totožnosti žalobních důvodů. I kdyby se připustilo, že žalobní nárok na vydání knížek se strany jedné a nárok na devinkulaci knížek za účelem vybrání vkladů se strany druhé jsou totožny a jen různým rolím stran přizpůsobeny, není tu této totožnosti již při eventuálních nárocích jednak na prohlášení vkladních knížek za neplatné, jednak na náhradu škody. Vůbec pak není tu totožnosti právního důvodu, kterým jest v přední žalobě právo vlastnické, v pozdější žalobě právo zástavní. Také eventuální žalobní návrhy, právě tak jako návrhy alternativní, nejsou na závadu určitosti žalobního žádání, jak to zákon v §u 226 c. ř. s. předpisuje (Neumann k §u 226 str. 942). Že práva zástavního za určitých předpokladů může býti právně nabyto i tehdy, když zástavce nebyl vlastníkem zastavené věci movité a když ji bez vlastníkova svolení dal bezelstnému věřiteli do zástavy, předepsáno jest v §§ 456 a 367 obč. zák. Zdali tu zákonné předpoklady oněch §§ů byly splněny, jest věcí meritorního rozhodnutí. Z toho, co vyloženo, plyne, že rozsudek, který by byl vydán k přední žalobě, neučinil by nutně zbytečným rozhodnutí druhého sporu, pročež právem rekursní soud neuznal důvodnosti námitky rozepře již zahájené.

Čís. 4106.

Podáno-li v místě, kde sídlí nejméně dva advokáti, odvolání do protokolu, není soud prvé stolice oprávněn, stanoviti straně novou odvolací lhůtu, nýbrž jest na něm, by postupoval dle §u 90 zák. o organisaci soudů. Stanovil-li soud prvé stolice přes to novou odvolací lhůtu, jest na odvolacím soudě, by odvolání, v této lhůtě podané, odmítl pro opozdělost, třebas usnesení prvého soudu, lhůtu povolující, nebylo napadeno.

(Rozh. ze dne 2. září 1924, R I 674/24.)

Žalovaná podala na soudě svého bydliště v Č., kde sídlí více než dva advokáti, ve lhůtě odvolání do protokolu. Když odvolání došlo procesního soudu, ustanovil usnesením ze dne 5. května 1924 s poukazem k tomu, že v tomto případě vzhledem k předpisu §u 465, odstavec druhý c. ř. s. nebylo lze podati odvolání do protokolu, žalované k podání odvolání novou lhůtu a zřídil jí zástupce chudých. Odvolání v této lhůtě podané odvolací soud odmítl. Důvody: Odvolatelka požívá v tomto sporu práva chudých, proto však, ježto v Č. jsou usazeni více než dva advokáti, odvolací spis, jak již první soud v usnesení ze dne 5. května 1924 správně podotýká, ve smyslu §u 465 odstavec druhý c. ř. s. prohlášením do soudního protokolu nahraditi nebylo lze, nýbrž náleželo sborovému soudu prvé stolice, jakmile protokolární odvolání ho došlo, ježto vedle §u 64 čís. 3 c. ř. s. nové znění k bezplatnému hájení práv žalované v řízení opravném nutno zříditi zástupcem advokáta, — po rozumu §u 90 org. zák. jednoduše pověřiti včas z moci úřední (když k vyčkání takového návrhu strany času již nezbývalo), úředníka soudu jako zástupce žalované na základě protokolu u soudu v Č. sepsáním a včasným podáním spisu odvolacího, což se však nestalo. Postup prvého soudu, který místo toho udělil další lhůtu 14denní ku podání nového odvolání, byl nesprávným, neboť lhůta §em 464 c. ř. s. k podání odvolání jest lhůtou konečnou, neprodlužitelnou, pročež odvolací spis, výborem advokátní komory odvolatelce stanoveným offo zástupcem teprve dne 20. května 1924 podaný, dle §u 468 odstavec prvý věta druhá c. ř. s. jako opožděný odmítnouti bylo, ježto ze zpátečního lístku zřejmo, že napadený rozsudek odvolatelce dne 22. dubna 1924 byl doručen.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Dle náhledu stěžovatelčina nebyl odvolací soud oprávněn, přezkoumávati usnesení prvého soudu ze dne 5. května 1924, kterým jí k podání nového odvolání byla udělena nová 14denní lhůta, při čemž se stěžovatelka odvolává na předpis §u 462 odstavec druhý c. ř. s., z něhož plyne, že odvolací soud může sice přezkoumati usnesení prvé stolice, vydaná před rozsudkem, nikoli však usnesení prvého soudu vydaná po rozsudku, nebyla-li — jak to platí o onom usnesení — rekursem napadena. Usnesení ze dne 5. května 1924 stalo se prý takto nezměnitelným, byť i odporovalo ustanovení §u 464 c. ř. s., odvolací soud jest jím vázán, a jest odvolání, podané v nové čtrnáctidenní lhůtě podáno včas. Stížnost není opodstatněna. Nelze o tom pochybovati, že odvolací soud byl oprávněn podrobiti svému posudku ono usnesení. Prvý soud protokolární odvolání žalované nevrátil ve smyslu §u 85 c. ř. s. k napravení formální vady, nýbrž odmítl je pro formální vadu, a nařídil jí podání nového odvolání v nové lhůtě. Kdyby se byl zachoval dle §u 85 c. ř. s., byla by neprodlužitelná (konečná) lhůta 14denní k podání odvolání (§ 404 c. ř. s.) došla prodloužení po rozumu druhého odstavce §u 485 c. ř. s., ale stanoviti novou lhůtu odvolací pro nové odvolání nebyl prvý soud oprávněn. Ostatně odvolací soud správně poukázal ve svém usnesení ku předpisu §u 90 zákona o soudní organisaci, dle něhož se prvý soud měl zachovati. Usnesení prvého soudu neodpovídá zákonu, a, poněvadž odvolací soud jest povinen, jak z předpisu §§ů 420 a násl. c. ř. s. vyplývá, zkoumati z moci úřední, zda při podání odvolání neprodlužitelná lhůta 14denní byla zachována, při čemž přirozeně musí se zabývati usneseními a úkony, spadajícími do doby po vydání rozsudku prvého soudu, a podrobiti je svému posudku, právem podle §u 474 odstavec druhý c. ř. s. odmítl jako opožděné odvolání, které došlo na soud prvé stolice po uplynutí této lhůty, počítané ode dne doručení rozsudku k rukám žalované strany, jež do usnesení prvého soudu ze dne 5. května 1924 si nestěžovala.

Čís. 4107.

U místních drah nepotřebují přechody v rovině kolejí závor, není-li jich zřízení pro zvláštní místní poměry ministerstvem požadováno. Dráha jest ovšem i tu i bez nařízení dohlédacích úřadů povinna učiniti potřebná bezpečnostní opatření.

(Rozh. ze dne 2. září 1924, Rv I 284/24.)

Manželka žalobcova byla, přecházejíc koleje místní dráhy v nádražní třídě v K., zachycena vlakem a usmrcena. Žalobní nárok proti eráru nebyl ani soudem procesním, ani soudem odvolacím uznán co do důvodu po právu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Ministerské nařízení ze dne 14. září 1854, čís. 238 ř. zák. nařizuje sice v §u 10 písm. d), by křižovatky drah s veřejnými cestami byly opatřeny závorami, ale zákon ze dne 31. prosince 1894, čís. 2 ř. zák. z roku 1895 ustanovuje v čl. 1, že u místních drah, jakou jest i dráha, o niž tu jde, lze upustiti od bezpečnostních opatření nařízených staršími předpisy, pokud jest to vzhledem ku zvláštním dopravním a provozovacím poměrům a jmenovitě ku předepsané rychlosti vlaků dle uznání ministerstva přípustno. Důsledně ustanovují dopravní předpisy vydané ministerstvem železnic pro místní dráhy, že přechody v rovině kolejí nepotřebují zábran, není-li jich zřízení pro zvláštní místní poměry ministerstvem požadováno. Jelikož v projednávaném případě ani při stavbě dráhy ani později zřízení zábran dohledacími úřady nařízeno nebylo, nelze přičítati železnici zavinění na úrazu manželky žalobcovy podle §u 1311 obč. zák. pro přestoupení předpisu, vydaného za tím účelem, by podobným úrazům bylo zabráněno. Dlužno ovšem souhlasiti s dovolatelem, že dráha jest i bez nařízení dohlédacích úřadů povinna učiniti všechna potřebná bezpečnostní opatření a že ručí za jich opomenutí, ale žalobce neprokázal, že k uvarování nehod na kritické křižovatce bylo kromě předepsaných a zachovávaných opatření třeba také ještě zřízení závor. Poukazuje v té příčině pouze na úraz své manželky a zjištěnou značnou frekvenci. Úraz, který jest předmětem sporu, k takovému důkazu nestačí, neboť dle skutkových zjištění nižších soudů, které jsou nepošinutelným již základem rozhodnutí i dovolacího soudu, mohla manželka žalobcova při obyčejné pozornosti, kterou § 1297 obč. zák. ukládá každému za povinnost, slyšeti pískání přijíždějícího vlaku, vlak sám včas spatřiti a nechati jej před sebou přejeti, takže její úraz nemožno přičítati nedostatku zábran, nýbrž jen nedostatku její vlastní pozornosti. Že zjištěná frekvence na křižovatce sama o sobě nutnost zábran nedokazuje, plyne již ze srovnání s poměry ve velkých městech, kde při mnohem větších frekvencích jsou přechody pouličních drah volny. Že jiné zvláštní okolnosti závor vyžadovaly, žalobce netvrdí, a vzhledem k dlouholetému trvání křižovatky v nynějším stavu a svědectví přednosty provozu, že se jiné neštěstí na ní ještě nestalo, patrně nemůže ani tvrditi. Právem uznaly proto nižší soudy, že ostatní předepsaná a zachovávaná bezpečnostní opatření k odvrácení úrazů dostačí, zřízení závor není třeba a že nelze v jich nezřízení spatřovati zavinění dráhy.

Čís. 4108.

Zcizil-li příjemce bezelstně věc jemu omylem došlou, aniž se tím obohatil, nelze na něm ničeho požadovati.

(Rozh. ze dne 2. září 1924, Rv I 791/24.)

Žalovaná banka zaslala dne 23. ledna 1919 žalující bance šek na 9.513 K k inkasu u uherské poštovní spořitelny s výslovným podotknu-

tím, aby jí, žalované, poukázala peníze prostřednictvím filiálky banky Ž. v H., pakli jí šek ten bude skutečně honorován. Počátkem února 1919 žalovaná od filiálky banky Ž. v H. peníz onen obdržela hotovým složením bez jakékoli výhrady a peníz ten bez průtahu vyplatila Jaroslavu M-ovi, jemuž onen peníz byl poukázán. Šek nebyl však poštovní spořitelnou uherskou honorován a žalující 10. února 1919 původní dobropis stornovala. Žaloba o zaplacení 9.513 Kč byla oběma nižšími soudy zamítnuta, odvolacím soudem z těchto důvodů: Dle §u 1431 obč. zák. lze žádati věc zpět, pokud jest ještě u příjemce. Zde však 9.513 K bylo vyplaceno Jaroslavu M-ovi a naskytuje se otázka, co jest právem, když příjemce věc, jemu omylem došlou, zcizil, jak tomu jest v tomto případě. Otázku tuto nelze řešiti dle §u 1437 obč. zák., nýbrž dle §u 1431 obč. zák. V tomto zákonném ustanovení není přímo řešen případ, když věc plněná není již v držení příjemce, a dlužno tedy použíti dle §u 7 obč. zák. obdoby a tato podává se z opatření poslední věty §u 1441 obč. zák. Dle této jest v případě, když nikoli věc, ale jednání bylo plněno, odměnu, přiměřenou užitku, zjednanému příjemci, nahraditi tomu, kdo plnil, co dlužen nebyl. Zcela něco podobného jest i tehdy, když plněná věc byla zcizena a mohl by tedy dle oné obdoby od příjemce býti požadován peníz úměrný zjednanému užitku, tak aby příjemce ze škody plátcovy neměl užitku. Pakli že však příjemce věc zcizil, aniž by se byl tím obohatil, nemůže na něm býti nic požadováno. Žalovaná, která jednala bezelstně, peníz 9.513 K již v rukou nemá, nemůže proto k vrácení jeho býti přidržána a mohla by v tomto případě žalobkyně domáhati se na žalované toho, co tato ještě v rukou má, totiž hodnoty onoho prospěchu, který žalované vzešel z toho, že přijala onen peníz a vyplatila jej Jaroslavu M-ovi. Že a jaký prospěch z toho žalované vzešel, žalobkyně netvrdí, a také neprokázala.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Právní posouzení věci i obdobné použití poslední věty §u 1431 obč. zák. odpovídá správnému výkladu tohoto §u. Tak posuzuje věc i nauka, a stačí poukaz na výklad §u 1431 obč. zák., obsažený ve Stubenrauchově komentáři k tomuto zákonu, s nímž shoduje se úplně právní názor odvolacího soudu. Dovolání snaží se marně vyvrátiti správnost tohoto názoru tvrzením, že bylo povinnosti žalované strany, by vyžádala si od svého komitenta částku jemu bezdůvodně vyplacenou, po případě by postoupila nárok ten žalobkyni, mimo to pak, že žalovaná může v promlčecí lhůtě 40 let žádati od svého komitenta vrácení částky jemu omylem vyplacené. Tento názor není správný. Povinností žalované bylo, by vyplatila Jaroslavu M-ovi částku jemu poukázanou, jakmile ji obdržela. Výplatou částky té vyhověla žalovaná banka ať již jako komisionářka anebo jako zmocněnec povinnosti, převzaté přijetím složenky, obsahující příkaz, by poukázané peníze byly vyplaceny Jaroslavu M-ovi, a neměla práva, výplatu zdržovati, jakmile obdržela sama poukázanou hotovost bez jakékoli výhrady. Měl proto Jaroslav M. vůči žalované bance nárok na výplatu, a banka vyplativši mu částku tu, nejednala v omylu, nýbrž konala jen svou povinnost. Nevzešel proto žalované bance proti M-ovi nárok podle §u 1431 obč. zák. na vrácení částky, jak dovolání předpokládá. Tím méně lze říci, že by byla výplatou částky té obohacena, což platí i o předchozím přijetí peněz.

Čís. 4109.

Žaloba o obnovu.

Napotomní odchylný znalecký posudek o téže věci v jiném řízení není důvodem obnovy dle §u 530 čís. 7 c. ř. s.

Předpis §u 531 c. ř. s. nevztahuje se k důkazu, jenž byl odmítnut pro procesuální nepřípustnost.

(Rozh. ze dne 2. září 1924, Rv I 869/24.)

Žaloba o obnovu byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Obnovy řízení domáhala se žalobkyně dle obsahu žaloby ze dne 8. prosince 1923 z důvodů §§ 530 čís. 7 a 531 c. ř. s., jež provedla v podstatě takto: 1. K §u 530 čís. 7 c. ř. s. Dle posudků znalců, v základním sporu slyšených, nebyla žalobkyně (tehdy žalovaná) do roku 1906 duševně chorou (šílenou nebo blbou), její duševní choroba a nepříčetnost nastala teprve v roce 1906. Dle posudků znalců, slyšených v její opatrovnické věci, vydaného v roce 1923 k vůli zrušení zbavení svéprávnosti stala prý se její dřívější duševní choroba prokazatelně zjevnou již od roku 1903, t. j. v době, kdy dle přesvědčení soudu v základní rozepři udržovala cizoložný styk s R-em. Byla-li však choromyslnou již tehdy, nemůže jí tato skutečnost býti přičítána k vině a rozvod manželství mohl býti vysloven jen z viny manžela (tehdejšího žalobce). 2. K §u 531 c. ř. s. Podle posudku znalců v základním sporu nebyla nynější žalobkyně pro zjištěné šílenství způsobilou, by dle pravdy své poznatky sdělila, důsledkem čehož soud procesní návrh na její slyšení jako strany o tom, že ji její manžel k cizoložství s R-em vybízel a jí tento poměr odpustil, dle §u 372 c. ř. s. zamítl. Dle úsudku lékařů v řízení opatrovnickém jest nyní duševně zdráva a odpadl tedy důvod, který tehdy zabránil provedení tohoto důkazu. Při ústním jednání ze dne 21. ledna 1924 uplatnila nynější žalobkyně rozšířením žaloby další důvod obnovy podle §u 530 čís. 7 c. ř. s. tvrdíc, 3. že se a s i před měsícem dověděla od Augusty P-ové, že nynější žalovaný jí (Augustě P-ové) svého času (kdy, se neuvádí), říkal, že žalobkyni její poměr s R-em odpustil a že ona měla míti také tolik ohledu a odpustiti jemu. Dle §u 538 c. ř. s. má soud při žalobě o obnovu, než nařídí o ní ústní jednání, předem zkoumati, zda žaloba jest opřena o zákonný důvod odporu (§§ 529—531 c. ř. s.) a zda byla podána ve lhůtě zákonné. Soud prvé stolice nezachoval tohoto postupu a pokračoval opačně, neboť vešel bez tohoto

zkoumání ve věcné projednání žaloby a, shledav ji bezdůvodnou, uvedl ve svém rozhodnutí, že odpadá potřeba zkoumati, zda byla podána v zákonné lhůtě. Správně měla býti žaloba, pokud jde o důvody odporu k odstavci 1 a 2, již z původu odmítnuta pro nedostatek zákonných předpokladů §u 538 c. ř. s., a to z těchto důvodů: Ad 1. Odchylný druhý posudek znalecký o téže věci nehledě ani k tomu, že jde o posudek v jiné právní věci vydaný, nemůže opodstatniti důvod o obnovu dle §u 530 čís. 7 c. ř. s., který má na mysli jen nové okolnosti a důkazy, dosud neprovedené. V tomto případě obírá si žalobkyně za důvod k obnově nikoliv nový důkaz znalecký, neboť ten byl v předchozím sporu náležitě proveden, nýbrž jen jiný úsudek jiných znalců v jiné právní věci v poslední době vydaný. Dle §u 362 c. ř. s. může býti znalecký důkaz, arciť jen ve sporu, znovu proveden jen tehdy, když posudek slyšených znalců je neúplným nebo si odporuje, jinak jest jeho opakování dle zákona nepřípustno. Ad 2. Dle §u 531 c. ř. s. lze obnovu řízení povoliti také ku provedení důkazů, jež byly dle §u 279 odstavec druhý c. ř. s. z jednání vyloučeny, pakli použití jich bylo by zjevně přivodilo rozhodnutí pro stranu příznivější. Nehledě však ani k náležitosti zřejmé úspěšnosti, nejde v tomto případě o vyloučení závažného důkazu ve smyslu §u 279 c. ř. s., nýbrž o odmítnutí důkazu po rozumu §u 275 c. ř. s. pro jeho procesuální nepřípustnost, odůvodněnou v §u 372 c. ř. s. Žaloba o obnovu byla by v tomto bodě i opožděna vzhledem na předpis §u 534 čís. 5 c. ř. s. Vzhledem k těmto zřejmým, formelně právním nedostatkům žaloby, není třeba se obírati její věcnou stránkou. Ad 3. Dle §§ 534, 536 c. ř. s. dlužno nárok na obnovu řízení uplatniti žalobou, jež svým obsahem musí vyhovovati náležitostem §u 536 c. ř. s. Lze ponechati stranou, zda vzhledem k tomu, že každý důvod odporu jest o sobě zvláštním důvodem k žalobě, musí tedy samostatně a odděleně od druhých zkoumán a posuzován býti a že má býti již v žalobě po stránce formelní náležitě opodstatněn, lze vůbec uznati formelně přípustným, aby některý další důvod k odporu uplatněn býti mohl za ústního jednání rozšířením žaloby. Neboť v přednesu svém, na toto rozšíření se vztahujícím, žalobkyně neuvedla určitěji ani doby nové skutečnosti ani doby, kdy o ní vědomosti nabyla, a neopodstatnila též, že beze své viny tento důvod dříve uplatniti nemohla, důsledkem čehož obě nižší stolice žalobu i po stránce tohoto důvodu k odporu neoprávněnou uznaly.

Čís. 4110.

Společnost s r. o. (zákon ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák.).
Ručení dle §u 2 odstavec druhý zákona nastává jen tenkráte, jednáno-li jménem společnosti na ten způsob, že se tím vůči osobám nezasvěceným dávalo na jevo nebo předstíralo, že společnost již skutečně trvá i právně.

(Rozh. ze dne 2. září 1924, Rv I 946/24.)

Inž. Rudolf V., inž. Robert J. H. a inž. Ladislav Š. sdružili se za účelem obchodu s kosmetickými přípravky ve společnost, jež měla býti ustavena jako společnost s ručením obmezeným; k tomuto ustavení se a důsledkem toho k právní existenci společnosti jako takové nedošlo, ježto zápis společnosti do rejstříku nebyl povolen. Na schůzi společníků (valné hromadě) ze dne 22. srpna 1921 bylo za přítomnosti všech společníků jednáno o tom, že je nutno, by splaceny byly základní členské podíly po 200.000 Kč a, ježto inž. Rudolf V. požadované na něm doplnění jeho již složeného podílu 66.000 Kč na 200.000 Kč zajistiti nemohl, usnesli se druzí dva společníci na tom, by jeho podíl 66.000 Kč byl vrácen s tím, že se může hlásiti za společníka, až bude moci svůj podíl takto doplniti a že do té doby nemůže činiti nároku, by byl za společníka pokládán. Inž. Rudolf V. nebyl s tím srozuměn a na důkaz toho odepřel podpis zápisu o této schůzi, dopisem ze dne 24. srpna 1921 se však rozhodl pro přijetí vkladu a žádal o jeho vyplacení, k čemuž však nedošlo. Svou pohledávku na vyplacení podílu postoupil inž. Rudolf V. žalující bance, jež se domáhala zaplacení na základě §u 2 zákona o společnostech s r. o. na žalovaném inženýru Ladislavu Š-ovi tvrdíc, že žalovaný ručí jí osobně a solidárně z tohoto závazku, ježto prý jednal jménem společnosti (s r. o.), dosud nezapsané. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby, Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Oba nižší soudy přiklonily se k žalobcovu stanovisku a vyhověly žalobě s odůvodněním, že šlo sice z původu o vnitřní záležitost, že však okamžikem vyloučení inž. V-a, jež on přijal, nastal nový právní poměr mezi ním a společností, dle něhož on se stal věřitelem společnosti, dosud nezapsané, důsledkem čehož žalovaný ručí osobně a solidárně, ježto za tuto společnost jednal. Názor tento pokládá Nejvyšší soud za pochybený. Dle §u 2 odstavec druhý zákona o společnostech s ručením obmezeným neexistuje společnost s ručením obmezeným jako taková právně před svým zápisem do rejstříku a, jedná-li se před tím jménem společnosti, ručí jednající osobně rukou nerozdílnou. Předpis tento shoduje se zúplna s normou čl. 211 obch. zák. o akciové společnosti a dle shodné nauky a praxe uznává se za předpoklad tohoto ručení, by jednáno bylo jménem společnosti na ten způsob, že se tím na jevo dává nebo předstírá, že společnost již skutečně trvá i právně. V tomto případě není zde předpokladů tohoto zákonného předpisu. Z doslovu i zřejmého smyslu a účelu zákona vysvítá, že předpis tento platiti má ve prospěch osob třetích, které, nejsouce do poměrů zasvěceny, vstupují v právní styky s jednately takových společností v důvěře, že společnost, jménem které jednatelé jednají, právně trvá a jich jednáním jest zavázána. Tento ručební závazek jest odvozen ze zákonné normy čl. 55 obch. zák., citovaného v §u 2 (2) zák. o společnostech s r. o., dle něhož ten, kdo uzavře obchod jako prokurista neb obchodní zmocněnec bez prokury neb obchodní plné moci, ručí třetímu, který o nedostatku zmocnění nevěděl, osobně dle práva obchodního. Závazkem tím ukládá se tudíž jednatelům, by osobním a solidárním ručením zastoupily nedostatek zákonného zmocnění, jehož se jim před náležitým právním ustavením společnosti ještě nedostávalo. V tomto případě netřeba o tom uvažovati, zda inž. V.

byl anebo svým vyloučením se stal takovou osobou vnější, důležito a jedině rozhodno jest, že jako dosavadní společník zamýšlené společnosti do jejích právních poměrů byl dokonale zasvěcen a tedy věděl, že společnost dosud právně neexistuje a že druzí dva společníci nemají zákonného oprávnění, jejím jménem jednati. Dle těchto úvah nemůže se žalobkyně na zavazovací důvod §u 2 zák. o společnostech s o. r. dle práva odvolávati.

Čís. 4111.

Objednatel může kdykoliv odvolati nedokončené objednané dílo a není povinen, by liknavému podnikateli určoval dle ustanovení §u 918 a 919 obč. zák. přiměřenou dodatečnou lhůtu.

(Rozh. ze dne 2. září 1924, R II 201/24.)

Proti žalobě podnikatele o umluvený plat za dílo (odvezení dřeva), jež pro ustoupení žalovaného od smlouvy nebylo provedeno, namítl žalovaný objednatel, že dílo nebylo splněno vinou žalobcovou. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: Právní názor prvého soudu, že žalovaná strana již proto byla oprávněna ustoupiti od smlouvy a to vzhledem k tomu, že při smlouvě o dílo neplatí ustanovení §u 918 obč. zák., jelikož o podnikatelově prodlení má § 1168 obč. zák. zvláštní ustanovení, nepovažuje odvolací soud za správné. § 1168 obč. zák. již předpokládá, že podnikatel není v prodlení a stanoví jeho nároky, když objednatel práci odvolá, úmyslně ji zmaří nebo nedojde-li k dílu pro náhodu v osobě objednatelově. To však, kdy ocitne se podnikatel v prodlení, nestanoví citovaný §, nýbrž mají ustanovení o tom §§ 918 a 919 obč. zák. První soud nezjistil, zda byla žalobci udělena dodatečná lhůta a zda bylo ji vzhledem k tomu, že nákladní listy byly vráceny, dáti třeba, a neprovedl důkazů o okolnostech těch. Pro případ, že žalobce nebyl v prodlení, bylo by prvnímu soudu řešiti také otázku, zda žalobce tím, že dílo nebylo vykonáno, něco uspořil a tedy si to musí nechati započísti, jelikož žalovaná strana tvrdí, že žalobci ušel jen nepatrný zisk.

Nejvyšší soud k rekursu žalovaného zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by, nehledě k použitým zrušovacím důvodům, znovu o odvolání rozhodl.

Důvody:

Rekursu nelze upříti oprávněnosti, pokud vytýká usnesení odvolacího soudu nesprávné právní posouzení věci. Již z povahy smlouvy o dílo plyne, že hlavní zájem na provedení díla má objednatel, neboť dílo zhotovuje podnikatel podle jeho příkazů tak, by vyhovovalo účelu a potřebám objednatelovým, pro něž jest určeno. Z toho patrno, že rozhodující vliv na uskutečnění díla přísluší objednateli a řídí se jeho zájmy a proto ho zákon nezavazuje, že objednané dílo musí za všech okolností dáti provésti, nýbrž přiznává mu oprávnění, že může kdykoli objednané dílo, pokud není dokončeno, podle své vůle odvolati. Přísluší-li objednateli právo, bez udání důvodů ustoupiti od objednávky, i když jest podnikatel bedlivým, nemůže se právní postavení objednatele zhoršiti podnikatelovou liknavostí. Podnikatel nemůže objednatele nutiti k dodržení smlouvy o provedení díla, nýbrž má jen nárok na smluvenou odměnu, bylo-li provedení díla zmařeno objednatelem, t. j. skutečnostmi, nastavšími v jeho osobě, a prokáže-li podnikatel, že byl ochoten dílo splniti (§ 1168 obč. zák.). Ježto tedy provedení díla jest závislým na vůli objednatele a tento může před jeho skončením kdykoli od smlouvy ustoupiti, jest lhostejno, zda použije svého práva až v době, kdy podnikatel jest s plněním v prodlení, a není ovšem ani povinen, aby liknavému podnikateli určoval podle ustanovení §§ů 918 neb 919 obč. zák. (ve znění třetí dílčí novely) přiměřenou lhůtu dodatečnou. Otázky, zda byla žalobci dodatečná lhůta žalovaným k plnění určena a zda bylo jí třeba vzhledem k tomu, že žalovaný vrátil nákladní listy, jsou tedy pro rozhodnutí sporu nezávažnými, neboť v něm bude především řešiti otázku, zda byl žalobce ochoten dílo splniti a zda bylo mu v tom zabráněno okolnostmi, nastavšími v osobě objednatelově. Otázka, zda žalobce něco ze smluvené odměny za dílo ušetřil, neb ušetřiti mohl tím, že díla neprováděl, má význam podružný a bude ji teprve řešiti, kdyby odvolací soud dospěl ve věci samé ku přesvědčení, že nárok žalobcův jest oprávněným. Napadené usnesení odvolacího soudu, zrušující rozsudek prvého soudu z důvodu, že se nezabýval a náležitě nevysvětlil výše dotčených okolností, nemajících pro spor podstatné důležitosti, nevyhovuje tudíž ustanovení §u 496 čís. 2 a 3 c. ř. s. Bylo proto důvodnému rekursu vyhověti, usnesení odvolacího soudu zrušiti a uložiti mu, by o odvolání znova rozhodl.

Čís. 4112.

Duplikát nákladního listu musí obsahovati též číslo nákladního listu, poznámku o převzetí a odvážení zboží. Jinak jest podezřelým a nesmí naň bankou býti vyplacena akreditovaná kupní cena.

(Rozh. ze dne 2. září 1924, Rv II 758/23.)

Žalobkyně koupila od Vladimíra U-a zboží. Zaplacení kupní ceny bylo umluveno v ten způsob, že žalobkyně zřídí akreditiv u žalované banky, jež vyplatí prodateli kupní cenu proti předložení duplikátu nákladního listu. Vladimír U. předložil žalované duplikáty nákladních listů, načež mu žalovaná vyplatila akreditovanou kupní cenu. Ježto se napotom zjistilo, že duplikáty, předložené žalované bance, byly padělky, a žalobkyně zboží nedošlo, domáhala se na bance náhrady škody. Žalobě bylo oběma nižšími soudy vyhověno, odvolacím soudem mimo jiné z těchto důvodů: Odvolatelka vytýká, že výpověď znalce je v tom nepřesvědčivá, že znalec prohlásil nákladní list bez čísla jednou za podezřelý, jednou za nepodezřelý, a protože soud nezjistil, proč znalec jest toho názoru, že duplikát nákladního listu musí

obsahovati přijímací potvrzení dráhy. Proto prý neměl soud prvé stolice založiti svůj rozsudek na výpovědi tohoto nevěrohodného a nespolehlivého znalce. Ale otázka, zda duplikát jest správným či podezřelým, není otázkou ryze odbornou, o níž by soud mohl rozhodovati jen na základě výslechu znalce. Jest spíše otázkou právní. Dle §§ů 60 a 61 žel. dopr. ř. a §§ů 4, 13 a 14 a 21 instrukce pro dopravu zboží lze tuto otázku rozřešiti bez přibrání znalce. Dle těchto ustanovení vydává se duplikát po naložení zboží (§ 61 žel. dopr. ř.). Musí proto souhlasiti s prvopisem, jak to přikazuje jednak instrukce a jednak to plyne i z pojmu duplikátu jako druhého vyhotovení samotného prvopisu, musí tedy duplikát obsahovati všechna ta udání a potvrzení, která jsou předepsána pro prvopis. Dle instrukce má dráha před převzetím zboží poznačiti prvopis číslem nákladního listu a zřízenec, přejímající nákladní zboží, musí potvrditi příjem před orazítkováním (vydáním) originálu, pokud se týče duplikátu. Totéž, tedy jak číslo nákladního listu, tak i potvrzení o příjmu zboží vůbec, musí obsahovati i každý duplikát. Je-li navrženo stranou převážení zboží, jest odesílatel dle dopravního řádu oprávněn býti přítomen a tvoří potvrzení o váze zboží proti dráze plný důkaz. Podle toho vydává se potvrzení o odvážení zboží jako potvrzení o přijetí, tedy, je-li navržen duplikát, také přirozeně v duplikátu. Musí tedy obsahovati duplikát obzvláště i potvrzení zřízence dráhy, kolik zboží vážilo, bylo-li vážení navrženo. To plyne, jak z §u 61 žel. dopr. ř., tak jest i výslovně předepsáno v §u 21 instrukce. Neobsahuje-li tedy předložený duplikát ani čísla nákladního listu ani poznámky o převzetí ani poznámky o žádaném převážení, jest nesprávným a tudíž podezřelým. Proto ocenil první soud správně výpověď znalce, který potvrdil totéž, a nemusil soud druhého znalce o této otázce vyslýchati. Nesprávným jest názor odvolatelův, že stvrzení o příjmu zboží se vydává jen na požádání. Duplikát sám jest takovým stvrzením přijetí pro stranu a bylo oň také žádáno, ale to se netýká obsahu duplikátu. Nerozhodným jest pro posouzení nesprávnosti a podezřelosti duplikátu to, jak znalec prohlížel duplikáty a jakou manipulací zjistil podezřelost (nesprávnost). Odvolatelka míní, že jest rozhodno, zda duplikát byl podezřelým pro b a n k o v n í h o úředníka a to ještě nikoli všeobecně, nýbrž v konkretním případě, a dovozuje, že tak býti nemusilo, protože ani žalobkyně a její mandatářka, banka M. této podezřelosti nezpozorovaly, až teprve po 14 dnech, kdy zjistil, že zboží nedošlo, ba že ani železniční orgány nepovažovaly hned duplikát za podezřelý, když zkoumaly razítka, a neodmítly je hned. Než z výpovědi svědka H-a plyne, že železniční orgány, zejména přednosta stanice, hned pojal podezření o padělku, ale bylo by to i nerozhodno, zda i žalobkyně a její mandatářka banka M. v konkretním případě skutečně podezření pojaly. Rozhodno jest toliko, zdali žalovaná podezření pojati měla. Žalovaná banka jako mandatářka měla povinnost, zachovati vší péči řádného obchodníka při provádění mandátu, tedy i při zkoumání duplikátu, který sloužil za legitimaci asignatáře Vladimíra U-a ku vyzvednutí kupní ceny (§ 1009 a 1299 obč. zák.). Banka nebyla povinna zachovati pozornost obyčejného člověka při zkoumání této legitimace, nýbrž měla povinnost zdatného odborníka a musila vynaložiti péči větší, nežli kterou by bylo lze uložiti obyčejnému laiku. Ve smyslu §u 1299 obč. zák. jest totiž ten, kdo veřejně nabízí své služby k obstarání určitých záležitostí, povinen, vynaložiti péči odborníka a jest tudíž povinen, osvojiti si potřebné znalosti a nemůže se vymlouvati, že takových zvláštních znalostí nemá. Samozřejmě vyžaduje výplata peněz na duplikát, t. j. na potvrzenku dráhy o přijetí a případném odvážení zboží jako legitimaci k vybrání kupní ceny zvláštní odborné znalosti, aby se správnost vyhotoveného duplikátu mohla přezkoumati. Jest tedy pro posouzení zavinění žalované banky rozhodno jenom, zdali nesprávnost měla jí napadnouti jako odborníci. Že tomu tak skutečně jest a nesprávnost taková pro odborníka u duplikátu je, vyplývá již z toho, co bylo shora řečeno. Že i železniční orgán, zejména přednosta v B. takové podezření pojal a vyslovil, plyne z výpovědi svědka H-a. Nerozhoduje tedy, zda v projednávaném případě Vladimír U. jako asignatář k vybrání kupní ceny od žalobkyně zmocněný vybíral již dříve bezevší závady jiné akreditivy u žalované banky a proto prý u ní důvěry požívá. To by ještě nemohlo žalovanou zbaviti povinnosti ku zkoumání předložených duplikátů.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání a uvedl mimo jiné v

d ů v o d e c h:

Po právní stránce sdílí dovolací soud názor odvolacího soudu a poukazuje dovolatelku na důvody napadeného rozsudku, jež jsou v podstatě správné a nebyly vyvráceny dovolacím spisem. Že duplikát nákladního listu musí obsahovati číslo nákladního listu, poznámku o převzetí a o převážení zboží, odvolací soud správně odůvodnil již poukazem na pojem duplikátu. § 60 žel. dopr. ř. ovšem nepřichází v úvahu, jelikož jedná o přirážkách k dovoznému, avšak ostatní předpisy citované odvolacím soudem nasvědčují správnosti jeho názoru. Dovolatelka přehlíží zejména ustanovení §u 58 (6) žel. dopr. ř., že železnice má potvrditi v nákladním listě, že zjistila váhu a počet kusů, a že odesílací stanice, která provádí toto zjištění, má to potvrditi též na duplikátu nákladního listu nebo na přejímacím listu; dále přehlíží ustanovení čl. 21 instrukce, že předpisy o zkoumání a vyhotovení nákladních listů, jakož i o potvrzení váhy a počtu kusů platí také pro duplikáty. Úředník banky, která se zabývá vyplácením peněz proti předložení duplikátů nákladních listů, musí dle §u 1299 obč. zák. míti potřebnou k tomu znalost dotyčných zvláštních předpisů. Kdyby v tomto případě svědek Karel P., jako chef akreditivního oddělení žalované banky při zkoumání sporných duplikátů byl použil téže pečlivosti, jako znalec Karel N., nebyl by poukázal 55.000 Kč Vladimíru U-ovi. Za nedbalost svého úředníka ručí žalovaná banka dle §§ů 1299 a 1313 a) obč. zák.

Čís. 4113.

Bankovní úřad ministerstva financí jest oprávněn domáhati se splacení zápůjček, poskytnutých Rakousko-uherskou bankou na lombard válečných půjček. Bankovní úřad má způsobilost státi na soudě.

(Rozh. ze dne 2. září 1924, Rv II 311/24.)

Žalobu Bankovního úřadu ministerstva financí o zaplacení zápůjčky, poskytnuté Rakousko-uherskou bankou lombardem válečných půjček, procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání uplatňuje formálně jen dovolací důvod nesprávného právního posouzení, ale vytýká mimo to i zmatečnost posavadního řízení dle §u 7 c. ř. s. pro nedostatek procesní způsobilosti žalujícího Bankovního úřadu ministerstva financí. Činí tak neprávem. Bankovní úřad byl zřízen na základě zmocnění zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n., vládním nařízením ze dne 12. května 1919, čís. 246 sb. z. a n., jako pomocný orgán ministerstva financí, současně byl však vybaven také úkoly veřejného ústavu, provozujícího úvěrní obchody (§ 2 stanov čís. 246/1919) a obstarávajícího jmenovitě úkoly a obchody cedulové banky. Jest tedy nejen státním úřadem, nýbrž i samostatnou právnickou osobou, která jest způsobilá pod svou neprotokolovanou firmou (§ 2 stanov) nabývati práv a bráti na sebe závazky (§ 9) a tedy i žalovati a býti žalována. V §u 14 stanov upravuje se dokonce věcná a místní příslušnost soudů pro žaloby na Bankovní úřad, a ukládá se finanční prokuratuře, by Bankovní úřad na soudě zastupovala. Tím jest jeho procesní způsobilost přímo uznána. Nesprávné právní posouzení spatřuje dovolatelka v zamítnutí námitky nedostatku aktivní oprávněnosti ke sporu, kterou odůvodňovala tvrzením, že Bankovní úřad není po právu v držení zažalované lombardní pohledávky, poskytnuté svého času Rakousko-uherskou bankou. I tato námitka jest lichá. Převod pohledávky s Rakousko-uherské banky na Bankovní úřad vysloven byl §em 38 vládního nařízení čís. 246/19, které, byvši vydáno na základě zmocňovacích zákonů čís. 84/1919 a 187/1919, má samo moc zákona. Marně se snaží dovolání o důkaz, že § 8 zákona čís. 187/1919 neobsahuje zmocnění ku převzetí lombardních zápůjček. Vypočítávajíc jednotlivá, tam udělená zmocnění, uvádí dovolání tento předpis v německém překladě s nesprávnou interpunkcí a proto nesprávně. Dle správného doslovu byl jím ministr financí zmocněn, aby pečoval o oběh a opatření platidel ve státě Československém a aby za tím účelem zařídil, čeho zapotřebí v poměru k Rakousko-uherské bance, buď cestou smluvní neb nařizovací a aby vůbec obstarával funkce státní cedulové banky, zřídil k tomu účelu bankovní úřad atd. Po výměně bankovek Rakousko-uherské banky za československé státovky a po vyvázání této banky z funkce československé cedulové banky bylo nutno, by bylo učiněno opatření i o lombardních zápůjčkách, které Rakousko-uherská banka poskytla ve své funkci cedulové banky a jež jí v jejích, nyní Československou vládou stažených bankovkách měly býti splaceny. Této potřebě bylo vyhověno právě předpisem §u 38 nařízení čís. 246/1919, nebyly jím tedy meze zákonného zmocnění překročeny. Dovolatelka tvrdí, že právě uvedený předpis jest v rozporu s mírovými smlouvami a že byl parlamentním schválením a prohlášením těchto smluv ve sbírce zákonů a nařízení zrušen. I to i ono tvrzení jest mylné. Mírová smlouva zavazuje sice republiku Československou k zachování povinností jí převzatých a ku vydání zákonů a nařízení k tomu potřebných, nemůže však sama vydání těchto zákonů a nařízení nahraditi a na vnitřních právních zřízeních republiky ničeho změniti. I zmocňovací zákon čís. 187/1919 i nařízení čís. 246/1919 zůstaly mírovými smlouvami nedotčeny i v tom případě, že by s nimi skutečně byly v rozporu. Toho tu však není. Z pouhého ustanovení mírových smluv, že i majitelé bankovek, nacházejících se mimo území Československé republiky, mají rovné právo na všechna aktiva banky, a že likvidace banky náleží komisařům zřízeným reparační komisí, nelze onen rozpor dovozovati. Vždyť dle §u 38 nařízení nebyly lombardní zápůjčky převzaty bez úplaty, nýbrž proti tomu, že budou Rakousko-uherské bance vyplaceny i s úroky v jejích bankovkách, a že Československá vláda převezme vůči dlužníkům nejen všechna práva, nýbrž i všechny závazky. Nenastala tedy ani v právním stavu dlužníků tímto zákonným postupem změna, ani nebyla jí aktiva Rakousko-uherské banky ztenčena. Ostatně se všechny tyto úvahy staly bezpředmětnými provedenou likvidací Rakousko-uherské banky, při které dle vyhlášky ministerstva financí ze dne 13. prosince 1923, čís. 237 sb. z. a n., bylo převzetí lombardních zápůjček nástupnickými státy, na jichž území byly, smluveno (hlavní dohoda ze dne 7. června 1921) a reparační komisí dne 18. června 1921 schváleno. Jelikož právě reparační komise byla mírovými smlouvami pověřena, by provedla likvidaci Rakousko-uherské banky, stal se jejím schválením postup lombardních pohledávek i se stanoviska mezinárodního i se stanoviska Rakousko-uherské banky platným a závazným, a vyhovuje všem podmínkám soukromého práva. Likvidační úmluvy, uveřejněné vyhláškou čís. 237/23, nejsou mezinárodní smlouvou, nýbrž provedením mírových smluv o likvidaci Rakousko-uherské banky, nepotřebovaly tedy ani schválení presidenta republiky ani parlamentu. Nesprávné jest tvrzení, že zasáhly do soukromých práv dlužníků Rakousko-uherské banky tím, že jim uložily splacení dluhu znějícího na rakousko-uherské koruny v korunách československých. Tato povinnost byla dlužníkům uložena neodvisle od likvidace Rakousko-uherské banky již v §u 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n., takže by žalovaná byla povinna svůj dluh zaplatiti v československých korunách i kdyby platila přímo Rakousko-uherské bance.

Čís. 4114.

V tom, že ode dne, kdy reklamována ztracená zásilka a požadována náhrada škody ve švýcarských francích až do dne výplaty v této měně poklesl kurs švýcarského franku stoupnutím Kč, nelze spatřovati újmu ve smyslu §u 1333 obč. zák.

(Rozh. ze dne 2. září 1924, Rv II 317/24.)

Nárok na náhradu škody ze ztráty zboží na cestě z Československa do Italie byl reklamován dne 28. května 1921; náhrada požadována ve

švýcarských francích. Dráha vyplatila náhradu ve švýcarských francích dne 13. března 1923. Žalobou domáhal se příjemce na dráze náhrady škody, způsobené mu prý opožděným placením a spatřoval prodlení žalované v tom, že platila teprve 13. března 1923, ač reklamace byla podána již 28. května 1921, způsobenou škodu pak ve znehodnocení švýcarských franků v době od 28. května do 13. března 1923. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Je mezi stranami nesporno, že žalující strana žádala placení náhrady škody za ztracené zboží (§ 88 žel. dopr. ř.) ve švýcarských francích a že žalovaný erár proti tomu ani dříve ani za sporu ničeho nenamítal a zaplatil žalobci požadovaný peníz s 6% úrokem od doby reklamace do dne zaplacení, ovšem ve švýcarských francích. Žalovaný erár míní, že poměr švýcarského franku k čsl. koruně nepřichází v úvahu, poněvadž opožděné vyplacení zavinila žalující strana sama tím, že náhradu škody reklamovala teprve po více jak třech čtvrtích roku a tím šetření u cizozemských drah ztížila. Odvolací soud shledává v tom, že žalovaný erár platil náhradu škody ve švýcarských francích s požadovanými úroky, uznání nároku v celé jeho podstatě, tedy i splatnost v době ohlášení a také prodlení v placení. Byl-li však žalovaný erár v prodlení, jest zodpovědným za následky dle ustanovení čl. 283 a 336 obch. zák. a musí vyrovnati škodu, jež žalobci skutečně vzešla. Ta spočívá ale netoliko ve ztrátě úroků, nýbrž i ve změně kursu. Poněvadž bylo zjištěno, že rozdíl mezi švýcarskými franky a čsl. korunou byl a co do výše nebylo se strany žalované ničeho namítáno, byl odvolací důvod nesprávného právního posouzení shledán opodstatněným, bylo odvolání vyhověno.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Podle ustálené judikatury tohoto nejvyššího soudu platí ustanovení §u 1333 obč. zák., že škoda, vzniklá prodlením v placení, se nahražuje úrokem jenom, pokud liknavostí dlužníka nevzešla věřiteli žádná jiná majetková újma, než že nemohl ode dne splatnosti dluhu využitkovati dlužné, hodnotně nezměněné, částky, nelze však věřiteli zabraňovati, by dle všeobecných zásad o náhradě škody se nedomáhal další náhrady, byla-li mu zaviněným prodlením dlužníkovým způsobena škoda i v jiných směrech, zejména tím, že poklesem měny byla dlužná částka znehodnocena. Taková další náhrada byla přiznávána na příklad v dobách katastrofálního poklesu německé marky. Podmínkou tohoto dalšího nároku jest, by věřitel další škodu skutečně prokázal. V té příčině žalobce tvrdí a bylo zjištěno pouze, že kurs švýcarského franku v poměru ku československé koruně klesl od 28. května 1921 do 13. března 1923 ze 1209 na 641, tedy skoro na polovici. Ale tento zjištěný kursovní rozdíl není sám o sobě ještě důkazem, že se švýcarský frank znehodnotil, totiž ztratil na kursu také proti nákupní síle. Že švýcarský frank v oné době ztratil na kursu také proti jiným, jmenovitě proti hodnotným valutám, žalobce netvrdí a nebylo zjištěno; že ztratil na kursu proti československé koruně, nepotřebovalo se státi jeho znehodnocením, stačila k tomu změna ve vnitřní hodnotě československé koruny. Okolnost, že tato koruna jest v Čsl. republice zákonným platidlem, nečiní z ní ještě míru pro ocenění vnitřní hodnoty cizozemských měn. Vnitřní hodnotou peněz jest dle §u 988 obč. zák. hodnota drahého kovu, jejž obsahují neb představují, a tu jest známo, že právě švýcarský frank náleží k valutám hodnotným a že válečné a poválečné zmatky měnové zůstaly na jeho vnitřní hodnotu bez patrnějšího vlivu. Žalobce nevysvětlil, proč reklamoval náhradu škody ve švýcarských francích, ač mohl ji žádati v korunách československých, ani jakým způsobem došel k ocenění své škody na požadovanou částku 1575 šv. franků. Podle §u 88 žel. dopr. ř. jest dráha povinna nahraditi obecnou obchodní cenu, kterou mělo ztracené zboží na místě a v čase odeslání, a cenu tuto lze pravidelně určiti jen v tuzemské měně. Ale ať již žalující strana došla ku svému ocenění ve švýcarských francích tím, že přepočítala prostě cenu v československých korunách podle kursu v den odeslání na franky švýcarské, to snad právě za tím účelem, aby svůj nárok zajistila proti případnému poklesu měny československé, ať byla cena cukru následkem vázanosti obchodu s exportním cukrem již od počátku určena v těchto francích, v obou případech byla cena vyjádřená ve švýcarských francích cenou pevnou a určitou, od případného kolísání československé měny neodvislou. I při poklesu kursu proti československé koruně mohla kupní síla švýcarského franku proti jiným valutám a jinému zboží zůstati nezměněnou, a jeho vnitřní hodnota nedotčenou. Naproti tomu stoupla s kursem na Zurych i kupní síla československé koruny, takže vnitřní hodnota stejného množství československých korun dne 13. března 1923 byla vyšší než 28. května 1921, a výplatou dlužných švýcarských franků dne 13. března 1923 podle kursu ze dne 28. května 1921 by byl žalobce na úkor žalované dráhy obohacen. Nelze proto důkaz znehodnocení švýcarských franků pokládati za provedený, škodu, jejíž náhradu žalující strana požaduje, za prokázánu, a bylo obnoviti rozsudek prvního soudu, jímž byla žaloba zamítnuta.

Čís. 4115.

Rozhodčí soudy (paritní komise) zmíněné ve Směrnicích pro úpravu poměru mezi zemědělci a zemědělskými dělníky v Čechách pro rok 1920 a 1921, jsou závazny pro zaměstnance a zaměstnavatele, kteří v rámci směrnic uzavřeli kolektivní smlouvu.

(Rozh. ze dne 3. září 1924, R I 509/24.)

Zemědělský dělník domáhal se na nájemci dvora dodání mléka a dřeva, odvozuje žalobní nárok z kolektivní smlouvy na rok 1920 a 1921. K námitce nepřípustnosti pořadu práva soud prvé stolice žalobu odmítl. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, dále ve věci jednal. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Právním základem vzájemného poměru stran je kolektivní smlouva mezi zemědělci a zemědělskými dělníky pro rok 1920 a 1921, což uznavají obě strany. Ta sestává předně ze »Směrnic«, vydaných zemským ústředním úřadem práce v Praze, jejichž všeobecná ustanovení byla stejná pro oba roky. To strany uznávají. Směrnice upravují jednotným způsobem vzájemné poměry mezi zemědělci a jejich dělnictvem jen pokud se týče otázky deputátu, organisací, doby pracovní, výpovědi, rozhodování ve sporech a platnosti maximální a minimální hranice, ponechávajíce ujednání přesných výměr mzdových v rámci těchto hranic zvláštní prováděcí úmluvě, kterou nutno mezi oboustrannými zástupci každého okresu pro příslušný okres po případě i pro jeho jednotlivé části včas ujednati (§ 1). Takovou mzdovou smlouvou pro 1920 je předložená »pracovní a mzdová smlouva« pro okres R. a L. a pro rok 1921 »prováděcí smlouva«, uzavřena v L. dne 17. února 1921. Obě uvádějí, že jejich základem jsou směrnice. Směrnice upravují otázku rozhodování sporů mezi příslušníky smluvních stran v §u 5. Pro řešení menších sporů si mají strany ustanoviti po jednom důvěrníku, kteří si zvolí předsedu. Ve sporech většího významu lze žádati rozhodnutí příslušné okresní paritní komise pro zemědělskou práci, jejíž rozhodnutí je pro obě strany závazné. Proti straně, která by se rozhodnutí paritní komise nepodrobila, lze nastoupiti cestu práva. Pro rozhodnutí sporu zásadního rázu a většího významu je zřízena zemská paritní komise pro práci zemědělskou při zemském poradním sboru. Jejímu rozhodnutí se musí obě strany podrobiti. Z uvedených ustanovení je jasno, že tyto rozhodčí soudy jsou pro obě strany závazny. Plyne to z ustanovení o paritních komisích pro menší spory, kde se nařizuje: »u s t a n o v í s i obě strany« a z ustanovení o zemské paritní komisi, že jejímu rozhodnutí se m u s í strany podrobiti. Nemělo by tedy smyslu, stanoviti jinou zásadu právě pro skupinu sporů prostředního významu. Slova: »lze žádati . . .« nelze vysvětlovati tak, že by strana mohla vznésti rozepři na paritní komisi nebo na řádný soud. Tomu zřejmě nasvědčuje ustanovení »prováděcí úmluvy«, odst. A, část všeobecná, kdež je uvedeno: »Rovněž podrobují se obě strany . . . . ve sporných záležitostech bezpodmínečně rozhodnutím příslušné okresní paritní komise.« Ustanovení směrnic, že proti straně, která by se rozhodnutí paritní komise nepodrobila, lze nastoupiti cestu práva, nelze vykládati v tom smyslu, že ustanovení o příslušnosti okresní paritní komise není závazným. Tím by byl zřejmě zmařen účel, kterého mínila smlouva dosáhnouti zřízením paritních komisí, totiž by spory rozhodovali příslušníci stavu stran, tedy jakési znalecké komise. Tím méně lze z tohoto ustanovení usuzovati, že straně je napřed volno vznésti rozepři na paritní komisi, a, kdyby s jejím rozhodnutím nebyla spokojena, zahájiti teprve spor u řádného soudu. Proto je nutno odmítnouti názor žalobců, že tyto paritní komise jsou jenom »arbitrem«, tedy sprostředkovatelem dohody. Smlouvy byly beze vší pochybnosti uzavřeny písemně a ustanovují orgány různé od řádných soudů pro rozhodování sporů z pracovního poměru zemědělského dělnictva k zaměstnavatelům. Obsahují tedy směrnice smlouvu o rozsudím (§ 577 c. ř. s.). Ustanovení ta jsou podle předcházejících úvah závazna pro příslušníky smluvních organisací. Žalobce i žalovaný jsou jimi vázáni, neboť žalobce se dovolává kolektivní smlouvy pro uplatnění svého nároku a vznesl tuto rozepři již na okresní paritní komisi. Tím dal zřejmě na jevo, že se jim podrobil. Proto je bez významu jeho námitka, že on se žalovaným neuzavřel prováděcí smlouvy. Vždyť právě povaha kolektivní smlouvy s sebou nese, že za členy organisací jednají zástupcové. Žalovaný se rovněž dovolává této smlouvy na obranu proti žalobcovu nároku. Není přípustno, by žalobce uznával jenom její část — ustanovení o mzdě, — a neuznával druhé, — ustanovení o rozhodování sporů. Prvý soud tedy právem uznal, že pro řešení tohoto sporu je příslušna paritní komise, nikoliv soud. Která paritní komise, — zda místní pro řešení malých sporů, či okresní pro řešení větších sporů, — záviselo na vůli žalobcově. Ten již volbu provedl tím, že žalobu vznesl na okresní paritní komisi. Tato komise rozhodla o části jeho nároku, — na náhradu za nedodané mléko. Ze spisu není zřejmo, zda ten výrok nabyl moci práva, zda tedy je rozepře částečně rozhodnuta. Tato okolnost je však pro řešení tohoto sporu bezvýznamna, protože žalovaný vznesl obranu nepřípustnosti pořadu práva, ta byla shledána odůvodněnou a proto není potřebí zjišťovati, zda žalobcův nárok byl rozhodčím soudem právoplatně zamítnut. Z těchto důvodů bylo rekursu vyhověti.

Čís. 4116.

Řádně provedené fusi ve smyslu čl. 247 obch. zák. věřitelé akciové společnosti zabrániti nemohou.

Mimo případy v obchodním zákoně výslovně uvedené nelze při obchodech považovati mlčení za souhlas.

(Rozh. ze dne 3. září 1924, R I 656/24.)

Žalovaný pojistil se u společnosti S., jež přešla fusí na společnost A. Žalobě společnosti A o zaplacení pojistné premie p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e vyhověl, o d v o l a c í s o u d zrušil napadený rozsudek a přikázal prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, věc znovu projednal. D ů v o d y: Prvý soud, maje za prokázáno, že společnost S., s kterou žalovaná firma uzavřela smlouvu pojišťovací, přešla fusí v novou společnost A., jest toho mylného náhledu právního, že žalovaná firma musí smlouvu pojišťovací s novou pojišťovnou dodržeti, nepřikládá žádného významu dopisu ze dne 11. července 1922, jímž žalovaná dle svého tvrzení oznámila straně žalující, že nesouhlasí s přenesením smlouvy na ni a že následkem toho pokládá pojištění za zrušené a neuznal na další důkaz, žalovanou nabídnutý, že žalobkyně proti obsahu dopisu toho ničeho nenamítala. Soud odvolací nesdílí však tohoto názoru. Jest sice pravda, že fusí ve smyslu čl. 247 obch. zák. převádí se celé jmění, tedy jak aktiva tak i pasiva z jedné společnosti na jinou a že jest fuse vlastně universální sukcessí. Avšak fusí dosavadní společnost, zde S., s níž žalovaná firma uzavřela pojišťovací smlouvu, ztrácí úplně právní jsoucnost, úplně zanikla a na místo ní nastupuje společ-

nost nová, zde společnost A.; jde tu tedy o změnu jedné ze smluvních stran. Změna ta není zajisté lhostejnou pro druhého smluvníka, zde žalovanou, neboť na místě pojišťovací společnosti, ku které žalovaná strana měla důvěru, nastoupila společnost jí úplně neznámá. Není tudíž žalovaná firma povinna dodržeti smlouvu se společností S. nadále s novou společností A. (obdoba § 1405 obč. zák.) a jest pak pro spor důležito, zjistiti tvrzení žalované, že dopisem ze dne 11. července 1922 skutečně žalující firmě oznámila, že nesouhlasí s přenesením pojišťovací smlouvy na ni a že pokládá pojištění za zrušené a že pak žalující strana na dopis ten vůbec neodpověděla.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by o odvolání znovu rozhodl.

Důvody:

Řádně provedené fusi ve smyslu čl. 247 obch. zák. věřitelé akciové společnosti zabrániti nemohou. To plyne jasně ze zákonných ustanovení tohoto předpisu: stanoví sice ochranná pravidla ve prospěch věřitelů, nějakého jich vlivu na platnost fuse však nedopouští. Nemůže proto přijíti v úvahu ustanovení §u 1405 obč. zák. (§ 1 obch. zák.). Fuse tedy žalovanou váže. Jiná jest však otázka, zda pojišťovací smlouva nebyla snad přece zrušena srovnalou vůlí stran a to mlčky ve smyslu §u 863 obč. zák., jak stěžovatel ve svém odvolání uplatňuje a proto doplnění řízení se domáhá. Leč v tom ohledu s jeho náhledem nelze souhlasiti. Jde o obchod a platí proto pro obě strany ustanovení obchodního zákona (čl. 271 čís. 3 a 27 obch. zák.). Obchodní zákon však nemá všeobecného pravidla, podobného §u 863 obč. zák., naopak má zvláštní výslovná ustanovení, v nichž mlčení považuje za souhlas. Jsou to ustanovení čl. 319 odstavec druhý, 323 odstavec prvý, 339 odstavec čtvrtý, 347 odstavec druhý až čtvrtý a 364 odstavec druhý obch. zák. Z toho však opakem plyne, že v jiných případech nelze při obchodech považovati mlčení za souhlas. Je tedy dopis žalovaným tvrzený ze dne 11. července 1922 bezvýznamným a doplnění řízení zbytečným.

Čís. 4117.

Soud povolující exekuci pro pohledávku, vymáhanou státem, není oprávněn zkoumati, zda pohledávka státu skutečně přísluší.

Potvrzení o vykonatelnosti exekučního titulu dle §u 1 čís. 13 ex. ř. nemusí se státi doložkou na listině vykazující titul exekuční, může se tak státi i v návrhu samém.

(Rozh. ze dne 3. září 1924, R I 693/24.)

Na základě výkazu o nedoplatcích dávky z majetku a poplatků povolil soud prvé stolice exekuci vnuceným vkladem zástavního práva na nemovitostech dlužníků. Rekursní soud vyhověl rekursu dlužníků potud, že povolil záznam zástavního práva. Důvody: Dle §u 1 čís. 13 ex. ř. může býti povolena uhražovací exekuce na základě platebních příkazů a výkazů o nedoplatcích daní a poplatků jen tenkráte, když jest na nich řádně potvrzena vykonatelnost daní (poplatků). Na předloženém výkazu však potvrzení vykonatelnosti schází, pročež není exekučním titulem a tudíž na základě jeho nelze povoliti exekuci uhražovací. Jelikož však žádost o vklad zástavního práva zahrnuje v sobě i žádost za záznam jeho a dle dvorního dekretu ze dne 24. října 1806, čís. 789 sb. z. s. k záznamu zástavního práva pro daně a poplatky stačí pouhá žádost povolaného úřadu o zajištění a dle nař. ze dne 18. ledna 1898 čís. 28 ř. zák. jest berní úřad oprávněn v zastoupení finanční prokuratury zakročovati při vymáhání pohledávek erárních, bylo povoliti knihovní záznam pro veřejné dávky shora uvedené. Pokud však stěžovatelé brojí proti tomu, že vymáhané dávky dlužni nejsou a že neobdrželi ani platebního příkazu, jest rekurs bezpodstatným, neboť soud není oprávněn přezkoumati, zda vymáhaná pohledávka eráru vůbec a zejména proti osobám, vůči nimž se vymáhá, přísluší, ponévadž o této otázce jsou toliko finanční úřady oprávněny rozhodovati a rozhodování o tom vůbec na pořad práva nepatří. Mají-li povinní za to, že eráru vymáhaná pohledávka nepřísluší, nebo že vymáhání její jest předčasné, nebo nesprávné, mají na vůli u příslušných finančních úřadů v řádné cestě stolic a po případě po bezvýsledném vyčerpání jejím u správního soudu odporovati předepsání (vymáhání) požadovaných dávek.

Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu vymáhajícího věřitele obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Rekursní soud správně dovozuje, že soud, exekuci povolující, není oprávněn přezkoumávati, zda vymáhaná pohledávka eráru vskutku přísluší; i poukazuje se v tomto směru na správné důvody napadeného usnesení. Za to však nelze přisvědčiti rekursnímu soudu, pokud dovozuje, že exekuční titul dle §u 1 čís. 13 ex. ř. nemá doložky vykonatelnosti a proto že nelze exekuci vkladem povoliti. Druhá stolice přehlédla, že výkaz o nedoplatcích, který jest v tomto případě exekučním titulem, jest v exekučním návrhu samém označen jako vykonatelný. Návrh tento, začínající slovy »podle vykonatelného výkazu atd.«, jest pak podán přímo tím úřadem, který dle výnosu ministerstva financí ze dne 21. dubna 1913, čís. 45.257/10 (uveřejněného ve věstníku ministerstva spravedlnosti 1913 str. 140) jest povolán k potvrzení vykonatelnosti; návrh též jest podepsán v předepsané formě (k úřední pečeti připojeny jsou podpisy dvou úředníků). To stačí; potvrzení o vykonatelnosti nemusí býti na listině titul exekuční vykazující samé ve formě doložky, může se státi i v návrhu samém. Nebylo proto zákonného důvodu, nevyhověti návrhu vymáhajícího věřitele, a bylo proto obnoviti usnesení prvé stolice, návrhu zcela vyhovující.

Čís. 4118.

Dodatečný souhlas vlastníka k poznámce dle §u 297 a) obč. zák. smí se státi jen bez újmy práv knihovních věřitelů, kteří spojením strojů s nemovitostí nabyli již na nich knihovních práv zástavních.

(Rozh. ze dne 3. září 1924, R II 299/24.)

Na základě prohlášení ze dne 17. května 1924 domáhala se firma K., by bylo poznamenáno její vlastnictví ku strojům, dodaným do mlýna. Soud prvé stolice návrh zamítl, rekursní soud poznámku povolil. Důvody: První soud zamítl žádost a odůvodnil zamítnutí tím, že v letech 1921 a 1922 vloženo bylo na nemovitost zástavní právo za pohledávky dvou jiných věřitelů, a že v obou případech bylo poznamenáno, že veškerá mlýnská zařízení i stroje jsou rovněž pro tyto pohledávky v zástavě, pročež je patrno, že stroje byly příslušenstvím nemovitosti, takže k povolení žádané poznámky jest zapotřebí dle §u 297 a) obč. zák. svolení všech předcházejících věřitelů. Tento názor nesdílí rekursní soud z těchto důvodů: Žadatelka vyhradila si dle prohlášení ze dne 17. května 1924 ke všem dodaným strojům a všem zařízením vlastnické právo až do úplného zaplacení, při čemž uvedeny byly veškeré tyto stroje, které byly spojeny s touto nemovitostí, poněvadž žadatelka provedla v tomto mlýně k žádosti knihovního majitele instalaci těchto strojů. Z druhů těchto strojů vysvítá ovšem, ačkoliv to výslovně udáno není v prohlášení, že stěžovatelka nedodala mlýnských strojů, nýbrž že zřídila elektrické osvětlení. Poněvadž dle onoho prohlášení provedla stěžovatelka instalaci strojů a vysloveno nebylo, že se jedná o náhradu strojů starých, musí knihovní soud za to míti, že se jedná vesměs o nové stroje a nová zařízení. První soud neměl vůbec zjišťovati okolnosti oproti třetím osobám, jsou-li také tyto knihovními věřiteli, které okolnosti se nedají bez dalšího šetření objektivně zjistiti, totiž zda dodané jmenovitě udané stroje byly dodány jako náhrada na místě strojů již v mlýně jako příslušenství se nacházejících, čili nic. Jedná-li se o náhradu stroje starého, tedy vyměněného, jest věcí dříve zapsaných knihovně oprávněných věřitelů, aby se bránili proti této poznámce. V tomto případě má každý z dříve zapsaných hypotekárních věřitelů právo stížnosti proti tomuto usnesení. První soud musí za to míti, že žadatelka a majitel mlýna byly by uvedly okolnost v prohlášení, kdyby se bylo jednalo o náhradu strojů. Bylo tedy vyhověti žádosti a ponechati hypotekárním věřitelům, jedná-li se o náhradu starých strojů, by se bránili dovolacím rekursem proti povolené poznámce ve smyslu tohoto usnesení.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Věci, jež po rozumu §u 297 obč. zák. jsou příslušenstvím nemovitosti, tedy i stroje a zařízení s nemovitostí za tím účelem spojené, by trvale sloužily k účelům, k němuž nemovitost jest určena, sdílejí osud věci hlavní, a zejména práva zástavní, nabytá k věci samé, vztahují se i na toto příslušenství (§ 457 obč. zák.). Aby však průmyslu usnadněno bylo opatřiti si dlouhodobý úvěr, potřebný k zřízení nebo doplnění provozovny, připuštěna byla poznámka §u 297 a) obč. zák. s účinky tamže stanovenými. Ve zprávě komise pro justiční věci čís. 78 příloh k stenogr. prot. panské sněmovny XXI. zasedání z roku 1912 se uvádí, že předpisy §u 297 a) jsou »doplňkem« — nikoli změnou — §u 297 obč. zák. a mají vyrovnati odporující si zájmy továren, stroje na úvěr dodávajících a k svému zajištění vlastnictví si vyhražujících s jedné, a ústavů reální úvěr poskytujících s druhé strany; vzhledem k tomu poznámka ona nemůže se dotýkati ochrany veřejné důvěry v knihu pozemkovou. Nabývá proto knihovní věřitelka na strojích, s realitou spojených a jejím příslušenstvím se stavších, knihovního práva zástavního již oním spojením s nemovitostí, ač-li nebyla nejpozději při spojení strojů s nemovitostí jako jejího příslušenství poznamenána v pozemkové knize pro dodavatele strojů výhrada vlastnictví po rozumu §u 297 a) obč. zák. Z toho plyne, že vlastník nemovitosti dle předpisu §u 297 a) obč. zák. sice sám jest povolán k tomu, by dal souhlas k poznámce dle cit. §u, ale že toto svolení vlastníka k této poznámce státi se smí jen bez újmy práv knihovních věřitelů, kteří spojením strojů s nemovitostí nabyli již na nich knihovních práv zástavních. Jest proto v takovém případě, kde realita v čase dodatečného svolení k poznámce jest stížena právy zástavními, k povolení poznámky třeba souhlasu těch knihovních věřitelů, kteří již na strojích knihovního zástavního práva nabyli. V prohlášení vlastníkově ze 17. května 1924, k jehož obsahu lze při vyřízení knihovní žádosti jedině přihlížeti (§ 94 čís. 3 knih. zák.), uvedeno jest, že firma, o poznámku žádající, již provedla instalaci strojů a celého zařízení, které byly s touto nemovitostí spojeny a že, ježto si vyhradila vlastnictví k nim, dává vlastník svolení k poznámce. Tudíž v čase vystavení této listiny a tím spíše v čase podání knihovního návrhu (19. května 1924) bylo spojení strojů s nemovitostí již provedeno, čímž ipso facto nabyla stěžovatelka, pro niž již v pořadí ze 17. června 1922 vázne právo zástavní za pohledávku 110.000 Kč, i k těmto strojům práva zástavního, a toto již nabyté právo nemohlo býti dotčeno pozdějším jednostranným jednáním vlastníkovým, jakým jest prohlášení ze 17. května 1924. Neměla býti proto poznámka dle §u 297 a) obč. zák. povolena bez souhlasu dovolací stěžovatelky, i bylo proto usnesení prvého soudu, žádost o poznámku zamítající, obnoviti, aniž bylo třeba obírati se tím, zda může jíti o případ v druhé větě v §u 297 a) obč. zák. uvedený, totiž o pouhou výměnu starých strojů za nové.

Čís. 4119.

Zrušení výsady §u 207 horn. zák., vyslovené zákonem ze dne 2. července 1924, čís. 177 sb. z. a n., působí již od počátku účinnosti zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 4. září 1924, R I 717/24.)

Exekuci na mzdu horníka pro pohledávku výživného ze zákona soud prvé stolice usnesením ze dne 30. června 1924 nepovolil. Rekursní soud usnesením ze dne 21. července 1924 exekuci povolil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Nejvyšší soud vyslovil plenárním usnesením čís. sb. n. s. 1665 zásadu, že ustanovení §u 207 horn. zák. nedoznalo změny zákonem ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n. K opačnému přesvědčení nestačil původní doslov §u 6 zákona, zbavující platnosti všechny dosavadní zákony a nařízení, jež odporují předchozím ustanovením, neurčivše blíže, o jaké zákony a nařízení jde. Důsledkem tohoto svého judikátu stál Nejvyšší soud po dobu platnosti zákona čís. 314/1920 na tom, že nelze ve smyslu §u 207 horn. zák. vésti exekuci na platy horníků ani pro výživné, kterýž náhled sdílí v tomto případě i prvý soud. Tento právní stav změnil se však dnem, kdy vstoupil v účinnost zákon ze dne 2. července 1924, čís. 177 sb. z. a n., t. j. dnem 2. srpna 1924. § 1 tohoto zákona ponechal v platnosti první větu §u 6 zák. čís. 314—20 znějící: zákon tento účinkuje 10. dnem po vyhlášení, kteréž se stalo 8. května 1920, tedy dnem 18. května 1920. Druhá věta byla změněna, rozšířena a zní nyní: »Současně pozbývají platnosti všechny dosavadní zákony a nařízení, jež odporují hořejším ustanovením, zejména veškeré dosavadní předpisy o tom, že exekuce na některé ze služebních platů, uvedených v §u 1, nebo na výslužné, odbytné a zaopatřovací platy, uvedené v §u 2, jest zcela nebo z části vyloučena.« Tímto doplněním zákona čís. 314/20 byl dodatně zrušen i § 207 horn. zák. a pozbyl tím právního významu onen judikát Nejvyššího soudu, opřený o původní (nyní však změněný) doslov zákona čís. 314/20. Ježto zákon, doplňující původní zákon čís. 314/20, vstoupil v účinnost dnem 2. srpna 1924, jest posuzovati i v tomto případě přípustnost exekuce pro pohledávku na výživném na platy horníků podle §u 6 zákona čís. 314/20 v nynějším jeho doslovu, jímž zrušen byl i § 207 horn. zák. Zákonodárce ponechal v platnosti první větu tohoto §u, stanovící počátek účinnosti 10. dnem po 8. květnu 1920, z čehož je patrno, že propůjčil tím tutéž časovou účinnost i druhé rozšířené větě tohoto §u, jejíž dodatek, nyní přidaný, jest jen autentickým výkladem původního ustanovení, že zrušení výsady působí ne teprv ode dne vyhlášení zákona ze dne 2. července 1924, nýbrž již od počátku působnosti zákona čís. 314/1920. V tomto směru působí dodatek k §u 6 zákona čís. 314/20, připojený zákonem z 2. července 1924, zpět, a proto jest posuzovati přípustnost exekuce podle nynějšího znění §u 6 zákona čís. 314/20 bez ohledu na to, že o exekuci bylo zažádáno, po případě že soud první stolice povolil exekuci před vyhlášením zákona ze dne 2. července 1924 a že exekucí vymáhá se výživné, splatné i za dobu před tímto dnem. Úmysl zákonodárcův je zřejmý, šlo mu totiž o to, by exekuci podrobeny byly i platy horníků, co ve skutečnosti zamýšlel již i zákonem čís. 314/20, aniž úmysl tento byl z doslovu zákona zřejmý. Nový zákon není změnou zákona čís. 314/20, nýbrž jen jeho doplňkem, obsahujícím výklad dřívějšího již ustanovení ne dosti jasného pro svůj příliš stručný doslov, takže nejde o práva dříve nabytá dle §u 5 obč. zák., nýbrž jedině o autentický výklad zákonného předpisu již dříve platného (§ 8 obč. zák.), jímž měla býti přiznána věřitelům práva, jichž dříve neměli (§ 207 horn. zák.).

Čís. 4120.

Kdo nabyl obchodu od kupce plného práva, jest oprávněn domáhati se zápisu staré firmy do obchodního rejstříku, třebas nebyla dosud v rejstříku zapsána.

Připojeno-li v nové firmě ku jménu rodovému jméno křestní, musí i toto býti vlastním jménem kupcovým.

(Rozh. ze dne 9. září 1924, R I 580/24.)

Opovědi Karla Z-a, by zapsána byla do rejstříku firma Josef Z., rejstříkový soud vyhověl, rekursní soud opověď zamítl. Důvody: Jedním z hlavních předpokladů převodu firmy jest nabytí obchodního závodu buď smlouvou, buď dědictvím a tento závod musí býti závodem kupce plného práva, neboť jen na tohoto vztahují se předpisy o firmách. Kdo tedy nabude firmy kupce, který nepožívá plného práva, nenabývá onoho práva firemního, a nemůže ho ani dodatečně nabýti zvětšením obchodu nebo jinakou přeměnou závodu v závod kupce plného práva. Jde-li o závod kupce plného práva, jest lhostejno, zda byla firma takového kupce v rejstřík zapsána čili nic, a může v tomto případě nabyvatel takového závodu žádati za zápis firmy, pod kterým tento závod veden byl, do obchodního rejstříku. Firma kupce neplnoprávního do rejstříku zapsána býti nemůže, neboť se na takového kupce nevztahují předpisy §u 7 uv. zák. k obch. zák. V tomto případě jde o nabytí závodu, dříve Josefem Z-em provozovaného, Karlem Z-em a na tomto jest, by prokázal, že Josef Z. byl plnoprávným kupcem ve smyslu §u 7 uv. zák. k obch. zák. a že tudíž také oprávněn byl domáhati se zápisu jeho firmy. V tom směru jest však přípisem berní správy zjištěno, že Josef Z., od něhož Karel Z. v roce 1910 obchod papírem převzal, byl zdaněn daní výdělkovou v r. 1910/11 sazbou **30 K**, tak že sazba daně výdělkové až do roku 1919 incl. nedosahovala výše 120 K dle tehdy platného předpisu §u 7 uv. zák. k obch. zák. Nebyl tudíž Josef Z. kupcem plného práva, neměl nároku na vedení firmy ve smyslu čl. 16 obch. zák. a nenabyl proto ani Karel Z., převzav závod svého otce, práva na vedení firmy »Josef Z« a nemůže se protokolace této firmy domáhati, poněvadž ani jeho předchůdce nebyl oprávněn žádati protokolaci této firmy.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Pokud se stěžovatel domáhá pro svůj závod zápisu firmy »Josef Z.«, pod kterým jménem tento závod vedl jeho otec, tedy zápisu staré firmy

ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA
právnické fakulty UJEP

ve smyslu čl. 22 obch. zák., sdílí Nejvyšší soud plně názor soudu rekursního, že se nedostává zákonných podmínek, aby tato firma mohla býti do obchodního rejstříku zapsána, a stačí v tom směru poukázati ku správným důvodům napadeného usnesení, jež nebyly vývody dovolacího rekursu vyvráceny. Pokud však stěžovatel právo k vedení firmy »Josef Z.« odvozuje z ustanovení čl. 16 obch. zák., dlužno uvésti toto: Je správným, že dle §u 7 uvozovacího zákona k obch. zák. a čl. I. zák. ze dne 30. června 1921, čís. 260 sb. z. a n. je stěžovatel oprávněn a dle čl. 19 obch. zák. také povinen, by svou firmu dal zapsati do obchodního rejstříku, poněvadž mu z jeho obchodu, jak doloženo sdělením berní správy, byla předepsána státní výdělková daň ve výši 800 Kč, tedy ve výši, zápis do obchodního rejstříku podmiňující. Stěžovatel však provozuje obchod sám a může tedy jeho firmu dle čl. 16 obch. zák. tvořiti jen jeho jméno rodové buď s připojením osobního (křestního) jména, nebo bez něho. Že tímto osobním (křestním) jménem může býti jen jeho vlastní, plyne nejen z doslovu a ze smyslu článku 16 obch. zák. a ze srovnání s doslovem druhého odstavce čl. 20 obch. zák., nýbrž také z úvahy, že nová firma — a o takovou jen může jíti — musí býti bezvýminečně pravdivou (čl. 22 a 24 obch. zák. a contr.). Pro názor, že by majitel závodu ve firmě užívati mohl odlišného, nepravého osobního (křestního) jména, tehdy, když pod tímto jménem v obchodním životě vystupuje a jest znám, není v zákoně opory. Nelze ostatně přehlédnouti, že by přípustnost použití nepravého osobního jména ve firmě za určitých okolností mohla vésti k obcházení předpisu čl. 22 obch. zák.

Čís. 4121.

Sdružení majitelů lesů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku jest společností dle §u 1175 a násl. obč. zák. a nemůže jako celek na soudě vystupovati. Lhostejno, že »Fond pro opatřování strojených hnojiv« postoupil uvedenému sdružení svá práva (zákon ze dne 22. prosince 1920, čís. 683 sb. z. a n.).

(Rozh. ze dne 9. září 1924, R I 586/24.)

Žalobce domáhal se na žalovaném »Sdružení majitelů lesů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku« se sídlem v Praze, vrácení příspěvku 450.000 Kč, který prý zaplatil jako člen tohoto »Sdružení« za mimořádnou těžbu lesní, domnívaje se, že má ve svých lesích z ušetřených reserv 15.000 m³ dřevní hmoty k disposici, čemuž tak nebylo, takže platil v mylném předpokladu. Procesní soud prvé stolice rozhodl rozsudkem ve věci, odvolací soud zrušil podle §§ů 6 a 7 c. ř. s. rozsudek i řízení jemu předcházející z důvodu zmatečnosti a odmítl žalobu. Důvody: Žalovaná strana napadá rozsudek prvého soudu především z důvodu zmatečnosti, kterou spatřuje v tom, že žalované »Sdružení« nejsouc právním podmětem, nemá procesní způsobilosti ve smyslu §u 1 c. ř. s. Tím byl by dán důvod zmatečnosti podle §u 7 a §u 477 čís. 5 c. ř. s. a soud odvolací má za to, že odvolání je v této příčině oprávněno. Podle smlouvy, týkající se utvoření a právních poměrů »Sdružení majitelů lesů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku« a obsahující tudíž stanovy tohoto sdružení, platí pro ně, pokud smlouva nic odchylného neustanovuje, předpisy §§ů 1175 a 1215 obč. zák. a má tedy sdružení toto právní povahu společnosti ve smyslu těchto zákonných ustanovení. Podle výslovného ustanovení smlouvy tvoří členské vklady 5,000.000 Kč společné jmění členů a bude po skončení úkolů »Sdružení« případný zbytek dle poměrů vkladů členů vrácen (odst. IV., VI). Závazky a práva »Sdružení« stíhají jednotlivé členy dle poměru podílů (odst. XII.). Již z toho je zřejmo, že »Sdružení« nemá samostatného neosobního jmění, které by sloužilo výhradně jeho účelům, a že není nositelem práv a závazků, nýbrž že jmění, účelům »Sdružení« ve formě vkladů věnované, náleží jednotlivým členům, kteří ručí osobně za dluhy společnosti. Tím je vyloučeno, že by »Sdružení« mohlo býti právnickou osobou, neboť k podstatě právnické osoby náleží samostatné neosobní jmění. Není-li žalované sdružení osobou právnickou, šlo by dále o to, patří-li snad mezi takové hromadné osoby, které, jako společnosti dle práva obchodního nebo jako společnosti s ručením omezeným dle zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák., anebo jako družstva podle zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák., mohou pod svou firmou nabývati práv a bráti na se závazky, na soudě žalovati a býti žalovány. Leč ani na tuto otázku nelze odpověděti kladně, protože ani v §§ 1175 až 1215 obč. zák. ani jinde není zákonného předpisu, který by toto oprávnění žalovanému sdružení propůjčoval. Pro právní povahu »Sdružení« nemá významu, zda účel jeho jest rázu veřejnoprávního či soukromoprávního, a poukazuje-li žalující strana na právní povahu fondu pro opatření strojených hnojiv, zřízeného podle zákona ze dne 22. prosince 1920, čís. 683 sb. z. a n., aby z toho těžila pro svůj názor, že žalované sdružení je také takovým právním podmětem, stačí zdůrazniti, že onen fond byl citovaným zákonem výslovně za osobu právnickou prohlášen, kterážto náležitost ve příčině žalovaného sdružení chybí. Poněvadž toto sdružení nemá povahy právního podmětu a tím ani procesní způsobilosti a vada tato napravitelna není, bylo dle §u 7, §u 477 čís. 5 a §u 478 odstavec prvý c. ř. s. rozhodnouti, jak se stalo.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Žalobcovu rekursu nelze přiznati oprávnění. Napadené usnesení vyhovuje zákonu i stavu věci a žalobci nepodařilo se vyvrátiti správnost důvodů odvolacího soudu. Lze tedy v celku odkázati na správné odůvodnění napadeného usnesení. K vývodům dovolacího rekursu jest dodati toto: Jde jedině o otázku, zda žalované »Sdružení majitelů lesů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku« jest takovým právním podmětem, který jako takový může práv nabývati a závazky podnikati, žalovati a žalován býti, který tedy má způsobilost býti ve sporu stranou, ať již běží o osobu právnickou v pravém slova smyslu (korporaci nebo nadaci), neb o ony společenstevní útvary, při nichž právo uznává zvláštn

jmění společenské a jednotnou representaci všech členů na venek, jež se jeví ve společenském označení (obchodní společnosti nebo společenstva). Právní povahu žalující strany lze nejlépe poznati ze »Smlouvy, týkající se utvoření a právních poměrů« Sdružení, z jejíhož obsahu odvolací soud správně vyvodil, že jde o společnost ve smyslu §§ů 1175 až 1215 obč. zák., a marně snaží se žalobce důvody odvolacího soudu otřásti. Předem nemá podkladu ve spisech žalobcovo tvrzení, že prý členství ve Sdružení jest pro všechny majitele lesa vysokého tvaru a ve výměře přes 30 ha nuceným; naopak vyplývá ze článku I. a III. smlouvy, že členové dobrovolně spojili se ve »Sdružení« k účelům, v čl. II. uvedeným. Vždyť žalobce sám tvrdí v žalobě, že »Sdružení« utvořeno bylo z přihlásivších se majitelů lesů na základě zvláštní smlouvy a že i on za člena se přihlásil. Žalobce smísil tu patrně členství ve »Sdružení« s předpisem §u 11 (4) zákona ze dne 22. prosince 1920, čís. 683 sb. z. a n., podle něhož právo »Fondu pro opatřování strojených hnojiv« nevztahuje se na lesní majetek menší 30 ha, a vyvodil z toho, že naopak vlastníci lesů ve výměře přes 30 ha, pro něž zmíněný § 11 platí, musí býti členy Sdružení, v čemž jest na omylu. Právní povaze Sdružení jako society není také na závadu definice §u 1175 obč. zák. a jeho nadpis, který mluví o společnosti výdělkové a o spojení ke společnému užitku, neboť jednak platí tytéž předpisy i o smlouvách, kterými by strany přivolily spojiti se k dosažení jakéhokoliv jiného dovoleného účelu prostředky majetkovými, jednak z obsahu smlouvy majitelů lesů jest zjevno, že uzavřena byla k hájení zájmů členů, aby jim jako majitelům lesů uvolněno bylo ke vlastní disposici a tím ovšem k výhodnějšímu zpeněžení dříví v §u 11 (1) cit. zákona uvedené, na jehož výkup měl právo »Fond pro opatřování strojených hnojiv«. Poukazuje-li tedy žalobce na ustanovení čl. II. poslední odstavec smlouvy, že Sdružení nesleduje účel výdělečný, skytá jen další doklad pro to, že Sdružení není samostatným, od svých členů rozdílným podmětem právním, jenž by mohl pro sebe zisku a práv nabývati a závazky podnikati. Zcela případně doličuje odvolací soud ze článku IV., V. a XII. smlouvy — podle kterých vklady členů tvoří společné jejich jmění, zbytek podstaty s přirostlými úroky bude po skončení úkolů Sdružení členům vrácen podle poměru vkladů, nestačí-li podstata, rozvrhne se ztráta poměrně na členy a závazky i práva Sdružení stíhají jednotlivé členy dle poměru podílů — že jest to smlouva o společnost po rozumu §§ 1175 až 1215 obč. zák. Jakékoliv pochybnosti v tomto směru vylučuje čl. XV. smlouvy, který zní: »Pokud úmluva tato nic odchylného neustanovuje, platí předpisy §§ 1175 až 1215 obč. zák.« Z obsahu smlouvy jest tedy zjevno, že se těsně přimyká k předpisům obč. zák. o výdělkové společnosti; že tu jde o spolčení majitelů lesů — pokud tito podléhají předpisu §u 11 shora citovaného zákona — k cíli odvrácení nebo aspoň seslabení majetkové újmy, kterou by prováděním zákona a vyplacením toliko kalkulační ceny podle §u 11 (2) snad utrpěli, a k docílení volné disposice nad dřívím zákonu podléhajícím, jež by zejména podle smlouvy s Fondem vývozem výhodněji zpeněžiti mohli; dále, že vklady členů — pokud by jich nebylo upotřebeno na úplatu Fondu za právo, podle §u 11 (6) cit. zákona postoupené, tvoří společnou podstatu, která jest společným jměním společníků (§§ 1183 a 1192 obč. zák.); dále že každému společníku náleží podíl na zisku a ztrátě (§§ 1193 a 1198 obč. zák.); že práv pro společnost nabytých nabývají a ze závazků spolkových jsou právi jednotliví společníci (§ 1203 obč. zák.) a že po zrušení společnosti rozdělí se zbývající jmění mezi společníky (§ 1215 obč zák.), vše to poměrně podle poměrů podílů. Není tu tedy neosobního jmění účelového, které náleží k podstatě osoby právnické, ani zvláštního jmění společenského s jednotnou representací všech členů na venek (osobního jmění účelového), které náleží k podstatě obchodních společností a společenstev. Krátce, není tu hromadné osoby. Společnost po rozumu občanského zákona není hromadnou osobou, nýbrž práva a závazky její jsou právy a závazky společníků a společnost jako taková nemůže ani žalovati ani žalována býti, nemá samostatné právní osobnosti (tak i stálá praxe, na př. rozhodnutí vídeňského nejv. soudu čís. 7592 sb. Glaser-Unger a rozhodnutí zdejšího soudu čís. 1917 sb. n. s.). Z toho, co posud vyloženo, plyne jasně, že nemůže býti řeči ani o soukromé korporaci (spolku po rozumu §u 26 obč. zák. a §§ 6 a 7 zákona ze dne 15. listopadu 1867, čís. 134 ř. zák.), t. j. o jednotě osob, která, jsouc nezávislá na existenci jednotlivých členů, směřuje k určitému dovolenému účelu se jměním, jež nikomu nenáležejíc, výhradně k účelům spolkovým slouží má. Tím méně ovšem lze mluviti o veřejné korporaci, jak snaží se dovoditi žalobce, tvrdě, že Sdružení převzalo část úředních funkcí Fondu pro opatřování strojených hnojiv podle zákona ze dne 22. prosince 1920, čís. 683 sb. z. a n. Žalobce zneuznává především podstatu veřejné korporace, jako nutného, na vůli účastníků nezávislého, řádně organisovaného a státní mocí uznaného svazku společenského, který má plniti úkoly jemu přikázané. Vše to u žalujícího Sdružení chybí. Žalobce však také mylně vykládá předpis §u 11 zákona ze dne 22. prosince 1920, čís. 683 sb. z. a n. a §u 3 statutu vl. nař. ze dne 30. prosince 1920, čís. 1 z roku 1921 sb. z. a n. Fond pro opatřování strojených hnojiv v roce 1921 byl ovšem právnickou osobou (nadací), ale jen proto, že to § 3 (3) cit. zákona tak ustanovil. Tento Fond byl podle §u 11 (6) cit. zákona a §u 3 cit. nařízení zmocněn, aby práva jemu na výkup dříví náležející postoupil jiným osobám, společnostem a pod., nebo jim práva ta svěřil k výkonu. Samozřejmě mohl Fond svá práva postoupiti jen právním podmětům již existujícím, ať osobám fysickým, nebo právnickým, ať společnostem obchodním, nebo organisacím družstevním (§ 3 statutu), nemohl však tímto postupem nějakou právnickou osobu teprve tvořiti, nemohl svou právnickou osobnost na nějaké spolčení osob utvořené ad hoc přenésti. Tím, že Fond uzavřel dne 6. října 1921 se »Sdružením majitelů lesů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku« smlouvu, kterouž mu za úplatu 70,000.000 Kč svá práva podle §u 11 (6) cit. zákona postoupil, a tím, že smlouva ta byla schválena Státním pozemkovým úřadem a ministerskou radou, nic nebylo změněno na existenci o právní povaze Sdružení, tím nebyla žádná hromadná osoba založena, jež by pod společným jménem (firmou) mohla žalovati nebo žalována býti. Tím také nebylo Sdružení pověřeno vý-

konem nějakých úředních funkcí Fondu, právě tak jako by tomu nebylo ani u osoby fysické. Tím byla jen zpeněžena práva Fondu, která mu podle §u 11 cit. zákona příslušela a která mu měla býti zdrojem příjmů, aby mohl dostáti svému úkolu, opatřiti strojená hnojiva. Netřeba se tuto zabývati otázkami, které žalobce v dovolacím rekursu nadhazuje a které navazuje na obtíže, jež by byly spojeny s uplatňováním nároků proti všem jednotlivým členům Sdružení, jichž prý jest asi 200; jen tolik nutno podotknouti, že názorem tuto hájeným není nijak dotčena otázka, zda smlouva mezi Fondem a Sdružením jest platná a zda a pokud členové Sdružení, ku správě jeho záležitostí zvolení (čl. VIII. až XI. smlouvy), platně jednali a mohou jednati jménem všech společníků nebo jménem společnosti jako jejich plnomocníci (§§ 1190 a 1201 první věta obč. zák.).

Čís. 4122.

Pozemková reforma.

Přiznání požadovacího nároku nad výměru §u 3 zákona čís. 318/1919, jest pokládati za zcizení zabrané půdy, jež ke své platnosti vyžaduje souhlasu Státního pozemkového úřadu dle §u 7 zákona čís. 215/1919 v doslovu čl. I. zákona čís. 108/1921. Souhlas ten dlužno spatřovati v tom, že Státní pozemkový úřad proti příkazovacímu usnesení v zákonné lhůtě nepodal opravného prostředku.

(Rozh. ze dne 9. září 1924, R I 621/24.)

Usnesením ze dne 7. srpna 1920 přiznal okresní soud drobným pachtýřům pozemky, náležející k zabranému deskovému velkostatku, a vyrozuměl o tom též Státní pozemkový úřad, jenž si do usnesení nestěžoval. Teprve v roce 1924 vznesla Obvodová úřadovna Státního pozemkového úřadu do tohoto usnesení rekurs, jejž rekursní soud odmítl pro opozděnost. Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Stěžovatelka má potud pravdu, pokud zdůrazňuje, že přiznání požadovacího nároku nad výměru §u 3 zákona o zajištění půdy drobným pachtýřům ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n., jest pokládati za zcizení zabrané půdy, jež ke své platnosti vyžaduje souhlasu Státního pozemkového úřadu dle §u 7 zákona ze dne 16. dubna 1919, čís. 215 sb. z. a n., v doslovu čl. I. zákona ze dne 11. března 1921, čís. 108 sb. z. a n. Ale na omylu jest stěžovatelka, pokud tvrdí, že v tomto případě nebyl udělen souhlas Státního pozemkového úřadu, jehož snad bylo třeba. Usnesení okresního soudu ze dne 7. srpna 1920, jímž byly mimo jiné i pozemky ve výměře 10 ha 6 a 34 m², patřivší k zabranému deskovému velkostatku, dle zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n., přiznány do spoluvlastnictví Janu Sch-ovi a soudruhům, bylo doručeno Státnímu pozemkovému úřadu v Praze dne 23. srpna 1920. Doručení stalo se právě za tím účelem, by Státní pozemkový úřad mohl po případě odporovati přiznání pozemků do vlastnictví pachtýřů proto, že nebylo šetřeno předpisů záborových zákonů. Státní pozemkový úřad nepodal v zákonné lhůtě opravného prostředku proti příkazovacímu usnesení, a tím dal — byť ne výslovně, tož mlčky (§ 863 obč. zák.) — souhlas k přiznání oněch pozemků, pokud bylo tohoto souhlasu snad potřebí. Z toho plyne jednak, že, i kdyby okresní soud byl nedbal předpisů §u 3 zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n., neboli, jak stěžovatelka vytýká, byl překročil meze své příslušnosti, chyba ta byla by napravena bývala dodatečným schválením příslušného Státního pozemkového úřadu, jednak že pachtýři, kteří snad neměli zákonného nároku na příděl oněch pozemků, mlčky se stavším souhlasem povolaného úřadu nabyli k nim práv. Usnesení, nabyvší formálně moci práva, nemůže tedy bez jejich újmy býti změněno nebo zrušeno, a proto nelze hleděti k rekursu, jejž Obvodová úřadovna Státního pozemkového úřadu v Č. po více než třech letech podala, chtějíc takto způsobem, ohrožujícím veškeru právní bezpečnost, dohoniti něco, co snad zameškal Státní pozemkový úřad (§ 11 nesp. říz.).

Čís. 4123.

Má-li býti exekuce (dle §u 349/350 ex. ř.) povolena pro nárok, jejž zavázaný jest povinen splniti toliko na plnění vzájemné, které se má státi z ruky do ruky, není povolení exekuce závislým na tom, aby bylo prokázáno, že vzájemné plnění bylo již vykonáno nebo že alespoň jeho splnění jest zajištěno, a lze jen výkon povolené exekuce dle §u 42 čís. 4 ex. ř. odložiti, jestliže vymáhající věřitel ani nevykonal povinného plnění vzájemného, aniž jest k němu ochoten.

(Rozh. ze dne 9. září 1924, R I 666/24.)

Vymáhající věřitelka domáhala se povolení exekuce odevzdáním do vlastnictví statků N. a C. a vkladem práva vlastnického k těmto statkům. Soud prvé stolice exekuci povolil, rekursní soud exekuční návrh zamítl. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Rozsudkem tohoto nejvyššího soudu ze dne 15. ledna 1924 bylo uznáno právem, že jest žalovaný Alexandr T. povinen, by s výhradou svolení Státního pozemkového úřadu v Praze nebo jeho obvodové úřadovny v Praze a) odevzdal žalobkyni Hedvice K-ové do vlastnictví statek N. a statek C., b) vydal žalobkyni o tom listinu, kterou svoluje k převodu práva vlastnického k těmto statkům na žalobkyni s výhradou svolení Státního pozemkového úřadu v Praze nebo jeho obvodové úřadovny v Praze. Zároveň bylo vysloveno, že žalobkyně na místo, aby se domáhala (vydání) oné listiny, může na základě rozsudku a svolení Státního pozemkového úřadu v Praze nebo jeho obvodové úřadovny v Praze žádati pro sebe za vklad práva vlastnického na statek N. a na statek C. Konečně bylo ve smyslu rodinného listu ze dne

10. června 1871 a ve shodě s jeho doslovem doloženo, že žalobkyně jest povinna, převzíti jako samoplátce a jediný plátce všechny závady a dluhy na oněch statcích při odevzdání ještě váznoucí. Hedvice K-ové přísluší dle toho proti Alexandru T-ovi nárok, jejž povinný má splniti toliko na plnění vzájemné, které se má státi z ruky do ruky (§ 8 ex. ř.). Když pak žalovaný nevyhověl závazku, který mu rozsudkem Nejvyššího soudu byl uložen, učinila Hedvika K-ová návrh na povolení exekuce, a to: 1. odevzdáním statků N. a C. do vlastnictví, a 2. vkladem práva vlastnického na tyto statky v zemských deskách, používajíc takto práva, vyhrazeného jí v té příčině v rozsudku, a exekuce byla povolena tak, jak žádáno. Ve směru, uvedeném pod 1., jde o exekuci dle §u 349 ex. ř., ve směru, naznačeném pod 2., pak o exekuci dle §u 350 ex. ř., a není tu tedy případu §u 367 odstavec prvý ex. ř. Tím však padají veškeré důsledky, jež rekursní soud odvozuje z opačného předpokladu. Zejména neplatí ustanovení druhého odstavce §u 367 ex. ř., které, jsouc výjimkou ze zásady §u 8 ex. ř., nemůže na jiné případy býti rozšiřováno, i zůstává proto při pravidlu §u 8 ex. ř., dle něhož, má-li exekuce býti povolena pro nárok, jejž zavázaný povinen jest splniti toliko na plnění vzájemné, které se má státi z ruky do ruky, není povolení exekuce závislým na tom, aby bylo prokázáno, že vzájemné plnění bylo již vykonáno nebo že alespoň jeho splnění jest zajištěno; a lze jen výkon povolené exekuce dle §u 42 čís. 4 ex. ř. odložiti, jestliže vymáhající věřitel ani nevykonal povinného plnění vzájemného, ani není hotov je provésti nebo zajistiti. K tomu se připomíná, že, jak ze spisů jest patrno, mezi stranami jest spornou otázka po rozsahu vzájemného plnění věřitelky. Kdežto tato tvrdí, že jest povinna převzíti jako samoplátce a jediný plátce pouze ty dluhy a závady, které při vydání rodinného listu ze dne 10. června 1871 vázly na statcích C. a N., pokud se týče ve smyslu úmluvy, dosvědčené rodinným listem, na ně byly učiněny; stojí povinný na stanovisku, že se vzájemný závazek věřitelky vztahuje ke všem závadám a dluhům dnes na řečených statcích váznoucím, tedy i k těm, jež později bez ohledu na úmluvu z roku 1871 na ně byly vloženy. Tato otázka nebyla v předchozím sporu přetřásána a rozhodnuta a nelze ji ani nyní v exekučním řízení řešiti; může býti vyřešena teprve v novém sporu, jenž byl již zahájen. Dokud tento spor nebude právoplatně ve prospěch žalobkyně rozhodnut, nelze ovšem tvrditi, že věřitelka prokázala, že vykonala povinné plnění vzájemné, po případě že jest hotova je provésti (§ 42 čís. 4 ex. ř.). Proti povolení žádané exekuce není však závady a proto bylo vyhověno dovolacímu rekursu a změnou usnesení rekursního soudu obnoveno usnesení soudu prvého.

Čís. 4124.

Pozemková reforma.

Obvodová úřadovna Státního pozemkového úřadu jest oprávněna k rekursu do usnesení knihovního soudu, vydaných na základě neschválených úkonů, vyjmenovaných v §u 7 záb. zák.

»Dělením« rozumí se v §u 7 záb. zák. pouze dělení, obsahující v sobě zcizení, nikoliv však dělení toliko fysické, neobsahující žádného právního jednání.

(Rozh. ze dne 9. září 1924, R I 686/24.)

Soud zemských desk povolil k žádosti majitele velkostatku, zapsaného v zemských deskách rozdělení jednotlivých pozemků, náležejících k deskovému statku a odepsání jich z vložky zemských desk od panství V. a přenesení jich se všemi právy a břemeny do nově zřízené knihovní vložky pozemkové knihy obce B. Rekursní soud k rekursu Obvodové úřadovny Státního pozemkového úřadu knihovní žádost zamítl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Nejprve dlužno zaujati stanovisko k formální otázce oprávněnosti Obvodové úřadovny ku stížnosti do povolujícího usnesení prvého soudu. Jde tu zřejmě o předpis čl. I. čís. 1 vl. nař. ze dne 23. června 1921, čís. 225 sb. z. a n., dle něhož jest Obvodová úřadovna povolána, udělovati svolení ku všem úkonům v §u 7 záb. zák. na svolení Státního pozemkového úřadu vázaným, tedy i k dělení, k tomuto bez omezení (neboť omezení se týká jen »zcizení«, t. j. zcizení v užším smyslu, jehož pojem vysvětlen níže). Dlužno připustiti, že jest také oprávněna uplatňovati práva státu, když úkon předsevzat byl bez jejího svolení, a že tudíž jest oprávněna i k rekursu do usnesení knihovního soudu, vydaných na základě neschválených úkonů v §u 7 záb. zák. vyjmenovaných. Ve věci samé pak toto: Podle §u 7 záb. zák. v doslovu zákona ze dne 11. března 1921, čís. 108 sb. z. a n. jest »zcizení, dělení, zavazení, pacht a nájem« zabraného majetku bez svolení Státního pozemkového úřadu neplatné. Jest otázkou, co se zde míní výrazem »dělení«. Všecky ostatní úkony zde jmenované, totiž zcizení, zavazení, pacht a nájem představují zcizení v širším smyslu, jímž jest nejen zcizení úplné, tedy zcizení v užším smyslu, jako prodej, směna, darování a pod., zahrnující v sobě zcizení podstaty i užitků pro vždy, převedení vlastnictví na jinou osobu, nýbrž i zcizení částečné, t. j. úkony zřizující jiné osobě na věci trvalá nebo dočasná práva, vlastnictví nebo disposici jím omezující, ať rázu věcného neb obligačního, jako právo zástavní, reální břemeno, právo požívací neb užívací a pod., což vše zahrnuto jest v zákoně výrazem »zavazení«, a konečně již v zákoně jmenovaný pacht a nájem. Již z toho však plyne, že ani pod výrazem »dělení«, jejž umístnil zrovna doprostřed mezi ostatní, nebude si zákonodárce představovati zajisté nic jiného, než dělení, obsahující v sobě zcizení, ať si již úplné (se změnou vlastnictví) nebo neúplné (beze změny vlastnictví), že však sem nespadá a nevyžaduje tedy svolení Státního pozemkového úřadu a není proto vůbec zakázán úkon dělení pouze fysického, neobsahující v sobě žádného právního jednání a tudíž žádného zcizení. Že tomu tak, plyne ze zákonodárného důvodu zákazu. Zákonodárci záleží předem na tom, by velký majetek pozemkový nevymykal se podloudně ze záboru, což by bylo umožněno, kdyby bylo dovoleno volné zcizování a tudíž právní drobení

jeho. Dále mu však záleží také na tom, aby prováděni pozemkové reformy nebylo ani ztěžováno, což by opět bylo umožněno, kdyby bylo dovoleno volné zatěžování na př. hypotekami, služebnostmi, pachty a pod. Proto zákon zakázal jak ono tak toto, a tento zákaz §u 7 záborového zákona jest důsledkem základních předpisů tohoto zákona, obsažených v §u 1 a 2 a stanovících účel a předmět záboru, a co tedy ani tento účel nemaří a neztěžuje, ani předmět neztenčuje, to pod zákaz nespadá. Vyslovená zde zásada dochází také potvrzení v samých motivech zákona. Poznačuje zpráva právního výboru poslanecké sněmovny o návrhu shora citovaného zákona ze dne 11. března 1921, čís. 108 sb. (tisk. čís. 1710), novelisujícího právě doslov §u 7 záb. zák., všecky tyto v něm zakázané úkony jako s m l o u v y, a to opětovně (třikráte), z čehož jde, že i »dělení« zakázáno jest jen tenkrát, když jest smlouvou, kterou však jest jen tehdy, když vlastnictví zcizuje nebo zatěžuje, t. j. jen tehdy, když uskutečňuje zrušení právního společenství, zejména tedy zrušení spoluvlastnictví ve smyslu §u 841, 842 obč. zák., kde nemovitost byla sice osobám společná dle ideálních podílů, na místo nichž nyní každý účastník dostává fysický díl věci, takže jest tu tolik zcizení, kolik účastníků, při čemž po případě nastává ještě dále zatížení vyštípeného fysického dílu potřebnou novou služebností (§ 842 cit.). Ale nedosti na tom, neboť, že každý z těchto úkonů musí záležeti ve smlouvě, došlo výrazu i v zákoně samém, totiž v cit. novele 108/21, kde v trestní sankci k §u 7 záb. zák. výslovně se v §u 18 a) mluví o s m l o u v ě o d ě l e n í. V tomto případě však žádné smlouvy není, nýbrž pouze jednostranný úkon vlastníka beze změny držebnosti. V tomto případě nejde o smlouvu o rozdělení společné věci, nýbrž pouze o fysické a knihovní rozdělení knihovního těla, jehož všecky části mají i nadále zůstati ve vlastní držbě posavadního vlastníka a nemají žádným novým břemenem býti zatíženy, takže se právu státu ze záboru žádná újma neděje. Dlužno ovšem vytknouti, že žadatel ve své žádosti za rozdělení a knihovní odepsání výslovně uvedl jako důvod odepsání, že okolnost, že nemovitosti, o něž jde, zapsány jsou ve společné vložce se zabraným velkostatkem, může míti v zápětí ohrožení jeho nároku na vyloučení objektu toho ze záboru, zajištění tohoto vyloučení jest mu tedy účelem oddělení, i mohlo by se zdáti, že má tedy za účel zmařiti účinek záboru. Než při bližším ohledání ukáže se, že žadatel, i kdyby účel takový sledoval, provedení práv ze záboru ani zmařiti ani ztížiti nemůže. § 3 písm. a) záb. zák. totiž sice praví, že ze záboru vyloučeny jsou (správně: vyloučiti se mají) objekty právně i hospodářsky samostatné, jež neslouží hospodaření na zabraných nemovitostech, ale tu předem vytknouti dlužno, že tu může jíti jen o otázku právního osamostatnění dotyčných parcel, neboť osamostatnění hospodářské nikterak vlastníku zameziti nelze, aspoň ne na základě §u 7 záb. zák., nýbrž leda na základě předpisů o hospodaření na zabraných nemovitostech, kdyby tu podmínky příslušné byly. Co však se týče právního osamostatnění, může vždy Státní pozemkový úřad k této změně přihlížeti, až bude o žádosti vlastníkově za vyloučení podle §u 7 čís. 1 a §u 11 čís. 1 zák. o poz. úř. rozhodovati, a může ji, protože nastala teprv po záboru a s výslovným úmyslem vlastníka k těm kterým účinkům čelícím, všecek význam odepříti.

Čís. 4125.

Novela o právu manželském (zákon ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n.).

Bylo-li manželství rozvedeno od stolu a lože již za platnosti zákona čís. sb. 320/1919, lze v mimosporném řízení povoliti rozluku pro nepřekonatelný odpor jen, svolí-li k tomu druhý manžel, třebas již byla od rozvodu uplynula tři léta.

(Rozh. ze dne 9. září 1924, R I 708/24.)

O b a n i ž š í s o u d y zamítly žádost manžela, by pro nepřekonatelný odpor bylo rozloučeno jeho manželství, rozvedené dne 4. října 1919. R e k u r s n í s o u d uvedl v d ů v o d e c h: Dle jasného znění §u 16 rozl. zák. nepožaduje zákon jen v těch případech, kde jde o manželství rozvedené před platností tohoto zákona, ku povolení rozluky manželství pro nepřekonatelný odpor pouze k žádosti jednoho z manželů souhlasu druhého manžela, kdežto v případech, kde manželství teprve po účinnosti tohoto zákona rozvedeno bylo, rozluka bez souhlasu druhého manžela povolena býti nemůže. Tento správný výklad vyjádřen i v čl. II. čís. II. prováděcího nařízení ze dne 27. června 1919, čís. 362 sb. z. a n. V tomto případě nedala manželka souhlasu k navrhované rozluce manželství a to způsobem, jenž vylučuje pochybnost o tom, že nemá nepřekonatelného odporu proti manželi a že nemá ani jinak k tomu vážného důvodu.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Dovolací rekurs spatřuje zřejmé porušení zákona v názoru rekursního soudu, že k rozluce manželství cestou nespornou dle §u 16 rozl. zák. jest ve případech, kdy manželství bylo rozvedeno teprve za platnosti zákona rozlukového, zapotřebí souhlasu druhého manžela i tehdy, když od provedení soudního rozvodu uplynula tři léta. Rekursu nelze přisvědčiti, naopak odpovídá napadené rozhodnutí plně zákonu, a poukazuje se na jeho správné odůvodnění s podotknutím, že uplynutí tří let od povoleného rozvodu má význam toliko pro otázku, zda tu jest vskutku nepřekonatelný odpor, a zákon stanoví domněnku nepřekonatelného odporu domněnkou, jež vylučuje další zkoumání po této stránce. Uplynutí tří let však nenahražuje souhlasu druhého manžela, jenž jest nevyhnutelným v ž d y, jak písm. c) §u 16 cit. zák. výslovně stanoví.

Čís. 4126.

Důvodem k obnově podle §u 530 čís. 2 c. ř. s. jest výpověď nebo přísaha již tehdy, když jest o ní trestním řízením zjištěno, že byla o b j e k t i v n ě křivou, třebas pachatel byl pro nedostatek subjektivní viny z obžaloby sproštěn.

(Rozh. ze dne 9. září 1924, R I 733/24.)

Žalobu o obnovu z důvodu čís. 2 §u 530 c. ř. s. procesní soud prvé stolice odmítl, ježto žalovaný byl rozsudkem trestního soudu sproštěn z obžaloby, že ve vlastní věci křivě přísahal. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by o žalobě dále jednal. Důvody: Dle §u 539 druhý odstavec c. ř. s. jest ustanoviti k žalobě o obnovu rok k ústnímu líčení, nevedlo-li trestní řízení z jiných důvodů k odsouzení než pro nedostatek skutkové podstaty. Rozsudkem ze dne 14. dubna 1924 byl Antonín B. sice sproštěn z obžaloby, že dne 23. ledna 1923 u krajského soudu ve vlastní věci křivě přísahal, dle rozhodovacích důvodů však pouze pro nedostatek subjektivního zavinění. Dle těchže důvodů nelze však o tom pochybovati, že seznání Antonína B-a jest objektivně nesprávné. Bylo tudíž ve smyslu vysvětlivek vídeňského min. sprav. k §u 539 c. ř. s. ustanoviti rok k ústnímu jednání i co se týče tohoto důvodu obnovy.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu z důvodů rekursního soudu, k nimž

dodal:

Vysvětlivky býv. ministerstva spravedlnosti ve Vídni k civ. řádu soudnímu nepožívají arciť moci zákona, slouží však k jeho výkladu. Ostatně dochází názor rekursního soudu plné opory v §u 539 c. ř. s., z něhož zřejmě vysvítá, že důvodem obnovy jest výpověď nebo přísaha, když o ní v trestním řízení jest zjištěno, že jest objektivně křivou, bez rozdílu, zda mohla býti pachateli přičtena k vině po stránce subjektivní. Tomu nasvědčuje zřejmý účel a smysl zákona, že těžisko otázky pro soudnictví civilně-právní spočívá v tom, zda výpověď (přísaha) tvořící podklad soudního rozhodnutí, zjištěna byla jako objektivně křivá, a nikoli v tom, zda došlo též k trestnímu odsouzení, což má význam zase jen pro účel soudnictví trestního.

Čís. 4127.

Pachtýři podniku ve vnucené správě nepřísluší stížnost do usnesení, jímž zamítnuta byla jeho žádost o slevu z pachtovného.

(Rozh. ze dne 9. září 1924, R I 734/24.)

Cihlářský podnik ve vnucené správě byl propachtován se schválením exekučního soudu pachtýři za roční nájemné 20.000 Kč. Usnesením exekučního soudu ze dne 18. června 1924 byla k žádosti pachtýře povolena sleva z pachtovného za rok 1924 o 5.000 Kč na 15.000 Kč. Rekursní soud k rekursům dalšího vymáhajícího věřitele a dlužníka změnil usnesení exekučního soudu a zamítl žádost o slevu z pachtovného.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs pachtýře.

Důvody:

Dovolací rekurs pachtýře jest nepřípustným, poněvadž stěžovatel není súčastněn na exekučním řízení a k rekursu tedy není oprávněn. Domnívá-li se stěžovatel, že má nárok na snížení pachtovného podle předpisů občanského zákonníka, najmě podle §§ů 1104 a 1105, jak v dovolacím rekursu tvrdí, je mu zůstaveno, by tento svůj domnělý nárok uplatňoval pořadem práva.

Čís. 4128.

Uznání práva služebnosti na přítok soukromé tekoucí vody a vkladu služebnosti té do veřejných knih lze se domáhati pořadem práva.

Držba práva, čerpati vodu, jest zde jen tehdy, když toto právo je požadováno jako právo a odpůrcem trpěno jako povinnost. K nabytí držby jest třeba umělého zařízení, z něhož by byla zřejmou vůle oprávněných.

(Rozh. ze dne 9. září 1924, Rv I 711/24.)

Žalobě domáhající se uznání práva služebnosti přítoku vody z pramene, vyvěrajícího na pozemku žalovaných, a zřízení listiny, schopné ku vkladu služebnosti, bylo vyhověno oběma nižšími soudy, ježto žalobci nabyli sporného práva služebnosti tím, že po dobu vydržecí užívali vody, tekoucí po dobu vydržecí stružkou do studánky u dvorce žalobců.

Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Zmatečnost rozsudků i předcházevšího jim řízení (§§ 503 čís. 1 c. ř. s. a 477 čís. 6 c. ř. s.) vytýká dovolání bezdůvodně, neboť žalobci nedomáhají se žalobou práva k obecnému užívání vody, jaké mají na mysli §§ 10 odstavec druhý a šestnáctý zem. zák. vodního pro Čechy ze dne 28. srpna 1870 čís. 71 z. zák., nýbrž uznání práva služebnosti na přítok soukromé, tekoucí vody a vkladu služebnosti té do pozemkových knih. Jedná se zde o právo soukromé, odůvodněné titulem soukromoprávním, vydržením na základě více než 30letého držení (žaloba confessorní § 523 obč. zák.). Jde o nárok soukromoprávní, zakládající se v poměru práva soukromého a nikoli o nárok, opřený o právo veřejné, jaký tane na mysli §u 75 zem. vodního zák. pro Čechy (§§ 83, 88, 89, 94 a 102 téhož zák. Srv. Randa, Öster. Wasserrecht 3. vyd. § 10, Pražák: Wasserrechtliche Competenzfragen str. 39, Spory o příslušnost II. str. 210 a rozh. rak. říš. soudu ze dne 27. října 1876, čís. 235 a 236). Oprávněnosti nelze však upříti dovolacímu důvodu nesprávného posouzení věci po stránce právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). K vydržení práva nestačí pouhá detence, nýbrž potřebí jest držby práva, to jest výkonu práva ve vlastním jméně (§ 312 obč. zák.). K tomu stačí výkon obsahu práva jako práva. Držba práva, čerpati vodu, jest zde tehdy, když toto právo je požadováno a odpůrcem je trpěno jako povinnost (srv. Ger. Zeitung r. 1863 str. 47). V pouhém přítoku vody z louky žalovaného přirozenou strouhou přes cestu a louku velkostatku do studánky na sousední louce velkostatku nelze spatřovati výkon práva ani držbu práva žalobců na přítok vody do oné cizí studánky; k nabytí držby práva jest potřebí vy-

konu práva jakoby práva, tedy potřebí jest umělého zařízení (§ 497 obč. zák.), z něhož by byla zjevnou dotyčná vůle žalobců, vykonávati obsah práva služebnosti na přítok vody do studánky, z níž vodu čerpati přísluší žalobcům právo, jak tito tvrdí. Nesporno jest, že voda, kterouž je ona cizí studánka napájena, teče neumělou, přirozenou strouhou po louce žalovaného, že žalobci na louce nemají a nikdy neměli nějakého umělého zařízení, pomocí jehož by byli sváděli vodu z louky do studánky; není proto prokázáno, že žalobci vzhledem k louce žalovaného vykonávali obsah práva, jehož uznání se domáhají, že osvědčili nějakým způsobem výkon práva služebnosti, jakožto svého práva. Když tomu tak, nelze tvrditi, že byli v držbě práva na přítok vody, v držbě služebnosti, jíž se domáhají a nelze proto ani tvrditi, že služebnost tu po 30 let drželi a tudíž držením po tu dobu trvajícím vydrželi. Okolnost, že voda do studánky po více než 30 let přitékala strouhou z louky žalovaného, není ještě sama o sobě výkonem nějakého práva na přítok vody, není osvědčením nějakého soukromého práva na straně žalobců, z čehož by se dala vyvozovati jich vůle, vykonávati ono právo pro sebe jako soukromé právo. Z uvedeného plyne, že žalobci neprokázali hlavní podmínku držby a tudíž i vydržení práva služebnosti na přítok vody z louky žalovaného do studánky, z níž vodu čerpali, totiž, že právo na přítok vody vykonávali jakoby své právo (srv. Randa, Besitz 4. vyd. str. 670) a nenabyli tudíž a ani nemohli nabýti služebnosti tvrzené vydržením, byť i vodu z cizí studánky čerpali po více než 30 roků a není tudíž jich žalobní nárok na uznání a knihovní vklad oné služebnosti oprávněn a zdůvodněn; proto nebylo lze mu dáti průchodu.

Čís. 4129.

I smluvního zástavního práva ku spořitelním vkladům lze nabýti jen odevzdáním spořitelní knížky.

(Rozh. ze dne 9. září 1924, Rv I 798/24.)

Žaloba proti úpadkové podstatě o uznání oddělovacího práva ku spořitelnímu vkladu byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolání nemá pravdu tvrdíc, že odvolací soud věc po právní stránce posoudil mylně. Dovolací soud naopak schvaluje právní názor odvolacího soudu, že vzhledem k ustanovením §u 296 ex. ř. a §§ů 451 a 452 obč. zák. k nabytí zástavního práva bylo zapotřebí hmotného odevzdání spořitelní knížky. Poukazuje-li dovolání k tomu, že předmětem zástavního práva není zde věc movitá, nýbrž pohledávka proti spořitelně, a že proto ustanovení §§ů 451 a 452 obč. zák. v úvahu nepřicházejí a že stačí pouhé prohlášení, pokud se týče srovnalá vůle stran, by právo zástavní bylo zřízeno, přehlíží, že pohledávku na vydání vkladu nebo jeho částky proti záložně uplatňovati, pokud se týče vydání vkladu nebo jeho částky na spořitelně žádati může z pravidla jen majitel spořitelní knížky. Spořitelní knížka není pouhým dluhopisem, nýbrž papírem, pohledávku představujícím, čímž nabývá onen nárok povahy věcného práva. Právě proto lze pohledávky ze spořitelních knížek zabaviti jen způsobem §u 296 ex. ř., jenž otázku nabývacího způsobu zástavního práva k spořitelním knížkám řeší sice jen pro obor soudcovského práva zástavního, dopadá však i na smluvní právo zástavní, ježto není rozumného důvodu, by po této stránce bylo mezi obojím zástavním právem rozeznáváno. Lze proto nabýti také smluvního práva zástavního na spořitelních vkladech pokud se týče na pohledávkách na vydání takových vkladů jen odevzdáním spořitelní knížky, pohledávku representující.

Čís. 4130.

Proti žalobě, jíž domáhá se kupitel na prodateli splnění depuračního závazku, převzatého smlouvou kupní, nemůže prodatel namítati, že kupitel nezaplatil ještě zcela kupní cenu a že nedoplatek ten jest ohrožen zhoršenými majetkovými poměry kupitele (§ 1052 obč. zák.).

(Rozh. ze dne 9. září 1924, Rv I 843/24.)

Žalovaný prodal žalobcům nemovitost a zavázal se, že veškeré kupujícími nepřevzaté závady a břemena sám zaplatí a nejdéle do jednoho měsíce dá vymazati. Ježto tohoto závazku nesplnil, domáhali se žalobci splnění žalobou, proti níž žalovaný namítl mimo jiné, že žalobci mu dosud nezaplatili plnou kupní cenu a že se staly jich majetkové poměry pochybnými (§ 1052 obč. zák.). Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Pokud se dovolatel proti žalobnímu nároku brání námitkou dle §u 1052 obč. zák., zdůrazňuje odvolací soud zcela případně, že žalovaný (dovolatel) jest žalován o splnění vedlejšího závazku vlastní smlouvy, jímž nemá se žalobcům dostati nějaké další nové majetkové hodnoty, nýbrž že žalovaný za účelem tohoto splnění má zaplatiti nanejvýše splatnou již a vykonatelnou pohledávku eráru, tedy svůj vlastní dluh. V této skutečnosti tají se dle názoru Nejvyššího soudu jádro sporné otázky. § 1052 obč. zák. vyjadřuje základní právní zásadu, že při oboustranných smlouvách přejímají se závazky zpravidla jen k vůli a za předpokladu zajištěného protiplnění a že tedy nemá býti jedna strana nucena, aby plnila druhé, když není ujištěna vzájemným plněním této druhé strany. V tomto případě nejde o takový poměr, hlavní předmět smlouvy jest žalovaným již splněn, prodaný dům byl žalobcům odevzdán, jde jen o to, aby dům ten byl odbřemeněn od váznoucí na něm daňové pohledávky eráru. Splnění tohoto závazku nevyžaduje nového dalšího majetkového plnění pro žalobce, nýbrž státi se může v okruhu vlastní majetnosti žalovaného. Žalovaný nemá tedy vůbec spravedlivého zákonného důvodu, jaký na mysli má § 1052 obč. zák., aby toto

splnění zadržoval, když se tím žalobcům vzhledem na jejich soudobný průtah ve vzájemném plnění nemůže dostati jednostranného obohacení, kterému § 1052 obč. zák. předejíti hledí. Odepírání splnění tohoto závazku se strany žalovaného nemůže tedy sledovati jiný účel, než aby v této vedlejší části smlouvy byl svého smluvního závazku sproštěn, aby smlouva, neobezřetně ujednaná, byla na tento způsob z části napravena, což však je při patrné nedílnosti smlouvy dle zákona vyloučeno (§ 918 obč. zák.). Zadržovací právo §u 1052 obč. zák. může býti dále vykonáváno jen v příslušném poměru vzájemných plnění; nelze zadržovati na př. placení celých 20.000 Kč k vůli tomu, že druhá strana neplatí svých dlužných 5.000 Kč. V tomto případě schází tento vzájemný poměr úplně; nelze stanoviti, co by žalovaný měl splniti a kolik by si z plnění měl zadržeti, aby podržel u sebe majetkovou hodnotu úměrnou tomu, co má zase od žalovaných obdržeti. Vzhledem k tomu uznal Nejvyšší soud, že vymáhaný smluvní závazek žalovaného nehodí se vůbec pro uplatnění zadržovacího práva dle §u 1052 obč. zák. a že tudíž žalovanému zadržovací právo nepřísluší ani dle první ani dle druhé věty §u 1052 obč. zák. a že smlouvu v tomto vedlejším závazku splniti povinen jest bez ohledu na to, zda pro změnu v majetkových poměrech žalobců jest jeho vzájemný nárok z části ohrožen.

Čís. 4131.

Sdružení osob, jež jest vlastníkem t. zv. obecního statku měšťanského, jest schopno vystupovati na soudě.

Nálezem nejvyššího správního soudu, že nejde o majetek, spadající pod zákon ze dne 17. července 1919, čís. 421 sb. z. a n., jest soud vázán.

(Rozh. ze dne 9. září 1924, Rv I 996/24.)

Obecní statek měšťanstva v M., zastoupený předsedou Františkem R-em a Měšťanstvo města M., zastoupené týmž předsedou, žalovaly město M. o uznání vlastnictví a vydání obecního statku měšťanského. Procesní soud prvé stolice přiznal žalobní nárok žalujícímu obecnímu statku měšťanskému v M. Odvolací soud rozsudek potvrdil opraviv jej v tom směru, že přiznal žalobní nárok žalujícímu měšťanstvu města M. jako vlastníku obecního statku měšťanského v M. a uvedl mimo jiné v důvodech: Odvolatelka vytýká, že žádná ze žalujících stran není způsobilou, samostatně na soudu jako strana jednati, a že se žádné z nich nedostává procesní způsobilosti ve smyslu §u 1 c. ř. s. Bylo-li by tomu tak, bylo by řízení stiženo zmatečností a musila by tato zmatečnost býti vyslovena po rozumu ustanovení §u 7 c. ř. s. Soud odvolací má však za to, že řízení tímto nedostatkem není stiženo. V žalobě uvedeny jsou pod označením strana žalující: Obecní statek měšťanský v M., zastoupený předsedou Františkem R-em a Měšťanstvo města M. v M. zastoupené týmže. Z tohoto znění žaloby zdálo by se, že vystupují samostatně dva žalobci, ač žaloba zase opatřena je podpisem: »Obecní statek měšťanský v M.«. Jde tedy o to, zda vystupují tu dva žalobci a zda se jim dostává procesní způsobilosti. Soud prvý je toho názoru, že obecní statek měšťanský v M. a Měšťanstvo města M. jest vlastně touž osobou, název poslední podle názvu v »pravidlech« přijatého nemá významu a oprávnění, přiznal vlastnost »právnické osoby« Obecnímu statku měšťanskému v M. a přiknul mu žalobní nárok. Ani s tím, ani s oním názorem odvolací soud nesouhlasí. Obecní statek měšťanský v M. není podmětem, nýbrž předmětem majetkových práv, jež dle svého původního určení náležejí Měšťanstvu města M. Není osobou právnickou po rozumu ustanovení §u 26 obč. zák., poněvadž nemůže samostatně nabývati práv ani se zavazovati. Tomu nevadí, že pro Obecní statek Měšťanský v M. vloženo jest na nemovitostech, o něž v tomto sporu jde, právo vlastnické, poněvadž vklad tento není správným a neodpovídá pravému stavu. Dle protokolu ze dne 2. prosince 1835, dle něhož uzavřen byl smír mezi obcí M. a měšťanstvem v M. v otázce vlastnictví i správy statků, které císař Karel IV. městečku M. a lidem v něm bydlícím přikázal, uznáno bylo jmění, blíže tam uvedené, za jmění měšťanstva města M. Dle odhadní listiny okresního úřadu v B. ze dne 1. května 1861 bylo ono měšťanstvo města M. na základě privilegií a darující listiny, vystavené od českého krále Karla IV. dne 16. ledna 1367 a na základě u bývalého místního fondu statku K. předsevzatého smíru ze dne 5. prosince 1835 příslušející nemovité jmění sepsáno, vyceněno a vysloveno, že věcí měšťanského výboru města M. jest o knihovní vložení tohoto odhadního výnosu v zákonité lhůtě se postarati, by tato nemovitá vlastnost na měšťanstvo města M. v pozemkových knihách připsána a dle pozůstávajících nařízení zjištěna se stala. Opis této odhadní listiny vložen ve sbírce listin roku 1861 a výnos ze dne 9. září 1861 vtělen v knihovním výtahu na usedlosti, patřící měšťanstvu města M. Tento knihovní stav trval až do roku 1884, kdy dne 30. dubna 1884 sepsán byl vyšetřovacím komisařem okresního soudu v M. protokol, dle něhož předmětem vyšetřování za příčinou založení knihy pozemkové bylo tak zvané jmění měšťanské, jež má základ svůj v darovací listině císaře Karla IV. z roku 1367. V protokolu tomto je uvedeno: »Jak z listin tuto uvedených na jevo jde, naznačené jmění, o němž darovací listina se zmiňuje, statkem obecním na rozdíl statku toho od jmění obecního na mnoha místech smíru přísně je vyznačen a, ačkoliv tudíž dle toho majetek dotyčný patrně obecním statkem měšťanským jest, byl přece statek ten při zápisu do knihy pozemkové, který se stal v roce 1861 na základě odhadní listiny, prostě jako statek Měšťanský vyznačen a dle toho také vlastnictví měšťanstvu města M. zapsáno; název ten podržel statek ten i nadále a proto i veškeré pozdější zápisy, které se týkají rozmnožení tohoto obecního statku měšťanského, zapsány byly opětně pro měšťanstvo města M.; poněvadž zápis ten je nesprávným, žádal opatrovník města M., by se stala potřebná náprava, aby správně jako vlastník statku toho do nových knih pozemkových zapsán byl: »obecní statek Měšťanský v M.«, s čímž předseda správy statku měšťanského souhlasil. Výměrem okresního soudu v M. ze dne 19. srpna 1884 uloženo bylo knihovnímu úřadu, by při nemovitostech, jmenovaných v knihovních výtazích tam uvedených, v pozemkové knize prostě statku měšťanskému připsaných, opravou zápisu toho »obecní statek Měšťanský v M.« jako vlastníka zapsal. Z toho lze souditi, že

tento obecní statek měšťanský je souhrnem veškerých majetkových práv, příslušejících Měšťanstvu města M. a to nejen nabytých smírem z roku 1835, nýbrž i později nabytých jako domu čp. 248 v M., pozemku č. kat. 1822 tamtéž, dále různých fondů a hotových peněz, že však není samostatným podmětem právním a nedostává se mu proto procesní způsobilosti. Proto také pravidla, dle kterých se statek měšťanský v M. říditi a spravovati má, z roku 1882 v §u 4 stanoví, že společné jmění měšťanské neboli »statek měšťanský« dříve »statek obecní« zvaný, zůstane nedotknutým majetkem veškerého měšťanstva a nesmí dle stavu svého z roku 1835 nikdy ztenčen býti. Žalující stranou jest a jedině býti může Měšťanstvo města M. jako vlastník obecního statku měšťanského v M. Jde nyní o to, zda toto Měšťanstvo města M. je osobou právnickou a má procesní způsobilost, již žalovaná strana mu odpírá. Dle čl. XXXII smíru z roku 1835 mohl nabýti účastenství ve statku měšťanském pouze měšťan, ale pouhým nabytím měšťanského práva nenabývá se ještě účastenství ve statku tomto, nýbrž za účelem tím je zapotřebí měšťanu ještě složiti zvláštní příspěvek do pokladny měšťanské. Proto také určuje § 5 pravidel z roku 1882, že na užitcích statku měšťanského má podíl jen ten, kdo od obecního zastupitelstva uznán a od správy statku měšťanského do svazku k požitku měšťanských práv přijat byl, bez kteréhož posledněnějšího by jen měšťanem čestným nebo příslušníkem obce byl, na užitcích statku měšťanského však podílu by neměl a dodatek pravidel z roku 1902, že z těch měšťanů, kterým budoucně obecní zastupitelstvo v M. právo měšťanské udělí a jichž otec měšťanem v M. nebyl a práva měšťanského neměl, jen ti budou míti právo k užitkům obecního statku měšťanského, kdož zaplatí kromě obecním zastupitelstvím ustanovené taxy do fondu pro schudlé měšťany také vkupné 150 K ku kmenovému jmění obecního statku M-ského. § 6 pravidel z roku 1882 stanoví, že, zemře-li měšťan, má pozůstalá vdova, pokud by se opět neprovdala, ta samá práva jako měšťan a že ztrátou práva domovského ztratí se i právo měšťanské. Pravidla z roku 1902, schválená okresním výborem v M. a zemským výborem království Českého určují, že jmění obecního statku M-ského v M. spravuje 5členný výbor, jejž k tomu cíli volí měšťané ze sebe, určuje, kdo má právo voliti, kdo může býti za výbora zvolen, jak se volí, jaká práva a povinnosti má výbor obecního statku měšťanského, jmenovitě, že mu přísluší, lesní hajné, lesníka a početvedoucího sobě zvoliti, jak se sdělává rozpočet, jak může býti s jměním nakládáno; stanoví dále, že následkem postoupení jmění, totiž lesů a pastvin atd. se strany obce na měšťanstvo v M. dle smíru z roku 1835 převzalo měšťanstvo na sebe a své potomky na věčné časy závazky a povinnosti, tam blíže uvedené, a konečně, jak užitky a požitky z jmění obecního statku měšťanského zvláště se rozdělí. Měšťanstvo pro správu svého majetku mělo tedy písemná pravidla (stanovy), schválená nadřízenými úřady samosprávnými. Z toho všeho plyne, že Měšťanstvo města M. netvořilo pouhou třídu občanů M-ských, nýbrž zvláštní sdružení osob, které tvořilo uvnitř obce M. zvláštní útvar soukromoprávný, tedy samostatný podmět právní, jemuž nemůže býti upřena procesní způsobilost. Měšťanstvo města M. bylo tedy oprávněno žalobu podati, oprávněno k tomu bylo jedině ono a nikoliv Obecní statek měšťanský v M., který jest pouhým vlastnictvím uvedeného Měšťanstva a samostatné procesní způsobilosti nemá. Byl proto výrok rozsudečný opraven.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel vychází z mylného předpokladu, že touto žalobou vlastnickou nastupují dva žalobci, ač napadený rozsudek správně dovodil, že jde o jediného žalobce, vystupujícího pod dvěma jmény. Žalobou vlastnickou může nastupovati vlastník sporné věci. Ježto jde ve sporu o nemovitosti, nastupuje žalobou knihovní vlastník, jehož vlastnictví stalo se sporným teprve v poslední době vlivem popřevratového zákonodárství. Jako vlastník je v knize pozemkové zapsáno původně Měšťanstvo města M., později pak Obecní statek měšťanský v M. Obě tato pojmenování vyskytují se též v předložených písemných dokladech. Žalující strana, nejsouc si proto úplně jista, pod kterým jménem má nastoupiti, užila z opatrnosti, jak v žalobě výslovně podotkla, obou těchto jmen, přenechavši soudu, by v případě, že žalobě vyhoví, volil sám pojmenování, jež uzná za správné. Odvolací soud použil k označení zvítězivšího vlastníka sporné věci obou pojmenování ve spojení, jež nejlépe vyhovuje jak slovnému výkladu, tak i skutkovému a právnímu pojetí věci. Dovolatel nepokouší se o to, by dovodil nesprávnost tohoto označení, nýbrž pomáhá si opakováním vyvrácené již námitky, že jde tu o dva různé žalobce, a že rozsudek, vyřizující žalobu jediného žalobce, jest neúplným. Nemoha vystačiti s důvody, původně tvrzenými, poukazuje i na účtování 10% přirážky v seznamu útrat, dovozuje tím z palmarního účtu, že jde o společníka v rozepři a tím o dva žalobce. Tvrzením tímto, jediným, jež v tomto směru nebylo dříve předneseno, není třeba vážně se obírati. Mylně poukazuje dále dovolatel na nepřípustnost opravy výroku rozsudkového podle §u 419 c. ř. s. Dovolací soud, jehož působnost vymezena je §em 503 c. ř. s., může se po této stránce zabývati jen námitkou, že jde o věcnou změnu rozsudku, jež by mohla provedena býti jen na odvolání žalující strany. Tento náhled je nesprávným, což vyplývá z předchozích vývodů o jednotnosti žalující strany, jež zůstala touž, i když vystupuje pod dvojím označením. Další výtka, popírající procesní způsobilost žalující strany, spočívá jedině na záměně pojmů Měšťanstva města M. a měšťanstva jako třídy občanů ve smyslu obecních zřízení, a hlavně zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 304 sb. z. a n. I v tomto směru byla věc důkladně probrána nižšími soudy, jež ze zjištěných skutečností správně dovodily, že jde o dva různé pojmy, jež se navzájem nekryly, ježto mohly nastati případy, že skuteční měšťané města M. nebyli členy Měšťanstva města M., kdežto na druhé straně mohly členy žalujícího Měšťanstva býti i vdovy po měšťanech. Dovolatel pomáhá si i tu mylným předpokladem, že žalují bývalí měšťané města M. jako příslušníci přednostní kdysi třídy občanů, ne však jako sdružení osob, tvořící zvláštní útvar soukromoprávní, a jen nazývající se Měšťanstvem města M. Dovolatel spokojil se tím, že popřel správnost tohoto názoru, aniž by dokázal věcně neb

právnicky jeho nesprávnost. Nález Nejvyššího správního soudu ze dne 15. února 1923, čís. 20.263/22 je závazným pro soud, pokud jím rozhodnuto bylo o otázce, o niž nemohou rozhodnouti soudy pro nepřípustnost pořadu práva. To platí o výroku, že užívání Měšťanů m-ských, t. j. členů Měšťanstva, je podstatně jiného druhu, než užívání podle §u 70 obecn. zřízení. Nejvyšší správní soud nevyslovil sice přímo, že jde o obecní statek ve smyslu zákona ze dne 17. července 1919, čís. 421 sb. z. a n., avšak vyslovil, že sporný obecní statek měšťanský nelze podříditi tomuto zákonu. I toto rozhodnutí náleželo jedině Nejvyššímu správnímu soudu, a je proto závazné pro soud, jenž o podstatě věci jako obecního statku, a tím i o jeho užívání nemůže rozhodovati (rozhodnutí sb. n. s. č. 659). Toto rozhodnutí Nejvyššího správního soudu postačí úplně k tomu, by soud uvažoval o tom, kde je vlastníkem sporných věcí a dovodil z toho další zákonné důsledky ve smyslu žaloby. Odvolací soud tak učinil způsobem, jemuž nelze ničeho vytknouti, a jemuž dovolání samo neodporuje, namítajíc jedině neplatnost smíru sjednaného v roce 1835. Dovolání nadhazuje ještě citací jiného rozhodnutí Nejvyššího správního soudu otázku, zda neměli žalovati měšťané beroucí užitek ze sporných nemovitostí, jednotlivě, a ne jako sdružení. Ani s tímto náhledem nelze souhlasiti. Žalobcem je vlastník t. zv. obecního statku měšťanského v M. Tento statek není jměním děleným podle počtu užívatelů, připsaným na př. určitými díly k jednotlivým usedlostem, nýbrž je to zvláštní soukromé jmění, jehož vlastníkem je sdružení osob, vystupující i před úřady pod jednotným jménem jako právnická osobnost, a spravující se zvláštními pravidly. Sdružení takové může vystupovati jako samostatný právní podmět, a může tudíž i žalovati pod svým jménem.

Čís. 4132.

Ručení dle §u 1318 obč. zák. stihá i majitele místností, užívaných k jiným účelům, než bytovým, a nevztahuje se jen na věci, jež spadly z vnitra místnosti, nýbrž i na jiné věci, které jsou v souvislosti s používáním místnosti, byly nebezpečně vyvěšeny nebo položeny na stěně nebo jinde mimo byt (na př. vývěsní tabule).

(Rozh. ze dne 9. září 1924, Rv II 365/24.)

Žalobce byl poraněn padající vývěsní tabulí, umístěnou nad obchodem žalovaného. Žalobní nárok na náhradu škody nebyl uznán procesním soudem prvé stolice po právu. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a nařídil prvému soudu, by ve věci znovu rozhodl.

Důvody:

Dovolání jest opodstatněno. Právně mylným jest názor nižších soudů, že majitel obchodu neručí za škodu z nebezpečného upevnění vývěsní tabule, a že ručení dle §u 1318 obč. zák. vztahuje se jen na případy, kdy něco vypadne z místnosti (bytu). § 1318 obč. zák. upravuje ručení majitele bytu a stanoví jako předpoklad ručení, že bylo z místností něco vylito nebo vyhozeno, nebo že věc, spadnuvší, byla pověsena nebo položena nebezpečně. Nutno obírati se tedy otázkou, zda vztahuje se ono ručení také na majitele jiných místností, nežli bytů, a v další řadě, zda má zákon na zřeteli jen věci, jež vypadly z bytu, či i věci mimo vlastní místnost jejím majitelem nebezpečně zavěsené nebo položené. V tom směru nelze však ulpěti na doslovu zákona a vyložiti ho tak, že majitel bytu neručí, vyvěsil-li na uliční stěnu mimo byt, nebo položil-li nebezpečně nějakou věc mimo vlastní místnost do uličního prostoru, po případě na římsu a pod. Stejně nelze vyloučiti ručení majitele jiné místnosti nesloužící k účelu bydlení, nýbrž jinému účelu, na příklad kancelář, místnost obchodní, dílna a pod. Naopak logickým výkladem jak z dějin vzniku, tak i z účelu zákona nutno hájiti výklad rozšiřující, že ručení dle §u 1318 obč. zák. stihá i majitele místností, užívaných k jiným účelům, než byťovým a že vztahuje se i na věci, jež spadly nejen z vnitra místnosti, nýbrž i na jiné věci, které jsou v souvislosti s používáním místnosti, nebezpečně vyvěšeny nebo položeny na stěně nebo jinde mimo byt, tvořice tak příslušenství nebo zařízení místnosti a sloužíce k jejímu užívání. Důvodem onoho ručení za škodu nezaviněnou jest jednak docílení bezpečnosti ulice pro chodce, jednak nesnadnost důkazu pro poškozeného, by vyhledal viníka, který z místnosti něco vylil, vyhodil, tam nebezpečně položil nebo zavěsil. Právě z toho důvodu zákonodárce stanovil ručení snadno zjistitelného majitele místnosti, ponechávaje mu postih proti viníkovi, jehož snadněji bude moci zjistiti, ale nemusí prozraditi. (Srovnej Zeilerův komentář § 1318 obč. zák. a bližší rozvedení v nálezu čís. 5192 Gl. U. nová řada). Ony ohledy vyžadují tedy, by neomezilo se ručení jenom na majitele bytu, nýbrž rozšířilo se i na majitele jiných místností, protože u nich dopadá týž zákonodárný důvod a, jak ve shora uvedeném nálezu nejvyššího soudu Vídeňského blíže jest rozvedeno, již v právu římském i majitelé jiných místností za škody podobné ručili a občanský zákoník v tom směru recipoval jen ručení dle práva římského. Týž důvod účelu zákona mluví i pro to, by ručení rozšířilo se nejenom na věci z vnitra místnosti vyhozené a vypadlé, nýbrž i na věci majitele bytu, které nebezpečně v důsledku užívání bytu položil nebo zavěsil mimo vlastní místnost. Tomu svědčí zejména i historie doslovu §u 1318 obč. zák. Původní návrh neměl ještě ustanovení o věcech nebezpečně zavěšených a položených, a věta dotyčná byla vsunuta teprve při superrevisi. Nelze se sice dopátrati z protokolů důvodu, ale zřejmě chtěl tím zákonodárce rozšířiti římsko-právní ručení, vztahující se jen na věci vylité nebo vyhozené, i na věci spadlé, tedy mimo vlastní nitro místnosti se nalézající. Že zůstalo v textu zákona slovo »majitel bytu« a »byt«, jest právě jen zbytkem původního užšího doslovu, a to podporuje úsudek, že zákonodárce chtěl ve shora naznačeném smyslu rozšíření i na věci, jež spadly nikoliv jen z vnitra bytu. Soudy nižší, vycházejíce z jiného právního stanoviska, obíraly se jen otázkou viny žalovaného na vyvěšení tabule, ale neobíraly se vůbec otázkou, zda tabule byla vyvěšena nebezpečně, spokojivše se zjištěním, že žalovaný dal tabuli upevniti odborníkem a prý proto nemusel na ni dozírati

bez ohledu na to, zda bezpečnost vývěsu trpěla velkým otřásáním domu, způsobeným jízdou těžkých vozidel. V tom směru jest odůvodněna výtka kusosti řízení. Žalobce nabídl o tom, že tabule byla nebezpečně vyvěšena a upevněna, zejména vzhledem k otřesům, důkaz znalci. Žalovaný sám uvádí, že uvolnění tabule povstalo silnými otřesy a vzniknuvší takto trhlinou ve zdi a pak silným větrem. Ale tabule na takovém místě, vystaveném vlivům tak nepříznivým pro bezpečné upevnění, nutno upevniti zajisté tak, aby těmto vlivům vzdorovaly, a by bezpečnost chodců nebyla ohrožena. Zda stalo se to způsobem dostatečným, nebylo zjištěno ani v řízení civilním ani v řízení trestním. Stejně měly nižší soudy vzíti v úvahu, zda za takových okolností je potřebí častější prohlídky bezpečného závěsu tabule. Že trestní soud osvobodil natěrače, který tabuli připevnil, pokládaje za to, že provedl práci odborně, neváže civilní soud při posouzení otázky nebezpečnosti vůbec (§ 268 c. ř. s. a contr.). Nad to pak není vyloučeno, že nebezpečnost mohla nastati i po upevnění tím, že zeď pak dostala trhlinu následkem otřesů. V trestním řízení dále nebyl ani vzat ohled na to, zda obvyklé upevnění, jak se stalo při sporné tabuli, stačilo i na místě, vydaném následkem frekvence silným otřesům zdiva.

Čís. 4133.

Manželství jest pokládati za rozloučené nikoliv již dnem, kdy byl prohlášen rozsudek soudu prvé stolice, vyhovující žalobě o rozluku, nýbrž teprve dnem, kdy rozsudek tento vešel v moc práva.

(Rozh. ze dne 10. září 1924, R I 705/24.)

K žalobě Anny Sch-ové o rozluku jejího manželství s Reinholdem Sch-em uznal procesní soud prvé stolice rozsudkem ze dne 14. března 1924 na rozluku z viny žalovaného. Dne 19. března 1924 Reinhold Sch. zemřel. Anna Sch-ová přihlásila k pozůstalosti vdovské právo dědické. Pozůstalostní soud dědického práva neuznal, rekursní soud přijal dědickou přihlášku na soud.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Jde o to, zda manželství pokládati jest za rozloučeno dnem, kdy prohlášen rozsudek soudu prvé stolice, žalobě o rozluku vyhovující, či dnem, kdy rozsudek tento vešel v moc práva. K pozůstalosti Reinholda Sch-a přihlásila se za dědičku ze zákona Anna Sch-ová a k průkazu svého dědického práva poukazuje na to, že v čase úmrtí Reinholda Sch-a (19. března 1924) rozsudek soudu prvé stolice k její žalobě vyslovující rozluku manželství z viny zůstavitelovy, byl sice již 14. března 1924 ústně prohlášen, ale nevešel ještě v moc práva, a proto ona byla ještě až do dne úmrtí zůstavitele jeho manželkou a má proto dědické právo jako vdova a netýká se jí předpis §u 1266 poslední věta obč. zák. Odpovědi na onu otázku nedává ani předpis §u 12 ani § 1266 obč. zák., nýbrž předpisy soudního řádu o právní moci rozsudku. K správnému výkladu těchto předpisů třeba přihlédnouti k jejich dějinnému vzniku. Materialie k c. ř. s. I. díl str. 335 označují tyto předpisy »za kodifikaci platného práva i právních zásad v theorii i praxi panujících«. Nejpřednějším tlumočníkem těchto zásad jest Unger, který ve svém Systemu rak. soukr. práva (4. vydání díl 2. str. 617) připisuje materielní právní moc (rerum iudicatarum autoritatem) teprve takovému rozsudku, který nabyl formální právní moci, který totiž nemůže již býti zvrácen řádnými prostředky opravnými, a nikoliv rozsudku, proti kterému jsou ještě opravné prostředky možny. Tento názor byl jak v teorii, tak i v praxi jednotným; z obsáhlé literatury, této věci se týkající (uvedené v Neumannově komentáři k c. ř. s. vyd. III. str. 1272) poukázati jest k dílu Demeliově »Zur Lehre von der Rechtskraft des Zivilurteiles« z roku 1892, v němž jest obsažen přehled a kritický rozbor literatury i judikatury, sloužívší platnému civilnímu soudnímu řádu za základ. Z tohoto historického podkladu a ve shodě s ním vzešel předpis §u 411 c. ř. s. toho obsahu, že »rozsudky, které opravným prostředkem již nemohou býti napadeny, jsou potud účastny právní moci, pokud v nich rozhodnuto bylo o nároku vymáhaném žalobou nebo žalobou navzájem«. Tento zákonný předpis připisuje tedy zcela jasně účinky právní moci po stránce hmotné teprve a jen těm rozsudkům, které již nabyly formální právní moci. Proto správným a bezpečným jest opačný úsudek, že účinků právní moci po stránce hmotné nejsou účastny rozsudky, které opravnými prostředky mohou býti ještě zvráceny, tedy zejména rozsudek soudu prvé stolice před uplynutím lhůty odvolací (bez ohledu na to, zda bylo jich použito čili nic) a zejména i rozsudek, dosud jen dle §u 414 c. ř. s. prohlášený. Podstata hmotněprávní moci spočívá v tom, že rozsudek v moc práva vešedší, jest již nezvratným nálezem o právním poměru stran žalobou dotčeném pro dobu budoucí, takže, jak Ott (ve svém »Soustavném úvodu ve studium nového řízení soudního« díl II. str. 272) praví, nárok až dosud pochybný a sporný stane se bezpochybným a určeným pro všechny budoucí časy. Tyto právní účinky jeví se při všech druzích žalobních nároků (rozlišováno budiž s hlediska práva hmotného), tedy i při nárocích o plnění, při nichž přiznaný nárok stává se nad to i vykonatelným (§ 1 čís. 1 ex. ř.), i při nárocích na určení trvajícího právního poměru (žaloby určovací ve vlastním slova smyslu) a konečně i při žalobách, které nemají za účel, by byl určen trvající právní poměr, nýbrž vlastně směřují k tomu, aby změněn nebo přetvořen byl určitý právní stav soudem samým, takže v nich funkce soudcova nezáleží pouze v tom, že prohlašuje (deklaruje), co právem jest, nýbrž zakládá (konstituuje) právo nové. Nároky takové nazývá Ehrenzweig ve svém Systemu rak. soukr. práva 5. vyd. I. díl str. 387 a 422 »nároky právotvornými« (»Rechtsgestaltende Ansprüche«) a nesdílí tudíž náhled Ungrův soudem druhé stolice převzatý, že civilní rozsudky jsou vesměs jen deklaratorní (Unger System obč. práva 4. vyd. II. díl str. 619). Mezi žaloby druhu posléze naznačeného patří zejména i žaloby o rozluku. Ježto zákon nerozlišuje jednotlivé druhy žalobních nároků, jest správným závěr, že i při žalobách tohoto posledního druhu a tedy i ve sporu o rozluku rozsudek v právní moci nejsoucí nepřivozuje

toho, co jest výronem a důsledkem právní moci rozsudku, a tudíž nezpůsobuje rozluky manželství dosud trvajícího. Platnému právu pak jest neznám útvar podmínečné pravomoci rozsudkové, tak totiž, že by rozsudku právní moci ještě nenabyvšímu přiznávána byla právní moc pod odkládací podmínkou, že nebude změněn nebo zrušen. Nemá tedy ta okolnost, že určitý rozsudek v budoucnosti může vejíti v moc práva, ten následek, že se účinky právního stavu, o němž jest v rozsudku rozhodnuto, počínají od tehdejška, t. j. již ode dne, kdy byl rozsudek vynesen. Proto v tomto případě nelze manželství Reinholda a Anny Sch-ových pokládati za rozloučené již dnem 14. března 1924, nýbrž manželství trvalo do smrti Reinholda Sch-a, t. j. do 19. března 1924. V důsledku toho není příčiny, nepřijímati dědickou přihlášku Anny Sch-ové k soudu, ježto tato průkaz svého práva dědického podala (§ 122 nesp. říz.). Pro správnost tohoto závěru svědčí též, jak rekursní soud správně uvádí, předpis §u 22 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n., dle něhož i při rozluce provedené soudním usnesením dle §u 15 až 17 manželé mohou uzavříti nový sňatek teprve, když rozhodnutí o rozluce nabylo moci právní, ač jinak opravný prostředek proti usnesení nemá dle §u 12 nesp. říz. odkládacího účinku. Pro správnost uvedeného názoru svědčí i předpis §u 367 ex. ř., dle něhož, má-li dlužník dle obsahu exekučního titulu učiniti projev vůle, pokládá se tento projev za učiněný, jakmile rozsudek nabyl právní moci. Ani tu zákon rozsudku, pokud jde o jeho hmotnou právní moc, nepřiznává účinků zpětných. K vůli úplnosti se podotýká, že o případ §u 759 odstavec druhý obč. zák. tu nejde a že netřeba tu vůbec řešiti otázku, jaký význam a účinek na další vedení sporu má rozvázání sňatku smrtí jednoho manžela, nastalé v době od zahájení sporu až do jeho právoplatného skončení. Opačný názor nelze dovoditi ani z předpisu první věty §u 416 c. ř. s., že »rozsudek stává se vůči stranám účinným teprve doručením písemného vyhotovení rozsudku«; tím se nic jiného nepraví a praviti nechce, než že od tohoto doručení čítati jest lhůtu k podání opravného prostředku a po případě i lhůtu k plnění. Rovněž opačný názor nelze dovoditi z toho, že Anna Sch-ová, ve sporu o rozluku úplně zvítězivší, neměla vůbec práva podávati odvolání z rozsudku soudu prvého.

Čís. 4134.

Poznámka spornosti.

Stačí, že byla podána žaloba o neplatnost knihovního vkladu a řízení o ní zavedeno, aniž by záleželo na tom, zda jest odůvodněna. Lhostejno, že knihovní právo, jehož porušení se tvrdí, bylo zapsáno ještě v e s t a r é knize pozemkové. K námitce nepřípustnosti pořadu práva pro žalobu, na základě níž žádáno o poznámku, jakož i k nedostatku řádné plné moci nelze hleděti. Pro opravné prostředky platí lhůta osmidenní.

(Rozh. ze dne 10. září 1924, R I 709/24.)

Na základě žaloby, již domáhala se osada Ž. na celé řadě vlastníků nemovitostí ve Velkém Ž. neplatnosti vkladu práva vlastnického k nemovitosti, zapsané ve vložce čís. 107, žádala osada Ž. o poznámku spornosti. S o u d p r v é s t o l i c e návrh zamítl, r e k u r s n í s o u d poznámku povolil. N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu tří odpůrců navrhovatelky, dovolací rekurs ostatních odpůrců odmítl.

D ů v o d y:

Knihovní poznámka spornosti podle §u 61 knih. zák. předpokládá, že žalobce byl knihovním vkladem poškozen ve svých knihovních právech a že proto napadá platnost vkladu sporem a žádá, by obnoven byl dřívější knihovní stav. V tomto případě osada Ž., zastoupená starostou politické obce Ž., podala proti celé řadě vlastníků nemovitostí ve Velkém Ž. žalobu, ve které popírá platnost vkladu práva vlastnického, které pro dočasné vlastníky usedlosti, v žalobě uvedených, na nemovitosti, zapsané ve vložce čís. 107 pozemkové knihy kat. obce Velký Ž. podle protokolu o založení nové knihy pozemkové ze dne 16. července 1884, čís. 159 bylo vloženo, a tvrdí, že tímto vkladem byla porušena ve svém knihovním právu vlastnickém k těmže nemovitostem, které podle obsahu téhož protokolu až do založení nové knihy pozemkové připsány byly o b c i, n y n í o s a d ě Velký Ž., a žádá, by onen vklad práva vlastnického prohlášen byl za neplatný, by bylo zjištěno, že vlastníkem sporných nemovitostí jest osada Ž., by žalovaní byli povinni to uznati, nemovitosti ty osadě Ž. vydati a k tomu spolupůsobiti, aby jí ke zmíněným nemovitostem právo vlastnické bylo vloženo, po případě trpěti, by se tak stalo na základě rozsudku. Žalobou touto zahájen byl spor po rozumu §§ 61—64 knih. zák. o neplatnost knihovního vkladu a zpětné převedení knihovního vlastnictví na žalující osadu, takže jsou tu všechny zákonné předpoklady p r o k n i h o v n í p o z n á m k u s p o r n o s t i podle §u 61 knih. zák., jejíž povolení žalující osada navrhla. Zda tvrzení žaloby jsou pravdiva, zda nynější žalující osada Ž. jest právní nástupkyní původní knihovní vlastnice, obce Velký Ž. a zda jsou splněny podmínky §§ 63—64 knih. zák., nelze řešiti u příležitosti rozhodování o žádané knihovní poznámce spornosti, nýbrž bude předmětem rozhodnutí ve věci samé. Vždyť poznámka spornosti nepředpokládá, že žalobce v zahájeném sporu zvítěziti musí, jak jest z předpisu §u 65 odstavec prvý knih. zák. zjevno. Nerozhodno jest, že knihovní právo, jehož porušení žalující strana tvrdí, zapsáno bylo ještě v e s t a r é knize pozemkové, protože zákon v §u 61 knih. zák. v tomto směru nerozeznává a protože v §u 32 čes. zák. ze dne 5. prosince 1874, čís. 92 z. zák. výslovně se mluví o převodu knihovních práv ze staré do nové knihy pozemkové (viz také rozh. čís. 12.776 Gl. U.). Nerozhodnými jsou také námitky dovolacího rekursu, že prý pro tuto žalobu jest pořad práva vyloučen a že prý k žalobě není oprávněna žalující osada, nýbrž politická obec Ž., jejíž zastupitelstvo prý se na žalobě neusneslo a že ani plná moc právního zástupce nevyhovuje předpisu §u 55 čes. obec. zříz. ze dne 16. dubna 1864, čís. 7 z. zák. První námitka — nehledíc k tomu, zda jest odůvodněna, čili nic, — nemůže býti na úkor povolení knihovní poznámky spornosti, když procesní soud o žalobě I. rok nařídil a také již konal, tedy žaloby neodmítl, nýbrž podle zákona ji vy-

řídil. Kdyby z tohoto důvodu bylo lze rozhodnutí o knihovní poznámce spornosti rekursem napadati, znamenalo by to obcházeti předpis §u 130 odstavec druhý c. ř. s., podle něhož nařízení roku samostatným opravným prostředkem napadati nelze. Tomu svědčí též předpis druhé věty §u 61 knih. zák., podle kterého žádost o poznámku lze podati též u knihovního soudu, jenž není procesním soudem a jemuž zajisté stačí výkaz, že žaloba podle §u 61 knih. zák. byla podána a že o ní zákonné řízení bylo zavedeno (viz také Bartsch Grundbuchsgesetz k §u 61 knih. zák.). Pokud jde o druhou námitku, dlužno odkázati na to, že žalující osada zastoupena jest v tomto sporu starostou politické obce Ž. a že plná moc právního zástupce opatřena jest podpisy tohoto starosty, jeho náměstka, člena obecního zastupitelstva a ještě dvou mužů, jejichž funkce není udána. Bude věcí procesního soudu, by plnou moc dal ve smyslu §u 34 čís. 4 a §u 55 čes. ob. zříz. doplniti, což podle §§ů 6 a 30 c. ř. s. vždy učiniti může. Dovolacímu rekursu žalovaných Josefa B-a st. a ml. a Antonie B-ové bylo tedy odepříti úspěch.

Dovolací rekurs ostatních žalovaných podán byl opozděně. Poznámku spornosti podle §u 61 knih. zák. dlužno vzhledem k čl. XIII čís. 7 uv. zák. k ex. ř. pokládati za prozatímní opatření po rozumu §u 381 ex. ř. Z toho plyne, že pro posouzení rekursní lhůty jsou rozhodnými předpisy §§ 402 a 65 ex. ř., podle nichž lhůta tato činí pouze 8 dní. Usnesení rekursního soudu doručeno bylo stěžovatelům v době od 31. července do 5. srpna 1924, takže rekursní lhůta uplynula 13. srpna 1924, ježto jde o věc feriální (§ 224 čís. 8 c. ř. s. a též čl. XXXVI úv. zák. k c. ř. s.). Dovolací rekurs ohlášen byl telegraficky dne 25. srpna 1924 a došel k procesnímu soudu v písemném vyhotovení téhož dne. Ačkoliv z nezřetelného poštovního razítka nelze vyčísti, kdy byl dán spis na poštu, přece nemohla poštovní doprava zásilky »express« podané trvati déle než jeden den. Byl tedy dovolací rekurs opožděným a měl býti podle §u 78 ex. ř. a §u 523 c. ř. s. již soudem prvé stolice odmítnut (sb. n. s. čís. 1720).

Čís. 4135.

Dopravní řád železniční.

Reklamace, podaná oprávněnou k tomu osobou, nepozbývá povahy reklamace již tím, že doklad o postupu nároku jest formálně vadným.

(Rozh. ze dne 10. září 1924, Rv I 752/24.)

Žalobě pojišťovny, jíž byl příjemce vykradené zásilky postoupil náhradní nárok proti dráze o náhradu škody, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolání, opírající se o § 503 čís. 4 c. ř. s., spatřuje nesprávné právní posouzení v tom, že i odvolací soud pokládá dopis, který žalující pojišťovna zaslala dne 10. října 1922 ředitelství státních drah, za reklamaci, stavící dle čl. 45 mezinárodní úmluvy a § 98 (3) žel. dopr. ř. až do vyřízení dráhou zákonné jednoroční promlčení. Dopis ten nelze prý považovati za reklamaci, poněvadž přiložený mu průkaz o postupu nároku na náhradu škody ze smlouvy nákladní jest formálně vadným. Při tom žalovaná strana nepopírá, že příjemce vykradené zásilky nárok na náhradu škody již před 10. říjnem 1922 platně odstoupil žalující pojišťovně, takže tato byla k reklamaci oprávněná, ale, odvolávajíc se na čl. 26 mezinárodní úmluvy, hájí názor, že reklamace, podaná třetí osobou, může se jen tehdy pokládati za řádnou, promlčení stavící reklamaci, je-li doložena písemnou, formálně zcela bezvadnou postupní listinou. Výjimečně přísná povinnost k náhradě škody, železnici uložená, opravňuje ji prý k tomu, aby i od stran směla požadovati přesné dodržení předpisů o reklamaci. Názoru dovolatelovu nelze přisvědčiti. Ani čl. 26 ani jiný článek mezinárodní úmluvy, ani železniční dopravní řád neobsahují předpisu o tom, že platnost a účinnost postupu práv ze smlouvy nákladní jsou vázány určitou formou. Platí tu všeobecné předpisy zákonné (§§ 883, 1392—1399 obč. zák., čl. 317 obch. zák.), dle nichž platnost její nezávisí ani na písemné ani na jiné formě. Ovšem ustanovuje prováděcí nařízení k §u 99 (3) žel. dopr. ř., že mimosoudní nároky, ohlášené jinou osobou, než k tomu oprávněnou, mají býti doloženy zvláštním, řádně kolkovaným a oprávněnou osobou podepsaným průkazem (jako postupní listinou, plnou mocí, kupeckou poukázkou, kupeckým návěstím), jejž si železnice ponechá, ale tento předpis opravňuje železnici jenom, by odepřela výplatu tomu, kdo se nemůže vykázati takovým a to formálně bezvadným průkazem, a by vyřídila tedy jeho reklamaci odmítavě. V ten rozum, že by reklamace, podaná osobou k tomu oprávněnou, pozbyla pro formální vadu předloženého dokladu o postupu povahu reklamace, totiž mimosoudního ohlášení nároku, jež dle §u 98 (2) žel. dopr. ř. a čl. 45 mezinárodní úmluvy staví promlčení, nemůže býti vykládán. Žádný z těchto předpisů neváže uvedený účinek reklamace na jinou podmínku, než aby se stala písemně. Ze všeobecných zásad o promlčení a jeho stavení plyne ovšem jako další podmínka, že reklamace musí býti podána osobou, jíž nárok přísluší, o tom však není v tomto případě sporu. Jelikož není sporu ani o tom, že, sluší-li dopis ze dne 10. října 1922 pokládati za reklamaci stavící promlčení, byla žaloba podána v jednoroční promlčecí lhůtě, byla námitka promlčení zamítnuta právem.

Čís. 4136.

Dopravní řád železniční.

»Hrubou nedbalostí« ve smyslu §u 95 žel. dopr. ř. (čl. 41 mezin. žel. dopr. ř.) jest pouze zvlášť těžké porušení povinné bedlivosti, jehož neblahé následky bylo možno bez námahy předvídati a jehož bylo se lze lehce vyvarovati. Pokud jde o hrubou nedbalost při záměně vozů v mezinárodní dopravě.

(Rozh. ze dne 10. září 1924, Rv I 753/24.)

Severočeská firma zaslala do Terstu vagon čís. 111.877 s cukrem. Cestou byl vagon zaměněn za jiný vagon, a byl řízen místo do Terstu do Záhřeba. Do Terstu došel pak vagon čís. 111.877 teprve po delším pátrání se značným překročením dodací lhůty. Příjemce postoupil nárok na náhradu dovozného, dále na náhradu nákladů pátrání po vagonu a na náhradu další škody, žalující firmě, jež se domáhala náhrady na československém (železničním) erári. Procesní soud prvé stolice přiznal žalobkyni pouze náhradu dopravného. Odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně.

Důvody:

Podle čl. 40 mezinárodní úmluvy o železniční nákladní dopravě může býti při překročení dodací lhůty požadována náhrada i bez průkazu škody, ale jen do výše polovice dovozného, byla-li však škoda prokázána, dlužno ji nahraditi až do výše celého dovozného. Pokud škoda převyšuje dovozné, není dráha povinna ji v pravidelných případech hraditi. Jenom když lhůta dodací byla překročena ze zlého úmyslu nebo hrubou nedbalostí, má strana dle čl. 41 mezinárodní úmluvy nárok na náhradu plné škody. Podle nenapadených zjištění prvního soudu prokázala žalobkyně škodu ve výši 24.614 Kč 97 h, dovozné činilo 14.973 Kč 58 h. Nemůže-li se tedy, jak oba nižší soudy uznaly, železnici přičítati ani zlý úmysl ani hrubá nedbalost, má žalující společnost nárok jen na náhradu 14.973 Kč 58 h, která jí byla také přisouzena, pakli se však železnice provinila hrubou nedbalostí, přísluší žalobkyni náhrada 24.614 Kč 97 h. V žádném případě nelze jí přisouditi obě tyto částky, jak v dovolání navrhuje, ač neopírá to o nic jiného, než že se dráha dopustila hrubé nedbalosti. Pokud tedy žalobkyně dovoláním požaduje zvýšení přisouzené náhrady 14.973 Kč 58 h o více než 9.641 Kč 39 h, čímž by obdržela plnou náhradu škody, zjištěné 24.614 Kč 97 h, není její nárok dovolacími důvody vůbec opodstatněn. Nelze však přisvědčiti dovolání, opírajícímu se o dovolací důvody čís. 3 a 4 §u 503 c. ř. s. ani v tom, že nižší soudy měly uznati zjištěnou záměnu dvou vozů a změnu čísla vozu na nákladním listě, jimiž bylo zavlečení vozu do Záhřebu a překročení dodací lhůty zaviněno, za hrubou nedbalost. Ze zásady, že straně náleží důkaz o tom, co ve sporu tvrdí, a ze všeobecného předpisu čl. 396 poslední odstavec obch. zák., že dokáže-li se povozníkovi zlovolné jednání, jest povinen nahraditi plnou škodu, plyne, že důkaz hrubé nedbalosti náleží žalobkyni. Dokázána musí býti nedbalost hrubá, nestačí důkaz pouhého nedostatku obyčejné bedlivosti (§ 1297 obč. zák.) nebo pečlivosti řádného obchodníka (čl. 282 obch. zák.). Všeobecný občanský zákoník váže v §u 1324 povinnost k náhradě plné škody na zlý úmysl nebo nápadnou bezstarostnost, čl. 396 obch. zák. shrnuje oba tyto pojmy v pojem zlovolného jednání. Za hrubou nedbalost lze tedy pokládati jen zvláště těžké porušení povinné bedlivosti, takové, že jeho neblahé následky bez námahy bylo možno předvídati, a že se ho bylo možno lehce vyvarovati. Pouhá chyba nebo přehlédnutí, třebas byly spojeny s těžkými následky, mohou se přihoditi i lidem pozorným a pečlivým a nejsou proto samy o sobě důkazem, že vznikly z hrubé nedbalosti. Musí býti posuzováno podle zvláštních okolností každého jednotlivého případu, zda pochybení jest pouhým nedopatřením, či nedbalostí a zda jest nedbalostí lehkou či hrubou. Při tom nutno míti na zřeteli, že železnice dopravuje zboží hromadně, musí dodržovati i za nepříznivých poměrů přesně čas, a že proto její lidé jsou nuceni pracovati často urychleně a s jistým kvapem, který sám o sobě vede k chybám a přehlédnutím. V tomto případě nebylo zjištěno ani, jakým způsobem došlo ku záměně vozů čís. 111.877 a 111.874, ani kdo, kdy a z jakých důvodů změnil na nákladním listě čís. 640 číslo vozu 111.877 v 111.874. Žalobkyně pokládá za dostatečný důkaz hrubé nedbalosti dráhy obě uvedené skutečnosti samy o sobě. Přisvědčiti by jí bylo jenom v tom případě, kdyby se ani záměna vozů ani oprava nákladního listu nebyly mohly státi jinak, než právě hrubým porušením předepsané pečlivosti. Tomu však tak není. V odůvodnění nižších soudů schvalujícím posudek slyšeného znalce z oboru železniční dopravy jest zahrnuto i skutkové, v dovolacím řízení již neodporovatelné zjištění, že záměna obou vozů a tím zaviněné zavlečení vozu čís. 111.877 do Záhřebu mohly se státi pouhým přehlédnutím vlivem nahodilých, nepříznivých okolností, jimiž jmenovitě byly zcela výjimečné střetnutí se dvou vozů se šestimístním, jen v jednotkách se od sebe odchylujícím číslem na téže stanici, oprchalost nátěru vozu a s tím spojená menší čitelnost jeho čísla, podzimní nával přepravovaného zboží, smytí dopravních, na vozech nalepených cedulek deštěm, špatná čitelnost tužkou psaných záznamů na nákladním listě po jeho mnohonásobném rozkládání a přehlížení, dále že oprava čísla vozu na nákladním listě mohla býti pouze logickým důsledkem záměny obou vozů a provedena v přesvědčení o její správnosti a o nesprávnosti původní zanášky. Jelikož v takovém případě by podle toho, co bylo dříve uvedeno, nebylo možno mluviti o hrubé nedbalosti, nelze potřebný důkaz o hrubé nedbalosti pokládati za provedený pouhým poukazem na ony dvě skutečnosti. Dovolatelka arciť tvrdí, že oprava čísla vozu na nákladním listě byla provedena svévolně, ale toto tvrzení nemá opory ani v provedeném řízení, tím méně ve zjištěních nižších soudů. Zajisté by musilo býti pokládano za hrubou nedbalost, kdyby zřízenec dráhy změnil na nákladním listě číslo vozu jen za tím účelem, aby si uspořil práci spojenou s vysvětlením nesouhlasu čísel uvedených na voze a na nákladním listě, ale znalec nevysvětluje opravu nákladního listu takovým způsobem, nýbrž tím, že byla provedena po záměně vozů v přesvědčení o její správnosti, a doložil při svém ústním výslechu, že se podobné chyby a jejich opravy při provozu vyskytují. Nepokládaly-li nižší soudy právem hrubou nedbalost dráhy za prokázánu pouhou skutečnosti zavlečení vozu do Záhřeba a opravy nákladního listu, tím méně mohly na ni uznati na základě výpovědi svědka T-a, že staniční úřad ve Sv. Vítě mu odepřel informace o zavlečeném voze. Podle posudku znalce platila legitimace T-ova jako průvodce zboží jen pro obvod Československé republiky, cizozemské staniční úřady nebyly tedy povinny udělovati mu, ježto nebyl s to, by se řádně legitimoval ,nějaké informace. Nebyla-li zjištěna hrubá nedbalost železnice, nemohl býti zažalovaný nárok na náhradu škody přiznán

ve větším rozsahu než ustanovuje čl. 40 mezinárodní úmluvy. Dovolací důvod nesprávného právního posouzení jest tedy bezpodstatným.

Čís. 4137.

Obchodní zvyklosti jsou pro výklad pravé vůle stran směrodatný i tehdy, nesouhlasí-li s dispositivními předpisy zákona. Není třeba tvrditi, že odpůrce o zvyklosti věděl, nýbrž jest na odpůrci, by dokázal, že mu zvyklost známa nebyla. Při výkladu vůle stran nelze zvyklost pokládati za bezvyjimečně závaznou j e n tehdy, když byla oběma stranám známa. Záleží i na tom, zda smluvník mohl u druhého smluvníka znalost zvyklosti předpokládati, nebo naopak, zda byl smluvník povinen, druhého smluvníka na zvyklost upozorniti.

(Rozh. ze dne 10. září 1924, Rv I 772/24.)

Žalobě na banku o odevzdání úpisů moučné půjčky a válečných půjček p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e vyhověl, o d v o l a c í s o u d žalobu, pokud se domáhala odevzdání úpisů moučné půjčky, pro tentokráte zamítl, pokud pak šlo o odevzdání válečných půjček, zrušil rozsudek prvého soudu a vrátil mu věc, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. V otázce, o niž tu jde, uvedl v d ů v o d e c h: Provádějíc odvolací důvod vadnosti řízení vytýká odvolatelka procesnímu soudu, že nepřipustil znaleckého důkazu o tom, že bylo obchodním zvykem, že papíry zákazníků, uložené u filiálek bank, byly v době světové války z důvodů bezpečnostních, jakož i ještě z jiných, s válkou souvisejících příčin, přenášeny do úschovy jich centrál, dále že válečné půjčky, upsané obecenstvem u filiálek bank, jež měly centrálu ve Vídni, byly koupeny ve Vídni a uschovány u těchto vídeňských centrál, a že tato zvyklost byla i odpůrci známa. Než důkazu, který dle odvolatelky měl býti proveden, nebylo třeba. Že šlo o právo obyčejové, jež platí stejně jako právo psané bez ohledu, zda se mu strany chtějí podrobiti či nikoli, odvolatelka sama netvrdí, naopak, jak výslovně uvádí, má tu na mysli jen obchodní obyčej (usance) dle čl. 279 obch. zák., jenž se vyvinul teprve za války. Odvolatelce sluší přisvědčiti v tom, že takovýto obchodní obyčej platí i tehdy, příčí-li se oněm předpisům obchodního zákona, jež strany mohou srovnalou vůlí vyloučiti nebo změniti, neboť obchodní zvyklost zakládá se na vůli stran a ta je směrodatnější, než sám zákon. Opačný náhled soudu procesního může se vztahovati jen na obyčejové právo, které arci, má-li ho býti použito, nesmí býti s předpisy obchodního zákona právě tak v odporu, jako právo občanské (čl. 1 obch. zák.). Avšak k obyčeji, jaký má na zřeteli odvolatelka, možno přihlížeti jen tehdy, když se mu strany, ať výslovně, ať mlčky, chtěly podrobiti, neboť jeho závaznost jest podmíněna právě vůlí stran, že se mu podrobiti chtějí. O p r v é m obyčeji netvrdila odvolatelka v prvé stolici a netvrdí ani v odvolání, že byl odpůrci znám, pokud pak jde o zvyklost d r u h o u, uvádí sice odvolatelka v odvolání, že byla odpůrci známa, poněvadž však toho netvrdila v prvé stolici, nelze k tomuto jejímu tvrzení jako k nedovolené novotě v řízení odvolacím hleděti (§ 482 c. ř. s.). Za tohoto stavu věci nelze však vycházeti při rozhodování tohoto sporu s hlediska, že se odpůrce uvedeným dvěma obyčejům podrobil a v důsledku toho nemá ani ten ani onen z obyčejů těch pro věc významu.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl ani dovolání ani rekursu žalobcovu a uvedl v

d ů v o d e c h:

Dalšího jednání bude třeba však ještě z jiného důvodu. Žalovaná banka tvrdí, že dle obchodních zvyklostí byla oprávněna ponechati úpisy válečné půjčky, které jí ve Vídni byly vydány, v uschování u centrály vídeňské, a vede o této zvyklosti důkaz znalci. Odvolací soud dovodil správně, že obchodní zvyklosti jsou dle čl. 279 obch. zák. pro výklad pravé vůle stran směrodatnými i tehdy, nesouhlasí-li s dispositivními předpisy zákona, nepřipustil však přece nabídnutého znaleckého důkazu, poněvadž prý žalovaná banka netvrdila v první stolici, že žalobci byla uvedená zvyklost známa. V tomto směru nelze odvolacímu soudu přisvědčiti. Podle všeobecných pravidel procesních nebylo věcí banky, aby tvrdila, že žalobce o zvyklosti věděl, nýbrž věcí žalobce, by tvrdil a dokázal, že mu zvyklost známa nebyla. Mimo to nelze při výkladu vůle stran pokládati zvyklost za závaznou bezvyjimečně jen tehdy, když byla oběma stranám známa. Nezáleží jen na skutečné vůli, nýbrž také, jak mohla a musila druhá strana projevu této vůle rozuměti. Nejde tedy jen o to, zdali žalobce tvrzenou zvyklost skutečně znal, nýbrž při nejmenším o to, zda mohla banka tuto znalost u něho předpokládati, či zda byla povinna na zvyklost ho upozorniti. Bude proto úkolem prvního soudu také, aby provedl znalecký důkaz o tvrzené obchodní zvyklosti.

Čís. 4138.

Advokát není povinen, by s požadováním zaplacené odměny za konané práce počkal až do skončení sporu nebo odvolání plné moci. Může ji děliti a požadovati dle časových období.

Nečinil-li klient proti účtu svého advokáta v přiměřené lhůtě námitek, jest advokát oprávněn, zaplatiti si účet ten ze záloh klientem mu poskytnutých.

(Rozh. ze dne 10. září 1924, Rv I 808/24.)

Žalobce konal v roce 1921 pro žalovanou různé práce právnické a hotová vydání, na které jí zaslal účet ze dne 31. března 1921 ve výši 5.069 Kč 45 h. Účet tento žalovaná podržela a ničeho proti jeho výši nenamítala. Teprve, když žalobce za pozdější pro ni konané práce právnické a hotové výlohy poslal jí další účet ze dne 31. prosince 1922 na 15.065 Kč 10 h, vrátila žalovaná oba účty žalobci dopisem ze dne 9. května 1923, ve kterémž uvedla, že žádného účtu neuznává a žádala, by si žalobce výši útrat mu příslušející dal stanoviti soudem. Žalobce, poněvadž jeho účet ze dne 31. března 1921 byl dávno před obdržením dopisu žalované ze dne 9. května 1923 splatným a do té doby od žalované na účet svých útrat dvakráte po 4.000 Kč obdržel, zaplatil z těchto 8.000 Kč nejprve svůj již splatný účet ze dne 31. března 1921 5.069 Kč 45 h úplně a zbytek oněch 8.000 Kč započetl jako splátku na účet ze

dne 31. prosince 1923, který dle poukazu žalované za účelem soudního ustanovení útrat zažaloval a který mu byl celkem 26.635 Kč 90 h oběma soudy přiřknut.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nelze přisvědčiti názoru dovolatelky, že právní zastupování strany advokátem, pokud nebylo přerušeno, jest jediným výkonem a že nelze proto útraty za práce právnické v různých dobách pro tutéž stranu konané děliti dle časových období. Kdyby tomu bylo tak, nemohl by advokát až do skončení sporu neb odvolání plné moci za své práce ničeho požadovati, což zajisté nelze srovnati s předpisy o smlouvě námezdní, najmě s předpisy §u 1154 obč. zák. Byl proto žalobce jako právní zástupce žalované oprávněn za práce a hotové výlohy pro žalovanou do konce března 1921 konané účet ze dne 31. března 1921 podati, a na žalované zaplacení tohoto účtu žádati. Když žalovaná proti tomuto účtu v přiměřené lhůtě námitek nečinila a účet ten byl splatným, byl žalobce oprávněn účet tento ze záloh mu žalovanou v roce 1921 dvakráte po 4.000 Kč zaslaných úplně si zaplatiti. Následkem toho v době, kdy žalovaná dopisem ze dne 9. května 1923 prohlásila, že účtů žalobcem jí zaslaných neuznává, a v budoucnosti jich také neuzná, byl účet žalobcův ze dne 31. března 1921 již úplně vyrovnán a žalobce proto mohl a musil jen další pro žalovanou konané práce právnické a hotové výlohy proti žalované zažalovati a jich určení soudem se domáhati. Od těchto svých zažalovaných účtů palmárních byl žalobce povinen jen zbytek záloh žalovanou mu zaslaných ve výši 2.930 Kč 55 h odečísti, jak skutečně učinil. Když soud odvolací v napadeném rozsudku po stránce právní tento postup žalobce shledal správným a v důsledku toho od přisouzených mu celkových útrat 26.635 Kč 90 h jen zbytek záloh 2.930 Kč 55 h odčetl, odpovídá napadené rozhodnutí plně stavu věci a zákonu a dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s. dovolatelem uplatňovaný není opodstatněn.

Čís. 4139.

I podnájemník jest oprávněn, by na základě žaloby o zrušení exekuce vyklizením, vedené pronajímatelem proti nájemníku na základě smíru s tímto uzavřeného, domáhal se jejího odkladu.

(Rozh. ze dne 10. září 1924, R II 296/24.)

Na základě smíru s nájemcem o vyklizení bytu vedl pronajímatel exekuci vyklizením. Podav žalobu o neplatnost smíru navrhl podnájemník odklad exekuce. Soud prvé stolice návrhu vyhověl, rekursní soud odkladu nepovolil.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Neprávem nepovažuje rekursní soud žalobu o neplatnost soudního smíru, sloužícího za základ exekuci, za žalobu ve smyslu §u 42 čís. 1 ex. ř. Upírá žalobci oprávnění k návrhu na odklad exekuce proto, že není zúčastněn na exekuci ani jako strana, ani jako třetí osoba, které

by příslušelo věcné právo k předmětu, na nějž se exekuce vede. Neprávem. K návrhu na odklad exekuce nejsou oprávněny jen strany, tedy hlavně povinný, nýbrž i osoby třetí, jichž právo jest exekucí dotčeno. Tomu svědčí, že žalobu podle §u 37 ex. ř. podávají i třetí osoby, žalobu o bezúčinnost exekučního titulu dle zákona odpůrčího rovněž budou moci podati jen osoby třetí. Jim záleží na odkladu a nelze proto seznati, že by zákon oprávnění k návrhu na odklad exekuce jim odpíral. Proto sluší i tomu, kdo se neplatnosti exekučního titulu dovolává a jehož právo exekucí podle neplatného exekučního titulu je nebo má býti dotčeno, přiznati oprávnění k návrhu na odklad. Tomu neodporuje ani doslov zákona, protože zákon nerozeznává, kým žaloba o neplatnost exekučního titulu se podává. Také úvod §u 42 ex. ř. neuvádí na rozdíl od jiných ustanovení ex. ř. (na př. § 40 ex. ř.), že návrh na odklad může jen povinný podati. Rovněž § 44 ex. ř. neuvádí jako k návrhu na odklad oprávněného jen povinného, pravě, že exekuční odklad nelze povoliti, když pro toho, jenž odklad žádá, lze exekuci bez újmy počíti nebo v ní pokračovati. Nelze proto ani ze zákona samého ani z účelu jeho vyčísti, že zamýšlel omeziti oprávnění k návrhu na odklad jen na povinného. Zákon neomezuje ani žalobu o neplatnost smíru na osobu povinného. Soudu exekučnímu nepřísluší zkoumati opodstatněnost žaloby o neplatnost exekučního titulu, ani oprávnění k ní, nýbrž jen, zda se jedná o žalobu, jakou má § 42 čís. 1 ex. ř. na zřeteli, a to dle přednesu žalobcova. O takovou žalobu tu jde. Odklad slouží k ochraně práva, exekucí dotčeného, podává-li ho osoba třetí. Exekuce vyklizovací ohledně najatého předmětu dotýká se práva podnájemcova, protože je přímo i proti němu přípustna (§ 368 ex. ř.). Ač není tedy jako povinný uveden v exekučním titulu, jest jím podle zákona, protože i proti němu jest exekuční titul vykonatelným a exekuce docela přímo i proti němu směřuje. Třeba tedy nebyl v přímém smluvním poměru k vymáhajícímu věřiteli, jest i on povinen byt vykliditi. Když tedy jeho podnájemní právo jest smírem, dle jeho tvrzení na oko učiněným, a proto dle práva nicotným (§ 916 obč. zák.) a exekucí podle takového smíru, jenž žádných účinků ani sploditi nemůže, dotčeno, přísluší mu k návrhu na odklad také z toho důvodu oprávnění a žalobu jeho o neplatnost smíru sluší v tomto případě považovati za žalobu ve smyslu §u 42 čís. 1 ex. ř.

Čís. 4140.

Námitku, že smlouva pachtovní byla mlčky obnovena, může vznésti proti vlastníku pouze pachtýř, nikoliv i podpachtýř.

Obnova drobných zemědělských pachtů (zákon ze dne 13. července 1922, čís. 213 sb. z. a n.).

Skončí-li se pacht spolu s podpachtem, jenž má býti prodloužen, a nemůže-li již podpacht býti prodloužen jako podpacht, nýbrž jen jako přímý pacht, stačí oznámení přímo vlastníku, by bylo dosaženo účinku, že podpacht se obnovuje jako přímý pacht proti vlastníku.

(Rozh. ze dne 10. září 1924, Rv II 552/24.)

Žalovaná měla v podpachtu pozemky od akciové cukrovarnické společnosti, jíž je bylo propachtovalo žalující obročí do 30. září 1923. Po

vypršení smlouvy pachtovní propachtovalo obročí pozemky veřejnou dražbou jinému pachtýři a domáhalo se na žalované vyklizení a odevzdání pozemků. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Uzavřením podpachtovní smlouvy vznikl obligační poměr pouze mezi žalovanou a akciovou společností, kdežto se žalobcem žalovaná v žádném právním poměru nebyla. Podpachtýřské právo žalované záviselo tím způsobem na právu pachtýře, že nemohlo překročiti rámec smlouvy pachtovní, zejména, že bylo obmezeno na dobu trvání smlouvy pachtovní (§§ 442, 1098 obč. zák., 568 c. ř. s.). Jak prvým soudcem je zjištěno, končil pachtovní poměr jmenované společnosti dnem 30. září 1923. Tímto dnem pozbylo proto právo podpachtovní žalované svého základu a zaniklo. Názor odvolatelky, že toto zaniknutí předpokládalo též odevzdání pozemku propachtovaného vlastníkovi, není opodstatněn. Smlouva pachtovní není smlouvou reální, nýbrž konsensuální a dostačuje proto souhlasná vůle stran k jejímu zrušení neb ukončení. Že žalobce jako propachtovatel a akciová společnost tuto vůli měli, je zřejmo z toho, že jmenovaná společnost proti dalšímu propachtování dotyčných pozemků veřejnou dražbou žalobcem po uplynutí pachtovní doby ničeho nenamítala a také neprojevila úmyslu, těchto pozemků dále užívati tím, že je dala na další rok do podpachtu. Neboť žalovaná neopírá své podpachtovní právo o úmluvu se svým propachtovatelem, nýbrž o zákon ze dne 13. července 1922, čís. 213 sb. z. a n., podle kterého se prodlužuje pachtovní poměr i proti vůli propachtovatele. Poněvadž, jak shora podotčeno, žalovaná k žalobci vůbec v žádném smluvním ani právním poměru nebyla, nemohl se její podpacht s účinností proti žalobci jako vlastníku obnoviti podle citovaného zákona, dle kterého se obnovuje pacht (podpacht) zemědělského pozemku i proti vůli propachtovatele (vlastníka, pachtýře) tím, že pachtýř (podpachtýř) propachtovateli písemně oznámí, že si pozemek na dále podrží v pachtu (čl. I.). Z tohoto ustanovení vysvítá, že zákon tu přihlíží jen k smluvnímu poměru dotyčných stran, jednak mezi vlastníkem a pachtýřem, jednak mezi pachtýřem a podpachtýřem, jehož případné prodloužení proti vůli propachtovatele připouští, že však tím nezamýšlel umožniti podpachtýři, aby písemným oznámením nabyl nového práva proti vlastníku, kterého před tím neměl. Otázka, zda žalovaná žalobci takové oznámení včas a řádně učinila, je proto pro tuto rozepři bezvýznamná, takže není třeba se zabývati dotyčnými vývody odvolání, kterými odvolatelka odůvodňuje též neúplnost a kusost řízení. K těmto vývodům se pouze podotýká, že také případné písemné oznámení žalované ve smyslu uvedeného zákona, učiněné pachtýři, by bylo bezvýznamným, poněvadž právo pachtýře uplynutím doby zaniklo.

Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a uložil odvolacímu soudu, by o odvolání znovu jednal a rozhodl.

Důvody:

Jde o žalobu vlastnickou, jíž se vlastník pozemku domáhá na podpachtýři z důvodu práva vlastnického vyklizení a vrácení pozemku, původně v podpacht daného, na dále však beze všeho oprávnění užívaného (§ 366 obč. zák.). Vlastnictví žalujícího obročí není sporným. Žalovaná bránila se námitkou, že má pozemek ve své moci na základě podpachtýřské smlouvy s pachtýřem žalujícího obročí. Námitka tato, i kdyby její předpoklady byly správné, nemůže při správném právním posouzení věci míti úspěch. Ujednáním podpachtovní smlouvy nenastal obligační poměr mezi vlastníkem propachtované věci a podpachtýřkou. Pouze pachtýř jest podpachtýři ze smlouvy práv. Důsledkem toho nemá tento proti vlastníku pozemku žaloby o dodržení podpachtu pozemku a z téhož důvodu nemůže ani zmařiti podpachtýř úspěch vlastníkovy žaloby o odevzdání v podpacht daného pozemku námitkou, že má pozemek ve své moci na základě smlouvy s pachtýřem, která zavazuje pouze jeho smluvní stranu, nikoli vlastníka. Přímého nároku vůči vlastníku nabyl by podpachtýř pouze tehdy, kdyby mu pachtýř postoupil svá práva ze smlouvy pachtovní. Dokud se to nestalo, není mu vlastník pozemku ničím povinen a ručí mu jedině pachtýř za možnost klidného užívání v podpacht daného pozemku podle smlouvy a jen po dobu tam stanovenou: jen na pachtýři se může domáhati dodržení podpachtu a pouze pojmenováním původce svého práva (§ 23 c. ř. s.) může se brániti proti vlastníkově žalobě o vyklizení a vrácení pozemku. Tím jsou zároveň vyvráceny právní vývody, jimiž se dovolatelka snaží dokázati, že obě pachtovní smlouvy, totiž pachtovní smlouva žalujícího obročí s akciovou společností S. a podpachtovní smlouva této společnosti se žalovanou, byly po 30. září 1923 podle §u 1114 obč. zák. a §u 569 c. ř. s. mlčky na další rok prodlouženy. Námitku tu mohl by vůči vlastníku uplatniti pouze pachtýř, nikoli podpachtýř. Nikdo nemůže více práva na jiného přenésti, nežli sám má. Končil-li se pacht cukrovarní společnosti 30. září 1923, nebyla tato oprávněna ani výslovným ujednáním dáti pozemek v podpacht na dobu delší. Podpachtýřka nemohla by se proti vindikační žalobě vlastníkově odvolávati ani na takovou výslovnou úmluvu podpachtovní. Dle §u 1114 obč. zák. a §u 569 c. ř. s. nastává prodloužení pachtu mlčky, když se splní podmínky tam uvedené, když propachtovatel nezabrání pachtýři včasným podáním žaloby pokračovati v pachtu. Ustanovení to týče se pouze stran smluvních, nikoli podpachtýře. Nemůže-li se podpachtýř odvolávati ani na výslovnou úmluvu o prodloužení doby podpachtovní přes dobu, na niž obmezen jest pacht sám, tím méně může se podpachtýř dovolávati prodloužení podpachtu, jež opírá o mlčky projevenou vůli stran dle §§ů 1114 obč. zák. a § 569 c. ř. s. I když tedy podpacht by platil vůči pachtýři ve smyslu těchto zákonných ustanovení za mlčky prodloužený, nemá to působnosti v poměru podpachtýře k vlastníku pozemku, poněvadž není mezi nimi obligačního poměru. Žalovanou namítaný podpachtovní poměr jest tedy pro spor úplně nerozhodným, neboť podle uvedených zásad o relativitě podpachtovního poměru není s to, by zbavil účinnosti žalobní nárok na vyklizení a vrácení sporného pozemku. Vývody dovolání, vycházející z opačného právního názoru, neobstojí před zákonem. Správné rozhodnutí sporu závisí však ještě na řešení další otázky, zda oznámení, jež zaslala žalovaná podle §u 1 zák. o obnově drobných zemědělských pachtů ze dne 13. července 1922, čís. 213 sb. z. a n. před 30. září

1922 žalujícímu obročí, byl založen přímý pachtovní poměr mezi obročím a žalovanou, jenž by žalovanou i vůči obročí opravňoval k držbě sporného pozemku. Prvý soud odpověděl k této otázce záporně, vycházeje z názoru, že ono oznámení nevyhovuje ustanovení §u 1 uvedeného zákona, poněvadž jest zjištěno, že podpis žalované na oznámení byl psán jejím synem a že v něm schází přesné označení pozemku, ohledně něhož podpacht měl býti prodloužen. Vycházeje se svého právního stanoviska nevyřídil odvolací soud věcně výtku odvolání žalované, že nebyl proveden důkaz svědectvím syna žalované a výslechem stran o jejím tvrzení, že dala synovi příkaz, by oznámení za ni podepsal, ani další výtku odvolatelky, že prvý soud neposoudil věc po stránce právní správně, označiv ono písemné oznámení nároku na obnovu podpachtu za nezpůsobilé ve smyslu §u 1 zák. o obnově drobných zemědělských pachtů. Odvolací soud vyslovil názor, že tento zákon nezamýšlel umožniti podpachtýři, by písemným oznámením nabyl nového práva přímo proti vlastníku, jehož před tím neměl a že proto otázka, zda žalovaná žalobci nárok na obnovu pachtu včas a řádně oznámila, je pro tuto rozepři bezvýznamnou, třebaže oznámení se stalo přímo vlastníku, žalujícímu obročí. Dovolací soud nesdílí tohoto názoru. Výklad dotyčného ustanovení, jaký mu dává soud odvolací, vedl by k důsledkům, jichž zákon nezamýšlel, jež by se příčily jeho jasnému úmyslu a jež nelze srovnati ani se smyslem zákona, vyplývajícím z jeho souvislosti. Předem nutno uvážiti, že zákon o obnově drobných zemědělských pachtů podle národohospodářského a sociálního účelu svého, v materiáliích jasně vysloveného, měl na mysli, zachovati drobný zemědělský lid v držbě půdy, užívané na základě pachtovní nebo podpachtovní smlouvy, a že z tohoto důvodu bylo také jeho vůlí stanoviti, že obnova pachtu (podpachtu) děje se i proti vůli propachtovatele (vlastníka, pachtýře), bez rozdílu, zda jde o pacht či podpacht. Nelze-li již pochybovati o nesprávnosti názoru odvolacího soudu, když se uváží případ, kde pacht byl ujednán na neurčitou dobu, takže by mohl býti zrušen vlastníkovou výpovědí ještě před uplynutím obnoveného podpachtu, nepůsobí-li obnova proti vlastníku samému, jest věc ještě jasnější, když též pacht sám se končí spolu s podpachtem, který dle zákona o obnově drobných zemědělských pachtů má býti obnoven, ježto pachtýř tu ani jako malopachtýř nároku na obnovu nemá, poněvadž sám pozemku neobdělává, dav jej v podpacht (§ 1 čl. 1 zák.), anebo proto, že pachtýř, i kdyby vlastník chtěl, dále jej pachtovati nechce. V obou uvedených případech nebylo by lze při výkladu, hájeném odvolacím soudem, pacht (podpacht) obnoviti proti vůli propachtovatele, ač ve skutečnosti jsou tu veškeré zákonem stanovené podmínky a není vůbec rozumného důvodu, by v uvedených případech vyloučena byla obnova podpachtu. Odvolací soud pochybil vlastně v tom, že vnáší zásady smluvního práva o relativitě podpachtovního poměru do ustanovení §u 1 zák. o obnově drobných zemědělských pachtů, vidí ve výrazu zákona »propachtovateli (vlastníku-pachtýři)« označení smluvníka toho, kdo za obnovu pachtu žádá, a míní, že obligační poměr, prodloužený dle uvedeného zákona, jest vždy jen pokračováním v dřívějším pachtu nebo podpachtu. Avšak zákon, jehož doslov tento výklad sice připouští, ale opačného výkladu nevylučuje, nechrání drobného pachtýře (podpachtýře) proto, že učinil pachtovní (podpachtovní) smlouvu, nýbrž proto, že pachtovaný (podpachtovaný) pozemek jako malorolník obdělává a dále obdělávati chce; pachtovní (podpachtovní) smlouva jest zde jen předpokladem spravedlivé držby žadatele. Také není k obnově pachtu ve smyslu uvedeného zákona potřebí nové smlouvy, nýbrž obnova se děje jednostranným prohlášením pachtýře (podpachtýře) i proti vůli propachtovatele. Pro zásady smluvního práva není tedy při výkladu dotyčného ustanovení místa. Správným jest proto jen výklad, jenž vidí ve výrazu zákona »propachtovateli (vlastníku-pachtýři)« označení toho, kdo má právo na držbu pachtovaného (podpachtovaného) pozemku po skončení pachtovní (podpachtovní) doby. Skončí-li se tedy, jako v tomto případě, pacht spolu s podpachtem, jenž má býti prodloužen, a nemůže-li již podpacht býti prodloužen jako podpacht, nýbrž jen jako přímý pacht, stačí oznámení ve smyslu §u 1 zák. o obnově drobných zemědělských pachtů, učiněné přímo vlastníku, aby bylo dosaženo účinku, že podpacht se obnovuje jako přímý pacht proti vlastníku. Odvolací soud se tedy neprávem nezabýval otázkou, zda oznámení, podané dle zjištění prvního soudu žalovanou žalujícímu obročí, bylo včasné a řádné ve smyslu zákona o obnově drobných zemědělských pachtů ze dne 13. července 1922, čís. 213 sb. z. a n. Odvolací řízení zůstalo neúplným, a bude odvolacímu soudu doplniti řízení ve vytčeném smyslu a zejména objasniti, zda oznámení žalované vyhovovalo předpisům uvedeného zákona a zda způsobilo obnovu pachtu sporného pozemku, když vlastník nepodal v předepsané lhůtě námitek. Nelze namítnouti, že o obnově pachtu jest jednati v řízení nesporném, neboť jde pouze o otázku, zda jest odůvodněna námitka žalované proti žalobnímu nároku, že nastala v roce 1922 obnova pachtu, poněvadž byly splněny podmínky zákonné; o této námitce lze však jednati toliko ve sporu.

Čís. 4141.

Náhrady za koně, na Slovensku odvedené a napotom vojenskou správou majiteli proti jeho vůli vrácené, nelze se domáhati ani žalobou na zemském civilním soudě v Praze.

(Rozh. ze dne 16. září 1924, R I 711/24.)

Za mobilisace na Slovensku koupil dle tvrzení žalobce stát od něho koně, kupní ceny však nezaplatil, nýbrž vyzval žalobce po skončené mobilisaci, by si koně vzal zpět, a, když se žalobce zdráhal tak učiniti, donutil prý ho k tomu pohrůžkou, že koně budou odevzdány obci. Proti žalobě zadané na zemském soudě v Praze o zaplacení kupní ceny namítl žalovaný erár nepřípustnost pořadu práva. Soud prvé stolice námitce vyhověl a žalobu odmítl, rekursní soud zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Jde o to, zda koně byly žalobci odebrány dle zákonného článku LXIX:1912, jak tvrdí on, či dle zákonného článku LXVIII z téhož roku, jak tvrdí žalovaná strana, i má rekursní soud za to, že otázka ta není jasná, nebyvši probrána, že však jest rozhodna, ježto jedině v případě, že by šlo o zákon druhý, jest pořad práva vyloučen. Avšak v tom mu nelze dáti za pravdu, neboť ať jde o zákon ten neb onen, vždy jest pořad práva vyloučen. Co se týče druhého, jenž pořád platí, je to jasno a bezesporno vzhledem k předpisu jeho §u 33, kde nároky toho druhu odkázány jsou na zvláštní správní komisi. Zbývá tedy jen otázka, jak jest tomu v případě zákona prvého, jenž sice nyní zákonem ze dne 13. května 1924, čís. 117 sb. z. a n. zrušen jest, avšak v době, když případ se stal, ještě platil. Zákon prvý týče se odvodu koní (a povozů) a odpovídá mu podstatně stejně znějící zákon ze dne 21. prosince 1912, čís. 235 ř. zák., zákon druhý pak týče se válečných úkonů, pod něž spadá i poskytnutí koní k použití v povozní neb soumarové službě a odpovídá mu podstatně stejně znějící zákon ze dne 26. prosince 1912, čís. 236 ř. zák. Zákon prvý, o nějž jde, stanoví, že koně, potřebné k účelům mobilisačním, opatří se odvodem (§ 2), za tím účelem provede se nejprve jich třídění zvláštní komisí (§§ 4, 5), potom z koní, uznaných za způsobilé, vojenský zástupce vybere potřebný počet, načež se určí hodnota každého vybraného koně podle cen, udaných ve vyhlášce, a, není-li s ní majitel spokojen, tři znalci komisi přidělení koně jeho odhadnou, proti kteréž takto určené odhadní ceně nedopouští se opravný prostředek (§ 6), cena ta vpíše se do evidenčního lístku (§ 9) a, bude-li kůň na vypožádání odevzdán, vyplatí se hned nebo poštovní spořitelnou v 6 nedělích (§ 10). Docela obdobné jest tomu také s koňmi, evidenčními lístky nepodělenými, jež dodati povinni jsou držitelé dopravních prostředků (§ 14), neboť i ohledně určení a výplaty ceny za ně platí totéž, co předepsáno v §u 6 a 10 ohledně koní lístky evidenčními podělených (§ 17). Cena jest i zde s konečnou platností pořadem správním určena a jde jen o to, jak se jí odevzdatel koní domůže, když ve skutečnosti nebyla vyplacena tak, jak § 10 káže, nemaje exekučního titulu, t. j. písemného výroku úředního, ukládajícího státu výplatu v určité lhůtě, nýbrž posud pouze předpis zákona, jež ovšem exekučním titulem sám o sobě není. Není-li přípustno, aby, dovolávaje se ceny zákonitě určené, nastoupil pořad práva, žádaje, aby erár odsouzen byl cenu tu v pariční lhůtě civ. soudního řádu i s úroky z prodlení ode dne zákonné splatnosti zaplatiti a tak si exekuční titul opatřil, neboť lze zajisté říci, že kůň veřejnoprávním aktem mu odebraný byl jeho soukromým vlastnictvím a že tedy vzhledem k zásadě pretium succedit in locum rei i cena jeho na místo něho nastupující jest jeho soukromoprávním nárokem, který tedy náleží na pořad práva soukromého? Tuto otázku dlužno i přes tento důvod pro její kladné zodpovědění svědčící zodpověděti záporně a pořad práva za nepřípustný uznati. Neboť i v případě čl. LXVIII a zákona čís. 236/12 šlo by takto o soukromoprávní nárok, t. j. o nárok na náhradu za použití koní a přece jest zde nárok ten §em 33 z pořadu práva vyloučen, jak už shora vytčeno, pročež jest na snadě, že ani v případě čl. LXIX a zákona čís. 235/12 nebude to dle úmyslu zákonodárce jiné, a dlužno tedy otázku, jak odevzdatel koní má si k vyplacení ceny pomoci, nemaje exekučního titulu, zodpověděti poukázáním na § 22 zákona, kterýž stanoví, že »rozhodování o sporných otázkách, vyskytnuvších se při použití tohoto zákona, patří do oboru správních vrchností a konečně rozhoduje ministr honvedů« (zemské obrany), a který patrně nechce míti a nemá v podstatě jiného smyslu, než § 20 zákona č. 235/12, platného v historických zemích, jenž tu praví, že rozhodovati o závadách a stížnostech přísluší politickým úřadům, v poslední instanci ministeriu zemské obrany. Jestliže tedy stát ustanovenou cenu neplatí, je to »závada«, »sporná otázka«, pro kterou odevzdatel koně musí si podati stížnost, o níž rozhodne se pořadem jmenovaných správních úřadů, do jichž rozhodnutí lze si pak stěžovati u Nejvyššího správního soudu, jak to souhlasí s předpisem §u 2 čís. 6 zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 3 sb. z. a n. Avšak má-li tu místo tento předpis, je vyloučena příslušnost zemského soudu v Praze dle zákona z téhož dne čís. 4 sb. z. a n. Dodati jen dlužno, že žalobce dle obsahu svého přednesu netvrdí prostou koupi, nýbrž právě odvod dle cit. zákona, jak tomu svědčí zejména obsah jeho přípravného spisu podaného dne 21. dubna 1924, a že tedy rekursní soud neprávem staví se na stanovisko, že byly-li koně »koupeny«, pořad práva vyloučen není. Třeba totiž žalobce užíval i výrazu »odkoupení«, je to vzhledem k celému obsahu jeho přednesu a vzhledem k tomu, že nežaluje u obecného soudu příslušného pro soukromoprávní poměr z kupní smlouvy, nýbrž u fora stanoveného zákonem čís. 4/18, jen jiný výraz pro odvod. Otázku soukromoprávní koupě nesluší tedy do toho zavlékati, ale ovšem právě proto se rozumí, že mohl-li by žalobce pouhou koupi dokázati, pořad práva mu tímto rozhodnutím zamezen není naopak právě vyhražen, protože zde se rozhoduje toliko o příslušnosti pro poměr z veřejnoprávního aktu odvodu. Konečně dlužno doložiti, že dle žaloby byly žalující straně převzaté koně přes její protest vráceny a ona že je na účet eráru prodala. Než ani tu nelze na věc pohlížeti s jiného hlediska, než se stanoviska zákona o odvodu, neboť žalobce účtuje pořád odvodní cenu, kterou ovšem nazývá kupní, a jen připočítává útraty dražby a zvěrolékařské prohlídky; důvodem nároku pořád zůstává odvod a nikoli vrácení koní, z něhož přece se pro něj nic odvozovati nedá.

Čís. 4142.

Do usnesení vyrovnávacího komisaře, jímž bylo dle §u 12 vyr. řádu odloženo prodejové řízení, zahájené k žádosti mezizasílatele ohledně zasílaného zboží, může si stěžovati i zasílatel.

(Rozh. ze dne 16. září 1924, R I 720/24.)

Ve vyrovnacím řízení firmy Z. odložil vyrovnací komisař podle §u 12 vyr. ř. prodejové řízení, zahájené ohledně zasílaného zboží, k žádosti mezizasílatele firmy Sch. a Co. v Lindavě. Do usnesení stě-

žovala si firma Sch. a Co. v Košicích, jež byla zasílatelem zboží. Rekursní soud rekurs odmítl.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, by rekurs firmy Sch. a Co. v Košicích věcně vyřídil.

Důvody:

Nelze souhlasiti s právním názorem rekursního soudu, že firmě Sch. a Co. v Košicích nepřísluší právo stížnosti do usnesení vyrovnávacího komisaře ze dne 17. května 1924, jímž bylo podle §u 12 vyr. ř. odloženo prodejové řízení tří vagonů prken, uložených v městském skladišti v Lindavě, proto, že prodejové řízení nebylo zahájeno k její žádosti, nýbrž k žádosti firmy Sch. a Co. v Lindavě. Jde o zboží zasílatelské, nacházející se v moci posléz jmenované firmy, která je mezizasílatelkou firmy Sch. a Co. v Košicích. Podle čl. 382 odstavec prvý obch. zák. přísluší zasílateli pro náklady tam blíže uvedené a pro zálohy na zboží poskytnuté zástavní právo na tomto zboží, pokud je má ve své moci nebo může s ním disponovati. Toto právo může zasílatel podle čl. 382 odstavec druhý obch. zák. uplatňovati také vůči ostatním věřitelům a proti úpadkové podstatě vlastníka. Použil-li zasílatel mezizasílatele, má podle čl. 382 odstavec třetí obch. zák. mezizasílatel zároveň vykonávati práva, příslušející předchůdci najmě jeho právo zástavní. Z toho plyne, že, třebaže bylo prodejové řízení zahájeno k žádosti firmy Sch. a Co. v Lindavě, mělo jím býti realisováno také zákonné právo zástavní firmy Sch. a Co. v Košicích. Odložením prodejového řízení byla tedy postižena firma Sch. a Co. v Košicích ve svých právech a právních zájmech a nezáleží na tom, zda byla jím zároveň postižena snad také firma Sch. a Co. v Lindavě, které ostatně, jak se podle spisů zdá, žádné nároky vůči dlužnici nepřísluší. Nelze proto pochybovati o tom, že firma Sch. a Co. v Košicích jako zástavní věřitelka dlužnice, jsoucí ve vyrovnání, je oprávněna ke stížnosti proti usnesení vyrovnávacího komisaře, jímž prodejové řízení bylo odloženo. Bylo proto dovolacímu rekursu vyhověno a rekursnímu soudu uloženo, aby její stížnost do tohoto usnesení věcně vyřídil.

Čís. 4143.

Na soukromou školu a licenci politické zemské správy ku provozování takovéto školy nelze vésti exekuci ani dle §u 331 ex. ř. ani dle §u 341 ex. ř.

(Rozh. ze dne 16. září 1924, R I 730/24.)

Soud prvé stolice povolil exekuci zabavením dlužníkovy licence ku provozování automobilové jízdní školy. Rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Jak z nálezu zemské politické správy v Praze ze dne 7. března 1922, připojeného k rekursu, vychází, povinným přihlášené zřízení soukromé školy k výchově řidičů silostrojů bylo tímto úřadem ve smyslu cís. pat. ze dne 27. června 1850 čís. 309 ř. zák. vzato na vědomí a schválen učební řád podle §u 9 čís. 3 tohoto patentu. Dle čl. V. písm. h) cís. pat. ze dne 20. prosince 1859, čís. 227 ř. zák. nevztahují se ustanovení živnostenského řádu na výdělečná odvětví soukromého vyučování a soukromé výchovy a na ústavy k tomu zařízené. Soukromá automobilová škola nespadá pojmově pod »živnost«, »živnostenský podnik«, důsledně tedy ani pod závody, uvedené v §u 341 ex. ř. Provozování takovéto školy má sice také majetkoprávní význam, tento však spočívá výhradně na osobních vlastnostech a úkonech majitele samého a nemůže majetková stránka právnicky býti odloučena od osoby podnikatelovy. Ježto školy toho druhu nespadají pod koncesované živnosti a živnostenská koncese tu vůbec není, nemůže býti použito ustanovení §u 341 ex. ř. a jest také vedení exekuce ve smyslu §u 331 ex. ř. nepřípustným, protože se jedná při těchto školách o použití čistě osobních znalostí a způsobilostí, jakož i záleží hlavně na osobní schopnosti a důvěryhodnosti majitelově a musí tudíž nejen provozování, nýbrž také oprávnění k tomu býti z exekuce vyňato.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací soud schvaluje právní názor rekursního soudu, že navržená exekuce, jejíž předmětem jest podle exekučního návrhu automobilová jízdní škola a licence politické zemské správy v Praze, na níž se provozování školy zakládá, je nepřípustna, neboť, jak správně odůvodňuje rekursní soud, jde o soukromou školu podle cís. nař. ze dne 27. června 1850, čís. 309 ř. zák., kterou vzhledem k čl. V h) tohoto nařízení nelze pokládati za živnostenský, pokud se týče podobný hospodářský podnik ve smyslu §u 341 ex. ř., a na kterou nelze vésti exekuci ani podle §u 331 ex. ř., protože se jedná při těchto školách o čistě osobní znalosti a způsobilosti, najmě o osobní schopnosti a osobní důvěryhodnost řídícího školy, a protože tedy, což rekursní soud ovšem zvlášť nevyslovil, taková škola vzhledem k tomu, co shora je uvedeno, vůbec nespadá pod všeobecný pojem majetkového práva, pokud se týče věci jsoucí v obchodu, kterou podle §u 448 obč. zák. jedině lze dáti v zástavu (rozhodnutí Nejvyššího soudu ve Vídni ze dne 9. února 1904, čís. 1049 sb. čís. 2601 a ze dne 7. prosince 1909 R I 760/9 sb. čís. 4812, pak komentář Dra Emila Hellera k živn. řádu, vydání 1912, strana 749 a Neumann komentář k exekučnímu řádu, vydání 1909—10, str. 957). Z ustanovení §u 9 čís. 3, §u 11 a §u 12 cís. nař. ze dne 27. června 1850, čís. 309 ř. zák. neplyne ve prospěch rekurenta ničeho a zejména nelze z ustanovení §u 11, že vláda neručí za výsledky soukromých škol, odvozovati, že se při soukromých školách, zřízených podle toho císařského nařízení nejedná o osobní schopnost a důvěryhodnost řídícího školy.

Čís. 4144.

Návrh na vydání rozsudku pro zmeškání odpovědi na žalobu nelze zamítnouti proto, že okolnosti, tvrzené v žalobě, pro neurčitost, neúplnost a všeobecnost nestačí k odůvodnění žalobního nároku.

(Rozh. ze dne 16. září 1924, R I 751/24.)

Soud prvé stolice (zemský civilní soud) zamítl návrh na vydání rozsudku pro zmeškání následkem nepodání odpovědi stranou žalovanou pro neúplnost, neurčitost a všeobecnost údajů žalující strany o skutečnostech, které mají dáti soudu pevný podklad pro stanovení výživného, a odvolal se při tom na předpisy §§ů 226, 396 a 398 c. ř. s. Rekursní soud uložil prvému soudu, by o návrhu na vydání rozsudku pro zmeškání znovu rozhodl, nedbaje důvodu, pro nějž návrh zamítl. Důvody: Předpisy §§ů 226, 396 a 398 c. ř. s. neodůvodňují usnesení prvého soudu, naopak jsou s ním v rozporu. Dle §u 226 c. ř. s. má žaloba míti určitý obsah a zejména uvésti stručně a úplně skutečnosti, o něž opírá se nárok žalobcův ve věci hlavní i vedlejší. Není-li tohoto obsahu, nemůže býti zamítnuta, nýbrž nejvýše vrácena k opravě. Nestalo-li se tak a byla-li přijata za základ řízení, jsou jejím obsahem určeny okolnosti, které zůstanou předmětem jednání. V §u 396 c. ř. s. se stanoví, že, zmešká-li strana prvý rok, platí skutkové okolnosti, přednesené stranou přítomnou, za pravdivé, pokud nejsou vyvráceny důkazy, které jsou po ruce. Dle §u 398 c. ř. s. nastávají tytéž účinky, nebyla-li podána odpověď na žalobu. Z toho plyne, že zde nastalo zmeškání a účinky jeho a že návrh na vydání rozsudku pro zmeškání byl plně odůvodněn. Zákon v §u 402 c. ř. s. výslovně uvádí případy, kdy má býti návrh zamítnut, nezná však případu, kde okolnosti, v žalobě tvrzené, nestačí k odůvodnění žalobního nároku. Návrhem na vydání rozsudku pro zmeškání jest řízení skončeno a, nestačí-li okolnosti, v žalobě uvedené, dle mínění soudu, by žalobní nárok odůvodnily, nemůže již řízení doplňovati a návrh zamítnouti, nýbrž musí návrh věcně vyříditi, po případě žalobní nárok zamítnouti. Kdyby však i bylo odůvodněno, návrh na vydání rozsudku pro zmeškání zamítnouti, byl by soud musil jednati dle §u 402 poslední odstavec c. ř. s. a nařídit rok k ústnímu jednání, ježto takto žaloba, na soud přijatá, jest vlastně nevyřízena, a musí býti o ní jednáno. K tomu však dosavadní průběh řízení nedává podnětu, poněvadž žalovaná strana se do jednání nepustila a je z jakéhokoliv dalšího přednesu vyloučena, strana žalující pak svým návrhem na vydání rozsudku pro zmeškání vyvolala ukončení řízení a tím také dala na jevo, že nepokládá za potřebno přednesené okolnosti skutkové doplňovati. Soud, jenž toliko při ústním jednání dle §§ů 180 a 182 c. ř. s. může na doplnění skutkového přednesu působiti, o tomto písemném návrhu podle §u 398 c. ř. s. nemůže ústní řízení ustanoviti a tedy nemůže také již skutkový děj doplňovati, nýbrž musí rozsudek vynésti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu s poukazem na důvody napadeného usnesení.

Čís. 4145.

Náhradový zákon (ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n.).

Do výpovědi ze zabraného majetku lze si stěžovati pouze z důvodů § 12—25 náhr. zák.

Nelze dáti výpověď z majetku, jenž byl ze záboru propuštěn smírem mezi vlastníkem a Státním pozemkovým úřadem, má-li smír všechny náležitosti »rozhodnutí« Státního pozemkového úřadu, najmě, byl-li schválen správním výborem. Při tom není závady, by ve smíru nebyl přídělovému komisaři po dohodě s vlastníkem ponechán výběr pozemků, jež mají se vypustiti ze záboru.

(Rozh. ze dne 16. září 1924, R I 753/24.)

Rekursní soud nevyhověl rekursu majitele zabraného velkostatku do usnesení prvého soudu, jímž mu byla doručena výpověď Státního pozemkového úřadu ze zabraného majetku.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, by, doplně řádně řízení, znovu rozhodl.

Důvody:

Stěžovatel je toho mínění, že mocí ustanovení §u 12 náhr. zák., že výpověď sluší dáti před skutečným převzetím jen potud, pokud tento zákon neustanovuje jinak, spadá do části I c), t. j. do §§ů 12—25 téhož zákona, pro jichž porušení stížnost přípustna jest (§ 20), také § 2 náhr. zák. a tím i § 5 záb. zák. a tím i § 14 téhož zák., z čehož prý jde, že při výpovědi nesmí býti porušeno žádné ustanovení náhr. zákona. Náhled ten jest mylný, neboť ona výhrada §u 12, že výpověď dáti jest, pokud tento zákon nestanoví jinak, zcela patrně vztahuje se na ony případy, kde dle zákona výpovědi k převzetí třeba není, tak zejména na případy §u 14 a 15 náhr. zák., a odporují zřejmě vývody stěžovatele, že stížnost je přípustna pro porušení kteréhokoli předpisu náhradového zákona, výslovnému předpisu §u 20, jenž ji omezuje toliko na porušení §u 12 až 25. Nicméně stížnost jest odůvodněna ze skutkových důvodů, v ní uplatňovaných, ale s jiného právního hlediska. § 12 totiž předpisuje, že výpověď dáti dlužno před skutečným převzetím zabraného majetku, z čehož zřetelně jde, že ji dáti možno toliko tehdy, pakli majetek, jehož převzetí se obmýšlí, skutečně je zabrán. Zabrán však není, byl-li ze záboru dle §u 11 záb. zák. propuštěn, takové propuštění však může se státi nejen rozhodnutím Státního pozemkového úřadu, nýbrž i smírem dojednaným mezi ním a vlastníkem, neboť platný smír nahražuje dle všeobecných zásad právních vždy a všude rozhodnutí. Ovšem k platnosti smíru vyžaduje se tu, by smír měl všecky náležitosti, vyžadované k platnosti rozhodnutí, tak tedy, ježto rozhodnutí Státního pozemkového úřadu vyžaduje ku své platnosti schválení správního výboru (§ 11 čís. 1 téhož zák.), jest i k platnosti smíru třeba schválení správního výboru, neboť smír obsahuje v sobě rozhodnutí — a jen proto, že je obsahuje, může je nahrazovati, ježto § 7 čís. 1 zákona o poz. úř. mluví jen o rozhodnutí — líše se od něho jen tím, že se zakládá na srovnalé vůli stran a nikoli na mocenském slovu úřadu. K tomu dodati dlužno, že § 26 nové znění náhr. zák. klade dohodu o převzetí na roveň převzetí jednostranně Státním pozemkovým úřadem dekretovanému. Stěžovatel tvrdí, že uzavřel se Státním pozemkovým úřadem právoplatnou dohodu o tom, které jeho nemovitosti převzaty budou a které nikoli (které se tedy ze záboru propouštějí), a tvrdí, že výpověď proti této dohodě se prohřešuje, vypovídajíc i nemovitosti, které

dle oné dohody nemají býti převzaty a které stížnost poznačuje. Pakli by tomu tak bylo, byl by porušen předpis §u 12 náhr. zák., že vypovědění lze jen nemovitosti zabrané, a dlužno tedy tvrzení stížnosti vyšetřiti, neboť Státní pozemkový úřad, ačkoli se o stížnosti vyjádřil, brojí proti ní jen z právních důvodů a rekursní soud šetření nezavedl, maje mylně za to, že tvrzená dohoda neznamená porušení předpisů §u 12 n. n. náhr. zák. Poněvadž k pravoplatnosti dohody dle hořejších vývodů náleží schválení správním výborem, dlužno zejména zjistiti, zda schválení to uděleno bylo. Doložiti dlužno, že stížnost tvrdí, že výběr parcel měl se dle dohody státi přídělovým komisařem ve shodě se stěžovatelem a že prý se takto také již stal: nestačila by sice dohoda mezi stěžovatelem a přídělovým komisařem, neboť musí se státi mezi stěžovatelem a Státním pozemkovým úřadem, poněvadž jedině tento rozhoduje o propuštění ze záboru, avšak nebylo by platnosti dohody nikterak na újmu, kdyby se stala mezi stěžovatelem a Státním pozemkovým úřadem se schválením správního výboru a bylo v ní ustanoveno, že výběr se přenechává přídělovému komisaři, takže tedy i toto ustanovení by bylo výborovým schválením kryto.

Čís. 4146.

Pokud nebyla voda zachycena a na určité místo upoutána, nemůže býti předmětem věcných práv. Zápisy do vodní knihy nemají pravotvorného účinku.

(Rozh. ze dne 16. září 1924, Rv I 441/24.)

Žaloba majitelů mlýna na obec o náhradu škody, jež jim vzešla tím, že obec odvedla jeden z pramenů, jichž voda poháněla jejich mlýn, byla oběma nižšími soudy zamítnuta, odvolacím soudem z těchto důvodů: Nesprávné ocenění věci a nesprávné právní posouzení spatřuje odvolání v tom, že soud prvé stolice, ačkoliv dle posudku znalce zjišťuje, že tak zv.: »Brändenquelle« patří k oněm třem pramenům, které v knize vodní jako hnací vody pro mlýn žalobců jsou jmenovány, a že zachycením a odváděním pramene toho žalovanou obcí část hnací vody jest žalobcům odňata, zamítá nárok žalobců proto, že voda souvisle od pramene toho (od rybníčků) k mlýnu neteče a že jde jen o vodu přeteklou (Überlaufswasser), že však vodu takovou, jakož i podzemní pramen »Brändenquelle« nelze pokládati za vodu veřejnou nebo soukromou. Zápis do vodní knihy nemá prý jen význam deklarativní, jak soud prvé stolice za to má, neboť dle min. nař. ze dne 20. září 1872, čís. 52 z. zák. zapisují se tam jen trvající a nově nabytá práva vodní. Právo to prý trvá potud, pokud nebylo vymazáno, bylo také přes 30 let vykonáváno a trvání a výkon jeho není prý tím dotčen, že svědci trvalý odtok z rybníčka ku mlýnu popřeli. Tyto výtky jsou neodůvodněny. Dle §u 1 ministerského nařízení ze dne 20. září 1872, čís. 52 z. zák. měla býti u každého politického úřadu založena vodní kniha, by byla vykázána všechna práva vodní v okrese již trvající nebo podle zákona vodního nově nabytá pokud se při nich vyhledává schválení úřadu. Vodní kniha má tedy býti výkazem o právech těch a z dalších ustanovení nařízení vysvítá, že zápisem práv těch se nenabývá, že zápis nemá, jak soud prvé stolice správně uvádí, povahy konstitutivní, nýbrž jen deklaratorní. Ohledně mlýna žalobců bylo dle výměru okresní politické správy ze dne 26. dubna 1876 ve vodní knize zapsáno, že majitel mlýna má právo na hnací vody z potoka Schmelz, pokud se týče z pramenů lesních a lučních nad mlýnem vytryskujících, z nichž potok tento vzniká. O nějakých určitých pramenech tu řeči není. Tímto zápisem, jak soud prvé stolice správně uvedl, bylo jen zjištěno, z kterých vod hnací vodu mlýn dostává. Zřízením mlýna obdrželi majitelé mlýna jen právo užívací na vodu z příkopů přeteklou, nikoliv na prameny samotny, jmenovitě ne na pramen »Brändenquelle«, k němuž neměli přístupu. Tím padá vše, co odvolání ze zápisu toho vyvozuje. Soud prvé stolice zjistil a soud odvolací pokládá zjištění za správné, že tu není souvislého toku, vedení vody, stálosti a jednoduchosti běhu vody od bažinatého lesního území, pokud se týče od pramene »Brändenquelle«, až ku mlýnu žalobců, nýbrž že jde jen o vodu přeteklou (Überlaufswasser). Soud prvé stolice zcela případně odůvodnil, že k spodní vodě »Brändenquelle«, která teprve při zřizování vodovodu žalovanou obcí byla objevena a zachycena, nemohli žalobci nabýti žádného věcného práva. Dle §u 362 obč. zák. a §§ 4 a 10 vod. zákona pro Čechy ze dne 28. srpna 1870, čís. 71 z. zák. jest vlastník pozemku oprávněn na svém pozemku po vodě pátrati a kopati, pramene podzemního se zmocniti, jej užívati, zužívati a právo to jinému přenechati. Toto právo vlastník pozemku, na němž podzemní pramen »Brändenquelle« byl nalezen, přenechal, jak jest spisy o zřízení vodovodu zjištěno a odvoláním nenapadeno, žalované obci. Žalovaná obec právo to v mezích zákonných vykonala a není proto náhradou povinna (§ 1305 obč. zák.). Dlužno souhlasiti se soudem prvé stolice, že tu na straně žalované obce není jednání protizákonného, které by jí dle §§ů 1294 a 1295 obč. zák. k náhradě škody zavazovalo.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Ze skutkových zjištění prvého soudu, převzatých odvolacím soudem, vysvítá, že pramen »Brändenquelle«, nalézající se na pozemku velkostatku L., je vodou tekoucí a to vodou spodní a nikoliv vodou vrchní. Nelze ji tedy, jak správně vyslovily nižší soudy, pokládati ani za vodu veřejnou ani za vodu soukromou ve smyslu vodního zákona ze dne 30. května 1869, čís. 102 ř. zák. pokud se týče zákona ze dne 28. srpna 1870, čís. 71 čes. zem. zák. a zvláště nelze na ni vztahovati ani předpis §u 3 nebo §u 5 ani ustanovení §u 4 a) tohoto zákona. Z toho plyne, že žalobní nárok nelze posuzovati podle zákona vodního, nýbrž podle předpisů zákoníka občanského (srovn. rozhodnutí správního soudu ve Vídni ze dne 21. března 1903, čís. 1833, obírající se právní povahou spodní vody). Pokud tedy spodní voda nebyla okupována, t. j. zachycena a na určité místo upoutána, nýbrž nachází se neustále v pohybu tekouc z místa na místo, nemůže býti předmětem věcných práv a tedy

ani práva vlastnického ani nějakého věcného práva užívacího. Spodní voda v tomto případě není ani součástkou půdy, ani příslušenstvím pozemku (§§ 293 a násl. obč. zák.). Ani majitel pozemku, pod kterým jest tekoucí pramen, není jeho vlastníkem, nýbrž jest toliko oprávněn na svém pozemku kopati, vodu zachytiti a ji pak užívati (§§ 381 a 382 obč. zák.) a může toto své právo ovšem postoupiti také jiným osobám. Avšak žalobci, nejsouce majiteli pozemku, na němž se nachází rybníček, ani netvrdili, že pramen »Brändenquelle« tekoucí pod tímto pozemkem zachytili, tím méně, že tak učinili za souhlasu majitele tohoto pozemku; nemají tedy žádného práva na tekoucí spodní vodu nazývanou »Brändenquelle« a zvláště nenabyli takového práva snad vydržením. Okolnost, že mlýnský rybník byl napájen také vodou shromažďující se v rybníčku, pocházející z části z pramene »Brändenquelle«, jest nerozhodna, jelikož tento podzemní pramen není totožným s vodou nashromážděnou v rybníčku K., která podle zjištění nižších soudů pozůstává také ze srážek atmosferických a pro vodovod se ani nehodí. Jest proto pro rozhodnutí sporu nedůležito, zda a jaké právo přísluší žalobcům k vodě nashromážděné v rybníčku, neboť, i kdyby k ní nějaké právo měli nebo byli vydrželi, nenabyli tím ještě žádného práva k samému pramenu »Brändenquelle«, o který jedině tu jde. Naproti tomu nabyla podle srovnalého zjištění nižších soudů žalovaná obec od vlastníka shora zmíněného pozemku práva k odběru vody pod ním tekoucí a, jelikož, jak nesporno, úřadem povoleno jí bylo zříditi tam vodovod, právem zachytila zřídla (spodní vody) tekoucí pod tímto pozemkem a užila jich pro svůj vodovod. Ubylo-li následkem toho vody v rybníčku a vzešla-li tím žalobcům škoda, jak tito tvrdí, nemohou činiti z toho zodpovědnou žalovanou obec a žádati na ní náhradu škody, neboť, kdo užívá svého práva v zákonných mezích, podle §u 1305 obč. zák., vyjma případ §u 1295 odstavec druhý obč. zák. zde v úvahu nepřicházející, neodpovídá za škodu jinému tím způsobenou. Neprávem odkazuje zde dovolání na rozhodnutí Nejvyššího soudu sb. n. s. čís. 811, ve kterém jsou právě vysloveny ony zásady, kterými v podstatě při rozhodnutí tohoto sporu se řídily nižší soudy. Dovolací soud schvaluje zejména také právní názor jimi vyslovený, že zanášky do vodní knihy nemají právotvorného účinku, a netřeba se proto zmiňovati o tom, že z výtahu z vodní knihy není patrno, že majitelům mlýna, o který tu jde, příslušelo ku pramenům tam uvedeným nějaké právo, a že, i když se okresní hejtmanství ve výměru ze dne 26. dubna 1876 zmiňuje o právu bráti vodu z potoka »Schmelzbach«, pokud se týče z pramenů nad mlýnem, žalobci ani tím nějakého práva nemohli nabýti. Pokud dovolání poukazuje k ustanovení §u 11 vodního zákona, pokud se týče k §§ 93 a 94 zemského vodního zákona pro Čechy, sluší ho odkázati na to, že, jak již shora bylo zdůrazněno, jde v tomto případě o vodu spodní vodnímu právu nepodléhající; pokud pak dovolání na důkaz nesprávnosti názoru nižších soudů o právním významu zanášek do vodní knihy poukazuje k nařízením týkajícím se vedení vodní knihy a k §u 22 říšského vodního zákona, jenž ostatně jedná o vodních společenstvech, tam blíže označených, sluší odvolání odkázati na to, co v tomto směru shora bylo uvedeno.

Čís. 4147.

Bankovní úřad ministerstva financí (nařízení ze dne 12. května 1919, čís. 246 sb. z. a n.) jest oprávněn domáhati se zaplacení zápůjček, poskytnutých Rakousko-uherskou bankou lombardem válečných půjček a nemůže býti činěn zodpovědným za to, že se válečné půjčky znehodnotily.

Československý stát není universálním nástupcem bývalého mocnářství rakousko-uherského.

(Rozh. ze dne 16. září 1924, Rv I 788/24.)

Žalobě Bankovního úřadu ministerstva financí o zaplacení zápůjček, poskytnutých Rakousko-uherskou bankou lombardem válečných půjček, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalovaný v dovolání již přiznává, že vláda republiky Československé byla §em 8 zákona čís. 187/1919 zmocněna, by převzala od Rakousko-uherské banky hodnoty, kterými byly kryty okolkované bankovky této banky, ale soudí, dovolávaje se doslovu znění čl. 84 statutu banky, že těmito hodnotami byly zastavené cenné papíry, nikoliv však zápůjčky na ně poskytnuté, že tedy vláda byla sice zmocněna, převzíti válečné půjčky, dané do zástavy, nikoliv však zápůjčky samé. Dovolatel nevysvětlil však a nelze si představiti, jakým způsobem mohly býti převzaty zastavené cenné papíry bez zaplacení a převzetí zástavní pohledávky. Neměla-li býti porušena práva Rakousko-uherské banky jako věřitele a práva dlužníka jako vlastníka zástavy, nemohlo se převzetí zástav státi jinak, než že vláda Československá, zaplativši Rakousko-uherské bance její lombardní pohledávky, vstoupila jako postupnice v její práva a závazky, tedy i v držbu zástavy. Postup ten vyhovuje také článkům 105 a 107 stanov Rakousko-uherské banky, dle nichž bylo súčastněným vládám po schválení zákonodárných sborů vyhraženo, že mohou i před vypršením výsady zbaviti banku funkce cedulové banky a převzíti v takovém případě veškeré její bankovní obchody v bilanční ceně s výjimkou pohledávek hypotekárních. Žalovaný popírá platnost a závaznost úmluv nástupnických států o likvidaci Rakousko-uherské banky, uveřejněných vyhláškou ministra financí ze dne 13. prosince 1923, čís. 237 sb. z. a n., poněvadž prý odporují mírovým smlouvám, které nepověřily touto likvidací nástupnické státy, nýbrž likvidatory, poněvadž likvidatoři úmluv nepodepsali a poněvadž úmluvy nebyly schváleny presidentem republiky. Žalovaný přehlíží, že uvedenými úmluvami nebyly upraveny vzájemné poměry států, úmluvu podepsavších, že tedy nejsou mezinárodní smlouvou, jaké má na mysli § 64 ústavní listiny. Účelem a předmětem jejich bylo, shodnouti se na zásadách, podle kterých by likvidatoři, jmenovaní dle mírových smluv reparační komisí, měli likvidaci

prováděti, reparační komise schválila ujednané zásady a učinila je takto závaznými pro likvidatory. Jelikož úmluvami byly nástupnické státy zavázány převzíti lombardní zápůjčky Rakousko-uherské banky, znamenalo schválení jich reparační komisí i dodatečné schválení převzetí uskutečněného v Československé republice již §em 38 nařízení čís. 246/1919 Rakousko-uherskou bankou v likvidaci. Žalovaný ani netvrdí a vzhledem ku všeobecně známému stavu věcí nemůže tvrditi, že Rakousko-uherská banka nebo její likvidatoři uveřejněných smluv neuznávají a osobují si ještě nějaké právo na lombardní zápůjčky. Dovolání trvá na námitce, že pro súrokování a splatnost zažalované pohledávky neplatí statutární podmínky Rakousko-uherské banky, v dlužním úpisu ze dne 27. prosince 1918 výslovně dovolávané a otištěné, nýbrž jakési jiné zvláštní podmínky o lombardování válečných půjček, jež však i statutu i obsahu dlužního úpisu odporují. Bylo na žalovaném, aby nabídl důkaz o tom, že se obsah dlužního úpisu příčí skutečnému ujednání a jeho podmínkám. Toho žalovaný neučinil, dovolává se jen slibů, činěných při upisování válečných půjček, aniž tvrdí, že sliby ty byly učiněny Rakousko-uherskou bankou. Poukaz na to, že, kdyby tu nebylo závazných slibů, banka by nebyla poskytovala lombardních zápůjček ještě po převratu, nemůže nahraditi potřebný protidůkaz o skutečných podmínkách zápůjčky. Že sliby rakouské vlády nebyly závazny pro Rakousko-uherskou banku, nepotřebuje býti podrobněji odůvodňováno, vždyť žalobce tvrdí sám, že podmětem lombardních pohledávek nebyl nikdy rakouský stát, nýbrž jedině banka. Ostatní dovolací vývody spočívají na předpokladu, že Československý stát jest universálním nástupcem bývalé monarchie a ručí za všechny její závazky, jmenovitě tedy i za válečné půjčky. Pro tento názor není ani v mírových smlouvách, ani v zákonodárství Československé republiky nejmenšího podkladu. Naopak bylo již vládním nařízením ze dne 4. června 1919, čís. 313 sb. z. a n. (§ 2) výslovně právní nástupnictví Československé republiky po bývalém c. k. eráru odmítnuto, článkem 205 mírové smlouvy St. Germainské byla Československá republika z jakéhokoliv právního závazku z rakouských válečných půjček výslovně sproštěna. Veškeré vývody dovolatele, které přes to takový závazek předpokládají, jsou proto pochybeny, započtení mezi zažalovanou pohledávkou a válečnými půjčkami jest nemožné. Podle §u 1441 obč. zák. nemohl by žalovaný ostatně tato započtení uplatňovati ani, kdyby Československý stát byl z válečných půjček zavázán, poněvadž započtení proti státu jest přípustno jenom, když i pohledávka i dluh státu jsou splatny u téže pokladny. Rovněž netřeba podrobněji doličovati, že § 459 obč. zák. se vztahuje jen na případy, když zastavená hmotná věc se ztratila následkem nedostatečného opatrování věřitelova, nikoliv však na případy, když vnitřní hodnota zástavy bez jakékoliv souvislosti s tímto opatrováním se změnila, že tedy Bankovní úřad nemůže býti činěn zodpovědným za to, že se zastavené válečné půjčky znehodnotily. Článek 69 stanov Rakousko-uherské banky, jehož se dlužní úpis dovolává, vylučuje výslovně takovou zodpovědnost. Skutková tvrzení, že požadované plnění by přivodilo hospodářskou zkázu žalovaného, jest úplnou při tom ničím nedoloženou novotou, pročež nelze se s námitkou o ni se opírající zabývati.

Čís. 4148.

Rozdíl mezi smlouvou služební a smlouvou o dílo.

Předpis §u 1162 d) obč. zák. netýká se nároků dle §u 1155 obč. zák. Proti uplatňování nároků dle §u 1155 obč. zák. nemůže se dovolávati zaměstnavatel náhody, jež, udavši se v jeho majetkovém okruhu, zabránila splnění smlouvy.

(Rozh. ze dne 16. září 1924, Rv I 792/24.)

Dle smlouvy ze dne 15. února 1922 byl žalobce ustanoven zástupcem žalované firmy pro Rakousko za 2% provisi z veškerého obratu v Rakousku. Smlouva měla platiti až do konce roku 1922 s tím, že, nebude-li dnem 30. září 1922 vypovězena, prodlužuje se o další jeden rok. Smlouva dne 30. září 1922 vypovězena nebyla, avšak v říjnu 1922 strana žalovaná spojivši se se společnostmi »V« a »F« předala jim veškerý prodej svých výrobků a v listopadu 1922 svoji výrobu až na další zastavila. Žalobce domáhal se na žalované společnosti žalobou zaplacení 80.000 Kč, jež by byl pravděpodobně vydělal na provisi za dobu od října 1922 až do dne žaloby. Procesní soud prvé stolice uznal žalobní nárok co do důvodu po právu. Důvody: Soud zjistil, že smlouvou ze dne 15. února 1922 byl založen mezi stranami poměr služební, že strana žalovaná již dne 18. září 1922 o nastávajícím uzavření kartelu s »V« a »F« věděla a měla tudíž možnost, smlouvu se žalobcem ještě včas (před 30. zářím 1922) vypověděti, že se nepostarala o převzetí této smlouvy kartelem a že v důsledku uzavřeného kartelu nesměl a nemohl žalobce pro ni další obchody uzavírati. Z těchto zjištěných skutečností plyne, že žalovaná strana již uzavřením kartelu v říjnu 1922 bez současného převedení služební smlouvy žalobcovy na tento kartel znemožnila mu vykonávání jeho smluvních povinností a získání odměny, jež mu ve formě 2% provise byla zajištěna. Pozdější zastavení výroby v listopadu 1922 bylo pouze druhou, náhodnou příčinou, o níž při uzavírání kartelu žalovaná strana pravděpodobně ani sama nevěděla; strana žalovaná nemůže se ostatně právem ani na ni pro odmítání žalobcova nároku odvolávati, poněvadž dle předpisu §u 1155 obč. zák. zodpovídati musí veškeré na její straně udavší se skutečnosti, jimž zaměstnanci zabráněno bylo konání služeb, k nimž byl ochoten. Že za takové skutečnosti považovati dlužno i pouhé, nezaviněné náhody a tudíž i zastavení výroby následkem průmyslové stagnace, plyne jasně z ducha i z původního znění a i z odůvodnění novelisační úpravy cit. ustanovení. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Smlouvou ze dne 15. února 1922 zmocnila žalovaná žalobce, by pro ni pevně uzavíral obchody. Tím stal se žalobce jejím obchodním zmocněncem po rozumu čl. 47 obch. zák., třebaže byl jinak samostatným obchodním zástupcem. Mzda byla pevně smluvena 2% z čistých fakturovaných obnosů a výpovědní lhůta byla rovněž stanovena. To, čeho odvolatelka ve služební smlouvě ještě postrádá, stanoví zákon, jehož se v té příčině sama správně dovolává. Otázka příslušnosti soudní nemůže ničeho změniti na skutečném smluvním poměru. Předpisu §u 1155

obč. zák. bylo právem, a v souhlasu s důvodovou zprávou novely správně použito. Podle toho je lhostejno, zda žalovaná zavinila či nezavinila zastavení provozu, nebo zda byla příčinou toho vyšší moc, neboť stačí, že jde o skutečnost, která se udála na straně žalované firmy. Že žalovaná znemožnila žalobci vykonávati smluvní povinnosti a získati vyměněnou odměnu, uzavřevši kartel bez současného převedení žalobcovy smlouvy na kartel, je předloženými dopisy žalované firmy jasně potvrzeno. K preklusi žalobního nároku po rozumu §u 1162 lit. d) obč. zák., kterou namítla žalovaná teprve při ústním odvolacím jednání, nelze hleděti, ježto nebyly v čas předneseny skutkové okolnosti, které by námitku tu odůvodňovaly (§ 482 c. ř. s.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel shledává nesprávným právní názor odvolacího soudu, jenž smlouvu ze dne 15. února 1922 pokládá za smlouvu služební, kdežto při správném výkladu jejího obsahu jde buď o poměr příkazní, neb o smlouvu o dílo, čemuž nasvědčuje — jak praví dovolání — další názor odvolacího soudu, s oním neslučitelný, že žalobce, který onou smlouvou se stal obchodním zmocněncem žalované strany po rozumu čl. 47 obch. zák. — byl jinak samostatným obchodním zástupcem. Jako druhý důvod dle čís. 4 §u 503 c. ř. s. uvádí dovolatelka, že odvolací soud nevzal zřetele k ustanovení §u 1162 d) obč. zák., pokud se týče §u 34 zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák., a že pro nedodržení šestiměsíční propadné lhůty, jehož měl dbáti z moci úřední, žalobu nezamítl. Řešení právní otázky, shora v první řadě uvedené, nemá v tomto sporu významu, neboť, i kdyby dovolatel měl pravdu, že jde o smlouvu o dílo, nemohl by, hledíc k ustanovení §u 1168 obč. zák., shodujícímu se v podstatě s předpisem §u 1155 téhož zákona, nic ve svůj prospěch dovoditi. Nicméně dlužno zdůrazniti, že není nesprávným názor nižších soudů, že smlouvou ze dne 15. února 1922 byl mezi stranami založen poměr služební. Rozdíl mezi smlouvou služební a smlouvou o dílo záleží dle §u 1151 obč. zák. a hledíc k vysvětlivkám ku třetí dílčí novele k občanskému zákonu jmenovitě v tom, že závaznost při oné smlouvě jest stanovena na určitý čas, po který zavázaná osoba přejímá na sebe povinnost konati v zaměstnavatelově zájmu práce ve smlouvě blíže vyznačené, kdežto při smlouvě o dílo není předmětem plnění závazek k vykonání díla, tím méně závazek ku konání prací po určitou dobu, nýbrž samo dílo hotové, tedy výsledek práce. Služební smlouva předpokládá dle své podstaty větší nebo menší stupeň odvislosti osoby ku práci zavázané na zaměstnavateli, naproti tomu ten, kdo se zavázal vykonati dílo, pracuje k dosažení tohoto účelu smlouvy samostatně, jsa v tomto směru jaksi sám podnikatelem. Dle obsahu smlouvy ze dne 15. února 1922 jeví se vzájemný poměr stran v podstatě takto: Smluvní poměr byl ujednán na určitou dobu (na rok 1922), po případě ještě na jeden další rok, nevypoví-li smlouvu ten aneb onen z nich do 30. září 1922. Žalobce, převzav oproti žalované straně plnění určitých povinností, vstoupil takto do poměru odvislosti k žalované; slíbil-li jmenovitě, že bude vyhledávati jen takové zákazníky, kteří v čase uzavření obchodů jsou solventními, že při zastupování žalované strany bude si počínati dle nejlepšího vědomí a svědomí, že bude pravidelně, tedy asi každého měsíce podávati žalované straně zprávy o obchodních poměrech v Rakousku, prováděti pokyny, mu žalovanou udělené, nepřevžíti po dobu smluvní zastupování jiné továrny na tabulové sklo. Dle toho výsledek žalobcovy práce a případný její nezdar spadaly na vrub zaměstnavatelův, a, poněvadž ani žalobce neručil za výsledek, ani nenastalo rozvázání smluvního poměru provedením jeho plnění — což obojí náleží k podstatě smlouvy o dílo — plyne z toho, že šlo o služební smlouvu, jak ostatně strany samy uznávají, mluvíce v ní o »úkonech služebních« (Dienstleistungen) a určujíce 2% provisi jako odměnu za vše (Entgelt) viz doslov §u 1152 obč. zák., jenž mluví o »odměně« (Entgelt). Že zmocnění žalobce k uzavírání obchodů pro žalovanou (čl. 47 obch. zák., pokud se týče § 1002 obč. zák. a násl.) nezbavuje smlouvu její povahy jako smlouvy služební, netřeba blíže odůvodňovati (Mayer: das Recht der Schuldverhältnisse str. 231). Je-li tomu tak, mohli nižší soudové právem dovolávati se pro svůj názor §u 1155 obč. zák. Ani druhá námitka dovolatelky není opodstatněna. Vyplývá to již z doslovu §u 1162 písm. d), jenž má na mysli pouze nároky dle §§ 1162 a), b), nemůže se však náhradních nároků z §u 1155 obč. zák. vyplývajících týkati také proto, že tyto jsou nároky na splnění služební smlouvy (materialie ku III. novele k obč. zák. str. 342 a násl.), proti nimž se zaměstnavatel nemůže hájiti ani námitkou náhody, která by se udála v jeho majetkovém okruhu, a splnění smlouvy bránila. Veškeré v tomto směru nabízené důkazy postrádají proto jakéhokoliv významu, a poněvadž nejde o skutkové okolnosti ve sporu rozhodné, není důvod čís. 2 §u 503 c. ř. s. opodstatněn.

Čís. 4149.

Předpis §u 38 nařízení ze dne 12. května 1919, čís. 246 sb. z. a n. jest opodstatněn §em 8 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. Bankovní úřad ministerstva financí jest oprávněn domáhati se splacení v Kč zápůjček, poskytnutých Rakousko-uherskou bankou lombardem válečných půjček bez ohledu na to, zda válečné půjčky budou vyplaceny.

(Rozh. ze dne 16. září 1924, Rv I 793/24.)

Žalobě Bankovního úřadu ministerstva financí o zaplacení zápůjčky poskytnuté Rakousko-uherskou bankou lombardem válečných půjček, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

V § 38 vládního nařízení ze dne 12. května 1919, čís. 246 sb. z. a n. vyslovené převzetí lombardních zápůjček Rakousko-uherské banky má svou zákonnou oporu v §u 8 zmocňovacího zákona ze dne 10. dubna

1919, čís. 187 sb. z. a n., jímž byl ministr financí zmocněn, aby pečoval o oběh a opatření platidel ve státě Československém a za tím účelem zařídil, čeho zapotřebí, v poměru k Rakousko-uherské bance buď cestou smluvní nebo nařizovací, a aby vůbec až do jiné zákonné úpravy obstarával funkce státní cedulové banky a zřídil k tomu účelu bankovní úřad. Okolkováním a proměnou bankovek Rakousko-uherské banky, pokud obíhaly na území československém, v československé státovky, zbavením ostatních bankovek vlastnosti zákonného platidla, proměněním závazků znějících na rakousko-uherské koruny na závazky v československých korunách v poměru jedna ku jedné, a zrušením funkce Rakousko-uherské banky jako státní banky cedulové, stalo se nutným, učiniti opatření o lombardních zápůjčkách, které Rakousko-uherská jako cedulová banka ve svých nyní stažených bankovkách poskytla a v nich měla obdržeti zpět zaplaceny, a které dle §u 84 jejich stanov byly bankovní úhradou obíhajících, nyní za československé státovky zaměněných bankovek. Toto nutné opatření jest zahrnuto ve všeobecném zmocnění §u 8 zákona čís. 187/1919 a jeho zákonnost plyne také ze čl. 107 stanov Rakousko-uherské banky, vyhražujícího súčastněným státům právo, aby v případě ať již zákonného, ať předčasného zániku funkce Rakousko-uherské banky jako banky cedulové převzaly veškeré její bankovní obchody za bilanční cenu s jedinou výhradou zápůjček hypotekárních. Námitka nedostatku aktivní legitimace Bankovního úřadu, kterou žalovaný opírá o nezákonnost nařízení čís. 246/1919 jest tedy bezpodstatná. Lichou jest i námitka, že se žalobní návrh příčí dobrým mravům, poněvadž by se prý československý erár bezdůvodně obohatil, kdyby si dal vyplatiti prostřednictvím Bankovního úřadu lombardní zápůjčku v československých korunách, ač sám ji Rakousko-uherské bance vyúčtoval v jejích znehodnocených bankovkách. Nehledíc k tomu, že placení zažalované pohledávky v korunách československých bylo nařízeno již §em 8 nařízení ze dne 25. února 1919, čís. 86 sb. z. a n., tedy v době, když o rozdílu hodnoty mezi okolkovanými a neokolkovanými bankovkami ještě nebylo řeči, přehlíží žalovaná firma, že Československý stát si opatřil bankovky Rakousko-uherské banky, potřebné ku zaplacení převzatých lombardních zápůjček, výměnou za československé státovky v poměru jedna ku jedné, takže obdrží po splacení zažalované pohledávky v korunách československých na penězích jenom tolik, kolik sám k jejímu nabytí vynaložil a dal do oběhu. Nelze mluviti ani o nějakém zisku na jeho straně, tím méně o nespravedlivém obohacení. Není-li tu obohacení, nemůže se vymáhání zápůjčky příčiti dobrým mravům. Ovšem by však byl obohacen žalovaný na úkor Československého státu, kdyby podle jeho návrhu byla žaloba zamítnuta a žalovaný takovým způsobem byl vůbec sproštěn z povinnosti, zaplatiti zápůjčku, jež mu svého času byla hotově vyplacena. Dovolatelka stěžuje si ještě na to a prohlašuje to rovněž za porušení poctivého vzájemného styku, že Československý stát nepřevzal ku placení lombardované válečné půjčky aspoň do výše zápůjčky. Podle dlužního úpisu ze dne 7. ledna 1919 není však splatnost zažalované pohledávky nijak závislou na honorování válečných půjček a nemohla býti ovšem ani závislou učiněna, poněvadž věřitelkou lombardní zápůjčky byla Rakousko-uherská banka, kdežto dlužníkem válečných půjček byl stát, a poněvadž taková vázanost by odporovala stanovám Rakousko-uherské banky. Dle čl. 69 těchto stanov, jenž jest jako smluvní podmínka na dlužním úpise otištěn, nesprošťuje neprodejnost zástavy dlužníka placení. Nebylo by tedy možno ani proti Rakousko-uherské bance namítati znehodnocení válečných půjček pro jich nepřevzetí Československým státem, nelze ho však namítati ani proti Československému státu, neboť tento byl článkem 205 mírové smlouvy St. Germainské výslovně sproštěn z povinnosti převzíti nějaký válečný dluh rakouský.

Čís. 4150.

Nařízení ze dne 12. května 1919, čís. 246 sb. z. a n., neodporuje mírovým smlouvám.

(Rozh. ze dne 16. září 1924, Rv I 810/24.)

Žalobě Bankovního úřadu ministerstva financí o zaplacení zápůjčky, poskytnuté Rakousko-uherskou bankou lombardem válečných půjček bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem mimo jiné z těchto

důvodů:

Zcela neprávem trvá dovolání na námitce, že nařízení čís. 246/1919 odporuje mírovým smlouvám, a bylo jejich uveřejněním ve sbírce zákonů a nařízení zrušeno. Mezinárodní smlouvy zavazují sice státy, aby svá právní řízení přizpůsobily převzatým závazkům, aby tedy zrušily, změnily neb doplnily svoje zákony a nařízení, nemají však a také si neosobují moc zákona a nemohou ho nahraditi. I kdyby tedy bylo pravda, že ustanovení čl. 206 mírové smlouvy St. Germainské nepřipouští, aby lombard Rakousko-uherské banky byl převzat vládou Československé republiky, nebylo by tím pro nedostatek pozdějšího zákona nebo nařízení na právním stavu, vytvořeném §em 38 nař. čís. 246/1919 nic změněno. Ale názor, že mezi tímto nařízením a článkem 206 mírové smlouvy St. Germainské jest rozpor, jest naprosto mylný. Převzetí lombardních zápůjček stalo se proto jich výplatě neb vyúčtování v bankovkách Rakousko-uherské banky a proti převzetí všech závazků jich se týkajících. Jmění Rakousko-uherské banky nebylo tímto převzetím nijak zmenšeno, a mírovou smlouvou zaručená práva v cizině dlících držitelů bankovek nijak dotčena. Z ustanovení, že likvidace banky má býti provedena komisaři jmenovanými reparační komisí, neplyne, že by tito komisaři musili sami vymáhati všechny lombardní pohledávky, a že by jich neměli odstoupiti nebo nesměli se spokojiti s provedeným již odstupem nástupnickým státům. Naopak bylo uloženo likvidatorům za povinnost, šetřiti při likvidaci ustanovení bankovních stanov, tedy i článku 107, jímž bylo súčastněným státům převzetí lombardního obchodu vyhraženo. Podle sedmého odstavce čl. 206 mírové smlouvy byla reparační

komise pověřena úkolem, aby vyložila pravidla daná o likvidaci banky mírovou smlouvou neb bankovním statutem, a aby rozhodla spory vzniklé při likvidaci. Podle vyhlášky ministerstva financí ze dne 13. prosince 1923, čís. 237 sb. z. a n., schválila reparační komise v té příčině pravidla, na nichž se před tím nástupnické státy mezi sebou dohodly a mezi nimi také, že nástupnické státy převezmou veškerá obchodní aktiva a pasiva Rakousko-uherské banky, tedy i její lombard. Tím bylo provedené již převzetí lombardu vládou Československé republiky schváleno jediným orgánem, který podle mírových smluv by byl mohl proti němu činiti námitky, a schválení toto obsahuje v sobě i dodatečné udělení souhlasu jménem Rakousko-uherské banky, takže se převzetí lombardních zápůjček stalo platným i dle pravidel práva smluvního. Ku přezkoumání vyhlášky čís. 237/23 se stanoviska práva ústavního není důvodu, neboť úmluvy, vyhláškou uveřejněné, nemají povahy státních smluv, a pro rozhodnutí tohoto sporu má vyhláška jen ten význam, že uvedla ve veřejnou známost, že likvidující orgány Rakousko-uherské banky projevily s převzetím zažalované lombardní pohledávky Československou vládou souhlas. Že se tak skutečně stalo, žalovaná nepopírá, bylo by proto další uvažování o citované vyhlášce bezpředmětným.

Čís. 4151.

Pojišťovací smlouva.

Ustanovení pojišťovacích podmínek, že pojištěnec jest, došlo-li proti němu ke sporu o náhradu škody z poškozující události, povinen pod ztrátou nároku proti pojišťovně zmocniti k vedení sporu onoho právního zástupce, jejž mu pojišťovna označí, má platnost pouze tehdy, u z n a l-l i pojišťovatel svůj závazek vůči pojištěnci. Uznání musí býti bezpodmínečné a beze všech výhrad ze všeobecných nebo zvláštních podmínek pojišťovací smlouvy.

(Rozh. ze dne 16. září 1924, Rv I 916/24.)

Žalobce byl pojištěn u žalované společnosti proti následkům zákonného povinného ručení v ten způsob, že žalovaná strana při tělesných úrazech nebo zdravotních poruchách jedné osoby měla žalobci nahraditi při škodě až do výše 1000 Kč obnos Kč 100·— převyšující, při škodě přes Kč 1000·— 90% odškodného, nanejvýše však Kč 30.000·—, při čemž žalobce přispívati měl ke každému odškodnému 10%, nejméně však Kč 100·—. Kromě toho měla žalovaná strana nahraditi ze svého beze srážky z pojišťovací sumy při civilních sporech nebo trestním řízení útraty právního zástupce, s jejím svolením zřízeného, a ostatní útraty civilního sporu. Automobilem žalobcovým byl způsoben Ch-ovi úraz, načež Ch. domáhal se na žalobci náhrady škody. Zástupce pojištěnce sdělil dopisem ze dne 15. června 1923 žalované pojišťovně, že převzal jeho zastoupení ve sporu, který zahájil proti němu Ch. a že zastoupení povede na útraty žalované společnosti. V témže dopise dotazoval se zástupce pojištěnce žalované strany, a) zda uznává svůj závazek k plnění vůči pojištěnci a b) zda trvá na tom, aby zastoupení předáno bylo jinému advokátu, nehledě k tomu, zda jest uznán závazek k plnění vůči pojištěnci čili ne. Zástupce žalované strany na tento dopis odpověděl dopisem ze dne 21. června 1923, že žalovaná společnost v případě náhrady škody požadované Ch-em bude hájiti zájmy žalobcovy, to jest, že dostojí své pojišťovací povinnosti podle všeobecných a zvláštních podmínek pojišťovacích v plném rozsahu, a že není srozuměna s tím, aby byla ve sporu zastupována zástupcem pojištěncovým, jehož útraty nebude platiti, kdyby měl vésti dále zastoupení přes opětovně projevený nesouhlas žalované společnosti. Na opětovný dotaz pojištěncova zástupce ze dne 21. června 1923 odpověděl zástupce žalované dopisem ze dne 23. června 1923, že žalovaná společnost ve sporu Ch. proti pojištěnci bude hájit zájmy pojištěncovy a že dostojí v plném rozsahu všem svým z pojišťovací smlouvy plynoucím povinnostem, v kterýchžto povinnostech dle §u 1 pojišťovací smlouvy zahrnuty jsou samozřejmě pro případ, že žalovaný ve sporu podlehne, také úkony v rámci a rozsahu pojišťovací smlouvy. Žalobu na pojišťovnu o určení, že žalující straně na základě pojistky o povinném ručení přísluší proti žalované straně nárok na náhradu všech plateb, ku kterým žalující strana ve sporu s Ch-em zahájeném bude snad odsouzena a to až do výše Kč 30.000·—, při čemž žalující strana ze svého odškodného, jež bude poškozenému Ch-ovi snad přisouzeno, nésti musí 10%, nejméně však Kč 100·—, dále, že žalující straně proti žalované straně přísluší právo na náhradu útrat právního zastoupení v onom sporu, p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e zamítl. D ů v o d y: Pokud se týče námitky žalované společnosti, že žalobce nemá právního zájmu na tom, aby právní poměr mezi ním a žalovanou společností byl co nejdříve soudním rozhodnutím na jisto postaven, je pro soud procesní rozhodna skutečnost mezi stranami nesporná, že žalovaná strana nejenom popírá svoji povinnost k zapravení útrat žalující strany ve sporu s Ch-em, nýbrž odvolávajíc se na § 16 všeobec. podm. poj. i povinnost k odškodnění žalobce vůbec, odůvodňuje toto své stanovisko tím, že požadavku §u 124 (2) poj. ř. v korespondenci dostála a tedy povinnost svoji ku plnění proti pojištěnci uznala. Tím již opodstatněn jest úplně zájem žalobce na tom, aby co nejdříve bylo na jisto postaveno, že žalobci nárok na náhradu proti žalované straně přísluší. V základě zjištěných skutkových okolností mohla se dle názoru soudu žalovaná strana jako pojišťovatel dle §u 124 odstavec druhý zákona ze dne 23. prosince 1917 čís. 501 ř. zák. o pojišťovací smlouvě dovolávati úmluvy, jíž byl žalobce jako pojistník zavázán, dáti se v rozepři, zahájené proti němu Ch-em, zastupovati osobou pojišťovatelem, t. j. žalovanou stranou jmenovanou, neboť svým dopisy ze dne 21. a 22. června 1923 uznala vůči žalobci jako pojistníkovi svůj závazek ku konkretnímu plnění. Uznání toto je bezpodmínečné. Výhrada všech námitek, žalované z pojišťovací smlouvy proti žalobci příslušejících, je samozřejmou a neznamená uznání dle §u 124 odstavec druhý cit .zák., že pojišťovatel, uznávaje vůči pojistníku svůj závazek k plnění, vzdává se námitek příslušejících mu z pojišťovací smlouvy proti pojistníku. Žalobce, nezmocniv k vedení sporu s Ch-em onoho právního zástupce, kterého žalovaná společnost ozna-

čila (§ 10 odstavce třetí všeobecných podmínek pojišťovacích), ztratil nárok z tohoto případu škody (§ 15 písm. b) všeob. podmínek pojišť.). Žalovaná společnost jest oprávněna, odvolávati se na §§ 15 a 10 všeobecných podmínek a tomu nepříčí se ani ustanovení §u 32 odstavec třetí cit. zák. o pojišťovací smlouvě. Naopak tím, že žalobce přes uznání žalované strany proti podmínkám smlouvy žalovanou mu označeného zástupce úmyslně nezmocnil, jsou splněny všechny předpoklady §u 32 odstavec třetí pojišťovacího zákona. Uvedené průpadní úmluvy, učiněné pro případ porušení zavázanosti, kterou bylo dlužno splniti po dostavení se pojistné příhody, může se žalovaná strana jako pojišťovatelka dovolávati, neboť bylo úmyslem žalobce jako pojistníka nedati se v rozepři, zahájené proti němu Ch-em, zastupovati Drem G-em, osobou to jmenovanou pojišťovatelem. A v tom, že tak učinil a na tomto svém stanovisku setrval, shledává soud i hrubou nedbalost, neboť pojistník dle §u 10 odstavec prvý všeob. podmínek pojišť. jest povinen přesně splniti pokyny společnosti a nepřísluší mu právo odmítati pojišťovatelem mu označeného právního zástupce z důvodů domnělé předpojatosti. Ostatně porušení oné závaznosti mělo by též vliv na objem plnění pojišťovatelova, pokud se týče útrat právního zastupování, vezme-li se v úvahu, že Dr. G. je stálým právním zástupcem žalované společnosti (§ 32 odstavec třetí zákona o pojišťovací smlouvě). Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Po zákonu posoudil první soud věc správně. Prohlášením v dopisech ze dne 21. a 22. června 1923 uznala žalovaná svým právním zástupcem vůči pojištěnému žalobci svou povinnost k plnění ze smlouvy pojišťovací výslovně, v plném rozsahu a bez výhrady. Tím vyhověla podmínce druhého odstavce §u 124 zákona o smlouvě pojišťovací z 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák., a byla oprávněna použíti svého práva smluvního i zákonného, podle něhož byl žalobce povinen dáti se zastupovati v zahájené rozepři osobou, kterou žalovaná jmenovala, t. j. Drem G-em. Ustanovení §u 32 (3) poj. zák. nevykládá mylně první soud, nýbrž odvolatel, který i tu odůvodňuje své námitky nesprávným tvrzením, že žalovaná neuznala vůči pojištěnému žalobci svou povinnost k plnění ze smlouvy pojišťovací. První soud, opíraje se o §§ 15 a 10 všeobec. pojišťovacích podmínek, jimž se žalobce podrobil, dolíčil zcela správně, že žalobce ztratil nárok z tohoto případu škody bez ohledu na předpis §u 32 (3) poj. zák., poněvadž jednal úmyslně a hrubě nedbale, s čímž odvolací soud úplně souhlasí. Názor prvého soudu, že toto protismluvní jednání žalobcovo by mělo vliv i na objem plnění pojišťovatelky a nikoli jen na útraty zastoupení, jak míní odvolatel, souhlasí s názorem právního výboru tehdejší poslanecké sněmovny, jak vidno z jeho zprávy, kterou byl zmíněný předpis §u 124 (2) poj. zák. odůvodněn.

Nejvyšší soud uznal podle žaloby.

Důvody:

Především bylo by vytknouti, že též Nejvyšší soud má tuto zjišťovací žalobu po stránce náležitostí §u 228 c. ř. s. za přípustnou pro zřejmý právní zájem, vyplývající zcela nepochybně ze skutkové podstaty projednávaného případu, a poukazuje se v této příčině na důvody rozsudku prvního soudu. Co se tkne věci, jest nepopřeno, že dle §u 10 všeob. pojišť. podmínek byl žalobce povinen, když došlo ke sporu proti němu o náhradu škody z poškozující události, kromě ostatního zmocniti k vedení tohoto sporu onoho právního zástupce, jejž mu pojišťovací společnost (žalovaná) označila, a že dle §u 15 těchže podmínek stanovena jest na porušení tohoto závazku ztráta nároku z případu škody. Na dotčenou úmluvu dle §u 10 všeob. poj. podmínek poukazuje § 124 odstavec druhý pojišť. zákona, stanoví však, že úmluvy této může se pojišťovatel dovolávati jen tehdy, když svůj závazek k plnění vůči pojistníku uznal. Použití této propadné doložky pro porušení tohoto závazku, jenž dle povahy věci splněn býti může po dostavení se pojistné příhody, nemůže se dle §u 32 (3) pojišť. zák. pojišťovatel dovolávati, nelze-li pojistníkovi přičísti úmysl nebo hrubou nedbalost nebo neměl-li porušení vlivu ani na zjištění pojistné příhody, ani na zjištění neb objem plnění pojišťovatelova. Nižší soudy uznaly, že žalobce porušil závazek §u 10 všeob. podmínek pojišť. a že tak učinil s úmyslem neb aspoň z hrubé nedbalosti. Nejvyšší soud pokládá jejich rozhodnutí v těchto směrech za právně pochybené. Spor jde o to, zda prohlášení žalované společnosti, učiněná v dopisech jejího právního zástupce Dra G-a ze dne 21. června 1923 a ze dne 22. června 1923 pokládati jest a lze za takové »uznání«, které § 124 (2) poj. zák. ukládá za podmínku pro to, by se pojišťovatel mohl domáhati splnění závazku pojistníka na předání zastoupení ve sporu právnímu zástupci, určenému pojišťovatelem. O toto uznání žádal zástupce žalobcův dotazem v dopise ze dne 15. června 1923, zda žalovaná společnost svou povinnost k plnění vůči pojistníku uznává, a dostal na to v dopisu ze dne 21. června 1923 od zástupce společnosti odpověď, že dotaz byl zbytečným, ježto již dříve (dopisem ze dne 29. května 1923) sdělila žalobci, že pro případ, že z třetí strany bude žádána náhrada škody, za žalobce vstoupí, t. j. povinnosti pojišťovací dostojí dle všeobecných i zvláštních (dodatečných) ustanovení v plné míře. Na to odpověděl zástupce žalobce, že mu tato prohlášení nestačí a že dle správného smyslu zákona musí žalovaná společnost uznati, že dle pojišťovací smlouvy za jeho mandanta zastoupí a zaplatí to, k čemu bude, podlehne-li ve sporu, odsouzen, arciť do výše pojištěné jistiny se srážkou 10%, jež má platiti pojistník. Dopisem ze dne 2. června 1923 odpověděl na to zástupce pojišťovny, že zcela zbytečné žádosti jeho bylo úplně vyhověno předešlým prohlášením (ze dne 21. června 1922) a doplnil toto prohlášení dodatkem, že v povinnostech, v něm dotčených, jsou zahrnuty samozřejmě v případě neúspěchu ve sporu i platy v rámci a v rozsahu smlouvy pojišťovací, načež zástupce žalobcův v dopise ze dne 22. června 1923 sdělil, že tato prohlášení dle obsahu znamenají odmítnutí žádaného uznání, a že tedy jeho mandant odmítá zastoupení zástupcem žalované společnosti. Dle náhledu nejvyššího soudu učinil tak vším právem, neboť dlužno úplně souhlasiti s hlediskem, žalobcem zastávaným, že uznání ve smyslu §u 124 (2) poj. zák. musí býti bezpodmínečné a beze všech výhrad ze všeobecných nebo zvláštních podmínek pojišťovací smlouvy. Je-li pojistník povinen dle §u 9 všeob. podmínek podati o každém případě

škody opověď s přesným vylíčením okolností a příčin a jiných závažných poměrů a dáti společnosti všechno vysvětlení, jež slouží ku zjištění případu, má to zajisté ten účel, aby se společnost ujistila o tom, zda jde o případ, který jí ukládá závazek k náhradě škody, proti které se pojistník smlouvou pojišťovací zajistiti zamýšlel. Když dojde ke sporu proti pojistníkovi z této příhody, musí se pojišťovatel, žádá-li, by pojistník svěřil zastoupení své věci jejímu právnímu zástupci, o tom u sebe již rozhodnouti, zda uznává pojistníkův nárok na náhradu škody proti sobě dle důvodu, t. j. dle všeobecných nebo zvláštních podmínek smlouvy za oprávněný, a v tom smyslu se jasně, zřetelně a bez dvojsmysl-nosti vůči pojistníku prohlásiti, neboť, má-li svěřiti svou věc zástupci pojišťovatele, musí býti dle zřejmého účelu a úmyslu zákona o tom bezpečně ujištěn, že pojišťovatel béře věc za svou a za pojistníka v kvantitativním rozsahu převzatého pojišťovacího závazku zastoupí. Prohlášení, zaklausulované výhradami ze všeobecných nebo zvláštních pojišťovacích podmínek není tím bezvýhradným uznáním, které § 124 (2) poj. řádu předepisuje. V obou svých dopisech, jimiž zástupce žalobcův žádá o vydání tohoto »uznání«, naznačuje jasně a zřetelně, v kterém smyslu toto uznání požaduje. Žalovaná strana nikde neuvádí, že žádal více nebo něco jiného, co by mu žalovaná společnost dle pojišťovací smlouvy a dle povahy nastalé pojistné příhody nebyla mohla uznati, a dovozuje docela, že v jejích prohlášeních jest dle smyslu uznáno to, co žalobce žádal. Odpírala-li mu žalovaná společnost přes to »uznání« v tom smyslu, jak se ho dožadoval, docela s dodatkem, že je to zbytečné žádání, ač přece bylo právě její povinností, takové uznání vůči pojistníku předem prohlásiti, a setrvala-li při prohlášení dle svého textu, ač je vždy žalobce docela i s právnickým rozkladem vytýkal a odmítal jako nedostatečné, musil žalobce tím spíše utvrditi v domnění, že se zahaluje ve výhrady, s takovýmto uznáním neslučitelné. Šetřil-li zástupce žalované společnosti právnické opatrnosti do té míry, že na právní zcela nezávadné uznání, jak je zástupce odpůrce žádal, přistoupiti nechtěl, nemůže zase tomuto za vinu dáváno býti, že se z nutné právnické opatrnosti nechtěl spokojiti s prohlášením onoho. Za okolností tuto vyložených byl k tomu nejen oprávněn, ba v zájmu právní jistoty svého mandanta docela i povinen. Strana žalovaná dovozuje nyní ve spisech opravného řízení, že slova »dle všeobecných a zvláštních pojišťovacích podmínek« a »v rámci a objemu pojišťovací smlouvy« byla míněna jen k vytčení »objemu« plnění. Výklad ten však nemůže přesvědčiti, neboť s objemem plnění nemají tyto podmínky nic společného, ježto stanoví hlavně jen smluvní předpoklady pojistného nároku a týkají se důvodu jeho. Nejpádnějším dokladem proti tomu jest sám rozsudek soudu první stolice, který ve svém odůvodnění při rozhodování sporu prohlášení žalované společnosti pojímá v témž smyslu jako žalobce před sporem a za sporu. Tento smysl, který žalovaná strana nyní prohlášení svému dává, měla jasně projeviti žalobci, když jí o vydání tohoto uznání žádal a, poukazuje-li nyní k tomu, že žalobce sám nemůže uvésti nižádné výhrady, kterou by byla žalovaná společnost činiti mohla, svědčí to tím spíše proto, že tím méně důvodu bylo pro žalovanou společnost odpírati žalobci uznání v tom smyslu, jak je žádal. Není jeho věcí pátrati, jaké výhrady si pojišťovací společnost zachovává a činiti může, účelem onoho uznání má býti právě ubezpečení, že takových výhrad nečiní a činiti nehodlá. Ježto tedy žalovaná společnost neprohlásila vůči žalobci bezvýhradné uznání, jak je předpokládá § 124 (2) poj. zák., nemůže se arciť také dovolávati toho, aby splnil závazek ku předání svého zastoupení ve sporu jejímu zástupci. Důsledkem toho odpadá ovšem i uplatnění propadné doložky z nesplnění tohoto závazku, kterou žalovaná co do náhradního nároku uplatnila ostatně teprve v odpovědi na tuto žalobu. Ježto kromě této námitky, jež se osvědčila zcela lichou, proti návrhu na zjištění žalobcova pojistného náhradního nároku jiných námitek nebylo a žalobní nárok jest dle §u 1 všeob. pojišť. podmínek oprávněn i co do útrat sporu, bylo žalobě zúplna vyhověti.

Čís. 4152.

V pořadí poznámky dle §u 53 knih. zák. lze nabýti pouze smluvního, nikoliv vnuceného zástavního práva. Při rozvrhu nejvyššího podání jest se zachovati k odporu dle této zásady, třebas byl knihovním soudem pravoplatně povolen vklad vnuceného zástavního práva v pořadí poznámky.

(Rozh. ze dne 16. září 1924, R II 277/24.)

Pro pohledávky spořitelny v T. bylo vloženo na exekučně prodané nemovitosti nucené zástavní právo v pořadí poznámky dle §u 53 knih. zák. Při rozvrhovém roku vznesl vymáhající věřitel odpor proti přikázání pohledávky v pořadí poznámky. Exekuční soud odporu vyhověl, rekursní soud napadené usnesení potvrdil a Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Podle předpisu §u 213 ex. ř. může při roku k rozvrhu nejvyššího podání podán býti odpor proti tomu, by byl vzat zřetel k pohledávce, knihovně pojištěné, jak co do její výše, tak i co do jejího požadovaného pořadí, a exekuční soudce musí proto zkoumati, bez ohledu na to, v jakém pořadí účtovaná pohledávka jest v pozemkové knize zapsána, zda jí požadované pořadí skutečně přísluší. Toto právo exekučního soudce nekryje se, jak stěžovatelka mylně se domnívá, s právem, zkoumati platnost a správnost právoplatných knihovních vkladů, nýbrž toto právo exekučního soudce spočívá na tom, že při rozvrhu nejvyššího podání může býti vzat zřetel jen na ty nároky, pro které skutečně bylo nabyto požadovaného pořadí. Toto právo exekučního soudce není v rozporu s ustanoveními §u 216 čís. 4 ex. ř., dle nichž knihovní pohledávky přikázati jest v pořadí dotyčného knihovního zápisu, neboť jest věcí exekučního soudce, by posoudil, zda skutečně pohledávce požadované z nejvyššího podání přísluší pořadí, zapsané v pozemkové knize a, když tomu tak, musí ji v tomto pořadí přisouditi, jinak musí jí požadované pořadí s ohledem na sbíhající se zájmy druhých věřitelů odepříti, i když pořadí to v pozemkové knize jest zapsáno. V tomto případě podal

při rozvrhovém roku ze dne 2. května 1924 zástupce vymáhající věřitelky odpor proti pořadí pohledávek stěžovatelky, poněvadž pro tyto vykonatelné pohledávky, zakládající se na soudních platebních rozkazech, tedy na exekučních titulech, vloženo bylo právo zástavní v pořadí poznámky pořadí pro zamýšlenou zápůjčku, tedy v pořadí zástavního práva smluvního, což dle zákona není přípustno, a v důsledcích toho, že vykonatelné pohledávky stěžovatelky pořadí, zapsaného v pozemkové knize, skutečně nabýti nemohly. Oba nižší soudy shledaly tento odpor vymáhající věřitelky důvodným a odepřely, přikázati pohledávky stěžovatelky z nejvyššího podání v požadovaném pořadí, poněvadž pohledávky ty pořadí, zapsaného v pozemkové knize, skutečně nenabyly a ani nabýti nemohly. Soud dovolací shledává tento názor správným. Podle §u 53 odstavec prvý knih. zák. v novém doslovu jest vlastník nemovitosti oprávněn žádati knihovní poznámku, že chce na své nemovitosti zříditi právo zástavní za dluh určité výše. Z předpisů §u 94 čís. 4, 96 a 56 knih. zák. vyplývá, že vklad práva zástavního v pořadí poznámky ve smyslu §u 53 knih. zák. státi se může jedině na základě listiny, vlastníky nemovitosti vyhotovené a vykazující všecky náležitosti vkladu schopné listiny, po případě na základě rozsudku, zastupujícího takovouto listinu. Poněvadž ohledně pohledávek stěžovatelky nešlo o vklad zástavního práva smluvního, nýbrž na základě exekučních titulů pro ně bylo vloženo nucené právo zástavní, nemohly tyto pohledávky nabýti pořadí smluveného práva zástavního, třebas šlo o pohledávky ze zápůjček, poněvadž opíraly se nikoli o listinu majitelkou zavazené reality podepsanou, vkladu schopnou, nýbrž o soudní platební rozkaz, tedy titul exekuční a následkem toho nabyto býti mohlo pro ně jen nucené právo zástavní, nikoli zástavní právo smluvní, které jedině k nabytí smluveného pořadí ve smyslu poznámky §u 53 kn. zák. je způsobilé. V důsledcích toho, i když soudce povolen byl pro tyto pohledávky stěžovatelky vklad nuceného práva zástavního v pořadí poznámky dle §u 53 knih. zák. a usnesení to nabylo moci práva, nenabyly pohledávky stěžovatelky práva, by na ně při rozvrhu nejvyššího podání v pořadí smluvního zástavního práva byl vzat zřetel.

Čís. 4153.

Ustanovení §u 423 a 430 c. ř. s. nelze použiti v řízení mimosporném.
Zajištění půdy drobným pachtýřům (zákon ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n.).
Jest na soudu, by vyšetřil potřebné služebnosti ohledně náhradního (§ 5 zák.) pozemku.
Kupitelům (§ 22 zák.) pozemku, přiznaného do vlastnictví, přísluší stížnost do usnesení, jímž byla dodatečně na pozemku zřízena služebnost.

(Rozh. ze dne 16. září 1924, R II 290/24.)

V řízení o zajištění půdy drobným pachtýřům přiznal soud prvé stolice pozemek parc. čís. 196/1 Antonínu K-ovi jakožto pozemek náhradní dle §u 5 zákona a pozemek par. čís. 196/2 Ignáci P-ovi. Oba pozemky byly dosaváde vlastnictvím Josefa E-a. Pozemek čk. 196/2 koupili od Ignáce P-a manželé L-ovi. Dodatečným usnesením zřídil soud prvé stolice služebnost cesty vozové a pěší pro pozemek čk. 196/1 jako panující po pozemku čk. 196/2 jako pozemku služebném. Důvody: Dle §u 2 zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n. přísluší požadovací právo pachtýři nejen na sám pozemek, nýbrž i na všecka práva, jež vykonával pachtýř po ostatních pozemcích propachtovaných po dobu pachtu; takovým právem pro pozemek parc. čís. 196/1 přikázaný Antonínu K-ovi bylo též používání spojovací cesty po pozemku parc. čís. 196/2, přikázaný Ignáci P-ovi, jak jest zjištěno, a služebnosti této též vlastník přikázaného pozemku parc. čís. 196/1 ku obdělávání tohoto pozemku i na dále potřebuje. Ku stížnosti Ignáce P-a a manželů L-ových rekursní soud napadené usnesení zrušil. Důvody: Nelze upříti, že lze i v mimosporném řízení použiti předpisů o doplnění usnesení ve smyslu §§ů 423 a 430 c. ř. s., neboť to odpovídá zákonnému ustanovení §u 7 obč. zák. o obdobě a neodporuje zásadám mimosporného řízení, jež samo se odvolává v §§ 7, 13, 16, 17 na ustanovení procesního řádu jakož i zákona organisačního, jenž rovněž v §§ 85, 124 poukazuje na předpisy c. ř. s. Návrh na doplnění usnesení musí však býti pak podán tak, jak c. ř. s. to připouští, t. j. ve lhůtě 8-denní od doručení dotyčného usnesení (§ 423 odstavec druhý c. ř. s.). V tomto případě nebyl však návrh podán v této lhůtě a nelze proto na něj již zřetel bráti.

Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu Josefa E-a a Antonína K-a obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Nelze souhlasiti s názorem, že rekurs měl býti odmítnut proto, že manželé L-ovi nebyli k němu legitimováni a Ignác P. se práva stížnosti vzdal. Manželé L-ovi vykázali předložením kupní smlouvy ze dne 26. ledna 1924, že pozemek parc. čís. 196/2 koupili od svého tchána a otce Ignáce P-a. Vzhledem k příbuzenskému poměru prodávajícího a kupitelů jest prodej podle §u 22 zákona o zajištění půdy drobným pachtýřům ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n. ve znění novely čís. 311/1920 dovolen. Jelikož dle §u 9 patentu ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. má ve věcech mimosporných právo ku stížnosti každý, kdo se soudním opatřením cítí poškozen, nemůže ani manželům L-ovým jako kupitelům pozemku býti formální právo ke stížnosti proti dodatečnému zatížení koupeného pozemku služebností odepřeno. Odůvodněn jest dovolací rekurs ve věci samé. Rekursní soud zrušil usnesení prvního soudu pro zmeškání osmidenní propadné lhůty k návrhu na doplnění přídělového usnesení ze dne 10. března 1923, dle §§ů 423 a 430 c. ř. s. Ku použití těchto předpisů procesního práva v řízení mimosporném pokládal se za oprávněna, poněvadž patent o mimosporném řízení sám předpisů o doplnění usnesení nemá, a obdobné použití zásad řízení sporného dle §u 7 obč. zák. prý jeho zásadám neodporuje. Rozšiřování plat-

nosti propadných lhůt civilního soudního řádu i na řízení mimosporné nelze však uznati za přípustné. Rozšiřování takové nebylo by pouhou obdobou dle §u 7 obč. zák., nýbrž rovnalo by se stanovení zásady, že předpisy práva procesního platí i v řízení mimosporném všude tam, kde pro toto řízení není ustanovení zvláštních. Pro uznání takové doplňující povahy předpisů procesních pro řízení nesporné není ani v civilním soudním řádě ani v patentu o mimosporném řízení podkladu, naopak právě z okolnosti, že se patent na četných místech dovolává j e d n o t l i v ý c h předpisů práva procesního, plyne, že všeobecné jejich použití není přípustným. Brání tomu také zásadní různost obou řízení. Najmě předpisy §§ů 423 a 430 c. ř. s. jsou odůvodněny projednávací a koncentrační zásadou, které ovládají sporné řízení, kdežto řízení mimosspornému jsou cizí. Rekursní soud přehlédl mimo to, že propadná lhůta §§ů 423 a 430 c. ř. s. předpokládá návrh, učiněný již před vydáním usnesení, jehož doplnění se navrhuje, že však v tomto případě návrh na zřízení služebnosti cesty po parc. čís. 196/2 byl učiněn teprve po vydání přídělového usnesení. Nejde tedy vůbec o opozdění návrhu na doplnění usnesení dle §§ů 423 a 430 c. ř. s., a mohlo by přijíti leda v úvahu, zda není návrh opozděným podle §§ů 12, 13 čís. 6 a 14 zákona čís. 318/1919. Ale ani z tohoto důvodu nelze ho odmítnouti, neboť pozemek parc. čís. 196/1, pro nějž se zřízení služebnosti navrhuje, není pozemkem od Antonína K-a požadovaným, nýbrž pozemkem náhradním, přikázaným mu místo požadovaného pozemku dle §u 5 zákona čís. 318/19. Antonín K. nebyl povinen již při ohlášení svého nároku navrhnouti zřízení služebnosti po tomto pozemku, naopak bylo povinností soudu dbáti toho, by potřebné služebnosti ohledně náhradního pozemku byly vyšetřeny a zajištěny. (§§ 2, 9, 10 zák. čís. 318/19, § 2 čís. 5, 6 a 11 nesp. říz.). Rozhodnutí rekursního soudu nelze tedy uznati za správné. Bezpodstatné jsou také námitky přednesené Ignácem P-em a manžely L-ovými v rekursu proti usnesení prvního soudu. Ignác P. byl před rozhodnutím o návrhu na dodatečné zřízení služebnosti jako posavadní pachtýř a nabyvatel služebného pozemku o návrhu vyslechnut, uznal při výslechu nutnost a zákonitost navrhované služebnosti a svolil výslovně k jejímu zřízení. Tím se platně zavázal trpěti nejen její výkon, nýbrž i její knihovní zřízení a potřebné k tomu doplnění přídělového usnesení. Rekursní návrh na nepřiznání této služebnosti příčí se tomuto závazku a nutno jej zamítnouti. Manželé L-ovi dovolávají se neprávem důvěry v knihu (pozemkovou) a úplnost přídělového usnesení. I pozemek panující parc. čís. 196/1 i pozemek služebný parc. čís. 196/2 jsou knihovně připsány posud Josefu E-ovi, navrhovaná služebnost nemohla proto posud právem trvati a nemohla býti v knihách pozemkových vyznačena. Nyní, když pozemky mají přijíti do různých rukou, navrhuje posavadní knihovní vlastník sám, aby byla současně zřízena i služebnost. Přídělovým usnesením byl služební pozemek přikázán do vlastnictví Ignáci P-ovi, proto přichází jenom on jako strana v úvahu. Manželé L-ovi nejsou ještě knihovními vlastníky a náleží jim ohledně koupeného pozemku jenom nárok proti Ignáci P-ovi na odevzdání. Musí-li se Ignác P. spokojiti s dodatečným zřízením služebnosti, musí se s ním spokojiti i manželé L-ovi.

Čís. 4154.

Náhrady škody na obci, ježto proti předpisu §u 5 zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n., nechala státi na ulici vyklizený nábytek, nelze se domáhati na soudě.

(Rozh. ze dne 16. září 1924, R II 301/24.)

Žalobce domáhal se na žalované obci náhrady škody 10.000 Kč z toho důvodu, že prý žalovaná proti ustanovení §u 5 zákona o odkladu exekučního vyklizení místnosti jeho movité věci, dne 12. září 1923 exekučně vyklizené, nechala státi na ulici, kdež byly dílem pokradeny, dílem vlivem nepříznivého počasí poškozeny, a teprve dne 5. prosince 1923 zbytek věcí dala umístiti v hasičském skladišti, kdež byly částečně poškozeny i myšmi. K námitce nepřípustnosti pořadu práva s o u d p r v é s t o l i c e žalobu odmítl. R e k u r s n í s o u d zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva. D ů v o d y: Přisvědčiti dlužno sice procesnímu soudu, že povinnost obce, starati se o uložení a uschování svršků strany, která byla vyklizena a k uložení a uschování jich místa nemá, plyne z práva veřejného, nelze však sdíleti jeho náhled, že o náhradě škody z nesplnění nebo nedostatečného splnění této povinnosti mají rozhodovati úřady správní. Nesplnění této povinnosti nepatří k jejímu obsahu, jest již překročením jejím a, poněvadž se jedná o překročení povinnosti, v zákoně uložené, jde podle §u 1311 obč. zák. o poměr soukromoprávní, patřící nepochybně na pořad práva.

N e j v y š š í s o u d obnovil usnesení prvého soudu.

D ů v o d y:

Žalobce netvrdí nějaký vlastní soukromoprávní poměr k žalované obci, netvrdí též, že došlo k nějaké smlouvě schovací ve smyslu §u 349 ex. ř. při exekučním vyklizení, nýbrž poukazuje prostě k tomu, že žalovaná obec proti předpisu §u 5 zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n. o odkladu exekučního vyklizení místnosti, jeho exekučně vyklizené movité věci nechala státi po měsíce na ulici a později dala je nedostatečně umístiti. Povinnost, uložená žalované v §u 5 cit. zák. však nevyvěrá z poměru soukromoprávního, nýbrž z poměru veřejnoprávního, povinnost ta byla obci uložena jako veřejnoprávnímu svazu v zájmu veřejném k umírnění bytové nouze. Žalobce a žalovaná obec nevystupují tu jako rovnoprávné (koordinované) podměty právního poměru, nýbrž jako podřízený člen k nadřízenému veřejnoprávnímu svazu, který ve veřejném zájmu pro svého příslušníka koná nebo konati má povinnost zákonem mu uloženou. Zda obec řádně vykonala tuto povinnost, uloženou jí v zájmu veřejném či ji opominula, o tom možno přirozeně rozhodovati jen se stanoviska veřejnoprávního. Pořad práva je tedy vyloučen (sb. n. s. čís. 271).

Čís. 4155.

Dle §u 382 čís. 5 ex. ř. lze vysloviti i zákaz dalšího protismluvního provozu konkurenční živnosti odpůrcem.

(Rozh. ze dne 16. září 1924, R II 303/24.)

Soud prvé stolice vyhověl návrhu na prozatímní opatření uzavřením a zapečetěním odpůrcovy provozovny exekučním orgánem, uložením provozovacího zařízení, hlavně láhví, a zákazem výroby prodeje sodové vody a šumivých nápojů odpůrci pod pohrůžkou přiměřené pokuty, rekursní soud návrh zamítl. Důvody: Stěžovatel vytýká právem, že prvý soud neposoudil věc po právní stránce správně, ježto tu není zákonných podmínek prozatímního opatření. Lze sice dle §u 381 ex. ř. zajistiti před sporem i za sporu nároky jiné, než nároky peněžité, je-li nebezpečí, že by uskutečnění nároku změnou stavu, jenž zde jest, bylo zmařeno nebo značně stíženo, nebo má-li odvrácena býti hrozící nenahraditelná škoda hrozící žadateli z takové změny. Nárokem, jehož zajištění se žadatel domáhá a jejž osvědčuje, jest ujednána nepřípustnost provozování sodovkářské živnosti v H. jeho odpůrcem. Tento nárok obsahuje výslovné ustanovení, že Karel K. podobného závodu, jaký má Petr M., na Moravě nezřídí, kterýžto zákaz zostřil si Petr M. ujednáním konvenční pokuty 50.000 Kč pro jeho porušení. Svědectvím Jana J-a jest zjištěno, že Karel K. porušil tuto smluvní povinnost a osvědčeno jest tudíž i nebezpečí hrozící Petru M-ovi z tohoto provozování sodovkářské živnosti. Avšak způsoby, jakými lze prozatímně zajistiti nárok strany, obsaženy jsou v §u 382 pod čís. 1—8 ex. ř. Domáhá-li se žadatel uzavření a zapečetění odpůrcovy provozovny, uložení provozovacího zařízení, zejména lahví, jako prozatimního opatření, tedy způsobu, vytčeného v §u 382 čís. 1 ex. ř., není tento způsob v zákonu odůvodněn. Soudně uložiti lze pouze věci odpůrcovy, na jejichž vydání neb plnění zní tvrzený nárok (napotomní žaloba). Věci však, které mají býti zapečetěny a uschovány, nejsou předmětem zajišťovaného nároku, jenž spočívá v určitém opomíjení se strany odpůrcovy, t. j. v neprovozování sodovkářské živnosti. Totéž platí i o správě oněch věcí dle §u 382 čís. 2 ex. ř. Dále se domáhá žadatel zákazu prodeje sodové vody a šumivých nápojů odpůrcem pod pohrůžkou pokuty. Ale ani tento zákaz, jakožto způsob prozatimního opatření, naznačený v §u 382 čís. 5 ex. ř., není přípustným, protože se týká poškozujících jednání nebo výkonu určitých jednání nebo veškerých změn na věcech v §u 382 čís. 1 a 2 naznačených, t. j. těch, které jsou předmětem dobývaného nebo tvrzeného nároku. § 382 čís. 5 se práv, vytčených v §u 383 čís. 2 nedotýká.

Nejvyšší soud změnil k dovolacímu rekursu navrhovatele napadené usnesení potud, že zakázal odpůrci ohroženého Karlu K-ovi výrobu a prodej sodové vody a šumivých nápojů v domě č. p. 16 na Masarykově nám. v H. pod podmínkou, že ohrožená strana složí na soudě jistotu 10.000 Kč za škodu, která by odpůrci vzniknouti mohla.

Důvody:

Mylným jest právní názor rekursního soudu, že při povolení prozatímních opatření pro jinaké, než peněžité nároky, jest se říditi způsoby, vytčenými v §u 382 pod čís. 1 až 8 ex. ř., neboť zákon neuvádí jich výčetmo, nýbrž jen příkladmo a jest na povolujícím soudu, by podle okolností případu a navrhovatelova ohrožení zvolil takový způsob, který k zajištění jeho nároku jeví se býti vhodným a přiměřeným (§ 382 čís. 1 ex. ř.). V tomto případě jsou splněny podmínky pro povolení prozatímního opatření, neboť navrhovatel osvědčil nejen svůj nárok, nýbrž i, že jeho nárok jest ohrožen odpůrcovou činností, jenž, nešetře smluvního závazku, že nezařídí na Moravě podobného závodu na výrobu sodové vody, zahájil v H. pod svou dřívější firmou koncem roku 1923 výrobu a prodej sodovkářských výrobků a tuto živnost dosud provozuje. Odpůrce stěžovatelův přiznává tuto skutečnost a namítá jen, že tvrzené ujednání není pro něho platným a závazným. Jest tedy ohrožení navrhovatelova nároku osvědčeno, zvláště když obchodní konkurencí odpůrcovou mohl by býti připraven o své zákazníky, od nichž právě zdar jeho živnosti je závislým. Zbývá tedy jen rozhodnouti, který způsob prozatímního opatření jest za daného stavu věci k ochraně ohroženého nároku přiměřeným. Dle náhledu Nejvyššího soudu postačí v tomto případě zákaz dalšího provozu konkurenční živnosti odpůrcem, proti kterému, kdyby se nepodrobil, bylo by postupovati dle ustanovení §u 384 ex. ř. a použíti obdobně ustanovení §§ů 353—358 ex. ř. k vynucení zachování uloženého mu zákazu. Mylným jest právní názor rekursního soudu, že zákaz takový jest nepřípustným, neboť ani z doslovu ustanovení §u 382 čís. 5 ex. ř. nevyplývá, že zákaz lze povoliti jen, když nárok ohroženého se týče hmotných věcí pod čís. 1 a 2 v §u 382 ex. ř. zmíněných, ježto zákon mluví v prvé větě všeobecně o zákazu škodlivých jednání a teprve v další větě, připojené spojkou »anebo« se zmiňuje o změnách, způsobených na věcech pod čís. 1 a 2 uvedených a v §u 381 pod čís. 1 ex. ř. připouští zákon prozatímní opatření, i když ohrožení nároku záleží jen ve změně dosavadního stavu. Další ohroženou stranou navržená opatření, totiž uzavřením a zapečetěním provozovny odpůrcovy a odebráním a správou jeho provozovacího zařízení, nepokládá Nejvyšší soud k zatímnímu zabezpečení ohroženého nároku za potřebná. Nelze ostatně ani přehlédnouti, že jde jen o prozatímní ochranu nároku, o němž dosud není ani rozhodnuto, zda jest vůbec po právu, z čehož plyne, že prozatímním opatřením nelze povoliti vše to, čeho by mohl ohrožený dosíci exekucí na základě příznivého mu rozsudku.

Čís. 4156.

Společenstva výrobní a hospodářská (zákon ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.).

Vyloučení člena společenstva s r. o. působí již tím okamžikem, kdy se stalo; lze však stanoviti ručení jeho a (odložiti výplatu podílu) i po určitou dobu po ukončení správního roku, v němž byl vyloučen.

(Rozh. ze dne 17. září 1924, R I 587/24.)

Rejstříkový soud vrátil společenstvu s r. o. opověď stanov k opravě mimo jiné též v ustanovení, jímž bylo určeno, že, byl-li člen vyloučen z družstva, přestává býti členem jeho ihned, avšak podíl jeho vyplatí se mu až po 3 létech, počítaje od skončení závodního roku, v němž se stalo jeho vyhoštění, po kterouž dobu tří let trvá jeho ručení.

Rekursní soud změnil usnesení prvého soudu v ten rozum, že vyloučil z něho onen poukaz. Důvody: V §§ 78 a 79 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák., mluví se všeobecně o době ručení člena společenstva s ručením obmezeným, když přestal býti členem družstva, jakož i o době, kdy mu smí býti vyplaceno pohledávání ze společenstevního poměru. V příčině skončení poměru společenstevního pojednává § 7 cit. zákona o zvláštním případu, totiž (dobrovolném) vystoupení člena z družstva a stanoví, že se tak může státi pouze ve stanovené době před ukončením závodního roku, jehož uplynutím teprve poměr členský v takovém případě končí. Podobné ustanovení obsaženo i u družstev s neobmezeným ručením v §u 54 cit. zák. Od dobrovolného vystoupení člena dlužno však líšiti vyhostění (t. j. vyloučení v užším slova smyslu) člena po rozumu §u 5 čís. 4 cit. zák., které již dle svého pojmu, poněvadž tu jde o odstranění člena nehodného účastenství na družstvu, a poněvadž v tomto směru zákon časového obmezení, jako jest při vystoupení člena, nezná, působí již okamžikem vyhostění. Předložené stanovy v §u 3 čís. 3 a v posledním odstavci a § 5 lit. d) a v posledním odstavci, vyhovují ve příčině vyhostění (vyloučení člena v užším slova smyslu) těmto zákonným předpisům, ustanovujíce zejména v příčině vyhostěného člena ručení ještě po 3 roky po skončení závodního roku, v němž se vyhostění stalo, a připouštějíce vyplacení pohledávky až po vypršení ručení.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rekursní soud správně rozlišuje mezi dobrovolným vystoupením a vyloučením člena družstva, jež rozeznává i § 5 čís. 4 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. Prvý případ upravuje § 77 cit. zák., dle něhož společenstevní poměr může skončiti teprve po uplynutí závodního roku. Takovéhoto ustanovení pro případ vyloučení člena však zákon nemá, poněvadž již z pojmu a z účelu vyloučení člena, jehož další setrvání ve společenstvu mohlo by býti škodlivým, vychází, že musí působiti již okamžikem, kdy se stalo. Takovouto úpravu smlouvou připouští zákon v §u 5 čís. 4. Tomu nikterak není na závadu ustanovení §§ 78 a 79 cit. zák., jež určuje jen dobu ručení člena společenstva s ručením obmezeným, když přestal býti členem družstva, a dobu, kdy mu smí býti vyplaceno jeho pohledávání ze společenstevního poměru. Vyhovují tudíž stanovy zákonu, zvláště když i ručení vyloučeného člena v §u 5 stanov řádně jest upraveno.

Čís. 4157.

Společenstva výrobní a hospodářská (zákon ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.).

Bylo-li ve stanovách předepsáno, že ku změně stanov vyžaduje se přítomnosti dvou třetin členů, a, pak-li by této presence nebylo při zahájení valné hromady, že jest vyčkati uplynutí jedné hodiny, nestačí, že uplynula hodina od zahájení prvé valné hromady, v níž byly projednány věci nevyžadující dvoutřetinové většiny, nýbrž dlužno dodržeti čekací hodinu.

Společenstvo může se ubrániti vyhlášení úpadku tím, že valná hromada se usnese většinou potřebnou ku změně společenstevní smlouvy na přiměřeném zvýšení členského podílu nebo že členové dobrovolně uhradí schodek.

(Rozh. ze dne 17. září 1924, R I 719/24.)

Rejstříkový soud 1. vyhověl návrhu společenstva s r. o., by zapsána byla v rejstříku změna: »Valnou hromadou ze dne 21. dubna 1924 bylo usnesena změna § 7 stanov; dle usnesení toho činí jeden podíl nyní 400 Kč (posud 200 Kč)« a 2. zamítl návrh některých členů společenstva, by vzhledem k předluženosti společenstva bylo toto poukázáno učiniti návrh na vyhlášení úpadku. Rekursní soud změnil napadená usnesení v ten smysl, že návrh ad 1. zamítl, usnesení pak, jímž byl zamítnut návrh ad 2., zrušil a uložil rejstříkovému soudu, by, doplně řízení, znovu rozhodl. Důvody: Dle obsahu spisů a důvodů napadeného usnesení ad 1. vykazuje rozvaha ku dni 31. prosince 1923 schodek a nemůže býti pochybnosti o tom, že změna stanov, na níž se valná hromada ze dne 21. dubna 1924 usnesla a jež spočívá v tom, že se členský podíl z dosavadních 200 Kč zvyšuje o 100%, t. j. na 400 Kč, má za účel pokus o sanaci. Nebylo tudíž z hmotných důvodů příčiny, by zápis ten do rejstříku společenstev byl odpírán, avšak vadí tomu poklesky formální. Soud rekursní jest totiž na rozdíl od soudu prvého toho názoru, že valná hromada, která se dle předloženého zápisu konala dne 21. dubna 1924, nebyla dle §u 27 stanov způsobilou, by o změně stanov, ku které jest třeba přítomnosti alespoň $^2/_3$ všeho členstva a dvoutřetinové většiny všech odevzdaných hlasů, se závazným účinkem se usnášela. Dle §u 27 stanov jest sice valná hromada způsobilou se usnášeti, byla-li řádným způsobem svolána a je-li alespoň ¼ členstva přítomna, avšak k usnášení se o změnách stanov aneb o zrušení společenstva jest třeba, aby přítomny byly nejméně dvě třetiny všech členů, při čemž žádný člen nesmí zastupovati více než jednoho jiného člena. Dle přiloženého seznamu členstva ku dni 21. dubna 1924 čítá společenstvo 168 členů kromě dalších třinácti, jichž členství bylo vypovězeno. Bylo tudíž zapotřebí, aby do valné hromady, na den 21. dubna 1924 svolané, na které také dle sděleného pořadu mělo býti učiněno usnesení o změně stanov, dostavilo se aspoň 112 členů, by navržená změna se závazným účinkem mohla býti usnesena. Ve skutečnosti však dle předloženého protokolu bylo přítomno a hlasování se súčastnilo pouze 81 členů, tedy počet nedostatečný. S názorem prvého soudu, že hlasování o této změně stanov konalo se v druhé valné hromadě, která prý svolána byla dle stanov o hodinu později (čítajíc od 9 hod.) a bez ohledu na počet přítomných byla schopna se usnášeti i o změně stanov, souhlasiti nelze, poněvadž výkladu takovému odporuje skutečnost vycházející jasně z protokolu o valné hromdě, že byla valná hromada svolána na 9. hodinu a již o ¾10 hod. dopol. byla zahájena za počtu členstva, které stačí pouze k usnášení o věcech, nevyžadujících kvalifikované

presence. Pětiminutové přerušení valné hromady nemůže ničeho měniti na tom, že konala se pouze jediná valná hromada, jež byla svolána na 9. hodinu dopolední a již o ¾10 hod. byla zahájena, a že k hlasování o změně stanov došlo teprve snad po ½ hod. Valnou hromadu dlužno považovati za jediný celek a proto bylo věcí představenstva, aby, když o 9. hod. dopolední, na kterou byla valná hromada svolána, dvě třetiny členstva, potřebné k usnášení o denním pořadu, obsahujícím též změnu stanov, se nesešly, sečkal do 10. hodiny, a pak teprve ohlášenou již druhou valnou hromadu svolal, na které pak arciť stačila přítomnost jakéhokoliv počtu členstva. Navržený zápis změny stanov, na kterém se valná hromada ze dne 21. dubna 1924 usnesla, postrádá tudíž základu statutárního a bude věcí představenstva, aby, trvá-li na této změně stanov, svolalo novou valnou hromadu a učinilo zamýšlené zvýšení členských podílů předmětem nového rokování a usnášení. Dlužno proto odepříti zápis změny stanov, dokud nestalo se o tom usnesení, vyhovující všem požadavkům stanov a nezbylo, než odůvodněnému rekursu vyhověti. Pokud jde o návrh stěžovatelů, by společenstvo vzhledem k tomu, že rozvaha vykazuje schodek, bylo poukázáno ohlásiti úpadek, není otázka tak k usnášení zralou, pokud není jisto, zda není možnou sanace družstva. A bude proto věcí prvého soudu, by vývoj věcí měl v patrnosti a vhodným šetřením, vyčkav zejména, zda bude valnou hromadou učiněno náležité opatření, znova rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rekurující družstvo domáhá se zrušení, správně změny usnesení soudu rekursního jak co do části, jíž usnesení rejstříkového soudu bylo změněno, tak i co do části, usnesení prvého soudu zrušující, provádí však rekurs vlastně jen v onom směru. Rozhodnouti jest jen otázku, zda byla valná hromada ze dne 21. dubna 1924 způsobilou, usnášeti se o návrhu na změnu §u 7 stanov zvýšením členských podílů ze 200 Kč na 400 Kč. Nejvyšší soud sdílí úplně názor soudu rekursního, že nebyl zachován postup předepsaný §em 27 odstavec třetí společenstevní smlouvy. Bylo-li na pořadu valné hromady kromě jiného také jednání a usnášení se o změně stanov, bylo věcí předsedy, by ihned při jejím zahájení, tedy o 9. hodině dopolední, pokud se týče o ¾ na 10 hod. dopoledne zjistil, zda jsou přítomny aspoň dvě třetiny členů, a je-li tedy valná hromada ve smyslu odstavce druhého §u 27 stanov k usnášení se způsobilou. Shledal-li, že tomu tak není, měl zařídíti, by po uplynutí jedné hodiny (§ 27 odstavec třetí stanov) byla svolána druhá valná hromada, o níž by pak platil předpis odstavce třetího §u 27 stanov. Ale i kdyby bylo správným, že první valná hromada mohla bezzávadně jednati a se usnášeti o prvních dvou bodech pořadu, k nimž kvalifikované většiny nebylo třeba, a, ježto aspoň ¼ členů byla přítomna (odstavec prvý §u 27 stanov), mělo býti po vyřízení těchto bodů bezvýjimečně sečkáno aspoň 1 hodinu a pak teprve měla býti svolána druhá valná hromada (§ 27 odstavec třetí stanov). To se nestalo a nelze vykládati tento předpis stanov, jak činí stěžující si družstvo, v ten rozum, že stačilo, když od svolání a započetí prvé valné hromady čekací hodina již uplynula. Čekací doba platí pro všechny členy, i přítomné. Bylo-li však během oné doby jednáno v prvé valné hromadě, a byla-li tato jen na 5 minut přerušena, nebylo vůbec čekací hodiny, a rekursní soud právem uznal, že ve skutečnosti bylo po uplynutí oněch 5 minut jen v dalším jednání prvé valné hromady pokračováno a že navržený zápis změny stanov, na kterém se valná hromada ze dne 21. dubna 1924 usnesla, postrádá statutárního základu, a změnil v tom směru usnesení rejstříkového soudu v ten smysl, že se návrh na zápis usnesené změny stanov do obchodního rejstříku zamítá. Důsledkem toho bude ovšem zápis již provedený vymazati. Pokud jde o zrušující část napadeného usnesení, nutno míti na zřeteli, že za trvání společenstva může se toto ubrániti úpadku tím, že valná hromada se usnese dvoutřetinovou většinou na přiměřeném zvýšení členského podílu, nebo že členové dobrovolně schodek uhradí. Jest sice pravda, že § 84 odstavec druhý zákona o společenstvech ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. zavazuje představenstvo, by učinilo návrh na vyhlášení úpadku, jakmile dluhy společenstevní převyšují jmění, leč tím není vyloučeno, by nebylo použito jiných prostředků, by potřebné úhrady bylo dosaženo a tím úpadek odvrácen, zejména, by zvýšeny byly členské podíly. Dle §u 5 čís. 5 zákona musí společenstevní smlouva stanoviti také výši členských podílů. § 33 odstavec druhý zákona připouští zcela všeobecně, by se valná hromada usnesla na změně společenstevní smlouvy, při čemž nikterak nerozeznává. Je-li tedy stanovení výše členských podílů součástí společenstevní smlouvy, může býti valnou hromadou usnesena změna i v tomto směru, aniž by bylo třeba přípustnost zvýšení podílů smlouvou zvláště vyhraditi. Členům družstva, kteří by se usnesením valné hromady pokládali za postižené, jest volno, by, chtějí-li se uchrániti důsledku onoho zvýšení podílů, z družstva vystoupili (§ 77 zákona). Lze-li tudíž odvrátiti úpadek způsobem shora vytčeným, právem rekursní soud usnesení rejstříkového soudu v druhé jeho části zrušil, neboť při různosti názorů členů družstva o stavu a prosperitě podniku, o nějž jde, třeba dalšího šetření za tím účelem, by bylo bezpečně zjištěno, zda je odůvodněna naděje na sanaci, či zda nutno ohlásiti úpadek.

Čís. 4158.

Nároku na zaopatřovací požitky dle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., nemá zaměstnanec, jenž byl ze služby propuštěn a propuštění uznal správným.

(Rozh. ze dne 17. září 1924, Rv I 895/24.)

Žalobce byl zaměstnancem na panství žalovaného od 27. září 1872 až do 2. května 1914, kdy byl pro nepořádné vedení knih propuštěn. Dne 17. dubna 1920 uzavřel žalobce se žalovaným smír, v němž bylo zejména vytčeno, že smírem jsou konečně vyřízeny právní nároky obou stran. Nástin smíru obsahoval též odstavec, že žalobce vzdává se nároku na jakékoli zaopatřovací požitky, odstavce ten byl však k žalob-

cově žádosti škrtnut. Žaloba o placení zaopatřovacích požitků podle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., byla obě mani žšími soudy zamítnuta, odvolacím soudem z těchto důvodů: Nesprávně prý posoudil soud prvé stolice spornou věc po stránce právní, jsa právního názoru, že žalobce nemůže svůj nárok opírati o zvyklost ve smyslu prováděcího nařízení ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n., dále cirkuláře ze dne 4. března 1909 a zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. Odvolání není v právu. Zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., zvyklost jako důvod nabytí nároku na vyplácení pense nestanoví a platí tu proto § 859 obč. zák., který zvyklosti jako nabývacího titulu nezná. Soud prvé stolice poukazuje proto správně k tomu, že nařízení ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n., vydané ku provedení onoho zákona, zvyklost jako nový důvod nabývací samo stanoviti nemohlo. Ostatně jest otázka platnosti tohoto nařízení v tomto směru v projednávaném případě i nerozhodnou. Dle intencí vyjádřených v cirkuláři ze dne 4. března 1909 byl by žalobce při vstoupení do neaktivního poměru obdržel od žalovaného slušnou pensi, kdyby byl ve službě až do doby té bezvadně, věrně a poctivě setrval (vydržel) a invalidním se stal. Tomu u žalobce tak není. Žalobce byl dne 2. května 1914 pro nepořádky, jež v řízení trestním proti němu pro zločin zpronevěry vedeném sám přiznal, jakž plyne i ze smíru ze dne 17. dubna 1920, ze služby propuštěn a nenabyl proto před 6. květnem 1921 ani dle zvyklosti, i kdyby u žalovaného, jak z cirkuláře ze dne 4. března 1909 vychází, byla, nároku na vyplácení pense. Poněvadž žalobce nenabyl nároku na vyplácení pense dříve, než zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., začal působiti, jak toho § 1 písm. b) zákona toho vyžaduje, právem soud prvé stolice žalobu jako bezdůvodnou zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Pokud jde o právní posouzení věci, zastává dovolatel v dovolání názor, že tím, že před svým propuštěním ze služeb žalovaného na velkém statku pozemkovém u žalovaného 40tiletou služební dobu dokončil, a že tam bylo zvykem, vysloužilým úředníkům poskytovati pensi, nabyl práva na vyplácení této pense a že byl proto v době vydání zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., bývalým zaměstnancem na velkém majetku pozemkovém, který měl nárok na zaopatřovací požitky. Soud odvolací v napadeném rozsudku v souhlase s rozhodnutím soudu procesního již tento žalobcův právní názor vyvrátil a v důvodech uvedl, proč žalobce za bývalého zaměstnance na velkém majetku pozemkovém, který měl nárok na zaopatřovací požitky ve smyslu onoho zákona, považovati nelze. Soud odvolací, sdíleje tento právní názor nižších soudů, poukazuje dovolatele především na správné, stavu věci a zákonu odpovídající důvody napadeného rozsudku, které vývody dovolání nebyly ani vyvráceny ani otřeseny. Žalobce byl nesporně ze služeb žalovaného v roce 1914 propuštěn. Nevstoupil proto, jak nařízení vlády republiky Československé ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n., v dotyčných předpisech žádá, před 6. květnem 1921 do neaktivního poměru po 40tileté službě na velkém majetku pozemkovém, a nemohou se proto na něho předpisy tohoto vládního nařízení vztahovati. Otázka, zda propuštění stalo se právem čili nic, zde na váhu nepadá, poněvadž ze smíru ze dne 17. dubna 1920 jasně vychází, že žalobce ve službách žalovaného na velkém majetku pozemkovém dopustil se nesprávnosti při účtování, a že z tohoto důvodu zavázal se tehda nynějšímu žalovanému škodu, těmito nepořádky způsobenou a na 8.083 Kč 78 h dohodnutou zaplatiti. Konečně vychází ze smíru, že žalobce proti svému propuštění ze služeb žalovaného ničeho nenamítal a tedy své propuštění oprávněným uznal. Tím stává se bezpředmětnou otázka, zda propuštění žalobce ze služeb žalovaného skutečně zákonně bylo odůvodněným, když jisto je, že jde zde o propuštění ze služeb žalovaného a nikoli o dobrovolný vstup žalobce po 40tileté službě do neaktivního poměru, jak svrchu uvedené vládní nařízení výslovně žádá. V důsledku toho žalobce nemá nároku na zaopatřovací požitky od žalovaného ani dle intencí cirkuláře ze dne 14. března 1909, žalovaným jeho úředníkům na velkém majetku pozemkovém oznámených a nepatří ani z tohoto důvodu k osobám, zaměstnaným na velkém majetku pozemkovém, kteří měli nárok na zaopatřovací požitky, jak § 1 písm. b) zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., vyžaduje. Okolnost, že žalobce při uzavírání smíru ze dne 17. dubna 1920 výslovně se svých nároků na výslužné od žalovaného nevzdal, naopak žádal, aby toto ustanovení do smíru nebylo pojato, jest v tomto případě nerozhodna, poněvadž žalobce nebyl dán do výslužby, nýbrž byl ze služeb žalovaného propuštěn, a nároku na pensi ani dle cirkuláře ani dle vládního nařízení nenabyl. Jest sice pravda, že účelem zákonů o zaopatřovacích požitcích bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém jest, zaopatřiti je pro stáří. Toto zaopatření však předpokládá, že zaměstnanci si je věrnou a poctivou službou zasloužili a že dobrovolně po uplynutí 40tileté služby do neaktivního poměru vstoupili. Není však účelem oněch zákonů, jak se žalobce mylně domnívá, aby všichni tedy také oni zaměstnanci na velkém majetku pozemkovém, kteří ze služeb byli propuštěni a propuštění své nesprávným uznali, zákonně stanovených zaopatřovacích požitků stali se účastnými. Mezi propuštěním ze služby a vstupem do pense je zajisté veliký rozdíl, který žalobce viděti nechce.

Čís. 4159.

Dávka z přírůstku hodnoty, dávka z nájemného a stočné nepožívají přednostního pořadí (§ 216 čís. 2 ex. ř.).

(Rozh. ze dne 17. září 1924, R II 300/24.)

Exekuční soud rozvrhuje nejvyšší podání za prodanou nemovitost, nepřikázal ve výsadním pořadí pohledávku obce Z. na dávce z přírůstku hodnoty, na dávce z nájemného a na stočném, čímž pohledávky ty vyšly na prázdno. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Rekursní soud sdílí právní názor prvého soudu,

že dávky z přírůstku hodnoty, z nájemného a kanálová dávka nemají přednostního práva. Ačkoliv se tyto dávky vybírají k účelům obecním ve veřejném zájmu, nemohou býti na roveň postaveny t. zv. konkurenčním příspěvkům ve smyslu dvor. dekretu ze dne 4. ledna 1836, čís. 113 sb. z. s., neboť konkurenční příspěvky jsou »přirážkami« k daním, které z usedlosti jest zapraviti, je-li uděleno přednostní právo těmto přirážkám na základě zvláštního ustanovení. Toto přednostní právo nebylo uděleno dávce z přírůstku hodnoty ani zákonem ze dne 9. dubna 1920, čís. 280 sb. z. a n., ani nařízením vlády ze dne 23. září 1920, čís. 545 sb. z. a n., ze dne 12. srpna 1921, čís. 329 sb. z., a n., ani zákonem ze dne 27. dubna 1922, čís. 143 sb. z. a n. Z §u 2 čís. 3 nař. čís. 545/20 sb. z. plyne jen, že obec jako zcizitelka nemovitostí osvobozena jest od této dávky, a dle §u 13 nařízení ručí v případě nedobytnosti této dávky u zcizitele za ni nabyvatel, a je-li jich více, dokonce rukou nerozdílnou. Vzhledem k nabytým právům třetích osob musí se vykládati dvor. dekret ze dne 4. ledna 1836, čís. 113, přesně a nikoliv rozšiřujícím způsobem podle potřeby změněných poměrů. Je-li toho třeba, musí na základě zvláštního zákonitého ustanovení uděleno býti toto právo přednostní té které dávce. Ani dávku z nájemného (činžovní haléř) nelze považovati za konkurenční příspěvek ve smyslu dvorského dekretu ze dne 4. ledna 1836, čís. 113 sb. z. s., poněvadž tato dávka není přirážkou k domovní dani činžovní, nýbrž jen poplatkem, který se týká dle §u 32 zákona ze dne 19. prosince 1890, čís. 44 ř. zák., nájemníka, a již má zapraviti jen nájemník. Tato dávka tedy není přirážkou, která se má zapraviti z nemovitosti samé (rozhodnutí nejv. soudu ze dne 23. června 1896, k pres. čís. 187 kn. jud.). Činí-li se nyní na obec větší požadavky v oboru sociální péče, zdravotnictví atd., jest věcí zákona, by na základě zvláštního předpisu udělil této dávce právo přednostní. Totéž platí o stočném: Stěžovatelka poukázala na četná rozhodnutí bývalého nejvyššího soudu, zejména rozhodnutí čís. 14.382; tato rozhodnutí vztahují se jen na stočné v Dolním Rakousku, kde dle zvláštního zemského zákona uděleno bylo přednostní právo této dávce. Vzhledem však na to, že uděleno nebylo přednostní právo stočnému ani zákonem v celé republice platným ani zemským zákonem pro Moravu, nepožívá stočné tohoto přednostního práva.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rekursní soud posoudil věc správně po právní stránce. Přihlášené dávky (dávka z přírůstku hodnoty, dávka z nájemného a stočné) nelze pokládati za konkurenční příspěvky ve smyslu dvorského dekretu ze dne 4. ledna 1836, čís. 113 sb. z. s. a §u 216 čís. 2 ex. ř., a nelze jim proto přiznati přednostní pořadí. O konkurenční příspěvky nejde již proto, že tyto vyměřují se podle jednotek státní daně, kdežto pro výměru oněch dávek rozhodna je hodnota nemovitosti, výše nájemného a zastavená plocha. Nezáleží dále ani na veřejnoprávní povaze oněch dávek ani na obecném jich účeli, ježto přes to bylo by třeba zákonného předpisu, přiznávajícího jim přednostní právo, tak jako bylo přiznáno dávce z majetku předpisem §u 62 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n. Právě z tohoto předpisu je vyvoditi, že jiným dávkám, jimž zákon práva toho výslovně neuděluje, nelze přiznati přednostní právo zástavní.

Čís. 4160.

Při syndikátní žalobě, domáhající se náhrady škody jak na soudci, tak na státu, nejde o nedílné společenství v rozepři.

Zahájená rozepře není důvodem ku zamítnutí návrhu na vydání rozsudku pro zmeškání.

(Rozh. ze dne 17. září 1924, R II 311/24.)

V řízení o žalobě proti státu a třem soudcům dle zákona o syndikátním ručení dostavili se k prvému roku sice žalovaní soudci, nikoliv však zástupce státu. Návrh žalobce, by proti státu byl vydán rozsudek pro zmeškání, procesní soud prvé stolice (vrchní zemský soud v Brně) zamítl. Důvody: Návrh na vydání rozsudku pro zmeškání bylo zamítnouti z několika důvodů: Předně proto, poněvadž soud jest toho názoru, že žalovaný stát se spolužalovanými soudci tvoří nedílné společenství v rozepři ve smyslu §u 14 c. ř. s. Poruší-li totiž soudce přestoupením úřední povinnosti právo, ručí za veškeru škodu, která z toho vzešla, dle §u 1 zákona ze dne 12. července 1872 ř. zák. čís. 112 soudce jako hlavní dlužník a s ním stát podle tohoto zákona jako rukojmí a plátce; podá-li se žaloba zároveň na stát a na provinivšího se soudce, jak se to stalo v tomto případě, platí podle §u 9 zákona to, co nařízeno v civilním řádu soudním o společenství v rozepři. V tomto zákoně není ovšem výslovně řečeno, že společenství v rozepři, o kterou jde, má účinky §u 14 c. ř. s., než nutno přece uznati, že proti jsoucnosti nedílného společenství v rozepři nemluví ani to, že poškozený má podle tohoto zákona právo, pohledávati náhradu buď jen na provinivším se soudci nebo jen na státu nebo na obou, neboť civilní řád soudní nežádá, by v případě nedílného společenství v rozepři byla žaloba podána na všechny účastníky; nevadí tomu ani to, že zavázanost obou žalovaných — eráru a soudce — prýští z různých právních důvodů (u státu z nařízení zákona, u soudce z domněle protiprávního jednání neb opomenutí); tato rozličnost právních důvodů jest však jenom zdánlivou, neboť podle předpisů zákona ručí stát jen tehdy, porušil-li soudce svou vinou povinnost svého úřadu, a ručení soudcovo má konečně původ také jenom v zákoně. Při tom dlužno uvážiti ještě toto: O nedílném společenství v rozepři lze mluviti jen tenkráte, je-li právnicky nemožno vynésti různá rozhodnutí oproti jednotlivým společníkům. Není dobře myslitelno, že rozhodnutí v syndikátním sporu mohla by jinak dopadnouti proti soudci a jinak proti spolužalovanému státu; neboť buďto porušil soudce svou vinou přestoupením úřední povinnosti právo a způsobil tím straně škodu, pak ručí za následky stát právě tak jako soudce sám, anebo takové poškození nedalo se zjistit, pak neručí ani ten, ani onen. Stanovisku, které v této otázce zaujímá soud, nevadí konečně ani to,

že žalobci jest ponecháno na vůli, vzdáti se nároku oproti tomu kterému ze žalovaných, neboť, stalo-li se takové vzdání snad ve prospěch soudce, nemůže se tak státi na úkor státu, jehož postižního práva se nedotýká; ostatně lze úplně ponechati stranou otázku, zda erár musí či nemusí si dáti líbiti takovou disposici s předmětem sporu, kterouž jeho podpůrné ručení stává se primérním.

Kromě toho zamítl soud návrh na vydání rozsudku pro zmeškání, shledav, že o žalobním nároku byla již v jiném sporu rozepře zahájena a konečně, ježto shledal žalobu neopodstatněnou.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a vrátil věc prvému soudu, by o návrhu znova rozhodl bez ohledu na uplatněné zamítací důvody.

Důvody:

Neprávem má procesní soud v napadeném usnesení za to, že při syndikátní žalobě, jíž někdo domáhá se náhrady škody jak na soudcích tak i na státu, jde o společenství v rozepři mající účinky §u 14 c. ř. s. Zákon ze dne 12. července 1872, čís. 112 ř. zák. nepraví toho výslovně, ač připouští žalobu i proti státu jako rukojmí a plátci, ale ani z toho nelze vyvoditi, že by účinky rozsudku vztahovaly se na všecky společníky v rozepři. To platí zejména v tomto případě, kde je žalováno několik soudců, z nichž každý podle tvrzení žaloby dopustil se zavinění jiným způsobem. Nehledě k tomu, že žalobce může upustiti od žaloby vzhledem k některému z nich, anebo vzdáti se žalobního nároku, anebo že některý ze žalovaných může uznati žalobní nárok, může býti soudem uznáno i na zavinění jen některého z nich, takže ohledně každého žalovaného může dojíti k jinému rozsudku. Není proto právní poměr, vyplývající z uvedeného zákona, překážkou, by nebyl vydán rozsudek pro zmeškání proti některému ze spolužalovaných. Tím méně obstojí ostatní důvody procesního soudu. Zahájení rozepře může míti jedině ten účinek, že žaloba musí býti odmítnuta (§ 233 c. ř. s.), nemůže však býti důvodem pro zamítnutí návrhu na vydání rozsudku pro zmeškání, čímž zůstává žaloba nevyřízena. Totéž platí i pro případ, že žaloba je pochybena, neboť k této okolnosti může soud přihlédnouti teprve při rozhodnutí o žalobě, jež děje se rozsudkem, při čemž uvažuje soud, zda anebo jak dalece je žaloba odůvodněna.

Čís. 4161.

Odpůrčí řád.

Za zákonných podmínek lze i mimo úpadek odporovati zajištění pravé pohledávky. Není třeba, by úmysl dlužníkův přímo směřoval ku zkrácení věřitele, nýbrž stačí vědomí dlužníka, že právním jednáním zkracuje věřitele. Není třeba, by fraudulosní úmysl dlužníkův vztahoval se právě na odporujícího věřitele, nýbrž stačí, vztahuje-li se vůbec na věřitele, ať určité nebo neurčité, přítomné neb i budoucí, na všechny nebo jen na některé.

(Rozh. ze dne 17. září 1924, Rv II 445/24.)

Podle dluhopisu ze dne 13. června 1922, vydaného Arnoštkou J-ovou, vloženo bylo téhož dne na její dům č. p. 25 právo zástavní za pohledávku 55.000 Kč s přísl. jejího otce, nynějšího žalovaného Arnošta D-a. Žalobci příslušela proti Arnoštce J-ové vykonatelná pohledávka kupní ceny za zboží, dodané v době od 11. srpna do 9. září 1922, ve zbytkové částce 4045 Kč 95 h s přísl., pro kterou vloženo bylo vnuceně právo zástavní na týž dům, ale až 26. června 1923. Na jmění Arnoštky J-ové byl dne 5. ledna 1923 vyhlášen úpadek, který však dne 16. května 1923 z důvodu, že náklady řízení nejsou kryty, podle §u 166 odst. 2 konk. ř. byl zrušen. Žaloba na Arnošta D-a, by bylo uznáno právem, že na nákladě dluhopisu ze dne 13. června 1922 provedené zastavení domu čís. 25 ve prospěch pohledávky žalovaného 55.000 Kč s přísl. a knihovní vklad práva zástavního ve prospěch této pohledávky na onom domě jsou vůči žalobci ohledně jeho pohledávky 4045 Kč 25 h s přísl. odporovatelny a bezúčinny, že žalovaný jest povinen to uznati a pohledávce žalobcově 4045 Kč 95 h s přísl. povoliti přednost před svou pohledávkou 55.000 Kč s přísl., jinak že toto postoupení přednosti se stane na základě rozsudku — byla oběma nižšími soudy zamítnuta. Odvolací soud uvedl mimo jiné v důvodech: Po právní stránce jest spornou otázka, zda zajištění nebo zaplacení po právu pozůstávající pohledávky lze odporovati i mimo úpadek. Judikatura to po většině popírá a odůvodňuje to souhlasně s jinými zastanci tohoto náhledu tím, že jak ve starém odpůrčím zákonu ze dne 16. března 1884, čís. 36 ř. zák., tak i v novém úpadkovém řádu byla odporovatelnost právních jednání tohoto druhu samostatně upravena a to jen pro případ úpadku (§§ 5, 6 odp. zák. a §§ 30, 31 konk. ř.), kdežto mimo úpadek takovéhoto samostatného ustanovení nebylo (§§ 28 a násl. konk. řádu; § 2 a násl. odpůrčího řádu). Z toho se úsudkem z opaku dovozuje, že vynecháním oněch ustanovení o úpravě odporovatelnosti právních jednání mimo úpadek nelze oněm právním jednáním mimo úpadek vůbec odporovati. (Ehrenzweig: Anf. Ordg. str. 106; Menzel: Anfechtungsrecht str. 153 a násl. a str. 158 čís. 4.) Zastanci opačného názoru (Bartsch-Pollak: Konk. O. str. 235, Lehmann: Anf. O. str. 197) popírají, že lze onen náhled dovozovati důkazem z opaku §§ 30, 31 konk. ř. a že zajištění anebo zaplacení správné pohledávky nelze odporovati dle §u 2 odp. ř. (§ 28 konk. ř.) i mimo úpadek, poněvadž § 2 odp. ř. mluví o všech právních jednáních, jeden odpůrčí důvod nevylučuje druhého a poněvadž § 486 č. 2 tr. zák. (čl. X uvoz. zák. ke konk. ř.) za trestné prohlašuje zaplacení dluhu neb zřízení zástavy, spojené s poškozením ostatních věřitelů. Správnějším jest náhled druhý, neboť odporovatelnost v úpadku je založena a) na úmyslu, zkrátiti věřitele (§ 28 konk. ř.), b) na zašantročení majetku (§ 29 konk. ř.) a c) na úmyslu, poskytnouti zvláštní výhodu některému z věřitelů po neschopnosti dlužníka k placení (§§ 30, 31 konk. ř.), nebo-li jak pamětní spis k §u 30 konk. ř. uvádí, na porušení zásady stejného nakládání s věřitely. Odpůrčí řád (mimo úpadek) uznává ale jen prvé dvě zásady (§§ 2, 3 odp. ř.), nikoliv však zásady třetí (stejné nakládání s věřitely), která platí pouze v řízení úpadkovém a jemu obdobném řízení vyrovnávacím. (§§ 50, 150 odstavec druhý, 153 čís. 3 konk. ř., §§ 46 čís. 3, 47, 50 čís. 3 vyr. ř.). Mimo úpadek

platí však zásada přednosti, jak lze se s ní setkati v celé řadě předpisů jiných (§ 453 obč. zák., 29 konk. ř., §§ 88, 103 odstavec prvý, 125, 135, 216 odstavec čtvrtý, 286 odstavec třetí ex. ř. atd.). Poněvadž porušení této zásady jest možno jen v úpadku, musilo ono ustanovení býti zvlášť zařazeno mezi odporovatelná právní jednání jen v úpadku. To jest důvodem, proč obsah ustanovení §§ 30 a 31 konk. ř. byl pojat pouze do konk. řádu, nebylo však úmyslem zákonodárcovým, vyloučiti za každých okolností odporovatelnost oněch právních jednání mimo úpadek. Nelze proto upříti, že i zajištění pravé pohledávky lze s úspěchem odporovati i mimo úpadek, jsou-li prokázány podmínky odpůrčího řádu.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc soudu prvé stolice, by o ní dále jednal a rozhodl.

Důvody:

Pojednati jest předem o dovolacím důvodu nesprávného právního posouzení věci, pokud žalobce tento důvod uplatňuje. Předeslati nutno vzhledem k vývodům dovolací odpovědi, že dovolací soud souhlasí s názorem odvolacího soudu, že za zákonných podmínek i mimo úpadek lze odporovati zajištění pravé pohledávky a to z důvodů odvolacím soudem uvedených. Z vývodů dovolání jest patrno, že žalobce spatřuje důvod nesprávného právního posouzení věci v tom, že odvolací soud »žádá pro odporovatelnost podle §u 2 čís. 3 odp. ř. dalekosáhlý důkaz úmyslu dlužnice, zkrátiti věřitele,« ač zákon odporovatelnost vůči blízkým příbuzným dlužníkovým (§ 4 odp. ř.) podstatně ulehčuje a vyslovuje domněnku, že příbuzný znal fraudulosní úmysl dlužníkův. Dovolání jest v právu. Odpůrčí žaloba, podaná dne 10. července 1923, tedy do dvou let po zřízení zástavy, opírá se o důvod §u 2 čís. 3 odp. ř. ze dne 10. prosince 1914, čís. 337 ř. zák., při kterém stačí, dokáže-li žalující věřitel, že dlužník v posledních dvou letech předsevzal právní jednání, které bylo objektivně způsobilé věřitele zkrátiti, že jím žalobce v době podání žaloby jest zkrácen a že druhý účastník dlužníkova právního jednání jest jeho blízkým příslušníkem (§ 4 odp. ř.). Jiného důkazu zákon na žalobci nežádá a jest naopak věcí žalovaného, by namítal a dokázal, buď že dlužnice fraudulosního úmyslu v době právního jednání neměla, nebo — měla-li jej — že mu tento úmysl ani znám nebyl, ani při náležité opatrnosti znám býti nemusil. Není ani třeba, by dlužníkův úmysl přímo směřoval ke zkrácení věřitelů a by to bylo jediným cílem dlužníkovým, nýbrž stačí, že dlužník měl nebo musil míti vědomí, že právním jednáním věřitele zkracuje. Také není třeba, by fraudulosní úmysl dlužníkův vztahoval se právě na odporujícího věřitele, nýbrž stačí, vztahuje-li se vůbec na věřitele, ať určité nebo neurčité, přítomné nebo budoucí, na všechny nebo jen některé. Proto jest lhostejno, zda pohledávka odporujícího věřitele v době zkracujícího právního jednání dlužníkova již zde byla, či teprve později vznikla, jak jest tomu v tomto případě (§ 8 odp. ř.). Odvolací soud tedy nesprávně vyložil předpis §u 2 čís. 3 odp. ř., jenž jest předpisem hmotného práva, uloživ žalobci břemeno průvodní o fraudulosním úmyslu dlužnice, uváděje v důvodech napadeného rozsudku, že není dokázán úmysl dlužnice zkrátiti věřitele; že

důkaz o úmyslu, zkrátiti věřitele, musí býti daleko přesnější, že žalující strana nedokázala až snad na vědomí dlužnice, že zkrátí věřitele, ničeho více. Žalující strana nemusila v tomto ohledu nic dokazovati, protože zákon fraudulosní úmysl mezi blízkými příbuznými předpokládá a protože jest věcí žalovaného, by dokázal opak. Nedokáže-li, jde to na jeho vrub.

Čís. 4162.

Konto W.

Třebas v obchodních podmínkách komisionáře bylo stanoveno, že jest vůči svým komitentům, ať byl příkaz proveden v jakékoliv formě, komisionářem, jest ho přece považovati za přímého smluvníka, prohlásil-li, že koupil cenné papíry od komitenta.

Stanovily-li obchodní podmínky komisionářovy, že účetní uzávěrky jest pokládati za schváleny a správny, takže další reklamace nejsou možny, když komitent neučinil proti nim námitek do určené lhůty, platí lhůta ta i proti komisionáři, takže, neopraví-li účtu do lhůty, pokládá jej za správný.

Po prohlášení, že vstupuje v obchod, má komisionář právní postavení jak komisionáře tak prodatele (kupitele); pokud pak obojí ustanovení nelze přivésti v soulad, platí ustanovení o kupu.

Mlčení komitentovo ku sdělení komisionáře, že převedl výtěžek na konto W., nelze po případě pokládati za souhlas jeho s převodem.

(Rozh. ze dne 23. září 1924, R I 554/24.)

Žalovaný dal v únoru 1919 žalující bankovní společnosti příkaz ku prodeji 25 akcií státních drah. Žalobkyně příkaz provedla a oznámila dopisem ze dne 6. února 1919 straně žalované, že koupila od ní 25 akcií státních drah, dle vyúčtování činil výtěžek po srážce výloh 24.883 K 88 h, kterýžto výtěžek připsala žalobkyně žalované straně k dobru. Ku konci prvního půlletí roku 1919 zaslala žalující žalované výtah z knih, ve kterém skutečně onen výtěžek byl žalované straně připsán k dobru a to v Kč. Výtěžek pak po té žalovanému v Kč vyplatila. V prosinci 1920 obdržel žalovaný od žalující dopis ze dne 12. prosince 1920, ve kterém se mu sděluje, že výtěžek za oněch 25 akcií státních drah byl omylem zaknihován na konto Kč místo na konto W., a že tudíž žalující žalovanému na kontu Kč připisuje k tíži 24.883·89 Kč Val. 15. února 1919, oproti tomu na kontu W k dobru 24.883·89 K s val. 15. února 1919. Žalovaný na dopis nereagoval, proti změně neprotestoval, až teprve dopisem ze dne 29. prosince 1921. Žalobě, jíž domáhala se žalobkyně na žalovaném zaplacení 24.883 Kč 89 h vzrostlých na 33.295 Kč, procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ve věci dále jednal a znovu rozhodl.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by nehledě k svému odchylnému právnímu názoru vyřídil odvolání.

Důvody:

Žalobkyně oznámila žalovanému na jeho příkaz, by prodala jeho 25 akcií společnosti státní dráhy na Vídeňské burse, dopisem ze dne 6. února 1919, že akcie sama od něho koupila. Opírajíc se však o znění svých obchodních podmínek trvá žalobkyně na tom, že jednala pouze jako komisionářka, že akcie prodala na Vídeňské burse a je tudíž oprávněna připsati žalovanému k dobru pouze výtěžek, na vídeňské burse docílený, ve valutě rakouské a že důsledkem zákazu nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. nemohla výtěžek převésti do Čs. státu a je tudíž oprávněna jej vyúčtovati žalovanému ve starých rak.-uherských korunách na W kontu. To činí neprávem. Žalující bankovní společnost pojala sice do svých podmínek obchodování pod bodem 3. větu, že bude svým komitentům oznamovati provedení příkazů slovy: »koupili jsme pro Vás,« »prodali jsme pro Vás,« nebo jiným podobným výrazem a že jest vůči svým komitentům, ať byl příkaz proveden v jakékoli formě, komisionářkou, a zákazník vždy proti ní jen komitentem, avšak banka neoznámila žalovanému v tomto případě, že prodala zmíněné akcie na Vídeňské burse pro něho, nýbrž, že akcie ty od něho koupila dle usancí Vídeňské bursy. Toto prohlášení jest zcela jasné a nedopouští pochybností o tom, že banka vstoupila ve smyslu čl. 376 odstavec prvý obch. zák. sama jako kupitelka do obchodu. Každý jiný výklad, který by umožňoval mentální reservaci banky a spekulaci na účet komitenta, příčil by se zásadě obchodnické poctivosti a předpisům §u 914 obč. zák. a čl. 278 a 279 obch. zák. Žalující bankovní společnost mimo to nevyúčtovala žalovanému výtěžek akcií ihned po valutové rozluce na kontě W, nýbrž připsala mu jej k dobru na řádném účtě a, jak nesporno, oznámila mu v kontokorrentech za obě pololetí 1919 a za první pololetí 1920 jeho aktivní (debetní) salda v korunách československých, při čemž v účtě běžném za prvé pololetí 1919 byl obsažen výtěžek prodeje oněch akcií v Kč a sloužil s jinými položkami za základ dalších dvou běžných účtů. Dle druhého odstavce obchodních podmínek pokládá žalující bankovní společnost účetní uzávěrky (běžné účty) za schváleny a správny, takže další reklamace nejsou možny, když komitent do 3 týdnů proti nim nečinil námitek. Příčilo by se požadavku poctivého a slušného obchodování, by předpis ten měl platiti jen pro komitenta a nikoli též navzájem pro banku. Neopraví-li tedy banka svůj běžný účet, daný komitentovi, do 3 týdnů, pokládá jej za správný a nemůže později, zejména po době 1¾ roku, se k němu vraceti a chtíti jej opravovati. Poznámka salvo errore et ommissione, na niž se banka odvolává, může míti platnost jen s tímto omezením. Nehledě však k tomu, dala žalující bankovní společnost i jiným způsobem na jevo, že vystupuje jako samokontrahentka a nikoli komisionářka. Jako komisionářka byla by bývala dle čl. 361 obch. zák. povinnou se žalovaným řádně se súčtovati a vydati mu celý výtěžek po srážce výloh a provise. Žalobkyně však mu nevyúčtovala výtěžek akcií v kursu 1001 K za jeden kus, jak byly její subkomisionářkou firmou R. & Co na Vídeňské burse skutečně prodány, nýbrž v kursu 998 K za kus, což nasvědčuje tomu, že akcie sama od žalovaného koupila po 998 K a prodala je pro sebe dále po 1001 K prostřednictvím firmy R. & Co. a rozdíl v cenách těch pro sebe podržela. Tomuto výkladu nevadí poslední věta třetího odstavce všeobecných podmínek obchodních, dle nichž je banka vždycky komisionářem, ať byl proveden příkaz ve formě jakékoli, neboť má komisionář před prohlášením, že vstupuje do obchodu, při něm i po něm povinnosti i práva komisionáře, po prohlášení však zároveň i postavení prodatele, nebo kupitele, pokud však obě tato postavení nelze uvésti v soulad, platí po učiněném prohlášení pravidla o kupu (Srv. Canstein II. sv. str. 241 pozn. 115 a sb. n. s. čís. 1927). Z toho vidno, že původní připsání výtěžku akcií na běžném účtu za první pololetí 1919 v korunách československých odpovídalo skutečnému právnímu stavu věci, kdežto oprava provedená bankou v prosinci 1920 a zřízení konta W pro onen výtěžek nebyly právně odůvodněny. Okolnosti, že žalovaný proti zřízení konta W a proti oné opravě neprotestoval po dobu jednoho roku, nemá významu souhlasu s opravou, neboť nelze každé mlčení pokládati vždy a naprosto za souhlas. Jenom tehdy, když jsou zde okolnosti, které nepřipouštějí rozumného důvodu pochybovati o tom, že mlčení v tom kterém případě znamená projev vůle souhlasné, lze mlčení za souhlas považovati (§ 863 obč. zák.). V tomto případě však není tvrzeno, tím méně prokázáno, že žalovaný, bydlící v obci, od obchodního ruchu vzdálené, znal význam a dosah zřízení konta W, neboť jak obecně z jiných podobných sporů známo, ani některé banky samy původně významu a dosahu toho neznaly. Nelze proto mlčení žalovaného, byť i trvalo přes rok, vykládati mu v tomto případě na újmu. Vzhledem k tomu, co uvedeno, nepadá na váhu, zda obchodní podmínky obdržel žalovaný od žalobkyně již před 6. únorem 1919 a zda obsahovaly též třetí odstavec stejného znění, jako podmínky dosavadní a proto není v tom směru potřebí doplniti řízení před prvním soudem, jak nařídil soud odvolací.

Čís. 4163.

Tím, že manžel zrušil manželské společenství a odstěhoval se do jiného bytu, není ještě odůvodněn nárok manželky na výživné dle §u 382 čís. 8 ex. ř., není-li ochotna následovati manžela do nového bytu.

(Rozh. ze dne 23. září 1924, R I 756/24.)

Návrh manželky, by jí bylo až do pravoplatného skončení sporu o placení výživného proti manželi povoleno prozatímní opatření placením výživného soud prvé stolice zamítl, rekursní soud návrhu vyhověl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Dle §u 389 ex. ř. má strana ohrožená osvědčiti okolnosti, o které opírá návrh na povolení prozatímního opatření, a sice buď ihned připojiti potřebná písemná osvědčení, nebo k žádosti soudu osvědčení ta

provésti (§ 274 c. ř. s.). Žalobkyně nenabídla o svém tvrzení, že jest churava a k výdělku neschopna vůbec žádného osvědčení, a nabídla pouze osvědčení o zlomyslném opuštění manželem korespodencí, svědkem Františkem N-ou a výslechem stran. Dle §u 274 c. ř. s. lze tvrzené okolnosti osvědčiti všemi průvodními prostředky, vyjímajíc důkaz výslechem stran. Nabídnuté korespondence vůbec nepředložila a svědkem Františkem N-ou byl spíše osvědčen opak toho, co žalobkyně tvrdí. Dle něho neopustil žalovaný, jak se k svědku vyjádřil, společný byt z l o m y s l n ě, nýbrž proto, by sobě a manželce vynašel jiný byt, poněvadž chtěl učiniti přítrž domácím různicím a nesvárům, jež vyvolávala tchýně, u níž bydlili. Neprávem soud rekursní má za to, že nárok žalobkyně na prozatimní opatření placením výživného jest osvědčen již ustanovením §u 91 obč .zák. a že jsou tu předpoklady opatření dle §u 382 čís. 8 ex. ř. již proto, že žalovaný zrušil proti předpisu §u 93 obč. zák. manželské spolužití a odstěhoval se do jiného bytu a výživného neplatí. Dle §u 91 obč. zák. jest sice manžel povinen poskytovati své manželce dle svého jmění slušnou výživu, naproti tomu jest však manželka dle §u 92 obč. zák. povinna svého manžela do jeho bydliště sledovati a v domácnosti dle sil svých mu pomáhati a jen za těchto podmínek náleží jí nárok na poskytování výživy manželem. Manželka, bydlící fakticky odděleně, má sice též nárok na výživné, avšak jenom tehdy, je-li ochotna muže svého do jeho bytu následovati. Františkem N-ou jest však osvědčeno, že žalobkyně prohlásila vůči manželu, žádajícímu, aby ho do nového bytu následovala, jak manžel mu sdělil, že nechce, že od matky nepůjde. Osvědčení zlomyslného opuštění manželky manželem a výdělečné nezpůsobilosti manželčiny touto tudíž neprovedeno. Právem proto první soudce její návrh na prozatimní výživné zamítl pro nedostatek osvědčení zákonných podmínek prozatimního opatření podle §u 382 čís. 8 ex. ř.

Čís. 4164.

Na mzdu horníků jest přípustna exekuce nejen pro výživné ze zákona, nýbrž i pro jiné pohledávky. Při rozhodnutích po 2. srpnu 1924 jest vzíti — třebas i teprve vyšší stolicí — zřetel ku zákonu ze dne 2. července 1924, čís. 177 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 23. září 1924, R I 759/24.)

Exekuci na mzdu horníka s o u d p r v é s t o l i c e povolil, r e k u r s n í s o u d usnesením ze dne 9. srpna 1924 exekuční návrh zamítl. N e j v y š š í s o u d obnovil usnesení prvého soudu.

D ů v o d y:

Zákonem ze dne 2. července 1924, čís. 177 sb. z. a n., doplněn byl zákon ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n., v ten rozum, že pozbyly platnosti veškeré dosavadní předpisy o tom, že exekuce na některé ze služebních platů uvedených v §u 1 zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n., jest zcela nebo z části vyloučena. V tomto zákonném ustanovení, jak zpráva ústavně právního výboru o vládním návrhu zákona (tisk 4597) čís. 4656/1924 výslovně uvádí, spočívá též specielně zrušení §u 207 horn. zák. Pokud platů hornických se týká, jest pro budoucnost dána možnost exekuce na ně netoliko pro pohledávky výživného, nýbrž i pro jiné pohledávky. Zákon ze dne 2. července 1924, čís. 177 sb. z. a n., začal působiti dnem vyhlášení, t. j. dnem 2. srpna 1924. Napadené rozhodnutí stalo se dne 9. srpna 1924, tedy v době, kdy již § 207 horn. zák. byl zrušen. Měl proto soud rekursní při svém rozhodování o rekursu povinného k tomuto, v době rozhodování již platnému zákonnému stavu vzíti zřetel. Když tak neučinil a návrh vymáhajícího věřitele na zabavení mzdy povinného, 6.000 Kč ročně převyšující, zamítl a usnesení soudu prvé stolice, navrhovanou exekuci povolující, změnil z toho důvodu, že výsada §u 207 horn. zák. dosud platí, nepostupoval dle tehdy platného zákonného stavu a neposoudil věc správně, neboť nový zákonný stav platností zákona ze dne 2. července 1924, čís. 177 sb. z. a n., mezi tím přivoděný, není novou skutečností, ke které by v druhé stolici nebylo lze přihlížeti, poněvadž v době rozhodování v prvé stolici zde ještě nebyla.

Čís. 4165.

Přípustnost pořadu práva (zákon čís. sb. z. a n. 4/1918) pro nárok na náhradu škody za neoprávněné prý zabavení dováženého zboží celním úřadem.

Stát zodpovídá za škodu způsobenou nezákonným výkonem veřejné moci na Slovensku jen tehdy, lze-li úřadu (orgánu), jenž škodu způsobil, přičítati zavinění a sběhl-li se případ v normálních poměrech.

Nedostatek povolení k dovozu není důvodem zabavení dováženého zboží, nýbrž jest zboží odeslati zpět odesílateli na jeho útraty a nebezpečí. Koncem roku 1919 nebyly na Slovensku mimořádné poměry.

O nároku na náhradu škody lze rozhodnouti bez ohledu na to, zda bylo již příslušným trestním (disciplinárním, správním) úřadem zjištěno, že dlužno přičítati zavinění tomu kterému státnímu orgánu.

(Rozh. ze dne 23. září 1924, Rv I 689/24.)

Žalobce, obchodník na Slovensku, domáhal se na Československém státu náhrady škody, ježto finančními orgány bylo prodáno zboží, došlé ho z Maďarska, proto, že neměl pro ně dovozního povolení. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e (zemský civilní soud v Praze) žalobu zamítl, o d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Nesprávné právní posouzení shledává odvolatel v tom, že prvý soud nepoužil na tento případ právních obyčejů, na Slovensku platných, dle kterých stát ručí za zavinění svých úředníků a neuznal, že jde o nárok soukromoprávní. I ta i ona výtka jest neodůvodněnou. Žalobce tvrdí, že jeho nárok jest soukromoprávním, poněvadž opírá jej o povinnost státu, který jako detentor vlnu převzal, aby mu ji opět vydal. Názor ten je mylný. V žalobě se sice tvrdí, že přednosta stanice dovolil žalobci, by až do zaopatření

dovozního povolení vlnu umístil v nádražním skladišti, leč o toto ujednání, byť i pravdivé bylo, se v tomto případě nejedná. Zde rozhodným jest jen úkon finančních orgánů, kteří zabavení převezené vlny předsevzali, a úkon finančního ředitelství v R., které nařídilo prodej zabavené vlny. Jen z těchto úkonů mohla žalobci škoda vzniknouti a proto jen tyto úkony mohou přijíti v úvahu. Oba tito činitelé předsevzali shora uvedené úkony, jako výkonní orgánové správy veřejné, státní moci. Vystupuje tu proto stát svými zřízenci jako nositel veřejné moci u výkonu svých výsostních práv a nikoli jako osoba soukromoprávní. Důsledkem toho nelze žalobní nárok posuzovati jako nárok na náhradu škody, vzešlý nesplněním smlouvy soukromoprávní, nýbrž sluší naň pohlížeti jako na nárok na náhradu škody způsobené nezákonným výkonem moci veřejné. Jest proto nárok žalobní veřejnoprávní a nikoli soukromoprávní povahy. A tu správně poukazuje prvý soud na ustanovení §u 92 úst. listiny, dle které stát ručí za škodu způsobenou nezákonným výkonem svých zřízenců jen tehdy, když jest tu zvláštní zákon, který mu tuto povinnost ukládá. Takového povšechného zákona však není. Poněvadž případ stal se na Slovensku a dlužno jej posuzovati dle platného zákona pro Slovensko, jest otázkou, zda pro Slovensko nebyl vydán zvláštní zákon, který by tuto povinnost státu ukládal a který by se na tento případ hodil. Než tu není zvláštního takového zákona, avšak nálezy soudu ustálily se tam jisté právní normy, dle kterých v některých případech uznána byla povinnost státu nahraditi škodu způsobenou orgánem státním nezákonným výkonem služby neb úřadu. Z této soudní praxe lze také vyčísti, že tyto právní normy lze užiti jen v případech, vzniklých za doby normální, tedy jen v případech, podléhajících pravidlům normálního práva. Ale těchto předpokladů zde není. Žalobce sice tvrdí, že mu protiprávně a nesprávně provedeným prodejem finanční ředitelstvo způsobilo škodu, neuvádí však v čem vlastně protiprávní jednání žalovaného eráru spočívalo, nýbrž jen odvolává se na § 7 minist. nařízení ze dne 7. července 1919. Ale žalobce neprokázal, že měl povolení k dovozu, ani že si je dodatečně obstaral a předložil, naopak z jeho tvrzení vyplývá, že je vůbec neměl. Proto finanční ředitelství právě ve smyslu §u 7 tohoto ministerského nařízení bylo oprávněno zboží za propadlé prohlásiti a jeho prodej veřejnou dražbou nařídit. Nelze proto mluviti o nějakém nezákonném výkonu. Zabavení stalo se v roce 1919, za doby bolševického vpádu maďarského, za doby válečné, kdy poměry nebyly normální a právní řád rozvrácen. Nelze proto ani na Slovensku povinnost ručení státu za jeho orgány z těchto pro Slovensko platných právních norem vyvoditi.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Žalobce domáhá se náhrady škody způsobené prý mu nezákonným výkonem moci veřejné se strany finančního ředitelství v R. na Slovensku, úřadu (orgánu) to správního, a kotví tedy nárok ten svým původem v právu veřejném. Nastává nejprve otázka, zda věc ta patří na pořad správní ve smyslu §u 2 čís. 6 zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 3 sb. z. a n. či na mimořádný pořad soudní ve smyslu zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n., tedy v prvé stolici před zemský soud v Praze. Na pořad správní ve smyslu onoho zákona patří dle panujícího a nesporného náhledu ty věci, které některému správnímu úřadu v zákoně přikázány jsou k rozhodnutí, jinak patří každý veřejnoprávní majetkový nárok proti státu na pořad soudní dle zákona druhého. Na Slovensku (ani v historických zemích) nejsou nároky z nezákonného výkonu moci veřejné přikázány k řešení úřadům správním, zejména také nejsou ani úřady finanční povolány rozhodovati o nárocích, o jaký v tomto sporu jde, nýbrž dle soudní praxe ve zdejším rozhodnutí (čís. sb. 3279) doložené rozhodují o všech nárocích z nezákonného výkonu moci veřejné soudové, náleží tedy i tato věc před soud, nyní tedy v prvé stolici před zemský soud v Praze dle zákona čís. 4/1918. Jde tedy jen o to, zda jest žalobní nárok po právu. Věc posuzovati dlužno dle hmotného práva slovenského. Jak Nejvyšší soud již v onom rozhodnutí, na něž se zde odkazuje, podrobně vyložil, nastupuje v slovenském právu místo zákona, vyžadovaného v §u 92 cit. listiny, k založení nároku tohoto druhu soudní praxe, t. j. normy vytvořené právotvornou činností soudů, a z této soudní praxe, v rozhodnutí tom vyčerpávajícím způsobem doložené, vyvodil Nejvyšší soud již tam právní pravidlo, že stát zodpovídá za škodu, způsobenou nezákonným výkonem moci veřejné jen tehdy, lze-li úřadu (orgánu), jenž škodu způsobil, přičítati zavinění a sběhl-li se případ v normálních poměrech v protivě k poměrům mimořádným za času války s nepřítelem zevním neb v dobách nepokojů vnitřních. K otázce »zavinění«. V §u 7 návodu pro celní úřady ze dne 7. července 1919, čís. 48—304, jež bylo vydáno ministerstvem financí k provedení vlád. nař. ze dne 22. listopadu 1918, čís. 43 sb. z. a n. a jehož se obě strany dovolávají, stanoveno jest toto: a) zboží, došlé k celní revisi bez dovozního povolení, bude zadrženo; nepředloží-li strana povolení ani dodatečně, odmítne se přechod zboží přes hranice a zboží se zašle odesílateli zpět na jeho útraty a nebezpečí; b) zboží podloudným způsobem dopravované propadá a prodá se veřejnou dražbou dle předpisů důchodkových a peníze takto získané súčtují se jako důchodkové pokuty. Jde o to, zda stal se případ tak, že spadá pod ustanovení a) či tak, že spadá pod b). Odvolací soud praví, že žalobce neprokázal, že měl povolení k dovozu, nebo že si je dodatečně obstaral a předložil, naopak prý z tvrzení jeho vyplývá, že ho vůbec neměl, a proto prý finanční ředitelství ve smyslu cit. §u 7 návodu bylo oprávněno, zboží za propadlé prohlásiti a prodej jeho nařídit. Avšak to je očividná mýlka, neboť to, že žalobce nepředložil povolení k dovozu, neopravňovalo finanční ředitelství k prodeji dle ustanovení b), nýbrž zboží dle výslovného předpisu a), pro ten případ daného, mělo pouze zasláno býti nazpět, aniž by puštěno bylo do vnitrozemí. K vyslovení následků b) bylo by třeba, aby odvolací soud zjistil, že zboží bylo podloudně dopravováno, čehož však neučinil. Právě však o to, jak to bylo, jsou strany na sporu. Žalobce tvrdí, že pouze neměl dovozního povolení a že proto bylo zboží zatím v nádražním skladišti v B. se svolením přednosty stanice uloženo a on poukázán, aby si povolení obstaral. Žalovaný erár oproti

tomu tvrdí, že bylo zboží postiženo strážníky za takových okolností, jim blíže vytčených, že bylo důvodné podezření, že se jedná o pašovaný tovar, že tedy dozorci finanční stráže je zabavili a v staničním skladišti v B. uložili, o tom že sepsán činopis, zboží bez dopravního povolení přivezené prohlášeno za propadlé a prodáno dle ustanovení b), a výtěžek, činící po odražení odměn dozorců finanční stráže 30.201 Kč, později žalobci vydán. Nižší soudy následkem svého mylného právního názoru však vůbec nic nezjišťovaly, takže se neví, která strana má ve skutkovém ohledu pravdu, a nelze tedy rozhodnouti. K otázce »normální poměry«. Proč by případ, jenž se stal v říjnu 1919, měl býti pokládán za případ mimořádných, nenormálních poměrů, není dosud na jevě. I v tom směru měla tedy věc býti vzata stranami na přetřes a pak rozhodné okolnosti býti zjištěny. Ke všemu dlužno však dodati ještě toto: Jak z případů soudní praxe v onom zdejším rozhodnutí uvedených plyne, přiznána byla náhrada škody, když zavinění bylo zjištěno příslušným četnickým, pokud se týče trestním, pokud se týče vojenským soudem, i jde tedy o to, zda není podmínkou nároku, má-li býti přisouzen, aby napřed příslušným trestním (disciplinárním) soudem, pokud se týče příslušným správním úřadem bylo zjištěno, že zavinění tomu kterému orgánu státnímu přičítati dlužno. Na otázku dlužno odpověděti záporně. Dle §u 190 českého c. ř. s. možno přerušiti civilní spor, závisí-li rozhodnutí od právního poměru, jenž má býti zjištěn v zavedeném již správním řízení, a dle §u 191 lze přerušení takové nařídíti též, když rozhodnutí závisí od zjištění trestného činu. Obě tato ustanovení má však i slovenský civ. soudní řád v §u 234, jenže k tomu dodává, že není-li řízení trestní (správní) ještě zavedeno, postará se soud o zavedení trestního řízení z úřední povinnosti, pokud se týče uloží straně k zahájení správního řízení lhůtu, takže si vždy nález trestní (správní) může opatřiti, což ovšem českému soudu, jenž zejména také stranu nemůže nutiti, aby správní řízení zahájila (§ 190 c. ř. s. českého), možno není. Na tento rozdíl tedy svésti jest onen předpoklad trestního nálezu v uvedené soudní praxi a nelze jej tedy považovati za formální podmínku nároku žalobního, protože i dle slovenského práva mohl a může si soud o příslušné trestní neb správní otázce rozhodnouti sám.

Čís. 4166.

Ochrana důvěry ve veřejné knihy.
Stačí, zachová-li nabyvatel nemovitosti co do zjištění knihovně neváznoucích závad opatrnost, jež dle zvyklostí poctivého a bedlivého právního styku jeví se býti nutnou.

(Rozh. ze dne 23. září 1924, Rv I 1134/24.)

Žalobkyně domáhala se na žalované společnosti uznání, že jí přísluší právo chůze a jízdy po soukromé cestě, připsané vlastnicky žalované společnosti, a odůvodňovala žalobní nárok tím, že právo služebnosti vydržela. Žalovaná namítla, dovolávajíc se důvěry ve veřejné knihy, že nabyla v roce 1916 cesty bez dluhů a závad, jak zjistila před podpisem kupní smlouvy dotazem u prodatelů, jichž ubezpečení, že na nemovitosti není závad, bylo též do smlouvy pojato. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby.

Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Dovolání obrací se hlavně proti tomu, že nebyla žalované přiznána ochrana její důvěry v knihy veřejné po rozumu §u 1500 obč. zák., a vytýká z té příčiny jednak vadnost řízení proto, že nebyl proveden důkaz svědkem Drem Z-em o tom, že on jako právní zástupce žalované se u prodatelů dotazoval, zda cesta jest prosta neknihovních břemen, a že dostal od nich kladné ujištění, jednak nesprávné právní posouzení věci v této otázce. Dovolání nelze odepříti oprávněnost. Dle §u 1470 obč. zák. lze nabýti služebnosti mimoknihovně vydržením; vydržené právo může si oprávněný dle §u 1498 obč. zák. zajistiti knihovním vkladem na příslušné nemovitosti a působí pak věcně proti každému pozdějšímu nabyvateli. Opomine-li toho, vydává se v nebezpečí, že právo jeho zanikne, nabude-li třetí osoba nemovitosti, právem tímto stížené, v důvěře ve veřejné knihy v poctivém domnění, že jest závad prosta (§ 1500 obč. zák.). Tato důvěra se nabyvateli nepřiznává a zákonem nechrání, když jeho mylná představa o pravém stavu věci spočívá na nedbalosti, totiž, když nabyvatel při náležité pozornosti o cizím věcném právu se dozvěděti musil anebo dle okolností s pravděpodobností dozvěděti mohl (§§ 368 a 527 obč. zák.). Stačí z pravidla, když nabyvatel při nabytí zachová v té příčině onu opatrnost, která dle zvyklostí poctivého a bedlivého právního styku jeví se býti nutnou, naproti tomu nelze mu rozumně ukládati za povinnost, by za tím účelem konal a prováděl podrobná šetření, pakliže povaha případu k tomu zvlášť podnětu nezavdává. V tomto případě jest zjištěno, že žalovaná společnost se u prodatelů dotazovala po tom, zda jest pozemek prost dluhů a břemen, mající pro tuto okolnost zvláštní zájem proto, že kupovala pozemky k účelům dolování, a že jí to bylo potvrzeno oběma prodately ústně i ve smlouvě trhové. Nižší stolice míní, že žalovaná na toto potvrzení a ujištění neměla spoléhati. S tím souhlasiti nelze, neboť, ujišťuje-li se nový nabyvatel o nezákonnosti kupovaného předmětu, jest samozřejmo, že se po tom především poptává u dosavadních vlastníků jako osob z té příčiny nejpovolanějších, neboť jenom tito z pravidla mohou o tom podati závažné vysvětlení a nikoli osoby třetí, které na věci zájmu nemají a o ní snad vědí jen z nahodilých svých pozorování. Oba prodavatelé seznali, že neměli ani zdání, že si žalobkyně osobuje právo jízdy. Uvádějí-li dále nižší stolice, že bylo povinností žalované společnosti, by se poptávala u sousedů a majitelů sousedních pozemků, netřeba blíže doličovati, že takovou povinnost nabyvateli nelze z pravidla ukládati ani dle zákona ani dle rozumných pravidel právního jednání. To by znamenalo, by nabyvatel přezkoumal celou situaci okolí a cestné potřeby blízkých pozemků, zjistil držební poměry a nyní konal šetření u majitelů pozemků a přezvědných osob, které ostatně nemají ani povinnosti a,

je-li nabyvatel cizí osobou, zpravidla ani ochoty uděliti mu žádané vysvětlení a zejména uděliti mu je dle pravdy. Nelze dáti za pravdu ani soudu odvolacímu, že okolnost, že cesta byla uzamčena na zámek, vybízela k tomu, by se žalovaná strana dotazovala, kdo všechno má k ní klíč, neboť právě to, že cesta byla uzavírána, svědčí pro to, že třetím osobám bylo zabraňováno, používati jí a, bylo-li žalované potvrzeno, že není stížena právem třetích osob, neměla důvodu nevěřiti a konati další pátrání. Dle těchto úvah nelze názor nižších stolic k této otázce uznati správným, neboť názor takový vedl by prakticky k popření důvěry v knihy veřejné vůbec a není ospravedlněn ani potřebou právní, neboť vůči právům ze skutečného stavu zřejmě poznatelným důvěra v knihovní stav zpravidla s úspěchem uplatňována býti nemůže, ohledně práv, které této vlastnosti nemají, bylo by právně neodůvodněno, by se nabyvateli za povinnost ukládala tato mimořádná míra obezřetnosti jedině k vůli tomu, by držitel práva ušetřen zůstal právních důsledků toho, že z nepečlivosti opominul své právo pojistiti knihovním zápisem. Důsledkem toho bylo při správném použití zákona žalované straně v tomto případě přiznati ochranu důvěry v knihy veřejné po rozumu §u 1500 obč. zák. a žalobu zamítnouti.

Čís. 4167.

V tom, že člen »stavebního družstva státních a jiných veřejných zaměstnanců« přestal býti státním (jiným veřejným) zaměstnancem, jest spatřovati »důležitý důvod«, jenž ve smyslu stanov opravňuje družstvo, by dalo členu výpověď ze smlouvy nájemní.

(Rozh. ze dne 23. září 1924, Rv I 1228/24.)

Žalující »Stavební družstvo státních a jiných veřejných zaměstnanců« dalo žalovanému výpověď z družstevního domku proto, že přestal býti státním zaměstnancem. Námitkám proti výpovědi procesní soud prvé stolice nevyhověl a ponechal výpověď v platnosti, odvolací soud výpověď zrušil. Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Především jest podotknouti, že není nižšími stolicemi výslovně zjištěno, že jde o dům, pro nějž bylo uděleno úřední stavební povolení po 27. lednu 1917 a že tudíž podle §u 31 zákona o ochraně nájemníků ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n. není o výpovědi jednati v řízení mimosporném. Jde o společenstvo, teprve dne 21. října 1919 do rejstříku společenstev zapsané a dle dopisu ze dne 24. srpna 1920 nebyl dům, v němž je sporný byt, ještě v ten den schválen, z toho plyne, že jde o byt, na nějž se po rozumu §u 31 cit. zák. ochrana nájemníků nevztahuje. Mezi stranami jest nesporno, že předmětem tohoto sporu jest jen poměr nájemní. Jde pak o výklad §u 21 stanov žalujícího družstva,

při čemž třeba sáhnouti i k obsahu §u 1, 17 a 18 stanov, jakož i k zákonným předpisům, které byly podkladem pro zřízení žalujícího družstva. Dle §u 1 stanov žalujícího družstva jest účelem družstva, aby »svým členům, pokud jsou státními nebo jinými veřejnými zaměstnanci republiky Československé, mimo jiné opatřovalo byty tím, že bude stavěti obytné domy s malými byty po rozumu zákona ze dne 22. prosince 1910, čís. 242 ř. zák., stanov k němu vydaných, pokud se týče zákona ze dne 20. února 1919, čís. 98 sb. z. a n., a pronajímati je svým členům«. Podotýká se, že zákon čís. 242 z r. 1920. týká se zřízení státního bytového fondu pro péči o malé byty a oněmi »stanovami k tomuto zákonu vydanými« rozuměti jest tak zv. »stanovy státního bytového fondu pro péči o malé byty«, uveřejněné nařízením ze dne 9. února 1912, čís. 28 ř. zák. Dle §u 17 stanov žalujícího spolku mohou se státi členy všechny osoby, pokud jsou státními nebo jinými veřejnými zaměstnanci Čsl. republiky, a dle §u 18 pozbývá se členství vystoupením nebo vyloučením, při čemž důvodem k vyloučení není pozbytí povahy státního neb veřejného zaměstnance. Dle §u 21 stanov žalujícího družstva nesmí býti držiteli bytu dána výpověď, pokud plní povinnosti ze smlouvy nájemní a pokud se nevyskytnou jiné důležité závady. Tento článek odpovídá předpisu §u 26 stanov státního bytového fondu pro péči o malé byty, dle něhož držitelům bytů v domech, které byly dle článku 3 těchto stanov zadluženy, nesmí se byty vypověděti, dokud plní své závazky z nájemního poměru nebo pokud se nenaskytnou závady z jiných podstatných důvodů. Ohledně výkladu §u 21 stanov žalujícího družstva nelze především přisvědčiti názoru odvolacího soudu, že pod oněmi »jinými důležitými závadami« jest rozuměti pouze poměry a skutečnosti, týkající se poměru nájemního, na př. zneužívání bytu. Vždyť dle §u 1098, 1109, 1111 a 1118 obč. zák. patří k povinnostem nájemcovým, aby se vystříhal každého zneužívání předmětu nájemního. Při výkladu odvolacího soudu byl by tento druhý důvod výpovědní zbytečným, neboť by spadal v jedno s oním. Pro výklad, že slovo »závada« mělo znamenati jen nepřístojné jednání nájemníkovo, není v §u 21 resp. 26 ani těch ani oněch stanov opory. Zkoumati jest proto, zda za takovou závadu lze považovati, že žalovaný dle vlastního doznání jest úředníkem v truhlářském závodě své matky, majitelky jednopatrového domu, a že ministerstvo sociální péče, — jež dle §u 1 (3) zákona ze dne 20. února 1919, čís. 98 sb. z. a n. spravuje státní bytový fond, — nesvoluje k tomu, aby žalovaný byl čekatelem a nájemníkem rodinného domku č. p. 306. Otázka, zda člen družstva jest státním nebo veřejným zaměstnancem, není dle stanov družstva bezvýznamna. Z §§ 17 a 18 stanov žalujícího družstva jest patrno, že zaměstnanec sice nepozbývá členství, přestane-li býti státním nebo veřejným zaměstnancem, ale z §u 1 plyne, že družstvo jest k péči o byty povinno jen vůči členům, pokud jsou státními neb veřejnými zaměstnanci. Zcela případně praví prvý soudce, že, přestal-li býti žalobce státním zaměstnancem, jest nadále užívání bytu jím proti účelu stanov. Takto by mohla celá řada bytů býti odňata vlastnímu účelu. Pozbude-li tedy člen družstva povahy státního nebo veřejného zaměstnance, pozbude právě oné vlastnosti, k vůli

níž se má družstvo o jeho bytovou potřebu starati. Ovšem podotknouti jest, že zaměstnanec, přeložen byv na odpočinek, nepozbývá touto prostou okolností ještě vlastnosti státního nebo veřejného zaměstnance. Ale v tomto případě jde o něco jiného. Žalovaný dle vlastního doznání jest nyní zaměstnán jako úředník v truhlářském závodě své matky, majitelky jednopatrového domu o 5 bytech. Jest tedy nyní soukromým úředníkem u své matky. Dovolací soud sdílí názor ministerstva sociální péče, který vyslovilo v bodu 1 svého výnosu ze dne 17. prosince 1923, čís. 42603/II 1923, že příčí se zásadám, na nichž v tomto případě spočívá pravý účel družstevní, by byt byl ponechán takovému členu, který, nekonaje již funkce, se státní neb veřejnou službou spojené, má zaměstnání jiné; při tom nerozhoduje, zda žalovaný jest vlastníkem soukromého podniku či jen úředníkem v něm. Proto v tomto případě jest okolnost tuto považovati za důležitou závadu po rozumu §u 21 stanov žalujícího družstva, k výpovědi poměru nájemního opravňující.

Čís. 4168.

Není-li vzhledem k různosti procesního práva, platného jednak v historických zemích, jednak na Slovensku, pro žalobu příslušným ani dovolaný soud v historických zemích ani dovolaný soud na Slovensku, jest, prohlásily-li se oba soudy nepříslušnými, pro spor stanoviti příslušný soud podle §u 28 j. n.

(Rozh. ze dne 23. září 1924, Nd I 377/24.)

Nezl. Marie V-ová zastoupená poručníkem Josefem F-em v Lambachu, Horní Rakousy, domáhala se žalobou na Josefu M-ovi, poddůstojníku v Lučenci zvýšení výživného, které jí právoplatným rozsudkem okresního soudu v Jaroměři ze dne 28. června 1921 proti žalovanému bylo přiřknuto, a sice žádala zvýšení z 50 Kč na 100 Kč měsíčně. Žaloba podána byla dne 2. června 1923 u okresního soudu v Lučenci, který ji usnesením ze dne 3. června 1923 s poukazem na zák. čl. I:1911 pro místní nepříslušnost z toho důvodu odmítl, že příslušným jest okresní soud v Jaroměři, který v této záležitosti již rozhodl a základní rozsudek vynesl. Usnesení to vešlo v moc práva (§ 51 čís. 2 a 3 uh. c. ř. s.). Po té podal poručník dne 22. června 1923 tutéž žalobu u okresního soudu v Jaroměři, který však ji bez vyřízení odstoupil usnesením ze dne 25. června 1923 podle §§ 65 a 68 j. n. zase okresnímu soudu v Lučenci. Tento soud ji však vrátil okresnímu soudu v Jaroměři, načež rozhodnutím Nejvyššího soudu ze dne 19. září 1923 bylo vysloveno, že k vyřízení žaloby příslušným jest okresní soud v Jaroměři, který o ní podle §§ 230, 431, 440 po případě dle prvého odstavce §u 435 c. ř. s. má rozhodnouti. Po té odmítl okresní soud v Jaroměři usnesením ze dne 7. listopadu 1923 žalobu pro místní nepříslušnost, odvolávaje se na §§ 65 a 68 j. n. Též toto usnesení vešlo v moc práva. Rozhoduje záporný spor o příslušnost ustanovil Nejvyšší soud dle §u 28 j. n. a §u 52 (uh.) zák. čl. I:1911 okresní soud v Lučenci za onen soud tuzemský, který jest místně příslušným k provedení sporu.

Důvody:

Jde tu o záporný spor o příslušnost mezi dvěma okresními soudy republiky Československé, z nichž jeden má sídlo v oblasti historických zemí, druhý na Slovensku. V řízení sporném zkoumá soud svou příslušnost z úřední povinnosti (§ 41 odstavec prvý j. n. a § 50 odstavec prvý uh. c. ř. s.) a to na základě údajů, jež jsou obsaženy v žalobě (§ 41 odstavec druhý j. n. a § 50 odstavec druhý uh. c. ř. s.). Podle údajů žaloby má žalovaný své obecné sudiště v Lučenci (§§ 65 a 68 j. n. a § 26 odstavec prvý uh. c. ř. s.), ale byl již u okresního soudu v Jaroměři právoplatně odsouzen k placení výživného, jehož zvýšení žalující dítě se domáhá. Ve státě Československém platí v důsledku čl. 2 zákona ze dne 28. října 1918, čís. 11 sb. z. a n. dvojí procesní právo, ale nikoliv obojí právo v celé oblasti, nýbrž každé ve své části jinak jednotného a nedílného státního celku (§ 3 ústavní listiny ze dne 29. února 1920, čís. 121 sb. z. a n.). Platí tudíž v historických zemích procesní zákony, převzaté z práva uherského. Ustanovuje-li zákon ze dne 1. dubna 1921, čís. 161 sb. z. a n. v čl. III. čís. 3 a ve čl. VII. čís. 2 písm. i), že tuzemskem ve smyslu civilních řádů soudních, o něž jde, jest území Československé republiky, ve kterém tyto zákony platí, nesluší tomu rozuměti tak, že obojí právo platí v celé oblasti státu, nýbrž tak, jak bylo řečeno. Každé z obou procesních práv platí ve své oblasti výlučně a každý z obou soudů, mezi nimiž spor o příslušnost vzešel, vázán jest jen procesním právem, pro něj platným. S tohoto hlediska mají pravdu oba soudy: okresní soud v Jaroměři v tom, že odmítl místní příslušnost s poukazem na §§ 65 a 68 j. n., neboť jde o spor nový, ohledně něhož místní i věcná příslušnost má býti zkoumána podle nové žaloby; okresní soud v Lučenci pak v tom, že odmítl příslušnost s poukazem na předchozí právoplatný rozsudek okresního soudu v Jaroměři o placení výživného, neboť jde o žalobu ve smyslu §u 413 uh. c. ř. s., ve které se žádá změna prvotního rozsudku co do výše výživného. Za tohoto stavu věcí nelze tedy vysloviti, že ten neb onen soud podle platných zákonných předpisů o příslušnosti jest pro tento spor místně příslušným. Následkem toho chybí tu zákonné předpoklady pro místní příslušnost tuzemského soudu pro spor, který tuzemským soudům k rozhodnutí je přikázán, a nezbylo než použiti §u 28 j. n. a §u 52 uh. c. ř. s. Protože žalovaný jest podle žaloby posádkou v Lučenci a protože podle §u 53 odstavec prvý uh. c. ř. s. může býti soud místně příslušný na Slovensku určen i v řízení sporném z povinnosti úřední, byl ustanoven okresní soud v Lučenci.

Čís. 4169.

Směrnice pro určení výše výpravy (§ 1231 obč. zák.). Může dostihnouti ba i přesahovati povinný díl.

(Rozh. ze dne 23. září 1924, R II 263/24.)

Soud prvé stolice přiznal synu, domáhajícímu se na otci vyplacení výpravy, 7.000 Kč. Rekursní soud nevyhověl synovu rekursu, k otcovu rekursu však snížil výpravu na 4.500 Kč.

Nejvyšší soud k synovu dovolacímu rekursu určil výpravu na 9.000 Kč.

Důvody:

Mylným jest názor rekursního soudu, že soudem určená výprava nesmí dostihnouti výše povinného podílu. Není o tom výslovného zákonného předpisu, aniž lze to, jak činí soud druhé stolice, vyvozovati z ustanovení §§ 788 a 790 obč. zák. Nehledíc ani k tomu, že v době určení výpravy zpravidla nebude ani lze posouditi, kolik povinný podíl, o němž přece lze mluviti teprve po smrti rodičů, bude činiti, nelze zajisté v uvedených ustanoveních spatřovati obmezení rodičů v tom směru, že by k účelům §u 788 nesměli věnovati více, než svého času bude povinným podílem. Smysl onoho ustanovení je zřejmě jen ten, že nepominutelný dědic má na povinný podíl nárok jen potud, pokud jeho ceny nedostal již za žití zůstavitele k účelům §u 788, a že tedy nemá nároku, dostav na tyto alespoň tolik anebo ještě více, než by činil jeho povinný podíl. Nezahrnuje-li, jak právě dolíčeno, § 788 v sobě obmezení rodičů při určení výpravy, nelze je z něho vyvozovati ani pro soud, jehož usnesení jen nahrazuje vůli jejich. Směrnice, kterými se soud při určení výpravy musí říditi, vysvítají jednak z účelu výpravy, jednak z ohledů na hmotné poměry súčastněných osob. Účelem výpravy jest, poskytnouti synovi prostředky pro první zařízení manželské domácnosti. Hmotné poměry stran nutno míti na zřeteli potud, že zákon vyžaduje, by syn sám neměl dostatečného jmění a by výprava byla přiměřena mohoucnosti rodičů (§§ 1220 a 1231 obč. zák.). Onen předpoklad jest splněn, neboť nebylo nikým ani tvrzeno, že žadatel v čase sňatku měl nějaké vlastní jmění. Je tedy jeho nárok na výpravu oprávněn. Naproti tomu nelze 4.500 Kč, na které rekursní soud snížil výpravu, určenou prvním soudem na 7.000 Kč, míti za přiměřenou poměrům žadatelova otce. Odhad jeho jmění byl pořízen jen velmi povšechně, neboť přihlíží jen k usedlosti a jejímu příslušenství, ale pomíjí úplně mlčením všechno ostatní jmění, jako hotovosti, peněžní vklady, zásoby na polních plodinách, šperky, nábytek, šatstvo atd., a béře za průměrnou cenu stavení a polnostní částky podle všeobecné známosti poměrů na trhu nemovitostí nápadně nízké. Než i když se tento odhad béře za základ rozhodnutí a když se dále přistoupí na znalecký úsudek, že by žadatelův otec potřeboval pro sebe a svou rodinu nejméně 80 měřic polností, nelze přece neuznati, že by musil, nemaje jiného jmění, i z toho synovi dáti nějakou výpravu a že mu ze zbývajících 55 měřic — v ceně prý 44.000 Kč — přece plyne zcela slušný roční příjem. Nelze proto povinnou výpravu určiti jen onou částkou, která by na žadatele připadla, kdyby těchto 55 měřic bylo ihned za cenu odhadní zpeněženo a výtěžek byl na oprávněné děti rozvržen. Také nutno si povšimnouti, že žadatelův otec některé z ostatních dětí podělil již dosti štědře a zejména synu Josefu v roce 1923 dal na otcovský podíl 10 měřic polí a starou chalupu v odhadní ceně prý jen 11.000 Kč, neobávaje se tehdy — jako nyní — zhoubných prý následků, které by takové ztenčení jeho jmění mohlo míti na jeho hospodářský stav. Přihlíží-li se ku všem těmto okolnostem a uváží-li se konečně, jak nepoměrně vysoké jsou dosud ceny právě oněch předmětů, kterých je nezbytně třeba k zařízení i dosti skrovné nové domácnosti, nutno uznati, že peníz 4.500 Kč naprosto neodpovídá ani mohoucnosti žadatelova otce ani účelu, sloužiti za výpravu, že je příliš nízkým, a že je pokládati za přiměřenou výpravu alespoň 9.000 Kč.

Čís. 4170.

Formální postup při přemístnění sídla firmy z obvodu jednoho do obvodu jiného rejstříkového soudu.

(Rozh. ze dne 23. září 1924, R II 306/24.)

Lev P. oznámil u rejstříkového soudu v Opavě, že přeložil sídlo svého podniku z Krnova do Prahy, a navrhl, by jeho firma byla u obchodního rejstříku zemského soudu v Opavě vymazána a by příslušné spisy byly odstoupeny obchodnímu soudu v Praze. Rejstříkový soud jmé části návrhu vyhověl, tuto však zamítl. Rekursní soud změnil zamítací část napadeného usnesení v ten rozum, že odstoupil spisy obchodnímu soudu v Praze za účelem zápisu firmy do tamního obchodního rejstříku. Důvody: První soud vyhověl sice první části návrhu, druhou část však zamítl s podotknutím, že bylo věcí navrhovatelovou, by navrhl přímo u obchodního soudu v Praze, by firma byla zapsána do obchodního rejstříku u tohoto soudu. Ježto se však jedná o přeložení sídla podniku a nikoliv o zápis nové firmy, mělo se návrhu vyhověti v plném obsahu, ježto není překážky podle zákona.

Nejvyšší soud nevyhověl navrhovatelovu dovolacímu rekursu.

Důvody:

Podáním ze dne 4. května 1924 navrhl stěžovatel u zemského soudu v Opavě, by tam jeho firma z obchodního rejstříku byla vymazána a spisy obchodnímu soudu v Praze za účelem zápisu téže firmy byly postoupeny a aby jeho právní zástupce jak o výmazu, tak o zápisu byl vyrozuměn. Tomu nelze rozuměti jinak, než že nejprve měl býti proveden výmaz a pak teprve měly býti spisy postoupeny. První soud vyhověl žádosti za výmaz firmy, nevyhověl však návrhu na odstoupení spisů obchodnímu soudu v Praze. Rekursní soúd vyhověl stížnosti majitele firmy a změnil usnesení prvního soudu v ten smysl, že spisy postupují se obchodnímu soudu v Praze za účelem zápisu firmy do tamního obchodního rejstříku. Tím bylo celé původní žádosti majitele firmy vyhověno, takže nemá k další stížnosti důvodu. Formální postup při přemístnění firmy z obvodu jednoho rejstříkového soudu do obvodu jiného rejstříkového soudu není žádným předpisem upraven. Nařízení mini-

sterstva spravedlnosti ze dne 10. prosince 1901 čís. 40 věstníku ustanovuje v bodě 10. toliko, že v takovém případě jest na tom trvati, by firma v dosavadním rejstříku byla vymazána a by byla v rejstříku u nového sídla zapsána. Jest tu pak trojí možnost: a) že firma bude nejprve z dosavadního rejstříku vymazána a pak teprve do rejstříku druhého soudu zapsána, b) že naopak firma dříve bude u nového rejstříkového soudu zapsána a pak teprve u dosavadního soudu vymazána, c) že současně podány budou dvě žádosti a to u dřívějšího soudu za výmaz a nového soudu za zápis. Výhody a vady jednotlivých těchto způsobů netřeba zde rozebírati, protože žadatel volil způsob a) a bylo mu vyhověno. Tvrdí-li stěžovatel, že jeho žádost měla býti nejprve v obchodním rejstříku zemského soudu v Opavě vyznačena, že potom spisy měly býti postoupeny obchodnímu soudu v Praze za účelem zápisu firmy v tamnějším rejstříku a že teprve po vyrozumění o zápisu měl býti výmaz v obchodním rejstříku v Opavě nařízen a proveden, tane mu na msli patrně obdoba předpisů §§ 13 a 14 zák. ze dne 6. února 1869, čís. 18 ř. zák., týkajících se odpisování a přepisování pozemků v pozemkových knihách různých soudů, ale zapomíná, že takového postupu nenavrhoval, takže netřeba se jeho přípustností a užitečností zabývati. Rovněž netřeba se obírati tou otázkou, zdali v takovém případě bylo by k žádosti o výmaz připojiti též žádost o zápis se všemi náležitostmi opovědi nové firmy. Uvádí-li stěžovatel konečně, že má na tom obchodní zájem, aby bylo zjevno, že jde jen o přemístění firmy, dlužno jej odkázati na usnesení soudu prvé stolice, ve kterém jest výslovně uvedeno, že výmaz stal se »následkem přeložení sídla firmy do Prahy«. Tím bylo vyhověno i poslední větě bodu 10. shora citovaného ministerského nařízení.

Čís. 4171.

Ustanovení druhého odstavce §u 16 I. dílčí novely k obč. zák. nepřichází v úvahu, je-li poručenský soud nemanželského dítěte v cizozemsku. V tomto případě lze se upravení výživného na nemanželském otci domáhati toliko pořadem práva.

(Rozh. ze dne 23. září 1924, R II 309/24.)

Nemanželské dítě, bydlící ve Vratislavi v Prusku, žalovalo nemanželského otce, tuzemce, uznavšího otcovství, u tuzemského soudu o placení výživného. Soud prvé stolice odmítl žalobu pro nepřípustnost pořadu práva, maje za to, že vzhledem k předpisu §u 16 I. dílčí novely k obč. zák. lze se v tomto případě domáhati výživného pouze v mimosporném řízení. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a přikázal prvému soudu, by věc znovu projednal a rozhodl. Důvody: Jest správné, že dle ustanovení §u 16 čís. pat. ze dne 12. října 1914, čís. 276 ř. zák. má soud ustanoviti výměru plnění, otce po zákonu postihujícího v řízení mimosporném, je-li otcovství uznáno a nezávisí-li rozhodnutí na vyšetření sporných skutečností, které nelze zjistiti prostředky řízení mimosporného. Ale výrazem »soud« míněn jest tuzemský poručenský soud. Poněvadž však v tomto případě nezletilý žalobce zdržuje se v cizozemsku, poručenství nad ním nevede soud tuzemský, musí o nároku na placení výživného proti nemanželskému otci rozhodnuto býti u místně příslušného okresního soudu, v jehož obvodě má žalovaný své bydliště (§§ 49, čís. 2 a 65, 66 j. n.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací rekurs není odůvodněn. Nejvyšší soud sdílí názor rekursního soudu, že námitka nepřípustnosti pořadu práva není opodstatněna a poukazuje stěžovatele na správné důvody napadeného usnesení s tím, že první odstavec §u 16 první dílčí novely k obč. zák. nařizuje soudu, by se postaral o to, aby otcovství k nemanželským dětem bylo v mimosporném řízení uznáno neb určeno pořadem práva, a druhý odstavec tohoto §u obsahuje předpis, že soud má vyzvati poručníka, by podal žalobu a, že po případě má býti upuštěno od určení rozsahu vyživovací povinnosti nemanželského otce. Nemůže tedy býti pochybnosti o tom, že zákon zde míní poručenský soud ve smyslu §§ 187 a násl. obč. zák., 181 a násl. patentu o mimosporném řízení a §u 109 j. n., nikoliv však mimosporné oddělení nějakého jiného soudu. Správnosti tohoto názoru nasvědčuje také ustanovení §u 17 první dílčí novely k obč. zák., že soud má poručníku býti nápomocným při ucházení se dítěte o zaopatření chudých a při zjištění jeho domovského práva. Že »soudem« ve smyslu druhého odstavce §u 16 první dílčí novely k občanskému zákoníku rozumí se poručenský soud, jest zřejmo také z odůvodnění plenárních usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. října 1920, čís. Pres. 1019/20 a ze dne 19. prosince 1922, čís. Pres. 1107/22. Jelikož v tomto případě žalobcův poručenský soud nachází se v cizozemsku a žádný z tuzemských soudů není oprávněn, by zasahoval do pravomoci tohoto cizozemského poručenského soudu, ustanovení druhého odstavce §u 16 první dílčí novely k obč. zák. nepřichází v úvahu a proto dlužno řešiti spornou záležitost pořadem práva (§ 49 čís. 2 j. n.).

Čís. 4172.

Do usnesení, povolujícího uschování za trvání odkladu exekuce, jest rekurs přípustným.

Za trvání odkladu exekuce nelze se domáhati dalších exekučních úkonů, třebas byly povoleny dříve, nežli byl povolen odklad exekuce.

(Rozh. ze dne 23. září 1924, R II 310/24.)

Exekuce na dlužníkovy svršky, jež byly dne 3. dubna 1924 zabaveny, byla usnesením ze dne 17. dubna 1924 odložena. Podáním ze dne 20. června 1924 žádal vymáhající věřitel za trvajícího ještě odkladu exekuce, by bylo povoleno exekuční uschování zabavených věcí. Soud prvé stolice návrhu vyhověl, rekursní soud návrh zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu revursu.

Důvody:

Rekurs, jejž podala povinná strana do usnesení prvého soudu, byl přípustným přes ustanovení §u 289 ex. ř., že nelze si stěžovati do usnesení, povolujícího uschování zabavených věcí, jelikož ze zařazení tohoto §u na posledním místě onoho oddílu exekučního řádu, jenž jedná v §ech 249—289 o exekuci na hmotné, movité věci a to o jejich zabavení, o omezení zabavení, o uschování zabavených svršků a o jejich prodeji, jest zřejmo, že zákon v §u 289 ex. ř. předpokládá exekuční řízení, které jest v běhu, nikoliv tedy uschování, které bylo povoleno po odkladu exekuce, který znamená úplný klid v exekučním řízení (§ 43 ex. ř.). Zpravidla nesmí ve stavu exekuce, jak byl v době povolení odkladu, nastati nižádná změna a proto rekursní soud právem změnil usnesení prvého soudce a zamítl návrh vymáhající strany na povolení uschování, jenž byl podán po odkladu exekuce. Na věci nemění ničeho okolnost, že v tomto případě vymáhající straně bylo usnesením prvého soudce ze dne 26. března 1924 právoplatně povoleno uschování zabavených věcí dlužníkových, které však nebylo vykonáno, jelikož vymáhající strana neopatřila dopravních prostředků.

Čís. 4173.

Zákon ze dne 19. prosince 1918, čís. 91 sb. z. a n. o osmihodinové době pracovní vztahuje se i na nemocniční lékaře.

Úmluva o pracovní době více než osmihodinové jest nicotná, místní zvyklosti pracovní doby více než osmihodinové, jež se byly utvořily, již neplatí, nové vzniknouti nemohou.

(Rozh. ze dne 23. září 1924, R II 313/24.)

Žalobce byl smluvním lékařem vojenské nemocnice. Žalobu, jíž domáhal se na eráru zaplacení odměny za práci přes čas, procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Zásadní otázkou jest, zda se zákon ze dne 19. prosince 1918, čís. 91 sb. z. a n., jehož se žalobce a odvolací soud dovolávají, vztahuje i na lékaře nemocniční. První soud a finanční prokuratura hájí názor, že nikoli, avšak neprávem. Platnost jeho pro nemocniční lékaře lze dovoditi již z předpisu §u 1 čís. 1, jenž předpisu o osmihodinné době pracovní podrobuje podniky živnostenskému řádu podléhající nebo po živnostensku provozované, třeba že tyto živnostenskému řádu nepodléhaly, čímž se patrně myslí podniky čl. V. vyhl. pat. k živn. řádu, mezi nimiž se pod písm. g) uvádějí i podniky léčeben všeho druhu, tedy nemocnic, ozdravoven atd. Že pak se předpis vztahuje nejen na práce rukou, nýbrž i na práce duševní, tedy i na intelektuály, třeba graduované, dokazuje to, že dán jest dle téhož §u 1 čís. 1 pro zaměstnance vůbec, ne tedy pouze pro dělníky. V tom smyslu výraz ten vykládá již důvodová zpráva, říkouc, že vyjadřuje všeobecnost zákona, ježto jím zahrnuty jsou všechny osoby za plat najímané, ať jsou to dělníci, úřednici techničtí neb obchodní, veřejní neb soukromí (tisk 234 ai 1918 str. 5), a zdůrazňujíc, že zákon oproti zákonům cizokrajným sleduje snahu, pojati v ochranu všechny pracovníky hlavou i rukou, v dílně i v kanceláři, aby vytvořena byla jednotná zásada pro všechny (str. 2 tamže). V témž smyslu zdůraznil slovo to i zpravodaj, řka, že ustanovení toto (§ 1 čís. 1) znamená, že přijetím zákona tohoto bude, až na určité duševní pracovníky, pro námezdní poměr téměř všeobecně 8hodinná pracovní doba zavedena. Kteří to mají býti ti určití duševní pracovníci, co budou činiti výjimku, není z řeči jeho patrno, a také zákon nikde žádného druhu duševních pracovníků z dobrodiní svého nevylučuje, nýbrž klade důraz jen na živnostenskou povahu podniku. Aby nebylo pochybností, které by při předpisu čís. 1 o sobě možny byly, zákon v témž §u čís. 2 dodává hned, že předpis ten (čís. 1) platí také pro podniky, závody a ústavy provozované státem, veřejnými nebo soukromými svazky, fondy, spolky a společnostmi, ať jsou rázu výdělečného, všeužitečného nebo dobročinného. Nevadí tedy, že tu nejsou pohnutky zištné a spekulační, nýbrž i ústavy humanitní jsou příkazu zákona podrobeny. A jest to jen spravedlivé, že se nerozeznává a dobrodiní nepřiznává pouze práci hmotné, nýbrž také duševní, neboť nelze nijak říci, že by tato byla méně vyčerpávající než ona: vysiluje-li práce hmotná svaly, vysiluje práce duševní zase nervy, které mají potřebí odpočinku tím spíše, že přepracováním způsobuje se porucha, zůstavující po sobě škodlivé následky mnohem trvalejší, než pouhá únava svalů. Ani tedy doslov zákona ani jeho legislativní důvody nemají na sobě ničeho, co by svědčilo proti, nýbrž všecko, co svědčí pro. Marně se rekurs snaží vyloučiti platnost zákona na projednávaný případ poukazem na čl. VII. smlouvy ze dne 8. dubna 1922, který stanoví, že pro žalobce vznikají z ní práva a povinnosti zaměstnanců, podléhajících zákonu o obchodních pomocnících, a vyzdvižením §u 6 tohoto zákona. Neboť tento § praví sice, že objem služeb — a pracovní doba spadá beze sporu pod pojem objemu — a odměna za ně řídí se, nebylo-li nic jiného umluveno, místní zvyklostí, a není-li jí, že se míní služby podle okolností přiměřené a též i taková odměna, avšak toto ustanovení bylo změněno právě uvedeným již zákonem stanovícím imperativně (§ 1 čís. 1 »nesmí pracovní doba zásadně trvati déle« atd. a § 2 »zakázáno jest« atd.) osmihodinnou pracovní dobu, a odměnu za práce přes čas, byly-li úředně povoleny (§ 1 a 2 pak § 6 a 7). Kategorický zákaz působí, že opačné ustanovení smlouvy neplatí (§ 879 obč. zák.), jsouc nicotné, a že když není ve smlouvě ohledně doby pracovní nic stanoveno, nelze sahati k místní zvyklosti (která ostatně teď, za vlády onoho zákona nikde již existovati nemůže, protože dříve existovavší byly zákonem tím potlačeny a nové vyvinovati se nemohou), pokud se týče ptáti se, jaká doba by byla přiměřená, neboť zákon sám

smlouvu doplnil zákazem delší pracovní doby než 8hodinné a ustanovil, jaká pracovní doba je přiměřená, že je to s určitými výjimkami osmihodinná. Možno tedy smlouvou ujednati jen něco zaměstnanci příznivějšího, než stanoví zákon, na př. tedy kratší pracovní dobu než osmihodinnou. Míní-li dále rekurs, že u nemocničního lékaře je to z větší části jen pohotovost ku práci a ne všecko skutečná práce, o níž mluví § 1 čís. 1, dlužno odkázati na § 7 čís. 3 zákona, který otázku pouhé pohotovosti v poměru ke skutečné práci upravuje, a čís. 4, kde i honorování předpisuje. Dle těch předpisů pohotovost má jen ten význam, že pravidelná doba pracovní (osmihodinná) může, jsou-li tu podmínky, býti prodloužena, avšak čas k ní nastavený musí býti honorován stejně jako práce přes čas.

Čís. 4174.

Dopravní řád železniční.

Jest hrubou nedbalostí dráhy (§ 95 žel. dopr. ř.), bylo-li zboží, odevzdané ku přepravě jako rychlozboží, přeloženo do vozu naloženého obyčejným zbožím.

(Rozh. ze dne 23. září 1924, Rv II 338/24.)

Žalobce zaslal dráhou do stanice O. maliny jako rychlozboží. Ve stanici F. byla zásilka přeložena do vozu pro obyčejný náklad, čímž doprava se zdržela a maliny došly do stanice určení zkažené. Žalobě na dráhu o náhradu škody bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

S hlediska dovolacího důvodu čís. 4 §u 503 c. ř. s. odporuje žalovaná strana právnímu názoru odvolacího soudu, že zásilka došla do O. opožděně pro hrubé zavinění dráhy. Dovolání nelze dáti za pravdu. Jest ovšem správné, že hrubou nedbalost železnice musí dokázati žalobce, a že jen podle určitých konkretních okolností každého jednotlivého případu lze posouditi, zda jde o nedbalost hrubou, či jen lehkou, či jen o pouhé omluvitelné, při železniční dopravě neodvratitelné přehlédnutí. Odvolací soud neuznal však na hrubou nedbalost z pouhého značného zpoždění zásilky, nýbrž z prokázané konkretní jeho příčiny, totiž z toho, že zásilka, ač byla odevzdána ku přepravě jako rychlozboží, byla ve stanici F. přeložena do vozu, naloženého obyčejným zbožím nákladním. Odvolací soud pokládá toto pochybení právem za hrubou nedbalost, neboť nejobyčejnější pečlivost vyžadovala, by, když si dotyčný železniční zřízenec neuvědomil, že zásilka, obsahující čerstvé, rychlé zkáze podléhající maliny, nesnese tak dlouhé přepravy jako jiné zboží, dbal aspoň toho, že jde podle nápadného označení nákladního listu i přepravního lístku červeným orámováním o rychlozboží, které vyžaduje při další přepravě jiné a rychlejší manipulace, než obyčejný náklad, a musí býti proto odděleně od něho naloženo. Má-li míti předpis §u 95 žel. dopr. ř. vůbec praktickou cenu, musilo uvedené skutkové zjištění k důkazu hrubé nedbalosti stačiti, a nebylo možno požadovati od žalobce ještě další důkaz, povahy již negativní, že skladmistr na nádraží nejednal z pouhého přehlédnutí neb nedbalosti jen lehké, naopak bylo věcí žalované železnice, by po případě ona sama nabídla o tom protidůkaz, čehož však neučinila.

Čís. 4175.

Tím, že do závodu kupce jednotlivce vstoupili komplementáři a komanditisté, vznikl nový právní podmět, firma kupce jednotlivce zanikla a s ní i majitelem této firmy udělená prokura, třebas kupec jednotlivec stal se komplementářem a jeho posavadní prokurista prokuristou nově vzniklé komanditní společnosti.

(Rozh. ze dne 24. září 1924, R I 603/24.)

Ve sporu firmy S. proti firmě Robert K. byl rozsudek pro zmeškání doručen prokuristovi firmy K. Vilému F-ovi dne 30. ledna 1924. Odvolání, podané dne 18. února 1924, odvolací soud odmítl jako opožděné. Důvody: Podle výpisu z obchodního rejstříku král. soudního dvoru v Budapešti, který odvolatelka předložila, žalovaná firma nezanikla a nebyla z obchodního rejstříku vymazána, jak namítá odvolatelka, nýbrž byla přeměněna v komanditní společnost a s novým zněním firmy převedena z rejstříku obchodních firem jednotlivců do rejstříku firem společenských, a jest Robert K. komplementářem, Vilém F. prokuristou. Byl tudíž Vilém F. podle čl. 42 obch. zák. a §u 106 odstavec prvý c. ř. s. oprávněn za žalovanou firmu přijmouti rozsudek a doručení jeho ze dne 30. ledna 1924 je právně účinným.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by o odvolání rozhodl, nepřihlížeje k použitému odmítacímu důvodu.

Důvody:

Názor odvolacího soudu, že žalovaná firma nezanikla a nebyla z obchodního rejstříku vymazána, ačkoli byla přeměněna v komanditní společnost a s novým zněním převedena z rejstříku obch. firem jednotlivců do rejstříku firem společen., je mylným. Vstupem tří veř. společníků a dvou komanditistů do závodu Roberta K-a, zapsan. pod jeho firmou do rejstříku firem jednotlivců, vznikl nový právní podmět, komanditní společnost, zapsaná do rejstříku firem společenských. Dosavadní firma jednotlivce »Robert K.« splynula s ní v jeden právní podmět a pozbyla tím vlastní samostatné právní jsoucnosti. Zánikem jejím jako samostatného podniku stalo se ovšem též bezpředmětným zřízení Viléma F-a jejím prokuristou. Trvání jeho zápisu jako prokuristy v obchodním rejstříku jest úplně bezpodstatným, neboť nemůže býti prokuristů podniku aneb firmy, kterých již není. Nemohlo se proto ani doručení, svědčící Robertu K-ovi podle §u 93, odstavec druhý, c. ř. s. a čl. 42 obch. zák. platně státi do rukou osoby, jež není jeho prokuristou, a, ježto ani nebylo tvrzeno, že tu byly podmínky pro náhradné doručení do jeho rukou podle §u 102

a násl. c. ř. s., nestalo se doručení rozsudku k jeho rukám vůbec podle zákona. Na tom nemění ničeho, že Vilém F. je prokuristou nově zřízené komanditní společnosti, k jejímž veřejným společníkům (komplementářům) patří též Robert K., neboť, jak již dolíčeno, on a komanditní společnost, vzniklá vstupem společníků a komanditistů do jeho firmy, jsou právně různými podměty, které nelze zaměňovati. Jaký vliv má tato právní různost na přechod práv a povinností z onoho na tuto, netřeba rozebírati. Jisto je, že jejího prokuristu nelze pokládati beze všeho i za prokuristu jednotlivých jejich společníků.

Čís. 4176.

Odhad za účelem vyměření dávky z přírůstku hodnoty. Odhadnouti jest i příslušenství nemovitosti v době prodeje. Jest na soudu, by ustanovil výši útrat i určil povinnost k jich úhradě.

Při odhadu dle nařízení ze dne 23. září 1920, čís. 545 sb. z. a n. jest užiti i předpisů reálního řádu odhadního.

(Rozh. ze dne 24. září 1924, R I 607/24.)

Do usnesení prvého soudu, jímž k návrhu inspektorátu pro zemské dávky byla určena odhadní cena a navrhovateli uloženo hraditi útraty odhadu, stěžoval si navrhovatel jednak ve věci samé, ježto nemovitosti byly oceněny nízko, ježto do odhadu nebylo zahrnuto příslušenství, sestávající z vodního kola, z místnosti pro toto kolo, ze zařízení elektrického osvětlení a z otopního zařízení — jednak v otázce útrat odhadu, jež prý měly býti uloženy nikoli navrhovateli, nýbrž druhé straně. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Stížnost není ani v tom, ani v onom směru odůvodněna. Jak bylo dodatně zjištěno, tvoří místnost pro vodní kolo část budovy hlavní a cena místnosti té jest zahrnuta v odhadní ceně celé budovy 152.000 Kč, vodní kolo, zařízení elektrického osvětlení a otopní zařízení nebyly proto odhadnuty, že dne 16. prosince 1920 při budově odhadované nebyly, byvše později nově pořízeny, pokud se týče že zařízení ta, jež tam dne 16. prosince 1920 byla, v den odhadu dne 6. února 1924 popsána a odhadnuta býti nemohla, cena odhadní vyšetřena byla ke dni 16. prosince 1920 dle výslovného prohlášení soudního znalce. Pokud se týče otázky útrat odhadu, jde o odhad nemovitostí k vůli vyměření dávky z přírůstku hodnoty ve smyslu §u 17 (4) vládního nařízení ze dne 23. září 1920, čís. 545 sb. z. a n. a pro odhad ten platí předpisy §§ů 272 násl. nesp. říz. (viz také výnos ministerstva financí ve věstníku ministerstva spravedlnosti z roku 1917 na str. 147), platí tu tedy o útratách odhadu § 280 nesp. říz. a zásady řízení nesporného, že totiž útraty odhadu vybéřou se od navrhovatele. Soudu nepřísluší rozhodovati v řízení nesporném otázku, zda navrhovatel nese náklady odhadu konečně či zdali může náhradu jejich požadovati od toho, kdo jest povinen platiti dávku z přírůstku hodnoty.

Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů a uložil prvému soudu, by po doplnění, po případě po novém odhadu nemovitostí znovu jejich cenu ustanovil a dle výsledku odhadu rozhodl i o tom, kdo jest povinen hraditi výlohy odhadu.

Důvody:

Dovolací rekurs, jenž napadá usnesení rekursního soudu pro zřejmou nezákonnost (§ 16 nesp. říz.), jest opodstatněn. Především jest oprávněna výtka, že provedený odhad neodpovídá zákonu, jsa neúplným. Nižší soudy nepojaly do odhadu mlýnské kolo, otopovací a osvětlovací zařízení, odůvodňujíce to tím, že toto příslušenství při odhadu zde nebylo a jest nahrazeno jiným. Tato okolnost neměla však býti na závadu tomu, by ony předměty a zařízení, pokud tvořily příslušenství odhadovaných nemovitostí podle §u 297 obč. zák., nebyly pojaty do odhadu. Podle kupní smlouvy ze dne 16. prosince 1920 bylo u prodaných nemovitostí příslušenství a bylo s nimi i prodáno a to vodní, osvětlovací a otopovací zařízení. Má-li tedy zjištěna a stanovena býti obecná hodnota prodaných nemovitostí ke dni prodeje, bylo i tato zařízení, pokud tvořila příslušenství, odhadnouti (§ 140 ex. ř., § 20, 22 odhadního řádu a § 5 poslední odstavec vládního nařízení ze dne 23. září 1920, čís. 545 sb. z. a n.). Nebyla-li dotyčná zařízení, tvořivší v den prodeje příslušenství, při odhadu nalezena, bylo o nich konati šetření, zjistiti jejich tehdejší stav a podle toho bylo předsevzíti jich odhad. Právem vytýká dále dovolací rekurs, že jím tak jako usnesením prvního soudu bylo odepřeno rozhodnouti o tom, kdo je povinen hraditi výlohy odhadu. Stanovisko nižších soudů, že dotyčné rozhodnutí soudům při odhadu, prováděném za účelem vyměření dávky z přírůstku hodnoty nemovitostí (§ 17 vládního nařízení ze dne 23. září 1920, čís. 545 sb. z. a n.) nenáleží, není správné. Že soudy jsou při odhadech k vůli vyměření dávky z přírůstku hodnoty povolány i k rozhodnutí o tom, koho postihuje povinnost hraditi výlohy odhadu, — při čemž Nejvyšším soudem byla řešena i otázka přípustnosti dovolacího rekursu do srovnalých usnesení nižších soudů, dotyčné rozhodnutí odpírajících, — rozhodl již Nejvyšší soud několikráte a to kladně, tak zejména rozhodnutím sb. n. s. čís. 1918. Od tohoto stanoviska se odchýliti, nemá Nejvyšší soud v tomto případě příčiny a poukazuje se tudíž, pokud se důvodů tohoto stanoviska týče, na ono rozhodnutí. Scházel-li soudu podklad pro dotyčné rozhodnutí, nebylo-li totiž soudu známo, jakou obecní hodnotu prodaných nemovitostí udal zcizitel k vyměření dávky, náleželo soudu, aby si potřebný základ pro své rozhodnutí zjednal. Napadené usnesení není však vadným pouze v právě uvedených a v dovolacím rekursu vytknutých bodech, nýbrž usnesení to a odhad nižšími soudy provedený neodpovídá ani jinak platným předpisům. Jde o odhad nesporného řízení a bylo odhad ten podle §u 272 nesp. říz. předsevzíti podle ustanovení procesního řádu, tedy, ježto příslušné předpisy soudního řádu ze dne 1. května 1781, čís. 13 sb. z. s. jsou nahrazeny exekučním řádem, bylo odhad provésti podle §§ů 141—144 ex. ř., pokud se týče vzhledem k ustanovení §u 144 poslední odstavec ex. ř. podle odhadního řádu pro nemovitosti (min. nař. ze dne 25. července 1897, čís. 175 ř. zák.), podpůrně také podle civilního řádu soudního (§ 351 a násl.). Podle odhad-

ního řádu (§ 23 a násl.) má býti pro stanovení odhadní ceny zjednán co možná široký a důkladný podklad. Aby pak dospělo se odhadem k pravé ceně odhadované nemovitosti, stanoví odhadní řád (§ 16) několik methods při oceňování a připouští odchylku od nich jen z důležitých důvodů (§ 16 poslední odstavec); důvody ty musí znalec uvésti a jest také na soudu, by odchylku od stanovených methods ve svém usnesení odůvodnil (§ 30). Znalec má vůbec posudky odůvodniti (§ 362 c. ř. s.) a rovněž odůvodněno má býti i usnesení soudu (§ 428 c. ř. s.). Těchto předpisů nižšími soudy nebylo dbáno. Tak uvádí se v odhadním protokole, že budova čís. 347 jest továrnou; není však uvedeno jakou továrnou, nejsou uvedeny okolnosti, důležité pro provoz podniku, a není uvedeno, zdali podnik jest v chodu či mimo provoz. Zejména tato okolnost byla důležita, neboť podle §u 16 odh. ř. jiná jest oceňovací methoda u průmyslového podniku mimo provoz a jiná pro podnik v provozu, při budovách pak bez průmyslov. podniku platí opět jiná methoda ocenění. V odhadním protokole jest zmínka o služebnostech, na továrně váznoucích (čerpání vody a chůze). Není však uveden ani oprávněný, ani rozsah služebnosti, ani na jakém důvodu služebnost se zakládá. Výpis z pozemkové knihy objasnění nepodává. Co se týče pozemků, nejsou v odhadním protokole popsány, není uveden způsob jejich vzdělávání, ani poloha jejich ani spojení s cestou a pod. Ani znalecký posudek není úplným a dostatečným. Posudek není odůvodněn a není z něho viděti, které methody oceňovací bylo použito a zda bylo se od pravidelné methody odchýleno, z kterých důvodů se tak stalo. Znalec nepřihlížel k břemenům na realitě váznoucím (§ 21 odh. ř.) a co se týče příslušenství, nebylo, jak již shora uvedeno, oceněno vše. Ježto pak usnesení soudní převzalo jen ocenění znalcovo a není odůvodněno, neodpovídá rovněž platným předpisům (§ 30 odh. ř.). Z toho, co uvedeno, plyne, že nezbylo, než usnesení nižších soudů zrušiti a se usnésti, jak se stalo. Na prvním soudu bude, aby, doplně provedený již odhad nebo předsevezma nový odhad, při čemž říditi se mu bude předpisy odhadního řádu, znovu určil odhadní cenu, rozhodl o tom, kdo jest povinen hraditi výlohy odhadu a toto své usnesení náležitě odůvodnil.

Čís. 4177.

Pokud jest třeba v nesporném řízení ověření plné moci.

Valná hromada společnosti s r. o. usnáší se jen zásadně, zda má býti prokura udělena, ustanovení prokuristy jest však zůstaveno všem jednatelům, pokud nemá společenská smlouva předpisu odchylného.

(Rozh. ze dne 24. září 1924, R I 757/24.)

Usnesením ze dne 15. ledna 1924 uložil rejstříkový soud (obchodní soud v Praze) firmě E., společnost s r. o., by plná moc ze dne 27. února 1923 a 19. února 1923, připojená k notářskému spisu čís. 178 o převodu 40.000 Kč s Augustiny S-ové na Věnceslavu Č., jakož i plná moc ze dne 27. února 1923, pokud jde o převod 60.000 Kč s Augustiny S-ové na Dra Václava Č-a byly ověřeny, a usnesením ze dne 27. května 1924 uložil firmě E., by vykázala usnesení valné hromady o udělení prokury Bohuslavu K-ovi. Rekursní soud nevyhověl rekursům firmy E. do těchto usnesení.

Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu téže firmy změnil napadené usnesení v tom směru, že vyloučil příkaz rejstříkového soudu 1. by byla plná moc Věnceslavy Č-ové ze dne 19. února 1923 předložena ve formě ověřené, 2. aby stěžovatelka vykázala usnesení valné hromady o udělení prokury Bohuslavu K-ovi.

Důvody:

Rejstříkový soud vrátil předložený seznam společníků stěžovatelce usnesením ze dne 15. ledna 1924 k doplnění v tom směru, aby byly plné moci Augustina D-a ze dne 27. února 1923 (příl. k notářskému spisu č. j. 178 a 179) a Dra Václava Č-a ze dne 19. února 1923 (příl. k notářskému spisu č. j. 178) předloženy znovu ve formě ověřené, a setrval při svém rozhodnutí také u vyřízení rozkladu stěžovatelky usnesením ze dne 13. června 1924. Rekursní soud ve svém usnesení ze dne 18. června 1924 přidal se k názoru soudu rejstříkového, že v obou případech zmocnění třeba ověřené plné moci. Nejvyšší soud sdílí však tento právní názor jen co do plných mocí vydaných Augustinou S-ovou Augustinu D-ovi a to se zřetelem k ustanovení §u 8 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák., dle něhož musí býti soukromé listiny, vydané v jiné zemi tuzemska, než kde má sídlo soud, jenž k vyřízení právní záležitosti jest příslušný, soudně neb notářsky ověřeny, aby tvořily plný důkaz. Plná moc Augustina D-a byla vydána v Brně, tedy na Moravě, rejstříkový soud jest v Praze, tudíž v Čechách a jest proto v tomto směru příkaz §em 8 cit. zák. odůvodněn. Naproti tomu není zákonného podkladu pro příkaz, by i plná moc, vydaná Věnceslavou Č-ovou v Praze dne 19. února 1923 Dru Václavu Č-ovi byla soudně neb notářsky ověřena. Takového ověření nevyhledává se zejména ani při zřízení notářského spisu (§ 69 not. řádu), vyjímaje ovšem případ, kdy notářský akt má býti vykonatelným (§ 3 not. řádu), o což však zde nejde. Stěžovatelka napadá dále usnesení rekursního soudu ze dne 18. června 1924. jímž bylo potvrzeno usnesení rejstříkového soudu ze dne 27. května 1924, kterým jí bylo uloženo, aby ve smyslu §u 12 čís. 4 společenské smlouvy vykázala usnesení valné hromady o udělení prokury Bohuslavu K-ovi. Také tento příkaz jest ve zřejmém rozporu se zákonem. Dle §u 35 čís. 4 zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák. přísluší valné hromadě, by se usnesla o tom, zda smí býti udělena prokura nebo obchodní plná moc k vedení celého provozu. § 28 (2) zákona stanoví, že, nemá-li společenská smlouva jinakého ustanovení, mohou zříditi prokuristu jen všichni jednatelé, odvolati prokuru třeba jen jediný z nich. Již z těchto zákonných předpisů plyne jasně, že valná hromada se usnáší jen zásadně, zda má býti prokura zřízena, a že ustanovení prokuristy zůstaveno jest jednatelům, pokud společenská smlouva nemá předpisu odchylného. **V tomto případě nemá společenská smlouva zvláštního ustanovení, naopak kryje se doslov §u 12 čís. 4 v podstatě s doslovem zákona (§ 35 čís. 4 zákona o společnostech s ručením obmezeným).** Z §u 2 společen-

ské smlouvy, pojednávajícího o znamenání firmy, kde se činí zmínka také o prokuristovi, nelze dovozovati, že jím byla stanovena přípustnost prokury, nýbrž ustanovení toto upravuje jen znamenání firmy pro případ, že dojde ku jmenování prokuristy na základě zásadního usnesení valné hromady dle §u 12 čís. 4 společenské smlouvy. Poněvadž v uvedených dvou směrech zřejmě byl porušen zákon, jest dovolací rekurs co do této části napadeného usnesení v §u 16 čís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. opodstatněn.

Čís. 4178.

Nárok smluvního úředníka ministerstva na služební požitky lze vymáhati pořadem práva, třebas by se domáhal nouzových výpomocí, poskytnutých státním zaměstnancům zákonem ze dne 25. listopadu 1920, čís. 625 sb. z. a n.

Zákon ze dne 25. listopadu 1920, čís. 625 sb. z. a n. o nouzových výpomocích státních zaměstnanců nevztahuje se na smluvní státní zaměstnance.

Bývalý revident ministerstva pro zásobování lidu nemůže se domáhati náhrady toho, co mu ušlo, ježto nebyl vysílán na komise, pak-li mu komise nebyly smlouvou zaručeny.

(Rozh. ze dne 24. září 1924, Rv I 952/24.)

Žalobce byl smluvním zaměstnancem ve službách ministerstva pro zásobování lidu, výpověď měl ujednánu čtvrtletní. Později byl přidělen službou Státnímu obilnímu ústavu a dne 15. května 1921 dostal výpověď ku dni 30. června 1921. Žalobce domáhal se na státu jednak platu za měsíce červenec až září, kterýžto nárok stát uznal. Kromě toho domáhal se žalobce na státu zaplacení 4.000 Kč, ježto nebyl od 1. června 1921 do 30. září 1921 vysílán na služební cesty, na nichž si mohl ušetřiti měsíčně 1.000 Kč, a konečně zaplacení 2.880 Kč, ježto mu nebyla za čas od 1. listopadu 1920 do 30. září 1921 vyplacena nouzová výpomoc, přiznaná všem státním zaměstnancům zákonem ze dne 25. listopadu 1920, čís. 625 sb. z. a n. Žalovaný erár vznesl proti nároku na zaplacení 2.880 Kč námitku nepřípustnosti pořadu práva, již procesní soud prvé stolice usnesením, pojatým do rozsudku zamítl z těchto důvodů: Poměr žalobce jako smluvního zaměstnance ke státu opírá se o služební smlouvu, tedy důvod soukromoprávní, a tato povaha zachovává se pro všecky služební nároky žalobcovy, tedy i ohledně žalobcem požadované nouzové výpomoci, a proto musela býti námitka nepřípustnosti pořadu práva, vznesená ohledně tohoto nároku, zamítnuta. Ve věci samé pak co do nároků na zaplacení 4.000 Kč a 2.880 Kč procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud nevyhověl odvolání a uvedl mimo jiné v důvodech: Pokud jde o přiznání náhrady 4.000 Kč, jež by byl žalobce ušetřil z diet od doby, kdy byl neprávem propuštěn, tedy za dobu od 1. června do 30. září 1921, odvozuje tento náhradní nárok z té skutečnosti, že jako revident státní revisní kanceláře měl denní diety ve výši 80 Kč mimo placeného jízdného II. třídy, že býval na cestách měsíčně nejméně 20 dnů, jezdil III. třídou a tím ušetřil nejméně měsíčně 1.000 Kč, a dovolává se k opodstatnění tohoto nároku smlouvy s ministerstvem pro zásobování lidu. Avšak ze smlouvy ze dne 11. října 1919 nárok takový odvoditi nelze. V dekretu tom je stanoveno, že služné vyměřuje se žalobci dle IV. platové třídy, platné pro revidenty Zemských revisních kanceláří při Státním obilním ústavu a jeho odbočkách. Žalobce sám uvádí, že toto služné sestávalo ze základního měsíčního platu 600 Kč, přídavků 450 Kč a 4 Kč, celkem z pevného platu 1.054 Kč měsíčně. O tom, že byl žalobce přijat k cestování, že mu byly zaručeny cestovní diety a určitý počet cestovních dnů v měsíci, není v dekretu zmínky. Tvrzení žaloby, že bylo žalobce po dobu trvání služebního poměru používáno k cestování a že v tomto případě denní diety činily 80 Kč, nebylo žalovanou stranou napadeno. Popřeno však bylo, že mu nárok takový za ony 4 měsíce přísluší a že by si byl za tu dobu ušetřil 4.000 Kč. Správně uvedl soud prvý, že cestovní diety jsou odměnou za výkon cestovní a k úhradě větších nákladů na živobytí, vyvolaných pobytem mimo služební působiště a že jejich vznik jest také podmíněn předsevzetím skutečné vykonané jízdy. Nárok na diety vzchází tedy až po vykonání cesty. Žalobce neprokázal, že byl přijat k cestování, neprokázal a prokázati vůbec nemůže, že by ho bylo po ony 4 měsíce musilo býti použito k cestování a to po tolik dnů v měsíci, jak tvrdí. Ze smlouvy tedy nemůže žalobce náhradní nárok dovoditi. Nemůže jej však dovoditi ani ze zákona. Zde přicházelo by v úvahu ustanovení §u 1162 b) obč. zák., dle něhož příslušela by žalobci za onen čas nejen mzda, nýbrž také škoda, kterou utrpěl; v tomto případě musil by si dáti zaúčtovati na svůj vrub vše, co ušetřil, nekonav služeb, nebo co si vydělal jinak, nebo čeho si schválně nevydělal, ač mohl. O důkaz těchto skutečností se žalobce ani nepokusil a nemohl prokázati škodu také proto, že obdržel od Státního obilního ústavu odstupné, rovnající se šesteronásobné výši celkového měsíčního platu. Co se týče konečně nároku na nouzové výpomoci 2.880 Kč, opírá žalobce tento nárok o zákon ze dne 25. listopadu 1920, č. 625 sb. z. a n., a resoluci poslance Kříže. Ze zák. č. 625 (§ 1) plyne však zřejmě, že ustanovení jeho se nevztahují na smluvní zaměstnance. To plyne také zřejmě z resoluce poslance Kříže, která měla právě za účel, by výhody, které oním zákonem zaručeny jsou státním zaměstnancům, zařaděným i nezařaděným, poskytnuty byly i tak zvaným smluvním státním zaměstnancům. Resoluce ta byla sice přijata, ale nemá moci zákona, neváže vládu, nýbrž ponechává jí na vůli, zda chce ustanovení její prováděti, či nikoliv.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Rozhodnutím nižších stolic, že pořad práva přípustný jest, je dovolací soud vázán nehledě ani k tomu, že rozhodnutí to je správné. Ve věci samé: Co se týče diet, nepřísluší tyto žalobci za výpovědní dobu z toho důvodu, že mu smlouvou nárok na provádění revisí nebyl vyhrazen a diety nebyly v ní za součást jeho služebních požitků pozna-

čeny. Lze tu poukázati k tomu, že sám zákonodárce v zákoně o obchodních pomocnících na věc takto pohlíží, stanově, že odměna jen tehdy se určuje podle místní zvyklosti, když nebyla smlouvou vyjednána (§ 6), z čehož jde, že, byla-li vyjednána, jest rozhodným toliko obsah vyjednání, dále stanově, že, má-li se krom běžného služného (§ 15) platiti ještě provise nebo dividenda, musí to býti vymíněno (§ 10 a § 14: »bylo-li vymíněno« atd.), což zajisté platí tím spíše v tom případě, kterého zákon o obchodních pomocnících ani nezná, když totiž se diety měly pokládati za část požitků — a ne tedy pouze za náhradu nákladů a zaměstnanec měl tedy přímo míti právní nárok na jisté množství komisí, aby mu tak výtěžek z diet byl zajištěn. Musí tedy i žalobcova smlouva s ministerstvem, ač pod zákon o obchodních pomocnících nespadá, býti vykládána v tom smyslu, že žalobce má právo jen na ty požitky, jež mu smlouvou, ať písemnou, nebo ústně, zaručeny byly; tu však sám netvrdí, že smlouvou byly mu komise zaručeny (roz. určité minimální množství) a diety tedy že musí platiti za vymíněnou část požitků, nýbrž opírá se a může se opírati jen o tom, že komise a tudíž i diety fakticky měl. Tím však nevznikl ještě pro stát žádný závazek, neboť není tu podmínek ani pro konkludentní jeho převzetí (§ 863 obč. zák.), tím méně výslovné přislíbení, k čemuž doložiti dlužno, že dle ustanovovacího dekretu ze dne 11. října 1919 jmenován byl revidentem Státní revisní k a n c e l á ř e, takže ani z ustanovení jeho nevyplývalo, že služba jeho záležeti bude v komisích, mohlať záležeti též jen v práci kancelářské. Velmi závažné však jest i to, že žalobce dostal výpověď, protože kancelář, v které ustanoven byl, přestala býti složkou ministerstva zásobování, byvši opět přičleněna k Obilnímu ústavu (výpovědní dekret ze dne 30. dubna 1921), takže ministerstvo to nemohlo ho již zaměstnávati, ba žalobce sám v žalobě dokonce praví, že zrušen byl docela Obilní ústav. Tu se dlužno tázati, kdyby bylo ministerstvo žalobce podrželo po celou příslušnou výpovědní dobu ve službě, tedy až do konce září 1921, jak by mu bylo mohlo přidělovati komise, když žádných již nebylo? Nebo bylo by mu mělo snad diety vypláceti bez komisí, úplně zdarma. Zřejmo, že tento nárok žalobcův vede k nemožnosti. Budiž konečně odvětěno i na výši denní diety 80 Kč, z které dovolatel vyvozuje závěrek, že prý byla vyměřena proto tak vysoko, protože služné bylo nízké a měla je tedy doplňovati. Avšak 80 Kč denně na stravu a nocleh od konce roku 1919 do dubna 1921 nebylo nikterak nic nadměrného, nýbrž naopak velmi skrovného, takže na ušetření se nepočítalo. Dovolání drží dále pořád ještě i důvod, že správce ministerstva zásobování vůči deputaci organisace revidentů prohlásil, že propuštění revidenti obdrží za ušlé diety náhradu. Tomuto vývodu ovšem těžko čeliti lze námitkou, které užívá odvolací soud, že slib takový neváže, ježto se nestal přímo vůči oprávněné osobě, neboť jak sám odvolací soud uvádí, tvrdil žalobce, že deputace jednala ve věci té po dané výpovědi jménem všech vypovězených revidentů, tedy také jménem žalobce. Avšak důležito jest, že jde o náhradu, na kterou revidenti neměli právního nároku, v právním smyslu tedy o dar, třeba že z uznalosti a se zřetelem na vykonané služby (§ 940 obč. zák.). Konečně nemůže žalobce žádati ani nouzové přídavky. Neboť skutečně do zákona ze dne 25. listopadu 1920, čís. 625 sb. z. a n., nelze vkládati, že se chtěl vztahovati i na státní zaměstnance smluvní, a to proto, že tito měli možnost při vyjednávání smlouvy k drahotním poměrům přihlížeti a smlouvou samou přiměřené platy si vymíniti, což zvláště platí i o žalobci, jenž vstoupil v smluvní poměr v říjnu 1919, kdy drahota již řádila, pokud se týče mohli pravidelně užíti práva výpovědi, zdály-li se jim platy jich nedostatečné, a mohli se jinde lépe zaopatřiti, kdežto státní zaměstnanci ustanovení mimosmluvně takové možnosti neměli, a právě to bylo důvodem zákona, jenž jim nouzovou výpomoc přiznal. V ostatním, pokud se týče resoluce poslance Kříže, odkazuje se na důvody odvolacího soudu, jenž už vysvětlil, že i ony dokazují, že zákon nechtěl se vztahovati na zaměstnance smluvní.

Čís. 4179.

Vykonavatel poslední vůle nemá vlivu na zjištění pozůstalostního jmění v pozůstalostním řízení (inventurou). Ani odkazovníku nepřísluší v zásadě účast při zřízení inventáře.

Vykonavatel poslední vůle nemůže učiniti návrh na oddělení pozůstalosti dle §u 812 obč. zák.

Ku oddělení pozůstalosti ve smyslu §u 812 obč. zák. nestačí, že dědici jsou největšími dlužníky pozůstalosti a že spravují pozůstalost neobezřetně.

Okolnost, že pozůstalostní jmění nevystačí ku krytí všech odkazů, není na závadu, by pozůstalost nebyla odevzdána dědicům.

Potvrzení ohledně knihovního převodu odkázané nemovitosti (§ 178 nesp. říz.) lze vydati teprve po odevzdání pozůstalosti.

(Rozh. ze dne 24. září 1924, R II 278/24.)

Do usnesení pozůstalostního soudu, jímž byl přijat k soudu opravený inventář a jímž zamítnut byl návrh odkazovnice a vykonatele poslední vůle, by bylo povoleno oddělení jmění a pozůstalost byla dle §u 726 obč. zák. odevzdána poměrně odkazovníkům, nebo byla jim odevzdána právem věřitelským ve smyslu §u 73 nesp. říz., jakož i další návrhy těchže, stěžoval si vykonavatel poslední vůle i odkazovnice. R e k u r s n í s o u d stížnostem nevyhověl. D ů v o d y: Rozhodnutí o přijetí inventáře k soudu jest jak pro vykonatele poslední vůle, tak i pro odkazovnici bez právního významu a nemohou se proto jím cítiti stíženými. Pokud se týče vykonavatele poslední vůle, jest jeho právní postavení vymezeno §em 816 obč. zák. Dle něho má jako zmocněnec zůstavitelova nařízení sám vykonati nebo liknavého dědice k jich výkonu poháněti. Již tento výraz poukazuje k tomu, že se tak může v případě odporu dědiců státi jedině sporem. Následkem toho nelze vykonavateli přiznati další oprávnění, zejména nelze mu přiznati postavení, rovnající se onomu dědických účastníků. Proto nemůže míti vlivu na zjištění pozůstalostního jmění v pozůstalostním řízení, jež se děje inventurou. Názoru tomuto neodporuje ustanovení §u 95 nesp. říz., které předpisuje, že vykonatel poslední vůle má býti k inventuře předvolán. Tím se mu zajišťuje jen postavení účastníka řízení a to za tím účelem,

by mohl posouditi, zda pozůstalé jmění a dluhy byly správně zjištěny, poněvadž to pro posouzení, zda a pokud ustanovení poslední vůle jsou splněna, má proň význam. V případě, že by se dědici při spisování inventury dopustili něčeho, co se příčí výkonu zůstavitelovy vůle, jest na něm, by sporem přinutil je k splnění poslední vůle. Ani odkazovníku nelze takové postavení přiznati. Neboť odkazovník jest věřitelem pozůstalosti a může uplatňovati své právo pouze jako takový sporem, nebylo-li v řízení pozůstalostním docíleno dohody mezi ním a dědicem. V řízení pozůstalostním může hájiti své zájmy jen, pokud mu zákon výslovně taková oprávnění propůjčuje. Ohledně jeho účastenství při sepsání inventury však zákon neobsahuje, vyjmouc případ §u 812 obč. zák., o který tu dosud nešlo, žádného ustanovení. Tomu nasvědčuje § 95 nesp. říz., dle něhož jest k inventuře předvolati pouze dědice, aniž děje se tam zmínka o odkazovnících. Tito zahrnuti jsou mezi věřitele, které však jest předvolati jen, když povoleno bylo oddělení pozůstalostního jmění od jmění dědicova.

Pokud jde o oddělení jmění, jest předně poukázati k tomu, že návrh ve smyslu §u 812 obč. zák. mohla učiniti pouze odkazovnice, nikoliv též vykonavatel poslední vůle. Následkem toho nemůže tento v té příčině napadati tuto část usnesení. Odkazovnice odůvodňuje návrh dle §u 812 obč. zák. tím, že hrozí jí nebezpečí značných škod z toho, že dědicové mají správu pozůstalosti. Tu jest v prvé řadě poukázati k tomu, že při rozhodnutí o onom návrhu jest bráti jen zřetel na škody, které by povstati mohly ze smísení pozůstalosti se jměním dědiců. Avšak důvody, jež pro to uvádí, nejsou s to, aby takové nebezpečí prokázaly. Okolnost, že dědici jsou největšími dlužníky pozůstalosti, sama o sobě jest nerozhodnou. Tomu, že proto nemají zájmu na brzkém ukončení pozůstalostního řízení a že je zúmyslně prodlužují, může odkazovnice čeliti tím, že vzhledem k tomu, že odkaz její jest již dávno splatný, může bez ohledu na ukončení pozůstalostního řízení sporem dědice přinutiti ku splnění odkazu. Pokud se týče odkázané jí nemovitosti, není pro ni toho nebezpečí již vzhledem k tomu, že dle poslední vůle má jí býti odevzdána hned po úmrtí zůstavitele, takže může toto právo sporem již uplatňovati. Že dědici snad nechtějí ji zkrátiti v míře úrokové, nemůže odůvodniti ono nebezpečí. Neboť také v této příčině může odkazovnice nastoupiti pořad práva. Že dědici při správě pozůstalosti nepočínají si s patřičnou obezřetností, není důvodem ve smyslu §u 812 obč. zák. Neboť to nemá příčinu ve smísení obou podstat. Zákon má na mysli pouze nebezpečí, hrozící z toho, že dědicové, smísivše pozůstalostní jmění se svým, mohli by ho použíti ku krytí vlastních závazků a tím odkazovníku odejmouti možnost, na nich se se svými nároky hojiti. To mohlo by se státi zejména, kdyby majetkový stav dědiců byl špatným. Okolnosti této však odkazovnice ani v návrhu, ani ve stížnosti netvrdí. Totéž platí i o tom, že dědici žádají náhradu útrat zastupování a odměnu, poněvadž proti těmto nárokům jest odkazovnice chráněna pořadem práva. Odkazovnice spatřuje nutnost oddělení a ustanovení opatrovníka v tom, by se opatrovník postaral o to, by zůstavitelova pohledávka proti firmě E. byla u některé banky složena a aby na ní vymohl žalobou zadržený peníz s úroky. K tomu však není třeba, by byl zřízen opatrovník, nýbrž odkazovnice sama, jak již bylo řečeno, může splnění svých odkazů na dědicích vymáhati sporem. Poněvadž může tak učiniti bez ohledu na stav pozůstalostního řízení, nemá pro ni významu vyměření dávky z majetku a zjištění dluhů pozůstalostních, to tím méně, když dle poslední vůle veškeré odkazy mají býti prosty poplatků a útrat. Nesprávným jest konečně názor stěžovatelů, že soudce mohl tu užíti obdoby §u 726 obč. zák. Neboť ustanovení to jest výjimečné a nemůže již proto na jiné případy, než které jsou v něm výslovně uvedeny, býti rozšiřováno. Oba bratři zůstavitelovi byli v poslední vůli povoláni za dědice a také se k pozůstalosti přihlásili. Již tím odpadá podmínka pro použití §u 726 obč. zák. Právem nevyhověl první soudce návrhu stěžovatelů, aby pozůstalost byla jure crediti přikázána odkazovníkům. Neboť dle §u 73 nesp. říz. jest to přípustno jen při nepatrných pozůstalostech, u nichž jen nejnutnější dluhy pozůstalostní pravděpodobně budou uhraženy. Podmínek těchto zde není a nemůže ustanovení toho jako vyjimečného býti obdobně použito. Ani návrhu stěžovatelů, by pozůstalostní soud nařídil firmě E., by předložila výpis z knih, a aby prokázala, že cenné papíry uložila u banky, nelze vyhověti, poněvadž pozůstalostní soud nemůže v mimosporném řízení vydati takové nařízení osobě třetí, na řízení nesúčastněné. Okolnost, že pozůstalostní jmění nevystačí ku krytí všech odkazů, nikterak nevadí odevzdání pozůstalosti dědicům. Neboť odevzdací listinou dle §u 174 nesp. říz. odevzdává se pozůstalost dědicům, kteří své dědické právo řádně vykázali a požadavky §u 149 nesp. říz. splnili, najmě i povinnosti, jím zůstavitelem uložené. Z toho plyne, že povinnosti tyto mají býti splněny před odevzdáním a že splnění jejich není nikterak vázáno pozůstalostním řízením. Odkazovník jako věřitel může bez ohledu na stav projednání svého nároku se domáhati buď na pozůstalosti, buď na dědicích. Proto správně první soudce veškeré návrhy stěžovatelů, které se dotýkaly těchto otázek, odmítl. To zejména platí ohledně vypočtení srážek odkazů. Poněvadž odkazovnice a vykonavatel poslední vůle nemají postavení dědiců, neměl pozůstalostní soud příčiny zabývati se návrhem odevzdací listiny, od nich předloženým. Potvrzení ohledně knihovního převodu odkázané nemovitosti nebylo lze dle §u 178 nesp. říz. vydati, poněvadž tento § předpokládá, že pozůstalost byla již odevzdána. V té příčině však z odkladu ve vydání odevzdací listiny nemůže se odkazovnici státi újma, poněvadž dědici bez účasti pozůstalostního soudu nemohou s nemovitostí touto nakládati.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Návrhy stěžovatelů byly nižšími soudy souhlasně zamítnuty. Tato souhlasná usnesení mohla by dle §u 16 patentu o mimosporném řízení býti změněna nebo zrušena pouze tehdy, kdyby obsahovala zřejmé nezákonnosti, zmatečnosti anebo rozpory se spisy. Zmatečnosti nebo rozporu se spisy zde není, a stěžovatelé těchto důvodů ani neuplatňují a omezují se na výtku zřejmé nezákonnosti, než neprávem. Vývody rekursního soudu, zejména o právním postavení vykonavatele závěti a

o oddělení pozůstalostního jmění od jmění dědicova, dále o tom, že nelze odevzdati pozůstalost odkazovníkům přes to, že pozůstalostní jmění po případě nestačí ku krytí všech odkazů, dále, že v pozůstalostním řízení nemá významu návrh odevzdací listiny předložený stěžovateli, a že potvrzení o knihovním převodu odkázané nemovitosti předpokládá, že pozůstalost byla již odevzdána, souhlasí s právními zásadami v §§ 726, 812 a 816 obč. zák. a § 2, čís. 1 a 7, 73, 95, 149, 174 a 178 patentu o mimosporném řízení. Neprávem poukazují stěžovatelé na ustanovení §u 690 obč. zák., že dědic, je-li celá pozůstalost vyčerpána odkazy, má pouze nárok na náhradu výdajů, učiněných ve prospěch pozůstalosti, a na odměnu za svou námahu. Stěžovatelé přehlížejí, že dědic zůstane přes to dědicem ve smyslu § 532 a násl. obč. zák. a nepozbývá nároku na formální odevzdání pozůstalosti ve smyslu §§ 797 a 819 obč. zák. a §§ 174 a násl. patentu o mimosporném řízení. Okolnost, že zůstavitel ponechal ve své závěti odkazovnici Heleně B-ové volbu banky, u které má býti uložen odkaz, nepadá na váhu, neboť pro rozhodnutí o návrhu na oddělení pozůstalostního jmění od jmění dědicova jsou směrodatny předpisy §u 812 obč. zák. a nikoliv obsah závěti. Jinak poukazují se stěžovatelé na správné důvody napadeného usnesení, jež odpovídají skutkovému a právnímu stavu věci a nebyly nikterak vyvráceny vývody mimořádného dovolacího rekursu.

Čís. 4180.

Nebylo-li v rozepři řádně pokračováno (§ 1497 obč. zák.), najmě ponecháno-li řízení po drahnou dobu v klidu, jest k věci hleděti tak, jako kdyby žaloba nebyla bývala vůbec podána.

(Rozh. ze dne 24. září 1924, Rv II 342/24.)

Žalobce domáhal se na eráru náhrady škody pro poškození zboží za dopravy. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl a uvedl v důvodech: Nenastalo-li poškození ani úmyslně, ani hrubou nedbalostí — žalobkyně ani netvrdí, že tomu tak bylo, — platí dle §u 98/1 žel. dopr. ř. ustanovení, že nároky ze ztráty a poškození zboží promlčují se v jednom roce, při čemž podáním reklamace se promlčení staví (§ 98 (2) žel. dopr. ř.), a dle §u 98 žel. dopr. ř. a § 1497 obč. zák. přerušuje se promlčení podáním žaloby, ač-li se ve sporu řádně pokračuje. Námitce promlčení, uplatněné žalovaným erárem, nelze upříti oprávněnosti. Zboží bylo dodáno žalobkyni dne 3. února 1920, žalobkyně podala reklamaci dne 8. února 1920 o náhradu škody, která byla zamítnuta rozhodnutím ředitelství státních drah ze dne 23. dubna 1921. Jednoroční promlčecí lhůta počala běžeti dnem 4. února 1920 a běžela do 8. února 1920, kdy reklamace byla podána. Po té bylo promlčení zastaveno až do 23. dubna 1921, kdy počalo dále běžeti. Až do podání žaloby dne 14 srpna 1921, jímž bylo promlčení dle §u 1497 obč. zák. přerušeno, uplynuly 4 + 112, celkem 116 dnů. Ač v řízení bylo na to řádně pokračováno až do 30. ledna 1923, nastal potom od tohoto dne klid řízení až do 6. září 1923, kdy podal žalovaný erár návrh na opětné pokračování ve sporu (dne 7. září 1923). Řízení odpočívalo po 219 dnů. Dohromady tedy 335 dnů, což by nebyl celý rok. Vzhledem však k tomu, že klid řízení nelze považovati za řádné pokračování ve sporu, stává se přerušení promlčení, nastavši podáním žaloby, bezúčinným a věc jest posuzovati tak, jako by žaloba nebyla vůbec podána a promlčení nebylo přerušeno bývalo. Jest proto promlčecí lhůtu počítati od 23. dubna 1921, dne odmítnutí reklamace, nehledě ani ke 4 dnům od 4. do 8. února 1920. Od 23. dubna 1921 uplynuly více než 2 roky a tedy také více než 1roční lhůta promlčecí, která dávno prošla. I když tedy nárok žalobkyně na náhradu aspoň částečné škody byl odůvodněn v době podané žaloby, zanikl promlčením. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Podáním žaloby přerušuje se promlčení jen pod podmínkou, že bude ve sporu řádně pokračováno. Ne-li, podání žaloby účinku toho nemá (§ 1497 obč. zák.). Jest zjištěno, že odvolatelka ponechala při roku dne 30. ledna 1923 řízení v klidu, po 3 měsících ho neobnovila a že jednání obnoveno bylo teprve k návrhu žalovaného eráru, podanému dne 7. září 1923. Nelze proto říci, že žalobkyně ve sporu řádně pokračovala, když téměř po 8 měsíců bez nutkavé příčiny ponechala řízení v klidu. Ovšem klid řízení by o sobě a v každém případě nepůsobil nedostatku řádného pokračování v rozepři. Bylo-li klidu potřebí, na příklad ke smírnému vyřízení, nebo kdyby i z jiných důvodů bylo ponechání řízení v klidu omluvitelno a odůvodněno, nebrání chodu řízení tak, by nebylo lze říci, že se nepokračuje řádně. Tomu však v tomto případě tak nebylo. K ujednání smíru se žalovaným erárem zajisté stačila tříměsíční lhůta, po kterou nebylo lze spor obnoviti a, neučinila-li po jejím uplynutí žalobkyně návrhu na znovuzahájení řízení, nepokračovala ve sporu řádně. Proto podáním žaloby přerušení promlčení nenastalo a jest správným náhled prvního soudu, že žalobní nárok je promlčen, protože do obnovení sporu uplynul více než rok. Nelze také přisvědčiti názoru odvolatelky, že se doba klidu řízení včítá jenom do doby promlčecí. Pro to zákon neposkytuje pražádné opory. Nerozhoduje při posouzení otázky promlčení, zda zástupce žalovaného eráru slíbil žalobcovu zástupci, že sporu neobnoví. Tato okolnost jest novotou, v prvé stolici nepřednesenou a nelze proto na ni vzíti zřetele. Ale i kdyby byla správnou, neměnilo by to ničeho na promlčení nároku a šlo by nejvýše jen o posouzení otázky eventuelní náhrady škody pro nedodržení slibu, o kterou se však v tomto sporu nejedná.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalující firma opřela dovolání o dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. a spatřuje nesprávné právní posouzení v tom, že jednoroční zákonné promlčení zažalovaného nároku nebylo uznáno za přerušené podáním žaloby. Odvolací soud odůvodnil své rozhodnutí klidem řízení, který nastal dne 30. ledna 1923 dohodou stran a pominul teprve 7. září 1923 na návrh žalovaného eráru, dále poukazem na předpis §u 1497 obč. zák.,

že, má-li býti žalobou promlčení přerušeno, musí býti ve sporu řádně pokračováno. Nejvyšší soud nemůže než přistoupiti k právnímu posouzení odvolacího soudu. Logický výklad §u 1497 obč. zák., který jest dle §u 6 obč. zák. jedině rozhodným, nepřipouští, aby se mu dával jiný smysl, než který mu daly oba nižší soudy. Podání žaloby přerušuje sice promlčení, ale jenom pod tou podmínkou, že bude ve sporu řádně pokračováno. Neděje-li se tak, má nečinnost žalobcova týž následek, jako zamítnutí žaloby, promlčení se má pokládati za nepřerušené. Názor, že ponechání rozepře v klidu má ten účinek, že promlčecí lhůta opět počne běžeti, nelze srovnati s doslovem §u 1497 obč. zák. Zákon rozeznává přerušení promlčení od stavení promlčení. Jenom při stavení promlčení může po odpadnutí skutečnosti promlčení stavící dříve započaté již promlčení pokračovati. Zvláštní zákony přikládají některým soudním úkonům stran takový, promlčení stavící účinek. V řízení upomínacím staví návrh na vydání platebního rozkazu promlčení, byl-li proti platebnímu rozkazu podán odpor. (§ 13 odstavec druhý zákona ze dne 27. dubna 1873, čís. 67 ř. zák.), v řízení úpadkovém staví se přihláškou promlčení pohledávky, byla-li při zkušebním roku popřena (§ 9 (2) konk. ř.). O žalobách není takového předpisu, § 1497 obč. zák. přikládá jim jen účinek promlčení podmínečně přerušující, takže se buď prošlá již promlčecí lhůta stane bezúčinnou nebo promlčení se pokládá za nepřerušené. Nelze souhlasiti ani s názorem, že při ponechání rozepře v klidu počala promlčecí lhůta běžeti znovu. Podle prvních odstavců předpisů shora citovaných jest tomu tak v řízení upomínacím, vešel-li platební rozkaz v moc práva, a v řízení úpadkovém, bylo-li úpadkové řízení zrušeno. Podle §u 1497 obč. zák. nemá podání žaloby, nepokračoval-li žalobce řádně ve sporu, na počaté již promlčení vlivu, toto pokračuje dále, jako by žaloba nebyla podána. Rozhodnutí sporu záleží tedy jenom na rozřešení otázky, zda pokračoval žalobce podle §u 1497 obč. zák. řádně ve sporu, ponechav řízení přes sedm měsíců v klidu. Při tom lze ponechati stranou, zda každý klid řízení třeba již pokládati za procesní nečinnost. Klid řízení nebyl dne 30. ledna 1923 ujednán na určitý čas, podle §§ů 168 a 169 c. ř. s. mohlo býti řízení již po třech měsících, tedy 30. dubna 1923 opět zahájeno. Žalobkyně neučinila po tomto dni takového návrhu, řízení bylo opět zahájeno teprve dne 7. září 1923 na návrh strany žalované. Ponechání rozepře v klidu i po 30. dubnu 1923 nelze srovnati s příkazem zákona, aby, kdo chce promlčení přerušiti žalobou, pokračoval řádně ve sporu. Žalobkyně nesplnila podmínky, pod kterou zákon přiznává žalobě vliv na počaté promlčení, lhůta promlčecí musí býti proto počítána tak, jakoby žaloba nebyla podána, a nárok žalobkyně byl uznán za promlčený právem. Pro toto právní posouzení rozepře jest bez významu důvod, z jakého došlo dne 30. ledna 1923 k ponechání rozepře v klidu a nelze se jím zabývati.

Čís. 4181.

Odevzdání listiny, prokazující zastavení, nestačí zpravidla k symbolickému odevzdání zastavených věcí. Připevnění známek není pouhou opatrností, nýbrž podmínkou vzniku zástavního práva, nestalo-li se odevzdání žádným znamením jiným, a to nejen v poměru k třetím osobám, nýbrž i v poměru k zastaviteli.

Úpadková podstata není týmž právním podmětem jako úpadce.

(Rozh. ze dne 24. září 1924, Rv II 440/24.)

Žaloba Pozemkového ústavu v O. na úpadkovou podstatu firmy Č., by bylo zjištěno, že žalobci přísluší zástavní právo na movitostecn firmy Č., v žalobě jednotlivě uvedených, že má přednostní nárok na vydání útržku za ony věci, a že žalovaná jest povinna vydati žalobci útržek, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalující nemá pro sebe zákon, nýbrž jen rozhodnutí býv. víd. nejv. soudu ze dne 25. dubna 1901, čís. 1731 Gl. U. II 1393, s nímž však souhlasiti nelze, protože se příčí zákonu. Neboť není pravda hned to, že odevzdání listiny, kterou jest zastavení, t. j. důvod zástavního práva prokázán, stačí k symbolickému odevzdání, nýbrž vyžaduje se listina, která prokazuje zastavitelovo vlastnictví (§ 452, 427 obč. zák.) a umožňuje věřiteli, kterému byla odevzdána, zastavenou věc na ni vyzvednouti a ve svou detenci vzíti, jako na př. skladní list pokud se týče skladní zástavní list (§ 17—25 zák. o veř. skladištích ze dne 28. dubna 1889, čís. 64 ř. zák.). Dále jest nesprávno, praví-li se tam, že symbolickým odevzdáním jest jednak odevzdání znameními, jednak odevzdání listinami onoho obsahu, při nichž prý připevnění znamení jest pouhou opatrností, jak prý to § 452 obč. zák. jmenuje, jejíž opomenutí má prý jen ten následek, že třetí osoba může jsoucnosti zástavního práva odporovati — neboť odevzdáním znameními jest dle §u 427, jejž § 452 cituje, každé symbolické odevzdání, jsouc právě jeho domácím výrazem, a zahrnuje v sobě tedy jak odevzdání listinami, tak odevzdání připevněním známek, kterýž výraz citované rozhodnutí neprávem zaměňuje s výrazem »znamení«. Připevnění známek není tedy pouhou opatrností, nýbrž bezpodmínečnou podmínkou vzniku práva zástavního, nestalo-li se odevzdání žádným jiným znamením, na př. tedy listinou uvedené povahy nebo nástroji, umožňujícími výhradnou držbu věci, a není vůbec potřebnou ani z opatrnosti,stalo-li se takovým symbolem jiným. »Opatrnost« §u 452 znamená každý symbol, nejen »známku«, v rozhodnutí nazývanou »znamením« a má význam podmínky. Naprosto chybnou však jest i stěžejní idea rozhodnutí toho, že sluší lišiti poměr zástavního věřitele k zastaviteli a poměr jeho k osobám třetím: v poměru k zastaviteli (smluvníku), že připevnění známek třeba není, avšak zastavitel (dlužník) a jeho úpadková podstata že jsou týž podmět, a že tedy jich třeba není ani v poměru k úpadkové jeho podstatě. Ponévadž jde o věcné právo, které jako práva absolutní působí proti každému druhému stejně, nelze rozeznávati mezi zastavitelem a osobami třetími, nýbrž, aby zástavní právo věřiteli vzniklo, je jak vůči zastaviteli tak vůči každému

třetímu třeba odevzdání zastavené věci. Proto §§ 451 a 452 obč. zák. prohlašujíce, že nestačí k nabytí zástavního práva pouhý titul, tedy také ne pouhá smlouva věřitele se zastavitelem (§ 449), nýbrž že třeba i odevzdání věci — buď hmotného neb aspoň symbolického — nerozeznávají. Neudržitelnost opačného náhledu bude zjevna ihned, myslí-li se případ, že zástavce vlastnictví věci, které věřiteli neodevzdal, dále převedl, tedy věc novému nabyvateli odevzdal (§ 425): tu zajisté nový nabyvatel nabývá vlastnictví volného, břemenem práva zástavního nestiženého, ačkoli jeho věcněprávní posice jako právního nástupce zástavcova musí býti stejná s věcněprávní posicí jeho autora, z čehož jde, že ani autorovo (zástavcovo) vlastnictví právem zástavním stíženo nebylo. Na výsost jasně to stanoví § 430 řka, že zcizil-li vlastník věc dvěma osobám, jedné s tradicí, druhé bez tradice, nabývá věci ten, komu byla odevzdána: ale to musí platiti i tehdy, když ji jednomu zcizil do vlastnictví a druhému zadal jen v zástavu; i tu věcného práva nabyl pouze ten, komu věc odevzdána, kdežto právo druhého zůstalo pouze při obligačním nároku. To je stanovisko občanského zákona, jenž tu stojí na půdě římskoprávní. Naprosto však také pravda není, že úpadková podstata je týž podmět jako úpadce. Vždyť se tu pod úpadkovou podstatou vyrozumívá úpadkové věřitelstvo, jmění dlužníkovo nebylo právním podmětem, dokud dlužník nebyl v úpadku, a není jím ani nyní, když v úpadku je, nebo-li dotčeni býti mohou vždy jen věřitelé, ale ti jsou právě jinými osobami než byl dlužník, a o jejich ochranu právě jde: zastavil-li dlužník věc pouhou smlouvou, aniž by ji odevzdal, nebylo zastavení pro nedostatek publicity zřejmé, právo zástavní nevzniklo; třetí osoby, nynější úpadkoví věřitelé, důvěřujíce v nezatíženost majetku dlužníkova poskytovali mu úvěr a nyní mají ve své důvěře býti zklamáni fikcí, že nejde o ně, nýbrž o úpadkovou podstatu, která prý není jiným podmětem než byl dlužník, a musí prý tedy jeho smlouvu představující titul zástavního práva dodržeti.

Čís. 4182.

Zda vymáhajícímu věřiteli přísluší nárok na náhradu útrat za návrh, aby exekuce byla zastavena z důvodu, že třetí osoby činí nároky, exekuce nepřipouštějící (§ 37 ex. ř.), posuzuje se dle všeobecné zásady §u 75 ex. ř., dle které vymáhající věřitel nemá nároku na náhradu útrat exekučních až do zastavení exekuce sběhlých (v nichž tedy zahrnuty jsou i útraty návrhu na toto zastavení), musela-li exekuce zastavena býti z důvodů, jež mu již při vznesení návrhu na povolení exekuce nebo při počátku exekučního výkonu známy byly.

(Plenární usnesení ze dne 30. září 1924, čís. pres. 674/24.)

Dopisem ze dne 3. června 1924 sdělilo ministerstvo spravedlnosti předsednictvu Nejvyššího soudu toto:

Z kruhů advokátních bylo ministerstvo spravedlnosti upozorněno na to, že není jednotná praxe soudů, pokud jde o náhradu útrat za návrh vymáhajícího věřitele, by exekuce byla zastavena, když třetími osobami byly uplatněny nároky exekuci vylučující podle §u 37 ex. ř.

Proto vyžádalo si ministerstvo spravedlnosti od presidií vrchních zemských soudů v Praze a v Brně podání zprávy, jaká jest v této příčině praxe soudů, jim podřízených, obzvláště rekursních senátů sborových soudů prvé stolice.

Presidium vrchního zemského soudu v Praze podalo zprávu, že rekursní soudy v Čechách většinou mají jen málo příležitosti otázku, o niž jde, rozhodovati, poněvadž rekursy jsou velmi řídké, ale řídí se pak vesměs až na jednu výjimku, kde není jednotnosti, judikátem býv. nejvyššího soudního dvoru ve Vídni ze dne 23. března 1915, čís. 100/15 Pres. (čís. 215) a útraty ty nepřiznávají, ačkoliv namnoze s důvody tohoto judikátu úplně nesouhlasí a nepokládají je za věc úplně vyčerpávající.

Určité okresní soudy míní, že vystačí se s judikátem čís. 215, že jeho důvody jsou přilehavé a správné a že jednotná praxe dle tohoto judikátu jest vždy lepší, než pochybné rozhodování druhých instancí, kdyby se uvažovaly okolnosti jednotlivého případu.

Většina sborových soudů prvé stolice vyslovila přání, hledíc k různé praxi okresních soudů a k různým námitkám proti judikátu činěným, aby otázka, o niž jde, byla znovu přezkoumána československým nejvyšším soudem a vyvoláno nové plenární rozhodnutí.

Vrchní zemský soud v Praze má za to, že námitka, že se vystačí s judikátem čís. 215, byla by jen tehdy správnou, kdyby se praxe tolik od něho neuchylovala. Přes to v obvodech jednotlivých krajských soudů jest značné procento okresních soudů, které útraty ty vůbec nebo za jistých podmínek a okolností přisuzují. Zajímavo jest, že i v obvodech krajských soudů, kde většina soudů se judikátem řídí, přece většina žádá za nové přezkoumání otázky československým nejvyšším soudem. Také v obvodech, kde se presidia vyslovila proti novému přezkoumání otázky, jsou jednotlivé soudy mínění opačného.

Důvody, které se uvádějí pro zachování judikátu čís. 215 a všeobecné jeho užití, kotví podle mínění vrchního zemského soudu nejvíce v praktické stránce věci, že se předejde zbytečnému zkoumání okolností, za jakých vymáhající věřitel o cizích právech zvěděl, zda přes to na zabavení trval, atd. Mimo to se uvádí, že zabrání se způsobem tím rekursům útratovým, které by se vyskytovaly, jakmile by se otázka řešila dle povahy určitého případu. Uplatněna byla i věcnější námitka, že argumentace §u 75 ex. ř. svědčí spíše proti přisouzení útrat, poněvadž zákon v případech tam uvedených odpírá věřiteli nárok na veškeré útraty až do té doby sběhlé, z čehož možno souditi, že zákon nechce v jiných případech ukládati dlužníku náhradu útrat, které nesměřují přímo k uskutečnění práva. Konečně vznesena byla i námitka, že vymáhající věřitel zrušuje exekuci ve vlastním zájmu.

Z těchto důvodů a vzhledem k výsledku konané ankety, doporučuje presidium vrchního zemského soudu v Praze, aby věc byla plenárním senátem nejvyššího soudu znovu přezkoumána.

Presidium vrchního zemského soudu v Brně přiznává, že ani u soudů jeho obvodu není v otázce této jednotné praxe. Podle vyžádaných zpráv řídí se převážná část okresních soudů v praxi judikátem čís. 215. Totéž platí i o rekursních soudech s jednou výjimkou, která útraty zpravidla přisuzuje.

U jednoho krajského soudu různí se názory členů rekursního senátu a není proto jeho praxe dosud jednotna, u jiného nepřisuzuje pak rekursní senát útrat návrhu na zastavení tehdy, byla-li exekuce vedena na určitou věc anebo byla-li vykonána za intervence vymáhajícího věřitele, jinak je přisuzuje.

Jeden sborový soud prvé stolice, který se zásadně a důsledně řídí judikátem čís. 215, upozorňuje, že vyskytují se závažné důvody, které ospravedlňují stanovisko judikátu odporující, uváží-li se, že každá exekuce vyvolána jest chováním se dlužníkovým a že se exekuce provádí na hmotné věci, nacházející se v uschování dlužníka. Je-li výkon exekuce k domáhání práva nutným, nelze návrhu vymáhajícího věřitele na zrušení exekuce následkem práva tvrzeného s třetí strany, odepírati tuto vlastnost.

Většina sborových soudů na Moravě a ve Slezsku vyslovila se sice pro to, aby sporná otázka se stala předmětem uvažování plenárního senátu československého nejvyššího soudu. Přes to má presidium vrchního zemského soudu v Brně za to, že soudy i za dnešního stavu bez nového plenárního rozhodnutí o této otázce mají možnost k mimořádným poměrům toho kterého případu náležitě přihlížeti a podle nich rozhodnouti také odchylně od trvajícího judikátu čís. 215, který úspěšně udržuje přibližnou jednotnost praxe směrem zcela odůvodněným.

Ministerstvo spravedlnosti dovoluje si presidium nejvyššího soudu požádati, aby předložilo otázku, o niž jde, plenárnímu senátu nejvyššího soudu k rozhodnutí.

P l e n á r n í s e n á t, jemuž byla sporná otázka předložena k rozhodnutí, zodpověděl ji právní větou v záhlaví uvedenou.

D ů v o d y:

Věc má se takto:

§ 83 vládní předlohy (nyní § 75 zákona) zněl:

»Bylo-li exekuční řízení

a) zastaveno z nějakého důvodu uvedeného v §u 38 čís. 1—3, anebo

b) musilo-li býti zastaveno z jiného důvodu, jenž vymáhajícímu věřiteli již při vznesení návrhu na povolení exekuce neb při počátku výkonu exekuce znám byl,

nemá vymáhající věřitel nároku na náhradu veškerých útrat až do zastavení sběhlých«.

V §u 38 čís. 1—3 zde ad a) citovaném obsažen byl pod čís. 1 předpis, nalézající se nyní v zákoně v §u 39 čís. 1 a pod čís. 2 a 3 citovány byly předpisy §§ 33, 34 a 35 (excisní nárok), to jest nynějších §§ 35, 36 a 37 (excisní nárok), a dle motivů právě proti tomuto podřadění případu §u 35 nyní 37 pod ustanovení a), tudíž proti tomu, aby vymáhajícímu věřiteli o d e p ř e n byl z á s a d n ě a b e z v ý j i m e č n ě nárok na náhradu útrat, zastavena-li exekuce proto, že třetí osoby mají nároky excisní, zdvihl se odpor, jejž výbor uznal za oprávněný z důvodů v motivech uvedených, jež ostatně jsou pro každého soudného praktika na snadě, pročež se zde neuvádějí a pouze na motivy se odkazuje, a tak došlo to, jak motivy provádějí, k tomu, že v zákoně, t. j. v nynějším §u 75 citace ad a) změněna tak, že případ §u 35, nyní tedy §u 37 zákona neboli případ z a s t a v e n í z d ů v o d u n á r o k u e x c i n d a č n í h o byl z ní a tudíž z ustanovení ad a) vymítěn, a to, jak motivy výslovně vytýkají, schválně za tím účelem, aby spadal pod všeobecné pravidlo ad b).

Platí tedy nyní pro něj ustanovení b). Judikát čís. 215 býv. c. k. nejvyššího soudu tedy přímo odporuje úmyslu zákonodárce, háje názor, který zákonodárce vědomě a schválně opustil, neboť kdyby byl chtěl vymáhajícímu věřiteli pro všecky případy nárok na náhradu útrat odepříti, byl by ponechal citaci §u 37 (35 vl. předlohy) v ustanovení a). Zákonodárce si byl otázky vědom, jednal o ní a rozřešil ji tak, že na ni vztáhl § 75, původně totiž předpis a), potom na námitky předpis b), při čemž v motivech vychází dokonce z případu proti vymáhajícímu věřiteli nejsilnějšího, že totiž tento to na excisní spor dojíti nechal a v něm podlehl, v kterémž případě pak arci návrhu na zastavení exekuce třeba není (§ 37 odstavec čtvrtý a § 39 odstavec druhý).

Nelze zde arci rozbírati rozmanité případnosti, což musí býti přenecháno praxi, ale možno přece vytknouti určitá všeobecná hlediska.

První je, že, mají-li vymáhajícímu věřiteli útraty návrhu na zastavení exekuce býti odepřeny, musí stavem věci býti bezpečně usvědčen, že o právech třetí osoby, exekuci nepřipouštějících, věděl; zůstane-li tedy tato otázka p o c h y b n o u, vymáhajícímu věřiteli útraty ty přisouzeny býti musí, neboť zákon podmiňuje ztrátu jich řečenou vědomostí, i nestačí tedy pouhé podezření, pouhá více méně blízká důminka, pouhé zdání, že věděl. Vědomost o právu třetí osoby není však založena vždy již pouhým hlášením jich se strany dlužníka nebo třetí osoby, tudíž pouhým tvrzením, neboť tak měl by dlužník, jenž vždy může je tvrditi nebo tvrzení třetí osoby si opatřiti, účinný prostředek k odstrašení věřitele od exekuce na ten který předmět. Poněvadž zákon žádá, by vymáhajícímu věřiteli znám byl důvod budoucího zastavení exekuce, jímž je zde právo třetí osoby, nestačí vědomost o tvrzení práva takového, nýbrž potřebí jest vědomosti o právu samém, t. j. o jeho skutečné existenci; vědomost značí tu tolik co přesvědčení, t. j. musí býti okolnosti takové, že není podstatné příčiny o právu třetí osoby vážně pochybovati. Patrně z těchto ohledů vycházejí i motivy, mluvíce o těžkém postavení vymáhajícího věřitele vůči excisním nárokům chikanésně na zmaření exekuce vypočítaným, a uznávajíce, jak již řečeno, i možnost, že ani věřitel, jenž to nechal dojíti na excisní spor a v něm podlehl, nemusil býti nutně obmyslným a že tedy útraty exekuce přes to obdržeti může.

Vzhledem k zásadě, že úmyslnosti dlužno rovnati hrubou nedbalost, bude však uvážiti, zda nerovná se nevědomost hrubou nedbalostí zavi-

něná v účincích svých vědomosti, na př. věřiteli byla při výkonu zabavení předložena hodnověrná na př. notářská neb veřejným úřadem zřízená listina k nahlédnutí, aby se přesvědčil, že ty a ty svršky jsou vlastnictvím té které osoby třetí neb úřadu, ale věřitel odmítne do listiny nahlédnouti: tu zase by bylo nespravedlivo, aby útraty tohoto věřitelova počinu nesl dlužník.

Jiná otázka týče se doby, kdy musí právo třetí osoby býti vymáhajícímu věřiteli známo a které útraty věřitel pak ztrácí. Zákon praví, že ztrácí »všecky« útraty až do zastavení exekuce sběhlé, byl-li mu důvod zastavení znám již při podání exekučního návrhu nebo při počátku exekučního výkonu, jenž dle §u 33 ex. ř. platí za započatý, jakmile povolení exekuce u exekučního soudu došlo, pokud se týče, je-li povolující soud zároveň exekučním, jakmile výkonný orgán nařízení výkonu obdržel.

Tu se zákonodárci nepodařilo vystihnouti myšlenku, kterou má a vyjádřiti chce. Neboť tak by vymáhající věřitel, jenž podal exekuční návrh, nemaje o právu třetí osoby ani tušení, nedostal ani útraty tohoto návrhu, kdyby náhodou při počátku výkonu vědomost o něm již obdržel, kdežto přece útraty ty mu patrně v duchu zákona příslušejí, ježto návrh podal bezelstně a zákon je zřetelně odpírati chce jen věřiteli, podavšímu návrh obmyslně. Jest patrno, že se ztráta vztahuje jen na útraty řízení, p o n a b y t í v ě d o m o s t i o důvodu zastavení (právu třetí osoby) dále vedeného, tedy na útraty od nabytí vědomosti té do zastavení (Neumann, Komentář k exekučnímu řádu II. vydání str. 267). Zákon tedy patrně v případě druhé skupiny chtěl říci: tedy nemá vymáhající věřitel nároku na náhradu veškerých útrat o d t u d, t. j. od podání návrhu exekučního, pokud se týče od počátku exekučního výkonu až do zastavení sběhlých. A rozumí se, že, podal-li návrh exekuční bezelstně, přísluší mu přes vědomost o právu třetí osoby později nabytou i náklady návrhu na zastavení, bylo-li ho k zastavení třeba.

Další vada je, že zákon zní tak, jakoby rozhodna byla vědomost o právu osoby třetí jen, měl-li ji vymáhající věřitel již při podání exekučního návrhu, nebo při počátku exekuce, a jakoby nezáleželo na tom, zda nabyl ji naopak teprv později. Tak by vymáhající věřitel, jenž při výkonu exekučního zabavení (tedy po počátku exekučního výkonu dle §u 33) svévolně dal zabaviti věci, o nichž na místě samém se přesvědčil, že patří třetím osobám, dostal útraty pozdějšího návrhu na zastavení exekuce, ačkoli je dal zabaviti obmyslně, na př. dlužník je správkář a věřitel dal zabaviti obuv přinesenou zcela patrně od zákazníků ke správce.

Má tedy předpis, vyložen podle úmyslu zákonodárce a tedy z účelu a ducha svého, smysl ten, že, věděl-li vymáhající věřitel o důvodu budoucího zastavení exekuce již při podání exekučního návrhu, ztrácí všecky útraty až do zastavení exekuce sběhlé; nabyl-li však vědomosti o důvodu tom teprve později, ztrácí jen útraty sběhlé dalším vedením exekuce, na př. zabaveny u dlužníka věci osoby třetí, avšak o právu osoby třetí neměl věřitel tušení, buď že výkonný orgán provedl zabavení bez intervence jeho, takže mu před zabavením oznámeny nebyly, nebo že je provedl v nepřítomnosti dlužníka, takže je neměl kdo uplatniti, avšak později mu je osoba třetí sama ohlásí a prokáže na př. listinou veřejnou, věřitel však přes to podá si ještě návrh na prodej a teprve na excisní žalobu učiní návrh na zastavení: tu neobdrží a musí, obdržel-li je již, vrátiti sice útraty návrhu na prodej, ale útraty návrhu na zabavení a výkonu jeho, aktů to, v jichž době byl ještě bezelstným a tudíž i útraty návrhu na zastavení exekuce, o nějž právě jde, a jenž je nutným následkem oněch aktů bezelstnosti, obdrží. Aby soud zjistil skutkové půtahy vědomosti, k tomu bude někdy třeba arci šetření, ale to konati dovoluje mu výslovně § 55 ex. ř.

Zbývá jen doložiti, že v §u 75 výrazem »exekuční útraty« nelze zajisté rozuměti nic jiného, než útraty »exekučního řízení«, jak to nazývá § 74 odstavec prvý, jenž již v odstavci druhém rovněž mluví místo toho též přímo o »útratách exekučních«, a že k exekučnímu řízení ovšem náleží i návrh na zastavení exekuce.

Čís. 4183.

Proti usnesení, jímž nařízena oprava rozsudku, jest samostatný rekurs přípustným.

(Rozh. ze dne 30. září 1924, R I 604/24.)

R e k u r s n í s o u d odmítl rekurs žalované strany proti usnesení první stolice, kterým tato opravila podle §u 419 c. ř. s. svůj rozsudek, jsa toho právního názoru, že podle §u 419, odstavec druhý, c. ř. s. proti takovému usnesení není samostatného opravného prostředku. N e j v y š š í s o u d zrušil napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, by o rekursu žalované znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Právní názor rekursního soudu je mylným. Podle §u 419 c. ř. s. není samostatného opravného prostředku proti usnesení, kterým n á v r h n a o p r a v u b y l z a m í t n u t. Než o ten případ tu nejde. Tu byla o p r a v a rozsudku z úřední moci z a ř í z e n a. Toť podstatně odchylné usnesení od usnesení, uvedeného v §u 419, odstavec druhý c. ř. s. O něm proto jeho ustanovení neplatí, a, ježto není ani jiného předpisu, který by proti němu odpor vylučoval, je rekurs podle §u 514 c. ř. s. přípustným.

Čís. 4184.

Za platnosti nařízení ze dne 23. října 1920, čís. 581 sb. z. a n., nemůže se rozdělovna cukru domáhati pořadem práva na eráru zaplacení rozdílu cen cukru k rozdělení jí přikázaného.

(Rozh. ze dne 30. září 1924, R I 772/24.)

Proti žalobě firmy J., jež byla pověřena okresním hejtmanstvím rozdílením cukru, na stát (cukerní komisi) o vrácení přeplatku za přidě-

lený cukr, namítl žalovaný nepřípustnost pořadu práva. Soud prvé stolice námitce vyhověl a žalobu odmítl, rekursní soud námitku zamítl. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Žalobkyně (§ 41 odstavec druhý j. n.) domáhá se na žalovaném erára zaplacení 10.641 Kč 87 h, tvrdíc, že jí tuto částku dluhuje čsl. cukerní komise jako rozdíl cen cukru, jí k rozdělení v okresu přikázaného a to v důsledku zvýšení cen cukru k 1. říjnu 1920 a snížení cen těch k 1. dubnu 1921. Žalovaný erár prý uznává pohledávku žalobkyně, tvrdí však, že ke dni 1. října 1920 měla žalobkyně zásoby cukru 11.327·50 kg místo jí doznaného množství 5829 kg a že má tedy k dobru za zvýšení ceny 23.478 Kč 60 h. Jde tedy podle žaloby o vyúčtování cen cukru čsl. cukerní komisí žalobkyni jako rozdělovně jeho mezi spotřebitele přikázaného a spor se v podstatě točí o to, mnoho-li měla žalobkyně na skladě cukru k 1. říjnu 1920. Pro sporné období platilo ustanovení nařízení vlády republiky Československé ze dne 23. října 1920, čís. 581 sb. z. a n., jehož účinnost byla prodloužena nař. vl. rep. Čsl. ze dne 26. září 1921, čís. 358 sb. z. a n. do 31. října 1921. Podle těchto ustanovení byly veškeré zásoby nezdaněného cukru i cukr z ciziny docházející pod závěrou a nebylo vůbec dovoleno s ním nakládati bez poukazu cukerní komise (§§ 8, 9), která měla jako státní orgán obstarávati veškerou péči o výrobu, nerušené zásobování a řádné hospodaření cukrem (§ 1), nejsouc podnikem výdělečným a neprovozujíc zaměstnání, jež by směřovalo k zisku (§ 2). Komise cukerní byla oprávněna jako státní orgán říditi též příděl rozdělovnám, dodávky i prodeje a kontrolovati zásoby, jak jde z ustanovení §u 9, a to nejen cukru pod závěrou, nýbrž i cukru, který nebyl již pod závěrou (srv. odst. 5 a 7), a byla oprávněna určovati výši přeplatku při přechodu vyšších cen k 1. říjnu 1920 a zajisté též výši slevy při přechodu nižších cen k 1. dubnu 1921 [§ 17 odst. (2) a (5)]. Veškery tyto funkce a zejména též tato funkce, o něž v tomto sporu jde, byly úkony veřejnoprávními, jež prováděl stát svým právem výsostným svými orgány proti státním příslušníkům jako nadřízený jim svaz veřejnoprávní. Stát svými orgány nařizoval, státním příslušníkům — zde rozdělovně — bylo se jeho nařízením s výhradou stížnosti v cestě správní (§ 22) podrobiti. Šlo tedy o poměr veřejnoprávní a nároky z něho vzešlé jsou rovněž nároky veřejnoprávními. Jak již řečeno, určovala výši přeplatku a slevy při přechodu cen cukru cukerní komise a proti jejímu dotyčnému — jako proti každému — rozhodnutí bylo stanoveno v §u 22 cit. nař. právo stížnosti v cestě administrativní, čímž spory v tom směru vzniklé přikázány úřadům správním a tím pořad práva vyloučen. Když účinnost tohoto nařízení dnem 31. října 1921 přestala, vstoupil na její místo podle nař. vl. rep. Čsl. ze dne 27. října 1921, čís. 385 sb. z. a n., likvidační výbor s právem rozhodovati o všech záležitostech likvidačních a tedy zajisté i o nároku žalobkyně (§ 3) a proti jeho rozhodnutí vyhražena rovněž stížnost v cestě administrativní a tedy pořad práva též vyloučen (§ 7).

Čís. 4185.

Bylo-li původní usnesení opraveno, jest počítati lhůtu k rekursu ode dne doručení opraveného usnesení.

(Rozh. ze dne 30. září 924, R I 794/24.)

Usnesení prvého soudu, jímž bylo povoleno prozatimní opatření, bylo doručeno odpůrci dne 1. července 1924. Rekurs jeho, zadaný dne 11. července 1924, odmítl rekursní soud jako opožděný. Nejvyšší soud zrušil usnesení rekursního soudu a vrátil mu věc, by, nehledě k použitému důvodu odmítacímu, znovu o rekursu rozhodl.

Důvody:

Rekursu nelze upříti oprávněnosti. Při posuzování včasnosti rekursu dlužno míti zřetel k tomu, že prvý soudce své původní usnesení opravil, tak že strany o jeho správném obsahu nabyly vědomosti teprve dnem doručení druhého usnesení ze dne 4. července 1924. Doba prvého doručení není tedy směrodatnou pro počátek rekursní lhůty ve smyslu druhého odstavce §u 521 c. ř. s. a §§ 78 a 402 ex. ř., ačkoliv se jedná pouze o nepatrnou opravu usnesení prvého soudce. Stěžovatelce bylo usnesení o opravě doručeno 7. července, pročež rekurs, zadaný 11. července 1924, nelze považovati za opožděný.

Čís. 4186.

Československý stát vznikl originárně.

Železniční zaměstnanec, jenž byl propuštěn (pensionován) býv. rakouským erárem, nemůže se na čsl. erár domáhati reaktivování.

(Rozh. ze dne 30. září 1924, Rv I 839/24.)

Žalobce byl zaměstnancem býv. rakouských státních drah a byl v roce 1914 pensionován. Žaloba jeho na Československý erár o přijetí do činné služby byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Přichází nejprve na řadu námitka nedostatku pasivního oprávnění Československého eráru ke sporu. Ji dlužno zodpovídati kladně, neboť názor prvého soudu, jenž zůstal v rozsudku odvolacího soudu nedotčen — ač se s ním tento zabývati měl, ježto žalovaná strana, vyhravši spor, nemohla prvý rozsudek napadnouti vůbec a tedy ani v tomto kuse — že totiž oprávnění je dáno, jeví se zajisté mylným. Žalobce pensionován (s odbytným propuštěn) byl bývalým rakouským státem, u něhož byl ve službě, dekretem ze dne 10. září 1914, a žaluje Československý stát na reaktivování. Avšak Československý stát ustavený 28. října 1918

není právním nástupcem býv. rakouského státu, jak by býti musilo, aby mohl býti uznán práv z jeho povinností, o nichž má prvý soudce za to, že ho stihají zároveň s právy, které převzal. Jak dokazují dějiny převratu, nebyl Československý stát zřízen ani bývalým Rakouskem ani nějakým mezinárodním aktem mocností spojených a sdružených, nýbrž ustavil se sám od sebe, vzniknuv tím, že Československý národ provedl reokupaci svých nepominutelných historických práv, tedy originárně a nikoliv nějakou sukcessí nebo odvodem, načež mocnosti spojené a sdružené jej jako takový, z vlastní moci a vůle národa vzniklý uznaly, jak to vše potvrzeno jest v úvodě smlouvy mezi mocnostmi spojenými a sdruženými s jedné a Československem s druhé strany podepsané dne 10. září 1919 v Saint-Germain en Laye (čís. 508 sb. z. a n. z roku 1921). Proto také již ve vládním nařízení ze dne 4. června 1919, čís. 313 sb. z. a n., o působnosti finančních prokuratur bylo v §u 2 odmítnuto jakékoli právní nástupnictví Československého státu v jmění ať aktivní ať pasivní, a záležitosti býv. c. k. eráru, ač zastupování jeho finančním prokuraturám uloženo, a proto také zákonem ze dne 12. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n., převzaty statky a majetek býv. Rakouska, ležící na území Čsl. státu, ale nikoli závazky a povinnosti, jak by býti musilo, kdyby šlo o skutečnou sukcessi. Žalobce nemá tedy nároku na Čsl. stát, i kdyby jej byl proti býv. Rakousku na krásně měl. Žaloba je tedy pro nedostatek pasivního oprávnění ke sporu bezdůvodná.

Čís. 4187.

Pokud jest poměr podsudího pokládati za poměr námezdní a nikoliv za poměr nájemní.

(Rozh. ze dne 30. září 1924, Rv I 911/24.)

Žalobě o vyklizení hostince procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl. Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Dovolatel vytýká jako základní omyl v právním posouzení věci odvolacím soudem (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), že odvolací soud pokládá za žalobní důvod okolnost, že žalovaný byl u žalobce podsudím a že tento poměr zanikl. Vycházeje s tohoto mylného stanoviska dospívá prý odvolací soud k nesprávnému závěru, že rozhodnutí sporu závisí na rozřešení otázky, zda smluvní poměr mezi stranami byl poměrem služebním. Správným však jest podle tvrzení dovolatelova, že jeho žaloba jest žalobou vlastnickou, neboť žalobním důvodem jest prý jeho vlastnické právo k hostinci a okolnost, že žalovaný ho bez jakéhokoliv právního důvodu vylučuje z užívání hostince. V tomto bodě nelze dovolateli přisvědčiti. Jest sice pravda, že žalobce se domáhá vyklizení hostince jako jeho vlastník. Zároveň však tvrdí, že mezi ním a žalovaným byl smluvní poměr, na základě něhož žalovaný hostince užíval, že však poměr ten zanikl. Tím žalobce připouští, že žalovaný neujal se držby hostince — držby v nejširším slova smyslu — bezprávně, nýbrž na základě smlouvy. Nejde tu tedy o vlastnickou žalobu dle §u 366 obč. zák. K uplatnění nároku na vyklizení hostince jest proto potřebí, by žalobce dokázal, že zaniklo právo žalovaného, hostinec držeti. V tomto případě není sporno ani vlastnictví žalobcovo, ani držba žalovaného. Jest jenom sporno, zda zanikl právní poměr mezi nimi ze smlouvy, zda tedy žalovaný drží hostinec nyní bez právního důvodu. To má žalobce dokázati; tvrdí, že smluvní poměr mezi nimi byl poměrem služebním a že zanikl výpovědí. Žalovaný naproti tomu tvrdí, že to byl poměr pachtovní a že nezanikl. Odvolací soud uznal, že mezi stranami nebylo služebního poměru a zamítl proto žalobu o vyklizení hostince, leč neprávem. Sporný právní poměr založen byl roku 1912. Pro jeho právní posouzení platí předpisy §§ 1151 a násl. obč. zák. v původním doslovu. Jest tedy nutno dokázati, že se žalovaný zavázal žalobci ke službě za mzdu. Tento důkaz žalobce s úspěchem provedl. Soud prvé stolice zjistil a zjištění to nedoznalo v odvolacím řízení změny, že při jednání mezi stranami o převzetí hostince žalobce výslovně zdůraznil, že žalovaný bude v tomto hostinci jenom podsudím, že žalovaný prohlásil, že to přijímá a že v souvislosti s tím žalobce prohlásil, že žalovaný musí být přihlášen u nemocenské pokladny, k čemuž žalovaný svolil. Dále zjistil první soud, že žalovaný nebyl politickému úřadu ohlášen ani jako pachtéř, ani jako náměstek majitele hostinské živnosti, že byl v době od 1. května 1912 do 30. října 1916 skutečně přihlášen jako podsudí u nemocenské pokladny a že jest od 1. ledna 1919 u této pokladny opět přihlášen (v mezidobí, kdy nebyl přihlášen, konal vojenskou službu), že na počátku smluvního poměru objednával pivo prostřednictvím žalobce, pokud se týče jeho bratra, že t. zv. »pivní krejcar« platil žalovaný prozatím ze svého a že jej pak se žalobcem vyúčtoval, že výdělkovou daň a náklady na osvětlení platil žalobce, a že žalovaný platil žalobci za 1 hektolitr piva v hostinci vyčepovaného původně 6 K, později 20 K. Z těchto zjištěných okolností nelze než usuzovati, že mezi stranami nebyla uzavřena smlouva nájemní (pachtovní), nýbrž smlouva námezdní (služební); žalovaný byl u žalobce zaměstnán jako podsudí a žalobce ponechával mu část výdělku z vyčepovaného piva a výdělek při ostatním prodaném zboží jako mzdu za jeho práci. Žalovaný nebyl tedy samostatným podnikatelem v hostinské živnosti, nýbrž zaměstnancem žalobcovým. Jest ovšem pravda, že ve vzájemném poměru stran nastaly během času, zejména v době, kdy konal žalovaný vojenskou službu, určité změny, avšak změny ty nebyly takového rázu, aby bylo lze souditi, že nastala také změna v právní povaze smlouvy, mezi stranami ujednané, to tím méně, když není prokázáno, že změny ty nastaly srovnalou vůlí obou stran, a když žalovaný byl i nadále — až na uvedené mezidobí — přihlášen jako podsudí u nemocenské pokladny a nebyl po rozumu §u 19 živn. řádu ani později ohlášen u živnostenského úřadu ani jako pachtéř, ani jako náměstek majitele hostinské živnosti. Při tomto stavu věci jsou okolnosti, jež uvádí odvolací soud k odůvodnění svého právního názoru, že smluvní poměr žalovaného k žalobci nebyl poměrem služebním, ne-

rozhodny. Zejména nepadá na váhu, že žalovaný byl v roce 1921 přijat za člena společenstva hostinských a výčepních živností, neboť již soud prvé stolice dovodil, že stalo se tak na přihlášku žalovaného samého, tedy na základě jednostranného projevu jeho a bez přičinění a svolení žalobce. Nerozhodno je dále, že žalovaný objednával pivo vždy sám; okolnost, odvolacím soudem zjištěná, že objednávky ty šly na účet a na pivní knížku ž a l o b c o v u, nasvědčuje naopak tomu, že žalovaný nebyl samostatným podnikatelem. Uvádí-li odvolací soud dále k odůvodnění svého právního názoru, že mzda (odměna) musí býti zaměstnanci placena zaměstnavatelem, kdežto v tomto případě opatřoval prý si žalovaný čistý zisk vlastní svou činností, bez přičinění žalobce, sluší k tomu podotknouti, že není závady, aby zaměstnavatel neplatil svému zaměstnanci — jak se právě v živnosti hostinské zhusta děje — mzdu tím způsobem, že mu poskytuje různé výhody a že mu dává možnost, aby si zvýšenou činností v podniku zvýšil zdroje svých příjmů. Jest proto také pochopitelno, že zaměstnavatel v takových případech přesunuje na zaměstnance také část břemen s provozem živnosti spojených. Proto nelze z toho, že žalovanému byla předepsána daň z obratu, ničeho vyvozovati ve prospěch žalovaného. Ježto, jak dolíčeno, smluvní poměr mezi stranami byl poměrem služebním, sluší přisvědčiti stanovisku žalobcovu, že tento poměr zanikl výpovědí a že žalovaný nemá již právního důvodu, užívati nadále sporných místností.

Čís. 4188.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n.). Pronajímatel, jenž neoznámil nájemci předem zvýšení nájemného, nemůže je pro minulost požadovati, leč že by šlo o zvýšení nájemného z důvodů §u 12 (2) čís. 1 a 2 zák.

(Rozh. ze dne 30. září 1924, Rv I 1246/24.)

Žalobci dali dne 18. října 1923 žalované soudní výpověď a domáhali se po vyklizení žalované v lednu 1924 na ní zaplacení 60% zvýšeného nájemného za dobu, kdy žalovaná užívala bytu bez právního důvodu. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e uznal podle žaloby, o d v o l a c í s o u d žalobu zamítl. D ů v o d y: Dle srovnalého přednesu stran zažalovaný peníz jest 60% zvyškem činže za dobu od 1. října do konce prosince 1923 a skládá se jednak ze 60% zvýšku činže za měsíc říjen, jednak ze 60% zvýšku odškodného. Prvý soud má za to, že žalobci mohou na žalované zažalovaný peníz požadovati proto, ježto by ho byli obdrželi, kdyby byl byt po onu dobu býval pronajat. Názor ten jest již potud nesprávným, že byt byl do konce října žalované pronajat a mohli by tudíž žalobci za tuto dobu požadovati pouze nájemné (zvýšení jeho). Ale ani na zvýšení nájemného nemají práva. Přiznává-li zákon na ochranu nájemců pronajímateli právo, zvýšiti umluvené nájemné, nenastává účinek tento sám sebou, nýbrž pronajímatel musí ho použiti, totiž žádati zvýšení. Ale i tu jest zvýšení nájemného přípustno teprve počínajíc příštím nájemním obdobím, při čemž jest lhostejno, zda se jedná o všeobecně přípustné zvýšení dle §u 9 a 10 zák. na ochr. náj., či o zvýšení mimořádné dle §u 12 zák., což vyplývá jasně z § 9, 15 a 22 (2) zák. Zpětná působnost nastává pouze v případě §u 15, bylo-li žádáno za zvýšení z důvodů §u 12 (2) čís. 1 a 2, o což však tu nejde. Totéž platí i ohledně odškodnění za dobu od 1. listopadu do konce prosince.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Čeho se žalobci v tomto sporu domáhají, vystihuje napadený rozsudek zcela správně. Jest to 60%ní zvýšení nájemného za měsíc říjen 1923 a 60%ní zvýšení toho, co jim žalovaná strana jako nájemné zaplatila za používání bytu za dobu od 1. listopadu 1923 do 31. prosince téhož roku, to jest za dobu, po kterou používala bytu po soudním schválení výpovědi. Že se žalobci toho domáhají, plyne z jejich vlastního přednesu a stačí v tom směru poukázati na protokol o ústním jednání ze dne 14. března 1924 a na jejich doznání v odvolacím sdělení, že požadovaná úplata za dobu po 1. listopadu 1923 jest právě 60%ní zvýšení toho, co jim za dobu tu za byt bylo již zaplaceno. Dle toho stanovisko odvolacího soudu o tom, čeho se žalobci domáhají, ani neodporuje spisům ani není právně mylné a výtky dovolatelů podle §u 503 čís. 3 případně čís. 4 c. ř. s. napadenému rozsudku v tomto směru činěné jsou neopodstatněné. Ve věci samé odvolací soud neuznav žalobní nárok po právu, nepochybil. Pokud jde o 60%ní zvýšení nájemného za říjen 1923 stačí poukázati na dotyčné stavu věci a zákonu plně odpovídající a v dovolání nijak nevyvrácené důvody napadeného rozsudku. Vzhledem k §u 9, 15 a 22 zák. o ochraně nájemníků ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n. nemůže býti pochybnosti, že žalobci, když předem neoznámili zvýšení nájemného, nyní dodatečně nazpět je požadovati nemohou. Rovněž 60% zvýšení úplaty za užívání bytu po soudním schválení výpovědi, tedy od 1. listopadu 1923, žalobcům nepřísluší. V tom směru budiž poukázáno na § 2 zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n., na který se také sami žalobci k odůvodnění nároku odvolávají. Rozdíl jest však v tom, že kdežto žalobci dovolávají se poslední věty uvedeného §u, jest na náš případ použiti ustanovení jeho první věty. Dle této věty, platil-li nájemník používající byt i po dané výpovědi již nájemné, náleží majiteli domu jako náhrada za další používání bytu částka odpovídající dosud placenému nájemnému. Ježto žalovaná strana až do 1. listopadu 1923 platila nájemné a to nezvýšené, patří podle uvedeného ustanovení žalobcům za dobu další také jen úplata nezvýšená. Tato žalobcům, jak nesporno, zaplacena byla.

Čís. 4189.

Pro rozepři zahájenou na základě zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n., na zemském soudě v Praze, platí, třebas rozepře byla

zmístněna na Slovensku, procesní právo platné v historických zemích, dle něhož jest též posuzovati návrh na ústní líčení dovolací.

Podání (vyřízení) v jazyku menšinovém lze na sborovém soudu prvé stolice (soudu jemu nadřízeném) požadovati pouze tehdy, byl-li mu okresní soud s jazykovou menšinou podřízen. Okres s jazykovou menšinou na Slovensku, v jehož obvodu jest rozepře zmístněna, není »podřízen« zemskému civilnímu soudu v Praze, příslušnému dle zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n.

Byla-li v čase mobilisace na Slovensku vyklizena vojskem budova a v čase tom, nejsouc střežena, vyhořela, nelze se domáhati náhrady na státu.

(Rozh. ze dne 30. září 1924, Rv I 1315/24.)

Mlýn žalobcův, ležící na Slovensku na hranicích maďarských, byl v době mobilisace na podzim roku 1921 československým vojskem vyklizen a za vyklizení vyhořel. Žalobu na československý erár o náhradu škody procesní soud prvé stolice (zemský civilní soud v Praze) zamítl, odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl návrhům dovolatele, 1. by nařízeno bylo ústní jednání před soudem dovolacím, 2. by mu vydáno bylo vyřízení jeho dovolání v maďarské řeči; ve věci samé pak dovolání nevyhověl.

Důvody:

K návrhům: čís. 1. Pro tuto věc, zahájenou v prvé stolici u zemského soudu v Praze, platí předpisy civilního řádu soudního ze dne 1. srpna 1895, čís. 112 ř. zák. (čl. I. úv. zák. k c. ř. s., čl. I. úv. zák. k j. n. ze dne 1. srpna 1895, čís. 110 ř. zák., zákon ze dne 28. října 1918, čís. 11 sb. z. a n. a zákon ze dne 23. července 1919, čís. 449 sb. z. a n.), dle §u 509 odstavec druhý tohoto c. ř. s. však může sice nařízeno býti ústní líčení před dovolacím soudem, avšak jen, jeví-li se toho dovolacímu soudu pro rozhodnutí o podaném dovolání potřeba. Dovolací soud však takové potřeby nevidí, protože dovolatel svá právní hlediska v dovolacím spisu velmi obšírně provedl a rozvedl a dokonce mnohonásobně je opakuje, takže nelze seznati, co nového na podporu jich ještě by uvésti bylo lze a také věc sama není nijak složitou, nýbrž zcela jednoduchou a jde jen o rozhodnutí právní otázky, která nyní, po převratě, není nijak neobyčejnou a novou.

K čís. 2.: Dle §u 2 jaz. zákona ze dne 29. února 1920, čís. 122 sb. z. a n. jsou soudy, úřady a orgány, jichž působnost vztahuje se na okres soudní, v němž podle posledního soupisu lidu obývá aspoň 20%ní menšina jiného než státního jazyka, ve všech věcech, jichž vyřízení jim náleží na základě toho, že působnost jich se vztahuje na tento okres, povinny přijímati od příslušníků takové menšiny podání v jazyku této menšiny a také jim vydati vyřízení v jazyku tom. »Okresem soudním« míní se tu zcela patrně území okresního soudu (§ 1 j. n.), tím spíše, když území sborových soudů nazývá se v čsl. zákonodárství zcela pravidelně obvodem a právě jen území okresních soudů zásadně okresem, od čehož soudy ty také jméno své mají. Ve svém území je každý okresní soud místně výlučně příslušným. Váže-li zákon povinnost soudu, přijímati podání a vydávati vyřízení v jazyku menšinovém, na podmínku, aby šlo o věc, jejíž vyřízení náleží mu na základě toho, že působnost jeho se vztahuje na takový menšinový soudní okres (»tento« okres = okres soudní obývaný aspoň 20%ní menšinou jazykovou), míní, pokud jde o soud sborový, toliko území oněch okresních soudů, jež mu podřízeny jsou a na jichž okresy právě proto se působnost jeho vztahuje. Pražskému zemskému soudu však podřízeny jsou jen okresní soudy v jeho obvodě ležící, působnost jeho vztahuje se tedy ve smyslu §u 2 jaz. zák. jen na jejich okresy, a soud ten tedy jen tehdy musil by přijímati podání v jazyku nestátním a dáti v něm vyřízení, pakli by některý z těchto okresů měl příslušnou jazykovou menšinu a šlo o případ, kde by příslušnost jeho (zemského soudu v Praze) byla založena právě z toho důvodu, že se působnost jeho na ten okres vztahuje nebo-li příslušnost jeho byla v okrese tom zmístněna. Tomu však v tomto případě tak není, ježto okresní soud v Parkáni, na jehož jazykovou menšinu žalobce svůj jazykový nárok zakládá, není zemskému soudu v Praze podřízen a soud tento není příslušným na základě toho, že by se působnost jeho na ten okres vztahovala, nýbrž na základě zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n. Není-li ale žalobce oprávněn žádati vyřízení v maďarské věci u zemského soudu v Praze, tím samým není oprávněn žádati je ani u vrchního zemského soudu v Praze a u nejvyššího soudu v Brně, neboť ani tento není příslušný proto, že se jeho působnost na soudní okres Parkáňský vztahuje, nýbrž proto, že je mu zemský soud v Praze v pořadě stolic podřízen.

Ve věci samé:

Žalobce zakládá žalobní nárok na náhradu škody na tu skutečnost, že byl následkem rozkazu vojenského velitelství v čas mobilisace r. 1921 v měsíci říjnu nucen, svůj mlýn se všemi lidmi vždy na noc opustiti a bez ostřežení zanechati, že tedy mu mlýn ten takto vždy od večera do rána z držby, užívání a disposice odňat byl, a že v noci z 30. na 31. října 1921 z neznámé příčiny shořel, což by se bylo nestalo, kdyby on se svými lidmi byl v něm zůstaven býval, neboť pak byl by oheň hned v zárodku býval postřehnut a, poněvadž jest hned u řeky (Ipoly) také udušen, a že takto utrpěl škodu v zažalované výši. Poněvadž z této skutečnosti žalobce odvozuje nárok na náhradu z různých právních hledisek, dlužno, když uplatňuje nesprávné právní posouzení (porušení hmotněprávního pravidla) prozkoumati jej ze všech těchto jeho hledisk, jimiž jsou: 1. že, když mu vojenské velitelství držbu a disposici nad mlýnem v osudný čas odňalo, mělo ho zastupovati v ostřežení a ochraně mlýna, místo něho a za něho vlastnické jeho právo také v tomto směru vykonávati, tento (prý soukromoprávní) závazek však že vojenské velitelství porušilo, ježto, jak doznáno, vojsko mlýnu nestřežilo a vůbec se o něj nestaralo, nejsouc v něm ubytováno, avšak casus nocet domino tedy zde vojenskému velitelstvu (státu), jež místo něho dominus bylo;

takže, když takto jde o škodu mající soukromoprávní základ, § 92 ústavní listiny, jehož se odvolací soud dovolává, vůbec v počet nepřichází, při čemž žádá, aby bylo oproti odvolacímu soudu, jenž prý to v rozporu s výpověďmi svědeckými popírá, zjištěno, že, kdyby byl v držbě mlýna zůstal, byl by mlýn bezpečně zachránil, a uplatňuje tedy takto kromě nesprávného právního posouzení i rozpor se spisy, pokud se týče neúplnost řízení záležející ve vadnosti (opominutí) zjištění, 2. že oproti nesprávnému prý stanovisku odvolacího soudu, že § 92 úst. list. má ten smysl, že, není-li zákona, jenž by státu ručení ukládal, stát za škodu neručí, správně prý dlužno zaujmouti stanovisko opačné, že sám § 92 úst. list. ručební povinnost státu ustavil a dalšímu specielnímu zákonodárství toliko podrobnosti stanoviti vyhradil, neboť prý oproti zásadě býv. rak. státu, že stát neručí, postavila prý se republika na zásadu opačnou, že ručí, což prý plyne již ze slavnostního prohlášení, obsaženého v Úvodu listiny a dále z předpisu čl. I., že právní normy, odporující ústavní listině, pozbývají platnosti, že tudíž starorakouská norma o neručení státu platnosti pozbyla, 3. že ručení státu plyne — i pro jeho případ ze zákonů čís. 51 z roku 1723 a čís. 23 z roku 1741 a dále ze slovenské soudní praxe, v kteréž příčině cituje rozsudek kurie čís. 3838 ai 1900, dle něhož zavinění státního orgánu vůbec prý není podmínkou nároku na náhradu škody, a škoda způsobená občanu ve veřejném zájmu musí prý býti nahražena, i když jde o časy největšího nebezpečí — vývody to, jimiž čeliti chce zásadě vyvozené ve zdejším rozhodnutí ze dne 11. prosince 1923 (sb. n. s. čís. 3279) ze soudní slovenské praxe, jíž se odvolací soud držel, že stát dle slovenského práva (posavadní soudní praxe) ručí za škodu státními orgány u výkonu veřejné moci způsobenou jen tehdy, když ji orgány ty zavinily a když jde o případ dob normálních, 4. že konečně ručení státu založeno je i pro jeho případ na zák. čl. 68:1912. Aby tato z části si navzájem odporující právní hlediska mohla býti přezkoumána, dlužno nejprv zaujmouti zásadní stanovisko, pod jehož zorným úhlem je posouditi bude. Nemůže býti nejmenší pochyby, že když šlo o výkon moci vojenské, šlo o v ý k o n m o c i v e ř e j n é, a že se jedná jen o to, zda výkon ten byl z á k o n n ý či n e z á k o n n ý, že jde tedy o případ §u 92 úst. list. Byl-li výkon zákonným, padá žalobní nárok již tím samým, neboť sám § 92 úst. list. dává zřetelně na jevo, že nárok na náhradu škody proti státu může příslušeti jen z důvodů výkonu n e z á k o n n é h o. Sice tu a tam v cizokrajném zákonodárství přiznává se nárok takový za jistých podmínek i když škoda vznikla z výkonu zákonného, avšak toto stanovisko ústavní listina nepřijala, jak znění i smysl jejího ustanovení, jež mluví jen o škodě nezákonným výkonem způsobené, jasně dokazuje. § 92 úst. list. říká, že zákon určuje, pokud stát za škodu nezákonným výkonem způsobenou ručí, obsahuje jednak slib budoucí zákonné úpravy této otázky, jednak poukaz na platné již zákony, které pro určité případnosti státu ručení to již ukládají, naprosto však nemá významu konstitutivního, není normou, která státu ručení to sama již skutečně ukládá. V tom právě se dovolatel zásadně mýlí, maje za to, že onen předpis takovou normou jest a že jen podrobnou úpravu otázky budoucímu zákonodárství zůstavuje. Ona norma není zákonem rámcovým, nýbrž pouze blanketním, není to ještě ani lex imperfecta, nýbrž pouze jen slib zákona, z něhož nevzniká ještě nikomu ani právo ani povinnost, nýbrž pouze m o r á l n í z á v a z e k zákonodárce, s takovým zákonem se dostaviti. Na místo dlouhých výkladů stačí odkázati na důvodovou zprávu vládního návrhu ústavní listiny tisk 2421, kde se na straně 25 sloupec prvý do slova praví toto: »Povážlivým nedostatkem dosavadního právního řádu jest, že stát neručí zásadně za škodu způsobenou nezákonným výkonem veřejné moci. Rakousko za celých 50 let nedospělo k vydání zákona v té příčině slíbeného. Naše republika s p l n í z a j i s t é, jakmile její poměry se ustálí, t e n t o d l u h a vynasnaží se, přiblížiti se k právnímu stavu těch cizích států, které ručí (Francie) dokonce i za škodu způsobenou občanstvu korrektním způsobem výkonné moci« (čti: korrektním výkonem veřejné moci), »když se při tom od občana požaduje obětí nadprůměrných.« Již tím jest hledisko čís. 2 odbyto. Zbývá tedy jen otázka, zdali v posavadním právu nelze nalézti právní normu, která by státu ručení pro náš případ ukládala. A tu, jak již ve zdejším rozhodnutí ze dne 11. prosince 1923, Rv I 1056/23, shora citovaném provedeno, nastupuje na Slovensku, které nemá kodifikovaného občanského práva na místo zákona, na nějž § 92 úst. list. odkazuje, t. zv. soudní praxe, t. j. normy vytvořené právotvornou činností soudů. Tato soudní praxe byla vyčerpávajícím způsobem uvedena v právě citovaném rozhodnutí zdejším, uveřejněném ve sbírce n. s. čís. 3279, kamž se k vůli stručnosti odkazuje, což lze tím spíše, když rozhodnutí to je dovolateli patrně známo, ježto se ho sám dovolává. Z této soudní praxe však vyvozeno již tam právní pravidlo, že stát na Slovensku ručí za škodu, kterou orgány jeho u výkonu moci veřejné způsobily, jen tehdy, lze-li jim při tom přičítati nějaké z a v i n ě n í, a že i toto právní pravidlo platí jen pro případnosti, jež se již za n o r m á l n í c h p o m ě r ů přihážejí, že tedy neplatí pro poměry mimořádné, abnormální, panující v dobách válečných nebo za času nepokojů vnitřních. Co se týče »zavinění« jest toto očitě jen jiným výrazem z á k o n n o s t i výkonu, i dlužno tedy zkoumati, zda a jaké provinění v daném případě vojenské velitelství stihá, zda a v čem jeho výkon byl nezákonný. Dovolatel ad 1. praví, že velitelství mělo jej substituovati v střežení mlýna, když mu držbu jeho odňalo, tuto povinnost však že opomenulo. Než dlužno se tázati, kde mu tato povinnosti uložena? Takového právního předpisu není a také dovolatel sám ho uvésti nemůže. On jen povinnost tu dovozuje z jeho opatření, maje za to, že velitelství jím vstoupilo v právní posici vlastníka, ujavši se jím výkonu práva vlastnického a že tedy střežení věci na ně spadalo. Leč tu dovolatel daleko přestřeluje: opatření velitelství nebylo toho rázu, že by bylo jím na se strhlo výkon práva vlastnického, tedy držbu věci, neboť záleželo toliko v tom, že žalobci a jeho lidem bylo z a p o v ě ž e n o v n o c i v e m l ý n ě s e z d r ž o v a t i, kdežto ve dne mohli tam meškati a všecku práci s živností mlýnskou spojenou vykonávati, což se také dělo. Vojsko vůbec ve mlýně ubytováno nebylo — zákaz žalobci a jeho lidem daný bylo tedy pouhé b e z p e č n o s t n í o p a t ř e n í v o j e n s k é: bylo-li k tomu veli-

telství oprávněno — a že bylo, o tom nemůže býti pochyby a také se to nepopírá — pak je celá otázka vyřízena, neboť výkon veřejné moci byl pak úplně zákonný a nějaké povinnosti z práva k opatření takovému ani neresultují ani nebyly velitelstvím převzaty, převzetí takové ani se netvrdí: nebylo-li však povinností, nemůže býti ani jich opominutí, tedy zavinění. Tím jest vyřízeno hledisko čís. 1., jevíc se pod tímto zorným úhlem právně mylným. Ad 3.: Neprávem dovolává se žalobce zák. čl. LI 1723 a XXIII 1741, neboť prvý stanoví, že ve věcech erárních a komorních řízení má provedeno býti s hlavním ředitelem královských záležitostí nebo jeho náměstkem a to jak aktivně (v roli žalobce), tak pasivně (v roli žalovaného), a aby komorní a jiní úředníci v jich osobních, soukromoprávně jim přináležejících věcných a též svémocných záležitostech podřaděni byli krajinským zákonům a trestům; druhý pak předpisuje, aby královský fiskus (= prokurátor) povinen byl souhlasně se zákonem prvějším ve sporech ať aktivně neb pasivně s ním vedených dle povahy věci před týmiž soudci a soudy řízení vésti a se zodpovídati, do jichž oboru působnosti spory dle povahy své patří — oba zákony obsahují tedy pouze normy kompetenční, nikoli ale materielněprávní. Neprávem dále opírá se dovolatel o rozsudek kurie ze dne 14. června 1901 sbírky Dra Desidera Markuse XII čís. 18409, kde jednalo se o případ, že v čas cholery příslušná komise zastavila práci v továrně, a kde vyslovena zásada, že třeba opatření se stalo k veřejnému blahu a bylo dovolené a zákonité, tak přece, když jím způsobena byla hmotná škoda, musí tato poškozenému býti nahražena. Neboť dovolatel zamlčuje tu další vývody kurie a její rozhodnutí, které je s uvedenými argumenty v diametrálním odporu: žaloba totiž vzdor uvedenému domněle zásadnímu stanovisku byla zamítnuta, a to z toho důvodu, že žalobce měl sám k vůli choleře zastaviti provoz své továrny a že tedy pravou příčinou škody nebylo opatření komise, nýbrž cholera. Má-li se však přihlížeti k soudní praxi a mají-li se odvozovati z ní právní normy, nelze se držeti zásad, které sice byly uznány v důvodech, avšak nikoli v nálezu samém, t. j. podle nichž, byť byly sebe krásnější, přece nebylo rozhodnuto. Nejvyšší soud nemůže sice nikterak následovati logiku tohoto kuriálního nálezu, jenž uznává, že náhrada škody náleží i tomu, kdo poškozen byl úředním aktem legalním a korektním, avšak přece mu ji nepřiznává, poněvadž prý poškození potom nebylo způsobeno úředním aktem, nýbrž skutečností, která jej vyvolala, a poněvadž prý k opatření, jež nařídil úřad, povinen byl poškozený už sám od sebe a byl by si tedy, kdyby této povinnosti byl zadost učinil, způsobil škodu sám svým vlastním jednáním: avšak má-li se jí, jak si dovolatel přeje, na daný případ přece užiti, tedy tím není proň praničeho získáno, neboť pak dlužno mu analogicky s nálezem odpověděti, že sice přísluší náhrada škody způsobené oprávněným úředním aktem, že však nicméně jeho žaloba musí býti zamítnuta, protože pravou příčinou škody jeho nebyl úřední akt, nýbrž ohrožení vojenským nebezpečím, které jej vyvolalo a které žalobci už beztak ukládalo povinnost, aby sám v zájmu vojenské bezpečnosti státu mlýn na každou noc evakuoval. Ad 4.: Zde by přicházely v úvahu zejména předpisy §u 19 a 20 cit. zák. čl. LXVIII z r. 1912. Ale tu netřeba rozhodovati, zda žalobci skutečně podle nich náhrada přísluší, neboť přísluší-li, nenáleží nárok ten vůbec na pořad práva, nýbrž rozhoduje o něm dle §u 33 správní komise tam zmíněná a nenastává tedy příslušnost dle zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb., nýbrž dle §u 2 čís. 6 zák. z téhož dne čís. 3 sb., a nemůže tedy tento právní důvod zde uplatňován býti.

Čís. 4190.

Vnucený správce nemovitosti, o níž bylo po té zavedeno dražební řízení, jest oprávněn dáti výpověď z nemovitosti až do pravoplatného zastavení dražebního řízení nebo předání nemovitosti vydražiteli. Vypovídaný může ovšem proti výpovědi namítnouti vše, co by mohl namítnouti proti pronajímateli.

Vydražitel sám není k výpovědi oprávněn, dokud nebylo jeho vlastnické právo vloženo do pozemkové knihy.

(Rozh. ze dne 30. září 1924, Rv I 1325/24.)

Žalovaná firma měla najaty místnosti v nástavbě domu č. p. 8, k níž bylo uděleno stavební povolení po 27. lednu 1917. Na dům čp. 8 byla zavedena vnucená správa a vnucený správce Dr. Gustav B. zůstal jím i po tě, když v dražebním řízení byl dům prodán firmě G. Proti výpovědi, dané žalované Drem Gustavem B-em, vznesla žalovaná námitky, k nimž procesní soud prvé stolice výpověď zrušil, odvolací soud ponechal výpověď v platnosti. Důvody: Soud odvolací sdílí názor prvého soudu, že firma G. jako vydražitelka domu, i když splnila všechny dražební podmínky, nebyla by aktivně legitimována k výpovědi do té doby, než její právo vlastnické bude intabulováno, neboť ze srovnání §§ů 1120, 1121, 431 obč. zák. a §u 156 druhý odstavec ex. ř. plyne zřejmě, že vydražitel nabývá tohoto oprávnění nikoliv dnem příklepu, nýbrž teprve knihovním zápisem práva vlastnického, kteréžto zápis dosud — jak nesporno — se nestal. Ale v tomto případě výpověď nedává vydražitel, nýbrž Dr. Gustav B. jako vnucený správce domu a vnucený správce dle ustanovení §u 111 ex. ř. jest nade vši pochybnost oprávněn k výpovědi nájemní smlouvy a jest věcí vypovídané strany, by v námitkách a ve sporu dokázala, že a z jakých důvodů jest výpověď nepřípustna. Pouhé tvrzení žalované strany, že nájemní smlouva, byvši uzavřena s knihovní vlastnicí domu na dobu do 31. ledna 1932, nepozbyla dosud platnosti a nemůže vydražitelem býti zrušena, jest bez významu, když se nikde nenamítalo a nedokazovalo, že a proč nemůže ani vnucený správce smlouvu výpovědí zrušiti. Vnucený správce Dr. B., jehož funkce dosud trvá, po názoru odvolacího soudu byl aktivně legitimován k výpovědi, této legitimace nepozbyl tím, že dům byl příklepnut vydražitelce firmě G., neboť dle §u 161 ex. ř. dnem příklepu vnucená správa nezanikla, nýbrž přešla ve správu ve prospěch vydražitelův, který ostatně souhlas k výpovědi vnucenému správci výslovně dal, a není proto správným náhled prvého soudu o nedostatku

aktivní legitimace vnuceného správce k výpovědi. Poněvadž jde o místnosti v nástavbě, k níž dáno stavební povolení po 27. lednu 1917, nemůže se vypovídaná strana dovolávati zákona o ochraně nájemníků.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Pokud jde o právní posouzení věci, přiznal odvolací soud vnucenému správci, jehož vnucená správa příklepem přešla v prozatímní správu ve prospěch vydražitele (§ 161 ex. ř.), legitimaci k výpovědi nájemní smlouvy, ujednané nájemníkem před zavedením vnucené správy s vlastnicí nemovitosti a soud dovolací shledává tento názor správným. Podle souhlasného přednesu stran nebyla vnucená správa dosud zrušena, funkce vnuceného správce trvá tudíž dále a je samostatná, nezávislá na zájmech jednotlivých věřitelů, povinného ba ani vydražitele, konaná pod dozorem soudu s povinností podávati tomuto účty (§§ 103, 109 a násl. ex. ř.). Výpověď z nájmu, kterou dává vnucený správce podle ustanovení §u 111 ex. ř. nikoliv jménem povinného, nýbrž z vlastního oprávnění jako soudně ustanovený orgán, není mu znemožněna příklepem, neboť na oprávnění jeho jako samostatného soudního orgánu nezměnil ničeho ani § 159 ex. ř. Podle čís. 3 tohoto §u končí se jeho pravomoc teprve právoplatným zastavením dražebního řízení nebo předáním nemovitosti vydražiteli (§ 156, odstavec druhý ex. ř.). Jako úřední orgán není tudíž za svou činnost zodpovědna tomu kterému vymáhajícímu věřiteli ani vydražiteli, nýbrž jedině exekučnímu soudu (§ 115 a násl. ex. ř.). Podřídil-li se prozatímní správce, rozhodnuvší se pro výpověď toho kterého nájemníka, při tom rozkazu neb přání vydražitele, dosud knihovně nezapsaného, činí tak na vlastní vrub, nejedná však pouze jako zástupce vydražitelův. Právo výpovědi vnuceného správce není proto obmezeno podmínkou §u 1120 pokud se týče §u 1121 obč. zák., totiž předáním nemovitosti vydražiteli a knihovním zápisem jeho práva vlastnického (§ 431 obč. zák.). Za tohoto právního stavu věci nezáleží na tom, zda dává vnucený (prozatímní) správce výpověď z důvodu bývalé vlastnice domu či z důvodu §u 237 ex. ř. a §u 1120 a 1121 obč. zák. Vydražitel sám není k výpovědi oprávněn, dokud není jeho vlastnické právo vloženo do pozemkové knihy (§§ 1120, 1121 a 431 obč. zák., § 156 odstavec druhý ex. ř.). V důsledku toho právem přiznává odvolací soud právo výpovědi pouze vnucenému správci, proti němuž ovšem má žalovaná strana jako vypovídaná všechny námitky, jež by měla podle nájemní smlouvy proti pronajímatelce, jejíž nemovitost jest předmětem vnucené správy. Neboť dle §u 111 ex. ř. může sice vnucený správce dáti výpověď z trvajících smluv nájemních a pachtovních za podmínek jinak pro to rozhodujících, ale na existenci a obsahu těchto smluv nemá zavedení vnucené správy žádného vlivu. Odvolací soud poukazuje dále správně na to, že bylo věcí vypovídané strany, by v námitkách a ve sporu dokazovala, že a z jakých důvodů je výpověď nepřípustna. Žalovaná namítala v řízení před soudem prvé stolice proti výpovědi, že smlouva s bývalou vlastnicí byla ujednana dne 24. srpna 1921 na dobu do 31. ledna 1932, nepozbyla tedy dosud platnosti a nemůže novým nabyvatelem, dokud jeho vlastnické právo není nesporným, býti zrušena. Tvrdila tedy okolnosti, jež by, předpokládajíc jejich pravdivost, mohly přivoditi bezúčinnost výpovědi. O tomto skutkovém tvrzení žalované strany, na němž zakládá své námitky proti výpovědi, nebylo v nižších stolicích vůbec jednáno a nebylo proto lze ihned ve věci samé rozhodnouti (§ 510 c. ř. s.).

Čís. 4191.

O tom, zda jest odložiti soudní exekuci, povolenou na základě rozhodnutí nebo platebních příkazů nebo výkazů o nedoplatcích správních úřadů, jest rozhodovati soudům.

(Rozh. ze dne 30. září 1924, R II 319/24.)

Soud prvé stolice povolil k dlužníkově návrhu odklad exekuce ku vydobytí zadržených premií dle §u 38 cís. nařízení ze dne 25. června 1914, čís. 138 ř. zák. Rekursní soud odmítl návrh dlužníkův. Důvody: Při povolení soudní exekuce na základě správních nálezů (čl. III. uv. zák. k ex. ř.; dvorní dekrety ze dne 18. září 1786, sbírka čís. 577 písm. c); 25. září 1805, čís. 752 sb. z. s.; 24. října 1806, čís. 789 sb. z. s.) nemají soudy práva, přezkoumati věcně exekuční titul. Pouhé požádání úřadu správního stačí beze všech dokladů a formálností. Dle §u 35 ex. ř. mají o námitkách proti nárokům, jež opírají se o správní nález, rozhodnouti správní úřady. Z těchto předpisů jest jasno, že veškerý vliv na zavedení, odklad a zastavení exekuce je tu vyhražen správním úřadům. Nesmí proto exekuční soud na návrh dlužníkův odložiti exekuci správnímu úřadu povolenou. Soud musí tu pouze splniti direktivy správních úřadů (§ 38 zák. ze dne 25. června 1914, čís. 138 ř. zák.; dvorní dekret ze dne 10. února 1832, čís. 2548 sb. z. s.; 26. února 1789, čís. 977 sb. z. s.

Nejvyšší soud zrušil usnesení rekursního soudu a vrátil mu věc s poukazem, by nehledě k uplatněnému odmítacímu důvodu znovu o rekursu rozhodl.

Důvody:

Dovolacímu rekursu nelze upříti oprávněnosti. Nejvyšší soud nesdílí právního názoru rekursního soudu, že nepřísluší soudům rozhodovati o návrzích na odklad exekuce, byla-li tato povolena na základě rozhodnutí nebo platebních příkazů, nebo výkazů o nedoplatcích správních úřadů. Dle druhého odstavce čl. III. uvoz. zák. k ex. ř. dlužno použiti na povolení a provedení takové exekuce ustanovení exekučního řádu, tedy také ustanovení §u 42 a násl. ex. ř. o odkladu exekuce. O návrzích na jeho povolení rozhodují tedy soudy, nikoliv správní úřady, jež vydaly rozhodnutí neb usnesení, která jsou exekučními tituly ve smyslu §u 1

ex. ř. a podkladem soudní exekuce. Prvý a třetí odstavec článku III. uvoz. zák. k ex. ř. vztahují se na tak zvanou politickou exekuci, t. j. na exekuci, kterou povolují a provádějí správní úřady. Dvorní dekrety, jichž se dovolává rekursní soud a jež byly uchovány v platnosti prvým odstavcem čl. III. uvoz. zák. k ex. ř., neodporují správnosti tohoto názoru, nýbrž rozeznávají přesně politickou exekuci od exekuce povolené soudem a zakazují soudům pouze věcné přezkoumání rozhodnutí a usnesení, vydaných správními úřady. Dvorní dekret ze dne 26. února 1789, čís. 977 sb. z. s. zdůrazňuje v odstavci c), že soudy mají postupovati tak, jakoby exekuční žádost byla založena na soudním nálezu. Z toho jest zřejmo, že rozhodování o odkladu exekuce přísluší v takových případech soudům, jelikož nejde o politickou exekuci, nýbrž o exekuci, povolenou soudem, na niž dlužno použiti ustanovení exekučního řádu o odkladu exekuce. Správnosti tohoto názoru nasvědčuje ustanovení čís. 5 §u 42 ex. ř., že odklad exekuce má býti povolen, a to, jak rozumí se samo sebou, povolen soudem, byly-li podány námitky ve smyslu §u 35 odstavec druhý ex. ř. proti nároku u úřadu, který vydal exekuční titul dle §u 1 čís. 10 a 12 a 14 ex. ř. V tomto případě jedná se o zadržélé premie ve smyslu §u 38 cís. nař. ze dne 25. června 1914, čís. 138 ř. zák. o pensijním pojištění, změněného zákonem ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n. Dle tohoto §u byla proto přípustna vedle politické také soudní exekuce, která je v běhu a která podléhá, jak výše dolíčeno, ustanovením exekučního řádu o odkladu exekuce. Neprávem proto rekursní soud odmítl návrh povinného na povolení odkladu soudní exekuce pro nepříslušnost exekučního soudu.

Čís. 4192.

Ručitel, nechťsi ze smlouvy nebo z jiného důvodu (na př. ze zákona) může se domáhati na dlužníku splnění jeho závazku vůči věřiteli.

(Rozh. ze dne 30. září 1924, Rv II 360/24.)

Žalovaná zavázala se v r. 1921, prodávajíc svůj dům Cyrillu A-ovi, že zaplatí převodní poplatky, nezaplatila jich však, poplatky byly exekučně vtěleny na dům, který v roce 1922 koupil žalobce a zaplatil následkem toho za žalovanou 500 Kč. Žalobě na žalovanou, by byla uznána povinnou, zaplatiti čsl. eráru zbytek převodního poplatku z kupu nemovitosti jí vyměřeného, procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Žaloba, o kterou se zde jedná, mohla by dle svého obsahu býti za určitých okolností považována za žalobu určovací ve smyslu §u 228 c. ř. s. a čl. XXVIII., XXIX. uv. zák. k c. ř. s., a v tom případě by se jí nedalo upříti jisté oprávněnosti. Dle žalobního žádání však dlužno ji pokládati za žalobu o plnění, neboť se žádá, by bylo uznáno právem, že žalovaná jest povinna platiti. V tomto směru žaloba odůvodněna není. Na základě zjištěných okolností byl by žalobce oprávněn ve smyslu §§ 1042 (1358) obč. zák. požadovati na žalované zaplacení jím vynaložených 500 Kč. Toho však žalobce ani nežádá, nýbrž žalobní prosba zní, by žalovaná byla uznána povinnou zaplatiti zbytek 2193 Kč 34 h převodních poplatků přímo poplatkovému erári. K tomu není žalobce aktivně legitimován. Lze sice za jistých okolností žalobou vymáhati plnění pro osobu třetí, při t. zv. smlouvách ve prospěch třetích osob; zde však o takovou smlouvu nejde a proto byla žaloba pro nedostatek aktivní legitimace zamítnuta.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Slíbil-li kdo, že za druhého zaplatí poplatek anebo dávku, má příjemce slibu právo, žalovati slibovatele, aby plnil tomu, kdo jest k přijetí poplatku nebo dávky oprávněn. Toto právo se zakládá na §u 1404 n. zn. obč. zák., neboť onen slib jest t. zv. převzetím splnění, a nejvyšší soud vyložil je podrobně v rozhodnutí sb. n. s. čís. 2553, jehož vývody netřeba tu opakovati, protože stačí poukaz na zákon, zvláště když odpůrkyně dovolatele, jak níže uvedeno, ve své dovolací odpovědi nároku žalobnímu odporuje vlastně jen z důvodu, že dle jejího mínění žalobní žádání není úplně správně sestylisováno, ač jí v tom za pravdu dáti nelze. V tomto případě však nejde o převzetí plnění, neboť žalovaná za žalobce nic plniti neslibovala, nýbrž jde dle obsahu žaloby o dluh žalované o poplatek převodní, který byl jí předepsán, za který však ručí nemovitost náležející nyní žalobci. Odvolací soud odkazuje žalobce na § 1042 pokud se týče lépe na bližší § 1358 obč. zák. a nutí ho tak, by napřed zaplatil. Ale to právě neodpovídá duchu spravedlnosti a právnímu citu. Jest možno, že žalobce nemá prostředků — a on tak skutečně tvrdí — aby poplatek, na jeho realitě váznoucí, zaplatil, že tedy realita bude mu prodána. Jak by přišel k tomu, aby ztratil realitu k vůli dluhu žalované, za nějž realitou ručí jen jako za dluh cizí, proč by neměla žalovaná, jejíž dluh to jest a která jej povinna jest platiti vůči věřiteli, býti povinna jej platiti i vůči ručiteli? Proč by ručitel nemohl postižního práva §u 1358 obč. zák. užiti i předem, tak, by vlastního dlužníka donutil zaplatiti přímo věřiteli, na místo by jej zaplatil věřiteli sám a pak na vlastním dlužníku náhrady se domáhal? Vždyť se tím neděje žádná nespravedlnost, když se dlužník donutí k plnění své povinnosti, nýbrž jen se věc podstatně zkracuje, ježto na místo dvojího placení bude zde jen jedno. Zřejmo, že dlužno hledati normu, která by po rozumu §u 7 obč. zák. cestou extensivního výkladu nebo obdoby tento uspokojující výklad umožnila. Norma taková vskutku jest a jest jí právě § 1404 obč. zák. Praví-li, že kdo dlužníkovi slíbí, že jeho věřitele uspokojí, ručí mu za to, že věřitel jej (dlužníka) k splnění pohánětí nebude, t. j. má dlužník, ač ovšem ne věřitel, právo žádati na něm, by dluh věřiteli zaplatil. Ale kdo slíbil dlužníkovi, jeho věřitele zaplatiti, jest vůči dlužníkovi k placení tomu povinen, i nemůže v tom býti podstatného rozdílu, že povinnost ta zakládá se nikoli zrovna na slibu, nýbrž na nějakém jiném důvodu, na př. právě na zákoně. Že však jest vlastní dlužník i vůči ručiteli dle zákona povinen dluh zaplatiti, to dokazuje § 1358 obč. zák., jenž právě zaplativšímu ručiteli dává proti dlužníku postih,

který by jinak nebyl možným: je-li vlastní dlužník povinen zaplatiti dluh zaplativšímu jej ručiteli, byl již i jemu povinen zaplatiti jej věřiteli, dokud tento nebyl uspokojen. A tato povinnost dospívá nejpozději tehdy, když věřitel na ručiteli zaplacení už žádá, a to je zase zajisté nejpozději tehdy, když věřitel provedl proti ručiteli už exekuční úkon, tedy zaplacení už vymáhá jako zde. Rukojmí má dokonce v jistých případech proti dlužníku právo na pojištění, i když dluh není ještě splatný (§ 1365 obč. zák. O liberačním nároku rukojmího v něm. právu, srv. § 775 něm. obč. zák.). Právem tedy žalobce žaluje, aby vlastní dlužnice zaplatila eráru. Žalovaná jako vlastní dlužnice oprávněnost tohoto liberačního nároku, nazývajíc jej »regresem«, v dovolací odpovědi sama připouští, ale pohřešuje jen v žalobním žádání vyjádření právě toho momentu, že jest povinna za něj to zaplatiti. Ale to se samo sebou rozumí, aniž by třeba bylo zvláště to vytýkati, neboť když on žaluje, že ona tím povinna jest, tedy to znamená už samo o sobě, že ona tím povinna jest jemu nebo k tomu za něj. Vždyť liberační nárok žalobcův není nic jiného, než depurační povinností žalované, kterýmž technickým výrazem jest řečeno vše.

Čís. 4193.

Nabyvatel nemovitosti jest oprávněn domáhati se na odstupiteli, by provedl výmaz knihovního dluhu, jenž nebyl nabyvatelem převzat. Není třeba, by nepřevzetí dluhu bylo výslovně ve smlouvě uvedeno, jen když dluh nebyl vyúčtován v odstupní ceně.

Tím, že se nabyvatel hypoteky nepřesvědčil z knih o hypotečním dluhu, nepomíjí osobní dluh posavadního držitele a nepřechází na nabyvatele.

(Rozh. ze dne 30. září 1924, Rv II 370/24.)

Žalovaní odstoupili žalobcům smlouvou svatební nemovitost za ujednanou odstupní cenu 6.000 Kč, jež byla vyúčtována tak, že žalobcové převzali ku zaplacení pohledávku záložny 3.000 Kč a za zbytek 3.000 Kč vyhradili si žalovaní doživotní výměnek. Na nemovitosti vázla však též pohledávka syna žalovaných Františka K-a 3.000 Kč, jejíhož výmazu domáhali se přejímatelé nemovitosti na odstupitelích. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: První soud dospěl k přesvědčení, že žalobci proto jsou oprávněni žádati za výmaz pohledávky Františka K-a, že notářským spisem převzali k placení jen pohledávku okresní spořitelní záložny 3.000 Kč a doživotní výměnu žalovaných, označenou na 3.000 Kč, že si při uzavření postupní smlouvy se žalovaným ponechali polovinu role »N«, by mohli zaplatiti syna Františka K-a a že v kanceláři právního zástupce dne 13. července 1923 prohlásili, že chtějí vyplatiti z kupní ceny za pozemek »N« pohledávku Františka K-a 4.000 Kč a že žádali za lhůtu do Všech svatých k výmazu této pohledávky. Avšak tento právní názor jest mylným. Dle §u 431 obč. zák. děje se nabytí věcí nemovitých zápisem do knih dle listin v §u 432 a 437 označených, listinou takovou byla smlouva svatební. Dle §u 443 obč. zák. s nabytím vlastnictví nemovitých věcí přejímají se i břemena, v pozemkové knize váznoucí, a ten, kdo neshlédne do pozemkové knihy, trpí za svou nedbalost. Dle zjištění prvního soudu věděli žalobci, že na realitě vázne ještě pohledávka Františka K-a 3.000 Kč, a ze zjištění prvního soudu, že si žalovaní ponechali polovinu role »N«, by mohli zaplatiti syna Františka K-a a že v kanceláři právního zástupce dne 13. července 1923 prohlásili, že chtějí vyplatiti z kupní ceny za pozemek »N« pohledávku Františka K-a 4.000 Kč a že žádali za lhůtu do Všech svatých k výmazu pohledávky té — neplyne ještě, že převzali k placení pohledávku Františka K-a za žalované. Ale i kdyby žalovaní byli prohlášením ze dne 13. července 1923 převzali závazek, plniti Františku K-ovi za žalobce, a návrh ten žalobci byl býval přijat, došlo k převzetí dluhu dle §u 1404 obč. zák., ale věřitel K. z toho žádných práv nenabyl. Žalovaní jen ručili za to žalobcům, že od nich K. peníze požadovati nebude. Vůči K-ovi však závazek žalobcův k placení nepominul a trvá pro ně až do zaplacení tohoto dluhu. Dokud není tudíž prokázáno, že žalovaní Františka K-a zaplatili dle převzatého závazku — a není ani tvrzeno a prokázáno, že by byl K. souhlas projevil s převzetím dluhu žalovanými § 1405 obč. zák. — nemohou se domáhati žalobci na žalovaných výmazu nezaplacené snad pohledávky.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Nebylo potřebí, by ve smlouvě bylo výslovně uvedeno, že žalobci pohledávky Františka K-a 3.000 Kč nepřejímají, nýbrž stačilo úplně, když tam řečeno bylo, co z břemen na realitě vězících přejímají a když tam celá odstupní cena byla vyúčtována, neboť když ve vyúčtování tom pohledávka Františka K-a 3.000 Kč obsažena nebyla, plynulo z toho samo sebou zřejmým a neodporovatelným logickým důsledkem, že pohledávka ta převzata nebyla. Když však převzata nebyla, musí ji žalovaní dle §u 928 obč. zák. zastupovati, t. j. povinni jsou, ji zaplatiti. Přece snad nechtějí, aby žalobci, kteří jim celou odstupní cenu 6.000 Kč už vyrovnali, platili ji za ně, neboť pak by jim místo 6.000 Kč musili dáti vlastně 9.000 Kč. Stanovisko takové bylo by zřejmě neudržitelným. § 443 obč. zák. nijak nevadí, chápe-li se správně, což se ovšem odvolacímu soudu nezdařilo. Praví-li § ten, že kdo ve veřejné knihy nenahlédne, následky této své nedbalosti ponese, znamená to jen tolik, že, kdyby žalobci byli do knih nenahlédli a tak o pohledávce Františka K-a 3.000 Kč zůstali v nevědomosti, musili by si to sami přičísti, až by se K. přihlásil a oni ji jako držitelé hypoteky musili zaplatiti a pak od pravých dlužníků, žalovaných, ničeho neobdrželi. Ale o ten případ nejde, žalobci se nebrání své povinnosti jako hypotekární dlužníci, nehájí se proti Františku K-ovi, naopak vědí, že jemu hypotečně ručí, ale právě proto, že ručí, ač to dluh jejich není, nýbrž je to dluh žalovaných, žádají od těchto, aby je z hypotečního dluhu vyvadili, hypoteku odbřeme-

nili. Nemá tedy § 443 toho smyslu, jakoby tím, že nabyvatel hypoteky se z knih o hypotečním dluhu nepřesvědčí, pomíjel osobní dluh posavadního držitele a přecházel na něj, na nabyvatele, nýbrž jen že musí za všech okolností věcné právo, hypoteku, si nechati líbiti.

Čís. 4194.

Dávka z přírůstku hodnoty nemovitostí.

Dokročil-li vyměřovací úřad, pominuv zcizitele, o zaplacení dávky na kupitele, jest zcizitel povinen nahraditi kupiteli to, co za něho na dávku byl zaplatil, leč že by byla umluvena platební povinnost kupitelova.

Úmluva prodatele a kupitele o převzetí placení dávky z přírůstku hodnoty platí jen mezi stranami, nikoliv však vůči vyměřovacímu úřadu. Pokud lze spatřovati v konkludentním jednání kupitele převzetí placení dávky.

(Rozh. ze dne 30. září 1924, Rv II 407/24.)

Žalovaný prodal žalobci nemovitost na Moravě. Jelikož žalovaný se odstěhoval do Ameriky, předepsal vyměřovací úřad dávku z přírůstku hodnoty žalobci, jenž ji zaplatil a domáhal se náhrady na žalovaném. O b a n i ž š í s o u d y uznaly podle žaloby.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by po případném dalším jednání vynesl nový rozsudek.

D ů v o d y:

Dle §u 15 zem. zák. pro Moravu ze dne 26. prosince 1914, čís. 18 z. zák. pro rok 1915, kterýž zákon podle §u 30 vl. nař. ze dne 23. září 1920, čís. 545 sb. z. a n. platí pro tuto věc, sběhší se v mezičasí mezi původní platností zákona, jež končila dle jeho §u 31 dnem 31. prosince 1917, a platností vládního nařízení — stihá dávka z přírůstku hodnoty žalovaného jako zcizitele, jenž je povinným ji zaplatiti, avšak v případě nedobytnosti jest za ni práv i žalobce, nabyvatel nemovitosti, jako ručitel. Dle §u 19 téhož zákona uplatňovati jest nárok na dávku jak proti zcizovateli povinnému placením tak proti nabyvateli povinnému ručením doručením příkazu, jenž tam sluje příkazem plateb., zde pak ručebním příkazem plateb., takže již z toho plyne, že i ručiteli vzniká doručením tím povinnost platební, že nejde o pouhé zajištění. Dle §u 20 lze sice proti každému takovému příkazu, jak platebnímu tak záručnému platebnímu podati do 30 dnů od doručení stížnost, stížnost však nemá odkládacího účinku, takže vzhledem k §u 21, který stanoví, že dávku zaplatiti jest 14 dní po doručení příkazu platebního pokud se týče záručního platebního příkazu, nastává splatnost (vykonatelnost) ještě za doby, kdy lhůta k stížnosti běží, což potvrzuje ještě § 25, který dí, že dávku vymáhati jest exekučně, nebyla-li v právě uvedené lhůtě §u 21, t. j. ve 14 dnech zaplacena. V záručním platebním příkazu ze dne 23. září 1920 doručeném žalobci jakožto nabyvateli praví se výslovně, že dávka na zcizovateli (žalovaném) nemohla býti dobyta, protože se odstěhoval do Ameriky, nezanechav zde žádného jmění, a jest zjištěno, ba bezesporno, že žalobce dávku v záručním platebním příkaze předepsanou zapravil. Následkem toho musí žalovaný žalobci plat tento dle §u 1358 obč. zák. nahraditi, neboť nevadí, že dávka nebyla posud s konečnou platností vyměřena, nebyvši zciziteli (žalovanému) právě následkem jeho odjezdu do Ameriky ještě předepsána, vždyť, poskytl-li přes to zákon úřadu možnost, aby ji proti ručiteli uplatňoval a dobýval, spadají všecky tyto přísnosti zákona, čelící proti ručiteli, logicky nutně na účet k placení povinného zcizitele a působí i proti němu v poměru mezi ním a ručitelem: musí-li si je nechati líbiti nabyvatel, jenž toliko ručí za dluh cizí, musí si je nechati líbiti i zcizitel, o jehož vlastní dluh se jedná. Jen v jednom jediném případě tomu tak není, když totiž v poměru mezi nabyvatelem a zcizitelem jest k placení povinen právě nabyvatel sám, což možno jest jedině v tom případě, že povinnost zaplatiti dávku ze svého nabývací smlouvou nebo zvláštní úmluvou k ní přičiněnou převzal a zciziteli povinnosti té sprostil, kteráž smlouva neb úmluva arciť působí jen mezi nimi a úřadu k příjmu oprávněného se nedotýká. A tu v tomto případě skutečně žalovaný tvrdil takovou úmluvu, řka, že když u notáře před sepsáním smlouvy bylo jim řečeno, že se neví, zda bude dávka předepsána čili nic, žalovaný prý prohlásil, že on ji platiti nebude, to že raději domu neprodá, ale žalobce že naléhal, aby se kup napsal, pročež žalovaný prohlásil, že, když žalobce dávku zaplatí, on na prodej přistoupí, a žalobce že ničeho nenamítal, naopak naléhal, aby se koupě uskutečnila, tak že žalovaný věřil, že žalobce dávku zaplatí. A skutečně věřil plným právem, neboť po náhledu nejvyššího soudu jest dán bezesporně případ §u 863 obč. zák., t. j. že žalobce, i když se neprohlásil výslovně, přece mlčky zcela nepochybně projevil souhlas s návrhem žalovaného, že tento dávku platiti povinen býti nemá, nýbrž že povinnost ta má stihati žalobce, vždyť nechtěl-li žalovaný na smlouvu jinak přistoupiti, než když žalobce dávku na se vezme a naléhal-li žalobce na to, aby se jen smlouva sepsala, chtěl patrně v něm vzbuditi dojem, že na to přistupuje, že dávku zaplatí a jestli ve skutečnosti úmyslu toho neměl, nýbrž v nitru svém tajně smýšlel tak, že přece platiti nechce a nebude, byla to zřejmá mentální reservace, na kterou zákon pro její morální zavržitelnost nikdy nepřistupuje, ukládaje takovému prohlašovateli povinnost zadostiučinění (§ 869 obč. zák.). Ale žalobce mentální reservace netvrdí, a proto bylo-li tak jednáno, jak žalovaný tvrdí, stala se úmluva o přesunutí dávky konkludentním přijetím návrhu žalovaného se strany žalobce a musí býti dodržena. Avšak to právě, zda tak jednáno bylo, nižší stolice, nespatřujíce v tom konkludentního činu a nemajíce tedy jednání to za rozhodné, nezjistily, pročež bylo tak rozhodnouti, jak se stalo, když dovolatel nesprávné právní posouzení v tom směru uplatňuje.

Čís. 4195.

Ustanovení druhého odstavce §u 496 c. ř. s. platí i pro případ, že dovolací soud, zrušiv rozsudky obou předchozích stolic, odkázal spor k novému projednání a rozhodnutí na soud procesní.

(Rozh. ze dne 30. září 1924, Rv II 408/24.)

Co do předchozího děje poukazuje se na čís. sb. 3015. Procesní soud prvé stolice přisoudil po té žalobkyni obmezenou žalobní pohledávku 7.456 Kč 06 h, odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

V řízení, jež předcházelo zrušovacímu usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. října 1923, neučinila žalovaná námitky, že žalobkyně nenaložila zbožím dle čl. 343 obch. zák., že, dopustivši jeho prodej drahou, zavinila ztrátu zboží, že tudíž sama nesplnila smlouvy a nemůže proto na žalované splnění smlouvy žádati. Strany se zmínily o prodeji zboží drahou jen potud, že žalobkyně omezila žalobní žádání na 7.456 Kč 06 h, poněvadž obdržela od dráhy výtěžek za prodané zboží 9.868 Kč 14 h, a že žalovaná tvrdila, že zboží, které bylo na dráze prodáno, byly měděné a mosazné odpadky. V důsledku toho nebylo soudům lze, zabývati se otázkou, zda žalobkyně naložila zbožím dle čl. 343 obch. zák., a zda ztratila, dopustivši prodej drahou, nárok na kupní cenu čili nic. Zmíněným usnesením Nejvyššího soudu bylo procesnímu soudu prvé stolice nařízeno, by doplnil řízení pouze ohledně námitky žalované, že jí bylo dodáno jiné zboží než zboží objednané, a o tom, kolik bylo dodáno odpadků silnějších 1 mm a kolik slabších a zda dle toho jest požadovaná cena správná. Dle druhého odstavce §u 496 c. ř. s., který dle §u 513 c. ř. s. platí též, byla-li věc nižšímu soudu vrácena dovolacím soudem dle §u 510 c. ř. s., byl tím předmět doplňujícího jednání přesně vymezen a bylo přípustno přednésti nové okolnosti skutkové, činiti nové námitky a nabízeti nové průvody, jen, pokud se vztahovaly na předmět nového jednání. Otázka, zda žalobkyně, ponechavši na dráze zboží, jež žalovaná se zdráhala přijmouti, porušila své povinnosti dle čl. 343 odstavec druhý obch. zák. a zda prodej zboží, provedený staničním úřadem, jde na vrub žalobkyně, nebyla předmětem doplňovacího jednání. Námitka, že žalobkyně, nesplniviši smlouvy, nemůže splnění na žalované žádati, byla by tudíž bývala nepřípustnou již v prvé stolici, tím méně lze se vzhledem k předpisům §§ 482 a 504 c. ř. s. s ní věcně zabývati ve stolicích vyšších.

Čís. 4196.

Přihlásili-li se dědici otce nemanželského děcka k dědictví jen podmínečně, ručí za výživné dítěte jen do výše pozůstalosti a jenom potud, pokud nejsou sami zkráceni ve svém právu na výživu.

I pro nemanželské dítě platí zásada §u 150 obč. zák., že náklady výchovy se mají uhrazovati jen z výnosu jeho majetku, pokud na to stačí. Ostatní musí uhrazovati nemanželský otec.

(Rozh. ze dne 30. září 1924, Rv II 425/24.)

Žaloba nemanželské dcery na otcovu pozůstalost o placení zvýšených vyživovacích příspěvků byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalobkyně odůvodňuje svůj návrh na zvýšení výživného tím, že prý se majetkové poměry dědiců nemanželského otce od úpravy výživného podstatně zlepšily a naproti tomu její výživa a výchova vyžaduji větších nákladů. Avšak nižší soudy, — na jejichž zjištění je dovolací soud vázán, — zjistily, že majetkové poměry dědiců nemanželského otce se podstatně zhoršily. Povinnost, vyživovati a zaopatřiti nemanželské děti, přechází jako jiný dluh na dědice (§ 171 obč. zák.). Tito ručí ovšem jenom do výše pozůstalosti a jenom potud, pokud nejsou sami zkráceni ve svém právu na výživu, leč že se přihlásili k pozůstalosti bezpodmínečně. Odvolací soud má za to, že žalovaná strana by mohla platiti vyšší výživné než dosud, a že jest toho pro žalobkyni potřeba, protože prý plat kontoristky v cizině nestačí na její výživu, ale nepřiřkl jí zvýšeného výživného, protože její vlastní majetek stačí na úhradu schodku. S tímto názorem nelze souhlasiti. Předně není zjištěno, že plat kontoristky nestačí na výživu, ani že žalobkyně je kontoristkou. Mimo to platí i pro nemanželské dítě zásada §u 150 obč. zák., že náklady výchovy se mají uhrazovati jen z výnosu jejich majetku, pokud na to stačí. Ostatní musí uhrazovati nemanželský otec. Přes to však je rozsudek odvolacího soudu ve věci samé správným. Žalobkyně totiž dovozuje v odvolání i v dovolání, že dosavadní vyživovací příspěvek nestačí na její studia. Avšak již prvý soud zjistil, že žalobkyně nestuduje, a to nikoli pro nedostatek prostředků, nýbrž pro nechuť ke studiu, a odvolací soud se neodchýlil od tohoto zjištění. V žalobě žalobkyně tvrdila, že je prodavačkou v družstvu a že potřebuje v tomto postavení příspěvku 450 Kč měsíčně, avšak tato okolnost nebyla v první stolici zjišťována a žalobkyně této vady neuplatňovala v odvolání a nezmiňuje se o ní dokonce ani v dovolání. Tuto okolnost tedy nelze bráti za základ rozhodnutí. Ze zjištěných skutkových okolností pak plyne, že žalobkyně nepotřebuje prozatím zvýšení výživného na úhradu nákladů studií. Žalobní nárok není prozatím odůvodněn vlastní potřebou žalobkyně, již ve sporu uplatňuje.

Čís. 4197.

Správci úpadkové podstaty nelze uložiti vyjevovací přísahu dle §u 47 ex. ř.

(Rozh. ze dne 1. října 1924, R I 680/24.)

Věřitel úpadkové podstaty provedl bezúspěšnou exekuci na movitosti podstaty. I navrhl, by ve smyslu §u 47 ex. ř. bylo správci úpadkové podstaty uloženo, by předložil přesný seznam veškerého jmění úpadkové podstaty, s udáním, kde jednotlivé věci se nalézají, a aby potvrdil přísahou vyjevovací, že údaje jeho jsou správné a úplné, že ničeho ze jmění úpadkové podstaty nezaložil, jinak že by byl vzat do vazby. Návrh správce podstaty, by návrh vymáhajícího věřitele byl zamítnut, soud prvé stolice zamítl, rekursní soud vyhověl návrhu správce podstaty a zamítl návrh vymáhajícího věřitele.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Pro uložení vyjevovací přísahy správci úpadkové podstaty není podkladu. Účelem vyjevovací přísahy dle §u 47 ex. ř. jest, aby bylo zjištěno, kde jsou věci, na něž byla exekuce vedena a jež u dlužníka nebyly nalezeny. V tomto případě jde o předměty, náležející do úpadkové podstaty, o nichž dle úpadkových spisů sepsán byl inventář a jichž realisaci musí správce úpadkové podstaty při skládání účtů vykázati (§ 121 konk. řádu). Prodal-li tedy správce úpadkové podstaty různé svršky, do úpadkové podstaty náležející, jednal jen v mezích svého oprávnění, pokud se týče své povinnosti (§ 115 konk. ř.). Výtěžek musí ovšem správce úpadkové podstaty vyúčtovati a má i stěžovatelka právo, aby při skládání účtu činila své připomínky (§ 121 konk. ř.). Z těchto úvah plyne, že uložení vyjevovací přísahy správci úpadkové podstaty za účelem, který sleduje stěžovatelka, nesnášelo by se s předpisy úpadkového řádu o postupu správce úpadkové podstaty při realisaci a výkazu úpadkového jmění, nehledíc ani k tomu, že při opatřeních, úpadkovým řádem upravených, může býti dosaženo téhož cíle.

Čís. 4198.

Exekuce na nárok stavebníka na výplatu zápůjčky dle zákona o stavebním ruchu zaručené je nepřípustnou.

(Rozh. ze dne 1. října 1924, R I 681/24.)

Soud prvé stolice zamítl návrh na povolení exekuce zabavením pohledávky dlužníka proti městské spořitelně v B. na vyplacení zbytku zápůjčky, povolené dlužníku se zárukou státu na stavbu domu. Důvody: Dle §u 33 (2) zákona čís. 160/23 sb. z. a n. smí se zbytek zápůjčky vyplatiti teprve po udělení obývacího povolení po vyznačení domu v pozemkové knize a po kolaudaci podle §u 24 tohoto zákona a jen na poukaz ministerstva sociální péče. Jek z exekučního návrhu vyplývá, nebyla kolaudace tato dosud provedena a zbytek pohledávky není proto dosud splatným. Následkem toho byla exekuce zamítnuta (§ 7 (2) ex. ř.). Rekursní soud exekuci povolil. Důvody: Soud prvé stolice odvolává se neprávem na předpis §u 7 odstavec druhý ex. ř., neboť předpis ten, že exekuce nemůže býti povolena před splatností pohledávky, vztahuje se na pohledávku vymáhajícího věřitele, pro niž exekuci navrhuje, nikoliv na pohledávku dlužníkovu, na niž vede exekuci. Ani ustanovením §u 33 (2) zákona, správně vlád. nařízení ze dne 19. července 1923, čís. 160 sb. z. a n., na něž se napadené usnesení též odvolává, nelze zamítnutí exekuce odůvodniti, nehledě ani k tomu, že prvý soud ani nezjistil, vztahuje-li se nařízení to na státem zaručenou zápůjčku, o niž jde, či vztahuje-li se na ni zákon ze dne 11. dubna 1921, čís. 100 sb. z. a n. k vl. nař. ze dne 21. května 1921, čís. 191 sb. z. a n. Dle §u 33 (2) vl. nař. čís. 160/23 sb. z. a n. smí se zbytek státem zaručené zápůjčky vyplatiti teprve po udělení obývacího povolení, po vyznačení domu v pozemkové knize a po kolaudaci podle §u 24 a jen na poukaz ministerstva sociální péče. Zbytek zápůjčky považuje se za vyplacený, uloží-li jej věřitel po dokončení stavby a udělení obývacího povolení na vkladní knížku pro stavebníka tak vinkulovanou, že vklad může býti vyplacen toliko na poukaz ministerstva sociální péče. Ustanovením tím ani ustanovením §u 33 vlád. nař. ze dne 21. května 1921 čís. 191 sb. z. a n., podle něhož nesmí zbytek ze stavebního úvěru býti vyplacen před vyznačením domu v pozemkové knize, není exekuce na zbytek ten vyloučena, vždyť ani exekuční řád (§ 290 a násl.) ani zákony ze dne 25. ledna 1923, čís. 35 sb. z. a n. a ze dne 11. dubna 1921, čís. 100 sb. z. a n., ani prováděcí nařízení k nim ze dne 19. července 1923 čís. 160 sb. z. a n. a ze dne 21. května 1921, čís. 191 sb. z. a n., exekuce té nevylučují a ostatně i cenné papíry ve prospěch státu vinkulované, jakož i pohledávky proti státu exekuci podrobeny jsou (§§ 265 a 295 ex. ř.). V tomto případě nemůže se namítati, že povolením exekuce na pohledávku stavebníkovu z výpůjčky na stavbu domu, prováděnou podle zákona o stavebním ruchu, byl by účel zákona toho zmařen, neboť exekuce vede se na zbytek výpůjčky, která vyplatiti se má, jak vymáhající strana sama tvrdí, až po provedené kolaudaci, tedy, kdy stavba domu byla již skončena a účele zákona, odstraniti neb aspoň zmírniti nouzi o byty, již bylo dosaženo. Věřiteli poskytnuté výpůjčky i státu, jenž se za zápůjčku tu zaručil, zabavením zbytku výpůjčky té újma vzniknouti nemůže, ježto jednak zabavení a přikázání povoluje se bez újmy práv osob třetích dříve snad nabytých, jednak pohledávka celá na domě, k jehož vystavení byla poskytnuta, jest pojištěna. Že exekuce na státem zaručené výpůjčky, které poskytnuty byly k stavbě budov podle zákona o stavebním ruchu, vyloučena není, jest patrno i z ustanovení §u 45 čís. 7 vl. nař. ze dne 21. května 1921, čís. 191 sb. z. a n., dle něhož použití půjčky k jinému účelu, než k účelu, k němuž byla určena, má za následek toliko okamžitou splatnost půjčky té bez výpovědi.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Tísnivá bytová nouze donutila sociální státní péči k tomu, že zvláštním zákonodárstvím o t. zv. stavebním ruchu upravila zejména též podporu staveb s malými byty státem. Jedním způsobem této podpory je ten, že stát zaručí se věřiteli za zápůjčky, poskytnuté na novostavby,

a to za úrokování, umořování a vedlejší platy a za splacení zaručené zápůjčky (§§ 32 čís. 1, 33 zákona ze dne 11. března 1921, čís. 100 sb. z. a n. a prováděcí nařízení ze dne 21. května 1921, čís. 191 sb. z. a n., §§ 28 čís. 1, 29). Jak jde na jevo z dlužního úpisu ze dne 21. dubna 1923, týkajícího se zápůjčky, jejíž zbytek má býti postižen navrženou exekucí, byla tato zápůjčka povolena ve smyslu právě uvedeného zákona a nařízení z roku 1921, čís. 100 a 191 sb. z. a n. a dle těchto převzata za zápůjčku záruka státu dle doložky zemské politické správy v Praze ze dne 3. května 1923. V tomto dluhopisu zavazuje se dlužnice-stavebnice, že se podrobuje v příčině zápůjčky příslušným předpisům zákona o stavebním ruchu, vládního nařízení ze dne 21. května 1921, čís. 191 sb. z. a n. a zejména v odstavci prvém, že hodnoty této zápůjčky užije výhradně ku stavbě domu. Tento výhradný účel zápůjčky státem zaručené je jasným z celého obsahu zákonů a nařízení o stavebním ruchu, který předpokládá a výslovně nařizuje, že se zápůjčka může vypláceti stavebníku jenom podle postupu stavby a konečně vyplatiti jemu jenom za zvláštních, zákonem stanovených podmínek, které zaručují možnost použití novostavby k účelu, zákonem stanovenému, totiž ubytování rodin bytu postrádajících. Srv. § 32 zák. čís. 100/21, §§ 25, 27 (slova: úvěr, jehož se užije k úhradě stavebního nákladu), § 31 odstavec druhý čís. 1 a), 33 nař. čís. 191/21, §§ 25, 27 čís. 1, 28, 29, 60 zák. ze dne 27. ledna 1922, čís. 45 sb. z. a n., § 2 nař. ze dne 23. listopadu 1922, čís. 355 sb. z. a n., §§ 25, 27 čís. 1, 28, 29 zákona ze dne 25. ledna 1923, čís. 35 sb. z. a n. a §§ 27, 28, 29, 33 vl. nař. ze dne 19. července 1923, čís. 160 z. a n., v jehož odstavci (2) §u 33 je dokonce výhrada, že zbytek zápůjčky lze vyplatiti jenom na poukaz ministerstva sociální péče. Na tomto výhradném použití zápůjčky má stát zájem ve dvojím směru: 1. by bylo docíleno novostavby k obývání způsobilé, 2. by úplným vystavěním a udržováním domu bylo zmenšeno nebezpečí státu, spojené se zárukou za zápůjčku. Tento výhradný účel zápůjčky by byl zmařen, kdyby se připustila exekuce na nárok stavebníka na její výplatu. Již proto je navržená exekuce dle tendence zákona nepřípustná. Ze zákona vyplývá však jasně zásada, že stavebníkova disposice se zápůjčkou je zjevně obmezena; smí vyzdvihnouti a použiti zápůjčky výhradně jen ke krytí nákladů stavebních, jak dle obsahu zákona, tak i dle obsahu dluhopisu, je tak vázán vůči věřiteli i vůči zaručiteli, státu, a nemá proto z ohledů veřejnoprávních možnost disposice jiným způsobem, než krytím nákladů stavebních. Proto nemůže též jiný jeho věřitel ze zápůjčky té krýti vlastní pohledávku, ponévadž použití zápůjčky k tomuto jinému účelu je z ohledů veřejnoprávních nepřípustným. Věřitel dlužníka nemůže nabýti více práv k zápůjčce, než má dlužník sám. Tento výhradný účel zápůjčky týká se i konečného jejího zbytku, třeba dům byl již postaven a i obýván. I tento zbytek má krýti jen náklady stavební, jak z dotyčných ustanovení zjevno, a státu, t. j. veřejným zájmům, jak plyne ze zákona a nařízení, nejde jen o to, by stavba tu byla, nýbrž i o to, by stavebník závazky své vůči věřiteli a státu konal a konati mohl, by platil úroky ze zápůjčky a její úmor. To by se mu stěžovalo, ano snad znemožnilo, kdyby se mu podpora exekučně odňala. Ustanovení §u 45 čís. 7 nař. čís. 191/21 je namířeno proti stavebníku a onu zásadu jen potvrzuje. Tyto úvahy vedou k poznání, že exekuce na pohledávku stavebníka ze zápůjčky dle zákona o stavebním ruchu státem zaručené, lépe řečeno na jeho nárok na výplatu této zaručené zápůjčky, je nepřípustnou.

Čís. 4199.

Na nárok dlužníka na poskytnutí úvěru, pokud není jím kauční hypoteka dosud vyčerpána, nelze vésti exekuci dle §u 331 ex. ř.

(Rozh. ze dne 1. října 1924, R I 768/24.)

Návrhu vymáhajícího věřitele, by mu byla pro peněžitou pohledávku povolena exekuce zabavením nároku dlužníka proti poddlužníku z kaučních listiny o poskytování úvěru, pokud úvěr dosud nebyl vyčerpán, soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud exekuční návrh zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Podle exekuční žádosti navrhla vymáhající strana k vydobytí své vykonatelné pohledávky zabavení nároku dlužnice, který prý jí přísluší podle kauční listiny ze dne 1. července 1922 na poskytnutí úvěru, a navrhla, aby nárok ten byl zabaven ohledně dosud nevyčerpatelného zbytku z kauční hypotéky, vtělené na nemovitostech dlužnice pro Eskompte Gesellschaft do výše 400.000 Kč. Předmětem exekuce není tu tedy ani nějaká pohledávka, ani nějaký nárok na vydání nebo plnění hmotných věcí, nýbrž »jiné právo majetkové« ve smyslu §u 331 ex. ř. Dlužno tedy zkoumati, zda ta okolnost, že na nemovitosti dlužnice vtělena jest pro jejího jiného věřitele kauční pohledávka z poskytnutého úvěru do určité výše ve smyslu §u 14 (2) knih. zák., tvoří pro hypotekární dlužnici nějaké majetkové právo, na které by exekuce mohla býti vedena. Otázku tu nutno zodpověděti záporně. Předpokladem přípustnosti exekuce na majetková práva podle §u 331 ex. ř. jest, že jde o takové právo, které má majetkovou cenu a které buď samo o sobě, nebo co do svého výkonu může býti zpeněženo. O takový majetkový předmět tu nejde. Kauční hypoteka, t. j. knihovní zajištění pohledávek, teprve v budoucnosti až do určité výše z určitého právního poměru vznikajících, poskytuje jen věřiteli práva, totiž poskytuje mu pro skutečně vzniklé pohledávky z dotyčného poměru právo zástavní, t. j. podle §u 447 obč. zák. právo na uspokojení ze zástavy, nebudou-li pohledávky v určitý čas splněny. Naproti tomu neposkytuje kauční hypoteka jako taková hypotekárnímu dlužníku žádných zpeněžitelných práv, kterých by k uspokojení jiného věřitele v cestě exekuční mohlo býti použito, nýbrž ukládá dlužníku toliko povinnost, by uspokojení věřitele ze zástavy trpěl. To uznává ostatně vymáhající strana sama, uvádějíc v dovolacím rekursu, že ani nežádala o přikázání zabaveného nároku, tedy o jeho

zpeněžení, a že jí šlo jen o to, by zákazem placení poddlužnici (majitelce kauční hypoteky) zamezila, by poddlužnice i po povolení vnucené dražby zastavené nemovitosti neposkytovala hypotekární dlužnici v rámci úvěrní hypoteky další úvěr až do nejvyšší sumy, a aby tak situaci, t. j. vyhlídku na uspokojení zadnější vymáhající věřitelky nezhoršovala. Tím ovšem vymáhající strana sama podrývá půdu svému exekučnímu návrhu, neboť účelem exekuce jest uspokojení věřitelovo, třeba jen částečné, nikoli však obmezování práv třetích osob, které jsou jim zákonem zaručeny. Podle §u 224 ex. ř. může totiž hypotekární věřitel v rámci kauční hypoteky žádati z nejvyššího podání přikázání svých skutečně vzniklých pohledávek, ať mu vznikly před dražbou nebo po dražbě, pokud jen mu vznikly do dne rozpočetního stání, při čemž též nevyužitý zbytek kauce má býti přikázáním příslušné částky z rozdělovací podstaty na úrok uložen, aby ho mohlo býti použito k uspokojení ještě dalších nově vznikajících pohledávek dotyčného věřitele a to až do nejvyšší hranice zajištěné kauce. Toto právo, zákonem věřiteli dané, nemůže býti zkráceno pod rouškou vedení exekuce zabavením nároku dlužnice na poskytnutí úvěru a zákazem věřiteli daným, by dalšího úvěru neposkytoval. Domnívá-li se vymáhající věřitel, že šlo o nějaké odporovatelné právní jednání, jest mu volno, aby se zachoval podle předpisů odpůrčího řádu.

Čís. 4200.

Do usnesení rekursního soudu, jímž zrušeno usnesení prvého soudu o předběžné otázce a prvému soudu uloženo, by jednal ve věci samé, jest dovolací rekurs přípustným, třebas nebyla vyhražena pravomoc.

Dědici, žalovaní po odevzdání pozůstalosti o zaplacení pozůstalostního dluhu, tvoří vlastní společenství v rozepři ve smyslu §u 11 čís. 1 c. ř. s.

V případě §u 11 čís. 1 c. ř. s. se nevyhledává, by příslušnost dovolaného soudu byla odůvodněna ohledně jednoho každého společníka.

(Rozh. ze dne 1. října 1924, R I 773/24.)

Žalující banka domáhala se na žalovaných čtyřech dědicích, jimž v době podání žaloby byla pozůstalost již odevzdána, zaplacení zůstavitelova dluhu 16.354 Kč. Soud prvé stolice (krajský soud) žalobu odmítl, ježto pravoplatným odevzdáním pozůstalosti přestali býti dědicové společníky v rozepři a ježto pohledávka proti žádnému z nich nepřevyšuje 5.000 Kč, takže tu jde o nepřípustné hromadění žalob. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by o žalobě dále jednal a rozhodl. Důvody: Názoru prvého soudu nelze přisvědčiti. Jest ovšem správné, že po právoplatném odevzdání pozůstalosti a jejím rozdělení dědicové, přihlásivší se podmínečně, za dluhy pozůstalostní ručí pouze do hodnoty svých podílů dědických a jeden každý z nich pouze do této hodnoty k zaplacení pozůstalostních dluhů může býti donucen. Z toho však plyne pouze, že přestává solidarita jejich závazku vůči věřiteli, ale nikoliv též společenství v rozepři, jsou-li o zaplacení společně žalováni. Toto společenství zakládá se na jasném ustanovení §u 11 čís. 1 c. ř. s., dle něhož může více osob žalovati společně nebo společně býti žalováno, jsou-li ve příčině sporného předmětu v právním společenství nebo, jsou-li z téhož skutkového nebo právního důvodu oprávnění nebo zavázáni. V tomto případě jest ohledně všech spolužalovaných důvod závazku jeden a týž, totiž žalující stranou tvrzená zápůjčka, zůstaviteli poskytnutá, a není proto závady, aby nemohly býti společně žalováni. Okolnost, že jednotlivé jejich podíly nepřestupují hranice předmětné příslušnosti okresních soudů, nevadí, poněvadž jest dle §u 55 j. n. jednotlivé nároky sčítati a věcnou příslušnost soudu, jehož se žalobce dovolává, dle součtu posuzovati, poněvadž při společenství v rozepři ve smyslu §u 11 čís. 1 c. ř. s. při rozhodování o věcné příslušnosti pouze celková výše společného závazku jest směrodatnou (srovnej dobrozdání nejvyššího soudu, otištěné při § 11 c. ř. s.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Ačkoliv rekursní soud, zrušiv usnesení prvého soudu, nenařídil podle §u 527 odst. 2 c. ř. s., aby bylo v jednání pokračováno, až jeho usnesení vejde v moc práva, přece nutno pokládati dovolací rekurs za přípustný, poněvadž další, prvnímu soudu uložené, jednání, nemá se vztahovati již na spornou příslušnost sborového soudu. O této příslušnosti rozhodl rekursní soud na dobro, jeho usnesení bylo sice vydáno ve formě usnesení zrušovacího, jest však ve skutečnosti usnesením změňujícím, lze si proto do něho stěžovati dle §§ů 514 a 528 c. ř. s., to tím spíše, když jde o nezhojitelnou nepříslušnost procesního soudu, která by další, rekursním soudem nařízené jednání činila zmatečným dle §u 477 čís. 3 c. ř. s. Nejvyšší soud připojuje se k právnímu názoru rekursního soudu i jeho odůvodnění. Se zřetelem na předpis §u 821 obč. zák. nemůže býti ovšem pochybováno o tom, že každý ze spolužalovaných dědiců mohl býti zažalován samostatně, a byly by pak jednotlivé žaloby musily býti podány u okresního soudu, neboť jich předmět nepřesahoval by 5000 Kč. Stejně však nelze pochybovati o tom, že všichni spoludědici, třebas jim byla pozůstalost již právoplatně odevzdána, mohou býti žalováni společnou žalobou, neboť podle §u 11 čís. 1 c. ř. s. mohou býti společně žalováni všichni, jichž závazky spočívají na témž skutkovém a právním důvodu. Tato podmínka jest splněna, vždyť banka odvozuje svůj nárok proti všem žalovaným z jedné a téže smlouvy o zápůjčku, poskytnutou svého času otci žalovaných, a o jejich dědický závazek. Byla-li žalující banka oprávněna zažalovati všechny dědice jednou žalobou, řídí se dle předpisů §§ 54 a 55 j. n. předmětná příslušnost procesního soudu součtem všech uplatňovaných nároků, totiž výší celé zápůjčky 16.354 Kč, a příslušným jest soud sborový. Že změna soudní příslušnosti není vlastnímu (materielnímu) společenství v rozepři dle §u 11 čís. 1 c. ř. s. na překážku, dokazuje srovnání s odstavcem čís. 2 téhož předpisu, který upravuje nevlastní (formelní) společenství v rozepři a na rozdíl od společenství materielního váže je výslovně na podmínku, že příslušnost soudu jím nesmí býti dotčena.

Čís. 4201.

O nároku na uznání práva vlastnického ku vzorku, zapsanému v rejstřík obchodní a živnostenské komory, jímž vlastně má se čeliti zásahu do práva ke vzorku, jest rozhodovati úřadům správním.

(Rozh. ze dne 1. října 1924, R I 777/24.)

Proti žalobě, domáhající se jednak uznání, že žalujícímu spolku přísluší výhradné vlastnické právo ku vzorku, představujícímu hasičský odznak a zapsanému v rejstřík u obchodní a živnostenské komory, jednak, by žalovaná byla uznána povinnou, zdržeti se zásahu v práva, příslušející žalobci ku vzorku, — namítla žalovaná firma (výrobna odznaků) nepřípustnost pořadu práva. Soud prvé stolice námitce vyhověl a žalobu odmítl, rekursní soud zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Žalobní žádost zní v odstavci prvém na uznání, že žalující straně přísluší výhradné právo vlastnické ke vzorku, představujícímu hasičský odznak a zapsanému v rejstřík u obchodní a živnostenské komory, takže se zdá na první pohled, že žalobci jde skutečně jen o uznání vlastnictví ke vzorku podle §§ů 8 a 19 poslední věty patentu ze dne 7. prosince 1858, čís. 237 ř. zák. Avšak, jak je patrno ze skutkového děje žalobního, žalobce shledává ohrožení svého vlastnického práva k vzorku v tom, že žalovaná firma dala si jako svůj vzorek zapsati a vyrábí podle něho odznaky na první pohled nejen podobné, nýbrž téměř totožné, přes to však rozdílné, tudíž že napodobuje odznak zapsaný pro žalobce, v čem lze shledati jedině zásah do práva ke vzorku příslušejícího žalobci podle §u 12 pat. Tomu nasvědčuje i druhý odstavec žalobní prosby, podle něhož se má žalovaná strana zdržeti každého zásahu v práva příslušející žalobci k tomuto vzorku. Nejde tudíž o sporné vlastnictví k jednomu a témuž vzorku, nýbrž o rozhodnutí o tom, zda žalovaná strana užívá vzorku, jenž je napodobeninou vzorku zapsaného pro žalobce, neupírajíc mu jinak práva užívati vzorku toho. Rozhodnutí o tom přísluší podle §u 19 pat. úřadům správním, čemuž nasvědčuje i § 22 pat., podle něhož dojde k důkazu znaleckému za účelem srovnání obou vzorků, kterýž důkaz provede správní úřad vytčený v §u 19 pat., ne však soud.

Čís. 4202.

Zrušil-li odvolací soud, nevysloviv právního názoru, rozsudek prvého soudu pouze pro nedostatečnost řízení v prvé stolici a vyhradil pravomoc, nelze dovolacímu soudu projeviti právní názor, vížící odvolací soud.

(Rozh. ze dne 1. října 1924, R I 779/24.)

Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud zrušil napadený rozsudek a nařídil prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, dále ve věci jednal a ji znovu rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu ani té ani oné strany.

Důvody:

Odvolací soud, ač vyhradil právní moc zrušovacímu usnesení, nevyslovil právního názoru. Jak z odůvodnění napadeného usnesení je patrno, stalo se tak proto, že odvolací soud nemohl utvořiti si právní názor na věc na základě skutkového stavu, zjištěného soudem první stolice, ježto pokládal jej za nedostatečný. Jen z tohoto důvodu zrušil rozsudek a nařídil doplnění řízení. Za tohoto stavu věcí není Nejvyšší soud povolán, by mimo případ §§ 510 a 511 c. ř. s. vyslovil právní názor, vížící odvolací soud, a rozhodl jedině o tom, zda má býti provedeno doplnění, jež odvolací soud pokládal za nutné k vlastnímu skutkovému i právnímu posouzení věci. Nejvyšší soud, jenž má rozhodnouti o správnosti právního posouzení věci odvolacím soudem, nemůže přiměti odvolací soud, by rozhodl ve věci, již pokládá sám za nedostatečně probranou a řádně neosvětlenou. Nezbývá tudíž Nejvyššímu soudu jiného, než potvrditi napadené usnesení, aniž by se pustil v úvahu, zda postačil k rozhodnutí sporu skutkový přednes stran, obsažený jen v přípravných podáních a předložených dopisech.

Čís. 4203.

Firemní dodatek »doktor« lze připustiti jen tehdy, nabyla-li ho osoba, jejíž jméno jest součástkou firmy, na některé tuzemské vysoké škole, neb byl-li její titul doktorský, dosažený v cizině, nostrifikován.

(Rozh. ze dne 1. října 1924, R I 790/24.)

Žádost Hermanna L-a, společníka a jednatele společnosti s r. o., by povolen byl zápis změny ve znamenání firmy slovy: »Dr. Hermann L.« místo »Hermann L.«, byla rejstříkovým soudem zamítnuta, ježto žadatel nabyl hodnosti doktora v cizině. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Uvádí-li stěžovatel, že není závady, by nepoužíval titulu doktora, získaného na cizozemské universitě, proto že nehodlá z tohoto důvodu vykonávati jinaká práva, nutno poukázati k tomu, že již užívání onoho titulu samo jest právem, vyplývajícím z jeho propůjčení a že tedy již proto třeba nostrifikace, chce-li stěžovatel v tuzemsku onoho titulu užívati. Dle ústavní listiny jest přípustno uděleti v Československé republice tituly jen pokud označují úřad neb povolání, což však se netýká hodností akademických. Pokud tedy nebyl zdejšímu státnímu ob-

čanu v tuzemsku udělen titul doktora, k čemuž na roveň jest postaviti i nostrifikaci takového titulu řádně nabytého v cizině, nemůže ho zde vůbec užívati. Proto bylo by i firemní dodatek »doktor« k bližšímu označení osoby sloužící, jinak dle čl. 16 obch. zák. zásadně přípustný, možno připustiti jen tehdy, je-li pravdivým, to jest, nabyla-li ho osoba, jejíž jméno jest součástkou firmy, na některé tuzemské vysoké škole, neb byl-li její titul doktorský nabytý v cizině nostrifikován. Tím spíše třeba nostrifikace, jde-li o pouhý podpis firmantův, jenž není součástkou znění firmy.

Čís. 4204.

Jednatelem tuzemské společnosti s r. o. nemůže býti, kdo bydlí v cizině, třebas se přechodně zdržoval v tuzemsku.

(Rozh. ze dne 1. října 1924, R I 793/24.)

Opovědi tuzemské společnosti s r. o., by Karel M. zapsán byl do rejstříku jako její jednatel, soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud opověď zamítl. Důvody: Karel M., jenž má nesporně své stálé bydliště ve Vídni, tudíž v cizozemsku, postrádá pro tuto skutečnost způsobilosti býti jednatelem navrhovatelky jakožto společnosti s ručením obmezeným. To vychází z ustanovení §§ 122 a 123 zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák., dle něhož prohlášení, uvedená v §§ 9, 10, 26, 53 a 56 citovaného zákona, podaná všemi jednateli, podléhají trestní sankci. Důsledkem toho jest, že veškeří jednatelé společnosti s r. o. musí míti bydliště v tuzemsku, neboť jinak zmíněná trestní sankce by byla illusorní. To plyne též z předpisu §u 108 cit. zák., jednajícího o členech zastupitelstva, jimž na roveň klásti nutno též jednatele.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu ze správných důvodů napadeného usnesení, k nimž

dodal:

Na tuzemské společnosti s ručením obmezeným nevztahují se ovšem předpisy zákona o společnostech cizozemských. Rekursní soud také se nedovolává těchto ustanovení, nýbrž dovozuje zcela správně, že, žádá-li zákon pro cizí společnosti s ručením obmezeným v tuzemsku zastupitelství, jehož členové mají své bydliště v tuzemsku, nutno tím spíše za to míti, že jest nezbytno, aby jednatelé tuzemských společností s ručením obmezeným měli své stálé bydliště v tuzemsku. Že Karel M. má bydliště ve Vídni, udává opověď výslovně bez výhrady, ale přiznává to i stěžovatelka, třeba zastřeně v dovolacím rekursu. Přechodný pobyt Karla M-a v Litoměřicích nestačí. Jak se snad vytváří poměry v budoucnosti, nemůže býti rozhodno pro posouzení přípustnosti zápisu do rejstříku, jehož již nyní jest se dožadováno.

Čís. 4205.

Bylo-li před vynesením rozsudku prvé stolice zjištěno, že zažalovaná pohledávka nebyla v důsledku pravoplatného soudního vyrovnání ani částečně splatnou, jest žalobu pro tentokráte zamítnouti.

(Rozh. ze dne 1. října 1924, R I 800/24.)

Žalobu o zaplacení plné pohledávky procesní soud prvé stolice pro tentokráte zamítl, ježto se žalovaný vyrovnal na 25% a v době vynesení rozsudku prvé stolice nebyla splatna ani prvá vyrovnací lhůta: Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, řízení doplnil a znovu rozhodl. Důvody: Soud prvé stolice v napadeném rozsudku obmezil se na posuzování žalobního nároku výlučně jen vzhledem ku vyrovnacímu řízení, provedenému o jmění žalovaného a to zvláště jen s ohledem na lhůty ku splácení vyrovnacích kvot, avšak neprávem. Vyrovnací řízení nemá totiž za následek pro vyrovnávajícího se dlužníka ztrátu způsobilosti ku sporu, dlužník takový i za vyrovnacího řízení může samostatně žalovati a žalován býti, i ve sporech již zahájených pokračovati. Nenastává tedy vyrovnacím řízením ani přerušení sporů, ani se ničeho nemění na původní výši nebo době splatnosti pohledávek ve sporu proti vyrovnávajícímu se dlužníkovi uplatňovaných, a jest i lhůtu k plnění bez ohledu na vyrovnací řízení stanoviti (§ 8 vyr. ř., komentář Dra Bartsche ku vyr. ř. § 8 pozn. 26). Jest přirozeno, že vyrovnací řízení, zvláště v příčině výše vyrovnací kvoty a doby její splatnosti, nemá vlivu na průběh sporu a obsah rozsudku, neboť výsledkem vyrovnacího řízení ohledně pohledávek, do řízení toho spadajících, jest jedině sleva a poskytnutí příslušné lhůty dle vyrovnacího návrhu, čímž však na vlastní podstatě pohledávky se ničeho nemění. Správnosti náhledu toho svědčí též § 24 (1) a § 27 čís. 1 vyr. ř. v příčině ustanovení, pokud vedlejší poplatky (závazky) spadají do vyrovnacího řízení, jakož i § 57 vyr. ř. ve znění zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. o odpadnutí slevy ve vyrovnání poskytnuté v případech tam uvedených. Třebas tedy ve sporném případě stalo se soudní vyrovnání o jmění žalovaného na 25% kvotu ve čtyrech půlletních splátkách, z nichž ani první splátka nebyla v čase vydání rozsudku splatnou, nemohly okolnosti ty míti vlivu na obsah rozsudku a neposoudil tedy soud prvé stolice věc správně po právní stránce, když z důvodu nesplatnosti první vyrovnací splátky zamítl žalobu pro tentokráte a nerozhodl ve věci samé. Vždyť odsuzující rozsudek, pokud by trvaly účinky vyrovnacího řízení (vyrovnání), mohl by býti uplatňován jen v míře, přijatým a potvrzeným vyrovnáním stanovené, a nastoupil by v plnou účinnost, jakmile by účinky vyrovnání co do kvoty a lhůty odpadly (§ 57 vyr. ř.).

Nejvyšší soud zrušil usnesení odvolacího soudu a uložil mu, by o odvolání znovu rozhodl.

Důvody:

Jde o žalobu o plnění. Jakmile bylo zjištěno, že zažalovaná pohledávka nebyla v důsledku právoplatného soudního vyrovnání splat-

nou, vynesl prvý soud právem rozsudek žalobu pro tentokráte zamítající ve smyslu §§ 390 a 406 c. ř. s., poněvadž jí vyhověti nesměl. Názor odvolacího soudu, že vyrovnací řízení, zvláště v příčině výše vyrovnací kvoty a doby její splatnosti, nemá vlivu na průběh sporu a obsah rozsudku, může býti správným jenom po dobu vyrovnacího řízení, nemůže však platiti po právoplatném potvrzení soudního vyrovnání a skončení vyrovnacího řízení. Zde nastupuje již účinek soudního vyrovnání ve smyslu §u 53 vyr. ř. a musí proto ve sporu naň býti hleděno. Vždyť rozsudek, bez ohledu na obsah vyrovnání vynesený a právoplatnosti nabyvší, by byl vykonatelným ve smyslu §u 411 c. ř. s. a §u 1 čís. 1 ex. ř. jak co do předmětu plnění, tak i co do lhůty a dlužník by neměl prostředku, který by mu dopomohl k platnosti předchozího vyrovnání, poněvadž by se dovolával okolnosti, za sporu mu již známé, což by vylučovalo jak žalobu dle §u 530 čís. 7 c. ř. s., tak i dle §u 35 ex. ř.

Čís. 4206.

Dopravní řád železniční.
Deklarace zboží jako palivové dříví. Význam slova »abgängig«.

(Rozh. ze dne 1. října 1924, Rv I 871/24.)

Žalovaný zaslal firmě G. dráhou dvě vagonové zásilky, jež označil v nákladním listu jako palivové dřevo. Dovozné bylo vyměřeno dle třídy C. Tvrdíc, že zásilky sestávaly z kolíků k vojenským stanům, domáhala se dráha na žalovaném doplatku dovozného. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolání, opírající se o dovolací důvody čís. 2 a 4 §u 503 c. ř. s., vytýká odvolacímu soudu vadnost řízení a nesprávné právní posouzení, leč to i ono neprávem. Podle skutkových zjištění nižších soudů, kterých v řízení dovolacím nelze již změniti, pozůstával sporný náklad vesměs ze starých stanových kolíků a tyčí pod 30 cm délky, různého původu, které byly pro vadnost dřeva, chybné zpracování a velké opotřebení jako neupotřebitelné ku svému původnímu účelu vybrakovány ze zásob Oděvního ústavu v Ústí n. L., prodány jako palivo žalované firmě a od ní přenechány a v pytlech dráhou zaslány k témuž účelu firmě G. v O. Obsah zásilky byl uveden na nákladním listu jako palivové dříví, a rozhodnutí o zažalovaném nároku na doplacení dovozného a zaplacení přirážek k dovoznému pro nesprávné označení zboží na nákladním listu záleží na tom, zda bylo ono označení přípustno podle položky H 14 platného tehdy nákladního tarifu I B ze dne 1. ledna 1918 a poznámky této položce. Posouzení toto jest posouzením právním a přísluší výhradně soudu. Oba nižší soudy rozhodly právem, že se tento tarifní předpis vztahuje na sporný náklad. Ustanovuje se v něm, že staré, opotřebované (abgängig) dřevo všeho druhu do délky 1·2 m může býti deklarováno jako dříví palivové, užije-li se ho výhradně k otopu. Zaslané dřevěné kolíky a tyče vyhovovaly všem těmto podmínkám, žalovaná firma byla proto oprávněna deklarovati je jako palivové dříví a nemůže býti odsouzena ani ku placení vyššího dovozného, než pro dopravu palivového dříví jest předepsáno, ani k zaplacení přirážek k dovoznému. Jelikož onen tarifní předpis jest zcela jasným a přesným, nelze se dovolávati obdobných, ale přece různých tarifních předpisů o železe. Neodůvodněnou jest proto námitka, že zboží by tarifovalo podle položky H 14 jenom, kdyby bylo odevzdáno ku přepravě nebalené, a kdyby kolíky a tyče byly na kusy rozlámány. Takové podmínky stanoví sice položka E 6 pro železo, nikoliv však položka H 14 pro dřevo. Sporným může býti jenom pravý význam málo běžného slova »abgängig«, místo něhož užívá nový český tarif ne zcela výstižně výrazu »opotřebovaný«. Ze srovnání s jinými položkami tarifu, v nichž se tohoto slova také užívá, plyne, že se jím rozumí předměty, které se staly pro účel, pro nějž původně a vlastně byly zhotoveny, již nepotřebnými, takže ztratily již jako výrobky jakoukoliv cenu a mají již jenom cenu materiálu. Jsou-li z kovu, hodí se pravidelně jenom k roztavení, jsou-li ze dřeva, pravidelně jenom ku spálení. Poznámka k položce H 14 mluví důsledně o dříví jakéhokoliv druhu, totiž jakéhokoliv zpracování a tvaru, a činí podmínkou, že se ho musí použíti výlučně k otopu. O jiný výklad slova »abgängig« se žalující strana nepokusila a není také nejvyššímu soudu známým. Z uvedeného významu tohoto slova však plyne nesprávnost názoru, že jako palivové dřevo může býti označeno a zasíláno jenom dříví nezpracované, bez určitého tvaru, nikoliv však staré, opotřebované dřevěné výrobky. Právě naopak spadají pod pojem starého opotřebovaného dřeva právě dřevěné výrobky, které se ku svému účelu pro stáří a opotřebovanost již nehodí, takže se pravidelně zužitkují již jenom jako palivo. Bez tvaru není vůbec žádný kus dřeva, i dřevo surové a nezpracované má nějaký tvar, a tyto jeho tvary jsou v položce H 14 vypočítány. I když jest správným názor dovolatelův, že stará rozlámaná židle, jejíž součástky jsou od sebe odděleny, zůstává výrobkem a není ještě palivovým dřívím, přece bude pod podmínkou, že jí bude použito k otopu, tarifovati podle položky H 14 a nikoliv jako dřevěný nábytek neb dřevěné zboží, neboť jest výrobkem starým a opotřebovaným.

Čís. 4207.

Z pouhé skutečnosti manželského poměru a společného provozování živnosti nelze ještě souditi, že vyzískané jmění bylo společným majetkem manželů.

(Rozh. ze dne 1. října 1924, Rv I 1132/24.)

Žaloba, jíž domáhala se manželka na manželi vydání poloviny spořitelního vkladu a poloviny ceny bytového zařízení, ježto prý jmění bylo vyzískáno oběma manželi společně v obchodu manželově, byla obě ma nižšími soudy zamítnuta, odvolacím soudem z těchto

důvodů: Aby žalobní nárok s úspěchem mohl býti vymáhán, musela by žalobkyně prokázati, že v obchodě žalovaného byla jedině proto činnou, by společně se svým manželem na společný účet vydělávala, a že výdělek ten byl společným jich majetkem. Toho však žalující neprokázala. Z pouhé skutečnosti manželství a společného provozování živnosti nelze ještě souditi, že vyzískané jmění bylo společným majetkem. V projednávaném případě je svědky prokázáno, že žalobkyně v obchodě žalovaného pouze vypomáhala, a vyvodil z toho prvý soud zcela správně, že činnost žalobkyně byla pouze podřadnou a nepřesahovala rozsah povinností, uložených manželce dle §u 92 obč. zák. Nemůže proto svůj nárok z činnosti v obchodu žalovaného odvozovati, zvláště když platí dle §u 1237 obč. zák. domněnka, že, co vyzískáno za trvání manželského spolužití, vyzískal manžel, kterouž domněnku žalobkyni zvrátiti se nepodařilo. Tím padá její nárok na zaplacení polovice kupní ceny nábytku koupeného dle jejího doznání z tohoto vyzískaného jmění. Ale ani ze slibu, i kdyby byl prokázán, žádný závazek vzniknouti nemohl, poněvadž slib bez skutečného odevzdání nemá účinku a notářského spisu zde není. O tom, že ku založení společenství jmění mezi manželi zapotřebí je smlouvy ve formě notářského spisu, nelze vzhledem k ustanovení §§ 1217, 1233 obč. zák. a zák. ze dne 25. července 1871, čís. 76 ř. z., pochybovati.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání, poukázav k důvodům odvolacího soudu.

Čís. 4208.

Nevyhradil-li si prodatel věci při kupní smlouvě vlastnického práva, nemůže dodatečně bez nového právního důvodu k nabytí práva vlastnického si toto právo vyhraditi.

(Rozh. ze dne 1. října 1924, Rv I 1333/24.)

Žalobce prodal dne 6. května 1922 družstvu F. pár koní a koncem srpna 1922 vyhradil si k prodaným koním vlastnické právo až do úplného zaplacení kupní ceny. Když žalovaná firma vedla proti družstvu F. exekuci na koně, vystoupil žalobce proti ní žalobou dle §u 37 ex. ř. Kupní cena za koně nebyla ještě úplně zaplacena. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Výhrada vlastnictví se může státi jen při odevzdání věci, při kupní smlouvě na úvěr a jen tehdy vlastnictví nepřechází na kupitele až do zaplacení. Když se však výhrada ta, jako v tomto případě, při kupní smlouvě nestala, přešlo dle §u 1063 obč. zák. vlastnictví prodaných koní na družstvo F. a žalobce vlastnictví svého, třeba smlouva stala se na úvěr, pozbyl. Vlastnictví ke koním mohl žalobce znova nabýti, kdyby se původní kupní smlouva zrušila, jinou kupní smlouvou, a kdyby nastalo zpětné odevzdání koní. To však ani tvrzeno nebylo a jest pouze zjištěno, že družstvo F. poskytlo výhradu vlastnictví žalobci teprve až koncem srpna 1922 za to, že přistoupil ku zaplacení zbytku trhové ceny ve splátkách. Tím však žalobce práva vlastnického, již pozbytého, nenabyl, a proto schází již z tohoto důvodu hlavní podklad žaloby dle §u 37 ex. ř., opřené o vlastnické právo žalobcovo.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel napadá rozsudek odvolacího soudu neprávem, neboť tento hoví jak stavu věci tak i zákonu a odkazuje se stěžovatel na v podstatě správné důvody napadeného rozsudku. K důvodům těmto se ještě podotýká: Výhrada práva vlastnického žalobcem se nestala, jak nižšími soudy zjištěno, ihned při prodeji, dne 6. května 1922, jak žalobcem bylo tvrzeno. Odvolací soud správně vyložil, že, když výhrada ta se nestala při kupní smlouvě, přešlo podle §u 1063 obč. zák. vlastnické právo prodaných koní na žalovanou a žalobce vlastnictví svého pozbyl, třebaže se smlouva stala na úvěr. Vlastnictví si může vyhraditi jen ten, kdo věc převádí, při převodu, pozbyl-li však vlastnictví, nemůže bez nového právního důvodu k nabytí práva vlastnického (§§ 380, 424 obč. zák.) si toto právo vyhraditi. Takový nový právní důvod k nabytí vlastnictví tvrzen nebyl. Vše to, co odvolatel v tomto směru uvádí, mohlo by poukazovati nanejvýš k zajišťovacímu převodu po případě k pouhé tradici bez právního důvodu.

Čís. 4209.

Pokud jest směnečně zavázána veřejná společnost, podepsal-li směnku jeden ze společníků nikoliv přesně ve znění, jak jest znamenání společnosti v rejstříku zapsáno.

(Rozh. ze dne 1. října 1924, Rv I 1343/24.)

Směnku, vydanou na firmu »Isaak P-as Söhne« přijal jeden z veřejných společníků, Hanuš P., v ten způsob, že přičinil na směnku akcept označením »Isaak P.« a připojil čáru. Proti směnečnému platebnímu příkazu, vydanému jak proti společnosti Isaak P-as Söhne, tak i proti jednotlivým veřejným společníkům, vznesli všichni žalovaní námitky, jimž procesní soud prvé stolice vyhověl a směnečný platební příkaz zrušil. Odvolací soud ponechal směnečný platební příkaz v platnosti. Důvody: Ze spisů obchodního rejstříku vyplývá, že firma Isaak P-as Söhne byla veřejnou obchodní společností, že v den připsání akceptu, 2. června 1922 a v den vydání směnky, 1. prosince 1922, Jack P., Hanuš P. a Lazar P. byli veřejnými společníky firmy, že každý z nich byl oprávněn k samostatnému zastupování firmy a že podpisování firmy se mělo díti vlastnoručním napsáním doslovného znění firmy jedním ze společníků. Dle čl. 114 odstavec druhý obch. zák. veřejná společnost nabývá práv i zavazuje se právními jednáními, jež uzavírá jeden z oprávněných společníků v jejím jméně, při čemž jest lhostejno, zda jednání stalo se výslovně jménem společnosti či zda vyplývá z okolností, že dle vůle smluvníků mělo se státi pro společnost. Dle podání ze dne 1. ledna 1918 měl Hanuš P. ovšem znamenati firmu

slovy »Isaak P-as Söhne«, kdežto on připojil akcept na směnku označením »Isaak P.« s čárou za tím. Než okolnosti, za nichž znamenání se stalo a připsání jména Isaak P., nikoliv Hanuš P., nedávají vzniknouti pochybnostem o tom, že dle vůle obou stran měla býti akceptantkou směnky firma Isaak P-as Söhne. Jde tu arciť sice o podpis na směnce, tedy o čistou obligaci skripturní. Než i při tom nesmí se postupovati příliš přísně a klásti příliš velká váha na jednotlivá písmena a na doslovně věrné podpisování registrované firmy, obzvláště ne tehdy, když společník používá i jindy kratšího znamenání (Staub-Pisko Handelsrecht čl. 114, § 4, Staub-Stranz Wechselrecht čl. 21 pozn. 6), jak to učinil Hanuš P. na plné moci, jíž »podepsaná firma Isaak P-as Söhne« vystavovala žalobkyni plnou moc, dle notářského ověření na této se nalézajícího.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Výtka, že odvolací soud nesprávně posoudil věc po stránce právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), není odůvodněna. Dovolací soud sdílí napadený právní názor soudu odvolacího, jehož správnost jest uznávána nejen v nauce (kromě dokladů, citovaných v rozsudku odvolacího soudu, srv. též Grünhut, Wechselrecht I/319, a Lehrbuch des Wechselrechtes str. 54/59), nýbrž i v praxi. (Czel. 174, 571, 1008.). Odvolací soud, řídě se tímto názorem, dospěl správně k úsudku, že v tomto případě dlužno podpisy na sporných směnkách pokládati za podpisy firmy Isaak P-as Söhne. Opačný úsudek byl by oprávněn tehdy, kdyby dne 2. června 1922 (kdy, jak zjištěno, sporné směnky byly akceptovány), nějaký Isaak P. byl podepsal směnky svým jménem nebo někdo jiný jeho jméno na směnkách byl připojil, neboť v tom případě mohly by ovšem vzejíti pochybnosti, naznačené v dovolacím spise. Ale to nebylo nikým tvrzeno, naopak jest zjištěno, že v době, kdy směnky byly podepsány, existovala sice veřejná obchodní společnost pod firmou Isaak P-as Söhne, ale veřejnými společníky byli Jack P., Lazar P. a Hanuš P., z nichž byl každý oprávněn samostatně znamenati firmu, a že Hanuš P. podepsal sporné směnky, vydané na firmu Isaak P-as Söhne. Tomu-li tak, nemohou se žalovaní s úspěchem skrývati za námitku, že podpisy na směnkách nevyhovují plně doslovu firmy, a nemohou z toho důvodu odmítati závazek směnečný, zvláště když jest dále zjištěno, že firma Isaak P-as Söhne jest skutečně dlužnicí, ježto jí žalobkyně vyplatila směnečnou valutu, — ona také zmocnila žalobkyni k vyplnění směnečných blanketů a pohledávka žalující banky proti ní činí více, než zažalovaný peníz.

Čís. 4210.

Nesložil-li státní zaměstnanec, cizozemec, b e z p o d m í n e č n ě slibu republice dle proklamace Národního výboru ze dne 29. října 1918, a byl po té ze služby propuštěn, nevztahuje se naň, nesložil-li napotom ani slibu dle zákona ze dne 7. února 1919, čís. 74 sb. z. a n., předpis §u 2 (3) a (4) nařízení ze dne 21. března 1919, čís. 154 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 1. října 1924, Rv II 207/24.)

Žalobce, úředník státních drah, složil podle proklamace Národního výboru slib věrnosti republice Československé »až do vyjasnění poměrů«. Slibu podle zákona ze dne 7. února 1919, čís. 74 sb. z. a n. nesložil. V březnu 1919 byl sproštěn ze služby a byly mu dnem 31. března 1919 zastaveny služební požitky. Žádosti jeho, by byl vzat zpět do služeb státních drah, nebylo vyhověno a také jeho žádost o přiznání výslužného byla zamítnuta. Žaloba jeho, jíž domáhal se na čsl. železničním erári zpětného přijetí do služby a vyplacení služebních požitků, byla zamítnuta s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z těchto

d ů v o d ů:

Žalobce opírá žalobu jednak o služební řád (pragmatiku), jednak o zákon ze dne 7. února 1919, čís. 74 sb. z. a n. V onom směru tvrdí, že nemohl býti propuštěn ze služby v důsledku předpisů služební pragmatiky, zvláště ne bez předchozího disciplinárního řízení. Je zjištěno, že žalobce po převratu na výzvu Národního výboru ze dne 29. října 1918, aby složil slib, vyhověl pouze s výhradou »až do vyjasnění poměrů«, žalobce nepopřel, že pro odpor Národního výboru a nespokojenost dělnictva, které dokonce stávkou domáhalo se jeho odstranění, nemohl býti připuštěn k vykonání služby a musil se hlásiti nemocným; doznával sám, že bylo prý proti němu štváno a že se hlásil nemocným na pokyn představeného služebního místa, který se nemohl zaručiti za jeho bezpečnost. Žalobce též nepopřel, že není příslušníkem Československé republiky, a jde z jeho osobního listu, že je příslušným do Dobromilu v Haliči. Dále je nesporno, že žalobce byl výnosem ředitelství státních drah v Olomouci ze dne 11. března 1919 sproštěn definitivně ze zdejších služeb a zastaveny mu aktivní služební požitky dnem 31. března 1919, jelikož nepřichází v úvahu pro převzetí do služeb Č s l. s t á t u a na jeho další služby se nereflektuje. Za těchto zjištěných a nesporných okolností stalo se toto propuštění žalobce ze služeb patrně proto, že byl cizincem, k čemuž jeho odůvodnění poukazuje (srv. slova »p ř e v z e t í do služeb Č s l. s t á t u«), tedy z důvodu odpovídajícího předpisům pragmatiky §§ 5, 137 posl. odst. Žalobce jako cizinec ztratil právo na ponechání ve službě, jeho cizinecká příslušnost odůvodňovala o sobě jeho propuštění tak, jako by byl dobrovolně ze služeb vystoupil, tím spíše za zjištěných okolností, když bezpodmínečný slib Čsl. státu po převratu složiti odepřel. Ze shora zjištěných a nesporných okolností nemůže se žalobce dovolávati ani zákona ze dne 7. února 1919, čís. 74 sb. z. a n. I kdyby se ho byl zákon ten jako cizince dotýkal, nelze spustiti se zřetele skutečnost, že po převratu odepřel složiti bezvýjimečný slib Čsl. státu a že jako cizinec byl již dne 11. března 1919 propuštěn železniční správou ze služby. Za tohoto stavu

nebylo možno od téže železniční správy rozumně a důvodně žádati, by s ním naložila jako s jiným slib nesloživším zaměstnancem dle předpisů §u 2 (3) a (4) a §u 4 nař. vl. rep. Čsl. ze dne 21. března 1919, čís. 154 sb. z. a n. Vždyť služební poměr jeho byl již 31. března 1919 úplně přerušen, pro železniční správu byla jeho záležitost definitivně rozhodnuta a odbyta, tím spíše, když žalobce proti výnosu služby jej sprošťujícímu nepodal stížnosti. Pak-li žalobce odvozoval nějaké právo pro sebe ze zákona čís. 74/19, měl se dle něho říditi, ke složení slibu se včas přihlásiti a o svém dotyčném nároku v tom směru nechati rozhodnouti. Jak však nesporno, neučinil toho žalobce a dle zákona se nezachoval, pročež se nemůže též naň odvolávati a stihají ho následky §u 2.

čís. 4211.

Konto W.

Třebas komisionář (tuzemec), prodav na vídeňské burse pro komitenta cenné papíry, vstoupil do obchodu jako kupitel, nelze na něm požadovati kupní cenu v Kč, jsou-li dle jeho obchodních podmínek při provádění bursovních obchodů směrodatny podmínky platné pro takové obchody na té burse, na které mají býti obchody provedeny.

(Rozh. ze dne 1. října 1924, Rv II 320/24.)

K příkazu žalobce (bydlícího v Moravské Ostravě) prodala tuzemská filiálka bankovního spolku na vídeňské burse cenné papíry. Žalobě, domáhající se na bankovním spolku, filiálka v M., nedoplatku kupní ceny v Kč, o b a n i ž š í s o u d y vyhověly.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Podle zjištění prvého soudu, které převzal též odvolací soud, koupil žalovaný bankovní spolek prostřednictvím své vídeňské ústředny v měsíci říjnu 1918 z příkazu žalobce pro něho na vídeňské burse 25 akcií cukrovaru v K., které jen na vídeňské burse jsou znamenány, ponechal je pro žalobce v úschově vídeňské ústředny a prodal je zase prostřednictvím vídeňské ústředny z příkazu žalobcova ze dne 5. února 1919 na vídeňské burse. Prodej byl oznámen vídeňskou ústřednou žalovanému bankovnímu spolku dopisem ze dne 12. února 1919 a žalovaným spolkem žalobci dopisem ze dne 14. února 1919, který v úvodu zní: »Wir erkennen Sie für zu Lasten Ihres Depots a n u n s v e r k a u f t e Effekten laut nachstehender Aufstellung . . .« Správně vyvodil odvolací soud z tohoto oznámení, že žalovaný bankovní spolek vstoupil ve smyslu čl. 376 (odstavec prvý) obch. zák. sám jako kupitel do obchodu. Souhlasí to též s odstavcem čtvrtým všeobecných obchodních podmínek žalovaného spolku, na které se tento opětovně ve sporu odvolává a podle nichž jest bankovní spolek oprávněn sám jako prodatel nebo kupitel podle čl. 376 obch. zák. nastoupiti a podle nichž vstupuje jako přímý smluvník do obchodu, neoznámí-li při provedení obchodu uzávěrku s třetí osobou. Shora zmíněné oznámení jest zcela jasné a nedopouští jiného výkladu, takže nebylo třeba znaleckého posudku o smyslu tohoto oznámení. Na tom nic nemění ani poznámka »Konto D. Ö. zinsenfrei« ani poznámka »Valuta 23 cts.« ani ta okolnost, že si bankovní spolek účtoval courtage, provisi a daň, protože v prvních dobách platnosti nařízení vlády ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. nebyl si nikdo plně vědom významu a dosahu zvláštních kont, zejména t. zv. konta W., protože též splatnost kupní ceny mohla býti odložena v předpokládaném souhlasu komitentovu a protože při účtování oněch poplatků použila banka jen práva vyhrazeného komisionáři v odstavci druhém čl. 376 obch. zák. Rovněž nerozhodnou jest okolnost, že žalovaná banka akcie v pravdě sama nekoupila, nýbrž effektivně na burse prodala, když něco jiného komitentovi oznámila (§ 915 obč. zák.) a když každý jiný výklad jasného oznámení příčil by se zásadě obchodnické poctivosti a předpisům článku 278 a 279 obch. zák. a umožňoval by mentální reservaci bank. Avšak rozhodnutí sporu nezávisí jen na těchto okolnostech, nýbrž ještě na okolnostech jiných. Žalovaný bankovní spolek namítal totiž mezi jiným také, že žalobce podrobil se dopisem ze dne 2. února 1919 všeobecným obchodním podmínkám žalovaného, zejména též bodu II., podle něhož platí za splniště a platiště pro všechny závazky vzešlé z obchodního spojení při obchodech s odbočkami ono místo, kde odbočka má své sídlo; při provádění bursovních obchodů však jsou směrodatny podmínky, platné pro takové obchody na dotyčné tuzemské nebo cizozemské burse, na které tyto obchody mají býti provedeny, a to i tehdy, když banka vyřídila takový obchod tím, že sama do obchodu vstoupila. Žalovaný tvrdil dále, že při bursovních obchodech, uzavřených na vídeňské burse, jest splništěm Vídeň. Pro všechna tato tvrzení, která zástupce žalobcův jako nesprávná popřel, nabídl žalovaný důkazy. Odvolací soud, právě tak jako procesní soud, neposoudil věc po stránce právní správně, když shora uvedeným tvrzením žalovaného nepřikládal váhy, vycházeje z názoru, že splništěm pro závazek žalovaného bankovního spolku, který jest vůči žalobci přímým smluvníkem, jest podle čl. 324 odstavec druhý obch. zák. Moravská Ostrava, kde nutno platiti zbytek kupní ceny za akcie v korunách československých. Názoru tomu nelze přisvědčiti, neboť kdyby tvrzení žalovaného bankovního spolku bylo správným, neplatil by odstavec druhý čl. 324, nýbrž odstavec prvý obch. zák. a poslední věta bodu 11. všeobecných obchodních podmínek, podle kterých ujednáno bylo splniště ve Vídni pro všechny závazky vzešlé z obchodního spojení — tedy i pro závazky banky vůči žalobci — při provádění bursovních obchodů ve Vídni a to i tehdy, když banka sama do obchodu vstoupila. Tím byl by odejmut podklad žalobě, která žádá zaplacení v Kč, neboť při zjištění procesního soudu, že byly akcie prodány na vídeňské burse, že tedy šlo o vídeňský bursovní obchod, měla by banka závazek platiti kupní cenu za akcie v tehdejších korunách rakousko-uherských, závazek tento nebyl by splatným v oblasti Československého státu a neměl by tu místa předpis §u 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n., nýbrž platily by tu podle §u 905 obč. zák. a čl. 336 obch. zák. měnové předpisy

vydané v Rakousku, podle kterých žalobce placení v Kč zajisté požadovati by nemohl. Vládní nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. netřeba pro rozhodnutí tohoto sporu v úvahu bráti, protože, je-li splniště v Mor. Ostravě, bude nutno platiti v tuzemsku v Kč a, je-li splniště ve Vídni, nebude možno žalobní prosbě vyhověti.

Čís. 4212.

Náhradu škody za zničenou věc dlužno vyměřiti podle obecné ceny věci v době, kdy nastala škoda, i když do vynesení rozsudku cena věci stoupla nebo poklesla.

(Rozh. ze dne 1. října 1924, Rv II 418/24.)

V srpnu 1920 zahynuly, nakazivše se od koně žalovaného, dva žalobcovi koně. Žalobě o náhradu škody 39.000 Kč vyhověl procesní soud prvé stolice rozsudkem ze dne 30. listopadu 1923 potud, že přiznal žalobci 17.000 Kč, vzav za základ nynější cenu uhynulých koní. Odvolací soud nevyhověl odvolání ani té ani oné strany a odvětil k odvolání žalobcovu v důvodech: Jest sice pravda, že podle §u 1332 obč. zák. dlužno vzíti za základ náhrady obecnou cenu, kterou měla věc v době poškození. Avšak podle ducha zákona dlužno míti za to, že zákon měl na mysli případy, v nichž má býti nárok na náhradu škody uhrazen ihned po nastalé škodě, nebo v nichž se poškozený z naléhavé potřeby v té době sám hojil náhradní koupí nebo pod. V těch případech zajisté jest spravedlivo, přisouditi mu cenu, v té době obvyklou. Zákon nechce, by se poškozený obohatil na úkor toho, kdo škodu zavinil pouhou neopatrností. Proto nebude poškozený moci na příklad požadovati vyšší cenu, kterou měla věc nová před opotřebením, nýbrž smí požadovati pouze tolik, aby mohlo u něho nastati uvedení v předešlý stav, t. j. alespoň náhradní plnění in natura, aby si totiž mohl opatřiti z náhrady věc stejné hodnoty, jakou měla věc poškozená. Tuto zásadu dlužno zachovati i v tomto případě. Žalobci může býti přisouzeno jenom tolik, aby si mohl opatřiti dva koně přibližně stejných vlastností, jaké měli koně poražení. Kdyby mu dnes bylo přisouzeno více, byl by obohacen; za 39.000 Kč mohl by si nyní pořídit čtyři koně, takže by byl na úkor žalovaného obohacen, což však zákon jistě nezamýšlel.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalobcovu potud, že mu přiznal 27.000 Kč.

Důvody:

Důvodnou jest výtka, že odvolací soud posoudil věc po právní stránce mylně, vycházeje z názoru, že náhradu za poškozenou věc sluší dáti dle obecné ceny v době rozsudku a nikoli dle obecné ceny v době, kdy nastala škoda, když cena věci klesla. To odporuje jak znění zákona, tak i účelu ustanovení §u 1332 obč. zák. Není správným názor odvolacího soudu, že zaplacením vyšší ceny, jakou věc měla v době poškození, ale jaké již nemá v době rozsudku, byl by poškozený obohacen. Bylo by tomu tak jen v tom případě, kdyby poškozený si neopatřil ihned v době nastalé škody náhradu za uhynulé koně, zákon mu nedával práva, žádati tuto náhradu ihned a kdyby nechal peníze, jako náhradu placené, které mu byly hned vyplaceny, ležeti, až cena jejich stoupne. Ale zákon nepočítá se změnou ceny peněz, přisuzuje náhradu podle obecné ceny v čase poškození, což děje se zcela v souhlasu se zásadou §u 1323 obč. zák., aby vyrovnán byl majetkový stav poškozeného právě dle doby nastalé škody, by si poškozený mohl náhradu opatřiti hned, nemusil na ni čekati. Proto právě změny v ceně věci nebo obráceně změny v ceně peněz nemají býti v neprospěch škůdce, ale také ne v jeho prospěch. Prodlením se splacením náhrady nesmí se dostati škůdci výhody, aby mohl platiti méně a měl tak podnět, zadržovati placení náhrady, až při klesající tendenci cen cena poškozené věci poklesne. Škůdce nesmí svého prodlení ve svůj prospěch využitkovati tím, že prodlením zabrání poškozenému, aby opatřil si náhradu včas za cenu vyšší. Že škůdce bude v důsledku zásady §u 1332 obč. zák. při stoupající hodnotě peněz platiti snad měnou hodnotnější, zavinil právě sám svým prodlením a proto by nebylo spravedlivo, aby ze svého prodlení těžil. Dovolání žalobcovo je proto odůvodněno, slušelo mu přisouditi za uplynulé koně náhradu dle ceny v době poškození v obnosu 28.000 Kč, po srážce útržku za maso per 1000 Kč, tedy 27.000 Kč.

Čís. 4213.

I když nemanželský otec, vyrovnav se s poručenstvem dítěte, složil pro ně odbytné jednou pro vždy, lze nedostávající se nutnou výživu od něho požadovati, ale teprve po vyčerpání odbytného.

Přistoupili-li nemanželská matka, po případě její rodiče, ke smíru o odbytném, nedostává se nutná výživa dítěti teprve, když ani z odbytného, ani matkou, po případě jejími rodiči nemůže býti uhražena.

Z důvodu změny poměrů může býti další plnění otcovských povinností vymáháno, i když odbytné ještě není vyčerpáno.

(Plenární usnesení ze dne 7. října 1924, čís. pres. 299/24.)

Následkem převratu v ceně peněz a hodnotách majetkových, množí se případy, kdy poručníci nemanželských dětí, pro které bylo složeno odbytné jednou pro vždy, vystupují proti nemanželským otcům s dalšími nároky na placení výživného. V praxi Nejvyššího soudu byla různým způsobem řešena otázka, jaký vliv má na přiznání takových nároků okolnost, že odbytné bylo složeno a není ještě vyčerpáno. Tak nebyl přiznán dítěti nárok na placení výživného, poněvadž odbytné jest ještě nedotčeno (R I 115/24), neb poněvadž není dosud vyčerpáno (R I 548/21, R I 1553/21, R I 397/22, R I 797/22, R II 525/22, R I 444/23, R II 289/23), byl však bez ohledu na odbytné nárok přiznán, jelikož nastala v majetkových poměrech nemanželského otce podstatná změna (Rv II 233/22), poněvadž se zhoršily drahotní poměry (R I 1544/21, R I 916/23), odbytné se znehodnotilo poklesem měny (R II 214/23), nebo uložením ve válečných půjčkách (Rv II 316/21), převodem jeho do Rakouska (Rv II 404/23), ježto výnos odbytného již ne-

postačuje (R I 508/21, R I 1211/21, Rv I 285/21), jelikož odbytné již účelům vyživovacím nevyhovuje (R I 576/22, R II 392/23, R II 452/23). Plenární senát Nejvyššího soudu, jemuž první jeho president spornou otázku předložil k rozřešení, usnesl se na zásadách nahoře uvedených.

Důvody:

Pro vyšetření vlivu, jaký má složení odbytného nemanželským otcem na další nároky dítěte, jest nutno především ujasniti si právní povahu smluv o odbytném. Všeobecný občanský zákoník zmiňuje se o takových smlouvách pouze v §u 170, ustanovujícím, že r o d i č e se mohou o výživě, vychování a zaopatření nemanželského dítěte svobodně dohodnouti (vergleichen), že však takový smír nesmí býti na újmu právům dítěte. Zákon nazývá takovou dohodu smírem,[1]) stejně jako dohodu manželských rodičů o výživě dětí v případě rozvodu neb rozluky manželství (§ 117 obč. zák.), a to příléhavě. Urovnávajíť se jí alimentační nároky dítěte, které stále znova vznikají a se změnami v potřebách dítěte a majetkových poměrech nemanželského otce stále se mění, které jsou proto způsobilé vyvolávati stále nové spory mezi oběma rodiči a pravidelně je také vyvolávají. Dohodou mají býti spory odstraněny, pročež platí o nich zákonné předpisy o smíru, obsažené v §§ 1380 až 1390 obč. zák.[2]) Dle svého doslovného znění vztahuje se § 170 obč. zák. však jen na smíry ujednané mezi otcem a matkou dítěte. Nepřistoupil-li k nim poručník dítěte se svolením soudu, nedotýkají se takové smíry nijak práv dítěte. Nároky, které poručenstvo po ujednání takového smíru uplatňuje proti nemanželskému otci, nejsou nároky d a l š í m i, a dlužno je posuzovati jenom dle §u 166 obč. zák. bez ohledu na smír. Otázka, může-li smír o odbytném býti ujednán přímo mezi nemanžel. otcem a dítětem zastoupeným jeho poručenstvem, jest v literatuře sporná,[3]) praxe jí však přisvědčuje jednomyslně. Bývá nutnou v zájmu nemanželského otce, kterému často jenom takovým smírem se umožňuje založiti si samostatnou existenci a rodinu, i v zájmu dítěte, poněvadž by jinak od otce buď vůbec nic neobdrželo neb jen s nepoměrně velkou námahou. Plenissimární usnesení z 18. ledna 1916, č. 245 knihy judikátů, vydané po dlouhém kolísání, odůvodnilo přesvědčivě přípustnost takového smíru a stanovilo zásadu, že pro rozsah, míru a trvání dalších povinností otcovských jest rozhodnou vůle stran, jak byla při smíru výslovně neb poznatelně projevena, že však smírem nemůže býti zkrácen nárok dítěte na nutnou výživu. S trvalou účinností lze učiniti takový smír jenom ohledně těch nároků dítěte, které přesahují nutnou výživu, v těchto mezích není však smluvní svoboda stran omezena. Může býti ujednána i bezvýjimečná nezměnitelnost smíru[4]) a neplatnost podmínky »rebus sic stantibus«, bude však věcí poctivého výkladu smíru (dle §u 914 obč. z.), zdali a pokud strany měly takovou nezměnitelnost při ujednávání smíru na mysli (§ 1389 posl. věta obč. zák.). Za to může každá strana odporovati platnosti smíru podle všeobecných zákonných předpisů o smlouvách a smírech, tak jmenovitě, bylo-li poručenstvo dítěte uvedeno v omyl o skutečných majetkových poměrech nemanželského otce. Že v případě vymáhání dalších nároků pro dítě z důvodů podstatného omylu nezáleží na tom, bylo-li odbytné už složeno a do jaké míry jest vyčerpáno, netřeba podrobněji odůvodňovati. Omezení smluvní svobody stran nezadatelným nárokem dítěte na nutnou výživu a tomu odpovídajícím závazkem otce jest důsledkem právní povahy poměru otce k nemanželskému dítěti, jenž jest svazkem práva rodinného. Jako nelze smírem odstraniti skutečnost otcovství, tak nelze jím zrušiti přirozenou a mravní povinnost otce, aby dítěti, jež zplodil, umožnil život a rozvoj tělesných a duševních sil. I po složení odbytného jednou pro vždy zůstává otec dle §u 169 obč. zák. povinen, pečovati o dítě a chrániti jeho zájmy, třeba i proti matce.[5]) Právně plyne nezadatelnost nutné výživy z předpisů §§ 1481 a 795 občanského zákona a úvahy, že otec jest nemanželským dětem povinen stejně výživou podle svého jmění jako dětem manželským. Nedostávající se mu nutnou výživu může nemanželské dítě požadovati od otce za všech okolností, bez zřetele na ujednaný smír a složené odbytné. Plyne z povahy věci, že nutná výživa jest ohrožena teprve tehdy, nemůže-li býti již kryta z odbytného. Podle §u 220 obč. zák. může k výživě dítěte v případě potřeby býti se svolením poručenského soudu použito i kapitálu. Dokud tento není vyčerpán, nemůže dítě od otce, který složil odbytné právě za účelem vyrovnání v š e c h svých vyživovacích povinností, požadovati dalšího plnění za účelem n u t n é v ý ž i v y. Nelze arci této zásady vykládati doslova tak, že by odbytné muselo býti již vyčerpáno do posledního haléře. Dítě nemůže býti bez výživy, povinností poručníkovou jest, aby se o ni postaral včas, nečekal tedy, až z odbytného již ničeho nezbude. Podle §u 406 c. ř. s. stačí, když žalovaný nárok jest splatný v den vynesení rozsudku, při nárocích na výživu lze odsouditi i ku plnění později splatnému. Zákon připouští exekuci pro zajištění nesplatného ještě výživného na dobu jednoho roku (§ 372 ex. ř.) a naznačuje tak dobu, ve které jest třeba se již o budoucí výživu starati. Nelze tedy nárok na poskytování nutné výživy odmítnouti prostě z toho důvodu, že odbytné není ještě vyčerpáno úplně, nýbrž musí býti zůstaveno uvážení soudce v každém jednotlivém případě, je-li nárok na vyměření nutného výživného vzhledem k tomu, že se odbytné vyčerpání blíží, již odůvodněn či nic, a od které doby má býti nutná výživa přiřknuta. Sluší dále rozeznávati, byl-li smír ujednán pouze mezi otcem a poručenstvem dítěte, či přistoupili-li k němu, jak bude pravidlem, nemanželská matka, po případě i její rodiče, jako další smluvní strana. Smíry smluvené jménem dítěte vyžadují ku své platnosti soudního schválení dle §§ 216 a 233 obč. zák. Soud nemůže schváliti smíru, není-li dítěti výživa zaručena. Odbytné jest úhradním fondem, z něhož mají býti placeny veškeré náklady na výživu, vychování a zaopatření dítěte (§ 166 obč. zák.). Podle vůle stran má se s ním vystačiti pro všechny tyto účely, důchody z něho plynoucí i kapitál sám mají býti tedy na celou dobu dětství, nedospělosti a nezletilosti dítěte až do jeho zaopatření přiměřeně rozvrženy. Nestačí-li

[1]) Krasnopolski, Familienrecht 1911 str. 283 tvrdí, že správnější název by byl »smlouva«.
[2]) Husarek, Die familienrechtliche Alimentation, Grünhuts Zeitschrift XX. str. 681.
[3]) proti platnosti jmenovitě Husarek, str. 682.
[4]) Krainz-Ehrenzweig, Familienrecht 1924 str. 252.
[5]) Svoboda, Rodinné právo 1921 str. 68.

odbytné na krytí všech potřeb v každém jednotlivém období, musí býti, co se nedostává, hraženo někým jiným. Schválí-li poručenský soud nedostatečné odbytné, zasahuje tím do práv nemanželské matky po případě jejích rodičů, jimž zákon v §u 166 obč. zák. ukládá sice také povinnost výživy dítěte, ale jenom podpůrně, totiž není-li otec s to, aby ji sám poskytoval. Soud nezabezpečuje si souhlasu matky s odbytným jenom podle §u 185 nesp. pat., poněvadž jest nejbližší příbuznou, nýbrž především, poněvadž ona bere svým souhlasem na sebe povinnost, zákonem jí jinak jenom podpůrně uloženou, aby ze svého plnila to, k čemu odbytné nestačí. Proto ujednávají se smíry o odbytném pravidelně mezi nemanželským otcem na jedné a poručenstvem dítěte a jeho matkou na druhé straně, a lze říci, že ve skutečnosti jako smluvní strana vůči otci nevystupuje pak poručenstvo dítěte, nýbrž matka, poněvadž ona bere na sebe závazky, jichž se nemanželský otec smírem sprošťuje. Při takovém smíru o odbytném jde vlastně o ujednání mezi rodiči dítěte dle §u 170 obč. zák., přistoupení poručenstva jest pouhým prohlášením, že zájmy dítěte byly uváženy a že poručenstvo se smírem souhlasí.[6]) Z toho plyne důležitý závěr, že nestačí-li odbytné ujednané se souhlasem matky po případě i jejích rodičů na výživu dítěte, neručí za další potřebné plnění v první řadě již dle §u 166 obč. zák. otec, nýbrž dle §u 170 obč. zák. matka dítěte, po případě její rodiče. Teprve, když tito nejsou s to, aby nutnou výživu dítěti opatřili, neb doplnili, oživne bez ohledu na to, co bylo při smíru smluveno, nezadatelné právo dítěte na nutnou výživu proti otci, a mohou býti po vyčerpání odbytného vzneseny proti němu nové další nároky. Co bylo posud uvedeno, platí jenom, nezměnily-li se od ujednání smíru poměry (rebus sic stantibus). Ale již sdělením uveřejněným ve věstníku min. spravedl. v roce 1907 str. 181 bylo soudům doporučeno, aby do všech smírů o výživném byla pojata doložka, že se vyhražují dítěti další nároky pro případ změny v jeho potřebách, neb v poměrech nemanželského otce. Také veškeré úřední formuláře pro takové smíry jsou opatřeny podobnou doložkou, a v praxi i literatuře jest právem zastáván názor, že nebylo-li výslovně nic jiného umluveno, platí všechny smíry za ujednané jenom s uvedenou výhradou, i když to nebylo ve smíru výslovně řečeno.[7]) Nezletilci stojí pod zvláštní ochranou zákona (§ 21 obč. z., § 2 nesp. pat.), úmluvy rodičů o jejich výživě nesmí býti jejich právům na újmu (§ 170 obč. zák.). Stejně jako dítě manželské nemá nemanželské dítě proti rodičům nároku jenom na výživu nutnou, nýbrž na výživu jejich majetku přiměřenou (§ 166 obč. zák.), a odporovaly by dobrým mravům a byly proto neplatny (§ 879 obč. zák.) úmluvy, které by nemanželské děti vydávaly pro všechen čas nouzi a chudobě, ač jejich rodiče by je mohli podle svého majetku dobře zaopatřiti. Pro obor práva rodinného ustanovila třetí dílčí novela změnou §u 142 obč. zák., že při změně poměrů může soud bez ohledu na svá dřívější nařízení a na ujednání rodičů učiniti nová potřebná opatření v zájmu dětí rozvedených a

[6]) Tak patrně posuzuje takové smíry již Zeiler, když požaduje ve svém komentáři I. str. 374 pro platnost smírů dle §u 170 obč. zák. nadporučenské schválení, ač se tam mluví o smírech ujednaných jen mezi rodiči dítěte.

[7]) Krasnopolski, str. 283, Krainz-Ehrenzweig, str. 252.

rozloučených manželů. To co jest tu stanoveno v zájmu dětí manželských, platí zajisté i ohledně dětí nemanželských[8]) a musí býti proto i soudní schválení smíru o odbytném pokládáno za udělené jenom s výhradou, že se poměry nezmění. V případech pochybných platí tedy vždy klausule rebus sic stantibus. Požaduje-li se od nemanželského otce, jenž se s dítětem odbytným vyrovnal, další plnění z důvodů změny poměrů, není nárok dítěte omezen nutnou výživou, a nezáleží na tom, zdali a do jaké míry jest odbytné již vyčerpáno. K odbytnému nelze tu přihlížeti jako k záloze, z níž může býti nutná výživa po nějakou dobu v čas nouze uhražena, nýbrž jako k fondu, z něhož dle smíru mají býti placeny, třebas jenom částečně, přece všechny náklady výživy, vychování a zaopatření dítěte, jenž tedy má býti rozvržen na celou dobu potřeby poměrně. Jenom k tomu, co při takovém rozvržení na jednotlivá období časová z odbytného připadá, lze přihlížeti při nové, změněným poměrům odpovídající výměře otcových povinností a odečísti to od nich. Pouze tento výklad vyhovuje právní povaze složeného odbytného, jak byla určena srovnalou vůlí obou stran při jeho ujednání. Změna poměrů může nastati na straně dítěte i na straně otcově. Na straně dítěte spadá sem nejen nepředvídané zvýšení jeho osobních potřeb, ale také snížení vyživovací způsobilosti matky dítěte a jeho rodičů, bylo-li dítě smírem na jejich výživu odkázáno. Mohou tedy na příkl. nejen nemoc nebo úraz dítěte, ale též úmrtí matky, její ztráta majetku neb výdělečné způsobilosti býti důležitými okolnostmi, opravňujícími k novým nárokům proti nemanželskému otci. I když v takových případech půjde jenom o výživu nutnou, dlužno je rozeznávati od případů nahoře uvedených, kde šlo o nároky na poskytování nedostávající se nutné výživy bez ohledu na ujednaný smír a nastalou snad změnu poměrů. Právní důvod nároků v obou případech jest různý. V prvém případě požaduje se od otce další plnění z důvodu nepomíjitelné jeho otcovské povinnosti, v druhém případě pro změnu poměrů, které byly pro smír předpokladem. Proto může jenom v prvním případě býti nárok na výživu uplatňován teprve po vyčerpání odbytného. Jde-li o změnu poměrů, lze i tam, kde se nové nároky činí jenom v mezích nutné výživy, přihlížeti k nevyčerpanému dosud odbytnému pouze potud, pokud jeho okamžité použití připouštějí potřeby, jež v budoucnosti jsou rovněž na odbytné odkázány. Změna poměrů může nastati na straně otcově podstatným a nepředvídaným zlepšením jeho hospodářské mohoucnosti. Zdali nastalo takové zlepšení, může býti rozhodnuto jenom podle okolností konkretního případu, a nezáleží tu pouze na tom, že nemanželský otec nabyl majetku, nýbrž také, jak bylo již řečeno, na poctivém výkladu vyjádřené neb patrně tu jsoucí vůle stran při ujednávání smíru, při čemž s jedné strany ani výslovně ujednaná nezměnitelnost smíru nemusí býti závaznou, změnily-li se poměry způsobem, na který strany nemohly mysliti, s druhé strany zase ani značné zlepšení poměrů otcových nemusí býti pokládáno již za změnu odůvodňující další nároky dítěte. Bývá právě jasným účelem smíru o odbytném, aby bylo nemanželskému otci umožněno na-

[8]) Svoboda, str. 68.

býti majetku a založiti si rodinu, a odporovalo by zásadám poctivého styku a podrývalo by právní bezpečnost, kdyby pouhé nabytí majetku přirozenému vývoji přiměřeného v takovém případě mělo býti dostatečným důvodem k nedodržení smíru a ku činění nových dalších nároků. Nemusí býti změnou poměrů pouhá okolnost, že nemajetný rolnický syn převzal rodinnou usedlost, ale ovšem jest změnou poměrů, znehodnotilo-li se poklesem měny odbytné vyměřené dle dřívějších cen nemovitého majetku otcova tak, že činí nyní mnohokrát menší zlomek tohoto majetku, než bylo při smíru počítáno. Při pečlivém přihlížení nejenom ku absolutnímu, nýbrž i předvídanému vzrůstu hospodářské mohoucnosti otcovy a ku změně při smíru předpokládaného poměru odbytného k majetku a příjmům nemanželského otce, nebude nemožno upraviti povinnosti otcovy nově tak, jak vyžaduje i důvěra v platnost učiněné smlouvy, i právo dítěte na výživu přiměřenou otcovu jmění. Třeba ještě uvážiti, jaký vliv má na nové nároky dítěte, nebylo-li odbytné posud netoliko vyčerpáno, nýbrž snad naopak vzrostlo tím, že matka neb pěstouni dítěte živili dítě bez jakéhokoliv příspěvku. Částka takovým způsobem ušetřená nemůže býti považována za poskytnutou otcem. V pravdě byla, nebyl-li jiný úmysl zřejmě vyjádřen, dítěti darována třetími osobami, přestala býti částí složeného odbytného a stala se zvláštním, samostatným jměním dítěte, k němuž při posuzování zákonné vyživovací povinnosti nemanželského otce nemůže býti přihlíženo.

Čís. 4214.

Pokud jest advokát oprávněn domáhati se ohledně věci jím na soudě složené poznámky výhrady zástavního práva pro pohledávku z právního zastoupení proti tomu, pro něhož byla věc na soudě složena.

Při věcech, na soudě složených, lze poznamenati jen práva a nároky co do jsoucnosti a objemu nesporné.

(Rozh. ze dne 7. října 1924, R I 775/24.)

V řízení o zbavení svéprávnosti Vítězslava R-a žádal advokát, by u vkladů, které složil do soudní úschovy pro Vítězslava R-a, bylo pro něho vyznačeno zákonné zástavní právo dle §u 19 adv. ř. ku zajištění jeho pohledávky za Vítězslavem R-em z důvodu právního zastoupení a hotových vydání. Oba nižší soudy žádost zamítly, rekursní soud z těchto důvodů: Dle §u 19 adv. ř. ze dne 6. července 1868, čís. 96 a §u 9 zákona ze dne 31. ledna 1922, čís. 40 sb. z. a n. přísluší advokátovi právo, by si z peněz, jež ho dojdou na účet klienta, srazil své výlohy a odměnu, pokud nejsou uhraženy složenou zálohou, ale je povinen dáti straně hned vyúčtování; odporuje-li tomu klient, může advokát i strana žádati o přátelské urovnání sporu u výboru advokátní komory a advokát může při takovém odporu pro své zajištění z hotových peněz, jež ho došly na účet klienta, tolik na soudě složiti, kolik činí jeho sporné pohledávání, ale je povinen pravost a výši svého pohledávání prokázati, kdyby žádané přátelské narovnání nemělo výsledku. Na peníze u soudu složené přísluší advokátovi zákonné zástavní právo pro to, co má za zastupování pohledávati. Stěžovatel podáním ze dne 13. května 1924 oznámil prvému soudu, že Vítězslavu R-ovi, jenž má býti zbaven svéprávnosti, byl zřízen zatímní podpůrce v osobě Dra T., advokáta v Praze, že nastal předpoklad ku zjištění a zajištění jmění Vítězslava R-a dle § 5 čís. nař. ze dne 28. června 1916, čís. 207 ř. zák. a §§ 222, 223, 229 obč. zák., že R. mu dluhuje větší částky z důvodu právního zastoupení a hotových vydání, že palmární účet připravuje, by ho odevzdal zatímnímu podpůrci a že k soudu skládá vkladní knížky, patřící ku jmění R-ovu, zachovávaje si a uplatňuje na ně zákonné právo zástavní dle §u 19 adv. ř. a činí návrh, aby vkladní knížky byly přijaty do soudního uschování pro Vítězslava R-a a aby vyznačeno bylo jeho zákonné právo zástavní na tyto vklady dle § 19 adv. ř. k zajištění jeho pohledávání za R-em z důvodu právního zastoupení a hotových výloh. Soud přijal knížky do soudního uschování, ale žádost za vyznačení zákonného práva zástavního zamítl pro nedostatek podmínek §u 19 adv. ř. Rekursní soud pokládá stížnost za neodůvodněnou pro nedostatek předpokladů §u 19 adv. ř., neboť pohledávka stěžovatele nejen že není dosud určitá, ježto palmární účet vyhotoven není, ale není ani sporná, nebyvši podpůrci vůbec ještě předložena, takže tento nežádal advokátní komoru o přátelské urovnání. Doslov § 19 adv. ř. nepřipouští jiného výkladu a byla proto stížnost zamítnuta.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatel sice výslovně neuvádí, o který z důvodů §u 16 nesp. říz. opírá stížnost, ale dle obsahu jejího vytýká jen zřejmou nezákonnost. Soudu, peníze nebo jiné předměty v úschovu přejímacímu, nepřísluší, by zkoumal oprávněnost skladatelovu k tomuto kroku. Přezkum tento není úkolem nesporného řízení (§ 2 č. 7 nesp. pat.), což platí i v tom případě, děje-li se složení s výhradou, jakou na př. v tomto případě jest výhrada zákonného práva zástavního dle § 19 adv. ř. ze dne 6. července 1868, čís. 96 ř. z. Tudíž o tom, zda stěžovateli přísluší toto právo, nelze nyní rozhodovati a nelze vyznačení tvrzeného práva odepříti z toho důvodu, že není tu podmínek §u 19 adv. řádu. Nicméně nelze rekursu vyhověti. Dle § 36 instrukce pro uschovací úřad civilních soudů v Praze ze dne 15. listopadu 1849, čís. 7219 jsou zásadně podobné poznámky přípustny. Instrukce tato blíže neoznačuje obsah a druh těchto poznámek, ale z obdobných předpisů pro jiné části území bývalé říše rakousko-uherské později vydaných na př. z § 37 depositní instrukce pro Halič a Bukovinu ze dne 28. července 1856, čís. 137 ř. zák. a z § 37 depositní instrukce pro Dalmacii ze dne 26. února 1875, čís. 18 ř. zák. jest patrno, že míněny jsou poznámky »obstávky, zástavního práva, odevzdání a jinakých opatření« ohledně podstat již složených. Nicméně nelze z účelů těchto předpisů odvoditi, že by předmětem poznámky nemohla býti výhrada, hned při složení k soudu učiněná, jsou-li zde podmínky pro takovou poznámku. Všechny tyto poznámky a všechna tato vyznačení mají za účel, vyznačiti práva, co do jsoucnosti i objemu nesporná,

jak bývá při poznámkách opírajících se o listiny, zřízené o zcizení, zastavení nebo postupu, o rozsudky, o rozhodnutí správních úřadů a pod. Dle těchto poznámek mají se a také spolehlivě mohou se soudy říditi při dalších opatřeních, zejména při vydávání peněz neb věcí uložených. Naproti tomu nelze připustiti poznámky práv sporných a co do objemu neurčitých, poznámky žalob dědických a vlastnických a pod. Poznámky ty mohly by vésti jen k zmatkům. (Srovnej rozhodnutí bývalého nejvyššího soudu ve Vídni, otištěná v Manzově sbírce zákonů, svazek III., díl I. 2 při § 40 instrukce z 16. listopadu 1850, č. 448 ř. z.). Ježto stěžovatel ani netvrdí, že právo jím osobované jest způsobem shora uvedeným co do své jsoucnosti i svého objemu (účet palmární v čas návrhu dosud nebyl ani vyhotoven), na jisto postaveno, nemůže býti dovolacímu rekursu, který se domáhá vyznačení onoho práva, vyhověno. Tím ovšem není řečeno, že soud, který bude příště v cestě nesporné rozhodovati o vydání této podstaty a o jiných jejích osudech, nemusí obírati se otázkou, zda stěžovatel jest po rozumu § 2 čís. 4 a 5 nesp. pat. osobou na onom nesporném řízení účastněnou.

Čís. 4215.

Předpis §u 1155 obč. zák. nepředpokládá zaměstnavatelovo zavinění.

Jde o smlouvu o dílo, nikoliv o smlouvu služební, bylo-li umluveno dodávání denních hudebních produkcí po určitou večerní dobu.

Úmluva, že jest smlouva neplatna, bude-li podnik »uzavřen«, vztahuje se i na případ, že nebyl vůbec otevřen.

(Rozh. ze dne 7. října 1924, R I 778/24.)

V květnu 1922 uzavřely strany smlouvu, kterou žalovaný engažoval pevně žalobce jako kapelníka a svého zástupce pro zábavní podnik »Variete Continental« v Marianských Lázních na dobu od 16. června do 15. srpna 1922 a to na základě smlouvy stejného obsahu, kterou byl uzavřel žalovaný s nájemcem tohoto podniku, K-em. Žalovaný měl platiti žalobci za hudební produkce, provozované kvartetem, denní gáži 350 Kč pro celý kvartet; avšak k ujednaným produkcím nedošlo, protože podnikatel K. zmizel, takže nedošlo vůbec k otevření podniku. Písemná smlouva v odstavci f) obsahovala toto ustanovení: »Při policejních zákazech, epidemiích, ohni nebo zavření jest úmluva neplatná a člen nemá žádných nároků.« Žalobce domáhal se na žalovaném náhrady škody, ježto sjednal členy kvarteta, jimž musel vyplatiti gáži. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a vrátil věc odvolacímu soudu, by, nehledě k zrušovacímu důvodu, dále o věci jednal a ji znovu rozhodl.

Důvody:

Není sice správným názor žalovaného, že předpis §u 1155 obč. zák. předpokládá zaměstnavatelovo zavinění, kdežto on prý na tom neměl žádné viny, že podnik otevřen nebyl, ale touto otázkou netřeba se dále zabývati, protože jádro věci tkví v jiné otázce, totiž té, jaké právní povahy jest smlouva mezi stranami uzavřená. Je-li to smlouva služební, platí § 1155 obč. zák., který podle §u 1164 obč. zák. v doslovu §u 1 zákona ze dne 21. prosince 1921, čís. 497 sb. z. a n. jest rázu donucovacího a nemůže býti smlouvou zrušen nebo omezen, a pak jest odstavec f) písemné smlouvy neplatný. Je-li to smlouva o dílo, platí sice zcela obdobný předpis §u 1168 obč. zák., který však jest rázu dispositivního (viz motivy k § 1165 III. nov. obč. z. str. 361), mohl tedy býti smlouvou vyloučen neb omezen a pak bude záležeti na výkladu platného ujednání podle odst. f) písemné smlouvy. Nelze souhlasiti s odvolacím soudem, že tu jde o smlouvu služební, naopak jde o smlouvu o dílo. Podle obsahu smlouvy nemělo býti jejím předmětem konání služeb po určitou dobu za určitou úplatu od zaměstnance osobně podřízeného zaměstnavateli a pod jeho vedením v jeho podniku — což vše jsou známky smlouvy služební, — nýbrž předmětem smlouvy bylo zhotovení díla, jakožto výsledku činnosti samostatného podnikatele, totiž dodávání denních hudebních produkcí po určitou večerní dobu v podniku »Variete Continental«. Že předmětem »díla« nemusí býti jen hmotné výrobky, nýbrž jakékoliv jiné výsledky činnosti podnikatelovy, o tom nemůže býti sporu (viz také motivy k §u 1151 str. 331). Nezáleží na tom, že hudební produkce měly se po určitou dobu denně opakovati, neboť každodenní hudební produkce byla samostatným dílem, které vždy zvlášť bylo placeno. Již z ujednání o úplatě, totiž »350 Kč pro celý kvartet« jest zjevno, že žalobce nebyl zaměstnancem žalovaného, nýbrž samostatným podnikatelem, který ostatní členy kvarteta nebo aspoň některé z nich měl si sám opatřiti a platiti, denně hudební produkci dodati a za to pevnou úplatu 350 Kč obdržeti. I sám zástupce žalobcův tvrdil, že šlo o smlouvu o dílo a nutno mu v tom dáti za pravdu. Je-li tomu tak, dlužno se obírati výkladem odst. f) písemné smlouvy a v tom směru nelze upříti oprávnění výtce žalovaného, že odvolací soud neposoudil věc po stránce právní správně. Právem sice poukazuje odvolací soud na § 914 obč. zák., ale tu právě při pátrání po skutečné vůli stran nutno dojíti k jinému výsledku, než došel soud druhé stolice. Strany předpokládaly, že k otevření podniku dojde, ale pomýšlely jen na případ, že by byl podnik z důvodů na jejich vůli nezávislých zase zavřen. Pro ten případ ujednaly, že smlouva je neplatna a že člen nemá žádných nároků. Nelze o tom pochybovati, že strany, kdyby byly tušily možnost, že ani k otevření podniku nedojde, byly by dotyčný případ výslovně do úmluvy v bodě f) pojaly. Ale i když tak neučinily, jest při výkladu po rozumu §u 914 obč. zák. »uzavření« podniku klásti na roveň případu ještě příkřejšímu, totiž jeho »neotevření«. Poněvadž ručení žalovaného po rozumu §u 1168 obč. zák. tu místa nemá, bylo by zbytečno doplňovati řízení co do výše úplaty a jest na odvolacím soudě, aby bez ohledu na tuto domnělou neúplnost řízení o odvolání ve věci rozhodl.

Čís. 4216.

Podle §u 75 III. dílčí novely k obč. zák. lze nařídíti prozatímní opatření i pro vykonatelné již nároky a lze pro pohledávky peněžité nařídíti prozatímní opatření i podle §u 382 ex. ř.

(Rozh. ze dne 7. října 1924, R I 808/24.)

Ku zajištění směnečné pohledávky proti dědici, jemuž nebyla dosud pozůstalost odevzdána, domáhal se vymáhající věřitel prozatímního opatření zákazem zcizení pozůstalostní nemovitosti. Soud prvé stolice návrhu vyhověl, rekursní soud návrh zamítl, jednak proto, že směnečný platební příkaz nabyl právní moci již v době návrhu na prozatímní opatření, jednak proto, že zákaz prodeje nemovitosti jest ku zajištění peněžité pohledávky nepřípustným. (§ 379 odstavec prvý ex. ř.).

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, by, nehledě k použitým zamítacím důvodům, znovu rozhodl o rekursu odpůrkyně navrhovatelky.

Důvody:

Rekurs jest potud oprávněn, pokud si soud rekursní za důvod k zamítnutí návrhu na prozatímní opatření obral předpis §u 379 odstavec prvý a poslední ex. ř., maje za to, že návrh na prozatímní opatření není vůbec přípustným, ježto strana ohrožená může vésti exekuci dle vykonatelného již exekučního titulu, a dále, že způsob navrženého prozatímního opatření příčí se zákazu posledního odstavce citovaného §u. Rekursní soud přehlédl, že o prozatímní opatření žádá se na základě §u 75 III. novely k obč. zákonu, který stanoví, že ku zajištění pohledávek věřitelů proti dědici, než mu pozůstalost jest odevzdána, mohou za podmínek §u 379 odstavec druhý ex. ř. nařízena býti v příčině majetkových statků, dědici napadlých nutná prozatímná opatření po rozumu §§ 379 a 382 ex. ř., jak se dle účelu, jehož se má docíliti, jeví nutnými. Vzhledem na předpis §u 822 obč. zák., že před odevzdáním pozůstalosti mohou věřitelé dědice vésti exekuci jen na ony jednotlivé součásti její, o kterých pozůstalostní soud dědici přenechal volné nakládání (§ 145 nesp. pat.) a dále na předpis dvor. dekr. ze dne 3. června 1846, čís. 968 sb. z. s., dle něhož zabavení »práva dědického« jest nepřípustno, nemůže arciť při návrzích na prozatímní opatření tohoto druhu přijíti ve zřetel obecný předpis §u 379 odstavec prvý ex. ř. Z doslovu §u 75 III. dílčí novely k obč. zák. vysvítá dále, že tato prozatímná opatření nejsou co do způsobu zajišťovacího prostředku podrobena obmezením, jež §§ 379 a 382 ex. ř. jinak dle předmětu nároku stanoví, a že volba zajišťovacího prostředku jest naopak závisla jen na jeho účelnosti. Použité zamítací důvody napadeného usnesení nemohou tedy dle zákona obstáti a měl tedy rekursní soud bez zřetele k nim zkoumati, zda návrh jest odůvodněn s hlediska náležitostí v §u 379 odstavec druhý ex. ř. vytčených, jež i při prozatímních opatřeních tohoto druhu splněny býti mají a jež odpůrkyně ohrožené strany ve svém rekursu popírá. Ježto tato nezbytná podmínka povolení v druhé stolici věcně posouzena nebyla, nemůže Nejvyšší soud pro nedostatek tohoto věcného podkladu uložiti vydání nového usnesení.

Čís. 4217.

Nárok třetí osoby na náhradu nákladu, jejž učinila za otce na nemanželské dítko, jest uplatňovati výlučně na okresním soudě, a to i když žalována jest otcova pozůstalost.

(Rozh. ze dne 7. října 1924, R I 815/24.)

Žalobkyně domáhala se žalobou u okresního soudu na žalované jakožto dědičce po zemřelém jejím manželu Václavu K-ovi zaplacení 43.000 Kč tvrdíc, že zemřelý byl nemanželským otcem příbuzné žalobkyně nezl. Marty Š-ové, kterou od druhého roku jejího věku měla ve své výživě a výchově, čímž vznikly jí náklady v zažalované výši, jež žalovaná jest povinna hraditi jako dědička svého manžela. K námitce věcné nepříslušnosti okresní soud žalobu odmítl. Důvody: Dle §u 49 čís. 2 j. n. náležejí spory o otcovství k nemanželskému dítku jakož i o nároky nemanželské matky a dítka vůči nemanželskému otci na soudy okresní bez ohledu na hodnotu předmětu sporu. Nehledě ani k tomu, že v tomto případě jedná se o postižní nárok žalobkyně dle §u 1042 obč. zák., jehož vymáhání nespadá pod ustanovení tohoto §u, nelze ustanovení §u 49 čís. 2 j. n. v případě tomto použíti již proto, že § tento vztahuje se na spory nemanželské matky a dítka proti nemanželskému otci, kdežto v případě tomto jedná se o nároky třetí osoby, nikoliv nemanželské matky, které uplatňovány jsou nikoliv proti nemanželskému otci, nýbrž proti jeho manželce, kteréž ještě s jinými dědici pozůstalost po nemanželském otci byla přikázána. Nutno proto v případě tomto za měřítko pro příslušnost soudu pokládati hodnotu předmětu sporu a ježto předmět sporu 5.000 Kč převyšuje, jest dle §§ 50 a 65 j. n. a čl. 11 zák. ze dne 1. dubna 1921, čís. 161 sb. z. a n. příslušným k rozhodnutí tohoto sporu soud sborový. Rekursní soud zamítl námitku věcné nepříslušnosti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dle §u 49 čís. 2 j. n. patří před okresní soudy spory o otcovství k nemanželskému dítěti, jakož i spory o závazky vůči matce a dítěti, stihající dle zákona nemanželského otce. Též spory třetí osoby, která učinila na nemanželské dítě náklad, jejž by jinak dle zákona byl býval povinen otec učiniti, o náhradu tohoto nákladu (§ 1042 obč. zák.) patří na soudy okresní, neboť i zde jedná se v podstatě o závazek, stihající otce nemanželského vzhledem k jeho dítěti. Rovněž nerozhoduje, že není žalován nemanželský otec, nýbrž jeho dědička, jíž byla jeho pozůstalost odevzdána, neboť dědička představuje zde osobu zůstavitelovu

a jest žalována jen jako jeho dědička (§§ 547, 548, 820 a 821 obč. zák.). Rozepře z povinností, majících původ v nemanželském otcovství, patří vůbec, nehledě k hodnotě sporného předmětu, na soudy okresní.

Čís. 4218.

Nelze vésti exekuci na práva ryze osobní, třebas měla majetkovou hodnotu pro oprávněného, pokud nelze jich výkon svěřiti jinému.

(Rozh. ze dne 7. října 1924, R I 819/24.)

Dle notářského spisu ze dne 10. února 1921 uzavřeli Rudolf N., Bohumil S. a František S. smlouvu společenskou, dle níž posléze uvedený přistoupil za společníka ku A. společnosti s r. o. a přinesl do společného jmění kromě jiného také nemovitosti ve vl. čís. 553. Strana vymáhající navrhla v exekučním návrhu, by ku vydobytí její pohledávky proti A. společnosti s r. o. byla povolena mezi jiným také exekuce zabavením nároků, které povinné straně proti Františku S-ovi s ohledem na zmíněné již nemovitosti dle smlouvy trhové příslušejí zejména také zabavením nároku, na platnosti této smlouvy trvati. Soud prvé stolice vyhověl kromě jiných návrhů též návrhu na zabavení nároku, trvati na platnosti smlouvy shora uvedené, rekursní soud exekuční návrh na zabavení nároku, trvati na platnosti smlouvy shora uvedené zamítl. Důvody: Není pochybnosti, že §u 325 ex. ř. se zde dovolávati nelze, avšak ani předpisu §u 330 a násl. ex. ř., týkajícího se exekuce na jiná práva majetková nelze zde použiti. Předpokladem přípustnosti exekuce na tato práva jest, že jsou buď zcizitelna neb alespoň co do výkonu zpeněžitelna. Z důvodu toho vylučují se z exekuce všechna práva dle povahy své ryze osobní, i když mají také nějaký majetkoprávní prospěch pro dotyčnou osobu, pokud jich výkon nemůže býti svěřen někomu jinému. (Srov. Neumannův komentář k ex. ř. str. 944.) O takovýto osobní nárok jde i v tomto případě a měl proto soud prvé stolice zabavení nároku, trvati na platnosti smlouvy, z návrhu exekučního vyloučiti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rekursní soud posoudil věc správně po právní stránce. Rekurentka poukazuje se proto na odůvodnění napadeného usnesení, jehož správnosti ostatně ani nevyvrací. Nelze dále přihlédnouti k dovolacímu rekursu, pokud jsou v něm uvedeny okolnosti, jež nebyly zjevny z návrhu na povolení exekuce. Zákaz novot, vyplývající z §u 526 c. ř. s., platí podle §u 78 ex. ř. i pro rekursy v řízení exekučním. Pokud rekurentka poukazuje k tomu, že vešlo v moc práva usnesení soudu první stolice povolující zabavení ostatních nároků, a že jest věc posouditi jen podle souhrnu nároků, přehlíží, že rekursní soud mohl rozhodnouti jen, pokud bylo usnesení první stolice napadeno, což stalo se jen ohledně nároku, trvati na platnosti smlouvy, že však při rozhodnutí o rekursu nebyl vázán usnesením soudu první stolice, pokud vešlo v právní moc.

Čís. 4219.

Nelze »odložiti« vykonanou již exekuci vnuceným zřízením zástavního práva.

I pro odložení exekuce podle druhého odstavce §u 83 ex. ř. platí všeobecná ustanovení §u 43 a násl. ex. ř.

(Rozh. ze dne 7. října 1924, R I 820/24.)

Soud prvé stolice odložil k návrhu dlužníka vykonanou již exekuci vnuceným zřízením zástavního práva, rekursní soud zamítl návrh na odklad. Důvody: Stížnost vymáhajícího věřitele jest důvodnou, neboť ve smyslu předpisu §u 44 ex. ř. nemá býti exekuce odkládána, když není na straně povinné nebezpečí majetkové újmy nenahraditelné nebo těžce napravitelné. Tomu tak není v tomto případě, poněvadž exekuce vkladem zástavního práva byla již provedena v době podání návrhu na odklad a v ní se nepokračovalo, takže nelze nahlédnouti, proč by bez odložení jejího pro povinnou stranu vzešla vážná újma.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu ze správných důvodů napadeného usnesení, k nimž

dodal:

Názor stěžovatelův, že odklad exekuce z důvodu odporu proti jejímu povolení dle §u 83 ex. ř. jest jakýmsi singulárním a naprosto samostatným právně ochranným prostředkem, který není vázán na žádné podmínky a zejména není dotčen předpisem §u 44 ex. ř., jest mylným, neboť zákon nečiní v té příčině nijakého rozdílu. Dlužno tedy i při návrhu na takovýto odklad šetřiti obmezujících předpisů §§ 43 a 44 ex. ř., záležejících v podstatě v tom, že při odložení exekuce mají zpravidla vykonané již úkony exekuční zůstati v platnosti, dále v tom, že odklad exekuce nemá býti povolen, může-li v exekuci býti pokračováno bez nebezpečí nenahraditelné nebo těžce napravitelné újmy. V tomto případě jde o exekuci vnuceným zřízením práva zástavního, jež jest již vykonána a tímto výkonem sama pro sebe i skončena, takže odklad této exekuce není ani pojmově možným, neboť odložiti lze jen exekuci, která dle svého zákonného postupu připouští pokračování ku konečnému uhražovacímu výsledku; exekuce vnucenou správou nebo dražbou, která by v souvislosti s tímto zřízením práva zástavního mohla býti navržena, nebyla by pokračováním této exekuce, nýbrž exekucí novou (min. nař. ze dne 3. prosince 1897, čís. 25801). Odklad této exekuce, jak si jej stěžovatel představuje, znamenal by její zrušení, což však je při stavu věci dle §u 43 odstavec druhý ex. ř. zcela nepřípustno.

Čís. 4220.

Bylo-li prozatímné opatření povoleno soudem cizozemským, lze se domáhati náhrady dle §u 394 ex. ř. pořadem práva.

Povinnost k náhradě škody dle §u 394 ex. ř. nepředpokládá zavinění navrhovatele.

Nedůvodnost žádosti za povolení prozatímného opatření dle německého práva.

(Rozh. ze dne 7. října 1924, Rv I 921/24.)

Žalobní nárok na náhradu škody, ježto prý se žalovaný bezdůvodně domohl u říšskoněmeckých soudů prozatímného opatření, neuznal procesní soud prvé stolice důvodem po právu, odvolací soud uznal žalobní nárok co do důvodu po právu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Po právní stránce (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) nebyla sice věc posouzena bezvadně, ale v podstatě přece správně. Žalobce domáhá se na žalovaném náhrady škody, která mu prý byla způsobena tím, že žalovaný vymohl si pro důchodkovou správu Dra Františka D-a u úředního soudu v M. v Německu věcnou obstávku olejového přeměňovače na trojměnný proud, který žalobce měl uložený u zasílatelské firmy B. v R. Jde tedy o nárok, jenž hmotně a formálně je upraven v §u 394 ex. ř., který stanoví, že strana, k jejímuž návrhu bylo povoleno prozatímní opatření, v případech tam uvedených, má odpůrci dáti náhradu za všechny majetkové újmy, které mu prozatímním opatřením byly způsobeny, že výši náhrady určí soud k návrhu odpůrcovu podle volného uvážení (§ 273 c. ř. s.) usnesením, které, jakmile nabylo moci práva, je do jmění strany, prozatímní opatření navrhnuvší, vykonatelno, a že, bylo-li prozatímní opatření vymoženo patrně svévolně, budiž podle druhého odstavce §u 394 ex. ř. straně k návrhu odpůrcovu uložen trest pro svévoli. Z toho plyne, že ač není vyloučen v tomto případě pořad práva, protože prozatímní opatření nebylo povoleno tuzemským soudem (§ 477 čís. 6, 494 a 513 c. ř. s.), přece nelze nárok, o který jde, posuzovati podle XXX. hlavy obč. zák., nýbrž podle ustanovení §u 394 ex. ř., činícího právě výjimku ze všeobecné zásady §u 1295 obč. zák., že povinnost ku náhradě škody nastává jen v případě zavinění. Podle §u 394 ex. ř. přísluší náhrada, jakmile je prokázáno, že byla splněna jedna z podmínek tam uvedených, tedy v tomto případě, ve kterém první a třetí případ §u 394 ex. ř. v úvahu nepřichází, že se žádost jinak ukázala býti nedůvodnou. Tato podmínka nastala. Také podle §u 920 odst. 1 říšsko-něm. c. ř. s. má žádost o věcnou obstávku, která v podstatě odpovídá tuzemskému prozatímnímu opatření ve smyslu §u 379 ex. ř., obsahovati označení nároku a důvodu obstávky. Podle §u 920 odstavec druhý říšsko-něm. c. ř. s. dlužno osvědčiti nárok a důvod obstávky. Podmínky věcné obstávky jsou tedy jednak pohledávka, jednak ohrožení. Avšak v tomto případě neměl žalovaný proti žalobci ani nároku, jelikož jeho příkazovatelem nebyl žalobce, nýbrž Siegfried H., ani tu nebylo ohrožení, jelikož, jak správně zdůraznil již odvolací soud, měl žalovaný v době, kdy zažádal o povolení věcné obstávky, motor, který žalobce koupil od firmy Siegfried H., a který žalovaný podle příkazu této firmy měl dopraviti žalobci do Teplic-Šanova, ještě ve své moci (čl. 382 pokud se týče 409 obch. zák.) a ani netvrdil, že zákonným svým právem zástavním ohledně svého domnělého nároku vůči žalobci nebyl dostatečně kryt. Za toho stavu věci nebylo tu podmínek pro povolení prozatímního opatření (věcné obstávky), a ukázala se tedy žádost žalovaného býti nedůvodnou. Žalovaný zodpovídá tedy žalobci za všechny majetkové újmy věcnou obstávkou olejového přeměňovače jemu způsobené již z toho důvodu a bez ohledu na to, zda místopřísežná udání Jiřího M-a odpovídala skutečnostem, a nezáleží ani na tom, zda žalovaný při podávání žádosti o věcnou obstávku jednal bezelstně pokud se týče toliko bez náležité opatrnosti a obezřetnosti, anebo zda snad vyloudil povolení věcné obstávky tím, že ve své žádosti vědomě učinil nepravdivá udání ohledně svého nároku, pokud se týče v žádosti úmyslně zamlčel okolnost pro posuzování věci důležitou, že totiž pro nárok má krytí v motoru, který z příkazu firmy Siegfried H. měl žalobci zaslati, a který tenkráte ještě ve své moci měl.

Čís. 4221.

V tom, že jedna ze stran odepřela účast při jednání před rozhodčím, není zmatečnosti nálezu dle §u 595 čís. 5 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 7. října 1924, Rv I 986/24.)

Žaloba o bezúčinnost rozhodčího nálezu byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nesprávné právní posouzení věci shledává dovolání v tom, že nebylo vyhověno žalobě na uznání bezúčinnosti rozhodčího nálezu. Žalobkyni nešlo pouze o bezúčinnost, jí šlo již před vydáním nálezu o to, by nález ten znemožnila, a bylo proto uvažovati o tom, zda strana odepřením účasti v jednání před rozhodčím soudem může přivoditi již předem bezúčinnost nálezu tohoto soudu. Smlouva o rozhodce je nesporná, předloženy byly dopisy, z nichž, jakož i z podání Nc I 1/22, vyplývá, že dovolatelka sama vyvolala jednání před rozhodčím soudem ve smyslu této smlouvy. Z předložených spisů lze souditi, že z počátku byla to žalovaná, jež se vyhýbala rozhodnutí sporu tímto soudem, později však nastala u obou stran změna v smýšlení. Žalobkyně domáhala se nejprve cestou nespornou, a sice návrhem Nc I 8/23, zrušení smlouvy rozhodčí, mimo to snažila se překaziti rozhodnutí sporu rozhodcem tím, že odepřela účast při dalším jednání před rozhodčím soudem. Spor tento je pokračováním ve snaze zabrániti odklizení neshod mezi stranami roz-

hodčím soudem. V první řadě snaží se žalobkyně zvrátiti právoplatné usnesení nižších soudů v právní věci Nc I 8/23. Pokud byl tímto usnesením zamítnut návrh žalobkyně na uznání bezúčinnosti smlouvy rozhodčí z důvodu, že rozhodce T. vzdal se úřadu svého, není účelem sporu bezúčinnost jeho nálezu, nýbrž bezúčinnost právoplatného usnesení soudního, a byla v tomto směru žaloba právem zamítnuta. Názor dovolatelky, že rozhodce T. nebyl oprávněn rozhodnouti spor sám, lze odůvodniti jedině přímo protismyslným výkladem smlouvy o rozhodce, jak dovolatelka činí ještě ve spise dovolacím, a stačí tu poukaz na smlouvu a její výklad odpovídající zásadám §§ 6 a 914 obč. zák. Nebylo proto při jednání dne 10. července 1923 zapotřebí přítomnosti původních dvou rozhodců, jichž úřad byl skončen volbou třetího rozhodce. Skutečnost, že v protokole ze dne 10. července 1923 jest uveden ještě i rozhodce L., není věci na újmu, ježto, jak ze spisu je patrno, spor byl rozhodnut jedině rozhodcem T. Zbývá poslední otázka, zda dovolatelka odepřením účasti při jednání před rozhodčím soudem mohla přivoditi bezúčinnost nálezu podle §u 595 čís. 5 c. ř. s. Odpověď je na snadě, neboť vyplývá z určitého předpisu tohoto §u a §u 587 odstavec druhý c. ř. s. Nedostavením se k jednání způsobila si dovolatelka jedině to, že bylo jednáno pouze se stranou druhou, a rozhodnuto bez ní. Řízení před soudem rozhodčím neřídí se předpisy civilního řádu, a záleží na rozhodci, jak řízení to si upraví. Mylným je náhled dovolatelky, že bylo povinností rozhodčího soudu dáti jí i dodatně příležitost, vyjádřiti se o výsledcích jednání, neboť žalobkyně již před tím odmítla svou účast a nedostavila se k jednání 10. července 1923. Žádaná příležitost byla žalobkyni poskytnuta řádným obesláním k jednání, a když žalobkyně ji nepoužila, musí nésti důsledky. Zákon nepředpisuje formální žaloby pro řízení před rozhodčím soudem, postačilo proto, že rozhodce T. zjednal si vědomost o předmětu sporu z dopisů, z protokolu o prvním jednání, jakož i z předchozích soudních podání, a, rozhodnuv spor podle toho, nepřekročil tím mezí své působnosti podle §u 595 čís. 5 c. ř. s. Vzhledem k chování se žalující strany před vydáním nálezu odporovalo by jak zásadě slušnosti, tak i zákonu, jenž obsahuje právě ustanovení § 587 odstavec druhý c. ř. s., kdyby uznána byla možnost zameziti prostou neúčastí strany výrok rozhodčího soudu. Právem nebylo proto vyhověno žalobě dovolatelky, jež byla rozhodčí smlouvou stejně vázána jako druhá strana, a jejíž snahou bylo, připraviti druhou stranu o předpokládané výhody rozhodnutí sporu smluveným způsobem.

Čís. 4222.

Úrazové pojištění dělnické.

Hospodářský správce panství jest třetí osobou ve smyslu §u 47 úr. zák. Lhostejno, že panství je hospodářský celek, jejž správce úplně samostatně spravuje.

(Rozh. ze dne 7. října 1924, Rv I 1008/24.)

Žalující úrazová pojišťovna dělnická domáhala se na správci panství L. náhrady toho, co musela nahraditi (bude museti hraditi) dělnici, utrpěvší úraz při práci řezačkou, a shledávala zavinění žalovaného v tom, že řezačka nebyla podle předpisů opatřena ochranným zařízením. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby, odvolací soud uvedl v otázce, o niž tu jde, v důvodech: Otázka, zda v tomto případě jest považovati žalovaného za podnikatele dle §u 46 (45) úr. zák. ze dne 28. prosince 1887, čís. 1 ř. zák. 1888 či za třetí osobu dle §u 47 téhož zák., byla prvým soudem správně rozřešena ve smyslu posledněji. Soud stolice prvé učinil totiž ve sporu bezvadná zjištění, jež přejal po rozumu §u 498 c. ř. s. i soud odvolací za podklad pro své rozhodnutí. A ze zjištění těch vyplývá, že panství L. s přiděleným dvorem P. bylo zapsáno v katastru žalobkyně před úrazem M. R-ové jako podnik, povinný ku pojištění, že správě jeho, a nikoli žalovanému byly předepsány příspěvky k úrazovému pojištění. Vychází to ze spisů úrazové pojišťovny dělnické pro Čechy v Praze. Ostatně přiznává to žalovaný v odvolání sám, uváděje výslovně, že pojistné premie platil z důchodů správy. Nerozhoduje, že panství L. jest hospodářským celkem, jejž spravoval žalovaný jako správce úplně samostatně, že vše pro podnik nakupoval a výrobky zase prodával, aniž byl při tom vázán nějakými předpisy nadřízeného mu ředitelství, poněvadž, i když je to pravdou, neplyne z toho ještě, že podnik byl provozován na účet a nebezpečí žalovaného. Rozhodným je, že podnik se neprovozoval na vrub žalovaného správce, jenž přece peníze k nákupu pro podnik nevydával ze svých peněz a příjem z prodeje výrobků byl povinen súčtovati a odváděti ředitelství, poněvadž se nacházel pouze ve služebním poměru k panství, byl plnomocníkem majitele tohoto, a nebyl podnikatelem v tomto podniku ve smyslu úrazového zákona, poněvadž mu ani panství L. samo, ani žádný z dvorců k němu přináležejících vlastnicky nepatřily. Ručení žalovaného dlužno tudíž posuzovati dle §u 47 a nikoli dle §u 45 úr. zák.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání poukázav po právní stránce k důvodům odvolacího soudu.

Čís. 4223.

Smlouva o dodání tašek za přemrštěnou cenu, uzavřená v září 1922, jest dle §u 879 obč. zák. nicotna.

(Rozh. ze dne 7. října 1924, Rv I 1033/24.)

Žalobě o zaplacení kupní ceny za dodané tašky procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Právem odvolací soud vzhledem k znaleckému posudku, že cena dodaných tašek, prodaných 1000 kusů za 1100 Kč, byla pouze 750 Kč, uznal kupní cenu za přemrštěnou a tudíž předraženou ve smyslu §u 7

zák. o vál. lichvě ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n. Známka skutkové povahy trestného činu předražování, by využito bylo mimořádných poměrů, válkou vyvolaných, jest tu potud, pokud přechodné následky války trvají (trvaly), pokud poměry, válkou vyvolané, se neustálily, najmě tedy výroba předmětů potřeby (statků) a obchod jimi nenabyly opět nerušeného normálního provozu a konkurence a spotřeba normálního stavu. A že tomu v době rozhodné, t. j. v září 1922 tak ještě bylo, zvláště též v oboru stavebních hmot, je všeobecně známo a nepodléhá pochybnosti. Taktéž je nepochybno, že stavební hmoty jsou předměty potřeby. Proč výrobek, o nějž jde, byl méněcenným, je lhostejno, jen když cena byla přemrštěná a žalobci méněcennost a tudíž přemrštěnost musila býti známa, což popírati ani se nesnažil. Stať dovolání, která by se v tom smyslu vykládati mohla, že prý totiž mu není možno každý kus prohlížeti, zda odpovídá jakosti zboží prvotřídního, nezasluhuje jako novota sice povšimnutí, ale přece dlužno na to odvětiti, že nešlo o jednotlivé kusy, nýbrž o celou zásilku (dodávku), kde všecky kusy byly stejně nedostatečné následkem vadné práce. Mínění, že by tu měla míti místo jen námitka ze správy, je mylné, neboť, jsou-li tu všecky známky předražení, tedy čin pod trestem zakázaný, je nicotnost, zákonem na takové právní jednání jakožto zákonnému zákazu se příčící vyslovená (§ 879 obč. zák.), trestem a musí býti vyřčena, byť poškozený měl ještě jiné právní prostředky, jimiž následkům protizákonného činu odpůrcova čeliti mohl. On těchto jiných prostředků sice užiti může, ale nemusí. Pročež dovoluje mu § 17 zákona o vál. lichvě, by buď volil neplatnost právního jednání nebo nárok na snížení ceny a rovněž tak měla žalovaná v tomto případě sice právo, spokojiti se s nárokem na snížení ceny, jak dovolání si přeje, avšak tohoto práva nezvolila, nýbrž prohlašujíc cenu za přemrštěnou, žádá za úplné zamítnutí žaloby znějící na zaplacení ceny té, volí tedy účinek silnější, žalobní nárok úplně ničící, což jest, správně podřaděno, právě nicotnost §u 879 obč. zák.

Čís. 4224.

Věřitel, jemuž příslušela nedílná pohledávka proti veřejné společnosti i jednotlivým společníkům, a jenž ji přihlásil jak k vyrovnání veřejné společnosti tak veřejných společníků, může požadovati plnou kvotu vyrovnáním smluvenou jak na společnosti, tak i na jednotlivých společnících. Lhostejno, že vyrovnání bylo vedeno ohledně veřejné společnosti i společníků současně, jen když bylo vedeno ohledně každých zvláště.

(Rozh. ze dne 7. října 1924, Rv I 1050/24.)

Ve vyrovnacím řízení veřejné společnosti »E. B. a syn«, »B. W. a spol.« a veřejných společníků Václava B-a a Marie B-ové zavázali se dlužníci v březnu 1923 zaplatiti 25% kvotu. Žalobkyně přihlásila ve vyrovnání pohledávku 110.180 Kč, jež byla uznána pravou a splatnou. Na pohledávku žalobkyně zaplatila pouze společnost »B. W. a spol.« včas 5% = 5.509 Kč. Žalobu, jíž domáhala se žalobkyně na firmě »E. B. a spol.« a Václavu B-ovi a Marii B-ové zaplacení 104.671 Kč (110.180 Kč — 5.509 Kč) byla procesním soudem prvé stolice zamítnuta. Důvody: Rozhodným je znění schváleného vyrovnání. Žalobkyně je věřitelkou a dlužníky jsou obě veřejné obchodní společnosti »E. B. a syn« a »B. W. a spol.« a Václav a Marie B-ovi. Pakli se tyto čtyři dlužníci zavázali, přihlášenou pohledávku 25% zaplatiti, nemůže býti vyrovnání to tak vykládáno, jak to žalující strana činí, totiž, že jsou tu čtyři vedle sebe zavázané právní podměty, a že se každá osoba pro sebe jednu a tutéž pohledávku přihlášenou 25% zaplatiti zavázala. Takový výklad by muselo také vyrovnání obsahovati, čemu ovšem tak není. Platil-li jeden ze čtyř, třeba solidárně zavázaných dlužníků, kvotu ujednanou včas, splnil současně závazek svých spoludlužníků. Nemůže proto původní pohledávka oživnouti. Kdyby se solidární závazek měl tak vykládati, jak to žalobce činí, dostal by věřitel svou pohledávku tolikráte, kolik je spoludlužníků. Slíbilo-li více osob jedno a totéž celé rukou společnou a nerozdílnou, ručí každá jednotlivá osoba za celé a je na vůli věřitelově, chce-li plnění ode všech anebo jen od toho kterého dlužníka. Jakmile však spoludlužník věřiteli celou pohledávku zaplatil, nemůže na ostatních nic více požadovati (§§ 891 a 893 obč. zák.). V případě, že se věřitel spokojil 25% celé své požadované pohledávky, nastupuje tato kvota na místo původního požadavku a jen tuto může žádati. Výklad takový v řízení vyrovnávacím, jak jej činí žalobkyně, opory nemá. Řízení to nevykazuje pohledávkám solidárním žádné výjimečné postavení před ostatními, ba naopak jde z ustanovení §u 46, 47 a 53 vyrov. ř. na jevo, že nesmí žádný věřitel používati zvláštních výhod před ostatními. V případě tomto bylo jasno hned z počátku, že jsou tu čtyři právní podměty, úhrnná přihlášená pohledávka 110.180 Kč, a při výkladu, jaký žalobce solidárnímu závazku přikládá, muselo by narovnání obsahovati ustanovení, že solidární závazek ke kvotě vyrovnané musí plniti jeden každý z těchto čtyř zavázaných osob sám pro sebe. Avšak vyrovnání obsahuje tato ustanovení: II. »Ostatní věřitelé obdrží 25%. III. »Přijetím tohoto nároku a zaplacením vyrovnávací kvoty budou pohledávky věřitelů úplně vyrovnány a vyrovnací dlužník dalšího závazku prost.« Bylo tudíž žalobní návrh, poněvadž žalovaní 5% z 25% kvoty zaplatili, zamítnouti (§ 1412 obč. zák.). Odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud k dovolání, jímž napaden pouze rozsudek odvolacího soudu ohledně Václava a Marie B-ových, zrušil rozsudky nižších soudů, pokud jimi byla žaloba zamítnuta ohledně Václava a Marie B-ových a vrátil věc soudu první stolice k dalšímu jednání a opětnému rozhodnutí.

Důvody:

Ve věci neposoudil odvolací soud věc správně po právní stránce. Uvážiti bylo nespornou skutečnost, že oba žalovaní jsou veřejnými společníky jak firmy »B. W. a spol.«, tak i druhé veřejné společnosti, jež

však v dovolacím řízení nepřichází v úvahu, že vyrovnací řízení vedeno bylo zároveň ohledně jmění prv jmenované společnosti i ohledně jmění obou veřejných společníků. Nezáleží na tom, že řízení to zavedeno bylo jediným usnesením, a že bylo stejným způsobem skončeno, rozhodná je skutečnost, že bylo současně vedeno ohledně jmění jak společnosti tak i společníků, a sice ohledně každého z nich zvláště, jak je patrno z příslušných spisů. Opačný náhled odvolacího soudu není skutkovým zjištěním, nýbrž mylným právním posouzením. Je proto účinky vyrovnání na spornou pohledávku posouditi zvláště ohledně každého tohoto jmění. Rozhodujícím právním předpisem je tu § 61 čís. 2 vyrovn. ř. ve spojení s čl. 122 obch. zák. Kdyby byla žalobkyně pouze věřitelkou společnosti, byla by důsledkem §u 61 vyr. ř. bývala oprávněna přihlásiti ve vyrovnacím řízení společnosti celou svou pohledávku příslušející jí proti této, kdežto co do jmění veřejných společníků mohla by ve vyrovnacím řízení uplatniti jen neuhrazený zbytek pohledávky, ať již skutečný nebo aspoň předvídatelný (sr. komentář Bartsch-Pollak k § 61 vyrovn. ř.). Dovolatelka však tvrdí, že je ohledně sporné pohledávky věřitelkou nejen společnosti, nýbrž i obou žalovaných společníků, jichž závazek je nedílný se závazkem společnosti. V tomto případě nemůže dovolatelka jako věřitelka společnosti i společníků míti méně práv než věřitel společnosti, jenž může se hojiti na společnících jen pro neuhrazený zbytek své pohledávky, naopak jest jí přiznati vzhledem k nedílnému závazku stejné právo proti každému ze společníků jako proti společnosti. Byla proto žalobkyně, předpokládajíc ovšem správnost jejího skutkového přednesu, oprávněna uplatniti ve vyrovnacím řízení každého společníka celou svou pohledávku, a je důsledkem toho oprávněna požadovati nejen od společnosti, nýbrž i od každého společníka celou kvotu narovnáním určenou a sice smluveným způsobem, takže v tomto případě může požadovati jak od společnosti, tak i od každého společníka 25% pohledávky ve vytčených splátkách pod ztrátou lhůt a obživením celé pohledávky. Sporným zůstal skutkový přednes strany žalující, že šlo o nedílný závazek obou jmenovaných dlužníků, mimo to i výše pohledávky, kteréž skutečnosti žalovaní výslovně popřeli. Dovolací soud trvá mimo to i pro tento případ na zásadě vytčené rozhodnutím č. 1396 sb. n. s., že nelze spatřiti bezpodmínečné uznání pohledávky dlužníkem, jenž pojal pohledávku do rozvahy za účelem zjištění hlasovacího práva věřitelova. Nesporno je, že první splátku zapravila pouze uvedená společnost, ne však žalovaní společníci její. Bude-li zjištěna správnost sporného skutkového přednesu žalující strany, bude vyhověti žalobě ohledně obou žalovaných co do částky představující neuhrazený zbytek pohledávky. Je proto třeba zjistiti sporné skutkové okolnosti a rozhodnouti podle toho ve smyslu tohoto poukazu.

Čís. 4225.

Předpis, stanovící pro platnost smlouvy určitou formu, platí i pro předchozí úmluvu.

(Rozh. ze dne 7. října 1924, Rv I 1183/24.)

Žalobě manžela na manželku o splnění kupní smlouvy ohledně $^3/_8$ nemovitosti a zaplacení kupní ceny procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dle žalobního návrhu domáhá se žalobce na žalované, své manželce, dodržení trhové smlouvy o $^3/_8$ domu prý již pro ně závazně ujednané, a plnění z této smlouvy, totiž zaplacení kupní ceny. Ježto jde o smlouvu trhovou mezi manžely, jest dle zákona ze dne 25. července 1871, čís. 76 ř. zák. nutným předpokladem její platnosti, by zřízena byla ve formě notářského spisu. Dle povahy věci nelze tomuto zákonnému předpisu, k jehož šetření dlužno přihlížeti z moci úřední, dáti jiný význam, než že souhlas k smlouvě může býti platně projeven jen ve formě notářského spisu a že až do té doby souhlas, projevený v předchozím vyjednávání o smlouvu nebo již v úplném ujednání smlouvy nemá závazné platnosti. S tohoto hlediska nelze ovšem přisvědčiti názoru dovolání, že při smlouvách o právních jednáních podrobených náležitosti notářského spisu, váže strany již předchozí, této formy postrádající ujednání stran, a poukaz dovolatelův na rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu ve Vídni, v dovolání citované, v němž se ostatně jedná o »uznání dluhu« mezi manžely, při němž ve zřetel přichází spíše průvodnost takového projevu, než platnost a závaznost souhlasu smluvního, musí se minouti úspěchem.

Čís. 4226.

Exekučnímu soudu nelze rozhodovati o námitce, že přihlášené pohledávky na daních a přirážkách nejsou po právu, ježto nebylo řádně provedeno ukládací řízení. Odpor dlužníka jest poukázati na cestu správní.

Zadrželé příspěvky k úrazové pojišťovně požívají přednostního práva zástavního na nemovitosti dle obdoby a v mezích §u 76 zákona ze dne 25. října 1896, čís. 220 ř. zák.

Příspěvkům, placeným zaměstnavateli za osoby podrobené nemocenské povinnosti pojistné za účelem zlevnění cen mlýnských výrobků a chleba (Opatření Stálého výboru Národního shromáždění ze dne 25. srpna 1920, čís. 494 sb. z. a n.), nepřísluší přednostní právo zástavní.

(Rozh. ze dne 7. října 1924, R II 326/24.)

Rozvrhuje nejvyšší podání za exekučně prodanou nemovitost přikázal soud prvé stolice ve výsadním pořadí výdělkovou daň, příspěvky k úrazovému pojištění a okresní nemocenské pokladně zaměstnavatelské příspěvky na zlevnění mlýnských výrobků dle opatření ze dne 25. srpna 1920, čís. 494 sb. z. a n. Rekursní soud k rekursu knihovního věřitele napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu potud, že přikázal stěžovatelce peníz, přikázaný nižšími soudy okresní nemocenské pokladně jako zaměstnavatelské příspěvky na zlevnění mlýnských výrobků.

Důvody:

Berní úřady přihlásily dlužné daně výkazy o nedoplatcích, opatřenými doložkami vykonatelnosti, tedy listinami, které dle §u 1 čís. 13 ex. ř. jsou způsobilými, aby podle nich byla povolena exekuce, jsouce uznány za samostatný titul exekuční, nevyžadující nijakého vyššího úředního potvrzení (srv. jud. 251 i. f.). Byly-li tedy přihlášené pohledávky berního úřadu těmito listinami exekučnímu soudu prokázány (§ 210 ex. ř.), důvodně k nim při rozvrhu nejvyššího podání přihlížel a zjistiv, pokud přihlášené daně a veřejné dávky požívají žádaného práva přednostního na nemovitosti v dražbě jsoucí a že byly včas přihlášeny (§ 172 odst. 2 ex. ř.), je právem k zaplacení z nejvyššího podání přikázal. Dovolací rekurs není ani důvodným, pokud vytýká, že stěžovatelka byla odkázána na správní cestu se svým odporem, záležejícím v námitce, že nedoplatky výdělkové daně, přihlášené berními úřady, platně ani nevznikly, poněvadž prý od roku 1922 byl podnik dlužnice zastaven a zastavení provozu oběma berním úřadům oznámeno a že od té doby nebyly již dlužnici platební rozkazy o dani výdělkové doručovány. Exekučnímu soudu nepříslušelo rozhodovati o těchto ani dalších námitkách stěžovatelky, že přihlášené pohledávky na daních a dávkách nejsou oprávněny z důvodu, že nebylo řádně provedeno ukládací řízení a že nebyly ani předpisy daní a dávek správně dlužnici doručeny, ani posuzovati, jsou-li opatření finančních úřadů pravoplatnými, poněvadž tyto otázky jest řešiti podle předpisů práva správního, povolanými úřady správními a rozhodnutí o nich závisí na skutkových okolnostech, odporující věřitelkou uplatňovaných. Jest proto odkázání jejího odporu na cestu správní bezvadným, jsouc odůvodněno ustanovením §u 231 odst. 3 ex. ř.

Zadrželé příspěvky k úrazové pojišťovně, majíce povahu veřejných dávek, požívají přednostního zástavního práva na nemovitostech, sloužících výlučně, nebo převážně průmyslovému podniku a patřících osobám ku placení pojistného zavázaným a to dle §u 216 odstavec druhý ex. ř. a dle obdoby ustanovení §u 76 zákona ze dne 25. října 1896, čís. 220 ř. zák., ovšem v mezích tímto předpisem vytčených. V pořadí přednostním lze totiž přikázati jen úrazové příspěvky ne více než 1½ roku před příklepem dospělé a dále příspěvky ne starší tří let před příklepem, byly-li po dospělosti nejdéle do roka knihovně zjištěny (srv. judikát 150). Těmito předpisy řídily se nižší soudy, pokud přiznaly přednostní zástavní právo zadrželým příspěvkům úrazové pojišťovny a není ani v tomto směru dovolací rekurs důvodným.

Jest přisvědčiti vývodům stěžovatelky, že ani z opatření Stálého výboru Národního shromáždění ze dne 25. srpna 1920, čís. 494 sb. z. a n., ani z prováděcího nařízení ze dne 2. září 1920, čís. 500 sb. z. a n. nelze dovoditi, že zákonodárce chtěl přiznati přednostní zástavní právo příspěvkům, placeným zaměstnavateli za osoby, podrobené nemocenské povinnosti pojistné, za účelem zlevnění cen mlýnských výrobků a chleba, obdobně jako dávkám veřejným. Z důvodové zprávy vládního návrhu (tisk 560 z roku 1920, příl. C odst. III.) lze naopak zřetelně seznati, že zákonodárce pokládal tyto příspěvky zaměstnavatelů za součástku zaměstnanecké mzdy, jež jen z technických důvodů nebyla přímo placena dělnictvu, nýbrž odváděna za ně prostřednictvím nemocenských pokladen státnímu obilnímu ústavu na úhradu rozdílu mezi cenou výrobní a odběrní, čímž mělo právě býti osobám sociálně slabým umožněno, aby se jim dostalo mlýnských výrobků a chleba za ceny nezvýšené. Posuzuje-li se povaha těchto příspěvků s tohoto hlediska zákonodárcova, nelze jim přiznati veřejnoprávní vlastnost a nemohou jim ani důsledně přiznány býti zvláštní výsady, jaké zákon propůjčil daním, nebo jiným právní povahou jim obdobným dávkám v zájmu státním a veřejném. Nesejde na tom, že vymáháním příspěvků na zaměstnavatelích pro státní obilní ústav byly pověřeny nemocenské pokladny a že se při něm použilo i obdobného způsobu jako při vymáhání příspěvků z nemocenského pojištění, což stalo se, jak z důvodové zprávy patrno, jen z důvodů technicko-administrativních, aby se vybírání příspěvků zjednodušilo a zlevnilo. Tím však se nezměnila jejich soukromoprávní povaha. Mylným je tudíž názor nižších soudů, že tyto příspěvky zaměstnavatelské požívají přednostního práva zástavního na nemovitostech zaměstnavatelů, sloužících průmyslovému podniku, v němž jsou zaměstnány osoby, podrobené nemocenské pojišťovací povinnosti a za které právě zaměstnavatel příspěvky na zlevnění mlýnských výrobků platil, když toto výsadní právo jim zákonem výslovně propůjčeno nebylo.

Čís. 4227.

Československý erár nebyl povinen, postarati se o to, by záloha složená býv. c. k. eráru za prováděné dílo, byla včas převedena do republiky Československé.

Pokračoval-li československý erár v díle, započatém býv. c. k. erárem, jest oprávněn požadovati úplatu za dílo jím provedené bez ohledu na zálohu složenou býv. c. k. eráru.

(Rozh. ze dne 7. října 1924, Rv II 434/24.)

Koncem roku 1917 obrátila se žalovaná na c. k. státní dráhu se žádostí, aby jí zřídila vlečku ze stanice M. na Moravě do jejího mlýna tamtéž. Dráha žádosti vyhověla, žalovaná složila k ruce severo-východního ředitelství ve Vídni stavební zálohu 31.900 K a dne 9. září 1918 konala se pochozí komise. Téhož dne bylo žalované uděleno stavební povolení a na to se stavbou započato. Do převratu provádělo práce severo-východní ředitelství ve Vídni a od listopadu 1918 pokračovalo v nich ředitelství státních drah v Olomouci. Dne 19. ledna 1919 konala se kolaudace. Schválení stavby uděleno nebylo. Byly nařízeny různé dodělávky. Žalovaná však vlečky užívala. Dne 9. července 1920 sdě-

lilo severo-východní ředitelství ve Vídni žalované, že si ze složené zálohy stavební 31.900 K sráží za vykonané práce 3.327 K 09 h a že zbytek 28.572 K 91 h poukáže žalované v korunách rak. uh. Žalovaná oznámila to dne 20. srpna 1920 ředitelství státních drah v Olomouci s tím, že mu dává oněch 28.572 K 91 h k disposici. Dne 3. října 1920 tázala se ředitelství v Olomouci, co se stavební zálohou učinilo, nebo jak s ní hodlá naložiti. Dopisem ze dne 21. června 1921 odpovědělo ředitelství v Olomouci žalované, že nemá se zálohou nic společného, vyzvalo ji, by si věc tu sama s ředitelstvím ve Vídni vyřídila, a sdělivši s ní, že účet za práce jím provedené činí 39.120 Kč 37 h, vyzvalo ji, by tento dluh vyrovnala. Žalovaná zapravila na to 10.547 Kč 86 h a se zbytkem 28.572 Kč 51 h poukázala ředitelství v Olomouci na zbytek stavební zálohy uložený u poštovní spořitelny ve Vídni. Žalobu československého eráru o zaplacení 28.572 Kč 51 h oba nižší soudy zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: První soud posoudil správně věc po stránce právní. Složení zálohy nelze považovati ani za závdavek ani za pignus irregulare nebo depositum irregulare, nýbrž je to smlouva sui generis a to smlouva o placení díla v čase složení zálohy ještě nehotového, kteroužto smlouvou dáno jest druhé straně právo, vybrati si ze zálohy platy za dílo hotové. Peníze, zálohou složené, stanou se zajisté vlastnictvím druhé strany smíšením s jejími penězi a tomu, kdo zálohu složil, přísluší obligační nárok na vrácení peněz ze zálohy, nebyla-li vyčerpána. To plyne opakem z práva, jež přísluší druhé straně na zvýšení zálohy, kdyby nestačila. Právní poměr mezi oběma stranami povstal po státním převratu jednak právně, jednak fakticky. Fakticky tím, že čsl. železniční erár vstoupil do staré smlouvy, která tu byla do té doby mezi žalovaným a býv. c. k. severo-východním ředitelstvím dráhy ve Vídni, neboť odbor pro udržování trati v Hodoníně až do převratu pracoval jako vykonavatel vůle tohoto ředitelství, od převratu pak pracoval na díle dále již jako vykonavatel vůle žalobcovy, aniž žalovaný se byl u žalobce o to ucházel. Nepovstala tedy nová smlouva mezi stranami, nýbrž zůstala původní smlouva, jenom že místo rakouského železničního eráru vstoupil čsl. železniční erár. Tento také právně musí býti považován za nástupce býv. eráru podle zákona ze dne 19. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n. a podle čl. 203 a 208 mírové smlouvy St. Germainské, jak správně uvedl první soud. Žalobce také sám se považoval — a to právem — za nástupce býv. rakouského železničního eráru, neboť jinak nebylo by lze si vysvětliti, proč vlastně vlečku žalovaného stavěl, když s ním žalovaný smlouvy o toto dílo neuzavřel. Není pravda, že nová smlouva mezi stranami byla uzavřena tím, že žalovaný žalobci podepsal 9. srpna 1921 nové všeobecné podmínky; vždyť podmínky ty žalovaný podepsal jako podklad ku vykonávání provozu správy železniční na vlečce, což jest patrno z výnosu ředitelství státních drah v Olomouci ze dne 7. ledna 1923. Z podpisu nových podmínek nelze tedy vyvozovati na straně žalovaného vůli, uzavříti novou stavební smlouvu se žalobcem, neboť této smlouvy nebylo již třeba, poněvadž stavba vlečky byla již hotova až na některé práce, jichž ke kolaudaci jest potřebí a jež dosud dodělány nebyly. Avšak ani na tyto nedodělané práce se smlouva ta nevztahovala, poněvadž žalovanému i bez kolaudace bylo uděleno povolení ku používání vlečky. Z těchto úvah plyne, že žalobce, vstoupiv do staré smlouvy, přejal tuto smlouvu celou tedy i se zálohou. Proto bylo také povinností žalobce (a nikoliv žalovaného) postarati se včas o to, aby záloha z Vídně byla převedena do Československé republiky jako jeho vlastnictví. Jelikož tak neučinil, zavinil znehodnocení zálohy sám ke své škodě. Avšak žalovaný složením zálohy a doplacením zbývajících 10.547 Kč 80 h na účet žalobcův svou platební povinnost oproti žalobci splnil, takže právem byla žaloba zamítnuta.

Nejvyšší soud uznal podle žaloby.

Důvody:

Odvolací soud neujasnil si sporného právního poměru, zamítnuv žalobu z dvou právních důvodů. Na prvním místě vychází z názoru, že žalující erár zavinil znehodnocení zálohy k své škodě, nepostarav se včas o to, by záloha byla z Vídně převedena do Čsl. republiky. Tím patrně uznává nárok na náhradu škody, uplatněný žalovanou stranou jako vzájemná pohledávka, a to celou zažalovanou částkou, tudíž vyšší částkou, než činila žalovaná strana sama ve svém skutkovém přednesu ze dne 27. září 1923. Hned na to odůvodňuje odvolací soud zamítnutí žaloby tím, že žalovaná firma složením zálohy a doplacením 10.547 Kč 80 h na účet žalobcův splnila vůči němu svou platební povinnost. I ten i onen právní názor jest nesprávný. I kdyby bylo lze souhlasiti s názorem, že žalobce, dokončiv dílo, počaté bývalým c. k. rakouským erárem, pokračoval tím v původní smlouvě mezi žalovanou firmou a bývalým c. k. erárem, nelze z toho dovoditi, že bylo povinností žalující strany, postarati se včas o to, by záloha, složená žalovanou stranou, byla převedena do Čsl. republiky jako vlastnictví žalujícího eráru. Povinnost tato nevyplývá ani z obč. zákona, ani z mírové smlouvy St. Germainské a příslušných zákonů. Odvolací soud vychází sám z názoru, že peníze, složené zálohou staly se vlastnictvím bývalého c. k. eráru ve Vídni smíšením s jeho penězi, a že tomu, kdo zálohu složil, přísluše obligační nárok na vrácení peněz ze zálohy, pokud nebyla vyčerpána. Nevysvětlitelným jest proto názor, že žalobce, vstoupiv do smlouvy, přejal tím i zálohu, ježto vstupem do smlouvy mohl žalobce převzíti jen povinnost, dokončiti započaté dílo, nikoli však jinou povinnost. Podle toho je posuzovati sporný právní poměr. Co do zavinění na znehodnocení zálohy, věděla žalovaná firma, že dnem 28. října 1918 vznikl na nynějším území Čsl. republiky nový stát, že zanikl tím pro toto území bývalý c. k. erár, že záloha, zaslaná před tím do Vídně, přešla do vlastnictví c. k. eráru ve Vídni, že však tento erár nemůže pokračovati v provedení sjednaného díla. Bylo proto povinností žalované firmy, starat se o osud zálohy. Neučinivši tak, zavinila sama škodu, vzniklou pokles hodnoty peněz, v nichž byla záloha složena. Z toho však vyplývá i nesprávnost dalšího názoru, že složením zálohy pominula pohledávka žalujícího eráru za provedené dílo stejnou částkou v nynější méně čs. Rakouský erár jako nástupce bývalého c. k. eráru použil části zálohy na zaplacení odměny, připadající na dílo provedené býv. c. k. erárem, zbytek pak poukázal žalované, jež měla obligační nárok na vrácení nevy

čerpané zálohy. Tím byl skončen právní poměr vzniklý vzhledem k této záloze mezi žalovanou firmou a býv. c. k. erárem. Žalovaná strana nepřijala poukázané částky, avšak jen proto, že nechtěla přijati peníze znehodnocené v poměru k čsl. měně. Požaduje proto od žalujícího eráru, by přijal za ni tyto znehodnocené peníze na srážku své pohledávky za provedené dílo, a tím nesl za ni škodu, vyplývající ze znehodnocení složených peněz. Ani pro to není právního důvodu. Žalující erár jest oprávněn požadovati zaplacení své pohledávky v čsl. měně plnou účtovanou částkou, jejíž přiměřenost není sporná, a nemůže býti donucen k tomu, by dal si postoupiti nárok žalované strany na vrácení zálohy, po případě částku ve Vídni uloženou pro tuto stranu, jež odepřela její přijetí z důvodu pro tento spor nerozhodného. Povinnost ta nedala by se dovoditi ze zákona ani tehdy, kdyby žalující erár byl skutečně právním nástupcem bývalého c. k. eráru, anebo vstoupil do smlouvy s tímto sjednané, takže není třeba uvažovati zvláště o správnosti tohoto náhledu. Co do složené zálohy, nevstoupil žalující erár do právního poměru ani s bývalým c. k. erárem ani se žalovanou firmou, nýbrž poměr ten zůstal omezen na tyto dvě strany. Nelze proto v tomto sporu vůbec přihlédnouti ke zmíněné záloze, nýbrž bylo právní poměr mezi stranami jinak nesporný posouditi bez ohledu na ni.

Čís. 4228.

Obecním dávkám, uvedeným v §u 38 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 329 sb. z. a n., nepřísluší zákonné přednostní pořadí ve smyslu §u 216 čís. 2 ex. ř.

(Rozh. ze dne 8. října 1924, R I 774/24.)

Žádost obce, by jí v řízení o rozvrhu nejvyššího podání za exekučně prodanou nemovitost byly přikázány dlužné dávky dle §u 38 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 329 sb. z. a n., v přednostním pořadí, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

V tomto případě jest především řešiti hmotněprávní otázku, zdali přihlášeným obecním dávkám, uvedeným v §u 38 zák. ze dne 12. srpna 1921, čís. 329 sb. z. a n., přísluší zákonné přednostní pořadí ve smyslu §u 216 čís. 2 ex. ř. Otázku tuto zodpověděl soud rekursní v souhlase se soudem prvé stolice záporně a Nejvyšší soud shledává tento názor rekursního soudu správným. Nemůže býti pochybnosti, že oněm obecním dávkám může příslušeti jako dávkám veřejným zákonné přednostní pořadí ve smyslu §u 216 čís. 2 ex. ř. jen tehdy, když jim zákon toto přednostní pořadí výslovně propůjčil. Této náležitosti zde však není. Zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 329 sb. z. a n. uvádí pouze v §u 44, že o exekučním řízení ohledně obecních dávek podle tohoto zákona vybíraných platí táž pravidla, jako pro dobývání nezaplacených přímých daní.

Stejné ustanovení obsaženo jest i v pravidlech o vybírání těchto dávek nařízením vlády republiky Čsl. ze dne 27. dubna 1922, čís. 143 sb. z. a n. stanovených. Z tohoto znění dotyčných předpisů jasně vychází, že obecní dávky, o které zde jde, nestaví se zákonem ve směru hmotněprávním na roveň daním přímým (v tomto případě přímým daním reálným), nýbrž že jen ohledně jich vymáhání, tedy po stránce formální pro ně platí táž ustanovení jako pro daně přímé. Správnost tohoto názoru podporována jest ustanovením §u 62 zákona ze dne 28. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n., kde zákonodárce toto hmotněprávní zákonné přednostní právo dávce z majetku výslovně přiznal. Z toho sluší usouditi, že zákonodárce, kdyby byl skutečně chtěl obecním dávkám v zákoně ze dne 12. srpna 1921, čís. 329 sb. z. a n. v §u 38 uvedeným, o něž tuto jde, hmotněprávní přednostní právo jako daním přímým přiznati, výslovně by tak byl učinil a nebyl by se omezil jen na to, že jen ohledně řízení exekučního tyto dávky daním přímým na roveň postavil. Poukaz stěžovatelky na předpis §u 42 (5) zák. ze dne 12. srpna 1921, čís. 329 sb. z. a n. nemůže na tomto stavu věci ničeho změniti, neboť obecní přirážky jsou něčím jiným než obecní dávky, o které zde jde, a svrchu uvedený § 42 výslovně uvádí, že o vymáhání a promíčení obecních přirážek platí stejné předpisy jako pro státní daň, k níž přirážka se vybírá. Okolnost, že obecními přirážkami zrovna tak jako obecními dávkami mají býti opatřeny obcím prostředky k plnění jejich veřejnoprávních účelů, nemá a nemůže míti za následek, aby hmotněprávně co do zákonného přednostního pořadí §u 216 čís. 2 ex. ř. obecní dávky obecním přirážkám na roveň byly postaveny, když to v zákoně o obecních dávkách výslovně uvedeno není.

Čís. 4229.

Propachtovatel živnosti hostinské a výčepní jest práv pachtýři z náhrady škody, jíž pachtýř utrpěl tím, že mu byl znemožněn další výkon živnosti odhlášením jeho propachtovatelem u politického úřadu, jež se stalo vzhledem k výpovědi, napotom soudně neschválené.

(Rozh. ze dne 8. října 1924, Rv I 713/24.)

Žalobce uzavřel se žalovaným jako vlastníkem hostince č. p. 834 v K. v listopadu 1921 na neurčitou dobu smlouvu pachtovní k cíli provozování živnosti hostinské a výčepní v místnostech zmíněného hostince, načež byl žalobce okresní politickou správou jako pachtýř hostinské živnosti schválen. Dopisem ze dne 30. března 1923 vypověděl žalovaný bez svolení soudu žalobci na ¼ roku místnosti najaté k provozování živnosti hostinské a výčepní, a oznámil hned druhého dne podáním ze dne 1. dubna 1923 okresní politické správě, že žalobci pachtovní poměr vypověděl, a že živnost hostinskou zase sám převezme a dále povede. Toto oznámení bylo politickou správou na vědomí vzato, o tom byly obě strany vyrozuměny a žalobcova stížnost u politických úřadů byla odmítnuta. Žádosti žalovaného, podané u okresního soudu v K. o svolení k výpovědi žalobce z místností najatých k provozování

živnosti hostinské, nebylo právoplatným usnesením zmíněného soudu ze dne 26. července 1923 vyhověno. Ježto žalobci bylo odhlášením u politické správy nadále znemožněno vykonávati pacht hostinské živnosti, žaloval o náhradu škody. Žalobní nárok byl uznán důvodem po právu soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Oba nižší soudy vyvodily správně ze zjištěných skutečností, že žalovaný, odňav žalobci možnost, aby v hostinci č. p. 834 v K. dále živnost hostinskou a výčepní provozoval, porušil smlouvu pachtovní, že následkem toho ručí za majetkovou škodu, kterou žalobce tímto porušením smlouvy utrpěl, a že jest tudíž žalobcův nárok na náhradu škody důvodem po právu. Žalovaný tvrdí, že neměl úmyslu, porušiti smlouvu, a že se pokládal za oprávněna, kdykoliv odvolati zřízení žalobce za pachtýře živnosti hostinské, protože mu v tom smyslu bylo dáno poučení úředníkem okresní politické správy. Žalovaný uplatňuje dovolací důvod neúplnosti odvolacího řízení, protože důkazy v tom směru nabídnuté nebyly provedeny. Nelze sice souhlasiti s odvolacím soudem, že žalovaný jest již proto povinen k náhradě škody, že jednal proti smlouvě, takže není třeba jiného zavinění, neboť závazek k náhradě škody z porušení smluvní povinnosti předpokládá zavinění právě tak, jako závazek k náhradě škody z nedovoleného činu, jak vyplývá z §§ 1295 a 1297 obč. zák.; rozdíl jest jen v tom, že žalovaný musí podle §u 1298 obč. zák. sám dokázati, že mu bez jeho viny bylo zabráněno smluvní povinnost plniti. O takový důkaz se dovolatel ani nepokusil, naopak lze ze zjištěných skutečností souditi, že žalovaný obmyslně pracoval na odstranění svého pachtýře. Neboť odvolal u okresní správy politické zřízení žalobce za pachtýře s odůvodněním, že pachtovní poměr vypověděl, ačkoliv musil věděti, že taková výpověď bez svolení soudu jest podle §u 4 a 7 tehdy platného zákona o ochraně nájemníků ze dne 27. dubna 1922, čís. 130 sb. z. a n. vůbec bezúčinná, a ačkoliv musil věděti, že oznámením u živnostenského úřadu znemožní pachtýři další provozování živnosti hostinské, které bylo předmětem smlouvy, jež zůstala v platnosti. Dále jest z usnesení okresního soudu v K. ze dne 26. července 1923 viděti, že žalovaný odůvodnil žádost o svolení k výpovědi tím, že pachtýři bylo provozování živnosti hostinské a výčepní právoplatně zastaveno. Tedy na jedné straně žalovaný nejprve sám nepřípustnou výpověď dal, pak na jejím základě zřízení pachtýře u politického úřadu odvolal a na druhé straně odvolání toho pak za důvod pro soudní svolení k výpovědi použiti chtěl. Ta okolnost, že žalovaný byl snad podle živnostenského řádu oprávněn kdykoliv zřízení pachtýře odvolati, nepropůjčila mu práva, by smlouvu se žalobcem porušil a žalobci ujednané provozování živnosti hostinské a výčepní znemožnil. Právem tedy odvolací soud pokládal provádění důkazů o shora uvedeném tvrzení za zbytečné.

Čís. 4230.

Předpis §u 903 obč. zák. vztahuje se pouze na zákonné lhůty povahy dispositivní, nikoliv na lhůty promlčecí.

Předpis §u 126 c. ř. s. a §u 89 org. zák. netýká se lhůt práva hmotného.

(Rozh. ze dne 8. října 1924, Rv I 883/24.)

Žaloba dráhy na příjemce zásilky o nedoplatek dopravného byla oběma nižšími soudy zamítnuta, odvolacím soudem z těchto důvodů: První soud věc správně posoudil, zamítnuv žalobu z toho důvodu, že žalobní nárok zanikl promlčením ve smyslu §u 71 žel. dopr. ř. Jest nesporno, že žalovaná strana zaplatila dovozné dne 9. září 1922 a že žaloba, kterou uplatňuje železniční erár nárok na to, oč prý na dovozném bylo méně vybráno, podána byla u soudu prvé stolice teprve dne 10. září 1923, tudíž po uplynutí lhůty §u 71 žel. dopr. ř. Neprávem uplatňuje žalobkyně, že žalobu pokládati sluší za podanou v jednoroční promlčecí lhůtě jednak proto, že, jak zjištěno, žaloba podána byla na poštu dne 8. září 1923, jednak ale proto, že dne 9. září 1923, kdy promlčecí lhůta ve smyslu §u 71 žel. dopr. ř. kalendárně vypršela, byla neděle a že proto lhůta končila teprve dne 10. září 1923. Ustanovení druhého odstavce §u 126 c. ř. s., dle kterého zákonem a soudem stanovené lhůty, které by vypršely v neděli nebo ve svátek, končí příštím dnem všedním, jakož i ustanovení §u 89 org. zák., dle kterého do těchto lhůt nezapočítávají se dny, po které jest podání na poště, platí jen o lhůtách procesuálních, nikoliv však o lhůtách hmotného práva, k nimž patří promlčecí lhůta §u 71 žel. dopr. ř. Tato lhůta jest zachována jen tehdy, když žaloba na doplacení dovozného do posledního jejího dne u soudu byla podána, to jest již na soud došla. Platí ohledně této lhůty jedině ustanovení §u 232 c. ř. s., dle kterého k zachování lhůty, jakož i ku přerušení běhu lhůty, třeba jest podání žaloby »na« soudě. Jelikož však v tomto případě žaloba podána byla »na« soudě nikoliv do posledního dne lhůty §u 71 žel. dopr. ř., nýbrž teprve v den následující, první soud správně uznal, že žaloba byla podána opozděně, po uplynutí promlčecí lhůty, a z toho důvodu žalobu právem jako opožděnou zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel vytýká odvolacímu soudu nesprávné právní posouzení věci dle §u 503 čís. 4 c. ř. s. neprávem. Odvolací soud správně vyložil, že jak ustanovení §u 126 c. ř. s., dle něhož zákonné a soudcovské lhůty, které by vypršely v neděli nebo ve svátek, končí příštím dnem všedním, tak předpis §u 89 zák. o org. soudů, dle něhož se do těchto lhůt nezapočítávají dny, po které bylo podání na poště, platí pouze pro lhůty procesní, nikoliv však pro lhůty práva hmotného, jakou jest jednoroční promlčecí lhůta §u 71 žel. dopr. ř. Neprávem se žalující strana dovo-

lává předpisů čl. 328 a 329 obch. zák. Tyto předpisy jsou sice předpisy hmotného práva, ale vztahují se jen na lhůty ku plnění závazků z obchodních smluv, nikoliv na propadné a promlčecí lhůty. Než i kdyby obdobně i tyto lhůty měly býti posuzovány podle oněch předpisů, musilo by právě podle nich býti rozhodnuto proti žalobci, neboť by musilo býti použito obdoby čl. 330 obch. zák., ustanovujícího, že, připadne-li poslední den lhůty, do které má býti plněno, na neděli nebo všeobecný svátek, musí býti plněno nejpozději v předcházející den, takže by žaloba, když poslední den promlčecí lhůty, 9. září 1923, připadl na neděli a předcházející den byl svátkem, byla musila býti podána již dne 7. září 1923. Z tohoto patrně nemožného výsledku plyne také, že nelze obdobně na propadné a promlčecí lhůty rozšiřovati ani předpisu §u 903 obč. zák. v novém doslovu, třebas se vztahuje nejenom na lhůty k plnění, nýbrž i na lhůty ku prohlášením. Dle svého doslovu a systematického zařadění týká se i tento předpis jenom lhůt práva obligačního, jsa dle motivů jen přizpůsoben pravidlům práva obchodního a procesního. Také z ustanovení, že strany mohou smluviti něco jiného, plyne, že může býti vztahován jenom na zákonné lhůty povahy dispositivní, nikoliv na lhůty promlčecí, jež nemohou býti úmluvou stran prodlouženy (§ 1502 obč. zák.). Kdyby bylo bývalo třetí dílčí novelou zamýšleno změniti také předpisy o lhůtách propadných a promlčecích, byl by to zákon dojista všeobecným předpisem nebo na příslušných místech zákona vyjádřil. Že § 89 zák. o org. soudů netýká se lhůt hmotného práva, plyne rovněž z jeho zařadění a doslovu. Vztahuje se výslovně jen na zákonné a soudcovské lhůty k úkonům soudního řízení, z čehož jest patrno, že pod slovy »v občanských právních věcech« nelze rozuměti také právo hmotné, nýbrž jenom, na rozdíl od práva trestního, formální právo civilní, toto ovšem všechno, tedy nejenom právo procesní, nýbrž i řízení nesporné. Vzhledem k tomu, že se žalovaný dovolává starších opačných rozhodnutí z roku 1899 a 1900, sluší podotknouti, že novější praxe se změnila, a poukazuje se v té příčině jmenovitě na plenissimární rozhodnutí nejvyššího soudního dvoru ve Vídni ze dne 22. dubna 1902, čís. 577 úř. sb., pak stejné rozhodnutí ze dne 26. května 1915, kniha judikátů čís. 228, a ne zdejší rozhodnutí sb. n. s. 3759 a 3854.

Čís. 4231.

Doložka v obchodních podmínkách, že reklamace se uznávají jen do určité doby, jest pro druhou stranu závazna jen tenkrát, projevila-li s ní výslovně nebo konkludentním činem souhlas.

V tom, že objednatel prodal dále dílo, jež se ukázalo napotom vadným, nelze shledávati vzdání se nároků ze správy.

(Rozh. ze dne 8. října 1924, Rv I 966/24.)

Žalobkyně obarvila pro žalovanou látky. Proti žalobě o úplatu za barvení namítla žalovaná navzájem pohledávku na náhradu škody, ježto látky byly obarveny vadně, pročež musela zákazníkům, jimž látky dále dodala a kteří zjistili vadnost obarvení, poskytnouti značné slevy. P r o-

c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e uznal žalobní nárok sice po právu, zároveň však uznal po právu vzájemnou pohledávku žalované, a prohlásil žalobní pohledávku za zaniklou započtením. O d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Žalobkyně uplatňuje jedině dovolací důvod podle čís. 4 §u 503 c. ř. s., leč bezpodstatně. Dovolatelka poukazuje opětně, jak to již v první a druhé stolici učinila, na žalované prý známou doložku ve svých obchodních podmínkách, dle které uznány byly jen reklamace, v 8denní lhůtě vznesené, a přikládá doložce této závaznost pro sporný případ. Než v té příčině jest plně souhlasiti s názorem obou nižších stolic, že závaznost doložky té řídí se zásadou §u 863 obč. zák., takže neváže jako jednostranná nabídka druhou stranu, nebyla-li touto aspoň mlčky přijata. Dovolatelka nebyla a není s to poukázati na okolnosti, z nichž by se dalo rozumně usouditi, že mlčení druhé strany znamenalo souhlas s onou podmínkou. Schází-li však tento souhlas, není řeči o smluvním zkrácení lhůty §u 933 obč. zák. a jest souhlasně s nižšími soudy míti za to, že nenastalo promlčení námitky z díla vadně dodaného (§ 933 obč. zák. posl. věta). Dovolatelce nelze však přisvědčiti ani potud, že shledává vzdání se práva ze správy v dalším odprodeji dodaného zboží žalovanou. Nejde o schválení vadného zboží, obdobné onomu při kupní smlouvě podle čl. 347 obch. zák., neboť v tomto případě bylo zboží, jež patřilo žalované, určeno pro další rozprodej v zpracovaném stavu a jest zcela nerozhodno, zda bylo zboží to dále prodáno či zda zůstalo žalované na skladě; z této okolnosti nelze nikterak usouditi na vůli žalované vzdáti se nároku na náhradu škody, který uplatňuje zcela všeobecně důsledkem zaviněného nedodržení smlouvy o dílo po rozumu poslední věty, prvý odstavec §u 932 vzt. poslední věty §u 1167 obč. zák.

Čís. 4232.

Podrobil-li se klient rozhodnutí advokátní komory o upravení palmárního advokátova účtu, jest rozhodnutím komory vázán.

Pokud lze v chování se účastníka, jemuž byl vystaven palmární účet, týkající se více účastníků, spatřovati uznání závazku zaplatiti celý účet.

(Rozh. ze dne 8. října 1924, Rv I 1035/24.)

Žaloba o zaplacení advokátova palmárního účtu byla o b ě m a n i ž š í m i s o u d y pro tentokráte zamítnuta.

N e j v y š š í s o u d uznal podle žaloby.

D ů v o d y:

Nesporno jest, že žalobce konal pro žalovanou a pro jejího syna v uplynulých letech různé práce právnické. Za práce tyto zasílal žalobce

žalované účty, svědčící jí nebo synovi, a účty tyto žalovaná vyrovnala bez rozdílu, zda účty zněly na ni, či na syna. Sporný účet ze dne 8. května 1923, znějící »pro pana Josefa H-a a Vileminu H-ovou« (žalovanou) zaslán byl rovněž žalované, tato však účet ten co do výše neuznala a zaslala jej advokátní komoře v Praze, jejímuž rozhodnutí se obě strany podrobily. Když však advokátní komora upravila účet na 5.924 Kč 29 h, neuznala žalovaná tohoto rozhodnutí, načež žalobce podal žalobu o zaplacení části 5.424 Kč 29 h, ježto žalovaná před podáním žaloby uplatila 500 Kč. Oba nižší soudy zamítly žalobu pro tentokráte proto, že žalobce za sporného řízení neroztřídil předložený společný účet dle položek, které se vztahují na zastupování žalované a dle položek, které se vztahují na zastupování jejího syna Josefa H-a, maje za to, že žalobkyně k placení těchto druhých položek povinna není a co do těchto položek neuznala svůj platební závazek ani dle svého chování a jednání, jež žalobce jakožto konkludentní uznání závazku uplatnil a uvádějíce dále, že nález advokátní komory, jíž se obě strany podrobily, nezavazuje ani strany a nevíže ani soud, a že tudíž žalované nadále vyhraženo zůstává, dovolati se výroku soudního. Nejvyšší soud nesdílí tento v rozhodnutí nižších soudů projevený názor a pokládá v té příčině žalobcovo dovolání za oprávněné z uplatněného dovolacího důvodu §u 503 čís. 4 c. ř. s. Nejvyšší soud má především za to, že v tom, jak se žalovaná dříve i později až do zahájení sporu k palmárním požadavkům žalobce chovala, dlužno právem shledávati takové, byť i ne výslovné vnější projevy vůle, že při výkladu jich dle zvyklosti a obyčejů poctivého právního styku nemohou ponechávati pochybnosti o tom, že žalovaná tím vůči žalobci uznávala svůj závazek k placení účtů těch bez rozdílu, týkaly-li se položky účtové jí či jejího syna (§ 863 obč. zák.). Jde o právní zastoupení, trvavší po dobu několika let, a o zastoupení v různých právních záležitostech p o v ě t š i n ě s p o l u s o u v i s e j í c í c h, jež týkají se jednak žalované, jednak jejího syna, jednak záležitostí oběma společných. Zástupčí úkony jsou žalobcem účtovány společně bez třídění, které z těchto stran se týkají. Nezáleží tak na tom, koho se jednotlivé zástupčí úkony týkají, nýbrž na tom, kdo dal příkaz k tomuto zastupování, a není pochybnosti, že by žalobkyně byla k placení zástupčích úkonů pro syna povinna, kdyby je výslovně nebo chováním, na to nepochybně poukazujícím byla objednala, v kterémžto směru věc v nižších stolicích ovšem blíže probrána nebyla. Ale ani ohledně posledního účtu nečinila žalovaná vůči žalobci námitek, které nyní uplatňuje, totiž že není povinna platiti položky účtu, vztahující se na syna, a nežádala zejména, aby účet ten byl roztříděn dle toho hlediska. Opírala se jen o výši toho účtu a žádala za jeho úpravu u advokátní komory, jejímuž nálezu, jak ze spisů této prokázáno jest, se podrobila, aniž z těchto spisů vysvítá, že by byla vůči advokátní komoře vytkla stanovisko, nyní zastávané, že účet ten platiti míní a povinna jest jen potud, pokud jde o položky, vztahující se na její vlastní záležitost. Činí-li kdo takové prohlášení vůči veřejnému úřadu, jenž rozhodováním takových záležitostí jest pověřen, dlužno se právem domnívati, že tak činí, jsa si plně vědom dosahu takového kroku. Účet byl advokátní komorou upraven, žalovaná o tom zpravena a dle zjištění nižších soudů

žádala žalobce o slevu, nabízejíc mu na účet, upravený na 5.924 Kč 29 h, částku 5.000 Kč, z čehož důvodně usuzovati lze, že tím projevila úmysl platiti celý účet s touto žádanou slevou. Kromě toho obrátila se na advokátní komoru podáním, jímž se domáhá opětného přezkoumání účtu, vytýkajíc mu jedině přílišnou výši a žádajíc, aby advokátní komora působila u žalobce na slevu toho účtu s podotknutím, že »ráda zaplatí čas i hájení Dra L-a, ale v ceně přiměřené a reelní.« Z toho je patrno, že žalované šlo jedině o výši tohoto účtu, že však až dosud nikdy ani nenaznačila, že má proti účtu námitky i z toho důvodu, že jsou v něm počítány položky, jejího syna se týkající. Sahá-li tedy žalovaná teprve nyní ve sporu, když jí byla žádaná sleva odepřena, k této námitce, že není povinna, z tohoto s jejím vědomím a bez jejího odporu jednotně a společně na její účet vedeného zastupování platiti položky, vztahující se na jejího syna, dlužno právem za to míti, že námitku tu nečiní k poctivé obraně svého práva, nýbrž jedině proto, aby žalobci stížila uskutečnění jeho nároku. Dle toho má nejvyšší soud za to, že v tomto jednání spatřovati jest konkludentní uznání platebního závazku žalovanou vůči žalobci bez rozdílu, o či položky jde. Nejvyšší soud nesouhlasí také s názorem nižších soudů o nezávaznosti nálezu advokátní komory, a soudí naopak, že tím, že se strany podrobily jejímu rozhodnutí, jsou na tento nález vázány, pokud smlouvu tuto souhlasně nerozvázaly nebo pořadem práva nedocílily výroku o neplatnosti této úmluvy (§§ 1391 obč. zák. a § 577 c. ř. s.).

Čís. 4233.

Smlouvy ve prospěch třetího mohly býti platně uzavřeny již před III. dílčí novelou.

Při obligačních nárocích počíná se promlčení dnem splatnosti.

Promlčení nároku třetí osoby, v jejíž prospěch byla uzavřena pojišťovací smlouva proti tomu, kdo v její prospěch uzavřel pojišťovací smlouvu na náhradu škody, protože pojistka neplacením premií propadla, počíná se dnem, kdy měla nastati povinnost pojišťovny k vyplacení pojištěné jistiny.

Povinnost k zúročení této pohledávky nastává dnem upomenutí (doručení žaloby).

(Rozh. ze dne 8. října 1924, Rv I 1156/24.)

Při dobrovolném rozvodu v roce 1906 uzavřel žalovaný s tehdejší svou manželkou smír, dle něhož se zavázal mimo jiné, že zachová v platnosti přesným placením premií dvě životní pojistky u banky S., na které byl ve prospěch své dcery, nynější žalobkyně, pojištěn. Pojistky byly splatny dne 15. prosince 1922 a 1. dubna 1923. Žalovaný neplatil řádně premie a proto pojistky propadly. Žalobou domáhala se žalobkyně na žalovaném náhrady škody s úroky od 16. prosince 1922, pokud se týče 2. dubna 1923. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e uznal podle žaloby a odvětil k námitce nedostatku aktivní oprávněnosti

ku sporu v důvodech: Neodůvodněna jest námitka nedostatku aktivní legitimace strany žalující. Žalobkyně nebyla sice smluvní stranou při uzavírání smíru ze 20. dubna 1906, avšak smír uzavřen byl v její prospěch a může proto dle § 880 a) nové znění obč. zák. ze smíru toho samostatně žalovati. Odvolací soud rozsudek potvrdil a uvedl v téže otázce v důvodech: Námitku nedostatku aktivní legitimace vyvrátil správně první soud a marně snaží se odvolatel obrátiti věc na jiné koleje. Žalovaný nepopírá, že zavázal se smírem platiti pojistky ve prospěch své dcery — žalobkyně, a jest patrno, že ze smlouvy té vznikl nárok dceři, poněvadž jí měl připadnouti prospěch ze smlouvy a smlouva byla jejím jménem poručenstvem přijata a poručenským soudem schválena. Smlouvy ve prospěch třetího nebývají přirozeně na újmu jeho a nelze pochopiti, co chce odvolatel dovoditi z toho, že dohodou o pojistkách nedoznala žalobkyně újmy. Ustanovení §u 881 obč. zák. ovšem nepůsobí nazpět, ale tím není ještě řečeno, že před tímto zákonným předpisem nebyly smlouvy ve prospěch třetího možny nebo dovoleny, naopak zákon jen kodifikoval to, co dříve v rámci všeobecných zákonných předpisů v praxi bylo všeobecně uznáváno a prováděno. Pojištěná částka měla připadnouti žalobkyni, vznikla tedy nesplněním smlouvy škoda jí a plnění mělo záležeti v placení premií pokud se týče zvýšení pojištěné sumy.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalovaného pouze potud, že přiznal žalobkyni úroky teprve od 28. dubna 1923 (den podání žaloby).

Důvody:

Námitku nedostatku aktivní legitimace vyvrátil již soud odvolací a poukazuje se ke správným jeho důvodům, jež nebyly vývody dovolání vyvráceny. Námitka nezaviněné nemožnosti placení pojistných premií jest neodůvodněnou, žalovaný měl pojišťovací bance S. platiti pojistné premie a jest žalován o zaplacení náhrady škody, kterou způsobil nesplněním smluvního závazku. Dle § 1298 obč. zák. bylo na něm, aby dokázal, že bez jeho viny bylo mu nemožným závazku dostáti a premie platiti. Důkaz ten se žalovanému dle zjištění nižších soudů nezdařil a těmito zjištěními jest dovolací soud vázán. Poukaz žalovaného na ustanovení §u 143 obč. zák., dle něhož v případě otcovy nemohoucnosti jest matka povinna dítě vyživovati, jest pochybeným, neboť zde neběží o zákonnou vyživovací povinnost otcovu vůči dítěti, kotvící v poměru rodinném, nýbrž o závazek ze smlouvy (§ 881 obč. zák.). Jest sice pravdou, že otec má povinnost, svou dceru zaopatřiti (§§ 139, 143 a 166 obč. zák.), ale není správno, že žalobkyně jednáním žalovaného neutrpěla škody, vždyť neplacením premií byla připravena o pojištěný kapitál, jak jej první soud správně vypočítal. Avšak ani otázku promlčení neposuzuje odvolatel správně. Při obligacích počíná se promlčení dnem splatnosti (§ 1478 obč. zák. slova: »o sobě«). Povinnost pojišťovny vyplatiti pojištěné jistiny měla nastati dle pojišťovacích smluv 15. prosince 1922 a 1. dubna 1923. Lze tedy teprve od těchto dnů počítati promlčecí lhůty. Před těmito lhůtami žalobkyni by bylo nepříslušelo žádné právo proti pojišťovně i kdyby byl žalovaný své platební povinnosti řádně vyhovoval a nemohlo proto dříve promlčení započíti. Co se týče dne, od něhož čítati sluší povinnost úrokovou, stanoví § 1334 obč. zák., že úrok platiti dlužno ode dne prodlení, tedy v den následující po dnu splatnosti (§ 903 obč. zák.). V tomto případě byly sice určeny dny, kdy pojišťovna měla vyplatiti pojištěné kapitály, avšak dny těmi byla vázána pojišťovna a nikoli žalovaný. Pro žalovaného bylo smlouvou sice určeno, kdy musí zaplatiti tu kterou pojišťovací premii, nikoli však, kdy musí nahraditi škodu, kterou utrpí žalobkyně, propadne-li pojistka. Žalovaný nevěděl předem, zda a kdy na něm bude žalobkyní požadována náhrada škody. Pro pohledávku na náhradu škody nastalo tedy prodlení teprve dnem upomenutí, pokud se týče doručením žaloby, neboť i žaloba za upomínku musí býti považována. Poněvadž však žalovaný v dovolání konceduje úroky již ode dne podání žaloby, bylo je od tohoto dne přisouditi a v tom směru částečně změniti rozsudek odvolacího soudu.

Čís. 4234.

Bankovní úředník, jenž byl přijat ústřednou, nemůže žalovati o služební požitky filiálku téže banky, jíž byl dočasně přidělen.

(Rozh. ze dne 8. října 1924, Rv I 1319/24.)

Žalobce byl přijat do služeb ústřednou Brněnské banky v Brně a přidělen filiálce v Praze. Dostav výpověď, domáhal se placení služebních požitků na pražské filiálce banky. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

První otázkou, již nutno řešiti v tomto sporu, jest otázka pasivní legitimace žalované strany. Bude-li tato námitka důvodna, netřeba se obírati ostatními otázkami, ve sporu se vyskytnuvšími. Dovolatel v žalobním záhlaví označil žalovanou stranu takto: »Brněnská Banka filiálka v Praze«. V žalobě samé pak praví, že vstoupil do služeb »žalované banky« a, byv jmenován jejím definitivním úředníkem, konal službu pokladní u »Pražské filiálky žalované banky«. Žaloba byla doručena »Brněnské bance filiálce v Praze« a tato filiálka pustila se do sporu a mimo jiné namítla nedostatek pasivní legitimace, ježto prý měla býti žalována Brněnská banka v Brně. Žalobce, byv procesním soudcem výslovně ohledně této námitky otázán, omezil se prostě na tvrzení, že označení žalované strany v žalobním záhlaví slovy »Brněnská banka filiálka v Praze« má jen ten význam, že žalována jest »Brněnská banka« a dodatek »filiálka v Praze« připojen jest jen proto, aby se vědělo, komu a kde se má žaloba doručiti; dovolatel však, ač věděl, kdo podal žalobní odpověď a kdo jako procesní strany vystupuje, a ač byl po rozumu §u 6 a 182 c. ř. s. onou otázkou k vysvětlení věci vyzván, nenavrhl, aby žaloba dodatečně byla doručena »Brněnské bance v Brně« jakožto té právnické osobnosti, kterou vlastně prý míní žalovati. Za toho stavu

věcí nezbylo ovšem nižším soudům, než aby držíce se jasného znění žalobního záhlaví, vycházely z toho předpokladu, že žalovanou stranou byla od počátku a zůstala ji býti až do konce »Brněnská banka filiálka v Praze«. Dovolací soud nesdílí názoru odvolacího soudu ohledně námitky nedostatku pasivní legitimace. Jak již v dřívějším svém rozhodnutí čís. sb. n. s. 3194 tento nejvyšší soud dovodil, nemá otázka pasivní legitimace co činiti s otázkou příslušnosti dle §u 87 j. n., ježto nejde tu o to, zda lze žalobu ze služebního poměru vznésti v místě vedlejšího závodu, kdež služby konány, nýbrž o to, zda má býti žalována »Brněnská banka v Brně« či její pražská filiálka. Dlužno míti na paměti, že § 87 j. n. mluví o majiteli podniku a dovoluje ho žalovati i v místě vedlejšího závodu, pakli sporná věc vztahuje se právě na tento vedlejší závod, ale tento § neříká, že má býti žalován tento vedlejší závod jako samostatná osobnost. Dle čl. 15 a 21 obch. zák. jest ovšem právním podmětem majitel závodu, jde-li o firmu, majitel firmy, nikoli vedlejší závod jako takový. Avšak praxe vyvinula se v ten rozum, že se pravidelně nežaluje majitel, nýbrž filiálka, a takto tedy filiálka povýšena jaksi na samostatný právní podmět, arciť pořád jen ohledně záležitostí na ni se vztahujících, a to přešlo v novější době dokonce i do zákona, ovšem jen k jistému určitému účeli, takže se tu jedná o výjimečný předpis (§ 1 (3) zákona ze dne 30. června 1922, čís. 207 sb. z. a n., a § 1 (2) vlád. nař. ze dne 7. srpna 1922, čís. 265 téže sbírky). Ale to vše ještě neopravňuje k tomu, by ze smlouvy, uzavřené ústřednou žalována býti mohla filiálka; i dle toho, co řečeno, byla by filiálka jako samostatný subjekt pasivně legitimována k žalobě jen tehdy, kdyby tuto smlouvu byla sama uzavřela. Avšak v tomto sporu převzal odvolací soud zjištění procesního soudce, že žalobce byl přijat do služeb Brněnské banky v Brně a přidělen t o h o č a s u Pražské odbočce. Tomu-li tak, není Pražská filiálka k tomuto sporu pasivně legitimována, a bylo proto žalobu pro nedostatek pasivní legitimace zamítnouti.

Čís. 4235.

»Předmětem exekuce stíženým« podle §u 37 ex. ř. může býti i věc nehmotná, nějaké právo, zvláště též pohledávka.

(Rozh. ze dne 8. října 1924, Rv I 1352/24.)

Žalovaný vymohl si k vydobytí své vykonatelné pohledávky 5700 Kč s přísl. proti Isidoru L-ovi exekuci zabavením a přikázáním k vybrání pohledávek na nájemném proti 5 nájemníkům v domě »Aeskulap« v M., který jest jen z polovice vlastnictvím dlužníkovým, kdežto druhá polovice jest vlastnictvím Reginy L-ové. Regina L-ová žalovala vymáhajícího věřitele o zrušení exekuce ohledně polovice zabavených pohledávek. Žalobě bylo o b ě m a n i ž š í m i s o u d y vyhověno, o d v o l a c í m s o u d e m mimo jiné z těchto d ů v o d ů: Nesprávné právní posouzení spatřuje odvolatelka v tom, že prvý soud posuzuje žalobu jako žalobu dle §u 37 ex. ř. Leč nelze jí přisvědčiti. Jest sice správné, že žaloba dle §u 37 ex. ř. jest týmž právním prostředkem, jejž poskytoval třetím osobám dvorní dekret ze dne 29. května 1845, čís. 889 sb. z. s., by zabráněno bylo zásahu do jich majetku. Leč nesprávným jest názor odvolatelky, že tento právní prostředek byl přípustným pouze tehdy, byly-li exekucí dotčeny hmotné věci movité. Zmíněný dvorský dekret uvádí v bodě 3. doslovně: »Ti, kdož se mní býti omezeni ve své držbě, vlastnictví nebo jiných právech.« Z toho plyne, že žaloba vylučovací má brániti nejen zásahům do držby nebo vlastnictví, nýbrž i do jiných práv. Ani doslov §u 37 ex. ř. nepřipouští jiného výkladu, vždyť připouští odpor, tvrdí-li dotčená osoba právo k předmětu zasaženému exekucí. »Předmět« jest stejného významu jako »věc« a věcí rozumí se dle §u 295 obč. zák. vše, co není člověkem.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Žalovaný bránil se v první stolici proti vybavovací žalobě Reginy L-ové ohledně vybavení polovice zabavených pohledávek jen dvěma námitkami: 1. že žaloba podle §u 37 ex. ř. v tomto případě jest nepřípustna, protože předmětem exekuce nejsou hmotné věci movité, 2. že ze smluv nájemních oprávněným jest toliko Isidor L., protože smlouvy nájemní uzavřel ve vlastním jméně. Odvolací soud právem neuznal námitky ty za podstatné. Ad 1.: »Předmětem exekucí stíženým« podle §u 37 ex. ř. může býti nejen hmotná věc movitá, nýbrž také věc nehmotná, nějaké právo, zvláště též pohledávka, protože i na takové majetkové předměty může býti exekuce vedena a protože i ohledně takových majetkových práv mohou příslušeti třetím osobám práva, do nichž bylo vedením exekuce neoprávněně zasaženo a která předsevzetí exekuce činí nepřípustným.

Čís. 4236.

Vyrovnávací věřitelé mohou i po zastavení vyrovnávacího řízení uplatniti bezúčinnost právního jednání, jež dlužník předsevzal proti předpisu §u 8 vyr. ř.

(Rozh. ze dne 8. října 1924, Rv I 1353/24.)

Žalovaná Občanská záložna zabavila v exekuční věci proti Josefu H-ovi movitosti. Žalobce, tvrdě vlastnické právo k zabaveným věcem, domáhal se zrušení exekuce. Žalovaná namítla, že tvrzený žalobcem prodej věcí Josefem H-em stal se v době, kdy o jmění Josefa H-a bylo vedeno vyrovnací řízení, a že jest proto dle §u 8 vyr. řádu vůči ní, jakožto vyrovnací věřitelce, bezúčinným. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e žalobu zamítl, o d v o l a c í s o u d uznal podle žaloby. D ů v o d y: Dle výsledku sporu a dle zjištění procesního soudu není pochyby, že žalobce nabyl vlastnictví svršků koupí, ujednanou s Josefem H-em. Jde dále o to, zda toto právní jednání jest naproti žalované straně bezúčinným dle §u 8 vyr. ř. Toto ustanovení zákona má za účel,

zabezpečiti výsledek soudního vyrovnání a chrániti vyrovnávací věřitele v řízení vyrovnávacím a vzhledem k němu před jednáním vyrovnávacího dlužníka, jímž by situace jeho na újmu těchto věřitelů mohla býti zhoršena. Dále však úmysl zákona nesahá, což vidno i z pamětního spisu min. sprav. k novému řádu konk. a vyrovn. (Srovnej též § 31 (1), § 32 (1) a § 56 (2) vyr. ř.). Věřitelé vyrovnávací mohou dle §u 8 vyr. ř. odporovati takovému jednání vyrovnávacího dlužníka toliko pro účel a zdar vyrovnávacího řízení, však mimo tento rámec mohou, zejména tedy po zastavení vyrovnávacího řízení, užíti jen prostředků, které jim poskytují jiné zákony, najmě řád odpůrčí, oč zde však nejde. Tudíž již s tohoto hlediska neobstojí v tomto sporu, zahájeném na základě §u 37 ex. ř,. námitka žalované strany, opřená výhradně o § 8 vyr. ř.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Dovolatelka spatřuje nesprávné posouzení právní v tom, že odvolací soud míní, že po zastavení vyrovnávacího řízení nelze již vyrovnávacímu věřiteli, jímž byla i dovolatelka, uplatniti námitky bezúčinnosti právního jednání podle §u 8 vyr. ř. Odvolací soud usuzuje, že vyrovnávací věřitelé mohou podle onoho předpisu odporovati takovému jednání vyrovnávacího dlužníka toliko pro účel a zdar vyrovnávacího řízení, ale že po zastavení vyrovnávacího řízení mohou užíti jenom prostředků, poskytovaných jim jinými zákony, najmě odpůrčím zákonem, o který však tuto nejde. Právní názor odvolacího soudu nelze sdíleti. V tomto případě bylo vyrovnávací řízení zastaveno, vyrovnání se neuskutečnilo, a také pozemkové řízení nepřimklo se bezprostředně k tomuto zastavenému řízení vyrovnávacímu. V takovém případě však nepomíjí neplatnost právních jednání vyrovnávacího dlužníka, kotvící v §u 8 (2), (3) vyr. ř., naopak bezúčinnost jich zůstává zastavením vyrovnávacího řízení nedotčena. Jinak by mohl vyrovnávací dlužník vyrovnávacího řízení přímo zneužíti k poškozování svých věřitelů, neboť zahájením vyrovnávacího řízení jest jim znemožněno dlužníka exekucemi poháněti a žádati o vyhlášení úpadku, a tak by mohl dlužník tohoto období využíti na úkor svých věřitelů, by své jmění převedl na třetí osoby.

Čís. 4237.

Povoliti exekuci na základě smíru v řízení nesporném jest příslušným soud, u něhož byl smír uzavřen, třebas byly spisy mezitím zaslány již soudu jinému jakožto soudu poručenskému.

(Rozh. ze dne 8. října 1924, Nd I 391/24.)

Rozhoduje záporný spor o příslušnost mezi okresním soudem pro Holešovice-Bubny v Praze a okresním soudem v Novém Městě na Moravě stanovil Nejvyšší soud příslušnost okresního soudu pro Holešovice-Bubny.

Důvody:

Exekučním titulem jest smír, uzavřený v řízení nesporném u okresního soudu v Holešovicích-Bubnech o návrhu Marie G-ové, učiněném podle §u 168 obč. zák. ve znění §u 11 cís. nař. ze dne 12. října 1914, čís. 276 ř. zák. proti Josefu N-ovi, řezníku v Holešovicích. Exekuční návrh na povolení mobilární exekuce podán byl rovněž u okresního soudu pro Holešovice-Bubny. Tento soud jest nejen podle §u 4 čís. 3 ex. ř. ve znění cís. nař. ze dne 1. června 1914, čís. 118 ř. zák. k vyřízení žádosti o povolení exekuce příslušným, nýbrž má býti podle §u 18 čís. 4 ex. ř. ve znění novely též soudem exekučním. Zákonodárce veden byl při nové úpravě §u 4 ex. ř. snahou, by, pokud možno, vyloučil zasahování dvou soudů do řízení exekučního, totiž jednak soudu povolujícího, jednak soudu exekuci vykonávajícího a proto ustanovil v posledním odstavci §u 4 ex. ř., kdy možno přímo u exekučního soudu o povolení exekuce žádati. Svědčí tedy též důvody účelnosti a úmysl zákona příslušnosti okresního soudu v Holešovicích-Bubnech, který o návrhu hned rozhodnouti může, protože mu spisy okresním soudem v Novém Městě na Moravě byly zaslány. Ta okolnost, že po uzavření smíru okresní soud pro Holešovice-Bubny postoupil spisy okresnímu soudu v Novém Městě na Moravě jakožto prý budoucímu soudu poručenskému, u kterého podle smíru má býti hotovost též složena, nehraje v tomto záporném sporu žádné role, to tím méně, že zmíněný soud neměl ještě příležitosti, by jako poručenský soud nějaký úřední úkon v této věci předsevzal.

Čís. 4238.

Dopravní řád železniční.

Jednoročnímu promlčení dle §u 71 žel. dopr. ř. nepodléhají nároky na další dovozné a na poplatky za vedlejší úkony, které vzešly po podání nákladu a na zaplacení dopravného za dopravy následkem dopravní překážky.

Změna §u 69 žel. dopr. ř. vzhledem k Maďarsku, zavedená vyhláškou státních drah ze dne 29. října 1919, byla zrušena teprve vyhláškou ze dne 25. února 1922.

Odsunula-li dráha zásilky jako opatření, nařízené za mobilisace, by byly uvolněny vojensky důležité tratě, nemůže se za to domáhati přepravného na odesílateli.

(Rozh. ze dne 8. října 1924, R II 266/24.)

Žalovaná, tuzemská firma, zaslala na podzim 1921 více vagonových zásilek do Maďarska. Vzhledem k nastalé mobilisaci proti Maďarsku byly vagony na cestě zadrženy, řízeny do stanice Nová Žilina, a tam dány žalované k disposici. Žalovaná disponovala jimi teprve dne 14. listopadu 1921 v tom smyslu, by byly dopraveny na místo určení. Dráha požadovala na žalované zaplacení zdržného, přepravného, po případě skladištného a celních poplatků a, když žalovaná zaplacení odmítla, domáhala se zaplacení žalobou, již procesní soud prvé stolice

zamítl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by ji, vyčkaje pravomoci, znovu projednal a rozhodl. Důvody: Lze přisvědčiti odvolatelovu názoru, že příkaz vojenských úřadů jest také vůči železnici státem provozované vyšší mocí, poněvadž také tato se musí podrobiti příkazům vrchnostenské moci státní, jako každý soukromý provozovatel dráhy. Bylo-li tudíž za částečné mobilisace nařízeno, by zásilky do Maďarska byly na cestě zadrženy a k uvolnění vojensky důležitých tratí na pobočné trati odsunuty, nastala tím přepravní překážka ve smyslu §u 74 žel. dopr. ř. a, poněvadž odesílatel otálel uděliti příkaz o zboží, ač byl k tomu vyzván, byla dráha oprávněna nakládati se zbožím podle ustanovení §u 81 žel. dopr. ř. Nejedná se tudíž zde vůbec o jednatelství bez příkazu, neboť dle dopravní smlouvy, mezi stranami ujednané, byla dráha povinna (§ 81 žel. dopr. ř.) vzíti zboží na sklad na odesílatelovy útraty. V tomto případě však dráha ručí za pečlivost bedlivého obchodníka a byla tudíž také povinna, dopraviti zboží do stanice úschovné, by je takto zachránila před ztrátou, která mu hrozila za daných poměrů ve stanici pohraniční. Útraty s tímto ukládáním zboží spojené jest tudíž žalovaný jako odesílatel povinen hraditi dle §u 81 čís. 3 žel. dopr. ř. bez ohledu na to, komu zboží přináleželo. Útraty tyto podléhají promlčení dle §u 71 žel. dopr. ř., poněvadž se zde nejedná ani o nesprávné použití tarifu ani o chybu při výpočtu. Útraty tyto nastaly teprve za dopravy a nemohly vůbec drahou při výpočtu dopravného býti předvídány. Podle vyhlášky ze dne 29. října 1919, uveřejněné v čís. 87 a 88 věstníku pro železnice a plavbu z roku 1919, musí zaplatiti odesílatel kromě dovozného až do smluvených pohraničních stanic také všecky poplatky a výlohy, které vzniknou cestou mezi stanicí podací a stanicí pohraniční. Že nařízení toto platilo také v době sporné dopravy, zjistil již správně první soud. Dráha tedy nebyla nijak oprávněna, uplatňovati vůči příjemci zboží právo zástavní pro uvedené poplatky. Právem se tedy žalující erár domáhá zaplacení poplatků na žalované. Poněvadž však žalovaná popřela také číselnou správnost těchto poplatků a soud prvé stolice se s námitkami v tomto ohledu vůbec nezabýval, musel napadený rozsudek býti zrušen a věc vrácena dle § 496 čís. 3 c. ř. s. soudu prvé stolice k dalšímu projednání.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu žalované co do žalobních položek c) a d) specifikace (zdržné a poplatky celní), naproti tomu vyhověl rekursu žalované co do žalobních položek a) a b) (přepravné), napadené usnesení v této části zrušil a soudu odvolacímu uložil, aby v této části o odvolání žalující strany znovu jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Napadajíc zrušovací usnesení uplatňuje žalovaná firma v rekursu podstatně tyto námitky: 1. Dle obsahu žaloby žádá žalující strana jedině zdržné (skladištné) v částkách v položce c) specifikace uvedených, na základě ustanovení železničního dopravního řádu, kdežto ostatních položek domáhá se z důvodu jednání bez příkazu, o které však, jak oba nižší soudy uznaly, zřejmě nejde. Mohly by tedy žalující straně přiřknuty býti jedině ony pod c) uplatněné položky. 2. Avšak i ohledně těchto položek jest její nárok promlčen, ježto jde o nárok, podrobený promlčení dle §u 71 žel dopr. ř. 3. Kromě toho pozbyla žalující strana svého nároku vůbec vzhledem na čl. 412 obch. zák., ježto proti předpisu §u 76 odst. (5) žel. dopr. ř. vydala příjemci zásilky, aniž byla poplatky vybrala a zástavní právo uplatnila. Pokud jde o rekursní námitky, uvedené v odst. 2 a 3, nelze rekursu přiznati oprávnění. Jednoročnímu promlčení dle §u 71 žel. dopr. ř. podléhají nároky dráhy na doplatek dopravného a vedlejších poplatků, bylo-li nesprávným použitím sazby nebo následkem chyb při výpočtu na nich méně vybráno. Sazby jest v tomto smyslu nesprávně použito, když se výpočet dopravného nestal dle oné sazby, jíž pro dotyčnou zásilku a relaci (vzdálenost) dle platných předpisů bylo použíti, ať se tak stalo proto, že bylo použito liché sazby nebo proto, že použito bylo správné sazby nesprávně (co do vzdálenosti, váhy a pod.). O takovýto případ zde zřejmě nejde, neboť žalující stranou uplatněny jsou nároky na další dovozné a na poplatky za vedlejší úkony, které vzešly po podání nákladu a zaplacení dopravného za dopravy následkem nastalé dopravní překážky, jež s nesprávným použitím sazby nebo mylným výpočtem nemají co činiti. Úsudek prvého soudu, že nesprávné použití sazby záleží v tom, že dráha nežádala tyto doplatky včas, t. j. pokud ještě měla zboží v rukou, jak prý dle §u 76 žel. dopr. ř. byla povinna, nýbrž teprve dne 10. ledna 1922, když byla zboží dávno vydala, nelze sdíleti, neboť § 71 žel. dopr. ř. nepřipouští toho širokého výkladu, že nároky v něm dotčenými, jak stěžovatelka dovoditi hledí, jsou míněny všecky doplatky na dopravném a vedlejších poplatcích od podání nákladu do jeho vydání na stanici určení bez ohledu na to, kdy, jak a z kterého podnětu povstaly. Rozhodnutí, na něž se stěžovatelka pro tento názor odvolává, nehodí se pro různost skutkové podstaty na tento případ. Nelze dáti za pravdu ani námitce k odst. 3, jíž se uplatňuje ztráta nároku po rozumu čl. 412 obch. zák. Žalující strana prokázala, že dle vyhlášky čsl. státních drah ze dne 29. října 1919, čís. 37.070/1919, řádně uveřejněné ve věstníku pro železnici a plavbu, došlo v poměru mezi drahami v republice Československé a drahami v Maďarsku k prozatímní změně §u 69 žel. dopr. ř. v ten rozum, že dovozné od zásilek až do smluvených pohraničních stanic, jakož i všecky poplatky a výlohy, které vzniknou cestou mezi stanicí podací a stanicí pohraniční, musí zaplatiti odesílatel a to, jak dřívějším nařízením ministerstva železnic ze dne 9. května 1919, čís. 15807, čís. 41 a 42 téhož věstníku z roku 1919 bylo změnou §u 69 žel. dopr. ř. stanoveno předem, kdežto dovozné, všecky poplatky a výlohy ze stanice pohraniční do stanice určení měly býti poukázány k zaplacení příjemcem. Také nejvyšší soud sdílí názor, že vyhláška ta nepozbyla platnosti čl. II. nového žel. dopr. ř. ze dne 13. května 1921, č. 203 sb. z. a n., neboť ona změna byla zavedena zřejmě z nutkavých důvodů tehdy se utvářivších mezistátních poměrů a tento zvláštní důvod trval i nadále; ostatně dochází úsudek ten svého potvrzení ve vyhlášce ze dne 25. února 1922 uveřejněné v témže věstníku v čís. 17 ze dne 1. března 1922, jíž teprve tato dřívější vyhláška byla výslovně zrušena. Nehledě ostatně ani k tomu, že nákladní listy obsahují výplatní záznam »franko Grenze« (69 žel.

dopr. ř.), nemohla dráha vzhledem na tuto změnu předpisu §u 69 žel. dopr. ř. pro přijímací stanici předepsati pokud se týče poukázati poplatky až ke hranici vzešlé k vybrání příjemcem. Nestihá ji tedy vina, že na úkor žalované firmy jakožto odesílatelky zanedbala povinnosti pro ni z předpisů §u 76 (5) žel. dopr. ř. plynoucí, a nelze uznati za oprávněnu námitku, že z tohoto důvodu žalující strana pozbyla nárok proti žalované firmě po rozumu čl. 412 obch. zák., to tím méně, když žalovaná firma, ač jí zjevným býti musilo, že zadržením zásilek z příčiny oné poruchy v dopravě vzejdou další nové poplatky, nedala dráze dodatečného příkazu k vybrání těchto dalších poplatků od příjemce, jež za přípustné pokládá. Pokud však jde o námitku k odstavci prvnímu, má nejvyšší soud rekurs za oprávněný. Žalobní nárok odvozuje se z dopravní překážky, která se za přepravy udála z příčiny tehdy nařízené mobilisace. Dle §u 74 žel. dopr. ř. má dráha v takovém případě náklad bez vybrání doplatku na dovozném pomocnou cestou přepraviti na stanici určení a není-li to, jak tomu bylo v tomto případě, možno, vyžádati si od odesílatele příkazy; nedojde-li tento příkaz, počítá se dle prováděcích ustanovení §u 74 žel. dopr. ř. po uplynutí čtyřdenní lhůty skladiště, pokud se týče zdržné. Tento příkaz si dráha dle zjištění nižších soudů od žalované strany vyžádala a tato dala později příkaz, aby zásilky po odklizení dopravní překážky byly na příjemce dále zaslány. Vzhledem na zmíněný předpis v souvislosti s tímto dodatečným příkazem je žalovaná nepochybně povinna, by dle příslušných předpisů a sazeb zapravila poplatky za tyto vedlejší k opatrování a k uschování zásilek obstarané úkony, jak co do své číselné správnosti budou dodatečně zjištěny. Zásilky byly ze stanic, kde právě byly, odsunuty do stanice v Nové Žilině, a žalující strana žádá zaplacení přepravného do této úschovné stanice a zpět na maďarskou hranici z toho právního důvodu, že k tomuto přepravení nákladu do vnitrozemí byla povinna jako jednatel bez příkazu, by žalovanou stranu ochránila před škodou, která zboží hrozila nepřátelským vpádem. V této příčině dáti jest žalované za pravdu, že tento zavazovací důvod po právu není, alespoň nebyl žalující stranou prokázán. Jednatelství bez příkazu předpokládá především, aby bylo jednáno v úmyslu, by obstarána byla věc druhého, a to buď k odvrácení škody (§ 1036 obč. zák.) nebo k přivodění zřejmého a převládajícího prospěchu jeho (§ 1037 obč. zák.). Z přípisu ministerstva železnic vysvítá však, že odsunutí přepravovaných zásilek provedeno bylo jako opatření tehdy nařízené mobilisace za tím účelem, aby uvolněny byly vojensky důležité tratě. Důvodem k tomuto odsunutí byl tedy příkaz vojenské moci, jemuž se dráha samozřejmě musila podvoliti, nikoliv úmysl, ochrániti takto zájem žalované strany, čemuž nasvědčuje dále skutečnost, že teprve staniční úřad v Nové Žilině, kam byly vozy odsunuty, od žalované strany požadoval příkaz o nich dle §u 74 žel. dopr. ř., kdežto stanice, odkud se odsunutí stalo, o něm žalované straně ani vyrozumění nedaly. Žalující strana neopodstatnila dále, jak stěžovatelka správně vytýká, že zásilky byly v stanicích, kde právě byly, ohroženy a že jejich odsunutí do vnitrozemí, zejména až do stanice Nové Žiliny, bylo k odvrácení škody nutné, a z pouhé skutečnosti, že k mobilisaci došlo, takový úsudek ještě nutně nevyplývá. Ostatně poukazuje žalovaná strana právem k tomu, že nebyla to ona, již bylo před škodou chrániti nebo v její prospěch bylo jednati, ježto dle čl. 345 obch. zák. nebezpečí stíhalo kupitele, a uplatňuje naopak zcela příléhavě, že opatření to stalo se na její zřejmý neprospěch, když by nyní ona nákladem z toho povstalým měla býti zatížena. Uváží-li se, že dráha nemá dle §u 74 žel. dopr. ř. nároku na vyšší dopravné, přepravuje-li náklad, sledujíc tím zájem odesílatele, na místo určení cestou pomocnou, lze jí tím méně přiznati v případě této dopravní překážky nárok na dovozné za přepravu, která se stala přímo proti úmyslu a intencím smlouvy přepravní, a jest stěžovatelce dáti za pravdu v tom, že toto přepravné nese dráha sama jako důsledek náhody ji postihující (§ 1311 obč. zák.). Z těchto úvah nelze tedy žalobnímu nároku, pokud jde o položky přepravného, uvedené v odstavci a) a b), přiznati oprávněnosti. V této části jest tedy zrušovací usnesení odvolacího soudu právně pochybené, naproti tomu není stížnost odůvodněna co do položek c) a d), arciť s výhradou zjištění jejich číselné správnosti, pro něž zejména, pokud jde o položky v odstavci d), neobsahuje dosavadní řízení náležitého věcného podkladu.

Čís. 4239.

»Čistou hodnotou nemovitosti« ve smyslu §u 62 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n. jest hodnota, jež byla zjištěna finančním úřadem za účelem vyměření dávky, a nelze ji soudu přezkoumati.

Stačí (§ 210 ex. ř.), prokázáno-li soudu, v jaké výši byla čistá hodnota v ukládacím řízení zjištěna a jaká částka z vyměřené dávky z majetku poměrně vypadá na nemovitost danou v dražbu. Námitku nesprávnosti ukládacího řízení jest poukázati na řízení správní.

(Rozh. ze dne 8. října 1924, R II 323/24.)

Z nejvyššího podání za exekučně prodanou nemovitost přikázal prvý soud bernímu úřadu ve výsadním pořadí pohledávku státu na dávce z majetku a odkázal odpor knihovní věřitelky banky P. proti této položce na řízení správní. Rekursní soud zrušil k rekursu knihovní věřitelky banky P. napadené usnesení a uložil prvému soudu, by, doplně řízení, znovu rozhodl. Důvody: Právem vytýká stěžovatelka, že rozhodnutí o tom, jaký peníz jest přiřknouti na dávku z majetku, nezávisí na zjištění sporných okolností skutkových, neboť veškeré okolnosti, které jsou pro přiřknutí dávky z majetku rozhodny, mohly býti exekučním soudem zjištěny. Dávka z majetku měla býti ustanovena dle proporce X:290 402 = y : 902 876, při čemž y znamená čistou hodnotu nemovitosti, z níž bylo přiřknuto na dávku z majetku 30%. Čistou hodnotu nemovitosti bylo pak ustanoviti dle §u 62 zák. ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n. a prov. nařízení ze dne 27. června 1920, čís. 463 sb. z. a n. tak, že se od hodnoty vyšetřené komisí pro dávku z majetku penízem 88.000 Kč, mělo sraziti nejen 7.207 Kč, jak to berní úřad činí, nýbrž, jak právem stěžovatelka tvrdí, dle cit. zákona veškeré dluhy, dne 1. března 1919 na realitě váznoucí, jež je vypočísti dle tehdejšího

knihovního stavu. Přednostního pořadí pak požívá dle cit. zákona 30% tak zjištěné čisté hodnoty. Exekučnímu soudu je tudíž čistou hodnotu nemovitosti takto zjistiti a po tomto doplnění v rozvrhovém usnesení ustanoviti, kolik obdrží berní úřad na dávku z majetku a kolik stěžovatelka na svou pohledávku.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu finanční prokuratury potud, že zrušil napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, by rozhodl o stížnosti banky P. ve věci.

Důvody:

Především obírati jest se otázkou, zda dovolací rekurs jest přípustným. Dle §u 527 c. ř. s., zruší-li soud druhé stolice usnesení prvé stolice a uloží mu, by, vyslechna strany, učinil rozhodnutí nové, jest rekurs na třetí stolici přípustným jen tehdy, vyhražena-li ve zrušovacím usnesení právní moc. Zde jde sice o zrušovací usnesení rekursního soudu, ale nebylo v něm prvému soudci uloženo, aby před svým rozhodnutím slyšel strany. Rekursní soud výslovně praví v důvodech svého rozhodnutí, že nejde o zjištění sporných okolností, nýbrž že jest dluhy dne 1. března 1919 na realitě váznuvší, dle tehdejšího knihovního stavu vypočísti. Nepřichází v úvahu, proč si to rekursní soud, opatře si potřebný k tomu výtah z knih pozemkových, nevypočetl sám, nýbrž stačí, že se soudu prvé stolice neukládá nic více než přihlížeti ke knihovnímu stavu z určitého dne. Nejde tedy o usnesení, při kterém by byl dle §u 527 odstavec druhý c. ř. s. rekurs na třetí stolici vyloučen, třebas v napadeném usnesení nebyla učiněna výhrada pravomoci. Dovolacímu rekursu nelze upříti oprávnění. Dle §u 62 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n. požívá dávka z majetku přednostního zástavního práva na nemovitostech, ze kterých byla předepsána, a to nejvýše do 30% čisté hodnoty těchto nemovitostí k 1. březnu 1919. Jak se čistá hodnota zjišťuje, uvedeno jest podrobně v předpisech §§ 6 a násl. zákona, jakož i v prováděcím nařízení ze dne 27. července 1920, čís. 463 sb. z. a n. Dle §u 34 a 49 zákona přísluší provésti ukládací řízení orgánům finanční správy a, jak ze zákona patrno, patří k těmto úkonům i zjištění čisté hodnoty nemovitosti k 1. březnu 1919. V zákoně samém není nejmenší opory pro mínění, že čistou hodnotou rozuměti jest něco jiného, než jak tato hodnota byla zjištěna orgány finanční správy v řízení ukládacím, a dokonce, že by soud při realisaci onoho zákonného zástavního práva měl moc přezkoumati ukládací řízení v tomto směru. Proto není třeba, aby orgánové finanční správy v rozvrhovém řízení předložili celý elaborát ukládacího řízení, nýbrž dle §u 210 ex. ř. stačí úplně, že prokázáno bude soudu, v jaké výši byla čistá hodnota v ukládacím řízení zjištěna, a jaká částka z vyměřené dávky z majetku poměrně vypadá na realitu v dražbu danou. Namítá-li se nesprávnost ukládacího řízení, jde o odpor, který dle §u 231 ex. ř. poukázati jest na pořad řízení správního. V tomto případě potvrzením berní správy ze dne 8. května 1924 jest prokázáno, mnoho-li dle výsledků ukládacího řízení činí celá dávka z majetku (290.402 Kč) a že z ní na realitu, do dražby danou, připadá jen částka 25.956 Kč, dále, že zjištěná čistá hodnota této reality činí 80.793 Kč a 30% z toho 24.238 Kč. To úplně stačí pro posouzení otázky, zda jsou tu podmínky zákonného práva zástavního pro dávku z majetku do výše 24.238 Kč, odpor proti přikázání této částky podaný z toho důvodu, že ukládací řízení nebylo správno, bylo dle §u 231 ex. ř. odkázati na řízení správní. Nebylo proto správno, že rekursní soud zrušil usnesení soudu prvé stolice za tím účelem, aby přezkoumána byla správnost ukládacího řízení, i bylo proto napadené usnesení zrušiti a bude věcí rekursního soudu, by nyní rekurs banky P. ve věci vyřídil.

Čís. 4240.

Právnické osoby ručí bezpodmínečně jen za své zástupce (representanty), za pomocníky ručí stejně jako přirozené osoby. Pomocníkem jest i ten, jejž zjednal jiný pomocník ručitele.

I jediné nedopatření pomocníka činí ho nezdatným ve smyslu §u 1315 obč. zák., bylo-li jím vyvoláno veliké nebezpečenství, jež se dalo posouditi prostým rozumem.

(Rozh. ze dne 8. října 1924, Rv II 357/24.)

Žalobkyně uklouzla za tuhého mrazu na chodbě v domě žalované společnosti a poranila se. Chodba byla v den úrazu myta a následkem toho zledovatěla. Žalobě na náhradu škody proti společnosti bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem mimo jiné z těchto

důvodů:

Právnické osoby ručí bezpodmínečně jenom za své zástupce, ale za pomocníky ručí stejně jako osoby přirozené. Samozřejmě platí zástupcovo zavinění ve výběru a dohledu na pomocníky za vlastní zavinění právnické osoby. Že by byla pouze domovnice V-ová ve správě domu pomocnicí dovolatelky, nelze uznati, vlastnost tuto dlužno přiznati také Idě O-ové, která byla ku čištění domu domovnicí zjednána, tedy v zájmu dovolatelky vykonávala práce se správou domu spojené a nelze činiti rozdílu při posuzování její vlastnosti jako pomocnice dovolatelky, že nebyla zjednána dovolatelkou, pokud se týče jejími zástupci přímo, nýbrž byla zjednána domovnicí; vždyť s tohoto hlediska nemůže býti ani úředník dovolatelky, na domovnici a správu domu dozírající, považován za dovolatelčina zástupce (representanta), nýbrž pouze za pomocníka. Pomocnictví Idy O-ové způsobeno bylo tím, že ji jiná pomocnice dovolatelčina k tomu zjednala a že jako pomocnice vykonávala práce v dovolatelčině domě, které dovolatelka jako právnická osoba sama vůbec a ovšem také svými representanty osobně vykonávati nemůže a patrně ani nechce, nýbrž je vykonává a musí vykonávati pomocníky, a je lhostejno, že na domovnici dozírající úředník O-ovou k tomuto pomocnictví nezjednal, neboť i on je jenom pomocníkem zrovna jako domovnice. Důkaz nezdatnosti s hlediska §u 1315 obč. zák. musí arci podati poškozený, ale pokud jde o důkaz opomenutí něčeho, jako

tomu je v tomto případě, v němž běží o posypání v domě v chodbě se utvořivšího náledí, — je odvodním důkazem, že k tomu úkolu zvolena byla zdatná osoba, povinen ten, na čí vrub jde provinilé opomenutí, v tomto případě dovolatelka. Poněvadž pomocnictví Idy O-ové bylo způsobeno tak, jak bylo již vyloženo, nelze schváliti právní názor dovolatelky, že dovolatelka ručí pouze za osobu, kterou sama zjednala, a že může býti pouze právní otázkou, zda je V-ová zdatnou osobou. Ostatně sluší v tomto případě uznati nezdatnost Idy O-ové, o které konečně dovolatelka skoro ani nepochybuje ve svém dovolání, také za nezdatnost V-ové. Vždyť, jak bylo zjištěno, a dovolatelka to zvláště zdůrazňuje, věděly obě, Ida O-ová i domovnice V-ová, že za tuhého mrazu nemůže býti chodba umývána a když to V-ová zařídila a Ida O-ová na její rozkaz přes to, že o obou ženách musí býti podle §u 1297 obč. zák. předpokládán zdravý rozum, s jehož výkony je posouzení řečené otázky obyčejného života všedního nerozlučně spojeno a když na nějakou nedostižitelnou odbornost tato otázka nevyrůstá, pak projevila i V-ová svým jednáním svou nezdatnost pro výkony, k nimž byla zjednána dovolatelkou přímo. Nerozhoduje, že tu bylo u obou pomocnic, jak dovolatelka poukazuje, pouze jediné nedopatření, spočívající podle dovolatelky pouze v tom, že při umývání nebylo myšleno na velký mráz venku. I jediné nedopatření, když jest jím vyvoláno zvláště veliké nebezpečenství, jak tomu bylo v tomto případě, a když se toto nebezpečenství dalo posouditi prostým rozumem, může podati průkaz o nezdatnosti osoby, takovým nedopatřením provinilé, neboť když jest někdo schopen takto kvalifikované nedbalosti ve svém povolání, dlužno o něm právem říci, že je nezdatným.

Čís. 4241.

Pojišťovací smlouva.

Z toho, že zodpověděl nesprávně lékařovy otázky, nemůže pojištěný ve svůj prospěch dovozovati neplatnost pojišťovací smlouvy.

(Rozh. ze dne 8. října 1924, Rv II 381/24.)

Žalovaný pojistil se na život u žalující společnosti. Ve sporu, jímž domáhala se na něm pojišťovna zaplacení dlužné premie, vznesl žalovaný mezitímní určovací návrh, že pojišťovací smlouva není po právu. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby a ohledně návrhu žalovaného prohlásily, že pojišťovací smlouva jest po právu. Odvolací soud uvedl v důvodech: Nesprávné zodpovědění otázek u lékaře není na závadu, by uzavřená pojišťovací smlouva nemohla býti proti žalovanému uplatňována. Neboť právo k odstoupení od smlouvy má v takovém případu jen žalobkyně dle ustanovení §u 3 zákona ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák. a nestává se nesprávným zodpovědením uzavřená smlouva neplatnou, nýbrž pojišťovací ústav má jen právo, od pojišťovací smlouvy ustoupiti. Nesprávné zodpovědění otázek u lékaře nemá ostatně ten význam jako nesprávné zodpovědění otázek v návrhu, což se však nestalo, ježto lékař k stejnému úsudku o zdravotním stavu pojištěného i při nesprávném zodpovědění některé otázky tímto může po případě dojíti, pakli takové jednání v neprospěch pojišťovacího ústavu vypadne, jen na tomto jest, by z takového jednání důsledky činil, ne však na pojištěném, který zůstane i nadále zavázán ze smlouvy té, a jen práv jest: škodu jednáním tím způsobenou druhé smluvní straně nahraditi. Není následkem toho zde rozporu v brojení, který by dle §u 869 obč. zák. opravňoval žalovaného od smlouvy ustoupiti neb ji neplatnou činiti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Po stránce právního posouzení věci poukazuje se především, pokud jde o určovací návrh, na správné, stavu věci a zákonu odpovídající důvody nižších soudů. K vývodům dovolání se uvádí: Tvrzení dovolatele, že všeobecným ustanovením pojišťovacího návrhu o povinnosti pojištěného zodpověděti správně otázky, v pojišťovacím návrhu uvedené, zvláště také otázky, lékařské prohlídky se týkající, změněn byl § 3 zákona ze dne 23. prosince 1917 čís. 501 ř. zák., není správným, neboť jenom nesprávné zodpovědění otázek, pro posouzení pojišťovacího návrhu důležitých, má dle pojišťovacího návrhu v souhlasu s ustanoveními §u 3 zákona za následek neplatnost pojišťovací smlouvy, kterou jen pojišťovna, nikoli však pojištěný, který otázky nesprávně zodpověděl, z tohoto důvodu může bráti v odpor. Z toho plyne, že pojišťovna, když přes to, že žalovaný dle svého tvrzení při lékařské prohlídce otázky mu dané v pojišťovacím návrhu nesprávně zodpověděl, na pojištění trvá, toto nesprávné zodpovědění otázek žalovaným, týkajících se lékařské prohlídky, nepovažuje pro posouzení pojišťovacího návrhu za závažné, a není proto ani žalovaným namítaný nedostatek souhlasné vůle stran platnému uzavření pojišťovací smlouvy vadící takovým, aby za následek mohl míti neplatnost pojišťovací smlouvy, když jen o okolnosti nezávažné jde a žalovaným namítaný nesouhlas vůle stran jenom této nezávažné okolnosti dotýkati by se mohl.

Čís. 4242.

Ustanovení §u 51 čís. 4 konk. ř. a §u 23 čís. 5 vyr. ř. vztahuje se i na ony osoby, ať fysické nebo právnické, které vydržují léčebny a poskytují v nich odborné úkony a dodávky povolanými odborníky.

Odbornými úkony a dodávkami dlužno rozuměti i poskytování zaopatření nemocnému v nemocnici neb ústavu pro choromyslné.

Pro vymáhání přednostní pohledávky jest lhostejno, zda jí vyrovnací soud přiznal výsadní postavení čili nic.

(Rozh. ze dne 8. října 1924, Rv II 450/24.)

Slezský zemský fond domáhal se na žalovaném, jenž byl přistoupil k vyrovnání Leona E-a jako rukojmí a plátce, zaplacení útrat za ošе-

trování Marie E-ové ve Slezském ústavě pro léčení nervových chorob. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, nepřiznav zažalované pohledávce přednostního postavení dle §u 23 čís. 5 vyr. řádu. Odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nesprávné právní posouzení spatřuje dovolatel v tom, že odvolací soud pokládá ošetřovné ústavu pro nervově choré za plat za odborné úkony a dodávky ve smyslu §u 23 čís. 5 vyrovnávacího řádu. Neprávem. Účelem ustanovení §u 23 čís. 5 vyr. řádu a §u 51 čís. 4 konk. řádu, jest, by bylo podporováno v zájmu veřejném splnění mravní povinnosti péče o zdraví a život obyvatelstva se strany těch, jimž péče ta jako odborníkům náleží. Lékaři, porodní asistentky, ošetřovatelé nemocných a lékárníci, nemají býti odstrašováni od poskytnutí pomoci tím, že by pohledávky za poskytnutou pomoc k zachování zdraví a života byly těžko dobytny. Totéž hledisko platí i při ústavech léčebných, které v ústavě samém takovou pomoc poskytly. Také zde nemá zadluženost a nemajetnost nemocného nebo toho, jenž o nemocného má dle zákona pečovati, býti příčinou odepření přijetí do ústavu. Proto nelze zákon vykládati slovně tak, že výsady §u 51 čís. 4 konk. ř. a §u 23 čís. 5 vyr. řádu jsou osobními výsadami lékařů, porodních asistentek, ošetřovatelů nemocných a lékárníků. Podle účelu zákona nutno rozumně vztáhnouti ustanovení zákona i na ony osoby, ať fysické nebo právnické, které léčebny vydržují a v nich odborné úkony a dodávky povolanými odborníky: lékaři, ošetřovateli, porodními asistentkami a lékárníky poskytují. Jinak by účel zákona právě při této nejčastěji praktické pomoci zdravotní minul se s cílem. Odbornými úkony a dodávkami však nelze rozuměti jenom ony odborné úkony lékařské, ošetřovatelské a porodnické, které směřují přímo k uzdravení neb ošetření nemocného, nýbrž jimi sluší rozuměti i jinaké činnosti a dodávky, pokud lze je považovati za odborné, tedy i poskytování zaopatření nemocnému v nemocnici neb ústavu choromyslných. I takové zaopatření nemocného bytem a stravou lze považovati za odbornou dodávku k vyléčení nemocného. S toho stanoviska nutno přiznati poplatkům za ošetření Marie E-ové v zemském ústavě pro nervově choré v O. ráz úplaty za odborné úkony a dodávky lékařské a ošetřovatelské, přiznati jim výsadné postavení dle §u 23 čís. 5 vyr. řádu. Ovšem nerozhoduje, zda vyrovnací soud přiznal pohledávce té výsadní postavení, ježto usnesení vyrovnacího soudu má význam jen pro řízení vyrovnací, zejména pro oprávnění k hlasování o vyrovnání.

Čís. 4243.

Převzal-li přejímatel s realitou i její hypotekární dluhy k placení, jest »cenou převzatého jmění (podniku)« ve smyslu §u 1409 obč. zák. čistá hodnota přejatého majetku (podniku).

(Rozh. ze dne 9. října 1924, Rv I 836/24.)

Žalovaný koupil od Antonína S-a obchodní podnik, nemovitost za 100.000 Kč a zásoby za 11.500 Kč. Kupní cena za nemovitost byla vyúčtována v ten způsob, že žalovaný převzal 91.569 Kč 68 h hypotekárních dluhů a zbytek zaplatil hotově. Kromě toho zaplatil žalovaný na obchodních dluzích 27.702 Kč 50 h. Žaloba, domáhající se na žalovaném, jako přejímateli podniku, zaplacení 38.401 Kč, jež žalobci dluhoval Antonín S., byla procesním soudem prvé stolice zamítnuta, odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Jde jen o rozřešení právní otázky, co míní zákon v ustanovení §u 1409 obč. zák. (novel. znění) pojmem »cena převzatého jmění nebo podniku« v tom případě, když přejímatel s realitou převzal i její hypotekární dluhy k placení. Žalobkyně a s ní souhlasně odvolací soud nerozeznává mezi dluhy krytými převzatou hypotekou a jinými dluhy nehypotekárními, že tedy »cenou přejatého jmění nebo podniku« je rozuměti pouze cenu převzatých aktiv, bez ohledu na spolupřejaté hypotekární dluhy, kdežto žalovaná a souhlasně s ní prvý soud míní, že převzaté hypotekární dluhy nutno od ceny aktiv odečísti a že tedy jen tak zv. čistá hodnota přejatého majetku nebo podniku je rozhodnou. Tento druhý náhled je považovati za správný. Ustanovení §u 1409 obč. zák. stanoví zákonný závazek přejímatele jmění nebo podniku, zaplatiti dluhy, patřící ke jmění tomu nebo podniku. Zákonný závazek ten je obmezen dvojím směrem:

1. potud, že se týká jen těch dluhů, o kterých přejímatel při předání (majetku, podniku) věděl nebo věděti musil a
2. že ručí jenom do výše ceny převzatého jmění a podniku.

O hypotekárních dluzích přejímatelem převzatých dle ustanovení §u 1409 obč. zák. platí dosavadní zákonná pravidla, že totiž tíží hypoteku, jejíž obecná cena se o dluhy ty snižuje, a tato snížená cena se jeví v tak zv. čisté hodnotě, která za hypoteku dluhy obtíženou se platí. Dluhy hypotekární se zkrátka od obecné ceny reality odrazí a zbytek tvoří cenu převzaté reality, v tomto případě cenu převzatého jmění nebo podniku (srv. §§ 447, 461 obč. zák.). Že zákonodárce ustanovení §u 1409 obč. zák. takto rozuměl, plyne i z motivů k němu (str. 124 a 125 věstn. z roku 1916). Omezení ručení přejímatele na cenu převzatého jmění přirovnávají motivy (str. 124) ručení dědice při výjimečné přihlášce dědické (§ 802 obč. zák.). Tento dědic ručí zásadně dle inventáře, do výše tak zv. čistého jmění (§ 105 nesp. říz.), zjištěného srovnáním aktiv a pasiv pozůstalosti. Motivy vytýkají též neoprávněné nadržování věřitelům na úkor přejímatele jmění (podniku), kdyby musil ručiti neomezeně za jeho dluhy. A takovým neoprávněným nadržováním věřitelům na úkor přejímatele by bylo, kdyby v sporném případě musil platiti dluhy mimoknihovní až do výše ceny aktiv přejatého jmění (podniku) a pak z hypoteky — která by zaplacením mimoknihovních dluhů do výše aktiv neuhasla, jako snad další ještě mimoknihovní dluhy — hypotekární dluhy. Zaplacení těchto hypotekárních dluhů by šlo již

na úkor přejímatele a bylo by proto proti zjevnému úmyslu zákonodárce. Ještě dlužno se konečně zmíniti o tom, že objem a cenu přejatých majetkových částí je počítati dle doby jejich převzetí, jak plyne z týchž motivů str. 125 a nelze proto počítati s cenou, v dražbě strženou.

Čís. 4244.

Bylo-li mezitímním rozsudkem právo, dosud pochybné nebo nejisté co do důvodu na jisto postaveno, jest vyloučeno další jednání o důvodu i námitkách, jež popírají trvání nároku. K námitkám těmto n e patří námitka započtení (kompensace).

Byla-li námitka započtení vznesena teprve po vynesení mezitímního rozsudku, nevztahuje se k ní právní moc mezitímního rozsudku, nýbrž jest jednati o ní znovu.

(Rozh. ze dne 9. října 1924, Rv I 950/24.)

Ve sporu šlo o náhradu vzájemných škod, vzešlých při srážce povozu žalobce, řízeného jeho kočím Františkem N-em se silostrojem žalovaného, tímto osobně řízeným. Z počátku uplatňován pouze nárok žalobcův a mezitímním rozsudkem prvé stolice ze dne 14. července 1923 uznáno právem, že nárok žalobcův jest důvodem polovicí po právu, ježto rozsudkem okresního soudu v H. ze dne 15. listopadu 1922 byli uznáni vinnými, žalovaný přestupkem dle §u 432 tr. zák. a František N. dle §u 431 tr. zák. a ježto jednání Františka N-a, jehož pomocí žalobce jízdu povozem vykonával, se stanoviska práva občanského pokládati prý jest za jednání žalobcovo. Z tohoto rozsudku odvolal se sice žalobce, uplatňuje mimo jiné, že František N. byl kočím zdatným (§ 1315 obč. zák.), ale vzal odvolání zpět. Teprve po pravomoci mezitímního rozsudku vznesl žalovaný započtením nárok na náhradu škody způsobené na autu. O b a n i ž š í s o u d y uznaly nárok, uplatňovaný započtením polovicí po právu, majíce za to, že i na tuto pohledávku vztahuje se pravomoc mezitímního rozsudku v ten rozum, že i tato vzájemná pohledávka jest co do polovice po právu.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů, pokud jimi byla vzájemná pohledávka žalovaného uznána po právu a provedeno její započtení a vrátil věc prvému soudu, by o této vzájemné pohledávce dále jednal a znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Především jest podotknouti, že dle §u 393 odstavec třetí a §u 411 c. ř. s. jsou i mezitímní rozsudky účastny moci práva po stránce formální i materielní. Výronem materielní právní moci pak jest, že právní nárok nebo právo, dosud pochybné a sporné, jest pro budoucnost najisto postaveno a že zejména při mezitímním rozsudku jest v dalším řízení vyloučeno již jednati o důvodu a v důsledku toho i o námitkách, které popírají trvání nároku co do důvodu zjištěného (srv. Neumann, Kom. k c. ř. s., druhý díl str. 1277). K těmto námitkám nepatří ovšem námitka započtení, pročež právem soudové nižších stolic nevyloučili této námitky z jednání konaného po mezitímním rozsudku dále. Ale nelze přisvědčiti jich názoru, že rozsudkem mezitímním jest i ohledně této námitky rozhodnuto co do důvodu. Právní moc rozsudku vztahuje se jen na ty nároky, o nichž ve výroku bylo rozhodnuto. Avšak žalovaný uplatňoval vzájemnou pohledávku započtením teprve po vynesení mezitímního rozsudku. Tudíž o jsoucnosti tohoto vzájemného nároku co do jeho důvodu a v důsledku toho ani o otázce, zda a v jakém poměru lze přičítati stranám zavinění na škodě žalovanému vzniklé, nebylo v řízení, jež bylo podkladem mezitímního rozsudku, vůbec jednáno a proto se tento rozsudek ani na tyto otázky nemohl vztahovati a také jich nerozhoduje. Stalo se tedy odvolací řízení, jež následkem nesprávného názoru odvolacího soudu o dosahu pravomoci mezitímního rozsudku se těmito otázkami neobíralo, vadným po rozumu §u 503 čís. 2 c. ř. s., i bylo proto dle §u 510 c. ř. s. rozsudek druhé stolice, a ježto bude třeba jednání i před soudem prvé stolice, i rozsudek tento v části odvoláním a dovoláním dotčené zrušiti a procesnímu soudu uložiti, by bez ohledu na mezitímní rozsudek o nároku k započtení namítaném jednal a o něm a o jeho případném započtení se žalobním nárokem znovu rozhodl.

Čís. 4245.

Dobrodiní §u 60 (2) vyr. řádu požívají jen oni veřejní společníci, kteří jsou jimi v čase zahájení řízení, nevztahuje se však na společníky již vystoupivší. Pro výstup jest rozhodným den zápisu, nikoliv podání žádosti o výmaz.

(Rozh. ze dne 9. října 1924, Rv I 1029/24.)

Žalobě o zaplacení kupní ceny za zboží, dodané žalující firmou firmě Antonín J. a spol., jejímž byl v době dodání zboží žalovaný Josef N. veřejným společníkem, a o jejímž jmění bylo dne 20. února 1923 zahájeno řízení vyrovnávací, bylo vyhověno s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z těchto

d ů v o d ů:

Nesporno jest, že veřejnou obchodní společnost, pod firmou Antonín J. a spol. v obchodním rejstříku dne 29. listopadu 1920 zapsanou, tvořili dva veřejní společníci, Antonín J. a žalovaný Josef N., a že dne 10. června 1922 byl žalovaný jako veřejný společník vymazán, takže na dále byl tu jen kupec jednotlivec Antonín J., který po rozumu čl. 24 obch. zák. podržel dosavadní společenskou firmu. Vyrovnávací řízení bylo pak zavedeno o jmění dlužníka Antonína J-a, zapsaného v rejstříku pod firmou »Ant. J. a spol.« a nikoliv o jmění nějaké veřejné společnosti. Proto nepřicházejí vůbec v úvahu předpisy II. oddílu vyr. ř., najmě předpis §u 60 (2), dle něhož účinky vyrovnání o jmění obchodní společnosti vztahují se i na její společníky. Nemůže se tedy dovolatel vůbec

odvolávati na to, že závazek jeho jakožto vystoupivšího veřejného společníka doznal omezení následkem předpisu §u 60 (2) vyr. ř. Ostatně toto dobrodiní nepříslušelo by mu ani tehdy, kdyby šlo o vyrovnávací řízení o jmění obchodní společnosti. Dobrodiní §u 60 (2) požívají jen oni veřejní společníci, kteří jsou jimi v čase zahájení vyrovnávacího řízení. Tito společníci ručí za vyrovnávací kvotu všem věřitelům společnosti, a jsou vlastně těmi fysickými osobami, které pod společenskou firmou obchody provozují. Kdyby nebylo tohoto předpisu §u 60 (2), nemělo by vlastně vyrovnávací řízení ohledně veřejné společnosti žádného smyslu, když by každý věřitel mohl celé své pohledávky dobývati na těchto veřejných společnících. Něco jiného jest však při vyloučených nebo vystoupivších společnících, jimž zákon v čl. 112, 129, 130 a 146 obch. zák. neukládá solidární ručení za všechny, nýbrž jen za určité dluhy společnosti. Jsou proto takovíto bývalí společníci pouhými spoludlužníky ohledně těchto určitých dluhů a jich postavení jest upraveno v §u 48 vyr. ř. v ten rozum, že jejich závazek jest řízením vyrovnávacím nedotčen. (Srovnej Komentáře ke konk. a vyr. řádu: Bartsche-Pollaka díl II. str. 72 a 315 a Lehmanna díl I. str. 794). Není tedy závazek dovolatelův vyrovnávacím řízením vůbec dotčen a to ani ohledně výše ani ohledně splatnosti. Že pro posouzení věci není závažno, kdy žádost za výmaz žalobce jako veřejného společníka byla podána (16. března 1922), nýbrž že rozhodným jest den zápisu (10. června 1922), dovodily správně již oba soudové nižších stolic. Ani z ustanovení čl. 130 obch. zák. nelze dovoditi opak, ježto tento článek se dotýká jen vypořádání mezi společníky při zrušení společnosti nebo vystoupení některých společníků, aniž by propůjčoval vyloučenému nebo vystoupivšímu členu táž práva a totéž postavení, které přísluší zbyvším společníkům.

Čís. 4246.

Z toho, že manželka súčastnila se při uzavírání kupní smlouvy manželem, nelze ještě vyvozovati závazek její z kupní smlouvy.

(Rozh. ze dne 9. října 1924, Rv I 1098/24.)

Žaloba, domáhající se na žalované solidárního zaplacení kupní ceny, ježto se súčastnila při nákupu zboží jejím manželem, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nižší soudy zjistily, že dovolatelka žalovanou za smluvní stranu při odběru zboží nepovažovala, s ní kontrahovati nechtěla, a že také žalovaná sama nevyjednávala jako kontrahentka, také ona kontrahovati nechtěla, nýbrž súčastnila se jednání jen jako pomocnice nebo plnomocnice svého manžela. Ke vzniku smlouvy je třeba souhlasné vůle stran a to i v ohledu na osobu, s níž se smlouva uzavírá (§§ 861 a 873 obč. zák.). Nebylo-li tu takové shody, nevznikla platná smlouva (§ 869 obč. zák.). Dokonce i kdyby se byla žalovaná súčastnila jednání o koupi, činila projevy, že koupiti chce, nerozhodovalo by to, když s ní žalobkyně smlouvu uzavříti nechtěla a zboží jen jejímu manželu prodala, ježto zde nebylo na straně žalobkyně potřebné vůle. Zjistily-li však nižší soudy dále, že ani žalovaná neměla v úmyslu jako kontrahent vystupovati a že súčastnila se jednání jen jako pomocnice mužova, může se tím méně dovolávati žalobkyně takového účastenství k odůvodnění toho, aby žalovaná byla považována za stranu smluvní. Účastenství na jednání neospravedlňuje v každém případě úsudek, že jednající osoba kontrahovati chtěla, a že s ní vzešla platná smlouva. Je potřebí takového jednání, jež nezanechává pochybnosti o smluvní vůli (§ 863 obč. zák.). Proto právem usoudil odvolací soud, že k založení smluvního poměru mezi stranami nedošlo.

Čís. 4247.

Mezi pravými vkladními knížkami záložen skými a spořitelními knížkami není podstatného rozdílu. Právní povaha členských (podílních) knížek. Peněžní ústav jest oprávněn vyplatiti vklad tomu, kdo předloží členskou knížku, ovšem smí ho pokládati pouze za oprávněného k vybrání vkladu, nikoliv však za majitele členské knížky, zní-li tato na jméno jiného. Kdo jest zapsán za majitele členské knížky, může činiti obmezující disposice ohledně vkladu i bez předložení knížky.

(Rozh. ze dne 9. října 1924, Rv II 218/24.)

Marie V-ová domáhala se na žalované občanské záložně, zapsané společenstvo s r. o., vyplacení 7.783 Kč, na kterýžto vklad zněla podílnická knížka manžela žalobkyně Josefa V-a. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud přiznal žalobkyni pouze 5.703 Kč.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání ani té ani oné strany.

Důvody:

Z pravidla nebude třeba činiti podstatný rozdíl mezi knížkami spořitelními a pravými vkladními knížkami záložen co do jejich právní povahy, vytčené v §u 10 nového spořitelního regulativu ze dne 14. dubna 1920, čís. 302 sb. z. a n., obdobného se starým. Poněkud jinak však nazírati jest na věc v příčině členských (podílních) knížek důsledkem rozdílu, že spořitelní knížky vydávají se na kterékoli libovolné jméno, jež vkladatel udá, kdežto členské knížky vydány býti mohou jen na jméno určité osoby (člena dotyčného společenstva). V případě prvním ustupuje osoba, v knížce pojmenovaná, úplně do pozadí, nebo jí ani není, bylo-li udáno jméno smyšlené. Za majitele (věřitele vkladu) pokládá se předložitel knížky, kdežto v druhém případě jest pohledávka vázána na určitou osobu, jež platí za majitele (věřitele vkladu) po tak dlouho, pokud jiná osoba neprokáže, že ona jest pravým věřitelem, nikoli proto, že knížku má, nýbrž že vklad náleží jí. Odpovídá to také

zevní tvářnosti věci, neboť, činí-li se vklady na knížku členskou, znějící na jméno určité osoby, poukazuje zevní zdání k tomu, že je činí osoba tato nebo že byly učiněny pro ni. Třetí osoba, která ukládá peníze na takovou cizí knížku, nese důsledky z toho vyplývající, když peněžní ústav, důvěřuje v zevní zdání věci, za svého věřitele pokládá toho, na jehož jméno knížka byla vystavena. Ovšem jsou i tyto členské knížky ohledně volných vkladů papíry legitimačními potud, že peněžní ústav jest oprávněn vyplatiti vklad tomu, kdo knížku předloží, avšak jen v tom smyslu, že smí pokládati předložitele za oprávněného k vybrání vkladu, nikoli však za jeho majitele. Ježto zde tedy věřitel není určen tím, že knížku v držení svém má, nýbrž tím, že knížka vydána byla na jeho jméno, vyplývá z toho důsledně, že osoba v knížce zapsaná může obmezující disposice ohledně vkladu (zákaz výplaty) způsobem vížícím naříditi i bez předložení knížky, ježto vůči peněžnímu ústavu platí ona za věřitele vkladu k této disposici oprávněného. Žalovaná záložna, která jest chráněna ve své důvěře v zevní tvářnost věci, této zevní tvářnosti však také šetřiti musí, byla tedy povinna, dbáti zákazu výplaty, který jí Josef V. jako zapsaný majitel knížky, třeba bez jejího předložení udělil, po tak dlouho, pokud tento zákaz odvolán nebyl. Zákaz ten byl však Josefem V-em později co do částky vkladu 5703 Kč odvolán tím, že Josef V. vůči žalované záložně prohlásil, že může býti žalobkyni vyplacena tato částka 5703 Kč, kdežto zbytek 2080 Kč že musí zůstati jemu. I když Josef V. při tom kladl podmínku, že knížka se zbytkem vkladu musí pro něj do záložny býti vrácena, nemění to ničeho na té skutečnosti, že tímto prohlášením vůči záložně Josef V. zcela jasně a určitě projevil, že věřitelem vkladu co do části 5.703 Kč není on, nýbrž jeho manželka a že on jako v knížce zapsaný majitel činí nárok na ten vklad jen co do části 2080 Kč. Důsledkem tohoto prohlášení odpadl pak pro žalovanou záložnu důvod, aby Josefa V-a co do části 5.703 Kč nadále za svého věřitele pokládala a záložna mohla na toto prohlášení s plnou právní bezpečností tuto částku 5.073 Kč vyplatiti žalobkyni, kterou Josef V. záložně sám jako pravou věřitelku co do této části vkladu označil. Na výhradu, kterou Josef V. v příčině vrácení knížky činil, nepotřebovala záložna dbáti proto, ježto Josef V. uznav, že mu tato část vkladu nepřísluší, nebyl důsledkem toho také vůbec oprávněn, výplatu její na jakékoli obmezení vázati, nehledě ani k tomu, že příkazem tím domáhal se na záložně, by k vynucení jeho domnělého nároku na zbytek vkladu vykonala na žalobkyni dle zákona nepřípustný nátlak, ježto Josef V. sám ani netvrdí, že by žalobkyně byla nabyla držení knížky bezprávně. Josef V. disponoval tedy detencí knížky, jíž, jak záložně bylo známo, sám neměl. Nárok žalobkyně na výplatu 5.703 Kč proti předložení (nikoli proti odebrání) knížky je tedy plně po právu, ježto dle toho, co bylo uvedeno, jest jedině ona pravou věřitelkou této části vkladu 5.703 Kč. Avšak i dovolání žalobkyně jest neopodstatněno. Její další žádost o výplatu zbytku vkladu neb o složení jeho k soudu není oprávněna, ježto do té doby, než žalobkyně oproti Josefu V-ovi prokáže svůj oprávněný nárok též na zbytek vkladu, záložna za věřitele svého pokládati oprávněna jest jedině Josefa V-a jakožto v knížce zapsaného majitele a nikoli žalobkyni, třeba byla ona nynější držitelkou knížky té a ježto dále nemůže býti proti své vůli ani nucena částku skládati k soudu, poněvadž složení toto jest dle §u 1425 obč. zák. toliko právem, nikoli povinností dlužníka.

Čís. 4248.

Dopravní řád železniční.
K pojmu »hrubé nedbalosti« ve smyslu §u 95 žel. dopr. řádu. Břímě důkazní po této stránce stihá toho, kdo se domáhá na dráze náhrady.
V tom, že dráha zaslala zboží po delší trati, nelze shledávati hrubou nedbalost dráhy, mohlo-li zboží dojíti i po této trati včas.

(Rozh. ze dne 9. října 1924, Rv II 284/24.)

Žalobkyně, závod pro půjčování filmů, domáhala se na dráze náhrady škody, kterou utrpěla tím, že film »Cirkus Sarassani«, odeslaný z Opavy dne 10. února 1922 ráno jako spěšnina, došel na místo určení do Karlových Varů teprve dne 14. února 1922, takže nemohl býti ve dnech 11. až 13. února 1922 v kinu předváděn. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Přihlíží-li se ke zjištění nižších soudů, dle něhož mohla zásilka dojíti na místo určení již 11. února 1922 ráno, ať již dráha volila trať přes Plzeň či přes Žatec, jest na bíledni, že zásilka, o niž jde, byla dopravena opožděně, a vzešel by žalobkyni, předpokládaje, že by byla k uplatnění nároků z tohoto překročení dodací lhůty vůbec oprávněna a svůj nárok včas a způsobem v §u 97 (2) čís. 2 žel. dopr. řádu vytčeným ohlásila, nepochybně nárok na náhradu ve výši, stanovené §em 37 (1) žel. dopr. ř., což ostatně dráha výslovně uznala. Leč žalobkyně se s touto náhradou nespokojila a žádá náhradu celé škody, kterou prý utrpěla jednak tím, že musila zaplatiti kinu za zmařené představení 2.000 Kč, jednak že jí ušlo půjčovné 1.000 Kč a konečně, že vynaložila na telegramy, porta a útraty právních zastoupení 500 Kč. Nárok na náhradu této škody byl by ve smyslu §u 95 žel. dopr. řádu odůvodněn jen tehdy, kdyby byla dráha překročila dodací lhůtu buď úmyslně neb z hrubé nedbalosti. Žalobkyně také uplatňuje, že opoždění zásilky bylo zaviněno hrubou nedbalostí dráhy. Ze zásady, že každé straně náleží důkaz o tom, co ve sporu tvrdí, a ze všeobecného předpisu čl. 396 posledního odstavce obch. zák., že, dokáže-li se povozníkovi zlovolné jednání, jest povinen nahraditi plnou škodu, plyne, že důkaz hrubé nedbalosti náleží žalobkyni. Dokázána musí býti nedbalost hrubá, nestačí důkaz pouhého nedostatku obyčejné bedlivosti (§ 1297 obč. zák.) nebo pečlivosti řádného kupce (čl. 282 obch. zák.). Všeobecný občanský zákoník váže v §u 1324 povinnost k náhradě plné škody na zlý úmysl neb nápadnou bezstarostnost, čl. 396 obch. zák. shrnuje oba tyto pojmy v pojem zlovolného jednání. Za hrubou nedbalost lze tedy pokládati jen zvláště těžké porušení povinné bedlivosti, takové, že jeho neblahé následky bylo možno bez námahy předvídati a že se ho bylo možno lehce

vyvarovati. Pouhá chyba nebo přehlédnutí, třebas byly spojeny s těžkými následky, mohou se přihoditi i lidem pozorným a pečlivým a nejsou proto samy o sobě důkazem, že vznikly hrubou nedbalostí. V tomto případě shledává žalobkyně dle přednesu v prvé stolici hrubou nedbalost dráhy jedině v tom, že dráha dopravovala spěšninu po delší trati Praha—Plzeň, místo po kratší trati Praha—Chomutov (Žatec). Leč ve volbě delší trati nelze ještě spatřovati hrubé zavinění dráhy a to již se zřetelem ku zjištění obou nižších soudů, čerpanému z posudku znalců, dle něhož mohla zásilka i po oné delší trati dojíti na místo určení již dne 11. února 1922 ráno, nehledíc ani k tomu, že žalobkyně vůbec neprokázala, že právě volba této delší trati byla bezprostřední příčinou opozdění.

Čís. 4249.

Při posuzování nepostrádatelnosti (§ 251 čís. 1 ex. ř.) nelze bráti zřetel na dosavadní obvyklou životní míru povinného a na úroveň jeho společenského postavení, nýbrž povinný má nárok pouze na takové předměty domácího nářadí, bez nichž se naprosto nemůže ve své domácnosti obejíti.

(Rozh. ze dne 14. října 1924, R I 792/24.)

Žádost dlužnice (vdovy po továrníku), by z exekuce byly vyloučeny některé ze zabavených předmětů (stůl, lampa, stolní váhy, ruční mandl) jakožto domácí zařízení soud prvé stolice zamítl, rekursní soud návrhu vyhověl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Rekursní soud míní, že předměty, o které jde, dlužno považovati podle §u 251 čís. 1 ex. ř. za takové domácí nářadí, jehož povinná podle dosud obvyklé míry životní a podle úrovně společenského postavení nutně potřebuje pro sebe, a které proto jest pro ni nepostrádatelné. Nelze tento právní názor sdíleti. Užitím slova »nepostrádatelné« v §u 251 čís. 1 ex. ř. dal zákonodárce srozumitelně na jevo, že při posuzování nepostrádatelnosti nelze bráti zřetel na dosavadní obvyklou míru životní povinné strany a na úroveň jejího společenského postavení, nýbrž, že dlužno považiti, že při výkonu exekuce má povinná strana nárok pouze na takové předměty z domácího nářadí, bez nichž se naprosto nemůže ve své domácnosti obejíti. Tedy nerozhoduje okolnost, že si dlužnice uvykla na užívání elektrického světla, že obývá více místností, a že k tomu účelu potřebuje více lamp, že nelze totiž po ní již z důvodů bezpečnosti požadovati, aby ponechanou jí petrolejovou lampu přenášela z místnosti do místnosti. Proto sluší uznati, že pod položkou 10. zájemného protokolu uvedená lampa není pro dlužnici nepostrádatelna. Totéž platí i ohledně zabavených předmětů pol. 20, 27 a 34 zájemního protokolu. Byl-li dlužnici ponechán jiný stůl, není stůl pod pol. 30 nepostrádatelný. Stolní váhy a ruční mandl mohou býti považovány podle zvláštních okolností za nepostrádatelny v domácnosti mnohočlenné, nikoli v domácnosti osamělé paní, ve které jeví se býti postrádatelným přepychem. Proto bylo uznati, že předmětům právě uvedeným nelze přiznati povahu předmětů podle §u 251 čís. 1 ex. ř. nezabavitelných.

Čís. 4250.

Nelze se domáhati povolení exekuce proti prodejně konsumního družstva.

(Rozh. ze dne 14. října 1924, R I 803/24.)

Soud prvé stolice povolil exekuci proti prodejně konsumního družstva v B. Rekursní soud zrušil napadené usnesení jako zmatečné.

Nejvyšší soud potvrdil usnesení rekursního soudu s tou opravou, že se usnesení prvého soudu změňuje a návrh na povolení exekuce odmítá.

Důvody:

Jak exekuční titul, tak i exekuční návrh musí mimo jiné obsahovati též přesné označení toho, proti němuž exekuce má býti vedena (§§ 7 a 54 čís. 1 ex. ř.). V tomto případě podán byl exekuční návrh v souhlasu s exekučním titulem, t. j. právoplatným platebním rozkazem ze dne 26. června 1924 proti »Prodejně západočeského konsumního družstva v B.«. Konsumní družstvo jako takové jest ovšem hromadnou osobou podle zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák., která pod jednotnou representací všech členů na venek, t. j. pod firmou může práv nabývati a závazky podnikati, žalovati a žalována býti; ale jeho »prodejna« není právním subjektem, v zákoně uznaným. Proto již na základě onoho označení povinné strany v exekučním návrhu mohl a měl soud prvé stolice návrh odmítnouti, aniž bylo třeba nějakého šetření, nehledě ani k tomu, že jak v upomínací žalobě, tak i v exekučním návrhu měla býti podle §u 75 čís. 1 c. ř. s. a §§ 78 a 54 čís. 1 ex. ř. při označení povinné strany udána fysická osoba k zastoupení hromadné osoby oprávněná, které by soudní vyřízení mohlo býti doručeno. Když soud prvé stolice návrh neodmítl, mohl to na rekurs konsumního družstva učiniti soud rekursní a to již na základě spisů, které i prvý soudce měl po ruce a jen v důsledku pouhého přezkoumání usnesení soudu první stolice. Jsou tedy vývody dovolacího rekursu o novotách pro tento případ bez významu. Exekučnímu návrhu, jejž vymáhající věřitelka podala proti »prodejně« konsumního družstva, nelze právě tak vyhověti, jako by nebylo lze vyhověti exekučnímu návrhu podanému na př. proti obecní plynárně, železniční stanici, úřadovně nějaké obchodní společnosti a pod., tedy jen proti určitému zařízení a administrativnímu orgánu určité hromadné osoby. Ježto však rekursní soud usnesení soudu první stolice pouze jako zmatečné zrušil, nevysloviv se o osudu exekučního návrhu, bylo jeho usnesení opraviti tak, jak zněla první věta rekursního návrhu konsumního družstva.

Čís. 4251.

Výkazy nedoplatků spolkových pokladen nemocenských a t. zv. zapsaných pokladen pomocných nejsou exekučními tituly, i když jest příslušným politickým úřadem potvrzena jich vykonatelnost (likvidnost).

(Rozh. ze dne 14. října 1924, R I 809/24.)

Na základě výkazu nedoplatků domáhala se »Nemocenská pokladna soukromých úředníků a zřízenců, zapsané společenstvo pomocné pokladny v P.«, povolení exekuce na dlužníkovy movitosti. Soud prvé stolice exekuci povolil, rekursní soud exekuční návrh zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Přisvědčiti jest názoru rekursního soudu, že výkazy nedoplatků spolkových pokladen nemocenských a t. zv. zapsaných pokladen pomocných, i když jest od příslušného politického úřadu potvrzena jich vykonatelnost, nebo, jako v tomto případě, jich likvidnost, nejsou exekučními tituly. Již bývalý nejvyšší soud ve Vídni ve svém plenissimárním rozhodnutí ze dne 7. listopadu 1899, čís. 486 pres. č. 144 kn. jud. za exekuční tituly uznal vykonatelné výkazy nedoplatků úrazové dělnické pojišťovny, okresních pokladen nemocenských, závodních pokladen nemocenských, společenstevních pokladen nemocenských a bratrských pokladen, ježto příslušné zákony (§ 26 zákona o úrazovém pojištění dělníků ze dne 28. prosince 1887, čís. 1 ř. zák. z roku 1888, §§ 38, 47 a 57 zákona o pojištění dělníků pro případ nemoci ze dne 30. března 1888, čís. 33 ř. zák., § 121 živn. ř. a §§ 32 a 37 zákona o bratrských pokladnách z 28. července 1889, čís. 127 ř. zák.) obsahovaly předpisy, že lze na základě výkazů těchto pokladen vésti politickou exekuci; v důsledku toho pak dle čl. III. uv. zák. k ex. ř. a dvorního dekretu ze dne 10. února 1832, čís. 2548 sb. z. s. jest přípustna i soudní exekuce. Ježto však o spolkových nemocenských pokladnách v §u 11 čís. 6 a §u 60 zákona ze dne 30. března 1888, čís. 33 ř. zák. (ve znění tehdy platném) a ohledně zapsaných pokladen pomocných v zákoně ze dne 16. července 1892, čís. 202 ř. zák. (týkajícím se organisace těchto pokladen) nebylo stejných opatření, nelze výkazům nedoplatků těchto pokladen přiznati povahu titulu exekučního. I tento nejvyšší soud sdílí týž názor a vzhledem k vývodům stížnosti podotýká: Stěžovatelka nepopírá, že jest zapsanou pokladnou pomocnou po rozumu zákona ze dne 16. července 1892, čís. 202 ř. zák. Dle §u 1 zakládají se tyto pokladny na vzájemnosti a účelem jejich jest, aby svépomocí umožněno bylo různým vrstvám pojištění v různých případech životních, zejména, by i dělníkům umožněno bylo, by si takto svépomocí zajistili i ochranu pro jiné případy, než na které se vztahují zákony o úrazovém a nemocenském pojištění dělníků. Při těchto pokladnách jde o dobrovolné pojištění, jehož podkladem jest smlouva soukromoprávní a nikoliv předpis veřejného donucovacího práva, a tento soukromoprávní ráz pojištění zachován i v tom směru, že i vybírání příspěvků jest věcí soukromou, pročež nebyly zapsaným pokladnám pomocným poskytnuty výhody politické exekuce a tím možnosti, aby výkazy nedoplatků staly se dle §u 1 čís. 13 ex. ř. tituly exekučními. Tento stav nedoznal změny ani zákonodárstvím popřevratovým. Článkem VII. zákona ze dne 15. května 1919, čís. 268 sb. z. a n. a článkem I. zákona ze dne 22. prosince 1920, čís. 689 téže sbírky byl nově upraven doslov §u 11 zákona o nemocenském pojištění dělníků, a též dle §u 11 v tomto novém doslovu byly i nadále k nemocenskému pojištění dělníků připuštěny spolkové pokladny nemocenské a zapsané pokladny pomocné. V obou těchto zákonech, jakož i v dalším zákoně ze dne 22. prosince 1921, čís. 489 sb. z. a n. byla pak celá řada posavadních předpisů zákona o nemocenském pojištění dělníků znova upravena. Ježto však nebylo shledáno účelným, aby tyto předpisy platily jen pro ústavy veřejnou mocí k nemocenskému pojištění dělníků zřízené, bylo jednak v článku XXI. zákona čís. 268 z roku 1919 ministerstvo sociální péče zmocněno, by určité nemocenské pokladny zrušilo, jednak bylo v článku XXVI. téhož zákona stanoveno, že nemocenské pokladny, které nebudou zrušeny, jsou povinny přizpůsobiti stanovy tomuto zákonu a že se tak může dokonce státi i z moci úřední se závaznou platností. Avšak ony tři zákony neupravují znova způsob, jak jednotlivé pokladny vybírati mohou příspěvky, a proto nesprávným jest názor stěžovatelky, že i v tomto směru byl dřívější zákonný stav změněn, a že spolkové a zapsané pomocné pokladny jsou nyní vůbec v každém směru na roveň postaveny ostatním druhům nemocenských pojišťoven a že se zejména povinnost platiti příspěvky, u zapsaných pomocných pokladen jen soukromou smlouvou založená, proměňuje v povinnost ve veřejném právu kotvící a v důsledku toho že jest příspěvky těchto pokladen co do způsobu dobývání na roveň klásti dávkám, uvedeným v článku III. uv. zák. k ex. ř. a v §u 1 čís. 13 ex. ř. Pro nesprávnost tohoto názoru budiž poukázáno k tomu, že i v jiných podobných případech zásahu veřejné moci do poměrů soukromoprávních nedochází k takové přeměně, tak na př. přes předpis §u 1164 obč. zák. ve znění zákona ze dne 21. prosince 1921, čís. 497 sb. z. a n. nestaly se smlouvy námezdní právním poměrem ve veřejném právu kotvícím. Nedošlo-li tedy k zákonným předpisům, jimiž by bylo zapsaným pokladnám pomocným propůjčeno právo, by příspěvky vymáhaly politickou exekucí, nemohou se výkazy nedoplatků těchto pokladen státi exekučními tituly dle §u 1 čís. 13 ex. ř., pročež právem byl exekuční návrh rekursním soudem zamítnut.

Čís. 4252.

Podán-li odpor proti přikázání celé pohledávky, lze napadnouti rekursem i přikázání úroků (§§ 213, 234 ex. ř.). Právo k rekursu přísluší i zájemníkům, nepřítomným při rozvrhovém roku, když se soud, rozděluje podstatu, prohřešil proti velícím zásadám §§ 216 a 217 ex. ř.

Pro rozsudkový přísudek úroků, běžících od určitého dne až do dne vnuceného vkladu zástavního práva platí ustanovení prvého, nikoliv druhého odstavce čís. 4 §u 216 ex. ř.

Vymohl-li si věřitel exekuci dražbou nemovitosti pro celou jistinu i s příslušenstvím, jest zvláštní výzva po rozumu §u 171, odstavec druhý, ex. ř. zbytečnou (§ 74 ex. ř.) a zbytečným jest i návrh na zapravení hotovými.

Útraty vzešlé mezi knihovním a vymáhajícím věřitelem nejsou útratami exekučními.

(Rozh. ze dne 14. října 1924, R I 814/24.)

V řízení o rozvrhu nejvyššího podání za nemovitost, prodanou v exekuční dražbě dne 31. května 1924, přikázal soud prvé stolice vymáhajícímu věřiteli pohledávku s 6% úroky od 19. března 1920 do 17. února 1922 (kdy byly zapsány do pozemkové knihy) a od 17. února 1922 do dne příklepu a dále útraty žádosti o hotové zaplacení. Rekursní soud vyhověl rekursu následující knihovní věřitelky (občanské záložny) potud, že přikázal vymáhajícímu věřiteli pouze úroky za dobu od 31. května 1921 a nepřikázal útraty žádosti o hotové zaplacení. Důvody: Neprávem přisoudil prvý soud 6% úroky z jistiny za dobu od 19. března 1920 do 21. února 1922. Dle §u 216 odstavec čtvrtý ex. ř. požívají pouze tříleté úroky, ode dne udělení příklepu zpět počítané, téhož knihovního pořadí jako jistina. Za dobu od 19. března 1920 do 31. května 1921 byly tedy úroky věřiteli neprávem přikázány (Nowak, sbírka — rozh. č. 867). Útraty žádosti o zapravení jistiny hotovým zaplacením byly neprávem přikázány, poněvadž pro věřitele není vtělena kauční hypoteka pro tyto útraty a útraty nevzešly dobýváním pohledávky v této exekuci. Podání s návrhem na zapravení pohledávky hotovým placením nebylo třeba (§ 74 c. ř. s.), ježto návrh na zavedení exekuce zahrnuje v sobě bez toho návrh na zapravení hotovým placením.

Nejvyšší soud změnil k dovolacímu rekursu vymáhajícího věřitele napadené usnesení v ten způsob, že mu přikázal 6% úroky již od 19. března 1920, nevyhověl však dovolacímu rekursu ohledně útrat žádostí o hotové zaplacení.

Důvody:

Správným neshledává dovolací soud náhled stěžovatele, že Občanská záložna nebyla dle §§ 213 a 234 ex. ř. oprávněna, odporovati rozvrhovému usnesení. Tato knihovní věřitelka byla při rozvrhovém roku přítomna a vznesla svým zástupcem odpor proti přisouzení celé pohledávky, dále proti přikázání všech útrat dosud soudně neupravených atd.; nelze tedy míti za to, že přisouzení úroků zahrnutých v celku, nebylo odporováno. Ostatně přísluší právo k rekursu i zájemníkům, nepřítomným při rozvrhovém roku, když se soud při rozdělování podstaty prohřešil proti velícím zásadám §§ 216 a 217 ex. ř. (srovnej k tomu rep. nálezů čís. 168), a nelze je proto ani odepříti tomu, kdo byl při roku přítomen, ale odporu vůbec nevznesl, nebo neudal zvláštního důvodu, pro který odpor vznáší (§ 234 ex. ř.), jak byl vlastně povinen. Naproti tomu jest však souhlasiti s názorem stěžovatelovým, že mu přísluší 6% úroky od 19. března 1920 do 21. února 1922, nikoliv však podle výkladu, který dává stěžovatelka nepatrné odchylce ve znění bodu čís. 2 a 3 (die aus den letzten drei Jahren vor der Erteilung .....) od onoho v čís. 4 §u 216 ex. ř. (die nicht länger als drei Jahre vor.....), jež vychází v podstatě na jedno, nýbrž proto, že v tomto případě jde o rozsudkový přísudek úroků, běžících od určitého dne až do dne zápisu do pozemkové knihy, tedy o samostatnou, vnuceným právem zástavním zajištěnou pohledávku jistinnou, ohledně které platí ustanovení prvého odstavce čís. 4 §u 216 ex. ř. a nikoliv ono druhého odstavce téhož čísla, po případě ono §u 217 čís. 2 ex. ř. (Srovnej v tom smyslu rozhodnutí nejv. soudu čís. 325 sb. n. s. a komentář Neumannův k ex. ř., vyd. 1910, str. 623 a Jud. čís. 106). V tom směru bylo tudíž vyhověti dovolacímu rekursu a obnoviti usnesení prvého soudu. Neodůvodněným jest však požadavek stěžovatelův, aby mu byly přiřknuty trojí útraty za žádosti o hotové zaplacení. Zcela správně uvedl v té příčině soud rekursní, že žádostí o hotové zaplacení nebylo potřebí, poněvadž si stěžovatel jako vymáhající věřitel vymohl exekuci dražbou nemovitosti pro celý kapitál i s příslušenstvím, nikoliv pouze pro část kapitálu, čímž dal nepokrytě na jevo, že chce hotové zaplacení celé své pohledávky. V takovém případě jest již zvláštní vyzvání po rozumu §u 171 odstavec druhý ex. ř. zbytečným a nelze útraty zbytečného prohlášení pokládati za nutné po rozumu §u 74 ex. ř. (Viz k tomu také komentář Neumannův k ex. ř., vyd. 1910, str. 535.) Útraty dovolacího rekursu nelze přisouditi ani z části, poněvadž nejde o útraty exekuční, nýbrž o poměr mezi knihovním a vymáhajícím věřitelem a útraty mezi nimi vzešlé, pro které byla by úhrada jen v rámci případné kauční hypoteky.

Čís. 4253.

Sudiště dle §u 88, odstavec druhý, j. n.

Od smlouvy o fakturovém sudišti nelze napotom jednostranně ustoupiti. Lhostejno, že k fakturám byly připojeny složenky poštovní spořitelny a že po úmluvě fakturového sudiště nastal státní převrat. Částečné dodávky nepřeměnily se ve zvláštní, samostatná právní jednání tím, že byly zvláště fakturovány. V odepření placení v Kč nelze spatřovati námitku proti doložce sudištní. Bylo-li fakturní sudiště založeno pravoplatně pro všechny dodávky, nelze je v pozdější dodávce vyloučiti označením jiného platebního místa.

(Rozh. ze dne 14. října 1924, R I 827/24.)

Žalobu o zaplacení 78.081 Kč a 100.869 Kč podal žalobce na krajském soudě v Jičíně vzhledem k doložce na fakturách »splatno a žalovatelno v Hostinném«. Námitce místní nepříslušnosti vyhověl soud prvé stolice ohledně 100.869 Kč, ohledně 78.081 Kč ji zamítl. K rekursu žalobce zamítl rekursní soud námitku místní nepříslušnosti i ohledně 100.869 Kč. Důvody: Žalovaná firma tím, že přijala bez námitek faktury, poslané jí stranou žalující, a že je platila, jasně projevila, že žalující stranu uznává jako věřitelku a tedy i jako

smluvní stranu, že tudíž dále též žalovaná strana pojímala rozvrh celkové své potřeby syndikátem mezi jednotlivé účastníky dodávky pouze jako sprostředkovací činnost a že se nic nezměnilo na vzájemných právech a povinnostech z obchodu dodacího mezi žalovanou, jako kupující a jednotlivými dodavateli tím, že syndikát rozdělil celkovou dodávku jednotlivým firmám, které jí oznámil. Co tedy průběhem dodávek žalovaná strana ujednala se stranou žalující, jest proti oběma stranám plně účinné. Ničeho též nemění na stavu věci, že žalující strana přiložila pokaždé k fakturám, opatřeným zákonnou doložkou, složní lístek, znějící na konto žalující firmy u rakouské poštovní spořitelny. Přijme-li se faktura, opatřená doložkou podle §u 88 j. n. bez námitek, znamená to, že se mlčky přijímá ve faktuře učiněný návrh na příslušnost soudu splniště. Tím došlo mezi oběma stranami ke smlouvě (§§ 861, 863 obč. zák.) a není oprávněna žádná ze stran, aby odstoupila jednostranně, tedy bez souhlasu strany druhé. Nemohla tedy ani žalující strana, přikládajíc složní lístky, jednostranně zrušiti smluvený již soud splniště. Přiložení složenek nemůže však býti považováno snad za nový návrh ve smyslu §u 88 j. n., jímž změnila se příslušnost soudu, když byly faktury a složenky přijaty bez pozastávky. Takovouto příslušnost soudu lze založiti jedině způsobem naznačeným v §u 88 j. n., totiž přijetím faktury, opatřené předepsanou doložkou, bez námitky, nikoliv však pouhým přiložením poštovní složenky. Připojení poštovní složenky nemělo totiž jiného významu, než že žalované straně bylo dáno na vůli, aby platila prostřednictvím rakouské poštovní spořitelny; tím zůstaly nedotčeny právní důsledky, pojící se podle zákona k smluvenému splništi, rovněž tak smluvený soud splniště, jímž jest Hostinné. Nic také nepřekáželo, aby se strany neshodly na jiném soudě, který jest pro jednu z obou stran cizinou. Soud fakturní zakládá se, jak se již stala zmínka, na vůli stran, na soukromoprávní dohodě, která nemůže býti nikterak dotčena politickými událostmi, leda, že se události ty staly za takových poměrů nebo takové poměry utvářily, které opravňují názor, že by se strany nebývaly podvolily takové dohodě, kdyby bývaly mohly předvídati poměry ony. Takové poměry nepřivodil státní převrat, poněvadž mezi Rakouskem a Československou republikou jest zaručena jak vzájemná právní pomoc, tak i vzájemná vykonatelnost rozsudků, není tedy závady, pro niž by nebylo lze přistoupiti na prorogaci některého ze soudů obou těchto států. Okolnost, že snad území Hostinného bylo přechodně sporno, pokud šlo o jeho příslušnost k Československé republice, lze tím méně míti za podobně rušivou překážku. Prvý soud neměl odmítnouti svou příslušnost ani pokud jde o dílčí nárok na 100.869 Kč. Neměl přehlédnouti, že se zde jedná nesporně o jednotnou uzávěrku, která pouze byla plněna část po části. Tyto částečné dodávky nepřeměnily se ve zvláštní, samostatná právní jednání proto, že žalující strana poslala na částečné dodávky zvláštní faktury. U všech těchto částečných dodávek jest jednotný právní důvod. Byla-li tedy již ve fakturách, doručených s prvními dodávkami, obsažena doložka podle §u 88 j. n. a tyto faktury bez námitek byly přijaty, podrobila se tím žalovaná ve smyslu §u 88 j. n. ohledně celé dodávky mlčky soudu splniště. Žalovaná nemohla míti za to, že žalující strana chtěla použíti této příslušnosti soudní pouze, pokud jde o fakturované hodnoty ze dne 15. února 1919 a 17. února 1919, to tím méně, když i v poslední faktuře ze dne 28. dubna 1919 obsažena byla též doložka »splatno a žalovatelno v Hostinném«, tedy i pokud jde o tuto poslední částečnou dodávku, poukázáno bylo opět na soud splniště a nebyla ona doložka škrtnuta. Že pro celou dodávku možno uvažovati jen o příslušnosti jediného soudu, plyne též z toho, že při podání žaloby bylo sčítati částečné faktury podle §u 55 j. n. a dle toho může býti pro všechny jednotlivé částky jen jednotné splniště, nemá-li se státi vůbec illusorním. Že proti faktuře ze dne 28. dubna 1919 byly námitky v tom směru, že žalovaná odepřela placení v československých korunách, nelze považovati za námitky ve smyslu §u 88 j. n., neboť zákon tam má na mysli, že se činí námitky proti doložce samotné nebo proti faktuře »vůbec, ježto se příčí smlouvě«, nebo, že faktura se vrací bez poznámky, nemá-li býti založena příslušnost soudu podle splniště. V tomto případě však, jak vysvítá z dopisu ze dne 5. května 1919, který byl uznán za pravý, pokud se týče za správný, prohlásila výslovně žalovaná jen, že odmítá placení v československých korunách, avšak jinak dokonce fakturu honorovala, nenamítala tedy »všeobecně« nic proti faktuře, tím méně pak proti její doložce. Nepřihlíží-li se však k tomu, byla, jak již zdůrazněno, platně založena příslušnost soudu podle splniště pro smluvní závazky, vyplývající z jednotné uzávěrky, přijetím obou dřívějších faktur ze dne 15. února 1919 a 17. února 1919, opatřených doložkou, bez námitek a platí tudíž i pro dílčí nárok 100.869 K z faktury ze dne 28. dubna 1919.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Dovolací rekurs není opodstatněn. Nejvyšší soud sdílí názor rekursního soudu a poukazuje žalovanou společnost na správné důvody napadeného usnesení s dodatkem, že, jak není sporno, jde v tomto případě o jednotnou uzávěrku ze dne 14. srpna 1918, která měla býti splněna část po části. Fakturami ze dne 15. a 17. února 1919 bylo, jak správně odůvodňuje rekursní soud, založeno splniště v Hostinném. Doložky obsažené ve faktuře ze dne 28. dubna 1919 neměly významu a nemohly ničeho změniti na fakturním sudišti již založeném, jelikož si odporují a jelikož jim proto nelze přiznati žádný právní účinek ani ten smysl, že se jimi žalobce vzdal fakturního sudiště v Hostinném, anebo vůbec sudiště v tuzemsku. Tvrdí-li žalobce na jednom místě, že fakturovaná částka 100.869 Kč 12 h jest splatna a žalovatelna v Hostinném a odvolává částečně na jiném místě téže faktury tuto doložku prohlášením, že fakturovaná částka jest výlučně splatna u úvěrního ústavu pro obchod a průmysl v Praze, nelze vůbec hleděti k těmto dvěma prohlášením sobě odporujícím. Fakturní sudiště v Hostinném právoplatně již dříve založené pro všechny dodávky, jež se zakládají na jednotné uzávěrce ze dne 14. srpna 1918, nebylo tedy změněno prohlášeními žalobce, obsaženými ve faktuře ze dne 28. dubna 1919, to tím méně, ježto druhý odstavec §u 88 j. n. vyžaduje jasné prohlášení na faktuře, že placení státi se má na určitém místě a že na témže místě mohou býti podány žaloby.

Čís. 4254.

Vyrovnací řád.

Není závady, by dlužník, nabídnuvši věřitelům 35% ku splacení nejdéle do dvou let, nenabídl jim další větší kvotu k placení po delší než dvouleté době.

(Rozh. ze dne 14. října 1924, R I 828/24.)

Soud prvé stolice vyrovnání potvrdil, rekursní soud odepřel vyrovnání potvrditi. Důvody: Dle vyrovnacího návrhu má poslední 10%ní splátka z 45% vyrovnací kvoty býti splatna až dne 14. ledna 1927, takže celá vyrovnací kvota dle vyrovnání měla by býti splacena v delší než dvouleté lhůtě dle §u 3 (2) vyr. ř. a zákona ze dne 26. dubna 1923 č. 99 sb. z. a n. jedině přípustné. Příčí se tedy vyrovnací návrh zákonu (§ 50 č. 1 a 2 vyr. ř.). Dle citovaných zákonných ustanovení vyžaduje se totiž nejen, aby nabídnutá vyrovnací kvota byla nejméně 35%ní, nýbrž též, aby celá kvota byla nejpozději do 2 let splatna. Správnosti tohoto náhledu nasvědčují i motivy k vyr. řádu, kde výslovně vysloveno a odůvodněno, proč jakožto nejdelší lhůta platební se připouští pouze lhůta dvouletá pro celou vyrovnací kvotu, a přináší také účel vyrovnacího řízení s sebou, by se dostalo věřitelstvu kvoty co nejdříve a by se splatnost neprotahovala o celé roky. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Pokud se týče výkladu §u 3 (2) vyr. ř. ve spojení s čl. I. zákona čís. 99/23 sb. z. a n., nelze souhlasiti s výkladem rekursního soudu. Výklad ten byl by správným, kdyby vyrovnací dlužník nabídl věřitelům zaplacení sice větší než 35%ní, avšak jednotné kvoty jich pohledávek v době delší dvou let. Tato nabídka by odporovala předpisu čl. I. zák. ze dne 26. dubna 1923 č. 99 sb. z. a n. a byla by proto nepřípustnou. V tomto případě nabídl však vyrovnací dlužník vyrovnáním ze dne 10. dubna 1924 45%ní vyrovnací kvotu, kterou chce zaplatiti děleně: 5% dne 1. října 1924, 10% dne 1. dubna 1925, 10% dne 1. října 1925, 10% dne 14. ledna 1926 a zbytek 10% dne 14. ledna 1927, takže zákonem žádaných nejméně 35% bylo by zaplaceno ve lhůtě kratší, než v zákoně požadované lhůtě dvouleté, a jenom zaplacení zbytku nad 35% bylo by oddáleno na další rok. Tím však zákonu zcela vyhověno, neboť bude zaplaceno nejméně 35% pohledávek do dvou let, jak zákon stanoví. Příčilo by se zejména zájmu věřitelů, by nesměli přijmouti větší než 35%ní kvotu, když dlužník je s to, by ji zaplatil, může však tak učiniti teprve po dvou letech.

Čís. 4255.

Exekuce na základě říšskoněmeckých exekučních titulů.

Povolení takovéto exekuce nepředchází v tuzemsku delibační řízení, předepsané právem říšskoněmeckým.

Výkaz o doručení obsílky (opatření spor zahajujícího) do vlastních rukou povinného (osoby zmocněné jím povšechně k přijímání žalob), musí býti písemně předložen. Nestačí výrok exekučního titulu, že se tak stalo.

Doložkou na rozsudku, že jest právoplatným, není vyhověno předpisu §u 80 čís. 3 ex. ř.

(Rozh. ze dne 14. října 1924, R I 836/24.)

Na základě rozsudku pro zmeškání vyneseného zemským soudem v Berlíně, povolena byla prvým soudem vymáhajícímu věřiteli (berlínskému obchodníku) proti tuzemskému dlužníku exekuce. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Povolení exekuce na základě cizozemských exekučních titulů děje se dle §u 82 ex. ř. bez každého dalšího řízení pouze po prozkoumání na základě po ruce jsoucího materiálu spisového, jsou-li splněny předpoklady §§ 79—80 ex. ř. Je-li exekuční žádání dle listin po ruce jsoucích odůvodněno, jest povoliti exekuci bez zavedení každého dalšího řízení. Především vyhledává se dle §u 79 ex. ř., by byla zaručena vzájemnost státními úmluvami neb vyhláškami vlády, uveřejněnými v říšském zákoníku (nyní ve sbírce zákonů a nařízení). To se stalo smlouvou mezi republikou Československou a říší Německou o ochraně právní a o právní pomoci ve věcech občanských (čís. 130 sb. z. a n. z r. 1924, vládní vyhláška ze dne 25. června 1924 pod čís. 131 sb. z. a n.), která nabyla platnosti dnem 28. června 1924 a dle ní posuzovati dlužno přípustnost exekuce na základě exekučních titulů i před působnosti její vzešlých, poněvadž to smlouvou tou není vyloučeno. Tato vzájemnost není odvislou od řízení, jehož cizí stát za účelem připuštění exekuce na základě cizozemského titulu používá; stačí naopak k založení vzájemnosti jen, když se exekuce v cizím státě připouští. Proto je zcela bezvýznamno, že v říši Německé na základě rozsudku mimo obvod Německa vyneseného exekuce jen tehdy povolena býti může, byla-li na základě delibačního řízení v říši německé provedeného exekuce prohlášena za přípustnou rozsudkem o vykonatelnosti (§§ 722, 723 a 328 něm. civil. řádu), neboť v čsl. státě řízení delibační zákonodárcem zavedeno nebylo, aby se započetí exekuce a nabytí priority exekučního práva zástavního nezdržovalo. Návrhu exekučnímu přiložený titul exekuční — kontumační rozsudek zemského soudu v Berlíně ze dne 17. května 1924 — opatřen je doložkou vykonatelnosti (právomoci) a je v něm potvrzeno, že žalovanému (straně povinné) žaloba dne 14. března 1924 doručena byla. Tím jsou vykázány náležitosti §u 80 čís. 2 a 3 ex. ř. Že by ostatní náležitosti §u 80 čís. 1 a v §u 81 čís. 1—4 ex. ř. splněny nebyly, z titulu exekučního nijak se nepodává a, poněvadž zkoumání soudu, exekuci povolujícího dle toho, co shora řečeno, nad přiložený listinný materiál jíti nemá, musí straně povinné, má-li za to, že jsou zde nějaké nedostatky, které by ve smyslu §§ 80 a 81 ex. ř. povolení exekuce bránily, ponecháno býti, by své případné námitky uplatňovala ve smyslu §u 83 ex. ř. odporem proti povolení exekuce, což též současně s podaným rekursem také učinila.

Nejvyšší soud exekuční návrh zamítl.

Důvody:

Názor stěžovatelův, že k povolení exekuce bylo třeba provésti řízení delibační, jak je tomu v Německu, sdíleti nelze a zásada vzájemnosti, které v těchto věcech šetřiti jest, nevyžaduje, že se povolení exekuce státi smí jen na základě téhož neb obdobného řízení, které druhý stát v těchto případech zachovává. V té příčině lze poukázati na důvody napadeného usnesení, jež vývody rekursu vyvráceny nejsou. Rekursu přiznati jest však úspěchu proto, že nejsou náležitě vykázány podmínky §u 80 čís. 2 a 3 odstavec druhý a třetí ex. ř. Dle §u 80 ex. ř. v souvislosti s vyhláškou československé vlády ze dne 25. června 1924, čís. 131 sb. z. a n. připojené ku smlouvě mezi Československou republikou a Německem o ochraně právní a právní pomoci ve věcech občanských, vyhlášené pod čís. 130 sb. z. a n. z r. 1924, může býti návrhu na exekuci, opírajícímu se o výrok německého soudu, vyhověno toliko tentokráte: 1. odstavec prvý nepřichází v úvahu, 2. když dle nyní změněného a předpisu §u 328 něm. civ. řádu soudního přizpůsobeného odstavce druhého cit. §u žalovaný, který podlehl, jest československým státním příslušníkem a, nevstoupil-li do sporu, když mu obsílka neb opatření, jímž byl spor zahájen, doručena byla buď osobně ve státě procesního soudu nebo v cestě právní pomoci se strany Československého státu, 3. když nález, dle předloženého o tom vysvědčení cizozemského soudního nebo jinakého úřadu není dle práva pro úřad tento platného již podroben opravnému prostředku, který by vykonatelnost stavěl. K odstavci druhému nyní požadovaný způsob doručení místo dřívější náležitosti doručení »k vlastním rukám« odpovídá předpisu §u 106 c. ř. s. o doručování žalob, jímž se stanoví, že žaloby doručiti jest do vlastních rukou žalovaného anebo k rukám zástupce ku přijímání žalob zmocněného (t. zv. generálního zmocněnce). Výkaz o takovémto doručení musí býti při podání návrhu přiložen, kteréžto náležitosti však vyhověno není. V důvodech cizozemského rozsudku, tvořícího exekuční titul, jest sice uvedeno, že žalovaný prokázal, že žaloba byla nynější straně povinné dne 14. března 1924 doručena, leč tento rozsudečný údaj nemůže nahraditi úředního výkazu, ježto z něho nelze spolehlivě poznati, stalo-li se doručení způsobem v zákoně vyhledávaným. V tomto případě padá tento nedostatek tím spíše na váhu, ježto vymáhající strana sama ve svém vyjádření o odporu uvádí, že žaloba byla doručena dne 31. března 1924 do rukou vykázaného plnomocníka strany povinné, aniž je vykázáno, že tento zástupce jest generálně zmocněn ku přijímání žalob pro ni. Cizozemský rozsudek neobsahuje dále úředního vysvědčení po rozumu §u 80 čís. 3 ex. ř., neboť doložka, že jest rozsudek »právoplatným« a že se jeho vyhotovení vydává za účelem vnuceného vykonání, nevyhovuje přísně formelní náležitosti §u 80 čís. 3 ex. ř.

Čís. 4256.

Sudiště dle §u 88, odstavec druhý j. n., opodstatněné proti hlavnímu dlužníku, nevztahuje se na rukojmího, třebas byl rukojmím a plátcem.

(Rozh. ze dne 14. října 1924, R I 840/24.)

Žalobu na kupitelova rukojmího o zaplacení kupní ceny opřel prodatel co do místní příslušnosti o předpis §u 88, odstavec druhý, j. n. Procesní soud prvé stolice usnesením, pojatým do rozsudku, námitku místní nepříslušnosti zamítl. Odvolací soud námitce vyhověl a žalobu odmítl. Důvody: Příslušnost procesního soudu proti žalované opírá žalobkyně o ustanovení §u 88 odstavec druhý j. n. Předpis tento předpokládá, že jde mezi stranami o smlouvu dodávací a že straně žalované byla zaslána faktura. Ani toho ani onoho předpokladu v tomto případě není, neboť, jak žalobkyně sama přiznává, bylo zboží, o jehož zaplacení v tomto sporu běží, dodáno firmě Josef R., již zaslána i faktura a žalovaná se toliko za zaplacení kupní ceny za zboží to zaručila. Jde tedy mezi stranami nikoli o smlouvu dodávací, nýbrž o smlouvu rukojemskou, z této nelze však žalovati na sudišti §u 88 odstavec druhý j. n. Na věci nemění ničeho, že procesní soud byl dle ustanovení §u 88 odstavec druhý j. n. příslušným pro žalobu na hlavní dlužnici firmu Josef R., neboť z toho ještě nenásleduje, že jest příslušným i k projednání žaloby na vedlejšího dlužníka rukojmího. Příslušnost procesního soudu pro žalovanou byla by založena jen tehdy, kdyby hlavní dlužnice měla své sídlo v obvodu tohoto soudu, neboť v tom případě by byl procesní soud příslušným dle ustanovení §u 93 j. n.; tomu však tak není, poněvadž firma Josef R. má sídlo své mimo území Československého státu. Příslušnost procesního soudu nelze odůvodniti ani ustanovením §u 12 c. ř. s., poněvadž předpis tento je povahy čistě procesuální, jenž otázky příslušnosti neupravuje, nýbrž prohlašuje toliko rukojmího za společníka v rozepři a dovoluje, aby byl žalován ve společné žalobě s hlavním dlužníkem ,ovšem před obecným soudem tohoto (§ 93 j. n.).

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Přes rozsáhlé a zevrubné vývody rekursu, jimiž se stěžovatelka pokouší obhájiti odvolacím soudem popřenou příslušnost dovolaného soudu, nelze přiznati mu úspěchu. Stěžovatelka poukazuje především k tomu, že žalovaná jest t. zv. obchodní ručitelkou (čl. 281 obch. zák.), což má ten význam, že jest ručitelkou a plátkyní, tedy solidární dlužnicí, která nepřistoupila snad jen ku starému dluhu, nýbrž vstoupila přímo do tohoto dlužního poměru, dovozuje, že tento rukojmí k ruce společné a nedílné (t. zv. obchodní rukojmí) jest povinen platiti ve smluveném místě placení a že důsledkem toho se na něj vztahuje i ujednaná příslušnost tohoto místa. Hlavní dlužník nenamítal ničeho proti dotyčným doložkám na účtech o tomto platišti, důsledkem toho bylo toto platiště smluveno jako plniště a tím příslušnost dovolaného soudu založena i proti žalované jako rukojmímu k ruce nerozdílné. Dle §u 12 c. ř. s. mohou býti dlužník a rukojmí společně žalováni a předpis §u 93 j. n. nevadí tomu, aby tato společná žaloba nemohla býti podána i při soudu jiném, než soudu pro jednoho z nich obecně příslušném. Vývody tyto zbudovány jsou na nesprávném základě. V tomto případě jde především o rukojemství a důsledkem toho přichází ve zřetel především obecný

předpis §u 1353 obč. zák., že rukojemství nelze dále rozšiřovati, než rukojmí výslovně prohlásil. Uvádí-li § 1357 obč. zák. o t. zv. rukojmím a plátci a čl. 281 obch. zák. o obchodním rukojmí, že ručí solidárně s hlavním dlužníkem, vyžaduje tím zákon jedině, že věřitel může rukojmího žalovati i bez upomínání hlavního dlužníka (§ 1355 obč. zák.). Rukojemství není převzetím dluhu, aby mohlo býti tvrzeno, že rukojmí tím přejímá všechny vedlejší povinnosti a ustanovení, s hlavním dluhem spojené. Zejména jest nesprávné, že musí rukojmí platiti právě na tom místě, kde platiti povinen jest hlavní dlužník (srov. Krainz II. § 309 odst. I., Staub § 5 k čl. 324). Je-li tomu tak, jest zcela lichým úsudek stěžovatele, že soudní příslušnost dle §u 88 odstavec druhý j. n., které nechal vzejíti hlavní dlužník tím, že příslušných doložek na účtech nepozastavil, platí i pro žalovanou jako rukojmí. Z předpisu §u 12 c. ř. s. nemůže stěžovatelka pro své stanovisko ničeho těžiti. Předpis tento stanoví jedině, že hlavní dlužník a rukojmí mohou společně býti žalováni, i když není procesuálních předpokladů pro společenství v rozepři dle §u 11 c. ř. s. S otázkou příslušnosti soudu nemá tento předpis co činiti a §u 93 j. n. nelze přikládati širší výklad, než to jeho jasný doslov připouští. Smysl a účel zákona směřoval právě k této užší právní potřebě v §u 93 j. n. vymezené a nelze v té příčině činiti rozdílu ani v tomto případě proto, že oba žalovaní jsou cizinci.

Č. 4257.

Pozemková reforma.

Při exekuci na základě výpovědi ze zabraného majetku nelze rozeznávati mezi soudem exekuci povolujícím, a ji vykonávajícím. Příslušným jest okresní soud, v jehož obvodu jest nemovitost.

(Rozh. ze dne 14. října 1924, R I 850/24.)

Okresní soud v F. povolil exekuci vyklizením na základě výpovědi ze zabraného majetku. Rekursní soud napadené usnesení zrušil pro nepříslušnost prvého soudu ku povolení exekuce, maje za to, že příslušným jest zemský soud v Praze, jako soud desk zemských. Nejvyšší soud zrušil usnesení rekursního soudu.

Důvody:

§ 20 (3) n. zn. náhr. zák. praví, že, když výpověď nabyla právní moci a uplynula doba výpovědní, provede okresní soud místně příslušný k návrhu pozemkového úřadu vyklizení a odevzdání vypovězených nemovitostí a předání jich do držby pozemkového úřadu podle předpisů exekučního řádu. Z toho především vychází, že zákon nerozeznává mezi povolujícím a výkonným soudem, že vůbec nemyslí na formální povolení exekuce a vyřízení představuje si tak, že okresní soud, zjistě podmínky exekuce, t. j. právní moc výpovědi a uplynutí výpovědní lhůty, nařídí prostě vyklizení ve smyslu §u 349 ex. ř. a učiní k provedení jeho opatření. Nelze tedy žádným způsobem rozeznávati mezi soudem povolujícím a exekučním. Dále však z toho také plyne, že místní příslušnosti tohoto ustanovení nerozumí se zde příslušnost ve smyslu exekučního řádu, který právě rozeznává mezi povolujícím a výkonným soudem, aniž by ovšem znal nějakou příslušnost místní, jako ji zná jurisdikční norma, jež ji staví oproti příslušnosti věcné — vždyť se přece zákon při tom neodvolává ani na exekuční řád ani na jurisdikční normu, nýbrž zákon zřejmě tu stanoví svůj vlastní pojem místní příslušnosti, aniž by jej ovšem vykládal, čehož také naprosto potřebí není, protože jest na jevě: chce patrně říci, že vyklizení provede okresní soud dle polohy věci, v jehož obvodu se nemovitost nalézá. Proto také nelze souhlasiti s náhledem Státního pozemkového úřadu, jenž má za to, že jest to soud, jenž výpověď doručil, tedy soud v §u 18 náhr. zák. poznačený, a že prý tedy jeho pravomoc vztahuje se i na pozemky, v obvodech jiných okresních soudů ležící, jen když touže výpovědí byly vypovězeny. To se sice zdá, že by mělo do sebe jisté výhody, protože jen tento soud z vlastních spisů ví, že podmínky — pravomoc výpovědi a uplynutí výpovědní lhůty — jsou splněny, a že by takto také celá akce soustředěna byla v jedněch rukou, avšak jednak tomu odporuje zákon sám, jehož výraz »místně příslušný« okresní soud se na soud §u 18 nehodí a právě proto ho v něm také užito není, jednak výhody jsou domnělé a vyváženy nad to nevýhodami. Podmínky zjistí i každý druhý okresní soud snadno dotazem u soudu, jenž výpověď doručil, a co se týče soustředění v jedněch rukách, odporuje to jednak předpisu §u 33 j. n., jenž nijak změněn není, a mimo to dá se toto soustředění provésti, je-li účelné, podle §u 22 ex. ř., jakož se i zde stalo. Konečně není také příčiny v případě, že by skutečně exekuci prováděl místně nepříslušný okresní soud, akci tu z povinnosti úřední zrušovati, neboť předpisy civilního soudního řádu a exekučního řádu, přicházející v té příčině v počet, zde neplatí, a lze také zůstaviti stranám, by příslušnými právními prostředky o nápravu se zasadily.

Čís. 4258.

Český zákon o myslivosti (ze dne 1. června 1866, čís. 49 ř. zák.).

Nicotnou jest smlouva, jíž se pachtýř honitby zavazuje, že za hosta ve smyslu zákona o myslivosti přijme každého člena honebního společenstva.

(Rozh. ze dne 14. října 1924, Rv I 877/24.)

Smlouvou ze dne 18. listopadu 1919 propachtoval výbor honebního společenstva v K. v Čechách žalovanému výkon honitby na všech pozemcích, honebnímu výboru v K. patřících, na dobu 6 let od 1. února 1920 do 31. ledna 1926 za roční pachtovné 150 Kč. Podle téže smlouvy zavázal se žalovaný jako pachtýř přijati za hosta každého člena honebního společenstva, který se vykáže k tomu řádně vystavenými listinami. Žalobě, jíž domáhal se člen honebního společenstva na žalovaném, by ho připustil jako hosta ku provozování myslivosti dle §u 25 zák. o myslivosti bylo oběma nižšími soudy vyhověno, Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Podle přednesu sama žalobce byla sjednána mezi honebním výborem a žalovaným smlouva o propachtování výkonu honitby, do níž bylo pojato též ustanovení, že žalovaný zavázal se přijati za hosta ve smyslu honebního zákona k a ž d é h o člena honebního společenstva, který se vykáže k tomu řádně vystavenými listinami. Na tomto ustanovení zakládá žalobce svůj nárok žalobní a vykládá jej sám takto: »uvedený nájem honitby stal se pouze na oko, aby zachován byl předpis zákona, jenž dovoluje provozovati myslivost samostatně pouze osobě, která drží nejméně 200 jiter souvislých pozemků, nebo společenstvu honebnímu, jehož jednotliví členové dle §u 6 honebního zákona nejsou oprávněni myslivost samostatně provozovati, nýbrž musí honitbu buď pronajati, nebo vykonávati ji znalci zvláště zřízenými a do přísahy vzatými. Ve sporném případě chtěli si členové honebního společenstva podržeti právo, by sami myslivost mohli vykonávati a za tou příčinou dohodli se ve směru tom, že jeden ze členů právo honitby za levný peníz najme a ostatní členové honebního společenstva, že budou vykonávati právo honitby, jakožto hosté tohoto nájemce. Proto také byla tato podmínka do nájemní smlouvy jak uvedeno, přijata. Tento žalobní přednes byl nesporným, jak zjevno z projednacího protokolu a byl tedy úmysl i účel sporného ustanovení oběma stranám znám a směřoval doznaně k obejití ustanovení §u 6 zákona hon. o propachtování výkonu honitby a zjevně k obejití ustanovení §§ů 6 a 16 zák. hon., které z a k a z u j e propacht dílčí a pravidlem i propacht více fysickým osobám, než jediné. Když žalobce domáhá se na žalovaném dle žalobního návrhu a obsahu dovolacího sdělení n e o m e z e n é h o provozování myslivosti jako host na všech pozemcích k honebnímu obvodu patřících na celou smluvní dobu pachtovní, je ze všeho toho patrno, že domáhá se práva výkonu honebního práva v tom rozsahu, v jakém je k němu oprávněn sám žalovaný jako pachtýř honitby, tedy práva rovného právu sama pachtýře, což zákonem zakázáno. Tomu-li tak, jde o smluvní ustanovení, příčící se zákonnému zákazu, tedy nicotné podle §u 879 obč. zák. Tato nicotnost vynikne ještě význačněji, uváží-li se, že ustanovením tím bylo totéž právo, které žalobce si osobuje, vyhrazeno i v š e m ostatním členům společenstva, kteří je dokonce vykonávali na pozemcích jim přidělených, tedy dělbou pachtu, §em 6 hon. zák. výslovně zakázanou. Právo honitby vyvěrá zásadně z práva vlastnického k pozemkům, jeho výkon je však z důvodů veřejnoprávních upraven honebním zákonem (§ 1 hon. zák.). Veřejnoprávní důvody, hlavně snaha, by se zabránilo vybíjení zvěře a zavedlo se racionelní její šetření i honitba, vedly k tomu, že vlastníci pozemků byli v ubíjení zvěře obmezeni. Týž účel sleduje i zákaz §§ 6 a 16 hon. zák. Jako na výsměch tomuto zákazu upravila si smlouva o propachtu výkonu honitby, o níž v tomto sporu jde, úmyslně pacht s tolika neobmezenými právy honitby, kolik je členů honebního společenstva a k tomu ještě cestu k pachtu dílčímu. O nicotnosti takového ustanovení smluvního nemůže býti pochybnosti, na nicotnost tu, veřejným zájmům se příčící, musí býti nejen k námitce stran, nýbrž z moci úřední hleděno a žaloba o tak nicotné ustanovení se opírající musí býti zamítnuta. (Sr. též důvody rozh. nejv. s. sb. č. 1493 a 1856, kde jde však o smlouvu mezi pachtýřem honitby a osobou třetí, nikoli mezi honebním výborem a pachtýřem.

Čís. 4259.

Slovy »ani nemusily býti známy« v §u 1409 obč. zák. rozumí se nevědomost, spočívající na zanedbání povinné péče ve smyslu §u 1297 obč. zák. (čl. 282 obch. zák.).

(Rozh. ze dne 14. října 1924, Rv I 964/24.)

Josef S. postoupil v roce 1922 usedlost žalovaným, své neteři a jejímu muži. Pozůstalost po Eduardu N-ovi, tvrdíc, že Josef S. koupil v roce 1920 od Eduarda N-a dobytek a dosud ho nezaplatil, domáhala se zaplacení na žalovaných, kteří namítali, že při převzetí usedlosti o onom dluhu Josefa S-a nevěděli aniž věděti musili, ježto sami hospodářství neprovozovali a o onom dluhu jim nebylo nic sděleno. Žaloba byla zamítnuta s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z těchto

důvodů:

Dle §u 187 třetí novely k obč. zákonu blízký příbuzný (po rozumu §u 32 konk. řádu), přejímaje jmění nebo podnik, jest osobně zavázán věřitelům postupitelovým z dluhů, k jmění nebo podniku patřících, ač-li neprokáže, že mu ony dluhy při převzetí nebo před tím nebyly ani býti nemusily známy. Že jde o převod jmění a dluh tohoto jmění, a že žalovaní o něm při převzetí nevěděli, nebéře se již v odpor. Dovolatel broji pouze proti právnímu závěru nižších stolic, že žalovaní o zažalovaném dluhu ani věděti nemusili. Kdežto vnitřní fakt, zda žalovaní o dluhu věděli, jest otázkou skutkového zjištění, jest odpověď na otázku, zda žalovaní o dluhu věděti musili, výsledkem právního uvažování a odvozením logických závěrů ze zjištěných okolností. Tudíž přezkum v tomto směru spadá do rámce jedině uplatňovaného dovolacího důvodu čís. 4 §u 503 c. ř. s. Především ujasniti si jest, co § 187 třetí novely míní pod slovy »ani nemusily býti známy«. Dle vysvětlivek k této novele (věst. min. sprav. 1916 str. 124) převzat pojem tento z cís. nař. z 10. prosince 1914, čís. 337, jímž zaveden konkursní, vyrovnávací a odpůrčí řád. V těchto řádech užito tohoto výrazu na více místech, na příklad v §u 3, 20, 21, 28, 30, 31, 33, 38 a 39 konk. řádu, § 8, 20 vyrovn. ř. a § 2, 11, 13 odp. ř. Dle jasného znění §u 3 konk. ř. není pod výrazem oním rozuměti nic jiného, než »nevědomost, spočívající na zanedbání povinné péče«. Co jest pak povinnou péčí, praví § 1297 obč. zák., při obchodech čl. 282 obch. zák. Dovolací soud sdílí názor nižších stolic, že žalovaní nezanedbali péče, jim dle §u 1297 obč. zák. uložené. Jak zjištěno, pátral žalovaný Josef H. po dluzích postupitele Josefa S. dotazem nejenom u něho, nýbrž i u svého tchána a tchýně, kteří u postupitele konali hospodářské práce. Tito mu o zažalované pohledávce ničeho nesdělili, ač mu jiné dluhy udali. Žalovaný nemůže býti činěn zodpověd-

ným za to, že mu tyto osoby ničeho o sporném dluhu nesdělily. K tomu přistupuje, že šlo o dluh za hovězí dobytek, který v čase odevzdání usedlosti při ní již nebyl, takže žalovaný neměl vnějšího popudu k tomu, by pátral po takovémto dluhu. Za tohoto stavu věci žádati na žalovaném, aby připadl sám od sebe na možnost takovýchto dluhů, přesahuje zajisté již rámec pozornosti dle §u 1297 obč. zák. Jak konečně nižší soudové dovodili, nelze ani žalované Idě H-ové k vině přičítati nedbalost při pátrání po dluzích z toho důvodu, že ponechala věc svému manželi. Jak zjištěno, ani ona o dluhu nevěděla a není patrna žádná okolnost, svědčící tomu, že by se jí bylo mohlo podařiti to, co se nezdařilo jejímu manželi.

Čís. 4260.

»Zákonem« míní se v §u 92 ústavní listiny i obyčejové právo, platné na Slovensku.

Stát ručí za škodu, způsobenou na Slovensku a Podkarpatské Rusi jeho orgány u výkonu veřejné moci jen tehdy, lze-li orgánu přičísti zavinění.

Před zemským soudem v Praze nelze jednati ve sporném řízení o nároku proti státu, jenž jest přikázán na cestu nespornou (na př. dle §u 4 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 304 sb. z. a n.), třebas současně uplatňovány i nároky na náhradu škody, opírající se o zvykové právo na Slovensku.

(Rozh. ze dne 14. října 1924, Rv I 997/24.)

V roce 1921 zabral županský úřad v B. na Slovensku vilu žalobcovu a přidělil ji k obývání H-ovi. Nálezem nejvyššího správního soudu byl zábor vily zrušen a dne 23. září 1923 byla vila vydána žalobci. Žalobu na československý erár o náhradu škody záborem vily procesní soud prvé stolice zamítl. Důvody: Žalobce opírá své nároky o tu okolnost, že mu byl županským úřadem v B. neprávem, jak dovozuje poukazem na nález nejvyššího správního soudu v této věci, zabaven jeho byt dne 11. listopadu 1921. V případě tomto jednal ovšem župan ve výkonu výsostných práv státních jako úřad správní, tedy ve funkci veřejnoprávní a tu dle §u 92 ústavní listiny ze dne 29. února 1920, čís. 121 sb. z. a n. ručí stát za škodu z nesprávného výkonu úřední moci jen tehdy, když je přímo zákonem uložena státu tato povinnost, čehož v tomto případě není. Na Slovensku platí dosud právo nepsané, jehož pramenem jsou zvyklosti i výroky peštské kurie z doby předpřevratové. Tyto právní prameny nemohou však řešiti případ žalobní, neboť právní zásady, vyslovené v rozhodnutích soudní kurie z doby před státním převratem, vznikly na půdě pravidelných poměrů mírových a nemohou býti směrodatny pro řešení právních poměrů, vzniklých z neustálených poměrů po státním převratu na Slovensku a vyvolavších také mimořádné přechodné předpisy popřevratové, k nimž patří právě také zákon o zabírání budov a bytů pro účely veřejné ze dne 12. srpna 1921, čís. 304 sb. z. a n. Tyto mimořádné předpisy a mimořádné poměry nemohlo míti na zřeteli žádné rozhodnutí z doby před státním převratem a proto právní zásady, jím třeba vyslovené, nemohou se vztahovati na poměry popřevratové, když s poměry těmi při řešení případu nutno počítati. Ústavní listina vztahuje se ovšem i na území slovenské, § 92 téže mluví výslovně o zákoně, a nebéře zřetel na právo obyčejové a nepsané, které může zákon nahraditi jen tam, kde je to výslovně uznáno, což se ve zmíněném předpise §u 92 nestalo. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Provádějíc odvolací důvod nesprávného právního posouzení věci snaží se odvolatel dovoditi, že slovo »zákon«, jehož bylo použito v §u 92 ústavní listiny ze dne 29. února 1920, čís. 121 sb. z. a n., zahrnuje v sobě nejen právo kodifikované, zákony ve formálním slova smyslu, nýbrž veškeré právní normy, tedy i právo obyčejové, pokud se týče právní zásady stálou soudní praxí vytvořené, které jsou ve smyslu zákonného článku LIX:1881 pramenem soukromého práva uherského, dosud na Slovensku platného. Snaha odvolatelova nemůže ovšem míti úspěchu, neboť ustanovení §u 92 ústavní listiny jest příliš jasné, než aby se dalo do něho vkládati, co tam není. Kdyby o významu slova »zákon«, jehož je tam použito, mohla vůbec vzniknouti nějaká pochybnost, stačilo by poukázati na ustanovení §§ 87, 88, 96, 97, 104, 105 úst. list., kde je slova »zákon« použito ve stejném smyslu, a dále na příslušná ustanovení všeobecného občanského zákona (§ 1 a násl. a contr. § 10), rozeznávající přesně mezi zákonem a právem obyčejovým, aby pochybnost tato zmizela. Zákonem ve smyslu §u 92 úst. listiny jest pouze právo kodifikované a to jak zákony, které v tomto oboru již vydány byly, tak zákony, které ručení státu za nezákonné činy státních úředníků u výkonu moci veřejné příště upravovati budou. Zákony onoho druhu jsou nejen na území historických zemí českých, nýbrž i na Slovensku. Ve směru posléz uvedeném budiž poukázáno na zák. čl. XX : 1897 (§ 59), na syndikátní zákon ze dne 12. července 1872, čís. 112 ř. zák., jehož účinnost byla rozšířena na území bývalého státu uherského zákonem ze dne 15. dubna 1920, čís. 270 sb. z. a n. a na §§ 576 a násl. trestního řádu, platného na Slovensku a Podkarpatské Rusi. Nezákonný čin, o který se žaloba opírá, udál se za platnosti ústavní listiny, a, poněvadž na Slovensku není kodifikovaného zákona, podle kterého by stát ručil za škodu, županskými úřady při výkonu veřejné moci stranám způsobenou, posoudil prvý soud věc správně, zamítnuv prosbu žalobní jako bezdůvodnou. Jinaké normy, v oboru hmotného práva na Slovensku platné, nepřicházejí tu v úvahu a nezáleží v tomto případě ani na tom, zda stalo se nezákonné zabrání vily za poměrů ustálených či v dobách mimořádného vzrušení.

Nejvyšší soud změnil rozsudky nižších stolic potud, že zamítl žalobu jen potud, pokud uplatňovaný v ní náhradní nárok přesahoval meze náhradního nároku §u 4 (6) a (7) a §u 7 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 304 sb. z. a n., pokud však uplatňovaný náhradní nárok právě vytčené meze nepřekročoval, zrušil rozsudky nižších stolic a řízení jim předcházející jako zmatečné a odmítl žalobu pro nepřípustnost pořadu práva.

Důvody:

Nižší stolice jsou toho mínění, že tu přijde v úvahu pouze a jedině § 92 úst. list., poněvadž prý, jak první stolice míní, právo obyčejové, které prý na Slovensku platí, může nahraditi zákon jen tam, kde to výslovně uznáno, při čemž první stolice patrně myslí na § 10 obč. zák. historických zemí — v §u 92 úst. list. však prý obyčejové právo uznáno není, nebo poněvadž prý, jak odvolací soud míní, »zákonem« v §u 92 úst. list. rozuměti prý možno pouze normu psanou, právo kodifikované, jak prý dokazuje sama ústavní listina, v níž prý se všude výrazu »zákon« jen v tom smyslu užívá, a dále zejména § 1 obč. zák. na rozdíl od §u 10 téhož, jinaké normy hmotného práva, na Slovensku platné, nemohou prý tedy přicházeti v úvahu. Poněvadž prý ale případ stal se již za platnosti ústavní listiny a poněvadž na Slovensku není kodifikovaného zákona (chce říci patrně pouze: psaného zákona, nebo ještě lépe: psané právní normy, neboť každá psaná právní norma je právě zákonem, ale kodifikace, t. j. sebrání ve sbírku potřebí není), podle něhož by stát ručil za škodu, o jakou tu jde, míní odvolací soud, že právem žaloba byla zamítnuta. Ale s náhledem, že i pro Slovensko rozuměti dlužno v §u 92 úst. list. pod výrazem »zákon« jen psanou právní normu, nelze nijak souhlasiti, neboť názor ten vedl by k důsledkům právně nemožným. Pro historické země, kde v podstatě není obyčejového práva a právní řád spočívá na právu psaném, jest tomu ovšem beze sporu tak, jak odvolací soud míní, nikoli však pro Slovensko, kde právě řád práva soukromého záleží v podstatě v právu nepsaném, právu obyčejovém. Že takto výraz »zákon« v §u 92 úst. list. obdrží různý význam podle toho, o jaké území jde, není nejen nic závadného, nýbrž dokonce nezbytností, má-li výklad dojíti výsledku prakticky vůbec přijatelného, neřku-li uspokojujícího. Dlužno především pamatovati, že ústavní listina náleží ještě k revolučnímu zákonodárství. Pisatelé revolučních zákonů však, náležejíce pravidelně k příslušníkům historických zemí, které revoluci initiativně zahájily, vycházeli, jak nejvýš přirozeno, z právních, ba namnoze i hospodářských poměrů historických zemí, v nichž vyrostli a jež, vyplňujíce všecku jejich životní zkušenost, samy se jim v představu vnucovaly, kdežto na uvážení nebo dokonce na studium odchylných poměrů slovenských, byť i pomyšlení na ně se dostavilo, nebylo zatím v prudkém toku událostí a naléhavosti zákonodárných akcí dostatek času. Tento ráz doby dosvědčuje dokumentárně obsahem svým na př. hned první revoluční zákon, vydaný již v den převratu a revoluci jako první její legislativní akt zahajující, zákon ze dne 28. října 1918, čís. 11 sb. z. a n. o zřízení státu Československého, jenž zcela očitě sdělán pod zorným úhlem práva historických zemí, neboť všecek zřetel na Slovensko vyčerpává se v něm přívlastkem »československý« a zmínkou o úřadech župních, jinak vládne v něm představa poměrů starorakouských, zmístněných na území zemí českých, tedy na území a v místě, kde zákon sdělán. To však platí obzvláště též i o otázce, o niž jde. Praví se tam jak v čl. 2, tak i v čl. 3, kde přece vzpomenuto i řízení župního, takže i na Slovensko zřetelně myšleno, že veškeré dosavadní z á k o n y (a nařízení) zůstávají v platnosti a že všechny úřady jednají dle dosavadních platných z á k o n ů (a nařízení). Kdyby výraz »zákon« měl se tu bráti ve výlučném smyslu práva psaného, jak tomu odvolací soud shora při ústavní listině chce, došlo by se k tomu právnicky nemožnému důsledku, že na Slovensku, kde právě psaného práva je v oboru soukromoprávním poskrovnu a všecek řád práva soukromého spočívá po výtce na normách obyčejových, vyvinuvších se soudní praxí, nebylo by od 28. října 1918 vůbec obecného práva soukromého (obecného, neboť obchodní a směnečné je kodifikováno), leda pokud právě záleží výjimkou v aktech legislativních, neboť obyčejné právo by neplatilo a zákonného valně není. Tento důsledek nelze nechati platiti a proto dlužno zavrhnouti výklad, jenž k němu vede, a říci naopak, že výraz »zákony« míní se tu v širším smyslu a značí tolik, co »právní normy«, t. j. všecko, co má moc zákona, co se mu významem svým rovná, což právě na Slovensku je soudní praxe, jejíž závaznost, jak níže bude ukázáno, je tam uznána přímo výslovným ustanovením zákonodárce, tedy samým zákonem v užším smyslu, takže jde o obyčejové právo, potvrzené zákonem. Ale i ústavní listina, vyjma to, co se vztahuje na zřízení ústavní republiky místo ústavní monarchie a sděláno jest podle jiných cizokrajných ústavních zákonů, staví na podkladě bývalého ústavního práva rakouského, jak plyne z jejího porovnání s bývalými t. zv. základními zákony státními, takže výklad ústavní listiny mohl se opříti o starší práce, podávající nauku býv. ústavního práva rakouského (Weyr-Pražák). Tak i § 92 úst. list. třeba že nebyl jen parafrazí § 12 (3) st. zákl. zák. čís. 145, jenž sliboval zákon o ručení státního orgánu (ne státu), sdělán jest pod zorným úhlem právního stavu, platívšího v býv. Rakousku. To jasně dokazuje důvodová zpráva k vládnímu návrhu ústavní listiny tisk 2421 z roku 1920 str. 25 prvý sloupec dole, kde se želí nedostatku posavadního práva v příčině ručení státu za jeho orgány a mluví se pouze o Rakousku, že za celých 50 let nesplnilo slib v té věci daný. Na Uhry a jejich právní stav se úplně zapomělo, skladatelé si neuvědomili, že na Slovensku platí soudní praxe, která ručení státu za jeho orgány zná a tam že tedy želaného nedostatku není. Ale právě jen pod tímto zorným úhlem starorakouského práva mluví § 92 úst. list. pouze o »zákonu«, soudní praxe na Slovensku platné jen proto nevzpomínaje, že si ji pisatelé při něm neuvědomili. Že naprosto nebylo úmyslem, tuto slovenskou praxi v otázce ručení státu chtíti škrtnouti, plyne ze zákonodárcova žele nad rakouským nedostatkem a slibu jeho, že republika tuto křivdu dle možnosti napraví, neboť ten žel křivdy a slib nápravy nesrovnaly by se s tím, aby byl na Slovensku, kde křivdy není, křivdu tu škrtnutím potírající jí praxe naopak sám zaváděl. Žádným způsobem nemá tedy ani zde slovo »zákon« exklusivní význam. To také plyne i z historického původu §u 92 úst. listiny. Za starého Rakouska panující nauka i praxe rozeznávaly, zda stát vystupuje jako podmět soukromoprávní či veřejnoprávní. a) Vystupuje-li jako podmět s o u k r o m o p r á v n í (soukromohospodářský, na př. jako majitel továrny, podniku báňského, lázeňského a pod. — viz nyní seznam podniků spravovaných dle zásad obchodního hospodaření ve vl. nař. ze dne 25. září 1924, čís. 206 sb. z. a n.) — ručí stát za své orgány, pro takový podnik zří-

zené, podle zásad občanského práva o náhradě škody, t. j. dle XXX. kap. obč. zákona jako každá jiná právnická osoba, tedy za své representanty bezpodmínečně, t. j. tak jako fysická osoba sama za sebe (důvodem je, že právnická osoba nemůže vůbec jinak jednati než zástupci), za své zřízence však jen v mezích §u 1314—1316 obč. zák. b) Vystupuje-li však stát jako podmět veřejnoprávní, t. j. jako nositel výsostných práv, jako »vrchnost«, vykonavatel veřejné moci, veřejné správy, neručí za své orgány, k obstarávání těchto úkolů zřízené, leda že mu ručení takové bylo zvláštní normou schválně uloženo, nebo-li že tu předpisy občanského práva, platné pouze pro poměry soukromoprávní, neplatí, protože jde o poměr veřejnoprávní, a že tedy, poněvadž tu není všeobecného předpisu, jenž by státu ručení v poměrech veřejnoprávních ukládal zásadně pro všecky případnosti tak, jako mu je ukládá soukromé právo (občanský zákon) pro poměry soukromoprávní, možno ručení jeho uznati jen v těch případech, pro které mu zvláštním předpisem bylo uloženo. Jak patrno, nešlo v této nauce a praxi o protivu zákon a právo obyčejové, nýbrž o protivu všeobecné předpisy občanského zákonníka, platné pro soukromoprávní poměry, a zvláštní předpisy dané pro veřejnoprávní poměry státu. Avšak § 92 úst. list. neučinil nic jiného, než že tuto nauku a praxi převzal a v zákon psaný vtělil, učiniv tak z normy skryté, jejíž platnost ostatně v nauce nebyla nespornou, normu výslovnou, zjevnou: ani v něm tedy nejde o protivu »zákon — právo obyčejové«, nýbrž o protivu »všeobecná norma — zvláštní norma«, takže nesmí másti, že vzhledem k tomu, že v rakouském právu jiné normy nebylo, než zákona, místo výrazu »zvláštní norma« nauka i praxe užívaly, což § 92 úst. list. též převzal, výrazu »zákon«. Konečně slovenská soudní praxe není vlastně ani obyčejným právem obyčejovým, nýbrž, jsouc zákonem podrobně upravena a nemajíc práva, z mezí, v něm mu vytčených, vybočiti, dále pozůstávajíc v soudních nálezech, které, mají-li zásady, na nichž spočívají, míti zavazující moc právních norem, musí býti obligatorně pojaty do veřejných sbírek a nabýti tak formy práva psaného — vlastně zákonníkem, touto cestou nepřímo pořízeným. Zák. čl. LIV : 1912, t. j. úvodní zákon k občanskému pravotnému pořádku (civ. soud. řádu) upravuje totiž tuto otázku v §u 70—79. Sporné zásadní právní otázky řešily se u kurie t. zv. plenárními rozhodnutími, ale do úřední sbírky pojímala kurie i jiná zásadní rozhodnutí, od nichž senáty její nemohly se odchýliti, pokud nebyly změněny t. zv. rozhodnutím právní jednotnosti (Srv. Fajnor—Záturecký, Nástin soukromého práva 1924). Zásad kuriálních rozhodnutí plenárních a právní jednotnosti byly pak všecky soudy povinny dbáti, dokud nebyly změněny plenárním rozhodnutím kurie, a závazná moc usnesení kuriálních obojího tohoto druhu začínala se 15tým dnem od uveřejnění jich v úředních novinách (§ 75). Podle zák. čl. XXV : 1890 měly i soudní tabule (vrchní soudy) právo plenárních rozhodnutí, jimiž řešily ve věcech, v nichž soudily jako poslední stolice, vzniklé sporné zásadní otázky právní (§ 13) a rozhodnutí ta, pojata do sbírky, měla rovněž zavazovací moc, při čemž učiněno opatření, by docíleno bylo jednotnosti mezi všemi tabulemi, v ten rozum, že byly povinny svá plenární rozhodnutí sdělovati sobě navzájem, jakož i ministru spravedlnosti a presidentu kurie, kteříž povinni byli, když se rozhodnutí od sebe odchylovala, vyvolati zásadní usnesení kurie. Ale shora cit. zákonem čl. LIV : 1912 § 3 byly tento zákon a tudíž i toto právo soudních tabulí zrušeny, než sbírka jich plenárních rozhodnutí zůstala i nadále pramenem práva. A to platí i o sbírce rozhodnutí kuriálních, jež nyní, po převratě, rovněž na dále rozmnožována býti nemohou, protože čsl. zákon o nejvyšším soudě ze dne 16. dubna 1919, čís. 216 sb. z. a n., mimochodem řečeno sdělaný opět bez zřetele na právo slovenské, tomuto soudu žádného podobného práva, jako měla uherská kurie, nepřiznává, ale také ne povinnosti, takže nejvyšší soud může se dle panujícího náhledu i bez plenárního usnesení odchýliti od nálezů kuriálních. Že takto soudní nálezy mají na Slovensku moc zákona, dokazuje předpis §u 19 zák. čl. IV : 1869, dle něhož soudce je povinen říditi a souditi ve smyslu zákonů a na základě nich vydaných a vyhlášených nařízení, jakož i moc zákona majícího obyčeje (něm. překlad: des gesetzkräftigen Usus). Tak tedy jako Justinianovy Pandekty jsou sice jen snůškou výpisů z různých spisovatelů, avšak tím, že byly ve svém celku jako sbírka prohlášeny zákonem za závazny, nabyly moci zákona, tak i snůška soudních nálezů, obsažená v úředních sbírkách, prohlášena byvši zákonem za závaznou, nabyla moci zákona, a lze tedy normám, na nichž nálezy ty spočívají, přes to, že pouze soudní praxi vznik svůj děkují, přiznati v další jejich od vzniku jich již neodvislé existenci ráz norem zákonných. Obsahuje-li tedy § 92 úst. listiny jednak odkaz na příslušné zákony, státu ručení za jeho orgány pro jednotlivé druhy případností již ukládající (na př. na syndikátní zákon soudcovský) a jednak slib nového zákona, jenž mu ručení uloží i pro ty všecky případy, kde mu ještě uloženo není, co se týče Slovenska, vztahuje se onen odkaz na zákony již tu jsoucí sám sebou nejen na zákony v technickém smyslu, nýbrž i na normy, vyvinuvší se soudní praxí, ve slovenském právu zákon zastupující, a dlužno tedy i k těmto normám hleděti. Jak ale již ve zdejším rozhodnutí sb. n. s. čís. 3279, v němž soudní praxe ta vyčerpávajícím vyčtením nálezů na projednávanou otázku se vztahujících doložena, vyvozeno bylo, ručí stát za škodu jeho orgány u výkonu veřejné moci způsobenou jen pod podmínkou, že orgánu, jenž úředním výkonem způsobil škodu, lze přičítati zavinění. To souhlasí úplně i s nynějším předpisem §u 92 úst. list., jenž i v odkazu na již vydané zákony i ve slibu budoucího zákona omezuje ručení státu pouze na škodu, způsobenou nezákonným výkonem moci veřejné, béře-li se pojem nezákonnosti výkonu ve smyslu subjektivním, neboť subjektivně nezákonným stává se úkon objektivně nezákonný právě teprv zaviněním. Nepřistoupí-li zavinění, zůstává úkon nezákonným pouze objektivně, i může ovšem zákon státu uložiti náhradu i tu, jako činí na př. při nároku na náhradu nevinně odsouzeným, ale nemusí, jako zase činí zákon syndikátní, podle něhož dle panující a jistě správné praxe neručí se za mylný právní náhled (§ 1 synd. zák.: »proviniviší se soudcovský úředník«). Než slovenská soudní praxe žádá jednomyslně zavinění, úkon tedy i subjektivně nezákonný, a to právem, neboť přiznati náhradu i při úkonu pouze objektivně nezákonném, musí přenecháno býti zákonodárci. Lze jen připo-

menouti, že podle zákona syndikátního mohl nevinně odsouzený žádati náhradu jen, když soud odsoudil ho nepoctivě, kdežto pozdější zákon žádá pouze nevinu odsouzeného a přiznal nárok tedy i při odsouzení poctivém. V tomto případě byl sice úkon objektivně nezákonný, byv jako takový bezesporně zrušen, avšak žalobce ani se nepokouší doličiti subjektivnost nezákonnosti, tedy zavinění zabíracího úřadu, a dlužno tedy vycházeti z toho, že úkon byl sice právně mylným, že však županský úřad jednal v poctivém přesvědčení, že k tomu, co činí, je oprávněn, že tedy křivda byla pouze objektivní, za jakou však soudní praxe náhrady nepřiznává. Nárok tedy s hlediska náhrady škody, pokud z něho se uplatňuje, oprávněn není. Neprávem také dovolává se žalobce zák. čl. 51:1725 a 29:1741, neboť tyto dle svého obsahu jsou pouze normou o příslušnosti, a konečně také zák. čl. 59:1881, neboť tento byl zrušen §em 3 zák. čl. 54:1912, a to i se zák. čl. 54:1868, k němuž byl novelou.

Avšak jde o případ zákona o zabírání budov pro veřejné účely ze dne 12. srpna 1921, čís. 304 sb. z. a n., jenže arci o zabrání neoprávněné, nezákonné, a tu lze říci, že, přiznává-li zákon tento v §u 4 (6) a (7) a §u 7 náhradu za hospodářské újmy, zabráním utrpěné, rozeznávaje mezi zabráním zákonitým a zabráním protizákonným, nýbrž stavě pouze na skutečnosti zabrání (srv. § 3 (6) a násl. a § 4 zvlášt. odst. (1) a (2), možno náhradu žádati i při zabrání protizákonném, ba možno dokonce říci, že, i kdyby zákon v onom předpisu myslil na zabrání zákonité, nárok na náhradu musí stejným, ba snad i lepším právem příslušeti i při zabrání protizákonném, o čemž se zde tímto ovšem nerozhoduje, nýbrž se jen vytýká možné právní hledisko, zvláště když žalobce skutečně, což nelze přehlížeti, uplatňuje v žalobě a vůbec v prvé stolici náhradu z důvodu zabrání, tedy z onoho zákona, jejž i výslovně citoval, uváděje jeho předpisy o náhradě, ačkoli již tehda dovolával se též ručení podle norem soudní praxe slovenské, uplatňoval tedy důvod dvojí, takže při rozhodnutí k obojímu musí býti přihlíženo. Avšak zemský soud v Praze, povolaný výlučně k rozhodování o nárocích dle zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n., jest příslušným jen k rozhodování o nárocích proti státu, o nichž rozhodnuto býti má v cestě sporné, v tomto případě tedy o žalobním nároku jen, pokud se opírá o normy oné soudní praxe jako svůj důvod, nikoli však, pokud jako důvod uplatňuje se zákon čís. 304/21, neboť tu patří věc dle odst. (9) §u 4 cit. zák. před okresní soud, v jehož obvodu věc jest, a jedná se o ní dle odst. (11) téhož §u dle zák. čl. XLI:1881, jenž jedná o vyvlastnění a v §u 43 a násl. upravuje řízení za účelem stanovení odškodnění, řízení to, jež dle povahy své není sporným, a jest tudíž nesporným, třeba že slovenské právo tohoto výrazu neznalo, takže když provedeno řízení sporné, je tu zmatek §u 477 čís. 6 c. ř. s., k němuž z úřední povinnosti hleděti dlužno a o němž dle §u 477 a 478 rozhodnouti jest tak, jak se stalo. Kdyby ovšem každá z uplatňovaných náhradních položek byla takové povahy, že by se dala zařaditi v rámec §u 4 (6) a (7) a §u 7 cit. zák., bylo by lze o všech rozhodnouti způsobem jednotným, avšak to vzhledem k jich obsahu patrno není a také to v tomto sporu ani rozhodovati nesluší.

Nárok na náhradu proti státu, ježto byl na Slovensku vojenskou hlídkou zastřelen člověk při stihání vězně. Nevyžaduje se, by zavinění orgánu bylo zjištěno vojenským trestním soudem. Ručení státu jest vyloučeno pouze tehdy, souviselo-li zastřelení s mimořádnými poměry doby.

I dle práva na Slovensku platí zásada, že je-li tu trestní rozsudek osvobozující, nebo trestní řízení skončilo zastavením, civilní soudce není tím vázán.

(Rozh. ze dne 14. října 1924, Rv I 1000/24.)

Dne 6. ledna 1919 byl v Košicích na ulici při stihání uprchnuvšího vězně zastřelen vojenskou hlídkou manžel žalobkyně. Žaloba na erár o náhradu škody byla oběma nižšími soudy zamítnuta.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Správně praví odvolací soud, že věc rozhodnouti jest podle norem slovenské soudní praxe, a že z této soudní praxe, jež jest vylíčena v rozhodnutí sb. n. s. čís. 3279, odvoditi lze, jak již v tomto rozhodnutí učiněno, právní pravidlo, že stát ručí za škodu vzniklou nezákonným výkonem veřejné moci jen pod těmi podmínkami, že: a) škoda způsobena byla zaviněním jeho orgánů při výkonu služby neb úřadu a že b) jde o případy, jež se již za normálních poměrů přiházejí a tudíž pravidlům normálního práva podléhají. Avšak odvolací soud odvodil z vylíčené soudní praxe ještě podmínku třetí, aby totiž zavinění orgánu bylo příslušným úřadem, zde tedy příslušným vojenským soudem zjištěno, a shledává proto žalobní nárok neodůvodněným, ježto tato podmínka chybí, protože trestní řízení, vojenským soudem zavedené, skončilo zastavením. Ale s touto třetí podmínkou je odvolací soud na omylu. Opírá se asi o tato tři rozhodnutí kurie, z nichž dvě cituje: stát ručí za škodu, kterou způsobil četník, ubliživ z nepozornosti, zjištěné příslušným četnickým soudem, výstřelem z pušky žalobci na těle; stát ručí odškodným vdově a dětem toho, koho četník usmrtil použiv proti předpisu zbraně, když zavinění četníka trestním soudem zjištěno; stát ručí za škodu, kterou způsobil domobranecký četař ve službě bezprávným činem (smrtelným bodnutím), pro který byl vojenským soudem odsouzen. Než to jsou jen tři případy z devíti, kdežto v ostatních zjišťovaly si soudy zavinění orgánu samy. Již z toho plyne, že nemůže býti podmínkou nároku, by zavinění bylo napřed příslušným trestním soudem nebo správním úřadem zjištěno, a že, děje-li se v rozhodnutích zmínka o takovém zjištění, má to jen ten význam, že se tím prostě konstatuje, že zavinění již zjištěno je a že netřeba, by je zjišťoval teprv soud procesní, takže tou otázkou netřeba se vůbec zabývati, nýbrž stačí, poukáže-li se prostě na odsuzující trestní rozsudek, a je to tedy jen takový poukaz, nikoli

ale konstituování samostatné podmínky nároku. To plyne z těchto norem slovenského práva procesního: Předem má slovenský pravoplatný pořádek (civ. soudní řád) v § 234 týž předpis jako § 190 a 191 c. ř. s., že, závisí-li rozhodnutí sporu na jsoucnosti nebo nejsoucnosti právního poměru, jenž jest předmětem správního řízení, nebo na výsledku trestního řízení, může procesní soud řízení přerušiti a vyčkati rozhodnutí správního úřadu nebo trestního soudu, jenže ovšem slovenský pravotný pořádek v druhém odstavci cit. §u dodává další ustanovení, kterého civilní řád soudní nemá, že totiž procesní soud má o to péči míti, by trestní řízení bylo zavedeno, pokud se týče že má straně k zavedení správního řízení ustanoviti lhůtu. Z toho jde, že, kdežto v historických zemích může soud procesní řízení přerušiti jen když správní nebo trestní řízení jest již zahájeno, může na Slovensku soud přerušení vysloviti, i když správní nebo trestní řízení ještě zahájeno není, jenže se musí pak o to postarati zmíněným opatřením, aby zahájeno bylo. Rozdíl je prakticky tedy jen ten, že vyčkávání bude tam častější a civilní soudce častěji si uspoří zjišťování zavinění. Druhá věc je ta, že sice slovenský pravotný pořádek nezná předpisu §u 268 c. ř. s., který předpisuje, že, závisí-li rozhodnutí sporu na důkazu nebo přičitatelnosti trestného činu, jest civilní soudce vázán právoplatným odsuzujícím nálezem trestního soudu, avšak že slovenská praxe tuto zásadu i bez předpisu zachovává, a tak ona tři rozhodnutí, která na odsuzující rozsudek trestní staví, dávají průchod právě jen této zásadě: poněvadž trestní nález již zde byl, tedy na něj jako na závazný odkazují. Avšak i v slovenském právu platí zásada, že, je-li tu trestní rozsudek osvobozující, nebo trestní řízení skončilo zastavením, civilní soudce tím vázán není a uzná o otázce viny sám na základě důkazů, které o tom provede. Z toho plyne, že ona třetí podmínka, kterou si odvolací soud sestrojil, v právu v pravdě neexistuje a ani existovati nemůže, protože by odporovala platným zásadám procesního práva. Leč odvolací soud neshledává za danou druhou podmínku, která skutečně platnost má, ale ani v tom s ním nelze souhlasiti. Praví, že čin stal se dne 6. ledna 1919, tedy v době vojenského obsazování Slovenska za odporu, druhdy i branného, maďarského obyvatelstva a nedlouho před vpádem maďarských bolševiků, tedy za doby mimořádné, válečné. Ale tak podmínka nezní. Nejvyšší soud sestrojil ji již v citovaném rozhodnutí tak, že musí jíti o případnosti, jaké se již za dob normálních přiházejí, t. j. nezáleží na tom, že věc se přihodila za dob válečných — vždyť poslední dva nálezy v citovaném rozhodnutí doložené pocházejí z roku 1917, tedy teprv z doby válečné — nýbrž zda má ve válečných poměrech svůj původ a vznik, zda tedy s nimi souvisí a, být to v době mírové, byla by se nestala. Ale případ, že vězeň uteče a jest pak hlídkou honěn, stává se i za dob mírových, a, byl-li tedy člověk při tomto stihání zastřelen, musilo by se, aby tu byla výluka ad 2., dokázati, že a jak souviselo toto zastřelení s mimořádnými poměry té doby, na př. s branným odporem maďarského obyvatelstva. Zakládá-li se tedy žaloba na tom, že muž žalobkyně a otec jejích dětí byl zastřelen hlídkou jen proto, že, když, stihajíc uprchlého vězně, šla kolem, on prohodil, že jdou pozdě, kdo ví, kde uprchlík již je, a nevyšetřily-li nižší stolice této tvrzené okolnosti a o ní zjištění neučinily, je to vadou řízení, protože kdyby to bylo tak pravda, zavinění by zde zřejmě bylo, a nárok by tedy byl odůvodněn, protože z oné okolnosti neplyne, že by zastřelení mělo původ ve válečných poměrech. Žalovaný ovšem tvrdí, že nebožtík vyprovokoval hlídku tím, že legionáři K-ovi naplil do obličeje, což, kdyby se zjistilo, mělo by vliv na otázku viny a bylo by uvážiti, zda nebylo by vojáky z viny sprostiti anebo ji mezi ně a nebožtíka aspoň rozděliti a jakým podílem. Dle některých výpovědí v trestních spisech pravilo se, že Maďaři stříleli, nebo že bylo na čsl. vojáka z jednoho domu vystřeleno, nebo že byla přestřelka; to by bylo důležito pro posouzení, zda neměl případ svůj důvod ve vnitřních nepokojích. Dlužno tedy případ všestranně zjistiti a bylo proto rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 4262.

Byla-li pohledávka přiznána v mimokonkursním nuceném vyrovnání dle práva platného na Slovensku a Podkarpatské Rusi a nedodržel-li dlužník splátek — vadí jejímu napotomnímu uplatňování sporem námitka rozepře právoplatně rozsouzené.

(Rozh. ze dne 14. října 1924, Rv I 1060/24.)

Pohledávku, o niž pak žalováno, přihlásil žalobce ve vyrovnacím řízení, vedeném proti žalovanému u sedrie v Užhorodě. Vyrovnání skončilo tím, že věřitelé měli obdržeti 30% pohledávek. Tvrdě v žalobě, že žalovaný nedodržel vyrovnacích splátek, domáhal se žalobce zaplacení celé pohledávky. Procesní soud prvé stolice žalobě vyhověl rozsudkem pro zmeškání. Odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a odmítl žalobu.

Důvody:

Odvolací soud přes to, že šlo v prvé stolici o rozsudek pro zmeškání, právem se obíral teprve v odvolacím řízení námitkou věci rozsouzené. Proto právem, poněvadž k této námitce dlužno dle §u 240 odstavec třetí a 411 c. ř. s. přihlédnouti z úřední povinnosti v každé době. V této příčině uplatnil dovolatel, že o pohledávce, o kterou je žalováno, rozhodnuto bylo ve vyrovnávacím řízení, provedeném proti dovolateli u soudní stolice v Užhorodě konečným usnesením ze dne 25. října 1923, kterýmžto usnesením bylo schváleno mimokonkursní nucené vyrovnání dovolatelovo v ten způsob, že věřitelé, mezi nimiž také žalující firma, obdrží pouze kvotu 30% svých pohledávek v den, kdy nabude schvalovací usnesení právní moci. Odvolací soud zjistil, že usnesení to bylo vydáno, že obsahuje doložku, že když dlužníkem platební lhůta nebude dodržena, obživuje celá pohledávka, že řečené usnesení podle usnesení ze dne 14. prosince 1923 nabylo právní moci, že platební (pariční) lhůta pro složení 30% kvoty sahala ku 2. lednu 1924. Odvolací soud podle §§ 396 a 431 c. ř. s. považoval za pravdivé ža-

lobní tvrzení, že dovolatel řečené lhůty platební nedodržel, a že následkem toho obživla celá pohledávka, proto míní, že nelze mluviti o rozsouzené věci vzhledem ku §u 62 M. E. 4070/15, ježto nezaplacením kvoty obživla celá pohledávka. V tom spočívá nesprávné posouzení právní druhé stolice, která odvozuje z obživnutí celé pohledávky možnost jejího nového zažalování. Leč tomu není podle práva platného na Slovensku a v Podkarpatské Rusi tak. Podle zák. čl. 54:1912 (uvoz. zákon k zák. čl. I:1911) § 31 tvoří konečné usnesení v mimokonkursním nuceném vyrovnání exekuční titul ohledně celé k nucenému vyrovnání přihlášené a usnesením tím určené pohledávky za podmínek §u 62 4070/15 M. E., arci je dle §u 61 téhož nařízení dlužník zbaven povinnosti platiti více, než činí kvota, schvalovacím usnesením určená, dodrží-li stanovenou lhůtu platební pro složení kvoty. Z toho plyne, že při posouzení, zda schvalovací usnesení tvoří exekuční titul ohledně c e l é pohledávky, nedodržením lhůty obživlé, nelze vystačiti s pouhým procesuálním tvrzením žalující strany, které ovšem podle §§ 396 a 431 c. ř. s. sluší v rozepři považovati za pravdivé, že totiž dovolatel řečené lhůty platební nedodržel a že následkem toho obživla celá pohledávka, neboť otázka pravomoci, kterou je v tomto případě otázka exekučního titulu, musí býti řešena s hlediska předpisu zák. čl. 54:1912 (uvoz. zákon k zák. čl. I:1911) § 31, nikoli s hlediska procesních předpisů pro vedení rozepře platících. Poněvadž soud odvolací, jak bylo shora už uvedeno, zjistil všechny pro rozsouzení této rozepře potřebné okolnosti, podle nichž nelze pochybovati, že žalobkyně má již ohledně celé své pohledávky, touto žalobou vymáhané, dostatečný titul exekuční, že tedy věc již byla pravoplatně rozsouzena, bylo k námitce věci rozsouzené přihlédnouti, rozsudky nižších stolic zrušiti a rozhodnouti současně o žalobním návrhu odmítavě.

Čís. 4263.

Okolnost, že nájem opožděním žaloby se mlčky prodloužil (§ 569 c. ř. s.), musí býti žalovaným namítána a to již v prvé stolici.

(Rozh. ze dne 14. října 1924, Rv I 1267/24.)

Žalobě, jíž se domáhal propachtovatel na pachtýři odevzdání pachtovaných pozemků, bylo vyhověno s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z těchto

d ů v o d ů:

Žalobce domáhá se vrácení pozemků na žalovaném jako jich pachtýři z důvodu, že smluvená doba pachtovní prošla a tím pachtovní oprávnění žalovaného zaniklo. (§ 1113 obč. zák.). Žalovaný namítl, že umluvená doba pachtovní ještě neprošla, nýbrž, že pozemky má nájaty na 6 let, počínaje rokem 1921, takže doba pachtovní uplyne teprve na podzim roku 1926. Na základě provedených důkazů zjistily nižší soudy, že pacht byl umluven pouze na rok a pak na další 2 roky a skončil na podzim r. 1923 a proto žalobnímu nároku vyhověly. Teprve v odvolání uplatnil žalovaný novou obranu, tvrdě, že pacht byl mlčky obnoven dle ustanovení §u 1114 obč. zák. a §u 569 c. ř. s. tím, že žalovaný po skončení pachtu roku 1923 na dále pozemků pachtovně užíval a žalobce nepodal žaloby o jich vrácení. V tom směru dlužno však uvésti, že bylo v první řadě povinností žalovaného, chtěl-li se na mlčky nastavší obnovu pachtu odvolávati, aby tvrdil již před první soudní stolicí okolnosti, zakládající jeho právo v tom směru, najmě že již v době 14denní po uplynutí doby pachtovní pokračoval v pachtovném užívání pozemků těch a bylo pak v druhé řadě věcí soudu zkoumati, zda žalobce podal žalobu na vydání pozemků včas. Nevrdiv před první stolicí ani mlčky nastavší obnovy pachtu, ani okolností, zakládajících jeho právo v tom směru, nemůže již v řízení opravném opomenutí to dohánětí, neboť jak dle §u 482, tak i dle §u 504 odstavec druhý c. ř. s. nesmějí soudy v řízení opravném k takové novotě hleděti. Ke lhůtě §u 569 c. ř. s. mohl soud přihlédnouti pouze tehdy, kdyby žalovaný byl obranou proti žalobě uplatňoval mlčky nastalou obnovu pachtu. Když však žalovaný tohoto práva se nedovolával a pouze tvrdil, že 6letá pachtovní doba dosud neprošla, neměl první soudce ani možnosti, k ustanovení §u 1114 obč. zák. a §u 569 c. ř. s. přihlédnouti. Dovolávání se mlčky nastalé obnovy pachtu v řízení o d v o l a c í m bylo opožděno a měl odvolací soud již z tohoto důvodu odvolání zamítnouti.

Čís. 4264.

I při zrušení veřejné společnosti, do rejstříku dosud nezapsané, jest přípustnou likvidace po rozumu čl. 133 a násl. obch. zák. Popíráno-li společníkem zrušení společnosti, lze o přípustnosti likvidace rozhodnouti jen pořadem práva.

(Rozh. ze dne 14. října 1924, R II 178/24.

Návrh Františka W-a, by byl jmenován soudní likvidátor veřejné obchodní společnosti, utvořené navrhovatelem Františkem W-em a Klementem B-em pod firmou »Klement B. a spol.«, avšak před zápisem do obchodního rejstříku opět zrušené, r e j s t ř í k o v ý s o u d zamítl. R e k u r s n í s o u d potvrdil napadené usnesení. D ů v o d y: Jest sice správným názor stěžovatele, že veřejná společnost jest tu dle ustanovení čl. 85 obch. zák. když i jen dvě osoby obchodní živnost pod společnou firmou provozují a u žádného ze společníků není účastenství obmezeno na vklady majetkové a že není zapotřebí k platnosti takovéto smlouvy jejího písemného sepsání aneb jiných formalit, tudíž ani zápisu do obchodního rejstříku; než z tohoto ustanovení nelze ještě nikterak dovoditi, že ustanovení čl. 133 a 134 obch. zák. platí také pro takovou veřejnou obchodní společnost, jež do obchodního rejstříku dosud není zapsána. Naopak z ustanovení článku 86 obch. zák., jenž bezvýminečně nařizuje, že zřízení veřejné obchodní společnosti musí býti ohlášeno u příslušného obchodního soudu k zápisu do obchodního rejstříku, jakož i ze zařadění ustanovení článku 133 a 134 obch. zák. za ustanovení čl.

86 ohledně povinnosti k zápisu veřejné obchodní společnosti do obchodního rejstříku a konečně z ustanovení článku 135 obch. zák., jež předpisuje zápis likvidátorů veřejné obchodní společnosti do obchodního rejstříku, vyplývá zcela jasně správnost názoru prvního soudu v napadeném usnesení vysloveného, že obchodní soud jest příslušným, jmenovati likvidátora, jen tenkráte, když veřejná obchodní společnost jest v obchodním rejstříku skutečně zapsána. Jmenovitě ustanovení čl. 135 obch. zák. mluví zřejmě pro správnost názoru prvního soudu, že obchodní soud teprve tehdy jest příslušným, rozhodovati o návrhu na ustanovení likvidátora veřejné obchodní společnosti, když tato jest zapsána v obchodním rejstříku, poněvadž tento zápis nutně předpokládá, že zřízení veřejné obchodní společnosti jest již v obchodním rejstříku zapsáno. Neboť jen za tohoto předpokladu možno soudu náležitě posouditi, zda jde o veřejnou obchodní společnost ve smyslu čl. 85 obch. zák. a zda jsou splněny podmínky pro ustanovení likvidátora. Konečně neobsahuje obchodní zákon, pokud jedná o veřejné obchodní společnosti, ustanovení, jež by výslovně připouštělo zápis do obchodního rejstříku o okolnostech, jež jsou předmětem takovéhoto zápisu, dříve, než jest utvoření veřejné obchodní společnosti samo zapsáno do rejstříku toho. A právě ta okolnost, že obchodní zákon ihned bezprostředně za čl. 85, obsahujícím zákonné podmínky veřejné obchodní společnosti, stanoví v čl. 86 povinnost k zápisu utvoření obchodní veřejné společnosti do obchodního rejstříku, mluví proto, že všechny zápisy, veřejné obchodní společnosti se týkající, do obchodního rejstříku předpokládají, že utvoření této společnosti jest v obchodním rejstříku již zapsáno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Nelze sděleti právní názor rekursního soudu, že při zrušení veřejné společnosti, v obchodní rejstřík posud nezapsané, není přípustnou likvidace po rozumu čl. 133 a násl. obch. zák., neboť zákon zápis veřejné společnosti do obchodního rejstříku nečiní podmínkou ani její platnosti (čl. 85 a 110 obch. zák.), ani provedení likvidace dle předpisů obchodního zákona (čl. 133, 135 obch. zák.). Likvidace jest nutným důsledkem zrušení veřejné společnosti, i když tato v obchodní rejstřík dosud nebyla zapsána, pakli ovšem společníci souhlasně nezvolili jiný způsob konečné úpravy společenského poměru. Příkaz protokolace v obou směrech (čl. 86 a 135 obch. zák.), tkví v zájmu veřejném, protokolace sama o sobě nejeví však vůči třetím osobám civilněprávních účinků, mezi společníky pak má účinek jen jako každé jiné prohlášení, týkající se jich vnitřního poměru. Nedostatek protokolace veřejné společnosti, o niž jde, nebyl by tudíž překážkou, aby návrhu nebylo vyhověno. Leč ze spisů okresního soudu, týkajících se návrhu na povolení prozatímného opatření, k nimž také navrhovatel poukazuje, vyplývá, že druhý společník B. popírá zrušení společnosti, tedy podmínku její likvidace vůbec (čl. 133 obch. zák.). Lze tedy rozhodnouti o přípustnosti likvidace vůbec a ustanovení likvidátorů soudem zvláště, jen v řízení sporném. Poutným osvědčením ve spisech oněch, nad to ještě neúplným a proto složením jistoty podpořeným, jež stačilo pro povolení prozatímného opatření, zde vystačiti nelze. Odmítnutím návrhu žadatelova nebyl tudíž zřejmě porušen zákon a není dovolací rekurs v §u 16 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. na místě.

Čís. 4265.

Tím, že o odporu (§ 397 ex. ř.) právoplatně rozhodnuto, stal se bezpředmětným rekurs do povolení prozatímního opatření.

(Rozh. ze dne 14. října 1924, R II 196/24.)

Usnesením ze dne 9. února 1924 bylo povoleno prozatímní opatření. Navrhovatelův odpůrce podal proti povolujícímu usnesení jednak odpor, jednak rekurs. Prve, než bylo rozhodnuto o rekursu, byl vyřízen odpor v ten rozum, že bylo potvrzeno usnesení, povolující prozatímní opatření. Do usnesení, jímž bylo rozhodnuto o odporu, nebyl podán rekurs. Rekursu do usnesení, povolujícího prozatímní opatření, rekursní soud po té vyhověl a zamítl žádost o povolení prozatímního opatření.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Tím, že zůstalo nenapadnutým usnesení, jímž bylo k odporu prozatímní opatření potvrzeno, stal se rekurs odpůrce ohrožené strany bezpředmětným, neboť základem rozhodnutí o odporu byly výsledky ústního jednání, kde stranám byla dána možnost, aby své stanovisko ve všech směrech náležitě vysvětlily a o svých tvrzeních nabídly důkazy, což se také stalo, a byly důkazy, pokud je soud pokládal za rozhodné, také provedeny. Tím zjednán byl šíře rozvětvený skutkový děj, který poskytnul daleko spolehlivější podklad pro posouzení oprávněnosti a přiměřenosti navrženého prozatímního opatření (§ 398 ex. ř.). Nabylo-li tedy rozhodnutí soudu prvé stolice, vydané na tomto širším základě, právní moci, stalo se další jednání o rekursu, jež tohoto pevného podkladu postrádá a tím i rekurs sám bezpředmětným.

Čís. 4266.

Předpisu §u 146 c. ř. s. nelze použíti, jde-li o lhůty, jež podmiňují vznik nároku (na př. § 4 (1) opatření ze dne 8. října 1920, čís. 586 sb. z. a n.).

Oznámení dle §u 4 (1) opatření čís. sb. 586/20 musí se státi v měsíci listopadu roku, předcházejícího bezprostředně tomu roku, pro nějž jako pro první se zvýšení žádá. Nejde o věc rozsouzenou, byl-li návrh zamítnut v jednom z předchozích let proto, že byl pachtýři pozdě ohlášen.

(Rozh. ze dne 14. října 1924, R II 335/24.)

Co do předchozího děje poukazuje se na rozhodnutí, uveřejněné ve sbírce pod čís. 3724. Soud prvé stolice zvýšil po té přirážku o 60 Kč 60 h za hektar pronajaté půdy, kromě půdy v nuceném nájmu. Rekursní soud nevyhověl rekursu pachtýřů, k rekursu propachtovatele zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by, doplně řízení, znovu rozhodl o návrhu propachtovatele. Důvody: Stížnost pachtýřů není opodstatněna. Ačkoliv v nesporném řízení není ustanovení, obdobného §u 511 c. ř. s., jest přece nižší stolice vázána rozhodnutím nejvyššího soudu a právním názorem v rozhodnutí tom vysloveným, poněvadž by jinak podání stížnosti pro osobu, k jejímuž zakročení usnesení nižší stolice bylo zrušeno, bylo ilusorním a rozhodnutí nejvyššího soudu bezúčelným. Ostatně není v nesporném řízení ustanovení, že by nižší stolice nebyla vázána právním názorem nejvyššího soudu. Příčilo by se také všem právním zásadám, by nižší stolice mohla dokonce právní názor nejvyššího soudu prohlásiti za nesprávný. Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí prohlásil, že propachtovatel ztratil nárok na úpravu pachtovného jen pro rok 1921, nikoliv však pro následující leta a vyslovil právní názor, že dle úmyslu zákonodárce lhůta do 30. listopadu 1920 neplatí pro takové případy, když propachtovatel již pro rok 1921 neb i pro více nejbližších let pachtovné zvýšiti nemohl nebo nechtěl. Tímto právním názorem jsou nižší stolice vázány a nemohou od něho z důvodů shora uvedených za žádných okolností upustiti. Není tedy správné tvrzení stěžovatelů, že rozhodnutím nejvyššího soudu žádost propachtovatele o úpravu pachtovného nejen pro rok 1921, nýbrž i pro všechna následující léta právoplatně a konečně zamítnuta byla a že se tedy též ohledně návrhu propachtovatele na zvýšení pachtovného za rok 1924 až do skončení pachtovní doby jedná o věc rozsouzenou. Stížnosti propachtovatele bylo vyhověno, ježto řízení v první stolici zůstalo neúplným v tom směru, že první soudce se nezabýval s vedlejšími plněními, ku kterým propachtovatel dle pachtovní smlouvy je zaváván.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu pachtýřů.

Důvody:

Odkazujíc na vývody zdejšího zrušovacího usnesení ze dne 15. dubna 1924 R II 134/24-1 sb. n. s. čís. 3724 dodává se vzhledem k vývodům dovolacího rekursu ještě toto: Zákony dlužno vykládati, aby zákonodárcova myšlenka došla splnění a byla tedy, kdekoli se jeví nedomyšlena, propracována v jeho duchu. Jest to docela jiná věc, běží-li lhůta od doručení úředního vyřízení neb od vydání zákona. V onom případě může se doručení státi jen k rukám osoby, jíž vyřízení jest určeno, neb osoby, již zákon k přijetí vyřízení za osobu tu opravňuje, v poslední řadě tedy k rukám zřízeného opatrovníka (§ 276 obč. zák.), takže jest tu vždy někdo, kdo po rozumu zákona o zájmy účastníka starati se má. Běží-li však lhůta, jako zde, od vyhlášení zákona, t. j. od 30. října do 30. listopadu 1920 (§ 19 Opatření Stálého výboru ze dne 8. října 1920, čís. 586 sb. z. a n.), jest velmi snadno možno, že účastník i přes předpis §u 2 obč. zák., že neznalost zákona neomlouvá, beze své viny o zákoně a tudíž o lhůtě se nedozví, na př. když jest toho času v cizině nebo je nemocen tak, že jest k hájení svých zájmů vůbec nezpůsobilým, a pod. Nebylo zajisté úmyslem zákonodárce, aby takový propachtovatel ztrácel naprosto a pro všecka léta nárok, ale nebylo zároveň učiněno opatření, jak takové nezaviněné promeškání má býti v jeho prospěch napraveno. Jest tu sice předpis §u 6, že v řízení k úpravě pachtovného platí zásady řízení nesporného, a jakkoli při tomto předpisu měl zákonodárce na mysli způsob řízení nesporného na rozdíl od řízení sporného a nedal jej snad proto, že by byl myslil na navrácení v předešlý stav, přece jest v něm sám sebou zahrnut i odkaz na toto navrácení, tedy na § 17 nesp. říz. a tím na § 146 a násl. c. ř. s., avšak právní prostředek uvedení v předešlý stav jest dán právě podle těchto předpisů jen pro zmeškání procesní (§ 146 c. ř. s.), v řízení nesporném tedy správně řečeno soudního úkonu, kde zmeškání má jen ten následek, že strana je vyloučena s tímto úkonem (§ 146 c. ř. s.), ale nikterak ještě neztrácí nárok sám, ale nikoli není dán pro zmeškání úkonů soudních, jichž opominutím nárok sám pomíjí, tak na př. není dán pro zmeškání lhůty k žalobám, na př. žaloby ze správy dle §u 933 obč. zák., nebo v případě §§ 967, 1097, 1111 obč. zák. a j., a není dán pro zmeškání úkonů mimosoudních, jež jsou podmínkou vzniku nároku, na př. v případě §u 1290 nebo 970 b) obč. zák. a j. v. Zde však se jedná vůbec o úkon mimosoudní, jehož opomenutím mimo to pomíjí nárok sám, jak § 4 (1) výslovně praví a spadá tedy tak jako všecky shora uvedené případy pod zákaz restituce, daný v §u 1450 obč. zák. Již z toho jde, že předpis §u 4 (1) musí vykládán býti liberálně, protože jistě nelze se o zákonodárci domnívati, že chtěl účastníku křivditi tak, že by ho nechal nésti i zmeškání nezaviněné, pro které, kdyby šlo o úkon soudního řízení, příslušelo by mu právo na restituci, i bylo ho proto vyložiti tak, jak se v citovaném zrušovacím usnesení stalo, a lze k tomu poukázati na obdobu zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 313 sb. z. a n., o obnově drobných zemědělských pachtů v jeho poměru k novele ze dne 13. července 1922, čís. 213 sb. z. a n. V zákoně totiž v §u 1 stanoveno, že pachty, končící v druhé polovici roku 1921, obnovují se na další tři pachtovní roky — tedy až do druhé polovice r. 1924, — i nastala ihned otázka, zdali pachty, končící později, tedy buď až v roce 1922 nebo 1923 se také až do roku 1924 obnovují, neboť není na jevě příčiny, proč by i ony stejného dobrodiní účastny býti neměly. Že to zákon tak nestanovil, bylo pouhé nedopatření, nedomyšlení zákonodárné myšlenky. A skutečně jakmile se to postřehlo, bylo to citovanou novelou (§ 1) i na tyto pachty rozšířeno, ale toto zákonné rozšíření není v podstatě nic jiného, než domyšlení původního zákona, jeho zákonný výklad (§ 8 obč. zák.). A tak i v našem případě byl by zákonodárce, kdyby si byl otázku uvědomil, ustanovení §u 4 (1) v ten rozum upravil, že oznámení propachtovatelovo pachtýři musí se státi v době od 30. října do 30. listopadu či lépe v měsíci listopadu roku, předcházejícího bezprostředně tomu roku, pro nějž jako pro první se zvýšení žádá. Věci rozsouzené zde není přes to, že zdejším rozhodnutím ze dne 6. listopadu 1923, R I 381/23, byl návrh propachtovatelův založený na oznámení ze dne 29. listopadu 1920, které pachtýřům doručeno bylo teprv dne 2. prosince 1920, zamítnut, neboť to se týkalo právě jen tohoto oznámení ze dne

29. listopadu 1920, ale nikoli oznámení budoucího, které dle hořejších vývodů a vývodů zdejšího zrušovacího rozhodnutí propachtovateli v nastalém příštím termínu volno bylo a jež on také skutečně učinil a o něž nyní se jedná, tedy jen prvního termínu, jehož promeškáním nastala sice ztráta nároku, ale jen pro rok 1921. Že tomu skutečně tak, dotvrzuje samo ono rozhodnutí, jež dle stěžovatelů zakládá prý věc rozsouzenou, neboť se v něm výslovně praví, že dopis propachtovatele ze dne 29. listopadu 1920, doručený pachtýřům až po 30. listopadu 1920, nemohl býti předmětem soudního řízení, což je dle smyslu rozhodnutí základní a jediný důvod zamítnutí návrhu, neboť se tam praví, že na základě dopisu toho nemohla býti provedena úprava pachtovného a musí tudíž návrh, o tento dopis se opírající, býti zamítnut. Byl tu sice ještě jeden dopis, ale i na tento dopis »nemohlo býti řízení o úpravu pachtovného zavedeno«, ovšem z jiných zase důvodů, o něž zde nejde. Nešlo tudíž o oduznání (zamítnutí) nároku, nýbrž zamítnut byl jen, jak výrok rozhodnutí výslovně praví, návrh a to jen proto, jak z důvodů jde, že se opíral o uvedený dopis. Nebyl-li tedy zamítnut nárok, tak opírá-li se nyní návrh propachtovatelův o jiný dopis, jenž je dle hořejších vývodů dodán v termínu některém následujícím v čas, není závady, aby se o něm řízení nezavedlo a dle práva neuznalo. Že v rozhodnutí zrušovacím ze dne 15. dubna 1924, R II 132/24 nebylo přehlédnuto, že propachtovatel v prvé žádosti žádal úpravu pro všechna pachtovní leta, plyne jasně z důvodů, kde se vícekrát praví, že propachtovatel žádal úpravu »již« pro rok 1921 a mluví se vícekráte o roce 1921 a zbývajících či následujících pachtovních letech: ale okolnost ta nebyla rozhodná, když zamítnuta jen žádost, opírající se o určitý dopis.

Čís. 4267.

Hostinská místnost o sobě dává se do nájmu, živnostenská koncese dává se do pachtu.

Zákony o ochraně nájemců připouštějí jen zvýšení nájemného, nikoli též zvýšení pachtovného.

Předpisy zákonů o ochraně nájemců, pokud jednají o zvýšení nájemného, vztahují se i k nájmům, sjednaným na určitou dobu. Předpis §u 1 čís. 1 oněch zákonů se ovšem k těmto nájmům nevztahuje.

Slova »od nejbližšího nájemního období« (§ 15 zákona čís. sb. z. a n. 130/1922 a 85/1924) nemají na mysli nájemní dobu, nýbrž nejbližší nájemní lhůtu, to jest den nejbližšího placení nájemného.

(Rozh. ze dne 14. října 1924, Rv II 421/24.)

Smlouvou ze dne 11. května 1919 pronajal žalobce žalovaným na dobu od 11. června 1919 do 10. června 1927 restauraci a přenechal jim též hostinskou koncesi za úhrnnou roční úplatu 6.000 Kč. Odvolávaje se na zákony na ochranu nájemců domáhal se žalobce na žalovaných zaplacení zvýšeného nájemného počínaje 1. červnem 1920. Oba nižší soudy žalobu zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: Jest nesporno, že pachtovní smlouva, o kterou v tomto případě jde, byla umluvena stranami dne 11. května 1919 na dobu 8 let od 11. června 1919 až do 11. června 1927, tudíž že byla umluvena před 3. květnem 1920 na dobu určitou. Takové smlouvy zanikají však ve smyslu §u 2 (1) zákonů o ochraně nájemců teprve po uplynutí smluvené doby pachtovní (nájemní), takže nejbližší nájemní (pachtovní) období při takových smlouvách počíná teprve po uplynutí původně smluvené určité nájemní (pachtovní) doby. Dle §u 15 zákona ze dne 27. dubna 1922, čís. 130 sb. z. a n., a téhož §u zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n., jest obecně přípustné zvýšení nájemného (pachtovného) ve smyslu §§ 9 a 10 cit. zákonů — a o takovéto obecně přípustné zvýšení jde dle skutkových údajů žaloby v tomto sporu — účinné teprve od nejbližšího nájemního (pachtovního) období. Z těchto ustanovení zákonů jest nade vši pochybnost patrno, že i obecně přípustné zvýšení nájemného (pachtovného) ve smyslu §§ 9 a 10 cit. zákonů může platně nastati při smlouvách nájemních (pachtovních), ujednaných na určitou dobu před 3. květnem 1920 teprve po uplynutí smluvené doby nájemní (pachtovní), nikoli však, jak se toho v tomto sporu žalobce domáhá, též i za dobu již dávno uplynulou.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Doslov a obsah smlouvy ze dne 11. května 1919 nevylučují pochybností o tom, zda byl jí mezi stranami založen poměr nájemní (v užším smyslu) či poměr pachtovní. Nerozhoduje, že se ve smlouvě, která jest nadepsána jako »pachtovní a nájemní smlouva«, mluví o pachtu, pachtýřích, pachtovném atd., neboť listina o smlouvě, jak patrno z předloženého ověřeného opisu, nebyla sepsána právníkem, a jest známo, že neprávníci nerozeznávají přesně mezi nájmem a pachtem; i v kontextu smlouvy užívá se na různých místech vedle zmíněných výrazů též slov nájem, nájemné, pronajaté atd., tak že není správným předpoklad odvolacího soudu, že smlouva důsledně mluví jen o pachtu, pachtýřích a pachtovném. Podle odstavce I. smlouvy »propachtovatelka propachtovává ... svou restauraci S. a to celou budovu, dále užívání přilehlé restaurační zahrady .... a zejména též se starým sálem za smluvenou roční činži 6.000 Kč. To by nasvědčovalo nájmu, neboť hostinské živnosti o sobě se pronajímají, poněvadž se výdělečná hostinská a výčepnická činnost v nich sice soustřeďuje, ale místnosti jako takové nejsou jejím přímým a bezprostředním předmětem. V odstavci IV. smlouvy však dále se stanoví, že »správa přenechává pachtýřům svou ... na restauraci S. přenesenou reální koncesi hostinskou na celou dobu smluvní k provozování«. Živnostenská koncese dává se ovšem do pachtu, neboť využití koncese záleží v tom, že se živnostenské oprávnění činí předmětem výdělečné činnosti. Ale z odstavce IV. smlouvy není patrno, zda se přenechání koncese stalo úplatně či bezúplatně, pokud se týče zda a pokud v činži 6.000 Kč jest zahrnuta též úplata za přenechanou ho-

stinskou koncesi. Jen úplatné přenechání koncese bylo by však pachtem (§ 1090 obč. zák.). Že koncese nebyla za úplatu přenechána a že peníz 6.000 Kč jest jen nájemným za přenechané hostinské místnosti, tomu mohlo by nasvědčovati další ustanovení odstavce IV. smlouvy, že »kdyby tato koncese byla zrušena, opatří si pachtýři koncesi vlastní, ale nemají proto nároku na snížení pachtovného«. Co do otázky, zda jde o pacht či o nájem, nebyla však věc dostatečně vysvětlena a probrána, neboť soud prvé stolice se nepostaral dle §u 182 c. ř. s. o to, aby byl zjednán dostatečný a spolehlivý podklad pro vyřešení dotčené otázky. Kdyby šlo o pacht, byl by nárok na zvýšení smluvené činže ovšem bezdůvodným, neboť zákony o ochraně nájemníků připouštějí toliko zvýšení nájemného (podnájemného), nikoli zvýšení pachtovného. To plyne z §§ 8, 31 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 275 sb. z. a n. a §§ 8, 30 zákonů ze dne 27. dubna 1922, čís. 130, 26. dubna 1923, čís. 85. a 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. O pachtovních smlouvách (o provozování živností v najatých místnostech) zmiňují se tyto zákony jen v §u 6 (zákon čís. 275/1920) a §u 7 (ostatní zákony), ale výslovně tam stanoví, že se na takové pachtovní smlouvy vztahují jen p ř e d c h o z í ustanovení (§§ 1 až 5 pokud se týče 1 až 6), tedy ustanovení o výpovědi, nikoli však ustanovení n á s l e d u j í c í, t. j. ustanovení o nájemném. To asi správně vycítil též žalobce, ježto trvá houževnatě na tom, že jde o nájem a ne o pacht. Jinak měla by se věc, kdyby tu byl nájem v užším smyslu. Nelze souhlasiti s názorem odvolacího soudu, že předpisy zákonů o ochraně nájemníků, týkající se zvýšení nájemného, se vztahují jen k nájemním smlouvám, učiněným na neurčitou dobu, nikoli ke smlouvám, ujednaným na určitý čas. Zákon v té příčině nerozeznává. Ale nejen doslov zákona, nýbrž i úmysl zákonodárce a obdobné předpisy jiných zákonů nedopouštějí takového úzkého výkladu. Správně poukazuje dovolatel k tomu, že se zákonodárcův úmysl nesl k tomu, by se majitelům domů dostalo přiměřené hodnoty za pronajatý předmět, když se od dojednání smlouvy nepředvídatelně změnily majetkové a hospodářské poměry měrou, na kterou strany nemohly pomýšleti. Tyto úvahy platí však stejně při nájemních smlouvách na dobu neurčitou, jako při nájemních smlouvách na určitý čas. S téhož hlediska vycházel zákonodárce též při pachtu polních hospodářství a jednotlivých zemědělských pozemků, připustiv opatřením Stálého výboru Národního shromáždění ze dne 8. října 1920, čís. 586 sb. z. a n. zvýšení pachtovného (podpachtovného) pro pachtovní rok 1921 a z b ý v a j í c í s m l u v e n á p a c h t o v n í léta. Pachtovné takto zvýšené placeno i z pozemků, užívaných drobnými pachtýři, na něž se vztahoval zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 313 sb. z. a n.; proto není správným tvrzení prvého soudu, že při takových pachtech bylo zvýšení dosavadního pachtovného dovoleno jen, když po uplynutí smluvené doby žádal pachtýř za jejich obnovu. Zvýšení pachtovného dle §u 5 zmíněného zákona bylo zvýšením pachtovného, placeného po dobu smluvenou, tedy po případě zvýšením pachtovného, zvýšeného již podle §u 2 opatření Stálého výboru čís. 586/1920. Neprávem se tedy prvý soud dovolává ustanovení zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 313 sb. z. a n., pro svůj názor, že nelze zvýšiti nájemné při nájemních smlouvách, učiněných na určitou dobu. Podobně, jako při pachtu polních hospodářství a zemědělských pozemků, upraveny byly zákonem ze dne 17. března 1921, čís. 121 sb. z. a n., starší smlouvy o těžbě dříví. I tu došla výrazu zásada, že se tomu, kdo dlouhodobou smlouvou přenechal někomu jinému výtěžky za úplatu pevně ujednanou, přes toto ujednání má dostati vyšší úplaty, než smluvené, hledíc k nastalým změnám hospodářských poměrů. Jest pravda, že při nájemních smlouvách, učiněných na určitou dobu, pronajímatel dle o b č a n s k é h o z á k o n í k a není oprávněn, zvýšiti ujednané nájemné po dobu smluvenou, ale tato zásada občanského zákoníka byla právě z důvodů spravedlivosti a slušnosti prolomena předpisy oněch zákonů, zejména též předpisy zákonů o ochraně nájemníků, připouštějícími zvýšení nájemného. Proto nelze nic dovoditi ze slova »smí« v §u 8 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 275 sb. z. a n., k němuž prvý soud poukazuje, zvláště když se tam klade důraz nikoli na slovo »smí«, nýbrž na míru přípustného zvýšení nájemného b e z úředního svolení. Pokud §§ 1 čís. 1 zákonů o ochraně nájemníků připouštějí výpověď, když nájemník nezaplatil nájemného (smluveného nebo zvýšeného v přípustné míře), platí to ovšem pro nájemní smlouvy, učiněné na dobu neurčitou, poněvadž nájemní smlouvy na určitý čas zásadně nelze zrušiti výpovědí. Ale z toho neplyne logický závěr, že při takových smlouvách není zvýšení nájemného přípustno. Ostatně byla ve smlouvě, o kterou jde, vyhrazena oběma stranám výpověď za určitých podmínek, a to majiteli zejména i tehdy, kdyby nájemné nebylo řádně placeno. Slova »od nejbližšího nájemního období« v §u 15 zákonů čís. 130/1922 a 85/1923 (nyní též zákona čís. 85/1924) nemají smyslu a významu, jaký jim přikládá soud odvolací, který stotožňuje »nájemní období« s »nájemní dobou (smluvenou)«. Dlužno spíše souhlasiti s dovolatelem, že zákon jimi míní nejbližší nájemní termin, neboli den nejbližšího placení nájemného. T a k j i m r o z u m ě l y t a k é ž a l o v a n é s a m y, neboť v žalobní odpovědi vytýkaly, že by žalobci nárok na zvýšené nájemné příslušel teprve od 11. června 1923, poněvadž první nájemní období po vyhlášení zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n., jenž prý jediné přichází v úvahu, počalo se dle odstavce II. pachtovní a nájemní smlouvy dne 11. června 1923. Kdyby tedy šlo o nájem, měl by žalobce nárok na zvýšení nájemného dle zákonů o ochraně nájemníků. Z toho, co uvedeno, vyplývá, že výtka nesprávného posouzení právního jest oprávněna, ale že jest odůvodněna též výtka neúplnosti odvolacího řízení, protože nutno především doplniti řízení za tím účelem, aby byl zjednán spolehlivý podklad pro řešení otázky, zda-li jde o pacht či o nájem. Proto bylo z dovolacích důvodů §u 503 čís. 4 a 2 c. ř. s. vyhověno dovolání, podle §u 510 c. ř. s. byl zrušen napadený rozsudek a poněvadž jest patrně třeba jednání v prvé stolici, by se věc stala zralou k rozhodnutí, též rozsudek prvého soudu a věc byla vrácena do prvé stolice, by tam znovu byla projednána rozsouzena. Ukáže-li se, že tu jest poměr nájemní, bude na prvém soudě, by si uvědomil ustanovení druhého odstavce §u 21 zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n., dle něhož také o zvýšení nájemného podle §§ 9 a 10, tedy v mezích obecně přípustných, rozhoduje soud v nesporném řízení (§ 23 odst. 2), neshodnou-li se strany o základním nájemném podle §u 8 neb o j i n ý c h

podmínkách zvýšení nájemného (zde jest spornou otázka, jde-li o velkou provozovnu, srv. § 11); jakož i ustanovení §u 25 téhož zákona, dle něhož, závisí-li rozhodnutí sporu o zaplacení nájemného zcela nebo částečně na tom, je-li přípustné zvýšení nájemného podle §§ 9, 10 a 12 čili nic, přeruší soud řízení, nebylo-li již o věci rozhodnuto, a vyžádá si toho rozhodnutí. Pro předčasnost nebylo by tedy v tomto případě lze zamítnouti žalobu, a příslušné vývody žalovaných nejsou tudíž opodstatněny.

Čís. 4268.

Zvýšené nájemné dle zákona na ochranu nájemců lze požadovati jen za termíny, následující po té, kdy bylo nájemníku učiněno sdělení o zvýšení.

(Rozh. ze dne 14. října 1924, Rv II 423/24.)

Pronajímatel domáhal se na nájemci zaplacení zvýšku nájemného dle zákonů o ochraně nájemců za dobu od 1. května 1920 do 31. července 1923. Nájemce zaplatil požadovaný zvýšek až na 1.102 Kč, jichž se pronajímatel domáhal žalobou. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud přiznal žalobci pouze 462 Kč 42 h. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobcovu.

Důvody:

Ve věci samé dlužno dovolateli odvětiti, že zvýšení nájemného nenastalo ani podle zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 275 sb. z. a n., ani podle žádného dalšího zákona, jimiž byl vystřídán samo sebou, neboť jak dovolatel to vyjadřuje, automaticky, nýbrž, když zákony ty praví, že nájemné smí býti zvýšeno, nebo, že je přípustno je zvýšiti, zjednávaly pronajímateli jen možnost, zvýšení žádati a tak jednostranným úkonem je provésti. To jasně vysvítá i z historického původu t. zv. ochrany nájemníků. Nejprve totiž byl vzat v ochranu jen nájemník v ten způsob, že mu nesměla býti dána výpověď, leč z určitých důvodů, avšak co se týče zvýšení nájemného, nebylo toto dovoleno, leč, jako za dob mírových (předválečných) souhlasnou vůlí stran, když totiž nájemce se zvýšku dobrovolně podrobil, avšak, kdežto za dob mírových, nepodrobil-li se, mohl pronajímatel dáti mu výpověď a předmětem nájmu jinak lépe naložiti, nemohl tak učiniti po zavedení ochrany nájemníků, která právě záležela v omezení výpovědi na určité důvody, mezi nimiž původně odpor, platiti žádané zvýšení činže se nevyskytoval. Když pak zvýšení činže v určité míře dovoleno, dovoleno právě i bez svolení nájemníkova, proti jeho vůli, jednostranným prohlášením pronajímatele. Ale tohoto prohlášení (oznámení), že se činže zvyšuje, bylo a je vždy nutně třeba, a nastává zvýšení teprve pro budoucnost, od toho termínu, který byl nejblíže na řadě, když zvýšení požádáno, nikdy však nelze je žádati pro minulost. To vysvítá z vyloženého právě historického vývoje, a z úvahy, že nájemníkovi jest vyhražena volnost výpovědi — ochrana nájemníků mohla míti jen ten smysl, že práva nájemníků byla zvýšena, a nikoli ten, že by byla ztenčena — a on tedy práva výpovědi může užiti, když se ani zákonnému zvýšení podrobiti nechce, to by mu ale bylo znemožněno, kdyby pronájemce po léta mlčel a nájemníka ve víře udržoval, že nájemné se nezvyšuje, ale pak za všecka minulá léta dodatečně zvýšek žádal. Jsou přece známé případy, že vlastník domu nájemcům podnes nájemné předválečné ani o haléř nezvýšil, jakkoli k tomu dle zákona oprávněn byl. Žalobce však v žalobě odvolává se toliko na zákonná ustanovení, podle nichž prý měl žalovaný platiti zvýšené nájemné, v celém sporu ale netvrdil, že a kdy žalovanému oznámil, že nájemné zvyšuje, i může proto zvýšení přisouzeno býti jen potud, pokud je žalovaný ve sporu přiznal, míra to, která vyčerpána byla z největší části již souhlasným zvýšením dřívějším ze 1600 K na 2200 K nyní Kč, takže nad tuto míru nic přisouditi nelze a z ní jen tolik, co žalovaný jako nedoplatek uznal, t. j. 393 Kč 42 h. Když však odvolací soud přisoudil žalobci 462 Kč 42 h, je tím tento jeho nárok úplně kryt a nemá tedy příčiny k dovolání.

Čís. 4269.

Pokud jest tuzemský soud, na něhož bylo převedeno cizozemským soudem opatrovnictví nad nezletilými dětmi cizozemce, oprávněn vysloviti zbavení moci otcovské.

(Rozh. ze dne 15. října 1924, R I 617/24.)

Opatrovnický soud (okresní soud v Žacléři) vyhověl návrhu babičky nezletilých dětí W-ových, by otec jejich Josef W. byl zbaven otcovské moci. Rekursní soud návrh zamítl. Důvody: Ze spisů opatrovnických, jakož i ze spisů rakouského okresního soudu v Badenu, dále z domovského listu Josefa W-a lze seznati, že Josef W. jest cizozemcem, poněvadž po státním převratu optoval ve prospěch Rakouska a obdržel domovské právo ve Vöslau v Rakousku. Tím pozbyl podle §u 1 čís. 1 a §u 4 čís. 3 zák. ze dne 9. dubna 1920, čís. 236 sb. z. a n. státního občanství československého a podle §u 5 i jeho děti Valdemar, Adolf, Růžena a Vilém, které jsou mladší 18 let, na něž se rovněž opce otcova vztahuje. Jsou tedy i děti příslušníky státu rakouského stejně jako jejich otec. Za tohoto stavu nepodléhají rodinné poměry těchto osob podle zásady §§ 36 a 37 obč. zák. zákonům československým a nemůže tuzemský soud Josefa W-a zbavit moci otcovské. Vyplývá to ostatně i z předpisu §u 183 pat. o řízení nesporném, který připouští, by pro děti cizozemce, zůstavené v tuzemsku, zdejší soud ustanovil poručníka pouze na tak dlouho, než cizí úřady učiní jiné opatření.

Nejvyšší soud vyhověl dovolací stížnosti, zrušil usnesení nižších soudů a uložil prvému soudu, by věc, doplně šetření, znovu rozhodl

Důvody:

Napadené usnesení a jeho důvody byly by v podstatě správné, kdyby bylo jisto, že jde o děti cizozemce, ohledně kterých tuzemské soudy

vedou poručenství podle §u 183 nesp. říz. jen prozatím pro dobu, až příslušný cizozemský úřad učiní jiné opatření. Avšak podle usnesení okresního soudu v Badenu (Rakousko) ze dne 17. listopadu 1923 bylo opatrovnictví nad nezl. dětmi W-ovými odevzdáno okresnímu soudu v Žacléři, tímto podle usnesení ze dne 28. listopadu 1923 převzato a také skutečně dosud dále vedeno. Byl by proto tento okresní soud až do dalšího také povolán ke všem opatřením, které řádné vedení opatrovnictví nad nezl. dětmi podle okolností vyžaduje, po případě k oněm, která jsou uvedena v §§ 177 a 178 obč. zák., zejména tedy i k tomu, jejich manželského otce zbaviti otcovské moci, vše to ovšem jen s časovým obmezením na dobu, po kterou nezl. děti zůstanou se svolením svých domácích úřadů svěřeny tuzemské opatrovnické péči; a — také pro tuto dobu — s místním obmezením účinnosti oněch opatření na tuzemské území. Než z uvedeného usnesení okresního soudu v Badenu plyne, že opatrovnictví bylo odevzdáno tuzemskému soudu za předpokladu, že W-ovy děti jsou československými státními občany. Předpoklad ten byl mylným, neboť ze spisů obou okresních soudů plyne, že otec Josef W. podle zákona ze dne 9. dubna 1920, sb. z. a n. čís. 236, nabyl státního občanství v Rakousku a podle domovského listu obce Vöslau má tam domovské právo, a obé se podle právě uvedeného zákona vztahuje též na jeho děti dosud mladší 18 let. Není jisto, zda cizozemské úřady, k vykonání opatrovnictví nad dětmi povolané, o tomto stavu věci mají vědomost a zda by, znajíce pravý stav věci, neshledaly příčiny k jinakému vlastnímu opatření. V kladném případě by se věc měla obdobně tak, jako kdyby cizozemec byl v tuzemsku nezletilé dítě zanechal (§ 183 nesp. říz.) a pak by soud, opatrovnictví jen prozatím vedoucí, ovšem nebyl ani oprávněn k tak dolekosáhlému opatření, jakým je zbavení otcovské moci. Ježto v tomto směru není stav věci dosti objasněn, nutno dotazem u příslušných cizozemských úřadů zjistiti, zda trvají na opatření okresního soudu v Badenu ze dne 17. listopadu 1923 či zda učiní opatření jiné. Jen v prvém případě bude lze zabývati se otázkou, zdali tu jsou podmínky §§ 177 a 178 obč. zák., a o věci samé rozhodnouti.

Čís. 4270.

Uloženo-li dědici, by byla ve výroční den zůstavitelova úmrtí pokaždé sloužena zádušní mše, nejde o příkaz, nýbrž o zřízení nadace. Platnost posledního pořízení není závisla na tom, zda odkazy jsou co do rozsahu určité, stačí, jsou-li určitelné. Jest zůstaviti slušnému uvážení církevních úřadů, by samy určily, kolik jest třeba pro sloužení žádaných mší.

(Rozh. ze dne 15. října 1924, R I 619/24.)

V závěti ustanovila zůstavitelka kromě jiných zbožných odkazů, by ve výroční den jejího úmrtí byla pokaždé sloužena žádušní mše svatá (bod IV. závěti). Pozůstalostní soud vyrozuměl o tom universálního dědice s tím, že před zapravením veškerých odkazů nebude vydána odevzdací listina. Rekursní soud vyhověl rekursu universálního dědice potud, že mu uložil zapraviti pouze ostatní zbožné odkazy. Důvody: Pokud se týče ustanovení bodu IV. závěti, nelze je považovati za nadaci, jelikož zůstavitelkou peníz, který má na onen účel býti věnován, vůbec nebyl určen, a také v přípisu zemské správy politické ustanovení toto za nadaci se neuznává. Nelze proto toto ustanovení vykládati jinak, než příkaz dědici, nikoliv však v ten smysl, že zůstavitelka měla v úmyslu, zříditi zvláštní právnickou osobu po způsobu nadace.

Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu finanční prokuratury uložil dědici, by ve smyslu IV. bodu závěti buď zaplatil potřebný peníz děkanskému úřadu v N. anebo by jej dle §u 159 nesp. říz. zajistil.

Důvody:

Má-li ustanovení IV. bodu závěti býti vykládáno, jak toho vyžaduje povinná úcta k poslední vůli, též zákonem uznávána (na př. §§ 709 a násl. a § 817 obč. zák.), nutno ji vykládati tak, že zůstavitelka uskutečnění svého přání, by slouženy byly určité mše svaté, nechtěla učiniti závislým na dědicově žití, nýbrž že je chtěla zabezpečiti pro věčné časy. Kýženého účelu nemohla proto dosíci příkazem podle §u 709 obč. zák., nýbrž jen buď zřízením nadace v užším smyslu (§ 646 obč. zák.) tím, že onomu účelu věnovala částku jako neosobní účelové jmění, jemuž právo přiznává povahu osobnosti, zejména způsobilosti býti podmětem práv a závazků, nebo zřízením tak zvané nadace nesamočinné, nadace v nevlastním smyslu, odporučujíc totiž onu částku určité osobě — tu podle povahy věci farnímu chrámu (obročí) v N. — se závazkem, aby jí k určitému účelu užívala. Ať zůstavitelka zamýšlela nadaci v té neb oné formě, vždy jde buď o nadaci neb alespoň o odkaz k zbožným účelům a v obou případech nelze podle §u 159 nesp. říz. pozůstalost dědici odevzdati, pokud nadace nebo onen odkaz nebyly zaplaceny neb alespoň zajištěny. Nijak nesejde na tom, že zůstavitelka ve své závěti neudala částky, kterou hodlá tomuto účelu věnovati. Platnost posledního pořízení není na určitosti odkázaných částek závislou, jak jasně plyne z §§ 665, 668, 669, 672 obč. zák. Stačí, je-li věnovaná částka alespoň určitelná, jak plyne z §u 673 obč. zák. Že pak v tomto případě o určitelnosti nemůže býti pochyby, nutno uznati vzhledem na dosti rozšířený zvyk zůstavitelů, ponechati slušnému uvážení církevních úřadů, by samy určily, kolik pro sloužení žádaných mší sv. je třeba, a vzhledem k tomu, že u těchto je k obdobným účelům používáno jistých sazebníků. Stejně na tom nezáleží, že v dopisu politické zemské správy ze dne 13. března 1924 ono ustanovení zůstavitelky prý za nadaci považováno není. Onen dopis se o něm vůbec nezmiňuje, patrně vzhledem k výnosu býv. rak. minist. pro osvětu a vyučování ze dne 5. prosince 1903, čís. 29155 z roku 1899, podle něhož rozhodnutí o čistě církevních nadacích přináleží úřadům církevním.

Čís. 4271.

Premie za požární pojištění za dobu, v čase zahájení vyrovnání již prošlou, nelze počítati mezi přednostní pohledávky ve smyslu §u 23 vyr. řádu. Zaplatil-li je vyrovnací správce přes to plným penízem, lze část, převyšující vyrovnací kvotu, započísti na premii, splatnou za následující dobu.

(Rozh. ze dne 15. října 1924, Rv I 770/24.)

Žalující pojišťovna domáhala se na žalované firmě zaplacení pojišťovacích premií za rok 1923. Žalovaná firma, o jejímž jmění zavedeno bylo dne 31. října 1922 řízení vyrovnávací, namítla, že vyrovnací správce Dr. Richard H. zapravil žalobkyni v prosinci 1922 zúplna pojišťovací premie za rok 1921 a 1922 a že žalobkyně, ježto se žalovaná vyrovnala v dubnu 1923 na 30%, byla ohledně 70% premií bezdůvodně obohacena. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby, odvolací soud z těchto důvodů: Pokud odvolání poukazuje na to, že premie za požární pojištění, zaplacené Drem Richardem H-em, nenáležejí ku přednostním pohledávkám §u 23 vyr. řádu, nutno s tím souhlasiti, poněvadž podle znění tohoto ustanovení jsou přednostní pohledávky uvedeny výčetmo a nezaplacené premie za požární pojištění nejsou výslovně uvedeny v §u 23 (1) vyr. řádu. Přes to není žalovaná oprávněna, by odečetla od zažalované částky 5.969 Kč 72 h (správně 5.685 Kč 45 h), přesahující 30% nezaplacených premií za rok 1921, 1922 ve výši 8.528 Kč 47 h. Vyrovnací správce má podle §u 31 vyr. ř. pečovati o to, by provozování obchodů bylo dle možnosti udrženo a aby jmění dlužníkovo nedoznalo újmy, a jest povinen, užíti při tom péče, přikázané mu předmětem jeho správy (§ 1299 obč. zák.). Dr. H. udal, že zaplatil plné premie, poněvadž měl za to, že jest to v zájmu věřitelů (§§ 31 a 36 vyr. ř.). Byl proto v tomto případě k zastupování vyrovnací podstaty oprávněn a povinen, aniž k tomu potřeboval zmocnění dlužníka nebo věřitele. Právem poukázal první soud na to, že bylo v zájmu věřitelstva, by byly premie plně zaplaceny, poněvadž příslušelo k péči, již má zachovávati vyrovnací správce, by jmění žalovaného bylo pojištěno proti ohni a by žalobkyně plným zaplacením premií byla zavázána k nezměněnému ručení za případnou požární škodu, že nemohl smlouvu zrušiti, poněvadž tím Dr. H. zabránil tomu, že nebylo nutno, uzavříti novou smlouvu o požárním pojištění, která by třeba nenabyla ihned účinnosti. I kdyby se však mělo za to, že Dr. H. zaplatil z části něco žalobkyni, co jí nebyl povinen zaplatiti, není žalobkyně oprávněna podle §u 1432 obč. zák. vrátiti zaplacený přeplatek. Ježto vyrovnací správce Dr. H. zaplatil žalobkyni premii v plné výši, by hájil zájmy věřitelstva, nelze v tomto jeho jednání spatřovati ve smyslu §u 47 vyr. ř. poskytnutí výhody žalobkyni. Výhrada učiněná vyrovnacím správcem při zaplacení vztahuje se jen na správnost výše zažalovaných premií, nikoliv na výši vyrovnací kvoty.

Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc odvolacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Zcela správně zdůrazňuje odvolací soud, že § 23 vyr. ř. udává přednostní pohledávky výčetmo, a že tudíž premie za požární pojištění pro dobu, v čase zahájení vyrovnávacího řízení již prošlou, ježto tam výslovně udány nejsou, mezi ně počítati nelze. Zákon jim patrně nechtěl popříti výsadní postavení ostatních v §u 23 vypočítaných pohledávek, nepokládaje je za stejně důležité. Nutno je proto posuzovati jako všechny ostatní v §u 23 nejmenované pohledávky a platí tudíž i o nich předpis §u 47 vyr. ř., který zakazuje, by některému věřiteli byly poskytnuty zvláštní výhody a opravňuje, aby to, co proti tomuto zákazu bylo plněno, bylo žádáno zpět. Z výslovného předpisu zákona, že toto nedovolené plnění lze žádati zpět, jde jasně na jevo, že v tomto případu neplatí předpis §u 1432 obč. zák., o který se nižší stolice snaží svůj rozsudek opříti. Stejně mylným jest právní názor (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) nižších soudů, že vyrovnávací správce byl v zájmu věřitelstva oprávněn, premie z dřívějších let zapraviti, konaje jen svou povinnost podle §u 31 vyr. ř., pečovati o to, by provoz obchodu byl dle možnosti udržen a aby jmění dlužníkovo nedoznalo újmy. Nebyla vůbec učiněna potřebná skutková zjištění, aby mohlo býti posouzeno, zda postup vyrovnávacího správce byl ve smyslu právě řečeného místa zákona nutným aneb alespoň účelným, ale netřeba ani o tom uvažovati, ježto zákon stejně jako u jiných věřitelů, byť i snad dlužník měl sebe větší a snad i životní zájem na tom, by zaplacením jejich pohledávek další obchodní spojení s nimi bylo zachováno, ani ohledně požárních pojišťoven podle §u 47 vyr. ř. nedovoluje, by jim byla poskytnuta výhoda, které se ostatním věřitelům nedostalo stejným způsobem. Se svého právního hlediska neměl odvolací soud příčiny zjistiti, zda a do které výše straně žalované vzájemná pohledávka, k súčtování namítaná, oproti žalobkyni v naznačených mezích vůbec vznikla, musilo proto býti uznáno, jak se stalo.

Čís. 4272.

Odpůrčí žalobou nemůže se správce úpadkové podstaty domáhati výmazu napadeného knihovního práva zástavního, nýbrž jen jeho bezúčinnosti vůči úpadkovým věřitelům.

(Rozh. ze dne 15. října 1924, Rv I 840/24.)

Úpadková podstata pozůstalosti po Josefu V-ovi domáhala se na žalované záložně, by zástavní právo, vtělené na nemovitostech Josefa V-a pro pohledávání žalované bylo prohlášeno vůči úpadkovým věřitelům za bezúčinné a by po právní moci rozsudku byla zástavní práva z pozemkové knihy vymazána. Oba nižší soudy shledaly odpůrčí žalobu za opodstatněnu a uznaly dle její prosby.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalované potud, že zamítl žalobu ohledně nároku, by zástavní právo za pohledávky bylo vymazáno po právní moci rozsudku a uvedl v tomto směru v

důvodech:

Soudy nižších stolic vyhověly prosbě žalobní i v tom směru, že může býti právo zástavní za pohledávky žalované strany po právní moci rozsudku vymazáno. Odvolací soud sice správně praví, že věřitel jest dle §u 39 konk. ř. povinen, aby ruční zástavu vrátil do úpadkové podstaty, jelikož tohoto vrácení jest potřebí k tomu, aby ony movité věci mohly býti v úpadkovém řízení zpeněženy. Ale nelze odvolacímu soudu v tom směru přisvědčiti, že věřitel jest povinen upustiti od zástavního práva na nemovitosti a že dojde-li ke zrušení úpadku bez realisace úpadkového jmění, obživne právo zástavní tak, že by žalovaná byla oprávněna domáhati se nového vkladu jeho v původním pořadí. Knihovní zákon nezná výmaz práv pouze podmínečný anebo z druhé strany zase vklady s pořadím dřívějším, není-li tu poznámky pořadí (§ 93 kn. zák.). V tomto sporu není vyslovena naprostá neplatnost závazků, oněmi dlužními úpisy založených, nýbrž jen jejich bezúčinnost vůči konkursním věřitelům. Proto nelze vysloviti, že tato práva zástavní mohou býti vymazána po pravomoci rozsudku.

Čís. 4273.

Společenstva výdělková a hospodářská (zákon ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.).

Zápůjčka, již poskytlo společenstvo nečlenu, jest jednáním nicotným. Lhostejno, že dle stanov bylo společenstvo oprávněno přijímati vklady i od nečlenů.

(Rozh. ze dne 15. října 1924, Rv I 1071/24.)

Žalující úvěrní družstvo přijímalo od žalované, jež nebyla jeho členkou, říšskoněmecké marky a ukládalo je na markový účet. Žalovaná obdržela pak od družstva zápůjčky v Kč, jež byly k její tíži vedeny na zvláštním účtu. Žalobě, jíž domáhalo se družstvo na žalované zaplacení poskytnutých zápůjček, procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl mimo jiné z těchto důvodů: Žalobkyně byla oprávněna dle §u 2 čís. 2 stanov přijímati peněžní vklady k co nejvhodnějšímu uložení od členů i nečlenů a dle §u 92 čís. 3 vésti obchody v běžném účtu pro členy s použitím nebo bez použití šekového spojení, a poskytovati v běžném účtu zápůjčky členům, dle §u 2 čís. 4 smí žalobkyně poskytovati zálohy a půjčky pouze členům, jako dle §u 2 čís. 12 mohou býti obchody uzavírány jen se členy a jen potud, pokud sahá jejich úvěrní schopnost a pokud dají členové dostatečnou jistotu, jakož vůbec mohou býti jen členové účastni výhod společenstva. Dle §u 19 budou vydány zapůjčené částky členům jen, dají-li přiměřenou jistotu. Ježto žalovaná není členem žalobkyně, nejednala tato, poskytujíc jí půjčku, ve shodě se stanovami, žalovaná, nejsouc členem, neměla míti účast na výhodách společenstva a jistota, již žalobkyně i od členů obdržela v markách, nebyla jistě při kolísavém kursu marky dostatečná. Na právním názoru odvolacího soudu nemění ničeho okolnost, že takto byl úvěr poskytován usnesením ředitelství. Není také zcela správné tvrzení rozsudku, že společenstvo může provozovati i s třetími osobami obchody, jež jsou, nikoliv účelem společenstva, nýbrž jen prostředkem k dosažení tohoto účelu. S tím lze souhlasiti jen s tím obmezením, že dotyčný obchod nesmí býti v rozporu se stanovami. Dle §u 88 zákona o společenstvech ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. je trestným společník, jenž rozšiřuje činnosti společenstva na jiné předměty, než které jsou uvedeny v §u 1 zákona. Neplatnou je pak každá smlouva, jejímž předmětem je nějaké konání, jež se příčí dobrým mravům (Krasnopolski, Kafka vš. obč. zák. str. 98, Stubenrauch u § 878 obč. zák.) a k obchodům uvedeným v §u 1 patří jen obchody se společníky. Poskytnutí zápůjčky nečlenům je tudíž neplatným obchodem, z něhož pro žalovanou nemohl vzejíti závazek.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Po stránce právní sdílí dovolací soud názor soudu odvolacího, že právní jednání mezi stranami ohledně vybírání korun od žalujícího společenstva jako půjčka jest nicotným (§ 879 obč. zák.) a nikoli jen neplatným a nemohla proto tato nicotnost býti zhojena ani dodatečným přijímáním kontokorentu bez námitek. Žalující strana jest společenstvem ve smyslu zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. Jako takové musí svou činností směřovati jedině ku podpoře výdělku nebo hospodářství svých členů prostředky, v §u 2 stanov uvedenými. Každý jiný účel jest vyloučen a není žalujícímu společenstvu dovolen, neboť pak by přestalo býti společenstvem ve smyslu naduvedeného zákona. V důsledcích toho, třebas dovoleno jest v §u 2 čís. 2 stanov žalujícího společenstva, by přijímalo peněžní vklady také od nečlenů, nemůže žalující společenstvo, nemá-li jednati proti předpisům stanov na základě zákona usnesených a tím také zákona o společenstvech, poskytovati zápůjčky nečlenům. Poněvadž pak žalující společenstvo vyplácením korun žalované, která nesporně není členem společenstva, jako půjčky nejen proti stanovám, nýbrž i proti předpisům zákona o společenstvech jednala, jeví se toto její poskytování půjček žalované jako nečlenu zákonnému zákazu se příčícím a jest z toho důvodu, jak soud odvolací v napadeném rozsudku správně vyvodil, nicotným. Názor dovolání, že toto jednání žalujícího družstva jest jen jednáním proti stanovám společenstva a nikoli jednáním proti zákonnému zákazu, není správným a vývody dovolání, že jedná se zde snad o překročení kompetence společenstva ohledně osoby, které zápůjčky byly poskytovány, nikoli však ohledně věci, poněvadž žalující k poskytování zápůjček svým členům jest oprávněna, nejsou správné.

Čís. 4274.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Pokud náleží do skupiny šesté tabely, kdo konal práce zahradnické. Lhostejno, zda zaměstnanec nabyl potřebného vzdělání, záleží pouze na tom, jaké služební postavení bylo zaměstnanci svěřeno a jaké zastával.

(Rozh. ze dne 15. října 1924, Rv I 1160/24.)

Žalobu vdovy po zahradníku na jeho posledního zaměstnavatele o placení zaopatřovacích požitků dle šesté skupiny zákona čís. sb. 130/1921 procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nesprávné právní posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) spatřuje dovolatelka především v tom, že odvolací soud přiznal žalobkyni zaopatřovací požitky podle šesté skupiny bývalých zaměstnanců na velkém pozemkovém majetku (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.) přes to, že zesnulý muž žalobkyně neměl, jak se ve vysvětlivkách k tabulce zaopatřovacích požitků, připojené k prováděcímu nařízení ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n. k zařadění do skupiny šesté žádá odborného vzdělání školního ani v pomologii (ovocnářství) ani v zelinářství. K této výtce jest uvésti, že stanovisko odvolacího soudu v otázce, zda lze Eduarda H-a zařaditi do oné skupiny zaměstnanců i bez průkazu o nabytí školního vzdělání, není nesprávné. Nejvyšší soud již v několika svých rozhodnutích (srovnej sb. n. s. čís. 2326 a 2539) vyslovil názor, že i když v oněch vysvětlivkách, připojených k prováděcímu nařízení ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n. se pro zařadění zaměstnance nebo jeho pozůstalých do té neb oné skupiny vyžaduje buď středoškolské neb odborné školní vzdělání, po případě zvláštní kvalifikace, není nedostatek průkazu o onom vzdělání neb o oné zvláštní kvalifikaci na závadu tomu, by zaměstnanec nebo jeho pozůstalí nebyli přes to zařaděni do dotyčné skupiny, to proto, že zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. v §u 10 výslovně stanoví pouze, že pro zařazení do té které skupiny zaměstnanců jest rozhodna poslední skutečně vykonávaná služba. Proto nesejde na tom, zda zaměstnanec nabyl takového vzdělání, zda ho nabyl ve školách, či soukromou pílí (praxí); podle zákona rozhoduje toliko, jaké postavení služební bylo zaměstnanci svěřeno a jaké obstarával. Dovolatelka spatřuje nesprávné posouzení právní věci a vytýká rozsudku mimo to rozpor se spisy (§ 503 čís. 3 c. ř. s.) pokud se týče neúplnost řízení (§ 503 čís. 2 c. ř. s.) také v tom, že zesnulému Eduardu H-ovi přiznáno bylo postavení zahradníka a že žalobkyni přiznány byly zaopatřovací požitky podle skupiny 6 jako vdově po zahradníku. Než ani tyto výtky neobstojí. Nižšími soudy jest zjištěno, že Eduard H., jsa vyučeným zahradníkem a byv na statek žalované strany dekretem ze dne 16. června 1873 ustanoven jako zahradník, obstarával na tomto statku aleje a ovocný sad udržoval si v pořádku, že měl vlastní školku, z níž scházející stromy na stromořadích dosazoval, že odhadoval při dražbách ovoce, že měl skleník, pařeniště a že vůbec konal práce vyučeného zahradníka. Pokud žalovaná napadá tato zjištění a tvrdí, že odporují spisům (§ 503 čís. 3 c. ř. s.) netřeba se s dotyčnými vývody dovolání zabývati, protože jsou jen brojením proti hodnocení průvodů, což v dovolání není podle §u 503 c. ř. s. přípustno. Shledává-li žalovaná řízení odvolacího soudu neúplným proto, že nebyl proveden důkaz o tom, že Eduard H. neměl školky v technickém slova smyslu a že aleje byly dosazovány stromy kupovanými, sluší poukázati k tomu, že, shledaly-li nižší soudy okolnost, že Eduard H. měl vlastní školku a že z ní byly aleje doplňovány, jinými průvody již dostatečně za zjištěnou, nebylo zapotřebí dalších důkazů v tom směru (§ 275 c. ř. s.) prováděti a výtka neúplnosti řízení postrádá rovněž oprávnění. Podle posudku znalce, jemuž žalovaná nedostatek náležitosti podle §u 362 c. ř. s. nevytýká, dlužno Eduarda H-a vzhledem ku konaným od něho službám na statku S. pokládati za zahradníka a nikoli za pouhého štěpaře, za kterého chce ho pokládati žalovaná. Nebylo důvodu, aby nižší soudy tento názor znalců nepřijaly za svůj a aby v důsledku toho nepřiznaly Eduardu H-ovi postavení zahradníka. Odvolací soud podle toho nepochybil, přiznav žalobkyni jako vdově po zahradníku nárok na zaopatřovací požitky podle skupiny 6 a že nepřistoupiv na to, že jí patří, jak tvrdila žalovaná, toliko požitky podle skupiny 2 jako vdově po štěpaři. Že příslušejí žalobkyni požitky v plné výši, nebylo vzhledem k více než 40leté službě Eduarda H-a ani bráno v odpor.

Čís. 4275.

Dav svému obchodnímu pomocníku výpověď, nemůže ho zaměstnavatel napotom ve výpovědní lhůtě propustiti z důvodů, jež mu byly známy v době výpovědi.

(Rozh. ze dne 15. října 1924, Rv I 1175/24.)

Žalobce, bankovní ředitel, dostal dne 18. května 1923 od banky roční výpověď a byl dne 4. června 1923 bankou propuštěn. Žalobě jeho na banku o placení služebních požitků za měsíc červenec 1923 bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Co se týče oprávněnosti žalobcova propuštění, jest předeslati, že zaměstnavatel jest ovšem oprávněn (§ 1162 obč. zák., § 27 zákona o obchodních pomocnících) zaměstnance z důležitých důvodů i bez výpovědi ze služeb propustiti. Plyne však z povahy oprávnění, že zaměstnavatel tohoto svého práva použiti nemusí, že se ho může vzdáti. Učiní-li tak, nemůže důvodu, pro který mohl zaměstnance propustiti, již použiti. V tom, že zaměstnavatel, ač mu byl důvod propuštění znám, ho nepoužil, nýbrž zaměstnance jen vypověděl, dlužno spatřovati zaměst-

navatelovo vzdání se oprávnění, zaměstnance ze známého, však nepoužitého důvodu propustiti. V projednávaném případě byla žalobci dopisem ze dne 18. května 1923 dána ze služeb u žalované výpověď a teprve dopisem ze dne 4. června 1923 byl žalobce propuštěn. Jako důvody propuštění uvedla žalovaná, že žalobce, zastupuje vrchního ředitele, dal, šifroval poukaz k lombardu cizích u banky jen uložených cenin (moučné půjčky), že jako šef bursovního oddělení nekonal služebních povinností a že tím zejména zavinil ztrátu 400.000 Kč na účtě P-a a konečně, že, věda o jejich bezcennosti, prodal žalované 100 kusů akcií. Vzhledem k tomu, co shora bylo uvedeno o pominutí oprávnění, použiti důvodu propuštění, jest zkoumati, zda u některého z oněch důvodů nenastal zánik práva, důvodu toho k propuštění použíti, tím, že žalovaná, ač jej znala, ho nepoužila, nýbrž žalobce jen ze svých služeb vypověděla. A tu jest zjištěno, že lombard cizích cenin byl likvidačnímu výboru znám již v dubnu 1923, tedy před výpovědí. Co se tkne účtu P-a, jest zjištěno, že o ztrátě na něm vědělo ředitelství žalované banky (správní rada) již dne 17. října 1922 a že konáno o věci šetření. O nepořádném vedení bursovního oddělení, nepodepisování bursovních příkazů žalobcem, ponechávání celé řady nekrytých kont atd. byly ředitelstvu podány zprávy již v roce 1920 a 1921 a opětně v lednu 1923 a jest žalovanou stranou také v jejím přípravném spise ze dne 23. listopadu 1923 doznáno, že kromě odprodeje akcií o ostatních důvodech propuštění věděla již před odchodem žalobcovým z úřadu, tedy před výpovědí. Těchto důvodů propuštění žalovaná podle shora uvedeného, ježto je znala, když dávala výpověď, použiti nemůže. Zbývá odprodej 100 kusů akcií. Ohledně tohoto prodeje béřou nižší soudy za zjištěno, že žalobci nebyla v době jeho uskutečnění známa bezcennost akcií. Prodej tento nebyl tedy vůči žalované nepoctivým a důvodem propuštění (§ 27 čís. 1 zák. o obch. pom.) býti nemůže. Dle toho propuštění žalobce nestalo se po právu a odvolací soud uznav tak a přiznav proto žalobci nárok na služné, nepochybil (§ 503 čís. 4 c. ř. s.).

Čís. 4276.

Chytla-li budova jiskřením z lokomotivy, jest zjistiti, zda byla v požárním obvodu, zda bylo dráze uloženo zabezpečení a zda dráha je opomenula učiniti. Na budovu, jež v době stavby dráhy již stála, nelze použíti dvorského dekretu ze dne 28. prosince 1843, čís. 40144 (sb. pol. zák. sv. 71 čís. 337), nýbrž nařízení ministerstva obchodu ze dne 25. ledna 1879, čís. 19 ř. zák.

(Rozh. ze dne 15. října 1924, Rv I 1417/24.)

Žalující spolek měl uschovány movitosti v domku čp. 1 v S., jenž byl zapálen jiskřením z vlaku a shořel i s žalobcovými svršky. Žalobu na dráhu o náhradu škody procesní soud prvé stolice zamítl. Důvody: Za škodu, žalující straně vzešlou, dráha neručí. Podle §u 10, písm. b) nař. ze dne 14. září 1854 čís. 238 ř. zák. jsou podnikatelstva dráhy povinna učiniti taková opatření, by sousední pozemky, budovy atd. ani po čas stavby, ani později škody neutrpěly, a jsou práva z takových poškození. Toto ustanovení vztahuje se jen na škody, způsobené na předmětech, jež jsou s tělesem dráhy v neustálém spojení, podmíněném nepřetržitostí půdy, tudíž ohledně věcí movitých má platnosti pouze potud, pokud věci ty za příslušenství nemovitostí pokládati dlužno (§§ 294—297 obč. zák.). Za škody, způsobené při provozu na movitých věcech, jež jsou dočasně na přilehlých pozemcích nebo v budovách a jiných zřízeních, na pozemcích těch umístěných, a k příslušenství jejich nepatří, dráha neručí. O takovéto předměty se v tomto případě právě jedná, jak shora bylo zjištěno (rozhodnutí sb. n. s. civ. čís. 2215), nárok žalobní postrádá tudíž právního podkladu a byla proto žalobní prosba právem zamítnuta. Podotknouti dlužno, že s právního hlediska, svrchu vytčeného, nelze vyvozovati závazek žalované strany k náhradě škody ani z další okolnosti, žalující stranou uplatňované, že totiž při stavbě trati v roce 1887 nebylo stavení čp. 1 v S. opatřeno ohnivzdorným krytem, ač tehdejší vlastník výslovně o to žádal a ač stavení to bylo v požárním obvodu. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: žalobce opírá náhradní nárok o ustanovení §u 10 písm. b) nařízení ze dne 14. září 1854, čís. 238 ř. zák. Dle něho jest dráha povinna nahraditi veškeru škodu na statku veřejném i soukromém, která vzešla ze stavby dráhy, a učiniti taková opatření, by sousední pozemky, budovy atd. ani po čas stavby dráhy ani později škody neutrpěly, a jest práva z takových poškození. Toto ustanovení vztahuje se tedy jen na škody, způsobené na předmětech, jež jsou s tratí v neustálém spojení, tedy na budovy, pozemky a jejich příslušenství. V tomto případě ručí dráha za škody, na těchto předmětech a pouze na nich provozem způsobené přes to, že snad učinila vhodná opatření, a není zapotřebí dokazovati zavinění dráhy. Stačí důkaz, že škoda způsobena byla za stavby dráhy nebo provozem jejím. Žalující strana domáhá se náhrady škody, způsobené jí tím, že věci, jí náležející, které měla v uschování ve shořelých domcích, požárem byly zničeny. Věci tyto nebyly však příslušenstvím shořelých stavení, nejsou předměty, jaké má na mysli citovaný § 10 a není proto dráha práva ze škody, která na věcech těch požárem budov snad vzešla. V tom směru soud prvý posoudil věc po stránce právní správně. Žalující strana opírá v žalobě náhradní nárok ještě o další okolnost, totiž, že při stavbě trati r. 1887 nebylo chytnuvší se nyní stavení čís. 1 v S. opatřeno ohnivzdorným krytem, ač tehdejší vlastník výslovně o to žádal a ač stavení to bylo v požárním obvodu. Zde dovozuje svůj nárok ze zavinění dráhy, že neopatřila stavení ohnivzdorným krytem. Žalovaná strana v žalobní odpovědi popřela, že žalovaný železniční erár ve směru uvedeném opomenul učiniti opatření, a popřela, že stavení bylo v obvodu požárovém. Náleželo tudíž žalující straně, by zavinění dráhy dokázala. Soud prvý okolnosti, uvedené za řízení, ani na přetřes nevzal a pouze v rozsudku uvádí: »že s právního hlediska svrchu vytčeného nelze rovněž vyvozovati závazek žalované k náhradě škody ani z další žalobcem uplat-

ňované okolnosti, že totiž při stavbě trati v roce 1887 nebylo zmíněné stavení opatřeno ohnivzdorným krytem ....«. Tím prvý soud míní, že, i kdyby zavinění železničního eráru bylo prokázáno, ručil by tento za škodu jen za předpokladů §u 10 nař. z r. 1854, totiž jen za škodu, způsobenou na pozemcích, budovách a jejich příslušenství. Ustanovení tohoto §u 10 zde použíti nelze a z §u 99 nař. ze dne 16. listopadu 1851, čís. 1 ř. zák. z r. 1852, ani z ustanovení dv. dekretu ze dne 28. prosince 1843, čís. 40.114, ani z ustanovení §u 25 a násl. nařízení ze dne 25. ledna 1879, čís. 19 ř. zák. vztahujících se k uvedenému předmětu, názor takový dovoditi se nedá. Naopak dle §u 1295 obč. zák. a ustanovení to přicházelo by zde v úvahu, může k a ž d ý, kdo byl poškozen, žádati na provinilém škůdci, by mu nahradil škodu. Strany teprve v odvolacích spisech zabývají se touto otázkou obšírněji a uvádějí pro svá tvrzení skutkové okolnosti, k nimž ovšem soud odvolací jako novotám přihlížeti nemůže. Citovaný dekret z r. 1843, uveřejněný při §u 99 nařízení čís. 1 z r. 1851 ve sbírce Manzově »die österr. Eisenbahngesetze« obsahuje ustanovení o budovách, v požárním obvodu se nalézajících, již při stavbě dráhy a stanoví, jak s budovami těmi se má naložiti a jak mají býti proti ohni opatřeny. Strana žalovaná sice vytýká, že ustanovení tohoto dv. dekretu již pozbylo platnosti a to následkem nařízení ze dne 25. ledna 1879, čís. 19 ř. zák., ale to by musela dokázati, poněvadž, byť i nařízení toto mělo v §u 48 ustanovení, že nařízením tím odnímá se moc předešlým nařízením a výnosům jemu odporujícím, nedá se z toho dovoditi, že tím byla zrušena citovaná ustanovení dv. dekretu, poněvadž tato v uvedeném směru nejsou v rozporu s ustanoveními nařízení čís. 19. Žalobce tvrdí, že budova shořelá byla v požárním obvodu a že nebyla dráhou řádně proti ohni zabezpečena, ač jest to její povinností, řádnými předpisy stanovenou. Při tom dovolává se spisů okresního soudu v P. Soud prvý, jak uvedeno, okolnostmi těmito se ani nezabýval, nezjistil, zda budova byla v požárním obvodu, zda železniční správa byla povinna ohledně ní učiniti nějaká bezpečnostní opatření a zda je učinila. Zůstalo proto řízení v tomto směru neúplným.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání, správně rekursu.

D ů v o d y:

Na podané dovolání bylo pohlížeti jako na rekurs, ježto směřuje proti usnesení a proti usnesení jest jako opravný prostředek přípustným rekurs (§ 514 c. ř. s.). Odmítnouti dovolání pro nepřípustnost jeho nebylo důvodu, ježto nelze míti za to, že bylo podáno úmyslně a nikoli jen omylem (plenární rozhodnutí ze dne 28. listopadu 1921 čís. pres. 1210/21). Rekurs není opodstatněný. Směřuje do té části napadeného usnesení, jíž rozsudek prvního soudu byl pro neúplnost řízení zrušen a věc přikázáno do první stolice k novému jednání. Neúplnost řízení spatřuje odvolací soud v tom, že první soud nezabýval se náležitě otázkou, zda žalovaná dráha neručí za škodu, žalobci požárem způsobenou, proto, že stavení, v němž věci žalující strany shořely, ač prý bylo v požárním obvodu a majitelem bylo o to žádáno, nebylo dráhou opatřeno ohnivzdorným krytem. Tvrzení rekurentovo, že tuto okolnost žalobce uplatňoval až v odvolání (§ 482 c. ř. s.), není správné a vyvráceno jest doslovem žaloby. Že by nemohla dráha z uvedeného důvodu býti žalobci za škodu, požárem mu způsobenou, práva, předem bez náležitého skutkového zjištění tvrditi se nedá. V tom směru poukázáno budiž na ustanovení §u 19 a 20 cís. nař. ze dne 16. listopadu 1851, čís. 1 ř. zák. z roku 1852, dále na ustanovení §u 25 a násl. nařízení ministerstva obchodu ze dne 25. ledna 1879 čís. 19 ř. zák., podle nichž náleží dráze, by budovy, které v požárním obvodu mají zůstati, nejsou-li z ohnivzdorného materiálu nebo ohnivzdorně kryty, proti nebezpečí ohně zabezpečila, a konečně poukázati jest i na ustanovení §§ 1295 a 1311 obč. zák. Jest tedy zjistiti, zda budova, která, jak nesporno, jiskřením z lokomotivy se chytla, byla v požárním obvodu, zda zabezpečení její a jaké bylo příslušným úřadem za nutné uznáno a dráze uloženo a zda dráha uložené jí opatření učiniti opomenula. S tvrzením žalované strany, že majitel shořelé budovy byl při zřizování dráhy se svou žádostí, aby jeho stavení bylo opatřeno ohnivzdorným krytem, zamítnut, nebylo se ovšem bez jeho přezkoumání lze spokojiti. Zrušovací usnesení odvolacího soudu jest tedy odůvodněno. Dodati jest, že, ježto podle spisů jde o budovu, která v době stavby dráhy již stála, nepřichází ohledně požárního obvodu a zabezpečujících proti ohni opatření v úvahu dvorní dekret ze dne 28. prosince 1843 čís. 40.114 (sbírka pol. z. sv. 71 čís. 137), ježto tento se týká budov nově, po zřízení dráhy, stavěných, nikoliv budov, tehdy již existujících, nýbrž použití by bylo dotyčných ustanovení uvedeného nařízení ministerstva obchodu ze dne 25. ledna 1879, čís. 19 ř. zák.

Čís. 4277.

Ustanovení čl. III. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n., nedotýká se vyrovnání, jež před jeho účinností byla již právoplatně potvrzena.

(Plenární usnesení ze dne 21. října 1924, č. pres. 641/24.)

Otázka zpětné účinnosti tohoto zákonného ustanovení byla zodpověděna rozhodnutím nejvyššího soudu ze dne 29. ledna 1924 č. j. R II 26/24/1 a ze dne 16. dubna 1924 č. j. Rv I 228/24/1 záporně, rozhodnutím pak ze dne 21. května 1924, č. j. R I 386/24/1 kladně, načež přikázána byla prvním presidentem Nejvyššího soudu k rozhodnutí senátu plenárnímu. Plenární senát zodpověděl otázku, jak shora uvedeno.

D ů v o d y:

Předeslati dlužno, že v úvahu přicházejí pouze vyrovnání, jež před účinností novely byla již soudem právoplatně potvrzena. Neboť podle §u 49 vyr. ř. vyrovnání vyžaduje potvrzení vyrovnacím soudem, jenž nebere ho prostě na vědomí, nýbrž prozkoumává je v tom směru, zda není zde důvodu, pro který potvrzení odepřeno býti musí (§ 50 vyr. ř.),

neb odepřeno býti může (§ 51 vyr. ř.). Usnesení vyrovnacího soudu, jímž schvaluje vyrovnání, má ráz konstitutivní; dokud nedošlo k pravoplatnému potvrzení vyrovnání, nejeví účinků. Došlo-li tudíž k pravoplatnému potvrzení teprve po účinnosti novely, nutno na vyrovnání bezvýjimečně použiti ustanovení čl. III. novely. Otázka, předložená plenárnímu senátu, jest spornou i v literatuře (sr. pojednání dra Kuha v týdenníku »Die Wirtschaft« ze dne 12. dubna 1924 čís. 45 a uvedenou tam literaturu). Plenární senát vycházel z těchto úvah:

Zásadu: »Zákony nepůsobí zpět« vysvětluje přesvědčivým způsobem Tilsch (občanské právo rakouské, část všeobecná, druhé vydání, stránka 62) takto: »Okamžik, kdy nový zákon nabude působnosti, jest časovou hranicí mezi panstvím starého a panstvím nového zákona. Tato přesná hranice platí však jen v oboru práva objektivního, starý zákon přestává tímto okamžikem býti částí platného právního řádu. Konkretní právní poměry však, které nový zákon zastihl, zůstávají zásadně netknuty. Nový zákon, ač jedině on jest nyní částí práva objektivního, nabývá ve světě konkretních poměrů právních teprve postupně půdy, pročež jej užiti sluší jen postupně na právní poměry, nově vznikající. Naproti tomu starý zákon, ač zrušen (pozměněn), ztrácí ve světě konkretních poměrů právních rovněž jen postupně půdu a to ponenáhlým odumíráním právních poměrů, které byly založeny za jeho panství. Znamená tedy ona zásada nejen, že zákon nechává netknutými dřívější poměry právní pro dobu před svou působností, nýbrž i, že nový zákon ponechává starému zákonu upravovat tyto poměry i na dále v době panství nového zákona«. Rozebíraje otázku v podrobnostech dospívá týž spisovatel pod heslem »Pozdější změny starých právních poměrů (stránka 65, bod 92) k tomuto důležitému poznatku: »Zachování starých právních poměrů přináší s sebou někdy i ten úkaz, že dokonce i skutečnosti nové, jež sběhnou se teprve pod panstvím nového zákona, posuzují se přece dle práva starého. Tak sluší posuzovati dle práva starého tyto nové skutečnosti: ..... obmyslnost později se dostaviviší (mala fides superveniens), prodlení, nahodilou neb zaviněnou nemožnost splnění a j.«. O tento případ jedná se právě v otázce, předložené k plenárnímu rozhodnutí. Opírá-li se právní názor, že ustanovení článku III. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. vztahuje se i k vyrovnáním, potvrzeným před účinností tohoto zákona, o uvozovací slova onoho článku: »§ 57 téhož vyrovnacího řádu doplňuje se takto: .....«, dovozuje, že vzhledem k tomu již slovný výklad zákona vede jasně k důsledku, že, počínajíc účinností zákona, porušení povinností z vyrovnání nutno posuzovati podle nové normy (Dr. Kuh v týdenníku »die Wirtschaft« čís. 45 ze dne 12. dubna 1924), nepřibližuje se tím nikterak k jádru věci. Nedbá shora vytčeného rozdílu mezi časovou hranicí starého a nového zákona pro obor práva objektivního a pro obor konkretních právních poměrů a nedbá toho, co shora vytčeno o pozdějších změnách starých právních poměrů. Pokus, obhájiti onen právní názor jakožto prý jasný a samozřejmý výsledek již slovného výkladu zákona poukazem k článku IV. cit. zákona, stroskotává na úvaze, že z porovnání článku III. a IV. zákona plyne jasně jenom tolik, že zákonodárce otázku zpětné účinnosti zákona si uvědomil, omezil se však na to, vyřešiti ji výslovně jen pro případ, na který pamatováno článkem IV. zákona, nikoli též pro případ článku III. Stanovisko, že zákonodárce nechal pro případ článku III. otázku zpětné účinnosti nevyřešenu proto, že považoval za samozřejmé, že nové toto ustanovení vztahuje se i k vyrovnáním, potvrzeným před účinností článku III., jest zcela libovolným a nemá nižádné opory ani v doslovu zákona, ani ve zprávě důvodové. Spíše dlužno s hlediska slovného výkladu zákona trvati úsudkem z opaku na tom, že otázka zpětné účinnosti článku III., ponechána byla otevřenou vzhledem k zásadám §u 5 obč. zák., jichž i na tuto otázku mělo býti použito. Než ani logický, pokud se týče historický výklad článku III. zákona nevede k závěru, že tímto zákonným ustanovením postižena jsou i vyrovnání, jimž před účinností zákona dostalo se právoplatného soudního potvrzení. Nutno si především uvědomiti rozdíl mezi t. zv. pravým a nepravým zpětným působením zákona. Pravé zpětné působení nového zákona jest tu jen tehdy, když působí i pro dobu minulou, dotýkaje se dřívějších právních poměrů i pro dobu před svou působností. Může se tak státi jen, když jest to zvláště nařízeno, buď zjevně, výslovně, nebo skrytě. Skrytě nařízeno jest pravé zpětné působení, když nový zákon jest v pravdě autentickým výkladem starého zákona (Tilsch stránka 63, bod 89). Takovouto skrytě nařízenou zpětnou působnost přiznal Nejvyšší soud na př. článku I. bod 1. zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 311 sb. z. a n., jímž doplněna některá ustanovení zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n. o zajištění půdy drobným pachtýřům, shledav v onom ustanovení autentický výklad pojmu »statku církevního« ve smyslu druhého odstavce §u 1 zákona čís. sb. z. a n. 318/1919. Ohledně článku III. zákona čís. sb. z. a n. 99/1923 pravé zpětné působení nebylo nařízeno ani zjevně, což plyne ze samého zákona a úsudkem z opaku článku IV. téhož zákona, nebylo však nařízeno ani skrytě, poněvadž otázka, co jest právem, nesplní-li dlužník včas a plně potvrzeného vyrovnání, nebyla ve vyrovnacím řádě vůbec řešena, právě tak, jako nebyla ohledně nuceného vyrovnání vyřešena v řádu konkursním. Platily tudíž v otázce povšechné právní zásady o liknavosti dlužníka. Článkem III. zákona stanovena výjimka z oněch povšechných právních zásad, zásady ty nebyly článkem III. snad jen blíže vysvětleny, nýbrž nahrazeny pro případ článku III. zásadou výjimečnou, rušící pro tento případ použitelnost oněch zásad všeobecných. Jde tudíž jen o to, zda uznati lze t. zv. nepravé zpětné působení článku III. zákona. Nepravé zpětné působení tu jest, když nový zákon nařizuje, že ho má býti užito i na staré právní poměry již založené, ale teprve od doby, kdy počíná působnost nového zákona anebo od doby ještě pozdější. Nový zákon může obsahovati výslovné takovéto ustanovení (zejména v t. zv. ustanoveních přechodních), ale stačí též, když jinak z obsahu nového zákona je zřejmo, že i staré poměry pro budoucnost jím se mají říditi. Jest tedy věcí výkladu každého jednotlivého nového zákona, pokud jím má býti derogováno zásadě §u 50 obč. zák. Všeobecně lze tu říci jen tolik, že pouze nové jus cogens prolamuje

zásadu §u 5 obč. zák. Jus cogens, jež souvisí se základními mravními názory a s celým společenským zařízením působí, není-li nic jiného stanoveno, ihned a ruší tedy pro budoucnost práva nabytá (Tilsch stránka 65, bod 93). Prve, než bude přikročeno k použití těchto zásad na otázku, o niž jde, dlužno vypořádati se s názorem, že vyrovnání podle vyrovnacího řádu obsahuje dle své pravé právní povahy jen p o v i n n o s t i vyrovnacího dlužníka a omezení jeho závazků na úkor věřitelů ve smyslu §u 53 vyr. ř., nikoli dlužníkova práva a nároky ve smyslu §u 5 obč. zák. Právní konstrukce právoplatného vyrovnání podle vyrovnacího řádu jest sporná. Pravda ovšem, že vyrovnání podle §u 49 vyr. ř. vyžaduje potvrzení vyrovnacím soudem. Z toho neplyne však nic pro právní konstrukci vyrovnání. Vždyť i ku platnosti smluv, uzavřených zákonnými zástupci poručenců a opatrovanců vyhledává se v mezích §u 233 obč. zák. schválení soudu poručenského (opatrovnického), aniž změnila by se tím povaha právního jednání a soud stal se spolusmluvníkem právního jednání. Smlouva zůstává smlouvou trhovou, směnnou atd., třebaže její platnost pro poručence (opatrovance) byla podmíněna schválením poručenského (opatrovnického) soudu. Odmyslíme-li si pak požadavek schválení vyrovnání vyrovnacím soudem, jest právní podstata věci tato: Dlužník, jenž není s to platiti (ocitl se ve stavu předlužnosti), u něhož tudíž podle §u 68, pokud se týče §u 69 konk. ř. nastaly podmínky pro vyhlášení úpadku, předstupuje prostřednictvím vyrovnacího soudu před své věřitelstvo s nabídkou mimoúpadkového vyrovnání. Vůči této nabídce vyrovnacího dlužníka jakožto jedné smluvní strany stojí jeho věřitelé jakožto zájmové sdružení a druhá smluvní strana, činící projevy, závazné pro celé zájmové sdružení, podle zákonně přesně vymezené zásady majoritních usnášení. Zjev takovéhoto zájmového sdružení není zjevem novým a mimořádným. Lze setkati se s ním v řízení úpadkovém, při hromadných osobách moderního obchodního práva, při veškerenstvu majitelů dílčích dluhopisů, majiteli svědčících anebo rubopisem převoditelných a p. Přistoupí-li dlužníkovo věřitelstvo zákonnou většinou na dlužníkovu nabídku, dochází ku smlouvě mezi dlužníkem a zájmovým sdružením věřitelstva. Smlouva ta jest tím, čím ji právě i zákon nazývá, jest vyrovnáním, podle mluvy obč. zákona smírem. Bez tohoto smíru bylo by bývalo muselo dojíti k vyhlášení úpadku s výsledkem, pro věřitelstvo velice nejistým a pochybným. Před tímto nejistým výsledkem dává věřitelstvo přednost přesně vytčenému kvocientálnímu uspokojení svých pohledávek. Dlužník a po případě i jeho příbuzenstvo přináší oběti, k nimž by snad v případě úpadku nebyl zavázán, zprošťuje se však za to po rozumu §u 53 vyr. ř. svých závazků. Že pak výhody, plynoucí podle tohoto zákonného ustanovení pro dlužníka z vyrovnání jsou nabytými právy po rozumu §u 5 obč. zák., nemůže býti pochybno, právě tak jako to nemůže býti pochybno při vzájemných nárocích a závazcích z obyčejného soudního neb mimosoudního smíru. Po vyřízení tohoto bodu lze nyní přikročiti k jádru věci, najmě k otázce, zda ustanovení článku III. zákona čís. sb. z. a n. 99/1923 jest jus cogens v tom smyslu, že, souvisejíc se základními mravními názory a s celým společenským zařízením, působí, není-li nic jiného stanoveno, ihned a ruší tedy pro budoucnost práva nabytá. Motivy k zákonu vytýkají neudržitelnost dosavadního stavu, který dopřává n e p o c t i v ý m dlužníkům s p e k u l a c i s vyrovnáním na škodu věřitelů a tyto donucuje, by vyrovnání dodrželi, byť dlužník tak nečinil, což příčí se právnímu citu.

Zásada, že základní mravní názory zabraňují zákonodárci, by nechránil obmyslnosti, a že tomuto kategorickému imperativu musí ustoupiti i princip §u 5 obč. zák., jest zajisté nesporně správnou a vedla by nutně k důsledku, že článek III. zákona čís. sb. z. a n. 99/1923 platí i pro vyrovnání, potvrzená před jeho účinností, kdyby správným bylo, že novým ustanovením zákona budou postiženi jen dlužníci o b m y s l n í. Tomu však dle doslovu zákona není tak. Zákon nerozeznává, proč dlužník včas a plně potvrzeného vyrovnání nesplnil, dopadá tudíž i na dlužníka bezelstného, jenž pro napotom se vyskytnuvší, zcela nezaviněnou nemožnost nebyl s to, by vyrovnání plně dostál. Že pak mezi vyrovnacími dlužníky bude a byla též celá řada dlužníků reelních a bezelstných, nemůže zajisté býti pochybno. Článek III. novely přičinil nové ustanovení k §u 57 vyr. ř. Podle motivů a tohoto přiřadění nového ustanovení chtěl zákonodárce jeho následky postihnouti dlužníky obmyslné, po případě podvodné. Nevyjádřil však této základní myšlenky v samém zákoně a šel dále, než jíti zamýšlel. Při tom jest zajisté nápadno, že zákonodárce v témž smyslu nenovelisoval ustanovení §u 158 (1) konk. ř., jež jest doslova totožným s ustanovením §u 57 vyr. ř. Věc má se tudíž tak, že ustanovením článku III. postiženi býti mají nejen dlužníci obmyslní, nýbrž i dlužníci bezelstní. Je-li pak příkazem základních mravních názorů, nechrániti a to ani zásadou §u 5 obč. zák. dlužníků obmyslných, není příkazem základních mravních názorů, by zásada §u 5 obč. zák. byla prolomena i v neprospěch dlužníků bezelstných, jimž napotom zcela nezaviněně stalo se nemožným, vyrovnacím závazkům plně a zavčas dostáti. Zásada §u 5 obč. zák. jest, jak výstižně podotýká Pfaff-Hofmann (Kom. I. str. 157 a Ex. I. str. 140), jen jiným vyjádřením samozřejmého požadavku, že nikdo nemá býti zklamán ve své důvěře v právní řád, že, zařizuje-li kdo své jednání podle platných zákonů, může oddati se pocitu plné bezpečnosti, že jednání jeho bude po každé stránce podle oněch zákonů posuzováno. Bezelstný vyrovnací dlužník odhodlává se i k sebe těžším obětem a přiměje v četných případech i své příbuzenstvo k nepovinným obětem vůči jeho věřitelstvu v plné důvěře, že dostane se mu výhod §u 53 vyr. ř. a že výhody ty mu zůstanou. Spoléhaje na ustanovení platného právního řádu, nemohl dlužník před účinností novely počítati s možností, že, nebude-li třebas nezaviněně, s to, by snad i jen jedinému věřiteli a jen nepatrný zbytek vyrovnací kvoty zaplatil, bude připraven o veškeré výhody §u 53 vyr. ř. Příčilo by se právnímu citu a spravedlnosti, kdyby v jeho prospěch nenechala se platiti zásada §u 5 obč. zák. Poněvadž pak i to příčilo by se citu slušnosti a spravedlnosti, by s vinnými trpěli i nevinní, zákon však pro budoucnost nerozeznává, nutno alespoň s hlediska §u 5 obč. zák. pokusiti se o vyřešení, vyhovující co možná nejvíce citu slušnosti a spravedlnosti. Takovým uznal plenární senát, by k vůli bezelstným, poctivým dlužníkům nechala se zásada §u 5 obč. zák. platiti

i na prospěch dlužníků, kteří by snad dobrodiní §u 5 obč. zák. nezasluhovali.

Čís. 4278.

Postup pozůstalostního soudu, byly-li pohledávky věřitelů pozůstalosti, ohlášené při pořizování inventáře, popřeny svéprávnými nepominutelnými dědici.

(Rozh. ze dne 21. října 1924, R I 805/24.)

K pozůstalosti po Josefu T-ovi přihlásili věřitelé své pohledávky, jichž správnost byla nepominutelnými dědici popřena. Pozůstalostní soud poukázal věřitele k podání žaloby na nepominutelné dědice o zjištění pravosti přihlášených pohledávek. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů.

Důvody:

Nižší stolice poukazují stěžovatele jakožto věřitele pozůstalosti na pořad práva proti nepominutelným dědicům, majíce za to, že když tito popřeli správnost jejich pohledávek, náleží dle §u 136 nesp. říz. jim (věřitelům), aby pravost svých pohledávek proti nepominutelným dědicům prokázali. Názor ten jest mylným. § 136 nesp. říz. má na mysli pouze případy, kdy pohledávky věřitelů pozůstalosti byly popřeny dědici, kteří, podavše dědickou přihlášku, vstupují do závazků zůstavitelových (§§ 799 až 802, 820 a 821 obč. zák.). Neplatí to však, byla-li pravost pohledávek popřena nepominutelnými dědici, kteří nejsou dědici v užším slova smyslu, totiž nástupci v práva a závazky zůstavitele, nýbrž v pravdě rovněž jenom věřiteli pozůstalosti z právního důvodu svého nepominutelného dědického nároku. Nepominutelní dědici nejsou k placení dluhů pozůstalosti zpravidla povinni a mají na zjištění dluhů těch právní zájem jen potud, aby vyšetřena byla správná základna pro výpočet a zjištění jejich povinného podílu (§ 784 obč. zák.); z tohoto důvodu vyhražuje jim zákon přiměřenou účast a vliv na zjištění jmění a dluhů pozůstalosti. V tomto případě uznala universální dědička, jakožto jedině oprávněná právní nástupkyně pozůstalosti pohledávky věřitelů. Věřitelé tito nemají příčiny a podnětu, by se domáhali uznání pravosti svých pohledávek na nepominutelných dědicích, kteří je za pravé neuznali, ježto jim tito za pohledávku neručí a odpor jejich proti pravosti jejich pohledávek pro ně tudíž nějakého právního významu a účinku míti nemůže. Těmto věřitelům chybí jakýkoliv právní zájem, aby pohledávky jejich byly uznány nepominutelnými dědici, zájem na zjištění pravosti pohledávek týkati se může jedině universální dědičky v tom směru, by pohledávky ty jakožto dluhy zůstavitele při výpočtu povinného dílu od stavu majetnosti byly odpočteny, a na druhé straně nepominutelných dědiců v opačném směru, by za pravé uznány nebyly

a neumenšovaly majetnost pozůstalosti na úkor jejich povinného dílu. Z toho vyplývá nutný důsledek, že k vyřešení této otázky nemohou býti přidržováni věřitelé, že naopak tato sporná otázka může býti vyřešena pořadem práva jen mezi oněmi právními zájemníky jakožto pravými soupeři, totiž mezi universální dědičkou a nepominutelnými dědici. Tento právní stav platí arciť také ohledně pohledávky universální dědičky, kterou ona sama k pozůstalosti ohlásila a sobě samé jako dluh zůstavitele uznala. V této příčině není však třeba, ba ani přípustno, by pozůstalostní soud, stanově propadnou lhůtu, poukazoval některého z těchto právních zájemníků proti druhému na pořad práva za tím účelem, by pravost těchto pohledávek jako dluhů zůstavitele byla zjištěna, neboť zjištění takového pro účele projednání pozůstalosti není třeba a, pokud jde o výpočet a zjištění povinného podílu, nemá soud projednací v této pozůstalostní věci, v níž nejsou súčastněni nepominutelní dědici nezletilí nebo pod zvláštní ochranou stojící, vzhledem na § 162 nespor. říz. oprávněného podnětu, by sám od sebe přihlížel k tomu, zda před odevzdáním díl povinný byl správně zjištěn a vykázán. Z tohoto důvodu jest vyřešení této sporné otázky ponechati zúplna vlastnímu počinu súčastněných právních soupeřů. Dle těchto úvah lze tedy ve věci postupovati jen takto. Pojme-li soud projednací dle míry podaného mu osvědčení ony pohledávky vzhledem na zjištění a výpočet povinného podílu do inventury jakožto dluhy zůstavitele, tedy jakožto odpočetní položku, zůstává nepominutelným dědicům volno, by tomu oproti universální dědičce pořadem práva odporovali z toho důvodu, že dluhy tyto neměly býti v počet brány, ježto nejsou přes uznání dědičky dluhy zůstavitele, a, nebudou-li naopak pohledávky ty do stavu dluhů pojaty, přísluší universální dědičce, by se vůči nepominutelným dědicům toho domáhala, že měly býti jakožto dluhy zůstavitele od majetnosti odečteny. Vzhledem k tomu bylo stížnosti vyhověti ve smyslu shora uvedeného výroku.

Čís. 4279.

K exekučním titulům, uvedeným v §u 575, odstavec třetí c. ř. s. náleží i soudní svolení k výpovědi dle zákonů na ochranu nájemců.

Mimosoudně povolený odklad exekuce vyklizením neprodlužuje lhůty §u 575, odstavec třetí c. ř. s.

Útraty soudní výpovědi (řízení o soudní svolení k výpovědi) lze vymáhati, třebas uplynula lhůta §u 575, odstavec třetí c. ř. s.

(Rozh. ze dne 21. října 1924, R I 845/24.)

Na základě soudního svolení k výpovědi navrhl pronajímatel, povoliv nájemci dvakráte mimosoudně odklad exekuce, po půl roce jednak exekuci vyklizením, jednak exekuci na svršky pro útraty výpovědního řízení. Soud prvé stolice exekuce povolil, rekursní soud exekuční návrhy zamítl. Důvody: Dle ustanovení §u 575 ex. ř., které

zák. ze dne 26. dubna 1923, č. 86 (ze dne 25. dubna 1924, č. 86 sb. z. a n.) ani zrušeno ani změněno nebylo, pozbudou soudní a mimosoudní výpověď nebo příkaz k odevzdání nebo převzetí najatého nebo pachtovaného předmětu, proti nimž námitky nebyly zavčas podány, rovněž právoplatné rozsudky o takovýchto námitkách s výhradou výroku o náhradě nákladů platnosti, když ve 14 dnech po tom, kdy nastala doba, stanovená v těchto příkazech nebo v rozsudcích pro vyklizení nebo převzetí najatého nebo pachtovaného předmětu, nenavrhne se exekuce na vyklizení. K exekučním titulům, v tomto paragrafu jmenovaným, náleží však i usnesení soudu, kterým se vyslovuje přípustnost soudní výpovědi dle zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. V tomto případě jest však z obsahu exekuční žádosti patrno, že povinná strana měla místnosti, uvedené v exekučních titulech, vyklidit již dne 14. února 1924. Bylo tedy povinností strany vymáhající, aby, chtěla-li předejíti následkům ustanovení §u 575 c. ř. s., žádala nejdéle v oné 14tidenní lhůtě o exekuční vyklizení pronajatých místností. Toho však vymáhající strana neučinila, nýbrž naopak povolila sama dle svého tvrzení mimosoudně po dvakráte povinné straně odklad exekučního vyklizení pokaždé na čtvrt roku, celkem tedy na půl roku. Strana vymáhající přehlíží však, že takovýto odklad výkonu exekučního vyklizení bytu může dle ustanovení §u 1 zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 86 sb. z. a n. povoliti soud. Učinila-li tak vymáhající strana sama, nepodavši vůbec ani exekuční žádosti o vyklizení bytu, přivodila tím pro sebe účinky §u 575 c. ř. s. a navrhovaná exekuce neměla býti povolena, poněvadž exekuční titul pozbyl mezitím platnosti. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu ohledně exekuce vyklizením, obnovil však usnesení prvého soudu ohledně exekuce pro útraty.

Důvody:

Dovolatelčinými vývody nebylo vyvráceno správné, věci i zákonu vyhovující odůvodnění napadeného usnesení rekursního soudu, pokud jde o vyklizovací exekuci. Nelze jmenovitě sdíleti právní názor stěžovatelky, že mimosoudně povolený odklad exekučního vyklizení má tytéž účinky ve příčině lhůty §u 575 c. ř. s., jako soudně podle zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 86 sb. z. a n. povolený odklad vyklizovací exekuce. Kdyby byl zákonodárce něco takového zamýšlel, byl by to musil vyjádřiti v zákoně, v tom však pro takový názor není opory. Proto bylo v této příčině bezdůvodnému rekursu upříti úspěch. Naproti tomu je dovolací rekurs důvodným, pokud jde o útraty a o exekuci na svršky. Podle §u 4 (5) zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. usnesení, nabylo-li právní moci, nahražuje platnou výpověď. Podle §u 575, odstavec třetí c. ř. s., soudní výpověď za předpokladů tamže uvedených pozbývá platnosti s výhradou výroku o náhradě nákladů. Z toho plyne, že ohledně útrat exekuční titul nezanikl, že tedy návrh na mobilární exekuci ohledně útrat neměl býti rekursním soudem zamítnut.

Na prodlévajícím dlužníku lze se domáhati náhrady škody z poklesu kursu cizozemské měny po splatnosti dluhu v této měně.

Nejde tu o ušlý zisk, nýbrž o škodu, jež se rovná rozpětí mezi kursem cizozemské měny v den splatnosti a v den placení dluhu, vzhledem k československé koruně. Je-li tuto náhradu škody plniti v tuzemsku, jest ji plniti v Kč.

(Rozh. ze dne 21. října 1924, Rv I 589/24.)

Smírem ze dne 11. října 1921 zavázal se žalovaný, že zaplatí žalobci na vyrovnání všech závazků 6.500 marek. Ježto žalovaný zaplatil marky teprve dne 19. června 1922, domáhal se na něm žalobce náhrady škody 2.564 Kč v německých markách v kursu ke dni placení. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud vyhověl odvolání pouze potud, že vyloučil z rozsudečného výroku dodatek: v německých markách v kursu dne placení a uvedl v tomto směru v důvodech: Jen v jednom směru jest odvolání oprávněno a to potud, že bylo v rozsudku vysloveno, že přiznaný peníz jest zaplatiti v německých markách v kursu dne placení. Jde tu o náhradu škody, jež má býti zaplacena v tuzemsku a zákonným platidlem v tuzemsku jest československá koruna. Žalovaný není tudíž povinen, přepočítati přiznaný peníz v německé marky.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Zcela správně dolíčily nižší soudy, že žalovaný je povinen, žalobci nahraditi nikoli jen podle §u 1333 obč. zák. škodu na ušlých úrocích zaplacením zákonných úroků z prodlení, nýbrž vzhledem k značnému znehodnocení marky též škodu z jejího kursovního poklesu, a že se tato škoda rovná rozpětí mezi kursem marky v den splatnosti a v den placení dluhu, obé v poměru ke koruně československé. Podle ustáleného rozhodování Nejvyššího soudu lze proti prodlévajícímu dlužníku použíti předpisu §u 1333 obč. zák. jen potud, pokud liknavostí dlužníka při placení peněžitého dluhu nevzešla věřiteli jiná majetková újma než ta, že nemohl ode dne splatnosti využíti jistiny, co do hodnoty nezměněné, nebrání však tomu, aby věřitel se nedomáhal podle zásad o náhradě škody i dalšího odškodnění, byla-li mu zaviněným prodlením dlužníkovým způsobena škoda ještě v jiných směrech, zejména tím, že poklesem měny jistina sama byla znehodnocena. A o takový případ tu jde, jak jasně plyne z výpočtu nižších soudů. Mylným je názor dovolatelův, že se žaloba takto domáhá nejen náhrady skutečné škody, nýbrž i ušlého zisku. Měl žalobce zažalovanou částku v markách po právu dne 12. října 1921. Tento nárok tvořil tudíž již tehdy část jeho jmění a měl tehdy jistou cenu, kterou vzhledem na zmístění nároku jeho splatností v tuzemsku (§ 905 obč. zák. a zákon ze dne 10. dubna 1919,

čís. 187 sb. z. a n.) je vyjádřiti v tuzemské měně. Cena ta, což nesporno, do dne konané splátky poklesla, jak nižšími soudy bylo správně vypočteno. Domáhá-li se žalobce nyní náhrady rozdílu mezi těmito dvěma cenami, domáhá se tím náhrady skutečné újmy, jíž utrpěl na svém jmění (§ 1293, první věta, obč. zák.) a nikoli náhrady nějakého zisku, kterého by byl snad docílil (§ 1293, druhá věta), kdyby mu bylo bývalo včas zaplaceno.

Čís. 4281.

Pokud ručí majitel lázní za úraz způsobený vadným zařízením lázní a pokud dlužno v chování se poškozeného návštěvníka spatřovati jeho spoluzavinění na úrazu.

(Rozh. ze dne 21. října 1924, Rv I 1054/24.)

Žalobce, přiblíživ se v lázních žalované obce k nechráněným výtopným tělesům, utrpěl poranění. Žalobní nárok na náhradu škody uznal procesní soud prvé stolice důvodem po právu, odvolací soud vyhověl odvolání žalované obce potud, že uznal žalobní nárok jen z polovice důvodem po právu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání ani té ani oné strany.

Důvody:

Dovolacímu soudu bylo se zabývati především dovoláním žalované, která popírá stejně jako v prvé a druhé stolici jakékoli zavinění, zavazující ji k náhradě škody, neboť, kdyby bylo stanovisko žalované správným, bylo by zamítnouti žalobu a stalo by se tím žalobcovo dovolání bezpředmětným. Ale dovolání žalované nelze přiznati oprávněnosti. Podle rozsudku prvého soudu jest nesporno, že městské lázně v Ú. a parní lázně v nich jsou používány obecenstvem úplatně. Obec města Ú. jest tudíž podnikatelkou tohoto výdělkového závodu, a nesejde na tom, z jakých pohnutek zřídila lázně, zejména zda tak učinila spolu z důvodů kulturních a humanitních a se značnými finančními obětmi. Jakožto podnikatelka má obec tytéž povinnosti, jako každý jiný — soukromý — podnikatel, a jest práva ze zanedbání a porušení těchto povinností touž měrou, jako každý jiný podnikatel. K těmto povinnostem náleží také povinnost, aby byl podnik tak zařízen a v takovém stavu udržován, by neohrožoval tělesné bezpečnosti osob, používajících ho za úplatu. Jak obec plní tuto svou povinnost, jest její věcí. Za zavinění svých zřízenců ručí ovšem jen v mezích §§ 1313 a násl. obč. zák. a toliko za zavinění osob za ni jednajících (svých representantů či zástupců) bezpodmínečně. Ale o zavinění třetích osob vůbec tu nejde, neboť škoda, která vzešla žalobci, byla způsobena tím, že část zařízení městských lázní jest od počátku vadná a tělesné bezpečnosti lidí nebezpečná a že obec udržuje tento nebezpečný stav. Jde tudíž o vlastní zavinění obce jako podnikatelky dle §u 1299 obč. zák. a proto nepřicházejí v úvahu předpisy §§ 1313 a násl. obč. zák. Že dlužno pokládati za vadné a nebezpečné zařízení městských lázní, když v komoře s horkým vzduchem na místech všem přístupných jsou umístěna výtopná tělesa, horká přes 69° C a nikterak nechráněná, správně vyložily nižší soudy a marně se žalovaná snaží, vyvrátiti příslušné vývody nižších soudů. Nežádá se na ní nic technicky nemožného; nežádá se, by učinila nějaká zvláštní a mimořádná opatření bezpečnostní; stačilo by opatření jednoduché, znemožňující přímý dotek horkých výtopných těles, na př. dřevěné pažení, dřevěné zábradlí a pod. K rozpoznání toho není třeba posudku znaleckého. Postavení židlí, používaných lázeňskými hostmi, před výtopná tělesa, nelze považovati za vhodné opatření, zvláště když židle jsou, jak zjištěno, volně posunutelné, a když, jak rovněž zjištěno, i jiní návštěvníci, použivše těchto židlí, utrpěli popáleniny. Tím vyvráceno též tvrzení dovolatelky, že podnik od roku 1908 fungoval zcela bezvadně. Poukaz k rozhodnutí ze dne 21. června 1905, čís. 9706 (Gl. U. N. F. 3101), jímž by ostatně nejvyšší soud nebyl vázán, nedopadá, neboť v případě, který tehdy zavdal příčinu ke sporu, měla se věc jinak, ježto bylo zjištěno, že příslušné zařízení (parní potrubí) bylo řádně zabezpečeno. Že si žalobce počínal neopatrně, nevylučuje zavinění žalované obce a neruší příčinné spojitosti s úrazem, neboť, kdyby nebylo zařízení horké komory tak vadné, jak bylo zjištěno, nebyl by žalobce přes svou neopatrnost utrpěl úrazu. Žalobcova neopatrnost přichází tedy v úvahu jen s hlediska spoluzavinění, nikoli jako zavinění výlučné nebo převážné. Námitka, že žalobce nemůže se domáhati náhrady škody proto, že používá městských lázní po šestnáct roků a tím prý schválil jejich zařízení a s ním mlčky za srozuměna se prohlásil, jest tak lichá, že netřeba se jí podrobněji zabývati. Také přirovnání s basénem k plování není na místě. Takový basén jest určen jen pro určité osoby, totiž pro dobré plavce; odváží-li se do něho neplavec nebo špatný plavec, činí tak na své nebezpečí a neručí žalovaná za případný úraz. Ale horká komora jest určena pro všechny návštěvníky parních lázní a proto musí býti zařízena tak, by nikomu z nich nehrozilo nebezpečí. Neobstojí tudíž výtka žalované, že odvolací soud nesprávně posoudil věc po stránce právní, uznav ve shodě s prvým soudem na její zavinění. Neodůvodněna jest však i další výtka, že odvolací řízení zůstalo neúplným, ježto nebyly připuštěny důkazy výslechem předsedy lázeňského výboru Ferdinanda M-a jako svědka, dotazem na městský stavební úřad a slyšením znalců o okolnostech, naznačených v dovolacím spisu, neboť z toho, co dosud bylo vyloženo, plyne, že tyto okolnosti nemají významu pro spor rozhodujícího a proto právem nebyly připuštěny o nich důkazy.

Zejména nezáleží na tom, zda byla stavba lázní provedena dle vzoru jiných lázní, neboť jsou-li tyto zařízeny stejně, jako lázně žalovavané obce, vyplývalo by z toho pouze, že jsou stejně vadné a nebezpečné. Také okolnosti, že provedení bylo svěřeno firmě způsobilé, — že bylo žádáno za úřední svolení a kolaudaci, a že se provedení stalo dle úředních předpisů, — nesprošťují žalovanou obec povinnosti, odstraniti i bez zvláštního úředního příkazu stav nebezpečný a tělesnou bezpečnost lidí ohrožující, jakmile se vyskytl. Dovolání žalované nemohlo tedy míti

úspěchu. Žalobce má potud pravdu, pokud vytýká rozpor se spisy předpokladu odvolacího soudu, že si sám postavil dřevěnou klínovitou podušku v bezprostřední blízkosti horkého výtopného tělesa, neboť tento předpoklad nemá opory ve spisech, výsledky průvodního řízení nasvědčují spíše opaku. Avšak tento rozpor se spisy netýká se části podstatné a proto nespadá pod ustanovení §u 503 čís. 3 c. ř. s., poněvadž jest pro právní posouzení věci beze všeho významu, zda postavil onu podušku k výtopnému tělesu žalobce sám či někdo jiný. Že značné horko v komoře působí na návštěvníky tak, že upadají bezděky ve stav slabosti a zemdlenosti, žalobce sám uvádí, — že výtopné těleso jest horké, jemu jako dlouholetému návštěvníku zajisté neušlo, — a toho, že dřevěná klínovitá poduška bez jakékoliv opory v bezprostřední blízkosti horkého výtopného tělesa není vhodným sedadlem, musil si při nejobyčejnější obezřetnosti taktéž býti vědom. Usedl-li si přes to na podušku u samého výtopného tělesa, nutno to pokládati za hrubé opomenutí oné opatrnosti a pozornosti, které lze požadovati na každém, kdo jest zdravého rozumu (§ 1297 obč. zák.), i když se hledí k tomu, jak na něho působilo horko v komoře. Když pak žalobce, zdřímnuv na podušce, svým obnaženým tělem se dotekl horkého výtopného tělesa a se popálil, jest úraz v příčinné souvislosti s jeho nedopatřením. Nebylo by sice došlo k popálení, kdyby bylo výtopné těleso náležitě bývalo chráněno, ale přes toto neohražení topného tělesa nebyl by se úraz dle lidského dohadu přihodil, kdyby byl žalobce šetřil nejobyčejnější opatrnosti. Pokud žalobce poukazuje k tomu, že se jiní návštěvníci popálili, ač použili židlí s oporami, stačí připomenouti, že kdyby se byl zachoval, jako tito, a přes to přišel k úrazu, nebylo by ovšem lze přičítati mu viny. Sbíhá se tudíž zavinění žalované se zaviněním žalobcovým a proto nesou oba společně vzešlou škodu (§ 1304 obč. zák.).

Čís. 4282.

Ve smluvené úplatě za prvé provozování filmu jest obsažena jednak úplata za veřejné provozování filmu, jednak úplata za první provozování. Nedošlo-li k provozování pro osobní překážku nájemcovu, musí sice nájemce nájemné zaplatiti, jest však oprávněn sraziti si to, čeho docílil pronájemce propůjčením výhody prvého provozování jinému nájemci.

(Rozh. ze dne 21. října 1924, Rv I 1058/23.)

Žalobkyně přepustila žalovanému majiteli kina »Urania« v L., k prvnímu provozování v L. a okolí film s názvem »Anita Berberová ve svých tancích« na dobu od 28. dubna do 4. května 1923 za úplatu 2.000 Kč. Žalovaný film ten vrátil ihned žalobkyni, poněvadž mu nebylo možno ho provozovati a žalobkyně přenechala ihned film ten k provozování majiteli kina »Reformkino« v L., Jindřichu S-ovi za 1.500 Kč pro dobu od 5. do 13. května 1923, kdež byl film ten také a to poprvé v L. provozován. V době od 28. dubna do 4. května 1923 nebyl film ten nikde hrán. Žalobě, domáhající se na žalovaném zaplacení 2.090 Kč, oba nižší soudy vyhověly.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Přisvědčiti dlužno dovolateli, že přenechání filmu k prvému provozování v určitém místě za úplatu jest úplatným přepuštěním práva k výhradnému veřejnému provozování filmu v tomto místě (§ 23 zákona o právu původském ze dne 26. prosince 1895, čís. 197 ř. z.). Ve smluvené úplatě, byť i byla stanovena pouze jednotně, jest zahrnuta úplata dvojí: 1. úplata za veřejné provozování filmu jako věci nespotřebitelné po určitou časově obmezenou dobu, ve kterémžto ohledu jest úplata rovna pachtovnému (§ 1090 obč. zák.) a 2. úplata za první, nebo-li výhradné právo provozovací v určitém místě, úplata za premieru, za přenechání spotřebitelného práva k prvému provozování, které se jedním použitím v tom kterém místě úplně spotřebuje. Že tomu tak, jest vidno z toho, že úplata za reprisu bývá, jak jest notorickým, menší, než úplata za premieru, což ostatně i z výpovědí svědků v tomto sporu vyslechnutých, Jindřicha S-a a Edvarda W-a vysvítá. Jest to také přirozené, neboť za novinkou se lidé více honí, novinka více táhne a má v zápětí větší nával obecenstva do divadla, než film již po jistou dobu v témže místě, byť i v jiném divadle, provozovaný. Že větší úplata umluvena byla za první provozování v L. vědomě a že odpovídalo vůli stran, aby za prvenství v provozování byla placena odměna vyšší, než se jinak platila za provozování druhé neb třetí, nebo za provozování současné ve více divadlech, vidno z toho, že již do smlouvy se žalovaným bylo výslovně pojato ustanovení, že 2.000 Kč se platí za »první« provozování v L. Jest sice též zjištěno prvým soudem, že úplata 1.500 Kč za provozování téhož filmu v »Reformkinu« nebyla výslovně smluvena jako právě úplata za »první« provedení, avšak svědek S. udává, že úplata ta byla rovna úplatě za první provozování a že po druhé by se film ten v L. vůbec nedal provozovati, kdyby byl býval již předveden v Uranii, tedy že by zaň byl jako za reprisu byl nezaplatil buď vůbec ničeho, nebo rozhodně méně než 1.500 Kč. Nesporno tedy, že premiera filmu toho byla provedena v Reformkinu a že žalující firma žádá žalobou na žalovaném zaplacení 2.000 Kč, ač v nich jest obsaženo nejen pachtovné, nýbrž i úplata za premieru, které však žalovaný neprovedl, nýbrž majitel Reformkina a kterou žalobkyně žalovanému v L. již poskytnouti nemůže. Odvolací soud vidí v ujednání mezi stranami pouze jednu smlouvu nájemní, uzavřenou pod podmínkou, že žalobkyně ani před stanovenou dobou, ani v době té nepřenechá nikomu jinému film ten v L. k provozování. Neprávem, neboť smlouva nájemní má za předmět pouze věci nespotřebitelné, kdežto zde jest předmětem smlouvy výlučně právo k veřejnému provozování filmu, které jest sice též věcí nespotřebitelnou, avšak právo k prvému provozování, které současně bylo přenecháno, jest právem, které se spotřebuje, jak již shora bylo uvedeno, jedním použitím v témž místě a které též již spotřebováno bylo, avšak nikoli žalovaným, nýbrž majitelem »Reformkina«, a poněvadž má větší cenu, než

provozování druhé, dodává smlouvě význačný ráz a charakter. Toto právo k prvému provozování filmu v L. zůstalo žalobkyni neporušeno, neztenčeno a nevyčerpáno, když žalovaný filmu ve smluvené době neprovedl, toto právo mohla žalobkyně jinak zpeněžiti v L. propůjčením jinému kinu a též je propůjčením »Reformkinu« zpeněžila a nemůže proto úplatu, kterou za toto právo k prvému provozování v L. již vzala od majitele jiného kina (»Reformkina«), žádati též od majitele kina »Urania«, žalovaného, neboť právo to lze zpeněžiti v tomtéž místě pouze jednou. Lhostejno jest proto pro posouzení tohoto případu, zda mohla žalobkyně onen film ve dnech 28. dubna až do 4. května 1923 přenechati k provozování v jiném městě, neboť zde jedná se o prvé provozování v L. a to mohla pouze jednou propůjčiti. Případ dlužno řešiti dle obdoby §u 1107 obč. zák., dle něhož může pronajímatel, nemůže-li nájemce věci najaté použíti pro překážku, týkající se pouze jeho osoby a nikoli nájemního předmětu, žádati nicméně zaplacení nájemného, musí si však dáti sraziti výhody, jichž docílil tím, že předmět nájemní jinak zpeněžil. I v tomto případě žalovaný jako nájemce filmu nemohl ho použíti následkem osobní překážky, následkem své závislosti na konsorciu Uraniakina, kteréž mu předvedení najatého filmu zakázalo, a proto musí žalovaný pachtovné nicméně zaplatiti, může si však sraziti z pachtovného to, čeho docílila žalobkyně propůjčením téže výhody (prvého provozování) Reformkinu. Nepřihlížev k tomuto zákonnému ustanovení a nepouživ ho na námitky žalovaného, neposoudil odvolací soud věc správně po stránce právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Následkem svého nesprávného právního hlediska nepředsevzaly nižší soudy potřebných zjištění o tom, jaké výhody docílila žalobkyně propůjčením téhož filmu Reformkinu ke skutečně prvému provozování v L. (§ 1107 obč. zák.), t. j. úplatou za ono prvenství v provozování, — takže zůstalo řízení v tom směru kusým a neúplným a trpí nedostatkem, který jest způsobilým zabrániti vystižnému probrání a důkladnému posouzení sporného případu (§ 503 čís. 2 c. ř. s.).

Čís. 4283.

Použil-li ten, komu byl dán příkaz (svěřena komise) ku splnění příkazu (komise) dalšího zmocněnce, ručí za tohoto pouze dle §u 1010 obč. zák., a nelze tu použíti ustanovení §u 1313 a) obč. zák., jež se vztahuje pouze na pomocníky při plnění, nikoliv na další zmocněnce.

(Rozh. ze dne 21. října 1924, Rv I 1115/24.)

Žalobce odevzdal žalované tuzemské bance k inkasu směnku, akceptovanou dlužníkem v Rumunsku. Žalovaná banka obrátila se za účelem provedení inkasa na banku M. v Bukurešti, jež neprovedla včas súčtování inkasa, čímž žalobce utrpěl škodu, jejíž náhrady domáhal se na žalované bance. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby, odvolací soud mimo jiné z těchto důvodů: Jde tu o obchod, jejž jest označiti jako komisi, a nikoliv o poměr substituční. Z toho plyne, že se na straně žalované jednalo o smluvní povinnost, z níž tato po případě její nástupkyně v právu co do provedení obchodu ručí podle §u 1313 a) obč. zák. po př. čl. 360 a 52 obch. zák. zásadně, tudíž i za zmocněnce a pomocné osoby, kterých ke splnění užila. Jest to důsledek zásady §u 1313 a) obč. zák. jakož i článku 52 obch. zák., že jednání zástupcovo platí co do svých účinků za jednání zastoupeného.

Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Rozhodnutí sporu záleží jedině v řešení otázky, zda filiálka žalované banky A ručí podle §u 1313 a) obč. zák. za zavinění banky M. Žalobkyně uplatnila sice žalobní nárok též po stránce přímého zavinění žalované banky, záležejícího v tom, že provedla inkasso směnky prostřednictvím jiných peněžních ústavů, nižší soudy však právem neshledaly v jednání tom zavinění, a k názoru tomu připojil se i dovolací soud z důvodů níže uvedených. Zbývá otázka, zda na sporný případ bylo použíti předpisu §u 1313 a) obč. zák. Kladnou odpovědí posoudil odvolací soud věc nesprávně po právní stránce. Nezáleží na přesném rozlišování, jaké právní povahy byl příkaz, udělený žalující firmou žalované bance, by inkassovala směnku v žalobě uvedenou, zda šlo jen o mandát či o komisi, neboť v obou těchto případech bude uvažovati jedině o tom, zda žalovaná byla oprávněna svěřiti provedení příkazu někomu jinému. To platí i o příkazu obstaravatelském, jenž jest úplatným mandátem zvláštního druhu (viz bližší rozvedení v rozhodnutí čís. 2079 sb. n. s.). I pro tento poměr platí § 1010 obč. zák. podle čl. 1 obch. zák., ježto právo obchodní nemá v tomto směru zvláštního ustanovení. K provedení příkazu, jí uděleného, bylo žalované bance vzhledem k okolnostem, t. j. k jejímu sídlu a místu splatnosti směnky, nevyhnutelně třeba náměstka. I žalující firmě bylo známo, že tuzemská banka není s to, inkassovati směnku v Černovicích (Rumunsko), nýbrž že bude nucena použíti k tomu prostřednictví jiného peněžního ústavu, ať již tamější filiálky žalované banky anebo jiné banky. Jest proto podle §u 1010 obč. zák. uvažovati jedině o tom, zda žalovaná banka dopustila se zavinění při volbě svého náměstka. Nižší soudy neshledaly zavinění toho. V tomto směru souhlasí s nimi dovolací soud na základě skutkových zjištění, že žalovaná banka použila vzhledem k nespolehlivému poštovnímu spojení s Rumunskem, bránícímu přímému příkazu tamější filiálce, účelně Pražské súčtovací banky, a že nelze shledati neopatrnosti ani ve volbě M. Tyto skutečnosti nejsou v dovolacím řízení již sporné. Vzhledem k tomu, že právní poměr mezi stranami jest posuzovati jen podle §u 1010 obč. zák., nelze naň použíti §u 1313 a) obč. zák., majícího na mysli pomocníky při plnění, ne další zmocněnce. Tím jest věc rozhodnuta, neboť žalobní nárok, spočívající jen na důvodu §u 1313 a) obč. zák. pozbyl svého oprávnění, a bylo žalobu zamítnouti.

Čís. 4284.

Smluveno-li, že doba splatnosti dluhu záleží na dlužníkově libovůli, dlužno užiti druhé věty §u 904 obč. zák.

(Rozh. ze dne 21. října 1924, Rv I 1120/24.)

Žalující banka učinila počátkem listopadu 1925 se žalovaným tuto úmluvu: Žalující dá žalovanému k disposici dle jeho obchodní potřeby švýcarské franky až do výše 100.000; žalovaný za to složí v každém případě oddisponování ku krytí oddisponovaných švýcarských franků na své korunové konto u téže filiálky protihodnotu v korunách, takže tato protihodnota vždy bude vyrovnávati v tom kterém případě oddisponované švýcarské franky dle jejich denního kursu, to jest dle kursu v den oddisponování, vyúčtování těchto obou kont stane se, až kurs švýcarského franku v relaci ke koruně bude nižší, tak aby z toho vyskytl se pro žalovaného zisk z kursovního rozdílu; na tomto zisku bude míti podíl filiálka žalobkyně tou měrou, že jí budou čítány k dobru z oddisponovaných franků úroky v nejvyšší míře 7%, v případě snížení úrokové sazby ve Švýcarech úroky jen této sazbě odpovídající. V dopisech, jež si strany po té vyměnily, přenechala žalobkyně žalovanému dobu splatnosti na vůli. Žalobě, domáhající se na žalovaném zaplacení oddisponovaných 75.878·20 švýc. franků se 7% úroky vyhověl procesní soud prvé stolice potud, že přiznal žalobkyni úroky, zamítl však pro tentokráte žalobu co do jistiny. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalobkyně, k odvolání žalovaného zamítl pro tentokráte i žalobu ohledně úroků.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání, uplatňující důvody §u 503 čís. 2 až 4 c. ř. s., vychází v podstatě z předpokladu, že právní poměr mezi stranami bylo posuzovati jedině podle písemné smlouvy ze dne 3. listopadu 1915, ne však podle rozmluvy, kterou vedli před výměnou oněch dopisů žalovaný s ředitelem žalující firmy F-em. Dovolací soud uvažoval proto v první řadě o tomto náhledu, na jehož správnosti závisejí takřka veškeré vývody dovolatelčiny. Dopisy oněmi sjednaly strany, že žalobkyně poskytne žalovanému úvěr 100.000 švýc. franků, a žalovaný že částku tu zúročí nejvýše 7%. Dobu splatnosti úvěru ve francích přenechala žalobkyně žalovanému, k čemuž žalovaný dodal za tichého souhlasu žalobkyně doložku o nevypověditelnosti tohoto úvěru. Odvolací soud, vykládaje toto ustanovení podle čl. 278 obch. zák. a §u 914 obč. zák. přihlédl k ústní rozmluvě mezi uvedenými osobami před výměnou dopisů, a vyložil je v ten smysl, že vyúčtování kont, t. j. splacení úvěru včetně úroků ve francích stane se teprve, až kurs švýc. franků klesne v poměru ke K (nyní Kč). Dovolatelka dává přednost slovnímu výkladu ustanovení toho, ale v ten rozum, že byla tím stanovena splatnost dluhu podle možnosti, a že má proto soud určiti dobu splatnosti vzhledem ke slušnosti podle §u 904 obč. zák. třetí věty. Na doklad správnosti svého názoru tvrdila, že výklad ten odpovídá obchodní zvyklosti. Procesní soud, slyšev o tom znalce, zjistil, že takové zvyklosti není. Shledal-li soud ten nadbytečně v tomto smluvním ustanovení jen přemrštěnou ochotu, nejde o skutkové zjištění, nýbrž o právní posouzení věci, jímž vyšší soudy nejsou vázány. Smluvily-li tudíž strany písemně, že doba splatnosti závisí na libovůli dlužníkově, bylo by podle čl. 1 obch. zák., jenž nemá zvláštních ustanovení v tomto směru, užíti skutečně § 904 obč. zák., jak i žalobkyně činí, ale ne třetí věty, nýbrž druhé, ježto jde o závazek převoditelný na dědice. Na místo doby předpokládané odvolacím soudem vstoupil by den smrti žalovaného, čímž by se nedospělo k jinému důsledku než opětně k zamítnutí žaloby pro tentokráte. Odvolací soud vyřídiv takto žalobu posoudil tudíž věc správně i ve smyslu názoru zastávaného dovolatelkou.

Čís. 4285.

Nájemní smlouva na určitý čas proměňuje se zcizením nájemního předmětu a pokračováním v nájmu po zcizení v nájemní smlouvu neurčitého trvání s výpovědním právem oběma stranám stejnoměrně příslušejícím.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n.).

»Náhradní byty« ve smyslu §u 31 (1) zák. nejsou byty, jež mimosoudně, bez soudního svolení k výpovědi byly dány fakticky jako byty náhradní.

(Rozh. ze dne 21. října 1924, Rv I 1522/24.)

Žalované družstvo obývalo původně místnosti v domě čp. 192 a uzavřelo s tehdejším vlastníkem v roce 1919 nájemní smlouvu na 3 léta s půlletní výpovědí. Ježto vlastník potřeboval místností pro sebe, vystěhovalo se družstvo do přístavby č. p. 192 a). Nový vlastník pronajatých místností, pronajatých družstvu, dal mu čtvrtletní výpověď, proti níž družstvo namítlo, že jde o budovu, na niž se vztahuje ochrana nájemců, že jde o náhradní místnost ve smyslu §u 31 (2) zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. a konečně, že byla umluvena pololetní výpověď. Procesní soud prvé stolice ponechal výpověď v platnosti. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Že jedná se o nájem v přestavbě a novostavbě, na který se zákon o ochraně nájemníků ze dne 26. dubna 1923, č. 85 sb. z. a n. (ze dne 25. dubna 1924, č. 85 sb. z. a n.), nevztahuje, bylo zjištěno soudem prvé stolice, ježto úřední povolení ku novostavbě a přestavbě bylo dáno po 27. lednu 1917 (§ 31 (1) zákona). Taktéž druhá námitka odvolatele, že v tomto případě jest možno jedině žádati o svolení k výpovědi ve smyslu §u 31 (2) zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n., jest neopodstatněna. Jak z výkladu Dra Kubisty k odst. (2) §u 31 vyplývá, sluší náhradními byty, pronajatými podle ustanovení §u 1 (2) čís. 9, 12, 13 rozuměti náhradní byty, které po rozumu nového zákona o ochraně nájemníků musily býti opatřeny, aby jejich nynějším nájemníkům mohla býti dána z jejich dřívějšího bytu výpo-

v ě ď. Těchto zákonných předpokladů odvolatel vůbec netvrdil ani neprokazoval. Řízení výpovědní tehdejším vlastníkem domu čp. 192 a) nebylo vůbec navrženo a není tedy zjištěno, že nynější místnosti byly náhradními místnostmi při zavedeném řízení výpovědním podle §u 1 odst. 2 č. 9, 12, 13 zákona, jak to v odst. (1) §u 31 cit. zákona se výslovně žádá. Nepožívá tedy žalované družstvo ochrany nájemníků podle odst. (2) §u 31 tohoto zákona, jak v odvolání se snaží dovoditi. Byla-li mezi dřívějším vlastníkem domu pouze na tři léta nájemní smlouva, která končila v roce 1922, nelze se domnívati, že tato smlouva byla automaticky prodloužena s týmž výpovědním termínem i po této době. Tuto okolnost musilo by žalované družstvo prokázati, což se však nestalo.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Právní názor dovolatelův nelze schváliti. Smysl předpisu §u 1120 obč. zák. je, že se nájemní smlouva, uzavřená na určitý čas, zcizením nájemního předmětu, pokračováním v nájmu po zcizení proměňuje v nájemní smlouvu uzavřenou na neurčitý čas s výpovědním právem oběma smluvním stranám stejně příslušejícím, a že jako nabyvatel nájemného předmětu, má i nájemník právo, po zcizení nájemního předmětu, bez ohledu zda bylo smluveno další trvání nájemního poměru, dáti výpověď v zákonité lhůtě výpovědní. Z toho plyne, že se zcizením nájemního předmětu nájemní smlouva podle §u 1120 obč. zák. proměňuje ve smlouvu od obou smluvních stran v zákonité době vypověditelnou. Třebas by při zcizení nájemního předmětu smluvní strany neužily svého výpovědního práva a pokračovaly v nájemní smlouvě po zcizení nájemního předmětu podle §u 1120 obč. zák. přetvořené a přeměněné, tedy nikoli v původní smlouvě nájemní s půlletní lhůtou výpovědní, přece platí pro tuto na neurčitou dobu mlčky uzavřenou smlouvu zákonitá a proto čtvrtletní lhůta výpovědní, leda že bylo dokázáno, že při nové úpravě nájemního poměru smluvena byla delší nebo kratší než zákonitá výpovědní lhůta. Podle č. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod není opodstatněn ani potud, pokud se dovolatel odvolává na předpis §u 31 (2) zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n., prohlašuje nesprávným právní názor odvolacího soudu, považujícího za náhradní byty, pronajaté dle ustanovení §u 1 (2) čís. 9, 12, 13 ty náhradní byty, které po rozumu nového zákona o ochraně nájemníků musily býti opatřeny, by jejich nynějším nájemníkům mohla býti dána výpověď z jejich dřívějšího bytu. Dovolatel míní, že předpis o náhradních bytech dlužno vztahovati i na takové byty, které byly mimosoudně bez soudního svolení ku výpovědi faktick, jako náhradní byty dány, ale pro toto jeho právní mínění není opory v zákoně, jak správně a obsažně dovodil již soud odvolací, takže postačí, bude-li poukázáno ku jeho důvodům.

Čís. 4286.

Oddělovací právo zaniká za podmínek §u 12 konk. řádu samočinně. Odpůrčí žaloba nemá tu místa, aniž lze zjišťovati rozsudkem, že oddělovací právo zaniklo, a domáhati se výmazu zástavního práva.

(Rozh. ze dne 21. října 1924, Rv II 397/24.)

Úpadková podstata Maxe B-a a firmy Vilek B. a spol. domáhala se na Kamile B-ové uznání, že exekuční vklad na ½ Maxe K-a domu č. p. 1 jest odpíratelný, a že žalovaná jest povinna svoliti k výmazu tohoto exekučního práva zástavního, jinak že by byl podle rozsudku povolen exekučně. Žaloba byla zamítnuta s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z těchto

d ů v o d ů:

S hlediska dovolacího důvodu §u 503 čís. 4 c. ř. s. není dovolání opodstatněno, třebaže nelze s právními názory nižších soudů ve všech směrech plně souhlasiti. Nižšími stolicemi bylo zjištěno, že k žádosti žalované Kamily B-ové ze dne 13. ledna 1922 byl usnesením okresního soudu ze dne 21. ledna 1922 povolen podle notářského spisu, ve smyslu §u 3 not. ř. vykonatelného, ze dne 3. února 1896 vnucený vklad práva zástavního na polovici Maxe B-a, manžela žalované, k domu, pro pohledávku věna žalované 7.000 Kč, a že dne 24. února 1922 byl o jmění veřejné obchodní společnosti Vilek B. a spol. a dne 27. února 1922 o jmění Maxe B-a jako osobně ručícího společníka této společnosti vyhlášen úpadek. Není tudíž sporno, že ode dne, kdy žalovaná nabyla exekucí zajištění své pohledávky na polovici úpadcova domku a tedy též právo na oddělení uspokojení z ní, do zahájení úpadkového řízení neuplynulo 60 dnů. Podle §u 12 konk. ř. zanikají oddělovací práva v této době nabytá zahájením úpadku a obživnou jen, byl-li úpadek podle §u 166 konk. ř. zrušen, o který případ tu však nejde. Zanikají sama sebou, aniž je třeba právního jednání buď správce úpadkové podstaty nebo jiné osoby, a to i tehdy, když správce úpadkové podstaty o nich a o splnění podmínek §u 12 konk. ř. ani nemá vědomosti. Není proto ani třeba odpůrčí žaloby. Ta je dokonce podle povahy věci vyloučena, neboť je podle pojmu odpůrčí žaloby jejím předpokladem, aby právní jednání, jemuž se odporuje, bylo věřitelům škodlivé, o škodlivosti jeho však nemůže býti řeči, když oddělovací právo samočinně již zaniklo. Právem proto nižší soudy odpůrčí žalobu, třebaže z jiných důvodů, zamítly. Osud žaloby nemůže zachrániti ani pokus žalobcův, žalobu opříti o ustanovení §u 12 konk. ř. Bylo již uvedeno, že oddělovací právo podle tohoto předpisu konk. řádu zaniká samočinně, mocí zákona. Nemá tudíž ani smyslu ani účelu a je proto nedovoleno, ještě zvlášť zjišťovati rozsudkem, že je bezúčinné. Pokud se žaloba domáhá mimo to výmazu exekučního práva zástavního, odporuje přímo znění a smyslu citovaného předpisu. Výmaz exekučního práva zástavního se rovná úplnému zrušení exekuce zahájené vnuceným zřízením tohoto práva. Podle §u 12 konk. ř. může však býti jen žádáno, aby bylo zastaveno exekuční z p e n ě ž e n í předmětu zástavy, nikoli e x e k u c e sama. Dále stanoví odstavec (3) téhož §u, že jest část výtěžku na oddělovací právo připadající pojmouti do úpadkové podstaty. Má-li však na oddělovací právo při rozvrhu výtěžku něco připadnouti, je toho nezbytným předpokladem podle §u 216 čís. 4 c. ř. s., by zástavní právo pro ně zřízené alespoň formálně ještě vázlo. Konečně nutno také míti zřetel k okolnosti, že zánik oddělovacího práva je toliko podmíněný a že toto právo zase ob-

živne, byl-li úpadek podle §u 166 konk. ř. zrušen. Obživnutí práva zástavního — alespoň v původním pořadí — bylo by však podle zásad knihovního řádu vyloučeno, kdyby exekuční zástavní právo bylo bývalo za úpadkového řízení knihovně vymazáno. Nemůže se proto úpadková podstata důvodně tohoto výmazu domáhati, zejména, když — jak dolíčeno — nemá na něm sebe menšího praktického zájmu. Tento nemůže ani nahraditi poukazem, že povolanými soudy nebylo prý podle předpisu §u 12 postupováno, neboť nápravu toho lze po případě hledati v opravném řízení, nikoli však žalobou podle zákona nepřípustnou.

Čís. 4287.

Zadržovací právo dle práva občanského a dle práva obchodního. Dlužník může jistotu, zamezující zadržovací právo podle obchodního zákona, zříditi dříve ještě, než věřitel zakročil o prodej zadržovaného předmětu.

(Rozh. ze dne 21. října 1924, Rv II 543/24.)

Žalobce domáhal se na žalované vydání soustruhu v udánlivé ceně 12.000 Kč, jejž byl svěřil žalované do komise. Žalovaná uplatňovala k soustruhu zadržovací právo pro pohledávku 160 Kč proti žalobci. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Odvolání nelze upříti oprávněnosti, neboť soud první stolice neposoudil věc správně po stránce právní, vysloviv názor, že žalovaná, uplatňujíc zadržovací právo dle §u 313 obch. zák. pro pohledávku 160 Kč, může sporný stroj dále zadržeti, ačkoliv byla zajištěna jiným způsobem. Účel zadržovacího práva dle §u 313 obch. zák. jest pouze ten, by věřitel byl zajištěn za svou pohledávku, příslušející mu vůči majiteli zadržené věci. Poskytne-li dlužník věřiteli jiné zajištění, jest tento povinen věc zadrženou vydati, neboť jinak by si věřitel mohl lehce vynutiti zaplacení pohledávky i po právu nepozůstávající (viz kom. k obch. zák. Staub-Pisko čl. 315 a Canstein Handelsrecht II. str. 27 násl.). Poněvadž žalobce složil u svého právního zástupce k zajištění pohledávky žalované 500 Kč a tento se osobně zaručil, že vyplatí 160 Kč s přísl. žalované, jak souhlasným udáním obou stran je zjištěno, a zajištění toto pro nepatrnou pohledávku 160 Kč lze považovati za dostatečné — ostatně nabízel žalobce žalované zajištění způsobem, jaký by ona sama žádala — bylo žalobní prosbě vyhověti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Že dovolatelce (žalované) přísluší obchodněprávní zadržovací právo na soustruh, který jí žalobce svého času dal do komise a který jest dosud v jejím držení, pokud se týče v disposiční moci, tomu nebylo žalobcem ani odpíráno a žalobce naopak toto zadržovací právo uznal tím, že zřídil pro žalovanou k odvrácení tohoto práva způsobem, v žalobě blíže naznačeným a uvolil se ve sporu složiti i jinakou jistotu, kterou by žalovaná určila. Žalovaná však jest na právním omylu, míníc, že

jistota, dlužníkem poskytnutá, tomu nevadí, by předmět dále nezadržovala, že tato jistota může sloužiti jen k tomu, by odvrácen byl prodej zadržovaného předmětu po rozumu čl. 315 obch. zák. a že dlužník tuto jistotu může nabídnouti teprve tenkráte, až by věřitel o tento prodej zakročil. Jest arciť podstatný rozdíl mezi zadržovacím právem dle občanského práva a zadržovacím právem dle práva obchodního nejen co do podmínek, nýbrž i co do právního účinku. Ono propůjčuje dlužníku jen právo, plnění odepříti, a není prostředkem k uspokojení věřitele, kdežto zadržovací právo dle obchodního práva jest právem a prostředkem zajišťovacím, pokud se týše i prostředkem uhražovacím. Čl. 313 obch. zák. neobsahuje ustanovení o odvrácení tohoto práva přiměřeným zajištěním, jak je tomu při občanském právu zadržovacím dle §u 471 obč. zák., z toho však, že teprve čl. 315 obch. zák. mluví o této jistotě vzhledem na oprávnění věřitele, žádati žalobou o prodej zadržovaného předmětu, nelze činiti důsledky, které dovolatelka odvozuje. Již doslov zákona: »Věřitel jest oprávněn, nezajistí-li ho dlužník v čas jiným způsobem, cestou žaloby .... proti dlužníku navrhnouti prodej předmětů« svědčí spíše proti názoru dovolatelčinu nežli pro něj, ježto stanoví za předpoklad pro tento návrh (nikoli pro prodej sám), že dlužník tuto jistotu nezřídil. Nebylo by lze nahlédnouti, proč by dlužník nemohl tuto jistotu s účinkem zadržovací právo zamezující zříditi již před takovým návrhem: musí-li věřitel po podané žalobě o prodej předmět, jejž dosud jako uhražovací předmět zadržoval, vydati a spokojiti se s uhražovacím základem, poskytnutým mu ve složené jistotě, jest tento účel zadržovacího práva zajisté splněn, i když jistota složena jest předem, aby se tomuto návrhu na prodej předešlo. Zadržovací právo chová sice v sobě živel psychologického nátlaku, přikládati mu však povahu prostředku k vynucení splnění nároku v tom smyslu, jak to činí dovolatelka, nesrovnává se ani s podstatou ani s účelem tohoto právního ústavu. Že by jistota, kterou žalobce zřídil, nebyla přiměřená, žalovaná v první polovici ani nenamítala, a ježto na jeho nabídku, že složí jistotu, jakou tato určí, odvětila pouze, že žádá zaplacení, naproti tomu však ani nenaznačila, kterou jistotu by pokládala za přiměřenou, jak to teprve v odvolací odpovědi činí, nemá nejvyšší soud vzhledem na nepatrnou výši její pohledávky důvodu, pokládati zřízenou jistotu za nepřiměřenou.

Čís. 4288.

Dopravní řád železniční.

Vyhláška čís. 317 věstníku pro železnice a plavbu, ročník I. číslo 80 o přímé železniční přepravě mezi drahami v Polsku a drahami v republice Československé.

Dosah ustanovení bodu 3 písm. f).

(Rozh. ze dne 21. října 1924, Rv II 581/24.)

Žalující firma zaslala dne 22. a 26. května 1920 z Těšína dvě zásilky zboží drahou do Moravské Ostravy. Po dojití do stanice určení byly

zásilky uloženy v nádražním skladišti, kde shořely. Žalobu, domáhající se na československém erári náhrady škody v Kč, procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a uložil prvému soudu, by znovu ve věci jednal a rozhodl.

Důvody:

Pro správné posouzení věci po stránce právní jest rozhodno, zda ustanovení vyhlášky čís. 317, uveřejněné ve Věstníku pro železnice a plavbu v čís. 80 z roku 1919, lze na tento spor použíti, jelikož rozřešením této otázky jest již také rozřešena otázka namítaného nedostatku aktivní legitimace. Oba nižší soudy použily oné vyhlášky, vycházejíce ze zjištění, že »celá stanice Těšín, tedy i severní nádraží bylo až do dne 11. srpna 1920 a zejména tedy v době, kdy obě zásilky byly dráze předány k dopravě, ve správě státních drah Polských a že tato stanice podléhala bezprostředně ředitelství státních drah v Krakově«, a, přihlížejíce k šestému bodu vyhlášky, že úmluva, v ní obsažená, je prozatímní a platí jen do konečné úpravy hranic mezi státem Československým a Polským. Třebaže tedy z tohoto zjištění správně nižší soudy dovodily, že ustanovení vyhlášky platila i pro přepravu zboží po drahách, jež probíhaly tak zvaným plebiscitním územím, stojícím pod dozorem mezinárodní komise a spravovaným jak Československým, tak Polským státem, bylo přes to uvažovati, zda ona ustanovení platila nebo měla platiti ve všech případech. Rozhodná ustanovení, přicházející zde v úvahu, jsou pod čís. 3 písm. f). Těmito ustanoveními byla obmezena platnost ustanovení čl. 12, 26 a 27 »Bernské mezinárodní úmluvy« ze dne 14. října 1890 čís. 186 ř. zák., jejíž čl. 27 byl téměř doslovně pojat do §u 100 žel. dopr. řádu ze dne 11. listopadu 1909 čís. 172 ř. zák. a i do československého žel. dopr. řádu, vydaného nař. vlády ze dne 13. května 1921, čís. 203 sb. z. a n. Kdežto v těchto ustanoveních (čl. 27 a § 100 uvedených dopravních řádů) byla ponechána volba žalobci, na které dráze se chce domáhati náhrady, a nevylučovala se možnost postupu nároku z dopravní smlouvy, stanoví se ve vyhlášce čís. 317 pod čís. 3 písm. f) výslovně: »Pokud nebyl nákladní list vyplacen, je k reklamaci oprávněn jedině odesílatel a to jen u dráhy podací, po vyplacení nákladního listu jedině příjemce a to jen u dráhy dodací. Reklamace o navrácení přeplatků může podati ten, kdo přeplatek učinil a to jen u té dráhy, v jejímž okrsku přeplatek byl učiněn. — Postoupení nároků ze smlouvy přepravní je nepřípustno.« Srovnají-li se tato ustanovení s ustanoveními mezinárodní úmluvy a železničních dopravních řádů, vyplývá z toho, že súčastněným vládám, jichž jménem ministerstva železnic ujednala prozatímní dohodu, šlo v prvé řadě o to, by nároky z dopravní smlouvy dle toho, zda byl nákladní list vyplacen čili nic, zmístněny byly v oblasti toho kterého státu a aby bylo zamezeno, by se cizí státní příslušník nemohl domáhati náhrady z dopravní smlouvy u jiné dráhy, než dráhy v oblasti jeho vlasti. Proto bylo prohlášeno postoupení nároků z dopravní smlouvy za nepřípustno. V tomto případě postoupila firma Č. jako příjemce zboží svůj nárok žalující firmě, tehdy ještě v plebiscitním území sídlivší. Byl tudíž tento postup podle oné úmluvy nepřípustným a takovým by byl i nadále zůstal, kdyby se byla hranice, stanovená demarkační čárou, nebyla změnila. Jakmile však hranice mezi Československým a Polským státem byla určena a stanice, v níž žalující firma zboží k dopravě podala, připadla k Čsl. státnímu území, pozbylo ono obmezení významu a postup nároku, do té doby vadný, změnou rozhodných poměrů stal se správným, byl zhojen, to tím spíše, že v den podání žaloby dle tvrzení žalovaného eráru ona úmluva již vůbec neplatila a dle spisů tento postup mezi firmou Č. a žalující firmou nebyl posud rozvázán. Nelze tedy za těchto změněných poměrů požadovati, by byl uplatňovaný nárok posuzován dle úmluvy, v den podání žaloby neplatné, to tím méně, že nevystupuje tu cizinec proti čsl. eráru, čemuž právě onou, nyní již neplatnou úmluvou, mělo býti zabráněno. Postup nároku jest tudíž po právu a tím padá námitka nedostatku aktivní legitimace. Jelikož nižší soudy, vycházejíce z opačného stanoviska, nezabývaly se otázkou škody a důvodem k její náhradě, není pro dovolací soud podkladu, by ve věci samé rozhodl. Byl proto napadený rozsudek a, jelikož ani soud prvé stolice se otázkou důvodu a výše škody nezabýval, i tento rozsudek zrušen (§ 510 c. ř. s.) a soudu prvé stolice uloženo, jak se dále zachovati.

Čís. 4289.

V nesporném řízení jest pokládati uvedení nové okolnosti v dovolací stížnosti do usnesení, nevyhovujícího návrhu, za novou žádost z jiného důvodu.

Vůle otcova jest v prvé řadě rozhodnou pro otázku, v jakém jazyce má býti dítě vychováváno.

(Rozh. ze dne 22. října 1924, R I 847/24.)

Žádost otce, by rozloučená manželka vydala mu do výchovy devítiletého synka, byla oběma nižšími soudy zamítnuta. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu, uložil však prvému soudu, by důvod dovolací stížnosti, že matka žije ve společné domácnosti s lázeňským masérem, považoval za obnovení otcovy žádosti za vydání dítěte z tohoto nového, posud neuplatněného důvodu, by důvod ten vyšetřil a podle výsledku šetření o této nové žádosti rozhodl, a by dále, zůstane-li dítě i pak přiřknuto matce, rozhodl po případném příslušném šetření o tom, do jaké školy má dítě býti posíláno, zda do české či německé.

Důvody:

Dle §u 142 n. zn. obč. zák. není pro otázku, komu má dítě býti přenecháno, rozhodna otcovská moc, nýbrž v přední řadě zájem dítěte. Dle výsledku konaného šetření zájem dítěte nevyžaduje, by nastala změna, naopak spíše, by posavadní stav byl zachován. Není tu tedy podmínek §u 16 nesp. říz., za nichž lze rozhodnutí nižších stolic změniti. Avšak

stěžovatel teprve v dovolací stížnosti udává zcela novou okolnost, s kterou se nižší stolice posud nezabývaly, totiž, že matka dítěte žije ve společné domácnosti s mladým masérem z lázní, i obává se stěžovatel vlivu cizího muže na dítě. Výtka jest vyjádřena tak, že nutno za to míti, že chce tvrditi jistý osobní poměr mezi matkou a onim mladým mužem (»žije s mladým masérem«) a nikoli pouze věcný poměr podnájemnický, jejž by bylo zcela jinak vyjádřiti. Poněvadž takový poměr mohl by skutečně míti na mravní vývoj dítěte nepříznivý vliv a bylo by tedy v jeho zájmu, by z domácnosti takové odstraněno bylo, musilo býti učiněno potřebné opatření. Doložiti dlužno, že sice dle §u 10 nesp. říz. novoty jsou v rekursu dovoleny, avšak to se předem týče stížnosti první, takže, jsou-li předneseny až v stížnosti dovolací, takže ani rekursní soud ještě se s nimi zabývati nemohl, jeví se vhodnějším postup zde zvolený. Třeba že však dítě přikázáno matce, přece moc otcovská nad ním ještě nepomíjí, a moc otcovská podle platného zákona převládá zřetelně nad mocí mateřskou. Jakkoli totiž zákon vychází předem z moci rodičské (poměru rodičského), §§ 137, 139 obč. zák., která je v jistém okruhu práv a povinností oběma rodičům společnou, přece moc otcova — poměr otecký — vyzdvihuje zvláště, ukládaje otci jak převažující povinnosti (§ 141 obč. zák.), tak převažující práva (§§ 147, 148 tamže); jako jest otec v přední řadě povinen starati se o výživu dítěte, tak má zase tomu odpovídající právo, určovati jeho povolání a tudíž již od mládí vésti výchovu jeho jistým směrem, leda že by to dobru a blahu dítěte odporovalo, o čemž v případě pochybnosti rozhodne soud. Nemůže tedy o tom býti pochyby, že vůle otcova, nečelí-li to proti zájmům dítěte, takže ani ochrančí soud proti tomu žádné námitky vznésti nemůže, je v přední řadě a jen právě s výhradou soudního přezkumu rozhodující pro otázku, v jakém jazyce má býti dítě vychováváno a tudíž jakou školu má navštěvovati. To mu může býti tím méně odpíráno, když žádá, aby navštěvovalo školu toho jazyka, k jehož národnosti on sám se přiznává.

Čís. 4290.

Důvody, vylučující trestnost dle §u 2 písm. c) a dle §u 2 písm. g) tr. zák., nemohou vedle sebe obstáti.

V zavinění opilosti (§ 523 tr. zák.) jest zahrnuto i zavinění škůdce dle občanského práva.

V dráždění opilého škůdce dlužno spatřovati spoluzavinění.

(Rozh. ze dne 22. října 1924, Rv I 767/24.)

Právoplatným trestním rozsudkem okresního soudu byl žalovaný uznán vinným přestupkem §u 523 tr. zák., jehož se dopustil tím, že dne 17. dubna 1921 v noci v úplné opilosti pobodal žalobce řeznickým nožem a — jak jest uvedeno v důvodech — způsobil žalobci těžké ublížení na těle. Žalobní nárok na náhradu škody uznal procesní soud prvé stolice co do důvodu po právu. Odvolací soud vyhověl odvolání žalovaného potud, že uznal žalobní nárok co do důvodu jen z polovice po právu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání ani té ani oné strany.

Důvody:

Trestním rozsudkem jest civilní soudce podle §u 268 c. ř. s. vázán v tom směru, že se žalovaný dopustil činu a že se mu čin ten přičítá jako přestupek opilosti podle §§ 236 a 523 tr. zák. Již tím jest vyvráceno tvrzení žalovaného, že čin spáchal v nutné sebeobraně, neboť pak by byl býval buď vůbec z obžaloby sproštěn, nebo — při překročení nutné obrany — jen pro přestupek podle §u 2 písm. g) poslední věta a §u 335 tr. zák. odsouzen. Nutná obrana vylučuje podle §u 2 písm. g) tr. zák. zlý úmysl právě tak, jako úplná opilost podle §u 2 písm. c) tr. zák., ale tyto dva důvody vedle sebe současně obstáti nemohou, protože úplná opilost předpokládá, že si pachatel svého činu vůbec nebyl vědom, kdežto nutná obrana předpokládá vědomí pachatelovo, že čin trestný páše, ale ovšem jen k tomu cíli, aby odrazil nespravedlivý útok cizí. Žalovaný sám ještě v tomto sporu tvrdil, že byl úplně spit. Tvrdí-li žalovaný, že nebyla řešena otázka zavinění, jímž upadl ve stav pomatení smyslů, přehlíží, že již odsouzením pro přestupek §u 523 tr. zák., který ohrožuje trestem opilost sice bez úmyslu na zločin přivoděnou, ale jen opilost zaviněnou, bylo také již podle §u 268 c. ř. s. rozhodnuto o zavinění žalovaného, jak je předpokládá § 1307 obč. zák. Zavinění žalovaného záleží podle §u 523 odstavec prvý tr. zák. již v přemrštěném požitku alkoholických nápojů, jímž si přivodil nepříčetný stav, mohl opojení své předvídati. Protože pak žalovaný spatřuje dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci jen v tom, že odvolací soud, zabývaje se skutkovými okolnostmi případu bez ohledu na trestní odsouzení žalovaného, též nutnou obranu vyloučil, není dovolání v tomto směru opodstatněno. Ani dovolání žalobcovo, opírající se jen o důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s., není oprávněno. Žalobce spatřuje nesprávné právní posouzení v tom, že odvolací soud uznal na dělenou vinu podle §u 1304 obč. zák., a tvrdí, že, udeřiv žalovaného holí, jednal také jen v sebeobraně, protože ho žalovaný před tím udeřil několikráte rukou do tváře. Podle skutkového zjištění odvolacího soudu udeřil žalobce žalovaného holí, až se zlomila, bezprostředně před tím než tento do krámu pro nůž vkročil. Z toho odvolací soud správně vyvodil, že bezprostřední příčinou toho, že žalovaný v krámu po noži sáhl, ven vyšel a žalobce bodl, byl úder holí a tím nastalé rozdráždění žalovaného. Tvrdí-li žalobce, že úder holí nebyl příčinou podráždění žalovaného, protože tento byl opilým a již před tím v hostinci i na ulici tropil výtržnost, zapomíná, že tím podrážděnost byla ještě stupňována, a až k bodnutí nožem vyvrcholena. V tomto sporu nejde o otázku, zda u žalobce byl důvod, který by podle §u 2 písm. g) tr. zák. zlý úmysl vylučoval, nýbrž o otázku, zda jednal neopatrně, jak by byl čl[illegible]ěk obyčejných schopností za daných poměrů nejednal. Tomu nutno přisvědčiti. Žalobce věda, že je žalovaný opilý a podrážděn, jednal jistě neopatrně, když tuto podrážděnost úderem holí

ještě zvyšoval, a proto nutno mu přičísti spoluzavinění na utrpěném poranění. Ježto pak podíl obou stran na způsobené škodě nedá se určiti, právem odvolací soud podle §u 1304 obč. zák. uznal, že obě strany stejným dílem jsou ze škody právy.

Čís. 4291.

Nárok dle §u 1041 obč. zák. předpokládá, že bez zmocněného jednatelství použito bylo cizí věci ve prospěch jiného; vztahuje se zejména též na případy, když podle smlouvy s nezmocněným jednatelem bylo plněno a plněné věci použito ve prospěch strany nezmocněným jednatelem zastoupené.

Předpisu §u 1041 obč. zák. jest obdobně použiti také tehdy, když by sice věc mohla býti vrácena, ale již ve stavu poškozeném následkem použití ve prospěch osoby třetí. V takovém případě jest nahraditi škodu poškozením vzešlou. Nezáleží na tom, zda stalo se použití cizí věci s vědomím či bez vědomí toho, v jehož prospěch se tak stalo.

(Rozh. ze dne 22. října 1924, Rv I 783/24.)

Žalobě o úplatu za autoplášť, dodaný prý žalobcem žalovanému, procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by, doplně řízení, znovu rozhodl.

Důvody:

Žalobce tvrdil v žalobě: 1. že prodal a dodal žalovanému jeden zánovní autoplášť za 900 Kč a 2. že žalovaný, který vůči žalobci popřel, že plášť objednal, ale který jej na vyzvání žalobcovo nevrátil, užíval pláště na svém voze a že proto jest povinen k jeho zaplacení. Též při ústním jednání dne 25. října 1922 tvrdil žalobce, že plášť byl namontován na automobil žalovaného a že žalovaný ho také používal. Tímto tvrzením opřel žalobce svůj žalobní nárok jednak ad 1. o kupní smlouvu podle §u 1053 obč. zák., jednak ad 2. o použití jeho věci k užitku žalovaného podle §u 1041 obč. zák., třebaže tento poslední předpis teprve v odvolání a dovolání výslovně citoval. To však nevadí, protože podřazení tvrzených skutečností pod určitý předpis zákona náleží soudu. Procesní soud přijal sice svědectvím šoféra za prokázáno, že šofér zmíněného reservního pláště musil použíti hned, jak z Prahy do Ústí vyjel, že plášť na vůz žalovaného namontoval a že po návratu z cesty, když plášť následkem jízdy byl celý otrhaný, jej zase odmontoval a v garáži žalovaného uložil, ale první soud nezabýval se dále těmito skutečnostmi, vycházeje z názoru, že šlo o smlouvu kupní, uzavřenou prostřednictvím šoféra a že tedy žalovaný již podle §u 1053 obč. zák. jest k zaplacení ceny pláště povinen. Odvolací soud, zjistiv svědectvím Boženy H-ové, že tato jménem žalovaného již dříve oznámila žalující firmě, aby bez poukazu žalovaného nic jeho šoférovi nevydávala, a že i o sporném autoplášti oznámila žalující firmě, že žalovaný plášť nechce a že nemá býti šoférovi vydán, došel k závěru, že šofér nebyl zmocněn pro žalovaného plášť objednati, takže žalující firma, vydavši přes to plášť šoférovi, jednala na vlastní nebezpečenství a nemůže se domáhati zaplacení na žalovaném. Shora uvedeným skutkovým zjištěním odvolacího soudu pozbyl ovšem žalobní nárok, pokud byl opřen o kupní smlouvu, půdy, ale tím ještě nebyl vyřízen právní důvod shora ad 2. uvedený. Žalobce není sice v právu, uplatňuje dovolací důvod čís. 2 §u 503 c. ř. s. v tom směru, že měl odvolací soud opakovati též důkaz výslechem svědka šoféra, neboť to záleží podle §u 488 c. ř. s. výhradně na posouzení odvolacího soudu; ani v tom směru, že prý telefonické rozhovory netýkaly se jednoho a téhož autopláště, neboť tuto pochybnost vyslovuje žalobce teprve v dovolání, takže na ni, jako nepřípustnou novotu, nelze podle §u 504 c. ř. s. vzíti zřetele, ale právem žalobce vytýká odvolacímu soudu nesprávné právní posouzení věci v tom směru, že prohlásil za nerozhodnou okolnost, že autoplášť byl na automobilu žalovaného namontován a používán, protože prý se to stalo bez vědomí žalovaného, který o plášti nabyl vědomosti teprve po návratu auta z cesty, když už plášť byl odmontován a úplně nepotřebný. Nárok podle §u 1041 obč. zák. předpokládá, že bez jednatelství použito bylo cizí věci ku prospěchu jiného, a vztahuje se zejména též na případy, když podle smlouvy s nezmocněným jednatelem bylo plněno a když plněné věci bylo použito ku prospěchu strany, nezmocněným jednatelem zastoupené. Tu může ten, kdo plnil, žádati zpět, co byl dal, a kdyby to nebylo možno, hodnotu toho, pokud jí byl opatřen nutný nebo užitečný náklad pro onu jinou osobu. Obdobně nutno tohoto předpisu použíti také tehdy, když by sice věc mohla býti vrácena, ale již ve stavu poškozeném následkem použití ve prospěch třetí osoby. V takovém případě jest nahraditi škodu poškozením vzniklou. Naproti tomu nezáleží na tom, zda stalo se použití cizí věci s vědomím či bez vědomí toho, v jehož prospěch se tak stalo. Předpisu §u 1040 obč. zák. tu nelze použíti, protože vztahuje se jen na poměr mezi nezmocněným jednatelem a tím, jehož záležitost proti jeho vůli byla opatřena, zde tedy na poměr mezi žalovaným a jeho šoférem. Potřeboval-li šofér reservního pláště žalobcova k jízdě do Ústí a použil-li ho ve prospěch žalovaného, byl nárok žalobcův po rozumu §u 1041 obč. zák. odůvodněn. V tom směru však chybí v rozsudcích nižších soudů skutková zjištění, v čí prospěch nebo na čí účet jízda do Ústí byla podniknuta, zda na prospěch neb účet žalovaného; zda autoplášť může býti ještě vrácen a oč byl jízdou znehodnocen; nebo v případě, že by nemohl býti již vrácen, jakou hodnotu měl v době použití.

Čís. 4292.

Zahájil-li dlužník spor o pohledávku, jež byla jeho věřitelem již zabavena, může ve sporu pokračovati i po jejím přikázání k vybrání, pokud se tím nedotýká práva zástavního věřitele. Musí však věřiteli ustoupiti, chce-li tento svého práva použíti a jménem dlužníka ve sporu pokračovati. Žalovati jest na složení pohledávky k soudu.

Jde o smlouvu o dílo, nikoliv o smlouvu služební, měla-li býti obstarána doprava dřeva z lesa na stanici a odeslání dráhou.
K pojmu fixního obchodu.

(Rozh. ze dne 22. října 1924, Rv I 879/24.)

Žalobce domáhal se na žalovaném náhrady škody pro nesplnění smlouvy, jíž se zavázal žalobci dopraviti dřevo z lesa na stanici a naložiti je k dopravě dráhou. Pohledávka žalobcova byla dvěma jeho věřiteli po zahájení sporu, o nějž tu jde, zabavena a přikázána jim k vybrání. Procesní soud prvé stolice vyhověl žalobě potud, pokud domáhala se, by zažalovaná pohledávka byla složena na soudě. Odvolací soud k odvolání žalované napadený rozsudek potvrdil a vyvrátil námitku žalovaného, že tu jde o obchod fixní, v důvodech: Smlouva týká se dopravy žalovanou stranou zakoupeného dříví, jež přece není zbožím saisonním. V tom směru kryje se obsah §u 919 obč. zák. s příslušným ustanovením čl. 357 obch. zák. Žalovaný v odpovědi na žalobu tvrdí, že dříví teprve v lese poraženo býti musilo a proto prý on se žalobcem pevné úmluvy o odvážení dříví toho vůbec učiniti nemohl. Z toho jest patrno, že dochvilnost dopravy nebyla podmínkou smlouvy dopravní, to tím méně, že dotyčná lesní správa na žalovaném požadovala řádného placení, než-li dříví odvážeti připustila, a na to žalobce vlivu neměl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalované.

Důvody:

Zabavení a přikázání k vybrání pohledávky dlužníka má za následek, že dlužník neztrácí disposice svou pohledávkou vůbec, nýbrž jenom potud, pokud se příčí právům jeho zástavního věřitele, zejména právu, žádati plnění z pohledávky té (§ 308 odstavec třetí c. ř. s.). Není mu tedy dovoleno, by pohledávku vybral a ji disponoval ke škodě zástavního věřitele. Disposice, jež práva zástavního věřitele se nedotýkají, nejsou dlužníku odňaty. Může tedy i po zabavení zabavenou pohledávku zažalovati, ovšem ne k vlastnímu vybrání, nýbrž jenom složením na soudě, po přikázání pohledávky zabavené k vybrání nelze mu toto oprávnění již přiznati, ježto zákonem je svěřeno věřiteli jako mandatáři za jeho vlastní zodpovědnosti, jak vůči dlužníku, tak i vůči ostatním zástavním věřitelům (§§ 308 odstavec třetí, 310 odstavec třetí a čtvrtý ex. ř.). V tomto případě je řešiti otázku, zda dlužník, svou pohledávku zažalovavší je oprávněn pokračovati v zahájeném sporu i po přikázání pohledávky té k vybrání. Sama dovolatelka uvádí ve svém dovolacím spise, že přikázání zabavené pohledávky k vybrání je právně podobno postupu pohledávky. Postup však je zcizením pohledávky a jako důsledek postupu pohledávky, nastavšího během sporu o pohledávku, nebyla by ztráta aktivní legitimace a zamítnutí žaloby dlužníka, jak dovolatelka se domnívá, naopak by tento postup dle výslovného předpisu §u 234 c. ř. s. neměl vlivu na další provádění sporu. A této zásady §u 234 c. ř. s. ve spojení se zásadami vyslovenými v §u 307 odstavec druhý a 308 odstavec třetí ex. ř. dlužno užíti obdobně i v tomto případě a uznati, že dlužník, spor o zabavenou pohledávku zahájivší, může ve sporu pokračovati i po jejím přikázání k vybrání, pokud se tím nedotýká práva zástavního věřitele. Plnění zabavené pohledávky může se tedy státi jenom složením na soudě a dlužník žalobce musí ustoupiti zástavnímu věřiteli, chce-li tento svého práva žalobního ve smyslu §u 308 odstavec prvý ex. ř. použíti a jménem dlužníka ve sporu pokračovati. Role dlužníka od té doby je vykázána do mezí §u 310, odstavec prvý ex. ř. a 14, 20 a 21 c. ř. s., t. j. do mezí vedlejšího intervenienta jako společníka v rozepři. Se zásadami zde uvedenými souhlasí neb aspoň jim neodporuje též literatura. Tilsch, Einfluss 1901 str. 300 lit. b), Krasnopolski, österr. Privatrecht 1910, sv. III. Obligationsrecht, str. 267 posl. odst. a násl. odst. na str. 268, Ehrenzweig, System, I. sv. Sachenrecht, 1923, str. 179 § 201 odst. II. a zajisté i Neumann, jehož se dovolatelka dovolává ve spise Komm. zur Exekutionsverordnung 1906, str. 854 posl. odst., kde na str. 855 spornou zde právní otázku (pokračování ve sporu zahájeném po přikázání k vybrání) sice neřeší, ale řeší ji ve spise Komm. zu ZPO. 1907 str. 883 k §u 234 c. ř. s. odst. 2, kde praví, že vymáhající věřitel, jemuž pohledávka byla přikázána k vybrání, uplatňuje pohledávku jménem žalobce a může i beze svolení odpůrce do sporu vstoupiti. Týž náhled zastává patrně i Schauer Die ZPO. und JN. 1897 v poznámce 1 k §u 234 c. ř. s. Z judikatury sr.: úř. sb. Nowakova nová řada čís. 962 a sb. n. s. čís. 2174 ohledně exekuce. Žalobce dlužník tedy v tomto případě ve sporu zahájeném i po přikázání k vybrání mohl pokračovati bez ohledu na to, zda procesní soud o přikázání tom věděl, čili nic, pročež uplatňovaný dovolací důvod rozporu se spisy není podstatný (§ 503 čís. 3 c. ř. s.), právě tak jako v tom směru (nedostatku aktivní legitimace k žalobě) uplatňovaný dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci sporné (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Je nesporno, že mezi stranami byly v říjnu 1921 dvě uzávěrky ujednány, dle těchto převzal žalobce na sebe přívoz, naložení, zkrátka všechny práce, které jsou potřebny k tomu, aby dříví nakoupené žalovaným bylo dopraveno na stanici H., dále naložení na vagony a odeslání. Podle toho nelze o tom pochybovati, že jde o smlouvu o dílo, ježto měl žalobce obstarati dopravu dříví z lesa až do vagonů i jich odeslání, a to, jak jde na jevo z přednesu stran a zvláště z obsahu dovolacího spisu, úplně samostatně bez ohledu jako samostatný podnikatel, nikoli jako závislý pracovník (srv. Ehrenzweig, System 1920, II. sv. Das Recht der Schuldverhältnisse, § 373 odst. I.). Je tedy bezpodstatným dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s., uplatněný ve směru tvrzení, že jde o pouhou smlouvu služební, jakož i dovolací důvod neúplnosti řízení (§ 503 čís. 2 c. ř. s.) ve směru výtky, že nebyly zjištěny důležité důvody k odstoupení od této služební smlouvy (§ 1162 obč. zák.). Totéž platí o těchto dvou dovolacích důvodech, pokud jsou uplatňovány v tom směru, že šlo o obchod fixní. Že nešlo o obchod fixní, dovodil již správně soud odvolací. Ostatně nebylo před prvým soudem

vůbec žalovanou tvrzeno, ani namítáno, že by bylo přirozeno nebo v úmyslu stran, aby smluvený obchod byl obchodem fixním, by stanovená lhůta a její dodržení bylo p o d m í n k o u smlouvy. Poněvadž jde mezi stranami o obchod (čl. 272 čís. 3 obch. zák.), je odůvodněna žaloba i ohledně ušlého zisku dle čl. 283 obch. zák.

Čís. 4293.

Na obci nelze se domáhati náhrady škody proto, že zabrala byt, ani proto, že byla v nezaviněném prodlení s vyklizením bytu, jehož zábor byl zrušen.

(Rozh. ze dne 22. října 1924, Rv I 886/24.)

Žalobu na obec o náhradu škody opíral majitel domu o to, že prý mu obec nezákonným způsobem zabrala byt, že zabírací usnesení bylo nejvyšším správním soudem zrušeno a že prý obec s odevzdáním bytu byla v prodlení. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d uvedl v d ů v o d e c h: Nárok žalobní jest nárokem o náhradu škody z bezprávného činu. Bezprávný čin spatřuje žalobce v tom, že žalovaná obec zabrala byt v žalobcově domě nemajíc k tomu zákonného důvodu, bezprávné opomenutí v tom, že žalovaná ani po nálezu nejvyššího správního soudu, kterým bylo zabrání zrušeno, neodevzdala žalobci zabraného bytu, nýbrž pustila prý se do beznadějného sporu a že dokonce ani po právoplatném rozsudku bytu hned nevyklidila, nýbrž že tak učinila teprve, byvši k tomu exekučně donucena. Podle povahy věci jest třeba rozděliti skutkový děj na dvě období, z nichž prvé začíná zabráním bytu a končí dnem, kdy žalovaná obec byla vyrozuměna o nálezu nejvyššího správního soudu, druhé pak následuje po tomto dnu a končí dnem vyklizení zabraného bytu Jaroslavem H-em. Ze zjištěných skutečností dospěl pak odvolací soud k těmto právním závěrům: Žalobní nárok není důvodem po právu, poněvadž, pokud jde o nesprávné zabrání bytu, obec za bezprávné činy svých orgánů neručí, stejně jakoby neručil erár za nezákonný výkon veřejné moci okresní politickou správou (§ 92 úst. listiny). Pokud jde o domnělé bezprávné opomenutí, záležející dle žalobcova názoru v tom, že obec zabraného bytu včas nevyklidila, nebyla obec podle názoru odvolacího soudu vůbec povinna, by byt vyklizovala, a byla-li přes to k vyklizení odsouzena, vyhověla povinnosti, rozsudkem jí uložené dříve, než bylo právoplatně rozhodnuto o žádosti Jaroslava H-a, pro něhož byl byt zabrán, za odklad exekuce, tedy včas, poněvadž Jaroslava H-a proti jeho vůli nesměla z bytu dříve vystěhovati. Nebyla tudíž žalovaná obec ani v tomto směru v prodlení, a kdyby tu prodlení bylo, nemohlo by býti obci přičítáno k vině, když obec dříve volné místnosti pro H-a neměla.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Uplatňovaný dovolací důvod nesprávného právního posouzení sporné věci dle § 503 čís. 4 c. ř. s. není v žádném směru oprávněným, naopak je právní posouzení tohoto sporného případu odvolacím soudem správným a lze na jeho v podstatě správné důvody poukázati a dodati k obsahu dovolacího spisu toto: Sám dovolatel uznává, že rozhodnutí o jeho sporném nároku závisí již jenom na právním posouzení a nelze proto odvolacímu soudu činiti výtky proto, že pominul probírati všechny žalobcem uplatňované odvolací důvody, když již, probrav jeden z nich, dospěl ke správnému rozřešení sporu. Právem odvolací soud dělil dobu, za níž žalobce žádá náhradu, na dvě období, ježto poměr žalované obce v tom i onom období je zcela různým, jak soud odvolací správně dovodil. Že obec (její orgány) jednaly při zabrání bytu zlomyslně, je novotou před prvým soudem nepřednesenou, na niž v opravném období hleděti nelze (§ 482 a 504 c. ř. s.). O »s v é m o c n é m« zabrání bytu obcí ve smyslu soukromoprávním v tomto případě nelze mluviti, když obec v něm jednala podle zmocnění zákonem jí daného z důvodů veřejnoprávních jako nadřízený veřejnoprávní svaz proti žalobci jako jemu podřízenému jeho členu, jako úřad veřejný v přenesené působnosti obce, který za svá rozhodnutí, vydaná v mezích zákona soukromoprávně zodpovědným není. I když po právoplatném zrušení zabrání bytu byla obec pravoplatně odsouzena k navrácení (vyklizení) zabraného bytu a odevzdání jeho žalobci, nemůže žalobce pro sebe odvozovati náhradu škody, jemu prý odkladem vyklizení vzniklé, ježto, jak odvolací soud zjistil, bylo obci vyklizení znemožněno a nelze proto o nějakém zavinění s její strany mluviti.

Čís. 4294.

Doprava soli na Slovensko. Uplatňování nároku proti státu, ježto nebyla zaplacena zabavená sůl, jež byla za bolševického vpádu Maďary odvezena.

Oběžník ministra s plnou mocí pro správu Slovenska o zásobování solí nebyl uveřejněn v Úradných Novinách. Zřízení »Úradných Novin«. Předpisy platné pro obchod solí.

(Rozh. ze dne 22. října 1924, Rv I 971/24.)

Žalující firma (na Slovensku) domáhala se na československém erári zaplacení 103.790 Kč za sůl, jež jí byla státním orgánem zabavena. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e (zemský soud v Praze) žalobu zamítl, o d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Aby se věc bezpečně mohla řešiti, dlužno si především uvědomiti jak rozhodný skutkový stav, tak i příslušné předpisy právní. I. Skutkový stav. Jak žalující firma tvrdí, objednala 16. a 26. února 1919 více vagonů jedlé soli od R-a v Opavě, došlo pak dne 8. května 1919 na

adresu její na nádraží v Košicích 305.890 kg soli; státní hospodářský inspektor v Košicích Josef H. však tuto sůl »zabavil«, t. j. zakázal vydati ji adresátce (žalobkyni), převzal ji sám k účelům veřejného zásobování, dohodl se se žalující o ceně přejímací, kterou stanovil na 71 Kč (za 100 kg), což činí úhrnem 217.011 Kč, »zabavenou« sůl přikázal Družstvu G. v Košicích, kterému zároveň uložil, aby žalující firmě přejímací cenu vyplatilo, toto družstvo pak skutečně část soli obdrželo a žalobkyni 113.220 Kč 12 h vyplatilo, takže zbývá platiti ještě zažalovaný zbytek 103.790 Kč 88 h. Žalující připouští, že nezaplacený zbytek soli, jenž uložen byl ve veřejném skladišti v Košicích, odvezli při svém vpádu na Slovensko maďarští bolševici. Žalovaný erár připouští, že žalující spornou sůl objednala u R. v Opavě, aniž by se však o datu objednávky byl vyjádřil, připouští dále, že sůl do Košic došla a že inspektor H. ji zabavil, že však tak učinil na základě oběžníku vládního referenta v Bratislavě ze dne 17. března 1919 a na žádost Slovenské banky v R. ze dne 11. dubna 1919, které citovaným oběžníkem svěřen byl výhradně obchod solí na Slovensku, popírá však, že inspektor H. tuto sůl převzal a slíbil vyplacení ceny, dále, že cena, kterou za sůl určil, byla smluvenou kupní cenou, nýbrž prý byla jednostranně státním orgánem stanovenou cenou a doznává, že zabavená sůl byla poukázána hospodářskému družstvu pro Horní Uhry, jemuž z části byla dodána a jím z části zaplacena, kdežto zbytek, uložený ve veřejném skladišti v Košicích, který odvezli maďarští bolševici, zaplacen nebyl. II. Právní stav: Oběžník de dato v Bratislavě dne 17. března 1919, na nějž se žalovaný erár odvolává, nese razítko »Ministr Československé republiky s plnou mocí pro Slovensko, Vládní referent pro vyživovací věci« a adresován je »Všem županským úřadům« (určen byl tedy pro celé Slovensko) a ustanovuje takto: 1. Zásobováním solí na Slovensku od 1. dubna 1919 pověřena je Slovenská banka v R. a sice s výhradným právem provádění tohoto obchodu. Stanovení cen bude určovati i na dále Zásobovací ústav pro Slovensko. 2. Všecky dosavadní nařízení a instrukce, vztahující se na prodejní ceny, podmínky a rozdělování soli, zůstávají v platnosti. 3. Do 1. dubna všechny objednávky budou obvyklým způsobem vybaveny (vyřízeny). Žalovaný erár, bráně se tímto oběžníkem, v první stolici na konec doznal, že oběžník ten nebyl uveřejněn v Úředních Novinách, nýbrž byl prý publikován způsobem vylíčeným v dopisu Hospodářského úřadu pro Slovensko ze dne 16. srpna 1923, dle něhož byl prý právní obyčej v roce 1918 a 1919 i později ten, že župani vydali nařízení od jiných úřadů došlá v opise městským úřadům s tím, aby je v místě obvyklým způsobem uveřejnily, čímž prý nabyla platnosti. Než, ačkoliv žalující firma popřela, že oběžník byl tímto způsobem v Košicích uveřejněn, nebyl o tom důkaz, vztahuje-li se nabídka svědků i na tuto okolnost, ani připuštěn, neřku-li proveden, a zjištění žádné neučiněno, i nelze nahlédnouti, jak odvolací soud může říci, že nebylo prokázáno tvrzení žalobkyně, že nařízení to (oběžník) nebylo v úředních novinách vyhlášeno — vždyť toto bylo finanční prokuraturou výslovně doznáno, a nějaké jiné vyhlášení sám odvolací soud nezjistil, neboť to, že opakuje tvrzení finanční prokuratury o obsahu hořejších listin, žádným důkazem a tudíž zjištěním vyhlášení není. Oběžník sám praví, ač poněkud je to nejasné, že všechny dosavadní nařízení a instrukce, vztahující se na prodejní ceny, podmínky (čeho?) a rozdělování soli, zůstávají v platnosti, a finanční prokuratura, odvolávajíc se na dopis Zásobovacího ústavu pro Slovensko ze dne 2. června správně prý dubna 1919 tvrdí, že doprava soli do 1. dubna 1919, tedy do doby, kdy oběžník dle obsahu svého měl začíti působiti, byla možna jen na podkladě dopravních osvědčení zásobovacího ústavu pro Slovensko, a že tento ústav žalobkyni žádnou sůl nepřidělil, konečně, že bez souhlasu županského úřadu a vědomí zásobovacího úřadu obchod ten nebyl dovolen. Bylo by tedy třeba zjistiti právní stav, jaký platil před 1. dubnem 1919, aby se mohlo posouditi, zdali žalující proti předpisům jeho se prohřešila. Toho je třeba tím více, ježto oběžník sám právní následky svého přestoupení neudává, takže je právě hledati sluší v těchto předpisech dřívějších, jež výslovně v platnosti zachovává. Ale tyto dřívější předpisy nejsou ve Sbírce zákonů a nařízení obsaženy, neboť dle Indexu k ní z roku 1923 pod heslem »Sůl« není obsažen ani jeden zákon nebo nařízení, jež by se na tuto otázku vztahovaly, a dlužno je tedy zjistiti a opatřiti, po případě za součinnosti stran, všemi prostředky po ruce jsoucími dle obdoby §u 271 c. ř. s. Co do sankce bude důležito, zda zboží, dopravované bez příslušného povolení, podrobeno bylo zabavení či zhabání (zkonfiskování), mezi kterýmiž pojmy je dle slovenského práva rozdíl ten, že prvé značí obstavení až do příslušného soudního rozhodnutí nebo dokonce naše vypožadování, a druhé prohlášení za propadlé. Až zjištěny budou předpisy ty a jich sankce, jakož i kým byly vydány a kde a jak vyhlášeny, bude se moci posouditi jich závaznost a ukáže se také, jaký význam má bod 3. oběžníku, dle něhož do 1. dubna 1919 všecky objednávky měly býti obvyklým způsobem vybaveny — ustanovení to, jemuž žalobkyně přikládá význam ten, že do té obchod solí byl úplně volným a že, ježto její objednávka datuje z února 1919, oběžník se jí vůbec netýká, při čemž však přehlíží právě ony předpisy prý již dříve, tedy pro tu dobu plativší. Neuznává ovšem v odvolání, že by zásobovací ústav pro Slovensko byl měl právo nějaká nařízení vydávati — což dá se ale posouditi z toho, co níže pod 1) uvedeno — a popírá, že případné nařízení jeho bylo náležitě vyhlášeno.

III. Avšak to ještě není vše. Poněvadž soudce dle §u 192 úst. list. musí zkoumati platnost nařízení, platnost však předpokládá, aby jednak nařízení vydáno bylo úřední mocí k tomu oprávněnou, t. j. aby tato byla k opatření učiněnému příslušna a svou pravomoc v něm byla nepřekročila, a jednak, aby řádně bylo prohlášeno, jest zřetel míti ještě k tomu dvému: 1. Zdali jak oběžník tak předpisy před tím vydané vydány byly v mezích úřední pravomoci svých původců. Ve Sbírce zákonů a nařízení podle řečeného již Indexu 1923 není nic jiného, než zákon ze dne 1. prosince 1918, čís. 64 sb. z. a n. o mimořádných přechodních ustanoveních na Slovensku, jež v §u 14 dává vládě právo, uděliti některému svému členu plnou moc, aby vydával nařízení (pro Slovensko), k jichž platnosti stačí jeho podpis, a pak vládní nařízení ze dne 22. listopadu 1919 čís. 618 sb. z. a n., jímž zřízen »Hospodář-

ský úřad pro Slovensko«, jenž však je tu bezpředmětný, protože případ stal se dle skutkového stavu pod I. shora vylíčeného již v měsících únoru — květnu 1919. V Indexu JUDr. Kemeneczky Kálmán-Hármas mutató Košice 1924 (čsl. neexistuje) lze však nalézti tyto předpisy sem se vztahující a v »Úradných Novinách«, o jichž zřízení níže pod č. 2 řeč, vyhlášené a sice: Nařízení ministra plnomocníka pro správu Slovenska ze dne 8. ledna 1919 čís. 7 (Úr. nov. ročník I. čís. 2), nabyvší účinnosti téhož dne, jímž založen Zásobovací ústav pro Slovensko a vydány jeho stanovy, v jichž §u 3 stanoveno, že správu ústavu vede úředník ministerstva pro zásobování lidu, přímo tomuto ministerstvu (ne tedy ministru plnomocníku pro Slovensko) podřízený, že však (jeho) nařízení všeobecné platnosti mají se vydávat jen s povolením ministra plnomocníka, jenž též uvědoměn musí býti o všech opatřeních; dále v §u 5stanoveno, že úlohou ústavu bude, vycvičit vhodné síly na Slovensku v službě zásobovací, pročež mají se za úředníky přijímati pokud možno Slováci — což snad má význam vzhledem k inspektoru H-ovi v tomto případě vystupujícímu. Toto nařízení doplněno nařízením ze dne 8. ledna 1919 čís. 7, avšak Zásobovací ústav sám a obě nařízení zrušeny nařízením ze dne 21. ledna 1920 čís. 11 (roč. II. č. 2 Úr. nov.), jíž agenda ta přešla z části na Hospodářský úřad shora zmíněný a z části na jiné organisace, což spadá arci již do doby po našem případu. Nějaké nařízení Zásobovacího ústavu (jeho správce) o soli nelze však ani v tomto Indexu pod hesly »Sůl« a »Zásobovací Ústav pro Slovensko« nalézti. Bude je tedy třeba zjistiti za součinnosti stran, po případě dotazem u ministra plnomocníka nebo ministerstva zásobování lidu, jak již shora podotčeno. 2. Dle zákona ze dne 2. listopadu 1918 čís. 1 sb. z. a n. zákony a nařízení vyhlašovaly se platně jen ve »Sbírce« k tomu právě zřízené. Zákon ten nahražen pak zákonem ze dne 13. března 1919 čís. 139 sb., který stanoví podrobněji, že ve »Sbírce« vyhlašují se nařízení vydávaná ústředními úřady, obsahující všeobecně závazné předpisy a nařízení zemských úřadů za stejných podmínek (§ 2). Avšak ministr plnomocník pro správu Slovenska nařízením ze dne 23. prosince 1918 čís. 3 (Úr. nov. roč. I. čís. 1) na základě plné moci, obsažené v §u 14 shora pod 1. cit. zákona, zřídil »Úradné Noviny« na vyhlašování všech svých nařízení a stanovil (§ 1), že jeho nařízení nabudou platnosti dnem vyhlášení v »Úradnych Novinách«, vyjma kde konkretní nařízení jináč určilo, a v §u 2, že všecky publikace, které dle platných uherských zákonů dály se dosud v »Budapesti Közlönye« (Budapešťské Zprávy, Budapešťský Věstník), uveřejňují se od dneška v »Úradnych Novinách«. Platnost tohoto nařízení dlužno i při oněch dvou shora citovaných zákonech Republiky o »Sbírce« vzhledem k jeho praktičnosti uznati, neboť lze říci, že jím ministr plnomocník učinil jen opatření v mezích své pravomoci, §em 14 cit. zákona vytčené. Tolik však dle slovenského práva jisto jest, že nařízení všeobecná, vydaná pro celé Slovensko, nabýti mohou účinnosti jen tehdy, byla-li publikována v »Úradnych Novinách« a pokud tedy o takovéto nařízení by šlo, vědomost občana nějakým jiným způsobem (soukromým) o něm získaná platnosti mu dodati nemůže, již proto ne, že nelze připustiti, aby nařízení, určené pro všechny občany, pro jedny platilo a pro druhé neplatilo, podle toho, zda ti, kteří o něm jinaké, zvláště tedy soukromé vědomosti nabyli a ti, kteří nenabyli, a protože mimo to soukromě získaná vědomost neposkytuje ani záruky, že pramen, z něhož vědomost čerpána, byl bezpečný a obsah nařízení občanu správně sdělen. To platí arci i o sdělení H-ovu vůči společníku žalující firmy a jest jím tedy vyřízena otázka oběžníku pod II. uvedeného v ten rozum, že závazný nebyl, ježto jest žalovaným erárem doznáno, že v »Úradnych Novinách« uveřejněn nebyl, ač, jak shora ukázáno, měl dle svého obsahu platiti pro celé Slovensko. Za to otázka dřívějších předpisů v něm zmíněných, jež platnost dle jeho bodu 2. podržely a jež dle přednesení žalovaného prý dopravu soli na dopravní osvědčení Zásobovacího ústavu vázaly, který prý však žalobkyni žádnou sůl nepřidělil, zůstává otevřenou a dlužno obsah předpisů těch a zejména také při sanci, jakož i závaznost jich (zda se vyhlášení stalo, kdy a kde a jak) zjistiti. Co se sankce týče, dlužno rozeznávati, zněla-li na zabavení, jež jest zase, jak již vyloženo, buď obstávkou, nebo vypožadováním, či zněla-li na shabání (skonfiskování). H. praví, že sůl byla policejním ředitelstvím zabavena, a ne shabána. Nejlépe tedy zjistiti dotazem u policejního ředitelství sama, co učinilo a na základě jakého pouvoiru. Pak teprve bude jasno, zda a jak a který úřad neb orgán státní přestoupil platné předpisy, a zda mu lze přičítati při tom vinu. Jinak totiž setrvává Nejvyšší soud na právním stanovisku, zaujatém v rozhodnutí čís. 3279 sb. n. s. Dle tohoto rozhodnutí ručí totiž stát dle slovenské soudní praxe za škodu, způsobenou nezákonným výkonem veřejné moci jen pod tou podmínkou, když orgán, jenž škodu způsobil, stíhá zavinění; i dlužno oproti odvolacímu soudu, jenž míní, že soudní praxe ta platila jen do doby, kdy ustanovení ústavní listiny vstoupila v platnost, a od té že neplatí přes to, že to zde není zrovna rozhodno, ježto jde o případ, sběhlý před vydáním ústavní listiny, nicméně proto, aby mylný ten náhled nebyl zůstaven v platnosti, podotknouti tolik, že správným je pravý opak, že tedy slovenská soudní praxe před ústavní listinou vytvořená platí i za platnosti ústavní listiny a odkazuje se vrchní soud a finanční prokuratura v té příčině na zdejší rozhodnutí ze dne 14. října 1924 č. j. Rv I 977/24, čís. sb. 4260, kde to podrobně bylo provedeno. O druhé podmínce ručební povinnosti státu tamže dovozené, aby šlo o případ poměrů normálních, níže. Za tím jde napřed ještě o pouvoir inspektora H-a. H. praví, že sůl byla zabavena a cena županským úřadem ustálena, avšak žalobkyně tvrdí, že se H. o ceně s ní dohodl a že jde tedy vlastně o převzetí za určitou cenu (vypožadování). Sám žalovaný erár tvrdí, že cena H-em určená byla cenou stanovenou jednostranně státním orgánem a že byla z části poukázaným družstvem zaplacena. Měl-li H. právomoc k oné dohodě, žalobkyní tvrzené, pak odpadá vše další a erár musí sjednanou cenu doplatiti. Ale právomoc jeho nebyla vzata ani na přetřes, a neví se ani, kým byl zřízen a jaký byl obor jeho působnosti, aby se posouditi mohlo, zda zřídil ho úřad k tomu legitimovaný v oboru a mezích své právomoci, jakou moc mu udělil a zdali H. tuto moc nepřekročil. Tedy to zjistiti třeba. Ale

i když by věc byla jen tak, jak erár líčí, bylo by to vypožadování a jde i tu jen o to, zda platné předpisy vypožadování dopouštěly a zda H. byl k tomu úkonu oprávněn, neboť chybí-li tyto podmínky, pak by teprv šlo o náhradu škody nezákonným výkonem způsobené. V obou případech, ať už by šlo o dohodnutou či úředně, třeba županským úřadem, stanovenou cenu, bylo by lhostejno, že zbytek soli v skladišti uložený byl odvezen maďarskými bolševiky, neboť pak převzatá sůl byla v právním držení eráru a škoda šla dle zásady casus nocet domino na účet jeho, kdežto žalobkyně měla jen pohledávku proti němu, jež bolševiky zůstala nedotknuta. Na otázku bolševického vpádu přišlo by teprve, kdyby šlo o náhradu škody — a ne o zaplacení ceny — takže sůl byla by zůstala v právním držení žalobkyně. Ale ani tu nebude vpád ten rozhodným, a bude tedy záležeti jen na tom, zdali státní orgán dopustil se bezprávného činu, t. j. nezákonnosti (§ 92 úst. list.), kterou by mu bylo dlužno přičítati k vině. Neboť příčinná souvislost mezi bezprávným činem a škodou není tu pouze tehdy, když škoda z něho pošla bezprostředně, nýbrž i tehdy, pošla-li z něho prostředně, následkem přidružení se jiných okolností, od pachatele nezaviněných a v tom smyslu tedy nahodilých (třeba tedy i činů třetími osobami spáchaných) i jest příčinná souvislost vyvrácena jen tehdy, pak-li se dokáže, že škoda byla by jistotně nastala i tehdy, kdyby bezprávný čin byl spáchán nebyl. To dávno u nás uznává v podstatě praxe a podle ní i nauka (Randa, Náhr. škody 1912 str. 21—24 a praxe a literatura tam udaná), ale poněvadž tu jde pouze o logické propracování otázky kausální souvislosti, neshledává nejvyšší soud žádné příčiny, proč by nemělo zásady zde nabyté užito býti i v právu slovenském, jemuž též podmínkou náhrady škody ex delicto je a musí býti kausální souvislost mezi deliktem a škodou. Tím ale je pro náš případ vyřazen z počtu vpád maďarský, neboť vpád ten, za něhož maďarští bolševici sůl odvezli, jest právě jen takovou přidruživší se další okolností, jíž příčinná souvislost mezi bezprávným činem státního orgánu a škodou přerušena nebyla (bolševici by byli sůl ze skladiště odvézti nemohli, kdyby nebylo činu státního orgánu, jímž se tam dostala) a ručí tedy stát za škodu, protože ručí za bezprávný čin svého orgánu (důkaz zaviněné bezprávnosti vždy předpokládaje). Poněvadž ale čin orgánu nebyl v nijaké souvislosti s válečnými poměry potom nastalými (vpádem), pak jest skutečně případností poměrů normálních, i jest proto dána druhá podmínka ručební povinnosti státu shora zmíněná.

Čís. 4295.

I v tom případě, byl-li návrh na vydání upomínacího platebního rozkazu obsažen v žalobě, pozbývá platební rozkaz včasným odporem i jen jediného žalovaného účinnosti proti všem žalovaným.

(Rozh. ze dne 22. října 1924, Rv I 1073/24.)

Proti upomínacímu platebnímu příkazu, znějícímu na Josefa F-a a Mathildu F-ovou, podala odpor pouze Mathilda F-ová. Procesní soud prvé stolice žalobě proti Mathildě F-ové vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a vrátil mu věc k novému rozhodnutí. V otázce pak, o niž tu jde, uvedl v

důvodech:

Zmatečnost napadeného rozsudku vidí žalobkyně v tom, že soud prvé stolice, když proti upomínacímu platebnímu rozkazu ze dne 6. září 1923 proti manželům Josefu a Mathildě F-ovým vydanému pouze Mathilda F-ová odpor podala, k ústnímu jednání na den 27. září 1923 soud pouze Mathildu F-ovou volal a nikoli též Josefa F-a, ačkoliv dle §u 9 zákona ze dne 24. dubna 1873, čís. 67 ř. zák. také proti Josefu F-ovi platební rozkaz pozbyl účinnosti a v důsledcích toho také Josef F. k ústnímu jednání volán býti měl. Tímto nezákonným postupem soudu prvé stolice pozbyl po názoru dovolatelky Josef F. možnosti, by o žalobě jednal, a proto rozsudek prvé stolice trpí prý zmatečností, ke které soud odvolací z moci úřadu měl přihlížeti, i když jen proti Mathildě F-ové byl vydán. Rozsudek druhé stolice onou zmatečností jest prý rovněž stížen, poněvadž k zmatečnosti této z moci úřadu nepřihlédl. Názoru tomu nelze přisvědčiti. Jest sice pravda, že dle předpisu §u 19 zákona ze dne 27. října 1873, čís. 67 ř. zák. může věřitel žádati o vydání platebního rozkazu i v žalobě, kterou se svého nároku domáhá. Jsou tedy osoby, proti kterým žaloba taková směřuje, všechny žalovanými, tedy stranami rozepře. Nějakých předpisů, od ustanovení §§ 1—18 téhož zákona odchylných, § 19 a násl. neobsahují, a platí tudíž i pro návrh na vydání platebního rozkazu, učiněným v žalobě, předpis §u 9 zákona, že včasným odporem i jen jednoho žalovaného platební rozkaz pozbývá účinnosti proti všem žalovaným. To plyne z důvodové zprávy k zákonu, která uvádí, že možnost, spojiti návrh na vydání platebního rozkazu se žalobou, byla zákonem poskytnuta proto, by o žalobě nemusilo býti zahájeno nové řízení a útraty řízení se nestaly marnými, když platební rozkaz odporem účinnosti pozbyl. Mělo proto spojení upomínacího návrhu se žalobou jen vymáhání uplatňovaného nároku zjednodušiti a zlevniti, nemělo ale jím na předpisech o řízení ničeho býti změněno. Za tohoto stavu věci byla by žalobkyní tvrzená zmatečnost na straně žalovaného Josefa F-a dána až do té doby, kdy Josef F. prohlášením žalobkyně při ústním jednání ze dne 12. ledna 1924, že platební rozkaz proti Josefu F-ovi nechává padnouti a že prosbu žalobní o zaplacení vznáší pouze proti žalované Mathildě F-ové, přestal býti stranou rozepře, neboť po tomto prohlášení žalobkyně zůstala stranou procesní jedině žalovaná, se kterou bylo jednáno a proti které také rozsudek soudu prvé stolice byl vydán. Netrpí proto rozsudek prvé stolice pouze proti Mathildě F-ové vydaný, zmatečností ve smyslu §u 477 čís. 4 c. ř. s., kterou ostatně jenom Josef F. mohl uplatňovati a v důsledku toho není ani rozsudek soudu odvolacího zmatečným ve smyslu §u 503 čís. 1 c. ř. s.

Zákon o závodních výborech ze dne 12. srpna 1921, čís. 330 sb. z. a n.

Ustanovení §u 20 (3) zák. vztahuje se jak na § 20 (1) tak i na § 20 (2) zákona.

Bezúčinně propuštěný člen závodního výboru má všechna práva ze smlouvy. »Propuštěním« jest každé jednostranné rozvázání služebního poměru se strany zaměstnavatele, tudíž i výpověď.

Vzájemný poměr smlouvy kolektivní a smlouvy individuelní. Pracovní poměr trvá i po pominutí smlouvy kolektivní. Zaměstnavatel však, jenž proti své vůli jest dle §u 22 (2) zák. čís. sb. 330/21 povinen podržeti zaměstnance ve službě, jest oprávněn platiti mu nadále pouze mzdu přiměřenou.

(Rozh. ze dne 22. října 1924, Rv I 1421/24.)

Žalobce byl zaměstnán v závodu žalované firmy a byl od 13. března 1922 členem závodního výboru. Byv dne 1. srpna 1922 žalobce bez svolení rozhodčí komise propuštěn, byl teprve dne 18. října 1923 žalovanou přijat opětovně do práce. Žalobě o zaplacení mzdy dle kolektivní smlouvy za dobu od 1. srpna 1922 do 18. října 1923 vyhověl procesní soud prvé stolice potud, že přiznal žalobci 2.810 Kč, to jest mzdu za dobu od 1. srpna 1922 do 13. března 1923 po srážkách v úvahu přicházejících (úplata, poskytnutá žalovanou za lhůtu výpovědní, mzda, vyzískaná prací u jiného zaměstnavatele). Odvolací soud vyhověl odvolání žalobcovu potud, že mu přiznal dalších 3843 Kč 30 h. Důvody: Žalobní nárok není, jak prvý soud míní, nárokem na náhradu škody, nýbrž na zaplacení mzdy vypočtené v žalobě dle tarifní smlouvy platné až do 31. července 1922. Bylo tedy zkoumati a rozhodnouti, zda žalobce má právo na mzdu, jím požadovanou, a jest zavinění stran, prvým soudem zjištěné, vedlejším. Žalobce byl, jak prvý soud zjistil a správně posoudil, žalovanou stranou neprávem propuštěn bez souhlasu rozhodčí komise (§ 22 zák. 330/21). Toto propuštění jest neplatné, bez právního účinku, tak jakoby se ani nestalo a žalobce zůstal tudíž v služebním poměru, od něhož nikdy neustoupil, t. j. neprojevil, že od služební smlouvy upouští. Měl tedy nárok na mzdu až do doby, kdy mu bylo žalovanou stranou umožněno, opět v jejím podniku pracovati, předpokládajíc ovšem, že před tím byl bez jakékoliv výhrady aspoň ochoten konati povinné služby a že to dal žalované na jevo. To však učinil žalobce až 20. října 1922, před tím pouštěl se jen do vyjednávání o nové mzdě bez určitého prohlášení, že chce prostě dále pracovati bez ohledu na ostatní spoludělníky. Náleží mu tudíž mzda až do 20. října 1922 a když mu tedy prvý soud přiznal dle svého stanoviska jako náhradu škody jen část mzdy i za dřívější dobu, není tím proti právu zkrácen a není oprávněn požadovati odvoláním další mzdu za tuto dřívější dobu. Odvolací soud nesouhlasí s prvým soudem v tom, že žalobcova funkce člena závodního výboru skončila 11. března 1923 a že náleží žalobci mzda jen do tohoto dne. Odstavec (3) §u 20 zák. 330/1921 nevztahuje se toliko na případy uvedené v odstavci (2). To není v zákonu nijak vyjádřeno a odvolací soud rozumí (§ 6 obč. zák.) odstavci (3) tak, že členové závodního výboru setrvají vždy v činnosti až do doby, kdy budou právoplatně zvoleni jejich zástupci. Tento výklad jest také účelným. Žalobce má tedy nárok na mzdu až do 17. října 1923, byv 18. října 1923 opět do práce přijat, neboť jak nesporno, nebyl do té doby jiný závodní výbor zvolen. Tento nárok patří mu však i pro případ, že by jeho funkce člena závodního výboru skončila již 11. března 1923, neboť jeho propuštění 1. srpna 1922 bylo neplatné, později nebyl nikdy propuštěn a od 20. října 1922 byl bez výhrady ochoten pracovati. Pouhým uplynutím doby po kterou platila kolektivní smlouva, t. j. smluvená norma pro služební poměr, nepominuly konkretní služební poměry jednotlivých dělníků žalované strany, odpadla jen tato norma a jest tudíž posuzovati nezrušený služební poměr žalobcův od 1. srpna 1922 dle živnostenského řádu a občanského zákonníka, zejména co do mzdy. Žalobce neujednal s žalovanou po 31. červenci 1922 nové mzdy, přísluší mu tudíž po této době přiměřená mzda § 11 52 obč. zák. Mzdu, kterou vypočetl a přiznal prvý soud, jest považovati za mzdu »přiměřenou« vzhledem k tomu, že dřívější vyšší mzdy nebyly v roku 1922 již na místě a ostatně dělníci žalované souhlasili se snížením mezd, jak prvý soud zjišťuje. Na mzdu dle výměry dřívější kolektivní (tarifní) smlouvy nemá žalobce nároku, poněvadž platila jen do 31. července 1922 a nezůstala snad v platnosti pro žalobce jen z té příčiny, že propuštění jeho 1. srpna 1922 bylo neplatné a služební poměr jeho dále trval.

Nejvyšší soud na dovolání obou stran zrušil rozsudek odvolacího soudu pro zmatečnost a vrátil mu věc, by po dalším jednání vynesl nový rozsudek.

Důvody:

Dovolání žalované strany není důvodné. Spatřuje nesprávné právní posouzení v tom, že nárok žalobcův jest v rozsudku odvolacího soudu označen jako nárok smluvní ve smyslu §u 1155 obč. zák. a nikoli, jak tomu prvý soudce chce, jako nárok na náhradu škody, a dále v tom, že odvolací soud přiznává žalobci přiměřenou mzdu také za čas po 11. březnu 1923, kdy roční období, na něž žalobce do závodního výboru byl zvolen, uplynulo. Ale v obou směrech je na omylu. Dle §u 22 (2) zákona o závodních výborech ze dne 12. srpna 1921, čís. 330 sb. z. a n. smí člen závodního výboru, jímž právě byl také žalobce, propuštěn býti toliko se souhlasem rozhodčí komise, což znamená, že, stalo-li se to bez souhlasu rozhodčí komise, jako v tomto případě, propuštění je úplně bez účinku, věc má se tak, jako by se propuštění bylo nestalo, a pracovní poměr trvá tedy nadále. Trvá-li však smlouva nadále, má bezúčinně propuštěný člen závodního výboru všecka práva ze smlouvy, zejména tedy i nárok na mzdu, čímž první otázka je zodpovědena. Co se týče druhé, zda totiž úřad člena závodního výboru končí uplynutím volebního období čili nic, jest sice v §u 20 (1) cit. zák. usta-

noveno, že závodní výbor se volí na dobu jednoho roku, avšak v témž §u 20 (3) zároveň předepsáno, že členové závodního výboru setrvají v činnosti až do doby, kdy budou právoplatně zvoleni jejich nástupci. Když a dokud tedy nástupci zvoleni nebyli, nepomíjí úřad posavadního výboru, byť i období, pro které byl zvolen, již uplynulo. A v tomto případě jest bezesporno, že nový výbor po celou rozhodnou dobu zvolen nebyl. Nevadí tedy pranic, že období výboru, jehož členem byl žalobce, dnem 11. března 1923 vypršelo. Dovolání neprávem s prvým soudcem míní, že předpis odst. (3) cit. §u 20 vztahuje se jen na případ odst. (2) a nikoli i na případ odst. (1), avšak tento náhled jest očividně mylným. Již to, že předpis, že úřad závodních výborů trvá až do právoplatného zvolení jich nástupců, upraven a poznačen jako zvláštní odstavec, dokazuje úmysl zákonodárce, že má platiti pro oba předchozí odstavce, sice, kdyby byl platiti měl jen pro druhý, byl by zcela jistě byl připojen přímo k předpisu jeho jako jeho poslední věta. Leč ani věcně nedá se náhled dovolatelky držeti. Neboť nelze nahlédnouti, proč by úřad závodních výborů měl býti automaticky prodloužen jen v případě odst. (2), vždyť přece důvod prodloužení je ten, že zaměstnanectvo podniku nemá zůstati bez závodního výboru a že tedy doba od konce úředního období jednoho do začátku úředního období druhého má býti vyplněna, což zákon spravil tak, že ponechává v úřadě výbor posavadní. Ale tento důvod, že zaměstnanectvo nemá zůstati bez závodního výboru, platí zrovna tak pro případ odst. (1) jako (2). Že snad nová volba dlouho se nekoná a tak starý výbor zůstává nepřiměřeně dlouho v úřadě, jest pro otázku beze vší důležitosti, neboť podnikateli (zaměstnavateli) musí býti právě jedno, kdo je v úřadě, zda výbor nový či starý, a má-li na tom výjimkou právní zájem, zákonem uznaný, aby kdo nebyl členem výboru, má také zákonný prostředek, aby mu zjednal průchodu (§ 21 písm. c), a bylo by vzíti jen v úvahu, zda v případě, že posavadní závodní výbor nekoná své povinnosti a nedosazuje k provedení nových voleb volební výbor (§ 4 prov. nař. vl. ze dne 29. prosince 1921, čís. 2 sb. z. a n. z r. 1922) nemohl by nových voleb domoci se dle obdoby §u 4 poslední věta způsobem v §u 3 (3) téhož nař. vytčeným. Marně dovolatelka cituje na důkaz správnosti svého náhledu Lenhoffa, neboť v jeho článku nestojí to, co mu vkládá do péra, a zákona říšskoněmeckého a jeho výkladu pro praxi čsl. zákona užiti nelze.

Za to dovolání žalobce jeví se v podstatě odůvodněným. Ježto pracovní poměr zůstal, jak shora vyloženo, propuštěním nedotčen a jde tedy o nárok mzdový ze smlouvy, jsou otázky zavinění stran, jimiž se prvý soudce zabývá, bezpředmětny. Ale také nesprávné jest, co praví odvolací soud, že sice přísluší žalobci nárok na mzdu od propuštění až do opětného přijetí do práce, to prý však jen za předpokladu, že byl ochoten konati povinné služby bez jakékoli výhrady a že to dal na jevo, což prý se stalo teprv dne 20. října 1922, kdežto před tím prý se pouštěl jen do vyjednávání o výši mzdy bez určitého prohlášení, že chce prostě dále pracovati, bez ohledu na soudruhy. Tento předpoklad, jenž by se právně mohl svésti jen na předpis §u 1052 obč. zák., že, kdo žádá splnění úplatné smlouvy, musí býti sám hotov také se své strany plniti, je však

v tomto případě vyžadován neprávem, neboť, když žalovaná žalobce propustila, dala tím neklamně na jevo, že na jeho služby nepočítá, žalobce tedy, maje již předem její odmítavé prohlášení, nepotřeboval nikterak služby své jí nabízeti, nýbrž mohl čekati až bude zase do práce zavolán, až si to žalovaná rozmyslí a dá mu na jevo, že pracovní smlouvu na dále dodržovati, jeho práce tedy přijímati a sama se své strany také plniti chce. To se však stalo teprv opětným jeho přijetím do práce dne 18. října 1923. S hlediska §u 1052 obč. zák. stačilo, byl-li žalobce až do svého propuštění k pracím ochoten, což se nepopírá. Takto tedy jde o mzdu od propuštění dne 1. srpna 1922 do tohoto opětného přijetí dne 18. října 1923. Jiná jest však otázka, jaký vliv mělo na pracovní poměr dne 31. července nastavší vypršení smlouvy kolektivní, na níž se zakládal; zda tím individuelní pracovní smlouva žalobcova byla dotčena ve svém trvání či aspoň ve svém obsahu a pokud. Kolektivní smlouva jest již podle §u 6 zák. o obch. pom., jenž ji poprvé připomíná, smlouvou sjednanou mezi sdruženími (organisacemi) zaměstnanců a sdruženími (organisacemi) zaměstnavatelů o podmínkách pracovních smluv, tedy zvláště o pracovní době, výši mzdy, výpovědi atd. Na tomto pojmu setrvává také zákon ze dne 25. února 1920, čís. 144 sb. z. a n. o závodních a revírních radách při hornictví (§ 19 čís. 4), jakož i sám zákon o závodních výborech ze dne 12. srpna 1921, čís. 330 sb. z. a n. (§ 3 písm. a) a c). Ale ovšem i to zůstává kolektivní smlouvou, když organisace vystupuje jen na straně zaměstnanectva, jako druhý smluvník však účastní se dohody toliko jednotlivý podnikatel, neboť i tu dosahuje se účele takové, celou organisaci zaměstnanců vížící všeobecné normy, aby totiž podnikatel nebyl nucen s každým zaměstnancem vyjednávati smlouvu služební nebo pracovní zvláště, aby spíše všecky měly stejný obsah, poměry v podniku se ustálily a tím předešlo se rozporům mezi podnikatelem a zaměstnanectvem a v důsledku toho stávkám a výlukám. Ale smlouva kolektivní, jsouc takto pouhým vzorcem pro uzavírání smluv individuelních, nenahrazuje jich, k založení pracovního poměru mezi podnikatelem a určitým dělníkem nestačí, by dělník byl členem organisace, která kolektivní smlouvu uzavřela, nýbrž jest třeba, aby dělník byl podnikatelem do práce přijat, což právě představuje individuelní smlouvu pracovní a smlouva kolektivní uspořuje, jak řečeno, stranám jen vyjednávání jejího obsahu. Logickým důsledkem toho jest, že pracovní poměr, jako smlouvou kolektivní nevzniká, tak jí také nepomíjí. Jistě může kolektivní smlouva býti uzavřena na dobu delší a smlouva individuelní na dobu kratší, nebo naopak kolektivní na dobu kratší a individuelní na delší, nebo na př. nedlouho před lhůtou, jíž má kolektivní smlouva vypršet, na dobu sahající až za tuto lhůtu a jistě tato individuelní smlouva platí přes to, že kolektivní, za základ jí sloužící platnosti pozbyla. Pracovní poměr tedy trvá přes pominutí smlouvy kolektivní a trvá ovšem důsledně pod podmínkami této pominuvší smlouvy kolektivní, pod kterými uzavřen byl a které uzavřením individuelní smlouvy přijaty byly za podmínky této smlouvy. Které straně tento stav nehoví — a to bude pravidelně ta, která novou smlouvou docílila by podmínek pro sebe příznivějších — nechť užije prostředků, jež jí smlouva

nebo zákon za účelem zrušení poměru poskytuje, na př. tedy výpovědi. Tím jest záporně zodpověděna otázka, zda vypršením smlouvy kolektivní, která stanovila výši mzdy, octl se náhle pracovní poměr v tom stavu, že výše mzdy na dále stanovena není a že tedy sáhnouti dlužno k předpisu §u 1152 obč. zák., dle něhož, není-li mzda ujednána, rozuměti dlužno mzdu přiměřenou. Náhledu odvolacího soudu, jenž otázku tu zodpověděl kladně, nelze v té všeobecnosti přisvědčiti. Nicméně v tomto případě, t. j. v případě §u 22 (2) zák. o záv. výb. dlužno učiniti výjimku, má-li se dojíti k výsledku uspokojivému. § 22 (2) zakazuje propuštění člena závodního výboru bez svolení rozhodčí komise, »propuštěním však se tu míní nejen propuštění v technickém smyslu, nýbrž každé jednostranné rozvázání pracovního poměru se strany podnikatele, zejména tedy také právě výpověď, jak to sám zákon v §u 3 písm. g) výslovně vyjadřuje. Neboť účelem zákazu je, by podnikatel neměl ve své moci, zbaviti se libovolně člena závodního výboru, jenž právě touto činností stal se mu snad nepohodlným, ale k tomuto účeli posloužila by mu výpověď zrovna tak jako propuštění v užším smyslu. Podnikateli znemožněna je tedy zákonem i výpověď člena závodního výboru a bylo by zajisté nespravedlivým, aby nucen byl podržeti ho po případě do nekonečna za starých tíživých podmínek. Může sice žádati rozhodčí komisi o svolení k výpovědi, avšak komise nemusí mu svolení uděliti, neboť zákon nepředepsal, kdy je má dáti a kdy odepříti, takže je to dáno do jejího volného uvážení. Jest-li však podnikateli výpověď, jíž se jedině nevyhovujícího mu již pracovního poměru zbaviti mohl, odepřena, musí-li výjimkou pokračovati v něm proti své vůli, musí se mu v tomto výjimečném případě opatřiti navzájem zase takové postavení, jakého by byl docílil, kdyby mu výpověď dopuštěna byla bývala, t. j. musí mu přiznáno býti snížení mzdy na míru, pro nynější dobu přiměřenou. To jest domyšlení zákona, jemuž takovéto komplikace na mysl nepřišly, jenž však jistě byl by přiměřené opatření učinil, aby věci vyhověl, kdyby je byl postřehl a toto řešení jest takovým věci přiměřeným východiskem (§ 7 obč. zák.). Přísluší tedy žalobci za celou dobu od 1. srpna 1922 do 18. října 1923 mzda přiměřená. V dalším shledal Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu zmatečným dle §u 477 čís. 9 c. ř. s. ve výpočtu přisouzené částky.

Čís. 4297.

Vyhlášení úpadku není na závadu, by nebylo se domáhano zaplacení pohledávky přímo na úpadci, avšak jen v tom případě, vzdal-li se žalobce úhrady ze jmění náležejícího do úpadkové podstaty.

Směnečný platební rozkaz, vydaný proti dlužníku, na jehož jmění byl již vyhlášen úpadek, jest zmatečným.

(Rozh. ze dne 22. října 1924, Rv I 1471/24.)

Směnečný platební příkaz proti Rudolfu M-ovi ze dne 25. června 1924 procesní soud prvé stolice k námitkám dlužníka zrušil, ježto na jmění dlužníka byl dne 13. dubna 1923 vyhlášen úpadek. Odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání, uplatňujícímu toliko důvod nesprávného právního posouzení věci soudem odvolacím, nelze přiznati oprávnění. Nemůže býti pochybnosti, že by vyhlášení úpadku na jmění žalovaného Rudolfa M-a nebylo závadou, by se žalobkyně nedomáhala zaplacení směnečné pohledávky přímo na úpadci, avšak jen v tom případě, kdyby se vzdala úhrady z jeho jmění do úpadkové podstaty náležejícího prohlásivši, že si chce opatřiti toliko exekuční titul pro případ zrušení úpadku nebo obmezivši svůj nárok toliko na majetek dlužníkův, úpadkem nedotčený (§ 6 (3) konk. ř.). Žaloba však takového prohlášení neb obmezení neobsahuje a ani při ústním jednání dne 11. července 1924, kdy prvý soudce výslovně zjistil, že na jmění Rudolfa M-a byl dne 30. dubna 1923 vyhlášen úpadek a že úpadkové řízení nebylo ještě skončeno, kdy tedy žalobkyně nemohla již o stavu věci býti v pochybnostech, neupravila žalobního nároku v uvedeném smyslu. Poněvadž dle §u 1 konk. ř. vyhlášením úpadku jest zasaženo veškeré jmění té doby dlužníku již náležející i ono, jehož za úpadku nabude, jest zřejmo, že žalobkyně žalobou směřovala k ukojení svého nároku ze jmění dlužníkova vůbec, tedy z úpadkové podstaty. Takovéto spory nemohou však býti po rozumu §u 6 (1) konk. ř. zahájeny proti úpadci po vyhlášení úpadku, neboť úpadce vyhlášením úpadku stává se co do jmění, náležejícího do úpadkové podstaty, nezpůsobilým k jakékoliv disposici a proto i procesně nezpůsobilým (§ 1 c. ř. s.) a, byl-li přes to proti němu vydán směnečný platební příkaz, jest tento dle §u 7 a 477 čís. 5 c. ř. s. zmatečným. Nelze sdíleti právní názor dovolatelky, že lze žalobu připustiti proti úpadci bezpodmínečně, poněvadž prý jednání dlužníkovo a důsledkem toho též rozhodnutí o žalobě bylo by ve smyslu §u 3 konk. ř. toliko bezúčinným oproti věřitelům úpadkovým, nikoliv však absolutně neplatno. Tento právní názor dovolatelky jest v přímém rozporu s ustanovením §u 6 (1) konk. ř., který, jak již uvedeno, přímo vylučuje zahájení sporů, směřujících k uplatnění nároků na jmění do úpadkové podstaty náležejícího proti úpadci po vyhlášení úpadku.

Čís. 4298.

Jde o právní posouzení věci, je-li úkolem soudu prostý výklad listin, kdežto vyšetření vnitřní pravdivosti projevu obsaženého v listině jest otázkou skutkového zjištění.

(Rozh. ze dne 22. října 1924, Rv II 416/24.)

Žalobu o zaplacení kupní ceny procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a uložil odvolacímu soudu, by ve věci dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Odvolací soud vyslovuje názor, že soud smí listinu jen tehdy vykládati, trpí-li listina nejasnostmi, nebo jsou-li o významu toho, co strany projevily listinou, pochybnosti, a že není přípustno listinu vykládati, je-li její znění jasné a zřetelné a nenechává-li pochybnosti o významu toho, co je listinou vysloveno, že tudíž jasným zněním listiny jsou stanoveny hranice pro vykládací činnost soudcovskou. Ale v tomto sporu nejde výhradně o to, zda znění objednacích listů jest nade vši pochybnost jasno a zřetelno, a zda jsou či nejsou pochybnosti o tom, co listinou touto bylo vysloveno, nýbrž jde tu o to, zda to, co listinou vysloveno, odpovídá také srovnalé vůli stran po stránce vnitřní. Kdyby se tato obojí stránka listin nerozlišovala, nebylo by lze, je-li listina slohově bezvadna, vůbec uplatňovati ani vadnost vůle dle §u 870 a násl. obč. zák., ani namítati, že jednáno na oko (§ 916 obč. zák.). Tomuto rozlišování neodporují ani předpisy civilního soudního řádu, týkající se formální průvodní moci listin. Dle §u 292 odstavec druhý c. ř. s. jest i při veřejných listinách připuštěn důkaz nesprávnosti dosvědčeného příběhu nebo dosvědčeného skutku nebo nesprávného dotvrzení. O soukromých listinách jest v §u 294 c. ř. s. pouze stanoveno, že podávají, pokud jsou podepsány vydateli, úplný důkaz o tom, že prohlášení, v nich obsažená, pocházejí od vydatele. Ale vnitřní pravdivost projevu, v listině obsaženého, musí býti jinými prostředky zkoumána. Pouhá okolnost, že určitý projev vtělen jest do listinné formy, neposkytuje ještě záruky za vnitřní materielní pravdivost a úplnost tohoto projevu. Při zjištění této vnitřní pravdivosti není soud vázán ani předpisem §u 294 c. ř. s. (viz Neumann kommentář k c. ř. s. vyd. III. str. 1112). Věc jest tedy tato: Jestli úkolem soudu prostý výklad listin dle všeobecných vykládacích pravidel (§§ 863, 869, 914 a 915 obč. zák. a čl. 278 a 279 obch. zák.), jde o pouhé právní posouzení věci, a uplatní se tu formální průvodní moc listiny, co do svého znění jasné a zřetelné. Pakliže však strana tvrdí, že obsah listiny neshoduje se s její vůlí nebo je neúplným nebo na oko, nebo že jde o vadnost vůle, a uvádí-li v tomto směru skutkové okolnosti a nabízí důkazy, nejde již o prostý výklad listiny, nýbrž o vyšetření vnitřní pravdivosti toho, o čem listina mluví, tudíž o otázky skutkového zjištění, při němž soud dle jasného znění §u 272 c. ř. s. má přihlédati k výsledkům veškerého jednání a provedených důkazů a na tomto podkladě podle volného uvážení posouditi, zda některý, přednesených skutečností se týkající údaj má býti pokládán za pravdivý či nikoliv. Poukázati jest též na to, že §em 95 třetí dílčí novely k obč. zák. byl zrušen § 887 obč. zák., a že dle zprávy komise pro justiční věci čís. 38 příloh k stenografickému protokolu panské sněmovny str. 145 byl při tomto zrušení úmysl zákonodárcův ten, aby pro výklad smluv bylo nejvyšší zásadou vyšetření vůle stran. Z uvedeného patrno, že odvolací soud na základě svého názoru o vykládací činnosti soudcovské neobíral se námitkou žalovaných, že smlouva byla uzavřena pod podmínkou, že se žalovaným podaří dosíci záruky banky A. Podotknouti dlužno, že dovolatelé, poukazujíce při provádění dovolacího důvodu čís. 4 §u 503 c. ř. s. na toto opomenutí, uplatňují v podstatě též dovolací důvod čís. 2. V dalším důsledku svého názoru nepřezkoumal odvolací soud po rozumu §u 498 c. ř. s. skutková zjištění prvého soudce o uvedené námitce. Trpí proto odvolací řízení vadou §u 503 čís. 2 c. ř. s., i bylo dle §u 510 c. ř. s. rozsudek zrušiti.

Čís. 4299.

Bankovní úřad ministerstva financí jest oprávněn domáhati se v Kč zaplacení zápůjček poskytnutých rakousko-uherskou bankou lombardem válečných půjček. Závazek ku snížení pravidelné bankovní úrokové sazby mohla rakousko-uherská banka převzíti jen do 31. prosince 1919. Nařízení ze dne 12. května 1919, čís. 246 sb. z. a n. má moc zákona a platí dosud. Mírovou smlouvou nelze změniti platné zákony a nařízení. Likvidatorem býv. Rakousko-uherské banky jest reparační komise, s jejímž schválením převzaly nástupnické státy lombardy býv. Rakousko-uherské banky.

(Rozh. ze dne 23. října 1924, Rv I 1023/24.)

Žalobě Bankovního úřadu ministerstva financí na splacení v Kč zápůjčky poskytnuté Rakousko-uherskou bankou lombardem válečných půjček bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolání opřenému o dovolací důvody čís. 4 a 2 §u 503 c. ř. s. nepodařilo se vyvrátiti správné důvody nižších soudů. Základním omylem žalované strany jest, že Bankovní úřad vymáhá na ní žalobou více, než by byla povinna platiti Rakousko-uherské bance. Její dluh jest splatným na území Československé republiky, proto stal se, po okolkování a stažení bankovek Rakousko-uherské banky podle § 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n., splatným v korunách československých a to v poměru jedna ku jedné. V tomto poměru by žalovaná byla povinna i Rakousko-uherské bance zaplatiti dluh v korunách československých. Žalovaná by byla dále povinna jí platiti i stejné úroky, jaké nyní od ní požaduje Bankovní úřad. Na sliby bývalé c. k. rakouské vlády nemůže se odvolávati, poněvadž tato vláda nebyla nikdy smluvní stranou a nad to na konci roku 1918, když byla zápůjčka poskytnuta, jí již vůbec nebylo. Rakousko-uherská banka poskytla zápůjčku podle dlužního úpisu proti placení bankovních úroků, vyšších úroků od ní Bankovní úřad nepožaduje. Závazek ku snížení pravidelné bankovní

sazby na pět procent mohla Rakousko-uherská banka převzíti pouze na dobu svého privilegia, totiž do 31. prosince 1919, Bankovní úřad účtuje pět procent úroků až do 27. července 1920, ani v této příčině nebyla žalovaná strana převodem lombardní pohledávky na Bankovní úřad zkrácena. Liché jsou námitky proti platnosti §u 38 vládního nařízení č. 246/1919 o převzetí lombardních zápůjček Rakousko-uherské banky vládou Československou. Nařízení bylo vydáno na základě zmocnění, uděleného ministru financí §em 8 zákona čís. 187/1919, má proto moc a účinnost zákona a nebylo derogováno pozdějšími předpisy ústavní listiny o platnosti nařízení a přípustnosti vyvlastnění. Po okolkování a stažení bankovek Rakousko-uherské banky, nahražení jejich československými státovkami a zbavení banky funkce státní banky cedulové stalo se nutným učiniti opatření, kdo, v jakých penězích a jakým způsobem má platiti lombardní zápůjčky, poskytnuté Rakousko-uherskou bankou na Československém státním území, které byly svého času v jejích bankovkách vyplaceny a v týchž, nyní již stažených bankovkách měly býti splaceny, a které dle §u 84 statutu této banky byly obchodním krytím pro bankovky vydané při výplatě zápůjčky v oběh, nyní však zaměněné za československé státovky. Toto nutné opatření jest zahrnuto ve zmocnění §u 8 zákona č. 187/1919. Že bylo nutným, bylo předvídáno a uznáno již ve článcích 105, 106 a 107 statutu Rakousko-uherské banky z 21. září 1899 č. 176 ř. z., jichž šetřiti bylo článkem 206 mírové smlouvy St. Germainské uloženo likvidatorům Rakousko-uherské banky za povinnost, neboť bylo jimi súčastněným vládám vyhraženo právo, aby po schválení zákonodárných sborů v případě, že by privilegium banky projitím doby nebo předčasně zaniklo, převzaly všechny její bankovní obchody v bilanční ceně s jedinou výjimkou zápůjček hypotekárních. Lombardní zápůjčky nebyly převzaty Československou vládou do správy, nýbrž do majetku. To plyne z jasného předpisu §u 38 nařízení č. 246/1919, že Československá vláda vyplatí nebo vyúčtuje bance nesplacené posud části zápůjček v jejích bankovkách a převezme proti dlužníkům veškerá její práva a závazky. Ministr financí byl zmocněn učiniti potřebná opatření v poměru k Rakousko-uherské bance cestou smluvní neb nařizovací. Mohl tedy si dáti veškeré lombardní zápůjčky bankou postoupiti řádnou smlouvou, ku které by byl nepotřeboval souhlasu dlužníků. Rozhodl-li se pro cestu nařizovací, má nařízení vlády moc a účinnost zákona a zavazuje stejně Rakousko-uherskou banku jako její dlužníky. Nařízení č. 246/1919 nebylo zrušeno a má posud platnost. Jest dalším zásadním omylem dovolatelovým, že mírová smlouva St. Germainská, protože byla zákonodárnými činiteli schválena a uveřejněna ve sbírce zákonů a nařízení, má moc zákona. Takové moci si sama neosobuje a nebyla jí udělena. Mírová smlouva zavazuje pouze súčastněné státy, aby svá právní zřízení uvedly v souhlas s jejím obsahem, aby tedy vydaly potřebné nové zákony a potřebné nařízení, sama nemohla platných zákonů a nařízení změniti. Proto, i kdyby bylo správné, ač tomu tak není, že mírová smlouva nepřipouští převzetí lombardních zápůjček Rakousko-uherské banky Československou vládou, mohla by v právním stavu vytvořeném zákonem č. 187/1919 a nařízením č. 246/1919 nastati změna jenom vydáním nového zákona nebo nového nařízení. To se posud nestalo, naopak byl tento právní stav ještě utvrzen tím, že reparační komise rozhodnutím z 18. června 1921, čís. 1373 schválila, by nástupnické státy převzaly lombardní zápůjčky Rakousko-uherské banky účtované v ústavech, které jsou na jejich příslušných územích. Vyhláška ministerstva financí ze dne 13. prosince 1923, čís. 237 sb. z. a n., má pro tento spor ten jediný význam, že byl jí souhlas reparační komise jako povolaného vykládače mírové smlouvy a likvidačního orgánu Rakousko-uherské banky veřejně vyhlášen. Proto jsou všechny úvahy o platnosti úmluv, vyhláškou tou uveřejněných, se stanoviska práva ústavního, jakož i všechny dotyčné námitky žalované strany bezpředmětné, bylo by však svévolí pochybovati o správnosti obsahu vyhlášky, tedy o tom, že reparační komise projevila s převzetím lombardu Rakousko-uherské banky nástupnickými státy souhlas. Námitka, že takovým způsobem vylučují se likvidatoři proti ustanovení čl. 206 (7) mírové smlouvy St. Germainské z likvidace, jest zřejmě bezdůvodná, neboť není úkolem likvidatorů, aby každou jednotlivou pohledávku na dlužníku vymáhali, nýbrž jen, aby ji zpeněžili, což se může státi také jejím postupem. Podle právě citovaného předpisu mírové smlouvy má býti provedena likvidace Rakousko-uherské banky komisaři jmenovanými reparační komisí a každý spor, který by při likvidaci vznikl, může reparační komise rozhodnouti s konečnou platností. Reparační komise jest tedy vlastním likvidačním representantem Rakousko-uherské banky, její rozhodnutí jsou závazná pro likvidatory i pro Rakousko-uherskou banku v likvidaci. Schválení převzetí lombardu nástupnickými státy reparační komisí znamená tolik, jako schválení Rakousko-uherskou bankou samou, proto jest toto převzetí platné a pro dlužníky závazné i dle norem práva soukromého. Námitka nedostatku aktivní legitimace byla zamítnuta právem, dovolací důvod nesprávného právního posouzení jest bezpodstatný. Z toho, co bylo již uvedeno, plyne také, že bylo zbytečno prováděti důkaz likvidatory Rakousko-uherské banky, nabídnutý v první stolici o tom, že obdrželi od reparační komise příkaz provésti napřed likvidaci banky a pak teprve rozděliti její výtěžek, dále o tom, že Rakousko-uherská banka byla dle svých obchodních podmínek povinna lombardovati válečné půjčky proti pětiprocentnímu úroku. Žádná z těchto skutkových okolností nemohla míti vlivu na soudní rozhodnutí, ani dovolací důvod neúplnosti řízení opřený o zamítnutí těchto důkazů není opodstatněn.

Čís. 4300.

Stavební polír koná po případě vyšší služby ve smyslu zákona o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.

(Rozh. ze dne 23. října 1924, Rv I 1481/24.)

Žalobce byl u žalované firmy stavebním polírem. Dostav dne 15. ledna 1923 čtrnáctidenní výpověď, domáhal se zaplacení služebních

požitků až do konce března 1923, odvolávaje se na zákon o obchodních pomocnících. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel spatřuje nesprávné posouzení právní v tom, že odvolací soud vyslovil ,že služby žalobce jakožto stavebního políra dlužno považovati za převážně vyšší, nikoli kupecké, služby při obchodním provozování podniku, na který se vztahuje živnostenský řád (§ 2 čís. 1 zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák. o obchodních pomocnících). Leč nelze uznati dovolací důvod opodstatněným vzhledem k tomu, co bylo zjištěno odvolacím soudem o žalobcových službách, a k čemuž sluší dovolatele poukázati. Zodpovědění sporné otázky nemůže arci vycházeti z předpokladu, že stavební polír snad podle dovolatelových skušeností nebo zpravidla nekoná takových služeb vyšších, nýbrž, že co koná, je jenom lepší prací zednickou. Rozhodujícím je, zdali služební úkony jeho jsou podle zařízení dotyčného podniku obyčejnými, většině tohoto podniku přikázanými úkony, či zda se od takových úkonů obyčejných liší potřebnou vyšší kvalifikací a samostatnější činností zaměstnancovou. Za těchto předpokladů může i polír býti považován za osobu v §u 2 čís. 1 zákona o obchodních pomocnících uvedenou. Není bez významu, že zákon blíže neurčil, kdo za onu osobu může býti považován, že obdobná zásada došla výrazu také v §u 1 zákona ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n., kterým se mění některá ustanovení o pensijním pojištění, kdyžtě tam jsou stavbyvedoucí a políři ve příčině pojistné povinnosti postaveni na roveň zaměstnancům, vykonávajícím kupecké nebo jiné služby vyšší ve smyslu zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák. o obchodních pomocnících. Z toho, co bylo odvolacím soudem zjištěno o žalobcových službách, vyplývá, že nešlo o obyčejné, ostatními zedníky konané služby, nýbrž že žalobcovy služby měly povahu vyšších, vyšší kvalifikaci vyžadujících služeb, že se vyznačovaly jistou samostatností, byť i nebyly provázeny samostatnou tvůrčí činností duševní, čehož ostatně předpis §u 2 zákona o obchodních pomocnících ani nežádá. Nelze přisvědčiti dovolateli, pokud se nyní v dovolání snaží žalobcovy služby znehodnotiti a snížiti na úroveň služeb obyčejného, zapracovanějšího zedníka, což činí zejména tvrzením, že šlo pouze o dozor nad zedníky a o přidělování práce ostatním zedníkům, a dále tím, že k činnosti jeho bylo jedině potřebí, aby se vyznal ve čtení stavebního, hotově mu do rukou daného plánu. Stačí poukázati v této příčině na zjištění odvolacího soudu, podle kterého žalobce sám napravil nesprávné vytýčení stavby, podle kterého přezkoumával a měl v evidenci stavební materiál, a podle kterého vedle vlastní stavby tří dělnických domů dohlížel ještě na jinou stavbu. Dovolateli nelze také přisvědčiti potud, pokud míní, že dalším společným znakem vyšších služeb jest jejich úřednická povaha, neboť pro toto mínění není v zákoně opory. Povaha polírské služby ovšem nedopouští stálého pobytu v kanceláři, neboť polír v kanceláři přirozeně nemůže stavbu prováděti a říditi, ale tím není řečeno, že by jeho práce jako duševní práce byla méněcennou, vždyť je mnoho i vysokoškolského vzdělání vyžadujících povolání, která se na úřednické židli nedají vykonávati. Také je bez významu, že jeho služba je do jisté míry saisonní, že po skončení stavebního období, s mrazy, sněhy a zimou se nesnášející zaměstnání umlká a čeká, až je zase jaro zavolá, neboť ani těmito okolnostmi jeho služby neztrácejí ničeho na své kvalitě.

Čís. 4301.

Žalobou dle §u 35 ex. ř. lze uplatňovati toliko námitky proti nároku založenému exekučním titulem, nikoliv však skutečnosti mající zbaviti exekuční titul platnosti neb účinnosti. Převod pohledávky možno žalobou dle §u 35 ex. ř. namítati jen tehdy, stal-li se způsobem uvedeným v §u 9 ex. ř.

(Rozh. ze dne 23. října 1924, Rv I 1515/24.)

Žalobci domáhali se na žalovaných zrušení exekuce žalobou, v níž tvrdili, že smír, tvořící exekuční titul, nebyl uzavřen bezelstně, ježto žalovaní uvedli žalobce v omyl, dále, že akcie, jež byly předmětem smíru, klesly pod polovici ceny, že žalovaní pohledávku z onoho smíru postoupili bance Č. a že žalobci nejsou s plněním v prodlení. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatelé přehlížejí podstatu žaloby podle §u 35 ex. ř., kterou uplatňují se námitky nikoli proti exekučnímu titulu, nýbrž proti nároku tímto titulem založenému a na jeho základě vymáhanému. Žalobce, nastupující žalobou podle §u 35 ex. ř. musí uvésti a po případě prokázati skutečnosti tento nárok (nikoli exekuční titul) zrušující nebo zastavující, a nastavší po vzniku exekučního titulu. Toho však dovolatelé neučinili, ne-li zcela, aspoň ne způsobem dostatečným. Žalobci uvedli skutečnosti, jež by mohly býti důvodem, by exekuční titul zbaven byl platnosti neb účinnosti, které však nesměřují přímo proti nároku jím založenému. Žalobci měli na základě těchto skutečností domáhati se zrušení soudního smíru ze dne 9. prosince 1922, a na základě příznivého rozsudku navrhnouti zrušení exekuce podle §u 39 čís. 1 ex. ř. Věc má se obdobně, jako kdyby exekučním titulem byl rozsudek, a strana uplatnila by skutečnosti, jež uznává zákon v §u 530 c. ř. s. za dostatečný důvod obnovy řízení. Ani tyto skutečnosti neodůvodnily by nároku na zrušení exekuce podle §u 35 ex. ř., ježto dotýkají se nároku exekucí vymáhaného jen nepřímo tím, že zbavují exekuční titul platnosti, kdežto § 35 ex. ř. vyžaduje, by to byly skutečnosti zrušující anebo zastavující nárok, tudíž skutečnosti působící přímo proti tomuto nároku. Těmito sku-

tečnostmi nejsou však okolnosti tvrzené žalobci, t. j. obmyslné jednání žalovaných, jímž byli žalobci podle svého tvrzení pohnuti k sjednání smíru, tím méně pokles cen akcií, v němž shledávají žalobci dodatné zkrácení přes polovici ceny, jež za dalších předpokladů, o nichž není třeba jednati, opravňovalo by jedině nárok na zrušení smlouvy.

Podle §u 35 ex. ř. bylo by však možno uplatniti námitku, že vymáhaný nárok přešel s původního věřitele na osobu třetí, což by se mohlo státi postupem pohledávky. Žalobci skutečně tvrdili, že se tak stalo, odvolávajíce se na písemné sdělení (potvrzení) domnělého postupníka, a dovozují z toho podle §u 1396 obč. zák. zánik nároku vzhledem k straně žalované. Odvolací soud však právem poukázal na předpis §u 9 ex. ř. Jde tu o nárok vymáhaný exekučně, a je proto z §u 9 ex. ř. usouditi, že převod pohledávky je pouze tehdy účinným, jest-li vykázán listinou, vyhovující náležitostem tohoto §u. Dovolatelé právem poukazují k tomu, že předpis ten vydán byl na ochranu dlužníků, z čehož vyplývá další důsledek, že bez splnění oné náležitosti nehrozí dovolatelům jako dlužníkům nebezpečí jimi předpokládané, třeba jim byl postup pohledávky sdělen soukromým dopisem osoby třetí, tvrdící o sobě, že je postupníkem pohledávky. Bez splnění oné náležitosti není postupníkovi možno vymáhati postoupenou pohledávku, důsledkem toho může však dlužník namítati převod nároku proti exekuci jen tehdy, když se stal vytčeným způsobem. Nesporno jest, že žalobci nezaplatili žalovaným smluvené splátky v ujednané době, toto své prodlení však omlouvají tím, že nedostalo se jim vzájemného plnění způsobem, jejž pokládají za přiměřený změněným poměrům. Žalobci však přehlížejí, že dosud je v platnosti soudní smír ze dne 9. prosince 1922, a že nejsou proto oprávněni samovolně měniti jeho ustanovení. Pokládali-li jeho změnu za důvodnou, měli žalobou domoci se buď zrušení smíru neb aspoň uznání nároku na změnu vzájemného plnění, nechtěli-li tak učiniti, měli se zachovati aspoň podle §u 1425 obč. zák., a tím vyhověti své povinnosti ze smíru. Nezachovavše se ani tak ani onak, jsou v prodlení, a byla exekuce proti nim právem povolena.

Čís. 4302.

Dán-li cizozemské filiálce tuzemské banky před měnovou rozlukou poukaz, by převedla vklad na svou tuzemskou filiálku, a cizozemská filiálka provedla převod tím způsobem, že ponechala vkladní knížku v rukou příkazatele a tuzemskou filiálku pouze avisovala, že může peníze vyplatiti na předložení vkladní knížky, příkazatel se však k výplatě u tuzemské filiálky dostavil teprve po měnové rozluce, nebylo mu lze vklad tuzemskou filiálkou vyplatiti vzhledem k nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. Banka jest mu však práva, domáhal-li se příkazatel výplaty vkladu ihned po příkazu u cizozemské filiálky, jež, ač dosud vklad na tuzemskou filiálku nebyla převedla, výplatu odepřela.

(Rozh. ze dne 23. října 1924, Rv II 356/24.)

Žalovaný byl dlouhou dobu před převratem v Krakově a ukládal si u tamní filiálky žalující tuzemské banky úspory, které si po převratu dne 8. ledna 1919 až na 30.000 K vybral, 30.000 K ponechal dále v krakovské filiálce jako vklad, ale dal téhož dne ohledně této částky krakovské filiálce příslušný příkaz za tím účelem, aby si tyto peníze u ní ponechané mohl vybrati u žalobkyniny filiálky v Prostějově. Vkladní knížku na ten obnos znějící podržel. Filiálka krakovská sdělila pak přípisem ze dne 9. ledna 1919 filiálce prostějovské, že vkladní knížka jejího vydání na jméno žalovaného, vázaná heslem »Prostějov« na 30.000 K 8. ledna 1919 jest v pořádku, že celý vklad i s úrokem činí do 8. ledna 1919 30.000 K a může býti vyplacen převodem na ni. Druhého dne dostavil se žalovaný do kanceláře krakovské filiálky, chtěje si i těch zbylých 30.000 K hotově vybrati, ale nedošlo k tomu. Žalovaný byl pak polskými úřady internován, a když se po svém propuštění začátkem května 1919 dostavil do filiálky v Prostějově, nebylo mu tam oněch 30.000 K vyplaceno. Žalovaný vypůjčil si pak od žalující banky peníz v Kč, jenž vzrostl celkem na 39.231 Kč. Proti žalobě banky o zaplacení tohoto peníze namítl žalovaný navzájem pohledávku z náhrady škody, ježto mu prostějovskou filiálkou žalující banky nebylo vyplaceno 30.000 Kč. O b a n i ž š í s o u d y vyhověly žalobě a neuznaly vzájemnou pohledávku žalovaného po právu.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů, pokud jimi bylo vysloveno, že vzájemná pohledávka žalovaného 30.000 Kč není po právu a uložil prvému soudu, by o vzájemné pohledávce dále jednal a znovu rozhodl.

D ů v o d y:

V řízení dovolacím jde již jen o otázku, zda vzájemná pohledávka 30.000 Kč, kterou žalovaný z důvodu náhrady škody k odpočtení od žalobní pohledávky 39.231 Kč s přísl. ve sporu uplatnil, po právu jest, či není. V tomto směru nelze dovolání žalovaného upříti oprávnění, pokud s hlediska důvodu čís. 4 §u 503 c. ř. s. vytýká, že nižší soudy neposoudily věc správně po stránce právní, uznavše, že žalobkyni nelze přičítati viny na tom, že 30.000 Kč žalovanému filiálkou žalující banky v Prostějově vyplaceno nebylo. Žalovaný tvrdí, že dne 8. ledna 1919 dal žalující bance filiálce v Krakově příkaz, aby zbytek jeho vkladu u této filiálky v částce 30.000 K (tehdy ještě nerozdělených rakousko-uherských korun) b y l z a s l á n o filiálky žalující banky v Prostějově; že veden byl při tom úmyslem, aby měl možnost vybrati si tento zbytek vkladu u filiálky v Prostějově v kterékoliv pozdější době a bez jakéhokoliv časového omezení; že pro něj bylo lhostejno, jakým způsobem filiálka v Krakově jeho příkaz splní, zda totiž peníz efektivně do Prostějova zašle, či vklad jen účetnicky na filiálku prostějovskou převede. Dále žalovaný již v žalobní odpovědi uvedl, že dne 9. ledna 1919 chtěl týž zbytek vkladu v částce 30.000 K vyzvednouti u odbočky žalobkyně v Krakově proti předložení vkladní knížky, že mu však bylo tam řečeno, že obnos ten jest již zaslán odbočce v Prostějově k výplatě a že si ža-

lovaný má obnos ten vyzvednouti v Prostějově, vykázav se vkladní knížkou. Toto tvrzení doplnil žalovaný při ústním jednání v ten smysl, že dne 9. ledna 1919 přišel do krakovské filiálky žalující banky a žádal výplatu 30.000 K, odvolávaje takto příkaz ze dne 8. ledna 1919, že mu však úřednicí bylo řečeno, že již to nejde, že včera již byly peníze odeslány do Prostějova, aby se tam hlásil. Žalovaný, byv ve sporu slyšen jako strana, udal, že druhý den po udělení původního příkazu žádal v krakovské odbočce žalující banky úřednici, která den před tím jeho příkaz přijala, aby mu oněch 30.000 K hotově vyplatila, kdyby to ještě šlo, načež ona úřednice mu odvětila, že už je to všechno v pořádku, že již peníze jsou v Prostějově. S tím se žalovaný spokojil, maje za to, že peníze jsou v Prostějově, a více se o to nestaral. Žalovaný v dovolání dále uplatňuje, že jeho příkaz věrně splněn nebyl, protože počátkem května 1919, když se o svůj vklad v Prostějově hlásil, mu vyplacen nebyl s odůvodněním, že peníze byly zaslány zpět do Krakova, a dovozuje, že žalující banka nese zodpovědnost za nesplnění nebo za nesprávné splnění příkazu, a že v tomto směru odvolací soud neposoudil věc správně po stránce právní, neuznav namítaný nárok žalovaného za oprávněný. Podle znaleckého posudku, jejž si osvojil také odvolací soud, mohla krakovská filiálka žalující banky příkazu žalovaného ze dne 8. ledna 1919 vyhověti dvojím způsobem: buď tak, že by byla od žalovaného vkladní knížku vyžádala, ji zrušila a peníz k výplatě do Prostějova poukázala; nebo tak, že vkladní knížku v rukou žalovaného ponechala a filiálku v Prostějově toliko avisovala, že může peníze na předložení vkladní knížky vyplatiti. V onom případě byl by přešel vklad hned na filiálku v Prostějově, ve druhém případě zůstal vkladem filiálky v Krakově až do té doby, kdy po předložení vkladní knížky k výplatě u filiálky v Prostějově by tam byl vyplacen a kdy filiálka prostějovská prostřednictvím centrály v Praze by vyplaceným penízem filiálku krakovskou zatížila. Podle zjištění prvního soudu zvolila krakovská filiálka způsob druhý, zaslavši dne 9. ledna 1919 filiálce v Prostějově poukaz tohoto znění: »Oznamujeme, že vkladní knížka našeho vydání na jméno V. P. (žalovaný), vázaná heslem »Prostějov« na K 30.000 k 8. lednu 1919 jest v pořádku. Celý vklad s úrokem do 8. ledna 1919 činí K 30.000 a může býti vyplacen převodem na Vás.« Jest ovšem správné, že podle tehdejších poměrů nebylo příčiny k pochybnostem o tom, že i druhý způsob provedení jest stejně bezpečným jako způsob první, a že nebude překážky, aby si žalovaný vylíčeným způsobem svůj vklad v Prostějově kdykoli později nevybral. Filiálka v Krakově nemohla předvídati, že žalovaný bude brzy po daném příkazu v Polsku až do konce dubna 1919 internován, že nebude moci svůj vklad ihned si vyzvednouti, že mezitím vydáno bude vládní nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n., které zakáže převod peněžních pohledávek a jakýchkoliv úhrad splatných v korunách rakousko-uherských z cizozemska do tuzemska a že tím nastane pro filiálku v Prostějově nemožnost, aby poukazu z Krakova danému vyhověla a že naopak pro ni nastane povinnost, aby poukaz ještě nesplněný do Krakova vrátila. V tomto směru nelze tudíž právnímu posouzení věci nižšími soudy vytýkati nesprávnost. Naproti tomu však neocenily soudy nižších stolic správně přednesu žalovaného, že se dne 9. ledna 1919 znovu dostavil do krakovské filiálky žalující banky a žádal, aby mu zbytek vkladu 30.000 K byl vyplacen hotově, což mu však bylo odepřeno s podotknutím, že to již nejde, poněvadž peníze již byly zaslány odbočce v Prostějově k výplatě. Nelze přisvědčiti názoru nižších soudů, že toto nezjištěné tvrzení žalovaného není pro rozhodnutí sporu důležité. Z výpovědi žalovaného jako strany jde na jevo, že žalovaný dne 9. ledna 1919 odvolal příkaz ze dne 8. ledna 1919 jen podmínečně, totiž pod podmínkou, že jeho příkaz z předchozího dne nebyl ještě proveden, že však, když mu úřednice řekla, že to již nejde, na tom netrval, takže původní příkaz ze dne 8. ledna zůstal v platnosti. Neboť krakovská filiálka žalující banky mohla dne 9. ledna 1919 výplatu peněz na přání žalovaného odepříti právem pouze tehdy, kdyby byla zbytek vkladu již efektivně převedla na prostějovskou filiálku. Ježto však dle zjištění nižších soudů příkaz žalovaného byl proveden tím způsobem, že krakovská filiálka žalobkyně dopisem ze dne 9. ledna 1919 pouze oznámila filiálce v Prostějově, že může 30.000 K vyplatiti, bude-li vkladní knížka předložena, jest patrno, že sdělení krakovské odbočky, že peníze již nelze hotově vyplatiti, neodpovídalo skutečnosti, naopak mohla krakovská filiálka poukaz odvolati, žalovanému při výplatě peněz vkladní knížku odebrati, a tím zabrániti zneužití poukazu na prostějovskou filiálku. Ježto žalovaný byl dle §u 1403 (§u 1020) obč. zák. oprávněn, odvolati příkaz, by peníze byly zaslány (poukázány) filiálce v Prostějově, a žádati výplatu peněz v Krakově, vyplývá z uvedeného tvrzení žalovaného, že byl sdělením krakovské filiálky uveden v omyl, který měl za následek, že jednak žalovaný netrval na hotové výplatě peněz, jednak že se dále o věc nestaral, maje za to, že peníze již jsou v Prostějově k jeho volné disposici. V tomto jednání žalobkyně jest, předpokládajíc správnost přednesu žalovaného, spatřovati zavinění její, pro něž ručí za škodu, kterou žalovaný nevyplacením vkladu v Prostějově utrpěl. Nemohla-li žalující banka později vyhověti příkazu žalovaného vzhledem k vládnímu nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n., jde o náhodu, která, třebaže nebyla přímo zaviněna žalobkyní, způsobila žalovanému škodu jen v důsledcích předchozího zavinění jejího (druhá věta §u 1311 obč. zák.). Ježto nižší soudy pro nesprávné právní pojetí věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) v naznačeném směru neučinily skutkových zjištění, jež jsou nutná pro řešení otázky zavinění žalující strany a tím pro řešení otázky, zda jest žalovaným namítaný nárok z důvodu náhrady škody po právu čili nic, nemůže dovolací soud, vyhovuje důvodnému dovolání, rozhodnouti ve věci samé. Bylo proto rozsudky obou nižších soudů zrušiti a dále rozhodnouti, jak se stalo (§§ 182, 496 čís. 2 a 3, 510, 513 c. ř. s.).

Čís. 4303.

Dopravní řád železniční.

Byl-li odesílatelem v nákladním listu, třebas jen nepodepsaným razítkem, učiněn návrh, by dráha zboží převážila a dráha tomu nevyho-

věla, platí váha udaná v nákladním listu tak dlouho za váhu podané zásilky, dokud dráha nedokáže její nesprávnost.

(Rozh. ze dne 23. října 1924, Rv II 429/24.)

Žalující firma zaslala dráhou petrolej, jehož váhu udala v nákladním listu 15.000 kg, a navrhla v nákladním listu razítkem převážení zásilky. Dráha zásilky nepřevážila. Při dojití zásilky na místo určení bylo zjištěno, že obsahuje o 2.420 kg petroleje méně, nežli bylo uvedeno v nákladním listu. Žalobě na dráhu o náhradu škody za nedostávajících se 2.420 kg petroleje bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolání uplatňuje jenom dovolací důvod nesprávného právního posouzení dle §u 503 č. 4 c. ř. s.; formálně vytýká sice rozsudku také ještě rozpor se spisy, poněvadž prý skutkové zjištění, že zaslaného petroleje za dopravy ubylo, nemá opory v průvodním řízení, připouští však, že toto zjištění bylo odvolacím soudem opřeno o úvahy čistě právní, pročež nejde ve skutečnosti o skutkový předpoklad, který by spisům odporoval, nýbrž opět jenom o právní posouzení. Tomuto právnímu posouzení vytýká žalovaná strana nesprávnost ve dvou směrech: jednak poněvadž odvolací soud pokládá poznámku »Navrhujeme úřední zjištění váhy a přepočítání na stanici podací a konečné«, otištěnou razítkem na nákladním listě, za závazný návrh odesílatele na převážení zásilky dle §u 58 (3) žel. dopr. ř., jednak že pokládá váhu 15.030 kg na nákladním listu uvedenou za váhu zásilky v čase podání, ač jí dráha převážením nepřezkoumala. V obou směrech dlužno dáti odvolacímu soudu za pravdu. Obsah razítka jest jasný v tom směru, že jím bylo navrženo převážení zásilky na stanici odesílací. Dle § 56 (10) žel. dopr. ř. mohl se tento návrh státi platně pouhým razítkem, zvláštního jeho podpisu nebylo třeba. Mínění svědka S-a, že pouhý otisk takového razítka není návrhem na převážení, poněvadž obsahuje také návrh na přepočítání, který byl v tomto případě bezpředmětným, a poněvadž nebyl podepsán, nemá ani v železničním dopravním řádu ani v tarifních předpisech opory, a není pro soud závazné. Svědek R., který obstaral jménem odesílatele podání zásilky a odevzdal při tom dráze nákladní list, jejž sám již vyplněný obdržel, potvrdil sice, že považoval převážení zásilky za zbytečné, a že je nežádal a žádati neměl v úmyslu, z této výpovědi lze však dovozovati pouze, že svědek si nebyl vědom návrhu, který byl v nákladním listu učiněn, nikoliv však, že by tento návrh neměl platnosti. Třeba návrh na převážení byl učiněn jen bezděčně a náhodou, byl přece učiněn a byl pro obě strany závazným. Obsah nákladní smlouvy nelze posuzovati podle skutečné, ale neprojevené vůle stran, nýbrž jen podle jejího vyjádření v nákladním listu (§ 61 (3) žel. dopr. ř.). Právě tak jako by nemohl odesílatel, kdyby byla dráha vyhověla návrhu na převážení a předepsala za to tarifní poplatek, proti poplatku namítati, že návrh na převážení učinil jen bezděčně, nemůže ani dráha se hájiti tím, že návrh neodpovídal skutečné vůli odesílatelově. Učinil-li odesílatel v nákladním listu návrh, aby zásilka byla dráhou převážena, jest železnice dle § 58 (3, 6) žel. dopr. ř. povinna návrhu vyhověti a výsledek vážení vyznačiti v nákladním listě. Železniční dopravní řád nestanoví sice sankce na porušení této povinnosti, proto však nelze pokládati za to, že by právní stav při jejím porušení byl týž, jako kdyby odesílatel byl převážení vůbec nenavrhoval. Podle §u 61 (3) žel. dopr. ř. jest nákladní list, byv opatřen podacím razítkem, důkazem o smlouvě nákladní. To platí i ohledně váhy zásilky, která musí býti dle §u 56 písm. e) žel. dopr. ř. vždy v nákladním listu uvedena, a to buď odesílatelem, nebo, neučinil-li tak odesílatel, podle §u 58 (3) žel. dopr. ř. dráhou. V případě, že odesílatel zboží sám nakládal, jest podle §u 61 (4) žel. dopr. ř. váha, uvedená v nákladním listu, důkazem proti dráze jenom tehdy, když dráha zboží převážila a převážení potvrdila v nákladním listu. Docíliti toho může odesílatel vždy prostým návrhem na převážení (§ 58 (3) žel. dopr. ř.). Navrhl-li tedy odesílatel převážení zásilky, jest dráha povinna tak učiniti, poznamenati výsledek vážení na nákladním listu, a váha takto na nákladním listu vyznačená pokládá se tak dlouho za skutečnou váhu zásilky v čase podání, pokud dráha nedokáže její nesprávnost. Návrhem na převážení sprošťuje se odesílatel důkazní povinnosti ohledně správnosti váhy, uvedené v nákladním listu, a přesunuje toto břímě na dráhu. Opomenula-li dráha vyhověti návrhu a porušila-li takto smluvní závazek, nemůže nabýti tím protismluvních výhod, naopak jest povinna odesílateli náhradou škody. Jelikož každá náhrada škody má v první řadě za účel obnovení předešlého stavu (§ 1323 obč. zák.), nemůže býti protismluvním postupem dráhy změněn stav, který byl právě podáním návrhu na převážení zamýšlen, nemůže tedy býti důkazní břemeno přesunuto zpět na odesílatele. Byla-li dráha již v nákladním listu odesílatelem vyzvána, by za účelem zjištění správnosti váhy, jím v nákladním listu uvedené, zásilku převážila, a byla-li povinna tomuto návrhu vyhověti, musí platiti váha v nákladním listu udaná tak dlouho za váhu podané zásilky, dokud dráha nedokáže její nesprávnost. Třeba tedy železniční dopravní řád neustanovoval sankce na nevyhovění návrhu na převážení, ručí dráha, když bylo převážení navrženo, za váhu pojatou do nákladního listu bez ohledu na to, zdali zboží skutečně vážila čili nic.

Čís. 4304.

Dopravní řád železniční.

Odesílatel, jenž nakládá zboží sám, ručí za všechnu škodu vzniklou dráze z vadného naložení. Hrubou nedbalost dlužno spatřovati v tom, že odesílatel dal bez dovolení odstraniti součástku vozu, zabezpečující jeho nosnost.

(Rozh. ze dne 23. října 1924, Rv II 433/24.)

V létě 1920 poslala žalovaná firma 4 vagony naložené řezaným dřevem do Italie. Žalovaná firma naložila tyto vagony sama. Když firma

vagony objednávala na dráze, uvedla výslovně, že jich potřebuje ku nakládání řezaného dřeva. Dráha poslala na to žalované firmě 4 vagony a nádeníci, kteří vagony naložili, odstranili železné spojky. Ježto následkem toho, že byly odstraněny železné spojky, se vagony cestou poškodily, domáhala se dráha na žalované firmě náhrady škody. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Procesní soud zamítl žalobu z důvodu, že dráha zavinila sama poškození vagonu tím, že přistavila vagony nevhodné k naložení dřeva, čímž dala na jevo souhlas, aby žalovaná strana při nakládání dříví železné spojky ve vagonu odstranila. Leč tento právní názor nelze schvalovati. Dle článku 232 obch. zák. a §u 62 tehdá platného železničního dopravního řádu čís. 172/1909, musí se naložení zboží do vagonu státi tak, aby nemohlo škodu způsobiti. Třebaže je správným, že dříví do přistavených vozů bez odstranění spojek nelze naložiti, nelze ještě z toho usuzovati na to, že tím žalované straně bylo dáno právo, spojky ty odstraniti, neboť posudkem znalce je prokázáno, že je zapovězeno součástky z vagonů odejmouti, což plyne také z toho, že železniční zřízenci, vagony k dopravě odebravší, byli pro odstranění spojek potrestáni. Bylo proto věcí žalované strany buď vagony odmítnouti a žádati na žalující straně, by přistavila vhodné vagony, po případě když spojky odstranila a tím se dle §u 1311 obč. zák. vydala v nebezpečí, že ručí za následky tohoto odstranění, vagony pouze do té míry naložiti, aby při zmenšené nosnosti nebyly plně zatíženy. Nelze však z přistavení nevhodných vagonů ještě souditi na to, že dráha tím dala na jevo souhlas k odejmutí spojek a přetížení vozu, zejména když žalovaný při objednávce vagonů neudal bližší podrobnosti, jakého druhu dříví míní odeslati. Nutno proto říci, že dle shora citovaných předpisů pouze žalovaná poškození vagonu zavinila, následkem čehož dle článku 283 obch. zák. žalující strana může žádati náhradu skutečné škody.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Přisvědčiti sluší dovolateli, že se § 62 žel. dopr. ř. na tento případ nevztahuje, neboť týká se jen škody, způsobené vadným balením. Škod, způsobených vadným nakládáním týkají se prováděcí ustanovení I. (1) a) pak II. (1) ku §u 59 žel. dopr. ř., která, byvše pojata do nákladního tarifu díl I. odd. A, stala se dle předtisku každého nákladního listu součástí nákladní smlouvy. Dle těchto ustanovení jest odesílatel, jenž nakládá sám, povinen, dbáti toho, by naložením nevzniklo nebezpečí pro vůz, spolunaložené zboží nebo bezpečnost vlaku, a ručí za všechnu škodu z vadného naložení. I kdyby však tohoto předpisu nebylo, ručil by žalovaný za vadné naložení, poněvadž byl podle čl. 282 obch. zák. povinen zachovati při nakládání bedlivost řádného obchodníka a porušil ji hrubě tím, že bez dovolení odstranil důležitou součástku vozu, zabezpečující jeho vrchní železný rám a boční stěny před tlakem naloženého zboží a poškozením. Nedovedli-li lidé žalovaného, jak se tvrdí v dovolání, pro nedostatek technických znalostí posouditi, oč se nosnost vozu

odstraněním spojek zmenší, tím spíše měli se vystříhati každé změny v jeho zařízení. Vozy, jichž nosnost byla odstraněním spojek zmenšena, byly lidmi žalovaného naloženy tak, že horní rám i boční stěny vozů povolily a se prohnuly, čímž byly vozy poškozeny. Příčinná souvislost mezi vadným naložením a škodou jest tedy nepochybná a ani žalovaný jí nepopírá. Bez úspěchu musil zůstati pokus žalovaného přesunouti zavinění na dráhu samu, poněvadž prý mu přistavila vozy, nehodící se k naložení dlouhého dříví bez odstranění železných spojek, a poněvadž naložené vozy s odšroubovanými spojkami přijala k dopravě. Při tom nelze žalovaného ušetřiti výtky rozporu se spisy, když předpokládá, že dráze byla neb aspoň musila býti nezpůsobilost přistavených vozů k naložení dříví známa. Podle posudku znalcova nemohlo býti řezivo, určené k dopravě, do přistavených vozů bez odstranění železných spojek jen proto naloženo, poněvadž bylo asi sedm metrů dlouhé, žalovaný však netvrdil, že tuto délku dřeva dráze v žádosti o přistavení vozů oznámil. Předpis §u 63 (5) žel. dopr. ř. neukládá arci straně, by při objednávce vozů hlásila také délku dřeva, jež hodlá naložiti, ale nebyla-li tato délka dráze oznámena, nelze klásti dráze za vinu, že dodala vozy, na něž se dalo naložiti jenom dřevo kratší. Žádným způsobem nebyl žalovaný oprávněn, aby když dříví nemohlo býti pro železné spojky do přistavených vozů naloženo, vozy svémocným odstraněním železných spojek učinil k naložení způsobilými. Bedlivost, které byl povinen při nakládání šetřiti, vyžadovala, by uvědomil dráhu o nemožnosti naložení a vyžádal od ní odpomoc.

Čís. 4305.

Spolek dle zákona ze dne 15. listopadu 1867, čís. 134 ř. zák. vzniká teprve, až je o jeho dovolenosti rozhodnuto příslušným úřadem zemským (zemskou politickou správou).

(Rozh. ze dne 29. října 1924, R I 857/24.)

Žalobu »Zábavního a vzdělavacího kroužku v Ž.« procesní soud prvé stolice zamítl, ježto spolek neměl v roce 1919, kdy se odehrál žalobní děj, ještě právní jsoucnosti, a neměl jí ani v době podání žaloby. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc okresnímu soudu, by vyčkaje pravomoci, o ní dále jednal a ji znovu rozhodl. Důvody: Odvolací soud nesdílí vývodů prvého soudu o tom, že žalující strana neměla ještě v prosinci 1919 právní existence a že neměla jí ani v den podání žaloby. Žalující strana tvrdí, že jest a hned od počátku byla spolkem, tedy zřejmě spolkem, jejž bylo by dlužno posuzovati dle zákona o spolcích čís. ř. zák. 134/1867 a dle §u 26 obč. zák. Dle výsledku sporu nejde o spolek nedovolený a není tudíž ku vzniku takovéhoto dovoleného spolku třeba, aby jeho založení a ustavení bylo oznámeno politickému úřadu. Spolek toho druhu vznikne a trvá projevenou vůlí několika osob, směřující k založení spolku jako právní osoby, různé od členů, a nezáleží na jeho pojmenování. Tento vznik děje se

ovšem s podmínkou, že politický úřad nezakáže do lhůty §u 6 spol. zák. utvoření spolku z důvodů tamže zmíněných. Pro vznik spolku v roce 1919 bylo tudíž lhostejným, že založení jeho bylo oznámeno politickému úřadu až v roce 1920 a teprve 13. září 1920 na vědomí vzato. § 9 spol. zák. nestanoví předpokladu pro vznik spolku, nýbrž usnadňuje mu toliko důkaz o jeho právní existenci pro styk veřejný a občanský. Z úvah a zjištění procesního soudu neplyne tedy, že žalující strana jako spolek již v roce 1919 nevznikla a snad ani nyní ještě jako spolek neexistuje. Nazývá-li okresní soud žalující stranu pro rok 1919 »volným sdružením fysických osob« a upírá-li jí takto povahu právnické osoby (korporace), není pro to ve výsledcích sporu a ve skutkových zjištěních napadeného rozsudku náležitého podkladu a dle dosavadního stavu sporu není zamítnutí žaloby důvody první stolice ospravedlněno.

Nejvyšší soud zrušil usnesení odvolacího soudu a uložil mu, by, upustě od právního názoru, v zrušovacím usnesení projeveného, odvolání znovu po zákonu vyřídil.

Důvody:

Otázku, kdy počíná právnická osobnost spolku podle zákona o spolkovém právu ze dne 15. listopadu 1867, čís. 134 ř. zák. nezodpověděl odvolací soud správně, usoudiv, že spolek toho druhu vznikne a trvá projevenou vůlí několika osob, směřující ku založení spolku jako právní osoby, různé od členů, a že pro vznik spolku v roce 1919 bylo lhostejno, že jeho založení bylo oznámeno politickému úřadu až v roce 1920 a teprve 13. září 1920 bylo vzato na vědomí. Vznik korporací vůbec a též korporací soukromých řídí se veřejným právem. Právnická osobnost korporace počíná tím okamžikem, kdy bylo vyhověno požadavkům veřejného práva o vzniku korporací; podle toho sluší se zřetelem na předpis §u 26 obč. zák. posouditi, zda jest dovolená. Ke zřízení spolků podle zákona o spolkovém právu ze dne 15. listopadu 1867, čís. 134 ř. zák., není arci potřebí státní koncese, nýbrž stačí (§§ 6 a 7), že zřízení spolku bylo zároveň se stanovami ohlášeno zemské vládě, a že tato do 4 neděl nezakázala zřízení spolku, což se může státi jenom z výčetmo uvedených důvodů. Nebyl-li spolek v této lhůtě zakázán, anebo prohlásil-li se zemský úřad již dříve, že ho nezakazuje, může spolek vejíti ve skutek. Z toho plyne, že spolek jako právnická osoba vzniká okamžikem, kdy je o jeho »dovolenosti« (§ 26 obč. zák.) rozhodnuto příslušným úřadem zemským. Vždyť je právnická osobnost spolku a způsobilost jeho ku právům obmezena jeho účelem podle jeho stanov (§ 5 spolkového zákona) (srovn. Budwinski č. 4713 a č. 6853), stanovy pak jsou předmětem, o němž zemský úřad rozhoduje, zdali je spolek »dovoleným«.

Čís. 4306.

Ustanovení čl. 146 obch. zák. vztahuje se ku všem závazkům, za něž společníci podle čl. 112 obch. zák. solidárně ručí, nechťsi vznikly z jakéhokoli právního důvodu.

Za nároky proti společnosti na náhradu škody bývalý společník neručí déle než po pět let, počítaných od zápisu zrušení společnosti (vyhostění nebo vyloučení), třebaže do té doby neuplynula ještě tříletá promlčecí lhůta §u 1489 obč. zák., počítaná ode dne, co poškozený zvěděl o škodě.

Soud nemůže přihlédnouti k námitce proti žalobnímu nároku, jež sice vyplývá ze sebrané procesní látky, ale nebyla žalovaným vznesena.

(Rozh. ze dne 29. října 1924, Rv I 901/24.)

Žalobu vdovy po zaměstnanci veřejné obchodní společnosti na bývalého společníka společnosti o náhradu škody oba nižší soudy zamítly. Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc soudu prvé stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Žalobkyně domáhá se podle čl. 146 obch. zák. na žalovaném jako bývalém veřejném společníku firmy S. & Co. a společnosti P. & Co. náhrady škody z toho důvodu, že tato firma nepřihlásila svého zaměstnance a manžela žalobkyně S-a podle zákona ze dne 16. prosince 1906, čís. 1 ř. z. z roku 1907 k pensijnímu pojištění, čímž se stalo, že žalobkyně, když její manžel dne 28. dubna 1921 zemřel, neobdržela ani vdovského důchodu, ani vychovávacích příspěvků pro tři děti, nýbrž jen odbytné. První soud dospěl na základě zjištěných skutečností k úsudku, že manžel žalobkyně podléhal přihlašovací a pojistné povinnosti podle zákona ze dne 16. prosince 1906, čís. 1 ř. z. z roku 1907, ale nezabýval se dále touto okolností, zamítnuv žalobu proto, že Jan S. podepsal přihlášku ze dne 15. srpna 1919, jejíž bod 15. obsahuje toto prohlášení: »Pojišťovací povinnost uznává se teprve od 1. května 1919. Před tímto dnem neměl zaměstnanec zaměstnání pojištění podléhajícího.« Z toho vyvodil první soud, že Jan S. své zaměstnavatele nechtěl činiti zodpovědnými za dřívější opomenutí pojistné přihlášky, druhý soud, že Jan S. vzdal se takto veškerého práva přiváděti k platnosti své nároky na náhradu škody, vzešlé mu z opožděné přihlášky. Oba soudy tedy v podstatě přijaly za podklad svého rozhodnutí domnělé vzdání se nároku manžela žalobkyně, od něhož tato své právo odvozuje. Právem vytýká žalobkyně v dovolání a vytýkala to již v odvolání, že taková námitka vzdání se nároku nebyla žalovaným v první stolici vůbec učiněna. V tom nelze sice spatřovati dovolací důvod vadnosti řízení, ale důvod rozporu se spisy v podstatném bodě, protože na tom jak prvý tak druhý soud svá rozhodnutí založily. Žalovaný v první stolici ani námitky vzdání se nároku neučinil, ani na přihlášku ze dne 15. srpna 1919 se neodvolával. Procesní soud sám přihlášku pokud se týče její opis vyžádal, a jest z jednacího protokolu toliko vidno, že byly výsledky průvodního řízení oznámeny, aniž tam o přihlášce, před tím vyžádané, byla nějaká zvláštní zmínka. Pokládal-li procesní soud obsah přihlášky za důležitý pro rozhodnutí sporu, bylo podle §u 182 c. ř. s. na místě, by přivedl tento obsah

na přetřes. Procesní soud nebyl však oprávněn, aby nepřednesenou námitku sám od sebe za základ svému rozhodnutí položil. Podle §u 182 c. ř. s. má sice soud působiti k tomu, aby všechny pro rozhodnutí sporu důležité skutečnosti byly přednesny nebo nedostatečné údaje, učiněné k odůvodnění nebo nároku neb obraně proti němu doplněny; průvody označeny nebo doplněny a vůbec všechna vysvětlení byla dána, jichž jest třeba, by skutkový podklad tvrzených práv a nároků podle pravdy byl na jisto postaven. Avšak meze tohoto t. zv. materielního řízení sporu končí se tam, že výhradně stranám jest přenechati, kterých útočných a obranných prostředků chtějí použíti. Jako soudce nesmí žalobci přiříknouti něco, čeho nežádal (§ 405 c. ř. s.), tak nesmí hleděti k námitce, která by snad podle sebrané procesní látky byla mohla býti učiněna, ale učiněna nebyla. To by odporovalo zásadě projednací. Za tohoto stavu věci není ani třeba zabývati se dalšími otázkami, vzbuzujícími pochybnost, totiž jaký právní význam ono prohlášení mělo, zdali v něm skutečně bylo vyjádřeno vzdání se nároku podle §u 1444 obč. zák. a zdali a vůči komu bylo takové vzdání se účinné, neboť na přihlášce není spolupodepsána firma, jejímž veřejným společníkem žalovaný byl, nýbrž její nástupkyně. Tento důvod zamítnutí žaloby tedy neobstojí. Avšak ve věci samé toho času rozhodnouti nelze. Žalovaný namítal v první stolici také promlčení žaloby podle čl. 146 obch. zák. Procesní soud námitce té nevyhověl, vycházeje z názoru, že platí tu tříletá lhůta promlčecí podle §u 1489 obč. zák., která se počítá teprve ode dne úmrtí Jana S-a, jež nastalo dne 28. dubna 1921. Odvolací soud touto otázkou se nezabýval, ačkoliv žalovaný v odvolacím sdělení názor prvního soudu napadal právě jako jej napadá také nyní v dovolací odpovědi. Otázkou tou nutno se však zabývati, ježto je pro rozhodnutí sporu podstatna, ana žalobkyně neměla důvodu, tomuto pro ni příznivému názoru prvního soudu v odvolání a v dovolání odporovati, a ježto žalovaný, zvítěziv ve věci samé již v první stolici, přirozeně nemohl napadati jen důvody prvního soudce. Názoru procesního soudu nelze přisvědčiti. Žaloba směřuje proti bývalému veřejnému společníku firmy S. & Co. a firmy P. & Co. a to z nároku proti zmíněné veřejné společnosti. Podle čl. 146 obch. zák. promlčují se žaloby proti společníkovi z nároků proti společnosti v pěti letech po zrušení společnosti a toto promlčení počíná se dnem, kdy zrušení společnosti do obchodního rejstříku bylo zapsáno. Ve čl. 146 obch. zák. míněny jsou všechny nároky, za které společníci podle čl. 112 obch. zák. solidárně ručí, ať vznikly z jakéhokoliv právního důvodu proti společnosti. Delší než pětiletá lhůta promlčecí jest vyloučena, kratší promlčecí lhůta vyloučena není. Úmyslem zákona bylo patrně, aby ručení bývalého veřejného společníka co do jeho trvání určitě bylo stanoveno, a aby počátek i délka promlčecí lhůty přesně byly určeny. Přes pět roků po zrušení společnosti nemá již společník ručiti, po pěti letech má býti závazku sproštěn. Tím byla článkem 146 obch. zák. pro případy jím upravené vyloučena platnost §u 1489 obč. zák., podle něhož žaloba o náhradu škody promlčuje se sice ve třech letech, ale počítaných od té doby, kdy škoda stala se poškozenému

známa. Zákon ve čl. 146 obch. zák. dal zřejmě na jevo, že takovému kolísání v počítání lhůty nechce, a že nemá zřetele na vědomost věřitelovu (viz také komentář Staub-Pisko ke čl. 146 obch. zák. str. 479). Proto tedy i při žalobě o náhradu škody počíná se pětiletá lhůta promlčecí podle čl. 146 obch. zák. ode dne zápisu zrušení společnosti do obchodního rejstříku. V projednávaném případě tvrdí žalobkyně, že firma S. & Co. vymazána byla v rejstříku dne 28. září 1917 a firma P. & Co. dne 9. května 1918. Žaloba podána byla dne 24. dubna 1923 (§ 1479 obč. zák.). Podle toho byla by lhůta promlčecí uplynula ohledně první firmy, ale nikoliv ohledně druhé firmy. Procesní soud však žádných skutkových zjištění v příčině dne vymazu firem neučinil, a žalovaný den výmazu firem nepřiznal, nýbrž popřel všechna tvrzení žalobní, pokud jich výslovně nepřiznal. Nelze tedy na dosavadním skutkovém podkladu posouditi, zdali a pokud jest námitka promlčení opodstatněna. Kdyby se objevilo, že žaloba jest promlčena proti žalovanému jen jako veřejnému společníku první firmy, mohlo by to míti význam také pro posouzení otázky, od které doby druhá firma byla snad k přihlášce Jana S-a povinna a zdali od té doby uplynula taková lhůta, aby založila nároky, jak jsou žalobou žádány.

Čís. 4307.

Nárok na náhradu škody proti drogistovi a jeho obchodvedoucímu, ježto omylem vydán byl prudký jed, jímž přivoděna byla smrt.

Dítě může se domáhati na původci otcovy smrti náhrady dle §u 1327 obč. zák. jen, když prokáže, že se mu po otcově smrti nedostává (dostávati nebude) toho, co by mu na výživu, výchovu a zaopatření byl otec poskytoval. Provozovatel závodu jest zodpověden za jednání obchodvedoucího pobočného závodu, nebyl-li ohlášen a schválen živnostenským úřadem.

(Rozh. ze dne 29. října 1924, Rv I 1081/24.)

Otec žalobcův (Josef U. mladší) požádal ve filiálce drogerie žalovaného Jana K-a o prášky proti bolení hlavy. Obchodvedoucí filiálky Antonín Z. vydal mu omylem prášky obsahující prudký jed (strychnin), po jichž požití otec žalobcův zemřel. Žalobě na Antonína Z-a o náhradu škody procesní soud prvé stolice vyhověl, kdežto žalobu na Jana K-a zamítl. Odvolací soud nevyhověl odvolání ani té ani oné strany.

Nejvyšší soud 1. vyhověl dovolání žalovaného Antonína Z-a a změnil rozsudky nižších soudů v ten rozum, že zamítl pro tentokráte žalobu proti němu; 2. nevyhověl dovolání žalobcovu, a potvrdil rozsudek odvolacího soudu, pokud jím žaloba vůči Janu K-ovi byla zamítnuta s tím, že vyslovil zamítnutí pro tentokráte.

Důvody:

1. K dovolání druhého žalovaného Antonína Z-a: Žalovaný Antonín Z. číselně uplatňuje dovolací důvody čís. 3 a 4 §u 503 c. ř. s., ale prvý z nich nedoličuje po zákonu. Nedokazuje, že

odvolací rozsudek spočívá v podstatné části na předpokladu skutkovém, který jest v rozporu se spisy, t. j. že odvolací soud k odůvodnění výroku, pro spor rozhodujícího, uvádí po stránce skutkové jako obsah spisů něco, co v nich obsaženo není, nebo nesprávně uvádí obsah spisů. Pokud dovolatel vytýká, že rozsudek odvolacího soudu jest v přímém rozporu s výsledky průvodního řízení, když uvádí, že se žalobci úmrtím jeho otce stala újma majetková, tvrdí pouze, že odvolací soud na zjištěný děj nesprávně použil ustanovení §u 1327 obč. zák., provádí tedy také v tom směru jen dovolací důvod nesprávného posouzení právního po rozumu §u 503 čís. 4 c. ř. s. Tento pak jest opodstatněn. Vzejde-li z ublížení na těle smrt, nahradí dle §u 1327 obč. zák. ten, kdo ji zavinil, nejen všechny náklady, nýbrž i pozůstalým, o jichž výživu usmrcený dle zákona pečovati byl povinen, vše, c o j i m t í m, t. j. u s m r c e n í m u š l o. Dle obecných zásad právních náleží tomu, kdo se domáhá náhrady škody, by prokázal tvrzenou škodu. Kdo tedy požaduje náhrady škody dle §u 1327 obč. zák., tomu náleží důkaz, že mu smrtí jeho živitele něco ušlo a co mu ušlo. Tohoto důkazu žalobce nepodal, a odvolací soud sám zdůrazňuje, že v tomto případě vůbec nelze dokázati, z d a by se bylo žalobci jako synu zemřelého Josefa U-a z jeho budoucího výdělku něco dostalo. Samo sebou se rozumí, že žalobce mohl by žádati jen náhrady hmotné újmy, která mu vzešla otcovou smrtí, ne snad aby mu byla nahrazena ona neocenitelná a nenahraditelná škoda, kterou utrpěl ztrátou lásky a péče něžného a starostlivého otce. Z poručenských, pokud se týče pozůstalostních spisů, jichž použil prvý soud, jak patrno z rozhodovacích důvodů jeho rozsudku, vysvítá, že zemřelý Josef U. zanechal polovici mlýnské a hospodářské usedlosti s pozemky a jiné značné jmění, které bylo v pozůstalostním řízení odhadnuto na 45.553 Kč 52 h (čistě), ale vskutku bude míti asi vyšší cenu, poněvadž zůstalá v dova Marie U-ová, žalobcova matka, jež převzala celou movitou a nemovitou pozůstalost, se zavázala, že vyplatí nezletilému žalobci jako podíl 100.000 Kč a tuto částku také již pro něho složila do sirotčí pokladny. Netřeba uvažovati o tom, zda a nakolik při řešení otázky, zda žalobci smrtí jeho otce něco ušlo, hleděti jest k této částce 100.000 Kč, o níž nelze beze všeho tvrditi, že by se jí žalobci, kdyby byl jeho otec zůstal na živu, vůbec někdy bylo dostalo, po případě alespoň k úrokům z ní. Dosti na tom, že žalobce neprokázal, že se mu po otcově smrti nedostává, po případě dostávati nebude toho, co by mu na výživu, výchovu a zaopatření byl otec poskytoval, pokud se týče, že to, co mu v těch směrech poskytuje nyní jeho matka nejen jako přejímatelka celého jmění zemřelého otce, nýbrž i podle zákona (§ 143 obč. zák.), nedosahuje toho, čeho by se mu od otce bylo dostalo. Jen kdyby byl provedl tento důkaz, mohl by však žalobce činiti nárok dle §u 1327 obč. zák., který nemá na mysli obohacení dětí, nýbrž toliko nařizuje, že jim má býti nahrazeno to, co jim skutečně ušlo. Zákonodárcovým úmyslem bylo, aby rodině (ženě a dětem) byla zachována dosavadní výživa a vůbec možnost dosavadního způsobu života, který jim zabezpečoval usmrcený muž a otec. Nezměnilo-li se nic na tomto způsobu života po smrti může a otce, nelze tvrditi, že pozůstalým něco ušlo. Neprávem použil prvý soud ustanovení §u 273 c. ř. s., jež předpokládá, že jest jisto, že někomu přísluší náhrada škody, že tedy náhradní nárok jest co do důvodu nepochybným, a jen o výši škody nelze vůbec podati důkaz nebo lze podati důkaz jen s nepoměrnými potížemi. Za správné použití zákona bylo tedy zamítnouti žalobu vůči Antonínu Z-ovi, a to pro tentokrát, poněvadž není vyloučeno, že by mohly někdy přece jen nastati právě vylíčené podmínky §u 1327 obč. zák., a proto bylo, vyhovujíc dovolání žalovaného Antonína Z-a, v ten smysl změniti rozsudky obou nižších soudů.

2. K ž a l o b c o v u d o v o l á n í:

Totéž, co uvedeno k dovolání žalovaného Antonína Z-a, platí i zde, a jde pouze o to, má-li žaloba proti Janu K-ovi býti zamítnuta také jen pro tentokrát, žalobci tedy býti vyhrazeno právo, žalovati za změněných poměrů znova Jana K-a, či dlužno-li žalobu proti tomuto žalovanému zamítnouti naprosto a pro vždy, jak učinily nižší soudy, a to proto, že by Jan K. vůbec a nikdy nebyl žalobci povinen náhradou škody, i kdyby bylo žalobci smrtí jeho otce něco ušlo. V tom směru uvážil nejvyšší soud toto: Mylným jest ovšem žalobcův názor, že obsah trestního rozsudku, vydaného proti Antonínu Z-ovi, jest pro civilní soud vížící též ohledně spolužalovaného Jana K-a. Podle §u 268 c. ř. s. jest civilní soud tímto rozsudkem vázán jen co do otázek, zda byla Antonínu Z-ovi dokázána skutková podstata onoho jednání (opomenutí), z něhož žalobce odvozuje nároky soukromoprávní, a zda lze toto jednání (opomenutí) přičítati A n t o n í n u Z-o v i. Vůči Janu K-ovi, který trestním soudem nebyl souzen a odsouzen, nemá trestní rozsudek právního významu. Než výsledky civilního sporu a skutková zjištění nižších soudů stačily by, kdyby bylo přisvědčeno k otázce, zda žalobci smrtí jeho otce něco ušlo — k opodstatnění náhradní povinnosti žalovaného Jana K-a. Prvý soud zjistil, že dne 12. května 1921 žalovaný Antonín Z., který tehdy vedl filiálku drogistického závodu Jana K-a, dal žalobcovu otci Josefu U-ovi na jeho žádost dva prášky proti bolení hlavy, ale místo žádaného chininu dal strychnin v takovém množství, že Josef U., poživ jeden prášek, zemřel otravou. Dále zjistil prvý soud na základě výpovědi svědka K-a, že onoho dne byl žalobcův otec v krámě a hovořil s Z-em; — na základě výpovědi svědka Josefa U-a st., že jeho syn, přišed asi o 1½ hodině odpolední domů, říkal mu, ž e s i d a l u m a t e r i a l i s t y d ě l a t p r á š k y, aby je přijal a z a p l a t i l, a že po nějaké chvíli přinesl Z. dva prášky a položil je v pokoji na stůl; — na základě výpovědi svědkyně T-ové, že zaslechla, jak se na dvoře žalobcův otec ptal Z-a, co mu to dal, a ten odpověděl, že chinin; — na základě výpovědí svědků Josefa U-a st., Františka O-a a Hany O-ové, že si Josef U. ml. dal zavolati Antonína Z-a a ptal se ho, co mu to dal, a že Z. na dotaz Dra. Č-a, který si ho později dal zavolat a se ho ptal, co to dal, odpověděl, že chinin, a na výtku Dra. Č-a, zda má právo, jej prodávati, odpověděl, že jej koupil pod rukou. Z těchto skutkových zjištění, která nedoznala změny v odvolacím řízení, plyne, že Josef U. ml. objednal v krámě Jana K-a u Antonína Z-a za úplatu prášky chininové a že Antonín Z. vyřídil objednávku tím, že přinesl prášky Josefu U-ovi ml. do bytu jeho otce. Dále jest zjištěno, že Jan K. ne-

oznámil Antonína Z-a jako náměstka k vedení pobočního závodu u živnostenského úřadu ve smyslu §u 55 živn. ř. Nelze souhlasiti s názorem nižších soudů, že toto neoznámení nemá právního významu pro otázku, zda Jan K. jest odpovědný za obchodvedoucího Z-a. Neboť kdyby byl Jan K. oznámil Antonína Z-a jako náměstka živnostenskému úřadu a tento by byl schválil Z-a jako náměstka, byla by odpovědnost za vedení filiálky přešla z Jana K-a v mezích § 137 živn. ř. na náměstka Antonína Z-a. Když se oznámení a schválení nestalo, zůstal Jan K. odpovědným za vedení filiálky, zůstal vůči třetím osobám on provozovatelem pobočního závodu a Antonín Z. pouhým jeho zřízencem a pomocníkem. Tomu-li tak, nelze ani za správný uznati názor nižších soudů, že mezi Josefem U-em ml. a Janem K-em nevzešel poměr smluvní. Naopak, když Josef U. ml. v krámě Jana K-a (filiálce) objednal u Antonína Z-a, zřízence Jana K-a, chininové prášky, a Antonín Z. přijal objednávku, zavázal se jménem svého zaměstnavatele Jana K-a vůči Josefu U-ovi ml. k určitému plnění, totiž k odevzdání objednaných prášků chininových. Zda Antonín Z., plně tento smluvní závazek, dal prášky ze zásob Jana K-a či ze svých vlastních zásob, nerozhoduje, vždyť lze prodati i cizí věc. Byť i zjištěno bylo, že v krámě nebylo chininu ani jedu, a z toho logicky vyplývalo, že Antonín Z. vzal prášky odjinud, nestal se přece on smluvníkem. Nebylo ani tvrzeno, že když Josef U. ml. objednával prášky, Antonín Z. prohlásil, že mu žádané prášky ze zásob drogerie dáti nemůže, a že mu je dá z vlastních zásob, a že U. na to přistoupil. Jen v takovém případě bylo by lze tvrditi, že vzešel smluvní poměr mezi U-em a Z-em. Nesejde též na tom, zda Z. byl či nebyl zmocněn k prodeji léků (chininu), jakmile jest jisto, že Z. přijal objednávku U-a jako zřízenec svého zaměstnavatele, tedy jménem tohoto, nikoli jménem svým (čl. 47, 50, 58 obch. zák.). Za zavinění svého pomocníka při plnění smluveného závazku ručí však Jan K. dle §u 1313 a) obč. zák. Tímto zákonným předpisem došla výrazu zásada, vedle níž ve smluvním poměru zavinění osob, jichž jedna strana použije k plnění smlouvy, platí vůči druhé straně za zavinění spolusmluvníka. Zákonodárným důvodem předpisu §u 1313 a) obč. zák. byla úvaha, že smluvník nemá vlivu a nemá vědomosti v tom směru, komu druhá strana jako pomocníku ukládá plnění, a že jest proto spravedlivo, přesunouti nebezpečí na toho, kdo používá pomocníků a má tudíž možnost a povinnost, přesvědčiti se o jejich schopnosti a zdatnosti. Strana, oprávněná k plnění, může žádati, by se jí dostalo, co bylo ujednáno, strana, zavázaná k plnění, je povinna, uskutečniti smluvené plnění. Jak je uskuteční, zda vykoná sama to, co vykonati jest, či zda to dá vykonati někým jiným, jest její věcí a jde na její účet a nebezpečí. Použije-li tedy pomocníka, nedotýká se tato okolnost strany, oprávnění k plnění, nýbrž jen strany k plnění zavázané, jíž musí býti ponecháno, by se vypořádala se svým pomocníkem. Způsobí-li tedy pomocník při plnění druhému smluvníku škodu, jest ze škody takto způsobené práv ten, kdo za sebe zřídil pomocníka. Ježto pak v tomto případě jest zjištěno, že Antonín Z. řádně nesplnil smluvního závazku, založeného jeho prostřednictvím mezi Josefem U-em ml. a Janem K-em převzetím objednávky prášků, vydav U-ovi místo objednaných prášků chininových jed strychnin, a učinil tak nedopatřením, tedy zaviněně, a z toho vzešla smrt Josefa U-a ml., ručil by Jan K. za škodu, zaviněnou Antonínem Z-em, dle §u 1313 a) obč. zák. a byl by žalobní nárok již podle tohoto ustanovení zákona opodstatněn též proti Janu K-ovi. Ježto však žalobce neprokázal tvrzené škody, jak vyloženo pod 1., byla žaloba proti Janu K-ovi právem zamítnuta, arci z důvodů jiných, než z důvodů, uvedených nižšími soudy. S tohoto právního hlediska nebylo lze vyhověti žalobcovu dovolání, aniž bylo třeba zabývati se ostatními vývody dovolacího spisu. Z důvodů, uvedených pod 1. měla ovšem žaloba býti zamítnuta jen pro tentokrát. V tom smyslu byl tedy opraven rozsudkový výrok nižších soudů.

Čís. 4308.

Změnily-li se podstatně poměry, lze se domáhati změny důchodu právoplatně přisouzeného.

(Rozh. ze dne 29. října 1924, Rv I 1258/24.)

Žalobce utrpěl roku 1911 úraz v provozu žalovaných elektrických podniků a byl mu rozsudkem ze dne 6. října 1914 přiznán důchod ročních 3200 K. Žalobu, jíž domáhal se roku 1923 zvýšení důchodu na ročních 18.000 Kč, o b a n i ž š í s o u d y zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto d ů v o d ů: První soud právem zamítl žalobu z důvodu, že se jí žalobce domáhá nároku, o němž již právoplatně bylo rozhodnuto rozsudkem ze dne 6. října 1914. Odvolatel neprávem uplatňuje, že tu nejde o týž nárok na náhradu škody, o němž tímto rozsudkem bylo rozhodnuto, nýbrž o nárok na zvýšení odškodného, to jest ročního důchodu, o kterémž ovšem již oním právoplatným rozsudkem bylo rozhodnuto. Než právoplatnost tohoto rozsudku vztahuje se i na výši tam přiřknutého důchodu a jest uplatňování zvýšení tohoto důchodu na témže skutkovém a právním základě, uplatňováním věci již právoplatně rozhodnuté. Skutečnost, že následkem znehodnocení peněz má onen důchod pro žalobce nyní mnohem menší cenu, než měl v době vynesení onoho právoplatného rozsudku, nemůže býti pro žalobce novým právním důvodem pro nové uplatňování nároku na týž důchod ve vyšší částce, nebo-li na zvýšení tohoto důchodu. Znehodnocení peněz a z toho vyplývající znehodnocení důchodu jde na vrub věřitele jako náhoda, která se v jeho osobě přihodila, a její důsledky nemohou stihati dlužníka, poněvadž on této náhody nezavinil. Řečeným právoplatným rozsudkem byl žalobci důchod ročních 3200 přisouzen ve starých korunách rakousko-uherských. Dle §u 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 186 sb. z. a n. jest následkem rozluky měn veškeré peněžité pohledávky, jež splatné byly v nynějším území republiky Československé v korunách rakousko-uherských, nyní platiti v korunách československých a sice v témže počtu. Tímto zákonným ustanovením jest rovněž sankcionováno, že případná ztráta, vyplývající z nastalého znehodnocení čsl. koruny v poměru ke koruně rakousko-uherské, stihá věřitele. Žalovaný může tudíž žádati zaplacení řečeného důchodu jen v korunách

československých, na zvýšení důchodu z důvodu nastalého znehodnocení peněz nemá nároku.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc odvolacímu soudu, by dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Odvolací soud míní, že soud prvé stolice právem zamítl žalobu z důvodu, že se jí žalobce domáhá nároku, o němž bylo již rozhodnuto právoplatně rozsudkem ze dne 6. října 1914, že právoplatnost tohoto rozsudku vztahuje se i na výši tam přiknutého důchodu a že jest uplatňování zvýšení tohoto důchodu na témže skutkovém a právním základě uplatňováním věci právoplatně již rozhodnuté. Dále míní odvolací soud, že znehodnocení peněz a z toho vyplývající znehodnocení důchodu jde na věřitelův vrub jako náhoda v jeho osobě se přihodivší, jejíž důsledky nemohou stihati dlužníka, poněvadž on této náhody nezavinil. Nelze tento právní názor odvolacího soudu sdíleti v jeho šíři. Rozsudkem shora uvedeným rozhodnuto bylo s hlediska §u 411 c. ř. s. právoplatně jenom o tom, že žalobci přísluší proti žalovaným podnikům nárok na odškodnění, ale, pokud jde o výši odškodného, má rozsudek ten význam i účinek pouze dočasný vzhledem ku §u 406 c. ř. s. Tento rozlišuje u nároků na výživné důchodové částky již splatné a částky, jichž splatnost teprve nastane po vydání rozsudku, které výjimkou z pravidla §u 406 — prvá věta c. ř. s. mohou také býti přiznány žalobci. Tedy mohou býti přiznány, ale také nemusí, nýbrž mohou býti přisuzovány třeba pro každý rok zvláště. Z toho plyne, že přisouzení jich pro budoucí časy má význam jenom dočasný a podmíněný, dočasný se zřením na poměry, za kterých byl poškozenému přisouzen určitý důchod, podmíněný právě okolnostmi a poměry, podle kterých byl poškozenému důchod přisouzen v určité výši. Z toho plyne, že právní moc rozsudku není na závadu ani změněnými okolnostmi odůvodněnému požadovanému zvýšení, ani snížení, ba ani úplnému zastavení důchodu. Nesmí býti přehlíženo, že podle §u 1325 obč. zák. přísluší při úrazech tělesných poškozenému »ušlý, nebo když je poškozený ku výdělku neschopný, také v budoucnosti ucházející zisk«, že důchod zmrzačeného nahražuje mu kapitál, spočívající v jeho pracovní schopnosti a síle, nebo v jiných jeho osobních přednostech, pokud se nedá škoda bezprostředně (vyléčením) napraviti. Proto také není zapotřebí, by v rozsudku bylo výslovně vyjádřeno, že se důchod přisuzuje pouze na dobu nezpůsobilosti ku práci, neboť to se rozumí samo sebou. Podstatným předpokladem rozsudku o nároku na úrazový důchod jsou okolnosti, které byly směrodatny pro jsoucnost a objem nároku v době rozhodnutí prvé stolice (§ 406 prvá věta c. ř. s.) rozsudek platí tedy (§ 7 obč. zák.) podle zásady §u 936 obč. zák. pro budoucnost pouze s výhradou rebus sic stantibus. Toť je zásada, kterou si zákon o úrazovém pojištění v §u 39 (říšsk. zák. 1/1888) osvojil výslovně a byť i obbobné použití tohoto zvláštního zákona podle §u 7 obč. zák. bylo v tomto případě vyloučeno, přece jen je na místě, aby k němu bylo poukázáno. Zcela nepřípadně odvolává se odvolací soud na předpis §u 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 166 sb. z. a n., kdyžtě nejde o to, aby dovolatel dostal místo původních korun rakouských koruny československé, nýbrž o to jde, by se jeho odškodnění, nemá-li stěžejní zásada §u 1323 obč. zák. obrácena býti v niveč, přizpůsobilo a usměrnilo nynějším a od času § 406 prvá věta c. ř. s. pronikavě změněným poměrům hospodářským. Právní názor, že znehodnocení peněz za tohoto stavu jest náhodou, postihující podle § 1311 obč. zák. poškozeného, nemá opory v zákoně. Bude tedy potřebí obírati se okolnostmi, které by požadované zvýšení ospravedlňovaly, ale v prvé řadě bude odvolacímu soudu ještě přezkoumati otázku promlčení, kterou pominul mlčením.

Čís. 4309.

Stát není povinen náhradou, zapálena-li nemovitost při přestřelce s nepřátelským vojskem.

(Rozh. ze dne 29. října 1924, Rv I 1285/24.)

Za bojů na Slovensku v červnu 1919 byla při přestřelce československého a maďarského vojska zapálena žalobcova nemovitost. Žaloba na československý erár o náhradu škody byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolání uznává, že podle slovenské soudní praxe, která tu postupuje na místo zákona ve smyslu §u 92 úst. list., stát ručí za škodu orgánem jeho u výkonu veřejné moci způsobenou jen tehdy, lze-li orgánu tomu přičítati zavinění, má však za to, že zavinění takové vyplývá v tomto případě z povahy věci, v čemž však mu přisvědčiti nelze, neboť praví-li, že se nejednalo o boj, nýbrž o ostřelování monitory a že tedy možno bylo při trošce opatrnosti škodě vyvarovati, upadá tímto skutkovým charakterisováním věci v rozpor s údaji žalobními, které musí býti pro posouzení věci rozhodnými, takže vše nové, co je s nimi v rozporu, dlužno považovati za nepřípustnou novotu. V žalobě totiž sám dovolatel praví, že to bylo za vpádu maďarských vojsk a že byly další boje mezi maďarským vojskem a československým podél Dunaje. V boji však zasáhne-li střela objekt, na nějž cíleno nebylo, nelze to bojujícím přičítati žádným způsobem za provinění. Že by žalobcův mlýn byl býval přímo cílem střelby, dovolatel ani netvrdí, řka jen, že střely mlýn jeho zasáhly; avšak i kdyby mlýn byl býval cílem, nebylo by to ještě důkazem zavinění, neboť právem by bylo bývalo stříleno i přímo naň, pak-li toho vojenská potřeba válečná vyžadovala (stav nouze). Popírá-li dovolatel dále okolnost, která je druhým důvodem, proč nárok jeho není po právu, že platí dle slovenského práva pro ručení státu podmínka, by případ byl případem poměrů normálních,

dlužno ho odkázati na příslušnou soudní praxi, která podrobně vylíčena byla v zdejším rozhodnutí čís. sb. 3279 a z níž je ta podmínka patrna. Třeba se totiž poslední dva z doložených tam případů staly teprve za doby válečné, přece neměly příčinu svou v poměrech válečných a mohly se zrovna tak dobře státi za míru, jako za války. Projednávaný případ však jest bezesporně událostí válečnou. Na vládní nařízení ze dne 21. května 1920, čís. 366 sb. z. a n. ovšem finanční prokuratura neprávem žalobce odkazuje, protože nařízení to týče se jen náhrady válečných škod podle mírových smluv, takže na tento případ se nevztahuje. Mimo to nařízení toto napropůjčuje žádného právního nároku (§ 12). Spíše lze tu srovnati předpisy, připatřící k normě §u 1044 obč. zák., jež sice, navazujíc na § 1043 tamže, zvšeobecňující t. zv. lex Rhodia de jactu, vyslovuje všeobecnou zásadu o rozdělení vojenských válečných škod politickými úřady, ale sama, jsouc toliko normou t. zv. blanketní, ana odkazuje na předpisy zvláštní, zůstala téměř nepraktickou, protože těchto zvláštních předpisů není. Dekret dv. kanc. ze dne 16. dubna 1821, čís. 49 sb. zák. pol. prohlašuje, že státní pokladna nenahražuje škody způsobené výtržnostmi (excessy) vojska, to leda velitelé že jsou za ně zodpovědni. Další předpisy pak jednají o škodách způsobených při vojenských cvičeních, tedy v míru. Tedy ani v historických zemích není právní stav žalobci příznivý. V republice vydán zákon ze dne 18. března 1920, čís. 187 sb. z. a n., jenž dovoluje poskytnouti dobrovolný státní příspěvek tomu, kdo utrpěl škodu při výtržnostech, což není omezeno na výtržnosti vojenské, a platí pro všecky výtržnosti nastalé po 28. říjnu 1918. Byť byla věc pro žalobce sebe truchlivější, ani Nejvyšší soud nevidí v platném právu pro něho žádné pomoci, mocí práva vynutitelné.

Čís. 4310.

Stát neručí za škodu, zapálil-li úřední orgán při úřední obchůzce stavení, v němž si rozdělal oheň.

(Rozh. ze dne 29. října 1924, Rv I 1286/24.)

Žalobce domáhal se na československém eráru náhrady škody proto, že prý za mobilisace roku 1921 rozdělali českoslovenští finanční strážníci v jeho boudě na hranici československo-maďarské oheň, jímž byla bouda zapálena. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nelze sice souhlasiti s názorem nižších stolic, že proto, že čin stal se za platnosti ústavní listiny, nelze prý se odvolati na soudní praxi slovenskou, před její platností se vyvinuvší, ježto § 92 úst. listiny prý vyžaduje, aby státu ručební povinnost ukládal zákon, čehož v tomto případě ovšem není. Avšak, jak nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 14. října 1924, Rv I 997/24 čís. sb. 4260 podrobně vyložil, dlužno pod výrazem »zákon« §u 92 úst. list. rozuměti na Slovensku právě také soudní praxi, mající tam moc zákona, pročež se nižší stolice a finanční prokuratura na to rozhodnutí odkazují, kdežto žalobcům názor ten teprv odůvodňovati netřeba, ježto jest jim k prospěchu. Také nelze souhlasiti s názorem odvolacího soudu, že i když by se k řečené soudní praxi přihlíželo, nelze prý žalobnímu návrhu místo dáti proto, že praxe ta předpokládá, že událost, škodu přivodivší, stala se v době normální, škodný čin, předmět žaloby tvořící, že však se stal za doby mimořádné, za stavu mobilisace, tedy stavu válečného. Neboť, jak nejvyšší soud již v rozhodnutí sb. n. s. čís. 3279 uvedl, předpokládá praxe ta toliko, aby šlo o případnost, jež se již za normálních poměrů přihází (přihoditi může) a tudíž pravidlům práva normálního podléhá, což jest něčím podstatně rozdílným od předpokladu, jak jej pojal odvolací soud, aby případnost stala se v době normální. Vždyť již mezi nálezy, onu soudní praxi spoluzakládajícími a v onom rozhodnutí citovanými jsou dva, datující teprv z roku 1917, tedy z doby válečné. Událost mohla se přihoditi tedy třeba v době válečné, ale nesměla míti příčinu v poměrech válečných, nýbrž musí býti taková, že se může přihoditi také za dob mírových. A tu nelze jen z toho, že škodný čin stal se za doby mobilisace, souditi, že, nebýt mobilisace, byl by se státi nemohl: vojáci mohou přece neopatrně s ohněm zacházeti i v míru a přivoditi tak neštěstí a škodu. Nicméně výrok nižších stolic, zamítající žalobu, jest správným, avšak z jiných důvodů. § 92 úst. listiny dovoluje totiž, aby zákon určil, pokud stát ručí za nezákonný výkon moci veřejné. To je jak odkaz na platné již právní normy, ukládající státu ručení, tak slib budoucí zákonné úpravy této otázky. Na Slovensku tedy, jak již řečeno, odkaz na platné již právní normy zahrnuje v sobě i odkaz na tamní soudní praxi. Tato praxe shodně s ústavní listinou ukládá státu ručení jen na nezákonný výkon úřadu nebo služby, avšak to jen tehdy, lze-li nezákonnost orgánu, jí spáchavšímu, přičítati za vinu, vylučuje tedy případ, že se nezákonnost sice stala, avšak orgánu se přihodila beze všeho zavinění. Zkoumají-li se však v tomto případě tyto podmínky, lze seznati, že není tu již první podmínky, aby totiž šlo o nezákonný výkon moci veřejné, tedy úřadu nebo služby, roz. státní na rozdíl od obecní neb jiné veřejné. Byť i pohraniční finanční strážníci byli v době, kdy si v boudě žalobců oheň rozdělali, na služební pochůzce, a tedy ve službě, přece právě jen tato pochůzka a účel její, na př. zadržení podloudníků a jich zboží, náležela k výkonu jich služby, nikoli však i rozdělání ohně vůbec a tím méně v boudě žalobců. Nemusili k vůli službě vůbec oheň rozdělávati a tím méně musili tak učiniti v oné boudě. Nenáleží to k výkonu služby, když na př. četník na služební pochůzce zastřelí zvěř, která v poli nebo v lese se mu namanula, nebo když zastaví se v hostinci — a ten případ právě uveden je v rozhodnutí Rv I 1056/23, kde nárok žalobní rovněž zůstal neuznán — a neopatrným zacházením se zbraní způsobí tam úraz, nenáleží to dále k výkonu služby neb úřadu, když na př. při soudním odhadu usedlosti člen soudní komise při ohledání stodoly nebo stohu neopatrným zachá-

zením s ohněm, na př. zapaluje si cigaretu, zavinil požár, nýbrž předmětem jeho úředního výkonu jest toliko a pouze odhad, a teprv, kdyby nezákonným odhadem způsobil nějakou škodu a nezákonnost mohla se mu přičítati za vinu, mohlo by se jednati o ručení státu. Jinak ručí si jen orgán sám za své zavinění jako soukromník, a proti všem takovým soukromníky způsobeným škodám dlužno se chrániti pojištěním. Také žalobci museli počítati s nebezpečím, že bouda jejich může býti kýmkoli buď z neopatrnosti neb úmyslně zapálena a měli se tedy proti neštěstí opatřiti, a mohou se hojiti jen na tom, kdo jim škodu způsobil, pak-li se to stalo zaviněně, stát však nemá s tou věcí docela nic co činiti.

Čís. 4311.

Předpis §u 370 ex. ř. vztahuje se pouze na konečné rozsudky prvé stolice. Ustanovení §u 371 čís. 1 ex. ř. netýká se útrat odvolacího řízení.

(Rozh. ze dne 29. října 1924, R II 362/24.)

Soud prvé stolice povolil exekuci ku zajištění útrat odvolacího řízení. Rekursní soud zamítl exekuční návrh. Důvody: Pro peněžitý nárok, jenž přiznán byl rozsudkem prvé stolice, potvrzeným soudem odvolacím, lze sice, když proti rozhodnutí druhé stolice vzneseno bylo odvolání, povoliti zajišťovací exekuci dle §u 371 čís. 1 ex. ř. v novém doslovu i bez osvědčení, v §u 370 ex. ř. žádaného. Jest tedy v případě takovém pro povolení zajišťovací exekuce exekučním titulem rozsudek prvního soudu. Rozhodnutí o útratách sporu, pro něž žádáno jest za exekuci zajišťovací, jest rozhodnutím druhé stolice a netvoří takového exekučního titulu prvé stolice, vždyť nejde o výrok odvolacího soudu, potvrzující stejné rozhodnutí soudu prvního, nýbrž o výrok nový a na takový případ ustanovení §u 371 čís. 1 ex. ř. se nevztahuje (»Exekuce na základě rozsudku, první stolicí potvrzeného«). Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatelovo tvrzení, že návrh na povolení zajišťovací exekuce ohledně odvolacích útrat neopíral o § 371 ex ř., nýbrž o § 370 ex. ř., odporuje spisům, a je toto tvrzení, nejsouc obsaženo v řečeném návrhu, v opravném řízení nepřípustnou novotou. Proto rekursní soud správně posuzoval oprávněnost navržené zajišťovací exekuce pouze s hlediska §u 371 ex. ř., a to ovšem správně, čemuž konečně stěžovatel ani neodporuje, poukazuje ku zdejšímu rozhodnutí sb. n. s. čís. 297. Leč i kdyby bylo lze stěžovateli přisvědčiti, že skutečně jest nebezpečenství pro vydobytí jeho pohledávky, návrh jeho by neobstál ani s hlediska §u 370 ex. ř. Podle tohoto může býti exekuce zajišťovací povolena na základě konečného rozsudku. Takovým jest podle §u 390 c. ř. s. na rozdíl od mezitímného rozsudek, kterým jest rozepře buď úplně, nebo částečně, ale s konečnou platností v prvé stolici vyřizována. Není jím rozsudek odvolacího a dovolacího soudu. To vyplývá také právě z §u 371 č. 1 ex. ř., v němž je zdůrazněno, že exekučním titulem pro zajišťovací exekuci může býti pouze rozsudek prvé stolice. Ale to vyplývá dále z úvahy, že byla-li zajišťovací exekuce povolena, vztahuje se podle §§ 216 poslední odstavec a 286 poslední odstavec ex. ř. nabyté právo zástavní na všechny útraty procesní a exekuční, pokud to zákon zvláště dopouští, tedy vztahuje se i na útraty odvolacího a dovolacího řízení, byť i pro tyto přirozeně podle zákona zajišťovací exekuce nemohla býti povolena. Domáhá-li se tedy věřitel pro odvolací útraty soudcovského práva zástavního, přehlíží, že již takového práva nabyl zajišťovací exekucí zahájenou a vykonanou podle rozsudku první stolice jako exekučního titulu. Z toho jasně vysvitne, proč zákon omezil v §u 370 ex. ř. exekuční tituly tamže uvedené mezi jiným pouze na konečné rozsudky, tedy na rozsudky prvé stolice.

Čís. 4312.

Hospodářský dozorce náleží k osobám jmenovaným v §u 12 (2) zákona o osmihodinové době pracovní ze dne 19. prosince 1919, čís. 91 sb. z. a n. Požadavek bydlení v domácnosti zaměstnavatelské týká se pouze osob uvedených v §u 12 (1) prvá věta zákona.

(Rozh. ze dne 29. října 1924, Rv II 541/24.)

Žalobce byl hospodářským dozorcem na panství žalovaného a, byv vypovězen, domáhal se na žalovaném úplaty za práci, již konal nad osmihodinnou dobu pracovní. Oba nižší soudy žalobu zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: První soud vychází ze správného stanoviska, že žalobce byl nikoliv hospodářem, jak tvrdil v žalobě, nýbrž pouze dozorcem, jak také jako svědek při svém výslechu potvrdil správce N., jenž přijímal žalobce v roce 1918 za dozorce. To ostatně odvolatel ani nevytýká, ano v odvolání se dovolává svědectví Josefa K-a o tom, že se dozorci za práci přes čas odměny domáhali. Byl-li žalobce dozorcem, správně první soud činnost jeho podřadil pod ustanovení §u 12 odstavec druhý zákona ze dne 19. prosince 1918, čís. 91 sb. z. a n. Byť osobou, najatou ke služebním úkonům nepravidelně konaným a nepatrně namáhavým, jako jsou dozor a střežení domu podniků a hlídka zvířat. Pro takové osoby náleží ve 24 hodinách odpočinek 12 hodin a z toho aspoň 8 hodin nepřetržitý klid v noci. Když tedy žalobce pracoval kromě pravidelné pracovní doby desetihodinné ještě přes čas denně dvě hodiny, nelze ve smyslu §u 12 zákona práci tu pokládati za práci přes čas ve smyslu §u 1 a 6 zákona a nelze proto shledávati ve zjištění prvního soudce rozpor se spisy, protože žalobce práci konal v době 12 hodin v §u 12 cit. zák. stanovené. Správně proto první soud věc po stránce právní posoudil, a jest příkrá kritika jeho názoru odvolatelem co nejméně odůvodněna, protože požadavek bydlení v domácnosti zaměstnavatelově týká se pouze osob v §u 12 odstavec

prvý, první věta cit. zákona uvedených, ale osoby ostatní v domácnosti zaměstnavatelově zaměstnané domácnost zaměstnavatelovu spolu sdíleti nemusí.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Pokud jde o právní posouzení věci, sdílí dovolací soud názor odvolacího soudu a poukazuje dovolatele na správné důvody napadeného rozsudku s dodatkem, že již nadpis §u 12 zákona ze dne 19. prosince 1918, čís. 91 sb. z. a n. o osmihodinové době pracovní: »osoby v domácnosti zaměstnané« nasvědčuje správnosti názoru odvolacího soudu, že požadavek bydlení v zaměstnavatelově domácnosti nevztahuje se na osoby uvedené v čísle 2 tohoto §u. Jinak musel by nadpis §u 12 zníti: »osoby v domácnosti zaměstnané a bydlící«. V motivech k tomuto §u (tisk 234) praví se, že zde jest pracovní doba upravena záporným způsobem, to jest ustanovením odpočinku 12 hodin, pro osoby, které dosud vůbec byly vyloučeny z ochrany zákona o pracovní době. Jsou to zejména služebné v domácnostech venkovských hospodářů, u městských rodin, panské, kuchařky v domácnostech, dále osoby, jež třeba nebydlí v domácnosti hospodáře, ale požívají od něho vedle peněžitého platu plat v naturáliích a vykonávají práce, které nedají se dobře vyměřiti přesnými hodinami. Jsou to t. zv. deputátníci ve venkovských hospodářstvích. Totéž stanovisko jest zřejmo z řeči, kterou měl v Národním shromáždění 19. prosince 1918 zpravodaj poslanec Tayerle, který poukázal k tomu, že v ochranu §u 12 spadají také deputátníci na venkově, kteří žijí v domácnosti hospodářově nebo mimo ni, ale jsou za to odměňováni naturáliemi a zaměstnáni při takových pracovních výkonech, které nedovolují pravidelného vykonávání práce. Vedle toho spadají sem kategorie pracovní, které jsou určeny k střežení domů, podniku nebo k hlídce zvířat, krátce k takovým pracím, které se nedají vyjádřiti normální pracovní dobou a při nichž namnoze neběží o nic jiného, než o určitý dozor, který se skládá celkem z nepatrných výkonů pracovních. Žalobcovo zaměstnání u žalované firmy samo o sobě bylo ovšem pravidelné, po případě i trvalé, než jednotlivé služební úkony žalobce, jenž dle zjištění nižších soudů byl dozorcem, byly nepravidelné ve smyslu tohoto místa zákonného a proto není potřebí, zabývati se rozdílem mezi hospodářem a dozorcem.

Čís. 4313.

Jest na dlužníku, by prokázal, že platil osobě, jež byla věřitelem splnomocněna ku přijetí, neb alespoň že mohl důvodně míti za to, že tomu tak jest.

(Rozh. ze dne 30. října 1924, Rv I 794/24.)

Žalobu o nedoplatek z obchodního spojení oba nižší soudy zamítly, vzavše za prokázáno, že žalovaný zaplatil zřízenci žalující firmy Františku V-ovi. Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozsoudil.

Důvody:

Právní názor odvolacího soudu, že žalovaná strana zažalovaných 35.000 Kč žalobkyně zaplatila právoplatně, zaplativši je Františku V-ovi jako účetnímu žalobkyně, třebaže ten je zpronevěřil, ježto žalující strana v první stolici ani netvrdila, že V. k příjmu peněz pro ni nebyl oprávněn, není správným. Podle §u 1424 obč. zák. je dlužnou částku zaplatiti věřiteli aneb jeho k příjmu peněz způsobilému plnomocníku. Řádné zaplacení jako okolnost právo zrušující, dokázati, je na dlužníku. Je tedy také na něm, aby, neplatil-li přímo věřiteli, dokázal, že plnomocník, do jehož rukou platil, byl k příjmu způsobilým. Pokud tohoto důkazu nepodal, nelze věřitele donutiti, by toto jeho placení uznal. Žalovaná strana se o tento důkaz také pokusila, dovolávajíc se v žalobní odpovědi k dotvrzení svého přednesu, že žalobkyně její platy neuznávala neprávem, trestních spisů proti Františku V-ovi, z kterých plyne, že mu platila mimo jiné také proti stvrzenkám, podepsaným od Julia Ř-a, společníka žalující firmy, neb opatřeným jejím razítkem. Avšak nižší soudy těchto okolností nedbaly a zamítly žalobu, jsouce právního názoru, že na tom nesejde, zda žalovaný dlužník placení způsobilému plnomocníku dokáže, nýbrž že stačí, by byl žaloby zaplacení již sproštěn, když žalující věřitel netvrdí, že domnělý plnomocník k přijetí peněz nebyl způsobilým. Jak dolíčeno, je tento právní názor mylným. Ježto měl za následek, že řízení zůstalo tak kusým, že ani dovolacímu soudu nelze věc se správného právního hlediska ihned rozsouditi, slušelo se napadený rozsudek — a podle §u 510 c. ř. s. též rozsudek prvé stolice — zrušiti a věc do této vrátiti, aby byly zjištěny okolnosti, z kterých se dá souditi, že František V. k přijetí peněz skutečně splnomocněn byl aneb že žalovaná strana z viny žalující firmy alespoň mohla důvodně míti za to, že tomu tak je (čl. 296 obch. zák. a §§ 1027 a násl. obč. zák.). Nebude-li lze takové okolnosti zjistiti, nebude ovšem ani lze, placení do jeho rukou uznati za platné.

Čís. 4314.

Čl. III. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n., vztahuje se na vyrovnání, jež byla teprve za jeho účinnosti pravoplatně potvrzena, třebas vyrovnání bylo věřiteli přijato před touto dobou.

Obmezen-li žalobní nárok na úroky, nepřesahující hranice pro věci nepatrné, stal se spor věcí nepatrnou, třebas celková pohledávka tuto hranici převyšovala.

(Rozh. ze dne 30. října 1924, Rv I 812/24.)

K návrhu žalovaného Josefa H-a bylo dne 7. března 1923 zavedeno o jeho jmění vyrovnávací řízení, žalovaný ve vyrovnávacím řízení uznal

pohledávku žalující strany 32.843 Kč 89 h a zavázal se 15. května 1923 zaplatiti na tuto pohledávku 45% kvotu a to prvých 10% do 2 měsíců od pravomoci potvrzujícího usnesení a spolužalovaná Hedvika H-ová k tomuto vyrovnání přistoupila jako rukojmí. Vyrovnání bylo dne 15. května 1923 věřiteli přijato a potvrzeno usnesením ze dne 9. července 1923, jež nabylo právní moci dnem 4. srpna 1923, takže prvá splátka 3284 Kč 39 h se stala splatnou dnem 4. října 1923. Ježto žalovaný splátky nezapravil, domáhal se žalobce dle §u 57 vyr. ř. a čl. III. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n., by žalovaní byli uznáni povinnými rukou společnou a nerozdílnou zaplatiti 3284 Kč 39 h s 6% úrokem od 4. října 1923 a žalovaný i částku 29.559 Kč 50 h se 7% úrokem od 8. března 1923 do 14 dnů. Při prvním roku 14. listopadu 1923 byla žaloba obmezena o částku 3284 Kč 39 h, která byla zaplacena 10. listopadu 1923. Procesní soud prvé stolice uznal žalované povinnými zaplatiti žalobci pouze 5% úrok z prodlení od 4. října — 9. listopadu 1923 z 3284 Kč 39 h, jinak žalobu zamítl. Důvody: Ze spisů vyrovnacích vychází na jevo, že vyrovnávací návrh byl přijat 15. května 1923 a neobsahuje ustanovení, že v případě nedodržení splátky nastává ztráta lhůt a stává se celá pohledávka splatnou. Ustanovení čl. III. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. nelze na případ ten vztahovati, ježto návrh na vyrovnání byl učiněn již 7. března 1923 a vyrovnání bylo věřiteli přijato již 15. května 1923, tedy ještě před působností uvedeného zákona, který byl vyhlášen dne 19. května 1923. Zákon tento nemůže se vztahovati na vyrovnání, přijaté před jeho vyhlášením, a nemohou jeho ustanovení působiti zpět a vztahovati se na práva, již nabytá (§ 5 obč. zák.). Ježto přijaté vyrovnání neobsahuje ustanovení, že v případě nedodržení splátky nastává splatnost celé pohledávky, jeví se žaloba, pokud se jí žalující strana domáhá na žalovaném Josefu H-ovi zaplacení zbytku pohledávky 29.559 Kč 50 h s přísl. neodůvodněnou. Naproti tomu jeví se žaloba pokud se týče 5% úroků z prodlení ze splátky 3284 Kč 39 h od 4. října — 9. listopadu 1923 odůvodněnou, ježto jest nesporno, že splátka ta byla 4. října 1923 splatna a žalovanými byla zapravena teprve 9. (10.) listopadu 1923, tedy po podání žaloby. Odvolací soud 1. odvolání žalovaného Josefa H-a nevyhověl, 2. odvolání žalované Hedviky H-ové vyhověl a zamítl žalobu proti ní i ohledně 5% úroků z prodlení za dobu od 4. října — 9. listopadu 1923, 3. odvolání žalobce vyhověl a uznal žalovaného Josefa H-a povinným zaplatiti kromě zmíněných již úroků, též dalších 27.917 Kč (na něž žaloba po zaplacení dalších 1.642 Kč 10 h byla obmezena). Důvody: Názor prvého soudu, že ustanovení čl. III. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. nelze v tomto případě použiti, je mylný. Jak plyne z ustanovení §u 5 obč. zák. a čl. V. vyhlašovacího patentu k tomuto zákonu, nemají nové zákony účinku ani na jednání dřívější ani na práva, jichž bylo dříve nabyto. Pokud se týče jednání, jichž pojem způsobem ovšem ne zcela vyčerpávajícím podává zákon v čl. V. uvedeného patentu, možno jen v takových jednáních spatřovati jednání předešlá po rozumu §u 5 obč. zák,, která tu byla se všemi znaky, jichž se k jich pojmu vyžaduje, již před tím, než nový zákon vešel v platnost. Jednání, jímž se nedostává

třebas jen jednoho z těchto potřebných znaků, dlužno posuzovati dle zákona nového a není přípustno, by jedna část jednání byla posuzována dle zákona starého a druhá dle zákona nového. Že vyrovnání spadá pod pojem »jednání« ve smyslu uvedených předpisů, o tom nelze ani dost málo pochybovati. Jde jen o to, rozřešiti otázku, kdy přichází k místu. Za tím účelem je nutno si uvědomiti jeho pojem. Vyrovnání je soudně potvrzená dohoda vyrovnacího dlužníka s většinou vyrovnávacích věřitelů o tom, jak mají býti jejich nároky vyrovnány. Právní povahou je vyrovnání soudním rozhodnutím, jež se zakládá nejen na přijetí vyrovnacího návrhu dlužníkova většinou věřitelů, nýbrž i na samostatném prozkoumání jeho zákonitosti i účelnosti soudem. Přehlasovaní věřitelé vyrovnacího dlužníka jsou vyrovnáním vázáni nikoli snad proto, že návrh vyrovnací byl učiněn a přijat, nýbrž proto, že jej soud potvrdil. Z toho plyne, že vyrovnání se stává vyrovnáním ve smyslu zákona teprve tehdy, když bylo soudem potvrzeno a že proto dlužno je považovati jedině podle toho zákona, který platil v době jeho schválení. V tomto případě bylo vyrovnání uzavřeno dne 15. května 1923, potvrzeno však bylo soudem teprve dne 4. srpna 1923. Poněvadž pak žalovaný, jak je nesporno, prvé splátky 10% splatné dne 4. října 1923 tohoto dne nezaplatil, nýbrž teprve až po podání žaloby, dne 9. listopadu 1923, a tím svému závazku z převzatého vyrovnání včas nedostál, oživlo dle §u 57 odstavec druhý vyr. ř. (v novém znění) celé původní pohledávání žalující strany a proto je žalovaný povinen celé toto pohledávání zaplatiti. Odvolání Hedviky H-ové bylo pak vyhověno v podstatě z toho důvodu, že žalobce nebyl oprávněn domáhati se na ní zaplacení kvoty vyrovnací (úroků z ní), ježto se rozhodl vymáhati na dlužníku celou obživlou pohledávku, za niž se žalovaná nezaručila.

Nejvyšší soud dovolání Josefa H-a odmítl, pokud domáhalo se změny rozsudků nižších soudů, jimiž žalobci přisouzeny úroky z prodlení za dobu od 4. října — 9. listopadu 1923 ze splátky 3284 Kč 39 h, a nevyhověl mu, pokud napadalo rozsudek odvolacího soudu, jímž žalobci přisouzen další peníz 27.917 Kč; dovolání žalobce pak odmítl.

Důvody:

Žaloba rozdělila zažalovaný peníz na částku 3284 Kč 39 h s úroky z prodlení, dlužnou oběma žalovanými solidárně, a na zbytek, dlužný žalovaným. Při prvém roku byla žaloba ohledně prvého nároku obmezena o 3284 Kč 39 h, zaplacených dne 10. listopadu 1923, a prvý soudce přisoudil žalobci úroky z této částky ode dne splatnosti do dne zaplacení, t. j. od 4. října do 9. listopadu 1923. Na odvolání žalovaných odvolací soud tento výrok ohledně žalovaného Josefa H-a potvrdil, ohledně žalované Hedviky H-ové však změnil a žalobu v tom směru zamítl. Dovolání žalovaného Josefa H-a čelí proti tomuto potvrzujícímu výroku odvolacího soudu; poněvadž však předmět sporu, o němž odvolací soud v tomto směru rozhodl, nepřevyšuje 2.000 Kč, ba ani částku 300 Kč, je dovolání dle §u 502 odstavce třetí c. ř. s. a jak při žalobcově dovolání vyloženo bude, také dle odstavce druhého tohoto §u ne-

přípustným, a bylo je odmítnouti (§ 507 c. ř. s.). Ohledně otázky, zda na sporné vyrovnání je použiti ustanovení čl. III. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n., sdílí dovolací soud právní stanovisko odvolacího soudu, poukazuje na jeho v celku správné důvody a dodává, že zákon ten sám nemluví o smluveném (věřiteli přijatém) vyrovnání, nýbrž o potvrzeném vyrovnání a tedy právě jeho potvrzení zdůrazňuje a za rozhodné pokládá. Nebylo proto bezdůvodnému dovolání žalovaného vyhověno.

Dovolání žalobcova čelí proti výroku odvolacího rozsudku, jímž bylo vyhověno odvolání žalované Hedviky H-ové a rozsudek soudu prvé stolice změněn v ten rozum, že žaloba proti ní byla zamítnuta i ohledně 5% úroků z prodlení od 4. října 1923 do 9. listopadu 1923 z částky 3284 Kč 39 h a jímž byl odsouzen, by zaplatil jmenované žalované útraty prvé a druhé stolice. Toto odvolání je nepřípustné. Žaloba proti žalované Hedvice H-ové byla při prvém roku obmezena o 3284 Kč 39 h, zaplacených dne 10. listopadu 1923, a prvému soudu bylo tedy rozhodnouti pouze o 6% úrocích z této částky od 4. října 1923 do 9. listopadu 1923 a o útratách sporu. Poněvadž podle §u 54 j. n. při výpočtu hodnoty předmětu sporu se nehledí k nákladům rozepře, a výše požadovaných úroků nepřesahuje 300 Kč (§ 448 c. ř. s. nové znění), jest nárok, uplatňovaný obmezenou žalobou, nárokem nepatrným ve smyslu §u 448 c. ř. s. Na tom nemění ničeho, že částka 3284 Kč 3 9h, z níž sporné úroky byly počítány, jest dle tvrzení žaloby jen částí pohledávky 32.843 Kč, za kterou ručí žalovaná až do výše 45% a která dosud ve výši 29.558 Kč 50 h není zapravena. Ustanovení §u 55 j. n., dle něhož jest rozhodnou úhrnná částka jistinné pohledávky ještě nezapravené, nelze zde použiti, neboť předpokládá, že se žádá toliko část jistinné pohledávky. V tomto případě však jde o úroky. Ostatně jest při uplatňování části pohledávky podle §u 55 j. n. souhrnná částka nezapravené pohledávky rozhodna toliko pro otázku příslušnosti; ale zda věc jest považovati za nepatrnou ve smyslu §u 448 c. ř. s., závisí na peněžité sumě, žádané v žalobě, pokud se týče obmezené žalobě (viz též Neumann, Kommentar zu den Zivilprozeßgesetzen 3. vydání, II. svazek str. 1348 a násl.). Není tedy pochybnosti, že jde o věc nepatrnou a proto bylo dovolání žalobcovo podle §u 502 odst. druhý a §u 507 c. ř. s. odmítnouti.

Čís. 4315.

Ručení dráhy dle zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák. V tom, že pro zatarasení kolejí vyšinutým vlakem byli cestující nuceni mimo stanici přestupovati z vlaku do vlaku, dlužno spatřovati příhodu v dopravě. Pokud dlužno neopatrné vystupování cestujícího v takovém případě přičítati mu k vině.

(Rozh. ze dne 30. října 1924, Rv I 1013/24.)

Dne 3. července 1921 v Horním Dvořišti při jižním výjezdu z nádraží zatarasil vykolejovaný vlak trať na delší dobu, pročež dohodli se příslušní orgánové staničních úřadů v Horním Dvořišti a v Sumeravě na opatření, aby rychlíky pražský a linecký posunuty byly až k překážce, tak aby mohli cestující přestoupiti z jednoho rychlíku do druhého. Ze stojícího vlaku lineckého, v němž přijela žalobkyně, díti se musilo přestupování mimo stanici v místech, kde dolení stupátko vagonové bylo 41 cm nad hořejším okrajem štěrkového ložiska, jehož svah měl menší výšku než šířku. Štěrk byl po dešti kluzký, a žalobkyně nemohouc prý nohou z posledního stupátka dosáhnouti půdy, seskočila a se poranila. Žalobní nárok proti dráze o náhradu škody nebyl uznán procesním soudem prvé stolice co do důvodu po právu, odvolací soud rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Jde především o to, zda a pokud jest tu příhoda v dopravě. Dle ustálené judikatury jest příhodou v dopravě dle §u 1 zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák., rozuměti takovou dopravní událost, která se odchyluje od normálního, obvyklého, předpisy, potřebou a zkušeností upraveného způsobu provozu dopravy. Za takovou příhodu jest prohlásiti, jak správně dovozuje první soud, tento případ, kdy po zatarasení vjezdu vyšinutým vlakem provedeno bylo přestupování cestujících z jednoho vlaku do druhého mimo stanici na místě pro takové účely neupraveném, ježto i zavedení takového nouzového přestupování není normální způsob dopravy. Tomu svědčí ustanovení §u 172 předpisu pro službu dopravní čís. XIX., v němž se v bodě 2 o poruchách dopravy praví, že nesnadno napřed stanoviti pravidla, hodící se na všechny jednotlivé události. Jiná jest však otázka, zda jest tu příčinná souvislost mezi onou příhodou v dopravě a úrazem žalobkyně. V tomto směru přikloňuje se dovolací soud k názoru nižších stolic, že této příčinné souvislosti tu není, že úraz si zavinila žalobkyně sama. Žalobkyně dobře věděla, že vystupováno bude na místě, které není a nemohlo býti upraveno tak, jak je to při řádném nástupišti a vystupišti ve stanici. Znala i výškové poměry a vlhkost půdy, ježto již před tím sestoupila na pravou stranu. Žalobkyně před vystupováním na levé straně dle vlastní výpovědi viděla, že její manžel, před ní vystoupivší, po několika krocích na náspu klouznul. Měla tedy konkretní zkušenost, po zastavení vlaku nabytou, zda a jak lze jí vzhledem k místním poměrům i vzhledem k jejím osobním poměrům (tělnatosti, menší postavě a šířce sukně) sestup provésti. Odhodlala-li se přes to vše i na druhé straně sestoupiti tak, že než dosáhla nohou půdy, musila i druhou nohu sundati se stupátka, tudíž v podstatě seskočiti, ohrozila sama svou bezpečnost a musí nésti důsledky toho. Pro domněnku, že situace byla taková, že nebylo k nějaké rozvaze času, není ve skutkových zjištěních podkladu. Vždyť žalobkyně dle vlastní výpovědi před svým sestupem sledovala manžela zrakem a viděla, jak vystoupil, jak učinil po štěrku několik kroků a pak na náspu klouznul a obě zavazadla za sebou táhl, obcházeje lidi na banketové cestičce stojící. Co se dělo v jiné části nádraží, nepřichází tu v úvahu, když před stupátkem, o něž jde, nebyl takový nával cestujících, který by žalobkyni při sestupu bránil. Vždyť žalobkyně sama vylučuje, že by byla těmito cestujícími někam vtlačena, a již ta pouhá

okolnost, že před ní na pěšince 80 cm široké bylo tak volno, že umožněno její skutálení se dolů, svědčí o tom, že nebyla situace taková, při níž by byla odůvodněnou ztráta rozvahy. Z vylíčení žalobkyně též patrno, že příčinou jejího úrazu nebyla kluzkost nebo nakloněnost stupátka. Pro tvrzení dovolatelčino, že by byla bývala stržena proudem osob vystupujících, není opory ani v její výpovědi ani ve výpovědi svědka B. Pohnutka, proč žalobkyně vzala na se ono risiko, snad aby si vzhledem k velké frekvenci zajistila v pražském rychlíku místo k sedění, jest zcela nerozhodnou, a nelze přeplněnost vlaku přičítati k vině nebo spoluvině dráhy, ježto jednak chybí příčinná souvislost mezi přeplněností vlaků a úrazem žalobkyně, a ježto dráze předpisy pro službu dopravní není předepsáno, by při větším návalu cestujících zajistila všem místo k sedění, ale naopak těmto je volno, jízdu nenastoupiti a žádati vrácení jízdného a nebo počkati na příští vlak. Z uvedeného jest patrno, že není tu viny ani spoluviny dráhy na úraze a ani příčinné souvislosti mezi příhodou v dopravě a nehodou, a právem obě nižší stolice žalobu zamítly.

Čís. 4316.

Odkazovníkům nepřísluší nárok na byt po zůstaviteli dle §u 1116 a) obč. zák. a §u 6 zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n. Ku pokračování v nájemní smlouvě dle §u 1116 a) obč. zák. se nevyžaduje zvláštní projev vůle. Na tom, komu dědicové trpí, by setrvával v bytě zůstavitelově, nemůže se pronajímatel domáhati vyklizení.

(Rozh. ze dne 30. října 1924, Rv I 1032/24.)

Vilma B-ová, jež obývala byt v domě žalobcově, dala část bytu do podnájmu žalované, již též v závěti obmyslila odkazem. Po smrti Vilmy B-ové domáhal se žalobce na žalované vyklizení bytu. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Opodstatněn jest odvolací důvod nesprávného právního posouzení rozepře, vrcholící v tom, že prvý soudce, zamítnuv žalobu, mylně použil předpisů §u 1116 a) obč. zák. a §§ 6 (1) zákona o ochraně nájemníků ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n. Prvý soudce zjistil skutkově, že v červenci 1922 byla mezi Vilmou B-ovou a žalovanou ujednána nájemní smlouva, podle které Vilma B-ová pronajala žalované jeden pokoj a spoluužívání kuchyně za čtvrtletní nájemné 281 Kč 85 h a že smlouva tato trvala až do úmrtí B-ové, pokud se týče že těmito smluvními stranami nebyla zrušena. Dále zjistil prvý soudce skutkově, že po smrti Vilmy B-ové osobuje si žalovaná nakládání s celým bytem a pronajal dále pokoj, jejž měla sama v podnájmu a nastěhovala se do pokoje, Vilmou B-ovou obývaného. Tato skutková zjištění soudu prvé stolice jsou uplatňovanými odvolacími důvody nedotčená a má je dle §u 498 odstavec prvý c. ř. s. také odvolací soud položiti za základ svému rozhodnutí. Již z těchto skutečností a předpisů §u 19 obč. zák. plyne, že se žalobce právem domáhá vyklizení a odevzdání bytu na žalované. Ustanovení §u 1116 a) obč. zák., že nájemní smlouva smrtí jedné ze smluvních stran nezaniká a že nájmy bytů, zemře-li nájemník, mohou, nehledíc na ujednanou dobu, býti zrušeny jak nájemníkovými dědici, tak i pronajímatelem tím, že se zachová zákonná výpovědní lhůta, bylo po dobu platnosti zákona o ochraně nájemníků předpisem §u 6 zák. ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n. — nyní §u 6 zák. ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. — zúženo tak, že po nájemníkově smrti vstupují v nájemní smlouvu jeho dědicové, kteří, nemajíce vlastního bytu, bydlili v jeho bytě v době jeho smrti. Ze skutkových zjištění, výše uvedených plyne, že žalovaná není dědicem Vilmy B-ové (§ 532 obč. zák.), nýbrž toliko její odkazovnicí (§ 535 obč. zák.), že nemůže podle §u 547 obč. zák. pozůstalost jako takovou představovati a že již touto její vlastností jest vyloučeno, by mohla míti proti žalobci jako pronajímateli bytu Vilmy B-ové nárok na pokračování v nájemní smlouvě podle §u 6 zákona o ochraně nájemníků. Avšak ani podle §u 1116 a) obč. zák. nemůže žalovaná takový nárok míti, poněvadž i toto zákonné ustanovení platí toliko na prospěch dědiců, nikoliv však odkazovníků. Má-li žalovaná z podnájemní smlouvy s Vilmou B-ovou nějaké nároky, mohla by je uplatňovati toliko proti její pozůstalosti (§ 531 obč. zák.), nikoliv však proti žalobci, a i proti pozůstalosti toliko v rozsahu původní podnájemní smlouvy, podle níž však předmětu podnájmu již neužívala, když pronajatý jí pokoj dala do užívání jiným a sama začala užívati a užívá pokoje, Vilmou B-ovou užívaného. V poměru k žalobci užívá žalovaná bytu bez jakéhokoliv právního důvodu a jest žalobce již mocí svého vlastnického práva k domu, v němž byt ten jest, oprávněn žádati na ní, by byt ten vyklidila a jemu odevzdala (§ 354 obč. zák.) a žalovaná nemůže splnění této svojí povinnosti odpírati, poukazujíc na právní poměr o témž bytu mezi žalobcem a pozůstalosti po Vilmě B-ové, poněvadž pro skutková zjištění, výše uvedená a zákonné předpisy již naznačené, nemohly a nemohou na ni žádné nároky pozůstalosti proti žalobci z oné nájemní smlouvy býti převedeny.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc soudu prvé stolice, by, doplně řízení, ji znovu rozhodl.

Důvody:

Jest dáti za pravdu názoru odvolacího soudu, že žalovaná, není-li dědičkou, nýbrž jen odkazovnicí zemřelé nájemnice sporného bytu, nemůže na tento byt vznášeti nároky, vyhražené §em 1116 a) obč. zák. a §em 6 zákona o ochraně nájemníků toliko dědicům. Jest v zásadě správným též názor odvolacího soudu, že vlastník domu jest již mocí svého vlastnického práva k domu oprávněn žádati (§ 354 obč. zák.), by osoba, jež by bytu v jeho domě bez jakéhokoliv právního důvodu užívala, jej vyklidila a jemu odevzdala. Ale nesprávným jest názor odvolacího soudu, že na žalovanou nemohly býti převedeny nižádné nároky pozůstalosti po Vilmě B-ové proti žalobci z nájemní smlouvy mezi žalobcem a Vilmou B-ovou. Přísluší-li totiž sporný byt, touto smlouvou najatý, nyní podle §u 1116 a) obč. zák. dědicům zůstavitelky a tito trpí, by žalovaná strana bytu užívala, mohla by žalující strana,

domnívá-li se, že nejsou oprávněni, přenechati užívání bytu žalované, domáhati se nápravy žalobou na ně, ale proti žalované straně vyklizení vymáhati není oprávněna. Bylo by proto bývalo žalobu zamítnouti. Toho času však o tom ještě konečně rozhodnouti nelze, neboť není zjištěno, zda sporný byt skutečně dědicům Vilémy B-ové přísluší. První stolice jest názoru, že nájemní smlouva dosud trvá, protože žalobce ani netvrdí, že tím neb onim způsobem zanikla. Ale tento právní závěr není správným, neboť bylo na žalované, aby žalobě, opírající se o žalobcovo právo vlastnické, odporovala tvrzením a důkazem, že jí přes to jako podnájemnici z důvodu nájemní smlouvy, uzavřené se zůstavitelkou a přešedší na její dědice, nárok na užívání bytu přísluší. Odvolací soud nesdílí tento právní názor soudu prvé stolice a zdá se, že přiklonil se k názoru opačnému, zjistiv ze spisů o pozůstalostním řízení, dosud ovšem ještě neskončeném, že pozůstalost po Vilmě B-ové nezaplatila žalobci nájemného z bytu a neprojevila vůle, v její nájemní smlouvě pokračovati. Avšak ani tento právní závěr není správným, neboť podle §u 1116 obč. zák. se nájemní smlouva smrtí jednoho ze smluvníků neruší, není tudíž ani třeba projevu vůle, v nájemní smlouvě pokračovati, naopak je třeba, má-li nájem bytu býti z r u š e n, aby buď dědici aneb pronájemce jej rozvázali, ať již vzájemnou dohodou nebo zákonnou výpovědí, při které pronájemce ovšem musí po případě též šetřiti předpisu §u 6 (1) zákona o ochraně nájemníků. Nezbývá proto, než aby bylo bezpečně zjištěno, zda nájemní smlouva dosud trvá či zda byla zrušena, ať již vzájemnou dohodou, třeba i mlčky učiněnou, aneb jiným způsobem. Nezáleží na tom, že se dědici k pozůstalosti Vilmy B-ové dosud snad nepřihlásili, neboť v tomto případě stačí, když osoby k dědictví a tím také k pokračování ve smlouvě podle §u 1116 a) obč. zák. povolané, po případě opatrovník pozůstalosti (§ 811 obč. zák.) učiní ona prohlášení, kterých je třeba, aby bylo jasno, zda zákonné nároky na byt uplatňují či zda nastalo zrušení nájemní smlouvy.

Čís. 4317.

Dopravní řád železniční.

Pokud jest dráha povinna vybrati od příjemce a zaplatiti odesílateli dobírku, třebas nemohla zboží příjemci dodati a byla nucena za ně zaplatiti.

Třebas nebyly v železniční dopravě s Maďarskem dobírky přípustny, jest dráha, přijavši poukaz odesílatele na dobírku, povinna jej splniti.

(Rozh. ze dne 30. října 1924, Rv I 1080/24.)

Odesílatel zaslal v roce 1918 z Prahy zboží firmě V. do Budapešti a dodatečným příkazem v roce 1921 přikázal dráze vybrati na zboží dobírku. Ježto mu nebyla dráhou dobírka vyplacena, domáhal se na dráze její výplaty. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e uznal podle žaloby, o d v o l a c í s o u d žalobu zamítl. N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvého soudu.

D ů v o d y:

S právním názorem, zastávaným žalovanou stranou a projeveným i v rozsudku odvolacího soudu, lze zásadně souhlasiti potud, že, ztratí-li se zboží dříve, než došlo do stanice určení, a nemůže-li dráha proto vybrati dobírku, váznoucí na ztraceném zboží, nemůže odesílatel požadovati od dráhy náhradu škody dle §u 72 žel. dopr. ř., poněvadž nevybrala dobírky, nýbrž pouze podle §u 84 žel. dopr. ř., poněvadž se ztratilo zboží. Stejně by zajisté musil býti posuzován i případ, když dráha dobírku sice omylem vybere, ale musí ji příjemci vrátit, poněvadž nemá a nemůže vydati zboží dobírkou zatížené. Tato pravidla nehodí se však na sporný případ. Dodatečným příkazem ze dne 7. ledna 1921 nařídil žalobce jako odesílatel, aby zásilka byla vydána původnímu adresátovi, firmě V. v Budapešti, proti zaplacení dobírky, a projevil tím jasně vůli, by přes to, že od odeslání zásilky uplynula již více než dvě léta, že firma V. dříve přijetí zboží odmítala a žalobce o něm učinil již jiná opatření, nákladní smlouva byla splněna dle svého původního znění a obsahu. I československé i maďarské dráhy přijaly dodatečný příkaz, maďarské dráhy daly místo původních, ztracených vyhotovit nové nákladní listy a doručily je firmě V., tato firma je tentokráte přijala, vyplatila dobírku, na zboží váznoucí, a žádala za vydání zboží. Když se ukázalo, že dráha zboží již nemá a nemůže ho tedy již vydati, zažalovala firma V. maďarské státní dráhy o náhradu škody, pozůstávající dle rozsudku Král. soudní stolice v Budapešti ze 7. února 1923 z ceny ztraceného oleje, ceny sudů, cestovních výloh a dopravních poplatků, kterýž spor také vyhrála. Z tohoto dílem nesporného, dílem zjištěného děje vyplývá, že práva z dopravní smlouvy mezi žalobcem jako odesílatelem a dráhou přešla podle §§ 73 (9) a 76 (1 a 2) žel. dopr. ř. se žalobce na firmu V. jako adresáta zásilky, že výhradně této firmě příslušelo podle § 99 žel. dopr. ř. právo uplatniti nárok na náhradu škody povstalé ztrátou zboží, a že jej také sama uplatnila. Názor žalované strany, jejž, jak se zdá, sdílí i odvolací soud, že by také žalobce mohl žalovati pro ztrátu zboží, nelze srovnati s citovanými předpisy železničního dopravního řádu. Co firma V. z důvodu náhrady škody vzniklé ztrátou zboží, mohla od dráhy požadovati, ustanovují §§ 88 a 95 žel. dopr. ř. V případě hrubé nedbalosti dráhy má strana nárok na náhradu plné škody, jinak na náhradu obchodní ceny zboží v místě a v čase podání, náhradu placeného dopravného, cla a jiných výloh. V žádném případě neměla firma V. práva na vrácení zaplacené dobírky, naopak byla povinna z ruky do ruky dodatečně zaplatiti dráze, oč na této dobírce méně zaplatila, než bylo odesílatelem předepsáno, neboť zaplacení dobírky jest vzájemným plněním příjemcovým, bez něho nemůže uplatňovati žádné právo z dopravní smlouvy, tedy ani nárok na náhradu škody. Žalovaná strana tvrdí sice, že maďarské dráhy byly oním rozsudkem odsouzeny také ku vrácení zaplacené dobírky, poukazujíc na to, že zaplacená dobírka jest zahrnuta v přisouzených dopravních poplatcích, to jest však pouhá domněnka a není pro ni ve spisech opory. Ale i kdybysnad král. soudní stolice v Budapešti byla přece uznala na vrácení dobírky, svědčilo by to jenom o jiném právním

názoru maďarského soudu, a nebylo by to závazným pro tento spor. Firma V. byla a jest povinna zaplatiti dobírku, dráha byla a jest povinna tuto dobírku od ní vybrati a odvésti ji žalobci. Za to, že se tak nestalo, nebo stalo se neúplně, ručí odesílateli dráha sama podle výslovného předpisu §u 72 (4) žel. dopr. ř., jejž sluší dle hořejších vývodů rozšířiti na všechny případy vstupu adresáta zásilky do smlouvy dopravní. Nelze namítati, že by pak dráha byla povinna náhradou škody dvakráte. Nejde o náhradu jedné a téže škody, nýbrž o náhradu škod dvou. Náhrada škody způsobené příjemci ztrátou zboží, nesouvisí nijak s dobírkou. Musí býti stejnou částkou přisouzena, i když zboží bylo zasláno bez dobírky. Uložení dobírky má tu jenom ten význam, že dráha jest povinna náhradou škody pouze proti zaplacení dobírky. O tuto dobírku se nemůže ovšem sama obohatiti, nýbrž jest povinna, odvésti ji odesílateli. Odesílatel má na její vydání samostatný, neodvislý nárok. Zbývá uvážiti, zda mohla býti žalována československá železniční správa, ač se sama ničím neprovinila. Její pasivní legitimace jest odůvodněna §em 100 žel. dopr. ř., ustanovujícím zcela všeobecně, že veškeré nároky proti dráze ze smlouvy nákladní mohou býti uplatněny u dráhy, jež přijala zboží k dopravě. Podle t. zv. Bratislavského protokolu, uveřejněného ve věstníku pro železnice a plavbu dne 1. listopadu 1919 pod čís. 87 a 88 platil železniční dopravní řád z 11. listopadu 1909, čís. 172 ř. z. v kritické době i pro železniční přepravu mezi republikou Československou a Maďarskem s nemnohými výjimkami, kterými však § 100 žel. dopr. ř. nebyl dotčen. Podle tohoto protokolu nebyly sice při přepravě do Maďarska dobírky přípustny a dodatečné příkazy odesílatelovy nebyly zásadně dovoleny, jak československé tak maďarské dráhy měly tedy právo odmítnouti dodatečný příkaz žalobcův ze 7. ledna 1920, když však příkaz přijaly, byly povinny jej splniti a jím se říditi. Bez úspěchu musí zůstati námitka, že původní nákladní smlouva byla ujednána již 27. září 1918, tedy s bývalým c. k. rakouským erárem. Záleží pouze na tom, že dodatečný příkaz ze 7. ledna 1920 přijala československá železniční správa.

Čís. 4318.

Zákonná ustanovení o povinnosti manželově ku vrácení věna jsou povahy dispositivní. Odchylná úprava úmluvou manželů jest přípustna. Pozůstává-li věno z pohledávky proti třetí osobě, znamená souhlas manžela ku vrácení věna, že se pohledávka odevzdává manželce do volného nakládání, aniž se však tím v něčem změní závazek dlužníkův a jeho splatnost. Splatnost dlužníkova závazku závisí na tom, co bylo s dlužníkem při vzniku jeho dluhu smluveno. Nebylo-li ohledně splatnosti věna s dlužníkem ničeho umluveno, jest dlužník povinen věno vrátiti (pohledávku splatiti) kdykoliv na požádání manželky, vykázavší se svolením manžela.

(Rozh. ze dne 30. října 1924, Rv I 1232/24.)

Žalobkyně přinesla manželi věnem 2.700 Kč. Manžel dal pohledávku manželčinu na vrácení věna zajistiti na své nemovitosti. Nemovitost tuto postoupil později žalovanému s tím, že žalovaný převzal pohledávku žalobkyně na srážku z kupní ceny. Se souhlasem manželovým domáhala se žalobkyně na žalovaném zaplacení 2.700 Kč. Oba nižší soudy žalobu zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: Při postupu nemovitosti žalovanému byly strany za jedno v tom, že jde o pohledávku z věna. Žalovaný převzal dle §u 1407 obč. zák. dluh v tom stavu, v jakém byl v době převzetí a může tudíž namítnouti žalobkyni vše to, co by jí byl mohl namítnouti její manžel v době, kdy žalovaný dluh převzal. V době té byla však pohledávka splatna jen dle §§ů 1229 a 1266 obč. zák., neboť nebylo vůbec tvrzeno, že by tehdy jiná doba splatnosti byla umluvena a žalovanému oznámena. Úmluvy, jež po převzetí dluhu staly se mezi žalobkyní a jejím manželem o předčasné splatnosti věna, nemají vůči žalovanému právního účinku.

Nejvyšší soud uznal podle žaloby.

Důvody:

S právním posouzením rozepře nižšími soudy nelze souhlasiti. Sluší rozeznávati mezi povinností manžela, vrátiti věno, a mezi splatností pohledávky proti třetí osobě, z níž věno pozůstává. Povinnost manželova ku vrácení věna jest upravena předpisy §§ 1229 a 1266 obč. zák., jež jsou povahy dispositivní. Manželé mohou ji vzájemným souhlasem upraviti jinak, jmenovitě může manžel vrátiti manželce věno již za trvání manželství. Pozůstává-li věno z pohledávky proti třetí osobě, znamená vrácení věna, že se pohledávka odevzdává manželce do volného nakládání, aniž se však tím závazek dlužníkův a jmenovitě jeho splatnost v něčem změní. Splatnost dlužníkova závazku nezávisí na tom, co smlouvou nebo zákonem ustanoveno o povinnosti manžela vrátiti věno, nýbrž na tom, co bylo s dlužníkem při vzniku jeho dluhu smluveno. Tak jako manželé nemohou ujednáním o předčasném vrácení věna změniti bez souhlasu dlužníkova splatnost jeho dluhu, tak nemůže dlužník svým odporem překaziti, aby manžel neodstoupil pohledávky, tvořící věno, do volného nakládání manželčina, již za svého života a za trvání manželství. Když manžel žalobkyně odstoupil nemovitost, na které jest věno žalobkyně knihovně zajištěno, do vlastnictví žalovanému, převzal tento věno ku placení na srážku odstupní ceny, aniž však bylo něco ujednáno o jeho úrokování a době splatnosti. Poněvadž ohledně splatnosti té části odstupní ceny, která byla určena k zaplacení žalobkyně, nebylo nic smluveno, byla dle §u 904 obč. zák. splatna ihned na požádání. Manžel žalobkyně se nezavázal vůči žalovanému, že své manželce věno před časem nevrátí, proto nemůže se žalovaný s úspěchem dovolávat ani §u 1407 obč. zák., ani §§ 1229 a 1266 obč. zák. Okolnost, že nejde o obyčejnou pohledávku žalobkyně, nýbrž o věno, má po právní stránce jenom ten význam, že žalovaný by nebyl ani povinen ani oprávněn platiti žalobkyni bez vykázaného svolení jejího manžela, neboť tomuto náleží po dobu trvání manželství právo na požívání věna. Jelikož však souhlas manžela ku vymáhání a vybrání zažalované pohledávky byl udělen, jest žalobní žádost odůvodněna.

Čís. 4319.

Vzájemná pohledávka, ohledně níž jest vyloučen pořad práva, nemůže býti ve sporu započtením uplatněna, leč že by byla v době vydání rozsudku prvé stolice již na jisto postavena pravoplatným výrokem příslušného správního úřadu.

(Rozh. ze dne 30. října 1924, Rv II 452/24.)

Proti žalobě majitelů lékárny o zaplacení 14.134 Kč 80 h za léky, namítla žalovaná okresní nemocenská pokladna vzájemnou pohledávku z toho důvodu, že jí žalobci roku 1922 čítali za odebrané léky ceny podle lékárnické sazby, platné pro soukromé osoby, ač jí měli čítati dle nižší sazby pro osoby požívající úlev. Procesní soud prvé stolice uznal sice žalobní nárok po právu, avšak uznal též po právu namítanou vzájemnou pohledávku do výše 15.000 Kč. Odvolací soud k odvolání žalované změnil rozsudek v ten rozum, že prohlásil zažalovanou pohledávku za zaplacenu započtením vzájemné pohledávky ve výši zažalovaného peníze; odvolání žalobců pak poukázal na toto rozhodnutí. Nejvyšší soud uznal podle žaloby a odmítl obranu započtení vzájemné pohledávky.

Důvody:

Dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) jest opodstatněn. Není již sporu o tom, že žalovaná okresní nemocenská pokladna dluhuje žalobcům za léky od nich pro své členy v době od 1. února do 31. července 1923 odebrané zažalovaný nedoplatek kupní ceny 14.134 Kč 80 h. Žalovaná uplatňuje toliko proti této pohledávce svou vzájemnou pohledávku ve výši 40.440 Kč 14 h k započtení z toho důvodu, že jí žalobci roku 1922 za odebrané léky čítali ceny podle lékárnické sazby, platné pro soukromé osoby se slevou 15ti%, kdežto měli jí čítati ceny podle lékárnické sazby platné pro osoby úlev požívající, ke kterým také žalovaná náleží, čímž se stalo, že kupní cena za léky byla o zmíněný peníz přeplacena. Tím uplatňuje žalovaná nrok na odškodnění po rozumu §u 1059 obč. zák., který však lze uplatniti jen u politického úřadu. Jde tudíž v dovolacím řízení toliko o otázku, zda může žalovaná svou vzájemnou pohledávku na vrácení přeplatku v tomto sporu započtením uplatniti, neboli krátce řečeno, zda možno ve sporu vedeném u řádného soudu, uplatniti započtením vzájemnou pohledávku, která na pořad práva nenáleží. Otázku tu nutno zodpověděti záporně a v tom směru neposoudil odvolací soud věc po stránce právní správně, rozhodnuv o namítané vzájemné pohledávce. Podle §u 411, druhá věta c. ř. s., jest rozhodnutí o tom, zda je tu či není vzájemná pohledávka, které se žalovaný domáhal k započtení, účastno právní moci do částky, kterou má býti započtena. Soud má tedy o jsoucnosti nebo nejsoucnosti vzájemné pohledávky rozhodnouti a nabude rozhodnutí to právní moci, ovšem jen s obmezením do výše žalobní pohledávky. Podle §u 391 odstavec třetí c. ř. s. může soud — není-li vzájemná pohledávka se žalobní pohledávkou v právní souvislosti — rozhodnouti o žalobním nároku dílčím rozsudkem, načež jest v jednání o vzájemné pohledávce bez přerušení pokračovati, a důsledně pak rozsudkem konečným rozhodnouti (odpovědi min. sprav. k §u 391 odst. 3 c. ř. s.). Že v takovém případě rozhoduje se v konečném rozsudku o vzájemné pohledávce, jest samozřejmo, protože o žalobní pohledávce bylo již před tím rozhodnuto v rozsudku dílčím. Z těchto předpisů jde jasně na jevo, že vzájemná pohledávka, ohledně níž jest pořad práva vyloučen, a o níž soud podle §u 42 j. n. pod následky zmatečnosti rozhodovati nesmí, nemůže býti ve sporu započtením uplatněna (viz také Neumann, kom. k §u 391 c. ř. s. str. 1220). Jen kdyby taková vzájemná pohledávka byla v době vydání rozsudku soudu první stolice již právoplatným výrokem příslušného správního úřadu na jisto postavena, bylo by ji možno započtením uplatniti, čímž by žalobní pohledávka, pokud by vzájemnou pohledávkou byla kryta, podle §u 1438 obč. zák. zanikla. Ježto však žalovaná okresní nemocenská pokladna ani netvrdí, že takový výrok správního úřadu tu jest, bylo rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 4320.

Ustanovení dvorského dekretu ze dne 6. června 1838, čís. 277 sb. z. s., vztahuje se i na předražek.

(Rozh. ze dne 30. října 1924, Rv II 564/24.)

Žalobce domáhal se na žalovaném úplaty, již prý mu slíbil za to, že upustí od předražku. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Nesprávné právní posouzení věci spatřuje odvolatel právem v tom, že dle názoru prvního soudce ustanovení dvorského dekretu ze dne 6. června 1838, sb. z. s. čís. 277, zde prý neplatí. Dle tohoto dvorského dekretu, jenž zůstal v platnosti, jsou neplatné smlouvy, jimiž kdo slibuje, že při veřejné dražbě, u kteréhokoliv úřadu provedené, nepodá. Předražek jest však částí dražebního řízení. To vyplývá ze způsobu vzniku předražku dle §u 195 až 197 exekučního řádu. Předražek již byl zaveden v §u 10 až 16 zákona ze dne 10. června 1887, číslo 74 ř. zák., a sice v ten způsob, že přijmutím předražku dřívější dražba se stala neplatnou a že musila býti vypsána nová dražba. Z toho jest zřejmě vidno, že předražek dle zmíněného zákona byl částí dražebního řízení. Právní zařízení předražku bylo pak s některými změnami převzato do nového exekučního řádu. Nedojde-li nyní dle §u 199 ex. ř. po přijmutí předražku k nové dražbě, nýbrž uděluje-li se předražiteli, soudem přijatému, příklep, jest nicméně předražek pokládati za část dražebního řízení, jehož ukončení udělení příklepu znamená. Že pro předražek též platí ustanovení zmíněného dvorského dekretu, vyplývá dále z jeho účelu. Má sice zabraňovati úmluvám, jež by mohly míti nepříznivý vliv na výsledek dražby a sice tím, že se

způsobuje škoda hypotekárním věřitelům aneb povinnému mrháním vydražené usedlosti. Takovéto poškození má v zápětí jak úmluva, nepodávati při dražbě, tak úmluva, zamýšlený předražek opomenouti. Že se připuštěním předražku má zabraňovati mrhání vydražené usedlosti, jest zdůrazněno v důvodové zprávě k zákonu ze dne 10. června 1887 (viz Steinbach »Das Gesetz vom 10. Juni 1887« Manzové nákl. str. č. 67) a k exekučnímu řádu (Materialien svazek I. str. č. 542). Odvolací soud však též sdílí názor, že takováto úmluva poškozující hypotekární věřitele, po případě povinného se příčí dobrým mravům a že tedy již dle §u 879 obč. zák. jest nicí, třebas by tu nebylo použíti ustanovení shora zmíněného dvorského dekretu (viz rozhodnutí ze dne 25. listopadu 1913, Glaser-Unger čís. 6658).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nesprávné právní posouzení spatřuje dovolatel v tom, že odvolací soud užil předpisu dvorského dekretu ze dne 6. června 1838, čís. 277 sb. z. s., podle něhož jsou zapovězeny upušťovací smlouvy, t. j. smlouvy, jimiž někdo slibuje, že se nesúčastní nějaké nějakým úřadem konané dražby veřejné, nebo že bude podávati jenom do určité výše, nebo podle smluvené míry, nebo že nebude podávati vůbec. Tím je chráněna při veřejných dražbách zákonem požadovaná volnost soutěže koupěchtivých, a proto nelze přisvědčiti právnímu názoru dovolatelčinu, že se citovaný předpis nevztahuje i na takové smlouvy ve příčině předražku. Po této stránce sdílí dovolací soud správné, obsažné, věci i zákonu vyhovující důvody odvolacího soudu, k nimž poukazuje dovolatelku, neboť i u předražku, jenž tvoří součást zpeněžovacího řízení dražebního, vystupuje do popředí zákonem požadovaná volnost soutěže koupěchtivých, tedy to, co je právě svrchu řečeným dekretem dvorským chráněno. Poněvadž odvolací zjištění vylučují pochybnosti, že sporná smlouva směřovala k tomu, aby volná soutěž při předražku byla znemožněna, právem považoval odvolací soud smlouvu tu podle §u 879 obč. zák. za nedovolenou a zakázanou, tedy nicí.

Čís. 4321.

Závazek obce, převzatý neb osvědčený dluhopisem, vykazujícím náležitosti §u 52 odstavec druhý obecn. zříz. mor., je neplatný, nestalo-li se usnesení obecního zastupitelstva v něm připomenuté platně podle předpisů obecního zřízení.

(Plenární usnesení ze dne 4. listopadu 1924, čís. pres. 865/24.)

Nejvyšší soud rozhodl dne 30. října 1923 pod č. j. Rv II 464/23, čís. sb. 3099, že závazek obce převzatý dluhopisem, jenž byl schválen nadřízeným úřadem, je přes to neplatný z toho důvodu, že usnesení, jímž závazek (úpis válečné půjčky) byl převzat, bylo neplatné pro nešetření náležitosti §u 41 obecního zřízení moravského. Plenární senát

nejvyššího soudu, přezkoumav rozhodnutí Rv II 464/23 ve smyslu dožádání ministerstva spravedlnosti z 15. července 1924, čís. 28.355/24, trvá na rozhodnutí tom, upraviv právní větu jím vyslovenou, jak je shora uvedena.

Důvody:

Obecní zastupitelstvo (dříve výbor) je stejně jako starosta orgánem obecním (§ 13 obecn. zříz.), a sice podle §u 29 orgánem činícím usnesení, kdežto starosta je podle §u 48 orgánem správním a výkonným. Pokud jde o věci obecní, o nichž rozhodování vyhrazeno je zastupitelství obecnímu, je starosta obecním orgánem podřadným v tom směru, že jen připravuje usnesení zastupitelstva a vykonává je, jinak je pouze prostředníkem v jednání obce (§ 52), t. j. pouze sděluje a vykonává projevy vůle obecního zastupitelstva, k nimž došlo usnesením tohoto. V tom záleží zprostředkující činnost starostova, kdežto projevem vůle obce spojeným s právními účinky, zejména s mocí závaznou, jest jedině usnesení obecního zastupitelstva. Činnost starostova může při tom záležeti jedině v tom, že usnesení to připraví a spolupůsobí při něm tím, že řídí jednání zastupitelstva jako předseda, dále že projev ten sdělí druhé smluvní straně zřízením po případě jen spolupodpisem listiny vykazující náležitosti §u 52. Podle usnesení toho řídí se platnost smlouvy. Tam, kde není platného usnesení, není platného projevu vůle a nevzniká platná smlouva, což vyplývá z ustanovení obč. zákona, jenž platí vedle podpůrných předpisů obecního zřízení pro smlouvy obcí a s ní sjednané. Kde nedostává se platného usnesení, ač jest obecním zřízením předepsáno, nemůže starosta zavázati obec, ježto nemá k tomu zákonné právomoci, a projev jeho nemá právního účinku. V tomto případě je smluvní stranou obec zastoupená obecním starostou, jemuž bez platného usnesení nedostává se plné moci k zastoupení obce na venek a naproti třetím osobám podle §u 52. Platnost usnesení toho musí zkoumati soud, pokud rozhoduje o soukromoprávních nárocích obce anebo proti obci smlouvou založených, a pokud byla platnost ta ve sporu popřena. Povinnost ta vyplývá též z předpisu §u 292 c. ř. s. 2. odst., namítá-li ve sporu strana proti listině vyhovující náležitostem §u 52 (55) obecn. zřízení nesprávnost připomenutí, že stalo se usnesení zastupitelstva. Nezáleží na tom, zda listinou tou byl závazek založen anebo jen osvědčen, neboť i listina právotvorná je zároveň listinou důkazní. Musí proto v tomto případě soud zkoumati, zda usnesení se stalo a to platně. Které formální předpisy bude soud při tom pokládati za podstatné anebo za nepodstatné, a jakých průvodních prostředků v určitém případě použije, vymýká se z rámce tohoto posudku, neboť o tom budou procesní soudy uvažovati samostatně podle zvláštností každého případu. Rozhodně však nebudou moci nikdy vyhnouti se zkoumání otázky, zda zachovány byly donucovací předpisy §§ 40 a násl., jež po většině výslovně stanoví podmínky platného usnesení, byla-li ve sporném případě popřena platnost usnesení pro nedostatek těchto náležitostí. Platné usnesení samo o sobě nedostačuje ovšem k založení závazku obce. Usnesení to vyžaduje vyššího schválení (zemským výborem po případě okresním zastupitelstvem). Zákon vyžaduje schvá-

lení toho výslovně pro usnesení, ne pro listinu osvědčující neb zakládající závazek podle §u 52, v níž budiž jedině připomenuto, že schválení to bylo dáno. Tím méně potřebuje starosta schválení toho pro svou pouze zprostředkující činnost. Bez této náležitosti jest i platné usnesení bezúčinné pro vznik závazku, avšak usnesení již od počátku neplatné nestane se tím platným, ježto schválení toto děje se pouze u výkonu dozoru nad hospodařením s kmenovým jměním obecním, takže vyšší úřady jen po této stránce přezkoumávají platnost usnesení obecního zastupitelstva, nemajíce pravidelně ani příležitosti ani možnosti, by usnesení přezkoumaly i po stránce formální. Předmětem přezkumu nadřízených úřadů ve smyslu obecního zřízení jest jen obsah usnesení, a proto v praxi schvalují se listiny pravidelně výslovně jen se stanoviska dozorství nad jměním obecním. V tom případě, že podle úmluvy stran smlouva byla sjednána písemně (písemná smlouva ve vlastním slova smyslu, §§ 884 a 886 obč. zák.), anebo že o smlouvě zřízena byla listina (neboť aspoň podle literatury není vyloučena ústně sjednaná smlouva s obcí, v kterémž případě jde o listinu průvodní), je dále nutno, by listina o smlouvě zřízená měla v případě, že závazek byl založen usnesením zastupitelstva anebo na základě jeho, náležitosti vytčené v §u 52 odst. 2. Uvedený předpis zní doslovně: »T ý č e-l i s e listina jednání, k němuž má obec zapotřebí schválení zastupitelstva anebo vyššího schválení« (a. c. ustanovení odst. 1 § 52, jenž mluví o listinách, na kterých se mají zakládati závazky obce k jiným osobám, což platí o právních jednáních vyhrazených starostovi obce). Rozdíl ten vyplývá ještě lépe z textu německého, jenž rozeznává mezi listinami: »Urkunden, durch welche Verbindlichkeiten gegen dritte Personen begründet werden sollen« a naproti tomu: »Betrifft die Urkunde ein Geschäft, zu dessen E i n g e h u n g die Zustimmung des Ausschusses oder eine höhere Genehmigung erforderlich ist.« I této náležitosti je nezbytně třeba k tomu, by vzešel závazek proti obci, avšak přes to nemůže nahraditi náležitost ta usnesení obecního zastupitelstva, nestalo-li se anebo nestalo-li se platně. Toho zákon nepraví, a nelze smysl ten vkládati do ustanovení, jež sledují účel jiný, než ten, by listina zřízená v předepsané formě stvrzovala stav neodpovídající obsahu jejímu. Potřeba připomenutí, že stalo se usnesení a dáno bylo schválení, jakož i potřeba čtyř podpisů na listině má zajisté poskytnouti druhé smluvní straně záruku co největší, že opravdu zachovány byly náležitosti předepsané obecním zřízením k vzniku závazku obce. Bude zajisté řídký případ, že by čtyry osoby, totiž starosta obce, obecní starší a dva údové zastupitelstva stvrdili podpisy, že stalo se platné usnesení obce, kdyby ve skutečnosti tomu tak nebylo, neboť lze předpokládati, že o této skutečnosti zajisté mají anebo mohou míti vědomost, když ji potvrzují, a že úmyslem jich je potvrditi pravdu. Z toho je dále vyvoditi, že by ručili druhé straně svým jměním za škodu vzniklou tím, že potvrdivše, ať již vědomě anebo ze zaviněné nevědomosti, proti skutečnému stavu něco, na čem založila druhá strana důvěru svou a na základě čehož vešla ve smlouvu s obcí, ji uvedli v omyl. To vyplývá z obecných předpisů obč. zák. o náhradě škody. Podle úmyslu zákonodárcova byla tím poskytnuta druhé smluvní straně dostatečná záruka platnosti celého právního jednání osvědčeného listinou takto zřízenou a opatřenou, ovšem ne v tom smyslu, že by listina ta nahrazovala akty, jež potvrzuje, nýbrž jen tak dalece, že jest výslovným stvrzením, že zákonné náležitosti byly splněny, a podpisy čtyř úředních osob takřka znemožněn protidůkaz toho, co osvědčuje. Jen tím způsobem jest vykládati formální předpisy §u 52 odst. 2. Zákon nebyl by zajisté předepsal bez další poznámky připomenutí, že dáno bylo přivolení a uděleno bylo schválení, kdyby toto připomenutí mělo obé nahraditi, ať se stalo platně anebo nestalo, aniž by byl výslovně podotkl, že proti listině vyhovující zákonnému předpisu není možný protidůkaz, že se tak platně nestalo. Zákon byl by tudíž výslovně vyloučil důkaz, že údaje listiny o daném přivolení a schválení nejsou správné. Mlčení jeho v tomto směru nelze vyložiti jinak, než že předpokládá v případě §u 52 odst. 2 skutečně platné usnesení i schválení, ale že vyžaduje nad to, by skutečnosti ty byly v listině výslovně připomenuty. Zastánci opačného náhledu poukazují dále na to, že v §u 52 není výslovně vytčeno, že přivolení anebo schválení stalo se p l a t n ě. Toho však zákon neměl zapotřebí, neboť mluví-li o usnesení vůbec, předpokládá tím jen usnesení platné, kdežto o platném usnesení mluví jen tam výslovně, kde stanoví podmínky platnosti. Tak je tomu ve všech případech, kde zákon mluví o manželství, o poslední vůli, o úředních aktech anebo projevech stran a podobných pojmech, neboť má na mysli platné manželství, platnou poslední vůli atd., aniž by přívlastek platnosti zvláště připojil, ježto se předpoklad ten rozumí sám sebou. Neměl proto zákonodárce ani v případě §u 52 důvodu, by vytkl zvláště, že má na mysli platné přivolení a platné schválení, spíše by byl vytkl výslovně opak, kdyby jej byl zamýšlel. Ostatně § 41 mor. zřízení obecn. pokládá za usnesení ve smyslu zákona jen takové, jež se stalo platně (sr. znění jeho: Aby zastupitelstvo mohlo u s n e s e n í a. c. platné usnesení . . . činiti . . .). Nemohla proto listina, i když vykazuje předepsané náležitosti, založiti právní závazek obce, dokáže-li se, že nedošlo k některé skutečnosti jí osvědčené a nutné ke vzniku platného závazku, a to bez ohledu na to, ať jde o smlouvu písemnou anebo jen o listinu průvodní. V těchto případech nemůže býti upřeno právo obci jako právnické osobě, jež může jednati jen svými zástupci v mezích obecního zřízení, by namítla proti pohledávce uplatněné ze smlouvy, že smlouva ta nestala se platně a závazně podle předpisů obecního zřízení, zejména že nedostávalo se platného projevu vůle obec zavazujícího, a nelze proto nahraditi zájem obce na ochraně jmění jejího před neoprávněnými břemeny poukazem na zodpovědnost starostovu podle §u 59, a nahraditi tím nedostatek platnosti usnesení jako projevu vůle nutného k založení závazku. Také nemohou rozhodovati ohledy na druhou smluvní stranu, ať jde o osoby fysické neb právnické, neboť účelem zákona bylo poskytnouti obcím ochranu měrou co největší při převzetí závazků zatěžujících jmění obecní. O zájem druhé smluvní strany postaral se zákon předpisem §u 52 odst. 2 způsobem shora uvedeným, poskytujícím straně té aspoň relativní záruku, že projev vůle stal se předepsaným způsobem, po případě možnost hojiti se na jmění osob, jež neprávem jednaly za obec. Ostatně není naprosto nemožností, by zejména peněžní ústavy nesjednaly si vědomost o tom, zda při usne-

sení obecního zastupitelstva zachovány byly aspoň donucovací předpisy §§ 40 a násl., a bude proto záležeti na nich, by ujednaly s obcí právo přesvědčiti se z vlastního názoru o způsobu, jakým usnesení se stalo. Ve skutečnosti došlo ke sporům jen v případech, kde hlavně peněžní ústav nedbal nutné opatrnosti. Dokladem toho je právě spor Rv II 464/23, zavdavší podnět k tomuto posudku, neboť peněžní ústav, nabízející obci zápůjčku, přímo ji vyzval k nezákonnému postupu, jen by přijetí válečné půjčky stalo se co nejdříve, ač zemský výbor, jenž za tehdejších poměrů úpisy půjček obcemi podporoval, přece ještě před usnesením doporučoval nápadným způsobem obci zákonný postup při usnášení se. Jen tím způsobem lze si vysvětliti skutečnost, že v tomto případě vydána byla žalující straně listina stvrzující proti pravdě, že usnesení se stalo, ač k němu platně nedošlo, neboť zástupci obce mohli právem předpokládati, že věřitel souhlasil s nezákonným postupem. Jest ovšem možno, že na druhé straně snaží se nyní některé obce využíti tohoto rozhodnutí ve svůj prospěch tím, že u výkladu jeho jdou dále, než z něho je vyčísti. Avšak ani tato okolnost nemůže býti důvodem plenárnímu senátu, by opustil názor oním rozhodnutím vyslovený, ježto v každém případě bude soud uvažovati zvláště o namítané neplatnosti usnesení, a není tím řečeno, že námitce neplatnosti bude v každém případě vyhověno. Poukázalo se dále na možnost, že zásady hájené oním rozhodnutím jsou s to ohroziti komunální úvěr. Podle zkušeností posledních let nebude za těžko rozhodovati mezi dosavadním ztížením komunálního úvěru nebo jeho usnadněním. Zkušenosti ty byly získány ze sporů, jimiž byly na obcích vymáhány válečné půjčky. Poměry válečné vyvolaly uvolnění úvěru, pokud šlo o úpisy válečných půjček obcemi. Některé peněžní ústavy předstihovaly se za spolupůsobení státních i samosprávných úřadů v nabízení úvěru co do válečných půjček i ve slibech různých výhod, přejímaly od obcí úpisy způsobem příčícím se předpisům obecního zřízení, v některých případech, jak bylo shora uvedeno, samy vybízejíce k nehledění jich. K usnesení dostačila někde schůzka několika málo členů obecního výboru na rychlo za tím účelem svolaných, jindy nebylo vyžádáno schválení nadřízených úřadů, a k úpisu postačil podpis přihlášky bez ohledu na předpisy obecního zřízení. Tento nesprávný postup při přejímání úpisů válečných půjček zavdal po nečekaném obratu podnět k četným sporům. Postupoval-li Nejvyšší soud při rozhodování těchto sporů (po valné většině shodně s nižšími soudy) přesně podle předpisů obecního zřízení, odpovídá to zajisté účelu zákonodárce, jenž měl na mysli ochranu veřejného zájmu proti soukromému, zejména ochranu řádného hospodářství obecního, jež je také jedním ze základů řádného hospodářství státního. Válečné doby byly poučením pro příští časy a dokladem toho, že nelze povždy počítati s pravidelnými poměry, pro něž se hodí úchylka od přesných ustanovení zákona ve prospěch příznivějších poměrů úvěrových. Zkušenosti let válečných poučily o větší účelnosti přísných zákonných opatření úvěrových, pokud jde o obce. Ani pro dohlednou budoucnost nejsou vyloučeny nové otřesy hospodářského a politického života, jež mohou vyvolati snahu uvaliti nová břemena na obce, hodící se k tomu povahou právnické osoby lépe, než fysické osoby. Odpovídá proto

přesný výklad předpisů obecního zřízení nejen zákonu, nýbrž i větší účelnosti, ježto jde o ochranu hospodářství obecního jakožto jednoho z nejdůležitějších předpokladů řádného hospodářství státního.

Čís. 4322.

Bylo-li již do rejstříku zapsáno zrušení a likvidace společnosti s r. o. a zapsána likvidační firma, nelze se domáhati zápisu změny firmy.

(Rozh. ze dne 4. listopadu 1924, R I 863/24.)

Usnesením ze dne 24. října 1922 bylo zapsáno zrušení a likvidace společnosti s r. o. a zapsána také likvidační firma. Napotomní žádost likvidatora společnosti o zápis změny znění firmy byla oběma nižšími soudy zamítnuta, rekursním soudem z těchto důvodů: Z důvodů vyznačených v §u 84 zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. z. nastává zrušení společnosti a nastupuje, pokud zákon nic jiného neustanovuje, likvidace (§§ 89 a 94 cit. zák.) ku provedení likvidačních úkonů, dle čl. 137 odstavec prvý obch. zák. likvidatorům uložených (§ 90 cit. zák. č. 58/1906 ř. z.) a platí po dobu až do ukončení likvidace předpisy zákona dle § 92 cit. zák. č. 58/1906 ř. z., pokud z odstavce o likvidaci a účelu likvidace nic jiného nevychází. Dle těchto předpisů zamítl tedy důvodně soud prvé stolice opověď změny likvidační firmy, neboť usneseným zrušením společnosti a vstoupením ve stav likvidace byla přetržena pravidelná obchodní činnost společnosti a zaniklo používání staré firmy bez likvidačního dodatku. Zápis firmy dle čl. 16 obch. zák. děje se za účelem vyznačení, pod kterou firmou kupec obchody provozuje a při tom znamená. Naproti tomu zapsáním likvidace jest vyznačeno, že jde o zaniklou společnost, která již jako kupec neprovozuje obchodů a také firmu neznamená. Proto není důvodu a také příčilo by se účelu likvidace, aby zaniklá společnost, která již obchodů neprovozuje, znění firmy měnila. Tomu svědčí i předpis §u 91 (1) zákona čís. 58/1906 ř. zák., dle něhož má se dostati věřitelům vyrozumění o zrušení společnosti pod dosavadní firmou zapsané, a vyzvání ku přihlášce u likvidatorů.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Napadené usnesení vzaté v odpor, jímž bylo potvrzeno usnesení rejstříkového soudu, není ve zřejmém rozporu ani se zákonem, ani se spisy, není také zmatečným a není proto dovolací rekurs v ustanovení §u 16 čís. pat. z 9. srpna 1854, čís. 208 ř. z. odůvodněn. Vzhledem k vývodům dovolacího rekursu dlužno uvésti ještě toto: Jest sice pravda, že likviduje společnost a nikoli firma. Leč z toho ještě nikterak nevyplývá, že by byla změna firmy v období likvidace společnosti přípustnou. Napadené usnesení právem zdůrazňuje, že jde o společnost, dle §u 84 čís. 2 zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. z. zrušenou, a že proto nemůže již měniti dosavadní firmu, pod kterou obchody pro-

vozovala. Nerozhodným jest, že i společnost v likvidaci provozuje obchody, neboť rozsah těchto obchodů jest obmezen a řídí se právě jen účelem likvidace (§ 90 cit. zák. a čl. 137 obch. zák.). Ostatně dosavadní firma byla důsledkem zrušení společnosti nahrazena firmou likvidační, tedy v podstatě jinou firmou, která již dle svého pojmu do skončení likvidace nemůže doznati změny. Nelze také přehlédnouti, že změna firmy jest změnou společenské smlouvy (§ 4 a 49 cit. zák.). Tato smlouva pozbyla však zrušením společnosti potud významu, že poměry společníků mezi sebou i proti společnosti, jakož i právní poměry této vůči třetím osobám řídí se dle předpisů zákona až do skončení likvidace, pokud z ustanovení o likvidaci a z jejího účelu neplyne nic jiného (§ 92 cit. zák.). Proto i činnost valné hromady jest v období likvidace obmezena jen účelem této, k čemuž samozřejmě změna původní, vlastně již neexistující firmy nenáleží.

Čís. 4323.

Na jmění, vyskytnuvší se po odevzdání pozůstalosti, lze vésti exekuci bez omezení §u 822 obč. zák.

(Rozh. ze dne 4. listopadu 1924, R I 870/24.)

Soud prvé stolice povolil exekuci na zůstavitelovy pohledávky, jež vyskytly se po té, když již byla dlužníku pozůstalost odevzdána. Rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Dle §u 822 obč. zák. v novelisovaném znění mohou před odevzdáním pozůstalosti věřitelé dědicovi vésti exekuci na jednotlivé součástky pozůstalosti, které byly pozůstalostním soudem dědici ponechány k volnému užívání. Poněvadž pohledávky, o něž tu jde, nebyly ponechány dědičce k volnému užívání a dědička teprve o takové ponechání volné disposice zažádala, avšak dosud žádost k vyřízení nedošla, není exekuční návrh v zákoně odůvodněn. Nesejde na tom, že odevzdací listina ohledně jmění pozůstalostního byla vydána, když‌tě zmíněné pohledávky nebyly odevzdány straně povinné. Nelze sdíleti právní náhled navrhovatelky, že dle §u 179 nesp. říz. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák., když‌tě není třeba, by dědička ohledně nově na jevo vyšlého jmění pozůstalostního podávala dědické přihlášky, že jí na základě zmíněné odevzdací listiny ony pohledávky náležejí. Vždyť dědic nemá práva ani s takovým jměním nově na jevo vyšlým volně nakládati, pokud takového práva neobdržel od soudce pozůstalostního. Nárok na neodevzdané kusy majetkové z dědictví jest vlastně právem dědickým a to jest z exekuce vyloučeno a tudíž i nárok na ně, neboť to není právo majetkové podle §u 331 ex. ř. (Dvorský dekret ze dne 3. června 1846, čís. 968 sb. z. s., jenž byl čl. VII. uvoz. zák. k ex. ř. zachován v platnosti.) I toto nové jmění patří do ležící pozůstalosti, která jest podmětem, od dlužnice rozdílným.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Nejvyšší soud nesdílí právní názor rekursního soudu. Dle §u 179 nesp. říz. jest v případě, že se po odevzdání pozůstalosti objeví další dříve neznámé jmění, provésti o něm dodatečně nutné úřední úkony a zejména opatření ku zaplacení nebo zajištění zákonných poplatků, naproti tomu není při tom nutna opětná dědická přihláška a odevzdání. Odevzdáním pozůstalosti (§ 819 obč. zák.) jest projednání pozůstalosti ukončeno a dědictví stává se součástkou majetku dědicova. Odevzdací listinou jest dědic jakožto právní nástupce zůstavitelův vykázán a oprávněn k výkonu a uplatnění zděděných práv a přímo arciť i zavázán ze závazků zůstavitelových. Který obsah odevzdací listina míti má, předpisuje § 174 nesp. říz. Neobsahuje o rozsahu majetku žádné zmínky. Které majetkové předměty — je-li více spoludědiců — tomu kterému z nich připadly, uvádí dílčí listina, na kterou odevzdací listina jen všeobecně odkazuje (§§ 169, 171, 174 čís. 2 nesp. říz.). Odevzdáním pozůstalosti zaniká právní bytnost t. zv. dřímajícího dědictví (hereditas jacens) jakožto souboru a nositele práv a závazků zůstavitelových. Stanoví-li tedy § 179 nesp. říz. výslovně, že při nově na jevo vyšlém jmění není třeba opětného odevzdání, vyžaduje tím zákon zřetelně, že účinek dřívějšího odevzdání vztahuje se i na toto nové jmění. Případně nutné dodatečné úkony, o nichž se § 179 nesp. říz. zmiňuje, nejsou úkony, jimiž se má uskutečniti odevzdání těchto dalších součástek dědictví, nýbrž jen úkony, jimiž se vzhledem na předsevzaté již odevzdání má v právně technickém smyslu sprostředkovati právní převod těchto dalších zděděných práv na dědice. V tomto případě platí to tím spíše, ježto povinná strana jest dle spisů pozůstalostních jedinou oprávněnou dědičkou, na kterou tento právní převod nově vyskytlého se jmění se státi může. § 822 obč. zák. sleduje účel, by z dědictví bylo především zajištěno uspokojení zůstavitelových věřitelů (§ 811 obč. zák.), tento ohled však odpadá, když odevzdáním pozůstalosti zanikla právní bytnost pozůstalosti odpočívající a majetnost její přešla do majetnosti dědice, který od té doby ručí věřitelům někdejší pozůstalosti sám po rozumu §§ 820 a 821 obč. zák. Vzhledem na tyto úvahy nebylo oprávněného důvodu ku změně usnesení soudu prvé stolice.

Čís. 4324.

Pro žalobu pomocného živnostenského dělníka na náhradu škody proti zaměstnavateli, ježto mu přidělováním těžkých prací byla způsobena škoda na zdraví, jest v místech, kde není živnostenského soudu, výlučně příslušným okresní soud. Lhostejno, že pracovní poměr byl již ukončen.

(Rozh. ze dne 4. listopadu 1924, R I 886/24.)

Žalobce byl zaměstnán u žalované společnosti jako pomocný živnostenský dělník. Po ukončení pracovního poměru domáhal se na žalo-

vané placení měsíčního důchodu 880 Kč, ježto prý následkem těžké a nebezpečné práce, přidělované mu žalovanou, onemocněl a stal se později úplně nezpůsobilým ku práci. K námitce věcné a místní nepříslušnosti soud prvé stolice (okresní soud v K.) žalobu odmítl, rekursní soud zamítl námitku věcné a místní nepříslušnosti. Důvody: Žalobce uplatňuje nárok na placení měsíčních 800 Kč jako náhradu škody. Avšak skutkové okolnosti, o které žalobní nárok opírá, vyplývají z jeho námezdního poměru ke straně žalované tak, že zůstává prvotním právním důvodem smlouva námezdní, jde o rozepři z poměru námezdního, pro které bez ohledu na výši zažalovaného peníze jest dle §u 49 čís. 6 j. n. příslušným okresní soud, v jehož obvodu má žalovaná strana své sídlo (§ 74 j. n.), totiž okresní soud v K. Nesejde na tom, že služební poměr jest mezi stranami již rozvázán, neboť okolnost ta jest pro otázku příslušnosti v tomto směru nerozhodnou. I když žalující tvrdí, že žalovaná strana zavinila jeho chorobu a trvalou invaliditu, zůstává právním základem žaloby námezdní smlouva, neboť, kdyby nebylo pracovního poměru mezi stranami, nemohlo by dojíti k podání této žaloby, a nelze tedy pochybovati o tom, že spor tento vyplývá z pracovního poměru (z pracovní smlouvy). Avšak i dle §u 37 zákona ze dne 27. listopadu 1896, čís. 218 ř. zák. jest okresní soud v K. místně i věcně pro tento spor příslušným, neboť náležejí veškeré spory z pracovního, služebního a námezdního poměru mezi majiteli živnosti a jich pomocnými dělníky, pokud není pro ně příslušným soud živnostenský, bez ohledu, zda vzešly za trvání onoho poměru či po jeho ukončení, a bez ohledu na hodnotu předmětu, k věcné příslušnosti okresních soudů. Otázka místní nepříslušnosti živnostenského soudu a předmětné příslušnosti soudů řádných jest rozhodnuta právoplatným usnesením soudu živnostenského ze dne 12. února 1924, potvrzeným usnesením zemského soudu civilního jako soudu rekursního a jest tedy okresní soud v K. místně i věcně příslušným pro řešení tohoto sporu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu a poukázal k důvodům napadeného usnesení, k nimž

dodal:

Soud rekursní zcela případně poukazuje na § 37 zákona o živnostenských soudech, dovozuje z něho příslušnost dovolaného okresního soudu v K. Dle obsahu žaloby jde zcela nepochybně o nárok ze živnostenského pracovního poměru, tedy o jednu z rozepří, které § 4 zákona o živnostenských soudech ve svém výpočtu dle druhů blíže naznačuje. Žalobce, byv po několik let zaměstnán v závodech žalované akciové společnosti jako živnostenský pomocný dělník tvrdí, že přidělováním těžkých a nebezpečných prací onemocněl a následkem této těžké práce i nadále mu přikazované později stal se k práci úplně nezpůsobilým a domáhá se na žalované společnosti, když mu odepřela lehčí zaměstnání, by mu platila měsíční zaopatřovací důchod ve výši někdejší jeho mzdy. Že se žalobce odvolává při tom na provinění žalované společnosti, nepadá na váhu; nárok na odškodnění proti ní činí si zřejmě ze svého dřívějšího pracovního poměru, maje za to, že žalovaná společnost z důvodu tohoto poměru jest vůči němu k odškodnění zavázána. Povaha nároku poukazuje tedy na § 4 písm. c), pokud se týče e) zákona o živnostenských soudech a příslušnost okresního soudu v K. jest dle §u 37 tohoto zákona zřejmou.

Čís. 4325.

Jen škody, způsobené v mezích vodoprávních oprávnění, spadají pod § 40 vod. zák., nespadá sem však nárok na náhradu škody, ježto neoprávněným vpuštěním otravných chemických odpadků do vody byly otráveny ryby.

(Rozh. ze dne 4. listopadu 1924, Rv I 899/24.)

Rybářský klub v P. domáhal se na žalované akciové společnosti náhrady škody, již utrpěl tím, že následkem vpuštění otravných chemických odpadků do vody byly otráveny ryby. Žalobní nárok byl co do důvodu uznán po právu soudy všech tří stolic, Nejvyšší soud uvedl v otázce, o niž tu jde, v

důvodech:

Uplatňovaný dovolací důvod zmatečnosti odvolacího rozsudku dle §u 503 čís. 1 a 477 čís. 6 c. ř. s. není oprávněným. Jde o náhradu škody, způsobené trestným neb aspoň protiprávním vpuštěním otravných chemických odpadků do řeky v místech, kde žalující spolek jako pachtýř rybolovu měl ryby, které polekaly a zhynuly. Odvolací soud správně vystihl, že škoda povstala vybočením z vodoprávního oprávnění žalované, t. j. vybočením z mezí vodoprávním oprávněním jí vytčených a tedy bezprávným jednáním mimo meze vodoprávním oprávněním vytčené. Jen škody způsobené v mezích oprávnění vodoprávních spadají pod ustanovení §u 40 vodního zákona, poněvadž jen v tom případě jde o ochranu zájmů veřejných. V případě, o který jde, je však příčinou škody bezprávný čin žalované, vybočující z vodoprávního oprávnění, který pro poškozeného zakládá soukromoprávní nárok na náhradu způsobené škody, jenž již dle všeobecného ustanovení §u 1338 obč. zák. patří před řádný soud. S tím srovnává se i princip ustanovení §u 75 vod. zák. (srovnej rozhodnutí sb. n. s. čís. 24). S tím je v souhlase i výnos býv. min. orby ze dne 27. července 1876, čís. 6639 cit. v pozn. 1 k § 40 Manzova vydání vodního práva pro Čechy z roku 1885, kterého se i dovolatelka dovolává, že náhradní nároky k rybolovu oprávněných pro utrpěná poškození je projednávati před politickým úřadem jenom tehdy, když jsou uplatňovány z podnětu vodoprávních práv užívacích, jež spadají pod vodní zákon a dle něho byla propůjčena, kde tedy opět veřejné zájmy vodoprávní úpravy jsou zdůrazněny. Z téhož principu vychází patrně i výnos býv. min. orby v dorozumění s min. sprav. ze dne 24.

července 1884, čís. 12796/83 cit. v témže vydání u §u 72 pozn. 9., že politické úřady jsou povolány k rozhodování o náhradách škody vůbec jen výminečně a obmezuje se jich judikatura zvláště i v záležitostech vodoprávních na likvidní nároky na náhradu škody. O trestný, bezprávný čin, vybočující z vodoprávních oprávnění opírá též žalující spolek svůj žalobní soukromoprávní náhradní nárok, byť též v ustanovení vodního práva kotvící. Pořad práva je tedy přípustným.

Čís. 4326.

Vázne-li na domě ve prospěch pivovaru dluh ze zápůjčky, jenž dle obsahu dluhopisu má býti splácen odběrem z věřitelova pivovaru, závazek k odběru piva není však zapsán ve hlavní knize, nepřechází takto závazek na nabyvatele domu a jest tento oprávněn, splatiti dluh kdykoli hotově.

(Rozh. ze dne 14. listopadu 1924, Rv I 1006/24.)

Notářským spisem ze dne 29. září 1911 přijala Antonie T-ová od žalované společnosti zápůjčku 10.000 K, zavázala se za to pobírat pivo od společnosti za obvyklé u žalované ceny a spláceti dluh výhradně jenom tím způsobem, že se bude z každého odebraného hektolitru piva počítati cena o jednu korunu vyšší, než v pivovaře obvyklá, na srážku dluhu. Tento závazek převzala nejen pro sebe, nýbrž i pro své dědice, nástupce v držbě hostince a práva. Tito měli býti povinni, závazky notářským spisem převzaté, stejně plniti. Odběr stanoven aspoň na 300 hl ročně, při menším odběru měla vypůjčitelka nahraditi škodu z důvodu neodebrání plného množství vyjma případ, že prokáže, že více nevyčepovala. Do zahájení sporu za téměř 12letou dobu nebylo na zápůjčku ničeho zaplaceno pokud se týče z odběru odpočítáno. Právní nástupci Antonie T-ové nabídli žalované zaplacení zápůjčky a když odmítla, složili zapůjčený peníz na soudě. Žalobu domáhající se vydání výmazné kvitance oba nižší soudy zamítly, Nejvyšší soud uznal podle žaloby.

Důvody:

Soudy nižší vycházejí z názoru, že ujednání závazku o splácení zápůjčky odběrem piva i pro nástupce v držbě je přípustné a je váže, a že žalobci závazek ten převzali kupní smlouvou, kterou převzali splacení a úročení zápůjčky 10.000 K, na hostinci váznoucí. Ale názor nižších soudů, že žalobci jsou vázáni smlouvou o odběru piva, a o způsobu splácení zápůjčky, je mylný. V knize pozemkové zapsáno je pouze právo zástavní pro pohledávku pivovaru ze zápůjčky 10.000 K, pro úroky a útratovou kauci, není však zapsán závazek k odběru piva. Dle §u 4 knih. zák. nabývá se práva knihovního teprve zápisem do knihy hlavní; toliko při obsáhlejších ustanoveních lze se při zápisu v knize hlavní odvolati na sbírku listin. Rozhoduje tedy o tom, jakého práva věcného jest vkladem nabyto, zápis v knize hlavní. Ježto v této je zapsáno toliko zástavní právo za zápůjčku, úroky a jistotu útratovou, a není z něho zřejmým závazek k odběru piva, nestal se tento závazek věcným a nebylo zápisem založeno břemeno realní k odběru piva. Proto názor, že již nabytím reality po Antonii T-ové byl založen závazek žalobců k odběru piva, jest nesprávným. Nejde o reální břemeno, k jehož nabytí jest potřebí vkladu knihovního, který se nestal (§ 445, 431 obč. zák.). Proto ujednání Antonie T-ové se žalovanou váže jen smluvníky a ty, kteří dotyčný závazek osobně převzali. Není proto ve sporu rozhodno, zda Antonie T-ová a žalovaná společnost zamýšlely založiti závazek k odběru piva jako břemeno reální a zda je taková smlouva neplatna, příčíc se zákonu (§ 879 obč. zák.). Osobní závazek žalobců k odběru piva a splacení zápůjčky jen odběrem jeho za vyšší cenu, mohl vzniknouti pro žalobce jen, kdyby ho byli převzali; ale oni ho nepřevzali. Není správným v tom směru úsudek nižších stolic. Dle tvrzení samé žalované převzali žalobci kupní smlouvou ze dne 8. srpna 1920 uzavřenou s manželi H-ovými dluh ze zápůjčky 10.000 Kč na srážku kupní ceny k zaplacení a zúročení. Tím však nestali se ještě osobními dlužníky žalované. Dle §u 1405 obč. zák. je prohlášení přejímatele dluhu vůči dlužníku tehdy nastoupením přejímatele na místo dlužníka starého, svolí-li věřitel. Dokud svolení to nenastalo, ručí přejímatel jen jako při převzetí splnění. Svolení takové ve sporu tvrzeno nebylo, nebylo uvedeno, že žalovaná chce nebo chtěla pustiti staré dlužníky a přijati žalobce místo nich. Proto ručí žalobci jen jako přejímatelé splnění. Dle §u 1404 obč. zák. znamená převzetí splnění toliko ručení za splnění vůči dlužníku a věřiteli z něho nevzejde přímo žádné právo. Z toho plyne, že žalovaná, pokud k převzetí dluhu nesvolila a nového dlužníka na místo původního nepřijala, nenabyla z kupní smlouvy ze dne 8. srpna 1920 a obsaženého v ní prohlášení o převzetí dluhu žádného práva vůči žalobcům a žalobci nestali se tedy osobními dlužníky žalované. Oni ručí toliko za splnění prodavatelům H-ovým. Nesprávným je tedy úsudek, že žalobci vstoupili do dluhu místo původní dlužnice T-ové, zejména že vstoupili v závazek k odběru piva a splácení zápůjčky jen odběrem vůči žalované. Ovšem jest správno, co uvádí odvolací soud, že by ke změně o způsobu placení dluhu mezi dlužníkem osobním a věřitelem bylo potřebí smlouvy nové, ale povinnosti přejímatele dluhu a splnění nejsou jiné, než samého dlužníka (§ 1407 a 1423 obč. zák.). Ale tu dle samého znění notářského spisu není na případ, že závazek k odběru piva nástupci v držbě nebude dobrovolně převzat, pamatováno, protože strany zřejmě zamýšlely nástupce bez ohledu na jejich vůli zavázat, míníce, že závazek k odběru piva a splácení zápůjčky jen odběrem i bez svolení nástupců na ně přejde. Nebylo proto ani zamýšleno, by při změně držby hostince zůstala zavázanou k odběru piva vypůjčitelka a nástupci v držbě ručili jenom jako vlastníci reality, aniž by převzali sami osobní povinnost k odběru a tedy i zaplacení zápůjčky odběrem piva. Tedy bez ohledu na to, zda je ono ustanovení smlouvy, že i nástupci v držbě jsou povinni k odběru piva, platno, čelíc proti zákazu zakládání reálných břemen propinačních podle patentu ze dne 7. září 1848, čís. 1080 sb. zák. soud čl. IX, neváže toto ustanovení

nástupce, ponévadž nebylo ani vloženo do knihy pozemkové. Smlouva nemá ustanovení o splatnosti zápůjčky pro ten případ, který nastal, totiž, přestane-li vypůjčitelka provozovati hostinství a zcizí hostinec a nastupitelé nebudou povinni převzíti závazek k odběru piva a také ho nepřevezmou. Smlouva stanoví jen povinnost k odběru, pokud sama vypůjčitelka bude provozovati živnost osobně nebo zástupcem, ať již v hostinci starém nebo při přenesení koncese na provozovnu na dům jiný, neobsahuje však pro nástupce závazku k odběru piva a splácení zápůjčky odběru piva dobrovolně. Výklad smlouvy, že v případě zcizení hostince zůstane osobní závazek vypůjčitelky k odběru piva a splácení zápůjčky odběrem, odporuje právě úmyslu stran, které chtěly stanoviti závazek reální, zcizitelku tedy nepostihující, ale s realitou převoditelný, kterého však skutečně nezaložili, již z toho důvodu, že nebyl vložen do knihy pozemkové, bez ohledu na to, byla-li úmluva taková platna. Smlouva tedy neobsahuje ustanovení o době splacení zápůjčky pro nastalý případ. Sluší ji proto doplniti dispositivním předpisem zákona, jemuž strany, neumluvivše jiných modalit splácení, nechaly průchod. Dle zásady §u 904 a 1417 obč. zák. jest určení splatnosti v pochybnosti dáno ve prospěch dlužníka a proto nelze v jeho neprospěch přijetí splácení oddalovati, když platit chce a nesplatnost smluvena není. Žalobci jako přejímatelé splnění, dostavše onou úmluvou o převzetí splnění i svolení dosavadních dlužníků ku zaplacení, mohou splatiti dluh kdykoli (§ 1423 obč. zák.). Není správným názor odvolacího soudu, že žalobci převzali závazek k odběru piva a závazek splácení odběrem jako dlužníci hypotekární. Právo zástavní jako právo věcné oprávňuje zástavního věřitele toliko k uspokojení z věci zastavené, ale neukládá vlastníku zástavy positivního plnění. Proto z důvodu zástavního práva jako vlastníci zástavy žalobci nemají povinnosti plniti dluh osobního dlužníka a tedy ani povinnosti odbírati pivo a spláceti dluh jen odběrem. Tím, že se stali vlastníky zástavy, nevstoupili ještě nijak v obligační poměr k žalované. Shrnou-li se hořejší vývody, plyne z nich, že nebyl založen věcný závazek držitelů reality, z něhož by žalobci jako vlastníci reality byli povinni k plnění. Oni ani osobně nepřevzali závazku k určitému splácení zápůjčky, zejména odběrem piva, a nejsou ani jako hypotekární dlužníci k němu povinni. Smlouva o zápůjčku neustanovuje, kdy je zápůjčka splatna pro případ, že pomine osobní závazek dosavadního dlužníka zcizením hospody a nepřejde na nástupce, proto lze zápůjčky platiti kdykoli, nastane-li tento případ. Když pak žalobci nabídli žalované placení, dle uvedeného právem, a žalovaná je nepřijala, uložili právem peníze na soudě a pominul tímto složením dluh ze zápůjčky (§ 1425 obč. zák.). V důsledku toho jsou žalobci oprávněni žádati vydání vkladné kvitance (§ 1426 a 1369 obč. zák.).

Čís. 4327.

Obchodní pomocníci (zákon ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.). Lhůta §u 34 zákona o obchodních pomocnících jest propadnou a dlužno k ní přihlížeti z úřadu.

(Rozh. ze dne 4. listopadu 1924, Rv I 1085/24.)

Žalobce byl pokladníkem žalované banky, a, byv dne 9. dubna 1923 ze služby bez výpovědi propuštěn, domáhal se žalobou, zadanou dne 12. listopadu 1923 na bance služného, remunerace a ošacovacího příspěvku za dobu od propuštění až do 30. září 1923. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Podle §u 34 zákona o obch. pom. musí nároky zaměstnancovy proti zaměstnavateli z předčasného nebo neoprávněného zrušení služebního poměru (§ 29 zákona), tedy nároky, o které se právě v tomto sporu jedná, býti soudně uplatňovány do 6 měsíců ode dne propuštění, jinak zanikají. V této lhůtě žalobce žalobních nároků neuplatňoval, neboť žaloba podána byla teprve dne 12. listopadu 1923 a jeho nároky tudíž podle uvedeného ustanovení zákona zanikly. Odvolací soud tuto okolnost pominul a přiznal žalobci nárok, jehož nemá i kdyby jeho propuštění stalo se, jak tvrdí, bez dostatečných důvodů a tudíž neoprávněně. Uvedená okolnost postačuje, by dovolání žalované bylo vyhověno a by obnoven byl rozsudek prvého soudu, žalobní prosbu zamítající. K okolnosti, že žaloba nebyla podána zavčas, bylo přihlíženo bez ohledu, že žalovaná strana v tom směru námitky proti žalobcovu nároku nevznesla, ježto lhůta §u 34 zák. o obch. pom. jest lhůtou propadnou a jest k zachování jejímu přihlížeti z úřední povinnosti. Za tohoto stavu věci odpadla potřeba zabývati se otázkou, zdali žalovaná banka propustila žalobce bez výpovědi právem či nikoli.

Čís. 4328.

Právním důvodem postupu pohledávky může býti i zajištění postupníkovy pohledávky za postupitelem, při čemž není závady, by k zajištění postižního nároku nebyla zřízena ještě zástava. Pro poměr postupitele a postupníka k dlužníkovi jest lhostejno, zda byla pohledávka postoupena za úplatu, či jen ku zajištění. To týče se jen poměru postupitele a postupníka.

(Rozh. ze dne 4. listopadu 1924, Rv I 1235/24.)

Žalobě, již domáhala se postupnice na postoupených dlužnících zaplacení pohledávky, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatelé napadají odvolací rozsudek pro nesprávnost právního posouzení proto, že odvolací soud neshledal v právním jednání žalob-

kyně s Markétou F-ovou poskytnutí zápůjčky, nýbrž jen postup. Ale na výsledku sporu ničeho by nezměnilo, i kdyby se poskytnutí peněz žalobkyní Markétě F-ové považovalo za zápůjčku. Soudy nižší zjistily, a to napadeno není, že žalobkyni byla zažalovaná pohledávka postoupena. Snaží-li se dovolatelé vytýkati, že postup se stal na oko, je to novotou a proti zjištění nižších soudů. Zda bylo důvodem postupu, jak míní nižší soudy, že postup se stal za úplatu, tedy kupem za nominální cenu pohledávky, či k zajištění za poskytnutou zápůjčku, pro účinnost postupu samého je nerozhodno; stačí, že jest tu platný důvod převodu. Za takový nutno uznati i důvod zajištění. § 10 konk. ř. a § 10 vyr. ř. uznávají výslovně za důvod nabytí vlastnictví i pohledávky i důvod zajišťovací. To pro postup uznávala i před tím praxe, z jejíž potřeby vytrysklo právě ustanovení §§ 10 konk. i vyrovnacího řádu. Při postupu pohledávky k zajištění nejde o právní jednání na oko. Úmyslem strany není, nepřevésti vskutku pohledávky a neučiniti postupníka věřitelem a předstírati tento převod nebo postup. To strany zamýšleti nemusí, jejich úmysl směřuje prostě k tomu, by věřitel postupem nabyl jistoty pro pohledávku. Není proto pro řešení sporu rozhodno, zda postup stal se za účelem zajištění zápůjčky či za účelem převodu pohledávky za smluvenou úplatu, protože v obou případech má postup platný, zákonem uznaný důvod a není pro vadnost důvodu neplatným. Důvod postupu, je-li tento platným, týče se jen poměru mezi postupitelem a postupníkem, nikoli však poměru obou k dlužníku. Proto nebylo by důležito, i kdyby pokládal odvolací soud proti spisům a proti výpovědi Markéty F-ové a Emilie F-ové, které mluví o zápůjčce, za to, že postup stal se za úplatu a dání do zástavy truhlice s výbavou a směnky stalo se za účelem záruky postižního nároku pro případnou nedobytnost postoupené pohledávky. Je lhostejno pro spor, zda měla další zástava krýti zápůjčku či nárok postižní, aniž který z obou nároků měla krýti směnka. Ale předpoklad odvolacího soudu, že šlo o úplatný postup a že se jednalo o zajištění nároku postižního zástavou a směnkou, dokonce ani spisům neodporuje. V daném postupu výslovně jest uvedeno, že přechází úplně nárok Markéty F-ové na pohledávku a všecka práva z ní na žalobkyni, a v dopisu ze dne 30. října 1922 na žalovaného Josefa Z-a jest uvedeno, že pohledávka byla prodána. Z těchto listin mohly tedy dojíti nižší soudy, oceňujíce i výpovědi svědků F-ových, k závěru, že úmyslem stran bylo postoupiti pohledávku prodejem za nominelní obnos pohledávky, třebaže se svědkyně F-ové vyjadřovaly, že chtěly docíliti zápůjčky. Opřeno je to i tou okolností, že další jistoty byly poskytnuty jen proto, že žalobkyně o dobytnosti postoupené pohledávky pochybovala, a další jistoty byly dávány jen k odstranění pochyb o dobytnosti, tedy s úmyslem, dobytnost zaručiti. Z důvodů shora uvedených je bezpodstatnou i výtka kusosti řízení, že nebyly opakovány důkazy, provedeně o sporné právní povaze poskytnutí peněz žalobkyní Markétě F-ové před soudem nalézacím, po případě odvolacím. Bez ohledu na to, že opakování nebylo třeba k doplnění důkazu o rozhodných okolnostech, opakování provedeného důkazu soudem odvolacím je dle §u 488 c. ř. s. dáno do volné úvahy odvolacího soudu a je tedy věcí volného hodnocení důkazů, které v řízení dovolacím nelze napadati, je důkaz o tom, zda šlo o ten či onen důvod postupu, nerozhodný.

Čís. 4329.

Rozhodly-li oba nižší soudy zamítavě rozsudkem o žalobě o obnovu mimo jiné též z důvodu, že žaloba byla podána opožděně, jde v pravdě o srovnalá usnesení, proti nimž není opravného prostředku.

(Rozh. ze dne 4. listopadu 1924, Rv I 1361/24.)

Dovolání žalobce o obnovu sporu bylo Nejvyšším soudem odmítnuto.

Důvody:

Dle §u 538 c. ř. s. má soud, než nařídí rok k ústnímu jednání o žalobě o obnovu, sám od sebe zkoumati, zda jest založena na zákonném důvodu a zda je podána v čas, a, shledá-li ji v těchto směrech vadnou, má ji usnesením odmítnouti jako nevhodnou pro ústní projednání. Toto odmítací usnesení má se dle §u 543 c. ř. s. státi též, zjistí-li se teprve při ústním jednání ona vadnost neb opožděnost žaloby. V tomto případě nešetřil ani první soud ani soud druhé stolice těchto zákonných předpisů. První soud nezkoumal předem žalobu po stránce §u 538 c. ř. s., zavedl o ní ústní jednání a zamítl po tom jednání žalobu rozsudkem z důvodu, že domněle nové okolnosti a průvody nejsou způsobily, přivoditi příznivější rozhodnutí hlavní věci, připojiv jako vedlejší souběžný důvod, že žaloba byla kromě toho i opožděně podána, ač právě tento druhý důvod, k němuž dlužno z povinnosti úřední přihlížeti, byl jedině a předem rozhodným, ježto zabraňoval věcnému projednání a rozhodnutí o žalobě a měl vésti prostě k jejímu odmítnutí. K témuž náhledu o opožděnosti žaloby dospěl i soud odvolací ve svém rozhodnutí o žalobcově odvolání, nicméně volil rovněž tento obrácený postup, že místo, by žalobu o obnovu na toto odvolání odmítl, vešel ve věcné rozhodování o odvolání a jemu z obou soudem první stolice přijatých důvodů nevyhověl. Tato formelní pochybnost rozhodnutí nižších stolic nemění však ničeho na skutečnosti, že žaloba o obnovu byla v obou těchto stolicích posouzena a shledána opožděnou. Jde tedy, v této dle zákona formě usnesení vyhražené právní (procesuální) otázce, o souhlasná rozhodnutí nižších stolic, vůči nimž dle §u 528 c. ř. s. jest další opravný prostředek nepřípustným. Že tomuto názoru nevadí nesprávně volená forma rozsudku, leží na bíledni, neboť tento formální nedostatek nemůže straně propůjčiti co do opravných prostředků širší právo, než by byla měla při formelně správném rozhodnutí. S tohoto hlediska je tedy na dovolání nahlížeti jako na nepřípustný dovolací rekurs a bylo je tudíž odmítnouti.

Čís. 4330.

Vyrovnání podle vyrovnacího řádu uskutečněné a vyrovnacím soudem potvrzené není exekučním titulem pro pohledávky jím dotčené a to ani pro ony pohledávky, jež vyrovnací dlužník v seznamu jmění za své dluhy uznává.

(Rozh. ze dne 4. listopadu 1924, R II 357/24.)

Soud prvé stolice exekuci povolil, rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Jak ze spisu vychází na jevo, byla napadeným usnesením vymáhající straně povolena exekuce na základě usnesení krajského soudu ve vyrovnacím řízení ze dne 24. listopadu 1922. Toto usnesení, správně vyrozumění, není však exekučním titulem ve smyslu §u 1 zákona ze dne 27. května 1896, čís. 79 ř. zák. (ex. ř.) a byla exekuce, ježto neopírá se o exekuční titul, povolena neprávem.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu ze správných důvodů napadeného usnesení a

dodal:

Vyrovnání, podle vyrovnacího řádu uskutečněné a vyrovnacím soudem potvrzené, není exekučním titulem pro pohledávky jím dotčené a to ani pro ony pohledávky, které vyrovnací dlužník v seznamu jmění za své dluhy uznává (§ 2 vyr. ř.), důsledkem té právní skutečnosti, jíž se vyrovnací řízení liší od řízení úpadkového, že se v onom nezkoumá a nezjišťuje pravost pohledávek jako v řízení úpadkovém a v případě popření vyrovnací komisař jedině o tom rozhoduje, zda a pokud věřiteli co do jeho pohledávky hlasovací právo přísluší (§ 44 vyr. ř.). Z toho důvodu jest jakákoli obdoba s předpisem §u 1 odstavec sedmý ex. ř. vyloučena. Návrh vyrovnacího dlužníka (§§ 2 a 3 vyr. ř.) na vyrovnání dluhů, hlasováním přijatý a soudem potvrzený, nelze však stavěti na roveň ani soudním smírům, kterým § 1 čís. 5 ex. ř. přiznává jinak účinnost exekučního titulu, neboť, je-li dle zákonné úpravy vyrovnacího řádu zkoumání a zjišťování pravosti pohledávek ze řízení vyloučeno, nelze ani vlastnímu seznamu dlužníkovu o dluzích přiznati ten význam, že jím vůči věřitelům na soudě vyrovnacím pravost a vykonatelnost pohledávek těch uznával, neboť seznam ten jest především jen nezbytnou pomůckou pro poznání a zjištění zákonných předpokladů pro náležitost navrženého vyrovnání a pro řízení vůbec, hlavním předmětem tohoto zákonného ústavu však jest a zůstává návrh na generelní uspokojení věřitelů s určitou, pro všecky věřitele závaznou slevou, při čemž otázka pravosti pohledávek vyhražena zůstává individuelnímu pořadu mezi tím kterým věřitelem a dlužníkem. Nebyla by tedy mohla pro stěžovatelku příznivější rozhodnutí přivoditi ani okolnost, že její pohledávka v seznamu dlužníkově jako jeho dluh jest uvedena, nemá-li jinak pro ni platného exekučního titulu. (Srovn. ostatně odůvodnění zdejšího rozhodnutí čís. sb. n. s. 1396 a tam uvedené poukazy na literaturu).

Čís. 4331.

I při obchodní koupi nemůže kupitel pro vadnost dodaného zboží smlouvu zrušiti, nýbrž jest jen oprávněn, vadné zboží odmítnouti. Tím ocitá se prodatel v prodlení s dodáním zboží a jest na kupiteli, by vyvodil z toho zákonné důsledky.

Ustoupiti od smlouvy pro neodstranitelnou vadu může kupitel jen za předpokladu, že dodávka byla jím jako splnění již přijata.

Vadnost dodaného zastupitelného nebo generického zboží lze odčiniti novou dodávkou zboží bezvadného.

(Rozh. ze dne 4. listopadu 1924, Rv II 538/24.)

Žalobce zaslal žalované firmě zboží, jež žalovaná pro vady odmítla přijati a prohlásila, že pokládá kup za zrušený. Žalobce, uznav vady zboží, zaslal žalované zásilku bezvadného zboží. Žaloba o zaplacení kupní ceny byla procesním soudem prvé stolice zamítnuta, odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: První soud neposoudil věc správně po právní stránce. Neboť jeho názor, že žalovaná byla oprávněna od smlouvy odstoupiti, nemá v zákoně opory. Poněvadž zboží, které jí žalobce zaslal, pro vadnost nepřijala, byl žalobce dle čl. 355 obch. zák. v prodlení s dodáním. Aby žalovaná mohla použíti práva, jí dle tohoto článku příslušejícího, od smlouvy odstoupiti, byla povinna poskytnouti žalobci přiměřenou lhůtu k dodatečnému plnění. Toho však neučinila. Byla proto smlouva dále platnou. Žalobce mohl prodlení své napraviti tím, že jí dodal dodatečně objednané zboží, a nebyla žalovaná oprávněna přijetí tohoto zboží s poukazem na své storno odepříti. Žalobce byl následkem prohlášení žalované, by zboží jí neposílal, že je nepřijme, oprávněn, požadovati zaplacení kupní ceny, jejíž výše jest nesporná, i bez zaslání zboží a žalovaná nemohla vytýkati již jeho vady. Od onoho prohlášení byla žalovaná sama v prodlení s odebráním a jest proto nárok žalobcův dle čl. 354 obch. zák. odůvodněn.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatelka napadá rozsudek odvolacího soudu toliko pro nesprávné posouzení právní. Spatřuje je v tom, že odvolací soud neshledal podmínek pro zrušení kupu pro vadnou dodávku. Leč neprávem. Lze beze všeho přisvědčiti dovolatelce, že obchodní zákonník neupravuje nárok ze správy a že nárok ten nutno posuzovati dle obč. zákonníka. Leč dovolatelka nerozeznává dobře nárok ze správy od oprávnění kupitele, odmítnouti zboží vadné, totiž nepřijati je jako splnění. Dle §u 1413 obč.

zák. a čl. 346 obch. zák. jest kupitel oprávněn, odmítnouti dodávku zboží vadného. Učiní-li tak, není vůbec dodáno, není splněno, ale tím se kupní smlouva nezrušuje, naopak trvá a nenastávají účinky dle §u 932 obč. zák. Tento § předpokládá, že dodávka byla již jako splnění přijata. Proto může kupitel, odmítne-li vadné zboží přijati jako splnění, žádati ještě dodávku bezvadnou a stejně může prodatel ještě bezvadnou dodávkou splniti. To se také stalo. Zrušení kupu mohl by se kupitel dovolávati jen, nastanou-li jiné důvody pro ně, na př. dle pravidel čl. 355 a 356 obch. zák. Podmínek pro použití těchto ustanovení zákona však dovolatelka netvrdila, nemůže se proto zrušení kupu dovolávati a jest proto povinna, trvá-li kup, zaplatiti zažalovanou kupní cenu. Podotknouti dlužno ještě, že by nebylo žalobci znemožněno dodati dodatečně zboží bezvadné ani dle znění samého §u 932 obč. zák. Zrušení kupu (smlouvy) stanoví tento § jen pro případy, že vada je neodstranitelna a překáží řádnému užívání věci. Odstranitelnost vad spatřoval doslov obč. zákonníka (§ 932 v původním znění) jen ve vadách kvantity. Ale znění novelové rozšířilo právo kupitele na dodatečné doplnění nedostatku na všechny případy vad odstranitelných a jak z motivů (zpráva komise pro věci justiční str. 174) je zřejmo, byly na tento případ míněny i dodatečné dodávky při vadnosti zboží zastupitelného, bylo-li totiž dodáno zastupitelné zboží vadné a možno je nahraditi dodávkou zboží bezvadného. Zákon pojímá neodstranitelnost vady nejen jako nemožnost odstraniti vadu při zboží právě dodaném, nýbrž i jako nemožnost odstraniti vady dodávkou zboží bezvadného, jde-li o věc zastupitelnou a z týchž důvodů i při věcech generických. Vyhovuje to potřebě života hospodářského. Již právo římské pro tyto případy nestanovilo použití žalob ze správy, nýbrž dávalo konkretní žalobu o dodání zboží bezvadného a náhradu interese, po případě jen žalobu o toto, přestal-li vadnou dodávkou zájem kupitele na jejím uskutečnění a hovělo tím praktické potřebě. Kdyby bylo kupiteli právo na možnou dodávku bezvadnou odepřeno, vedlo by to k tomu, že by nepoctivý prodatel zúmyslným dodáním vadného zboží docíliti mohl proň snad výhodného zrušení kupu na škodu poctivého kupitele. Stejně bude i v zájmu poctivého prodatele, který snad o vadnosti ani neví, aby mohl bezvadnou dodávkou splniti v mezích smlouvy — kupitel bude pak dostatečně chráněn ustanovením čl. 355 a násl. obch. zák. Proto lze hájiti náhled, že při vadách odstranitelných dodatečnou dodávkou bezvadnou zboží zastupitelného neb generického, nepřísluší právo na zrušení kupu, nýbrž jen na splnění dodatečné bezvadné (nebo slevu). O takové tu jde. A tu žalovaný ani netvrdil, že bezvadná dodávka motouzu dodatečná nebyla možná, že jde o vadu neodstranitelnou nebo že přijetím zboží kupitel se náhradní dodávky vzdal a proto jeho námitka, že z důvodu správy měl právo jen kup zrušiti, postrádá podkladu.

Čís. 4332.

Není nepřiatnou smlouva, jíž bez usedlosti zcizuje se spoluvlastnické právo k nemovitosti, jejíž spoluvlastnictví dle pozemkové knihy spojeno jest s vlastnictvím určitých usedlostí. Ve sporu o splnění takovéto smlouvy nelze zabývati se otázkou, jakým způsobem lze opatřiti si souhlas vlastníků ostatních spoluoprávněných usedlostí.

(Rozh. ze dne 4. listopadu 1924, Rv II 557/24.)

Žalovaní prodali žalobci svůj spoluvlastnický podíl 4/174 ku palírně čís. 5 v T. a, ježto se zdráhali smlouvu splniti, domáhal se žalobce splnění žalobou, jíž procesní soud prvé stolice vyhověl, kdežto odvolací soud žalobu zamítl. Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a uložil mu, by v projednávání věci pokračoval a znovu rozhodl.

Důvody:

Dovolání uplatňuje dovolací důvody nesprávného ocenění důkazů a nesprávného posouzení právního. Soud prvý pokládá reální právo spoluvlastnické k hostinci č. 50 ve V. za přenesitelné bez ohledu na to, zda nabyvatel stane se i vlastníkem oprávněné reality. Vyvozuje to z toho, že v původní smlouvě kupní, kterou byl poměr spoluvlastnický založen, bylo sice ustanoveno, že spoluvlastnické podíly budou patřiti jen držitelům určitých realit, že však z ní nelze ještě na nepřenosnost spoluvlastnictví usuzovati. §u 485 obč. zák. nelze užíti na sporný případ prý proto, že nejedná se o právo vázané, singularistické, nýbrž o obyčejné spoluvlastnictví, kde jména spoluvlastníků nejsou uvedena výslovně, nýbrž označením reality. Naproti tomu soud odvolací pokládá spoluvlastnictví za vázané na držbu reality a vyvozuje to rovněž z oné smlouvy kupní; míní, že nepřenositelnosti podílnictví nelze nahraditi výrokem soudním, ten že je možným jen ohledně dílnosti a její vhodnosti, prodej podílu bez reality je prý svémocným a brání mu i zadluženost reality podílnické. Dovolatel zastává pak názor, že spoluvlastnictví k hostinci není spojeno s realitou nerozlučně, protože knihovní zápis spoluvlastnictví pro držitele realit má význam jen pro dočasné označení spoluvlastníka; smlouva kupní, jíž bylo spoluvlastnictví držitelů realit stanoveno, váže jen původní smluvníky, nikoli nástupce v držbě, jimiž jsou prodatelé, a proto není prý oddělitelnost spoluvlastnictví od reality vázána na svolení většiny spoluvlastníků dle ustanovení smlouvy, jež váže jen původní smluvníky. Zadluženost nevadí prý proto, že prodatelé jsou povinni odevzdat podíl bez břemen. Kdyby podíl byl od reality neoddělitelný, nebylo by prý možno spoluvlastnictví zrušiti a to by se příčilo §u 831 obč. zák. a proto nelze na sporný případ užíti obdobně §u 485 obč. zák. V prvé řadě však nejedná se v tomto sporu o otázku zrušení spoluvlastnického poměru, nýbrž jen o to, zda je spoluvlastnictví založeno jako právo reální (vázané) a zda je vázanost ona odvolatelna. Proto odvolávání se na nález Nejvyššího soudu č. 1722 sbírky n. s. není případné, ježto tam řešena byla jen otázka zrušitelnosti spoluvlastnického poměru reálního. Otázky odvolatelnosti reální povahy práva zákon neřeší. V §u 826 obč. zák. se však vyslovuje

zásada, že práva a povinnosti spoluvlastníků posuzovati jest dle základu, kterým byl poměr spoluvlastnický stanoven. Z toho i z nedostatku opačného zákonného práva lze vyvozovati, že i reálnost a vázanost práva může býti platně smlouvou stanovena. A tu jde z kupní smlouvy z 11. června 1867 na jevo, že tehdejší kupitelé hostince č. 50 ve V. — označení jako užší obec a držitelé jistých usedlostí, zamýšleli učiniti podíly spoluvlastnické právy reálními, stanovivše, že jen držitelé určitých realit budou spoluvlastníky a že spoluvlastnictví bude přecházeti s držbou reality. Jiná je však otázka, zda onu vázanost a reálnost spoluvlastnictví stanovili jako neodvolatelnou. Ale tu výkladem smlouvy kupní lze dojíti k názoru opačnému. V prvé řadě smlouva neobsahuje ustanovení, že by účastníci vzdali se navzájem práva, reálnost zrušiti, proto již mohli se usnésti, že reálnost bude zrušena. Usnesená a smluvená reálnost práva a tak stanovená povaha práva není nezadatelnou a proto již nelze brániti společníkům práva, aby smluvenou reálnost zrušili, právě tak jako ji smluvili. Také sama povaha nabytých oprávnění spoluvlastnických a založeného tak poměru spoluvlastníků navzájem nebrání tomu, aby se reálnost spoluvlastnictví nepokládala za odvolatelnou — jak tomu v případech singulárních oprávnění býti může. Vždyť hostinec neslouží k hospodaření na usedlosti podílnické, a zejména k lepšímu hospodářskému využití tak, že by přivzetím někoho jiného nežli spoluvlastníka nastala změna v oprávněnosti ostatních podílníků a že by tento ohled vadil tedy převodu podílu na osobu stojící mimo okruh vlastníků určitých usedlostí. Proto obdobné použití zásady §u 485 obč. zák. na případ sporný není odůvodněno. Není-li tedy zrušení reálnosti podílu vyloučeno doslovem smlouvy ani povahou právního poměru, jenž by svědčil opačné vůli stran při založení společenství, není zrušení realnosti podílu právně nemožno. Právně nemožným není ani odbřemenění spoluvlastnického podílu, žádá-li žalobce převod podílu bez břemen. Nesprávný je však úsudek dovolatele, že spoluvlastnictví prodatelů k hostinci přestalo býti vázaným již proto, že oni nejsou původními smluvníky, a že je tedy úmluva o vázanosti neváže, nýbrž jen původní smluvní strany, súčastněné na kupní smlouvě ze dne 11. června 1867. Smlouva ovšem zavazuje jen strany smluvní. Ale původní smluvníci nemohli z nabytého spoluvlastnictví více práv převésti, nežli sami měli. Byl-li základní úmluvou stanoven určitý obsah spoluvlastnických oprávnění, jejich podmíněná vázanost, nemohou nástupci v držbě svémocně změniti své postavení právní ve společenstvu, mají vůči ostatním společníkům jen tolik práv, kolik měli předchůdci, a neměli-li tito práva, libovolně převésti spoluvlastnictví bez reality, nemohou ho míti ani nástupci. To plyne již z §u 826 obč. zák. Rozsah i obsah spoluvlastnických oprávnění byl stanoven základní smlouvou kupní pro všecky společníky, jak původní, tak i nástupce v držbě. Tak třebaže žalovaní nebyli vázaní smlouvou kupní z 11. června 1867 jako strana smluvní, přece působí pro ně smlouvou stanovená vázanost spoluvlastnictví, ježto ho nabyli jako již vázaného, tedy libovolně na kohokoliv nezcizitelného. Vždyť dokonce byla vázanost ona v knize pozemkové při hostinci č. 50 ve V. vyznačena na listě závad slovy »že užitky j e n pro ony držitele usedlosti . . .« plynou. Není-li spoluvlastnický podíl prodatelů od reality absolutně neoddělitelným, není vyloučen vůbec z právního obchodu, není také splnění smlouvy kupní absolutně nemožno (§ 878 obč. zák.) aniž smlouva čelí proti zákonnému zákazu (§ 879 obč. zák.). Není tedy neplatna. Je-li platna, nutno ji splniti a jsou žalovaní prodatelé povinni k tomu. Netřeba se zabývati otázkou, zda je vázanost spoluvlastnictví odvolatelna usnesením většiny, či zda je potřebí k tomu svolení všech společníků. Stejně jako ona otázka není také předmětem tohoto sporu, jaký účinek bude míti, nebude-li onoho odvolání vázanosti podílu docíleno — a nastane-li zmar splnění případně smlouvy. Ježto však soud odvolací se svého stanoviska nezabýval se ostatními výtkami odvolání mimo nesprávné posouzení právní ohledně vázanosti spoluvlastnictví, zůstalo řízení odvolací kusým.

Čís. 4333.

Jde o žalobu zápůrčí (§ 523 obč. zák.), domáhá-li se spoluvlastník na druhém spoluvlastníku, by ustal od dalšího rušení žalobcova spoluvlastnického práva užíváním společné nemovitosti a nemovitost vyklidil.

Jest otázkou správy společné nemovitosti (§ 833 obč. zák.), domáhá-li se spoluvlastník na druhém spoluvlastníku, by vyklidil společnou nemovitost.

(Rozh. ze dne 4. listopadu 1924, Rv II 711/24.)

Žaloba spoluvlastníka na spoluvlastnici, že porušila žalobce v jeho spoluvlastnickém oprávnění, že jest povinna zdržeti se dalšího rušení užíváním společného domku a domek vykliditi — byla zamítnuta s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z těchto

d ů v o d ů:

Dovolatel spatřuje nesprávné posouzení právní v tom, že odvolací soud nezodpověděl správně otázku, zda — jak dovolatel praví doslovně — jeden ze spoluvlastníků domu je oprávněn do domu vtáhnouti a užívati ho proti vůli druhého, když odvolací soud usuzuje, že k tomu je spoluvlastník oprávněn, že sice tím porušuje právo druhého, ale že není na to žaloby, poněvadž žaloba o zápověď tohoto jednostranného užívání zasáhla by opět do oprávnění druhého. Aby mohly tyto vývody přezkoumány býti bezpečně, jest si především ujasniti, o jakou žalobu běží. Po té stránce nelze arci sdíleti právní názor odvolacího soudu, že nejde o žalobu zápůrčí, nýbrž o žalobu jednoho spoluvlastníka na druhého o opomenutí užívání společné věci, neboť žaloba tato zápůrčí žalobou jest. Žalobce, jehož spoluvlastnictví je zjištěno, domáhá se jí s předpokladem, že do jeho spoluvlastnického práva bylo vsaženo ža-

lovanou — a to je prvá část žalobního žádání (slova: »výhradným užíváním — až — porušila žalobce v jeho spoluvlastnickém oprávnění«) — aby se žalovaná dalšího rušení užíváním zmíněného domku zdržela a domek tento vyklidila. To jsou všechny zákonité znaky zápůrčí žaloby, a jmenovitě sluší zdůrazniti, že jest žalobou touto vymáháno určité, právní základ v žalobcově spoluvlastnictví mající plnění a že nejde o pouhé určení právního poměru. Jinak by byl musil odvolací soud podle svého právního názoru, obsaženého v jeho důvodech, o prvé části žalobního žádání, když zjistil a uznává, že žalovaná porušila žalobce v jeho spoluvlastnickém oprávnění, rozhodnouti důsledně kladně, což však při žalobě zápůrčí, žalobě to na plnění nemohl učiniti, neboť u této tvořilo žalobní žádání, vyvrcholené v jeho druhé části, neporušitelný a nedělitelný celek. Ale i když je tomu tak, nelze dovolateli přiznati, že odvolací soud posoudil věc po právní stránce nesprávně, uznav, že žalovaná sice jednostranným užíváním oběma stranám spoluvlastnicky — každému jednou polovicí — náležejícího domku porušila žalobce v jeho spoluvlastnickém oprávnění, ale že by požadovaným rozsudkem zase bylo nezákonitým způsobem vsaženo do spoluvlastnického oprávnění žalované, a vysloviv na tomto základě, že žaloba nemá jako taková opory v zákoně a že je bezdůvodna. Podle dovolacích vývodů ovšem nelze pochybovati, že jest si dovolatel dobře vědom, v čem spoluvlastnictví spočívá, jmenovitě také, že jest si vědom, že jeden spoluvlastník není oprávněn proti vůli druhého fysicky věci užívati a druhého z užívání vylučovati, jakož i že postižený je oprávněn žalovati na zákaz takového jednostranného užívání. Ale není správným další jeho tvrzení, že se nedomáhá žalobním žádáním výhradné disposice nad věcí, že nežádá, by společné reality bylo užíváno určitým positivním způsobem, neboť sám uvádí na konec, že jenom žádá, by žalovaná ustala od užívání a tudíž se vystěhovala. Tím se dovolatel rozchází se zásadami, jím samotným v jeho vývodech hájenými, že spoluvlastnictví jest případem společenství (§ 825 obč. zák.), při němž jest rozlišovati právo v celku, které jenom všem dohromady, a to všem, kteří do jisté míry představují jedinou osobu, od jednotliveckého podílu (§§ 361, 828 obč. zák.), kterážto obě práva — právo k celku a právo k podílu — jsou obsahově zcela rozdílná, neboť, kdo nabude práva ku podílu, vstupuje do určitého společenství a jemu se podřizuje. O právu v celku může rozhodnouti pouze společenství (§ 828); o svém podílu a jeho výtěžcích rozhoduje každý podílník samostatně (§ 829). Obě strany, žalovaná fakticky, žalobce svým žádáním, by žalovaná opustila společnou realitu a se vystěhovala — porušují shora uvedené společenství, jmenovitě předpis §u 833 obč. zák., podle kterého »držeti a spravovati věc společnou přísluší všem účastníkům vespolek.« Užívání společné nemovitosti bydlením je věcí její správy. Jakým způsobem tato má býti prováděna určuje zákon, jenž po této stránce vylučuje pořad práva a účastníkům přikazuje cestu nesporného řízení. Poněvadž touto cestou tato záležitost dosud nedošla svého vyřízení, je žaloba tohoto se domáhající bezdůvodna a nepřípustna.

Čís. 4334.

Těhotenství, porod a šestinedělí jsou důležitá příčina podle odst. 1 §u 1 zákona ze dne 1. dubna 1921, čís. 155 sb. z. a n., bylo-li jimi při normálním průběhu zabráněno výkonu práce nebo služby.

Zabránila-li však výkonu tomu nemoc mající původ v uvedeném stavu, přísluší dělnici kvoty mzdy podle odst. 2 §u 1 téhož zákona, pokud se jí nedostalo mzdy podle §u 1 odst. 1 uvedeného zákona.

(Posudek ze dne 5. listopadu 1924, čís. pres. 970/24.)

Ministerstvo spravedlnosti dožádalo předsednictvo Nejvyššího soudu o posudek v otázce, zdali a do jaké míry jsou jednak těhotenství, jednak porod a šestinedělí důležitými příčinami podle §u 1154 b) odst. 1 obč. zák. či jsou-li onemocněním podle §u 1154 b) odst. 2 obč. zák. Senát, jemuž byla sporná otázka předložena, zodpověděl ji, jak shora uvedeno.

Důvody:

Otázce položené ministerstvem spravedlnosti nelze rozuměti tak, že by se dělnici mohlo dostati výhody §u 1154 b) obč. zák. jednak z důvodu těhotenství, jednak z příčiny porodu a šestinedělí, tudíž po případě dvakráte za příčinou jediného porodu, jednou za těhotenství, podruhé za šestinedělí. Těhotenství, porod a šestinedělí jest pokládati v právním smyslu za stav jednotný, jenž může v každém svém období býti příčinou nemožnosti a přerušení práce, přes to však může býti pouze jednou důvodem k poskytnutí uvedené výhody, ať již mzdy podle odst. (1) anebo kvot podle odst. (2) §u 1 zákona ze dne 1. dubna 1921, čís. 155 sb. z. a n.

Těhotenství normálně probíhající, jež není spojeno s přerušením zdraví, bránícím práci, nepřijde v úvahu, ježto podmínkou nároku příslušejícího podle §u 1154 b) obč. zák. jest nemohoucnost výkonu práce. Došlo-li však přes to za těhotenství a z důvodu jeho k přerušení práce, bude rozeznávati, zda k těhotenství přidružila se porucha zdraví, jevící se jako nemoc v pravém slova smyslu, takže dělnice bude míti nárok nejen na lékařské ošetření, nýbrž i na nemocenské. V tomto případě bude užíti předpisu odst. (2) §u 1 cit. zák., a přiznati dělnici nárok na kvoty mzdy tam vytčené, neboť jde tu o onemocnění. Jinak bude v případě, když těhotenství probíhá zcela normálně, přece však donutí, na př. vzhledem k zvláštním okolnostem, za jakých práce se koná, anebo z jiného podobného důvodu, k přerušení práce. Tu bude rozeznávati, zda těhotné dělnici dostane se podpory šestinedělek podle §u 6 čís. 3 zákona ze dne 22. prosince 1920, čís. 689 sb. z. a n. před slehnutím, a přihlédnouti k úmyslu zákonodárcovu vyslovenému v motivech jak k původnímu §u 1154 b) obč. zák. tak i k novele jeho. V kladném případě bude přiznati dělnici nárok na kvoty mzdy podle odst. (2), ač nejde o nemoc v pravém slova smyslu, neboť pro první čas dostane se

jí podpory ve výši nemocenského, kdežto potřeba vyšších důchodů nastane v pozdějším čase, a tu zajisté vyhoví se úmyslu zákonodárcovu lépe přiznáním příplatků podle odst. (2). Jedině po této stránce bude těhotenství klásti na roveň nemoci, třeba by jinak probíhalo normálně bez poruchy zdraví, a přisouditi dělnici nárok na 120% týdenní mzdy. Jinak však bude, když nemožnost práce nastala ještě před počátkem šestinedělní lhůty §u 6 čís. 3 zák. č. 689 r. 1920, takže dělnice nebude míti ještě nároku na podporu jako šestinedělka. V tomto případě je zabrániti tomu, by přerušením práce neoctla se v nouzi, čemuž chtěl zákonodárce odpomoci ustanovením odst. (1), takže půjde tu o důležitou příčinu podle tohoto zákonného předpisu.

O porodu bude po stránce § 1154 b) obč. zák. uvažovati jen tehdy, nedostalo-li se dělnici výhody tohoto §u již z důvodu těhotenství. Porod pravidelně proběhnuvší bude zpravidla důležitou příčinou podle odst. 1. Bude proto účelno přiznati dělnici nárok na nejvýše týdenní mzdu, a ne kvoty splatné teprve později, a to bez ohledu na podporu šestinedělek, na niž má dělnice nárok jen po dobu šesti týdnů po slehnutí, kdežto odst. (2) přiznává nejvyšší kvoty teprve v 7. a 8. týdnu nemoci. Také potřeba vyššího příjmu bude zpravidla nejnaléhavější v prvním týdnu, byť i šestinedělce dostalo se podle zákona čís. 689 r. 1920 zdarma přispění lékaře, báby, i léčiv. Jinak by bylo ovšem, kdyby k porodu přidružila se nemoc jím vyvolaná, tak že by bylo porod klásti na roveň onemocnění v pravém slova smyslu podle odst. (2). Tu bude účelnější přiznati dělnici nárok na kvoty mzdy připadající k nemocenskému.

Podle toho, co bylo shora řečeno, nepřijde šestinedělí samo o sobě skoro nikdy v úvahu ve smyslu uvedeného zákona, neboť šestinedělce dostane se pravidelně výhody tohoto předpisu aspoň za příčinou porodu. Kdyby však přes to nastal případ ten, platilo by obdobně, co bylo shora řečeno o těhotenství. Pokud by tudíž šestinedělí probíhající normálně zavdalo příčinu k přerušení práce, měla by dělnice nárok na týdenní mzdu podle odst. (1), pokud by však bylo příčinou nemoci, měla by nárok na kvoty podle odst. (2). Na konec budiž uvažováno i o tom, zda by pro případ těhotenství a porodu mělo býti u nevdané ženy přihlédnuto k poslední větě odst. (1), když dělnice přivodila si stav ten nezřízeným a nemravným životem. Vzhledem k tomu, že půjde tu i o zájmy dítěte, jehož počínající existence mohla by býti ohrožena odepřením výhody §u 1154 b) obč. zák. matce, jest otázku tu zodpověděti záporně.

Čís. 4335.

Žaloba dle §u 36 čís. 1 ex. ř. předpokládá, že vymáhaný nárok trvá po právu, ale že nemůže býti exekučně dobýván, poněvadž není ještě splatným nebo vykonatelným.

Řešiti otázku, zda byly žalobci úrazovou pojišťovnou vyměřeny příspěvky právem či nikoli, jsou povolány úřady správní podle předpisů práva veřejného. Námitky dle §u 35 odstavec druhý ex. ř. lze vznésti pouze u úřadu správního.

(Rozh. ze dne 5. listopadu 1924, R I 848/24.)

Proti exekuci na základě výměru úrazové pojišťovny dělnické podal dlužník na soudě exekuci povolivším žalobu o nepřípustnost exekuce, v níž uváděl, že exekuce jest proti němu vedena neprávem, poněvadž vymáhaného peníze nedluhuje, ježto pojistné za veškeré dělníky, v závodu svém zaměstnané, zaplatil a proti nesprávnému předpisu dalších poplatků podal odvolání, jehož vyřízení dosud nedostal. Soud prvé stolice odmítl žalobu pro nepřípustnost pořadu práva, rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by věc projednal a rozsoudil, maje za to, že žalobce v žalobě popírá, že nastaly skutečnosti pro dospělost nebo vykonatelnost nároku rozhodné (§ 7 odstavec druhý ex. ř.) a že jde proto o žalobu dle §u 36 čís. 1 ex. ř.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Z obsahu žaloby lze jasně seznati, že žalobce upírá žalované straně nárok exekučně vymáhaný, tvrdě, že není po právu, poněvadž žalované úrazové pojišťovně dělnické ničeho na příspěvcích nedluhuje. Rekursní soud má mylně za to, že jde o žalobu podle §u 36 čís. 1 ex. ř., přehlížeje, že tato žaloba předpokládá, že vymáhaný nárok po právu trvá, ale že nemůže dosud býti exekučně dobýván, poněvadž není ještě splatným, nebo vykonatelným (§ 7 odstavec druhý ex. ř.). Nárok žalované byl v řízení exekučním prokázán exekučním titulem, t. j. výměrem úrazové pojišťovny dělnické pro Čechy v Praze ze dne 16. února 1924, opatřeným doložkou vykonatelnosti zemskou politickou správou (§ 1 čís. 13 ex. ř. a jud. čís. 144), jímž žalobci bylo uloženo, aby zaplatil úrazové příspěvky, zjištěné na základě provedené revise. Řešiti otázku, zda byly žalobci úrazovou pojišťovnou vyměřeny příspěvky právem či nikoli, jsou povolány úřady správní podle předpisů práva veřejného a nemohl by se jí soud ani zabývati, kdyby žalobce výslovně tvrdil, že určité skutkové okolnosti, vymáhaný nárok rušící neb stavící, vznikly teprve po utvoření exekučního titulu, poněvadž i takové námitky jest vznésti u příslušného úřadu správního (§ 35 odstavec druhý ex. ř.).

Čís. 4336.

Dědic ze zákona, odmítnuvší napadnuvší mu dědictví nikoli bezpodmínečně, nýbrž toliko ve prospěch dědice ze závěti, jenž nebyl zároveň dědicem ze zákona, jest oprávněn přihlásiti se k dědictví ze zákona, byla-li závěť prohlášena neplatnou a má nastati posloupnost ze zákona.

(Rozh. ze dne 5. listopadu 1924, R I 876/24.)

Matka zůstavitelova prohlásila u soudu pozůstalostního, že se vzdává veškerých svých nároků dědických na pozůstalost, a dodala výslovně, že tak činí ve prospěch svého vnuka a za předpokladů, že tento je dle

písemného posledního pořízení zůstavitelova ze dne 7. března 1916 jeho universálním dědicem. Ježto poslední pořízení ze dne 7. března 1916 bylo po té prohlášeno neplatným, přihlásila se zůstavitelova matka k pozůstalosti ze zákona. Pozůstalostní soud přijal dědickou přihlášku na soud, rekursní soud nevyhověl stížnosti manželky zůstavitelovy a napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací soud sdílí názor rekursního soudu, že zákonný dědic, odmítnuvší dědictví nikoliv bezpodmínečně, nýbrž jen ve prospěch dědice ze závěti, který v tomto případě nebyl zároveň dědicem zákonným, smí se přihlásiti k dědictví ze zákona, pakliže ona poslední vůle byla potom pořadem práva prohlášena za neplatnou, a nastoupiti má posloupnost zákonná. Onu potomní dědickou přihlášku nelze pokládati za odvolání projevu, jímž se kdo vzdal bezpodmínečně dědictví a neporušuje se tím zásada §§ 806—809 obč. zák., že přihláška dědická neb odmítnutí dědictví jest neodvolatelno. Zde je stav ten, že projev zákonného dědice, jímž se vzdal dědických práv výslovně jen ve prospěch dědice ze závěti, stal se pro řízení pozůstalostní — otázky hmotného práva nepřicházejí tu v úvahu — bezpředmětným a právně bezvýznamným tím, že poslední vůle, jež byla jediným důvodem dědického práva osoby, v jejíž prospěch se vzdání stalo, prohlášena byla za neplatnou. Stěžovatelka vyslovuje názor, že i v tomto případě má býti delace považována za nestavší se a že dědictví připadá ostatním spoludědicům nebo zákonným dědicům a dovolává se mimo jiné Krainz-Ehrenzweiga, jejž však necituje úplně. Neboť tento ve svém »Systemu rakouského občanského práva V. vyd. díl 2, část II. str. 428 též praví, že vzdání se dědictví ve prospěch třetího zpravidla není vzdáním se dědictví ve vlastním slova smyslu, nýbrž zcizením dědického práva dle §u 1278 obč. zák. Ale zde nejde o řešení právních otázek hmotného práva vůbec, nýbrž jen o otázku ryze formelní. Není-li v pozůstalostních spisech bezpodmínečné vzdání se dědictví, neměl ovšem soudce pozůstalostní po rozumu §u 122 nesp. říz. příčiny, by nepřijímal na soud dědickou přihlášku Františky V-ové ze zákona. Nemohlo býti proto dovolacímu rekursu vyhověno. K dalším vývodům stěžovatelky se podotýká, že v rámci §u 122 nesp. říz. nemůže též přijíti v úvahu otázka, zda nezletilý Václav V. nabyl z onoho podmínečného vzdání se práv dědických jako nástupce Františky V-ové nějakého hmotného nároku na pozůstalostní jmění, čili nic.

Čís. 4337.

Věřitel, jemuž byla přikázána k vybrání pohledávka již zaplacená, nemůže se dovolávati §u 469 obč. zák.

(Rozh. ze dne 5. listopadu 1924, Rv I 580/24.)

Pro Marii V-ovou vázla na nemovitosti žalovaných pohledávka 27.000 Kč. Dříve ještě, než bylo pro žalobce vloženo na pohledávku onu exekuční zástavní právo, byla pohledávka Marii V-ové zaplacena. Žaloba, domáhající se na žalovaných, by pohledávka byla dle §u 307 ex. ř. složena na soudě, byla oběma nižšími soudy zamítnuta, odvolacím soudem z těchto důvodů: Je-li zjištěno, že pohledávka byla zcela zaplacena dříve, než byla na ni vedena exekuce, nemůže se žalobce odvolávati na § 469 obč. zák., ježto neuplatňuje dle §u 308 ex. ř. svého práva, nýbrž právo Marie V-ové, a nemá proto proti poddlužníku více práv, než Marie V-ová sama. Na tomto stanovisku, hájeném judikátem čís. 188 nebylo III. dílčí novelou (k § 469) ničeho změněno, jak vyplývá najmě ze srovnání §u 469 a 1446 obč. zák. v jich novém doslovu, ježto tento § uvádí výslovně převod zástavního práva exekucí, kdežto onen v tomto směru mlčí, z čehož plyne, že § 469 obč. zák. neplatí pro exekuční nabytí zástavního práva, pročež věřitel, jemuž byla pohledávka přikázána, nemůže se dovolávati §u 469 obč. zák. (materialie k III. dílčí novele str. 182).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání

Důvody:

Dovolání nemá pravdu v tom, že judikátu bývalého Nejvyššího soudu ve Vídni ze dne 13. ledna 1909 Rv V 2049/8, kniha judikátů 188, nelze se již dovolávati, poněvadž pochází z doby před účinností třetí dílčí novely k obč. zák., neboť, jak správně odůvodnil odvolací soud, nebylo touto novelou v uvedeném směru na věci ničeho změněno. Lze připustiti, že před třetí dílčí novelou nebyla ještě známa tak zv. vlastnická hypoteka, ale dovolání přehlíží, že podle nyní platného práva smí s uvolněnou hypotekou podle §u 469 obč. zák. nakládati jen vlastník sám a že zasahování věřitelů v toto právo vlastníka je nepřípustným, jelikož by mařilo účel tohoto oprávnění nakládati s hypotekou a využíti takto podle potřeby poznovu reálního úvěru. Že exekuční nabytí zástavního práva, ať k zajištění ať k uspokojení nemůže se dovolávati důvěry ve veřejné knihy, bylo ostatně také dovolacím soudem již opětně vysloveno (viz rozhodnutí ze dne 24. února 1920 Rv II 298/19, ze dne 2. října 1923 R II 386/23 čís. sb. 2987 a ze dne 23. dubna 1924 Rv I 320/24).

Čís. 4338.

Pojišťovací smlouva.

Strany mohou ujednati, že lhůta §u 19 (2) pojišť. zák. jest propadnou. V takovém případě jest počítati lhůtu, na kterou jest nárok z pojišťovací smlouvy obmezen, ode dne, kdy poškozující událost nastala, nikoliv teprve ode dne, kdy pojistník o škodě zvěděl.

(Rozh. ze dne 5. listopadu 1924, Rv I 1179/24.)

Žalující firma odevzdala zasílatelské firmě B. zboží do Sarajeva a přikázala jí pojistiti zboží proti nebezpečí ztráty, zničení a poškození

na 83.000 Kč. Firma B. pojistila zboží u banky L. Zboží došlo do Sarajeva dne 2. srpna 1922 ve stavu poškozeném, úhrnná výše poškození byla zjištěna za 72.466 Kč 65 h. Ředitelství drah v Sarajevě odmítlo reklamaci, ježto nebyl předložen prvopis nákladního listu a z téhož důvodu odmítla výplatu pojistného i pojišťovna L. Žalobkyně domáhala se žalobou zaplacení pojištěné škody 72.466 Kč 65 h jednak na pojišťovně L. v základě pojišťovací smlouvy firmou B. v její prospěch uzavřené a jí předané tvrdíc, že ztracený prvopis nákladního listu je dostatečně nahražen předloženým jeho duplikátem, jednak na firmě B. tvrdíc, že ona jako speditér ručí za poškození zboží vůbec a že obzvláště ručí i solidárně s L. za pojištěnou škodu, poněvadž zodpovídá za ztrátu originálního nákladního listu zaviněnou firmou V., jejím zmocněncem, poněvadž opozděně jí pojistku předala a poněvadž svou passivitou a jmenovitě nepodáním žalob na železniční erár a na L. přivodila škodu, t. j. nevyplacení náhrady škody. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Odvolací soud potvrdil napadený rozsudek ohledně pojišťovny L., vyhověl však odvolání, pokud byla žaloba zamítnuta i ohledně firmy B., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by vyčkaje pravomoci ji znovu projednal a rozhodl. V onom směru uvedl mimo jiné v důvodech: Oba zažalované nároky č. 1. (proti bance L.) a 2. (proti firmě B.) na různých právních důvodech spočívající spojil žalobce návrhem na odsouzení obou žalovaných ku placení rukou společnou a nedílnou, avšak neuvedl pražádných skutkových okolností, z nichž by tento solidární závazek vycházel na jevo (čl. 280 obch. zák. a contrario slova, »v obchodě« »in einem Geschäfte«) a zejména též ničím neodůvodnil, proč v případě vyhovění žalobě z pojišťovací smlouvy proti L. by B. ručila ještě vedle toho z náhrady škody a také z obsahu jednání v prvé stolici takový solidární závazek na jevo nejde. Z těchto důvodů, pokud v zamítnutí žaloby vůbec jest zahrnuto zvláště zamítnutí solidárního placení, jest zamítnutí odůvodněno a není v tomto směru odvolání odůvodněno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobcovu.

Důvody:

Dovolatel shledává nesprávným právní názor napadeného rozsudku, že jeho výrok ze smlouvy pojišťovací proti žalované L. zanikl prekluší, poukazuje k tomu, že strany nevyloučily smlouvou výslovně předpisu §u 19 (2) zákona ze dne 28. prosince 1917, č. 501 ř. z., dle něhož se ohlášením nároků u pojišťovatele staví promlčecí lhůta odstavce prvého až do písemného rozhodnutí pojišťovatelova, a že tím právě daly na jevo, že jednoroční lhůtu, na kterou dle pojišťovacích podmínek jest nárok z pojištění obmezen, pokládají za lhůtu promlčecí. Leč tomuto náhledu dovolatelovu nelze přisvědčiti. V §u 41 podmínek pro pojištění po souši a v §u 34 podmínek o pojištění při dopravě na vodách vnitrozemských praví se výslovně, že všecky nároky na náhradu škody, pokud nebyly do roka po škodě (škodné příhodě) právoplatně společností uznány neb úplnou žalobou před řádného soudce vzneseny, pomíjejí již tím, že tato lhůta prošla a není potřebí prohlášení společnosti. Z těchto ustanovení plyne zřejmě, že strany oné jednoroční lhůtě přiznaly výslovně povahu lhůty propadné, čímž vyloučily použití předpisů zákona, upravujících otázku promlčení, tudíž i onen § 19 (2). K tomu byly oprávněny, poněvadž § 166 zákona zachovává stranám při dopravním pojištění úplnou smluvní volnost. Z oněch ustanovení pojišťovacích podmínek vychází však také, že jest jednoroční lhůtu, na kterou nárok z pojišťovací smlouvy jest obmezen, počítati ode dne, kdy škodná událost nastala, nikoli teprve ode dne, kdy pojistník o škodě zvěděl. Ze zásady §u 1489 obč. zák. nelze dovozovati opak proto, že nejde o lhůtu promlčecí, nýbrž propadnou. Také nelze za to míti, že se ustanovení smlouvy, že nároky poškozeného zanikají po roce, ať o poškození zví, neb nezví, příčí dobrým mravům. Pokud jde zejména o pojištění dopravní, není myslitelno, že by pojistník, zachovávaje péči řádného obchodníka (čl. 282 obch. zák.), do roka o osudu zboží nezvěděl. S druhé strany musí býti také pojišťovně dána možnost, aby v době co nejkratší po škodné události, kdy řádné vyšetření věci jest proveditelné, mohla práv svých hájiti. Proto námitce žalobcově, že by byla pojišťovna prosta vůbec závazků, kdyby pojistník zvěděl o škodě pozdě, čelí opět úvaha, že by pojišťovna byla zbavena po případě veškeré kontroly, kdyby pojistník teprve po dlouhé době škodu uplatňoval. Odvolací soud posoudil však také správně otázku solidárního závazku obou žalovaných, který právem vyloučil. V tom směru stačí poukázati k důvodům napadeného rozsudku, k nimž připojiti jest ještě toto: Dovolatel přehlíží, že dle celého stavu věci závazky obou žalovaných jsou různé povahy a že jich současná aktuelnost těžko jest myslitelna. Buď jest nárok oproti pojišťovně odůvodněn a pojišťovna k výplatě pojištěné částky povinna, ve kterémž případě by nevzešla žalobci do výše takto vyplacené částky vůbec žádná škoda, a musila by býti žaloba proti B. zamítnuta, i kdyby byla zanedbala péči řádného povozníka (čl. 380 obch. zák.). Anebo nárok proti pojišťovně ať již ze zavinění B. či z jiných příčin odůvodněn není a musí pak dojíti k zamítnutí žaloby proti L. Mohl by nastati ještě případ, že by skutečně vyplacenou částkou od pojišťovny nebyla úplně kryta škoda a že by B. byla vzhledem k porušení svých povinností zavázána k úhradě zbytků. Tu však co do tohoto zbytku nebyl by nijak opodstatněn nárok proti L. Z této úvahy plyne, že jde vlastně o dva paralelně a samostatně vedle sebe jdoucí nároky, respektive závazky, nikoli o totožný závazek obou žalovaných a jest již proto solidarita závazku toho vyloučena (§ 891 obč. zák.).

Čís. 4339.

Dopravní řád železniční.

Ztratí-li se pouze část přepravovaného zboží, má dráha právo odečítati zákonné kalo od celého úbytku na váze.

(Rozh. ze dne 5. listopadu 1924, Rv I 1199/24.)

Žalující firma zaslala drahou vagon žita v hrubé váze 17.420 kg. Při dojití na stanici určení bylo zjištěno manko 572 kg. Po podání žaloby o náhradu škody zaplatila dráha škodu až na 452 Kč 40 h, jež si srazila jako jednoprocentní kalo. Žalobě, omezené na 452 Kč 40 h procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud ji zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání vytýká rozsudku odvolacího soudu jenom nesprávné právní posouzení věci. Ačkoliv toho dovolání neuplatňuje, bylo nutno předem rozřešiti zásadní právní otázku, vztahuje-li se předpis §u 87 žel. dopr. ř. i na případy, když se ztratí část přepravovaného zboží, čili, má-li dráha právo odečítati zákonné kalo od celého úbytku váhy, když — jako v tomto případě — zboží ubylo za přepravy více na váze, než činí zákonné kalo, při tom však není vyloučeno, že část úbytku má svou příčinu v přirozené povaze zboží. Nejvyšší soud odpovídá na tuto otázku kladně, neboť z doslovu čtvrtého odstavce §u 87 žel. dopr. ř. a srovnání jeho s posledním odstavcem čl. 32 mezinárodní úmluvy vyplývá, že pouze při úplné ztrátě zboží nelze ničeho sraziti za ztrátu na váze, kdežto ztratila-li se jen část zboží, jest taková srážka přípustná. Nedalo by se také srovnati se všeobecnými zásadami §u 84 žel. dopr. ř., že železnice neručí za škodu vzniklou za přepravy přirozenou povahou zboží, a prvního odstavce §u 87 žel. dopr. řádu, že u zboží, které podle své přirozené povahy utrpí za přepravy zpravidla ztrátu na váze, jest ručení dráhy vyloučeno až do výše určitých normálních sazeb, kdyby v případech, kde úbytek na váze povstal dílem způsobem, za který dráha ručí, dílem přirozenou povahou zboží, dráha musila ručiti za obojí úbytek. Nelze-li použití §u 87 žel. dopr. ř. zásadně vyloučiti, nelze dovolání žalobkynino uznati za odůvodněné. Jediná námitka, kterou žalobkyně vznesla proti srážce kala, že se totiž o náhradě škody vyrovnala s adjunktem státních drah Ludvíkem M-em jako zástupcem dráhy v ten rozum, že dráha nahradí celý úbytek váhy, jak bude zjištěn převážením na decimální váze u žalobkyně, odporuje skutkovému zjištění odvolacího soudu. Podle tohoto zjištění bylo ujednáno jenom, že se žito převáží na decimální váze, dráha uzná schodek, který se ukáže po novém vážení, a že to se nahradí, o právu dráhy na srážku kala nestala se však při tom zmínka. Názor žalující firmy, že by bez onoho ujednání byla měla nárok na náhradu nikoliv úbytku 572 kg novým vážením zjištěného, nýbrž na náhradu plných 3.295 kg, o které bylo méně naváženo na nespolehlivé staniční mostní váze, nemá v železničním dopravním řádě opory, tím méně ve všeobecných právních zásadách, dle nichž rozhoduje o výši náhrady jenom škoda skutečná, nikoliv však výsledek vážení na nespolehlivé váze, třebas byla váha ta váhou železniční. Proto rozhodl odvolací soud rozepři správně, vyloživ ono ujednání v ten smysl, že jím neměl býti odklizen spor o to, kolik váhy má dráha žalobkyni nahraditi, nýbrž pouze o to, co má býti za skutečnou váhu

zásilky při dojití jejím na stanici určení pokládáno. Právo železnice na srážku jednoprocentního kala dle § 87 žel. dopr. ř. nebylo tímto ujednáním dotčeno.

Čís. 4340.

Na státu nelze se domáhati náhrady škody, ježto bylo na Slovensku provedeno vypovězení z obce dříve, nežli bylo schváleno ministerstvem s plnou mocí pro Slovensko, nelze-li spatřovati v postupu úředních orgánů zaviněnou nezákonnost.

(Rozh. ze dne 5. listopadu 1924, Rv I 1346/24.)

Na základě rozhodnutí slúžnovského úřadu, potvrzeného županským úřadem, byl žalobce odstraněn postrkem z obce T. na Slovensku. Rozhodnutí ono bylo napotom zrušeno výnosem ministra s plnou mocí pro správu Slovenska. Žaloba proti československému eráru o náhradu škody byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Mylným jest náhled nižších stolic, že slovenská soudní praxe nepřijde proto v potaz, ježto případ stal se teprve po vydání ústavní listiny, která v §u 92 žádá k ručení státu, by toto uloženo mu bylo zákonem, pod nímž prý rozuměti dlužno jen zákon v technickém smyslu. Jak Nejvyšší soud v rozhodnutí čís. sb. 4260 proti tomuto názoru odvolacího soudu podrobně provedl, dlužno pod výrazem »zákon« §u 92 ústavní listiny rozuměti pro Slovensko i soudní praxi, mající tam moc zákona. Nicméně, zkoumá-li se žalobní nárok pod zorným uhlem této slovenské praxe, dojde se k výsledku, že odůvodněn není. Neboť praxe ta žádá, by nezákonný výkon, z kterého škoda vzešla, bylo přičítati orgánu, jenž jej předsevzal, k zavinění: nestačí tedy nezákonný výkon, není-li tu viny. Viny však tu není zejména, když nezákonnost má svůj důvod v mylném právním náhledu: »mylný« znamená nesprávný, ale založený přece v poctivém přesvědčení. Za to tedy žádného ručení není, byť mělo následky jakékoli. Zákon arci může uložiti státu ručební povinnost i v tom případě, jako to učinil na př. v zákoně o náhradě nevinně odsouzených na rozdíl od zákona syndikátního, kde předpokládá nutně zavinění. Dle slovenské soudní praxe však stát ručí, jak řečeno, jen za škodu orgánem jeho při výkonu služby neb úřadu zaviněnou. V daném případě ovšem bylo županské rozhodnutí ze dne 4. listopadu 1920, na základě něhož byl žalobce z T. odeslán postrkem, rozhodnutím ministra pro správu Slovenska ze dne 14. září 1922 zrušeno jako nepřípustné, což ve smyslu jeho důvodů je tolik jako nezákonné, byl tedy výkon dle právoplatného konečného rozhodnutí nezákonným, avšak, že by nezákonnost tu bylo úřadu přičítati k vině, naprosto z celého případu neplyne, neboť, přihlédne-li se zejména k důvodům županského

rozhodnutí, sezná se, že jde nejvýše o právní omyl, za nějž stát, jak řečeno, neručí, a že rozhodnutí to se stalo z poctivého přesvědčení o jeho správnosti. Praví se tam, že obecní výbor již před 26. srpnem se usnesl, že se žalobci usídlení v T. nedovoluje, proti čemuž že žalobce odvolání nepodal, ač mu výnosem slúžnovského úřadu z 29. září 1920 sděleno bylo s upozorněním, že proti tomu může podati odvolání, následkem čehož ono usnesení obecního výboru stalo se právoplatným a 25. října 1920 — tedy po uplynutí delší lhůty než 15denní — bylo proti žalobci učiněno exekuční opatření. Zrušeno pak bylo rozhodnutí to z důvodu, že vyklizení žalobce z obce mohlo by se státi jen postrkem, jehož podmínky však že tu nejsou. Dle toho tedy šlo o výklad zákona, o čemž vždy může býti spor. Když ale v rozhodnutí županského úřadu nelze spatřovati zaviněnou nezákonnost, netřeba otázku tu zkoumati ohledně opatření slúžnovského úřadu ze dne 25. října 1920, jež jím bylo potvrzeno, neboť, prošla-li věc více stolicemi, jest rozhodným pro otázku vždy jen rozhodnutí stolice poslední. To však, že slúžnovský úřad nevyčkal rozhodnutí ministerstva a vykázání žalobce z obce T. exekučně provedl, nelze přičítati také za vinu, když se uváží obsah županského rozhodnutí, kde se konstatuje právoplatnost rozhodnutí obecního výboru, že žalobce do obce se nepřijímá a schvaluje se exekuční opatření proti němu. Mimo to dlužno vziti v počet i tu okolnost, že při tehdejších poměrech pokládalo se o vyklizení jeho z obce, jak ze spisů správních vychází, za to, že je ve veřejném zájmu a k blahu obce, jíž by bylo připadlo starati se o aprovisaci jeho, za niž on také vskutku žádal. Také žalobce sám dle obsahu spisů tvrdí jen, že postup úřadu proti němu byl protizákonný, ale netvrdil, že nezákonnost tu dlužno úřadu přičítati za vinu a proč, jakož i v čem vina ta záležeti má, a nesnažil se v té příčině také ničeho dokázati, nýbrž má v žalobě jen za to, že je to jedno, zda nezákonnost učiněna z nevědomosti nebo neopatrnosti nebo vědomě nebo schválně, zapomínaje, že může se přihoditi také, jak shora dovozeno, z poctivého přesvědčení.

Čís. 4341.

Připojí-li někdo jiný než trasant k vydané směnce doložku domicilu bez trasantova souhlasu, činí tak bezprávně a padělá platiště směnky. Pokud lze v chování se trasanta spatřovati souhlas s připojením domicilu.

(Rozh. ze dne 5. listopadu 1924, Rv I 1572/24.)

Proti směnečnému platebnímu příkazu namítl dlužník, že na směnce byla neoprávněně připojena doložka domicilu. Směnečný platební příkaz byl ponechán v platnosti soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Právo, domicilovati vydanou směnku přísluší ovšem jen trasantovi (čl. 24 slova »in dem Wechsel« a druhá věta a contr. a čl. 4 č. 8 sm. ř.) a pouze za jeho souhlasu též jiným osobám. Připojí-li tedy někdo jiný než trasant k vydané směnce doložku domicilu bez souhlasu trasantova, činí tak bezprávně a padělá platiště směnky. Jest tedy jen rozhodnouti, zda žalující ústav, jenž nesporně doložku domicilu na žalobní směnku dodatečně připojil, učinil tak se svolením trasanta, t. j. žalovaného. A tu správně vyslovil odvolací soud, že souhlas žalovaného s dodatečným připojením doložky domicilu nutno spatřovati v tom, že se neohradil proti sdělení dopisem ze dne 13. prosince 1923, že žalobní směnka jest splatnou dne 15. prosince 1923 u diskontního ústavu (a nikoli jen že se má platiti tomuto ústavu jako věřiteli, jak nesprávně uvádí dovolání), kteréžto oznámení došlo žalovaného ještě téhož dne, takže měl dosti času, aby v témž místě sídlícímu ústavu proti splatnosti směnky u něho vznesl odpor. Uváží-li se, že žalovaný směnku ne zcela vyplněnou, opatřenou podpisy akceptantů a svým jako vydatele na žalující ústav blanko indosací převedl a jemu odevzdal, že věděl, že směnka byla krycí směnkou za dluh Františka J-a u žalujícího ústavu, za něhož se dle vlastního doznání zaručil, že žalovaný jest exportérem, tedy obchodníkem, jemuž význam směnek, jich užití a obvyklý způsob proplácení nebyl neznám, jest tím spíše passivitu jeho při obdržení zprávy ze dne 13. prosince 1923 vykládati tak, že si byl dobře vědom, že směnka může býti učiněná splatnou u žalujícího ústavu jen připojením domicilu a že s opatřením tímto byl srozuměn (§ 863 obč. zák.). Jest proto bezvýznamným, poukazuje-li dovolatel k původní směnce, kterou prý podepsal již vyplněnou bez domicilu, neboť tím spíše dalo by se očekávati, že se proti splatnosti žalobní směnky jako prolongační u žalujícího ústavu ohradí, a jest proto význam opomenutí odporu ve smyslu svrchu uvedeném tím patrnější.

Čís. 4342.

Podání žaloby o pohledávku není ještě dostatečným osvědčením nároku ve smyslu §u 812 obč. zák.

(Rozh. ze dne 5. listopadu 1924, R II 360/24.)

Pozůstalostní soud k návrhu věřitele povolil oddělení pozůstalostního jmění, rekursní soud návrh věřitele zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací soud schvaluje názor rekursního soudu, že k osvědčení nároku nepostačuje pouhé podání žaloby, neboť, není-li přednes žalobní ničím jiným podepřen, jde o jednostranné tvrzení žalobcovo, které není průvodním prostředkem (§ 274 c. ř. s.) a právě proto nehodí se k osvědčení nároku. Není-li však nárok osvědčen, netřeba se obírati dalšími otázkami, zda je nárok ohrožen, pokud se týče, zda je stěžovatelova obava důvodna a jaké účinky má oddělení pozůstalosti.

Čís. 4343.

Konto W.

Pohledávky, dotčené nařízením ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n., mohou býti uplatněny v cizozemsku.

Uznání zjištěného přeplatku (salda) má účinek novace, ale lze mu odporovati za předpokladů kondikce. Placení s výhradou není vědomým placením nedluhu a zakládá nárok dle §u 1431 obč. zák. i bez omylu.

(Rozh. ze dne 5. listopadu 1924, Rv II 446/24.)

Žalobce, tuzemec, byl v obchodním spojení se žalovanou tuzemskou bankou. Dne 14. února 1919 prodala banka jako žalobcova komisionářka na vídeňské burse akcie a připsala mu výtěžek k dobru na řádném účtu. V téže době koupila pro žalobce akcie a připsala mu kupní cenu k tíži též na řádném účtu. Po vydání nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. převedla banka žalobcův dobropis na W. konto, kdežto jeho zatížení (62.245 K) ponechala na řádném účtě. Žalobu, by banka byla uznána povinnou, vyplatiti žalobci 62.245 Kč a obtížiti ho týmž penízem v Krak na kontě W., o b a n i ž š í s o u d y zamítly.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

V dovolacím řízení není mezi stranami již sporno, že poměr žalované banky k žalobci byl poměrem komisionářským a že žalovaná jako komisionářka prostřednictvím subkomisionářky, firmy R. & Co. ve Vídni, provedla k žalobcovu příkazu v prvních dnech měsíce února 1919 na vídeňské burse kupy a prodeje různých akcií. Z těchto obchodů vznikly pohledávky a závazky, jež v poměru mezi žalovanou a firmou R. & Co. byly pohledávkami a závazky žalované, v poměru mezi žalovanou a žalobcem však pohledávkami a závazky tohoto (čl. 368 obch. zák.). Z toho vyplývá, že žalobce nemůže na žalované žádati nic více a nic jiného, než co žalovaná může požadovati od firmy R. & Co., ale také není povinen, dáti žalované nic více ani něco jiného, než to, co žalovaná dala firmě R. & Co. (čl. 371 obch. zák.). A v tom jest jádro věci. Žalovaná tvrdila, že trhové ceny za k o u p e n é akcie byly splatny 14. února 1919 a že je 14. února 1919 skutečně zapravila firmě R. & Co. ze svého v starých korunách rakousko-uherských, stejnou částkou korun rakousko-uherských pak právem zatížila žalobce, a že se tento dluh žalobce později podle §u 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. přeměnil ve dluh korun československých. Naproti tomu prý požadavek z p r o d a n ý c h akcií byl splatným teprve 15. února 1919, kdy byl již zapraven dluh z kupu akcií, pročež nemohlo nastati započtení, výtěžek prodaných akcií pak byl stížen zákazem nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n., tak že nebylo lze převésti jej do tuzemska a proto také právem byl žalobci připsán k dobru na zvláštním účtu (konto W.). Kdyby tomu bylo tak, jak žalovaná tvrdí, byla by věc v pořádku. Než žalobce namítal, že den vypořádání (arrangementu) pro bursovní obchody, o něž jde, byl jednotným, totiž 14. únor 1919 jak pro kupy, tak i pro prodeje akcií. Blíže své námitky — aspoň dle jednacího protokolu — arci neprovedl, ale význam a dosah jeho námitky jest jasným. Jeť známo, že se v den vypořádání — jež ohledně obchodů, ujednaných na vídeňské burse provádí vídeňský žirový a pokladní spolek — požadavky a dluhy z bursovních obchodů navzájem vyúčtují a jen rozdíl se skutečně plní. Žalobcova námitka zahrnovala tedy v sobě tvrzení, že i mezi žalovanou a firmou R. & Co. nastalo dne 14. února 1919 vzájemné vyúčtování nároků z kupu a prodeje sporných akcií, a že žalovaná dne 14. února 1919 zapravila firmě R. & Co. nikoli c e l o u hodnotu koupených akcií, nýbrž jen r o z d í l mezi trhovou cenou koupených a výtěžkem prodaných akcií — ať již hotově nebo dobropisem, — a příslušné vývody odvolacího spisu nebyly nedovolenými novotami. Tu však bylo by na snadě, že žalovaná může na žalobci požadovati také jen onen rozdíl, že tomu měla přizpůsobiti účtování vůči žalobci, a že účtovavši mu na řádném a zvláštním účtu (conto ordinario a conto separato) k tíži celou trhovou cenu koupených akcií ve starých korunách rakousko-uherských, přeměnivších se později v koruny československé, naproti tomu na účtu W. k dobru celý výtěžek prodaných akcií, učinila tak neprávem, a že žalobci, když vyrovnal tyto účty, nelze brániti, by se nedomáhal na žalované toho, oč přeplatil, v kterémžto případě by byly ovšem bezpodstatnými vývody odvolacího soudu o nemožnosti započtení. Nelze souhlasiti s názorem odvolacího soudu, že pohledávky, dotčené nařízením ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n., nemohly býti uplatněny ani v cizozemsku. Zákaz týkal se jen převodu do tuzemska a jest obecně známo, že právě v cizině bylo přípustno a možno, použiti takových pohledávek k jakýmkoliv transakcím. Nebylo by v tomto případě lze mluviti o obcházení onoho nařízení, jak odvolací soud se obává, neboť žalobce z výtěžku prodaných akcií, nepřevoditelného do tuzemska a nedosahujícího trhové ceny koupených akcií, v československých korunách nikdy nic neobdrží, zaplatil by jen méně korun československých za koupené akcie, čemuž by nebylo na závadu nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. Byloť účelem tohoto nařízení, zabrániti tomu, by se před rozlukou měny nehrnuly do území Československé republiky úhrady v bankovkách, znějících na koruny rakousko-uherské, které by se po provedené měnové rozluce byly staly bankovkami, znějícími na koruny československé, a by z ciziny nebyly do tuzemska převáděny peněžní pohledávky, splatné v korunách rakousko-uherských, jež by po rozluce měnové bylo bývalo zaplatiti v korunách československých. O tom, že jak pro kupy, tak i pro prodeje sporných akcií byl 14. únor 1919 jednotným dnem vypořádání, nabízel žalobce důkaz dotazem na vídeňský žirový a pokladní spolek, jejž nižší soudy neprávem nepřipustily pro domnělou nerozhodnost. Ovšem byl by žalobcův nárok vyloučen tehdy, kdyby se pokládalo za to, že žalobce, uznav správnost zaslaných mu výpisů z běžných účtů za první pololetí 1919, vzdal se všech nároků proti žalované, vzešlých z kupu a prodeje sporných akcií, jež nelze srovnati s uznanými účty. Žalobce tvrdil, že

ihned pozastavil zaslané výpisy, neuznal tedy správnost vyúčtování a zůstatku (salda). Odvolací soud praví, že žalobce o tom neprovedl povinného důkazu. Jest pravda, že se žalobce původně dovolával příslušného potvrzení a korespondence a nabízel důkaz výslechem stran; že nepředložil ani potvrzení, ani korespondence, naopak že žalovaná předložila potvrzení ze dne 25. listopadu 1919, jehož pravost a správnost žalobce připustil, a v němž uznal správnost zaslaných výpisů z účtů. Než žalobce dále přednesl, že potvrzení s pozastavením kontokorentů ze dne 30. června 1919 zaslal přímo pražské ústředně žalované banky a že tam leží, a nabídl o tom důkaz vyžádáním příslušného dopisu. Tohoto důkazu nepřipustil ani prvý soud, ani soud odvolací, který odmítl také důkaz výslechem stran pro jeho podpůrnost. Nelze tudíž tvrditi, že žalobce neprovedl povinného důkazu, když mu nebyla poskytnuta možnost jeho provedení. Než i kdyby žalobce nebyl pozastavil výpisy z běžných účtů, nebyl by beze všeho pozbyl nároku nyní uplatňovaného. Uznání zjištěného zůstatku (salda) má sice účinek novace a jest samostatným důvodem zavazovacím, jak správně vyložil soud odvolací ve shodě s míněním Stauba-Piska, — ale to nevylučuje odporu proti uznanému zůstatku za předpokladů kondikce (Staub-Pisko čl. 291 § 18) a právě o kondikci tu jde. Odvolací soud ovšem pokládá kondikci za vyloučenou dle §u 1432 obč. zák., ale názor ten byl by správným jen tehdy, kdyby byl žalobce při konečném vypořádání se žalovanou dne 28. května 1923 zaplatil svůj dluh bez výhrady, neboť tu by bylo lze tvrditi, že vědomě zaplatil něco, co nedluhoval. Ale žalobce tvrdil, že učinil tak jen s výhradou. Placení s výhradou nebylo by však vědomým placením nedluhu a zakládalo by kondikci i bez omylu (Ehrenzweig 1920 II/1 § 417 str. 668), tak že by neobstál ani poukaz odvolacího soudu na nedostatek žalobcova omylu. Žalovaná arci popřela tvrzenou výhradu a nižší soudy v tom směru ničeho nezjistily. Z toho jest patrno, že odvolací soud správně neposoudil věc po stránce právní, a že věc není zralou k rozhodnutí, pročež jsou opodstatněny dovolací důvody čís. 4 a 2 §u 503 c. ř. s. Především nutno zjistiti, zda se při konečném vypořádání mezi stranami — 28. května 1923 — stala žalobcem tvrzená výhrada čili nic. Vyrovnal-li žalobce svůj tehdejší dluh u žalované bez výhrady, nemá ovšem nároku kondikčního (§ 1432 obč. zák.). Pakli by však bylo zjištěno, že zaplatil s výhradou, bylo by dále zjistiti, kdy a jakým způsobem se žalovaná vypořádala s firmou R. & Co. ohledně kupu a prodeje sporných akcií, neboť teprve potom bude lze spolehlivě usouditi, co může žalovaná po právu požadovati na žalobci a čím jest žalobce jí povinen, — a podle toho rozhodnouti, zda žalobcův nárok jest odůvodněn čili nic.

Čís. 4344.

Byla-li před měnovou rozlukou uzavřena pojišťovací smlouva s maďarskou pojišťovnou, jest vyplatiti pojistný peníz v Kč, třebas dle pojišťovacích podmínek byla splništěm Budapešť. Dlužno přihlédnouti i k tomu, že pojišťovna vyplatila témuž pojištěnci před krátkou dobou jinou pojistku v Kč.

(Rozh. ze dne 5. listopadu 1924, Rv II 504/24.)

Žalobce, bydlící v Brně, uzavřel se žalovanou budapešťskou pojišťovací společností dvě pojišťovací smlouvy na dožití a úmrtí, dle prvé pojistky na 10.000 K, splatných dne 30. prosince 1921, dle druhé pojistky na 30.000 K, splatných dne 25. března 1922. Onen peníz vyplatila žalovaná žalobci v Kč, na tento však zaplatila pouze 5.000 Kč a zbytek chtěla vyplatiti v maďarských korunách, což žalobce odmítl a domáhal se žalobou zaplacení 25.000 Kč. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Aby mohlo býti zjištěno, v které měně má býti pojištěná suma žalobci vyplacena, jest nutno vyzkoumati úmysl a pravou vůli stran při uzavírání smlouvy. Dle své povahy byla tato smlouva smlouvou o životní pojištění, jež měla býti podle police ze dne 22. (29.) dubna 1902 realisována dne 25. března 1922 částkou 30.000 K. Jde tedy o určitý druh nároku na zaopatření, při čemž obě strany měly úmysl a záměr, by vnitřní peněžní hodnota pojišťovací sumy, která měla býti dne 25. března 1922 vyplacena, rovnala se oné peněžní hodnotě, kterou mělo 30.000 K v roce 1902 v době uzavření smlouvy. Žalobce počítal s tím, že touto částkou budou řešeny určité otázky jeho vlastního zaopatření, nebo v případě jeho smrti otázky zaopatření jeho rodiny; tento účel a záměr mohl však býti pouze tenkráte splněn, když suma pojišťovací mohla býti vyplacena v předválečných korunách samozřejmě v tehdejší ceně těchto korun, ve kterých byly placeny i premie. Ježto však to není možno následkem politického převratu, musí býti žalobci vyplaceny aspoň koruny československé, ježto se svou vnitřní hodnotou daleko více blíží koruně z doby mírové nežli koruna maďarská. Z okolnosti, že žalovaná si podle §u 16 (2) poj. podm. vymínila Budapešť za splniště, nemůže odvolatelka vyvozovati, že má platiti pojišťovací sumu v maďarských korunách, neboť tehdy byla měna ještě společná a strany, ujednávajíce tuto smluvní doložku, mohly jíti za jiným cílem. Kdyby byla žalovaná již tehdy měla v úmyslu, vyplatiti valutu svého času v cizí měně, tedy by to byla musela též vyjádřiti. Je též nepodstatné, v jaké měně zřizovala žalovaná svůj reservní fond, ježto žalobce nemohl na zřízení tohoto fondu míti vlivu a bylo věcí žalované, postarati se o to, by mohla svého času splatné pojišťovací částky bez vlastní škody vypláceti svým komitentům. Ostatně její tvrzení, že ona jako maďarská pojišťovací společnost nebyla povinna krýti své premiové reservy hodnotami rakouskými, je novotou, v odvolacím řízení nepřípustnou. Žalovaná nemůže se s úspěchem odvolávati na § 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n., ježto toto ustanovení nevylučuje zásadně, by se přece neplatily ve měně československé též staré závazky, znějící na koruny, které nejsou splatné v oblasti Československé republiky, jsou-li tu zvláštní okolnosti. Strany projevily konečně vůli, by po rozluce měnové nastoupily na místo korun rakousko-uherských koruny českoslo-

venské též tím, že žalovaná vyplatila druhou pojišťovací sumu 10.000 K dne 31. prosince 1921, tedy o 3 měsíce dříve splatnou, žalobci též v korunách československých (§§ 863 a 914 obč. zák.). Tvrzení odvolatelky, že bylo vyplaceno tehdy ve měně československé proto, poněvadž kursovní rozdíl byl tehdy nepatrným, jest jednak nepřípustnou novotou, jednak nerozhodujícím zde motivem jejího tehdejšího jednání.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatelka vytýká odvolacímu soudu, že nesprávně posoudil věc po stránce právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), než výtka ta není odůvodněna. Dovolací spis obsahuje ve své prvé části toliko reprodukci důvodů napadeného rozsudku, v druhé části pak opakuje — a to z převážné části doslovně — vývody spisu odvolacího. Tyto vývody byly již vyvráceny soudem odvolacím a to v podstatě správně a ve shodě s tím, co v podobných případech, známých i dovolatelce, vyložil nejvyšší soud, který nemá příčiny, by se v tomto případě odchýlil od svého stanoviska, a proto odkazuje dovolatelku na důvody odvolacího rozsudku. Žalovaná trvá na tom, že stanovisko, zaujaté nejvyšším soudem, zde proto neobstojí, poněvadž pro uherské pojišťovací společnosti platily zvláštní odchylné předpisy, dle kterých tyto pojišťovací společnosti nebyly povinny, zříditi na území bývalého Rakouska generální representace, podržely své hlavní sídlo ve svém státě a nebyly povinny, krýti premiové reservy hodnotami tuzemskými (rakouskými), jako jiné cizozemské pojišťovací společnosti. Odvolací soud odmítl tyto námitky jako nepřípustné novoty a žalovaná tomu neodporuje. Než, i kdyby bylo hleděno k oněm námitkám, nezískala by tím žalovaná ničeho, neboť nebylo by lze přiznati jim významu. Plynulo by z nich toliko, že uherské pojišťovací společnosti požívaly určitých výhod a byly do jisté míry postaveny na roveň tuzemským pojišťovacím společnostem. O těch však platí ve zvýšené míře to, co o cizozemských společnostech pojišťovacích. Jak kryla žalovaná společnost tuzemské pojistky, jest její vnitřní záležitostí a nemůže se dotýkati práv tuzemských pojištěnců. Konečně lze připustiti, že žalovaná, vyplativši žalobci dřívější pojistku 10.000 K v prosinci 1921 v korunách československých, nechtěla tím obecně a pro všechnu budoucnost projeviti svou vůli, že bude (všem) příslušníkům Československé republiky vypláceti dospívající pojištěné sumy v měně československé, ale tím není vyvrácena správnost předpokladu odvolacího soudu, že v poměru k žalobci nasvědčuje ona skutečnost tomu, že žalovaná po měnové rozluce chtěla, aby na místo pojištěných korun rakousko-uherských nastoupily koruny československé.

Čís. 4345.

Dopravní řád železniční.

Poplatek za použití vozů (zdržné, stojné) může býti počítán jenom za ten čas, po který zůstalo zboží skutečně ve voze naloženo, kdežto za dobu, po kterou bylo zboží železnicí uloženo ve skladišti, může železnice požadovati jen skladištné.

§ 74 žel. dopr. ř. týká se všech dopravních překážek, bez ohledu na zavinění odesílatelovo.

Náklad, který pro zákaz celního úřadu nemůže jíti dále, jest dráha i bez odesílatelova příkazu povinna vyložiti a uložiti do skladiště, leč že by zboží bylo pod prostorovou celní uzávěrou. Náklad za přeložení postihuje odesílatele.

(Rozh. ze dne 5. listopadu 1924, Rv II 527/24.)

Vagon zboží, odeslaný žalovaným do ciziny, byl na hranici celním úřadem zadržen od 27. dubna 1920 do 18. srpna 1920. Žaloba eráru za zaplacení stojného za onu dobu byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nelze souhlasiti s názorem žalující strany, že poslední větou §u 65 (1) žel. dopr. ř. bylo železnici vyhraženo právo, požadovati po dobu zdržení přepravy pro celní překážky, když trvá déle než 48 hodin, buď skladištné neb zdržné (stojné) podle libosti. Stejně, jako v §§ 73 (7) a 80 (6) žel. dopr. ř. ze dne 11. listopadu 1909, čís. 172 ř. zák. jest obratem, že strana jest povinna platiti skladištné neb stojné, vyřčeno pouze, že strana musí zaplatiti tarifní poplatek za delší použití vozidel nebo za použití skladiště, kterých by při pravidelném postupu přepravy nebylo. Při tom může poplatek za použití vozů (zdržné, stojné) býti počítán zajisté jenom za ten čas, po který zůstalo zboží na voze skutečně naloženo, kdežto za dobu, po kterou bylo zboží uloženo ve skladišti, může železnice požadovati jenom skladištné. Rozhodnutí sporu záleží však v tom, zda byla železnice povinna, náklad, který pro zákaz celního úřadu nemohl dále jíti, i bez odesílatelova příkazu vyložiti a uložiti do skladiště. O této povinnosti dráhy neustanovuje § 65 žel. dopr. ř. ničeho, lze ji však bezpečně dovoditi z dalších předpisů železničního dopravního řádu. Podle §u 74 (4) má dráha v případě, že odesílatel nevyhoví výzvě, by o zboží udělil příkaz, naložiti se zbožím dle §u 81. Mínění žalující strany, že § 74 platí pouze při dopravních překážkách, jež nebyly zaviněny odesílatelem, nelze srovnati s doslovným zněním tohoto předpisu, který v této příčině nerozeznává a na rozdíl od čl. 18 mezinárodní úmluvy týká se všech dopravních překážek bez ohledu na zavinění. Podle §u 81 (3) žel. dopr. ř., na nějž § 74 (4) odkazuje, jest dráha v případě, že odesílatel, byv vyzván, otálí s příkazem, povinna vzíti zboží na nebezpečí a útraty odesílatelovy na sklad, při čemž ručí na zachování bedlivosti řádného obchodníka. Námitku, že toto vzetí na sklad neznamená uložení zboží do skladiště, nýbrž pouze převzetí jeho do úschovy a že úschova se může státi i uložením zboží do skladiště i ponecháním jeho na voze, bylo by možno uznati jenom, kdyby právě nebylo dráze výslovně uloženo ručení za zachování

bedlivosti řádného obchodníka, neboť nelze pochybovati o tom, že tato bedlivost vyžaduje, by ze dvou stejně možných způsobů úschovy byl zvolen způsob méně nákladný. Důsledně ustanovuje odstavec III. prováděcích ustanovení k §u 74 žel. dopr. ř., že, nevyhoví-li odesílatel výzvě k příkazu do čtyř dnů, jest povinen platiti stojné, když jest zboží pod prostorovou celní uzávěrou, nebo v takovém případě není složení s vozu možné, jinak však jest povinen platiti pouze skladištné bez ohledu na to, zda bylo zboží s vozu složeno či nebylo. Že ve sporném případě zboží nebylo pod prostorovou celní uzávěrou, bylo zjištěno zprávou hlavního celního úřadu ve Znojmě, jejíž správnost žalující strana nepopřela. Bezpodstatná jest také další námitka žalující strany, že dle poslední věty §u 65 (1) žel. dopr. ř. má dráha nárok pouze na skladištné nebo stojné, že by tedy musila zboží s vozu skládat a opět nakládat zadarmo. Povinnost k náhradě poplatku za přeložení jest zahrnuta ve všeobecném ručení, uloženém v témž předpisu odesílateli za všechny následky nedostatečnosti celních papírů, mimo to jest vybrání tohoto poplatku odůvodněno i §em 68 žel. dopr. ř. Byla-li dráha povinna zboží složiti s vozu a uložiti do skladiště, nemá nároku na zdržné (stojné), nýbrž pouze na skladištné. Dovolání, napadající rozsudek odvolacího soudu jenom pro nesprávné posouzení této právní otázky, jest bezdůvodné a musilo býti zamítnuto.

Čís. 4346.

Zákon ze dne 19. prosince 1918, čís. 91 sb. z. a n. není na závadu tomu, by nebyl platně uzavřen smír o vzešlém již nároku na mzdu za práci přes čas.

(Rozh. ze dne 5. listopadu 1924, Rv II 553/24.)

Žaloba o zaplacení mzdy za práci přes čas byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nižší stolice i strany opomenuly vzíti v potaz zákon ze dne 19. prosince 1918, čís. 91 sb. z. a n. o osmihodinné pracovní době. Dle tohoto zákona jsou všecky práce přes čas 8 hodin denně prácemi přes čas, i když se konají na zvláštní příkaz a dokonce doma v bytě zaměstnancově (§ 2, § 1, § 6, § 7 čís. 4 a j.), jak to žalobce o svých pracích líčí, i když nebyla za ně zvláštní mzda vyjednána. Avšak nižší stolice zjistily, že uzavřen byl dne 6. října 1922 smír, jímž byly vyrovnány všecky žalobcovy nároky za práci přes čas za celou jeho služební dobu, skončivší koncem srpna 1922. Dle citovaného zákona sice zapovězena jest práce přes čas (§ 1 (1) »nesmí«, § 2 »je zakázáno«), vyjma s úředním svolením (§ 6), úmluva opačná tedy by se příčila zákonnému zákazu a byla by proto dle §u 879 obč. zák. nicotná, avšak tím ještě není řečeno, že nelze uzavříti smír o vzešlém již nároku na mzdu za práci přes

čas. Právem nuticím (jus cogens) jest pouze zápověď delší práce než zákonné osmihodinné a zápověď úmluvy tomu odporující. Tím jest zaměstnanec dostatečně chráněn, neboť přísluší mu vždy, ať již byla vícepráce úředně povolena nebo ne, za skutečně vykonanou práci přes čas mzda (§ 6 čís. 3 a § 7 čís. 4), takže ji nikdy nekoná na účet pravidelné pracovní doby. Vzešel-li mu však z toho důvodu zákonný nárok na vícemzdu, podléhá tento nárok jako každý jiný soukromoprávní nárok již volné disposici stran a proto jest uzavřený smír přípustným. Ten však zničil každý nárok na více, než co mu v něm přiznáno bylo (§ 1380 obč. zák.).

Čís. 4347.

Zákon o ochraně nájemníků ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n.

Smlouvy nájemní, ujednané pod rozvazovací výminkou, jest s hlediska zákona o ochraně nájemníků pokládati za uzavřeny na určitou dobu; podléhají zákonu o ochraně nájemců.

(Rozh. ze dne 6. listopadu 1924, Rv I 1042/24.)

Žalující banka zažádala na soudě o svolení k výpovědi nájemníků, mezi nimiž byla i Emilie E-ová. Dříve, nežli bylo soudem dáno právoplatně svolení k výpovědi, svolila žalující banka k tomu, by Emilie E-ová postoupila byt Josefu Č-ovi pod podmínkou, že, bude-li soudem dáno svolení k výpovědi, bude i Josef Č. povinen byt vykliditi. Josef Č. na podmínku přistoupil, dne 8. listopadu 1923 bylo pak soudem pravoplatně svoleno k výpovědi ku dni 1. května 1924. V prosinci 1923 žalovala banka Josefa Č-a o vyklizení bytu ku dni 1. května 1924. Procesní soud prvé stolice rozsudkem ze dne 26. února 1924 žalobu zamítl. Odvolací soud zamítl žalobu pouze pro tentokráte. Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Názor odvolacího soudu, že žalobní žádost jest jako předčasnou zamítnouti jen pro tentokráte, poněvadž lhůta vyklizovací nedospěla ani v den rozsudku, by byl správným, kdyby nešlo o smluvní poměr, podrobený zákonu o ochraně nájemníků. Než o takový poměr tu jde. Přiznává totiž žalující strana výslovně v odvolacím spise, že spornou místnost pronajala žalovanému pod rozvazovací výminkou, že výpověď, daná Emilii E-ové, bude-li soudem schválena, má platiti i pro žalovaného. Smlouvy nájemní, ujednané pod rozvazovací výminkou, je s hlediska zákona o ochraně nájemníků pokládati, jak Nejvyšší soud vyřknul a blíže odůvodnil již ve svém rozhodnutí čís. sb. n. s. 1331 za uzavřeny na určitou dobu a podléhající zákonu o ochraně nájemníků. Rozlišují se totiž od jiných smluv, ujednaných na určitou dobu jen v tom, že jejich čas není určen jmenovitou dobou (určitý počet měsíců nebo roků, určitý kalendářní den), nýbrž nějakou budoucí událostí, o které se neví, kdy nastane, pokud se týče, zdali nastane vůbec. Najal-li kdo byt na dobu,

až do určité události, která možná nastane teprve v neznámé budoucnosti nebo snad vůbec nenastane, má v duchu zákona o ochraně nájemníků a podle jeho účelu zajisté aspoň stejný, ne-li lepší nárok na dobrodiní ochrany podle tohoto zákona, nežli ten, kdo byt najal na př. na jedno čtvrtletí. Pro tohoto zákon na ochranu nájemníků platí (§ 2 zákona o ochraně nájemníků), musí proto platiti i pro onoho. Žalobkyné se proto může domáhati zrušení nájemného poměru se žalovaným — když ani netvrdí, že by tu byly jiné důvody ke zrušení bez výpovědi — jen výpovědí podle §§ 1 a 4 zmíněného zákona a nemohla by tudíž ani tehdy, i kdyby doba, na kterou nájemní smlouvu ujednala, byla splněním rozvazovací podmínky včas rozsudku prvé stolice dospěla, žalovati na vyklizení pro její uplynutí.

Čís. 4348.

Jde o smlouvu nájemní — nikoliv pachtovní, byla-li přenechána zahrada pouze za účelem postavení atelieru a provozování živnosti fotografické.

I fotografický atelier jest »místností« ve smyslu §u 30 zák. o ochr. nájemců.

Ustanovení zákona o ochraně nájemců ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n., platí i pro takové případy, ve kterých »místnost« (stavba) nájemcem podle nájemní smlouvy na najatém pozemku zřízená, přechází při vypršení nájemní lhůty ve vlastnictví pronajímatele.

(Rozh. ze dne 6. listopadu 1924, Rv I 1061/24.)

Smlouvou ze dne 27. listopadu 1911 pronajala žalobkyně, majitelka domu, žalovanému na 12 let zahrádku při svém domě ku postavení fotografického atelieru a k úplnému upotřebení ku provozování živnosti fotografické, vyminivši si volný pobyt v zahradě, jakož i svého příbuzenstva a veškeré ovoce na dvanáct roků. Dle odstavce 4. smlouvy bylo ujednáno, že žalovaný postaví si na pronajaté zahrádce svým vlastním nákladem fotografický atelier, který po uplynutí smluvené nájemné doby přejde bez inventáře v neobmezený majetek žalobkyně, neb jejích právních nástupců; kdyby však žalovaný před uplynutím smluvené nájemní doby byl nucen vzdáti se z nepředvídaných okolností živnosti, byl povinen odevzdati zahrádku bez atelieru. Dle odstavce 6. zavázala se žalobkyně, že nechá zahrádku upraviti vždy takovým způsobem, aby živnost fotografická bezzávadně provozována býti mohla, zejména, pokud se týče přiřezávání stromů, aby potřebné světlo k fotografování do atelieru mělo přístup. Po uplynutí smluvní doby domáhala se žalobkyně na žalovaném uznání zrušení pachtovní smlouvy ohledně zahrady a vyklizení zahrady. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl na dobro, odvolací soud pouze pro tentokráte. Důvody: Pro rozhodnutí tohoto sporu jest jedině směrodatnou okolnost, sluší-li na smlouvu ze dne 27. listopadu 1911 nazírati jako na smlouvu nájemní, či pachtovní. Strana žalující tvrdí, že předmětem

nájemní smlouvy dle jejího znění a dle úmyslu stran byla pouze zahrada a nic jiného, než zahrada, zejména ne nájem fotografického atelieru, který si žalovaný měl sám zříditi a také zřídil a že důsledkem toho zákon o ochraně nájemníků se na smlouvu nevztahuje. Pro názor tento není ani skutkového ani právního podkladu. Zákon ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n. rozšiřuje dle §u 30 ochranu i na jakékoliv jiné místnosti, které jsou předmětem nájemní nebo podnájemní smlouvy, a § 7 zákona praví, že předchozí ustanovení, t. j. § 1—6 vztahují se také na pachtovní smlouvy o provozování živnosti v najatých místnostech. Z doslovu ustanovení »na jednotlivé části bytů a jakékoliv jiné místnosti« dlužno dovozovati, že ochrana zákona může se vztahovati jen na místnosti, jaké má na mysli § 30 cit. zák., jako jsou příkladmo místnosti úřední, spolkové, ateliery a pod., jež od bytů liší se pouze tím, že neslouží účelům bytovým, nýbrž jiným, při nichž se vesměs předpokládá, že jsou to kryté prostory na všech stranách od svého okolí oddělené, což právě propůjčuje jim povahu místností. Této vlastnosti nemá však místo (prostora), jež není kryto a proto takovým prostorám povahu místnosti nelze přiznati. Jest tudíž další otázkou, zdali atelier, který jest postaven na zahrádce strany žalující, slouží pokládati za místnost ve smyslu §u 30 cit. zák. Na otázku tuto dlužno kladně odpověděti, neboť nejde zde o pouhé místo, o pouhou prostoru. Žalovanému, jenž jest svým povoláním fotografem, byla pronajata zahrádka ku postavení fotografického atelieru, za účelem provozování živnosti fotografické. Předmětem smlouvy nebyla zahrada, nýbrž v pravdě jen atelier. Atelier měl si na pronajaté zahrádce žalovaný svým nákladem postaviti a měl přejíti po uplynutí smluvené nájemní doby, t. j. po 31. říjnu 1923 v neobmezený majetek žalobkyně, neb jejích právních nástupců. — Atelier, který dal žalovaný na zahrádce žalující strany vystavěti, byl dle §u 419 obč. zák. vlastnictvím strany žalující hned po postavení, ustanovení smlouvy, že žalovaný, kdyby před uplynutím pachtovní doby byl nucen provozování živnosti se vzdáti, odevzdá zahrádku bez atelieru, jest smlouva o povinnosti i právu žalovaného zbořiti atelier bez povinnosti k náhradě škody, avšak není rozhodnou pro otázku vlastnictví k atelieru po dobu nájemní. Žalovanému patřilo toliko užívání jeho po dobu smluvenou za smluvené nájemné. Zahrádka měla bez atelieru odevzdána býti jen v tom případě, kdyby byl žalovaný před uplynutím smluvené nájemní doby nucen vzdáti se živnosti. Úmysl stran nenesl se k tomu, aby žalovaný užíval jen zahrádky jako takové, nýbrž, aby užíval atelieru, na zastavené části zahrádky vystavěného, ku provozování své živnosti fotografické. Z důvodu toho byla žalobkyně povinna zahrádku upraviti vždy takovým způsobem, aby živnost fotografická mohla bezvadně býti provozována. Vždyť si žalující strana onu část zahrady, jež nebyla žalovaným používána, drátěným plotem ohraditi dala, a jest lhostejno, stalo-li se tak se svolením žalovaného, čili nic. Používá-li žalovaný zahrady k účelům své živnosti, a chodí-li jeho zákazníci do atelieru po zahradě, nelze v tom spatřovati pachtovní užívání zahrady ve smyslu §u 1091 obč. zák. Žalovaný zahradu neobdělává a z výtěžku její svým přičiněním a prací, nejsa zahradníkem, žádného užitku nemá.

Rozdíl mezi smlouvou nájemní a pachtovní záleží v tom, že se při smlouvě nájemní pouze najatého předmětu užívá, kdežto při smlouvě pachtovní jest úmyslem pachtující strany, plody z pozemku těžiti. Toho zde není. Nelze tudíž smlouvu ze dne 27. listopadu 1911 pokládati za smlouvu pachtovní, nýbrž jen za smlouvu nájemní, na kterou se vztahují ustanovení zákona o ochraně nájemníků. Ježto jde zde o smlouvu nájemní, platí zde ustanovení §u 2 (1) zákona o ochraně nájemníků ze dne 26. dubna 1923 čís. 85 sb. z. a n., dle něhož nájemní smlouva na určitou dobu uzavřená zanikla by projitím času jen, kdyby pronajímatel dal se svolením soudu podle §u 1. výpověď, když druhá možnost § 2 (1) (prohlášení nájemníků, že v nájmu nechtějí pokračovati) nepřichází v úvahu, a předpoklady druhého odstavce §u 2 nejsou dány. O tom však, zda výpověď se připouští a o všech otázkách s tím souvisejících, rozhoduje příslušný okresní soud výhradně v řízení nesporném. Ustanovením §u 1. zákona o ochraně nájemníků není však vyloučeno, aby se vlastník domáhal vyklizení a odevzdání pronajaté místnosti sporem, má-li pro to zákonitý důvod. Nedostatek soudního svolení má zde za následek jen zamítnutí žaloby jako bezdůvodné pro tentokráte, nikoliv však její odmítnutí pro nepřípustnost pořadu práva.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Zcela správně pokládají nižší stolice spornou smlouvu za smlouvu nájemní a nikoliv za smlouvu pachtovní, neboť nebylo jejím účelem, aby žalovaný najaté zahrady užíval k plodnému obdělávání aneb — jak praví § 1091 obč. zák. — s námahou a pílí, nýbrž aby jí užíval jako pouhé prostory k postavení atelieru a provozování živnosti. Názor žalobců, že žalovaný musil též vynaložiti námahu a píli, aby si atelier zřídil a živnost úspěšně provozoval, není příléhavým, neboť tato námaha a píle nespadá pod pojem plodného obdělávání, což vidno jasně i z toho, že by jinak při nájmu nezařízených obchodních aneb živnostních místností (krámů) šlo vždy o pacht a nikdy o nájem, neboť vždy si je nájemce musí pro svou potřebu zařídíti, by podle svého úmyslu pak v nich provozoval svou živnost. Právem pokládal také odvolací soud sporný atelier za »místnost« ve smyslu §u 30 zákona o ochr. nájemníků z r. 1923, neboť je to zajisté prostor ohradou od svého okolí oddělený a opatřený krytem. Nesprávným jest ovšem názor napadeného rozsudku, že se sporný atelier stal vlastnictvím žalobců podle §u 419 obč. zák. Tohoto ustanovení lze tu právě tak málo použíti jako ustanovení §u 418 obč. zák., jehož se dovolává dovolání, neboť oboje předpokládá, že mezi stavebníkem a majitelem pozemku nedošlo k předchozím dojednáním, kdežto strany poměr, vzniklý postavením atelieru žalovaným na pozemku žalující strany, upravily již napřed smlouvou ze dne 27. listopadu 1911. Než na tomto právním názoru nesejde, neboť i správný výklad smlouvy vede k týmž právním důsledkům, k nimž došel odvolací soud, že se atelier stal vlastnictvím žalující strany hned po postavení, a že tedy předmětem smlouvy nebyla jen zahrada, nýbrž

ve skutečnosti též atelier, který žalovaný měl postaviti. Není to sice ve smlouvě — poněkud nejasně sepsané — výslovně řečeno, avšak lze to z ní přece úplně zřetelně vyčísti. Praví totiž smlouva ve 4. odst., že atelier, který si žalovaný svým nákladem v pronajaté zahradě postaví, po uplynutí smluvené nájemné doby přejde bez inventáře v n e o b m e z e n ý m a j e t e k strany žalující. Mohlo by se ovšem míti za to, že se atelier měl státi vlastnictvím pronajímatelovým až po vypršení nájemní lhůty. Avšak v 2. odst. 4. bodu a v posledním odstavci (dodatku P. S.) smlouvy je žalovanému výslovně vyhrazeno právo, zahradu odevzdati bez atelieru jen pro případ, že by byl z nepředvídaných okolností n u c e n se před uplynutím smluvené nájemné doby živnosti v domě žalobců v z d á t i, aneb kdyby dostal výpověď, protože včas neplatil nájemné. Tyto výhrady by neměly účelu, a tudíž ani smyslu, kdyby žalovaný jako vlastník atelieru byl býval beztak oprávněn s ním podle libosti (§ 354 obč. zák.) nakládati, tedy jej po případě kdykoliv, třeba i jen několik dnů před vypršením nájemní lhůty o své újmě odstraniti. Mimo to dávají tyto smluvené okolnosti (výhrady), jasně na srozuměnou, že v j i n ý c h p ř í p a d e c h předčasného zrušení nájemní smlouvy, na příkl. pro zneužívání najaté věci podle § 1118 obč. zák. nebo kdyby žalovaný nebyl n u c e n živnosti se vzdáti, žalovaný atelierem vůbec vládnouti nesměl. Plyne tudíž z řečených výhrad, že podle pravé vůle stran (§ 914 obč. zák.) mělo vlastnictví ke spornému atelieru na pronajímatele přejíti i h n e d, že napřed ovšem bylo obmezeno rozvazovací podmínkou jeho zrušení ve shora naznačených dvou případech, že se však mělo státi n e o b m e z e n ý m, kdyby tyto podmínky za trvání smlouvy nenastaly. Vykládá-li se nájemní smlouva co do vlastnictví k atelieru takto, je správné, že jejím předmětem nebyla toliko zahrada, nýbrž i atelier, třebaže jej žalovaný v ní měl teprve postaviti, a pak podléhá ovšem i tato smlouva zákonu o ochraně nájemců, o čemž — za správnosti předpokladů tuto zjištěných — mezi stranami také ani není pochyby. Při tom nečiní rozdílu, zdali atelier je značnější stavbou či snad jen přenosným. Stačí, že je po rozumu §u 30 zák. o ochr. nájemců z r. 1923 »místností« a je předmětem nájemní smlouvy. Obé bylo nahoře dolíčeno. Podléhá proto sporný poměr zákonu o ochr. nájemců. Příčilo by se také účelu a duchu zákona o ochraně nájemců, kdyby jeho ustanovení neměla platiti pro obdobné případy, ve kterých »místnost« (stavba) nájemcem podle nájemní smlouvy na najatém pozemku zřízená, přechází při vypršení nájemní lhůty ve vlastnictví pronajímatele, neboť byl by tím zmařen úmysl zákonodárcův, pro dobu poválečné bytové nouze majitelům domů volnou disposici těmito odejmouti v zájmu nájemců, kteří nemají býti nuceni místnosti, kterých dosud užívali, bez důležitých příčin vyklidíti a je zůstaviti volnému nakládání vlastníky domů.

Čís. 4349.

Nejde o výkon exekuční, nýbrž o zavedení knihovního pořádku, domáháno-li se toho, by na nemovitosti, jež nebyla ve dražbě, avšak ru-

čila simultánně, dostalo se věřiteli knihovním vkladem náhradní pohledávky za to, že na nemovitosti, vzaté do dražby, vyšel na prázdno, ježto předcházející věřitel svou na ni simultánně váznoucí pohledávku účtoval bez ohledu na simultánní závazek.

(Rozh. ze dne 6. listopadu 1924, R II 351/24.)

Soud prvé stolice povolil knihovní vklad náhradních nároků dle §u 222 ex. ř., rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, o návrhu znovu rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu a uvedl ohledně jeho včasnosti v

důvodech:

Není třeba řešiti otázku, zdali napadené usnesení bylo platně doručeno, byvši doručeno přímo straně místo do rukou jejího právního zástupce, neboť, i když se již doručení do rukou strany pokládá za platné, byl rekurs, podaný 15tého dne potom, podán včas, ježto jde o věc knihovní a v knihovním řízení činí rekursní lhůta 30 a 60 dnů (§ 127 kn. zák.). Za knihovní věc jest knihovní vklad podle poslední věty §u 222 ex. ř. pokládati přes to, že se děje exekučním soudem, proto, že se nevztahuje k nemovitosti, ohledně níž bylo zahájeno dražební řízení. Nejde tu vůbec o výkon exekuční, nýbrž o zavedení knihovního pořádku, kterým se má jen uskutečniti v exekučním řízení ovšem přivoděný přesun knihovních oprávnění, a to tak, by se na jiné než do dražby vzaté nemovitosti, totiž na nemovitosti simultánním závazkem ručící, knihovním vkladem náhradní pohledávky dostalo věřitelům pokud možno náhrady za to, že na nemovitosti do dražby vzaté vyšli na prázdno, protože předcházející věřitel svou na ni simultánně váznoucí pohledávku účtoval bez ohledu na simultánní závazek. Dovolací rekurs je tudíž podán včas.

Čís. 4350.

Z důvodu, že hypotekární pohledávka přikázána byla rozvrhovým usnesením neprávem k hotovému zaplacení, napadnouti může rozvrhové usnesení i ten účastník, jenž se k rozpočetnímu roku nedostavil anebo, dostaviv se, nevznesl odporu proti požadovanému hotovému zaplacení.

Vyjádřiti se podle §u 171, druhý odstavec ex. ř. jest hypotekární věřitel, jenž není věřitelem vymáhajícím, i tehda povinen, když v dřívějším zrušeném dražebním řízení prohlásil, že žádá hotové zaplacení. Věřitel vymáhající vyjádřiti se nepotřebuje. U něho rozumí se samo sebou, že žádá zaplacení hotovými.

(Rozh. ze dne 11. listopadu 1924, R I 825/24.)

Oba nižší soudy přikázaly z nejvyššího podání za vydraženou nemovitost hospodářskému spolku v L. pohledávku 150.000 Kč k zaplacení hotovými.

Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu vydražitele přikázal pohledávku nikoliv k hotovému zaplacení, nýbrž k převzetí vydražitelem.

Důvody:

Nejvyšší soud položil si především otázku, zda dovolací rekurs, hledíc k ustanovením §§ 213 a 234 ex. ř. jest přípustným. Podle §u 234 ex. ř. jsou oprávněni, odporovati rekursem rozvrhovému usnesení, dlužník a oprávnění, kteří se dostavili k rozvrhovému roku, toliko v mezích práva, jež jim dle §u 213 ex. ř. k odporu přísluší, a nelze hleděti k důvodům odporu, které mohly býti uplatněny podáním odporu, ale při rozvrhovém roku předneseny nebyly. Zástupce stěžovatelky byl přítomen rozvrhovému roku a nevznesl odporu, a proto mohlo by se zdáti, že stěžovatelce nepřísluší právo rekursu (dovolacího rekursu) do rozvrhového usnesení. Než podle §u 213 ex. ř. jest při rozvrhovém roku vznésti odpor jen proti tomu, by vůbec bylo přihlíženo k nějakému nároku, dále proti výši jistiny a příslušenství a proti žádanému pořadí. Zde však nejde ani o jsoucnost, ani o výši, ani o pořadí nároku, nýbrž o to, zda má sporná pohledávka býti hotově zaplacena či vydražitelem převzata. V té příčině nebylo třeba vznésti odpor při rozvrhovém roku, nebylo jednati dle §u 213 odstavec druhý ex. ř. a není tedy právo k rekursu závislým na tom, zda byl podán odpor při rozvrhovém roku čili nic. Rekurs (dovolací rekurs) přísluší tedy stěžovatelce bez ohledu na to, zda její zástupce vznesl odpor při rozvrhovém roku čili nic, podobně jako není nikdy vyloučen rekurs do rozvrhového usnesení, porušeny-li velící předpisy §§ 216, 217 ex. ř. (které tu ovšem v úvahu nepřicházejí), třebaže oprávněný nebyl přítomen rozvrhovému roku, nebo byl sice přítomen, ale nepodal odporu.

Ve věci samé nelze dovolacímu rekursu odepříti oprávněnosti. Dražební řízení, které bylo zavedeno k návrhu firmy E. pro 80.000 Kč a k němuž hospodářský spolek v L. přistoupil pro úrokovou pohledávku 23.400 Kč, bylo usnesením krajského soudu jako soudu rekursního ze dne 19. května 1923 podle §u 188 ex. ř. zrušeno, při čemž bylo vysloveno, že podle §u 151 ex. ř. lze zavésti ihned nové řízení dražební. Dražební řízení, zavedené poté k návrhu hospodářského spolku v L., bylo tudíž novým řízením dražebním, nikoli pokračováním ve zrušeném řízení dražebním, a proto bylo v tomto novém řízení dražebním znovu šetřiti všech předpisů §§ 169 a násl. ex. ř. Hospodářský spolek v L. jako knihovní věřitel byl tedy také právem dle §u 171 odstavec druhý ex. ř. vyzván, aby nejpozději osm dní před dražebním rokem prohlásil, zda žádá, aby jeho pohledávka 150.000 Kč, na prodávané nemovitosti právem zástavním zjištěná, ohledně které nebylo zavedeno řízení dražební (jen ohledně úroků), byla zapravena hotovým zaplacením, či zda jest srozuměn s tím, aby dluh byl vydražitelem přejat a dosavadní dlužník zároveň sproštěn. Hospodářský spolek v L. neučinil tohoto prohlá-

šení před dražebním rokem a proto nastala zákonná sankce §u 171 odstavec druhý ex. ř., že se pokládá za to, že jest srozuměn, aby dluh byl vydražitelem převzat a jeho dřívější dlužník ze závazku propuštěn. Na tom nemění ničeho, že věřitel v předchozím dražebním řízení žádal zaplacení hotovými, neboť toto dražební řízení bylo zrušeno, a tím pozbyla své účinnosti veškerá prohlášení, v něm učiněná. Co do pohledávky 60.000 Kč téhož hospodářského spolku nebylo ovšem třeba prohlášení ve smyslu §u 171 odstavec druhý ex. ř., neboť ohledně této pohledávky bylo zavedeno řízení dražební, a věřitel, jenž navrhuje dražbu k uspokojení své pohledávky, dává již tím zřejmě na jevo, že se nechce spokojiti s tím, aby pohledávka byla vydražitelem přejata, nýbrž že mu záleží na hotovém zaplacení a že tedy žádá, aby pohledávka byla zapravena hotovým zaplacením. V tom, že zástupce stěžovatelky při rozvrhovém roku nevznesl námitek proti návrhu na hotové zaplacení (odporu, jak již vyloženo, v té příčině vůbec podati nebylo), nelze spatřovati mlčky se stavší souhlas. Zástupce stěžovatelky již při dražebním roku se ohradil proti tomu, by pohledávka 150.000 Kč byla pojata do dražebního řízení, poněvadž k němu nebyla přihlášena, čemuž nelze rozuměti jinak, než že se již při dražebním roku bránil tomu, by zmíněná pohledávka nebyla zapravena hotovým zaplacením, a vzhledem k jasnému a přesnému předpisu §u 171 odstavec druhý ex. ř. mohla stěžovatelka právem spoléhati na to, že bez jejího výslovného souhlasu (poslední věta §u 171 odstavec druhý ex. ř.) pohledávka 150.000 Kč nebude přikázána k hotovému zaplacení.

Čís. 4351.

Postoupený dlužník není oprávněn, namítati postupníkovi, že postup stal se na oko, ježto v pravdě šlo o příkaz k vybrání pohledávky. Z poměru postupitele k postupníku mu vůbec nepřísluší námitky.

(Rozh. ze dne 11. listopadu 1924, Rv I 920/24.)

Žalobkyně, postupnice prodatelky, domáhala se na kupiteli zaplacení kupní ceny. Žalovaný namítl mimo jiné, že zažalovaná pohledávka nebyla žalobkyni postoupena, nýbrž že prodatelka ustanovila žalobkyni pouze za místo platební. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšší soud uvedl v otázce, o niž tu jde, v

důvodech:

Postoupenému dlužníku nepřísluší vůči postupníku námitka, že postup byl dojednán pouze na oko, a že jde vlastně jen o příkaz k inkasu, tedy o poměr zmocnitelský. Dle §u 1396 obč. zák. nemůže postoupený dlužník prvému věřiteli již platiti ani se s ním vyrovnati, jakmile mu postupník byl oznámen, což v tomto případě dle zjištění nižších soudů se stalo. Z toho, že může užíti svých námitek proti pohledávce, plyne, že postoupený dlužník má kromě námitek z přímého

právního poměru k novému věřiteli (postupníku) ovšem také právo, uplatňovati námitky z právního poměru k dřívějšímu věřiteli (postupiteli), tyto ovšem jen, pokud vznikly do postupu, nikoliv však i námitky, týkající se poměru mezi postupitelem a postupníkem. Jak tito mezi sebou upravili právní poměr, který na venek jest postupem a zejména jaký příkaz postupník snad obdržel a přijal ohledně hodnot z postoupených a jím vybraných pohledávek, — do toho postoupenému dlužníku ničeho není, a byla proto otázka legitimace strany žalující k podání žaloby správně nižšími soudy rozřešena.

Čís. 4352.

Honební společenstvo jest oprávněno domáhati se nicotnosti pachtovní smlouvy, jež byla uzavřena proti předpisu §u 16 honeb. zák. pro Čechy. Pachtovní smlouva na oko nestane se platnou tím, že samo propachtující honební společenstvo (honební výbor) zasazovalo se o schválení pachtovní smlouvy a že smlouva byla dohlédacími úřady schválena.

(Rozh. ze dne 11. listopadu 1924, Rv I 931/24.)

K žalobě honebního společenstva na pachtýře honitby o nicotnost pachtovní smlouvy soud prvé stolice uznal smlouvu za nicotnou, poněvadž žalovaný byl jen nastrčenou osobou, by se zakrylo, že pachtýřem jest proti zákonnému zákazu §u 16 honeb. zák. honební společnost. Odvolací soud žalobu zamítl, poněvadž v pachtovní smlouvě uveden jest jako pachtýř pouze žalovaný, tato smlouva byla pořadem správních stolic schválena a tím bylo právoplatně zjištěno, že pachtýřem jest pouze žalovaný.

Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a uložil mu, by po případném dalším jednání o odvolání znova rozhodl a při tom hleděl i na útraty řízení opravných.

Důvody:

Pokud především se týče narážky žalovaného v dovolacím sdělení, že Nejvyššímu soudu bude se zabývati ve smyslu §u 240 c. ř. s. jeho námitkou nepřípustnosti pořadu práva, buď podotknuto, že o námitce té bylo souhlasnými rozhodnutími obou nižších soudů již pravoplatně rozhodnuto (§ 528 c. ř. s., 42 odstavec třetí j. n. a plenární rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 1924, čís. pres. 1582/23). Dovolací důvod žalujícího honebního společenstva týkající se nesprávného právního posouzení sporné věci dle §u 503 čís. 4 c. ř. s., je oprávněným. Žalobou domáhá se honební společenstvo, zastoupené honebním výborem, zjištění vůči žalovanému, že smlouva o pachtu práva honebního mezi honebním společenstvem a žalovaným není po právu. Aktivní oprávnění žalující strany k této žalobě vyplývá z ustanovení §§ 4, 8, 12, 13 hon. zák. K odůvodnění žaloby tvrdí žalující strana, že smlouva,

kterou byla žalující stranou v roce 1919 žalovanému propachtována honitba v honebním obvodu obce S. s platností od 1. února 1920 do 31. ledna 1926, byla učiněna na oko, ježto ve skutečnosti nebyla honitba propachtována jenom žalovanému, nýbrž též celé řadě jiných vyjmenovaných osob (honební společnosti), jež měl žalovaný kryti, což se stalo úmyslně s oboustranným vědomím za účelem obejíti ustanovení §u 16 hon. zák., dle něhož má býti pravidlem jediná fysická osoba pachtýřem honitby. Pachtovní smlouva na oko jest dle §u 916 obč. zák. nicí, a žalující strana má na tom právní zájem, aby tento právní stav byl co nejdříve zjištěn a skončen. Z tohoto žalobního obsahu je patrno, že žalující strana tvrdí nicotnost pachtovní smlouvy dle §u 916 a 879 obč. zák., že totiž jde o smlouvu na oko, která svým skutečným obsahem příčí se zákonnému zákazu (§ 16 hon. zák.). Jde tedy o případ §u 916 obč. zák. druhá věta. Pachtovní smlouva, učiněná na oko se žalovaným, jest ve skutečnosti pachtovní smlouvou s celou řadou pachtýřů, příčí se ustanovení §u 16 hon. zák. a jest proto dle §u 879 obč. zák. nicí. Tato od původu nicí smlouva nemohla nabýti platnosti tím, že samo propachtující honební společenstvo (honební výbor) zasazovalo se o schválení pachtovní smlouvy a že smlouva byla dohlédacími správními úřady též schválena, jak mylně domnívá se odvolací soud. Vždyť při tom šlo o smlouvu, učiněnou na oko pouze se žalovaným a tedy zákonu odpovídající. Zastřenou jí smlouvu skutečnou odkrýti a ji za nicí prohlásiti bylo úkolem soudu. Stanovisku žalobnímu odpovídají skutková zjištění i skutkový a právní závěr prvého soudu. Odvolací soud však změnil rozsudek, vycházeje z mylného právního názoru, o němž se stala zmínka. Bylo by proto dovolání vyhověti, odvolací rozsudek změniti a obnoviti rozsudek prvého soudu. Tomu vadí však ta okolnost, že odvolací soud, řídě se svým mylným právním názorem, nezabýval se dalšími odvolacími důvody nesprávného ocenění provedených důkazů a neúplnosti řízení, nezabýval se přezkoumáním správnosti skutkových zjištění prvého soudu, pro rozhodnutí sporu nezbytných, jehož se žalovaný svým odvoláním domáhal, čímž trpí odvolací řízení vadnosti ve smyslu §u 503 čís. 2 c. ř. s. a nezbývá, než rozsudek odvolací zrušiti a nové rozhodnutí, po případě po dalším řízení odvolacím, naříditi (§ 510 c. ř. s.).

Čís. 4353.

V úpadku společnosti s r. o. jest společník povinen konati splátky, jež správce úpadkové podstaty smí požadovati v mezích §u 90 zák. ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák. Pro zjištění pohledávek proti úpadkové podstatě jest směrodatným uznání správcem úpadkové podstaty bez popření některého k popření oprávněného věřitele. Popření dlužníka nemá účinku. Dlužník vystupuje tu pouze jako osoba přezvědná.

Byla-li společnost s r. o. zrušena vyhlášením úpadku, netřeba zachovávati předpisy §u 64 zák.

(Rozh. ze dne 11. listopadu 1924, Rv I 1026/24.)

V úpadku společnosti s r. o. S. byl vzhledem k pohledávkám Š-a a B-a zjištěn schodek 102.022 Kč 04 h. Proti žalobě, jíž domáhal se správce úpadkové podstaty na žalovaném doplacení kmenového vkladu, namítl žalovaný mimo jiné, že neuznává pohledávek způsobivších schodek. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby, odvolací soud z těchto důvodů: Při posuzování oprávněnosti žalobního nároku dlužno vycházeti z hlediska, že žalovaný jako společník žalující firmy, nyní úpadkyně, jest povinen v případě likvidace společnosti a tedy i v případě úpadku, který vlastně není ničím jiným než nucenou likvidací, konati ony splátky na kmenový vklad, které likvidator, pokud se tkne správce úpadkové podstaty v mezích ustanovení §u 90 zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák., požadovati smí a požaduje. Jest zjištěno, že schodek úpadkové podstaty společnosti, hledě k pohledávce Š-a 31.289 Kč 50 h a firmy B. 71.000 Kč činí 102.022 Kč 04 h a do výše tohoto schodku musí společníci splatiti své kmenové vklady a, poněvadž žalující společnost má pouze dva společníky, připadá na každého polovice schodku, tedy na žalovaného 51.022 Kč 02 h, po srážce splacených jím 11.000 Kč peníz 40.011 Kč 02 h. Na tomto výsledku nemůže měniti ničeho okolnost, že žalovaný neuznal pohledávky výše uvedené, neboť pohledávky ty uznal správce úpadkové podstaty a tím platí tyto pohledávky za zjištěné (§ 109 ř. kon.) a musí tudíž k těmto pohledáváním při stanovení schodku býti vzat zřetel. Ujednání, které žalovaný dle svého tvrzení měl se společníkem Maxmiliánem H-em o splacení kmenového vkladu jest nerozhodné, poněvadž by šlo o změnu smlouvy společenské, kteráž by jen při zachování předpisů § 49 a násl. z. ze dne 6. března 1906, č. 58 ř. z. měla platnost. Že tyto předpisy byly zachovány, žalovaný netvrdí, tím méně pak to prokázal. Uvádí-li nyní odvolatel v odvolání, že požadování dalších splátek mělo býti ohlášeno obchodnímu rejstříku a že správce úpadkové podstaty neprokázal, že by tak byl učinil, uvádí tím nové tvrzení v prvé stolici nepřednesené, tedy novotu, s kterou dle § 482 c. ř. s. v odvolacím řízení zabývati se nelze; jen mimochodem se podotýká, že zákon nestanoví, že by požadování splátek co do své platnosti podmíněno bylo zápisem do obchodního rejstříku. Že opomenutí takového zápisu na platnost požadování splátek vlivu nemá, toho důkazem je § 64 (2) zákona ze dne 6. března 1906, č. 58 ř. z., dle něhož opomenutí ohlášky požadování splátek zavazuje k náhradě škody, tím snad způsobené. Oprávnění správce úpadkové podstaty k zahájení sporu vyplývá již z ustanovení §u 81 (1) konk. ř., nad to pak dodatečně oběžníkem ze dne 22. ledna 1924, žalovaným uznaným, prokázal správce úpadkové podstaty, že věřitelský výbor vedení sporu schválil a tím padá námitka žalovaného, že správce úpadkové podstaty byl povinen před podáním žaloby vymoci si souhlas věřitelského výboru ku podání žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Ustanovení §u 109 konk. ř. je jasné. Pohledávka věřitele proti úpadkové podstatě je zjištěna, byla-li uznána správcem úpadkové podstaty

a nebyla popřena některým k popření oprávněným věřitelem. Popření dlužníka nemá účinnosti pro úpadek. Takto zjištěnou pohledávku jest uspokojiti podle zákonných předpisů o rozdělení úpadkové podstaty, jak to plyne z ustanovení §u 110, 112, 124, 128, 131, 136 konk. ř. (Sr. Bartsch-Pollak Komm. zur. Konk. O. 1916 str. 628 marg. poz. 2). Uznání úpadkové pohledávky správcem úpadkové podstaty je tedy pro tuto v řízení úpadkovém, t. j. směřujícím ke zjištění a rozdělení úpadkové podstaty, směrodatným. Úpadkovému dlužníku ponechána v tomto směru (sr. § 61 a 150 odst. 4 konk. ř.) pouze role osoby přezvědné (§ 99 konk. ř.). Za eventuelní škody z toho mu snad povstalé, ručí mu správce úpadkové podstaty podle §u 81 konk. ř. Námitka žalovaného ohledně tvrzené dodatečné úmluvy se zemřelým společníkem Maximilianem H-em nemá pro tento spor významu, ježto ve sporu žalovaný netvrdil (§ 504 c. ř. s.), že by byl s ním umluvil, že na svůj kmenový vklad splatí p o u z e ¼, nýbrž, že p r o z a t í m splatí ¼. Zůstalo tedy i tak při původní výši kmenových vkladů, jež tvoří nyní v úpadku jmění společnosti k úhradě pohledávek věřitelů (§ 61 odst. 3, 63 zák. o spol. s r. o. a § 1 a 66 konk. ř.) a musí proto žalovaný jako společník společnosti S. do její úpadkové podstaty svůj kmenový vklad doplatiti, pokud toho ke krytí věřitelů je třeba (anal. §u 90 odst. 3 z. o spol. s r. o.). Poněvadž společnost S. byla vyhlášením úpadku již zrušena (§ 84 č. 4 z. o spol. s r. o.) a nemá další existence, nemá smyslu zachování formalit § 64 tohoto zák., ježto publicita výše a vyčerpávání kmenového kapitálu (§ 9—12 t. z.), které tento zákonný předpis v zájmu veřejném docíliti chce, má význam jen za trvání společnosti (sr. Bílý-Nesý-Vacek: Společnost s o. ruč. 1908 str. 280 odst. 2). Je tedy uplatňovaný dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci sporné dle §u 503 čís. 4 c. ř. s. neoprávněným.

Čís. 4354.

Otázky, kdo bude platiti daň z obratu, v jaké ceně se budou počítati pytle a v jaké váze se má počítati tara, nečiní, nedospělo-li se ohledně nich k dohodě, kupní cenu neurčitou.

(Rozh. ze dne 11. listopadu 1924, Rv I 1275/24.)

Žalobce domáhal se na žalované firmě zaplacení provise za sprostředkování koupě vlny. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e uznal podle žaloby, o d v o l a c í s o u d žalobu zamítl, maje za to, že kupní smlouva nebyla konečně uzavřena.

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvého soudu.

D ů v o d y:

Dovolacímu důvodu nesprávného posouzení věci po stránce právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) nelze upříti oprávnění. Dle §u 1054 obč. zák. jest trhová smlouva hotovou, jakmile se strany dohodly o předmětu koupě a o trhové ceně. V tom směru jest zjištěno nižšími soudy, že strany se dohodly o množství i druhu vlny (předmět koupě) i o ceně trhové, neboť cena lepšího druhu vlny měla činiti 17 Kč 50 h a cena druhu horšího 15 Kč za 1 kg. Soud odvolací zjistil, že svědek S. dále vyjednával s Arnoštem W-em o tom, zda se bude platiti daň z obratu, v jaké ceně se budou počítati pytle a v jaké váze se má počítati tara. Otázky tyto však považovaly strany za podřadné, neboť, jak nesporno, dal W. přes to, že nebylo o těchto otázkách docíleno shody, S-ovi závdavkem, na znamení hotovosti smlouvy 10.000 Kč, které tento přijal a dal vlnu odvážiti a odevzdal ji W-ovi, který ji převzal. Teprve potom, když se spolu súčtovali a nemohli dojíti ke shodě o dani z obratu, o taře a o ceně pytlů, navrhl S., jak odvolacím soudem zjištěno, W-ovi zrušení smlouvy, W. s tím souhlasil a přijal vrácený mu závdavek, čímž byla smlouva trhová rozvázána. Dle §§ 1056—1058 obč. zák. není vždy třeba, by trhová cena byla určena číselně, stačí, když jsou dány pomůcky k jejímu výpočtu. Byť tedy i otázky dávky z obratu, tary a ceny pytlů měly jakýsi vliv na výši ceny trhové, přece nečinily tím, že nebylo o nich docíleno shody, cenu neurčitou, neurčitelnou. Vždyť zákon stanoví, kdo má nésti daň z obratu a pokud ji lze přesunouti (§§ 5, 6 a 12 zák. ze dne 12. srpna 1921, čís. 321 sb. z. a n.). Co pak se tkne otázek, v jaké ceně se mají čítati pytle a v jaké váze se mají účtovati (tara), rozhodnou by byla ohledně váhy pytlů, pokud strany jinak neumluvily, váha skutečná a ohledně jich ceny, cena přiměřená, důkazem znaleckým zjistitelná. Z toho zjevno, že, i když tyto podružné otázky nebyly dohodou stran odstraněny, nebylo to nikterak na závadu zjistitelnosti a určitosti ceny trhové. Nutno proto smlouvu trhovou mezi žalovanou stranou a Samuelem S-em pokládati za hotovou, i když nedošlo k dohodě stran o těchto vedlejších ustanoveních smlouvy, neboť byly dány okolnosti, dle nichž neurčitost v těchto bodech se dala odstraniti. Odvolací soud neposoudil tedy případ správně po stránce právní, když pro nedohodu o těchto bodech prohlásil trhovou cenu za neurčitou a smlouvu trhovou za nehotovou (§ 503 čís. 4 c. ř. s.).

Čís. 4355.

Valorisace v tom smyslu, že má věřiteli býti zaplaceno tolik, aby za všech okolností obdržel vnitřní hodnotu své pohledávky v době splatnosti, jest tuzemskému právu cizí. Otázka, zda má místo při závazcích, jež dlužno posuzovati dle práva cizozemského (říšsko-německého), řídí se právem cizozemským.

Podstata t. zv. zlaté marky není obecně známa (§ 269 c. ř. s.), nýbrž dlužno ji zjistiti znalci.

(Rozh. ze dne 11. listopadu 1924, R II 312/24.)

Žalující říšsko-německá firma ujednala v srpnu 1922 v Německu se žalovanou tuzemskou firmou smlouvu, dle níž dodala žalované stroje. Žalobou zadanou v roce 1923 domáhala se žalobkyně na žalované ja-

kožto nedoplatku kupní ceny a náhrady škody pro opožděné placení 6.575 zlatých německých marek nebo dle volby onoho peníze v říšských markách nebo v Kč, jenž dle kursu v den placení odpovídá 6.575 zlatých marek. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Ve věci samé pokládá dovolací soud za to, že právem byl rozsudek prvého soudu zrušen a věc vrácena mu k jednání a rozhodnutí, ač nesouhlasí s důvody, uvedenými pro to soudem odvolacím. Žalovaná má pravdu potud, že žalobní nárok jest nárokem na zaplacení určité sumy zlatých marek, a že se na podstatě tohoto nároku nic nemění tím, že žalobkyně zůstavuje žalované na vůli, by dle své volby zaplatila přisouzené zlaté marky v markách říšských nebo československých korunách dle kursu zlaté marky v den skutečného placení. Neboť tím dává žalobkyně pouze na jevo, že nežádá efektivního placení v zlatých markách (při čemž lze ponechati stranou, zda takové placení jest vůbec možným čili nic), nýbrž že, trvajíc na tom, že jí přísluší nárok na zlaté marky, se spokojuje částkou, přepočítanou na říšské marky nebo československé koruny, která odpovídá požadované částce zlatých marek. K požadavku zlatých marek žalobkyně pak dospívá takto: Tvrdí, že jí přísluší jednak nárok na nedoplatek dne 1. prosince 1922 dospělé kupní ceny za dodané stroje, jednak nárok na náhradu škody pro opožděné zaplacení skutečně zapravených částek kupní ceny; vypočítává, kolika zlatým markám se rovnal tvrzený nedoplatek kupní ceny, splatný v říšských markách, svou vnitřní hodnotou (zlatou hodnotou dle kursu dolarového) a kolik zlatých marek činí rozdíl vnitřní hodnoty zapravených částek 400.000 a 6,106.109 říšských marek v době jejich splatnosti (dne 21. srpna a 1. prosince 1922) a v době skutečného zaplacení (dne 15. září 1922 a 26. ledna 1923), a žádá na žalované takto vypočítané částky zlatých marek, (jichž 4·2 se prý rovnají 1 dolaru). Právem žalovaná vytýká, že žalobkyně uplatňuje takto nárok valorisační. Valorisace v tom smyslu, t. j. zásada, že má věřiteli býti zaplaceno tolik, aby za všech okolností obdržel vnitřní hodnotu své pohledávky v době splatnosti, jest však tuzemskému právu neznáma, ano, pokud jde o pohledávky, vzniklé ve starých korunách rakousko-uherských, zákonem přímo vyloučena (§ 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n.). Podle tuzemského práva měla by žalobkyně po případě jen nárok na nedoplatek kupní ceny ve smluvené měně, t. j. v říšských markách a kromě toho nárok na náhradu škody pro zaviněné neplacení, pokud se týče opožděné placení v korunách československých nebo říšských markách tak, aby se jí dostalo tolik říšských marek, po případě tolik korun československých, kolik by — hledíc k jejich kursu v době splatnosti — nyní měla, kdyby bylo zaplaceno bývalo v čas a řádně. Poněvadž pak případný nedoplatek kupní ceny

v říšských markách katastrofálním znehodnocením říšské marky dnes skutečné hodnoty vůbec by neměl, scvrkl by se v pravdě nárok žalobkyně na nárok na náhradu škody, vypočtený dle právě uvedených směrnic. Takového nároku žalobkyně však neuplatňuje a proto byla by žaloba s hlediska tuzemského práva neodůvodněna. Ale správně poukázal již prvý soud k tomu, že právní poměr, založený smlouvou, o kterou jde, jest — a to ve všech svých důsledcích — vzhledem k §u 37 obč. zák. posuzovati podle práva říšsko-německého, ježto, jak nesporno, smlouva byla sjednána v Německu mezi příslušníkem německé říše a tuzemským státním občanem. Sejde tedy na tom, zda dle práva, platného v Německu, jest valorisace, jíž se žalobkyně domáhá, přípustna a uplatňovaný nárok v zlatých markách odůvodněn čili nic. V té příčině nebylo však jednáno v prvé stolici, ač jde o otázky, pro tento spor jedině rozhodující. Nikoli ve směrech, uvedených soudem odvolacím, nýbrž ve směrech tuto naznačených bude tedy, šetříc předpisů §u 182 c. ř. s., třeba doplniti dosavadní řízení, při čemž sotva bude možno, obejíti se bez slyšení znalců, by spolehlivě byla objasněna podstata zlaté marky (která není tak obecně známa, by bylo lze mluviti o notorietě dle §u 269 c. ř. s.) — zjištěna byla případná přípustnost valorisace, jíž se žalobkyně domáhá, dle zákonů německých (§ 271 c. ř. s.), po případě dle zvyklostí tamže obecně platných a závazných — a vůbec zjednán byl pevný skutkový a právní podklad pro řešení otázky, zda a na kolik žalobní nárok tak, jak byl vznesen, dle práva, platného v Německu, jest oprávněn čili nic.

Čís. 4356.

Rozhodčí soud dle §u 3 g) zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 330 sb. z. a n. není příslušným pro spory jednotlivých zaměstnanců s podnikatelem o trvání pracovního poměru a o nárocích z poměru toho vzešlých.

(Rozh. ze dne 11. listopadu 1924, R II 361/24.)

Žalobu továrního zaměstnance na podnikatele o zjištění, že žalobce jest obchodním pomocníkem, soud prvé stolice odmítl pro nepřípustnost pořadu práva, maje za to, že rozhodnutí o zažalovaném nároku přísluší rozhodčí komisi dle zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 330 sb. z. a n. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by jednal ve věci samé. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Podle doslovu §u 3 písm. g) odstavec druhý zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 330 sb. z. a n. a podle §u 26 odstavec prvý tohoto zákona, jakož i podle ustálené judikatury je vyloučena příslušnost rozhodčí komise při sporech mezi jednotlivými zaměstnanci a podnikatelem, po-

něvadž zákon o těchto sporech výslovně se nezmiňuje a přikazuje rozhodčí komisi jen rozhodování takových sporů, které vzniknou mezi skupinami zaměstnanců, dále mezi nimi a závodním výborem s jedné strany a podnikatelem s druhé strany z důvodů zřízení a činnosti neb úhrady nákladů (§ 24) závodního výboru, zejména pak o rozsahu povinností a práv členů závodního výboru. Dále dlužno uvážiti, že podle §u 3 písm. g) odstavec druhý uvedeného zákona rozhodne rozhodčí komise jen, předloží-li jí závodní výbor věc, oznámenou mu správou závodu do tří dnů se svým dobrozdáním, z čeho plyne, že se jednotlivec ani nemůže dovolávati rozhodnutí rozhodčí komise. Než i povaha sporu jest taková, že nelze pochybovati o správnosti napadeného usnesení a o příslušnosti živnostenského, pokud se týče obecného soudu. Jde o řešení sporné otázky, zda konal žalobce u žalované vyšší služby ve smyslu §u 1 zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. z. a zda mu podle toho příslušejí jak ohledně výpovědi, tak ohledně jeho mzdových nároků práva, stanovená zákonem o obchodních pomocnících. Rozhodování o trvání pracovního poměru a o nárocích z poměru toho vzešlých bylo přikázáno zákonem ze dne 27. listopadu 1896, čís. 218 ř. z. (§ 1 a 37) a také zákonem o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. z. (§ 41) soudům živnostenským, pokud se týče soudům řádným a nepřešlo zákonem ze dne 12. srpna 1921, čís. 330 sb. z. a n. na rozhodčí komise, jak bylo již dolíčeno.

Čís. 4357.

Náhradový zákon ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n.

V řízení o výpovědi ze zabraného majetku vystupuje Státní pozemkový úřad jako strana, v řízení o propuštění pozemku ze záboru jako úřad. Náhrady za pozemek nelze se domáhati před výpovědí. Nelze dáti výpověď ohledně půdy, propuštěné ze záboru.

(Rozh. ze dne 11. listopadu 1924, R II 373/24.)

Rekursní soud nevyhověl rekursu do výpovědi stěžovatele ze zabraného majetku. Nejvyšší soud zrušil usnesení rekursního soudu a uložil mu, by, doplně řádně řízení, znovu rozhodl.

Důvody:

Neoprávněn jest požadavek, aby napřed zjištěna byla náhrada za vypovídaný majetek, jinak že výpověď jest prý předčasná, neboť nijak nelze požadavek ten nalézti v předpisech §u 12—15 náhr. zák., pro jichž porušení dle §u 20 téhož zákona stížnost jedině jest dopuštěna. Nicméně poukázati sluší na § 41 náhr. zák., dle něhož přejímací cena vyměřuje se za převzatý majetek, což jest přesněji vyjádřeno, než jak to učinil nadpis §u toho, jenž mluví o náhradě za »zabraný« majetek. »Převzetí« však následuje dle §u 12 náhr. zák. teprve po výpovědi, z čehož logicky plyne, že žádným způsobem nemůže se vyžadovati určení

náhrady před výpovědí. Stěžovatel konečně namítl a namítá, že mezi ním a Státním pozemkovým úřadem sjednána byla dohoda, kterou bylo stanoveno, které pozemky budou převzaty a tudíž vypovězeny, a dle které přejímají se jen určité pozemky vložek ve výpovědi uvedených a nikoliv více, takže výpověď odporuje prý této dohodě, a že tedy vypovídána i půda nezabraná. Státní pozemkový úřad se sice i v tomto bodu vyjádřil však nikoliv skutkově, nýbrž pouze právně, neudává totiž, jak by bylo bývalo třeba, zda tvrzená dohoda zde jest, nýbrž dává jen průchodu právnímu názoru, že prý Státní pozemkový úřad, jednaje o dohodu ohledně převzetí zabrané půdy, vystupuje jako zástupce státu, který ve věci té je stranou, kdežto, dávaje výpověď, rozhoduje prý jako úřad judikující, proti jehož rozhodnutí nelze prý ve stížnosti s úspěchem namítati, že jest vázán tím, co jako strana učinil. Ale k tomuto náhledu nelze přisvědčiti již proto, že by tím do právního styku mezi státem a druhou stranou vnášeno bylo porušování věrnosti a víry, na něž by se státu pokud se týče zastupujícímu jej Státnímu pozemkovému úřadu přímo dávala výsada, kdežto pro veškeren právní styk platí právě naopak zachovávání věrnosti a víry jako neúchylná zásada, zdůrazněná na výsost vším moderním zákonodárstvím a uznávaná i tam, kde místo práva psaného vládne právní obyčej. Zásada ta však vyhledává, by dané slovo bylo dodrženo, platná dohoda tedy splněna a nikterak proti nebylo jednáno. Mimo to však naprosto není správné, že Státní pozemkový úřad, dávaje výpověď, vystupuje jako judikující úřad, nýbrž jest naopak právě zde zrovna tak pouhou stranou jako jeho odpůrce, strana vypovídaná. Jestiť tu úřadem judikujícím toliko soud, jenž stojí nad oběma stranami. Kdyby tu byl Státní pozemkový úřad úřadem a zejména judikujícím, nepotřeboval by výpověď podávati u soudu a nemohly by soudy o ní na stížnost druhé strany rozhodovati. Patrno, že postavení Státního pozemkového úřadu ve výpovědi není jiné, než jaké má vypovídající strana ve věcech nájemních, kde rovněž o výpovědi, jež může býti podána soudně neb i mimosoudně, na námitky druhé strany, jež zde náhradový zákon nazývá stížností, rozhoduje soud. Vedle soudu není místa pro nějakou judikující činnost strany, byť touto byl sám stát, odpadne-li však tato jurisdiční moc, jest lhostejno, zda jedna strana o sobě jest úřadem, neboť tato její vlastnost nedochází v řízení uplatnění. Nejvyšší soud již v rozhodnutí čís. sb. 2787 podrobně vysvětlil, že sluší rozeznávati, zda Státní pozemkový úřad vystupuje jako úřad či jako strana, a že jsou i případy — o takový se tam právě jednalo, kde může vystupovati buď pouze jako strana neb i také jako úřad. Kdežto při rozhodování o tom, zda ty které nemovitosti jsou ze záboru dle §u 3 písm. a) záb. zák. vyloučeny nebo zda mají býti dle §u 11 záb. zák. ze záboru propuštěny, právě proto, že to je rozhodování (§ 7 čís. 1, § 11 čís. 1 zák. o poz. úř.), vystupuje jako úřad a to jako judikující, nebo jinde (§ 7 čís. 3 téhož zákona) jako úřad disponující, vystupuje v řízení výpovědním zcela očitě jako strana, ale toto různé jeho postavení nemůže nikterak brániti tomu, by jako strana, tedy při výpovědi, nedodržel neb nebyl přinucen dodržeti to, co jako úřad, tedy v řízení

o vyloučení nebo propuštění ze záboru, jednostranně stanovil neb o čem se tam oboustranně s účastníkem dohodl. Dohoda taková jest přípustna, neboť, jako v řízení sporném smír nahrazuje rozsudek, tak i zde dohoda mezi oběma zájemníky, z nichž právě jedním je stát zastoupený rozhodujícím úřadem, nahrazuje rozhodnutí, jenže ovšem i dohoda ta musí vykazovati podmínky zákonného rozhodnutí, t. j., musí-li každé propuštění, jež Státní pozemkový úřad přiznati chce (§ 7 čís. 1 zák. o poz. úř.) schváleno býti správním výborem (§ 11 čís. 1 téhož zákona), musí se tohoto souhlasu správního výboru dostati i dohodě, rozhodnutí nahrazující, má-li býti platna. Jak viděti, má se tedy vše právě naopak, než jak mínil shora Státní pozemkový úřad: nejen že nevystupuje Státní pozemkový úřad při výpovědi jako úřad, nýbrž naopak jako strana, ale také nevystupuje při dohodě o propuštění ze záboru jako strana, nýbrž naopak jako úřad, protože dohoda ta nahrazuje jen rozhodnutí jeho, jež on vynésti může právě jen jako úřad. Vypovídána-li však půda propuštěná, nezabraná, je porušen § 12 náhr. zák. Z toho všeho plyne, že rozhodnouti nelze, pokud není vyšetřeno, zda tvrzení stěžovatele o dohodě na pravdě spočívá a zda došla tvrzená dohoda souhlasu správního výboru, jenž ovšem může býti udělen buď pozadu nebo také předem zmocněním, po případě více méně všeobecným.

Čís. 4358.

Čl. XII. zákona ze dne 8. června 1923, čís. 123 sb. z. a n.
Při přídělu pozůstalosti k projednávání notářem není soud vázán vůlí dědiců (většiny jich).

(Rozh. ze dne 12. listopadu 1924, R I 915/24.)

Pozůstalostní soud přidělil pozůstalost k projednání notáři. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Zákonem ze dne 8. června 1923, čís. 123 sb. z. a n. odstraněn byl čl. IX. zákona ze dne 1. dubna 1921, čís. 161 sb. z. a n., dle něhož projednání pozůstalosti přikazováno bylo notářům jako soudním komisařům s výhradou, že dědicům ponechána byla možnost, by sami pozůstalost si projednali, a nově bylo v čl. XII. ustanoveno, že mohou úkony tam naznačené podle uvážení soudu přiděleny býti notářům. Rozhoduje tudíž jen úvaha soudcova o tom, má-li pozůstalost projednána býti na soudě či nikoli a poněvadž v tomto případě nebyly uvedeny žádné věcné důvody, jež by změnu původního rozhodnutí soudcova, aby notář jako soudní komisař pozůstalost projednal, činily nutnou aneb aspoň účelnou; projevené přání některých dědiců bylo vyvráceno opačným přáním poručnice nezl. dědiců, nemá ani rekursní soud důvodů, by rozhodnutí prvého soudu o tom, kdo má pozůstalost projednati, změnil a v příčině té jiné opatření nařizoval.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatelé napadají usnesení rekursního soudu, potvrzující usnesení soudu prvé stolice z důvodu nezákonnosti (§ 16 čís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák.). Rekursní soud však čl. XII. zákona ze dne 8. června 1923, čís. 123 sb. z. a n. správně vyložil, neboť i podle jeho odůvodnění státi se má příděl pozůstalosti notáři k projednání výjimkou, což zákon slovy »podle uvážení soudu« chtěl naznačiti a čemuž i § 185 notářského řádu ze dne 21. května 1855, čís. 94 ř. zák. posud platícího svědčí. Neznamenají však ona slova, že soud jest při tomto přídělu notáři vázán vůlí většiny dědiců — pak by tu nebylo uvažování soudu, nýbrž rozhodování dědiců zákonem neodůvodněné. Nepříčí se tudíž napadené usnesení zákonu a jest mimořádný dovolací rekurs neoprávněn.

Čís. 4359.

Soud nemůže poškozenému přisouditi ušlý výdělek (§ 1325 obč. zák.), třebas nezpůsobilost k povolání byla zjištěna, pak-li žalobce neuvedl a neprokázal okolnosti, z nichž dala by se výše ušlého výdělku stanoviti.

(Rozh. ze dne 12. listopadu 1924, Rv I 1161/24.)

Žalobce byl těžce poraněn vlakem, najedším na jeho povoz. Žalobou domáhal se na dráze kromě jiného též měsíčních 1500 Kč pro nezpůsobilost k výdělku. Žaloba byla v tomto směru zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Pokud jde o dovolání žalobcovo ohledně nepřisouzení ušlého výdělku za dobu od 1. května do konce roku 1924, jest sice správným, že žalobce prokázal nezpůsobilost k povolání v roce 1921 50%ní a v létech 1922, 1923 a 1924 25%ní, není však správným mínění dovolatelovo, že odvolací soud měl mu na požadovanou jím měsíční rentu po 1500 Kč po případě nějakou nižší rentu dle volného svého uvážení přisouditi, i když žalobce neprokázal a ani důkazů o tom nenabídl, kolik mu na výdělku za tuto dobu aspoň přibližně ušlo. Bylo povinností žalobcovou, chtěl-li za uvedenou dobu ušlý zisk míti přisouzen, by v prvé stolici uvedl, a také prokázal, jaký výdělek mu za svrchu uvedenou dobu jeho zjištěné zmenšené způsobilosti k povolání ušel, a teprve kdyby to byl žalobce učinil, byl by soud procesní po případě soud odvolací mohl za předpokladů §u 273 c. ř. s. výši toho ušlého výdělku, žalobcem pod důkaz postaveného volnou úvahou stanoviti. Když žalobce o důkaz výše svého ušlého výdělku za svrchu uvedenou dobu své zmenšené způsobilosti k povolání vůbec se nepokusil, nemohl soud z moci úřední tuto chybu jeho ani v prvé ani v druhé stolici napravovati, a nemohl mu proto za tuto dobu nějaký ušlý výdělek, o jehož důkaz se sám nepokusil, přiřknouti. Názor žalobcův, že jeho ušlý zisk s ohledem na okolnosti tohoto případu a povahu jeho obchodu za tuto dobu vůbec prokázati se nedá, není správným, a žalobce v každém případě měl se o důkaz tento

aspoň pokusiti. Když tak neučinil, musí následky tohoto svého opomenutí sám nésti.

Čís. 4360.

K úkonům správy manželčina jmění nepatří zřeknutí se zástavního práva zřízeného k zajištění nároku na vrácení věna.

(Rozh. ze dne 12. listopadu 1924, Rv I 1170/24.)

Pro manželku Zikmunda F. bylo na jeho nemovitosti vloženo zástavní právo ku zajištění manželčina věna 40.000 Kč. Nemovitost byla manželem zcizena a přešla postupně na žalované. Poněvadž po manželově smrti nezůstal majetek, podala žalobkyně na vlastníky hypoteky žalobu hypotekární o 40.000 Kč. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatelé, provádějíce dovolací důvod číslo 4 §u 503 c. ř. s., uvádějí, že Zikmund F. byl oprávněn, při zcizování svých realit, na nichž zajištěno bylo manželčino věno 40.000 Kč, učiniti bez zvláštní plné moci manželky (žalobkyně) úmluvu toho obsahu, že přejimatelka Aloisie J. (knihovní předchůdkyně žalovaných), převezme z věna toho jen částku 15.850 Kč, nebo-li, že manžel žalobkynin mohl jménem jejím ohledně zbývající částky 24.150 Kč propustiti prodávané reality z hypoteky. Názoru tomu nelze přisvědčiti. Nepřichází tu v úvahu § 91, nýbrž § 1238 obč. zák. Dle tohoto §u přísluší manželi, dokud manželka neodporuje, pouze správa jmění manželčina, k němuž zajisté patří i právo zástavní, zřízené k zajištění nároku na vrácení věna. K úkonům správy však nepatří zřeknutí se takovýchto práv knihovních (§§ 1008, 1009 a 1029 obč. zák.). Dovolatelé neprávem poukazují na rozhodnutí býv. Nejvyššího soudu ve Vídni ze dne 24. června 1873, čís. 6245 sb. Gl. U. čís. 5015, neboť v něm šlo o případ, kde manžel nevzdával se věcných práv manželčiných, nýbrž naopak domáhal se jménem svým i manželčiným výmazu práv zástavních, na společných realitách váznoucích, jelikož záznam jich nebyl správen. Okolnost, že žalobkyně za živa svého manžela, kdy tedy nárok na vrácení věna dle §u 1229 obč. zák. nemohla uplatňovati, proti knihovním vlastníkům jako hypotekárním dlužníkům nezakročovala, jest pro věc nerozhodna.

Čís. 4361.

Léčebné prostředky (§ 1325 obč. zák.) musí voliti poškozený kromě skutečné potřeby také vzhledem ke svým majetkovým poměrům a svému postavení. Škůdce není povinen zaplatiti léčební útraty sám bezprostředně.

(Rozh. ze dne 12. listopadu 1924, Rv II 580/24.)

Žalobce domáhal se na žalovaném náhrady škody za tělesné poškození. Požadoval útraty lékaře 2356 Kč, za léky 40 Kč, ušlý výdělek 160 Kč, za plat ošetřovatelce 120 Kč a bolestné 1.000 Kč. Procesní soud prvé stolice přiznal žalobci pouze léčební útraty 222 Kč, ušlý výdělek 120 Kč a bolestné 500 Kč. Odvolací soud k odvolání žalobcovu rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel spatřuje nesprávné posouzení právní v tom, že odvolací soud nevyložil správně pojmu »léčebních útrat« v §u 1325 obč. zák., uznav, že způsob léčení a výlohy tím vzniklé musí odpovídati jednak majetkovým poměrům poškozeného, jednak jeho postavení v životě, a odvodiv z toho, že se měl dovolatel za zjištěného stavu věcí dáti léčiti ve veřejné nemocnici, nikoli doma, kde není lékaře, a nejbližší lékař je 1½ hodiny vzdálen, a přiřknuv dovolateli jenom takové útraty léčebné, které by musily býti vynaloženy, kdyby se byl dal ošetřovati ve veřejné nemocnici. Dovolatel míní, že tento právní názor odporuje úplně demokratismu, že ani chudobnému člověku nemůže býti upíráno právo, by se dal léčiti lékařem, jemuž důvěřuje, zvláště, když se, jako všichni venkovani, zpravidla strachuje nemocničního léčení a když také byl již v horečce, pocházející z nastávajícího zápalu plic, následku to pohmoždění hrudi žalovaným. Dovolatel míní dále, že je pro posouzení této věci lhostejno, že nebylo prokázáno, zda útraty Dra M-a v částce 2.356 Kč, léky v částce 40 Kč a za ošetřování Anně Č-ové 120 Kč již zaplatil, poněvadž pro chudobu tyto částky vůbec nemohl a nemůže zaplatiti. Dovolatel odvozuje toto své mínění z doslovu §u 1325 obč. zák., poněvadž se tam praví: »kdo jinému ublíží na těle, zaplať mu léčebné útraty,« na rozdíl od »nahraď mu výdělek«. Dovolání není opodstatněno. Poškozený nemůže náklady, shrnuté v §u 1325 obč. zák. ne dosti přiléhavě obratem »léčebné útraty«, ačkoli jsou tím rozuměny útraty nemoce vůbec, totiž všechny náklady, způsobené nemocí (proto po případě i opatření prothes), přeháněti do té míry, aby bylo zřejmo, že mu při tom docela nezáleží na penězích, nýbrž musí se po této stránce zachovati s hospodárnou uvážlivostí, a potud arci musí také míti zřetel i na své majetkové poměry a vžité zvyklosti svého prostředí. Byť i měl nárok, aby užil všeho, co by posloužilo jeho uzdravení a zmírnění jeho bolestí, a to i tehda, kdyby jeho majetek nestačil na opatření takových věcí, přece jen míra jeho, jím na škůdcův účet použitých prostředků léčebných musí býti obmezena kromě skutečné potřeby také jeho majetkovými poměry a jeho postavením v životě. Odvolací soud zcela správně vyslovil, že dovolatel za zjištěného stavu majetkového a podle místních poměrů — když je lékař vzdálen 1½ hodiny cesty — neměl se dáti léčiti lékařem v domácnosti, když toto léčení bylo spojeno s nákladem, s hospodářského hlediska neomluvitelným, nýbrž, že měl voliti lacinější a vhodnější léčbu ve veřejné nemocnici. Proto právem odvolací soud přisoudil dovolateli náklady jenom takové, jaké by mu vzešly, kdyby

se dal ošetřovati ve veřejné nemocnici, do které se mohl, jak dále bylo zjištěno, dáti bez újmy zdraví převésti. Dovolatel neprávem těží z doslovu §u 1325 obč. zák., jak je uvedeno nahoře, neboť změna ve výrazu »bestreitet, ersetzt, bezahlt« má jen stylistické důvody, a bylo by slovíčkářským, protismyslným a §u 6 obč. zák. příčícím se výkladem, kdyby ze stylistické krasochuti zákonodárcovy mělo býti odvozováno, že škůdce musí léčebné útraty zaplatiti sám bezprostředně.

Čís. 4362.

Závdavkem není to, co bylo dáno až po uzavření smlouvy. Závdavek musí býti skutečně dán, nestačí, že byl slíben.

(Rozh. ze dne 12. listopadu 1924, Rv II 612/24.)

Žalující firma uzavřela se žalovaným smlouvu o dodání dřeva a dala žalovanému krátce po uzavření smlouvy 10.000 Kč. Ježto se smlouvy sešlo, žalovala o vrácení oněch 10.000 Kč. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nebylo potřebí, by byly připuštěny dovolatelkou postrádané důkazy o tom, co bylo mezi stranami ujednáno ústně, zdali totiž částka 10.000 Kč je částí kupní ceny, či zdali je závdavkem, když bylo zjištěno, že se sporná smlouva uskutečnila dne 2. ledna 1924, a udánlivý závdavek dle přednesu samotného dovolatele dán mu byl žalobkyní teprve dne 14. ledna 1924. Toto zjištění postačí pro rozhodnutí sporné věci. Podle §u 908 obč. zák. je závdavkem pouze to, co se dává při uzavření smlouvy, která ostatně může býti také pouze předběžnou smlouvou, na znamení, že je smlouva uzavřena a také v úmyslu, by bylo zajištěno smluvní plnění. Závdavek musí býti skutečně dán, nestačí, by jen byl slíben. Že nešlo o závdavek, plyne zřetelně z písemné smlouvy. Ale ani ústní smlouvou nemohl býti zřízen, když je zjištěno, že se sporná smlouva uskutečnila dne 2. ledna 1924, a udánlivý závdavek byl dán teprve dne 14. ledna 1924.

Čís. 4363.

Rozhodnutí rozhodčí komise dle zákona o závodních výborech ze dne 12. srpna 1921, čís. 330 sb. z. a n. nelze přezkoumati pořadem práva.

Rozhodčí soud není »úřadem správním« ve smyslu §u 105 ústavní listiny.

Jest § 105 ústavní listiny účinným bez prováděcího zákona?

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1924, R I 938/24.)

Firma Mathias O. propustila dne 22. února 1924 dělnice Antonii K-ovou a Marii R-ovou. Závodní výbor firmy předložil záležitost propuštění dělnic ve smyslu §u 3 písm. g) zákona o závodních výborech ze dne 12. srpna 1921, čís. 330 sb. z. a n. rozhodčí komisi v D., jež nálezem ze dne 13. března 1924 rozhodla, že firma jest povinna přijati propuštěné dělnice znovu do práce za dřívějších podmínek. Do tohoto nálezu rozhodčí komise podala firma stížnost k nejvyššímu správnímu soudu, jenž ji odmítl jako nepřípustnou. Na to podala firma u okresního soudu v D. na propuštěné dělnice žalobu s návrhem, by nález rozhodčí komise byl prohlášen zmatečným a právně bezúčinným aneb aby nález ten byl změněn v ten smysl, že firmě bude ponecháno na vůli, aby buď obě dělnice přijala opět do práce neb jim opatřila jiné zaměstnání neb je odškodnila odstupným ve výši v žalobním návrhu označené. Soud prvé stolice k námitce nepřípustnosti pořadu práva žalobu odmítl, rekursní soud zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva. Důvody: Pokud jde o posouzení právní, nutno řešiti otázku, zda je přípustným opravný prostředek pořadu práva proti nálezu rozhodčí komise okresního soudu v D., jímž bylo uznáno, že žalobkyně je povinna přijmouti propuštěné dělnice Antonii K-ovou a Marii R-ovou opět do práce. První soud tuto otázku zodpověděl neprávem záporně. Není pochyby, že rozhodčí komise, na niž byly přeneseny četné funkce veřejné správy (§ 26 zákona ze dne 12. srpna 1921, č. 330 sb. z. a n.) je správním úřadem, jak vyslovil také nejvyšší správní soud ve svých rozhodnutí (20. listopadu 1922 13921, 4. 11. 1922 12223 atd.). Tomuto úřadu je dle §u 3 písm. g) svěřeno také rozhodování o propouštění jednotlivých zaměstnanců, kteří pracují v podniku déle než 3 roky a to ve směru v zákoně udaném. Nejvyšší správní soud je oprávněn přezkoumati rozhodnutí rozhodčí komise jen tenkráte, jest-li předmětem sporu je poměr veřejnoprávní. Je-li tímto předmětem soukromé právo, je přezkoumání vzhledem na § 105 ústavní listiny vyhraženo soudům, čímž dle §u 3 písm. a) zákona ze dne 22. října 1875, čís. 36 z roku 1876 je příslušnost nejvyššího správního soudu vyloučena. Při zkoumání otázky, zda předmět sporu jest dle §u 3 písm. g) cit. zák. povahy veřejnoprávní či soukromoprávní, nutno předem uvážiti, že spory, jichž předmětem jsou podobné poměry, zahajují se na návrh závodního výboru, jenž představuje celek dělnictva, a že důvodem těchto sporů jest popříti správnost propuštění zaměstnance. Třebaže takové žaloby, uvedené v zákoně, jenž upravuje materii veřejnoprávní, vypadají tak, jakoby šlo při nich o uplatnění veřejnoprávního poměru, nutno je považovati za žaloby soukromoprávní, ježto předmětem jejich je poměr, pokud se týče zrušení poměru mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem a poměr takový má nesporně povahu soukromoprávní. Ačkoliv v tomto případě, jak shora uvedeno, jde o žalobu závodního výboru, je přes to stranou sporu pouze zaměstnanec, který domáhá se svého práva, by buď byl ponechán v práci za dřívějších podmínek, nebo by mu dosavadní zaměstnavatel obstaral jiné zaměstnání za stejných podmínek a s týmže výdělkem nebo by mu dal odškodné. Jde zde tudíž o poměr zaměstnavatele a zaměstnance založený na služební smlouvě. Z toho nutno usu-

zovati, že uplatňování tohoto nároku zaměstnancem je omezeno jen potud, že takovou žalobu může podati pouze závodní výbor. Tato soukromoprávní povaha tohoto poměru, o němž dle §u 3 písm. g) rozhoduje rozhodčí komise, vylučuje dle §u 105 úst. listiny činnost nejvyššího správního soudu vzhledem k §u 3 písm. a) zákona ze dne 22. října 1875. Otázku zda dotyčný nález rozhodčí komise možno vůbec napadati před civilním soudem, nutno zodpověděti kladně. Dle §u 3 písm. g) zákona o závodních výborech ze dne 12. srpna 1921, čís. 330 sb. z. a n. rozhoduje rozhodčí komise konečně a proto z důvodů shora uvedených je vyloučeno, aby nejvyšší správní soud na základě stížnosti přezkoumával její nález. Názor vyjádřený v napadeném usnesení, že § 105 ústavní listiny připouští pořad před řádnými soudy jen tam, kde správní úřad rozhodl podle zákonů o tom vydaných, z čehož dlužno usuzovati, že jde zde o zákonodárství pro preterito nikoliv však pro futuro, neodpovídá zákonu, ježto z něho nelze seznati, proč by toto ustanovení nevztahovalo se na zákony, jež budou vydány v budoucnosti.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Jde o to, zda rozhodnutí rozhodčí komise, zřízené podle zákona o závodních výborech ze dne 12. srpna 1921, čís. 330 sb. z. a n., které vyneseno bylo o tom, zda propuštění dělníka jest dle §u 3 písm. g) odůvodněno, může býti napadeno žalobou (nebo vůbec nějakým prostředkem) před řádným soudem. Žalující strana oprávnění toto opírá o § 105 ústavní listiny, který stanoví, že: 1. Ve všech případech, ve kterých úřad správní podle zákonů o tom vydaných rozhoduje o nárocích soukromoprávních, volno jest straně, tímto rozhodnutím dotčené, po vyčerpání opravných prostředků dovolávati se nápravy pořadem práva. 2. Podrobnosti upravuje zákon, a argumentuje žalující strana, dovolávajíc se odmítnutí své stížnosti; podané do rozhodnutí rozhodčí komise u Nejvyššího správního soudu, kterého se jí dostalo usnesením téhož soudu ze dne 24. června 1924, takto: Jde o nárok povahy soukromoprávní, protože vznikl ze soukromoprávního poměru, založeného pracovní smlouvou, následkem toho však jest stížnost na nejvyšší správní soud nepřípustna, neboť dle §u 105 úst. list. přísluší přezkum takového výroku řádným soudům, což má za následek, že příslušnost nejvyššího správního soudu jest dle § 3 písm. a) zákona o správním soudě (ze dne 22. října 1875, čís. 36 ř. z. pro 1876) vyloučena. Avšak otázku, zda jest příslušným nejvyšší správní soud čili nic, dlužno nechati zcela stranou, protože se jedná jen o to, zda jsou řádné soudy příslušny, a nikoli o to, zda nějaká jiná instance je příslušna. Prvý soudce popřel příslušnost řádných soudů a to ve shodě s žalovanou stranou z těchto dvou důvodů: a) Předpis §u 105 úst. list. jest prý lex imperfecta, chce říci t. zv. blanketní, jenž bez prováděcího zákona v odstavci 2 inaugurovaného jest neproveditelný. b) Rozhodčí komise nejsou úřady správní, jež § 105 úst. list. výslovně předpokládá, neboť nejsou orgánem ani státní ani autonomní správy, nýbrž

prý ústavem svého druhu, napodobeným rozhodčímu soudu. Prvý soudce pořadí obou důvodů přesmykl, neboť nejprve dlužno zabývati se otázkou ad b), zda rozhodčí komise je správním úřadem, a teprv, bude-li tato otázka zodpověděna kladně, přijde na řadu otázka prvá, zda předpis je účinný bez prováděcího zákona. A tu k otázce ad b) zdá se býti především nade vší pochybu jasno, že »úřadem správním« míní se v §u 105 úst. list. úřady ve smyslu předpisů §u 85 a násl. úst. list. nesoucí nadpis »Ministerstva a nižší úřady správní«, v nichž jsou zahrnuty jak úřady státní (§ 85—90) tak úřady ústavních svazů samosprávných, nižších to teritoriálních jednotek uvnitř státu, tedy zemské, župní, okresní a obecní (§ 88, 91), naprosto nikoli ale »úřady« svazů, nepředstavujících organisační jednotky státní ústavy a tudíž žádnou veřejnou správu neobstarávajících, jako jsou různé svazy stavovské, zvané komory, nebo dokonce »úřady« celků stavovských, ústrojně neustavených, jako jsou právě závodní výbory a rozhodčí komise osazenstva soukromohospodářských podniků, jež mají na péči pouze správu jejich zaměstnaneckých zájmů. Jinými slovy zákon má na mysli patrně úřad opatřený vrchnostenskou mocí jistého oboru nad jistým územím, kterou § 90 úst. list. nazývá ohledně státu a jeho úřadů mocí výsostnou, která ale závodním výborům a rozhodčím komisím chybí, ježto nejsou postaveny nad všemi osobami jistého území, nýbrž jen nad osazenstvem a majiteli těch kterých podniků, mají jen jistou funkcí, ale nemajíce imperia nejsou magistratus. Ale možno ponechati stranou, zda rozhodčí komise, hledíc k jich funkcím v §u 25 zák. o záv. výb. vytčeným (rozhodování o stížnostech v případech §§ 19, 20/2, 21/1 písm. c) a 22, jakož i ve sporech v §u 26/1 vyjmenovaných) aspoň nahražují orgány veřejné správy, ať si už státní nebo autonomní, zda vykonávají veřejnoprávní funkce, které, nepříslušejíce soudům, příslušely by, kdyby rozhodčích komisí nebylo, nějakému veřejnému úřadu, na př. okresní politické správě, neboť i když se na otázku tu potaká, nemá to co činiti s projednávaným případem, kde naprosto nejde o nějaké rozhodnutí po rozumu §u 26/1, nýbrž o rozhodnutí ve smyslu §u 3 písm. g), jenž tam (v § 26/1) zahrnut není. Dlužno tedy dle toho funkce rozhodčích komisí líšiti a rozděliti je ve dvě skupiny: rozhodování v případech §u 25 a rozhodování v případech §u 3 písm. g). A tu v případech §u 3 písm. g) právě proto, že tu nejde, jak i sama žaloba uznává, o nic jiného než o rozhodování o odporujících si soukromoprávních nárocích, o úpravu soukromoprávního poměru pracovního (námezdního), stanovení soukromých práv a povinností mezi dělníkem a podnikatelem, řešení v rámci námezdní smlouvy doplněné předpisy zákona po případě povahy nutící, jakými jeví se zvláště právě ta řada předpisů daných pod cit. písm. g) §u 3 — nemá rozhodčí komise povahu úřadu správního, nýbrž výslovně povahu rozhodčího soudu, judikujícího ve věcech soukromoprávních. Jest také právě v ústavní listině předpis, který posud zůstal v tomto sporu o příslušnost úplně nepovšimnut, který však očitě odpírá rozhodčímu soudu judikujícímu v soukromoprávních věcech (a tudíž i rozhodčím komisím u výkonu jich funkcí dle §u 3 lit. g) zák. o záv. výb.)

vlastnost správního úřadu: ve hlavě čtvrté nadepsané: »O moci soudcovské« praví § 95, že soudní moc v civilních právních věcech přísluší soudům civilním, a to buď řádným nebo mimořádným a rozhodčím. Tím, že soudy rozhodčí pojaty do hlavy o moci soudcovské, postaveny jsou v protivu k úřadům správním, o nichž jednáno bylo v hlavě třetí. K tomu motivy k §u 94 a 95, ač ovšem ani z nich není patrno, jak i soudy rozhodčí mohou býti soudy »státními«, za jaké by se v souvislosti obou §§ míti musily, i dlužno to považovati za pouhou redakční chybu. Zkrátka § 105 úst. list. vůbec nechce vyhražovati pořad práva proti nálezům rozsudím, ať pocházejí od kohokoli, tedy zejména také proti nálezům rozhodčích soudů, byť byly soudy ty stálé a mohly proto nazvány býti »úřadem«, nýbrž jen proti nálezům úřadů správních, které pak nikdy nejsou nálezy rozhodčími. Nelze tedy říci, že rozhodčí komise, o níž jde, jest správním úřadem (§ 26/2), jenž povolán rozhodovati o soukromoprávních nárocích jako rozhodčí (§ 3 písm. g). Žádný správní úřad není soudem rozhodčím a žádný rozhodčí soud není úřadem správním, každý soud rozhodčí stojí mimo organisaci správních úřadů. Ale takový je poměr i mezi řádnými soudy a rozhodčími soudy, jedno vylučuje druhé — již dle svého pojmu, podstaty a účelu — obé nemůže býti v jednom. Každý správní úřad a každý řádný soud je úřadem veřejným, žádný rozhodčí soud však jím není, nejsa dosazen veřejnou mocí, nýbrž pravidelně v podstatě, byť někdy s jistým omezením, pověřením stran neb jich organisací stavovských, skládaje se z jejich důvěrníků, nebo aspoň příslušníků stran, byť pověření toto, volba, bylo zákonem nebo stanovami upraveno, jak tomu i u rozhodčích komisí § 26 odst. (2) až (4), jež tedy žádným způsobem pod »správními úřady« §u 105 úst. list. rozuměti nelze. Nálezy rozsudí proto nepodléhají zásadně přezkumu řádných soudů. Zákon jen ze zvláštních důvodů, jen ve velmi omezené míře přezkum dopouští a musí tato výjimka vždy býti v zákoně stanovena, má-li míti místa (§ 595—599 c. ř. s. čl. XII. násl. úv. zák. k c. ř. s.). Kde zákon přezkum nepředurčuje, nelze ho připustiti, zákon o závodních výborech č. 330/21 však žádného přezkumu nálezů rozhodčí komise řádnými soudy (a ovšem ani jiným úřadem) nezná a proto nelze žádný, tedy ani přítomnou žalobu připustiti. Sáhati tu k §u 105 úst. list. je přehmat. Dlužno srovnati zákony o závodních a revírních radách a rozhodčích soudech pro hornictví (č. 144 a 145/20 a 170/24) a motivy k nim, z nichž plyne, že rozhodčí soud hornický má býti soudem stavovským tak, aby příslušníci obou stavů (zaměstnanců i podnikatelů) sami rozhodovali o svých záležitostech soudu tomu vyhrazených. Nesrovnávalo by se s tímto účelem a bylo by nehospodárným mrháním časem a prací, kdyby po pořadu stolic rozhodčích rozvinouti se měl spor znovu pořadem řádných soudů, neboť pak by nebylo lze nahlédnouti, proč instituce soudů rozhodčích vůbec byla zavedena. Tak tomu ale i při rozhodčích komisích a proto zde zákon v §u 3 písm. g) výslovně praví, že rozhodčí komise rozhoduje s konečnou platností, čímž právě měl býti zde vyloučen každý další pořad, jistě tedy i pořad § 105 úst. list., kdyby na krásně rozhodčí komise ve funkci §u 3 písm. g) za správní úřady považovati bylo. Není tedy třeba rozbírati otázku, je-li § 105 úst. list. bez prováděcího zákona účinný. Nicméně k osvětlení její, aniž by se rozhodovala, dlužno uvésti toto: § 15 býv. zákl. zák. st. č. 144/1867 neinauguroval prováděcí zákon, § 105 úst. list. nejen že jej inauguruje, ale, jak z motivů vyplývá, zákonodárce dokonce byl si vědom, že bez bližší úpravy bude upotřebení sotva možné. Praví se v důvodové zprávě k vládnímu návrhu (str. 30) k §u 105, že mluví se tam (t. j. v § 105) nyní (oproti rak. §u 15) výslovně, že teprve po vyčerpání opravných prostředků lze se dovolávati ve lhůtě přesně stanovené rozhodnutí soudního; patrně tedy za to se mělo, že je těch ustanovení třeba, a že do předpisu pojaty byly, kdežto ve skutečnosti tam nejsou (a ani v návrhu nebyly), ani předpis o vyčerpání opravných prostředků, ani předpis o lhůtě.

Čís. 4364.

Automobilový zákon ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák.

Srážka auta s cyklistou. I cyklista jest povinen dbáti předpisů silničního řádu a jeti na nepřehledných místech tak, by před vyskytnuvší se překážkou byl s to včas seskočiti.

Vlastní zavinění poškozeného.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1924, Rv I 1103/24.)

Antonín M., jeda na kole, srazil se s automobilem, jejž řídil žalovaný šofér, a byl při srážce usmrcen. K žalobě pozůstalé manželky a syna procesní soud prvé stolice uznal žalobní nárok co do důvodu z polovice po právu, odvolací soud uznal žalobní nárok po právu dvěma třetinami.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

První soud zjistil na základě místního ohledání, provedeného soudcem z příkazu činným, a na základě výpovědí celé řady svědků i znalcova posudku, že srážka mezi automobilem a cyklistou stala se na malé rovince okresní silnice, 5 m široké a po okrajích stromy vroubené, odkud silnice na obě strany stoupá a tvoří křivku, která jest nepřehledná a dovoluje výhled na rovinku se svahu východního, odkud přijel automobil, jen na vzdálenost 45 kroků a se svahu západního, odkud přijel cyklista, jen na vzdálenost asi 100 kroků; že cyklista jel po pravé straně silnice ve směru své jízdy, že vyhýbal se automobilu ještě více do prava, že vrazil kolem do automobilu mezi předním levým blatníkem, přelétl přední část automobilu a dopadl na zemi; že automobil zarazil pak po dalších 3½ krocích, že v době srážky jeli automobil i cyklista rychlostí asi dvakrát větší, než jde člověk rychlým krokem, t. j. asi 12 km za hodinu, ale jistě více než 6 km za hodinu a že řidič automobilu výstražných znamení nedával. Výpočty rychlosti, které procesní soud podle

místního ohledání a výpovědi svědků o době a vzdálenostech jakož i s ohledem na posudek znalců předsevzal, jsou zcela logické a jsou jako zjištění skutková pro dovolací soud závazna. Všechna shora uvedená a důkladně provedená skutková zjištění převzal také odvolací soud beze změny. Z nich odvolací soud správně vyvodil, že také cyklista, který srážkou přišel o život, svůj smrtelný úraz spoluzavinil. Zákon ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák. spočívá na zásadě ručení za výsledek, které nezávisí na zavinění. Vlastní zavinění poškozeného nemá však býti bez významu pro náhradní povinnost řidiče a vlastníka automobilu a proto ustanovil zákon v §u 2 (1) a (4), že, dokáže-li ten, kdo za škodu ručí, že škodlivá událost způsobena byla jen zaviněním poškozeného, nastává osvobození od ručení; pochází-li však škoda nebo její objem jen z části ze zavinění poškozeného, nastává osvobození jen ohledně této části tak, by onu část škody, kterou si poškozený sám zavinil, také sám nesl (viz motivy justičního výboru poslanecké sněmovny k §u 2 cit. zák.). V tomto případě správně oba nižší soudy ze zjištěných skutečností vyvodily, že žalovaný nejen nedokázal výhradné zavinění poškozeného, nýbrž že naopak sám jednal proti předpisům §§ 45, 46 a 48 min. nař. ze dne 28. dubna 1910, čís. 81 ř. zák., že tedy on má vinu na úrazu. Oba nižší soudy však také správně vystihly, že i usmrcený Antonín M. svůj úraz spoluzavinil, protože jel v místě nepřehledném právě tak rychle jako automobil, vyhýbal se proti předpisům silničního řádu do prava, místo do leva, a protože nesjel na louku, která podle zjištění prvního soudu splývá se silnicí v jednu rovinu bez silničního příkopu. Z toho jest viděti, že i cyklista jel neopatrně. Běží nyní o otázku, jaký díl vzniklé škody jde podle §u 2 (4) cit. zák. na vrub Antonína M-a. V tom směru neposoudil odvolací soud věc po stránce právní správně, uznav nárok žalobní $^2/_3$ důvodem po právu; naopak jest přisvědčiti prvnímu soudu, že škodu jest rozděliti stejnoměrně. I cyklista jest povinen šetřiti povinné opatrnosti a jeti v nepřehledných místech silnice tak, aby před vyskytnuvší se překážkou mohl včas seskočiti. I cyklista jest povinen zachovávati předpisy silničního řádu. Nedbal-li této opatrnosti, a ani na louku se silnicí splývající nezajel, neručí žalovaný řidič automobilu za onen díl škody, kterou si poškozený sám zavinil. Dovolací soud, uváživ podle §u 2 (4) cit. zák. všechny okolnosti případu, shledal přiměřeným a spravedlivým, aby škoda rozdělena byla rovným dílem.

Čís. 4365.

Bankovní úřad ministerstva financí jest oprávněn vymáhati lombardní zápůjčky, poskytnuté rakousko-uherskou bankou.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1924, Rv I 1149/24.)

Žalobě, jíž domáhal se Bankovní úřad ministerstva financí na žalované firmě v Kč zaplacení zápůjček, poskytnutých Rakousko-uherskou bankou na lombard válečných půjček, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Uplatňujíc dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci podle čís. 4 §u 503 c. ř. s. trvá dovolatelka na námitce, že žalující erár (Bankovní úřad ministerstva financí) není oprávněn vymáhati lombardní zápůjčky, poskytnuté Rakousko-uherskou bankou, protože předpis §u 38 vládního nařízení ze dne 12. května 1919, čís. 246 sb. z. a n. nemá zákonného podkladu, a, i kdyby takový podklad v §u 8 zák. ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. měl, že byl zrušen článkem 206 smlouvy St. Germainské, podle které pohledávky z lombardních zápůjček jsou a zůstaly aktivy Rakousko-uherské banky, o nichž jedině likvidatoři mohou činiti opatření, ledaže by tito jako jedině z pohledávek banky oprávnění a k žalobě legitimovaní svého zákonného práva smlouvou se byli vzdali, nebo je byli změnili, nebo toto právo na žalující stranu byli přenesli. Z toho důvodu vytýká žalovaná firma odvolacímu soudu též neúplnost řízení, protože nebyl připuštěn nabídnutý důkaz označenými likvidatory o tom, že nedali souhlasu k převodu žalobních pohledávek z Rakousko-uherské banky na žalující erár a že teprve po skončení likvidace mají býti výtěžky její ve smyslu mírové smlouvy rozděleny. Leč důkazu toho nebylo pro rozhodnutí tohoto sporu třeba a není tu vady řízení, když proveden nebyl, jak bude dále dolíčeno. Názor žalované firmy, že předpis §u 38 vládn. nař. čís. 246/1919 nemá moci zákona, jest mylný, a jest naopak právní posouzení odvolacího soudu v tomto směru správné. Podle opětovaných rozhodnutí Nejvyššího soudu jest zmíněné nařízení kryto zmocněním, uděleným vládě v §u 8 zák. čís. 187/1919. Okolkováním a proměnou bankovek rakousko-uherské banky, obíhajících v oblasti Čs. státu, v československé státovky, zbavením ostatních bankovek vlastnosti zákonného platidla, proměněním závazků, znějících na rakousko-uherské koruny, v závazky v Kč v poměru 1:1 a zrušením funkce Rakousko-uherské banky jako státní banky cedulové, stalo se nutným, učiniti opatření též o lombardních zápůjčkách, které rakousko-uherská jako cedulová banka ve svých nyní stažených bankovkách poskytla, které v nich zase měla obdržeti zpět, a které podle čl. 84 jejího statutu byly bankovní úhradou obíhajících a nyní za československé státovky zaměněných bankovek. Toto nutné opatření ohledně lombardních zápůjček jest zahrnuto ve všeobecném zmocnění §u 8 zák. čís. 187/1919, jímž byl finanční ministr zmocněn, by pečoval o oběh a opatření platidel ve státě Československém a za tím účelem zařídil čeho potřebí, v poměru k Rakousko-uherské bance buď cestou smluvní nebo nařizovací a aby vůbec až do jinaké zákonné úpravy obstarával funkce státní cedulové banky. Byl tedy finanční ministr též zmocněn, by převzal od Rakousko-uherské banky hodnoty, jimiž byly kryty bankovky této banky, které okolkováním staly se československými platidly. Zákonnost předpisu §u 38 vládn. nař. čís. 246/1919 plyne také ze čl. 107 stanov Rakousko-uherské banky příl. k čís. nař. ze dne 21. září 1899, čís. 176 říz. zák. vyhražujícího súčastněným vládám po schválení zákonodárných sborů právo, že při zániku výsady ra-

kousko-uherské banky mohou převzíti její bankovní obchody za bilanční cenu s jedinou výjimkou hypotekárních zápůjček, a že nabudou vlastnictví ke jmění banky se závazkem, aby i její závazky splnily. Neprávem trvá dovolání na námitce, že § 38 vládn. nař. čís. 246/1919 a § 8 zák. čís. 187/19 odporují čl. 206 mírové smlouvy. Předem dlužno podotknouti, že mezinárodní smlouvy zavazují sice státy, by svá právní zařízení přizpůsobily převzatým závazkům a aby tedy ve smyslu mezinárodní smlouvy zrušily, změnily nebo doplnily své zákony a svá nařízení, avšak takové smlouvy nemají a také si neosobují moci zákona a nemohou zákon nahraditi. I kdyby tedy bylo pravda, že ustanovení čl. 206 mírové smlouvy St. Germainské nepřipouští, aby lombard Rakousko-uherské banky byl převzat vládou Československé republiky, nebylo by tím pro nedostatek pozdějšího zákona nebo nařízení na shora zmíněných předpisech nic změněno. Ale názor, že mezi těmito předpisy a čl. 206 mírové smlouvy jest rozpor, jest mylný. Převzetí lombardních zápůjček stalo se proti výplatě nebo vyúčtování jich v bankovkách Rakousko-uherské banky a proti převzetí všech závazků, jich se týkajících. Jmění Rakousko-uherské banky nebylo tedy tímto převzetím nijak zmenšeno, a mírovou smlouvou zaručená práva držitelů bankovek v cizině dlících nebyla nijak dotčena. Z ustanovení, že likvidace banky má býti provedena komisaři, jmenovanými reparační komisí, neplyne, že by tito komisaři musili sami vymáhati všechny lombardní pohledávky a že by jich nesměli postoupiti nebo že by se nesměli spokojiti s provedeným již postupem nástupnickým státům. Naopak likvidatorům bylo uloženo za povinnost, aby šetřili při likvidaci bankovních stanov, tedy i citovaného článku 107, jímž bylo súčastněným státům převzetí lombardního obchodu vyhraženo. Podle odst. (7) čl. 206 mírové smlouvy byla reparační komise pověřena úkolem, by vyložila pravidla, daná mírovou smlouvou nebo bankovním statutem o likvidaci banky a aby rozhodla spory vzniklé při likvidaci. Podle vyhlášky ministerstva financí ze dne 13. prosince 1923, č. 237 sb. z. a n. schválila reparační komise v té příčině pravidla, o nichž se před tím nástupnické státy mezi sebou dohodly, a mezi těmito pravidly také ono, že nástupnické státy převezmou veškerá obchodní aktiva a pasiva Rakousko-uherské banky, tedy i její lombard. Tím bylo provedené již převzetí lombardu vládou republiky Československé schváleno jediným orgánem, který podle mírových smluv by byl mohl proti němu činiti námitky, takže schválení toto obsahuje v sobě i dodatečné udělení souhlasu jménem Rakousko-uherské banky a stalo se převzetí lombardních zápůjček platným i dle pravidel práva smluvního. Z řečeného plyne, že jest tu také souhlas likvidatorů, o němž žalovaná firma důkaz provedený míti chtěla. Tím padají všechny vývody dovolání o »vyvlastnění« bez svolení oprávněného. Ostatně uznala i žalovaná firma převzetí lombardní zápůjčky v původní výši 375.000 Kč nyní ve zbytku 250.000 Kč Bankovním úřadem ministerstva financí tím, že mu přímo vydala dlužní úpis ze dne 4. července 1919. Ve příčině zadržených úroků zjistily nižší soudy specifikacemi Bankovního úřadu ministerstva financí, jaké sazby úrokové stanoveny byly bankovním výborem při lombardu cenných papírů v jednotlivých obdobích podle §u 32 nař. ze dne

12. května 1919, č. 246 sb. z. a n. a jaké úrokové částky jsou zadrženy. Podle dlužních úpisů podrobila se žalovaná firma obchodním podmínkám bankovního statutu. Slib, daný rakousko-uherskou vládou při upisování válečných zápůjček ohledně 5% úroků z lombardních zápůjček, z něhož prý podle tvrzení dovolatelky lombardní dlužníci podle §u 881 obč. zák. práv nabyli, jest bez významu, protože podmětem lombardních pohledávek nebyl stát, nýbrž banka a protože takové sliby vlády nebyly pro Rakousko-uherskou banku závazny (§ 880 a) obč. zák.). Co se týče konečně měny, ve které zápůjčky mají býti zaplaceny, nebylo o tom vůbec sporu, že zápůjčky poskytnuty byly na území Československé republiky a to Rakousko-uherskou bankou, filiálkou v Trutnově, žalované firmě v Broumově. Ať tedy za splniště pokládá se podle §u 905 obč. zák. a čl. 324 a 325 obch. zák. Trutnov nebo Broumov, vždy jsou zápůjčky splatny v oblasti Československé republiky a musí podle §u 6 zák. ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. býti zaplaceny v Kč. Tím jest vyřízena také námitka žalované firmy, že prý Československá republika zaplatila nebo súčtovala rakousko-uherské bance lombardní zápůjčky ve starých bankovkách, že její právo jako postupnice jest totožné s právem postupitelky a že tedy nemůže žádati zaplacení v Kč. Tvrdí-li dovolatelka, že československý erár nemůže žádati od dlužníků více, než mohla žádati rakousko-uherská banka, dlužno jí odvětiti, že Československý stát opatřil si bankovky rakousko-uherské banky, potřebné k zaplacení převzatých lombardních zápůjček, výměnou za československé státovky v poměru 1:1, takže obdrží po splacení lombardních zápůjček v Kč na penězích zase jen tolik zpět, kolik sám k jejich nabytí vynaložil a do oběhu dal, a nic více.

Čís. 4366.

Vyrovnání stává se pravoplatným uplynutím lhůty k opravnému prostředku ode dne uveřejnění potvrzujícího usnesení na soudní desce. Uveřejněno-li potvrzující usnesení pouze v úředním listu a v místních novinách, čítá se lhůta ode dne doručení věřitelům.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1924, Rv I 1310/24.)

Žalobce domáhal se na žalovaném zaplacení celé pohledávky, ježto žalovaný nezapravil včas vyrovnací kvoty. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby.

Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Ve sporu jde jen o to, zda proti žalovanému vzhledem na jeho někdejší vyrovnání, potvrzené usnesením krajského soudu jakožto soudu vyrovnacího ze dne 20. dubna 1923 použíti lze ustanovení čl. III. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n., ježto — jak nesporno —

nesplnil v čas platebních závazků, vyrovnáním převzatých. V otázce zpětné účinnosti tohoto zákonného ustanovení vynesl Nejvyšší soud v zasedání ze dne 21. října 1924 k čís. pres. 641/24 plenární rozhodnutí čís. sb. 4277, že ustanovení čl. III. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. nedotýká se vyrovnání, jež před jeho účinností byla jiz právoplatně potvrzena. Jde tedy v tomto případě jen o to, zda potvrzené vyrovnání žalovaného stalo se právoplatným ještě před účinností cit. zákonného ustanovení, a k otázce této jest přisvědčiti. Nižší soudy přijímají právoplatnost potvrzeného vyrovnání nesprávným způsobem teprve dnem 5. června 1923, t. j. datem usnesení, jímž vyrovnací soud právoplatnost potvrzení vyhlašuje a vyrovnací řízení za skončené prohlašuje (§ 55 vyrovn. ř.), nezkoumavše, kdy se potvrzení to skutečně stalo právoplatným. Dle §u 49 vyr. ř. jest rozhodnutí vyrovnacího soudu o potvrzení vyrovnání veřejně vyhlásiti a kromě toho i veškeré věřitele a ostatní účastníky doručením vyhotovení jeho zpraviti. Do rozhodnutí toho mohou si účastníci v §u 52 vyr. říz. stěžovati ve lhůtě 14denní, tato však čítá se dle §§ 174 konk. ř. a 63 vyr. ř. bez ohledu na doručení ode dne, kdy potvrzení veřejně bylo vyhlášeno. Tímto veřejným vyhlášením míní se, vzhledem na předpis §u 115 odstavec druhý c. ř. s. uveřejnění na soudní desce vyrovnacího soudu. V tomto případě se uveřejnění rozhodnutí vyrovnacího soudu o potvrzení vyrovnání tímto způsobem nestalo. Vyrovnací soud místo toho vyhlásil rozhodnutí to uveřejněním v úředním listu a v místních novinách. Než na věci to ničeho nemění, jelikož podle výkazů o doručení stalo se rozhodnutí právoplatným před 19. květnem 1923 jakožto dnem počátku platnosti shora cit. zákonných ustanovení, neboť doručení nejpozdější ze dne 5. května a 7. května 1923 týká se věřitelů, jimž dle §u 52 vyr. říz. proti potvrzení opravný prostředek nepříslušel. Dle toho nabylo vyrovnání právoplatnosti před počátkem shora cit. zákonného ustanovení a žalovaný důsledkem toho nepozbyl svým platebním průtahem slevy tímto narovnáním právoplatně získané.

Čís. 4367.

Skutečností ve smyslu §u 1330 obč. zák. jsou nejen události, nýbrž i osobní vlastnost někoho, tudíž i náchylnost a pohotovost jeho k činům příčícím se ať zákonu, ať dobrým mravům.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1924, Rv I 1393/24.)

Žalobce, inž. Richard P., byl chefem inženýrem u fy K. Kancelářský úředník téže fy Jaroslav R. nabídl se žalovanému, že mu bude sdělovati úřední tajemství své firmy. Když se R. dostavil poprve k žalovanému a sdělil mu, že jest od firmy K., řekl prý žalovaný: »To jsem si ale hned myslel. Jest dobře, že jste předešel inž. P-a (žalobce), neboť, kdybych chtěl, byl by u mne již zítra«. Žaloba, domáhající se na žalovaném odvolání nařčení, jakoby žalobce inž. Richard P., kdyby žalovaný chtěl, byl s to, prozraditi obchodní tajemství svého zaměstnavatele konku-

renci a uveřejnění toho ve všech pražských denících na náklad žalovaného, procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Po náhledu soudu odvolacího není zažalovaný výrok »To jsem si ale hned myslel. Je dobře, že jste předešel ing. P-a, neboť, kdybych chtěl, byl by u mne již zitra«, i kdyby se pokládal za zjištěný, způsobilým, aby odůvodnil po rozumu §u 1330 obč. zák. žalobní návrh, směřující pouze k odvolání udánlivého nařčení. Z textování §u 1330 obč. zák., jak bylo III. dílčí novelou k obč. zákonu zvoleno, plyne, že lze žádati za odvolání pouze v případě druhého odstavce §u 1330 obč. zák., který předpokládá, že jde o rozšiřování skutečností, jež jsou způsobilé, by ohrozily úvěr, výdělek nebo hospodářský zdar jiného. Žalobce však ani netvrdí, že by žalovaný byl v inkriminovaném výroku rozšiřoval o žalobci skutečnosti konkretní, znění onoho výroku jest rázu zcela všeobecného, postrádá konkretních skutečností. žalobní návrh obsahuje ovšem skutečnosti, které však jsou pouhou konstrukcí žalobcovou, odvozovanou z onoho výroku, a vkládá do výroku toho skutečnosti, které v něm nejsou obsaženy. Onen výrok jest jen dohadem, že by žalobce něco učinil, jest jen úsudkem, kritikou povahy žalobcovy, ne však skutečností. Proto nelze z výroku toho rázu povšechného dovozovati po rozumu §u 1330 obč. zák. závazek žalovaného odvolati výrok rozsudkem vyneseným k civilní žalobě. Pokud by pak mohlo se snad usuzovati na nějaký čin trestný spáchaný urážkou na cti, lze snad požadovati odvolání cestou trestní, nikoli však pořadem práva civilního (arg. prvý odstavec §u 1330 obč. zák. a contrario).

Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc odvolacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Odvolací soud neposoudil věc správně po právní stránce, ježto nelze souhlasiti s ním u výkladu slova »skutečnost«, přicházejícího v první větě druhého odstavce §u 1330 obč. zák. Odvolací soud vykládá pojem skutečnosti příliš úzce, omezuje jej na události a vylučuje přítomné stavy. Skutečností je též osobní vlastnost někoho, tudíž i náchylnost a pohotovost jeho k činům, příčícím se ať zákonu ať dobrým mravům. Výrok, v žalobě uvedený, odpovídá-li pravdě, jest proto sdělením (sr. třetí větu druhého odstavce §u 1330 obč. zák.) skutečnosti, že žalobce je pohotově, na žádost neb vyzvání žalovaného prozraditi obchodní tajemství své firmy, jak učinil R., jenž ho jen předešel. Nejde tu o pouhý dohad neb úsudek, nýbrž o tvrzení skutečnosti dostatečně určité (konkretní), by bylo ji zahrnouti pod pojem skutečnosti §u 1330 obč. zák., a jejíž pravdivost nebo nepravdivost byly žalovanému zajisté známy. Odvolací soud nezabýval se odvoláním po stránce další, zejména po stránce skutkové, takže nelze dovolacímu soudu rozhodnouti o dovolání bez případného doplnění odvolacího řízení probráním dalších důvodů odvolacích.

Čís. 4368.

Rozřadění skupiny III. železničních zaměstnanců ve skupinu III. a), III. b) (nař. min. železnic ze dne 18. června 1921, čís. 35.081-I/3 a ze dne 23. srpna 1921, čís. 47.603 věstník ministerstva železnic čís. 84 a 85).

O žalobním nároku železničního zaměstnance, by zařazen byl do skupiny III. a), rozhoduje soud po stránce, zda důvody železniční správy jsou skutkově správny a opodstatňují zamítavé vyřízení.

Železniční zaměstnanec, nevykazující alespoň dostatečnou znalost služební řeči pro obor svého zaměstnání, není uzpůsoben k uspokojivému zastávání služby.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1924, Rv I 1436/24.)

Žalobce byl dne 25. října 1908 přijat do služeb bývalé Severo-západní dráhy jako provisorní čekatel staničního mistra, dne 7. června 1910 jmenován byl výpomocným staničním mistrem, dne 1. ledna 1911 staničním mistrem skutečným a byl jako takový po převratu, kdy Čsl. stát uvázal se ve správu oné dráhy, převzat do jeho služeb, kde dne 1. července 1919 jmenován byl úředníkem, staničním asistentem ve statu III. v X. hodn. tř., dne 1. ledna 1921 jmenován oficiálem staničním v VIII. hodn. tř. ve statu III. b) (osobní výkaz čís. 8 cop.). Předběžné vzdělání školní vykazoval žalobce odbytí tří tříd měšťanských (čís. 8 cop.). Žádost žalobcovu za přeřazení do statu III. a), jakož i propočítání služební doby v ní ředitelství st. drah zamítlo, rekurs proti tomu řízený na min. žel. vrátilo ve smyslu výnosu čís. 65070-I/3. Žalobou domáhal se žalobce na eráru přeložení do statu III. a) a propočítání služební doby v něm. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Rozdělením skupiny III. na skupiny III. a) a b) a zařaděním žalobce do skupiny III. b) neutrpěl žalobce újmy na posavádních požitcích a jiných nabytých právech, zaručených mu v §u 40 služební pragmatiky, nemůže si tedy z toho důvodu stěžovati. Zdali má nárok, aby byl zařaděn do skupiny III. a) a aby mu služební doba byla propočítána podle příznivějších postupových lhůt této skupiny, lze posuzovati pouze podle nařízení ministerstva železnic ze dne 18. června 1921, čís. 35.081-I/3, kterým bylo rozdělení skupiny III. nařízeno, a prováděcího výnosu téhož ministerstva ze dne 23. srpna 1921, čís. 47.603. I nařízení i výnos byly uveřejněny v úředním věstníku ministerstva železnic ze dne 27. srpna 1921 pod čís. 84 a 85. Podle prvého odstavce přechodných ustanovení, připojených ku prováděcímu výnosu, přiznává se bezpodmínečný nárok na zařadění do skupiny III. a) jenom těm staničním mistrům, kteří vyhovují nově stanoveným podmínkám předběžného vzdělání. Žalobce jim nevyhovuje, v dovolacím spise toho již ani nepopírá, a odůvodňuje žalobní žádost jenom druhým odstavcem oněch přechodných ustanovení,

které zařadění jednotlivých staničních mistrů s nižším než předepsaným školním vzděláním do skupiny III. a) připouštějí pod podmínkou, že konají skutečně příslušnou službu, mají nejméně dobrou kvalifikaci, svou intelligencí a dosavadním služebním výkonem a chováním plně uspokojují a jsou v každé směru důvěry hodni. Výnosem ministerstva železnic ze dne 9. prosince 1921 čís. 52.875-I/3 byla podmínka plně uspokojujícího výkonu služby vyložena v ten rozum, že u zaměstnanců, kteří neovládají služební řeči slovem i písmem, pokud toho vyžaduje služba jich odvětví, aspoň dostatečně, nemůže býti výkon jejich služby nazván uspokojivým. Tento výklad ministerstva železnic, tedy téhož státního orgánu, který ve vlastní působnosti nařídil rozdělení skupiny III. a stanovil jeho podmínky, byl a jest pro posouzení nároku žalobcova závazným. Jak podmínka dostatečného ovládání služební řeči, tak i jinak plně uspokojujícího služebního výkonu a plné důvěryhodnosti jsou pojmy relativními, při nichž smí rozhodovati jen zájem služby. Soud může rozhodovati o žalobním nároku jen v tom směru, zda spočívají důvody, pro jeho zamítnutí udané, na pravdivém skutkovém podkladu a zda vůbec mohou jeho zamítnutí odůvodniti. Bylo zjištěno; že žalobce sám ve svém osobním výkazu se o své znalosti české řeči nezmínil, že dle zprávy dopravního kontrolora z 19. února 1924 ovládá služební jazyk sotva dostatečně, a že dle osobního výkazu nebyla jeho způsobilost po stránce jazykové uznána a nebyl od zkoušky ze služebního jazyka osvobozen. Uváží-li se ještě, že nezáleží výhradně na znalosti služební řeči, nýbrž i na skutečném jejím užívání a ochotě jí užívati, sluší zamítnutí žalobcova nároku již z důvodu nedostačující jazykové kvalifikace pokládati za odůvodněné a to bez ohledu na důkazy, které žalobce o své znalosti češtiny nabízel. Tím odpadá potřeba zabývati se dalšími důvody, ze kterých žalovaná strana navrhuje zamítnutí žalobní žádosti, že totiž služební výkon žalobcův plně neuspokojuje ani v technickém směru a že žalobce není hoden plné důvěry.

Čís. 4369.

Rozřadění železničních zaměstnanců do skupiny III. a), III. b) (nař. min. železnic ze dne 18. června 1921, čís. 35.081-1/3, věstník min. železnic ročník III., čís. 38, čís. 84 a prováděcí nařízení čís. 85).

Výkon služby železničního zaměstnance, jenž aspoň dostatečně není slovem a písmem mocen řeči služební, nelze ve smyslu druhého odstavce prováděcího nařízení nazvati uspokojivým.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1924, Rv I 1437/24.)

Žalobce byl ve službách státních drah od roku 1908, posléze byl v roce 1919 jmenován asistentem v X. hodn. tř. statu III.; při rozřadění tohoto statu byl zařaděn od 1. ledna 1921 do statu III. b). Předběžné vzdělání žalobcovo bylo: škola obecná, měšťanská a elektrotechnická škola v Teplicích. České řeči nebyl žalobce mocen. Když jeho žádost o zařadění do statu III. a) a propočítání let v něm byla příslušnými že-

lezničními úřady zamítnuta, domáhal se žalobce zařadění do statu III. a) a propočítání let v něm žalobou, jež byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Rozdělením skupiny III. na skupinu III. a) a skupinu III. b) a zařaděním žalobce do skupiny III. b) neutrpěl žalobce žádné újmy na posavadních požitcích a jiných nabytých právech zaručených mu v §u 40 služební pragmatiky a nemá proto práva si z toho důvodu stěžovati. Nároku, by byl zařaděn do skupiny III. a) podle prvního odstavce přechodných ustanovení prováděcího nařízení ministerstva železnic z 18. června 1921, čís. 35.081 nemá, poněvadž jeho předběžné vzdělání nedosahuje míry, pro toto zařadění stanovené. Nestačí pouhé absolvování měšťanské školy, nýbrž musí býti doplněno buď dvouletou školou obchodní neb učebním během na škole měšťanské. Žalobce nemůže se vykázati ani tím ani oním. Elektrotechnické učeliště v Teplicích, které žalobce dle svého udání po odbyté měšťanské škole jeden rok navštěvoval, není v prováděcím nařízení uznáno za rovnocenné s dvouletou obchodní školou neb učebním během, a žalobce neuvedl ničeho, z čeho by se dalo souditi, že poskytuje stejné všeobecné vzdělání. Podle druhého odstavce citovaných přechodných ustanovení mají se ze zaměstnanců, kteří mají nižší vzdělání, zařaditi do skupiny III. a) pouze ti, kdo skutečně konají příslušnou službu, mají nejméně dobrou kvalifikaci, svou inteligencí a dosavadním služebním výkonem a chováním plně uspokojují, a jsou v každém ohledu důvěryhodní. Ku popření žalobního nároku stačí, že žalobce není mocen služební řeči, neboť dle autentického a proto závazného výkladu, kterého se dostalo prováděcímu nařízení předloženým výnosem ministerstva železnic z 9. prosince 1921, č. 52875-I/3, nemohou si úřednici skupiny III., kteří neovládají služební řeči ve slově i písmě aspoň dostatečně, činiti nárok na zařadění do skupiny III. a), poněvadž výkon jejich služby nemůže býti nazván uspokojivým. Tím jest vyvrácena námitka, že prováděcí nařízení samo se o znalosti služební řeči jako podmínce zařadění do skupiny III. a) nezmiňuje. Jakou měl žalobce celkovou kvalifikaci v roce 1918, nemá pro posouzení zažalovaného nároku vůbec významu.

Čís. 4370.

Potvrdil-li odvolací soud rozsudek prvého soudu, zrušil ho však ve výroku, jímž nebyla připuštěna námitka započtení, jde o usnesení odvolacího soudu, jež lze napadati pouze rekursem za podmínek §u 519 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1924, Rv I 1438/24.)

Procesní soud prvé stolice odsoudil žalovanou k zaplacení omezené pohledávky žalobní a o námitce započtení rozhodl ve výroku tak, že se nepřipouští. Nepřipuštění odůvodnil tím, že tu není podmínek §u 391 c. ř. s., totiž téhož právního a skutkového základu pohledávky namítané započtením a pohledávky žalobní. Odvolací soud potvrdil rozsudek prvého soudu ohledně pohledávky žalobní, zrušil jej však ohledně rozhodnutí o pohledávce namítané započtením, a nařídil další jednání o ní bez výhrady právomoci tohoto usnesení.

Nejvyšší soud odmítl dovolání.

Důvody:

Rozsudek odvolacího soudu jest rozsudkem dílčím o pohledávce žalobní a obsahuje usnesení odvolacího soudu o zrušení rozsudku prvního soudu a nařízení nového jednání a rozhodnutí. K rozhodnutí dílčím rozsudkem byl odvolací soud oprávněn, ježto platí proň v tom směru dle §u 463 c. ř. s. táž oprávnění jako pro soud první stolice a dle §u 391 c. ř. s. odstavec třetí pohledávka započtením namítaná není v právní souvislosti s pohledávkou žalobní, ježto nevzešla z téhož právního základu. Usnesení odvolacího soudu o částečném zrušení rozsudku soudu první stolice, pokud se týče rozhodnutí o námitce započtení, nepozbylo povahy usnesení proto, že bylo pojato do rozsudku. Lze tedy proti němu použiti jen opravných prostředků, přípustných proti usnesení. Dovolatel napadá rozsudek soudu druhé stolice toliko ohledně rozhodnutí o námitce započtení, nenapadá dílčího rozsudku o pohledávce žalobní, napadá tedy jen ono zrušovací usnesení odvolacího soudu. Ale proti usnesení odvolacího soudu je přípustným toliko opravný prostředek rekursu a to jen dle ustanovení §u 519 c. ř. s. Dovolání, podané žalobkyní, je jako takové proti usnesení opravným prostředkem nepřípustným (§ 514 c. ř. s.), ale je nepřípustným i kdyby se považovalo za rekurs, protože tu není podmínek §u 519 c. ř. s. Že zde není podmínek čís. 1 a 2 tohoto §u, jest zřejmo, než i dle čísla 3 §u 519 c. ř. s. byl by rekurs nepřípustný proto, že odvolací soud ve svém usnesení nevyřkl, že řízení v první stolici má býti započato nebo v něm pokračováno teprve, až toto usnesení nabude právní moci. Bylo proto dovolání správně rekurs odmítnouti.

Čís. 4371.

Propočítání služebních let železničních zaměstnanců dle výnosu min. železnic ze dne 24. září 1921, čís. 53.924.

§ 2 (2) výnosu předpokládá, že zaměstnanci byli hned od počátku své služební doby zařaděni v příslušné skupině (úřednické), neplatí však na případ, byl-li nynější úředník této skupiny původně zaměstnán jako sluha.

§ 3 čís. 2 výnosu vztahuje se na toho, kdo byl původně sluhou, načež byl ustanoven kancelářským výpravčím a s celou touto skupinou byl přeřazen do skupiny úřednické, aniž by se vyhledávalo, by dovršil určitou dobu v železniční službě.

§ 4 výnosu vztahuje se i na zaměstnance do služebních tříd zařaděné.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1924, Rv I 1452/24.)

Žalobce nastoupil do služeb státních drah dne 15. ledna 1907 jako truhlář v dílnách v B., kdež pracoval v úkolu až do dne 28. října 1918. Po převratu byl povolán do ministerstva železnic za člena »Železniční Unie«, zřízené na podnět Národní rady ministerstvem železnic ze zástupců odborových organisací. Pracoval hlavně v odboru, který měl zameziti vývoz železničního materiálu a potravin za hranice. Po tuto dobu vyplácena mu byla jeho základní mzda dílenská, jakož i to, co by byl při úkolové práci v dílnách vydělal nad denní mzdu. Tento úkolový nadvýdělek byl žalobci vyměřován podle nadvýdělku dělníků v jeho četě v dílnách pracujících. Po zastavení činnosti »Železniční Unie« povolán byl žalobce dnem 1. ledna 1919 do Hospodářské ústředny ministerstva železnic. Po dobu jeho činnosti v Hospodářské ústředně byla žalobci vyplácena mzda, jakož i náhrada ušlého úkolového výdělku ve výši, jak tento vyplácen byl jiným truhlářským dělníkům jeho bývalé čety v dílnách státních drah pracujícím. Úředním listem ředitelství státních drah v Praze č. 51 ze dne 15. října 1920 byl žalobce ustanoven (stabilisován) jako kancelářský výpravčí do skupiny podúředníků B s platovou stupnicí 2808 Kč a nezapočitatelným přídavkem 131 Kč 50 h s platností do 1. ledna 1920. Podle nařízení ministerstva železnic ze dne 16. února 1920, č. 44.327 činí první platový stupeň pro podúředníky 2400 Kč. Žalobce byl však zařazen ihned do 3. stupně platového 2808 Kč skupiny B kancelářských výpravčích podúředníků z toho důvodu, že pro zařazení musila býti vzata za základ dosavadní jeho mzda. Tato mzda odpovídala platu 3. stupně 2808 Kč plus zbytku 131 Kč 50 h, kteryžto zbytek byl žalobci ke stupnici platové vyměřen jako nezapočitatelný přídavek, jenž mu měl býti vyplácen až k příštímu postupu, který by byl jeho pevný příjem (služné a místní přídavek) vyrovnal na celkový roční příjem z bývalé mzdy. Při tomto zařazení nebylo však přihlíženo k úkolovému výdělku, který jest vyšším než denní mzda a bylo žalobci od 1. dubna 1920 vyplácení náhrady za ušlý úkolový výdělek zastaveno. Výnosem ministerstva železnic ze dne 18. června 1921, č. 35081/1 a ze dne 23. srpna 1921, č. 47603 byla celá kategorie kancelářských výpravčích, do níž byl žalobce dnem 1. ledna 1920 zařazen, přeřazena s platností od 1. ledna 1921 do statu úředního a to do statu III. a). Ministerstvo železnic propočítalo žalobci služební leta tak, jakoby byl dnem nástupu do služby, t. j. 15. ledna 1907 býval v kategorii podúředníků a propočítává mu leta služební výhradně v kategorii podúřednické a od doby, kdy byl skutečně přidělen ke službě kancelářské, t. j. dne 29. října 1918, případně prvním lednem 1919 v úředním statu III. a), berouc při výpočtu požitků žalobcových ve skupině podúřednické za základ počáteční platovou stupnici 2.400 Kč. Prohlášením ze dne 4. října 1921 projevil žalobce souhlas s tím, aby mu na úplné vyrovnání všech požitků, kterých by byl požíval, kdyby byl zůstal v dílnách B.,

byl poskytnut rozdíl mezi III. a V. platovou stupnicí (3408 Kč) s účinkem od 1. ledna 1920 do 1. ledna 1921, t. j. do dne propočítání služební doby. První stabilisování žalobcovo před propočítáním služebních let bylo u něho provedeno v kategorii kanc. výpravčího dne 15. října 1920 s platností od 1. ledna 1920 v III. platové stupnici (2808 Kč) s přídavkem ročních 131 Kč 50 h. Žalobce jest nyní zařazen jako oficiál do skupiny III. a s platovou stupnicí 4608 Kč resp. (vzhledem k zákonu ze dne 20. prosince 1922, č. 394 Sb. z. a n.) 8052 Kč s pořadím od 1. července 1922. Žalobce tvrdil v žalobě, že propočítání jest pochybené ze základu, neboť nemělo se státi v kategorii podúřednické, nýbrž v kategorii úřednické, jak se podává ze znění §u 2 výn. min. železnic ze dne 24. září 1921, č. 53924 a domáhal se proto na eráru doplatku 10.129 Kč 80 h. Procesní soud prvé stolice přiznal žalobci 6.321 Kč 80 h. Odvolací soud nevyhověl odvolání ani té ani oné strany a odvětil k odvolání žalovaného v důvodech: Obě strany souhlasí v tom, že propočítání služebních let má se díti podle zákona ze dne 9. dubna 1920 čís. 222 sb. z. a n. podle nařízení vlády ze dne 22. prosince 1920, č. 666 sb. z. a n. a podle jmenovacích norem, jež budou k tomu cíli vydány nařízením v duchu tohoto zákona (§ 3 zák. č. 222) a souhlasí také v tom, že tímto zvláštním nařízením jest výnos ministerstva železnic ze dne 24. září 1921, č. 53.924. Sporno jest však, zda mají býti služební léta propočítána žalobci dle pravidel uvedených ve výnosu ministerstva železnic ze dne 24. září 1921, čís. 53.924 v § 2/2, jak tvrdí žalovaná strana, či dle zásad obsažených v témže výnosu v § 3/2 jak tvrdí žalobce, a, zda v tomto případě má býti při propočítávání za podklad vzata jako počáteční platová stupnice 3408 Kč dne 4. října 1921 dodatečně mu přiznaná. Zmíněný § 2 má nadpis: »Služba ve dvou nebo několika statech úřednických.« Má tedy toto ustanovení na mysli jen přestup z jednoho statu úředního do jiného statu úředního. To také plyne z ustanovení odstavce druhého tohoto paragrafu, které stanoví: »při přestupu všeobecném«, t. j. při přestupu celé kategorie úředníků, což znamená při přestupu úředníků do jiného statu úředníků. Ustanovení § 2 nemohou se tedy na žalobce vztahovati, poněvadž týž původně zaměstnán byl jako truhlář v dílnách, dnem 15. října 1920 byl zvolen (stabilisován) do kategorie podúředníků skupiny B a teprve výnosem ze dne 18. června 1921, čís. 35.081 a 23. srpna 1921, čís. 47.603 byla celá kategorie kancelářských výpravčích, do níž byl žalobce dnem 1. ledna 1920 zařazen, přeřazen s platností od 1. ledna 1921 do statu úředního a to do statu III. a). Týž výnos v § 3 pak má nadpis: »Předchozí služební doba v poměru definitivního podúředníka nebo služebníka.« Vyžaduje tedy toto ustanovení, by zaměstnanec byl nejprve definitivně ve statu podúřednickém nebo služebnickém a pak přestoupil do statu úředního. Ustanovení to nutno vztahovati na žalobce, poněvadž týž byl stabilisován teprve v kategorii kancelářských výpravčích a poněvadž dle výše citovaných výnosů při všeobecném přeřadění kategorií podúřednických zařaděn byl do úředního statu III. a), musí se propočítávání provésti dle zásady, vyslovené v § 3 (2), který zní: »Při přestupu na základě všeobecné úpravy propočítávati jest veškerou dobu

služební, jež zbývá po odečtení lhůty stanovené příslušným nařízením pro zařadění do kategorie úřednické, dle povyšovacích lhůt příslušného schematu úřednického. Tomu nejsou na odpor ani vysvětlivky výnosu č. 53.924 k § 2 (2) kde se praví: »V důsledku tohoto ustanovení propočítá se uvedeným kategoriím celková služební doba tak (t. j. všeobecně přeřaděným kategoriím úředníckým nebo podúředníckým, mezi něž i žalobce náležel), jakoby hned od počátku své služební doby byli v tomto úředníckém statu zařaděni, s odpočtením čekatelského roku. Toto pravidlo platí však pouze o těch zaměstnancích uvedených kategorií, kteří hned od počátku své služební doby byli ve zmíněné kategorii původně podúřednické zařazeni, kteří tedy byli jako podúředníci příslušné kategorie intimováni, neb aspoň služby těchto kategorií skutečně vykonávali.« Tohoto výkladu mohlo by býti použito na propočítání služebních let žalobcových, poněvadž týž byl stabilisován teprve v kategorii kancelářských výpravčích, tedy hned od počátku své definitivní služby byl v kategorii kancelářských výpravčích. Tyto vysvětlivky ovšem v dalším odstavci praví: »Jestliže však naproti tomu nynější úředník této kategorie byl nejdříve stabilisován jako služebník a pak teprve jmenován podúředníkem příslušné kategorie, pak se jedná u něho o individuelní jmenování a jest nutno propočísti mu dobu služebnickou zvláště a pak dobu, kdy byl jmenován podúředníkem příslušné kategorie, která byla zařaděna do úředníckého statu III. a) rovněž odděleně dle povyšovacích (postupních) lhůt tohoto statu,« ale výkladu toho nelze na případ žalobcův použíti, poněvadž týž jako služebník stabilisován nebyl, nýbrž ustanoven byl teprve v kategorii kancelářských výpravčích. Avšak i přes vysvětlivky odstavce druhého nelze pro propočítání let žalobcových použíti ustanovení § 2, poněvadž, jak již výše bylo uvedeno, ustanovení jeho vztahují se výlučně jen na službu ve dvou nebo několika statech úředníckých. Jest tedy na sporný poměr žalobcův použíti předpisu § 3 (2). Druhá věta tohoto odstavce 2. stanoví sice, že doba ztrávená v kategorii podúřednické nebo služebnické, jejíž dovršení bylo příslušným nařízením stanoveno jako podmínka pro zařadění do kategorie úřednické, propočítá se podle postupových lhůt podúřednických, po případě služebnických s použitím zásad vyslovených v § 4, avšak soud prvý správně uvedl, že ustanovení § 4 vztahuje se na zaměstnance do služebních tříd nezařaděné, že však žalobce dne 1. ledna 1921 přeřazen byl do kategorie úřednické, a mimo to není ani tvrzeno, že by dovršení doby ztrávené v kategorii podúřednické nebo služebnické bylo u žalobce podmínkou pro zařadění jeho do kategorie úřednické. Vysvětlivky k § 3 bod 2 praví dále, že propočítávání dle zásad tohoto bodu omezí se pouze na ty případy, když nebyl zaměstnanec těchto kategorií přeřazen ve smyslu výnosu z 23. srpna 1921, č. 47.603 pro neodpovídající kvalifikaci do statu III. a). Tím mají snad vysvětlivky na mysli ony úředníky, kteří byli zařazeni do statu III. b). Dle nařízení ministerstva železnic ze dne 18. června 1921, čís. 35.081 zařaděny byly totiž do statu III. a) pokud dány jsou předpoklady stanovené prováděcím nařízením (výnos ze dne 23. srpna 1921, čís. 47.603) kategorie mezi nimi také kancelářští výpravčí, zbývající pak kategorie úřednické dosavadního statu III. zařazují se do statu III. b). Tyto vysvětlivky jsou však v odporu s ustanovením § 3 bod 2, kde všeobecně se praví, že při přestupu na základě všeobecné úpravy propočítati jest veškerou dobu služební dle povyšovacích lhůt příslušného schematu úřednického. Z toho plyne, že dle tohoto ustanovení nutno žalobci propočítati veškerou služební dobu po odečtení čekatelské lhůty dle povyšovacích lhůt schematu úřednického statu III. a). To prvý soud také právem učinil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného eráru.

Důvody:

Obě strany souhlasí v tom, že propočítání služebních let žalobcových má se díti podle výnosu ministerstva železnic ze dne 24. září 1921, č. 53.924, a tak, když tato otázka není sporna, netřeba ani, až na výjimku dole uvedenou, jež to činí nutným, dle §u 102 úst. list. zkoumati, zdali tento výnos ve svých v potaz přicházejících předpisech (§ 2 a 3) odpovídá příslušným předpisům nařízení vládního ze dne 22. prosince 1920, čís. 666 sb. (§ 2 a 3) a dále, zda toto nařízení zase odpovídá předpisu §u 3 zákona ze dne 9. dubna 1920, čís. 222 sb., to jest duchu tohoto zákona, zejména tedy jeho §u 1 a dlužno se omeziti na rozhodnutí otázky, mezi stranami nyní už jedině sporné, zda případ podřaditi dlužno pod § 2 (2) řečeného výnosu, jak tomu chce žalovaný erár, či pod § 3 (2) jak tomu chce žalobce i obě nižší stolice. Také dovolací soud jest toho náhledu, že případ spadá pod § 3 (2) a odkazuje v té příčině na důvody nižších stolic, jež v podstatě otázku dobře řeší, aniž by bylo lze říci, že, kdyby se zaujalo stanovisko opačné — stanovisko žalované strany, — došlo by se výsledku logičtějšího a s těmito velmi složitými a obtížnými předpisy srovnalejšího. Nicméně vzhledem k vývodům dovolání dlužno zkoumati ještě jednou, zda případ žalobců kryje se se skutkovou povahou předpisu toho či onoho a pod který tedy jej podřaditi nutno. § 2, jenž dle nadpisu svého pojednává o službě ve dvou nebo několika statusech úředníckých a stanoví v dovolávaném stranou žalovanou odstavci druhém, že při všeobecném přestupu, t. j. přestupu celé kategorie úředníků ze statusu do statusu na základě všeobecné úpravy připočítati jest služební dobu v nižším statusu (statusu úředníckém) ztrávenou podle lhůt platných pro nový status, předpokládaje, že zaměstnanci, o něž se jedná, byli hned od počátku své služební doby v příslušné kategorii (úředníků) zařaděni — nedopadá na žalobce, jenž nejdříve byl v kategorii služebnické, zaměstnán byv jako truhlář v dílnách, načež dne 15. října byl ustanoven (stabilisován) jako kancelářský výpravčí do kategorie podúředníků skupiny B, a teprv výnosy ze dne 18. června a 23. srpna 1921 byl s celou kategorií kancelářských výpravčích přeřazen s platností od 1. ledna 1921 do statutu úředníckého III. a). Praví sice vysvětlivky k tomuto §u 2 čís. 2 (Věstník min. žel. č. 43 roku 1921 str. 140), že všeobecné přeřadění kategorií úředníckých (podúředníckých) bylo provedeno jmenovanými právě výnosy ze dne 18. června a 23. srpna 1921 mimo jiné také u kategorie kancelářských výpravčích

a v důsledku toho že propočítá se těmto kategoriím celková služební doba tak, jakoby hned od počátku své služební doby byli v tomto úřednickém statusu zařadění, toto pravidlo že však platí pouze o těch zaměstnancích těchto kategorií, kteří hned od počátku své služební doby byli ve zmíněné kategorii, původně podúřednické, zařazeni, kteří tedy byli jako podúředníci příslušné kategorie intimováni, neb aspoň služby její skutečně vykonávali, že však pravidlo to neplatí tehdy, byl-li nynější úředník této kategorie nejdříve stabilisován jako služebník a pak teprve jmenován úředníkem příslušné kategorie, neboť tu že se jedná o pozdější individuelní jmenování a odkazují tu vysvětlivky na § 3 nařízení a tím i výnosu, ovšem ne na § 3 (2), nýbrž na § 3 čís. 1, jež právě předpokládá individuelní jmenování; ale z toho všeho právě plyne jen, že, kdežto výnos mluví jen o kategoriích původně úřednických, vysvětlivky kladou tomu na roveň i kategorie původně podúřednické, nikoli však i původně služebnické, jaká právě i na žalobce dopadá, třebaže nebyl v této kategorii stabilisován tak, aby se naň vztahoval § 3 čís. 1. Dovolání pomíjí tuto citaci § 3 v našem předpisu a vztahuje sem a tudíž i na případ žalobcův předpisy §u 4, které náš předpis §u 2 odst. čís. 2 nikterak necituje a jež se vztahují výslovně na zaměstnance do služebních tříd nezařaděné, i dopouští se touto záměnou §u 3 s §em 4 dvojí chyby. Podle dalších odstavců vysvětlivek propočítává se podle §u 2 odst. čís. 2 výnosu také služební doba oněch kancelářských výpravčích, kteří dříve byli stabilisováni jako kancelářští pomocníci a teprv výnosem tam citovaným jmenováni kancelářskými výpravčími, a dále pak mluví se tam ještě o kancelářských výpravčích, kteří se jimi stali z kancelářských pomocníků, kteří před tím sloužili v kategorii služebnické, avšak ani to vše se na žalobce nevztahuje, protože nebyl nikdy kancelářským pomocníkem, nýbrž přímo z kategorie služebnické přestoupil do kategorie kancelářských výpravčích. Ježto § 3 výnosu pojednává dle nápisu svého o předchozí služební době v poměru definitivního podúředníka nebo služebníka, což úplně na žalobce dopadá, a stanoví v odstavci čís. 2, jak propočítati služební dobu při přestupu na základě všeobecné úpravy, že totiž započítati jest veškerou dobu služební po odečtení t. zv. lhůty čekatelské dle povyšovacích lhůt příslušného schematu úřednického, a dle tohoto předpisu započítal prvý soudce služební dobu žalobcovu, a nelze říci, že by tento předpis na žalobce nedopadal, naopak dopadá doslovně. Ovšem praví následující alinea, že doba strávená v kategorii podúřednické nebo služebnické, jejíž dovršení bylo příslušným nařízením stanoveno jako podmínka pro zařadění do kategorie úřednické, propočítá se podle postupových lhůt podúřednických po případě služebnických s použitím zásad vyslovených v §u 4. Tady ovšem nelze souhlasiti s nižšími stolicemi, které praví, že tohoto §u 4 nelze užíti na žalobce proto, že předpis jeho vztahuje se dle jeho nadpisu na zaměstnance do služebních tříd nezařaděné, kdežto žalobce do nich zařaděn jest, neboť touto logikou byl by § 4 z §u 3 odst. čís. 2 vyřaděn vůbec, kdežto tam místo má, protože tam dovolán jest, a to ovšem s úplným vědomím, že

se ho dovoláno na případ zaměstnanců do služebních tříd zařaděných, jakým jest i žalobce, i dlužno ho tedy užíti, pak-li že jen podmínka, pod kterou se ho dovoláváno, splněna byla. Ale za to je správno, co praví odvolací soud, že nebylo ani tvrzeno, že by u žalobce bylo bývalo podmínkou pro zařadění do kategorie úřednické, aby byl dovršil určitou dobu v kategorii podúřednické nebo služebnické. Chce-li to teprve dovolání tvrditi tím, že praví, že příslušníci kategorie kancelářských výpravčích (k nimž náležel i žalobce), v úřednickém statusu III. musili splniti jisté podmínky, mezi nimiž bylo i dovršení určité lhůty ve službě železniční, tedy by to byla jednak nepřípustná novota a jednak dovolání samo praví, že kategorie kancelářských výpravčích, původně podúřednická, přeřazena byla do úřednického statusu III. výnosem ze dne 9. srpna 1919, čís. 22.444, ale to je právě výnos, který citují vysvětlivky k §u 3 odst. čís. 2 říkouce, že sem (pod § 3 čís. 2) patří jmenování podúředníků úředníky na základě nař. min. žel. ze dne 9. srpna 1919, čís. 22.444, ačkoli v odporu s tím dovolání o jednu alineu dále praví, že § 3 odst. čís. 2 má na mysli takový všeobecný přestup některé kategorie, kde toto zařazení do statusu úřednického je podmíněno určitou dobou strávenou v kategorii zřízenecké a podúřednické, takovouto kategorií však že není kategorie kanc. výpravčích, ježto zařazena byla výnosem z 18. června 1921, čís. 35.051 všeobecně z úřednického statusu III. do úř. statusu III. a), kde není vůbec předchozí služby v kategorii zřízenecké neb podúřednické. Dle toho všeho nelze seznati, jak to dovolání logicky myslí, a jen dlužno podotknouti, že ani to nezdá se správným, když rozdělení původního statusu III. na status III. a) a III. b) nazývá přeřazením. Dále: Vysvětlivky k §u 3 odst. čís. 2 praví v alinea druhém, že propočtení dle zásad tohoto bodu omezí se však pouze na ty případy, když nebyl zaměstnanec těchto kategorií přeřaděn ve smyslu výnosu z 23. srpna 1921, čís. 47.603 pro neodpovídající kvalifikaci do statusu III. a). Nižší stolice míní, že vysvětlivky mají tu na mysli patrně (I. stolice) neb snad (II. stolice) případ, kdy zaměstnanec byl zařazen do statusu III. b), že však je to v odporu s výnosem samým, jenž toto omezení nezná, zně zcela všeobecně, a proto nižší stolice k tomuto omezujícímu výkladu vysvětlivek nehledí a vztahují § 3 odst. čís. 2 vzdor oné stati vysvětlivek i na žalobce. Oproti tomu dlužno vytknouti, že to samo o sobě by nestačilo, protože vysvětlivky tvoří s výnosem jeden celek a tudíž jej doplňují, nelze je tedy vyloučiti a pominouti. Ale důvod vyloučení jest správně myšleno ten, že omezení, i když je pokládáme za omezení, stanovené samým výnosem, je neplatné proto, že odporuje §u 3 bod čís. 2 vládního nařízení ze dne 22. prosince 1920, čís. 666 sb., jež ho nezná a v jehož mezích se výnos měl držeti, protože dle vlastního svého nápisu je provedením zákona ze dne 9. dubna 1920, čís. 222 sb. z. a n., jehož provedením dle jeho § 7 pověřena byla všecka ministerstva a k jehož provedení vydala vláda právě citované své nařízení čís. 666/20. Ale je tu ještě jiný důvod, jenž přes to omezení, ba právě k vůli němu velí nenakládati se žalobcem hůře, než § 3 bod čís. 2 stanoví; má-li totiž dle tohoto bodu naloženo býti s těmi, kdo pro nedostatečnou kvalifikaci nebyli zařaděni do statusu

III. a), musí s těmi, kdo tak dobrou kvalifikaci měli, že do něho zařaděni byli, a to byl právě také žalobce, býti naloženo aspoň také tak příznivě, jako s oněmi, jak předpis sám logicky předpokládá (slova: »omezí se« na ty, kdo pro nedostatečnou kvalifikaci do III. a) nebyli zařaděni), má s nimi vlastně naloženo býti příznivěji, t. j. dle jiného předpisu, ač se nepraví, dle kterého. To je ale pro žalobcův případ bezpředmětné, poněvadž dle nějakého jiného, jemu příznivějšího předpisu propočtení nežádá. Doložiti dlužno konečně, že, míní-li dovolání, že užití §u 3/2 výnosu místo §u 2/2 vede prý k nesrovnalosti, že dělnická služba řemeslná hodnotí se stejně jako služba úřednická, což prý odporuje účelu a tendenci zákona čís. 222/20 i nařízení čís. 666/20, jakož prý i výnosu samému, dlužno na to odvětiti, že naopak je všeobecně známo, že tendence byla nivelisační, směřující k tomu, by práce kategorií nižších hodnocena byla co možno rovně s prací kategorií vyšších, což zvláště také došlo lapidárního výrazu v tom, že propočítání obmezeno bylo na nižší polovici tříd, kdežto vyšší zůstaly z dobrodiní toho vyloučeny.

Čís. 4372.

Pojistné premie, splatné již před zahájením vyrovnávacího řízení, nejsou výsadními pohledávkami podle §u 23 vyr. řádu.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1924, Rv I 1493/24.)

Žalovaná firma byla pojištěna u žalující pojišťovny proti požáru. Dne 31. října 1922 bylo o jmění žalované zahájeno řízení vyrovnávací, jež skončilo dne 4. dubna 1923 vyrovnáním na 30%. Ježto pojišťovací premie, splatné v dubnu 1923, nebyly zaplaceny, žalovala pojišťovna o zaplacení jich v plné výši. Žalovaná namítla v podstatě totéž jako v obdobném sporu proti jiné pojišťovně (viz čís. sb. 4271), totiž, že vyrovnací správce zapravil v prosinci 1922 žalobkyni zúplna pojišťovací premie za rok 1921 a 1922 a že žalobkyně, ježto se žalovaná vyrovnala v dubnu 1923 na 30%, byla ohledně 70% premií bezdůvodně obohacena. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Jde již jen o jedinou právní otázku, zda totiž pojistné premie spadají pod výsadní pohledávky §u 23 vyr. ř., takže při vyrovnání musily by dle §u 46 (2) vyr. ř. býti plně uspokojeny. Tuto otázku dlužno zodpověděti záporně. Neboť výčet výsadních pohledávek jest v §u 23 vyr. ř. vyčerpávající a nikoli pouze příkladmý, takže výsadu na jiné pohledávky rozšiřovati nelze. Zejména jest nemožno, jak to dovolání činí, vsunovati tam tuto výsadu pro pojistné premie oklikou §u 46 čís. 3 konk. ř., dle něhož jsou pohledávkami podstatovými (dluhy masy) všecky nároky na splnění dvojstranných smluv, v něž správce podstaty vstoupil, nároky to, jež pak dle §u 150 konk. ř. v případě vnuceného vyrovnání

plně uspokojeny býti musí. Dovolání, které této okliky užívá, odkázati dlužno na motivy, které ji zřetelně vylučují. Praví se tam (Pamětní spis str. 162): Ježto ve vyrovnávacím řízení jmění zůstává ve správě dlužníkově, odpadá se správou podstaty většina pohledávek §u 46 konk. ř. Jen útraty řízení, jakož i daně došly (ve vyrovnávacím řízení) podobného postavení, jako pohledávky (roz. dluhy) podstaty v úpadku, a jsou proto zařaděny mezi výsadní pohledávky (§ 23 čís. 1). K těmto přidružují se pohledávky, jež by v úpadku byly konkursními pohledávkami I. a II. třídy. Tedy jen útraty řízení a daně (jakož i jiné veřejné dávky) jsou z dluhů, jež v konkursu platí dle §u 46 konk. ř. za dluhy podstaty, převzaty do §u 23 vyr. ř. za pohledávky privilegované, jež plně uspokojeny býti musí, nikoli však nejsou do něho převzaty s nimi také pohledávky čís. 3 a 4 §u 46 konk. ř. Ale premie pojistné spadají pod čís. 3. Správně praví Lehmann Kom. II. str. 101, že pohledávky (dluhy) massy dle §u 46 čís. 3 a 4 konk. ř. nemohou ve vyrovnávacím řízení vzaty býti do ohledu, protože dlužníku zůstává právo disposiční a § 21 a násl. konk. ř. (jednající o vstoupení správce v dvojstranné smlouvy) ve vyrovnávacím řízení upotřebeny býti nemohou. Z toho pak jde, že nemůže tu upotřeben býti ani § 46 čís. 3 konk. ř., jenž jedná právě o nárocích na splnění dvojstranných smluv, v něž správce vstoupil. Zkrátka zákonodárce neuznal premie pojistné za hodny výsady §u 23 vyr. ř. a s tím se dlužno spokojiti, neboť že by tu právní cit byl uražen, nelze říci, třeba že v případě, že by nastala pojistná událost, pojišťovna by byla povinna hraditi celou pojištěnou škodu a ne toliko kvotu odpovídající poměrně kvotě vyrovnací, jakou obdrží na premie. Neboť to je právě vyrovnání a jeho účel, jež v účincích svých stihají stejně i každého jiného věřitele, jako pojišťovnu: musíť na př. prodatel, jenž dodal zboží, spokojiti se také jen s vyrovnací kvotou trhové ceny (v daném případě 30%), ač sám dodal za 100%. Ba pojišťovny na tom jsou lépe, ježto mají v stanovách (podmínkách) pojišťovacích pravidelně výhrady pro případ neplacení premií, anebo aspoň mají možnost, výhradami takovými se zajistiti. Rozhodnutí ze dne 18. března 1924 Rv I 1587/23 č. sb. 3621 není s tím v odporu, protože tam šlo o premie, jichž splatnost nastala teprve za řízení vyrovnávacího, kdežto v našem případě jde o premie dospělé již před zahájením řízení toho.

Čís. 4373.

Dávka z přírůstku hodnoty nemovitostí.

Z úmluvy, že kupitel ponese dávku z přírůstku hodnoty, nabývá prodatel oprávnění, domáhati se na kupiteli, by zaplatil dávku přímo příslušnému úřadu. Nepoužil-li však prodatel v ukládacím řízení ve prospěch kupitelův všech zákonných prostředků za účelem správného vyměření dávky, není kupitel povinen zapraviti celou vyměřenou dávku, nýbrž jen tolik, kolik by bylo bývalo vyměřeno, kdyby bylo bývalo

prodatelem použito zákonných opatření v zájmu správného vyměření dávky.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1924, Rv I 1502/24.)

V kupní smlouvě, jíž prodal žalobce žalovaným nemovitost, zavázali se žalovaní, že ponesou ze svého zemskou dávku z přírůstku hodnoty. Když byl žalobce vyzván zemským inspektorátem k vyplnění příslušného dotazníku za účelem vyměření dávky, zachoval se zcela pasivně a když mu byl doručován platební rozkaz na 5878 Kč, nejprve ho nepřijal a když mu byl později doručen politickou správou, vrátil ho s tím, by se úřad obrátil na kupitele. V exekuci ku vymožení dávky byl žalobci zabaven spořitelní vklad 5658 Kč. Žalobce domáhal se na žalovaných, by mu zaplatili 5658 Kč 61 h a zbytek 220 Kč odvedli zemské pokladně. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby, odvolací soud z těchto důvodů: Pokud se týče smluvní přípovědi žalovaných, že sami zaplatí dávku z přírůstku hodnoty, nejde o slib placení ve prospěch osoby třetí — zde zemského inspektorátu — ve sm. §u 881 obč. zák., zakládající se na smlouvě, nýbrž jde o veřejnoprávní dávku, zákonem odůvodněnou. Poněvadž dávka z přírůstku hodnoty vyměřována jest zemským inspektorátem a placena u zemské pokladny, jsou jedině zemský inspektorát (zemská pokladna) oprávněny zaplacení této dávky požadovati (vymáhati). Ježto však žalovanou stranou nebyl ve sporu namítnut nedostatek aktivní legitimace ohledně žalobcem ještě nezaplaceného zbytku dávky z přírůstku hodnoty 220 Kč s přísl., a k vadě této nelze přihlížeti z moci úřední, nevzal ani odvolací soud na tuto okolnost zřetele. Žalovaní v rámci svých odvolacích důvodů uplatňují v podstatě jen to, že žalobce zřejmou nedbalostí zavinil, že dávka z přírůstku hodnoty byla předepsána vyšší částkou než 2461 Kč a že by při správném vyměření dávky měli platiti pouze tuto částku. Žalovaní však přehlížejí, že bylo bezvadně zjištěno, že dávka z přírůstku hodnoty byla předepsána částkou 5878 Kč 92 h a že zaplacení této částky bylo žalobci pravoplatně uloženo platebním příkazem, že tudíž popření výše dávky z přírůstku hodnoty, již je zaplatiti, nemůže míti v tomto sporu úspěchu. Bylo by proto také zcela zbytečno o výši dávky z majetku slyšeti znalce. Z toho však dále plyne, že námitka žalovaných je souhlasná s uplatňováním škody, již domněle trpí (utrpěli) tím, že v důsledku zřejmé nedbalosti žalobcovy musí mu nahraditi vyšší dávku z majetku, než kterou by bylo správně platiti. Jejich námitka nedotýká se tudíž rozhodující zde otázky, která také doznáním žalovaných vůbec není sporna, zda jsou podle smlouvy povinni zaplatili pravoplatně předepsanou dávku z přírůstku hodnoty. Případný nárok na náhradu škody, plynoucí ze zavinění žalobcova, musili by žalovaní jinak uplatňovati započtením, chtěli-li by, aby o tomto jejich samozřejmém nároku bylo v tomto sporu rozhodováno. Okolnost, že jsou oprávněni vznésti nárok na náhradu škody, nevylučuje správnost žalobního nároku.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Především dlužno odvolací soud, jenž nemá odsouzení žalovaných k zaplacení 220 Kč k rukám pokladny za právně přípustné, upozorniti na § 1404 n. zn. obč. zák. Co však se týče náhledu téhož soudu o nepřípustnosti obrany žalovaných v použité formě, má se věc takto: Kdyby se byli žalovaní zavázali, že zaplatí dávku v té výši, jak vyměřena bude, dalo by se snad mluviti tak, jak činí odvolací soud, že žalobce, zaplativ ji sám, má nárok, by mu ji nahradili celou, a oni, pak-li míní, že mají nárok na náhradu škody proti němu z toho důvodu, že neučinil vše, co bylo v jeho moci, by dávka vyměřena byla takovým obnosem, jakým při daném stavu věci dle zákona připadá, že mohou si tento požadavek započtením proti žalobě namítati, a že, když tak neučinili, nelze k němu přihlížeti a dlužno tudíž odsouditi je k zaplacení celé vyměřené dávky. Ale žalovaní tak se nezavázali, nýbrž toliko tak, že nesou případnou dávku z přírůstku hodnoty ze svého, což možno dle pravidel poctivého právního styku, platných najmě též pro všechny smlouvy a úmluvy (§ 914 n. zn. obč. zák.), vykládati jen tak, že ponesou dávku tím obnosem, jaký při daném stavu věci dle zákona skutečně vypadá, nehledě, jakým bude vyměřena, takže, bude-li vyměřena obnosem vyšším, než náleží, a věc bude se míti tak, že za toto nesprávné vyšší vyměření bude jim žalobce práv — nebudou oni hraditi mu více než obnos správný, a nepřináležející plus on ponese si sám.

Tu není tedy pro žádnou kompensaci místa, protože tu není žádného protinároku, ježto ani žalobcův nárok ani závazek žalovaných nečiní více, než co dávka po právu činí, k čemuž doložiti dlužno, že, nebyl-li by žalobce za nesprávné vyšší vyměření práv, dlužno vyměření to pokládati za správné. Je tedy otázka, kdy je žalobce za ně práv. Odpověď: když neučinil vše, co bylo v jeho moci, by se nesprávnému vyměření vyvaroval. Podle zmíněných již pravidel poctivého právního styku nelze úmluvě o přesunutí dávky rozuměti jinak, než že se dle povahy věci a úmyslu stran samozřejmě předpokládá, aniž by to musilo býti zrovna výslovně připomenuto, že prodatel (žalobce), jejž jedině povinnost dávku platiti stihá a s nímž vyměřující úřad jedině jedná (§ 15 a 17 dávkového řádu z r. 1915), nebude jednati na škodu kupitele (žalovaných), nýbrž že loyalně a poctivě, zrovna tak, jako by šlo o něho sama, bude se starati, aby dávka vyměřena byla správně a ne nenáležitě vysoko, že tedy nejen ničeho neopomene, co mu zákon opatřiti poroučí, nýbrž i jinak všecko zařídí, co v zájmu kupitelovu nutně potřebným neb i jen účelným jeviti se bude, nejen tedy, že vyhoví svým povinnostem, jež mu řád dávkový v §u 17 ukládal, nýbrž že nad to, obdržev platební příkaz, zavčas jej kupiteli sdělí a v pochybnosti pokyny od něho si vyžádá, zda má či nemá stížnost do něho podati, a dle jeho návodu se zachová, pokud se týče stížnost jím (kupitelem) na jeho (prodatelovo) jméno pořízenou podepíše, zkrátka, jak řečeno, učiní vše, co v jeho moci, by přemrštěnému vyměření vyvaroval. Tato povinnost prodatele zakládá se tedy nikoli na nějaký snad poměr zmocněnecký, na nějaký příkaz kupitelův k jeho zastupování v řízení vyměřovacím — vždyť prodatel

vystupuje v řízení tom z předpisu zákona a nikoli z příkazu kupitele, tedy vlastním jménem a nikoli jménem tohoto — nýbrž na samu úmluvu o přesunutí, na poměr jí založený, v němž je mu povinen k péči řádného muže a poctivého smluvníka. Zajistěť že vše, co shora jako jeho povinnost vytčeno, řádný a poctivý kontrahent sám od sebe pravidelně opatří, a proto musí, pak-li že kontrahent tak se zachovati opomene, následky opomenutí stihnouti jeho a nikoli druhou stranu, která opatření ta učiniti nemohla, protože úřad s ní nejedná — vyjma ovšem případ §u 17 poslední odstavec, o nějž však zde nejde. V tomto případě žalobce nevyhověl již ani svým povinnostem, v §u 17 řádu dávk. mu uloženým, jak z porovnání jeho prohlášení ze dne 28. listopadu 1921 s předpisy §u toho plyne, a není docela případné, jak to soud prvé stolice omlouvá. Žádná omluva tu neplatí, neboť žalobce měl svou povinnost splniti, avšak nesplnil, a nelze nechat nésti následky kupitele, jak činí první soud. Samo to, čím ho prvý soud omlouvá, ho usvědčuje, zejména dokazuje dovolaný prvým soudem přípis inspektorátu zemského ze dne 27. února 1924, že kdyby byl žalobce své povinnosti dle §u 17 dávk. řádu zadost učinil (»kdyby byl inspektorát věděl atd.«), bylo by bývalo zavedeno řízení k zjištění zcizovací hodnoty. Prvý soudce zneuznává poměry. V poměru k úřadu byl toliko žalobce a neprávem praví prvý soud, že bylo povinností žalovaných učiniti oznámení dle §u 17. Tím, že oni dávku ve smlouvě převzali, nevstoupili oni na místo žalobce v poměr k úřadu, neboť tohoto se úmluva přejímací nijak nedotkla. Také nerozhoduje, že výše dávky jednou právoplatně vyměřená nemůže býti již změněna, a že soud zejména není povolán, aby to učinil, vždyť nic takového žaloba ani nežádá, úřad má napořád vůči žalobci právo na zaplacení celé dávky tak, jak byla vyměřena, ale tu nejde o úřad, nýbrž jen a jen o poměr mezi žalobcem a žalovaným, aby žalobce zaplatil ze svého, oč dávka výše vyměřena, než by byla bývala, kdyby se byl dle své povinnosti zachoval. Zjištění tohoto převýšku docílí se tak, že se provede řízení, které by byl úřad provedl, kdyby byl žalobce své povinnosti vyhověl, t. j. provede se soudní odhad, v případě potřeby s předchozím výslechem přezvědných osob, jež ovšem v procesu nutno slyšeti jako svědky. K soudnímu odhadu totiž bylo by to vždy došlo, kdyby se úřad se žalobcem byl nedohodl (§ 18 řádu), k čemuž ovšem žalobce v poměru svém k žalovaným bez jich svolení byl by oprávněn ani nebyl. Vyšetřená odhadní cena pak ukáže, jak by byla bývala dávka správně vyměřena, neboť bude to pak už jen matematický úkol (§ 12 a 13 řádu, k tomu předem § 5 a § 8—10 téhož).

Čís. 4374.

Přídavku dle §u 1 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 299 sb. z. a n., nelze se domáhati pořadem práva.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1924, R II 342/24.)

Žaloba horního zaměstnance ve výslužbě o zvýšení výslužného dle zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 299 sb. z. a n. byla soudem prvé stolice k námitce nepřípustnosti pořadu práva odmítnuta. Rekursní soud zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Žalobce domáhá se na žalované společnosti zaplacení přídavku ve smyslu §u 1 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 299 sb. z. a n., který přísluší pouze důchodcům všeobecného pensijního ústavu a důchodcům náhradních zařízení. Již vládním nařízením ze dne 4. května 1920, čís. 342 sb. z. a n. bylo rozhodování o přiznání a vyměření těchto přídavků odňato právomoci soudů a ustanoveno, že v tomto směru rozhoduje příslušná důchodová komise zemské úřadovny všeobecného pensijního ústavu s konečnou platností, kdežto z rozhodnutí náhradního nositele pojištění bylo lze se odvolati k důchodové komisi. § 6 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 299 sb. z. a n., který jest podkladem žaloby, nařizuje, že o přiznání a vyměření přídavků rozhoduje důchodová komise, po případě orgán náhradního nositele pojištění, jemuž přísluší rozhodnutí o důchodech. Tato rozhodnutí lze bráti v odpor pouze žalobou k rozhodčímu soudu podle §u 75 (2) zákona o pensijním pojištění. Soudní příslušnost byla tedy vyloučena také tímto zákonem, jehož kategorický doslov nepřipouští soudní příslušnosti ani pro přechodnou dobu až do úpravy stanov náhradního ústavu, nebo až do přeměny náhradních smluv v náhradní ústav, po případě až do zrušení toho kterého ústavu a náhradní smlouvy. Pro tuto přechodnou dobu pozbývají platnosti ustanovení stanov náhradních ústavů a náhradních smluv, která jsou v rozporu s ustanoveními zákona ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n. a jsou nahražena příslušnými zákonnými ustanoveními. Zaměstnanci, pojištění u náhradního ústavu anebo náhradní smlouvou, mají tudíž nejméně tytéž nároky, jako kdyby byli pojištěni u všeobecného pensijního ústavu, třebas i stanovy nebo náhradní smlouva měla jiný obsah (§ 64 (6) zákona o pensijním pojištění, Dr. Emil Hendrich, zákon o pensijním pojištění, str. 115). Okolnost. ku které poukazuje rekursní soud, že v době podání žaloby, t. j. 22. září 1922, žalovaná náhradního ústavu neměla a že ministerstvo sociální péče teprve výnosem ze dne 15. října 1922 udělilo předběžné schválení nových stanov, nemůže založiti soudní příslušnost co do zažalovaného nároku ani pro přechodnou dobu až do konečného schválení stanov. Usnesení rozhodčího soudu pro pensijní pojištění v Brně ze dne 15. května 1922, jehož se rekursní soud rovněž dovolává, nemá pro tento spor významu, jelikož o námitce nepřípustnosti pořadu práva mají soudy rozhodnouti samostatně. Pro řešení této námitky jest směrodatným jedině způsob, jakým odůvodňuje žalobce svůj nárok, a proto nepadá na váhu, že žalovaná mezi jiným také namítala, že žalobci přísluší zažalovaná částka vůči žalované společnosti po případě pouze jako přejímatelce závazků těžařstva. Není potřebí, šířiti se o tom, že §§y 48 a 53 stanov pensijního

fondu žalované, vydaných v roce 1919, nemají vlivu na platnost a účinnost ustanovení zdejšího zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 299 sb. z. a n. Ustanovení čl. 10, A, 2 c) prováděcího nařízení ze dne 30. prosince 1920, čís. 693 sb. z. a n. rovněž nemluví pro správnost žalobcova stanoviska, neboť tento předpis uvádí jen jednu z podmínek, jimž musily vyhověti náhradní smlouvy, platné 31. prosince 1918. Že nelze použíti při výkladu §u 6 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 299 sb. z. a n. článků 7 a 8 uvedeného prováděcího nařízení, jest zřejmo z jejich obsahu a z doby jejich vydání. § 7 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 299 sb. z. a n. nemění ničeho na předpisu předcházejícího §u 6 a nepřichází proto v úvahu při rozhodování o námitce nepřípustnosti pořadu práva.

Čís. 4375.

Dopravní řád železniční.

Ze škody vzešlé tím, že na dovozném bylo více vybráno, ručí dráha jen, prokáže-li se její úmyslnost anebo hrubá nedbalost, kdežto ze škody, vzešlé tím, že dráha ocitla se v prodlení s vrácením přeplatku, ručí dráha dle všeobecných právních předpisů.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1924, Rv II 607/24.)

Žalující firma domáhala se na dráze náhrady škody, která prý jí vznikla tím, že dráha omylem jí předepsala a od ní vybrala na dovozném více než měla dle tarifu vybrati. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby, Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

S právním posouzením rozepře nižšími soudy nelze souhlasiti. Žalující firma požaduje na dráze náhradu škody, která jí vznikla tím, že dráha omylem jí předepsala a od ní vybrala na dovozném více, než dle tarifu měla vybrati, takže žalující firma musila na opatření si německých marek, ve kterých bylo dovozné předepsáno, věnovati více československých korun, než kdyby dovozné bylo bývalo vyměřeno správně. Oba nižší soudy uznaly nárok na náhradu této škody za odůvodněný dle čl. 282 a 283 obch. zák. a vyhověly žalobě. Žalobní nárok nelze však posuzovati podle všeobecných předpisů obchodního zákona o náhradě škody, nýbrž podle předpisů železničního dopravního řádu o smlouvě nákladní, který má v §§ 70, 95 a 97 čís. 5 o následcích nesprávného vybrání dovozného zvláštní ustanovení. Podle těchto předpisů lze náhradu škody, vzniklé straně nesprávným vybráním dovozného, požadovati jenom, byla-li způsobena úmyslně neb hrubou nedbalostí, což v tomto případě nebylo žalující stranou ani tvrzeno. Jinak nepřísluší straně z tohoto důvodu nárok na náhradu škody, nýbrž pouze nárok na vrácení toho, oč bylo více na dovozném vybráno. Není sporno, že na dovozném bylo sice žalující firmě účtováno 4.518 Kč 40 h a 8,396.661 Mk, že však zaplatila vskutku jenom 8,396.661 Mk a to dne

12. března 1923. Není také sporno, že mělo býti správně předepsáno a vybráno 4.473 Kč 40 h a 3,185.160 M. Stanovisko, které zaujalo ředitelství státních drah v Olomouci přípisem ze dne 30. března 1923, vyřizujícím reklamaci žalující firmy ze dne 17. března 1923, že totiž požaduje zapravení nedoplatku 4.473 Kč 40 h, načež vrátí přeplatek 5,211.501 Mk, vyhovuje přesně zákonnému předpisu §u 70 žel. dopr. ř. Jmenovitě nebyla dráha povinna vraceti přeplatek v markách před zapravením nedoplatku 4.473 Kč 40 h, neboť náleží jí na tento přeplatek zadržovací právo dle §u 313 obch. zák., takže lze od ní žádati placení jen z ruky do ruky. Jinou otázkou by bylo, zda není žalovaná dráha povinna náhradou škody, vzniklé žalující firmě poklesem kursu německých marek po 12. březnu 1923. Tu by ovšem platily všeobecné zákonné předpisy o náhradě škody, tedy čl. 282 a 283 obch. zák., dráha ručila by však podle nich za pokles kursu jenom potud, pokud byla s vrácením přeplatku v prodlení. Jelikož nabídla žalobkyni vrácení již 30. března 1923, nejde pokles kursu německých marek po tomto dni na její účet, nýbrž dle §u 1419 obč. zák. na účet žalující firmy. Že se rozdíl v kursu německých marek vyskytl také mezi dnem placení, totiž 12. března 1923, po případě dnem reklamace 17. března 1923 a dnem 30. března 1923, nebylo ani tvrzeno, ani soudem zjištěno. Ale i kdyby takový rozdíl byl a to v neprospěch žalující firmy, musí jej vzhledem k tomu, že dráze nelze vytýkati zpoždění ve vyřízení reklamace, nésti žalobkyně sama. Ačkoliv měla dle čl. 336 druhý odstavec obch. zák. právo platiti dovozné československými korunami, při čemž by ovšem musila se říditi kursem, určeným a vyhlášeným dráhou (§ 9 žel. dopr. ř.), vyhradila si již předem předpis dopravného přes Německo a jeho placení v markách, platila také efektivně, a, zajistivši si takto případný zisk ze změny kursu, musí nésti i nepříznivé jeho důsledky. Žalující firma nemá proto proti dráze jiného nároku než na vrácení přeplatku v německých markách, tento nárok nemůže býti však rozsudkem uznán, poněvadž žalobkyně neučinila k tomu potřebného návrhu (§ 405 c. ř. s.). Nárok na náhradu škody v československých korunách není zákonem odůvodněn, pročež musilo býti dovolání vyhověno, a žaloba zamítnuta.

Čís. 4376.

Jde o smlouvu o dílo nikoliv o smlouvu nájemní, převzal-li samostatný podnikatel zorání polí majitele velkostatku svými zřízenci. Za škodu ze zapálení stavení jiskřením z lokomotivy parního pluhu ručí jeho majitel za podmínek §u 1315 obč. zák. K pojmu zdatnosti zřízenců při obsluze parního pluhu. Zdatnost nelze stotožňovati se schopností a způsobilostí.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1924, Rv II 614/24.)

Majitelka velkostatku, firma M., zjednala si od firmy P. parní pluh k zorání pozemků. Větrem zaneseny byly jiskry z komína parního pluhu na střechu žalobcova domku, jenž vyhořel. Žalobní nárok na náhradu

škody proti firmě M. a firmě P. neuznal procesní soud prvé stolice důvodem po právu. Odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud uznal žalobní nárok proti firmě P. důvodem po právu.

Důvody:

Dovolatel spatřuje nesprávné právní posouzení v tom, že odvolací soud považoval smlouvu mezi firmou M. a firmou P. za smlouvu o dílo, nikoli za smlouvu nájemní, že nešlo o služební poměr, nýbrž o samostatné, od firmy M. zcela neodvislé, podnikání firmy P., za které proto neručí firma M., kdežto firma P. že neručí pro nedostatek předpokladů §u 1315 obč. zák. za své zřízence, o nichž bylo i odsuzujícím rozsudkem trestním (§ 268 c. ř. s.) zjištěno, že zavinili škodu žalující strany trestným jednáním, pro které byli odsouzeni, a že firma P. neručí také proto, poněvadž nemohla věděti, že její, ku orání kritického dne užitý stroj toho dne nebyl způsobilý. Dovolatel uvádí, že jde u firmy P. o podnikatelské ručení, že zřízenci firmy P. pracovali nezpůsobilým strojem za silného větru, že vadný stroj a silný vítr přivodily škodu, že zřízenci nedbali opatrnosti a pozornosti, podle §u 1297 obč. zák. u každého člověka předpokládané, že za to vše ručí firma P. sama, neboť ručí také, že její zřízenci mají ony schopnosti a užívají té pozornosti, jakých vyžaduje podle své povahy převzatá práce. Ale že ručí také firma M., která nemůže veškeré s jejím podnikem související práce vykonávati sama, proto je v tomto případě dala vykonati firmou P., tedy používá rovněž cizích osob při podnikovém provozu. Dovolatel má na mysli podnikatelovo ručení za podniková nebezpečenství, způsobená podnikovým provozem, u kteréhož ručení za zřízence neobmezuje se na ručení za nezdatnost podle §u 1315 obč. zák. Ohledně firmy P. nemůže býti dovolání upřena opodstatněnost. Především sluší uvésti, že odvolací soud zcela správně vystihl, že jde mezi firmou M. z jedné, a firmou P. z druhé strany nikoli o smlouvu nájemní, nýbrž o smlouvu o dílo, když firma P. jako samostatná podnikatelka převzala zorání polí svými zřízenci vlastním pluhem. Z toho vyplývá, že firma M. neručí žalobci ani za provinilé jednání zřízenců firmy P., ani za vadnost lokomobily, které firma P. použila k výkonu převzaté práce. Proto je dovolání po této stránce bezdůvodné. Jinak je tomu ve příčině firmy P. Odvolací soud sice správně vyslovil, že tato firma ručí podle §u 1315 obč. zák. za nezdatnost svých zřízenců, ale míní, že oba zřízenci firmy R-a a K-a jest v tomto případě považovati za způsobilé a zdatné ku práci, kterou konali za nebezpečných poměrů, a to proto, poněvadž R. je zkoušeným strojníkem a K. zkoušeným topičem, a že všechny námitky ohledně nezdatnosti těchto zřízenců mohly by platiti, kdyby nebyli pro svůj obor zkoušenými, protože za daných okolností nelze po firmě P. žádati větší pečlivost a opatrnost ve výběru lidí, než kterou firma vynaložila, když k orání vzala zkoušeného strojníka a zkoušeného topiče. Tento právní názor odvolacího soudu nelze sdíleti, neboť složení zkoušek, kterým nabývá osoba úředního oprávnění k výkonu úředně licentovaného zaměstnání, neochraňuje ještě pro vždy a za všech okolností

před nezdatností. Nezdatným může býti i ten, kdo vykonal všechny zkoušky, ukáže-li se, že přes to jeho výkony nejsou takové, aby ospravedlňovaly úsudek, že vyzkoušená osoba je zároveň zdatnou. Pro posouzení zdatnosti zřízenců firmy P. je rozhodujícím zjištění, že lokomobila nebyla osudného dne opatřena ochranným košem, že stála za větru v blízkosti došky krytých stavení, že byla nezpůsobilou k provozu, protože přehřívač páry v kouřové komoře, i kdyby byl v lokomobile, nezabránil by výletu chomáče jisker. Dále jest rozhodným zjištění, že za orání vyletěly jiskry z komína lokomobily, že veliký, tehdá zuřivší vítr, zanesl je na doškovou střechu žalobcova domku, ta začala hořeti, oheň přenesl se také na tři sousední stavení, čímž byla způsobena škoda, jejíž náhrady se vyhořelí domáhají svými žalobami. Dále je rozhodujícím, že R. i K. odsouzeni byli právoplatně trestním rozsudkem pro přestupek §u 459 tr. zák., spáchaný tím, že dne 26. srpna 1920 v N. lokomobilu oracího stroje, pod níž bylo topeno uhlím, postavili nedaleko doškových domků a tím zavinili, že od jiskry, z komínu vyletěvší, vznikl požár, a že se tím dopustili činu, z něhož se dá snadno předvídati nebezpečenství ohně. Také je rozhodujícím zjištění, že oba zřízenci byli H-em upozorněni na nebezpečnost orání, načež oba odpověděli, aby svědek byl bez starosti, že to nechytne. Mínění odvolacího soudu, že z tohoto ojedinělého případu nelze ještě souditi na nezdatnost zřízenců, odporuje předpisu §u 1315 obč. zák. Především nesmí býti přehlíženo, že tímto novelisovaným předpisem (§ 161/III. novely) bylo ručení v zájmu bezpečnosti zostřeno a ustanoveno, že zaměstnavatel ručí za nezdatnost osoby, v jeho podniku používané, i tenkráte, když nevěděl a nemusil věděti o její nezdatnosti. Ručení podle §u 1315 obč. zák. není ručením za vinu, nýbrž za výsledek, a podmíněno jest tím, že osoby, jichž bylo použito k úkonu, jsou nezdatny. Zdatnost nemůže býti ztotožňována se schopností a způsobilostí. Předpokládá sice nutně způsobilost, ale způsobilost musí býti provázena také nejlepší vůlí, skutečně vynaložiti schopnosti ku zřízení díla, a také se předpokládá náležitá píle, dokonalá svědomitost a naprostá dbalost. Nedopatření neubrání se nikdo, ale nesmí to býti vědomé pochybení, když někdo sezná chybu a v ní setrvá, je to již nedbalost, při níž nelze mluviti o zdatnosti. Užije-li se těchto zásad na zjištěný skutkový děj, zřetelně se pozná, že jednání zřízenců bylo hrubě nedbalé a že v něm setrvali, ač byli na nebezpečnost svého jednání upozorněni, že nelze pochybovati, že byli k vykonávání služeb, k nimž byli sjednáni, nezdatni, a je pro užití předpisu §u 1315 obč. zák. lhostejno, zdali firma P. o jejich nezdatnosti věděla, či nevěděla.

Čís. 4377.

Byla-li výzva doručovacím orgánem pouze vhozena do skříňky pro příjem dopisů, nebylo vyhověno předpisu §u 102 c. ř. s. a nedošlo proto k náhradnímu doručení tím, že písemnost byla 14 dní na poště uložena.

(Rozh. ze dne 19. listopadu 1924, R I 755/24.)

Soud prvé stolice odmítl odvolání pro opozděnost. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by ve věci dále jednal. Důvody: Stížnost jest důvodná. Bylo-li marně provedeno doručení k vlastním rukám adresáta, jakož i doručení náhradní, poněvadž nebyl zastižen ani adresát ani oprávněná osoba, pokud se týče osoby, uvedené v druhém odstavci §u 102 c. ř. s., odepřely přijímati písemnost, nutno písemnost uložiti. Dlužno vzíti zřetel na to, že nutno se předem pokusiti o oba způsoby náhradního doručení. Ze zpátečního lístku o doručení rozsudku ze dne 19. dubna 1924 jde na jevo, že příjemce nebyl zastižen, a že náhradní doručení nemohlo býti provedeno, pročež poštovní zřízenec na zpátečním lístku a na obálce napsal »uložen dne 26. dubna 1924«. Předpisy o doručení musí býti přesně zachovávány, z této poznámky však nejde jasně na jevo, zda se poštovní orgán řídil přesně zákonem a nelze proto považovati doručení rozsudku za správně provedené. Proto jest rozhodným, že zástupci, v plné moci žalované uvedení, rozsudek obdrželi 5. června 1924 a tuto dobu nutno považovati za den doručení. Poněvadž odvolání došlo k soudu 12. června 1924, bylo podáno včas.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Jak ze zprávy doručovacího orgánu, listonoše S. patrno, byl rozsudek prvé stolice uložen dne 26. dubna 1924 na poštovním úřadě, ježto prý žalovaná nebyla doma zastižena a náhradní doručení se nemohlo státi. Dle §u 104 c. ř. s. má se uložení na poště ohlásiti písemnou oznámkou, upevněnou na dveřích bytu, a podle možnosti též ústním sdělením osobám v sousedství bydlícím. Šetřením dle §u 526 odstavce druhý c. ř. s. jest zjištěno, že doručovací orgán, když mu zahradní dvéře nebyly přes zvonění otevřeny, vložil do poštovní skřínky, u oněch dveří připevněné, písemní výzvu na adresátku (žalovanou), aby si písemnost (rozsudek prvé stolice) vyzdvihla u poštovního úřadu, a že, když se tak nestalo, doručovací orgán druhého dne (26. dubna 1924) vhodil do oné skřínky vyzvání, by si adresátka písemnost u poštovního úřadu vyzdvihla, jinak ze bude tato pokládána za uloženou na poštovním úřadě. Formálnosti §u 102 a násl. c. ř. s. jest však přesně zachovati. Byla-li výzva doručovacím orgánem jen vhozena do oné skřínky, při čemž na příklad ani sousedé ani domácí lidé, klíček od schránky nemající, se nemohou o obsahu výzvy dozvěděti, nebylo vyhověno předpisu §u 104 c. ř. s. a nedošlo proto k náhradnímu doručení tím, že písemnost byla 14 dní na poště uložena. V důsledku toho odvolací lhůta počala běžeti teprve 5. června 1924, kdy písemnost byla zástupci žalované strany u soudu doručena, a nenabyl proto onen rozsudek formální právní moci do dne skutečného podání odvolacího spisu k soudu, což se stalo dne 12. června 1924. Nelze přisvědčiti názoru stěžovatelovu, že nápravu lze zjednati jen žalobou pro zmatečnost dle §u 529 čís. 2 c. ř. s., ježto prý jde již o rozsudek, formálně v moc práva vešlý. Má-li býti řeč o formální právní moci rozsudku, musí při nejmenším dojíti k platnému doručení na onu osobu, na niž zní soudní doručovací příkaz. Nedošlo-li k tomuto platnému doručení na tuto osobu nedopatřením doručovacího orgánu, nelze osobu tu zbaviti řádného opravného prostředku a poukázati ji na mimořádný opravný prostředek §u 529 c. ř. s., a to ani z toho důvodu, že prvý soudce, neznaje nesprávnosti průběhu při doručení, měl neprávem za to, že je tu rozsudek formální v moc práva vešlý a proto povolil exekuci. Právem proto rekursní soud zrušil odmítací usnesení prvé stolice a nařídil, aby bylo dále dle §u 468 c. ř. s. jednáno.

Čís. 4378.

U cizozemské akciové společnosti lze za »stálé zastupitelstvo pro tuzemsko neb orgán, jemuž jest svěřeno, obstarávati obchody ve smyslu §u 99, odstavec třetí, j. n. uznati jen representaci (zastupitelstvo) odpovídající předpisům čl. IV. nařízení ze dne 29. listopadu 1865, čís. 127 ř. zák., pokud se týče §§ 210—217 čl. XXXII uh. zák. z roku 1875.

(Rozh. ze dne 19. listopadu 1924, R I 891/24.)

Žaloba proti budapešťské firmě zadána byla na zemském soudu v Praze, jako soudu příslušném místně dle §u 99, odstavec prvý, j. n. K námitce místní nepříslušnosti soud prvé stolice žalobu odmítl, rekursní soud zamítl námitku místní nepříslušnosti. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Otázku, zdali rekursní soud, zrušivší usnesení první stolice, je vázán právním názorem, projeveným v zrušovacím usnesení, také při rozhodování o novém, jeho právnímu názoru vyhovujícím usnesení prvé stolice, netřeba tu řešiti, neboť rekursní soud se v napadeném usnesení od právního názoru, projeveného ve zrušovacím usnesení, v pravdě ani neodchýlil. To lze jasně seznati, nepřihlíží-li se jen ku znění tohoto usnesení, nýbrž i k vývoji věci, za kterého k němu došlo. Žaloba se dovolávala sudiště majetku podle §u 99, odstavec prvý, j. n. Žalovaná strana je popírala, poukazujíc k tomu, že má na Slovensku továrny, podniky a sídlo své správy, že tím je pro ni založeno obecné sudiště podle místa správy ve smyslu §u 75 j. n., a že toto její obecné sudiště vylučuje sudiště majetku podle §u 99 j. n. Soud první stolice pokládal námitku nepříslušnosti za bezpodstatnou již podle tvrzení žalované strany, totiž proto, že sídlo správy na Slovensku není v »tuzemsku« ve smyslu jurisdikční normy, a zamítl námitku nepříslušnosti, nezabývaje se dále s otázkami, zdali žalovaná strana skutečně na Slovensku sídlo své správy má, jakého rázu toto její sídlo je a zdali vůbec sudiště, založené sídlem správy, vylučuje sudiště podle majetku. Rekursní soud nesouhlasil s názorem prvé stolice, že Slovensko není tuzemskem, a musil proto přikročiti především k řešení základní právní otázky, zdali sudiště podle sídla správy skutečně vylučuje sudiště podle majetku. Na tuto otázku odpověděl rekursní soud kladně a vyslovil zároveň

právní názor, že pro cizozemskou akciovou společnost — jakou žalovaná firma nesporně je — jest založeno obecné sudiště podle sídla správy (§ 75 j. n.), tedy sudiště vylučující sudiště majetku podle §u 99 j. n., jež tehdy, má-li za prvé — což § 99 odstavec třetí j. n. jinak vyžaduje ohledně ostatních tam jmenovaných podmětů pro založení sudiště majetku — v tuzemsku stálé zastupitelství neb orgán, jemuž svěřeno jest obstarávati obchody, a vyhovují-li za druhé tato zařízení předpisu čl. IV. nařízení ze dne 29. listopadu 1865, čís. 127 ř. zák. S tohoto svého právního hlediska musil pak rekursní soud ovšem také nařídíti, by bylo zjištěno, zdali žalovaná strana takové sídlo aneb orgány má. S další otázkou, zdali sídlo správy, jež žalovaná v odpovědi na žalobu tvrdila, je sídlem správy ve smyslu §u 99 odstavec třetí, j. n. a čl. IV. citovaného nařízení čís. 127/1865, se rekursní soud nezabýval a ani zabývati nemohl, neboť mu k tomu scházela právě proto teprve nařízená skutková zjištění. Vykládá proto dovolací stížnost ono zrušovací usnesení mylně, míníc, že rozlišuje mezi sídlem správy, pokud se týče trvalé správy, a mezi sídlem representace a že pokládá sídlo správy, jak je žalovaná v žalobní odpovědi tvrdí, za vhodné založiti obecné sudiště, vylučující sudiště majetku. V důsledku toho je také bezdůvodna výtka, že se rekursní soud od tohoto svého právního názoru, hájeného v prvním (zrušovacím) usnesení, odchýlil ve svém druhém (napadeném) usnesení, jež staví pojem trvalého sídla na roveň pojmu representace podle čl. IV. nařízení čís. 127 z roku 1865, neboť rekursní soud v druhém, napadeném, usnesení jen přesněji vyslovuje již původně hájené stanovisko, že zastupitelstva aneb orgány cizozemské akciové společnosti musí vyhovovati předpisu čl. IV. nař. ze dne 29. listopadu 1865, ř. z. č. 127, pokud se týče obdobným předpisům §§ 210—217 zák. čl. XXXII z roku 1875, má-li jimi býti založeno sudiště sídla správy podle §u 99, odstavec třetí, pokud se týče § 75 j. n. Právní názor, rekursním soudem v obou usneseních důsledně hájený, odpovídá plně zákonu. Právě citované předpisy, které v tomto směru pozdějšími předpisy nebyly podstatně změněny, nedovolují pochyby, že u cizozemské akciové společnosti za »stálé zastupitelstvo pro tuzemsko aneb orgán, jemuž svěřeno jest obstarávati obchody« ve smyslu §u 99, odstavec třetí, j. n. lze uznati jen těmto předpisům odpovídající representaci (zastupitelstvo). Jen na jejím místě se vede správa a proto lze jen toto místo podle §u 75 j. n. míti za sídlo společnosti, zakládající pro ni sudiště majetku, vylučující sudiště obecné. Ježto žalovaná ani netvrdí a rekursní soud podle výsledku konaného šetření právem neshledává za dolíčeno, že žalovaná firma má v oblasti čsl. republiky — ať již v zemích historických aneb na Slovensku — representaci (zastupitelstvo) řečeného rázu, není ani třeba řešiti otázku, zda Slovensko je tuzemskem ve smyslu jur. normy, čili nic, nýbrž lze i bez toho seznati, že pro ni obecné sudiště vůbec založeno není, tudíž také není vyloučeno sudiště majetku podle §u 99, odstavce prvý j. n., jehož se žaloba dovolává. Pro své stanovisko nemůže žalovaná strana ani těžiti ze zákona ze dne 11. listopadu 1919, čís. 12 sb. z. a n. z r. 1920. Potvrzením ministerstva obchodu ze dne 18. června 1924 je jen doloženo, že podniky, které mají provozovny na Slovensku, ale sídlo v Maďarsku, jsou z á s a d n ě v y-

z ý v á n y podle tohoto zákona, by přenesly svá sídla a hospodářská vedení do t u z e m s k a. Ale neplyne z něho, že i žalovaná firma byla k tomu vyzvána. Sama také ani netvrdí, že do tuzemska přesídlila a své hospodářské vedení — totiž c e l é, jak onen zákon předpokládá, a nikoli jen ono tuzemských podniků — sem přenesla, naopak uvádí stále, že má své sídlo v Budapešti. Než, i kdyby také byla bývala vyzvána, nemělo by to pro tuto rozepři významu, protože podle poslední věty §u 1 řečeného zákona předpisy o opovědích zůstávají v platnosti, z čeho jde jasně na jevo, že i vyzvané podniky musí zříditi v tuzemsku sídlo správy, které musí k zápisu do obchodního rejstříku opověděti. Pokud se tak nestalo, nemají vyzvané podniky, třebaže je jim dovoleno obchody v tuzemsku provozovati, v tuzemsku sídla správy a jím založeného obecného sudiště. Zůstává proto rekurs i při posudku věci s tohoto hlediska bez úspěchu.

Čís. 4379.

Časopis »X« nemá způsobilosti státi na soudě. Pokud může zmatečnost dle §u 6 c. ř. s. vytýkati osoba jiná, nežli proti níž žaloba směřovala. Nahražení osoby, nezpůsobilé jednati na soudě, osobou k tomu způsobilou, nelze provésti opravou žaloby.

(Rozh. ze dne 19. listopadu 1924, R I 896/24.)

Žalobě na časopis »Železo, časopis pro obchod železářský a průmysl kovodělný« o nepřípustnosti exekuce p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e vyhověl. O d v o l a c í s o u d zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením pro zmatečnost a odmítl žalobu. D ů v o d y: Jako strana žalovaná označen je v žalobě »Železo«, časopis pro obchod železářský a průmysl kovodělný. Žalovaným může býti jen podmět právní, mající způsobilost býti stranou sporu, tudíž také způsobilost býti samostatným nositelem práv a závazků. Způsobilost, býti stranou procesní, mají osoby fysické i právnické, pokud mají způsobilost samostatně platné závazky sjednávati. Takové způsobilosti žalovaná strana v tomto případě však nemá. Žalován je časopis »Železo« k rukám Jana H-a, nikoli firma, o kterou v tomto případě patrně šlo, neboť dle obsahu exekučních spisů vedla exekuci firma »Železo«, vydavatelská a jednatelská společnost pro obchod železářský s r o. — V prospektech, které žalující strana v odvolacím sdělení předkládá, činí se propagace jen časopisu »Železo«, nikoliv firmě a z připojeného čísla listu toho je vidno, že vydavatelem a hlavním redaktorem jeho jest Jan H., majitelkou časopisu toho pak že je firma »Železo«, společnost s ručením omezeným, tedy firma, která vedla exekuci. Časopis »Železo«, který je žalován, je tedy jen majetkovou hodnotou firmy a není samostatným podmětem právním, jemuž by mohla býti přiznána způsobilost ku právům, není samostatnou osobou fysickou ani právnickou. Práva a závazky mohou se tudíž týkati jen firmy, jejímž zmíněný časopis je majetkem, a nikoli časopisu samotného. Firma »Železo«, společnost s r. o., kromě časopisu může býti podmětem i jiného majetku nebo majetkového celku a přece

nemohl by býti takový majetek společnosti žalován, poněvadž rozsudek proti společnosti jako majitelce nebyl by vykonatelným a byl by bezcenným. Z řečeného plyne, že časopis »Železo«, nejsa právním podmětem, nemá procesní způsobilosti ve smyslu §u 1 c. ř. s. Na nedostatek tento hleděti je podle §u 6 c. ř. s. z povinnosti úřední v každém období sporu a je takového rázu, že jej odstraniti nelze. Nedostatek ten nelze odstraniti ani opravou žaloby, když nejedná se o nesprávné označení firmy, jež měla býti žalována a kterou strana žalující z exekučních spisů znáti mohla, nýbrž když jako žalovaná strana jako samostatný podmět uveden je časopis »Železo«. Poněvadž rozsudek firmě jako majitelce časopisu byl doručen a firma má zájem právní i hospodářský, by nesprávný rozsudek a řízení byly odstraněny, slušelo přiznati firmě »Železo« legitimaci k odvolání a zrušiti rozsudek i řízení jako zmatečné.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Výtka nesprávného právního posouzení věci a protispisovosti napadeného usnesení není opodstatněna. Odvolací soud vychází prý z nesprávného skutkového podkladu, že jest žalován časopis »Železo«, ačkoliv prý jest z obsahu žaloby vidno, že tomu tak není. Tímto tvrzením ocitá se však stěžovatel sám v rozporu se spisy, neboť jak na rubru tak i v kontextu žaloby jest uvedena jako žalovaná strana »Železo«, časopis pro obchod železářský a průmysl kovodělný v P., nikoliv však firma »Železo«, časopis a t. d. v P., a není v žalobě naznačeno, že tato firma jest majitelkou časopisu a jako taková žalována. Nejde o neúplné označení jednoho a téhož podniku, nýbrž o žalobu na časopis, tedy, jak správně odůvodnil soud odvolací na pouhou majetkovou hodnotu firmy »Železo«, společnost s obm. r. v P. a žádný samostatný podmět právní. Odvolací soud posoudil proto věc zcela správně, nepřiznav časopisu »Železo« procesní způsobilosti ve smyslu §u 1 c. ř. s. Jde ještě pouze o to, bylo-li lze nedostatek ten odstraniti po rozumu §u 6 c. ř. s. opravou žaloby, jak má stěžovatel za to, nikoliv však soud odvolací. I v té příčině jest souhlasiti se soudem odvolacím, poněvadž nešlo o pouhé doplnění vadného názvu jedné a téže právnické osoby, nýbrž o to, aby nahražena byla strana nesprávně žalovaná a k sporům nezpůsobilá právnickou osobností k sporům způsobilou. Další výtku stěžovatelovu, že odvolání firmy »Železo«, společnost s obm. r., mělo býti pro nedostatek pasivní legitimace k sporu zamítnuto, nebyla-li tato dle názoru odvolacího soudu žalovanou, nelze rovněž shledati odůvodněnou, neboť doručením rozsudku první stolice jednateli této firmy byla tato do sporu vtažena a nabyla takto právního zájmu na tom, aby odstraněn byl zmatečný rozsudek, z něhož jí hrozila majetková újma.

Toto nutné zakročení firmy »Železo«, spol. s obm. r., bylo zaviněno, jak správně uvádí soud odvolací, žalobcem a proto byl také výrok o útratách ustanovením §u 41 odstavec prvý c. ř. s. správně odůvodněn.

Čís. 4380.

V otázce, zda jest použiti řízení ve věcech nepatrných čili nic, jest rozhodným žalobcovo ocenění v žalobě.

Zvýšení ocenění předmětu sporu není změnou žaloby (rozšířením žalobního žádání) dle §u 453 odstavec prvý c. ř. s.

(Rozh. ze dne 19. listopadu 1924, R I 910/24.)

Žalobce ocenil v žalobě předmět sporu na 250 Kč, při prvém ústním jednání zvýšil ocenění na 1.000 Kč. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud odmítl žalobcovo odvolání jako nepřípustné a opozděné, maje za to, že šlo o věc nepatrnou. Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Podle §u 448 c. ř. s., nepřevyšuje-li žádaná v žalobě peněžitá částka nebo hodnota předmětu sporu 300 Kč, nebo prohlásí-li žalobce, že chce místo předmětu, v žalobě žádaného přijmouti peníz 300 Kč nepřesahující, platí pro jednání o takové žalobě zvláštní ustanovení §§ 449 až 453 c. ř. s. Ježto zákon ničeho o tom neustanovuje, jak se určuje hodnota sporu, není-li žalováno o peníze nebo žalobce neprohlásil, že chce místo předmětu v žalobě žádaného přijmouti jistý peníz, jest použíti ustanovení o soudní příslušnosti (§§ 54 až 59 j. n.). Platí tedy ocenění předmětu sporu, jež učiní žalobce v žalobě (§ 56, druhý odstavec j. n.). Ocení-li žalobce předmět sporu částkou, 300 Kč nepřevyšující, jest podle §u 448 c. ř. s. zavésti o žalobě řízení bagatelní (§§ 448—453 c. ř. s.), leč že by žalovaný prokázal, že předmět sporu má hodnotu nad meze §u 448 c. ř. s. (min. sprav. k §u 448 bod 1. c. ř. s.). Žalobkyně ocenily v žalobě předmět sporu na 250 Kč a, ježto žalovaná oné námitky nevznesla, bylo o žalobě jednati podle pravidel bagatelního řízení a jest rozsudek pokládati za rozsudek o věci nepatrné. Na tom nemění ničeho okolnost, že žalující strana po zahájení sporu ocenila sporný předmět na 1.200 Kč. Podle §u 453 prvý odstavec c. ř. s. přechází řízení bagatelní v pravidelné řízení před okresními soudy toliko, překročí-li se změnou žaloby, to jest rozšířením žalobního žádání hranice §u 448 c. ř. s. Avšak změnou žaloby po rozumu §u 453 c. ř. s. není pouhé zvýšení ocenění předmětu sporu. Nemění také na tom, že bylo o žalobě jednati v řízení bagatelním a že rozsudek jest rozsudkem o věci nepatrné, ničeho ani okolnost, že žalovaná strana zvýšení ocenění sporného předmětu neodporovala. Proti opačnému mínění žalující strany, že stačí k přechodu řízení bagatelního v řízení pravidelné, zvýší-li žalobce ocenění předmětu sporu přes hranici §u 448 c. ř. s. bez odporu žalovaného, jest uvésti, že není ponecháno dohodě stran, jaké řízení v tom kterém sporu má býti zavedeno. Konečně nemůže na tom, že jde o rozsudek ve věci nepatrné, ničeho změniti ani okolnost, že první soud jednal v řízení pravidelném. Stalo se tak proti ustanovení §u 448 c. ř. s., tedy nesprávně. Z uvedeného jest patrno, že odvolací soud právě vzhle-

dem k ocenění předmětu sporu v žalobě pokládal rozsudek za rozsudek ve věci bagatelní a, protože odvolání nebylo podáno ve 14 dnech od prohlášení rozsudku, které se stalo v přítomnosti stran (§§ 452 a 464 c. ř. s.), právem odmítl odvolání jako opožděné (§ 471 čís. 2, 474 odstavec druhý c. ř. s.). Pokud odmítl odvolání též jako nepřípustné, nepřichází tato otázka již v úvahu.

Čís. 4381.

Ku platnosti písemného posledního pořízení nestačí, že svědci se podepsali pod společný nadpis: »svědci posledního pořízení«.

(Rozh. ze dne 19. listopadu 1924, R I 914/24.)

K dědictví se přihlásila jednak Františka F-ová ze závěti, jednak několik dědiců ze zákona. Pozůstalostní soud poukázal na pořad práva dědičku ze závěti, rekursní soud dědice ze zákona. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Podle §u 579 obč.zák. v doslovu §u 55 III. dílčí novely jest ku platnosti závěti, již zůstavitel dal napsati jinou osobou, zapotřebí kromě ostatních tam uvedených zde v úvahu nepřicházejících náležitostí, by svědci se podepsali na samé listině s dodatkem, poukazujícím na jich vlastnost jako svědků. Není tedy již zapotřebí, by dodatek měl určité znění, jak tomu bylo dříve, kde zákon žádal, by svědek podepsal jako »svědek poslední vůle«, nýbrž stačí nějaký dodatek poukazující na tuto jeho vlastnost. Ale nezbytno jest i nyní, by k podpisu byl přičiněn dodatek, a aby tento dodatek byl přičiněn samým svědkem a tvořil tak součást jeho podpisu. Plyne to z jasného a každou pochybnost vylučujícího doslovu zákona, jenž výslovně předpisuje, že svědci se musí na spisu podepsati s oním dodatkem. Přísná mluva zákona jest určitá a jasná a nedovoluje jiného výkladu. Jde o předpis formální, který sluší zachovati přesně. Nelze proto souhlasiti s rekursním soudem, že stačí, když svědci se podepsali na závěti pod nadpisem »svědci závěti«. Názor ten je nesprávným již proto, že nadpis není dodatkem, jenž pojmově musí následovati tomu, k čemu se přičiňuje, zde tedy k podpisu svědka (srov. také ustanovení §u 5 (2) zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák. ohledně znění firmy společnosti s omezeným ručením). Zda si ti, kdož podepsali i závěť pod oním nadpisem, byli vědomi toho, že podpisují poslední vůli zůstavitelky, je nerozhodno, jelikož, i kdyby to bylo dokázáno, nebyla by tím odstraněna vadná forma závěti, nehledíc k tomu, že zjišťování této okolnosti by se vymykalo z rámce pozůstalostního řízení. Podle toho trpí závěť zůstavitelčina ze dne 20. prosince 1921, již podepsali Gustav M. s dodatkem »aus Kleinholletitz«, Josef E. s dodatkem »Grossholletitz« a Antonín S. s dodatkem »Gross Holetitz« a všichni pod nadpisem »Die Testamentszeugen«, avšak bez

dodatku ukazujícího na jejich vlastnost jako svědků poslední vůle, zevní vadou, a je proto správné usnesení prvého soudu, pokud poukázalo dědičku ze závěti, aby proti dědicům ze zákona vystoupila žalobou.

Čís. 4382.

Oddělení pozůstalostního jmění jest po případě nutno i před podáním dědických přihlášek. V tomto období jest zapečetění pozůstalosti a správu dle §u 812 obč. zák. provésti zvláštním správcem.

(Rozh. ze dne 19. listopadu 1924, R I 920/24.)

Pozůstalostní soud nevyhověl návrhu věřitele, by zřízen byl zvláštní správce odděleného pozůstalostního jmění. Rekursní soud potvrdil napadené usnesení. Nejvyšší soud vyhověl návrhu.

Důvody:

Usnesením prvé stolice ze dne 24. dubna 1924 byl podle §§ 78 a 128 nesp. říz. opatrovníkem pozůstalosti, k níž se dosud zákonní dědicové (soudu známí) nepřihlásili, ustanoven jeden z nich, syn zůstavitelův Emil H. Usnesením ze dne 8. července 1924 odepřel prvý soudce zříditi zvláštního správce pro oddělené jmění, ježto jest již zřízen opatrovník pozůstalosti, a postup tento byl napadeným usnesením schválen. Hlavním účelem oddělení pozůstalostního jmění od jmění dědiců po rozumu §u 812 obč. zák. jest, by smísení obojího jmění bylo zabráněno, pokud pozůstalostní věřitelé nedojdou uspokojení nebo zajištění. Takové opatření jest nutno i před podáním dědických přihlášek, neboť i v tomto období mohou věci pozůstalostní, jsoucí v moci osoby, která pravděpodobně bude k dědictví povolána, jí býti bez zapečetění v jejím schování ponechány (§ 43 nesp. říz.) a může tato osoba, zejména, byla-li již ustanovena opatrovníkem pozůstalosti, při nedostatečném dohledu obojí jmění smísiti. Tudíž v tomto období k návrhu věřitele, odkazovníka nebo nepominutelného dědice jest dle §u 44 nesp. říz. provésti zapečetění pozůstalosti a zavésti dle §u 812 obč. zák. správu zvláštním správcem (srovn. Krainz-Ehrenzweig System rak. obč. práva vyd. V. díl II/2 str. 453 a násl.). Ponechala-li by se správa pozůstalosti budoucímu spoludědici, stal by se účel oddělení vlastně zcela problematickým, ježto nelze pochybovati, že právě tímto sjednocením obou funkcí v jedné osobě jest objektivně umožněno a usnadněno smísení obého jmění. K tomu ještě přistupuje, že obsah a časové trvání správy dle §§ 78, 128 a 129 nesp. říz. a správy dle §u 812 obč. zák. nejsou stejny; správa dle §u 812 obč. zák. trvá dokonce i po odevzdání pozůstalosti až do uspokojení nebo zajištění věřitelů. Zákon sám též oba druhy těchto správ v §u 79 nesp. říz. od sebe jasně rozlišuje. I bylo proto dovolacímu rekursu vyhověti a bude nyní věcí prvého soudce, aby rozhodl o osobě, kterou jest stanoviti za správce jmění odděleného.

Čís. 4383.

Zatížení zasílatelského zboží dobírkou neznamená výhradu práva vlastnického pro odesílatele až do vybrání dobírky.

(Rozh. ze dne 19. listopadu 1924, Rv I 429/24.)

Žaloba odesílatele proti zasílateli (spediterovi) o vydání strojů byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem mimo jiné z těchto

důvodů:

Nelze souhlasiti s dovoláním, že, je-li zasílatelské zboží zatíženo dobírkou, přechází vlastnické právo na zaslaném zboží teprve vyplacením dobírky. Tato zásada neplatí ani při smlouvě nákladní, kde stanoví § 72 (4) vl. nař. ze dne 13. května 1921, čís. 203 sb. z. a n., že, bylo-li zboží vydáno, aniž dobírka byla vybrána, má železnice nahraditi odesílateli škodu až do výše dobírky s výhradou svého nároku vůči příjemci. Právě tak má se věc i při smlouvě zasílatelské. Zatížení zasílatelského zboží dobírkou neznamená výhradu práva vlastnického pro odesílatele až do vybrání dobírky. Nebyla-li výhrada taková zvlášť ujednána, přechází naopak vlastnické právo i v tomto případě skutečným odevzdáním, je-li pro jeho nabytí u příjemce právní důvod (§§ 380 a 423—429 obč. zák.).

Čís. 4384.

Dopravní řád železniční.

Refakcii ve smyslu vyhlášky ze dne 6. září 1919, čís. 288 Věstníku pro železnice a plavbu nelze přiznati zboží, které bylo dopraveno do stanice odesílací po lodi. Vlečkou ve smyslu vyhlášky ze dne 17. ledna 1920, čís. 19 Věstníku jest rozuměti jen koleje, sloužící výhradně účelům jednotlivých hospodářských podniků a tvořící příslušenství těchto podniků, pro něž byly zřízeny. Stanicí odesílací jest pouze místo, kde bylo zboží odevzdáno dráze k dopravě. Stanice Loubí jest stanicí pobočnou.

(Rozh. ze dne 19. listopadu 1924, Rv I 1304/24.)

Zásilka soli byla dopravena lodí do Loubí a odtud po dráze přes Děčín do Trutnova, sídla žalující přijatelky zboží. Zaplativši dopravné domáhala se žalobkyně na dráze vrácení rozdílu, oč by byla doprava přišla laciněji, kdyby se byla stala přes Německo (Loubí-Liberec). Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Po stránce právní byla rozepře odvolacím soudem posouzena správně. Jest nesporno, že podle původní vyhlášky ze dne 6. září 1919, čís. 288 Věstníku pro železnice a plavbu nebyl nárok na vrácení rozdílu mezi

dovozným zaplaceným podle domácího nákladního tarifu, a mezi menším dovozným, jež by se musilo zaplatiti, kdyby zásilka byla přepravena aspoň částečně po sousedních cizozemských železnicích, vázán na nějakou podmínku, týkající se dovezení zboží na stanici odesílací. Teprve vyhláškou ze dne 17. ledna 1920 č. 19 Věstníku bylo stanoveno, že zboží musí býti do stanice odesílací dovezeno a ze stanice určení odvezeno buď povozem neb vlečkou. Důvod, proč došlo k tomuto omezení, nebyl zjištěn, a nelze proto posouditi, měla-li jím býti podle úmyslu železniční správy dotčena doprava z labských překladišť, tolik jest však jisto, že nová podmínka musí býti vykládána přesně, že tedy refakcie nemůže býti přiznána zboží, které bylo do stanice odesílací dopraveno po lodi. To uznala i žalující firma sama, neboť odůvodnila zažalovaný nárok tím, že v daném případě musí býti pokládán za odesílací stanici Děčín, a že koleje, po kterých bylo zboží z labského překladiště v Loubí do stanice v Děčíně dopraveno, sluší pokládati za vlečku. Odvolací soud prohlásil toto odůvodnění právem za mylné. Za stanici odesílací ve smyslu vyhlášky o soutěžních refakciích a železničního dopravního řádu lze pokládati jenom železniční místo, na kterém bylo zboží odevzdáno dráze ku přepravě. Od tohoto místa počíná přeprava železniční, a nelze již mluviti o dovezení zboží na stanici odesílací. Místo, kde bylo zboží odevzdáno dráze ku přepravě, musí býti patrno z nákladního listu a sice z podacího razítka dráhy. Na každém nákladním listu jest předtiskem, předepsaným železničním dopravním řádem, toto razítka označeno výslovně jako razítko stanice odesílací. Železniční dopravní řád sám mluví v §u 61 pouze o razítku výpravny a připouští vedle výpravny hlavní i výpravny pobočné, při čemž přiznává přepravě zboží z těchto pobočných výpraven vliv na dodací lhůtu (§ 75 (3) č. 1). Za takovou pobočnou výpravnu sluší pokládati také stanici Loubí, poněvadž přijímá jen zboží, došlé po vodě na labské překladiště, podle nákladního listu a uzavřené nákladní smlouvy musí však tato pobočná výpravna, která v daném případě přijala zboží k železniční přepravě a opatřila nákladní listy svým razítkem, býti pokládána za stanici odesílací a nikoliv hlavní výpravna v Děčíně. Proto nezáleží na tom, že v kilometrovníku státních drah není stanice Loubí uvedena, ani na tom, že dráha počítala dovozné do Trutnova, jako stanice určení, až z hlavní stanice Děčínské a převozné z Loubí do Děčína zaúčtovala odděleně pod názvem: »vlečné«. Důsledkem správného názoru jest ovšem, že zboží, podanému v Loubí k železniční přepravě, nelze přiznati nárok na soutěžní refakcie, neboť jiné než po vodě došlé zboží se tam nepřijímá, tento důsledek není však, jak dovolatelka míní, nemožný, nýbrž naopak mohl býti přímo zamýšlen. Z vydané vyhlášky nelze vyčísti, že by bylo úmyslem železniční správy vyloučiti soutěžné refakcie pouze při zásilkách reexpedovaných, a vývody dovolacího spisu, pokud se snaží prokázati, že ohledně zásilek došlých po Labi neplatí důvody, ze kterých byly refakcie při reexpedovaných zásilkách odepřeny, nejsou nijak přesvědčivé. Z toho, co bylo uvedeno o stanici odesílací plyne také, že vlečkou ve smyslu vyhlášky o soutěžních refakciích lze rozuměti jenom koleje sloužící výhradně účelům jednotlivých hospodářských podniků a tvořící

příslušenství těchto podniků, pro něž byly zřízeny, nikoliv však koleje mezi labským překladištěm v Loubí a nádražím Děčínským. Tyto slouží veřejné dopravě mezi dvěma stanicemi a výpravnami zboží a jsou tedy, nikoliv pouhou vlečkou, nýbrž částí veřejné železniční trati.

Čís. 4385.

Dopravní řád železniční.
Pokud možno požadovati slevu dovozného pro uhelný mour.

(Rozh. ze dne 19. listopadu 1924, Rv I 1322/24.)

Žalující společnost domáhala se na dráze vrácení přeplaceného prý dovozného za mour, celkem 24.117 Kč 70 h. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud vyhověl odvolání žalované potud, že zamítl žalobu ohledně 17.389 Kč 80 h. Důvody: Bezdůvodným shledal odvolací soud odvolání pokud byla žalobkyni přisouzena sleva dopravného ze zásilek před vyhlášením tarifu, tedy do 8. dubna 1922. Jinak nutno posuzovati věc ode dne 9. dubna 1922, když byla ve věstníku pro železnice a plavbu z 8. dubna 1922 pod běž. čís. 70 vyhlášena sleva, které se žalobkyně domáhá. Názor prvého soudu, že nebylo třeba v nákladních listech deklarovati obsah zásilek (§ 56 (1) žel. dopr. ř.) jako »uhelný mour (prach) velikosti zrna nejvýše 5 mm,« je vyvrácen nákladním tarifem díl I. odd. B., který v tomto případě platí a jehož ustanovením se žalobkyně podle nadpisu v nákladních listech podrobila, takže ji zavazují. Ve všeobecném ustanovení odstavce A III. lit. g) předpisuje tento tarif a sice v čís. 1 »zboží jmenované v žel. dopr. ř. nebo v tarifech budiž označeno v nákladním listu názvy tam použitými« a v č. 4 »udá-li odesílatel obsah jen částí označení užívaného o roztřídění zboží, třeba poukázal na příslušnou položku, jest údaj takový nepřesným, není-li jako pod čís. 2 výslovně dovoleno něco jiného.« Proti těmto jasným a přesným předpisům nelze hájiti názor, že rozhoduje zvyk a že lze připustiti i zkratky, jen když tím netrpí v obchodě obvykle žádané uvádění obsahu zásilek. Nestačilo proto také zkrácené označení zásilek mouru v nákladních listech. Šlo o dočasnou změnu (doplněk) tarifu a, poněvadž byla uveřejněna ve věstníku pro železnice a plavbu, jak předepisuje nákladní tarif díl I. odd. A v předmluvě pod č. 2, byla žalobkyně vázána deklarovati v nákladních listech obsah zásilek tak, jak předepisuje nákladní tarif díl I. odd. B na místech již zmíněných. Vzhledem na tyto předpisy je bezvýznamno, že jsou ve věstníku slaběji vytištěna slova »velikosti zrna nejvýše 5 mm« — vždyť ta právě o slevě rozhodují. Deklarovala-li tedy žalobkyně jinak než je předepsáno, nese důsledky toho podle § 57 žel. dopr. ř. sama. Chtěla-li použíti slevy na mour, měla a musela již v nákladních listech označiti mour přesně podle tarifu, neboť jen tak upozornila železniční orgány, že chce slevu, a dala podnět, aby užili práva podle § 58 (1) žel. dopr. ř. a přesvědčili se, je-li dopravován skutečně mour zrnitosti vymíněné, a pak i o všech ostatních podmínkách slevy. Jinak museli tito předpokládati, že odesílatelka nečiní nároku na slevu a neměli důvodu ku kontrole, zvláště když není sporu o tom, že podle položky U 1 cit. nákladního tarifu platila jednotná sazba pro všechny druhy uhlí, tudíž i pro mour. Na tom nemůže ničeho změniti potvrzení, že je v severočeském hnědouhelném revíru všeobecně zvykem označovati tříděné uhlí velikostí nejvýše 5 mm jako mour, kdežto uhlí větší zrnitosti od 5 do 10 mm jako ořech III., neboť ani to nenahradí zápis v nákladním listu, výš uvedeným předpisem nákladního tarifu vyměněný. Dalším nezbytným důsledkem neúplné (nesprávné) deklarace v nákladních listech jest, že dráha nemůže býti nyní nucena, aby přiznala slevu uhlí, o němž se následkem protismluvního jednání žalobkyně sama nepřesvědčila, zda vyhovuje podmínkám pro slevu stanoveným, zvláště, zda nebylo přepraveno uhlí větší zrnitosti — nemajíc k přezkoumání toho důvodu — a nelze jí proto brániti, by nepoužila předpisu §u 57 žel. dopr. ř., podle něhož žalobkyně práva na slevu pozbyla.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně.

Důvody:

Nesprávné právní posouzení dle §u 503 č. 4 c. ř. s. vytýká dovolání odvolacímu soudu neprávem. Vyhláška o tarifní slevě čís. 70/1922 praví v šesté rubrice výslovně, že ostatní všeobecná tarifní ustanovení zůstávají v platnosti. Platí tedy jmenovitě všeobecná ustanovení o výpočtu dovozného za zboží nákladní, uvedená v nákladním tarifu díl I. odd. B pod A III., jejichž odstavec g) č. 3 zní takto: »Je-li v roztřídění zboží některé zboží různě tarifováno, musí býti v nákladním listu udán druh a povaha tohoto zboží, nemá-li se užívati nejvyššího pro toto zboží platného tarifování. Zboží, pro něž platí předešlé ustanovení, jest v roztřídění zboží označeno ležatým křížkem. Předešlé ustanovení platí obdobně i pro takové zboží, pro něž je stanoveno tarifování mimo roztřídění zboží.« Z tohoto předpisu vyplývá, že žalující firma, chtěla-li uplatniti nárok na nižší tarifování zaslaného mouru z toho důvodu, že neměl větší zrno než 5 mm, byla povinna toto jeho zrno označiti zřejmě v nákladním listu. Jde-li o lacinější tarif (o tarifní slevu) a přiznává-li se tarifní sleva kartováním či návratkem, jest nerozhodno. Stejně jest bez významu, že ve vyhlášce jsou slova »Uhelný mour (prach)« vytištěna tučným písmem, slova »velikost zrna nejvýše 5 mm« písmem obyčejným. Ze srovnání s dalším obsahem vyhlášky, kde jsou také ještě jiná slova otištěna tučným písmem, plyne, že se tak stalo pouze pro větší její přehlednost. V rubrice 13 zmíněné vyhlášky, kde mají býti uvedeny doklady, dle nichž se sleva likviduje, jest předepsáno, že příjemce musí za účelem vrácení dovozného předložiti původní nákladní listy. Okolnost, že zrnitost mouru nepřesahovala 5 mm, lze tedy prokázati nákladními listy, a jenom nákladními listy. Toto ustanovení jest v úplném souhlase s předpisem § 61 (3) žel. dopr. ř., že nákladní list opatřený razítkem podací stanice jest důkazem o nákladní smlouvě. Nebylo-li v něm uvedeno, že přepravovaný mour nemá většího zrna než 5 mm, není tu potřebného dokladu o zrnitosti mouru, a následky toho musí nésti strana, neboť

dle §u 57 žel. dopr. ř. ručí odesílatel za správnost a úplnost údajů a prohlášení pojatých v nákladní list a nese všechny následky, jež vzejdou z nesprávných, nepřesných nebo nedostatečných záznamů. Neprávem vytýká žalující firma odvolacímu soudu přílišné ulpění na slovech tarifu, uvádějíc, že za mour se pokládá v obchodě výhradně jen tříděné uhlí zrna nejvýše 5 mm, a že by odporovalo zásadám poctivého styku, kdyby přes to musila býti uvedena v nákladním listu tato jeho zrnitost jen proto, že jest jako vysvětlivka uvedena ve vyhlášce o tarifní slevě. Žalobkyně neprokázala, že jest všeobecným obchodním zvykem označovati jako mour tříděné uhlí velikosti nejvýše 5 mm. Jediný důkaz, který nabídla pro toto své tvrzení, totiž potvrzení ministerstva veřejných prací z 25. srpna 1923, platí jenom pro obvod státního báňského ředitelství v Mostě a pro severočeský hnědouhelný revír. Nejvyššímu soudu jest známo z jiných sporů, že v jiných revírech a u kamenného uhlí se jako mour (prach) označuje také uhlí o větším zrnu než 5 mm, a že označení to závisí na velikosti sít, jichž se na jednotlivých dolech různým způsobem používá při třídění uhlí. Užívá-li se označení »mour (prach)« také pro hrubozrnější uhlí než pro které byla poskytnuta tarifní sleva čís. 70/1922, vyžadovala bez ohledu na uvedené tarifní předpisy také poctivost obchodního styku, aby bylo vyznačeno již v nákladním listu, že jde o zboží, pro které bude po případě vymáhána dodatečně tarifní sleva. Nebylo by zajisté slušno a spravedlivo, aby strana směla to oznámiti dráze teprve po skončené přepravě, když dráha se nemůže již o skutečné povaze zboží přesvědčit, právu dráhy, aby se sama přímým prozkoumáním mouru mohla přesvědčiti o tom, že jeho zrnitost vyhovuje předpisům vyhlášky, nemůže v duchu dopravních předpisů a zvyklostí býti vyhověno jinak, než že tato zrnitost se vyznačí již v nákladním listu.

Čís. 4386.

Byl-li smlouvou mezi poštovní správou a pojezdným tomuto přiznám kromě úhrnné odměny i drahotní přídavek, odvislý od drahotních poměrů, jest přídavek součástí smluvní úplaty a není poštovní správa oprávněna, snížiti tento přídavek z jiných důvodů, než následkem změny drahotních poměrů.

(Rozh. ze dne 19. listopadu 1924, Rv I 1323/24.)

Poštovní erár uzavřel v roce 1917 se žalujícím povozníkem smlouvu v ten smysl, že mu přiznal za pojezdnou službu úhrnnou odměnu 9.000 K ročně a kromě toho drahotní přídavek měsíčních 250 K. Vzhledem k stoupající drahotě byl drahotní přídavek zvyšován a posléze v prosinci 1921 stanoven na 8.960 Kč měsíčně. Výnosem ministerstva pošt a telegrafů ze dne 20. ledna 1922 byl drahotní přídavek snížen na 5.416 Kč 66 h měsíčně. Žalobě, domáhající se na erári doplacení drahotního přídavku měsíčních 8.960 Kč za dobu od 1. ledna 1922 do 15. července 1922 bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalovaná strana dovolává se pro nesprávné právní posouzení věci, dovozujíc, že drahotní přídavek, poskytovaný žalobci ke smluvené úhrnné odměně 9.000 Kč ročně, byl mu přiznán pouze jednostranným, libovolně změnitelným správním aktem poštovních úřadů, a že mohl tedy kdykoliv býti snížen, po případě úplně odepřen. V písemní služební smlouvě ze dne 24. května 1917 není o drahotním přídavku zmínky, naopak ustanovuje se tam v §u 12, že pojízdný nemá z důvodu zdražení předmětů, potřebných k provozování poštovných jízd, nároku na odškodnění nebo přídavek ke smluvené úhrnné odměně. Pro posouzení soukromoprávního poměru mezi stranami není však rozhodnou, jak myslí strana žalovaná, a dalo se hájiti, dokud nebyl prvotní § 887 obč. zák. třetí dílčí novelou zrušen, výhradně tato písemní smlouva, nýbrž také, co bylo vedle ní mezi stranami ujednáno, písemnou smlouvu samu sluší pak vykládati nikoliv jen podle její — ostatně zřejmě zastaralé — litery, nýbrž podle pravidel poctivého obchodního styku, při čemž třeba vypátrati především srovnalou vůli stran a vzíti za tím účelem zřetel na okolnosti a projevy stran při ujednávání smlouvy. Z úředních spisů o zadání poštovní pojezdné služby žalobci plyne, že se stalo po veřejné soutěži, při níž se žalobce písemnou nabídkou ze dne 3. března 1917 uvolil obstarávati tuto službu za úhrnnou odměnu 9000 K ročně a drahotní přídavek 250 K měsíčně. Ministerstvo obchodu přistoupilo výnosem ze dne 14. května 1917, který jest v písemné smlouvě citován, na žalobcovu nabídku i ohledně úhrnkové roční odměny 12.000 K i ohledně rozdělení této částky na pevnou úhrnnou odměnu 9000 K ročně a drahotní přídavek 250 K měsíčně, a zmocnilo poštovní ředitelství, by o zadání pojezdné služby za úhrnný poplatek učinilo se žalobcem zvláštní smlouvu, drahotní přídavek však povolilo hned a přímo, poukázavši při tom ředitelství, by při polevení drahoty podalo za účelem jeho snížení neb úplného zrušení zprávu. Drahotní přídavek byl tedy požadován v nabídce žalobcově jako část smluvní odměny, a když erár při přijetí nabídky na něj přistoupil, nelze to pokládati za jednostranné a libovolně odvolatelné opatření správní, nýbrž za zavazující projev smluvní. Smlouva nezavazovala erár pouze ku placení úhrnné odměny, nýbrž i ku placení drahotního přídavku. Z celkové úplaty za provozování pojezdné služby měla býti pouze úhrnná odměna stálou a nezměnitelnou, drahotní přídavek měl býti dle svého pojmu a citovaného výnosu ministerstva obchodu odvislým od drahotních poměrů, a mohl býti po případě snížen neb i úplně zastaven. Ale jenom drahotní poměry a nic jiného mohly a měly tu míti vliv. Tak byla vykládána smlouva po celou dobu svého trvání oběma stranami. Jelikož drahota stále stoupala, žádal žalobce opětovně o zvýšení drahotního přídavku a bylo mu také úměrně se stoupající drahotou povolováno, naposled výnosem ministerským ze dne 10. prosince 1921 z 5.500 Kč na 8.960 Kč měsíčně s platností od 1. září 1921. I takto zvýšen, podržel drahotní přídavek právní povahu smluvené odměny za konané práce, erár nebyl oprávněn jej jednostranně snížiti, pokud se nezměnily drahotní poměry, podle nichž byl

vyměřen. Když výnosem ministerstva pošt a telegrafů ze dne 20. ledna 1922 byl drahotní přídavek žalobcův snížen z 8.960 Kč na 5.416 Kč 66 h měsíčně, nestalo se tak pro změnu drahotních poměrů, nýbrž, poněvadž se našel ucházeč, který byl ochoten, se spokojiti se stejnou nižší odměnou. Že se drahotní poměry, podle nichž byl drahotní přídavek v prosinci 1921 upraven, již v lednu 1922 změnily, netvrdí žalovaná strana sama, a nebylo to zjištěno. Okolnost, že žalobcův konkurent se uvolil, konati pojezdnou službu laciněji, nedokazuje sama o sobě ani snížení drahoty ani nepřiměřenost poslední úpravy žalobcova přídavku, naopak nebylo popřeno žalobcovo tvrzení, potvrzené i svědeckou výpovědí inspektora Ch-a, že to bylo způsobeno zřízením automobilové dopravy v Ch., kterou tamnější povozníci utrpěli na zaměstnanosti. Dokud však nepolevila drahota, nebyl erár oprávněn, snížiti smluvenou služební odměnu žalobcovu o část drahotního přídavku. Aby mohl využitkovati nabídky nového lacinějšího uchazeče o pojezdní službu, musil dáti dříve žalobci smluvenou pololetní výpověď, po výpovědní dobu byl však povinen žalobci platiti celou smluvenou odměnu, a tou byla netoliko úhrnná částka 9000 Kč ročně, nýbrž i drahotní přídavek tak, jak byl naposled vzájemným souhlasem upraven, totiž 8.960 Kč měsíčně.

Čís. 4387.

K odůvodnění žaloby podle §u 37 ex. ř. se vyžaduje, by právo, exekuci vylučující, příslušelo žalobci v době podání žaloby. Nestačí, že je měl v době výkonu exekuce.

(Rozh. ze dne 19. listopadu 1924, Rv I 1662/24).

Žaloba dle §u 37 ex. ř. byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalobce, jenž podle §u 37 ex. ř. vznáší žalobou odpor proti exekuci, zavedené žalovanou stranou, musí po rozumu tohoto ustanovení prokázati, že mu na předmětech zasažených exekucí přísluší právo, jež činí předsevzetí exekuce nepřípustným. Názor žalobce v dovolání, že k odůvodnění žaloby vylučovací stačí, že příslušelo žalobci na zabavených předmětech takové právo v době výkonu exekuce a že se nevyžaduje — jak za to má odvolací soud, — aby mu toto právo příslušelo také ještě v době podání žaloby, nelze sdíleti. Nedáť se s doslovem §u 37 ex. ř. uvésti v soulad, zejména však ne s účelem tohoto zákonného ustanovení, směřujícího k tomu, by ona osoba byla chráněna, jíž by bylo vedení exekuce ku škodě. Není-li takového práva, jež činí exekuci nepřípustnou, není ovšem také důvodu, by bylo chráněno. Ve sporném případě bylo nižšími soudy zjištěno, že žalobce po exekučním zabavení koně prodal jej Juliu Sch-ovi, jenž se stal jeho vlastníkem brzo po tomto zabavení a zejména byl jím v den žaloby, podané žalobcem. Tímto prodejem a odevzdáním koně vzdal se žalobce práva, jež mu příslušelo podle §u 37 ex. ř., odporovati exekuci žalobou.

Čís. 4388.

V řízení rekursním o návrhu na zrušení neb obmezení exekuce nelze prováděti ústní líčení.

Ustanovení §u 251 čís. 6 ex. ř. nelze použiti, počne-li se živnost provozovati teprve po výkonu zájmu.

(Rozh. ze dne 19. listopadu 1924, R II 367/24).

Návrhu dlužníka, by byly z exekuce vyloučeny movitosti, jichž prý potřebuje ku provozu své živnosti, soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud návrh zamítl. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací rekurs vytýká řízení rekursního soudu vadnost, protože nebyla o rekursu vymáhající věřitelky slyšena stěžovatelka a tím byla jí odňata možnost, aby se o skutkových tvrzeních odpůrkyně vyjádřila, a dovolává se ustanovení §u 45 odstavec třetí ex. ř. Při tom však přehlíží, že ústní jednání se stranami jest podle §u 45 odstavec třetí ex. ř. provésti jen v prvé stolici o návrhu na zrušení, neb omezení exekuce, pokud jej nečiní vymáhající věřitel, a že rekursní soud dal doplniti pouze šetření ve smyslu §u 526 c. ř. s. a §ů 55 odstavec druhý a třetí a 78 ex. ř., které nevyžadovalo již ústního jednání se stranami. Domáhá-li se stěžovatelka zrušení exekuce, pokud jde o zabavené zrcadlo, hnědý šatník a 3 židle z důvodu, že těchto předmětů nezbytně potřebuje ku provozu své živnosti dámské švadleny (§ 251 čís. 6 ex. ř.), bylo její věci, by prokázala, že zabavení stalo se neprávem, jsouc provozu této její živnosti na úkor. Než dovolací rekurs připouští, že jest správným zjištění rekursního soudu, že dlužnice živnost ohlásila až třetí den po výkonu zájmu. Neměl tudíž výkonný orgán zákon. důvodu, by z exekuce vylučoval při výkonu zájmu nějaké předměty, potřebné ku provozování krejčovské živnosti stěžovatelky, když ji ve skutečnosti dosud neprovozovala a ani sama vyloučení věcí těch z exekuce z tohoto důvodu nežádala, ač výkonu zájmu osobně byla přítomna. Stížnost jest na omylu, domnívajíc se, že ustanovení §u 251 čís. 6 ex. ř. lze použíti i tehdy, když se živnost teprve po výkonu zájmu počne provozovati, poněvadž prý i dalším pokračováním v exekuci jest její provoz ohrožen. Otázku, zda a které předměty mají zůstati povinnému ku provozu jeho osobní živnosti, ve smyslu §u 251 čís. 6 ex. ř., jest však řešiti podle doby, kdy se exekuční zájem koná, a, není-li v této době živnost ještě provozována, nelze provedené exekuci důvodně vytýkati, že je nepřípustnou, poněvadž v době výkonu exekuce nebylo lze na zabavené předměty ani ještě ustanovení §u 251 čís. 6 ex. ř. použiti.

Čís. 4389.

Tříleté promlčení §u 1489 obč. zák. počíná dobou, kdy se škoda a osoba toho, kdo jest náhradou povinen, staly poškozenému známy. Vě-

domost poškozeného musí býti úplná, taková, jaké jest potřebí ku podání žaloby.

(Rozh. ze dne 19. listopadu 1924, Rv II 559/24).

Ohledně předchozího děje poukazuje se na čís. sb. 2996. Tehdejší žalovaný žaloval po té žalobou, zadanou na soudě dne 5. března 1924, svého bratra o náhradu škody 3.800 Kč. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, majíce za to, že jest promlčena. N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Dlužno přisvědčiti dovolateli, že nižší soudy posoudily rozepři nesprávně po stránce právní, vyhověvše námitce promlčení. Všeobecný předpis §u 1489 obč. zák. o promlčení nároku na náhradu škody rozeznává, podobně jako obdobný, ale přesnější, předpis §u 6 zákona ze dne 9. srpna 1908 čís. 162 ř. zák. o promlčení nároků z úrazů automobilových, promlčení dvojí; obecné, třicetileté, nezvěděl-li poškozený o škodě neb o osobě škůdcově nebo, byla-li škoda způsobena zločinem, a zvláštní, tříleté, jsou-li škoda a osoba škůdcova poškozenému známy. Počíná pak promlčení v onom případě již škodlivou událostí, v tomto případě však teprve, když se škoda a osoba škůdcova, správněji osoba toho, kdo jest povinen náhradou, staly poškozenému známy. Nauka i prakse vykládají tento předpis tak, že vědomost poškozeného musí býti úplná, taková, jaké jest potřeba ku podání řádné žaloby. Nestačí pouhá domněnka, třeba určité vědomosti a to nejen o škodlivé události samé, nýbrž i o jejím škodlivém účinku a o osobě, která za škodu ručí. V tomto případě nenastala škodlivá událost, totiž úraz klisny, pro který musila býti utracena, v majetku žalobce, nýbrž vojenského erára. Žalobce neutrpěl škody již touto škodlivou událostí, nýbrž teprve, když erár ho učinil za škodu zodpovědným a když rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 3. října 1923 j. č. Rv II 213/23 čís. sb. 2996 byla tato jeho zodpovědnost uznána. Teprve z tohoto soudního rozhodnutí nabyl žalobce bezpečné vědomosti o své škodě a mohl podati na bratra žalobu. Dřívější žaloba by byla musila býti buď zamítnuta pro předčasnost nebo bývalo by musilo býti řízení o ní přerušeno až do rozhodnutí sporu mezi žalobcem a erárem, neboť tento spor byl předurčujícím pro otázku, zda utrpěl žalobce škodu. Ani ze škodlivé události ani ze žaloby, podané na něho erárem, nenabyl žalobce určité vědomosti o tom, že bude musit erár nahraditi škodu, nýbrž teprve z právoplatného soudního rozhodnutí o této žalobě. Proto počíná tříletá promlčecí lhůta teprve doručením tohoto rozsudku, totiž dnem 19. října 1923, nynější žaloba byla dne 5. března 1924 podána v čas a neměla býti zamítnuta jako promlčená. Jelikož nižší soudy, pokládajíce námitku promlčení za odůvodněnu, uvažovaly o žalobním nároku ve věci samé jen mimochodem a neúplně, a neučinily jměnovitě potřebných skutkových zjištění o popřeném tvrzení, že žalovaný použil koně pod sedlem bez vědomí a svolení žalobcova, zůstalo řízení neúplným, a nezbylo než zrušiti rozsudky nižších soudů a vrátiti rozepři procesnímu soudu k dalšímu jednání.

Čís. 4390.

Eráru vzniká nárok na zaplacení licenčního poplatku za vypálení líhu teprve jeho uvolněním. Zanikl-li do té doby líh náhodou, nelze licenční poplatek požadovati.

(Rozh. ze dne 19. listopadu 1924, Rv II 567/24).

Žaloba eráru o zaplacení licenčního poplatku za vypálený líh byla zamítnuta s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z těchto

d ů v o d ů:

Dovolání napadá rozsudek odvolacího soudu jenom pro nesprávné právní posouzení věci dle §u 503 čís. 4 c. ř. s. Uznávajíc, že zažalovaný licenční poplatek nemá právní povahy veřejné dávky, nýbrž smluvního závazku, snaží se z interního výnosu ministerstva financí ze dne 5. září 1918 čís. 95756 dovoditi, že bylo povinností žalovaného, by zaplatil tento poplatek současně s výrobní daní hned při výrobě pálenky, a že pozdější zkáza pálenky, nastavší dříve ještě, než byla dána Lihovou prodejnou v Praze přípisem ze dne 2. ledna 1919 žalovanému k volnému použití, jde i v příčině placení licenčního poplatku na jeho vlastní účet. Dovolání není v právu. Citovaný výnos ministerstva financí neustanovuje, že licenční poplatek musí býti v každém případě zaplacen současně s výrobní dávkou, a nezmiňuje se o možnosti, že by, jsa zaplacen, mohl býti výrobcem vrácen, kdyby líh mu nebyl ponechán k volnému použití. Ani nepřímo nelze to z výnosu dovoditi. Neprávem dovolává se žalující strana předpisu, že finanční úřad prvé stolice má vyrozuměti o každém povolení k pálení dozorčí a berní úřady a při tom jim oznámiti, »ob bezw. welche Menge dieses Erzeugnisses der Partei zur freien Verfügung überlassen ist, und für welche m i t h i n zugleich mit der Produktionsabgabe die Lizenzgebühr entrichtet werden muss«. Výnos tu zřejmě rozeznává případy, ve kterých finanční úřad sám ponechá straně výrobek k volnému nakládání hned, když udělí povolení k pálení, což však se mohlo státi jenom, nepřesahoval-li výrobek množství 25 litrů absolutního alkoholu, a případy ostatní, při nichž rozhodnutí o uvolnění výrobku bylo vyhraženo společnosti S. později Lihové prodejně, jež za tím účelem dle zmíněného výnosu musily býti o každém povolení a o každém skutečném pálení přímo uvědomovány. Jenom v onom případě musil býti licenční poplatek zaplacen s výrobní dávkou při početí výroby, v případě druhém stal se splatným teprve, když S., po případě Lihová prodejna prohlásily, že na vyrobenou lihovinu nečiní nároku a ponechávají ji výrobci k volnému použití. Tak správně vyložilo výnos již okresní finanční ředitelství, uloživši výnosem ze dne 15. října 1918 žalovanému při povolení k výrobě za povinnost jenom, aby zaplatil výrobní daň a nabídl výrobek společnosti S. ku koupi, a dodalo, že licenční poplatek bude mu dodatečně předepsán z onoho množství, které mu S. ponechá. Tak vykládala výnos také Lihová prodejna, neboť dávala žalovanému jeho výrobky vždy k volnému použití pod tou podmínkou, že z a p l a t í

u příslušného berního úřadu licenční poplatek 10 K z hektolitrového stupně alkoholu. Teprve tímto uvolněním vypáleného lihu vznikl nárok eráru na zaplacení licenčního poplatku a nastala povinnost žalovaného k jeho zaplacení. Nade vší pochybnost plyne to z předloženého pozdějšího výnosu ministerstva financí ze dne 9. března 1921 čís. 19.586, kterým byl výnos ze dne 5. září změněn, líh vyrobený z ovoce v produkčních lihovarech generelně uvolněn pod podmínkou, že bude licenční poplatek současně s výrobní dávkou zaplacen, a ohledně starých zásob nařízeno, aby byly jménem lihové komise dodatečně uvolněny a licenční poplatek vybrán. Zažalovaný licenční poplatek ve výši 2733 Kč 50 h jest požadován z množství 273·35 litrů absolutního alkoholu, které dle zjištění nižších soudů byly zničeny dne 9. prosince 1918 vojáky při plenění. Pálenka byla tehdy ještě pod závěrou a vyhražená volnému rozhodnutí Lihové prodejny v Praze. Teprve dopisem ze dne 2. ledna 1919 oznámila tato žalovanému, že nečiní na pálenku nároku a dává ji žalovanému k volnému použití, zaplatí-li licenční poplatek. Toto prohlášení bylo však ohledně zničené pálenky již bez všeho významu. Lihová prodejna nemohla dáti žalovanému k volnému použití líh, kterého již nebylo, a žalovaný nemohl býti zavázán platiti licenční poplatek za líh, který mu nebyl a nemohl býti k volnému použití ponechán, poněvadž ho nebylo. Zničením lihu dříve, než bylo Lihovou prodejnou o něm rozhodnuto, pominula možnost, předepsati z něho žalovanému licenční poplatek. Žaloba eráru na zaplacení tohoto poplatku byla nižšími soudy zamítnuta právem.

Čís. 4391.

Žaloba o oduznání manželského původu dítěte.
Stačí průkaz, že nedošlo v době § 163 obč. zák. k pohlavnímu styku. Svědectví matky lze hodnotiti ve spojení s ostatními průvody (§ 272 c. ř. s.).

(Rozh. ze dne 19. listopadu 1924, Rv II 626/24.)

Žaloba manžela o oduznání manželského původu děcka byla obě-ma nižšími soudy zamítnuta. Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Jak soud prvé stolice, tak zejména odvolací soud, zamítnuvše žalobu, vycházely z právně mylného hlediska, že by žalobě bylo lze vyhověti jen tehdy, kdyby manžel prokázal naprostou nemožnost tělesného obcování podle §u 158 obč. zák. Podle doslovu tohoto ustanovení má ovšem manžel prokázati, že dítě nemohlo jím býti zplozeno. Ve výkladu slov »nemožnost zplození« judikatura kolísala. V dřívějších rozhodnutích vyžadoval se důkaz nemožnosti soulože, v poslední době upouští se od tohoto přísného výkladu a má se průkaz o tom, že nedošlo v kritické době §u 163 obč. zák. k pohlavnímu styku, za dostačitelný. A to právem. Vždyť důkaz o nemožnosti oplození může manžel vésti různým způsobem. Tak na příklad tím, že prokáže, že tělesné obcování, z něhož dítko mohlo býti zplozeno, pro jeho nepřítomnost bylo nemožno, nebo tím, že přes to, že s matkou dítěte tělesně obcoval, ji neoplodnil pro svou neschopnost, oplodniti, a ovšem i tím, že prokáže, že v kritické době neobcoval s manželkou vůbec, neboť, neobcoval-li s ní, nemohlo nastati oplození. Touto úvahou padá již přísné stanovisko odvolacího soudu, že nemožnost oplození nelze prokázati důkazem, že k souloži nedošlo, i když byla objektivně možna. Posoudil tudíž odvolací soud tuto věc po stránce právní nesprávně. Avšak odvolací soud pochybil také v dalším, pokud se totiž obírá s výtkou odvolání, že řízení v první stolici zůstalo neúplným, když prvý soud nepřipustil přísežný výslech otce dítěte o tom, že v kritické době s matkou dítěte nesouložil. V §u 158 obč. zák. jest sice ustanoveno, že ani cizoložství matky, ani její tvrzení, že dítě jest nemanželským, samo o sobě nemůže dítěti odňati právo manželského zrození, nelze však tvrditi, že důkaz, že nedošlo v kritické době §u 163 obč. zák. k tělesnému obcování, svědectvím manželky byl by ve spojení s jinými důkazy a zejména i s výpovědí žalobce jako strany bezcenným a vadným, vždyť provedení tohoto důkazu zpravidla jinými prostředky vůbec není možno. Nelze tudíž bezcennost a vadnost těchto důkazů pouhým poukazem na § 158 bez uvedení bližších okolností odůvodňujících tento názor, míti za opodstatněnu. Bylo proto, když nedostačovaly provedené důkazy z jakéhokoliv důvodu k průkazu sporných a pro rozhodnutí závažných okolností, že manželé v kritické době §u 163 obč. zák. spolu tělesně neobcovali, připustiti důkaz výslechem stran, a, jelikož odvolací soud přes shora zmíněné odvolací důvody tak neučinil, jest odvolací řízení neúplným a jest také uplatněný důvod podle §u 503 čís. 2 opodstatněn.

Čís. 4392.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).
Pro zařazení zaměstnance do té které skupiny jest v zásadě rozhodnou jeho poslední skutečně vykonávaná služba. Nepoužil-li však zaměstnavatel zaměstnance ze své vůle k vyšším službám, ač jmenováním a zvýšením platu uznal jeho způsobilost k nim, jest zaměstnance zařaditi do této vyšší skupiny.

(Rozh. ze dne 20. listopadu 1924, Rv I 1138/24.)

Žalobce domáhal se na žalovaném majiteli panství placení zaopatřovacích požitků dle skupiny sedmé. Oba nižší soudy přiznaly žalobci zaopatřovací požitky pouze dle skupiny třetí, jež byl též žalovaný uznal.

Nejvyšší soud přiznal žalobci zaopatřovací požitky dle skupiny šesté.

Důvody:

Žalobcem uplatněný dovolací důvod podle § 503 čís. 4 c-ř. s. (nesprávné právní posouzení věci) jest opodstatněn. Jest zjištěno, že

žalobce byl dekretem ze dne 1. listopadu 1918 jmenován lesním dozorcem (Forstwart) s platem revírního lesního 1600 Kč ročně a s příslušnými kvinkvenálkami, že však přes toto své jmenování a zvýšení dosavadního platu i nadále konal pouze služby hajného první třídy. Soud odvolací v souhlase se soudem prvé stolice zastává názor, že dle předpisu § 10 zákona ze dne 18. března 1921 čís. 130 sb. z. a n. a podle vysvětlivek k tomu ustanovení ve vládním nařízení ze dne 13. května 1921 čís. 189 sb. z. a n. pro zařazení žalobce jako bývalého zaměstnance na velkém statku pozemkovém do některé ze skupin zaopatřovacích požitků, v tabulce uvedených, jest jedině rozhodnou jeho posledně skutečně vykonávaná služba, a přisoudil žalobci zaopatřovací požitky podle 3. skupiny tabulky jako hajnému první třídy. Arciť odpovídá tento názor doslovu právě citovaných norem a jest také ve většině případů správným. Avšak pro řešení tohoto zvláštního případu pravidla §u 10 zákona nelze použíti. V materiáliích není uvedeno, proč pro zařazení bývalých zaměstnanců na velkém statku pozemkovém do některé ze skupin zaopatřovacích požitků, v tabulce uvedených, má býti rozhodnou posledně konaná služba. Zákonodárný důvod tohoto ustanovení jest v technice zákona. Služební poměr zaměstnanců, o které jde, nebyl a není dosud jednotně upraven, jako na př. služební poměr státních nebo samosprávných zaměstnanců. Při množství zaměstnavatelů a nedostatku předpisů rázu donucovacího jednotliví zaměstnavatelé upravili služební poměr svých zaměstnanců nikoliv dle jednotného systému a dle stejných zásad, nýbrž způsob úpravy byl různým jak co do výše platů a postupových lhůt, tak co do titulů, jež zaměstnancům při stejném způsobu zaměstnání náležely. Jednotná úprava jejich zaopatřovacích požitků zákonem ze dne 18. března 1921 čís. 130 sb. z. a n. musila proto nutně vycházeti z jiných, spolehlivějších směrnic a jako taková jevila se nejvhodněji právě posléze konaná služba. Tyto služby zákon podle jejich vlastnosti a hodnoty roztřídil do 11. skupin, podle nichž pak stanovena výše zaopatřovacích požitků. Při tom nesmí býti přehlíženo, že tím se měla překonati obtíž, jež se stavěla jednotné úpravě v cestu proto, že jednotlivé systémy úpravy služebního poměru u různých zaměstnavatelů se od sebe odlišovaly. Shora uvedená ustanovení ukazují pouze c e s t u, kterou jest nejsnadněji spravedlivě zaopatřovací požitky určiti, neřeší však zároveň pochybnosti, jež se vyskytují při postupu podle ní. Nelze také uvésti žádný rozumný důvod, proč by mělo pravidlo, že rozhoduje posléze konaná služba, platiti také při řešení otázky, která služba jest rozhodnou, když bývalý zaměstnanec konal jinou službu, než jaká byla na dotyčném velkostatku při jeho postavení, titulu a platu obvyklou. Zákon ze dne 18. března 1921 čís. 130 sb. z. a n. stanoví, do které skupiny sluší zaměstnance zařaditi, když je jisto, že způsob jeho zaměstnání jest v úplné shodě s jeho postavením, platem a titulem, náležejícím mu podle konkretní faktické úpravy služebního poměru na velkém statku pozemkovém, kde jest zaměstnán, neřeší však otázky, která služba rozhoduje, když zaměstnanec nekonal služby, kterou by dle svého postavení (titulu a platu) m ě l konati, nýbrž jinou službu. Předpokládá se totiž obyčejný případ, že bývalý zaměstnanec vykonával skutečně onu službu, jež mu náleží. V tomto sporu jde však o takový mimořádný případ. Žalobce byl dekretem ze dne 1. listopadu 1918, jehož pravost

strany uznaly, bez omezení povýšen na lesního dozorce. Uvádí-li se v dekretě, že byl jmenován za svou zdatnou činnost v lesní službě lesním dozorcem (Forstwart) v revíru S. a že mu byl přiznán základní plat revírního lesního — tedy ještě vyšší, než by mu byl podle služební hodnosti náležel — s pětiletými přídavky, byl jím služební poměr k zaměstnavateli nově upraven. Nešlo tedy pouze o poctu žalobci prokázanou, nýbrž o skutečné jeho povýšení. Přes to nekonal od té doby služby lesního dozorce, nýbrž zastával na dále službu hajného první třídy. Dle zákona spadá služba hajného první třídy, kterou posléze konal, do kategorie 3 tabulky, služba lesního dozorce (Forswart), kterou dle svého posledního jmenování měl konati, do 6. kategorie. Rozhodnutí sporu závisí tedy dle shora uvedených úvah na řešení otázky, na čí vrub jde okolnost, že žalobce nekonal služby, která mu dle povýšení náležela. Dle zásad občanského zákona nemá sice zaměstnanec zpravidla nároku vůči zaměstnavateli na určitý způsob zaměstnání. Avšak na druhé straně nemůže také býti pochybnosti o tom, že nedostatečné zaměstnání nebo zaměstnání jiným způsobem není zaměstnanci na újmu, neboť zásada §u 1155 obč. zák. (nové znění), že zaměstnanci náleží také úplata za služby, ke kterým nedošlo, když zaměstnanec byl je ochoten konati, ale pro okolnosti, jež se vyskytly na straně zaměstnavatele, je konati nemohl, platí obdobně také pro ostatní jeho nároky, tedy i pro jeho nárok na zaopatřovací požitky podle zákona ze dne 18. března 1921 čís. 130 sb. z. a n. Když je jisto, že žalovaný zaměstnavatel nepoužil služby žalobce jako lesního dozorce z vlastní vůle, tedy pro okolnost, vyskytnuvší se v jeho osobě, ač jmenováním jeho lesním dozorcem a mimořádným zvýšením platu jeho způsobilost k tomuto služebnímu povolání uznal, ano vyznamenal, jest nepochybně oprávněn závěr, že žalobce tím nepozbyl nároku na zařazení do oné skupiny zaopatřovacích požitků, která mu dle jeho posledního jmenování lesním dozorcem náleží, neboť i při ukončení své činné služby toto služební postavení měl a plat podle něho pobíral. Rozsudky obou nižších soudů neposoudily věc po stránce právní správně, přisouditvše mu zaopatřovací požitky pouze podle 3. skupiny a nikoliv podle 6. skupiny tabulky.

Čís. 4393.

Zákon o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.

Nárok zaměstnance na plat za celou dobu řádné výpovědi, ježto byl vypovědén v kratší lhůtě, podléhá průpadu dle §u 34 zák. o obch. pom.

Předčasné propuštění nevyžaduje vždy, by poměr byl rozvázán s okamžitou platností.

(Rozh. ze dne 20. listopadu 1924, Rv I 1297/24.)

Žalobce byl zaměstnán jako obchodní pomocník u žalovaného. Dne 31. prosince 1921 dostal výpověď ku dni 31. ledna 1922. Žalobou, zadanou na soudě dne 1. prosince 1923, domáhal se žalobce na žalovaném platu za měsíce leden — březen 1922 po odečtení platu, jejž byl obdržel za měsíc leden. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e uznal podle ža-

loby, odvolací soud žalobu zamítl. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud založil své rozhodnutí na zjištění, že žalobcův služební poměr k žalovanému byl rozvázán výpovědí k 31. lednu 1922 a že žalobce podal žalobu až 1. prosince 1923, a z ustanovení §§ů 29 a 34 zák. o obch. pomocnících ze dne 16. ledna 1910, č. 20 ř. z. dolíčil, že žaloba měla býti podána v propadné lhůtě šesti měsíců po 31. lednu 1922, tedy nejdéle do 31. července 1922 a že tímto dnem uhasl nárok žalobcův, nebyv soudně vymáhán. Jeho právnímu názoru jest přisvědčiti. V § 34 zák. o obch. pom. jsou šestiměsíční propadnou lhůtou podmíněny, mimo jiné, také nároky obch. pomocníka vůči zaměstnavateli, v §u 29 zák. vytčené, na náhradu platu pro neodůvodněné předčasné propuštění ze služby, buď za dobu smlouvou přesně určenou, nebo, byla-li služební smlouva ujednána na neurčitou dobu, za dobu, která by musila uplynouti přiřádné výpovědi. Zákon v § 29 mluvě o nedůvodném, předčasném propuštění zaměstnancovu, neodkazuje ani na ustanovení §u 27 zák., které zase jen příkladmo uvádí důležité důvody, opravňující zaměstnavatele k předčasnému propuštění zaměstnance. Není tedy pojem předčasného propuštění omezen ustanovením § 27 zák. a jest posouditi podle okolností každého případu zvláště, bylo-li propuštění zaměstnancovo předčasným a bez důležitého důvodu. Takovým jest po rozumu §u 29 zák. i propuštění obchodního pomocníka, když zaměstnavatel, neuplatniv ani zvláštního důležitého důvodu ku předčasnému propuštění použil k rozvázání služebního poměru výpovědi, příčící se výpovědní době buď smluvené, nebo zákonem určené, zejména když použil výpovědi kratší a propustil obchodního pomocníka dříve, než byl oprávněn, tedy předčasně, nešetře řádné výpovědi smlouvou nebo zákonem stanovené. Zákon měl také tyto případy předčasného rozvázání služebního poměru v u 29 na mysli, když vyhradil obchodnímu pomocníku náhradní nárok na plat za celou dobu řádné výpovědi. O takový právní důvod opírá se právě žaloba, doličujíc, že obžalovaný nesprávnou výpovědí čtyřnedělní (správněji měsíční) zrušil předčasně služební poměr se žalobcem, porušiv zákonné ustanovení, že výpovědní lhůta nesmí býti kratší než 6 týdnů a že výpověď musí býti dána za podmínek §u 20 (1) zák. o obch. pom., dovolávajíc se ustanovení čl. III. vl. nař. ze dne 24. června 1920 čís. 395 sb. z a n., v době výpovědi účinného (vl. nař. ze dne 29. prosince 1921, čís. 498 sb. z. a n.), jímž byla suspendována platnost odst. 2. §u 20 zák. o obch. pom. Podle materiálií ku §u 34 zák. o obch. pom. měly býti kratší propadnou lhůtou podmíněny právě jen nároky, prýštící z předčasného, neodůvodněného rozvázání poměru služebního, z toho důvodu, že již podle své povahy vyžadují rychlého uplatnění a rozhodnutí o nich a že také hned po zrušení poměru dají se takové nároky účinněji vymáhati, poněvadž pro ně rozhodné skutkové okolnosti lze snadněji zjistiti využitím průvodních prostředků, dosud po ruce jsoucích. Takovou povahu má i nárok vymáhaný a nelze přisvědčiti dovolacím vývodům, pokud snaží se dolíčiti, že žalobní nárok této povahy nemá, ani poukaz na ustanovení § 23 odst. 2. zákona není případným, poněvadž zde jde o nárok proti úpadkové podstatě, kterému již předpisy úpadkového řádu zajišťují ochrany v přednostním pořadí (§ 33 zák. o obch. pom. a § 51 čís. 2 konk. ř.). Správným není ani názor, že předčasné propuštění vyžaduje vždy, by služební poměr byl rozvázán s okamžitou účinností, neboť zákon nebrání zaměstnavateli, by poshověl zaměstnanci v jeho vlastním zájmu, když poměry nevyžadují, aby byl okamžitě svého zaměstnání zbaven. Další vývody, že žalobce odvozuje svůj náhradní nárok z porušení smlouvy služební žalovaným, příčí se spisům, poněvadž ze žaloby je zjevno, a bylo již shora dolíčeno, že žalobní nárok je založen na skutkovém tvrzení že žalovaný nešetřil zákonných předpisů, zejména čl. III. vl. nař. ze dne 24. června 1920 čís. 395, jímž byla výpovědní lhůta určena na 6 týdnů a to ještě jen za podmínek §u 20 (1) zák. o obch. pom. Bylo tedy na žalobci, by svůj náhradní nárok uplatnil žalobou v propadné lhůtě 6 měsíců, běžící ode dne po zrušení služebního poměru žalovaným, který, jak nižšími soudy bylo zjištěno, jej zrušil dnem 31. ledna 1922. Nepodal-li však žalobce svou žalobu v propadné lhůtě t. j. do 31. července 1922, k níž z moci úřední jest soudům hleděti, zanikl jeho žalobní nárok a odvolací soud posoudil věc s právního hlediska bezvadně, když z tohoto důvodu žalobu zamítl.

Čís. 4394.

Nabylo-li usnesení, potvrzující vyrovnání, účinnosti právě v den 19. května 1923, vztahuje se naň předpis čl. III. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z a n.

Spor směnečný nelze spojiti se sporem obecným. Stalo-li se však přece tak a strana toho nevytýkala (§ 196 c. ř. s.), nelze tomu odporovati v řízení opravném.

Uznal-li odvolací soud, třebas omylně, odvolání za včasné, nelze tomu odporovati.

(Rozh. ze dne 20. listopadu 1924, Rv I 1329/24.)

Žalovaný dluhoval žalobci kupní cenu za dodané víno 6.610 Kč a na půjčovném za nádoby 70 Kč, tedy celkem 6680 Kč, účet byl splatným nejpozději dne 24. března 1923. Žalovaný k částečnému krytí této pohledávky vydal žalobci směnku na 2829 Kč 79 h, splatnou 15. dubna 1923. Usnesením ze dne 22. února 1923 bylo o jmění žalovaného zavedeno vyrovnávací řízení, k němuž také žalobce přihlásil svou pohledávku. Dle protokolu ze dne 29. března 1923 v němž dlužník doplnil svůj původní vyrovnací návrh, zavázal se žalovaný, že na pohledávky věřitelů zaplatí 25%, splatných ve 4 pololetních lhůtách, počínaje 6 měsíců po potvrzení vyrovnání, při čemž se podrobil co do dalšího vedení závodu až do úplného zaplacení ujednané kvoty dozoru zvláštního věřitelského komité s tím účinkem, že, kdyby neuposlechl poukazů tohoto komité, jmenovitě neskládal řádně účtů, oživly by celé pohledávky věřitelů. Tento návrh byl pak zákonnými většinami věřitelů přijat. Vyrovnání bylo schváleno usnesením vyrovnacího soudu ze dne 5. května 1924, v němž však výhrada oživnutí pohledávek věřitelů uvedena byla jen všeobecně pro případ, že by splátky kvoty nebyly včas zaplaceny.

K podání dlužníkovu ze dne 24. května 1923 bylo usnesení toto usnesením ze dne 25. května 1923 opraveno v ten smysl, že oživnutí celých pohledávek věřitelů má nastati, pakliže by se dlužník nepodrobil příkazům věřitelského komité ve smyslu výše uvedeném. Žalobce domáhal se zaplacení celé své pohledávky, obmezené o 443 Kč 11 h, jež dlužník teprve za sporu zaplatil a opíral svůj návrh o prodlení žalovaného, který již prvé splátky včas, to jest dne 5. listopadu 1923 nezaplatil. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic. Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalobce odůvodňuje svůj nárok jednak ustanovením §u 57 vyr. ř. v doslovu čl. III. zákona ze dne 26. dubna 1923 čís. 99 sb. z. a n., jednak tím, že prý žalovaný nedbal příkazů věřitelského komité, jak se byl smírem zavázal. V tomto směru zjistily oba nižší soudy, že žalovaný svým povinnostem vůči věřitelskému komité úplně dostál, a právem proti dospěly k závěru, že z tohoto důvodu žaloba není opodstatněna. Jest však také přisvědčiti názoru obou nižších soudů, že v tomto případě nastaly účinky § 57 vyr. ř. v doslovu článku III. zák. ze dne 26. dubna 1923 čís. 99 sb. z. a n. již po samém zákonu. Pro rozhodnutí otázky, kdy jest ustanovení čl. III. zákona použiti také na vyrovnání, zahájena před působností zákona (před 19. květnem 1923), jest rozhodno, kdy bylo ujednané vyrovnání vyrovnacím soudem právoplatně schváleno. Usnesení vyrovnacího soudu, jímž schvaluje vyrovnání, má ráz konstitutivní; dokud nedošlo k právoplatnému potvrzení vyrovnání, nejeví účinků. Došlo-li tedy k pravoplatnému potvrzení teprve po účinnosti novely, nutno na vyrovnání bezvyjimečně použíti ustanovení čl. III. zákona (důvody plenárního rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. října 1924 č. pres. 641/24). V tomto případě bylo vyrovnání schváleno usnesením vyrovnacího soudu ze dne 5. května 1923. Spisy vyrovnacího řízení nevykazují sice, zda a kdy usnesení toto bylo vyvěšeno na desce vyrovnacího soudu, ač právě ode dne této vyhlášky počíná běžeti lhůta rekursní bez ohledu na to, zda a kdy bylo usnesení doručeno účastníkům také přímo (§§ 49, 52, 63 vyr. řádu, § 174 konk. ř. a § 115 c. ř. s.; čís. sb. n. s. č. 2477). Leč vyhláška na soudní desce mohla se státi nejdříve v den vydání usnesení to jest dne 5. května 1923 a končila by v tomto případě rekursní lhůta dnem 19. května 1923, kdy mohl býti rekurs ještě s účinkem podán, takže toho dne usnesení ono určitě nenabylo ještě právní moci. Téhož dne však počal již působiti zákon ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. a jeví proto dle toho, co bylo uvedeno, čl. III. zákona plnou účinnost. Netřeba se tudíž obírati otázkou, zda vyrovnání bylo schváleno již usnesením ze dne 5. května 1923, či teprve usnesením ze dne 25. května 1923, poněvadž tytéž účinky nastaly by i v tom i onom případě. Ježto žalovaný, jak nesporno, již prvé splátky nezapravil, nesplnil včas a plně potvrzeného vyrovnání, a pozbyl proto dle §u 57 vyr. ř. v doslovu novely všech výhod z vyrovnání a jest nárok žalobcův na úhradu celé pohledávky po srážce uplacené části odůvodněn. V vývodům dovolací odpovědi dlužno uvésti ještě toto: Jest sice formálně nesprávným, že nižší soudy spojily k společnému

projednávání fakturní spor se sporem směnečným, neboť v obou jde o různé způsoby řízení. Leč tohoto spojení strany při ústním jednání nevytkly (§ 196 c. ř. s.) a nelze proto této formální závadě odporovati teprve v řízení opravném. Stejně jest nerozhodno, že odvolání proti rozsudku prvé stolice ve věci směnečné bylo podáno opožděně. Odvolací soud měl ovšem od sebe, námitky ani nečekaje, zkoumati, zda není odvolání opožděné (§ 471 čís. 2 c. ř. s.), a shledal-li je opožděným, měl je usnesením odmítnouti (§ 474 odst. 2 a 495 c. ř. s.). Uznal-li však odvolací soud odvolání za včasné, byť i omylně, nelze tomu odporovati ani rekursem (§ 519 c. ř. s.) ani dovoláním, poněvadž vadu tuto nelze zařaditi pod žádný v paragrafech oněch vyčetmo uvedených důvodů. Nelze ji zejména podřaditi ani pod dovolací důvod §u 503 čís. 2 neb 3 c. ř. s., neboť tyto důvody vztahují se jen na vady a rozpory, jež mají vliv na rozhodnutí o nároku, předmět sporu tvořícím, nebo-li na řešení hmotněprávní otázky případu.

Čís. 4395.

Byla-li kráva prodána s úmluvou, že se v určité době otelí, jde, nestalo-li se tak, o nárok ze správy, lhůta dle §u 933 obč. zák. počíná však teprve dnem, kdy bylo lze bezpečně zjistiti, že kráva není březí.

Lhůtu dle §u 933 obč. zák. lze úmluvou stran prodloužiti. Zvláštního ujednání o prodloužení lhůty není třeba, převezme-li prodávající ručení za vlastnost, jejíž jsoucnost nebo jejíž nedostatek dá se zjistiti teprve po delší době.

(Rozh. ze dne 20. listopadu 1924, Rv I 1445/24).

Žalobce koupil od žalovaného krávu s výslovnou podmínkou, že kráva jest 4½ měsíce březí. Ježto se kráva v ujednané době neotelila, domáhal se žalobce zrušení smlouvy a vrácení kupní ceny. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl pro opožděnost. Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a vrátil mu věc, by dále o ní jednal a znovu ji rozhodl. Po právní stránce uvedl v

důvodech:

Dovolatel uplatnil důvody podle čís. 2 a 4 §u 503 c. ř. s. a sluší uznati, že jsou opodstatněny oba, neboť se sporné věci nedostalo v odvolacím rozsudku právního posouzení správného, a následkem toho zůstalo i odvolací řízení neúplným. Nejprve dlužno zdůrazniti, že jde o žalobu ze správy, nikoli o náhradu škody, tedy o žalobu vázanou na lhůtu, která zpravidla počíná »dodáním«, ale ve příčině které nebrání zákon, pokud jde o jiné vady, nežli ty, jež jsou vypočteny v §u 925 obč. zák. a nař. ministerstva spravedlnosti ze dne 10. listopadu 1916 čís. 384 ř. zák., by žalobní lhůta nebyla dohodou stran přiměřeně prodloužena. Takového zvláštního ujednání není zapotřebí, když prodávající převezme ručení za nějakou vlastnost, jejíž jsoucnost nebo jejíž nedostatek má se zjistiti teprve po delší době. Podle nenapadnutého zjištění bylo

ujednanou podmínkou sporného kupu, že je prodávaná kráva 4½ měsíce březí. Poněvadž jde v tomto případě o vlastnost dobytčete, za kterou se prodávající zaručil výslovně, jejíž jsoucnost, jak je všeobecně známo, ale jak to také vyplývá ze znaleckého posudku, dá se bezpečně zjistiti teprve uplynutím delšího času, když březivost je často i několik týdnů před otelením nezjistitelná, nebylo, jak to povaha věci přinášela, zapotřebí, by byla výslovně ujednána delší doba ručební, nýbrž v tomto případě dlužno šestinedělní lhůtu počítati teprve ode dne, kdy je spolehlivě prokázáno, že kráva není březí, neboť teprve tímto okamžikem vzniká a uskutečňuje se nárok ze správy, a tím okamžikem teprve vzchází kupiteli možnost, aby tento nárok mohl uplatniti. Počíná tedy v tomto případě lhůta ku žalobě podle §u 933 obč. zák. teprve řečeným okamžikem. Odvolací soud mínil, že tuto dobu dlužno počítati ode dne dodání krávy prodávajícím kupiteli, tedy ode dne 10. ledna 1924 a na tom základě považoval žalobu za opozděnou. Neposoudil tím spornou věc po právní stránce správně, podle čís. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod dovolací je tím opodstatněn.

Čís. 4396.

Chovatelem psa (§ 1320 obč. zák.) jest, kdo dovoloval toulavému psu, by se na jeho dvoře občas zdržoval a tam byl krmen.

(Rozh. ze dne 20. listopadu 1924, Rv I 1447/24).

Žalobkyně byla na dvoře žalovaného pokousána cizím psem, volně tam pobíhajícím. Žalobní nárok na náhradu škody o b a n i ž š í s o u d y neuznaly co do důvodu po právu, N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Zjištěno, že byla dovolatelka kousnuta dne 7. června 1923 na dvoře žalovaného černým, špiclu podobným psem, tam volně pobíhajícím, který s vědomím žalovaného častěji přibíhal na jeho dvůr, tam s vědomím žalovaného krmen byl jeho služebnou a jmenovitě před 7. červnem 1923 se zdržoval na dvoře, o čemž žalovaný také věděl, neboť jej viděl, a pes s vědomím a vůlí příslušníků domácnosti opět se vzdaloval. Z tohoto zjištění usoudil soud prvé stolice, že řečený pes nebyl u žalovaného s t á l e chován, a že proto žalovaný nemůže býti považován ve smyslu §u 1320 obč. zák. za jeho chovatele, odvolací soud schválil tento právní názor s dodatkem, že pes nebyl v d e t e n c i žalovaného, že proto žalovaný nemůže býti považován za jeho chovatele. Právem vůči tomu dovolatelka uplatňuje dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. Za chovatele zvířete podle §u 1320 obč. zák. dlužno považovati osobu, která jest oprávněna ve vlastním jméně rozhodovati, jak má býti zvíře opatřeno a hlídáno, tedy, byť i to byl zpravidla držitel, nemusí jím býti ani držitel, ani detentor. Bylo zjištěno, že toulavý pes pobíhal, když se udála škodlivá příhoda, na dvoře žalovaného. S hlediska §u 1320 obč. zák. dlužno

míti za to, že bylo povinností žalovaného, by toulavého psa ze svého dvora vykázal, a, když tak neučinil, když naopak svolil, aby byl přiběhlík opětovně na jeho dvoře trpěn, ba dokonce krmen a, odběhl-li — bylo řečeno v dotyčném zjištění, že »s vědomím a vůlí příslušníků domácnosti«, což by dávalo tušiti, že se pes dovoloval — zase byl přijímán a ponecháván ve dvoře, nelze pochybovati, což ostatně částečně postřehl soud prvé stolice, vyřknuvší to s omezením, že řečený pes nebyl u žalovaného s t á l e chován, — že žalovaný z vlastní vůle učinil ze sebe osobu, která jest oprávněna ve vlastním jméně rozhodovati, jak má býti pes opatrován a chován, že proto musí býti považován za jeho chovatele aspoň potud, pokud tohoto toulavého psa na svém uzavřeném dvoře ponechal, neboť, stalo-li se tak, převzal tím okamžikem na sebe povinnosti chovatele podle §u 1320 obč. zák., o nichž nedá se podle doslovu zákona souditi, že vzcházejí jenom tam, kde běží o dlouhodobé a trvalé chovatelství. Žalovanému ukládal již předpis §u 1297 obč. zák., aby buď toulavého psa netrpěl na svém dvoře, nebo, když se ho ujal a jej krmil, postaral se také o jeho náležité opatření a dozor nad ním. Proto jest uznati, že byl žalovaný povinen podle §u 1320 obč. zák. důkazem, že se nijak a ničím neprovinil ve příčině náležitého opatření řečeného psa a dozoru nad ním.

Čís. 4397.

Novela o právu manželském.

Předcházel-li žádosti za rozluku ve sporu o rozvod rozsudek pro zmeškání, jímž zjištěno cizoložství jednoho z manželů, jest pro povolení rozluky dle §u 17 zák. lhostejno, zda manželé napotom obnovili manželské společenství. Šetření o okolnostech, nastalých po rozvodu, nelze konati.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1924, R I 901/24).

V předchozím sporu o rozvod bylo rozsudkem pro zmeškání uznáno na rozvod z viny manželčiny. Napotomní žádosti manžela o povolení rozluky o b a n i ž š í s o u d y vyhověly. N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Stěžovatelka, vytýkajíc, že souhlasnými usneseními nižších soudů byl porušen zákon v předpisu §u 17 a 14 rozlukového zákona, odůvodňuje tento svůj názor tím, že nemělo býti nižšími soudy přehlédnuto, že její manžel se dopustil dokázaně cizoložství a že oba manželé po právoplatnosti rozsudku o rozvodu obnovili manželské společenství. Dovolací stížnost není opodstatněna. Stěžovatelka pojímá nesprávně činnost, předpisem §u 17 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. soudům pro řízení tam blíže uvedené uloženou, která vzhledem k tomu, že předcházel ve sporu o rozvod rozsudek vydaný pro zmeškání, záleží v tom, že soudu jest zkoumati, zda skutečnosti žalobcem ve sporu tom přednesené, a jsoucími tehda po ruce průvody nevyvrácené, které

rozsudku byly za základ položeny, byly by již tehdy k tomu stačily, by na jejich podkladu byla povolena rozluka, a nikoli jen rozvod, kdyby byla prosba žalobní směřovala na rozluku. Prvý soud proto neprávem o žádosti manžela o povolení rozluky konal šetření o skutkových okolnostech, které se udály po vydání rozsudku ve sporu rozvodovém; slova zákona (§ 17 cit. zák.) »na základě konaného šetření« vztahují se, jak vyslovil nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 13. června 1922 Rv I 681/22 čís. sb. 1711 stěžovatelkou v její dovolací stížnosti citovaném, a jí tedy známém — pročež se na bližší jeho odůvodnění odkazuje — jen na skutkové okolnosti, které byvše zjištěny v právoplatném rozsudku rozvodovém, mohou jedině býti podkladem a důvodem výroku o povolení rozluky. Dle toho jest v tomto nesporném řízení naprosto lhostejno, zdali se žadatel dopustil rovněž cizoložství, a odvolání se na předpis §u 14 rozlukového zákona nemá zde místa, když manželka na svého manžela žaloby o rozvod pro cizoložství jím spáchané nepodala ani jeho cizoložství jinak nebylo zjištěno. Rovněž tak jest zde právně bezvýznamnou okolnost, že manželé v roce 1921 — po vydání rozsudku ve sporu rozvodovém — obnovili manželské společenství, neboť manžel žádal za povolení rozluky ve smyslu §u 17 cit. zák. z důvodu manželčina cizoložství rozsudkem zjištěného (§ 13 písm. a) cit. zák.), nikoli z důvodu nepřekonatelného odporu (§ 13 písm. i) cit. zák.) ve smyslu §u 15 a 16 tohoto zákona, při němž jedině nutno by bylo zabývati se blíže otázkou obnovení manželského společenství po provedení rozvodu.

Čís. 4398.

Nebyla-li při dražbě nemovitosti vůbec učiněna nabídka, nelze řízení zastaviti dle §u 200 čís. 3 ex. ř., nýbrž jest použiti §u 151 ex. ř.

Venkovský mlýn s pilou, poháněný vodní silou, jest venkovským statkem ve smyslu §u 151 ex. ř., nikoli však mlýn obchodní, třeba k němu přináležejí pozemky.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1924, R I 930/24).

Soud prvé stolice zastavil dražební řízení ohledně mlýna z důvodů §u 200 čís. 3 ex. ř. Rekursní soud vyhověl rekursu vymáhající věřitelky potud, že vypustil z napadaného usnesení slova: »z důvodů §u 200 čís. 3 ex. ř.« Důvody: Rekursu nutno přiznati oprávnění. Soudce prvý pochybil v tom, že zastavil řízení exekuční z důvodu §u 200 čís. 3 ex. ř. Tohoto případu však zde není, neboť tento zákonný předpis vztahuje se pouze na případ, že vymáhající věřitel před počátkem dražby upustil od pokračování v exekuci, což má dle téhož předpisu zákonného dále za následek, že pro vykonatelnou pohledávku vymáhajícího věřitele nemůže před projitím půl roku od zrušení navržena býti nová dražba. V případě, o který jde, nebyla u dražebního roku učiněna nabídka, což je stejné jako kdyby při stání dražebním bylo méně nabízeno, než činí nejmenší podání, a tu jest rozhodný předpis §u 151 ex. ř. Z doslovu posledního odstavce tohoto zákonného předpisu plyne patrně, že dražební řízení sluší sice zrušiti, když nejmenší podání učiněno nebo dosaženo nebylo, že však při venkovských statcích a u pozemků nemůže býti znova zavedení dražebního řízení navrženo, pokud neuplyne půl roku od stání dražebního. Jedná se o to, zda běží zde o statek venkovský, neb pozemek ve smyslu tohoto zákonného ustanovení či o nemovitost jinou. Spisy exekučními jest zjištěno, že předmětem exekuce jest mlýn. Odhadní cena jeho i s pozemky činí 366.394 Kč, z čehož připadá na mlýnské budovy 72.000 Kč, na vodní sílu a turbinu 147.500 Kč, na pilu 19.710 Kč, na další strojní příslušenství 1540 Kč a 2300 Kč, tedy na mlýn jako takový s příslušenstvím 284.425 Kč. Jedná se tu tedy o podnik převážně průmyslový, neboť na zemědělský podnik zbývá z odhadní ceny pouze okrouhle 82.000 Kč. Poněvadž předmětem dražebního řízení není ani statek venkovský ani pozemek, nýbrž mlýn, tudíž podnik průmyslový, může zavedení nového dražebního řízení nastati i před uplynutím 6 měsíců od dražebního stání a nebyl proto dodatek pojat do napadeného usnesení, že zrušení dražebního řízení se děje dle §u 200 čís. 3 ex. ř., oprávněným.

Nejvyšší soud změnil usnesení rekursního soudu v ten rozum, že se z usnesení exekučního soudu vypouštějí sice slova »dle §u 200 čís. 3 ex. ř.«, ale zároveň se toto usnesení doplňuje výrokem: »Před 8. únorem 1925 nemůže býti nová exekuce vnucenou dražbou navržena«.

Důvody:

Rekursnímu soudu dlužno přisvědčiti v tom, že ze zrušovacího usnesení prvního soudu vypustil citaci §u 200 čís. 3 ex. ř., neboť exekuce nebyla zrušena, jak tento zákonný předpis předpokládá, proto že vymáhající věřitel ustoupil od pokračování v exekuci, nýbrž proto, že nebyla učiněna při dražbě žádná nabídka, tedy dle §u 151 ex. ř. po případě §u 188 poslední odstavec ex. ř. Nelze však souhlasiti s rekursním soudem, že nemovitost dlužníkova není venkovským statkem dle §u 151 ex. ř., a že proto může býti dána znovu do dražby před uplynutím šesti měsíců. Pojem venkovského statku byl exekučním řádem převzat z § 231 obč. zák. a jest zajisté širším, než pojem obyčejné hospodářské usedlosti, která se jím nejčastěji rozumí. Tomu-li tak, nelze si představiti realitu, na kterou by název »venkovský statek« tak vhodně dopadal, jako na obyčejný venkovský mlýn s pilou, jakým jest dle popisu v odhadním protokole mlýn dlužníkův. Není mlýnem obchodním, jest poháněn pouze vodní silou a jest se soběstačným polním hospodářstvím o více než 11 ha vlastních pozemků hospodářským celkem. Pouhá okolnost, že na mlýn s vodní silou a zařízením připadá z celkové odhadní ceny 284.125 Kč, na hospodářská stavení s pozemky a příslušenstvím jenom 82.058 Kč 46 h, nezbavuje mlýn ještě právní povahy venkovského statku a nečiní jej domem ve smyslu §u 231 obč. zák. a § 151 ex. ř. Jinak by ovšem bylo, kdyby šlo o mlýn obchodní, při němž přikatastrované pozemky a jejich cena by měly význam jen podřízený. Jelikož dlužníkův mlýn takovým mlýnem není, nutno na něj vztahovati předpis třetího odstavce §u 151 ex. ř., že u venkovských statků a pozemků nelze učiniti návrh o nové zavedení dražebního řízení před půl rokem ode dne bezvýsledného dražebního roku, a bylo rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 4399.

Pro výši bolestného (§ 1325 obč. zák.) jest rozhodnou kupní síla peněz v době vynesení rozsudku prvého soudu.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1924, Rv I 925/24).

Žalobce byl při srážce vlaků dne 27. června 1920 těžce poraněn. Žalobou ze dne 6. května 1922 domáhal se na dráze kromě jiného též bolestného 120.000 Kč. Procesní soud prvé stolice přiznal rozsudkem ze dne 29. května 1923 žalobci bolestného 40.000 Kč. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobcovu.

Důvody:

Byť bylo správným, že nárok na bolestné vznikne v tom okamžiku, kdy úrazem byly osobě, na těle poškozené, způsobeny bolesti, přece ještě neplyne z toho, že bolestné by mělo býti určeno dle měnových poměrů tehdejší doby. Dle §u 1325 obč. zák. musí osoba, na těle poškozená, bolestné žádati, a nezáleží proto na tom, že žalobce mohl svůj nárok na bolestné uplatňovati již dne 27. června 1920. Za takovouto žádost za bolestné jest pokládati teprve žalobu, podanou dne 6. května 1922, neboť žalobce v řízení před prvým soudem nenabídl se prokázati, že bolestné od žalované strany požadoval již dříve, a sluší proto užíti předpisu §u 406 c. ř. s., z něhož plyne, že při stanovení požadovaného bolestného jest přihlížeti ke kupní síle peněz v čase vydání rozsudku prvého soudu.

Čís. 4400.

Prvá věta čl. 336, druhý odstavec obch. zák. má na mysli dva rozdílné případy t. j. že určitý druh peněz není v platišti v oběhu, nebo že jest jen přepočítací měnou.

Pokud jest přípustna změna žaloby na cizí měnu v žalobu na Kč.

Bylo-li placeno v cizí měně a domáháno-li se vrácení platu v Kč, jest pro výpočet kursu rozhodno, zda dlužník jednal bezprávně (protismluvně) čili nic. V onom případě dlužno vzíti za základ kurs, za nějž si platitel cizí měnu opatřil, v tomto případě jest použíti pravidla čl. 336, druhý odstavec obch. zák.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1924, Rv I 1355/24).

Žalující tuzemská firma koupila od italské firmy seno a zaplatila kupní cenu v lirách. Splništěm smlouvy byla Praha. Ježto se napotom zjistilo při dodávkách manco, domáhala se na žalované vrácení 15.960·50 lir a za prvého sporného jednání změnila žalobní žádost na 54.669·71 Kč. Procesní soud prvé stolice přiznal žalobkyni 44.023 Kč 05 h. Důvody: Žalobce domáhal se žalobou zaplacení 15.960·50 lir s úroky

a změnil tuto prosbu žalobní při prvním sporném roku v návrh na odsouzení žalovaného k zaplacení 54.664·71 Kč z toho důvodu, že si musel opatřiti liry k zaplacení účtů žalované strany v druhé polovici srpna 1921 za kurs 342.50 Kč. Žalovaná strana proti této změně namítala až teprve při třetím sporném jednání, že žalující strana nežaluje o náhradu škody, nýbrž z kontokorentu a kontokorent byl veden dle úmluvy v lirách. Dle § 235 odstavec čtvrtý c. ř. s. nejde o změnu žaloby, poněvadž žalobce beze změny žalobního důvodu místo předmětu původně žádaného, žádal interese. Avšak, i kdyby bylo lze spatřovati v tom změnu žaloby, dlužno míti za to, že žalovaný k této změně dal svolení, poněvadž nenamítaje ničeho proti ní, o změněné žalobě jednal (§ 235 odstavec druhý c. ř. s.). K tomu se podotýká již nyní, že žalobce, jak níže bude doloženo, nežádal jako interese více než v původní žádosti. Jest nesporno, že žalovaný účtoval svou pohledávku v lirách a že mu žalobcem v lirách také byla zaplacena. Žalobce nyní žádá vrácení toho, co indebite žalovanému svého času zaplatil. Jest tedy nepopíratelně oprávněn žádati vrácení těchže věcí nebo věcí téže hodnoty, jako svého času indebite plnil. Jest přirozeno, že kdo oprávněn jest žádati vrácení věci, nemusí se spokojiti s vrácením věci znehodnocené nebo ceny věci v mezičase klesnuvší. Je-li tedy žalobce oprávněn žádati vrácení lir, nemusí se spokojiti s nižší jejich hodnotou nynější, nýbrž může žádati hodnotu jejich v době bezpovinného plnění. Žalovaný zajisté by se a vším právem bránil proti náhradě interese, kdyby cena lir byla v mezičase stoupla, a žalující strana by se domáhala náhrady nynější vyšší ceny. Soud má za zjištěno, že placení účtů žalované strany státi se mělo po předložení duplikátů nákladních listů. Z těchto nákladních listů zjistil soud, že zboží bylo dodáno v září a říjnu 1921, v téže době muselo se tedy státi také placení účtovaných částek. Podle svědectví Jindřicha S-a je soud přesvědčen, že žalující strana již v druhé polovici srpna 1921 si opatřila liry k placení účtů žalované strany za kurs 342.50 Kč. Úředními zprávami Pražské bursy je konečně zjištěno, že kurs liry italské stoupal až do konce listopadu 1921, takže stálo 100 lir dne 31. října 1921 414 Kč. Žalující strana jest oprávněna žádati vrácení lir v hodnotě, v jaké sama je platila, tedy nejméně za kurs 342.50 Kč a je nerozhodno, jaký kurs měla italská lira v den podání žaloby anebo v den změny žalobní žádosti. Podle tohoto kursu přepočítána činí pohledávka žalující strany, kterou právem uplatňuje proti žalovanému, 42.472.05 Kč. Odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Soud odvolací, uváživ, že lira nebyla pouhou přepočítací měnou a v plništi v oběhu není, nýbrž že naopak v ní pohledávka žalované italské firmy placena býti měla, usuzuje na rozdíl od prvého soudu, že ani pro srážky žalobkyní požadované československé měny použíti nelze a že tedy toho se domáhající žalobní prosbu zamítnouti bylo. Na zaplacení požadovaných srážek v italských lirách nebylo lze uznati, ježto v ten smysl znějící jednání nahraženo bylo žalobní prosbou o placení v měně československé. Žalobkyně nemůže pro své stanovisko dovolávati se toho, že se žalovaná změně žalobní prosby včas neopřela (§ 235 c. ř. s.), neboť nešlo o pouhou změnu žaloby, nýbrž o otázku měny ve smyslu čl. 336 obch. zák. a v tom směru žalovaná ve sporu skutečně námitku uplatnila.

Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc odvolacímu soudu, aby ji po případném dalším jednání znovu rozhodl.

Důvody:

Dovolání vytklo právem napadenému rozsudku nesprávné posouzení právní, záležející v mylném výkladu čl. 336. druhého odst. obch. zák. Odvolací soud přehlédl, že v první větě tohoto odstavce má zákon na mysli dva rozdílné případy, t. j. že určitý druh peněz v místě platebním není v oběhu, nebo že jest jen přepočítací měnou. Platištěm vzhledem k zažalované pohledávce jest patrně Praha. Tato okolnost nebyla vzata ve sporu v odpor, a není proto třeba uvažovati o správnosti tohoto předpokladu. Další skutečností jest, že v tomto místě platebním nejsou v oběhu italské liry, na něž zněla zažalovaná pohledávka. Tato okolnost postačí k tomu, by jednáno bylo věcně o změněné prosbě žalobní, a není třeba zabývati se otázkou, zda liry jsou jen přepočítací měnou. Vzhledem k tomu, že došlo ke změně žalobní prosby, což uznává i soud odvolací, rozhodnuv o ní po stránce věcné, bude nyní uvažovati, do jaké míry je tato nová prosba odůvodněna skutkovými zjištěními. Půjde dále o stanovení přepočítacího kursu, bude-li žalobní nárok uznán v podstatě oprávněným. Žalující firma doplnila změnou žalobní prosby skutkový přednes, obsažený v žalobním spise, dalšími okolnostmi, dovozujíc, že žalovaná strana při účtování aspoň některých položek počínala si nesprávně. Z toho je patrno, že žalobkyně domáhá se na žalované náhrady škody, v kterémž případě byla by ovšem odůvodněna žalobní prosba co do požadovaného přepočítacího kursu podle § 1323 obč. zák. Stejně posuzuje věc i soud první stolice po stránce právní, přiznávaje žalobkyni právo žádati vrácení lir v hodnotě, jak je sama platila, než je plnila žalované straně indebite. Tohoto označení užívá takřka ohledně všech položek. Skutková zjištění procesního soudu byla vzata žalovanou stranou odvoláním v odpor, avšak odvolací soud nejednal vůbec po této stránce. Musí býti proto odvolací řízení v tomto směru doplněno. Pokud odvolací soud při úvaze o jednotlivých položkách přistoupí na skutkové zjištění, že žalovaná strana jednala bezprávně, protismluvně, a že je proto povinna k náhradě škody dle obecných předpisů obč. zákona, bude žalobní nárok co do přepočítacího kursu oprávněn ve výši uznané soudem první stolice ohledně jednotlivých položek. Pokud nebude splněn tento předpoklad, bude nutno přepočítati částky zažalované původně v italských lirách na Kč podle pravidla vysloveného v čl. 336. 2. odst. obch. zák.

Čís. 4401.

Exekuční zabavení pohledávek dlužníka, jež se stalo v posledních 60 dnech před zahájením vyrovnacího řízení o jeho jmění, stalo se zahájením vyrovnacího řízení bezúčinným a poddlužník byl po té oprávněn plniti dlužníku. V tomto případě neobživuje skončením vyrovnacího řízení zástavní právo věřitelovo. Plnil-li poddlužník správci vyrovnávací podstaty, nemůže se věřitel po skončení vyrovnání na správci domáhati vydání peníze.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1924, Rv I 1416/24).

Pohledávky společnosti A. byly zabaveny pro žalobkyni a jí k vybrání přikázány v 60ti denní lhůtě před zahájením vyrovnávacího řízení o jmění společnosti A. Poddlužník zaplatil pohledávky za vyrovnacího řízení vyrovnacímu správci. Po skončení vyrovnacího řízení domáhala se žalobkyně na vyrovnacím správci zaplacení oněch pohledávek. Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žaloby zamítl. Důvody: Žalující strana tvrdí, že svolila k zaplacení zabavených pohledávek k ruce vyrovnávacího správce, dokud o osudu jich nebude ve smyslu vyrovnávacího řízení rozhodnuto. Vyvozuje z toho, že žalovaný, ježto její práva na zabavené pohledávky následkem zastavení vyrovnávacího řízení ve smyslu §u 12 vyr. ř. obživla, byl povinen, zabavené pohledávky jí vydati. S názorem tímto souhlasiti nelze. Dle §u 12 vyr. ř. zanikají oddělovací práva, nabytá v posledních 60ti dnech před zahájením vyrovnávacího řízení exekucí uhražovací nebo zjišťovací, zavedením vyrovnávacího řízení, obživnou však, jakmile řízení se zastaví. V tomto případě jest zjištěno, že exekuce povolena byla dne 20. prosince 1922, doručena dne 23. prosince 1922 a vyrovnací řízení zahájeno dne 19. února 1923, tedy, že uplynulo do vyhlášení vyrovnávacího řízení 60 dnů. Z toho plyne, že práva, žalující stranou ku zabaveným pohledávkám nabytá, zanikla, že žalující strana neměla vůbec práva, pohledávky od poddlužníků požadovati ani žádati, by zabavené pohledávky byly k soudu (k ruce jiného) složeny, ježto právo to příslušelo jedině poddlužníkům. Následkem toho byli poddlužníci oprávněni pohledávky přímo svému věřiteli společnosti A. platiti, aniž bylo zapotřebí k tomu svolení strany žalující. Dlužníci také, byť i k vyzvání žalující strany, zabavené pohledávky zaplatiti žalovanému jako vyrovnávacímu správci, jehož povinnosti vymezeny jsou v §u 31 vyr. ř. Tímto zaplacením zaniklo exekuční právo žalující banky a zabavené pohledávky splynuly s vyrovnávací podstatou. Z toho však plyne, že zaplacením zaniklé právo exekuční nemohlo již obživnouti, ač vyrovnávací řízení bylo zastaveno. A poněvadž pohledávky zaplaceny byly žalovanému jako vyrovnávacímu správci, tedy do vyrovnávací podstaty, nikoli jeho osobě, není žalující strana oprávněna žádati na žalovaném, by jí zabavené pohledávky vrátil, leda, že by se byl žalovaný za ně osobně zavázal, což však zjištěno nebylo.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud posoudil věc správně po právní stránce. Soud první stolice, odsoudiv žalovaného k zaplacení, neodůvodnil žalobního nároku po právní stránce, ježto neuvedl zákonného předpisu, nárok ten opravňujícího. Ani dovolatelka není s to tak učiniti. Žaloba byla právem zamítnuta. Zavedením vyrovnacího řízení pozbyla žalobkyně práv, získaných z povolení exekuce, a nabyla téhož postavení, jako ostatní věřitelé, kteří nemohli se dovolávati platného práva zástavního k určité části jmění. Zastavením vyrovnacího řízení nemohlo oživnouti její zástavní právo, ježto mezi tím zástava a tím i právo zástavní zanikly zaplacením pohledávky dříve zabavené. Zaplacení to stalo se s tímto účinkem věřiteli, ne žalovanému, a žalobkyně ani netvrdí, že by měl peníze ty žalo-

vaný v rukou. Rozhodným je dále skutkové zjištění, že žalovaný nezavázal se osobně vůči žalobkyni k ničemu, co by opravňovalo žalobní nárok. Konečně nebylo prokázáno, že se žalovaný dopustil opomenutí povinností vyrovnacího správce vůči žalobkyni jako věřitelce bez ohledu na zaniklé právo zástavní, k němuž podle zákona nemusil přihlédnouti, ježto ho nebylo.

Čís. 4402.

Odškodnění manželky dle §u 1266 obč. zák.

Náhradní nárok manželky nesahá za hranice §u 91 obč. zák., ba nesmí s ním býti ani zcela ztotožňován. Nemůže býti požadován za dobu minulou, ovšem lze odsouditi k dávkám, které dospějí teprve po vydání rozsudku. Manželka nemůže se dovolávati okolnosti, že ji živil její otec. Nárok dle §u 1266 obč. zák. sám o sobě se nepromlčuje, ovšem ale nárok na jednotlivé dávky.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1924, Rv I 1485/24).

Manželství stran bylo rozloučeno z viny žalovaného manžela. Manželka domáhala se napotom žalobou zadanou na soudě dne 14. listopadu 1923 na manželi jako dostiučinění dle § 1266 obč. zák. zaplacení 24.000 Kč a počínajíc 1. listopadem 1923 měsíčního důchodu 600 Kč. Procesní soud prvé stolice přiznal žalobkyni 7.100 Kč a počínajíc 15. listopadem 1923 měsíční důchod 225 Kč. Odvolací soud vyhověl odvolání žalovaného potud, že zamítl žalobu ohledně 7.100 Kč. Nejvyšší soud nevyhověl odvolání ani té ani oné strany.

Důvody:

Žalobkyně spatřuje nesprávné posouzení právní v tom, že odvolací soud, zamítnuv její žalobu ohledně 7.100 Kč s příslušenstvím, vyslovil, že dostiučinění podle § 1266 obč. zák. nesahá za hranice nároku podle §u 91 obč. zák. a že z toho důvodu přísluší dovolatelce pouze ode dne podání žaloby. Dovolatelka dovozuje, že, když ji její otec živil, ztenčilo se tím jeho jmění do výše nákladů s její výživou spojených, a že to bude míti kdysi v zápětí, že dovolatelka bude zkrácena na dědickém podílu po svém otci. Dále míní, že, když ji živil její otec, nepozbyla tím nároku podle §u 1266 obč. zák. proti žalobci, poněvadž by jinak mohla náklady na její výživu patřící ušetřiti. Žalovaný spatřuje nesprávné posouzení právní v odvolacím rozsudku z toho důvodu, že odvolací soud nepřihlédl k jeho námitce, že je žalobní nárok promlčen, což vyplývá z toho, že jsoucnost náhradního nároku počíná vzejitím a prokazatelností škody, že pro budoucnost je naprosto neznámo, zdali žalobkyni vůbec vzejde nějaká škoda, že tedy předpisu §u 406, druhé věty c. ř. s. v této věci nemělo býti užito, jelikož by mohl býti odsouzen teprve, když by skutečně nastala splatnost žalobních nároků (§ 406 prvá věta c. ř. s.). Dovolacími vývody stran nebyly však vyvráceny správné, věci i zákonu vyhovující důvody odvolacího rozsudku, jež dovolací soud sdílí. Mluví-li zákon v §u 1266 obč. zák. o úplném dostiučinění, sluší poukázati k tomu, že pojem toho určen je v předpisu § 1323 obč. zák., a že to má podle tohoto předpisu býti nejenom náhradou skutečně utrpěné škody, nýbrž i přiměřeným odškodněním za ušlý zisk. Přihlédne-li se ku stěžejní zásadě téhož předpisu, podle kterého má škůdce uvésti všecko ve předešlý stav, a, není-li to možno, musí nahraditi odhadní cenu, pozná se, že u žalobkyně, která rozlukou manželství jenom z manželovy viny pozbyla nároků a práv podle §§ 91 a 92 obč. zák. její úplné dostiučinění zřetelně spočívá v pozbytém nároku vyživovacím. Pak je také správným právní závěr odvolacího soudu, že její náhradní nárok nesahá za hranice §u 91 obč. zák., ale nesmí zůstati nepovšimnuta další okolnost, že podle §§ 91 a 92 obč. zák. vyživovací povinnost manželova za trvání manželství souvisí s jeho postavením jako hlavy rodiny, s manželčiným podrobením se pod jeho moc a s jejím závazkem žíti s manželem ve společné domácnosti a býti mu nápomocnou při jeho výdělečné činnosti. Z toho vyplývá naopak, že nárok rozloučené manželky podle §u 1266 obč. zák. nesmí býti zúplna ve příčině svého rozsahu stotožňován s nároky podle §u 91 a 92 obč. zák. Poněvadž je nárok podle § 1266 obč. zák. v podstatě vyživovacím nárokem, nemůže býti požadován za minulou dobu, ale jinak zase může podle § 406 druhé věty c. ř. s. nastati odsouzení také k dávkám, které dospějí teprve po vydání rozsudku. Okolnosti, že žalobkyni živil její otec, nemůže se dovolávati ona, neboť to je samostatným, o § 1042 obč. zák. opírajícím se nárokem otcovým. Není oprávněna vytýkati zkrácení na dědictví, když jí bylo volno nárok podle § 1266 obč. zák. uplatniti dříve, a to tak, by nevzala škodu. Ani otázka promlčení nebyla odvolacím soudem posouzena nesprávně. Nárok podle § 1266 obč. zák. jest nárokem spočívajícím na právu rodinném a osobním, ten tedy sám o sobě podle § 1481 obč. zák. nepodléhá promlčení. Pokud jde o promlčení jednotlivých dávek vyživovacích, které arci podléhají promlčení podle § 1480 obč. zák., nepřichází toto v tomto případě vůbec v úvahu.

Čís. 4403.

Může-li členem družstva dle stanov býti pouze člen určité politické strany, jest valná hromada družstva oprávněna vyloučiti člena, jenž přestal býti příslušníkem strany, vystoupiv z ní nebo byv z ní vyloučen. Usnesení valné hromady družstva o vyloučení člena není vadným proto, že ve vyhlášce o svolání valné hromady nebylo uvedeno jméno člena, o jehož vyloučení se mělo jednati, nýbrž jen naznačeno, že se bude jednati o vyloučení člena.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1924, Rv I 1503/24).

Žalobce přistoupil dne 15. prosince 1921 za člena žalovaného stavebního družstva čsl. strany socialistické, zapsaného společenstva s r. o. Složiv zápisné a dva podíly, úplně dostál povinnostem uvedeným v §u 25 stanov. Žalobce byl dříve příslušníkem čsl. strany socialistické, byl ale z této strany vyloučen. Dne 14. října 1923 konala se valná hromada žalovaného družstva, která byla řádně vyhlášena a jako předmět denního pořádku vyhlášen též mezi jiným »návrh představenstva na vy-

loučení 4 členů«, aniž by jména těchto, ku vyloučení navržených členů byla ve vyhlášce uvedena. Při této valné hromadě byl žalobce vyloučen s poukazem na § 17 stanov s tím, že jeho členství není v souhlasu s intencí prvního odstavce §u 17 stanov. Podle prvé věty §u 17 stanov »členem může býti příslušník Československé strany socialistické«. V žalobě, domáhající se soudního výroku, že usnesení valné hromady stavebního družstva čsl. strany socialistické, zapsané spol. s r. o. ze dne 14. října 1923, pokud jím byl žalobce z družstva vyloučen, jest neplatné, a že členství žalobcovo v žalovaném družstvu jest po právu, uplatňoval žalobce: 1) valná hromada žalovaného družstva, vyloučivši žalobce z družstva, porušila stanovy, zejména ustanovení § 18 stanov, který důvodu vyloučení, valnou hromadou pro vyloučení žalobce uvedeného, nezná; 2) žalované družstvo žádajíc za státní stavební podporu vydávalo se za družstvo obecně prospěšné a tedy nikoliv za družstvo jen jedné politické straně sloužící, jako takové by podporu stavební neobdrželo a dostalo skutečně podporu jen jako družstvo všeobecně prospěšné; 3) členy žalovaného družstva byli nejen příslušníci čsl. strany socialistické, nýbrž i osoby jiné, které příslušníky této politické strany nebyly. 4) žalované družstvo při přejímání členů nežádalo výkazu o tom, že člen jest též příslušníkem čsl. strany socialistické zejména nežádalo předložení legitimace; 5) žalobci byl dán jeden z oněch bytů, jimiž mohlo disponovati ministerstvo sociální péče, jemuž byla vyhrazena disposice ohledně 10% bytů v domech žalovaného družstva, nájemci těchto bytů musili býti při uzavření smlouvy členy družstva, ale nemusili býti příslušníky čsl. strany socialistické. Žalované družstvo naproti tomu namítalo: a) valná hromada, vyloučivší žalobce z družstva, jednala dle stanov, neboť členem družstva může býti jen příslušník čsl. strany socialistické, a, přestal-li někdo, jako žalobce, býti příslušníkem této politické strany, porušil tím povinnost členskou, stanovami mu uloženou, a jeho vyloučení dle §u 18 stanov jest odůvodněno; b) žalované družstvo vzniklo pod aegidou československé strany socialistické, a mělo podporovati jen zájmy příslušníků této strany politické; c) kdyby družstvo jako členy trpělo mezi sebou též příslušníky jiných politických stran, prohřešovalo by se tím proti stanovám, a mohlo by býti obchodním soudem poháněno k zodpovědnosti; d) podmínka příslušnosti ku nějaké politické straně nevylučuje ještě prospěšnosti družstva; e) v létě 1923 byli všichni nájemci v domě žalovaného družstva, kteří sice byli členy družstva, ale nebyli příslušníky strany čsl. socialistické, vyzváni, aby se dodatečně přihlásili za členy této polit. strany, a jsou nyní všichni nájemci též příslušníky čsl. strany socialistické; f) již v přihlášce za člena družstva, kterou musí každý podepsati, je výslovně uvedeno, že každý člen musí býti příslušníkem čsl. strany socialistické. S o u d p r v é s t o l i c e žalobu zamítl. D ů v o d y. Podmínkou členství družstva je příslušenství člena ku čsl. straně socialistické. Prvé větě §u 17 stanov nelze rozuměti jinak, než že ukládá členům povinnost, státi se a býti příslušníkem zmíněné politické strany, to vyplývá jak z prvé věty §u 1 tak i z marginální rubriky předcházející §u 17. a 18. stanov. Třeba okolnost tato mezi povinnostmi, uvedenými v §u 23 stanov uvedena nebyla výslovně, nelze míti o tom pochybnosti, že tuto povinnost členové družstva mají. Jest sice zjištěno, že někteří svědci aspoň do srpna 1923 byli členy družstva,

aniž byli příslušníky čsl. strany socialistické. Než okolnost tato jest nerozhodna, neboť tím je pouze prokázáno, že žalované družstvo trpělo mezi sebou i členy, nejsoucí příslušníky politické strany, jež družstvo založila. Ve sporu tomto jde však o to, zda valná hromada žalovaného družstva byla oprávněna žalobce z družstva vyloučiti proto, že byl z politické strany vyloučen, a následkem toho přestal býti jejím příslušníkem. Ježto žalobce jak jest nesporno pozbyl příslušenství ku čsl. straně socialistické, mohla ho valná hromada právem z družstva vyloučiti dle druhého odstavce §u 18 stanov, ježto žalobce nemůže již splniti povinnost uvedenou v §u 17 stanov ohledně příslušnosti k určité politické straně. Dlužno proto ve směru tom ještě zkoumati jen, zda žalované družstvo zachovalo se dle §u 13 stanov, vyhlásivši jako předmět denního pořádku na valné hromadě mimo jiné též vyloučení 4 členů, aniž by dotyčné členy, mezi nimi i žalobce, uvedlo výslovně jménem. Vzhledem k ustanovení §u 15 stanov ve spojení s § 13 stanov má soud za to, že nebylo třeba uvésti jména členů k vyloučení z družstva navržených, nýbrž, že stačilo, že ve vyhlášce bylo uvedeno co předmět denního pořádku vyloučení 4 členů. Neboť, kdyby byla uvedena ve vyhlášce i jména dotyčných osob, byla by se dověděla o tom i širší veřejnost, na věci zájmu nemající, zájem ten měli pouze členové družstva, jimž již z vyhlášky bylo patrno, že se jedná o vyloučení členů družstva, jichž jména se zajisté dověděli již na valné hromadě, pokud jim již známa nebyla. Zbývá konečně rozhodnouti další spornou otázku, zda žalobci byl v domě žalovaného družstva přidělen jeden z oněch bytů, ohledně nichž si vyhradilo ministerstvo sociální péče disposici. Ve směru tomto by se na prvý pohled zdálo, že otázka ta je pro rozhodnutí o žalobní prosbě bezvýznamná, a že by se tudíž vůbec nemusila rozbírati, ale zdání to jest klamné. Soud vzal za zjištěné, že osoby, jimž ministerstvo vyhrazené byty přidělilo, musily se státi členy družstva, že však nebylo nutno, aby se staly též příslušníky čsl. strany socialistické, ježto ministerstvo sociální péče na politickou příslušnost oněch nájemců žádnou váhu nekladlo. Kdyby tedy žalobci se zdařil důkaz, že mu byl přidělen jeden z oněch bytů v domě družstva, nemohlo by dle náhledu soudu žalované družstvo vyloučiti žalobce z družstva pro nesplnění shora uvedené povinnosti, stanovami uložené, byť i byl žalobce následkem vyloučení z politické strany pozbyl jejího příslušenství, neboť pak by mohl býti žalobce členem družstva jako nájemce bytu, ministerstvem mu přiděleného, aniž by musil býti příslušníkem vůbec nějaké politické strany. Než žalobci se důkaz ve směru tom jím vedený nezdařil. O d v o l a c í s o u d uznal podle žaloby. D ů v o d y: Spor točí se o výklad ustanovení prvé věty §u 17 stanov žalovaného družstva znějící: »členem může býti příslušník Československé strany socialistické«. zejména o slůvko »může«. Prvý soud dospěl k názoru, že této prvé větě nelze rozuměti jinak, než, že ukládá členům povinnost státi se a býti příslušníkem politické strany, totiž Československé strany socialistické; to prý vyplývá jak z prvé věty §u 1 tak i z marginální rubriky, předcházející §ům 17 a 18 stanov. Ustanovení §u 1 neobsahuje však ničeho o příslušnosti k uvedené straně politické a z marginálních rubrik nelze ve prospěch názoru soudu prvého nic dovoditi. Soud prvé stolice je náhledu, že slovo »může« znamená »musí«. Jde především o to, zda zakladatelé stavebního družstva a zři-

zovatelé stanov byli si vědomi rozdílu slov »může« a »musí«, a proč nepoužili tohoto výrazu. Měli-li zřizovatelé stanov na mysli — a nemůže býti přece o tom nejmenší pochybnosti, že význam slova »může« a »musí« a rozdíl mezi nimi nejen jim znám býti mohl, ale znám býti musil — že slovo »může« má znamenati vlastně »musí« použili výrazu neurčitého a důsledky toho musí býti přičteny na vrub jejich (§§ 869, 915 obč. zák.). Spíše nutno souditi, že zřizovatelé stanov vědomě nepoužili slova »musí«, poněvadž ho použíti nemohli a nesměli. Žalované stavební družstvo je společenstvem s ručením obmezeným po rozumu zákona ze dne 9. dubna 1873 čís. 70 ř. zák. Účelem těchto společenstev jest podporování výdělku a hospodářství vlastních členů svépomocí. To je vlastním účelem družstva. Sledování jiných účelů, zejména politických, je úplně vyloučeno a za tímto cílem nesmí zřizování družstev býti povolováno. (Rozh. ze dne 16. prosince 1908 R II 970/8 Adl. Cl. 2796). Mohl-li by býti členem družstva jen příslušník té které politické strany, byl by tím sledován jistě — ne-li převážně — cíl politický. Slova »musí« nemohla býti tedy do stanov pojata proto, poněvadž by stanovy v takovém znění schváleny býti nemohly a nesměly a zápis do rejstříku společenstev byl by odepřen. Že si toho představenstvo bylo dobře vědomo, vyplývá z toho, že přijímalo za členy družstva osoby, které nebyly příslušníky Československé strany socialistické, jinak by bylo vědomě a hrubě porušilo stanovy. Je dále zjištěno, že osoby, jimž ministerstvo sociální péče vyhražené byty v domech žalovaného družstva přidělilo, musily se státi členy družstva, ale nebylo nutno, aby se staly příslušníky čsl. strany socialistické. Dle výpovědi svědka H. nařídilo to ministerstvo sociální péče výnosem ze dne 20. listopadu 1920 písemně a žalované družstvo netvrdí, že se ohradilo proti tomu, by za členy přijati byli i nepříslušníci čsl. strany socialistické. Z toho plyne zřejmě, že za členy družstva nejen mohly, nýbrž dokonce musily býti přijaty osoby, které nebyly příslušníky oné politické strany. Ovšem lze namítnouti, jaký má vlastně význam ona věta § 17 a proč by za takového stavu věci zakládala strana politická (a to plyne zřejmě z označení družstva) družstva pro příslušníky snad jiných politických stran. Družstvo po rozumu zákona má býti družstvem obecně prospěšným. Přes to má představenstvo při přijímání členů dle §u 17/2 volnost — »o přijímání členů rozhoduje představenstvo; členy mohou se státi« .... tak, že může přijímati jen příslušníky jisté politické strany, vyjímajíc případ, že musí přijati určitý počet členů, navržených ministerstvem sociální péče. Nemá tedy odstavec prvý §u 17, jmenovitě slůvko »může« při přijímání členů významu. Ovšem zřizovatelé družstva zajisté pomýšleli na to, by členové, kteří v domech družstva nabyli bytu, nemohli si byt podržeti, kdyby přestali býti jeho členy, a hleděli odpomoci tomu prvou větou §u 17 slůvkem »může«, chtějíce mu dáti ten smysl, jako nyní činí, poněvadž slůvko »musí« tam vsunouti nemohli. Nesprávnost názoru soudu prvého vyplývá také z toho, že členy družstva mohou býti i právnické osoby (§ 17 stanov), ač osoby takové nemohou býti příslušníky strany politické. Je-li však názor soudu odvolacího správným, padají další závěry soudu prvého. Nemusil-li býti žalobce jako člen družstva příslušníkem československé socialistické strany, nebo, byv jím, vystoupil, neprohřešil se tím proti stanovám družstva a nebyla proto valná hromada oprávněna ho vyloučiti. Stalo-li se tak, stalo se neprávem a usnesení je neplatné. Žalobce, třeba že vystoupil ze strany, nepřestal tím býti členem družstva. Soud prvý, uznav opačně, posoudil věc po stránce právní nesprávně.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvé stolice.

Důvody:

Odvolací soud, vyloživ mylně ustanovení §u 17 stanov (společenské smlouvy) žalovaného družstva, posoudil věc nesprávně po právní stránce. V první řadě nelze souhlasiti s názorem, že výklad stanov ve smyslu přednesu žalované strany odporuje zákonu ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. Žalované družstvo sleduje účel hospodářský, a nikoli politický, i když omezilo členství na příslušníky určité politické strany, ježto vzhledem k účelu svému musí býti omezeno na určitý počet členů. Vlastní t. j. hospodářský účel družstva zůstává proto nedotčen i ustanovením §u 17 stanov. Sporná jest první věta §u 17, znějící: Členem může býti příslušník československé strany socialistické. Slovo »může« nelze zaměniti za slovo »musí« beze změny celé věty, jež by potom musila zníti: »Člen musí býti příslušníkem atd.«. Také je zavrhnouti výklad, jakoby členem mohli býti též příslušníci jmenované strany, což odporuje pojmu stavebního družstva téže strany politické. Ježto však zmínka o příslušnosti k jmenované straně politické ve smlouvě společenské má nutně svůj důvod, nelze ustanovení to vyložiti jinak, než že členem družstva může býti jen příslušník československé strany socialistické. Příslušnost k této straně je tudíž povinností členů družstva, povinnosti té pak neplní, kdo přestal býti příslušníkem strany, vystoupiv z ní anebo byv z ní vyloučen, a může proto podle §u 18 stanov býti valnou hromadou vyloučen. Skutečnost, že členy družstva byly i osoby, nenáležející k jmenované straně, nasvědčuje jen tomu, že představenstvo nepočinalo si při jich přijetí podle §u 17 stanov, ale ostatní členové družstva nemohou z toho dovoditi pro sebe práva mimo meze stanov. Postup ministerstva sociální péče při zadávání vyhražených bytů vymyká se taktéž z těchto mezí, a platí o něm vzhledem k ostatním členům družstva totéž, co bylo shora řečeno. Důsledkem toho byla žaloba právem zamítnuta. Usnesení valné hromady, týkající se žalobce, stalo se platně ve smyslu stanov, a to i po stránce §u 13. Družstvo vyhovělo při nejmenším požadavku společenské šetrnosti, když ve vyhlášce, uveřejněné v časopise nejmenovalo žalobce jako člena, jenž má býti z družstva vyloučen, tím méně bylo k tomu povinno. Postačilo proto sdělení, že bude se jednati o vyloučení několika členů. Důsledkem toho přestal býti žalobce členem družstva, a není žalobní nárok po právu.

Čís. 4404.

Nákladní automobil jest odevzdán, byly-li předány certifikát a klíče od magnetu a skříňky.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1924, Rv I 1644/24.)

Vylučovací žaloba dle §u 37 ex. ř. ohledně nákladního automobilu byla oběma nižšími soudy zamítnuta. Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a uložil odvolacímu soudu, by o odvolání dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Dovolání, opírajícímu se o dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s., nelze upříti oprávnění. Odvolací soud má zjištěno, že v prosinci 1922 se manželé N-ovi dohodli vzhledem k nastávajícímu rozvodu manželství o úpravě svých majetkových poměrů, a že při tom Anna N-ová převzala od svého manžela nákladní automobil, jenž tehdy byl v garáži R-ově. Odevzdání a převzetí automobilu se stalo dle zjištění odvolacího soudu v ten způsob, že manžel odevzdal manželce certifikát a klíče od magnetu a skříňky, aniž by spolu šli do garáže, v níž byl automobil uschován. Dle náhledu odvolacího soudu nestalo se tímto způsobem hmotné odevzdání automobilu dle §u 426 obč. zák., a odevzdání symbolické dle §u 427 obč. zák., které dle názoru soudu druhé stolice se stalo, nestačilo ku převodu vlastnictví, poněvadž hmotné odevzdání bylo možným. Z toho učinil odvolací soud právní závěr, že Anna N-ová nenabyla vlastnictví automobilu a nemohla proto též vlastnictví toho převésti na žalobkyni. Neprávem (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Odevzdání dle §u 427 obč. zák. jest přípustno nejen, když hmotné odevzdání jest nemožným, nýbrž i tehdy, když je obtížným. Že hmotné odevzdání nákladního automobilu vážícího několik metr. centů z ruky do ruky jest věcí obtížnou, nelze vážně pochybovati. Stačilo tudíž k odevzdání automobilu předání nástroje, jímž přejímatelce bylo umožněno uvázati se ve výhradnou držbu automobilu (427 obč. zák.). Předání klíče k magnetu a skřínce a odevzdání certifikátu stačilo by tedy k odevzdání automobilu, předpokládajíc, že tím přejímatelce bylo umožněno uchopiti se výhradné jeho držby, neboť tím nastalo by vlastně za tohoto předpokladu hmotné skutečné odevzdání pouze symbolické, vždyť předáním oněch nástrojů (klíčů) nabyla by přejímatelka skutečné a výhradné fysické možnosti disposiční nad automobilem, a jest tudíž úkon, kterýž tuto moc zprostředkoval (převzetí nástrojů) nikoli symbolickým, nýbrž skutečným aktem uchopovacím (§ 312 obč. zák.) (Randa Besitz str. 438). Není totiž potřebí, by vždy věc přecházela z ručky do ručky. Zákonu je vyhověno, když věc přejde s vůlí předavatelovou převésti k ní vlastnictví — i v jeho nepřítomnosti — z jeho disposiční moci do hmotné moci nabyvatelovy, jenž má vůli vlastnictví k ní nabýti (viz Sbírka Nowak rozh. čís. 1417). Předpokládajíc, že ony klíče umožnily nabyvatelce, výhradné moci nad automobilem se uchopiti, jest případ zmíněný v §u 427 obč. zák. dán. Otázkou touto, zda odevzdání klíčů umožnilo N-ové uchopiti se výhradné držby automobilu, se však odvolací soud následkem mylného svého právního názoru nezabýval.

Čís. 4405.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Není zmatečností, neřídil-li se prvý soudce předpisem §u 15 (2) zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.

Nárok příslušející zaměstnankyni jako takové a jako vdově po zaměstnanci. Chudinské podpory, před 6. květnem 1921 pravidelně poskytované, jsou zaopatřovacími požitky.

Byly-li předloženy včas doklady dle §u 11 prov. nař., jest pokládati platy, přiřčené za dobu od 1. ledna 1920 do května 1921, za splatné dnem 6. května 1921, od kteréhož dne jest je zúročiti.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1924, Rv I 1653/24.)

Žalobě bývalé krmičky na panství žalovaného a vdovy po kočím na témž panství o placení zaopatřovacích požitků dle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. s úroky od 7. května 1921 z peníze za dobu od 1. ledna 1920 do 30. dubna 1921 a z květnové splátky, bylo oběma nižšími soudy vyhověno, odvolacím soudem z těchto důvodů: Jak již uvedl prvý soud, nedomáhá se žalobkyně přiznání a placení zaopatřovacích požitků ve smyslu zákona ze dne 18. března 1921 čís. 130 sb. z. a n. z důvodu svého vdovství po zemřelém svém manželu, jako bývalém zaměstnanci na velkém pozemkovém majetku žalovaného a zároveň jako bývalá zaměstnankyně u žalovaného, nýbrž v prvé řadě jen jako bývalá zaměstnankyně, a teprve, kdyby tento její nárok nebyl důvodným uznán, jako vdova po svém manželu. Prvý soud správně zabýval se následkem toho nejdříve onou otázkou a zodpověděl ji právem kladně. Pro rozřešení otázky té jsou totiž směrodatna zjištění prvého soudu, která, poněvadž se stala bezvadně, přejal i soud odvolací po rozumu §u 498 c. ř. s. za podklad svého rozhodnutí. Ze zjištění těch jde na jevo, že žalobkyně po dobu 29 roků a to od r. 1879 až do roku 1908 zaměstnána byla na velkostatku L. jako děvečka řezáním krmení, vozením hnoje, poklízením a čistěním krav, jich dojením a krmením, že v této své vlastnosti zaměstnána byla na velkostatku trvale, že měla za to deputátní byt a čtvrtletní deputát, že v roce 1908 vystoupila z práce jen následkem utrpěného úrazu, který u výkonu této své služby utrpěla, a dostávala pak od panství vždy na svou žádost podporu, že deputát vyplácen jí byl jednak v penězích, jednak v naturáliích. Že žalobkyně dostávala pak na zvláštní žádost svou z L-ského chudinského fondu roční podporu za rok 1910 5 K, za leta 1911—1913 po 15 K, v letech 1914-1919 po 8 K; v roce 1920 10 Kč, a v roce 1923 60 Kč, není mezi stranami sporno. Soud prvý zjistil, že když chudinského fondu bylo použito na rakouské válečné půjčky, vypláceny byly podpory ty na účet hlavní pokladny. Došel-li prvý soud na základě všeho toho ku přesvědčení, že žalobkyně sloužila na velkém pozemkovém majetku žalovaného nepřetržitě po dobu 29ti let jako děvečka a krmička dobytka, a že byla v trvalém služebním poměru, jak jej zákon předpokládá, kterýžto poměr souvisel bezprostředně se zemědělskou výrobou, dlužno to poznačiti za správné. Také otázku, zda podpory, jež žalobkyni vypláceny byly vždy jen na její žádost, a které jí byly pravidelně poskytovány před 6. květnem 1921, mohou býti pokládány za zaopatřovací požitky ve smyslu zákona a prováděcího nařízení k němu,

rozřešil soud prvý správně v tom směru, že tu jde o dary z milosti, a že, ježto poskytovány byly žalovaným žalobkyni před 6. květnem 1921 pravidelně, z důvodu trvalého služebního poměru, přísluší žalobkyni dle zákona nárok na placení pense jako bývalé zaměstnankyni žalovaného. Že dle tabulky zaopatřovcích požitků náleží žalobkyně jako »krmička« nebo »děvečka« do skupiny prvé, a že jí přísluší nárok na výměru a placení pense dle této skupiny první, dovodil rovněž prvý soud správně. Vždyť bylo zjištěno, že krmičkou dobytka na velkém pozemkovém majetku žalovaného byla a že postavení její bylo trvalé. Výpočet nároku žalobkyně dle percent jest správný, nebyl také odvoláním žalovaného ani napaden. Pokud jde o 5% úroky z jednotlivých částek a měsíčních platebních lhůt, žalobkyni přiznaných, bylo na tyto prvým soudem rovněž právem uznáno. Vždyť to odpovídá provád. nařízení k §u 10 zákona. Výtka odvolatelova, že prvým soudem směsovány byly pense zaměstnance s pensí vdovskou, je bezpodstatná. Nic takového se nestalo, jak ostatně vysvítá to z toho, co již bylo uvedeno.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Nejvyššímu soudu neušlo, že se prvý soudce neřídil předpisem §u 15 (2) zákona ze dne 18. března 1921 čís. 130 sb. z. a n., dle něhož mělo býti řízení provedeno podle ustanovení o řízení před s o u d y o k r e s n í m i. Než zmatečnost, ke které by bylo hleděti z povinnosti úřední, tímto formálním pokleskem přivoděna nebyla. Výtka, že odvolací soud nesprávně posoudil věc po stránce právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), není odůvodněna. Dovolací soud sdílí právní názor soudu odvolacího, a, přidávaje se k důvodům napadeného rozsudku, připomíná na vývody dovolacího spisu ještě toto: Podle podání, jímž vrácená žaloba byla znova předložena, a jež tvoří se žalobou jednotný celek, domáhala se žalobkyně měsíčního důchodu 97 Kč 50 h jako bývalá zaměstnankyně na velkostatku žalovaného a p o p ř í p a d ě (in eventum) t é h o ž důchodu jako vdova po bývalém zaměstnanci. Při ústním jednání ze dne 9. května 1924 doplnil zástupce žalobkyně žalobu v ten způsob, že žalobkyni jako vdově po trvalém zaměstnanci u žalovaného přísluší nárok, obsažený v žalobním návrhu, který se číselně doplňuje tak, jak uvedeno v jednacím protokolu (55 Kč měsíčního důchodu), pro ten případ (in eventum), nebude-li vyhověno první prosbě žalobní. V tomto prohlášení nelze spatřovati změnu žalobního důvodu, aniž tedy změnu žaloby, neboť žalobkyně, trvajíc plně na žalobním nároku, o m e z i l a toliko původní eventuální návrh žalobní. Než, i kdyby šlo o změnu žaloby, nebyla by to změna nepřípustná, poněvadž zástupce žalovaného při témže roku výslovně prohlásil, že nenamítá nic proti změně žalobního nároku (§ 235 odstavec druhý c. ř. s.). Zákon ze dne 18. března 1921 čís. 130 sb. z. a n. upravuje jednak zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém, jednak zaopatřovací požitky osob, pozůstalých po takových zaměstnancích. Nárok vdovy podle §u 6 tohoto zákon přísluší těm vdovám, které nemají samy jako zaměstnankyně

nároku dle §§ 1 až 5. Podle zjištění nižších soudů byla však žalobkyně sama zaměstnankyní ve smyslu dotčeného zákona a přísluší jí tedy nárok prvotní dle uvedených paragrafů. Nepochybil tudíž odvolací soud pokud, nezabývaje se otázkou v d o v s k é p e n s e žalobkyně, zjišťoval s a m o s t a t n ý nárok žalobkyně jakožto zaměstnankyně, zvláště když nemá v zákoně opory názor dovolatele, že žalobkyně, provdavši se za Františka Ž-a, který byl rovněž zaměstnancem žalovaného, pozbyla svého vlastního práva zaopatřovacího a podržela jen nárok na vdovskou pensi. Jen tehdy bylo by tomu tak bývalo, kdyby byla žalobkyně po svém provdání zanechala práce a zaměstnání na velkostatku žalovaného. Zjištěn byl však opak, neboť nižší soudy vzaly za prokázáno, že žalobkyně byla na velkostatku v L. po dobu 29 roků, a to od roku 1879 do roku 1908 (tedy i po svém provdání za Františka Ž-a po sedmnáctileté službě a po jeho odchodu ze služby a smrti) trvale a nepřetržitě zaměstnána jako děvečka a dojička. Že žalobkyně dostávala podporu jako v d o v a kočího Františka Ž-a, nebylo nižšími soudy zjištěno, naopak soud prvé stolice vycházel z předpokladu, že podpory byly jí poskytovány z důvodu — jejího — trvalého služebního poměru, a proto nelze hleděti k důsledkům, jež dovolatel odvozuje z opačného tvrzení. Že pak nezáleží na tom, že podpory byly žalobkyni poskytovány — původně — z I-ského fondu chudinského (později, jak zjištěno, byly vypláceny na účet hlavní pokladny), nýbrž jen na tom, že jí byly před 6. květnem 1921 pravidelně poskytovány z důvodu trvalého služebního poměru na velkém pozemkovém majetku, správně vyložily nižší soudy, poukázavše k §u 1 a) zákona ze dne 13. března 1921 čís. 130 a k čl. I § 1 odst. 5 nařízení vlády ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n. Žalovaný odepřel před podáním žaloby placení požadovaných požitků nikoli proto, že mu žalobkyně nepředložila dokladů po rozumu čl. I § 9 (3) a § 11 (1) nařízení vlády ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n., nýbrž proto, že zásadně neuznal uplatňovaného nároku. Když pak žalobkyně, předloživši před podáním žaloby ony doklady, vyhověla předpisu zmíněného §u 11, a platební povinnost žalovaného byla ve sporu přes jeho odpor soudem uznána, bylo příslušné platy podle čl. I § 10 nařízení ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n. pokládati za splatné, pokud jde o dobu od 1. ledna 1920 do 30. dubna 1921, a o prvou měsíční lhůtu za květen 1921, dnem 6. května 1921, další pak měsíční lhůty vždy prvním dnem toho kterého měsíce. Proto byl 5%ní úrok z příslušných platů právem přiřčen tak, jak vysloveno v rozsudku prvého soudu, a není odůvodněna námitka žalovaného, že jest povinen platiti úroky teprve od rozsudku prvého soudu.

Čís. 4406.

Jde o nájem, účastný ochrany nájemců, přenechal-li podnikatel požívatin za úplatu celu ve své chladírně ku konservování.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1924, Rv I 1685/24).

Žalující obec přenechala žalovanému ve své chladírně celu za roční úplatu. Proti soudní výpovědi z cely vznesl žalovaný námitky, jimž

soud prvé stolice nevyhověl a ponechal výpověď v platnosti. Odvolací soud výpověď zrušil, maje za to, že tu jde o smlouvu o dílo (poskytování chladu), jíž nelze zrušiti výpovědí.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolací soud nesdílí právní názor odvolacího soudu, že zde jde o služební smlouvu neb o smlouvu o dílo, než přes to nelze vyhověti dovolání. Není sporno, že žalující městská obec přenechala žalované firmě za roční úplatu 1500 Kč jednu celu ve své chladírně. Jelikož žalovaná firma v této místnosti konservuje a po dobu tohoto konservování také uschovává máslo a zeleniny, jedná se v podstatě o nájemní poměr, neboť předmětem smlouvy jest používání nespotřebitelné věci (cely v chladírně) za určitou úplatu. Ježto jde o místnost v chladírně, rozumí se samo sebou, že pronajímatelka jest povinna, udržovati pronajatou místnost v takovém stavu, by jí nájemník mohl použíti k umluvenému účelu, že tedy jest povinna, starati se o to, by cela byla chladnou. Tato povinnost žalobkyně odpovídá ustanovení §u 1096 obč. zák. a nemění ničeho na právní povaze sporné smlouvy, která v podstatě jest nájemní smlouvou. Jako taková podléhá ustanovení zákona o ochraně nájemníků, jak jest zřejmo z §§ 30 a 31 tohoto zákona. Názor dovolatelky, že zde jest pachtovní smlouva ve smyslu §u 1091 obč. zák., nemá opory v přednesu stran. Pro nedostatek soudního svolení k výpovědi ve smyslu §u 1 citovaného zákona bylo spornou výpověď zrušiti, jak správně učinil odvolací soud, ovšem z jiných důvodů.

Čís. 4407.

Moravský vodní zákon.

Lhůta, do které jest se nespokojenému účastníku obrátiti na soud, by určil výši odškodného, není předepsána. Obdoby o 14 denní lhůtě odvolací dle §u 94 mor. vod. zákona nelze tu použíti.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1924, R II 368/24).

Žádost, by bylo určeno odškodné za vyvlastněný pozemek dle §u 87 moravského vodního zákona, byla oběma nižšími soudy zamítnuta, ježto nebyla podána ve čtrnácti dnech po výměře odškodného správním úřadem. Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů a uložil prvému soudu, by znovu rozhodl o návrhu na odškodnění.

Důvody:

Z ustanovení §u 17 říš. zákona vod. a §§ů 37 a 87 vod. zák. mor. plyne, že účastník, který není spokojen s výměrou odškodného vodoprávním úřadem, může navrhnouti určení výše odškodného soudem dle zásad řízení vyvlastňovacího. Zákon praví: »nespokojí-li se tím (výměrou odškodného) účastníci, buď obnos odškodného určen soudním

nálezem za přivzetí obou stran«. Tím provádí zákon jenom zásadu, uvedenou v stát. zákl. zákoně ze dne 21. prosince 1867, čís. 144 ř. zák. čl. 15 o moci soudcovské, převzatou i do ústavní listiny rep. Čsl. § 105, dle něhož »ve všech případech, ve kterých úřad správní podle zákonů o tom vydaných rozhoduje o nárocích soukromoprávních, volno je straně, tímto rozhodnutím dotčené, po vyčerpání opravných prostředků dovolávati se nápravy pořadem práva. Podrobnosti upravuje zákon«. Jde o samostatné právo, dané zákonem účastníkům ve správním řízení ohledně jich soukromých práv, které podléhá zásadám promlčení občanského zákoníka pokud zvláštním zákonem není nic jiného stanoveno. Lhůta, do které jest se nespokojenému účastníku obrátiti na soud, by výši odškodného určil, není ve vodním zákoně stanovena a prováděcí zákon k §u 105 ústavní listiny čsl. dosud nevyšel. Poněvadž jde o lhůtu propadnou, jejímž uplynutím, nedodrží-li se, zákonem stanovené právo zaniká, musí býti zákonem přesně a jasně určena, obdoby zde užíti nelze. Proto nelze souhlasiti s náhledem, zastávaným v komentáři Payrera-Grossmanna »Das österr. Wasserrecht, 1886« str. 680 a sl., že dlužno použíti obdobně ustanovení §u 94 vod. zákona mor. o 14 denní lhůtě odvolací, též proto ne, že nelze souhlasiti ani s vysloveným tam názorem, že právo, dovolávati se nápravy pořadem práva, jest prostředkem opravným. Jdeť o dvě zcela různá a samostatná řízení před úřady správními, u nichž lze opravné prostředky vyčerpati (sr. § 105 úst. list. čsl.), a před soudy, kde pořad stolic je rovněž přípustným. Když tedy 14 denní lhůty odvolací nelze použíti, je jasno, že delší nějaká lhůta promlčecí dosud neuplynula a je proto návrh na určení odškodného podán v čas a je o něm jednati a rozhodnouti. Bylo proto dovolacímu rekursu pro zjevné porušení zákona dle §u 16 nesp. říz., 37 a 87 vod. zák. mor. a 24 vyvlastň. zák. žel. ze dne 18. února 1878, čís. 30 ř. zák. vyhověti.

Čís. 4408.

Bylo-li v roce 1915 zažalováno 300 K, řízení ponecháno v klidu a po 1. červenci 1923 (čl. II zákona ze dne 8. června 1923, čís. 123 sb. z. a n.) vynesen rozsudek prvého soudu, jde o věc nepatrnou. Řízení ve věcech nepatrných nelze převésti v řízení řádné tím, že strana spor, původně bagatelní, ocení napotom nad hranici pro řízení ve věcech nepatrných.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1924, R II 369/24).

V žalobě, zadané v roce 1915, byl předmět rozepře oceněn žalobci na 300 Kč. Řízení bylo ponecháno v klidu. Navrhujíce pokračování ve sporu, zvýšili žalobci dne 8. března 1923 ocenění předmětu sporu na 2.000 Kč, s čímž žalovaní souhlasili. Procesní soud prvé stolice rozsudkem ze dne 9. května 1924 žalobu zamítl, projednav ji dle zásad řízení ve věcech nepatrných. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a nařídil prvému soudu, by znovu a to v řádném řízení jednal a rozhodl: Důvody: Soudce neprávem jednal ve věci v řízení o věcech nepatrných a vynesl též takový rozsudek, následkem čehož se stalo, že rozsudek, nebyv doručen stranám, nemohl sloužiti patřičně za podklad řízení odvolacího, čímž dotčeno právo odvolatele podle §u 482 c. ř. s.

Postup ten měl tedy dle názoru odvolacího soudu vliv na vyčerpávající projednání a důkladné posouzení věci, což by se státi nemohlo, kdyby byl rozsudek stranám doručen a odvolatel mohl postupovati dle cit. zákonného ustanovení. Názor prvního soudu, že jest mu dle ustanovení zákona ze dne 8. června 1923, čís. 123 sb. z. a n. čl. II. jednati bagatelně a to vzhledem k ocenění v žalobě ze dne 17. června 1915 na 300 K následkem §§ 54 a 60 j. n., není správným. Neboť, byť i hranice řízení bagatelního byla cit. zákonem posunuta až k 300 K, postrádá zákon ten přechodného ustanovení pro takové spory, v nichž bylo dříve řádné řízení ustanoveno a v takovém případě sluší vzhledem k ustanovení § 5 obč. zák., že zákony zpět nepůsobí, i nadále v řádném řízení pokračovati, což zde tím spíše má místa, ježto hodnota předmětu byla před působností citovaného zákonného ustanovení souhlasně stranami zvýšena na 2.000 Kč a jedná se zde o předmět, který tuto cenu ba vyšší cenu skutečně má a jedná se tedy zde jen o opatření na pravou míru přivedeného ocenění žalobního předmětu následkem znehodnocení peněz, válkou přivoděného (§ 936 obč. zák), při čemž odvolací soud má za to, že forma řízení nemá a nesmí tak dalece míti vlivu, by v pochybnost uváděla materielní stránku nároku žalobcova tím způsobem, že následkem odpadnutí forem, chránících jeho nárok pokud se týče majících vliv na důkladnější posouzení a rozhodnutí jeho, tento nárok takovému důkladnějšímu posouzení přiveden nebude, což se stane, když formy ty se zachovají. V tomto případě se nelze dovolávati obdoby přechodného ustanovení § 502 odstavec třetí c. ř. s., obsaženého v čl. VI. § 30 čís. nař. ze dne 1. června 1914, čís. 118 ř. z. na základě § 7. obč. zák.; neboť nemá-li čl. II. zák. ze dne 8. června 1923, čís. 123 sb. z. a n., pozměňující § 448 c. ř. s., přechodného ustanovení o tom, jak naložiti se spory, jichž hodnota činí přes 100 Kč až do 300 Kč, a jež před platností toho zákona již byly zahájeny, jest vším právem za to míti, že zákonodárce na stanovení takového přechodného ustanovení jistě nezapomněl. A proto je přihlížeti k § 5 obč. zák., že zákony nepůsobí zpět. Proti tomu nelze důvodně namítati, že § 5 obč. zák. nemá platnosti pro předpisy práva formálního. Neboť předpis § 448 c. ř. s. v novém znění, není čistě rázu formálního, proto že se jeho novým zněním děje hmotným právům stran velká újma: Jest totiž straně, v bagatelním sporu podlehnuvší, odňata možnost, by se odvolala k vyšším stolicím a tak po případě dosáhla rozhodnutí v její prospěch vyznívajícího. Odvolací soud pokládá proto své rozhodnutí dle § 496 čís. 2 c. ř. s. odůvodněným.

N e j v y š š í soud zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by, nehledě ku svému odchylnému právnímu názoru, vyřídil odvolání dle zásad platných pro řízení ve věcech nepatrných.

D ů v o d y:

Článkem II. zákona ze dne 8. června 1923 čís. 123 sb. z. a n. byla rozšířena hranice pro spory nepatrné až do sumy 300 Kč. Poněvadž zákon tento nemá přechodných ustanovení, zda a pokud se vztahuje též na spory, před jeho působností již zahájené, dlužno dle obdoby (§ 7 obč. zák.) zásady, vyslovené v čl. XVIII odstavec třetí čís. nařízení ze dne

1. června 1914 čís. 118 ř. zák. účinnost jeho vztahovati i na spory, v nichž nebylo přede dnem započetí jeho působnosti, tedy přede dnem 1. července 1923, vydáno rozhodnutí a v nichž nebylo před tím dnem skončeno ústní jednání (§ 415 c. ř. s.). Náhled odvolacího soudu, že dlužno dle zásady §u 5 obč. zák., že zákon nepůsobí zpět, obmeziti působnost novely pouze na spory zahájené teprve po 30. červnu 1923, jest právě mylným, neboť předpis ten (§ 5) vztahuje se pouze na právo hmotné, jak vidno z jeho obsahu a z odstavce pátého uvoz. pat. ze dne 1. června 1811 čís. 946 sb. z. s. Předpis §u 448 c. ř. s. a čl. II. cit. zák. z roku 1923 jest však předpisem práva formálního, práva velícího a není zůstaveno stranám, by srovnalou vůlí ho měnily Poněvadž uvedený zákon neobsahuje přechodného ustanovení, působí ihned i na případy dosud nevyřízené a vztahuje se tudíž i na tento spor, jenž byl sice zahájen za platnosti dřívějších zákonných ustanovení roku 1915, avšak skončen byl teprve rozsudkem ze dne 9. května 1924, tudíž po započetí účinnosti zmíněné novely. V žalobě, podané 27. června 1915, ocenili žalobci předmět sporu na 300 K. (§ 56 j. n.). Toto ocenění předmětu sporu, provedené žalobci v ž a l o b ě, jest ohledně příslušnosti soudu závazným, jak pro soud, tak i vůči odpůrci a nelze ho v řízení před okresními soudy vůbec změniti (§ 60 j. n.). Poněvadž zákon ničeho odchylného neustanovuje, jest ocenění to závazným i pro použití z p ů s o b u ř í z e n í, neboť, ač § 54 j. n. mluví pouze o příslušnosti soudu, nelze o tom pochybovati, že se určuje spolu se soudní příslušností i způsob řízení příslušnému soudu odpovídající. Pro bagatelní řízení platí z toho odchylka toliko v tom případě, že by žalovaný namítal a prokázal, že předmět sporu nemá ceny §em 448 c. ř. s. předpokládané, což se však v tomto případě nestalo. Bylo tudíž tento spor projednati počínajíc dnem 1. července 1923 dle zásad řízení ve věcech nepatrných (§§ 449 a 453 c. ř. s.). Na tom nezměnilo se ničeho ani tím, že žalobci v návrhu na pokračování ve sporu dne 8. března 1923 zvýšili ocenění sporu na 2.000 Kč a že před skončením sporu obě strany souhlasně ocenily předmět sporu na 5.000 Kč, neboť dle §u 453 c. ř. s. pouze změna žaloby může způsobiti přechod řízení bagatelního v řízení řádné, před okresními soudy pravidelné, když totiž rozšířením žalobního žádání se překročí hranice v §u 448 c. ř. s. stanovená. Pouhé zvýšení ocenění předmětu sporu není však změnou žaloby po rozumu §u 453 c. ř. s., ani změnou právního zájmu na neprodleném určení sporného práva neb právního poměru (§ 228 c. ř. s.), jak žalobci ve svém odvolání omylem tvrdili. Je-li tomu tak, není pochyby o tom, že po 1. červenci 1925 bylo nutno na tento spor použíti předpisů o řízení ve věcech bagatelních a vyhlásiti též rozsudek bagatelní dle § 452 c. ř. s. Mylně posoudil tedy věc po právní stránce soud odvolací, zrušiv rozsudek prvního soudu z důvodu, že měl býti vyhlášen a d o r u č e n stranám rozsudek dle zásad pravidelného řízení, předepsaného pro spory odkázané před soudy okresní.

Čís. 4409.

Přikázání knihovní pohledávky ku vybrání bez jejího předchozího zabavení nezakládá věcného práva na zastavené nemovitosti. Pro účin-

nost poznámky o přikázání pohledávky k vybrání jest nutným předpokladem právo zástavní.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1924, R II 383/24.)

Soud prvé stolice přikázal zbytek nejvyššího podání Dru. K-ovi, ježto na řadu přicházející knihovní pohledávka Františka P-a byla přikázána ku vybrání Dru. K-ovi. Rekursní soud přikázal zbytek nejvyššího podání Františku P-ovi.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Souhlasiti jest se stěžovatelem jen potud, pokud poukazuje k tomu, že směrodatným pro rozdělení nejvyššího podání jest jedině knihovní stav, zjevný z knihovního výtahu (§ 214 ex. ř.). Avšak právě tohoto knihovního stavu dovolává se stěžovatel ve svůj prospěch zcela neprávem, neboť dotyčný knihovní zápis (pol. 23), arciť nesprávný, poznamenává pouze přikázání ku vybrání zabavené pohledávky pod pol. 3/10; nevkládá však k ní žádného práva zástavního, jak by toho bylo zapotřebí podle ustanovení §u 320 ex. ř. Přikázání samo o sobě bez předchozího zabavení pohledávky nezakládá žádného věcného práva na zastavené nemovitosti a proto také žádného práva na uspokojení z nejvyššího podání za prodanou zástavu (§ 451, 454 pokud se týče §§ 447, 461 obč. zák.). Stačí v tom směru poukázati na ustanovení §§ 303 odstavec prvý, 308 ex. ř., dle nichž se přikazují pouze pohledávky zabavené a to dle míry práva zástavního pro ně zřízeného. Přikázání jest vedle jiných způsobů zpeněžení zabavených pohledávek (§§ 317—319 ex. ř.) pouze pravidelným způsobem takového zpeněžení, tedy pouhým prostředkem právo zástavní realisujícím, nikoliv však právo to zakládajícím. Pro účinnost poznámky o přikázání pohledávky ku vybrání jest tudíž nutným předpokladem právo zástavní a poněvadž ho stěžovatel podle stavu pozemkové knihy nenabyl, nepřisluší mu žádný nárok na uspokojení z nejvyššího podání jen důsledkem a v pořadí oné poznámky. Usnesení rekursního soudu jeví se býti sice v podstatě správným, avšak s odůvodněním onoho usnesení, pokud se odchyluje od těchto úvah nejvyššího soudu, souhlasiti nelze.

Čís. 4410.

Pokud může si soud vyžádati nový posudek znalecký. Učinil-li tak soud, ač nebylo k tomu zákonných podmínek, lze tomu odporovati důvodem čís. 2 §u 503 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1924, Rv II 516/24.)

Žaloba Maxe E-a o zrušení kupní smlouvy byla obě mani žšími soudy zamítnuta.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky nižších soudů a odkázal věc soudu prvé stolice, by o ní dále jednal a ji znovu rozhodl.

Důvody:

Ve sporu jde hlavně jen o to, zda Max E., který dle usnesení ze dne 13. listopadu 1920, byl pro slabomyslnost obmezeně zbaven svéprávnosti, byl způsobilým k právním činům dne 23. května 1919, kdy společně se svojí manželkou uzavřel se žalovanými manželi kupní smlouvu, o jejíž nicotnost se žaluje. Okolnost tato byla ve sporu zkoumána jednak dle výpovědí svědků o duševním stavu žalobce, jednak dle posudku znalců z řízení o zbavení svéprávnosti, dále důkazem znaleckým, jímž byli pověřeni lékaři psychiatři Dr. Hynek T., ředitel ústavu pro choromyslné v O. a Dr. Augustin N., primář téhož ústavu. Znalci tito, jimž odevzdán k použití při posudku též soukromý posudek lékaře ústavu pro choromyslné v B. Dr. Artura Sch.-a a lékaře Dra. Sch.-a v M. O., podali nález a posudek písemně. Znalci vyslovili v něm souhlasné mínění. Procesní soud uznal posudek ten nedostatečným, aniž nějak odůvodnil tento svůj úsudek, a usnesl se k návrhu žalované strany na opětném znaleckém posouzení přibráním jednoho psychiatra z německé university v P., kteréžto usnesení pak později, kdy již spis byl odevzdán dožádanému soudu k provedení tohoto důkazu, k návrhu strany žalované mimo ústní jednání změnil v ten rozum, že má býti k tomuto opětnému znaleckému posouzení přivzat ještě druhý nový znalec. Oba takto nově ustanovení znalci prof. Dr. D. a Dr. W. podali po předchozím zkoumání stavu žalobce a jeho manželky posudek, jenž se úplně rozchází s posudkem psychiatrů v O. v otázce, zda žalobce byl v době ujednání smlouvy způsobilým ke správě svých záležitostí. Oba nižší soudy rozhodly na to ve věci přihlížejíce jedině k druhému posudku, aniž přihlédly též k posudku prvnímu, anebo odůvodnily dodatně nedostatečnost nebo menší jeho věrohodnost. Dovolatel poukazuje právem na vadnost postupu nižších stolic. Ježto souhlasný posudek podaný znalci Drem. T.-em a Drem. N-em neměl vad vytčených v §u 362 první větě druhého odstavce c. ř. s., neměl procesní soud právní možnosti, by učinil v příčině znaleckého důkazu další opatření uvedené v témže odstavci v §u 362. Možnost tu přiznává zákon soudci jen tehdy, jeví-li se podaný posudek nedostatečným, z čehož vyplývá, že nepostačí, prohlásí-li soudce prostě podaný posudek za takový, aniž by vytkl, v čem nedostatek jeho shledává. Jen v tomto případě mohou vyšší stolice přezkoumati správnost postupu soudcova v řízení důkazním. Nesprávným svým postupem vyvolal soud první stolice druhý posudek, docházející k opačnému závěru, než posudek první. Vzhledem k nedostatku odborných znalostí nebyl soud s to posouditi správnost těchto posudků a rozhodnouti se důvodně pro jeden z nich. Zákon poskytuje soudu možnost vyžádání nového posudku jen pro nedostatek, nikoli pro nesprávnost původního posudku. Nedostatku však při prvním posudku nebylo, a o správnosti jeho nemohl soud uvažovati. Nebylo proto důvodu k podání dalšího posudku, a tím, že k němu přece došlo, postaven byl soud před dva posudky sobě odporující, aniž byl s to odůvodniti, proč pokládá jeden z nich za správný a druhý nikoliv. To platí zejména pro tento spor, v němž rozhodnutí soudem spočívá z největší části na posudku znaleckém. V tomto postupu procesního soudu, jejž schválil i odvolací soud, a ve vytvořeném takto stavu skutkové i právní nejistoty, spočívá vada řízení podle §u 503 čís. 2 c. ř. s., jež, ne-

působíc zmatečnosti, jest s to zameziti úplné vysvětlení a důkladné posouzení sporu. Náprava vady této může se státi jedině tím, že procesní soud položí za základ skutkového zjištění posudek znalců Dra. T-a a Dra. N-a, aniž by prozatím přihlédl k druhému posudku jako k průvodnímu prostředku. Za to však bude k tomuto posudku, jenž pojat byv do něho, stal se skutkovým přednesem žalované strany, přihlížeti jako k otázkám položeným znalcům již slyšeným podle §u 289 c. ř. s. Budiž proto posudek znalců Dra. D-a a Dra. W-a sdělen znalcům Dru. T-ovi a Dru. N-ovi za tím účelem, by se o něm vyjádřili, po případě posudek jimi podaný doplnili, přihlížejíce k okolnostem v posudku tom uvedeným, pokud se jeví jako otázky podle §u 289 c. ř. s. Setrvají-li oba tito znalci na svém posudku, po případě, bude-li dodatný jich posudek souhlasným a nebude-li nedostatečným podle §u 362 odstavec druhý c. ř. s., nebude důvodu, by podán byl posudek další, a aby k posudku Drů. D-a a W-a přihlédnuto bylo jako k průvodnímu prostředku. V tomto případě nechť spokojí se procesní soud s prvním posudkem jako průvodním prostředkem a postupuje dále podle §u 272 c. ř. s. V opačném případě bude ovšem třeba, by nižší soudy postupovaly podle §u 362 druhého odstavce c. ř. s. způsobem, jejž uznají samy za účelný, pokud bude odpovídati zákonu.

Čís. 4411.

Zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. nezaložil nároků na zaopatřovací požitky, nýbrž jen upravil nároky již tu jsoucí.

Nároků na požitky nemá zaměstnanec, jenž při účinnosti zákona ještě aktivně sloužil.

Pouhým trváním služebního poměru na velkostatku po 10 let nenabyl ještě zaměstnanec nároku na služební požitky.

(Rozh. ze dne 26. listopadu 1924, R I 935/24).

Žalobu dělnice na velkostatku, opustivší službu dne 30. dubna 1924 na majitele velkostatku o placení zaopatřovacích požitků, procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci ji znovu projednal a rozhodl. Nejvyšší soud zrušil usnesení odvolacího soudu a uložil mu, by nehledě k použitým důvodům zrušovacím, rozhodl o odvolání.

Důvody:

Odvolací soud vychází ve svém usnesení z názoru, že zaměstnanec, jenž byl před počátkem účinnosti zákona ze dne 18. března 1921 čís. 130 sb. z. a n. po 10 roků v trvalém služebním poměru ve velkém pozemkovém majetku, nabyl podle §u 3 a 4 tohoto zákona nároku na pensi a že tedy i žalobkyně, ježto před uvedenou dobou nesporně po 10 roků na velkostatku žalovaného byla zaměstnána, předpokládajíc ovšem, že nebyla jen sezonní dělnicí (čl. I k §u 1 předposlední odstavec prov. nařízení ze dne 13. května 1921, č. 189 sb. z. a n.), nároku na pensi nabyla,

a dále vychází z názoru, že žalobkyně, nabyla-li nároku na pensi, má nárok na zaopatřovací požitky podle svrchu uvedeného zákona i když, jak jest nesporno, při počátku účinnosti toho zákona ještě ve službě byla a ji teprve dnem 30. dubna 1924 opustila. Uvedené názory odvolacího soudu, jež vedly k zrušení rozsudku prvého soudu, nejsou však správny. Mylným jest názor, že zaměstnanec na velkém pozemkovém majetku, byl-li v trvalém služebním poměru, nabyl podle §u 3 a 4 zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. nároku na pensi, dokonal-li před početím tohoto zákona 10 let služby na velkostatku. Mylným jest tento názor, protože uvedeným zákonem se nárok na pensi nezakládá. Kdo bez ohledu na tento zákon jinak, buď ze smlouvy nebo ze zákona na příklad ze zákona ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n., nebo podle zvyklosti nároku na pensi neměl, teprve zákonem ze dne 18. března 1921 čís. 130 sb. z. a n. ho nenabyl. To plyne ze samotného nadpisu zákona, ježto podle něho se zákonem tím zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém pozemkovém majetku toliko upravují. To plyne také z ustanovení §u 1 zákona, ježto uvádí jako bývalé zaměstnance, na které se zákon vztahuje, zaměstnance, kteří a) jež počali požívati zaopatřovacích požitků, b) nabyli nároku na vyplácení pense dříve, než zákon počal působiti. Že zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. nároku na pensi nezřídil, nachází své potvrzení též v motivech k tomuto zákonu, zejména v důvodové zprávě k vládnímu návrhu (tisk čís. 1130), kdež se výslovně praví, že účelem zákona jest zabezpečiti zaměstnance již pensionované. (Viz také rozhodnutí Nejvyššího soudu uveřejněné ve sbírce n. s. čís. 1931, 2567, rozhodnutí ze dne 7. října 1924 Rv II 402/24 a jiná). § 3 a 4 uvedeného zákona, na něž se odvolací soud odvolává, žádného nároku na pensi nezakládají, ježto stanoví jen, jak vypočísti jest míru zaopatřovacích požitků zákonem upravených. Žalobkyně tudíž, i kdyby byla v trvalém služebním poměru na velkostatku žalovaného a nikoli jen sezonní dělnící, což zjistiti bylo napadeným zrušovacím usnesením prvnímu soudu uloženo, nenabyla nároku na pensi tím, že dokončila před působností zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. na velkostatku žalovaného 10 let služby. Co se týče dalšího stanoviska odvolacího soudu, že žalobkyně, nabyla-li na základě trvalého služebního poměru nároku na pensi před 6. květnem 1921, kdy zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. počal působiti (§ 16), má nárok na zaopatřovací požitky podle tohoto zákona, i když při počátku účinnosti zákona ještě byla v činné službě a teprve později vstoupila do neaktivního poměru, není ani toto stanovisko správné. Vzhledem k tomu, co shora uvedeno, nepřichází ovšem v úvahu nárok na pensi, dokonáním 10 leté služby podle názoru odvolacího soudu nabytý, nýbrž nárok na pensi, z něhož žalobkyně odvozuje své právo požadovati zaopatřovací požitky podle uvedeného zákona, totiž nárok na pensi, jehož prý žalobkyně nabyla podle zvyklosti dle jejího tvrzení na velkostatku žalovaného zachovávané, že se přiznávalo výslužné zaměstnancům již po 30 letech služby. Podle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. a to podle §u 1 patří zaopatřovací požitky tímto zákonem upravené bývalým zaměstnancům, kteří, jak již shora uvedeno, a) již počali zaopatřovacích požitků požívati, b) nabyli nároku na vyplácení pense dříve, než zákon začal působiti. O případ §u 1 písm.

a) se nejedná. Co se týče zaměstnanců v §u 1 písm. b) uvedených, ježto výslovně mluví se tu o bývalých zaměstnancích a o zaměstnancích, kteří nabyli nároku na vyplácení pense, není pochybnosti o tom, že míněni jsou zaměstnanci, kteří při počátku působnosti zákona byli již mimo činnou službu, tedy kteří z činné služby před tím vystoupili. Že tomu tak, vidno i z prováděcího nařízení ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n.; podle tohoto nařízení jsou totiž bývalými zaměstnanci po rozumu §u 1 zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., pokud nárok na vyplácení pense odvozován jest ze smlouvy, nebo ze zvyklostí, ti kdo před 6. květnem 1921 vstoupili v neaktivní poměr, tedy v činné službě již nebyli. Uvedené stanovisko potvrzeno jest též vzpomenutými shora motivy zákona a to jak původním návrhem jeho (tisk čís. 679), tak vládním návrhem (tisk čís. 1130) a též zprávami sociálně politického a zemědělského výboru (tisk čís. 1471 a 573). Poukázati jest zejména na odůvodnění uvedené v motivech pro to, že účinnost zákona odložena byla na 30 dní po vyhlášení jeho. Stalo se tak dle onoho odůvodnění z ohledu na dosloužívší, ale pro bídu, která by je v pensi čekala, do výslužby nevstoupivší zaměstnance, aby mohli před počátkem účinnosti zákona vstoupiti do pense a se tak účastnými státi dobrodiní nové úpravy zaopatřovacích požitků. Z toho, co uvedeno, jest vidno, že k rozhodnutí o žalobním nároku není zapotřebí zjišťovati okolnosti v napadeném usnesení uvedené, zdali žalobkyně byla na velkostatku žalovaného v trvalém služebním poměru, či jako sezonní dělnice, jak dlouho a zdali zvyklost poskytovati zaopatření již po 30 letech zaměstnancům byla na velkostatku žalovaného zachovávána. Z toho plyne, že zrušovací usnesení odvolacího soudu není odůvodněno.

Čís. 4412.

Domáhá-li se věřitel zaplacení z nemovitosti na základě zástavního práva, mohou v pořadí knihovní pohledávky dojíti uhražení jen ty náklady procesní a exekuční, které souvisejí s vymožením pohledávky z této nemovité věci.

(Rozh. ze dne 26. listopadu 1924, R I 939/24).

Soud prvé stolice, rozvrhuje nejvyšší podání za vydraženou nemovitost, přikázal knihovnímu věřiteli v pořadí pohledávky též útraty exekuce na svršky. K odporu zadnějšího knihovního věřitele, vyloučil prvý soud z příroku útraty oné exekuce. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Pokud jde o nepřisouzení útrat mobilární exekuce z nejvyššího podání za prodané, povinnému patřící ideelní polovice jeho nemovitostí, jest názor soudu rekursního, v napadeném usnesení vyslovený správným. Z předpisů §u 447 obč. zák. plyne, že pojem a účel práva zástavního

jest ten, aby věřitel z jisté věci, kdyby závazek v určitý čas splněn nebyl, došel zaplacení. Z toho plyne, že, když jde o věc nemovitou, ze které se vymáhající věřitel svého zaplacení domáhá, ve smyslu §u 16 knih. zák. jen ty náklady procesní a exekuční mohou v pořadí pohledávky knihovní uhražení dojíti, které souvisejí s vymožením pohledávky z této nemovité věci. Ustanovení §u 216 čís. 4 odst. 2 exek. ř. shoduje se s předpisem §u 16 knih. zák. a neobsahuje předpis ten žádného pravidla, které by rozšiřovalo zásadu §u 16 knih. zák. ve prospěch útrat exekuce odděleně na jiné jmění téhož dlužníka, v tomto případě na nemovitosti vedené, neboť řád exekuční nechtěl tvořiti nějaké nové hmotné právo, naopak co se tkne příslušenství, šetřil zásad platného hmotného práva. Opak z předpisu §ů 14, 41 a 74 exek. ř. nevyplývá, neboť tyto předpisy práva formálního mají na zřeteli jen způsob spojení, zrušení a omezení exekuce ve prospěch dlužníka a vyslovují jen nepochybnou povinnost dlužníkovu, by veškeré náklady řízení exekučního, které věřiteli byly způsobeny, nahradil, nijak se však nedotýkají svrchu uvedených předpisů práva materielního a na nich ničeho nemění.

Čís. 4413.

Dopravní řád železniční.

Náklady, jež vznikly zadržením zásilky pro celní závadu, nejsou »útratami« přepravy ve smyslu §u 69 žel. dopr. ř.

Stojné a zdržné poplatky, třebas byly zaviněny celní překážkou, náležejí k vedlejším poplatkům, o nichž platí stejná pravidla jako o vlastním dovozném. Dráha jest povinna, zapsati zdržné i stojné do nákladního listu a výplatou jich jest povinným příjemce. Vydala-li mu dráha zboží bez jich zaplacení a neuplatnila-li svého zástavního práva do tří dnů po vydání, ztratila právo domáhati se zaplacení na svých předchůdcích. Je-li súčastněno při dopravě více drah, ručí za tuto nedbalost solidárně.

(Rozh. ze dne 26. listopadu 1924, Rv I 1403/24).

Žalovaná, tuzemská firma, zaslala do Rakouska zboží, jež bylo na hranici celním úřadem dne 7. srpna 1920 pozastaveno a teprve dne 29. března 1921 uvolněno. Žalobě dráhy o zaplacení stojného a skladného bylo obě mani žšími soudy vyhověno, odvolacím soudem mimo jiné z těchto důvodů: Žalovaná, jak je nesporno, podala dne 30. června 1920 na železniční stanici v Liberci vagonový náklad tkalcovských stavů k přepravě na adresáta v Inšpruku. V příslušném nákladním listě vyplněna byla rubrika »platební záznam odesílatelův« poznámkou »franco«. Tento neomezený záznam výplatní má podle §u 69 (4) a (5) žel. dopr. ř. ten význam, že zavázala se odesílatelka, zaplatiti celé dovozné a mimo to poplatky a výdaje, jež vzešly na stanici odesílací až do přijetí zboží k přepravě. Na poplatky a výdaje — dopravní řád označuje obojí také společným jménem »útraty« — které vzešly teprve po přijetí zboží k přepravě, se záznam ten nevztahuje. Kdyby byla chtěla odesílatelka nésti i tyto útraty, byla by to musila v nákladním listě prohlásiti zvláště. V odvolání, opírajícím se o předpisy právě uvedené a kromě toho i o předpis odst. (2) cit. § 69 podle kterého pravidlem po-

ukazuje se zaplacení dovozného na příjemce, jakož i o § 72 (4) a § 100 téhož dopravního řádu ve spojení s čl. 429 obch. zák. uplatňuje žalovaná hlavně, že nebyla dráha oprávněna, vydati zásilku příjemci, dokud nebyly jím zapraveny útraty za přepravné vzniklé, a že učinivši tak přece, zodpovídá za škodu, kterou tím žalované způsobila a která, co do rozsahu, rovná se uplatňovanému žalobnímu nároku, pokud by nárok ten byl uznán za oprávněný. Soud odvolací nazírá však na věc zcela jinak, přikloniv se ve směru tom k náhledu soudu prvé stolice. Shora uvedený § 69 má nadpis »placení dovozného«. Z toho již jest zřejmo, že všude, kde mluví se v §u tom o poplatcích a výdejích, míněny jsou jen útraty, které se vztahují k vlastní přepravě. Útraty musí býti vynaloženy výhradně za tím účelem, aby výkony přepravní buď vůbec umožnily, neb účelné jich provedení aspoň usnadnily. V případě, o němž se zde jedná, dala žalovaná, jak zjistil procesní soud stolice prvé a jak má za prokázáno i soud odvolací, k přepravě tkalcovské stavy opotřebené, předložila však vývozní povolení na stavy nové. Zásilka byla následkem toho dne 7 .srpna 1920 v pohraniční stanici Horní Dvořiště — Český Heršlák celními úřady pozastavena a zabavena, což mělo v zápětí, že celá zásilka uvázla na této stanici až do 29. března 1921, kdy byla opět uvolněna. Vzhledem k tomu, co bylo již shora uvedeno, nemůže býti ani řeči o tom, že náklady, tímto zdržením způsobené (stojné a skladné), lze zařaditi mezi útraty přepravy ve smyslu §u 69 a padají tudíž všecky důsledky, jež vyvodila žalovaná, předpokládajíc opak toho.

N e j v y š š í s o u d žalobu zamítl.

D ů v o d y:

Odvolací soud správně vystihl, že rozhodnutí sporu závisí na rozřešení právní otázky, zda lze žalované stojné a skladné zařaditi mezi útraty přepravy ve smyslu §u 69 žel. dopr. ř., a odůvodnil náležitě svůj názor, že tak učiniti nelze. Bezpodstatny jsou proto dovolací důvody čís. 1 a 2 § 503 c. ř. s., uplatňované pro domnělou mezerovitost důvodů odvolacího soudu, pro kterou prý nelze jeho rozsudek bezpečně přezkoumati, a pro zamítnutí návrhu na výslech znalců o obvyklém významu výplatného záznamu. Posouditi význam tohoto záznamu po stránce právní není úkolem znalce, nýbrž soudu. Za to jest opodstatněn dovolací důvod nesprávného právního posouzení dle §u 503 čís. 4 c. ř. s., neboť nelze přisvědčiti odvolacímu soudu v tom, že zažalované stojné a zdržné poplatky nenáležejí k těm vedlejším poplatkům, o kterých platí táž pravidla, jako o vlastním dovozném. Požadované stojné a zdržné vzniklo zadržením zásilky v pohraniční stanici pro celní překážku. Jaký byl důvod celní překážky, a kdo měl na ní vinu, jest pro posouzení nároku dráhy na zaplacení výloh přepravních nerozhodno. Zažalovaný nárok opírá se o ustanovení §u 65 žel. dopr. ř. a čl. 10 mez. úmluvy, tedy o právní normy, které upravují práva a povinnosti stran při smlouvě nákladní. Výše požadovaných poplatků jest stanovena nákladním tarifem díl I. odd. B., tedy opět normami, platnými pro smlouvu nákladní. Ani v železničním dopravním řádě, ani v tarifu není ustanovení, které by rozlišovalo stojné a zdržné, zaviněné celní překážkou, od stojného a zdržného, zaviněného jinými příčinami. Vždy mají tyto poplatky touž právní

povahu vedlejších poplatků, na něž má dráha týž smluvní nárok jako na vlastní dovozné, a pro které má stejné zástavní právo na přepravovaném zboží dle čl. 409 obch. zák. a čl. 21 m. úmluvy, jako pro vlastní dovozné. Podle §u 68 žel. dopr. ř. a čl. 11 mez. úmluvy bylo povinnosti dráhy, by zdržné i stojné zapsala do nákladního listu, což samo by bylo zavazovalo pozdější dráhu, by je vybrala při vydání zboží od příjemce, aniž bylo třeba nějaké dobírky nebo dodatečného příkazu odesílatelova. Výplatní záznam odesílatelův byl sice neomezený dle §u 69 (4) žel. dopr. ř., ale dle §u 69 (5) žel. dopr. ř. a čl. 12 mez.-ú. nevztahoval se na vedlejší poplatky, vzniklé po přijetí zboží ku přepravě, proto byl placením zažalovaných poplatků povinen p ř í j e m c e. Dráha (stanice určení) byla dle § 76 (5) žel. dopr. ř. a čl. 20 mez. ú. povinna vybrati je od něho při vydání zboží a uplatniti zástavní právo, na zboží pro ně váznoucí. Vydala-li zboží bez zaplacení a neuplatnila zástavního práva do tří dnů po vydání, ztratila právo, domáhati se zaplacení na svých předchůdcích a může se držeti pouze příjemce (čl. 412 obch. zák. čl. 23 (2) mez.-ú.). Jelikož žalující dráha a dráhy rakouské ručí za splnění nákladní smlouvy solidárně, ručí obě za zanedbání právě uvedených předpisů. Nárok žalující dráhy na zaplacení zažalovaných poplatků pominul proti žalované zasílatelské firmě jako odesílateli zboží tím, že poplatky ty nebyly vybrány od příjemce zboží a nebylo dráhou uplatněno zástavní právo, na zboží pro ně váznoucí. K témuž, pro žalující stranu nepříznivému výsledku se dojde, posuzuje-li se zažalovaný nárok jako nárok na zaplacení nedoplatku na vedlejších poplatcích vzniklého chybným jich vypočítáním. Ku doplacení jest dle §u 70 (2) žel. dopr. ř. povinen opět jenom příjemce, poněvadž mu zboží bylo vydáno a výplatní záznam odesílatelův se na nevybrané zdržné a stojné nevztahoval. Pro názor, že ona ustanovení neplatí o zažalovaných poplatcích, lze uvésti jenom, že § 65 žel. dopr. ř. činí o d e s í l a t e l e zodpovědným za nedostatečnost celních papírů a ukládá mu, by zaplatil stojné a zdržné takto zaviněné. Ručení odesílatelovo jest tu však výslovně vázáno na podmínku, že se dráha nedopustila sama zavinění. V tomto případě se dráha zavinění dopustila tím, že nezapsala zažalované poplatky do nákladního listu, nevybrala jich při vydání zboží od příjemce a neuplatnila zástavního práva, na zboží pro ně váznoucího, proto jest žalovaná firma jako odesílatelka prosta ručení. Doslov §u 65 žel. dopr. ř. nestačí zajisté sám o sobě, by bylo možno z něho dovozovati, že ohledně výloh, vzniklých zadržením zboží na cestě pro celní překážku, nemá platiti stežejní zásada platných norem o nákladní smlouvě, že vstupem příjemce do smlouvy přecházejí na něho všechna práva i všechny povinnosti odesílatelovy, takže jednak příjemce jest povinen zaplatiti všechny pohledávky z dopravní smlouvy (§ 76 (1) (4) žel. dopr. ř.), jednak dráha jest povinna od něho všechny tyto pohledávky (jako dovozné, přirážky k dovoznému, poplatky, dobírky, celní poplatky a jiné výlohy) vybrati (§ 76 (5) žel. dopr. ř.). Aby takový výklad byl možný, musilo by to býti řečeno stejně jasně a určitě, jak se to stalo v §u 60 (4) žel. dopr. ř. o přirážkách k dovoznému, u nichž arci jest výjimečné ustanovení odůvodněno jejich odchylnou právní povahou, neboť nejsou mzdou za vedlejší výlohy, nýbrž konvencionelní pokutou za nepravdivé vyplnění nákladního listu nebo zanedbání předepsaných bezpečnostních opatření. Právě ze

srovnání předpisu §u 60 (4) žel. dopr. ř. a § 65 žel. dopr. ř. plyne, že odesílatel byl v § 65 žel. dopr. ř. uveden jako strana zavázaná jenom z toho prostého důvodu, že při celním odbavení pouze on přichází v úvahu jako smluvník, a že neměly býti dotčeny a změněny teprve v pozdějších ustanoveních železničního dopravního řády obsažené předpisy o vstupu do smlouvy nákladní a jeho povinnostech. Žalující dráha požaduje zažalované poplatky od žalované zasílatelské firmy neprávem, žaloba jest neodůvodněna a musila býti změnou rozsudků nižších soudů zamítnuta.

Čís. 4414.

Dopravní řád železniční.

Je-li obecnou obchodní cenu vyjádřenou v Kč zaplatiti v korunách maďarských a dráha byla s placením v prodlení, jest povinna nahraditi rozdíl mezi obchodní cenou vyjádřenou v Kč a částkou v československých korunách, které se rovnala placená částka v maďarských korunách svou kursovní hodnotou v den skutečného placení.

(Rozh. ze dne 26. listopadu 1924, Rv I 1435/24.)

Firma K. zaslala zboží do Maďarska, kam došlo v poškozeném stavu následkem vyloupení zásilky. Škoda činila 22.089 Kč 20 h. Firma K. postoupila nároky z dopravní smlouvy žalující pojišťovně, jež reklamovala dne 27. července 1922 náhradu škody u ředitelství maďarských drah v Budapešti. Ředitelství uznalo nárok žalobkyně na náhradu škody a poukázalo jí dne 4. října 1923 382.659 maďarských korun. Žalobě na československý erár o zaplacení 21.395 Kč 63 h (22.089 Kč 20 h — 632 Kč 49 h) procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud přiznal žalobkyni pouze 11.087 Kč 75 h. Důvody: Žalovaný erár uznal svou povinnost k náhradě škody v úhrnné částce 22.089 Kč 20 h po odečtení náhrady, kterou maďarské dráhy vyplatily částkou 382.659 m. k. Pozastavil jen, že byly tyto maďarské koruny přepočítány v kursu v den výplaty a nikoli v den podání reklamace u maďarských drah, tedy 27. července 1922. První soud odůvodnil své stanovisko tím, že se musí žalobkyni dostati náhradou škody tolik, by nárok její, odůvodněný článkem 34 mez. úml. a § 88 žel. dopr. ř., byl úplně kryt. Názor ten pokládá soud odvolací za mylný. Pro zjištění správného kursu může býti rozhodnou jen doba, kdy byl vznesen náhradní nárok ze ztráty zboží. Nárok ten vzniká ztrátou zboží, ježto však nelze den ztráty zjistiti, ustanovuje žel. dopr. ř. v § 90 dobu, kdy jest zboží považovati za ztracené, a lze jej uplatniti teprvé po uplynutí této lhůty reklamací podle §u 98 žel. dopr. ř. t. j. ohlášením náhradního nároku. Teprve tímto ohlášením projeví poškozená strana úmysl, domáhati se náhrady škody v určité výši, jím určuje se poměr mezi poškozenou stranou a dráhou, povinnou k náhradě škody, které je tím dána možnost, zaujati právní stanovisko k ohlášenému nároku, a tento den je proto

rozhodným pro určení dalších důsledků, zejména i kursu (měny). V den reklamace 27. července 1922 činil kurs maďarských korun na pražské burse za 100 m. k. peníze Kč 2.875, zboží Kč 2.975. Činilo tedy 382.659 k. m. v Kč 11.001·45 Odečte-li se tato částka od úhrnné škody 22.089·20 Kč zbývá čistá nenahrazená škoda 11.087·75 Kč.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Zdejší rozhodnutí ze dne 2. května 1923, Rv I 1472/22, uveřejněné pod čís. 2566, jehož se dovolává žalovaná strana ku podpoře svého právního, odvolacím soudem převzatého názoru, že pro přepočítání cizí měny, ve které byla oceněna škoda, vzniklá při železniční přepravě zboží, na měnu domácí, v níž má býti náhrada placena, rozhoduje vždy kurs dne reklamace, týkalo se případu, kde škoda byla oceněna v korunách rakouských před ustálením jejich kursovní hodnoty, a platiti se mělo v korunách československých, kde tedy škoda byla vyjádřena ve měně s ustavičně klesající tendencí a měla býti zaplacena ve měně poměrně stálé. Stanovením dne reklamace jako rozhodného dne pro přepočítací kurs obou měn byla škoda vzniklá poklesem kursovní hodnoty rakouské koruny rozdělena mezi poškozenou stranu a dráhu tím způsobem, že kursovní ztráta ode dne naložení zboží do dne reklamace byla připočtena na vrub poškozené strany, kursovní ztráta ode dne reklamace až do dne placení náhrady uložena dráze. Jest spravedlivo, by tuto druhou ztrátu nesla dráha, neboť reklamací škody ocitla se v prodlení, jest tedy povinna nahraditi straně škodu, způsobenou jí opožděným placením, a tato náhrada nemůže býti omezena na úrok z prodlení dle §u 1333 obč. zák. v případě, že strana neutrpěla újmu pouze nemožností, užívati kapitálu ode dne jeho splatnosti do dne jeho zaplacení, nýbrž ještě další škodu poklesem vnitřní hodnoty kapitálu. Kdyby dráha neměla hraditi také tuto další škodu, byla by svým prodlením nespravedlivě obohacena na úkor poškozené strany. Naproti tomu nelze spatřovati nespravedlivosti v tom, že kursovní ztráta, vzniklá ode dne naložení zboží do dne reklamace, byla uložena poškozené straně, neboť dráha ocitla se v prodlení teprve reklamací škody, nemůže býti proto činěna zodpovědnou za škodu, která vznikla poklesem kursu před reklamací, a záleží výhradně na poškozeném, aby svůj náhradní nárok uplatnil hned po jeho vzniku a tak se vyhnul ztrátám, hrozícím z poklesu kursu. Projednávaný případ jest podstatně jiný, než případ svrchu uvedený. Škoda byla tu zjištěna v korunách československých, tedy v měně poměrně stálé, placena pak byla v korunách maďarských, tedy ve měně s trvalou tendencí klesající. Užil-li přes to odvolací soud i tu zásady, že pro přepočítání obou měn jest rozhodným kurs v den reklamace, uložil na rozdíl od případu hořejšího kursovní ztrátu ode dne podání zboží na dráhu až do dne reklamace dráze, kursovní ztrátu ode dne reklamace do dne placení pak poškozené straně. Toto rozdělení příčí se zřejmě skutečnému zavinění, neboť opožděním reklamace byla vinna poškozená strana, opožděním placení však dráha. Proto nelze v tomto případě užíti zásady, že pro přepočítání obou měn jest rozhodným den reklamace. Podle §u 336 obch. zák. byla maďarská dráha oprávněna,

reklamovanou škodu 22.089 Kč 20 h zaplatiti v domácí měně, tedy v korunách maďarských, byla však povinna tak učiniti podle kursu v den splatnosti požadované náhrady, totiž v den reklamace 27. července 1922, a mimo to byla povinna také skutečně platiti v tento právě uvedený den. Jelikož platila teprve 4. října 1923, když kurs maďarské koruny již opět značně poklesl, jest dráha povinna podle zásad nahoře rozvedených nahraditi žalobkyni mimo úroky z prodlení také ještě kursovní ztrátu, kterou maďarské koruny zatím utrpěly. Ztráta ta spočívá v rozdílu mezi požadovanou a uznanou částkou 22.089 Kč 20 h a onou částkou v československých korunách, které se rovnala placená částka v maďarských korunách svou kursovní hodnotou v den skutečného placení. První soud posoudil proto správně rozepři po stránce právní, když placenou částku 382.659 maď. korun přepočetl na československé koruny podle kursu v den placení, totiž 4. října 1923 na 693 Kč 57 h a odsoudil žalovaný erár ku zaplacení nedoplatku, takto vypočítaného.

Čís. 4415.

V tom, že manželka zavdala podnět k cizoložství manželovu tím, že mu odpírala soulož, nelze spatřovati její spoluvinu na rozvodu, jehož se domáhala z důvodu manželova cizoložství, neodpírala-li soulož provinile.

(Rozh. ze dne 26. listopadu 1924, Rv I 1588/24.)

K žalobě manželky uznal procesní soud prvé stolice manželství rozvedeným z viny manželovy. Odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl odvolání.

Důvody:

Žalovaný napadá rozsudek odvolacího soudu dovolacím důvodem §u 503 čís. 4 c. ř. s. jednak v tom směru, že nebylo uznáno při vysloveni rozvodu manželství zároveň na spoluvinu žalobkyně, jednak pro nepřiměřenou výši přiřknutého výživného. V onom směru poukazuje dovolatel k tomu, že žalobkyně, ač zdravá a silná paní, odepírala mu častěji pohlavní soulož anebo mu ji dopřávala jen s nechutí a tím sama zavdala příčinu k tomu, že se dopustil cizoložství, z něhož na rozvod manželství z jeho viny bylo uznáno. Obrací zejména pozornost na vlastní tvrzení žalobkyně, že manželství nebylo prý již od počátku šťastným, ježto on jest o 18 roků starší než ona a spíše robustní povahy, kdežto ona zase že jest něžněji a jemnocitněji založená, takže k vůli tomuto rozdílu vznikaly různice, ježto prý žalovaný tohoto jemnocitu nešetřil a v manželských stycích vůči ní přiměřeného ohledu a šetrnosti nedbal, takže ji mnohdy napadla myšlenka vrátiti se domů, jakož i na její seznání, že mu odepírala soulož velmi zřídka a že k ní docházelo dvakrát až třikrát týdně, v čemž prý spatřovati jest zahalené vlastní doznání odepírání soulože. Dovolatel poukazuje k tomu, že žalobkyně mohla a měla si uvědomiti před sňatkem, že si béře statného, silného muže v mužném

věku a že ji tedy bude manželství plniti a splniti svou povinnost k manželské souloži v té míře, jak to odpovídá jeho pohlavním potřebám a že ji tedy nemůže omluviti pro nesplnění nebo omrzelé plnění této povinnost jemnocit, na kterýž se vymlouvá. Nižší soudy zjistily, že ku manželské souloži docházelo dvakráte až třikráte týdně, a neshledaly z té příčiny spoluvinu u žalobkyně, majíce za to, že nejde o provinilé odepírání soulože. Nejvyšší soud nevidí důvodu, by se od tohoto názoru odchýlil; k důvodům nižších soudů bylo by uvésti, že ve sporu ostatně nevyšlo nic, co by svědčilo proti tomu, že se žalovaný na konec s tímto skromějším plněním manželské povinnosti přece spokojil a že kromě toho vysvítá z jeho vlastních tvrzení, že tato skrovnější míra poskytované manželské soulože má svůj důvod ve chladnější povaze a citovém založení žalobkyně, tedy ve vrozených vlastnostech, takže žalobkyni již z tohoto důvodu k vině přičítána býti nemůže. Ostatně lze těžko, jak soud první stolice uvádí, postihnouti příčinný vztah této okolnosti k manželskému provinění žalovaného.

Čís. 4416.

Sesílení rukojemského závazku za vyrovnání není zvláštní výhodou věřiteli.

Zmocnění, dané přijatelem směnečnému věřiteli, by směnku dodatečně vyplnil tím, že mu odevzdá nevyplněnou směnku, není vůči přijateli časově obmezeno protestem, nýbrž stačí, stalo-li se dříve, než bylo směnky použito.

(Rozh. ze dne 26. listopadu 1924, Rv II 741/24.)

Směnečný platební příkaz proti Antonínu M-ovi na 4.000 Kč byl k námitkám žalovaného ponechán procesním soudem prvé stolice v platnosti. Odvolací soud rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Jde jen o to, zda byla žalobní směnka vydána za tím účelem, aby se žalující firmě dostalo ve vyrovnacím řízení Richarda M-a zajištění vyšší kvoty, než ostatním věřitelům, tedy výhody dle §u 47 vyrovn. řádu nepřípustné a neplatné. Oba nižší soudy zjistily, že se žalovaný záruční listinou ze dne 16. února 1923, tedy ještě před zahájením vyrovnacího řízení, což se stalo usnesením krajského soudu ze dne 2. května 1923 zaručil za pohledávku žalující firmy proti svému bratranci Richardu M-ovi 27.000 Kč, které tento dluhoval jako kupní cenu za žalobkyní mu dodanou mouku, a že za tím účelem podepsal také směnku na týž peníz znějící, že pak, když při vyrovnávacím roku nemohlo býti docíleno vyšší kvoty, než 35%, se kterou však žalobkyně nebyla spokojena, žalovaný k žádosti zástupce žalobkyně Bertolda T-a se uvolil, že vzhledem ke své záruce podepíše nové směnky do výše 40% pohledávky žalobkyně, které však budou opatřeny také podpisy způsobilých rukojmí, poněvadž

směnka na 27.000 Kč neposkytovala potřebné jistoty. Jednou z těchto směnek jest také směnka žalobní. Z těchto zjištění usuzuje odvolací soud právem, že nešlo o poskytnutí zvláštní výhody žalobkyni jako věřitelce Richarda M-a, nýbrž jen o sesílení již trvajícího rukojemského závazku žalovaného, na němž žalobkyně učinila závislým souhlas k přijetí 35% kvoty od Richarda M-a. Uváží-li se, že ze směnky na 27.000 Kč ručil Antonín M. za celou pohledávku žalobkyně, při vydání nových směnek však jen do 75%, poněvadž mu zbytek 25%, jak bylo zjištěno, byl prominut, nemůže býti řeči o poskytnutí výhody ve smyslu §u 47 vyr. ř., když záruka žalovaného sama zůstala dle §u 48 vyr. ř. vyrovnáním nedotčena. Ale i kdyby se sesílení závazku Antonína M-a přibráním směnečných rukojmí mohlo pokládati za novou, zvláštní výhodu, poskytnutou žalobkyni za vyrovnávacího řízení Richarda M-a, neměla by, aspoň co do žalobní směnky, vůbec významu, poněvadž žalovaný ve skutečnosti rukojmího neopatřil, padělav dle vlastního doznání podpis udánlivého rukojmího Ignáce P-a, ohledně něhož také směnečný platební příkaz z tohoto důvodu byl zrušen. Dodati jest ještě, že nebylo závady, by žalobkyně odevzdanou jí ne zcela vyplněnou směnku neopatřila svým podpisem jako vydatelka až po protestu, neboť zmocnění, dané přijatelem směnečnému věřiteli, aby směnku dodatečně vyplnil tím, že mu odevzdá nevyplněnou směnku, není vůči přijateli časově obmezeno protestem, nýbrž stačí, stalo-li se dříve, než bylo směnky použito, zejména před žalobou, předpokládaje ovšem, že se vyplnění nestalo proti úmluvě (min. nař. ze dne 6. října 1853 čís. 200 ř. zák.). Právní posouzení věci soudem odvolacím jest tudíž v podstatě správné.

Čís. 4417.

Při odhadu za účelem vyměření dávky z přírůstku hodnoty nemovitostí (nařízení ze dne 23. září 1920, čís. 545 sb. z. a n.) jest použíti obdobně odhadního řádu ze dne 25. července 1897, čís. 175 ř. zák. Od vyšetřené odhadní ceny nemovitostí nelze odpočítati cenu výměnku nebo podobných, dočasných břemen váznoucích na nemovitostech.

(Rozh. ze dne 2. prosince 1924, R I 969/24).

Soud prvé stolice provedl odhad za účelem vyměření dávky z přírůstku hodnoty, ustanovil prodejovou cenu na 106.543 Kč 97 h, odpočetl od ní hodnotu výměnku a dávek váznoucích pro Čeňka a Barboru Č-ových ve výši 41.550 Kč, takže odhadní cenu stanovil na 64.993 Kč 97 h. Rekursní soud k rekursu zemského inspektorátu pro zemské dávky napadené usnesení potvrdil. Nejvyšší soud změnil napadené usnesení v ten rozum, že určil hodnotu nemovitostí na 106.543 Kč 97 h.

Důvody:

Dovolací rekurs, jenž vytýká napadenému usnesení zřejmou nezákonnost (§ 16 nesp. řízení), jest opodstatněn. Jest sice správné stanovisko rekursního soudu, že vzhledem k ustanovení §u 272 nesp. říz. platí pro soudní odhad nemovitostí, provedený ve smyslu §u 17 nařízení ze dne 23. září 1920, čís. 545 sb. z. a n. za účelem vyměření dávky z přírůstku hodnoty nemovitostí předpisy exekučního a odhadního řádu, ale z povahy věci plyne a také v §u 33 odhadního řádu pro nemovitosti ze dne 25. července 1897, čís. 175 říz. zák. výslovně jest uvedeno, že mimo řízení exekuční jest ustanovení odhadního řádu užíti jen obdobně, pokud tomu dotyčné předpisy neodporují. Ohledně dávky z přírůstku hodnoty nemovitostí nelze však s povahou této dávky a s předpisy o ní platnými srovnati, že by se od vyšetřené odhadní ceny nemovitostí měla při stanovení hodnoty nemovitostí odpočítávati cena výměnku nebo podobných dočasných, osobních břemen na nemovitostech váznoucích (§ 144 ex. ř. a § 21 odh. ř.). V tom směru stačí poukázati na ustanovení §u 5 (2) nařízení ze dne 23. září 1920, čís. 545 sb. z. a n., dle něhož slouží k ceně zcizovací nebo nabývací přičísti užitky zcizitelem vyhražené a břemena nabyvatelem převzatá, jakož i hodnotu ostatních vedlejších plnění, a na ustanovení odst. (5) téhož §u, podle něhož tam, kde to nařízení uvádí, nastupuje místo zcizovacích nebo nabývacích cen, rozuměj podle odstavce (2) vypočtených, obecná hodnota nemovitostí v době nabytí nebo zcizení. Z tohoto ustanovení jasně plyne, že při stanovení ceny nemovitostí při odhadu k cíli vyměření dávky z přírůstku hodnoty výměnek nebo podobná osobní břemena odpočítávati nelze. Nižší soudy, ustanovivše odhadní hodnotu nemovitostí jen zbytkem po odpočtení hodnoty výměnku a dávek pro Čeňka a Barboru Č-ových na nemovitostech váznoucích, zřejmě pochybily.

Čís. 4418.

Zmatečnost ve smyslu §u 477 čís. 9 c. ř. s. není založena tím, že se rozsudek odchyluje od správné, zákonem předepsané formy (na př., že přisoudiv nižší než požadované výživné, nezamítl ohledně zvýšku žalobu). Zmatečnost předpokládá, že jednak znění rozsudku jest nedostatečné, jednak, že následkem této vady nelze rozsudek přezkoumati za každých okolností a každým soudem. Lze-li výkladem zjistiti, co soudce zamýšlel, není tu zmatečnosti. Lze po případě napraviti vadu postupem dle §u 419 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 2. prosince 1924, Rv I 1184/24).

Žalobě nemanželského dítěte proti otci o placení výživného do 6. roku dítěte 100 Kč, do 14. roku 180 Kč a od té až do způsobilosti dítěte k výživě 260 Kč měsíčně vyhověl procesní soud prvé stolice potud, že přiznal žalobci do 6. roku 60 Kč, do 14. roku 80 Kč a dále až do způsobilosti k samostatné výživě 100 Kč měsíčně. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalovaného a uvedl v otázce, o niž tu jde, v důvodech. Zmatečnost dle §u 477 čís. 9 c. ř. s. spatřuje odvolatel v tom, že první soudce opomenul v rozsudečném výroku výslovně žalobu, pokud se domáhala vyšších částek výživného, zamítnouti a že prý proti předpisu §u 404 c. ř. s. nevyřizuje všechny návrhy a že v důvodech se o zamítnutí ohledně vyššího žádaného výživného nezmiňuje tak,

že důvody jsou prý v rozporu s rozsudkem, pokud se týče úplně chybí. Jest prý zde zmatečnost shora uvedená neb alespoň vada dle §u 496 čís. 1 c. ř. s., ježto věcné návrhy nejsou úplně vyřízeny. Soud odvolací vyhradil si rozhodnutí o zmatečnosti až po ústním odvolacím jednání vzhledem k tomu, že uplatňována byla současně s odvolacím důvodem dle §u 496 čís. 1 c. ř. s., nebo jinak by musel o ní rozhodnouti dle §u 471, 473 c. ř. s. v sezení neveřejném. Vytýkané zmatečnosti dle názoru odvolacího soudu zde není. Dle §u 477 čís. 9 c. ř. s. jest tu rozpor rozsudku jen tehdy, když nejsou udány žádné důvody anebo když výrok rozsudku jest neúplný, takže nemůže býti přezkoumán, nebo jest sám sebou v rozporu. Když se žaluje o placení výživného, stanoví soud výživné dle své volné úvahy dle §u 273 c. ř. s. a není nutno, by zamítal žalobu ohledně výživného, které přisouzeno nebylo, jak se neděje ani při žalobě o náhradu škody. Stačilo tedy, když první soudce v rozsudku jasně a určitě vyslovil, které výživné přisuzuje, jak se také stalo. Není tedy správná výtka, že v rozsudku scházejí důvody.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání žalovaného, opravil však rozsudečný výrok v tom směru, že se zamítá žaloba co do více požadovaného výživného 40 Kč měsíčně do 6. roku dítěte, 100 Kč měsíčně do 14. roku a 160 Kč měsíčně do způsobilosti dítěte k samostatné výživě.

D ů v o d y:

Žalovaný uplatňuje proti rozsudku odvolacího soudu zmatečnost ve smyslu §§ 477 čís. 9 a 503 čís. 1 c. ř. s. z těchže důvodů, jako ji uplatňoval odvoláním proti rozsudku prvé stolice. Avšak již odvolací soud správně vyložil, že rozsudek první stolice nebyl zmatečným proto, že prvý soudce opomenul zamítnouti nárok žalobkyně na výživné, pokud přesahoval přisouzené částky. Tytéž důvody platí i pro rozsudek odvolacího soudu. Zmatečnost ve smyslu §u 477 čís. 9 c. ř. s. není založena tím, že rozsudek se odchyluje od správné, zákonem předepsané formy. Je k ní potřeba, by jednak znění rozsudku bylo nedostatečné, jednak, by následkem té vady bylo nemožno rozsudek přezkoumati, a to přezkoumati za každých okolností a od každého soudce. Lze-li rozsudek přezkoumati tím způsobem, že je možno výkladem zjistiti, co soudce zamýšlel, není tu této zmatečnosti. V tomto případě uvedl prvý soud v rozsudku, jaké jsou majetkové poměry žalovaného, a že vzhledem k nim uznal za přiměřeno počáteční výživné 60 Kč. To znamená, že vyšší výživné považoval za neodůvodněné a nárok na ně zamítl. Nelze tedy tvrditi, že by pro své rozhodnutí nebyl uvedl žádných důvodů. Proto také není správné tvrzení, že jest rozsudek odvolacího soudu zmatečným, protože neodstranil uvedené vady. Tuto vadu bylo možno opraviti dle §u 419 c. ř. s., protože se jedná vzhledem k důvodům rozsudečným o zřejmou nesprávnost v rozsudkovém výroku. Proto dovolací soud opravu provedl.

Čís. 4419.

Poukázal-li věřitel svého dlužníka, by platil jeho věřiteli, nabývá poukazce, jakmile stal se poukaz úplným, k poukazatelově pohledávce práva vylučujícího neb odlučujícího (§ 10 konk. ř. a § 10 vyr. ř.), dle toho, zda stal se poukaz na místo či k vůli zaplacení poukazníka.

(Rozh. ze dne 2. prosince 1924, Rv I 1214/24).

Žalované společenstvo poskytlo žalobci zápůjčku s tím, že žalobce převede na ně akreditiv, zřízený pro něho u firmy Sch. Dne 12. října 1922 došlo žalovaného společenstva prohlášení firmy Sch. o přijetí žalobcovy poukázky. Dne 5. června 1923 bylo o žalobcově jmění zahájeno vyrovnací řízení, jež skončilo vyrovnáním na 35%. Žaloba, domáhající se na žalovaném společenstvu zaplacení poukázaného peníze, byla o b ě m a n i ž š í m i s o u d y zamítnuta, o d v o l a c í m s o u d e m mimi jiné z těchto d ů v o d ů: Tím okamžikem, když žalované strany došlo prohlášení firmy Sch. o přijetí poukázky žalujícího, nabyla žalovaná podle §u 1400 obč. zák. bezprostřední nárok na poukázaných 114.000 Kč a tím okamžikem, kdy žalovaná poukázku přijala (dne 12. října 1922), nemohl žalobce dle §u 1403 obč. zák. poukázku již odvolati. Od té doby nebyl tudíž věřitelem poukázané pohledávky žalobce, nýbrž žalovaná, tato však měla povinnost, by valutu v okamžiku, kdy skutečně došla (§ 1401 obč. zák.) připsala žalobci k dobru. V době zahájení vyrovnacího řízení, dne 5. června 1923, nepřináležela tudíž pohledávka u firmy Sch. žalobci, nýbrž žalované. Dle §u 11 vyr. ř. nejsou však práva na vyloučení dotčena zahájením řízení vyrovnávacího. Totéž by platilo i tehdy, kdyby se byla poukázka stala nikoliv ku krytí, nýbrž k zajištění žalované, poněvadž i pro osobní věřitele, kteří před zahájením řízení vyrovnacího smlouvou získali k zajištění svých nároků jisté části dlužníkova jmění — k nimž patří zajisté i pohledávky, i když nejde o pohledávky knihovní, — platí ustanovení, týkající se práv na oddělení, tak že ani taková práva dle §u 11 vyr. ř. zahájením vyrovnacího řízení nejsou dotčena.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Lze připustiti, že spornou poukázkou žalované společenstvo nenabylo práva vylučovacího. Právy vylučovacími ve smyslu §u 11 konk. ř. a §u 11 vyr. ř. rozumí se věcné neb osobní nároky na vyloučení věcí, nepatřících dlužníkovi, z úpadkové po případě vyrovnávací podstaty. Podstatným pojmovým znakem vyloučení jest tedy, že jeho předmět, totiž vylučovaná věc, nenáleží dlužníkovi, že právem mu nepřísluší. Poukázkou, byť i úplnou, stala-li se, jako v tomto případě, za účelem placení, nikoli na místě placení, nepřestává však poukázaná pohledávka býti pohledávkou poukazatelovou, neboť původní ustanovení §§ 1408, 1409 obč. zák., která stavěla takovouto poukázku na roveň postupu (cesi), po vydání třetí dílčí novely k občanskému zákoníku již neplatí. Podstatou poukázky jest dvojí zmocnění: zmocnění poukázaného (asignata), by na účet poukazatele (asignanta) něco plnil, a zároveň zmocnění příjemce poukázky (asignatáře), by od poukázaného na účet poukazatelův, ale svým vlastním jménem vybral to, co poukázaný má

plniti (§ 1400 věta 1. obč. zák.). Příjemce poukázky nabývá tedy poukázkou, přijata-li vůči němu poukázaným, přímého nároku proti poukázanému na poukázané plnění, ale nemusí použiti práva takto mu poskytnutého, nýbrž může se držeti poukazatele. Dokud nepoužije práva proti poukázanému, jest vlastníkem poukázané pohledávky poukazatel. Teprve, když poukázaný skutečně plní a příjemce poukázky přijme plnění, zanikne spolu s poukazatelovým dluhem též poukazatelovo právo k poukázané pohledávce. Nelze tudíž souhlasiti s názorem odvolacího soudu, že od toho okamžiku, kdy žalované společenstvo došlo prohlášení bankovní společnosti Sch. (poukázaného) ze dne 12. října 1922, že přijímá poukázku žalujícího Bedřicha H-a (poukazatele), věřitelem poukázané pohledávky byl nikoliv žalobce, nýbrž žalovaný úvěrní ústav; — že tedy v době, kdy vyrovnávací řízení bylo zahájeno — 5. června 1923, — pohledávka za bankovní společností Sch. náležela žalovanému společenstvu, nikoli žalobci; — a že proto žalovanému společenstvu příslušelo právo vylučovací ohledně předmětu této pohledávky t. j. částky 114.000 Kč s přísl. Těmito úvahami jsou vyřízeny veškeré vývody, zabírající převážnou část dovolacího spisu, jimiž žalobce brojí proti zmíněnému právnímu názoru soudu odvolacího a dokazuje, že žalovanému společenstvu nepřísluší právo vylučovací. Ale tím není nic získáno pro žalobce, neboť dovolací soud se přidává k právnímu názoru prvého soudu, že žalovanému společenstvu při zahájení vyrovnávacího řízení příslušelo ohledně poukázané pohledávky právo odlučovací, které nebylo dotčeno zahájením vyrovnávacího řízení (§ 11 odst. 1 vyr. ř.). Při úplné poukázce za účelem placení (§ 1400 druhá věta obč. zák.) nabývá příjemce poukázky, jak již podotčeno, přímého nároku proti poukázanému na poukázané plnění a zároveň práva, by se na účet poukazatele, ale svým vlastním jménem učinil zaplacena z poukázané pohledávky. Rozumí se samo sebou, že tím okamžikem, kdy příjemce poukázky dojde prohlášení poukázaného o přijetí poukázky, poukazatel, ač zatím zůstane vlastníkem poukázané pohledávky, pozbude práva volně s ní vládnouti, poněvadž by jinak byl mařen účel poukázky, totiž uspokojení příjemce poukázky z poukázané pohledávky. Proto také od toho okamžiku poukazatel nemůže odvolati poukázky (§ 1403 obč. zák.). Třetí osoby pak (poukazatelovi věřitelé) mohou po té k poukázané pohledávce nabýti práv jen bez újmy staršího práva příjemce poukázky. Právo příjemce poukázky, uspokojiti se z poukázané pohledávky, jest tudíž právem na uspokojení a proto právem odlučovacím po rozumu §u 10 konk. ř. a §u 10 vyr. ř. t. j. nárokem na oddělené uspokojení z určitých věcí dlužníkových. Okruh těchto práv odlučovacích není konkursním řádem, pokud se týče vyrovnávacím řádem vymezen; která práva jsou právy vylučovacími, posuzovati jest dle práva občanského (srv. Bartsch 372 p. 5). Také v pamětním spisu ke konkursnímu a vyrovnávacímu řádu se výslovně zdůrazňuje, že se v §u 10 konk. ř. (a v 10 vyr. ř.) jen jako nejdůležitější a nejčastější práva odlučovací uvádějí jmenovitě právo zástavní, práva zadržovací a práva uspokojovací. Není tedy správným názor dovolatelův, že odlučovací práva jsou v §u 10 vyr. ř. (konk. ř.) uvedena výčetně a to tak, že nejsilnějším z nich jest právo zástavní, nejslabším právo ze zajišťovacího převodu, a že jiným právům tam uvedeným nelze přiznati ráz práv odlučovacích. Odlučovací právo žalovaného společenstva, t. j. uspokojiti se z poukázané pohledávky po její splatnosti před ostatními oprávněnými, vzniklo, jak uvedeno, tím, že poukázaný dne 12. října 1922 oznámil žalovanému společenstvu, že přijímá žalobcovu poukázku; při zahájení vyrovnávacího řízení — 5. června 1923 — tedy již trvalo — proto nebylo dotčeno vyrovnávacím řízením, i mohlo tudíž žalované společenstvo, když poukázaný — bankovní společnost Sch. — dne 3. ledna 1924 zapravil na poukázanou pohledávku částku 114.000 Kč s přísl., použíti jí bez ohledu na učiněné a potvrzené vyrovnání k účelu, k němuž se poukázka stala, totiž k uhrazení dluhů žalobce a firmy Moritz T. do výše těchto dluhů. Nevadí, že žalované společenstvo přihlásilo k vyrovnávacímu řízení celou svou pohledávku, vždyť tenkrát ještě nevědělo, zda něco po případě co obdrží od poukázaného, zvláště když tento musil teprve žalobou býti poháněn k plnění. Ostatně zástupce žalovaného společenstva při vyrovnávacím roku dne 1. září 1923 výslovně vzhledem k pravděpodobnosti, že pohledávka bude kryta poukázkou (asignací) u bankovní společnosti Sch. (a se zřetelem k postupu knihovních pohledávek) požadoval právo hlasovací jen pro 30% omezené úhrnné pohledávky.

Čís. 4420.

Převzaty-li prodatelem cenné papíry (akcie) v určité ceně na srážku z kupní ceny, jest nárok na zaplacení rozdílu mezi jmenovitou cenou akcií a cenou, za niž byly převzaty, nárokem ze správy, jest-li opodstatňován tím, že nemají ceny, za niž byly převzaty a že nejsou prodejné, ač kupitel ujistil prodatele opakem.

(Rozh. ze dne 2. prosince 1924, Rv I 1383/24.)

Žalobci, prodavše žalovanému a jeho manželce dům a obdrževše na zbytek kupní ceny, pokud nebyla hotově zaplacena, 125 akcií mlýnů v H. kus po 580 Kč, domáhali se na žalovaném, který převzetí akcií na srážku kupní ceny s nimi ujednal, zaplacení rozdílu mezi nominální cenou akcií a cenou 580 Kč, za kterou akcie převzali, jednak z důvodu, že akcie nemají uvedené ceny a nejsou prodejné, čímž je žalovaný při přijetí akcií prý ujistil, a mimo to z důvodu náhrady škody, protože žalovaný, ujistiv je uvedenou cenou akcií a jejich prodejností, uvedl je v omyl. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Pokud se žalobní nárok opírá o to, že akcie nemají ceny 580 Kč a že nejsou prodejné, že však žalovaný žalobce touto cenou a prodejností akcií ujistil, zamítl odvolací soud žalobní nárok z důvodu, že jako nárok ze správy nebyl uplatňován v 6měsíční lhůtě §u 933 obč. zák. a že tím zanikl. Toto stanovisko odvolacího soudu jest správné. Není pochybnosti, že žalobní nárok z onoho důvodu uplatňovaný jest nárokem ze správy, toho žalobci také nepopírají, není sporu o tom, že akcie byly ža-

lobcům odevzdány již dne 15. července 1922 a ježto § 933 obč. zák. jasně stanoví, že nárok ze správy u věcí movitých jest uplatňovati v 6 měsících ode dne odevzdání věcí, jinak že zaniká, není pochybnosti, že žalobní nárok, pokud uplatňován jest jako nárok ze správy, zanikl. Stanovisko žalobců, že nemělo k projití lhůty býti soudem přihlíženo, ježto žalovaný této okolnosti neuplatňoval, jest mylný. K zachování propadných lhůt jest přihlížeti z moci úřední, mimo to však žalovaný, jak vidno z protokolu o ústním jednání ze dne 25. června 1923 uvedenou okolnost uplatňoval.

Čís. 4421.

Ručení dráhy (zákon ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák.).

Jde o důvod vyviňující dráhu, byl-li poškozený sražen pod vlak davem tlačícím se ku přijíždějícímu vlaku.

(Rozh. ze dne 2. prosince 1924, Rv I 1473/24.)

Žalobce byl davem hrnoucím se k přijíždějícímu vlaku podražen, lokomotivou vlaku zachycen a těžce poraněn. Žalobní nárok proti dráze na náhradu škody uznal procesní soud první stolice co do důvodu z polovice po právu. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalovaného eráru.

Nejvyšší soud, neuznav zažalovaný nárok ani z polovice po právu, žalobu zamítl.

Důvody:

Dovolatelovu spoluvinu s hlediska §u 1304 obč. zák. na žalobcově úrazu spatřoval odvolací soud v tom, že bylo samozřejmou povinností nádražního a u přijíždějícího vlaku službu konajícího personálu, by zabránil cestujícím nastupování do jedoucího ještě se pohybujícího vlaku, jakož i tlačení se ku vlaku do jeho nebezpečné blízkosti, že však této samozřejmé povinnosti nevyhověl ani službu konající úředník Jan Z., očekávající vlak před kolejí, po které vlak vjížděl do stanice, ani železniční zřízenec Alois R., jenž byl rovněž na peronu. Odvolací soud míní, že i když úředník Josef Č. cestující mezi první kolejí stojící napomínal, by dali pozor, že přijíždí vlak, a toto napomenutí pak s místa, kde očekával vlak, opětoval, nebyli tím službu konající úředník a zřízenec dráhy zbaveni povinnosti starati se o to, by cestující nastoupili do vlaku v pořádku, aby se za jízdy netlačili do vlaku, a došlo-li k tomu, jim v tom zabrániti. Odvolací soud vysvětluje, že se tak mělo státi »nějakým energickým a účelným způsobem«. Ale odvolací soud zjišťuje, že se žalobci jeho úraz přihodil tím způsobem, že se k jednomu jedoucímu vagonu buď samovolně, nebo byv stržen davem, přiblížil tak těsně, že buď byl sražen tlačícími se cestujícími nebo stupátkem jedoucího vagonu a tak se dostal pod vlak. Ani službu konající úředník, ani kdokoli jiný ze železničního na peroně službu konajícího personálu nemá povinnosti, by udržoval pořádek brachiální mocí, jako snad měl odvolací soud na

mysli, uznav, že měl železniční personál tlačenici cestujících ku přijíždějícímu a dosud se pohybujícímu vlaku zabrániti nějakým energickým a účelným způsobem. Je také naprosto nejisto, zdali by se byl bezbranný personál železniční něčeho takového mohl odvážiti vůči většímu davu, jehož chování nesvědčilo o žádoucí ukázněnosti a jenž by starostlivost o jeho tělesnou bezpečnost pravděpodobně považoval za nedovolený zásah do práv platících pasažerů. Sluší uznati vzhledem ku předpisu §u 1297 obč. zák., že za takového stavu jedná každý jednotlivec na svůj vrub a na nebezpečenství, vždyť to je také obsah občanské svobody a neodvislosti, by jednotlivci nemusili býti poháněni poručníkováním a donucováním úředním ke všemu, co každému káže zdravý rozum. Vždyť velkoměstský strážník na nebezpečné křižovatce ulice také nemusí energicky napomínati obecenstvo, by nelezlo pod kola pádících aut, nýbrž každý ví a musí věděti, jak si má za určitých, zvláště nebezpečných okolností počínati. Byl-li žalobce stržen pod vlak tlačícím se davem, kázal mu zdravý rozum, by se do toho davu vůbec nevmísil, aby se nepřipojoval k těm, kdož usilovali naskočiti do vlaku ještě jedoucího. Pak mu byl v prvé řadě úraz způsoben těmi neznámými, vlastně nezjištěnými, ne-li nezjistitelnými lidmi, ale v druhé řadě způsobil si jej sám, že nedbal obyčejné opatrnosti, každému člověku normálního rozumu vrozené. Byl-li žalobce stržen pod vlak stupátkem, když se vlak ještě pohyboval, zavinil si svůj úraz výlučně sám, že se, ač i jemu zákon v §u 1297 obč. zák. ukládá úkony zdravého rozumu, přiblížil jedoucímu vlaku tak blízko, že již podle všeobecných pravidel a obyčejné zkušenosti životní musil nahlížeti a věděti, že tím ohrožuje ne-li svůj život, aspoň tělesnou bezpečnost. Když však, jak dovolací soud uznává, žalobcův úraz zaviněn byl třetími osobami nebo zavinil se jej žalobce výlučně sám, pozbývá žalobní nárok zákonné důvodnosti, neboť pak žalovaným prokázáno vyvinění podle §u 2 zákona ze dne 5. března 1869, čís. ř. zák.

Čís. 4422.

Zákonné předpisy, týkající se úpravy služebního poměru obecních zřízenců.

Zákon ze dne 17. prosince 1919, čís. 16 sb. z. a n. na rok 1920 nevztahuje se na zaměstnance měst statutárních.

Nové úpravy požitkové zaměstnanců Pražské Městské spořitelny (platné od 1. března 1920) nemůže se dovolávati ten, jehož služební poměr byl rozvázán dříve, než úprava byla schválena usnesením obecního zastupitelstva.

(Rozh. ze dne 2. prosince 1924, Rv I 1599/24.)

Žalobce byl zaměstnancem Městské spořitelny pražské a byl v roce 1910 propuštěn. Sporem domohl se v roce 1913 na Spořitelně placení pense. Po nové úpravě úřednických pensí, platné od 1. března 1920, domáhal se žalobce na Spořitelně rozdílu mezi pensí mu vyplácenou a vyššími požitky stanovenými od 1. března 1920. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalobce zakládal právní důvod žaloby ve spisu žalobním na novou úpravu platů nastalou dnem 1. března 1920. Potom citoval sice rozptýlené řadu zákonů na další doklad svého nároku, avšak při líčení dne 6. září 1923 prohlásil, že nemění žalobní podklad, že žalobním důvodem zůstává služební smlouva — chce říci patrně zmíněná nová úprava platů — a že zákon citoval pro upevnění svých požadavků. Dlužno se tedy především zabývati onou novou úpravou, zdali z ní žalobní nárok plyne. Tu netřeba ani zabývati se otázkou, zda tato nová úprava vztahovala se jen na základní služné, příbytečné a vánoční dary, jak tvrdí Spořitelna, čili jak tvrdí zase žalobce, také na přídavky válečné, nákupní, mimořádné podpory, jichž se žalobce domáhá, ačkoli i tato otázka dá se každému nepředpojatému čtenáři úpravy docela snadno vyřešiti; nýbrž stačí úplně výslovné ustanovení úpravy obsažené v její čl. 17, dle něhož se tato úprava nevztahuje na úředníky, jichž aktivní poměr služební anebo poměr vůbec byl rozvázán před schválením jejím sborem obecních starších (obecním zastupitelstvem), a na úředníky, jimž dal výbor před tímto schválením výpověď, z čehož jde, že žalobce, který nesporně již v roce 1910 přestal býti aktivním úředníkem spořitelny, byv ze služeb propuštěn, což ovšem na jeho žalobu soudním výrokem změněno na pensionování, na tuto novou úpravu se odvolávati a nároky z ní pro sebe odvozovati žádným způsobem nemůže. Zbývají tedy jen ty předpisy zákonné, jichž se dovolává. Jsou to: 1) zákony ze dne 23. července 1919, čís. 443 a 444 sb. z. a n., zákon ze dne 30. září 1919, čís. 536 sb. z. a n. a zákon ze dne 15. dubna 1920, čís. 312 sb. z. a n. 2) zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 289 sb. z. a n. 3) zákon ze dne 20. prosince 1922, čís. 394 sb. z. a n. 4) zákon ze dne 21. prosince 1921, čís. 495 sb. z. a n. Ad 1). Zákon ze dne 15. dubna 1920, čís. 312 sb. z. a n. upravuje dle nadpisu svého drahotní přídavky úředníkům obecním v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, jakož i úředníkům okresním v Čechách, okresním cestmistrům na Moravě a ve Slezsku a konečně staropensistům a praví: v § 1, že úředníci, na něž se vztahují zákony ze dne 23. července 1919, čís. 443 a 444 sb. z. a n. a ze dne 30. září 1919, čís. 536 sb. z. a n. mají zákonný nárok na drahotní a nákupní přídavky ve stejné výši jako úředníci státní. V §u 2, že úředníkům obecním i okresním, kteří odešli na trvalý odpočinek, přísluší týž nárok na drahotní a nákupní přídavky, jaký v obdobných případech mají úředníci státní rovnocenné kategorie a stejné doby služební. I když se ve prospěch žalobce předpokládá, ačkoli to právě jest otázkou mezi stranami spornou, že žalobce, jak si tu vlastnost sám přikládá, jest vskutku pensionovaným úředníkem obecním, tedy pořád samozřejmě vyžaduje se předpoklad §u 1, aby se na něho vztahovaly zákony tam citované. Než ty se na něho naprosto nevztahují, neboť: zákon ze dne 23. července 1919, čís. 443 sb. z. a n. t. j. vlastně zákon ze dne 29. května 1908, čís. 35 z. zák. pro Čechy ve znění jeho upravující dle nadpisu svého služební poměry úředníků při obcích v Čechách, na Moravě a ve Slezsku stanoví v §u 44 výslovně, že ustanovení jeho nevztahují se na úředníky statutárních obcí vůbec, kdežto Praha takovou statutární obcí t. j. obcí s vlastním statutem (zákon ze dne 27. dubna 1850, čís. 85 z. zák.)

jest, takže tohoto zákona žalobce žádným způsobem dovolávati se nemůže; další zákon ze dne 23. července 1919, čís. 444 sb. z. a n. vlastně ve znění jeho zákon ze dne 3. října 1907, čís. 63 z. zák. pro Čechy, jedná o služebních poměrech okresních úředníků, takže opětně na žalobce nedopadá; konečně zákon ze dne 30. září 1919, čís. 536 sb. z. a n. upravuje hmotné poměry cestmistrů při okresních silničních výborech na Moravě a ve Slezsku, jímž žalobce také není. Ad 2). Tento zákon jedná sice o úpravě přídavků a výpomoci zřízencům a pensistům okresním v českých zemích, avšak — nehledě opět ku sporné vlastnosti žalobce jako pensisty obecního — jen tak, že jak zřízencům (§ 1) tak pensistům (§ 2) přiznává je ve výši, v jaké přísluší zřízencům státním jen tehdy, pak-li se na ně vztahují zákony ze dne 17. prosince 1919, čís. 16 a 17 sb. z. a n. Avšak pohříchu tyto zákony opět se na žalobce nevztahují a vztahovati nemohou, neboť: Zákon ze dne 17. prosince 1919 čís. 16 sb. z. a n. na rok 1920 upravující služební poměry trvale ustanovených zřízenců při obcích v Čechách, na Moravě a ve Slezsku vztahuje se již dle svého čl. I §u 1, dle něhož ustanovení o b e c n í c h z ř í z e n í v zemích těch ohledně obecních zřízenců se doplňují a mění, toliko na t. zv. obce venkovské t. j. všecky městské i vesské obce vyjímajíc vždy o b c e s v l a s t n í m s t a t u t e m, na něž se tedy nevztahuje. Praha a tedy žalobce opětně pod tento zákon nespadají. To plyne jasně nejen z toho, že kde zákon chtěl, aby se vztahoval i na obce statutární, tam to na příležitostném místě výslovně řekl, jako se to stalo v zákoně ze dne 7. února 1919, čís. 76 sb. z. a n., kterým se již dle nadpisu mění a doplňují »některá ustanovení dosavádních o b e c n í c h z ř í z e n í a m ě s t s k ý c h s t a t u t ů v Československé republice«, nebo v zákoně ze dne 12. srpna 1921, čís. 329 sb. z. a n. o přechodné úpravě finančního hospodářství obcí a měst s právem municipálním (finanční novela), kde v §u 57 opět se činí zmínka o m ě s t s k ý c h s t a t u t e c h, že pozbývají platnosti, pokud se týkají finančního hospodářství. Mimo to plyne i ze vzniku zákona (čís. 16/19), že chtěl se vztahovati jen na venkovské obce a ne na města statutární, jak to jasně jde z porovnání tisku č. 1040, 2010 ai 1919. V návrhu tisk 1040 totiž v §u 1 výslovně bylo citováno obecní zřízení pro Čechy ze dne 16. dubna 1864, čís. 7 z. zák., které dle svého čl. I. pro statutární obce neplatí, ale postřehlo se, že buď musí tam býti citována také obecní zřízení pro Moravu a pro Slezsko, anebo žádné, ani tedy zřízení obecní pro Čechy, a tak ústavní výbor v tisku 2010 upravil znění §u 1 konečně tak, jak je nyní, kde se jmenují zřízení všech tří českých zemí, avšak podle data a čísla se necitují. Ale též již proto, že se tam jmenuje »obecní zřízení« v Čechách, nevztahuje se to na Prahu, jejíž statut má název »obecní řád«. Zákon ze dne 17. prosince 1919, čís. 17 sb. z. a n. pak upravuje služební poměry zřízenců a cestářů při o k r e s n í c h zastupitelstech v Čechách a okresních silničních výborech na Moravě a ve Slezsku a nemůže proto z něho žalobce pro sebe opět ničeho dovozovati. Ad 3. Tento zákon jedná o služebních a odpočivných požitcích zaměstnanců státních neb v podnicích, ústavech a fondech státních a státem spravovaných; na zaměstnance obecní a obecních ústavů tedy se nevztahuje. Ad 4. Tento zákon v dovolání chybně citovaný co čís. 459 upravuje výhody poskytnuté státním a jiným veřejným zaměstnancům z důvodů mimořádných

poměrů. Tu odvolával se žalobce na § 3, který však jen stanoví, že nároky zaměstnanců župních, jakož i úředníků okresů a obcí a fondů a ústavů jimi spravovaných, musí býti s n í ž e n y na míru nároků zaměstnanců státních, pokud je přesahují — odiosní to výsada, z níž ničeho pro žalobcův nárok získati nelze. Není tedy potřeba rozhodovati ani otázku, zdali Městská spořitelna pražská je ústavem obecním neb obcí spravovaným, neboť i pak-li jest, tak přece dovolané zákony se na úřednictvo j e j í nevztahují, protože Praha jest obcí statutární.

Čís. 4423.

Okolnost, že uzavřeno vyrovnání, lze uplatňovati žalobou dle §u 35 ex. ř., třebas bylo vyrovnání skončeno dříve, než-li vzešel exekuční titul.

Útraty sporu nemají povahu samostatné pohledávky. Účinnost vyrovnání vztahuje se na útraty za všechny úkony, které spadají před zahájení vyrovnávacího řízení.

(Rozh. ze dne 2. prosince 1924, Rv I 1652/24).

O žalobcově jmění bylo dne 28. dubna 1923 zahájeno vyrovnávací řízení, jež skončilo vyrovnáním na 36%, potvrzeným usnesením ze dne 18. listopadu 1923, jež bylo stranám doručeno dne 3. prosince 1923. Žalovanému příslušela proti žalobci pohledávka z komisionářského obchodu, jíž vysoudil na nynějším žalobci ve sporu, v němž rozsudek prvého soudu byl vynesen dne 10. ledna 1923, odvolacího soudu dne 22. března 1923, zrušující usnesení dovolacího soudu dne 25. října 1923 a pravoplatný rozsudek prvého soudu dne 16. prosince 1923. Pohledávka žalovaného byla v žalobcově vyrovnání přihlášena a žalobce složil dne 24. listopadu 1923 pro žalovaného na soudě prvou vyrovnací splátku. Usnesením ze dne 13. února 1924 povolil exekuční soud proti žalobci exekuci pro pohledávku žalovaného s příslušenstvím. Žalobě, domáhající se zrušení exekuce, p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e vyhověl. D ů v o d y: Nehledě k tomu, že dne 3. prosince 1923, kdy bylo naposledy ústně jednáno ve sporu mezi stranami, neměl ani žalobce ani žalovaný v rukou soudního usnesení o tom, že narovnání jest právoplatně, nemohl žalobce namítati, že narovnáním tím se pohledávka žalovaného snížila na 36% původního obnosu, a i kdyby tak učinil, nebylo by se mohlo k tomu přihlédnouti, poněvadž snížení toto dle §u 57 (2) vyr. ř. (novela ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. čl. III) platí pouze pro případ, že dlužník splnil včas a plně potvrzené vyrovnání, takže v opačném případě, jakož i v případě odstavce (1) téhož §u 57 zrušuje se vyrovnání a má dlužník platiti plný obnos; vyrovnávací řízení nestaví sporů (§ 7 konkursního řádu a cont.) a jest proto spor rozhodnouti bez ohledu na ně, neboť obě strany mohou trvati na tom, by se rozhodlo, kolik činí původní pohledávka věřitelova; kdyby byl názor žalovaného, že žalobce měl namítati snížení pohledávky soudním vyrovnáním, správným, pak bylo by nutno částečně zamítnouti žalobní žádost pro tentokráte a musil by věřitel v případě §u 57 vyr. ř. žalovati znovu, což jest

nemyslitelno. Rozsudkem ze dne 16. prosince 1923 bylo zjištěno, kolik činí pohledávka žalovaného a z ní jest mu povinen zaplatiti žalobce 36% ní kvotu ve splátkách ujednaných. Jest lhostejno, byla-li pohledávka žalovaného zjištěna rozsudkem vydaným až po právoplatnosti usnesení, potvrzujícího narovnání, vždyť byla tu již v době zahájení vyrovnávacího řízení. Sporno jest pouze, zda žalobce jest povinen zaplatiti celé útraty 2.996 Kč 58 h přiznané žalovanému teprve rozsudkem dne 16. prosince 1923, tedy po skončení vyrovnávacího řízení, či pouze jich část, která vznikla za tohoto řízení. Dle §u 24 (1) vyrovn. ř. mají vedlejší poplatky vzniklé do zahájení řízení stejné pořadí s pohledávkou, tedy participují stejnou kvotou jako tato, kdežto k dalším útratám nelze hleděti jako k příslušenství pohledávky a jest je tedy zaplatiti plným obnosem (§§y 27 a 24 a contr.). Žalovanému vznikly ve sporu se žalobcem až do zahájení vyrovnávacího řízení t. j. do 28. dubna 1923 útraty řízení v I. stolici upravené penízem na 1.604 Kč 66 h a v II. stolici 715 Kč 10 h a tyto útraty, třeba že byly přiznány žalovanému až rozsudkem ze dne 19. prosince 1923 současně s pohledávkou samotnou, tvoří její příslušenství ve smyslu §u 24 (1) vyrovn. ř. a proto také z nich má platiti žalobce 36% kvotu; ostatně žalovaný je také přihlásil k vyrovnávacímu řízení a tam mu byly uznány. Ježto jeho pohledávka, s kterou se účastnil vyrovnání, činila celkem 11.774 Kč 88 h, měl žalobce zaplatiti mu na prvých 4 splátkách po 824 Kč 25 h; prvou splátku v době její splatnosti právem složil 24. listopadu 1923 k soudu, poněvadž spor v tu dobu nebyl ještě rozhodnut, a složením tím byl sproštěn své povinnosti platiti (§ 1425 obč. zákona) a později zařídil, že obnos složený byl žalovanému zaslán. Další obnos útrat vzniklých po zahájení vyrovnávacího řízení 676 Kč 76 h zaplatil žalovanému 28. ledna 1924 tedy před povolením exekuce. V době povolení exekuce byly dle souhlasného přednesu stran splatny dvě splátky vyrovnací kvoty po 824 Kč 25 h, z nichž jedna zaplacena žalovanému 8. prosince 1923 a druhá mu zaslána schovacím úřadem civ. soudů v Praze dne 19. února 1924; dle potvrzeného vyrovnání byla prvá splátka splatna dne 2. prosince 1923 a druhá dne 2. března 1924. Jest tedy jasno, že neprávem vymohl si proti žalobci dne 13. února 1924 mobilární exekuci pro 7.442 Kč 25 h s přísl. O d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Právní názor žalovaného, že v řízení o žalobě dle §u 36 odst. prvý ex. ř. dlužno zkoumati, zda povolení exekuce odpovídá ustanovení § 7 ex. ř., jest správný. Soud, exekuci povolující, se také dle §u 7 ex. ř. řídil, a shledav náležitosti jeho, exekuci povolil. Leč soudně schváleným vyrovnáním nastala změna co do výše pohledávky i její splatnosti a tím i skutečnost rozhodná pro posouzení dospělosti a vykonatelnosti nároku. Tuto změnu nemohl žalobce účinně uplatňovati v předcházejícím řízení, ve kterém šlo o zjištění původní pohledávky. O této původní pohledávce musí býti rozhodnuto bez ohledu na vyrovnávací řízení, které sporů nestaví, by po přijetí a schválení vyrovnávacího návrhu mohlo býti zjištěno, mnoho-li dlužník je povinen dle vyrovnání na původní pohledávku zaplatiti. Z toho plyne, že tu jde o námitku proti nároku, která spočívá na skutečnosti nárok zrušující, ve smyslu §u 35 odstavec druhý druhá věta ex. ř. a nikoliv, jak žalobce a prvý soudce má za to, dle § 36 odstavec prvý ex. ř. Vyrovnání vztahuje se i na pohledávku o niž jde, poněvadž nepožíva

nějakého vyjímečného postavení ve vyrovnání, vyrovnání platí ohledně všech pohledávek, před zahájením vyrovnávání vzniklých, a vyrovnávací řád jako zvláštní zákon teprve po vydání exekučního řádu byl vyhlášen. Dle §u 24 vyr. ř. požívají vedlejší závazky, k nimž patří i útraty sporu, které vznikly do zahájení vyrovnávacího řízení, stejného pořadí s pohledávkou. V tomto případě vznikly útraty, které v rozsudku ze dne 16. prosince 1923 byly upraveny na 2.996 Kč 58 h, jak před zahájením tak i po zahájení vyrovnávacího řízení. Útratami prvými jsou útraty za výkony, které byly v době před zahájením vyrovnání předsevzaty. Tyto útraty byly upraveny v rozsudku ze dne 19. ledna 1923 penízem na 1.604 Kč 66 h a v rozsudku ze dne 22. března 1923 na 715 Kč 10 h. Na tom nemůže ničeho změniti ta okolnost, že oba rozsudky byly zrušeny a útraty novým rozsudkem ze dne 16. prosince 1923 znovu přisouzeny penízem 2.996 Kč 58 h, když útraty ty před zahájením vyrovnávacího řízení skutečně vznikly a obnosy 1.604 Kč 66 h a 715 Kč 10 h v těchto nově upravených útratách jsou obsaženy. Žalovaný pak sám tyto útraty k vyrovnání přihlásil, jsa si vědom toho, že do vyrovnávacího řízení náležejí. Pokud se týče splatných lhůt po 824 Kč 25 h a útrat po vyrovnání vzniklých 676 Kč 76 h, byly tyto ještě před exekucí zaplaceny.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Odvolací soud považoval žalobu a to plným právem za žalobu podle §u 35 odstavec prvý druhá věta ex. ř., proto není potřebi obírati se dovolacími vývody, spočívajícími na předpokladu, odvolacím soudem opuštěném, že jde o žalobu podle §u 36 čís. 1 ex. ř. Dovolatel spatřuje nesprávné právní posouzení v tom, že odvolací soud uznal důvodnost žaloby podle §u 35 odstavec prvý druhá věta ex. ř. U ní sejde na tom, zda mohl povinný v předchozím exekuční titul utvořivším řízení časově uplatniti skutečnosti nárok rušící nebo odstavující. Těmi bylo podle žaloby soudně schválené vyrovnání (nabyvší právní moci 18. listopadu 1923) a jím nastalá změna ve výši a splatnosti pohledávky. Dovolatel míní, že když v dotčené rozepři skončeno bylo řízení (§ 193 c. ř. s.) dne 3. prosince 1923, že měl žalobce časově možnost skutečnosti, nárok rušící neb odstavující, v řečené rozepři ještě uplatniti. Leč dovolatel přehlíží, že se vyrovnávací řízení nedotýká jsoucnosti pohledávky, v rozepři na něm neodvisle uplatňované, že jmenovitě nezrušuje této pohledávky, že dokonce, nedodrží-li vyrovnací dlužník platebních lhůt, samočinně obživuje celá pohledávka, takže námitka zahájeného řízení vyrovnávacího jest ohledně pohledávky, k tomuto řízení přihlášené, ale samostatně v rozepři na něm neodvisle uplatňované, bez právního významu a účinnosti, proto ve sporném řízení ani nemůže býti vznesena s úspěchem. To odvolací soud vystihl velmi správně, vyříknuv, že o pohledávce musí býti v rozepři rozhodnuto bez ohledu na vyrovnací řízení, které nestaví sporů. Mohl tedy námitku schváleného vyrovnání vznésti žalobce jedině způsobem §u 35 ex. ř. uvedeným, vydaným na ochranu dlužníka vůči formálním předpisům exekučního řádu. Leč odvolací soud neposoudil spornou věc nesprávně po stránce právní ani v otázce útrat přisouzených s konečnou platností arci až dne 16. prosince 1923. Dovolatel míní, že jeho útratový nárok vzešel teprve pravomocí řečeného rozsudku, tudíž teprve pravomocí rozsudku nastaly předpoklady pro vznik tohoto nároku, a poněvadž vyrovnací řízení bylo skončeno dlouho před tím, že se jeho účinky nemohou vztahovati na jeho útratovou, teprve 16. prosince 1923 vzešlou pohledávku. Ani to není správným. Útraty sporu, o něž jde, nemají povahu samostatné pohledávky, prýštící z nějakého právního jednání dlužníkova po zahájení vyrovnávacího řízení. I ve vyrovnacím řádu (§ 24), je vyslovena jejich akcesorní povaha, že totiž, jsouce příslušenstvím hlavního nároku, sdílejí i jeho právní osud. Také nečiní vyrovnací řád účinnost vyrovnání na útraty závislou na tom, kdy vznikl nárok na náhradu útrat, nýbrž kdy vznikly útraty samy. Vztahuje se tedy účinnost vyrovnání k útratám za všechny výkony, které spadají před zavedení vyrovnávacího řízení, a jest lhostejno, zda byly již určeny neb dokonce přisouzeny, zda jde o útraty soudního zakročení anebo mimosoudního jednání, na všem tom nezáleží, neboť v této příčině nečiní zákon rozdílů.

Čís. 4424.

I spory vyšších zaměstnanců jsou věcmi prázdninovými.
Tím, že soud prvé stolice neodmítl opozděné dovolání, není vyloučeno, by tak neučinil soud odvolací (dovolací).

(Rozh. ze dne 2. prosince 1924, R II 403/24).

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu žalovaného do usnesení odvolacího soudu, jímž bylo dovolání žalovaného odmítnuto jako opozděné.

D ů v o d y:

Odvolací rozsudek doručen byl žalované straně 11. července 1924, dovolání podáno bylo v předpokladu, že tato rozepře není prázdninovou, dne 2. září 1924, tedy, jelikož o prázdninovou rozepři jde, po uplynutí 14 denní lhůty, neboť dobu soudních prázdnin nelze včítati do odvolací lhůty, která běžela i za soudních prázdnin a proto odvolací soud napadeným usnesením právem stěžovatelčino odvolání odmítl pro opozděnost. Míní-li stěžovatelka, že nejde o prázdninovou rozepři, je v neprávu. Prázdninovými nejsou podle §u 224 čís. 5 c. ř. s. jenom rozepře, v §u 49 čís. 6 j. n. uvedené, jak to zřejmě vyplývá z rozličného doslovu obou citovaných předpisů. Podle pramenů (srov. Materialie I. str. 781 a 786) je zřejmým zákonodárcův úmysl, aby prohlášením za prázdninové uspíšeny byly spory zaměstnanců, poukázaných zpravidla jenom na služební platy a nemohoucích bez značné škody vyčkávati rozhodnutí sporu až po uplynutí soudních prázdnin, a také je zřejmým zákonodárcův úmysl, aby se toto, zvláštními důvody vynucené opatření vztahovalo na vyšší zaměstnance, stejně jako nižší, neboť důvod pro toto opatření je u obou skupin týž. Nelze schváliti ani další mínění stěžovatelky, že s hlediska §u 507 c. ř. s. byl jedině soud I. stolice oprávněn, dovolání jako opozděné odmítnouti, a že, když tak neučinil, byl odvolací soud vázán jeho usnesením, kterým bylo dovolání přijato

na soud. Tento názor nelze odvoditi s doslovu onoho předpisu, majícího jedině na mysli, by opozděné dovolání bylo již odmítnuto v první stolici a nenastupovalo zbytečnou a marnou cestu instanční. Není tím vzato odvolacímu soudu právo, a ovšem i povinnost, včasnost dovolání znovu přezkoumati, a pozná-li, že je opozděno, je odmítnouti. To vyplývá ostatně i z úvahy, že by jinak podle názoru stěžovatelky byl dovolací soud povinen vyřizovati i opozděná i nepřípustná dovolání, kdyby o včasnosti a přípustnosti rozhodovaly jenom soudy prvé stolice.

Čís. 4425.

Zní-li závazek v ten smysl, že dlužníci nejsou oprávněni odebírati pivo odjinud než z určitého pivovaru, nemůže se oprávněný na nich domáhati náhrady škody (ušlého zisku) proto, že odebrali pivo z jiného pivovaru.

(Rozh. ze dne 3. prosince 1924, R I 856/24.)

Na hostinci v B., náležejícím nyní žalovaným, vázlo břemeno odebírati pivo z pivovaru v D., náležejícího žalující pozůstalosti. Ježto žalovaní závazku nedodržovali, vymohla si žalobkyně proti nim rozsudek ze dne 12. září 1922, jímž vyhověno žalobě o zjištění, že žalovaní nejsou oprávněni odebírati pro svůj hostinec pivo odjinud než z pivovaru v D. a žalovaní odsouzeni dále zdržeti se odebírání piva pro svůj hostinec odjinud než z pivovaru v D. Ježto žalovaní napotom odebirali pivo z jiného pivovaru, domáhala se na nich žalobkyně náhrady ušlého zisku. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud zrušil usnesení odvolacího soudu a uložil mu, by dle toho, co níže uvedeno, o odvolání znovu jednal a rozhodl.

Důvody:

V rámci tohoto sporu netřeba zabývati se otázkou, zda výčepní zápověd ní právo na usedlosti žalovaných knihovně vložené, uznati lze vzhledem na cis. patent ze dne 7. září 1848, č. 1180 sb. z. a n. a ostatní o tomto předmětu jednající zákonné předpisy za právně účinné jako břemeno reální, neboť žalující strana zakládá žalobní nárok hlavně na rozsudku ze dne 12. září 1922, jímž závazek ze smlouvy vyplývající byl oproti žalovaným právoplatně zjištěn. Z toho důvodu netřeba se dále šířiti o oněch vývodech rekursu, jimiž žalovaní napadají názor odvolacího soudu, že závazek ten stíhá žalované jako závazek osobní, dovozujíce, že jej jako osobní závazek nikdy a ničím nepřevzali a že prohlášením svým ze dne 24. listopadu 1908 uznali jej jenom ze skutkového a právního omylu jako břemeno reální. Vzhledem k nesporné skutečnosti, že shora cit. rozsudek závazek ten vůči nim právoplatně zjišťuje, odpadá všechen spor o tom, zda a v které povaze závazek ten oproti nim nadále po právu trvá po tak dlouho, pokud se žalovaným nepodaří rozsudek tento novým rozhodnutím soudním zvrátiti a odkliditi. Přes to však jest při právním posuzování tohoto sporu především na zřeteli po-

držeti, že rozsudečný závazek žalovaných záleží jedině v tom, že nejsou oprávněni odebírati pro svůj hostinec v B. pivo odjinud než z pivovaru v D. a že se mají zdržeti toho, by pivo brali odjinud než z tohoto pivovaru. Závazek jejich směřuje tedy jedině k tomuto opominutí a nikoli k tomu, že by měli pivo odebírati z pivovaru v D.; tohoto posléz zmíněného výsledku má býti arciť docíleno onou zápovědí, jež, nesmějíc býti přestoupena, zavázané uvádí vzhledem na provoz jejich hostinské živnosti ve stav donucení, pod jehož vlivem se snad na konec pro to rozhodnou, že budou odebírati pivo z pivovaru jim pro odběr volného. Tímto sporem domáhá se strana žalující toho, by jí žalovaní nahradili 450 Kč jako škodu, která jim prý vzešla tím, že odebrali — nedbajíce oné zápovědi — 50 hl piva z jiného pivovaru v úhrnné výši požadovaných 450 Kč. Tím, že žalovaní odebrali pivo z jiného pivovaru, nevzešla přímo a vůbec ani vzejíti nemohla žalující straně žádná škoda. Zisk jí ušel jedině z té příčiny, že žalovaní toto pivo neodebrali z pivovaru v D. Dle shora vytčeného rozsudečného závazku nejsou však žalovaní povinni odebírati pivo z tohoto pivovaru; že tedy pivo z tohoto pivovaru neodebrali, není na jejich straně protiprávním opominutím; protiprávním jednáním jest jedině, že pivo vzali z jiného pivovaru, z něhož však žalující straně škoda přímo nenastala a nastati ani nemohla. Strana žalující uznává sama, že právní řád uznává závazky tohoto druhu ze platné a účinné jen v povaze čistých práv zápovědních (§§ 313, 351, 1459 a 1482 obč. zák.) a jest logickým důsledkem toho, že jim přiznati lze právem ochranu zase jen v tom rozsahu, který této jejich právní povaze odpovídá. Z toho vyplývá, že z porušení těchto závazků nelze uplatňovati nároky, které z právního dosahu jich vybočují. Domáhá-li se tedy žalující strana na žalovaných náhrady zisku ušlého jí tím, že žalovaní shora dotčené množství neodebrali z jejího pivovaru v D., ač tito k tomu dle svého rozsudečného závazku povinni nejsou, pokouší se tím čistě omissivní závazek žalovaných přeměniti v závazek k určitému jednání, totiž k odběru piva z pivovaru v D., neboť jedině při tomto posléz změněném závazku odběru a jeho protiprávním porušení bylo by právně možným a přípustným, domáhati se za ostatních zákonných předpokladů náhrady tohoto úbytku zisku. Tohoto druhu nároky vzniklé z protiprávního přestoupení takovéhoto omissivního závazku nelze tedy uplatňovati; oprávněnému přísluší jen nárok, aby zavázaný proti zápovědi nejednal a k vymožení tohoto vykonatelného nároku může voliti jedině pořad dle §u 355 ex. ř. Žalující straně bylo tedy volno na základě vykonatelného rozsudku, jejž má, jedině tímto pořadem exekučním hledati odpomoci proti protiprávnímu přestupování zápovědi se strany žalovaných; nárok na náhradu ušlého zisku není však tímto protiprávním přestoupením zápovědi odůvodněn a nemůže tudíž dojíti právního průchodu. Že žalující strana na tento závazek v tomto smyslu správně i nazírala, pro to svědčí dluhopis, jejž ve sporu předložila. Zapůjčivši žalovaným 650 K zavázala je, aby do 25 roků odebírali z jejího pivovaru pivo s tím, že zápůjčka tato sama sebou zanikne, dostojí-li tomuto závazku, že ale může býti zpět žádána, když by v té době tomu závazku nadostáli, z důvodu kondikce causa data causa non secuta. Úmluva tato přimyká se úplně povaze tohoto právního poměru, jak byla shora nastíněna.

Čís. 4426.

Domáhá-li se pouze fakticky odloučeně žijící manželka na manželi výživného, lze ve sporu jednati o otázce zavinění toho kterého manžela na rozchodu.

(Rozh. ze dne 3. prosince 1924, R I 951/24.)

Žalobě manželky na manžela, jenž se byl od ní odstěhoval, o placení výživného, procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: Prvý soud vychází z mínění, že žalovaný jest v každém případě povinen žalobkyni poskytovati výživu, i kdyby ona byla zavdala podnět k rozvratu v manželství a zrušení společné domácnosti, a míní, že o vině žalobkyně může býti rozhodnuto toliko ve sporu o rozvod nebo rozluku. S tímto míněním nelze však souhlasiti. Manžel jest povinen po zákonu poskytovati své manželce výživu ve společné domácnosti (§§ 91 a 92 obč. zák.). Zavinila-li tedy manželka svým jednáním nemožnost společného soužití a neplní-li své povinnosti ze smlouvy manželské, nemůže žádati plnění smlouvy té na svém manželu. I když manžel nechce ji přijmouti do společné domácnosti, nemůže býti nucen, by důvody toho uplatňoval žalobou o rozvod nebo rozluku, ale, má-li takové důvody, může je uplatňovati námitkou proti žalobě manželčině o výživné. Žalovaný uplatňoval jako důvody ty, že ho manželka sama opustila, že ho vyháněla, nadávala mu, nevařila a dopouštěla se krádeží, pro něž často ve společné domácnosti konány byly četnické prohlídky, které žalovanému společnou domácnost znemožnily. Prvý soud o těchto okolnostech, které soud odvolací má za podstatny, nejednal a důkazů o nich neprovedl, takže dle §u 496 c. ř. s. nezbylo než rozsudek zrušiti a věc vrátiti prvému soudu.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Stěžovatelka má za to, že ve sporu o výživném manželky nelze jednati o zavinění té které strany na faktickém rozchodu stran, že o vině či nevině na rozvratu manželství lze jednati toliko ve sporech o rozvod a rozluku manželství, jelikož nelze ve sporu o výživné předbíhati řešení otázky, která může býti právoplatně rozřešena pouze ve sporu o rozvod nebo rozluku manželství a že opačný postup by znamenal schvalování svémocného zrušení manželského společenství, jež jest §em 93 obč. zák. bez předchozího povolení odděleného bydliště zakázáno. Neprávem. V případech svémocného souhlasného zrušení manželského společenství (§ 93 obč. zák.) jest nucen soud zabývati se důvody tohoto zrušení, vyžadují-li toho námitky žalovaného. Touto předběžnou otázkou viny či neviny jednoho z manželů na jich rozchodu bude se musiti soud zabývati, i kdyby nebyl příslušným ku pravoplatnému řešení o otázce té, jakmile otázka ta má materielně právní význam pro rozhodnutí sporu. Vždyť soud musí někdy řešiti předběžné otázky týkající se i práva správního, pokud tomu nepřekážejí zvláštní předpisy, jsou-li otázky ty

pro jeho rozhodnutí předurčujícího významu. (§ 190 c. ř. s.) Náhledu tomu nevadí, že by se mohl vyskytnouti případ, že by ve sporu o výživně mohla předběžná otázka viny jednoho z manželů nesprávně býti rozhodnuta, neboť ani pravoplatným rozsudkem o výživném nemůže nastati definitivní újma právům manželů, neboť jim není tím zabráněno, by nezahájil jeden z nich u příslušného soudu žalobu o rozvod nebo rozluku, v němž by pak s konečnou platností o vině jednoho neb obou manželů na rozvodu neb rozluce se rozhodlo. Potom by ovšem manžel, podlehnuvší ve sporu o výživu, ale zvítězivší ve sporu o rozvod nebo rozluku, mohl žalobou dle §u 35 ex. ř. vznésti námitky proti nároku vyživovacímu. (Viz judikát čís. 253 býv. nejv. víd. soudu ze dne 16. dubna 1918, čís. pres. 55/18.) Tomu není na závadu rozh. Nejv. soudu ze dne 31. ledna 1922, č. j. R I 25/22 (čís. 1453 sbírky n. s.), neboť v rozhodnutí tomto uplatněn toliko názor, že v řízení o prozatímné opatření odděleným bydlištěm (§ 382 čís. 8 ex. ř.) nelze posouditi oprávněnost námitek manželových proti přijetí manželky do společné domácnosti — a že dlužno o nich rozhodnouti ve sporu o rozvod manželství. Tím však se nikterak nevylučuje probírání těchže námitek ve sporu jiném, jako je ku př. spor o výživu, pokud obsah námitek těch tvoří otázku, pro spor ten předurčující. Dle §§ 91 a 92 obč. zák. jest povinna manželka býti manželi nápomocnou v jeho domácnosti a živnosti. Pak-li manželka bezdůvodně manžela opustila, nebo manžel měl závažné důvody zrušiti spolužití s ní, tak že mu vlastní vinou není nápomocna v jeho domácnosti a živnosti, nebude povinen, jí výživu poskytovati ani in natura ani v penězích, čemuž ani ustanovení §u 93 obč. zák. nemůže býti na závadu. Manžel hájí se v tomto sporu obojími důvody, jednak, že ho manželka bezdůvodně opustila, jednak že se dopouštěla krádeží a jiných nepřístojností, pro něž ji nemohl více ve společné domácnosti trpěti a nazpět přijati. Řešení otázky manželčiny výživy bude záviseti na průkazu, kdo z manželů zmíněný rozchod zavinil. Prvý soud důsledkem svého nesprávného právního náhledu, že o těchto otázkách lze rozhodovati pouze ve sporu o rozvod nebo rozluku, o rozhodných v tom směru skutečnostech nejednal a důkazy o nich neprovedl, ač otázky ty jsou významu rozhodného a předurčujícího pro otázku povinnosti manželovy k výživě manželky.

Čís. 4427.

Nařízení ze dne 13. září 1920, čís. 532 sb. z. a n. má na mysli jen takové pohledávky a závazky, které byly splněny za souhlasu obou stran a bez výhrady, a nikoliv případy, kde věřitel zaplacení odepřel přijati nebo přijal je jen s výhradou.

Bylo-li soudem povoleno přerušení sporu dle nařízení ze dne 21. dubna 1921, čís. 173 sb. z. a n., a žalobce si do povolujícího usnesení nestěžoval, není mu zabráněno, by se nedomáhal pokračování ve sporu z důvodu, že nebylo zákonných podmínek ku přerušení sporu.

(Rozh. ze dne 3. prosince 1924, R I 973/24.)

Usnesením ze dne 28. listopadu 1923 přerušil rekursní soud řízení dle nařízení ze dne 21. dubna 1921, čís. 173 sb. z. a n. Žalobce

si do tohoto usnesení nestěžoval, navrhl však napotom, by v řízení bylo pokračováno, ježto tu nebylo důvodu k přerušení. Soud prvé stolice tomuto návrhu vyhověl, rekursní soud jej zamítl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení první stolice.

Důvody:

Je nesporno, že jde o závazky, na které se vztahuje § 11 písm. c) vl. nař. ze dne 13. září 1920, čís. 532 sb. z. a n. okud se týče vyhlášky min. fin. ze dne 4. února čís. 4.001/161/II/3/1922, uveřejněná v úředním listu ze dne 11. února 1922 čís. 34. Není proto spornou měna, ve které jest tyto závazky splniti, neboť stanoví § 11 písm. c) tohoto vl. nař., že i v těchto případech dlužno úroky a splátky, dospělé ku splatnosti po odluce měny československé od měny rakousko-uherské splatiti ve měně československé. Ustanovení to podle poslední věty prvého odstavce §u 11 a uvedeného vl. nař. ovšem se netýče pohledávek již zaplacených. Ale o takové pohledávky tu nejde, neboť vládní nařízení má na mysli jen takové pohledávky a závazky, které byly splněny za souhlasu stran a bez výhrady, a nikoliv případy, kde věřitel, ať již důvodně či bezdůvodně, zaplacení odepřel, pokud se týče přijal jen s výhradou, jak patrně za účelem odstranění veškerých pochybností výslovně bylo stanoveno v §u 2 odst. (1) čís. 7 a odst. (2) vl. nař. ze dne 7. srpna 1922 čís. 265 sb. z. a n. Z toho plyne, že v tomto případě vůbec nebylo podmínek pro přerušení sporu podle §u 2 vl. nař. ze dne 21. dubna 1921 čís. 173 sb. z. a n. a slušelo proto návrhu žalobkyně, by v řízení bylo pokračováno, vyhověti, jak správně učinil prvý soud. Nevadí, že usnesení rekursního soudu ze dne 28. listopadu 1923 nebylo napadeno dovolacím rekursem, neboť, slušelo-li vyhověti žádosti, kdyby případné příčiny přerušení byly odpadly, slušelo tak učiniti tím spíše, jakmile se ukázalo, že jich tu vůbec nebylo. Žalobkyně na odůvodnění svého návrhu právem se dovolává §u 1 vl. nař. ze dne 4. dubna 1924 čís. 154 sb. z. a n., který ustanovení vládního nařízení ze dne 21. dubna 1921 čís. 173 sb. z. a n. rozšiřuje též na pohledávky po 26. únoru 1919 postoupené, ale vyjímá případy, o které tu jde, a to zřejmě proto, že byly upraveny jinak již dřívějším vl. nař. ze dne 13. září 1920, čís. 532 sb. z. a n.

Čís. 4428.

Předpisu §u 863 obč. zák. lze použíti i, jde-li o vzdání se dědictví. V tom, že dědic se opětovně nedostavil k projednání pozůstalosti, ač mu bylo pohrozeno následky §u 120 nesp. říz., nelze spatřovati vzdání se dědictví.

(Rozh. ze dne 3. prosince 1924, Rv I 1357/24).

Žaloba dědice o vydání pozůstalosti byla oběma nižšími soudy zamítnuta. Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a vrátil mu věc, by o odvolání znovu rozhodl.

Důvody:

Dovolání žalobcovu, pokud vytýká nesprávné právní posouzení věci (§ 503 č. 4 c. ř. s.), nelze upříti oprávnění. Nejvyšší soud sdílí sice názor odvolacího soudu, že na vzdání se dědictví možno souditi také z konkludentních činů dědicových ve smyslu §u 863 obč. zák., jež v uvážení všech okolností nepřipouštějí rozumného důvodu, aby bylo o tom pochybováno, že dědic dědictví se vzdal. Ustanovení §u 863 jest zařaděno do 17. hlavy občanského zákoníka, pojednávající o smlouvách a právních jednáních vůbec (nov. III. § 78) a již z toho plyne, že k oné zásadě jest přihlížeti nejen při smlouvách, nýbrž i při každém právním jednání, při němž projev vůle jest skutečností, tvořící právo. Leč v tomto případě nestačí skutkové zjištěné okolnosti k tomu, by se mohlo s bezpečnosti míti za to, že se žalobce vzdal veškerých nároků na pozůstalost po své zemřelé matce. Odvolací soud dospívá k opačnému názoru jen z úvahy, že se žalobce přes opětné vyzvání nedostavil k projednání pozůstalosti a to ani tehdy, když mu bylo v obeslání ze dne 30. srpna 1918 notářem, jenž jako soudní komisař pozůstalost projednával, pohrozeno následky §u 120 nesp. pat. Nehledíc ani k tomu, že i obsah této pohrůžky (... so wird der Nachlass sofort den bereits erbserklärten Erben gleichteilig eingeantwortet und sohin auf Ihre etwaigen besonderen Wünsche keine weitere Rücksicht genommen werden«) mohl zůstaviti žalobce v pochybnostech co do přesné úpravy jeho dědických nároků ještě za řízení pozůstalostního, nelze z pouhé pasivity žalobcovy vzhledem k projednání pozůstalosti dovozovati, že se zřekl veškerých nároků na pozůstalost, to tím méně, ježto z prohlášení žalobcových za řízení pozůstalostního, jmenovitě z onoho ze dne 20. května 1918 vychází právě opak. Nezaniklo-li však nedostavením se žalobce k projednání pozůstalosti jeho právo dědické, mohl se nároků svých domáhati kdykoliv za promlčecí lhůty žalobou ve smyslu §u 823 obč. zák., jak také učinil.

Čís. 4429.

Dopravní řád železniční.

Přirážky k dovoznému jsou pokutou pouze za nepravdivé označení obsahu, nikoli za označení nepřesné nebo neúplné. Přirážku nelze vybírati proto, že u předmětů delších sedm metrů nebyla v nákladním listu uvedena délka. Nejasnost tarifních předpisů jde na účet dráhy.

(Rozh. ze dne 3. prosince 1924, Rv I 1450/24).

Žalující firma dopravila dráhou železný plech. Ježto železný plech nebyl v zásilce označen jako delší 7 m, ač byl dlouhý 10 m, vybrala dráha od žalobkyně přirážku k dovoznému. Žalobě proti dráze o vrácení přirážky procesní soud prvé stolice vyhověl. Důvody: Jest rozhodnouti otázku, je-li pro železný plech černý delší 7 m označení obsahu zásilky v nákladním listě železný plech černý« dle platných reglementárních a tarifních předpisů skutečně nesprávným udáním obsahu zásilky a byl-li tudíž ku správnému označení

obsahu této zásilky odesílatel povinen označiti obsah zásilky v nákladním listě výslovně jako »delší 7 m«. Dle posudků znalců dlužno otázku tu řešiti ve smyslu §u 56 bod (1) d) žel. dopr. ř. čsl. žel. tarif nákladní ze dne 1. srpna 1921, kterýžto § mezi jiným obsahuje ustanovení, že odesílatel má zapsati do nákladního listu označení zásilky podle jejího obsahu, u zboží kusového též počet kusů, obal a adresu, nebo místo ní znamení a číslo. Železnice může též při nákladech vozových žádati označení obsahu podle počtu a obalu, připouští-li to náklad. Předměty uvedené v příl. C buďtež pojmenovány názvy tam použitými a vyznačeny připojením slova podmínečně. V dodatečném ustanovení IV, bod (2) k tomuto § 56 jest poukaz: o údaji obsahu viz též odd. B. V tomto odd. B (čsl. žel. tarif díl I. odd. B ze dne 1. srpna 1921) jest označení zásilky v odd. A. III. g stanoveno toto: Zboží jmenované v žel. dopr. ř. nebo v tarifech budiž označeno v nákladním listě názvy tam použitými. Ostatní zboží, jmenovitě ono, které v tarifech jest souhrnně označeno, jako jiné nebo zvláště jmenované, budiž pojmenováno názvem obchodně obvyklým, není-li ho, názvem jinak obvyklým. V žádném z těchto ustanovení, která jedině jsou rozhodujícími o tom, jak má býti obsah zásilek v nákladním listě označen, není stanoveno, že by odesílatel byl povinen označovati obsah zásilky v nákladním listě též podle její délky nebo podle jiných rozměrů. Železné plechy jsou jmenovány v položce Ž-5-b k roztřídění zboží žel. tar. díl I. odd. B. bez jakéhokoliv obmezení délky nebo jiného rozměru; byl-li tedy v tomto případě obsah zásilky označen v nákladním listě »jako železný plech černý«, dlužno pokládati označení toto za úplně správné, poněvadž zboží (železný plech černý) v taritu Ž-5-b jmenované bylo v nákladním listě označeno názvem v tomto tarifu použitým, jak to předpisuje shora citované ustanovení čsl. žel. nákl. tarifu díl I. odd. B odst. A. III. g. Stanovisko žalované strany, která se odvolává na ustanovení §u 60 žel. dopr. ř. znalci v tomto případě nemohou sdíleti z toho důvodu, že bylo již vyvráceno nejkompetentnějším železničním orgánem a sice stálým tarifním výborem býv. rak. uh. a bos. herceg. drah, do kteréhož výboru vysílaly jak bývalé státní dráhy tak i soukromé dráhy své nejlepší tarifní odborníky. Také po převratu byly železniční správy stejného názoru o tom, že dopravce není povinen předměty delší 7 m též nábytkové vozy jako takové v nákladním listě označovati, jak o tom svědčí služební předpis býv. buštěhradské železnice čís. 252 z r. 1921, který právě k oddílu B-VII žel. tarifu na ustanovení toto poukazuje. Soud přidal se úplně k tomuto posudku znalců a nabyl přesvědčení, že odesílatel nebyl v tomto případě dle platných ustanovení povinen označiti zásilku v nákladním listě výslovně jako delší 7 m a není tedy nutno z okolnosti, že tak neučinil, dovozovati, že obsah zásilky byl udán nesprávně. Naopak jak shora již bylo uvedeno, byl obsah zásilky v tomto případě označen v nákladním listě dle platných ustanovení úplně správně a nemůže tudíž dráze býti přiznáno právo, aby v tomto případě vybrala přirážku k dovoznému pro nesprávné udání obsahu zásilky ve smyslu §u 60 žel. dopr. ř., který v tomto případě neplatí, poněvadž se nejedná o obsah zásilky a o zkoumání obsahu, nýbrž o rozměr zásilky. O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Jak žalovaná strana sama v dovolání praví, závisí rozhodnutí rozepře pouze od řešení právní otázky, zda byl zasílaný železný černý plech správně označen v nákladním listu, když nebyla udána jeho délka, která činila 10 m, tedy více než 7 m, a měla proto dle železničního nákladního tarifu díl I. odd. B, hlava B VII vliv na vypočítání dovozného. Také v tom sluší přisvědčiti dovolání, že tarifní předpisy nutno vykládati přesně. Ale právě tento přesný výklad, řídící se jenom vyjádřeným smyslem a nikoliv tarifně politickými úvahami, svědčí proti názoru žalované strany, že odesílatel jest povinen, v nákladním listu označiti zboží všemi znaky, které mají dle tarifu vliv na vyměření dovozného, a že pochybení v tomto směru zavazuje ku placení přirážky k dovoznému. Podle §u 60 žel. dopr. ř. dlužno platiti tuto přirážku, byly-li udány n e s p r á v n ě o b s a h, v á h a n e b p o č e t k u s ů z á s í l k y. Slovo »nesprávně« značí tu stejně jako v §u 57 žel. dopr. ř. tolik, jako »nepravdivě«; nesprávným označením obsahu zásilky lze rozuměti jen takové, ze kterého by plynulo, že jde o jiné zboží, než skutečně bylo naloženo. Bylo-li v tomto případě zboží označeno správně, jako železný plech černý, ale bez udání jeho rozměrů, nelze mluviti o označení n e s p r á v n é m, totiž nepravdivém, nýbrž leda o označení n e ú p l n é m. Podle §u 57 žel. dopr. ř. ručí odesílatel sice za správnost, za úplnost i přesnost údajů, pojatých v nákladní list, a nemůže si stěžovati, když pro n e ú p l n é a n e p ř e s n é označení zboží se mu vyměří dovozné podle vyšší sazby, než by při úplném a přesném označení náleželo; přirážky k dovoznému jsou však pokutou pouze za nepravdivé označení obsahu, nikoliv za označení nepřesné neb neúplné. Mimo to nelze uvedené označení obsahu pokládati ani za neúplné, neboť, jak první soud správně uvedl, není ani v železničním řádě ani v tarifu předpisu, který by podle doslovu odesílatele zavazoval k udání délky zboží v nákladním listu. I kdyby dotyčné v prvním rozsudku podrobně uvedené tarifní předpisy podle svého doslovu připouštěly výklad, že i rozměry zboží třeba v nákladním listu uvésti, mají-li význam pro vypočítání dovozného, musily by pro svou nejasnost a nezřetelnost v tomto směru býti vykládány proti dráze, poněvadž jsou po právní stránce podmínkami, které určila dráha pro smlouvu přepravní, a musí býti proto dle §u 915 obč. zák. vykládány v neprospěch strany, jež užila nejasného výrazu. Nelze pokládati ani tarifně politický účel, kterým žalovaná strana svůj výklad odůvodňuje, v tomto případě za spravedlivý. Přesahuje-li délka zboží 7 m, činí jeho nakládání potíže, pro které tarif stanoví jednak zvýšení dovozného, jednak ukládá v dílu I oddělení B pod A V odesílateli, by zboží sám naložil. Ačkoliv tedy dráha není povinna, přezkoumávati skutečnou povahu zboží a jest oprávněna, říditi se při vyměření dovozného označením zboží v nákladním listu, přece nemůže jí ujíti, že zboží má větší délku než 7 metrů, naopak musí býti při podání zboží tato okolnost bez ohledu na obsah nákladního listu zjištěna. Správně vyložil proto stálý tarifní výbor v zasedání ze dne 13. prosince 1912 platné tarifní předpisy v ten rozum, že se přirážka k dovoznému nemá vybírati, když u předmětů delších 7 metrů nebyla délka v nákladním listu uvedena, nýbrž že se má nákladní list vrátiti odesílateli ku doplnění, a pro-

hlásil dále, že není důvodu k nějaké změně tarifu, tedy ani v tom směru, by byl projevený názor v něm jasněji vyjádřen, ani v tom směru, by přirážka k dovoznému se musila platiti. K názoru stálého tarifního výboru přistoupila československá státní železniční správa tím, že zachovala v československém železničním nákladním tarifu ze dne 1. srpna 1921 všechna dřívější ustanovení o označení zboží v nákladním listu i o placení přirážek k dovoznému beze změny. Výklad, který žalovaná strana dává uvedeným předpisům, nutno proto pokládati za mylný.

Čís. 4430.

Ujednáním pozdější splatnosti vyrovnávací kvoty nevzdal se věřitel práv, plynoucích z ustanovení §u 57 vyr. řádu ve znění novely ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n.

Význam usnesení, schvalujícího vyrovnání.

V řízení vyrovnávacím neděje se likvidace pohledávek, věřitel není povinen súčastniti se vyrovnávacího řízení a nemůže přijíti o úrokovou pohledávku tím, že dlužník v předloženém seznamu věřitelů u pohledávky věřitele neuvedl též dlužných úroků.

(Rozh. ze dne 4. prosince 1924, Rv I 1299/24).

Žalobě věřitele, domáhající se na dlužníku zaplacení celé pohledávky, ježto dlužník nesplatil vyrovnací splátky, procesní soud prvé stolice vyhověl potud, že přiznal žalobci 592 K 12 h. Odvolací soud přiznal žalobci dalších 1.099 Kč. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Důvody:

Především přisvědčiti jest názoru odvolacího soudu, že v úmluvě, kterou se prodlužuje splatnost závazku, nelze spatřovati novaci dle §u 1376 obč. zák., ježto není tím změněn ani právní důvod závazku, ani hlavní jeho předmět; jde o pouhou změnu vedlejších smluvních ustanovení po rozumu §u 1379 obč. zák. Proto správně dovozuje odvolací soud, že ujednáním pozdější splatnosti vyrovnávací kvoty žalobkyně nevzdala se práv plynoucích jí z ustanovení §u 57 vyr. řádu ve znění novely ze dne 26. dubna 1923 č. 99 sb. z. a n. Okolnost, zda dovolatel v listopadu 1923 původně chtěl platiti dluh více ho tížící, to jest vyrovnávací kvotu, a nikoli dluh další, nepadá na váhu, když dodatečně přijal návrh zástupce žalobkyně a zapravil onen další dluh a přijal poshovění vyrovnávací kvoty. V celém jednání nelze ani spatřovati neplatné jednání dle §u 58 vyr. ř., ježto jde o jednání po provedeném vyrovnání. Ani v tom směru nelze přisvědčiti názoru dovolatelovu, že na vyrovnávací řízení k jeho návrhu zavedené nevztahuje se ustanovení článku III. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n., ježto vyrovnávací návrh přijat byl zákonnou většinou věřitelů před účinností zákona, totiž již dne 9. dubna 1923. Ustanovení této novely nevztahuje se totiž na vyrovnání, která byla před její účinností již soudem právoplatně potvrzena, kterouž zásadu tento nejvyšší soud vyslovil plenárním usnesením ze

dne 21. října 1924, čís. pres. 641/24 sb. n. s. čís. 4.277. Avšak v tomto případě schvalovací usnesení, jímž potvrzeno bylo vyrovnání, nebylo pravoplatným již před účinností novely, ježto bylo v den, kdy novela nabyla účinnosti (19./5. 1923) teprve vydáno a na desce soudní vyhlášeno, takže dle §u 63 vyr. ř. a 174 konk. řádu stalo se pravoplatným teprve dne 3. června 1923. Význam schvalovacího usnesení není pak prostě ten, že vyrovnávací soud béře vyrovnání pouze na vědomí, naopak soud prozkoumává je v tom směru, zdali není tu důvodů, pro které by potvrzení musilo anebo mohlo býti odepřeno (§ 50 a 51 vyr. ř.). Usnesení vyrovnávacího soudu, jímž schvaluje vyrovnání, má tedy ráz konstitutivní, a, dokud nedojde k právoplatnému potvrzení vyrovnání, nejeví účinku. Došlo-li pak ku pravoplatnému potvrzení teprve po vejití novely v platnost, jak tomu jest v tomto případě, nutno na vyrovnání bezpodmínečně použíti ustanovení článku III novely, a nastalo tedy obživnutí zažalované pohledávky v plné původní její výši. Pokud jde o část úrokovou, odvolací soud, doplniv řízení výslechem svědka, provedl potřebná zjištění a vyvrátiv opačný názor prvého soudce, správně dovodil, že úroková pohledávka jest po právu, a zjistil její číselnou výši. V tomto směru budiž uvedeno: Účinky nesplněného vyrovnání snaží se dovolatel odvrátiti též poukazem na to, že prý při návštěvě Ladislava B-a z konce ledna nebo v počátku února 1924 byla výše úroků sporná, a že prý žalobkyně žádala celé úroky a nikoli pouze vyrovnávací kvotu z nich. Ale otázka ta jest pro spor nerozhodna. V řízením vyrovnávacím neděje se likvidace pohledávek, a věřitel není povinen účastniti se vyrovnávacího řízení (§ 53 vyr. ř.). Proto žalobkyně o úrokovou pohledávku nemohla přijíti tím, že žalovaný v předloženém seznamu věřitelů u pohledávky žalobkyně neuvedl též dlužné úroky a že ona přihlášky neučinila. Úroková pohledávka není dotčena ani ustanovením §u 24 vyr. ř., který rovněž neobsahuje žádných hmotněprávních předpisů, jak dovolatel neprávem míní. Je-li tedy mezi vyrovnávacím dlužníkem a jeho věřitelem pohledávka (ať na jistině, ať na příslušenství) sporna, vyřídí se otázka tato cestou sporu. Popírá-li dlužník bezdůvodně jsoucnost nebo výši pohledávky a neplatí-li v čas, musí nésti sám důsledky toho, a to i pokud se tyto jeví v obživnutí celých pohledávek. Dovolatel dle zjištění odvolacího soudu odepřel placení, prohlásiv, že si to rozmyslí, bude-li chtíti platiti, že to žalobkyně nepřihlásila ve vyrovnání; až do dne rozsudku dovolatel nezaplatil vyrovnávací kvoty ani z kapitálu ani z úroků, a ani netvrdí, že tehdy při návštěvě B-ově byl ochoten platiti vyrovnávací kvotu i z úroků. Nesplnil tedy včas a řádně vůči žalobkyni vyrovnání, pročež ho právem odvolací soud odsoudil bez omezení na vyrovnávací kvotu.

Čís. 4431.

Odpůrčí řád.

Mimo úpadek není splnění splatného a pravého závazku odporovatelným. Ovšem lze i mimo úpadek odporovati obmyslnému jednání a pletichám mezi jedním věřitelem a dlužníkem, směřujícím k tomu, by tento věřitel měl z nich prospěch a ostatní škodu. S hlediska §u 2 odp. řádu jest nerozhodno, zda poškozovací úmysl dlužníkův vztahoval se

právě na odporujícího věřitele či na jiné a zda pohledávka odporujícího věřitele byla tu již v době zkracujícího právního jednání dlužníkova, či zda vznikla teprve později.

(Rozh. ze dne 4. prosince 1924, Rv I 1591/24).

Žalovaný vedl proti dceři žalobkyně exekuci a zabavil nábytek. Žalobkyně tvrdíc, že jí dcera nábytek prodala, domáhala se, by bylo uznáno její vlastnictví k nábytku a by exekuce naň byla prohlášena nepřípustnou. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic. Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Prvý soudce na základě provedených důkazů má za zjištěno, že manželé Adolf a Anna K-ovi, zeť a dcera žalobkyně, odevzdávajíce jí nábytek na zaplacení jejího dluhu, jednali v úmyslu, své věřitele poškoditi, a že tento úmysl byl žalobkyni znám. Odvolací soud převzal toto zjištění. Dovolatelka poukazuje na to, že dle zjištění nižších stolic byl jí nábytek postoupen na zaplacení skutečné její pohledávky, což nelze prý podřaditi pod § 2 čís. 3 odp. ř. Avšak zákon v prvních třech případech §u 2 odp. ř. nerozeznává jednotlivé druhy právních jednání a zahrnuje v ně proto i případy, kde zřízena byla zástava nebo stalo se uspokojení věřitelovo (ať způsobem v §u 1413 nebo způsobem v §u 1414 obč. zák. uvedeným), stalo-li se za dalších podmínek v §u 2 odp. ř. stanovených. Z §u 30 a 31 konk. ř. jest ovšem patrno, že mimo úpadek prosté plnění splatného a pravého závazku samo o sobě není ještě odporovatelným. Zejména pouhý úmysl, poskytnouti jednomu věřiteli jen výhodu před ostatními, zásadně mimo úpadek nestačí, ježto mimo úpadek neplatí pravidlo o rovnoměrném uspokojení všech věřitelů. Jinak má se však věc, jde-li v těchto případech o něco více, totiž o obmyslná jednání a pletichy mezi jedním věřitelem a dlužníkem k tomu čelící, by tento věřitel měl z nich prospěch a ostatní škodu. Případy tyto spadají již pod § 2 odp. ř. a mohou býti různé. Úmysl, poškoditi věřitele, není tu, — jak dovolatelka míní, — pouze v těch případech, zcizí-li dlužník věci své za nízký peníz nebo peněz stržených nepoužije k prospěchu ani jednoho z věřitelů nebo když prodej jen předstírá; úmysl takový může se zračiti i v jiných činnostech. V tomto případě bylo v měsíci červenci 1923 podáno proti manželům K-ovým více žalob o placení vyrovnávací kvoty a pak vedeny byly i exekuce. Dle samotného tvrzení žalobního, — na což odvolací soud velmi případně poukazuje, — došlo za těchto pro manžele K-ovy neutěšených poměrů k rodinné poradě mezi žalobkyní a manžely K-ovými, jak by tito mohli svou exestenci zachrániti, a k dohodě o tom, aby si pro obchod najali nějaké místnosti v B. Tito neměli do toho všeho peněz, a žalobkyně jim skýtala zápůjčky, a na zaplacení těchto zápůjček jí manželé K-ovi přenechali sporný nábytek, který jim pak tato zase později půjčila. Při tom odvolací soud vyvrátil tvrzení žalobkyně, v odvolacím spise uvedené, že půjčkami jejími byly dluhy manželů K-ových placeny, naopak vzal za zjištěn opačný úmysl manželů K-ových, totiž že sporné předměty prodali, aby své věřitele zkrátili, a že žalobkyně o tomto jejich úmyslu věděla a dále též dovodil, že dle zjištěných okolností věděti o něm také musila. Tomu-li všemu tak, nejde na straně manželů K-ových o plnění pravého a splatného závazku, zákonu odpovídající a jen v případě úpadku dle §u 30 a 31 konk. ř. odporovatelné, nýbrž o zúmyslné ztenčení majetkového fondu, na nějž byli věřitelé jejich odkázáni, za tím účelem, aby si manželé K-ovi na útraty věřitelů založili novou existenci. Uvažují-li se tedy veškerá ona jednání manželů K-ových v celé své souvislosti, nelze pochybovati, že tu jde o zkrácení věřitelů po rozumu §u 2 čís. 1 odp. ř., a ježto i ostatní náležitosti odporovatelnosti po rozumu těchto zákonných předpisů jsou dány, právem byla žaloba vzhledem ke vznesené námitce odporovatelnosti zamítnuta. K vůli úplnosti se podotýká, že pro vlastní posouzení věci v tomto případě poměr příbuzenský nebyl rozhodující. Nemohlo býti proto dovolání vyhověno, a podotýká se jen ještě, že s hlediska §u 2 odp. ř. jest nerozhodno, zda poškozovací úmysl dlužníků vztahoval se právě na vymáhajícího věřitele či na jiné, a zda pohledávka žalovaného byla zde již v době zkracujícího právního jednání dlužníkova, či zda vznikla teprve později (§ 8 odp. ř.).

Čís. 4432.

Zmeškal-li zákonný zástupce nesvéprávné strany rok k ústnímu jednání, jest vynésti k návrhu druhé strany rozsudek pro zmeškání.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1924, R I 958/24).

V řízení o uznání otcovství a placení výživného nedostavil se k prvému roku poručník žalujícího děcka. Návrh žalovaného, by vynesen byl rozsudek pro zmeškání, soud prvé stolice zamítl, rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by o věci dále po zákonu jednal. Důvody: Vývodům stížnosti nelze upříti oprávnění. Je-li žalující dítě zastoupeno poručníkem, vztahují se na ně podle §u 5 c. ř. s. všechna ustanovení o stranách. Bylo-li tedy poručníkovi doručeno 22. srpna 1924 obeslání k roku na 5. září 1924 a poručník se přes to nedostavil, jest podle citovaného předpisu vydání rozsudku pro zmeškání podle §u 396 c. ř. s. na místě (judikát čís. 233), neboť v řízení sporném jest jednání a opomenutí zástupce pokládati za jednání a opomenutí zastoupeného. Pro odepření rozsudku pro zmeškání, které se může státi jen z příčin §u 400 čís. 1) až 3) c. ř. s., nebylo důvodu, a soudu nalézacímu na rozdíl od soudu poručenského nepřísluší, by zastupoval zájmy jedné strany, třeba by to byl chráněnec (§§ 21 a 233 obč. zák. a § 2 nesp. říz.), kterýžto postup by odporoval stěžejním zásadám procesního práva. Bylo proto stížnosti vyhověti a bude věcí procesního soudu, by rozsudek vydal.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rekursní soud právem zrušil usnesení prvé stolice a správně odůvodnil své rozhodnutí. Poručník žalujícího dítěte zmeškal rok k ústnímu

jednání u procesního soudu. Toto zmeškání platí za zmeškání strany jím zastoupené, protože ustanovení zákona o stranách se vztahují také k jejich zákonným zástupcům (§ 5 c. ř. s.) a zákon neustanovuje výjimky pro následky zmeškání procesně nezpůsobilých stran (§§ 396, 442 c. ř. s.). Ta okolnost, že snad poručník nebyl poučen při podávání žaloby o právu žádati o zřízení zástupce chudých, nebo že byl nesprávně poučen o tom, musí-li se k jednání dostaviti, nemění ničeho na tomto stavu. Procesní soud neměl tedy důvodu (§ 402 c. ř. s.), by odmítl návrh na vynesení rozsudku pro zmeškání. Ostatek se odkazuje stěžovatel na důvody plenárního rozhodnutí býv. nejvyššího soudu ze dne 22. června 1915, č. pres. 179, judikát č. 233, úřední sbírka 1656 a Právník 966/15, na něž již rekursní soud stručně poukázal.

Čís. 4433.

Poddlužníku přísluší právo k rekursu pouze co do platebního zákazu v usnesení exekuci povolujícím, nikoliv proti usnesení o přikázání pohledávky k vybrání. Vznikly-li neoprávněným zasažením poddlužníka vymáhajícímu věřiteli útraty, jest poddlužník povinen, by mu je nahradil.

Přikázání k vybrání pohledávky, od jejíhož zabavení neuplynulo do vyhlášení úpadku 60 dnů, nelze povoliti za řízení úpadkového, třebas bylo za ně žádáno již před vyhlášením úpadku.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1924, R I 962/24).

Ku vydobytí peněžité pohledávky proti Robertu T-ovi byla usnesením ze dne 24. května 1924 povolena vymáhající věřitelce exekuce zabavením pohledávky dlužníka proti firmě J. Platební zápověď byla doručena poddlužnici dne 26. května 1924. Dne 19. července 1924 vyhlášen byl na jmění Roberta T-a úpadek. K návrhu vymáhající věřitelky přikázal soud prvé stolice usnesením ze dne 11. srpna 1924 navrhovatelce k vybrání pohledávku, zabavenou usnesením ze dne 24. května 1924. K rekursu poddlužnice a správce úpadkové podstaty rekursní soud návrh vymáhající věřitelky na přikázání pohledávky k vybrání pro tentokráte zamítl. Důvody: Stížnostem nelze upříti oprávnění. Dle ustanovení §u 305 ex. ř. předpokládá přikázání zabavené pohledávky k vybrání, že pohledávka předem byla zabavena, neboť jen zpeněžení zabavené pohledávky jest přípustno. V tomto případě byla ovšem pohledávka, o jejíž přikázání ku vybrání bylo žádáno, usnesením ze dne 24. května 1924 zabavena. Zabavení toto dle ustanovení §u 294 ex. ř. dlužno pokládati za vykonané doručením platební zápovědi poddlužnici, což stalo se dne 26. května 1924. Ježto usnesením ze dne 19. července 1924, tudíž před uplynutím lhůty 60 dnů od výkonu zabavení vyhlášen byl na jmění strany povinné úpadek, který dosud skončen nebyl, nutno dnem vyhlášení úpadku exekuční zástavní právo, jehož vymáhající strana na pohledávce povinné straně proti poddlužnici příslušející nabyla, pokládati za uhaslé (§ 12 konk. ř.). Nemohlo proto po tomto dni býti již povoleno přikázání pohledávky k vybrání, jak se stalo napadeným usnesením. Se zřetelem na tyto důvody a vzhledem k tomu, že zahájené úpadkové řízení nebylo ještě skončeno a že opětné obživnutí oddělovacího práva, vymáhající věřitelkou nabytého není vyloučeno, bylo sice stížnostem vyhověno a napadené usnesení změněno, však jak svrchu uvedeno.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu vymáhajícího věřitele potud, že rekurs poddlužnice odmítl a odsoudil poddlužnici k náhradě polovice útrat dovolacího rekursu vymáhající věřitelce, jinak dovolacímu rekursu nevyhověl.

Důvody:

Poddlužnice nepodala rekurs proti usnesení o zabavení nároků a pohledávek dlužníkových, nýbrž až proti usnesení exekučního soudu o přikázání k vybrání. Poddlužníku přísluší však podle §u 294 poslední odstavec ex. ř. právo rekursu jen proti platebnímu zákazu v usnesení, exekuci povolujícím, nikoli proti usnesení o přikázání k vybrání, takže v tomto směru nebyla poddlužnice k rekursu oprávněna, jejímu rekursu nemělo býti vyhověno, nýbrž měl býti jako od osoby neoprávněné podaný odmítnut. Ježto dovolací rekurs v tomto směru měl úspěch a ježto vymáhající straně neoprávněným zasáhnutím poddlužnice do běhu exekučního řízení byly způsobeny útraty, bylo jejich náhradu — pokud týkají se poddlužnice — této podle §§ 41 a 50 c. ř. s. a §u 78 ex. ř. uložiti.

Pokud jde o rozhodnutí rekursního soudu o rekursu správce úpadkové podstaty dlužníkovy, není dovolací rekurs oprávněn. Usnesení, povolující zabavení nároků a pohledávek dlužníkových, doručeno bylo poddlužnici dne 24. května 1924, takže teprve tímto dnem nabyla vymáhající věřitelka podle §u 294 odstavec druhý ex. ř. zástavního práva, jak již rekursní soud správně uvedl. Protože však úpadek vyhlášen byl na jmění dlužníka usnesením ze dne 19. července 1924 právě zmíněného dne, tedy v době, do které od vykonaného zabavení neuplynulo ještě 60 dní, uhaslo toto odlučovací právo vymáhající věřitelky podle §u 12 (1) konk. ř. zahájením úpadkového řízení samo sebou a proti každému, aniž bylo třeba nějakého návrhu. Pokud snad může toto právo podle §u 12 (1) druhá věta konk. ř. zase obživnouti, netýká se tohoto případu. Přikázání k vybrání povoleno bylo exekučním soudem až usnesením ze dne 11. srpna 1924, tedy v době, kdy zástavní právo již bylo uhaslo, kdy tedy nároky a pohledávky dlužníkovy již nebyly zabaveny, takže přikázání k vybrání stalo se neprávem (§ 303 ex. ř.) a byl proto správce úpadkové podstaty oprávněn tomuto usnesení rekursem odporovati. (Viz také Bartsch-Pollak, kom. ke konk. ř. při §u 12 str. 127 pozn. 27). Lhostejno jest, že vymáhající věřitelka spojila podle §u 303 odstavec druhý ex. ř. návrh na přikázání s návrhem na zabavení již před vyhlášením úpadku, a lhostejno také, z jakého důvodu se rozhodnutí exekučního soudu zpozdilo, neboť jedině rozhodnou okolností jest, že za úpadku nemůže již býti zahájeno řízení ke zpeněžení uhaslého odlučovacího práva. Přikázání k vybrání jest zajisté, jak vymáhající věřitelka sama uznává, zpeněžením, které však nebylo zahájeno již návrhem, nýbrž teprve soudním povolením, které však v tomto případě již platně státi se nemohlo, takže nepřichází tu v úvahu předpis §u 12 (2) konk. ř., který má na mysli případy, kdy řízení za účelem zpeněžení jest již v běhu

v době vyhlášení úpadku. Takové již zahájené řízení možno ovšem zrušiti jen na dožádání úpadkového komisaře nebo na návrh správce úpadkové podstaty (viz také Bartsch-Pollak str. 127, pozn. 23, 24). Rozhodnutí rekursního soudu odpovídá tedy v tomto směru zákonu.

Čís. 4434.

V nesporném řízení se připouští dovolací rekurs do zrušovacího usnesení rekursního soudu.

(Rozh. ze dne 3. prosince 1924, R I 967/24.)

V pozůstalostním řízení zrušil rekursní soud usnesení prvého soudu a nařídil mu, by, doplně řízení, znovu rozhodl. Dovolací rekurs do tohoto usnesení rekursní soud odmítl pro nepřípustnost.

Nejvyšší soud změnil napadené usnesení v ten rozum, že prohlásil dovolací rekurs přípustným.

Důvody:

Rekursní soud, odvolav se na předpis §u 527 odstavec druhý c. ř. s., odmítl dovolací rekurs z toho důvodu, že napadeným usnesením zrušena byla odevzdací listina pozůstalostního soudu a že tomuto soudu bylo nařízeno, by po doplnění řízení znova rozhodl, takže prý dovolací rekurs jest nepřípustný. S tímto názorem rekursního soudu nelze souhlasiti. Jde o projednání pozůstalosti, tedy o řízení nesporné podle čís. pat. ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. zák., který nemá předpisu jako jest předpis z §u 15 nesp. pat., jenž ve případech tam uvedených dovoluje rekurs užíti, protože zmíněný patent má o opravných prostředcích zvláštní, od civilního řádu soudního odchylná ustanovení. V nesporném patentu není vůbec předpisu, z něhož by názor rekursního soudu bylo možno odůvodniti. Neopak, z §u 16 nesp. pat., jenž připouští mimořádný dovolací rekurs do potvrzujícího rozhodnutí rekursního soudu jen za zvláštních předpokladů, lze souditi, že jinak jest dovolací rekurs vždy přípustný, pokud nejde o případy §u 14 odstavec druhý nesp. říz. Také u §u 15 nesp. pat., jenž ve případech tam uvedených dovoluje rekurs soudce první stolice do usnesení rekursního soudu, aniž by rozeznával mezi změňujícím a zrušujícím usnesením, lze vyvozovati, že jako soudci přísluší i straně rekurs do zrušovacího usnesení. Zmiňuje-li se § 14 odstavec prvý nesp. říz. jen o rekursu do změňujícího opatření nadřízeného soudu, nelze z toho pro opačný názor nic vytěžiti, protože podle celého znění §u 14 jest jasno, že zákonodárce nechtěl tam rozhodovati otázku, zdali dovolací rekurs jest přípustným do zrušovacího usnesení rekursního soudu, nýbrž chtěl jím vyloučiti rozklad do opatření nadřízeného soudu (v tom smyslu také judikát bývalého Nejvyššího soudu ve Vídni uveřejněný pod č. 1502 příl. k Věstn. 1914).

Čís. 4435.

Zákon o silostrojích ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák.

Provoz silostroje jest přenechán na vlastní účet a nebezpečenství, když vlastník odevzdal silostroj smlouvou někomu jinému na určitou nebo neurčitou dobu k disposici tak, že po tu dobu vlastník přestává býti pánem vozby, pozbývaje možnosti s ním nakládati. Použila-li třetí osoba silostroje, konajícího zároveň obvyklou službu pro majitele, ku zkoušce řidičské, nezbavuje se majitel silostroje ručení za škodu, při jízdě té silostrojem způsobenou.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1924 R I 979/24.)

Automobil žalované firmy srazil se s motorovým vozem žalující obce a poškodil jej. Žalobu obce o náhradu škody procesní soud prvé stolice zamítl, odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by ji, vyčkaje pravomoci, znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Odvolacím soudem bylo zjištěno, že automobil žalované strany, řízený jejím zkoušeným šoferem, měl dovésti asi 24 hl. piva do Š., že za tím účelem jel tam přes Plzeň, že za této příležitosti bylo dovoleno zástupcem žalované firmy spolužalovanému Antonínu Sch-ovi, by použil tohoto automobilu ke složení řidičské zkoušky, aby převzal po dobu zkoušky řízení automobilu, že šofer žalované firmy Josef S. po dobu zkoušky seděl vedle Antonína Sch-a na automobilu, na němž byly sudy s pivem, žalované firmě patřící, určené do Š. Podle §u 1 odstavec třetí automobilového zákona nestačí pouhé propůjčení, by ručení bylo svaleno na vypůjčitele, nýbrž k tomu se vyžaduje pevný poměr smluvní, podle kterého podnikatel vozby vstupuje v nebezpečenství a užitek. Je tedy provoz silostroje přenechán na vlastní účet a nebezpečenství, když vlastník odevzdal silostroj smlouvou jinému, na určitou nebo neurčitou dobu k disposici tak, že po tuto dobu vlastník přestává býti pánem vozby, pozbývaje možnosti s ním nakládati. Přihlédne-li se k tomu, co zjištěno, jmenovitě, že šlo pouze o to, by spolužalovaný Antonín Sch. použil automobilu žalované firmy, konajícího pro tuto dobu obvyklou službu, totiž automobilu naloženého pivem a toto odvážejícího na určité místo, ku složení řidičské zkoušky a že šofer žalované firmy Josef S. po dobu zkoušky seděl vedle Antonína Sch-a na automobilu, na němž byly sudy s pivem, žalované firmě patřící, určené do Š., jest opodstatněn závěr, že nešlo o propůjčení silostroje někomu jinému na určitou dobu k disposici tak, že po tuto dobu vlastník přestává býti pánem vozby, pozbývaje možnosti s ním nakládati, nýbrž že šlo o užití Antonína Sch-a ku spoluobstarání určité záležitosti žalovaného pivovaru, byť i Antonín Sch. obstarával při tom a tím zároveň také svou záležitost, totiž vykonával tím šoferskou zkoušku. Když tedy odvolací soud vyslovil, že

žalovaná firma ručí za zavinění Antonína Sch-a podle §u 8 autom. zák., nepochybil po stránce právního posuzování sporné věci. Míní-li stěžovatel, že sluší rozlišovati jednak jízdu se zbožím žalované firmy, jednak provedení zkoušky, které tvořilo jízdu úplně samostatnou, přehlíží, že šlo o jednu jedinou jízdu. Také nelze sdíleti dovolatelův právní názor, že provádění zkoušky, které se mělo státi osobou k tomu svým úředním postavením mimořádně kvalifikovanou, bylo záležitostí zkušebního komisaře, a že se žalovaná firma, svěřivši auto pro úřední zkoušku — což však nebylo zjištěno, poněvadž Antonín Sch. byl jenom zkoušencem, nikoli zkušebním komisařem — musila se domnívati, že nečiní nic nesprávného a že se tím nedopouští nijaké neopatrnosti. Po této stránce správně uvedl odvolací soud, že bylo věcí žalované firmy, aby učinila veškerá opatření, vhodná, by bylo zabráněno jakékoliv škodě, a že, stala-li se škoda Sch-ovým zaviněním, ručí za ni ona. Pokud jde o § 53 odstavec druhý ministerského nařízení ze dne 28. dubna 1910 čís. 81 ř. zák. a nutnost řízení silostrojů osobami k tomu zkoušenými (§§ 22 a 23), bude ještě zjistiti, zda šlo ve skutečnosti o řízení auta nezkoušenou osobou, když pravý řidič vozidla Josef S. seděl vedle zkoušeného kandidáta a tedy měl snad možnost té chvíle řízení stroje převzíti, ve kterézto příčině nebylo učiněno nižšími soudy nijaké zjištění. Mínění stěžovatelovo, že automobil byl po dobu Sch-ovy zkoušky úplně ve provozu příslušného úřadu, který sám jedině a pouze s ním disponoval, že jízda s ním stala se za účelem zákona předepsané a upravené kontroly státní a že žalovaná firma na její výkon neměla ani zájmu, ani vlivu, nemá nejmenší opory ve shora uvedenému zjištění odvolacího soudu.

Čís. 4436.

Zákon o zajištění půdy drobným pachtýřům ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n.

Požadovatel není povinen, by spokojil se s náhradním pozemkem, propůjčí-li vlastníku na požadovaném pozemku služebnost, umožňující mu, by hospodařil na svém pozemku.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1924, R I 981/24.)

Soudy všech tří stolic přiznaly drobnému pachtýři pozemek, požadovaný dle zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n.

Nejvyšší soud uvedl v

důvodech:

Požadovací nárok, propůjčený drobným pachtýřům zákonem ze dne 27. května 1919 čís. 318 sb. z. a n., jest silnější, než právo dosavádního vlastníka. Tento musí zásadně ustoupiti pachtýřům, přenechati jim požadovaný pozemek a spokojiti se peněžitou náhradou. Dle zákonodárcových záměrů má se pachtýřům dostati právě toho pozemku, na nějž nabyli nároku dlouholetým obděláváním. Výjimečně ponechá se dle druhého odstavce §u 5 dotčeného zákona požadovaný pozemek vlastníkovi, kdyby jeho přídělem byly utvořeny enklavy ve

vlastníkově majetku nebo kdyby mu bylo jinak užívání jeho pozemku znemožněno nebo značně stíženo; nebo když potřebuje požadovaného pozemku k účelům tamže uvedeným; vždy za dalšího předpokladu, že nabídne pachtýři rovnocenný pozemek náhradní. Není-li s to, tak učiniti, přikáže se požadovaný pozemek pachtýři, i kdyby vlastník trpěl újmu, naznačenou v §u 5 pož. zák. Také z toho vyplývá, že v případech, upravených zákonem ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n., jest silnějším právem požadovací nárok pachtýře, nikoli vlastnické právo dosavádního majitele, jak stěžovatel se domnívá. Poněvadž pak ustanovení §u 5 jest rázu výjimečného, dlužno je v pochybnostech vykládati ve prospěch pachtýře. Zda v případě, o který jde, nabízený náhradní pozemek jest rovnocenný, zda tedy byla splněna první a hlavní podmínka §u 5, nebylo zjištěno. Než i kdyby tomu tak bylo, nebyl by stěžovatel v právu, neboť požadovatelé zřídili na požadovaných pozemcích v prospěch pozemkového majetku vlastníkova služebnost, podrobně uvedenou v usnesení prvého soudu, a jest zjištěno, že po zřízení této služebnosti nebude vlastníkovi užívání jeho pozemku ani znemožněno, ani značně stíženo.

Čís. 4437.

Sdružení majitelů lesů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku může býti zastupováno též jedním nebo několika spolučleny.

Rekurs musí udávati důvody, z nichž usnesení napadá, nevyhledává se však, by byly poznačeny svým technickým jménem, nýbrž stačí, jsou-li zřejmy z vývodů rekursu.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1924, R I 987/24.)

Návrhu eráru, by proti »Sdružení majitelů lesů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku«, zastoupenému dvěma jeho členy, ku zajištění pohledávek eráru bylo povoleno prozatímní opatření dle §u 379 ex. ř. obstávkou pohledávek, jež prý má odpůrce uloženy u zemské banky v Praze, soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud návrh odmítl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Česká finanční prokuratura v Praze jménem eráru navrhla proti odpůrci označenému: »Sdružení majitelů lesů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, zastoupenému Dr. Ervínem N-em, a Drem. Z-em« k zajištění své tvrzené pohledávky 22,688.356 Kč 22 h prozatímní opatření podle §u 379 čís. 3 ex. ř. obstávkou pohledávek, které odpůrce navrhovatelky prý má na své jméno uloženy u Zemské banky v Praze. Pro rozhodnutí o navrženém prozatímním opatření netřeba řešiti otázku, jaké právní povahy ono »Sdružení« jest a v době podání návrhu bylo, zejména zda šlo o takový útvar společenstevní, při kterém právo uznává nejen zvláštní jmění společenské, nýbrž i jednotnou representaci všech členů na venek pod společnou firmou, jako jest tomu u obchodních společností a společenstev; či zda o spolčení účelové podle §§ů 1175 a dalších obč.

zák., které jako takové nemá způsobilosti státi na soudě (rozh. čís. 1917 sb. n. s.). Netřeba tuto otázku řešiti, protože ani v tom ani v onom případě není pochybnosti o tom, kdo jest odpůrcem ohrožené strany a jaké jmění má býti obstávkou zasaženo. V prvním případě šlo by o firmu, která jako taková má podle tvrzení navrhovatelky na své jméno pohledávky u Zemské banky v Praze; ve druhém případě náležely by zmíněné pohledávky jako společné jmění podle §§ů 1183 a 1192 obč. zák. všem společníkům ve »Sdružení« spolčeným. Ani v tomto druhém případě nevadí shora uvedené označení odpůrce navrhovatelky věcnému vyřízení návrhu, když jsou uvedeny fysické osoby, které společníky zastupují. Také společnost podle obč. zák., jako spolčení fysických osob k určitému účelu může na veřejnost vystupovati jako společnostní podnik, je-li označena dle pravdy buď jmény všech společníků, neb aspoň jmény oněch společníků, kteří toliko souhrnně označené společníky zastupují (§ 1190, § 1201 obč. zák.). Vždyť ani společníci účelového spolčení nemusí předsebráti právní jednání všichni osobně — což by při velikém jich počtu nebylo vždy ani možno — nýbrž mohou svěřiti provozování dotyčných záležitostí jednomu nebo několika spolučlenům, kteří pak za ně jednají jako zmocněnci. Takoví dva zástupci uvedeni jsou také v návrhu ohrožené strany a jejich zástupčí oprávnění nebylo nikým bráno v pochybnost, naopak z plné moci právního zástupce »Sdružení majitelů lesů« uložené ve spisech rozepře jde na jevo, že ji právě tito dva zástupci za »Sdružení« podepsali a tím umožnili, že domnělé neexistující právní podmět mohl prostřednictvím svého právního zástupce podati rekurs do usnesení prvního soudu. Poněvadž tedy neobstojí důvod, ze kterého rekursní soud vyhověl rekursu odpůrců a odmítl návrh, dlužno nejvyššímu soud zabývati se dalšími námitkami rekursu, jež se týkají věcných podmínek povoleného prozatimního opatření a jež rekursní soud v důsledku onoho svého názvu pominul. Odpůrci navrhovatele praví sice v rekursu, že nebyly osvědčeny ani nárok, ani jeho ohrožení, ale napadají to jedině a výlučně z toho důvodu, že dv. dekretů ze dne 18. září 1786 čís. 587 písm. c) a ze dne 24. října 1806 čís. 789 sb. z. s. na tento případ užíti nelze. Ale ta otázka je docela bezpředmětná, protože prvý soudce, jehož usnesení je předmětem rekursu, o tyto dv. dekrety povolení své nikterak neopírá a vůbec jich ani necituje, nýbrž naopak povolení to zakládá výlučně a jedině na výnos ministerstva zemědělství ze dne 5. září 1924, jehož obsahem spatřuje osvědčeny jak nárok, tak ohrožení jeho, jímž však právě naopak zase rekurs odpůrců nijak ani v nejmenším se neobírá, naprosto jej pomíjí a celé odůvodnění soudcovo, jež jedině na něm spoléhá, naprosto nenapadeným a tudíž nedotčeným zůstavuje. O cit. dv. dekretech mluvil pouze návrh žádající strany, ale předmětem rekursu není návrh, nýbrž usnesení soudce. (§ 514 c. ř. s.) Když tedy rekurs důvody napadeného usnesení, že a proč by nebyly správny, a osvědčení soudcem na základě cit. výnosu přijaté nenapadá, nemůže je ani soud rekurs vyřizující přezkumovati, pročež zůstavše rekursem nedotčeny zůstávají v platnosti. To se zakládá na §u 514 odstavec druhý a § 520 odstavec druhý c. ř. s., z nichž plyne, že rekurs musí udávati důvody, z nichž usnesení napadá, k čemuž ovšem zrovna se nevyhledává, by poznačeny byly svým technickým jménem, nýbrž stačí, je-li ten který z vývodů rekursu patrný, buď tedy musí uplatňována býti zmatečnost (§ 514, odstavec druhý) — což v tomto případě sice učiněno, avšak, jak shora ukázáno neprávem, nebo nesprávné právní posouzení (§ 520 odstavec druhý) a to dle výslovného předpisu tak, že musí zrovna tak jako při dovolání dle §u 506 poslední odstavec c. ř. s. udány býti důvody nesprávnosti, což ale v tomto případě, jak shora ukázáno, rekurs naprosto opominul zabývaje se důvody návrhu a ne důvody usnesení, nebo konečně uplatňovati lze i vadnost neb neúplnost řízení (§ 526 odstavec prvý, 527 odstavec druhý) nebo třeba ovšem i rozpor se spisy, o což obé však zde nejde.

Čís. 4438.

K osvědčení nebezpečí ve smyslu §u 379 ex. ř. se nevyžaduje obmyslného jednání dlužníkova; stačí, že nebezpečí, ohrožující vydobytí pohledávky, vychází z takových jednání dlužníkových, která nejsou hospodářsky a právně nutna neb obvyklá a zmenšují jeho jmění nebo činí je věřiteli nepřístupným. K povolení prozatimního opatření nestačí však, že odpůrce jest zadlužen, zastavil platy aneb naň byl uvalen obchodní dozor anebo že má sídlo v cizině (Rakousku).

(Rozh. ze dne 9. prosince 1924, R I 994/24).

Soud prvé stolice povolil prozatimní opatření ku zajištění peněžité pohledávky, rekursní soud návrh zamítl. Důvody: Rekurs jest odůvodněn. § 379 odstavec druhý ex. ř. uvádí příklady protiprávního jednání dlužníkova, jimiž má býti dán výraz jasnému úmyslu zákona, že toliko ku zmaření nebo stížení vydobytí pohledávky směřující chování dlužníka samo má tvořiti důvod ku vydání prozatimného opatření. Pouhá okolnost, že dlužník jest zadlužen, platy zastavil aneb že naň k jeho žádosti uvalen byl obchodní dozor, nebo že má sídlo v cizině, o sobě ještě nestačí, nýbrž musí tu být i obmyslné jednání dlužníkovo, na rozdíl od ustanovení § 381 ex. ř., dle kterého stačí obava objektivního zmaření nebo stižení vydobytí pohledávky. Navrhovatelka ani netvrdila, že odpůrce své v tuzemsku se nalézající jmění realisuje a do ciziny převésti usiluje (srovn. Neumannův komentář str. 1078), nýbrž uvádí toliko, že následkem uvalení obchodního dozoru jest nebezpečí, že odpůrce jmění své z Československé republiky odstraní přes hranice, aniž by osvědčení o tom nabízela, a domněnku svou blíže odůvodnila. Ve směru posléz uvedeném má výslovný předpis o vykonání rozsudku v cizině § 381 a 370 ex. ř. a cont. § 379 cit. zák.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací rekurs není odůvodněn. Nejvyšší soud nesdílí ovšem právní názor rekursního soudu, že § 379 ex. ř. předpokládá obmyslné jednání dlužníkovo, a má za to, že dle zákona stačí, že nebezpečí, ohrožující vydobytí pohledávky, vychází z takových jednání dlužníkových, která nejsou hospodářsky a právně nutna neb obvyklá a zmenšují jeho jmění nebo činí je věřiteli nepřístupným. Než jinak přidává se Nejvyšší soud

k názoru napadeného usnesení, že okolnost, že odpůrce ohrožené strany je zadlužen, platy zastavil anebo že naň k jeho žádosti byl uvalen obchodní dozor, anebo že má své sídlo v cizině, nestačí k povolení prozatímního opatření ve smyslu §u 379 ex. ř. Stěžovatelka přehlíží, že ve svém návrhu na povolení prozatímního opatření omezila se na tvrzení, že na žalovanou byl v Rakousku uvalen obchodní dozor, že tím jest prokázáno, že jest značně zadlužena, a že proto jest zde prý nebezpečí, že žalovaná banka disponuje přes hranici svůj tuzemský majetek, tak že vydobytí zažalované pohledávky v tuzemsku bylo znemožněno a následkem provedení exekuce v cizozemsku značně stíženo. Že pohledávky žalované banky, uvedené v tomto návrhu, jsou jejím jediným majetkem v tuzemsku, tvrdí žalobkyně teprve v dovolacím rekursu, tedy opožděně. Rozumí-li cizozemkem Rakousko, nutno poukázati k tomu, že dle vládního nařízení ze dne 19. března 1919, čís. 145 sb. z. a n. zdejší exekuční tituly jsou vykonatelny v Rakousku. Pouhý poukaz žalobkyně k tomu, že žalované bance rakouským soudem byl povolen obchodní dozor, není dostatečným osvědčením ve smyslu §u 379 ex. ř. o tom, že žalovaná banka, jejíž disposiční právo bylo omezeno obchodním dozorem, skutečně již zamýšlí převésti sporné jmění do Rakouska, a proto není potřebí, zabývati se otázkou, jaký vliv na vydobytí zažalované pohledávky má tento dozor, jehož žalobkyně v prvé stolici se dovolala pouze za účelem osvědčení, že žalovaná banka je značně zadlužena.

Čís. 4439.

Jde-li o exekuci na přihlášení, nemůže si dlužník stěžovati do povolení exekuce dříve, než mu bylo povolující usnesení při výkonu exekuce doručeno.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1924, R I 998/24).

Stížnost dlužníka do usnesení prvého soudu, povolujícího exekuci na přihlášení, r e k u r s n í s o u d odmítl pro nepřípustnost. N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu do odmítacího usnesení.

D ů v o d y:

Podle §u 64 ex. řádu musí býti usnesení, k nimž došlo mimo rok, stranám doručena v písemném vyhotovení. Teprve doručením stávají se usnesení ta podle §§ 416, odstavec prvý c. ř. s. a 78 ex. ř. vůči stranám účinna, kterážto účinnost spočívá v tom, že teprve dnem po tom dni, kterého se stalo usnesení účinným, počínají plynouti lhůty k opravným prostředkům a lhůty k plnění (§ 528 c. ř. s. a § 78 ex. ř.). V té věci nebylo usnesení soudu prvé stolice, exekuci povolivši, doručeno, jelikož vymáhající strana žádala o výkon exekuce na přihlášení. Žádá-li věřitel o výkon exekuce na přihlášení, nemůže býti při exekuci podle §u 349 ex. ř. přehlíženo ustanovení §§ 575 odstavec třetí a 569 c. ř. s., a §u 1114 obč. zák., a také ta okolnost, že je v tomto případě podle §u 161 jedn. řádu potřebí s výkonem sečkati, až se vymáhající

věřitel přihlásí, a že, když se nepřihlásí do měsíce ode dne povolení exekuce, vrátí mu exekuční soud pro opomenutou přihlášku neupotřebený stejnopis exekuční žádosti (výnos ministerstva spravedlnosti ze dne 7. dubna 1898, čís. 8104), z čehož vyplývá, že je výkon exekuce dán do jisté míry (§ 16 ex. ř.) do věřitelovy libovůle, neboť nepřihlásí-li se vymáhající věřitel vůbec, povolující usnesení vůbec není doručeno povinnému, a proto také nenastane jeho účinnost. Poněvadž předpis §u 161 jedn. řádu byl vydán v zájmu vymáhajícího věřitele, plyne z toho vzhledem k tomu, že se dosud nepřihlásil ku výkonu, že to ve svém zájmu nepovažoval účelným, aby dlužník již nyní se dověděl o povolení exekuce, a dále že proto, že k doručení usnesení exekuci povolujícího vůbec nemusilo dojíti, dlužník, jemuž usnesení to mělo býti doručeno teprve při jejím výkonu, nebyl oprávněn před doručením tohoto usnesení a před výkonem exekuce si do něho stěžovati. Proto rekursní soud právem odmítl stížnost povinné strany do usnesení exekuci povolivšího, jí však dosud nedoručeného, tudíž dosud neúčinkujícího, jako nepřípustnou.

Čís. 4440.

K pojmu diferenčních obchodů. Není třeba výslovné úmluvy stran o vyloučení práva a povinnosti k skutečnému plnění.

Tím, že komisionář uzavřel skutečně obchod s osobou třetí, není vyloučeno, že v poměru mezi ním a komitentem nejde o obchod diferenční.

Pro exekuční krytí debetní pohledanosti v poměru komisionáře ke komitentovi neplatí bursovní předpis, podle něhož zamýšlené exekuční krytí musí býti oznámeno bursovní komoře.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1924, Rv I 1395/24).

Proti žalobě bankovního závodu o zaplacení nedoplatku z obchodního spojení namítl žalovaný, že zažalovaná pohledávka vznikla z diferenčních obchodů. O b a n i ž š í s o u d y uznaly podle žaloby. N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Především jde o otázku, zda obchody, z nichž žalobkyně odvozuje svůj nárok, byly obchody diferenčními, či nikoliv. Nižší soudy pokládají za diferenční obchody takové obchody, při nichž právo a povinnost ke skutečnému (efektivnímu) dodání jsou vyloučeny a na místě toho jest smluveno, že má býti placen toliko rozdíl cen. Tuto definici nutno ovšem poněkud doplniti. Soudní praxe — a v podstatě i nauka — ustálila se v ten smysl, že se diferenčními obchody rozumějí takové obchody, při kterých jsou srovnalou vůlí stran vyloučeny právo žádati, by skutečně bylo dodáno (odebráno), a povinnost, dodati (odebrati) skutečně, a místo toho jest výslovně neb i mlčky, konkludentním jednáním, ujedná-

no, že má býti placen jen rozdíl dvou cen, při čemž stačí, když se úmysl i jen jedné strany nesl tímto směrem, a druhá strana věděla o tomto úmyslu a dle něho si počínala, umožňujíc takto svému smluvníku, by uskutečnil svůj úmysl, docíliti jen kursovního zisku. Takové obchodování posuzuje se dle zásad o hře (sázce), vyslovených v §§ 1271 a 1272 obč. zák., aniž se vyžaduje, by strany stály vůči sobě přímo jako hráči v právnickém smyslu (srv. rozh. čís. 2427, 2650, 2692 sb. n. s.). Po stránce procesuální dlužno pak zdůrazniti, že tomu, kdo tvrdí diferenční obchod, náleží ve sporu, by dokázal, že tu jsou skutkové okolnosti, z nichž lze usuzovati, že se úmysl stran — vyjádřený výslovně nebo mlčky — nesl směrem právě naznačeným. Prvý soud v tomto případě vyloučil jakýkoli obchod diferenční, maje za to, že nebylo nikterak prokázáno, že mezi stranami byly smluvně vyloučeny právo a povinnost skutečného plnění, a z rozhodovacích důvodů jeho rozsudku plyne, že předpokládal nedostatek výslovné úmluvy stran o vyloučení práva a povinnosti k skutečnému plnění. Než takovéto výslovné ujednání jest v pravdě výjimkou, zpravidla odívá se diferenční obchod ve formu komisionářského nákupu a prodeje (cenných papírů, valut, devis), jímž má býti zastřena pravá podstata obchodu. To žalovaný v odvolání také vytýkal, poukazuje k tomu, že úmysl stran, nesoucí se k diferenčnímu obchodu, může býti vyjádřen též konkludentně, a že může takto i mlčky dojíti k obchodu diferenčnímu. Neprávem odvolací soud odmítl příslušné vývody žalovaného jako nepřípustnou novotu, neboť šlo jen o výtky právní. Tím se však stalo, že ani prvý soud, ani soud odvolací neuvažoval a nezjistil, zda žalobkyně znala či neznala úmysl žalovaného — podle okolností sotva pochybný — vyzískati pouze rozdíly v kursu, a zda svým jednáním byla nápomocna k uskutečnění tohoto úmyslu či nikoliv. Že tomu skutečně tak bylo, tomu mohly by nasvědčovati skutečnosti dílem sporné, dílem zjištěné, že žalobkyně, ač se hned první příkazy žalovaného týkaly částek nikoli nepatrných, na žalovaném (jehož majetkové poměry nebyly zjištěny) nežádala vůbec krytí (zálohy); — že za celého obchodního spojení nebyly koupené cenné papíry a valuty ani jednou žalovanému dodány, prodané pak ani jednou žalobkyni odevzdány; — že žalobkyně účtovala žalovanému půjčovné (předkládací provisi), jež se platívá za účelem spekulační prolongace bursovních obchodů; — že žalobkyně, když debetní markové saldo žalovaného dostoupilo značné výše, žádala na žalovaném nikoli odebrání a zaplacení, nýbrž krytí. Oba nižší soudy pokládají ovšem proti všemu tomu za rozhodující, že žalobkyně provedla příkazy, dané jí žalovaným, vesměs efektivně. K tomuto zjištění dospěly nižší soudy na základě svědeckých výpovědí, nikoli na základě posudku slyšeného znalce, jak žalobkyně v dovolací odpovědi tvrdí, neboť znalecký důkaz v tom směru nebyl žalovaným nabízen, aniž z moci úřední nařízen a znalec Josef T. výslovně prohlásil, že nezkoumal povahu a druh obchodů, postup při nákupech a prodejích cenných papírů atd. Efektivně byla by žalobkyně provedla obchody s třetími osobami tehdy, kdyby jí jako komisionářce byly z nich vzešly práva a povinnosti k skutečnému plnění. Zda svědci tak rozuměli potvrzenému efektivnímu provedení, nelze z jejich výpovědí seznati. Svědek Karel W. udal, že žalobkyně neprovedla ani jednoho obchodu v sobě, nýbrž že se obchody prováděly tím způsobem, že žalobkyně, obdrževši příkaz k nákupu nebo prodeji, dala příkaz do Berlína svým obchodním přátelům, a dostavši od nich zprávu o provedeném obchodu, sama také o tom zpravila žalovaného. Svědek Josef W. pak uvedl, že veškeré obchody, uvedené v předložených výpisech z knih, byly efektivně provedeny, t. j. že dle příkazu žalovaného byly cenné papíry skutečně zakoupeny, pokud se týče prodány; že veškeré obchody žalovaného byly obchody berlínskými a byly prováděny na berlínské burse prostřednictvím různých berlínských bankovních závodů. A svědek Alfred G. pouze seznal, že, pokud ví, žalobkyně prováděla obchody efektivně, a dávala je prováděti na berlínské burse. Než i kdyby byly všechny obchody provedeny bývaly efektivně ve vylíčeném smyslu, nebylo by tím ještě nade vši pochybnost prokázáno, že v poměru mezi stranami rozepře nešlo o obchody diferenční. Z toho, že komisionář učinil skutečně obchod s někým třetím, neplyne ještě nezbytně, že komitentův příkaz ke koupi nebo prodeji byl míněn vážně; zpravidla bude to jen okolností, nasvědčující tomu (indicem), že forma obchodu se shoduje se skutečně zamýšleným obsahem. Podaří-li se však i v takovém případě komitentovi důkaz, že vážný příkaz nebyl zamýšlen, a že druhá strana (komisionář) byla si toho vědoma, není obchod, dojednaný komisionářem s třetí osobou, obchodem příkázaným a nejde na účet komitenta (srv. Staub-Pisko. exkurs I k čl. 357 § 14). Z toho, co uvedeno, jest patrno, že nižší soudy nevystihly správně jádra věci s hlediska právního. Nejvyššímu soudu nelze však rozhodnouti ve věci samé, neboť otázka, zda žalobkyně znala či neznala úmysl žalovaného, vyzískati pouze rozdíly v kursu, a zda svým jednáním byla nápomocna k uskutečnění známého jí úmyslu žalovaného, či nikoliv, — jest otázkou skutkovou, kterou lze vyřešiti jen v nižších stolicích.

Kdyby výsledky doplněného řízení vedly znovu k úsudku, že nešlo o diferenční obchody, nabyla by významu další otázka, která zůstala spornou v řízení dovolacím: zda se žalobkyně při exekučním krytí debetního markového zůstatku žalovaného zachovala dle tvrzené úmluvy, zda tedy exekuční krytí lze pokládati za provedené na účet žalovaného. V té příčině by dovolací soud arci nemohl souhlasiti s dovolatelovými vývody, nýbrž sdílel by názor nižších soudů. Podle obecných obchodních podmínek žalujícího bankovního závodu jsou pro provedení bursovních obchodů jemu přikázaných směrodatny podmínky, jež v tom kterém čase pro takové obchody platí na tuzemské nebo cizozemské burse, na níž obchody mají býti provedeny. Směrodatny jsou tedy podmínky, platné pro provedení přikázaných obchodů, t. j. pro kupy a prodeje, ale nikoli pro exekuční krytí debetního zůstatku. Než i kdyby bylo hleděti i k podmínkám, platným pro toto exekuční krytí, přicházely by v úvahu jen podmínky, platné pro takové obchody, jaké byly přikázány, tedy pro obchody mezi komisionářem a komitentem. Pro takové obchody však neplatí předpis, že zamýšlené exekuční krytí musí býti oznámeno bursovní komoře, ježto předpis ten platí jen pro vzájemné obchody bursovních firem, jak nižší soudy zjistily na základě výpovědi Vladimíra K-a, který, jsa přísežným bursovním sensálem, zajisté jest obeznámen se všemi příslušnými předpisy a poměry. Proti jeho seznání nebylo v první stolici nic namítáno, jeho udání mohly tedy nižší soudy vzíti za základ svých rozhodnutí, zvláště když důkaz dotazem na bur-

sovní komoru — v jehož opomenutí spatřuje dovolatel vadnost řízení — nebyl nabízen v prvé stolici. Nebylo tudíž lze z obecných obchodních podmínek žalobkyně, jimž žalovaný se podrobil, odvoditi povinnost žalobkyně k předchozímu oznámení zamýšleného exekučního krytí bursovní komoře a z neoznámení právní důsledky, činěné žalovaným.

Čís. 4441.

Kdo přestoupil zákonný bezpečnostní předpis ručí za škodu, nedokáže-li, že není příčinné souvislosti mezi jeho jednáním (opomenutím) a škodou (§ 1311 obč. zák.).

Odesílatel ručí dráze za škodu výbuchem třaskavin nepostačitelně zabalených.

Zavinění dráhy nelze spatřovati v tom, že přijala ku přepravě zásilku třaskavin, ač byla vadně balena, jen když bylo odesílatelem na nákladním listu potvrzeno, že druh a balení zásilky vyhovuje předpisům.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1924, Rv I 1468/24.)

Žalovaná firma zaslala dráhou bednu třaskavých zátek, jež při překládání zboží vybuchly. Výbuchem byl jeden železniční zřízenec usmrcen, několik jich poraněno a vagon, v němž byla bedna naložena, těžce poškozen. Žalobě dráhy o náhradu škody bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Stejně jako v trestním řízení nepodařilo se ani v civilním sporu bezpečně zjistiti pravou příčinu výbuchu bedny s třaskavými zátkami, a jest vyloučeno, že by se tak mohlo státi navrhovaným doplněním řízení, neboť písař Čeněk Š., jemuž bedna vybuchla pod rukama, jest mrtev, a výbuchem byla bedna se vším obsahem úplně zničena, takže ani její zbytky nemohly býti ohledány. Přesný důkaz příčinné souvislosti výbuchu se zaviněním té neb oné strany nebyl proveden a nelze ho již provésti. Mylným jest názor žalované strany, že pro nedostatek tohoto důkazu musí škodu nésti strana, v jejímž majetku byla způsobena. Podle §u 1311 obč. zák. jest za škodu, která by jinak nebyla nastala zodpovědným ten, kdo dal svým zaviněním příčinu ke škodlivé náhodě, nebo kdo přestoupil zákonný předpis vydaný za účelem odvrácení nahodilých škod. Význam tohoto předpisu, který by se na první pohled zdál vzhledem k §u 1295 obč. zák. samozřejmým a zbytečným, spočívá v tom, že se jím mění zákonná doměnka §u 1296 obč. zák. a důkazní břemeno. Kdežto v pravidelných případech jest na tom, kdo požaduje náhradu škody, by dokázal nejen zavinění škůdcovo nýbrž i příčinnou souvislost mezi jeho zaviněním a škodou, má přestoupení zákonného bezpečnostního předpisu za následek ručení za vzniklou škodu potud, pokud viník neprokáže nedostatek příčinné souvislosti mezi svým zakázaným jednáním neb

opomenutím a touto škodou. Nižší soudy zjistily skutkově, že vybuchnuvší bedna nebyla při odevzdání k železniční přepravě balena podle bezpečnostních předpisů vydaných pro třaskavé zátky v příl. C k železničnímu dopravnímu řádu pod I c), 2 d). Mimo jiné v napadeném rozsudku vypočítané vady bylo zjištěno jmenovitě, že třaskavé zátky byly uloženy v bedně propustné, zhotovené z prken, jež nebyly v sebe zasazeny a vykazovaly buď od počátku nebo následkem seschnutí dřeva za přepravy spáry až 8 mm široké, že těmito spárami vypadla za přepravy část drtin, použitých za ucpávku jednotlivých krabic se zátkami uvnitř bedny, takže se krabice mohly v bedně pohybovati a o sebe i o stěny bedny narážeti. Dále bylo zjištěno, že zátky v jednotlivých krabicích byly před uzavřením víkem pokryty nikoliv, jak jest předepsáno, vatou, nýbrž drtinami promíchanými kusy třísek. Bezpečnostní předpisy, jež žalovaná strana takto porušila, byly vydány za tím účelem, by odvráceno bylo nebezpečí výbuchu následkem otřesů a nárazů, jimž se nelze při železniční přepravě vyhnouti. Poněvadž se žalované straně nepodařilo dokázati, že mezi zjištěným balením proti předpisům a výbuchem není příčinné souvislosti, ručí za výbuch a jeho následky. Neprávem dovolává se žalovaná strana rozhodnutí trestního soudu, kterým byl Walter A. právě pro nedostatečnost důkazu příčinné souvislosti žaloby, pro nedbalé a předpisům nevyhovující balení, sproštěn. Nehledíc k tomu, že civilní soud jest dle §u 268 c. ř. s. vázán jen odsuzujícím výrokem trestního soudu, nemůže zmíněná nemožnost bezpečného důkazu příčinné souvislosti mezi jeho zjištěným zaviněním a škodou zbaviti ho civilní zodpovědnosti. Žalovaný tvrdí sice v dovolání, že znaleckým posudkem byl nedostatek příčinné souvislosti mezi vadným balením a výbuchem prokázán, ale toto tvrzení odporuje nejen skutkovým zjištěním nižších soudů, nýbrž i spisům. Znalci udali sice celkem souhlasně, že nelze příčinnou souvislost mezi vadným balením a výbuchem zjistiti, ale žádný z nich ji také s určitostí nevyloučil, a pokládají jen za pravděpodobné, že výbuch nastal nárazem na bednu, umožněným neopatrným zacházením s bednou při přepravě. Jako nesprávné právní posouzení vytýká žalovaná strana konečně, že nebylo uznáno na spoluzavinění dráhy a zodpovědnost za škodu nebyla dělena dle §u 1304 obč. zák. I v tomto směru jest dovolání bezdůvodné, neboť nebylo zjištěno nic, co by dokazovalo zavinění dráhy. Nemůže býti její zavinění spatřováno v tom, že vybuchnuvší bednu přijala ku přepravě, ač byla vadně balena. Podle tarifního předpisu bylo odesílatelem na nákladním listu potvrzeno, že druh a balení zásilky vyhovuje předpisům obsaženým v odstavci I přílohy C k železničnímu dopravnímu řádu. Význam tohoto potvrzení spočívá v tom, že odesílatel ručí sám za jeho správnost podle §§ 57 a 60 žel. dopr. ř., takže dráha není povinna při přijetí zboží k dopravě přezkoumávati balení a nemůže býti činěna spoluzodpovědnou za jeho vady. Tvrzení, že dráha porušila donucovací předpisy železničního dopravního řádu tím, že bedny s třaskavými zátkami byly pomíchány ve voze s jiným zbožím, a že byly převracovány, nemá v něm podkladu. O přepravě třaskavých zátek platí pouze předpisy uvedené v příloze C pod I c B, a tam není o takových zákazech zmínky. Dovolání cituje předpis I E, kterého však v příl. C vůbec není, předpis I e neplatí o třaskavých zátkách.

Čís. 4442.

Jde o nárok ze správy, domáháno-li se náhrady škody z opozděného napravení vytýkané vady.

Lhůta §u 933 obč. zák. jest lhůtou propadnou. Lhůty propadné lze úmluvou stran prodloužiti. Lhůta §u 933 obč. zák. počíná dodáním věci a jest lhostejno, kdy se kupitel o vadě nebo škodě dozvěděl.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1924, Rv I 1511/24).

Žalovaná firma dodala žalobci stroje a převzala záruku po dvanáct měsíců za správný chod strojů. Stroje byly odevzdány žalobci dne 27. září 1921 a žalobou, zadanou na soudě dne 21. března 1924, domáhal se žalobce náhrady škody, ježto prý byly dodány stroje vadné a vada nebyla žalovanou včas napravena. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Žalobce domáhá se náhrady škody, jež mu vzešla tím, že mu žalovaná dodala vadné motorové zařízení a že vady té včas neopravila, ač k tomu dle úmluvy byla povinna. Vadnost záležela prý v tom, že byla pec v generátové stanici příliš vysoko zazděna, takže motor nemohl dobře ssáti vyvinující se plyny. Pro tuto vadu nemohl prý žalobce motoru používati po 246 dnů, čímž utrpěl škodu 73.800 Kč, mimo to vzešly mu výlohy za zajištění důkazu 9775 Kč 20 h. Jde tedy zřejmě o nárok na náhradu škody, vzniklé dodáním vadné věci, vadného zařízení, tedy o náhradní nárok, jaký má na mysli poslední věta prvého odstavce § 932 obč. zák. jednajícího o správě. I pro takový náhradní nárok platí lhůty §u 933 obč. zák. Správně uvedl prvý soud, že lhůty ty jsou propadné a že k nim dlužno přihlížeti z moci úřední. Lhůty ty jsou propadnými lhůtami práva hmotného v tom smyslu, že právo žalobní je již předem omezeno na určitou lhůtu s účinkem, že, uplyne-li lhůta, aniž byl nárok na soud vznesen, nastává ztráta žalobního práva sama sebou. Mylným je náhled odvolatelův, že propadná lhůta, zákonem určená, zde 6měsíční (§ 933 obč. zák.), nemohla býti úmluvou stran prodloužena. Zákaz takový platí jen pro lhůtu promlčecí (§ 1502 obč. zák.). Tím však, že propadná lhůta, zákonem na 6 měsíců stanovená, byla úmluvou stran prodloužena na 12 měsíců, nepozbyla povahy lhůty propadné. Úmluva ta měla jen účinek, že žalobce mohl svůj náhradní nárok vznésti na soud ve lhůtě 12měsíční ode dne skutečného dodání (převzetí) věci, to jest do 27. září 1922. Pouhým oznámením vady ve lhůtě zachová si kupitel jen námitku, nikoli však také právo žalobní (§ 933 poslední odstavec obč. zák. a čl. 349 obch. zák.). Ježto žalobce ve lhůtě 12 měsíců žaloby nevznesl, uhaslo jeho žalobní právo a byla žaloba právem zamítnuta.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Odvolací soud posoudil věc po právní stránce (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) zcela správně, pokládaje zažalovaný nárok za propadlý nárok ze správy podle §§ů 932, 933 obč. zák. a nikoli za samostatný, zvláštní smlouvou založený nárok na náhradu škody, vzniklé z nesplnění závazku, vady

dodaného stroje v určité době napraviti. Domáhá-li se žalobce náhrady škody, která v dalším vývoji události prý vznikla z toho, že mu strana žalovaná dodala vadnou věc. Toť zřejmě nárok ze správy, a nikterak tomu nevadí, že jde o nárok na náhradu škody vzniklé z opozděného napravení vytýkané vady. I ten plyne z prav. ústavu správy, jsa důsledkem vadného plnění, a proto platí pro něj ustanovení §u 933 obč. zák., že zaniká, nebyla-li věc do jisté doby přivedena na soud. Že tuto dobu jest pokládati za lhůtu propadnou podle hmotného práva a nikoli za lhůtu promlčecí, bylo již opětně i tímto Nejvyšším soudem rozhodnuto a obšírně odůvodněno (viz mimo jiné rozh. č. 1702 sb. n. s.), a není ani ve vědě ani v praksi již dávno pochybnosti o tom, že lhůty p r o p a d n é lze úmluvou stran, jak se i tuto stalo, prodloužiti. Marně se dovolání snaží tento názor vyvrátiti poukazem k § 1502 obč. zák., neboť tento předpis vztahuje se výslovně jen ke lhůtám promlčecím. Dovolání nemůže nic těžiti z úvahy, že by kupitel, kdyby názor odvolacího soudu byl správným, byl o nárok na náhradu škody připraven, kdyby vadu věci shledal teprve v poslední den této lhůty neb o škodě zvěděl dokonce teprve po úplném vypršení lhůty. Tyto důsledky by názor odvolacím soudem zastávaný ovšem měl, avšak odpovídají jen smyslu a účelu zákona, který v zájmu klidu a bezpečnosti obchodního styku nároky ze správy právě chce na určité lhůty vázati, takže po jejich vypršení bezpodmínečně uhasínají. Zákon nerozlišuje, proč nároky ze správy na soud nebyly přivedeny včas, stačí mu, že přivedeny nebyly. Nelze proto k důvodům opoždění žaloby přihlížeti, ať již tkví ve fysické nemožnosti, včas žalovati aneb v opozděném seznání škody. Kdyby zákon byl v posléz uvedené okolnosti shledával důvod, žalobní lhůtu prodloužiti, byl by zajisté neopomenul, pojati do ustanovení o správě obdobný předpis, jak jest obsažen v §u 1489 obč. zák., podle kterého lhůta promlčecí se počíná mimo jiné až od té doby, kdy poškozený o škodě zvěděl. Zamítly proto nižší soudy žalobu právem.

Čís. 4443.

Zrušen-li rozsudek prvého soudu odvolacím soudem dle §u 496 čís. 3 c. ř. s., lze v znovu zahájeném řízení prvé stolice vznésti mezitimní určovací návrh. Domáhá-li se rozloučená manželka úpravy výživného podle §u 19 rozl. zák., nemá místa určovací návrh manžela, že manželce nepřísluší výživné podle §u 91 obč. zák.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1924, Rv I 1534/24.)

Manželství stran bylo v roce 1890 rozvedeno od stolu a lože. V roce 1910 zavázal se manžel platiti manželce měsíčně 45 K na výživné. V roce 1921 bylo manželství rozloučeno. Napotomní žalobě manželky o zvýšení výživného vyhověl procesní soud prvé stolice, když byl původní jeho rozsudek odvolacím soudem zrušen, potud, že přiznal manželce měsíčních 150 Kč. Mezitimní návrh žalovaného vznesený teprve při ústním líčení po zrušení rozsudku odvolacím soudem na zjištění, že manželce nepřísluší ani dle §u 91 obč. zák. ani ze smíru v roce 1910 nárok na výživné, byl p r v ý m s o u d e m zamítnut. O d v o l a c í s o u d zvýšil k odvolání

žalobkyně výživné na měsíčních 250 Kč, odvolání žalovaného nevyhověl a uvedl v otázce, o niž tu jde, v důvodech: Že byl žalovaný se svým návrhem na určení zamítnut, jest jen nutným důsledkem toho, že bylo žalobkyni právo na zvýšené výživné přiznáno, a nemůže se proto žalovaný ani po této stránce dodělati úspěchu, jmenovitě nemůže žádati za určení, že žalobkyni nepřísluší právo na výživné z důvodu §u 91 obč. zák., poněvadž před zrušením původního rozsudku soudu procesního určení, že žalobkyni právo na zvýšení výživného z důvodu §u 91 obč. zák. nepřísluší, nežádal a v řízení, jež následovalo po zrušení rozsudku toho, to s ohledem na ustanovení §u 482 c. ř. s. žádati již nemohl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného mimo jiné z těchto

důvodů:

Onu část určovacího návrhu strany žalované, kterou mělo býti zjištěno, že žalobkyni právo na zvýšení výživného z důvodu §u 91 obč. zák. nepřísluší, zamítl odvolací soud zcela právem již z důvodu procesuálního. Nelze sice souhlasiti s jeho názorem, že žalovaný, neučiniv určovacího návrhu v tomto směru před zrušením původního rozsudku prvé stolice, po jeho zrušení již tak učiniti nemohl pro zákaz novot v odvolacím řízení podle §u 482 c. ř. s., neboť, byl-li rozsudek prvé stolice zrušen, jest otázku přípustnosti nových přednesů a návrhů posuzovati podle §u 496 c. ř. s., ten však je vylučuje jen pro případ zrušení podle čís. 1 a 2 prvního odstavce §u 496 c. ř. s., zrušovací usnesení odvolacího soudu se výslovně dovolávalo i čís. 3 téhož odstavce. Než na tom dále nesejde. Onu část určovacího návrhu bylo zamítnouti z toho procesuálního důvodu, že rozhodnutí o žalobní prosbě na existenci nebo neexistenci práva na výživu podle §u 91 obč. zák. není závislé (§§ 236, 259 c. ř. s.). Jest nesporno, že manželství stran bylo soudně rozloučeno, a že otázka výživného byla upravena soudním smírem ze dne 27. března 1910. Tím jsou podle §u 19 zákona o rozl. manž. uskutečněny předpoklady pro novou úpravu nároků rozvedené manželky na výživné z případných důležitých důvodů, a nelze dále řešiti otázku, zda jí tento nárok také ještě přísluší podle §u 91 obč. zák.

Čís. 4444.

Udržovati ohradu jest její vlastník jen tehdy povinen (§ 858 obč. zák.), hrozí-li sousedu škoda »skrze otvor«, to jest z vlivů, vnikajících z ohraženého pozemku na sousedův pozemek (na př. drůbeží, dobytkem a p.), nikoli však, hrozí-li škoda z vlivů, jež mohou vzniknouti bez ohledu na ohradu (na př. sesouváním se výše položeného sousedova pozemku).

(Rozh. ze dne 19. prosince 1924, Rv I 1647/24.)

Žaloba, jíž domáhali se žalobci na žalované sousedce znovuzřízení hraniční zdi a náhrady interese, ježto zeď nebyla opravena, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Zákon ukládá udržování ohrady jen tehdy, když 1) zeď hraniční sousedu patří a 2) když hrozí škoda skrze otvor (§ 858 obč. zák.). V onom směru neobsahují sice rozsudky nižších soudů potřebného zjištění, komu zeď patří. Žalobci tvrdili, že žalované, žalovaná to popírá, uvádějíc, že po 30 let se o zeď nestarala, nýbrž žalobci, a svědek Š., předchůdce žalované, tvrdil, že jest zeď společná. Ale pro rozsouzení sporu je otázka vlastnictví ke zdi nerozhodna, protože žalobní nárok dle §u 858 obč. zák. není opodstatněn ani ostatním přednesem žalobců, protože netvrdili ohrožení z otvoru. Žalobci sice tvrdili, že trpí škodu tím, že se následkem shroucení zdi pozemek jejich sesouvá, a za řízení potvrdil svědek M., že v roce 1923 jednalo se o to, by učiněno bylo ohledně zdi opatření, aby se strany B-ových k nějakému úrazu nedošlo, protože jejich zahrada je položena výše než sousední pozemek žalované. Ale ani ta ani ona škoda (ohrožení) není takovým ohrožením, které předpokládá zákon. Předpokladem pro udržování ohrady je ochrana sousedního pozemku před škodou, která vzniká z nedostatku ohrady, tedy »skrze« otvor jak zákon praví. Míní tím tedy zřejmě ohrožení, vznikající z vlivů vnikajících z ohraženého pozemku na pozemek souseda, na př. drůbeží, dobytkem a tak pod. Zákon však nemíní tím také škody, které mohou vzniknouti bez ohledu na to, je-li pozemek ohražen, tedy na příklad tím, že ohražený pozemek jest níže a půda sousedního pozemku se sesouvá, nebo tím, že pobyt na pozemku vyvýšeném není právě pro vyvýšenost bezpečným. Proto z nedostatku opory pozemku vyššího nelze žádati zřízení ohrady. V tom směru chrání souseda jen ustanovení §u 364 b) obč. zák., který neukládá povinnosti k udržování ohrady. Také ohrožení osob prodlévajících na horním zvýšeném pozemku, který není ohražen, není ohrožením skrze otvor. Proto dle přednesu žalobců samých není opodstatněn jejich nárok na znovuzřízení hraniční zdi ze zákona a z téhož důvodu jejich nárok na náhradu interese, že zeď nebyla opravena.

Čís. 4445.

Ke »skutečnému odevzdání« nemovitosti ve smyslu §u 943 obč. zák. se nevyžaduje knihovního vkladu.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1924, Rv I 1797/24).

Žalobkyně domáhala se na pozůstalosti po Emanuelu P-ovi určení, že dům č. p. 161 nepatří do pozůstalosti, že žalovaná pozůstalost jest povinna uznati platnost darování domu toho zůstavitelem žalobkyni a svoliti ku vkladu vlastnického práva pro žalobkyni. Oba nižší soudy žalobu zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: Prvý soud nesprávně prý posoudil věc po stránce právní, jsa toho názoru, že ku darování nemovité věci jest nutně zapotřebí knihovního vkladu, poněvadž ustanovení §u 943 obč. zák. rozdílu mezi movitou a nemovitou věcí nečiní. Výtka ta je úplně lichá. Jest sice pravda, že ustanovení §u 943 obč. zák. nečiní rozdílu mezi movitou a nemovitou věcí, ale rozdíl ten je patrným z ustanovení páté hlavy občanského zákona. Kdežto

dle §u 426, 427 a 428 obč. zák. stačí ku nabytí věci movité pouhé odevzdání věci z ruky do ruky nebo symbolické znamením nebo prohlášení, směřující ku odevzdání, jest dle §u 431 a 432 obč. zák. (nov.) ku nabytí věci nemovité zapotřebí zápisu do veřejných knih na základě ověřené listiny ve formě ku platnosti toho kterého právního jednání předepsané. A poněvadž jedná se v tomto případě o darování věci nemovité, jest třeba listiny, která má náležitosti §u 432 obč. zák. (n) a zákona ze dne 25. července 1871, čís. 76 ř. zák. Ani této listiny ani knihovního zápisu tu není a proto také o nabytí darované věci mluviti nelze. A vycházel-li prvý soud z tohoto právního názoru, neměl také zapotřebí, aby zjišťoval, zda skutečně fysické odevzdání věci se stalo, a nelze ani o vadnosti řízení mluviti.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, aby ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Právní názor odvolacího soudu, že ku darování nemovité věci je nutně zapotřebí knihovního vkladu, nelze sdíleti. Požadavkem »skutečného odevzdání« v §u 943 obč. zák. projevuje se zřetelně zákonodárcův úmysl, vyjmouti z velících předpisů formálních jenom takové případy, v nichž přistupuje ku darovací smlouvě ještě jiný, od ní rozlišný, jako »odevzdání« poznatelný úkon. Úkon tento musí býti smysly vnímatelný, na venek poznatelný a musí býti tak uzpůsoben, aby se v něm nepochybně projevovala vážná vůle dárcova, že má předmět darování ihned přejíti z dárcovy držby do držby obdarovaného. Při superrevisi občanského zákona bylo u příležitosti usnesení, aby předpis §u 943 obč. zák. byl zachován, výslovně řečeno: »zamýšlel-li dárce vážně věc darovati, pak ji odevzdej, nebo vydej listinu«. Z toho vyplývá, že doslov §u 943 obč. zák. »skutečné odevzdání« má v protivě ku pouhému slibu darovacímu význam okamžitého provedení právního výsledku smluvního, darováním zamýšleného. Dovolatelka tvrdila a o tom důkazy nabízela, že zůstavitel koupil dům, o který běží, pro ni, dům ten jí daroval, že jí vydal od něho všechny klíče, že ona dar ten přijala a od té doby užívala ho vlastnicky, že se do domu toho odstěhovala, dala si v něm upraviti svým nákladem zahradu, že z něho dostávala činži, že zůstavitel zamýšlel knihovně provésti převod domu, že ona ho žádala, aby se to k vůli daním prozatím nestalo a pak že to bylo znemožněno dárcovou smrtí. Je-li tomu tak, šlo by o »skutečné odevzdání« podle §u 943 obč. zák., poněvadž by byl sporný dům dovolatelce odevzdán do skutečného výkonu držby, a uváží-li se, že doslov »skutečné odevzdání« není nic jiného než protiva pouhého slibu nebo pouhé smlouvy darovací a že podle §u 943 obč. zák. má i odevzdání prohlášením (§§ 425, 428 obč. zák.) týž právní význam, jako fysické odevzdání, uváží-li se, že podle dovolatelčina tvrzení měl zůstavitel skutečně vážnou vůli počiny shora uvedenými dovolatelce řečený dům nejen darovati, nýbrž i odevzdati, a že ona darování jeho také přijala a na domě tom vlastnickou držbu opravdu vykonávala, sluší uznati, že je vedle čís. 4 i onen podle čís. 2 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod opodstatněn, že totiž neúplnost odvolacího řízení spočívá v tom, že o dovolatelčiných tvrzeních nebyly připuštěny jí nabízené a vůbec jakékoliv důkazy.

Čís. 4446.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Byl-li zaměstnanec zaměstnán na statku svěřenském, jest k výplatě zaopatřovacích požitků povinným držitel svěřenství.

Pokud lze dovolacímu soudu přezkoumati zařazení zaměstnance do určité skupiny tabely k zákonu.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1924, Rv I 1810/24.)

Žalobě, jíž domáhal se bývalý zaměstnanec na svěřenském velkostatku placení zaopatřovacích požitků dle skupiny 11 na nynějším držiteli svěřenství, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalovaná doznala, že N. přešly po nebožce Marii H-ové jako svěřenský statek na ni, a v §u 12 (2) n. zn. (zákona ze dne 13. července 1922, č. 215 sb.) jest stanoveno, že, jde-li o majetek svěřenský, přechází povinnost platiti požitky, o něž jde, jedině na právní nástupce v držení tohoto majetku. Dopadá proto na žalovanou zákon s plným účinkem. Na slovíčkářské rozlišování, že ona není dědickou a tudíž právní nástupkyní Marie H-ové, nelze ovšem nijak přistoupiti, neboť třeba ona nabyla nároku na nástup ve svěřenství přímo ze zakládací listiny a nikoli z nějakého aktu své předchůdkyně Marie H-ové neb mocí nějakého právního poměru s ní, tak přece cit. § 12 (2) právě každého nástupce ve svěřenství nazývá právním nástupcem v držení jeho a to správně, protože nástupcem jistě jest, ježto následuje po předchůdci, a je nástupcem právním, protože po něm následuje v práva, která právě měl předchůdce. Že by byla žalovaná již v prvé stolici tvrdila, že žalobce nebyl úředníkem svěřenství, nýbrž jen úředníkem Marie H-ové, není pravda a dovolání dochází k opačnému výsledku jen argumentací zřejmě nelogickou. Namítala-li, že poslední zaměstnavatelkou žalobce byla Marie H-ová, a teď z toho dovozuje, že tedy zaměstnavatelem nemohlo býti svěřenství, dlužno vytknouti, že zaměstnavatelem musí býti vždy osoba, a tudíž v oboru zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. osoba, jež je držitelem velkého pozemkového majetku (§ 1) a nikoli nemůže zaměstnavatelem býti nemovitost sama, svěřenství, jak dovolání tomu chce rozuměti. Byla by musila tedy žalovaná strana činiti námitku, že byl sice žalobce úředníkem neb služebníkem Marie H-ové, avšak ne na jejím pozemkovém majetku (statcích svěřenských), nýbrž pouze u její osoby na př. jako její osobní sekretář nebo komorník, jenž se správou statků ničeho co činiti neměl; takovou námitku ale neučinila, naopak i z celého jejího vlastního zodpovídání plyne, že žalobce byl zaměstnancem statkovým, jak to i nižší stolice zjistily. Pokud brojí dovolání proti zařadění žalobce do 11. třídy tabulky, je to v podstatě pouhé brojení proti zjištění nižších stolic, které ovšem nevěřily svědkům, nýbrž

výpovědi žalobce, v čemž je dovolací soud naprosto přezkumovati nemůže (§ 503 c. ř. s. úsudkem z opaku). Důvod nesprávného právního posouzení uplatňován by byl teprv tehdy, kdyby dovolání postavilo se na půdu skutkových zjištění učiněných nižšími stolicemi na základě výpovědi žalobcovy a dovozovalo, že ani pak nespadá žalobce do 11. třídy. Toho však nečiní, nýbrž dovozuje jen oceňujíc samo výsledky důkazů podle své libosti, že výslechu žalobcova nebylo potřebí a nemá se k němu hleděti — postup to úplně nezákonný.

Čís. 4447.

Nárok na náhradu škody lze proti veřejnoprávnímu svazu jen tehdy uplatňovati pořadem práva, jednal-li činitel svazu v jeho soukromohospodářském oboru působnosti.

Nepřípustnost pořadu práva pro nárok obce proti starostovi o náhradu škody z nesprávného výkonu voleb.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1924, R II 381/24).

Tvrdíc, že starosta obce provedl volby tak vadně, že byly zrušeny a bylo nutno, je znovu provésti, a že tím obci vznikly zbytečné výdaje, domáhala se obec na svém starostovi odškodnění. Soud prvé stolice nevyhověl námitce nepřípustnosti pořadu práva a rozhodl ve věci. Soud odvolací zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením a odmítl žalobu pro nepřípustnost pořadu práva.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu žalující obce.

Důvody:

Starší praxe byla sice toho mínění, že nároky na náhradu škody, způsobené bezprávným činem, náležejí podle §u 1338 obč. zák. vždy na pořad práva, leč že by zák. stanovena byla pro ty které případy výjimka, a držela se zásady této v podstatě jak praxe říšského soudu jakožto soudu povolaného k řešení sporů o pravomoc (zákon ze dne 21. prosince 1867, čís. 143 ř. zák. § 2 lit. a), tak zvláště také praxe bývalého vídeňského nejvyššího soudu, čímž se stalo, že soud ten a tudíž i nižší stolice bez závady rozhodovaly zejména též o nárocích proti státu na náhradu škody, způsobené nezákonným výkonem moci veřejné, tedy v oboru nynějšího §u 92 úst. list. (srv. rep. nál. k §u 1313 a) obč. zák. u Manze 1917), kde dle československé praxe nastává příslušnost pražského zemského soudu dle zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb., která předpokládá nároky z poměrů veřejnoprávních, a která právě proto by nenastávala, kdyby zákona toho nebylo, ježto soudy povolány jsou dle §u 1 j. n. rozhodovati zásadně jen ve věcech »občanských« t. j. o nárocích soukromoprávních. Novější názor jak nauky (srv. Ott, Rechtspflege und Verwaltung ve Festschrift für Franz Klein 1914 str. 58-63) tak i praxe jest však ten, že § 1338 obč. zák., předpokládaje soukromoprávní nárok na náhradu škody (slova: »jako každé jiné soukromé právo«), předpokládá škodu z nezákonného činu v poměrech soukromoprávních, a že tedy rozeznávati dlužno, o jaký poměr šlo,

zda činitel státu neb obce nebo jiné samosprávné korporace, jenž škodu způsobil, jednal u výkonu veřejné moci na př. tedy jako orgán veřejné správy, nebo v oboru soukromohospodářské činnosti na př. v jejích záležitostech jako majitelky velkostatku, továrny, dolů a pod. V onom případě nespadá nárok na náhradu škody pod předpis §u 1338 obč. zák., nýbrž, jde-li o stát nebo zemi a není věc přikázána tomu kterému správnímu úřadu, pod zákon čís. 4/1918 a tedy zemskému soudu v Praze, jde-li však o obec nebo jiný svaz samosprávný (okres, župu), na příslušný úřad samosprávný, není-li výjimkou věc přikázána řádným soudům. V projednávaném případě jde o udánlivě nesprávný nezákonný postup obecního starosty v řízení volebním, tedy v úkonu veřejné správy, nárok na náhradu škody tkví tudíž původem svým v poměru veřejnoprávním a sdílí tudíž jeho veřejnoprávní povahu, pročež nespadá pod předpis §u 1338 obč. zák. pokud se týče §u 1 j. n., nepatří na pořad práva — leda že by naň zvláštním předpisem přikázána byla. Tu arci přichází v potaz nepovšimnutý posud §u 66 obec. zříz., jenž v odstavci prvém praví, že starosta odpovídá ze svého úředního jednání obci, a v odstavci třetím, že, měla-li by obec na něm ze zodpovědnosti té nějaké náhrady pohledávati, má to učiniti řádným pořadem práva. Tu by arciť na první pohled se zdálo, že ona výjimka tu je. Avšak při bližším zkoumání není tomu tak. Předpis, mluvě o postihu proti starostovi pro jeho zodpovědnost za jeho úřední jednání, myslí tím zřejmě jen úřední jednání, jež mu ukládá právě obecní zřízení samo, zejména tedy na jeho funkce jako hlavy obecní rady a jako orgánu výkonného a správce obecního jmění (§§ 52, 53, 55—60 obec. zříz.), nikoli ale na funkce, uložené mu zákony jinými, zvláště tedy řádem volebním ze dne 31. ledna 1919, čís. 75 sb. z. a n., jímž se sice provádí předpis §u 16 ob. zříz., aniž by však v tomto předpisu bylo starostovi uloženo jakési úřední jednání. § 66 ob. zřízení může se vztahovati na postih §u 69 nynějšího volebního řádu ze dne 31. ledna 1919 tím méně, když starý volební řád z roku 1864, jejž by byl jedině na mysli míti mohl, takového postihu vůbec neznal, § 66 ob. zříz. ale na jiné, nové případy rozšiřovati nelze; jeť to předpis výjimečný. K tomu doložiti dlužno, že příslušnost podle §u 66 jest nyní v §u 5 (4) a (5) a §§ech 10, 16, 18 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 329 sb. z. a n. (finanční novela) pro případy, tam vytčené, upravena poněkud jinak, ale jako právě tyto předpisy, protože dány jsou jen pro určité případy, na jiné případy vztáhnouti nelze, tak jest tomu i s §em 66 ob. zříz. Jde-li tedy v projednávaném případě o zodpovědnost, uloženou §em 69 řádu volebního a nikoli odstavcem prvým §u 66 ob. zříz., a neodkazuje-li § 69 vol. řádu postih proti vinníkovi na pořad práva, věc naň nenáleží, protože nejde o nárok soukromoprávní. Zbývalo by jen dotknouti se toho, že nesprávný postup toho druhu, jaký se žalovanému za vinu klade, zakládá po případě přečin, trestný dle §u 68 (1) téhož vol. řádu, a že škoda, trestným činem způsobená, může uplatňována býti i připojením se k řízení trestnímu, v němž, není-li věc náhrady dostatečně objasněna, má býti odkázána na pořad práva (§ 366 tr. ř.). Než dle výslovného předpisu §u 47, 365 tr. ř. mohou v adhesním řízení uplatňovány býti jen nároky soukromoprávní. Adhesní řízení nedokazuje tedy pro spornou otázku ničeho.

Čís. 4448.

Státní pozemkový úřad může dáti výpověď ze zabraného majetku, třebas se s vlastníkem dohodl o převzetí bez výpovědi.

Závisí-li dohoda o propuštění pozemků ze záboru na straně vlastníka na schválení dozorčího úřadu, jest Státní pozemkový úřad tak dlouho dohodou vázán, dokud ono schválení nebylo odepřeno.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1924, R II 411/24.)

Výpověď, daná Státním pozemkovým úřadem nadaci X. z hospodaření na zabrané půdě, byla k rekursu nadace rekursním soudem zrušena, mimo jiné z těchto důvodů: Není sporno mezi stranami, že dne 14. dubna 1924 mezi Státním pozemkovým úřadem se strany jedné a mezi nadací X. se strany druhé byla uzavřena dohoda, kterou se Státní pozemkový úřad zavázal, nemovitosti druhé strany, pokud vůbec mají býti převzaty, převzíti bez výpovědi. Státní pozemkový úřad vzdal se tudíž výpovědi a není oprávněn, jednostranně tuto smlouvu porušiti tím, že nyní přece dává výpověď. Státní pozemkový úřad ve svém vyjádření sice připouští, že onu dohodu ohledně převzetí nemovitostí uzavřel, žádá však přes to zamítnutí stížnosti, hlavně proto, že touto stížností nebylo tvrzeno porušení nějakého ustanovení části I/c náhr. zákona. Avšak § 14 (2) tohoto zákona výslovně ustnovuje, že není zapotřebí výpovědi, dohodl-li se pozemkový úřad s vlastníkem a osobami, oprávněnými hospodařiti, o převzetí bez výpovědi. Zákon mluví sice pouze o tom, že výpovědi není zapotřebí a nevylučuje tudíž výslovně přípustnosti výpovědi, rekursní soud jest však toho názoru, ze v případě takové dohody výpověď dána býti nesmí, poněvadž by jiný výklad znamenal porušení právního citu a všeobecné právní zásady o účincích smlouvy, kterou jsou vázány obě strany. Že takový výklad zákona ostatně odpovídal též vůli stran při uzavření smlouvy, vysvítá ze smlouvy, ve které se výslovně na § 14 (2) náhr. zákona odvolávají.

Nejvyšší soud usnesení rekursního soudu zrušil a uložil mu, by, doplně řízení, znovu rozhodl.

Důvody:

Rekursní soud mylně pojímá ustanovení §u 14 čís. 2 náhr. zákona a význam a smysl dohody se na ně vztahující. Ustanovení to praví pouze, že výpovědi není zapotřebí, dohodne-li se pozemkový úřad s vlastníkem o převzetí bez výpovědi, což ani dle doslovu ani dle smyslu, ducha a účele předpisu neznamená, že by pak výpověď dána býti nesměla, nýbrž jen, že dána býti nemusí, ačkoli má-li to Státní pozemkový úřad přes to za vhodno, dána býti může. Že se Státní pozemkový úřad, jak tomu rekursní soud chybně rozumí, dohodou zavázal, že převezme nemovitosti, o něž jde, bez výpovědi, také není pravda, neboť v dohodě praví se jen, že převezme pozemky, tam jmenované bez výpovědi a že vlastník ve smyslu §u 14 čís. 2 náhr. zák. souhlasí, by byly bez výpovědi převzaty. Z toho plyne, že dohodou měl býti

splněn jen předpoklad §u 14 (2), aby výpovědi zapotřebí nebylo, že však Státní pozemkový úřad práva výpovědi se tím nevzdával, nýbrž, že jen vlastník vzdal se práva svého, v §u 12 téhož zák. (a již v §u 13 záb. zák.) mu zaručeného, že musí dostati výpověď prve, než nemovitosti Státnímu pozemkovému úřadu vydati povinen bude. Dohoda Státního pozemkového úřadu nebránila, výpověď podati. To se nejlépe ukáže v praktických svých účincích, domyslí-li se případ. Dokud vlastník Státnímu pozemkovému úřadu pozemek nevydal, není Státní pozemkový úřad se svým nárokem zajištěn, neboť dohoda exekučního titulu netvoří (§ 1 ex. ř.) a, kdyby tedy v určeném čase vlastník se zdráhal, pozemky vydati, neměl by úřad moci, k tomu ho exekučně přinutiti. I když se připustí, že by si mohl exekuční titul opatřiti tím způsobem, že by na základě dohody žaloval a rozsudek si vymohl, je to přece mnohem kratší a lacinější, podá-li přes dohodu pro jistotu výpověď.

Když však takto důvod, pro který rekursní soud výpověď zrušil, neobstojí, dlužno přihlédnouti k ostatnímu obsahu stížnosti vlastníkovy, není-li v ní uplatněna jiná námitka, výpovědi vadící. Stížnost uplatňovala, že ve výpovědi uvedeny jsou pozemkové částice, které dle dohody nemělybýtipřevzaty, že převzaty býti měly jen nemovitosti v archu, ke stížnosti přiloženém uvedené a že tedy dle dohody výpověď měla býti ohledně těch, jež převzaty býti neměly, vzata zpět. K tomu doložiti dlužno, že v odstavci VI. dohody se praví, že odevzdáním nemovitostí, v čl. I. vytčených, bude Státní pozemkový úřad, pokud jde o zemědělskou půdu velkostatku N., pokládati povinnost vlastníka, vyplývající z ustanovení §u 5 záb. zák., za splněnu způsobem konečným. Pak-li tomu tak jest, byly nemovitosti, jež neměly dle dohody býti převzaty, ze záboru propuštěny, neboť dohoda taková zavírá v sobě, pokud se týče nahražuje rozhodnutí dle §u 7 čís. 1 zák. o poz. úř., povolující propuštění, které ovšem, má-li býti platné, předpokládá dle §u 11 čís. 1 téhož zák., aby bylo schváleno správním výborem. Schválení takové ovšem může býti uděleno i předem, předepsáním jistých direktiv pro případy toho druhu, v jichž rámci pak se akce Státního pozemkového úřadu drží. Je třeba tedy vyřešiti obsah dohody a řečenou podmínku její platnosti. Nelze ovšem přehlížeti, že není ze spisů patrno, byla-li dohoda schválena dozorčími úřady vlastníků. Ale nejvyšší soud má za to, že, pokud vlastníci na dohodu jen ve svůj prospěch se odvolávají, vykazovati schválení to nemusí, naopak že Státní pozemkový úřad na dohodu tak dlouho jest vázán, dokud dozorčími úřady schválení odepřeno nebylo (obdoba §u 865 obč. zák. pořadem obdoby §u 26 obč. zák.).

Čís. 4449.

Jest věcí věřitele, navrhujícího zajišťovací exekuci, by osvědčil okolnosti, odůvodňující nebezpečí, že by jinak vydobytí vymáhané pohledávky bylo zmařeno, neb vážně stíženo (§ 370 ex. ř.). Pouhá zadluženost dlužníka nestačí.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1924, R II 412/24.)

Návrhu na povolení zajišťovací exekuce soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud návrh zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dle §u 370 ex. ř. jest věcí vymáhajícího věřitele, by osvědčil okolnosti, z nichž by vidno bylo objektivní nebezpečí, že by jinak vydobytí vymáhané pohledávky bylo zmařeno, neb vážně stíženo. Pouhá zadluženost dlužnice sama o sobě však nestačí k osvědčení tomu, neboť tím není ještě osvědčena pravděpodobnost, že vydobytí vymáhané pohledávky je ohroženo. Jinak by tomu bylo, kdyby dlužnice byla stihána jinými žalobami neb exekucemi, nebo snad hrozilo vyhlášení úpadku na její jmění. Žádné podobné nebezpečí však tvrzeno není.

Čís. 4450.

Tím, že odvolací soud nepřipustil kancelářského úředníka, ustanoveného za zástupce chudé strany, k odvolacímu líčení, nenastala zmatečnost ani dle čís. 4 ani dle čís. 5 §u 477 c. ř. s. Zmatek dle §u 477 čís. 4 c. ř. s. nelze spatřovati ani v tom, že soudce nedal úřednímu zástupci chudé strany poučení o nutnosti zastoupení advokátem v odvolacím řízení.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1924, Rv II 391/24.)

Žaloba o uznání nemanželského otcovství byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem mimo jiné z těchto

důvodů:

Žalující strana uplatňuje proti rozsudku odvolacího soudu důvody zmatečnosti ve smyslu §u 477 čís. 4 a 5 a § 503 čís. 1 c. ř. s. z té příčiny, že jí nebyl v první stolici ustanoven za zástupce chudých advokát, že prvý soud nepoučil jejího zástupce o jeho právech, jmenovitě o právu navrhnouti nový znalecký důkaz, a že ho po rozsudku neupozornil na nutnost zastoupení advokátem v odvolacím řízení. Tím prý bylo zaviněno, že odvolání nebylo jasné a správné. Dále vytýká, že odvolací soud nepřipustil jejího zástupce k ústnímu odvolacímu jednání. Těmito výtkami však nedokazuje, že žalující straně byla odňata nezákonným postupem možnost na soudě projednávati (§ 477 čís. 4 c. ř. s.), ani že táž nebyla v řízení řádně zastoupena, (§ 477 čís. 5 c. ř. s.) Žalující dítě podalo žalobu svým poručníkem a tomuto byl k jeho návrhu zřízen u procesního soudu zástupcem kancelářský úředník, jenž žalobkyni skutečně zastupoval v první stolici a podal také jejím jménem odvolání. Tomuto zástupci chudých příslušela dle §u 133 odstavec druhý j. ř. všecka práva, k nimž podle zákona oprávňuje advokáta procesní plná moc. Bylo tedy vyhověno předpisu §u 64 čís. 4 c. ř. s. o zastoupení chudé strany v řízení v první stolici i předpisu §u 467 čís. 5 c. ř. s. a § 90 zák. o org. soudů

o podání odvolání. Odvolací soud nemohl připustiti zástupce chudé strany vrchního soudního oficiála Josefa G-a k ústnímu odvolacímu jednání, protože v odvolacím řízení musí býti strany zastoupeny advokáty (§ 463 odstavec druhý c. ř. s.). Dal však přečísti jeho odvolání. Tím vyhověl předpisu §u 491 c. ř. s. Nedal-li soudce zástupci žalující strany potřebných návodů k provedení procesních úkonů neb o nutném zastoupení advokátem v odvolacím řízení, nelze v tom spatřovati zmatečnost dle §u 477 čís. 4 c. ř. s. Zvláštního poučení ve smyslu §u 447 c. ř. s. není potřeba pro zástupce chudých ve smyslu §u 64 číslo 4 c. ř. s., protože tomuto se nemá rozsudek doručovati (§ 133 odstavec čtvrtý j. ř.). V tomto případě byl také rozsudek doručen přímo poručníkovi žalujícího dítěte.

Čís. 4451.

Předpis §u 106 horn. zák. předpokládá naprostý nedostatek vrchnostenského povolení a normální poměry, kde není pochybnosti ani o místní ani o věcné příslušnosti stavebního úřadu.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1924, Rv II 573/24).

Předchůdce žalobcův vystavěl si dům v dolovém poli, vyžádav si ku stavbě povolení obecního úřadu ve V. ve Slezsku. Žalovaná společnost kutala napotom pod domem žalobců a, ježto kutáním byla budova poškozena, žaloval žalobce o náhradu škody. Žalovaná namítla najmě, že žalobce vystavěl dům bez svolení příslušné okresní politické správy. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolání, uplatňující dovolací důvody čís. 2 a 4 §u 503 c. ř. s., není v žádném směru opodstatněno. Dle §u 106 horního zákona jest majitel hor tenkráte prost vší zodpovědnosti za škodu, způsobenou dolováním na budově, byla-li stavba předsevzata uvnitř dolového pole po jeho propůjčení bez vrchnostenského stavebního povolení. Toto zákonné ustanovení předpokládá naprostý nedostatek vrchnostenského povolení a pravidelné poměry, kde není pochybnosti ani o místní ani o věcné příslušnosti stavebního úřadu. Následky nedostatku vrchnostenského povolení k stavbě jsou pro stavebníka tak významné a citelné, že nelze míti za to, že horní zákon chtěl přesunouti pouze na něho celé nebezpečí a veškeré následky spojené s tím, že maje úmysl vyhověti zákonnému předpisu, obrátil se na místně příslušný, avšak věcně nepříslušný úřad, který sám považoval se za věcně příslušný. Hlavní věcí jest, že stavebník podal žádost o povolení ku stavbě na stavební úřad, dále že tento vyhověl této žádosti a že toto jeho zařízení jest, nehledíc k otázce příslušnosti, v podstatě správným. Horní zákon ze dne 23. května 1854, čís. 146 ř. zák. nemyslel v §u 106 na zvláštnost slezského stavebního řádu ze dne 2. června 1883 čís. 26 z. zák., zrušenou §em 45 zákona ze dne 11. března 1921, čís. 100 sb. z. a n., že stavebním úřadem

pro řízení a rozhodování o stavbách nad propůjčenými dolovými měrami jest okresní politická správa ani na to, že jest vůbec možna pochybnost o věcné příslušnosti stavebních úřadů prvé stolice. Obecní úřad jest, jak vysvítá z ustanovení slezského stavebního řádu, také stavebním úřadem a jest jím z pravidla a proto je také vrchností ve smyslu §u 106 horního zákona. Okresní politický úřad má se při jednání a rozhodování ve smyslu sedmého odstavce §u 102 slezského stavebního řádu říditi týmiž předpisy jako obecní úřad a proto nelze v tomto případě pokládati žalobcovy domy za zřízeny bez vrchnostenského schválení ve smyslu §u 106 horního zákona, to tím méně, hledí-li se k zvláštním okolnostem, jež byly zjištěny nižšími soudy. V době podání žádosti žalobcova předchůdce o stavební povolení neměl Jan M. jako starosta obce pochybností o svém oprávnění, uděliti toto povolení. Dle obecních spisů odpovídalo toto jeho stanovisko úplně praksi, panující tam již po léta, a z těchto spisů jest také zřejmo, že v sporné době okresní hejtmanství neudělilo ani jediného stavebního povolení. Uváží-li se dále, že dle výnosu ministerstva veřejných prací ze dne 21. prosince 1923, čís. 43.388/VI, který dosud nebyl zrušen nejvyšším správním soudem a proto v tomto sporu jest směrodatným, při komisích ze dne 24. ledna 1914 a 1. června 1919 nebyly úředně zjištěny takové závady, pro které by nebylo lze sporné stavby povoliti, a že vydané stavební povolení jest správné a bylo by stejně správné, kdyby bylo bývalo vydáno se stejným obsahem již před tím, než žalobcovy budovy se počaly stavěti, nelze považovati stavební povolení, udělené žalobcovu předchůdci v roce 1900 a 1902 obecním úřadem za tak pochybené a protizákonné, že by bylo zmatečné a nemělo by vůbec významu a nebylo by vrchnostenským povolením stavebním ve smyslu §u 106 horního zákona. Proto ani nepřicházejí v úvahu trestní ustanovení §u 112 slezského stavebního řádu a nemají rozhodného významu výtky dovolatelky, že obecní úřad nedbal předpisů stavebního řádu, neslyšel znalce ani zástupce revírního úřadu a žalované akciové společnosti. V tomto směru poukazuje se dovolatelka na výše uvedený výnos ministerstva veřejných prací, v němž se praví, že majitelé hor dle předpisů §u 23 odstavec třetí slezs. stavebního řádu mohou býti zájemníky v stavebním řízení, že jim však nepřísluší právo, by z pouhého důvodu propůjčení dolového pole zamýšlenou stavbu na povrchu zakazovali nebo její provedení činili závislým na splnění jistých podmínek, a že zájmy veřejné hájiti jest věcí úřadu, nikoli stran. Dále nelze přehlédnouti, že znalost předpisů slezského stavebního řádu nestačí k posouzení věcné příslušnosti obecního úřadu anebo politické správy, neboť příslušnost této závisela na skutečnosti, že jde o stavební místo nad propůjčeným dolovým polem. Pro znalost této okolnosti neplatí předpis §u 2 obč. zák.

Čís. 4452.

Okresní obilní úřad nemá způsobilosti ku sporu.

(Rozh. ze dne 9. prosinec 1924, Rv II 586/24).

Žaloba okresního obilního úřadu v O. o obnovu sporu byla o b ě m a n i ž š í m i s o u d y zamítnuta. N e j v y š š í s o u d zrušil k dovolání

žalobce rozsudky obou nižších soudů i s předchozím řízením a odmítl žalobu.

D ů v o d y:

Žalujícímu okresnímu obilnímu úřadu nedostává se procesní způsobilosti. Okresní obilní úřady byly zřízeny nařízením ze dne 6. července 1920, čís. 443 sb. z. a n., by obstarávaly jednak agendu spadající do kompetence okresní správy politické (§§ 2—6 zák.), jednak obchodní věci, jež přenesl na ně Státní obilní ústav. Vlastního jmění nemá obilní okresní úřad, neboť veškeré osobní i věcné náklady hradí zemský ústav obilní (§ 14 zák.), jemuž je okresní obilní úřad podřízen ohledně obchodní činnosti a jenž dohlíží na tento úřad jemu podřízený v oboru své působnosti. Z těchto ustanovení zákona jest zřejmo, že okresní obilní úřad není samostatnou právnickou osobou, nýbrž že jest částečně orgánem státu, částečně orgánem zemského obilního ústavu, jenž má sice podle §u 2 nař. z 3. ledna 1919 č. 5 sb. z. a n. povahu právnické osoby, v tomto sporu však nevystupuje jako žalující strana. Jako veřejný úřad postrádá okresní obilní úřad osobnosti, ježto nemá jmění a jedná pouze jako odvislý orgán státu. Nemůže tudíž ani jako veřejný úřad ve vlastním jméně žalovati.

Čís. 4453.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Přislíbil-li zaměstnavatel zaměstnanci po méně než čtyřicetileté službě, že mu bude vypláceti to, co by mu příslušelo po čtyřicetileté službě, že však to, co připadá na dobu do 40 služebních let, mu poskytuje jako dar z milosti, dal tím na jevo, že mu přiznal 40 služebních let, a jest celý peníz po vydání zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. považovati za výslužné.

Změny výše zaopatřovacích požitků možno se domáhati, změnila-li se výše daně z příjmů, předepsané zaměstnanci, a sice tolikrát, kolikrát nastala podstatná změna v příjmech.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1924, Rv II 690/24).

Žalobce byl lesním radou u žalovaného majitele panství a byl dán v roce 1911 po šestadvacetileté službě do výslužby s tím, že ho žalovaný ujistil, že mu bude jako dar z milosti vyplácen k jeho pensijním požitkům onen peníz, který jest rozdílem pensijních požitků mezi 26letou a 40letou služební dobou. Žalobu, jíž domáhal se žalobce jednak určení, že mu přísluší nárok na započtení 40 služebních let, jednak placení zvýšených zaopatřovacích příspěvků p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e v onom směru zamítl pro tentokráte, nemaje za to, že žalovaný uznal čtyřicetiletou službu žalobcovu, v tomto směru ji zamítl vůbec, ježto by požitky žalobcem požadované přesahovaly hranici příjmů stanovenou §em 9 zákona čís. 130/21. O d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil. N e j-

v y š š í s o u d a) jednak uznal právem, že se určuje, že žalobci přísluší nárok na započtení 40 služebních let, b) jednak pokud šlo o placení zvýšených zaopatřovacích požitků, zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

ad a). Nižší stolice zjistily, že žalovaný na žádost žalobcovu, by mu byla přiznána 40letá služba, ujistil jej, že mu bude jako dar z milosti vyplácen k jeho pensijním požitkům onen peníz, který je rozdílem pensijních požitků mezi 26letou a 40letou službou. Řekne-li se to případněji a jasněji, znamená to, že mu zajistil vyplácení takového peníze, jaký vypadá na pensijní požitky při plné 40leté službě, jenže jménem pensijních požitků bude se mu vypláceti pouze tolik, co vypadá na 26 letou službu, zbytek pak (t. j. onen rozdíl), že se mu bude vypláceti pouze jako dar z milosti. Uváží-li se předpis §u 1 odstavec a) zákona o úpravě zaopatřovacích požitků ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., dle něhož nečiní rozdílů, zda bývalý zaměstnanec na zaopatřovací požitky, které dostává, má právní nárok a zda se mu poskytují jen jako dar z milosti, že tedy zákon zde to, co posud poskytováno bylo jako dar z milosti, mění vědomě a úmyslně v právní závazek poskytovatele, tedy v právní nárok na straně přijímatele, takže to, ač posud mohlo, nadále odpíráno býti nemůže; uváží-li se dále předpis §u 3 téhož zákona, že po 40 leté službě přísluší zaměstnanci plné požitky tabulky k zákonu připojené, a k tomu předpis čl. I k §u 3 posl. odstavec prov. nař. ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n., že zavázal-li se zaměstnavatel započítati zaměstnanci do pense další služební dobu než skutečně vykonanou, má zaměstnanec nárok na započtení této delší doby při vyměřování zaopatřovacích požitků dle hořejšího zákona, a předpis téhož čl. I k §u 4, že služebními lety dlužno rozuměti dobu skutečně ve službě na velkém pozemkovém majetku ztrávenou, jakož i dobu osobou na majetku tom hospodařící zaměstnanci do pense započítanou; nemůže býti nejmenší pochyby, že ono ujištění zaměstnavatele, že bude žalobci vypláceti plný peníz, jaký mu při 40 leté službě příslušel, ale ovšem to, co připadá na dobu přes 26 služebních let, jen jako dar z milosti, rovná se v účincích svých plně prohlášení, že mu do pense započte plných 40 služebních let, neboť to, co mu posud poskytováno bylo jako dar z milosti, přeměnilo se dle §u 1 písm. a) zákona v právní závazek (právní nárok) a že věc má se tak, že žalobci přísluší od účinnosti zákona plná pense tak, jako by byl 40 let skutečně sloužil t. j. peníz 3400 Kč posud mu vyplácený částí 2.500 (2.499) Kč jako pense a částí 900 Kč jako dar z milosti přísluší mu celý nyní jako p e n s e a nic z něho se nepočítá jako dar z milosti, tato pense však odpovídá 40 leté služební době a proto je účinek úmluvy týž, jakoby přímo bývalo umluveno, že se započítává do pense plných 40 let a že celých 3.400 Kč bude se vypláceti jako pense. Opačný názor nižších stolic odporuje duchu a úmyslu zákona, jenž zřejmě přeje zaměstnanci také v tom směru, že ho chce zbaviti ponižujícího příjmu almužny a mění to ve výslužné. Že žalovaný v době svého ujištění nebyl ještě majitelem statku, nýbrž jeho otec, nemá významu, neboť byť i na krásně tehdáž k disposici takové oprávněn nebyl, tož ji přece sám plnil i když se držitelem stal, a takto tedy ji mlčky a reálně potvrdil, když už k ní oprávněn byl. Stačí-li však tato disposice, netřeba se ani zabývati otázkou, zda žalobci nepříslušel nárok na započtení 40 let již dle §u 12 pens. normálu. Než přece dlužno podotknouti, že nižší stolice přehlížejí (zvláště odvolací soud), že dle §u 13 pensijní požitky rovnají se invalidní rentě a že tedy není správným výklad odvolacího soudu, jenž s odkazem na § 8, jenž právě o invalidní rentě jedná, upírá §u 12 všecek význam pro požitky pensijní. Měl-li však žalobce, byv propuštěn při 26 služebních letech bez své viny, dle §u 12 nárok na plnou invalidní rentu, jež jinak přísluší dle §u 8 teprv po 40 letech, měl nárok na započtení 40 let a měl tedy předchůdce žalovaného přímo právní povinnost, 40 let započítati. Jestliže žalobce, místo aby stíhal svůj právní nárok, obrátil se cestou prosby na žalovaného, měl tento plnou právní i morální příčinu nárok mu dobrovolně přiznati, což zase žalobci právě umožnilo, aby pořad práva nastoupiti nemusil. Když tedy věc takto se vyřídila v dobrém, nelze to nyní na úkor žalobce obraceti, jak to nižší stolice právním omylem činí. ad b) Zde žalobce zneuznává smysl §u 9 a výklad cit. prov. nař. k němu. Jest sice rozhodna výměra daně z příjmu pro rok 1920, ale s výhradou, že každá strana může se domáhati změny ve výměře zaopatřovacích požitků, nastala-li změna v příjmech pensistových v poslední výměře vykázaných, pak ale ovšem náleží na ni důkaz této změny. Možno se tedy změny ve výměře zaopatřovacích požitků domáhati tolikrát, kolikrát nastane podstatná změna v příjmech a když v tomto případě jde o více minulých let, dlužno, když je to pro každý rok sporno, probrati to pro každý rok a dle výsledku požitky pro každý rok zvláště vyměřiti. Toho však nižší stolice neučinily: první soudce zjišťuje příjem žalobcův jen za rok 1920 a pak 1923, nikoli ale za leta 1921 a 1922 a odvolací soud odkazuje pouze na soudce prvého. Byť po případě potřebné k zjištění důkazy provedeny byly ve spisech, nemůže dovolací soud zjištění činiti sám, než otázka příjmu žalobcových v rámci §u 9, ač žalovaným nadhozena, nebyla vůbec vzata na přetřes. Svědek D. se sice o tom rozšiřoval a na základě jeho výpovědi proveden pak důkaz znalecký o cenách, avšak projednání se stranami, jež svědek nemůže nahraditi, chybí.

Čís. 4454.

Závod ve smyslu §u 87 a) j. n. nemusí býti odštěpným závodem ve smyslu obchodního zákoníka a nemusí býti ani podnikem k výrobě zboží, nýbrž může býti také podnikem, kde se vyrobené zboží toliko prodává.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1924, R I 767/24.)

Žalobu, zadanou na okresním soudě v T., kde měl žalovaný svou prodejnu, s o u d p r v é s t o l i c e k námitce místní nepříslušnosti odmítl, r e k u r s n í s o u d zamítl námitku místní nepříslušnosti.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Nelze souhlasiti s dovolacím rekursem, že prodejna (prodejní kancelář), již žalobkyně nesporně v T. má a odkudž obstarává veškerý prodej svého zboží, není závodem ve smyslu §u 87 a) j. n. Závod ve smyslu tohoto paragrafu nemusí býti odštěpným závodem ve smyslu obchodního zákoníka a nemusí býti ani podnikem, určeným k výrobě zboží, jak mylně za to má dovolací rekurs, nýbrž může býti také podnikem, kde vyrobené zboží se toliko prodává. Plyne to z úvahy, že zákon ku založení sudiště závodu (§ 87 j. n.) nežádá, by v závodech, založených mimo sídlo podniku zároveň i zboží se vyrábělo, a že slova »závod« v § 87 a) j. n. je použito v tom smyslu, jak v nadpisu §u 87 tohoto zákona. Nezáleží proto na tom, že prodejna žalující firmy v T. není zaznamenána v příslušném obchodním rejstříku u krajského soudu v P. Poukazuje-li dovolací rekurs k tomu, že při tomto výkladě zákona mohla by žalující firma žalovati i na místě, kde má svého stálého zástupce pro odbyt zboží, a že obchod, o který jde, nebyl vyřízen v T., nýbrž že zboží bylo dodáno z B., přehlíží, že v případě uvedeném by nešlo o závod žalující firmy, nýbrž o závod jejího stálého zástupce, a zapomíná, že na odůvodnění námitky nepříslušnosti soudu v prvé stolici žalovaný pouze tvrdil, že žalobkyně v T. závodu nemá, a že novoty v opravném řízení nejsou dovoleny.

Čís. 4455.

Komplementář komanditní společnosti může v poměru k třetím osobám sám odvolati prokuru, třebas dle ustanovení společenské smlouvy mohl tak učiniti jen v souhlasu s komanditistou.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1924, R I 950/24).

Rejstříkový soud povolil k návrhu komplementářky komanditní společnosti výmaz kolektivní prokury Kamila S-a. Rekursní soud zrušil napadené unesení a uložil prvému soudu, by po provedeném šetření znovu rozhodl o návrhu komplementářky, by soud vzal na vědomí její prohlášení o zrušení prokury Kamila S-a a patřičné zařídil. Důvody: Prvý soud rozhodoval o návrhu komplementářky Boženy S-ové hledě k obsahu původního zápisu firmy do rejstříku obchodního. Stěžovatel uvádí však ve své stížnosti nové okolnosti, které, kdyby byly pravdivy, svědčily by o tom, že Božena S-ová nebyla ke zrušení prokury Kamilu S-ovi udělené oprávněna bez souhlasu a svolení komanditisty Oty W-a, a odvolala-li komplementářka tuto prokuru proti vůli Oty W-a, nebyl by pro povolení výmazu prokury náležitý základ. Je tedy zapotřebí vyšetřiti, zda nové okolnosti stěžovatelem ve smyslu §u 16 nesp. říz. uplatňované jsou pravdivy, a podle výsledků tohoto šetření znovu rozhodnouti.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Jest sice pravda, že odvolání prokury Kamila S-a komplementářkou Boženou S-ovou příčí se výslovnému ustanovení článku IV. společenské smlouvy ze dne 1. října 1922, dle něhož Božena S-ová není oprávněna bez svolení komanditisty Oty W-a zrušiti prokuru udělenou mimo jiné také Kamilu S-ovi, dále ustanovením čl. V. a X. smlouvy, jimiž se Božena S-ová zavázala, že ve vnitřním poměru nebude společnost na venek zastupovati a prokuristy v jich právech, smlouvou vytčených rušiti neb obmezovati. Leč přes to rejstříkový soud právem vyhověl návrhu stěžovatelky na výmaz prokury Kamila S-a z důvodu jejího odvolání ji jako komplementářkou. Dle zápisu v obchodním rejstříku jest Božena S-ová oprávněna ku znamenání a zastupování firmy jako komplementářka (čl. 153 a 158 obch. zák.). Po rozumu čl. 118 obch. zák. jest zrušení prokury oproti třetím osobám — a o to tu jde — účinným, stalo-li se společníkem oprávněným k zastupování společnosti, jímž v tomto případě jest komplementářka Božena S-ová. Z tohoto kategorického ustanovení zákona ve spojení s čl. 54 obch. zák., dle něhož jest prokura kdykoliv odvolatelna, a s čl. 45 obch. zák., jenž nařizuje, aby zrušení prokury bylo ohlášeno do obchodního rejstříku, a konečně z úvahy, že zřízení prokury jest věcí důvěry, plyne zřejmě, že st-lka v poměru k třetím osobám jest oprávněna i přes ustanovení smlouvy prokuru Kamila S-a odvolati, a povolil proto rejstříkový soud právem navržený zápis zrušení této prokury.

Čís. 4456.

Při žádosti za prodloužení lhůty §u 9 zákona ze dne 25. července 1871, čís. 96 ř. zák., jest použíti předpisů civilního řádu soudního.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1924, R I 965/24.)

V upravovacím řízení dle zákona ze dne 25. července 1871, čís. 96 ř. zák. žádala knihovní účastnice za opětné prodloužení lhůty k podání žaloby. Soud prvé stolice opětné prodloužení lhůty povolil, rekursní soud zamítl návrh na prodloužení, neshledav proň podstatných důvodů. Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu s poukazem, by o návrhu na opětné prodloužení lhůty šetře předpisů §u 128 c. ř. s. znovu rozhodl.

Důvody:

Zákon ze dne 25. července 1871 čís. 96 ř. zák. neobsahuje ustanovení, podle kterých zákonných předpisů o žádostech za prodloužení lhůty §u 9 tohoto zákona má býti rozhodováno. Sluší proto ve smyslu §u 7 obč. zák. při řešení této otázky přihlédnouti k předpisům 43 kn. zák., který ustanovuje, že o žádostech za prodloužení lhůty k podání žaloby na spravení záznamu rozhodovati jest dle předpisů soudního řádu. V důsledcích toho přicházejí při rozhodování o žádosti Antonie B-ové za opětné prodloužení lhůty ku podání žaloby ohledně služebností jí tvrzené v úvahu předpisy §u 128 c. ř. s. Poněvadž pak dle ustanovení §u 128 odstavec třetí c. ř. s. před povolením opětovného prodloužení lhůty, o které zde skutečně jde, odpůrci navrhovatelky, když návrh od obou stran souhlasně podán nebyl, slyšeni býti musí a soud

prvé stolice nedbaje tohoto zákonného předpisu o návrhu stěžovatelky bez slyšení odpůrce rozhodl, jeví se usnesení soudu prvé stolice, jakož i napadené usnesení soudu rekursního, které tohoto nedostatku neodstranilo, nýbrž bez ohledu na něj rozhodnutí ve věci samé obsahuje, protizákonným a bylo je proto k dovolací stížnosti Antonie B-ové na neprodloužení lhůty k podání žaloby zrušiti a rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 4457.

Pokud není dotčena předpisem §u 67, odstavec prvý, ex. ř., platí i v exekučním řízení zásada §u 524, odstavec druhý, c. ř. s., jmenovitě i jeho poslední věta, nepřipouštějící samostatného opravného prostředku.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1924, R I 977/24.)

Do usnesení rekursního soudu, jímž byl v exekučním řízení přiznán dovolací stížnosti odkladný účinek, vznesen byl rekurs, jejž Nejvyšší soud odmítl.

Důvody:

Proti usnesení, jímž bylo podle §u 524 odstavec druhý c. ř. s. k návrhu nařízeno, že rekurs má odkládací účinek, není podle poslední věty tohoto místa zákona samostatného opravného prostředku. Je arci pravda, že otázka vykonatelnosti soudních usnesení je v exekučním řádu upravena odchylně od §u 524 c. ř. s. a, pokud tomu tak jest, jest vzhledem k ustanovení §u 78 ex. ř. na soudu, aby se řídil dotyčnými předpisy exekučního řádu, zejména předpisy §u 67 tohoto zákona, podle nichž až do podání rekursu pokud se týče uplynutí lhůty rekursní podobně, jako v nesporném řízení (§ 12 odstavec prvý cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. z.), je zastavení výkonu usnesení věcí volného soudního uvážení (§ 67 odstavec prvý ex. ř.), a podaný rekurs zastavuje výkon napadeného usnesení jen v případech v zákoně zvláště uvedených (§ 67 odstavec druhý ex. ř.). Ale jinak platí podle §u 78 ex. ř. také pro usnesení vydaná v exekučním řízení ustanovení §u 524 c. ř. s., najmě tedy i v tomto případě, kde rekurs byl podán, avšak podle zákona výkonu usnesení nezastavuje, neboť případ ten není exekučním řádem zvlášť upraven ani v prvém ani v druhém odstavci §u 67 ex. ř. Ustanovení §u 42 čís. 7 a 8 ex. ř. nepřicházejí v úvahu, jelikož nejde o rekurs proti usnesení exekuci povolujícímu, ani o stížnost na postup při exekučním výkonu. Pokud však § 524 odstavec druhý c. ř. s. platí pro exekuční řízení, platí i jeho poslední věta, podle níž, jak shora uvedeno, samostatný opravný prostředek je vyloučen.

Čís. 4458.

Soud, vydávaje rozsudek pro zmeškání, není oprávněn prováděti důkaz spisem o jiné rozepři, jímž byl sice nabídnut důkaz, jenž však nebyl k žalobě připojen, ani při roku předložen; lhostejno, že ona jiná rozepře byla vedena u téhož soudu.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1924, R I 982/24.)

Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby rozsudkem pro zmeškání. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud zrušil usnesení odvolacího soudu a uložil mu, by nehledě k zrušovacímu důvodu, o odvolání dále jednal a rozhodl.

Důvody:

Napadeným usnesením byl zrušen rozsudek prvého soudu vydaný pro zmeškání a věc byla vrácena do prvé stolice ku jednání a vynesení rozsudku, protože prvý soud při rozhodnutí právní rozepře nepřihlížel k obsahu spisu C 374/24, jímž žalobkyně nabídla důkaz o tom, že žalovaný jest otcem jejího dítka, v únoru 1923 mimo manželství narozeného. Do usnesení toho stěžuje si žalobkyně právem. Žalovaný zmeškal prvý rok. Žalobkyně učinila návrh, by proti němu byl vydán rozsudek pro zmeškání. Bylo proto podle §u 396 c. ř. s. přednesení o skutkových okolnostech dostavivší se žalobkyně vztahující se ku předmětu právní rozepře pokládati za pravdivé, pokud nebylo vyvráceno předloženými důkazy. Ale spis C 374/24 nebyl soudu předložen, nýbrž byl jím jen nabídnut důkaz o oné skutečnosti důležité pro rozhodnutí sporu. Soud nebyl proto oprávněn prováděti důkaz tímto spisem, jenž při žalobě nebyl a ani při roku stranou nebyl předložen a jejž by si musel teprve opatřiti, kdyby ve sporu nabídnutý důkaz jím byl připustil. Řízení před prvým soudem není tedy vadným proto, že soudce spis C 374/24 neopatřil si z úřední moci a nehodnotil jeho obsah, k čemuž podle zákona nebyl vůbec oprávněn. Nemá proto napadené usnesení v zákoně opory a nemění na tom ničeho, že právní rozepře C 374/24 byla zahájena u téhož soudu, neboť tím nestal se obsah tohoto spisu skutkem vůbec známým (§ 269 c. ř. s.), v kterémžto případě byl by býval soudce ovšem povinen k němu přihlížeti.

Čís. 4459.

I v řízení úpadkovém jest připustiti možnost nenahraditelné (těžko nahraditelné) újmy ve smyslu §u 44 ex. ř.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1924, R I 993/24.)

Žádosti správce úpadkové podstaty, by byla odložena dle §u 42 čís. 1 ex. ř. exekuce na jmění úpadce až do rozhodnutí o žalobě dle §u 35 ex. ř., soud prvé stolice vyhověl, rekursní soud žádost zamítl. Důvody: Exekuce může býti odložena jen tenkráte, jsou-li tu předpoklady v zákoně uvedené. Nejdůležitějším předpokladem jest, že zahájení nebo pokračování v exekuci je spojeno pro povinného s nebezpečím nenahraditelné nebo jen těžko nahraditelné újmy. Tento předpoklad není však v tomto případě

dán, neboť jde zde o úpadkové řízení, v němž dle §u 119 k. ř. děje se také soudní prodej, a sice řídí se tento prodej dle ustanovení úpadkového řádu, avšak těchto ustanovení dlužno užívati pouze obdobně a vzhledem k úchylkám v § 119 odstavec druhý k. ř. uvedeným. Jedná se o pokud možno nejrychlejší prodej úpadkového jmění a bylo z tohoto důvodu nejvyšším soudem řečeno, že prodej části nemovitosti patřící do úpadkové podstaty, může se státi zároveň s provedením nucené dražby ohledně části patřící do úpadkové podstaty. Vnucenou dražbou nevzniká tudíž pro úpadce nebezpečí, ježto výtěžek bude beztak připsán jmění úpadkovému, kdyby bylo vyhověno žalobě dle §u 35 ex. ř. Pro ten případ že by žaloba se zamítla, mají právo na výtěžek vymáhající věřitelé. Ježto tudíž nebylo prokázáno nebezpečí pro stranu povinnou, bylo rozhodnouti, jak shora uvedeno.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Stanovisko rekursního soudu, že v řízení úpadkovém nelze připustiti možnost podmínky odkladu exekuce dle §u 44 ex. ř., totiž újmy nenahraditelné, nebo těžko nahraditelné, je mylným. Těžko nahraditelná škoda pro dlužníka (věřitele) může nastati tím, že úpadková správa nemůže sama voliti vhodnou dobu ku zpeněžení úpadkového jmění, jak uplatňuje stěžovatel, správce úpadkové podstaty. Jsou tu tedy oba důvody odkladu exekuce dle §u 42 čís. 1 a 44 ex. ř., pročež důvodnému dovolacímu rekursu bylo vyhověti.

Čís. 4460.

Třetí osoba, jež má ve své moci hmotné movité věci dlužníkovy (§ 262 ex. ř.), jest oprávněna ku stížnosti na postup při exekučním výkonu i k stížnosti do soudního usnesení vydaného o stížnosti tě. Soudní uschovatel nemá věci »ve své moci« a přísluší mu pouze právo stížnosti na postup při exekučním výkonu, nikoliv však rekurs do soudního usnesení o oné stížnosti.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1924, R I 1004/24.)

Soud prvé stolice ku stížnosti firmy N., Josefa P-a a Josefa D-a dle §u 68 ex. ř. odložil zabavení automobilu jako dle §u 262 ex. řádu nepřípustné, neschválil ustanovení Augusta G-a uschovatelem a nařídil, by se obnovilo dřívější uschování. Stížnosti vymáhající věřitelky rekursní soud vyhověl potud, že ponechal v platnosti zástavní její právo k automobilu.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs firmy N., Josefa P-a a Josefa D-a.

Důvody:

Podle §u 262 ex. ř. platí předpisy, tomuto paragrafu předcházející, též pro zabavení a uschování movitých hmotných věcí dlužníkových,

které ve své moci má osoba třetí k jich vydání ochotná. Pokud tato třetí osoba zabavení nepřipustí, nelze je provésti, a není pochyby, že osoba ta jest oprávněna ku stížnosti na postup při exekučním výkonu (§ 68 ex. ř.) pokud se týče i k rekursu do soudního usnesení vydaného o stížnosti té. Než o takový případ nejde, neboť zabavené auto neměli ve své moci ani firma N., ani Josef P., ani Josef D. Usnesením okresního soudu ze dne 10. července 1924 bylo jmenované firmě povoleno prozatimní opatření uschováním auta ve smyslu §u 379 odstavec třetí čís. 1 ex. ř.; soudním uschovatelem byl zřízen Josef P., jenž auto měl umístiti v garáži Josefa D-a, což také se stalo. Klíč k dotyčné místnosti obdržel Josef P. Z toho patrno, že ani ohrožená firma ani Josef D. neměli auto, o které jde, ve své moci a že již proto nepřicházejí v úvahu jako třetí osoby ve smyslu §u 262 ex. ř. Ani Josef P. neměl auto ve své moci. Soudní uschování ať ve smyslu §u 259 ať ve smyslu §u 379 ex. ř. jest opatřením, jímž hmotné movité věci se odejímají z moci dlužníka (odpůrce ohrožené strany) a podřizují se moci soudní. Ve své moci nemá tedy věci ty soudní uschovatel, jenž je pouze soudním orgánem, nýbrž výhradně sám soud. Potud souhlasí dovolací soud také s názorem vysloveném v rozhodnutí bývalého nejvyššího soudu ve Vídni ze dne 27. dubna 1915 R I 192/15 Gl. Ung. čís. 7416. Soudní uschovatel nemůže se tedy zdráhati, by věc danou mu soudem k uschování nevydal za účelem jejího zabavení pro třetí osobu. Kdyby tak přes to učinil, byl by soudem prostě poukázán, aby věc vydal, neboť byla mu jako věc dlužníka soudem odevzdána právě proto, aby byla zachována pro další exekuční úkony pokud se týče pro budoucí exekuci nejen toho, kdož exekuci navrhl, pokud se týče kdož navrhl prozatimní opatření, nýbrž i každého jiného věřitele. Soudnímu uschovateli lze arci přiznati právo stížnosti na postup při exekučním výkonu ve smyslu §u 68 ex. ř., ale rekurs do usnesení soudního mu nepřísluší. Tím méně přísluší toto právo Josefu D-ovi, jenž toliko poskytnul místnost, kde auto bylo umístěno, pokud se týče firmě N., kteří na exekučním řízení nejsou súčastněni ani jako vymáhající věřitelé, ani jako dlužníci, ani jako třetí osoby ve smyslu §u 262 ex. ř. Otázka, zda ku zabavení auta nebylo snad zapotřebí souhlasu okresního soudu, jenž povolil prozatimní opatření, musí zůstati nerešenou, když rekurenti podle toho, co bylo uvedeno, k rekursu vůbec nejsou oprávněni.

Čís. 4461.

Více škůdce nemůže navzájem uplatniti § 1302 obč. zák., nýbrž jen právo postihu dle §u 896 obč. zák., avšak ani toto právo jim nepřísluší, byla-li již některému z nich veškerá škoda pojišťovnou nahrazena. Vyplatila-li pojišťovna jednomu ze škůdců pojistný peníz, nevznikl jí náhradní nárok proti ostatním škůdcům.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1924, Rv I 1394/24).

Žalobci byli trestním rozsudkem pravoplatně odsouzeni pro přestupek § 16 č. 2 zák. ze dne 16. ledna 1896, čís. 89 z roku 1897 ř. z. spáchaný tím, že prodávali zdraví škodlivé barvivo na vousy, jež koupili

od žalovaného Emanuela M-a, a jež vyrobil a do obchodu uvedl žalovaný Jan N. V civilním sporu byli pak žalobci uznáni povinnými zaplatiti Janu P-ovi, jenž onemocněl po použití onoho barviva, celkem 4311·61 Kč, jež mu zaplatili. Kromě toho utrpěli žalobci další škodu tím, že zaplatili útraty vlastního zastupování a zapravili jiné menší výdaje s věcí související, takže celkem vydali 7723·28 Kč. Pojišťovna R., u níž byli žalobci pojištěni, vyplatila jim celkem 6906·88 Kč. Žalobu, jíž domáhali se žalobci na žalovaných Emanueli M-ovi a Janu N-ovi zaplacení 7723·28 Kč, odůvodňovali žalobci tím, že 1) žalovaní byli odsouzeni pro přestupek §u 16 čís. 2 zák. ze dne 16. ledna 1896, čís. 89 na rok 1897 ř. zák. spáchaný tím, že Emanuel M. ono barvivo prodal, pokud se týče Jan N., že barvivo to vyráběl, že tudíž ručí žalobcům za veškerou škodu, kterou jim způsobili výrobou a prodejem onoho škodlivého barviva. Tento výrok svůj odůvodňovali dále tím, že původní spor opověděli žalovaným, že je vyzvali, aby jim poskytli zastupování, a že po doručení písemného rozsudku zaslali žalovaným opis rozsudku toho přenechavše jim, zdali se z rozsudku toho chtějí sami odvolat, a že současně je vyzvali, aby nahradili žalobci Janu P-ovi přisouzený peníz s příslušenstvím, — že žalovaní na zprávu a výzvu vůbec neodpověděli. 2) že vzájemná pojišťovna R. postoupila jim svůj nárok na vymáhání oněch obnosů od žalovaných, jež žalobcům nahradila. Procesní soud prvé stolice přiznal žalobcům pouze 195 Kč, jež žalovaní uznali, jinak žalobu zamítl. Odvolací soud k odvolání žalobců rozsudek potvrdil. Důvody: Žalobci domáhají se na žalovaných náhrady škody, kterou jim způsobili trestným činem, totiž prodejem barviva, které bylo závadné a zdraví lidskému škodlivé. Aby žalobci tento nárok s úspěchem mohli uplatňovati, museli by prokázati, že jim skutečně z trestného činu žalovaných vznikla škoda. Jest prokázáno, že vzájemná pojišťovna R. na základě pojišťovací smlouvy zaplatila za žalobce 6.906 Kč 88 h, kterým škoda, jim způsobená, byla ve stejné výši hrazena. Rozsudkem prvé stolice byl jim přiznán peníz 195 Kč. Zbytek neuhrazené a zažalované škody 621 Kč 40 h jsou útraty vzniklé trestním řízením proti žalobcům. Tyto útraty vznikly jich zaviněním. Žalobci byli stejně jako žalovaní povinni, by výrobek (barvivo), než jej dali do oběhu, řádně prozkoumali. Toho však neučinili a tím sami spáchali trestný čin. Nemohou proto žádati náhrady škody svým vlastním zaviněním způsobené. Ale ani z postupu náhradního nároku nemohou pro sebe ničeho odvoditi, poněvadž vzájemná pojišťovna R., nemajíc nároku proti žalovaným, nemohla jej postoupiti žalobcům. Mezi ní a žalovanými nebylo právního poměru. Ani vznikem pojišťovací smlouvy ani zaplacením pojistného peníze nevzniká náhradní nárok sám sebou. Aspoň občanský zákon nemá podobného ustanovení a zvláštního ustanovení § 47 úraz. pojišť. dle kterého postižní nárok pojišťovně přísluší, obdobně použíti nelze. Pojišťovna také nevyplácí pojistný peníz v úmyslu, aby zapravila dluh škůdcův, nýbrž v tom úmyslu, aby svůj vlastní závazek ze smlouvy pojišťovací plnila. Pojišťovna také žádné škody nemá, poněvadž plní jen svůj smluvní závazek, za nějž byla předem již honorována. Zaplacením pojistného peníze zaniká náhradní nárok a nemůže již býti postoupen, leda by se tak stalo před zaplacením. V tomto případě však stal se postup teprve po zaplacení, když již právní poměr byl rozvázán, a žalobci

ani netvrdí, že postup se stal již v pojišťovacích podmínkách. Ale v tomto případě není ani příčinné souvislosti mezi škodou vzájemné pojišťovny R. a trestným činem žalovaných. Škoda vznikla jednáním žalobců a byli tito v prvé řadě, jak již shora řečeno, povinni, aby výrobek do veřejnosti daný jako řádní obchodníci prohlédli. Kdyby byli se tak zachovali, škoda by nebyla vznikla.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání, vytýkající rozsudku odvolacího soudu nesprávné právní posouzení věci (§ 503 č. 4 c. ř. s.), není opodstatněno. Z trestních spisů bylo prvým soudem zjištěno, že oba nynější žalobci byli právoplatně odsouzeni pro přestupek podle §u 16 odst. 2 zák. ze dne 16. ledna 1896, č. 89 ř. z. z roku 1897, že nedbale prodávali a na prodej chovali kosmetický prostředek, totiž barvivo na vousy, zdraví lidskému škodlivý, ač jim při povinné pozornosti škodlivé vlastnosti známými býti mohly a že civilním rozsudkem ze dne 10. května 1922 byli uznáni povinnými, aby nahradili Janu P-ovi škodu za tělesné poškození, zmíněným trestným činem mu způsobené. Nárok Jana P-a opíral se tedy pouze o trestný čin nynějších žalobců a procesní soudce rozhodl o něm, jsa vázán nálezem právoplatného odsuzujícího rozsudku trestního soudce (§ 268 c. ř. s.). Šlo tedy v onom sporu jen o náhradu škody, kterou zavinili nynější žalobci svou vlastní nedbalostí při prodeji kosmetického prostředku Janu P-ovi, lidskému zdraví škodlivého, a zmíněnými rozsudky nebylo uznáno, že také nynější žalovaní společně se žalobci zavinili tělesné poškození Jana P-a, takže jimi nebyl vůbec založen právní poměr mezi poškozeným Janem P-em a nynějšími žalovanými. Žalobci nemohou se tedy dovolávati ustanovení §u 1302 obč. zák. o dělení škody, když jen sami byli k náhradě škody Janu P-ovi odsouzeni, poněvadž ustanovení §u 1302 obč. zák. předpokládá poměr poškozeného ku škůdcům, zde však jde jen o poměr více škůdců mezi sebou a mohli by žalobci uplatniti proti žalovaným jen právo postihu podle ustanovení §u 896 obč. zák. a domáhati se na nich náhrady v poměru tam uvedeném, pokud sami ze svého majetku poškozenému škodu nahradili. Než nižšími soudy bylo zjištěno, že z pojistného, vzájemnou pojišťovnou R., žalobcům vyplaceného, úhrnem 6.906 Kč 88 h, byla uhražena nejen veškerá škoda Janu P-ovi a útraty sporného i trestního řízení, nýbrž i žalobcům samým vzniklé útraty a ježto žalovaní žalobní nárok částkou 195 Kč uznali, zbývá již jen z náhrady sporem vymáhané částka 621 Kč 40 h, o které nižší soudy správně rozhodly, že žalobci nemají na ni právního nároku, poněvadž částka tato jest ve skutečnosti zbytkem trestních útrat, které vznikly žalobcům jejich vlastním trestným činem, a stačí tu ku správným důvodům nižších soudů odkázati. Žalobci tedy neprokázali, že nějakou škodu ze svého majetku uhradili, jejíž náhradu by byli oprávněni postihem (§ 896 obč. zák.) na žalovaných požadovati. Vyplatila-li pojišťovna pojistné 6.906 Kč 88 h, plnila jen svůj závazek ze smlouvy pojišťovací, kterou právě převzala nebezpečí cizí škody, obdrževši za to protihodnotu v zaplacených premiích, vypočítaných dle pojišťovací statistiky na její úhradu ano i obchodní zisk. Z tohoto dů-

vodu nevznikl jí nějaký postižní nárok na náhradu škody proti žalovaným jako škůdcům a nemohla jej ovšem ani žalobcům platně postoupiti.

Čís. 4462.

Předal-li kupitel prodateli ku »vyrovnání« ve smlouvě »vykázaného« nedoplatku kupní ceny směnku, jež byla hotova až na podpis prodatele jako vydatele, nastala tím přeměna dosavadního obecnoprávního dluhu ve dluh směnečnoprávní. Kupitel byl nadále oprávněn a povinen platiti pouze tomu, kdo se vykázal směnkou a s ním po případě ujednati, že na místo části směnečného dluhu nastupuje nový obecnoprávní dluh, knihovně zjištěný.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1924, Rv I 1429/24.)

Žalobě spoluprodatelky proti kupitelům domu o zaplacení poloviny nedoplatku kupní ceny bylo o b ě m a n i ž š í m i s o u d y vyhověno. N e j v y š š í s o u d žalobu zamítl.

D ů v o d y:

Jest nesporně zjištěno, že smlouvou trhovou ze dne 27. ledna 1923 bylo mezi tehdejšími prodateli Františkem Č-em a žalobkyní Marií Č-ovou a žalovanými jako tehdejšími kupiteli polovice domu ujednáno, že se zbytek kupní ceny 70.000 Kč vyrovnává směnkou, a že důsledkem toho žalovaní vydali a jako příjemci podepsali směnky znějící na 50.000 Kč a 20.000 Kč a je prodatelům odevzdali. Nižší soudy přezírají ve svém právním posouzení tuto skutečnost a odepírají jí jakýkoli právní význam, uvádějíce ve svých rozsudcích v podstatě, že tím nedošlo ku zrušení závazku ani zaplacením dle §u 1412 obč. zák., ani dáním na místo placení dle §u 1414 obč. zák. a že toto zrušení bylo by se mohlo státi jen skutečným placením dlužné částky k rukám oprávněných věřitelů, jímž byla co do polovice žalobkyně. K názoru tomu dospívají nižší soudy přes to, že v tomto směru námitka se strany žalobkyně výslovně ani vznesena nebyla, úvahou, že ony směnky nejsou vůbec směnkami, ježto na nich scházel podpis vydatelů, jimiž dle zjištění soudu měli býti oba prodatelé (čl. 4 a 36 směn. řádu). S názorem tímto souhlasiti nelze. Podpis vydatelův na směnce jest arciť podstatnou náležitostí směnky a nesmí scházeti, jde-li o uplatnění směnečnoprávního nároku ze směnky. Tím však není řečeno, že směnka, která ještě nevykazuje tohoto k platnosti nezbytného skripturního aktu, jest prostě právně bezvýznamným kusem papíru, jak nižší soudy za to mají. Zákon (směnečný řád) nepředpisuje, že se na směnku mají vepsati jednotlivé skripturní akty nebo zákonné náležitosti v určitém časovém sledu, a proto může také papír (směnečný blanket), jako směnka ještě nehotový, opatřený akceptem odevzdán býti k pozdějšímu vyplnění (podpisem vydatele) na ten způsob, že příjemce papíru může směnku vyplniti teprve tehdy, až dojde k tomu, by z ní vlastník směnky směnečnoprávní nárok uplatnil; tím nabývá samostatného, neodvolatelného, docela i zděditelného a

přenositelného majetkového práva, vyplněním blanketu zříditi platnou směnku. Záleželo tedy jedině na prodatelích Františku C-ovi a na žalobkyni, by připojením podpisů svých nebo některého z nich jako vydatele z těchto akceptem žalovaných opatřených a jim k tomu účelu odevzdaných ještě nehotových směnek učinili směnky platné. Z toho, že to bylo právě v jejich možnosti jim plně a volně poskytnuté, vyplývá důsledně, že žalobkyně k této námitce, jíž ostatně ani neučinila, není ani právně legitimována, ježto tento nedostatek směnky nevzešel z příčin žalovaným na vrub přičitatelných a dle povahy věci takováto námitka příslušeti může především tomu, proti němuž se směnečnoprávní nárok činí. Je-li tomu tak, že žalovaní prodatelům předali ku »vyrovnání« ve smlouvě »vykázaného« nedoplatku kupní ceny, tudíž na místo placení tyto až na jejich vlastní podpis jako vydatelů hotové směnky, kteréžto podpis prodatelé mohli a směli kdykoliv do směnky vepsati, nelze na skutečnost tuto po právní stránce nazírati jinak než, že tím nastala, jak žalovaní právem uplatňují, přeměna dosavadního obecnoprávního dluhu (ze smlouvy kupní) za jeho současného zrušení ve dluh směnečnoprávní (§ 1376 obč. zák. a násl.) v ten rozum, že dluh ten neměl mezi stranami nadále pozůstávati z onoho původního právního důvodu, byl co do důvodu toho odevzdáním směnek zrušen (»vyrovnán«) a měl nadále trvati a uspokojení dosíci jako dluh směnečnoprávní. V témž smyslu na věc nahlížela i strana žalující, jak patrno jest z dopisů jejího právního zástupce ze dne 1. září 1923 a 24. září 1923, dále z přípravného spisu jejího, v němž o sobě mluví jako o »spoluvlastnici« směnky a uvádí, že vzhledem ku » zrušení« směnky »trvá« (t. j. znovu obživla) původní pohledávka z kupní ceny. Touto přeměnou nastal arciť podstatně rozdílný stav v dlužním poměru; jako věřitelé pohledávek ustupovaly v pozadí osoby, které jimi dle původního právního důvodu byly a věřitelem pro žalované byl ten, kdo se jím držením směnky jako takový mohl vykázati, neboť od této přeměny byli žalovaní povinni i oprávněni platiti jen tomu, kdo se jím takto jako věřitel vykázal (čl. 39 směn. ř.), aniž jim bylo třeba kromě zlého úmyslu nebo hrubé nedbalosti tuto legitimaci zkoumati. Bylo naopak vnitřní věcí manželů Č-ových, aby se o vybrání této směnečné pohledávky mezi sebou srovnali, a příhody, které se potom mezi nimi k vůli jednání o rozvod udály, nemohou se dotýkati žalovaných. Hlásil-li se jim za tohoto stavu ostatně i s odvoláním se na majetkové uspořádání se žalobkyní František Č. jako nynější výhradný držitel směnky a věřitel této směnečné pohledávky a pokládal-li a uznával-li ho za držitele i věřitele směnky také notář, který veškeré tyto právní záležitosti jednak mezi žalovanými a manželi Č-ovými, jednak mezi těmito manželi navzájem projednával, jako plnomocník těchto směnky v uschování měl a je později přes odpor žalobkyně i Františku Č-ovi vydal, dlužno zajisté žalovaným přiznati, že mohli vším právem Františka Č-a pokládati za svého pravého věřitele. Zapravili-li tedy splátku na tento směnečný dluh k jeho rukám v ten rozum, že zbytek směnečné pohledávky 50.000 Kč byl dle vydaného o tom dluhopisu na koupeném domě jakožto obecnoprávní dluh pro Františka C-a zástavně pojištěn, a byly-li na to, třeba i nějaký čas později, jim směnky vráceny, zrušen byl touto novou přeměnou platně i tento směnečný dluh a nastoupil místo něho onen pro Františka Č-a dluhopisem upsaný knihovní

dluh. V tuto skutečnost musí se vpraviti i žalobkyně, ovšem zůstává jí vyhraženo, by si své domnělé právo pohledávala u těch, o nichž se domnívá, že neoprávněným použitím směnek ji v jejím nároku na podíl z této pohledávky zkrátili. Uvádí-li se v rozsudku první stolice, že ona úmluva nestala se proti současnému vrácení směnek a že směnky byly žalovaným teprve později Františkem Č-em vráceny, nemá to pro věc významu, neboť žádati vrácení směnek při jejich placení nebo jinakém vyrovnání jest právem dlužníků a, nepoužijí-li oni tohoto práva v důvěře, že jim směnka bude později vrácena, jde to jedině na jejich vrub a nebezpečí. Nikterak nelze však z toho dovozovati, jak se o to pokouší žalobkyně, že tím dluh z původního právního důvodu znovu pro ni obživl. Vzhledem na tento stav nebylo třeba v tomto sporu ani na místě, zkoumati a rozhodovati o tom, zda majetkovou dohodou mezi manželi Č-ovými přešla polovice původní společné pohledávky na žalobkyni připadající právně na Františka Č-a čili nic a zda a pokud notář se proti této dohodě nebo příkazu jemu žalobkyní sdělenému zachoval, neboť v tomto sporu nelze otázky tyto s právním účinem proti těmto mimo spor stojícím osobám řešiti. Pro rozhodnutí rozepře stačilo zkoumati, zda žalobní nárok uplatněný jedině z původního svého právního důvodu jest po právu a dle toho, co bylo uvedeno, měla býti otázka tato vyřešena záporně.

Čís. 4463.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém.

Zaměstnanec nebyl p o z á k o n n o u d o b u zaměstnán na v e l k é m majetku pozemkovém, neměl-li hospodářský celek, na němž byl zaměstnán, výměry §u 2 záborového zákona, nýbrž přešel do rukou majitele, jehož celkový majetek onu hranici přesahoval, teprve v době, od níž do skončení služebního poměru neuplynulo 10 let. Lhostejno, že za dřívějších majitelů byly ke statku připachtovány pozemky a tím hranice §u 2 záb. zák. byla překročena.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1924, Rv I 1790/24).

Žaloba zaměstnance na zaměstnavatele o placení zaopatřovacích požitků dle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. byla zamítnuta s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c. N e j v y š š í m s o u d e m z těchto

d ů v o d ů:

Dovolatel domáhá se úpravy zaopatřovacích požitků jako bývalý zaměstnanec na velkém majetku pozemkovém, tudíž dle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. Tento zákon vztahuje se na bývalé zaměstnance na velkém majetku pozemkovém a přísluší jim stanovené požitky po 10 služebních letech 40% (§ 4 cit. zák), celé pak po 40 leté, po případě 35 leté službě. (§ 3 cit. zák.) Není sporu o tom, že žalovaný koupil sv. Jakubský dvůr jako samostatné těleso hospodářské a knihovní dne 29. března 1910, převzal žalobce jako šafáře a ustanovil ho provisorně na dvě leta, počínaje 1. červencem 1910 se služným 600 K, mimo požitky naturální a byt a že ho dal dnem 1. června 1919 na trvalý odpočinek. Není také sporu o tom, že byl žalobce na dvoře sv. Jakubském šafářem u dřívějších dvou vlastníků po dobu 3 let, že dvůr sv. Jakubský má výměry 68 ha a že byl i s jiným majetkem žalovaného podle zákona ze dne 16. dubna 1919, čís. 215 sb. z. a n. státem zabrán. Dovolatel, aby se mohl dovolávati shora zmíněné úpravy, musil by v prvé řadě prokázati, že byl zaměstnán na velkém majetku pozemkovém po rozumu §u 2 zák. záborového alespoň po nejmenší předepsanou dobu (§ 4 cit. zák o zaopatřovacích požitcích). Žalobce sice tvrdil, že byl na velkém majetku pozemkovém po 40 roků zaměstnán, avšak neprokázal to. Sv. Jakubský dvůr měl, jak nesporno, výměry 68 ha a vzhledem na tuto výměru nelze ho zařaditi do velkého majetku pozemkového, neboť nerozhoduje při tom, že dřívější vlastníci měli u tohoto dvoru větší výměru pozemků (snad až do 300 ha) v pachtu, jelikož do výměry velkého majetku pozemkového nelze počítati pozemky pachtované, tedy cizí, nýbrž jen skutečnou katastrální výměru toho kterého objektu. Dle toho nelze také ovšem dobu do 1. července 1910 na dvoře sv. Jakubském ztrávenou žalobcem počítati za ztrávenou jako na velkém majetku pozemkovém a nelze jí použíti při výměře zaopatřovacích požitků dle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. a připočísti ji ke skutečně ztrávené době na velkém majetku pozemkovém. Tento dvůr ovšem se stal, byv po nabytí žalovaným spojen s ostatním jeho majetkem, součástkou velkého majetku pozemkového po rozumu zákona záborového a podléhal proto tomuto zákonu. Na tomto dvoře v rukou žalovaného teprve konal žalobce od 1. července 1910 vzhledem na zákon o úpravě zaopatřovacích požitků, jenž se výslovně záborového zákona dovolává, služby na velkém majetku pozemkovém a může tedy teprve od této doby počítati služební léta a dle jich počtu žádati zaopatřovací požitky. Žalobce ztrávil u žalovaného na velkém majetku pozemkovém — a jedině u tohoto — celkem 9 roků a zlomek měsíců, jenž nepřevyšuje 6 měsíců (§ 5 cit. zákona zaopatřovacího), takže nemůže žádati ani podle §u 4 cit. zák. zaopatřovací požitky, po 10 letech služebních příslušející.

Čís. 4464.

Na zasílateli jest (§ 380 obch. zák.), by opatřil veškeré doklady dopravních výloh, by volil takového mezizasílatele, jenž může provésti dopravu co nejdříve a by zpravil svého komitenta o každé důležité překážce dopravy.

Vypočítání dopravného při plavbě na Dunaji.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1924, Rv I 1798/23).

Žalující zasílatelská firma obstarala pro žalované dopravu zboží z Titelu po Dunaji do Bratislavy. Žalobě o vyplacení výloh spojených s dopravou (dopravné, stojně, pojistné), o b a n i ž š í s o u d y vyhověly. N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Jádrem sporu jest, zda žalobkyně dbala při provedení dopravy zboží péče řádného obchodníka ve smyslu čl. 380 obch. zák. jmenovitě, zda ji lze přičísti k vině, že zboží, již v prvé polovici dubna 1920 naložené, bylo vypraveno z Titelu až v červenci 1920. Pokud jde o dopravné, zjistil procesní soud, že nebyly ujednány pevné sazby, naopak že bylo výslovně smluveno, že se dopravné vyúčtuje až v Bratislavě. Odvolací soud toto zjištění dle §u 498 c. ř. s. převzal. Nelze však sdíleti názor procesního soudu, jejž z tohoto zjištění odvozuje a jejž odvolací soud ne sice výslovně, avšak dle celé souvislosti vývodů napadeného rozsudku mlčky si osvojuje, že žalovaní přistoupili na onu výši dopravného, jak je žalobkyně po provedení dopravy vyúčtuje. To z onoho zjištění nikterak ještě nevyplývá a není také myslitelno, že by se obchodník beze všeho vzdal práva přezkumu jednotlivých položek teprve budoucího vyúčtování, zvláště za poměrů tak mimořádných, jak byly v tomto případě. Nestačilo tudíž, by žalobkyně předložila prostě účet, nýbrž bylo na ní, aby jej řádně doložila, zejména co do položek, jichž žalovaní neuznali. A tu co do dopravného není jasno, jak žalobkyně dospěla právě k položkám 100.000 Kč, pokud se týče po slevě, 87.000 Kč za 1 člun. Jest sice pravda, že Československý dunajský dopravní úřad tuto částku účtoval také žalobkyni s doložením, že pro tento transport platí ohledně vedlejších poplatků a jiných podmínek nařízení provozovacího řádu První dunajské paroplavební společnosti a lokálního tarifu pro dopravu zboží (část I.) z roku 1918 této společnosti i s doplňky a uveřejněními, neobsahuje-li uzávěrka zvláštního ustanovení, že však nezapočítává za dopravu tohoto zboží plné tarifní nákladné, nýbrž paušální dopravné za člun 100.000 Kč (dopis ze dne 25. srpna 1920). V dopisu ze dne 9. listopadu 1922 uvádí však ředitelství československé státní dunajské plavby, že vzhledem k obtížím, se kterými v kritickém čase převzetí dopravy z Titelu bylo spojeno, nemohly býti z komerčních důvodů započteny sazby normální, nýbrž bylo pro tuto dopravu účtováno mimotarifní paušální dopravné. Srovnají-li se oba tyto dopisy, není dosti jasno, jak dalece bylo se od tarifu uchýleno, jmenovitě zda paušální dopravné bylo nižší, než sazby normální, jak by se zdálo dle prvého dopisu, či zda je převyšovalo, jak by se dalo souditi z druhého dopisu, a v čem záležely komerční důvody úchylku onu opodstatňující. Schází tedy číselný podklad výpočtu dopravného tak, jak by se vytvářilo při použití normálních sazeb s vedlejšími poplatky, by mohla býti posouzena přiměřenost účtovaného paušálního obnosu, a věcné odůvodnění případného rozdílu. Opatření těchto dokladů náleží zasílateli a bylo proto na žalobkyni, aby ve sporu vysvětlila a prokázala (čl. 380 posl. věta obch. zák.), že dbala i této péče. Nutno dále vzíti zřetel k tvrzení žalovaných, o němž také byly nabídnuty důkazy, že bylo možno použíti k odvlečení členů srbských remorkerů, ve spojení s tvrzením žalobní odpovědi, že žalovaní již za jednání s Adolfem Sch-em tohoto upozornili, že jugoslavská vláda zamýšlí vydati nové celní předpisy, které se budou zejména dotýkati také obchodů kompensačních, a že proto žádali, aby zboží bylo ihned po naložení odesláno, k čemuž se Sch. výslovně zavázal. Ukázala-li by se tato tvrzení pravdivými, bylo na žalobkyni, by prokázala (čl. 380 poslední věta obch. zák.), jak se vzhledem k tomuto upozornění zachovala. Bylo by tedy vhodnými dotázkami (§ 182 c. ř. s.) k tomu působiti, by žalobkyně uvedla, co zařídila, aby byly čluny v čas vypraveny, jmenovitě zda se u Dunajské paroplavby ujistila, může-li člun neprodleně vypraviti. Zjištění tato jsou důležita, neboť, kdyby byla žalobkyně zvěděla, že má dunajská paroplavba nejbližší remorker k disposici až v květnu, měla si, chtěla-li přes to použíti tohoto lodníka, vyžádati souhlas žalovaných (čl. 361 a 387 obch. zák.). Neučinivši toho a volivši lodníka, o němž věděla, že členy nemůže odeslati ihned, pochybila ve volbě, a stihly by ji následky čl. 380 obch. zák. Bylo by tedy po případě i zjistiti, zda a oč se snad zvýšilo dopravné tím, že nebylo s odvlečením člunů započato ihned po jejich naložení. Nelze ovšem přehlédnouti, že dle tvrzení žalující strany a dle poznámky v dopisu ze dne 13. září 1920 a ze dne 9. listopadu 1922 žalovaný Josef Č. při jednání o slevu dopravného byl přítomen a s konečným vyúčtováním souhlasil. K této okolnosti nevzaly nižší soudy vůbec zřetele, ač by mohla míti pro otázku, zda jsou žalovaní povinni zapraviti účtované dopravné po případě rozhodující význam. K otázce oprávněnosti zaúčtování stojného nutno rozlišovati tato období: 1. Od naložení členů až do doby, kdy čluny nemohly býti vypraveny jen z důvodů provozních, tedy pro nedostatek remorkerů. To bylo dle dopisu Československého Dunajského dopravního úřadu ze dne 31. srpna 1920 nepochybně při člunu čís. 431 od 3. do 26. dubna a od 3. do 5. srpna 1920, při člunu čís. 67.169 od 16. do 26. dubna a od 3. do 5. srpna 1920, za kterou dobu stojné započteno nebylo. 2. Období od zavedení cla tedy od 27. dubna 1920. Žalobkyně převzala dopravu obou člunů a bylo její povinností, by ji provedla s péčí řádného obchodníka (čl. 380). Péče tato vyžadovala, by komitenta zpravila o každé důležité překážce, o níž měla za to, že ji sama odstraniti nemůže, nebo že k jejímu odstranění není povinna. Takovouto překážkou byl nedostatek vyclení, nařízeného teprve po odevzdání zboží k dopravě. Ačkoliv v tomto případě bylo clo uvaleno na zboží již 27. dubna 1920, sdělil Sch. teprve dopisem ze dne 7. května 1920, čís. 10 pokud se týče telegramem ze dne 14. května, že zboží jest vyclíti 20 dináry za 100 kg, načež žalovaní složili u žalobkyně k úhradě cla 47.300 Kč. Nemůže býti pochybnosti, že bylo věcí zástupce žalobkyně Sch-a, by měl zavedení cla, zvláště byl-li na ně upozorněn, v stálé patrnosti a žalované v čas a správně dle úřední vyhlášky informoval. Opomenutí po této stránce nemohlo by jíti na vrub žalovaných a nezavinili by tito stojné, pokud spadá do doby od 27. dubna 1920 do dne, kdy teprve o clu byli zpraveni, pak ode dne, kdy složili oněch 47.300 Kč, který nebyl přesně zjištěn, až do dne, kdy omyl Sch-ův byl vysvětlen a žalovaní celou potřebnou částku k úhradě cla nesložili. Pokud ovšem i v tomto období trvala ještě překážka, záležející v nedostatku remorkerů, bylo by i zde přihlížeti k jejím účinkům, v rámci úvah svrchu vytčených. Také v otázce stojného nutno však poukázati k tomu, co bylo uvedeno při dopravném co do udanlivého uznání jeho výše žalovaným Josefem Č-em. Poněvadž okolnosti výše zmíněné, jež na rozhodnutí sporu mohly by míti podstatný vliv, nebyly jednak úplně, jednak vůbec vzaty na přetřes, jest řízení neúplným a bylo proto dle §u 510 c. ř. s. rozsudky obou nižších soudů zrušiti a věc odkázati soudu procesnímu, aby doplně řízení, znovu rozhodl.

Čís. 4465.

Otázka přípustnosti dovolání musí býti řešena z povinnosti úřední. Dovolání není (§ 502 odstavec čtvrtý c. ř. s.) přípustno, nevyslovil-li odvolací soud ve zrušovacím usnesení právního názoru, třebas příkazem k doplnění dal nepřímo na jevo, že nepokládá správným názor prvého soudu, neměl-li rozpor mezi prvním rozhodnutím prvého soudu a dalšími dvěma rozhodnutími prvého a druhého soudu vlivu na výsledek sporu.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1924, R I 878/24.)

Žalobu o náhradu škody 1593 Kč procesní soud prvé stolice zamítl pro nedostatek aktivního oprávnění ku sporu. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc, nevyhradiv pravomoci, prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl. Prvý soud po té žalobu opětně zamítl, neshledav zavinění žalovaného. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Dovolání žalobcovo bylo prvým soudem odmítnuto jako nepřípustné, rekursním soudem uznáno přípustným. Nejvyšší soud obnovil odmítací usnesení prvého soudu.

Důvody:

Správně rozhodl a odůvodnil rekursní soud, že přípustnost dovolání dlužno posuzovati podle novely ze dne 8. června 1923 čís. 123 sb. z. a n., poněvadž jednání v první stolici bylo skončeno a rozsudek byl vydán po 1. červenci 1923, tedy již za platnosti novely. Mylným jest názor dovolacího rekursu, že rekursní soud neměl přihlížeti ku předpisu čtvrtého dostavce §u 502 c. ř. s., poněvadž žalobce sám se ho v rekursu nedovolával. Z §u 507 c. ř. s. plyne, že otázka přípustnosti dovolání musí býti řešena z úřední povinnosti, soudy nejsou tudíž při tomto řešení vázány ani návrhy stran ani rozhodnutím nižších stolic. Spíše by se dalo po stránce formální vytknouti, že rozhodnutí rekursního soudu ze dne 2. září 1924 nemělo býti žalované straně doručeno, a že jí mělo býti ponecháno na vůli, by případné námitky proti přípustnosti dovolání uplatnila podle §u 507 c. ř. s. bez ohledu na ono rozhodnutí v dovolací odpovědi. Ve věci samé nelze přisvědčiti názoru rekursního soudu, že dovolání jest přípustno podle čtvrtého odstavce §u 502 c. ř. s. Tento předpis ustanovuje odchylně od pravidla, že dovolání proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu jest nepřípustné, když sporný předmět, o němž rozhodoval odvolací soud, nepřesahoval na penězích nebo peněžité hodnotě 2.000 Kč, že jest dovolání přece i v takovém případě přípustno, byl-li potvrzený rozsudek prvního soudu vydán po zrušení dřívějšího jeho rozsudku usnesením odvolacího soudu dle §§ 496 čís. 2 a 3 pak 499 c. ř. s., a toto usnesení nemohlo býti dle §u 519 čís. 3 c. ř. s. vzato rekursem v odpor. Tato odchylka jest jen zdánlivou výjimkou z pravidla, ve skutečnosti jest jenom důsledným jeho provedením. Zřejmým smyslem obou předpisů jest, by bylo připuštěno dovolání sice jenom, když první a odvolací soud rozhodly různě, ale pak aby bylo připuštěno vždy, totiž nejen, když rozhodnutí prvního a odvolacího soudu následují bezprostředně za sebou, nýbrž i tehdy, když byl první rozsudek prvního soudu, vydaný na základě vlastního, samostatného právního nazírání, odvolacím soudem následkem odchylného právního posouzení zrušen, a první soud byl při novém rozhodování vázán dle §u 499 odstavec druhý c. ř. s. právním názorem odvolacího soudu. Proti nazírání prvního soudu, jež došlo výrazu v prvém, zrušeném rozsudku, stojí jiné, odchylné nazírání odvolacího soudu, došedší výrazu v obou dalších rozsudcích. I při takovém rozporu má býti dovolání přípustným, a má jím býti nahražena újma způsobená podlehnuvší straně tím, že si nemohla stěžovati proti dřívějšímu, zrušovacímu rozhodnutí odvolacího soudu. V tomto případě nevyslovil odvolací soud ve zrušovacím usnesení ze dne 31. října 1922 žádného právního názoru, naopak prohlásil výslovně, že právní spornou otázku prozatím řešiti nebude. První soud nebyl při novém rozhodování vázán právním názorem odvolacího soudu a mohl se při novém rozhodnutí říditi jen svým vlastním, samostatným právním přesvědčením. Není tu vnitřního důvodu pro přípustnost dovolání, pročež bylo prvním soudem právem odmítnuto. Než i kdyby se pokládalo za to, že odvolací soud příkazem doplniti řízení, dal nepřímo na jevo, že nepokládá názor, vyslovený prvním soudcem ve zrušeném rozsudku o nedostatku pasivní legitimace žalovaného, za správný, a že následkem toho nebylo nové rozhodnutí prvního soudu již zcela samostatným, na názoru odvolacího soudu nezávislým, přece musí býti dovolání odmítnuto, poněvadž rozpor mezi prvním rozhodnutím prvního soudu a dalšími dvěma rozsudky neměl na výsledek sporu žádného vlivu. Ať byla žaloba zamítnuta pro nedostatek pasivní legitimace žalovaného, jak první soud po prvé uznal, nebo pro nedostatek zavinění, jak uznaly oba další rozsudky, vždy bylo rozhodnuto stejně, a proto není dovolání přípustno.

Čís. 4466.

Zvyk, jenž se vyvinul u obchodníků v létech 1919 a 1920 v tom směru, že se zásilky všeobecně pojišťovaly proti krádeži, není obyčejovou právní normou dle čl. 1 obch. zák., nýbrž obchodní zvyklostí dle čl. 279 obch. zák. Není bez významu, že zvyk ten nebyl zachováván jednou, avšak velkou, firmou. Co do povinnosti pojišťovací jest různiti dle druhu zboží, jež přichází v úvahu.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1924, R I 989/24.)

Proti žalobnímu nároku na zaplacení kupní ceny 4250 Kč za dodané železo, které byla žalobkyně podle smlouvy povinna plniti ve svém skladišti v Plzni, a jež odeslala dne 27. května 1919 žalované drahou do Brna jako nákladní zboží, jež však do stanice určení bylo sice dopraveno, avšak potom, než mohlo býti touto stanicí žalované vydáno, se ztratilo, takže tato ho neobdržela, uplatňovala žalovaná, že nebezpečí, jež zboží to stihlo, zavinila žalobkyně tím, že opomenula dáti zboží to pojistiti proti škodě krádeží, ač doprava jeho stala se v době, kdy se děly skoro pravidelně krádeže při dopravě drahou, toto bylo známo a bylo proto obvyklé, že odesílatel dal zboží pojistiti.

Žalobkyně namítla proti tomu skutkově, že jako obchodní podnik velikého rozsahu nikdy nepojišťovala zboží, drahou od ní odeslaného a nemohlo proto pojišťování zboží státi se pro ni zvykem. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: Prvý soudce provedl důkaz dotazem u obchodní a živnostenské komory v Praze, zamítl jako nerozhodné důkazy znalci a účetním nabídnuté žalobkyní a zjistil podle přípisu správní komise pro obchodní a živnostenskou komoru v Praze, že se v létech 1919 a 1920 dělo při dopravě po dráze velice mnoho krádeží, takže se vyvinul mezi obchodníky ustálený zvyk všeobecně pojišťovati zásilky proti krádeži, i když tak nebylo mezi stranami výslovně ujednáno, o čemž však odesílatel příjemce ihned vyrozuměl. Tomuto skutkovému zjištění, o které opřel prvý soudce zamítnutí žalobní prosby, vytýká odvolatelka právem, že spočívá na vadném řízení prvé stolice, jímž zabráněno bylo podle §u 496 čís. 2 c. ř. s. důkladnému vysvětlení a řádnému posouzení rozepře. Odvolatelka jako prodávající neměla ani podle ustanovení čl. 344 obch. zák. ani podle výslovného ustanovení kupní smlouvy se žalovanou povinnosti, by, zasílajíc jí železo, dala zásilku pojistiti proti škodě krádeží, a může proto žalovaná svou obranu, že dovolatelka povinnost tu měla, dovozovati toliko z obchodního obyčeje takového pojištění (čl. 1. obch. zák.). Obchodním obyčejem podle §u 7 obč. zák. a čl. 1. obch. zák. jest všeobecné přesvědčení, skutečným výkonem jeho obsahu projevované, že jest zde právní zásada (Staub-Pisko čl. 1 §u 5 komentáře). Ke vzniku obchodního obyčeje o povinnosti prodávajícího dáti zasílané jím zboží pojistiti v létech 1919 až 1920 proti krádeži bylo proto třeba jednak všeobecného přesvědčení, že prodávající takovou povinnost má, jednak aby toto přesvědčení bylo projevováno tím, že se pojišťování takové také všeobecně skutečně dělo. Třebaže podle §u 2 zákona ze dne 29. července 1868, čís. 85 ř. zák. jsou posudky obchodních a živnostenských komor důležitým zdrojem pro seznání obchodních obyčejů, nelze přehlédnouti, že posudek správní komise pro obchodní a živnostenskou komoru v Praze vydán byl veřejným úřadem jsoucím mimo komorní obvod, ve kterém má odvolatelka obchodní sídlo, že posudek ten potvrzuje obchodní obyčej pro dobu toliko dvou let, tudíž dobu poměrně krátkou, a že neuvádí, zda obchodní obyčej, v něm tvrzený, platil pro každý druh zboží, nehledíc na jeho povahu a váhu a též pro odvolatelku jako prodávající. Jest skutkem podle §u 269 c. ř. s., odvolacímu soudu známým, že odvolatelka jest jedním z největších podniků svého druhu v Československé republice a největším takovým podnikem v západních Čechách a že, provozujíc obchody, úzkostlivě šetří předpisů obchodního zákona a obchodních obyčejů, jakož i obchodní poctivosti a víry. Proto, když odvolatelka tvrdila v řízení prvé stolice skutkově, že, ač jest obchodním podnikem takového rozsahu, nikdy nepojišťovala zásilek zboží, od ní odesílaných, proti škodám krádeží, popřela tím jak všeobecné přesvědčení o povinnosti takového pojištění, tak i skutečný všeobecný jeho výkon prodávajícím ve velkoobchodu a obchodu železem a výrobky z něho pro léta 1919—1920.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Ani podle přednesu žalované firmy ani podle posudku obchodní a živnostenské komory v Praze ze dne 9. června 1924 nejde u zvyku, který se mezi obchodníky vyvinul v letech 1919 a 1920 v tom směru, že se zásilky pojišťovaly všeobecně proti krádeži, o obyčejovou právní normu dle čl. 1 obch. zák., nýbrž pouze o obchodní zvyklost dle čl. 279 obch. zák. Byl-li takový všeobecný zvyk, mohla by povinnost žalující firmy, by prodané železo při odeslání pojistila, býti pokládána za smluvenou, třebas to nebylo ujednáno výslovně, a musilo by se k této zvyklosti přihlížeti také při výkladu povinné pečlivosti řádného obchodníka, které žalující měla dle čl. 344 obch. zák. šetřiti při odeslání zboží. Ačkoliv na zjištění této sporné zvyklosti záleželo rozhodnutí sporu, omezil první soud její dokazování na vyžádání si posudku obchodní a živnostenské komory v Praze a skončil jednání podle §u 193 c. ř. s. dříve, než posudek došel, takže nebylo před ním o posudku již jednáno, a žalující strana nemohla se o něm vyjádřiti a své námitky a důkazy proti němu přednésti. Formální vada, že bylo jednání skončeno předčasně, ač nešlo o důkaz prováděný dožádaným soudem, jak § 193 c. ř. s. předpokládá, stala se sice bezpředmětnou, poněvadž žalovaná strana nesprávnost postupu prvního soudu nevytkla dle §u 196 c. ř. s., řízení zůstalo však přece vadným dle §u 496 čís. 2 c. ř. s., neboť odvolací soud shledal právem posudek obchodní a živnostenské komory v Praze nedostatečným. Z posudku není zjevno, zda vztahuje se také na obvod komory Plzeňské, v němž má žalující firma své sídlo, a nelze z něho s potřebnou určitostí seznati, zde vztahuje se tvrzený zvyk také na zboží, které bylo v tomto případě drahou odesláno, totiž na plávkové železo ve váze 2500 kg. Nelze pochybovati o tom, že nebezpečí krádeže při železniční přepravě v letech 1919—1920 nebylo vydáno stejně zboží každého druhu, všech rozměrů a každé váhy, dále že nebyla u každého zboží stejná potřeba, aby vedle jistoty poskytované stranám zákonnou povinností železnice, aby poskytla náhradu za zboží odcizené při přepravě podle železničního dopravního řádu, byla opatřena ještě další jistota pojištěním zboží proti krádeži. Důkladné probrání a správné rozhodnutí sporu vyžaduje proto, aby o posudku obchodní a živnostenské komory v Praze bylo mezi stranami jednáno a aby žalující straně byla poskytnuta příležitost přednésti proti němu své námitky a důkazy. Odvolací soud pokládá za nutno, aby byl proveden důkaz nabídnutý žalující stranou o tom, že ač jest podnikem velkého rozsahu, nikdy nepojišťovala zboží odesílaného drahou. Neprávem namítá žalovaná firma proti připuštění tohoto důkazu, že obchodní zvyk neztrácí své účinnosti, není-li jednou firmou zachováván. Nezáleží jen na počtu firem, které zvyklostí se neřídí, nýbrž i na jejich významu, z nezachovávání zvyklosti velkou firmou nelze souditi jen na její obchodní zvyky, nýbrž i na zvyky firem, které v obchodním styku takové její chování trpěly a spokojovaly se s ním. Důkaz nařízený odvolacím soudem může míti proto podstatný význam pro posouzení sporné otázky, zda žalující firma byla podle obchodních zvyklostí povinna odeslané železo pojistiti proti krádeži.

Čís. 4467.

Dvorský dekret ze dne 21. srpna 1838 čís. 291 sb. z. s. platí dosud. Lhostejno, zda jde o zabavení při exekuci uhražovací či zajišťovací. Navrhnouti zrušení exekuce, dle dvorského dekretu nepřípustné, jest pouze věcí eráru jako poddlužníka, dlužníku toto právo nepřísluší. Erár nemusí osvědčiti, že pohledávka jest nelikvidní a že není ještě poukázána k výplatě.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1924, R I 1010/24.)

Soud prvé stolice povolil usnesením ze dne 3. července 1924 exekuci zabavením pohledávání dlužníka proti poddlužníku, súčtovacímu ústavu republiky Československé. Návrh poddlužníka na zrušení exekuce dle §u 39, čís. 2 ex. ř., soud prvé stolice usnesením ze dne 11. září 1924 zamítl. Důvody: Podle dvorského dekretu ze dne 21. srpna 1838 čís. 291 sb. z. s. nemůže se podle zařízení u ní platného poznamenati u veřejné poklady soudní povolení zákazu, nebo zabavení pohledávek, jež nejsou dosud likvidní nebo poukázány. Jest tedy zřejmo, že tento dekret naprosto nezakazuje a nevylučuje zabavení pohledávek proti erár u, které nejsou dosud likvidní. Zabavení takové pohledávky nemůže býti jen u veřejné pokladny poznamenáno, avšak samo zabavení u úřadu poukazujícího zakázáno tím není. Tomu nasvědčuje také znění §u 295 ex. ř., který praví, že doručení platební zápovědi má se státi tomu úřadu, který povolán jest, výplatu poukázati. Otázku, je-li pohledávka likvidní a přísluší-li straně povinné skutečně proti čsl. eráru, bude řešiti soud až v tom případě, že vymáhající věřitelka na základě provedeného zabavení a přikázání k vybrání bude se domáhati úhrady nikoliv již přímo proti svému dlužníku, nýbrž proti eráru, jako poddlužníku. Rekursní soud zrušil exekuci povolenou usnesením prvého soudu ze dne 3. července 1924. Důvody: Stížnost jest oprávněna. Podle dvorského dekretu ze dne 21. srpna 1838 čís. 291 sb. z. s. zachovaného výslovně v platnosti čl. IX čís. 5 uvoz. zákona k exekučnímu řádu, jest nepřípustným zákaz nebo soudní zabavení ve příčině pohledávek, které nejsou ještě likvidními a u veřejných pokladen nebyly ještě poukázány. Na tom, existoval-li dvorský dekret nebo ne, nesejde, ježto tím, že uvedené ustanovení bylo do čl. IX. čís. 5 uvoz. zák. k ex. ř. pojato, stalo se součástí zákona a platí tedy i v tom případě, že citovaný dvorský dekret neexistoval, jak vykládá Dr. Geller v Zentralblatt für die juristische Praxis z roku 1910 strana 625 a 691, neboť jest zřejmým projevem vůle zákonodárcovy, že ono ustanovení platiti má. Dotyčný předpis mluví o soudním zabavení vůbec, nerozeznává tedy, jde-li o zabavení při exekuci uhražovací nebo zajišťovací, ani vede-li se proti eráru jako dlužníku, nebo zabavuje-li se pohledávka příslušející soukromé osobě vůči eráru jako poddlužníku. Po této stránce rozdíl činiti nelze a soud rekursní nemůže tedy souhlasiti s prvním soudem, který má za to, že zabavení u úřadu poukazujícího citovaným ustanovením zakázáno není; vždyť u pohledávek nepoukázaných není ani jisto, který úřad je poukáže k výplatě, ani která pokladna je vyplatí. Při soudním zabavení pohledávek, o jakých se zmiňuje čl. IX. čís. 5 uvoz. zák. k ex. ř., jest podle jasného jeho znění podmínkou, aby byly již k výplatě poukázány a byly likvidními, jinak jest vedení exekuce na ně nepřípustno. Že by tu byly tyto podmínky, vymáhající strana vůbec ani netvrdí a ve svém exekučním návrhu jich neuvedla. Citované ustanovení hájí důležité zájmy státní, na něž dlužno bráti zřetel v nynější době, kdy řízení, potřebné k poukazu pohledávek náležejících soukromým věřitelům bývalého c. k. eráru proti tomuto státním převratem ze dne 28. října 1918 se značně protáhlo, ježto nastala potřeba, aby nové státy vzniklé na území bývalého Rakouska se dohodly na tom, který z nich má tyto dluhy bývalého c. k. Rakouska převzíti k zaplacení (srovn. rozh. Nejvyššího soudu sb. n. s. čís. 136).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Vývody stížnosti nebylo vyvráceno správné, věci i zákonu vyhovující odůvodnění napadeného usnesení rekursního soudu. Stěžovatelčina domněnka, že dvorský dekret ze dne 21. srpna 1838, čís. 291 sb. z. s. byl zrušen císařským nařízením ze dne 1. června 1914, čís. 118 ř. z., nemá opory v zákoně. Navrhnouti zrušení exekuce jako nepřípustné podle tohoto předpisu jest jenom věcí eráru jako poddlužníka, povinné straně ovšem nepřísluší toto právo. Pokud stěžovatelka ukládá s hlediska řečeného předpisu eráru, vlastně jej po zákonu podle čl. IV. č. 1 uvoz. zák. k c. ř. s. a minist. nařízení ze dne 9. března 1898, č. 41 ř. zák. zastupující finanční prokuratuře za povinnost, by vzhledem ku §u 39 čís. 2 ex. ř. osvědčil, že pohledávka je nelikvidní a že není ještě poukázána ku výplatě, přehlíží předpis §u 39 předposlední odstavec ex. ř. a význam úřední ohlášky o nepřípustnosti exekuce se strany eráru. Nelze schváliti stěžovatelčin názor, že exekuční soud není oprávněn o takové ohlášce rozhodnouti v exekučním řízení, nýbrž že to je teprve věcí rozepře, neboť ani pro toto mínění není opory v zákoně. Ostatně úřední ohláška vydaná úřadem k tomu povolaným v oboru jeho působnosti má dle §u 292 odstavec prvý c. ř. s. plnou průkaznost o tom, co v ní bylo prohlášeno, a to podle §u 78 ex. ř. také v exekučním řízení.

Čís. 4468.

Změna žaloby může nastati i po osobní stránce tím, že na místo osoby v žalobě uvedené nastupuje osoba jiná, která není jejím právním nástupcem. Žalobu, znějící původně na žalovaného, lze osobně změniti tak, že se vznáší na žalovaného jako přihlásivšího se dědice pokud se týče na pozůstalost, zastoupenou žalovaným jako dědicem, k ní se přihlásivším.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1924, R I 1011/24).

Žaloba byla podána na Annu Sch-ovou. Následkem námitky, že není pasivně oprávněna k žalobě a že pravou žalovanou je pozůstalost po její zemřelé matce Anně K-ové, k níž se arciť jako dědička přihlásila, která však dosud není odevzdána, změnil žalobce při ústním sporném jednání

žalobu v ten smysl, že žaluje pozůstalost po dne 13. února 1923 zemřelé Anně K-ové zastoupenou podmíněně přihlásivší se dědičkou Annou Sch-ovou, avšak jen pro ten případ, kdyby soud námitku nedostatku pasivní legitimace pokládal za opodstatněnou. Prvý soud připustil tuto změnu přes námitku odpůrkyně. Rekursní soud vyhověl rekursu žalované, protože žalovaná podle nové úpravy žalobního žádání je osobou zcela jinou, než původní žalovaná, a že tedy změna vybočuje z rámce §u 235 c. ř. s. a je proto nepřípustna. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Je pravda, že pozůstalost a přihlásivší se dědic osobně žalovaný jsou různé právní podměty. Ale rekursní soud přehlíží, že změna žalobního důvodu, t. j. právního poměru patrného ze žaloby, může nastati i po osobní stránce tím, že na místo osoby v žalobě uvedené nastupuje osoba jiná, která není jejím právním nástupcem, a že § 235 c. ř. s. přípustnost změny žaloby neobmezuje na případy změny objektivní. Že by důsledkem změněné žaloby bylo se obávati značného stížení nebo průtahu jednání, žalovaná sama netvrdila. Podle toho není závady, by žaloba, znějící původně na žalovanou Annu Sch-ovou osobně, nebyla pozměněna tak, že se vznáší na ni jako přihlásivší se dědičku po zemřelé její matce Anně K-ové, pokud se týče proti pozůstalosti posléz jmenované Anny K-ové zastoupené žalovanou jako dědičkou k ní se přihlásivší.

Čís. 4469.

Snížení výživného poskytovaného dle soudního výroku otcem manželským dětem děje se jen na žádost povinného a lze je povoliti pouze za dobu od podání žádosti za snížení.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1924, R I 1018/24).

Žádosti manželského otce, podané na soudě dne 28. června 1924, by bylo, počínajíc 1. červnem 1923, přiměřeně sníženo výživné, poskytované jím nezletilým dětem dosavad penězem pro každé dítě 750 Kč měsíčně, vyhověl soud prvé stolice potud, že stanovil pro každé dítě výživné od 1. června 1923 do 31. prosince 1923 měsíčními 300 Kč, od 1. ledna 1924 až do doby, kdy nezletilé děti budou s to samy se živiti, měsíčními 400 Kč. Rekursní soud zamítl žádost o snížení za dobu od 1. června 1923 do 1. července 1924, za dobu od 1. července 1924 stanovil pak výživné pro každé dítě měsíčními 400 Kč.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu otce.

Důvody:

Stěžovatel jest dotčen napadeným usnesením potud, pokud rekursní soud nesnížil výživné jeho nezletilých dětí za dobu před podáním žádosti o snížení, totiž za dobu od 1. června 1923 do 1. července 1924. Stěžovatel míní, že výživné před 1. červencem 1924 nemohl platiti proto,

poněvadž vůbec neměl příjmů a poněvadž jeho jmění bylo vyčerpáno štědrými platy jeho prvé manželce. Stěžovateli nelze dáti za pravdu. Žádost o snížení výživného podána byla u opatrovnického soudu dne 28. června 1924 a ve skutečnosti byla řízena proti dotyčnému usnesení opatrovnického soudu, jímž byla určena formou soudního schválení výše výživného, jež platiti svým dětem byl stěžovatel uznán povinným, kteréžto usnesení podle spisů nabylo formální i materielní právní moci. (§ 18 nesp. řízení). Přirozeně, poněvadž šlo o výživné dětí placené otcem, při jehož určení jest rozhodujícím otcův dočasný stav majetkový, mohla se materielní právní moc řečeného usnesení vztahovati pouze na poměry, za jakých bylo vydáno, tedy na onen otcův stav majetkový, jenž byl vzat řečenému usnesení za základ; proto sluší uznati, že takové usnesení je změnitelné, změní-li se poměry tak, že ospravedlňují změnu ve výši výživného. Pokud jde o takovou změnu k prospěchu dětí, je soud podle §u 142 druhý odstavec obč. zák. z moci úřední oprávněn, kdykoli ji učiniti. Pokud jde o snížení výživného, tedy o změnu v neprospěch dětí, jest k tomu (a contr. § 142 odstavec druhý obč. zák.) zapotřebí žádosti postiženého a zahájení nového řízení, pokud se týče nového rozhodnutí soudního, neboť taková změna z úřední moci nemůže býti nařízena. Změna může tedy teprve nastati novým usnesením soudním, účinnost tohoto nesahá na poměry před podáním žádosti, neboť změna může nastati teprve okamžikem, kterým byla její ospravedlněnost uplatňována, nemůže se dotýkati poměrů před podáním žádosti, na něž se vztahuje materielní právní moc prvotního usnesení, nějakým uplatňováním změny nijak nezasaženého, tedy do té doby nezměnitelného. Teprve podáním žádosti zasažena byla materielní právní moc předchozího usnesení, teprve od jejího podání rozhodujícími jsou pro požadované snížení výživného změněné majetkové poměry otcovy, a uvážena by býti musila jeho nemohoucnost platební, ku které stěžovatel nyní poukazuje.

Čís. 4470.

Pohledávka manželky na placení výživného jest pohledávkou peněžitou ve smyslu §u 379 ex. ř.

K povolení prozatimního opatření pro peněžitou pohledávku se nevyhledává, by dlužníkovo jednání bylo obmyslné, stačí, vychází-li nebezpečí, ohrožující vydobytí pohledávky, z takových jednání dlužníkových, jež nejsou hospodářsky a právně nutna a účelna a zmenšují jeho jmění nebo je činí věřiteli nepřístupným.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1924, R I 1023/24).

Manželka, odděleně žijící, žalovala manžela o placení výživného a domáhala se prozatimního opatření zákazem zcizení a zastavení manželova nábytku. Soud prvé stolice prozatimní opatření povolil, rekursní soud návrh zamítl. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Především dlužno zaujati stanovisko k otázce, zda nárok, k jehož zajištění žalobkyně se domáhá prozatimního opatření zákazem zcizení a zastavení nábytku žalovaného, jest peněžitou pohledávkou či jiným nárokem ve smyslu §u 381 ex. ř. Přisvědčiti jest soudu rekursnímu, že jde o pohledávku peněžitou, neboť dle návrhu žalobkyně, po této stránce jedině směrodatného, domáhá se tato prozatimního opatření ku zajištění svého nároku vůči žalovanému n a p l a c e n í výživného 600 Kč měsíčně, uplatněného žalobou. Z toho jasně plyne, že tu jde o peněžitou pohledávku určité výše t. j. 600 Kč měsíčně ve smyslu §§ů 379 a 380 ex. ř., ježto žalobkyně žádá placení peněžitých příspěvků na výživu a nežádá od žalovaného, by ji živil ve své domácnosti. Na tom ničeho nemění okolnost, že § 382 ex. ř. mluví pod čís. 8 také o určení výživy, kterou manžel prozatím má dávati své manželce a dětem. Zákon zde nechtěl uvésti příklady nároků, pro něž lze povoliti prozatimní opatření a nechtěl vysloviti, že nejde o peněžitou pohledávku, pokud výživné nebylo určeno, nýbrž uvádí pouze příklady zajišťovacích prostředků pro nároky, naznačené v §u 381 ex. ř., tedy pro nároky, které nejsou peněžitými nároky ve smyslu §§ 379 a 380 ex. ř. Jinak by na příklad manželka, která dosud vůbec nemá exekučního titulu pro svůj nárok na výživné, dosáhla jeho zajištění za snadnějších podmínek §u 381 ex. ř., kdežto manželka, dosáhnuvší již exekučního titulu soudním smírem, musila by prokázati mnohem těžší podmínky §u 379 ex. ř., jelikož o povaze jejího nároku jako peněžité pohledávky již není pochybnosti. Dlužno tedy míti za to, že prozatimní opatření, o které tu jde, lze povoliti jen za podmínek §u 379 ex. ř. Dle zjištění prvého soudu jest nárok manželčin osvědčen. Co do jiných podmínek §u 379 ex. ř. Nejvyšší soud nesdílí právního názoru rekursního soudu, že tento § předpokládá jednání dlužníkovo, a má za to, že stačí, vychází-li nebezpečí, ohrožující vydobytí pohledávky, z takových dlužníkových jednání, která nejsou hospodářsky a právně nutná neb obvyklá a zmenšují jeho jmění nebo činí je věřiteli nepřístupným. S rekursním soudem dále nelze souhlasiti, pokud návrh žalobkyně na povolení prozatimního opatření zamítl, poněvadž prý nebylo osvědčeno, že jest pravděpodobno, že by bez něho žalovaný dobytí nároku žalobkyně na výživu zmařil, nebo značně ztížil. Jest arciť pravda, že osvědčení této obavy jest podle §u 379 ex. ř. nezbytnou podmínkou pro povolení prozatimního opatření k zajištění peněžité pohledávky, o jakou dle toho, co shora uvedeno jde také v tomto případě. Než žalobkyně dle úsudku nejvyššího soudu učinila tomuto požadavku úplně zadost, ježto svědek Leopold J. potvrdil, že žalovaný, jsa bez zaměstnání a bez prostředků, pokusil se svědkovi prodati svůj jediný zjevný majetek, totiž nábytek. Tím jest osvědčeno, že žalovaný zamýšlí, učiniv po této stránce již určitý pokus, zcizením předmětů svého majetku zmařiti nebo stížiti dobytí peněžitého nároku své manželky. Z toho jest usouditi, když ohrožení nároku spočívá v onom chování žalovaného, že byly splněny všechny předpoklady pro povolení navrhovaného prozatimního opatření.

Čís. 4471.

Nebyla-li obec v Čechách odběratelkou mouky, nýbrž byly-li jí prodejny, obecní aprovisační komise pak byla pouze orgánem administrativním, nelze se domáhati na obci zaplacení kupní ceny z dodávek, třebas aprovisační komise neprávem zasahovala do stránky obchodní. K závazku obce bylo by třeba usnesení obecního zastupitelstva; nestačí, že dosavádní předseda bývalého aprovisačního výboru byl pouze požádán starostou a některými členy bývalého aprovisačního výboru, by agendu dále vedl.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1924, Rv I 679/24.)

Žalobu, domáhající se na obci K. úplaty za dodanou aprovisační mouku, p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e zamítl, o d v o l a c í s o u d uznal podle žaloby. N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

Výtky, které dovolatelka činí napadenému rozsudku s hlediska čís. 4 §u 503 c. ř. s. jsou odůvodněny. Žalobce tvrdí, že byl s obcí v obchodním spojení, dodávaje jí na jeho základě aprovisační žitnou a pšeničnou mouku, jakož i otruby v pytlech, a že za dodávky mu žalovaná obec zůstala dlužna zažalovaný peníz. Právním podkladem žaloby jest tudíž smlouva kupní, jejíž jsoucnost jest žalobci dokázati. Žalovaná vůči tomu namítá, že není pasivně k žalobě oprávněna. Jde tedy o rozřešní otázky pasivní oprávněnosti ku sporu, kterou soud prvé stolice shledal odůvodněnou, kdežto odvolací soud vyslovil náhled opačný. Dle zjištění nižších soudů je nesporno, že žalovaná pohledávka pochází z dodávek mouky jednotlivým pekařům v K., jež se staly po 1. říjnu 1921, tedy v době, kdy vládním nařízením republiky Československé ze dne 30. června 1921 čís. 224 a vládním nařízením ze dne 21. července 1921 čís. 237 sb. z. a n. bylo vázané hospodářství s obilninami a moukou uvolněno. Dle souhlasných zjištění nižších soudů pořídila obec K. po 30. červnu 1921 katastr osob nezámožných, dosavádní aprovisační výbor zastavil svou činnost, předseda jeho Rudolf K. však obstarával aprovisační agendu na žádost starosty a členů aprovisační komise s vědomím obce dále. Obnosy připadající na mouku odváděli pekaři předsedovi aprovisační komise Rudolfu K-ovi dále a tento je poštovními složenkami splácel žalobci. Na základě těchto zjištění dospěl odvolací soud na rozdíl od soudu procesního k úsudku, že byl mezi stranami aspoň mlčky založen smluvní poměr, z něhož jest žalováno. Tento právní závěr právem napadá dovolání důvodem čís. 4 §u 503 c. ř. s. Po zrušení všeobecné aprovisace bylo upraveno veřejné zásobování vrstev méně zámožných vládními nařízeními ze dne 30. června 1921 čís. 224 sb. z. a n. a ze dne 11. srpna 1921 čís. 270 sb. z. a n. V těchto se přesně rozlišuje stránka administrativní od stránky obchodní, jak správně vystihl již prvý soud. V onom smyslu prvém jsou činny úřady, ve směru druhém pak obchodníci a zásobovací organisace spotřebitelů, dle §u 10 konsumní družstva. Dle §u 9 nařízení čís. 224/21 a §u 15 doplňovacího nařízení čís. 237/21

jakož i §u 15 nařízení čís. 270/21 sb. z. a n. byla obcím uložena povinnost spolupůsobiti při provádění předpisů těchto nařízení, pokud se týče předpisů na jeho základě vydaných a mohly obce k účelu tomu ustanoviti po případě zvláštní komise, pokud se týče orgány v rámci obecního zřízení. Bylo jen důsledkem této novými vládními nařízeními upravené povinnosti, že dosavádní předseda bývalého aprovisačního výboru byl ponechán nadále ve své funkci, jenže jeho činnost byla povahy ryze administrativní (§ 4, 5, 6, 12 a 15, vládního nařízení čís. 270 sb. z. a n. z roku 1921). Postup při rozdělování mouky dle těchto nařízení byl ten, že obilí, přikázané okresům, přidělil politický úřad prvé stolice jednotlivým rozdělovnám svého okresu a tyto byly povinny přidělené obili převzíti, dáti je semleti a mlýnské výrobky rozděliti. Za tím účelem měly rozdělovny uzavříti smlouvy na jedné straně s mlýny o dodávce, na druhé straně s prodejnami a pekaři. (§ 8/4 vlád. nař. čís. 270/21). V tomto případě byl okresní rozdělovnou žalobce, pekaři v K. prodejnami a aprovisační komise obce K. pokud se týče předseda bývalého aprovisačního výboru administrativním orgánem obce v rámci obecního řádu po rozumu §u 15 vlád. nař. čís. 270/21 a §u 54 obecn. zříz. pro Čechy. Nebyla tedy obec odběratelkou mouky, nýbrž prodejny (pekaři v K.) a bylo proto věcí žalobce, by uzavřel ve smyslu §u 8 odstavec 4 vlád. nař. čís. 270/21 příslušné smlouvy s prodejnami (pekaři v K.), pro něž jedině dodávaná mouka byla určena. Opomenul-li tak učiniti, nedává mu opomenutí to práva, by považoval obec za stranu smluvní. Ke smlouvě nemohlo tudíž dojíti, jednal-li předseda bývalého aprovisačního výboru v mezích svého oprávnění dle cit. nařízení, t. j. obstarával-li toliko úkoly administrativní. Ovšem zjistili nižší soudové, že Rudolf K. vyvinul činnost, vybočující z rámce administrativy a zasahující do obchodní stránky; poháněl dodávky v mlýně, přijímal účty mu vystavené, vybíral peníze od výrobců chleba a splácel z nich žalobci, ba dokonce sliboval brzké zaplacení nedoplatků. Avšak ani těmito činy nemohl zavázati obec, a nelze těmto činům přičítati významu činů konkludentních ve smyslu §u 863 obč. zák., jak se odvolací soud domnívá. Neboť zavazovati obec, právnickou osobu, možno jen v jistých formách, které předpisuje zákon nebo stanovy (§ 867 obč. zák.). V tom směru je k tomu, by obec byla zavázána, dle §u 31 odstavec pátý obecn. zříz. pro Čechy zapotřebí výslovného projevu zavazovacího, totiž usnesení obecního zastupitelstva (sr. § 43 obecn. zříz. pro Čechy). Že by se takové usnesení bylo stalo, nevychází ze spisů a ani nebylo tvrzeno, a jde ze skutkových zjištění soudu odvolacího jen na jevo, že dosavadní předseda bývalého aprovisačního výboru byl pouze požádán starostou a některými členy bývalého aprovisačního výboru, by dosavadní agendu vedl dále. Takový postup však nemůže nahraditi formální usnesení obecního zastupitelstva, jelikož členové bývalého aprovisačního výboru nebyli povolaným orgánem obce a ani starosta, třebaže dle §u 55 cit. ob. zříz. zastupuje obec na venek, nemohl obec takovým prohlášením zavázati, ježto neměl k tomu zákonné pravomoci. Nepřipouští proto okolnost, že byl Rudolf K. bývalým aprovisačním výborem a starostou požádán, by dosavádní agendu vedl dále, nikterak ještě závěr, že Rudolf K. byl oprávněn jednati jménem obce, neboť dle shora řečeného ani starosta ani bývalý aprovisační výbor neměli práva k takovému zmocnění.

Jelikož nutící předpis obecního zřízení nebyl zachován, nemohla vůbec mezi obcí a žalobcem vzejíti smlouva, ze které je žalováno, a Rudolf K. nemohl obec ani dle §u 1017 obč. zák. platně zavázati. Neboť tam, kde není platného usnesení, ač jest obecním zřízením předepsáno, není platného projevu vůle a nevzniká smlouva, což vyplývá z ustanovení občanského zákona, jenž platí vedle podpůrných předpisů obecního zřízení pro smlouvy obcí a s ní sjednané. Ustanovení §u 863 obč. zák. se tedy odvolací soud vůbec nemůže dovolávati, jelikož dle citovaného ustanovení obecního zřízení pro Čechy jest potřebí ku vzejití závazku obce formálního usnesení obecního zastupitelstva. Dovolavatelka má proto pravdu, že žalobě schází právní podklad, totiž smlouva.

Čís. 4472.

Měla-li pojišťovna dle pojišťovacích podmínek hraditi náklady sporu, jenž vzešel pojištěnci z pojistné příhody při pojištění proti následkům povinného ručení, může se pojištěnec domáhati na pojišťovně náhrady nákladů, třebas jich sám ještě právnímu zástupci nezaplatil. Nelze mluviti o hrubé nedbalosti, když pojištěnec neoznámil pojišťovně, že poškozený uplatňuje náhradní nároky v řízení trestním (že vyhrožoval, že bude žalovati), nýbrž stačí, když ji zpravil o podané žalobní odpovědi proti žalobě poškozeného.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1924, Rv I 1365/24.)

Žalobci byli pojištěni u žalované pojišťovny proti následkům z povinného ručení. Dne 4. února 1919 utrpěl učeň Josef Z. v podniku žalobců těžký úraz. Žalobci oznámili úraz žalované, jež oznámení to vzala na vědomí s tím, že nárok Josefa Z-a dlužno odmítnouti vzhledem k zákonu o úrazovém pojištění dělnickém, a žádala, by v případě, že by Josef Z. žalobce žaloval, ji včas zpravila o žalobě. Dne 1. února 1920 zažaloval Josef Z. proti žalobcům nárok na náhradu škody a právní zástupce žalobců podal o tom zprávu nyní žalované pojišťovně s tím, že podává právě žalobní odpověď a že se ve sporu jedná jedině o útraty, ježto Josef Z., jehož nárok jest zřejmě bezdůvodným, má právo chudých. Žalovaná odpověděla, že nemůže vzíti zprávu na vědomí mimo jiné již proto, že pojištěnec proti ustanovení čl. 11 pojišť. podmínek nepředložil žalované žalobu na něho podanou, a že ponechává jeho mandantům na vůli, by případ vyřídili na vlastní útraty. Spor vedený proti žalobcům Josef Z. prosoudil a žalobcům, tehdejším žalovaným bylo na útratách přisouzeno 12.975 Kč 10 h. Ježto pojišťovna opětně odmítla tento peníz zaplatiti, domáhali se ho žalobci žalobou, jíž bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Ustanovení §u 32 (3) poj. zák. dovolávají se nižší soudy zcela právem, neboť nabylo již platnosti a použití jeho není v tomto případě vyloučeno ustanovením §u 166 (1) poj. zák., neboť případ povinného ru-

čení nelze jednak podřaditi pod žádný tam uvedený druh pojištění, jednak platí pro povinné ručení (§ 120 a násl. poj. zák.) zvláštní ustanovení §u 129 poj. zák., jež brání pojistiteli dovolávati se úmluv uchylujících se ku škodě pojistníka od předpisů §§ů 121, 124—126 poj. zák. Toto ustanovení nemělo by tudíž smyslu, kdyby po rozumu §u 166 poj. zák. bylo lze svobodu úmluvy obmeziti také při ručení povinném. Avšak dovolatelka nebyla by na tom lépe ani tenkráte, kdyby se přihlíželo k ustanovení čl. 10, 11 a 16 jejích pojišťovacích podmínek. Nelzeť mluviti o hrubé nedbalosti, když pojistník, spolužalobkyně Emilie P-ová nepodala žalované o tom zprávy, že Josef Z. vznesl náhradní nároky v řízení trestním a když jí neoznámila, že jí, Emilii P-ové Josef Z. vyhrožuje žalobou, a když pojišťovně učinila oznámení o žalobě teprve po jednom měsíci, když její zástupce byl podal žalobní odpověď. Žádné z těchto opomenutí nemůže míti za následek ztrátu pojišťovacího nároku dle čl. 16 poj. podmínek. Doložka o ztrátě nároku má za účel, chrániti pojistitele v zájmu spořádaného provozování obchodu před případným stížením převzatého risika. Tomuto účelu a intencím smluvních stran k němu směřujícím by se však příčilo a odporovalo by zásadě o poctivosti a důvěře v obchodním styku, kdyby doložka o ztrátě měla pojistníka nezaslouženě stihnouti i tenkráte, když se zanedbání povinností, o kteréž se jedná, jeví se stanoviska pojistitele samého skutečně bezvýznamným, jak tomu již v tomto případě. Vzhledem k tomu, že trestní řízení proti Karlu P-ovi bylo dle §u 90 tr. ř. zastaveno, nemělo by ohlášení soukromoprávních nároků v trestním řízení i kdyby se bylo stalo, žádného škodlivého následku pro pojišťovnu, neboť obrany proti němu nebylo zapotřebí. Stejně jest bez významu, bylo-li takřka po 3 letech upomínáno o zaplacení nějakých nároků, neboť upomínka nemohla míti většího významu než žaloba sama, a když nelze přiložiti rozhodné důležitosti tomu, že opomenuto bylo okamžité oznámení o podané žalobě, lze tím méně důležitosti té shledati při pouhé upomínce. Povinností pojistníka bylo arciť učiniti ihned oznámení pojišťovně o podané žalobě, avšak vzhledem k naprosto odmítavému stanovisku, které žalovaná pojišťovna zaujala k tomuto, jí prý včas neoznámenému úrazu, nebylo postavení pojišťovny nikterak stíženo, když se pojistník pustil sám do obrany proti vzneseném nároku. Pojišťovna měla možnost napomáhati této obraně i když byla neb měla býti již podána žalobní odpověď a to buď přístupem ke sporu, neb převzetím obhajoby vlastním právním zástupcem. Když tak neučinila, nese sama risiko toho, že nedošlo ač mohlo snad dojíti k smírnému dojednání dříve než vzešly tak značné útraty v zahájeném sporu Josefa Z-a, to tím spíše, že projevila již ve své odpovědi ze dne 7. března 1919 na oznámení úrazu své odmítavé stanovisko vůči nároku Josefa Z-a, žádajíc Emilii P-ovou, by nároky Z-ovy na náhradu odmítla. Poukazuje-li dovolatelka k tomu, že by se byla ve sporu tom obmezila námitky z ustanovení §u 46 úr. zák., přehlíží, že se tak státi nemohlo, poněvadž kromě majitelky závodu Emilie P-ové žalováni byli zároveň i její zřízenci Karel P., její manžel, jako bývalý prokurista mlýna, a Antonín L. jako dílovedoucí, nehledíc ani k tomu, že dovolatelka na tuto okolnost v první stolici ani nepoukázala (§ 504 c. ř. s.). V jiném směru nečiní dovolatelka obraně proti nároku Josefa Z-a, jež se setkala s plným úspěchem, žádné výtky, a lze tedy právem

míti za to, že obrana byla vedena tak, že stanovisko pojišťovny nebylo nikterak stíženo. S náhledem dovolatelky, že nárok na náhradu útrat právním zástupcem účtovaných bylo by lze proti ní uplatňovati teprve tehdy, až by Dr. K. vydobyl proti žalobcům rozsudek na zaplacení svého palmárního účtu, nelze souhlasiti, neboť škoda zaplacením těchto útrat nemusela již nastati, by založila povinnost pojišťovny k náhradě, jelikož nárok pojistníkův směřuje také k osvobození pojistníka od povinnosti k náhradě, nikoliv však pouze ku náhradě samé v případě vykonaného zaplacení. Pokud se týče aktivní legitimace Karla P-a k žalobě, jest i v tom směru souhlasiti s právním názorem nižších soudů, že ustanovení §u 881 obč. zák. — § 69 poj. zák. ještě nevešel v účinnost — jest použíti v tomto případě v duchu slušnosti obchodních styků. Ustanovení čl. 11 poj. podmínek, že spor se povede jménem pojištěncovým, není názoru tomu na odpor, neboť tím jest pouze stanoveno, že spor nepovede pojišťovna, ale není tím nikterak vyloučeno, že ve shodě s pojistníkem se sporu súčastní zástupce pojistníka, který, jsa v pojišťovací úmluvě zahrnut, v tomto případě na náhradu škody byl žalován. Obrana tohoto zástupce byla právě tak nutnou jako obrana majitelky závodu a proto nelze ani vzhledem k celistvosti obrany děliti útraty na ni vynaložené na dvě polovice, jak se toho dovolatelka domáhá.

Čís. 4473.

Kterak jest vykládati smlouvy.

Porušil-li nakladatel smlouvu tím, že dal reprodukční právo dále, jest ten, kdo s ním nakladatelskou smlouvu uzavřel, oprávněn na dále ustoupiti od smlouvy.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1924, Rv I 1581/24.)

Žalobce uzavřel se žalovanou firmou smlouvu, dle níž jí přenechal obrazy ku vydání obrazového díla. Provedené obrazy měly dle čl. 9. smlouvy zůstati majetkem žalované a jenom jí mělo náležeti reprodukční právo. Žalovaná prodala štočky obrazů žalobcových Miroslavu K-ovi, jenž jich používal obchodně dále ku tisku pro kalendáře, v čemž spatřoval žalobce porušení smlouvy a žaloval o zrušení nakladatelské smlouvy. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nejprve dlužno se zabývati otázkou výkladu smlouvy. Mínění dovolatelky, že rozhodným jest výklad, který smlouvě strany samy ve sporu dávají, a, když se v tom neshodují, že má se souditi, že pro nesouhlas vůle ke smlouvě nedošlo, jest tak nemožným, že to vlastně zbavuje soud povinnosti, by na ně vážně odpovídal. Při náhledu dovolatelky bylo by to v moci každé strany, by na svůj prospěch a na úkor strany druhé činila takto napotom, svým chováním ve sporu, smlouvu neplatnou. Ale nezáleží na tom, jak si strana smlouvu nyní vykládá t. j. jak se ve

sporu staví, že jí tehdy rozuměla, nýbrž na tom, co tehdy bylo vůlí stran, a nelze-li se toho dopátrati, nebo strany samy na tu kterou otázku nemyslily, dlužno dále zkoumati, jaká je dle zákona t. j. dle doplňujícího předpisu jeho nebo dle daných jím vykládacích pravidel předpokládaná vůle stran. Výklad smlouvy náleží soudu, a nikoli stranám, leda by se na smyslu smlouvy shodly, kdež pak se soudce jejich rozumu podříditi musí, protože to je jejich srovnalá disposice a ony jsou pány sporu a nároků v něm uplatňovaných. Při výkladu smlouvy, o niž tu jde, možno a dlužno zcela pustiti se zřetele čl. 279 obch. zák., jenž byl ve sporu přetřásán, neboť ten nemluví o výkladu smluv, nýbrž o významu a účinku jednání a opomenutí. Za to ovšem přichází v potaz čl. 278 obch. zák., jenž o výkladu obchodních smluv jedná stanově, že soudce nemá ulpěti na výrazu, nýbrž hleděti k vůli stran. Ale jest ještě jeden obsažnější, ale v tomto sporu posud nepovšimnutý předpis, t. j. předpis §u 914 obč. zák. nové znění, který jest mladším a který předpis čl. 278 obch. zák. převzal a zároveň doplnil a zdokonalil, dodávaje, že každou smlouvu rozuměti jest tak, jako to obvyklostem poctivého obchodu odpovídá. Nevyzná-li se soudce, co v tom kterém oboru obvyklostem poctivého obchodu odpovídá t. j. jak to poctiví lidé v tom kterém oboru dělají a jak tomu rozumějí, ježto je ten obor jeho (soudcovým) zkušenostem odlehlejší nebo docela cizí, rozumí se samo sebou, že si o tom vyslechne lidi, v tom oboru zkušené (znalce) a dá se jimi o této faktické otázce poučiti a pak teprve znalostí oboru toho vyzbrojen přikročí k výkladu smlouvy. A to v tomto případě nižší stolice učinily, pročež marně dovolatelka důkaz ten napadá, točíc se kolem čl. 279 obch. zák., jenž byl již shora z okruhu úvah, sem hledících, vyřaděn. Vadnosti řízení tu tedy není. Ale když nižší stolice pomocí znalců zjistily, co jest v případě nakladatelské smlouvy, která vykazuje mezeru v tom kuse, jako sporná smlouva o niž jde, obvyklostí nakladatelského obchodu mezi poctivými stranami, správně smlouvu vyložily, vyloživše ji podle toho zjištění v ten rozum, že žalovaná nebyla oprávněna právo reprodukční dáti dále. Žalovaná si do tohoto výkladu stěžovati nemůže, neboť jako nakladatelka musila v obvyklostech poctivého nakladatelského obchodu, jak je znalci vylíčili, dobře věděti, a pak-li že jich opravdu neznala, musí si tento nedostatek znalosti živnostenské sama přičísti (§1299 obč. zák.). Potom zbývá již jen otázka, zda porušení smlouvy, kterého se žalovaná dopustila tím, že právo reprodukční přece dala dále, opravňuje žalobce k ustoupení od smlouvy. A to je opravdu otázka velmi vážná, neboť nezdá se, že se nižším stolicím podařilo nalézti pro kladnou odpověď správné důvody. Opřely se o § 920 obč. zák., který praví, že zmařeno-li splnění smlouvy zaviněním zavázaného, může druhá strana žádati náhradu škody pro nesplnění neb od smlouvy ustoupiti a to právo že má i při pouze částečném zmaření, pak-li že z povahy smlouvy nebo z účele plnění zřejmo, že částečné splnění pro ni nemá zájmu. Prvý soudce spatřuje v dalším zadání reprodukčního práva částečné porušení smlouvy, jak to vícekráte opakuje, druhý soudce poukazuje prostě na jeho důvody, aniž by se sám otázkou obíral. Ale § 920 nemluví o »porušení« smlouvy, nýbrž o zmaření splnění, a to o zmaření skutečném a pravém, jak plyne z toho, že jako následek stanoví alternativní nárok buď na náhradu

škody pro nesplnění neb odstoupení od smlouvy, protože právě splnění nemožným jest, byvši zmařeno. Ale v tomto případě nemůže o zmaření býti řeči, a na pouhé porušení, jež tu ovšem jest, zákon účinků těch nestanoví. Dovolatelka toho sice také nepostihuje, míníc, že jednati se může v tomto případě arci jen o částečné »zmaření« splnění, ale že se nedá souditi, že by žalobce neměl na dalším plnění zájmu, a dále se opírá o § 28 (3) zákona o smlouvě nakladatelské ze dne 11. května 1923 čís. 106 sb. z. a n., o které sice uznává, že pro tento spor ještě neplatí, avšak že, stanoví-li v citovaném předpisu, že porušení smlouvy neoprávněným prodejem štočku zavazuje pouze k náhradě škody, neopravňuje ale zadavatele k odstoupení od smlouvy, musí to tím spíše platiti za stavu dřívějšího, kde zákon ten posud neplatil, neboť nakladatel nemůže býti za tehdejší doby postaven hůře, než za situace nynější, oním zákonem utvořené. K tomu doložiti dlužno, že sice § 1295 obč. zák. na porušení (»přestoupení«) smluvní povinnosti klade toliko závazek k náhradě škody, avšak toto východisko zajisté naprosto neuspokojuje. Dlužno uvážiti, že žalobce porušením smlouvy, jehož se žalovaná dopustila, musil ztratiti všecku důvěru, neboť v jaké to nemožné situaci by se ocitl, kdyby žalovaná jako právo reprodukční prodala na újmu žalobcovu dále firmě K., prodala nebo jinak zcizila je ještě jiným dalším ucházečům, o nichž všech by se on ani dověděti nemusil, takže by vůči žalované z faktických příčin ani náhradu škody uplatňovati nemohl. Než, i kdyby o každém porušení vědomosti nabyl, je známo, jak právě v takových případech výše škody nesnadno se dokazuje, a dále, i když se připustí, že soudcové v nastalém případě měli by při svém volném hodnocení (§ 273 c. ř. s.) vždy spíše zřetel na něho jakožto stranu ukřivděnou a trpící, než na žalovanou jako stranu křivdící, sluší to přece vždy uznati za situaci nejvýše svízelnou, když strana je nucena o své právo teprve se hrdlovati sporem, a uvážiti, co zde těch případů by mohlo býti. Měť smlouva nakladatelská tu zvláštnost, že může býti rušena pořád stejným způsobem nesčíslněkráte. Mimo to nemohl by žalobce vykonávati kontrolu v odst. 7 smlouvy mu vyhraženou, jakož i jiná práva smlouvou mu zaručená jako vliv na úpravu díla (odst. 8 smlouvy) a pod. Tedy v tom vězí jádro věci, že žalovaná nezachovala se tak loyalně jak měla, neboť místo aby byla žalobci obchod s firmou K. předem oznámila a vyčkala aspoň, až co on tomu řekne, když již si chtěla dělati nárok na volné zadávání reprodukčního práva (jakého by byla nabyla jen převodem práva autorského) a nechtěla přímo o svolení žalobcovo žádati, nebo si je od něho ukoupiti — učinila ten obchod svémocně, bez vědomí, takže pro žalobce, jenž následkem toho ztratil k ní důvěru, stalo by se další trvání smlouvy pramenem neustálých obav a starostí a po případě i škod, a dlužno proto hledati řešení více uspokojující, než jaké poskytuje nárok na náhradu eventuelní škody. Jak praveno, byla smlouva porušena, a tu zákon zřizuje právo ustoupiti od smlouvy i pro případ pouhého porušení jejího. § 918 nového znění praví, že nebyla-li úplatná smlouva jednou stranou splněna buď v náležitý čas neb na náležitém místě nebo vymíněným způsobem, může druhá strana ustoupiti od smlouvy, dala-li s prohlášením ústupním přiměřenou lhůtu k dodatečnému plnění a, rozumí se, lhůta ta uplynula marně. Dlužno zkoumat, zda jsou tu podmínky tohoto ustoupení. Podmínka, že

smlouva nebyla plněna vymíněným, t. j. smluveným, ve smlouvě stanoveným způsobem, tu jest. Neboť dle smlouvy náleželo k povinnostem nakladatelky, by se zdržela každého dalšího zadání reprodukčního práva — (opomenutí), jež § 861 obč. zák. mezi předměty smlouvy rovněž uvádí — a této povinnosti žalovaná nedodržela a nesplnila, nýbrž jednavši proti ní, porušila. Žalobce také ustoupení od smlouvy prohlásil, nejpozději žalobou, kde právo to výslovně uplatňuje. Ale ovšem zákon vyžaduje ještě poskytnutí dodatné lhůty a to — jinak než čl. 356 obch. zák., jenž lhůtu tu žádá jen, pak-li ji povaha případu připouští — pro každý případ, bez ohledu na povahu případu. Avšak v tomto případě jde nesporně o obchod (čl. 272 čís. 5 obch. zák.), což umožňuje, aby se čl. 356 obch. zák. užilo obdobně (přímé užití není možné, ježto článek ten dán jest pro smlouvu kupní, obdobné však možným jest, protože smlouvou nakladatelskou přenechává se dílo k zužitkování § 1 zák. o sml. nakl. a je to tedy podobno smlouvě kupní, když zužitkování to se prodává t. j. přenechává za úplatu § 23 téhož zák.), takže lhůty není třeba, když jí povaha případu nepřipouští, čemuž v tomto případě skutečně tak jest. Neboť k čemu by byla nějaká lhůta, když smlouva porušena takovým způsobem, že se porušení nedá odčiniti in natura, nýbrž jen náhradou škody. Zákon (čl. 356 obch. zák.), žádaje lhůtu myslí na případ, kdy kupitel má platiti kupní cenu nebo prodavatel dodati zboží a ocitne se s touto povinností v prodlení: toto porušení smlouvy vždy ještě lze napraviti t. j. kupní cenu zaplatiti nebo zboží dodati a proto mluví zákon o lhůtě »k dodatečnému splnění zmeškaného«, o čemž ale tu, kde žalovaná povinna byla k opomenutí jistého činu, ale tento zakázaný čin spáchala, nedá se to neučinění (opomenutí) již pořídit (dohoniti) a proto není žádné lhůty třeba. Poněvadž však i § 918 n. zn. obč. zák. téhož výrazu »Nachholung« užívá, dlužno i jeho předpis třeba dle znění svého vyžadoval lhůtu bezpodmínečně, vyložiti obmezujícím způsobem tak, že lhůty je třeba toliko v případě, kdy to má účel a smysl — vskutku, neboť zákon zajisté nemůže žádati nic nesmyslného — v tomto případě však každá lhůta byla bez účele a beze smyslu. Tak jest čl. 356 obch. zák. vykládací pomůckou k § 918 obč. zák. Pro dobu platnosti zákona o nakladatelské smlouvě čís. 106/23 poukázati dlužno na § 43 téhož. Právem tedy žalobe od smlouvy ustoupil. Ovšem ustoupil jen od pokračování v ní, aby žalovaná nemohla dále dílo jeho zužitkovati, neustoupil však od ní nijak, pokud mu ze zužitkování již provedeného vzešly nároky, zejména na zaplacení úplaty. Aby se to takto dělilo, to vyžaduje povaha nakladatelské smlouvy, pročež je dovolání v neprávu, míníc, že ustoupení od smlouvy odporuje jeho žaloba, kterou se domáhá zaplacení honoráře za reprodukce žalovanou firmou již vydané.

Čís. 4474.

Předměty ženské výstroje, jež manžel zakoupil a odevzdal manželce, staly se manželčiným vlastnictvím.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1924, Rv I 1712/24.)

Žalobce domáhal se uznání vlastnictví ku svrškům, na něž byla vedena exekuce proti jeho manželce a zrušení této exekuce. Žaloba byla

zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Povinnost manželova, by poskytoval manželce výživu, tkví ve svazku manželském a v právu rodinném, zajišťujíc manželce, podporující manžela v jeho povolání (§ 92 obč. zák.), nárok na slušné, stavu a majetku manželovu přiměřené společenské vystupování (§ 91 obč. zák.). Že výrazem »výživa« jest podle §u 672 obč. zák. rozuměti nejen k životu potřebné potraviny, nýbrž také prádlo a oděv a vůbec veškeré předměty potřeby, dovolatel ani nepopírá a jde tedy jen o otázku, zda manželka žalobcova nabyla k věcem, které jí žalobce odevzdal, plně svou povinnost vyživovací, práva vlastnického. K otázce této právem oba nižší soudy přisvědčily. Vždyť předměty, o něž ve sporu jde, jsou vesměs součástkami ženského ústroje (šatstvo, prádlo, klobouky, kožešina a 2 dámské tašky), které byly žalobcem opatřeny k osobní potřebě jeho manželky. Tyto jsou jen jediným druhem jejího zaopatření, avšak ve své právní povaze se neuchylují od širšího pojmu výživy, o které nelze důvodně pochybovati, že jest zákonem přiznána manželce k úplnému spotřebování. Plyne tedy právo manželčino na spotřebování i těchto předmětů výživy, které jí manžel opatřil, přímo ze zákona t. j. z ustanovení §u 91 obč. zák., zahrnujíc v sobě veškeré úkony neomezeného nakládání těmito předměty, jaké se vyžadují k pojmu práva vlastnického. Bylo-li tedy zjištěno, že žalobce věci, které nyní z exekuce vylučuje, jako manžel a přednosta domácnosti pro svou manželku dal ušíti, nebo koupil a k její osobní potřebě určil a jí také hmotně odevzdal, plnil jen svou zákonnou povinnost ve smyslu §u 91 obč. zák. a manželka převzetím věcí a užíváním jich výlučně pro sebe, stala se jich neomezenou vlastnicí. Dovolacími vývody, pokud vytýkají rozsudku druhé stolice nesprávný výklad ustanovení §u 1247 obč. zák., netřeba se ani obírati, poněvadž odvolací soud tohoto předpisu pro své rozhodnutí nepoužil, výslovně zdůrazniv, že věci, o které v rozepři běží, nepovažuje za předměty, vypočtené v §u 1247 obč. zák.

Čís. 4475.

Zaměstnanci okresních zastupitelstev.

Zřízenec okresního chorobince jest zaměstnán u okresu. Přiznala-li okresní správní komise zřízenci povahu okresního zřízence ve smyslu zákona ze dne 17. prosince 1919, čís. 17 sb. z. a n., jest lhostejno, že usnesení to nebylo schváleno zemským výborem.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1924, Rv I 1780/24.)

Žalobě, jíž se domáhala kuchařka okresního chorobince v B. na zastupitelském okresu v B. zjištění, že jest trvale ustanoveným zřízencem žalovaného okresu, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Pro dovolací řízení je sporno jen to, zda žalující strana jest ve smyslu §u 3 zákona ze dne 17. prosince 1919 čís. 17 sb. z. a n. zaměstnána u okresu způsobem tam blíže vytčeným. Ostatní náležitosti tohoto zákona jsou nesporny. V uvedeném směru bylo uvážiti tyto nesporné skutečnosti. V základě usnesení okresního zastupitelstva vystavěl okres B. chorobinec, v němž žalující strana je zaměstnána způsobem vytčeným v §u 3 uvedeného zákona, vymohl na pořízení této stavby zápůjčku, kterou úrokuje a umořuje, opatřil svým nákladem zařízení, a zařazuje náklad na vydržování chorobince polovicí do výdajů v okresním rozpočtu. Další polovici hradí země subvencí. Je tudíž okresní chorobinec v B. okresním ústavem ve smyslu §u 51 zákona o okresních zastupitelstvech ze dne 25. července 1864, čís. 27 z. zák. pro Čechy, zřízeným za účelem dobročinným pro okres a dotovaným z důchodů okresních. Okresní zastupitelstvo vydalo pro chorobinec správní pravidla, jimiž (§ 16) vyhradilo správu ústavu okresnímu výboru a sobě vrchní dohled, usnesení o zrušení ústavu, jakož i právo ustanoviti zvláštního dozorce domu, dáti mu instrukci, a usnášeti se o množství služebního personálu a výšce platu (§§ 22, 23), vše se schválením zemského výboru, jehož bylo §em 18 vyhraženo právo vrchní dohlídky na správu chorobince. Okresní výbor vypsal veřejný konkurs na obsazení místa zastávaného nyní žalující stranou, jíž bylo místo to propůjčeno usnesením okresního zastupitelstva. Z uvedených skutečností není možný jiný závěr, než že žalující strana je zaměstnána u okresu, konajíc službu, jež jest jejím stálým a výhradným povoláním, v okresním chorobinci, jako okresním ústavě dobročinném. Tím koná službu okresu, jenž vede správu ústavu, jenž udělil služební místo žalující straně, a určil i hradí aspoň částečně její služební požitky, maje zajisté právo ji propustiti ze služby. Usnesení okresní správní komise, jímž byla žalující straně přiznána povaha okresního zřízence ve smyslu uvedeného zákona ze dne 17. prosince 1919, nebylo schváleno zemským správním výborem. Tato okolnost nemění ničeho na věci. Výhrada schválení, odůvodněná ustanovením, vydaným před účinností tohoto zákona, nemůže býti na újmu okresním zřízencům, kteří jinak úplně vyhovují náležitostem zákona, a nemohou proto býti postaveni hůře, než zřízenci, ohledně nichž podobného schválení nebylo potřebí. Postačí, že uvedený zákon neustanovil mimo náležitosti přesně vytčené potřeby schválení vyšším úřadem v případech, kde příslušné usnesení okresního zastupitelstva nebo výboru potřebovalo podle ustanovení pocházejících z dřívější doby schválení toho. Je proto ustanovení zmíněného zákona vztahovati na všecky okresní zřízence vyhovující výslovným předpisům zákona bez ohledu na výhradu vyššího schválení, a právem nepřihlédl ani odvolací soud k tvrzenému nedostatku tohoto schválení.

Čís. 4476.

Pro umoření cizozemských státních dluhopisů a úvěrních papírů v tuzemsku jest příslušným soud, naznačený ve čtvrtém odstavci §u 115 j. n.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1924, Nd I 463/24).

Žádost, by byl dle §u 28 j. n. určen místně příslušný soud pro návrh na zahájení umořovacího řízení ohledně t. zv. pláště 4·2% stříbrné renty rakouské ze dne 1. října 1868, Nejvyšší soud zamítl.

Důvody:

Ustanovení prvého odstavce §u 115 j. n., podle něhož umoření státních obligací a jim na roveň postavených úvěrních papírů navrhnouti jest u sborového soudu prvé stolice, v jehož úředním sídle se vedou příslušné úvěrní knihy, nelze ovšem v tomto případě použíti, protože předpis ten má na mysli pouze tuzemské cenné papíry, kdežto o 4·2% stříbrné rentě rakouské, ohledně jejíhož t. zv. pláště má býti umořovací řízení zavedeno, úvěrní knihy v tuzemsku se nevedou. Tím však není řečeno, že zavedení umořovacího řízení ohledně cizozemských státních dluhopisů a úvěrních papírů v tuzemsku vůbec je vyloučeno a že žádný tuzemský soud není pro takové umořovací řízení příslušným. Platí tu předpis čtvrtého odstavce §u 115 j. n., podle něhož, není-li tu jinakého předpisu, jest pro umořovací řízení a pro povolení umoření příslušným onen okresní soud, u kterého strana za umoření žádající má v čase žádosti svůj obecný soud ve věcech sporných; to platí tím spíše, má-li umoření míti účinek jen v tuzemsku (viz také rozh. sb. n. s. čís. 1941 a 2073 ohledně dluhopisů válečných půjček). Následkem tohoto všeobecného předpisu nepřichází v úvahu § 28 j. n., který podle svého jasného znění platí jen pro případy, kde předpokladů pro místní příslušnost vůbec není, nebo kde tyto předpoklady nemohou býti zjištěny.

Čís. 4477.

Ve prospěch pozemku, zapsaného do pozemkové knihy, není oprávněn k žádosti o propůjčení nezbytné cesty pouhý jeho držitel, byť by měl důvod, postačitelný k nabytí knihovního vlastnictví.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1924, R.II 398/24).

Návrh na zřízení nezbytné cesty byl prvým soudem zamítnut, rekursní soud návrhu vyhověl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvé stolice.

Důvody:

O povolení cesty nezbytné může žádati toliko vlastník pozemku, jenž cesty potřebuje (§ 1 zák. o cestách z nouze). Že právo to nepřísluší pouhému držiteli, byť i opatřenému řádným důvodem nabývacím, vychází již z doslovu zákona, který důsledně užívá k označení toho, kdo se o cestu z nouze ucházeti může, slova vlastník pozemku (§§ 1, 2, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 18, 24 a 25 zák.). § 11 zákona předpisuje soudci, rozhodujícímu o cestě nezbytné, aby před vyřízením návrhu přesvědčil se z knihy pozemkové o pravdivosti údajů žádosti o vlastnických poměrech nemovitostí, v úvahu přcházejících, a teprve, když po této strán-

ce není překážek, má zavésti další řízení. Je také vysvětlitelno, že zákon jen vlastníku dává oprávnění. Při pouhém držiteli není jisto, že vlastnictví vkladem skutečně dosáhne. Na druhé straně by soud, o cestě nezbytné rozhodující, a odůvodněnost návrhu posuzující, podle §u 2 zákona dle osoby onoho vlastníka, který jím jest v době podané žádosti, zejména pokud se týče hrubé nedbalosti ve smyslu §u 2 zákona mohl povoliti cestu z nouze někomu, kdo by ani pro ono hrubé zavinění při nabytí pozemku na ni práva neměl, kdyby totiž navrhující držitel vlastnictví nedosáhl ať proto, že nemohl nebo nechtěl, a pozemek zůstal vlastníku nedbalému. Tím by byla poskytnuta možnost k obcházení zákona a jest i z toho důvodu nutno žádati k návrhu průkaz plného vlastnictví a nestačí průkaz pouhé držby a důvodu nabývacího. Názoru tomu nevadí, že § 17 zákona umožňuje nabytí cesty nezbytné i při pozemcích, v knize pozemkové nezapsaných. Máť na mysli jen případ, že pozemek není vůbec v knize zapsán, nikoli případ, že je zapsán pro někoho jiného, jak v případě sporném. Také nerozhoduje, že navrhovatelka má již rok žádost o zápis svého vlastnictví připravenu. Tím snadněji mohla si legitimaci sjednati.

Čís. 4478.

Obchodní plnomocník není oprávněn uzavírati zápůjčky, nemá-li k tomu zvláštní plné moci.

V pouhém mlčení principála k tomu, že obchodní plnomocník uzavřel zápůjčku, nelze za všech okolností spatřovati schválení.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1924, Rv II 501/24).

Žalobce domáhal se na žalované firmě zaplacení peníze, jejž prý byl žalované zapůjčil. O b a n i ž š í s o u d y uznaly podle žaloby, N e j v y š š í s o u d žalobu zamítl.

D ů v o d y:

Sporné věci nedostalo se v odvolací stolici správného právního posouzení. Sejde na tom, zda byl František K., o němž dovolatel nebéře v pochybnost. že byl obchodním plnomocníkem žalované firmy, jako takový podle čl. 47 druhý odstavec obch. zák. oprávněn uzavříti pro žalovanou firmu zažalovanou zápůjčku. Odvolací soud sice správně uvádí, že by K. podle čl. 47 odst. druhý obch. zák. potřeboval zvláštního zmocnění, ale že v tomto případě řečené omezení není směrodatné pro žalobce jako pro třetí osobu, poněvadž mohl K-ovi důvěřovati, když u něho uzavíral zápůjčku jménem žalované firmy, jelikož v této příčině nebylo nijakých zvláštních důvodů ku podezření, že by K. ke škodě žalované firmy zneužíval svého postavení jako obchodní plnomocník. Tento právní názor se zřetelem na doslov čl. 47 odstavec druhý obch. zák. nelze sdíleti. Podle čl. 47 odstavec prvý obch. zák. se vztahovala K-ova plná moc na všechny obchody a právní jednání s provozem podniku, v němž byl zřízen jako obchodní plnomocník, spojená a v něm se obyčejně vyskytující, nevztahovala se však na obchody a právní jednání, podnikovému provozu svou neobyčejností a nezvyklostí se vymykající, žalobce mohl podle řečeného ustanovení předpokládati, že K. je zmocněn pouze v rámci čl. 47 odstavec prvý obch. zák., nikoli že je tím, že byl zřízen za obchodního plnomocníka, zmocněn také k uzavírání zápůjček, ve příčině kterých čl. 47 odstavec druhý obch. zák. vyžaduje zvláštní zmocnění. Kdyby se zmocnění podle čl. 47 odstavec prvý obch. zák. mělo samo sebou vztahovati i na úkony v čl. 47 odstavec druhý obch. zák. uvedené, ze všeobecného zmocnění prvého odstavce vyloučené, nemělo by ustanovení čl. 47 odstavec druhý obch. zák. ani smyslu, ani účelu. Právem míní dovolatelka, že tímto ustanovením chráněn má býti principál, kterážto ochrana by byla však podle právního pojetí odvolacího soudu ilusorní. Poněvadž nebylo zjištěno, že K. měl k uzavření sporné zápůjčky zvláštní zmocnění podle čl. 47 odstavec druhý obch. zák., slušelo uznati, že zápůjčku tu se žalobcem nemohl uzavříti jménem žalované firmy. Ostatně František K., byv jako svědek slyšen, vypověděl, že byl k uzavření zápůjčky se žalobcem zmocněn Janem B-em podle legalisované plné moci, kterou předložil, a ze které vyplývá, že to byla osobní plná moc B-ova, nikoli plná moc Jana B-a za žalovanou firmu, kterážto okolnost zůstala v nižších stolicích úplně nepovšimnuta. Uzavřel-li K., jak vypověděl, zápůjčku se žalobcem jménem Jana B-a, jako jeho k tomu zvláště zmocněný plnomocník, nelze předpokládati, že by šlo o mlčky, ale poznatelně udělené zmocnění se strany žalované firmy, totiž o zvláštní zmocnění podle čl. 47 odstavec druhý obch. zák., které arci může býti dáno také mlčky (srov. §§ 1002, 1005, 863 obč. zák.). Leč dovolatel spatřuje právem nesprávné posouzení právní i v tom, že odvolací soud míní, že překročené oprávnění, příslušející K-ovi, bylo dodatečně mlčky schváleno, jelikož o této zápůjčce uvědomil druhého společníka M-a, oprávněného ku zastupování žalované firmy, a tento proti tomu ničeho nenamítal. Leč tu je závažno zjištění, že k zápůjčkám došlo 30. února 1920, 9. března 1921, 12. září 1921 a 24. ledna 1922, že M. se dověděl o zápůjčce teprve po odcestování B-ova do Ameriky, že peněz ze zápůčky použil K., jak vypověděl, dle 14. června 1921 pro společnost, že do té doby měl peníze jako s v ů j v k l a d uloženy v bance. Z toho vyplývá, že se M. dověděl o zápůjčce, až když byla K-em uzavřena, a že jeho mlčení, se kterým přijal K-ovo sdělení, nemůže býti za daného stavu považováno za souhlas žalované firmy s tím, co K. učinil. Mlčení lze jen tehdy považovati za souhlas, když celková situace poskytuje oporu této domněnce, když mlčící jest si vědom okolností, které mu ukládají za povinnost, aby mluvil, anebo když to nařizuje zákon. Nevýslovné prohlášení může spočívati nejen v mlčení, nýbrž i v jiném chování. Má-li se posouditi rozhodnost těchto, dlužno tak podle poukazu zákona (§ 863 odstavec druhý obč. zák.) učiniti podle zvyklostí a obyčejů zachovávaných v poctivém styku obchodním. M. dověděl se o zápůjčce až po jejím uskutečnění, nikoli před jejím uzavřením, a tu jeho mlčení nemělo odvolacím soudem jemu přikládaného významu, jmenovitě nelze v něm spatřovati souhlas žalované firmy s tím, že K. překročil plnou moc jemu podle čl. 47 odstavec prvý obch. zák. udělenou, vždyť ani nebylo jisto, zda M. mlčel ve vlastním jméně, či zdali mlčel jménem žalované firmy jako její zákonitý representant.

Čís. 4479.

§ 11 písm. a) vládního nařízení ze dne 13. září 1920, čís. 532 sb. z. a n. má na mysli pouze zánik pohledávek placením za zaplacení od obou stran uznaným, nikoli však případy, kde věřitel odmítl přijati plnění jako zaplacení.

Promlčení úroků a anuit rakouské banky nemohlo počíti, dokud nebylo je lze platiti dle nař. čís. sb. 532/20 v Kč. Po té nelze ovšem spor o vymáhání jich i jistiny přerušiti dle nařízení ze dne 21. dubna 1921, čís. 173 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1924, Rv II 587/24).

Žalující »Centralbank der deutschen Sparkassen« poskytla žalované obci zápůjčky za účelem úpisu rakouských válečných půjček. V srpnu 1920 splatila žalovaná obec bance »Centralbank der deutschen Sparkassen« ve Vídni na úhradu zápůjček 900.000 K rak., jež však banka nepřevzala. »Centralbank der deutschen Sparkassen in der čsl. Republik« v Praze domáhala se po té na žalované zaplacení nedoplatku v Kč. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

V tomto případě neuznala »Centralbank der deutschen Sparkassen« ve Vídni žalovanou v srpnu 1920 předsevzaté zaplacení 900.000 Kr. ve Vídni za plnění toho, k čemu žalovaná byla povinna, a v důsledcích toho nelze toto plnění, když o jeho právoplatnosti před vydáním vládního nařízení čís. sb. z. a n. 532/1920 způsobem pro obě strany závazným ještě nebylo rozhodnuto, považovati za zaplacení ve smyslu §u 1412 obč. zák. Nemůže býti pochybnosti, že § 11 a) vládn. nař. ze dne 13. září 1920, čís. 532 sb. z. a n., mluvě o zaplacených pohledávkách, má na mysli, a dle povahy věci na mysli míti může jen zánik pohledávek zaplacením od obou stran za zaplacení uznaným, nikoli však případy, kde věřitel přijetí plnění jako zaplacení odmítl a kde následkem toho v době vydání onoho nařízení otázka zániku pohledávky zaplacením mezi věřitelem a dlužníkem byla sporna. Pro správnost tohoto právního názoru mluví také znění §u 2 odstavec prvý čís. 7 a odstavec druhý vládního nařízení ze dne 7. srpna 1922, čís. 265 sb. z. a n., kde mezi svrchu uvedenými dvěma způsoby zániku pohledávky zaplacením ohledně povinnosti soupisové se činí rozdíl. Pokud jde o povahu zápůjček »Centralbank der deutschen Sparkassen« ve Vídni poskytnutých žalované dle dlužních úpisů, o které zde jde, jako zápůjčky komunální, došel soud odvolací k závěru, že zápůjčky ty jsou skutečně zápůjčkami komunálními, jaké § 11 vládního nařízení z roku 1920, čís. 532 má na mysli. Správnost tohoto názoru odvolacího soudu napadá jednak proto, poněvadž prý soud odvolací v rozporu se spisy její tvrzení v odvolání, že o zápůjčky komunální nejde, označil v řízení odvolacím jako nepřípustnou novotu, jednak proto, poněvadž prý věc po stránce právní soudem odvolacím v tomto směru nesprávně byla posouzena,

ježto zápůjčkám těm povaha zápůjček komunálních byla přiznána, ačkoli nejde zde o zápůjčky učiněné výhradně ku prospěchu žalované obce a též jiné zákonné předpoklady komunálních zápůjček u nich nejsou dány. Ani to ani ono tvrzení dovolatelky není však správným. Rozpor se spisy ve smyslu §u 503 č. 3 c. ř. s. zde není, jelikož žalovaná v řízení prvé stolice dle stavu spisů skutečně neuvedla, že nejde zde o zápůjčky komunální. Pouhé všeobecné popření všech údajů žaloby v úvodě žalobní odpovědi k tomu nestačí, aby založilo žalovanou tvrzený rozpor se spisy, když ze spisů procesních jde na jevo, že za účelem zjištění předpokladů pro posouzení povahy zápůjček z dlužního úpisu ze dne 26. října 1916 a 5. srpna 1918 v prvé stolici již skončené jednání znovu bylo zahájeno a v nově zahájeném řízení ku zjištění těchto předpokladů potřebné důkazy svědecké bez odporu žalované byly provedeny. Když pak na základě takto provedených důkazů nižší soudy po stránce skutkové zjistily, že všecky zápůjčky »Centralbank der deutschen Sparkassen« ve Vídni žalované poskytnuté a v tomto sporu v úvahu přicházející měly sloužiti za základ pro 4 a ½% komunální dlužní úpisy vydané dle §u 5 stanov »Centralbank der deutschen Sparkassen« ve Vídni a základem takovýmto jen komunální zápůjčky býti mohly, jest i právní posouzení věci, že šlo zde skutečně o zápůjčky komunální, bezvadným a na jeho správnosti ničeho nemůže změniti dodatečné tvrzení žalované, že nešlo o komunální zápůjčky. Když však v době vydání vládního nařízení ze dne 13. září 1920, čís. 532 sb. z. a n., o jehož platnosti, — jak soud odvolací v napadeném rozsudku správně vyvodil, a kteréž vývody dovoláním žalované nijak nejsou vyvráceny ani otřeseny — nemůže býti pochybností, pohledávka »Centralbank der deutschen Sparkassen« ve Vídni na splatných úrocích a anuitách zaplacena nebyla, stala se dle ustanovení §u 11 vládního nařízení splatnou v měně československé a přešla na základě tohoto vládního nařízení následkem svolení ministerstva financí ze dne 4. února 1922, č. 4001/161/II/3 1922 postupem »Centralbank der deutschen Sparkassen« ve Vídni na žalobkyni, která jest tuzemskou akciovou společností. Právem proto nižší soudy tento přechod zažalované pohledávky na žalobkyni za základ svého rozhodnutí položily a vývody dovolání žalované nejsou s to, aby něco na správnosti právního posouzení tohoto postupu zažalované pohledávky na žalobkyni změnily. Jest sice pravda, že, jak v dovolání žalovaná uvádí, výnos ministerstva financí ze dne 27. ledna 1923, č. 7517/394/23/II A/3 žalobkyni na její žádost vydaný, nemá moci zákona. Toho však ani napadený rozsudek ani rozsudek soudu prvé stolice netvrdí. To, že názor ministerstva financí v tomto výnosu ohledně zániku pohledávek placením zaniklých shoduje se s právním názorem nižších soudů, soudem dovolacím sdíleným, nijak nedokazuje, že nižší soudy onen výnos ministerstva financí považovaly pro sebe za závazný, jej nad zákon postavily a samy otázku samostatně neřešily. Není proto ani v tomto směru třeba, zabývati se dále dotyčnými vývody dovolání žalované. Promlčení úroků a anuit do 13. prosince 1920 t. j. tři léta od podání žaloby zpět počítajíc nenastalo, neboť dokud tyto splatné úroky a anuity byly pohledávkou »Centralbank der deutschen Sparkassen« ve Vídni na rakousko-uherské koruny znějící, nemohly od této cizozemské věřitelky v tuzemsku s ohledem na vládní nařízení ze dne 21.

dubna 1921, č. 173 sb. z. a n. býti vymáhány. Po tuto dobu neběžela však ve smyslu §u 4 tohoto nařízení jejich promlčecí lhůta, poněvadž byla přerušena. Když pak v roce 1922 následkem vládního nařízení ze dne 13. září 1920, čís. 532 sb. z. a n. staly se tyto úroky a anuity splatnými v měně československé a přešly na žalobkyni, nebyly a nemohly býti ve smyslu §u 1480 obč. zák. promlčeny, poněvadž jejich promlčení teprve od této doby vůči žalobkyni mohlo počíti. Nejsou proto ani v tomto směru vývody dovolání dovozující promlčení svrchu uvedených úroků a anuit správnými.

Čís. 4480.

Železniční dopravní řád.

Hrubou nedbalostí dráhy neprodlužuje se jednoroční lhůta promlčecí. Nesprávné dirigování vozu a ztráta průvodních listin nezakládá za všech okolností hrubou nedbalost dráhy.

Pro dobu do 6. listopadu 1922 nelze posuzovati v poměru k Maďarsku dopravní smlouvu dle mezinárodní úmluvy, nýbrž dle úmluvy uveřejněné ve Věstníku pro železnice a plavbu ze dne 1. listopadu 1919 pod čís. 37.070.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1924, Rv II 696/24.)

Žalující tuzemská firma zaslala dne 1. dubna 1920 do Maďarska vagon zboží a určila přepravu přes Linhartovce. Vagon šel přes Čaňu do maďarské stanice Hidasnemeti, a obsahoval tehdy již jen část zboží, jež maďarské dráhy, nemajíce průvodních listin, převzaly pro své potřeby. Žalobu o náhradu škody proti dráze, opodstatněnou hrubou nedbalostí dráhy a zadanou na soudě v roce 1922, procesní soud prvé stolice zamítl, maje za to, že jest žalobní nárok dle §u 98/1 žel. dopr. ř. promlčen. Odvolací soud rozsudek potvrdil, Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nelze souhlasiti s názorem dovolatelovým, že se jednoroční promlčecí lhůta, stanovená v §u 98 žel. dopr. ř. k uplatnění nároku na náhradu škody proti dráze pro ztrátu, úbytek nebo poškození přepravovaného zboží prodlužuje netoliko, když škoda byla způsobena úmyslně, nýbrž i když se dráha provinila hrubou nedbalostí. Ze srovnání doslovu § 98 žel. dopr. ř. s odchylným předpisem čl. 45 mezinárodní úmluvy, ve kterém se promlčecí lhůta ustanovuje pravidelně na jeden rok, ale v případech, že škoda byla způsobena zlomyslně nebo hrubou nedbalostí, na tři léta a se čl. 408 a 396 obch. zák., dle nichž jednoroční promlčecí lhůta neplatí, dopustil-li se povozník podvodu neb zpronevěry, plyne, že se železniční dopravní řád vědomě odchýlil v otázce promlčení od mezinárodní úmluvy tím, že ponechal v jistých případech v platnosti všeobecné, nejen délkou promlčecí lhůty, nýbrž i jejím počátkem pro dráhu nepříznivější ustanovení § 1489 obč. zák., ale jenom tehdy, když škoda byla dráhou způsobena úmyslně. Jelikož žalobce sám netvrdí, že

dráha jeho škodu způsobila úmyslně, promlčel žalobní nárok v jednom roce, a bylo námitce promlčení vyhověno právem. Tvrzení, že žalobcův případ musí býti posuzován podle mezinárodní úmluvy, jest nesprávné. Československá republika přistoupila k ní teprve s účinností od 6. listopadu 1922, v roce 1920 platila pro dopravu s Maďarskem zvláštní úmluva, uveřejněná ve Věstníku pro železnice a plavbu dne 1. listopadu 1919 pod čís. 37070, která zachovala pro ni v platnosti předpisy železničního dopravního řádu ze dne 11. listopadu 1909 č. 172 ř. zák. s určitými výjimkami, na kterých však v tomto sporu nezáleží. Dovolání opírající se pouze o dovolací důvod nesprávného právního posouzení, jest tedy neodůvodněné, a jen mimochodem se ještě podotýká, že se žalobci nepodařilo dokázati ani hrubou nedbalost dráhy, neboť ani nesprávné dirigování zboží přes jinou pohraniční stanici, než bylo v nákladním listu předepsáno, ani oddělení zboží od průvodních listin nemusilo se státi právě hrubou nedbalostí, nýbrž také jen pouhým nedopatřením. K důkazu hrubé nedbalosti by bylo třeba zjištění určitých konkretních okolností, které v daném případě měly nesprávné dirigování vozu a ztrátu průvodních listin za následek, jenom podle těchto konkretních okolností a nikoli podle jejich následků bylo by lze posouditi míru nedbalosti, jíž se dráha provinila. Tyto konkretní okolnosti nebyly zjištěny.

Čís. 4481.

Zákon ze dne 25. února 1920, čís. 144 sb. z. a n. o závodních a revírních radách při hornictví.

Správě závodu nepřísluší právo, volně nakládati se zaměstnaneckými byty v dělnických koloniích, nechť jsou to byty dělnické nebo zřízenecké (dozorecké). Byty takové přikazovati a odnímati povolány jsou výlučně orgány, naznačené v §u 2 čís. 7 prov. nařízení ze dne 13. července 1920, čís. 434 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1924, Rv II 812/24.)

Procesní soud prvé stolice vyhověl žalobě, jíž se domáhalo důlní podnikatelstvo na zaměstnanci vyklizení naturálního bytu. Odvolací soud žalobu pro tentokráte zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání žalující strany, uplatňující dovolací důvody čís. 2, 3 a 4 §u 503 c. ř. s. není v právu. V § 2 čís. 7 a § 19 přikazuje zákon o hornických radách správu (spolusprávu) dobročinných zařízení pro zaměstnance závodní radě, pokud se týče, radě zřízenecké. Prováděcí nařízení k tomuto zákonu ze dne 13. července 1920 čís. 434 Sb. z. a n. upravuje tuto správu v §u 2 čís. 7 tak, že pověřuje správou dobročinných zařízení zvláštní orgány, jejichž složení jest různé dle toho, byla-li dotyčná zařízení zřízena z prostředků dělnických či závodních nebo obou, a dle toho, je-li zařízení určeno pro dělníky či pro zřízence, ponechávajíc úpravu správy zařízení, určených pro dělníky a zřízence, dohodě,

kterou schvaluje revírní rada. Mezi dobročinnými zařízeními, jejichž správa jest takto upravena, uvádí prováděcí nařízení výslovně i dělnické kolonie. Že k správě dělnické kolonie náleží též přikazování bytů jednotlivým zaměstnancům, plyne z pojmu správy v obecném tohoto slova smyslu a není důvodu, by se slovu »správa« v § 2 čís. 7 přikládal jiný smysl. Dle toho a dle uvedených předpisů nepřísluší správě závodu právo volné disposice se zaměstnaneckými byty v dělnických koloniích (ovšem pokud tomu neodporuje zakládací listina, vystavená před účinností zákona, kterýžto případ zde však nepřichází v úvahu), nýbrž jednotlivé byty přikazují a odnímají činitelé, dle § 2 čís. 7 prov. nař. k správě kolonií povolaní. Co do obmezení práva správy závodu, s byty disponovati, nesejde na tom, zda jde o byt dělnický či o byt zřízenecký (dozorecký), poněvadž i byty v dělnických koloniích určené pro zřízence (dozorce) jsou dobročinným zařízením pro zaměstnance ve smyslu zákona a podléhají tudíž správě podle ustanovení §u 2 čís. 7 prov. nař.; okolnost, zda jde o byt dělnický či zřízenecký, může míti význam jen pro určení příslušnosti činitelů k správě oprávněných. Nenáleží však k pravomoci soudů, by o tom rozhodovaly, který z činitelů v § 2 čís. 7 uvedených jest dle povahy bytu, zda jest to byt dělnický či zřízenecký, věcně a dle místní polohy bytu místně příslušným, ten který byt spravovati. Otázkou, zda sporný byt jest bytem dělnickým, a zda jeho správa patří dobročinné komisi dělnické, zřízené při jámě »František«, neměl se tudíž odvolací soud vůbec zabývati, a uchýlil-li se při tom, jak odvolání tvrdí, uplatňujíc dovolací důvody dle čís. 2 a 3 § 503 c. ř. s. od zjištění prvého soudu, neopakovav důkazů, nejsou tím zmíněné dovolací důvody opodstatněny, poněvadž tyto okolnosti nejsou pro rozhodnutí sporu závažnými. Z toho, že závod není oprávněn volně disponovati sporným bytem, ať je dělnickým nebo dozoreckým, plyne, že není oprávněn se domáhati na soudě jeho vyklizení, dokud neprokáže, že byt byl žalovanému činitelem k správě příslušným odňat. Ježto tento důkaz nebyl podán, byla žaloba odvolacím soudem právem pro tentokráte zamítnuta.

Čís. 4482.

Obecní přirážky k výdělkové dani požívají při rozvrhu nejvyššího podání za dražebně prodanou nemovitost přednostního pořadí za týchž podmínek, jako daň sama. Nedoplatkem nestává se daň teprve od doby, kdy byla vyměřena a straně předepsána, nýbrž již tehdy, když daňová povinnost započala a zaplacení daně mohlo býti požadováno.

(Rozh. ze dne 17. prosince 1924, R I 944/24.)

Rozvrhuje nejvyšší podání za dražebně prodanou nemovitost nepřiznal exekuční soud přednostní pořadí obecním přirážkám k výdělkové dani za rok 1919—1920. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Názor rekurentky, že nižší soudy neprávem odepřely přednostní uspokojení z nejvyššího podání obecním přirážkám k výdělkové dani, jí

za rok 1919 a 1920 k rozvrhu přihlášeným, jest mylným a na jeho vyvrácení uvádí se toto: Pokud jde o přednostní pořadí při rozvrhu nejvyššího podání není rozdílu mezi přirážkami a daní samotnou (§ 216, čís. 2 ex. ř.). Podle § 76 odstavec druhý zákona o přímých daních osobních ze dne 25. října 1896 čís. 220 ř. zák., který zákonem ze dne 16. března 1921 čís. 116 sb. z. a n. v dotyčném ustanovení zůstal nezměněn, přísluší nedoplatkům výdělkové daně přednostní právo zástavní, neváznou-li déle než 1½ roku od příklepu zpět počítajíc. O případ, kde podle §u 76 odstavec třetí uvedeného zákona o přímých daních osobních přísluší přednostní právo i starším, tříletým nedoplatkům na dani výdělkové, nejde. Nedoplatkem nestává se daň teprve od doby, kdy byla vyměřena a straně předepsána. Daňový nedoplatek tu jest, když daňová povinnost započala a mohlo zaplacení daně býti požadováno. To plyne z §u 75 a 76 zákona o přímých daních osobních. Daňová povinnost u výdělkové daně počíná od doby, kdy se provoz výdělečného podniku započne (§ 65 uvedeného zákona). Daň výdělkovou bylo dle §u 75 zákona ze dne 25. října 1896 č. 220 ř. zák. a jest i nyní podle §u 1 zákona z 16. března 1921 č. 116 sb. z. a n. platiti začátkem každého kalendářního čtvrtletí napřed. Nezaplacena-li daň v této době, vázne. V tomto směru rozdílu mezi novým a starším podnikem není. Podle toho ovšem váznou přirážky za rok 1919 a 1920 počítajíc od příklepu, to jest od 10. května 1924 zpět déle než 1½ roku a přednostní právo při rozvrhu nejvyššího podání jim nepřísluší.

Čís. 4483.

Pojišťovací smlouva.

Pojištění šperků manželky manželem jest pojištěním ve prospěch třetí osoby.

Stalo-li se pojištění ve prospěch osoby třetí, jest vzíti zřetel i ku chování této třetí osoby vzhledem k přivodění pojistné příhody nebo škody. K pojmu »ztráty« pojištěné věci (šperku). V tom, že nepřipustil domovní prohlídky za účelem hledání pojištěného šperku, dopustil se jeho majitel hrubého porušení pojišťovacích podmínek.

(Rozh. ze dne 17. prosince 1924, Rv I 1433/24).

Zalobce pojistil u žalované pojišťovny šperk své manželky Irmy N-ové proti ztrátě. Když šperk zmizel, žaloval žalobce pojišťovnu o výplatu pojistného. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby, Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Dovolání napadá především názor nižších soudů, že záleží jen na tom, zda žalobce jako pojistník splnil své povinnosti z pojišťovací smlouvy, a nikoli na tom, zda se Irma N-ová proti těmto smluvním ustanovením provinila. Dovolání dlužno v té příčině dáti za pravdu. Žalobce pojistil u žalované proti ztrátě perlový náhrdelník, jenž patřil jeho manželce Irmě N-ové a byl jí nosen a užíván. Dle čl. 1 všeobecných po-

jišťovacích podmínek vztahuje se pojištění na šperky všeho druhu, které jsou vlastnictvím pojistníka nebo jeho dorostlých rodinných příslušníků, a jest pojistník povinen o to se postarati, by s pojištěnými předměty bylo pečlivě nakládáno, by, pokud nejsou noseny na těle, byly ihned řádně odděleně uzavřeny a t. d. Pojištění cizích šperků jest nápodobným smlouvě ve prospěch třetího, totiž osoby, které šperky patří, neboť si pojistník smlouvou touto zajišťuje náhradu škody, této třetí ztrátou vzešlé, a ježto se tato pojišťovací smlouva ujednává se vzájemným závazkem, že se šperky bude pečlivě nakládáno, a že budou řádně opatrovány, a ježto tato povinnost přirozeně může býti plněna jen tou osobou, které šperky patří a která jich užívá, vyplývá důsledně, že pojistník tím béře na sebe i závazek za chování této třetí osoby, tedy za to, že tato osoba povinnosti k pečlivému opatrování a zacházení s věcí vyhoví a že za toto jednání ručí dle zásady §u 1313 a) obč. zák. potud, že zavinění této třetí osoby pokládá se za jeho zavinění vlastní a může mu býti s úspěchem namítáno. Důsledek ten vyplývá nutně z povahy a účelu smlouvy a ze základních právních zásad práva pojišťovacího; pojištění neujednává se a nemá sloužiti k tomu, by si pojištěný placením pojistných premií vykoupil jakousi zabezpečenou volnost k nešetření dbalosti, jíž jinak zákon každému v opatrování jeho záležitostí ukládá, nýbrž aby se tím zajistil proti škodám, vycházejícím po většině z oněch průběžných nepozorností, které každou lidskou činnost provázejí. V §u 55 zákona o pojišť. sml. vyslovuje se zásada, že pojistitel jest prost závazku, přivodil-li pojistník pojistnou příhodu z úmyslu anebo z hrubé nedbalosti. Dle uvedených právních zásad nelze tedy připustiti, že v případě, když byla třetí osoba pojištěna proti škodě, by chování této třetí osoby, závažné pro přivodění pojišťovací příhody nebo pro škodu samu, mělo zůstati bez vlivu na nárok pojistníkův z tohoto poškození, že by tedy pojistitel měl v tomto případě škodu hraditi bez ohledu k tomu, zda si ji poškozený třeba i z úmyslu nebo hrubé nedbalosti sám přivodil. Z toho, že do pojištění se přijímají jen šperky osob »dorostlých«, které jsou schopny této obyčejné dbalosti, a že se tento závazek ukládá v širších povšechných pojmech »Sorge tragen«, »veranlassen« a pod., dlužno nutně usuzovati, že se podmínkami tyto závazky pojistníku ukládají i vzhledem na jednání osob třetích, které takto do pojištění zabrány byly. Není tedy případno, uvádí-li odpůrce, že žalovaná pojišťovna nemusila do smlouvy vstupovati, když šlo o to, by pojištěn byl šperk třetí osobě patřící a touto nosený a používaný, neboť s tímto samozřejmým předpokladem byla smlouva ujednána a bylo spíše věcí žalobce, chtěl-li, aby tak smlouvě bylo rozuměno, aby výslovně vytknul, že za nedbalost a úmysl třetí osoby ručení nepřejímá, čímž ovšem by bylo nebezpečí pojistní (risiko) dostalo zcela jinou tvářnost. Jde nyní o to, zda se Irma N-ová chováním svým neprovinila proti ustanovení pojišťovací smlouvy, jež bylo zachovati a splniti před i po nadejití pojistné příhody, takovým způsobem, který by právně odůvodňoval odepření nároku z pojištění. V tomto směru přicházejí ve zřetel zejména předpisy obsažené v odstavci 1, 2, 6 a 7 všeobecných pojišťovacích podmínek, na něž bude v dalším obšírněji poukázáno. Že ze způsobu uschování náhrdelníku, jak je žalobce tvrdí a prokazuje, totiž uschování jeho ve skříni prádelné, jež byla zamykána, nelze proti Irmě N-ové nijakého hrubého provinění vyvozovati, netřeba podrobněji dokazovati. Pokud jde o ostatní její chování, přicházejí ve zřetel tyto nesporně zjištěné okolnosti. 1) že Irma N-ová i její sestra Hermina B-ová původně tvrdily, že ona dne 19. srpna 1923 večer, než šla spát, dala setře své zlaté hodinky a náhrdelník do ruky, by je tato uložila do oné skříně. 2) že tato udání obě později odvolaly a 3) že Irma N-ová stále připouští i možnost, že náhrdelník ztratila dne 19. srpna 1923 při výletě, kdy ho určitě na sebe vzala, 4) že teprve dne 23. srpna 1923 pohřešila v oné skříni náhrdelník tam s hodinkami uschovaný, aniž by se zároveň byly z této skříně pryč poděly hodinky, 5) že ztráta ta byla sice četnictvu oznámena a šetření četnictvem a detektivem zavedeno, že však Irma N-ová nepřipustila dalšího a zevrubnějšího pátrání a prohlídku domu a všech jeho tehdejších obyvatel a vydala v tom směru prohlášení, by se v tomto směru dále nepátralo, důsledkem čehož bylo vzhledem na pravděpodobnost t. zv. »krádeže v rodině« další pátrání zastaveno. Z okolností ad 1—4 uvedených jde na jevo, že si Irma N-ová není jista, zda náhrdelník ztratila dne 19. srpna 1923 na výletu či zda se jí ztratil teprve ve skříni, kde ho po výletě uschovala. Avšak na tom ani nezáleží, neboť ať již jde o ten či onen způsob ztráty, nelze spatřovati hrubou nedbalost ani v tom, že jí náhrdelník nepozorovaně s krku uklouzl a že ztráty nepozorovala ihned po návratu z výletu, ani v tom, že teprve čtvrtý den po uložení šperku ve skříni jeho ztrátu zjistila, ježto nelze na majiteli šperku požadovati, by se každý den přesvědčil, zda se mu šperk řádně uschovaný neztratil. Tím méně možno mluviti o hrubé nedbalosti na straně žalobce. Nižší soudy neobírají se však vůbec ve svých rozsudcích onou důležitou okolností, že tento způsob ztráty důvodně a nutně poukazoval na krádež v rodině, jak vyplývá zřetelně dle usnesení státního zastupitelství z té okolnosti, že pátrající četnictvo shledalo účelným a nutným provésti zevrubnou prohlídku domu i jeho všech obyvatel a z úsudku detektiva Karla B., který tuto domněnku jako pravděpodobnou označuje. Dle čl. 6 poj. podmínek jest pojistník povinen, by společnost o každé ztrátě ihned zpravil, jí předložil vysvětlení a důvody, jež nutné jsou k objasnění okolností, k nimž ztrátu nutno vztahovati, a aby označil případné podezřelé osoby z krádeže a ihned nejbližší policejní úřad zpravil o každé ztrátě a při tom přesně udal a popsal zmizelé předměty jakož i okolnosti ztrátu provázející. V tomto případě bylo četnictvo k pátrání přivoláno a konalo toto pátrání a Irma N-ová byla dle smlouvy povinna tomuto pátrání ponechati úplně volný způsob a průběh, jak toho okolnosti případu vyžadovaly. Poukazovaly-li tedy půtahy případu k tomu, že jde o krádež v rodině, a uznávalo-li četnictvo potřebu, aby k vůli tomu bylo zavedeno zevrubné prohledání domu a jeho obyvatel, nesměla Irma N-ová tomuto pátrání překážeti, i když šlo o to, že by se toto vyšetřování dotklo nejbližších příbuzných. Toto pátrání má se provésti v zájmu vypátrání věci, tedy v zájmu pojišťovny, která má škodu hraditi, a tento postup nesmí pojistník zkřížiti způsobem, který se příčí přímo intencím a zájmům pojišťovny. Podepsala-li tedy Irma N-ová prohlášení, že nežádá tohoto dalšího pátrání — poukaz na donucení musí vzhledem k tomu, že šlo o státní orgán bezpečnostní, který má pro sebe domněnku zákonného postupu, zůstati nepovšimnutým — zamezila tím dle povahy případu další pátrání, jež se jevilo nutným a účelným, a provinila se tím hrubě

proti smluvním podmínkám. Ohledy tyto, které snad osobně jsou pochopitelny, nemohou býti dle práva uznány za oprávněné vůči pojišťovně, vůči této zakládají hrubé a závažné porušení pojišťovacích podmínek a dlužno je tedy přičísti jedině na vrub pojistníka. Ztrátou dlužno ostatně rozuměti takovou skutečnost nebo stav, když pojištěný pojištěnou věc pohřeší a věc tato přes zevrubné pátrání dle okolností případu zavedené zůstane trvale nezvěstna. V tomto případě tvrdí se »ztráta« za okolností tak neurčitých a sobě odporujících, že pátrání po věci bylo dílem vůbec nemožné dílem zmařeno, obé z hrubé nedbalosti osoby ztrátu utrpěvší.

Čís. 4484.

Není nezbytně nutno, by vydražitel nemovitosti byl v její držbu uveden výkonným orgánem dle §u 156 odstavec druhý a § 349 ex. ř.

U r č i t e l n o u jest kupní cena, byla-li umluvena v ten smysl, že se rovná celkové pohledávce prodatele za kupitelem s připočtením úroků a nákladů.

Lze platně umluviti, že právo vlastnické bude převedeno, až kupitel zaplatí úplně kupní cenu. Jde tu o smlouvu hotovou pod odkládací výminkou. Prodatel nemůže naléhati na vydání nemovitosti, nýbrž pouze na zaplacení kupní ceny.

(Rozh. ze dne 17. prosince 1924, Rv I 1721/24).

Žalobci zaplatili za žalovaného dluh 46.000 K a vydražili v roce 1915 ve vnucené dražbě nemovitosti žalovaného (mlýn a tovární usedlost) za 85.000 K. Dne 6. července 1915 jednal žalovaný se žalobci jednak o zaplacení dluhu, jednak o vrácení vydražených nemovitostí do jeho vlastnictví, při čemž oba žalobci prohlásili, že, jakmile jim žalovaný dlužný peníz zaplatí, mu beze všeho závody zase vrátí. Žalobě, domáhající se na žalovaném vydání vydražených nemovitostí o b a n i ž š í s o u d y vyhověly, o d v o l a c í s o u d z těchto d ů v o d ů: Jde o to, lze-li, jak žalovaný za to má, v ujednání ze dne 6. července 1915 spatřovati uzavření trhové smlouvy, kterou žalobcové vydražené nemovitosti žalovanému prodávají zpět za peníz, rovnající se jejich pohledávce za ním s příslušnými 5% úroky a kterou mu nemovitosti ty ve skutečnou držbu a užívání také odevzdali a pouze formální stránku, totiž knihovní převod nemovitostí těch na něho odložili, až do doby, kdy pohledávka bude úplně zaplacena. Otázku prodeje dlužno zodpověděti záporně. Dle §u 1053 obč. zák. je zapotřebí, by nejen předmět kupu, nýbrž i cena byla určitá. I když dlužno připustiti, že ohledně předmětu koupě nemohly strany býti v pochybnosti, — šloť o nemovitosti žalovaného žalobci v dražbě vydražené a o nic jiného, — nelze míti za to, že také cena kupní byla určitě smluvena. Nestačí, řeklo-li se, že žalovaný — jak ve sporu tvrdil — bude žalobcům pohledávku jich s 5% úroky spláceti, když nebylo výslovně řečeno, která pohledávka to je, zda pouze těch 46.000 Kč žalobci za žalovaného u peněžního ústavu zaplacených, či též obnos, za který žalobci nemovitosti žalovaného byli vydražili, a zda v tomto případě do pohledávky žalobců čítati se mají též výlohy dražby, čili

nic. Kupní cena, za kterou žalobci měli dle seznání žalovaného vydražené jimi jeho nemovitosti naň po zaplacení jich pohledávky převésti, není po názoru soudu odvolacího určitá a nemohlo proto k nějaké platné kupní smlouvě mezi stranami dojíti. Tomu není na závadu, že — což ostatně není ani sporno, — žalobci přenechali žalovanému vydražené jimi jeho nemovitosti v užívání, a že on nemovitosti ty drží. Soud odvolací je toho názoru, že by v tomto případě mohlo jíti nanejvýše o pactum de contrahendo po rozumu §u 936 obč. zák. Ale v tom směru dlužno přisvědčiti názoru prvého soudu, že sám žalovaný neudává čas, do kdy mu přenechali žalobci nemovitosti k užívání, do kdy měla pohledávka žalobců býti zaplacena, a do kdy měly nemovitosti žalobci vydražené, zase na něho býti zpět převedeny a že by byl ve lhůtě v §u 936 obč. zák. uvedené, na provedení slibu žalobci mu daného naléhal. Není proto, i kdyby se na ujednání stran, jak je žalovaný seznal, pohlíželo se stanoviska tohoto zákonného ustanovení, ujednání mezi stranami pro žalobce závazným. Není sporno, že žalobci, jako vydražitelé nemovitostí, o něž jde, jsou jako vlastníci jich knihovně zapsáni. Dle §u 366 obč. zák. jsou jako takoví oprávněni z držby jich vyloučiti každého jiného.

N e j v y š š í s o u d žalobu zamítl.

D ů v o d y:

Dovolání, opřenému o dovolací důvody §u 503 čís. 4 a 2 c. ř. s., nelze upříti oprávnění. Předeslati dlužno, že není nezbytně nutno, jak dovolatel míní, aby vydražitel nemovitosti byl v její držbu uveden výkonným orgánem dle §u 156 odstavec druhý a §u 349 ex. ř. Pak-li dlužník nemovitost dobrovolně opustí a vyklidí, neb má-li vydražitel nemovitost již v držbě jako prozatímní správce, není uvedení vydražitele v držbu potřebí (min. výnos k §u 156 ex. ř.). Totéž platí, když vydražitel ponechá držbu vydražené nemovitosti dlužníku na dále jako nájemci, jako vypůjčiteli, neb výprosou. Totéž platí při constitutum possesorium, když totiž dlužník, jenž dosavádě držel nemovitost jménem vlastním, na základě dohody s vydražitelem pojme úmysl ji na dále držeti jménem vydražitele jako jeho zástupce (správce). Žalobci, jako vydražitelé, nemohli žádati o uvedení v držbu dle §u 349 ex. ř., když po vydražení nemovitostí uzavřeli s dlužníkem úmluvu, že jich dále může užívati a v nich s rodinou bydleti, že má mlýn i tkalcovnu říditi a spravovati a jim užitky odváděti, neboť by žalovaný jinak mohl se brániti proti exekučnímu vyklizení obranou dle §u 36 čís. 3 ex. ř. Nelze však sdíleti právní názor nižších soudů, že pro neurčitost ceny trhové nemohlo dojíti k hotovosti trhové smlouvy. Dle §u 1054 obč. zák. musí sice trhová cena býti určitou, nevyhledává se však určení číselné, stačí když je u r č i t e l n o u, když jsou dáni činitelé, podle nichž lze cenu vypočísti (§ 1058 obč. zák.). Ujednaly-li tedy strany, že žalobci prodávají zpět vydražené nemovitosti žalovanému za obnos, rovnající se jejich celkové pohledávce za ním, s připočtením úroků a nákladů, a že právo vlastnické bude na žalovaného převedeno, až žalobce v příčině jich pohledávek úplně uspokojí (pactum reservati dominii), není hotovosti této smlouvy trhové ničeho na závadu. Které pohledávky žalobců měly býti tím míněny, udal žalovaný při svém nepřísežném výslechu,

jsou to: pohledávka ze zápůjčky, poskytnutá mu žalobci před dražbou, nejvyšší dražební podání, za něž žalobci nemovitosti ukoupili a 2.000 Kč, zapůjčených mu na zakoupení řemenů, dále úroky, útraty a výlohy dražební. Toť jsou vesměs pohledávky, které se dají číselně zjistiti dluhopisy, soudními spisy exekučními atd., tak že nelze mluviti o neurčitosti ceny trhové. Věří-li první soud žalovanému, že uzavřel dne 6. července 1915 se žalujícími bratry úmluvu, dle níž mu žalobci beze všeho vrátí jeho závody (mlýn, přádelnu) s nemovitostmi v dražbě ukoupenými a jim 1. dubna 1915 přiklepnutými, jakmile zaplatí jim jejich pohledávku ze zápůjček a peníze, pro něho a na zakoupení nemovitostí těch vynaložené, prohlásil tím první soudce úmluvu tu za zjištěnu, zejména, když prohlásil, že tomu odporujícím výpovědem žalobců nevěří. Odvolací soud zjištění prvého soudu dle §u 498 c. ř. s. převzal. V tomto zjištěném ujednání stran spatřuje Nejvyšší soud ujednání smlouvy trhové, jíž žalobci prodali žalovanému vydražené nemovitosti a i držbu jich naň převedli, ponechavše ho ihned v nich jako jich správce, při čemž si pouze vyhradili právo vlastnické až do úplného zaplacení ceny trhové, která rovná se souhrnu peněžitých obnosů, jež žalovanému zapůjčili a zaň vynaložili na ukoupení nemovitostí těch s připočtením úroků a útrat. Úmluva taková §em 1063 obč. zák. není vyloučena. Je-li takto zjištěno, že žalovaný uzavřel dne 6. července 1915 se žalobci trhovou smlouvu, právě uvedenou, není závady pokládati tuto trhovou smlouvu s výhradou převodu práva vlastnického až do úplného zaplacení ceny trhové za hotovou, závislou co do povinnosti k převodu vlastnictví na uvedené právě odkládací podmínce. Neposoudil proto odvolací soud věc právnicky správně (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), když poměr právní mezi stranami pokládal za výprosu (§ 974 obč. zák.) proto, že trhová cena nebyla přesně určena. Je-li však trhová smlouva, žalovaným prokázaná, perfektní, nemohou žalobci žádati po právu na žalovaném, aby jim vydal nemovitosti od nich takto ukoupené, nýbrž mohou pouze naléhati na zaplacení ceny trhové, pak-li dosud úplně splacena nebyla. Zjištění, kolik žalovaný již uplatil a zda úplně trhovou cenu vyrovnal, není však pro vyřízení tohoto sporu nutným, nýbrž otázku tu bude nutno luštiti teprve, bude-li žalovati žalovaný o vydání listiny vkladné, aneb žalobci o doplacení ceny trhové. Není proto dovolací důvod neúplnosti řízení (§ 503 čís. 2 c. ř. s.) oprávněn. Žalovaný drží nemovitosti ukoupené právem kupitele, na něhož byla držba převedena (constitutum possesorium) a jest proto žaloba o odevzdání mlýnské a tovární usedlosti s pozemky a budovami k nim připsanými, v žalobní prosbě uvedenými, bezdůvodná.

Čís. 4485.

Není třeba, by škoda (§ 1118 obč. zák.) již skutečně nastala, stačí, že může vzejíti. Jest »značnou škodou«, promáčen-li strop tím, že nájemník pral v koupelně.

(Rozh. ze dne 17. prosince 1924, Rv I 1847/24).

Pronajímatel žaloval nájemkyni o zrušení nájemní smlouvy a vyklizení bytu, tvrdě, že žalovaná užívá bytu takovým způsobem, že tím trpí majetek žalobcův i bezpečnost stavení, ježto podlaha v koupelně jest promočená tak, že strop vodou úplně prosákl. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud považoval za zneužívání nájemního předmětu podle §u 1118 obč. zák. a §u 3 zákona o ochraně nájemců opětné promáčení stropu pod koupelnou a značnou škodlivost spatřoval v tom, že takové promáčení může míti v zápětí vznik houby, zvláště když pod koupelnou jest častěji a více vytápěná kuchyně, při čemž přihlédl, že odstranění houby vyžadovalo by nákladu 2.000 Kč a, kdyby i zdivo bylo zachváceno, ještě značnějšího nákladu. Dovolatelka spatřuje nesprávné posouzení právní v tom, že odvolací soud nevzal zřetele na velmi chatrný stav domu, že také vana je stará a vadná, a že, kdyby byla v řádném stavu, by ani při náhodném ucpání odpadové roury a přetečení vany nikdy nemohlo dojíti ku promáčení stropu, že ona, pokud to bylo v její moci, jak to vyplývá z výpovědi svědka Š-a, dala opravu provésti, když však svědek Š. prohlásil, že by bylo potřebí další opravy roury nikoli z jejího bytu, nýbrž z bytu domovnice, že nemohla učiniti více, než-li že svědka Š-a požádala, aby to oznámil domovnici, což se stalo. Dovolatelka rozchází se těmito vývody se zjištěním odvolacího soudu, podle kterého promáčení z koupelny bylo způsobeno ucpáním kanalisační roury stoupací při přechodu z ležatého potrubí od vany, podle kterého, když se ve vaně pere, hromadí se nitky z prádla, obalují se mastnotou a odpady z mýdla a roury se časem ucpávají, což bylo v tomto případě, ve kterém voda, nemohouc odtékati, vytekla kol odpadu z vany do ležaté kanalisace na dlažbu a promáčela strop. Odvolací soud také zjistil, že tomu všemu bylo by bývalo zabráněno, kdyby byla dovolatelka neprala ve vaně, a, když už se tak stalo a když sama nenechala opraviti ani přímý přechod z vany do odpadu kanalisace, že neměla ucpati proražení jenom hadříkem, poněvadž toto nemůže zabrániti stálému vytékání vody z vany. Z toho poznává i dovolací soud, že promáčení stropu nastalo dovolatelčiným zaviněním, že vany, která neslouží ku praní prádla, užívala k tomuto účelu a že, když už se škoda stala, nepostarala se včasně o nápravu. Míní-li dovolatelka, že tím byl vinen velmi chatrný stav domu, že také vana je stará a vadná a že, kdyby byla v řádném stavu, by ani při náhodném ucpání odpadové roury a při přetečení vany nikdy nemohlo dojíti ku promáčení stropu, stačí uvésti, že toto tvrzení nemá opory ve zjištěních odvolacího soudu, jmenovitě v onom, jež se opírá o znalecký nález a posudek. Dále spatřuje dovolatelka nesprávné posouzení právní v tom, že odvolací soud nevyložil předpis §u 3 zákona o ochraně nájemníků správně, když jeho doslov »ku značné škodě« nevysvětloval tím způsobem, že značná škoda skutečně musí vzejíti, nýbrž že usoudil, že postačí, když ze zneužívání nájemného předmětu značná škoda pouze může vzejíti. A na konec spatřuje dovolatelka nesprávné posouzení právní v tom, že odvolací soud nesprávně usuzuje, že sporného bytu zneužívala ku značné škodě žalobců, že za dobu od 1. listopadu 1923, kdy se žalobci teprve stali vlastníky domu, když celková škoda

činila podle znalce 450 Kč, mohla by na zhoršení po listopadu 1923 nastalé připadnouti jen malá část. Ani po této stránce není podle čís. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod opodstatněn, neboť výklad dávaný dovolatelkou předpisu §u 3 zákona o ochraně nájemců, vlastně předpisu §u 1118 obč. zák. nelze schváliti. Že by ze zneužívání nájemného předmětu značná škoda už musila vzejíti, nedá se z doslovu citovaných předpisů odvoditi. Postačí, když ze škodlivého užívání značná škoda skutečně může vzejíti, tedy, když je pronajímatel zneužíváním nájemného předmětu značnou škodou ohrožen. Pronájmem kupuje si nájemník (§ 1094 obč. zák.) pouze řádné pravidelné užívání, nekupuje si však škodlivé zneužívání nájemného předmětu, což vyplývá také z předpisu §u 1109 obč. zák., podle kterého musí nájemník nájemní předmět vrátiti po skončeném nájmu v témže stavu, v jakém jej přijal, jinak ručí podle §u 1111 obč. zák. za škodu nebo za zneužití. Z porovnání těchto předpisů vespolek vyplývá, že slova »ku značné škodě« slouží ku pronajímatelově ochraně, by včasným zrušením nájemní smlouvy odvrátil značnou škodu, která mu může nájemníkovým zneužíváním vzejíti. Nemusí tedy pronajímatel čekati, až mu z opětného promáčení stropu vzejde skutečně značná škoda.

Čís. 4486.

Z právního jednání, jež uzavřela ústředna, nemůže se domáhati plnění odbočka. §u 6 c. ř. s. tu nelze použíti.

(Rozh. ze dne 17. prosince 1924, Rv II 697/24).

Pražská filiálka vídeňské firmy domáhala se na československém erára zaplacení za dílo, zadané před převratem býv. rakouským erárem vídeňské firmě. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Jde o otázku, pokud filiálka jako taková může po rozumu §u 1 c. ř. s. vystupovati jako strana rozepře. Otázka tato nemá nic společného s otázkou příslušnosti dle §u 87 j. n., ježto nejde o to, zda spory v §u 87 j. n. uvedené lze vznésti v místě filiálky, nýbrž o to, zda smí filiálka vystupovati jako strana rozepře. § 87 j. n. mluví o majiteli podniku a dovoluje, žalovati ho i v místech vedlejšího závodu, pak-li sporná věc vztahuje se právě na tento vedlejší závod, ale tento § neříká, že má býti u tohoto sudiště žalován tento vedlejší závod jako samostatná právnická osobnost. Dle čl. 15 a 21 obch. zák. je ovšem právním podmětem majitel závodu, jde-li tedy o firmu, majitel firmy, nikoli vedlejší závod jako takový. Ale prakse vyvinula se v ten rozum, že pravidelně nevystupuje jako strana rozepře majitel, nýbrž filiálka, a takto tedy filiálka povýšena jaksi na samostatný právní podmět, arciť pořád jen ohledně záležitostí na ni se vztahujících a to přešlo v novější době i do zákona, ovšem jen k jistým určitým účelům (§ 1 (3) zákona ze dne 30. června 1922, čís. 207 sb. zák. a nař. a § 1 (2) vlád. nař. ze dne 7. srpna 1922,

čís. 265 téže sbírky). Ale to vše ještě neopravňuje k tomu, by ze smlouvy, uzavřené centrálou žalovati a žalována býti mohla filiálka, takže tato by byla i dle tohoto jako samostatný podmět aktivně a pasivně legitimována k žalobě zásadně jen tehdy, kdyby smlouvu onu byla sama uzavřela. V tomto případě oba nižší soudy dovozují nedostatek aktivní legitimace z toho, že smlouvu o provedení přístaveb a prací v dílnách na vozy v M. uzavřela vídeňská centrála. Naproti tomu dovolatelka, zastávajíc názor, že rozhodno jest, zda pohledávka vznikla provozem pobočného závodu, vytýká vadnost řízení dle §u 503 čís. 2 c. ř. s. v tom směru, že neproveden důkaz svědkem L-em o tom, že provedení prací žalující filiálkou stalo se se svolením a vědomím súčastněných úřadů, takže tím filiálka vstoupila v obchod a jí také odměna avisována, pročež též filiálka prohlásila tuto pohledávku k dávce z majetku. Avšak výtky tyto nejsou opodstatněny. Původní smlouva uzavřena byla vídeňskou centrálou a ne pražskou filiálkou, založenou v roce 1917; i dodatečné oferty ze dne 1. února 1919 a ze dne 2. února 1919 učinila zase jen vídeňská centrála, třebas dovolatelka dle tvrzení svého v tuto dobu provedla již značnou část prací. Z toho nejlépe patrno, že okolnost, kdo prováděl práce, není v tomto případě rozhodna pro otázku, kdo má býti i nadále pokládán za smluvní stranu. Ve spisech založeny jsou sice dva dopisy (ze dne 13. prosince 1918) datované v Praze, jež ve hlavě mají předtisk »Rakouská společnost. Odbočná kancelář pro Čechy« (v druhém dopise »pro Čechy, Moravu a Slezsko«), při čemž slovo »Rakouská« jest škrtnuto. Ale i tyto dva dopisy jsou opatřeny podpisem »Společnost pro Štěpánovy střechy s r. o.« a nikoli podpisem filiálky. Žalující strana sice tvrdí, že pražská »pobočná kancelář« jest totožna se žalující filiálkou, a vytýká, že o totožnosti nepřipuštěn svědek L. Ale i kdyby totožnost byla zjištěna, nic by se tím neměnilo na věci, ježto ministerstvo železnic odpovědí ze dne 17. července 1919 (vyhradivši si uznání žalobního nároku a likvidaci jeho penězi rakouskými) nařídilo pátrání po nostrifikaci firmy. Ostatně ony dopisy mají obsah nezávažný; v prvém se děje jen zmínka o obtížích pro poukazování peněz do Vídně a žádá se se svolením Vídeňské centrály o poukaz k ruce Vídeňské bankovní jednoty filiálky v Praze a podotýká se, že »v dohledné době utvoří se zdejší samostatná firma pro Československo, takže by vyřízení jak předem uvedeno nejlépe vyhovovalo«. Druhý dopis se týká jen požárního pojištění. Proti názoru dovolatelky svědčí i dopisy centrály ze dne 23. dubna, 21. července a 31. července 1919, z nichž patrno, že centrála i nadále vystupuje jako smluvní strana. K vůli úplnosti jest poukázati ještě na to, že po těchto dopisech ve sporné záležitosti nekorespondovala se železničními orgány »odbočná kancelář« v Praze ani žalující filiálka, nýbrž samostatná firma »Společnost pro Štěpánovy střechy s r. o. v Praze« a to dokonce i před svým zápisem do obchodního rejstříku ze dne 18. listopadu 1919, a že tato společnost prohlašuje zažalovanou pohledávku za svou. Z toho všeho patrno, že žalující filiálka nestala se stranou rozepře a že při posouzení této otázky v tomto sporném případě nerozhodny jsou okolnosti, kdo práce prováděl, šlo o vnitřní poměr mezi centrálou a filiálkou, čímž smluvní poměr mezi stranami nebyl dotčen; proto nepřipuštění svědka L. o této okolnosti neučinilo řízení vadným, a zároveň zjevno, že soudové nižších stolic věc po právní stránce správně

posoudili, zamítnuvše žalobu pro nedostatek aktivní legitimace k žalobě. Rovněž za tohoto stavu věci je nerozhodno, kdo žalobní nárok přihlásil k soupisu pro území Čsl. republiky, zrovna tak jako nezávažno jest, zda Vídeňská centrála z opatrnosti tutéž pohledávku přihlásila též u súčtovacího úřadu ve Vídni. K dalším důvodům dovolatelky, že soudy nižších stolic měly dle §u 6 c. ř. s. vyzvati žalující filiálku, by se postarala, aby do sporu místo ní vstoupila centrála, se podotýká, že jednak jde o otázku hmotného práva, jejíž náprava nespadá v rámec §u 6 c. ř. s., jednak že, jak již prvý soudce podotkl, žalobkyně za sporu měla dosti času k tomu.

Čís. 4487.

K umořovacímu řízení ohledně prodejního listu čsl. státního stavebního losu jest příslušným okresní soud žadatelova bydliště.

(Rozh. ze dne 17. prosince 1924, Nd II 137/24).

Vyřizuje záporný spor o příslušnost mezi zemským civilním soudem v Brně a okresním soudem v Liberci o zavedení umořovacího řízení o prodejní listině českého úvěrního a eskontního družstva při Brněnské bance v Brně, znějící na $^1/_5$ čsl. státního stavebního losu, rozhodl Nejvyšší soud, že příslušným jest okresní soud v Liberci.

Důvody:

Dle §u 1 zákona ze dne 3. května 1868, čís. 36 ř. zák. přísluší umořovací řízení sborovému soudu prvé stolice pouze ohledně cenných papírů tam blíže uvedených, a byl by zemský civilní soud v Brně, v jehož obvodu jest sídlo družstva, zajisté příslušným, kdyby prodejní listina, o niž tuto jde, byla cenným papírem pro oběh určeným. Otázku, zdali takovým prodejním papírem jest listina, o niž jde, sluší zodpověděti záporně, neboť jen o takových papírech lze říci, že jsou určeny pro oběh (§ 1 odstavec druhý cit. zák.), jež představujíce hodnotu v nich udanou připouštějí bezpodmínečné realisování. Tomu u prodejních listin tak není, neboť prodejní listina sama o sobě nestačí k nakládání s cennými papíry, jichž se týká, jelikož jest jí jen prokázána koupě dotyčných cenných papírů, jichž nabytí jest podmíněno zaplacením kupní ceny. Pro řízení umořovací neplatí zde proto zvláštní předpis §u 1 cit. zákona ani odstavec třetí §u 115 j. n., nýbrž pro zahájení řízení umořovacího a povolení umoření jest podle čtvrtého odstavce §u 115 j. n. příslušným okresní soud v Liberci, v jehož obvodu žadatel v době podané žádosti měl své bydliště.

Čís. 4488.

Zatížen-li podíl spoluvlastníka fideikomisární substitucí, jest vlastník nezatíženého podílu oprávněn a povinen, by o zrušení spoluvlastnictví žaloval i poddědice.

(Rozh. ze dne 23. prosince 1924, Rv I 1500/24.)

Nemovitost č. p. 3 a 4 v S. byla ve spoluvlastnictví Eduarda W-a a Anny W-ové. Po smrti Eduarda W-a připsán byl podíl zůstavitelův nezl. jeho dceři Marii W-ové a obmezen fideikomisární substitucí ve prospěch zůstavitelových sourozenců Františka F-a, Ladislava W-a a Marie K-ové. Žalobě Anny W-ové na nezl. Marii W-ovou o zrušení spoluvlastnictví procesní soud prvé stolice vyhověl, zamítl však žalobní žádost pokud se domáhala na Marii K-ové, Ladislavu W-ovi a Františku W-ovi, by uznali zrušení spoluvlastnictví Anny W-ové a nezl. Marie W-ové k usedlostem č. p. 3 a 4 a trpěli, by usedlosti byly prodány ve veřejné dražbě. Zamítací část rozsudku odůvodnil prvý soud takto: Dle §u 830 obč. zák. může každý podílník, jenž jest po rozumu §u 829 obč. zák. úplným vlastníkem svého podílu, žádati, by společenství bylo zrušeno, nikoli však nevčasně nebo na újmu ostatních podílníků. Toto právo podílníka, jenž může se svým podílem na nemovitosti nakládati dle libosti jako vlastník, není a nemůže býti omezováno tím, že druhý spoluvlastník není oprávněn sám svým podílem nakládati bez schválení poručenstva, soudu nebo jiných zájemníků. Může však také, jak ze znění zákonného ustanovení výše uvedeného vysvítá, žádati jedině spoluvlastníka o zrušení spoluvlastnictví a tudíž jedině jeho žalovati. Je-li spoluvlastnictví obmezeno fideikomisární substitucí, nemůže ovšem vlastník sám svou polovici prodati, jsa jen jejím požívatelem, nemůže však ani on ani substituti zameziti, by druhý spoluvlastník své právo na rozdělení spoluvlastnictví dle §u 830 obč. zák. neuskutečnil. Z toho jde, že odpor substitutů proti zrušení spoluvlastnictví nemá významu. Mohou jen po prodeji usedlosti žádati, by výtěžek dražební k zajištění jejich práv byl na soudě složen. Dle toho jest k žalobě pasivně oprávněn jen spoluvlastník nemovitosti a nikoliv jeho substituti, v tomto případě František W., Ladislav W. a Marie K-ová proto byla žaloba ohledně těchto pro nedostatek pasivního oprávnění ku sporu zamítnuta. Odvolací soud rozsudek potvrdil a uvedl v otázce, o niž tu jde, v důvodech: Skutečným spoluvlastníkem polovice usedlosti čp. 3 a 4 jest nezl. Marie W-ová jakožto fiduciární dědička, ovšem spoluvlastnicí, obmezenou právy a povinnostmi požívatele (§ 613 obč. zák.), kdežto fideikomisární substituti nejsou spoluvlastníky a to ani ne podmínečnými, poněvadž ze substituce vyplývá pro ně pouze nárok, aby jim svého času, nastane-li případ substituce, idealní polovice řečených usedlostí nyní nezl. Marii W-ové náležející připadla. Třebaže fiduciární dědic, nemoha jako pouhý požívatel nakládati podstatou substitučního jmění, nemůže nemovitosti substitucí stižené zciziti nebo zastaviti, nemůže přece druhému spoluvlastníku zabrániti, aby svůj nárok na rozdělení spoluvlastnictví jemu dle §u 830 obč. zák. příslušející žalobou ve smyslu §u 843 obč. zák. proti němu neprovedl, neboť toto právo přísluší spoluvlastníku zásadně a výlučně jen proti spoluvlastníku bez ohledu na to, je-li toto spoluvlastnictví druhého společníka nějakým způsobem omezeno čili nic. Tím méně může provedení tohoto práva zameziti fideikomisární substitut, který jako spoluvlastník nemovitosti v knize pozemkové ani zapsán není. Na tom ničeho nemění okolnost, že žalovaní za řízení pozůstalostního po Eduardu W-ovi byli slyšeni o žádosti žalobkyně, zda svolují k prodeji obou usedlostí a že svolení odepřeli a že teprve ke konci ústního jednání námitku nedostatku pasivního oprávnění

ku sporu vznesli, poněvadž projev substitutů, že svolují nebo nesvolují k prodeji, nemá vůči nároku spoluvlastníka, z §u 830 obč. zák. vyplývajícímu, žádného právního významu.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů, pokud jimi byla zamítnuta žaloba proti Marii K-ové, Ladislavu W-ovi a Františku W-ovi a vrátil věc prvému soudu, by ji v mezích zrušení znovu projednal a rozsoudil.

Důvody:

Dovolání, uplatňujícímu dovolací důvod č. 4 §u 503 c. ř. s. nelze upříti oprávnění, neboť nelze souhlasiti s právním názorem odvolacího soudu, že spolužalovaní Marie K-ová, Ladislav W. a František W. nejsou k žalobě pasivně legitimováni. Knihovní spoluvlastnictví nezl. Marie W-ové k usedlostem č. p. 3 a 4 je stiženo fideikomisární substitucí, nařízenou jejím otcem Eduardem W-em ve prospěch Marie K-ové, Ladislava W-a a Františka W-a pro ten případ, kdyby nezl. Marie W-ová zemřela před dosažením čtyřiadvacátého roku, nezanechavši vlastních potomků. Jde tedy o substituci podmínečnou, nikoli časem doloženou. Podle přednesu stran neběží v tomto sporu o otázku, zda tato nařízená a knihovně poznamenaná fideikomisární substituce brání žalobkyni jakožto vlastnici druhé volné polovice usedlosti v tom, by žádala za zrušení společného vlastnictví, nýbrž o otázku, proti komu má příslušná žaloba býti namířena. V té příčině jest uvážiti toto: Nezl. Marii W-ové jako přední dědičce přísluší obmezené právo vlastnické s právy a povinnostmi požívatele (§ 613 obč. zák.), poddědicům Marii K-ové, Ladislavu W-ovi a Františku W-ovi pak čekatelství potud, že když nastane případ substituce, nabudou dědického nároku na polovici sporných usedlostí, čímž jejich právo vlastnické plně vyspěje. Třebaže tedy dosud nejsou spoluvlastníky a to ani podmínečnými spoluvlastníky, přece jejich čekatelské právo se značně podobá podmínečnému právu spoluvlastnickému. Toto čekatelské právo jeví již nyní důležité právní účinky. Fiduciářka nemůže bez jejich souhlasu nakládati s podstatou jmění, stiženého fideikomisární substitucí, zejména nemůže ji bez jejich souhlasu zciziti. (Tak Pfaff-Hoffmann: Komentar II str. 244 a násl.; Randa: Právo vlastnické, VII vydání str. 72; Týž: Eigentum 1884—I str. 189 a pozn. 19; Mayr II/2 str. 226 pozn. 17; proti Ehrenzweigovi, VI. vydání 1924 — II/2 str. 428.) Neprávem tudíž tvrdí odpůrci dovolatelky v dovolací odpovědi, že kdyby byla nezl. Marie W-ová svým zástupcem svolila ke zrušení spoluvlastnictví veřejnou dražbou bez žaloby, bylo by zrušení provedeno bývalo beze všeho i proti jejich vůli. Rovněž nelze vésti exekuci vnucenou dražbou na podstatu nemovitosti, stižené fideikomisární substitucí, leč že by bylo se svolením poddědiců vloženo bývalo právo zástavní pro věřitelovu pohledávku na podstatu nemovitosti (Gl. U. N. F. 3079, 5266, 6852 — jud. 209; Neumann E. O. str. 420). Z toho však logicky též plyne, že na základě rozsudku, kterým bylo proti jediné fiduciářce nezl. Marii W-ové povoleno zrušení společného vlastnictví, nemohla by býti provedena exekuce podle §u 352 ex. ř. proti vůli poddědiců Marie K-ové, Ladislava W-a a Františka W-a, a to vůbec ne,

nikoli jen v případě, kdyby před provedením dražby nastal případ substituce. A poněvadž poddědici odepřeli svolení jak mimo spor tak i ve sporu, prohlásivše v žalobní odpovědi výslovně, že ani v budoucnosti nedají svolení, nezbývá spoluvlastnici Anně W-ové, než aby si na nich vynutila toto potřebné svolení pořadem práva, a dlužno tedy uznati pasivní legitimaci poddědiců k žalobě. Právem dovolatelka také vyslovuje obavu, že poddědici, kdyby nebyla i jejich povinnost, svoliti ke zrušení spoluvlastnictví, vyslovena rozsudkem, mohli by opravnými prostředky napadati povolení exekuce způsobem, kterým by nastal nebezpečný průtah, což odpůrci v dovolací odpovědi také beze všeho připouštějí, domnívajíce se ovšem, že by tím jen použili svého zákonného práva. Neobstojí tedy právní názor nižších soudů, že se Marii K-ové, Ladislavu W-ovi a Františku W-ovi nedostává pasivní legitimace k žalobě, a výtka, že v tom směru nesprávně posoudily věc po stránce právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), jest odůvodněna.

Čís. 4489.

Vůči tomu, kdo bezelstně nabyl odevzdáním zástavního práva ku vkladní knížce, nelze činiti námitky z právního poměru mezi ukladatelem a peněžním ústavem.

(Rozh. ze dne 23. prosince 1924, Rv II 566/24.)

Jaroslav P. vypůjčil si u žalobkyně 2500 Kč a dal jí v zástavu vkladní knížku žalované záložny na 2712 Kč 58 h. Ježto Jaroslav P. zapůjčky nesplatil, zakročila žalobkyně o soudní prodej zastavené knížky, při němž ji vydražila za vloženou jistinu. Ježto žalovaná zdráhala se žalobkyni vklad vyplatiti, domáhala se žalobkyně výplaty žalobou, jíž bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Jest nesporno, že Jaroslav P. u žalované záložny skutečně učinil platy, které jsou v předložené vkladní knížce řádně potvrzeny jako vklady. Žalovaná ovšem tvrdila, že v pravdě nebyly to vklady, nýbrž splátky na směnečný dluh 25.000 Kč, vzešlý ze zápůjčky, jíž poskytla P-ovi. Ale zároveň dodala, že tyto splátky měly dle dohody s dlužníkem P-em teprve, až by byly dostoupily určité výše, najednou na směnce býti odepsány. Z toho, jakož i z další velmi závažné okolnosti, patrné z vkladní knížky, že byly P-ovi účtovány k dobru úroky z částek tam uvedených, dlužno právem usuzovat, že žalovaná sama považovala složené peníze zatím skutečně za vklady P-ovy, nikoli za hodnoty, přešedši placením do jejího vlastnictví, neboť by jinak nebylo ani vysvětlitelno, proč počítala z nich P-ovi k dobru úroky. Poukaz žalované k tomu, že P. měl napřed zaplaceny úroky ze směnečného dluhu, pročež mu prý také příslušely úroky z konaných splátek, nikterak nepřesvědčuje. Vždyť úroky jsou úplatou za přenechání cizích peněz a z peněz vlastních nemůže si nikdo počítati úroků. Lze tedy souhlasiti s názorem odvola-

cího soudu, že šlo nejen formálně, nýbrž skutečně o vklad P-ův, jehož teprve, kdyby byl dostoupil určité výše, mělo býti použito k částečnému splacení směnečného dluhu a k odepsání na směnce. Teprve tímto okamžikem byly by složené peníze pozbyly povahy vkladu a byly by přešly do majetku žalované. Jaroslav P. dal tedy žalující spořitelně do zástavy nárok skutečně trvající, osvědčený vkladní knížkou, a na venek nikterak neomezený, a poněvadž žalobkyně, jak nesporno, přejímajíc vkladní knížku do zástavy, byla bezelstná, nevědouc o pravém stavu věci, nabyla platným způsobem práva zástavního ke spornému vkladu (§§ 447, 448, 449, 451, 326 obč. zák. a obd. § 296 ex. ř.). To tím spíše, že nelze souhlasiti s názorem soudu odvolacího, že žalobkyně byla povinna, před poskytnutím zápůjčky zkoumati, zda vklad u žalované trvá, pokud by tím snad bylo míněno, že platnost nabytého práva zástavního, pokud se týče bezelstnost žalobkyně závisely na předchozím dotaze u žalované. Z posudků slyšených znalců jde na jevo, že znalci posuzovali věc s toho hlediska, zda peněžní ústav, který byl požádán o poskytnutí zápůjčky na cizí vkladní knížku, ve vlastním zájmu, by se přesvědčil o tom, zda mu nabízená zástava poskytuje dostatečné jistoty, má či nemá učiniti příslušný dotaz u peněžního ústavu, od něhož vkladní knížka pochází. Nebyla-li žalobkyně ve smyslu dříve naznačeném povinna, dotázati se žalované záložny napřed, než vzala vkladní knížku do zástavy, netřeba se zabývati vývody, jimiž dovolatelka napadá předpoklad odvolacího soudu, že by se bylo žalobkyni na příslušný dotaz musilo dostati odpovědi, že vklad jest po právu. Námitka žalované, že, šlo-li vůbec o vklad P-ův, nemohl tento jím volně nakládati, jakož i další námitka, že žalovaná mohla by případný vklad P-ův započísti na svou směnečnou pohledávku, nemají právního významu vůči žalobkyni, která, jak uvedeno, bezelstně nabyla práva zástavního ke vkladu na venek nikterak neomezenému. Že bezelstnost žalobkyně není vyloučena tím, že se napřed nedotázala žalované, plyne z toho, co bylo již uvedeno. Že žalobkyně při realisaci práva zástavního, t. j. při prodeji a koupi vkladní knížky věděla, jak se věc má, nikterak nevadí, poněvadž záleží jen na tom, že byla bezelstnou při zřizování zástavy. Nelze tedy odvolacímu soudu důvodně vytýkati, že posoudil věc nesprávně po stránce právní, potvrdiv rozsudek prvého soudu, pokud jím bylo uznáno podle žaloby, a dovolání, opírajícímu se jedině o dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s., nebylo proto vyhověno.

Čís. 4490.

Ztrátou zboží nemíní se v čl. 386 obch. zák. případ, kde zásilka vydána za podmínek, příčících se poukazu, a tím vydobytí úhrady stalo se nepravděpodobným.

(Rozh. ze dne 23. prosince 1924, Rv II 801/24.)

Žalovaný zasílatel převzal dopravu zboží do Polska se závazkem, že si dá předem vyplatiti zboží v čsl. korunách od příjemců. Žalovaný použil k dopravě mezizasílatele, kupní ceny nebyly však vybrány v Kč, nýbrž v polských markách. Žalobě, jíž domáhal se odesílatel na zasílateli náhrady škody z nesplnění příkazu, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Neprávem trvá dovolatel na námitce, že žalobní nárok jest promlčen dle čl. 386 obch. zák. neb alespoň dle §u 1489 obč. zák. »Úplnou ztrátou« ve smyslu čl. 386 obch. zák. jest rozuměti takový stav, za kterého zasílatel není s to, by vydal zboží určenému příjemci. Odvolací soud ve svém usnesení ze dne 14. března 1924 však zjistil, že zboží bylo vydáno zákazníkům, pro něž bylo určeno žalující firmou, a správně z toho usoudil, že se neztratilo. Ustanovení prvého odstavce čl. 386 obch. zák. jest rázu výjimečného a proto dlužno je přesně vykládati a nelze ho rozšiřovati na jiné případy, na něž v zákoně nebylo pamatováno, zejména ne na případ, že zboží sice vydáno určenému příjemci, ale za podmínek, které se příčily danému příkazu (instrukci). O ztrátě nelze v takovém případě mluviti. Tvrzení žalovaného, že bylo-li v roce 1919 do Polska zasláno zboží bez předchozí úhrady, znamenalo to již o sobě úplnou ztrátu zboží (hodnoty zboží), jest vyvráceno tím, že jak žalovaný sám uvedl, v jiných případech došly kupní ceny za zboží, zaslané v téže době do Polska bez předchozího vyplacení. Není-li tu však předpokladů čl. 386 obch. zák., platí promlčecí lhůta tří roků, stanovená v § 1489 obč. zák., která se počítá od okamžiku, kdy poškozený zvěděl o nastalé škodě (a její výši) a o osobě škůdcově. V dalším vyvodil dovolací soud ze zjištěných skutečností, že náhrada škody byla uplatňována ve lhůtě §u 1489 obč. zák.

Čís. 4491.

Poukázal-li cizozemský poručenský soud poručníka, aby podal o zvýšení výživného žalobu na nemanželského otce, bydlícího v tuzemsku, nemůže tuzemský soud procesní žalobu odmítnouti z důvodu, že nárok měl býti uplatňován v mimosporném řízení cizozemským soudem. Třebas ve smíru o výživném nemanželského dítěte bylo doloženo, že jsou jím zapraveny všechny nároky nemanželského dítěte proti jeho otci pro minulost a budoucnost, může se dítě domáhati zvýšení výživného, změnily-li se podstatně poměry.

(Rozh. ze dne 29. prosince 1924, R I 983/24.)

Žalobu nemanželského dítěte, bydlícího v Rakousku, proti otci o zvýšení výživného procesní soud prvé stolice zamítl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Stěžovatel pokládá řízení nižších stolic za zmatečné, protože se prý lze zvýšení výživného, pro nemanželské dítě rozsudkem anebo soudním

smírem stanoveného podle §u 16 první dílčí novely k obč. zák. domáhati jen v řízení nesporném, před poručenským soudem, a snaží se svůj názor opříti o plenární rozhodnutí tohoto Nejvyššího soudu ze dne 19. prosince 1922, čís. pres. 1107/22 (uveřejněné ve sbírce n. s. pod čís. 2101). Činí tak neprávem. Poručenským soudem nezletilého žalobce je soud cizozemský. Poukázal-li cizozemský poručenský soud poručníka, by podal o zvýšení výživného žalobu na nemanželského otce, bydlícího v tuzemsku, nemůže tuzemský soud procesní žalobu odmítnouti z důvodu, že nárok měl býti uplatňován v mimosporném řízení před cizozemským soudem. V tomto smyslu rozhoduje Nejvyšší soud v ustálené již praxi. Obšírné důvody pro tento jeho názor lze seznati mimo jiné z rozhodnutí uveřejněného pod čís. 2338 jeho sbírky. Napadené rozhodnutí je v podstatě správné i po stránce věcné. Žaloba se domáhá zvýšení výživného pro podstatné zlepšení poměrů žalovaného od doby, kdy bylo podle smíru zapraveno odbytným 6.400 K rak. Tomu není — jak žalovaný míní — závadou doložka narovnání ze dne 12. a 15. července 1920, že jim jsou všechny nároky nemanželského dítěte proti jeho otci pro minulost i budoucnost zapraveny. Podobné smíry platí vždy, není-li v nich výslovně nic jiného smluveno, za ujednané jen s výhradou, že se zachovají dítěti další nároky na přiměřenou — nikoli jen nutnou — výživu pro případ změny v jeho potřebách nebo v poměrech nemanželského otce. Ve smíru stran nebylo výslovně nic jiného umluveno. Platí proto řečená výhrada tak zvaná doložka rebus sic stantibus i pro ně. Za podstatnou změnu v poměrech nemanželského otce jest pokládati jak nepředvídaný vzrůst jeho hospodářské mohoucnosti, tak i poklesem valuty nastalou změnu při smíru předpokládaného poměru odbytného k jeho majetku a příjmům. Za takových změn poměrů vyžaduje jak důvěra v platnost smlouvy tak právo dítěte na výživu přiměřenou otcovu jmění, by otcovy povinnosti byly nově upraveny. (Srovn. plenární rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. října 1924, č. pres. 299/24 čís. sb. 4213.) Aby při této nové úpravě mohlo býti patřičně přihlíženo k nynějším poměrům otcovým o tyto mohly býti náležitě srovnány s jeho poměry v době původního smíru, je nezbytno, jeho nynější hospodářskou mohoucnost zjistiti. Odvolací soud tudíž nepochybil, když rozsudek prvé stolice zaujavší jiné právní stanovisko, zrušil, aby řízení v tomto směru bylo doplněno.

Čís. 4492.

K rozvrhu nejvyššího podání za vydraženou nemovitost není třeba doložiti kaučni hypoteku úvěrními listinami, jsou-li tyto v ověřených opisech ve sbírce listin.

Exekuční soudce nemá zkoumati právní trvání účtovaného nároku, nýbrž připustiti jeho účtování, pokud byl přihlášen a jest se spisy, listinami a pozemkovou knihou v souhlasu a poukázati odporujícího věřitele na pořad práva.

Není vyloučeno, by mimo výši úvěrové pohledávky nebyla vyznačena též jistota pro úroky a příslušenství.

(Rozh. ze dne 29. prosince 1924, R I 984/24.)

Z nejvyššího podání za dražebně prodané nemovitosti přikázal prvý soud Dr. Arnoštu Š-ovi na jeho kaučni pohledávky 54.407 Kč 67 h a poukázal vymáhajícího věřitele s odporem proti tomuto přikázání na pořad práva. Rekursní soud k rekursu vymáhajícího věřitele napadené usnesení potvrdil. Důvody: Pokud jde o stížnost vymáhajícího věřitele do rozhodnutí, jímž on jako odporovatel následkem svého odporu proti přikázání kaučni pohledávky Dra. Arnošta Š-a byl poukázán na pořad práva, poukazuje se stěžovatel k jasnému znění §u 231 ex. ř. a k důvodům rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 30. prosince 1911 R III 372/11 Gl. U. č. 6219, jehož se sám ve své stížnosti dovolává. Dle §u 231 ex. ř. závisí-li rozhodnutí o odporu, vzneseném při rozvrhovém roku, na vyhledání a zjištění sporných skutkových okolností, má vyřízení odporu býti v rozvrhovém usnesení poukázáno na pořad práva. S nároky proti nimž čelí odpor na pořad práva odkázaný, má býti v rozvrhovém usnesení prozatím tak naloženo, jako kdyby nebyly popřeny ani co se týče výše, ani co do pořadí. Kdo za příčinou odporu byl odkázán na pořad práva, musí se do měsíce vykázati, že zahájil sporné řízení, jinak rozvrhové usnesení k návrhu každého, kdo odporem jest dotčen, bude provedeno bez ohledu k odporu. Z tohoto znění zákona jasně vysvítá, že ten, kdo odpor vznesl, musí důvodnost svého odporu prokázati, že tedy na pořad práva dlužno poukázati věřitele odpor podavšího a nikoliv věřitele přikázání své pohledávky žádajícího. Pokud stěžuje si vymáhající věřitel do přikázání úroků a vedlejších závazků z kaučních pohledávek Dra. Š-a, není rovněž stížnost jeho odůvodněna, neboť prvý soudce zcela správně částky účtované na úrocích a vedlejších závazcích při pohledávkách 10.000 Kč a 15.000 Kč přikázal v pořadí a mezích úroků a vedlejších závazků knihovně při nich vtělených a odpor vymáhajícího věřitele proti přikázání tomuto zamítl. Úroky a vedlejší závazky bylo by přikázati pouze v mezích kauce v tom případu, když by zvláště pro ně nebylo právo zástavní zřízeno, jako jest tomu v tomto případě.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Pokud vychází vymáhající věřitel ve vývodech svého dovolacího rekursu s hlediska, že bylo na Dru. Arnoštu Š-ovi, aby vzhledem k tomu, že jím účtované pohledávky jsou úvěrové, předložil při rozvrhovém roku dotyčné listiny úvěrní, by soud mohl jejich právní existenci posouditi, nelze s ním souhlasiti. Listiny k průkazu svých nároků mají hypotékární věřitelé podle §u 210 ex. ř. předložiti nejpozději při rozvrhovém roku, nejsou-li tyto listiny u soudu. V tomto případě jsou dotyčné úvěrní listiny v ověřených opisech ve sbírce listin a nebylo tudíž třeba, by jejich přepisy nebo prvopisy byly předloženy. Exekuční soudce nemá však zkoumati právní trvání účtovaného nároku, nýbrž jeho účtování připustiti, pokud byl přihlášen a jest se spisy, listinami a pozemkovou knihou v souhlasu, a věřitele, jenž popírá právní trvání tohoto nároku a podává proti přihlášce odpor po rozumu §u 231 ex. ř., poukázati na pořad práva. Odpovídá tudíž napadené usneesní v tomto směru plně zákonu, a byly

pohledávky Dra Arnošta Š-a právem přikázány a vymáhající věřitel, jenž odpor proti přihlášce podal, a nikoliv hypotékární na pořad práva poukázán, jak již správně rekursní soud uvedl ve svém odůvodnění, na něž se proto poukazuje. Názor stěžovatelův, že úroky z těchto úvěrních pohledávek neměly býti přikázány přes výši úvěrové pohledávky, nýbrž v jejím rámci, nelze v tomto případě míti za správný, a ani onen názor, že nelze vzhledem na § 14 knih. zák. pro úroky a vedlejší pohledávky zříditi samostatnou kauční hypotéku. Ustanovením §u 14 knih. zák. není vyloučeno, aby mimo výši úvěrové pohledávky byla také vyznačena jistota pro úroky a příslušenství, neboť, mluví-li se v tomto ustanovení o nejvyšší částce, do které úvěr nebo ručení má sáhati, týká se to hlavního nároku a nikoli i vedlejších nároků. V tomto případě byla ustanovena a do pozemkové knihy mimo úvěrovou pohledávku i vložena zvláštní kauce pro vedlejší náklady, čemuž dlužnice neodporovaly, (§ 14 poslední odstavec knih. zák.), tento vklad se stal právomocným, a musí se tudíž v takovém případě při rozvrhu na tyto vedlejší náklady mimo úvěrovou pohledávku do výše jejich zvláštní jistoty vziti zřetel.

Čís. 4493.

Při úvěrové (kauční) hypotece nesmí býti nejvyšší mez, uvedená v pozemkové knize, překročena a to ani o úroky neb případné útraty sporu a exekuce. Nenalézají-li úroky (útraty) úhrady v rámci úvěrové (kauční) hypoteky, nelze je přiznati v pořadí úvěrové (kauční) hypoteky. Lhostejno, že žaloba k vydobytí úvěrní pohledávky byla v pozemkové knize poznamenána.

(Rozh. ze dne 29. prosince 1924, R I 1002/24).

Rozvrhuje nejvyšší podání za dražebně prodanou nemovitost, přikázal soud prvé stolice úvěrnímu ústavu v pořadí úvěrové hypotéky úroky a útraty sporu a exekuce. Rekursní soud zamítl návrh úvěrního ústavu, by mu v pořadí úvěrové hypoteky byly přiznány též úroky a útraty sporu a exekuce.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu úvěrního ústavu.

Důvody:

Podle výpisu z pozemkové knihy (§ 214 ex. ř.) váze na prodaných nemovitostech ve prospěch rekurentky toliko zástavní právo pro úvěrní pohledávku do nejvyšší částky 50.000 Kč. Tato částka jest úplně vyčerpána poskytnutými zápůjčkami, takže účtované ze zápůjček úroky jakož i útraty sporu a exekuce nenacházejí v uvedené nejvyšší částce úvěrní pohledávky úhrady. Rekursní soud nepřikázal proto právem úroky a útraty z nejvyššího podání v pořadí úvěrní hypoteky a stížnosti do této části napadeného usnesení oprávnění nelze přiznati. Podle §u 14 knih. zák., jde-li o zřízení zástavního práva pro pohledávky z povoleného úvěru z vedení záležitosti, z důvodu správy nebo náhrady škody, musí v listině, na základě které se má zástavní právo vložiti, vyznačena býti nejvyšší částka, které smí úvěr nebo ručení dosáhnouti. Z tohoto ustanovení nepochybně plyne, že částka, v pozemkové knize při úvěrní nebo kauční hypotece jako nejvyšší mez vyznačená, nesmí býti žádným způsobem překročena. Také úroky a případné útraty sporu a exekuce mohou jako příslušenství, které se připočítává k jistině, dojíti úhrady jen v rámci nejvyšší částky, stanovené pro úvěrní nebo kauční hypoteku. Toto stanovisko jest též stanoviskem §u 224 ex. ř., ježto dle tohoto ustanovení vyčerpává se nejvyšší částka úvěrní nebo kauční hypoteky nikoli jen jistinou, nýbrž také případnými úroky a útratami sporu neb exekuce. Překročiti meze úvěru nebo ručení, stanovené nejvyššími, číselně udanými částkami, nebylo by lze také srovnati se zásadou publicity a speciality veřejných knih a nelze je připustiti, protože by trpěla důvěra ve veřejnou knihu a byl by ohrožen reální úvěr. Nepřiznal proto rekursní soud účtovaným úrokům a útratám úhrady vedle vyčerpané úvěrní hypoteky ve stejném s ní pořadí z nejvyššího podání právem. Dovolává-li se rekurentka pro opačný svůj názor ustanovení §§ 16 a 17 knih. zák. a §u 216 poslední odstavec ex. ř. a dovozuje-li z těchto ustanovení, podle nichž zástavní právo pro kapitál vztahuje se též na úroky a na útraty sporu a exekuce, že účtované příslušenství na úrocích a útratách mělo jí přiřčeno býti v pořadí úvěrní hypoteky, byť i poskytnutými zápůjčkami již vyčerpané, jest k tomu uvésti, že uvedená místa zákona nevztahují se na úvěrní nebo kauční hypoteky, při nichž jde o pohledávky budoucí, které mohou teprve vzniknouti, nýbrž mají na mysli zástavní práva pro pohledávky již existentní, co do výše určité. Další mínění rekurentky, že ani s hlediska zásady publicity není závady, by jí účtované úroky a útraty nebyly mimo rámec nejvyšší částky úvěrní hypoteky z nejvyššího podání v témže pořadí přiznány, ježto žaloba o vydobytí úvěrní pohledávky byla v pozemkové knize poznamenána, jest rovněž mylné, neboť poznámka spornosti jeví účinky toliko vůči pozdějším věřitelům, po případě vlastníkům hypoteky (§ 60 a 61 knih. zák.), nedotýká se však věřitelů předchozích a tudíž poznámkou tou, jak mylně za to má rekurentka, požadavku ochrany důvěry ve veřejné knihy vyhověno není.

Čís. 4494.

Jmění náboženské matice jest samostatným neosobním jměním, jehož správu vede stát svými úřady. Není zásadně vyloučeno, by správce cizího majetku svým vlastním jménem neujednal s někým smlouvu pracovní (smlouvu o dílo), třebas tato práce (dílo) jest hospodářsky činěna pro spravovaný majetek.

(Rozh. ze dne 29. prosince 1924, R I 1012/24).

Žalobci byly zadány akordním protokolem ze dne 15. května 1916 c. k. místodržitelstvím v Čechách restaurační práce na farním kostele v Praze. Žalobce práce provedl a domáhal se úplaty na československém eráru. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací

soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: Žalobce tvrdí, že žaluje z námezdního poměru, že práce u něho objednal žalovaný erár, je převzal, že smluvními stranami byl on, žalobce a erár a že jest proto erár povinen odměnu za vykonané práce mu zaplatiti. Žalovaná strana vznesla námitku nedostatku pasivní legitimace, poněvadž náboženská matice není podle své povahy státním jměním, nýbrž zvláštním samostatným fondem, samostatnou právnickou osobností, spravovaným státními úřady. Žalobce v odvolání sice tvrdí, že žádá zaplacení od státu jako správce náboženské matice, která je patronem kostela, v němž práce jim byly prováděny, trvá však na tom, že odměnu jest povinen zaplatiti mu erár, poněvadž dílo sám vlastním jménem objednal a převzal a věcí jeho (žalobce) není, by luštil vnitřní poměr eráru k náboženské matici, po případě k obci pražské. Soud prvý pokládá otázku, kdo dílo objednal za nerozhodnou, poněvadž zjistil, že erár práce dodatečně schválil a přijal, je však toho názoru, že erár jako správce náboženské matice byl k tomu oprávněn a že z objednání (schválení) díla nevzešel pro erár závazek k zaplacení odměny, ježto by žalobce musil dokázati, že erár závazek takový a to jak ohledně tangenty patronátní i přifařenecké na sebe vzal, žalobce však existenci takového závazku ze smlouvy s erárem ani netvrdí. S názorem tím však odvolací soud souhlasiti nemůže. Dle ustanovení § 1170 obč. zák. objednané dílo (práce) má zaplatiti zákazník (objednatel) a žalobce tvrdí, že žalovaný erár sám vlastním jménem práce objednal, schválil a převzal. Žalovaná strana dovolává se proti tomu akordního protokolu ze dne 15. května 1916 zejména posledního odstavce §u prvého, dle něhož ohledně přifařených t. j. obce pražské postará se podnikatel sám, aby splátka připadající na obec Pražskou vždy řádně mu byla na poukaz c. k. místodržitelství vyplacena a nemá v eventuelním nezaplacení téže podnikatel nějakých nároků proti patronu kostela, dotyčně proti náboženské matici, ale nehledíc k tomu, že i tangenta přifařených — a o tu vlastně dle tvrzení strany žalované se jedině jedná, — má býti vyplacena na poukaz c. k. místodržitelství tedy orgánu žalovaného státu, uvádí žalobce, že práce zadané akordním protokolem byly již zaplaceny, nejsou předmětem sporu a nemohou proto ustanovení jeho sloužiti za podklad pro rozhodnutí o obsahu smlouvy o dílo, za něž nyní odměna se požaduje. Žalobce dovolává se však všeobecných podmínek, dle nichž (§ 1 odst. šestý) objednatelem díla byl žalovaný erár sám, proti čemuž žalovaná strana uvádí, že tyto podmínky jsou součástí akordního protokolu ze dne 15. května 1916 a namítá konečně, že žalovaný erár nebyl vůbec objednatelem dalších prací, se žalobcem žádnou smlouvu neuzavřel, ježto žádný další zadávací protokol nebyl úředně schválen a odměnu za další práce platil dobrovolně. Je proto nutno zjistiti, zda mezi žalobcem a žalovanou stranou uzavřena byla smlouva o dílo, žalobcem tvrzená, jakého obsahu a zda důsledkem toho žalobci požadovaná jím odměna od žalované strany přísluší. Žalobce o svém tvrzení nabídnul důkazy. Soud prvý okolnostmi těmi se nezabýval, pročež zůstalo řízení kusým a neúplným a bylo proto rozsudek z důvodu §u 496 čís. 2, 3 c. ř. s. zrušiti.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Jmění náboženské matice jest ovšem samostatným, neosobním jměním, tudíž právnickou osobností dle §u 26 obč. zák., a na povaze její ničeho se nemění tím, že správu této nadace vede stát svými úřady. Ale otázka tato není pro tento spor výlučně rozhodna. Přisvědčiti jest odvolacímu soudu, že zásadně vyloučeno není, by správce jakéhokoliv cizího majetku svým vlastním jménem neujednal s někým smlouvu pracovní, nebo smlouvu o dílo dle §u 1151 obč. zák., třebas práce nebo dílo hospodářsky činěno jest pro spravovaný majetek. Ježto odvolací soud, jemuž dle §u 498 c. ř. s. přísluší přezkum zjištění prvého soudu, neshledal zjištění tato ve skutkové otázce, zda žalovaný erár ujednal smlouvu se žalobcem ve vlastním jméně, úplnými, nezbylo mu, než aby rozsudek prvé stolice zrušil a nařídil, by řízení bylo doplněno způsobem v napadeném rozsudku uvedeným.

Čís. 4495.

Pachtéři, jehož pachtovní právo nebylo vydražitelem převzato, přísluší z exekučně prodaných nemovitostí v pořadí pachtovního práva toliko nárok na náhradu škody, která mu skutečně vzešla, a nikoli náhrada ušlého zisku, zejména výnosu za příští léta. Pachtýř nemůže požadovati na vydražiteli náhradu zaplacených daní, odevzdal-li vydražitel nemovitosti dříve, než-li byl povinen. Přísluší mu však nárok na náhradu škody, již utrpěl tím, že musel předčasně prodati inventář.

(Rozh. ze dne 29. prosince 1924, R I 1031/24).

Pro Václava Š-a vázlo na dražebně prodané nemovitosti až do roku 1931 pachtovní právo, jehož vydražitel nepřevzal. Jako náhradu dle §u 227, odstavec druhý, ex. ř. určil soud prvé stolice Václavu Š-ovi 107.104 Kč, přikloniv se ku znaleckému posudku hospodářských znalců. Rekursní soud vyhověl stížnostem Václava Š-a a dlužníka, zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by vyčkaje pravomoci vyslechl strany a doplniv řízení, znovu rozhodl. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rekurent hájí stanovisko, že mu jako pachtéři prodaných nemovitostí, jehož pachtovní právo bylo v pozemkové knize zapsáno, ale od vydražitelů nebylo převzato, přísluší jakožto odškodnění za zrušené pachtovní právo v jeho pořadí (§ 227 ex. ř.) netoliko skutečná škoda, nýbrž i ušlý zisk, najmě výnos z pachtovaných pozemků, jehož by v letech, ještě podle smlouvy do skončení pachtu zbývajících (do roku 1931) docílil. Toto své stanovisko opírá rekurent o ustanovení §u 1120 obč. zák., ale neprávem. Ustanovení §u 1120 obč. zák. týká se výslovně případu, kdy vlastník pachtovní předmět zcizí a pachtéř musí novému vlastníku ustoupiti, tedy případu, kde vlastníkem pachtovního předmětu ať zúmyslně

nebo z nedbalosti tím, že závazek z pachtovní smlouvy k dodržení jejímu na nového nabyvatele přenesen nebyl, byla pachtovní smlouva porušena. Od tohoto případu se podstatně liší případ nuceného prodeje pachtovního předmětu (§ 1121 obč. zák.), kde nejde o prodej se strany vlastníka a také z pravidla o zavinění jeho nemůže býti řeči. Proto zákon v §u 1121 obč. zák. nestanovil a ani v novém znění tohoto §u nestanoví, že pachtéři, jenž musí proti náležité výpovědi vydražiteli ustoupiti, přísluší odškodnění v rozsahu §u 1120 obč. zák., to jest skutečná škoda a ušlý zisk (úplné zadostiučinění). Mimo to při odškodnění podle §u 1121 obč. zák. a §u 227 ex. ř. nejedná se o odškodnění se strany propachtovatele, nýbrž o náhradu z prodané nemovitosti a to vzhledem k ostatním věřitelům, při čemž ovšem případné zavinění vlastníka, které by po případě odůvodňovalo nárok na ušlý zisk, zůstává stranou. Z těchto důvodů dlužno tedy souhlasiti s rekursním soudem, že rekurentu, ježto jeho pachtovní právo vydražiteli převzato nebylo, přísluší z prodaných realit v pořadí pachtovního práva toliko nárok na náhradu škody, která mu skutečně vzešla a nikoli také náhrada ušlého zisku, zejména výnosu, který by příští léta z pachtovních nemovitostí docílil. Co se týče ostatních položek, jež rekurent uvedl (§ 211 ex. ř.) jako složky požadovaného odškodnění, odpadají, protože usnesení rekursního soudu není v těchto bodech napadeno, nároky rekurenta na náhradu kompostu a hnoje, za osetí, za pojištění, případné odškodnění pro nedodání řepy do cukrovaru, a nedotčeno zůstává, nejsouc rovněž napadeno, usnesení rekursního soudu ohledně vrácení zbytku kauce, ohledně náhrady za elektrické osvětlovací zařízení a za poplatky a vkladné z pachtovní smlouvy. Zbývá jen nárok na náhadu daní, připadajících na dobu od příklepu do 31. prosince 1923 v částce 2500 Kč, nárok na vrácení částky pachtovného 11.972 Kč dne 1. srpna 1923 zaplacené a nárok na náhradu škody, dle tvrzení rekurenta při inventáři mu vzešlé. Ohledně požadovaných daní dlužno ale přisvědčiti nižším soudům, že rekurent nemůže požadovati náhradu za ně z prodaných nemovitostí, neboť rekurent byl po dobu, na kterou daně byly zaplaceny, oprávněn prodané nemovitosti užívati a nebyl povinen ustoupiti vydražitelům dříve, až teprve na náležitou to jest šestiměsíční výpověď (§ 1121 obč. zák.). Odevzdal-li reality vydražitelům před tím, nepřísluší mu náhrada daní z nejvyššího podání. Z téhož důvodu nelze uznati za oprávněný nárok rekurentův na náhradu pachtovného v částce 11.972 Kč. Podle rekurentovy přihlášky jest to doplatek na pachtovné za rok 1923; po celý tento rok rekurent prodaných nemovitostí užíval, sklizně z nich vzal, pokud se týče užívati jich mohl; proto není nárok na vrácení pachtovného opodstatněn. Pouze ohledně inventáře nelze souhlasiti s nižšími soudy, že ani tu rekurentovi odškodnění nepřísluší. Na rozdíl mezi cenou nákupní a cenou v době zrušení pachtovního práva rekurent ovšem nároků nemá, ale, utrpěl-li škodu tím, že následkem zrušení pachtovního práva nezbylo mu než inventář prodati v nevčas, se ztrátou, tedy za tuto škodu náhrada mu přísluší. V tomto bodě bylo rekursu přiznati oprávnění. Tím však napadené usnesení ve svém výroku, pokud jím usnesení prvního soudu ohledně nároku rekurenta a věřitelů jemu následujících se zrušuje a prvnímu soudu se ukládá, by o zrušené části rozvrhového usnesení znovu jednal a rozhodl, zůstává nedotčeno. Dotyčné jednání a nové rozhodnutí jest nutným, ježto první soud, jak správně uvádí rekursní soud, nepostupoval při rozvrhovém roku podle §u 213 ex. ř., nejednal se stranami o výši nároku za elektrické zařízení, o výši zbytku kauce, nejednal ve směru rekursním soudem uvedeném o poplatku a vkladném z pachtovní smlouvy a nebylo jednáno o škodě na inventáři; první soud také o tom nejednal, zdali rekurent ustoupil vydražitelům a má-li odškodnění býti z nejvyššího podání ihned přikázáno.

Čís. 4496.

Lze požadovati vrácení toho, co muž poskytl ženě ve společném soužití, jež bylo založeno za účelem budoucího uzavření manželství, k němuž pak z důvodů rázu majetkového a ethického nedošlo.

(Rozh. ze dne 29. prosince 1924, R I 1091/24).

Žalobce sdílel několik let společnou domácnost se žalovanou, s níž hodlal též uzavříti sňatek. Ke sňatku však nedošlo, ač ze spolužití stran vzešlo děcko. Žalobce, byv nucen vystěhovati se z usedlosti žalované, domáhal se na ní zaplacení mzdy za práce konané v usedlosti a vrácení zápůjček, poskytnutých žalované. Procesní soud prvé stolice žalobu zamítl, odvolací soud zrušil napadený rozsudek a uložil prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ve věci dále jednal a ji znovu rozhodl. Důvody. Soud prvý zamítl žalobu, isa toho názoru, že poměr žalobce k žalované, z kterého vzešlo také děcko, byl konkubinátem, tedy poměrem odporujícím uznaným řádům společenským a dobrým mravům, a že proto uplatňování nároků o takový nedovolený poměr se opírajících jest vzhledem k předpisu § 879 obč. zák. nepřípustno. S názorem tím nelze však souhlasiti. Soud prvý především praví, že poměr, v jakém strany žily, odporuje uznaným řádům společenským a dobrým mravům. Nynější zákonodárství však nepohlíží, jak odvolatel správně uvádí na takový poměr s tohoto hlediska, nýbrž poměr takový výslovně uznává za přípustný a zákonu odpovídající. Neboť zákon ze dne 22. prosince 1920. čís. 689 sb. z. a n., jímž se mění některá ustanovení o pojištění dělníků pro případ nemoci, v § 6 (6) zaručuje poskytování pojišťovacích dávek příslušníkům rodiny, mezi nimiž mimo manžela, manželku a dítky uvedena jest i — »družka«. — Avšak i kdyby poměr mezi stranami pokládán byl za takový, za jaký jej pokládá soud prvé stolice, byl by nemravným jen tento poměr sám, smlouvy vzhledem k tomuto poměru se vztahující příčily by se dobrým mravům a uplatňování nároků z nich bylo by nepřípustno, na příklad, kdyby jedna strana druhé slíbila odměnu za to, že k uskutečnění poměru takového dojde, nebo že v něm po určitou dobu bude setrváno, nebo kdyby některá strana od druhé dala si slíbiti náhradu pro případ, že by tato přerušila smluvené spolužití. O takový nárok však v tomto případě nejde. Žalobce tvrdí, že se dohodl se žalovanou, že uzavřou spolu sňatek manželský, že z důvodu toho přestěhoval se do hospodářství žalované, konal tam práce, vnesl do hospodářství různé předměty a poskytl hotové zápůjčky, žalovaná však úmluvy nedodržela. Úmluva uzavříti manželský sňatek, není nedovolenou, nemravnou, neboť zákon v § 45 obč. zák. takový vzájemný

slib za platný uznává a nemohou proto také za nemravné pokládány býti nároky z takové úmluvy odvozované, ať již nároky žalobcem vymáhané posuzovati jest dle § 45, 46 nebo § 1431 obč. zák. nebo dle předpisů o náhradě škody.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Jest souhlasiti s právním názorem odvolacího soudu, jenž shledal, že předmětem žaloby není nárok, který by se příčil dobrým mravům vzhledem k předpisu §u 879 obč. zák. Podle souhlasného udání stran šlo jim vážně o to, by uzavřely spolu manželství a jen důvody majetkového a ethického rázu byly příčinou, že k sňatku nedošlo. Poměr faktického spolužití jako muž a žena, byť i v podstatě své příčící se dobrým mravům, nebyl stranám nikterak trvalým účelem a nebyl ani předmětem smlouvy, která by poměr ten umožnila nebo prodloužila a byla by arciť nemravnou, neboť poškozovala by veřejný zájem na udržení rodiny jako podkladu pro spořádané spolužití občanů. Obě strany však zamýšlejíce uzavříti sňatek, jemuž nebránila žádná nepřemožitelná překážka, neměly úmyslu udržovati nedovolený poměr, nýbrž upustily od spolužití dospěvše k poznání, že manželství nebylo by pro ně výhodným. Výtka nemravného počinu stíhá jinak obě strany stejnoměrně, nikoliv výhradně jen žalobce a nemůže mu býti proto bráněno, by se nedomáhal vrácení toho, co druhé straně, nikoliv za účelem nemravným, nýbrž za účelem dosažení manželství plnil nebo poskytl, a nebylo by slušno a spravedlivo, by se žalovaná strana na jeho úkor obohatila jednak prací, kterou v jejím hospodářství konal, jednak zápůjčkami, které jí v hospodářství poskytl, bude-li žalobce arciť s to svá tvrzení prokázati a jinak právně odůvodniti.

Čís. 4497.

Byla-li dle kolektivní smlouvy přípustna výpověď ihned a dána-li zaměstnavatelem v době mezi vyhlášením a doručením nálezu závodního výboru, jímž zvráceno dřívější propuštění zaměstnance, bylo na závodním výboru, by i proti této výpovědi podal odpor.

(Rozh. ze dne 23. prosince 1924, Rv I 1300/24.)

Žalobce, dělník žalované společnosti, byl z práce propuštěn. Ku stížnosti závodního výboru nařídila rozhodčí komise nálezem ze dne 25. června 1923 žalované společnosti, by žalobce znovu přijala do práce. Nález rozhodčí komise byl doručen žalované dne 10. července 1923. Dne 30. června 1923 vypověděla žalovaná žalobce, do kterýžto výpovědi závodní výbor odporu nepodal. Žalobu domáhající se placení služebních požitků oba nižší soudy zamítly, uznavše, že výpověď daná žalobci dne 30. června 1923 jest po právu. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Právní otázka, o kterou jde, dá se vyjádřiti stručně tím, zda byla žalovaná strana bez ohledu na to, že rozhodčí komise vydala nález, že žalovaná dovolatelovým propuštěním, neučinivši o tom oznámení závodnímu výboru, porušila ustanovení §u 3 g) II. zákona ze dne 12. srpna 1921 čís. 330 sb. z. a n. a že je proto povinna dovolatele za dřívějších podmínek vedle současné náhrady jemu tím ušlého výdělku zase přijmouti do práce, kterýžto nález byl vyhlášen 25. června 1923, ale v písemném vyhotovení doručen byl teprve 10. července 1923, oprávněna v tomto mezidobí — mezi vyhlášením a doručením nálezu — totiž, jak se stalo, dne 30. června 1923 znovu vypověděti, a zda byl závodní výbor i proti takové výpovědi povinen ve třídenní lhůtě vznésti odpor. Dovolatel míní, že vydáním onoho nálezu vzata byla žalované straně zákonitá možnost před úplným splněním nalézacího výroku dáti mu jakoukoli výpověď, a, dala-li výpověď přes to, že není závodní výbor povinen proti takové výpovědi vznášeti odpor. Tím zároveň vyslovuje mínění, že zákon nezajišťuje dělníku aspoň tři roky v nějakém závodu zaměstnanému ochrany jeho výdělku, ale že mu zřizuje také nárok, aby byl skutečně zaměstnán. Nelze tyto právní názory sdíleti. Podle oddílu 17 kolektivní smlouvy platí ve příčině výpovědí zákonitá ustanovení, a, bylo-li zjištěno, že mezi stranami smluvena byla výpověď bez lhůty, sluší s hlediska §u 77 živn. řádu uznati tuto smluvenou výpověď za zákonitou, vyhovující i kolektivní smlouvě. Mohla-li oběma stranami dána býti výpověď kdykoliv, nepříčí se zákonu ani skutečnost, že byla dána v mezidobí — mezi vyhlášením a doručením nálezu — neboť nálezem právo, dáti zákonitou výpověď, nebylo ani odloženo, ani zrušeno. Ovšem zákon ze dne 12. srpna 1921 čís. 330 sb. zák. a n. poskytuje v §u 3 písm. g) dovolateli ochranu, by se ubránil v rámci zákona i proti zákonité výpovědi, ale poněvadž zákon tuto ochranu učinil závislou na podání námitek ze strany závodního výboru, mohla jenom tímto způsobem býti výpověď učiněna bezúčinnou. Je-li ochrana, kterou zákon poskytuje dělníku, dostatečnou, o tom nemůže býti uvažováno v této rozepři, ve které jest jisto jedině, že bdělostí závodního výboru mohla býti situace zachráněna, ale že nebyla zachráněna uvažováním, zda tam, kde zákon mluví velmi jasně, je, či není potřebí podati námitky proti výpovědi. Je závažno po této stránce, že závodní výbor nepodal námitek proti výpovědi, a že výpovědí rozvázán byl vzájemný poměr zaměstnanecký mezi stranami. Dovolatelovo mínění, že pokud nebyl splněn nálezový výrok, jenž dával dovolateli právo nejenom na mzdu, nýbrž i na práci, námezdní smlouva nemohla býti výpovědí zrušena, nemá opory v zákoně, neboť ani ze zákona ze dne 12. srpna 1921 čís. 330 sb. z. a n. nedá se odvoditi zaměstnavatelova povinnost, aby skutečně zaměstnal pomocného pracovníka, byť i byl povinen mzdu mu platiti. Pokud se dovolatel snaží dovoditi, že úmluva o okamžité výpovědi s hlediska §u 869 obč. zák. nemohla se uskutečniti, sluší poukázati na zjištění, že dovolatel takovou úmluvu podepsal vlastní rukou, že tíha okamžité výpovědi tížila nejen jeho, nýbrž i zaměstnavatele, a, byla-li ujednána před lety, jak praví, že tehdá zajisté obě strany spatřovaly v ní své výhody. Mělo však na to býti pamatováno včas, aspoň při sdě-

lávání kolektivní smlouvy. Proto jdou všechny výtky dovolatelovy, všechny konsekvence a všechno dokazování o neudržitelnosti řečeného ustanovení smluvního na vrub těch, kdož nepodali včasně proti výpovědi námitek, a je lhostejno, že tak, jak se tvrdí, učinili s rozvahou a ve víře ve správnost svých právních názorů.

Čís. 4498.

Možnost žaloby o plnění zpravidla vylučuje žalobu určovací. Nedovolenou jest však určovací žaloba jen tehdy, kde by nesloužila potřebám praktického života, nýbrž zbytečnému rozmnožování nebo zdražování sporů.

(Rozh. ze dne 29. prosince 1924, Rv I 1795/24.)

Žalobě, by bylo zjištěno, že soudně nařízená obstávka není ospravedlněna a bylo nařízeno zrušení obstávky, procesní soud prvé stolice vyhověl. Odvolací soud vyhověl odvolání žalovaného potud, že vypustil z rozsudečného výroku větu »nařizuje se zrušení obstávky« a změnil tento rozsudečný výrok v tom směru, že zamítl žalobní žádost, by bylo zjištěno, že se nařizuje zrušení obstávky.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného mimo jiné z těchto

důvodů:

Neprávem vytýká dovolání, že byla určovací žaloba proti předpisu §u 228 c. ř. s. uznána přípustnou. Žalobce nenapadá ve sporu postup žalovaného, že totiž spornou částku složil na soudě. Jeho žaloba čelí jen proti »obstávce« složené částky. Že by toto poznačení žalobního předmětu nebylo dosti jasné, nelze právem tvrditi, neboť ze žaloby plyne jasně, že napadá poznámku, usnesením okresního soudu ze dne 21. října, pokud se týče 24. října 1920 povolenou, podle které složená částka nesmí býti vydána, pokud žalobce neprokáže zaplacení všech dluhů podniku a zaplacení aneb zajištění dávky z majetku. Zájem žalobcův na zrušení této obstávky je na bíledni, neboť zrušením obstávky se částka pro něho na soudě složená teprve uvolní a stane se teprve skutečnou součástkou jeho jmění, jímž může podle libosti vládnouti. Teprve po té bude žalobce s to plniti závazky, které na sebe převzal postupem ujednaným s hospodářskou bankou, a teprve zrušením obstávky mohou osoby, které na složenou částku vedly exekuci, dojíti z ní uspokojení. Dovolání nemá pravdu ani v tom, že znění žaloby směřuje k určení pouhé skutečnosti a nikoli k určení práva aneb právního poměru. Z toho, co právě bylo dolíčeno, vyplývá jasně pravý opak, že se totiž žaloba domáhá určení, že žalovaný není oprávněn klásti podmínky, za kterých si žalobce smí nebo nesmí složenou částku vybrati. Rovněž nesprávným jest názor dovolatelův, že určovací žaloba v tomto případě není přípustnou, protože bylo lze žalovati o plnění, a sice na odsouzení žalovaného, by souhlasil s vydáním složené částky žalobci. Je sice pravda, že možnost žaloby o plnění zpravidla vylučuje žalobu určovací,

ale nelze tak tvrditi zcela všeobecně. Nedovolenou bude při možnosti žaloby o plnění určovací žaloba jen, kde by nesloužila potřebám praktického života, nýbrž by jen sloužila zbytečnému rozmnožování nebo zdražování sporů. Kde se jí však zjednává pevný právní základ pro právní vztahy stran a předejde se jí žalobě o plnění, bude určovací žaloba přípustnou přes to, že je možnou i žaloba o plnění. O takový případ tu jde. Není podstatného rozdílu, zda bylo žalováno, jak žádá dovolatel, že totiž žalovaný je povinen souhlasiti s vydáním na soudě složené částky, či zda je žalováno, jak žaloval žalobce, o zjištění, že její obstávka není po právu. V obou případech bude žalobce při kladném výsledku sporu oprávněn, poukazuje k právoplatnému rozsudku (srov. § 367 ex. ř.) ihned žádati o vydání složené částky. Bude tudíž určovací žalobou dosaženo téhož cíle, kterého by dosáhla žaloba o plnění.

Čís. 4499.

Na prozatimní správu (§ 158 ex. ř.) jest obdobně použiti předpisů o vnucené správě. Prozatimní správce jest oprávněn žalovati na vyklizení nemovitosti toho, kdo ji neoprávněně drží.

(Rozh. ze dne 29. prosince 1924, Rv I 1824/24.)

Žalobě, jíž domáhal se prozatimní správce (§ 158 ex. ř.) na třetí osobě vyklizení vydraženého mlýna, bylo vyhověno soudy všech tří stolic. Nejvyšší soud uvedl v otázce, o niž tu jde, v

důvodech:

Dovolatel spatřuje nesprávné právní posouzení sporné věci v tom, že prozatimní správce vydražené nemovitosti nebyl oprávněn podati žalobu, nýbrž že k tomu oprávněna byla jedině vydražitelka, a že, čeho se žalobce domáhá v rozepři, mohlo býti dosaženo pouhým návrhem v exekučním řízení, totiž zavedením jeho v držbu jako prozatimního správce. Není tím podle č. §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod opodstatněn. Prozatimní správa není exekucí (není vnucenou správou), nýbrž ochranným opatřením ku zajištění účastníků, ale při tom přece je soudní správou, při které ve příčině práv a povinností správcových dlužno užíti obdobně těchže předpisu jako při vnucené správě. Obdobně proto, poněvadž již nejde o exekuci, když uděleným příklepem vydražiteli dlužník přestal býti vlastníkem a tím vystoupil z celého řízení jako účastník. Účastníky přestali býti také ti, jichž práva zanikla udělením příklepu. Míní-li dovolatel, že, čeho se žalobce domáhá v rozepři, mohlo býti dosaženo pouhým návrhem v exekučním řízení, totiž zavedením jeho v držbu jako prozatimního správce, sluší uvésti, že by tímto způsobem nedosáhl žalobního cíle, poněvadž odevzdání nemovitosti správci děje se podle § 99 třetí odstavec ex. ř. jenom podle stavu dlužníku příslušejících práv držebních. Že by prozatimní správce nebyl oprávněn tuto žalobu podati, nedá se z předpisu § 109 ex. ř. odvoditi. Zákon vykonává v době mezi udělením příklepu a splněním dražebních podmínek vydražitelem na vydražené ne-

movitosti vzhledem k tomu, že příklepem přešlo vlastnictví už na vydražitele, jistý druh zadržovacího práva, ku ochraně účastníků a orgánem této ochrany je prozatimní správce (Strohal: »zur Lehre vom Eigentum an Immobilien« cit. v Neumannově komentáři k exekučnímu řádu v 2. pozn. str. 496 v §u 156). Aby tohoto účelu bylo dosaženo, nemůže býti zúžen podle §u 159 ex. ř. obor působnosti prozatimního správce v §§ 109—112 ex. ř. vytýčený potud, pokud je obdobné užití těchto předpisů při prozatimní správě podle povahy věci možné. To platí ovšem i ve příčině ochrany držebních a užívacích práv, jako je tomu v tomto případě.

Čís. 4500.

Na nemovitost, stíženou fideikomisární substitucí, lze sice povoliti exekuci zřízením vnuceného práva zástavního, ale jen »bez újmy na zavazené nemovitosti váznoucího obmezení dlužníkova vlastnictví fideikomisární substitucí«.

(Rozh. ze dne 29. prosince 1924, R II 427/24).

U s n e s e n í p r v é s t o l i c e, jímž povolena byla exekuce vnuceným zřízením zástavního práva na nemovitosti dlužnice, zatížené fideikomisární substitucí, bylo r e k u r s n í m s o u d e m změněno a návrh zamítnut. D ů v o d y: Dle pozemkové knihy jest dlužnice vlastnicí nemovitosti, avšak vlastnictví toto jest omezeno fideikomisární substitucí pro nezl. dítky Aloisa nebo Jana F-a. Dle poručenských spisů nezl. Alois F. zemřel již v roce 1919, avšak nezletilý Jan F., narozený dne 8. listopadu 1907, ještě žije. Návrhu exekučnímu nebylo však dáno povolení poručenského úřadu, aby mohla realita Anny F-ové, fideikomisární substitucí pro nezl. Jana F-a stižená, býti zatížena a také takové povolení z poručenských spisů na jevo nevychází.

N e j v y š š í s o u d obnovil usnesení prvé stolice s dodatkem, že se vnucený vklad práva zástavního povoluje bez újmy na zavazené nemovitosti váznoucího obmezení vlastnictví povinné strany fideikomisární substitucí pro nezletilé Aloisa a Jana F-a.

D ů v o d y:

Nelze sdíleti právní názor rekursního soudu, že fideikomisární substituce překáží povolení exekuce vnuceným zřízením zástavního práva pro vymáhanou pohledávku. Byť i povinné straně příslušející vlastnictví bylo obmezeno fideikomisární substitucí, přece jenom nepřestává býti vlastnictvím, byť i obmezeným, totiž vlastnictvím s právy a povinnostmi požívatele. Rozhodujícím je druh exekuce, kterou má býti postiženo takto obmezené vlastnictví. Že by nemohla býti na takovou nemovitost vedena vnucená dražba, je vzhledem ku povaze takto obmezeného vlastnictví samozřejmo. Jinak je tomu při exekuci vnuceným vkladem práva zástavního. Z objektivního rozsahu zástavního práva (§ 457 obč. zák.) vyplývá, že, pokud se vklad práva zástavního povoluje bez újmy na zavazené nemovitosti váznoucího obmezení vlastnictví povinné strany

fideikomisární substitucí, takové povolení je přípustné a že při povolení tom nemusí býti řešena otázka, zdali exekuce bude také účinna, až nastane případ fideikomisární posloupnosti.

Čís. 4501.

Smlouva o prodeji dosud nevydaných akcií jest platna. Vrácení předem zaplacené kupní ceny lze se domáhati jen, nedošlo-li vůbec k emisi nebo za podmínek §u 918—921 obč. zák.

(Rozh. ze dne 29. prosince 1924, Rv II 813/24).

Žalobce koupil od žalovaného 100 dosud nevydaných akcií a zaplatil za ně kupní cenu. Žalobě, domáhající se vrácení kupní ceny, p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e vyhověl, o d v o l a c í s o u d ji zamítl. N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Jde o kupní smlouvu, jejíž předmětem jsou akcie dosud nevydané. Jak počet prodaných akcií, tak cena jednotlivých kusů byly smlouvou určeny. Jde tedy o platnou kupní smlouvu ve smyslu §u 1275 obč. zák., dojednanou pod výminkou, že k emisi dojde, t. j., že akciová společnost bude založena (čl. 211 obch. zák.) a že její akcie stanou se předmětem obchodu (§§ 311, 355, 448, 653 obč. zák.). Smlouva je tedy platná, byť i prodány byly akcie ještě nevydané, pokud se týče akcie společnosti dosud neexistující a dovolání je na omylu, míníc, že předmětem kupu nebyla určitá věc, a že kupní smlouva je proto neplatnou. Ale dovolání nemá pravdu ani v tom, že smlouva je neplatnou podle §u 879 obč. zák., neboť není zákona, který by zakazoval prodej akcií ještě nevydaných, a nepříčí se taková smlouva dobrým mravům ani tehdy, když prodatel, jemuž byly akcie za přínos přiděleny za výsadní syndikátní kurs, prodal část těchto akcií s výdělkem za syndikátní kurs obecný. Podle toho stal se prodej akcií způsobem platným, z čehož plyne, že žalobce může toliko žádati odevzdání 100 kusů akcií, jakmile budou vydány, a že by navrácení předem zaplacené kupní ceny žádati mohl jen tehdy, kdyby k emisi vůbec nedošlo anebo, kdyby nastal jeden z případů uvedených v §§ 918—921 obč. zák., jenž by žalobce opravňoval k jednostrannému odstupu od smlouvy, než ani toho ani onoho žalobce netvrdil.

Čís. 4502.

Ustanovil-li zůstavitel v závěti, že z hotových peněz jest zaplatiti výlohy pohřební (převoz mrtvoly) a odkazy, hotovost však byla vyčerpána výlohami pohřebními, nelze žádati vyplacení odkazů z akcií a cenných papírů, náležejících do pozůstalosti.

(Rozh. ze dne 29. prosince 1924, Rv II 815/24).

Zůstavitel ustanovil v závěti universální dědičkou svou sestru, s tím, že z jeho hotového jmění asi 30.000 K uhradí výlohy převezení mrtvoly a vyplatí odkazy uvedené v bodech 2.—4. V bodě 2. obmyslil žalobkyni za věrné služby odkazem 11.000 K. Žalobu, domáhající se na sestře zůstavitelově zaplacení 11.000 Kč, oba nižší soudy zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: První soud zjistil, že zůstavitel ustanovil ve své poslední vůli, sepsané v srpnu 1916 s dodatkem z února 1919, aby z jeho hotového pozůstalého jmění asi 30.000 K uhraženy byly útraty jeho převezení a vyplaceny byly odkazy: žalobkyni 11.000 K a t. d., že hotové pozůstalostní jmění činilo při smrti zůstavitelově 25. prosince 1922 7.680 Kč 60 h a útraty převozu zůstavitele 8.065 Kč. Tato zjištění přijímá odvolací soud jako úplně správná. Neboť zjištěnou hotovost vykazuje inventář pozůstalosti a podle §u 680 obč. zák. nelze do hotovosti počítati ani akcie a válečné půjčky, tyto proto nikoliv, poněvadž nelze o nich říci, že se jich užívá v obyčejném oběhu na místě hotových peněz, když vůbec v oběhu nejsou. Útraty převozu činily 8.065 Kč a jsou účty doloženy. Odvolatelka napadá sice účty tyto co do výše a tvrdí, že jsou v nich položky, které tam nepatří, neuvádí však, které položky to jsou, které do účtu nepatří. Útraty za kovovou rakev jsou nutny, poněvadž k převozu je třeba, jak známo, takové rakve, a výše útrat za převoz odpovídá známým poměrům drahotním. Výlohami převozu mrtvoly zůstavitelovy byla celá hotovost pozůstalá vyčerpaná a nezbylo nic na vyplacení odkazů. Poněvadž zůstavitel ustanovil výplatu výloh s převozem spojených a výplatu odkazů výslovně z hotového pozůstalostního jmění, nelze užíti § 658 obč. zák., neboť to by neodpovídalo vůli zůstavitelově. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatelka spatřuje nesprávné právní posouzení odvolacího soudu v tom, že odvolací soud vyložil v něm poslední vůli zůstavitelovu proti doslovu závěti a v rozporu s předpisem §u 658 obč. zák. V rozporu s tímto předpisem proto, poněvadž podle něho byla dědička povinna na hotovosti učiněný odkaz 11.000 Kč vyplatiti bez ohledu, zda pozůstalostní hotovost postačí k této výplatě. Dovolatelka míní, že to bylo také výslovným přáním zůstavitelovým. Dále spatřuje dovolatelka nesprávné právní posouzení odvolacího soudu v tom, že převozem byla vyčerpána celá hotovost a že do hotovosti nelze čítati ani akcie, ani válečné půjčky. Míní totiž v této příčině, že žalované jako dědičce bylo podle obsahu poslední vůle uloženo hraditi toliko náklady převozu, což však odvolací rozsudek ztotožňuje s pohřebními náklady vůbec. Není tím uplatněný důvod dovolací opodstatněn. Zůstavitel ve své závěti přesně rozlišil hotové jmění a ostatní jmění, a dal srozumitelně na jevo svou vůli, že ku vyplacení odkazů smí sloužiti pouze jeho hotové jmění, tedy pouze určité jmění. To vyplývá z toho, že odkazy, které mají býti vyplaceny z jeho hotové pozůstalosti, výslovně uvedl a že pak na konec praví: »Über den Rest des Geldes und über alle meine Habseligkeiten, Möbeln, Tepiche, Pretiosen, Sammlungen etc. möge meine Schwester nach Gutdünken verfügen«, čímž je srozumitelně projevena jeho vůle, aby »zbytek hotovosti«, tudíž to, co zbude po vyplacení nákladů za převoz mrtvoly a po vyplacení odkazů, jakož i jeho ostatní majetek (»alle meine Habseligkeiten«) zůstaly dědičce. Pokud míní dovolatelka, že převozem vyrozumíval zůstavitel pouze náklady převozu, nikoli veškeré náklady pohřební, jest poukázati k tomu, že odvolací soud vzal po této stránce zřetel pouze na skutečné útraty převozu a dále na potřebu kovové rakve, ku převážení nutné, že tedy ani v této příčině nebylo jednáno proti zůstavitelově vůli. Co je hotovostí, správně bylo vyloženo odvolacím soudem se zřením na předpis §u 680 obč. zák. Dovolací soud sdílí tedy právní názor soudu druhé stolice, že odkazovníkům (dovolatelce) učiněny byly odkazy z určitého jmění, z určitého fondu, a že podle zůstavitelovy poslední vůle odkazovníci neměli míti nároky na jiné věci. Odvolací soud vyložil předpis §u 658 obč. zák. správně, a také při výkladu zůstavitelovy vůle nepochybil po právní stránce.

Čís. 4503.

Poměr číšníka na účet není poměrem služebním, třebas byl povinen odváděti majiteli živnosti určitou část hrubého zisku z prodaných nápojů. Jde tu o podpacht hostinské živnosti. Bylo-li umluveno rozvázání smlouvy výpovědí, nelze v tom, že majitel živnosti žádal po uplynutí výpovědní lhůty číšníka, by zůstal ještě několik dní v živnosti, spatřovati obnovení smlouvy na neurčitou dobu.

(Rozh. ze dne 29. prosince 1924, Rv II 833/24).

Žalobkyně byla zaměstnána u žalovaného jako číšnice na účet. Výpověď byla ujednána třicetidenní k 1. nebo 15. toho kterého měsíce. Dne 15. ledna 1924 dostala žalobkyně od žalovaného výpověď ku dni 15. února 1924. Tvrdíc, že žalovaný s ní dne 15. února 1924 obnovil služební smlouvu, domáhala se na něm náhrady škody 4.500 Kč, ježto ji vykázal dne 28. února 1924 bez další výpovědi. Škodu čítala žalobkyně za nedodrženou výpovědní lhůtu 30 dnů, tvrdíc, že denně činil její čistý výtěžek 150 Kč. Oba nižší soudy žaloby zamítly, odvolací soud mimo jiné z těchto důvodů: Dle obsahu žaloby, který nebyl popřen, neměla žalobkyně pevného služného, nýbrž měla dle ujednání 3% z hrubého výtěžku při nápojích a mimo to prodávala ve vlastní režii kávu, čaj, pečivo, limonádu a víno v láhvích. Žalobkyně tvrdí, že její čistý denní výtěžek byl 150 Kč. Z toho plyne, že žalobkyně neměla povahy živnostenského pomocníka, takže se na tento spor nevztahují ustanovení §§ 1., 4. a 23. živnostenského zákona ze dne 27. listopadu 1896, čís. 218 ř. zák. Žalobkyni sluší považovati za živnostenského podnikatele, a byl tedy k projednávání a rozsouzení tohoto sporu příslušným řádný okresní soud a nikoli soud živnostenský. Žalovaný jako majitel kavárny a žalovaná jako živnostenská podnikatelka byli oprávněni vzájemný poměr a tedy také výpovědní lhůtu dle libosti upraviti a ustanoviti a nepřichází v úvahu ustanovení § 20 zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák. o obchodních pomocnících, ježto žalující strana nebyla obchodním pomocníkem.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud správně vyslovil, že žalobkyně, jako číšnice na účet, vzhledem ku smlouvě se žalovaným, v žalobě vylíčené, nebyla zaměstnancem ani ve smyslu zákona živnostenského, ani zákona o obchodních pomocnících (§§ 1 a 14 zákona ze dne 16. ledna 1920, čís. 20 ř. zák.). Nebyla obchodní pomocnicí žalovaného, neboť pro poměr obchodního pomocníka není rozhodné důležitosti její pojmenování jako číšnice, nýbrž druh a způsob její činnosti. Nebyla-li táž, jak nesporno, osobou žalovanému podřízenou, nebyla-li služebním orgánem podniku, žalovanému patřícího, nebyl-li žalovaný ani oprávněn ani zavázán z obchodů, uzavřených jí s osobami třetími, tu, byť i byla povinna některé nápoje od žalovaného odebírati, nebyla obchodní pomocnicí, nýbrž byla samostatnou živnostnící, byť i odváděla žalovanému část hrubého zisku (3%) z prodaných nápojů. Byla ve skutečnosti podpachtýřkou hostinské živnosti, byť i koncese zněla na žalovaného, jehož zástupkyní byla (§ 19 a 55 řádu živn.). Žaloba o náhradu škody z předčasného zrušení poměru toho nepatřila tudíž před soud živnostenský dle § 41 zák. o obch. pomoc., nýbrž před pravidelný okresní soud. Jako taková byla oprávněna umluviti se žalovaným výpovědní lhůtu ke zrušení jejího poměru vůči žalovanému a nesporno jest, že umluvila jednoměsíční lhůtu výpovědní, která mohla býti dána vždy 1. a 15. den v měsíci. Nesporno též, že žalovaný dne 15. ledna 1924 dal žalobkyni výpověď ke stěhování ku dni 15. února 1924 a zjištěno jest nižšími soudy, že po jejím uplynutí s ní umluvil, že u něho ještě několik dní závod povede, pokud žalovaný si neopatří jiného číšníka na účet. Úmluvou touto nezaložil se, jak míní žalobkyně, nový trvalý poměr mezi stranami na dobu neurčitou, jako byl poměr předešlý, nýbrž pouze poměr přechodný, provisorní, který mohl žalovaný kdykoli rozvázati, aniž bylo potřebí k tomu cíli nějaké výpovědi. Náhled dovolatelky o potřebě 6 měsíční lhůty výpovědní ke zrušení pachtu není tudíž odůvodněn. Když tedy žalovaný tento provisorní poměr zrušil, použil jen svého práva (§ 974 obč. zák.) a není povinen žalobkyni z toho důvodu k náhradě škody.

Čís. 4504.

V rozvrhovém řízení není exekuční soud ani oprávněn, ani povinen, by sám od sebe konal šetření o nárocích veřejných orgánů (§ 172 čís. 1 ex. ř.) a napravoval takto, co bylo jimi zameškáno.

Není vyloučeno, by zavčas přihlášené nároky nebyly při rozpočtovém roku blíže vysvětleny a doloženy.

Výdělková daň, vložená (zaznamenaná) po uplynutí jednoho roku ode dne splatnosti, nepožívá podle §u 76 zák. z 25. října 1896, čís. 220 ř. zák. tříletého přednostního práva.

Nelze přikázati dávku z majetku, nebylo-li zavčas vykázáno, i kolik z celé dávky připadá na dražebně prodanou nemovitost i kolik činí 30% čisté hodnoty nemovitosti.

Přistoupil-li veřejný orgán (§ 172 čís. 1 ex. ř.) k dražebnímu řízení ohledně zadrželostí za určité období, musí ohledně dalších zadrželostí učiniti zavčas přihlášku.

(Rozh. ze dne 30. prosince 1924, R I 1008/24).

Rozvrhuje nejvyšší podání za nemovitost, prodanou exekučně dne 28. dubna 1923, přikázal soud prvé stolice eráru na daních 69.589 Kč 43 h, a na dávce z majetku 40.074 Kč, okresní nemocenské pokladně v T. pak příspěvky za listopad a prosinec 1921. K rekursu vymáhající věřitelky, Městské spořitelny v P., přikázal rekursní soud eráru na daních pouze 24.468 Kč 65 h, okresní nemocenské pokladně nepřikázal ničeho, ohledně dávky z majetku však napadené usnesení potvrdil. Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu vymáhající věřitelky přikázal eráru na daních pouze 12.904 Kč 23 h, na dávce z majetku ničeho; dovolacímu rekursu okresní nemocenské pokladny v T. nevyhověl.

Důvody:

Přisvědčiti dlužno dovolacímu rekursu vymáhajícího věřitele v tom, že exekuční soud není v řízení rozvrhovém ani povinen ani oprávněn, by konal sám od sebe šetření o nárocích veřejných orgánů, uvedených v §u 172 čís. 1 ex. ř., a napravoval z úřední moci jejich zameškání. Z §§ 209 odstavec druhý, 210 a 213 ex. ř. vyplývá, že uvedené orgány nemají při rozvrhu nejvyššího podání více práv, než jiní zástavní věřitelé, a že i pro ně platí zásada §u 210 ex. ř., podle níž lze na přihlášené nároky vzíti zřetel jen potud, pokud byly před rozpočtovým rokem nebo při něm prokázány předloženými listinami neb pokud jsou zjevny z knihy pozemkové a exekučních spisů. Podle poslední věty §u 211 ex. ř. není po skončení rozpočtového roku doplnění přihlášky již přípustno, podle §u 213 ex. ř. má soudce v případě odporu proti přihlášené pohledávce objasniti všechny, pro rozhodnutí důležité, okolnosti při rozpočtovém roku samém slyšením stran, které jsou přítomny a odporem dotčeny. Dalšího úředního šetření zákon nepřipouští, následky nedostatečnosti písemní přihlášky a nepřítomnosti u rozpočtového roku musí nésti strana bez rozdílu, zda je veřejným orgánem či osobou soukromou. Nelze proto v tomto případě přihlížeti k objasněním, která po rozpočtovém roku byla rekursním soudem nařízena a vyžádána. Nepřípadným jest arci poukaz stěžovatele na druhý odstavec §u 172 ex. ř., neboť veškeré daně a veřejné dávky, proti nimž z tohoto důvodu brojí, byly již před dražebním rokem soudu oznámeny, a jmenovitě částky, požadované na dlužných daních byly již výkazem, došlým soudu dne 23. dubna 1923, podle jednotlivých daní a let řádně a podrobně vykázány. Z §§ 209, 210 a 213 ex. ř. plyne, že dodatečné a bližší vysvětlení a doložení nároků, které byly dle § 172 ex. ř. již před dražebním rokem oznámeny, není až do skončení rozpočtového roku vyloučeno. Podle zásad právě vytčených není dovolací rekurs vymáhajícího věřitele odůvodněn, pokud brojí:

a) proti přikázání pozemkové daně bernímu úřadu za dobu od 1. ledna 1921 do dne dražby (28. dubna 1923) s úroky z prodlení přihlášenou částkou 607 Kč 13 h

b) proti přikázání daně výdělkové za 1½ roku zpět ode dne dražby, tedy za dva měsíce roku 1920 jednou šestinou částky přihlášené za celý rok 1920 penízem . . . . . 1.255 Kč 11 h
s 10% úroky z prodlení do dne dražby . . . 188 Kč 27 h

přihlášené částky za rok 1922 s úroky . . . 8.274 Kč 04 h
přihlášené částky za čtyři měsíce 1923 s úroky . 2.579 Kč 68 h

úhrnem . . . . 12.297 Kč 10 h,

takže berní úřad v T. obdrží na přihlášených daních 12.904 Kč 23 h. Neprávem přiřkl však rekursní soud bernímu úřadu v T. výdělkovou daň za dalšího 1½ roku nazpět počítajíc, odvolávaje se na předpis §u 76 zákona ze dne 25. října 1896, čís. 220 ř. zák., že výdělková daň má přednostní právo zástavní plná tři léta, byla-li před uplynutím jednoho roku ode dne splatnosti knihovně vtělena, a na to, že se knihovní vtělení v tomto případě dne 18. října 1922 skutečně stalo. Dle knihy pozemkové byl sice povolen toho dne záznam práva zástavního pro dlužné poplatky 153.493 Kč a dlužné daně 55.789 Kč 44 h, ale není ze zápisu patrno, že v dlužných daních byl zahrnut také onen nedoplatek daně výdělkové. Na opožděné objasnění berního úřadu ze dne 28. března 1924, jež ostatně není dostatečné, nelze vzíti zřetele, a z dřívější přihlášky berního úřadu nejde to rovněž na jevo. Ale ani kdyby nebylo této překážky, nemohlo by následkem knihovního záznamu ze dne 18. října 1922 býti přiznáno prodloužené přednostní právo zástavní daňovým lhůtám, které byly splatny více než rok před knihovním záznamem, tedy před 18. říjnem 1921, později splatné lhůty byly však přikázány bez ohledu na knihovní vtělení, poněvadž spadají do doby jednoho a půl roku před dražbou. O knihovní záznam bylo požádáno teprve půl roku před dražebním rokem, proto nemá ustanovení o rozšíření trvání přednostního práva zástavního z půldruhého roku na tři léta v tomto případě významu. Odůvodněn jest dále rekurs Městské spořitelny v P. ohledně přikázání dávky z majetku. Na základě dodatečně vyžádaných vysvětlivek berní správy byla částka, která z celé dávky 95.930 Kč vázne na vydražených nemovitostech, určena na 40.074 Kč. Tento výpočet odporuje ustanovení § 62 zákona o dávce z majetku čís. 309/20, že právo zástavní na jednotlivých nemovitostech přísluší jenom té částce dávky, k t e r á p ř i p a d á p o m ě r n ě n a t y t o n e m o v i t o s t i, ale nejvýše jen do 30% zjištěné čisté jejich hodnoty, neboť bylo vyšetřeno jenom, že 30% čisté hodnoty vydražených nemovitostí činilo 40.074 Kč, ale nebylo zjištěno, jaká částka celé dávky na ně poměrně připadala. Finanční prokuratura ve svém prvním rekursu udala tuto částku na 7.500 Kč a navrhla přikázání jenom této částky, ale ani ta nemůže býti přiknuta, neboť ani z původní přihlášky berního úřadu, ani z jiných dokladů, které byly při prvém rozvrhovém roku po ruce, nelze zjistiti, zda tvrzení finanční prokuratury jest správné, a připadá-li z dávky z majetku na vydražené nemovitosti vůbec nějaký podíl. Erár obdrží tedy na dani výdělkové a dávce z majetku celkem o 51.638 Kč 42 h méně než mu bylo přikázáno soudem rekursním. O tuto částku zvýší se zůstatek nejvyššího podání, který byl přikázán Městské spořitelně v P. Bezpodstatným jest dovolací rekurs okresní nemocenské pokladny v T. Tato přihlásila k rozvrhu nemocenské příspěvky za leta 1920 a 1921 úhrnem 31.018 Kč 54 h s příslušenstvím, byly jí však prvním soudem přiřknuty příspěvky pouze za listopad a prosinec 1921. Okresní nemocenská pokladna nepodala opravného prostředku proti zamítnutí příspěvků starších, takže zamítnutí to

vešlo již v moc práva. Rekursní soud zamítl právem také nárok na přikázání příspěvků za listopad a prosinec 1921 podle § 172 druhý odstavec ex. ř., poněvadž nebyly nejpozději při dražebním roku oznámeny soudu a tím pozbyly nároku na zaplacení před vymáhajícím věřitelem. Okolnost, že okresní nemocenské pokladně byla usnesením z 1. dubna 1923 povolena exekuce přístupem k zahájenému již dražebnímu řízení, nemůže na tom nic změniti, neboť tato exekuce byla povolena jenom pro příspěvky obsažené ve výkazu nedoplatků z 5. č e r v e n c e 1 9 2 1 částkou 13.923 Kč, nevztahovala se tedy na příspěvky za listopad a prosinec 1921, a tyto příspěvky měly býti bez ohledu na povolenou exekuci oznámeny soudu nejpozději při roku rozvrhovém pod následky v §u 172 ex. ř. uvedenými.

Čís. 4505.

Pozemková reforma.

Proti rozvrhovému usnesení o přejímací ceně za zabraný majetek připouští se dovolací stížnost za podmínek §u 16 nesp. říz. Do diskretionálního opatření soudce dle §u 2 čís. 5 nesp. říz. nemůže si účastník stěžovati.

(Rozh. ze dne 30. prosince 1924, R I 1021/24).

V rozvrhovém řízení o přejímací ceně za zabraný majetek povolil p r v ý s o u d finanční prokuratuře čtyřnedělní lhůtu ku precisování jejích návrhů s tím, že, nebude-li ve lhůtě podáno vyjádření, bude přejímací cena rozvržena bez dalšího řízení. R e k u r s n í s o u d nevyhověl ani stížnosti vlastníka ani finanční prokuratury. N e j v y š š í s o u d dovolací stížnosti vlastníka nevyhověl, opravil však usnesení rekursního soudu v ten rozum, že se stížnost vlastníka do usnesení prvého soudu odmítá.

D ů v o d y:

Nejprve dlužno položiti si otázku, zda vzhledem k §u 47/1 a §u 52 náhr. zák. jest dovolací rekurs přípustným. § 52 praví, že proti rozvrhovému usnesení přísluší právo stížnosti do 14 dnů od doručení, a je tedy otázka, zda tím nechce býti řečeno, že stížnost přísluší jen proti rozvrhovému usnesení a ne usnesením jiným, v rozvrhovém řízení vydaným, a dále že přísluší jen první stížnost — nikoli ale i druhá, dovolací — když dle §u 47 (1) platí tu nesporné řízení a v tomto je právo stížnosti v §u 9—16 podrobně upraveno a připuštěna i stížnost dovolací, takže zákon potřeboval jen mlčeti a bylo by se rozumělo toto takto upravené právo stížnosti, ale když nemlčel a ustanovení zvláštní mnohem užší učinil, zda nechtěl právo stížnosti v patentu o nesporném řízení připuštěné omeziti, zvláště když v §u 47 (1) sám výslovně praví, že nesporné řízení ovšem platí, ale jen pokud zákon tento nestanoví odchylek, a nejde-li tu tudíž o takovouto odchylku. Jakkoli je ta myšlenka na snadě, nelze jí přece přisvědčiti potud, že právo stížnosti, pokud přísluší, bylo by omezeno jen na stížnost první, kdežto dovolací stížnost že by byla vyloučena, neboť nemožno uvěřiti, že by zákon v této tak důležité věci, kde jde o rozvrh přejímací ceny z a v e l k ý m a j e t e k p o z e m k o v ý, nechtěl připustiti dovolací stížnost, když ji připouští nejen, jak ře-

čeno, § 16 nesp. pat., ale také § 239 poslední odstavec ex. ř. i proti srovnalým rozvrhovým usnesením nižších stolic, a dlužno proto těžisko předpisu §u 52 náhr. zák., k němuž důvodová zpráva ničeho nepodotýká, spatřovati v tom, že dán jest proto, aby určil — mimo usnesení, do něhož stížnost přípustna býti má, o čemž níže — okruh osob, které k stížnosti jsou oprávněny, což by bylo mohlo býti pochybno, když tu vystupuje účastník, jak v nesporném tak v exekučním řízení posud neznámý, Státní pozemkový úřad, — ale ne proto, aby stanovil počet stížnostních stolic, a sluší proto i dovolací stížnost míti za přípustnou aspoň v mezích §u 16 nesp. pat. Tu ale dlužno uvážiti, že usnesení prvého soudce ukládá finanční prokuratuře pouze jisté vyjádření za tím účelem, aby vysvětleny byly okolnosti, jež možná při rozvrhu budou se jeviti důležitými. Klade sice finanční prokuratuře jistou sankci, totiž tu, že, nevyhoví-li příkazu, bude přejímací cena rozvržena bez dalšího řízení, i mohlo by pouze býti otázkou, zdali finanční prokuratuře, když zájmům od ní zastupovaným hrozí z té sankce po případě újma, příslušela či nepříslušela stížnost, tato otázka ale je již bezpředmětná, protože finanční prokuratura dovolací stížnosti proti nevyhovujícímu usnesení rekursního soudu již nepodala. Otázkou však nemůže býti, že stěžovateli, jemuž ze sankce v usnesení prvého soudu újma nehrozí, právo stížnosti nepříslušelo, neboť tu nejde o opatření ve smyslu §u 9 nesp. pat., jež by se hmotných práv dotýkalo a jímž by tedy on za stížena míti se mohl, nýbrž jde pouze o opatření diskretionární ve smyslu §u 2 č. 5 nesp. pat., úkon nesporné šetření řídicí, v němž mu žádný účastník svou stížností brániti nemůže. Jako strana nemůže nespornému soudci zbraňovati, aby nevyslýchal účastníky nebo osoby přezvědné nebo znalce a vůbec neprováděl šetření, jež za potřebné nebo vhodné uznává, tak tomu i zde, stěžovatel nemůže chtíti, aby se soudci zabránilo, aby si nezjednal vysvětlení, jež za potřebné má, i musí vyčkati spíše jeho konečného rozhodnutí, proti němuž teprve stížnost mu příslušeti bude, v níž možno i uplatňovati, že okolnosti, k jichž zjištění formelněprávní opatření nyní napadené čelilo, jsou nerozhodny a že tedy jich zjištění třeba nebylo, ale nynější stížnost je nemístná a proto nepřípustná, neboť kdyby podobné stížnosti přípustny byly, bylo by účastníkům dáno na vůli, napadáním opatření soudcových, ve smyslu §u 2 čís. 5 nesp. pat. vydaných, konečné rozhodnutí do nekonečna protahovati, což jistě není v zájmu práva a nemohlo zákonodárcem býti obmyšleno. Ale toto vše, co vyvozeno z předpisů nesporného řízení, patrně zamýšlí také sám § 52 náhr. zák., když praví, že proti u s n e s e n í o r o z v r h u přejímací ceny přísluší stížnost t. j. že přísluší t e p r v proti tomuto usnesení a ne proti usnesením předběžným. Hmotně právní otázku tedy, kterou stěžovatel rozvinuje, nechť si provede teprv proti rozvrhovému usnesení, nebude-li mu vyhovovat.

Čís. 4506.

Pozemková reforma.

Pouhá žádost vlastníka za vyloučení dle §u 3 písm. a) záb. zák. (za ponechání dle §u 20 příd. zák.) nebrání tomu, by nebyl zabraný majetek vypovězen.

(Rozh. ze dne 30. prosince 1924, R I 1028/24.)

D o u s n e s e n í p r v é h o s o u d u, jímž byla doručena vlastníku zabraného majetku výpověď Státního pozemkového úřadu, vznesl vlastník stížnost, již r e k u r s n í s o u d vyhověl a prohlásil výpověď tu za bezúčinnou. N e j v y š š í s o u d změnil usnesení rekursního soudu v ten smysl, že zamítl stížnost vlastníka do výpovědi a ponechal výpověď v platnosti.

D ů v o d y:

Co se tkne námitky, že vlastník vznesl nárok na vyloučení čtyř parcel dle §u 3 písm. a) záb. zák., a žádal za ponechání všech vypovězených nemovitostí dle §u 20 příď. zák., dlužno v stručnosti odvětiti tolik, že stěžovatel je na omylu, maje za to, že objekty §u 3 písm. a) náhr. zák. a §u 20 příd. zák. nejsou zabrány, neboť zábor stíhá všecek veliký pozemkový majetek osoby (§ 1 a 2 záb. zák.) a vyloučení dle §u 3 písm. a) záb. zák. pokud se týče ponechání dle §u 20 příd. zákona nenastává ex lege (ipso jure), nýbrž aby ty které nemovitosti ze záboru vystoupily, k tomu třeba, aby je Státní pozemkový úřad se schválením správního výboru rozhodnutím svým vyloučil (§ 7 čís. 1 a § 11 čís. 1 zák. o poz. úř.) nebo aby k ponechání jich svolil (§ 20 příd. zák.). Dokud se tak nestalo, jsou dotyčné nemovitosti zabrány a není tedy porušen předpis §u 12 náhr. zák., jenž dopouští výpověď jen při zabraném majetku. O to, zda rozhodnutí Státního pozemkového úřadu působí ex nunc či ex tunc, netřeba se příti, neboť to je pro rozhodující otázku nezávažno, protože i tehdy, působí-li ex tunc, nezačíná působiti dříve, než tu je, to jest, i když má povahu rozhodnutí pouze deklaratorního a ne konstitutivního — což ovšem nikdo při objektech §u 3 písm. a) záb. zák. vzhledem k jeho znění popírati nebude, nic to na věci nemění a nepřekáží to, by se dokud tu rozhodnutí kladné není, výpověď nedala, to tím spíše, když možno za vyloučení objektů dle §u 3 lit. a) žádati i po výpovědi, a nelze Státnímu pozemkovému úřadu brániti, by výpověď nedal, ať ví nebo neví, zda strana bude nárok na vyloučení, jenž může druhdy býti velmi pochybný, vůbec uplatňovati. To by byl nucen, aby při všech objektech, kde by sebe vzdálenější možnost takového uplatňování byla, výpovědi se zdržel, pokud se týče by se jí zatím zdržel i při objektech, jež zřejmě pod předpis ten nespadají, ohledně nichž však strana přes to, ač zřejmě neprávem, nárok takový uplatňuje. Tak by bylo možno provádění agrární reformy nezodpovědně zdržovati, ne-li mařiti. Za to výpověď nárokům strany na vyloučení na újmu není, protože, budou-li nároky ty uznány, výpověď stane se bezpředmětnou. Pro soud rozhodující o platnosti výpovědi proto naprosto stačí, by buď byl zábor poznamenán neb oznámení o zamýšleném převzetí podáno nebo žádost za poznamenání to, pokud se týče toto oznámení zároveň se podávaly (§ 23 náhr. zák.), poznámku záboru však, v rozhodnutí rekursního soudu, tvrzenou, stěžovatel nepopírá. Co však se týče ponechání dle §u 20 příd. zák., tedy tento předpis vlastníku žádného nároku na ponechání nezřizuje a tu je tedy výrok Státního pozemkového úřadu ponechání povolující skutečně konstitutivním a působí tedy proto teprv ex-nunc, pročež pouhá žádost za ponechání výpovědi teprv nevadí.

Čís. 4507.

Pozemková reforma.

Jest dáno ve volné uvážení Státního pozemkového úřadu, by dal výpověď, nevyhovující pravidlu (»zpravidla« § 12 (2) náhr. zák.

(Rozh. ze dne 30. prosince 1924, R I 1034/24.)

Rekursní soud nevyhověl stížnosti nájemců dvora do usnesení prvého soudu, jímž jim byla doručena delší než šestiměsíční výpověď Státního pozemkového úřadu ze zabraného majetku. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Pravda sice, že zákon náhradový v § 12(2) stanoví, že zpravidla má býti dána výpověď tak, by osoba hospodařící mohla skončiti práce sklizňové a že byla-li dána až do jich skončení, platí za poslední den lhůty 30. září toho kterého roku. Jak z tohoto znění zákona plyne, má předpisu toho dbáno býti jen jako pravidla, aniž by byla vyloučena výjimka. Jestliže však zákon výjimku připouští, ale nepředpisuje, kdy a za jakých podmínek výjimka je přípustna, ba ani nežádá, aby Státní pozemkový úřad udal důvody, proč nebylo lze nebo vhodno pravidlo dodržeti, plyne z toho zřejmě, že to zákon ponechal volnému uvážení Státního pozemkového úřadu, a že ho soud v tom přezkumovati nemůže. A vskutku mohou motivy vyjimky býti jen takového rázu, že se to posuzování soudu vymyká. Podle naléhavosti přídělu řídí se sestavení pracovního plánu, o němž mluví §§ 18—22 zák. příd. a jenž musí býti správním výborem schválen (11 čís. 2 zák. o poz. úř.), a dle tohoto povšechného plánu pracuje se zase podrobný rozvrh přídělů (§ 22 příd. zák.). Naléhavost přídělu kotvící v místní potřebě půdy jest však momentem sociálně politickým a uspokojení řečené potřeby tedy zájmem veřejným. Že tomu tak, plyne na výsost z ustanovení §u 76 náhr. zák., kde dáno Státnímu pozemkovému úřadu dokonce časově omezené právo, zkrátiti lhůtu výpovědní také pod 6 měsíců arci proti náhradě škody tím osobě hospodařící vzešlé, pakliže zkrácení lhůty odůvodněno jedině potřebou půdy, roz. naléhavostí přídělu. Poněvadž dáno tu Státnímu pozemkovému úřadu právo, lhůtu zkrátiti, nemohl mu je soud žádným způsobem odpírati. Ale toto ustanovení dokazuje, že ani § 12(2) náhr. zák. nelze jinak vykládati a že tedy skutečně, pokud se jedná o lhůtu jinou, delší než šestiměsíční, zůstaveno to jest volnému uvážení Státního pozemkového úřadu, jakož jemu jen (a ne soudu) přísluší také dle § 20(3) náhr. zák. právo lhůtu výpovědní prodlužovati, cesta to, které mají užíti vypovězení, když daná 6měsíční lhůta potřebám jejich nepostačuje. Zkrátka soud nemůže proto o délce lhůty více než 6měsíční, která ovšem je po projití hořejší přechodné doby právem nutícím, rozhodovati a disponovati proto, že by tím po případě rušivě zasahoval do schváleného pracovního plánu Státního pozemkového úřadu, jenž je jím vázán, a do podrobného rozvrhu přídělu na základě něho pořízeného, a hatil takto splnění veřejného sociálně politického účelu agrární reformy.

Čís. 4508.

Dopravní řád železniční.

Povolení býv. c. a k. ministerstva války k průvozu a dopravě válečného kontrabandu (min. nař. ze dne 10. března 1916, čís. 66 ř. zák.) pozbylo státním převratem pro území Čs. republiky účinnosti. Dráze bylo se v tomto případě zachovati podle §u 74 žel. dopr. ř.

(Rozh. ze dne 30. prosince 1924, Rv I 1580/24.)

Žalující berlínská firma koupila v září 1918 od kovové ústředny ve Vídni několik vagonů hutního olova. Při dopravě byly v listopadu 1918 čtyři vagony v Praze československou dráhou zabaveny. Žalobě na dráhu o náhradu škody obanižší soudy vyhověly, Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a vrátil mu věc, by ji znovu projednal a rozhodl. V otázce, o niž tu jde, uvedl v

důvodech:

Ve věci samé dlužno předem zdůrazniti, že se žaluje jen ze smlouvy nákladní a že důsledně odvozuje žalující strana svou aktivní legitimaci jenom z postupu práva odesílatelova a pasivní legitimaci žalované strany z §u 100(2) žel. dopr. ř. Tento právní důvod žaloby nevyžaduje, by žalující strana utrpěla škodu, neb aby se žalovaná strana na její účet obohatila, žalující strana toho také netvrdí, naopak z předložených účtů plyne, že si kupní cenu za nedošlé vagony při placení strhla, takže sama škody netrpí. Řeší-li se spor s hlediska nákladní smlouvy, jest zřejmě bezdůvodnou především námitka zabavení zásilky Národním výborem. Takové zabavení sprošťovalo by sice dráhu ručení jako vyšší moc dle §u 84 žel. dopr. ř., musilo by však býti prokázáno. Podle skutkových zjištění nižších soudů nenařídil Národní výbor ani zabavení hutního olova vůbec, ani zvláště zabavení zásilky, jež jest předmětem sporu. Pouhá skutečnost, že chef generálního ředitelství československých drah byl sám také členem Národního výboru, nestačí, by svémocnému postupu náměstka přednosty u dopravního úřadu, jenž sporné vagony zadržel, a příkazu generálního ředitelství státních drah, by zadržené vagony byly odvedeny do jednotlivých skladišť materiálu státních drah, vtiskla povahu výkonu výsostních práv státních. Obojí postup lze posuzovati jedině s hlediska ujednané nákladní smlouvy, a tu byl nesprávný. Přisvědčiti sluší dovolání, že průvoz olova byl podle min. nařízení ze dne 10. března 1916, čís. 66 ř. zák. zakázán, a že povolení, udělené bývalým ministerstvem války, pozbylo převratem ohledně československého státu platnosti. Tím se však nákladní smlouva nestala, jak míní dovolání, nicotnou dle §§ 878 a 879 obč. zák., nýbrž pouze nesplnitelnou dle §u 1447 obč. zák. Žalovaná státní dráha nenabyla tím práva si přepravované olovo prostě přivlastniti, její povinností vůči odesílateli bylo postupovati podle §u 74 žel. dopr. ř. o dopravních překážkách a chrániti odesílatelovy zájmy.

Čís. 4509.

»Zhýralým« (§ 13 písm. f) rozl. zák.) jest život, odlišující se, ať co do hospodárnosti, ať co do mravnosti tak příkře od pravidel panujících názorů, že jest to pokládati s objektivního hlediska za zavržitelné.

Spočívá-li rozlukový důvod v určitém stavu, jest na soudě, by, jednaje o návrhu na rozluku dle §u 17 rozl. zák., zkoumal, zda jest tu stav ten ještě v době rozluky.

Nasvědčují-li skutečnosti, vyšlé na jevo ve sporu o rozvod, že byl jeden z manželů převážně vinen na rozvratu, nemůže se tento manžel domáhati rozluky dle §u 17 rozl. zák.

(Rozh. ze dne 30. prosince 1924, R II 380/24.)

Právoplatným rozsudkem zemského soudu v Opavě ze dne 4. června 1923 uznáno bylo na rozvod manželství z oboustranného zavinění manželů. Důvody rozvodovými byly nepořádný život manželky a hluboký rozvrat manželství. Manžel Benedikt D. žádal pak v roce 1924, aby na základě tohoto rozsudku z těchto důvodů povolena byla podle §§ 17 a 18 rozl. zákona rozluka manželství. Usnesením prvé stolice bylo žádosti vyhověno, protože oním rozsudkem zjištěny byly skutečnosti, zakládající rozlukový důvod ve smyslu §u 13 h) rozl. zákona (hluboký rozvrat manželství), takže souhlasu druhé strany k rozluce není potřeba. Rekursní soud odkázal manžela se žádostí o povolení rozluky manželství na pořad práva. Důvody: Podle §u 17 a násl. rozl. zákona lze povoliti rozluku jenom tehdy, jestliže skutečnosti, ve sporu o rozvod na jevo vyšlé, byly by již tehdy odůvodnily výrok o rozluce, kdyby oň bylo bývalo žádáno. Přisvědčiti jest stěžovatelce, že tomu v tomto případě tak není. Že by skutečnosti, z nichž rozsudek usoudil na nepořádný život stěžovatelčin, byly dostatečné k přesvědčení, že u stěžovatelky lze mluviti o životě zhýralém (lit. f), napadené usnesení netvrdí, nehledíc k tomu, že rozsudek zjišťuje pouze skutečnosti z minulých let a nikoliv, že stěžovatelka dosud vede neb alespoň že ještě také v době rozsudku vedla život zhýralý, jak to jako podmínku rozluky předpokládá lit f) § 13 zákona rozl. Tento důvod tedy odpadá. Pokud se týká druhého důvodu, byl by žalobce ve sporu rozvodovém podle druhé věty lit. h) zákona jen tehdy mohl s úspěchem žádati o rozluku, kdyby rozvratem nebyl býval sám převážně vinen. Avšak v rozvodovém rozsudku jest jasně vysloveno, že právě jeho beze vší pochybnosti stihá daleko převážně zavinění na rozvodu a tedy také na rozvratu, což se tam odůvodňuje tím, že se žalobce opětovně dopustil cizoložství.

Nejvyšší soud nevyhověl manželovu dovolacímu rekursu.

Důvody:

Návrh Benedikta D. na povolení rozluky manželství podle §u 17 rozl. zák. v řízení mimosporném na podkladě provedeného sporu o rozvod opírá se o tvrzení, že rozsudkem, ve sporu tom vydaným, byly zjištěny skutečnosti, jež zakládají důvody rozluky dle §u 13 lit. f) a h) rozl. zákona. Usnesení soudu prvé stolice nezabývá se arciť — jak soud rekursní správně podotýká — otázkou, zda skutečnosti, v nichž rozsudek, vyslovivší rozvod, spatřoval rozvodový důvod nepořádného života manželčina, jsou toho rázu, by na jich základě bylo lze usuzovati na její zhýralý život dle §u 13 lit. f) rozl. zákona; stalo se tak patrně proto, že soud prvé stolice shledával hluboký rozvrat manželství postačitelným k odůvodnění rozluky dle §u 17 zákona. Opomenutí to není však ani pro soud rekursní ani pro soud dovolací důvodem, aby se otázkou tou nezabýval. Co jest rozuměti životem zhýralým, zákon neuvádí; dle důvodové zprávy má výraz ten odpovídati asi pojmu »života nečestného« podle švýcarského zákona a znamenati něco více, než nepořádný život §u 109 obč. zák. Nečestným jest to, co dle všeobecných názorů se příčí pojmu cti a se proto považuje za zavržitelné, dle dodatku, jejž § 109 obč. zák. (»jímž značný díl jmění žalujícího manžela anebo dobré mravy rodiny jsou ohroženy«) připojuje, jest nepořádným životem takové chování, které jak v hospodářském tak i mravním směru se od obvyklého způsobu života odchyluje. Jest tedy zhýralým životem rozuměti život, který od pravidla, odpovídajícího panujícím názorům, se odlišuje ať ohledně hospodárnosti, ať ohledně mravnosti tak příkře, že to jest, objektivně posuzováno, pokládati za zavržitelné. S tohoto hlediska posuzovány naplňují zajisté okolnosti, rozvodovým rozsudkem zjištěné, pojem života zhýralého po rozumu §u 13 lit. f) rozl. zákona, neboť rozsudek ten zjišťuje, že Michalina D-ová v Čitě a Oděse děvčata své dámské kapely sváděla k smilstvu a peníze, jimi takto získané, jim odebírala, že se tedy dopouštěla kuplířství, a že počínání toto bylo způsobilé, ohroziti dobré mravy, dobrou pověst jejího manžela. Než tím nejsou ještě vyplněny veškeré předpoklady, jichž zákon požaduje ku povolení rozluky dle §u 17 rozl. zákona. Nestačiť, aby žadatel měl již tehdy, kdy bylo uznáno na rozvod, z důvodu, z něhož byl rozvod vysloven, platný nárok na rozluku, nýbrž jest zapotřebí, aby onen důvod rozluky posud trval. Zákon sám ovšem uvádí v § 17 posl. větě toliko případ duševní choroby, v §u 13 lit. g) uvedené, která, byvši zde v čase rozvodu, v čase žádosti za rozluku více neexistuje; naproti tomu praví důvodová zpráva (str. 16), že bude na soudu, by zkoumal, zda také nyní, v čase, kdy má vysloviti rozluku, výsledky, zjištěné ve sporu o rozvod, se nezměnily tak, že by nyní rozluky nepřipouštěly, dále, že to má praktický význam hlavně při duševních nemocech, jež v čase rozluky již pominuly. S tímto nazíráním souhlasí téměř doslovně prováděcí nařízení čl. II č. III. odstavec druhý. Vzhledem k tomu nelze pochybovati o tom, že zákon, mluvě o duševní chorobě, chtěl uvésti toliko příklad nejvýraznější, neboť není vnitřních důvodů, jež by poukazovaly k tomu, že zákon ohledně rozlukového důvodu §u 13 lit. g) chtěl stanoviti zvláštní, vyjimečnou normu. Bude tedy na soudu, aby ve všech případech, kde důvod rozlukový nespočívá v určitých okolnostech, nýbrž v jistém stavu, zkoumal, zda-li stav ten doposud trvá. V tom směru nebylo však nic zjištěno, ba ani žadatelem samým nic tvrzeno, co by poukazovalo k tomu, že manželka jeho dosud zhýralý život vede, ano dokonce nebylo to zjištěno ani ve sporu o rozvod, neboť okolnosti, z nichž rozsudek uznal na rozvodový důvod nepořádného života manželčina, udály se před mnoha léty. Nemůže tedy žadatel žádost o rozluku opírati o rozlukový důvod §u 13 lit. f) rozl. zákona. Avšak ani druhého uplatňovacího

důvodu §u 13 lit. h) rozl. zákona nemůže se žadatel s úspěchem dovolávati, třeba že rozsudek uznal na rozvod z důvodu rozvratu manželství. Dle § 17 rozl. zákona může soudce v mimosporném řízení vysloviti rozluku jen tehdy, kdyby byl mohl tuto rozluku vysloviti i soudce sporný, předpokládajíc, že o ni bylo žalováno. S tohoto hlediska musí soudce nesporný uvažovati, zdali by »skutečnosti, ve sporu o rozvod na jevo vyšlé, byly již tehdy odůvodnily výrok o rozluce«. Docíliti rozluky z důvodu §u 13 lit. h) rozl. zákona sporem může jen ten z manželů, jenž nemá na rozvratu manželství viny převážné; nasvědčují-li skutečnosti, ve sporu o rozvod na jevo vyšlé, tomu, že manžel — žádající nyní za rozluku — na tomto důvodu rozluky jest převážně vinen, jest patrno, že by ve sporu úspěchu nemohl dosíci. Tato právní situace nemůže doznati změny ani v řízení, jež se zabývá přeměnou právě tohoto rozvodu v rozluku na t é m ž e podkladu; bylo by to zároveň v příkrém rozporu se zásadami hmotného práva, obsaženými v §u 13 rozl. zák. Pouhá úprava řízení — a jen o takovou jde — nemůže nikdy zvraceti zásady, na nichž spočívají předpisy hmotného rázu, zde tedy předpisy o přípustnosti rozluky. V tomto případě zjistil rozsudek ve sporu o rozvod, že na rozvodu má žádatel, nyní rozluky se domáhající, d a l e k o v ě t š í zavinění. Tím jest vyslovena převážná jeho vina a vývody dovolacího rekursu, které se snaží dovoditi, že výraz »daleko větší« není totožným s výrazem »převážný«, musejí se minouti s úspěchem, poněvadž při obyčejném, duchu řeči odpovídajícím výkladu nelze míti pochyby o tom, že oba výrazy jsou synonyma. Poněvadž dle toho, co uvedeno, ani soudce sporný, kdyby o rozluku bylo bývalo žalováno, na ni by nebyl mohl uznati, nelze ji vysloviti ani v řízení nesporném dle §u 17 rozl. zákona.

Čís. 4510.

Do usnesení vrchního zemského soudu v otázce, zda jest do advokátní praxe započítati vojenskou službu, jest přípustným odvolání k nejvyššímu soudu. Vojenskou službu nelze započítati do advokátní praxe tomu, kdo byl zapsán do seznamu kandidátů advokacie po 12. říjnu 1922.

(Rozh. ze dne 30. prosince 1924, R II 426/24).

Napadeným rozhodnutím výboru advokátní komory nebylo žádosti kandidáta advokacie o započtení vojenské služby do praktického zaměstnání vyhověno s poukazem na ustanovení §u 2 nařízení ze dne 6. září 1922, čís. 262 sb. z. a n., jelikož jeho zápis do seznamu advokátů nastal teprve 6. listopadu 1922. Odvoláním domáhal se odvolatel změny napadeného rozhodnutí v ten rozum, aby mu vojenská služba od 15. listopadu 1915 až do dne 28. října 1918 do povinné prakse advokátní byla započtena. V r c h n í z e m s k ý s o u d odvolání nevyhověl, zdůrazniv, že, udává-li odvolatel, že podmínky §u 2 citovaného nařízení platí jen pro kandidáty, na něž se § 1, odstavec prvý nevztahuje, t. j. kandidáty, kteří v praksi advokátní ať jako advokátní koncipienti nebo jako kandidáti advokacie v soudní praksi dosud nebyli, nemá toto tvrzení v citovaném ustanovení žádné opory.

N e j v y š š í s o u d odvolání nevyhověl.

D ů v o d y:

Odvolání dlužno sice dle čl. I. poslední odstavec vl. nař. ze dne 9. prosince 1919, čís. 651 sb. z. a n., jenž zůstal v platnosti i za vl. nař. ze dne 6. září 1922, čís. 262 sb. z. a n., pokládati za přípustné, avšak jest neodůvodněno, protože předpis §u 2 posléze citovaného nařízení jest příliš určitý a jasný, než aby nějakými vývody bylo možno smysl jeho, jenž může býti jen takový, jaký jeho doslov udává, zatemniti, jak se o to stěžovatel pokouší. Přehlíží důvod předpisu toho, že výhody z důvodů válečné služby musí jednou pominouti a že předpis právě klade určitou mez.

Čís. 4511.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

»Trvalým« stává se služební poměr nikoliv tím, že předem zvlášť to bylo ujednáno, nýbrž sám sebou.

(Rozh. ze dne 30. prosince 1924, Rv II 818/24).

Žalobu hospodářského dozorce arcibiskupského panství na zaměstnavatele o placení zaopatřovacích požitků dle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e zamítl, o d v o l a c í s o u d žalobě vyhověl. N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolatel spatřuje nesprávné právní posouzení v odvolacím rozsudku z toho důvodu, poněvadž odvolací soud považoval žalobcův služební poměr za trvalý. Dovolatel poukazuje k tomu, že žalobce nebyl do jeho služeb přijat na stálo, totiž dekretem a s nároky na pensi, nýbrž že byl přijat jako čeledím podrobený čelednímu řádu, který mohl po řádné výpovědi býti kdykoli propuštěn, a který sám mohl kdykoli libovolně po řádné výpovědi vystoupiti ze služeb, a že takový zaměstnanec, jakým byl žalobce, ani v lidové řeči a podle všeobecných pojmů není považován za stálého zaměstnance, jmenovitě podle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. Dovolatel míní, že odvolací soud neprávem odvozuje trvalost žalobcova služebního poměru ze stanov podpůrné pokladny dělnické, jmenovitě z §u 2. IV. těchto stanov, podle nichž je podmínkou členství v podpůrné pokladně stálá zaměstnanost v arcibiskupských službách, že však stanovy výrazu »stálé« užívají v jiném smyslu nežli zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., požadujíce u zaměstnance úmysl, nevystoupiti, pokud mu to bude možno, libovolně z arcibiskupských služeb. Dovolatel míní, že výrazu »stálý« a »trvalý« ve smyslu citovaného zákona sluší rozuměti jenom tak, že služební poměr byl jako stálý již umluven, že tedy zaměstnavatel i zaměstnanec se domluvili, že zaměstnanec nevystoupí libovolně ze služby a že zaměstnavatel ho nesmí propustiti libovolně ze služby, jak tomu

je u úředníků a zřízenců vyšších kategorií. Tento právní názor dovolatele nelze sdíleti. Dovolatelův výklad, že žalobcův poměr služební neměl býti proto trvalým, nebo stálým, což je jedno a totéž, poněvadž jako takový nebyl do předu smluven se zaměstnavatelem, nebo dokonce, poněvadž žalobce nedostal při svém ustanovení za arcibiskupského kočího jmenovacího dekretu, v němž by trvalost služebního poměru byla nějak vyjádřena, nelze srovnati ani s doslovem zákona ani s doslovem k němu vydaného nařízení, které bylo vydáno v rámci zákona a tomuto neodporuje. Kdyby tomu bylo tak, pak by ovšem krmiči, voláci, kočí, hlídači, hospodářští dozorci a t. d., jak je vypočítává tabulka k zákonu čís. 130/1921, kterým se zpravidla při nastoupení jejich služby nevydává jmenovací dekret a u nichž při nastoupení ještě není jisto, zdali se služební poměr utváří léty, poměry a v neposlední řadě také dozrávajícím názorem životním na výhody stálého zaměstnání a na výhody měnění zaměstnavatelů jako trvalý, stálý, a dlouhodobý poměr služební, byli, ne-li všichni, jistě jejich převážná většina vyloučeni ze sociálního dobrodiní zákona. Z toho vyplývá, že trvalým se takový poměr služební stává nikoli ujednáním do předu, nýbrž sám sebou. Bylo-li tedy o žalobci zjištěno, že jeho služební poměr u žalovaného trval 29 roků, 6 měsíců, jde o služební poměr trvalý, byť i strany, vstupujíce do něho, původně ani nemyslely, že se tento služební poměr ve skutečnosti utváří jako trvalý.

Čís. 4512.

Zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n., o převzetí statků a majetku, připadlých podle mírových smluv československému státu.

Československý stát nabyl statků a majetku bývalého mocnářství rakousko-uherského již dnem 28. října 1918 na základě zákona. Žalobu vlastnickou ohledně statků těch, zadanou po 27. září 1921, jest říditi na Československý stát, třebas v době podání žaloby nebyl ještě zapsán jako knihovní vlastník.

(Rozh. ze dne 31. prosince 1924, R I 104/24.)

Žaloba hlavního města Prahy proti bývalému císaři rakousko-uherskému Karlu jako knihovnímu vlastníku deskových statků Brandýs n./L. a Tachlovice, resp. proti pozůstalosti jeho a proti svěřenství zvanému »Kaiser Franz Josef I. Kronfideikommiss des Erzhausses Habsburg-Lotringen«, o uznání vlastnictví části pozemků bezprávně odňatých městům pražským králem českým Ferdinandem I. a připojených nyní k deskovým statkům Brandýs n./L. a Tachlovice, byla procesním soudem prvé stolice zamítnuta. Důvody: Dle svého obsahu jest žaloba, o niž tu jde tak zv. pravou žalobou vlastnickou, která ve smyslu § 366 a násl. obč. zák. přísluší pravému vlastníku proti tomu, kdo věc, o kterou jde, má ve své moci, má možnost ji žalobci vydati, přes to však se zdráhá tak učiniti, a jest účelem žaloby této, by věc žalobci na základě provedeného sporu byla vydána (§ 369 obč. zák.). V tomto směru má soud za zjištěno, že v době podání žaloby,

t. j. dne 20. října 1921 jako vlastník panství Brandýs a Tachlovice zapsán byl »císař a král Karel« a ohledně posledněji šího panství poznamenán byl fideikommisární závazek korunního svěřenectví císaře Františka Josefa arcikníže cího domu Habsbursko-Lotrinského, že však dne 29. listopadu 1921 podle zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n. vloženo bylo právo vlastnické pro Československý stát, když již dříve před tím dne 30. dubna 1919 podle žádosti min. zemědělství Čsl. republiky ze dne 29. dubna 1919 poznamenána byla vnucená správa. Soud má dále za zjištěno, že na žalobní objekty po převratu ministerstvem zemědělství na základě zákona ze dne 24. července 1917, čís. 307 ř. zák. uvalena byla vnucená správa a že vnuceným správcem ustanoven byl Václav M., jemuž dle instrukce ministerstva zemědělství ze dne 13. května 1919 nařízeno bylo, by hospodaření na statku jemu svěřeném nedálo se způsobem, odporujícím zájmům republiky (§ 4), aby ku každému prodeji a jiným důležitým opatřením si vyžádal svolení téhož ministerstva, aby zbývající přebytky uložil na účet statků, postavených pod nucenou správu u české poštovní spořitelny, a bylo mu zakázáno, aby peníze z podniků, stižených vnucenou správou, neodváděl a nepoukazoval do cizozemska. Vládním nařízením ze dne 18. června 1919, čís. 341 sb. z. a n. zmocněn byl ministr zemědělství, by k zamezení hospodářských škod zavedl vnucenou správu statků tam blíže naznačených, při čemž dle § 3 t. nařízení uvedeno bylo výslovně, že zmocnění to vztahuje též na vnucené správy, které byly ministerstvem zemědělství zavedeny již od 28. října 1918. Těmito nařízeními a opatřeními, na základě jich učiněnými, byly žalobní statky odňaty z faktické moci dosavadního vlastníka. Zákonem ze dne 12. srpna 1921, č. 354 sb. z. a n. o převzetí statků a majetků, připadlých podle mírových smluv československému státu, bylo ustanoveno, že týž nabývá dnem 28. října 1918 všech statků a všeho majetku, které na území někdejšího mocnářství Rakousko-uherského, patřícím Československé republice, náležely koruně Rakouské a Uherské i bývalé panovnické rodině rakousko-uherské dne 28. října 1918 (§ 1); dle §u 3 téhož zák. rozumějí se tím zejména statky a majetek posledního panovníka Karla i statky a majetek stižené svěřenským svazkem korunního svěřenství císaře a krále Františka Josefa I. pro arcikníže cí rod Habsbursko-Lotrinský. Podle § 4 téhož zákona právoplatná rozhodnutí, dovolávající se toho zákona, jsou listinami vkladními po rozumu knihovních zákonů a podle § 5 téhož zákona zemský soud civilní v Praze z úřední moci provedl vklad práva vlastnického ku statkům těm pro Československý stát, jak již shora udáno. Nabyl tudíž Čsl. stát již vydáním zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n. vyhlášeným dne 27. září 1921 vlastnictví k nemovitostem žalobním, vypočteným ve výroku rozsudečném, a to způsobem originárním s účinky ode dne 28. října 1918, což bylo dnem 29. listopadu 1921 také knihovně v deskách zemských provedeno. Nabyl takto Čsl. stát dle zákona toho mimoknihovního vlastnictví ku statkům těm již dnem 28. října 1918 a knihovního vlastnictví dnem 29. listopadu 1921. Podle provedených důkazů jest tedy zjištěno, že již v den podání žaloby 20. října 1921 nebyla žalovaná strana ve fysické držbě žalobních realit, ježto v této době fysickou detencí statků těch vykonával vnucený správce výhradně pouze již pro stát Čsl., že byla sice tehdy ještě formálně

zapsána žalovaná strana jako knihovní vlastník statků těch, ale i toto vlastnictví že pominulo pozdějším jeho výmazem bez jakékoliv součinnosti a bez jakéhokoliv přičinění strany žalované, která jich nemá ve své moci již ani fysicky ani knihovně a nemůže je tedy vydati. Máť žaloba vlastnická průchod jenom proti tomu, kdo má možnost věc vydati. Ježto žalovaná strana není detentorem věcí, nemožno žalobě vlastnické vyhověti. V řízení o této žalobě nelze vůbec soudně rozhodovati otázku, zda stát byl oprávněn, zabírati statky žalobní, ježto žaloba není podána proti Československému státu, a soud není oprávněn zkoumati platnost zákonů řádně vyhlášených a účinnosti nabyvších. Jak uvedeno, stav právní, shora vylíčený, byl zde již v době podání žaloby 20. října 1921, kdy sice jméno žalované strany v deskách zemských při zápisu práva vlastnického se vyskytovalo, kdy však jakákoliv disposice strany žalované ve směru uplatňovaném stranou žalující byla naprosto vyloučena zákonem ze dne 12. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n., takže ani v době podání žaloby nebyla žalovaná strana passivně oprávněna ke sporu. O d v o l a c í s o u d zrušil napadený rozsudek a uložil prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, řízení doplnil a znovu rozhodl. D ů v o d y: Důvody prvého soudu nejsou přiléhavy. Uvalením vnucené správy neodnímá se vlastníku resp. držiteli moc nad věcí, nýbrž omezuje se toliko jeho volná disposice, vnucený správce vykonává za něho jako vnucený zmocněnec správu majetku, ale nevykonává ji jménem někoho jiného, nýbrž toliko ve prospěch jiného. To platí nejen všeobecně o vnucené správě, nýbrž zejména o vnucené správě dle zákona ze dne 24. července 1917, čís. 307 ř. zák. jakož i vládního nařízení z 18. června 1919, čís. 341 sb. z. a n., neboť i zde jde o správu cizích statků, by hospodaření nedálo se způsobem odporujícím zájmům republiky, nikoli však o správu vlastnictví státního, což nejlépe jest vidno z předpisu, že přebytky ukládati jest na účet statku do poštovní spořitelny a nikoli odváděti pokladně státní. Uvalením vnucené správy nebyl tedy knihovní vlastník, býv. císař Karel (svěřenství jím representované) zbaven detence, nýbrž detence ta byla jen za něho vnuceně vykonávána osobou k tomu ustanovenou. Rovněž nelze také tvrditi, že by byl žalovaný odsouzen k plnění nemožnému, předpisy, prvým soudem citované, mají na mysli zánik věci, nikoli však její nabytí osobou třetí, kteréž ať nastalo z jakéhokoliv důvodu, nemá po zahájení sporu na něj vůbec vlivu a nemůže tedy samo o sobě zmařiti původní pasivní legitimaci. Leč ani samo tvrzení, že by žalovaný nemohl splniti povinnost, v žalobní prosbě obsaženou, není odůvodněno. Jednak poznámkou žaloby v době, kdy byl žalovaný ještě v knihách zapsán, nabývá po zákonu rozsudek účinnosti i proti každému budoucímu nabyvateli, jednak mírové smlouvy a zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n. nevyslovily nikde, že by právě sporné pozemky stávaly se vlastnictvím státu, nýbrž stanovily toliko, že vlastnictvím jeho stanou se statky a majetek, které na území někdejšího mocnářství rakousko-uherského patřícím Československé republice, náležely koruně Rakouské a Uherské i bývalé panovnické rodině rakousko-uherské. Nabytí vlastnictví jest tu tedy podmíněno právě tím, co se v tomto sporu béře v odpor a pozbylo by tedy svého zákonného oprávnění — titulu — kdyby bylo zjištěno sporem, že sporné pozemky císaři Karlu (svěřenství) vlastnicky nenáležely. Jakmile by však stát pozbyl nabývacího důvodu,

mohl by proti němu býti uplatněn dřívější knihovní stav a nastala by zase pro žalovaného možnost plnění. Tatáž úvaha platí však také o mínění prvého soudu, že stát nabyl vlastnictví sporných pozemků již vydáním zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n. s účinkem od 28. října 1918, neboť vlastnictví, i kdyby tento způsob nabývací byl uznán za postačitelný, byl by mohl stát nabýti, jen kdyby to byl majetek koruny nebo bývalé panovnické rodiny, což se právě tímto sporem napadá.

N e j v y š š í s o u d zrušil napadené usnesení a vrátil věc odvolacímu soudu, by po případném dalším jednání znovu rozhodl o odvolání bez ohledu na právní názor uplatněný zrušeným usnesením.

D ů v o d y:

Odvolací soud nepokládá názor soudu prvé stolice co do oprávnění žalované strany ke sporu za případný. Procesní soud vychází při tom z názoru, že Československý stát nabyl vlastnictví sporných nemovitostí podle zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n. s účinkem od 28. října 1918. O to však prozatím nejde, nýbrž bylo zodpověděti jen otázku, proti komu může žalující obec uplatniti tvrzené své právo vlastnické ke sporným nemovitostem. Bylo proto uvážiti jedině to, zda v den podání žaloby t. j. 20. října 1921 byla žalovaná strana vzhledem ke sporným nemovitostem v poměru, jejž předpokládá § 369 obč. zák. při žalobě vlastnické, t. j. zda měla sporné věci ve své moci. Odvolací soud přisvědčil na otázku tu, a v tom spočívá nesprávné právní posouzení věci. Sporné nemovitosti byly od r. 1917 připsány knihovně do vlastnictví císaři Karlu, a byl ve vložce desk zemských č. 1389 (panství Tachlovice) poznamenán závazek pro svěřenství shora uvedené. Dne 30. dubna 1919 poznamenána byla v uvedených vložkách vzhledem ke sporným nemovitostem, vnucená správa podle zákona ze dne 24. července 1917, čís. 307 ř. zák. a byl zřízen vnucený správce, jemuž byl dán příkaz, vytčený v rozsudku první stolice. Na tuto vnucenou správu vztahovalo se i nařízení vlády Čsl. z 18. června 1919, čís. 341 sb. z. a n. Jak čl. 208 mírové smlouvy mezi mocnostmi spojenými a sdruženými a Rakouskem, podepsané v Saint- Germain-en Laye dne 10. září 1919 stanovil, získaly státy, kterým připadlo území bývalého mocnářství rakousko-uherského nebo které vznikly rozkouskováním tohoto mocnářství, všecky statky a majetky vlády rakouské, pokud leží na jejich státním území. Těmito statky rozumějí se mimo jiné též soukromé statky panovnické rodiny rakousko-uherské. Zákon ze dne 12. srpna 1921, č. 354 sb. z. a n. o převzetí statků a majetku, připadlých podle mírových smluv Čsl. státu, stanovil dále, že československý stát nabývá všech statků a všeho majetku, 1) které na území někdejšího mocnářství rakousko-uherského, patřícím Čsl. republice, náležely bývalé panovnické rodině rakousko-uherské dne 28. října 1918 (§ 1), čímž podle § 3 je rozuměti zejména statky a majetek 1) posledního panovníka Karla, a 4) statky stížené svazkem korunního svěřenství císaře a krále Františka Josefa I. pro arciknížecí rod habsbursko-lotrinský. Podle § 7 téhož zákona byl rozhodnou dobou pro nabytí majetku Čsl. státem den 28. října 1918 a podle §. 5 měly knihovní soudy provésti na nemovitosti vklad

vlastnického práva pro Čsl. stát z úřední moci, dovolávajíce se tohoto zákona. Nabytí vlastnictví, pokud skutečně příslušelo osobám shora jmenovaným, bylo však důsledkem zákona, výslovně tak stanovícího, a nebylo důsledkem knihovního vkladu práva vlastnického podle §u 431 obč. zák., naopak byl knihovní vklad, nařízený §em 5, jen důsledkem nabytí práva vlastnického Čsl. státem. To vyplývá z ustanovení téhož §u, že ke knihovnímu vkladu postačil poukaz na zákon, a nebylo třeba listiny podle §u 26 knih. zák. Šlo tu jen o opravu knihovního stavu podle skutečného stavu, zřízeného uvedeným zákonem. Nebylo tu třeba ochrany důvěry ve veřejnou knihu, ježto nabytí vlastnictví státem Československým zakládá se na zákonu vyhlášeném ve sbírce z. a n., takže nemůže se nikdo neznalostí jeho omlouvati. Ode dne vyhlášení tohoto zákona, t. j. ode dne 27. září 1921 bylo obecně známo, že Čsl. stát stal se vlastníkem statků a majetků vytčených v §u 1 zák., a to již dnem 28. října 1918, a nezáleželo na tom, kdy byl jako vlastník zapsán do veřejné knihy. Nezáleží na tom, že vlastnická žaloba obce pražské byla podána a knihovně poznamenána před knihovním vkladem vlastnického práva ke sporným nemovitostem pro Čsl. stát, t. j. před 29. listopadem 1921, nýbrž stačí, že se tak stalo po 27. září 1921. Podle předchozích vývodů má totiž vnucená správa, prováděná Čsl. státem vzhledem k nemovitostem těm od roku 1919, jiný význam, než jak předpokládá odvolací soud, neboť Čsl. stát ujal se důsledkem této správy nejpozději dnem 27. září 1921 detence nemovitostí těch pro sebe, takže žalovaná strana neměla v den podání žaloby sporných nemovitostí ve své moci, třebas byla ještě v týž čas zapsána jako vlastník jich v deskách zemských. I kdyby byl správný názor odvolacího soudu, že zavedením vnucené správy nebyl dosavádní vlastník zbaven detence, nýbrž že detence ta byla za něho vykonávána vnuceně osobou k tomu ustanovenou, neplatí to o době po 27. září 1921. Tímto dnem počínaje, mohl se Čsl. stát na základě zákona č. 354 z roku 1921 pokládati za vlastníka sporných nemovitostí, jichž vlastnictví nebylo tehdy ještě sporné, ježto ke knihovní poznámce žaloby došlo až 15. listopadu 1921. Důsledkem toho vykonával detenci nadále pro sebe, a má nemovitosti ty od onoho dne ve své moci podle §u 369 obč. zák. O tom, zda Čsl. stát nabyl uvedeným způsobem sporných statků neprávem proto, že nenáležely vlastnicky císaři Karlu (svěřenství), nelze rozhodnouti ve sporu, v němž žalována je strana, jež v čase podání žaloby nebyla detentorem, nejen na uznání vlastnictví žalující strany, nýbrž i na vydání nemovitostí, jež má třetí strana ve své moci. V žádném případě nebyla žalovaná strana v čase podání žaloby vlastnicí sporných nemovitostí, neboť v tom případě, že žalující obec neprokáže svého vlastnictví k nim podle §u 369 obč. zák., nabyl vlastnictví Čsl. stát dnem 27. září 1921 na základě zákona č. 354 z roku 1921. Musí tudíž odvolací soud znova posouditi otázku pasivní legitimace a přezkoumati po této stránce rozsudek v mezích odvolání.

Čís. 4513.

Jde-li pouze o zjištění nedoplatků výdělkové daně s příslušenstvím, není na soudě, by přezkoumával správnost tvrzení finančního úřadu, že povinný dluží účtovaný peníz. Totéž platí i o úrocích. Úroky z prodlení se počítají ode dne následujícího po dni splatnosti, třebas se vybírají teprve po uplynutí 14 dní.

(Rozh. ze dne 31. prosince 1924, R I 1009/24).

Rozvrhuje zabavenou pohledávku, složenou podle §u 307 ex. ř. na soudě, přikázal prvý soud prvnímu zástavnímu věřiteli na zajištění nedoplatku výdělkové daně jistinu 296.883 Kč 60 h a na úroky 43.484 Kč 62 h. Rekursní soud vyhověl dlužníkovu rekursu potud, že přiznal erára na úrocích pouze 7.423 Kč 40 h. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvého soudu.

Důvody:

Úroky z prodlení, které erára přikázal rekursní soud z jeho přihlášené daňové pohledávky, byly vypočítány zřejmě nesprávně, poněvadž byly počítány pouze z předepsané sazby daně výdělkové, ač se musí platiti také ze všech daňových přirážek, a poněvadž dále předpoklad, že daně za léta 1919 a 1920 byly dvěma různými platebními rozkazy předepsány, nemá ve spisech dostatečné opory. Také v tom dlužno přisvědčiti dovolacímu rekursu, že úroky z prodlení se počítají dle §u 3 zákona ze dne 9. března 1870, čís. 23 ř. zák. již ode dne následujícího dni splatnosti, třeba se vybírají teprve po uplynutí 14 dní. Podstatný omyl rekursního soudu spočívá však již v tom, že se nepřidržel ohledně úroků téže správné právní zásady, ze které vycházel při přikázání účtované jistiny, že totiž nepokládal návrh eráru i ohledně úroků za závazný pro soud podle dvorních dekretů ze dne 18. září 1786, čís. 577 písm. c) sb. z. s. a 24. října 1806, čís. 789 sb. z. s. Jelikož jde pouze o zajištění nedoplatku výdělkové daně s příslušenstvím, nenáleží soudu, by přezkoumával správnost tvrzení finančních úřadů, že povinná strana dluží účtované částky. Teprve až bude navržena exekuce ku vydobytí účtované pohledávky, a žádáno přikázání peněz k soudu složených k jejímu zaplacení, bude na eráru, by podle §u 286 poslední odstavec ex. ř. vykázal veškeré své nároky, tedy i nárok na požadované úroky, listinami, a bude na soudu, by znovu jednal o tom a rozhodl, jsou-li požadované úroky předloženými doklady prokázány. Musilo býti proto obnoveno usnesení prvního soudu, jímž bylo zajištění úroků z prodlení povoleno v rozsahu erárem navrhovaném.

Čís. 4514.

Volná disposice nemovitostmi do společnosti s r. o. vnesenými předpokládá knihovní vlastnictví těchto nemovitostí.

(Rozh. ze dne 31. prosince 1924 R I 1046/24.)

Rejstříkový soud povolil zápis společnosti s r. o. do rejstříku, rekursní soud ku stížnosti finanční prokuratury zrušil napadené usnesení a uložil společnosti, by ve lhůtě, která jí bude určena rejstří-

kovým soudem, vykázala, že pro ni na stavební pozemek do společnosti vnesený, bylo vloženo právo vlastnické, jinak že by po marném uplynutí této lhůty byla z obchodního rejstříku vymazána. Důvody: Jak správně k tomu stížnost poukazuje a jak také z podstaty věci plyne, předpokládá volná disposice nemovitostmi, do společnosti vnesenými, knihovní vlastnictví na nemovitém věcném vkladě a při nejmenším vyžaduje disposice tato, by již ve smlouvě společenské obsažena byla intabulační doložka ohledně nemovitosti tvořící věcný přínos. Prohlášení jednatelů ve smyslu §u 10 zák. ze dne 6. března 1906 č. 58 ř. zák. v opovědi obsažené mělo tudíž býti doloženo ve směrech právě naznačených. Poněvadž se tak nestalo, jest nutno, aby tento nedostatek dodatečně byl napraven a, poněvadž společnost jest již zapsána v obchodní rejstřík, dlužno nyní vykázati, že knihovní vlastnictví pro společnost k pozemku bylo zapsáno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Jak již rekursní soud správně uvedl, předpokládá volná disposice nemovitostmi do společnosti vnesenými (§ 10 zákona ze dne 6. března 1906 č. 58 ř. z.), knihovní vlastnictví těchto nemovitostí. Na to mělo býti již pamatováno ve smlově společenské, která měla obsahovati příslušné prohlášení jednatelů, aby mohl býti na jejím základě povolen vklad práva vlastnického ku vneseným nemovitostem pro společnost. Byla-li společnost přes to, že se tak nestalo, zapsána do obchodního rejstříku, jest plně odůvodněn příkaz k dodatečné nápravě ve smyslu usnesení rekursního soudu, od níž byl učiněn závislým zápis společnosti do obchodního rejstříku.

Čís. 4515.

Byla-li smluvena kupní cena částečně v penězích, částečně v dodání mouky ze sklizně roku 1920, jest celá úmluva nicotnou a nelze se domáhati ani zaplacení kupní ceny. K nicotnosti jest přihlížeti z úřadu.

(Rozh. ze dne 31. prosince 1924, Rv I 1621/24.)

Žalobce prodal žalovanému v listopadu 1920 kožený kabát za 4.000 Kč a vymínil si zaplacení 3.000 Kč v hotovosti a dodání mouky v ceně 1.000 Kč. Žalovaný obilí dodal, ale 3.000 Kč nezaplatil. Žalobě o zaplacení 3.000 Kč procesní soud prvé stolice vyhověl, odvolací soud ji zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel napadá rozsudek odvolacího soudu pro rozpor se spisy a nesprávné posouzení právní. Nesprávným je mu úsudek odvolacího soudu, že jde o jednání nedovolené, když žalobce prodal kabát za

4.000 Kč, vymíniv si zaplacení 3.000 Kč hotově a za 1.000 Kč pytel mouky proti zákazu ji zcizovati dle nařízení ze dne 11. června 1920 čís. 390 sb. z. a n. a odporuje prý spisům předpoklad nedovolenosti jednání proto, že žalovaný se námitkou nedovolenosti úmluvy v tom směru nebránil. O rozporu se spisy však nemůže býti řeči proto, že žalobce sám úmluvu onoho obsahu tvrdil, a žalovaný přemrštěnost ceny 4.000 Kč vytýkal. Béře-li tedy odvolací soud žalobcem samým tvrzenou úmluvu za základ svého rozhodnutí, neodporuje to spisům. Ale ani výtka, že soud bez námitky neplatnosti úmluvy k neplatnosti přihlédl, není opodstatněna. Zákaz zcizovati zásoby mlýnských výrobků na území republiky se nalézajících a sklizených v roce 1920 dle nařízení ze dne 11. června 1920 čís. 390 sb. z. a n. jest donucovacím předpisem práva veřejného, k němuž nutno i bez námitky stran z povinnosti úřadu přihlédnouti. Také neprávem vytýká dovolatel, že nejde o nedovolenou úmluvu proto, že prý žalovaný, jsa zemědělcem, který obilí k výrobě mouky potřebné sám sklidil, mohl ji zciziti, byla-li vzata ze zásob, určených pro domácnost. Nebylo to předně ani tvrzeno v prvé stolici, je to proto nedovolenou novotou; ale nehledě k tomu, bylo zcizení zakázáno bez ohledu na to, z jakých zásob byly zcizené mlýnské výrobky vzaty, a není správným názor dovolatelův, že on mohl mouku namletou pro domácí potřebu volně zcizovati. Nezáleží na tom, zda bylo zavedeno pro přestoupení zákazu zcizovacího proti dovolateli řízení trestní. Soud civilní může předběžnou otázku nedovolenosti smlouvy řešiti samostatně a byl by vázán jen odsuzujícím výrokem soudu trestního (§§ 268 a 191 c. ř. s.). Smlouva o zcizení mouky byla neplatna dle §u 4 onoho nařízení a směřovala proti zákonému zákazu, ježto nařízení ono bylo vydáno na místě zákona podle zákona zmocňovacího z 15. dubna 1920 č. 337 sb. z. a n., jak z úvodu jeho patrno, pročež jest smlouva taková proti zákazu dle §u 879 odst. prvý obč. zák. ničí a nemohla sploditi účinků právních. Úmluva o dání pytle mouky jako části úplaty za kabát je nedílným celkem celé smlouvy. Nešlo dle úmyslu stran o to, by kabát byl prodán za 4.000 Kč a mouka zvlášť koupena za 1.000 Kč, nýbrž podmínkou celé smlouvy bylo právě převzetí pytle mouky v ceně 1.000 Kč na kupní cenu. Proto nelze odděleně posuzovati zcizení kabátu za 4.000 Kč a mouky za 1.000 Kč, když cena 4.000 Kč byla slíbena s výhradou, že se za 1.000 Kč mouka převezme. Proto je celé právní jednání ničí a nelze z něho žalovati.

Čís. 4516.

Právní zástupce jest zavázán nahraditi klientu škodu, jež mu vzešla tím, že podal proti směnečnému platebnímu příkazu námitky, neopatřiv je též jménem klientovým. Nahraditi jest škodu v ten způsob, by kromě náhrady skutečně vzniklé škody přivoděn byl stav, předcházející vydání směnečného platebního příkazu.

(Rozh. ze dne 31. prosince 1924, Rv I 1637/24.)

Karel S. podepsal směnku na 65.200 Kč jakožto vydatel, přijatelem byla firma R. a L. Směnka nebyla protestována a, když byl vydán proti

firmě R. a L. a Karlu S-ovi směnečný platební příkaz, dostavil se Karel S. do kanceláře žalovaného advokáta za účelem podání námitek proti příkazu. Žalovaný, jenž zastupoval též firmu R. a L., podal námitky, uvedl však jako namítajícího pouze firmu R. a L. a nikoliv i Karla S-a, následkem čehož byl platební příkaz proti Karlu S-ovi ponechán v platnosti. Žalobou, o niž tu jde, domáhal se pak Karel S. na žalovaném jednak zaplacení útrat prosouzeného sporu, jednak, by žalovaný byl uznán povinným zaplatiti nebo vyrovnati nároky směnečné věřitelky, zařiditi, by propustila žalobce ze směnečného závazku a exekuci proti němu zrušila, při čemž by bylo dáno žalovanému na vůli zbaviti se tohoto plnění zaplacením 66.294 Kč 74 h. Procesní soud prvé stolice v onom směru uznal podle žaloby, v tomto směru žalobu zamítl. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalovaného, k odvolání žalobcovu pak vyhověl i druhé části žalobního žádání. Důvody: K odvolání žalovaného: Žalovaná strana nepopírá, že převzala zastoupení žalobce v jeho směnečném sporu s bankou T. a bylo proto její povinností, by věc, jí svěřenou, vedla s pílí, poctivostí a svědomitostí, jak to již § 9 adv. ř. každému advokátu ukládá. Aby této své povinnosti náležitě mohla dostáti, měla vyzvěděti na žalobci vše, čeho k hájení jeho práv bylo třeba, tedy především všechny okolnosti, jež mohly přijíti v úvahu jako základ pro jeho námitky proti směnečnému platebnímu příkazu. Prozíravosti této bylo zapotřebí tím spíše, poněvadž šlo o spor směnečný, ve kterém musí dlužník všechny své námitky proti směnečnému platebnímu příkazu uplatniti do 3 dnů, jinak s nimi propadá (§ 557 c. ř. s.). Nelzeť požadovati od strany, jež se obrátí na advokáta o radu, by ho sama upozorňovala na vše, co je pro spor důležito, jest naopak věcí advokáta jako osoby práv znalé, která udílí radu za odměnu, by vyptáváním strany zjistil vše, čeho k obhájení jejích práv je třeba. V tom právě spočívá podstata informace, kterou advokát se svou stranou má sepsati (§ 9 čís. 3 adv. ř.). Žalované straně, jak sama doznává, byl směnečný platební příkaz, kterým uloženo žalobci zaplacení směnek, předložen, z něho však bylo vidno, že jest žalobce žalován jen jako vydatel. Tato okolnost, jakož i skutečnost, že nebyly přisouzeny útraty protestu, měla však nabádati žalovanou stranu, by uvažovala, zda nezanikl směnečný závazek žalobcův aspoň z toho důvodu, že nebyl sepsán protest a že směnky jsou promlčeny (čl. 41/2 a 78 odstavec prvý směn. ř.). Kdyby byla žalovaná strana jen trochu opatrně postupovala, nemohly jí tyto dvě tak důležité námitky, jež již samy o sobě zajišťovaly žalobci vítězství ve sporu, ujíti. Nepřijde proto na to, jakou informaci žalobce žalovanému dal, nýbrž jedině na to, jakou informaci by byl dal, kdyby byl dotazován tak, jak dotazován býti měl. Nesprávné právní posouzení spatřuje odvolání dále v tom, že soud procesní stojí na stanovisku, že žalovaná strana za žalobce námitky proti směnečnému platebnímu příkazu vůbec nepodala. Výtka tato jest lichá. Dle obsahu spisů směnečného sporu zamítl nejvyšší soud ve směnečném sporu banky T. proti žalobci o 65.000 Kč dovolání, jež nynější žalobce do potvrzujícího rozsudku tohoto soudu jako soudu odvolacího podal, proto, že žalobce, nepodav námitek proti směnečnému platebnímu příkazu se na sporu, který se k námitkám spolužalované tehdy firmy R. a L. rozvířil, vůbec súčastniti nemohl, a

proto soud procesní nikterak nepochybil, postaviv se v tomto ohledu na totéž stanovisko, z něhož vycházel nejvyšší soud, to tím spíše, že stanovisko to odpovídá zákonu. Žalovaná strana je na omylu, maje za to, že podala i za dnešního žalobce směnečné námitky. Měla by pravdu jen tehdy, kdyby byla na konci námitek buď ku jménu spolužalované firmy R. a L. připojila ještě jméno strany žalující, nebo kdyby tam nebyla uvedla ani jméno právě uvedené firmy a jen sama jako advokát námitky podepsala (§ 75 odstavec třetí c. ř. s.). To se však nestalo. Okolnost, že žalovaná strana opatřila směnečné námitky na konci toliko jménem firmy R. a L., nepřipouští jiného výkladu, než že námitky byly podány toliko firmou R. a L. Že v záhlaví námitek bylo uvedeno vedle jména této firmy i jméno žalobcovo, nerozhoduje, poněvadž tím bylo vyhověno toliko předpisu §u 75 odstavec prvý c. ř. s., nikoli však i předpisu §u 75 odstavec třetí c. ř. s. Tím, že byla k směnečným námitkám připojena plná moc žalobcova, nebylo předpisu §u 75 odstavec třetí c. ř. s. učiněno zadost, když námitky byly podepsány toliko jménem firmy R. a L. Z okolnosti, že se v námitkách užívá zájmena »my«, nemůže žalovaná strana rovněž těžiti, poněvadž to je úkaz běžný, že firma v dopisech a podáních užívá o sobě čísla množného. Aby byly námitky straně dle §u 84 c. ř. s. vráceny, k tomu nebylo příčiny, poněvadž, jsouce opatřeny jménem firmy R. a L. a podpisem advokátovým, předpisu §u 75 c. ř. s. vyhovovaly.

K odvolání žalobcovu: Zamítaje druhou část žalobního žádání, kterou se domáhal žalobce obnovení stavu, jaký tu byl před prohlášením rozsudku v jeho směnečném sporu s bankou T., vychází procesní soud ve svém rozsudku z právního názoru, že žalobce má nárok toliko na náhradu škody hmotné t. j. škody, jež mu skutečně již vzešla, nikoliv však i na náhradu škody, které dosud neutrpěl. Tento právní názor žalobce napadá a to nikoli neprávem. Předmětem náhrady může býti nejen škoda hmotná, nýbrž za jistých okolností i škoda nehmotná, ideální. Rozdíl mezi oběma náhradami je pouze ten, že u škody druhé může náhrada spočívati toliko v navrácení do předešlého stavu, u škody prvé však i v náhradě peněžité, není-li obnovení dřívějšího stavu možné (§ 1323 obč. zák.). Tím, že byl pravoplatně odsouzen k zaplacení směnečné pohledávky, utrpěl žalobce na svých právech újmu ideální, poněvadž je stále v nebezpečí, že rozsudek proti němu vydaný bude v cestě exekuce vykonán, tím pak, že se tak z části skutečně i stalo, utrpěl i újmu hmotnou. I újmu ideální musí žalovaná strana žalobci nahraditi, poněvadž obnovení dřívějšího stavu je možné. Propustí-li totiž banka T. žalobce ze směnečného závazku a exekuci proti němu zruší, bude se míti věc právě tak, jakoby žalovaný nebyl vůbec k placení odsouzen. Aby byl žalobce ze směnečného závazku vůči uvedené bance sproštěn, je v moci žalované strany. Stačí k tomu, by uvedená banka byla zaplacena a žalobce jako dlužník by dal k tomu souhlas (§ 1423 obč. zák.), nebo aby se žalovaná strana jinak o propuštění žalobce z jeho závazku s uvedenou bankou dohodla. Je-li však náprava obnovením původního stavu možna, měla býti žalovaná strana odsouzena i ve směru zamítnutého žádání žalobního a poněvadž se tak nestalo, bylo odvolání žalobcovu vyhověno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Důvody:

Všecky výtky, jimiž uplatněny jsou dovolací důvody §u 503 čís. 1 až 4 c. ř. s., byly předneseny již v řízení odvolacím, byly soudem druhé stolice výstižně vyvráceny, a postačí proto v první řadě poukaz na důvody napadeného rozsudku, jímž dovolání neoprávněně vytýká neúplnost a nesprávnost. Dovolací soud stojí i v tomto sporu na názoru, vysloveném rozhodnutím č. j. Rv I 605/22, že žalovaný nepodal námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu za žalobce, nýbrž že podal je jen za spolužalovanou firmu R. a L. Postačí proto prokázaná skutečnost, že žalobce dal příkaz koncipientovi žalovaného, by podal námitky, a nezáleží na bližší informaci s příkazem tím udělené. Námitka, že žalobce mohl a měl podati žalobu oposiční, byla vyvrácena již odvolacím soudem, jenž správně poukázal na nedostatek hlavního předpokladu § 35 ex. ř., t. j. dobu, kdy vznikla skutečnost, zrušující vymáhaný nárok. Dovolatel odkazuje se na příslušné důvody. Neoprávněna je dále výtka,že bylo povinností nižších soudů, vyvoditi ze skutkového přednesu stran pro žalobce možnost žaloby na obnovu podle §§ 530 a 556 c. ř. s., i když žalobce možnosti této v řízení před prvním soudem nenamítl. Žalovaný má patrně na mysli žalobu podle §u 530 čís. 7 c. ř. s., neboť dovozuje, že žalobce dozvěděl se o zaplacení směnečného dluhu teprve po rozsudku. Žalovaný sice této skutečnosti nepřednesl, ale tvrdí dodatně, že žalobce ji doznal při informativním výslechu. Avšak proti platebnímu příkazu směnečnému, proti němuž nebyly podány námitky (sr. shora), není žaloba o obnovu přípustna (sr. rozh. nejv. soudu vid. ze dne 5. června 1907, čís. 4881 čís. 1089 úř.). Totéž platí o tvrzeném nároku žalobcově na vrácení směnečné částky, o niž byla směnečná věřitelka prý bezdůvodně obohacena. Žalovaný přehlíží, že nárok uvedené věřitelky proti žalobci založen byl soudním rozsudkem, k němuž došlo vinou žalovaného, t. j. tím, že nevznesl včas námitek proti směnečnému platebnímu příkazu na žalobce. Pokud jde o další prosbu žalobní, nejde tu ve skutečnosti o škodu ideální, nýbrž o skutečnou hmotnou škodu. Jmění žalobcovo bylo rozsudkem zmenšeno o pohledávku, přisouzenou z jeho jmění směnečné věřitelce. Jde tu o dluh, k jehož úhradě žalobce by musil věnovati stejnou část svého jmění, jehož nemůže použiti pro sebe k jinému účeli. Toto pasivum, vzniklé zaviněním žalovaného, je pro žalobce skutečnou škodou, neboť váže stejnou část jeho aktiv. Odvolací soud přihlédl právem k tomuto závazku žalobcovu jako ke škodě, k jejíž náhradě je žalovaný povinen. Jde tu proto o obnovu dřívějšího stavu podle §u 1323 obč. zák. Jakým způsobem se tak stane, je žalovanému ponecháno na vůli, a rozsudek naznačuje některé ze způsobů, jak se tak státi může. Pro případ, že by přes to nemohl býti nárok žalobci přisouzený proveden, ponechává § 368 ex. ř. žalobci poslední možnost domáhati se náhrady interese, čímž bude moci žalovaný zhostiti se závazku svého vůči žalobci.

Čís. 4517.

Nevyslovily-li se nižší soudy o otázce přípustnosti pořadu práva formálním pravoplatným usnesením, lze se dovolacímu soudu otázkou tou zabývati.

Pro žalobu, jíž jest se domáháno odstranění přehrady na strouze, odvádějící srážkovou vodu z malého močálu, jest přípustným pořad práva.

Neoprávněné vpouštění vody na sousedův pozemek jest porušením sousedského práva (§ 364 obč. zák.).

(Rozh. ze dne 31. prosince 1924, Rv I 1898/24.)

Žalující obec žalovala žalovaného, že svémocně přehradiv žlab po dohodě stran zřízený v obecní mezi a sloužící k odtoku srážkových vod s výše ležícího pozemku žalovaného čk. 723, svémocně změniv zřízením kanálu do pozemku čk. 717 žalobkyni náležející odtok srážkových vod ze svého pozemku a pustiv vodu kanálem tím se svého pozemku čk. 723 do pozemku čk. 717, čímž pozemek ten trpěl ve větší míře než dříve, rušil žalující stranu svémocně v jejím vlastnickém právu k pozemku čk. 717, že žalovanému nepřísluší právo sváděti vodu se svého pozemku čk. 723 na pozemek čk. 717 a že žalovaný jest povinen zdržeti se každého jednání, které by směřovalo k takovému svádění vody na pozemek čk. 717. Žalobě byl vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatel opírá dovolání o důvody čís. 1 (čís. 6 §u 477) a 4 §u 503 c. ř. s., ale ani ten ani onen není opodstatněn. Pokud jde o onen dovolací důvod, kterým uplatňováno jest, že rozhodováno bylo o záležitosti, nepatřící na pořad práva, vynořuje se především otázka, zda dovolací soud vzhledem ku plenárnímu usnesení ze dne 29. dubna 1924, čís. pres. 1582/23 (sb. n. s. čís. 3775) vůbec je oprávněn dotyčnými vývody dovolacími se zabývati. Otázku tuto jest zodpověděti kladně. Předpokladem vázanosti dovolacího soudu na řešení, kterého se dostalo oné otázce v nižších stolicích, jest, že v otázce této vydána byla dvě formálně právoplatná usnesení nižších soudů, tedy zejména, že je zde formálně právoplatné usnesení soudu odvolacího, kterým bylo usnesení prvého soudu potvrzeno. Předpokladu toho v tomto případě není a jest proto dovolací soud oprávněn, nadhozenou otázku řešiti. Nelze uznati, že nižšími soudy bylo rozhodnuto o věci, nepatřící na pořad práva. Nejde o vedení nebo hrazení nějakého podle zákona ze dne 30. května 1869, čís. 93 ř. zák., pokud se týče podle zemského zákona ze dne 28. srpna 1870, čís. 71 z. zák. pro Čechy za veřejné nebo za soukromé prohlášeného vodstva, nýbrž jde jenom o srážkovou vodu z malého močálu, odváděnou strouhou na rozhraní pozemků čk. 717 a 723, totiž že žalovaný tuto podle dohody stran jím samotným zřízenou strouhu na jaře 1923 přehradil, tak, by voda tekla na pozemek čk. 717, vůči čemuž se žalobce domáhá svou žalobou zrušení této svémocně zřízené přehrady a obnovení dřívějšího stavu a zdržení se všeho, co směřuje k opětnému rušení, nebo mimořádnému svádění vody na pozemek čk. 717. To však není záležitostí veřejného zájmu, jaké mají na mysli předpisy §§ 75 a 11 vodního zákona pro Čechy, jednající o užívání, svádění a hrazení vod s hlediska ochrany veřejných zájmů, svěřených ku rozhodování politi-

ckým úřadům, nýbrž jde o soukromoprávní zájmy, o nichž rozhodovati náleží řádným soudům, zvláště když je tato žaloba zřejmě zápůrčí podle §u 523 obč. zák. a když svádění vody není ani vlastním předmětem žaloby, nýbrž je jejím předmětem jednostranný, žalovaným učiněný zásah, dotknuvší se svými účinky podstatně vlastnictví žalující obce. Nesprávné posouzení právní je proto neprávem spatřováno v tom, že odvolací soud užil předpisu §u 364 obč. zák. a že považoval za porušení sousedského práva bezprostřední vpouštění vody na sousedův pozemek bez zvláštního důvodu právního. Sluší k tomu poznamenati, že se žaloba opírala výslovně o § 364 obč. zák., byť i mluvila také o dohodě stran, týkající se úpravy těchto poměrů. Pokud dovolatel spatřuje nesprávné posouzení právní v tom, že dohoda tato, nebyvši schválena podle předpisů obecního řádu, je bezúčinná a bez právního významu, jde o okolnost pro rozsouzení této rozepře lhostejnou, a není potřebí touto otázkou se obírati, když je jisto, že zjištěný počin žalovaného, že totiž přehradil strouhu a kanálkem pustil vodu na obecní pozemek, k čemuž že by byl oprávněn, nepodařilo se mu dokázati, jeví se býti rušebním činem vlastnického práva žalující strany, a to svémocným zásahem do oblasti tohoto, ve kterézto příčině odvolací soud právem žalobci přiřkl zákonitou, v §u 523 obč. zák. uvedenou ochranu.

Čís. 4518.

Obecní zaměstnanci (zákon ze dne 17. prosince 1919, čís. 16 sb. z. a n. na rok 1920).

Není třeba, by prozatimní zřízenec byl ustanoven na systemisované místo. Nestačí zvolení zaměstnance obecním zastupitelstvem, nestalo-li se po provedeném konkursu.

(Rozh. ze dne 31. prosince 1924, Rv I 1900/24).

Žalobce byl roku 1920 na základě usnesení obecního zastupitelstva bez předchozí soutěže jmenován prozatimním čističem strojů v obecní elektrárně. Žaloba, jíž domáhal se žalobce roku 1923 na obci, by byl ustanoven trvalým zřízencem obecním vzhledem k §u 7 zákona čís. sb. 16/1920 a by mu byly vydány listiny o jmenování a služební řád, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Jak se ustanovují zřízenci za platnosti zákona ze dne 17. prosince 1919, čís. 16 sb. z. a n. na rok 1920 uvádí předpis §u 6 tohoto zákona. Podle tohoto volí po provedeném veřejném konkursu zřízence obecní zastupitelstvo prozatimně na jeden rok, a jen pro takto ustanovené prozatimní zřízence platí předpis §u 7 zákona. Z §u 3 druhá věta zákona vyplývá, že není takovou náležitostí, aby byl prozatimní zřízenec ustanoven na nějaké pevně systemisované místo, poněvadž, není-li možno takového obecního zřízence dostatečně zaměstnávati v jednom oboru,

může mu obecní zastupitelstvo přikázati i jiné práce jeho schopnostem odpovídající, by zřízencův výkon vyhovoval pojmu plně a trvale zaměstnaného. Kdo jest zřízencem podle zákona, ustanovuje § 3 prvá věta. Mezi těmito výčetmo uvedenými náležitostmi není však uvedeno, že musí býti ustanoven na místo systemisované. Není-li splněna některá v zákoně požadovaná náležitost, nemůže se dotyčný zřízenec dovolávati zákona ze dne 17. prosince 1919, čís. 16 sb. z. a n. na rok 1920 a jeho předpisů. Odvolací soud zjistil, že dovolatel nebyl zvolen po provedeném veřejném konkursu, a z toho odvodil zcela správně, že se dovolatel nemůže dovolávati zákona, poněvadž v tomto případě ho nelze považovati za zřízence prozatimně na jeden rok ustanoveného. Tento nedostatek nemůže býti nahražen druhou náležitostí, aby totiž byl zvolen obecním zastupitelstvem. Jmenovací dekret jest sám o sobě pro tuto věc bez významu, neboť jeho, dovolateli sebe více svědčící a sebe příznivější obsah, nemůže nahraditi náležitost, že místo dovolateli propůjčené musí býti před jeho udělením vypsáno veřejným konkursem.

Čís. 4519.

Byl-li nemanželský otec rozsudkem uznán otcem dítěte, nebylo-li však výživné při tom stanoveno rozsudkem, dlužno se výživného domáhati v řízení nesporném.

(Rozh. ze dne 31. prosince 1924, R II 430/24).

Jindřich O. byl uznán rozsudkem za nemanželského otce nezl. Jindřicha H-a, aniž bylo zároveň rozhodnuto o poskytování výživného. Napotomní žádosti dítěte proti otci o placení výživného soud prvé stolice v nesporném řízení vyhověl. Rekursní soud zrušil napadené usnesení, maje za to, že tu nebylo podkladu pro vyměření výživného v řízení nesporném. Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a poukázal rekursní soud, by nehledě k použitému již zrušovacímu důvodu vyřídil rekurs ve věci samé.

Důvody:

Dle §u 16 první dílčí novely k obč. zák. (cís. nařízení ze dne 12. října 1914, čís. 276 ř. zák.) má soud poručenský o to dbáti, by otcovství k nemanželskému dítěti bylo zjištěno, buď uznáním otce dítěte, nebo soudním rozsudkem. Stalo-li se uznání nemanželského otcovství buď výslovným uznáním otce dítěte, nebo byl-li otec uznán rozsudkem za otce dítěte, nebylo-li však při tom výživné dítěte rozsudkem stanoveno, dlužno povinnost vyživovací otce k dítěte a výšku vyživovacích příspěvků určiti v řízení nesporném (jud. ze dne 4. října 1921, čís. pres. 1027/21 a ze dne 19. prosince 1922, čís. pres. 1107/22, sbírky n. s. čís. 1224 a 2101). V tomto případě byl nemanželský otec rozsudkem uznán otcem dítěte aniž současně mu uložena povinnost vyživovací a aniž mu určena míra výživného. Bylo tedy povinností soudu poručen-

ského, by se podjal úpravy výživného. Mylným jest proto právní náhled soudu rekursního, že bylo úpravu tu poukázati na pořad práva.

Čís. 4520.

Pojišťovací smlouva.

Mělo-li dle pojišťovacích podmínek býti hlášeno dosavadní pojišťovně nové pojištění u nové pojišťovny, nejde, uzavřeno-li pojištění s jinou pojišťovnou bez tohoto hlášení, o dvojí pojištění, nýbrž pouze o dopojištění. Dopojištění netýká se nabytých práv dosavadní pojišťovny a nelze pojistku snížiti, nebyl-li pojistný zájem podstatně znehodnocen pod pojistný peníz.

(Rozh. ze dne 31. prosince 1924, Rv II 747/24).

Žalovaná firma pojistila u žalující pojišťovny D. zboží na 601.000 Kč, později kromě toho u pojišťovny P. na 3,000.000 Kč. Ježto zásoby zboží klesly, žádala žalovaná firma pojišťovnu D., by pojistné snížila z 601.000 Kč na 101.000 Kč, pojišťovnu P. pak, by snížila pojistné z 3,000.000 Kč na 2,500.000 Kč. Pojišťovna P. žádosti vyhověla, pojišťovna D. však žádost zamítla a domáhala se na žalované zaplacení premie za nezkrácený pojištěný peníz (601.000 Kč). Procesní soud prvé stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvého soudu.

Důvody:

První otázka, o kterou běží s hlediska dovolacího důvodu čís. 4 §u 503 c. ř. s., jest, zdali v tomto případě přichází v úvahu dvojí pojištění ve smyslu §u 54 zákona ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. z., jenž ve příčině tohoto §u nabude podle vládního nařízení z 9. prosince 1919, č. 652 sb. z. a n. účinnost teprve dnem, jenž bude později určen, což se dosud nestalo, či zda jde o pojištění, které ve příčině právních důsledků nemůže býti ztotožňováno se dvojím pojištěním. Podle zjištění bylo pojištění uzavřeno původně u dovolatelky dne 12. března 1919 s platností do 12. března 1929 na 601.000 Kč, kdežto pojištění žalované společnosti u pojišťovací společnosti P. bylo uzavřeno později, když se zvýšilo pojistné nebezpečenství, zásoby zboží stouply v ceně a byly rozmnoženy. Podle §u 7 písm. b) všeobecných pojišťovacích podmínek dovolatelky musí býti pod následky tamže uvedenými dovolatelce oznámeno do tří dnů, když pojištěnec ohledně těchže pojištěných předmětů uzavře nové pojištění u jiné společnosti. Poněvadž se tak nestalo, nebyly pojištěny tytéž zájmy proti témuž nebezpečenství a na tutéž dobu u několika pojišťovatelů, proto nejde o dvojné pojištění, proto se nelze dovolávati právní obdoby §§ 53 a 54 pojišť. zák. — jichž účinnost je odsunuta na neurčito a jichž jako platného zákona ani obdobně, když obdoba se vztahuje pouze na platné zákony (§ 7 obč. zák.), použito býti nemůže — a sluší v této příčině sdíleti právní názor odvolacího soudu jenom potud, pokud odvolací soud vyslovuje, pokud se týče zjišťuje ze srovnalého přednesu stran, že jde o pojištění souboru věcí, považovaného za jednotku, totiž, jak praví, »veškeré zboží konfekcionářské«, že původní pojišťovací smlouva D-a vztahuje se i na tyto nově přibylé věci, tedy že věci v rámci pojistné sumy nově přibylé kryty jsou pojištěním, kdežto vyloučené věci vystupují z pojištění, obojí automaticky. Z toho sluší na rozdíl od právního názoru odvolacího soudu usuzovati, že, když je pojišťovací smlouva oboustranně závazná, pojistník nemůže snížiti kmenové pojištění, dokud hodnota pojistného nebezpečenství neklesne pod pojistnou sumu, a sluší již tuto poukázati ku zjištění, že pojištěné zboží mělo dne 1. září 1921 odhadní cenu asi 4,331.871 Kč 51 h, kdežto dne 1. září 1922 činila jenom asi 989.981 Kč 41 h, ale přece jenom neklesla u D-a pod úroveň pojistné částky 601.000 Kč. To vyplývá také ze všeobecných předpisů o závaznosti smluv, které nemohou býti rušeny ani změněny jednostranným projevem, nebo počinem některého smluvníka, tedy s D-em uzavřená smlouva pojišťovací nemůže býti změněna tím, že žalovaná společnost ohledně nově u ní přibylých předmětů uzavřela nové pojištění u společnosti P., které s hlediska D-a nemůže býti považováno za množné pojištění ve smyslu dosud neúčinného §u 53 poj. zák., nýbrž jeví se býti vůči dovolatelce novým, samostatným pojištěním, tedy pojištěním, které se však nedotýká nabytých práv společnosti D. z pojišťovací smlouvy, s ní dříve uzavřené a jí podle §u 7 všeob. podmínek pojišťovacích nezrušené. Zásady §u 50 pojišť. zák. může býti z toho důvodu ohledně dovolatelky užito pouze v rámci pojišťovací smlouvy s ní uzavřené, totiž tak, že pojištěný zájem byl znehodnocen podstatně pod pojistnou sumou, činící u D. 601.000 Kč. Bylo již uvedeno zjištění, že tomu není tak, poněvadž hodnota pojistného zájmu činí 989.981 Kč 41 h, tedy pojistnou sumu u D-a ještě značně převyšuje. Proto nemá snížení podle §u 50 pojišť. zák. vůči dovolatelce místa.

Seznamy vypracoval
Dr. BOŘIVOJ PEKÁREK,
tajemník nejvyššího soudu.

Věcný seznam abecední.

Advokát: a odvolání do soudního protokolu viz odvolání.
— dostavila-li se strana ve sporu advokátském bez advokáta, lze provésti důkaz výslechem stran čís. 3651.
— pokud nejde o neplatnou úmluvu dle §u 16 adv. ř. čís. 3694.
— pokud není povinen specifikovati palmární účet čís. 3790.
— může nárok na odměnu děliti a požadovati dle časových období; neučinil-li klient proti účtu námitek, jest oprávněn zaplatiti si jej ze záloh čís. 4138.
— podrobí-li se klient rozhodnutí komory o úpravě účtu; vystaven-li účet, týkající se více účastníků, jednomu z nich a uznání jeho čís. 4232.
— pokud jest oprávněn domáhati se ohledně věci jím na soudě složené poznámky výhrady zástavního práva pro pohledávku ze zastoupení čís. 4214.
— nelze započítati dobu, již kandidát, skončiv povinnou vojenskou službu, zastával ve vojsku jako důstojník z povolání čís. 4093.
— do usnesení vrchního zemského soudu o započtení vojenské služby do prakse, jest přípustno odvolání k nejv. soudu čís. 4510.
— vojenskou službu nelze započítati tomu, kdo byl zapsán do seznamu kandidátů po 12. říjnu 1922 čís. 4510.
— viz též zástupce právní.

Advokátní komora: úprava účtu čís. 4232.
Agent viz smlouva sprostředkovatelská.
Agrární operace viz pozemková reforma.
Akce ošacovací: nárok toho, kdo z příkazu obce prodával oděvy, proti obci jest nárokem soukromoprávním čís. 4045.

Akcept směnky viz směnka.

Akcie: smlouva o prodeji dosud nevydaných jest platna; vrácení kupní ceny čís. 4501.
Akciová společnost viz společnost akciová.

Akreditiv a měna viz měna.
— v cizí měně: pokud jde o poměr komisionářský čís. 3665.
— — jest poukazem (asignací); výplata proti předložení duplikátu nákladního listu čís. 3863.
— — viz též banka.

Aktivní legitimace ku sporu viz oprávněnost ku sporu.
Aliud viz smlouva kupní, správa.
Alternativní zmocnění: možno učiniti pouze za řízení v prvé stolici čís. 3412.
Amortisace viz umoření.
Annuity: promlčení viz tamže.
Aprovisační komise viz obec.
Asignace viz poukaz.
Asistentka státních drah viz zaměstnanec železniční.
Atelier fotografický a ochrana nájemců viz ochrana nájemců (85/23).

Automobil: lhůta §u 6 a nárok dle §u 8; ručení majitele dle §u 8 za zavinění osob, jichž používá ku jízdě čís. 3409.
— ručení vlastníka, podnikl-li řidič vojenského auta jízdu na černo; podmínky vyvinění dle §u 1 (4) zák. čís. 3561.
— vlastník je práv, třebas přenechal osobě třetí, sám však si vyhradil podíl na zisku čís. 3606.
— zavinění řidiče na náledí; výskok cestujícího čís. 3818.
— koupěchtivého, jenž jel s autem na zkoušku, nelze považovati za podnikatele vozby; lhostejno, že svěřil auto řidiči nezkoušenému čís. 3819.

— ručení vlastníka za zavinění řidiče není obmezeno na případy §u 7, nýbrž se vztahuje i na případy §u 3 čís. 3859.
— srážka s cyklistou čís. 4364.
— odevzdání nákladního, byly-li předány certifikát a klíče od magnetu a skříňky čís. 4404.
— přenechání provozu na vlastní účet a nebezpečenství; ručení majitele, použila-li třetí osoba stroje ku zkoušce řidičské čís. 4435.
Avalista viz směnka

Bagatelní věci viz nepatrné věci.
Banka: pokud neručí majiteli konta za škodu, vyplatila-li poukázku jinému čís. 3634.
— zřízení akreditivu v cizí měně, vyúčtování na účtě zákazníka; čl. III. nařízení ze dne 8. října 1865, čís. 110 ř. zák. předpokládá, že dlužník jest vlastníkem věci čís. 3665.
— dán-li bance příkaz k převedení účtu, pokud jest v tom spatřovati placení; napotomní příročí dle nař. čís. 660/19 čís. 3891; jinak příročí viz tamže.
— uložil-li komitent valutu, jest banka oprávněna, by s ní obchodovala čís. 4033.
— ručení, vyplácen-li akreditiv na padělaný duplikát nákladního listu čís. 4112.
— úředník, jenž byl přijat ústřednou, nemůže se domáhati služebních požitků na filiálce, jíž byl dočasně přidělen čís. 4234.
— **rakousko-uherská:** počátek promlčení úroků a annuit čís. 4479.
— — jinak viz bankovní úřad.
Bankovka: požaduje-li erár za padělanou jen poloviční náhradu, není povinen vydati stvrzenku ani nabízeti její vydání čís. 3902.
Bankovní obchod viz banka.
— **úřad min. financí:** pokud nepřísluší mu oprávnění dle čl. III. uv. zák. k ex. ř. čís. 3582.
— — pokud jest oprávněn vystupovati jménem vlastním na soudě, oprávnění domáhati se zaplacení lombardního dluhu ze zápůjčky poskytnuté rak. uh. bankou čís. 3897, 4113, 4147, 4149, 4150, 4299, 4365.
— — oprávněnost čsl. státu k žalobě ze zápůjčky rak. uh. banky při úpisu válečných půjček čís. 4021.
— — nemůže býti činěn zodpovědným za znehodnocení válečných půjček čís. 4147.
— — nařízení čís. 246/19 neodporuje mírovým smlouvám čís. 4150, 4299.
— — pokud mohla rak. uh. banka převzíti závazek ku snížení pravidelné úrokové sazby; likvidatorem jejím jest reparační komise čís. 4299.
— **úředník** viz obchodní pomocník.
— **úvěr:** a prodlení dlužníkovo čís. 3457.
Barvení: vady viz správa.
Bedlivost řádného obchodníka čís. 3957.
— jinak viz náhrada škody.
Berní správa viz firma.
— **úřad:** doručení usnesení jemu čís. 3616.
Bezdůvodné obohacení viz obohacení bezdůvodné.
Bezelstnost kupitele při převodu vlastnictví ku stromům čís. 4015.
— **stavebníka** (§ 418 obč. zák.) čís. 3632.
Beztrestnost: důvody §u 2 písm. c) a §u 2 písm. g) tr. zák. nemohou vedle sebe obstáti čís. 4290.
Bezúčinnost právního jednání ve vyrovnání viz vyrovnání.
— **rozhodčího výroku** viz rozhodčí výrok.
— **vojenského náhradního nálezu** čís. 3990.
Běžný účet: nepřipsání pohledávky a prodlení dlužníka čís. 3766.
Bilance likvidační: v případě projednání pozůstalosti veřejného společníka čís. 3710.
Bílý fosfor: prodej jeho a náhrada škody čís. 3550.
Blízcí příbuzní a převzetí podniku čís. 3389.
Bolestné: vázanost dovolacího soudu čís. 3956.

— jinak viz náhrada škody dle §u 1325 obč. zák.
Bouda zahradnická není stavením (§ 418 obč. zák.) čís. 3433.
Břemena: převzetí viz dražba.
Břímě průvodní viz důkaz.
Bursa: uzavření smlouvy dle všeobecných podmínek (usancí) pražské bursy pro zboží; výklad podmínek jest věcí soudu; výklad §u 24 a 27 podmínek čís. 3658.
— pro exekuční krytí debetní pohledanosti v poměru komisionáře ke komitentu neplatí bursovní předpis, podle něhož zamýšlené exekuční krytí musí býti oznámeno bursovní komoře čís. 4440.
— diferenční obchody viz hra.
Bursovní rozhodčí soud viz rozhodčí soud.
Bydlení v domácnosti a osmihodinná doba pracovní čís. 4312.
Bydliště viz příslušnost dle §u 66 j. n.
Byt: zábor jeho viz tamže.
— **náhradní** viz ochrana nájemců.
— **služební:** pořad práva viz tamže (obec).
Bytové družstvo čís. 3385.
— **zařízení:** dání v zástavu čís. 3512.

Celní orgán a náhrada škody na státu čís. 4165.
— **řád:** význam ustanovení §u 199 čís. 4025.
Cena kupní viz smlouva kupní.
— **obecná:** rozhodná doba při náhradě škody čís. 4212.
— **paušální** za elektrickou energii viz elektrická síla.
— **přejímací** za obilí viz obilí.
— **přemrštěná** viz neplatnost smlouvy.
Cenné papíry: oběh, zaplacení ve smyslu §u 11 nař. čís. sb. 532/20 viz měna.
— — převzaty-li na srážku z kupní ceny a nárok ze správy čís. 4420.
Centrála banky viz banka.
Cese viz postup.
Cesta: služebnost viz tamže.
— **z nouze** (zákon ze dne 7. července 1896, čís. 140 ř. zák.).
— — pokud nelze ji povoliti k vhodnějšímu zařízení budovy čís. 3594.
— — zásad zákona nelze užíti, jde-li o platně nabyté právo služebnosti cesty čís. 3915.
— — lhostejno, zda navrhovatel sám obdělává pozemek; bdělost navrhovatele čís. 4052.
— — k žádosti není oprávněn pouhý držitel pozemku čís. 4477.
Citelné ubližování na cti a rozvod viz rozvod.
Cizoložství viz rozluka, rozvod manželství.
Cizozemec: propuštění obchodního pomocníka čís. 3820.
— **a** příslušnost dle §u 104 j. n. čís. 3912, 3930.
— a osvědčení nebezpečí při prozatímním opatření čís. 4092, 4438.
— a slib republice viz zaměstnanec státní, železniční.
— a výživné viz výživné.
— a zbavení moci otcovské viz otec.
Cizozemské nemovitosti viz nemovitosti.
— **ý podnik** viz podnik cizí.
— **á pojišťovna** viz měna, pojištění.
— **ý soukromý podnik:** může býti žalován v tuzemsku čís. 3492.
— **á společnost,** akciová atd. viz společnost akciová atd.
— **é státní dluhopisy:** umoření viz tamže.
— **á valuta** viz platidla cizí.
— **ý závod** společnosti s r. o. viz společnost s r. o.
Clausula rebus sic stantibus viz doložka.
Clo: převzal-li kupitel náklady na vyclení bez výhrady, nemůže činiti závazek závislým na vydání celní kvitance čís. 3404.

— nárok zasílatele na náhradu čís. 3428.
— a doprava železniční viz doprava železniční.
Corpora delicti a pořad práva čís. 3604.
Cukr: pořad práva viz tamže (stát).
— výkazy nedoplatků cenových rozdílů dle nař. 519/19 nejsou exekučním titulem dle §u 1 čís. 13 ex. ř. čís. 4061.
— pořad práva viz tamže (stát).
Cyklista: srážka s automobilem čís. 4364.

Časopis X. nemá způsobilosti státi na soudě čís. 4379.
Částečný rozsudek viz rozsudek.
Čekací doba (§ 1155 obč. zák.) viz smlouva služební.
Čekatelské právo: pokud není na závadu zcizení nemovitosti čís. 4100.
Čerpání vody: nabytí práva čís. 4128.
Československý stát viz stát.
Činovník spolku viz spolek.
Čistá hodnota nemovitosti viz dávka z majetku.
Číšník na účet: poměr jeho není poměrem služebním; jde o podpacht hostinské živnosti; v tom, že majitel živnosti žádal po výpovědi číšníka, by zůstal, nelze spatřovati obnovení smlouvy čís. 4503.
Člen divadla viz smlouva služební.
— **družstva** viz společenstvo.
— **řádu, spolku** atd. viz řád, spolek atd.
Členská knížka viz knížka.
— **ý podíl** společenstva viz společenstvo.

Dání do polepšovny viz polepšovna.
Daň viz též dávka.
— při rozvrhu nejvyššího podání viz dražba.
— pokud jsou výkazy o nedoplatcích exekučním titulem čís. 4070, 4095.
— kdy se stává nedoplatkem čís. 4482.
— **dědická:** zajištění čís. 3643.
— **osobní** a zajišťovací exekuce čís. 3521.
— **osobní z příjmu:** pokud jest zaměstnavatel oprávněn zadržeti si na účet mzdy zaměstnancovy čís. 3826.
— **výdělková:** a rozvrh nejvyššího podání čís. 3502, 4068, 4504, 4513.
— — a zajišťovací exekuce viz exekuce zajišťovací.
— **z příjmu** a zaopatřovací požitky viz zaopatřovací požitky.
— **z obratu:** bylo-li 1% zakalkulováno v přejímací ceně za obilí čís. 3542.
— — a určitost kupní ceny čís. 4354.
Dar: z milosti a zaopatřovací požitky viz zaopatřovací požitky.
— slovní urážky a hrubý nevděk čís. 3725.
— pokud jest třeba formy notářského spisu čís. 3725.
— nelze započísti do dědického podílu čís. 3906.
— ke skutečnému odevzdání dle §u 943 obč. zák. se nevyžaduje knihovního vkladu čís. 4445.
Dávka viz též daň.
— **z majetku** (přírůstku na majetku zák. čís. 309/20) na nelikvidní a nepoukázanou pohledávku na vrácení přeplatku nelze vésti exekuci zabavením a přikázáním k vybrání čís. 3500.
— — pro věcné ručení rozhodnou jest cena nemovitosti ku dni 1. března 1919 vyšetřená finančními úřady čís. 3702.
— — i věcné ručení dle §u 62 jest podpůrným čís. 3776.
— — přihláška k rozvrhu, udání hodnoty nemovitosti dne 1. března 1919 čís. 3855.
— — zákonné zástavní právo pro ni; pokud jest zamítnouti přihlášku berního úřadu k rozvrhu čís. 3978.
— — čistá hodnota nemovitosti dle §u 62; náležitosti přihlášky k rozvrhu čís. 4239.

— — pokud ji nelze přikázati z nejvyššího podání čís. 4504.
— **z nájemného:** nepožívá přednostního pořadí čís. 4159.
— **z přírůstku hodnoty nemovitosti:** zavázal-li se ji kupitel zaplatiti; kdy může na něm prodatel domáhati se náhrady škody čís. 3432.
— — nelze se určovací žalobou domáhati zjištění, že spolusmluvník jest ji povinen zaplatiti čís. 3806.
— — nedostatek úmluvy o ní není na závadu hotovosti kupní smlouvy čís. 3977.
— — nepožívá přednostního pořadí čís. 4159.
— — dokročil-li vyměřovací úřad na kupitele, pominuv zcizitele; úmluva prodatele s kupitelem o převzetí dávky čís. 4194.
— — úmluva, že kupitel ponese dávky; oprávnění a povinnosti prodatele při vyměřování čís. 4373.
— — odhad viz tamže.
— **ze zábav:** a ručení obce za nesprávné vybírání čís. 3591.
— **y obecní:** nepřísluší jim zákonné přednostní pořadí čís. 4228.
Definitivní ustanovení obchodního pomocníka čís. 3927.
Deklarace zboží viz doprava železniční.
Delibační řízení viz Německo.
Deposice soudní viz složení na soudě.
Depurační závazek v kupní smlouvě viz smlouva kupní.
Deskový statek viz pozemková reforma.
Dědic: opatrovník dědice viz tamže.
— kupce plného práva viz kupec.
— ze závěti a správa pozůstalosti viz správa pozůstalosti.
— prozatímní opatření proti němu čís. 3581, 4216.
— exekuce na nárok na vydání nemovitosti čís. 3362.
— exekuce proti němu vnucenou dražbou zůstavitelovy nemovitosti čís. 3780.
— před odevzdáním pozůstalosti nemůže ve vlastním jméně uplatňovati pohledávky; k zažalování jest třeba svolení pozůstalostního soudu čís. 3425.
— či odkazovník čís. 3914.
— uznání pohledávky a pojetí do inventáře čís. 3998.
— ručení za výživné nemanželského dítěte zůstavitelova čís. 4196.
— pokud dědici tvoří po odevzdání pozůstalosti vlastní společenství v rozepři čís. 4200.
— vzdání se ze zákona napadnuvšího dědictví ve prospěch dědice ze závěti a závěť napotom prohlášena za neplatnou čís. 4336.
— vzdání se dědictví (§ 863 obč. zák.) nelze spatřovati v tom, že se nedostavil k projednání pozůstalosti čís. 4428.
— a změna žaloby čís. 4468.
— **nepominutelný:** výpočet povinného dílu, vzdání se jeho čís. 3518.
— — co jest synovi započísti čís. 3906.
— — a inventář viz inventář.
— — viz též pozůstalost.
Dědická daň: zajištění čís. 3643.
— **ý podíl:** který náklad na syna lze započítávati, dary nelze započítávati čís. 3906.
— **á přihláška** viz pozůstalost.
Dělitelné plnění v rozsudku viz rozsudek.
Dělnické pojištění viz pojištění.
Dělník zemědělský a zaopatřovací požitky dle zák. čís. 130/21 čís. 3497.
— — paritní komise v kolektivní smlouvě čís. 4115.
— jinak viz smlouva služební, závodní rada, výbory.
Dětenský přídavek viz výživné.
Diferenční obchod viz hra.
Díl dědický viz dědický podíl.
— **povinný:** výpočet; vzdání se jeho čís. 3518.
— — co jest započísti čís. 3906.
— — a určení výpravy čís. 4169.

— — odhad viz tamže.
— — inventář viz tamže.
— — viz též pozůstalost.
Dílčí dluhopisy viz dluhopisy.
— **rozsudek** viz rozsudek.
Dílo ve smyslu §u 1319 obč. zák.; jest jím elektrické vedení čís. 3960.
— obrazové: objednání jeho jest smlouvou kupní; pochází-li slovní doprovod od jiného spisovatele, než byl uveden v nabídce, nejde ještě o jiné dílo čís. 3919.
— — jinak viz smlouva o dílo.
Dispositivní lhůta viz lhůta.
Distribuční oddělení pro tuky a sodu a náhrada škody na státu čís. 3993.
Dítě: výživné viz tamže.
— **manželské:** lhůta dle §u 158 obč. zák. viz tamže.
— — oduznání původu a vedlejší intervence viz intervence vedlejší.
— — popíráním manželského původu nesprošťuje se otec povinnosti vyživovací čís. 3538.
— — k oduznání původu stačí průkaz, že nedošlo k pohlavnímu styku; zhodnocení svědectví matky čís. 4391.
— — nárok na vydání jest i proti manželce uplatňovati pořadem práva čís. 3695, 3696.
— — vůle otcova jest rozhodna, v jakém jazyce má býti vychováváno čís. 4289.
— **nemanželské:** zjištění otcovství, byl-li manžel matky prohlášen za mrtva čís. 3357.
— — nárok otce na vrácení odbytného v případě legitimace čís. 3573.
— — ručení dědiců otce čís. 3587, 4196.
— — platí pro ně zásada §u 150 obč. zák. čís. 4196.
Divadlo viz smlouva služební.
Dlouhé dříví v dopravě čís. 3738.
Dluh(y): obchodní a převzetí podniku čís. 3389.
— zaplacení dle §u 1432 obč. zák. čís. 3728.
— placení jeho a měna viz měna.
— pokud nabyvatel nemovitosti jest oprávněn domáhati se výmazu knihovního dluhu na odstupiteli; pokud nepřichází osobní dluh na nabyvatele čís. 4193.
— přeměna obecnoprávního ve směnečnoprávní; komu byl kupitel nadále oprávněn plniti čís. 4462.
Dluhopis(y): s prorogační doložkou; pokud se mu nepodrobil dlužník čís. 3661.
— **dílčí:** sídlo veškerenstva majitelů jich čís. 3712.
— **státní:** umoření viz tamže.
Dlužník: prodlení jeho viz náhrada škody dle §u 1333 obč. zák.
— průkaz o placení splnomocněnci věřitelovu čís. 4313.
— koreální: pokud smír s jedním zrušuje celou koreální obligaci čís. 3980.
— postoupený viz postup.
Dny na poště viz podání.
Doba čekací (§ 1155 obč. zák.) viz smlouva služební.
— **pracovní osmihodinná:** zvyklosti nelze vytvořiti delší dobu; odměna za práci přes čas čís. 3820.
— — vztahuje se i na nemocniční lékaře čís. 4173.
— — úmluva o pracovní době delší jest nicotná; místní zvyklosti o delší době nemohou vzniknouti čís. 4173.
— — hospodářský dozorce; bydlení v domácnosti čís. 4312.
— — lze platně uzavříti smír o vzešlém již nároku na mzdu za práci přes čas čís. 4346.
— **splatnosti** viz splatnost.
Dobírka: pokud jest prodatel oprávněn zaslati; včasnost plnění čís. 3393.
— ručení mezizasílatele zasílateli za nevybrání čís. 3440.
— na zasílatelském zboží a výhrada vlastnického práva pro odesílatele čís. 4383.
— doprava železniční s Maďarskem čís. 4317.

Dobré mravy viz neplatnost smlouvy.
Dobývání uhlí viz uhlí.
Dodatečná lhůta viz lhůta.
Dodávky uhlí viz uhlí.
Dodržení nájemní smlouvy: lhůta viz tamže.
Dohled na zvíře viz náhrada škody dle §u 1320 obč. zák.
Dohodčí smlouva viz smlouva sprostředkovatelská.
Doklady a zaopatřovací požitky viz zaopatřovací požitky.
»Doktor« ve firmě čís. 4203.
Doličné věci a pořad práva čís. 3604.
Dolová míra jest nemovitostí; odhad čís. 3617.
— é pole jest nemovitostí; odhad čís. 3617.
Doložka konkurenční: pokud nicotnou mezi podnikateli čís. 3884.
— **rebus sic stantibus:** při výživném viz výživné.
— — a změna důchodu čís. 4308.
— **vykonatelnosti** viz exekuce.
Domácí nářadí (§ 251 čís. 6 ex. ř.) čís. 4249.
Domácnost: pokud ručí za nákupy manželka a pokud manžel čís. 3916.
— bydlení v ní a osmihodinná doba pracovní čís. 4312.
Domicil viz směnka.
Doplnění pozemkové knihy viz kniha pozemková (veřejná).
— rozsudku viz rozsudek.
— usnesení viz usnesení.
Dopojištění viz pojištění.
Doprava: po Dunaji čís. 4464.
— **dřeva** viz dřevo.
— **poštovní** viz pošta.
— **železniční (nákladní):** pokud jest vyplenění vagonu sroceným davem **vyšší mocí** čís. 3627.
— — zabavení zásilky vojenskou správou jest vyšší mocí čís. 3873.
— — vzňal-li se obsah nábytkového vozu **jiskřením** z lokomotivy čís. 3365.
— — vznícen-li jiskřením len čís. 3850.
— — poznámka odesílatele pro příjemce na **nákladním listu** čís. 3516.
— — nákladní list podstatnou náležitostí smlouvy; dovozné dle označení zboží v nákladním listu čís. 3738.
— — nesouhlas zboží s údajem v nákladním listu čís. 3736.
— — nákladní list; rozdíl mezi prvopisem a duplikátem čís. 3863.
— — duplikát nákladního listu a výplata akreditivu naň čís. 4112.
— — převzala-li dráha zboží dle nového nákladního listu, neručí dle §u 100 žel. dopr. ř. čís. 3875.
— — každé vyřízení **reklamace** má účinek, uvedený v zákoně čís. 3531.
— — dnem po reklamaci povinnost dráhy platiti úrok z prodlení; reklamován jest nárok na úroky čís. 3530.
— — není třeba, by k reklamaci byl přiložen přijímací list nebo duplikát nákladního listu čís. 3850.
— — náležitosti reklamace čís. 3874.
— — je-li doklad o postupu nároku formalně vadným čís. 4135.
— — za který čas možno požadovati **zdržné a stojné;** § 74 týká se všech dopravních překážek; náklad za přeložení pro zákaz celního úřadu čís. 4345.
— — dráha jest oprávněna požadovati stojné po dobu, co zásilka pro vadnost dokladů nemůže býti dále vypravena; dráha neručí za zavinění celních orgánů čís. 3620.
— — náklady vzniklé zadržením zásilky pro celní závadu; povinnosti dráhy ohledně vymáhání stojného a zdržného; ručení více drah za nedbalost při tom čís. 4413.
— — tím, že byla **zásilka vydána omylem** osobě neoprávněné, nepočíná běh promlčecí lhůty čís. 3752.
— — pokud neručí dráha za škodu, vydala-li zásilku **třetí** osobě čís. 4034.
— — **vážení zboží** na dráze; důkaz o ztrátě zboží čís. 3804.

— — byl-li učiněn návrh na převážení zboží dráhou a dráha nevyhověla čís. 4303.
— — **příjemce** čís. 3875.
— — **hrubá nedbalost** neprodlužuje lhůty §u 98 žel. dopr. ř. čís. 3875, 4480.
— — hrubá nedbalost §u 95 (čl. 41); záměna vozů v mezinárodní dopravě čís. 4136.
— — jest hrubou nedbalostí, bylo-li zboží, odevzdané ku přepravě jako rychlozboží, přeloženo do vozu naloženého obyčejným zbožím čís. 4174.
— — hrubá nedbalost; zaslání zboží po delší trati, břímě důkazní čís. 4248.
— — hrubou nedbalostí není nesprávné dirigování vozů a ztráta průvodních listin čís. 4480.
— — ručení odesílatele za škodu pro **vadné naložení** čís. 4304.
— — ručení odesílatele za škodu výbuchem třaskavin, vadné balení třaskavin čís. 4441.
— — dráha ručí za škodu vadným a neodborným naložením zboží, jež bylo při celní prohlídce z vozu vyloženo čís. 4099.
— — spoluzavinění dráhy, byl-li vůz odesílatelem nesprávně naložen čís. 3984.
— — **tarif:** uveřejnění jeho ve Věstníku pro železnice a plavbu čís. 3942.
— — označení »dlouhé dříví« čís. 3738.
— — deklarace zboží jako »palivové dříví«; význam slova »abgängig« čís. 4206.
— — sleva dovozného pro uhelný mour čís. 4385.
— — tarifování »jalovcových plodů« čís. 3626.
— — přirážky k dovoznému; nebyla-li uvedena délka předmětů; nejasnost tarifních předpisů jde na účet dráhy čís. 4429.
— — pojem refakcie; vlečky; odesílací stanice; Loubí jest stanicí pobočnou čís. 4384.
— — poklesl-li **kurs** franku ode dne, kdy reklamována zásilka a požadována náhrada škody ve švýcarských francích čís. 4114.
— — je-li obecnou obchodní cenu vyjádřenou v Kč zaplatit v korunách maďarských; den kursu čís. 4414.
— — ručení dráhy za škodu, že bylo více vybráno na dovozném a za škodu, že se ocitla v prodlení s vrácením přeplatku čís. 4375.
— — **Italie:** úmluva o přepravě; uveřejnění úmluvy v Řezně ve Věstníku pro železnice a plavbu čís. 3942.
— — **Maďarsko:** zrušení změny §u 69 dopr. ř. čís. 4238.
— — — doprava železniční s ním a dobírka čís. 4317.
— — — po dobu do 6. listopadu 1922 platila v poměru k Maďarsku úmluva čís. 4480.
— — **Polsko:** není úmluva o solidárním ručení čís. 3873.
— — — doprava čís. 4288.
— — stačí, bylo-li **oznámení o překážce v dopravě** řízeno odesílací stanicí na zástupce odesílatelova čís. 3965.
— — povinnosti dráhy, adresována-li zásilka **k ponechání na dráze na přihlášku** čís. 4031.
— — **legitimace k žalobě,** změnila-li dráha adresu bez odesílatelova příkazu čís. 3875.
— — jednoročnímu **promlčení:** dle §u 71 žel. dopr. ř. nepodléhají nároky na další dovozné a na poplatky za vedlejší úkony, které vzešly po podání nákladu a na zaplacení dopravného za dopravy následkem dopravní překážky čís. 4238.
— — odsunula-li dráha zásilky jako opatření nařízené za **mobilisace,** nemůže se domáhati dopravného čís. 4238.
— — pokud jest dráha povinna vyrátí **dobírku** čís. 4317.
— — ztratí-li se pouze část přepravovaného zboží, má dráha právo odečítati zákonné **kalo** od celého úbytku na váze čís. 4339.

— — povolení býv. c. a k. ministerstva k průvozu a dopravě **válečného kontrabantu** pozbylo státním převratem účinnosti; dráze bylo se zachovati dle §u 74 žel. dopr. ř. čís. 4508.
Dopravní smlouva viz též povoznik.
Doprovod slovní viz dílo obrazové.
Doručení: usnesení bernímu úřadu a lhůta k opravnému prostředku čís. 3616.
— — právnímu zástupci v řízení exekučním čís. 3836.
— — výpovědi knihovní pohledávky ve vyrovnání čís. 3943.
— — v nesporném řízení čís. 3972.
— — obsílky a exekuční titul německý čís. 4255.
— — vhodil-li orgán výzvu do skříňky pro příjem dopisů, nedošlo k náhradnímu doručení tím, že byla písemnost uložena na poště čís. 4377.
— — rozhodčího výroku viz rozhodčí výrok.
Dospělost pohledávky viz započtení.
Dotaz ministerstva spravedlnosti viz ministerstvo spravedlnosti.
Dovětek viz pořízení poslední.
Dovolání: kdy nastávají procesuální účinky zřeknutí se čís. 3770.
— — v dovolacím spisu netřeba uvésti dovolací soud čís. 3989.
— — lze podati pouze jeden **spis dovolací** čís. 4015.
— — ústní líčení čís. 4189.
— — § 496, odstavec druhý, c. ř. s. platí i pro případ, že dovolací soud zrušil rozsudky obou nižších soudů čís. 4195.
— — pokud nelze projeviti právní názor vížící odvolací soud čís. 4202.
— — uznal-li odvolací soud odvolání za včasné čís. 4394.
— — tím, že opožděné neodmítl prvý soud, není vyloučeno, by tak neučinil soud odvolací (dovolací) čís. 4424.
— — otázka přípustnosti jeho z moci úřední čís. 4465.
— — § 502, odst. 3: přípustnost, bylo-li několik nároků spojeno ke společnému projednávání čís. 3800.
— — — bylo-li se do souhlasných rozsudků nižších soudů dovoláno jen do 2.000 Kč, ač nižší soudy rozhodovaly o penízi přes 2.000 Kč čís. 4098.
— — § 502 odst. 4: neplatí, zrušil-li odvolací soud rozsudek prvého soudu jen pro neúplnost řízení čís. 3821.
— — — pokud není přípustno čís. 4465.
— — § 503 čís. 1: otázka přípustnosti pořadu práva, (ne)vysloviły-li se nižší soudy formálným právoplatným usnesením čís. 3775, 4517.
— — § 503 čís. 2: nevyhověno-li poukazu vyššího soudu čís. 3605.
— — — nebyl-li proveden znalecký důkaz čís. 3607.
— — — nepřihlížel-li odvolací soud neprávem k okolnostem jako k novotám čís. 3793.
— — — vyžádán-li neprávem znalecký posudek čís. 4410.
— — § 503 čís. 4: překročena-li v rozsudku žalobní žádost čís. 3613.
— — — pokud lze napadnouti skutkové zjištění čís. 3600.
— — — vázanost dovolacího soudu ohledně bolestného čís. 3956.
— — — pokud lze přezkoumati zařazení zaměstnance do určité skupiny tabely k zákonu čís. 130/21 čís. 4446.
— — — jde-li o výklad listin čís. 4298.
Dovozné: viz doprava železniční.
Dovozní povolení viz povolení dovozní.
Dozorce hospodářský a osmihodinná doba pracovní čís. 4312.
Dráha místní: závory; potřebná bezpečnostní opatření čís. 4107.
Drahotní přídavek: dle zákona 486/1921 není důchodem ve smyslu §§ 6 a 7 úraz. zák. čís. 3633.
— — a výživné viz výživné.
— — k pensijnímu pojištění viz pojištění pensijní.
— — pojezdného viz pošta.
Dražba vnucená: útraty viz tamže.
— — hypoteka kaucní viz tamže.
— — na zabraný majetek čís. 3545.

— — vydražitel a zástavní právo dle §u 1101 obč. zák. čís. 3386.
— — dokud nesplnil dražebních podmínek nemůže se vydražitel domáhati na vydraženém, by mu odevzdal byt čís. 3513.
— — proti komu se může vydražitel domáhati vyklizení vydražené nemovitosti čís. 4027.
— — pokud jest k výpovědi z vydražené nemovitosti oprávněn vnucený správce a pokud vydražitel čís. 4190.
— — není nezbytně nutno, by vydražitel nemovitosti byl uveden v její držbu výkonným orgánem čís. 4484.
— — nárok pachtýře, jehož pachtovní právo nebylo vydražitelem převzato na náhradu škody proti vydražiteli čís. 4495.
— — prozatímní správa čís. 4499.
— — pokud lze převzíti břemena bez započtení na nejvyšší podání čís. 3483.
— — poznámka spornosti a odklad exekuce čís. 3586.
— — nelze vésti proti dědici ohledně zůstavitelovy nemovitosti čís. 3780.
— — rozhodování o tom, zda pohledávka jest pohledávkou za všeobecnou či zvláštní úpadkovou podstatou; nároky správce úpadkové podstaty vzhledem ku zvláštní podstatě čís. 3856.
— — přístup k dražbě a počátek lhůty §u 164 ex. ř. čís. 4094.
— — pokud zbytečnou výzva dle §u 171/2 ex. ř. čís. 4252.
— — komu přísluší vyjádřiti se dle §u 171/2 ex. ř. čís. 4350.
— — domněnka §u 171/2 ex. ř. neplatí při pohledávkách simultánních čís. 3377.
— — nebyla-li učiněna nabídka, nelze zastaviti dle §u 200 čís. 3 ex. ř., nýbrž jest použiti §u 151 ex. ř. čís. 4398.
— — pokud jest venkovský mlýn s pilou venkovským statkem čís. 4398.
— — na předražek nevztahuje se dvorský dekret z 6. června 1838, čís. 277 sb. z. s. čís. 4320.
— — **rozvrh nejvyššího podání:** přednostní pořadí: přikázání výdělkové daně čís. 3502, 4504.
— — — přikázání výdělkové daně, pominula-li pohledávka zaplacením; odpor jest poukázati na pořad správní čís. 4068.
— — — výdělková daň požívá zákonného zástavního práva na celé nemovitosti, i když jest poplatník vlastníkem jen její ideální části čís. 3502.
— — — od kdy se počítají úroky výdělkové daně čís. 4513.
— — — oznámení daní a poplatků, které dosud vyměřeny nebyly; pokud přísluší zákonné (přednostní) právo zástavní poplatku z čisté pozůstalosti a poplatku nemovitostnímu čís. 3703.
— — — přednostní právo příspěvků okresní nemocenské pokladny čís. 3938, 4019.
— — — přednostní zástavní právo za příspěvek k úrazové pojišťovně čís. 4226.
— — — přednostní zástavní právo nepřísluší dávce z přírůstku hodnoty, z nájemného, stočného čís. 4159.
— — — příspěvkům dle opatření čís. 494/20 čís. 4226.
— — — obecním dávkám uvedeným v §u 38 zák. čís. 329/21 čís. 4228.
— — — vodné čís. 3438.
— — — přednostní pořadí obecních přirážek k dani výdělkové čís. 4482.
— — — veřejné dávky, byly-li zaknihovány, požívají přednostního pořadí, třebas nebyly k dražbě přihlášeny čís. 4068.
— — — přihláška k rozvrhu dávky z majetku; udání hodnoty nemovitosti dne 1. března 1919 čís. 3855.
— — — pokud jest zamítnouti přihlášku berního úřadu k rozvrhu pro dávku z majetku čís. 3978, 4504.
— — — náležitosti přihlášky dávky z majetku čís. 4239.
— — — pořadí úroků (útrat), byly-li zvláště zaknihovány čís. 3870.
— — — rozsudkový přísudek úroků, běžících od určitého dne až do dne vnuceného vkladu zástavního práva čís. 4252.

— — — které náklady procesní a exekuční mohou dojíti uhražení v pořadí knihovní pohledávky čís. 4412.
— — — přistoupil-li veřejný orgán k dražebnímu řízení ohledně zadrženosti za určitou dobu, musí ohledně dalších zadržeností učiniti zavčas přihlášku čís. 4504.
— — — zavčas přihlášené nároky mohou býti při rozvrhovém roku blíže vysvětleny a doloženy čís. 4504.
— — — úvěrní pohledávka nemusí býti vyúčtována nejpozději u rozvrhového roku, k prohlášení o výši úvěru až po roku nelze přihlédnouti; právo rekursu nepřísluší věřiteli z důvodu, jejž mohl uplatniti odporem čís. 3721.
— — — v rozvrhovém řízení není exekuční soud ani oprávněn ani povinen, by sám od sebe konal šetření o nárocích veřejných orgánů čís. 4504.
— — — exekučnímu soudu nelze rozhodovati o námitce, že přihlášené pohledávky na daních i přirážkách nejsou po právu čís. 4226.
— — — doklady o převodním poplatku; pokud dlužno vziti zřetel k odporu při rozvrhu čís. 3782.
— — — podán-li odpor proti přikázání celé pohledávky, lze napadnouti rekursem i přikázání úroků čís. 4252.
— — — komu přísluší právo k rekursu čís. 4252.
— — — kdo může napadnouti rozvrhové usnesení, přikázána-li pohledávka neprávem k hotovému zaplacení čís. 4350.
— — — přikázání pohledávky postupníkovi, i když nebyl proveden knihovní převod; § 9 ex. ř. nevztahuje se na postup pohledávky po zahájení exekuce čís. 3871.
— — — jde o zavedení knihovního pořádku, domáháno-li se toho, by na nemovitosti, jež nebyla ve dražbě, ale ručila simultanně, dostalo se věřiteli knihovním vkladem náhradní pohledávky čís. 4349.
— — — postup při rozvrhu, byl-li knihovním soudem povolen právoplatně vklad nuceného práva zástavního čís. 4152.

Drobný pachtýř viz zajištění půdy, obnova pachtu, úprava pachtovného, pozemková reforma.

Držba rušená: nepřípustnost dovolacího rekursu čís. 3363.
— — žaloba z ní jest jen jediná; po uplynutí třicetidenní lhůty lze podati jen žalobu petitorní čís. 3765.
— **práva:** čerpati vodu; nabytí jeho čís. 4128.

Držitelé cukru viz cukr.

Dříví: zákon čís. 121/21 vztahuje se i na případy, kde byla kupní cena za dříví zaplacena před 1. lednem 1919 čís. 3593.
— dlouhé v dopravě čís. 3738.
— palivové v dopravě železniční čís. 4206.
— doprava jeho jest smlouvou o dílo čís. 4292.

Důchod: dlužníka zabavitelný: započítání naturálních požitků čís. 3426; viz též exekuce.
— právoplatně přisouzený a změna jeho, změnily-li se poměry čís. 4308.

Důchodní viz zaopatřovací požitky.

Důkaz obchodními knihami viz knihy obchodní.
— výslechem stran viz výslech stran.
— znalecký viz znalec.
— zajištění viz tamže.
— břímě průvodní při správě čís. 3635, 3641, 4035; v odpůrčím sporu úpadkovém čís. 4048; při hrubé nedbalosti dle §u 95 žel. dopr. ř. čís. 4248.
— návrh na povolení lhůty ku provedení lze podati i po průvodním usnesení čís. 3713.
— o přijetí věna čís. 3746.
— »volné uvážení soudcovské« dle §u 273 c. ř. s. čís. 3994.
— nelze napadati usnesení, jímž bylo dokazovateli uloženo, by složil zálohu,

jakož i usnesení, jímž byl zamítnut návrh na provedení důkazu, ježto nebyla jistota k soudu složena čís. 4000.
Důležitý důvod: viz rozluka manželství, výživné manželky rozloučené.
Dunaj: vypočítání dopravného při plavbě čís. 4464.
Duplikát nákladního listu: padělání jeho a ručení dráhy čís. 3453.
— a výplata akreditivu čís. 4112.
— jinak viz doprava železniční.
Důstojník: sběrný viz válečná půjčka.
— pokud zodpovídá za schodek přivoděný předchůdcem čís. 3990.
Duševní choroba viz znalec, zbavení svéprávnosti.
— **zaostalost** viz znalec.
Důvěra v pozemkovou knihu a postup čís. 3367.
— jinak viz knihy veřejné.
Důvod rozluky viz rozluka manželství.
— **dovolací** viz dovolání.
Dvojí pojištění viz pojištění.

Efektivní marky viz započtení.
Elektrický proud a právní souvislost viz rozsudek dílčí.
— **á síla:** nařízení čís. 524/19 vztahuje se i na odběratele za ceny paušální čís. 4086.
— — viz též služebnost.
— **é vedení** jest dílem ve smyslu §u 1319 obč. zák. čís. 3960.
Emise akcií viz akcie.
Energie elektrická viz elektrická síla.
Epilepsie viz padoucnice.
Erár československý viz stát československý.
Excindační žaloba viz žaloba dle §u 37 ex. ř.
Exekuce; dražba, rozvrh nejvyššího podání viz dražba.
— lhůty viz tamže.
— na pohledávku z přeplatku dávky z majetku viz dávka z majetku.
— odklad exekuce viz tamže.
— na podíl spoluvlastníka nemovitosti viz společenství statků.
— prozatímní opatření viz tamže.
— přikázání pohledávky k vybrání viz tamže.
— přísaha vyjevovací viz tamže.
— předražek viz dražba.
— příslušnost viz tamže.
— simultanní hypoteka viz hypoteka.
— útraty (exekuční) viz útraty.
— vnucená správa viz správa vnucená.
— žaloby dle §u 35 ex. ř. a násl. viz tamže.
— a vyrovnání viz vyrovnání.
— pokud tu platí § 524/2 c. ř. s. čís. 4457.
— soudní rozhodnutí mezi týmž věřitelem (vydražitelem) a dlužníkem v exekučním řízení nelze použíti v exekučním řízení o svrškách vůči třetí osobě čís. 3386.
— výkazy o nedoplatcích úrazové pojišťovny jako **exekuční titul** čís. 3946.
— výkazy nedoplatků cenových rozdílů cukerních nejsou exekučním titulem dle §u 1 čís. 13 ex. ř. čís. 4061.
— pokud jsou výkazy o nedoplatcích daně exekučním titulem čís. 4070.
— pokud jsou útraty usnesení v exekučním řízení exekučními tituly čís. 3940.
— výkaz nedoplatků daňových (poplatkových) nemusí býti opatřen doložkou vykonatelnosti; o výkazu nedoplatků, formálně bezvadném, nelze prováděti protidůkaz soudem exekuci povolujícím čís. 4095.

— potvrzení o vykonatelnosti exekučního titulu dle §u 1 čís. 13 ex. ř. může se státi i v návrhu čís. 4117.
— výkazy nedoplatků spolkových nemocenských pokladen a t. zv. zapsaných pokladen pomocných nejsou exekučními tituly čís. 4251.
— vyrovnání není titulem čís. 4330.
— soud není povolán zkoumati, zda výkazy vyhovují vnitřním předpisům finanční správy čís. 4070.
— není třeba, by v exekučním titulu bylo tvrzeno a prokázáno, že předmět, na nějž se exekuce vede, jest vlastnictvím dlužníka čís. 4095.
— proti úpadkové podstatě na základě exekučního titulu, zavazujícího úpadkovou podstatu čís. 3756.
— na základě exekučního titulu proti »společnosti s r. o., tuzemské representaci« lze povoliti exekuci na předmětu společnosti s r. o. bez dodatku čís. 4070.
— § 10 ex. ř.: pokud ho není třeba použíti čís. 3383.
— § 11 ex. ř.: předpokládá zápis veřejné obchodní společnosti v rejstříku čís. 3383.
— soud povolující exekuci pro pohledávku **vymáhanou státem,** není oprávněn zkoumati, zda pohledávka státu skutečně přísluší čís. 4117.
— nelze se domáhati povolení proti **prodejně konsumního družstva** čís. 4250.
— **na přihlášení,** stížnost čís. 3384, 4439.
— **zrušení exekuce** na základě dvorského dekretu z 21. srpna 1838, čís. 291 sb. z. s. čís. 4467.
— zastavení dle §u 39 čís. 8 ex. ř. čís. 3544.
— uhražovací exekuce ku vydobytí útrat přisouzených v rozsudku, jest nepřípustna, podán-li rekurs do odmítnutí odvolání čís. 3628.
— zrušení k návrhu následkem smíru s vymáhajícím věřitelem čís. 3866.
— na základě **říšskoněmeckých titulů:** delibační řízení, doručení obsílky, doložka vykonatelnosti na rozsudku čís. 4255.
— zřízení **vnuceného práva zástavního** na nemovitosti, stížené fideikomisární substitucí čís. 4500.
— **nepostradatelnost** dle §u 251 čís. 1 ex. ř. čís. 4249.
— §u 251 čís. 6 ex. ř. nelze použíti, počne-li se živnost provozovati teprve po výkonu zájmu čís. 4388.
— na nárok **na vydání věcí** nemovitých; nabyl-li dědic nemovitosti z polovice jako dědic, z polovice postupní smlouvou podle dohody při projednání pozůstalosti čís. 3362.
— na spoluvlastnický podíl na věci movité čís. 4002.
— nelze ji vésti zabavením nároku spoluvlastníkova na vydání společných věcí movitých čís. 3674.
— proti **dědici** vnucenou **dražbou** zůstavitelovy nemovitosti čís. 3780.
— na jmění vyskytnuvší se po odevzdání pozůstalosti lze vésti bez obmezení §u 822 obč. zák. čís. 4323.
— zabavitelný **důchod** a naturální požitky čís. 3426
— na příbytečné čís. 3534.
— remunerace (premie) jest platem ve smyslu §u 1 zák. čís. 314/20 čís. 3758.
— pokud lze ji vésti na pohledávky peněžité; zákon čís. 314/20 vztahuje se na výživné, poskytované povinné manželem čís. 4090.
— na mzdu horníka čís. 4119, 4164.
— zrušení výsady §u 207 horn. zák. (zák. čís. 177/24) působí již od počátku účinnosti zák. čís. 314/20 čís. 4119, 4164.
— na peněžité požitky práva várečného; pokud přípustna dle §u 294 a násl. ex. ř. čís. 3983.
— na **stavbu** zbudovanou na cizí půdě čís. 3397.
— jest nepřípustna na nárok stavebníka na výplatu zápůjčky dle zákona o stavebním ruchu zaručené čís. 4198.
— vnuceným propachtováním výkonu dlužníkova **požívacího práva** k pozemku; pokud přichází v úvahu § 150 obč. zák. čís. 3511.
— na novinářský **podnik** čís. 3778.

— nelze ji vésti ani na soukromou školu ani na licenci ku provozování jejímu čís. 4143.
— lze vésti na **výtěžek,** docílený poštou za nedoručitelnou zásilku čís. 3795.
— — pokud ji nelze vésti na **práva ryze osobní** čís. 4218.
— — **dle §u 331 ex. ř.:** nelze vésti na nárok dlužníka za poskytnutí úvěru, pokud jim není kauční hypoteka dosud vyčerpána čís. 4199.
— vykonatelnost nároku na **vyklizení** nebyla dotčena tím, že byla v exekučním řízení prodloužena lhůta ku vyklizení čís. 3995.
— — povolení a výkon dle §u 349/350 ex. ř. a vzájemné plnění čís. 4123.
— **záloha dle §u 353 ex. ř.:** a postup její čís. 3382.
— — **dle §u 354 ex. ř.** jest nepřípustna, jde-li o činy, zasahující do práv třetí osoby; vymáhajícímu věřiteli přísluší pouze nárok dle §u 368 ex. ř. čís. 3832.
— interese dle **§u 368 ex. ř.** čís. 3431, 3832.
— **zajišťovací:** dle čl. III. uv. zák. pokud nepřísluší bankovnímu úřadu min. financí čís. 3582.
— — dle čl. III. uv. zák. nemůže se erár domáhati pro nárok soukromoprávní, třebas se byl připojil k trestnímu řízení čís. 3953.
— — jde-li pouze o zajištění nedoplatků výdělkové daně, není na soudu, by přezkoumával správnost tvrzení finančního úřadu ani co do **úroků** čís. 4513.
— — pro osobní daň dosud nepředepsanou čís. 3521.
— — nepřípustna přísaha vyjevovací čís. 3583.
— — a útraty odvolacího řízení čís. 3731.
— — není přípustna zájemným popsáním neknihovních nemovitostí čís. 3833.
— — pokud jest nebezpečí dostatečně osvědčeno čís. 3932.
— — jest věcí věřitele, by osvědčil okolnosti, odůvodňující nebezpečí čís. 4449.
— — i v případech §u 371 čís. 1, 2 a 4 ex. ř. lze zrušiti jen z důvodů §u 376 čís. 1, 2, 3 ex. ř. čís. 4042.
— — § 370 ex. ř. jen na konečné rozsudky prvé stolice: § 371 čís. 1 ex. ř. netýká se útrat odvolacího řízení čís. 4311.

Fakturní soudiště viz příslušnost dle §u 88/2 j. n.
Feriální věci viz prázdniny soudní.
Fideikomisární substituce viz substituce fideikomisární.
Fiducia viz převlastnění.
Filiálka banky viz banka.
Film: smluvená úplata za prvé provozování; nedošlo-li k provozování pro osobní překážku nájemcovu; povinnost nájemcova k úplatě čís. 4282.
— viz též kinematograf.
Finanční prokuratura: doručení usnesení bernímu úřadu čís. 3616.
— **předpisy:** přezkoumání soudem čís. 4070.
— **úřady:** přezkoumání tvrzení jeho soudem čís. 4513.
Firma: výslovné svolení dosavadního majitele dle čl. 22 obch. zák. čís. 3360.
— výmaz odštěpného závodu nelze povoliti, dokud není doloženo zastavení činnosti; při firmě cizozemské i svolení berní správy čís. 3481.
— státního občana S. H. S. jen na základě vzájemnosti čís. 3779.
— pokud lze majitele odštěpného závodu žalovati pod firmou tohoto závodu čís. 3839.
— přídomek »královský« čís. 3603.
— dědice kupce plného práva, jenž dosud nebyl zapsán čís. 3880.
— kdo nabyl obchodu od kupce plného práva a zápis dosud nezapsané firmy do rejstříku čís. 4120.
— připojeno-li v nové firmě ku jménu rodovému jméno křestní čís. 4120.
— formální postup při přemístění sídla z obvodu jednoho do obvodu jiného rejstříkového soudu čís. 4170.
— vstoupili-li do závodu kupce jednotlivce komanditisté a komplementáři čís. 4175.

— pokud přípustným dodatek »doktor« čís. 4203.
— akciové společnosti: kdy lze povoliti výmaz při fusi čís. 3400.
— společnosti s r. o.: pokud musí odpovídati pravdě čís. 3862.
— — nelze se domáhati zápisu změny, bylo-li v rejstříku zapsáno zrušení a likvidace čís. 4322.
Fixní obchod čís. 3410, 4292.
Fond kontribučenský obilní čís. 3399.
— **pro opatřování strojených hnojiv** viz hnojiva strojená.
Forma: pro platnost smlouvy platí i pro úmluvu předchozí čís. 4225.
— **písemná** viz písemná forma.
— jinak viz notářský spis.
Formální postup při přemístění sídla firmy čís. 4170.
Fosfor bílý: prodej jeho a náhrada škody čís. 3550.
Fotografický atelier a ochrana nájemců viz ochrana nájemců (85/23).
Francouzské právo: šekové viz šek.
Frank švýcarský: pokles kursu viz měna.
Frkání koně čís. 3641.
Fuse akciové společnosti: a výmaz firmy čís. 3400.
— jinak viz společnost akciová.

Generální zastupitelství cizího podniku viz podnik cizí.

Hajný: výlučná příslušnost dle §u 49 čís. 6 j. n. čís. 3476.
Herec viz smlouva služební.
Hereditas iacens: nenáleží k osobám, uvedeným v §u 1472 obč. zák. čís. 3419.
Herna viz hra.
Hlavní závod společnosti s r. o. viz společnost s r. o.
Hmotné odevzdání viz převod vlastnictví.
— **řízení sporu** viz řízení sporu.
Hnojiva a pozemková reforma viz tamže (zák. čís. 220/22).
— **strojená:** fond pro opatřování jich a sdružení majitelů lesů čís. 4121.
Hodnocení důkazů viz důkaz.
Honitba: pořad práva, byla-li zvláštní dohoda o náhradě škody zvěří čís. 3608.
— neplatnost smlouvy, jíž se zavazuje pachtýř v Čechách, že za hosta přijme každého člena honebního společenstva čís. 4258.
— oprávnění společenstva v Čechách domáhati se nicotnosti smlouvy; pokud nestane se platnou pachtovní smlouva na oko čís. 4352.
Hornický soud rozhodčí viz rozhodčí soud hornický.
Horník: zrušení výsady §u 207 horn. zák. působí již od počátku působnosti zák. čís. 314/20 čís. 4119, 4164.
Hory: odhad dolových polí a měr čís. 3617.
— § 106 horn. zák. předpokládá naprostý nedostatek vrchnostenského povolení a normální poměry čís. 4451.
Hospodářský dozorce a osmihodinná doba pracovní čís. 4312.
— **podnikatel:** ručení dle nařízení z 12. března 1907, čís. 33 z. zák. pro Čechy čís. 4074.
— správce a úrazové pojištění viz pojištění úrazové.
— — a zaopatřovací požitky viz zaopatřovací požitky.
Host při honitbě viz honitba.
Hostinec: vyklizení viz tamže.
Hostinský: zadržovací právo viz tamže.
— ručení jeho viz smlouva schovací.
— **á místnost** (živnost) a ochrana nájemců viz ochrana nájemců.
— **á živnost** viz živnost.
Hotelové stříbro jest hromadnou věcí čís. 4085.
Hotovost smlouvy viz smlouva.
Hra: dání zápůjčky ku zřízení herny a § 1174 obč. zák. čís. 3414.

— pojem diferenčních obchodů čís. 3536, 3754, 3970, 4440.
— diferenční obchod mezi komitentem a komisionářem čís. 4440.
Hranice: (§ 851 obč. zák.) a pořad práva čís. 3391.
Hromada valná společenstva, společnosti atd. viz společenstvo, společnost.
Hromadná osoba: ručení za škodu čís. 3623.
— **věc** (§ 302 obč. zák.): pojem, jest jí hotelové stříbro čís. 4085.
Hromnice a lhůta viz lhůta.
Hrubá nedbalost v dopravě železniční čís. 4136, 4174, 4248, 4480.
— — dle §u 1324 obč. zák. čís. 4029.
— **ý nevděk** viz dar.
Hudba viz produkce hudební.
Hudebník: a zadržovací právo dle §u 970 c) obč. zák. čís. 3559.
Hypoteční dluh viz dluh.
Hypoteka kaučni (úvěrová): pokud není vyčerpána úvěrem, nelze vésti exekuci na nárok na poskytnutí úvěru čís. 4199.
— — vyúčtování její čís. 3721.
— — žalobu na zřízení nelze knihovně poznamenati čís. 3761.
— — pokud není třeba k rozvrhu úvěrových listin; postup soudu, jistota pro úroky a příslušenství čís. 4492.
— — nejvyšší mez nesmí býti překročena ani o úroky a útraty; lhostejno, že žaloba poznamenána čís. 4493.
— **simultanní:** použití čtvrtého odstavce §u 222 ex. ř., neplatí zákonná domněnka §u 171 ex. ř. čís. 3377.
— **vlastnická:** § 469 obč. zák. vztahuje se i na případ zániku pohledávky dle §u 12 vyr. řádu čís. 3489.
— — věřitel, jemuž byla pohledávka přikázána k vybrání, nemůže se dovolávati §u 469 obč. zák. čís. 4337.

Chodník: sklouznutí na něm a náhrada škody čís. 3637.
Choroba duševní viz zbavení svéprávnosti, znalec.
Chorobinec okresní: zaměstnanec viz zaměstnanec okresní.
Choť viz manžel(ka).
Chovatel zvířete viz náhrada škody dle §u 1320 obč. zák.
Chudá strana: pokud není nepřipuštění zástupce zmatečností čís. 4450.
Chudinská podpora a zaopatřovací požitky viz zaopatřovací požitky.
Chůze: služebnost viz tamže.
Chyba ve sčítání útrat viz rozsudek.

Identita věci viz rozepře rozsouzená, zahájená.
Impotence viz otec.
Individuelní smlouva viz smlouva individuelní.
Informace nesprávná a náhrada škody viz náhrada škody dle §u 1299 obč. zák.
Inkvisiční zásada viz rozluka manželství.
Inserce: druh smlouvy; objednána-li na určitou dobu, nelze jednostranně odvolati čís. 3429.
Interesse dle §u 368 ex. ř. čís. 3431, 3832.
— jinak viz náhrada škody.
Intervence vedlejší: právo podati opravný prostředek, nepodala-li strana čís. 3355.
— — ke sporu dítěte s manželem jeho matky o oduznání manželského původu nemůže přistoupiti domnělý nemanželský otec čís. 3579.
— — a jistota žalobní čís. 3838.
— — společník nemůže přistoupiti ku veřejné společnosti čís. 3642.
— — oprávnění podati opravný prostředek, třebas ho nepodala hlavní strana čís. 3969.
Inventář: odměna za půjčování jest po případě nájemným čís. 3727.
— o opatrovancově jmění: co jest do něho pojati čís. 4026.

— pozůstalostní a poplatky znalecké: nepřípustnost dovolací stížnosti čís. 3931.
— — jest pojati do něho pohledávky, třebas nepominutelný dědic podal proti nim odpor; oprávnění notáře zamítnouti návrh nepominutelného dědice čís. 3998.
— — nemá naň vlivu ani vykonavatel poslední vůle ani odkazovník čís. 4179.
Italie: platnost manželství uzavřeného tuzemcem čís. 3903.
— úmluva o přepravě zboží; účinnost úmluvy v Řezně ze dne 8. října 1919 čís. 3942.

Jalovcové plody viz doprava železniční.
Jazyk dítěte viz dítě.
— **státní:** pokud přípustno podání (vyřízení) v menšinovém jazyku, okres s jazykovou menšinou na Slovensku není »podřízen« zemskému soudu v Praze v případě zákona čís. 4/1918 čís. 4189.
Jed: vydání jeho a náhrada škody čís. 3550, 4307.
Jednatel společnosti s r. o. viz společnost s r. o.
Jednatelství bez příkazu: a složení účtu čís. 3370.
— — a ručení za škodu čís. 3375.
Jednostranný nepřekonatelný odpor a rozvod manželství viz rozvod manželství.
Jiskření z lokomotivy dráhy viz doprava železniční, náhrada škody dráhou.
— z lokomotivy parního pluhu viz náhrada škody dle §u 1315 obč. zák.
Jistota a zadržovací právo viz tamže.
— **žalobní:** pokud ji může žádati vedlejší intervenient čís. 3838.
— **kaučni hypoteka** viz hypoteka kaučni.
Jízda poštovní viz pošta.
Jméno ve firmě viz firma.
Jmění dle §u 99 j. n. viz příslušnost dle §u 99 j. n.
— dlužníka dle odpůrčího řádu čís. 3743.
Jugoslavie: zápis firmy tamního státního občana čís. 3779.

Kalo viz doprava železniční.
Kandidát advokacie viz advokát.
Kapelník: a náhrada škody, znemožněna-li produkce čís. 3491.
Kapitálová pohledávka (§ 55 j. n.) viz příslušnost dle §u 55 j. n.
Kaučni hypoteka viz hypoteka kaučni.
Kausální soud: není oprávněn, by vybudoval rozsudek na znalostech odborného soudce laika čís. 3900.
Kinematograf: poměr majitele koncese k zástupci; majitel zavázán ze smlouvy, třebas filmy objednal zástupce čís. 3590.
— viz též film.
Klid řízení v prvé stolici a řízení o rekursech čís. 3642.
— — v rozvodovém řízení čís. 3729.
— — a promlčení čís. 4180.
— — a řízení ve věcech nepatrných viz nepatrné věci.
Kniha(y) obchodní: postup soudu při provádění důkazu čís. 3490.
— — předpis čl. 34 obch. zák. není průlomem do zásady §u 272 c. ř. s. čís. 3824.
— **pozemková** (veřejná): v řízení o doplnění nelze se zabývati přípustností vyvlastnění dle zákona o stavebním ruchu; které nároky možno ohlásiti v řízení upravovacím čís. 3732.
— — pokud stačí ohledně ochrany důvěry opatrnost nabyvatele nemovitosti ohledně neknihovních závad čís. 4166.
— — byla-li nedopatřením úředních orgánů zapsána služebnost do pozemkové knihy v rozsahu větším čís. 3430.

— — při žádosti o prodloužení lhůty §u 9 zák. čís. 96/1871 jest použiti předpisů civ. řádu soudního čís. 4456.
— — prvopis listiny viz listina.
— **vodní** viz voda.
Knihovní dluh viz dluh.
— **pohledávka:** doručení výpovědi ve vyrovnání čís. 3943.
— **pořadí** viz poznámka pořadí.
— **věc** v případě §u 222 ex. ř. čís. 4349.
— **vydržení** viz vydržení.
Knížka členská: právní povaha; oprávněnost výplaty; disposice ohledně vkladu čís. 4247.
— **vkladní:** spořitelen, bank a záložen; přikázání k vybrání čís. 3763.
— — podmínky a účinek vinkulace; převod vlastnictví čís. 3789.
— — záložny: ustanovení, že ten, kdo vkladní knížku předloží, pokládá se za vlastníka a jest mu vklad vyplatiti čís. 4014.
— — ocenění sporu o vrácení čís. 4091.
— — nárok na vydání a devinkulaci a totožnost sporu čís. 4105.
— — spořitelní: nabytí smluvního zástavního práva ku vkladům čís. 4129.
— — rozdíl mezi pravým záloženskými a spořitelními čís. 4247.
— — a zástavní právo viz tamže.
Kočí: spoluzavinění na škodě čís. 3355.
Kodicil viz pořízení poslední.
Kolektivní smlouva viz smlouva kolektivní.
Kolísání cen a náhrada škody viz náhrada škody dle §u 1333 obč. zák.
Komanditní společnost viz společnost komanditní.
Kominická živnost: nicotnost úmluvy o rozdělení a výkonu živnosti čís. 3380.
Komise aprovisační viz obec.
— **cukerní** viz cukr.
— **lihová** viz líh.
— **plebiscitní** a železniční úředník viz zaměstnanec železniční.
— **reparační** viz bankovní úřad.
— **rozhodčí** viz rozhodčí soud.
— **státního zaměstnance** viz zaměstnanec státní.
Komisionář: příkaz ku zřízení akreditivu v cizí měně čís. 3665.
— konto W. čís. 3690, 3735, 4162, 4211, 4343.
— ručení jeho za dalšího zmocněnce čís. 4283.
— a diferenční obchod s komitentem čís. 4440.
— exekuční krytí debetní pohledanosti čís. 4440.
Komitet ministerský pro likvidaci čs. lihové komise viz líh.
Komora advokátní viz advokát.
— **bursovní** viz bursa.
Kompensace viz započtení.
Kompensační uhlí: nicotnost smlouvy čís. 3517.
Komplementář viz společnost komanditní.
Kompletní stroj čís. 3588.
Koncese: a společenstvo čís. 3385.
— pachtovní smlouva o ní nezaniká smrtí pachtýře; lhostejno, že živnostenský úřad nevzal na vědomí prohlášení vdovy, že bude v koncesi pokračovati čís. 3827.
— hostinské živnosti a vyklizení čís. 3395.
— kinematografická viz kinematograf.
— sprostředkovatele realit viz smlouva sprostředkovatelská.
Kondice: lze odporovati uznání zjištěného přeplatku čís. 4343.
— jinak viz obohacení bezdůvodné.
Konkludentní čin: při vzdání se dědictví čís. 4428.
Konkurenční kostelní výbor: způsobilost jednati na soudě čís. 3471.

— **povinnost** patrona, pozemkové vrchnosti a obce přispívati na plat učitele lokální školy čís. 3399.
— **zákaz** mezi podnikateli; pokud jest nicotným čís. 3884.
— — viz též prozatimní opatření.
Konopiště viz stát.
Konsumní družstvo viz společenstvo.
Konto W.: čís. 3690, 3735, 4162, 4211, 4343.
— **banky** viz banka.
Kontokorent viz běžný účet.
Kontraband a doprava železniční čís. 4508.
Kontumační rozsudek viz rozsudek pro zmeškání.
Konvokace věřitelů pozůstalostních viz svolání věřitelů pozůstalostních.
Koreální dlužník viz dlužník koreální.
Kostelní konkurenční výbor: způsobilost jednati na soudě čís. 3471.
Koupel: a náhrada škody viz náhrada škody dle §u 1299 obč. zák.
Krádež: pojištění viz tamže.
»**Královský**« ve firmě čís. 3603.
Kráva: stelnost viz správa.
Krkání koně čís. 3641.
Křestní jméno ve firmě viz firma.
Křivá přísaha a obnova čís. 4126.
Kůň: krkavost, pískání a frkání čís. 3641.
Kupec plného práva: dědic jeho může vésti dále obchod a domáhati se zápisu firmy, třebas firma zůstavitelova nebyla zapsána čís. 3880.
— řádný viz obchodník.
Kuratorium lázní má právní osobnost čís. 3781.
Kurs: a náhrada škody z poklesu měny čís. 3529.
— viz náhrada škody dle §u 1333 obč. zák.
— viz též měna.
— přepočítací cizí měny viz měna.
Kvitance celní viz clo.
— **výmazná** viz příslušnost dle §u 81 j. n.
Kvota vyrovnací viz vyrovnání.

Laik soudce viz soudce.
Lázně: kuratorium jich má právní osobnost čís. 3781.
— náhrada škody viz náhrada škody dle §u 1299 obč. zák.
Léčebné prostředky (§ 1325 obč. zák.) čís. 4361.
Léčebny a úpadek, vyrovnání viz úpadek, vyrovnání.
Legitimace ku sporu viz oprávnění ku sporu.
— **ku stížnosti** viz stížnost.
— **dítěte** a vrácení odbytného čís. 3573.
Lékař a nemocenská pokladna viz pojištění nemocenské.
— nemocniční a osmihodinná doba pracovní čís. 4173.
Les: sdružení majitelů a způsobilost vystupovati na soudě čís. 4121.
— sdružení majitelů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku může býti zastupováno též jedním nebo několika spolučleny čís. 4437.
Lesní viz zaopatřovací požitky.
Lhůta: k provedení důkazu viz důkaz.
— ve vyrovnání, ku splátce ve vyrovnání viz vyrovnání.
— odvolací viz odvolání.
— dodatečná při smlouvě o dílo viz smlouva o dílo.
— dle vodního zákona moravského viz voda.
— k opravnému prostředku od doručení usnesení berního úřadu čís. 3616.
— počátek její k opravnému prostředku do usnesení schvalujícího právní jednání ohledně nezletilců čís. 3810.
— k rekursu v řízení exekučním od doručení právnímu zástupci čís. 3836.

— prodloužení lhůty ku vyklizení v exekučním řízení a vykonatelnost nároku čís. 3995.
— pro opravné prostředky při poznámce spornosti čís. 4134.
— do opraveného usnesení; počátek její čís. 4185.
— propadná: jest použiti poslední věty §u 1497 obč. zák. čís. 3963.
— — netýká se jí předpis §u 126 c. ř. s. a §u 89 org. zák. čís. 4230.
— — lze ji prodloužiti čís. 4442.
— — dle §u 158 obč. zák.: jest počítati ode dne, kdy se manžel dověděl o narození dítěte čís. 3555.
— — dle §u 903 obč. zák.: pouze na zákonné lhůty dispositivní čís. 4230.
— — dle §u 933 obč. zák.: neplatí při smlouvě o dílo čís. 3366.
— — — počátek její čís. 4395.
— — — jest propadnou čís. 4442.
— — — lze ji úmluvou stran prodloužiti čís. 4395, 4442.
— — dle §u 1162 d) obč. zák.: neplatí pro nárok propuštěného člena závodního výboru čís. 3935.
— — dle §u 1489 obč. zák.: počátek její čís. 4389.
— — dle čl. 319 obch. zák.: odpověď po lhůtě; pokud nevznikla smlouva čís. 3393.
— — dle čl. 347 obch. zák.: počátek její, umluveno-li zaslání zboží do ciziny bez překládání čís. 4103.
— — dle čl. 355 obch. zák.: netřeba poskytnouti, neodpověděl-li prodatel k nabídce kupitelově čís. 3393.
— — dle čl. 386 obch. zák.: nevztahuje se na náhradní nárok proti zasílateli, jenž po úplné ztrátě zboží náhrady (včas) nereklamoval čís. 3361.
— — — nespadá sem nárok na náhradu škody proti zasílateli, ježto neprovedl řádně odesílatelova příkazu, by zboží pojistil čís. 3680.
— — — neplatí pro nárok na náhradu škody, opírající se o to, že zasílatel neuplatňoval proti pojišťovně včas nároku z pojišťovací smlouvy čís. 3929.
— — — jest promlčecí; neplatí pro nárok proti zasílateli, ježto se nesúčastnil zjišťování škody na zboží čís. 3933.
— — — k pojmu ztráty zboží čís. 4490.
— — dle §u 126 c. ř. s.: netýká se lhůt práva hmotného čís. 4230.
— — dle §u 454 c. ř. s.: po uplynutí jejím lze podati jen žaloby petitorní čís. 3765.
— — dle §u 575, odstavec prvý, c. ř. s.: neplatí v řízení o žalobě, dožadující se dodržení nájemní smlouvy, třeba bylo současně žalováno i na odevzdání předmětu nájmu čís. 3406.
— — — v řízení na vyklizení najatých místností bez předchozí soudní nebo mimosoudní výpovědi čís. 3584.
— — dle §u 575, odstavec třetí, c. ř. s.: počátek její čís. 3464.
— — — náleží sem i soudní svolení k výpovědi dle zákonů na ochranu nájemců; mimosoudně povolený odklad vyklizením neprodlužuje lhůty; útraty soudní výpovědi lze vymáhati, třebas lhůta uplynula čís. 4279.
— — dle §u 164 ex. ř.: počátek její, byl-li přístup k dražbě čís. 4094.
— — v případě §u 222 ex. ř. čís. 4349.
— — dle §u 256, odstavec druhý ex. ř.: staví ji odložení exekučního řízení na 60 dnů od zavedení vyrovnacího řízení čís. 3462.
— — dle §u 89 org. zák.: a promlčecí a propadné lhůty hmotného práva čís. 3759.
— — — včasnost podání na poštu čís. 3514.
— — — odsunutí konce na 4. únor, končila-li 2. února a 3. února byla neděle čís. 3991.
— — — netýká se lhůt práva hmotného čís. 3854, 4230.
— — — dle §u 12 konk. řádu: následovalo-li vyrovnávacímu řízení vyhlášení úpadku čís. 3664.
— — dle §u 43 konk. řádu: k odpůrčí žalobě jest lhůtou práva hmotného čís. 3854.

— — dle §u 98 žel. dopr. ř.: neprodlužuje ji ani hrubá nedbalost dráhy čís. 3875, 4480.
— — dle §u 99 žel. dopr. ř.: pokud nepočíná čís. 3752.
— — dle §u 34 zák. o obch. pom.: uplatnění musí se státi u soudu příslušného čís. 3963.
— — — jest propadnou a nutno k ní přihlížeti z úřadu čís. 4327.
— — — vztahuje se na nárok na plat za celou dobu řádné výpovědi čís. 4393.
— — dle §u 6 automob. zák.: neplatí při nároku dle §u 8 automob. zák. čís. 3409.
— — dle §u 19 (2) poj. zák.: počítání její, je-li propadnou čís. 4338.
— — dle §u 9 zák. čís. 96/1871: na prodloužení jest použiti předpisů civilního řádu soudního čís. 4456.
— — dle §u 4 zák. čís. 109/1918 ř. zák.: počátek její čís. 3869.
— — dle §u 1 zák. čís. 128/1918 ř. zák.: počátek její čís. 3846.
— — dle §u 2 (1) opatření čís. 586/20: zvýšení za zbývající léta po roku 1921 lze se domáhati do 30. listopadu roku předchozího čís. 3724.

Licence ku provozování školy viz škola:
Licenční poplatek za vypálení lihu viz líh
Líčení ústní v řízení rekursním čís. 4388.
Líh: § 6 nař. čís. 162/1917 a zápůjčka lihu, zdanění lihu čís. 3507.
— nárok proti ministerskému komitétu pro likvidaci lihové komise na mzdu a pořad práva čís. 3954.
— vznik nároku státu na zaplacení licenčního poplatku za vypálení lihu čís. 4390.

Lichva: a § 879 čís. 4 obč. zák. čís. 3367.
— a neplatnost smlouvy viz neplatnost smlouvy.
Liknavý dlužník: viz náhrada škody dle §u 1333 obč. zák.
Likvidace lihové komise viz líh.
— veřejné společnosti viz společnost veřejná.
— společnosti s r. o. viz společnost s r. o.
— banky rak. uh. viz bankovní úřad.
Likvidační bilance v případě projednání pozůstalosti po veřejném společníku čís. 3710.
Likvidnost pohledávky viz započtení.
List prodejní státního stavebního losu viz los stavební.
— **uzávěrný:** třebas dle obchodní zvyklosti výměna jeho, stačí po případě ústní úmluva čís. 3407.

Listina: §§ 87, 88 knih. zák. nevztahují se na případ, byl-li dluhopis již předložen a schválen čís. 3961.
— pokud jde při výkladu o právní posouzení a pokud o skutkové zjištění čís. 4298.

Litiskonsortium viz společenství v rozepři.
Lokální škola: plat učitele čís. 3399.
Lokomotiva parního pluhu viz náhrada škody dle §u 1315 obč. zák.
— železniční viz doprava železniční, náhrada škody dráhou.

Lombard: za účelem úpisu válečných půjček; vrácení cenných popírů; netřeba vydati zástavní list čís. 3423.
— dluhu a bankovní úřad min. financí viz bankovní úřad.
Los stavební státní: příslušnost k umoření prodejního listu čís. 4487.

Maďarsko: nebyl dosud proveden čl. 198 smlouvy Trianonské a § 6 (3) zák. 207/22 čís. 3566.
— povinnost pojišťovny vyplatiti pojistný peníz v Kč čís. 3566, 4344.
— a doprava železniční viz doprava železniční.
Majetek společný viz společenství statků.
— **státní** a § 37 náhr. zák. čís. 3557.
— **manžela (manželů)** viz manžel(ka), manžel.

Majitel(é) dílčích dluhopisů: sídlo veškerenstva jich čís. 3712.
— **domu:** ručení za škodu viz náhrada škody.
— **konta banky** viz banka.
— **lesů** viz les.
— **stáje:** ručení za škodu viz smlouva schovací.
Manifestační přísaha viz přísaha vyjevovací.
Manudukční povinnost viz řízení sporu.
Manžel(ka): prozatímní opatření, výživné viz tamže.
— a notářský spis viz tamže.
— o nároku na vrácení do společné domácnosti jest rozhodovati sporem čís. 3449, 3695.
— ručení za nákupy do domácnosti čís. 3916.
— pokud není jmění vyzískané ze společné živnosti společným majetkem čís. 4207.
— pokud ve sporu o výživném lze jednati o otázce zavinění manžela na rozchodu čís. 4426.
Manžel: »majetek« jeho dle §u 91 obč. zák. čís. 3657.
Manželka: správa jejího jmění viz správa jmění.
— a závazek její z kupní smlouvy uzavřené manželem čís. 4246.
— nabytí vlastnictví k předmětům výstroje, jež jí manžel odevzdal čís. 4474.
— pojištění šperků ve prospěch její manželem čís. 4483.
— **notáře** viz notář.
Manželská nevěra čís. 3729.
— **ý otec** viz otec manželský.
— **ý původ dítěte** viz dítě manželské.
— **ý slib** viz náhrada škody dle §u 1328 obč. zák.
Manželství: posouzení platnosti, bylo-li uzavřeno tuzemcem před převratem v Italii čís. 3903.
— kdo jest oprávněn domáhati se neplatnosti pro soukromoprávní překážku čís. 4067.
Marky efektivní viz započtení.
— **polské** viz Polsko.
— **zlaté** čís. 4355.
Matice náboženská: jmění její jest samostatným neosobním jměním čís. 4494.
Matka: svědectví její ve sporu o oduznání manželského původu dítěte čís. 4391.
— nemanželská: příslušnost viz příslušnost dle §u 49 čís. 2 j. n.
— — přistoupila-li ku smíru o odbytném čís. 4213.
Menšinový jazyk viz jazyk státní.
Mezinárodní právo: § 37 obč. zák. netýká se práva procesního čís. 3714.
— — tuzemské právo ohledně tuzemské nemovitosti, třeba obě strany jsou cizozemci čís. 3737.
— — ohledně výživného nemanželského dítěte čís. 3885.
— — ohledně platnosti manželského svazku čís. 3903.
— — provedena-li rozluka v cizozemsku, též výživné dle tamního práva čís. 4006.
— — zřízena-li závěť tuzemcem v cizozemsku čís. 4055.
— — příslušnost při zbavení moci otcovské čís. 4269.
— — valorisace měny čís. 4355.
— — viz též smlouva mírová.
— **železniční doprava** viz doprava železniční.
Mezispeditér viz zasílatel.
Mezitímní návrh určovací viz návrh určovací.
Mezizasílatel viz zasílatel.
Měna: a výživné nemanž. dítěte viz výživné.
— přerušení sporů viz tamže.
— konto W. čís. 3690, 3735, 4162, 4211, 4343.
— s Polskem čís. 3492, 3704.
— výklad polského zákona z 15. ledna 1920, čís. 26 Dz. U. Rj. P. čís. 3704.
— povinnost maďarské pojišťovny vyplatiti pojistný peníz v Kč čís. 3566, 4344.

— a válečné půjčky viz tamže.
— umluvení akreditivu u říšsko-německé banky v markách dle kursu ku Kč v určitý den čís. 3548.
— valorisace není známa tuzemskému právu; posuzování dle práva cizozemského čís. 4355.
— podstatu t. zv. zlaté marky dlužno zjistiti znalci čís. 4355.
— výklad smíru vzhledem k měnové rozluce čís. 3705.
— dluh, znějící na Krak, byl zaplacen, přijal-li věřitel placení v Kč, odpovídajících kursu Krak. v den placení čís. 3825.
— kurs pro náhradu škody z poklesu měny čís. 3529.
— výpočet kursu ke dni koupě, byla-li krycí koupě provedena v cizí měně čís. 3706.
— poklesl-li v době mezi reklamací a výplatou kurs franku čís. 4114.
— výpočet kursu, jednal-li dlužník bezprávně čili nic čís. 4400.
— je-li obecnou obchodní cenu vyjádřenou v Kč zaplatiti v korunách maďarských v den kursu čís. 4414.
— viz též náhrada škody dle §u 1333 obč. zák.
— nařízení čís. sb. 57/1919: konto W. 3690, 3735, 4162, 4211, 4343.
— — ručení banky při převodu vkladu z cizozemské na tuzemskou filiálku čís. 4302.
— převod vkladu z polské na tuzemskou filiálku tuzemské banky čís. 3797.
— byly-li před měnovou rozlukou uloženy peníze u cizozemské filiálky tuzemské banky, lze je požadovati pouze u filiálky a ve měně státu filiálky čís. 3917.
— pohledávky, dotčené nařízením mohou býti uplatněny v cizozemsku čís. 4343.
— nařízení čís. sb. 110/19: k tomu, zda platí, jest přihlédnouti z úřadu čís. 4012.
— nařízení čís. sb. 167/19: netýká se účtů, jichž majitel neměl bydliště na území býv. Rakousko-Uherska čís. 4012.
— nařízení čís. sb. 532/20: oběh ve smyslu §u 11 čís. 3924.
— — zaplacení ve smyslu §u 11 čís. 4008, 4479.
— — na které pohledávky se vztahuje čís. 4427.
— — počátek promlčení úroků a anuit rakouské banky čís. 4479.
— — oběh ve smyslu §u 11 (1) čís. 3924.
— — a přerušení sporu čís. 3835.
— **zlatá** viz zápůjčka.
Města statutární: zaměstnanec viz tamže.
Městská spořitelna Pražská: úprava služebních požitků čís. 4422.
Měšťanský obecní statek viz statek obecní.
Měšťanstvo: oprávnění ku stížnosti viz stížnost.
Mimořádný rekurs viz stížnost, nesporné řízení.
Mimosporné řízení viz nesporné řízení.
Minimální tarif lékařské komory viz pojištění nemocenské.
Ministerstvo spravedlnosti: dotaz dle §u 271 c. ř. s. a právo platné na Slovensku čís. 3388.
Mír: úmluva plnění: »po skončení nynější války a úředním vyhlášení míru« čís. 3535.
Míra dolová viz dolová míra.
Místní dráha viz dráha místní.
Místnost hostinská, obchodní a ochrana nájemců viz tamže.
Mistr tkalcovský: pokud jest obchodním pomocníkem čís. 3515, 4028, 4079.
Mladistvý: dání do polepšovny poručenským soudem čís. 3813.
Mlčení: pokud jest souhlasem čís. 4116.
Mlýn: pokud jest venkovským statkem ve smyslu §u 151 ex. ř. čís. 4398.
Mobilisace na Slovensku a ručení státu viz stát.
— a doprava železniční viz doprava železniční.
Moc otcovská viz otec.
— **plná** viz plná moc.
Mocnářství rak. uh. viz Rakousko-Uhersko.

Monopolní řád viz řád m. nopolní.
Motor viz správa.
Moučná dávka a přednostní právo zástavní viz zástavní právo.
Mouka: okresní rozdělovna a způsobilost ku sporu čís. 3619.
— dodání její a neplatnost smlouvy čís. 4515.
— viz též obec.
Mour uhelný viz doprava železniční.
Mravy dobré viz neplatnost smlouvy.
Mše zádušní viz odkaz.
Myslivost viz honitba.
Mzda: a daň z příjmu viz daň osobní z příjmu.
— horníka viz horník.
— jinak viz obchodní pomocník, smlouva služební, zaměstnanec.
Nabídka: opozděné přijetí; pokud nevznikla smlouva čís. 3393.
— a schválení smlouvy svéprávnosti nabyvším čís. 3480, 3725.
Náboj: zanechaný po cvičení na cvičišti; stát neručí za škodu čís. 3997.
Náboženská matice viz matice náboženská.
Nabytí vlastnictví viz převod vlastnictví.
— **státem** viz stát.
— **svéprávnosti** a schválení nabídky čís. 3480, 3725.
Nábytkový vůz viz doprava železniční.
Nabyvatel nemovitosti a výmaz dluhu viz dluh.
Nadace viz odkaz.
Nadbytek železničního personálu čís. 3532.
Náhoda (§ 1311 obč. zák.) čís. 3375.
— viz též ručení za škodu.
Naita viz živice.
Náhrada škody: ručení státu viz stát.
— a promlčení viz promlčení.
— při jízdě automobilem viz automobil.
— a dávka z přírůstku hodnoty viz tamže.
— nemocenské pokladny proti lékaři viz pojištění nemocenské.
— ručení hostinského (majitele stáje) viz smlouva schovací.
— za neoprávněné odsouzení viz odškodnění.
— bankou viz banka.
— právním zástupcem viz právní zástupce.
— nestačí samo o sobě porušení nějaké normy; musí býti porušeny zájmy normou tou chráněné čís. 3550.
— ručení toho, kdo přestoupil zákonný bezpečnostní předpis čís. 4441.
— zastupování ve vyrovnacím řízení čís. 3653.
— předpisy obč. zák. a zákon o úrazovém pojištění čís. 3740.
— slib nahraditi škodu čís. 4047.
— ručení toho, komu byl dán příkaz (svěřena komise) za dalšího zmocněnce čís. 4283.
— odebráno-li pivo z jiného pivovaru, než znělo závazek čís. 4425.
— odňata-li kupiteli svémocně věc a prodána po druhé čís. 3455.
— proti komu přísluší kapelníkovi, znemožněna-li produkce čís. 3491.
— prodej jedu (bílého fosforu) a výbuch čís. 3550.
— pro nákazu venerickou nemocí čís. 3599.
— **obec** neručí za bezprávně vybírání dávky ze zábav čís. 3591.
— proti obci pro zábor bytu a nezaviněné prodlení s vyklizením jeho čís. 4293.
— ručení **okresu,** zřítil-li se povoz ze silnice; spoluzavinění kočího čís. 3355.
— **majitel domu** neručí za škodu sklouznutím na chodníku na předmětu odhozeném osobou třetí čís. 3637.
— ručení **nájemce,** že nebyl uzavřen odtok vody; náhrady ze zatopení bytu lze se domáhati i za trvání nájemního poměru čís. 3753.
— viz též smlouva nájemní a pachtovní.
— ručení **propachtovatele** živnosti hostinské, ježto znemožnil výkon čís. 4229.
— **pachtýře** proti vydražiteli čís. 4495.
— **z poklesu měny:** výpočet čís. 3529.
— ručení **podnikatele** poštovních jízd poštovní správě za služební personál čís. 3798.
— ručení hospodářského podnikatele dle nařízení ze dne 12. března 1907, čís. 33 z. zák. pro Čechy čís. 4074.
— ručení **právnické osoby** za representanty, pomocníky a ty, jež zjednal jiný pomocník ručitele čís. 4240.
— ručení hromadné osoby čís. 3623.
— dle §u 932 obč. zák.: dlužno prokázati zavinění čís. 3759.
— dle §u 1299 obč. zák.: pokud ručí majitel lázní za úraz vadným zařízením lázní a pokud dlužno v chování se poškozeného spatřovati spoluzavinění čís. 4281.
— — proti drogistovi a jeho obchodvedoucímu, ježto byl omylem vydán prudký jed čís. 4307.
— — dal-li ten, kdo podporoval uchazeče o úvěr, poskytovateli úvěru nesprávné informace čís. 3959.
— dle §u 1302 obč. zák.: více škůdců jen právo postihu dle §u 896 obč. zák. čís. 4461.
— — zúčastnilo-li se více pachatelů na svůj vrub čís. 3418.
— dle §u 1304 obč. zák.: dráždění-li opilý škůdce čís. 4290.
— dle §u 1307 obč. zák.: způsobené opilcem; v dráždění jeho jest spatřovati spoluzavinění čís. 4290.
— dle §u 1311 obč. zák.: ručení jen, stalo-li se vmísení za podmínek §u 1037 čís. 3375.
— dle §u 1313 a) obč. zák.: ručení nájemcovo za služebné čís. 3753.
— — provozovatel ručí za jednání obchodvedoucího pobočného závodu, nebyl-li ohlášen a schválen živnostenským úřadem čís. 4307.
— dle §u 1315 obč. zák.: zdatnost obecního zřízence, zanedbavšího odstraniti náledí před školou čís. 3477.
— — pokud stačí jediné nedopatření pomocníka čís. 4240.
— — zdatnost zřízenců, zapáleno-li stavení jiskřením z lokomotivy parního pluhu čís. 4376.
— — pojem zdatnosti čís. 3623.
— dle §u 1318 obč. zák.: na které místnosti a věci se vztahuje (i vývěsní tabule) čís. 4132.
— dle §u 1319 obč. zák.: pokud jest držitel díla prost ručení přetržením drátu čís. 3960.
— dle §u 1320 obč. zák.: osobě, jíž byl chovatelem svěřen dohled na zvíře čís. 3525.
— — způsobena-li škoda srncem čís. 3541.
— — chovatelem psa jest, kdo dovoloval toulavému psu, by se na jeho dvoře občas zdržoval a tam byl krmen čís. 4396.
— dle §u 1323 obč. zák.: při poškození budovy požárem čís. 3376.
— — kolísaly-li ceny věcí v době, kdy žádáno za vrácení věcí až do rozsudku prvého soudu o náhradě škody čís. 4081.
— dle §u 1324 obč. zák.: pojem »zlého úmyslu« a »hrubé nedbalosti« čís. 4029.
— dle §u 1325 obč. zák.: při výměře bolestného nelze přihlédnouti k poruše zdraví, jevící účinek jen na výdělek čís. 3612.
— — pokud jest přisouditi úroky čís. 3956.
— — vázanost dovolacího soudu ohledně bolestného čís. 3956.
— — pokud nelze přisouditi ušlý výdělek čís. 4359.
— — volba léčebných prostředků; škůdce není povinen zaplatiti je bezprostředně čís. 4361.
— — pro bolestné jest rozhodnou kupní síla peněz v době rozsudku prvého soudu čís. 4399.

— dle §u 1327 obč. zák.: povinnost nahraditi náklad na postavení náhrobku usmrcenému čís. 3475.
— — předpoklady, dostalo-li se dědictví; určil-li otec dítě pro vyšší povolání čís. 3818.
— — jde o samostatný narok každého pozůstalého; výše náhrady, byl-li usmrcený soukromým úředníkem; mimořádné výdělky, konkretní poměry usmrceného čís. 4084.
— — pokud se může domáhati dítě náhrady na původci otcovy smrti čís. 4307.
— dle §u 1328 obč. zák.: příslušnost viz příslušnost dle §u 49 čís. 2 j. n.
— — podala-li snoubenka na snoubence trestní oznámení pro § 506 tr. zák. čís. 3371.
— — výměra odškodnění čís. 3424.
— — slíbil-li muž ženě, že si ji vezme: »když se něco stane« čís. 3670.
— — svedení předpokládá, že žena mohla věřiti slibu manželství čís. 3673.
— — pokud přísluší ženě, jíž slíbil muž, že si ji vezme za manželku pro případ rozvodu (rozluky) jejího manželství čís. 3853.
— dle §u 1330 obč. zák.: pojem skutečností čís. 4367.
— dle §u 1332 obč. zák.: doba rozhodná pro vyměření ceny obecné čís. 4212.
— dle §u 1333 obč. zák.: zhoršení poškozené věci na vrub dlužníka čís. 3376.
— — náhrada drahého bankovního úvěru čís. 3457.
— — náhrada ztráty na kursu; nepřipsání pohledávky na běžném účtě; dání dlužného peníze k disposici čís. 3766.
— — poklesla-li měna čís. 3529.
— — není újmou, poklesl-li kurs franku ode dne, kdy reklamována zásilka až do dne výplaty čís. 4114.
— — pro pokles kursu cizozemské měny po splatnosti dluhu v této měně; výpočet škody čís. 4280.
— dle §u 394 ex. ř. viz prozatímní opatření.
— **dráhou:** z nákladní dopravy viz doprava železniční.
— — padělán-li duplikát nákladního listu čís. 3453.
— — věcná škoda při srážce s vozem pouliční dráhy čís. 3623.
— — byl-li způsoben úraz sřícením se na trať po svahu, nad nímž vedla neoplocená cesta čís. 3726.
1. dle nařízení ze dne 14. září 1854, čís. 238 ř. zák.:
— — chytla-li budova jiskřením z lokomotivy, jest zjistiti, zda byla v požárním obvodu, zda bylo dráze uloženo zabezpečení čís. 4276.
2. dle zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák.:
— — najetí dětských saněk na vlak; ručení dráhy, třebas vyhověla bezpečnostním opatřením čís. 4007.
— — příhoda v dopravě, byli-li cestující nuceni přestupovati na trati; spoluzavinění cestujícího čís. 4315.
— — jde o důvod vyviňující dráhu, byl-li poškozený sražen pod vlak tlačícím se davem čís. 4421.
3. dle zákona ze dne 12. července 1902 č. 147 ř. zák.:
— — věcná škoda způsobená srážkou s vozem pouliční dráhy čís. 3623.
Náhradní byt viz ochrana nájemců.
— **doručení** viz doručení.
— **nález** vojenský viz nález náhradní.
— **pozemek** viz zajištění půdy.
Náhradník závodní rady viz závodní rada.
Náhradový zákon viz pozemková reforma.
Náhrobek usmrceného: povinnost škůdce k náhradě čís. 3475.
Nájemní věc viz smlouva nájemní a pachtovní.
Nákaza venerickou nemocí a náhrada škody čís. 3599.
Náklad (§ 1042 obč. zák.): učinil-li ho kdo za druhého na sebe čís. 3488.
— — nárok proti státu za náklady nemoci a pohřbu vojína; pořad práva čís. 3892.

— — a příslušnost viz příslušnost dle §u 49 čís. 2 j. n.
Nakladatelská smlouva viz smlouva nakladatelská.
Nákladní automobil viz automobil.
Náledí a automobil viz automobil.
Nález: náhradní vojenský: žaloba o bezúčinnost jeho čís. 3990.
— **rozhodčí** viz rozhodčí výrok.
Naložení zboží a doprava železniční viz doprava železniční.
Námezdní smlouva viz smlouva služební.
Námitka(y): proti směnečnému platebnímu příkazu viz směnka.
— prodloužení nájmu viz smlouva nájemní a pachtovní.
— rozepře rozsouzené viz rozepře rozsouzená.
— kompensace viz započtení.
— ve sporu: pokud nelze k nim přihlédnouti čís. 4306.
— že jde o rozsudího, do kdy jest ji vznésti čís. 3510.
— postoupeného dlužníka viz postup.
— dle §u 35, odstavec druhý ex. ř.: lze vznésti pouze z úřadu správního čís. 4335.
Nárok: uznání jeho viz tamže.
— **veřejnoprávní:** uznání jeho viz tamže.
— — jinak viz pořad práva.
Narovnání viz smír.
Narození P. Marie (8. září) jest dnem svátečním čís. 3415.
Nářadí domácí (§ 251 čís. 1 ex. ř.) čís. 4249.
Nařízení: pokud nepřísluší soudům přezkoumávati jich platnost čís. 3944.
Nástupnictví čs. státu viz stát československý.
Naturální požitky a zabavitelný důchod čís. 3426.
Navrácení v předešlý stav: § 146 c. ř. s. nelze užiti, jde-li o lhůty, jež podmiňují vznik nároku čís. 4266.
Návrat manželky do společné domácnosti viz manželka.
Návrh na udělení lhůty k provedení důkazu viz důkaz.
— **určovací mezitímní:** ohradil-li se žalovaný proti přípustnosti, jest rozhodnouti ihned usnesením čís. 3848.
— — lze vznésti až do ukončení ústního přelíčení čís. 3848.
— — spojen-li se žalobou, přípustnost dle §u 236 c. ř. s. čís. 3876, 3941.
— — či žaloba určovací čís. 4054.
— — lze jej vznésti v nově zahájeném řízení, zrušen-li rozsudek prvého soudu odvolacím soudem dle §u 496 čís. 3 c. ř. s. čís. 4443.
— — nemá místa manžela, že nepřísluší manželce výživné dle §u 91 obč. zák., domáhá-li se rozloučená manželka výživného dle §u 19 rozl. zák. čís. 4443.
— — **žalobní** viz žaloba.
Názor: vázanost viz tamže.
— právní dovolacího soudu viz dovolání.
Nebezpečenská okolnost viz pojištění.
Nebezpečí dle §u 370 ex. ř. čís. 3932.
— dle §u 379 ex. ř. viz prozatímní opatření.
Nedbalost hrubá dle §u 1324 obč. zák. čís. 4029.
— — viz též náhrada škody.
— — **v dopravě železniční** čís. 4136, 4174, 4248, 4480.
Neděle a lhůta viz lhůta.
Nedílné společenství v rozepři viz společenství v rozepři.
Nedoplatek (ky): úrazové pojišťovny dělnické viz pojištění úrazové.
— cenových rozdílů cukerních viz cukr.
— daní, poplatků viz daně, poplatky.
— kupní ceny: poshovění jeho jest zápůjčkou čís. 3872.
Nedoručitelná zásilka viz pošta.
Nedostatek tuzemského státního občanství viz občanství státní.
— procesní způsobilosti viz způsobilost ku sporu.

— plné moci viz plná moc.
Negotiorum gestio viz jednatelství bez příkazu.
Nejvyšší podání viz dražba.
— **soud:** vázanost viz tamže.
— **správní soud** viz správní soud.
Nemanželská matka viz matka.
— **é dítě** viz dítě.
Nemoc a § 1 zák. čís. 155/21 čís. 4334.
— **venerická** a náhrada škody čís. 3599.
Nemocenské viz pojištění nemocenské.
— **pojištění** viz pojištění nemocenské.
— **á pokladna** viz pojištění nemocenské.
Nemocniční lékař viz lékař.
Nemovitost: převzetí viz tamže.
— exekuce na peněžité požitky dle §u 294 a násl. ex. ř. čís. 3983.
— cizozemská: nevztahuje se na ni reální pravomoc tuzemských soudů čís. 3697.
Nemožnost plnění: byla-li věc spotřebována, jest vrátiti cenu věci v době spotřebování čís. 3589.
Nemravnost smlouvy viz neplatnost smlouvy.
Neodůvodněné odsouzení viz odškodnění.
Neoprávněný soudce viz soudce.
Nepatrné věci: bylo-li po 1. červenci 1923 pokračováno ve věci nyní nepatrné čís. 3359.
— — obmezena-li žaloba na útraty čís. 3868.
— — obmezen-li žalobní nárok na úroky čís. 4314.
— — v případě §u 453/2 c. ř. s. netřeba zvláštního usnesení soudního, stačí zjištění v protokolu čís. 4023.
— — rozhoduje ocenění žalobcovo v žalobě; zvýšení ocenění není změnou žaloby dle §u 453/2 c. ř. s. čís. 4380.
— — bylo-li v roce 1915 zažalováno 300 K, řízení ponecháno v klidu a po 1. červenci 1923 vynesen rozsudek prvého soudu; pokud nelze převésti v řízení řádné čís. 4408.
Neplatnost manželství viz manželství.
— **(nemravnost, nicotnost) smlouvy:** a ochrana nájemců viz ochrana nájemců.
— — pojišťovací smlouvy viz pojištění.
— — při honitbě viz honitba.
— — o pracovní době delší než osmihodinné viz doba pracovní.
— — nicotnost smlouvy a námitka proti postupníku čís. 3367.
— — smlouvy o kompensačním uhlí čís. 3517.
— — pro řetězový obchod, třebas jest dodati v cizozemsku čís. 3638.
— — k nicotnosti jest přihlížeti z úřadu čís. 3638, 4515.
— — útraty, namítána-li nicotnost teprve v dovolání čís. 3638.
— — o dodání tašek za přemrštěnou cenu v září 1922 čís. 4223.
— — byla-li kupní cena smluvena částečně v penězích, částečně v dodání mouky ze sklizně roku 1920 čís. 4515.
— — bylo-li objednáno zboží s podmínkou, že bude dodáno též jiné zboží, jímž byl obchod zapovězen, jest celá smlouva neplatnou čís. 3578.
— — pokud není neplatna mezi lékařem a nemocenskou pokladnou čís. 3356.
— — o výkonu a rozdělení kominické živnosti čís. 3380.
— — úmluva, že pro případ odepření povolení k vývozu zboží do ciziny bude zboží dodáno v tuzemsku čís. 3706.
— — nenastává, nemá-li sprostředkovatel realit koncese čís. 3920.
— — o nemovitosti, stížené fideikomisární substitucí čís. 3921.
— — umluvena-li pro případ, že bude podnik »uzavřen«, vztahuje se i na případ, že nebyl vůbec otevřen čís. 4215.
— — poskytnuta-li společenstvem zápůjčka nečlenu čís. 4273.

— — zcizeno-li bez usedlosti spoluvlastnické právo k nemovitosti, jejíž spoluvlastnictví jest spojeno s vlastnictvím určitých usedlostí čís. 4332.
— — o prodeji dosud nevydaných akcií čís. 4501.
— — nejde o smlouvu nemravnou, byly-li v Rusku zápůjčeny papírové rubly proti tomu, že zápůjčka bude splacena ve zlatých rublech čís. 3636.
— — slib muže vdané ženě, že ji pro případ rozvodu (rozluky) jejího manželství pojme za manželku, jest neplatným čís. 3853.
— — konkurenčního závazku mezi podnikateli čís. 3884.
— — pokud se ujednání s výměnkářem nepříčí dobrým mravům čís. 3910.
— — vrácení toho, co muž poskytl ženě ve společném soužití, nedošlo-li k manželství čís. 4496.
— dle §u 879 odstavec druhý čís. 2 obč. zák.: pokud nejde o neplatnou úmluvu čís. 3694.
— dle §u 879 čís. 4 obč. zák. a lichva čís. 3367.
Nepominutelný dědic a inventář viz inventář.
— — jinak viz dědic nepominutelný.
Nepostradatelnost (§ 251 čís. 1 ex. ř.) čís. 4249.
Nepřekonatelný odpor viz rozluka, rozvod manželství.
Nesporné řízení: nelze se na něm shodnouti čís. 3676.
— — zřejmá nezákonnost (§ 16) čís. 3551.
— — význam pravoplatnosti rozhodnutí čís. 3730.
— — zrušil-li Nejvyšší soud usnesení rekursního soudu a uložil mu, by doplně řízení znovu rozhodl, nemůže rekursní soud přenésti na prvý soud, co mu bylo uloženo čís. 3895.
— — třetí osoby ve smyslu §u 18/2 nesp. říz. čís. 3921.
— — doručování z úřadu, způsob doručení, doručení modrým lístkem čís. 3972.
— — pro nárok na výbavu čís. 3988.
— — nelze použíti §§ 423 a 430 c. ř. s. čís. 4153.
— — pokud třeba ověření plné moci čís. 4177.
— — smír o něm a soud příslušný k povolení exekuce čís. 4237.
— — uvedení nové okolnosti v dovolací stížnosti do usnesení, nevyhovujícího návrhu, jest pokládati za novou žádost z jiného důvodu čís. 4289.
— — dovolací rekurs do zrušovacího usnesení rekursního soudu čís. 4434.
Nesprávná informace a náhrada škody viz náhrada škody dle §u 1299 obč. zák.
Nesvéprávný: schválení nabídky, nabyl-li svéprávnosti čís. 3480, 3725.
— zemřel-li před schválením smlouvy, jest na jeho zákonném zástupci, by přivedl jednání ku konci čís. 3501.
— viz též zbavení svéprávnosti, nezletilec.
Nevděk hrubý viz dar.
Nevěra manželská čís. 3729.
Nevydané akcie viz akcie.
Nezákonnost zřejmá (§ 16 nesp. říz.) čís. 3551.
Nezbytná cesta viz cesta z nouze.
Nezdatnost (§ 1315 obč. zák.): viz náhrada škody dle §u 1315 obč. zák.
Nezletilec: usnesení, jímž soudně schváleno právní jednání, nutno písemně vyhotoviti; počátek lhůty k opravnému prostředku čís. 3810.
— úmrtí jeho a přerušení sporu čís. 3947.
— viz též nesvéprávný.
Neznalost služební řeči železničního zaměstnance viz zaměstnanec železniční.
Německo: hmotné i formální právo jest tuzemským soudům známo (§ 271 c. ř. s.) čís. 3705.
— náležitosti smíru čís. 3705.
— příslušník jeho a zábor majetku čís. 4004.
— výživné manželky čís. 4006.
— exekuce na základě tamnějších titulů; nepředchází delibační řízení; výkaz o doručení obsílky; doložka na rozsudku, že jest právoplatným čís. 4255.

Nicotnost smlouvy viz neplatnost smlouvy.
— **vyrovnání** viz vyrovnání.
Notář: choť jeho nelze ustanoviti za opatrovnici dědici, třebas pozůstalost projednával substitut čís. 3416.
— byly-li poplatky jeho za projednání pozůstalosti rozvrženy na jednotlivé dědice čís. 3528.
— pokud nemá právo ku stížnosti v řízení pozůstalostním čís. 3881.
— zamítací právo při inventuře viz inventář.
— při přídělu pozůstalosti k projednání notářem není soud vázán vůlí dědiců (většiny jich) čís. 4358.
Notářský spis: formy jeho nevyžaduje úmluva manželů o fysickém rozdělení nemovitostí před rozvodem čís. 3403.
— — předpis formy vztahuje se pouze na projev vůle dárcovy čís. 3725.
— — a § 1432 obč. zák. čís. 3728.
— — a zajištění věna čís. 3799.
— — netřeba ho, jde-li o pověření manžela správou manželčina jmění čís. 3974.
— — platí i pro úmluvu předchozí čís. 4225.
Nouzová výpomoc viz zaměstnanec státní.
Nová firma viz firma.
Novace: uznán-li přeplatek čís. 4343.
— a vyrovnání viz vyrovnání.
Novinářský podnik: exekuce naň čís. 3778.
Noviny úradné viz Slovensko.
Novota (§ 482 c. ř. s.): není jí dodatečné svolení čís. 3444.
— pokud ji nelze spatřovati v tom, že nebylo přihlíženo k okolnostem; důvod čís. 2 §u 503 c. ř. s. čís. 3793.
— pokud nelze uváděti nový skutkový a důkazní přednes čís. 3818.

Občanství státní tuzemské; k nedostatku nelze hleděti z úřadu, nevznikly-li v tom směru pochybnosti čís. 3930.
Obec: konkurenční povinnost viz tamže.
— náhrada škody viz tamže (obec).
— pořad práva viz tamže (obec).
— úpis válečné půjčky viz válečná půjčka.
— závazek se stal (na Moravě) platně jen tehdy, stalo-li se usnesení podle předpisů obecního zřízení čís. 4321.
— nebyla-li odběratelkou mouky, nýbrž byly-li jí prodejny, obecní aprovisační komise pak byla pouze orgánem administrativním, nárok na obec o zaplacení kupní ceny; náležitosti závazku obce čís. 4471.
— neručí za nesprávné vybírání dávky ze zábav čís. 3591.
— vydržení proti obci cizozemské čís. 3737.
— **školní** a nárok školníka čís. 3614.
— — kdo ji zastupuje čís. 3762.
Obecná cena viz cena obecná.
Obecní dávka viz dávka obecní.
— **přirážky** k dani viz daň.
— **statek** viz statek obecní.
— **zaměstnanec** viz zaměstnanec obecní.
Oběh cenných papírů ve smyslu §u 11 nař. čís. 532/20 čís. 3924.
Obchod(y) bankovní viz bankovní obchody.
— diferenční viz hra.
— fixní čís. 3410, 4292.
— řetězový a nicotnost smlouvy čís. 3638.
— splátkové viz splátkové obchody.
— uhlím viz uhlí.
Obchodní dluhy a převzetí podniku čís. 3389.
— **knihy** viz knihy obchodní.
— **plnomocník** viz obchodní zmocněnec.
— **podmínky:** doložka, že reklamace se uznávají jen do určité doby, závaznost pro druhou stranu čís. 4231.

— **pomocník:** příslušnost viz tamže.
— — kolektivní smlouva viz smlouva kolektivní.
— — lhůta §u 34 viz tamže.
— — pojem »vyšších služeb«, pokud sem spadá tkalcovský mistr čís. 3515, 4028, 4079.
— — samostatný správce továrního oddělení čís. 3666.
— — pokud jest jím stavební polír čís. 4300.
— — pokud jest jím zaměstnanec okresní nemocenské pokladny čís. 4080.
— — není třeba, by desítiletá služba dle §u 2 nař. čís. 108/19 byla po celou dobu vyšší službou čís. 3666.
— — není třeba, by nepřetržitá desítiletá služba ve smyslu §u 2 nař. čís. 108/19 byla ztrávena u jednoho a téhož zaměstnavatele čís. 4079.
— — ustanovení definitivní není ještě o sobě ustanovením »na doživotí« ve smyslu §u 21 čís. 3927.
— — pokud jsou vyloučena ujednání v neprospěch zaměstnanců čís. 3750.
— — úprava hmotných poměrů úmluvou ,uzavřenou po zastavení podniku, nepodléhá §u 20 zák. o obch. pom. čís. 3962.
— — zaměstnavatel není oprávněn započísti do služebních požitků to, co obchodní pomocník pobíral za nemoci z důvodu veřejnoprávního pojištění čís. 3922.
— — úplata za práci přes čas; smluvení odměny úhrnné i za práci přes čas s ohledem na místní zvyky čís. 3820.
— — okolnost, kotvící v osobě zaměstnavatelově, není důvodem k propuštění; přijetí cizince bez úředního svolení a propuštění čís. 3820.
— — propuštění bankovního úředníka pro stávku čís. 3667.
— — dal-li mu zaměstnavatel výpověď, nemůže ho napotom ve výpovědní lhůtě propustiti z důvodů, jež mu byly známy v době výpovědi čís. 4275.
— — předčasné propuštění nevyžaduje vždy, by poměr byl rozvázán s okamžitou platností čís. 4393.
— — **zmocněnce:** oprávněn vyřizovati výtky a poskytovati slevu čís. 3598.
— — pokud není oprávněn uzavírati zápůjčky čís. 4478.
— — družstva, oprávnění jeho čís. 3413.
— — **zvyklosti** čís. 4137.
— — — viz též zvyklost obchodní.
Obchodník plného práva viz kupec.
— **řádný:** bedlivost jeho čís. 3957.
Obchodvedoucí pobočného ústavu a náhrada škody viz náhrada škody dle §u 1313 a) obč. zák.
Obilí: přejímací cena zaň a daň z obratu čís. 3542.
— při hospodaření obilní sklizní z roku 1921, pořad práva mezi družstvem a mlýnem čís. 3560.
Obilní fond kontribučenský čís. 3399.
— **ústav okresní:** nemá způsobilosti ku sporu čís. 4452.
Oblek dle míry: objednání jest smlouvou o dílo, třebas krejčí dodal látku čís. 4073.
Obligace koreální viz dlužník koreální.
Obmezení žaloby na útraty čís. 3868.
— — na úroky čís. 4314.
Obnova řízení (§ 530 a násl. c. ř. s.): a zajištění půdy drobným pachtýřům čís. 3463.
— — napotomní odchylný znalecký posudek o téže věci v jiném řízení není důvodem obnovy dle §u 530 čís. 7 c. ř. s. čís. 4109.
— — v případě §u 530 čís. 7 c. ř. s. lze dbáti jen skutečností, jež nastaly před vynesením rozsudku v základní rozepři čís. 3889.
— — předpis §u 531 c. ř. s. nevztahuje se k důkazu, jenž byl odmítnut pro procesuální nepřípustnost čís. 4109.
— — dle §u 530 čís. 2 c. ř. s. stačí, je-li křivá přísaha objektivně zjištěna čís. 4126.

— — rozhodly-li oba nižší soudy souhlasně rozsudkem, že žaloba podána opozděně, jest dovolací rekurs vyloučen čís. 4329.
— **pachtovného:** námitku nemůže vznésti proti vlastníku podpachtýř čís. 4140.
— — (zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 313 sb. z. a n.): v případě §u 2 a) nezáleží na tom, zda propachtovatel jest sám zemědělcem, zda chce sám obdělávati a zda potřebuje výtěžku ku vlastní potřebě čís. 4024.
— — dle zákona ze dne 13. července 1922, čís. 213 sb. z. a n.: obnova podpachtu, skončí-li se pacht zároveň s podpachtem čís. 4140.
Obohacení bezdůvodné: bylo-li před válkou ujednáno relutum za výměnek čís. 3526.
— — zaplacení dluhu dle §u 1432 obč. zák.: nedostatek formy notářského spisu čís. 3728.
— — zcizil-li příjemce bezelstně věc jemu omylem došlou, aniž se tím obohatil, nelze na něm ničeho požadovati čís. 4108.
— — placení s výhradou není vědomým placením nedluhu čís. 4343.
Obrat viz daň z obratu.
Obsílka: doručení viz tamže.
Obstarání cizí věci a složení účtu čís. 3370.
Obstavení velkostatků viz pozemková reforma.
Obvod požární viz náhrady škody drahou.
Obvodová úřadovna Státního pozemkového úřadu viz pozemkový úřad.
Obyčej dle čl. 1 obch. zák. či zvyklost obchodní dle čl. 279 obch. zák. čís. 4466.
Obyčejové právo na Slovensku viz Slovensko.
Obživnutí pohledávek ve vyrovnání viz vyrovnání.
Ocenění sporu (§ 500 c. ř. s.) a žaloba dle §u 37 ex. ř. čís. 3767.
— — v žalobě viz žaloba.
— — pozdější než v žalobě není již pro soud závazným čís. 4091.
— — o vrácení vkladní knížky čís. 4091.
Odběr mouky viz obec.
— **piva** viz pivo.
Odběratel elektrické energie viz elektrická síla.
Odbočka podniku viz podnik.
Odborný soudce viz soudce.
Odbytné viz výživné.
— a zaopatřovací požitky viz zaopatřovací požitky.
Oddělení: spor o ně a úpadek čís. 4050.
— **distribuční** pro tuky a sodu a náhrada škody na státu čís. 3993.
— **pozůstalostního jmění** viz pozůstalost.
Oddělné právo viz vyrovnání.
Odevzdání automobilu viz automobil.
— daru viz dar.
— najatého předmětu: lhůta viz tamže.
— pozůstalosti viz pozůstalost, dědic.
— věci viz převod vlastnictví.
— zástavy viz zástavní právo.
— znameními viz převod vlastnictví, zástavní právo.
Odhad: dolových polí a měr za účelem vyměření dávky z přírůstku hodnoty; o předpokladech odhadu rozhodují úřady správní, příslušnost soudu čís. 3617.
— pokud možno při odhadu nemovitosti za účelem vyměření povinného dílu použiti reálného řádu odhadního čís. 3654.
— za účelem vyměření poplatků; vyšetření hodnoty domu v roce 1921 čís. 4003.
— za účelem vyměření dávky z přírůstku hodnoty; i příslušenství nemovitosti, výše útrat a povinnost k náhradě; použití předpisů reálního řádu odhadního čís. 4176.
— za účelem vyměření dávky z přírůstku hodnoty, odhadního řádu jest použíti obdobně; nelze odpočítati cenu výměnku nebo podobných, dočasných břemen čís. 4417.

Odkaz: odkazovník nemá účast při zřízení inventáře čís. 4179.
— pozůstalost lze odevzdati, třebas pozůstalostní jmění nestačí ku krytí všech odkazů čís. 4179.
— potvrzení dle §u 178 nesp. říz. lze vydati teprve po odevzdání pozůstalosti čís. 4179.
— odkazovník či dědic čís. 3914.
— a substitut fideikomisární viz substituce fideikomisární.
— a platnost posledního pořízení čís. 4270.
— odkazovníku nepřísluší nárok na byt po zůstaviteli dle §u 1116 a) obč. zák. a §u 6 zák. čís. 85/1923 čís. 4316.
— ustanoveno-li v závěti, že z hotových peněz jest zaplatiti výlohy pohřební a odkazy; hotovost byla však vyčerpána výlohami pohřebními čís. 4502.
— příkaz či nadace, uloženo-li sloužení zádušní mše čís. 4270.
Odkázání věci na jiný soud viz postup věci jinému soudu.
Odkazovník viz odkaz.
Odklad exekuce: dle §u 42 a násl. ex. ř.: poměr k odkladu dle §u 11 vyr. řádu čís. 3774.
— — byl-li povolen, nesmí nadále v dosavadním stavu exekuce nastati změna; nelze nařídíti ani uschování věcí čís. 3834, 4172.
— — přípustný rekurs do usnesení, povolujícího uschování čís. 4172.
— — nelze »odložiti« vykonanou již exekuci vnuceným zřízením zástavního práva čís. 4219.
— — i při odložení dle §u 83/2 ex. ř. platí všeobecné ustanovení §u 43 ex. ř. čís. 4219.
— — výkonu exekuce, jde-li o plnění vzájemné čís. 4123.
— — ohledně části vymáhaného nároku čís. 3427.
— — vnucenou dražbou a poznámka spornosti po poznámce zahájení dražebního řízení čís. 3586.
— — dle §u 42 čís. 5 ex. ř.: pokud jest jej povoliti čís. 3448.
— — dle §u 42 čís. 6 ex. ř.: nabyl-li již vymáhající věřitel exekučního práva zástavního čís. 3441.
— — zákonná domněnka újmy: uvážení soudce čís. 4038.
— — povolené na základě rozhodnutí správních úřadů, rozhodovati jest soudům čís. 4191.
— — možnost nenahraditelné (těžko nahraditelné) újmy (§ 44 ex. ř.) v řízení úpadkovém čís. 4459.
— — **vyklizením:** a lhůta §u 575/3 c. ř. s. viz tamže.
— — — a nárok na náhradu škody proti obci viz pořad práva (obec).
— — — vzhledem k žalobě dle §u 35 ex. ř. nelze povoliti, zabraňují-li tomu veřejné zájmy čís. 3546.
— — — nelze povoliti, domáhá-li se podnájemník zjištění, že mu přísluší právo nájemní čís. 3554.
— — — i podnájemník může se domáhati čís. 4139.
— — — dle zák. čís. 86/23 a §u 42 ex. ř. čís. 3373.
— — (dle zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n.):
— — — úplata dle §u 2 a zástavní právo dle §u 1101 obc. zák. čís. 3386.
— — — dána-li výpověď pozůstalosti čís. 3951.
— — — náhrada škody na obci (§ 5) čís. 4154.
— — — nájemník se může vzdáti výhod odkladu čís. 3540.
Odlučovací právo viz úpadek.
— — a poukaz viz poukaz (asignace).
Odměna za práci přes čas čís. 3820.
— jinak viz smlouva služební.
Odmítnutí dědictví viz dědic.
Odnětí věcí svémocné a náhradní nárok čís. 3455.
Odpor nepřekonatelný viz rozluka, rozvod manželství.
— v řízení upomínacím viz řízení upomínací.
— při rozvrhu viz rozvrh.
— v dražebním řízení viz dražba.

— dle §u 83/2 ex. ř. a odklad exekuce čís. 4219.
— dle §u 397 ex. ř. viz prozatímní opatření.

Odporový soud viz zbavení svéprávnosti.

Odpověď na žalobu a rozsudek pro zmeškání viz rozsudek pro zmeškání.

Odpůrce navrhovatele prozatímního opatření viz prozatímní opatření.

Odpůrčí nárok, řád: v úpadku viz úpadek.
— — dle vyrovnacího řádu viz vyrovnání.
— — splatil-li dlužník jednomu věřiteli splatný dluh čís. 3567.
— — podmínky odporovatelnosti dle §u 8 odp. řádu čís. 3649.
— — na žalobci jest, uvésti právní jednání; »jmění« dlužníka; není jím oprávnění k živnosti čís. 3743.
— — není vyloučen důkaz výslechem stran čís. 4048.
— — příslušnost, jednání o zajištění věna ve formě jiné než notářským spisem čís. 3799
— — rozsah §u 2 čís. 3, rozdíl mezi §em 2 čís. 3 a §em 3 čís. 3; útraty odpůrčího sporu nejsou účastny odpůrčího práva čís. 3989.
— — úmysl dlužníka poškoditi věřitele; vědomost účastníka o tomto úmyslu čís. 4065.
— — odporování zajištění mimo úpadek; stačí vědomí dlužníka, že právním jednáním zkracuje věřitele; na koho se má vztahovati fraudulosní úmysl dlužníkův čís. 4161.
— — splnění splatného a pravého závazku mimo úpadek; pokud lze mu odporovati; úmysl dle §u 2 a doba vzniku pohledávky čís. 4431.
— **žaloba** viz žaloba odpůrčí.

Odsouzení neodůvodněné viz odškodnění.

Odstoupení od zasnoubení viz zasnoubení.
— od nájmu a ochrana nájemců čís. 3379.

Odškodnění viz náhrada škody dle §u 1328 obč. zák.
— za neodůvodněné odsouzení: počátek lhůty §u 4 zák. z 21. března 1918, čís. 109 ř. zák. čís. 3869.
— dle §u 1266 obč. zák.: rozsah, promlčení čís. 4402.

Odštěpný závod viz firma.

Oduznání manželského původu dítěte viz dítě manželské.

Odvod koní a pořad práva viz pořad práva (stát).

Odvolání: ve věcech advokátů viz advokát.
— do usnesení, jímž bylo vzato na vědomí zpětvzetí, není opravného prostředku čís. 3580.
— útraty a zajišťovací exekuce čís. 3731.
— postup soudu, označen-li mylně odvolací soud čís. 3760.
— pokud může podati do protokolu i zmocněnec neadvokát čís. 3484.
— pokud možno učiniti zjištění z nenapadeného obsahu spisů čís. 3788.
— pokud je lze podati do soudního protokolu i v místě, kde sídlí dva nebo více advokátů, postup soudu čís. 3913, 4106.
— § 496, odstavec druhý, c. ř. s. platí i pro případ, že dovolací soud zrušil rozsudky obou nižších soudů čís. 4195.
— uznáno-li, třebas mylně, za včasné, nelze tomu odporovati čís. 4394.
— **prokury** viz prokura.
— **zboží** viz smlouva kupní.

Odvolatelnost šeku viz šek.

Oferta viz nabídka.

Ohražení (§ 858 obč. zák.); je-li to v obci zvykem, lze uložiti po levé straně čís. 3472.
— povinnost dle §u 858/2 obč. zák. není obmezena na případy, kde a pokud jest ohražení nutným čís. 3907.
— pokud jest k němu vlastník povinen čís. 4444.

Ochrana důvěry ve veřejné knihy viz knihy veřejné.
— **nájemců:** smír o vyklizení ku dni 1. srpna 1923, uzavřený za platnosti zákona čís. 275/20, stal se vydáním zákona čís. 85/23 neplatným čís. 3689.
— — pokud se nevztahuje na zánik nájemní smlouvy čís. 3640.
— — i majitel domu může žádati na nájemci pouze přiměřenou odměnu za používání zařízení čís. 3727.
— — vyžaduje se dohoda o nájemném čís. 4044.
— — přenechána-li za úplatu cela v chladírně ku konservování čís. 4406.
— — soudní svolení k výpovědi náleží k exekučním titulům dle §u 575/3 c. ř. s. čís. 4279.
— — hostinská místnost o sobě dává se do nájmu, živnostenská koncese do pachtu čís. 4267.
— — zákony o ochraně nájemců připouštějí jen zvýšení nájemného, nikoliv též pachtovného čís. 4267.
— — předpisy zákonů o ochraně nájemců vztahují se i k nájmům sjednaným na určitou dobu čís. 4267.
— — výklad slov »od nejbližšího nájemního období« (§ 15 zák. čís. 130/22 a 85/24) čís. 4267.
— — zvýšení nájemného lze požadovati jen za termíny, následující po té, kdy bylo nájemníku učiněno sdělení o zvýšení čís. 4268.
— — nařízení ze dne 17. prosince 1918, čís. 83 sb. z. a n.:
— — — počátek lhůty ku zpětnému vymáhání neprávem zaplacené úplaty čís. 3727.
— — zákon ze dne 8. dubna 1920, čís. 275 sb. z. a n.:
— — — ustanovení §u 14 i na obchodní místnosti; lhostejno, kdo úplatu dává nebo slibuje; pokud nelze na pronajímateli požadovati úplatu zpět čís. 3894.
— — zákon ze dne 27. dubna 1922, čís. 130 sb. z. a n.:
— — — a odstoupení nájemce od nájmu čís. 3379.
— — — obnovením smlouvy nájemní dle §u 2 (1) neobnovuje se smluvní právo nájemcovo na knihovní vklad nájemního práva čís. 3519.
— — — pokud jest spatřovati porušení předpisu §u 20 v tom, že dosavadní nájemník postoupil novému nájemníku svůj závod se skladem zboží čís. 3976.
— — zákon ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n.:
— — — do usnesení rekursního soudu o svolení k výpovědi nelze si stěžovati čís. 3837.
— — — nevztahuje se na nájemní smlouvu s požívatelem čís. 3640.
— — — žaloba o vyklizení; zamítnutí její čís. 3741.
— — — smlouvy nájemní, ujednané pod rozvazovací výminkou, podléhají zákonu čís. 4347.
— — — fotografický atelier jest místností ve smyslu §u 30 čís. 4348.
— — — platí i pro případ, že stavba nájemcem vystavěná přechází při vypršení nájemní doby ve vlastnictví pronajímatele čís. 4348.
— — — značná škoda ve smyslu §u 3 čís. 4485.
— — — pronajímatel, jenž neoznámil nájemci předem zvýšení, pokud nemůže je požadovati pro minulost čís. 4188.
— — — odkazovníkům nepřísluší nárok dle §u 6; na tom, komu dědicové trpí, by setrval v bytě, nelze se domáhati vyklizení čís. 4316.
— — zákon ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n.:
— — — náhradními byty nejsou ty, jež byly dány mimosoudně jako byty náhradní čís. 4285.

Ochranná známka: pokud lze vynálezci domáhati se na škůdci výmazu čís. 3707.

Okolnost nebezpečenská viz pojištění.

Okres: ručení za škodu čís. 3355.
— pokud stačí schvalovací usnesení výboru ohledně úpisu válečných půjček čís. 3975.

Okresní chorobinec: zaměstnanec viz zaměstnanec okresní.
— **nemocenská pokladna** viz pojištění nemocenské.
— **obilní ústav** viz obilní ústav.

— **rozdělovna mouky** a způsobilost ku sporu čís. 3619.
— **zaměstnanec** viz zaměstnanec okresní.
Omyl pojistníka sprostředkujícím jednatelem čís. 3609.
— ve výpočtu vyrovnací kvoty viz vyrovnání.
Onemocnění a plat zaměstnance čís. 3908.
Opatrovanec: dodatečné jednání o jednotlivých návrzích; pořad práva, byl-li opatrovníkem manžel opatrovankyně čís. 3469.
— co patří do inventáře o jeho jmění čís. 4026.
— viz též dítě, nesvéprávný, nezletilec, opatrovník, poručenec, poručník.
Opatrovník: dědice; nelze zaň ustanoviti notářovu choť čís. 3416.
— útraty a dovolací rekurs čís. 3777.
— zmocnění dle §u 233 obč. zák. viz tamže.
— viz též opatrovanec.
Opatření dle nař. čís. sb. 660/19 viz přiročí.
Opatřování strojených hnojiv viz hnojiva strojená.
Opětný výkon exekuce: příslušnost čís. 3381.
Opilost: v zavinění dle §u 523 tr. zák. jest zahrnuto i zavinění dle občanského práva; dráždění opilého škůdce jest spoluzaviněním čís. 4296.
Oposiční žaloba viz žaloba dle §u 35 ex. ř.
Opožděné dovolání viz dovolání.
— **oznámení** pojistné příhody čís. 3387.
Oprava rozsudku viz rozsudek.
— **usnesení** a počátek lhůty k rekursu čís. 4185.
— **žaloby** viz žaloba.
Opravné prostředky viz též dovolání, odvolání, stížnost.
— — vedlejšího intervenienta viz intervence vedlejší.
— — ve věcech nepatrných čís. 3359.
— — soud není povinen uděliti poučení, jaký opravný prostředek a u kterého správního úřadu má býti podán čís. 4068.
— — lhůta viz tamže.
Oprávnění ku sporu: vnuceného správce čís. 3451.
— — při žalobě zápůrčí viz žaloba zápůrčí.
— — pokud lze majitele odštěpného závodu žalovati pod firmou tohoto závodu čís. 3839.
— **ku stížnosti** viz stížnost.
— **k žalobě** o zmatečnost dle §u 529 čís. 2 c. ř. s. čís. 3909.
— **k živnosti** dlužníka a odpůrčí nárok čís. 3743.
Opuštění práce dělníky a propuštění dle §u 82 živn. řádu čís. 3905.
Orgán celní viz celní orgán.
Originál viz prvopis.
Osmihodinná doba pracovní viz doba pracovní.
Osoba hromadná: ručení za škodu čís. 3623, 4240.
— **právnická:** kuratorium lázní čís. 3781.
— **přezvědná:** nelze ji slyšeti přísežně čís. 3660.
— **třetí** viz třetí osoba.
Osobní dluh viz dluh.
— **právo:** pokud nelze vésti exekuci čís. 4218.
— **úvěr:** a zajišťovací exekuce čís. 3521.
Osvědčení nebezpečí dle §u 379 ex. ř. viz prozatimní opatření.
— — dle §u 370 ex. ř. viz exekuce zajišťovací.
Ošacovací akce viz akce ošacovací.
Otázka právní čiskutková: zda jest tu bydliště ve smyslu §u 66 j. n. čís. 3814.
— právní: je-li úkolem soudu prostý výklad listin čís. 4298.
— skutková: vyšetření pravdivosti projevu obsaženého v listině čís. 4298.
— viz též dovolání (§ 503 čís. 4 c. ř. s.).
Otcovství: nemanželské viz dítě nemanželské.
— viz též otec.

Otec: lékařské vysvědčení o nemohoucnosti k souloži čís. 3607.
— manželský: zmocnění dle §u 233 obč. zák. viz tamže.
— — pokud tuzemský soud jest oprávněn vysloviti zbavení moci otcovské nad nezletilými dětmi cizozemce čís. 4269.
— — jinak viz dítě, výživné.
Otrava ryb viz pořad práva (voda).
Ověření plné moci viz plná moc.
— **protokolu akciové společnosti** viz společnost akciova.
Oznámení pojistné příhody čís. 3387.
— **sňatku** viz smlouva svatební.
— **trestní** viz trestní oznámení.
— **vad** viz správa.

Padělání: bankovky viz bankovka.
— duplikátu nákladního listu a ručení dráhy čís. 3453.
— směnky viz směnka.
Padoucnice jako důvod rozluky čís. 3506.
Pachtýř: podnik ve vnucené správě viz správa vnucená.
— jinak viz smlouva nájemní a pachtovní.
Palivové dříví v dopravě železniční čís. 4206.
Palmární účet advokátův viz advokát.
Papír úvěrní: umoření viz tamže.
— **cenný** viz cenné papíry.
Papírové rubly viz zápůjčka.
Paritní komise v kolektivní smlouvě čís. 4115.
Parní pluh viz náhrada škody dle §u 1315 obč. zák.
Patent: povinnost toho, kdo bez vědomí a svolení vynálezce dal pro svůj podnik zapsati a chrániti vzorky a dle nich zboží vyráběl; vynálezce může nárok uplatňovati žalobou; pokud nelze se domáhati výmazu ochranné známky čís. 3707.
Patron: konkurenční povinnost viz tamže.
Paušální ceny za elektrickou energii viz elektrická energie.
Pečlivost řádného obchodníka čís. 3957.
Peněžité požitky z nemovitosti a exekuce dle §u 294 ex. ř. čís. 3983.
— **pohledávky:** pokud lze na ně vésti exekuci čís. 4090.
— — při prozatimním opatření viz prozatimní opatření.
Pense a zaopatřovací požitky (zák. čís. 130/21) viz tamže.
— jinak viz smlouva služební.
Pensijní nároky zaměstnanců státních drah a pořad práva viz pořad práva (stát).
— **pojištění** viz pojištění pensijní.
— **požitky:** zajištění viz pozemková reforma (zák. 118/20).
— **ústav** soukromých zaměstnanců: rozhodčí soud viz tamže.
— — zaměstnanců určitého podniku může býti samostatným podmětem, rozdílným od podnikatelstva čís. 3801.
Pensionování železničního úředníka viz zaměstnanec železniční.
Perfekce smlouvy viz smlouva.
Pes viz náhrada škody dle §u 1320 obč. zák.
Písemná forma úmluvy mezi lékařem a nemocenskou pokladnou čís. 3356.
Pískání koně čís. 3641.
Pivo: vázne-li na domě ve prospěch pivovaru dluh ze zápůjčky, jenž má býti splácen odběrem piva z věřitelova pivovaru, pokud nepřechází na nabyvatele čís. 4326.
— nelze se domáhati náhrady škody, odebráno-li pivo z jiného pivovaru, nežli zněl závazek čís. 4425.
Pivovar viz pivo.
Placení: průkaz jeho dlužníkem splnomocněnci věřitelovu čís. 4313.
— dluhu a měna viz měna.
— u poštovní spořitelny viz spořitelna poštovní.
Plat ve smyslu zák. čís. 314/20; jest jím remunerace (premie) čís. 3758.
Platební příkaz směnečný viz směnka.

— — **upomínací** viz řízení upomínací.
Platidla cizí (nař. čís. 644/1919): zakázána pouze disposice k účelům nedovoleným čís. 3536.
Platnost manželství viz manželství.
— **smlouvy** viz neplatnost smlouvy.
— **nařízení** viz nařízení.
Plavba po Dunaji: vypočítání dopravného čís. 4464.
Plebiscitní komise a železniční úředník viz zaměstnanec železniční.
Plenění a solidárnost pachatelů čís. 3418.
Plná moc: zřízence družstva čís. 3413.
— — nepředložení její a rozsudek pro zmeškání čís. 3709.
— — nedostatek její a poznámka spornosti čís. 4134.
— — pokud třeba ověření v nesporném řízení čís. 4177.
Plnění dělitelné v rozsudku viz rozsudek.
— **vzájemné** a povolení exekuce dle §u 349/350 c. ř. čís. 4123.
Plnomocník obchodní viz obchodní zmocněnec.
Plody jalovcové viz doprava železniční.
Plot viz ohražení.
Pluh parní viz náhrada škody dle §u 1315 obč. zák.
Pobyt viz příslušnost dle §u 66 j. n.
Počátek lhůty viz lhůta.
Podání: jest včasné (§ 89 org. zák.), bylo-li přijato jako t. zv. zmeškaná zásilka čís. 3514.
— lhůta viz tamže.
— v menšinovém jazyku viz jazyk státní.
— nejvyšší viz dražba.
Poddlužník: pokud má právo k rekursu čís. 3983, 4433.
Podíl člena společenstva viz společenstvo.
— **dědický** viz dědický podíl.
— **spoluvlastnický** na movité věci: exekuce naň čís. 4002.
Podkarpatská Rus viz Slovensko.
Podmínečné uznání pohledávky ve vyrovnání čís. 3369.
Podmínky obchodní viz obchodní podmínky.
— **pražské bursy** viz bursa.
Podnájemník a odklad exekuce čís. 3554, 4139.
— viz též smlouva nájemní.
Podnik cizí: generální zastupitelství není provozováním obchodu ve smyslu čl. 271 a násl. obch. zák. čís. 3948.
— novinářský: exekuce naň čís. 3778.
— ve vnucené správě viz správa vnucená.
— z právního jednání, jež uzavřela ústředna, nemůže se domáhati plnění odbočka čís. 4486.
— převzetí viz tamže.
Podnikatel poštovních jízd viz pošta.
— vozby viz automobil.
— hospodářský: ručení dle nařízení ze dne 12. března 1907, čís. 33 z. zák. pro Čechy čís. 4074.
Podpachtýř a obnova pachtu viz obnova pachtu.
Podpora chudinská a zaopatřovací požitky viz zaopatřovací požitky.
Podsudní poměr: pokud jest smlouvou námezdní čís. 3569.
— — námezdní či nájemní? čís. 4187.
Pohledávka kapitálová (§ 55 j. n.) viz příslušnost dle §u 55 j. n.
— knihovní: doručení výpovědi ve vyrovnání čís. 3943.
— koreální viz dlužník koreální.
— peněžitá: exekuce na ni čís. 4090.
— proti státu viz stát.
— vzájemná viz započtení.
Pojezdný viz pošta.
Pojistné premie viz pojištění.
Pojištění: měna viz tamže.

— opozděné oznámení pojistné příhody čís. 3387.
— pojem nebezpečenské okolnosti; úmyslné zamlčení sebevražedného úmyslu čís. 3434.
— nebyla-li cizozemská pojišťovna v tuzemsku připuštěna, nejsou obchody neplatné; § 47 dosud neplatí, nelze užiti práva platného v Rakousku, uvedení pojistníka v podstatný omyl sprostředkujícím jednatelem čís. 3609.
— — pojišťovací premie a přednostní pohledávka ve vyrovnání čís. 3621, 4271, 4372.
— ujednání o placení premie a zachování smlouvy čís. 3786.
— právní zástupce »naznačený« pojišťovnou a dosavadní právní zástupce pojištěnců čís. 3992.
— ustanovení, že pojištěnec jest povinen zmocniti jen zástupce pojišťovnou označeného; vyhledává se bezpodmínečné uznání závazku pojišťovatelem čís. 4151.
— ustanovení smlouvy, že nárok pojištěnců proti poškoditeli přechází sám sebou na pojišťovnu, jež jest povinna vydati pojištěnci přebytek čís. 4010.
— smlouva jest uzavřena pravidelně teprve doručením pojistky poručenci a předpokládá nejistotu o pojistné příhodě čís. 4011.
— pojištěný nemůže dovozovati nepatnost z toho, že zodpověděl nesprávně lékařovy otázky čís. 4241.
— počítání lhůty §u 19 (2), je-li propadnou čís. 4338.
— byla-li škoda nahražena, nepřísluší škůdcům právo postihu dle §u 896 obč. zák.; vyplatila-li pojišťovna pojistný peníz jednomu ze škůdců, nevznikl jí náhradní nárok proti ostatním čís. 4461.
— jde o obchodní zvyklost dle čl. 279 obch. zák., pojišťovaly-li se po válce u obchodníků zásilky proti krádeži čís. 4466.
— má-li pojišťovna hraditi náklady sporu; oznámení sporu pojišťovně čís. 4472.
— ve prospěch třetího: počátek promlčení a zúročení čís. 4233.
— — chování třetí osoby vzhledem k přivodění pojistné příhody nebo škody; pojem »ztráty« čís. 4483.
— dvojí pojištění či dopojištění: význam dopojištění pro dosavadní smlouvu pojišťovací čís. 4520.
— **nemocenské:** ujednání lékaře s pokladnou, že bude léčiti členy za nižší odměnu než tarifní lékařské komory; pokud není třeba písemné formy čís. 3356.
— — písemná forma pro provedení smlouvy mezi lékařem a nemocenskou pokladnou; náhrada škody, léčil-li lékař v době stávky za plný honorář čís. 3562.
— — přestoupení povinnosti ohlašovací vůči pokladně a pořad práva čís. 3829.
— — a obchodní pomocník čís. 3922.
— — pokud požívají příspěvky okresní nemocenské pokladny výsadního pořadí čís. 3938, 4019.
— — o povinnosti k placení příspěvků rozhodují úřady správní čís. 4005.
— — pokud jest nemocenská pokladna povinna nésti náklady též na t. zv. první pomoc čís. 4102.
— — ustanovení §u 6 b) zák. čís. 457/17 nevztahuje se toliko na nemocenské ve smyslu §u 6 (1) zák. čís. 689/20, nýbrž i na dávky, uvedené v témž §u odst. (1) čís. 1 čís. 4102.
— — výkazy nedoplatků pomocné a nemocenské spolkové pokladny nejsou exekučním titulem čís. 4251.
— **pensijní:** zemská úřadovna všeobecného pensijního ústavu může ve sporu vystupovati jako zástupce všeobecného pensijního ústavu čís. 3659.
— — přídavku dle §u 1 zák. čís. 299/21 nelze se domáhati pořadem práva čís. 4374.
— — rozhodčí soud viz tamže.
— **úrazové:** drahotní přídavky, stanovené zák. čís. 481/1921 nejsou důchodem dle §u 6 a 7 úraz. zák. čís. 3633.

nárok třetí osoby proti podnikateli; zákonem o úraz. poj. byly změněny některé předpisy občanského zákona o náhradě škody čís. 3740.
— — § 46 úraz. zák. nedoznal změny novým doslovem §u 1315 obč. zák. čís. 3772.
— — výkazy o nedoplatcích jako exekuční titul čís. 3946.
— — hospodářský správce panství jest třetí osobou ve smyslu §u 47 zák.; lhostejno, že panství jest samostatný celek čís. 4222.
— — o tom, zda příspěvky vyměřeny právem, rozhodují úřady správní čís. 4335.

Pokladna nemocenská viz pojištění nemocenské.
— — spolková: výkazy nedoplatků nejsou exekučním titulem čís. 4251.
— **pomocná:** výkazy nedoplatků nejsou exekučním titulem čís. 4251.

Pokles měny: a odstoupení kupitele od volby čís. 3934.
— — jinak viz měna.

Pokračování ve sporu: přikázána-li pohledávka k vybrání čís. 4292.
— — viz též promlčení, přerušení sporu.

Pokrývač viz smlouva o dílo.
Pole dolové viz dolové pole.
Polepšovna: dání mladistvého poručenským soudem čís. 3813.
Policejní hlášení viz příslušnost dle §u 66 j. n.
Polír stavební: pokud jest obchodním pomocníkem čís. 4300.

Polsko: zákaz úřadů, by nebylo přijímáno od čsl. příslušníka plnění v polských markách čís. 3492.
— pokud rozhoduje soud o výměně polských marek dle opatření čís. 583/20 čís. 3552.
— měna ve styku s Československem čís. 3704.
— výklad polského zákona z 15. ledna 1920, čís. 26 čís. 3492, 3704.
— převod vkladu z polské na tuzemskou filiálku tuzemské banky čís. 3797.
— o solidárním ručení v železniční dopravě není úmluvy čís. 3873.
— úmluva o železniční dopravě čís. 4288.

Pomoc první viz pojištění nemocenské.
Pomocná pokladna viz pokladna pomocná.
Pomocník viz náhrada škody dle §u 1315 obč. zák.

Poplatek(ky): odhad viz tamže.
— celní: nárok zasilatele na náhradu čís. 3428.
— a dražba viz dražba.
— licenční za vypálení lihu viz líh.
— notáře viz notář.
— vodní viz vodné.
— znalecký a dovolací stížnost viz stížnost dovolací.
— výkaz nedoplatků a exekuční titul čís. 4095.

Popření žaloby: povšechné jest puštěním se do věci samé čís. 3510.
Popsání zájemní neknihovních nemovitostí a zajišťovací exekuce čís. 3833.
Porod: jest důležitou příčinou dle §u 1 zák. čís. 155/21 čís. 4334.

Poručenský soud: dání mladistvého do polepšovny čís. 3813.
— — není povolán, by schvaloval smlouvu, jíž byla zcizena nemovitost stížená právem čekatelským čís. 4100.

Poručník: zmocnění dle §u 233 obč. zák. viz tamže.
Porušení povinné úcty k soudu viz soud.

Pořad práva (příslušnost řádných soudů § 1 j. n.).
— — ohledně útrat soukromého účastníka viz soukromý účastník.
— — při odkladu exekuce viz odklad exekuce.
— — a výživné viz výživné.
— — byla-li otázka přípustnosti pořadu práva kladně rozřešena pravoplatným usnesením nižších stolic, nelze se Nejvyššímu soudu otázkou tou zabývati čís. 3775.
— — nevyslovily-li se oba nižší soudy formálním právoplatným usnesením o otázce přípustnosti pořadu práva čís. 4517.

— **stát:** přípustný pro pensijní nároky zaměstnanců státních drah, již nejsou státními zaměstnanci ve smyslu organ. statutu pro železniční správu čís. 3396.
— — nepřípustný pro nárok státu na vrácení služného, jež prý neprávem vyplatil svému úředníku čís. 3411.
— — pro žalobu železničního zaměstnance, propuštěného pro nesložení slibu republice čís. 3445.
— — nárok vdovy po nepragmatikálním úředníku železničním na služební požitky čís. 3611.
— — nárok smluvního úředníka ministerstva na služební požitky a nouzové výpomoci dle zák. čís. 689/20 čís. 4178.
— — vrácení Kč, vyměnil-li je Čs. erár omylem za polské marky čís. 3552.
— — pro nárok otce proti státu za náklady nemoci a pohřbu vojína čís. 3892.
— — spory mezi držiteli cukru a cukerní komisí o vrácení přeplatků čís. 3944.
— — nárok proti ministerskému komitétu pro likvidaci čs. komise lihové na zaplacení mzdy za čištění lihu čís. 3954.
— — nelze se domáhati ani na zemském soudě v Praze na státě náhrady za koně, na Slovensku odvedené a napotom vojenskou správou majiteli proti jeho vůli vrácené čís. 4141.
— — rozdělovna cukru nemůže se domáhati pořadem práva na erár zaplacení rozdílu cen cukru čís. 4184.
— — pro nárok na náhradu škody pro neoprávněné prý zabavení zboží celním úřadem čís. 4165.
— — dvorský dekret z 16. srpna 1841 čís. 555 sb. z. s. nevztahuje se na úředníky státu ve službách soukromých čís. 3747.
— **obec:** pro nárok obce o zaplacení příspěvků na udržování zařízení čís. 3524.
— — na náhradu škody, ježto nevrátila věci dočíné čís. 3604.
— — na náhradu škody, ježto neopatřila vykopávku výstražnou svítilnou čís. 3678.
— — náhrada schodku na činovníku v zásobovací komisi čís. 3802.
— — nárok proti bývalému starostovi, ježto prý svémocně upsal válečnou půjčku čís. 3893.
— — nárok proti starostovi o náhradu škody z nesprávného výkonu voleb čís. 4447.
— — nárok toho, kdo z příkazu obce a na účet její vyprodával oděvy v ošacovací akci proti obci o vrácení přeplaceného peníze čís. 4045.
— — byla-li žalovaným na vyklizení služebního bytu vznesena námitka, že přesazení na trvalý odpočinek se stalo neprávem čís. 4060.
— — nárok na náhradu škody, ježto obec nechala státi na ulici vyklizený nábytek čís. 4154.
— **vodní právo:** uznání práva služebnosti na přítok soukromé tekoucí vody a vklad služebnosti té do veřejných knih čís. 4128.
— — o náhradu škody, ježto byly otráveny ryby čís. 4325.
— — domáháno-li se odstranění přehrady na strouze, odvádějící srážkovou vodu z malého močálu čís. 4517.
— **mzda:** revírní rada nemůže se žalobou na soudě domáhati na podnikateli hor předložení rozvahy a zjištění její nesprávnosti čís. 3537.
— — rozhodčí soudy (paritní komise) ve směrnicích pro úpravu poměrů mezi zemědělci a zemědělskými dělníky v Čechách čís. 4115.
— — nelze přezkoumati rozhodnutí rozhodčí komise dle zák. čís. 330/21 čís. 4363.
— — viz též rozhodčí soud.
— **vázané hospodářství:** obilí ze sklizně 1921 a právní poměr mezi družstvem a mlýnem čís. 3560.
— **různé:**
— — pro nárok na vlastnictví pozemku, jehož hranice nebyly dosud vytýčeny čís. 3391.

— — příspěvek z kontribučenského obilního fondu ku platu učitele lokální školy čís. 3399.
— — byl-li opatrovníkem manžel opatrovankyně čís. 3469.
— — pro nároky spolku proti jeho členu o vrácení věcí čís. 3543.
— — uzavřena-li zvláštní dohoda o náhradě škody způsobené zvěří čís. 3608.
— — člena společenstva proti usnesení valné hromady čís. 3631, 3849.
— — nárok býv. člena proti řádu na placení služebních požitků; lhostejno, že byl o věci uzavřen smír čís. 3671.
— — nárok zletilých dětí na poskytování výživného v řízení sporném čís. 3676.
— — návrat manželky do společné domácnosti čís. 3449, 3695.
— — nárok proti manželce na vydání dítěte čís. 3695, 3696.
— — nárok vynálezce proti škůdci čís. 3707.
— — nárok na uznání vlastnického práva ku vzorku čís. 4201.
— — nárok na náhradu škody přestoupením předpisů o plnění ohlašovací povinnosti vůči nemocenské pokladně čís. 3829.
— — povinnost zaměstnavatele k placení příspěvků do nemocenské pokladny čís. 4005.
— — zda byly příspěvky úrazové pojišťovny vyměřeny právem či neprávem čís. 4335.
— — nelze se domáhati přídavku dle §u 1 zák. 299/21 čís. 4374.
— — pokud lze proti veřejnoprávnímu svazu uplatňovati nároky na náhradu škody čís. 4447.

Pořadí: poznámka viz poznámka pořadí.
— přednostní viz zástavní právo.

Pořízení poslední: při ústním musí býti vůle projevena před svědky čís. 3624.
— — vykonavatel není oprávněn zastupovati zůstavitele v řízení sporném čís. 3639.
— — odkaz či ustanovení dědicem čís. 3914.
— — ustanovení odkazů viz odkaz.
— — slyšení svědků ústního pořízení, před poukázáním na pořad práva čís. 3660.
— — zřízena-li závěť tuzemcem v cizozemsku, jest zřízena v »náležité formě« čís. 4055.
— — vykonavatel nemá vlivu na zjištění jmění a nemůže činiti návrh na oddělení pozůstalostního jmění čís. 4179
— — platnost není závisla na tom, zda odkazy jsou co do rozsahu určité; stačí, jsou-li určitelné čís. 4270.
— — nestačí, že svědci se podepsali pod společný nadpis: »svědci posledního pořízení« čís. 4381.
— **vojenské:** teprve po skutečném nastoupení; třeba šetřiti kromě úlev předpisů obč. zák. čís. 3454.

Poshovění nedoplatku kupní ceny jest zápůjčkou čís. 3872.
Poskytnutí úvěru viz úvěr.
Poslední pořízení viz pořízení poslední.
Posloupnost do statků střední velikosti viz usedlost střední velikosti.
Posouzení právní viz otázka právní.
Postih: dle §u 896 obč. zák. mezi více škůdci čís. 4461.
— při šeku viz šek.
— při postupu čís. 4328.

Postup podílů společenstva viz společenstvo.
— **pohledávky** (cese) nicotnost i proti postupníku; pokud zavazuje uznání dlužníka; důvěra v pozemkovou knihu čís. 3367.
— — vinkulované knížky čís. 3789.
— — knihovně vtělené pohledávky na vyplacení zálohy dle §u 353 ex. ř. čís. 3382.
— — je-li objem postupu pochybným nebo sporným čís. 3611.
— — na placení činže a zástavní právo dle §u 1101 obč. zák. čís. 3842.

— — několika osobám; povinnosti dlužníka a práva věřitelů čís. 3683.
— — a přikázání výtěžku z dražby čís. 3871.
— — z kupní smlouvy prodatelem; komu jest platiti a oznámiti vady čís. 3890.
— — a reklamace čís. 4135.
— — právní důvod postupu; zřízení zástavy k zajištění postižního práva čís. 4328.
— — nároku pojištěného na pojišťovnu čís. 4010.
— — pokud mu přísluší námitky proti postupníku čís. 4351.
— **soudu** při přemístění sídla firmy čís. 4170.
— **věcí jinému soudu** (§ 261, odstavec šestý, c. ř. s.) vznesena-li námitka nepříslušnosti teprve při ústním líčení čís. 3816.
— — pokud se žalobce nemůže domáhati zpětného postoupení věcí čís. 3950.

Posudek znalecký viz znalec.
Pošta: dny na poště viz podání.
— na výtěžek docílený za nedoručitelnou zásilku lze vésti exekuci čís. 3795.
— ručení podnikatele poštovních jízd poštovní správě za služební personál čís. 3798.
— byl-li pojezdnému přiznán drahotní přídavek, pokud jest poštovní správa oprávněna jej snížiti čís. 4386.

Poštovní spořitelna viz spořitelna poštovní.
Potvrzení o vykonatelnosti exekučního titulu viz vykonatelnost exekučního titulu.
— **dle §u 178 nesp. říz.** viz pozůstalost.
Poučení soudu o opravných prostředcích viz opravné prostředky.
Poukaz (asignace): akreditiv jest poukazem čís. 3863.
— — pokud nabývá poukazce k poukazatelově pohledávce práva vylučujícího nebo odlučujícího čís. 4419.
— — viz též převzetí dluhu.
Poukázání dědiců na pořad práva viz pozůstalost.
Povinná úcta k soudu viz soud.
— **ý díl** viz díl povinný.
— odhad viz tamže.
Povolení dovozní a vývozní: závazek kupitelův čís. 3404.
— — nedostatek není důvodem zabavení zboží čís. 4165.
— — a neplatnost smlouvy viz neplatnost smlouvy.
Povoz: zřízení z okresní silnice a náhrada škody čís. 3355.
Povozník: nemůže odepírati odesílateli plnění pro nedostatek průvodních listin čís. 3404.
Pozemková reforma: příslušnost viz tamže (§ 49 čís. 5 j. n.).
1. zákon ze dne 9. listopadu 1918, čís. 32 sb. z. a n. (obstavení velkostatků):
— — smlouva o zastavení statku a svolení Státního pozemkového úřadu čís. 3652.
2. zákon ze dne 16. dubna 1919, čís. 215 sb. z. a n. (záborový zákon):
— — vymíněno-li před ním plnění pro případ zrušení pachtovní smlouvy a zrušení smlouvy záborem čís. 3443.
— — exekuce nucenou dražbou na zabraný majetek čís. 3545.
— — Versailská smlouva a zábor majetku říšsko-něm. příslušníka čís. 4004.
— — přiznání požadovaného nároku nad výměru §u 3 zák. čís. 318/19 a svolení Státního pozemkového úřadu; souhlas konkludentním činem čís. 4122.
— — »dělení« ve smyslu §u 7 čís. 4124.
3. zákon ze dne 12. února 1920, čís. 118 sb. z. a n. (o hospodaření na zabraném majetku):
— — zajištění pensijních (zaopatřovacích) požitků zaměstnance čís. 3768.

— — povinnost sděliti závady ve správě jen dotazujícím se osobám dozorčím čís. 3923.
4. zákon ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n. (zákon náhradový):
— — do výpovědi ze zabraného majetku nemůže si stěžovati nehospodařící vlastník, třeba mu byla doručena čís. 4063.
— — do výpovědi ze zabraného majetku nemůže si stěžovati nehospodařící
— — pokud nelze dáti výpověď z majetku, jenž byl ze záboru propuštěn smírem mezi vlastníkem a Státním pozemkovým úřadem čís. 4145.
— — v řízení o výpovědi ze zabraného majetku vystupuje Státní pozemkový úřad jako strana, v řízení o propuštění pozemků ze záboru jako úřad čís. 4357.
— — náhrady za pozemek nelze se domáhati před výpovědí; nelze dáti výpověď ohledně půdy, propuštěné ze záboru čís. 4357.
— — výpověď a dohoda Státního poz. úř. s vlastníkem; požadavek schválení dohody dozorčím úřadem vlastníka čís. 4448.
— — pouhá žádost vlastníka za vyloučení dle §u 3 a) záb. zák. (§ 20 příď. zák.) nebrání výpovědi čís. 4506.
— — volné uvážení St. poz. úř., by dal výpověď nevyhovující pravidlu §u 12 (2) náhr. zák. čís. 4507.
— — § 20 (3) obsahuje odkaz i na všeobecné předpisy exekučního řádu; před rozhodnutím o vylučovacím nároku vlastníka nelze vésti exekuci čís. 4022.
— — příslušnost při exekuci na základě výpovědi ze zabraného majetku čís. 4257.
— — stížnost proti rozvrhovému usnesení o přejímací ceně za zabraný majetek čís. 4505.
— — § 37 vztahuje se pouze na majetek státní, záborem nenabytý čís. 3557.
5. zákon ze dne 17. února 1922, čís. 77 sb. z. a n.:
— — »služebnostmi« dle §u 11 jsou pouze reální; nenáleží sem služebnost dobývání uhlí čís. 3899.
6. zákon ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n.:
— — § 43 a) (4) jen na hnojiva strojená; obohacení půdy animálním hnojivem čís. 3571.
— **úřad:** souhlas jeho viz pozemková reforma.
— — obvodová úřadovna a právo ku stížnosti v knihovních věcech čís. 4124.
— — pokud vystupuje jako strana a pokud jako úřad čís. 4357.
— — dohoda o převzetí a výpověď ze zabraného majetku, čís. 4145, 4448.
— — volné uvážení při dání výpovědi čís. 4507.
— **vrchnost:** konkurenční povinnost viz tamže.
Poznámka knihovní: nepřípustna pro žalobu na zřízení úvěrové hypoteky čís. 3761.
— — a přikázání pohledávky k vybrání čís. 4409.
— — zápovědi zcizení, zatížení a zastavení a společenství statků viz společenství statků.
— — pořadí: § 56/3 knih. zák. platí i v řízení vyrovnávacím; podmínky zápisu čís. 3575.
— — — bylo-li zjištěno pouze pro zápůjčku, nelze se domáhati exekuce vnuceným zřízením zástavního práva pro pohledávku z jiného právního důvodu čís. 3675.
— — — legitimace k žádosti o zápis čís. 3675.
— — — přešla-li nemovitost za jednoroční lhůty na třetí osobu čís. 3733.
— — — nabývá se jen práva na poznamenané pořadí zástavního práva smluvního čís. 4046
— — — lze nabýti jen smluvního, nikoliv exekučního zástavního práva; postup při rozvrhu nejvyššího podání, třebas knihovním soudem povolen vklad vnuceného zástavního práva čís. 4152.
— — spornosti: a odklad exekuce vnucenou dražbou čís. 3586.
— — — stačí podání žaloby; lhostejno, že knihovní právo bylo zapsáno ještě ve staré pozemkové knize; k nepřípustnosti pořadu práva a nedostatku řádné plné moci nelze hleděti; pro opravné prostředky lhůta osmidenní čís. 4134.
— — dle §u 297 a) obč. zák.: dodatečný souhlas vlastníka a knihovní věřitelé čís. 4118.
— — — viz též stroje.
Pozůstalost: opatrovník dědice viz tamže.
— poplatky notáře viz notář.
— nedostatek procesní způsobilosti viz způsobilost ku sporu.
— správa pozůstalosti viz tamže.
— neodevzdaná nenáleží k osobám, uvedeným v §u 1472 obč. zák. čís. 3419.
— pozůstalostní soud může dříve, nežli rozhodne, zda se dědické přihlášky přijímají na soud a kdo má býti poukázán na pořad práva, slyšeti svědky ústního pořízení; osoby přezvědné nelze slyšeti přísežně čís. 3660.
— rozhoduje o poukázání dědiců na pořad práva, smí pozůstalostní soud pouze přezkoumávati, zda byla zachována předepsaná vnější forma čís. 4055.
— výživné dle §u 796 obč. zák. čís. 3458.
— a výživa (zaopatření) nemanželských dětí čís. 3587.
— oddělení jmění: smísení možno i při nemovitostech; náležitosti návrhu; lhostejno, že vydána pozůstalostní listina čís. 3812.
— — návrh na oddělení nemůže činiti vykonavatel poslední vůle čís. 4179.
— — ku oddělení dle §u 812 obč. zák. nestačí, že dědici jsou největšími dlužníky a spravují pozůstalost neobezřetně čís. 4179.
— — podání žaloby o pohledávku není dostatečným osvědčením nároku ve smyslu §u 812 obč. zák. čís. 4342.
— — oddělení jmění před podáním dědických přihlášek; zapečetění a správu jest provésti zvláštním správcem čís. 4382.
— prozatímní opatření za platnosti §u 75 III. dílčí nov. čís. 3581.
— na jmění, vyskytnuvší se po odevzdání pozůstalosti, lze vésti exekuci bez obmezení §u 822 obč. zák. čís. 4323.
— po společníku veřejné obchodní společnosti, povinnosti společnosti čís. 3710.
— výpověď ji a odklad exekuce vyklizením čís. 3951.
— lze odevzdati, třebas pozůstalostní jmění nestačí ku krytí všech odkazů čís. 4179.
— potvrzení dle §u 178 nesp. říz. lze vydati teprve po odevzdání čís. 4179.
— postup soudu, byly-li pohledávky věřitelů pozůstalosti, ohlášené při pořizování inventáře, popřeny svéprávnými nepominutelnými dědici čís. 4278.
— při přídělu notáři není soud vázán vůlí dědiců (většiny jich) čís. 4358.
— a změna žaloby čís. 4468.
— viz též dědic, inventář, notář, odhad, substituce, pořízení poslední.
Požadovací nárok viz zajištění půdy.
Požár budovy a náhrada škody čís. 3376.
Požární obvod viz náhrada škody dráhou.
— **pojištění** viz pojištění.
Požitky naturální a důchod zabavitelný čís. 3426.
— **pensijní:** zajištění jich viz pozemková reforma (zák. 118/20).
— **peněžité** z nemovitosti a exekuce dle §u 294 ex. ř. čís. 3983.
Požívací právo: k pozemku a exekuce čís. 3511.
— — §u 1120 obč. zák. nelze tu použíti; zánik nájemní smlouvy; ochrana nájemců se sem nevztahuje čís. 3640.
Práce přes čas viz doba pracovní.
Pracovní doba viz doba pracovní.
— **smlouva** viz smlouva služební.
Praha: zemský soud viz tamže.
Právní názor dovolacího soudu viz dovolání.

— **osobnost** viz způsobilost ku sporu.
— **otázka** viz otázka.
— **souvislost** viz rozsudek dílčí.
— **zástupce** viz zástupce právní.
Právnická osoba: ručení za škodu viz tamže.
Právo čekatelské viz čekatelské právo.
— **obyčejové** na Slovensku viz Slovensko.
— **předkupní** viz předkupní právo.
— **sousedské** viz vlastnictví.
— **várečné** viz várečné právo.
— **zástavní** viz zástavní právo.
Pravomoc soudu viz soud, příslušnost, pořad práva.
— — reální tuzemských soudů vztahuje se pouze na nemovitosti, ležící v tuzemsku čís. 3697.
Pravoplatnost rozhodnutí: v řízení nesporném čís. 3730, 3921.
— rozsudku čís. 4133.
— vyrovnání čís. 4366.
— rozhodl-li správní úřad o soukromoprávním nároku čís. 3552.
Praxe kandidáta advokacie viz advokát.
Prázdniny soudní: a spory vyšších zaměstnanců čís. 4424.
Pražská bursa viz bursa.
— **Městská spořitelna:** úprava služebních požitků čís. 4422.
Preklusivní lhůta viz lhůta.
— **prorogace** viz příslušnost dle §u 104 j. n.
Premie: jest platem ve smyslu §u 1 zák. čís. 314/20 čís. 3758.
— **pojišťovací** viz pojištění.
Prenumerační koupě viz smlouva kupní.
Privilegované zástavní právo viz zástavní právo.
Procesní způsobilost viz způsobilost ku sporu (státi na soudě).
Prodej dle čl. 343 obch. zák.: pouze prodatel proti kupiteli, nikoliv dodavatel kupitele čís. 3422.
— — viz též smlouva kupní.
— **dle čl. 310 obch. zák.:** řízení jest prozatimním čís. 3809.
— — zasílatelem, náležitosti; i na skladiště, příslušnost, řízení čís. 3811.
— — viz též smlouva kupní.
Prodejna konsumního družstva a exekuce čís. 4250.
— mouky viz obec.
Prodejní list státního stavebního losu viz los stavební.
Prodejové řízení: stavení lhůty čís. 3462.
— — a stížnost zasílatele viz zasílatel.
Prodlení dlužníka viz náhrada škody dle §u 1333 obč. zák.
— **kupitele:** v naléhání na dodání zboží čís. 3473.
— — jinak viz smlouva kupní.
Prodloužení lhůty viz lhůta.
— **nájmu** viz smlouva nájemní a pachtovní.
Produkce hudební: dodávání denně pro určitou večerní dobu jest smlouvou o dílo čís. 4215.
— — náhrada škody, znemožněna-li produkce čís. 3491.
Prohlášení za mrtva: manžela, účinky, zjištění nemanželského otcovství čís. 3357.
— — zaměstnance může se domáhati stát čís. 3460.
— — počátek dvouleté lhůty §u 1 zák. čís. 128/18 ř. zák. čís. 3846.
— **výmazné:** spor o vydání není věcí nájemní čís. 3519.
— **záruční:** viz rukojemství.
Prohlídka celní a doprava železniční viz doprava železniční.
Prokura: nelze ji uděliti veřejnému společníku, jenž byl ze zastupování vyloučen čís. 3662.
— odvolání její při komanditní společnosti čís. 4455.
— odvolání veřejným společníkem čís. 3686.
— udělená společnosti s r. o. čís. 4177.

Prokuratura finanční viz finanční prokuratura.
Prokurista: kupce jednotlivce a nově vzniklá komanditní společnost čís. 4175.
Promlčení: dle dopravního řádu viz doprava železniční.
— pohledávky namítané započtením a řádné pokračování ve sporu čís. 3378.
— počátek lhůty, jde-li o náhradu, výhrada některých nároků, předpis §u 1442 obč. zák. platí jen při kratší promlčecí lhůtě; neodevzdaná pozůstalost nenáleží k osobám uvedeným v §u 1472 obč. zák. čís. 3419.
— nároku proti avalistovi příjemce; tři léta od splatnosti směnky čís. 3570
— nepodléhá nárok na rozvod čís. 3729.
— a započtení pohledávky čís. 3860.
— poslední věty §u 1497 obč. zák. jest použíti i při lhůtách propadných čís. 3963.
— nároku na úroky při správě manželčina jmění čís. 3974.
— nelze k němu přihlížeti z úřadu ani v řízení směnečném čís. 4053.
— nebylo-li v rozepři řádně pokračováno, najmě ponecháno-li řízení v klidu čís. 4180.
— počátek při obligačních nárocích čís. 4233.
— nároku třetí osoby, ve prospěch jejíž byla uzavřena pojišťovací smlouva čís. 4233.
— počátek lhůty dle §u 1489 obč. zák. čís. 4389.
— nároku dle §u 1266 obč. zák. čís. 4402.
— úroků a anuit rakouské banky čís. 4479.
Pronájem viz ochrana nájemců, smlouva nájemní.
Propadná lhůta viz lhůta.
Propinační právo viz pivo.
Propočítání služebních let železničních zaměstnanců viz zaměstnanec železniční.
Propuštění obchodního pomocníka viz obchodní pomocník.
— ve smyslu §u 82 živn. řádu: pokud nenastává při opuštění práce dělníky čís. 3905.
— dle §u 1162 obč. zák. viz smlouva služební.
— **pozemku ze záboru** viz pozemková reforma.
Prorogace viz příslušnost dle §u 104 j. n.
Prostředek(y) opravný viz opravný prostředek.
— — lhůta viz tamže.
— **léčebné** (§ 1325 obč. zák.) čís. 4361.
Protest viz směnka.
Protokol: odvolání viz tamže.
— o schůzi akc. spol. viz společnost akciová.
Protokolace: veřejné obchodní společnosti viz společnost veřejná.
Provozování filmu viz film.
Prozatimní opatření (§ 379 a násl. ex. ř.).
— — pouze určité hmotné věci pozůstalostní i za platnosti §u 75 III. dílčí nov. čís. 3581.
— — k zajištění útrat nelze se domáhati za sporu v prvé stolici čís. 3764.
— — před povolením jeho, jímž se odpůrci ukládá předsevzetí nebo opomenutí určitých jednání a změn, není předepsán výslech odpůrce čís. 4018.
— — proti dědici čís. 4216.
— — bylo-li povoleno cizozemským soudem, náhrada dle §u 394 ex. ř. pořadem práva; povinnost k náhradě dle §u 394 ex. ř. nepředpokládá zavinění navrhovatele čís. 4220.
— — nedůvodnost dle německého práva čís. 4220.
— — rozhodnuto-li pravoplatně o odporu (§ 397 ex. ř.), stal se bezpředmětným rekurs do povolení čís. 4265.
— — § 379 a přesídlení dlužníka do ciziny čís. 3364.
— — je-li odpůrce cizincem čís. 4092.
— — osvědčení nebezpečí dle §u 379 ex. ř.; nestačí, že odpůrce jest zadlužen, zastavil platy, byl naň uvalen dozor, má sídlo v cizině (Rakousku) čís. 4438.

— — pohledávka manželky na placení výživného jest pohledávkou peněžitou ve smyslu §u 379 ex. ř. čís. 4470.
— — jednání dlužníkovo, jde-li o povolení pro pohledávku peněžitou čís. 4470.
— — zájemným popsáním svršků čís. 3842.
— — erár nemůže se domáhati pro nárok soukromoprávní čís. 3953.
— — dle §u 382 čís. 5 ex. ř.: zákaz dalšího protisměrného provozu konkurenční živnosti odpůrcem čís. 4155.
— — dle §u 382 čís. 8 ex. ř.: přijetí do domácnosti lze se domáhati jen, jde-li o manžela ze společné domácnosti vypuzeného čís. 3695.
— — — v Kč, třebas bylo stanoveno před měnovou rozlukou v K smírem na soudě nyní rakouském čís. 3830.
— — — není-li manželka ochotna následovati manžela do nového bytu čís. 4163.
— správa (§ 158 ex. ř.) viz správa prozatímní.

Prozkoumání zboží viz správa.
Průkaz placení viz placení.
První pomoc viz pojištění nemocenské.
— **provozování** filmu viz film.
Prvopis nákladního listu viz doprava železniční.
— **listiny** viz listina.
Předkupní právo: i při jiné smlouvě než kupní; schválení soudu pozůstalostního čís. 3508.
Předložení plné moci viz plná moc.
— **seznamu jmění** dle §u 47 ex. ř. viz přísaha dle §u 47 ex. ř.
Přednes ve sporu: k námitce, jež vyplývá z procesní látky, ale nebyla vznesena, nelze přihlédnouti čís. 4306.
Přednostní nárok ve vyrovnání viz vyrovnání.
— **pořadí** viz zástavní právo.
Předpis bursovní viz bursa.
Předražek: nevztahuje se naň dvorský dekret ze 6. června 1838, čís. 277 sb. z. s. čís. 4320.
Přejímací cena za obilí viz obilí.
Překážka v dopravě viz doprava železniční.
Překročení žalobní žádosti v rozsudku čís. 3613.
Přeměna obecního statku v kmenové jmění obecní viz statek obecní.
— **dluhu** viz dluh.
Přemístění sídla firmy čís. 4170.
Přemrštěná cena a neplatnost smlouvy.
Přeplatek: vrácení jeho a příslušnost čís. 3558.
— uznání jeho a novace čís. 4343.
— dovozného viz doprava železniční.
— daně z majetku viz dávka z majetku.
Přerušení sporů: zemřel-li nezletilec čís. 3947.
— — dle nař. čís. sb. 660/19 viz přiročí dle nař. 660/19.
— — valutových: bydlela-li jedna strana v rozhodný den v Rakousku, třebas v saisoně bydlívala a konala své povolání v tuzemských lázních čís. 3435.
— — — nepodán-li do usnesení přerušujícího opravný prostředek, nelze před uplynutím lhůty navrhnouti pokračování ve sporu čís. 3436.
— — — bylo-li povoleno přerušení dle nař. čís. sb. 173/21 a žalobce si nestěžoval, není mu zabráněno, by se nedomáhal pokračování ve sporu čís. 4427.
— — — »sídlo« veškerenstva majitelů dílčích dluhopisů, majiteli svědčících anebo rubopisem převoditelných čís. 3712.
— — — byly-li pohledávky vyloučeny ze soupisu dle §u 2 nař. čís. 265/22 čís. 3744.

— — — pokud nelze přerušiti vzhledem k nařízení čís. sb. 532/20 čís. 3835, 4479.
— — — jde-li o úroky a anuity rakouské banky, jichž promlčení vzhledem k nař. čís. 532/20 dosud nepočalo čís. 4479.
Přesídlení dlužníka do ciziny čís. 3364.
Převážení zboží dráhou čís. 4303.
Převlastnění zajišťovací čís. 3565, 3701, 4085.
Převod vlastnictví: ku staveništi (§ 418 obč. zák.) čís. 3391.
— — jinak viz stavení.
— — pokud nejde o hmotné odevzdání čís. 3565.
— — při zajišťovacím převlastnění čís. 3565, 3701.
— — byla-li vkladní knížka vinkulována čís. 3789.
— — § 367 obč. zák. chrání pouze nabyvatele bezelstného, nikoliv také lehkověrného čís. 3823.
— — ku stromům na pozemku; bezelstnost kupitelova čís. 4015.
— — prohlásila-li matka vůči nedospělé dosud dceři, že jí koupila určité věci do výbavy čís. 4037.
— — pokud připustno odevzdání znameními čís. 4041.
— — k nákladnímu automobilu čís. 4404.
— — ke »skutečnému odevzdání« ve smyslu §u 943 obč. zák. nevyžaduje se knihovního vkladu čís. 4445.
— — odevzdání ženské výstroje manželem manželce čís. 4474.
Převodní poplatek při rozvrhu viz dražba.
Převzetí břemen viz dražba.
— **dluhu** československým státem viz stát československý.
— — § 1409, vstoupil-li kdo do firmy kupce jednotlivce jako veřejný společník firmy čís. 3368.
— — pokud zůstává dosavadní dlužník v případu §u 1406 a 1409 obč. zák. zavázán čís. 3597.
— — osobního nabyvatelem nemovitosti čís. 4193.
— — váznělina domě závazek ve prospěch pivovaru čís. 4326.
— — nemovitosti, podniku, závodu (§ 1409 obč. zák.): pojem; obchodní dluhy, blízcí příbuzní čís. 3389.
— — dle §u 1409 obč. zák. čís. 3739.
— — »ani nemusely býti známy« (§ 1409 obč. zák.) čís. 4259.
— — cena převzatého jmění (podniku) ve smyslu §u 1409 obč. zák. čís. 4243.
— — dávky z přírůstku hodnoty čís. 4373.
— — viz též poukaz asignace.
Přezkoumání platnosti nařízení viz nařízení.
— finančních předpisů soudem čís. 4070.
— tvrzení finančního úřadu čís. 4513.
— výroku rozhodčí komise viz pořad práva (různé).
Příbuzní blízcí a převzetí podniku čís. 3389.
Příbytečné: exekuce naň čís. 3534.
Přídavky drahotní viz drahotní přídavky.
— — a dětenský viz výživné.
— — k pensijnímu pojištění viz pojištění pensijní.
Příděl pozůstalosti notáři viz notář.
— **uhlí** viz uhlí.
Přidělení soudce viz soudce.
Přihlášení: exekuce, stížnost čís. 3384, 4439.
Přihláška dědická viz dědic pozůstalosti.
— **policejní** viz příslušnost dle §u 66 j. n.
— **k rozvrhu dražby** viz dražba.
Příhoda v dopravě viz náhrada škody dráhou.
— **pojistná:** opozděné oznámení čís. 3387.
Přijetí věna viz smlouva svatební.

Přijímací list viz doprava železniční.
Příkaz viz smlouva sprostředkovatelská.
— **platební** směnečný viz směnka.
Příkázání pohledávek k vybrání: z vkladních knížek spořitelen, bank a záložen čís. 3763.
— — a knihovní poznámka čís. 4409.
— a pokračování dlužníka ve sporu čís. 4292.
— — a exekuce na poddlužníka čís. 3757.
— — a § 469 obč. zák. čís. 4337.
— a řízení úpadkové čís. 4433.
Přirážky k dovoznému viz doprava železniční.
— **k dani** viz daň.
Přiročí: dle nař. čís. sb. 660/1919 a násl.: pokud nejsou útraty příslušenstvím pohledávky dle čl. II. nař. čís. sb. 393/22 čís. 3494.
— netřeba uveřejnění opatření ve sb. z. a n.; opatření jest právem nutkavým čís. 3784.
— pokud nelze nařídit přerušení; §§ 187—191 c. ř. s. nelze tu použíti čís. 3785.
— pokud není na závadu dřívějšímu placení čís. 3891.
Přírůstek hodnoty viz dávka z přírůstku hodnoty.
Přísaha křivá a obnova čís. 4126.
— **vyjevovací** dle §u 47 ex. ř.: nepřípustna při exekuci zajišťovací čís. 3583.
— — dle §u 47 ex. ř.: na veřejném společníku; byla-li k vydobytí veřejných dávek bezvýsledně vedena správní exekuce na jmění veřejné společnosti čís. 4096.
— — nelze ji uložiti správci úpadkové podstaty čís. 4197.
— — dle čl. XLII. uv. zák. k c. ř. s.; co jest žalobci osvědčiti čís. 3958.
— — dle čl. XLII. uv. zák. k c. ř. s.; kdo jest k ní oprávněn; manžel potřebuje svolení manželky čís. 4078.
Příslušenství strojů k továrně čís. 3699.
Příslušnost: při prozatimním opatření viz prozatimní opatření.
— ohledně zbavení moci otcovské viz otec.
— reální pravomoc tuzemských soudů vztahuje se pouze na nemovitosti, ležící v tuzemsku čís. 3697.
— skutkové údaje žaloby a nedostavení se žalovaného k prvému roku čís. 3930.
— při exekuci na základě výpovědi ze zabraného majetku čís. 4257.
— **dle čl. 310 obch. zák.:** sborový soud čís. 3811.
— **dle §u 28 j. n.** viz určení soudu.
— **dle §u 49 čís. 2 j. n.:** na všechny nároky nemanželské matky, i dle §u 1328 obč. zák. čís. 3681.
— — nárok třetí osoby na náhradu nákladu, jejž učinila za otce na nemanželské dítko; i když je žalována otcova pozůstalost čís. 4217.
— **dle §u 49 čís. 5 j. n.:** náhrada škody, že pronajímatel nepravdivým pry přednesem docílil svolení k výpovědi čís. 3556.
— — nespadá sem žaloba na vrácení přeplatku nájemného čís. 3558.
— — ohledně peníze přiznaného St. poz. úřadem pachtýři za animální hnojivo, osetí a obdělávání čís. 3883.
— — není pro žalobu, jíž se popírá, že pachtovní smlouva nebyla platně uzavřena čís. 4088.
— — jen na nemovitosti v tuzemsku čís. 3697.
— **dle §u 49 čís. 6 j. n.:** pro nárok hajného, třebas se bylo po případě domáháno i požitků dle zák. čís. 130/21 čís. 3476.
— — pro žalobu pomocného živnostenského dělníka na náhradu škody proti zaměstnavateli, ježto mu přidělováním těžkých prací byla způsobena škoda na zdraví čís. 4324.
— **dle §u 50 čís. 3 j. n.:** o nároku na vrácení do společné domácnosti čís. 3449.
— — pokud sem spadá nárok manželčin na výživné čís. 4040.
— viz též pořad práva (různé).
— **dle §u 53 j. n.:** odhad dolových polí čís. 3617.

— **dle §u 55 j. n.:** přísluší-li žalobci z pohledávky pouze část, jíž se domáhá žalobou čís. 3470.
— — pokud nejde o kapitálovou pohledávku při služebních požitcích pro případ onemocnění čís. 3498.
— **dle §u 56 j. n.:** ocenění sporu o vrácení vkladní knížky: pozdější ocenění není pro spor závazným čís. 4091.
— **dle §u 66 j. n.:** nepřihlášen-li policejně pobyt čís. 3814.
— **dle §u 81 j. n.:** nevztahuje se na žalobu, jíž domáhá se vlastník obtíženého pozemku na oprávněném ze služebnosti nároku, jenž oprávněného stíhá obligačně jako takového čís. 3723.
— — žaloba o výmaznou kvitanci ohledně zaknihované pohledávky čís. 3952.
— **dle §u 87 j. n.:** žaloba na majitele odštěpného závodu čís. 3839.
— — proti filiálce banky čís. 4234.
— — ústředna a odbočka čís. 4486.
— **dle §u 87 a) j. n.:** pojem závodu čís. 4454.
— **dle §u 88, odstavec prvý, j. n.:** splatno a žalovatelno v místě vystavení faktury čís. 3527.
— — význam doložky v objednacím lístku a doložka ve faktuře; význam doložky »franco dráha X« čís. 3711.
— — listinný průkaz nemusí obsahovati projevy obou stran; nestačí objednací lístek, že zaplatiti jest určité osobě s udáním jejího bydliště čís. 3794.
— **dle §u 88, odstavec druhý, j. n.:** faktura, obsahující dvoje platiště a jen jedno sudiště čís. 3504.
— — vztahuje se i na vedlejší a podružné části obchodu čís. 3574.
— — stačí, byla-li doložka »žalovatelno v X« připojena k předtištěnému slovu »splatno« čís. 3629.
— — uzavřen-li obchod v cizozemsku, smluvníci cizozemci a ujednáno jiné splniště čís. 3714.
— — k odvrácení stačí vrácení faktury obyčejným, nedoporučeným dopisem čís. 3982.
— — nelze jednostranně ustoupiti; připojení složenek poštovní spořitelny; odepření placení v Kč; založení pro více dodávek čís. 4253.
— — nevztahuje se na rukojmího, třebas byl rukojmím a plátcem čís. 4256.
— **dle §u 99 j. n.:** jmění jakéhokoliv druhu a ceny; i dispoziční právo čís. 3745.
— — pokud nejsou útraty z předchozího sporu »jměním žalovaného« čís. 3882.
— **dle §u 99, odstavec třetí, j. n.:** pokud jde o stálé zastupitelstvo cizozemské akciové společnosti čís. 4378.
— **dle §u 104 j. n.:** předložen-li dodatečně listinný doklad čís. 3456.
— — jest v zásadě sudištěm na výběr, i když se mu strany podrobily »neodvolatelně« čís. 3509.
— — pokud není výlučným podrobení se bursovnímu rozhodčímu soudu čís. 3629.
— — byl-li dluhopis s prorogační doložkou předložen dlužníku pouze k podpisu čís. 3661.
— — dohoda se může státi sice ústně, ale jest ji prokázati v žalobě listinou čís. 3715.
— — preklusivní, třeba se bylo v kolektivní smlouvě podrobeno příslušnosti rozhodčího soudu čís. 3878.
— — i ohledně cizinců v cizině bydlících čís. 3912.
— — pokud se vyžaduje, by strany bydlely v tuzemsku čís. 3930.
— **dle §u 115 j. n.:** k umoření rakouských válečných půjček čís. 3796.
— — k umoření cizozemských státních dluhopisů a úvěrních papírů v tuzemsku čís. 4476.
— — k umoření prodejního listu čsl. státního stavebního losu čís. 4487.
— **dle §u 117 j. n.:** pro odhad dolových polí a měr čís. 3617.
— **dle §u 11 čís. 1 c. ř. s.:** nemusí býti odůvodněna ohledně jednoho každého společníka čís. 4200.
— **dle §u 4 ex. ř.:** na základě smíru v řízení nesporném čís. 4237.

— — pro opětný výkon exekuce čís. 3381.
— **dle §u 45, odstavec druhý, ex. ř.:** došlo-li dožádání o výkon exekuce na exekuční soud před podáním návrhu na odložení exekuce, je-li exekučním soudem soud na Slovensku neb Podkarpatské Rusi čís. 4062.
— **dle §u 353, odstavec druhý, ex. ř.:** čís. 3523.
— **dle §u 58 vyr. ř.:** čís. 3374.
— **dle §u 6 zák. o obchodech splátkových:** bydlí-li kupitel na Slovensku čís. 3417.
— **dle §u 41 zák. o obchodních pomocnících:** pro žalobu obchodního pomocníka o zaplacení podílu na čistém zisku čís. 3522.
— **zemského soudu v Praze** viz zemský soud v Praze.
— **živnostenských soudů:** nepřešla zákonem čís. 330/21 na rozhodčí komise čís. 3828, 4356.
Příspěvek(ky) dle opatření čís. 494/20 čís. 4226.
— ku platu učitele viz učitel.
— k okresní nemocenské pokladně viz pojištění nemocenské.
Přístup světla a vzduchu viz služebnost dle §u 476 čís. 10 obč. zák.
— **k dražbě** viz dražba.
Psací stroj a správa čís. 3635.
Půjčka či pachtovní smlouva čís. 3867.
— **válečná** viz válečná půjčka.
Původ manželský dítěte viz dítě.

Rada revírní a pořad práva viz pořad práva (mzda).
— — jinak viz revírní rada.
— **závodní** viz závodní rada.
Rakousko-uherská banka viz banka, bankovní úřad.
Rakousko-Uhersko: čs. stát není universálním nástupcem čís. 4147.
— — viz též stát československý.
Reaktivování železničního zaměstnance viz zaměstnanec železniční.
Reální pravomoc viz pravomoc reální.
— **řád odhadní** viz odhad.
Refakcie viz doprava železniční.
Regres viz postih
Rejstřík: změna sídla akciové společnosti ze Slovenska do historických zemí čís. 3372.
— ověření originálních podpisů na protokolu o schůzi správní rady akc. spol. čís. 3791.
— viz též firma.
Reklamace viz doprava železniční, správa
Rekurs viz stížnost.
Rekursní řízení viz řízení rekursní.
Relutum za výměnek viz výměnek.
Remunerace (premie) jest platem ve smyslu §u 1 zák. čís. 314/20 čís. 3758.
Reparační komise viz bankovní úřad.
Representace tuzemská cizozemské společnosti akciové, společnosti s r. o. viz společnost akciová, společnost s r. o.
Representant cizozemské obchodní společnosti viz společnost akciová.
Reprodukční právo viz smlouva nakladatelská.
Retenční právo viz zadržovací právo.
Revident ministerstva viz zaměstnanec státní.
Revírní rada a pořad práva viz pořad práva (mzda).
— — správě závodu nepřísluší právo volně nakládati se zaměstnaneckými byty čís. 4481.
— **lesní** viz zaopatřovací požitky.
Revise viz dovolání.
Revisní stížnost viz stížnost dovolací.

Rozdělení společných nemovitostí viz společenství statků, notářský spis.
Rozdělovna cukru, pořad práva viz tamže (stát).
— **obilí** viz obilí.
— **okresní mouky** a způsobilost ku sporu čís. 3619.
Rozepře rozsouzená: procesuální námitku nelze opodstatniti vyrovnáním soudně potvrzeným ani soudním smírem čís. 3499.
— — ohledně útrat soukromého účastníka viz soukromý účastník.
— — a vydání rozsudku pro zmeškání čís. 4160.
— — přiznána-li pohledávka v mimokonkursním nuceném vyrovnání na Slovensku čís. 4262.
— — při úpravě pachtovného viz úprava pachtovného
— **zahájená:** zda byla rozepře zahájena ještě v době rozhodnutí o námitce čís. 3783.
— — přihlédnouti z úřadu, třebas výrok prvého soudu, nevyhověvší námitce, se stal pravoplatným, k pojmu téže rozepře čís. 3879.
— — totožnost stran; vydání vkladních knížek a devinkulace jich není týmž předmětem sporu čís. 4105.
— — na zemském soudě v Praze viz zemský soud v Praze.
Rozhodce viz rozsudí.
Rozhodčí soud: podrobení se mu v kolektivní smlouvě nevylučuje preklusivní prorogace ve prospěch řádného soudu čís. 3878.
— — v kolektivní smlouvě zemědělských dělníků čís. 4115.
— — dle §u 3 g) zák. čís. 330/21; příslušnost jeho čís. 4356.
— — dle zák. čís. 330/21: není »úřadem správním«; rozhodnutí rozhodčí komise nelze přezkoumati pořadem práva čís. 4363.
— — bursovní: pokud podrobení se jemu není výlučným čís. 3629.
— — hornický: příslušným pro mzdové spory proti majiteli dolu, třebas byl důl zatím propachtován čís. 3734.
— — pensijního ústavu soukromých zaměstnanců: působnost jeho nevztahuje se na toho, kdo byl před sestátněním soukromé dráhy zaměstnán v pomocném podniku železničním, jenž sestátněn nebyl čís. 3646.
— — pensijní nároky zaměstnanců státních drah čís. 3396.
— **výrok:** doručen-li dvakráte, lze se brániti proti každému doručení žalobou pro zmatečnost čís. 3655.
— — není zmatečností dle §u 595 čís. 5 c. ř. s. v tom, že jedna ze stran odepřela účast při jednání před rozhodcem čís. 4221.
Rozhodnutí: právoplatnost jeho viz tamže.
Rozchod manželství viz manžel.
Rozkaz směnečný viz směnka.
— **upomínací platební** viz řízení upomínací.
Rozluka manželství: z úřadu jest vyšetřovati jen důvod rozluky, nikoliv též zavinění na rozluce čís. 3401.
— — platí zásada vyšetřovací čís. 3672.
— — neplatí dvorský dekret 531/1841 čís. 3564, 3577.
— — nelze se domoci rozluky, ježto rozvrat byl zaviněn, nelze se domáhati ani rozvodu čís. 4072.
— — jest je pokládati za rozloučené dnem, kdy rozsudek vešel v moc práva čís. 4133.
— — pokud jest padoucí nemoc důvodem rozluky čís. 3506.
— — pokud nemůže se manželka domáhati rozluky z důvodu §u 13 písm. c) rozl. zák. čís. 3672.
— — napotomně se dostavivší zlý úmysl jest důvodem dle §u 13 c) rozl. zák.; opomenutí vyhlášky, vyzývající manžela, zdržujícího se v cizině by se vrátil do společné domácnosti, v cizích listech čís. 3755.
— — pojem »zhýralého života« (§ 13 písm. f) čís. 4509.
— — pokud jest souhlas podmínkou při rozluce pro nepřekonatelný odpor čís. 3505, 4087, 4125.

— — nepřekonatelný odpor nemusí býti vzájemným čís. 4087.
— — dle §u 17 může žádati i manžel, z jehož viny bylo uznáno na rozvod a nevyžaduje se uplynutí jednoroční lhůty čís. 3459.
— — předcházel-li ve sporu o rozvod rozsudek pro zmeškání, jímž zjištěno cizoložství, jest lhostejno, zda obnoveno napotom manželské společenství; nelze konati šetření o okolnostech nastalých po rozvodu čís. 4397.
— — dle §u 17: spočívá-li rozlukový důvod v určitém stavu, jest na soudě, by zkoumal, zda tu jest v době rozluky; nemůže se domáhati manžel, jenž byl převážně vinen na rozvratu čís. 4509.
— — provedena-li dle německého práva a výživné čís. 4006.
— — § 19 nelze použiti, nebylo-li manželství dříve rozvedeno čís. 3564.
— — § 19 nelze použiti, bylo-li manželství rozvedeno až po nabytí účinnosti rozlukového zákona čís. 4020.
— — jinak výživné viz tamže.

Rozřadění železničních zaměstnanců viz zaměstnanec železniční.

Rozsudek: překročení žalobní žádosti v rozsudku čís. 3613.
— do rozsudečného výroku jest pojati rozhodnutí o pohledávce namítané započtením čís. 3630, 3877.
— uloženo-li dělitelné plnění několika osobám, aniž vyslovena solidárnost závazku čís. 3760.
— nejde o doplnění, nýbrž o opravu, domáháno-li se opravy chyby při sčítání útrat; dovolací rekurs jest tu přípustným čís. 3981.
— do usnesení, jímž nařízena oprava, jest přípustným samostatný rekurs čís. 4183.
— oprava jeho dle §u 419 c. ř. s. či zmatek dle čís. 3 §u 477 c. ř. s. čís. 3949.
— jinak zmatky viz tamže.
— pravomoc čís. 4133.
— **dílčí (částečný):** právní souvislost pokud není při dodávce elektrického proudu čís. 3945.
— **mezitímní:** vyloučení dalšího jednání o námitkách, nepatří sem námitka započtení; vznesení námitky této až po vynesení rozsudku čís. 4244.
— **trestní** viz tamže.
— **pro zmeškání:** dostavil-li se k prvému roku zástupce strany bez plné moci a nevyhověl-li příkazu k předložení; stačí, že návrh na vynesení rozsudku byl učiněn u původního roku čís. 3709.
— — pokud nelze vyloučiti účinek ve prospěch dostavivší se strany čís. 3887.
— — nedostavení se žalovaného a údaje ohledně příslušnosti čís. 3930.
— — při příštím roku, obmezil-li se žalovaný v řízení na okresním soudě při prvém roku na pouhé popření žalobního nároku čís. 4001.
— — lze vydati, třebas tu byla rozepře zahájená čís. 4160.
— — zmeškal-li zákonný zástupce nesvéprávné strany rok k ústnímu jednání čís. 4432.
— — pokud není soud oprávněn prováděti důkaz o jiné rozepři čís. 4458.
— — odpovědi na žalobu: nelze návrh zamítnouti pro neurčitost, neúplnost a všeobecnost okolností, tvrzených v žalobě čís. 4144.

Rozsudí: do kdy lze vznésti námitku ve sporu čís. 3510.
— **rekurs vyloučen** i do usnesení, jímž byl zamítnut návrh na jmenování rozhodce čís. 3663.
— útraty viz tamže.
— pojem čís. 3705.
— nevyhovovala-li úmluva o rozsudím předpisům civilního řádu soudního, nejsou strany vázány jeho rozhodnutím čís. 3705.
— i prodloužení smlouvy o něm musí se státi formou písemnou čís. 3831.
— omezena-li smlouva o něm na určitou dobu, dlužno ve lhůtě té vynésti nález čís. 3831.

Rozšiřování služebnosti viz služebnost.

Rozvod elektrické síly viz služebnost.
— **manželství:** povinnost zjistiti, zda urážky a příkoří byly vyvolány druhým manželem; rozvrat manželství čís. 3495.
— — nepřekonatelný odpor čís. 3520.

— — nárok naň nepodléhá promlčení; ujednání klidu a odpuštění; pojem manželské nevěry čís. 3729.
— — nestačí jednostranný, nepřekonatelný odpor jednoho manžela; nelze-li žádati rozluku pro rozvrat, nelze žádati ani rozvod; ubližování na cti, jež nestačilo v rozepři o rozluku čís. 4072.
— — není spoluvinou, zavdala-li manželka neprovinile důvod k cizoložství manželovu tím, že mu odpírala soulož čís. 4415.
— — viz též rozluka manželství.

Rozvrat manželství viz rozluka, rozvod manželství.

Rozvrh nejvyššího podání: útraty viz tamže.
— — — jinak viz dražba.

Rubly papírové a zlaté viz zápůjčka.

Ručení za škodu viz náhrada škody.
— **nemovitosti** za dávku z majetku viz dávka z majetku.
— **společníka** veřejné obch. společnosti viz společnost veřejná.

Ručitel viz rukojemství.

Ruch stavební: přípustnost vyvlastnění a doplnění pozemkové knihy čís. 3732.
— — exekuce na nárok stavebníka na výplatu zápůjčky jest nepřípustnou čís. 4198.

Rukojemství: je-li pomocným obchodem, nevyhledává se ku platnosti jeho písemné formy; určitost záručního prohlášení čís. 3788.
— zaručení se třetí osoby za dluh z obchodního spojení, vedeného na jméno dítěte čís. 3824.
— posouzení významu písemného prohlášení čís. 3840.
— nároky proti přímému dlužníku, za něhož hrazen dluh čís. 3669.
— lze se zaručiti za budoucí pohledávky; stačí, že prohlášení bylo písemné čís. 3918.
— ve směnce čís. 3570, 3669, 4051.
— ručitel i ze zákona může se domáhati na dlužníku splnění jeho závazku vůči věřiteli čís. 4192.
— a příslušnost dle §u 88/2 j. n. čís. 4256.
— ve vyrovnání viz vyrovnání.

Rus Podkarpatská viz Slovensko.

Rusko: kdo je zastupuje na československých soudech čís. 3808.

Rušená držba viz držba.

Různost práva v historických zemích a na Slovensku a určení soudu dle §u 28 j. n. čís. 4168.

Rybářské družstvo viz společenstvo.

Ryby: otrava jich a pořad práva viz pořad práva (voda).

Rychlozboží viz doprava železniční.

Řád: bývalý člen nemůže se domáhati pořadem práva placení požitků; lhostejno, že o věci byl uzavřen smír čís. 3671.
— celní a monopolní: význam ustanovení §u 199 čís. 4025.
— odhadní viz odhad.

Řádný obchodník viz obchodník řádný.
— **é pokračování ve sporu** viz promlčení.

Řeč služební železničního zaměstnance viz zaměstnanec železniční.

Ředitelství státních statků viz stát.

Řetězový obchod a nicotnost smlouvy čís. 3638.

Řidič automobilu viz automobil.

Řízení ve věcech nepatrných viz nepatrné věci.
— nájemní viz smlouva nájemní a pachtovní, ochrana nájemců, vyklizení, výpověď.
— nesporné viz nesporné řízení.
— směnečné viz směnka.
— o výživném viz výživné.
— pozůstalostní viz pozůstalost.
— ve věcech manželských viz rozluka, rozvod manželství.

— upravovací viz knihy pozemkové (veřejné).
— o zbavení svéprávnosti viz zbavení svéprávnosti.
— sporu: nepoužito-li náležitě §u 182 c. ř. s.; postup dle §u 496 čís. 3 c. ř. s. čís. 3375.
— při prodeji dle čl. 310 obch. zák. čís. 3809, 3811.
— — stížnost zasilatele viz zasilatel.
— rekursní: o návrhu na zrušení neb omezení exekuce; nelze v něm prováděti ústní líčení čís. 4388.
— upomínací: byl-li podán odpor společně několika osobami a vrácen jedné k opravě, jest podán ohledně ostatních včas čís. 3677.
— — byl-li návrh na vydání platebního rozkazu obsažen v žalobě, pozbývá platební rozkaz včasným odporem i jen jednoho žalovaného účinnosti proti všem žalovaným čís. 4295.

S. H. S.: zápis firmy tamního občana čís. 3779.
Saldo: uznání jeho a novace čís. 4343.
Samostatný rekurs viz stížnost.
Sběrný důstojník viz válečná půjčka.
Sčítání útrat viz rozsudek.
Sdružení majitelů lesů viz les.
— **osob:** způsobilost státi na soudě viz tamže.
Sebevražda viz pojištění.
Sekvestrace viz správa vnucená.
Separatio bonorum viz pozůstalost.
Schovací smlouva viz smlouva schovací.
Schválení státní: změna sídla akciové společnosti ze Slovenska do historických zemí čís. 3372, viz též společnost akciová atd.
Sídlo akciové společnosti viz společnost akciová.
— **veškerenstva** majitelů dílčích dluhopisů čís. 3712.
Síla elektrická viz služebnost, elektrická síla.
Silnice okresní: ručení okresu čís. 3355.
Silostroj viz automobil.
Simultanní hypoteka viz hypoteka.
— **ručení** a dražba viz dražba.
Sirotci a zaopatřovací požitky viz zaopatřovací požitky.
Skladištné a prodej dle čl. 310 obch. zák. čís. 3811.
Sklizeň obilí viz obilí.
Sklouznutí na chodníku a náhrada škody čís. 3637.
Skončení války viz válka.
Skutečnosti ve smyslu §u 1330 obč. zák. čís. 4367.
Skutková otázka viz otázka.
— **é zjištění:** pokud lze je napadnouti dovoláním čís. 3600.
Sleva z kupní ceny viz obchodní zmocněnec.
Slib: neplatnost jeho viz neplatnost smlouvy.
— nahraditi škodu čís. 4047.
— manželský viz náhrada škody dle §u 1328 obč. zák.
— republice viz zaměstnanec státní, železniční.
Slovensko: dotaz o právu tam platném na ministerstvo spravedlnosti čís. 3388.
— právo platné při projednání sporu před zemským soudem v Praze dle zák. z 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n. čís. 3388, 4189.
— soudní praxe a § 92 úst. list. čís. 3388.
— bydlí-li tam kupitel, nelze užiti §u 6 zákona o obchodech splátkových čís. 3417.
— ručení státu za škodu viz stát.
— odvod koní a pořad práva viz pořad práva (stát).
— koncem roku 1919 nebyly tam mimořádné poměry čís. 4165.
— a určení soudu dle §u 28 j. n. čís. 4168.
— podání v menšinovém jazyku viz jazyk státní.
— »zákonem« v §u 92 úst. listiny jest i obyčejové právo čís. 4260.
— zemský soud v Praze viz tamže.
— vázanost trestním rozsudkem čís. 4261.

— přiznána-li pohledávka ve vyrovnání; mimokonkursní nucené vyrovnání a rozepře zahájená čís. 4262.
— předpisy pro obchod solí čís. 4294.
— uveřejnění v Úradných Novinách čís. 4294.
— a příslušnost ku rozhodnutí o návrhu na výkon exekuce viz příslušnost dle §u 45/2 ex. ř.
Slovní doprovod: viz dílo obrazové.
— **urážky** viz dar.
Složení na soudě: cizozemském, pokud mohou rozhodovati tuzemské soudy čís. 3492.
— — povinnost dlužníka není, jde-li o dluh podmínečný čís. 3369.
— — dle čl. 245 (262 odst. 2 a 3) obch. zák. čís. 3439.
— — advokát a výhrada zástavního práva viz advokát.
— — lze poznamenati jen práva a nároky co do jsoucnosti a objemu nesporné čís. 4214.
— **účtu** viz účet.
Služba vojenská: započítání do advokátní praxe viz advokát.
Služby vyšší viz obchodní pomocník.
Služebná: ručení za ni viz náhrada škody dle §u 1313 a) obč. zák.
Služební řeč železničního zaměstnance viz zaměstnanec železniční.
— **byt:** pořad práva viz tamže (obec).
Služebnost: byla-li zapsána nedopatřením úředních orgánů do pozemkové knihy v rozsahu větším nežli ve zřizovací listině čís. 3430.
— žaloba zápůrčí viz tamže.
— chůze, bylo-li jí nabyto pro vlastníka určitého domu, oprávnění napotomních nájemníků domu čís. 3549.
— cesty, pokud nejde o rozšiřování, bylo-li jí používáno i pro pozemky napotom přikoupené čís. 3568.
— každý spoluvlastník panujícího statku může ji uplatňovati čís. 3722.
— používání pozemků k rozvodu elektrické síly čís. 3858.
— dle zák. čís. sb. 77/1922 čís. 3899.
— pohodlnější nebo prospěšnější užívání oprávněného pozemku čís. 3915.
— dle §u 476 čís. 10 obč. zák. čís. 4069.
— čerpání vody; nabytí práva; pořad práva čís. 4128.
— v řízení o zajištění půdy viz zajištění půdy.
Služné a pořad práva viz pořad práva (stát).
Směnka: přeměna obecnoprávního dluhu ve směnečnoprávní čís. 4462.
— jejíž směnečný peníz padělám zvýšen, jest celá neplatná čís. 3467.
— směnečný nárok proti avalistovi příjemce není podmíněn protestací směnky a zaniká teprve uplynutím tří let ode dne splatnosti směnky čís. 3570.
— vlastnost směnečného rukojmího jako takového musí vyplývati ze směnky samé čís. 4051.
— nároky rukojmího přímého dlužníka, jenž uhradil za tohoto dluh čís. 3669.
— pojem »úhrady« ve směnečném obchodu čís. 3669.
— závazek trasátův není dotčen tím, že směnku přijal až po její splatnosti čís. 3693.
— pokud jest zavázána veřejná společnost, podepsal-li směnku jeden společník nikoliv přesně ve znění, jak jest znamenání společnosti v rejstříku zapsáno čís. 4209.
— připojena-li k vydané směnce doložka domicilu jinou osobou než trasantem čís. 4341.
— zmocnění, dané přijatelem směnečnému věřiteli, by směnku dodatečně vyplnil tím, že mu odevzdá nevyplněnou směnku, není vůči přijateli časově obmezeno protestem čís. 4416.
— v rozsudku o námitkách proti příkazu lze příkaz zachovati v platnosti též s omezením exekuce na určité majetkové předměty dlužníka čís. 3420.
— ani ve směnečném řízení nemůže soud sám od sebe přihlížeti k promlčení; včasné podání námitek proti směnečnému platebnímu příkazu, stalo-li se

tak neprodleně k vyzvání soudu, vyřizujícímu návrh na vrácení ku předešlému stavu čís. 4053.
— směnečný platební příkaz, vydaný proti dlužníku, na jehož jmění byl již vyhlášen úpadek, jest zmatečným čís. 4297.
— nelze spojiti spor směnečný s obecným; stalo-li se tak a nevytýkáno, nelze tomu již odporovati čís. 4394.
— námitky proti platebnímu příkazu, neopatřené jménem klientovým, a náhrada škody čís. 4516.

Směrnice: pro úpravu poměru mezi zemědělci a zemědělskými dělníky; rozhodčí soud čís. 4115.

Smír o výživném viz výživné.
— o propuštění majetku ze záboru viz pozemková reforma (náhradový zákon).
— s koreálním dlužníkem viz dlužník koreální.
— byl-li umluven pod podmínkou, že žalobce ustoupí od žaloby, stačí po případě i změna žaloby čís. 3405.
— soudní nezakládá procesuální námitku rozepře rozsouzené čís. 3499.
— účinek jen mezi smluvními stranami a dědici; pokud působí pro a proti singulárním nástupcům čís. 3503.
— a pořad práva čís. 3671.
— o vyklizení a ochrana nájemců čís. 3689.
— podstatné náležitosti dle něm. obč. zák. čís. 3705.
— výklad jeho, uzavřen-li po měnové rozluce vzhledem k placení před rozlukou čís. 3705.
— vymáhajícího věřitele a exekuční právo zástavní čís. 3866.
— není jim ještě vzdání se čís. 4020.
— v řízení nesporném a soud příslušný k povolení exekuce čís. 4237.
— o mzdě za práci přes čas čís. 4346.

Smírčí: pojem čís. 3705.

Smlouva: kterak jest ji vykládati čís. 4473.
— neplatnost (nicotnost, nemravnost smlouvy) viz neplatnost smlouvy.
— forma pro smlouvu hlavní platí i pro předběžnou čís. 4225.
— nabídka viz tamže.
— závdavek viz tamže.
— s nesvéprávným viz nesvéprávný.
— **darovací** viz dar.
— **dopravní** viz doprava železniční.
— **kolektivní:** platnost a závaznost; odchylky ve prospěch a neprospěch zaměstnance čís. 4009.
— — poměr ku smlouvě individuelní; pracovní poměr trvá i po pominutí smlouvy kolektivní čís. 4296.
— — výpověď zaměstnance a povinnost závodního výboru, podati proti ní odpor čís. 4497.
— **kupní:** dobírka viz tamže.
— — a dávka z přírůstku hodnoty viz tamže.
— — list uzavřený viz tamže.
— — lhůta viz tamže.
— — nabídka viz tamže.
— — nahodilý zánik věci a správa viz správa.
— — neplatnost (nicotnost) viz neplatnost smlouvy.
— — prodej dle čl. 343 obch. zák. viz tamže.
— — splniště viz tamže.
— — vady zboží viz správa.
— — volba kupitele viz tamže.
— — závdavek viz tamže.
— — zavázal-li se kupitel prodateli zaplatiti bez výhrady za opatření vývozního a dovozního povolení, za vyclení zboží a jeho dopravu čís. 3404.

— — fixní obchod čís. 3410, 4292.
— — nenaléhal-li kupitel, najmě za kolísající valuty, po delší dobu na dodání zboží, není již oprávněn domáhati se plnění čís. 3473.
— — dodání strojů na určité místo; nelze napotom určiti místo jiné; dodání strojů kompletních čís. 3588.
— — pokud možno ustoupiti od nároku na plnění čís. 3485.
— — prodatel, jenž se domohl odsouzení kupitele k odebrání zboží a zaplacení kupní ceny, nemůže napotom žalovati o zaplacení rozdílu mezi kupní cenou a cenou, docílenou prodejem dle čl. 343 obch. zák. čís. 3601.
— — koupen-li celý stoh za jednotnou cenu za 1 q a prodatel část odřezal a prodal jinému čís. 3610.
— — pojem jiného zboží (aliud) čís. 3402, 3679.
— — bylo-li zboží odvoláno, dodáno a pozastaveno, jest použiti čl. 346 a 347 obch. zák.; zaslání zboží vadného a nabídka prodatele, že dodá místo něho zboží bezvadné; umluveno-li odvolání do určité doby a kupitel pozastavil částečnou dodávku, není ohledně zbytku oprávněn ustoupiti od smlouvy čís. 3698.
— — ponechal-li prodatel splnění třetí osobě, ručí tato za splnění pouze jemu čís. 3742.
— — mělo-li býti zboží zaplaceno původně při obdržení účtu, dodáno vadné a vyměněno za bezvadné, nezůstala v platnosti úmluva o placení předem čís. 3769.
— — výměna vadného zboží a dodání do kupitelova skladiště; nebylo-li vadné zboží kupitelem přijato, octl se prodatel v prodlení čís. 3769.
— — účinnost ustoupení kupitele od smlouvy čís. 3851.
— — poshovění nedoplatku kupní ceny jest po případě zápůjčkou čís. 3872.
— — postoupil-li prodatel pohledávku z kupní smlouvy; komu jest platiti a oznámiti vady čís. 3890.
— — bylo-li objednáno obrazové dílo čís. 3919.
— — pokles měny a ustoupení kupitele od volby čís. 3934.
— — zaslání zboží; bedlivost řádného obchodníka čís. 3957.
— — nedostatek úmluvy o tom, koho stihne dávka z přírůstku hodnoty nemovitosti, není na závadu hotovosti smlouvy kupní čís. 3977.
— — není, objednán-li oblek dle míry, třeba krejčí dodal látku čís. 4073.
— — proti žalobě na splnění depuračního závazku nemůže prodatel namítati, že kupitel nesplnil kupní smlouvu ani že nedoplatek jest ohrožen (§ 1052 obč. zák.) čís. 4130.
— — nevyhradil-li si prodatel vlastnického práva při smlouvě kupní, nemůže si je vyhraditi dodatečně bez nového právního důvodu čís. 4208.
— — z toho, že manželka súčastnila se při uzavírání kupní smlouvy manželem, nelze ještě vyvozovati závazek její z kupní smlouvy čís. 4246.
— — převzaty-li cenné papíry na srážku z kupní ceny čís. 4420.
— — předána-li ku vyrovnání kupní ceny směnka, jde o přeměnu ve dluh směnečnoprávní; komu bylo nadále plniti čís. 4462.
— — povinnost prodatele pojistiti zboží čís. 4466.
— — určitelnost kupní smlouvy; úmluva, že právo vlastnické bude převedeno, až kupitel zaplatí úplně kupní cenu; jde o smlouvu hotovou pod odkládací výminkou; prodatel nemůže naléhati na vydání nemovitosti čís. 4484.
— — otázky, kdo bude platiti daň z obratu, v jaké ceně se budou počítati pytle a v jaké váze se má počítati tara a určitost kupní ceny čís. 4354.
— **mandátní** viz smlouva zmocnitelská.
— **mírová:** čl. 198 smlouvy Trianonské není dosud proveden vůči Maďarsku čís. 3566.
— — — — Versaillská a zábor majetku říšsko-německého příslušníka čís. 4004.
— — povinnost čs. eráru zaplatiti to, co mu bylo dodáno po 28. říjnu 1918 čís. 3864.

— — převzetí díla a požadování úplaty čs. erárem čís. 4227.
— — neodporuje jim nařízení čís. sb. z. a n. 246/1919 čís. 4150, 4299.
— **nájemní a pachtovní:**
— — číšník na účet viz tamže.
— — lhůta viz tamže.
— — obnova pachtu, úprava pachtovného, zajištění půdy viz tamže.
— — ochrana nájemců viz tamže.
— — vyklizení viz tamže.
— — výpověď viz tamže.
— — ohledně provozování filmu viz film.
— — zástavní právo dle §u 1101 obč. zák. viz tamže.
— — odstoupení nájemce od nájmu a ochrana nájemců čís. 3379.
— — bylo-li před záborem majetku vymíněno plnění pro případ zrušení smlouvy a zábor majetku čís. 3443.
— — spor o vydání výmazného prohlášení, byť šlo o vklad nájemního práva, není věcí nájemní čís. 3519.
— — uzavřena-li s požívatelem, není třeba výpovědi čís. 3640.
— — nájemník, jenž dal část bytu v podnájem, může na něho naléhati žalobou, by nepokračoval v protismluvním užívání, třebas vlastník domu s tímto užíváním souhlasil čís 3708.
— — odměna za půjčování inventáře jest po případě nájemným čís. 3727.
— — ručení nájemce za zatopení bytu čís. 3753.
— — pachtovní smlouva o koncesi a smrt pachtýře čís. 3827.
— — či půjčka čís. 3867.
— — dohodly-li se strany na užívání místnosti za určitou úplatu, uzavřely smlouvu nájemní, třebas ji jedna odepírala uzavříti; lhostejno, že pro případ nevyklizení byla smluvena pokuta čís. 3995.
— — nová nájemní smlouva a výmaz vkladu pro dřívějšího nájemce čís. 4036.
— — i za platnosti předpisů o ochraně nájemců vyžaduje se dohoda o nájemném čís. 4044.
— — zrušení dle §u 1118 obč. zák. mimosoudním prohlášením; kdy nastávají účinky zrušení čís. 4054.
není třeba, by škoda (§ 1118 obč. zák.) již skutečně nastala; pojem »značné škody« čís. 4485.
— — poměr podsudího čís. 4187.
— — náhrada škody propachtovatelem živnosti hostinské, ježto byl znemožněn výkon živnosti čís. 4229.
— — okolnost, že nájem opožděním žaloby se mlčky prodloužil (§ 569 c. ř. s). musí býti žalovaným namítána a to již v prvé stolici čís. 4263.
— — hostinská místnost o sobě dává se do nájmu, živnostenská koncese do pachtu čís. 4267.
— — na určitý čas proměňuje se zcizením nájemního předmětu a pokračováním v nájmu po zcizení v nájemní smlouvu neurčitého trvání s výpovědním právem oběma stranám stejnoměrně příslušejícím čís. 4285.
— — § 1116 a) obč. zák. nepřisluší odkazovníkům; ku pokračování nevyhledává se zvláštní projev vůle; na tom, komu dědicové trpí, by setrvával v bytě zůstavitelově, nemůže se pronajímatel domáhati vyklizení čís. 4316.
— — nájemní, byla-li přenechána zahrada za účelem postavení atelieru a provozování živnosti fotografické čís. 4348.
— — nejde o ni, převzal-li samostatný podnikatel zorání polí parním pluhem čís. 4376.
— — přenechána-li za úplatu cela v chladírně ku konservování čís. 4406.
— — náhrada škody pachtýře proti vydražiteli, jenž nepřevzal pachtovního práva čís. 4495.
— — námitku, že smlouva pachtovní byla mlčky obnovena, nemůže vznésti podpachtýř čís. 4140.

— **nakladatelská:** porušil-li ji nakladatel tím, že dal reprodukční právo dále; oprávnění ustoupiti od smlouvy čís. 4473.
— **o dílo:** lhůta viz tamže.
— — vady díla viz správa.
— — či smlouva služební čís. 4148.
— — provedl-li pokrývač vadně opravu střechy; nárok zákazníka na náhradu čís. 3366.
— — není ji objednání obrazového díla čís. 3919.
— — jest ji objednání obleku dle míry, třebas látku dodal krejčí čís. 4073.
— — objednatel může kdykoliv odvolati nedokončené objednané dílo a není povinen určovati dodatečnou lhůtu čís. 4111.
— — bylo-li umluveno dodávání denních hudebních produkcí po určitou večerní dobu čís. 4215.
— — měla-li býti obstarávána doprava dřeva z lesa na stanici a odeslání drahou čís. 4292.
— — převzal-li samostatný podnikatel zorání polí parním pluhem čís. 4376.
— — ujednána-li správcem cizího majetku pro spravovaný majetek čís. 4494.
— **o inserci** viz inserce.
— **podsudní:** pokud jest smlouvou námezdní čís. 3569.
— **pojišťovací** viz pojištění.
— **předběžná, předchozí:** platí pro ni předpis, stanovící pro platnost smlouvy určitou formu čís. 4225.
— — **příkazní** viz smlouva zmocnitelská.
— **schovací:** § 960 obč. zák. čís. 3486.
— — ručení majitele stáje za škodu, již utrpělo zvíře při svých pohybech čís. 3691.
— — uschovatel soudní viz tamže.
— **služební:** závodní výbory viz tamže.
— — a účet advokáta viz advokát.
— — jde-li o číšníka na účet viz číšník na účet.
— — § 1155 obč. zák. jest užiti i na statkové zaměstnance; okolnosti, vyskytnuvší se v zaměstnavatelově osobě, odečtení ztrát a újem, jež utrpěl zaměstnanec při vyhledávání neb výkonu jiného zaměstnání čís. 3716.
— — zaměstnanec v soukromém podniku nemůže se domáhati dalšího zvýšení pense z důvodu změněných hospodářských poměrů čís. 3719.
— — pokud jest zaměstnavatel oprávněn zadržeti si část mzdy zaměstnancovy na srážku osobní daně z příjmu čís. 3826.
— — pokud lze se vzdáti nároku na mzdu za dobu čekací (§ 1155 obč. zák.): § 1155 obč. zák. i na živnost stavitelskou a nepředpokládá zavinění na straně zaměstnavatele čís. 3845.
— — ustanovení služebního řádu, že po dobu sesazení zaměstnance ze služby jest vzíti přiměřený zřetel na udržení životosprávy zaměstnancovy rodiny čís. 3886.
— — pokud opuštění práce dělníky nezakládá důvod k propuštění ve smyslu §u 82 živn. ř. čís. 3905.
— — od kdy dostává se zaměstnanci platu v případě onemocnění čís. 3908.
— — propuštění dle §u 1162 obč. zák., vystupoval-li člen divadelního sboru za zdravotní dovolené pohostinsky na jiném jevišti čís. 4075.
— — či smlouva o dílo čís. 4148.
— — § 1162 d) obč. zák. netýká se nároků dle §u 1155 obč. zák.; pokud nemůže se zaměstnavatel dovolávati náhody proti uplatňování nároků dle §u 1155 obč. zák. čís. 4148.
— — § 1155 nepředpokládá zaměstnavatelova zavinění čís. 4215.
— — poměr podsudího čís. 4187.
— — nejde o ni, měla-li býti obstarána doprava dřeva z lesa na stanici a odeslání dráhou čís. 4292.
— — pracovní poměr trvá i po pominutí smlouvy kolektivní čís. 4296.
— — těhotenství, porod a šestinedělí jest důležitou příčinou dle §u 1 odst. 1

zák. čís. 155/21; nastala-li z uvedených stavů nemoc, příslušejí kvoty mzdy dle §u 1 (2) zák. čís. 4334.
— — lze platně uzavříti smír o vzešlém již nároku na práci přes čas čís. 4346.
— — ujednána-li správcem cizího majetku pro spravovaný majetek čís. 4494.
— — viz též smlouva kolektivní.
— **společenská** viz společnost.
— **sprostředkovatelská:** nárok sprostředkovatele na odměnu, projevena-li smluvníky souhlasná vůle čís. 3630.
— — nemá-li sprostředkovatel realit po živnostensku koncese, nejsou nicotnými obchody jím uzavřené čís. 3920.
— — jest smlouvou svého druhu; úmluva dohodného pro případ prodeje nemovitosti, § 1155 obč. zák. nelze tu použíti čís. 3985.
— — o prodeji stroje, jež nebyla ani časově obmezena, ani odvolána, může býti sprostředkovatelem plněna i po drahné době čís. 4049.
— **svatební:** okolnosti směrodatné pro zřízení věna; řízení sporné či nesporné; proti dědicům zavázaného sporné čís. 3576.
— — dotační povinnost a zákon o posloupnosti do statků střední velikosti čís. 3682.
— — nárok pozůstalé vdovy na vrácení věna, nebylo-li manželi zřízeno ani vyplaceno aniž pořízen o tom a o přijetí notářský spis; důkaz o přijetí věna čís. 3746.
— — jednání o zajištění věna ve formě jiné než notářským spisem čís. 3799.
— — napotomní oznámení sňatku rodičům (§ 1222 obč. zák.), důvod odpírati sňatku, poměr mezi rodiči a dětmi čís. 3815.
— — nárok na výbavu nepomíjí tím, že nebyl uplatňován hned při sňatku; i později v řízení nesporném čís. 3988.
— — směrnice pro určení výše výpravy čís. 4169.
— — rozsah povinnosti ku vrácení věna čís. 4318.
— — správa jmění manželčina viz tamže.
— **ve prospěch třetího:** již před III. novelou; počátek promlčení čís. 4233.
— **zmocnitelská:** pokud může do protokolu podati odvolání i zmocněnec neadvokát čís. 3484.
— — poměr činovníka spolku ku spolku čís. 3751.
— — ručení toho, komu byl dán příkaz, za dalšího zmocněnce čís. 4283.
— — viz též advokát, plná moc.
— — negotiorum gestio viz jednatelství bez příkazu.

Smluvní úředník ministerstva viz zaměstnanec státní.
Smrt nesvéprávného viz nesvéprávný.
Sňatek: oznámení jeho viz smlouva svatební.
Snížení výživného viz výživné.
Snoubenec viz zasnoubení.
Soda: distribuční oddělení viz tamže.
Solidární závazek: vyplývá-li ze skutkové podstaty protiprávního jednání čís. 3412.
— — súčastnili-li se pachatelé plenění každý na svůj vrub čís. 3418.
— — je-li více škůdců čís. 4161.

Soud: vázanost jeho nálezem nejv. správ. soudu čís. 4131.
— pokud mu nepřísluší přezkoumávat platnost nařízení čís. 3944.
— poučení o opravných prostředcích viz opravný prostředek.
— porušení povinné úcty (§ 86 c. ř. s.); není třeba, by bylo úmyslné čís. 4083.
— dovolací: vázanost viz tamže.
— — jinak viz dovolání.
— kausální viz kausální soud.
— poručenský viz poručenský soud.
— svěřenský viz svěřenství.

Soudce: nebyl neoprávněn k vynesení rozsudku, byl-li zatím přidělen k jinému soudu čís. 3645.
— zmatek dle §u 477 čís. 2 c. ř. s. viz tamže.

— odborný: kausální soud není oprávněn, by vybudoval rozsudek na jeho znalostech čís. 3900.

Soudcovské volné uvážení (§ 273 c. ř. s.) čís. 3994.
Soudní prázdniny viz prázdniny soudní.
— **protokol** a odvolání viz tamže.
— **smír** viz smír.
— **uschovatel:** právo ku stížnosti čís. 4460.

Souhlas: pokud jest jej spatřovati v mlčení čís. 4116.
— státního pozemkového úřadu viz pozemková reforma (záborový zákon).
— **s rozlukou** viz rozluka manželství.

Soukromá škola viz škola.
— **ý účastník** v trestním řízení: poukázal-li trestní soud na pořad práva a zamítl nárok ohledně útrat, nejde ohledně nich o rozepři rozsouzenou a lze se jich domáhati pořadem práva čís. 3841.
— **úředník:** a nárok dle §u 1327 obč. zák. viz náhrada škody dle §u 1327 obč. zák.
— **zaměstnanec:** rozhodčí soud pensijního ústavu viz tamže.
— — železniční viz zaměstanec železniční.

Soukromoprávní nárok viz nárok.
Soupis pohledávek a přerušení valutových sporů viz přerušení valutových sporů.
Sousedské právo viz vlastnictví.
Souvislost právní viz rozsudek dílčí.
Sověty viz Rusko.
Spediter viz zasílatel.
Spis dovolací viz dovolání.
— **notářský** viz notářský spis.
Splátka ve vyrovnání viz vyrovnání.
Splátkové obchody (zák. ze dne 27. dubna 1896, čís. 70 ř. zák.): ustanovení §u 6 nelze užiti, bydlí-li kupitel na Slovensku čís. 3417.
Splatnost: záleží-li doba na dlužníkově libovůli, dlužno užiti druhé věty §u 904 obč. zák. čís. 4284.
Splniště v Těšíně čís. 3492.
— zasláno-li zboží do místa kupitelova závodu čís. 3563.
— při úpisu válečné půjčky čís. 3592.
— — viz též měna, smlouva kupní.

Spojení sporu: směnečného s obecným nelze; stalo-li se přece tak a strana nevytýkala, nelze tomu odporovati čís. 4394.
Společenství statků (§ 825 a násl. obč. zák.):
— — ohražení, plot (§ 858 obč. zák.) viz ohražení.
— — úmluva manželů před rozvodem o rozdělení nevyžaduje notářského spisu čís. 3403.
— — nepřípustnost exekuce zabavením spoluvlastníkova nároku na vydání společných věcí movitých čís. 3674.
— — exekuce na spoluvlastnický podíl na věci movité čís. 4002.
— — prohlásili-li spoluvlastníci nemovitosti navzájem, že nebudou uplatňovati soukromoprávní nároky na svůj podíl a exekuce na podíl spoluvlastníka; lhostejno, že zápověď zcizení, zatížení a zastavení byla knihovně poznamenána čís. 4101.
— — spojeno-li spoluvlastnictví k nemovitosti s vlastnictvím určitých usedlostí čís. 4332.
— — každý spoluvlastník panujícího statku může samostatnou žalobou uplatniti právo služebnosti čís. 3722.
— — jde o žalobu zápůrčí, domáhá-li se spoluvlastník na druhém spoluvlastníku, by ustal od dalšího rušení spoluvlastnického práva čís. 4333
— — pojem změny dle §u 828, odstavec druhý, obč. zák. čís. 4017.
— — jest otázkou správy (§ 833 obč. zák.), domáhá-li se spoluvlastník na druhém spoluvlastníku, by vyklidil společnou nemovitost čís. 4333.

— — žaloba o nároky ze správy společného majetku a složení účtu čís. 3370.
— — návrh žaloby dle §u 830 obč. zák.; klesání cen nemovitostí, kolísavé hospodářské a měnové poměry, subjektivní poměry spoluvlastníka čís. 3926.
— — zrušení společenství, zatížen-li podíl fideikomisární substitucí čís. 4488.
— **v rozepři:** n e d í l n é: není při syndikátní žalobě, domáhající se jak na soudci, tak na státu náhrady škody čís. 4160.
— — v l a s t n í: pokud je tvoří dědici po odevzdání pozůstalosti; příslušnost dovolaného soudu nemusí býti odůvodněna ohledně každého čís. 4200.
— — a p ř í p u s t n o s t d o v o l á n í viz d o v o l á n í.
Společenstvo honební viz h o n i t b a.
— **výdělkové a hospodářské** (zákon ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.).
— — přípustnost pořadu práva pro žalobu člena proti usnesení valné hromady; bylo-li jednati na valné hromadě o vyloučení člena, nestačí volný návrh; přípustnost určovací žaloby člena čís. 3631.
— — pokud lze založiti rybářské družstvo čís. 3847.
— — nabývání živnostenského oprávnění ku provozu určitého podniku, podmíněného koncesí; provozování hostinské živnosti a účel bytového družstva čís. 3385.
— — zastupitelské oprávnění zřízence družstva čís. 3413.
— — zákonné následky usneseného zrušení nelze odčiniti napotomním usnesením valné hromady, že se zrušovací usnesení odvolává čís. 3602.
— — právoplatně přijatý člen může se domáhati pořadem práva neplatnosti usnesení valné hromady, jímž byl z družstva vyloučen čís. 3849.
— — co může požadovati vystoupivší člen z důvodu splacení členského podílu čís. 4057.
— — postoupil-li uchazeč o členství upsané podíly třetím, přestal býti svou přihláškou vázán čís. 4064.
— — vyloučení člena působí již tím okamžikem, kdy se stalo; stanovení ručení jeho po další dobu čís. 4156.
— — třeba dodržeti čekací hodinu při valné hromadě čís. 4157.
— — pokud se může ubrániti vyhlášení úpadku čís. 4157.
— — přestal-li člen »stavebního družstva státních a jiných zaměstnanců« býti státním zaměstnancem, jest to důvodem výpovědi z nájemní smlouvy čís. 4167.
— — nelze se domáhati povolení exekuce proti prodejně konsumního družstva čís. 4250.
— — zápůjčka poskytnutá nečlenu jest nicotnou čís. 4273.
— — může-li býti členem družstva pouze člen určité politické strany, jest valná hromada oprávněna vyloučiti člena, jenž přestal býti příslušníkem politické strany; vada vyhlášky o svolání valné hromady čís. 4403.
Společnost (dle §u 1175 a násl. obč. zák.): bylo-li mezi více osobami umluveno společné vedení obchodu; pohledávky společnosti jsou zvláštním jměním; legitimace k požadování splnění jich čís. 3803.
— nemá procesní způsobilosti čís. 3857.
— sdružení majitelů lesů čís. 4121, 4437.
— nároky ze správy společného majetku čís. 3370.
— **akciová:** změna sídla hlavního závodu ze Slovenska do historických zemí; význam zápisu v rejstřík čís. 3372.
— — kdy lze povoliti výmaz firmy splynuvší s jinou akciovou společností čís. 3400.
— — nároku ve smyslu čl. 245 (202) obch. zák. lze se domáhati v řízení nesporném; chce-li posečkati s rozdělením společného jmění čís. 3439.
— — representant cizozemské oprávněn zastupovati, dokud není z rejstříku vymazán čís. 3466.
— — ověření originálních podpisů na protokolu o valné hromadě ku zápisu do obchodního rejstříku čís. 3791.

— — cizozemská potřebuje připuštění vlády i k tomu, aby se stala komanditistkou tuzemské společnosti čís. 3971.
— — cizozemská může býti komanditistkou tuzemské komanditní čís. 4059.
— — věřitelé nemohou zabrániti řádně provedené fusi ve smyslu čl. 247 obch. zák. čís. 4116.
— — pokud jde u cizozemské o »stálé zastupitelstvo« ve smyslu §u 99/3 j. n. čís. 4378.
— — platnost smlouvy o nevydaných dosud akciích čís. 4501.
— **komanditní:** komplementářkou nemůže býti společnost s r. o. čís. 3911.
— — připuštění cizozemské akciové za komanditistku čís. 3971.
— — může býti společníkem veřejné společnosti i komplementářem jiné komanditní společnosti; cizozemská akciová může býti komanditistkou tuzemské komanditní; za komplementářku tuzemské komanditní nelze připustiti cizozemskou společnost s r. o. čís. 4059.
— — odvolání prokury komplementářem, třebas dle úmluvy mohl tak učiniti jen v souhlase s komanditistou čís. 4455.
— **komanditní na akcie:** chce-li posečkati s rozdělením společenského jmění čís. 3439.
— **s ručením obmezeným:** nutnost notářského spisu pro předběžnou smlouvu o převodu závodního podílu čís. 3668.
— — zápis v obchodním rejstříku musí odpovídati pravdě, i pokud se týče předmětu podniku a jeho rozsahu čís. 3862.
— — nemůže býti komplementářkou komanditní společnosti čís. 3911.
— — stal-li se hlavní závod společnosti s r. o. následkem státního převratu závodem cizozemským, jest postupovati jedině dle §u 107 zák. čís. 4058.
— — cizozemskou nelze připustiti za komplementářku tuzemské komanditní čís. 4059.
— — na základě exekučního titulu proti »společnosti s r. o., tuzemské representaci« lze povoliti exekuci na předmětu náležejícím společnosti s r. o. bez dodatku čís. 4070.
— — ručení dle §u 2, odstavec druhý čís. 4110.
— — udělení prokury čís. 4177.
— — jednatelem tuzemské nemůže býti, kdo bydlí v cizině, třebas se přechodně zdržoval v tuzemsku čís. 4204.
— — zapsáno-li již do rejstříku zrušení a likvidace, nelze se domáhati zápisu výmazu firmy čís. 4322.
— — povinnost společníka ku splátkám v úpadku společnosti; zjištění pohledávek proti úpadkové podstatě; byla-li společnost zrušena vyhlášením úpadku, netřeba zachovávati předpisy §u 64 zák. čís. 4353.
— — volná disposice vnesenými nemovitostmi předpokládá jich knihovní vlastnictví čís. 4514.
— **tichá:** či zápůjčka čís. 3394.
— — vklad tichého společníka čís. 3650.
— — vyhledává se podíl na ztrátě čís. 3727.
— **veřejná:** a p ř í s a h a d l e § u 47 e x. ř. viz t a m ž e.
— — s m ě n e č n ý z á v a z e k její viz s m ě n k a.
— — čl. 122 obch. zák. a řízení vyrovnací čís. 3446.
— — společníkem může býti komanditní společnost čís. 4059.
— — převzetí dluhu vstupem čís. 3368.
— — § 11 ex. ř. předpokládá zápis v rejstříku čís. 3383.
— — společník nemůže přistoupiti za vedlejšího intervenienta čís. 3642.
— — veřejnému společníku, jenž byl ze zastupování vyloučen, nelze uděliti prokuru čís. 3662.
— — pokud může společník odvolati prokuru čís. 3686.
— — povinnosti společnosti při projednání pozůstalosti po veřejném společníku čís. 3710.
— — pokud nelze společníka dohánětí k protokolaci čís. 3987.

— — pokud možno požadovati pohledávku proti společnosti i jednotlivým společníkům ve vyrovnání čís. 4224.
— — pokud veřejní společníci požívají dobrodiní dle §u 60 (2) vyr. ř. čís. 4245.
— — i po zrušení do rejstříku nezapsané jest přípustnou likvidace ve smyslu čl. 133 a násl. obch. zák.; popíráno-li společníkem zrušení společnosti, lze o přípustnosti likvidace rozhodnouti jen pořadem práva čís. 4264.
— — ručení společníků; do kdy ručí společníci čís. 4306.

Společný majetek manželů viz manžel.

Spolek: a způsobilost státi na soudě čís. 3468.
— pro nárok proti členu na vrácení věcí jest pořad práva přípustným čís. 3543.
— žaloba spolku na vydání věcí, jež dostal žalovaný jako činovník spolku; poměr činovníka spolku ku spolku čís. 3751.
— dle zák. čís. 134/1867: kdy vzniká čís. 4305.

Spolková nemocenská pokladna viz pokladna nemocenská.
Spoludlužník viz solidární závazek.
Spoluvina na škodě viz náhrada škody.
Spoluvlastnictví viz společenství statků.

Spor advokátský viz advokát.
— o oddělení viz úpadek.
— řízení hmotné viz tamže.
— směnečný viz směnka.

Spornost: poznámka viz tamže.

Spořitelna: ku závazku nestačí podpis předsedy ředitelstva a vedoucího úředníka čís. 3622.
— Městská pražská: úprava služebních požitků čís. 4422.
— **poštovní:** tím, že přijala vplacený peníz, stalo se placení majiteli účtu; lhostejno, že poukázala peníz zpět plátci čís. 3979.

Spořitelní knížka, vklad viz knížka spořitelní.
Spotřebování věci: jest vrátiti cenu její v době spotřebování čís. 3589.

Správa: lhůta, počátek lhůty viz lhůta.
— jde o plnění jiné věci (aliud), byl-li dodán motor menší výkonnosti, než umluveno čís. 3402.
— pojem jiného zboží (aliud) čís. 3679.
— byl-li dodán místo nového opotřebovaný psací stroj; břímě důkazní čís. 3635.
— prozkoumání zboží neprodleně a odborně; důkazní břemeno včasného oznámení vad čís. 4035.
— prohlášení, že dílo jest bezvadné; opomenutí místních zvyklostí, by vady byly označeny; vady barvení jsou vadami skrytými čís. 3547.
— žaluje-li ze správy kupitel dřívější, jest na něm, by prokázal, že se zachoval dle §u 926 obč. zák. čís. 3641.
— bylo-li zasláno zboží vadné a prodatel se nabídl dodati místo něho zboží bezvadné čís. 3698.
— při náhradě škody dle §u 932 obč. zák. dlužno prokázati zavinění čís. 3759.
— prodatele stihá nahodilý zánik věci, ohledně níž uplatňován právem nárok ze správy na zrušení kupu čís. 3770.
— komu jest oznámiti vady zboží, postoupil-li prodatel pohledávku čís. 3890.
— před oznámením vad netřeba zboží prohlédnouti ani dáti k disposici čís. 3890.
— ponecháno-li zboží dalšímu odběrateli, třebas se slevou čís. 4103.
— doložka v obchodních podmínkách, že reklamace se uznávají jen do určité doby čís. 4231.
— prodal-li objednatel dále dílo, jež se ukázalo napotom vadným čís. 4231.
— i při obchodní koupi lze odmítnouti vadné zboží; tím prodatel v prodlení; ustoupení kupitele pro neodstranitelnou vadu; odčinění vadnosti zboží novou dodávkou čís. 4331.

— prodána-li kráva s úmluvou, že se v určité době otelí; počátek lhůty §u 933 obč. zák. čís. 4395.
— převzaty-li cenné papíry na srážku z kupní ceny čís. 4420.
— domáháno-li se náhrady škody z opozděného napravení vytýkané vady čís. 4442.
— **berní** viz firma.
— **cizího majetku:** ujednání pracovní smlouvy s někým pro spravovaný majetek čís. 4494.
— **jmění manželčina:** ujednání, jímž manžel pověřen, nevyžaduje notářského spisu; nárok na zákonné úroky z hotovosti; za trvání manželství nenastává promlčení jich; placení úroků manželem dle §u 1416 obč. zák. čís. 3974.
— — — potřeba svolení jejího k žalobě dle čl. XLII. uv. zák. k c. ř. s. čís. 4078.
— — — nepatří k ní zřeknutí se zástavního práva zřízeného k zajištění nároku na vrácení věna čís. 4360.
— **poštovní** viz pošta.
— **pozůstalosti:** svolení soudu k zažalování pozůstalostních pohledávek čís. 3425.
— — pokud třeba soudního svolení, jde-li o pozůstalost dříve svěřenskou, nyní zpupnou čís. 3444.
— — a oddělení jmění dle §u 812 obč. zák. čís. 4382.
— — schválení soudu ku zřízení předkupního práva čís. 3508.
— — byla-li odevzdána dědici ze závěti; lhostejno, že vznikl spor o platnost závěti; poměr správy pozůstalosti ku vnucené správě; v návrhu na sesazení dědice ze správy dle §u 145 nesp. říz. není obsažen návrh na zřízení vnucené správy ve smyslu §u 127 nesp. říz. čís. 4013.
— **prozatímní** (§ 158 ex. ř.): jest tu obdobně užíti předpisů o vnucené správě; prozatímní správce jest oprávněn žalovati na vyklizení čís. 4499.
— — dáti výpověď čís. 4190.
— **společné nemovitosti** viz společenství statků.
— **státních statků** viz stát.
— **vnucená:** legitimace správce ku sporům, vázanost smlouvy s dlužníkem čís. 3451.
— — kdy jest ji zastaviti čís. 3585.
— — rozsah práv správce není dotčen úpadkem; jedině správce oprávněn domáhati se vyklizení čís. 3595.
— — není-li dosud zavedena, jest přípustna na peněžité požitky z ní exekuce dle §u 294 ex. ř. čís. 3983.
— — pachtýři podniku nepřísluší stížnost do usnesení, jímž zamítnuta jeho žádost o slevu pachtovného čís. 4127.
— — pokud jest vnucený správce oprávněn dáti výpověď z vydražené nemovitosti čís. 4190.
— — viz též správa prozatímní.
— — v pozůstalosti viz správa pozůstalosti.
— **železniční** viz zaměstnanec železniční.

Správce (vnucený atd.) viz správa (vnucená atd.).
— hospodářský viz zaopatřovací požitky, pojištění úrazové viz tamže.
— továrny viz obchodní pomocník.
— úpadkové podstaty viz úpadek.

Správní úřad: rozhodl-li o soukromoprávním nároku, nejde o věc právoplatně rozhodnutou dle §u 411 c. ř. s. čís. 3552.
— — ve smyslu §u 105 ústavní listiny čís. 4363.
— **soud nejvyšší:** a vázanost soudu jeho nálezem čís. 4131.

Spravovací žaloba viz záznam.
Srážka ze mzdy na daň z příjmu viz daň z příjmu.
Srnec viz náhrada škody dle §u 1320 obč. zák.
Sršení jisker viz ručení dráhy.

Stálé zastupitelstvo cizí akciové společnosti viz společnost akciová.
Stará firma viz firma.
Stárek viz zaopatřovací požitky.
Starosta obce viz obec.
Stát československý: nabytí dle zákona ze dne 21. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n.; pokud jest lhůtu počítati od pravoplatného přikázání statku státu čís. 3447.
— — nabyl statků býv. mocnářství rak. uh. již dnem 28. října 1918; žalobu vlastníkovu po 27. září 1921 jest říditi na něho čís. 4512.
— — pohledávka proti vrchní správě státního statku Konopiště a proti ředitelství státních statků jest pohledávkou proti státu čís. 3656.
— — státní majetek a § 37 náhr. zák. čís. 3557.
— — není universálním nástupcem býv. mocnářství rakousko-uherského čís. 4147.
— — vznikl originárně čís. 4186.
— — jest povinen zaplatiti to, co mu bylo dodáno po 28. říjnu 1918, třebas objednávka se stala ještě býv. rakouským erárem čís. 3864.
— — nemůže se domáhati zaplacení dodací smlouvy, uzavřené s býv. c. k. erárem, jemuž byl dluh již zaplacen čís. 3901.
— — pokračoval-li v díle započatém býv. c. k. erárem, jest oprávněn požadovati úplatu čís. 4227.
— — jest oprávněn domáhati se prohlášení za mrtva zaměstnance čís. 3460.
— — není povinen náhradou, ztratila-li se zbraň převzatá jím ve výkonu veřejné moci čís. 3479.
— — ručení za škodu, převzaty-li věci důstojníkovy k přestěhování do tuzemska čís. 3486.
— — nelze se na něm domáhati náhrady škody, způsobené distribučním oddělením pro sodu a tuky čís. 3993.
— — neručí za škodu výbuchem náboje, zanechaného na cvičišti po cvičení čís. 3997.
— — jest oprávněn žalovati z lombardní zápůjčky, již uzavřela tuzemská nyní filiálka rak. uh. banky při upsání válečné půjčky čís. 4021.
— — viz též bankovní úřad.
— — nebyl povinen převésti do tuzemska zálohu složenou býv. c. k. eráru čís. 4227.
— — neručí za utracení člověka, vyrvaného eskortě na Slovensku čís. 3388.
— — § 92 ústavní listiny a soudní praxe na Slovensku čís. 3388, 4260.
— — pokud ručí (na Slovensku) za škodu, způsobenou jeho orgány; zákon čís. 4/1918 sb. z. a n. nevyslovuje zodpovědnost státu čís. 3647.
— — ručení za škodu nezákonným výkonem veřejné moci na Slovensku, zabavení dováženého zboží; lhostejno, zda již příslušným úřadem bylo zjištěno, že dlužno přičítati zavinění tomu kterému orgánu čís. 4165.
— — nelze se domáhati náhrady, byla-li za mobilisace na Slovensku vyklizena vojskem budova a vyhořela čís. 4189.
— — ručení za škodu na Slovensku a Podkarpatské Rusi orgány u výkonu veřejné moci, jen když lze orgánu přičísti zavinění čís. 4260.
— — byl-li na Slovensku vojenskou hlídkou zastřelen člověk při stihání vězně; nevyžaduje se, by zavinění orgánu bylo zjištěno vojenským trestním soudem; ručení státu vyloučeno pouze tehdy, souviselo-li zastřelení s mimořádnými poměry doby čís. 4261.
— — nelze se na něm domáhati náhrady, ježto bylo na Slovensku provedeno předčasně vypovězení z obce čís. 4340.
— — nárok proti němu, ježto nebyla zaplacena zabavená sůl, jež byla za bolševického vpádu Maďary odvezena čís. 4294.
— — neručí, zapálena-li při přestřelce s nepřátelským vojskem nemovitost čís. 4309.
— — neručí za škodu, zapálil-li úřední orgán při úřední obchůzce stavení, v němž rozdělal oheň čís. 4310.

— — pozemkový úřad viz tamže.
Statek obecní: vázanost soudu nálezem nejvyššího správního soudu čís. 4131.
— — oprávnění k užívání tvoří věcné (reální) společenstvi; rozsah práv k němu čís. 3737.
— — měšťanský a způsobilost státi na soudě čís. 4131.
— státní viz stát.
— veřejný: nárok naň nelze přihlásiti v upravovacím řízení čís. 3732.
Statkový úředník: zaopatřovací požitky zák. čís. 130/21 viz tamže.
— — jinak viz zaměstnanec statkový.
Státní dluhopisy: umoření viz tamže.
— **jazyk** viz jazyk státní.
— **majetek** viz stát československý.
— **občanství** viz občanství státní.
— **pozemkový úřad** viz pozemkový úřad.
— **schválení** viz schválení státní.
— **stavební los** viz los stavební.
— **úředník** viz zaměstnanec státní.
— **zaměstnanec** a stavební družstvo viz společenstvo.
Statutární města: zaměstnanci viz tamže.
Stavba: zbudovaná na cizí půdě: exekuce na ni čís. 3397.
Stavební družstvo viz společenstvo.
— **los** viz los stavební.
— **polír:** pokud jest obchodním pomocníkem čís. 4300.
— **ruch** viz ruch stavební.
Stavebník (§ 418) viz stavení, jinak viz ruch stavební.
Stavení (§ 418 obč. zák.): nabytí vlastnictví čís. 3391.
— není jím zahradnická bouda čís. 3433.
— bezelstnost stavebníka čís. 3632.
— fotografický atelier čís. 4348.
Stavitel a smlouva služební viz smlouva služební.
Stávka bankovních úředníků viz obchodní pomocník.
— pokladničních lékařů viz pojištění nemocenské.
Stelnost krávy viz kráva.
Stížnost: počátek lhůty viz lhůta.
— v rozvrhovém řízení viz dražba.
— notáře viz notář.
— při provádění důkazu viz důkaz.
— zasílatele do usnesení dle §u 12 vyr. ř. viz zasílatel.
— v řízení o zajištění půdy viz zajištění půdy.
— ve věcech advokátů viz advokát.
— v nesporném řízení viz též nesporné řízení.
— pokud dlužno uvésti důvody čís. 4437.
— o útratách v řízení o zbavení svéprávnosti čís. 3465.
— do opraveného usnesení; počátek lhůty čís. 4185.
— samostatná přípustna do usnesení, jímž nařízena oprava rozsudku čís. 4183.
— řízení o rekursech a klid řízení v prvé stolici čís. 3642.
— vyloučena i do usnesení, jímž byl zamítnut návrh na jmenování rozhodce čís. 3663.
— do usnesení oprávněn stěžovati si i ten, kdo jeho doručení nepřijal čís. 3695.
— je-li v pozemkové knize zapsáno »měšťanstvo«, nepřísluší do usnesení knihovního soudu stížnost ani městské obci ani jednotlivému měšťanu čís. 3896.
— komu přísluší do usnesení soudu, jímž uděleno svolení dle §u 233 obč. zák. čís. 3967.
— obvodové úřadovny St. poz. úřadu ve věcech knihovních čís. 4124.
— pokud nepřísluší pachtýři podniku ve vnucené správě čís. 4127.
— při exekuci na přihlášení čís. 3384.
— nelze vymáhajícímu věřiteli podati z důvodu, jejž mohl uplatniti odporem čís. 3721.

— pokud přísluší poddlužníku čís. 3983, 4433.
— pokud vyloučena §em 234 ex. ř. čís. 4032.
— přípustna do usnesení, povolujícího uschování za odkladu exekuce čís. 4172.
— oprávnění třetí osoby (§ 262 ex. ř.) a soudního uschovatele věci čís. 4460.
— pokud platí § 524/2 i v řízení exekučním čís. 4457.
— nepřísluší do diskretionálního opatření soudce dle §u 2 čís. 5 nesp. říz. čís. 4505.
— **dovolací:** při obnově viz obnova.
— — potvrdil-li odvolací soud rozsudek prvého soudu, zrušil ho však ve výroku, jímž nebyla připuštěna námitka započtení čís. 4370.
— — zrušil-li rekursní soud usnesení prvého soudu v otázce předběžné a nařídil mu, by jednal ve věci samé čís. 3785.
— — přípustna do usnesení rekursního soudu, jímž zrušeno usnesení prvého soudu o předběžné otázce, třebas nebyla vyhražena pravomoc čís. 4200.
— — nepřípustna, uznal-li odvolací soud odvolání včasným čís. 4394.
— — nepřípustna do usnesení odvolacího soudu, jímž vzato na vědomí zpětvzetí odvolání čís. 3580.
— — ve sporech pro rušenou držbu čís. 3363.
— — v řízení o svolení k výpovědi čís. 3837.
— — o útratách v řízení o zbavení svéprávnosti čís. 3465.
— — nepřípustna do usnesení, jímž nařízeno zaplatiti opatrovníku útraty z opatrovancova jmění čís. 3777.
— — nepřípustna ohledně znaleckých poplatků při pozůstalostním inventáři čís. 3931.
— — opraven-li rozsudek ve výroku o útratách čís. 3981.
— dle §u 45 j. n.: přípustna, odmítnuta-li rekursním soudem žaloba pro věcnou nepříslušnost dovolávaného okresního soudu čís. 3374.
— — pokud nepřípustna, zrušil-li rekursní soud usnesení prvého soudu čís. 3442.
— — do zrušovacího usnesení v nesporném řízení čís. 4434.
— — proti rozvrhovému usnesení o přejímací ceně za zabraný majetek za podmínek §u 16 nesp. říz. čís. 4505.

Stočné: nepožívá přednostního pořadí čís. 4159.

Stoh: kup celého za jednotkovou cenu za 1 q a odřezání části a prodej její jinému čís. 3610.

Stojné: viz doprava železniční.
Strana: výslech viz tamže.

Stroj kompletní čís. 3588.
— psací a správa čís. 3635.
— příslušenství k továrně čís. 3699.
— dodatečný souhlas vlastníka k poznámce dle §u 297 a) obč. zák. a knihovní věřitel čís. 4118.

Strojená hnojiva viz hnojiva strojená.
Stromy: převod vlastnictví k nim čís. 4015.
Stříbro hotelové jest hromadnou věcí čís. 4085.

Stvrzenka za padělanou bankovku viz bankovka.
Substituce fideikomisární: byla-li právoplatně pojata do odevzdací listiny a knihovně poznamenána, nelze se otázkou jejího platného zřízení zabývati ve sporu pro porušení její čís. 3921.
— — neplatnost zcizení nemovitostí, ohledně nichž byla poznamenána čís. 3921.
— — ustanovení §u 647 obč. zák. nelze použíti ohledně odkazovníka čís. 3973.
— — a čekatelské právo viz tamže.
— — na podílu spoluvlastnickém a zrušení spoluvlastnictví čís. 4488.
— — pokud lze na nemovitost povoliti exekuci vnuceným zřízením zástavního práva čís. 4500.

Sůl: doprava na Slovensko; předpisy tam platné pro obchod soli čís. 4294.
Svátek narození P. Marie (8. září) čís. 3415.
Svedení viz náhrada škody dle §u 1328 obč. zák.
Svémocné odnětí věcí a náhradní nárok čís. 3455.
Svéprávnost viz zbavení svéprávnosti.
Svědectví matky viz matka.
Svědek posledního pořízení viz pořízení poslední.
Svěřenství: žaloba na oduznání práva braní dříví; pravomoc svěřenského soudu i po zániku svěřenství; napravení nedostatku svolení v opravném řízení čís. 3444.
— a zaopatřovací požitky viz zaopatřovací požitky.
Světlo viz služebnost dle §u 476 čís. 10 obč. zák.
Svolání věřitelů pozůstalostních: a odklad exekuce dle §u 42 čís. 6 ex. ř. viz odklad exekuce.
Svolení výslovné dle čl. 22 obch. zák. čís. 3360.
— pozůstalostního soudu viz dědic.
— berní správy viz firma.
— k úpisu válečné půjčky viz válečná půjčka.
Symbolické odevzdání viz převod vlastnictví, zástavní právo.
Syndikátní žaloba viz žaloba syndikátní.

Šek: dle francouzského práva jest neodvolatelným; pokud odvolatelným dle tuzemského; nárok šekovníka proti vydateli šeku na náhradu čís. 3955.
Šestinedělí jest důležitou příčinou dle §u 1 zák. čís. 155/21 čís. 4334.
Škoda dle §u 1118 obč. zák. čís. 4485.
— jinak viz náhrada škody.
Škola lokální: plat učitele čís. 3399.
— **soukromá:** na ni a na licenci ku provozování nelze vésti exekuci ani dle §u 331 ex. ř. ani dle §u 341 ex. ř. čís. 4143.
Školní obec viz obec školní.
Školník: zřízenec školní obce může se domáhati služebních požitků pouze na školní obci čís. 3614.
Šofér viz automobil.
Šperky: pojištění jich viz pojištění.
Švýcarský frank: pokles kursu viz měna.

Tabulární vydržení viz vydržení.
Tabule vyvěšená viz náhrada škody dle §u 1318 obč. zák.
Tara a určitost kupní ceny čís. 4354.
Tarif minimální lékařské komory viz pojištění nemocenské.
— **železniční:** pojem, uveřejnění ve Věstníku pro železnice a plavbu čís. 3942.
— — jinak viz doprava železniční.
Táž věc viz rozepře rozsouzená, zahájená.
Testament viz pořízení poslední.
Těhotenství: jest důležitou příčinou dle §u 1 zák. 155/21 čís. 4334.
Těšín: splniště tamže čís. 3492.
Těžba dříví viz dříví.
— **živic** viz živice.
Tichá společnost viz společnost tichá.
Tkalcovský mistr: pokud jest obchodním pomocníkem čís. 3515, 4028, 4079.
Trasát viz směnka.
Trestní oznámení pro § 506 tr. zák. a náhrada škody dle §u 1328 obč. zák. čís. 3371.
— **rozsudek:** vázanost na Slovensku čís. 4261.
Trestnost viz beztrestnost.
Trianonská smlouva viz smlouva mírová.
Třaskaviny: ručení dráze za škodu výbuchem jich při dopravě čís. 4441.
Třetí osoba (§ 262 ex. ř.): právo ku stížnosti čís. 4460.

— — a úrazové pojištění viz pojištění úrazové.
— — ve smyslu §u 18/2 nesp. říz. čís. 3921.
— — pojištění v její prospěch viz pojištění.
Tuky: distribuční oddělení viz tamže.
Tuzemská representace společnosti s r. o. viz společnost s r. o.
— é **státní občanství** viz občanství státní.

Ubližování na cti a rozvod viz rozvod.
Úcta povinná k soudu viz soud.
Účastník soukromý viz soukromý účastník
Účet: složení jeho nemusí předcházeti žalobě o nároky ze správy společného majetku a obstarávání cizí věci čís. 3370.
— palmární advokátův viz advokát.
— speditéra viz zasílatel.
Účinnost vyrovnání viz vyrovnání.
Učitel lokální školy: plat jeho čís. 3399.
Uhasnutí odlučovacích práv v úpadku čís. 3496.
Uhelný mour viz doprava železniční.
Uhlí: dobývání jeho není služebností ve smyslu zák. čís. 77/22 čís. 3899.
— (zákon ze dne 9. dubna 1920, čís. 260 sb. z. a n.): žádost za příděl není nabídkou čís. 3618.
— poukaz příslušných orgánů ministerstva nenahrazoval ani nabídky ani jejího přijetí čís. 3888.
— kompensační: nicotnost smlouvy čís. 3517.
Uchazeč o členství společenstva viz společenstvo.
Újma dlužníka při odkladu exekuce viz odklad exekuce.
Uložení na poště viz doručení.
— **na soudě** viz složení na soudě.

Úmluva viz smlouva.
Umoření: § 8 zák. 257/15 obsahuje velící právo o lhůtě ohlašovací čís. 3796.
— rakouských válečných půjček; příslušnost čís. 3796.
— cizozemských státních dluhopisů a úvěrních papírů; příslušnost čís. 4476.
— prodejního listu státního stavebního losu čís. 4487.
Úmrtí nezletilce a přerušení sporu čís. 3947.
Úmysl zlý (§ 1324 obč. zák.) čís. 4029.

Úpadek: způsobilost úpadce státi na soudě čís. 3792.
— úpadková podstata není týmž právním podmětem jako úpadce čís. 4181.
— pokud není vyhlášení úpadku na závadu, by nebylo se domáháno zaplacení pohledávky přímo na úpadci čís. 4297.
— byla-li žaloba namířena proti úpadkové podstatě a zrušení úpadku čís. 3533.
— exekuce proti úpadkové podstatě na základě exekučního titulu, zavazujícího ji čís. 3756.
— spor o oddělení proti úpadkové podstatě čís. 4050.
— pokud se může vyhlášení ubrániti společenstvo čís. 4157.
— společnosti s r. o. čís. 4353.
— vyhlášením úpadku nepomíjí závazek dlužníka z vyrovnání aniž rukojmí; pokud konkuruje v úpadku vyrovnací věřitel čís. 4056.
— přikázání pohledávky k vybrání čís. 4433.
— směnečný platební příkaz na jmění dlužníka, na jehož jmění byl již vyhlášen úpadek, jest zmatečným čís. 4297.
— nenahraditelná (těžko nahraditelná) výživa ve smyslu §u 44 ex. ř. čís. 4459.
— a práva vnuceného správce čís. 3595.
— správci nelze uložiti vyjevovací přísahu čís. 4197.
— § 77 (2) konk. ř. neplatí v řízení vyrovnávacím čís. 3943.
— rozhodování o tom, zda pohledávka jest pohledávkou za všeobecnou či za zvláštní úpadkovou podstatou; nároky správce úpadkové podstaty vzhledem ku zvláštní podstatě čís. 3856.
— § 51 čís. 4 i na osoby, které vydržují léčebny a poskytují v nich odborné úkony a dodávky čís. 4242.

— uhasnutí odlučovacích práv čís. 3496.
— počátek lhůty §u 12 konk. řádu, předcházelo-li vyrovnací řízení čís. 3664.
— nejde o uznání odlučovacího práva, opřel-li se mu správce úpadkové podstaty až teprve při roku k rozvrhu výtěžku z exekuční dražby čís. 3664.
— kterak jest zciziti věci, k nimž jest uplatňováno právo vylučovací čís. 3939.
— byla-li úpadková podstata v šedesátidenní lhůtě před vyhlášením úpadku zabavena pro úpadcova věřitele a přikázána mu k vybrání a po vyhlášení úpadku zaplacena poddlužníkem věřiteli úpadcovu čís. 4030.
— oddělovací právo zaniká za podmínek §u 12 konk. ř. samočinně čís. 4286.
— vylučující (odlučující) právo a poukaz (asignace) čís. 4419.
— odpůrčí nárok: rozhodná doba pro splnění předpokladů §u 31 čís. 2 konk. ř. čís. 3496.
— — — lhůta dle §u 43 konk. ř. k odpůrčí žalobě jest lhůtou práva hmotného čís. 3854.
— — — odpůrčí žalobou nemůže se správce úpadkové podstaty domáhati výmazu napadeného knihovního práva zástavního, nýbrž jen jeho bezúčinnosti vůči úpadkovým věřitelům čís. 4272.
— — — splacení zápůjčky úpadcem; důkaz výslechem stran; uspokojení cizího věřitele a blízkého příbuzného; důkazní břímě; vědomost věřitele o neschopnosti v době splacení zápůjčky čís. 4048.
— — — viz též odpůrčí nárok (řád).
— — — poznámka pořadí viz tamže.
Úpis válečné půjčky viz válečná půjčka.
Úplata za postoupení nájmu viz ochrana nájemců.
Upomínací řízení viz řízení upomínací.
Úprava pachtovného (opatření Stálého výboru ze dne 8. října 1920, čís. 586 sb. z. a n.).
— — lhůta §u 2 (1) viz tamže.
— — §u 146 c. ř. s. nelze použiti čís. 4266.
— — kdy jest učiniti oznámení dle §u 4 opatření čís. 586/20; nejde o věc rozsouzenou, byl-li návrh zamítnut v jednom z předchozích let čís. 4266.
Upravovací řízení: viz knihy pozemkové (veřejné).
Úradné Noviny viz Slovensko.
Úrazové pojištění viz pojištění úrazové.
Urážky slovní viz dar.
Určení soudu dle §u 28 j. n.: vzhledem k různosti procesního práva, platného na Slovensku a v historických zemích čís. 4168.
— a umoření válečných půjček čís. 3796.
— a umoření cizozemských úvěrních papírů čís. 4476.
Určitost kupní ceny viz smlouva kupní.
— **žalobního žádání** viz žaloba.
— **záručního prohlášení** viz rukojemství.
Určovací návrh mezitimní viz návrh určovací.
— **žaloba** viz žaloba určovací.
Úroky: a prodlení dlužníka viz náhrada škody dle §u 1333 obč. zák.
— promlčení viz tamže.
— a kauční hypoteka viz hypoteka kauční.
— přisouzení při dražbě viz dražba.
— reklamovány-li s reklamací hlavního nároku, úroky z prodlení ode dne po reklamaci čís. 3530.
— přisouzení při náhradě škody již ode dne uplatňování důvodu nároku, třebas výše jich udána teprve po právoplatném rozhodnutí o důvodu čís. 3956.
— při správě jmění manželčina manželem čís. 3974.
— počátek povinnosti k zúročení čís. 4233.
— neuvedeny-li dlužníkem ve vyrovnání v seznamu věřitelů čís. 4430.
— obmezen-li na ně žalobní nárok, pokud stal se spor věcí nepatrnou čís. 4314.

Úřad bankovní, berní, pozemkový atd. viz berní, bankovní, pozemkový atd. úřad.
Úřadovna zemského všeobecného pensijního ústavu viz pojištění pensijní.
— obvodová St. pozemkového úřadu viz pozemkový úřad.
Úředník bankovní viz banka.
— **soukromý:** a nárok dle §u 1327 obč. zák. viz náhrada škody dle §u 1327 obč. zák.
— **statkový:** zaopatřovací požitky (zák. čís. 130/21) viz tamže.
— — jinak viz zaměstnanec statkový.
— **obecní, státní, železniční** atd. viz zaměstnanec obecní, státní, železniční.
Usance pražské bursy viz bursa.
Usedlost střední velikosti (zemský zákon pro Čechy ze dne 7. srpna 1908, čís. 68 z. zák.): není na překážku prodeji některých pozemků za účelem splnění dotační povinnosti čís. 3682.
Uschování věcí a odklad exekuce viz odklad exekuce.
— — jinak viz smlouva schovací.
Uschovatel soudní: právo k stížnosti čís. 4460.
Usnesení: doručení jeho viz tamže.
— legitimace ku stížnosti viz stížnost.
— § 524 c. ř. s. i na usnesení, jímž byly přisouzeny útraty v řízení o zajištění důkazů čís. 4039.
— §u 423 a 430 c. ř. s. nelze užiti v řízení nesporném čís. 4153.
Ustanovení dědicem či odkaz čís. 3914.
Ústav pensijní: rozhodčí soud viz tamže.
— — jinak viz pojištění, pensijní ústav.
— **obilní** viz obilní ústav.
Ústavní listina: jest § 105 účinným? čís. 4363.
— — jinak viz stát československý.
Ústní poslední pořízení viz pořízení poslední.
— **líčení** dovolací čís. 4189.
— — v řízení rekursním čís. 4388.
Ustoupení do smlouvy kupní viz smlouva kupní.
Ústředna banky viz banka.
— **podniku** viz podnik.
Usufructus viz požívací právo.
Ušlý výdělek viz náhrada škody dle §u 1325 obč. zák.
Útraty: stížnost viz tamže.
— soukromého účastníka viz účastník soukromý.
— palmární účet advokáta viz advokát.
— a lhůta §u 575, odstavec třetí viz tamže.
— a kaučni hypoteka viz hypoteka kaučni.
— a vyrovnání čís. 3688, 4016, 4071.
— pohledávka vzniká doručením rozsudku čís. 3625.
— sporu nemají povahu samostatné pohledávky čís. 4423.
— podán-li rekurs do odmítnutí odvolání, nelze povoliti uhražovací exekuci k vydobytí útrat čís. 3628.
— má-li je hraditi pojišťovna čís. 4472.
— je-li výše nároku odvislá od soudcovského uvážení; částečné přisouzení útrat ve vyšších stolicích čís. 3612.
— namítána-li v dovolání nicotnost smlouvy, k níž jest přihlížeti z úřadu čís. 3638.
— útraty nelze přisouditi stěžovateli v řízení o rozhodcích, pokud nejde o žaloby na zrušení rozhodčích nálezů čís. 3663.
— obmezení žaloby na ně; řízení čís. 3868.
— opravy chyby při sčítání čís. 3981.
— nelze přisouditi proti dlužníku v řízení o rozvrhu výtěžku exekuční dražby čís. 3386, 3702, 3703.

— odvolacího řízení a zajišťovací exekuce čís. 3731, 4311.
— a rozvrh nejvyššího podání čís. 3870.
— mezi knihovním a vymáhajícím věřitelem nejsou exekučními čís. 4252.
— usnesení v exekučním řízení, pokud jsou exekučními tituly čís. 3940.
— prozatimní opatření k zajištění čís. 3764.
— § 524 c. ř. s. i na usnesení, jímž byly přisouzeny útraty v řízení o zajištění důkazů čís. 4039.
— vymáhajícího věřitele za návrh, by exekuce byla zastavena z důvodu, že třetí osoby činí nároky, exekuci nepřipouštějící čís. 4182.
— odpůrčího sporu nejsou účastny žalobcova odpůrčího práva čís. 3989.
— a přiročí dle nařízení 660/19 a 393/22 čís. 3494.
Uvážení volné soudcovské: (§ 273 c. ř. s.) čís. 3994.
Uveřejnění tarifu viz tarif.
Úvěr: ucházení se oň a náhrada škody viz náhrada škody dle §u 1299 obč. zák.
— na nárok dlužníka na poskytnutí, pokud jím není dosud kaučni hypoteka vyčerpána, nelze vésti exekuci dle §u 331 ex. ř. čís. 4199.
— viz též náhrada škody dle §u 1333 obč. zák.
— **bankovní:** náhrada jeho liknavým dlužníkem čís. 3457.
Úvěrní papíry: umoření viz tamže.
— **pohledávka** viz dražba.
— **hypoteka** viz hypoteka úvěrová.
Uzávěrný list viz list uzávěrný.
Uzavření míru viz mír.
— **podniku** a neplatnost smlouvy viz neplatnost smlouvy.
Uznání: pohledávky podmínečně ve vyrovnání čís. 3369.
— veřejnoprávního nároku: nečiní jej nárokem soukromoprávním čís. 3944.
— celého pochybného a sporného nároku čís. 4047.
— přeplatku (saida) a novace čís. 4343.

Vada díla, zboží viz správa.
— **řízení** viz dovolání.
Válečná lichva a neplatnost smlouvy viz neplatnost smlouvy.
— **půjčka:** bankovní úřad min. financí viz tamže.
— — vymáhání zápůjčky na lombard; vrácení cenných papírů, měna čís. 3423.
— — splniště, měna čís. 3592.
— — svolení zemského výboru k úpisu obcí na Moravě čís. 3615.
— — příslušnost k umoření čís. 3796.
— — úpis u sběrného důstojníka v poli; ustanovení upisovacích podmínek, že dlužno složiti část jistiny čís. 3822.
— — nepřípustnost pořadu práva pro nárok proti starostovi čís. 3893.
— — peníze vypůjčené na úpis jest splatiti v Kč; pokud stačí schválení okresního výboru; neplatnost usnesení obecního výboru, nebyly-li přítomny $^2/_3$ členů čís. 3975.
— — oprávněnost čs. státu k žalobě ze zápůjčky rak. uh. banky při úpisu válečné půjčky čís. 4021.
— — závazek obce předpokládá, že usnesení obecní stalo se platně podle předpisů obecního zřízení čís. 4321.
Válka: úmluva plnění: »po skončení nynější války a úředním vyhlášení míru« čís. 3535.
Valná hromada společenstva, společnosti viz společenstvo, společnost.
Valorisace čís. 4355.
Valuta viz měna.
— **cizí** viz platidla cizí.
Valutový spor: přerušeni viz tamže.
Várečné právo: exekuce na peněžité požitky čís. 3983.
Vázanost soudu nálezem nejv. správního soudu čís. 4131.
— trestním rozsudkem viz trestní rozsudek.

— nižších soudů názorem nejvyššího soudu čís. 3533, 3605.
— dovolacího soudu viz dovolání.

Vážení zboží na dráze viz doprava železniční.
Včasnost odvolání, podání viz odvolání, podání.
Vdova: výživné dle §u 796 obč. zák.; smír o něm a změna poměrů čís. 3458.
— po zaměstnanci viz zaměstnanec.
— a zaopatřovací požitky (zák. čís. 130/21) viz tamže

Vedení elektrické: jest dílem ve smyslu §u 1319 obč. zák. čís. 3960.
Vedlejší intervence viz intervence.
Venerická nemoc a náhrada škody čís. 3599.
Versailská smlouva a zábor majetku viz pozemková reforma (záborový zákon).
Versio in rem: předpoklady nároku dle §u 1041 obč. zák.; použití na případ, kde sice věc mohla býti vrácena, ale již ve stavu poškozeném následkem použití ve prospěch osoby třetí čís. 4291.
Veřejné knihy viz knihy pozemkové (veřejné).
— **ý statek** viz statek veřejný.
Veřejnoprávní nárok viz nárok.
Veškerenstvo majitelů dílčích dluhopisů: sídlo jeho čís. 3712.
Věc doličná a pořad práva čís. 3604.
— **hromadná:** pojem, jest jí hotelové stříbro čís. 4085.
Věci nepatrné viz nepatrné věci.
Věcná práva viz voda.
Věno viz smlouva svatební.
Věřitel zástavní viz zástavní právo.
Věstník pro železnice a plavbu: uveřejnění tarifu a smlouvy s Italií v Řezně čís. 3942, jinak viz doprava železniční.
Vindikace: pokud dlužno v žalobě rozlišiti věci čís. 3412.
Vinkulace vkladní knížky viz knížka vkladní.
Vklad nájemního práva viz smlouva nájemní.
— spořitelní viz knížka spořitelní.
Vkladní knížka viz knížka.
Vlastní společenství v rozepři viz společenství v rozepři.
Vlastnická hypoteka viz hypoteka vlastnická.
— **žaloba** viz žaloba vlastnická.
Vlastnictví: nabytí, převod viz převod vlastnictví
— zajišťovací převlastnění jest důvodem nabytí čís. 4085.
— výhrada při smlouvě kupní nemůže býti dodatečná čís. 4208.
— výhrada při smlouvě kupní čís. 4484.
— výhrada jeho a dobírka čís. 4383.
— neoprávněné vpouštění vody na sousedův pozemek jest porušením sousedského práva (§ 364 obč. zák.) čís. 4517.

Vlečka viz doprava železniční.
Vmísení se do cizí záležitosti: a složení účtu čís. 3370.
— — a ručení za škodu čís. 3375.
Vnesené svršky (§ 1101 obč. zák.) viz zástavní právo.
Vnucená správa viz správa vnucená.
— **é zástavní právo** viz zástavní právo vnucené.
Voda: pořad práva viz tamže (voda).
— pokud nemůže býti předmětem věcných práv; zápisy do vodní knihy nemají právotvorného účinku čís. 4146.
— lhůta dle mor. vodn. zák., do které jest se obrátiti na soud, by určil odškodné, není předepsána čís. 4407.
— neoprávněné vpouštění na sousedův pozemek jest porušením sousedského práva čís. 4517.

Vodné: nepožívá na nemovitostech zákonného (přednostního) práva zástavního čís. 3438.

Vojenský náhradní nález viz nález náhradní.
— **á služba:** započítání do praxe kandidáta advokacie viz advokát.
— **á závěť** viz pořízení poslední.

Vojín: náklady nemoci a pohřbu; pořad práva viz pořad práva (stát).
Volba kupitele viz smlouva kupní.
Volné uvážení soudcovské (§ 273 c. ř. s.) čís. 3994.
Vrácení faktury viz příslušnost dle §u 88/2 j. n.
— **přeplatku** a příslušnost čís. 3558.
— **služného** a pořad práva viz pořad práva (stát).
— **úplaty** za postoupení nájmu viz ochrana nájemců.
— **věna** viz smlouva svatební.

Vrchní správa státních statků viz stát.
Vrchnost pozemková: konkurenční povinnost viz tamže.
Vůz nábytkový viz doprava železniční.
Výbava a převod vlastnictví viz tamže.
— jinak viz smlouva svatební.
Výbor konkurenční kostelní: způsobilost jednati na soudě čís. 3471.
— **obecní** viz obec.
— **okresní** viz okres.
— **závodní** viz závodní výbor.
— **zemský** a válečná půjčka viz válečná půjčka.

Vybrání pohledávky a exekuce na poddlužníka čís. 3757.
Výbuch náboje viz náboj.
Vyclení viz clo.
Výčepní živnost viz živnost výčepní.
Vydání dítěte viz dítě.
— věcí nemovitých: exekuce čís. 3362.
— výmazného prohlášení viz prohlášení.

Výdělek ušlý viz náhrada škody dle §u 1325 obč. zák.
Výdělková daň viz daň výdělková.
Vydražitel a zástavní právo dle §u 1101 obč. zák. čís. 3386.
— — — jinak viz dražba.

Vydržení: proti cizozemské obci k tuzemské nemovitosti čís. 3737.
— služebnosti dle §u 476 čís. 10 obč. zák., náležitosti čís. 4069.
— knihovní: byla-li nedopatřením úřednich orgánů zapsána služebnost do pozemkové knihy v rozsahu větším čís. 3430.

Výhoda věřitele ve vyrovnání viz vyrovnání.
Výhrada vlastnického práva viz vlastnictví.
Vyjádření se dle §u 171/2 ex. ř.: viz dražba vnucená.
Vyjevovací přísaha viz přísaha vyjevovací.
Výkazy nedoplatků cenových rozdílů cukerních viz cukr.
— — daní (poplatků) viz daň, poplatek.
— — pokladny viz pokladna.

Výklad smluv čís. 4473.
— **listiny** viz listina.

Vyklizení: žaloba viz tamže.
— lhůty viz tamže.
— společné nemovitosti viz společenství statků.
— hostinských místností, ježto zanikla koncese oprávněného; nemůže se domáhati, kdo nabyl nemovitosti, v níž byla na cizí koncesi provozována nájemcem živnost hostinská čís. 3395.
— vydražené nemovitosti vydražitelem čís. 3513.
— návrh vnuceného správce i za úpadku čís. 3595.
— nebyla-li dotčena vykonatelnost nároku, byla-li prodloužena lhůta k vyklizení čís. 3995.
— vydražené nemovitosti; proti komu se může vydražitel domáhati čís. 4027.
— služebního bytu: pořad práva viz tamže.

Výkon exekuce opětný: příslušnost čís. 3381, jinak viz exekuce.
Vykonatelnost nároku na vyklizení viz vyklizení.
— **exekučního titulu** dle §u 1 čís. 13 ex. ř.: potvrzení i v návrhu čís. 4117.

Vykonavatel poslední vůle viz pořízení poslední.
Vyloučení člena družstva viz společenstvo.
— **z exekuce** viz exekuce.
Vylučovací nárok dle §u 37 ex. ř. viz žaloba dle §u 37 ex. ř.
— — poukaz (asignace) viz poukaz.
Výmaz firmy: splynuvší akciové společnosti čís. 3400.
— — jinak viz firma.
— **knihovního dluhu** viz dluh.
— **tuzemské odbočky** společnosti s r. o. viz společnost s r. o.
— **vkladu** nájemního práva viz smlouva nájemní.
— **záznamu** viz záznam.
Výmazné prohlášení viz prohlášení.
— **á kvitance** viz příslušnost dle §u 81 j. n.
Výměna polských marek viz Polsko.
— **vadného zboží** viz smlouva kupní.
Výměnek: bylo-li před válkou ujednáno peněžité relutum, nelze se domáhati zvýšení pro bezdůvodné prý obohacení zavázaného čís. 3526.
— přestěhování povinného do jiného obydlí v téže obci a nárok na plnění peněžité čís. 4097.
— a odhad viz odhad.
Výměnkář: pokud smlouva s ním se nepříčí dobrým mravům čís. 3910.
Vynález viz patent.
Vypálení lihu viz líh.
Vyplacení podílu člena společenstva viz společenstvo.
Vyplenění vagonu a doprava železniční viz doprava železniční.
Výpočet kursu viz měna.
Výpomoc nouzová viz zaměstnanec státní.
Výpověď knihovní pohledávky: doručení ve vyrovnání čís. 3943.
— **člena družstva** viz společenstvo.
— **z nájmu (pachtu):** a žaloba o vyklizení viz žaloba o vyklizení.
— úmluva pro případ, že nastane změna v osobě vlastníka a zákon čís. 354/1921 čís. 3447.
— není jí třeba, uzavřena-li nájemní smlouva s poživatelem čís. 3640.
— pozůstalosti a odklad exekuce čís. 3951.
— kdo jest oprávněn ji dáti ve vydražené nemovitosti čís. 4190.
— ze zabraného majetku viz pozemková reforma (náhradový zákon).
Vypovězení z obce (na Slovensku): předčasné a náhrada na státu čís. 4340.
Výprava viz smlouva svatební.
Výrok rozhodčí viz rozhodčí výrok.
— o započtení pohledávek jest pojati do rozsudečného výroku čís. 3630, 3877.
Vyrovnání: a žaloba dle §u 35 ex. ř. viz žaloba dle §u 35 ex. ř.
— žaloba dle §u 58 vyr. ř. viz tamže.
— stížnost zasílatele do usnesení dle §u 12 vyr. ř. viz zasílatel.
— neplatí tu čl. 122 obch. zák. čís. 3446.
— nezakládá procesuální námitku rozepře rozsouzené čís. 3499.
— přiznání pohledávky v mimokonkursním nuceném vyrovnání na Slovensku a rozepře rozsouzená čís. 4262.
— platí obdobně předpis §u 56 odst. 3 knih. zák. čís. 3575.
— neplatí tu § 77 (2) konk. ř.; výpověď knihovní pohledávky jest doručiti k vlastním rukám čís. 3943.
— dlužník není povinen nahraditi věřiteli náklad na zastupování v řízení vyrovnávacím čís. 3653.
— není exekučním titulem čís. 4330.
— neděje se likvidace pohledávek, nesúčastnění se věřitele; neuvedení dlužných úroků v seznamu věřitelů čís. 4430.
— právní účinky vzniku útratové pohledávky čís. 3688.
— pokud se vztahuje k útratám čís. 4016.

— útraty, potvrzeny-li rozsudky nižších soudů třetí stolicí teprve po zahájení vyrovnacího řízení čís. 4071.
— stalo-li se exekuční zabavení pohledávek dlužníka v posledních 60 dnech před zahájením vyrovnacího řízení o jeho jmění; **bezúčinnost** zahájením vyrovnacího řízení; plnění poddlužníka správci úpadkové podstaty čís. 4401.
— věřitelé mohou i po zastavení řízení namítati bezúčinnost právního jednání, jež dlužník předsevzal proti §u 8 vyr. ř. čís. 4236.
— po skončení řízení může dlužník dodatečně schváliti jednání, předsevzaté proti předpisu §u 8 vyr. řádu, ukončením řízení zaniká odpůrčí právo věřitelů čís. 3687.
— zánik pohledávky dle §u 12 a § 469 obč. zák. čís. 3489.
— **vylučující (odlučující) právo** a poukaz (asignace) čís. 4419.
— vyrovnávací správce i dlužník jest oprávněn k rekursu do usnesení, povolujícího exekuci na movité jmění dlužníka čís. 3688.
— **odklad** dle §u 11 vyr. ř.; poměr k odkladu dle §u 42 ex. ř. čís. 3774.
— **vyhlášením úpadku** nepomíjí závazek vyrovnacího dlužníka ani rukojmí; pokud vyrovnací věřitel konkuruje v úpadku čís. 4056.
— **zaručil-li se** kdo za splátky vyrovnacího dlužníka, neručí za celý původní dluh, jenž se stal splatným nedodržením vyrovnacích lhůt čís. 4104.
— nelze poskytnouti **výhodu věřiteli** čís. 3358.
— sesílení rukojemského závazku není zvláštní výhodou čís. 4416.
— obživly-li opozděným zaplacením pohledávky všech věřitelů, nejde o »zvláštní výhodu«, uplatňuje-li zaplacení pohledávky jeden z věřitelů čís. 3648.
— **podmíněné uznání** pohledávky, zajištění jen k návrhu čís. 3369.
— **přednostní postavení** pojišťovacích premií čís. 3621, 4271, 4372.
— — § 23 čís. 5 vztahuje se i na ony osoby, které vydržují léčebny a poskytují v nich odborné úkony a dodávky čís. 4242.
— nepřihlášením pohledávky nepozbyl jí věřitel; vyrovnání nemá vlivu na uplatňování v rámci **oddělného práva**; osobní pohledávka, pokud převyšuje **vyrovnací kvotu** jest pouhou pohledávkou naturální čís. 3420.
— kvota přísluší z celé, v čas vyrovnání nezapravené pohledávky čís. 3999.
— **zadržovací právo:** zaplatil-li dlužník za řízení část pohledávky, výpočet vyrovnací kvoty čís. 3852.
— ujednáním pozdější splatnosti kvoty nevzdal se věřitel práv plynoucích z §u 57 nové znění čís. 4430.
— lze se domáhati pouze vyrovnací kvoty, nepřijal-li kupitel, o jehož jmění bylo napotom zahájeno vyrovnání, zboží, nýbrž vrátil je prodateli čís. 3805.
— dlužník není povinen platiti věřitelům více, než se zavázal vyrovnáním. třebas se ten který věřitel nebyl řízení súčastnil; lhostejno, že pohledávka zůstala ve vyrovnání nepovšimnuta, pakli neprokázáno výhradné zavinění dlužníka čís. 4089.
— bylo-li stanoveno, že prvou **splátku** jest složiti do určité doby od schválení vyrovnání nepočíná se lhůta teprve od vyhlášky schválení vyrovnávacího návrhu čís. 3773.
— nebylo-li vyrovnání do prvé splátkové doby schváleno, neprodloužila se lhůta čís. 3844.
— stanovena-li delší, jednotná splatební lhůta, schválení kvalifikovanou většinou **věřitelů** čís. 3966.
— kdy se stává **právoplatným** čís. 4366.
— význam usnesení schvalujícího vyrovnání čís. 4430.
— nebyla-li pohledávka v důsledku pravoplatného vyrovnání ani částečně splatnou, jest žalobu pro tentokráte zamítnouti čís. 4205.
— soudním vyrovnáním nenastává novace pohledávky, nýbrž pohledávka pouze zaniká do částky převyšující vyrovnávací kvotu čís. 3773.
— **čl. III. zákona čís. sb. 99/23** nedotýká se vyrovnání, potvrzených před jeho účinností čís. 3450, 4277, 4314.
— nabylo-li potvrzující usnesení účinnosti dne 19. května 1923, vztahuje se na vyrovnání předpis čl. III. nov. čís. 99/23 čís. 4394.

— omyl ve výpočtu vyrovnací kvoty nezakládá ještě nicotnost vyrovnání čís. 4077.
— nabídnutí 35% do dvou let a další kvoty po této době čís. 4254.
— pokud možno požadovati pohledávku proti **veřejné společnosti** i jednotlivým společníkům čís. 4224.
— pokud dobrodiní dle §u 60 (2) vyr. ř. požívají veřejní společníci čís. 4245.
Vyřízení v menšinovém jazyku viz jazyk státní.
Výslech: odpůrce navrhovatel prozatimního opatření viz prozatimní opatření.
— strana: lze provésti ve sporu advokátském, třebas se strana dostavila bez advokáta čís. 3651.
— — v odpůrčím sporu čís. 4048.
Výslovné svolení dle čl. 22 obch. zák. čís. 3360.
Výstroj ženská viz manželka.
Vyšetřovací zásada viz rozluka manželství.
Vyšší moc a doprava železniční viz doprava železniční.
— **služby** viz obchodní pomocník.
Výtěžek za nedoručitelnou zásilku viz pošta.
Vývěsní tabule viz náhrada škody dle §u 1318 obč. zák.
Vyvlastnění a doplnění knihy pozemkové viz kniha pozemková.
Vývoz do ciziny a neplatnost smlouvy viz neplatnost smlouvy.
Vývozní povolení viz povolení.
Výzva manžela viz rozluka manželství.
Výživné: prozatimní opatření dle §u 382 čís. 8 ex. ř. viz tamže.
— **dítěte manželského:** a popírání manželského původu otcem čís. 3538.
— — o nároku otce, by byl sproštěn platiti výživné nezletilým, jest jednati v řízení nesporném čís. 3572.
— — o nároku zletilých dětí v řízení sporném čís. 3676.
— — zemřelo-li dítě dříve, než vydáno rozhodnutí prvé stolice čís. 3895.
— — smír, že jest je zvýšiti v určitém poměru ku zvýšeným služebním příjmům manželovým, a drahotní a dětenský přídavek na jiné dítko čís. 3898.
— — snížení jen na žádost povinného a za dobu od podání žádosti čís. 4469.
— nemanželského: bylo-li původně stanoveno rozsudkem, pak v řízení nesporném, další úprava v řízení nesporném čís. 3493.
— — určeno-li původně rozsudkem, pak složeno odbytné, nadále cesta nesporná čís. 3553.
— — vrácení odbytného v případě legitimace v řízení nesporném; souhlas otce (třetí osoby) čís. 3573.
— — z pozůstalosti otce, závazek matky čís. 3587.
— — otec tuzemec dle práva tuzemského, třebas dítě cizozemec; povinnost platiti v Kč čís. 3885.
— — je-li poručenský soud v cizině, jen pořadem práva čís. 4171.
— — ručení dědiců otcových čís. 4196.
— — složeno-li odbytné, domáhání se další výživy; přistoupení matky (jejích rodičů) ku smíru; změna poměrů čís. 4213.
— — smír o něm a zvýšení výživného čís. 4491.
— — poukázal-li cizozemský poručenský soud poručníka, by podal žalobu o ně čís. 4491.
— — byl-li otec uznán rozsudkem, výživné však nestanoveno, dlužno se ho domáhati v řízení nesporném čís. 4519.
— manžela dle §u 796 obč. zák.: smír, změna jeho čís. 3458.
— manželky: příslušnost viz příslušnost dle §u 50/3 j. n.
— — jde o pohledávku peněžitou ve smyslu §u 379 ex. ř. čís. 4470.
— — nevztahuje se na ně zákon čís. 314/20 čís. 4090.
— — sdílí-li nadále s manželem manželské společenství čís. 3488.
— — okolnosti rozhodné pro stanovení, žije-li manželka odděleně čís. 3644.
— — majetek manžela ve smyslu §u 91 obč. zák. čís. 3657.
— — ujednání, že se přiměřeně zvýší (sníží), zvýší-li (sníží-li) se příjmy manželovy a žaloba dle §u 35 ex. ř. čís. 3748.

— — domáhá-li se manželka nerozvedená, odděleně žijící a řešení otázky viny na rozchodu čís. 3904, 4426.
— rozvedené: zřekla-li se nároku na výživné, pokud se ho nemůže napotom domáhati čís. 3925.
— rozloučené: vzdala-li se ho při rozvodu dobrovolném a manželství napotom rozloučeno čís. 3487.
— — § 19 rozl. zák. neplatí, nebylo-li manželství dříve rozvedeno; při rozluce neplatí dvorský dekret 531/1841 čís. 3564, 3577.
— — ujednáno-li definitivně již za platnosti rozl. zák., nelze použiti §u 19 rozl. zák. čís. 3787.
— — § 19 rozl. zák. neplatí, bylo-li manželství rozvedeno až po nabytí účinnosti rozlukového zákona čís. 4020.
— — dle §u 19 rozl. zák. a mezitimní určovací návrh manžela, že manželce nepřísluší výživné dle §u 91 obč. zák. čís. 4443.
— — poskytuje-li bývalý manžel výživné z ochoty čís. 3564.
— — nebylo-li uznáno na vinu žádného z manželů čís. 3861.
— — vyměřené prozatimním opatřením ve sporu o rozluku lze k návrhu manžela snížiti, zhorší-li se napotom jeho majetkové poměry čís. 3968.
— — dle říšskoněmeckého práva čís. 4006.
— — rozsah a promlčení odškodnění dle §u 1266 obč. zák. čís. 4402.
Vzájemné plnění viz plnění vzájemné.
— **á pohledávka** viz započtení.
Vzájemnost při zápisu firmy viz firma.
Vzdání se: není ještě smírem čís. 4020.
— dědictví viz dědic.
— povinného dílu viz díl povinný.
Vzduch viz služebnost dle §u 476 čís. 10 obč. zák.
Vznik čs. státu viz stát československý.
Vzorek: pokud může se vynálezce domáhati na škůdci výmazu čís. 3707.
— o nároku na uznání práva vlastnického k němu rozhodují úřady správní čís. 4201.
W-konto čís. 3690, 3735, 4162, 4211, 4343.

Zábava: dávka z ní a ručení obce čís. 3591.
Zabavení zásilky jest vyšší mocí v železniční dopravě čís. 3873.
— **zboží** a nedostatek povolení k dovozu čís. 4165.
Zábor bytu: a náhrada škody proti obci čís. 4293.
— **majetku** viz pozemková reforma.
Zadržovací právo: pokud lze je uplatňovati čís. 3392.
— — dle §u 970 c) obč. zák. na věcech toho, kdo provozoval na svůj účet za stravu a byt hudbu čís. 3559.
— — čl. III. nařízení ze dne 8. října 1865, čís. 11c ř. zák. předpokládá, že dlužník jest vlastníkem věcí, o jichž prodej jde čís. 3665.
— — ve vyrovnání čís. 3852.
— — dle práva občanského a dle práva obchodního; kdy jest zříditi jistotu čís. 4287.
Zádušní mše viz odkaz.
Zahájená rozepře viz rozepře zahájená.
Zahradnická bouda není stavením (§ 418 obč. zák.) čís. 3433.
Zájemné popsání neknihovních nemovitostí a zajišťovací exekuce čís. 3833.
— — svršků (§ 1101 obč. zák.) viz zástavní právo.
Zajištění důkazů: útraty viz tamže.
— **daně dědické** čís. 3643.
— **dle čl. III. uv. zák.** k ex. ř. viz exekuce zajišťovací.
— **pensijních (zaopatřovacích) požitků** viz pozemková reforma (zák. čís. 118/20).
— **pohledávky** ve vyrovnání čís. 3369.
— — a odpůrčí nárok viz odpůrčí nárok.

— **půdy drobným pachtýřům** (zákon ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n.).
— — nárok pachtýřův oživne i tehdy, bylo-li napotom přednostní právo k pozemkům právoplatně oduznáno čís. 3463.
— § 3: přiznání nároku nad výměru §u 3 a souhlas Státního pozemkového úřadu čís. 4122.
— § 5: jest na soudu, by vyšetřil potřebné služebnosti čís. 4153.
— — požadovatel není povinen, by se spokojil s náhradním pozemkem, propůjčí-li vlastníku služebnost čís. 4436.
— § 22: kupitelům pozemku přísluší stížnost do usnesení, jímž byla dodatečně na pozemku zřízena služebnost čís. 4153.
— — **věna** viz smlouva svatební.
Zajišťovací exekuce viz exekuce zajišťovací.
— **převlastnění** viz převlastnění zajišťovací.
Zákaz konkurenční mezi podnikateli jest nicotným čís. 3884.
Zákonné zástavní právo viz zástavní právo.
— **ý zástupce:** nesvéprávné strany, zmešká-li rok, jest vynésti rozsudek pro zmeškání čís. 4432.
— — viz též nesvéprávný, opatrovanec, opatrovník, poručenec, poručník.
Záloha dle §u 653 ex. ř.: a postup pohledávky na její vyplacení čís. 3382.
— — příslušnost k povolení čís. 3523.
— na důkaz viz důkaz.
Záložna: vkladní knížka viz knížka vkladní.
Záměna vozů v dopravě železniční čís. 4136.
Zaměstnanec na zabraném majetku: povinnost jejich dle §u 6 zák. 118/20 čís. 3923.
— **obecní:** nárok školníka proti školní obci čís. 3614.
— — zmeškání lhůty §u 25 (2) zák. čís. 16/20 nelze napraviti rozepří o uznání, že jest trvalým zřízencem a že má nárok na placení služebních požitků dle zákona čís. 3718.
— — úkony nutné k usnesení dle §u 6 zák. čís. 16/20 nemohou býti nahrazeny mlčením čís. 3807.
— — zákonné předpisy týkající se úpravy služebního poměru čís. 4422.
— — pokud se nelze dovolávati nové úpravy požitkové zaměstnanců Pražské Městské spořitelny čís. 4422.
— — zákon čís. 16/20 nevztahuje se na zaměstnance měst statutárních čís. 4422.
— — není třeba, by prozatimní zřízenec byl ustanoven na systemisované místo; nestačí zvolení bez konkursu čís. 4518.
— **okresní:** zřízenec okresního chorobince, přiznání povahy zřízence dle zák. 17/20 okresní správní komisí čís. 4475.
— **okresní nemocenské pokladny:** pokud jest obchodním pomocníkem čís. 4080.
— **soukromý:** rozhodčí soud pensijního ústavu čís. 3646.
— **statkový:** jest na ně užiti §u 1155 obč. zák. čís. 3716.
— — pozbyl-li zaměstnavatel k zaměstnanci důvěry čís. 3923.
— — viz též zaopatřovací požitky.
— — jinak viz smlouva služební.
— **státní:** pořad právaviz tamže (stát).
— — a stavební družstvo viz společenstvo.
— — prohlášení za mrtva čís. 3460.
— — dvorský dekret ze dne 16. srpna 1841, čís. 555 sb. z. s. vztahuje se pouze na státní úředníky ve službách veřejných čís. 3747.
— — zákon čís. 625/20 o nouzových výpomocích nevztahuje se na smluvní státní zaměstnance čís. 4178.
— — býv. revident min. pro zásobování a co mu ušlo na komisích čís. 4178.
— — nesložil-li cizozemec bezpodmínečně slibu republice dle proklamace z 29. října 1918 a byl po té propuštěn, nevztahuje se naň předpis §u 2 (3) a (4) nař. čís. 154/19 čís. 4210.

— **železniční:** státních drah a pořad práva viz tamže (stát).
— — rozhodčí soud viz tamže.
— — propuštění, nesložil-li včas slibu republice čís. 3445.
— — převzat-li z nařízení plebiscitní komise, nestal se ještě úřednikem republiky čís. 3937.
— — není závady, by mezi ním a železniční správou nebyla sjednána úmluva o pensionování čís. 3937.
— — propuštěný býv. rakouským erárem nemůže se domáhati reaktivování na československém eráru čís. 4186.
— — pokud rozhoduje soud o nároku jeho, by byl zařazen do skupiny III. a) čís. 4368.
— — neznalost služební řeči čís. 4368, 4369.
— — propočítání let, výnos z 24. září 1921, čís. 53.924: § 2 (2) neplatí pro případ, že zaměstnanec byl z počátku zaměstnán jako sluha; na koho se vztahuje § 3 čís. 2 a § 4 čís. 4371.
— — nároky úředníka; propuštění asistentky státních drah následkem sňatku; nadbytek železničního personálu čís. 3532.
— — na koho se vztahuje předpis §u 3 zák. 99/21; nárok vdovy proti státu na zvýšení požitků čís. 3646.
Zamítnutí žaloby viz žaloba.
Zánik věci a správa viz správa.
Zaopatřovací požitky: zajištění jich viz pozemková reforma (zák. čís. 118/20).
— — dle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.
— — podmínky nároku; zvyk poskytovati pense dosloužívším zaměstnancům a propuštění z trestu čís. 3390.
— — i zaměstnanci, jemuž zaměstnavatel poskytl pensi jen aby ho nemusel dále podržeti ve službě čís. 3398.
— — nabytí nároku, třebas odpočivné vyměřeno až po 6. květnu 1921; žádost o výslužbu podaná po vyhlášení zákona čís. 3408.
— — dar z milosti »do odvolání«; stačí, byly-li zaopatřovací požitky zaměstnanci při jeho pensionování dne 6. května 1921 již přiznány, třebas nebyly vyplaceny čís. 3684.
— — zákonem čís. 130/21 nebyl teprve založen nárok na zaopatřovací požitky čís. 3700, 3865, 4411.
— — k pojmu »trvalosti« služebního poměru čís. 3720, 4511.
— — nemá nároku zemědělský dělník, pracovavší dle potřeby čís. 3497.
— — k pojmu »zvyklosti« čís. 3700.
— — nároku nemá, kdo byl propuštěn a propuštění uznal správným čís. 4158.
— — chudinské podpory; včasné předložení dokladů a splatnost platů čís. 4405.
— — nároku nemá zaměstnanec, jenž při účinnosti zákona ještě aktivně sloužil; pouhým trváním služebního poměru na velkostatku po 10 let nenabyl zaměstnanec ještě nároku na služební požitky čís. 4411.
— — přislíbil-li zaměstnavatel zaměstnanci po méně než 40leté službě, že mu bude vypláceti to, co by mu příslušelo po čtyřicetileté službě čís. 4453.
— — pokud nebyl zaměstnanec zaměstnán po zákonnou dobu na velkém majetku pozemkovém čís. 4463.
— — do základu pro vyměření jest započítati též službu, kterou zaměstnanec ztrávil u jiného zaměstnavatele čís. 3482.
— — nároku nemá zaměstnanec, jenž, vystupuje ze služby, se jich vzdal za odbytné čís. 3865.
— — převyšují-li smluvené nebo vyplacené výši, stanovenou zákonem; ku kterým přídavkům jest přihlédnouti; lhostejno, že drahota poleviła čís 4043.
— — změny výše zaopatřovacích požitků možno se domáhati, změnila-li se výše daně z příjmů čís. 4453.

— — nárok vdovy a sirotků jest samostatným čís. 3843.
— — nárok zaměstnankyně a vdovy čís. 4405.
— — nároku nemá manželka zaměstnance, propuštěného bez nároku na pensi a dosud žijícího, třebas jí byl zaměstnavatel dobrovolně poskytoval dar z milosti čís. 3964.
— — zaměstnanec nemá nároku proti vlastníku velkostatku, sloužil-li toliko u jeho pachtýře čís. 3771.
— — nárok pouze proti dřívějšímu zaměstnavateli, zřekl-li se vůči novému zaměstnavateli jakýchkoliv požitků zaopatřovacích čís. 4066.
— — byl-li zaměstnanec zaměstnán na statku svěřenském, jest k výplatě povinen držitel svěřenství čís. 4446.
— — není zmatkem, neřídil-li se prvý soudce §em 15 (2) čís. 4405.
— — pokud lze dovolacímu soudu přezkoumati zařazení do určité skupiny čís. 4446.
— — do které skupiny jest zaměstnance zařaditi čís. 4392.
— — lhostejno, zda zaměstnanec nabyl potřebného vzdělání čís. 4274.
— — stárek patří po případě do skupiny IV. čís. 3408.
— — podmínky skupiny XI. čís. 3421.
— — revírní lesní mají nárok na vyšší požitky stanovené zákonem čís. 215/22 již od 1. ledna 1920 čís. 3986.
— — pokud náleží lesní do skupiny X. čís. 3613.
— — pokud jest trvale ustanoven důchodní čís. 3720.
— — do skupiny VI., kdo koná práce zahradnické čís. 4274.
— — samostatný hospodářský správce náleží do skupiny VIII. čís. 3843.

Zaostalost duševní viz znalec.
Zapečetění pozůstalosti viz pozůstalost.
Zápis firmy viz firma.
— v rejstřík viz rejstřík.
— do vodní knihy viz voda.
Zaplacení dluhu a měna viz měna.
— ve smyslu §u 11 c) nař. čís. 532/20 viz měna.
Započtení (kompensace) a žaloba dle §u 35 ex. ř. viz tamže.
— promlčení viz promlčení.
— námitka a rozsudek mezitimní viz rozsudek mezitimní.
— proti nároku na zaplacení v Kč vzájemná pohledávka na efektivní marky čís. 3529.
— § 1438 obč. zák. nedoznal změny §em 188 a 391 c. ř. s.; namítanou vzájemnou pohledávku nelze učiniti likvidní a dospělou ve sporu dle §u 35 ex. ř. čís. 3539.
— rozhodnutí o namítané pohledávce do rozsudečného výroku čís. 3630, 3877.
— mimo spor není dlužník oprávněn započísti na věřitelovu likvidní svou nelikvidní pohledávku čís. 3749.
— promlčení v čas projevu vůle nevadí čís. 3860.
— pokud nemůže býti uplatněna vzájemná pohledávka, ohledně níž jest vyloučen pořad práva čís. 4319.
— **do advokátní praxe** viz advokát.
— **do dědického podílu** viz dědický podíl.
— **do služného obchodního pomocníka** viz obchodní pomocník.

Zapsaná nemocenská pokladna viz pokladna nemocenská.
Zápůjčka: při úpisu válečné půjčky viz válečná půjčka.
— lihu viz líh.
— na stavbu viz ruch stavební.
— či tichá společnost čís. 3394.
— pokud není oprávněn ji uzavírati obchodní plnomocník čís. 4478.
— ku zřízení herny a § 1174 obč. zák. čís. 3414.
— byly-li zapůjčeny v Rusku papírové rubly s tím, že jest vrátiti rubly zlaté čís. 3636.
— poshověn-li nedoplatek kupní ceny; úmluva zpětného zaplacení zápůjčky ve zlaté měně čís. 3872.

— splacení její a odpůrčí nárok čís. 4048.
Zápůrčí žaloba viz žaloba zápůrčí.
Zaručení: určitost prohlášení jeho čís. 3788.
— jinak viz rukojemství.
Zařízení bytu: dání v zástavu čís. 3512.
Zásada vyšetřovací viz rozluka manželství.
Zasílatel: lhůta čl. 386 obch. zák. viz tamže.
— ručení mezizasílatele za nevybrání dobírky čís. 3440.
— nárok proti příkazateli na náhradu celního poplatku čís. 3428.
— příkaz odesílatele, by zboží bylo zasláno určité firmě; stačí poznámka v nákladním listě čís. 3516.
— ručení jeho, vydal-li zboží proti příkazu přímo kupitelům čís. 3717.
— prodej dle čl. 310 obch. zák.; náležitosti, příslušnost, řízení čís. 3811.
— povinnost složiti podrobný účet, zadržel-li část z vyreklamovaných peněz za ztracené zboží čís. 3936.
— právo stížnosti do usnesení vyrovnávacího komisaře, jímž bylo dle §u 12 vyr. ř. odloženo prodejové řízení, zahájené k žádosti mezizasílatele čís. 4142.
— obtížení zboží dobírkou a výhrada vlastnického práva čís. 4383.
— opatření dokladů výloh; volba mezizasílatele, zpravení komitenta o překážce při plavbě; vypočítání dopravného při plavbě po Dunaji čís. 4464.
— pokud nejde o ztrátu zboží dle čl. 386 obch. zák. čís. 4490.

Zásilka nedoručitelná viz pošta.
Zaslání zboží: pečlivost řádného obchodníka čís. 3957.
Zasnoubení: odstoupení od něho a trestní oznámení pro § 506 tr. zák. čís. 3371.
Zástava při postupu viz postup.
— — — jinak viz zástavní právo.
Zastavení exekuce viz exekuce.
— obstaveného statku viz pozemková reforma.
Zástavní právo: dle §u 1101 obč. zák. vydražitele ohledně svršků dlužníka; přednost zástavního práva dle §u 1101 obč. zák. čís. 3386.
— — dle §u 1101 obč. zák.: podmínky zájemného popsání; otázka, zda pohledávka jest činží; postup pohledávky na placení činže čís. 3842.
— — zástavní věřitel má na vůli domáhati se uspokojení žalobou zástavní nebo žalobou o zaplacení dluhu čís. 3420.
— — zařízení bytu jen hmotným odevzdáním čís. 3512.
— — pokud stačí odevzdání znameními čís. 4041.
— — nezaniklo tím, že kdosi třetí odstranil ze zastavené věci znamení čís. 4050.
— — nabytí ku spořitelním vkladům čís. 4129.
— — ku vkladní knížce, nabyto-li bezelstně, nelze činiti námitky z právního poměru mezi ukladatelem a peněžním ústavem čís. 4489.
— — odevzdání listiny prokazující zastavení; připevnění známek čís. 4181.
— — exekuční: pokud nepomíjí smírem vymáhajícího věřitele čís. 3866.
— — — pokud lze povoliti exekuci na nemovitost, stiženou fideikomisární substitucí čís. 4500.
— — přednostní (privilegované, výsadní, zákonné): nepožívá ho vodné čís. 3438.
— — — daně výdělkové čís. 3502, 4504, 4513.
— — — pokud ho požívají příspěvky okresní nemocenské pokladny čís. 3938, 4019.
— — — nepožívají dávka z přírůstku hodnoty, z nájemného a stočné čís. 4159.
— — — pokud přísluší zadrželým příspěvkům k úrazové pojišťovně čís. 4226.
— — — nepřísluší příspěvkům dle opatření čís. 494/20 čís. 4226.
— — — nepřísluší obecním dávkám, uvedeným v §u 38 zák. 329/21 čís. 4228.
— — — obecních přirážek k dani výdělkové čís. 4482.

— — — viz též dražba (rozvrh nejvyššího podání), hypoteka.
Zastřelení člověka a ručení státu.
Zástupce chudé strany viz chudá strana.
— **majitele kinematografu** viz kinematograf.
— **právní:** zavázán nahraditi klientu škodu, jež mu vzešla, že podal proti směnečnému platebnímu příkazu námitky, neopatřiv je jménem klientovým; rozsah náhrady čís. 4516.
— — naznačený pojišťovnou čís. 3992, 4151.
— — viz též advokát, notář, doručení.
— **zákonný** viz zákonný zástupce, nesvéprávný.
Zastupitelské oprávnění zřízence družstva čís. 3413.
Zastupitelství cizozemské akciové společnosti viz společnost akciová.
— **generální** cizího podniku viz podnik cizí.
— **okresní:** zaměstnanec viz zaměstnanec okresní.
Zastupování Ruska na čs. soudech čís. 3808.
Zatopení bytu viz náhrada škody.
Závazek solidární viz solidární závazek.
— **obce** viz obec.
Závdavek: pojem, musí býti skutečně dán čís. 4362.
Závěrečný list viz list uzávěrný.
Závěť viz pořízení poslední.
Zavinění na rozluce viz rozluka manželství.
— na rozchodu manželství viz manžel.
— opilosti viz opilost.
Závod: převzetí jeho viz převzetí dluhu.
— dle §u 87 a) j. n. viz příslušnost dle §u 87 a) j. n.
Závodní rada (zák. čís. 144/20): právní povaha nároku bezprávně propuštěného člena (náhradníka) proti zaměstnavateli; lhostejno, že člen byl uznán vinným trestným činem teprve po propuštění čís. 3817.
— — správě závodu nepřísluší právo volně nakládati se zaměstnaneckými byty čís. 4481.
— — viz též rozhodčí soud.
— **výbor** (zák. čís. 330/21): oprávnění ku stížnosti na rozhodčí komisi; příslušnost živnostenských soudů čís. 3828.
— — kdy se zrušují čís. 3935.
— — nárok propuštěného člena na mzdu netřeba uplatňovati ve lhůtě §u 1162 d) obč. zák. čís. 3935.
— — bezúčinnost propuštění člena (náhradníka); v tom, že si zaměstnanec nalezl zaměstnání jinde, nelze spatřovati jeho souhlas s propuštěním čís. 4082.
— — § 20 (3) vztahuje se jak na § 20 (1) tak na § 20 (2); pojem »propuštění«; práva propuštěného; placení jen mzdy přiměřené čís. 4296.
— — příslušnost rozhodčího soudu dle §u 3 g) čís. 4356.
— — přezkoumání výroku rozhodčí komise; rozhodčí soud není »úřadem správním« čís. 4363.
— — povinnost podati odpor proti výpovědi zaměstnance čís. 4497.
Závory viz dráha místní.
Záznam práva: zamítnutí žádosti o výmaz; stačí průkaz, že byla podána žaloba spravovací čís. 3461.
Zbavení moci otcovské viz otec.
— **svéprávnosti:** pokud přípustna stížnost do usnesení odporového soudu o útratách čís. 3465.
— — zásada §u 269 obč. zák. nedoznala změny cis. nař. 207/1916; kdy dlužno zahájiti řízení čís. 3928.
Zbraň viz stát.
Zcizení nemovitosti a zaknihované právo čekatelské čís. 4100.
Zdatnost viz náhrada škody dle §u 1315 obč. zák.
Zdržné viz doprava železniční.

Zemědělský dělník a zaopatřovací požitky dle zák. čís. 130/21 čís. 3497.
— — paritní komise v kolektivní smlouvě čís. 4115.
Zemský soud v Praze (zák. sb. z. a n. čís. 4/1918): projednávání případů ze Slovenska čís. 3388, 4189.
— — — menšinový jazyk viz jazyk státní.
— — — nelze jednati sporně o nároku proti státu, jenž jest přikázán na cestu nespornou, třebas současně uplatňovány i nároky na náhradu škody, opírající se o zvykové právo na Slovensku čís. 4260.
— — — viz též pořad práva (stát).
— **á úřadovna** všeobecného pensijního ústavu viz pojištění pensijní.
— **ý výbor** a válečná půjčka viz válečná půjčka.
Zhýralý (§ 13 písm. f) rozl. zák.) život: pojem čís. 4509.
Zjištění odvolacího soudu viz odvolání.
— **skutkové:** pokud lze je napadnouti dovoláním čís. 3600.
— — jinak viz otázka skutková.
Zkoumání zboží, vad viz správa.
Zlatá měna viz zápůjčka.
— **marka** čís. 4355.
— **é rubly** viz zápůjčka.
Zlý úmysl dle §u 1324 obč. zák. čís. 4029.
Zmatečnost: řízení nebo rozsudku prvého soudu; nechal-li ji odvolací soud nepovšimnutou, jest zmatečným i jeho rozsudek čís. 3692.
— žaloba o ni viz tamže.
— rozhodčího nálezu viz rozhodčí výrok.
Zmatek: není jím porušení předpisu §u 15 (2) zák. čís. 130/21 čís. 4405.
— dle §u 6 c. ř. s.: pokud může vytýkati osoba jiná, než proti které směřovala žaloba; nahražení osoby nelze provésti opravou žaloby čís. 4379.
— dle §u 477 čís. 2 a 3 c. ř. s.: není, byl-li soudce před vynesením rozsudku přidělen k jinému soudu čís. 3645.
— dle §u 477 čís. 2 c. ř. s.: není, vypracoval-li soudce rozsudek až v době, kdy byl již přeložen k jinému soudu čís. 3692.
— dle §u 477 čís. 4 c. ř. s.: nezakládá porušení předpisů §u 432, odst. 2 a 447 c. ř. s. čís. 3584.
— — není, nedáno-li soudcem úřednímu zástupci chudé strany poučení o nutnosti zastoupení advokátem v odvolacím řízení čís. 4450.
— dle §u 477 čís. 4 a 5 c. ř. s.: není, nepřipuštěn-li kancelářský úředník jako zástupce chudé strany k odvolacímu líčení čís. 4450.
— dle §u 477 čís. 6 c. ř. s.: viz pořad práva.
— dle §u 477 čís. 9 c. ř. s.: tu není, neuvedeno-li v rozsudečném výroku, že žalobce žaluje nejen vlastním jménem, nýbrž i v zastoupení třetí osoby čís. 3949.
— — pojem čís. 4418.
Zmeškání viz rozsudek pro zmeškání.
— žalovaného a příslušnost čís. 3930.
Změna poměrů a výživné viz výživné.
— — a změna výše důchodu čís. 4308.
— ve smyslu §u 828, odstavce druhý, obč. zák. čís. 4017.
— sídla akciové společnosti viz společnost akciová.
— **žaloby:** není jí bližší a přesnější poznačení strany čís. 3857.
— — přípustna, dovolává-li se právní podmět, vystupující původně vlastním jménem, později práva jménem osoby třetí čís. 3949.
— — na cizí měnu na žalobu v Kč čís. 4400.
— — po osobní stránce; původně na žalovaného, po té na žalovaného jako přihlásivšího se dědice pokud se týče na pozůstalost čís. 4468.
Zmocněnec viz smlouva zmocnitelská.
Zmocnění alternativní: možno učiniti pouze za řízení v prvé stolici čís. 3412.
— — dle §u 233 obč. zák. potřebuje i manželský otec; postup soudu při udělení, oprávnění ku stížnosti proti udělení čís. 3967.

Znalec: jest ho slyšeti o duševní chorobě, nikoliv však zaostalosti čís. 3607.
— pokud může si soud vyžádati nový posudek; stalo-li se tak neprávem, důvod čís. 2 §u 503 c. ř. s. čís. 4410.
— poplatky a dovolací stížnost viz stížnost dovolací.
Známka ochranná viz ochranná známka.
Znesvéprávnění viz zbavení svéprávnosti.
Zorání polí parním pluhem: pokud jde o smlouvu o dílo, nikoliv o smlouvu nájemní čís. 4376.
Zpětná působnost: čl. III. zák. 99/1923 viz vyrovnání.
Zpětvzetí odvolání viz odvolání.
Způsobilost ku sporu (státi na soudě): representanti cizozemské obchodní společnosti čís. 3466.
— — nemají spolky, jež nejsou samostatnými dovolenými dle zákona čís. 134/1867 čís. 3468.
— — kuratoria lázní čís. 3781.
— — konkurenčního kostelního výboru (ve Slezsku) čís. 3471.
— — bankovního úřadu ministerstva financí viz bankovní úřad.
— — úpadce viz úpadek.
— — cizozemského soukromého podniku čís. 3492.
— — nemá »okresní rozdělovna mouky« čís. 3619.
— — nemá zemská úřadovna všeobecného pensijního ústavu čís. 3659.
— — nemá ji společnost dle obč. zák. čís. 3857.
— — nedostatek nelze odstraniti na příkaz soudní, byla-li žalována pozůstalost po ukončení pozůstalostního řízení o zaplacení pozůstalostního dluhu čís. 4076.
— — sdružení majitelů lesů čís. 4121.
— — sdružení osob, jež jest vlastníkem t. zv. obecního statku měšťanského čís. 4131.
— — nemá ji časopis X čís. 4379.
— — nemá ji okresní obilní ústav čís. 4452.
Zrušení exekuce viz exekuce.
— (pachtovní) smlouvy viz smlouva (pachtovní).
— pachtovní smlouvy a zábor majetku viz zábor majetku.
— slibu manželského viz náhrada škody dle §u 1328 obč. zák.
— společenství, společenstva, závodního výboru viz společenství statků, společenstvo, závodní výbor.
Zřejmá nezákonnost (§ 16 nesp. říz.) čís. 3551.
Zřeknutí se dovolání viz dovolání.
Ztráta na kursu viz náhrada škody dle §u 1333 obč. zák.
— **zboží** dle čl. 386 obch. zák. viz lhůta dle čl. 386 obch. zák.
Zúročení viz úroky.
Zvěř viz honitba.
Zvíře viz náhrada škody dle §u 1320 obč. zák.
— ručení majitele stáje za škodu viz smlouva schovací.
Zvyklosti: dle nařízení čís. 189/21 čís. 3700.
— obchodní čís. 4137.
— dle čl. 279 obch. zák.: pojišťovaly-li se obchodní zásilky proti krádeži čís. 4466.
— a osmihodinná doba pracovní viz doba pracovní.
Zvýšení nájemného viz ochrana nájemců.
— ocenění v žalobě viz žaloba.
— pense viz smlouva služební.

Žádost žalobní viz žaloba.
— za příděl uhlí viz uhlí.
Žaloba: není neurčitou (§ 226 c. ř. s.), bylo-li žádáno zaplacení v cizozemské měně dle kursu k tuzemské měně k určitému dni čís. 3548.

— obmezení na útraty; řízení čís. 3868.
— zmatek dle §u 6 c. ř. s. nelze napraviti opravou žaloby čís. 4379.
— ocenění žalobcovo v žalobě rozhoduje o tom, zda jest použiti řízení ve věcech nepatrných; zvýšení ocenění předmětu sporu není změnou žaloby ve smyslu §u 453/2 c. ř. s. čís. 4380.
— zamítnutí žaloby pro tentokráte, nebyla-li v důsledku právoplatného soudního vyrovnání pohledávka ani částečně splatna čís. 4205.
— překročení žalobní žádosti v rozsudku čís. 3613.
— změna žaloby viz tamže.
— o obnovu viz obnova.
— spravovací viz záznam.
— pro zmatečnost rozhodčího výroku viz rozhodčí výrok.
— **odpůrčí:** lhůta dle §u 43 konk. ř. jest lhůtou práva hmotného; § 89 org. zák. nelze tu použiti; o tom, zda odpůrčí žaloba byla podána včas, lze rozhodnouti pouze rozsudkem čís. 3854.
— **z rušené držby;** jest jen jediná čís. 3765.
— **syndikátní:** a nedílné společenství v rozepři čís. 4160.
— **na zrušení spoluvlastnictví:** nárok žalobní, podmínky žaloby čís. 3926.
— **určovací:** byla-li dosavadní namířena proti úpadkové podstatě, nelze po zrušení úpadku setrvati na zrušovací proti úpadci, lze-li žalovati na plnění čís. 3533.
— — přípustnost žaloby vyloučeného člena společenstva čís. 3631, 3849.
— — nelze se ji domáhati zjištění, že spolusmluvník jest povinen zaplatiti dávku z přírůstku hodnoty čís. 3806.
— — či mezitimní návrh určovací čís. 4054.
— — je-li část žalobní žádosti, domáhající se určení jsoucnosti právního poměru, jen odůvodněním další žalobní žádosti, domáhající se plnění, není vázána podmínkami §u 228 c. ř. s. čís. 3941.
— — byl-li se žalobou na plnění spojen návrh na zjištění předurčujícího právního poměru čís. 3876.
— — pokud ji vylučuje možnost žaloby o plnění čís. 4498.
— **vlastnická:** pokud dlužno rozlišiti vindikované věci čís. 3412.
— — spolku proti činovníku na vydání věcí čís. 3751.
— **o vyklizení:** rozhodovati o tom, zda třeba výpovědi, možno teprve po provedeném řízení sporném rozsudkem čís. 3437.
— — před uplynutím výpovědní lhůty, stanovené mimosoudní výpovědí, postrádající náležitosti §u 565, odstavec třetí, c. ř. s. čís. 3452.
— — za platnosti zákona čís. 85/23 čís. 3741.
— **zápůrčí (§ 523 obč. zák.):** pojem »osobuje si«; kdo může býti stíhán; nedostatek knihovního vlastnictví neodnímá pasivní oprávnění ku sporu čís. 3474.
— — proti čemu směřuje čís. 3478.
— — proti změně dle §u 828/2 obč. zák. čís. 4017.
— — domáhá-li se spoluvlastník na druhém, by ustal od dalšího rušení spoluvlastnického práva čís. 4333.
— — přísluší každému spoluvlastníku panujícího statku čís. 3722.
— **o zmatečnost** dle §u 529 čís. 2 c. ř. s.: oprávnění k ní čís. 3909.
— **dle čl. XLII uv. zák. k c. ř. s.:** co jest žalobci osvědčiti čís. 3958.
— — oprávnění k ní; potřeba svolení manželčina (§ 1238 obč. zák.) čís. 4078.
— **dle §u 35 ex. ř.:** ohledně části vymáhaného nároku čís. 3427.
— — námitka započtení čís. 3539.
— — formální přípustnost žaloby; uplatňování pohledávky navzájem čís. 3625.
— — bylo-li ujednáno, že se výživné zvýší (sníží), zvýší-li (sníží-li) se manželovy příjmy čís. 3748.
— — čeho se dlužno domáhati žalobní žádostí čís. 3996.
— — vedena-li exekuce na zabraný majetek čís. 4022.
— — uplatňování okolnosti, že uzavřeno vyrovnání čís. 4423.

— — které námitky lze uplatňovati; pokud převod pohledávky čís. 4301.
— **dle §u 36 čís. 1 ex. ř.:** předpokládá, že vymáhaný nárok trvá po právu, ale nemůže býti ještě exekučně dobýván čís. 4335.
— **dle §u 37 ex. ř.:** lhostejno, že žalobce neohlásil svých práv při výkonu exekuce čís. 3596.
— — lze jí čeliti námitkou, že věc byla dána vymáhajícímu věřiteli osobou třetí jako ruční zástava a že žalobce není ochoten zaplatiti dluh čís. 3685.
— — hodnota předmětu sporu; ocenění sporu dle §u 500 c. ř. s. čís. 3767.
— — i pro věc nehmotnou čís. 4235.
— — právo v době podání žaloby čís. 4387.
— **dle §u 58 vyr. ř.:** pojem, příslušnost čís. 3374.
— **dle zákona ze dne 6. června 1887,** čís. 72 ř. zák. čís. 3990.
Železniční zaměstnanec a pořad práva viz pořad práva (stát).
— — jinak viz zaměstnanec železniční.
Železo: tarifování jeho na dráze čís. 3736.
Ženská výstroj viz manželka.
Živice: vliv zákona čís. 197/20 na těžbu čís. 3969.
Živnost hostinská a ochrana nájemců viz tamže.
— hostinská a výčepní: povinnost propachtovatele k náhradě škody, znemožnil-li další výkon živnosti čís. 4229.
— kominická viz kominická živnost.
— stavitelská a smlouva služební viz smlouva služební.
Živnostenské oprávnění a společenstvo čís. 3385.
— **soudy:** příslušnost viz tamže.
Život zhýralý (§ 13 písm. f) rozl. zák.): pojem čís. 4509.
Životní pojištění viz pojištění.

Seznam ustanovení zákonných, jež byla v tomto svazku vyložena.

I. Občanský zákonník.

	Čís.
§ 4	3903, 4055
§ 5	3450, 4277, 4314, 4408
§ 10	4260
§ 19	3455, 3491
§ 21	3928
§ 26	3399, 3468, 3623, 3671, 3781, 3801, 3896, 4131, 4234, 4240, 4305, 4494
§ 33	3609, 3779
§ 35	4055
§ 36	4269
§ 37	3609, 3714, 3903, 4006, 4269, 4355
§ 46	3371
§ 75	3903
§ 91	3487, 3488, 3564, 3577, 3644, 3657, 3695, 3748, 3904, 3916, 3925, 3968, 4090, 4163, 4207, 4402, 4426, 4443, 4470, 4474
§ 92	3449, 3695, 3904, 3916, 4163, 4207, 4402, 4426
§ 93	3695, 3904, 4426
§ 97	3672
§ 102	3861
§ 103	3925
§ 105	3403
§ 109	3495, 3520, 3729, 4072, 4415, 4509
§ 117	3564, 3577, 3968
§ 137	4289
§ 138	3357, 3538
§ 139	3895, 4289, 4469
§ 141	3538, 3572, 3676, 3895, 4289
§ 142	3695, 3696, 4289, 4469
§ 145	3695, 3696
§ 150	3511, 4196
§ 155	3357
§ 158	3357, 3538, 3555, 3579, 4391
§ 159	3357
§ 161	3573
§ 163	3357, 3607, 4391
§ 166	3493, 3553, 3573, 3885, 4171, 4213, 4491, 4519
— odst. 2	3587
§ 168	4237
§ 169	4213
§ 170	4213
§ 171	3587, 4196
§ 177	4269
§ 178	3813, 3967, 4269
§ 187	3928
§ 188	3928
§ 217	3967
§ 220	4213
§ 222	4026
§ 223	4026
§ 233	3501, 3967, 4100
§ 242	3469
§ 249	3501, 3947
§ 269	3928
§ 278	3357
§ 282	3501, 4026
§ 287	3732
§ 288	3732
§ 293	3397
§ 294	3699
§ 295	4015
§ 297	3397, 3699, 4118
§ 297 a)	3699, 4118
§ 300	3737
§ 302	4085
§ 312	4069, 4128
§ 313	4069
§ 323	3765
§ 326	4489
§ 338	3956
§ 339	3765
§ 362	4146
§ 364	4517
§ 364 c)	4101
§ 366	3751, 4512
§ 367	3685, 3823
§ 369	3751, 4512
§ 370	3412

Čís.

§ 418 . . 3391, 3433, 3632, 4348
§ 419 4348
§ 426 . . . **3512, 3565, 4474**
§ 427 . . . 3512, 3789, 4037, 4041, 4181, 4404
§ 428 3701
§ 440 4015
§ 443 4193
§ 447 . . 3565, 3701, 4085, 4489
§ 448 . . . . . 4143, 4489
§ 449 4489
§ 451 3512, 3701, 4050, 4129, 4489
§ 452 . . . . 3512, 3701, 4041, 4050, 4129, 4181
§ 456 3685
§ 457 4500
§ 461 3420
§ 467 4050
§ 469 . . 3423, 3489, 4050, 4337
§ 471 4287
§ 472 3858
§ 473 . . . . . 3899, 3915
§ 477 3549
— čís. 6 3899
— čís. 10 4069
§ 479 . . . . . 3549, 3899
§ 484 . . . . . 3568, 3915
§ 485 . . . . . 3549, 4332
§ 492 3549
§ 509 . . . . . 3511, 3640
§ 523 3474, 3478, 3722, 4017, 4333
§ 531 3827
§ 532 3914
§ 535 3914
§ 547 3425
§ 549 3475
§ 551 . . . . . 3518, 4428
§ 553 3914
§ 578 4055
§ 579 . . . . . 3454, 4381
§ 585 . . . . . 3454, 3624
§ 586 . . . . . 3454, 3660
§ 600 3454
§ 608 3921, 3973, 4100, 4488, 4500
§ 613 4488
§ 646 4270
§ 647 3973
§ 658 4502
§ 673 4270
§ 680 4502
§ 684 3973
§ 696 3822
§ 709 4270
§ 726 4179
§ 767 3518

Čís.

§ 784 . . . 3654, 3998, 4278
§ 785 . . . . . 3654, 3906
§ 786 . . . . . 3518, 3654
§ 787 . . . . . 3654, 3906
§ 788 . . . 3654, 3906, 4169
§ 789 3654
§ 790 3906
§ 791 3906
§ 796 3458
§ 797 3425
§ 804 3998
§ 806 4336
§ 807 4336
§ 808 4336
§ 809 4336
§ 810 3425
§ 811 3425
§ 812 . . 3812, 4179, 4342, 4382
§ 813 3441
§ 816 . . . . . 3639, 4179
§ 819 4179
§ 821 4200
§ 822 3362, 3581, 3780, 4216, 4323
§ 825 . . . . . 3370, 4101
§ 826 4332
§ 828 . . . . . 4017, 4333
§ 829 3722
§ 830 . . . . . 3926, 4488
§ 833 . . . 3674, 4017, 4333
§ 843 3926
§ 851 3391
§ 858 . . . . 3472, 3907, 4444
§ 862 . . . 3480, 3618, 3725
§ 863 3547, 3566, 3786, 3820, 3822, 4037, 4082, 4116, 4122, 4194, 4231, 4232, 4246, 4341, 4428, 4478
§ 864 3393
§ 865 . . 3480, 3501, 3725, 4448
§ 869 3661
§ 875 3609
§ 878 . . . . . 3920, 4332
§ 879 . . 3356, 3367, 3380, 3517, 3532, 3578, 3609, 3636, 3638, 3706, 3820, 3853, 3884, 3910, 3920, 3921, 4173, 4215, 4223, 4273, 4320, 4332, 4352, 4496, 4501, 4515
— odstavec druhý čís. 2 . . 3694
— odstavec druhý čís. 4 . . 3367
§ 880 a) 4233
§ 881 . . 3503, 3742, 4233, 4483
§ 889 3760
§ 890 . . . . . 3412, 3803
§ 891 3412
§ 893 3980

Čís.

§ 896 . . . . . 3669, 4461
§ 898 3578
§ 903 4230
§ 904 . . . . . 3423, 4284
§ 905 . . 3423, 3492, 3548, 3563, 3592, 3704, 3885
§ 908 4362
§ 914 . . 3404, 3405, 3443, 3535, 3566, 3705, 3708, 3798, 3822, 3898, 4037, 4047, 4051, 4097, 4215, 4473
§ 915 . . . 3708, 4104, 4429
§ 918 . . . 3393, 3610, 3827, 4111, 4473, 4501
§ 919 . . . 4111, 4292, 4501
§ 920 . . . 3610, 4473, 4501
§ 921 4501
§ 922 . . . 4395, 4420, 4442
§ 925 3641
§ 926 3641
§ 927 3641
§ 928 3547
§ 932 . . 3366, 3759, 3770, 4231, 4331, 4420, 4442
§ 933 3366, 4231, 4395, 4420, 4442
§ 936 3526, 3668, 3719, 4225, 4308
§ 943 . . . . . 3725, 4445
§ 948 3725
§ 951 3906
§ 960 3486
§ 961 3691
§ 964 3486
§ 970 3691
§ 970 c) 3559
§ 971 3867
§ 983 . . . 3394, 3507, 3872
§ 987 3872
§ 988 3636
§ 989 . . . . . 3636, 3872
§ 992 3507
§ 999 3872
§ 1002 . . . 3429, 3751, 4019
§ 1010 . . . . . 3742, 4283
§ 1012 . . . . . 3790, 3936
§ 1022 3501
§ 1029 3413
§ 1036 3375
§ 1037 . . . . . 3370, 3375
§ 1039 . . . . . 3370, 3790
§ 1041 . . . . . 3370, 4291
§ 1042 3488, 3538, 3892, 4102, 4217
§ 1043 4309
§ 1044 4309
§ 1052 . . . 3423, 3769, 3864, 3919, 4130, 4296
§ 1053 . . 3919, 3977, 4073, 4246
§ 1054 . . . 3977, 4354, 4484

Čís.

§ 1056 4354
§ 1057 4354
§ 1058 . . . . . 4354, 4484
§ 1062 3977
§ 1063 . . . . . 4208, 4484
§ 1072 3508
§ 1090 . . . 3569, 3867, 3995, 4044, 4187, 4267, 4282, 4376, 4503
§ 1091 . . . 4267, 4348, 4406
§ 1094 4044
§ 1095 . . . . . 3519, 4036
§ 1096 . . . . . 3753, 4229
§ 1098 . . . 3753, 4139, 4140
§ 1101 . . . . . 3386, 3842
§ 1107 4282
§ 1109 3753
§ 1111 . . . . . 3708, 3753
§ 1112 . . . 3395, 3640, 3827
§ 1113 . . . . . 3379, 3443
§ 1114 . . . . . 4140, 4263
§ 1116 a) . . . 3827, 3951, 4316
§ 1118 . . . 3584, 4054, 4485
§ 1120 3519, 3640, 4190, 4285, 4495
§ 1121 . . . . . 4190, 4495
§ 1151 . . 3429, 3569, 3919, 4138, 4148, 4187, 4215, 4292, 4376, 4494, 4503
§ 1152 3491, 3630, 3719, 3790, 3864, 3985, 4138, 4187, 4232, 4296
§ 1154 b) 3908, 4334
§ 1155 . . . 3716, 3845, 3985, 4148, 4215, 4392
§ 1162 . . . 3905, 4075, 4275
§ 1162 b) 4148
§ 1162 d) 3935
§ 1164 3845
§ 1166 4073
§ 1167 . . 3366, 3547, 4073, 4231
§ 1168 . . 3491, 4111, 4148, 4215
§ 1173 3429
§ 1174 . . . 3414, 3517, 3894
§ 1175 . . . 3370, 3727, 3803, 3857, 4121, 4437
§ 1183 4437
§ 1190 4437
§ 1192 4437
§ 1198 3370
§ 1201 . . . . . 3803, 4437
§ 1203 3803
§ 1217 3799
§ 1220 . . . 3576, 3682, 4169
§ 1222 3815
§ 1229 . . . . . 3746, 4318
§ 1231 . . . 3815, 3988, 4169
§ 1237 4207

	Čís.
§ 1238	3974, 4078, 4360
§ 1239	3974
§ 1265	3861
§ 1266	3564, 3657, 3861, 4133, 4318, 4402
§ 1271	3414, 3536, 3754, 3970, 4440
§ 1272	3414, 3536, 3754, 3970, 4440
§ 1291	4011
§ 1293	3432, 4280
§ 1294	3455, 3491, 3637
§ 1295	3355, 3432, 3455, 3491, 3550, 3562, 3599, 3623, 3634, 3637, 3653, 3742, 3853, 3997, 4229, 4293, 4425, 4441
§ 1296	4441
§ 1297	3726, 3818, 4029, 4229, 4259, 4281
§ 1298	3432, 3486
§ 1299	3818, 3959, 4112, 4281, 4307, 4516
§ 1301	3418, 3990
§ 1302	3418, 3990, 4461
§ 1304	3355, 3818, 3984, 4281, 4290, 4315, 4364, 4421, 4441
§ 1307	4290
§ 1311	3375, 3479, 3507, 3637, 3726, 3770, 3975, 4302, 4441
§ 1313 a)	3753, 4283, 4307, 4483
§ 1315	3409, 3453, 3477, 3541, 3623, 3753, 3772, 3798, 4240, 4376
§ 1318	4132
§ 1319	3960
§ 1320	3525, 3541, 4396
§ 1323	3376, 4081, 4212, 4308, 4516
§ 1324	4029, 4081
§ 1325	3529, 3612, 3956, 4359, 4361, 4399
§ 1327	3475, 3818, 4084, 4307
§ 1328	3371, 3424, 3670, 3673, 3681, 3853
§ 1330	4367
§ 1331	4081
§ 1332	4212
§ 1333	3376, 3457, 3530, 3766, 4114, 4280
§ 1334	3530, 4233
§ 1338	3604, 3678, 4447
§ 1346	3788, 3840, 3918, 4051, 4056, 4104, 4256
§ 1351	3824
§ 1352	3824
§ 1353	4256
§ 1357	4256
§ 1358	3370, 4192, 4194
§ 1363	4056
§ 1365	4192
§ 1369	3423
§ 1370	3423
§ 1376	3944, 4047, 4056, 4343, 4430, 4462
§ 1377	4056
§ 1378	4056
§ 1379	4430
§ 1380	3405, 3458, 3499, 3503, 3671, 3689, 3705, 3719, 3866, 3898, 3925, 3980, 4020, 4040, 4047, 4213, 4237, 4346
§ 1388	4077
§ 1389	3458, 3925, 4213
§ 1392	3611, 3683, 4064, 4135, 4328
§ 1393	3382, 3789
§ 1394	3611, 3842, 3871, 4010
§ 1395	3611, 3683
§ 1396	3367, 3683, 4351
§ 1400	3863, 4419
§ 1401	4419
§ 1402	3863
§ 1403	4419
§ 1404	4192, 4326, 4373
§ 1405	4326
§ 1406	3597, 4064
§ 1407	4318
§ 1409	3368, 3389, 3597, 3739, 3864, 3901, 4193, 4243, 4259
§ 1412	3825, 3891, 3979, 4462, 4479
§ 1413	3825
§ 1414	4462
§ 1416	3974
§ 1417	3423, 3766
§ 1418	3886
§ 1423	4326
§ 1424	3979, 4313
§ 1425	3369, 3492, 4214
§ 1426	3492
§ 1431	3526, 3552, 3589, 4108
§ 1432	3728, 4271, 4343
§ 1435	3573, 3589
§ 1437	3589
§ 1438	3378, 3529, 3539, 3625, 3630, 3749, 3860, 3877, 4244, 4319
§ 1444	4020, 4036
§ 1447	3526, 3589, 3636, 3827
§ 1448	3827
§ 1460	4069
§ 1463	3737
§ 1469	3430
§ 1472	3419, 3737
§ 1478	3419, 4233
§ 1480	4402, 4479
§ 1481	3729, 4402

	Čís.
§ 1489	3419, 4306, 4389, 4480, 4490
§ 1495	3974
§ 1497	3378, 3963, 4180
§ 1500	3367, 3430, 4166
§ 1501	4053
§ 1502	4442

Občanský zákonník pro říši německou.

	Čís.
§ 244	3705
§ 269	3705
§ 779	3705
§ 1025 a násl.	3705
§ 1361	4006
§ 1578	4006
§ 1579	4006
§ 1610	4006
§ 1708	3885

Občanský zákonník pro království Italské.

	Čís.
§ 63	3903
§ 93	3903

II. Obchodní zákonník.

	Čís.
§ 7 uv. zák.	4120
§ 11 uv. zák.	3987
§ 12 uv. zák.	3987
§ 13 uv. zák.	3987
§ 47 uv. zák.	3811
čl. 1	4466
čl. 15	3839, 3862, 3880
čl. 16	4120, 4203, 4322
čl. 20	4120
čl. 21	3839
čl. 22	3360, 3880, 4120
čl. 24	4175
čl. 25	3400
čl. 29	3710
čl. 34	3824
čl. 37	3490
čl. 42	3662, 4175, 4177
čl. 45	3686, 4455
čl. 47	3413, 3598, 4478
čl. 52	4283
čl. 54	3686, 4455
čl. 55	4110
čl. 85	3948, 4059, 4264
čl. 86	3987, 4264
— čís. 4	3662
čl. 88	3987
čl. 89	3987
čl. 105	3710
čl. 106	3710
čl. 111	3839, 4059
čl. 112	4096, 4306
čl. 114	4209
čl. 118	3686, 4455
čl. 122	3446, 4224
čl. 130	3710
čl. 133	4264
čl. 134	4264
čl. 135	4264
čl. 146	4306
čl. 150	3911, 4059
čl. 151	3911
čl. 153	4455
čl. 158	4455
čl. 163	4059
čl. 164	4059
čl. 202	3439
čl. 207	4059
čl. 211	4501
čl. 214	3372, 3791
čl. 245	3439
čl. 247	3400, 4116
čl. 250	3394, 3650, 3727
čl. 271 a násl.	3948
čl. 276	3609
čl. 278	3404, 4473
čl. 279	3588, 3820, 4137, 4466
čl. 281	4256, 4473
čl. 282	3428, 3440, 3634, 3957, 4033, 4304, 4375
čl. 283	4375
čl. 287	3457
čl. 288	3530
čl. 291	3766, 4343
čl. 300	3863
čl. 310	3809, 3811
čl. 313	3392, 4287
čl. 315	4287
čl. 317	3407, 3788
čl. 318	3618, 4049
čl. 319	3393
čl. 324	3423, 3548
čl. 326	3423, 4049
čl. 328	4230
čl. 329	4230
čl. 336	3529, 3706, 4400, 4414
čl. 343	3422, 3601, 3698
čl. 344	3588, 3742, 3957, 4466
čl. 345	3588, 3742

Čís.

čl. 346 . . . . . 3698, 4331
čl. 347 . . 3402, 3625, 3679, 3698, 3890, 3982, 4035, 4103, 4231
čl. 348 4103
čl. 354 . . . 3601, 3665, 3698
čl. 355 . . 3393, 3431, 3473, 3485, 3698, 3769, 3851, 4331
čl. 356 . . . 3473, 3485, 3698, 3769, 3851, 4331, 4473
čl. 357 . . . 3410, 3431, 4292
čl. 359 3610
čl. 360 . . . . . 4283, 4440
čl. 361 3936
čl. 371 . . . . . 3428, 4343
čl. 375 3811
čl. 376 . . . . . 3665, 4343
— odst. 1 3690, 3735, 4162, 4211
— odst. 3 . . . 3690, 3735
čl. 380 . . . 3428, 3440, 3516, 3717, 4383, 4464
čl. 381 3428
čl. 382 . . . . . 3811, 4142
čl. 386 3361, 3680, 3929, 3933, 4490
čl. 387 . . . . . 3811, 3936
čl. 393 3404
čl. 395 3984
čl. 396 4136
čl. 407 4031
čl. 423 4383

Obchodní zákonník platný na Slovensku a v Podkarpatské Rusi.

§ 210—217 4378
§ 346 4035
§ 351 4422
§ 352 4422

III. Jurisdikční norma.

Čís.

čl. I uv. zák. 3697
čl. IX uv. zák. 3697
čl. X uv. zák. 3697
čl. XV uv. zák. 3697
§ 1 . . . 3391, 3396, 3399, 3411, 3445, 3469, 3524, 3537, 3543, 3552, 3560, 3604, 3608, 3611, 3631, 3671, 3676, 3678, 3695, 3696, 3707, 3747, 3802, 3829, 3849, 3892, 3893, 3944, 3954, 4005, 4045, 4060, 4115, 4128, 4141, 4154, 4165, 4178, 4184, 4201, 4325, 4335, 4363, 4374, 4447, 4517
§ 5 3645
§ 7 3900
§ 20 3416
§ 28 . . . 3796, 4168, 4476
§ 29 3895
§ 42 odst. 1 3775
— odst. 2 3775
— odst. 3 . . . 3775, 4517
— odst. 4 3775
§ 45 . . . . . 3374, 3442
§ 46 odst. 1 3950
§ 49 čís. 2 . . . . . 3681, 4217
— čís. 5 . 3556, 3558, 3697, 3883, 4088
— čís. 6 . . . 3476, 4324
§ 50 čís. 3 . . 3449, 3695, 3696, 3904, 4040
§ 53 3617
§ 54 . . . . . 3767, 4408
§ 55 . . . . . 3470, 3498
§ 56 . . . . . 3799, 4091
— odst. 2 4380
§ 57 3767
§ 60 . . . 3799, 4091, 4408
§ 66 3814
§ 75 4378
§ 81 . . . . . 3723, 3952
§ 83 3697
§ 83 a) 3712
§ 87 . . . 3839, 4234, 4486
§ 87 a) 4454
§ 88 odst. 1 . . 3527, 3711, 3794
§ 88 odst. 2 3504, 3574, 3629, 3714, 3982, 4253, 4256
§ 93 4256
§ 99 . . 3745, 3882, 3912, 4378
§ 104 . . 3456, 3509, 3629, 3661, 3715, 3878, 3912, 3930
§ 109 4100
§ 115 . . . 3796, 4476, 4487
§ 116 3444
§ 117 3617

IV. Soudní řád.

Čís.

čl. IV. čís. 1 uv. zák. . . . 3616
čl. V. uv. zák. 3790
čl. XIV. uv. zák. 3629
čl. XVIII. uv. zák. . . 3677, 4295

Čís.

čl. XXIX. uv. zák. 3697
čl. XLII. uv. zák. . . 3958, 4078
§ 1 3468, 3471, 3492, 3619, 3639, 3659, 3781, 3857, 3897, 4076, 4121, 4131, 4297, 4379, 4452, 4486
§ 5 4432
§ 6 3444, 3466, 3792, 3930, 4076, 4297, 4379, 4486
§ 7 . . . 3775, 4050, 4076, 4297
§ 11 4256
— čís. 1 4200
— čís. 2 3800
§ 12 4256
§ 14 . . . . . 3722, 4160
§ 17 . . . . . 3579, 3642
§ 19 . . . 3355, 3838, 3969
§ 27 3651
§ 38 3709
§ 40 4016
§ 40 a násl. 3663
§ 41 3386, 3625, 3628, 3638, 3688, 3702, 3703, 3764, 3790,3868, 3940, 4016, 4071, 4252, 4423
§ 43 odst. 2 3612
§ 50 . . . . . 3612, 3638
§ 52 3868
§ 55 3868
§ 57 3838
§ 64 čís. 4 4450
§ 75 4516
§ 84 3760
§ 85 . . . 3677, 3760, 4106
§ 86 4083
§ 93 3836
§ 102 4377
§ 104 4377
§ 126 . . . . . 3991, 4230
§ 128 4456
§ 146 4266
§ 155 3947
§ 164 3436
§ 168 . . . 3436, 3642, 3729, 4180
§ 176 3854
§ 178 3854
§ 182 . . . . . 3375, 4306
§ 187—191 3785
§ 187 4394
§ 188 3539
§ 190 . . . 3835, 4131, 4165
§ 192 3785
§ 196 . . . . . 3651, 4394
§ 220 4083
§ 221 . . . . . 3415, 3991
§ 224 čís. 5 4424
§ 226 3548
§ 228 . . . 3533, 3631, 3806, 3849, 3876, 3941, 4054, 4498
§ 230 3854
§ 232 . . . . . 3879, 4105
§ 233 . . . 3783, 3879, 4105
§ 234 4292
§ 235 . . . 3857, 3949, 4400, 4468
§ 236 3848, 3876, 3941, 4054, 4443
§ 239 3490
§ 240 3499, 3510, 3783, 3816, 3879, 4262, 4266
§ 259 . . . . . 3651, 4443
§ 261 3499
— odst. 6 . . . 3816, 3950
§ 268 4261
§ 269 . . . . . 4355, 4458
§ 271 . . . . . 3388, 3705
§ 272 3824
§ 273 3994
§ 279 3713
§ 292 4298
§ 294 4298
§ 295 3824
§ 304 3490
§ 305 3490
§ 307 3490
§ 332 4000
§ 351 3607
§ 362 4410
§ 365 4000
§ 371 . . . . . 3651, 4048
§ 388 4039
§ 391 . . . . . 3539, 4319
— odst. 3 3945
§ 393/2 4244
§ 394 3890
§ 396 3709, 3887, 3890, 3930, 4001, 4144, 4160, 4432, 4458
§ 398 4144
§ 399 4001
§ 402 . . . . . 4144, 4432
§ 404 3630
§ 405 . . . . . 3548, 3613
§ 406 . . . 4205, 4308, 4399
§ 410 3412
§ 411 3386, 3552, 3630, 3877, 4133, 4244, 4262, 4308, 4319
§ 415 3709
§ 416 4133
§ 419 . . . 3949, 3981, 4183, 4418
§ 423 . . . 3868, 3981, 4153
§ 430 4153
§ 432 3584
§ 441 3510
§ 442 . . . . . 4001, 4432

Čís.

§ 447 3584
§ 448 . . 3359, 4314, 4380, 4408
§ 453 . . . . . 3359, 4408
§ 453/1 4380
— /2 . . 3868, 4023, 4314
§ 454 3765
§ 459 3765
§ 463 . . . . . 3484, 4450
§ 464 4106
§ 465 3484
— odst. 2 . . . . 3913, 4106
§ 467 čís. 1 3989
— čís. 5 . . . . 3484, 4450
§ 471 čís. 2 4394
§ 474/2 4394
§ 477 3692
— čís. 2 . . . . 3645, 3692
— čís. 3 3645
— čís. 4 . . . . 3584, 4450
— čís. 5 . . . . 4297, 4450
— čís. 6 . 3391, 3411, 3676*)
— čís. 9 . 3760, 3949, 4418
§ 482 . . 3444, 3793, 3818, 4443
§ 484 3770
§ 494 3692
§ 495 4394
§ 496 4202
— odst. 2 4195
— čís. 3 . . . . 3375, 4443
§ 498 3788
§ 500 3767
§ 502 . . . . . 3800, 4015
— odst. 3 . . . . 3800, 4098
— odst. 4 . . . . 3821, 4465
§ 503 3600
— čís. 1 4517
— čís. 2 . . . . 3605, 3607, 3793, 4394, 4410
— čís. 3 . . . . 3600, 4394
— čís. 4 . 3600, 3613, 4298
§ 505 4015
§ 506 3989
§ 507 . . . . . 4424, 4465
§ 509 4189
§ 510 . . . . . 4195, 4202
§ 511 . . 3533, 3605, 4202, 4266
§ 513 . . . . . 3770, 4195
§ 514 . . 3663, 4183, 4370, 4437
§ 519 . . . 3580, 4370, 4394
§ 520 odst. 2 4437

*) viz též § 1 j. n.

Čís.

§ 521 3384
— odst. 2 4185
§ 524 4039
— odst. 2 4457
§ 527 odst. 2 . . 3785, 4200, 4434
§ 528 . . 3363, 3465, 3981, 4329
§ 529 čís. 2 3909
§ 530 3463
— čís. 2 4126
— čís. 7 . . . 3889, 4109
§ 531 4109
§ 536 4109
§ 538 4329
§ 539 4126
§ 543 4329
§ 549 4053
§ 550 3420
§ 552 4053
§ 553 3420
§ 555 3420
§ 557 . . 3420, 4053, 4297, 4516
§ 559 . . . . . 3420, 4053
§ 560 3519
§ 565 odst. 3 3452
§ 567 odst. 4 . . 3437, 3452, 3741
§ 568 . . . . . 3554, 4139
§ 569 . . . . . 4140, 4263
§ 575 odst. 1 . . . . 3406, 3584
— odst. 3 . . . . 3464, 4279
§ 577 3510, 3705, 3831, 3878, 4115
§ 582 3663
§ 587/2 4221
§ 592 3655
§ 594 3655
§ 595 3655
— čís. 1 3831
— čís. 5 4221
§ 596 3655
§ 597 3663

Soudní řád platný na Slovensku a v Podkarpatské Rusi.

§ 52 4168
§ 234 . . . . . 4168, 4261

Soudní řád pro říši Německou.

§ 328 4255
§ 722 4255
§ 723 4255
§ 920 4220

V. Exekuční řád.

Čís.

čl. III. uv. zák. . 3521, 3582, 3946, 3953, 4191, 4513

Čís.

čl. VII. uv. zák. 3581
čl. IX. čís. 5 . 3500, 3656, 4467

Čís.

čl. XIII. čís. 7 4134
§ 1 4330
— čís. 1 . . . . 3628, 3940
— čís. 3 4070
— čís. 12 3946
— čís. 13 3521, 3946, 4061, 4095, 4117, 4226, 4251
§ 3 4095
§ 4 4237
§ 7 . . . 3383, 4070, 4250
§ 8 4123
§ 9 . . 3383, 3871, 4070, 4301
§ 10 3383
§ 11 3383
§ 16 . . . . 3381, 4439
§ 17 4062
§ 35 . . 3427, 3539, 3586, 3625, 3748, 3968, 3996, 4022, 4191, 4301, 4335, 4423
§ 36 čís. 1 4335
§ 37 . . 3596, 3685, 3767, 3866, 4182, 4235, 4387
§ 39 čís. 1 3554
— čís. 2 4467
— čís. 8 3544
§ 40 4022
§ 41 3427
§ 42 3373, 3774, 4038, 4139, 4191
— čís. 1 3554
— čís. 4 4123
— čís. 5 . 3427, 3448, 3546, 3586
— čís. 6 3441
§ 43 . . 3427, 3834, 4172, 4219
§ 44 . . . 3427, 3448, 3546, 3586, 4038, 4219, 4459
§ 45 odst. 2 . . . . 4062, 4388
§ 47 . . . 3583, 4096, 4197
§ 54 . . . . 3946, 4070
— čís. 1 4250
— čís. 2 4095
— čís. 3 4095
§ 55 . . . . . 4095, 4117
— odst. 2 4388
— odst. 3 4388
§ 64 4439
§ 65 4134
§ 67 4457
§ 68 4460
§ 69 3381
§ 74 . . . 3386, 3523, 3702, 3703, 3940, 4252
§ 75 4182
§ 76 3940
§ 78 . . . . . 3836, 4127
§ 79 4255
§ 80 čís. 2 4255
— čís. 3 4255

Čís.

§ 83 4219
§ 87 4500
§ 88 . . . . . 4070, 4500
§ 89 odst. 2 4046
§ 90 . . . . . 3397, 3833
§ 99 . . . . . 3451, 3595
§ 103 . . . . . 3451, 3983
§ 105 4027
§ 109 . . . 3451, 3595, 4499
§ 110 . . . . . 3451, 4027
§ 111 . . . 3451, 3595, 4027, 4190
§ 129 odst. 2 3585
§ 130 3451
§ 133 3780
§ 134 3397
§ 135 3586
§ 139 4094
§ 150 3483
§ 151 4398
§ 156 . . . 3513, 4027, 4190
— odst. 2 4484
§ 158 . . . . . 3513, 4499
§ 159 . . . . . 3513, 4499
§ 164 4094
§ 171 odst. 2 . . 3377, 4252, 4350
§ 172 . . . 3703, 3782, 4068, 4504
§ 195 4320
§ 196 4320
§ 197 4320
§ 200 čís. 3 4398
§ 209 4504
§ 210 . . . 3721, 3782, 3855, 3978, 4239, 4492, 4504
§ 211 3855
§ 212 3782
§ 213 . . . 3721, 4019, 4152, 4252, 4350, 4504
§ 214 3721, 3855, 3978, 4019, 4032
§ 216 . . . . . 3870, 4032
— čís. 2 . . 3438, 3502, 3938, 4019, 4068, 4159, 4226, 4228, 4482, 4504, 4513
— čís. 4 . 4152, 4252, 4412
§ 217 . . . . . 3870, 4032
— čís. 2 4252
§ 222 . . . . . 3377, 4349
§ 224 . . . 3721, 4199, 4492, 4493
§ 227 4495
§ 231 . . . 3782, 4068, 4239, 4492
— odst. 3 4226
§ 234 . . . 3721, 4032, 4252, 4350
§ 237 4190
§ 249 4002
§ 251 čís. 1 4249
— čís. 6 4388
§ 253 . . . . . 3384, 4002
§ 256 odst. 2 3462

Čís.

§ 259 4460
§ 262 . . . . . 4002, 4460
§ 286 4513
§ 289 4172
§ 291 . . . 3426, 3534, 3758, 4090, 4119, 4164
§ 294 . . 3500, 3983, 4090, 4433
§ 296 . . . . . 3763, 4129
§ 299 3983
§ 303 . . . . . 4409, 4433
§ 305 3763
§ 307 4292
§ 308 . . 3757, 4030, 4292, 4409
§ 310 4292
§ 317 3763
§ 320 4409
§ 325 . . . 3362, 3757, 4218
§ 328 3362
§ 330 4218
§ 331 3511, 4002, 4143, 4199, 4323
§ 336 3511
§ 340 3511
§ 341 . . . 3778, 4127, 4143
§ 346 3757
§ 349 . . . 3513, 4022, 4027, 4123, 4257, 4484
§ 350 . . . . . 3780, 4123
§ 351 3926

Čís.

§ 352 3926
§ 353 . . . . . 3382, 3523
§ 354 3832
§ 358 4018
§ 367 4123
§ 368 . . . . . 3431, 3832
§ 370 . . 3932, 4042, 4311, 4449
§ 371 čís. 1 . . 3731, 4042, 4311
— čís. 2 4042
— čís. 4 4042
§ 374 . . . . . 3583, 3833
§ 376 čís. 1 4042
— čís. 2 4042
— čís. 3 4042
§ 378 3764
§ 379 . . . 3364, 3581, 3764, 3953, 4092, 4216, 4220, 4438, 4460, 4470
§ 380 4470
§ 381 . . . . . 3364, 4470
§ 382 4216
— čís. 5 . . . . 4018, 4155
— čís. 8 . . . . 3695, 3830, 3968, 4163, 4470
§ 389 . . . . . 3764, 3842
§ 390 3764
§ 394 4220
§ 397 . . . . . 4018, 4265

VI. Patent o řízení nesporném.

Čís.

§ 1 . . . 3572, 3573, 3676, 3988
§ 2 3730
— čís. 5 . . . . 3551, 4505
— čís. 7 3469
§ 6 3972
§ 8 . . . . . 4153, 4177
§ 9 3730, 3881, 3967, 4153, 4505
§ 10 4289
§ 11 3810
§ 14 . . 3465, 3777, 3931, 4434
§ 15 4434
§ 16 . . 3551, 4289, 4434, 4505
§ 18 odst. 2 3921
§ 21 4055
§ 27 3998
§ 29 3998
§ 43 . . . . . 3643, 4382
§ 44 4382
§§ 45—49 3643
§ 66 3660
§ 78 4382
§ 92 3710
§ 95 4179
§ 97 . . . 3710, 3998, 4026
§ 102 3998

Čís.

§ 104 4026
§ 105 3998
§ 106 3710
§ 120 . . . . . 3518, 4428
§ 122 . . . . . 3660, 4336
§ 125 3660
§ 126 4055
§ 127 4013
§ 128 4382
§ 136 . . . . . 3998, 4278
§ 145 . . 3425, 3444, 3508, 4013
§ 149 4176
§ 151 3998
§ 159 4270
§ 162 . . . . . 3654, 4278
§ 167 3654
§ 170 3425
§ 171 3425
§ 174 . . . 3528, 4076, 4179
§ 178 4179
§ 179 4323
§ 181 4026
§ 183 4269
§ 187 3810
§ 272 . . . . . 3926, 4417
§ 280 3926

VII. Ostatní zákony a nařízení.

Čís.

1723 zák. čl. LI 4189
1741 zák. čl. XXIII 4189
1774 prosinec 6. (všeobecný řád školní) 3399
1786 září 18. čís. 577 písm. c) sb. z. s. . . . 3521, 3582, 3953, 4191, 4513
1787 únor 11. (školní patronát) 3399
— září 13. čís. 717sb. z. s. . 3528
1789 únor 26. čís. 977 sb. z. s. 4191
1790 leden 19. čís. 1094 sb. z. s. 3425
1805 srpen 14. čís. 16.658 (politické zřízení obecních škol) § 167 3399
1806 říjen 24. čís. 789 sb. z. s. 3521, 3582, 3953, 4117, 4191, 4513
1810 listopad 3. čís. 1621 sb. z. s. 3842
1821 duben 16. čís. 49 sb. z. pol. 4309
1827 září 30. čís. 5883 . . . 3399
1832 únor 10. čís. 2548 sb. z. s. 4191
1833 říjen 4. čís. 2633 sb. z. s. 3790
1835 červenec 11. (celní a monopolní řád) § 199 4025
1836 leden 4. čís. 113 sb. z. s. 3438, 4159
1837 červen 27. čís. 208 sb. z. s. 4067
— listopad 5. čís. 240 sb. z. s. (poštovní zákon) § 30 3795
1838 červen 6. čís. 277 sb. z. s. 4320
— srpen 21. čís. 291 sb. z. s. 3500, 3656, 4467
1841 květen 4. čís. 531 sb. z. s. (výživné rozvedené manželky) 3564, 3577
— červen 7. čís. 541 sb. z. s. 3399
— srpen 16. čís. 555 sb. z. s. (stát. úředníci) 3396, 3411, 3747
1842 leden 18. čís. 592 sb. z. s. 3530
1843 prosinec 28. čís. 40.414 (sb. pol. zák. sv. 71 čís. 337) 4276
1845 říjen 24. čís. 907 sb. z. s. 3953
1846 červen 3. čís. 968 sb. z. s. 3362, 3581, 4323
1848 duben 11. čís. 1134 sb. z. s. 3953
— září 7. čís. 1080 sb. z. s. . 4326
1849 listopad 15. čís. 7219 (instrukce pro uschovací úřad v Praze) 4214
1850 leden 25. čís. 25 ř. zák. (směnečný řád)
čl. 4 . . . 3467, 3693, 4051
čl. 18 3693
čl. 24 4341
čl. 39 4462

Čís.

čl. 77 . . . . . 3570, 4053
čl. 78 . . . . . 3570, 4053
čl. 79 4053
čl. 81 . . . . . 3669, 3693
čl. 96 4051
čl. 114 4209
— únor 9. čís. 40 ř. zák. (poplatkový zákon)
§ 50 4003
§ 57 3703
§ 72 . . . . . 3703, 3782
— duben 27. čís. 85 sb. z. zem. (statut města Prahy) . . 4422
— květen 3. čís. 181 ř. zák. . 3782
— červen 27. čís. 309 ř. zák. 4143
— listopad 16. čís. 448 ř. zák. 4214
1851 listopad 16. čís. 1 ř. zák. na rok 1852 (provozní řád železniční)
§§ 19, 20 4276
1852 květen 27. čís. 117 ř. zák. (trestní zákon)
§ 2 c) 4290
§ 2 g) 4290
§ 366 3550
§ 506 . . . . 3371, 3670
§ 523 4290
— listopad 20. čís. 251 ř. zák. (jurisdikční norma) . . 3775
1853 březen 19. čís. 53 ř. zák.
§ 5 3703
— červenec 5. čís. 130 ř. zák.
§ 38 3737
— říjen 6. čís. 200 ř. zák. . 4416
1854 květen 23. čís. 146 ř. zák. (horní zákon)
§ 106 4451
§ 109 3617
§ 207 . . . . 4119, 4164
— září 14. čís. 238 ř. zák. (koncesování drah)
§ 10 b) 4276
1855 květen 21. čís. 94 ř. zák. (notářský řád)
§ 185 4358
1856 červenec 28. čís. 137 ř. zák. 4214
1858 červen 13. čís. 95 ř. zák. . 3671
— prosinec 7. čís. 237 ř. zák.
§ 2 3707
§ 8 4201
§ 12 4201
§ 19 . . . . 3707, 4201
§ 22 4201
1863 březen 9. čís. 27 ř. zák.
§ 22 . . . . 3481, 3791

Čís.

— listopad 15. čís. 2 z. zák. pro Slezsko 3471
1864 březen 15. čís. 4 z. zák. pro Moravu (obecní zřízení)
§ 41 4321
§ 52 4321
§ 96 3615
§ 97 3615
— duben 16. čís. 7 z. zák. pro Čechy (obecní zřízení)
§ 28 čís. 2 3678
— čís. 3 3678
§ 30 3975
§ 31/5 4471
§ 37 3678
§ 42 3975
§ 43 . . . . . 3975, 4471
§ 44 3975
§ 54 4471
§ 55 . . . . . 3975, 4471
§ 66 4447
§ 69 4447
§ 70 . . . . . 3737, 4131
§ 97/3 3975
— červenec 25. čís. 27 z. zák. pro Čechy (okresní zastupitelstva)
§ 16 4475
§ 22 4475
§ 23 4475
§ 51 4475
§ 65/2 3975
1865 říjen 8. čís. 110 ř. zák.
čl. III. 3665
— listopad 29. čís. 127 ř. zák. (cizozemské společnosti) 3609, 4059
čl. I. 3971
čl. II. 3971
čl. IV. 3948
čl. XIV. 4378
1866 květen 31. čís. 41 z. zák. pro Čechy
§ 28 3637
§ 37 3637
§ 42 odst. 1 3355
§ 59 3637
— červen 1. čís. 49 z. zák. pro Čechy (honební zákon)
§ 16 4352
§ 45 odst. 3 3608
§ 46 3608
— červen 15. čís. 47 z. zák. pro Čechy
§ 2 3355

Čís.

1867 listopad 15. čís. 134 ř. zák. (spolkový zákon) 3543, 3671, 3751
§ 1 3468
§ 5 4305
§ 6 4305
§ 7 4305
§ 19 3468
1868 květen 3. čís. 26 ř. zák.
§ 1 4487
— červen 14 čís. 62 ř. zák.
§ 5 3636
— červenec 6. čís. 96 ř. zák. (advokátní řád) . . . 4138
§ 9 4516
§ 16 . . . . . 3694, 3790
§ 17 3790
§ 19 4214
1869 březen 5. čís. 27 ř. zák. (ručení železnic)
§ 1 . . . . . 4007, 4315
§ 2 4421
— květen 14. čís. 62 ř. zák.
§ 63 (2) 3614
— květen 30. čís. 93 ř. zák. (vodní zákon) . . . 4146
§ 17 4407
1870 srpen 20. čís. 65 z. zák. pro Moravu (vodní zákon)
§ 37 4407
§ 87 4407
§ 94 4407
— srpen 28. čís. 70 z. zák. pro Čechy (vodní zákon) . . 4146
§ 11 . . . . . 4146, 4517
§ 40 4325
§ 75 . . . . . 4128, 4517
— září 20. čís. 52 z. zák. pro Čechy 4146
1871 červenec 25. čís. 75 ř. zák. (notářský řád)
§ 123 3416
§ 180 3528
— červenec 25. čís. 76 ř. zák. (notářský spis)
§ 1 . 3403, 3725, 3728, 3746, 3799, 3974, 4225
— červenec 25. čís. 95 ř. zák. (knihovní zákon)
§ 4 4326
§ 9 4101
§ 14 . . . 4199, 4492, 4493
§ 16 . . . 3870, 4412, 4493
§ 17 . . . . . 3870, 4493
§ 20 a) 4101
§ 20 b) 3761
§ 21 3733

Čís.

§ 26 . . . . . 3728, 3961
§ 27 3961
§ 31 3961
§§ 41 písm. c) 3461
§ 45 3461
§ 53 . 3575, 3675, 4046, 4152
§ 54 3675
§ 56 . . . . . 4046, 4152
— odst. 2 3733
— odst. 3 3575
§ 59 3943
§ 60 4493
§ 61 . 3586, 3761, 4134, 4409, 4493
§ 62 3430
§ 63 3367
§ 69 3761
§ 70 3761
§ 87 3961
§ 88 3961
§ 94 . . . . . 3728, 4152
— čís. 1 4070
— čís. 4 4040
§ 95/2 4046
§ 96 4152
§ 123 3896
— čís. 1 3943
§ 124 3943
§ 127 4349
— červenec 25. čís. 96 ř. zák.
§ 7 3732
§ 9 4456
1872 červenec 12. čís. 112 ř. zák. (syndikátní ručení)
§ 1 4160
1873 únor 24. čís. 16 z. zák. pro Čechy 3399
— únor 24. čís. 17 z. zák. pro Čechy 3762
— březen 29. čís. 42 ř. zák. 3609
— duben 7. čís. 70 ř. zák. (společenstva výrobní a hospodářská) 3413, 3849, 4403
§ 1 . 3385, 3847, 4250, 4273, 4403
§ 3 3631
§ 5 čís. 4 . . . 3631, 4156
§ 11 4064
§ 36 čís. 2 3602
§ 40 3602
§ 77 4156
§ 78 . . . . . 4057, 4156
§ 79 . . . . . 4057, 4156
§ 80 4057
§ 84 4057
— odst. 2 4157
§ 88 4273

Čís.

— duben 27. čís. 67 ř. zák. (upomínací řízení)
§ 9 . . . . . 3677, 4295
§ 10 3677
§ 17 3677
§ 19 4295
— květen 23. čís. 119 ř. zák. (trestní řád)
§ 4 3841
§ 366 3841
§ 393 3841
1874 duben 24. čís. 49 ř. zák.
§ 2 3712
— květen 7. čís. 50 ř. zák.
§ 31 3671
1875 uh. zák. čl. XXXVII.*)
— únor 26. čís. 18 ř. zák. . 4214
1879 leden 25. čís. 19 ř. zák. . 4276
1882 duben 21. čís. 123 ř. zák.
§ 2 3534
1883 únor 16. čís. 20 ř. zák. (prohlášení za mrtva) . . . 3460
§ 8 . . . . . 3357, 3840
— červen 2. čís. 26 z. zák. pro Slezsko (stavební řád)
§ 23 odst. 3 4451
1885 květen 24. čís. 90 ř. zák.
§§ 15, 16 3813
1887 červen 6. čís. 72 ř. zák. . 3990
— červen 10. čís. 74 ř. zák. . 4320
— prosinec 28. čís. 1 ř. zák. na rok 1888 (úrazové pojištění dělnické)
§ 1 . . . . . 4226, 4335
§ 6 3633
§ 7 3633
§ 16 3633
§ 26 3946
§ 45 . . . . . 3633, 4222
§ 46 . . . 3740, 3772, 4222
§ 47 4222
1888 březen 30. čís. 33 ř. zák. (nemocenské pojištění)
§ 1 . . . . . 3938, 4019
§ 7 3829
§ 11 čís. 6 4251
§ 31 3829
§ 32 3829
§ 41 . . . . . 3829, 4005
§ 60 4251
1890 leden 6. čís. 19 ř. zák.
§ 30 3707
— říjen 14. čís. 186 ř. zák. na

*) viz pod II.

Čís.

r. 1892 (mezinárodní úmluva železniční)
čl. 2 3516
čl. 4 3942
čl. 10 4413
čl. 11 4413
čl. 12 3942
čl. 20 4413
čl. 21 4413
čl. 23 4413
čl. 27 4288
čl. 41 4136
čl. 45 . . . . . 4135, 4480
— prosinec 19. čís. 44 ř. zák. § 32 4159
1892 červenec 16. čís. 202 ř. zák. (zapsané pokladny pomoc.) 4251
1894 prosinec 31. čís. 2 ř. zák. na r. 1895 (místní dráhy) čl. I. 4007, 4107
1895 prosinec 26. čís. 197 ř. zák. (původcovské právo) § 23 4282
1896 leden 19. čís. 16 ř. zák. . 3396
— duben 27. čís. 70 ř. zák. (splátkové obchody) § 6 3417
— červenec 7. čís. 140 ř. zák. (cesta z nouze)
§ 1 . . 3594, 4052, 4477
§ 2 . . . . 4052, 4477
§ 24 3915
— srpen 18. (německý občanský zákonník) viz pod I.
— říjen 25. čís. 220 ř. zák. (přímé daně osobní)
§ 75 4482
§ 76 . 3502, 3521, 3938, 4019, 4068, 4226, 4482, 4504, 4513
§ 234 3826
§ 235 3826
§ 237 b) 3826
— listopad 27. čís. 217 ř. zák. (organisační zákon)
§ 46 3645
§ 87 3972
§ 88 3972
§ 89 . . . . . 3514, 3759, 3854, 3991, 4230
§ 90 4106
— listopad 27. čís. 218 ř. zák. (živnostenské soudy) . . 3828
§ 1 4356
§ 4 4324
§ 37 . . . . . 4324, 4356
1897 květen 5. čís. 112 ř. zák. (jednací řád)

Čís.

§ 44 . . . . . 3415, 3991
§ 105 3528
§ 158 3381
§ 161 . . . . . 3384, 4439
§ 162 3427
§ 211 3972
§ 212 3972
§ 344 3384
— červenec 25. čís. 175 ř. zák. (reální řád odhadní) . . 3654
§ 15 4003
§ 16 . . . . 4003, 4176
§ 17 4003
§ 20 4176
§ 22 4176
§ 23 4176
§ 30 . . . . 4003 4176
§ 33 4417
— prosinec 9. čís. 283 ř. zák. (řízení ve věcech manželských)
§ 6 3495
§ 8 3672
§ 11 3401
1898 březen 9. čís. 41 ř. zák. . 3616
— červenec 8. čís. 120 ř. zák. § 1 3826
1899 září 20. čís. 175 ř. zák. (akciový regulativ)
§ 15 3372
— září 21. čís. 176 ř. zák. (statut rak. uh. banky) . 3872, 4365
čl. 69 . . . . 4147, 4149
čl. 84 . . 4147, 4149, 4299
čl. 105 . . . . 4147, 4299
čl. 106 4299
čl. 107 . 4147, 4149, 4150, 4299
— říjen 24. čís. 97 z. zák. pro Čechy čl. I. poslední odstavec . 3438
1901 červen 18. čís. 74 ř. zák. § 1 3703
— prosinec 10. čís. 40 ř. zák. čl. III. čís. 8 3400
1902 červenec 12. čís. 147 ř. zák. (ručení dráhy) . . . 3623
1903 leden 13. čís. 42 z. zák. pro Slezsko § 56 3541
1905 únor 10. čís. 14 ř. zák. . 3942
— listopad 27. čís. 4 z. zák. pro Moravu na rok 1906 § 41 (1) 3614
1906 březen 6. čís. 58 ř. zák. (společnost s r. o.) . . 3911
§ 2 . . 3862, 4110, 4177

Čís.

§ 10 4514
§ 15 4204
§ 28 (2) 4177
§ 35 čís. 4 4177
§ 64 4353
§ 76 3668
§ 84 4322
— čís. 4 4353
§ 89 4322
§ 90 4322
— odst. 3 4353
§ 91 4322
§ 92 4322
§ 107 . . 4058, 4059, 4070
§ 108 . . . 4058, 4204
§ 122 4204
§ 123 4204
— duben 3. čís. 84 ř. zák. (šek) § 13 3955
— prosinec 16. čís. 1 ř. zák. na rok 1907 (pensijní pojištění soukromých zaměstnanců)
§ 2 čís. 6 3646
§ 53 3659
§ 55 čís. 3 3659
§ 65 3396
§ 75 3396
§ 76 3396
1907 březen 12. čís. 33 z. zák. pro Čechy § 4 4074
— srpen 16. čís. 199 ř. zák. (živnostenský řád)
§ 19 . . . . 3827, 4503
§ 42 3380
§ 53 3380
§ 54 odst. 2 3380
§ 55 . . . . 4307, 4503
§ 56 3827
§ 82 a) 3905
— f) 3905
§ 114 b) 4009
§ 137 4307
— říjen 3. čís. 63 z. zák. pro Čechy 4422
1908 květen 29. čís. 35 z. zák. pro Čechy 4422
— srpen 7. čís. 68 z. zák. pro Čechy (posloupnost do statku střední velikosti) . . 3682
— srpen 9. čís. 162 ř. zák. (automobily)
§ 1 . . . . 3606, 3818
§ 1 (3) . . . 3819, 4435
§ 1 (4) 3561

Čís.

§ 2 . . . . . 3818, 4364
§ 3 3859
§ 5 3818
§ 6 3409
§ 7 3859
§ 8 . . . . 3409, 3859
1909 listopad 11. čís. 172 ř. z.*) (dopravní řád železniční)
§ 5 3620
§ 6 3942
§ 56 . . . . 4034, 4385
— odst. 1 písm. d) 3736, 4429
— — písm. e) . . 4303
— odst. 8 3516
— odst. 10 4303
§ 57 . . 3736, 3738, 4034, 4385, 4429, 4441
§ 58 . . 3736, 3738, 4385
— odst. 3 4303
§ 59 . . . . 3984, 4304
§ 60 . 4112, 4413, 4429, 4441
§ 61 . . . . 3863, 4112
— odst. 3 4303
— odst. 4 . . 3804, 4303
§ 62 4304
§ 63 odst. 5 4304
§ 65 . . 3620, 4345, 4413
— odst. 2 4090
§ 68 . . . . 4345, 4413
§ 69 . . 3942, 4238, 4413
§ 70 . 3738, 3942, 4375, 4413
§ 71 . . 3530, 4230, 4238
§ 72 4317
— odst. 4 . . 4383, 4413
§ 73 . . 3875, 3965, 4345
— odst. 9 . . 3752, 4317
§ 74 . 3965, 4238, 4345, 4508
§ 75 odst. 5 4031
§ 76 . 4034, 4238, 4317, 4413
— odst. 3 3752
§ 79 4034
§ 80 4345
— odst. 3 4031
§ 81 . . . . 3965, 4031, 4034, 4238, 4345
§ 84 . 3627, 3804, 3850, 3873, 3984, 4099, 4317, 4508
§ 86 odst. 1 čís. 2 . . . 3365
— — čís. 3, 4 . . 3850
§ 87 4339
§ 88 . . 4114, 4317, 4414
§ 95 . . . . 4136, 4174, 4248, 4317, 4375
§ 97 čís. 5 4375

*) Tarif železniční viz pod VIII.

Čís.

§ 98 . 3850, 3874, 3875, 4480
— odst. 3 . . 3531, 4135
§ 99 . . . . 3850, 3875
— odst. 1 3752
§ 100 . . . . 3873, 3875, 4288, 4317, 4413

1910 leden 16. čís. 20 ř. zák. (obchodní pomocníci)
§ 1 . . 3515, 3522, 3666, 4028, 4079, 4080
§ 2 . . 3515, 3666, 4028, 4079, 4080, 4300
§ 6 . . . . 3820, 4009
§ 8 3922
§ 14 3522
§ 20 . . . . 3962, 4393
§ 21 3927
§ 25 3820
§ 27 . 3820, 3927, 4275, 4393
— čís. 4 3667
§ 29 . . . . 3750, 4393
§ 34 . . 3963, 4327, 4393
§ 36 3884
§ 40 . 3750, 3922, 3962, 4009
§ 41 . . . . 3522, 4356
— duben 28. čís. 81 ř. zák. (automobily)
§ 45 4364
§ 46 4364
§ 48 4364
§ 53 odst. 2 4435
— srpen 8. čís. 149 ř. zák. (místní dráhy) . . . 4007

1911 zák. čl. I. (uherský civilní řád soudní*)

1912 zák. čl. uh. LIV (uv. zák. k soudnímu řádu)
§ 31 4262
§§ 70—79 4260
— zák. čl. LXVIII . . . 4141
— zák. čl. LXIX 4141
— únor 9. čís. 28 ř. zák. . . 4167
— červenec 5. čís. 128 ř. zák. (branný zákon) . . . 3454
— červenec 5. čís. 130 ř. zák. (vojenský trestní řád) . . 3454
— srpen 18. čís. 191 ř. zák. (kinematograf)
§ 4 3590
§ 9 3590
— prosinec 21. čís. 235 ř. zák. 4141
— prosinec 21. čís. 236 ř. zák. 4141

1914 leden 13. čís. 9 ř. zák. (statkoví úředníci) 3716

*) viz pod IV.

Čís.

§ 29 čís. 1 3923
— červen 25. čís. 138 ř. zák. (pensijní pojištění)
§ 2 3396
§ 38 4191
— říjen 12. čís. 276 ř. zák. (I. dílčí novela k obč. zák.)
§ 11 4237
§ 16 . . . . 3493, 3553, 4171, 4491, 4519
— prosinec 10. čís. 337 ř. zák.

I. Úpadkový řád.

§ 1 4181
§ 2 odst. 2 3664
§ 3 odst. 2 4030
§ 6 . . . . 3792, 4297
— odst. 2 4050
§ 10 . . . . 3565, 3701, 4085, 4328, 4419
§ 11 4050
§ 12 . . 3496, 3664, 3939, 4030, 4286, 4433
§ 13 3575
§ 27 4056
§ 29 čís. 2 3632
§ 30 . . . . 3567, 4431
— čís. 1 4048
— čís. 2 4048
— čís. 3 4048
§ 31 4431
— čís. 1 4048
— čís. 2 . . 3496, 4048
§ 39 4272
§ 43 . . . . 3854, 4056
§ 46 . . . . 3792, 4372
— čís. 3 3621
§ 47 3621
— odst. 3 3856
§ 51 čís. 4 4242
§ 77 (2) 3943
§ 109 4353
§ 110 3533
§ 114 3374
§ 115 4197
§ 119 . . 3856, 3939, 4459
§ 120 3939
§ 121 4197
§ 124 3756
§ 132 3999
§ 133 odst. 2 3369
§ 150 3621
§ 150 odst. 5 3358
§ 173 3374
§ 174 3773

Čís.

II. Vyrovnací řád.

3446, 3499, 3653
§ 2 4330
§ 3 . . . . 4254, 4330
§ 8 . 3687, 3844, 3943, 4236
§ 10 . 3688, 3852, 3999, 4419
§ 11 . 3420, 3774, 3852, 4419
§ 12 . . 3489, 4142, 4401
§ 13 3575
§ 14 3688
§ 18 3999
§ 19 3805
§ 23 . . 3621, 4271, 4372
— čís. 3 3621
— čís. 4 3621
— čís. 5 . . 3621, 4242
§ 24 . . 4016, 4071, 4423
§ 31 . 3688, 4056, 4271, 4401
§ 32 3688
§ 39 3999
§ 46 . . . 3369, 3621, 3648, 3852, 3999
§ 47 . . 3358, 3648, 3966, 3999, 4271, 4416
§ 48 4245
§ 49 . 3773, 4277, 4366, 4394
§ 50 4277
§ 53 . . . . 3420, 3499, 3648, 3773, 3805, 3844, 4089, 4205, 4423, 4430
§ 54 4056
§ 55 . . . . 3687, 4366
§ 57 . . 3450, 3648, 4077, 4277, 4314, 4394, 4430
§ 58 . . . . 3374, 4430
§ 60 . . . . 3446, 4245
§ 61 . . . . 3446, 4224
§ 63 . . . . 3999, 4430

III. Odpůrčí řád.

§ 1 3743
§ 2 . . . . 3649, 4431
— čís. 1 4431
— čís. 3 . . 3567, 3989, 4065, 4161, 4431
§ 3 čís. 3 . . . 3799, 3989
§ 4 . . . . 4065, 4161
§ 7 3743
§ 8 . . 3649, 4161, 4431
§ 12 3743
§ 13 3743
— prosinec 26. čís. 18 z. zák. pro Moravu na rok 1915 (dávka z přírůstku hodn.)*) §§ 15, 19, 20, 21, 25 . . 4194

1915 M. E. 4070/15 (vyrovnací řád na Slovensku)
§ 61 4262
§ 62 . . . . 3499, 4262
— srpen 31. čís. 257 ř. zák. (umoření)
§ 8 3796
— září 15. čís. 278 ř. zák. (dědické poplatky)
§ 25 3643
— prosinec 29. čís. 83 z. zák. pro Čechy (dávka z přírůstku hodnoty a ze zábav)*) . . . 3591, 4373
§ 18 3617
— prosinec 31. čís. 4 z. zák. pro Čechy na rok 1916
čl. 12 odst. 5 3591

1916 březen 10. čís. 66 ř. zák. 4508
— březen 19. čís. 69 ř. zák. (III. dílčí novela k obč. z.)
§ 33 3489
§ 38 3489
§ 58 4381
§ 75 . . . . 3581, 4216
§ 150 3716
§ 153 3716
§ 187 4259
— červen 28. čís. 207 ř. zák. (řád o zbavení svéprávnosti)
§ 1 3928
§ 16 3928
§ 23 3928
§ 49 3465
§ 58 3465
§ 60 3465
— srpen 21. čís. 268 ř. zák. (advokátní praxe)
§ 1 4093
— září 22. čís. 317 ř. zák. (poštovní řád)
§ 194 b) 3795
§ 195 čís. 4 písm. b) 1 . 3795
§ 198 čís. 2 a) . . . 3795
— listopad 10. čís. 384 ř. zák. čl. I., čís. 1, odst. 2 . . 3641

1917 březen 24. čís. 131 ř. zák.

*) viz též 1920 září 23. čís. 545 sb. z. a n.

Čís.

(válečná lichva)
§ 23 čís. 4 3517
— duben 11. čís. 162 ř. zák. (obchod lihem)
§ 6 3507
— červenec 24. čís. 307 ř. zák. 4512
— srpen 21. čís. 363 ř. zák. (úrazové pojištění) . . 3740
— listopad 20. čís. 457 ř. zák. (nemocenské pojištění) . 3356
§ 6 b) 4102
§ 6 d) 3562
§ 6 e) 3562
— prosinec 23. čís. 501 ř. zák. (pojišťovací řád) 3786, 3992, 4010, 4011, 4151, 4461, 4483
§ 3 . . . . 3434, 4241
§ 7 4011
§ 19 4338
§ 32 . . 3387, 4151, 4472
§ 39 3387
§ 47 3609
§ 50 4520
§ 53 4520
§ 54 4520
§ 124 (2) 4151
§ 129 4472
§ 138 4434
§ 166 4472
1918 březen 21. čís. 109 ř. zák.
§ 4 3869
— březen 31. čís. 128 ř. zák. 3846
— říjen 28. čís. 11 sb. z. a n.
čl. 2, 3 4260
— listopad 2. čís. 4 sb. z. a n. (zemský soud v Praze) . 3388, 3647, 4141, 4165, 4189, 4260
— listopad 9. čís. 32 sb. z. a n. (obstavení velkostatků)
§§ 1, 2 3652
— listopad 22. čís. 43 sb. z. a n. 4165
— listopad 30. čís. 68 sb. z. a n. 4045
— prosinec 1. čís 64 sb. z. a n.
§ 14 4294
— prosinec 17. čís. 83 sb. z. a n. (ochrana nájemců)
§§ 2, 6 3727
— prosinec 18. čís. 91 sb. z. a n. (osmihodinná pracovní doba) 3820, 4346
§ 1 . . . . 4173, 4312
§ 2 4173
§ 6 4312
§ 12 4312

Čís.

— prosinec 30. čís. 4 sb. z. a n. na rok 1919 . . . 3942
1919 únor 6. čís. 57 sb. z. a n. (měna) 3690, 3735, 3797, 3917, 4162, 4211, 4302, 4343
— únor 7. čís. 74 sb. z. a n. (slib republice) . . . 3445, 3937, 4210
— únor 7. čís. 76 sb. z. a n. 4422
— únor 25. čís. 86 sb. z. a n. (měna)
§ 8 4149
§ 12 3917
— únor 28. čís. 108 sb. z. a n.
§ 2 . . . . 3666, 4079
— březen 4. čís. 110 sb. z. a n. (měna) 4012
— březen 6. čís. 119 sb. z. a n.
§§ 3, 4 3897
— březen 21. čís. 154 sb. z. a n. (slib republice) 3445, 4210
— duben 1. čís. 167 sb. z. a n. (měna) . . . 3797, 4012
— duben 3. čís. 189 sb. z. a n. (školy)
§ 8 3399
— duben 10. čís. 187 sb. z. a n. (měna)
§ 6 . . . . 3423, 3566, 3592, 3704, 3975, 4211, 4280, 4299, 4344, 4355
§ 8 . . 3897, 4021, 4113, 4147, 4149, 4299, 4365
— duben 10. čís. 207 sb. z. a n. 3740
— duben 16. čís. 215 sb. z. a n. (záborový zákon) . . . 4004
§ 1 3443
§ 2 . . . . 3443, 3652
§ 3 a) . . 4022, 4357, 4506
§ 7 . . 3545, 4122, 4124
§ 8 3545
§ 11 . . 4022, 4145, 4357
— květen 12. čís. 246 sb. z. a n. (bankovní úřad) . . 4150
§ 1 3897
§ 10 3902
§ 12 3897
§ 21 3897
§ 31 3582
§ 33 3897
§ 38 . 3897, 4021, 4113, 4147, 4149, 4150, 4299, 4365
— květen 12. čís. 379 sb. z. a n. (celní předpisy)
§ 14 čl. X. odst. 5 . . . 3428
položka 597 a) 1 . . . 3428
položka 445 a) . . . 3428

Čís.

— květen 22. čís. 320 sb. z. a n. (rozl. manželství) 3564, 4133
§ 13 c) . . . 3672, 3755
— e) 4072
— f) 4509
— g) 3506
— h) . . . 4072, 4509
— i) . . . 4072, 4087
— posl. odstavec 3401, 3672
§ 15 4087
§ 16 . 3505, 3520, 4087, 4125
§ 17 . . 3459, 4397, 4509
§ 18 . . . . 3505, 4087
§ 19 . . 3458, 3487, 3564, 3577, 3787, 4020, 4443
§ 28 4067
— květen 27. čís. 267 sb. z. a n. 4045
— květen 27. čís. 318 sb. z. a n. (zajištění půdy drobným pachtýřům)
§ 1 3463
§ 3 4122
§ 5 4153
— odst. 2 4436
§ 22 4153
— květen 28. čís. 306 sb. z. a n. 3790
— červen 4. čís. 285 sb. z. a n. (měna) 4012
— červen 4. čís. 313 sb. z. a n. (finanční prokuratura)
§ 2 . . . . 4147, 4186
— červen 11. čís. 330 sb. z. a n. (pozemkový úřad)
§ 7 4145
— čís. 1 . . 4357, 4448
— čís. 3 4357
§ 11 čís. 1 . . . 4357, 4448
— červen 18. čís. 341 sb. z. a n. 4512
— červen 21. čís. 362 sb. z. a n. (rozluka manželství)
čl. I. písm. b) 3755
čl. II. 3505, 3520
čl. II. čís. 3 4509
čl. III. 3520
— červen 28. čís. 217 sb. z. a n. na rok 1921 (smlouva ve Versailles)
čl. 297 4004
— červenec 17. čís. 421 sb. z. a n. (přeměna obecního statku) 4131
— červenec 22. čís. 438 sb. z. a n. 3858

Čís.

— červenec 23. čís. 443 sb. z. a n. 4060, 4422
— červenec 23. čís. 444 sb. z. a n. 4422
— srpen 26. čís. 488 sb. z. a n. (měna) 4012
— září 10. čís. 507 sb. z. a n. na rok 1921 (smlouva v Saint Germain) 4186
čl. 203 . . . . 3901, 4227
čl. 205 3864, 3901, 4147, 4149
čl. 206 4021, 4150, 4299, 4365
čl. 208 . 3864, 4227, 4512
— září 13 čís. 524 sb. z. a n. 4086
— září 19. čís. 519 sb. z. a n. 4061
— září 30. čís. 536 sb. z. a n. 4422
— říjen 8. (smlouva v Řezně) 3942
— říjen 17. čís. 568 sb. z. a n. (válečná lichva)
§ 7 4223
§ 11 čís. 4 3638
— říjen 29. čís. 606 sb. z. a n. 3633
— říjen 30. čís. 592 sb. z. a n. (zábor bytu) 4293
— listopad 22. čís. 618 sb. z. a n. 4294
— listopad 28. čís. 644 sb. z. a n. (cizí platidla) . . 3536
— listopad 28. čís. 645 sb. z. a n. 3706
— prosinec 9. čís. 651 sb. z. a n.
čl. I. posl. odst. . . . 4510
— prosinec 9. čís. 653 sb. z. a n. 3706
— prosinec 11. čís. 658 sb. z. a n. (daň z obratu)
§ 12 3542
— prosinec 12. čís. 29 sb. z. a n. na rok 1920 . . . 4009
— prosinec 17. čís. 3 sb. z. a n. na rok 1920
§ 3 3646
— prosinec 17. čís. 16 sb. z. a n. na rok 1920 (obecní zřízenci) 4422
§ 3 4518
§ 6 . . . . 3807, 4518
§ 7 4518
§ 25 (2) 3718
— prosinec 17. čís. 17 sb. z. a n. na rok 1920 (okresní zřízenci) 4422
§ 3 4475
— prosinec 19. čís. 660 sb. z. a n. . 3494, 3784, 3785, 3891
1920 leden 15. čís. 26 sb. z. a n. pro Polsko

Čís.

čl. 4, 5 3704
— leden 30. čís. 81 sb. z. a n. (přídělový zákon)
§ 20 4506
— únor 5. čís. 89 sb. z. a n. (pensijní pojištění) 3396, 3646, 3659
— únor 12. čís. 118 sb. z. a n.
§ 3 3768
§ 6 3923
§ 7 3923
§ 18 3768
— únor 17. čís. 134 sb. z. a n. 3776
— únor 25. čís. 143 sb. z. a n. 3537
— únor 25. čís. 144 sb. z. a n. . 3537, 3734, 3817, 4481
— únor 25. čís. 145 sb. z. a n. 3734
— únor 29. čís. 121 sb. z. a n. (ústavní listina)
§ 92 . 3388, 3479, 3647, 3993, 3997, 4165, 4189, 4260, 4261, 4294, 4309, 4310, 4340
§ 102 3944
§ 105 . . . . 4363, 4407
— únor 29. čís. 122 sb. z. a n. (jazykový zákon)
§ 2 4189
— březen 18. čís. 187 sb. z. a n. 4309
— březen 22. čís. 197 sb. z. a n. (těžba živic) . . . 3969
— duben 8. čís. 275 sb. z. a n. (ochrana nájemců)
§ 2 3689
§ 6 4267
§ 7 3689
§ 8 4267
§ 14 . . 3727, 3894, 3976
— duben 8. čís. 309 sb. z. a n. (dávka z majetku) 3500, 3978
§ 61 3776
§ 62 . 3702, 3776, 3855, 4159, 4239, 4504
— duben 8. čís. 329 sb. z. a n. (náhradový zákon)
§ 12 . 4063, 4145, 4357, 4448, 4506
— odst. 2 4507
§ 14 odst. 2 4448
§ 18 4063
§ 20 4063
— odst. 3 4022, 4257, 4507
§ 35 4004
§ 37 3557

Čís.

§ 47 4505
§ 50 3768
§ 52 4505
§ 74 3768
§ 76 4507
— duben 9. čís. 260 sb. z. a n. (uhlí) . . . 3618, 3888
— duben 9. čís. 280 sb. z. a n. 4159
— duben 9. čís. 292 sb. z. a n. (školy)
§ 17 3614
§ 24 3762
§ 25 3762
§ 35 . . . . 3399, 3614
— duben 10. čís. 241 sb. z. a n. 3706
— duben 14. čís. 267 sb. z. a n. 3603
— duben 14. čís. 302 sb. z. a n. (spořitelní regulativ)
§ 6 3622
§ 10 . . 3789, 4014, 4247
§ 18 3622
— duben 15. čís. 312 sb. z. a n. 4422
— duben 15. čís. 314 sb. z. a n. (exekuce na platy) . 4090
§ 1 3758
§ 3 . , 3426, 3534, 3898
§ 6 . . . . 4119, 4164
— květen 4. čís. 342 sb. z. a n. 3646
— květen 7. čís. 355 sb. z. a n. (lih)
§§ 6, 11, 15, 19 . . . 3954
— květen 9. čís. 296 sb. z. a n. pro Polsko 3492
— květen 15. čís. 268 sb. z. a n.
čl. VII. 4251
čl. XXI. 4251
čl. XXVI. 4251
— květen 18. čís. 358 sb. z. a n. 3734
— květen 21. čís. 366 sb. z. a n. 4309
— červen 4. čís. 102 sb. z. a n. na rok 1922 (smlouva v Trianon)
čl. 198 3566
— červen 11. čís. 390 sb. z. a n. 4515
— červen 24. čís. 395 sb. z. a n.
čl. III. 4393
— červen 24. čís. 417 sb. z. a n. (IV. státní půjčka) . . 4021

Čís.

— červen 25. čís. 424 sb. z. a n. 3776
— červenec 6. čís. 443 sb. z. a n. (okresní obilní ústav) 4452
— červenec 13. čís. 434 sb. z. a n. . . 3734, 3817, 4481
— červenec 27. čís. 463 sb. z. a n. 3776
— červenec 27. čís. 465 sb. z. a n. 3971
— srpen 3. čís. 473 sb. z. a n. 3993
— srpen 25. čís. 494 sb. z. a n. (moučná dávka) . . 4226
— září 13. čís. 520 sb. z. a n. 3560
— září 13. čís. 532 sb. z. a n. 4479
§ 11 . 3835, 3924, 4008, 4427, 4479
— září 22. čís. 545 sb. z. a n. (dávka z přírůstku hodnoty)*) . 3432, 4159, 4194
§ 5 . . 3977, 4176, 4417
§ 13 3977
§ 17 . . . . 4176, 4417
— říjen 8. čís. 583 sb. z. a n. (výměna polských marek za Kč) 3552
— říjen 8. čís. 586 sb. z. a n. (úprava pachtovného)
§ 2 (1) 3724
§ 4 . . . . 3724, 4266
— říjen 18. (smlouva s Jugoslavií) 3779
— říjen 23. čís. 581 sb. z. a n. (obchod cukrem) . 4061, 4184
— listopad 6. čís. 605 sb. z. a n. 3762
— listopad 19. čís. 629 sb. z. a n. 3779
— listopad 20. čís. 625 sb. z. a n. (nouzové výpomoci) 4178
— prosinec 22. čís. 683 sb. z. a n.
§ 11 4121
— prosinec 22. čís. 689 sb. z. a n.
čl. I. § 11 4251
§ 6 . . . . 4102, 4334
1921 leden 21. čís. 53 sb. z. a n. 3571
— březen 3. čís. 99 sb. z. a n. 3646
— březen 11. čís. 100 sb. z. a n. (stavební ruch)
§ 32 4198

*) viz též 1915 prosinec 29. čís. 83 z. z. pro Čechy.

Čís.

— březen 11. čís. 108 sb. z. a n.
§ 18 a) 4124
— březen 16. čís. 116 sb. z. a n.
§ 1 4482
— březen 17. čís. 121 sb. z. a n. (těžba dříví) . . . 3593
— březen 18. čís. 130 sb. z. a n. (zaopatřovací požitky)
§ 1 . 3390, 3482, 3964, 4043, 4066, 4405, 4446, 4511
§ 1 a) 3398, 3497, 3684, 3700, 3720, 3865, 4411, 4463, 4511
§ 1 b) . . 3408, 3684, 3700, 3771, 3865, 4158, 4411
§ 3 . . . . 3482, 3986, 4411, 4453, 4463
§ 4 . 3482, 4066, 4411, 4463
§ 6 4405
— odst. 2 3843
§ 7 odst. 2 3843
§ 8 4043
§ 9 4453
§ 10 . 3613, 4043, 4274, 4392
§ 11 . 3482, 3771, 4066, 4446
§ 12 3771
§ 15 odst. 2 4405
§ 16 3408
tabela 4446
tabela čís. 1 3497
» čís. 3 4392
» čís. 4 3408
» čís. 6 . . 4274, 4392
» čís. 8 . . 3843, 3986
» čís. 10 3613
» čís. 11 . . 3421, 4446
— březen 23. čís. 114 sb. z. a n. 3537
— duben 1. čís. 155 sb. z. a n.
§ 1 4334
— duben 1. čís. 161 sb. z. a n. (zákon o úlevách soudů)
čl. IX. 3998
— duben 1. čís. 166 sb. z. a n. (novela k zákonu o zajištění půdy)
§ 1 (f) 3463
— duben 21. čís. 173 sb. z. a n. (přerušení valutových sporů) . 3435, 3436, 3712, 3744, 3835, 4427, 4479
— květen 13. čís. 189 sb. z. a n. (zaopatřovací požitky)
čl. I. k §u 1 . . 3408, 3497, 3700, 3720, 3865, 4405

Čís.

— k §u 3 . . . 3700, 4453
— k §u 4 4453
— k §u 9 . . 3771, 4405
— k §u 10 . . 3613, 4405
— k §u 11 . . 3408, 4405
— květen 13. čís. 203 sb. z. a n. (dopr. řád železniční*)
— květen 21. čís. 191 sb. z. a n. (stavební ruch)
§§ 25, 27, 31, 33 . . 4198
— červen 23. čís. 225 sb. z. a n. 4124
— červen 30. čís. 224 sb. z. a n. . . 3542, 3560, 4471
— červenec 1. čís. 262 sb. z. a n. 3734
— července 15. čís. 234 sb. z. a n. 3646
— červenec 21. čís. 237 sb. z. a n. 3560, 4471
— srpen 11. čís. 270 sb. z. a n. 3560, 4471
— srpen 12. čís. 299 sb. z. a n. 3646, 4374
— srpen 12. čís. 300 sb. z. a n. 3740
— srpen 12. čís. 304 sb. z. a n. 4260
— srpen 12. čís. 313 sb. z. a n.
§ 2 a) 4024
— srpen 12. čís. 321 sb. z. a n. (daň z obratu) . 3542, 4354
— srpen 12. čís. 329 sb. z. a n. (obec. hospodářství finanč.) 4159
§ 5 (4) 3893
§ 24 3438
§ 26 3524
§ 28 3438
§ 38 4228
§ 41 3524
§ 42 3438
§ 44 3438
— srpen 12. čís. 330 sb. z. a n. (závodní výbory)
§ 1 3828
§ 3 3828
§ 3 g) . 4356, 4363, 4497
§ 19 3935
§ 20 4296
§ 22 3935
— odst. 2 . . 4082, 4296
§ 25 3935

*) viz 1909 listopad 11, čís. 172 ř. zák.

Čís.

§ 26 . . 3828, 4356, 4363
— srpen 12. čís. 336 sb. z. a n.
§ 3 3826
— srpen 12. čís. 337 sb. z. a n.
§§ 7, 8 3643
— srpen 12. čís. 354 sb. z. a n. 3864, 3901
§§ 1, 3, 4, 5 4186, 4227, 4512
§ 7 . . . . 3447, 4512
— srpen 25. čís. 281 sb. z. a n. 3560
— srpen 25. čís. 285 sb. z. a n. 3560
— říjen 27. čís. 385 sb. z. a n. 4184
— listopad 17. čís. 8 sb. z. a n. na rok 1922 3902
— prosinec 19. čís. 472 sb. z. a n. 3744
— prosinec 21. čís. 481 sb. z. a n. 3633
— prosinec 21. čís. 495 sb. z. a n. 4422
— prosinec 29. čís. 506 sb. z. a n. 3396, 3646
1922 leden 27. čís. 45 sb. z. a n. (stavební ruch)
§ 4 3732
— leden 31. čís. 40 sb. z. a n. (advokátní řád)
§ 9 4214
— únor 11. čís. 46 sb. z. a n. 3902
— únor 17. čís. 77 sb. z. a n.
§ 11 3899
— duben 27. čís. 130 sb. z. a n. (ochrana nájemců)
§ 1 čís. 3 4267
§ 2 odst. 1 3519
— odst. 3 3379
§ 7 4267
§ 9 . . . . 4267, 4268
§ 10 . . . . 4267, 4268
§ 15 . . . . 4267, 4268
§ 20 . . . . 3727, 3976
— duben 27. čís. 143 sb. z. a n. 4159
— červen 30. čís. 207 sb. z. a n.
§ 6 . . . . 3566, 3744
— červenec 13. čís. 213 sb. z. a n. (obnova pachtu)
§ 1 4140
— červenec 13. čís. 215 sb. z. a n. (zaopatřovací požitky)
čl. I. § 11 3771
čl. I. § 12 odst. 2 . . . 4446
čl. I. čís. 3 3986
— červenec 13. čís. 220 sb. z. a n.
§ 23 odst. 3 4022
§ 43 3571

Čís.

— srpen 7. čís. 258 a 259 sb. z. a n. 3808
— srpen 7. čís. 265 sb. z. a n. 3744, 4427, 4479
— září 6. čís. 262 sb. z. a n. § 2 4510
— září 6. čís. 282 sb. z. a n. 3954
— září 21. čís. 296 sb. z. a n. 3571
— říjen 21. čís. 305 sb. z. a n. § 1 odst. 3 3720
— listopad 23. čís. 355 sb. z. a n. (stavební ruch)
§ 2 4198
— prosinec 20. čís. 394 sb. z. a n. 4422
— prosinec 22. čís. 377 sb. z. a n. 3744
— prosinec 22. čís. 393 sb. z. a n. . . 3494, 3784, 3785
1923 leden 25. čís. 35 sb. z. a n. (stavební ruch)
§ 25 4198
§ 27 čís. 1 4198
§ 28 4198
§ 29 4198
§ 33 4198
— únor 8. čís. 29 sb. z. a n.
§ 40 3768
— duben 26. čís. 99 sb. z. a n. (novela k úpadkovému a vyrovnacímu řádu)
čl. I. 4254
čl. III. . . 3450, 4077, 4277, 4314, 4366, 4394, 4430
čl. IV. 3450
— duben 26. čís. 85 sb. z. a n. (ochrana nájemců) 4044, 4279
§ 1 3640
— čís. 3 4267
§ 2 . . 3689, 4347, 4348
§ 3 4485
§ 4 odst. 5 3837
§ 6 odst. 1 4316
§ 7 4267
— odst. 2 . . 3540, 3689
§ 9 . . 4188, 4267, 4268
§ 10 . . 4188, 4267, 4268
§ 12 odst. 2 4188
§ 15 . . 4188, 4267, 4268
§ 22 4188
§ 30 . . . . 4348, 4406
§ 31 4406
— duben 26. čís. 86 sb. z. a n. (odklad exekuce vyklizením) 3540, 3546, 3554, 3951, 4279
§ 1 3373
§ 2 . . . . 3386, 4188
§ 5 4154
— květen 3. čís. 95 sb. z. a n. 3790
— květen 11. čís. 104 sb. z. a n. 3779
— květen 11. čís. 106 sb. z. a n. (smlouva nakladatelská) 4473
— červen 8. čís. 121 sb. z. a n. 3954
— červen 8. čís. 123 sb. z. a n. (procesní novela)
čl. II. 3359, 4408
čl. IV. 3800
čl. XII. . . . 3881, 4358
— červenec 19. čís. 160 sb. z. a n. (stavební ruch)
§ 27 4198
§ 28 4198
§ 29 4198
§ 33 (2) 4198
— říjen 6. čís. 184 sb. z. a n. 3954
— prosinec 6. čís. 231 sb. z. a n. 3784
— prosinec 11. čís. 4 sb. z. a n. na rok 1924 3841
— prosinec 13. čís. 236 sb. z. a n. (přerušení valutových sporů) 3744
— prosinec 13. čís. 237 sb. z. a n. 4113, 4147, 4150, 4299, 4365
1924 duben 25. čís. 85 sb. z. a n. (ochrana nájemců)
§ 1 4279
— odst. 2 čís. 9 . . . 4285
— — čís. 12 . . 4285
— — čís. 13 . . 4285
§ 15 4267
§ 31 odst. 2 4285
— duben 25. čís. 86 sb. z. a n. (odklad exekuce vyklizením) 4279
— květen 13. čís. 117 sb. z. a n. 4141
— červen 25. čís. 131 sb. z. a n. (smlouva s Německem) 4255
— červenec 2. čís. 177 sb. z. a n. (exekuce na platy) . 4119, 4164
— červenec 4. čís. 154 sb. z. a n. 4427

VIII. Jiné předpisy.

Proklamace Národního výboru ze dne 29. října 1918 (slib republice) . . 4210
Výnos (nař.) ministerstva financí:
1918 září 5. čís. 95756 4390
1919 červenec 7. (návod pro celní orgány) § 7 4165
1921 březen 9. čís. 19586 4390
— — ministerstva orby s dorozuměním s minist. spravedlnosti:
1876 červenec 27. čís. 6639 4325
1884 červenec 24. čís. 12796/83 4325
— — ministerstva s plnou mocí pro Slovensko:
1918 prosinec čís. 3 4294
1919 leden 8. čís. 7 4294
— — ministerstva spravedlnosti:
1900 červen 30. čís. 11.767 3654
1901 duben 12. čís. 1257 Věstník str. 113 4003
— prosinec 10. čís. 40 Věstníku 3481, 4170
1904 květen 31. čís. 9434/4 3381
1913 duben 21. čís. 45.257/10 Věstník str. 140 4117
1921 duben 25. čís. 11 Věstníku 3998
— — ministerstva pro osvětu a vyučování:
1903 prosinec 5. čís. 23.155 z r. 1904 4270
— — ministerstva vnitra:
1919 březen 4. čís. 6618/19 . . . . . 3971, 4059
1921 červenec 14. čís. 46.902/19 . . . . . 3971, 4059
— — ministerstva železnic:
1908 březen 22. čís. 8298 3532
1914 září 4. čís. 28.836/5 3532
1918 duben 21. čís. 10.507/4 3532
1919 vyhláška čís. 317 Věstníku pro žel. a plavbu ročník I. čís. 80 4288
— květen 9. čís. 15.807 Věstník čís. 87 a 88 . . . . 4238, 4317
— srpen 9. čís. 22.444 4371
— září 6. čís. 288 Věstníku pro žel. a plavbu 4384
— říjen 30. čís. 89 Věstníku pro žel. a plavbu 3942
— říjen 29. čís. 37.070/1919 Věstník pro žel. a plavbu čís. 41 a 42 4238
— listopad 1. čís. 37.070 (úmluva s Maďarskem) 4480
1920 leden 10. čís. 1110/I 3532
— leden 17. čís. 19 Věstníku pro žel. a plavbu 4384
— květen 6. čís. 23.099/1920 Věstník pro žel. a plavbu čís. 42 a 43 3736
1921 červen 18. čís. 35.081-I/3 čís. 84 Věstníku 4368, 4369, 4371
— srpen 9. čís. 22.444 4371
— srpen 23. čís. 47.603 čís. 85 Věstníku 3532, 4368, 4369, 4371
— září 24. čís. 53.924 4371
1922 únor 25. Věstník pro žel. a plavbu čís. 17 4238

Instrukce pro dopravu zboží.

čl. 21 4112

Tarif železniční.

Ze dne 1. ledna 1918.

I B, H 14 4206

Ze dne 1. června 1921.

díl I. odd. A I(1)
— odd. A II(1) ku §u 59 žel. dopr. ř. 4304

odd. A III g) čís. 1, 4 4385
díl I. odd. B 4385
odd. B pol. O 37 3626
odd. B A III g, Ž. 5 b 4429

Služební pragmatika zaměstnanců státních drah.

	Čís.		Čís.
§ 2	3532	§ 137	3532
§ 40	3532	§ 138	3532
§ 130	3532		

Vojenský služební řád.

1886 červenec 2. 3454

Podmínky (usance) pražské bursy pro zboží.

	Čís.		Čís.
§ 24	3658	§ 49	3658
§ 47	3658	§ 52	3658
§ 48	3658	§ 53	3658

Stanovy Městské Spořitelny Pražské.

čl. 17 4422

Služební řád pro zaměstnance pojišťoven Československé republiky.

§ 32 čís. 2 3886

Směrnice pro úpravu poměru mezi zemědělci a zemědělskými dělníky v Čechách pro rok 1920.

§ 5 4115

Stanovy stavebního družstva státních a jiných zaměstnanců.

	Čís.		Čís.
§ 1	4167	§ 21	4167
§ 7	4167	§ 26	4167
§ 18	4167		